ਟੀਕਾ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਜੀ

ਚੱਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ
ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਕਾ

ਕ੍ਰਿਤ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ

ਸਰਬ ਗੁਣਗੁਣਾਲੰ ਕ੍ਰਿਤ

ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਗ੍ਰਾਮ ਬੋਹਾ ਆਸ੍ਰਮਸ੍ਰੀ ਦੁਖਭੰਜਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਜੋ

ਸਰਦਾਰ ਸੰਤਸਿੰਘ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨਿਵਾਸਕ ਰਾਵਲ
ਪਿੰਡੀ ਆਤਮਜ ਅਮਰਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਏ ਕੇ
ਪਦਾਰਥ ਸੇਵਾ ਸੇ ਤਥਾ ਸਾਧੂ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕੇ
ਉਦਜੋਗ ਸੇ ਸੰਮਤ ੧੯੫੫ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਵਿਚ

ਲਾਹੌਰ

ਐਂਗਲੋਸੰਸਕ੍ਰਿਤਪ੍ਰੇਸਮੇਂ ਰਾਮਚੰਦ ਮਾਨਕਟਾਹਲਾ
ਦੇ ਪ੍ਰਯਤਨ ਸੇ ਮੁਦ੍ਰਿਤ ਹੂਆ ॥

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਸਹਾਯ ॥

ਅਥ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚ੍ਰਾਹੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ॥

ਕ੍ਰਿਤਸ੍ਰੀਮਾਨਸਰਬ ਗੁਣਗੁਣਾਲੰ ਕ੍ਰਿਤਸ੍ਰੀਠਾਕੁਰ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਵਾਸਕ ਗ੍ਰਾਮ ਬੋਹਾ ॥

ਦੋਹਰਾ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਏਕੌਂਕਾਰ ਉਚਾਰ ਦ੍ਵੈ ਮੰਤ੍ਰ ਅਨੂਪ ਅਨਾਦਿ ॥ ੧ ॥ ਆਤਮ ਏਕ ਅਨੀਹ* ਅਜ ਅਕ੍ਰੈ ਅਮਲ ਅਪਾਰ ॥ ਸੋਸਮਾਧ੍ਯ ਹ੍ਵੈ ਬਿਬਿਧ ਬਿਧ ਭਯੋ ਪ੍ਰਪੰਚ ਅਕਾਰ ॥ ੨ ॥ ਅਮਲ ਅਕਾਲ ਅਜਾਲ ਜਲ ਭੂਮਿ ਅਕਾਸ ਪਤਾਲ ॥ ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਦਲਨ ਖਲ ਖੰਡਨ ਖਲੁ ਖਜ਼ਾਲ॥ ੩ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੈ॥ ਕਬਿਤ॥ ਸੰਕਟ ਹਰਨ ਸਭ ਸਿਧ ਕੀ ਕਰਨ ਚੰਡਿ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਸਰ ਲੋਚਨ ਬਿਸਾਲ ਹੈ॥ ਆਦਿ ਜਾਕੇ ਆਹਵ ਨ ਅੰਤ ਕੋਨ ਪਾਰਾਵਾਰ ਸਰਨ ਉਬਾਰਨ

*ਇਛਾ ਰਹਿਤ

ਕਰਨ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਲ ਹੈ॥ ਅਸੁਰ ਸੰਘਾਰਨਿ ਅਨਿਕ ਦੁਖ ਜਾ ਰਨਿ ਸੁ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ ਛਡਾਏ ਜਮ ਜਾਲਹੈ॥ ਦੇਵੀ ਬਰ ਲਾਇਕ ਸੁਬੁਧਿ ਹੂ ਕੀ ਦਾਯਕ ਸੁ ਦੇਹਿ ਬਰ ਪਾਇਕੈ ਬਨਾ ਵੈ ਗ੍ਰੰਥ ਹਾਲ* ਹੈ॥ ੪ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਆਵਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਰੂਢ ਰੂਢ† ਰੂਪਵਾਰੀਵਾਰੀਰੀਗਨਾਇ ਬਾਰੀ ਬੈਸਵਾਰੇ ਤਾਤਕੋ॥ ਕਾਹੇ ਕੋ ਰੇ ਰੋਤ ਕਾਨ ਕਾਨ ਤੋਰੋ ਤੋਰੇ ਕਾਨ ਕਾਨ ਜਿਨ ਤੋਰੇ ਏਰੇ ਕਾਨ ਕੀਜੈ ਬਾਤਕੋ ॥ ਆਖੈਂ ਯੌ ਖੜਾਨਨ ਗਜਾਨਨਕੋ ਆਖੈਂ ਨਾਹਿ ਆਖੈਨਾ ਲਗਾਤ ਆਖੈ ਗਨੈ ਜਾਤ ਜਾਤ ਕੋ॥ ਆਖੈਂ ਕਯੋ ਗਨਤ ਆਖੇ ਨਾਸਾਕੋ ਮਿਨਤ ਆਖੈ ਸੁਨਤ ਹਸੀ ਸੋ ਸਸੀ ਮੁਖ ਜਾਹਿ ਮਾਤ ਕੋ ॥੫॥ ਸੰਕਟ ਹਰਨ ਹਾਰਿ ਸੁਖ ਸੋ ਭਰਨ ਹਾਰਿ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਹਾਰਿ ਜੈ ਜੈ ਜਗ ਮੰਡਿਕਾ॥ ਕਈ ਕੋਟ ਇੰਦ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ਥਾਰੇ ਬ੍ਰਹਮ ਆਦਿ ਦੇਵਤਾਨ ਅੰਡਖੰਡ ਬੰਡਿਕਾ॥ ਨਿਖਲ‡ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿਤਜ ਹਿੱਤ ਬਿਤ ਦਾਤਾ ਮਾਤਾ ਜਗ ਜਾਤਾ ਤੇਰੋ ਬਢੈ ਜਸ ਝੰਡਿਕਾ॥ ਤੁਹੀ ਖਲ ਖੰਡਿਕਾ ਹੈਂ ਪਾਪਨ ਬਿਹੰਡਿਕਾ ਹੈਂ ਆਪਨ ਅਦੰਡਿਕਾ ਹੈਂ ਜੈਤੁ ਜੈਤੁ ਚੰਡਿਕਾ॥੬ ॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰਨਾਲਿਕਾ॥ ਇੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਜਾ ॥ ਨਾਰਾਯਣੰ ਨਾਨਕ ਮੰਗਦੰਚ ਮੋਖਜਾਦਿਦਾਸੰ ਹਜਮਰੰ ਹਜੁਦਾਰੰ॥ ਰਾਮਾਦਿ ਦਾਸੰਚ ਨਰਾਵਤਾਰੰ ਹਰਜਾਦਿ ਗੋਬਿੰਦ ਮਹੰਭਜਾਮਿ॥ ਰਾਜਾ ਧਿਰਾਜਾਂਤ ਹਰਿੰਹਜਨੰਤੰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੰਗਜੰ ਹਰਿਪੂਰਬਕੰਚ

---

* ਜਲਦੀ † ਸੁੰਦਰ ‡ਸਮੂੰਹ

|| ਤੇਗਾਦਿ ਬਹਾਦਰੀ ਬੰਦਜ਼ ਬੰਦਜ਼ੇ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘਾਦਿਗੁਰੁਨਨ ਮਾਮਿ ॥ ੭ ॥ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਕਬਿਤ ॥ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਨਿਧਿ ਸੁਧਾ ਪਾਰਸ ਕਲਪਤਰੁ ਕਾਮਧੇਨੁ ਚਿੰਤਾਮਨਿ ਲਛਮੀ ਸੁਮੇਵਕੀ|| ॥ ਚਤੁਰ ਪਦਾਰਥ ਸੁਭਾਵ ਸੀਲ ਰੂਪ ਗੁਨ ਭਗਤਿ ਜੁਗਤਿ ਮਤਿ ਅਲਖ ਅਭੇਵਕੀ॥ ਜ੍ਵਾਲਾਜੋਤਿ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਛਬ ਤੇਜ ਤਪ ਕਾਂਤਿ ਬਿਭੌ¶ ਸੋ ਭਾ ਸਾਧੁ ਸੇਵ ਕੀ ॥ ਅਨਦ ਸਹਜ ਸੁਖ ਸਕਲ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕੋਟਿ ਕਿੰਚਿਤ ਕਟਾਛ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਾਹਿ ਗੁਰ ਦੇਵ ਕੀ ॥ ੮ ॥ ਦੋਹਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਅਮਰ ਰਾਮਦਾਸ ਜਗ ਜਾਨਿ ॥ ਅਰਜੁਨ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਹਰਿਰਾਯ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹਰਿ ਭਾਨੁ ॥ ੯ ॥ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰਿ ਤਿਲਕਜਗ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ ਧਰ ਪਾਯ ॥ ਬੰਦੌ ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਜੋਰ ਕਰ ਕਰਿਹੈਂ ਸਗਲ ਸਹਾਯ ॥੧੦॥ ਅਨਜੱਚ ਕਬਿਤ॥ ਨਾਨਕ ਨਮਾਮਿ ਕਈ ਲਾਖ ਔ ਕਰੋਰ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਜਾਂਉ ਅਜ ਅੰਗਦ ਅਮਰ ਕੇ ॥ ਤਨਹਰਿਦਾਸ ਰਾਮਦਾਸ ਹੌ ਤਿਹਾਰੇ ਦਾਸ ਆਸ ਤਨ ਤੇਰੇ ਖਾਸ ਦੋਊ ਖਗ ਧਰ ਕੇ ॥ ਹਰਿ ਰਾਜ ਆਜ ਕਾਜ ਪੂਰਨ ਹਰਿ ਨਿਹਾਰ ਨਮੋ ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਖੱਗਧਰ ਧੀਰ ਧਰਕੇ॥ ਪੀਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ਪਾਦ ਪੀਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ਵਾਰੇ ਆਸਰੇ ਹਮਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘਪਰ ਕੇ॥ ੧੧ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਅਨਕ ਰਹਿਤ ਨਾਨਕਗੁਰੂ ਤਮ ਹਰ ਤਰਨਿ ਪ੍ਰਕਾਸ॥ਅਸਰਨਸਰਨ ਸੁਰਾ ਸੁਰਨਸਰਨਚਰਨਹਨ

|| ਸੁਭ ਆਪਨੀ ¶ ਈਸੁਰਜ

ਤ੍ਰਾਸ ॥ ੧੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਅਭਰਨ ਭਰਨ ਜਗ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਜਨ ਤਾਰਨ ਤਰਨਿ ਐਸੇਕਲਪਤਰਨਹੈਂ ॥ ਸੰਸਰਨ ਪਰਨ ਸੰਸਰਨ ਪਰਨ ਹੋਤ ਸੰਸਰਨ ਪਰਨ ਸੰਸਰਨ ਪਰਨ ਹੈਂ ॥ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਪਾਹਨਨ ਪਾਰਸ ਕਰਨ ਹਾਰ ਬਰਨ ਬਰਨ ਐਸੇ ਬਰਨ ਬਰਨ ਹੈਂ ॥ ਅਚਰ ਚਰਨ ਚਰ ਅਚਰ ਕਰਨ ਹਾਰ ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਐਸੇ ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਹੈਂ ॥੧੩॥ ਦੋਹਾ ॥ ਕਮਠ ਪੀਠ ਵਰ ਵਾਰ ਹੁਇ ਵਾਰਿਮਥੇਘ੍ਰਿਤ ਹੋਇ ॥ ਖੀਵੀ ਪਤਿ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਨ ਖੇਮ ਕਿਪਾਵੇ ਕੋਇ ॥ ੧੪ ॥ ਦੋਹਾ ਅਧਰ ਬਿਛੋਹਾ ॥ ਸਕਲ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਸੰਸ੍ਰਿਤ ਹਰਿਨ ਕਰਨਿ ਸਰਨ ਸੁਖ ਦਾਨ ॥ ਅਰਨ ਚਰਨਜਨਅਘ ਹਰਨਤਰਨ ਤਰਨਿ ਜਿਯ ਜਾਨ ॥ ੧੫ ॥ ਛਪਯ ॥ ਅਨਹਤ ਅਚਲ ਅਸਰਨ ਸਰਨ ਸੰਸ੍ਰਿਤ ਸਰਿਤਾ ਹਰਿ ॥ ਅਰੁਨ ਚਰਨ ਸੁਖ ਕਰਨਤਰਨਿ ਤਾਰਨਿ ਤਾਰਿਕ ਤਰ* ॥ ਸਕਲ ਸਿਧਿਸੁਖ ਦੈਨ ਚੈਨ ਸੁਖ ਸੈਨ ਕਹਿਨ ਜਿਨ ॥ ਆਕਰ ਚਾਰ ਉਧਾਰ ਕਾਰ ਸੰਸਾਰ ਰੈਨ ਦਿਨ ॥ ਜਹਿ ਦਰਸੁ ਦਰਸੁ ਖਟ ਦਰਸੁ ਚਹਿਤਰਸਤਰਸ ਤਾਰਕਤਰਨਿ ॥ ਕੁਲ ਕਲੈਕਤ੍ਰੋਹੁਨਹਰਿਨ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਕਾਰਨ ਕਰਨਿ॥੧੬॥ ਦੋਹਾ ॥ ਪਾਦ ਕੰਜ ਕੰਟਕ ਰਹਿਤ ਸੰਕਟ ਕਟਕਬਿਨਾਸ ॥ ਅਮਰਬੰਦਜ ਪਦ† ਅਮਰ ਪ੍ਰਦ ਬੰਦੋ ਅਮਰ ਅਨਾਸ ॥ ੧੭ ॥ ਛਪੈ ॥ ਸਹਸ ਸਸੀ ਸਮ ਸਰਦ ਕੋਟ ਤਰਨੀ ਤਮ ਤਾਪਕ ॥ ਕੋਟਿ ਧਰਨਿ ਧਰ

---

* ਅੜਸ਼ੇਕਰ † ਪਦਵੀ

ਧੀਰ ਸੇਸ ਕੋਟਿਕਸਮ ਜਾਪਕ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਕੋਟਿ ਸਮਸ੍ਰਿਸਟਿ ਬ੍ਰਿਸਟਿ* ਪ੍ਰਭੁ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਸਮ ॥ ਬਿਸਨ ਕੋਟਿਸਮਪਾਲ ਕਾਲ ਕੋਟਿਕਅੰਤਕਸਮ॥ ਸਿਕਤ ਸਿੰਧੁ ਤਟੁ ਬਰਖਰਿਤ † ਬਿੰਦੁ‡ ਕੁਸਮ ਕੁਸੁਮਾਕਰਨ§ ॥ ਤੱਦਪਿਅਨੰਤ ਗੁਨ ਗੁਰ ਅਮਰ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਸੰਸ੍ਰਿਤ ਸਰਨ ॥ ੧੮ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਟ ਦਿਨਸੁ ਨਿਸ ਰਾਮਦਾਸ ਭੇ ਰਾਮ ॥ ਹਰਿਤਦਕਾਰ ਸਕਾਰਹੀ ਰਾਮਦਾਸ ਭੇਰਾਮ ॥ ੧੯ ॥ ਕੱਬਿਤ ॥ ਮੁਕਿਤ ਏਕ ਸਦਾ ਬ੍ਰਤ ਕਾਸੀਮੈ ਸੋਧ੍ਰਜਾ ਬਿਨ ਸੁਧਾਸਰ ਭੋਗ ਮੋਖ ਧ੍ਰਜਾ ਦੋ ਫਹਰਹੈਂ ॥ ਛਿਤ ਪਤ ਛੋਨਾ ਜਿਨ ਸੌਨਾਕੇ ਬਿਛੌਨਾ ਸੌਨਾ ਟੌਨਾ ਸੇ ਬਿਛੌਨਾ ਬਿਨ ਕੌਨਾਮੇਥਰ ਹੈਂ ॥ ਨਰੁਦੇਵਦੇਵ ਕੀ ਤੇ ਸੇਵ ਤੀਨ ਤੇਰੈ ਮੇਨ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਕਰੀ ਕਰਹੈਂ ॥ ਤਨੁ ਹਰਿ ਦਾਸੁ ਰਾਮਦਾਸ ਰਾਮ ਤੇਰੋ ਦਾਸ ਰਾਮ ਦਾਸ ਦਾਸ ਕੋ ਬਿਰਦ ਬੇਦਬਰਹੈਂ ॥੨੦॥ ਦੋਹਾ ॥ ਅਰਜੁਨ ਸੁਨ ਬਰਜਨ ਕਰੈਂ ਅਰੁਜਨ ਬਰਜਨ ਨਾਹਿ ॥ ਅਰਜੁਨ ਸੁਨ ਅਰੁਜਨ ਕਰੋ ਅਰੁਜਨ ਬਰਜਨ ਚਾਹਿ ॥ ੨੧ ॥ ਰੂਪਾਂ ਤਰ ਬਿਦ੍ਰਨਮਾਲਾ ॥ ਵਾਪ੍ਰਸਿਧਛੰਦ ॥ ਪਾਪਨ ਭਰਜਨ ॥ ਪੁਨਜਨ ਭਰਜਨ || ॥ ਮਰਜਨ ਤਰਜਨ ॥ ਕਰਤ ਅਮਰ

---

* ਬਰਖਾ † ਸਾਵਣ ਭਾਦ੍ਰੋਂ ‡ ਬੂੰਦ § ਬਸੰਤ ਰਿਤੁ

|| ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀ ਪਾਪ ਪੁਨ ਦੋਨੋਂਕੋ ਬੰਧਨ ਰੂਪ ਹੋਨੇਂ ਤੇ ਲੋਹਕੰਚਨਸੰਜੀਰ ਵਤ ਸੋ ਤਿਨਕੋ ਦਗਧ ਕਰਕੇ ਦਾਸੋਂ ਕੋ ਮੋਖਜ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਪਾਪੋਂ ਸੇ ਭਰੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਪੁਨਜ ਸੋਂ ਭਰੇ ਹੈਂ । ਅਥਵਾ । ਪਾਪ ਰੂਪੀ ਹੇਤੁ ਕਰ ਜੋ ਨ ਭਰ ਕਜਾ ਅਭਰ ਹੈਂ ॥ ਕਿੰਤੂ ਅਤਯੰਤ ਲੋਭੀ ਤਿਨਕੋ ਪੁੰਨਜ ਰੂਪ ਸੰਖ ਕਰ ਸੰਤੋਖ ਰੂਪ ਪੁੰਨਜ ਸੋਂ ਵਾ ਭਰਤਾ ਹੈ ॥

[1]ਜਨ॥ [2]ਦੂ [3]ਖਨਿਹਰਿਜਨ ॥ ਸੂ[4]ਖਨਿਹਰਿਜਨਨਮੋਨਮੋਕਰਜਨ
ਗੁਰੂਅਰਜਨ ॥੨੨॥੧॥ ਊਨਨ[5]ਭਰਜਨ ॥ ਊਨਨ[6]ਭਰਜਨ ॥
ਨਾਹਿ[7]ਬਿਸਰਜਨ ॥ ਨਾਹਿ[8]ਬਿਸਰਜਨ ॥ ਪਾਯਨ ਪਰਜਨ ॥
ਦੇਤਸੁਬਰਜਨ ॥ ਨਮੋਨਮੋਕਰਜਨ ਗੁਰੂਅਰਜਨ ॥੨੩॥੨॥
ਦੀਨਨ [9]ਪਰਜਨ ॥ ਬੀਨਨ [10]ਹਰਜਨ ॥ ਕੀਨਨ [11]ਕਰਜਨ ॥
ਸਹਿਤ[12]ਸਪਰਜਨ॥ਸਿਰ[13]ਪਰਹਰਿਜਨ ॥ ਸਿਰਪਰਿ[14]ਹਰਿਜਨ।

---

੧ ਮੌਤ ਕਰ ਜੋ ਤਰਜਤ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਅਮਰ ਕਰਤਾਹੈਂ ॥ ਯਦਵਾ ॥ ਮਰਜਨ ਅਨੇਕ ਰੋਗ ਤਿਨਕੋ ਤਰਜਨ ਕਰਤਾ ਹੈਂ।

੨ ਦ੍ਵੈਤ ੩ਨਿਰਮੂਲ ੪ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ੫ ਤਿਨ ਦਾਸੋਂ ਕੀ ਊਨਤਾਕੋ ਦਰਧਯਦ੍ਵਾਪੂਰਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ੬ ਪੂਰਣ ਕਰਤਾ ੭ ਤਯਾਗ ਕਿੰਵਾ ਬਿਸ ਸਬਦਕਰ ਬਿਸੇਤਿਨਕਰ ਜੋ ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਤੇ ਅਰਥਾਤ ਅਤੀ ਲੋਲਪ ਕਾਮੀ ੮ ਤਿਨਕੋ ਭੀ ਨਾਹਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੈਸਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਬਿਸ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੇ ਰਜੱਨ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਰਤਾ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸ੍ਵੰਭਰ ਕਰ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ॥

੯ ਦੀਨ ਜਨੋਂਕਾ ਪਰਵਾਰ ਹੈ ਵਾ ਦੀਨ ਹੀ ਜਿਨਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈਂ।

੧੦. ਢੂੰਢਦੇ ਹੈਨ ਦਾਸ ਜਨਾਂ ਕੋ ।

੧੧ ਜਿਨਹੁ ਨੇ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨ ਕਰ ਯਹਿ ਬਾਨੀ ਨ ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰੀ ਯਦ੍ਵਾ ਕੀਨ ਨਾਮ ਕੋਪ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦਾਸੋਂ ਪਰ ਜਿਨਹੁ ਨੇ ਕੋਪ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਕਿੰਵਾ ॥ ਦਾਸੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਿਨਹੁ ਨੇ ਨਕਰਜਨ ਕੀਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦੇਵ ਪਿਤ੍ਰੀ ਰਿਖ ਰਿਣ ਜੋ ਸੰਸਾਰਿਕ ਕਰਜ ਹੈਂ ਇਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਕੀਆ ਹੈ ਗਯਾਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰ। ਯਦ੍ਵਾ। ਸਮਾਨ ਰਿਣ ਸੇ ਰਹਿਤ ਕੀਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤਨ ਧਨ ਆਦਿ ਸੰਪਤ ਸੰਪਨ ਕੀਆ ਹੈ ॥

੧੨ ਸਹਿਤ ਪਰਵਾਰ ਕੇ ਹੈ ਜਨ ਜਿਨਕੇ।

੧੩ ਊਪਰ ਸਿਰ ਕੇ ਹੈ ਹਰਿ ਜਨ ਜਿਨ ਕੇ ਪ੍ਰਕਟਹੀ ॥

੧੪ ਹਰਿ ਜਨ ਨਮਿਤ ਕਰਾ ਹੈ ਸਿਰ ਜਿਨਹੁ ਨੇ ॥

ਨਮੋ ਨਮੋਃ॥੨੪॥੩॥ਸਿਧਿਨਦਰਜਨ*॥ਸਿਧਿਨਿਦਰਜਨ†
॥ ਸੇਵਸੁਕਰਜਨ‡॥ਨਰਕਨਿਕਰਜਨ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿਪਰਜਨ
॥ ਅਪਰ ਬਿਥਰਜਨ ਨਮੋ ਨਮੋਃ ਕਰ ॥ ੨੫ ॥ ੪ ॥
ਅਰਿਜਨ ਅਰਜੁਨ§॥ ਪੂਰਨ ਕਰ ਜਿਨ॥ ਅਦਭੁਤਸਰ
ਜਨ‖ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਜਨ¶॥ ਗੰਗ ਕੁਵਰਜਨ[੧]॥ ਗਾਂਗ
ਕੁਅਰਜਿਨ[੨]॥ ਨਮੋਨਮੋਃ ॥ ੨੬ ॥ ੫ ॥ ਰੂਪ ਅਪਰ[੩] ਜਿਨ॥
ਰੂਪਨਿਪਰਜਿਨ[੪]॥ਰੂਪਨਪਰਜਨ[੫] ॥ ਰੂਪਨ ਪਰਜਿਨ[੬]॥ਦੀਨਨ

---

*ਦ੍ਵਾਰਾ ਦਾਸਨਕੋ † ਤਿਆਗ ਵਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਆ ਹੈ ਸਿੱਧੀਓਂ ਕਾ ਜਿਨਹੁ ਨੇ ‡ਸੇ ਕਤਾ ਤੇ ਸਨ ਦਾਸ ਵਸੁਏਵਤਾ ਵਾ ਧਨ ਵਾ ਕਰਤਾ ਵਸਵਰਤੀ ਕੀਏ ਹੈਂ ਦਾਸੋਂਕੋ ਜਿਨਹੁ ਨੇ ॥ ਯਦਵਾ ॥ ਸੁਕਦੇਵਾਦਕ ਸੇਵਕੋਂ ਕੋ ਰੰਜਨ ਕਰਤਾ ਸ਼ਕਤਿ ਪਾਈ ਹੈ ਜਿਨਹੁ ਨੇ ॥

§ਸੁਨਤੇ ਹੈਂ ਸਤ੍ਰਜਨੋਂ ਕੀ ਭੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ॥

‖ਆਸਚਰਜ ਰੂਪ ਹੈ ਸਰਜਨ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਰਚਨਾ ਸ਼ਕਤਿ ਜਿਨਕੀ ਯਦਵਾ ਸਰੋਵਰ ਰਚਨਾ ਜਿਨਕੀ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਸਹਿਤ ॥

¶ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਨਾ ਯਹੀ ਹੈ ਕਰਮ ਜਿਨਕਾ ਕਿੰਵਾ ਆਪਤੋ ਹਰਿ ਰੂਪ ਹੈਂ ਔਰ ਜਨੋਂ ਕੋ ਹਰਿ ਰੂਪ ਕਰੇ ਹੈਂ ਵਾ ਜਿਨਕੋ ਹਰਿ ਨੇ ਹਰਿ ਰੂਪ ਕਰ ਦੀਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਿਸ਼੍ਵੰਭਰਾਦਿ ਪਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਯਾ ਹੈ ਯੁਵਰਾਜ ਵਤ ॥

੧ ਗੰਗਾ ਕੋ ਵਰਾ ਹੈ ਜਿਨਹੁ ਨੇ ਯਦਵਾ ਜੋ ਗੰਗਾ ਕੇ ਪਤਿ ਹੈਂ ਕਿੰਵਾ ਜਿਨਹੁ ਨੇ ਗੰਗਾ ਜੀ ਕੋ ਅਨੇਕ ਤਰਹਿ ਕੇ ਵਰ ਦੀਏ ਹੈਂ

੨ ਗੰਗਾ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਹੈ ਕੁਵਰ ਜਿਨਕੇ ਅਥਵਾ ਬਸੁਧਾ ਕੋ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕਾ ਵਰ ਦੀਆ ਹੈ ਜਿਨਹੁ ਨੇ ॥

੩ ਰੂਪ ਅਪਾਰ ਹੈ ਜਿਨਕਾ ॥

੪ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਨਾਮ ਰੂਪ ਕੋ ॥

੫ ਰੂਪ ਨਾਮ ਸੇ ਅਤੀਤ ਹੈਂ ਜਨ ਜਿਨਕੇ॥

੬ ਵਿਧੀ ਪਖਤ ਮੇਂ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਨਕਾ ਨ ਪਰ ਅਖਰਨ ਹੀ ਹੈ ਯਦਵਾ ਰੂਪ ਨਾਮ ਕੀਨਿਪ੍ਰਾਪਤੀਸੇ ਰਹਿਤਜਨਹੈਂਜਿਨਕੇਅਰਥਾਤਜੀਵਨਮੁਕਤਹੈ ।

ਪਰਿਜਨ* । ਦੀਨਨ ਦਰਿਜਿਨ† । ਨਮੋ ਨਮੋਃ ॥੨੭॥੬॥
ਲੋਹਿਤ੍ਰਹਰਿਜਨ‡ । ਅਰਜੁਨ ਕਰਜਨ§ । ਸੁਸਕਸੁ ਅਰ
ਜਨ|| । ਕਰਤ ਸੁ ਚਰਿਜਨ¶ । [੧] ਅਰਜੁਨਕਰਜਨ । ਸੁਨ
[੨] ਗੁਰਅਰਜੁਨ । ਨਮੋ ਨਮੋਃ ॥ ੨੮ ॥ ੭ ॥ ਪੂਰਜਨ [੩] ਗਰਜਨ
। ਪੁਰਿ [੪] ਜੁਨਗਰਜਨ । ਪੂਰਨ[੫]ਕਰਜਨ । ਪੂਰਨਿ [੬] ਕਰਜਨ ।
ਹਰਿ ਜਨ [੭] ਕਰਜਨ । [੮] ਸਰਬ ਉਤਰਜਨ ਨਮੋ ਨਮੋਃ ॥ ੨੯ ॥
॥ ੮ ॥ ਦਿਲ [੯] ਬਰਅਰਜਨ । ਦਿਲਬਰ[੧੦]ਅਰੁਜਨ । ਸੁਨਿਕਰ

---

* ਦੀਨਤਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਰਿਵਾਰ ਜਿਨਕਾ ਸੰਤ ਵਾ ਸੰਤਤੀ ॥
† ਦੀਨੋਂ ਪਰ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਿਨਕੀ ਯਦ੍ਵਾ ਦੀਨੀ ਹੈ ਨਦਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਿਨਪੈ ਤੇ ਦੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ॥
‡ ਪਾਰਸ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥
§ ਕੰਚਨ ਰੂਪ ਕਰਤੇ ਹੈਂ
|| ਤ੍ਰਿਸਨਾਗਨੀ ਕਰਸੂਕੇ ਨਰ ਵਾ ਪ੍ਰਕਟਿ
¶ ਚੰਦਨ ਰੂਪ ਕਰਤੇ ਹੈਂ
੧ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਦਾਸ
੨ ਹੇ
੩ ਪੂਰਨ ਇਛਾ
੪ ਪੁਰੀਆਂ ਬਾਨਾਰਸਾਦਿ ਨਗਰ ਸਮਾਨ ਤੇ ਤਿਨਕੇ ਵਾਸੀ
੫ ਸਰੂਪ ਬੋਧ ਮੇਂ ਪੂਰਨ ਕਰਕੇ ਦਾਸ ਗਨ ॥
੬ ਸੰਬੂਹ ਪਾਰ ਕੀਏ ਹੈਂ ਜਿਨੋ ਨੇ ॥
੭ ਸੰਤ ਦਾਸਨ ਕੋ ਕੀਆ ਹੈ ।
੮ ਸਰਬ ਸੇਂ ਉਤ ਕ੍ਰਿਸਟ ੯ ਐ ਪਿਆਰੇ ੧੦ ਦਿਲ ਸੇਂ ਊਪਰ ਹੈਂ ਦਾਸ ਵਾ ਦਾਸੋਂ ਕੇ ਦਿਲ ਪਰ ਪੁਨਃ ਬਿਰਾਜਮਾਨ

ਅਰਜਨ* ॥ ਸੁਨਿਕਰਿਅਰਿਜਨ† ॥ ਯਹੀਫਿਕਰਜਨ ॥
ਯਹੀ ਜ਼ਿਕਰਜਨ। ਨਮੋ ਨਮੋਃ ॥ ੩੦ ॥
ਸਰਨ ਹਰਨ ਜਨ‡। ਸਰਨ ਸਰਨ ਜਨ§ । ਤਰਨਿ ਤਰ
ਨਿਜਨ‖ । ਤਰਨਿ ਤਰਨ ਜਨ¶ । ਦਰਨ ਅਪਰ ਜਿਨ[੧]
ਦਰ ਪਰ ਪਰਜਨ[੨]। ਨਮੋ ਨਮੋ ਃ ॥ ੩੧ ॥ ੧੦ ॥
ਪਾਪਨ ਕਰਿਜਨ[੩]। ਖਾਪਨ ਹਰਿਜਨ[੪] । ਬਾਕ ਨਿਕਰਜਨ
ਬਾਕ ਨਿਕਰਜਨ। ਪਾਯ ਪਕਰਜਨ । ਪਾਯ ਪਕਰਜਨ
ਨਮੋ ਨਮੋ। ਕਰ ਜਨ ਗੁਰੂਅਰਜਨ ॥ ੩੨ ॥ ੧੧ ॥

---

* ਸੰਬੁਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ॥

† ਸ੍ਰੁਨਕਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੇ ਕਿੰਵਾ ਕਰਿਹਸਤੀ ਤਿਸਕਾ ਅਰਿ ਸਿੰਘ ਔਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਦਾਸੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੋ ਸੁਨਕਰ ਤਿਨਕੋਂ ਦੀ-ਨਤਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਕਰਕੇ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਰੂਪ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਤਿਨ ਗੁਰੂ ਅਰਜ ਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮੋ ਨਮੋ ਕਰ ਹੇ ਜਨ ਹੇ ਪੁਰਖ ਯਹੀ ਫ਼ਿਕਰ ਔਰ ਯਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਚ-ਹੀਯੇ ਤੁਝਕੋ ਤਿਨਕਾ ਉਪਕਾਰ ਚਿੰਤਨ ਕੀਆ ਚਾਹੀਯੇ ਕਿੰਵਾ ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਵਿਸੇਸਨ ਜਾਨਿਯੇ ॥

‡ ਜਰਨ ਵਾ ਇਤਰ ਕੀ ਸਰਨਾਗਤੀ ਕੇ ਹਰਤਾਹੈਂ ਭੈਰਵਾਦਿ ਦੇਵਤਾਕੀ

§ ਸਰਨ ਸਰਨਾਗਤੀ ਦੂਸਰਾ ਸਰਨਪਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀਕਾ ਵਾਚਕਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਆਪਕੀ ਸਰਨ ਕੋ ਸਰਨ ਕਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਯੋ ਹੈ।

‖ ਨਵੀਨ

¶ ਨੌਕਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਕੋ ਦਾਸੋਂ ਕੇ ਵਾ ਨਿਤਰ ਸਬਦ ਕਰ ਅਤਰ ਕਜਾ ਜੋ ਅਸਮਰਥ ਹੈ।

੧ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਪਰ ਜਿਨਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

੨ ਦੁਆਰੇ ਪੈ ਪੜੇਹੈਂ ਜੋ ਜਨ ਵਾ ਦਰ ਨਾਮ ਵਦੀਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪਰਨਾਮ ਅਵਿਯਾਕਾ ਪਰਨਾਮ ਸਤ੍ਰੂ ਰੂਪ ਜਨ ਦਾਸੋਂ ਕੀ ਵਾ ਪਰਵਾਰਕੇ ਜਨੋਂ ਕੀ ॥

੩ ਹਸਤੀ ੪ ਸਿੰਘ ਰੂਪ ਜਨੋਂ ਕੇ ॥

ਦੋਹਾ ॥ ਅਧਰ ਬਿਛੋਹਾ। ਅਘਨ ਓਘ* ਉਕਸਤ ਨਹੀਂ ਓਕ ਅਨੰਤਹਿ† ਠਾਉ। ਕੌਲਾ ਕਿੰਕਰ ਹੋਤ ਕਿਲਸੁਨ ਅਰਜਨ ਸੁਤਨਾਉ ॥ ੩੩ ॥ ਛਪਯ ॥ ਅਘਨ ਓਘ ਕਰ ਅੰਤ ਸੰਤ ਸੰਤਤ‡ ਸੁਖ ਦਾਯਕ। ਅੰਤਕ ਅੰਤ ਅਨੰਤ ਕੰਤ ਕਉਲਾ ਕੇ ਲਾਯਕ। ਅਸਿ§ਅਸ‖ ਕਲਜਗਨਾਥਸਕਲ ਕਲ ਨਾਥ ਨਾਥ ਕਿਲਾ। ਜਗਤਾਰਕ ਕਰਤਾਰ ਤੀਰ ਤਛ ਕ ਤੁਰਕਨ ਤਿਲਾ। ਨਿਸ ਕਲੰਕ ਸਸਿ ਦਿਨ ਸੁ ਨਿਸ ਘਟ ਨ ਧਰਾ ਥਿਰਹੋਇ ਹੈ। ਤੋ ਸਸਿਅਸਿ ਜੁਗ ਧਰਨ ਕੇ ਤੁਲਜ ਕਿਹੂ ਜਗ ਜੋਇ ਹੈ ॥ ੩੪ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਹਰੀ ਰਾਯਕੇ ਪਾ-ਯਕਨ¶ ਪਾਯ ਪਾਯਕਿਨ ਪਾਯ। ਪਾਯ[੧] ਪਾਯ ਪਰ ਪਾਯ-ਕਨ ਪਾਯ ਪਾਯ ਨਹਿ ਪਾਯ ॥ ੩੫ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਹਰਿ ਰਾਯਕੇ ਪਾਯ ਅਪਾਯ[੨] ਅਮਾਯ ਅਚਾਹ ਰਿਦੇ ਜਿਹ ਮਾਹਿ ਰਤੀ ਹੈ। ਤਿਹ ਕੰਚਨ ਕੀਰਤਿ ਕੀਰਤਿ ਕੀਰਤਿਕੀਰਤਿਕੀ-ਰਤਿ ਨਾਹਿ ਰਤੀ ਹੈ। ਤਿਹ ਕੀਮਤਿ ਕੀਮਤਿ ਕੀਮਤਿ ਨਾਹਿ ਸੁਤਾਮਤਿ ਕੀਮਿਤ ਤਾਹਿ ਮਤੀ ਹੈ। ਸੁਇ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਨਿ ਹਾਲ ਭਯੋ ਪੁਨ ਤਾਹਿ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕਤੀ ਹੈ ॥ ੩੬ ॥

---

*ਸਮੂਹ †ਵਿਸਨੂ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਿਵਾਸਾ ‡ ਸੰਤਾਨ §ਤੇਗ

‖ਘੋੜਾ

¶ਪਾਦੂਕੇਕਉ ਪਾਵਨੇ ਯੋਗ ਪਾਯਕਰ ਕਛਭੀ ਪਾਵਨੇ ਯੋਗਜ ਨਹੀਂ ਰਹਿਤਾ

੧ ਪਾਯਪਰ ਕਜਾ ਪਾਵਨੇ ਯੋਗਜ ਸਰਬ ਵਸਤੂ ਸੇ ਪਰੇ ਜੋ ਪਾਯ ਕਜਾ ਪਾਦ ਤਿਨਕੇ ਪਾਯਕਨ ਨਾਮ ਦਾਸਨ ਕੌ ਪਾਯ ਪਾਯ ਜੋ ਪਾਵਨੇ ਯੋਗਜ ਥਾ ਸੋ ਪਾਯ ਕਯਾ ਪਾਯਚੁਕੇ ਸੋ ਵਸਤ ਪਾਂਯ ਨਹੀਂ ਪਾਯਾ ਹਰੀਰਾਯ ਜੂ ਕੇ ਚਰਨ ਚਿੰਤਨਮੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਰ ਤਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਉਪਾਯ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥

੨ ਪਾਵਨੇਯੋਗ ਹੈ ਵਾ ਇਕ ਰਸ ॥

ਦੋਹਾ ॥ ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੂ ਬਾਲਚੰਦ ਜਿਮਬੰਦਯ ॥ ਬੰਦਿ ਬਿਨਾਸਨ ਬੰਦਿਕੀ ਬੰਦੌਂ ਦ੍ਵੈਕਰ ਬੰਦ ॥ ੩੭ ॥ ਕਬਿਤੁ ॥ ਬਾਲ ਹਰਿ ਸਨਕ ਮਨਕ ਮਨਿ ਕਾਮਨਾਨ ਕਾਮਿਨ ਕੌਕਾਮਿਨ ਕੀ ਕਾਮਿਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਹੈਂ ॥ ਬੈਨਸੰਗ ਜਾਕੇ ਤਾਤਕਾਲ ਸੰਗਮੈਨ ਹੋਤੁ ਸੰਗਮੈਨਕੋਊ ਸਤਸੰਗ ਹੀ ਬਿਲਾਸਹੈਂ ॥ ਸੁਕਬ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਬਾਰਬਾਰ ਬੰਦਿਤ ਜੁਬੰਦਿਨ ਤੈਬੰਦਨਿਕੀ ਬੰਦਨਾ ਬਿਨਾਸ ਹੈਂ ॥ ਬ੍ਰਿਾਸਨ[੧] ਬਿਨਾਸ ਹੈ ਜੋਬੇਦਿਨ[੨] ਬਿਨਾਸ ਹੈ ਸੋ ਬੇਦਨਕੋ ਸਾਸਹੈ ਸੋਬੇਦ ਜਾ ਕੇ ਸਾਸਹੈਂ ॥ ੩੮ ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ ਜੋਚਹਿ ਪਦ ਨਿਰਬਾਨ ਬਾਨ ਬਿਨਾਸਨ ਕਾਲਕੋ ॥ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਬਾਨਿ ਬਾਨ ਬਿਨਾ ਨਿਤ ਪਾਨਕਰ ॥ ੩੯ ॥ ਸੈਯਾ ॥ ਪੂਰਬ ਪੱਛਮ ਉਤਰ ਦੱਛਨ ਮੂਢ ਬਿਚੱਛਨ[੩] ਜਾਨਤ ਕਾਦਰ ॥ ਦੂਖਨ ਸੂਖਨ ਭੂਖਨ ਭੂਖਨ ਪੂਖਨ ਪੂਖਨ ਸੂਖਨ ਕਾਦਰ ॥ ਨੀਤ ਨਿਹਾਲ ਹਰੀ ਸਿਮਰੈ ਤਿਨਕੌ ਤਿਨ ਕਾਲਕੋਆਹਿਕਹਾਦਰ[੪] ॥ ਆਨਦ ਬਾਦਰਹਾਦਰਨਾਦਰ[੫] ਸੋ ਸਿਮਰੋ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ॥ ੪੦ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਹਰਿਨ ਭਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਜਾਸੁ ਦਾਸੁ ਕਰ ਦਾਸ ॥ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘ ਜਨੁ ਸਾਚੋ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਬਾਸ[੬] ॥ ੪੧ ॥ ਕਬਿਤੁ ॥ ਪੀਰਦੈਵੈ ਮਾਰੇ ਪੀਰ ਧੀਰ ਤੀਨਤੇਰੈ ਮੈਨ ਸਿਵਸੋ ਡਰਾਯੋ ਕੂਦ ਕੂਪ ਮੈ ਛਪਾਯੋ

---

੧ ਬਿਨਾਆਸਨ ਤੋ ਵਾ ਬਿਨਾ ਆਸਾ ਤੋ   ੨ ਪੀੜਾ   ੩ ਚਤੁਰ   ੪ ਡਰ
੫ ਨਦਰਵਾਲੇ ਸੋਭਿਨਾਕੋ ਹਾਜ਼ਰ   ੬ ਮੰਦਰ

ਹੈ॥ ਰਾਵਨ ਰੁਆਯੋ ਜਸ ਛਾਯੋ ਸੋਤ੍ਰਿਪੁਰਘਾਯੋ ਕਾਮਕੋ ਜ-
ਰਾਯੋ ਬਿਖ ਕਾਯੋ ਨ ਡਰਾਯੋਰੈ ॥ ਸੁਕਬਿ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਨੌ
ਰੰਗ ਮਲੇਛ ਰਾਜ ਬ੍ਰਹਮ ਫਾਸ ਤੋਰ ਦੀਨ ਮਹਾ ਮੰਦ ਗਾਯੋ
ਹੈ॥ ਸਾਚੋ ਅਵਤਾਰ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਐਸੋ ਬ
ਲੀ ਦਾਸਨ ਕੀ ਬਾਤਨ ਸੋਂ ਘਾਯੋ ਹੈ॥ ੪੨॥ ਦੋਃ ॥ ਜੀ-
ਵ ਜਾਲ ਜਗ ਜਾਲਿ ਜਿਤ ਜਾਹਿ ਜੋਤਿ ਨਿਜ ਧਾਮ॥ ਪਰਾ
ਪ੍ਰਣਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਭਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰ ਨਾਮ॥ ੪੩ ॥
ਕਬਿਤੁ ॥ ਪਰਾਹੂੰਤੇ ਪਰਾ ਰੂਪ ਅਚਜ਼ੁਤ ਅਨੰਤ ਜੋਈ ਓਅੰ
ਕਾਰ ਬੈਖਰੀ ਕੋ ਰੂਪ ਕ੍ਰਿਤ[1] ਕਰਯੋ ਹੈਂ॥ ਤ੍ਰੇਤਾ ਮਾਂਝ ਬੇਦ
ਤ੍ਰੇਈ ਰੂਪ ਤਿਨ ਧਾਰਲੀਨੋ ਬ੍ਰਹਮ ਬੇਦ ਬਯਾਸ ਦ੍ਵਾਰਾ ਦੁਕ੍ਰਿ
ਤ ਕੋ ਦਰਯੋ ਹੈ॥ ਭਨਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਪੁਰਾਨ
ਰੂਪ ਦ੍ਵਾਪੁਰ ਮੈ ਦਯਾਨਿਧਿ ਥੂਲ ਰੂਪ ਬਰਯੋ ਹੈ॥ ਥੋਰੋ ਬਲ
ਥੋਰੀ ਬੁਧਿ ਥੋਰੀਆਵਜੀਵ ਜਾਂਨ ਕਲਿਯੁਗ ਮੈ ਆਪ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਰੂਪ ਧਰਯੋ ਹੈ॥ ੪੪॥ ਦੋਃ ॥ ਸਭੀ ਸਾਲ ਸਾਲਸ
ਸਸੀ ਸੂਰਨੂਰ ਗੁਰੂ ਪੂਰ॥ ਕੂਰ ਪੂਰ ਤਮ ਚੂਰ ਪ੍ਰਭੁ ਸੂਰਭੂ
ਰ ਭਰ ਪੂਰ॥ ੪੫॥ ਕਬਿਤ ॥ ਗੋਦ੍ਵਿਜ ਭੂਪਾਲਸਾਹੈ ਦੁ
ਸ੍ਰ ਦਲ ਕਾਲਸਾਹੈ ਸਦਹੀਂ ਸੁਖਾਲਸਾਹੈ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਖਾਲ-
ਸਾ॥ ਪਾਪ ਪੰਖੀ ਜਾਲਸਾ ਹੈ ਗੁਨ ਪੁੰਜ ਜਾਲਸਾ ਹੈ ਪੁੰਨਜ
ਮੌਨ ਆਲਸਾ ਹੈ ਪਾਪ ਪੰਥ ਆਲਸਾ॥ ਕਹੈ ਹਰੀ ਨਿਹਾਲ-
ਸਾ ਦੀਦਾਰ ਹੈ ਅਕਾਲ ਸ਼ਾ ਸੁਖਾਲਸਾ ਨਿਹਾਲਸਾ ਸੋਸਚੀ

---

[1] ਸਤ ਜੁਗ

ਨਿਹਾਲਸਾ॥ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਜੈਜੈ ਜਗ ਖਾਲਸਾ ਜਗਤਿ ਜੋਤਿਖਾਲਸਾ॥ ੪੬॥ ਦੋ:॥ ਬੇਦਬੰਸਿਤ੍ਰੇਹੁਨ ਪ੍ਰਗਟਿ ਭੱਲੇ ਭਲਭਲਿ ਭਾਲ॥ ਸੋਢਿਬੰਸ ਅਵਤੰਸ ਜਗਪ੍ਰਨਵ ਪ੍ਰਹਮਿ ਧਰ ਭਾਲ॥੪੭॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਸਾਚੋ ਗੁਰ ਅਵਤਾਰ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਜੁਹਾਰ॥੪੮॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮਕੀ ਖਾਨ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਠਾਕੁਰ ਦਯਾ ਲਹਰਿ ਨਮੋ ਤਾਸ ਪਦਝ੍ਰਾਨ॥੪੯॥ ਸੁਪ੍ਰਸੰਸ ਸੁਭਬੰਸਜਗ ਬਯਜਨ[1] ਸਮਾਨ ਮਹਾਨ॥ਆਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਕੁਹਾਨ ਕਰਿ ਇ-ਤਰਨ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ॥੫੦॥ ਅਥ ਕਵਿਬੰਸ ਬਰਨਨੰ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਗਟ ਪਰਾਵਰਨਾਥ॥ ਪਦਮਾਪਤਿ ਪਿਤੁ ਪਦਮਜਾਪ੍ਰਨਵ ਪਦਮ ਪਦਮਾਥ॥੫੧॥ ਚੌ:॥ ਬਿਸ੍ਰ ਬਿਬਿਧ ਬਿਧਿਬਿਧਿ ਬਰਕੀਨੀ॥ ਗੁਨ ਗਨ ਗਥਿਤ[2] ਵਿਥਿਤ[3] ਗੁਨਹੀਨੀ[4]॥ ਪੂਰਬ ਪੂਰਬ ਦਿਸ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਚੀ॥ ਯਾਹਿਤ ਕਹਿਯਤ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰਾਚੀ॥ ੫੨॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਦਿਸਵਿਸ ਕਿਸਮਿਸਕਰੀ॥ ਜਪਤ ਪਾਲ ਪਿਤ ਪਤਿ ਪ੍ਰਤਿਹਰੀ॥ ਪਸ੍ਰਮ ਦਿਕ ਕੀਨੀਪੁਨ ਪਸ੍ਰਮ॥ ਪਾਥ[5] ਪਤੀ ਪਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਕਿਯੋ ਪਸ੍ਰਿਮ॥੫੩॥ ਹਿਮਪੁਨ ਬਿੰਧਸਿੰਧ ਸੁਖ ਦਾਈ॥ ਮੱਧ ਸੁਖਦਦਿਕਦਿਲਕਰਠਾਈ॥ ਆਹਿ ਈਸ ਈ ਸਨੌ ਦਿਸ ਕਾਰਜ॥ ਰਚਜੋ ਅਰੂਪ ਰੂਪ ਰੁਚਿ ਪਾਰਨ॥੫੪

---

੧ ਪਖਾ ੨ ਗੁਥੀ ੩ ਵਿਸਤਾਰ ੪ ਸੁਖ ਦੁਖ ਸਹਿਤ ੫ ਜਲ

ਦੋ: ॥ ਧਾਮਧਾਮਮਧ ਧਾਮਨਿਜ ਬਾਮਬਾਮ ਹਿਤ ਠਾਨ ॥ ਮ
ਧੁਸਿੰਧੁ ਸਿਹਜਾ ਸੁਖਦ ਸੇਸਸੇਸ ਅਭਿਰਾਮ ॥੫੫॥ ਚੌ: ॥
ਅਨਕ ਦੇਸ ਦਿਸਦਿਸਤਨ ਪਾਰਾ॥ ਦੁਯਤਾਮੋਨਦ ਕਿਯ ਕ
ਰਤਾਰਾ ॥ ਵਿਤਸ੍ਤੁ[1] ਸਿੰਧੁ ਸਮ ਸਿੰਧੁ ਅਪਾਰਾ ॥ ਪਾਪ ਪੁੰਜ
ਤਰੁ ਕਾਟਨ ਆਰਾ ॥੫੬॥ ਅਨਕਾਕਰਿ ਲਵਨਾਦਕ ਤਾਮੈ
॥ ਤੀਰਥ ਅਮਿਤ ਸੁਮਿਤ ਬਕਤਾ ਮੈ॥ ਸੇਸ ਸਾਰਦਾ ਕਰ
ਮਤਿਹੀਰੀ॥ ਸਕਕਿ ਸਿੰਧੁਲਘੁਸੀਪਓਲੀਚੀ॥੫੭॥ ਦੋ:
॥ ਲਵਨਾ ਕਰਿਗਿਰਮਧਯ ਸੁਭ ਤੀਰਥਨਾਮਕਟਾਸ। ਪਹ
ਮਿਨੈਨ ਪਾਤਕਪੁਹਮਿ ਕਾਟਤਕਟਕਦੁਰਾਸ ॥ ੫੮ ॥ ਚੌ:
॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਨਾਨਕ ਦੁਇ ਥਾਨਕ ॥ ਜਿਹਲਮ ਅਟਕ
ਪ੍ਰਗਟ ਮਧ ਜਾਨਕ ॥ ਦਰਸ ਪਰਸ ਮੱਜਨ ਕਰ ਸੱਜਨ॥
ਨਰਕ ਗਰਕ ਨਰ ਨਾਹਿਨਿਮੱਜਨ॥ ੫੯ ॥ ਤਹਧੰਨੀ ਪੂਠ
ਹਾਰ ਸੁਠ ਪਠਤ ਪੁਰਾਨ ਪੁਰਾਨ॥ ਲੁੰਡਿ ਪਟਿਲ ਤਿਹ ਮੱਧ
ਸੁਭਦੇਸਾਨੰਦ ਪੁਰਾਨ॥ ੬੦ ॥ ਸਾਹਿਬਸਿੰਘਸਤ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿ
ਪਾ ਭੜੋ ਵੇਸਸਭ ਸਿੰਘ॥ ਕਸਤੂਰੀ ਹੋਇਹੀਂਗ ਜਿਮ ਹੋਇ
ਸਜਾਲਜਿਮ ਸਿੰਘ॥੬੧॥ ਮਹਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮਿ ਸਾ
ਹਬ ਵੇਵੀਦੇਵਿ ॥ ਮਾਂਤੁ ਖਲਕ ਖਲੁ ਖਾਲਸਾ ਜਨਮ ਭੂਮਿ
ਸੁਖਦੇਵ॥ ੬੨ ॥ ਨਨਿਹਲ[2] ਨਿਖਲ ਸੁਖਾਲਸਾ ਸੋ ਸੁਖਾ-
ਲ ਸਾਧਾਮ॥ਕੋਜਕਜਾਨਤਖਾਲਸਾ ਲਿਖਾ ਨਿਖਾਲਸਾ ਨਾਮ॥
੬੩॥ਜੋਜਨਜਿਹਲਮਅਰਧਇਕਦੇਸਅਧਿਕਸੁਖਦਾਇ॥ਬਾ

---

੧ ਜੇਲਮ   ੨ ਨਾਨਕੇ

ਲ ਗੁੰਦਾਈ ਕੋ ਭਨਤ ਟਿੱਲਾ ਅਧਿਕ ਸੁਹਾਇ ॥ ੬੪ ॥
ਨਗਰਿ ਨਾਮ ਰਵਤਾਸ ਭਨ ਸਿੱਧ ਪੀਠ ਗਿਰਦੀਠ ॥ ਮਧਯ
ਤਾਸ ਗੁਰੁਬਾਸ ਥਲ ਦਾਸਨਈਠ ਬਸੀਠ ॥੬੫॥ ਤਹਿ ਤੀ
ਰਥ ਤੀਰਥਤਿਲਕਚਸ਼ਮਾ ਚਸਮਚਰਾਗ॥ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ
ਕਰਸੁਨਰਿ ਨਾਰਿ ਭਾਲ ਭੱਲ ਭਾਗ ॥੬੬॥ ਸੋਃ ॥ ਸਾਹ ਫਿ
ਰਾਏ ਸਾਤ ਕੋਟ ਕੋਫ ਦਰ ਹੋਇਜਿਮ ॥ ਦਿਵਸ ਮਧਯ ਦ-
ਰਸਾਤ ਨਿਸਾ ਨਿਕਸ ਨਜਾਰੋ ਥਿਰੈ ॥ ੬੭ ॥ ਦੋਃ ॥ ਅਜ-
ਮਤ ਨਿਰਖ ਨਿਮਾਨ ਹੁਇ ਮਾਨ ਕਰਯੋ ਗੁਰੁ ਮਾਨ ॥ ਪਾਪ
ਖਿਮਾਪਨ ਗੁਰ ਕਰਯੋ ਦੀਨ ਜਾਨ ਜਨ ਜਾਨਿ ॥ ੬੮ ॥ ਚੌਃ
॥ ਦਰਸਨ ਮੱਜਨ ਪਾਨ ਕਿਯੇਤੇ । ਮਿਟਹਿ ਤਾਂਪ ਸੰਤਾਪ ਹਿ-
ਯੇਤੇ ॥ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਕਾਮਿਨ ਕੇਰੀ । ਤਮ ਤਮਾਰਿ ਗਤਿ ਜਿ
ਮ ਜਗ ਹੇਰੀ ॥ ੬੯ ॥ ਦੋਃ ॥ ਚਿੰਤਾਮਨ[1] ਕੀ ਹਰਤ ਹੈ
ਚਿੰਤਾਮਨ ਕੀ ਰੀਤਿ । ਚਿੰਤਾਮਨ[2] ਕੀ ਹਰਤਿ ਹੈ ਚਿੰਤਾ
ਮਨ ਕੀ ਰੀਤ ॥ ੭੦ ॥ ਚੌਃ ॥ ਕਿਤ ਜੋਜਨ ਤਹੱਤੇ ਪੁਨ
ਪੰਜਾ ॥ ਬਲੀ ਪੀਰ ਪੀਰਨ ਮਦਗੰਜਾ । ਦਰਸ ਪਰਸ ਮੱਜ
ਨ ਸੁਖ ਪੁੰਜਾ ॥ ਪੁਸਤਕ ਪਾਪਨ ਪਰਮ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ॥ ੭੧ ॥
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਨ ਖਾਨਿਕਪੰਜਾ । ਪਾਪਨ ਰੰਜਾ ਪੁਨਜਨ ਰੰ
ਜਾ ।ਝਰਨਾ ਝਰਤ ਝੂਝ ਦੁਖ ਝੰਝਾ । ਨਸ੍ਰ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਪਾਪਨ ਕ
ਰ ਹੰਝਾ ॥ ੭੨ ॥ ਦੋਃ ॥ ਪੋਠੋਹਾਰ ਉਧਾਰਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ

---

੧ ਚਿੰਤਾ ਮਨ ਕੀ ਹਰਤੀ ਹੈ ਯਹ ਚਿੰਤਾ ਮਨਕੀਰੀਤੀਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਾਮਾਦਿਕ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਕਰਤੀ ਹੈ ॥ ੨ ਔਰ ਚਸਮਾ ਰੂਪ ਜੋ ਨਾਮ ਕਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਸੋ ਚਿੰਤਾਮਨ ਕੀ ਭੀ ਚਿੰਤਾ ਹਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਕੀ ਪਰਾਪਤਿਕਰਤਾਹੈ।

ਨ ਕੰਧਾਰ। ਵਲੀਕੰਧਾਰੀ ਗਿਰ ਜਹਾਂ ਬੈਠੇ ਨਿਕਟ ਹਜਾਰ ॥੭੩॥ ਦਿਲ ਬਾਗੀ ਰਾਗੀ ਨਿਜਹਿ ਜਾਗੀਜ ਬੈ ਪਿਆਸ। ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਪੈ ਪਠਯੋ ਤਿਨ ਪੁਨ ਪਠਯੋ ਨਿਰਾਸ॥੭੪॥ ਵਲੀ ਤੁਮਾਰੋ ਪੀਰ ਬਰ ਪਾਨੀ ਲੇਇ ਨਿਕਾਸ। ਮਾਂਗਨ ਹਮ ਪੈ ਕਯੋਂ ਪਠਯੋ ਜਾਹੁ ਭਲੇ ਤਿਨ ਪਾਸ ॥ ੭੫ ॥ ਰੰਜਨ ਗਰਬ ਗੁਮਾਨ ਪ੍ਭ ਬਿਰਦ ਆਪਨੋ ਜਾਨ। ਗਾਯਕ ਤ੍ਰਿਸ਼ਾ ਨਾਸ ਹਿਤ ਕੌਤੁਕ ਕਰਯੋ ਸੁਜਾਨ ॥ ੭੬ ॥ ਜੀਵਨ ਜੀਵਨ ਸਮ ਸੁ ਜਿਮ ਜੀਵ ਨ ਖੈਂਚ ਸੁ ਲੀਨ। ਜੀਵਨ ਬਿਨ ਜੀਵਨ ਵਲੀ ਮੀਨ ਹੀਨ ਬਿਨ ਪੀਨ[1] ॥ ੭੭ ॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪੰਜਾ ਕੋ ਪੰਜਾ ਲਿਖਯਤੇ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਵਲੀ ਪੀਰ ਪੀਰ ਪੀਰ ਗੀਰ ਨਿਸ ਪੀਰ ਕਰ ਖੈਂਚ ਲੀਯੋ ਪਾਨੀ ਜਾਨੀ ਜਗ ਸੋ ਕਹਾਨੀ ਹੈ। ਜਾਨੀ ਪੀਰ ਗਯੋ ਪਾਨੀ ਪਾਨੀ ਨ ਪਰਤ ਪਾਨੀ ਪਾਨੀ ਪਰ ਮਾਰ ਪਾਨੀ ਫੇਰਯੋ ਸਿਰ ਪਾਨੀ। ਕਾਨੀ ਗੀ ਕਮਾਨੀ ਹੂੰ ਸੋਂ ਪਾਨੀ ਪੈ ਘਸਤ ਪਾਨੀ ਗਟੀ ਸੋਂ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਚਢੀ ਉਤਰਾਨੀ ਹੈ। ਕਾਨੀ ਮੋਂ ਕਮਾਨੀ ਨਾਹਿ ਪਾਨੀ ਮੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨੀ ਨਾਹਿ ਪਾਸ ਕੋ ਦੁਰਾਨੀ ਨਾਹਿ ਬੂਡਿਬੇ ਕੋ ਪਾਨੀ ਹੈ ॥ ੭੮ ॥ ਅਤ ਹੀ ਗੁਸੈਲ ਗੁਮਸੁਦ ਗਿਰ ਗਟੀ ਲੈਕੈ ਦੀਨੀ ਸੋ ਗਿਰਾਯ ਜਹਾਂ ਰਵੀ ਸਿਸੁ ਕੰਜਾ ਹੈ। ਆਵਤ ਅਨੰਦ ਕੰਦ ਚੰਦ ਜਗ ਬੰਦ ਦੇਖਯੋ ਦੀਨੋ ਸੋਗ ਡਾਯ ਪਾਪ ਰੰਜਾ ਕਰ ਕੰਜਾ ਹੈ। ਕਈ ਬੇਰ ਤੁਰਕਨ ਤਛਾਯੋ ਸੋ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿਕਸਯੋ

---

[1] ਪਾਨੀ

ਨਵੀਨ ਬੀਚ ਪੰਜਾ ਮੈ ਤੇ ਪੰਜਾ ਹੈ। ਬਾਤ ਬੀਚ ਬਾਤ ਜੈਸੇ ਕੇਰਾ ਬੀਚ ਪਾਤ ਜੈਸੇ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਕੈ ਪੱਟ ਤੈਸੇ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪੰਜਾ ਹੈ ॥ ੭੯ ॥ ਕੈਧੋਂ ਪਾਂਚ ਪਾਚ ਹੀਪਚੀਸਤਤ੍ਰ ਸਾਂਖ ਯੋਗ ਕਪਿਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲਮੈ ਹ੍ਵੈ ਧਰਯੋ ਅਵਤਾਰ ਹੈ। ਕੈਧੋਂ ਪਾਂਚਤਤ੍ਰ ਕੋ ਪ੍ਰਪੰਚ ਬਿਸਤਾਰ ਭਾਖਯੋ ਕੈਧੋਂ ਪਾਂਚ ਪਾਂਡਵਕੋ ਕੀਯੋ ਮੈ ਉਧਾਰ ਹੈ ॥ ਭਏ ਚਾਰ ਬੇਦ ਅਬ ਪਾਂਚਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਪਾ ਚਵੌਵਤਾਰ ਮੇਰੋ ਤਾਕੋ ਬਿਸਤਾਰ ਹੈ। ਭਨਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੋ ਪੰਚ ਦੇਵ[1] ਸੇਵ ਸੋਈ ਸਿਵਰੂਪ ਸਾ-ਰ ਹੈ ॥ ੮੦ ॥ ਕੈਧੋ ਪਾਂਚ ਦੇਵ ਸੇਵ ਸੇਵਕ ਨ ਗਾਈ ਆਪ ਪਾਂਚਮੋ ਹੀ ਬੇਦ ਸਭ ਸਿਖਨ ਉਧਾਰ ਹੈ। ਕੈਧੋ ਅਬ ਪਾਂਚਮੋ ਬਰਨ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਪਾਂਚ ਹੀ ਕਕਾਰ ਪਾਂਚ ਸਸਤ੍ਰ ਸਾਰ ਧਾਰ ਹੈ। ਭਨਤਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਪਾਂਚ ਖਾਲਸਾ ਸੋ ਮਿਲ ਕੈ ਬਰਨ ਬਰ ਪਾਂਚਵੇ ਸੁਧਾਰ ਹੈ। ਪੰਚਨ ਕੋ ਮਾਰੈ ਪੁਨ ਪੰਚ ਕੋ ਬਿਚਾਰਧਾਰੈ ਪੰਚ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਰੈ ਸੋ ਸਰੂਪ ਮੇਰੋ ਚਾਰੁ ਹੈ ॥ ੮੧ ॥ ਪਾਰਥ[2] ਕੋ ਸਾਰਥ੍ਯਪਨ ਮੈਂਹੁ ਕਿਯੋ ਹੈਂ ਆਪ ਨਾਰੀ ਕਰ ਸਾਰੀ[3] ਪੰਚ ਨਾਰੀ ਦੁਖ ਤਾਰੀ ਹੈ। ਨਿਹਾਲਸਿੰ-ਘ ਮੇਰੋ ਤੌ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਤਾਂਪ੍ਰੈ ਛਾਪਕਾਰੀ ਸੋ ਅਛਾਪ ਛਾਪਬਾਰੀ ਹੈ। ਪਾਪ[4] ਪੁੰਨ ਕਾਲ ਪੰਚ ਪੰਥਨ ਕੋ ਦਯੋ ਤਕ ਹੈ ਪੰਜਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਕੋ ਪੰਚ ਜਗ੍ਯ ਕਾਰੀ[5] ਹੈ। ਪੰ-

---

੧ ਬਿਸੁਨ ਰੁਦ੍ਰ ਗਣੇਸ ਹਨੂਮਾਨ ਭਗਉਤੀ ੨ ਅਰਜੁਨ ੩ ਬਸਤ੍ਰ ੪ ਪੰਜ ਪਾਪ ਏਹ ਨੇਤ੍ਰਕੀਹੈਂ ਚਕੀ ਝਾੜੂ ਚੁਲਾ ਘੜੇ ਦਾ ਥਾਂਨ ਉਖਲੀ ਇਨਾਂ ਮੇ ਜੋ ਜੀਵ ਮਰਦੇ ਹੈਨ ॥ ੫ ਦੇਵਯਗ ਪਿਤ੍ਰੀਯਗ ਅਤਿਥੀਯਗ ਬਾਲਕ ਬ੍ਰਿਧਕੋ ਪ੍ਰਥਮੇਖ ਲਾਵਨਾ

ਚਾਨਨ[1] ਰੂਪ ਧਰ ਮੈ ਹੂੰ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਤਾਰਯੋ ਪੰਚ ਪਾਪ[2]ਭਾਰੀ ਤਾਰੀ ਮੇਰੀ ਕਰਤਾਰੀ ਹੈ॥ ੯੨ ॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪੰਜਾ ਕੋ ਪੰਜਾ ਸਮਾਪਤਹ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਦੇਸ ਨਿਰੂਪ ਨਿਰੂਪ ਗੁਰੁਥਾਨ ਬਹੁਰ ਨਿਜਬੰਸ। ਬਰਨੌ ਬਰ ਗੁਰੁ ਖਾਲਸਾ ਸੁਨੌ ਹੰਸ ਅਵਤੰਸ॥ ੯੩ ॥ ਧੰਨੀ ਪੁਨ ਪੁਠਹਾਰ ਮਧ ਬਸਤ ਸਿਖ ਬਹੁ ਗ੍ਰਾਮ। ਧਰਮ ਕ੍ਰਿਤਕਰਗੁਰੂ ਪੁਰਬਗੁਰ ਬਾ-ਨੀ ਸੋ ਕਾਮ ॥ ੯੪॥ ਸੱਯਦ ਨਾਮ ਸੁ ਗ੍ਰਾਮ ਬਰ ਬਿਦਿਤ ਸੁਖਦ ਸਰਬੰਸ ॥ ਤਿਹ ਠਾਂਕਵਿਕੇ ਮਾਤ ਪਿਤ ਬਸਤ ਭਏ ਬਰਹੰਸ ॥ ੯੫ ॥ ਮਹਾਸਿੰਘ ਤਿਹ ਬੰਸ ਮੇ ਮਹਲਸਿੰਘ ਸੁਤ ਤਾਸ। ਕਬਿ ਕੇ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਹਾ ਸਾਹਬ ਸਿੰਘਗੁਰੁਦਾਸ ॥ ੯੬॥ ਮਹਾਸਿੰਘ ਖਤ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਟ ਜਾਤਿ ਸਿਆਲੀ ਸਿੰਘ । ਵੀਰੋ ਧੀਰੋ ਪਤਨਿ ਤਿਹ ਸੇਵਜਾਨਨਰੁਸਿੰਘ॥ ੯੭ ॥ ਮਹਾਸਿੰਘ ਸੁਤ ਮਹਲ ਹਰਿ ਮਹਲ ਟਹਲ ਟਲਨਾਹਿ। ਬੱਸੀ[3] ਬੱਸੀ ਤਾ ਸੁਗ੍ਰਹ ਦੁਗਲ ਤਨਜਾ ਆਹਿ॥ ੯੮॥ ਚੌਪਈ ॥ ਦੈਵ ਦਸਾ ਦਿਨ ਐਸੇ ਅਏ॥ ਤਬ ਦੰਪਤਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗਏ॥ ਕਹਿਨਜਾਤ ਮਹਿਮਾ ਤਾਸਰਕੀ॥ ਨਾਰਦ ਸਾਰਦ ਕਰਮਤਿਸਰਕੀ[4] ॥ ੯੯॥ ਮਾਨਸਾਦਿ ਸਰਨਹਿਨਰੁ ਸਰਕੀ ਸੁ ਭਗਤਿ ਹੋਤ ਜਹਾਂ ਸੁਰਿਸਰ ਕੀ। ਕਿਮ ਕਰ ਸੁਰ ਸਰ ਕਹੌ ਅਪਰ ਕੀ। ਸੁਰਿ ਸਰਿ ਪਦ ਸੇਵਾ ਕਰਸਰਕੀ॥੯੦॥

---

੧ ਨਰਸਿੰਘ ੨ ਪੰਚਪਾਪ ਬ੍ਰਹਮਹਤਿਆ ਮਦਰਾ ਪਾਨ ਸੁਵਰਨ ਚੁਰਾਵਨ ਗੁਰਤਲਪਗਵਨ ਪੰਚਮ ਸੰਗੀ (ਮਾਸੀ ਫੁਫੀ ਗੁਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭੈਣ ਭਣੇਈ) ਏਨਾਂ ਦੇ ਭੋਗਣਵਾਲਾਵਿਸ਼ਈ ੩ ਵਸੀ ਹੈ ਬਸੀ ੪ ਮਤਿ ਦੂਰ ਹੁਈ ਹੈ

\ - - /

ਪੰਨਗ ਕਿੰਨਰ ਸੁਰਬਰਨਰ ਕੀ। ਬਿਧਿ ਹਰਿਹ ਰਕੀ ਮਤਿ ਨਕੁਤਰ ਕੀ। ਦਰਸ ਪਰਸ ਮੱਜਨ ਸਰਬਰਕੀ। ਕਰਤਨਿੰ-ਦ ਪਸੁ ਪੰਖਿ ਸੁਰਘਰ ਕੀ॥ ੯੧ ॥ਅਮਿਤ ਰੂਪ ਸੁੰਦਰ ਨਰ ਨਾਰੀ। ਅਤਨ[੧] ਸੁਤਨ ਜਨ ਘਨ ਘਰਬਾਰੀ। ਸੁੰਦਰ ਸੁਖ-ਦ ਸੁਧਾਸਮਬਾਰੀ॥ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਦਸੁਧਾਸਮ ਬਾਰੀ[੨]॥੯੨ ॥ ਚੌਪਈ॥ ਜਨ ਬਿਧਿ ਬਿਬਿਧ ਸ੍ਵਕਰਿਨ ਸਵਾਰੀ। ਅਸ੍ਵ ਕਰਿਨ ਨਰੁ ਕਰਨ ਸਵਾਰੀ। ਪੂਰਨ ਪੁਰੀ ਪੁਰਾਨ[੩] ਬਖਾਨੀ । ਸਕਲ ਸੁਵਸਤ ਰਚੀ ਜਨ ਖਾਨੀ॥ ੯੩ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਭੋਗਵਤੀ ਅਮਰਾਵਤ ਮਾਹੀ। ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਸੁਪਨੇਹੁਨਤਾ-ਹੀ॥ ਬਨਕਧਨਕ ਸਮਧਨਦ ਅਨੇਕਾ। ਕ੍ਰੈ ਵਿਕ੍ਰੈ[੪] ਕਰਿ ਸ-ਹਿਤ ਬਿਬੇਕਾ ॥੯੪॥ ਚਾਰਬਰਨ ਸੁਖ ਸੰਜੁਤ ਬਸਹੀ। ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਰਸ ਸੁਨ ਰਸਹੀ। ਸੁਰਗੁਰ[੫] ਸਮਬਕ੍ਤਾ ਬਕ੍ਤਾ ਹੈ । ਹਰਿਗੁਰ ਮਾਤ ਤਾਂਤ ਭਗਤਾ ਹੈਂ ॥ ੯੫ ॥ ਚਾਰ ਓਰਜਿਹ ਕੂਪ ਬਾਂਪਿਕਾ। ਬਾਗ ਤੜਾਗ ਸੁਕੁਸੁਮ ਬਾਟਿਕਾ। ਬਿਕਸ-ਤ ਬਨਜ[੬] ਸੋਹਿ ਬਹੁਰੰਗਾ। ਸਾਰਸ ਸਰਸ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬਿਹੰ-ਗਾ[੭] ॥ ੯੬ ॥ ਸ੍ਵਛ ਸੁਖਦ ਪਾਨੀ ਮਲਹਾਨੀ। ਸੱਜਨ ਮਨ ਜਿਮ ਰਹਿਤ ਗਿਲਾਂਨੀ। ਸੁਕ ਪਿਕ ਗਨਕੂਜਨ ਸੁਖਦਾਨੀ । ਜਨੁ ਤਰੁ ਪਥਕ ਹਕਾਰ ਸੁਬਾਨੀ॥ ੯੭ ॥ ਚਾਰ ਓਰ ਪਰਖਾ[੮] ਬਰ ਪਾਨੀ। ਮੰਦਾਕਿਨ ਜਨ ਅਲਿਕ[੯] ਲੁਭਾਨੀ॥ ਜਜੋ

---

੧ ਕਾਮਦੇਵ ੨ ਸੁਪਤ ਮਹਿਲ ਬਾਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ੩ ਚਿੱਟੀ
੪ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ੫ ਬ੍ਰਹਸਪਤ ੬ ਕੌਲ ੭ ਪੰਖੀ ੮ ਖਾਈ
੯ ਪੁਰੀ ਜੋ ਕਬੇਰ ਕੀ ਹੈ

ਤੀ ਲਿੰਗ ਚਾਰੁ ਚਹੁੰਓਰਾ। ਅੰਧਕਰਿਪੁ[1] ਰਖਯਕਹਨ ਚੋਰਾ ॥ ੯੮॥ ਗੌਂਦ ਕਸੇਲ ਕਾਲ ਨਵਲੇਸਰ। ਦਿਕ ਪ੍ਰਾਚੀ ਰਖਯਕ ਸਰਬੇਸਰ। ਦੁਖਰੀਜਨਿ ਦੁਰਗਾ ਸੁਖਖਾਨੀ। ਪਸ੍ਰ ਮ ਸਰਸ ਸਮੀਪ ਸੁਖ ਖਾਨੀ॥ ੯੯॥ ਮਰਦਨ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਜਯਕਾਲੀ। ਸਿੰਘ ਸਵਾਰ ਪਾਲਮਹਿ ਪਾਲੀ। ਗਨੀ ਗਰੀਬ ਗਾਰਜਗਿਰਜਾਕਰ। ਸੇਵਤਸੰਤਤਸਕਲਸਕਲਕਰ।੧੦੦ ਕਨਕ ਭਵਨ ਭ੍ਰਾਜਤ ਭਵ ਭੰਜਨ। ਦਰਸ ਪਰਸ ਕਰ ਸਭ ਮਨਰੰਜਨ। ਮੰਗਲਮੂਲ ਅਮੰਗਲ ਹਰਤਾ। ਖਟ ਮੁਖ ਗਜ ਮੁਖ ਸੁਤਸਿਵ ਭਰਤਾ॥ ੧੦੧ ॥ ਧੁਰ ਧਰਤਾ ਸਚਰਾਚਰ ਭਰਤਾ। ਸਰਸੁਰੇਸ ਸੇਵਕ ਸਦ ਕਰਤਾ। ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਜਹਿ ਪਾਰ ਨ ਪਾਵਤ । ਜੈਜੈ ਜਗਦੰਬਾਕਹਿ ਗਾਵਤ ॥ ੧੦੨॥ ਪੂਰਬ ਪਛੱਮ ਸੁਭ ਸਰਵਰ ਕੇ। ਕਰਤਰੱਛ ਦ੍ਵੈਤਨ ਬਰਧਰ ਕੇ। ਕਰਤ ਅਨੰਤ ਕਥਾਮ੍ਰਿਤਪਾਨਾ। ਸੰਤ ਅਨੰਤ ਅਨੰਤ[2] ਸਮਾਨਾ॥ ੧੦੩॥ ਦੋ:॥ ਲਵਗਮਤੀ[3] ਸੰਤੋਖਸਰ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਗਟ ਬਹੁ ਰੂਪ। ਸੁਖੀ ਸਰੋਵਰ ਰੱਛਕਰਭੱਛਕ ਕਪਟਿ ਕੁ ਰੂਪ॥ ੧੦੪॥ ਚੌ: ॥ ਭਗਤਿ ਵਿਰਾਗ ਗਿਆਨ ਵਿਗਯਾ ਨਾ। ਤਤ੍ਵ ਵਿਭਾਗ ਬਿਬਿਧ ਕਰ ਗਾਨਾ। ਨਮਸਕਾਰ ਤਿਨ ਸੰਤਨਕਰਹੈ॥ ਧਰਮਰਾਜ ਕਰਨੈਕਨ ਡਰ ਹੈ ॥ ੧੦੫॥ ਸੁਧਾ ਸਰੋਵਰ ਮੱਜਨ ਕਰਹੀਂ। ਤੇ ਜਨ ਭਵ ਪ੍ਰਯਾਸ ਬਿਨ ਤਰਹੀਂ। ਆਕਰ ਚਾਰ ਲਾਖਚੌਰਾਸੀ। ਤਹਿ ਤਨੁਤਜਿ ਤਰਿ

---

੧ ਸਿਵਜੀ ੨ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ੩ ਦੇਵੀ

ਹੈ ਤਮਰਾਸੀ॥ ੧੦੬॥ ਪੂਰਨ ਪਦ ਪਾਵਤ ਅਬਿਨਾਸੀ। ਸਾਰਦਾਦਿ ਜਹਿ ਕਰਤ ਖਵਾਸੀ। ਪੁਨਯ ਪਾਪ ਹਰਿ ਪਠਤ ਪੁਰਾਨਾ। ਚਾਰ ਓਰ ਜਹਿ ਪਠਿਤ ਪੁਰਾਨਾ॥ ੧੦੭ ॥ ਪੁੰਨਯ ਪੁੰਜ ਜਿਨ ਕੀਯੋ ਪੁਰਾਨਾ। ਤ੍ਰਿਯਾ ਬਾਲ ਬਰ ਜੁਵਾ ਪੁ-ਰਾਨਾ। ਸੁਧਾ ਸਮਾਨ ਸੁਧਾਸਰ ਬਾਰੀ। ਦਰਸ ਪਰਸ ਕਰ ਸਰਸ ਅਘਾਰੀ॥ ੧੦੮ ॥ ਸਤ ਜੋਜਨ ਸਰਨਾਮ ਉਚਾਰੀ। ਪਾਪ ਪੁੰਜ ਤਹਿ ਭਗਤ ਨ ਬਾਰੀ। ਤੀਰ ਤੀਰ ਸੁਭ ਸੰਤ ਬਿਰਾਜਾ। ਹੰਸ ਸਮਾਨ ਸੁਮਾਨਸ ਭ੍ਰਾਜਾ॥ ੧੦੯ ॥ ਦਸੋ ਦਿਸਾ ਦੀਸਹਿ ਤਹਿ ਬੁੰਗਾ। ਸਸਿ ਚੁੰਬਤ ਜਨ ਐਸੁ ਉਤੰਗਾ। ਜਹਾਂ ਬੈਸ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਗੁੰਗਾ। ਬਰਨਨ ਜਾਇ ਸ੍ਵਾਦ ਗੁਰ ਗੁੰਗਾ॥ ੧੧੦ ॥ ਸੁਰਗੁਰ[1] ਕਵੀ[2] ਸੇਸ ਸਮ ਬਕਤਾ। ਗੁਰ ਬਾਨੀ[3] ਗੁਰਬਾਨੀ ਬਕਤਾ। ਗਯਾਨੀ ਗੁਨੀ[4] ਗੁ-ਨਤ ਗੁਨਿ ਗੁਨਿਕੋ। ਧਯਾਨੀ ਧਨੀ ਧੁਨਿਤ ਧੁਨਿਧੁਨਿਕੋ ॥ ੧੧੧॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੋ ਜਾਤ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰ ਤੇ ਜਾਤ[5]। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੋ ਜਾਤਨਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ[6] ਤੇ ਜਾਤ॥ ੧੧੨॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਰ ਸੁਖਮ ਸਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ[7] ਹੀ ਹੋਇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਰ[8] ਸੁਖਮ ਸਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੀ

---

੧ ਬ੍ਰਹਸਪਤ ੨ ਸੁਕ੍ਰ ੩ ਦੇਵੀ ੪ ਵਿਚਾਰ ੫ ਮੋਖਜਸਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ੬ ਜਨਮ ਮਰਣ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ੭ ਤੁਲਯ ਸੋਭਾਰੂਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੀ ਹੋਇ ਕਯਾ ਹੈ ਅਰ ਹੋਇਗਾਭੀ ਅਨਨ੍ਯਜਾਨਿਯੇ ੮ ਔਰ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੇ ਸਰਨਾਮ ਗਮਨਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸੁਖਮ ਸਰ ਕਿਆ॥ ਸੁਖਮਯ ਸਰ ਅਰਥਾਤ ਸੁਖ ਰੂਪ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਵਰਸ਼ੁੱਧ ਬ੍ਰਹਮ ਵਾ ਸੋਭਾਸਮੁੰਦ੍ਰ ਹੈ ਐਸਾ ਜੋਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੋਖਯ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਤਿਸ ਮਹਿਕਯਾ ਨਿਸਚੈ ਕਰਕੇਸਰ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤਾ ਹੈ।

ਹੋਇ॥ ੧੧੩ ॥ ਸੁਧਾ ਸਰੋਵਰ ਸੁਖਮ ਸਰ ਸੁਖਦ ਸਿੰਧ ਸਮ ਹੋਇ॥ ਸੀਕਰ[੧] ਇਕਸਤ ਭਾਗ ਸਤ ਭਾਗ ਕ-ਹਜ਼ੋ ਮਮ ਹੋਇ॥ ੧੧੪ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ॥ ਫੁਨਹਾਂ ਮਹਲਾ ੫ । ਡਿਠੇ ਸਭੇ ਥਾਵ ਨਹੀਂ ਤੁਧ ਜੇਹਿਆ। ਬਧੋ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਤਾਂ ਤੂ ਸੋਹਿਆ। ਵਸਦੀ ਸਘਨ ਅਪਾਰ ਅਨੂਪ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ। ਹਰਿਹਾਂ ਨਾਨਕ ਕਸਮਲ ਜਾਹਿ ਨਾਇਐ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਹ ਸੋਰਠ ਮਃ ੫॥ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰੋਵਰ ਨਾਤੇ। ਸਭ ਉਤਰੇ ਪਾਪ ਕਮਾਤੇ। ਨਿਰਮਲ ਹੋਇ ਕਰ ਇਸ਼ਨਾਨਾ। ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੀਨੇ ਦਾਨਾ॥ ੧ ॥ ਸਭ ਕੁਸਲ ਖੇਮ ਪ੍ਰਭਿ ਧਾਰੇ। ਸਹੀ ਸਲਾਮਤਿ ਸਭ ਥੋਕ ਉਬਾਰੇ। ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦ ਬੀਚਾਰੇ ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਸਾਧ ਸੰਗ ਮਲ ਲਾਥੀ। ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਭਏ ਸਾਥੀ। ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਧਿਆਇਆ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਆ॥ ੨ ॥ ੧ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਜਬ ਯਾਬਿਧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹੀ ਮਹਮਾ ਮਹਤ ਬਨਾਇ। ਤਬ ਮੋਸੇ ਕਹ ਕਹ ਸਕੈ ਸੰਭ੍ਰਮ ਸਹਿਤ ਸੁਭਾਇ ੧੨੫॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰ ਜੂਕੀ ਜਾਤ੍ਰਾ ਲਿਖਯਤੇ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਬੇਦਿ ਕਾ ਬੁੰਗਾ ਆਦਿ ਅਕਾਲ। ਦਰਸ ਨੀਯ ਦਰ ਦਰਸ ਕਰ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਧਰ ਭਾਲ॥ ੧੧੬॥ ਚੌਃ ॥ ਸੇਤ ਬੰਦ ਜਨ ਸੇਤ ਬੰਦ ਹੈ। ਬੰਦ ਕਰਤ ਨਰੁ ਪਰਨ ਬੰਦ ਹੈ। ਬਿਬਿਧ ਭੇਖ ਧਰ ਆਵਤ ਦੇਵਾ। ਲਖਨ ਪਰਤ ਗਮਨਤ ਕਰ ਸੇਵਾ

---

੧ ਕਿਣਕੇ ਕਾਇਕ ਸਉ ਭਾਸਗ ਵਾ ਭਾਗ ਸਮਾਨ ਮਹਿਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹੀ

੧੧੭ ॥ ਜਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਮਹਿ ਅਤਿ ਕਠਨਾਈ। ਸਰਸ ਦ
ਰਸ ਤਿਨ ਕਰ ਸਹਜਾਈ । ਬਟੂ ਪ੍ਰਸਨ ਕਹੂ ਬਿਬਧ ਕ
ਰਤ ਹੈਂ। ਸਿੱਧ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਲਖਨ ਪਰਤ ਹੈਂ ॥ ੧੧੮ ॥ ਪ੍ਰ-
ਸ਼ਨ ਪੂਰ ਉੱਤਰ ਸੁਭ ਦਾਤਾ । ਬਚਨ ਰਚਨ ਤਿਨ ਜਾਨ ਬਿ
ਧਾਤ੍ਰਾ । ਪਰਿ ਦਖਨ ਕਹੂੰ ਕਰਤ ਖ਼ਾਲਸਾ । ਰੂਪ ਰੰਮਜ ਰਾਜ
ਤ ਮਰਾਲਸਾ॥ ੧੧੯॥ ਧਰੇ ਹਾਥ ਤਿਨ ਪੁਸਪ ਮਾਲਸਾ।
ਧੂਪ ਦੀਪ ਨੈ ਵੈਦ ਥਾਲਸਾ । ਲੇਹੁ ਆਰਤੀ ਪੁਰਖ ਉਚਾਰੇਂ
। ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੰਦਿਤ ਬਲਹਾਰੈਂ ॥ ੧੨੦ ॥ ਪੁਸ਼ਪ ਬਰਸ[1]ਬ
ਰ ਦਰ[2]ਬਰ ਬਾਜੈ। ਕਰ ਸੰਪੁਟ ਕਰ ਜੈ ਜੈ ਗਾਜੈ। ਧੂਪਤ
ਧੂਪ ਧੂਮ ਸੁਖਦਾਈ। ਜਨ ਘਨ ਤਨ ਧਰ ਸੁਰ ਦਰਸਾਈ।
੧੨੧ ॥ ਬਜਤਿ ਭੇਰ ਧੁਨ ਸਹਜ ਸੁਭਾਈ। ਸੁਨਤ ਸਬਦ
ਅਘ ਕੋਟਿਕ ਜਾਈ। ਅਨਹਤ ਕੀਰਤ ਕਰਤ ਸਦੀਵਾ। ਕ
ਹਿਨ ਜਾਤ ਅਤਿਹੀ ਕਮਨੀਵਾ॥ ੧੨੨ ॥ ਪੁਰਟ[3] ਕਪਾਟ
ਚਾਰ ਚਹੁ ਓਰਾ। ਚਿਤਵਤ ਚਤੁਰ ਚਿੱਤ ਚਖ ਚੋਰਾ। ਮਨਿ
ਮਾਨਕ ਕਲਕਲਿਤ[4] ਅਨੂਪਾ। ਕੁਲਸ[5] ਫਰੋਜ[6] ਸਰੋਜ[7] ਸਾ
ਰੂਪਾ॥ ੧੨੩॥ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸੁਰ ਪਾਰਨ ਪਾਵਹਿ। ਹੇਰਿ
ਹੇਰਿ ਹਰਿ ਹਰਖ ਉਪਾਵਹਿ। ਅਪਨੋ ਜਨਮ ਸਫਲ ਕਰ
ਲੇਖਹਿ। ਪੁਲਕ ਪੁਲਕ ਪਰਿ ਹਰਹਿ ਨਿਮੇਖਹਿ॥ ੧੨੪
ਅਥ ਹਰਿਮੰਦਰ ਬਰਨਨ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਅਤਿ ਉਦਾਰ ਸੁੰਦਰ

---

੧ ਬਰਖਾ ੨ ਸੰਖ ੩ ਸੋਨੇ ਕੇ ੪ ਜੜੇ ਹੋਏ ੫ ਹੀਰਾ ੬ ਥੇਵਾ
੭ ਕੌਲ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹੈਨ

ਸਰਸ ਮੰਦਰ ਮਨਿਗਨ ਮੇਲ। ਜਨ ਬਿਧ ਚੌਦਹ ਭਵਨ ਕੀ ਸੁਖਮਾ ਧਰੀ ਸਕੇਲ ॥ ੧੨੫ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਭਵ ਸਿੰਧ[੧] ਮੰਦਰ ਹੈ ਭਵ ਸਿੰਧ[੨] ਮੰਦਿਰ ਹੈ ਐਸੋ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਨ[੩]ਐਸੋ ਹਰਿ ਮੰਦਿਰ ਹੈ। ਬਾਜੈ ਪਰ[੪] ਮੰਦਰ ਹੈ ਬਾਜੈ ਪਰਿ ਮੰਦਰਿ ਹੈਂ ਜਾਮੈ[੫] ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਨ ਜਾਮੈ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਹੈ। ਨ ਜਾਮੈ[੬] ਦੁਖ ਦਰ ਹੈ ਨ ਜਾਮੈ ਦੁਖ ਦਰ ਹੈ ਨ ਸਭੀ ਸੁਖ ਦਰ ਹੈ ਨ ਸਭੀ[੭]ਸੁਖ ਦਰ ਹੈ। ਅਮਰ[੮] ਭੋਗ ਦਰਹੈ ਅਮਰ[੯] ਭੋਗ ਦਰ ਹੈ ਅਮਰ[੧੦] ਭੋਗ ਦਰ ਹੈ ਨਮਰ ਭੋਗ ਦਰ ਹੈ ॥ ੧੨੬ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਕਮਲਾਪਤਿਮੰਦਰ ਨਾ[੧੧]ਰਤਿ ਹੈ ਕਮਲਾਪਤਿ ਨਾ ਕਮਲਾਪਤਿ[੧੨]ਹੈ। ਕਮਲਾਪਤਿ ਮੰਦਰ ਨਾ ਰਤਿ ਹੈ ਕਮਲਾਪਤਿ[੧੩] ਨਾ ਕਮਲਾਪਤਿਹੈ। ਕਮਲਾਪਤਿ ਮੰਦਿਰ ਨਾ ਰਟ[੧੪]ਹੈ ਕਮਲਾਪਤਿ ਨਾ ਕਮਲਾਪਤਿ ਹੈਂ ॥੧੨੭॥ ਦੁਸ੍ਰ

---

੧ ਭਵ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਸਮੁੰਦਰ ਕੇ ਮਥਨ ਕੌਂ ਮੰਦ੍ਰਾਚਲ ਰੂਪ ਹੈ

੨ ਐਸਾ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਸਮੁੰਦਰ ਮੇਂ ਮੰਦ੍ਰ ਹੈ

੩ ਬੈਕੁੰਠ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐਸੋ ਯਹਿ ਹਰਿ ਮੰਦਰਿ ਹੈ ਭੂਮੀ ਮੈ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਸੰਗਤੀ ਹੈ ਵਾ ਐਸੇ ਯਹਿ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਐਸੇ ਔਰ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ਤੀਨ ਲੋਕ ਮੇਂ ॥

੪ ਪਰਮ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦਰ ਸੰਖ ਜਿਸ ਮੇਂ ਬਾਜਤੇਂ ਹੈਂ ਪਰਿ ਸਰਬ ਓਰਤੇ ਮੰਦਰ ਨਾਮ ਮੰਦਲ ਬਾਜਤੇ ਹੈਂ॥

੫ ਜਿਸ ਮੇਂ ਹਰਿਮੰਕਸਾ ਮਾਯਾ ਕਾ ਦਰ ਭਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹੇਤੂ ਤਿਸਮੇਂ ਕਿ ਜਾਮੈ ਹਰਿਮੰ ਨਾਮ ਮਾਯਾ ਦਰ ਹੈ ਭੈ ਕਰਤੀ ਹੈ ॥

੬ ਜਿਸ ਮੇਂ ਦੁਖ ਦਲ ਸੰਬੂਹ ਵਾ ਦਰ ਦਵਾਰਾ ਦੁਖ ਕਾ ਅਗਜਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ਵਾ ਦੁਖ ਦਲ ਤੇ ਨਹੀਂ ਡਰ ਦਵਾਰਾ ਵਾ ਸਮੂਹ ਸੁਖੋਕੇ ਹੈਂ ਜਿਸ ਮੇਂ

੭ ਸਭ ਸੁਖ ਦਾਤਾ ੮ ਦਿਵਜ ੯ ਭੋਗਦਾਤਾ ੧੦ ਮੋਖਜ ਅਰ ਕਾ ਕਾਰਨ ਮਰ ਮੌਤ ਹੋਰ ਰੋਗ ਰਹਤ ੧੧ ਕਰਕੇ ਜਿਨਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ੧੨ ਕਮਲਾ ਪਤੀ ਹੈ ੧੩ ਕਮਲਿਓ ਕਾ ਪਤੀ ਹੈ ੧੪ ਜੋ ਰਟ ਹੈਂ ਜੋੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹੈਂ ਜੋ ਨਾਹੀਂ ਤੋ ਭੀ ਕਮਲਾਪਤਹੈ ॥

ਜੋ ਅਭਾਗੀ ਜੀਵ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਨਿੰਦਨ ਕਰ ਕੁਛ ਮਹਮਾ ਕ
ਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇ ਜਾਤੀ॥ ਯਥਾ ਦੋਹਾ॥ ਦਿਪਤ ਦੇਵ ਦੇਵਲ
ਦਮਕ ਦਾਮਨ ਦਮਿਕ ਕਰੋਰਿ। ਕਾਗ ਅਭਾਗ ਜੁਹਾਗ ਦੀਯ
ਮਹਿਮਾਂ ਭਾਗ ਕਿਥੋਰ। ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਸੰਸਾਰ ਭਰਮੇ ਕੋਊ ਨਹੀਂ
ਹੈ ਐਸਾ ਜਿਸਕੀ ਸੁਧਾ ਸਰੋਵਰ ਮੇ ਦ੍ਰਿਖ ਬੁਧੀ ਹੋਯਾ। ਪ-
ਰੰਤ ਕੋਊ ਹੋਯਿ ਤੌ ਮਹਾਂ ਨਾਰਕੀ ਜੀਵ ਵਾਕੋ ਜਾਨਨੋ। ਅਥ
ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਜੀ ਕੋ ਬਰਨਨ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਨਮ੍ਰ ਚਿਤ
ਬ੍ਰਿਤ ਹਿਤ ਸਹਿਤ ਜੋ ਗੁਰ ਘਰ ਦਰ ਸਾਯ। ਸੋ ਧ੍ਰਵ ਪਦਵੀ
ਪਾਵਈ ਇਮ ਬਲਊਚ ਲਖਾਯ ॥੧੨੮॥ ਕਬਿੱਤ ॥
ਮਨ ਗਨਜਟਿਤ ਝਟਿਤ ਨਹੀਂ ਜਾਨਯੋ ਜਾਇ ਜੈਸੇ ਨਬਖਾ-
ਨਯੋ ਜਾਇ ਸ੍ਵਾਦ ਗੁਰ ਗੁੰਗਾ ਹੈ। ਕਨਕ ਕਲਸ ਸਸਿ ਸਾਥ
ਸੋਬਤੇ ਹੈ ਕੈਧੋ ਕੀਰਤਿ ਬਤੈਹੈ ਗੁਰੂ ਅਤਹੀ ਉਤੰਗਾ ਹੈ।
ਕੁਸ੍ਰਿ ਕਲਕਾਯ ਪਾਯ ਪੰਗੁ ਪਾਯ ਪਾਯ ਜਾਯ ਅੰਧ ਦਰ-
ਸਾਯ ਆਯ ਗਾਯ ਗੁਨ ਗੁੰਗਾ ਹੈ। ਅਕਲ ਅਨੀਹ ਅਜ ਅ
ਚਜੁਤ ਅਨਾਦਿ ਆਦਿ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜੀ ਕੋ
ਬੁੰਗਾ ਹੈ ੧੨੯॥ ਅਥ ਘੜਿਆਲ ਬੁੰਗਾ ਕੋ ਬਰਨਨ ਦੋ:
॥ ਛਿਨ ਛਿਨ ਛਿਨ ਕਰ ਛਿਨ ਗਯੋ ਆਜ ਕਾਲ ਕਰ ਕਾਲ
। ਅਪਨੋ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ਤੂੰ ਭਾਖਤ ਹੈ ਘੜਿਆਲ ॥੧੩੦॥
ਕਬਿੱਤ ॥ ਸੁੰਦਰ ਸਰੀਰ ਤਰਨਾਈ ਧਨੁ ਬੰਸ ਬਿਦਯਾ
ਮਾਨਕੀ ਗਰੂਰਤਾ ਜਾ ਉਰਮੇ ਬਸਾਨੀ ਹੈ। ਭੂਲਯੋ ਰਹੈ ਭ੍ਰ-
ਮ ਕੀ ਭਵਰ ਮਾਹਿ ਭੇਦ ਮਤੀ ਰੈਨ ਦਿਨ ਰਾਗਨ ਕੀ ਰਟਤ

ਕਹਾਨੀ ਹੈ। ਭਨਤ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੰਗਤ ਜੋ ਅੰ
ਮ੍ਰਿਤ ਕੇ ਪਾਨਾ ਤੇ ਅਧਿਕ ਸੁਖਦਾਨੀ ਹੈ। ਜਾਗੀ ਨ ਸੁਮਤਿ
ਜਾਂਕੀ ਲੈਬੇਕੋ ਸਰੂਪ ਝਾਕੀ ਤਾਂਕੀ ਯਹ ਅਮੋਲਕ ਜੋ ਨਿਫਲ
ਜੁਵਾਨੀ ਹੈ।੧। ਅਨਕ ਜਨਮ ਧਾਇ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਪਾਇ
ਗੁਰ ਕੀ ਸਰਨ ਆਇ ਆਹਿ ਸੋ ਨਜਰ ਕੀ। ਪਾਇ ਪਰ
ਸੀਸ ਧਾਰਯੋ ਸੀਸ ਗੁਰ ਹਾਥ ਧਾਰਯੋ ਮੰਦ ਮੁਸਕਾਤ ਏਕ
ਬਾਤ ਕੀ ਫਜਰ ਕੀ। ਨਿਖਲ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਕਟੇ ਅਗ
ਫੰਧ ਤੇਰੋ ਕਟਯੋ ਜਮ ਪੰਥਡਗ ਦ੍ਵੈਰਹੀ ਮਜਰਕੀ। ਅਤਹੀ
ਉਲਾਸ ਸੋ ਉਸਾਸ ਭਰ ਐਸੇ ਕਹਯੋ ਜਾਗੋ ਜਾਗੋ ਪਯਾਰੇ ਘਰੀ
ਦ੍ਵੈਰ ਹੀ ਗਜਰ ਕੀ॥ ਅਥ ਝੰਡਾ ਬੂੰਗਾ ਕੋ ਬਃ ਦੋਹਾ॥ ਊਚੇ
ਅਧਕ ਨਿਸਾਨ ਦੋ ਨਿਸ ਦਿਨ ਦ੍ਵਾਰ ਸੁਹਾਇ॥
ਮੁਕਤਿ ਸਦਾ ਬ੍ਰਤ ਮੁਕਤਿ ਜਨੁ ਦ੍ਵੈ ਭੁਜ ਕਾਢ ਸੁਨਾਇ॥
੧੩੨॥ਅਥ ਬਾਬੇ ਕੀ ਬੇਰ ਕੋ ਬਃ॥ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾਸ
ਬਰ ਬ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਿਧ ਬਰ ਬੇਰ। ਬੇਰ ਬੇਰ ਬਰ ਦਾਯਨੀ ਨਮੋ
ਨਮੋ ਕਰ ਫੇਰ॥ ੧੩੩॥ ਅਥ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕੋ ਬਃ॥ ਈਸ ਕੋਨ
ਈਸਾਨ ਮੇ ਸਦਾ ਬਿਰਾਜਤ ਈਸ। ਸੰਤਦਾਸ ਸੰਤੋਖ ਸੁਭ
ਆਸ੍ਰਮ ਸੁਭ ਸਮ ਈਸ॥੧੩੪॥ ਅਥ ਦੁਖ ਭੰਜਨੀਜੀਕੋ ਬਃ
॥ ਦੁਰਗਾ ਦੁਸ੍ਰ ਨਿਵਾਰਨੀ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਜਿਹ ਨਾਮ ਸੁਖ
ਦਾਤਾ ਮਾਤਾ ਜਗਤਨਮੋ ਬਾਮਪ੍ਰਿਯਬਾਮ॥੧੩੫॥ ਮੰਚਬਿਰਾ
ਜਤ ਗੁਰੂਕੋ ਗੁਰਤਾ ਦਾਤਾ ਜੋਇ। ਦੱਖਨ ਦੇਵੀ ਦੁਰਗਾਕੇ
ਚਾਰਵਰਗ ਪ੍ਰਦਸੋਇ॥ ੧੩੬॥ ਚੌਃ॥ ਰਾਤ੍ਰ ਦਿਵਸਜਹ

ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗਾ। ਇਕਰਸ ਹੋਤ ਪਰਤ ਨਹਿ ਭੰਗਾ । ਜੀਵਨ ਮੁਕਿਤ ਹੇਤੁ ਜਨੁ ਕਾਂਸੀ। ਕਰ ਨਰ ਸੇਵਨ ਪਰ ਭਵ ਫਾਂਸੀ ॥੧੩੭॥ ਅਥਗੁਰੂਬਾਗਕੇਬ: ਦੋਃ॥ ਪਰਮ ਅਰਾਮ ਅਰਾਮ ਪੁਨ ਗੁਰਕੋ ਆਹਿ ਅਰਾਮ। ਸੁਰ ਤਰੁ ਤਰੁ ਤਰ ਜਨਜਹਾਂ ਤਰਨ ਤਰੁਨ ਤਹਿ ਨਾਮ॥ ੧੩੮ ॥ ਚੌਃ॥ ਅਦਭੁਤਅਨਿਕ ਅਰਾਕ ਅਰਾਮਾ। ਸੰਤ ਅਨੰਤ ਕਥਾ ਕਰ ਰਾਮਾ। ਮੰਚ ਤਹਾਂ ਪੂਠਗੁਰ ਅਰਜੁਨਕੋ। ਮੁੰਚਤਹਾਂ ਗੁਰਜਨ ਅਰਜਨ ਕੋ॥ ੧੩੯॥ ਦੋਃ ॥ ਗੁਰੂਬਾਗਗੁਰੁਬਾਗ ਸੋ ਬਿਗਸਤ ਬਾਗ ਬ੍ਰਿਲਾਸ। ਗੁਰੂ ਬਾਗ ਗੁਰ ਬਾਗ ਸੌਬਿਗਸਤ ਬਾਗਬਿਲਾਸ॥ ੧੪੦ ॥ ਚੌਃ ॥ ਦੇਤ ਅਰਾਮ ਅਰਾਮਸੁ ਗੁਰੁਕੌ। ਸਭ ਰਿਤੁਫਲ ਤਰੁਵਰ ਸੁਰ ਪੁਰਿਕੌ। ਪੁਨਸਹੀਦ ਸਹੀਦ ਥਾਨ ਹੈ। ਦਰਸ ਪਰਸ ਕਰਮਨ ਮਥਾਨਹੈ॥ ੧੪੧॥ ਨਮਸਕਾਰ ਨਰਨਾਰ ਜੁਕਰਹੀ। ਸੰਕਰੰਕ ਜਿਮ ਬੰਕਨਡਰਹੀ। ਬੀਦੋ ਅਟਲ ਗੁਰੂ ਸੁਭ ਥਾਨਾ। ਚਤੁਰ ਵਰਗ ਪ੍ਰਦਥਾਨ ਅਥਾਨਾ। ਹੋਤ ਅਟੱਲ ਜੋ ਦਰਸਨ ਕਰਈ। ਫਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸਕਲ ਕਰਪਰਈ। ਕਮਲ ਸਰੋਵਰ ਕਮਲ ਮਾਤਕਰ। ਕਮਲਾ ਪ੍ਰਪਤ ਹੋਤ ਨਾਤਨਰੁ॥ ੧੪੨॥ ਦੋਃ॥ ਅਟਲਅਟਲਗੁਰੂ ਥਾਨਹੈ ਤੈਸਰਕੇ ਪਛਮ ਓਰ। ਬਟ ਬਰਬਰ ਪ੍ਰਦਤਾ ਸਤਰ ਸਿੰਧ ਸੁਤਾਬਲ ਜੋਰ॥ ੧੪੩॥ ਮੱਜਨ ਕਰਤਰੁਤਾਸਤਰੁ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮਕਰ ਜੋਰ। ਬੁੰਗਾ ਸੁਭਗ ਸਹੀਦ ਬਰ ਧਰ ਅਕੋਰ ਕਰਜੋਰ॥ ੧੪੪॥ ਦੋਃ ॥ ਦੀਪਸਿੰਘ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਦਲ-

ਨ ਮਲਨ ਖਲਨ ਸਾਹੀਦ। ਬੁੰਗਾ ਨਾਮ ਸਹੀਦ ਤਿਨ ਸੇਵ-
ਕ ਸੋ ਸਾਹੀਦ ॥ ੧੪੬ ॥ ਪੁਨ ਲਾਚੀ ਬਦਰਕ ਬਰਦ ਗੁਰ
ਬਰਥਾਨ ਸੁਮਾਨ। ਮਾਨਿਨਮਾਨ ਅਮਾਨਕਰ ਦੇਤਅਮਾਨਿਨ
ਮਾਨ ॥ ੧੪੭ ॥ ਰਜਤ ਕਪਾਟ ਕਪਾਟ ਹਰਦਵਿਦ ਕਪਾ-
ਟ ਕੌਵਾਰ। ਦਰਸਨੀਯ ਫਲ ਚਾਹਕੋ ਦਰਸਨੀਯ ਦਰਚਾਰ
॥ ੧੪੮ ॥ ਕਰ ਪ੍ਰਨਾਮ ਗੁਰੁ ਪੌਰ ਪਰ ਕਰਤ ਕਾਜ ਪੁਨ
ਔਰ ॥ ਮਨਸਾ ਬਾਚਾ ਕਰਮਨਤਾਤੇ ਸਭ ਕਰਸਿਰ ਮੌਰ ॥
੧੪੯ ॥ ਅਬ ਗੁਰ ਮਹਲਾਦਿ ਸਰਬ ਸਥਾਨ ਕੋਬਃ ਦੋਃ
॥ ਕਰੀ ਟਹਲ ਗੁਰਮਹਲ ਜਿਨ ਟਹਿਲ ਮਹਿਲ ਕੇ ਜੋਗ।
ਭੋਗ ਰੋਗ ਬਿਨਜੋਗ ਤੇ ਉਤਮ ਲੋਗ ਅਲੋਗ ॥ ੧੫੦ ॥
ਭਾਈ ਸਾਲੋਸੰਤ ਸੁਭ ਸੂਰੋ ਪੂਰੋਪਾਰ। ਕਰੀਸੇਵ ਗੁਰ ਹਰੀ
ਜਿਨ ਜਨਮ ਜਾਟ ਜਗਧਾਰ ॥ ੧੫੧ ॥ ਲੁਹਗਢ ਨਾਂਮ ਸੁ
ਥਾਨ ਬਰਹਰਿ ਗੁਬਿੰਦ ਗੁਰ ਆਹਿ। ਚਲੀਤੇਪ ਜਹਿ ਕਾਠ
ਕੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਹਿਬ ਚਾਹਿ ॥ ੧੫੨ ॥ ਕਬਿ ਕੋ ਜਨਮ
ਤਹਾਂ ਭਯੋ ਆਗਜ਼ਾ ਪਾਇ ਅਕਾਲ। ਕਰੀ ਸੇਵ ਕਛ ਕਾਲ
ਤਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ੧੫੩ ॥ ਹਰਿ ਗੁਬਿੰਦ ਗੁ
ਰ ਕਰਕ੍ਰਿਪਾ ਦੀਨੋ ਤਹਾਂ ਪਠਾਇ। ਮੁਹਿ ਮੂਰਤਿਮੂਰਤਿਸਦਾ
ਸਦਾ ਸਿਮਰ ਤਿਨ ਪਾਇ ॥ ੧੫੪ ॥ ਮੱਜਨ ਕਰ ਸੰਤੋਖ
ਸਰ ਪੁਨ ਬਿਬੇਕਸਰ ਨਾਇ। ਰਾਮਸਰੋਵਰ ਮੱਜ ਪੁਨ ਸੰਤ
ਦ੍ਵਾਰਦਰਸਾਇ ॥ ੧੫੫ ॥ ਸੰਤੋਖਦ ਸੰਤੋਖਸਰ ਦਰਸਹਿ
ਮੱਜਹਿ ਜੋਇ। ਸਿੰਸੁਪਤਰ ਬਰੁ ਬਰਦ ਬਰੁ ਗੁਰਅਰਜਨ

ਬਲ ਹੋਇ ॥ ੧੫੬॥ ਸਰਬਿਬੇਕ ਮੱਜਨ ਕੀਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ
ਇ ਬਿਬੇਕ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਜਨਮ ਥਲ ਰਾਮ ਸਰੋਵਰ ਏਕ
॥ ੧੫੭ ॥ ਚੌਂ: ॥ ਸੁਖਦ ਸੁਖਮਨੀ ਜਹਾਂ ਉਚਾਰੀ। ਕਰਤ
ਉਚਾਂਰੀ ਰੂਪ ਮੁਰਾਰੀ। ਪਾਪਨ ਖਾਪਨ ਮਨੋ ਖਰਾਰੀ। ਬਨ
ਪਾਪਨ ਕਾਟਨ ਜਨ ਆਰੀ॥ ੧੫੮॥ ਸੁਤਹਿ ਚਿਤ ਥਿਤ
ਹੋਤ ਜਹਾਂ ਹੈ। ਸਮ ਸਰ ਸਰਬਰ ਆਹਿ ਕਹਾ ਹੈ। ਮਨ ਬਚ
ਕ੍ਰਮ ਤਿਹ ਸੇਵਨ ਕਰਹੀ। ਬਿਨ ਪ੍ਰਯਾਸ ਭਵਨਿਧਿ ਸੋਤਰ
ਹੀ ॥ ੧੫੯ ॥ ਨਾਮਲੇਤ ਅਘਕੋਟਕ ਭ੍ਰਾਗਾ। ਮੱਜਨਕਰ-
ਤ ਸੁਨਰ ਬਡ ਭਾਗਾ। ਪਰਮਰੰਮਜਜਹਿ ਰਾਜਤ ਬੇਨੀ। ਗੋ
ਲੋਂਕਾਦਿਕਲੋਕਨਿਸ੍ਰੇਨੀ॥ ੧੬੦ ॥ ਰਾਮ ਸਰੋਵਰ ਨਿਕਟ
ਹੀ ਆਸ੍ਰਮ ਆਹਿ ਅਨੰਤ। ਸੰਤ ਅਨੰਤ ਤਹਾਰਹੈ ਚਿਤਵਤ
ਰੂਪ ਅਨੰਤ॥ ੧੬੧ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਪ੍ਰਭ ਠਾਕ-
ਰੁ ਸਿੰਘ ਦਯਾਲੁ। ਤਿਹਆਸ਼੍ਰਮ ਅਧਿਪਤਿ ਸਦਾ ਸੱਜਨ ਸੇਵ
ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ॥੧੬੨॥ਚੌਂ:॥ਸੰਤਰੂਪ ਤਿਨ ਮੂਰਤ ਦੂਜੀ। ਮਨਬਚ
ਕਰਮ ਇਸਟ ਕਰਪੂਜੀ। ਚਰਨ ਸੇਵ ਬਿਨ ਆਸਨਦੂਜੀ॥
ਮਨਕਰ ਅਖਿਲ ਕਾਮਨਾ ਪੂਜੀ॥ ੧੬੩ ॥ ਤਿਨਕੀ ਸਰਨ
ਜਬੀ ਕਬ ਆਯੋ। ਜਨਮ ਮਰਨ ਸੰਤਾਪ ਮਿਟਾਯੋ। ਸਾਸ ਸ
ਸੇਤਿਨਪਦਬਲਿਹਾਰੀ। ਜਨੁਧਾਰੀਤਨਆਪਮੁਰਾਰੀ॥੧੬੪
॥ਦੋ: ॥ ਪੁਨਤਿਨਆਗਯਾਪਾਇਕਰਬਸਜੋਜਾਇਪੁਠਹਾਰ।
ਸੁਖੋਨਾਮਮਕਾਨ ਸੁਖ ਆਸ੍ਰਮ ਸੰਤ ਅਪਾਰ ॥ ੧੬੫ ॥
ਚੌਂ:॥ ਪੁਨ ਪੂਰਬ ਦਿਸ ਕੀਨ ਪਯਾਨਾ॥ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਤੀਰਥ

ਪਰਸ ਮਹਾਨਾ। ਕਹੂੰ ਨਿਮੱਜਨ ਕਹੂੰ ਪ੍ਰਨਾਮਾ। ਦਰਸਨ ਸੰਤ ਕਹੂੰ ਅਭਿਰਾਮਾ ॥ ੧੬੬ ॥ ਪੁਨ ਜਹਿ ਤੀਰਥਰਾਜ ਪ੍ਰਯਾਗਾ। ਸੰਗਤਿਸਤਿਗੁਰਨਵਮ ਸਭਾਗਾ। ਪਟਨਾਪਰਸਬਹੁਰ ਤਹਿ ਆਯੋ। ਤਹਿ ਅਦਭੁਤ ਇਕ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ ॥੧੬੭॥ ਬੀਰਰੂਪਰਸਸਾਂਤਕਿਧੌਂਹੈ। ਅਦਭੁੱਤਗਤਿਮਤਿਚਕਤਬਿਧੌਂਹੈ। ਛੋਰਪ੍ਰਸੰਗਸਗਲਸੁਭਗਾਵੌਂ। ਸੁਨੋ ਸੰਤ ਸਭਿ ਗਾਇ ਸੁਨਾਂਵੌਂ ॥੧੬੮॥ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਅਮਰਦੇਵਬੰਸਬਰਨਨ। ਪਰਮ ਜੋਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਬਿਸ਼ਨੁ ਵ੍ਯਾਪਕ ਜੋਇ। ਨਾਭਿ ਕੰਜ ਤਿਹ ਕੰਜ ਤੇ ਕਮਲਜ ਪਰਗਟ ਹੋਇ ॥ ੧੬੯ ॥ ਤਹਿ ਸੁਤ ਸੁਤ ਸੂਰਜ ਸੁਭਗ ਸਕਲ ਸ੍ਰਿਸਟ ਕੋ ਨੈਨ। ਤਾਸ ਬੰਸ ਰਘੁ ਅਜ ਭਏ ਦਸਰਥ ਸੁਤਸੁਖਸੈਨ ॥ ੧੭੦ ॥ ਰਾਮ ਭ੍ਰਾਤ ਸੁਭ ਗਾਤ ਜੋ ਭਰਤ ਸਿਖ ਅਵਤਾਰ। ਅਸੁਰ ਨਾਸ ਜਿਹਨਾਦ ਤੇਸਕਲ ਸਲਿਲ ਕੋ ਸਾਰ ॥ ੧੭੧ ॥ ਤਾਸਬੰਸਅਵਤੰਸ ਭੇ ਅਮਰ ਅਮਰ ਕਰਤਾਰ। ਤਾਰਕ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਹਰੀ ਹਰਨ ਭੁਵਿਭਾਰ ॥ ੧੭੨ ॥ ਮੁਹਰੀ ਮੋਹਨ ਪੁਨ ਪ੍ਰਗਟ ਜੁਗਲ ਤਾਤ ਜਗਜਾਤ। ਰਾਜ ਜੋਗਜਿਨ ਜਨਮ ਤੇ ਜਨ ਜਨਮਜ਼ੇ ਅਵਦਾਤ ॥ ੧੭੩ ॥ਅਰਜਾਨੀਮਲ ਅਰਥਮਲ ਆਨੰਦਭਗਤ ਸੁਜਾਨ। ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸਨ ਗਨਪਤੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਹਰੀ ਤਨ ਜਾਨਿ ॥ ੧੭੪ ॥ ਅਰਜਾਨੀ ਜਾਨੀ ਜਿਨਹਿ ਜਗ ਜਾਨੀ ਜਨਜਾਤਿ ॥ ਪੰਚਤਾਤਜਨ ਤਾਤ ਤਿਹ ਤਾਤ ਮਾਤ ਜਗ ਜਾਤਿ॥ ੧੭੫ ॥ ਦਾਸ ਬਿਹਾਰੀ ਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਵਾਰਕ

(੨੨)

ਦਾਸ। ਮਥਰਾਦਾਸ ਉਦਾਸ ਜਗ ਦਯਾਲਦਾਸ ਜਗਦਾਸ॥
੧੭੬॥ ਬਹੁਰ ਬਿਹਾਰੀ ਦਾਸ ਜੋ ਭਗਤ ਬਿਹਾਰੀ ਦਾਸ।
ਤੀਨੋ ਗੁਨ ਹੰਕਾਰਜਨਤੀਨਤੇਨੈਭੇਤਾਸ॥੧੭੭॥ ਸੰਤਤਸੁਚਿ
ਸੁਲਤਾਨਹਰਿਖਾਨਚੰਦਜਨਚੰਦ। ਸੰਗਤਿਪਤਿਸੰਗਤਿਪਤੀ
ਸੰਗਤਿ ਪਤਿ ਜੁਅਮੰਦ। ਬਹੁਰਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਕੇ ਚਾਰੋਸੁਤ
ਸੁਲਤਾਨ। ਚਾਰਬੇਦ ਮੁਖ ਚਾਰਤੇ ਜਨੁ ਜੁਗ ਚਾਰ ਜਹਾਨ॥
੧੭੯॥ ਮੇਘਰਾਜ ਨਦਲਾਲ ਜੂ ਬਹੁਰਦਾਸ ਭੈਭਾਨੁ। ਭੁਇ
ਦਾਸ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਪੁਨਹਦਾਸ ਭਗਵਾਨ॥ ੧੮੦॥ ਮੇਘ-
ਰਾਜ ਜੂ ਕੇ ਤਨੈ ਚਾਰੁ ਚਾਰ ਵਿਖਯਾਤ। ਜਨ ਸਨਕਾਦਿਕ
ਬ੍ਰਹਮ ਗ੍ਰਿਹ ਬਿਦਿਤ ਜਗਤ ਜਿਨ ਗਯਾਤ॥ ੧੮੧॥ ਰਤ
ਨ ਰਤਨ ਹਰਿ ਹਰਿਰਤਨ ਦੀਨ ਦਯਾਲੁ ਦਯਾਲ। ਬਹੁਰ ਨ
ਰਾਇਨਦਾਸ ਜੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰਬਖਸਲਾਲ॥੧੮੨॥ ਰਤਨਸਿੰਘ
ਜੂ ਕੇ ਜੁਗਲ ਜੁਗਲ ਭੁਜਾਸਮਤਾਤ॥ ਬਾਬਾਬਾਹੜਮੱਲ
ਜੂਰਾਇਅਨੀਤਬਤਾਤ॥ ੧੮੩॥ ਰਾਈ ਬਹੋੜ ਬੜੋ ਬਲੀ
ਬਾਹੜ ਮੱਲ ਮਹਾਨ॥ ਆਤਮ ਅੰਤਹਕਰਨ ਜਨੁ ਤੁਰੀਤਨੈ
ਬਲਵਾਨ॥ ੧੮੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸਰੂਪਚੰਦ ਜਨੁਚੰਦਭੇ
ਬੰਸੀਧਰ ਜਨੁਸਯਾਮ। ਆਤਮ ਹਰਿ ਆਤਮ ਅਮਲ
ਅੰਚਰਜ ਆਪਤਕਾਮ॥ ੧੮੫॥ ਦੋਹਰਾਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾਤੋਲਾਹ-
ਰੀ ਤੋਲਕ ਸਭ ਸੰਸਾਰ। ਸਾਰ ਅੰਸਗ੍ਰਹਹੰਸਜਿਮਪਰਿਹਰਿ
ਬਾਰਿ ਬਿਕਾਰ॥ ੧੮੬॥ ਸ੍ਰੂਪਚੰਦਜੂ ਸਦਨਮੇਸਿੰਘਸੁ ਕ੍ਰਿ-
ਪਾਦਿਆਲ। ਕਰਦਮ ਗ੍ਰਿਹਜਨੁ ਆਪਭੇ ਭਗਵਤ ਕਪਿਲ

ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥ ੧੮੭॥ ਸੀਤਲ ਸਸਿਕ ਸਮਾਨ ਸੁਚਿ ਸੰਤਤ ਸੰਤਕ੍ਰਿਪਾਲੁ। ਜਨ ਚੰਦ੍ਰਜੁਝੇ ਚੰਦ੍ਰ ਗ੍ਰਿਹਅਵਨਿਆਇ ਸ੍ਰਤਿ ਪਾਲ॥੧੮੮॥ ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਦਲਨ ਖਲਨਮਲਨ ਚਿਤ ਚਾਹਿ। ਕਰਨਾਬਿਨ ਕਰਣਾਕਰਨ ਕਰਨਾ ਕਰ ਕਿਲ ਆਹਿ॥ ੧੮੯॥ ਅਬ ਪੂਰਬ ਦੇਸ ਤਥਾ ਨਿਜਾਮਾਬਾਦ ਕੋ ਕਾਰਨ॥ ਦੋਹਾ॥ ਸੰਤਦਰਸ ਹਿਤ ਦੇਸ ਨਿਜ ਤਜਭਜ ਦੇਸ ਅਨੇਕ। ਪਛਮ ਪੂਰਬ ਅਟਨ ਕਰ ਢਾਕਾ ਮੋਟਿਕ ਟੇਕ॥ ੧੯੦॥ ਚੌਃ ॥ ਸਰੂਪਚੰਦ ਪੁਨ ਬੰਸੀ ਧਰਜੂ। ਮੂਰਤਿ ਦ੍ਵੈ ਦ੍ਰਿਢ ਏਕ ਨਿਹਰਜੂ। ਨਰ ਨਾਰਾਯਨ ਜਨੁ ਜੁਗ ਭ੍ਰਾਤਾ। ਦਰਸ ਗੁਪਾਲ ਗੁਪਾਲਹਿ ਜਾਤਾ॥ ੧੯੧॥ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਕਰ ਆਜਮਗਢ ਆਏ। ਤਿਹ ਕਛੁ ਸਿਖਨ ਅਜਮਤਿ ਪਾਏ ਨਿਜਾਮਬਾਦ ਸਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਲਜਾਏ। ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਵਾਹਿ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਖਰਾਏ॥ ੧੯੨॥ ਮਨ ਤਨ ਧਨ ਕਰ ਸੇਵ ਸੁ ਕੀਨੀ। ਬਿਨੈ ਬਹੁਤ ਇਸਥਿਤ ਹਿਤ ਕੀਨੀ। ਭਕ੍ਤ ਵ੍ਰਸਜ੍ਞਤਾ ਤਿਨਹਿ ਦਿਖਾਈ। ਕੀਯੋ ਨਿਵਾਸ ਤਹਾਂ ਦ੍ਵੈ ਭਾਈ॥ ੧੯੩॥ ਭ੍ਰਾਤ ਸਹਿਤ ਮਹਿਲ ਤਿਨ ਆਏ। ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਬਰ ਬਰ ਪਾਏ। ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਯਾਲ ਹਰੀ ਤਬ ਭਏ। ਦਿਨ ਪ੍ਰਤ ਨਿਤ ਉਪਜਤ ਸੁਖਨਏ॥੧੯੪॥ਦੋਃ॥ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਯਾਲਹਰਿ ਦ੍ਵੈ ਸੁਤ ਸੁੰਦਰ ਤਾਹਿ। ਜਨੁਸ੍ਰੀਗੁਰਬਰ ਅਮਰ ਘਰ ਮੁਹਰੀ ਮੋਹਨਆਹਿ॥ ੧੯੫॥ਚਕ੍ਰਤਸਿੰਘ ਸਮ ਚਢਤਹਰਿਸਾਧੂਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲ। ਦੀਨ ਦਰਦ ਦਾਰਨ ਦਰਨ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਅਚਾ-

ਲ॥ ੧੯੬॥ ਚੜ੍ਹਤਸਿੰਘ ਜੂ ਕੇ ਜੁਗਲ ਭ੍ਰਾਤ ਜਗਤ ਬਿ
ਖ੍ਯਾਤ। ਸੰਤਸਿੰਘ ਸੁ ਬਸੰਤਹਰਿ ਜਨੁ ਬਸੰਤ ਬਿਗਸਾਤ॥
੧੯੭॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਊਪਰ ਸੋ ਸਿੰਘ ਭੂਪ ਸਿੰਘਹੀ ਸੋ ਸ-
ਜ੍ਯੋ ਰਹੈ ਭੀਤਰ ਸੋ ਸਤਹੀ ਸੰਤੋਖ ਦਯਾ ਛਾਈਐ। ਅੰਨ
ਦੀਜੈ ਧਨ ਦੀਜੈ ਬਸਤ੍ਰ ਦਾਨ ਮਾਨ ਦੀਜੈ ਨਹੀ ਹੈ ਤੋ ਆਨ
ਦੀਜੈ ਦੀਜੈ ਦੀਜੈ ਚਾਈਐ। ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਸੁਧਾ
ਧਾਨ ਜਾਨ ਦੀਜੈ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਸਾਜਨ ਜਨ ਸੋ ਗਾਈਐ
। ਸਾਧੂਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸੋ ਸਾਹਿਬ ਸੋ ਸਾਚੋ ਬਾਚੋ ਸਾਧੂਸਿੰਘ
ਸਾਹਿਬ ਸੋ ਭੇਦ ਨ ਲਖਾਈਐ॥ ੧੯੮॥ ਦੋਹਾ ॥ ਅਪਰ
ਅੱਖਰ ਜਨੁ ਤਨ ਧਰਯੋ ਪੂਰਬ ਉਧਰਨ ਹੇਤ। ਪ੍ਰਗਟ ਸਕ
ਲ ਜਗ ਜਾਨਹੀ ਗੁਨ ਮੰਦਰ ਸੁਖ ਸੇਤ॥ ੧੯੯॥ ਮਾਲਾ
ਮੁਨਿਕ ਸੁਮੇਰ ਜਿਮ ਹੰਸ ਬੰਸ ਅਵਤੰਸ। ਭਯੋ ਸੁਮੇਰ ਸੁਮੇਰ
ਹਰਿ ਸਾਧੂਸਿੰਘ ਸੁਬੰਸ॥ ੨੦੦॥ ਜਾਵਤ ਹੁਤੇ ਹਜੂਰ ਕੋ
ਸਿੰਘ ਪੰਚਾਸਿਕ ਸੰਗ। ਪੂਰਬ ਰੰਗ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੇ ਭਯੋ ਹਮਾਰੋ
ਸੰਗ॥ ੨੦੧॥ ਦਰਸ ਪਰਸ ਕਰ ਹਰਸ ਕਰ ਹੁਕਮ ਹ-
ਜੂਰੋ ਪਾਇ। ਜੱਬਲਪੁਰ ਜਬ ਆਤ ਭੇ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਕੋ
ਧਾਇ॥ ੨੦੨॥ ਜਹਾਂ ਨਰਮਦਾ ਨਰਮਦਾ ਪਰਮਦ ਪਰ-
ਮੁਦ ਮੂਲ॥ ਦਰਸ ਪਰਸ ਮਜਨ ਕੀਯੋ ਹਰਤਿ ਮੂਲ ਸਭ
ਸੂਲ॥ ੨੦੩॥ ਗਜਾਨਸਿੰਘ ਗੁਨ ਗਜ਼ਾਨ ਨਿਧ ਪ੍ਰਗਜ਼ਾ
ਰਖਜੂਸਿੰਘ। ਗੁਰਬਾਨੀ ਪਠਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਨਿਸ ਦਿਨ ਸੂਰੇ ਸਿੰਘ
॥ ੨੦੪॥ ਕਰਸੰਪੁਟ ਘਨ ਦੀਨਤਾ ਕਰੀ ਸੁ ਨਾਵੈਂ ਜਾਪ।

ਸਭ ਮਿਲ ਪੁਨ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਭਏ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ਆਪ ॥
੨੦੫॥ ਪੁਨ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਰਤ ਭਏ ਟੀਕਾ ਹੋਇ ਅਨੂਪ। ਪ੍ਰਗਟ
ਪੰਥ ਸਭ ਖਾਲਸਾ ਜਾਨਹਿ ਜਾਪ ਸਰੂਪ॥ ੨੦੬॥ ਕਬਿੱਤ
॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦਸਿੰਘ ਰੂਪ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਸੁਮੇਰ
ਸਿੰਘ ਤਨੈ ਤਾਸ ਬੰਸ ਟੀਕੋ ਹੈ। ਬੂਝਿਐ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਕੀ
ਜੀਐ ਨਿਹਾਲ ਹਮੈ ਹੂਜਿਐ ਨਿਹਾਲ ਕਾਜ ਕੀਜੈ ਝਪਟੀਕੋ
ਹੈ। ਦੋਯ ਤੀਸ ਲਛਨ ਬਿਚੱਛਨ ਸੁ ਰੂਪ ਰੂਪ ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਹੂ
ਪੈ ਨੀਕੋ ਨਾਹਿ ਅਪਟੀਕੋ ਹੈ। ਸਾਰ ਚਾਰ ਹੀ ਕੋ ਖਟ ਆਠ
ਦਸ ਹੀ ਕੋ ਤੈਸੇ ਜਾਪ ਜਾਪ ਜੀ ਕੋ ਨੀਕੋ ਚਾਹਿਅਤ ਟੀਕੋ
ਹੈ॥ ੨੦੭॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸੁਨ ਕਰ ਤਿਨਕੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਭਯੋ
ਫੇਰਨਾ ਜੀਯ। ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਤਿ ਨਾਮ ਕਰ
ਕੀਯ॥ ੨੦੮॥ ਤਤ੍ਰਾਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਮੰਗਲ ਨਿਰੂਪਨ ਮੇ ਸ੍ਰੀ
ਜਾਪ ਸੁਵਰਾਜ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਕਰ ਸਭਾ ਬਰਨਨ ॥ ਚੌਃ ॥
ਸੁਨਹੁ ਤਾਤ ਇਕ ਬਾਤ ਸਿਆਨੀ। ਸਕਲ ਸਿਰੋਮਣਿ ਸੰ-
ਸਜ਼ ਹਾਨੀ। ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਸਤਵਰਾਜ ਜੁ ਨਾਮੂ। ਪਰਮ ਸੁਖਦ
ਗੁਰ ਰੂਪ ਲਲਾਮੂ॥ ੨੦੯॥ ਤਾਕਰ ਟੀਕਾ ਨੀਕਾ ਜੋਈ।
ਚਰਿਤ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਕਾ ਚਕ੍ਰ ਧਰੋਈ। ਤਾਮਹਿ ਵਜ਼ਾਖਜ਼ਾ ਬਿਬਧਿ
ਬਿਧੀ ਕੀ। ਗਿਰ। ਗੁਰੂ ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਸੁਧਿ ਧੀਕੀ॥ ੨੧੦॥
ਕਤਹੁ ਸਲੋਕ ਅਲੋਕ ਕਥਨ ਕੇ। ਜਾਮੇ ਮਨ ਮਨ ਮਥਨ
ਮਥਨ ਕੇ। ਕਤਹੁ ਪਾਰਸੀ ਪਰਮ ਪਿਆਰੀ। ਨੰਦਲਾਲ
ਕ੍ਰਿਤ ਲਲਿਤ ਬਿਚਾਰੀ॥ ੨੧੧॥ ਜਾਮੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਲਗ਼ੀ

ਧਰਕੀ। ਹੈ ਉਪਾਸਨਾ ਪਰਮ ਸੁ ਪਰਕੀ। ਕਤਹੁ ਸੂਰ ਤੁਲ-
ਸੀ ਕੀ ਬਾਨੀ। ਮਨ ਹਰਨੀ ਮੋਹਨ ਗੁਨ ਸਾਨੀ॥ ੨੧੨॥
ਸਗ਼ਾਮ ਰਾਮ ਕੇ ਬਾਮ ਧਾਮ ਗੁਨ। ਤਾਕੋ ਬਰਨਨ ਤਾਮੈ ਪੁਨ
ਪੁਨ। ਅਪਰ ਅਨੰਤ ਸੰਤ ਮਤਵਾਰੇ। ਜੇ ਜੇ ਆਤਮ ਗਜ਼ਾਨ
ਪਿਆਰੇ॥ ੨੧੩॥ ਨਜ਼ਾਯ ਬਿਦਾਂਤ ਮੋਖ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਿਕ।
ਬਿਬਿਧ ਬਿਧਨ ਕਰ ਹਿਯ ਅਹਲਾਦਿਕ। ਸਭ ਕਰ ਮਤਿ
ਸੁਭ ਕਰ ਰੁਚਿ ਜੋਈ। ਸਭ ਬਾਨੀ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਸੁ ਹੋਈ॥
੨੧੪॥ ਪੁਨ ਜੇ ਕਬਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਨ ਗਯਾਤਾ। ਤਿਨ ਕੀ
ਕਬਿਤ ਚਿਤਹਿ ਸੁਖ ਦਾਤਾ। ਸੋ ਸਭ ਯਾ ਮੈ ਨੀਕੇ ਰਾਖੀ
। ਕਹੁ ਕਹੁ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰ ਕੀ ਸਾਖੀ॥੨੧੫॥ ਬਹੁ ਇਤ
ਹਾਸ ਪੁਰਾਨ ਪੁਰਾਨੇ। ਕਹੁ ਕਹੁ ਕਹੇਸਮੈ ਸਮ ਜਾਨੇ। ਜਥਾ
ਸਕਤਿ ਸੁਚਿ ਸੁਮਤਿ ਲਗਾਈ। ਟੀਕਾ ਕੀਨੀ ਗੁਰ ਬਲਪਾ
ਈ॥ ੨੧੬॥ ਸੋ ਜੁ ਯਾਹਿ ਕਰ ਰਹਸਜ ਅਨੂਪਮ। ਤਾ ਕਹਿ
ਜਾਨਹਿ ਸੰਤ ਅਨੂਪਮ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਮਹਤ ਸਮਾਨਾ॥
ਜਾਪ ਮੰਤ੍ਰ ਜਾਨਜ ਗੁਨਵਾਨਾ॥ ੨੧੭॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੀ
ਸਭਾ ਸੁਹਾਈ॥ ਜਹਿ ਅਧਕਾਰਕਬਿਨ ਕਰ ਭਾਈ॥
। ਅਪਰ ਜਿ ਪੰਡਿਤ ਗੁਣ ਗਣ ਮੰਡਿਤ। ਤੇਉ ਰਹੈ ਸੁਕਹੈ
ਅਘ ਦੰਡਿਤ॥ ੨੧੮॥ ਸਾਹਿਬ ਜਾਦੇ ਕਹੁ ਗੁਨਭੂਰੇ। ਬੈਠੇ
ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਪੂਰੇ। ਕਥਹਿ ਬਿਲਾਸ ਪੂਰਬਕ ਬਾਨੀ। ਸੁਨ
ਹਿ ਹਰਖ ਜੁਤ ਜੇਤੇ ਗਜ਼ਾਨੀ॥ ੨੧੯॥ ਤਥਾ ਸਭਾ ਯਾ
ਟੀਕਾ ਮਾਹੀ। ਜਾਨਹਿ ਬੁਧ ਬਰ ਕਰ ਸਕ ਨਾਹੀਂ। ਗੁਰ

ਬਾਨੀ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਬਰ। ਬਾਨੀ ਬੇਦ ਖਾਲਸਾ ਸਮਸਰ॥
੧੨੦॥ ਪੁਨ ਪੁਰਾਨ ਕੇ ਜੇ ਇਤ ਹਾਸਾ। ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਹਰਿ
ਕਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸਾ। ਬਾਨੀ ਭਕਤ ਭਕਤ ਗੁਰ ਜੂਕੇ। ਕਬਿ
ਬਾਨੀ ਕਬਿ ਸਮ ਨਰੁ ਜੂਕੇ॥ ੨੨੧ ॥ਔਰ ਪਾਰਸੀ ਬਾਨੀ
ਜੋਈ। ਪਠਤ ਪਾਰਸੀ ਸਿਖ ਸੁ ਓਈ। ਕੋ ਮੋਮਿਨ ਫਕੀਰ
ਸਮ ਜਾਨੀ। ਜਿਨ ਪਰ ਦਯਾ ਕਰਹਿ ਗੁਨ ਖਾਨੀ॥ ੨੨੨
ਪ੍ਰਸ੍ਨੋਤਰ ਕਹੁ ਨਜ਼ਾਯ ਨਜ਼ਾਯ ਕੇ । ਕਹੁ ਬੇਦਾਂਤ ਬਿਧੀ ਅ-
ਮਾਯਕੇ। ਸੋ ਰਹਸਯ ਗੁਨਿਯਨ ਕੀ ਬਾਨੀ। ਜੋ ਹਜ਼ੂਰ ਕੇ
ਹਰਖਹਿ ਠਾਨੀ॥ ੨੨੩ ॥ ਇਨ ਮਧ ਜਾਪ ਰੂਪ ਗੁਰ ਸੋਹੈ
। ਜਿਮ ਤਾਰਾ ਮਧਿ ਸਸਿ ਮਨ ਮੋਹੈ॥ ਹੈ ਪਰਿਵਾਰ ਯਦਪਿ
ਉਡ ਗਨ ਕੋ। ਤੇਜ ਉਹੈ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਰਨ ਕੋ ॥ ੧੨੪ ॥
ਜਦਪਿਨ ਸਸਿ ਸਮ ਸੀਤੁਲਤਾਈ। ਉਜਲਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅ-
ਧਿਕਾਈ। ਤਊ ਉਡ ਬਿਨ ਨ ਸੋਹਿ ਸਸਿ ਭਾਈ। ਤਥਾ
ਇਹਾਂ ਸਭ ਬਾਨੀ ਆਈ॥ ੨੨੫ ॥ ਸਭ ਮਧਿ ਸਸਿ ਸਮ
ਸੁਧਾ ਸੁਦਾਨੀ। ਜਾਪ ਜਾਪ ਬਾਨੀ ਮੁਨਿ ਮਾਨੀ। ਗੁਰ ਨਰ
ਰੂਪ ਸਭਾ ਸੁਭ ਜੈਸੀ। ਬਾਨੀ ਬਪੁ ਬਾਨੀ ਸਭ ਤੈਸੀ॥ ੨੨੬
॥ ਜਾਪ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਦੇਖੀ। ਹੋਇ ਮੁਕਤਿ ਨਹਿ ਸੰਸਜ
ਲੇਖੀ। ਯਾ ਮੈ ਕਰੈ ਬਿਚਾਰ ਬਿਚਾਰੀ । ਲਖੈ ਰੂਪ ਸਤਿ
ਗੁਰ ਨਿਰਧਾਰੀ॥ ੨੨੭॥ ਸਰਬ ਸੁਖਦ ਸਭ ਠੌਰ ਸੁਹਾਈ
। ਸੁਭ ਬਾਨੀ ਸਭ ਕੇ ਰੁਚਿ ਲਾਈ। ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਰੁਬਿ
ਦੂਖ ਬਿਚਾਰੀ। ਬੰਦਿਯ ਬਪੁ ਅਕਾਲ ਨਿਰਧਾਰੀ॥ ੨੨੮॥

ਔਰ ਬਿਨਤ ਇਕ ਸੁਨਹੁ ਹਮਾਰੀ। ਹੇ ਗੁਰ ਜਨ ਖਾਲਸਾ ਬ੍ਰਿਚਾਰੀ। ਹਰਿ ਚਰਚਾ ਮਹਿ ਰੁਚਿ ਨਹਿ ਜਾਂਕੀ। ਗੁਰ ਮੂ-ਰਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਲਗਇਨ ਬਾਂਕੀ॥੨੨੯॥ ਜਾਨਤ ਗੁਰਹਿ ਏਕ ਦੇਸੀ ਬਰ। ਲਖਇਨ ਰਮਜੋ ਸਹਬ ਮਹਿ ਸਮਸਰ। ਜਲ ਥਲ ਪਰਬਤ ਬਨ ਤ੍ਰਿਨ ਮਾਹੀ। ਲਖਇਨ ਸੱਤਾ ਗੁਰ ਕਰਤਾਹੀ॥ ੨੩੦ ॥ ਤਿਹ ਸਨ ਕਰਹੁ ਦੁਰਾਵ ਸਦਾਈ। ਸਤ੍ਰੁ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਲਖ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਾਈ। ਲਖਹਿ ਨ ਜੋ ਗੁਨਿਅਨ ਕੀਗ੍ਰੀੜੀ। ਪਰਖਇ ਨਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਪਰ ਪ੍ਰੀਤੀ॥ ੨੩੧। ਤਿਨਹਿ ਨ ਕਬਹੁ ਦਿਖਾਵਹੁ ਭਾਈ। ਭਲੇ ਭਾਂਤਿ ਰਾਖਿਜਹੁ ਦੂਰਾਈ। ਜੇ ਹਰਿ ਗੁਰ ਗੁਰ ਬਰ ਜਸ ਸਸਿ ਦੇਖੀ। ਹੋਹਿ ਚਕੋਰ ਚਰਿਤ ਮੁਦ ਪੇਖੀ॥ ੨੩੨ ॥ ਤਿਨ ਸਨ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਕਰ ਜੋਰੀ। ਕਹਹੁ ਸੁਨਹੁ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤ ਨ ਥੋਰੀ। ਯਹਿ ਬਿ-ਨਤੀ ਗਿਨਤੀ ਬਿਨ ਮਾਨੀ। ਗੁਹਜ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਖਹੁ ਹੇ ਗਜ਼ਾਨੀ ॥੨੩੩॥ ਦੋਹਾ ॥ ਅਕਸਮਾਤ ਏਤੇ ਅਰਥ ਪਿਖੇ ਸੁਨੇ ਜਿਨ ਨੈਨ। ਗ੍ਰੰਥ ਰਚਤ ਸੁਫੁਰਿਤ ਭਏ ਸੁਨਹੁ ਸੰਤ ਯੇਹ ਬੈਨ॥ ੨੩੪ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਤਾਤੇ ਸੰਕ ਨ ਮੋ ਮਨ ਮਾਂਹੀ। ਰਚਓ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰ ਆਪ ਇਹਾ ਹੀ। ਕੋਸਕ ਕਰਸ ਜਾਪ ਖੁਰੇ ਟੀਕਾ। ਆਸਜ ਗੂਢ ਸਦਾ ਗੁਰ ਜੀਕਾ॥ ੨੩੫ ॥ ਅਗੁਨ ਨਾਮ ਮੇ ਸਗੁਨ ਅਰਥ ਬਰ। ਹੋਤ ਭਗਾਵਤੀ ਕੇ ਸੁਸ਼ਹਿਤੁ ਬਰ। ਨਮਸਕਾਰ ਸਭ ਨਾਮਨ ਊਪਰ। ਪਠਤ ਸੁਨਤ ਸੁਖ ਸਿੰਧੁ ਮਿਲੈ ਘਰ॥ ੨੩੬॥ ਦੋਹਾ ॥ ਯਾਤੇ

ਤੁਮ ਸਨ ਬਿਨਯ ਕਰ ਯਹ ਮਾਂਗੋ ਬਰ ਦਾਨ। ਪ੍ਰੀਤ ਹੋਇ ਪਦ ਗੁਰੂ ਕੇ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਧ੍ਯਾਨ ॥ ੨੩੭ ॥ ਗ੍ਰਾਮ ਨਜਾਮਾਂਬਾਦ ਜੋ ਸਿੰਘਪੁਰਾ ਬਰ ਨਾਮ। ਤਮਸਾ ਸਰਿਤਾ ਤੀਰ ਸੁਭ ਅਵਧ ਕਾਸਿ ਮਧ ਬਾਮ ॥ ੨੩੮ ॥ ਡਾਕਨਿ ਸਾਕਨਿ ਤਾਮਸਾ ਪਾਪਨ ਖਾਪੁਨ ਖਾਇ। ਤਾਮਸ ਨਾਮ ਸੁ ਲੇਤ ਹੀ ਤਾਮਸ ਜਾਤਿ ਪਰਾਇ ॥ ੨੩੯ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਕਾਯਥ ਸਿੰਘ ਬਿਪ੍ਰ ਜਹਿ ਬਸਹੀ। ਕੀਰਤਨਿ ਕਰਤ ਅਨੰਦਿਤ ਰਸਹੀਂ। ਭਗਵਤਿ ਭਗਤਿ ਸਭੀ ਨਰ ਨਾਰੀ। ਪੁੰਨਜ ਪੁੰਜ ਸੁਕ੍ਰਿਤਿ ਤਨ ਧਾਰੀ ॥ ੨੪੦ ॥ ਸੰਗਤ ਮਧ੍ਯ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁਭ ਸੋਹਤ। ਅਤਿ ਰਮਨੀਕ ਦਰਸ ਮਨ ਮੋਹਤ। ਮੰਦਰ ਸੁੰਦਰ ਸੰਗਤ ਮੋਇਕ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪੁਸਤਕ ਪੁਰ ਜੋਯਕ ॥ ੨੪੧ ॥ ਜਹਿ ਗੁਰ ਆਦਿ ਬੈਠ ਕਿਹ ਕਾਲੁ। ਤਾਤੇ ਸੋਹਤ ਪਰਮ ਰਸਾਲੂ। ਸੰਗ[illegible] [illegible]ਰ ਇਕ ਆਹਿ ਚੁਬਾਰਾ। ਕਹਿ ਸਹੀਦ ਬੂੰਗਾ ਸੁ ਉਚ[illegible] ॥ ੨੪੨ ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿਕ ਮੂਰਤ ਕਰ ਪੂਰਤ। ਦਰਸ ਪ[illegible]ਸ ਜ[illegible] ਜਾਹਿ ਬਿਸੂਰਤ। ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਨ੍ਰਿਪਤ ਬਿਸਾਲਾ। ਰਿਖਿ[illegible]ਜ ਗ੍ਰਹ ਸਸਿ ੧੯੨੭ ਆਹਿ ਰਸਾਲਾ ॥ ੨੪੩ ॥ [illegible] ॥ ਮਕਰ ਮਾਸ ਥਿਤਿ ਤ੍ਰਿਯੋਦਸ਼ੀ ॥ ੧੩ ਕਿਸ਼ਨ ਪ[illegible] ਗੁਰਵਾਰ। ਟੀਕਾ ਕਰ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਤਹਿ ਕਿਯੋਂ ਰਿਦੇ ਗੁਰ ਧਾ[illegible] ॥ ੨੪੪ ॥ ਸੁਨਹੁ ਬੇਨਤੀ ਸੰਤ ਸੁਭ ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਕਰ ਕਹੋਂ ਜੋਰਿ। ਭੂਲ ਖਿਮਾ ਪਨ ਕੀਜੀਏ ਮਨ ਬਚ ਕਰਿ ਗਤਿ ਤੋਰ ॥ ੨੪੫ ॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਤਵ ਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚੱਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿ ਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕਤਿ ਵੈਰਾਗਜ ਵਿਗਾਜਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਮੰਗਲਾ ਰੰਭੋ ਨਾਮ ਪ੍ਰਥਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੧॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀ ਧਰ ਚਰਨ ਪਰ ਸਿਰ ਧਰਕਰ ਪਰਿਣਾਮ। ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਸ੍ਤਵ ਰਾਜ ਕੀ ਬਜ਼ਾਖਜਾ ਬਦਤਲਲਾਮ ॥ ੧ ॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ ਧਰ ਜੂ ਕੋ ਜਨਮ ਸੰਮਤ ॥ਦੋਹਾ॥ ਬਸੁ ਸਸਿਸਿੰਧ ਮਹੀ ੧੭੧੮ ਮਹਾ ਪਖੋ ਸੁਦੀ ਤਿਥਿ ਸਾਤ। ਆਦਿਤਵਾਰ ਨਛ-ਤ੍ਰ ਪੂਖ ਪਹਰ ਰਾਤ੍ਰਿ ਅਵਦਾਤ। ਦੁਸ਼੍ਰ ਦਮਨ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਦਲਨ ਹਰਿ ਲੀਨੋ ਅਵਤਾਰ। ਗੋਦਿਜ ਭੂ ਰਖਜ਼ਕ ਪ੍ਰਭੂ ਸਾਧ ਹੇਤ ਤਨੁ ਧਾਰ ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕਜ਼ ਯਥਾ ॥ ਮੁਰਪਿਤ ਪੂਰਬ ਕਿਯਸ ਪਯਾਨਾ। ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਤੀਰਥ ਨਾਨਾ। ਜਬਹੀ ਜਾਤ ਤ੍ਰਿਬੇਨੀ ਭਏ। ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਦਿਨ ਕਰਤ ਬਿਤਏ ॥ ੧॥ ਤਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹਮਰਾ ਭਯੋ। ਪਟਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਿਖੇ ਭਵ ਲਯੋ। ਮਦ੍ਰ ਦੇਸ ਹਮਕੋ ਲੈ ਆਏ। ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਦਾਇਅਨ ਦੁਲਰਾਏ॥ ੨॥ ਕੀਨੀ ਅਨਕ ਭਾਂਤਿ ਤਨ ਰੱਛਾ। ਦੀਨੀ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਸਿੱਛਾ। ਜਬ ਹਮ ਕਰਮ ਧਰਮ ਮੋ ਆਏ। ਦੇਵ ਲੋਕ ਤਬ ਪਿਤਾ ਸਿਧਾਏ ॥ ੩॥ ਔਰ ਅਨੇਕ ਸੁ ਦਾਈ ਦਾਯਾ। ਚੌਪਾਸਿੰਘ ਮੁਖਜ ਖਿਲਵਾਯਾ। ਸੰਮਤ ਸੱਤ੍ਰਹ ਸੈ ਤਬ ਬਾਈ। ਮਦਰ ਦੇਸ ਜਬ ਕਰੀ ਚਢਾਈ॥ ੪ ॥ ਦੋਹਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਜੇ ਤਿਸਹੀ ਸਮੈ ਅਲਪ ਚਰਮ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ॥ ਬਾਂਨ

ਕਮਾਨ ਸਮਾਨ ਬਪੁ ਸਾਨ ਮਾਨ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ॥ ੫ ॥ ਸੱਤ੍ਰਹ ਸੈ
ਚੌਬੀਸ ਮੈ ਅਖਃ ਰ ਅਖਜ਼ਰ ਆਪ। ਸੀਖੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਟਾਕਰੇ
ਚੌਪਸਿੰਘ ਸਿਰ ਥਾਪ ॥ ੬ ॥ ਭਾਈ ਕ੍ਰਿਪਾਰਾਮ ਜੂ ਬ੍ਰਹਮਨ
ਝ੍ਰਹਮ ਸਮਾਨ। ਸਤ੍ਰਹਿ ਸੈ ਛਬੀਸ ਮੈ ਪਾਰਸਿ ਪਠੇ ਮਹਾਨ
॥ ੭ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਸਰਬ ਜੋਤ ਸਰਬਗਜ ਸੁਜਾਨਾ। ਰਾਮ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪੁਨ ਰਾਮ ਮਹਾਨਾ। ਸਹਿਜਹਿ ਸ੍ਵਾਸ ਬੇਦ ਜਿਹ
ਚਾਰੀ। ਤਦਜਪਿ ਬਿਦਜਾ ਪਠੇ ਮੁਰਾਰੀ ॥ ੮ ॥ ਬਰ ਬਸਿਸ੍ਟ
ਗੁਰ ਸੰਦੀਪਨਿ ਪੁਨ। ਅਲਪ ਕਾਲ ਮੌ ਲੀਨ ਸਭੀ ਸੁਨ।
ਕ੍ਰਿਪਾਰਾਮ ਪੁਨ ਤਿਮ ਹਰਿ ਚੌਪਾ। ਕੀਨ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਗੁਰ
ਅਨ ਓਪਾ ॥ ੯ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸੱਤ੍ਰਹ ਸੈ ਅਠਬੀਸ ਮੈ ਭਯੋ
ਬਿਬਾਹ ਉਛਾਹ। ਪੰਡਿਤ ਦੇਵੀਦਾਸ ਸੋ ਸੁਨਹਿ ਕਥਾ ਉਤ
ਸਾਹ ॥ ੧੦ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕਬਿ ਬਰ ਆਉ
ਅਪਾਰਾ। ਕਬਿ ਸਨਾਥ ਬਰ ਪਾਇ ਅਪਾਰਾ। ਬਾਂਕ ਬੰਦੂਕ
ਪਟਾਂਬਰ ਖੇਲਹਿ। ਦੇ ਬਰ ਦਾਨ ਦਾਸ ਗਨ ਪੇਲਹਿ ॥ ੧੧
॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸੁਸਕ ਸਰੀਕ ਦਿਲੀਸ ਪੈ ਜਬੀ ਪੁਕਾਰੇ
ਜਾਇ। ਦੈ ਜਬਾਬ ਸਾਚੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਆਇ ॥ ੧੨
॥ ਚੌਪਈ ॥ ਦੁਤੀ ਬੇਰ ਜਬ ਸ਼ਾਹ ਸਦਾਯੋ। ਕੂਰ ਕਰਨ
ਹਿਤ ਜਾਨਨ ਭਾਯੋ। ਦਾਸ ਅਨੰਤ ਉਧਾਰਨ ਕਾਰਨ। ਆ-
ਗਰ ਆਇ ਸੁ ਕਿਯੋਂ ਉਜਾਰਨ ॥ ੧੩ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸਤ੍ਰਹ
ਸੈ ਸੁ ਬਤੀਸ ਮੈਂ ਤੀਨ ਦਿਨਾ ਦੁਇ ਮਾਸ। ਦੀਯੋ ਜਬਾਬ
ਦਿਲੀਸ ਪ੍ਰਤਿ ਦਾਸਨ ਨਾਸ ਦੁਰਾਸ ॥ ੧੪ ॥ ਚੌਪਈ ॥

ਮੱਘਰ ਸੁਦੀ ਪੰਚਮੀ ਜੋਰਾ। ਸੀਸ ਦਿਲੀਸ ਸੀਸ ਪਰ ਫੋਰਾ ॥ ਨਵਮੇ ਦਿਵਸ ਸੀਸ ਕੋ ਪਾਯੋ। ਬਰ ਰੁਮਾਲ ਸੋ ਮੁਖ ਪੋ- ਛਾਯੋ॥ ੧੫ ॥ ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਠੀਕਰ ਫੋਰ ਦਿਲੀਸ ਸਿਰ ਕੀਨੋ ਤਬੈ ਉਚਾਰ। ਗਦ ਗਦ ਹੋਇ ਰੁਮਾਂਚ ਜਲ ਨੇਤ੍ਰ ਚਲਾਈ ਧਾਰ॥ ੧੬ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਲਾਬ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਈ। ਪੁਨ ਗੰਗਾਜਲ ਸੋ ਅਨਵਾਈ। ਦਿਵਸ ਸਾਤ ਮੇਂ ਫੂਲਨ ਪਾਈ। ਬੈਠੇ ਹੁਤੇ ਕ੍ਰਿਯਾ ਸੁਰਸਾਈ॥ ੧੭ ॥ ਸਭ ਮਿਲ ਹਰਨ ਚਰਮ ਮੋਪਾਈ। ਬਿਸ਼ਨਪਦੀ ਪ੍ਰਭ ਦਿ ਬੋ ਛੁਠਾਈ। ਦੇਵਿਦਾਸ ਪੁਨ ਗਰੁੜ ਪੁਰਾਨਾ। ਦਿਨ ਤੇਰਹਿ ਮੋ ਪੂਰਨ ਠਾਨਾ ॥ ੧੮॥ ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਸੁਭ ਧਰਮ ਸਾਤਿ ਪੁਨ। ਬ੍ਰਹਮਭੋਜ ਕਿਯ ਯਾਗ ਸੁਦਛਨ। ਸੰਬਤ ਸਤ੍ਰਹਿ ਸੈ ਤ੍ਰਿਤੀਸ ਬਰ। ਸਾਯਤ ਦੇਵੀ ਦਾਸ ਕਲੀਬਰ ॥ ੧੯॥ ਦੋਃ ॥ ਮੰਗੀ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਬੈਠ ਕਰ ਸਿ ਕੀਨ ਉਧਾਰ। ਹਨੂ ਸੁਨਾਟਕ ਪਾਇਬਰ ਕਵਿਤਾ ਅ ਨ ਬਸਾਰ ॥੨੦॥ ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਚੌਤੀਸ ਮੋ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਭ ਜਾਪ। ਉਸਤਤਿ ਆਦਿਅਕਾ- ਲਖੁਨ ਕਰੀ ਉਚਾਰਨ ਆਪ ॥ ੨੧॥ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਜੀ ਕੋ ਜਨਮ ਕੋ ਹੇਤੁ॥ ਸੈਯਾ ॥ ਗੋਰਖ ਦੱਤ ਦਿਗੰਬਰ ਅੰਬਰ ਆਦਿ ਅਦੇਸ ਅਲੇਖ ਅਲਾਈ। ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਨੋ ਭਵ ਪੰਥ ਸੁ ਪੰਥ ਕੁ ਪੰਥ ਕੁਪਾਰ ਕਰਾਈ। ਗੋਰਖਦੱਤ ਸੁਨੋ ਸੁ ਭ ਸੰਤ ਅਦੇਸ ਅਲੇਖ ਅਲੇਖ ਕੋ ਭਾਈ। ਜਾਪ ਜਪੇ ਜਪ ਜਾਪਕੋ ਜਾਪਕ ਆਪਕ ਆਪਕੁ ਆਪ ਲਖਾਈ ॥ ੨ ॥ ਸੋਃ

॥ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਉਰ ਬਚ ਆਨ ਲਖ ਜਪ ਜਾਪ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬ
ਰ। ਮੁਦ ਜੁਤ ਨੁਤਿ ਨਤਿ ਠਾਨ ਸਰੇ ਸੁਖਦ ਸਿਮਰਤ ਸੁ
ਗੁਰੁ॥ ੩॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਅਥ ਜਾਪ ਜੀ ਕੀ ਸੁਤੀ ॥ ਏ ਰੇ
ਮਨ ਮੇਰੇ ਕਜੋਂ ਫਿਰਤ ਜੰਤ੍ਰ ਤੰਤ੍ਰਨ ਮੈ ਮੰਤ੍ਰਨ ਸੈ ਮਿਤਤਾ
ਨ ਖੋਜੇਕਹੂੰਪਾਵੈਗੋ। ਤਜੋਹਰਿਨਿਹਾਲਜਾਲਜਾਨਕਲਿ ਕਾ-
ਲ ਜੂ ਕੇ ਬੇਦ ਭੇਦ ਖੇਦ ਬਿਨ ਕੌਨ ਸਿਖਰਾਵੈਗੋ। ਔਰ ਸੁਨੋ
ਅੰਗਨ ਕੌਂ ਰੋਕ ਜੋਗ ਜਗਜ ਕਰ ਗਜਾਨਹੂ ਕਥੈਤੇ ਗਜਾਨ
ਪਦਵੀ ਨ ਪਾਵੈਗੋ। ਬਿਨਾ ਜਾਪ ਜੀ ਕੇ ਨੀਕੇ ਹੀ ਕੇ ਸੁਖ ਹੀ
ਕੇ ਭੈਯਾ ਸਾਚੀ ਕਹੌ ਸਾਚੀ ਕਹੌ ਬਾਦ ਹੀ ਗਮਾਵੈਗੋ॥ ੪॥
ਚਿਤ ਹੁਲਸੀ ਕੋ ਗਜਾਨ ਸਾਰ ਸੁਖਜੀ ਕੋ ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਤੰਤ੍ਰ
ਟੀਕੋ ਐਸੇ ਔਰ ਨਾ ਕਲੀਕੋ ਹੈ। ਜੋਗਿ ਕੀ ਥਲੀ ਕੋ ਬ੍ਰਿ
ਦਾਬਨ ਕੀ ਅਲੀ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਵਨ ਬਲੀ ਕੋ ਦੇਵ ਦੇਖਨ ਦ
ਲੀ ਕੋ ਹੈ। ਨਯਾਯ ਕੀ ਗਲੀ ਕੋ ਛੰਦ ਪਿੰਗਲ ਭਲੀ ਕੋ
ਰਾਹ ਨਿਖਲ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਸੁਮਤਿਪਲੀਕੋਹੈ। ਭੋਗ ਮੌਖਹੀ
ਕੋਦੈਯਾਸਭਹੀਕੋਭੈਯਾਆਜ ਪਾਠਜਪਜੀਕੋਹੈਕੈਪਾਠਜਾਪਜੀ
ਕੋਹੈ॥੫॥ਚਾਹੈਜੋਬਿਲੋਕਯੋਛੰਦ ਕੌਨਸੀ ਤਰਹ ਕੋ ਹੋਤ ਨਿਗੁ
ਨ ਕੇ ਨਾਮ ਕੈਸੇ ਆਦਯਾ ਕੇ ਕਥਨ ਹੈ। ਔਰ ਲਖਯੋ ਚਾਹੈ
ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਪੁਰਾਨ ਕਥਾ ਪੁਨ ਯਹ ਚਾਹੈ ਨਾਮ ਬਿਨ ਨ
ਗੋਥਨ ਹੈ। ਤੌ ਹਰਿ ਨਿਹਾਲ ਜਾਪ ਪਢਲੈ ਸੁਖਾਲੀ ਸਾਸੀ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦਸਿੰਘ ਕੀਨੋ ਜੋ ਮਥਨ ਹੈ। ਭੁਜਾ ਦ੍ਵੈ ਉਠਾ
ਇ ਸਤ ਭਾਯ ਕਹੋ ਮੈ ਤੋ ਭੈਯਾ ਬਿਨਾ ਜਾਪਜੀ ਕੇ ਦੂਜੋਔਰ

ਕੋ ਪਥਨ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ਜਗ ਮੈ ਕਵੀ ਕੋ ਜੋ ਨਹੁਲਸੈ ਸੁ ਜੀਕੋ ਸੁਨ ਕੌਨ ਸੋ ਸੁਰਸ ਕੋ ਰਸੀ ਕੋ ਬੀਰਹੀ ਕੋ ਹੈ। ਸੁਕਬਿ ਨਿਹਾਲ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕੇ ਬਸੀ ਕੋ ਮੰਤ੍ਰ ਮਾਯਾ ਜਾਲ ਜਾਨਿਬੇ ਮੈ ਬੇਖਜੇ ਨਟੀਕੋ ਹੈ। ਕਾਮਦ ਕਲੀ ਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤ ਬ-ਲ਼ੀ ਕੋ ਭਲੀ ਮੋਖ ਕੀ ਗਲੀ ਕੋ ਦੀਪ ਦਿਪਤ ਤਲੀਕੋ ਹੈ। ਜੋਗ ਮੈ ਸਭੀ ਕੋ ਹੈ ਦਿਵੈਯਾ ਮੋਖ ਹੀ ਕੋ ਭ੍ਰੈਯਾ ਏਕ ਸੁਖਹੀ ਕੋ ਨੀਕੋਟੀਕੋ ਜਾਪਜੀਕੋਹੈ ॥੭॥ ਦੋਹ॥ ਚਰਿਤ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਚਕ੍ਰਧਰ,ਚਾਰੁਪਢੈਜੋਕੋਇ। ਤਾਹਿਕਬਹੁਸਤਸਭਾਮੈਹਾਰਬਿਚਾਰ ਨ ਹੋਇ ॥ ੮ ॥ ੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ਸ੍ਰੀਜਾਪਰਾਜਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜ ਕੀ ਬਜਖਜਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭਃ ਸੋ ਆਦਿ ਬੀੜ ਮੇਂ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ॥ ੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ਕਹੀ ਤੋ ੧ ਓ ਸ੍ਰੀਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀਕੀਫਤਹ ਸ੍ਰੀਅਕਾਲਪੁਰਖਜੀਤੂਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ੧ ਓ ਸ੍ਰੀਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀਐਸੇਪਾਠਹੈ ਬਹੁਤ ਬੀੜੋਂ ਮੇਂ ੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ਸੋ ਦੋਨੋ ਪਾਠ ਸਮਜ ਕਹੈ ਕੁਛ ਦੋਸ਼ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਸੀ ਪਾਠ ਮੇਂ ਭੀ ਤਥਾ ਹੀ ਦੋਨੋਂ ਦਿਬ ਰੂਪ ਮੰਤ੍ਰ ਬਰਨਨੰ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਕੈਧੋ ਮਿਕਰਾਜਪਾਪ ਗੂਜ ਰਾਜਿ ਕਾਟਬੇ ਕੋ ਭਕ੍ਤਿ ਬੀਨ ਬਾਜਿਬੇ ਕੇ ਤੂੰਬਾ ਦੁਊ ਬੱਰ ਹੈਂ। ਰਾਮ ਰਾਗ ਗਾਇਬੇ ਕੇ ਬਾਦੀ ਸਮ ਬਾਦੀ ਸੁਰ ਰਾਮ ਕੇ ਰਿਝਾਇਬੇ ਕੋ ਕੁਸੀਲਵੀਰਰਹੈਂ। ਸੁਕਵਿ ਨਿਹਾ-ਲਸਿੰਘ ਹਾਹਾ ਹੂਹੂ ਕੈਧੋ ਦੋਊ ਚਿਤ ਚਾਰੁ ਕਿੰਨਰ ਕੇ ਤਬ-ਲਾ ਅਪਰ ਹੈਂ। ਗੁਰ ਸੇਵ ਕਰਬੇ ਕੋ ਤਰਬੇ ਕੋ ਭਵ ਸਿੰਧ

ਪਾਪ ਪੰਖਿ ਟਰਬੇ ਕੋ ਕੈਧੋ ਦੁਊ ਕਰ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਜੋਯਬੇਕੇ ਜੋਗਜਗ ਜੋਗਜੱਗਤਜੋਯਏਕੇਜੋਗ ਦ੍ਰਿਗ ਦੋਊ ਹੈਂ । ਮੋਹ ਦੈਤ ਦਲਬੇ ਕੋ ਕੈਧੋ ਹੈ ਲਖਨ ਰਾਮ ਸਾਂਤਿ ਸਿਯ ਲਜ਼ਾਯਬੇ ਕੋ ਅਪਰ ਨ ਕੋਊ ਹੈਂ । ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਲਦੇਵ ਕੈਧੋ ਭੂਮਿ ਭਾਰ ਟਾਰਬੇ ਕੋ ਜੀਹਜ ਸੁਧਾ ਕੇ ਪਜ਼ਾਰੇ ਬਾਰੇ ਖੂਬ ਓਊ ਹੈਂ । ਭਗਤ ਭਰਤ ਹੂਕੇ ਰਾਮ ਰੂਪ ਪਾਇਬੇ ਕੋ ਰਾਮ ਰੂਪ ਪਾਵਰੀ ਸੁਹਾਵਰੀ ਸੀ ਸੋਊ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਕੈਧੌਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੂ ਕੇ ਸ਼ਗੁਨ ਨਿਗੁਨ ਰੂਪ ਸਿਖ ਚਿਤ ਦਸਰਥ ਕੇ ਬਿਤ ਪ੍ਰਾਨ ਪਜ਼ਾਰੇ ਹੈਂ । ਬਰਨ ਸਕਲ ਸੀਸ ਛਤ੍ਰ ਔ ਮੁਕਟ ਮਨਿ ਰਾਮ ਰੂਪ ਦਾਤਾ ਜਗ ਦਾਤਾ ਦੋਊ ਨਜ਼ਾਰੇ ਹੈਂ । ਸੁਕਬਿ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਕੈਧੋ ਹੈਂ ਅਰਥ ਬਾਨੀ ਸਿਵ ਸਿਵ ਰਾਨੀ ਚੰਦ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਕਾ ਅਪਾਰੇ ਹੈਂ । ਅਤਿ ਹੀ ਸੁਖਾਰੇਹੈ ਉਖਾਰੇ ਭਵ ਮੂਲ ਸੂਲ ਸਿਖੀ ਬੀਜ ਬੋਇਬੇ ਕੇ ਜੋਗ ਦੋਊ ਕਜ਼ਾਰੈ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਭਕ੍ਤਿ ਭੂਮ ਧਾਰਿਬੇ ਕੋ ਧਰਮ ਧਵਲ ਸੀਂਗ ਗੁਰੂ ਦ੍ਵਾਰ ਜਾਇਬੇ ਕੇ ਉਤਮ ਚਰਨ ਹੈਂ । ਨਾਗ ਮਨਿਫਾਂਸਿਬੇ ਕੋ ਬਾਸੁਰੀ ਜੁਗਲਬੀਨ ਕੈਧੌਂ ਮੀਨ ਉਭੈ ਗਜ਼ਾਨਗੰਗਾ ਕੇ ਧਰਨ ਹੈਂ ॥ ਸੁਕਬਿ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਜੂ ਕੇ ਉਭੈ ਨਰਸਿੰਘ ਕੈਧੋ ਰਾਖਨ ਪਰਨ ਹੈਂ । ਪਾਪ ਬਨ ਦਾਹਿਬੇ [illegible] ਕੈਧੋ [illegible] ਦੀਪ ਜੂਕੀ [illegible] ਖਾ ਦ੍ਵੈ ਜ਼ਰਨ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਕੈਧੋ ਅਸਟਾਂਗ ਯੋਗ ਵਾਸਨਾ ਯਮਨ ਜੋਗ ਹਠ ਔ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਜੋਗ ਕੈਧੋ ਗਾਏਹੈਂ । ਕੈਧੋਮਨ

ਬਾਨਰ ਟਿਕਾਇਬੇਕੇ ਬਾਂਸ ਦੋਊ ਅੰਤਰ ਬਾਹਰ ਜੁਗ ਕੁੰਭ
ਕ ਕਹਾਏ ਹੈਂ। ਸਿਖੀ ਸੁਰਤਰੁ ਤਰ ਫਲ ਬੀਜ ਰੂਪ ਕੈਧੋ
ਸਿਖੀ ਰੂਪ ਤਟਨੀ ਕੇ ਤਟ ਦੋ ਸੁਹਾਏ ਹੈਂ। ਸੁਕਬਿ ਨਿਹਾ-
ਲਸਿੰਘ ਕੈਧੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਪੁਰੀ ਆਦਿ ਅੰਤ ਤਾਂਕੀ ਦੋਊਧੁਜਾ
ਫਹਰਾਏ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ਪਾਪ ਸਸਨਾਸਿਬੇਕੋ ਮਕਰਿ ਕਰਕਕੈ
ਧੋ ਸਿੰਘ ਸਸ ਬਾਢਬੇ ਕੇ ਸਿੰਘ ਔ ਕਰਕ ਹੈ। ਕੈਧੋ ਅਘ
ਈਂਧਨ ਅਰੂਢ ਹੈ ਨਰਕ ਕੀਟ ਤਾਕੀ ਉਭੈ ਓਰ ਦੋਊਲਾ
ਟ੍ਰਾ ਸੀ ਭਰਕ ਹੈਂ। ਪਵਨ ਸਪੰਦ ਨਿਸਪੰਦ ਰੂਪ ਕੈਧੋਂ ਦੋਊ
ਧੂਨਜ ਪੁੰਜ ਪ੍ਰਭਾ ਹੇਤ ਸੁਖ ਸਜੋ ਸਰਕ ਹੈਂ। ਭਨਤ ਨਿਹਾਲ
ਸਿੰਘ ਸਿਖੀ ਸੋ ਸੁਮੇਰ ਰੂਪ ਚਾਰ ਓਰ ਤਾਕੇ ਦੋਊ ਸਸੀ ਔ
ਅਰਕ ਹੈਂ ॥ ੬ ॥ ਸਿਖੀ ਜਨ ਸੁੰਦਰੀ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰਵਨਕਾਨ
ਭੂਖਨ ਕਰਨ ਤਾਂਕੇ ਭੂਖਨ ਕਰਨ ਹੈਂ। ਜਨਮ ਮਰਨ ਰੂਪ
ਰੋਗ ਸੋਗ ਓਕ ਕੈਧੋਂ ਅਸ੍ਵਨੀਕੁਮਾਰ ਤਾਕੇ ਭੇਖਜਕਰਨਹੈਂ।
ਸਿਖੀਰੂਪਭੇਸਦੁਰਦੇਸ਼ਦੁਰਦਰਬੇਕੋਕਾਮਦਘਟਾਹੈਕੈਧੋਂ ਲੇਤ
ਸੁਕਰਨਹੈ॥ ਸੁਕਬਨਿਹਾਲਸਿੰਘਫੌਜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਨੀਛਠੌ
ਦਸੌ ਗੁਰੂ ਕੈਧੌ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਨ ਹੈ ॥ ੭ ॥ ਚਿੰਤਾ ਮਨ ਹਰਿਬੇ
ਕੋ ਚਿੰਤਾ ਮਣਿ ਕਾਮਧੇਨ ਕੈਧੌ ਭਵ ਮੰਦਰ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖੰ
ਭਾ ਹੈ॥ ਪਾਪ ਬਨ ਦਾਹਿਬੇ ਕੋ ਪਾਵਕ ਪਵਨ ਕੈਧੋਂ ਕਾਟੈ ਦੋ
ਕੁਠਾਰ ਛਿਨ ਕਰਤ ਅਚੰਭਾ ਹੈਂ। ਸੁਕਬਿਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘਗਜ਼ਾ
ਨ ਸਿਸੁ-ਪਾਲਬੇ ਕੋ ਸਿਖੀ ਰੂਪ ਨਾਰ ਕੇ ਪਯੋਧਰ ਅਦੰਭਾ
ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮਦ੍ਰੁਮ ਵਾਸੀ ਕੇ ਅਨਾਸੀ ਹੈ ਅਨਾਦਿ ਪੰਖੀ ਆਤ

ਮ ਅਕਾਸ ਮਨ ਉਡਬੇ ਕੇ ਪੰਭਾ ਹੈ ॥ ੮॥ ਕੈਧੌ ਸਿਤ ਸਿਖੀ ਰੂਪ ਤੇਗ ਦ੍ਵੈ ਅਲਮ ਆਹੇ ਕਾਟਿ ਹੈ ਕੁਪੇਚ ਕਈ ਕੋਟਿਕ ਅਪਾਰ ਹੈਂ। ਕੈਧੋਂ ਦੂਊ ਗਗ੍ਯਾਨ ਰੂਪ ਲੇਖਨੀਕੇ ਨੀਕੇ ਦੰਤ ਗਗ੍ਯਾਨ ਖੂਬ ਖੰਡਾ ਕੀ ਦੁਧਾਰਾ ਪਾਪਆਰਾ ਹੈਂ। ਸੁਕਬਿ ਨਿ ਹਾਲਸਿੰਘ ਭਗਤ ਬਿਰਾਗ ਚੋਬ ਜਾਸੋ ਉਜਿਆਰਾ ਗਗ੍ਯਾਨ ਬਾਜਤ ਨਗਾਰਾ ਹੈ। ਸੁਨੈਯਾ ਜਗ ਸਾਰਾ ਹੈ ਨ ਤਾਹਿ ਪਾਰਾ ਵਾਰਾ ਹੈ ਸੁ ਊਂਚਕੈ ਪੁਕਾਰਾ ਹੈ ਸੁਖਾਰਾ ਹੈ ਸੁਖਾਰਾ ਹੈ ॥ ੯ ॥ ਕੈਧੋ ਗੁਰੁ ਸਿਖੀ ਸੋ ਭਵਾਨੀ ਗਿਰਨੰਦਨੀ ਹੈ ਤਾ ਕੇ ਦੂਊ ਨੰਦਨ ਖਡਾਨਨ ਗਨੇਸ ਹੈ। ਕੈਧੋ ਬੀਜ ਸਕ੍ਤਿ ਸਭੁ ਮੰਤ੍ਰਨ ਕੇ ਆਦਿ ਅੰਤ ਆਦਿ ਅੰਤ ਗ੍ਰੰਥਨ ਕੇ ਮੰਗਲ ਬਿਸੇਸ ਹੈ। ਕੈਧੋ ਜੋਗ ਭੋਗ ਮਹਾਂ ਮੰਦਰਿ ਕੇ ਦੋਊਦਰ ਸੁਕਬਿ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਉਮਾ ਔ ਮਹੇਸ ਹੈਂ। ਕਾਟਤ ਕਲੇਸ ਹੈਂ ਅਦੇਸ ਹੈਂ ਅਭੇਸ ਹੈਂ ਸੁਕੈਧੋ ਗਗ੍ਯਾਨ ਜੋਗੀ ਹੂ ਕੀ ਮੁੰਦ੍ਰਾਂ ਖੂਬ ਬੇਸ ਹੈਂ ॥ ੧੦ ॥ ਪੁਨਃ ਬਾਰਤਾ ਸੋ ਦੋਨੋ ਪਾਠ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਕੁਛ ਭੇਦ ਬਿਚਾਰ ਨਹੀ ਕਿਸੀ ਪਾਠ ਮੇ ਭੀ ਜੈਸੇ ਕਪਿਲਾ ਔਰ ਗੌਰੀ ਵਾ ਕ੍ਰਿਸ਼੍ਨਾ ਅੁਰ ਸ੍ਵੇਤਾ ਗਊ ਖੀਰ ਦੋਨੋਂ ਕਾ ਮਧੁਰ ਅਰ ਪਵਿ ਤ੍ਰ ਗੁਨਕਾਰੀ ਹੈ॥ ਤੈਸੇ ਪਾਠ ਦੋਨੋਂ ਹੈਂ ॥ ੧॥ ਵਾ ਬ੍ਰਤੋਂ ਮੇਂ ਉਤਮ ਬ੍ਰਤ ਏਕਾਦਸੀ ਸੁਕਲ ਪੱਖਕੀ ਤਥਾ ਕ੍ਰਿਸਨ ਪੱਖ ਕੀ ਦੋਨਓ ਕਲਗ੍ਯਾਨ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਬ੍ਰਤ ਕਰਤਾ ਕੋ ਜੈਸੇ ਤਥਾ ਦੋਨੋਂ ਪਾਠ ਹੈਂ॥ ੨॥ ਕਿੰਵਾ ਦੋਨਓ ਨੇਤ੍ਰ ਜੈਸੇ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਕੋ ਸ ਤਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ਨ ਸੂਰਾਦਿਦੇਵਦਰਸ਼ਨ ਕੌ ਯੋਗਯ ਹੈਂ ਅਰਪ

ਾਰਥਕੇਪ੍ਰਕਾਸਨਕਉ ਸਾਮਰਥਹੈਂ ਤੈਸੇਦੋਨਉਪਾਠ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਕੇਪ੍ਰਤਿਪਾਦਕਹੈਂ ਅਰਪਾਠਕਜੋਪੁਨੀਪੁਰਖਹੈਂ ਤਿਸ ਕੇ ਕਲਯਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਕਿੰਵਾ ਜੈਸੇ ਰਾਮ ਅਰ ਲਖਮਨ ਦੋਨੋ ਭਾਈ ਰਾਵਨਾਦਿ ਦੈਂਤ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕਉ ਸਾਮ ਰਥ ਹੈਂ। ਤੈਸੇ ਯਹ ਦੋਨੋ ਪਾਠ ਮੋਹ ਰੂਪੀ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਕੋ ਸਾਮਰਥ ਹੈਂ ਕਾਮਾਦਿ ਦੈਂਤ ਸੈਨਾ ਕੇ ਸਹਿਤ ਅਰ ਸ਼ਾਂਤ ਰੂਪੀ ਸੀਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੇ ਭਾਰ ਉਤਾਰਨ ਕੋ ਜੈਸੇ ਸਾਮਰਥ ਹੈਂ। ਤੈਸੇ ਹੀ ਦੋਨੋ ਪਾਠ ਪਾਠਕ ਕੇ ਰਿਦੇ ਰੂਪ ਭੂਮੀ ਕਾ ਪਾਪ ਰੂਪ ਭਾਰ ਕੇ ਉਤਾਰਨ ਕੋ ਸਾਮਰਥ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ਭਰ ਤ ਰੂਪ ਭਗਤ ਪਾਠਕ ਕੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਕਰਨੇ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਜਾਮਨ ਰੂਪ ਦੋਨਉ ਪਾਦਕੇ ਹੈਂ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ਜਿਹਬਾ ਰੂਪ ਜਸਮਤ ਕੇ ਪਜ਼ਾਰੇ ਦੋਨੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਲਭੱਦ੍ਰ ਹੈਂ ॥ ੭ ॥ ਵਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਭਗਤ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਭਵ ਸਿੰਧ ਤਰਬੇ ਕੋ ਪਾਪ ਪੰਖੀ ਟਰਬੇ ਕੋ ਦੋਨੋ ਹਾਥ ਹੈਂ ॥ ੮ ॥ ਵਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਮਨੋਹਰ ਸਰਬ ਬਰਨੋਂ ਕੇ ਮੁਕਟ ਮਣੀ ਔਰ ਛਤ੍ਰ ਰੂਪ ਸਰਬ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਰੋ ਮ ਣਿ ਰੂਪ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੋਨੋਂ ਅੱਖਰ ਹੈਂ ॥ ੯ ॥ ਅਰਥ ਔਰ ਬਾਣੀ ਕੀ ਨਜ਼ਾਈਂ ਦੇਖਨੇ ਕੋ ਕਥਨ ਕਰਨੇ ਕੋ ਭਿੰਨ ਵਾਸ੍ਤ ਵਤੇ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥੧੦॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਗਨ ਅਰ ਸ੍ਵਾਹਵਤ ਹੈਂ ॥

੧੧॥ਕਿੰਵਾ॥ਚੰਦ੍ਰਅਰਚੰਦ੍ਰਿਕਾਵਤਹੈਂ ॥ ੧੨ ॥ ਸੂਰਜ ਅਰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੈਂ ॥ ੧੩ ॥ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ਕਤੀ ਕੀ ਨਿਆਈ ਹੈ ॥ ੧੪ ॥ ਵਾ ਬੁਧੀਨਿਸਚੈਵਤਹੈ॥੧੫॥ਕਿੰਵਾ॥ਮਨਅਰਸੰਕਲਪ ਵਤ ਹੈਂ॥੧੬॥ਯਦ੍ਵਾ॥ਅਹੰਕਾਰਅਭਿਮਤਵਤਹੈ ॥ ੧੭ ॥ ਵਾ ਚਿਤ ਚਿੰਤਾ ਵਤ ਭਿੰਨ ਅਭਿੰਨ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੧੮ ॥ ਨਰ ਨਾਰਾਯਣ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤਾ ਰੂਪ ਹੈਂ । ਜੈਸੇ ਨਰ ਨਾਰਾਯਣ ਜੀ ਭਾਰਤ ਖੰਡ ਕੀ ਪ੍ਰਜਾ ਕਾ ਕੁਸ਼ਲ ਖੇਮ ਚਿੰਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ । ਤੈਸੇ ਹੀ ਚਿੱਤ ਹਿਮਾਲਯ ਅਰਥਾਤ ਸਾਂਤ ਰੂਪ ਚਿਤ ਪਰਬਤ ਪੈ ਆ-ਰੂਢ ਹੂਏ ਹੂਏ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਦਯਾ ਧਰਮ ਧੀਰਜ ਦਾਨ ਖਿਮਾ ਦਮਨਾਦਿ ਸ਼ਰੀਰ ਰੂਪ ਭਾਰਥ ਖੰਡ ਮੇ ਬੈ ਪੂਰਬੋਕਤ ਪ੍ਰਜਾ ਕੇ ਯੋਗ ਖੇਮ ਕੇ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੧੯॥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਦੇਸ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਨੇ ਵਾਸਤੇ ਦੋਊ ਸ਼ੁਭ ਚਰਨ ਹੈਂ ॥ ੨੦ ॥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪ ਰਤਨ ਕੇ ਰਖਯ਼ਕ ਦੋਨੋਂ ਡਬਾਹੈਂ॥੨੧।ਕਿੰਵਾ॥ਅਸ਼੍ਰਾਂਗ ਯੋਗ ਅਰੁ ਵਾਸ਼ਨਾ ਯਾਮ ਯੋਗ ਰੂਪ ਹੈਂ॥੨੨॥ਕਿੰਵਾ॥ ਹਠਯੋਗਸਹਜ ਜੋਗ ਰੂਪ ਹੈਂ॥ ੨੩॥ਕਿੰਵਾ॥ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮਰੂਪ ਯੋਗਕਾ ਅੰਗ ਅੰਤਰਕਾ ਕੁੰਭਕ ਅਰ ਬਾਹਰਕਾਕੁੰਭਕਹੈ ਦੋਨਉ ॥੨੪॥ਕਿੰਵਾ॥ਸਿਖੀ ਰੂਪਾ ਨ ਦੀ ਕੇ ਦੋਨੋ ਕਿਨਾਰੇ ਹੈਂ ਉਭੈਪਾਰਰੂਪ॥੨੫॥ਕਿੰਵਾ॥ਗਯ਼ਾਨ ਜੋਗ ਅਰ ਭਗਤਿਜੋਗਰੂਪ ਹੈਂ॥੨੬॥ਕਿੰਵਾ॥ਸਿਖੀਰੂਪਾਕਲ ਪ ਬ੍ਰਿਛ ਕੇ ਫਲ ਬੀਜਰੂਪਹੈਂ ॥੨੭॥ਕਿੰਵਾ॥ਆਦਿਅੰਤ ਰੰਬ੍ਰ ਰੂਪ ਪੁਰੀ ਕੇ ਦੋਨੋ ਝੰਡਾ ਹੈਂ ॥ ੨੮ ॥ਵਾ॥ ਪਾਪ ਰੂਪ ਖੇਤੀ ਕੇ

ਨਾਸ਼ ਕਰਤਾ ਟਿੱਡੀ ਅਰਗੋਲਾਰੂਪਹੈਂ ॥੨੯॥ ਕਿੰਵਾ॥ਸਿਖੀ
ਰੂਪਾ ਖੇਤੀ ਕੇ ਸਹਾਇਕ ਅਰ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕੇ ਕਰਤਾ ਸਾਵਨ
ਭਾਦਉਂ ਮਾਸ ਰੂਪਹੈਂਦੋਨਉ॥੩੦॥ਵਾ॥ ਪਾਪ ਕਾਸ੍ਰਾ ਰੂਵ ਨ
ਰਕ ਕੀਟ ਕੇ ਨਾਸਕਉਭੈ ਅਗਨੀਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੩੧ ॥ ਵਾ॥
ਸਰਗੁਨ ਨਿਰਗੁਨ ਦੋਨੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਕੇ ਰੂਪਹੈਂ ਜਲ ਬੀ
ਚੀ ਵਤ॥੩੨॥ਕਿੰਵਾ॥ਸਪੰਦ ਨਿਸਪੰਦਵਤ ਪਵਨ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥
੩੩॥ਕਿੰਵਾ॥ਸਿਖੀਰੂਪਾ ਪਰਮਸੰਦਰਇਸਤ੍ਰੀਕੇਕਰਨਭੂਖਨ
ਹੈਂ ॥ ੩੪ ॥ ਵਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਰੂਪ ਸੰਸਾਰਕੇ ਨਾਸ ਕਰਨੇਕੋ
ਬਿਬੁਧ ਵੈਦਜ ਹੈਂ ॥੩੫॥ਕਿੰਵਾ॥ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰੂਪਦਰਿਦ੍ਰਕੇ ਨਾਸ
ਕਰਨੇ ਕਉਕਾਮਧੇਨਚਿੰਤਾਮਣਰੂਪਹੈਂ॥੩੬॥ਕਿੰਵਾ॥ਸੰਸਾਰ
ਚੌਦਾਂ ਭਵਨਾਤਮਕਕੇ ਉਭੈ ਥੰਭਾਹੈਂਆਸ੍ਰੈ ਰੂਪ॥੩੭॥ਕਿੰਵਾ॥
ਪਾਪ ਬਨ ਦਗਧ ਕਰਨੇ ਕੋ ਪਾਵਕ ਪਵਨ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੩੮
॥ਵਾ ਗਜਾਨਰੂਪ ਬਾਲਕਕੇ ਪਾਲਨ ਕੋ ਸਿਖੀ ਰੂਪਾ ਇਸਤ੍ਰੀ
ਕੇ ਵ੍ਵਿੇਕ ਵੈਰਾਗ ਰੂਪ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਦੁਗਧ ਕੇ ਦਾਤਾ ਦੋਨੋ
ਸ੍ਤਨਹੈਂ॥੩੯॥ਕਿੰਵਾ॥ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਅਕਾਸ਼ਮੇ ਉਡਨੇ ਕੋ
ਮਨ ਰੂਪ ਪੰਖੀ ਕੇ ਦੋਨਉ ਪੰਖਹੈਂ॥੪੦॥ਕਿੰਵਾ॥ ਸਿਖੀ ਰੂਪਾ
ਕਲਮ ਕੇ ਦੋਨੋਦੰਤਹੈਂ॥੪੧॥ ਵਾ ਪਾਪ ਪਾਸੀ ਕਾਟਬੇ ਕੋ ਮਿ
ਕਰਾਜ਼ਰੂਪਹੈਂ॥੪੨॥ਕਿੰਵਾ॥ ਭਗਤਚਿਤ ਰੂਪ ਕਿੰਨਰ ਕੇ ਬ
ਜਾਇ ਬੇਕੇਦੋਊ ਤਬਲਾਹੈਂ॥੪੩॥ ਅਥਵਾ ਭਗਤਰੂਪਬੀਨਾ
ਕੇ ਦੋਊਤੂੰਬਾਹੈਂ॥੪੪॥ਕਿੰਵਾ॥ਜਾਪ ਰੂਪ ਸੁਧਾਸਰ ਕੀ ਦੋਊ
ਧੁਜਾ ਹੈਂ ॥ ੪੫ ॥ ਵਾ ਗਜਾਨ ਰੂਪ ਖੰਡੇ ਕੀਉ ਭੈਧਾਰਾ ਹੈ

॥੪੬॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਗਯਾਨ ਰੂਪ ਨਗਾਰਾ ਕੀ ਦੋਊ ਚੋਬ ਹੈਂ ॥ ੪੭ ॥ ਵਾ ਵਿਗਯਾਨ ਰੂਪ ਅਸ੍ਵਮੇਧ ਕੇ ਪ੍ਰਯਾਜਾਨਯਾਜ ਰੂਪ ਅੰਗ ਹੈਂ ॥ ੪੮ ॥ ਵਾ ਸ੍ਵਰਗ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਸਾਧਨ ਦਰਸ ਪੌਰਨਮਾਸ ਰੂਪਹੈਂ॥੪੯॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਰੂਪ ਰਾਗ ਕੇ ਸਪਸ਼੍ਟ ਕਰਨੇ ਕੇ ਬਾਦੀ ਸਮ ਬਾਦੀ ਰੂਪ ਸ੍ਵਰ ਹੈਂ ॥ ਬਾਦੀ ਉਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ। ਜੋ ਅਪਨੇ ਠਿਕਾਨੇ ਪਰ ਕਾਯਮ ਹੋਵੈ। ਅਸਲ ਜਿਸ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ। ਜੋ ਅਧਿਕ ਅਰ ਨਯੂਨ ਭਾਵ ਸੋਂ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਦਲ ਨ ਸਕੈ। ਜੈਸੇ ਧੈਵਤ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਕੀ ਅਰੁ ਮਧਯਮ ਮਾਲਕੌਸ ਕੀ ਏ ਸ੍ਵਰ ਇਨ ਰਾਗੋਂ ਮੇ ਬਾਦੀ ਹੈਂ। ਸਮ ਬਾਦੀ ਨਾਮ ਸਹਾਇਕ ਕਾ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਰਾਜਾ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਸਮਬਾਦੀ ਸੇ ਸੋ ਰਾਗ ਅਧਿਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔ ਸਪਸ਼੍ਟ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਜਿਸੈ ਜਾਨ ਕਰ ਉਸ ਕਦਰ ਦੂਸਰਾ ਰੰਗ ਮਿਲਾਵੈ। ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੇ ਅਨੁਬਾਦੀ ਔ ਬਿਬਾਦੀ ਕਾ ਭੀ ਨਿਰੂਪਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਅਨੁਬਾਦੀ ਸੋ ਜੋ ਅਪਨੇ ਮਕਾਨ ਸੇ ਥੋੜਾ ਬਢੇ। ਜੈਸੇ ਟੋਡੀ ਔ ਕਾਨੜਾ ਮੇ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਬਾਦੀ ਔ ਧੈਵਤ ਸਮਬਾਦੀ ਅਰ ਬਾਕੀ ਪੰਚਮਾਦਿ ਸਭ ਅਨੁਬਾਦੀ ਹੈਂ। ਔਰ ਤੀਵਰ ਗੰਧਾਰ ਬਿਬਾਦੀ ਹੈ। ਬਿਬਾਦੀ ਸੁਰ ਸੋ ਹੈ ਜੋ ਅਪਨੇ ਮਕਾਨ ਸੇ ਬਢਕਰ ਗੈਰ ਹੋ ਜਾਵੈ। ਮਤਲਬ ਯਹ ਕਿ ਬਿਬਾਦੀ ਸੁਰ ਰਾਗ ਰਾਗਨੀ ਕਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਤਿਸਕੇ ਸੰਗ ਹੋਨੇ ਸੇ ਰਾਗ ਖਰਾਬ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਕਿ ਜੋ ਸੁਰ ਕਿਸੀ ਰਾਗ ਮੇਂ ਨ ਹੋਇ ਤਬ ਤਿਸਕੇ ਮਿਲਨੇ ਸੇ

ਰਹੁ ਬਿਗੜ ਜਾਇਗਾ ਜਰੂਰ॥ ਅਰ ਅਸਲ ਤਿਸਕਾਸਰੂਪ
ਨ ਰਹੇਗਾ। ਅਰੁ ਇਨ ਚਾਰੋਂ ਸੇ ਖਾਲੀ ਰਾਗ ਕੋਊ ਨਹੀਂ॥
ਅਰ ਰਾਗ ਕੇ ਅਭਿ ਵਜ਼ੰਜਕਬਾਦੀ ਸਮ ਬਾਦੀ ਹੈਂ। ਸੋ ਮਾਨੋ
ਤਦ ਰੂਪ ਹੈਂ ਦੋਨੋ ਪਾਠ॥ ੫੦॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਰਾਗ ਮੂਰਛਨਾ ਕੇ
ਜਨਨ ਕੇ ਆਰੋਹੀ ਅਵਰੋਹੀ ਇਕੀਸਮੂਰਛਨਾਕੇ ਮਾਤਪਿਤਾ
ਹੈਂ॥ ੫੧॥ ਕਿੰਵਾ ਸਿਖੀ ਰੂਪਾ ਪਾਰਬਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਪਜ਼ਾਰੇ
ਖੜਾਨਨ ਗਜਾਨਨ ਹੈਂ॥੫੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ ਮੰਤ੍ਰਪਾਠੋਂ ਕੇ
ਆਦ ਅੰਤ ਰੂਪ ਹੈਂ॥ ੫੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਲਖਮੀ ਚੰਦ
ਰੂਪ ਹੈਂ॥ ੫੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ਸ੍ਰੀ ਦਾਸੂ ਦਾਤੂਰੂਪਹੈਂ॥੫੫॥ ਵਾ ਸ੍ਰੀ
ਮੋਹਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਰੂਪ ਹੈਂ॥ ੫੬॥ ਵਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਰਾਇ ਗੁਰੂ
ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੂਪ ਹੈਂ॥ ੫੭॥ ਵਾ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਰੂਪ ਜੋਗੀ
ਕੀ ਉਭੈ ਮੁੰਦ੍ਰਾਂ ਹੈਂ॥ ੫੮॥ ਕਿੰਵਾ ਭੋਗ ਅਰੁ ਮੋਖ ਕੇ ਦੋਨਉ
ਦ੍ਵਾਰ ਹੈਂ॥ ੫੯॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਪਾਪ ਪੁੰਜ ਨਾਸਨ ਕਿਧੋਂ ਦਾਸ
ਦੁਰੰਕੁਰਨਾਸ॥ਲਵਕੁਸਜਜੋਂ ਹਨੁਮਤ ਕ ਸਜ਼ੋ ਨਸਜ਼ੋਅਹਮਦੁਰ
ਬਾਸ॥ ੬੦॥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੋਊ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਦੋਊ
ਖਾਣਕਾਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂਕਰ ਪ੍ਰੇਰਿਤਹੂਏਹੂਏ ਵਜ਼ਾਖਜ਼ਾਨ
ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਸਾਕਲਜ਼ਤਾਕਰਤੋ ਸਮਸ੍ਤ ਵਿਜ਼ਾਖਜ਼ਾ ਕਰਨੇ ਕੀ
ਸਾਮਰਥ ਕਿਸੀ ਕੀ ਨੇਹੀਂ ਹੈ। ਸੇਸ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਨਾਰਦਾਦਿਕ
ਸਭ ਜਥਾ ਸਕਤੀ ਵਜ਼ਾਖਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਸਰਬ ਥਾ ਵਾਹਗੁਰੂ
ਕੋ ਅਨੰਤ ਹੋਨੇ ਤੇ। ਜੈਸੇ ਪੰਖੀ ਮਸਕਾਦਿ ਗਰੁੜ ਪ੍ਰਯੰਤ
ਸਭ ਅਕਾਸ਼ ਮੇਂ ਉਡਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਅੰਬਰ ਕਾ ਅੰਤ ਕੋਊ ਭੀ

ਪਾਇ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ। ਤਥਾ ਸਿਕਤਾ ਸੰਬ੍ਰਹਮੈ ਤੇ ਏਕ ਕਨ ਕਾ ਮਾਤ੍ਰ ਕਥਨ ਕਰਤਾ ਹੌਂ ਸੰਪੂਰਨ ਗੰਗਾਸੇ ਕਨਕਾ ਮਾਤ੍ਰ ਜਲ ਜੈਸੇ ਪਾਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਕਲਜ਼ਾਨ ਕੇ ਅਰਥ ਤੈਸੇ ਜਾਪ ਰੂਪ ਗੰਗਾ ਕਾ ਵਜ਼ਾਖਾਨ ਕਨਕਾ ਮਾਤ੍ਰ ਕਰਤਾ ਹੌਂ ਅਪਨੀ ਬੁਧਿ ਬਾਨੀ ਕੀ ਸਾਫਲਜ਼ਤਾ ਕੇ ਲਿਯੇ ਆਦਿ ਮੇਂ ॥

੧ ੴਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਇਸਕ੍ਰਮਸੇਂ॥

ਅਬ ਏਕ ਜੋ ਅਦੁਤੀਯ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤਭੇਦਸੇ ਰਹਿਤ ਅਨੰਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸੋ ਮਾਯਾ ਆਸ੍ਰਯ ਹੋਇਕਰ ਬਿ ਬਿਧ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟੀ ਕੌ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਸੋ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟੀ ਦ੍ਵੈ ਪ੍ਰਕਾਰਕੀ ਹੈ ਏਕ ਈਸ਼੍ਵਰ ਕਰਤ੍ਰਿਕਹੈ। ਅਰੁ ਏਕ ਜੀਵ ਕਰਤ੍ਰਿਕਹੈ। ਸੋ ਈਸ਼੍ਵਰ ਕਰਤ੍ਰਿਕ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋ ਈਖਜ਼ਣਾਦਿ ਪ੍ਰਵੇਸਾਂਤ ਹੈ ਈਖਜ਼ਣਾਦਿ ਯਥਾ ਤਦੀਖਜ਼ਤ ਬਹੁ ਸਜ਼ਾਮ ਪ੍ਰਜਾਯੇਯ। ਸੋ ਈਸ਼੍ਵਰ ਇਛਾ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਜੋ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੋਵਉ ਅਰ ਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰ ਉਤਪੰਨ ਹੋਵਉਂ ਅਰਪ੍ਰਵੇਸ ਸ੍ਰੁਤੀ ਹੈ। ਤਤ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟ੍ਵਾ ਤਦੇਵਾ ਨੁਪ੍ਰਾਵਿਸ਼ਤ ॥ ਸੋ ਈਸ਼੍ਵਰ ਅੰਡਕੋਰਚਕਰ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਾ॥ ਅਨੇਨ ਜੀਵੇਨਾ ਤਮਨਾ ਅਨੁਪ੍ਰਵਿਸ਼ਜ਼ ਨਾਮਰੂਪੇ ਵਜ਼ਾਕਰਵਾਣੀਤਿ॥ ਅਰਥ ਸ੍ਰੁਤੀ ਕਾ ਜੋ ਇਸ ਜੀਵਾਤਮਾ ਰੂਪ ਹੋ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟਹੋ ਕਰ ਨਾਮ ਰੂਪੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਰੌਂਮੈ। ਔਰ ਜਾਗ੍ਰਤ

ਅਵਸਥਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਮੋਖਜ਼ ਪ੍ਰਯੰਤ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰਕੀ ਰਚਨਾ ਯੇਹ ਸਭਜੀਵ ਕਰਤ੍ਰਿਕ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕਹੀਤੀ ਹੈ। ਸੋ ਤਤ੍ਵੰ ਪਦ ਕੇ ਸ਼ੋਧਨ ਦ੍ਵਾਰਾ ਐਈਕਜ਼ਸੇ ਬਿਨਾਂ ਮੋਖਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਯਹਸਭ ਬੇਦੋਪਨਿਸਿਦੋਂ ਕਾਮਤ ਹੈ। ਸੋ ਮੋਖਜ਼ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਏਕ ਸੰਸਾਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਰੂਪ ਚੱਕ੍ਰ ਅਨਰਥ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀ ਔਰ ਪਰਮਾਨੰਦ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਿਰਾਂਕੁਸ। ਸੋ ਅਈਕਜ਼ ਦ੍ਵਾਰਾਮੋਖ ਗਜ਼ਾਨ ਕਰ ਹੋਤਾਹੈ। ਯਥਾ। ਰਿਤੇਗਯਾਨਾਨਨਮੁਕ੍ਤਿਸਜ਼ਾਤ ॥ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇਜੀ ਕਲਜ਼ਾਨਰਾਗੇ॥ਸਾਧੁਸੰਗ ਭ੍ਰਮ ਭੈ ਮਿਟੈ ਕਥੇ ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ। ਐਸੇ ਕਰਨ ਕਾਰਨਪੰਚ ਮਾਵਤਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੂ ਕਾ ਕਥਨ ਹੈ॥ ਤਥਾ ਮਃ੧॥ ਦੋ ਪੁੜਚੱਕੀ ਜੋੜਕੈ ਪੀਸਨ ਆਇ ਬਹਿਠ। ਜੋਦਰ ਰਹੇ ਸੇ ਉਬਰੇ ਨਾਨਕ ਅਜਬਡਿਠ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੂਹੀ ਛੰਤਮਃ੫ ॥ ਜੇ ਤੂੰ ਤੁਠਾਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਨਾ ਦੂਜਾ ਵੇਖਾਲ॥ ਇਹਾਪਾਈ ਮੂ ਦਾਤੜੀ ਨਿਤ ਹਿਰਦੈ ਰਖਾ ਸਮਾਲ॥੧॥ ਪੁਨਾ॥ ਬਿਲਾਵਲਛੰਤਮਹਲਾ ੫ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀਸੈ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਣੀਐ ਏਕਏਕ ਵਖਾਣੀਐ। ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਰਨਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭਬਿਨਾ ਨਹਿ ਜਾਣੀਐ। ਤਥਾਹਿ॥ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀਮਃ੫ ॥ ਘਰ ੫ ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਪੇਖਿਓ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਰੀ ਕੋਊ॥ ਖੰਡ ਦੀਪ ਸਭਭੀਤਰ ਰਵਿਆ ਪੂਰਰਹਿਓ ਸਭ ਲੋਊ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ॥ ਅਗਮਅਗੰਮਾ ਕਵਨ ਮਹਿਮਾਮਨਜੀਵੈ ਸੁਨ ਸੋਊ ॥ ਚਾਰਆਸ੍ਰਮ ਚਾਰਬਰੰਨਾਮੁਕਤਭਏਸੇਵਤੋਊ॥ ਗੁਰਸਬਦ

ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਇਆ ਦੁਤੀਆ ਗਏ ਸੁਖ ਹੋਉ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਭਉ ਸਾਗਰ ਤਰਿਆ ਹਰਿ ਨਿਧਿ ਪਾਈ ਸਹ ਜੋਉ ॥ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਮੇ ॥ ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੈ ਅੰਦਰ ਵੇਖੈ ਵਰਤੈ ਤਾਕੋ ਤਾਕ ॥ ਪੁਨਾ ਕਬੀਰ ਜਾਕਉ ਖੋਜਤੇ ਸੋਈ ਪਾਇਓ ਠਉਰ ॥ ਸੋਈ ਫਿਰਕੇ ਤੂ ਭਇਆ ਜਾਕਉ ਕਹਤਾ ਅਉਰ ॥ ਪੁਨਾ ਸਲੋਕ ਮਃ ੨ ॥ ਏਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨੰ ਸਰਬ ਦੇਵਾ ਦੇਵ ਦੇਵਾ ਤ ਆਤਮਾ ਆਤਮਾ ਵਾਸਦੇਵਸਜ ਜੇਕੋ ਜਾਣੈ ਭੇਉ ॥ ਨਾਨਕ ਤਾਕੋ ਦਾਸ ਹੈ ਸੋਈ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਉ ॥ ਸ਼ਲੋਕ ॥ ਵਰੰਰ ਵੰਧ ਜਾਹਿ ਲੋਕੇ ਵ੍ਰੰ ਵਜ਼ਾਘ੍ਰਪ੍ਰਸੁਰਪਿ ॥ ਤਾ ਦ੍ਰਿਸੀ ਜਨਨੀ ਮਾਭੂਦਜਾਜਨ ਯੇਦਭੇਦ ਵਾਦਿਨੰ ॥ ਪੁਨਃ ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ॥ ਏਕੋ ਦੇਵਃ ਸਰਬ ਭੂਤੇ ਸੁ ਗੂਢਾਃ ਸਰਬ ਵਜ਼ਾਪੀ ਸਰਬ ਭੂਤਾਂਤਰਾਤਮਾ ॥ ਕਰਮਾ ਧਖਜ਼ਃ ਸਰਬ ਭੂਤਾਧਿਵਾਸਃ ਸਾਖੀ ਚੇਤਾ ਕੇਵਲੋ ਨਿਰਗੁਣਸ੍ਰ ॥ ਸ਼ਿਹਿਰ ॥ ਹਰ ਗਜ਼ਾਹੇ ਕਿਅਜ਼ਜ਼ਮੀ ਰੋਯਦ ॥ ਵਾਹਿਦੋ ਲਾਸ਼ਰੀਕ ਮੇ ਗੋਯਦ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਃ ਕਿਸੀ ਫਕੀਰ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਆ ਦਰ ਪੇਸ਼ ਮੁਰਸ਼ਿਦ ਕੇ ॥ ਕਿ ਐ ਹਜ਼ਰਤ ਆਂਚਿ ਚੀਜ਼ਸ੍ਤ ਕਿਅਗਰ ਖੁਦ ਖੁਦਾ ਮੇ ਖ਼ਾਹਦ ਵਪੈਦਾਨ ਮੇ ਸ਼ਵਦ । ਜਵਾਬ ॥ ਐ ਪਿਸਰ ਅਗਰ ਚਿ ਖੁਦ ਖੁਦਾ ਮੇ ਖ਼ਾਹਦ ਕਿ ਦੀਗਰ ਗੁਦਾ ਪੈਦਾ ਮੇ ਸ਼ਵਦ ਨ ਮੇ ਸ਼ਵਦ ॥ ਪੁਨਃ ਮੰਤ੍ਰ ॥ ਅਗਨਿਰਯਥੈਕੋ ਭੁਵਨੰ ਪ੍ਰਵਿਸ੍ਟਃ ਰੂਪੰ ਰੂਪੰ ਪ੍ਰਤਿ ਰੂਪੋ ਵਭੂਵ ॥ ਏਕਸ੍ਤਥਾ ਸਰਬ ਭੂਤਾਂਤ ਰਾਤਮਾ ਰੂਪੰ ਰੂਪੰ ਪ੍ਰਤਿ ਰੂਪੋ ਵਹਿਸ੍ਰ ॥ ੧ ॥ ਵਾਯੁਰ ਯਥੈਕੋ ਭੁਵਨੰ ਪ੍ਰਵਿਸ੍ਟਃ ਰੂਪੰ ਰੂਪੰ ਪ੍ਰਤਿ ਰੂਪੋ ਵਭੂਵ ॥ ਏਕਸ੍ਤਥਾ ਸਰਬ ਭੂਤਾਂਤਰਾਤਮਾ ਰੂਪੰ

ਰੂਪੰ ਪ੍ਰਤਿ ਰੂਪੋ ਵਹਿਸ੍ਰ ॥ ੨ ॥ ਸੂਰਯੋ ਯਥਾ ਸਰਬਲੋਕਸਜ਼ ਚਖਜੁਰ ਨ ਲਿਪਯਤੇ ਚਾਖਜੁਸ਼ੈਰ ਵਾਹਜ ਦੋਸੈਃ ॥ ਏਕਸਤਥਾ ਸਰਬਭੂਤਾਂਤਰਾਤ ਮਾਨ ਲਿਪਯਤੇ ਲੋਕਦੁਃਖੇਨਵਾਹਜਃ ॥੩॥ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਬੇਦ ੪ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ੬ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ੨੭ ਪੁਰਾਨ ੧੮ ਸਭ ਇਸੀ ਅਰਥ ਕੋ ਨਿਰੂਪਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਕੋਊ ਮੰਤ੍ਰ ਸਾਖਯਾਤ ਕੋਊ ਪਰੰਪਰਾ ਕਰਕੇ ਅਲੈ ਵਿਸਤਰੇ ਹੈ ॥ ਸੋ ਵੋਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਥਮ ਓਅੰਕਾਰ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਅਨੰਤਰੂਪ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ॥ ਕਨਕ ਕੇ ਕਟਕ ਕੁੰਡਲਾਦਿਵਤ॥ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀਗੁਰਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਥਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਜਲ ਥਲ ਮਹੀਅਲਪੂਰਿਆਸੁਾਮੀ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ॥ ਅਨਿਕਭਾਂਤ ਹੁਇਪਸਰਿਆ ਨਾਨਕ ਏਕਕੰਕਾਰ ॥ ਪੁਨਾ ਸਲੋਕਮਃ ੩ ॥ ਕਲਮ ਜਲਉਸਣਮਸਵਾਣੀਐਕਾਗਦਭੀਜਲਜਾਉ ॥ ਲਿਖਣਵਾਲਾਜਲਬਲਉਜਿਨਿਲਿਖਿਆਦੂਜਾਭਾਉ ॥ ਸੋਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਜਗਤਗੁਰੂਸ੍ਰੀਕਲਗੀਧਰਜੂਗ੍ਰੰਥਕੀ ਨਿਰਵਿਘਨਸਮਾਪਤੀ ਅਰ ਸਰਬ ਸਿਖੋਂ ਪ੍ਰਤਿ ਆਸਤਿਕਤਾ ਦਯੋ ਤਨਕ ਰਤੇ ਹੂਏ ਆਦਿ ਮੇ ਮੰਗਲ ਵਸਤੂ ਨਿਰਦੇਸਾਂਤਮਕ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ਇਕ ਇਤਿ ॥ ਕਯੋਂ ਕਿ ਮਰਯਾਦਾਪੁਰਸ਼ੋਤਮਾਵਤਾਰਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਦਾ ਚਾਰ ਕੋ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੂਏ ਆਦ ਮਧਯਾਂਤ ਮਾਂਗਲਿਕਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾ ਸਰਬੇ ਭਵੰਤਿ। ਯੇਹ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਆਦਿ ਮਧਯ ਅੰਤ ਮੇ ਮੰਗਲ ਹੋਤਾ ਹੈ ਯਹ ਸਦਾਚਾਰ ਹੈਂ। ਪ੍ਰਸ਼ਸਤਾ ਚਰਣੰ ਨਿਤ੍ਯਮਪ੍ਰਸ਼ਸ੍ਤਸਜ ਬਰਜਨੰ ॥ ਏ

ਤਧ੍ਰਿ ਮੰਗਲੰ ਪ੍ਰਾਹੂ ਰਿਖਜਸਤ ਤ੍ਰੂ ਦਰਸਿਨਃ ॥ ਔਰ ਜਗਤੇ ਧਾਰ ਕੀ ਇੱਛਾ ਵਾਲੇ ਹੂਏ ਹੂਏ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀਵ ਈਸ਼੍ਵਰ ਕੀ ਏਕਤਾ ਦਯੋਤਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਇਕ ॥ ਐਸੇਆਦਿਮੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰਤੇ ਭਏ। ਯਦਯਪਿ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਮੇ ਚਕ੍ਰ ਚਹਨ ਅਰ ਬਰਨ ਜਾਤ ਅਰ ਪਾਤਿ ਨਹਿ ਨ ਜਿਹ। ਇਸ ਛਪੈ ਛੰਦ ਮੇ ਮੰਗਲ ਕਰੈਂਗੇ ਪਰੰਤੂ ਯਹ ਸਾਮਾਨਯ ਮੰਗਲ ਹੈ। ਇਕਇਤਿ ॥ਅਰ ਚਕ੍ਰੇਤਿਬਿਸੇਸਮੰਗਲ ਹੈ॥ ਸਾਮਾਨਯ ਮੰਗਲ ਜੈਸੇ ਸਰਬ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਕੇ ਆਦਿਮੇ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਪੁਨਾ ਵਿਸ਼ੇਸ ਭੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸਾਮਾਨਯ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ਾਇਨਮਃ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੋ ਜਯਤੁ। ਸ੍ਰੀਗੋਪਾਲੋਜਯਤੁ। ਕਹੀਸ੍ਰੀਮਤੇਰਾਮਾਨੁਜਾਯਨਮਃ। ਕਹੂੰ ਨਰਸਿੰਘਃ ਪਾਤੁ॥ਕਹੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਪਾਦਪਦਮੇਭਯੋ ਨਮਃ॥ ਕਹੂੰਸ੍ਰੀਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਜਿਸ ਜਿਸ ਇਸ਼ਟ ਮੇ ਰੁਚੀ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਤੈਸੇ ਤੈਸੇ ਸਮਾਨਯ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਨਮਸਕਾਰਾਦਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪੀਛੇ ਤੇ ਵਿਸ੍ਰੇਸ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਮੇ ਮੰਗਲ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਆਪਨੇ ਮਤ ਮੇ ਸਰਬ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਕਾ ਇਸ਼੍ਟ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤਥਾ ਸਤਨਾਮ ਹੈ ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਯਹ ਭੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੀਆ ਹੈ ਮਤ ਕੋਈ ਭ੍ਰਮਤਾ ਹੋਇ। ਸੋ ਮੰਗਲ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਨਮਸਕਾਰਾਤਮਕ ੧ ਅਸੀਰਵਾਦਾਤਮਕ ੨ ਵਸਤੂਨਿਰਦੇਸਾਤਮਕ ੩ ਸੋ ਤਿਸਮੇ ਅਸੀਰਵਾਦਾਤਮਕਦੋਪ੍ਰਕਾਰਕਾਹੈ॥ ਏਕਸ੍ਵੈਕ੍ਰਿਤਦੇਵਨਿਸ੍ਠ॥ ਏਕ ਦੇਵ ਕ੍ਰਿਤਸ੍ਵੈਨਿਸ੍ਠ॥ਸ੍ਵਕ੍ਰਿਤਦੇਵਨਿਸ੍ਠ॥ ਯਥਾਰਾਮੋ ਜਯਤੁ

ਜ਼ੈਤ੍ਰ ਜੈਤ੍ਰ ਦੰਡਿਕਾ ਇਤਜ਼ਾਦਿਕ ॥ ਦੇਵ ਕ੍ਰਿਤਸ੍ਰੈਨਿਸ੍ਹ॥ ਯਥਾ ਰਾਮਃ ਪਾਤੁ ॥ ਸ੍ਰੀਭਗਉਤੀਮਹਾਮਯਾਰਖਜ਼ਤਰਸਮਾਨ ਇ-ਤਜ਼ਾਦਿਕ ਨਮਸਕਾਰਾਦਿਕ ਲਖਜ਼ਨ ਯਥਾ ਨਮਸਕਾਰ ਸਾ ਸਟਾਂਗਾਦਿ ਯੇਹੀ ਹੋਵੈ ਆਤਮਾ ਮੂਰਤੀ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹਿਏ ਨਮਸਕਾਰਾਤਮਕ॥ ਆਸੀਰਯਥਾ ਅਪ੍ਰਾਪਤਪ੍ਰਾਰਥਨਾਮਾਸ਼ੀ॥ ਅਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੋ ਆਸੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਚਿਰੰਜੀਵ ਸ਼ ਭੰਸਰ ਦੋ ਜੀਵਜ਼ਾਤ ਭਵਾਨ॥ ਕਟੁਕ ਵੇਲਵਤਵਧਹੇਧਰਮਾ ਭ੍ਰਮਨ॥ ਇਤਜ਼ਾਦਿਕ ਆਸਿਖਾਹੀ ਹੋਇਆਤਮਾਮੂਰਤੀਜਿਸ ਕੀ ਸੋ ਕਹਿਏ ਆਸੀਰਵਾਦਾਤਮਕ॥ਵਸਤੁ ਨਿਰਦੇਸ ਯਥਾ ਵਸਤ ਕਾ ਹੀ ਨਿਰੂਪਨ ਹੋਇ ਜਿਸਮੇ ਸਗੁਨ ਨਿਰਗੁਨ ਕਾ ਵਾ ਜੈਸੇ ਦੋਹਾ ਆਦ ਹੀ ਮੰਗਲ ਕਾ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਏਕ ਅਮਰ ਅਜ ਆਤਮਾ ਭੂਮਿ ਅਕਾਸ਼ ਪਤਾਲ। ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਦਲਨ ਖਲ ਖੰਡਨ ਖਲੁ ਖਜ਼ਾਲ॥ ਬੰਸਿ ਬਿਭੂਸਿਤ ਕਰ ਕ ਮਲ ਮੋਰ ਮੁਕਟ ਬਨ ਮਾਲ। ਪੀਤ ਬਸਨ ਸਦ ਹਸਨ ਰਿ ਦ ਬਸਨ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ॥ ਜ਼ਾਹਰ ਜੋਤ ਜਗਤ ਪ੍ਰਗਟ ਅ ਬਿਚਲ ਨਗਰ ਅਪਾਰ। ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਜਗ ਮਗਤ ਜਗਤ ਉ ਧਾਰਨ ਹਾਰ॥ ਇਤਜ਼ਾਤਿਕਵਸੁਕਾ ਨਿਰਦੇਸ ਕਜ਼ਾ ਨਿਰੂ-ਪਨ ਕਰਨਾ ਯਹੀ ਹੈ ਆਤਮਾ ਮੂਰਤੀ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹਿਯੇਵ ਸਤੁਨਿਰਦੇਸਾਤਮਕਸੋ ਈਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਸਦਗੁਰੂ ਸਾਮਾਨਜ਼ ਵਿਸੇਸ਼ ਕਰ ਵਸਤੁ ਨਿਰਦੇਸਾਤਮਕ ਹੀ ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ਕ ਰੇਂਗੇ। ਸੋ ਦੋਨੋ ਪਾਠ ਕੇ ਆਦਿ ਮੇ ਏਕਾ ਹੀ ਧਰੇ ਹੈਂ। ਅਰ

ਪੀਛੇ ਓਅੰਕਾਰ ਧਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਆਦਮੇ ਏਕਾਂਕ ਸਥਾਪਨਕਰ
ਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਯੇਹ ਹੈ ਏਕ ਮੇਵਾ ਦ੍ਵਿਤੀਯੰਬ੍ਰਹਮ ॥ ਏਕਹੀ ਵੈ
ਨਿਸ੍ਚੈ ਕਰ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਪਾ
ਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਦੁਤੀਯ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਕਰ ਕੇਹੈ
ਵਾਸਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਹੈ ਨਹੀਂ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਜੂ
ਮੇ ਸਰਪ ਸਿਪੀ ਮੇ ਰਜਤ ਸਥਾਣੂ ਮੇ ਪੁਰਖ ਅਕਾਸ਼ ਮੇ ਨੀ
ਲਮਾ ਸੰਖ ਮੇ ਪੀਤਮਾ ਖੰਡਮੇ ਕਟੁਕਤਾਇਤਯ੍ਯਾਦਿਕ ॥ ਜੋ ਪ੍ਰ
ਤੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਕੀ ਸਤਾ ਕਰ ਹੈ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨਨ ਹੋਇ
ਤੋ ਉਪਾਧੀ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨ ਹੋਇ। ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਉਪਾਧੀ ਜੋ ਹੈ ਸੋ
ਉਪਹਿਤ ਕੀ ਲਖਾਯਕ ਹੈ ਯਥਾ ਪ੍ਰਗਯ੍ਯਾਤ ਗੁਣ ਸਤਾਕ
ਮਧਯਾਰੋਪੇਤਵਾਨਵਾ । ਅਧਜਸੇਤਖਪੁਸਪਤ੍ਵ ਮਸਤਕਥਮ
ਵਸ੍ਤੁਨੀ ॥ ਸਤਸਰੂਪਜੋਅਕਾਸਹੈਤਿਸਮੇਂਖਪੁਸਪ ਕਾ ਅਰੋਪ
ਕਰੇ ਵਾਨ ਪਰੰਤੁ ਜੋ ਅਸਤ ਅਕਾਸਹੈ ਤਿਸਮੇ ਨੀਲਤ੍ਵ ਅਰੁ
ਪੁਸਪਤ੍ਵਕੈਸੇਆਰੋਪਨਕਰੈਜੋਸਰਪਕਾ ਮਾਲਾ ਦ੍ਰਮਜਯ੍ਯਾਦਿਕ
ਕਾ ਭ੍ਰਮ ਹੈ ਸੋ ਰਜੂ ਕੇ ਆਸ੍ਰੈ ਕਰਹੈ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਿਕ੍ਤਾ
ਦਿ ਕੇ ਆਸ੍ਰੈ ਕਰ ਹੈ॥ ਸੋ ਅਧਿਸ਼ਠਾਨ ਕਾ ਲਖਾਯਕਹੈਂ॥
ਸਰਪ ਰਜੂ ਕਾ ਲਖਾਯਕਹੈ॥ ਰਜਤ ਸਿਪੀਕਾਲਖਾਯ ਕਹੈ॥
ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਯਹੀ ਅਖੰਡ ਕਾ ਲਖਯਨਹੈ॥ ਜੋ ਅਪ੍ਰਯਾਯ ਬਾਚਕ
ਅਨੰਤ ਸਬਦ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕਰਤੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤਹੋਇ ਆਪ ਅਵਿ
ਸਿਸਟ ਹੋਇ ॥ ਤਿਨਕਾ ਸੋ ਏਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਹੀ ਅਧਿਸ੍ਟਾ
ਨ ਹੈ ਸਭ ਕਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਏਕ ਜੀਵ ਬਾਦਭੀਅਪਨੇ

ਮਤ ਕਾ ਦਯੋ ਤਨ ਕਰਤੇਹੈਂ ਮਹਾਰਾਜ॥ ਇਸੀਵਾਸਤੇ ਏਕਾਂ ਕ ਪੂਰਬਸਥਾ ਪਨ ਕਿਯਾ ਹੈ ਸ੍ਰੁਤੀ ਏਕ ਜੀਵ ਵਾਦ ਮੇਂ ਪ੍ਰਮਾਣ॥ ਯਥਾ ਏਕ ਏਵਹਿ ਭੂਤਾਤਮਾ ਭੂਤੇਭੂਤੇ ਵਿਵਸਿਤ ਤਾ। ਏਕਧਾ ਬਹੁਧਾ ਚੈਵਦ੍ਰਿਸ਼ਜ਼ਤੇ ਜਲ ਚੰਦ੍ਰਵਤ॥ ਯਥਾ ਹ੍ਯਯੰ ਜਜ਼ੋਤਿ ਵਿਵਸ੍ਵਨਾਪੋਭਿਨਾਵਹੁਧੇਕੋਨੁ ਗਛਨ ਉਪਾਧ ਨਾਕ੍ਰਿਯਤੇਭੇਦਰੂਪੋਦੇਵਹ॥ ਤਥਾ ਸ਼੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਡਖਣੇਮਃ ੫ ॥ ਹਭਸਮਾਣੀ ਜੋਤਿ ਜਿਉ ਜਲਘਟਾਂਊ ਚੰਦ੍ਰਮਾ॥ ਪਰਗਟ ਥੀਆ ਆਪ ਨਾਨਕ ਮਸਤਕ ਲਿਖਿਆ॥ ਪੁਨਃ ਯਹਦਜ਼ੋਤ ਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੈਸੇ ਅੰਕ ਪੂਰਬ ਹੋਇ ਤਬ ਸੂੰਨ ਦਿਯੇ ਦਸ ਗੁਨੀਬ੍ਰਿਧੀ ਹੋਤੀਹੈ ਅਰ ਅੰਕਸੇਬਿਨਾ ਸਭਸੂੰਨ ਸੂੰਨ ਹੀ ਹੈਂ॥ ਤੈਸੇ ਦਾਰਿਸਟਾਂਤਮੇਂ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਆਸ੍ਰੇ ਹੋਇਕਰ ਜੋ ਜਪਤਪਾਦਿਕਰਮ ਕਰੀਏ ਸੋਅਨੰਤਗੁਨਬ੍ਰਿਧੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੀ ਬੇਮੁਖਤਾਕਰ ਕਰਮ ਕਰੀਏ ਸੋ ਸਭ ਨਿਸ਼ਫਲ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪੁਨਾ ਜੈਸੇ ਰਾਜਾ ਕੀ ਆਗਯਾ ਸੋਂ ਸਭ ਕਾਰਜ ਸੁਫਲ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਕੋਊ ਰਾਜਪੁਰਸ਼ ਯਾ ਮੰਤ੍ਰੀ ਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤਾ ਅਨਜਥਾ ਨਿਸ਼ਫਲ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਨਨੁ॥ ਗੁਰੂ ਗਨੇਸਾਦਿ ਅਨੰਤ ਦੇਵਤਾਕਾਤਜ਼ਾਗਕਰਕੇ ਏਕਾਂਕ ਕਾ ਕੈਸੇਮੰਗਲਕੀਆ॥ ਇਸਮੇਂਐਸੇਉਤਰਹੈਕਿਮੂਲ ਕਾ ਸਿੰਚਨ ਕੀਏ ਹੂਏ ਪਤ੍ਰ ਪੁਸਪਾਦਿ ਸਭਕਾਤਰਪਨਹੋਇ ਜਾਤਾ ਹੈ ਔ ਜੋ ਪਤ੍ਰ ਪਤ੍ਰ ਮੇਂ ਸਿੰਚਨ ਕਰਨੇ ਲਗੇਂ ਤੋ ਕੁਛਭੀ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇਂ ॥ ਮੂਲਲਾਗੇ

ਤਿਨੀ ਸੁਖ ਪਾਇਆ। ਡਾਲੀਲਾਗੇਤਿਨੀਮੂਲਗਵਾਇਆ ॥
ਯਥਾ ਤਰੋਰਮੂਲਨਿਖਿੰਚਨੇਨਤ੍ਰਿਪਯੰਤਿ ਤਤਸੂੰਧ ਭੁਜੋਪਿਸਾ
ਖਾ ॥ ਤਥਾਹਿਸਰਬੇਗਣਪਾਦਿਦੇਵਾਹਰੌਪ੍ਰਸਿੰਨੇਪ੍ਰਣਤਾਭਵੰਤਿ
॥ ਪੁਨਾ ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਕੀਆਠ
ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਕੇ ਅੰਤ ਕੀ ਤੁਕ ੨ ਇਸ ਏਕੇ ਕਾ ਜਾਣੈ ਭੇਉ
॥ ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਆਪੇ ਦੇਉ ॥ ਸੋ ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ
ਏਕਾਂਕ ਰੂਪ ਨਿਸਾਨ ਪੂਰਬ ਸਥਾਪਨ ਕੀਆ। ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੂਪ
ਲਖਣ ਔ ਤਟਸਥਲਖਣ ਕਰ ਤਿਸ ਏਕ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕਾ
ਨਿਰੂਪਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਸਿਖੋਂ ਕੇ ਬੋਧਕੇਲੀਏ ਅਧਜ਼ਾਰੋਪਾਪ
ਵਾਦਾਭਯਾਂਨਿਸਪ੍ਰੰਚੰਪ੍ਰਪੰਚਤੇ।ਸਿਖਜ਼ਾਣਾਂਬੋਧਸਿਧਜ਼ਾਰਥੰਤ
ਤ੍ਰਗਜੈਃਕਲਪਤਃਕ੍ਰਮਃ॥ਐਸੇਅਧਜ਼ਾਰੋਪ ਅਪਵਾਦੇਕਰਕੇਸ
ਵਿਸੇਖਜ਼ ਨਿਰਵਿਸੇਖਜ਼ ਬ੍ਰਹਮਕੋ ਨਿਰੂਪਣਕਰੇਂਗੇ ॥ ਸਤਜ਼ੰ
ਗਜ਼ਾਨਮਨੰਤੰਬ੍ਰਹਮ॥ਯਤੋ ਵਾਇਮਨਿਭੂਤਾਨਿ ਜਾਯੰਤੇਯੇਨਜਾ
ਤਾਨਿ ਜੀਵੰਤੀ ਯਤਪ੍ਰਯੰਤਜ਼ਭਿਸੰਵਿਸੰਤਿਤਦਬ੍ਰਹਮ ਤਦਵਿ
ਜਿਗਜ਼ਾਸਸ੍ਵੈਤਿ ॥ ਅਰਥ ॥ ਜਿਸਤੇ ਯਹ ਸਰਬ ਭੂਤ ਉਤ
ਪੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸਕਰ ਉਤਪੰਨ ਹੂਏ ਹੂਏ ਜੀਵਤੇ ਹੈਂ ਕਜ਼ਾ
ਪ੍ਰਾਣੋ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਪੁਨਃ ਪ੍ਰਾਣ ਤਜ਼ਾਗਕਰ ਜਿਸ
ਮੇਂ ਲੀਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਜਾਨਨੇ ਕੀ ਇਛਾ
ਕਰ ਐਸੇ ਬਰਣ ਭ੍ਰਿਗੁ ਪੁਤ੍ਰ ਕੌ ਤਟਸਥਲਖਜ਼ਨਕਰ ਬ੍ਰਹਮ
ਕਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ॥ ਪੁਨਃ ਸ਼ਾਰੀਰਕਮੇਂ ॥
ਜਨਮਾਦਯਸਜ਼ਯਤਃ॥ ਜਿਸਤੇ ਇਸ ਵਿਸ੍ਵਾਦਿ ਕਾ ਜਨਮਾਦਿ

ਹੈ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮਹੈ ਪੁਨਃ ਭਾਗਵਤ ਕੇ ਆਦਿਮੇ ਸਲੋਕ ਜਨਮਾ ਦ੍ਯਸਯਤੋਨ੍ਵਯਾਦਿਤਰਤਸ੍ਾਰਥੇ ਖੁਭਿਗਯਾਃ ਸ੍ਰਾਟ ਤੇਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਰਿਦਾਯ ਆਦਿਕਵਯੇ ਮੁਹਯੰਤਿ ਯਤਸੂਰਯਃ ਤੇਜੋ ਵਾ ਰਿ ਮ੍ਰਿਦਾਂ ਯਥਾਵਿਨਮਯੋਯਤ੍ਰ ਤ੍ਰਿਸਰਗੋ ਮ੍ਰਿਖਾ॥ ਧਾਮਨਾਸ੍ਵੇਨ ਸਦਾਨਿਰਸ੍ਤਕੁਹਿਕੰਸਤਯੰਪਰੰਧੀਮਹੀ॥ਟੀ:ਜਿਸਤੇਇਸਵਿਸ੍ਵਾ ਦਿਕਾਜਨਮਾਦਿ ਹੋਤਾਹੈ ਅਰਥੋ ਮੇਂ ਅਨ੍ਵੈ ਬਯਤਿਰੇਕ ਕਰਜੋ ਸਰਬਗਯਸ੍ਵਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੋ ਬੇਦਬਿਸਤਾਰ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਜਿਸ ਬੇਦ ਮੇ ਪੰਡਿਤ ਮੋਹ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਭੂਤਇੰ ਦ੍ਰੈ ਦੇਵਤਾ ਰੂਪ ਤ੍ਰਿਸਰਗ ਮਿਥਯਾ ਜਿਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਾ ਰਜੂ ਸਰਪ ਵਤ ਜਿਸਕੀ ਸਮੀਪਤਾ ਕਰ ਸਤਯ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੇਜ ਆਪ ਮ੍ਰਿਤ ਜੈਸੇ ਇਨਕਾ ਪਰਸਪਰ ਵਿਨਮਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰ ਜਿਸਨੇ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਰ ਅਵਿਦਯਾ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਹਮ ਚਿੰਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸਤਯਹੈ ਗਯਾਨ ਸਰੂਪ ਹੈ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੁ ਪਰ ਛੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ॥ ੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਫਤਹ॥ ਇਨਦੋਨੋ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਤਟਸਤ ਅਰ ਸ੍ਵਰੂਪ ਲਖਣਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦ੍ਯਬ੍ਰਹਮ ਕੋਹੀ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਜਮੈ ਬਰਨਨ ਕਰੇਂਗੇ॥ ਅਭੇਦ ਘਾਤਕਰ॥ ਸੋ ਤਿਸੀਏਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਪ੍ਰਣਵਰੂਪਕਰ ਨਿਰੂਪਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰਜੂ॥ ਪ੍ਰਣਵ ਲਯਾ ਪ੍ਰਕਰਖੇਨਨਵਃ ਪ੍ਰਣਵਃ ਅਰਥਾਤਜੋਸਰਬਦਾ

ਉਪਾਧੀ ਰਹਿਤ ਨਵੀਨ ਹੋਇ ਸਬਦ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਉਪਾਸਨ ਕੇ ਲੀਏ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਜਿਸਕੋ ਜੋਗੀ ਜਨ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਯਥਾ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਦਖਣੀਓਅੰਕਾਰ ਓਅੰਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਉਤਪਤਿ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਕੀਆਜਿਨਿ ਚਿਤ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸੈਲਜੁਗ ਭਏ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਬੇਦ ਨਿਰਮਏ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸਬਦ ਉਧਰੇ ॥ ਓਅੰਕਾਰਗੁਰਮੁਖਿ ਤਰੇ ॥ ਓਨਮ ਅਖਰ ਸੁਣਹੁ ਬਿਚਾਰ ॥ ਓਨਮ ਅਖਰ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਸਾਰ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਃ ਪੈਤੀਸਅਖਰੀ ਕੇ ਆਦਿ ਮੇ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਜਗਤ ਹਿਤਕਾਰੀ ਦੂਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪਤਾ ਕਰ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ॥ ਆਤਮ ਸੁਧ ਅਕ੍ਰੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥ ਈਸ ਜੀਵ ਮੈ ਭੇਦ ਨ ਮਾਨੋ ॥ ਸਾਧ ਚੋਰ ਸਭ ਬ੍ਰਹਮ ਪਛਾਨੋ ॥ ਹਸਤੀ ਚੀਟੀ ਤ੍ਰਿਣਲੌਆਦੰ ॥ ਏਕ ਅਖੰਡਿਤ ਬਸੈ ਅਨਾਦੰ ॥ ਓਆਈਸਹਾ ॥ ਇਤਿ ਪੁਨਃ ਐਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਓਅੰਕਾਰਃ ਸਰਬ ਬੇਦਾਨਾਂ ਸਾਰਃਤਤ੍ਵ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕਃ ਤੇਨਾਦੌ ਮੁਮੁਖਯੂਣਾ ਮੌਂਕਾਰੋ ਵਿਧੀਅਤੇ ॥ ੧ ॥ ਯਥਾ ਮੰਡੂਕ ਉਪਨਸ਼ਿਦ ਮੇ ਅੰਗਰਿਸ਼ ਰਿਖੀ ਨੇ ਸ਼ੌਨਕ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾ ਹੈ ॥ ਓਮਿਤਯੇਵੰ ਧਯਾਯਥ ਆਤਮਾਨੰ ॥ ਅੰਮ੍ਰਤਸਯਏਖਃਸੇਤੂ ॥ ਟੀਕਾ ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਕੋ ਆਤਮ ਰੂਪ ਜਾਣਕੇ ਚਿੰਤਨ ਹੀ ਮੋਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਸੇਤੂ ਕਯਾ ਪੁਲਰੂਪ ਹੈ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਕਠਵਲੀ ਮੈ ਭੀ ਕਹਾ ਹੈ ॥ ਏਤ ਦੇਵ ਅਖਯਰੰ ਪੁਨਯੰ ਏਤਦੇਵਾ ਅ-

ਖੜਰੰ ਪਰੰ ॥ ਏਤ ਦੇਵਾਖਜਰੰ ਗਜਾਤ੍ਰਾ ॥ ਯੋਯਦਿਛਤੀ ਤਸਜ਼ ਤਤ ॥ ਟੀਕਾ ॥ ਏਹ ੳਅੰ ਅਖਜਰ ਪੁਨਜ਼ਰੂਪ ਹੈ ਇਹੀ ਪ ਰਮਾਤਮ ਰੂਪ ਹੈ ਇਸ ੳਅੰ ਕੋ ਜੋ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਵ ਸ ਗੁਣ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਸੇ ਅਨੁਸਟਾਂਨ ਕਰੇਂਗੇ ਤਿਸ ਤਿਸ ਸਰੂਪ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਕਾਰਣ ਹੈ ॥ ਔਰ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਹੈ ੳਅੰਕਾਰਸ੍ਵਾਥ ਸ਼ਬਦਸ੍ਰੁ ਦ੍ਵਾਵੇ ਤੌ ਬ੍ਰਹਮਣਃ ਪੁਰਾ ਕੰਠੰ ਭਿ ਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਰ ਯਾਤੌ ਤਸਮਾਨ ਮਾਂਗਲਿਕਾ ਵੁਭੌ ਇਤਿ ਪ੍ਰਥ ਮ ਜਬਨਾਭੀ ਕਮਲਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੂ ਹੂਏ ਹੈਂ ਪ੍ਰਗਟ ਤਬਦਸੋ ਦਿਸਾ ਜਲਕੋ ਦੇਖਤੇ ਹੂਏ ਤਰਕਨਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਕਿ ਯਹ ਕਮਲ ਕਿਸਕੇ ਆਸ੍ਰੇ ਹੈ ਐਸੇ ਬਿਚਾਰ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਨਾਲ਼ ਛਿਦ੍ਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਭਏ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਭ੍ਰਮਤੇਹੂਏ ਜਬ ਮੂਲਕੋ ਨ ਲਾਭ ਕਿਆ ਤਬ ਪੁਨਾ ਨਾਲ ਛਿਦ੍ਰਦੁਆਰਾ ਨਿਕਸਤ ਭਏ ਵਜ਼ਾਕੁਲ ਹੂਏ ਹੂਏ ਤਬ ਅਕਾਸਬਾਨੀ ਹੂ ਈ ਤਪਤਪ ਤਬ ਤਿਸ ਬਾਨੀਕੋ ਅਪਨਾ ਹਿਤੁ ਜਾਨ ਕਰ ਦਿਬਜ਼ ਸੌ ਬਰਸਤਪ ਕਿਆ ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ ਕੀ ਏਕਾਗ੍ਰਤਾ ਰੂਪ ॥ ਤਬ ਬਿਚਾਰਤੇ ਬਿਨਾ ਹੀ ਅਥਓਂ ਅਥਓਂ ਐਸੇਉਚਾਰਨ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਕੰਠ ਭੇਦਨਕਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੇ ਆਦਕਾਲਮੇਂ॥ਇਸ਼ ਤੇ ੳਅੰਕਾਰ ਪਰਮ ਮੰਗਲਰੂਪ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰਤਿਸ੍ਰੁ ਯਥਾ ॥ ਸੰਕੂ ਨਾ ਸਰਬਾਣਿ ਪਰਣਾਨਿ ਸੰਤ੍ਰਿਣਾਨਿਏਵਮੋਂ ਕਾਰੇਣਾਸਰਵਾ ਗਤਿ ਅਰ ੳਅੰਕਾਰ ਕਾ ਸ੍ਰੂਰੂਪਅਨਸ੍ਵਾਰ ਸਹਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰ ਇਹਾਂ ਅਰਧ ਬਿੰਦੂ ਆਦਿ ਹੈ ਨਹੀਂ ॥ ਸੋਏਕਤੇ ਇਸ

ਮੇਂ ਯਹ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਮਰਯਾਦਾ ਪੁਰਸੋਤਮਾਵਤਾਰ ਮਹਾਰਾ
ਜ ਬੇਦ ਮਰਯਾਦਾ ਕੋ ਰਖਤੇ ਹੂਏ ਬਿੰਦੂ ਕਾ ਉਧਾਰ ਕਰਤੇ
ਭਏ ਲਿਖਾਹੈ ਬੇਦਮੇ ॥ ਨ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੂਦ੍ਰੋਬੇਦਮਧੀਯੇਤਾਂ॥ ਇ
ਸਤ੍ਰੀ ਸੂਦ੍ਰ ਕੋ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜਗਤ
ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਚਾਰ ਬਰਨ ਕਾ ਉਧਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਗੁਰੋ ਨੇ ਇਸ
ਕਰਕੇ ਖਿੰਦੁ ਕਾ ਏਕਾਕਰ ਪੂਰਬ ਸਥਾਪਨ ਕੀਯਾ ਹੈ ਗੁਰੋ
ਨੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੂਦਰ ਨੀਚ ਜਾਤੀਓਂ ਕੋ ਭੀ ਅ
ਧਿਕਾਰ ਹੂਆ ਤਿਨਕਾ ਭੀ ਉਧਾਰ ਹੋਗਾ ਅਰ ਤਿਨਕੋ ਪ੍ਰਾਯ
ਸਚਿਤ ਭੀ ਨਾ ਹੋਗਾ॥ ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇ ਸੂਹੀ
ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਕਰਮ ਧਰਮਪਾਖੰਡ ਜੋ ਦੀਸੈਤਿਨਜਮਜਾਗਾ
ਤੀ ਲੂਟੈ॥ ਨਿਰਬਾਣ ਕੀਰਤਨ ਗਾਵਹੁ ਕਰਤੇ ਕਾ ਨਿਮ
ਖਸਿਮਰਤਜਿਤਛੂਟੈ॥ਸੰਤਹੁਸਾਗਰਪਾਰਉਤਰੀਐ॥ਜੇਕੋਈ
ਬਚਨ ਕਮਾਵੈ ਸੰਤਨ ਕਾ ਸੋ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਤਰੀਐ॥ ੧॥
ਰਹਾਉ॥ ਕੋਟ ਤੀਰਥ ਮਜਨ ਇਸਨਾਨਾ ਇਸ ਕਲ ਮੈ ਮੈ
ਲ ਭਰੀਜੈ। ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਜੋ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਸੋ ਨਿਰਮਲ
ਕਰ ਲੀਜੈ॥ ੨॥ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਿਮ੍ਰਤ ਸਭ ਸਾਸਤ੍ਰ ਇਨਪ
ੜਿਆ ਮੁਕਤ ਨ ਹੋਈ। ਏਕ ਅਖਰ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਜਾਪੈ ਤਿਸ
ਕੀ ਨਿਰਮਲ ਸੋਈ॥ ੩ ॥ ਖਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਹਮਨ ਸੂਦ ਵੈਸ਼ ਉਪ
ਦੇਸ਼ ਚਹੁ ਬਰਨਾਂ ਕਉ ਸਾਝਾ। ਗੁਰਮੁਖ ਨਾਮ ਜਪੈ ਉਧਰੈ
ਸੋ ਕਲਿ ਮੈ ਘਟਿ ਘਟਿ ਨਾਨਕ ਮਾਝਾ॥ ਪੁਨਃ ਥਿਤੀ ਖਤ੍ਰੀ
ਬ੍ਰਹਮਣ ਸੂਦ ਵੈਸ਼ ਉਧਰੈ ਸਿਮਰ ਚੰਡਾਲ। ਜਿਨ ਜਾਨਿ-

ਆ ਪ੍ਰਭ ਆਪਨਾ ਨਾਨਕ ਤਿਸਹਿ ਰਵਾਲ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਲਿਜੁਗ ਕਾ ਸਮਾ ਹੈ ਅਲਪ ਆਯੂ ਅਲਪ ਬੁਧੀ ਜੀਵ ਹੋਵਹਿੰਗੇ ਤਿਨ ਪਰ ਅਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਸਤਗੁਰੂ ਸਥੂਲ ਰੂਪ ਕਰਕੇ ਲਖਜ ਰੂਪ ਬਿੰਦੂ ਕਾ ਏਕਾ ਕਰਕੇ ਪੂਰਬ ਸਥਾਪਨ ਕਰਤੇਭਏਹੈਂ ॥ਨਨੁ॥ ਬਿੰਦੁਕੇ ਦੂਰ ਕਿਯੇ ਹੂਏ ਤੇ ਓਕਾਰ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਇਗਾ ਓਅੰਕਾਰ ਤੋ ਨ ਹੋਇਗਾ ਸਤਯ ਹੈ ਅਛਾ ਕਹਾ। ਆਪਨੇ ਇਸਮੇਭੀ ਕੁਛ ਖਯਤੀਨਹੀਂ ਹੈ॥ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਆਪਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਏਕ ਅਰਥ ਔਰ ਹਮਾਰੇ ਕੌ ਲਾਭ ਭਯਾ ਯਥਾ ਏਕਾਖਯਰ ਕੋਸੇ ॥ ਓਕਾਰਸਤੁਭਵੇਦ ਬ੍ਰਹਮਾਓਂਕਾਰੋਂ ਨੈਤ ਉਚਯਤੇ। ਬ੍ਰਹਮਾਂਓਂਕਾਰ ਅਨੈਤ ਮੇ ਕੁਛ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਅਥ ਓਅੰਕਾਰ ਅਰਥੋਨਿਰੂਪਯਤੇ। ਅਵਤਿ ਸ੍ਵੋਪਾਸਕਾਨ ਜਾਪਕਾਨ ਨਰਕਾਦਿ ਦੁਃ ਖੇਭਯੋਰਖਯਤੀਤਿਓਂ। ਅਵ ਰਖਯਣੇ ਧਾਤੂ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਓਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਨਤਾ ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਉਪਾਸਕੋਂ ਕੀ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਰਖਯਾ ਕਰੈਸੋ ਕਹਿ ਲਾਵੈਓਂ॥ ੫ ॥ ਓਂਮੰਗਲਾਰਥਹੈ ੬ ॥ ਅਰੁਅੰਗੀਕਾਰਾਰਥਭੀਹੈ ਪੁਨਾ ਯਹ ਪ੍ਰਣਵ ਹੀ ਵਿਧਿ ਪੂਰਬਕ ਅਨੁਸ੍ਟਾਨ ਕਿਆਹੂਆ ਚਾਰ ਦਸ ਭਵਨ ਮੇ ਅਰਥਧਰਮ ਕਾਮ ਮੋਖਯ ਸਰਬ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਯਥਾ ਓਂਕਾਰੰ ਬਿੰਦੁ ਸੰਯੁਕਤੰ ਨਿਤਯੰ ਧਯਾਯੰਤਿ ਯੋਗਿਨਃ ਕਾਮਦੰ ਮੋਖਯਦੰਚੈਵ ਓਅੰਕਾਰਾਯ ਨਮੋ ਨਮਃ ਸੋ ਅਨੁਸਠਾਨ ਕਾਪ੍ਰਕਾਰਸੑੰਦ ਪੁਰਾਣਮੇ ਭੀ ਲਿਖਾਹੈਔਰ ਅਨੇਤ੍ਰਤੰਤ੍ਰੋ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਮਾਂਡੂਕ ਉਪਨਿਸਦ ਮੇ ਤਥਾ ਹਿ॥

ਰੈਨਜ ਗਰਭ ਮਤ ਵਾਲੇ ਓਂਕਾਰ ਕੋ ਹ੍ਰਸ੍ਵ ਦੀਰਘ ਪ੍ਲੁਤ ਰੂ
ਪ ਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਪੁਨਃ ਅਕਾਰ ਉਕਾਰ ਮਕਾ
ਰ ਰੂਪ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸ਼ਿਵ ਰੂਪਕਰ ਸ਼ਾਮਰਿਗੁ ਯਜੁ
ਰ ਰੂਪਕਰ ਅਗਿਨ ਵਾਯੂ ਸੂਰਯ ਰੂਪਕਰ ਉਤਪੱਤੀ ਸਿਥ
ਤੀ ਪ੍ਰਲਯ ਰੂਪਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਮਨ ਵਾਂਛਿਤ
ਫਲ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਜੋਕਾ ਪਲਿਕ ਹੈ ਕਪਲ ਮੁਨਿ
ਮਤ ਵਾਲੇ ਸਾਂਖਯੀ ਸੋ ਸਤ੍ਵ ਰਜ ਤਮ ਰੂਪ ਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਕ
ਰਤੇ ਹੈਂ। ਵਯਕ੍ਤ ਅਵਯਕ੍ਤ ਗੇਯ ਰੂਪ ਕਰ ਪੁਰਖ ਪਕ੍ਰਿਤ ਮ
ਹਤਤ੍ਵ ਰੂਪ ਕਰ ਵਾ ਮਨੋ ਮਹਤਤ੍ਵ ਅਹੰਕਾਰ ਰੂਪ ਕਰਿ ਉ-
ਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਅਰ ਅਪਾਂਤਰਿਤ ਮੁਨਿ ਮਤਵਾਲੇ ਮੁ
ਖਯ ਦੇਵਤਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਰੂਪ ਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਮੁਖਯ
ਸਬਦ ਕਰ ਅਗਿਨਤ੍ਰਯ ਰੂਪ ਕਰ ਅਗਿਨਤ੍ਰਯੀ ਯਥਾ ਆਹ
ਵਨੀਯ ਗਾਰੁਪਤਯ ਦਖ੍ਯਣਾ ਅਰ ਦੇਵਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਿਸ਼੍ਨੁ ਰੁ
ਦ੍ਰ ਅਥਵਾ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਰੂਪ ਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ
ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਸਨਤਕੁਮਾਰ ਮਤ ਵਾਲੇ ਓਂਕਾਰ ਕੋ ਕਾ
ਲ ਲਿੰਗ ਸੰਗਯਾਰੂਪ ਕਰ ਉਪਾਸਤੇ ਹੈਂ ਕਾਲ ਭੂਤ ਭਵਿ
ਖਯਤ ਵਰਤਮਾਨ ਲਿੰਗ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁੰ ਨਪੁੰਸਕ ਸੰਗਯਾ ਵਿਸ਼੍ਵ
ਤੈਜਸ ਪ੍ਰਾਗਯ ਏਤਦਰੂਪਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥
ਅਰਜੁਵੇਦਾਂਤੀਮਹਾਤਮਾ ਹੈਂ। ਸ੍ਰੀਮਤਵੇਦਵਯਾਸਾਦਿਕਤੇਸਥਾ
ਨ ਪਦ ਪ੍ਰਗਯਾ ਰੂਪ ਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਥਾਨ
ਨੇਤ੍ਰ ਕੰਠ ਰਿਦਾ ॥ ਪਦਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਵਪਨਿ ਸੁਖੁਪਤਿ ਪ੍ਰਗਯਾਸਾਂ

ਤ੍ਰਿ ਘੋਰ ਮੂਢ ॥ ੫ ॥ ਅਰੁਜੋਪਾਸੁਪਤਿ ਮਤ ਵਾਲੇ ਹੈਂ ਤੇ ਅਵਸਤ੍ਰਾ ਭੋਗ ਭੋਗਤਾ ਰੂਪ ਕਰ ਉਪਾਸਤੇ ਹੈਂ । ਅਵਸਤ੍ਰਾ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਵਪਨ ਸੁਖਪਤਿ ਵਾ ਵਾਲਜ ਜੁਵਾਬ੍ਰਿਧ ਭੋਗ ਅੰਨਜ ਜਲ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਭੋਗਤਾ ਅਗਿਨ ਸੂਰਯ ਵਾਯੂ ੯ ਔਰ ਨਾਰਦ ਪੰਚ ਰਾਤ੍ਰਿ ਮਤ ਵਾਲੇ ਆਤਮਾ ਵਯੂਹ ਸ੍ਵਭਾਵ ਰੂਪ ਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਆਤਮਾ ਬਲ ਬੀਰਜ ਤੇਜ ਦੇਹ ਇੰਦ੍ਰੇ ਮਨ ਕੀ ਸਕ੍ਤੀ ਵਯੂਹ ਸੰਕਰਖਨ ਪ੍ਰਦਯੁਮ੍ਨ ਅਨਰੁਧ ਸ੍ਵਭਾਵ ਗਯਾਨ ਸਕ੍ਤਿ ਐਸ੍ਵਰਯ ਇਸ ਰੀਤੀ ਸੇ ਅਨੁਸ੍ਟਾਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਪ੍ਰਣਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਨੰਤ ਮਨ ਵਾਛਿਤ ਪਦਾਰਥੌ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਭਾਵਨਾਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰੁਭਾਵਨਾ ਸੇ ਬਿਨਾ ਕਰਤਲਗਤ ਭੀ ਪਦਾਰਥ ਹੋਇ ਤਬ ਭੀ ਤਿਸ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੁਰਘਟ ਹੈਂ ਦੂਰਦੇਸਪਰੋਖਯ ਬਸਤੁਕੀ ਕਥਾ ਬਾਤ ਕਹਨੀ ਹੈ ॥ ਤਥਾਚ ॥ ਸ੍ਰੀਮਦਰਾਮ ਚਰਿਤਮਾਨਸੇ ਭਵਾਨੀ ਸ਼ੰਕਰੌਵੰਦੇਸ੍ਰਧਾਵਿਸ੍ਵਾਸ ਰੂਪਿਣੌ ਯਾਭਯਾਂ ਬਿਨਾਨਪਸ਼ਯੰਤਿ॥ਸਿਧਾਃ॥ ਸ੍ਵਾਂਤਸਤ੍ਰ ਮੀਸ੍ਵਰੰ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀਭਗਵਤਗੀਤਾਸੁ ਸਪ੍ਤਦਸਾਧਯਾਯਾਂਤੇ ॥ ਅਸ੍ਰਧਯਾ ਹੁਤੰ ਦੱਤੰ ਤਪਸਤਪਤੰ ਕ੍ਰਿਤੰਚਯਤ ॥ ਅਸਦਿਤਯੁਚਯਤੇ ਪਾਰਥ ਨਚਤਤਪ੍ਰੇਤਨੋ ਇਹ॥ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਅਤਿ ਸੰਖੇਪ ਤੇ ਯਥਾਮਤੀ ਜੈਸੇ ਸੰਤੋਂ ਸੇ ਸ੍ਰਵਨ ਕਿਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਮੈ ਤੇ ਭੀ ਯਥਾ ਮਤਿ ਮੇ ਧਾਰਨ ਕੀਆ ਗਯਾਹੈ । ਤਿਸਮੈ ਤੇ ਭੀ ਜਿਤਨਾ ਸਮਰਣ ਮੇ ਆਯਾ ਹੈ । ਸੋ ਸੰਤੋ ਕੀ ਭੇਟਾ ਮੈਨੇ ਕੀਯਾ

ਹੈ। ਸੋ ਸਰਬ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਬਾਲ ਬੁਧ ਜਾਨਕਰ ਉਚਿਤ ਅਨੁਚਿਤ ਖਿਮਾ ਕਰਨ ਯੋਗਜ਼ ਹੈਂ ਅਬਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰੂਕਰਨ ਕਾਰਨ ਤਿਸ ਪ੍ਰਣਵ ਰੂਪ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਵਿਸੇਸਨ ਵਿਸਿਸ਼੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੈਸਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਣਵ ਰੂਪ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੋਇਕਹੀ ਵਿਵਿਧ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਰਚਨਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਹੈ ਸੋ ਨਾਮ ਰੂਪਾਤਮਕ ਰਚਨਾ ਅਨਿਰਵਚਨੀਯਾਹੈ। ਤੂਲਾਮਾ ਯਾ ਰੂਪ ਸੋ ਕੁਛਕ ਤਿਸ ਕਾ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਧਜ਼ਾਰੋਪ ਕਰਕੇ ਸੋ ਪ੍ਰਣਵ ਕੈਸਾ ਹੈ। ਤੀਨ ਜੋਤਿਸ ਕੇ ਮਧਜ਼ਕੇ ਦੰਡ ਹੈਂ। ਸੋ ਸਤ੍ਵ ਰਜ ਤਮ ਬਿਧ ਬਿਸਨ ਰੁਦ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈਂ ਜਿਨਕੀ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਕਲਪਨਾ ਪੂਰਬ ਕਰੀ ਹੈ ਜਾਗ੍ਰਤ ਅਵ ਸਥਾ ਨੇਤ੍ਰ ਦੇਸ ਵਿਸ੍ਵ ਜੀਵ ਵੈਸ੍ਵਾਨਰ ਦੇਵਤਾ ਸਥੂਲ ਭੋਗ ਸਿਤ੍ਰਤੀ ਕਾਲ ਸਤੋਗੁਨ ਸ੍ਵੇਤ ਬਰਨ ਅਕਾਰ ਅਖਜ਼ਰ ਸਤ ਜੁਗ ਸਾਮਵੇਦ ੧ ਸ੍ਵਪਨ ਅਵਸਥਾ ਕੰਠਦੇਸ ॥ ਤੈਜਸਜੀਵ ਹਿਰੰਨਜ਼ ਗਰਭ ਦੇਵਤਾ ਸੂਖਮ ਬਾਸਨਾਮਯਭੋਗ। ਉਤਪਤੀ ਕਾਲ ਰਜੋਗੁਨ ਰਕਤ ਬਰਨ ਉਕਾਰ ਅਖਜ਼ਰ ਤ੍ਰੇਤਾ ਯੁਗ ਰਿਗਬੇਦ ॥ ੨ ॥ ਸੁਖਪਤਿ ਅਵਸਥਾ ਰਿਦਾ ਦੇਸ ਪ੍ਰਾਗਜ਼ਜੀ ਵ ਈਸ੍ਵਰ ਦੇਵਤਾ ਆਨੰਦ ਮਯ ਭੋਗ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਤਮੋਗੁਨ ਨੀਲ ਬਰਨ ਮਕਾਰ ਅਖਜ਼ਰ ਦੁਆਪੁਰ ਯੁਗ ਕਲਜੁਗ ਮਿ ਸ੍ਰਿਤ ਯਜੁਰਬੇਦ ਅਥਰਬਨ ਮਿਸ੍ਰਿਤ੍ਰ ॥੩॥ ਤੁਰੀ ਅੰਤ੍ਰਿਖੂ ਸੰਤਿਤੰ ॥ ਜੋ ਤੁਰੀਯ ਤਤ੍ਵਹੈ ਸੋ ਨਿਰੰਤਰਪੂਰਨ ਹੈ ਸੋ ਏਕਾਂਕ ਰੂਪ ਕਰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਭਿੰਨਕਰ ਦਿਖਲਾਯਾ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਗੁਰ

ਕਾਢ ਤਲੀ ਦਿਖਲਾਯਾ ਥਾ ਸੋ ਤੀਨੋਂ ਸੇ ਭਿੰਨ ਹੈ ਅਰ ਤੀਨੋ ਤਿਸਸੇਂ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੈਸੇ ਰਜੂ ਸਰਪ ਸੇ ਭਿੰਨ ਹੈ ਅਰ ਰਜੂ ਅਧਿਸ੍ਰਿਤ ਜੋ ਸਰਪ ਹੈ ਸੋ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੈਸੇ ਭੂਖਨੋ ਸੇ ਕਨਕ ਭਿੰਨ ਹੈ ਅਰ ਭੂਖਨ ਕਨਕ ਸੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐਸੇ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਵਪਨ ਸੁਖੁਪਤੀ ਤੀਨੋ ਤਿਸ ਸੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀ ਹੈ ਔਰ ਵੋਹੁ ਇਨ ਸੇ ਭਿੰਨ ਹੈ। ਅਰ ਇਨਕਾ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਅਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ। ਯਹ ਤੀਨੋ ਆਪਸ ਮੇ ਭੀ ਵਿਭਚਾਰੀ ਹੈਂ। ਜਬ ਜਾਗ੍ਰਤ ਹੈ ਤਬ ਸ੍ਵਪਨ ਨਹੀ ਜਬ ਸ੍ਵਪਨ ਹੈ ਤਬ ਜਾਗ੍ਰਤ ਨਹੀ ਜਬ ਸੁਖਜ਼ਪਤੀ ਹੈ ਤਬ ਦੋਨੋ ਨਹੀ। ਇਨਕਾ ਆਪਸ ਮੇ ਭੀ ਵਜ਼ਤਿਰੇਕ ਹੈ ਅਰ ਸਾਖੀ ਸੇ ਭੀ ਵਜ਼ਤਿਰੇਕ ਹੈ। ਅਰ ਸਾਖੀ ਕਾ ਇਨਸੇ ਕਬੀ ਭੀ ਵਜ਼ਤਿਰੇਕ ਨਹੀਂ। ਸਦਾ ਅਨ੍ਵੈ ਹੈ। ਅਨ੍ਵੈ ਕਹਿਏ ਯਤਸਤ੍ਵੇਯਤਸਤ੍ਵੈ ॥ ਜਿਸਕੇ ਹੂਏ ਹੂਏ ਜੋ ਹੋਇ ਵਜ਼ਤਿਰੇਕ ਕਹਿਏ ।। ਯਦਭਾਵੇ ਯਦਭਾਵਃ॥ ਜਿਸਕੇ ਅਭਾਵ ਕੇ ਹੂਏ ਹੂਏ ਜਿਸਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਇ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਿਖਲਾਤੇ ਹੈਂ ਅਨ੍ਵੈ ਕਰਕੇ ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੯ ॥ ਕਾਹੇ ਰੇ ਬਨ ਖੋਜਨ ਜਾਈ। ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸਦਾ ਅਲੇਪਾ ਤੋਹੀ ਸੰਗ ਸਮਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਪੁਹਪਮਧ ਜਿਉ ਬਾਸ ਬਸਤ ਹੈ ਮੁਕਰਮਾਂਹਿ ਜੈਸੇ ਛਾਈ। ਤੈਸੇ ਹੀ ਹਰਿ ਬਸੇ ਨਿਰੰਤਰ ਘਟਹੀ ਖੋਜਉ ਭਾਈ ॥ ੧ ॥ ਬਾਹਰ ਭੀਤਰ ਏਕੋ ਜਾਨੋ ਯਹ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਬਤਾਈ। ਜਨਨਾਨਕ ਬਿਨ ਆਪਾਚੀਨੇ ਮਿਟੈ ਨ ਭ੍ਰਮਕੀਕਾਈ॥੨॥ ਇਸ ਸਬਦ ਮੇ ਅਨ੍ਵੈ ਅ

ਰ ਵ੍ਯਤਿਰੇਕਕਾ ਅਛੀ ਤਰਹ ਸੇ ਸਤਗੁਰੋ ਨੇ ਬਰਨਨ ਕੀ ਆਂ ਹੈ। ਅਤਿ ਸੁਗਮ ਰੀਤੀ ਸੋਂ ਪਰੰਤੁ ਜਿਸ ਪੈ ਸਤਗੁਰੋਂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਆਗੇ ਆਪ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਿਸੇਸਨ ਕਹੈਂਗੇ ਹੇਤੁਗਰਭਿਤ ॥ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਇਤਿ ਪੁਨਾ ਐਸੇ ਭੀ ਕਹਾ ਹੈ ॥ ਗਉੜੀ ਥਿਤੀ ਮਃ ੫ ॥ ਤੀਨ ਬਿਆਪੇ ਜਗਤ ਕਉ ਤੁਰੀਆ ਪਾਵੈ ਕੋਇ॥ ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਨਿਰਮਲ ਭਏ ਜਿਨ ਮਨਿ ਬਸਿਆ ਸੋਇ ॥ ਸੋ ਕੈਸਾ ਵੋ ਸਤਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤਵ੍ਯ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸਤ ਹੈ ਤੀਨ ਕਾਲਨਾਸ ਸੈਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ੧ ॥ ਸਤਿ ਸਬਦ ਕੀ ਸਕਤਿ ਸਤ ਸੰਭਾਸ਼ਨਮੇਭੀ ਹੈ ੨ ॥ ਅਰ ਤ੍ਰੈ ਕਾਲ ਅਬਾਧ ਸ੍ਵਰੂਪ ਮੇਂ ਭੀ ਹੈ ੩। ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਤ ਸੰਭਾਸਨ ਰੂਪ ਧਰਮ ਵ੍ਯਕਿਤਹੈ। ਅਰੁ ਕਾਲਤ੍ਰਯ ਨਾਸ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਿਤ੍ਯਾਵਤਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸੰਤ ਰੂਪ ਹੈ ੪॥ ਤਥਾ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਸਾਤਮੀ ਅਸ਼੍ਟਪਦੀ ਕੀ ਅਠਵੀਂ ਪਉੜੀ ਕੀ ਭੋਗ ਕੀ ਤੁਕ ॥ ਨਾਨਕ ਸਾਧ ਪ੍ਰਭ ਭੇਦ ਨ ਭਾਈ॥ ਪੁਨਃ॥ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਕੇ ਛੇਵੇ ਧ੍ਯਾਉਕਾ ਦੋਹਾ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨ ਦੁਉ ਏਕ ਹੈ ਬਿਬ ਬਿਚਾਰ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ॥ ਜਲ ਤੇ ਉਪਜ ਤਰੰਗਜਯੋਂ ਜਲ ਹੀ ਬਿਖੈ ਸਮਾਹਿ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਅਬ ਕਹਿਐ ਕਾਹਿ॥ ਸਾਧੁ ਸੰਗਤਿ ਬੈਕੁੰਠੈ ਆਹਿ॥ ਜਹਾਂ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਹੋਇ ਤਹਾਂਹੀਂ ਬੈਕੁੰਠ ਹੈ। ਯਥਾ॥ ਉਸ ਬਾਤ ਕੀ ਮੁਝੈ ਤਲਾਸ਼ਹੈ ਜੀ ਜਿਸ ਪਰ ਹਮੇ

ਮੁੜਾਯਾ ਮਾਥ ਹੈ ਜੀ ॥ ਪੁਰੀ ਸ਼ਾਤ ਔਧਾਮ ਸਭ ਖੋਜ ਦੇਖਾ
ਵਹੁ ਕਹੀ ਨਹਿ ਮਿਲੱਤਾ ਹਾਥ ਹੈ ਜੀ ॥ ਬੈਕੁੰਠ ਗਏ ਉਹਾਂ
ਸੁੰਨ ਪੜਾ ਬੈਕੁੰਠ ਕੇ ਲੋਕ ਅਨਾਥ ਹੈ ਜੀ ॥ ਯਾਰੀ ਸਤ
ਗੁਰੂ ਬਤਲਾਇ ਦੀਆ ਜੋ ਰਹਿਤਾ ਸੰਤੋਕੇਸਾਥ ਹੈਜੀ ।ਕਿੰਵਾ
ਗੁਰੂਹੈ॥ਗੁਕਾਰੋਅੰਧਕਾਰਸਯਾਦਰੁਕਾਰਸਤਤਨਿਰੋਧਕਃਅੰਧ
ਕਾਰਨਿਰੋਧਤ੍ਵਗੁਰੂਰਿਤਯਵਿਧੀਯਤੇ ॥ ਅੰਧਕਾਰ ਅੰਗਯਾਨ
ਰੂਪ ਤਿਸਕਾ ਨਾਸਕਰ ਸਿਖੋਂ ਕੇਰਿਦੇਮੇਂ ਗਯਾਨ ਰੂਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਕਰਨੇਸੇਗੁਰੂਰੂਪਹੈ॥ਕਿੰਵਾ॥ਗੁਕਾਰਨਾਮਅੰਧਕਾਰਰੂਪ ਮ੍ਰਿਗ
ਵਾਹਸਤੀ ਰੂ ਨਾਮਭੈਕਾਹੈ ਸੋ ਜਿਸਰੁਕਾਰਸਿੰਘਰੂਪਗੁਰੁਸੇਜੋ
ਭਯ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਸੋ ਕਹਿਏ ਗੁਰੂ ॥ ਵਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕਾ
ਹਿਤੋਪਦੇਸ੍ਯਾ ੩ ਵਾ ਗੁਰੁਨਾਮ ਬਡੇ ਕਾਹੈਸੋ ਬਿਰਾਟਰੂਪਪਰਮ
ਅਸਥੂਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ਪੂਜਯ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮਾ
ਦਿਕੋਂ ਕਰ ॥ ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਕਹਾ ੫ ਅਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹੈ।
ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਮ ਸੁੱਧ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਨਿਰੰਜਨਮਾਯਾ ਅਵਿਦਯਮਲ
ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਮ ਅਨੰਦ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ
॥ ੨ ॥ ਸਭ ਵਿਸੇਸਨ ਪਾਇ ਕਰ ਸਤ ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਹੈ
॥ ੩ ॥ ਪੁਨਃ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਬਿਸੇਸਨ ਵਿਸਿਸ੍ਟ ਜੋ ਅ-
ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਰਮਾਤਮਾਹੈ ਤਿਸਕੀਪ੍ਰਾਪਤੀਕੈਸੇਹੋਇ ॥ ਤਬ
ਵੋਹੀ ਵਿਸੇਸਨਕੋ ਉਤਰ ਰੂਪਕਰ ਜਾਨਨਾ ॥ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾ
ਦਿ॥ ਸਤਿਗੁਰੋਂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੈ। ਸਤਿਗੁਰਕੈਸੇਹੈਂ । ਯਥਾ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਮੇ ਬੇਦ ਰੂਪ ਭਟੋਕਤਿ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਤਿ

ਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਜੀ। ਬਲਹਿ ਛਲਨ ਸਬਲ ਮਲ
ਨ ਭਗਤ ਫਲਨ ਕਾਨ ਕੁਆਰ ਨਿਹ ਕਲੰਕ ਬਜੀਡੰਕ ਚ
ੜਿਓ ਦਲ ਰਵਿੰਦ ਜੀਉ। ਰਾਮਰਵਣ ਦੁਰਤਦਵਣ ਸਕਲ
ਭਵਨ ਕੁਸਲ ਕਰਣ ਸਰਬ ਭੂਤ ਆਪ ਹੀ ਦੇਵਾਧਿਦੇਵ ਸ
ਹਸ ਮੁਖ ਫਨਿੰਦ ਜੀਉ। ਜਰਮ ਕਰਮ ਮਛ ਕਛਹੁਅਬ
ਰਾਹ ਜਮਨਾ ਕੇ ਕੂਲ ਖੇਲ ਖੇਲਿਓ ਜਿਨ ਗਿੰਦ ਜੀਉ। ਨਾ
ਮ ਸਾਰ ਹੀਏ ਧਾਰ ਤਜ ਬਿਕਾਰ ਮਨ ਗਇੰਦ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਜੀਉ। ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੰਤ
ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈਂ ॥
ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਪੁਨਾ ॥ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੈਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤੈਸ੍ਵੈਵਗਦਯਪਦਯਾਖਯਰੈ
ਸੁਥਾ॥ ਦੇਸ਼ ਭਾਖਾਦਿਭਿਃ ਸਿਖਯੰ ਬੋਧਯੇਤਸਗੁਰੁਸਿਮ੍ਰਤਃ॥
੧ ਪ੍ਰਸ਼ਨਤਿਸਮੇ॥ਸਤਪਦ ਕੋ ਕਿਉਂ ਬਿਸੇਸਨ ਕੀਆ ਗੁਰ
ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਐਸੇ ਕਹਿਨਾ ਥਾ॥ ਉਤਰ ॥ ਕਿਉਂਕਿ ਲਿਖਾ ਹੈ
ਗੁਰੂ ਗੀਤਾ ਮੇ ਪਾਰਬਤੀ ਸੰਭੂ ਸੰਬਾਦ ਮੇ॥ ਗੁਰਵਹਸੰਤਿ ਵ
ਹਵਃ ਸਿਖਯ ਵਿੱਤਾਪਹਾਂਰਕਾਃ ਸਕਸਚਿ ਦੇਵਦੇਵੀ ਸਿਖਯ
ਤਾਪਾਪਹਾਂਰਕਃ ਗੁਰੂ ਤੋ ਬਹੁਤ ਹੈਂ ਹੇ ਪਾਂਰਬਤੀ ਪਰੰਤੂ ਸਿ
ਖੋਂ ਕੇ ਧਨਕੇ ਹਰਨੇ ਵਾਲੇ ਹੈ ਅਰ ਸਿਖੋਂ ਕੇ ਸੰਤਾਪ ਕੇ ਹਰ
ਨੇਵਾਲਾ ਕੋਊ ਵਿਰਲਾ ਹੈ ॥ ਜੋ ਸਿਖ ਸੰਤਾਪਕੇ ਹਰਨੇਵਾਲਾ
ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਨਯਥਾ ਜੈਸੇ ਗੁਸਾਂਈ ਜੂ ਨੇ
ਕਥਨ ਕਿਆ ਹੈ ਗਰੁੜ ਅਰ ਕਾਕਭਸੁੰਡ ਜੀ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ
ਕਲਿਯੁਗ ਨਿਰੂਪਨਮੇਂ॥ ਗੁਰਸਿਖਬਧਿਰਅੰਧਕਰਲੇਖਾ॥

ਏਕਨਸੁਨਾ ਏਕਨਹਿ ਦੇਖਾ॥ ਹਰਇਸਿਖਜ ਧਨ ਸੋਕਨਹ ਰਈ॥ ਸੋ ਗੁਰੁ ਘੋਰਨਰਕ ਮੋ ਪਰਈ ॥ ਐਸੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਦੋਃ ॥ ਮੂਲਅਵਿਦਯਾ ਨਾਸਬਿਨ ਗੁਰਸਿਖ ਦੋਨੋ ਊਤ ॥ ਛਟੇ ਮਹੀਨੇ ਚੱਮੜੇ ਜਯੋਂ ਪਿਪਲ ਤੇ ਭੂਤ ॥ ਪੁਨਾ ਐਸੇ ਭੀ ਏਕ ਸਾਖੀ ਸੁਨੀ ਹੈ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਕੀ ਅਸਵਾਰੀ ਚਲੀਜਾਤੀ ਥੀ॥ ਤਬ ਦੇਖੈਂ ਕਿਆ ਕਿ ਮਾਰਗ ਮੇ ਏਕ ਨਾਗ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਕੋਊ ਚੋਟਲਗੀ ਹੈ॥ ਅਰ ਹਜਾਰਹਾਂ ਚੀਟੀਚਿਮਟਰਹੀਹੈਂ ॥ ਅਰਵੋਹਪਲਟੇ ਮਾਰਤਾਹੈ ਅਤਿ ਦੁਖੀਹੂਆਹੂਆ ਤਬਕਲਗੀਧਰਜੂਨੇ ਸੀਸ ਫੇਰਾ ਤਬਸਿਖੋਂਨੇ ਅਰਦਾਸਕਰਪੂਛਾ ਤਬਕਹਾਕਲਗੀਧਰ ਜੂਨੇ ਯਹ ਗੁਰੂਹੈਪੂਰਬ ਜਨਮਕਾ ਅਰਚੀਟੀਲੋਕਸਿਖਹੈਂਇਸਕੇ ਇਨਕਾਧਨਧਾਨਯਖਾਤਾ ਰਹਾਹੈਅਰਇਨਕੋਮੋਖਮਾਰਗ ਨਹੀਂਬਤਾਇਆ॥ ਸੋਲੇਖਾਲੇਰਹੀਹੈਂ ਅਰ ਯਹ ਨਾਗਹੂਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰ ਜੋ ਕਿਸੀ ਸਾਧੂ ਸਿਖ ਕੋ ਸੀਸ ਨਹੀਂ ਨਿਵਾਯਾ ਜੋਮੈ ਗੁਰੂ ਹੋਂ ਮੈ ਕਿਸੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੋਂ॥ ਯਹ ਬਾਤ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੇ ਸੁਨਕਰ ਸਭਸਿਖਅਸਚਰਜਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏ ਅਰਸੀਸ ਫੇਰਤੇ ਭਏ॥ ਪੁਨਾ ਬਾਨ ਪ੍ਰਹਾਰਕਰ ਮੋਖਯ ਕਰਤੇ ਭਏ ਸਤਗੁਰੂ॥ ਇਤਿ॥ਸੋ ਪੂਰਬੋਕਤਿ ਸਤਗੁਰੋ ਕੋਜੋ ਨੀਚ ਪੁਰਖ ਮਾਨੁਖਯ ਕਰ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਕਦਾਚਿਤ ਨਰਕ ਸੇ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਮਦ ਭਾਗਵਤੇ॥ ਯਸਯਸਾਖਯਾਤ ਭਗਵਤਿਗਿਆਨ ਦੀਪ ਪ੍ਰਦੇਗੁਰੋ ॥ ਮਰਤਯਾਸੱਧੀ

ਸੁਤੰਤਸਜ ਸਰਬੰਕੁੰਜਰ ਸ਼ੌਚਵਤ ॥ ਜੋ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਭਗਵਤ
ਗਜ਼ਾਨ ਦੀਪਕ ਕੇ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂਹੈਂ ॥ ਉਨਮੇ ਯਹਭੀ ਮਾਨੁਖਜ਼
ਹੈਂ ਹਮਾਰੀ ਨਜ਼ਾਈਂ ॥ ਯਹਨੀਚ ਬੁਧਿ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ॥ ਤਿਸਕਾ
ਸਰਬ ਪਠਨ ਸ੍ਰਵਨ ਜਪਤਪ ਬ੍ਰਤ ਦਾਨ ਤੀਰਥਾਟਨਾਦਿ
ਸੁਭ ਕ੍ਰਿਯਾ ਐਸੇ ਹੈ ਜੈਸੇ ਹਸਤੀ ਕਾ ਸਨਾਨ ਹੈ ਅਰਥਾ
ਤ ਨਿਸਫਲ ਹੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਿਕੇ ॥ ਗੁਰਦੋਖੀਸਗ
ਕੀ ਮ੍ਰਿਤੁ ਪਾਵੈ ॥ ਨਰਕ ਕੁੰਡਡਾਰੇਪਛਤਾਵੈ ॥ ਸਮਗ੍ਰਧਜ਼ਾਯ
ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ਤਥਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ
ਵਾਰ ਪੈਤੀਸਵੀ ਕੀ ਪਉੜੀ ॥ ਡਾਇਣਮਾਣਸ ਖਾਵਣੀ ਪੁਤ
ਬੁਰਾ ਨ ਮੰਗੈ ॥ ਵਡਾ ਵਿਕਰਮੀ ਆਖੀਐ ਧੀਇ ਭੈਣੋਸੰਗੈ ॥
ਰਾਜੇਧ੍ਰੋਹ ਕਮਾਂਵਦੇਰੈਬਾਰਸੁਰੰਗੈ ॥ ਬਜਰ ਪਾਪ ਨ ਉਤਰਨ
ਜਾਇ ਕੀਚਨਿ ਰੰਗੈ ॥ ਬਰ ਹਰ ਕੰਪੈ ਨਰਕ ਜਮ ਸੁਨਨਿੰ
ਦਕਨੰਗੈ ॥ ਨਿੰਦਾ ਭਲੀ ਨ ਕਿਸੈ ਦੀ ਗੁਰ ਨਿੰਦ ਕੁਢੰਗੈ ॥
ਪੁਨਃ ॥ ਗੰਗ ਜਮਨ ਗੋਦਾਵਰੀ ਕੁਰਖੇਤ ਸਿਧਾਰੇ ॥ ਮਥਰਾ
ਮਾਯਾ ਅਯੁਧਿਆ ਕਾਂਸ਼ੀਕੇਦਾਰੇ ॥ ਗਇਆ ਪਰਾਗ ਸਰਸੁ
ਤੀ ਗੋਮਤੀ ਦੁਆਰੇ ॥ ਜਪਤਪ ਸੰਜਮ ਹੋਮ ਜਗ ਸਬਦੇਵ
ਜੁਹਾਰੇ ॥ ਅਖੀ ਪਰਣੈਜੇਭਵੈ ਤਿਹ ਲੋਇ ਮਝਾਰੇ ॥ ਮੂਲਨ
ਉਤਰੇ ਹਤਿਆ ਬੇਮੁਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ॥ ੧੭ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਗੁਰ
ਗੀਤਾਯਾਂ ॥ ਸਿਵੇ ਰੁਸਟੇਗੁਰੁਸਤ੍ਰਾਤਿਗੁਰੌਰੁਸਟੇਨਕਸ੍ਵਨਇ
ਤਿ ਜਬ ਰੁਦ੍ਰ ਕੋਪਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਤਬ ਤੋ ਗੁਰੂ ਰਖਜ਼ਾ ਕ
ਰਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਮੇ ਕਾਕਭਸੁੰਡ ਕੇ ਪੂਰਬ

ਜਨਮ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ॥ ਸੋ ਕਾਕਭਸੁੰਡਜੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਗ
ਰੁੜ ਅਯੁਧਿਆਮੇ ਸੂਦ੍ਰ ਜਨਮ ਹੋਤਾ ਭਯਾਮੇਰਾ ॥ ਤਬ ਮੁਝਕੋ
ਗੁਰੂ ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਣਹੈ ॥ ਸੋਉਪਦੇਸ਼ਕਰਤੇਭਏ ॥ ਵੈ ਪਰਮਕ੍ਰਿਪਾ
ਲੁ ਅਰਮੈ ਪਰਮ ਕੁਟਿਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਯਹ
ਕਿ ਏਕਦਿਨ ਸਿਵਮੰਦਰ ਮੇ ਮੈ ਬੈਠਾ ਥਾ ਅਰ ਗੁਰ ਆਏ
ਅਰ ਮੈਨੇ ਉਠਕਰ ਨਮਸਕਾਰਾਦਿ ਨਾ ਕੀਆ। ਯਦਪਿ ਗੁ
ਰੋ ਕੇ ਮਨਮੇ ਗਿਲਾਂਨੀ ਨ ਭਈ ਤੌ ਭੀ ਧਰਮ ਮਰਯਾਦਾ ਪ
ਰਿ ਪਾਲਕ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਇਸ ਅਧਰਮ ਕੋ ਨ ਸਹਾਰਤਭਏ
ਤਬ ਸ਼ਿਵਮੰਦਰ ਸੇ ਬਾਣੀ ਭਈ ॥ ਕਿ ਹੇ ਨੀਚ ਮੁਝਕਾ ਰੂਪ
ਜੋ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਆਏਤੈਂ ਉਠਕਰ ਸਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ
ਤਾ ਭਯਾ ॥ ਜੈਸੇ ਅਜਗਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੀਨਯਾਂਈ ਬੈਠਾਰਹਾਹੈਂ
ਜਦਯਪਿ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਮੁਝਕੋ ਯਹ ਅਨੀਤ ਭਾ
ਵਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਹੁ ਮਹਾਂ ਸਰਪ ਯੋਨੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਬਐਸੇ
ਸ੍ਰਾਪ ਹੂਆ ॥ ਤਬ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂਜੋ ਗੁਰੂਹੈਂ ਸੌ ਸਿਖ ਕਾ ਦੁਖ ਨ
ਸਹਾਰਤੇ ਭਏ ॥ ਤਬ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨਕਰਤੇਭਏ ॥ ਤਥਾ ॥
ਛੰਦ ॥ ਨਮਾਮੀ ਸ਼ਮੀਸ਼ਾਨਨਿਰਬਾਨ ਰੂਪੰ ॥ ਵਿਭੂੰਵਯਾਪਕੰ
ਬ੍ਰਹਮ ਬੇਦ ਸ੍ਵਰੂਪੰ ॥ ਨਿਜੰਨਿਰਗੁਣੰਨਿਰ ਵਿਕਲਪੰਨਿਰੀ
ਹੰ ॥ ਚਿਦਾਕਾਸ਼ਮਾਕਾਸ਼ਵਾਸੰਭਜੇਹੰ ॥ ੧ ॥ ਇਸ ਸਤੋਤ੍ਰ ਕਰ
ਕੇ ਤਬ ਸ਼ਿਵਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਬਰ ਦੇਤੇ ਭਏ ॥ ਅਰਥਾਂਤ
ਜਬ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕੁਪਿਤ ਹੋਇ ਤਬ ਗੁਰੂ ਰਖਯਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥
ਜਬ ਗੁਰੂ ਹੀ ਰੁਸਟ ਹੋਇ ਤਬ ਚੌਦਾ ਭਵਨ ਮੇ ਕੋਈ ਰ

ਖਿਆ ਕਰਨੇ ਕੋ ਸਾਮਰਥ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਜੈਸੇ ਬ੍ਰਹਸਪਤਿ ਕ੍ਰੁ
ਪਤ ਭਏ ਤਬ ਇੰਦ੍ਰ ਕੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਭਈ ਕਥਾ ਪੁਰਾਣੋਂ ਮੇਂ
ਪ੍ਰਸਿਧਹੈ॥ ਚੰਦੂਸ੍ਵਾਈਕੀਜੈਸੇਦੁਰਦਸ਼ਾਭਈ॥ਰਾਜਾਪਰਜਾਕੋ
ਊ ਰਖ੍ਯਕ ਨ ਭਯਾ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਹੈ ਤਥਾਚ॥ ਗੁ
ਰੋਰਨਿੰਦਾਸਮੰਪਾਪੰਨਭੂਤੋਨਭਵਿਖ੍ਯਤਿ॥ ਗੁਰੋਰਸੇਵਾਸਮੰਪੁ
ਨ੍ਯੰਨਭੂਤੋਨਭਵਿਸ਼੍ਯਤਿ ।੧॥ ਦੋਹਾ॥ ਗੁਰ ਨਿੰਦ੍ਯਾ ਸਮ
ਪਾਪ ਜਗ ਭਯੋ ਨਹ੍ਵੈ ਹੈ ਕੋਇ। ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਸਮ ਪੁਨ੍ਯ ਜਗ
ਭਯੋ ਨ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਕੋਇ॥ ਪੁਨਃ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ
ਕੀ ਵਾਰ ੬ ਸਲੋਕ ਮਃ ੧ ॥ ਜੂਠਨਰਾਗੀਜੂਠਨਬੇਦੀ॥ ਜੂ
ਠਨਚੰਦਸੂਰਜਕੀਭੇਦੀ॥ ਜੂਠਨਅੰਨੀਜੂਠਨਨਾਈ॥ ਜੂਠਨ
ਮੀਹਵਰਿਐਸਭ ਥਾਈ॥ ਜੂਠਨਧਰਤੀਜੂਠਨਪਾਣੀ ॥ ਜੂਠ
ਨਪਉਣੈਮਾਹਿਸਮਾਣੀ ॥ ਨਾਨਕਨਿਗੁਰਿਆਗੁਣਨਾਹੀਕੋ
ਇ॥ ਮੁਹਫੇਰਿਐਮੁਹਜੂਠਾਹੋਇ॥ ੧॥ ਤੋ ਇਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁ
ਰੋਂਕੇ ਕਥਨ ਸੇ ਯਹ ਸਿਧ ਭਯਾ ਕਿ ਗੁਰੁ ਬੇਮੁਖਤਾ ਸਮ
ਪਾਪ ਕਰਮ ਚੌਦਹ ਲੋਕ ਮੇਂ ਨਹੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸਰਬ ਭਰੋਸੋਂ
ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਯਾਗ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਕੀ ਸ਼ਰਨ ਪੜਾ ਚਾਹੀਏ
ਜਿਸਕੋ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਹੋਇ ਨ ਇਛਾ ਹੋਇ ਕਿਸੀ
ਮੋਖ੍ਯਾਦਿ ਪਦਾਰਥਕੀਤੌਂਭੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਕੀ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕ
ਰਨੇ ਕੋ ਜੋਗ੍ਯ ਹੈ ਦੇਖੋਕਿ ਭ੍ਰਿਗੁ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਬਲਿ
ਰਾਜਾ ਨੇ ਤੋ ਦੈਤ ਭੀ ਥੇ ਤੌ ਭੀ ਦੇਵਤਾ ਕੋ ਭਗਾਇਕਰਦਸ
ਕਰੋੜ ਬਰਸ ਸ੍ਵਰਗ ਕਾ ਰਾਜ ਕੀਆ ਅਰ ਬੇਦ ਬਿਧਿ ਸੇ

ਛੀ ਇੰਦ੍ਰ ਪਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਦੀਆ ਔਰ ਕਜ਼ਾ ਕਹਨਾ ਹੈ ਬਿ
ਸ਼ਨੁ ਕੋ ਦੁਆਰਪਾਲ ਕਰ ਦੀਆ ਤਥਾ ਭੈਰਵ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ
ਉ ॥ ਘਰੁ ੨॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਵਤਉ ਮਿਲੈ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ਜਉ ਗੁਰ
ਦੇਵ ਤਉ ਤਰੈ ਪਾਰਿ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਵ ਤਉ ਬੈਕੁੰਠ ਤਰੈ ॥
ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਤਉ ਦੁਬਿਧਾ ਮਰੈ ॥ ੧ ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ
ਸਤਿ ਗੁਰਦੇਵ ॥ ਝੂਠ ਝੂਠ ਝੂਠ ਝੂਠ ਆਨ ਸਭ ਸੇਵ ॥ ੧ ॥
ਰਹਾਉ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਤਉ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਵੈ ॥ ਜਉ ਗੁਰ ਦੇਉ
ਨ ਦਹਦਿਸ ਧਾਵੈ ॥ ਜਉ ਗੁਰ ਦਉ ਪੰਚ ਤੇ ਦੂਰ ॥ ਜਉ ਗੁਰ
ਦੇਉ ਨ ਮਰਬੋ ਝੂਰ ॥ ਜਉ ਗੁਰ ਦੇਉ ਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ॥
ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਤ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ॥ ਜਉ ਗੁਰ ਦੇਉ
ਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇਹ ॥ ਜਉ ਗੁਰ ਦੇਉ ਨਾਮ ਜਪ ਲੇਹ
॥ ੩ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਭਵਨ ਤ੍ਰੈ ਸੂਝੈ ॥ ਜਉ ਗੁਰ ਦੇਉ
ਊਚ ਪਦ ਬੂਝੈ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਤ ਸੀਸ ਅਕਾਸ ॥ ਜਉ ਗੁ
ਰਦੇਉ ਸਦਾ ਸ਼ਾਬਾਸ ॥ ੪ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਸਦਾ ਬੈਰਾਗੀ ॥
ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਤਿਆਗੀ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਬੁਰਾ ਭ
ਲਾ ਏਕ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਲਿਲਾਟਹਿ ਲੇਖ ॥ ੫ ॥ ਜਉ ਗੁਰ
ਦੇਉ ਕੰਧ ਨਹਿ ਹਿਰੈ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਦੇਹੁਰਾ ਫਿਰੈ ॥ ਜਉ ਗੁ
ਰਦੇਉ ਤ ਛਾਪਰ ਛਾਈ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਸਿਹਜ ਨਿਕ
ਸਾਈ ॥ ੬ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਤ ਅਠਸਠ ਨਾਇਆ ॥
ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਤਨ ਚਕ੍ਰ ਲਗਾਇਆ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਤ
ਦੁਆਦਸ ਸੇਵਾ ॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਸਭੈ ਬਿਖ ਮੇਵਾ ॥ ਜਉ

ਗੁਰ ਦੇਉਤ ਸੰਸਾ ਤੂਟੈ। ਜਉ ਗੁਰ ਦੇਉਤ ਜਮਤੇ ਛੂਟੈ। ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਤ ਭਉਜਲ ਤਰੈ। ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਤ ਜਨਮਿ ਨ ਮਰੈ॥ ੮॥ ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਅਠਦਸ ਬਿਉਹਾਰ। ਜਉ ਗੁਰਦੇਉ ਅਠਾਰਹਿ ਭਾਰ। ਬਿਨ ਗੁਰਦੇਉ ਅਵਰ ਨਹਿ ਜਾਈ। ਨਾਮਦੇਵ ਗੁਰਕੀ ਸਰਣਾਈ॥ ੯ ॥ ਔਰ ਮਹਾਭਾਰਥ ਤਥਾ ਪੁਰਾਣੋ ਮੇ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈਂ ਐਸੇ॥ ਅਰ ਅਪਨੇਘਰ ਮੇ ਤੋ ਰੀਤੀਹੀ ਯਹੀ ਹੈ। ਪਹਲੀ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀਦੂਸਰੀ ਤੀਸਰੀ ਸਭਿ ਤਕ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੇਵਾ ਕੀ ਹੀ ਬਡਿਆਈ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਸਮੇਂ ਸਾਰਗਕੀ ਵਾਰਕਾ॥ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੨॥ ਗੁਰ ਕੁੰਜੀ ਪਾਹੂ ਨਿਵਲ ਮਨ ਕੋਠਾ ਤਨ ਛੱਤ। ਨਾਨਕ ਗੁਰਬਿਨ ਮਨਕਾ ਤਾਕ ਨ ਉਘੜੈ ਔਰ ਨ ਕੁੰਜੀ ਹਥ। ਪੁਨਃ ਮਹਿਮ੍ਨ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥੇ। ਮਹੇਸ਼ਾਤਨਪਰੋਦੇਵੋ। ਮਹਿਮ੍ਨਾਨਪਰਾਸਤੁਤਿ ਅਘੋਰਾਤ੍ਰਨਪਰੋ ਮੰਤ੍ਰ ਨਾਸ੍ਤਿਤਤ੍ਵੰ ਗੁਰੋਃਪਰੰ॥ਪੁਨ ਗੁਰੂਗੀਤਾਜੀ॥ ਨਗੁਰੋਰਧਿਕੰ ਨਗੁਰੋਰਧਿਕੰ ਨਗੁਰੋਰਧਿਕੰ ਨਗੁਰੋਧਿਕੰ ਸ਼ਿਵਸ਼ਾਸਨਤਃ ਸ਼ਿਵਸ਼ਾਸਨਤਃ ਸ਼ਿਵਸ਼ਾਸਨਤਃ ਸ਼ਿਵਸ਼ਾਸਨਤਃ ਇਦਮੇਵਸ਼ਿਵੰ ਇਦਮੇਵਸ਼ਿਵੰ ਇਦਮੇਵਸ਼ਿਵੰ ਇਦਮੇਵਸ਼ਿਵੰ ਮਮਸ਼ਾਸਨਤਃ ਮਮਸ਼ਾਸਨਤਃ ਮਮਸ਼ਾਸਨਤਃ ਮਮਸ਼ਾਸਨਤਃ ਅਲੰਵਿਸ੍ਤਰੇਣ॥ ਜੇਤਾ ਕੁਛ ਕਥਨਕਰੈਂਗੇ॥ ਤੋ ਭੀ ਬਿਅੰਤ ਹੈ। ਮੈ ਕੌਨ ਕੀਟ ਹੌ ਜੋ ਗੁਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਥਨਕਰਨੇਕੋ ਸਾਮਰਥ ਹੋਵਹੁ। ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਭੀ ਕਥਨ ਕਰਨੇ ਕੋ ਨਹੀ ਸਾਮਰਥ ਹੋਤੇ। ਜਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵ ਕਰਹਿ

ਕਿਆ ਪ੍ਰਾਣੀ। ਬ੍ਰਹਮੇਇੰਦ੍ਰ ਮਹੇਸ਼ ਨ ਜਾਣੀ। ਅਰਥਾਤ ਜੋ
ਪ੍ਰਣਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਉਪਾਇ ਵਾ ਪ੍ਰਣਵ
ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਜ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਉਪਾਉ ਸਤਿਗੁ
ਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਬਿਨਾ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯਹ ਸਰਬ ਬੇਦ
ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਪੁਰਾਨੋ ਕਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸਭਹਿ
ਤ ਚਿਤਵਤ ਜਾਹਿ ਚਿਤ ਅਨਹਿਤ ਚਿਤਵਿ ਕਿਤਾਹਿ। ਪਾਰ
ਸ ਮਨਿ ਜਹਿ ਮਨੁਜ ਪਹਿ ਦਾਰਦ ਨਿਕਟ ਕਿਜਾਹਿ॥ ੧॥
ਕਾਮੀ ਪਰ ਬਾਮੀ ਪੁਰਖ ਸੋ ਕਿਰਹੈ ਅਕਲੰਕ। ਪਰ ਦ੍ਰੋਹੀਕੋ
ਹੀ ਕੁਟਲ ਕਬਹੁ ਕਿਸੋਇ ਨਿਸੰਕ ॥ ੨ ॥ ਗਜਾਨਾਂਮ੍ਰਿਤ ਪੁ
ਰਪਾਨ ਕਰ ਕਰਮ ਰੋਗ ਕਿਰਹਾਇ। ਤਾਸਨ ਪੁਨ ਅਨਹਿ
ਤ ਕਿਯੇ ਬੰਸਨ ਕਾਹਿ ਨਸਾਇ॥ ੩ ॥ ਸੁਮਤਿ ਕੁਮਿਤਿ ਖਲ
ਸੰਗਕਰਕਬਹੁਕਪਰਗਟਹੋਇ। ਪਤਿਬ੍ਰਤਹਤਪਰਪਤ ਨਿ
ਰਤ ਤ੍ਰਿਯਗਤਪਾਵਕਿ ਕੋਇ ॥ ੪ ॥ ਸੰਸ੍ਰਿਤ ਸਰਿਤਕਿ ਪ
ਰਤਕੋ ਪਰਮਾਰਥ ਜਿਹ ਚੀਨ। ਪਰ ਨਿੰਦਕ ਪਰਵਾਰ ਯੁਤ
ਸੋਕਿ ਸਿੰਧੁ ਸੁਖ ਲੀਨ॥ ੫ ॥ ਨੀਤਨਿ ਪੁਨ ਨ੍ਰਿਪ ਬਿਨ ਕ
ਹੋ ਰਾਜਕਿ ਕਾਹੂ ਕੀਨ। ਪਾਪ ਕਰੀ ਕਰਸਕ ਕਿਤਹਿ ਹਰਿ
ਰਤਿ ਮਤਿ ਰਹਿ ਲੀਨ ॥ ੬ ॥ ਪਾਵਨ ਪੁਨਜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਨ
ਪਾਵਨ ਜਸਕਿਮ ਹੋਇ। ਪਾਪਨ ਪੁੰਜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਨ ਅਪਜਸ
ਪਾਵਕਿ ਕੋਇ ॥ ੭ ॥ ਭਗਵਤ ਭਕ੍ਤਿ ਪ੍ਰਵਾਹਸਮ ਲਾਭ ਕਿ
ਹੁ ਕਿਛੁ ਆਨ। ਗਜਾਨੀ ਗੁਨ ਗਨ ਗਨਤ ਜਿਹ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਬੇ
ਦ ਪੁਰਾਨ॥ ੮॥ ਮਾਨਸ ਤਨ ਮਨਿ ਤਨੁ ਸਕਲ ਪਾਇ ਨ

ਭਜੁ ਹਰਿਨਾਮ। ਤਹਿ ਸਮਹਾਂਨ ਕਿਆਨਕਛੁਨਰਕ ਨ ਨਰ
ਬਿਸ੍ਰਾਮ॥ ੯॥ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਦੁਖ ਹਰਨ ਸਮ ਧਰਮਕਿਜ
ਗ ਕਛੁ ਆਨ। ਯਾ ਜਗ ਮੋ ਅਨਹਿਤ ਕਰਨ ਪਾਪਕਿ ਕ੍ਰੋਧ
ਸਮਾਨ॥ ੧੦॥ ਚੌਪਈ ॥ ਅੰਨ ਦਾਨ ਸਮ ਦਾਨ ਕਿਆ
ਨਾ। ਮਹਾਂਬੀਰ ਬਾਨਰ ਹਨੁਮਾਨਾ। ਕਾਮਧੇਨ ਪਸੁ ਗੁਰ ਮਾ
ਨਸਤਨ॥ ਪਾਹਨ ਪੁਨ ਪਾਰਸ ਚਿੰਤਾਮਨ ॥ ੧੧ ॥ ਦੋਹਾ
ਚਰਨੋਦਕ ਪਾਨੀ ਕਹੈ ਸਾਧਕਿ ਪੂਛੈ ਜ਼ਾਤ। ਸਤਗੁਰ ਕੋ ਮਾ
ਨਸ ਕਹੈ ਸਹਜੇ ਨਰਕੈ ਜਾਤ॥ ੧੨॥ ਚੌਪਈ ॥ ਬਾਰ
ਮਥਤ ਘ੍ਰਿਤ ਕਾਹੁਕਿ ਪਾਵਾ । ਮਰੁ ਮਰੀਚ ਜਲ ਕੋ ਤ੍ਰਿ-
ਪਤਾਵਾ। ਬੰਧਜ਼ਾਸੁਤ ਸ੍ਰਤ ਕਾਹੁ ਕਿਮਾਰਾ । ਕਮਠ ਪੀਠ
ਬਰਕਹਿ ਕੋਊ ਬਾਰਾ ॥ ੧੩॥ਸੂਰ ਬਿਨਾ ਕਬ ਨਿਸ ਕਿਨ
ਸਾਈ। ਭੂਖ ਕਿ ਅੰਨ ਬਿਨਾ ਕਬ ਜਾਈ। ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁ
ਭਗਤ ਕਿਨ ਪਾਈ। ਸਤਜ਼ ਕਹੋ ਦ੍ਵੈ ਭੁਜਾ ਉਠਾਈ॥ ੧੪॥
ਨਰੁ ਸਸਿ ਸੀਸਕਿ ਹੋਇ ਵਿਖਾਨਾ। ਰਵਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਿਸ ਨਾ
ਹਿ ਨਸ਼ਾਨਾ। ਅਗਦ ਪਾਨ ਗਦ ਨਾਹਿ ਨਸਾਈ। ਬਿਨਗੁਰ
ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਈਐ ਭਾਈ ॥ ੧੫॥ ਅਰਥਾਤ ਤਿਸ ਸਤਿਸ
ਰੂਪਪਰਮਾਤਮਾਕੀਪ੍ਰਾਪਤੀਸਤਿਗੁਰੋਂ ਕੀਕ੍ਰਿਪਾਸੇਬਿਨਾਨਹੀਂ
ਹੋਤੀ॥ ਇਤਸ੍ਰੀਸਕਲਕਲਿਮਲਬਿਧੂੰਸਨੇਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰਸ੍ਰੀਜਾਪ
ਨਾਮਸ੍ਤੁਵਰਾਜੇਰਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤਚਾਰ ਛੰਦਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮਭਕ੍ਤਿ
ਵੈਰਾਗਜ਼ ਵਿਅਜਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਰੂਪ ਸਾਮਾਨਜ ਮੰਗਲ ਨਿਰੂਪਣੋ ਨਾਮ ਦੁਤੀਯੋ ਅੰਸੂ ॥ ੨॥

ਅਬ ੴ ਸ੍ਰੀਵਾਹਗੁਰੂਜੀਕੀਫਤਹ॥

ਏਕ ਜੋ ਅਦ੍ਵਤੀਯ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਾਯਾਕਾਆਸ੍ਰੈ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਜੋ ਅਨੰਤ ਭਾਵ ਕਉ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆਹੈ॥ ਸੋ ਕੈਸਾ ਹੈ॥ ਵਾਹਕਹਿਏ ਆਸਚਰਯ ਰੂਪ ਹੈ॥ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਭਾਟ ਰੂਪ ਬੇਦਸ੍ਰੁਤੀ ਮੇ। ਵਾਹਵਾਹ ਕਾ ਬਡਾ ਤਮਾਸ਼ਾ। ਆਪੇ ਹਸੈ ਆਪਹੀ ਚਿਤਵੈਆਪੇ ਚੰਦਸੂਰ ਪਰਗਾਸਾ। ਆਪੇ ਜਲਆਪੇ ਥਲ ਥੰਭਨ ਆਪੇ ਕੀਆ ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਾਸਾ। ਆਪੇ ਨਰ ਆਪੇ ਫੁਨ ਨਾਰੀ ਆਪੇ ਸਾਰਿ ਆਪਹੀ ਪਾਸਾ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੰਗਤ ਸਭੈ ਬਿਚਾਰਹੁ ਵਾਹਵਾਹ ਕਾ ਬਡਾ ਤਮਾਸ਼ਾ॥ ਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪ ਕਰ ਬਰਨਨ ਕਰੈ ਤੋ ਅਸ੍ਚਰਜ ਰੂਪਹੈਂ। ਕਿਉਂਕੇ ਮਨ ਬਾਣੀ ਕਾ ਅਵਿਖੈ ਹੈ। ਇਸ ਮਨ ਕਾ ਬਿਖੈ ਨਹੀਂ ਅਰ ਇਸ ਬਾਣੀ ਕਾ ਬਿਖੈ ਨਹੀ ਅਰ ਇਨ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਬਿਖੈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਦੇਖਨੇ ਹਾਰੇ ਮਨਾਦਿਕ ਔਰ ਹੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਲੋਇਨ ਲੋਈ ਡਿਠ ਪ੍ਰਿਆਸਨ ਬੂਝੈ ਮੂਘਣੀ। ਸੇਅਖੜੀਆ ਬਿਅੰਨ ਜਿਨੀ ਡਿਸੰਦੋਮਾਪਿਰੀ॥ ਅਬ ਮਨ ਉਲਟ ਸਨਾਤਨ ਹੂਆ ਤਬ ਜਾਨਿਆ ਜਬ ਜੀਵਤ ਮੂਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਸ੍ਚਰਜ ਹੈ। ਨਿਰਗੁਣ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਯੋਂ ਕਿ ਸਭ ਸੇ ਭਿੰਨ ਹੈ ਅਰ ਸਭਕੇ ਮਧ੍ਯ ਹੈ। ਯਥਾ ਸਭਕੇ ਮਧ ਸਭਹੂੰਤੇ ਨਿਆਰੋ

। ਜਿਉਂ ਜਲ ਭੀਤਰ ਦੀਸਤ ਤਾਰੋ। ਪੁਨਃ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਸੰ-
ਸਾਰ ਹਭਾਹੂ ਬਾਹਿਰਾ। ਨਾਨਕ ਕਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀਸੈ ਜਾਹਿਰਾ
। ਗੀਤਾਯਾਂ ਯਥਾ॥ ਤ੍ਰੈਗੁਨਯਵਿਸਯਾਵੇਦਾਨਿਸਤ੍ਰੈਗੁਨਯੋ ਭਵਾ
ਰਜੁਨ। ਨਿਰਦ੍ਵੰਦੋਨਿਤਯਸਤ੍ਵਸਥੋ ਨਿਰਯੋਗਖੇਯਮਾਤਵਾਨ॥
ਜੈਸੇ ਕਨਕ ਕਟਕ ਕੁੰਡਲ ਕਿਰੀਟਕਟਿ ਸੂਤ੍ਰਕਰ ਮੁੰਦ੍ਰਕਾ
ਦਿ ਭੂਖਨੋ ਤੇ ਨਿਆਰਾ ਹੈ। ਅਰ ਤਿਨਕੇ ਮਧਯ ਹੈ।ਭੂਖਨ ਤਿ
ਸਤੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ। ਅਰ ਕੰਚਨ ਭੂਖਨੋਂ ਸੇ ਭਿੰਨ ਹੈ। ਸਭ ਗੋ
ਬਿੰਦ ਹੈ ਸਭ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦ ਬਿਨ ਨਹੀ ਕੋਈ। ਜਲ
ਤਰੰਗ ਅਰੁ ਫੇਨ ਬੁਦ ਬੁਦਾ ਜਲ ਤੇ ਭਿੰਨ ਨ ਹੋਈ॥ ਸੂਤ
ਏਕ ਮਣ ਸਤ ਸਹੰਸ ਜੈਸੇ ਓਤ ਪੋਤ ਪ੍ਰਭ ਸੋਈ॥ ਜਲਤੇ
ਉਠਹਿ ਅਨਕ ਤਰੰਗਾ। ਕਨਕ ਭੂਖਨਕੀਨੇ ਬਹੁਰੰਗਾ। ਜੈ
ਸੇ ਕਨਕ ਭੂਖਨੋ ਤੇ ਅਰੁ ਜਲ ਤਰੰਗੋਂ ਸੇ ਭਿੰਨਾ ਭਿੰਨ ਹੈ
। ਐਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਸਚਰਜ ਰੂਪਹੈ। ਗੀਤਾਯਾਂ ਯਥਾ ਆਸ
ਚਰਜਵਤ ਪਸਯਤਿ ਕਸ੍ਚਿਦੇਨ ਮਾਸ੍ਚਰਯਵਤ ਵਦਤਿਥੈਵਚਾ
ਨਯਃ ਆਸਚਰਯਵਤ ਚੈਨ ਮਨਯਃ ਸ੍ਰਣੋਤਿ ਸ੍ਰੁਤ੍ਵਾਪਜੇਨੰ ਵੇਦ
ਨਚੈਵਕਸਿਚਤ॥ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਯਹਜੋਪ੍ਰਤ੍ਯਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਾ
ਖੀ ਕੂਟਸਥ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਰੂਪਕਰ ਰਿਦੇ ਮੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ
ਬਿਸੇਸ ਕਰਕੇ ਤਿਸਕੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਯਥਾ ਤੇਰਾਜਨ ਕੋਊ ਏ
ਕ ਆਧ ਸੋ ਦੇਖਤਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਆਸਚਰਯ ਵਤ ਦੇਖਤਾ ਹੈ
। ਦ੍ਰਸ੍ਟਾਰੂਪ ਹੋਕਰ ਕਯੋਂਕਿਦ੍ਰਸਟਾਂਤਰਤੋਹੈਹੀਨਹੀਂ। ਏਹੁ ਆ
ਪਹੀਆਪਦ੍ਰਸਟਾਹੈ। ਅਦ੍ਰਿਸਯਵਸਤੁਕਾਦੇਖਨਾ ਆਸਚਰਯ

ਹੋਤਾ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਹੀਰੇਕਰਹੀਰਾਬੇਧੀਤਾਹੈ॥ ਸੂਰਜ ਕਰਕੇ ਸੂਰਜ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ । ਤਥਾਏਵ ਅਵਧਾਰਨਾਥ। ਅਨਜਵਕ੍ਤਾ ਜੋ ਜਿਗਯਾਸੂ ਕੋ ਕਥਨ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਭੀ ਆਸਚਰਜਵਤ ਹੀ ਕਥਨ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਬਾਨੀਤ੍ਵਾ ਅਬਿਖੈਹੋਨੇਤੇ ਅਰ ਆਤ-ਮਾ ਕੋ ਕਿਸੀ ਕਰਤਾ ਕੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਾ ਅਕਰਮਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸ਼ਥਾ॥ ਯਤੋਵਾਚੋਨਿਵਰਤੰਤੇਅਪ੍ਰਾਪਤ੍ਰਮਨਸਾਸਹੇਤਿਅਨਿਤ੍ਰਃ ਸ਼ਿਖਯਃ ਔ ਸਿਖਯ ਜੋ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਆਸਚਰਜ ਵਤ ਹੈ। ਔਰ ਆਸਚਰਜਤਾ ਹੈ। ਕਿ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਭੀ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਇਸ ਆਤਮਾ ਕੋ ਜਾਨਤਾ ॥ ਫਲ ਵ੍ਯਾਪਤਤਾ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ॥ ਔਰ ਆਸਚਰਜਸਗੁਨ ਰੂਪ ਕਰ ਹੈ। ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿ ਅਵਤਾਰੋਂ ਕੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਅਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਭ ਆਸਚਰਜਰੂਪਹੈਂ। ਤਥਾ ਰਾਮਸਤ੍ਰ ਨਾਮ ਰੂਪੰਚ ਲੀਲਾਧਾਮ ਪਰਾਤਪਰੰ। ਕਾਕਭਸੁੰਡ ਜੂਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੂਕੀ ਬਾਲ ਲੀਲਾਕੇਭੁਜਾਕਾਪ੍ਰਸੰਗ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ ਮੇ ਅਨੰਤ ਗੋਪੀ ਤਥਾਸੋਲਾਂਹਾਜ਼ਾਰਇਕਸੌਆਠਰਾਨੀਪ੍ਰਤਿ ਪੁਰਖ ਰੂਪਹੋਇਕਰਚੇਸ੍ਰਕਰਨੀਏਹਭੀਕੁਛਆਸ੍ਰਰਜਨਹੀਹੈ।ਕਿਉਂਕਿ ਸਭੀ ਰੂਪ ਤਿਸੀ ਕੇਹੋਨੇਤੇ ਚਰਾਚਰ ਸੋ ਸਗੁਨਲੀਲਾ ਸਭਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਰਬਖਾਲਸਾਜੀ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਅਠਾਰਹਾ ਪੁਰਾਨ ਇਸੀ ਅਰਥਕਰਪੂਰਨਹੈਂ ਅਰਥਾਂਤ॥ਵਾਹੇਗੁਰੂ ਆਸਚਰਜਹੈ ਸਭਿਪ੍ਰਕਾਰਕਰਔਸ੍ਰੀਮਤਨਾਨਕਾਵਤਾਰੇਤਥਾਦਸੋਅਵਤਾਰਲੀਲਾਸਗੁਨ ਸਭ ਆਸਚਰਜ ਰੂਪ ਹੈ

ਅਥਵਾ ਵਾਹਿ ਆਸਚਰਯ ਰੂਪ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਿੰਵਾ॥ਵਾਹਾਨਾਂ ਗੁਰੂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾਹ ਸਬਦ ਬਾਹਨਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਘੋੜਾ ਹਸਤੀਆਦਿਕ ਕਾ ਅਰਥਾਂਤ ਸਰਬਜੋ ਵਾਹਨਹੈ ਭੈਰਵਸੇ ਲੇਕਰ ਵਿਸ਼ਨੁ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸ੍ਵਾਨ, ਸੁਕ, ਹੰਸ, ਕਾਕ, ਸਿੰਘ, ਬੈਲ, ਸਪਤਮੁਖ ਘੋੜਾ, ਐਈਰਾਵਤ, ਗਰੜ, ਔਰ ਅਨੰਤ ਜਾਨਲੀਜੈ ਮਤਸਯਾਦਿਕ ਇਨ ਸੰਪੂਰਨ ਕਾ ਗਤੀ ਸਿਖਯਕ ਅਰ ਹਿਤੋਪਦੇਸ੍ਵਾ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਵਾਹਗੁਰੂ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਵਹ ਪ੍ਰਾਪਣੇ ਧਾਤੂ ਹੈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਕ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਰਬਦੇਸ ਕਾਲ ਵਸਤੁ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹਿ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਅਰ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭਗਤ ਜਨੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੋ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹਿ ਤਥਾ ਬਿਲਾਵਲ ਮਃ ੫ ॥ ਜੋਜੋ ਚਿਤਵੈ ਸਾਧਜਨ ਸੋ ਲੇਤਾ ਮਾਨ ॥ ਆਪੇ ਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਖਤਾ ਭਗਤਨ ਕੀ ਆਨ ॥ ਤਥਾ ਉਗ੍ਰਸੈਨਕੋ ਮਾਤਲੋਕ ਮੇ ਬੈਕੁੰਠ ਬਨਾਇ ਦੇਨਾ ਇਤਯਾਦਿਕ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇਭਗਤੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾਹੋਇ ਅਰ ਗੁਰੂਹੋਇਹਿਤੋਪਦੇਸ੍ਵਾਹੋਇਸੋਕਹਿਏਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾ ਭਗਤੋ ਕਰ ਪੂਜਯਹੋਇ ਅਰ ਅਗਯਾਨ ਨਾਸਕਰ ਗਿਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਵਾਹਿਗੂਰੂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬ ਜੀਵੋਕੇਪ੍ਰਤਿ ਮਾਤਾ ਕੇ ਉਦਰਸੇ ਲੇਕਰ ਮਰਨ ਪਰਯੰਤ ਪ੍ਰਾਨਾ ਕਾ ਰਖਯਕ ਆਹਾ

ਗਾਦਿਕਕਾਜੋਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾਹੋਇਸੋਕਹੀਏਵਾਹਿ ਅਰਵੋਹੀਮਾ
ਤਾ ਪਿਤਾਵਿਰੂਪ ਕਰਿਹਿਤੋਪਦੇਸ਼੍ਰਾਂ ਹੋਇ ਸੋਕਹੀਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਕਿੰਵਾ॥ ਵਾਹਿਦੋਨੋਅਵਜਹੈ॥ਵਾ ਵਿਕਲਪਾਰਥਾਹਿ।ਨਿਸਚਜਾ
ਰਥ॥ਕਿੰਵਾ ਦੋਨੋ ਪਾਦ ਪੂਰਨਾਰਥ ਹੈਅਰਥਾਤਜਿਨ ਕੇ ਬਿਨਾ
ਛੰਦਕੀ ਪਾਦਪੂਰਤੀ ਨਹੀਹੋਤੀ ਸੋ ਛੰਦ ਕੇਪਾਦਪੂਰਨ ਕਰ
ਤਾ ਹੋਇ ਔਰ ਵਿਕਲਪ ਰੂਪ ਅਰੁ ਨਿਸਚੈ ਰੂਪ ਹੇਤੂ
ਰੂਪ ਹੋਇ ਅਰ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿੰਵਾ ਵਹ
ਪ੍ਰਾਪਤਜਰਥਕ ਹੈ ਜੋ ਅਪਨੇ ਭਕਤੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਧਰਮ ਅਰਥ
ਕਾਮਾਦਿਕ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੈ ਤੇ ਕਹੀਏ ਵਾਹਿ ਤੇ ਕੌ
ਨ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨੁ ਸਿਵਾਦਿ ਦੇਵਤਾ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਹੋਇ
ਹਿਤੋਪਦੇਸ਼੍ਰਾ ਗਜਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿੰਵਾ
ਵ੍ਰਾਗਤਿਗੰਧਨਜੋਃ ਵਾ ਧਾਤੂਗਤੀ ਅਰ ਗੰਧਨ ਅਰਥਮੇ ਹੈ॥
ਅਰੁ ਹੀ ਨਿਸਚੈ ਅਰਥਿਕ ਹੈ ਸੋ ਹਿ ਕਹੀਏ ਨਿਸਚੈ ਕਰਕੇ
ਗਤਿ ਤ੍ਰਿਧਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਗਜਾਨ ਗਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹਿ ਨਿਸਚੈਕਰ
ਜੋਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਗਜਾਨ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੋਇ ਗਮਨ ਕਰਤਾ
ਹੋਇ ਕਿੰਵਾ ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਗੰਧਾਦਿਕ ਜੋ ਪੰਚ ਹੈਂ ਇਨਕਾ ਪ੍ਰਾ
ਪਤ ਕਰਤਾ ਅਰੁ ਇਨਕਾ ਗਜਾਤਾ ਹੋਇਜੋ ਸੋ ਕਹਿਏਵਾਹਿ
ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰੇਰਕ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜਿਸਕਰਗੰਧਗ੍ਰਹਨਕਰੀਤਾ
ਹੈ॥ਰਸ ਰੂਪਸਪਰਸ ਸਬਦ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰੀਤਾਹੈ ਸੁਭਾਸੁਭਸੋ
ਕਹੀਏ ਵਾਹਿ॥ ਵਾਹਿ ਹੋਇ ॥ ਸੋਈਗੁਰੂ ਰੂਪਹੋਇਸੋਕਹਿਯੇ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਰਥਾਂਤ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਅਸਤਿਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਰੂਪ

ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਤ੍ਰਿਣਪਰਯੰਤ ਜੋ ਪਰਿ ਪੂਰਣ ਸਰਬ ਸੱਤਾ ਸੰਪਾਦਿਕ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਬਿਬਿਧ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲੀਲਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਉਧਾਰ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇ ਭਟੋਨੇ ਨਿਰੂਪਨ ਕੀਆ ਹੈ ॥ ਯਥਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਜੀਉ ॥ ਕਮਲ ਨੈਨ ਮਧੁਰ ਬੈਨ ਕੋਟ ਸੈਨ ਸੰਗਸੋਭ ਕਹਤ ਮਾ ਜਸੋਧ ਜਿਸਹਿ ਦਹੀ ਭਾਤਿ ਖਾਹਿ ਜੀਉ ॥ ਦੇਖ ਰੂਪ ਅਤਿ ਅਨੂਪ ਮੋਹਿ ਮਾਹ ਮਗਭਈ ਕਿੰਕਨੀ ਸਬਦ ਝੁਨਤ ਕਾਰਖੇਲ ਪਾਹਿ ਜੀਉ ॥ ਕਾਲਕਲਮ ਹੁਕਮ ਹਾਥ ਕਹੁ ਕਉਨਮੇਟਸਕੈ ਈਸ਼ ਬਮ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਧਰਤ ਹੀਐ ਚਾਹਿ ਜੀਉ ॥ ਸਤ ਸਾਚ ਸ੍ਰੀ ਨਿਵਾਸ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਸਦਾ ਤੁਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿ ਜੀਉ ॥ ੧ ॥ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਬੇਦਰੂਪ ਜੋ ਭੱਟ ਹੈਂ ਤਿਨੋਨੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੌ ਅਨੰਤ ਵਾਕੋਂ ਕਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਕਰ ਬਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ॥ ਤੋ ਇਸ ਕਥਨ ਸੋ ਯਹ ਸਿੱਧ ਭਯਾ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਨਾਮ। ਬੇਦ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਜ ਹੈ ॥ ਵਾ ਹਤੁਰਵਜ਼ੁਹਨਾਮ ਜਾਨਨਾ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪੰਚਾਂਕੇ ਵਕਾਰੋ ਵਾਸੁ ਦੇਵਸਜ਼ ਹਕਾਰੋ ਹਰਿਰੂਪ ਧ੍ਰਿਕ ਵਰਧਨਾਰਥਗੁਕਾਰੋਸ੍ਰਿਰਕਾਰਸ੍ਤਾਰਕੋਖਜ਼ ਰਃ ॥ ਐਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਛਤੀਹਜੁਗ ਪ੍ਰਮਾਣ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੂ ਜੀਵੋਧਾਰਾਰਥਪ੍ਰਤਿਅਖਜ਼ਰਨਵਨਵਯੁਗਜਾਪਕਰਤੇਭਏ

ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਪੁਰਸਚਰਣ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ਕਯੋਂ ਕਿ ਪੁਰਸ
ਚਰਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਮੰਤ੍ਰ ਸ਼ਵ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸਸੇ ਕਾਰਜ
ਸਿਧਿ ਨਹੀ ਹੋਤੀ ਸ਼ਵਸੇ ਜੈਸੇ ਕਾਰਜ ਸਿਧੀ ਨਹੀ ਹੋਤੀ ਤ
ਦਵਤ ਸੋ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜੋਗਨੀ ਹ੍ਰਿਦਯੇ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੋ ਰਾਗਯਾਂ ਸ
ਮਾਦਾਯ ਸੁੱਧਾਂਤਃ ਕਰਣੋਨਰਃ ਤਤਃ ਪੁਰਸਕ੍ਰਿਯਾਂ ਕੁਰਯਾ
ਤ ਮੰਤ੍ਰ ਸੰਸਧਿਕਾਮਜਯਾ ॥ ੧ ॥ ਜੀਵਹੀਨੋ ਯਥਾ ਦੇਹਾ ਸਰ
ਬ ਕਰਮ ਸੁਨਖਯਮਾ ਪੁਰਸਚਰਣ ਹੀਨੋਪਿਤਥਾ ਮੰਤ੍ਰਃ ਪ੍ਰਕੀ
ਤਿਤਃ॥ ੨ ॥ਤਸਮਾਦਾਦੌਸ੍ਵਯੰਕੁਰਯਾਤਗੁਰੁੰਵਾਕਾਰਯੇਦਬੁਧਃ
ਗੁਰੋਰਭਾਵੇਵਿਪ੍ਰੰਵਾਸਰਬਪ੍ਰਾਣੀਹਿਤੇਰਤੰ ॥ ੩ ॥ ਸਨਿਗਧੰ
ਸਾਸਤ੍ਰਵਿਦੰਮਿਤ੍ਰੰਨਾਨਾਗੁਣਸਮਨ੍ਵਿਤੰ॥ ਸਿਤ੍ਰਯੰਚਸਦਗੁਣੋਪੇ
ਤਾਂ ਸ਼ਪੁਤ੍ਰਾਂਵਿਨਿਯੋਜਯੇਤ ॥ ੪ ॥ ਆਦਿ ਮੇ ਪੁਰਸਚਰਨਕਾ
ਨਿਯਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ॥ ਪੁਨਯਖਯੇਤ੍ਰੰ ਨਦੀ ਤੀਰੰ ਗੁਹਾ ਪਰਬ
ਤ ਮਸਤਕੰ ॥ ਤੀਰਥ ਪ੍ਰਦੇਸਾ ਸਿੰਧੂਨਾਂ ਸੰਗਮਃ ਪਾਵਨੰਵਨੰ
॥ ੫ ॥ ਉਦਯਾਨਾਨਿ ਵਿਵਕ੍ਤਾਨਿ ਵਿਲ੍ਵਮੂਲੰਤਟੰਗਿਰੇਃ ॥
ਤੁਲਸੀ ਕਾਨਨੰ ਗੋਸ੍ਰੰ ਬ੍ਰਿਖ੍ਰ ਸੂਨਯੰਸਿਵਾਲਯੰ ॥ ੬ ॥
ਅਸ੍ਵਥਸਯਾਮਲਕੀਮੂਲੰ ਗੋਸਾਲਾਜਲਮਧਯਤਃ ॥ ਦੇਵਤਾ
ਯਤਨੰ ਕੂਲੰ ਸਮੁਦ੍ਰਸਯ ਨਿਜੰਗ੍ਰਿਹੰ ॥ ੭ ॥ ਗੁਹੋ ਸਦ
ਗੁਣੰਵਿਦਯਾਂਦਗੋਸ੍ਰੋਲਖਯਗੁਣੰ ਭਵੇਤ ॥ ਕੋਟਿ ਦੇਵਾਲਯੇ
ਪੁਨਯੰ ਅਨੰਤੰ ਸ਼ਿਵ ਸੰਨਿਧੌ ॥ ੮ ॥ ਮਲੇਛ ਦੁਸਟਮ੍ਰਿਗਵਯਾ
ਲ ਸੰਕਾਤੰਕਬਿਬਰਜਤੇ ॥ ਏਕਾਂਤੇ ਪਾਵਨੇ ਨਿੰਦਾ ਰਹਿਤੇ
ਭਕਤਿ ਸੰਯੁਤੇ ॥ ੯ ॥ ਸ੍ਵਦੇਸੇ ਧਾਰਮਿ ਕੇ ਦੇਸੇਸੁਭਿਖਯੇ

ਨਿਰੁਪਦ੍ਰਵੇ ॥ ਰਮਯੇ ਭਕਤਜਨ ਸਥਾਨੇਨਿਵਸੇਤਾਪਸਪ੍ਰਿਯੇ ॥ ੧੦ ॥ ਗੁਰੂਣਾਂਸੰਨਿਧਾਨੇਚ ਚਿਤੈਕਾਗ੍ਰਸਥਲੇ ਤਥਾ ॥ ਏਖਾਮਨਯਤਮਸਥਾਨ ਮਾਸ਼੍ਰਿਤਯ ਜਪਮਾਚਰੇਤ ॥ ੧੧ ॥ ਯਤ੍ਰ ਗ੍ਰਾਮੇ ਜਪੇਤ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕ੍ਰੂਰਮੰਤਤ੍ਰਵਿਚਿੰਤਯੇਤ ॥ ਗੌਤਮੀਯੇਯਥਾ॥ ਪਰਬਤੇ ਸਿੰਧੁ ਤੀਰੇ ਵਾ ਪੁਨਯਾਰਨਯੇ ਨਦੀ ਤਟੇ ॥ ਯਦਿ ਕੁਰਯਾਤ ਪੁਰਸ੍ਚਰਯਾਂ ਕ੍ਰੂਰਮੰ ਤਤ੍ਰ ਨ ਚਿੰਤਯੇਤ ॥ ੧੨ ॥ ਗ੍ਰਾਮੇ ਵਾ ਯਤਿਵਾਸਤੌ ਵਾਗੇਹੇਤੰਚਵਿਚਿੰਤਯੇਤ ॥ ਯਸ੍ਮਿਨਸਥਾਨੇ ਖਯੇਤ੍ਰਾਖਯਰੰ ਸਦੀਪਾਃ ਨਾਨਯਸਿਮਨ ਦੁਖਦੇਸ਼ਥਲੇ ॥ ੧੩ ॥ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਔਰ ਆਸਨ ਮਾਲਾ ਭੋਜਨਾਦਿ ਵਿਵਧਬਿਧ ਬਹੁਤ ਵਿਸਤਾਰ ਸੋ ਲਿਖਾ ਹੈ ਤੰਤ੍ਰ ਸਾਸਤ੍ਰੋਂ ਮੇਂ ॥ ਅਰਥਾਤ ਐਸਾ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾ ਆਪ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸਤਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਅਨੁਸ਼੍ਠਾਨ ਕੀਆ ਹੈ ਛਤੀਸ ਜੁਗ ਪ੍ਰਮਾਣ ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਸਰਧਾ ਭਗਤੀਕਰ ਇਸਕਾ ਜਾਪ ਕਰੇ ਤਿਸਕੋ ਸਕਲ ਮਨੋਰਥ ਰਾਜ ਸੰਪਦਾ ਮੋਖਯਪ੍ਰਯੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗੀ ਇਸਮੈ ਸੰਸੈ ਨਹੀਹੈ॥ ਸੋ ਕ੍ਰਮ ਜਾਪ ਕਾ ਜਬ ਸਤਜੁਗ ਹੋਇ ਤਬ ਵਕਾਰ ਕਾ ਜਾਪ ਤ੍ਰੇਤਾ ਮੇ ਹਕਾਰ ਕਾ ਦੁਆਪੁਰਮੇ ਗੁਕਾਰ ਕਾ ਕਲਿਯੁਗਮੈ ਰੂਕਾਰਕਾ ਐਸੇ ਚਕ੍ਰਕਰ ਛਤੀਸ ਜੁਗ ਜਾਪ ਕਿਆ ਹੈ । ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਮਹਾਰਾਜਨੇ ਪ੍ਰਤਿਅਖਯਰ ਨਾਮੈਕ ਦੇਸੋਂਨ ਸਰਬ ਨਾਮੋ ਪਲਖਯਤੇ॥ਅਥਾ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰੇ ਦੋਃ ॥ ਖਟਮੁਖ ਰਮਾ ਗਨੇਸ਼ ਪੁਨਿ ਸਿੰਗੀਰਿਖ ਘਨਸ਼ਯਾਮ । ਆ

ਦਿ ਬਰਨ ਬਿਧਿਪੰਚਲੈ ਧਰਯੋ ਖੜਗ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ॥ ਤਥਾਚ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ। ਸਤਿਜੁਗ ਸਤਗੁਰ ਵਾਸਦੇਵ ਵਾਵਾ ਵਿਸ਼ਨਾ ਨਾਮ ਜਪਾਵੈ। ਦੁਆਪੁਰ ਸਤਗੁਰ ਹਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹਾ ਹਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਜਪਾਵੈ॥ ਤ੍ਰੇਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਰਾਮਜੀ ਰਾਰਾ ਰਾਮ ਜਪੇ ਸੁਖ ਪਾਵੈ। ਕਲਿਜੁਗ ਨਾਨਕ ਗੁਰਗੁਬਿੰਦ ਗ ਗਾ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਜਪਾਵੈ। ਚਾਰੇ ਜਾਗੇ ਚਹੁਜੁਗੀ ਪੰਚਾਇਣ ਵਿਚ ਜਾਇ ਸਮਾਵੇ। ਚਾਰੋ ਅਖਯਰ ਇਕਕਰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜ ਪ ਮੰਤ੍ਰ ਜਪਾਵੇ। ਵਾਹਿਗੁਰੂਜਪਪ੍ਰੇਮਸੋਂ ਸੋਨਰ ਬਹੁੜ ਜਨਮ ਨਹਿ ਆਵੈ। ਜਹਾਂਤੇ ਉਪਜਿਆ ਫਿਰ ਤਹੀਂ ਸਮਾਵੇ ॥ ੧ ॥ ੧ ਓਂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਇਹਾਂਤਕ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ। ਸੋ ਤਿਸਕਾ ਅਰਥ ਸੰ ਖਿਪ੍ਰ ਕੀਆ ਹੈ। ਆਗੇ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ। ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਅਰਥ ਐਸੇ ਕਰਨਾ ਜੀਨਾਮ ਜੀਵਕਾ ਜਾਨਨਾ ਸੋ ਜੀਵ ਕਯਾਪ੍ਰਾਣਧਾਰੀਮਾਤ੍ਰ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਪੰਚਪ੍ਰਾਣ ਪੰਚਗਯਾਨੇਂਦ੍ਰੇ ਪੰਚਕਰਮਇੰਦ੍ਰੇਸਬਦਸਪਰਸ ਰੂਪ ਰਸਗੰਧਪੰਚ ਤਨਮਾਤ੍ਰਾ ਅੰਤਹਕਰਨ ਚਤੁਸ੍ਰਯੇ ਅਰ ਅਵਿਦਯਾ ਕਾਮ ਕਰਮ ਚਿਦਾ ਭਾਸ ਸਹਿਤਜੀਵ ਜਾਨਨਾ ਸੋ ਚਾਰ ਬਰਨ ਬ੍ਰਹਮਣ ਖਤ੍ਰੀ ਸੂ ਦ੍ਰ ਵੈਸ ਕੋਊ ਹੋਇ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਖਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੂਦ ਵੈਸ਼ ਉਪਦੇਸ ਚਹੁ ਬਰਨਾ ਕਉ ਸਾਂਝਾ। ਗੁਰਮੁਖ ਨਾਮ ਜਪੈ ਉਧਰੈਸੋ ਕਲਿਮੇਂ ਘਟਿ ਘਟਿ ਨਾਨਕਮਾਝਾ। ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ੧੧ ਵਾਰ ਕੀ ਪਉੜੀ॥੩॥ ਗੁਰ ਮੁਖ ਜਨਮੁ ਸਕਾਰਥਾ ਗੁਰੁਸਿਖ ਮਿਲ ਗੁਰ ਸਰਨੀ

ਆਇਆ । ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਆਦੇਸ ਕਰ ਸਫਲ ਮੂਰਤਿ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਪਾਇਆ। ਪਰਦਖਣਾ ਡੰਡੌਤ ਕਰ ਮਸਤਕ ਚਰ-ਨ ਕਮਲ ਗੁਰ ਲਾਇਆ । ਸਤਿ ਗੁਰ ਪੁਰਖ ਦਇਆਲ ਹੋਇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਚਮੰਤ੍ਰ ਸੁਣਾਇਆ। ਸਚ ਰਾਸ ਰਹਿਰਾਸ ਦੇ ਪੈਰੀ ਪੈ ਜਗ ਪੈਰੀ ਪਾਇਆ । ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਰੋਧ ਹਰਿ ਲੋਭ ਮੋਹ ਅਹੰਕਾਰ ਤਜਾਇਆ । ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਦਇਆ ਧਰਮ ਨਾਮ ਦਾਨ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ। ਗੁਰ ਸਿਖ ਲੈ ਗੁਰ ਸਿਖ ਸਦਾਇਆ। ਜੋ ਕੋਊ ਗੁਰ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਸੇ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰ ਕੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰੈਗਾ । ਤਿਸੀ ਕੀ ਫਤਹ ਹੋਇਗੀ ਫਤਹ ਨਾਮ ਅਰਬੀ ਮੇ ਜਯਕਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਜੀਵ ਕੀ ਕਲਯਾਨ ਹੋਇ ਹੈ । ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਇਸੀ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰ ਤੁਰਕੇਸ੍ਵਰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕਾ ਨਾਸ ਕੀਆ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਲਗੀ ਧਰ ਜੂ ਨੇ। ਯਥਾ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਆਦਿ ਮੰਗਲਕੀ॥ ਪੀਰਦੈ ਮਾਰੇ ਪੀਰ ਧੀਰ ਤੀਨ ਤੇਰਹ ਮੈ ਨ ਸ਼ਿਵ ਸੌ ਡਰਾਯੋ ਕੂਦ ਕੂਪ ਮੈ ਛਪਾਯੋ ਹੈ। ਰਾਵਨਰੁਆ ਯੋਜਸਛਾਯੋ ਸੁਤ੍ਰਿਪਰਘਾਯੋ ਕਾਮ ਕੋ ਜਰਾਯੋ ਵਿਖ ਖਾਯੋ ਨ ਡਰਾਯੋ ਹੈ। ਸੁਕਬ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਨੌਰੰਗ ਮਲੇਛ ਰਾਜ ਬ੍ਰਹਮਫਾਸ ਤੋਰ ਦੀਨ ਮਹਾਮੰਦ ਗਾਯੋ ਹੈ। ਸਾਚੋ ਅਵਤਾਰ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਐਸੋ ਬਲੀ ਦਾਸਨ ਕੀ ਬਾਤਨ ਸੋ ਘਾਯੋ ਹੈ। ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀਨੇ ਦਯਾਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੈਸੇ ਭੇਜਾ ਹੈ ਮੰਤ੍ਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਤੁਰਕੇਸ੍ਵਰ ਨਾਸ ਕੋ ਸੋ ਸਰਬ

ਬ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਜਾਨਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿਧ ਬਾਤ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਮੰਤ੍ਰ ਉ
ਚਾਰ ਕਰ ਨਾਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਭਯਾਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਸੀਰਵਾਦਾਤ
ਮਕ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਜਾਨਨਾ ਸੋ ਆਸੀਰਵਾਦਾਤਮਕ ਮੰਗਲ
ਕੇ ਦੋਇ ਭੇਦ ਪੂਰਬ ਕਹਿ ਆਏ ਹੈਂ । ਏਕ ਸ੍ਵਕ੍ਰਿਤ ਦੇਵ
ਨਿਸ੍ਠ ਏਕ ਦੇਵ ਕ੍ਰਿਤ ਸ੍ਵਨਿਸ੍ਠ ਸੋ ਇਹਾਂ ਸ੍ਵਕ੍ਰਿਤ ਦੇਵ ਨਿਸ੍ਠ
ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਜਾਨੀਏ । ਵਾਹਗੁਰੂਜੀਕੀਫਤਹ॥ਜੀ॥ ਜਯੇਧਾ
ਤੂ ਹੈ ਜਨਕਾ ਬਾਚਕ ਜੀਸਬਦ ਜਾਨਾਨਾ ਤਬ ਅਰਥ ਕਰਾ
ਭੂਜਾ ਏਕ ਅਦ੍ਵਤੀਯ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸਰਬ ਦੇਵ ਦਾਨਵ ਨਰ
ਨਾਗ ਪਸੂ ਪੰਖੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਰਬ ਕਾ ਗੁਰੂ ਹੈ।
ਜੀ ਕਹਿਏ ਜੈ ਰੂਪ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸਕਾ। ਤਿਸਕੀ ਫਤਹ ਕਿਆ
ਜਯ ਹੋਇ। ਜੈਸੇ ਰਾਮੋਜਯਤੀ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਕੀ ਜੈ ਹੋਵੈ ਤੈ
ਸੇ ਯਹ ਭੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋ ਆਸੀਰਵਾ
ਦ ਦਿਯਾ ਹੈ ॥ ਨਨੂ ॥ ਜਯ ਰੂਪ ਕੋ ਜਯ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਜੋ
ਗਜ ਹੈ। ਅਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਆਸੀਰਵਾਦਹੋਤਾ ਹੈ ਯਹ
ਤੋ ਪ੍ਰਿਸ੍ਠ ਪੇਸਨਨਜਾਯਭਯਾ ॥ ਉਤਰ॥ ਸਤਜ ਹੈ ਜੈ ਰੂਪ ਕੋ
ਜਯ ਪਾਰਥਨਾ ਨਹੀਂ ਬਨਤੀ। ਪਰੰਤੂ ਗੋਬਿੰਦ ਭਾਉ ਭਗਤ
ਕਾ ਭੁਖਾ॥ ਜੈਸੇਸਮੁੰਦਸੇ ਅੰਜੁਲੀ ਭਰ ਕਰ ਤਰਪਨ ਕਰੀਤਾ
ਹੈ। ਤਥਾ ਸੂਰਕਾਂਤਾਮਨਿ ਸੇ ਅਗਨੀ ਨਿਕਾਸਕਰ ਦੀਪ ਜ
ਗਾ ਕਰ ਸੂਰਜ ਕੀ ਆਰਤੀ ਕਰੀਤੀ ਹੈ। ਸੋ ਕਿਆ ਸੂਰਜ
ਕਾ ਅੰਧਕਾਰ ਸੂਰਜਾਗਿਨ ਕੇ ਦੀਪ ਕਰ ਦੂਰ ਭਯਾ ਹੈ।
ਕਿੰਵਾ॥ ਸਮੁਦ ਕਾ ਕੋਊ ਕੋਨਾ ਖਾਲੀ ਥਾ ਵੋਹਭਰ ਗਯਾਹੈ

। ਅਰਥਾਤ ਰਾਮਹਿ ਕੇਵਲਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰਾ॥ਤਥਾ ਅਪਾਂਨਿਧਿ
ਵਾਰਿਭਿਰਰਚਯੰਤਿ ਦੀਪੇਨ ਸੂਰਯੰਪ੍ਰਤਿ ਬੋਧਿਯੰਤਿ ॥
ਤਾਭ੍ਯਾਂ ਤਯੋਃ ਕਿੰ ਪਰਿ ਪੂਰਣਤਾ ਸਯਾਤ ਭਕ੍ਤਯੈਵ ਤੁਖਯੰਤਿ
ਮਹਾਨਭਾਵਃ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਵਾਹ ਨਾਮ ਨਾਲੇ ਤਦੋਪਲਖਯਤ
ਅਨੰਤਨਦਿਆਂ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਮ ਅਧਿਸ੍ਠਾਨ ਅਧਿਪ
ਤੀ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਪਤੀ ਵਾਚਕ ਭੀ
ਹੈ ॥ ਤਥਾਚ ਅਗਨਿਰ ਗੁਰੁਦ੍ਵਿ ਜਾਤੀਨਾਂਬਰਣਾਨਾਂਬ੍ਰਾਹਮਣੋ
ਗੁਰੂ ॥ ਪਤਿਰੇਕੋਗੁਰ ਸਤ੍ਰੀਨਾਂਸਰਬੇਖਾਮਭਯਾਗਤੋਗੁਰਃ॥ਤਿ
ਸਕੋ ਕਥਨ ਕਰ ਜੀਵਕੀ ਫਤਹ ਹੋਇ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਵਾਹ
ਅਸਚਰਜਰੂਪ ਅਸਚਰਯ ਪਰਮਾਤਮਾਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤਾ
ਜੋ ਸਤਗੁਰੂ ਹੈ । ਤਿਨਕੀਫਤਹਜਯਹੋਵੇ। ਕਯੋਂ ਕਿ ਜਿਨ ਸ
ਤਿਗੁਰੋਂ ਨੇ ਆਤਮ ਰੂਪ ਐਸਾ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਯਾ ਹੈ।
ਸੋ ਔਰ ਤੋ ਕੁਛ ਪ੍ਰਤਿ ਬਦਲਾ ਭੇਟ ਹੈ ਨਹੀਂ । ਕਿਸੀਪੈ ਜੋ
ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਨਈਬੇਦਨ ਕਰੈ । ਹੋਰ ਤਨ ਮਨ ਧਨਾਦਿਕ
ਕੋ ਅਨਿਤ ਦੁਖ ਜਢ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਜਿਸਨੇ ਤਨ ਮਨ ਧਨ
ਦੀਆ। ਤਿਸਨੇ ਕਯਾ ਦਿਯਾ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਤਨ ਦੀਆ ਸੋ
ਮਲ ਮੂਤ ਮਾਂਸ ਮੱਜਾ ਰਕਤ ਪੂਯ ਕ੍ਰਿਮੀਆਦਿ ਅਤਯੰਤ ਅ
ਪਵਿਤ ਬਸਤੂ ਹੈਂ । ਯੇਹ ਕਿਯਾ ਭੇਟਾ ਹੈ । ਅਤਯੰਤ ਲੱਜਯਾ
ਕਾ ਕਾਰਨ ਹੈ । ਅਰੁ ਜੋ ਕਹੈ ਕਿ ਮੈਨੇ ਮਨ ਅਰਪਨ ਕਿਯਾ
ਹੈ ਤੋ ਸੰਕਲਪ ਬਿਕਲਪੋਂਕੀ ਏਕ ਪੋਟ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਦੀਨੀ।
ਦੇਖਿਏ ਚਿਤ ਮੇਂ ਬਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਜਬ ਏਕ ਸੰ

ਕਲਪ ਕਿਸੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਤਬ ਅਨੰਤ ਦੁਖ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਮਹਾਂ ਚੰਚਲ ਬਾਨਰਾਦਿ ਜਿਸਕੀ ਚਾਂਚਲਤਾ ਕੀ ਸਮਤਾ ਕੋ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ। ਯਥਾਮਹਾਭਾਰਥੇ॥ਯਤ ਕਿੰਚਿਦਪਿ ਸੰਕਲਪਾਤ ਨਰੋ ਦੁਖੇ ਨਿਮੱਜਤਿ। ਨਯਤ ਕਿੰਚਿਦਪਿ ਸੰਕਲਪਾਦਖਯੰ ਸੁਖਮਸ਼ਨੁਤੇ। ਸੋ ਏਹ ਭੀ ਏਕ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਦੇਕਰ ਜੋ ਪਰ ਫੁਲਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਮੈਨੇ ਮਨ ਅਰਪਨ ਕੀਆ ਹੈ। ਏਹ ਭੀ ਏਕ ਲੱਜਜਾ ਕਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਦੇਖਿਏ ਚਿਤ ਮੇ ਬਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਵੋਹ ਅਜਰ ਅਮਰ ਅਟਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰੂਪ ਪਦਾਰਥ ਕਹਾਂ ਅਰ ਮਹਾ ਦੁਖਦਾਈ ਸੰਕਲਪ ਰੂਪ ਸੰਕਲਪੋਂ ਕਾ ਕਾਰਨ ਮਨ ਕਹਾਂ ਅਰ ਜੋ ਕਹੈ ਕਿ ਮੈਨੇ ਸਰਬਸ੍ਵ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਅਰਪਨ ਕੀਆ ਹੈ। ਤੋ ਕਿਆ ਤਿਸਨੇ ਅਰਪਨ ਕੀਆ ਹੈ। ਪਰਮ ਉਦਾਰ ਬੈਰਾਗ ਕੀ ਅਵਧੀ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਿਨਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਕਾਕ ਵਿਸ੍ਟਾ ਕੇ ਤੁਲਯ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ। ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯਤ ਕਿੰਚਤ ਧਨ ਦੇ ਕਰਕੇ। ਜਿਨਕੋ ਲੋਸ਼੍ਟ ਕਾਂਚਨ ਤੁਲਯ ਹੈ ਤਿਨਕੋ। ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇ ਜੋ ਬਡਾ ਧਨ ਦੀਆ ਹੈ ਮੈਨੇ। ਤਿਸਨੇ ਕਯਾ ਦੀਆ। ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਦੀਆ ਯਹ ਭੀ ਪਰਮ ਲੱਜਾ ਕਾ ਕਾਰਨ ਹੈ॥ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਮੇ ਫੇਰਕਿ ਅਗੈ ਰਖੀਐ ਜਿਤ ਦਿਸੈ ਦਰਬਾਰ। ਮੁਹੌਕਿ ਬੋਲਣ ਬੋਲੀਐ ਜਿਤਸੁਣ ਧਰੇ ਪਿਆਰ। ਇਸੀ ਤੇ ਨ ਕੁਛ ਪਦਾਰਥ ਚੌਦਾਂ ਭਵਨ ਮੇ ਗੁਰੂ ਭੇਟਾਕੇ ਤੁਲਯਹੋਨੇ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਹਾ

ਥ ਜੋੜ ਕਰ ਸੀਸ ਚਰਨੋਂ ਪਰ ਧਰ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜ
ਕੀ ਫਤਹ ਐਸੇ ਦੀਨਤਾਪੂਰਬਕ ਉਚਾਰਣ ਕੀਆ ਚਾਹਿਏ
। ਇਸਸੇ ਔਰ ਊਪਰ ਭੇਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਐਸੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ।।
ਕਿ ਅੰਜੁਲੀ ਪਰਮਾ ਮੁੰਦ੍ਰਾ ਖਿਤ੍ਰਪੰਦੇਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿਨੀ। ਅਥ ਵਾ
ਹੁਗੁਰੂ ॥ ਕੇਈਕ ਗੁਰੂਕੇ ਸਿਖ ਐਸੇਭੀ ਉਚਾਰਨਕਰਤੇ ਹੈਂ
। ਸੋ ਤਿਸਕਾ ਅਰਥ ਐਸੇ ਕਰਨਾ ਕਿ ਵਹੁ ਨਾਮ ਬਹੁਤਕਾ
ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ। ਸੋ ਬਾਹੁਲਤਾ ਜਿਸਮੇ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਯੇ ਵਾਹੁ
ਬ੍ਯਾਕਰਨ ਕੀ ਰੀਤੀ ਸੇ ਰਹਸ੍ਵ ਅਕਾਰ ਇਕਾਰ ਉਕਾਰ
ਕਾ ਦੀਰਘ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਇਸਕੋ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ । ਤਧਿਤੇ
ਮੈ ਜੈਸੇ ਦਸਰਥ ਕਾ ਜੋ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਦਾਸਰਥੀ ਸ੍ਰੀ
ਧਰ ਕਾ ਹੋਇ ਸੋ ਸ੍ਰੀਧਰੀ ਉਪਗੋ ਕਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ
ਔਪਗਵੀ ਇਹਾ ਵਹੁ ਮੇ ਜੇ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਵਾਹੁ ਸੋ ਬਾ
ਹੁਲਯਤਾ ਏਕਸੇ ਅਨੇਕਤਾ ਹੋਇ। ਅਧਯਾਰੋਪਕ ਰਜਿ ਸਮੇ
ਸੋ ਕਹਿਏ ਵਾਹੁ ਸੋ ਸ੍ਰੁਤੀ ਇਸਮੇ ਏਕੋਹੰ ਬਹੁ ਸਯਾਮ ਅਰ
ਥ ਏਕ ਜੋ ਮੈ ਹੌਂ ਸੋ ਬਹੁਤ ਭਾਵਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵਹੁ ਸੋ ਏਕ
ਤੇਬਹੁਤਭਾਵਕੋਪ੍ਰਾਪਤਹੋਇ। ਅਰੁਵੋਹੀਗੁਰੂਹੋਇਸੋਕਹਿਏਵਾ
ਹੁਗੁਰੂ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਹੁਤਯੋਕਾਜੋਅਧਸ੍ਰਾਨਆਸ੍ਰਯ ਹੋਇ ਅਰੁ
ਗੁਰੂ ਬੜਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹੁਗੁਰੂ ॥ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਕੀ
ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਪਿਤਾ ਮੇ ਅਰ ਅੰਨ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਮੇ ਭੀ ਹੈ ਤਥਾ ਰਾਜ-
ਨੀਤੀ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਜਨਿਤਾ ਉਪਨੀਤਾ ਨ੍ਰਿਪਤ ਵਿ
ਦਯਾ ਗੁਰਦੇਅੰਨ। ਪਾਂਚ ਪਿਤਾਏ ਜਗਤਮੈ ਜੇਮਾਨਹਿ ਤੇਧੰ

ਨ॥ ੧॥ ਹੈ ਤੈ ਗੁਰੂ ਅਰ ਇਨਕੋ ਪਿਤਾ ਰੂਪ ਕਰਲਿਖਾਹੈ
ਸੋ ਪਿਤਾ ਮੇ ਅਰ ਗੁਰੂ ਮੇ ਕੁਛ ਭੇਦ ਨਹੀ ਹੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥੇ ਗਾਉੜੀ ਬਾਵਨਅਖਰੀਮ: ੫ ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਤਾ ਗੁਰ
ਦੇਵ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸੁਆਮੀ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਾ ॥ ਗੁਰਦੇਵ ਸਖਾ
ਅਗਿਆਨ ਭੰਜਨ ਗੁਰਦੇਵ ਬੰਧਪ ਸਹੋਦਰਾ ॥ ਗੁਰਦੇਵ
ਕਰਤਾ ਸਭ ਪਾਪ ਹਰਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਪਤਿਤ ਪਵਿਤਕਰਾ॥
ਗੁਰਦੇਵ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਜੁਗਜੁਗ ਗੁਰਦੇਵ ਨਾਨਕ ਹਰਿ
ਨਮਸਕਰਾ॥ ੧ ॥ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਬਹੁਤਯੋਂ ਕਾ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਸੋ
ਕਹਿਏ ਵਾਹੁਗੁਰੂ ॥ਅਰ ਜਨਤਾ ਹੋਇ ਉਪਨੀਤਾ ਹੋਇ ਨ੍ਰਿਪ
ਤ ਹੋਇ ਵਿਦਯਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੋਇ ਅੰਨਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਵਾਹੁ
ਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ ਸਰਬਕਾ ਔਰਮੋਂ ਜਨਕਾਦਿ ਧਰਮ ਆਰੋਪਿਤ
ਹੈਂ ਸੋ ਯਹ ਪੰਚ ਅਰਥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇ ਜਾਨਨੇ ਜੋ ਸਰਬ ਕਾ
ਪਿਤਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੋ ਉਪਨੀਤਾ ਹੋ
ਇ ਸਰਬ ਕਾ ਜਗ੍ਯੋਪਵਿਤ ਬਾਹਰ ਭੀਤਰ ਕਰ ਜਾਨਨਾ
ਭੀਤਰ ਕਾ ਗਯਾਨ ਰੂਪ ਯਥਾ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰਕਾ ਸਲੋਕ
ਮ: ੧॥ ਦਇਆ ਕਪਾਹ ਸੰਤੋਖ ਸੂਤ ਜਤਗੰਢੀ ਸਤਵਟ
॥ਏਹ ਜਨੇਊ ਜੀਅਕਾ ਹਈਤਾ ਪਾਂਡੇ ਘਤ ॥ ਔਰ ਬਾਹਰ
ਕਾ ਸ੍ਵਰਨ ਚਾਂਦੀ ਤਾਂਬਾ ਕੁਸਾ ਸੂਤ੍ਰ ਖੜਗ ਮਾਲਾ ਜੈਸਾ ੨
ਜਿਸ ੨ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਉਪਨੀਤਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੀ
ਹੈ॥ ੨ ॥ ਰਾਜਾ ॥ ਤਥਾ ਬਿਲਾਵਲ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ॥ ਕੋਊ ਹ
ਰਿ ਸਮਾਨ ਨਹੀ ਰਾਜਾ॥ ੩ ॥ ਅਰ ਵਿਦਯਾ ਬਿਵਹਾਰਿਕ ਪ

ਰਮਾਰਥਿਕ ਸਰਬ ਕਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਵਾਹੁਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਅਰੁ ਅਨਪ੍ਰਦਾਤਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੀ ਹੈ ॥ ਪਉੜੀ ॥ਵਾਰ ਮਾਰੂ ਖੀਮੇਂ ਯਥਾ॥ ਰਿਜਕ ਸਬਾਹੈ ਸਭਸੈ ਕਿਆ ਮਾਨਸ ਡੋਲੈ॥ ਸੋ ਅੰਨ ਦਾਤਾ ਵੋਹੀ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਪੰਚਾਰਥ ਕਰਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾਮ ਕਿੰਵਾ ਵਾਹੁ ਨਾਮੁ ਭੁਜਾ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਕਯਾਂ ਲੰਬਾਂਯਮਾਨ ਜਾਨੂ ਪ੍ਰਯੰਤ ਹੋਵੈ ਭੁਜਾ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹੁਗੁਰੂ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਵਾਹੁ ਕਯਾ ਸਰਬਤਕੇ ਵਾਹੁ ਜੋ ਭੁਜਾ ਹੈ ਤਿਨਮੇ ਗੁਰਤ੍ਵਤਾ ਬਲ ਸੀਲਤਾਂ ਯੁਧਸ਼ਕਤਿ ਹਸਤਕ੍ਰਿਯਾ ਜਗਯ਼ਾਦਿ ਸ਼ਿਲਪ ਚਿਤ੍ਰਕਾਰੀ ਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨਾਦਿ ਸਕਤਿ ਰੂਪ ਹੋਇ ਜਿਸਮੇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹੁਗੁਰੂ ॥ ੫ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਮਾਤ੍ਰਿਕਾ ਕੋਸਮੇ ॥ ਵਕਾਰਾਥ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ਦੋਹਾ॥ ਤਥਾ ॥ ਮੇਦ ਮੇਘ ਜਲਵਾਲ ਵਾਂ ਵਾਰੁਨ ਪੁਨਖੜਗੀਸ। ਉਤਕਾਰੀ ਪੁਨਮਾਂਸ ਗ੍ਰਹ ਕਹਤ ਵਕਾਰ ਕਬੀਸ਼ ॥ ੧ ॥ ਐਸੇ ਅਰਥ ਵਕਾਰ ਕੇ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਵਰਣ ਗ੍ਰਹਣੇ ਸਵਰਣਸਜ਼ਾਪਿ ਗ੍ਰਹਣੰ ਅਰਥਾਤ ਹ੍ਰਸ੍ਵ ਕੇ ਗ੍ਰਹਣ ਮੇਂ ਦੀਰਘ ਕਾ ਭੀ ਗ੍ਰਹਣ ਹੋਤਾ ਹੈਔਰ ਹਕਾਰ ਕੀ ਤੀਨਾਰਥ ਮੇ ਸਕਤੀ ਹੈ ਕ੍ਰੋਧ ਸੂਲੀ ਵਾਰੁਨ ਅਰ ਉਕਾਰ ਕੇ ਪੁਨਾ॥ ਦੋਹਾ॥ ਉਅਮਰੇਸਬ੍ਰਿਸਤਥ ਗਜ ਅੰਕੁਸ ਪੁਨ ਹੋਇ। ਦਖਯ਼ ਕਰਨ ਬਿਜਈ ਕਹਤ ਮਨਮਥ ਅਧਿਪਤ ਸੋਇ ॥ ੧ ॥ ਵਕਾਰ ਕੇ ਜੋ ਆਠ ਅਰਥ ਹੈਂ ਮੇਦਾਦਿਕ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਗੁਰੂ, ਚੌਥਿ ਅਰਥ ਹਕਾਰ ਮੇਂ ਜੋ ਉਕਾਰ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਖਟ ਅਰਥ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋ

ਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਹਗੁਰੂ॥ ਅਥ ਫਤਹ ਇਸ ਲਫਜ਼ ਕਾ ਸ੍ਰੂਪ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਗਿਆਸੁਲੁਗਾਤ ਤਥਾ ਮੁਸਤਲਹਾਤ ਕੀ ਕਿਤਾਬ ਨੇਂ ਯਥਾ ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਫਤਹ ਨਾਮ ਹੀ ਜ਼ਬਰ ਕਾ ਹੈ ਅਰੁ ਅਰਬੀ ਲਫ਼ਜ਼ ਹੈ ਔਰ ਮਾਇਨੇ ਇਸਕੇ ਕੁਸਾਦਨ ਔ ਕੁਸਾਇ ਹੈ ਐਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਫਤਹ ਕਸਰ ਜ਼ਮ ਇਨਕੇ ਪ੍ਰਯਾਯ ਹੈਂ ਜ਼ਬਰ ਜ਼ੇਰ ਪੇਸ਼ਤੋ, ਫਤਹ ਨਾਮ ਜ਼ਬਰ ਕਾ ਹੈ ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਹਿੰਦੀ ਮੇਂ ਫਤਹ ਕਾ ਅਰਥ ਜੀਤ ਕਰੀਤਾ ਹੈ॥ ਪੁਨਾ ਫਤਹ ਇਸ ਲਫਜ਼ ਕੋ ਕੋਊ ਏਕ ਫਤੇ ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਯਹ ਪਾਠ ਸਮਯਕ ਨਹੀਂ ਸਮਯਕ ਪਾਠ ਫਤਹ ਐਸੇ ਹੀ ਹੈ ਜਬ ਤਕ ਜ਼ਬਰ ਨ ਦੀਆ ਜਾਇ ਤਬ ਤਕ ਚਾਹੇ ਫਤੇ ਪਢੈ ਚਾਹੇ ਫੁਤੇ ਪਢੈ ਵਾ ਫਿਤਹ ਪਢੈ ਔਰ ਜਬ ਜ਼ਬਰ ਦੀਆਜਾਇ ਤਬ ਫਤਹ ਐਸੇ ਪਢਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਜ਼ਬਰ ਫਾਰਸੀ ਮੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਫਤਹ ਜ਼ਬਰ ਅਰਬੀ ਮੇਂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਇਸਤਰਹ ਕੋ ਫਤਹ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਿ ਇਸਮੈ ਕੌਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਜੋ ਫਤਹ ਯੇਹੀ ਪਢਾ ਜਾਇ ਤੋਇਸਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਇਸਕੇ ਪਢਨੇ ਔ ਲਫਜ਼ ਕਹਿਨੇ ਮੇ ਮੁਹਜ਼ਿਆਦਹ ਖੋਹਲਨਾ ਪੜਤਾ ਹੈ ਔ ਅਵਾਜ਼ ਖੈਂਚਕਰ ਪ-ਢੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ਅਰ ਏਕ ਹੁਨਰ ਹੈ ਕੁਸਤੀ ਕਾ ਜੋ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰਾਦਿ ਵਿਦਯਾ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਸ਼ਤਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਜੈਸੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕੇ ਪੀਛੇ ਕਮਰਬੰਦ ਸੇਂ ਜਲਦੀਸੇਂ ਹਾਥ ਡਾਲਕਰ ਤਿਸਕੋ ਊਂਚੇ ਉਠਾਨਾ ਅਰ ਤਲੇ ਗਿਰਾਨਾ ਸੋ ਇਸ

ਜੀਤ ਕੋ ਫਤਹ ਕਹਤੇਹੈਂ ॥ ਇਤਿਅਪਰਾਬਿਗ੍ਯਾਖਜਾ ॥ ਏਕਾ
ਖਜ਼ਰ ਕੋਸਾਨੁਸਾਰ ॥ ਫਤਹ ਸਬਦ ਕਾ ਅਰਥ ਏਕਾਖਜ਼ਰਕੋ
ਸੇ ਯਥਾ ॥ ਫਤੇਵਾਤੇਫਕਾਰਃ ਸਗ੍ਯਾਤ ਤਥਾਹ੍ਰਾਨੇਪ੍ਰਕੀਰਤਤਾਃ
ਫੂਤਕਾਰੇਪਿਚਕਫਃ ਪ੍ਰੋਕਤਸੁਥਾ ਨਿਸ਼ਫਲਭਾਖਣੇ॥ ਕਫ ਵਾ
ਤ ਪ੍ਰਕਾਰਨ ਫੂਤਕਾਰਨ ਨਿਸਫਲਭਾਖਨ ॥ ਯਹਪੰਚ ਪਦਾਰ
ਥ ਮੇਂ ਫਕਾਰ ਕੀ ਸਕਤੀ ਹੈ ॥ ਪੁਨਃ ਤਕਾਰਃਕੀਰਿਤਿਤਸ੍ਰੌ
ਰੇ ਕ੍ਰੋੜ ਪੁਛੇ ਪ੍ਰਕੀਰਤਤਃ ਦੋ ਪਦਾਰਥ ਮੇ ਤਕਾਰ ਕੀ ਸਕ
ਤੀ ਹੈ ਅਗ੍ਰੇਹਕਾਰਹੈ ਸੋ ਬਿਸਰਗਸਥਾਨੀ ਭੀ ਹੈ ਕਯੋਂਕਿ
ਬਿਸਰਗ ਔ ਹਕਾਰ ਦੋਨੋਂ ਕਾ ਕੰਠ ਸਥਾਨ ਹੈ ਔਰ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸ਼ਲੋਕੋਂ ਮੇ ਵਿਸਰਗੋਂ ਕੀ ਜਾਗ
ਹ ਹਕਾਰ ਹੀ ਲਿਖਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਜੈਤਸਰੀ ਕੀ ਵਾਰਮੇ
ਆਦਕਾ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਰੂਪ ਸਲੋਕ ॥ ਆਦਿ ਪੂਰਨ ਮਧ ਪੂ
ਰਨ ਅੰਤ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਹ ॥ ਸਿਮਰੰਤਿ ਸੰਤ ਸਰਬਤ੍ਰ ਰ
ਮਣੰ ਨਾਨਕ ਅਘਨਾਸਨ ਜਗਦੀਸ੍ਵਰਹ ॥ ਔਰ ਭਿੰਨਭੀ
ਏਕਾਖਜ਼ਰ ਕੋਸ ਮੇ ਹਕਾਰਾਰਥ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਤਥਾਚ ਹਃ ਕੋ
ਪੇ ਵਾਰਣੇ ਹਸੁ ਤਥਾ ਸੂਲ਼ੀ ਪ੍ਰਕੀਰਤਤਃ ਕੋਪ ਵਾਰਣ ਸੂ
ਲ਼ੀ ਤੀਨ ਪਦਾਰਥ ਮੇਹਕਾਰ ਕੀ ਸਕਤੀ ਹੈ ॥ ਤਥਾ ਸਿਧ
ਕਿਯਾ ਭਯਾ ਸੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਫਕਾਰ ਕੇ ਵਾਤ ਕਫ
ਦੋ ਅਰਥ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਤਕਾਰ ਕਾ ਏਕ ਚੋਰ ਵਾਚੀ ਅਰ
ਥ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਕੇ ਅਰਥ ਯਹ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਏਤਾਵਨ
ਮਾਤ੍ਰਜੋਮੰਤਰਹੈ ਸੋ ਸ੍ਵਭਾਵਿਕ ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਚਾਲਤ ਬੋਲਤ

ਖਾਵਤ ਪੀਵਤ ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਦੁਖ ਦਰਦ ਛੀਕ ਜੰਭੁਆਈ ਕੂਪ ਗਰਤ ਪਰਬਤਾਦਿਪਤਨਕਾਲ ਕੇ ਸਮੈ ਉਚਾਰਨ ਕਰਾ ਹੂਆ ਅਨੰਦਾਦਿਕ ਮੇ ਉਚਾਰਾ ਹੂਆ ਕੋਪ ਪੂਰਬਕ ਆਨੰਦ ਪੂਰਬਕ ਸਰਬਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਉਚਾਰਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਵਾਤ ਪਿਤ ਕਫਾਦਿਕ ਜੋ ਰੋਗ ਹੈਂ ਸੋ ਤਿਨਕੋ ਚੁਰਾਇ ਲੇਤਾ ਹੈ ਕਹਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸਮਰਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਭੀ ਜੇਕਰ ਬਾਨੀ ਸੇਂ ਉਚਾਰਨ ਕੀ ਸਮਰਥ ਨਹੀ ਹੈ ਤਬ ਜੈਸੇ ਪਾਂਡਵ ਗੀਤਾ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਨਾਰਾਯਣੋ ਨਾਮ ਨਰਾਣਾਂ ਪ੍ਰਸਿਧਚੌਰਃ ਕਥਿਤਃ ਪ੍ਰਿਥਿਵਜਾਂ ਅਨੇਕਜਨਮਾਰਜਿਤ ਪਾਪ ਸੰਚਯੰ ਹਰਤਿਸਮਰਣਮਾਤਏਵਯਃ ॥ ਕਫ ਵਾਤ ਪਿਤ ਰੋਗ ਪਾਪੋਂਕਰ ਹੋਤੇ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਗੁਰੂ ਐਸੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਮੰਤ੍ਰ ਪਾਪੋ ਕੇ ਸਹਿਤ ਕਫਾਦਿ ਰੋਗੋਂ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਗੌੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਯਥਾ॥ ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ ਸਰਬ ਕੋ ਗਿਆਨ ॥ ਚਹੁ ਬਰਨਾ ਮੈ ਜਪੈ ਕੋਊ ਨਾਮ ॥ ਜੋ ਜੋ ਜਪੈ ਤਿਸਕੀ ਗਤਿ ਹੋਇ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗ ਪਾਵੈ ਜਨਕੋਇ ॥ ਕਰ ਕਿਰਪਾ ਅੰਤਰ ਉਰ ਧਾਰੈ॥ ਪਸੁ ਪਰੇਤ ਮੁਗਧ ਪਾਥਰ ਕਉ ਤਾਰੈ ॥ ਸਰਬ ਰੋਗਕਾ ਅਉਖਧ ਨਾਮ ॥ ਕਲਿਆਨ ਰੂਪ ਮੰਗਲ ਗੁਣ ਗਾਮ ॥ ਕਾਹੂ ਜੁਗਤ ਕਿਤੈ ਨ ਪਾਈਐ ਧਰਮ ॥ ਨਾਨਕ ਤਿਸ ਮਿਲੈ ਜਿਸ ਲਿਖਿਆ ਧੁਰ ਕਰਮ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਵਾਤ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਕਾਮ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਰ ਕਫ ਲੋਭ ਜਾਨੀਏ॥ ਅਰਿਪਤ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਉਚਾ

ਰਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹਾਦਿਕ ਕੋ ਚੁਰਾਇ
ਲੇਤਾ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਨਨੁ ॥ ਵਾਤ ਕਾਮ ਔ ਕਫ
ਲੋਭ ਪਿਤ ਕ੍ਰੋਧ ਯਹ ਅਰਥ ਸ੍ਵਕਪੋਲ ਕਲਪਤ ਹੈ ਕਿ ਕਹੂ
ਪੁਰਾਨਾਦਿਕੋ ਮੇਂ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਉਤਰ॥ ਇਸਮੇ ਸੁਨਿਏ
ਖਾਲਸਾ ਜੀ ॥ ਯਥਾ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸੇ ਕਾਕਭਸੁੰਡ ਗਰੁ
ੜ ਸੰਬਾਦੇ ॥ ਚੌਃ ॥ ਸੁਨਹੁਤਾਤ ਅਬ ਮਾਨਸ ਰੋਗਾ ॥ ਜਿਹਤੇ
ਦੁਖਪਾਵਹਿ ਸਭ ਲੋਗਾ ॥ ਮੋਹ ਸਕਲ ਬਜ਼ਾਧਿਨ ਕਰਮੂਲਾ
॥ ਤਿਨਤੇ ਪੁਨ ਉਪਜਹਿ ਸਭ ਸੂਲਾ ॥ ਕਾਮ ਵਾਤ ਕਫ ਲੋਭ
ਅਪਾਰਾ ॥ ਕ੍ਰੋਧ ਪਿਤ ਨਿਤ ਛਾਤੀ ਜਾਰਾ ॥ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰਹਿ ਜੋ
ਤੀਨਹੁ ਭਾਈ॥ ਉਪਜੈ ਸਨਪਾਤ ਦੁਖਦਾਈ ॥ ਵਿਖਜ਼ ਮਨੋ
ਰਥ ਦੁਰਗਮਨਾਨਾ ॥ ਤੇ ਸਭ ਸੂਲ ਨਾਮ ਕੋ ਜਾਨਾ ॥ ਮਮ
ਤਾ ਦਾਦੁ ਕੰਡੂ ਇਰਖਾਈ ॥ ਹਰਖ ਬਿਖਾਦ ਗਰਹਿ ਬਹੁਤਾ
ਈ ॥ ਪਰ ਸੁਖ ਦੇਖ ਜਰਇਸੋਖਈ ॥ ਕੁਸਟ ਦੁਸਟਤਾ ਮ
ਨ ਕੁਟਿਲਈ ॥ ਅਹੰਕਾਰ ਅਤਿ ਦੁਖਦ ਡਮਰੂਆ ॥ ਦੰਭ ਕ
ਪਟ ਮਦ ਮਾਨਨਹਰੂਆ ॥ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਉਦਰ ਬ੍ਰਿਛ ਅਤਿ ਭਾ
ਰੀ ॥ ਤ੍ਰਿਵਿਧ ਈਖਨਾ ਤਰਨ ਤਿਜਾਰੀ ॥ ਜੁਗ ਵਿਧ ਜ੍ਵਰ ਮ
ਤ ਸਰ ਅਬਿਬੇਕਾ ॥ ਕਹਲਗ ਕਹੌ ਕੁਰੋਗ ਅਨੇਕਾ ॥ ਦੋਃ
॥ ਏਕ ਬਿਜ਼ਾਧਿ ਬਸਨਰ ਮਰਹਿਯਹ ਅਸਾਧ ਬਹੁ ਬਜ਼ਾਧਿ
॥ ਪੀੜਤ ਸੰਤਤ ਜੀਵ ਬਹੁ ਸੋਕਿਮ ਲਹੈ ਸਮਾਧਿ ॥ ਯਥਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਆਸਾ ਰਵਦਾਸ ਜੀ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਮੀਨ ਭ੍ਰਿੰਗ ਪ
ਤੰਗ ਕੁੰਚਰ ਏਕ ਦੋਖ ਬਿਨਾਸ ॥ ਪੰਚ ਦੋਖ ਅਸਾਧ ਜਾਂ ਮੈ

ਤਾਂ ਕੀ ਕੇਤਕ ਆਸ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਨੇਮ ਧਰਮ ਆਚਾਰ ਬ੍ਰਤ
ਜੋਗ ਜਗਯ ਬ੍ਰਤਦਾਨ ॥ ਭੈਖਜ ਪੁਨਕੋਟਿਨ ਨਹੀ ਰੋਗਜਾਹਿ
ਹਰਿਯਾਨ ॥ ਚੌਂਃ॥ ਯਹ ਬਿਧ ਜੀਵ ਸਕਲ ਜਗ ਰੋਗੀ ॥
ਸੋਕ ਹਰਖ ਭੈ ਪ੍ਰੀਤ ਵਿਯੋਗੀ ॥ ਮਾਨਸ ਰੋਗ ਕਛੁਕ ਮੈ ਗਾ
ਏ॥ ਹੈ ਸਭਿਕੇ ਲਖ ਬਿਰਲੈ ਪਾਏ॥ ਜਾਨੈਤੇ ਛੀਜਹਿ ਕਛੁ
ਪਾਪੀ ॥ ਨਾਸਨ ਪਾਵਹਿ ਜਨ ਪਰਤਾਪੀ ॥ ਵਿਸਯ ਕੁਪੰਥ
ਪਾਇ ਅੰਕੁਰੇ ॥ ਮੁਨਿਹੁਰਿਦੇ ਕਾ ਨਰ ਬਾਪੁਰੇ ॥ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਨਾਸਹਿ ਭਵ ਰੋਗਾ ॥ ਜੋ ਇਹ ਭਾਂਤ ਬਨੈ ਸੰਜੋਗਾ ॥ ਸਤਿ
ਗੁਰ ਵੈਦਯ ਬਚਨ ਬਿਸ੍ਵਾਸਾ ॥ ਸੰਯਮ ਯਹ ਨ ਬਿਖੈ ਕੀ ਆ
ਸਾ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਭਗਤ ਸਜੀਵਨ ਮੂਰੀ॥ ਅਨੂਪਾਨ ਸਰਧਾ
ਅਤਿਰੂਰੀ॥ ਯਹ ਵਿਧ ਭਲੇਹਿ ਰੋਗ ਨਸਾਹੀਂ ॥ ਨਾਹਿਤ
ਕੋਟਿ ਜਤਨ ਨਹਿ ਜਾਹੀਂ ॥ ਜਾਨਿਯੇ ਤਬ ਮਨ ਵਿਰੁਜ ਗੁ
ਸਾਂਈ ॥ ਜਬ ਉਰ ਬਲ ਬਿਰਾਗ ਅਧਿਕਾਈ॥ ਸੁਮਤਿ ਛੁ-
ਧਾ ਬਾਢੈ ਨਿਤਨਈ ॥ ਵਿਖੈ ਆਸ ਦੁਰਬਲਤਾ ਗਈ ॥ ਬਿ
ਮਲ ਗਯਾਨ ਜਲ ਜਬ ਸੁਨਹਾਈ ॥ ਤਬ ਰਹੁ ਰਾਮ ਭਕਤਿ
ਉਰਛਾਈ॥ ਸਿਵ ਅਜ ਸੁਕ ਸਨਕਾਦਿਕ ਨਾਰਦ॥ ਜੇ ਮੁ-
ਨਿ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਬਿਸਾਰਦ॥ ਸਭ ਕਰਮਤ ਖਗਨਾਇਕ
ਏਹਾ॥ ਕਰਿਯੇ ਰਾਮ ਪਦ ਪੰਕਜ ਨੇਹਾ॥ ਸ੍ਰੁਤਿ ਪੁਰਾਣ ਸ
ਭ ਗ੍ਰੰਥ ਕਹਾਹੀ ॥ ਰਘੁਪਤਿ ਭਕਤਿ ਬਿਨਾਸੁਖ ਨਾਹੀ ॥ ਕ
ਮਠ ਪੀਠ ਬਰੁ ਜਾਮਹਿ ਬਾਰਾ॥ ਬੰਧਯਾ ਸੁਤਿ ਸ੍ਰੁਤਿ ਕਾਹੁਹਿ
ਮਾਰਾ। ਫੂਲਹਿ ਨਭਵਰ ਬਹੁਬਿਧ ਫੂਲਾ। ਜੀਵਨੋ ਲਹਿਸੁ

ਖ ਹਰਿ ਪ੍ਰਤਿ ਕੂਲਾ ॥ ਤ੍ਰਿਖਾ ਜਾਇ ਵਰੁ ਮ੍ਰਿਗ ਜਲ ਪਾਨਾ । ਵਰਜਾਮਹਿ ਸਸਿ ਸੀਸ ਬਿਖਾਨਾ ॥ ਅੰਧਕਾਰ ਵਰੁਰਵਹਿ ਨਸਾਵਹਿ । ਰਾਮ ਬਿਮੁਖ ਨ ਜੀਵ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ ॥ ਹਿਮਤੇ ਅ ਨਲ ਪ੍ਰਗਟ ਬਰੁ ਹੋਈ। ਰਾਮ ਬਿਮੁਖਸੁਖ ਪਾਵਨ ਕੋਈ॥ ਦੋ: ॥ ਵਾਰਮਥੇ ਘ੍ਰਿਤ ਹੋਇ ਵਰ ਸਿਕਤਾ ਤੇ ਹੁਇ ਤੇਲ ॥ ਬਿਨ ਹਰਿ ਭਜਨ ਨ ਭਵ ਤਰਿਯ ਯਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪੇਲ ॥ ਮਸਕਹਿ ਕਰਹਿ ਬਿਰੰਚ ਪ੍ਰਭੁ ਅਜਹਿ ਮਸਕ ਤੇ ਹੀਨ॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਤਜ ਸੰਸਯੰ ਰਾਮ ਭਜਹਿ ਪਰਬੀਨ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਵਿਨਿਸ੍ਰਿਤੰ ਵਦਾਮਿਤੇ ਨਅਨਜਥਾਂ ਵਚਾਂਸਿਮੇ॥ ਹਰਿੰਨ ਰਾ ਭਜੰਤਿ ਯੇਤਿ ਦੁਸਤਰੰ ਤਰੰਤਿਤੇ॥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੇ ਜੋ ਮਾਨਸ ਰੋਗ ਹੈਂ ਤੇ ਕਛੁਕ ਕਥਨਕੀਏ ਹੈਂ ਯਹ ਸਭੀ ਨਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਾਮ ਐਸੇ ਜਬ ਜੀਵ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਬ ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂਨਾਮ ਰੂਪ ਜੋ ਏ ਕ ਚੋਰ ਹੈ ਇਸਮੇ ਐਸੀ ਸਕਤਿ ਹੈ ਜੋ ਚਿਤ ਮੈ ਭੀ ਕਾਮ ਆਦਿਕ ਪਦਾਰਥ ਹੋਇ ਤਬ ਤਾਤਕਾਲ ਚੁਰਾਇ ਲੇਤਾ ਹੈ॥ ਸੋ ਪਾਂਚ ਪਦਾਰਥ ਫਕਾਰ ਕੇ ਕਹੇ ਥੇ ਦੋਨੋਂ ਕੀ ਬਿਵਸਥਾ ਭਈ॥ ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰਨ ਫੂਤਕਾਰਨ ਨਿਸਫਲ ਭਾਖਨ ਸੋ ਤਕਾਰ ਕਾ ਵੋਹੀ ਤਸਕਰ ਵਾਚੀ ਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਅਰ ਪ੍ਰਕਾਰਾਦਿਕ ਐਸੇ ਲਗਾਵਨੇ ਜਬ ਜੀਵ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਤਬ ਜੀਵ ਕਾ ਜੋ ਨਿਸਪ੍ਰਯੋਜਨ ਭਾਖਨ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇ ਬਿਨਾ ਅਰ ਔਰ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪੂਰਬਕ ਰਾਜਾਦਿਕ ਸੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਵਾ ਦੁਖ ਪੀੜਾਦਿ ਕਰ ਜੋ ਪੁਕਾਰ ਥੀ ਅਰ ਫੁਤਕਾਰ ਕਜ਼ਾਫੂੰਫੂੰ ਸਬ ਦ ਅਰਥਾਤ ਅਭਿਮਾਨ ਅਰ ਕ੍ਰੋਧ ਸਹਿਤ ਜੋ ਬਾਣੀ ਥੀ ਗ ਰੀਬਨ ਕੋ ਝਿੜਕਨਾ ਅਵਿਚਾਰ ਸੇ ਬਾਤ ਕਰਨੀ ਯਹ ਸਭ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਹਰਿ ਲੀਨੀ ॥ ਉਚਾਰਨ ਕੀਏ ਹੂਏ ॥ ਅਬ ਤਕਾਰ ਕੇ ਆਗੇ ਜੋ ਹਕਾਰ ਹੈ ॥ ਆਗੇਤੋ ਵਿਸਰਗ ਸਥਾਨ ਕਰਕੇ ਅਰਥ ਕੀਯਾ ਹੈ ਅਬ ਜੁਦਾ ਅਰਥ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਹ ਕਾਰ ਕੋਪ ਕਾ ਵਾਚੀ ਹੈ ਤਥਾ ਵਾਰਣ ਨਾਮ ਬਰਜਨਕਾ ਨਾ ਹੀ ਕਾ ਹੈ ਫਕਾਰ ਕਾ ਜੋ ਨਿਸਫਲ ਭਾਸ਼ਨ ਹੈ ਅਰ ਹਕਾਰ ਕਾ ਕੋਪਾਰਥ ਮਿਲਾਕਰ ਤਕਾਰ ਕਾ ਚੋਰਾਰਥ ਹੀ ਰਹੇ ਅ ਰਥ ਕਜ਼ਾ ਭਜ਼ਾ ਕਿ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਉਚਾਰਣ ਕੀਏ ਕੋਪ ਅਰ ਬ੍ਰਿ ਥਾ ਅਲਾਪ ਯੇਹ ਸਭ ਹਰੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਵਾਰਨ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਮੰਤ੍ਰ ਚੁਰਾਇ ਲੇਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਕ੍ਰਿਪਨਤਾ ਥੀ ਇਸ ਜੀਵ ਕੇ ਚਿਤ ਮੇ ਜਬ ਭਜਨ ਕੀਆ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਤਬ ਉ ਦਾਰਤਾ ਇਸਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਤੀ ਭਈ ॥ ਆਗੇ ਜੋ ਕੋਊ ਕੁਛ ਪਦਾਰਥ ਮਾਂਗੈ ਤਬ ਕਹਤਾ ਥਾ ਕਿ ਨਹੀ ਹੈ ਜੋ ਹੋਇ ਤੋ ਭੀ ਜਬਾਬ ਦੇਤਾ ਥਾ ਅਬ ਵਹੁ ਨਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਨੇ ਚੁਰਾਇ ਲਈ ॥ ਤਥਾਚ ॥ ਦੋ: ॥ ਦਾਸੋਹੰ ਯਹ ਮਤਿ ਪੁਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮੋਹੁ ਤੀਸ੍ਰ ਢਾਰ ॥ ਹਰ ਲੀਨੋ ਦਾਕਾਰ ਤਿਨ ਗੋਪੀ ਅੰਬਰ ਹਾਰ ॥ ਤਥਾਚ ॥ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਦਾਤਾ ਸੂਮ ਪਰ ਸ਼ਲੇਖ ॥ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ਕਹੈ ਥੋ ਰੋ ਮਾਂਗੇ ਸਭ ਦੈਨ ਕਹੈ ਮੰਗਨ ਕੋ ਦੇਖ ਪਟ ਦੇਤ ਬਾਰ ਬਾਰ

ਹੈ। ਭੋਗੀ ਹ੍ਵੈ ਰਹਤ ਬਿਲਸਤ ਅਵਨੀਕੇ ਮਧਜ਼ ਕਨਕਨ ਜੋਰੈ ਦਾਨ ਪਾਰ ਪਰਵਾਰ ਹੈ। ਜਾਕੋ ਮੁਖ ਦੇਖੇ ਭਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀ ਘਰੀ ਹੋਤ ਸਦਾ ਸੁਭਜਨ ਮਨ ਭਾਏ ਨਿਰਧਾਰ ਹੈ। ਸੇਨਾਪਤਿ ਬਚਨਾ ਕੀ ਰਚਨਾ ਬਿਚਾਰੋ ਯਾਮੈ ਦਾਤਾ ਅਰ ਸੂਮ ਦੋਊ ਕਿਏ ਏਕਸਾਰ ਹੈ॥ ਸੋ ਇਸ ਕਬਿੱਤ ਮੇ ਜੀਵ ਕੀ ਦੋਨੋ ਅਵਸਥਾ ਲਗਾਇ ਲੇਨੀ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂਭਜਨ ਸੇ ਆਦਿ ਅਰ ਪੀਛੇ ਕੀ ਪਹਲੇ ਕ੍ਰਿਪਨਤਾਦਿ ਕਰ ਯੁਕ੍ਤ ਥਾ। ਅਬ ਉਦਾਰਤਾਦਿ ਕਰ ਯੁਕਤ ਹੂਆ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਹੁਗੁਰੂ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪ ਕਰ॥ ਤੀਸਰਾ ਹਕਾਰ ਕਾ ਅਰਥ ਸੂਲੀ ਹੈ। ਸੂਲੀ ਕਜ਼ਾ ਸੂਲ ਵਿਦਯਮਾਨ ਹੋਇ। ਜਿਸਕੇ॥ ਸੋਕਹਿਲਾਵੇਸੂਲੀ ਸੋ ਕੌਨ ਮਹੇਸ ਸ਼ਿਵ॥ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਜੀਵ ਸੂਲੀ ਕੇ ਤੁਲ ਹੂਆ। ਕਜ਼ਾ ਸਾਖਯ਼ਾਤ ਸ਼ਿਵ ਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ॥ ਕਿੰਵਾ ਖਾਨ ਪਾਨ ਪਹਿਰਾਨ ਕਾ ਜੋ ਸੂਲ ਥਾਦੁਖ ਜੋ ਹਅਹਾ ਕਹਾਂ ਸੇ ਖਾਇਗੇ ਪਹਿਰਹਿਗੇ। ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਅਠੇ ਪਹਿਰ ਭਉਦਾ ਫਿਰੈ ਖਾਵਣ ਸੰਦੜੇ ਸੂਲ। ਦੋਜ਼ਕ ਪਉਦਾ ਕਿਉਂ ਰਹੈ ਜਾਚਿਤਨ ਹੋਇ ਰਸੂਲ॥ ਪੁਨਃ॥ ਦੋਹਾ॥ ਨਰੁਕ ਪਰਨ ਤੇ ਡਰਤ ਹੈ ਨਰਕ ਪਰਨ ਤੇ ਨਾਹਿ॥ ਜਸ ਦਾਤਨ ਕੋ ਭਜਤ ਹੈਂ ਜਸਦਾ ਤਨੁ ਕੋ ਨਾਹਿ। ਸੋ ਸਭ ਹਰਾਗਯਾ ਇਸਕਾ ਪੂਰਬੋਕਤ ਚੋਰ ਕਰ ਅਰਥਾਤ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ। ਗੰਭੀਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਈ। ਦੀਨਤਾ ਦਰਿਦ੍ਰਤਾ ਦੂਰ ਭਈ। ਮਹਾ ਅਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਜੀਵ। ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਾ

ਸ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਸ
ਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਵੀਨ ਪੰਥ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਜਹਾਜ ਭੀ
ਨਵੀਨ ਰਚਤੇ ਭਏ। ਏਕ ਕਥਾ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰੀ ਹੈ। ਅਰ ਵੋਹ
ਸਿਖ ਭੀ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕਰ ਦੇਖਾ ਹੈ। ਹਮਾਰੀ ਭੀ ਸੇਵਾ ਤਿਸਨੇ ਕ
ਰੀ ਹੈ। ਸੋ ਤਿਸਕਾ ਨੇਮ ਰਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਾਤਕਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕ
ਰਕੇ ਸੰਗਤਜੀਮੇ ਪੰਚਗ੍ਰੰਥੀ ਪੋਥੀਕਾਪਾਠ ਕਰੇ ਨਿਤਪ੍ਰਤੀ
ਅਰ ਜੋ ਗੁਰੂ ਕੇ ਘਰਕਾ ਸਿਖ ਸਾਧ ਹੋਇ ਗ੍ਰਹਸਤੀ ਚਾਹੇ
ਬਿਰਕਤੁ ਸਭਕੋ ਬਿਠਾਈ ਜਾਇਦੁਪਹਰਤਕਤਦਨੰਤਰਜੇਤੇਹੋ
ਹਿ ਦਸ ਬੀਸ ਪਚਾਸ ਸਭਕੇ ਪਾਦ ਪ੍ਰਖਯਾਲਨ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰਧਾ
ਪੂਰਬਕ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਛਕਾਨਾ ਔਰ ਭੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸਕਤੁ ਅ
ਨੁਸਾਰ। ਪਰੰਤੂ ਔਰ ਭੇਖ ਕੀਨਾ। ਤਬ ਏਕ ਕਾਲ ਮੇ ਸ-
ਨਯਾਸੀ ਆਏ। ਤਬ ਉਨਹੋਂ ਨੇ ਕਹਾ ਯਹ ਪੰਥ ਤੋ ਨਵੀਨ
ਅਬ ਹੂਆ ਹੈ। ਤੁਮ ਦੱਤ ਜੀ ਕੇ ਮਾਰਗ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਵੋਹ
ਸਨਾਤਨ ਹੈ। ਤਬ ਵੋਹ ਕਹਿਨੇ ਲਗਾ। ਪੁਰਾਤਨ ਜਹਾਜ
ਮੇਂ ਖਤਰਾ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਅਰ ਨਵੀਨ ਜਹਾਜ ਮੇ ਬੇਖ
ਤਰਾ ਪਾਰ ਹੋਵੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਲਾਸ ਕਾ ਬਿਲਾਸ ਯਥਾਵਤ ਉ
ਤਰ ਕਾ ਉਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਦੀਆ ਤਥਾ ਹੀ ਐਸੇ ਭੀ ਜਾ-
ਨੀਏ ਕਿ ਕੇਵਲ ਨਵੀਨ ਕਲਪਤ ਨ ਹੀਂ ਸਨਾਤਨ ਹੈ ਸ
ਤਗੁਰੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਹੈ ਤਥਾ ਗੁਰੁਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇ ਭ
ਨੇਕ੍ਤੁ। ਸੇਵਕ ਕੇ ਭਰਪੂਰ ਜੁਗਹਜੁਗ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਸ
ਭ ਸਦਕਾ। ਨਿਰੰਕਾਰ ਪ੍ਰਭ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤ ਕਹ ਨ ਸਕੈ

ਕੋਊ ਤੂ ਕਦਕਾ। ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਰੇਤੈਂ ਅਗਨਤ ਤਿਨਕੋ ਮੋਹ ਭਇਆ ਮਨ ਮਦਕਾ॥ ਚੌਰਾਸੀ ਲਖ ਜੋਨ ਉਪਾਈ ਰਿਜ਼ਕ ਦੀਆ ਸਭਹੂੰ ਕੋ ਤਦਕਾ। ਸੇਵਕ ਕੇ ਭਰਪੂਰ ਜੁਗ ਹਜੁਗ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਸਭ ਸਦਕਾ। ਅਨੰਤ ਵਾਕੋਂ ਸੇ ਕਥ ਨ ਕਜ਼ਾ ਹੈ। ਅਥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਾਮ ਸੂਤ੍ਰ ਰੂਪ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਕੈਧੋਂ ਬੇਦ ਚਾਰ ਕੈਧੌਂ ਸਨਕ ਅਵਤਾਰ ਕੈਧੌਂ ਭਕ੍ਰਿਭੂਮ ਭਰ ਥੇ ਕੋ ਵਿਗਜ ਚਤੁਰ ਹੈ। ਬਿਸ਼ਨ ਭੁਜ ਚਾਰ ਕੈਧੌਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ਮੁਖ ਚਾਰ ਕੈਧੌਂ ਜਗ ਮੋ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਾਦ ਧਰਮ ਚਤੁਰ ਹੈ। ਸੁ ਕਬਿ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਚਿਤ ਮੋ ਬਿਚਾਰ ਲੀਜੈ ਗੁਰੂ ਜਸ ਚਾਂ ਦਨੀ ਕੇ ਖੰਭਨਾ ਅਪਰ ਹੈਂ। ਬਰਨ ਚਾਰ ਬਰਹੈ ਜੋ ਵਾਹਗੁ ਰੂ ਰਰ ਹੈਂ ਤੇ ਭਵਮੋ ਨ ਪਰਿ ਹੈ ਬਰਨ ਚਾਰ ਬਰ ਹੈਂ। ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਸੰਖੇਪ ਤੇ ਵਜ਼ਾ ਖਜ਼ਾਨ ਕੀਆ ਹੈ ਯਥਾ ਮਤੀ ਸੋ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਸਰਬ ਗ੍ਰੰਥੋ ਕੇ ਆਦਿ ਮੇ ਸਾਮਾਨਜ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ਾਯਨ ਮਃ ਸ੍ਰੀਮਭੇਰਾਮਾਨੁਜਾਯਨਮਃ ਇਤਿਆਦਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂਮੁਖ ਕ ਰੋ ਉਚਾਰ॥ ਹੋਇ ਦਇਆਲ ਕਰ ਲਏ ਉਧਾਰ॥ ਦੋਃ ॥ ਸਕਲ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੋ ਨਾਮ॥ ਬਾਟ ਘਾਟ ਸੁ ਖ ਦੁਖ ਬਿਖੈ ਭਜੋ ਤਜੋ ਸਭ ਕਾਮ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿ ਕਲਮਲਪ੍ਰਧੰਸਨੇਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਸੁਵਰਾਜੇ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਗਤਿ ਵੈਰਾਗਜ਼ ਵਿ ਗਜ਼ਾਨ ਪਕਾਸਕਾਯਾਂ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਦੁਤਿਯੋ ਸਾ

ਮਾਨਜ ਮੰਗਲ ਨਿਰੂਪਣੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਤਿਯੋ ਅੰਸੂ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ੧ ਓਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਜਾਪ ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ਛਪੈ ਛੰਦ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ॥ ਚੱਕ੍ਰਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਨ ਜਾਤ ਅਰ ਪਾਤ ਨਹਿਨ ਜਿਹ ॥ ਰੂਪ ਰੰਗਅਰੁ ਰੇਖ ਭੇਖ ਕਊ ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਕਿਹ ॥ ਅਚਲ ਮੂਰਤਿ ਅਨਭੌ ਪ੍ਰਕਾਸ ਅਮਿਤੋਜ ਕਹਿਜੈ ॥ ਕੋਟਿ ਇੰਦ ਇੰਦ੍ਰਾਨਿ ਸਾਹ ਸਾਹਾਨਿ ਗਣਿਜੈ ॥ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਮਹੀਪ ਸੁਰਨਰ ਅਸੁਰ ਨੇਤ ਨੇਤ ਬਨ ਤ੍ਰਿਣ ਕਹਤ॥ ਤ੍ਵ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਤ ਸੁਮਤਿ ॥ ੧ ॥

ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੋਤੀਸਰੂਪ ਅਖਿਲਕਲਾ ਪਰਿਪੂਰਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਰਾਜਸ੍ਤੋਤ੍ਰਕੇ ਆਦਿ ਮੇਂ ਮੰਗਲਾ ਚਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵਸਤੂਨਿਰਦੇਸਾਤਮਕ ॥ਚਕ੍ਰਚਿਹ ਨੇਤਿ॥ ਅਬਸ੍ਰੀ ਆਚਾਰਯ ਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਆਦਿ ਮੇ ਵਿਸੇਖ ਮੰਗਲ ਪ੍ਰਾਰੰਭਃ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਜਾਪ ਗ੍ਰੰਥ ਨਾਮ ਨਿਰੁਕਤਿ ਪੂਰਬ

ਕ ਵਯ਼ਾਖਯਾ ॥ ਜਨਮਮ੍ਰਿਤੁਯੋਰਜਰਾਵਯਾਧੇਰ ਜੀਰਣਾਤ ਜਾ
ਯਤੇ ਯਤः ਪਦਯਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾਨੰ ਜਾਪ ਇਤਯਾਭਿਧੀਯਤੇ
॥ ਇਤਿ ਨਾਮਨਰੁਕਤਿ ਅਥ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰਕਾ ਜਾਨੀਏ
ਅਰੁ ਮੰਤ੍ਰ ਗੁਪਤ ਪਰਿ ਭਾਖਨੇ ਹੈ ਅਰੁ ਜਪ ਵਯਕ੍ਤਾਯਾਂ ਵਾਚਿ
ਕਯਾ ਪ੍ਰਗਟੇ ਚਾਰਨਾਰਥ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਬਿਵਸਥਾ ਕਰਨੀ ਕਿ
ਕਉ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਗੁਪਤ ਮਧਯਮ ਬਾਨੀ ਕਰ ਪਾਠ
ਕਰੈਂਗੇ ਕਿਸੀਕਾਮਨਾਰਥ ਵਾ ਪ੍ਰੇਮਪੂਰਬਕ ਮਮੁਖਯੂ॥ਕਿੰਵਾ॥
ਬ੍ਰਹਮਗਯਾਨੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤਯ ਬੈਖਰੀ ਬਾਨੀ ਕਰਪਾਠ ਕਰੇਂਗੇ
ਕਈਕ ਮਾਨਸ ਪਾਠ ਕਰੇਂਗੇ ਅਰਥ ਸਾਰਕਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰ
ਤੇ ਹੂਏ ॥ ਜਾਪਕੀਅਰਥਵਯੁਤਪਤਿः ਜਪਯਤੇਤਿ ਜਾਪः ਜ
ਪੀਏ ਸੋ ਕਹੀਏ ਜਾਪ॥ਵਾ॥ ਜਪਏਵਜਾਪਹ ॥ ਜਪਹੀਜੋਇ
ਸੋ ਜਾਪ ॥ ਵਾ ॥ ਜਪਯਤੇਅਨੇਨੇਤਿਜਾਪः॥ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜਪ
ਕਰੀਏ ਸੋ ਕਹੀਏ ਜਾਪ॥ ਕੋਊ ਮਿਮਾਂਸਕ ਕਰਮੋ ਕਰ ਮੋਖਯ
ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਪਾਤੰਜਲਿ ਜੋਗ ਕਰ ਨੈਯਾਇਕ ਏਕ ਬਿੰਸਤੁ ਦੁ
ਖਧੂੰਸਕਰਵੇਦਾਂਤਿ ਗਯਾਨਕਰ ਸਾਂਖਯੀ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਕੇ
ਵਿਵੇਕ ਕਰ ਕਾਬਯ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਾਲੇ ਜਸ ਹੀ ਕੋ ਮੋਖਯ ਮਾਨ
ਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਸਭ ਕਲਿਸਟ ਮਾਰਗ ਹੈਂ ਕਿਸੀ ਮੇ ਹਿੰਸਾ ਸ
ਰੀਰ ਪ੍ਰਯਤਨਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮਾਦਿਕ ਮੇ ਅਰੁਮੋਖਯ ਕਾ ਪਰਮ ਸਾ
ਧਨਨਿਰਹਿੰਸਕ ਅਕਿਲਿਸਟਨਿਰਾਯਾਸਹੈਸੋਜਪ ਧਰਮ ਹੈ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭੀ ਆਦਿ ਮੇ ਜਪ ਹੀ ਉਪਦੇਸ
ਕੀਆਹੈ ਤਥਾਚ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਜਪੁ ॥ ਤਥਾਮਹਾਭਾਰਤੇਜਪੋ

ਹਿ ਸਰਬ ਧਰਮੇਭਜਃ ਪਰਮੋ ਧਰਮ ਉਚਯਤੇ ਅਹਿੰਸ਼ਯਾਹਿ ਭੂਤਾਂਨਾਂ ਜਪ ਜਗਜਃਪ੍ਰਵਰਤਤੇ॥ ਨਿਰਹਿੰਸਕ ਨਿਰਾਯਾਸਕ ਨਿਰਦ੍ਰਾਵਕ ਯਾਗਯ ਹੈ ਸਰਬ ਸਮੈ ਮੇ ਹੋਨੇਵਾਲਾ ਔਰ ਯ ਗਯੋਂ ਮੇ ਦੇਸਕਾਲ ਦੇਵਤਾ ਯਜਮਾਨਾਦਿਕੋ ਕਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਇਸ ਮੇਂ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾਯਾਂਦ ਸਮਾਧਯਾਯੇ॥ ਯਗਯਾਨਾਂਜਪਯਗਜੋਸਿ-ਇਤਿ ॥

ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਅਸੁਮੇਧ ਰਾਜਸੂਯਾਦਿਕ ਜੋ ਜਗਯ ਹੈ ਤਿਨਮੈਜਪ ਰੂਪ ਯਾਗ ਮੈ ਹੌਂ ਪੁਨਃ ਵਿਲਖਯਨਤਾ ਕੇ ਵਾਸ ਤੇ ਜਪ ਜਾਪੁ ਐਸੇ ਜਪੁ ਆਦਿ ਮੰਤ੍ਰਕਾਨਾਮ ਹੈ ॥ ਯੇਹ ਜਾਪ ਜਾਨੀਏ ਵਿਲਖਯਨਤਾ ਕੇ ਲੀਏ ਅਕਾਰ ਕੀ ਦੀਰਘਤਾ ਜਾਨਨੀ ਅਰ ਜੁਗਲੋਪਾਸਨਾ ਭੀ ਜਾਨ ਲੀਜੈ ਜਪੁ ਸਿਵ ਸਤੋਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰ ਜਾਪ ਮਹਾ ਮਾਯਾ ਸਿਵਾ ਸਤੋਤ੍ਰ ਜਾਨੀਏ ॥ ਆਗੇ ਆਪਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ॥ ਨਮਸਤ੍ਵੰ ਅਕਾਲੇ ॥ ਇਤਯਾ ਦਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗਉਚਾਰਨ ਕਰਨੇਹੈਂ ਅਰ ਉਭਯਾਤਮਕ ਅ ਰਥ ਤੇ ਸਭੀ ਪਦੋ ਕਾ ਇਹਾਂ ਆਗੇ ਨਿਰੂਪਨ ਹੋਗਾ ਭੀ ਸ ਮਾਨਤੇ ਬਿਸ਼ੇਸ ਕਰ ਸਰਬਤ੍ਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਲਗਾਇ ਲੇਵੇਂ ਗੇ ਪੁਨਃ ਯਹ ਪੰਥ ਹੀ ਮਹਾਂ ਮਾਯਾ ਭਗਵਤੀ ਕਾ ਹੈ ਇਸ ਮੇ ਕੁਛ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਹੈ ॥ਭਗਉਤੀ ਕਾ ਪੂਜਨ ਮੁਖਯ ਹੈ ਸਰ ਬ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਮੇ॥ ਦੋਃ ॥ ਦਾਸ ਜਾਨਕਰ ਦਾਸ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਪਾਰ ॥ ਆਪ ਹਾਥ ਦੇ ਰਾਖ ਮੁਹਿ ਮਨਕ੍ਰਮ ਬਚਨ ਬਿਚਾਰ ॥ ਤਥਾ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਿ ਕੇ ਦਸਮ ਸਕੰਧੇ

ਦੇਵੀ ਜੂ ਕੀ ਉਸਤੁਤੀ ਮੇ ॥ ਚੌਃ ॥ ਮੈਨ ਗਨੇਸਹਿ ਪ੍ਰਿਥਮ ਮ
ਨਾਊਂ । ਕਿਸ੍ਨ ਬਿਸ੍ਨ ਕਬਹੂੰ ਨਹੀ ਧਯਾਊਂ ॥ ਕਾਨ ਸੁਨੇ ਪਹਿ
ਚਾਨਨ ਤਿਨਸੋ ॥ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਮੋਰੀ ਪਗ ਇਨਸੋ ॥ ਮਹਾ
ਕਾਲ ਰਖਵਾਰ ਹਮਾਰੋ ॥ ਮਹਾਲੋਹ ਮੈ ਕਿੰਕਰ ਥਾਰੋ ॥ ਅਪ
ਨਾ ਜਾਨ ਕਰੋ ਰਖਵਾਰ ॥ ਬਾਹਿਗਹੇ ਕੀ ਲਾਜ ਬਿਚਾਰ ॥
ਦੋਃ ॥ ਸਗਲ ਦੁਆਰ ਕੋ ਛਾਡਕੈ ਗਹਯੋ ਤੁਹਾਰੋ ਦੁਆਰ ॥
ਬਾਹਿਗਹੇ ਕੀ ਲਾਜ ਅਸਿ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਤੁਹਾਰ ॥ ਇਤਿ
ਰਾਮਾਵਤਾਰੇ ॥ ਅਥਵਾ ਜਾਪ ਨਾਮ ਗਯਾਨ ਕਾ ਜਾਨੀਏ ॥
ਪੰਚਾਲ ਦੇਸ ਮੇ ਭਾਸ਼ਾ ਲੋਕ ਮੇ ਐਸੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰ
ਯੋਗ ਕਿਤੋ ਪੁਰਖ ਤੁਝਕੋ ਯਹ ਪਦਾਰਥ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾ
ਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਗਯਾਨ ਹੂਆ ਹੈ ਤੁਝ ਕੋ ਇਸ ਪਦਾਰਥ
ਕਾ ॥ ਅਰੁ ਜਪਜੀ ਮੇ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੂ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈ ॥ ਗਾਵੈ ਕੋ ਜਾਪੈ ਦਿਸੈ ਦੂਰ ॥
ਚੌਥੀ ਪਾਤਸਾਹੀ ਤਥਾ ਬਿਹਾਗੜੇ ਮੇ ॥ ਹਰਿ ਜਪਦਿਆ ਖਿਨ
ਢਿਲ ਨ ਕੀਚਈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਮਤ ਕਿ ਜਾਪੈ ਸਾਹੁ ਆਵੈ
ਕਿ ਨ ਆਵੈ ਰਾਮ ॥ ਪੁਨਃ ਜਾਪੈ ਜਿਉ ਸਿੰਘਾਸਨ ਲੋਇ ॥ ਤੇ
ਭਾਵਾਰਥ ਕਯਾ ਕਿ ਜੋ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਜਾਪਕ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਜਾ
ਪ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਪਦਾਰਥ ਹੈ
ਸੋ ਜਾਪੈਗਾ ਤਿਸਕਾ ਗਯਾਨ ਹੋਗਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਲਗੀਧਰ
ਜੂ ਦਰਦ ਖ੍ਵਾਹਿ ਜੀਵੋ ਕੀ ਤਰਫ ਸੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥
ਜਾਪ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ॥ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ਸ੍ਰੀਮੁਖ

ਵਾਕ ਜਾਪਜੀ॥ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਪੁ ਜਾਪੁ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਹੁ ਅਰਥਾਤ ਦਰਸਨ ਦੇਹਿ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਵਿਖੈ ਭੂਤ ਹੋਹੁ ਤੁਝ ਸੇ ਬਿਨਾ ਜੀਵ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਪਾਇ ਰਹੇ ਹੈਂ॥ ਡਖਣੇ ਮਹਲਾ ੫॥ ਮੂਹੀਆਊ ਸੇਜ ਨੈਣਾਂਪਿਰੀ ਬਿਛਾਵਣਾਂ॥ ਜੇਡੇਖੈ ਹਿਕਵਾਰ ਤਾ ਸੁਖ ਕੀਮਾਊ ਬਾਹਿਰੇ॥ ੧॥ ਦੀਵਾਨ ਗੋਯਾ ਯਥਾ ਗਜ਼ਲ॥ ਚੂੰਮਾਹ ਦੁਹਫਤੈ ਰੂ ਨਮਾਈ ਚਿਸ਼ਵਦ॥ ਇਮ ਸ਼ਬ ਮਹਿਮਨ ਅਗਰ ਬਿਆਈ ਚਿਸ਼ਵਦ॥ ੧। ਈਂ ਜੁਮਲੈ ਜਹਾਂ ਅਸੀਰਜ਼ੁਲਫ਼ਤ॥ ਯਕ ਲਹਜ਼ੈ ਅਗਰ ਗਿਰ੍ਹ ਕੁਸ਼ਾਈ ਚਿਸ਼ਵਦ॥ ੨॥ ਆਲਮ ਹਮੈ ਬੇਤੁਗਸ਼ਤ ਤਾਰੀਕ॥ ਖ਼ੁਰਸੈਦ ਸਿਫ਼ਤ ਅਗਰ ਬਰਾਈ ਚਿਸ਼ਵਦ॥ ੩ ਇਕ ਲਹਜ਼ਹ ਬਿਯਾਉ ਦਰਦੋ ਚਸ਼ਮਮ ਬਿਨਸ਼ੀ॥ ਦਰਦੀ ਦਹਨਿਸ਼ਸਤਹਿ ਦਿਲ ਰੁਬਾਈ ਚਿਸ਼ਵਦ॥੪॥ ਈਂ ਹਿੰਦੂ ਖਾਲਿਕਾਂ ਬਰੂਯਤੁ ਸ਼ੈਦਾਸਤ॥ ਬਿ ਫ਼ਿਰੋਸ਼ੀ ਅਗਰ ਨਕਦ ਖ਼ੁਦਾਈ ਚਿਸ਼ਵਦ॥ ੫॥ ਦਰ ਦੀਦਹ ਤੁਈ ਓਮਨ ਬਹਰਕੂ ਜੋਯਾ॥ ਅਜ਼ ਪਰਦਏ ਗ਼ੈਬ ਰੂਨੁਮਾਈ ਚਿਸ਼ਵਦ॥ ੬॥ ਤੁਰਕੇ ਨਿਗਹ ਤੋਕਿ ਆਲਮਖ਼ੂੰਰੇਜ਼ਦ॥ ਯਕ ਲਹਜ਼ੈ ਅਗਰ ਚਸ਼ਮਨੁਮਾਈ ਚਿਸ਼ਵਦ॥ ੭॥ ਗੋਯਾਸ੍ਤ ਬਹਰ ਤਰਫ ਸੁਰਾਗ਼ਤ ਜੋਯਾ॥ ਗਰਗੁਮ ਸ਼ੁਦਹ ਰਾ ਰਹਨੁਮਾਈ ਚਿਸ਼ਵਦ॥ ੮॥ ਅਫਜ਼ੂ॥ ਜੁਮਲਹ ਆਲਮਬੇ ਤੁਹੈਰਾਨਸ੍ਤ ਬਸ॥ ਸੀਨਹ ਅਜ਼ ਹਿਜਰੇ ਤੁ ਬਿਰੀਆਂਨਸ੍ਤਬਸ॥ ੧॥ ਤਾਲਿਬੇ ਮੌਲਾ ਹਮੇਸ਼ੈ ਜ਼ਿੰਦਹ ਅਸ੍ਤ॥ ਬਰਜ਼ਬਾਨਸ਼ਜ਼ਿਕਰ ਸੁਬਹਾ

ਨਸੁ ਬਸ ॥ ੨ ॥ ਖਾਲਮੁਸ਼ਕੀਨਸ਼ ਦਿਲੇ ਆਲਮ ਰਬੂਦ
॥ ਕੁਫ਼ਰ ਜ਼ੁਲਫ਼ਸ਼ ਦਾਮ ਈਮਾਨੁਸੁ ਬਸ ॥ ੩ ॥ ਜ਼ੂਦ ਬਿ
ਨੁਮਾ ਆਂਰੁਖੇ ਚੂੰ ਆਫ਼ਤਾਬ ॥ ਈਂ ਇਲਾਜੇ ਚਸ਼ਮ ਗਿਰਿਯਾਂ
ਨਸੁ ਬਸ ॥ ੪ ॥ ਦਿਲਨਸਾਰੇ ਕਾਮਤੇਰਾਨਾਇਓ ॥ ਜਾਂਫ਼ਿ
ਦਾਇ ਜਾਨ ਜਾਨਾਨਸੁਬਸ ॥ ੫ ॥ ਗਰ ਬਪੁਰਸੀ ਯਕ ਨ
ਫ਼ਸ ਅਜ਼ ਹਾਲਮਨ ॥ ਕੀਸੁ ਗੋਯਾ ਖ਼ੁਸਤ ਦਰਮਾਨਸੁ ਬਸ
॥ ੬ ॥ ਅਥ ॥ ਐ ਕਮਾਲੇਤੁਕਮਾਲਸੁਕਮਾਲ ॥ ਐਜਮਾਲੇ
ਤੁਜਮਾਲਸੁਜਮਾਲ ॥ ੧ ॥ ਬੇਤੁਯਕਦਮ ਮੇਗੁਜ਼ਰਦ ਸਦ
ਸਾਲਸੁ ॥ ਈਂਵਬਾਲਸੁਵਬਾਲਸੁਵਬਾਲ ॥ ੨ ॥ ਐਕਿਜ਼ਿ
ਜ਼ੁ ਦੀਕਤਰ ਅਜ਼ ਸ਼ਹਰਗ ਆਲਮ ਹੈਰਾਂ ॥ ਯਾਰਮਾ ਈਂ
ਚਿਖਜ਼ਾਲਸੁਖਜ਼ਾਲਸੁਖਜ਼ਾਲ ॥ ੩ ॥ ਔਰ ਯਹ ਭੀ ਬਾਤ
ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਯ ਪਦਾਰਥ ਕਾ ਨਾਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਨ
ਕਾ ਭੀ ਵਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਨਕ ਭੀ ਤੋਲਾ ਅਰ ਵ
ਟਾ ਭੀ ਤੋਲਾ ਜੈਸੇ ਦੇਸ ਸੈਂਧਵ ਰਾਜਾ ਭੀ ਸੈਂਧਵ ਦੇਸ
ਭੀ ਮਗਧ ਰਾਜਾ ਭੀਮਗਧ ਐਸੇਹੀ ਤਿਰਹੂਤ ਪੰਚਾਲ ਕੁਰੂ
ਜਾਂਗਲ ਮਾਥੁਰ ਸੂਰਸੈਨ ਬੰਗਾਲ ਨੈਪਾਲਾਦਿਕ ਭਾਵ
ਯਹ ਕਿ ਜੋ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਸਰਧਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਜਾਪਹਿਗੇ ਤਿ
ਨ ਕੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜਾਪੈਗਾ ਕ੍ਯਾ ਅਪਰੋਖ੍ਯ ਹੋਗਾ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਾ ॥ ਕਜ਼ਾ ਉਤਪੰਨਹੋਵਿਹਿਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋ-
ਖ੍ਯ ਤਥਾ ਸਤ ਸੰਤੋਖਾਦਿ ਦੈਵੀਸੰਪਦਾ ਜਿਸਸੇਂ ਅਰ ਉਤ
ਪੰਨ ਹੂਏ ਹੂਏ ਜੋ ਪਦਾਰਥ ਹੈਂ ਤਿਨਕੀ ਤਥਾ ਔਰ ਅਨੰਤ

ਉਪ੍ਦ੍ਰਵਵੋਂ ਸੇ ਜੋ॥੫॥ਕਤ੍ਰਾ ਪਾਲਨਾਕਰੇਸੋ ਕਹਿਯੇਜਾਪ ॥ਐਸੇ ਨਿਰੁਕ੍ਤਿਕ ਅਰਥ ਜਾਨੀਏ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੌ ਜਪਤੇ ਹੈਂ। ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤਿਨਕੋ ਜਪਤਾ ਹੈ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ਮੈ ਗੁਨਬੰਧ ਸਕਲ ਕੀ ਜੀਵਨ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਮੇਰੇ ਦਾਸ। ਏਕਾਦਸ ਸੂੰਧੇ ਯਥਾ। ਉੱਧਵ ਪ੍ਰਤਿ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਚੰਦ੍ਰ ਬਾਕਯੰ। ਨਿਰਪੇਖਕੰ ਮੁਨਿੰਸ਼ਾਂਤੰ ਨਿਰਵੈਰੰ ਸਮਦਰਸ਼ਿਨੰ॥ ਅਨੁਬ੍ਰਾਜਮਤ੍ਰਹੰਨਿਤ੍ਰੰ ਪੂਯੇਯੇਤ੍ਰੰਘ੍ਰਿਰੇਣੁਭਿਃ॥ ਜੋ ਮੇਰਾ ਪਯਾਰਾ ਹੈ ਮੁਨਿ ਮਨਨਸੀਲ ਹੈ ਸ਼ਾਂਤਾਤਮਾ ਹੈ ਨਿਰਵੈਰ ਹੈ। ਸਮਦਰਸੀ ਹੈ ਵੋਹ ਜਬ ਅਪਨੀ ਇਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਤਾ ਹੈ। ਤਬ ਮੈ ਭੀ ਉਸਕੇ ਪੀਛੇ ਚਲਤਾ ਹੋਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਪੀਛੇ ਚਲਨੇ ਕਾ ਕਿ ਇਸਕੀ ਚਰਣ ਧੂੜ ਮੁਝਪੈ ਪੜੈ। ਅਰ ਮੈ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋਂਵਹੁ ਅਨੰਤ ਮੈਨੇ ਰਾਵਨਾਦਿ ਬ੍ਰਹਮ ਰਾਖਸ਼ਸ ਮਾਰੇ ਹੈਂ॥ ਪੁਨਾ॥ ਗਿਰਾ ਗਾਂਠ ਨਹੀਂ ਬਾਂਧਤੇ ਜਬ ਦੇਵੈ ਤਬ ਖਾਹਿ। ਗੋਬਿੰਦ ਤਾਂਕੇ ਪੀਛੇ ਫਿਰੈ ਮਤਭੂਖੇ ਰਹਿ ਜਾਹਿ। ਅਥਵਾ ਐਸੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰੰਤਰ ਦੀਰਘ ਕਾਲ ਸਤਕਾਰ ਪੂਰਬਕ ਜੋ ਕਾਰਜ ਕਰਿਏ। ਸੋਫਲ ਪਰਦਾਤਾ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਅਤਤ੍ਰਵਸਤ੍ਰਕ ਟਿੱਟਭਨਤ੍ਰਾਯਕਰ ॥ ਟਿੱਟਭਨਤ੍ਰਾਯ ਇਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ। ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕੇ ਤੀਰੇ ਕਿਸੀ ਟਿਟਹਰੀ ਨੇ ਅੰਡੇ ਦੀਏ। ਸਮੁਦ੍ਰ ਕੀ ਲਹਰ ਸੋਂ ਬਹਿ ਗਏ॥ ਟਿਟਿਹਰੀ ਸੋਕਾਤੁਰ ਹੂਈ। ਪਤੀ ਨੇ ਧੀਰਜ ਦੀਆ॥ ਪੁਨਾ॥ ਬਹਾਏ ਫੇਰ ਧੀਰਜ ਦੀਆ ਤੀਸਰੀ ਦਫੈ

ਕੁਪਿਤ ਹੋਕਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਸੁਕਾਨੇ ਮੇ ਲਗ ਪੜੇ। ਜਲ ਕੀ ਚੁੰਚ ਬਾਹਰ ਗੇਰਹਿ। ਰੇਤ ਕੀ ਚੁੰਚ ਭੀਤਰ ਡਾਰਹਿ ਔਰ ਪੰਛੀ ਪੂਛੈ ਤਬ ਕਹੈ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈ ਤਬ ਕਰੋ ਨਹੀਂ ਤੋ ਚੁਪ ਰਹੋ ਐਸੇ ਬਹੁਤ ਪੰਖੀ ਏਹੀ ਕਾਰ ਕਰਨੇ ਲਗ ਪੜੇ ਏਕ ਕੌਤਕ ਹੋ ਰਹਾ ਤਬ ਨਾਰਦ ਜੀ ਆਏ। ਉਨੋਨੇ ਪੂਛਾ ਤਬ ਪੰਛੀਓਂ ਨੇ ਕਹਾ ਸੁਕਾਵੈਂਗੇ। ਨਾਰਦ ਜੀਨੇ ਕਹਾ ਅ-ਪਨੀ ਓਰ ਦੇਖੋ ਸਮੁਦ੍ਰ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖੋ ਤਬ ਕਹਨੇ ਲਗੇ ਕਿ ਜੀਵਾਤਮਾ ਔਰ ਕਾਲ ਨਿਤ੍ਯ ਹੈ। ਦੋ ਚਾਰ ਦਸ ਬੀਸ ਜ-ਨਮ ਤਕ ਸੁਕਾਵੈਂਗੇ। ਤਬ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਨਾਰਦ ਜੀ ਗਰੁੜ ਜੀ ਕੋ ਭੇਜਤੇ ਭਏ। ਜੋ ਤੁਮਾਰੀ ਪਰਜਾ ਦੁਖੀ ਹੋਰਹੀ ਹੈ ਤਬ ਗਰੁੜ ਜੀਨੇ ਪੂਛਾ ਤਿਨਕੋ ਤਬ ਨਾਰਦ ਵਤ ਪੰਖੀਓਂ ਨੇ ਕਹਾ ਤਬ ਗਰੁੜ ਜੀਨੇ ਪੰਖਦੋ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਿਯਾ ਸੋ ਜੋਜਨੋਂ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਮੁਦ੍ਰ ਸੂਕ ਗਯਾ ਜੀਵ ਦੁਖੀ ਹੂਏ ਤਬ ਅੰਡੇ ਦਿਏ ਖਿਮਾਪਨ ਕਰਾਯਾ ਸਮੁਦ੍ਰਨੇ ॥ਇਸਕੋ ਟਿੱਟਭਨ੍ਯਾਯ ਕਹਤੇ ਹੈਂ। ਯਥਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪਾਰਬਤ੍ਯੋ ਵਾਚ॥ ਸਪ੍ਤਰਿਖਿਓਂ ਪ੍ਰਤਿ॥ਜਨਮ ਕੋਟ ਭਰਿ ਰਗਰ ਹਮਾਰੀ। ਬਰੌਸੰਭ ਨਤੁ ਰਹੌ ਕੁਮਾਰੀ।ਤੌਭਾਵਾਰਥ ਕਿਆ। ਕਿ ਜਾਪ ਭੈਪੁਰਖ ਜਾਪੁ ਜਾਪੁ ਜਾਪ ਪਦ ਜੋ ਹੈ ਸੋਤੰਤ੍ਰ ਹੈ। ਤੰਤ੍ਰ ਤਿਸਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ਕਿ ਏਕਵੇਰੀ ਉਚਾਰਨੇ ਕਰ ਅਨੰਤਵੇਰੀ ਕਾ ਬੋਧ ਹੋਇ ਜਿਸ ਸੋ ਅਰ ਅਨੰਤਾਰਥ ਕਾ ਬੋਧ ਹੋਇ। ਤੋ ਜਾਪ ਐਸੇ ਪਦਸੇ ਯਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਏਕਤੋ ਜਾਪ ਜਾਪ ਐਸੇਅਭ੍ਯਾਸ ਕਾ ਉਪ

ਦੋਸ਼ ਕਰਤਾ ਹੈ ਯਹਿ ਪਦ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਹੋਤੀ
ਹੈ। ਕਿਹੇਭਗਵਨਜਾਪਵਾ॥ਹੇਪੁਰਖਅਭਯਾਸਨਿਰੰਤਰਕਰ॥
ਤੁਝਕੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਾਪੈਗਾ। ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥਨਾਮ ਜਾਪ ਵਿ-
ਖਯਾ ॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕਯ ਇਸਕੀਵਯਾਖਯਾ। ਮੰਤ੍ਰ ਕੀ
ਸ਼ੁਧੀ ਗੁਰਮੁਖਾਰਬਿੰਦਸੇਲਿਖੀ ਹੈ ॥ ਅਨਯਥਾਅਸ਼ੁੱਧ ਉ-
ਚਾਰਨ ਹੋਇ ਤੋ ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਬ੍ਰਜ ਪਾਠਕ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ
। ਸਿਖਯਾ ਮੇ ਲਿਖਾਹੈ ॥ ਮੰਤ੍ਰੋਹੀਨਃਸ੍ਵਰਤੋਵਰਣਤੋ ਵਾ ਮਿਥਯਾ
ਪ੍ਰਯੁਕ੍ਤੋ ਨਤਮਰਥਮਾਹ। ਸਵਾਗਵਜਰੌਯਜਮਾਨੰਹਿਨਸ੍ਤਿ ਯ
ਥੇਂਦ੍ਰ ਸ਼ਤ੍ਰੋਸ੍ਵਰਤੋ ਪਰਾਧਾਤਇਤਿ ॥ ਯਦਪਿਇਸਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾ
ਕਯ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪੁਜੀ ਮੇ ਪ੍ਰਤਯਵਾਯ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਬਥਾ ਕਲਯਾ
ਣ ਹੀ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਮਾਲਾਤਮਕ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਦੋਹਾ ॥ਤੁ
ਲਸੀ ਸੀਤਾਰਾਮਕੋ ਰੀਝ ਭਜੋ ਕੈ ਖੀਝ। ਉਲਟੋ ਸੀਧੋ ਜਾ
ਮਹੇ ਖੇਤ ਪਰੇ ਜਿਮ ਬੀਜ ॥ਤਥਾ॥ ਹਰਿਹਰਿਤੀ ਪਾਪਾਨਿ ਦੁ
ਸ਼੍ਰਚਿਤੈਰਪਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤਃ ਅਨਿਛਯਾਪਿ ਸੰਸਪ੍ਰਿਸ਼੍ਟੋਦਹਤਯੇਵਹਿ
ਪਾਵਕਃ ॥ ਅਗਿਨ ਜੈਸੇ ਇਛਾਨਿਛਾਸ੍ਰਧਾਦ੍ਵੇਸ ਕਰ ਸਰਪਸ਼
ਕੀਆ ਹੂਆ ਦਗਧ ਕਰਤਾਹੈ। ਤੈਸੇਜਾਪਜੀਭੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਗੁ
ਰਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਸੇ ਸ੍ਰਵਣ ਕੀਆ ਹੂਆ ਅਨੰਤ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ
ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕਹਾਹੈ॥ ਪ੍ਰਸਟਵਯਾ ਗੁਰਵੋ ਨਿਤਯੰ ਗਾਯਾ
ਤਮਰਥ ਮਪਿ ਸ੍ਵਯੰ। ਸਤੈਰਨਿਸ੍ਰਯ ਮਾਨੀਤੋ ਦਦਾਤਿ ਪਰਮੰ
ਸੁਖੰ। ਅਛੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਪ ਅਰਥ ਜਾਨਾ ਭੀ ਹੈ। ਤਥਾਪਿਨਿ
ਤਯੰ ਪ੍ਰਤਿ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਪੂਛਾ ਚਾਹੀਏ। ਵਾਰੰਵਾਰ ਨਿਸ੍ਰੈ ਕਿਆ

ਹੂਆ ਅਰਥ ਪਰਮ ਸੁਖ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਤੇ
ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮੁਖ ਵਾਕ॥ਐਸੇਭੀ ਕੌਊਕ ਸਿੰ
ਘ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਕਿ ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ ਜੀਨੇ ਭੇਟਾ ਕਿਆ ਹੈ।
ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਯਹ ਬਾਤ ਮਾਨਿਏ। ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ
ਵਾਕ॥ਇਸਵਾਕ ਕਾ ਕੁਛ ਅਰਥ ਨ ਹੋਗਾ। ਅਰੁ ਗੁਰੂ ਕੀ
ਬਾਨੀ ਨ ਹੋਇਗੀ ਇਸੀਤੇ ਔਰ ਕਿਸੀਕਾ ਉਚਾਰਨ ਕਿਆ
ਹੂਆ ਸਤੋਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਤਰਬਾਨੀਵਤ ਜੈਸੇ ਔਰ ਕਵੀਓਂ
ਕੀ ਬਾਨੀ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਯਹ ਭਾਵ ਹੈ ਜੋ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਾ ਪਿਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਜੀ ਕੇ ਕੰਠ ਕਰਨੇ ਕਾ ਪ੍ਰਾ
ਰੰਭ ਕਰੈ ਤਬ ਅਛੀ ਤਰਹ ਸੇ ਨਿਰਾਲਸ ਹੋਕਰ ਜੈਸੇ ਅ
ਤਜਵਸਜਕ ਗ੍ਰਿਹਕਾਰਜ ਬਿਵਾਹਾਦਿਕ ਖਚਿਤ ਹੋਕਰ ਕਰੀ
ਤੇ ਹੈਂ। ਤੈਸੈ ਪ੍ਰਯਤਨ ਪੂਰਬਕ ਸੋਧ ਕਰ ਕੰਠ ਕਰੇ ਖੁਦ ਬ
ਖੁਦ ਕੰਠਾਗ੍ਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ। ਔਰ ਐਸੇ ਏਕ ਸਾਖੀਹੈ॥ਸਤਿ
ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ॥ ਏਕ ਕਾਲ ਮੇ ਦੀਵਾਨ
ਲਗਾ ਹੂਆ ਹੈ ਕਰਤਾਰਪੁਰਮੈ॥ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਬਿਰਾਜਮਾਨ
ਹੈਂ ਮਹਾਰਾਜ। ਤਬ ਹੁਕਮ ਹੂਆ ਕੋਊ ਸਿਖ ਸੁਧਜਪਜੀਕਾ
ਪਾਠ ਸੁਨਾਏ। ਤਬ ਕੋਊ ਨ ਬੋਲਾ ਕਿਤਨੇਕ ਕਾਲਸੇਂ ਊਪ
ਰ ਏਕ ਸਿਖ ਅਰਦਾਸ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਰ। ਜੀ
ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਹੁ ਮੁਝਕੋ ਹੁਕਮ ਹੋਇ ਤੋ ਆਪਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ
ਮੈ ਸੁਨਾਵੋਂਗਾ। ਤਬ ਹੁਕਮ ਦਿਆ ਅੱਛਾ ਅਰ ਊਚਆਸਨ
ਬਿਛਵਾਇ ਦਿਆ। ਅਰ ਵੋਹ ਸਿਖ ਏਕਾਗਰ ਚਿਤ ਹੋਕਰ

ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਲਗਾ। ਖੂਬ ਸੁਧ ਪਾਠ ਕੀਯਾ। ਤਬ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭ
ਯੋ ਸਤਗੁਰੂ॥ ਤਬ ਬਿਚਾਰ ਕਿਆ ਪੂਜਾ ਕਰਨੇ ਕਾ ਔਰ ਕੁ
ਛ ਤਿਸਕੇ ਤੁਲਜ ਨ ਦੇਖ ਕਰ ਗੁਰੂ ਗਾਦੀ ਦੇਨੇ ਕਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ
ਕੀਆ। ਜੋ ਜਬ ਭੋਗ ਪਾਵੇਗਾ। ਤਬ ਇਸਕੋ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈ
ਠਾਵੇਂਗੇ। ਤਿਸ ਸਿਖ ਨੇ ਜਬ ਪਾਠ ਕੀਆ ਅਰੁ ਸਲੋਕ ਪ
ੜਆਇਆ ਤਬ ਤਿਸਕਾ ਸੰਕਲਪ ਹੂਆ ਜੋ ਵਿਲਾਯਤ ਸੇ
ਸਵਾਲਾਖ ਕਾ ਘੋੜਾ ਆਯਾ ਹੈ ਸੋ ਮੁਝਕੋ ਮਿਲੈ ਤਬ ਅਛੀ ਬਾਤ
ਹੈ। ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਉਠਨੇ ਲਗੇ ਥੇ ਤਿਸਕੇ ਬਠਾਵਨੇ ਵਾਸਤੇ
ਗਾਦੀ ਪਰ। ਤਬ ਤਿਸਕਾ ਸੰਕਲਪ ਜਾਨਕਰ ਘੋੜਾ ਕਸਾ
ਯ ਕਰ ਬਮੈ ਅਸਬਾਬ ਪੁਸ਼ਾਕ ਜ਼ੇਵਰ ਅਸਵਾਰ ਕੀਆ।
ਲੋਕ ਤੋ ਇਤਨੇਹੀ ਮੇਂ ਆਸਚਰਜ ਹੂਏ। ਪਰੰਤੁ ਜਬ ਅਪਨਾ
ਸੰਕਲਪ ਸੁਨਾਯਾ ਮਾਹਰਾਜ ਨੇ ਤਬ ਚੁਪ ਹੂਏ। ਮਤਲਬ
ਕਿਹੁਾ ਕਿ ਸੁਧ ਪਾਠ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਦਿਖਲਾਯਾ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ
ਜੋ ਸੁਧ ਬਾਣੀ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਕਾ ਐਸਾ ਮਹਾਤਮ ਹੈ। ਜੋ ਸੁਧ
ਬਾਣੀ ਪਾਠ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬਾਣੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ। ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕ ਜਨ ਮਾਨੈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੁਰੂ
ਨਿਸਤਾਰੇ॥ ਤਥਾਹਿ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਕਲਗੀਧਰ
ਮਹਾਰਾਜ ਜੂ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਕੋਊ ਸਿਖ ਪਾਠ ਕਰਤਾ ਥਾ। ਤਬ ਹੁ
ਕਮ ਹੂਆ ਜੋ ਇਸ ਸਿਖਕੋ ਮਾਰੋ॥ ਔਰ ਸਿਖੋਂ ਨੇ ਅਰਦਾਸ
ਕੀਯਾ ਜੀ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਾਨੀ ਪੜਤੇ ਭੀ ਸਿਖ ਮਾਰ ਖਾਤੇ

ਹੈਂ। ਹੁਕਮ ਹੂਆ ਇਸਨੇ ਅਨਰਥ ਕਿਆ॥ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪ ਰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਾ ਜਾਤਾ ॥ ਤੁਕਹੈ ਓਅੰਕਾਰਕੀ॥ਕਰਤੇਕੀ ਮਿ ਤ ਕਰਤਾ ਜਾਣੈ ਕੈ ਜਾਣੈ ਗੁਰ ਸੂਰਾ। ਭਾਈ ਸਿਖੋ ਯਹ ਪਾਠ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਕਰਤੇ ਕੀ ਮਿਤ ਕਰਤਾ ਜਾਣੈ ਕੇ ਜਾਣੈ ਗੁਰ ਸੂਰਾ ॥ ਜਬ ਗੁਰੂ ਸੂਰਮੇ ਹੀ ਕਰਤੇ ਕੀ ਮਿਤ ਨ ਜਾਣੇਂਗੇ ਤਬ ਕੌਨ ਜਾਣੈਗਾ। ਸੋ ਜਿਸਕੋ ਬਾਣੀ ਕੰਠ ਕਰਣਾ ਹੋਇ ਪੂਛਕੈ ਕੰਠ ਕਰੈ ॥ ਦੇਖੋ ਏਕ ਅਨਸ੍ਵਾਰ ਕੇ ਬਿਨਾ ਕੁੰਤੀ ਸੇ ਕੁਤੀ ਬਨਤਾ ਹੈਸਬਦ ॥ ਤਥਾ॥ ਗੁਜ਼ਰ ਬਯਕ ਨੁਕਤੈ ਕੰ ਜਰ ਸ਼ਵਦ। ਜ਼ਿਮੀਂ ਮਾਂਦ ਯਕ ਸਾਲ ਬੰਜਰ ਸ਼ਵਦ ॥ ੧॥ ਦੋਹਾ ॥ ਬਰਨ ਪਾਰਸੀ ਕੇ ਬਿਖੇ ਨੁਕਤਾ ਭੇਦ ਲਖਾਇ॥ ਸੈਨਾਪਤ ਹੋਇ ਜੁਦਾ ਤਰ ਊਰਧ ਹੋਤ ਖੁਦਾਇ॥ ਕਿੰਵਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਇਤੀ ਜੋ ਜਾਪ ਜਾਪਜੀ ਕਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰ ਤਿਸਕਾ ਮੁਖ ਨਾਮ ਬਾਨੀ ਹੋਗੀ। ਕਜ਼ਾ ਤਿਸਕੀ ਬਾਨੀ ਕੋ ਆਦਰ ਪੂਰ ਬਕ ਸੁਨ ਕਰ ਲੋਗ ਅਨੰਦਿਤ ਹੋਹਿਗੇ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਕ ਰਕੇ ਕਲਜ਼ਾਨ ਸੋ ਤਿਸਕੇ ਮੁਖਮੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰੇਗੀ। ਅਰ- ਥਾਤ ਬਾਨੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਯੁਕਤੀ ਪੂਰਬਕ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਕ ਲਜ਼ਾਨ ਕਰਨ ਕੋ ਸਾਮਰਥ ਹੋਗਾ। ਵਾ ਸਾਖਜ਼ਾਤਲਖਮੀਤਿ ਸਕੇ ਮੁਖਮੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰੇਗੀ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਵਕਾਰ ਬਕਾਰ ਜਾਨਨਾ ਸਾਵਰਨਜ਼ਤਾਕਰ ॥ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਬਾਕ ਨਾ ਮ ਭੈਕਾ ਹੈ। ਪਾਰਸੀ ਮੈਂ ਸੋ ਭਾਵਾਰਥਯਹਕਿ ਸ੍ਰੀ ਜੋ ਮਾਯਾ ਹੈ ਸਭ ਜਗ ਜਿਸਨੇ ਜ਼ੇਰ ਕਿਆ ਹੂਆਹੈ। ਸੋਕੈਸੀਹੈਮਾਯਾ॥

ਕਿ ਮੁਖਨਾਮਮੁਖਜਹੈ ਕਜ਼ਾਪ੍ਰਧਾਨਹੈ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵੋਂਪੈ ਜਿਸ ਕਾਜਾਲਪੜਾਹੂਆਹੈ। ਸੋ ਤਿਸ ਜਾਪ ਜਾਪਕ ਪੁਰਖੁ ਸੇ ਭੈ ਕਰੇਗੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਯਥਾ॥ ਮੋਹਪਟਲ ਸਭ ਜਗਤ ਬਿਆਪਿਆ ਭਗਤ ਨਹੀਂ ਸੰਤਾਪਾ॥ ਤਥਾ॥ ਪੀਛੇ ਲਾਗ ਚਲੀ ਉਠ ਕਉਲਾ॥ ਪੁਨਾ॥ ਸੰਤ ਭਾਗ ਉਹ ਪੀਛੇ ਪਰੀ। ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਹੈਂ॥ ਕਿੰਵਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮ ਮਾਯਾ ਯਹੀ ਹੈ ਮੁਖਯਤਾ ਕਰ ਸੇਵਨੀਯ ਜਿਨਕੋ॥ ਐਸੇ ਜੋ ਮਾ-ਯਕੀ ਜੀਵ ਹੈਂ ਵੋ ਤਿਸਸੇ ਬਾਕ ਨਾਮ ਭੈ ਕਰੈਗੇ ਅਰਥਾਤ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਜਾ ਸਭੀ ਦਾਸ ਭਾਵਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਹਿਗੇ॥ ਅਥ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦ ਅਰਥ ਇਸ ਪਦਕਾ ਐਸੇ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ਪਾਤਸਾਹੀਦਸਵੀਕੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕਜ਼ ਹੈਂ ਯਹ ਜੋ ਜਾਪਜੀ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਜੋ ਜਾਪ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਮੇਂ ਦਸੋਂ ਪਾਤਸਾਹੀਓਂ ਕੀ ਸਕਤਿਹੈ॥ ਕਿਉਕਿਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਕੋ ਦਸਪਾਤਸਾਹੀ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਥਾ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਕਰਮਾਨਾ ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਵਾ ਪਾਤਸਾਹੀ ਕਜ਼ਾ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਕੇ ਦਸ ਨਾਮ ਦਸਨੇਵਾਲਾ ਦਿਖਲਾਨੇ ਵਾਲਾਹੈ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰਸੋ ਪਾਤਿਸਾਹੀਦੁਬਿਧਬਿਵਹਾਰਿਕ ਪ੍ਰਮਾਰਥਿਕ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜਿਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਕਾ ਦਰਸ਼ਨਕੀਆ ਚਹੇ ਤਿਸੀ ਕੋਦਿਖਾਨੇਵਾਲਾਯੇਹਮੰਤ੍ਰਹੈ ਕਿੰਵਾ॥ ਪਾਤਸਾਹੀਸ੍ਵਰੂਪ ਤਿਸ ਕੇ ਦਿਖਲਾਨੇ ਵਾਲਾ ਯੇਹ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਕੈਸੇਤਥਾਦਸਦਸ ਕਜ਼ਾ ਦਸਮਸਤ੍ਰਮਸੀਤਿ ਇਸ ਰੀਤੀ ਕਰ ਤਤ੍ਰਮਸੀਤਜ਼ਾਦਿ

ਸੁਤਿਦ੍ਵਾਰਾ ਸ੍ਰ ਸਰੂਪਕੇਪ੍ਰਤੀਚੀਨਤਾਹੈਜਾਪਜਾਪਕਪੁਰਖਾਵਾ। ਪਾਤਨਾਮ ਪੜਨੇ ਕਾ ਹੈ ਅਧਾ ਸਾਹੀ ਨਾਮ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਯੇਹ ਮੰਤ੍ਰ ਕੈਸਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਨਰਕਾਦਿਕ ਮੇ ਪੜਨਾ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕ ਹੈ ਅਰ ਸ੍ਵ ਸ੍ਵਰੂਪ ਪਾਤਸਾਹੀ ਕੇ ਭੀ ਦਸ ਕਜਾ ਬਤਾਂਵਨੇ ਵਾਰਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵੈਰਾਗਜ ਦੁਆਰਾ ਪਥਾ ਕ੍ਰਮਕਰ ਮੋਖਜਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਐਸੀ ਯੁਕਤੀ ਜਾਨੀਏ ਕਿ ਜੈਸੇਬਾਦਸ਼ਾਹੀਮਸੀਤਕੇ ਨੀਚੇਸੇ ਸਵਾ ਪਹਰਦਿਨਚਢੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਨਿਕਾਸਲੇਨਾ ॥ ਐਸੀ ਯੁਕਤੀ ਦੁ ਆਰਾ ਸ੍ਵਸਰੂਪ ਕਾ ਬੋਧਨ ਕਰਤਾ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ਯਹ ਪਦ ਦੇਤਭਏ ਹੈਂ ॥ ਨਹੀਂ ਤੋ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਇਤਨੇਕਰਭੀ ਨਿਰਬਾਹ ਹੋਯ ਜਾ ਤਾ ਥਾ ॥ਵਾ॥ ਪਾਤ ਨਰਕਾਦਿ ਮੋ ਪੜਨਾ ਯਹੀਭਯਾਸ਼ਾਹੀ ਕ ਲੰਕਤਾਕੇ ਦਸ ਕਜਾ ਦਿਖਾਨੇਵਾਰਾ ਹੈ ਮੰਤ੍ਰ ਯਹਿ ਅਰਥਾਤ ਬੰਧ ਅਰਮੋਖ ਕਰਾਮਲਕਵਤਇਨ ਪਦਾਰਥੋਂਕੇ ਦਿਖਲਾਨੇ ਵਾਰਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪੁ ਰੂਪ ਮੰਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਯੁਕਤੀਓਂ ਸੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਦਸੋ ਇੰਦ੍ਰੀਆ ਮਨਕੇ ਸਹਿਤ ਯਹ ਜਿਸਕੇ ਦਾਸ ਮੰਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕ ਹੈਂ ਇਨਕੀ ਜੋ ਪਾਤਸਾਹੀ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਦਸ ਨਾਮ ਦਸਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ਦਸ ਪਦ ਕੋ ਦੇਹਰੀ ਦੀਪ ਕਰਜਾਨਨਾ ਇਸ ਅਰਥ ਮੋ॥ਵਾ॥ ਦਸੋਂਵਤਾਰੋ ਕੇ ਲਖਜਕੇਲਖਾਨੇ ਵਾਰਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਰੂਪ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ॥ ਇਤਸ੍ਰੀ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ॥ ਇ ਤਿ ਵਾਕ ਵਜਖਜਾ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੀ ਪਦ ਕਾ ਅਰਥ ਰਿਦਾਕਰ

ਨਾ ਤੌ ਸਿੱਧ ਕਜ਼ਾ ਭਜ਼ਾ ਕਿ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਲੀਏ ਬਨ ਬਾਸਾਦਿ ਅਨੇਕ ਉਪਾਇ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਲੋਕ ਅਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਬਤਾੜੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਸ੍ਵਰੂਪ ਰੂਪ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜੋ ਹੀ ਨਾਮੰ ਰਿਦੇ ਮੇ ਬਤਾਨੇਵਾਰਾ ਹੋਵੈਸੋ ਕਹੀਏ ਪਾਤਸਾਹੀਦਸ੧੦॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਗ੍ਰੰਥ ਨਾਮ ਵਜ਼ਾਖਜ਼ਾ ॥ ਅਥ ਮੂਲਮੰਗਲ ਛਪੈਛੰਦ ਵਜ਼ਾਖਜ਼ਾ॥ਛਪਜ਼ਛੰਦ ਛਪਜ਼ ਕਜ਼ਾ ਛੇਪਦ ਹੈਂ ਜਿਸਕੇ ਐਸਾ ਜੋ ਛੰਦ ਹੈ ਤਿਸਮੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਸ੍ਤਵਰਾਜ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਮੰਗਲ ਵਸਤੂ ਨਿਰਦੇਸਾਤਮਕ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਛੰਦੋਂ ਕਾ ਲਖਜ਼ਨਜੋ ਹੈ ਸੋ ਭਿੰਨ ਹੀਏਕਸ੍ਥਲਮੇ ਅੰਤ ਜਾਪਜੀ ਕੀ ਟੀਕਾ ਕੇ ਕਹੇਂਗੇ ਜੋ ਜੋ ਛੰਦ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਜੀ ਮੇ ਹੈਂ ॥ ਅਥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਤੁਝਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ॥ਅਰਥਇਹਹੈ ਇਨ ਅਖਜ਼ਰੋਂ ਕਾ ਭਾਵ ਯਹ ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਥਵਾ ਹੇ ਅੰਬਜ ਗਤ ਜਨਨੀਮਾਤਾ ਤੁਮ ਬੇਅੰਤ ਹੋ ਅਰ ਆਪਕੀਬਿਭੂਤੀ ਭੀ ਬਿਅੰਤ ਹੈ ॥ ਔਰ ਮੁਝ ਨੇ ਆਪਕੀ ਬਿਭੂਤੀ ਬਰਨਨ ਰੂਪ ਆਪਕੇ ਸਤੋਤ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਆਪਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਬਿਨਾ ਤਿਸਮੇ ਪ੍ਰਵੇਸ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਤਾ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਰ ਮੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰੈ ਤਬ ਜਲੰਰਾਜ਼ ਸ੍ਰੀ ਬਰਨ ਜੂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀ ਨਹੀ ਸਕਤੀ ਕਿਸੀ ਕੀ ਅਰਪ੍ਰਨਾ ਜੋ ਪੁਰਖ ਇਸ ਸ੍ਤਵ ਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਿਸਨੇ ਭੀ ਐਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਤਿਛੰਦ ਪ੍ਰਤਿ ਨਾਮ ਏਕਾਗ੍ਰ ਚਿਤਕਰ ਦੀਨਤਾ ਪੂ

ਰਬਕ ਸਭ ਅੰਗ ਕਛਪਵਤ ਸਮੇਟ ਕਰ ਨੇਤ੍ਰ ਕਰਾਦਿਚਾ
ਪਲਜਤਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਕਰ ਪਾਠ ਕੀਯਾ ਚਾਹੀਏ ਇਤਨੇ
ਕਹਨ ਕਰ ਪਾਠ ਕਰਨ ਕੀ ਬਿਧਿ ਬਤਾਈ ਮਹਾਰਾਜਨੇ॥
ਅਰ ਪਾਠ ਪੁਰਸਚਣ ਕਰਨਾ ਹੋਇ ਤਬ ਸੁਭ ਦਿਨ ਦੇਖ
ਕਰ ਗੁਰੂ ਆਗਜ਼ਾਪੂਰਬਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕਰੈ ਪ੍ਰਾਤ ਸੇ ਮਧਜ਼ਾਨ
ਤਕ ਅਰੁ ਜੰਘ ਕੋ ਪਸਾਰੇ ਨਹੀ ਅਰੁ ਮੌਨ ਰਹੇ ਔਰ ਮਾਲਾ
ਕਰ ਮਾਂਲਾ ਬਰਨਮਾਲਾ ਵਾ ਊਰਨ ਸ੍ਵੇਤਸ੍ਵਰਨਾਦਿ ਰੁਦ੍ਰਾਖ਼
ਕਮਲਬੀਜ ਭਦ੍ਰਾਛ ਜੀਆਪੋਤਾ ਸਰਬ ਲੋਹ ਮੂੰਗਾਦਿ ਕੀ
ਗ੍ਰਹਨਕਰੇ ਕਾਰੁਜਾਨੁਸਾਰ। ਅਰਮਾਲਾਕੇਪੋਵਨਕਾਦਿਨ ਨ
ਖਜ਼ਤਰਾਦਿਸੋਧਕੇਪੂਰਾਵੇਅਰਪ੍ਰਥਮਦਿਨਜੇਤਾ ਪਾਠ ਕੀਆਹੈ
ਉਤਨਾ ਹੀ ਰੋਜ਼ ਕਰੈ। ਅਧਿਕ ਨਜੂਨਨ ਕਰੈ ਸਮਾਪਤ ਹੋ
ਇ ਤਬ ਦਸਾਂਸ ਹੋਮ ਕਰੈ ਹੋਮ ਕਾ ਦਸਾਂਸ ਭੋਜਨ ਕਰੈਸਿ
ਖਾਂ ਕੋ ਸ੍ਰਧਾ ਪੂਰਬਕ ਦਖਜ਼ਨਾ ਸਹਿਤ ਜਿਸ ਪਰਵਕਾ ਜਿ
ਸ ਕਾਮਨਾ ਕਰ ਜਾਪ ਕਰੈ। ਸੋ ਤਾਤਕਾਲ ਸਿਧ ਹੋਵਹਿਗਾ
ਕੁਸ੍ਰਾਦਿ ਮਹਾਂ ਰੋਗ ਨਾਸ਼ਕ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਐਸੇ ਭੀ ਸੁਨਾ ਹੈ
ਕਿ ਏਕ ਸਿਖਕੋ ਕੁਸ੍ਰ ਹੂਆ ਥਾ। ਸੋ ਅਤਿ ਦੁਖਤ ਥਾ ਤੇ ਲੱ
ਜਿਤ ਹੋਕਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੇ ਬੂਡਨੇ ਕੋ ਚਲਾ। ਤਬ ਮਾਰਗ ਮੇ
ਏਕ ਸਨਯਾਸੀ। ਮਹਾਤਮਾ ਸਮਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਨਕ ਝੇਰੇ ਸਾ
ਹਿਬ ਬਿਦਰ ਸ਼ਹਰ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਸੇ ਚਾਲੀਸ ਕੋਸ ਦ-
ਖਿਨ ਸੋ ਬਿਧੀ ਪੂਰਬਕ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਤਿਨੋਨੇ ਯਹ ਸ੍ਰੀ ਜਾ
ਪ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਜਾਪ ਬਤਾਯਾ। ਸੋ ਸਿਖ ਕੰਚਨ ਵਤ ਦੇਹੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾ

ਪ੍ਰਤ ਹੋਤਾ ਭਯਾ। ਸੋ ਯਹ ਬਾਤ ਕੁਛ ਆਸਚਰਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸਮੇ॥ ਅਬ ਜਾਪ ਉੱਚ ਉਪਾਂਸੂ ਮਾਨਸ ਭੇਦ ਸੇ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ। ਉੱਚ ਵੋਹ ਜੋ ਸਪਸ਼੍ਰ ਨਿਕਟ ਦੂਰ ਬਰਤੀ ਸਭਕੋ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇ। ਜੋ ਅਮੁਕ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਪਾਠ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬੈਖਰੀ ਬਾਨੀ ਕਰ ਅਰ ਉਪਾਂਸੂ ਵੋਹ ਜੋ ਓਸ੍ਰ ਸਫੁਰਨ ਹੋਹਿ ਅਰ ਸਮੀਪਸਤ ਪੁਰਖ ਕੋ ਸ੍ਰਵਨ ਨ ਹੋਇ ਜੋ ਕਵਨ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਮਧ੍ਯਮਾ ਬਾਨੀਕਰ ਅਰ ਮਾਨਸ ਵੋਹ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਪੋਥੀ ਆਗੇ ਧਰ ਕਰ ਪਾਠ ਕਰੀਤਾ ਹੈ। ਤੈਸੇ ਕੁੰਭਕ ਪ੍ਰਾਨਾਯਾਮ ਕਰ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਾਧਾਰਨ ਏਕਾਗ੍ਰ ਚਿਤ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿ ਅਖ੍ਯਰ ਧ੍ਯਾਨ ਕਰਨਾ ਸ੍ਵਰਮਾਤ੍ਰਾ ਪੂਰਬਕ ਇਸ ਕੋ ਮਾਨਸ ਕਹੀਤਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਪਸ੍ਯੰਤੀ ਬਾਨੀ ਕਰ ਉਪਾਂਸੂ ਸਯਾਚੱਛਤ ਗੁਣਃ ਸਹਸ੍ਰਮਾਨਸੋਚ੍ਯਤੇ ਯਥਾ ਕ੍ਰਮ ਅਨੰਤ ਗੁਨ ਪੁਨ੍ਯੋਤਪਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਪੂਰਬਕ ਜੋ ਬਰਨ ਸ੍ਵਰਮਾਤ੍ਰਾ ਹੈ ਤਿਨ ਸਭਕੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਰੂਪ ਜਾਨ ਕਰ ਪਾਠ ਕਰੈ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਮੁਹਿ ਕਵਨ ਅਨਾਥ ਬਿਚਾਰਾ। ਕਵਨ ਮੂਲ ਤੇ ਮਾਨਸ ਕਰਿਆ ਇਹੁ ਪਰਤਾਪ ਤੁਹਾਰਾ॥ ਤਥਾ॥ ਦੋਹਾ॥ ਮੂਕ ਉਚਰੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਖਟ ਪਿੰਗੁ ਗਿਰਨ ਚਢ ਜਾਇ। ਅੰਧਲਖੈ ਬਧਰੋ ਸੁਨੈ ਜੁ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਾਇ। ਦਾਸ ਜਾਣ ਕਰ ਦਾਸ ਪਰ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਪਾਰ। ਆਪ ਹਾਥ ਦੈ ਰਾਖ ਮੁਹਿ ਮਨ ਕ੍ਰਮ ਬਚਨ ਬਿਚਾਰ॥ ਪੁਨਾ॥ ਸਗਲ ਦੁਆਰ ਕੋ ਛਾਡ

ਕੈ ਗਹਯੋ ਤੁਹਾਰੋ ਦੁਆਰ। ਬਾਂਹਿ ਗਹੇ ਕੀ ਲਾਜ ਅਸਿ ਗੋ
ਬਿੰਦ ਦਾਸ ਤੁਹਾਰ। ਧੂਪ ਦੀਪਪੁਸਪ ਅਖਯਤ ਆਸਨਲੇਪ
ਨਾਦਿ ਸਹਿਤ ਪਾਠ ਕਰੈ ਦੇਵ ਨੈਵੇਦਯ ਪੂਰਬਾਦਿ ਮੁਖ ਕਰ
ਗੁਰਦ੍ਵਾਰੇ ਯਾ ਸੰਗਤ ਮੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਹਿਬ ਜੂ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਅ
ਨੰਤ ਫਲ ਮਨ ਵਾਂਛਤਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ। ਸ੍ਰਧਾ ਸਹਿਤ
ਏਕੇਕ ਅੱਖਯਰ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਖਯਕਾਮਧੇਨ ਚਿੰਤਾਮਣਿਹੈ ਇ
ਸ ਮੈ ਸੰਸੈ ਨਾਹੀਂ ਹੈ ਸ਼੍ਰਧਾ ਚਹਿਯੇ। ਤਥਾ ਗੀਤਾਯਾਂ ਸ਼ਰਧਾ
ਵਾਨ ਲਭਤੇ ਗਯਾਨੰ । ਤਤਪਰਹ ਸੰਯਤੇਦ੍ਰਿਯਹਾਂ। ਸ਼ਰਧਾ
ਵਾਨ ਪੁਰਖੋਂ ਕੋ ਮਸਾਨ ਗੋਰਾਦਿ ਸੇ ਸਿਧੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀ
ਹੈ। ਜਹਾਂ ਅਸਤ੍ਰੀ ਭਸਮਾਦਿ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਯਹ ਤੋ
ਸਾਖਯਾਤ ਏਕੋਕਾਖਯਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ। ਪੰ
ਚਦਸੀ ਬੀਸਾਦਿ ਯੰਤ੍ਰੋਂ ਮੇ ਅਨਮਿਲ ਅੰਕ ਹੈਂ ਤਿਨਮੈ ਸਿ
ਧੀ ਦੇਖੀਤੀ ਹੈ। ਯਹ ਤੋ ਸਾਖਯਾਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਾਤਮਕ
ਚਿੰਤਾਮਨਿ ਕਾਂਮਧੇਨ ਕਪਲ ਬ੍ਰਿੱਛ ਪੁੰਜਰੂਪਹੈਂ। ਸੁਖਮਨੀ
॥ ਯਥਾ॥ ਪਾਰਜਾਤਇਹੁਹਰਿਕੋਨਾਮ । ਕਾਮਧੇਨਹਰਿਹਰ
ਗੁਣ ਗਾਮ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸ
ਨੇ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮਸੁਵ ਰਾਜੇ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ
ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਕਾ
ਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਯੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ॥ ੧੦।
ਛਪੈਛੰਦ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ਵਯਾਖਯਾਯਾਂਨਾਮਚਤੁਰਥੋ ਅੰਸੂ ॥ ੪ ॥

ਅਥ ਗ੍ਰੰਥ ਮੂਲ ਬਿਬੇਸ ਮੰਗਲ ਵਯਾਖਯਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭਃ॥

ਮੂਲ॥ ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਨ ਜਾਤ ਅਰੁ ਪਾਤ ਨਹਿਨ ਜਿਹ॥

ਟੀਕਾ ॥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਕੋ ਸਰੂਪ ਲ ਖਯਨ ਕਰ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਚਕ੍ਰੇਤਿ ਜਿਹ ਕਯਾ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਸੰਖਚੱਕ੍ਰ ਗਦਾ ਪਦਮਾਦਿ ਚਿਹਨ ਕਯਾ ਵਿਸ਼ੇ ਖ ਲਖਯਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਰ ਪੁਨਾ ਬਰਨ ਜਾਤ ਜਹਿ ਪਦਕਾ ਔਨ ਪਦਕਾ ਸਭਕੇ ਸਾਥ ਸੰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਬਰਨ ਪਦ ਕਰ ਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਖਤ੍ਰੀ ਬੈਸ ਸੂਦ੍ਰ ਯਹ ਚਾਰੋਂ ਬਰਨ ਪੁਰਖੋਂ ਕੇ ਗਯਾਪਕ ਚਹਿਨ ਹੈਂ। ਬਿਸੇਸ ਕਰਕੇ ਬਰਨੋਂ ਪਲਖਯਤ ਚਾ ਰੋ ਆਸ੍ਰਮ ਗ੍ਰਹਸਥ ਬਾਣ ਪ੍ਰਸਤ ਬ੍ਰਹਮ ਚਰਯ ਸੰਨਯਾਸਅ ਰਥਾਤ ਜੋ ਬਰਨ ਪਦ ਹੈ ਸੋ ਪੁਰਖ ਮਾਤ੍ਰ ਕਾ ਉਪਲਖਯਨ ਹੈ। ਸੋ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਯਹ ਬਰਨ ਆਸ੍ਰਮਾਦਿ ਔਰ ਜੋ ਅਨੰਤ ਭੇਦ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ॥ ਭਾਈ ਗੁਰੁਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਵਾਰ ॥ ੮॥ ਪ ਉੜੀ॥ ਕਿਤੜੇ ਬਾਮਣ ਸਾਰੁਸੁਤ ਬਿਰਤੀਸਰ ਲਗ ਇਤ ਲੋਏ। ਕਿਤੜੇ ਗੌੜ ਕਨੌਜਿਏ ਤੀਰਥ ਬਾਸੀ ਕਰਦੇ ਢੋਏ। ਕਿਤੜੇ ਲਖ ਸਨੌਢੀਏ ਪਾਂਧੇ ਪੰਡਤਿ ਵੈਦ ਖਲੋਏ। ਕਿਤੜਿ ਆ ਲਖ ਜੋਤਕੀ ਵੇਦ ਵੇਦਵੇ ਲਖ ਪਲੋਏ। ਕਿਤੜੇ ਲਖ ਕ ਬੀਸਰਾਂ ਬ੍ਰਹਮਭਾਟ ਬ੍ਰਹਮਾਉ ਬਿਖੋਏ। ਕੇਤੜਿਆਂ ਅਭਯਾ ਗਤਾ ਘਰਿ ਘਰਿ ਮੰਗਦੇ ਲੈ ਕਨਸੋਏ। ਕਿਤੜੇ ਸੌਣ ਸਵਾ ਲੀ ਹੋਏ ॥ ੯ ॥ ਕਿਤੜੇ ਖਤ੍ਰੀ ਬਾਹਰੀ ਕੇਤੜਿਆਂ ਹੀ ਬਾਵਨ

ਜਾਹੀ। ਪਵਧੋ ਪਚਾਧਿਆਂ ਫਲੀਆਂ ਖੁਖਰ ਇਣ ਅਵਗਾ
ਹੀ। ਕੇਤੜਿਆਂ ਚੌੜੇਤੜੀ ਕੇਤੜਿਆਂ ਸੇਰੀਣ ਵਿਲਾਹੀ। ਕੇ
ਤੜਿਆਂ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇ ਚਕ੍ਰਵਰਤ ਰਾਜੇ ਦਰਗਾਹੀ। ਸੂਰ
ਜਬੰਸੀ ਆਖੀਅਨ ਸੋਮਵੰਸ ਸੂਰਬੀਰ ਸਿਪਾਹੀ। ਧਰਮ ਰਾ
ਇ ਧਰਮਾਤਮਾ ਧਰਮ ਬਿਚਾਰਨ ਬੇਪਰਵਾਹੀ। ਦਾਨ ਖੜ
ਗ ਮਤਿ ਭਗਤਿ ਸਲਾਹੀ॥ ੧੦॥ ਕਿਤੜੇ ਵੈਸ਼ ਬਖਾਣੀਅ
ਨ ਰਾਜਪੂਤ ਰਾਵਤ ਬੀਚਾਰੀ। ਤੂਅਰਗੌੜ ਪਵਾਰ ਲਖ ਮ
ਲਣਹਾਸ ਚਉਹਾਣ ਚਿਤਾਰੀ। ਕਛਵਾਹੇ ਰਾਠੌਰ ਲਖ ਰਾ
ਣੇ ਰਾਇ ਭੂਮਿਏ ਭਾਰੀ। ਬਾਘ ਬਘੇਲੇ ਕੇਤੜੇ ਬਲਵੰਡ
ਲਖ ਬੁੰਦੇਲੇ ਕਾਰੀ। ਕੇਤੜਿਆਂ ਹੀ ਭੂਰਟਿਏ ਦਰਬਾਰਾ ਅੰ
ਦਰ ਦਰਬਾਰੀ। ਕਿਤੜੇ ਗਣੀਭਦੌੜਿਏ ਦੇਸ ਦੇਸ ਬਡੇ ਇ
ਤਬਾਰੀ। ਹਉਮੈ ਮੁਏ ਨ ਹਉਮੈ ਮਾਰੀ॥ ੧੧॥ ਕਿਤੜੇ
ਸੂਦ ਸਦਾਇਦੇ ਕਿਤੜੇ ਕਾਇਥ ਲਿਖਣ ਹਾਰੇ। ਕੇਤੜਿਆਂ
ਹੀ ਬਾਣੀਏ ਕੇਤੜੇ ਭਾਭੜਿਆਂ ਸੁਨਿਆਰੇ। ਕਿਤੜਿਆਂ ਲ
ਖ ਜਟ ਹੁਇ ਕੇਤੜਿਆਂਛੀਂਬੇਸੰਸਾਰੇ। ਕੇਤੜਿਆਂਠਾਠੇਰਿਆਂ
ਕੇਤੜਿਆਂ ਲੋਹਾਰ ਬਿਚਾਰੇ। ਕਿਤੜੇ ਤੇਲੀ ਆਖੀਅਨਿ
ਕਿਤੜੇ ਹਲਵਾਈ ਬਾਜ਼ਾਰੇ। ਕੇਤੜਿਆਂ ਲਖ ਪੰਖੀਏ ਕਿਤ
ੜੇ ਨਾਈ ਤੇ ਬਣਜਾਰੇ। ਚਹੁਵਰਨਾ ਦੇ ਗੋਤ ਅਪਾਰੇ॥੧੨
ਕਿਤੜੇ ਗਿਰਹੀ ਆਖੀਅਨ ਕੇਤੜਿਆਂ ਲਖ ਫਿਰਨ ਉਦਾ
ਸੀ। ਕੇਤੜਿਆਂ ਜੋਗੀਸਰਾਂ ਕੇਤੜਿਆਂ ਹੋਏ ਸਨਿਆਸੀ।
ਸੰਨਿਆਸੀ ਦਸ ਨਾਮ ਧਰ ਜੋਗੀ ਬਾਰਹ ਪੰਥ ਨਿਵਾਸੀ।

ਕੇਤੜਿਆਂ ਲਖ ਪਰਮਹੰਸ ਕਿਤੜੇ ਬਾਨਪਰਸਤ ਬਨਬਾਸੀ । ਕੇਤੜਿਆਂ ਹੀ ਡੰਡਧਾਰ ਕਿਤੜੇ ਜੈਨੀ ਜੀ ਅਦਿਆਸੀ। ਛਿ ਅਘਰ ਛਿਅ ਗੁਰ ਆਖੀਅਨਿ ਛਿਅ ਉਪਦੇਸ ਭੇਖ ਅਭਿਆਸੀ। ਛਿਅਰੁਤ ਬਾਰਹ ਮਾਹ ਕਰ ਸੂਰਜ ਇਕੋ ਬਾਰਹ ਰਾਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਸਤਗੁਰ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ॥ ੧੩ ॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਬਰਨ ਜਾਤਿਆਂ ਆਪਕੀ ਲਖਾਯਕ ਨਹੀ ਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ਬਰਨ ਔਰ ਜਾਤੀ ਤੁਝਕਾ ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਆਦਿਕ ਕਹਿ ਨਹੀ ਸਕਤੇ। ਅਰ ਜਾਤਿ ਪੂਰਬੋਕਤ ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਨਾਦਿਕ ਹੈਂ ਸੋ ਤਿਨਕੇ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਿਸੇਸ ਗੋਤ੍ਰ ਪੁਨਾ ਤਿਨਕੇ ਰਿਖਿ ਵਿਸੇਖ ਕਸਯਪਾਦਿ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜਾਤ ਪਦ ਕਰ ਉਤਪਤੀ ਜਾਨਿਐ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਠਾਰਾ ਬਰਨ ਬਰਨ ਸਬਦ ਕਰ ਲੇਨੇ। ਖਟੁ ਅਨਲੋਮਜ[1] ਖਟ ਪ੍ਰਤਿਲੋਮਜ[2] ਚਾਰ ਸੁਧ ਹੈ ਦੋ ਕੁੰਡ[3] ਗੋਲ[4] ॥ ੧੮॥ਸੋ ਸੂਤ[5] ਵੈਦਹਿਕ[6] ਚਾਂਡਾਲ[7] ਇਤਯਾਦਿਕ ਤਿਨਕੀ ਸੰਗਯਾ ਅਰ ਇਨਕਾ ਅਚਾਰ ਜੀਵਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਯਥਾ ਕ੍ਰਮ ਸੋ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਮੇ ਯੇਹ ਅਠਾਰਹ ਬਰਨ ਅਰੁ ਸੁਧ ਸੰਕਰਾਦਿ ਇਨਕੀ ਜਾਤਿ ਸੰਕਰ ਕਯਾ ਕਿ ਪਰਸ

---

੧ ਮਾਤਾ ਸੂਦ੍ਰੀ ਪਿਤਾ ਵੈਸ ਮਾਤਾ ਸੂਦ੍ਰੀ ਪਿਤਾ ਖਤ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਸੂਦ੍ਰੀ ਪਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਮਾਤਾ ਵੈਸਨੀ ਪਿਤਾ ਖਤ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਵੈਸਾਨੀ ਪਿਤਾ ਬ੍ਰਹਮਨ ਮਾਤਾ ਵੈਸਨੀ ਪਿਤਾ ਸੂਦ੍ਰ ੨ ਮਾਤਾ ਬ੍ਰਾਹਮਨੀ ਪਿਤਾ ਵੈਸ਼ ਮਾਤਾਬ੍ਰਹਮਨੀ ਪਿਤਾ ਖਤ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਬ੍ਰਹਮਨੀ ਪਿਤਾ ਸੂਦ੍ਰ ਮਾਤਾ ਖਤ੍ਰਾਨੀ ਪਿਤਾ ਵੈਸ ਮਾਤਾ ਖਤ੍ਰਾਣੀ ਪਿਤਾ ਸੂਦ੍ਰ ਮਾਤਾ ਖਤ੍ਰਾਨੀ ਪਿਤਾ ਬ੍ਰਹਮਨ ੩ ਪਿਤਾ ਜੀਵਤੇ ਹੋਵੈ ਹੋਰ ਪੁਰਸ਼ ਤੋਂ ੪ ਪਤੀ ਤੇ ਪਿਛੇ ਹੋਵੈ ੫ ਮਾਤਾ ਬ੍ਰਹਮਨੀ ਪਿਤਾ ਖਤ੍ਰੀ ੬ ਮਾਤਾ ਬ੍ਰਾਹਮਨੀ ਪਿਤਾ ਵੈਸ ੭ ਮਾਤਾ ਬਰਮਨੀ ਪਿਤਾ ਸੂਦਰ

ਪਰ ਅਤਜੰਤ ਭਾਵ ਪ੍ਰਤਿ ਯੋਗਿਕ ਧਰਮੋਂ ਕਾ ਏਕਤ੍ਰ ਸੰਨਿ
ਵੇਸ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਬਰਨ ਸ੍ਵੇਤ ਪੀਤ ਹਰਿਤ ਕਪਿਸ ਰਕ੍ਤ ਚਿਤ੍ਰ
ਸਜਾਮ ਸੋਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਜੇ ਤੁਝਕੇ ਬਿਸੇਸ ਗਜਾਪਕ ਚਿ
ਨ ਨਹੀ ਹੈ। ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮੇਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸ਼
ਲੋਕ ੫੭॥ਨਸੰਖੰਨ ਚਕ੍ਰੰ ਨ ਗਦਾ ਨ ਸਿਆਮੰ ਅਸਚਰਜ
ਰੂਪੰ ਰਹੰਤਿ ਜਨਮੰ। ਨੇਤਿਨੇਤਿਕ ਥੰਤਿ ਬੇਦਾ। ਊਚ ਮੂਚਅ
ਪਾਰ ਗੋਬਿੰਦਹ ਬਸੰਤ ਰਿਦਜੰ ਅਚੁਤ ਬੁਝੰਤਿ ਨਾਨਕ ਬਡ
ਭਾਗਿਅਹ ॥ ੫੭॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਬਰਨ ਨਾਮ ਅਖਰ ਕਾ ਹੈ ਜੈ
ਸੇ ਅਕਾਰਵਾਸਦੇਵ ਕਾਵਾਚਕਹੈ।ਅਕਾਰਃ ਵਾਸਦੇਵਃਸਜਾਦਾ
ਕਾਰਸਤੁਪਿਤਾਮਹਃਪ੍ਰਜਾਯਾਮਪਿਮਾਂਗਲਜੇਅਕਾਰਃ ਪ੍ਰਕੀਰ
ਤਤਃ॥ਉਕਾਰਃਸੰਕਰਃ ਪ੍ਰੋਕ੍ਤਃਇਤਜਾਦਿਕਜੋ ਬਰਨਹੈਂ॥ਨਨ੍ਹ
ਅਖਜਰਾਣਾ ਮਕਾਰੋਸਿਮ ਦ੍ਵੰਦਃ ਸਾਮਾਸਿਕਸਜਚ ਅਹਮੇ
ਵਾਖਜਯਃ ਕਾਲੋਧਾਤਾਹੰ ਬਿਸ੍ਵਤੋ ਮੁਖਃ ਇਤਜਾਦਿਕ ਆਪ
ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਜੂ ਨੇ ਅਕਾਰ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਜਤ੍ਵ ਨਿਰੂਪਨ ਕੀ
ਆ ਹੈ। ਤੁਮ ਕੈਸੇ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਕਿ ਬਰਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ
ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਕ ਨਹੀਂ ਹੈ॥ ਉਤਰ॥ ਸਤਜ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ
ਜੂ ਕਾ ਕਥਨ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ
ਬਿਸੇਸ ਬਿਭੂਤੀ ਬਰਨਨ ਪਰਹੈ ਸਗੁਨ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਿਰਗੁ
ਨ ਕਾ ਹੈਸਾਖਜਾਤ ਬੇਦ ਹੀ ਬਰਨ ਸਮਦਾਯ ਰੂਪ ਆਪ
ਹੀ ਆਪਕੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਯਤੋਵਾਚੋ ਨਿਵਰਤੰਤੇ
ਅਪ੍ਰਾਪਜ ਮਨਸਾ ਸਹੇਤਿ॥ ਬੇਦ ਸਾਖਜਾਤ ਕਹਤਾ ਹੈ ਯਤੋ

ਕਹਿਏ ਜਿਸਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕਰ ਬੇਦ ਸਿੰਮ੍ਰਿ
ਤਿ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਭਾਰਤ ਰਾਮਾਇਨ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਵਾ ਪਸਤੇ
ਤਿ ਮਧਜ਼ਮਾ ਬੈਖਰੀ ਰੂਪਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਾਦਿ ਬਾਣੀਆ
ਸਭਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕਰ ਪੀਛੇ ਹਟਆਵ
ਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਾਨਾਦਿਕ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕੀਆ ਹੂਆ ਕਮਠ
ਪੀਠ ਪਖਾਨ ਬ੍ਰਜਾਦਿਕ ਪੈ ਚਲਾਯਾ ਹੂਆ ਕੁੰਠਿਤਿ ਹੋਕਰ
ਹਟ ਆਵਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਬਾਨੀ ਬੇਦਾਦਿਕ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕਰ
ਹਟ ਆਵਤੀ ਹੈਂ ॥ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੀਥੇ ਆਸਾ॥ ਬੇਦ ਕਤੇ
ਬ ਸੰਸਾਰਹਭਾਹੂ ਬਾਹਰਾ ॥ ਨਾਨਕ ਕਾ ਪਾਤਸਾਹ ਦੀਸੈ ਜਾ
ਹਰਾ ॥ ਤਥਾ ਕਿਸੂ ਸਾਂਈਲੋਕ ਕਾ ਕਥਨ ਹੈ॥ ਨ ਗੌਹਰ ਮੇ
ਹੈ ਵੌਨ ਹੈ ਸੰਗਮੇ॥ ਲੇਕਿਨ ਚਮਕਤਾ ਹੈ ਹਰਰੰਗ ਮੇ ਇਤਿ
॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਬਰਨ ਸਬਦ ਕਰ ਲੋਕਪਾਲ ਰੂਪ ਪਸੁਮਦਿਸ਼ਾ
ਧਿਪਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜਲਰਾਜ ਤਦੋਪਲਖਿਤ ਸਭ ਲੋਕ ਪਾਲ ਜਾ
ਨੀਏ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਏਹੁ ਬਿਸੇਸ ਚਿਹਨ ਜਿਹ ਕਹਿਏ ਜਿਸ ਨਿ
ਰਗੁਨ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਾ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾਂ ॥ ਅਰੁ ਸਬਦ ਕਰ
ਅਪਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਔ ਬਰ ਸਬਦ ਕਰ ਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਰ ਨਕਾਰ ਭਿਨ
ਕਰ ਲੇਨਾ ਅਰਥਾਤ ਊਚ ਨੀਚਾਦਿ ਬਿਸੇਖਨੋ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ
ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਥਵਾ ਬਰ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨਾਦਿ
ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਬਕਾਰ ਕਰ ਬਰਨ ਸ੍ਰੀ
ਕਾਰ ਕਰਨਾ ਏਕਾਖਜ਼ਰ ਕੋਸ਼ ਰੀਤੀਸੇਂ ॥ਯਥਾ ਬਕਾਰੋ ਬਰੁ
ਣਃ ਪ੍ਰੋਕ੍ਤਃ ਰਸੂਰਾਮੇਨਿਲੇਵਹੋਭੁਮਾਵਪਿ ਧਨੇਪਿਚ ਅਰਥਾ

ਤ ਰਾਮ ਪਵਨ ਅਗਨਿ ਭੂਮਿ ਧਨ ਅਗ੍ਰੇ ਨਕਾਰ ਰਹਾ ਸੋ ਲਿਖਾਹੈਕਿ ॥ਨਸੁਨੇਤਾਸਮਾਖਜਾਤਸੁਰਣੌਨਃਪਰਿਕੀਰਤਿਤਃ ਨਃਸਬ੍ਰਃਸ੍ਵਾਗਤੇ ਬੰਧੌਬ੍ਰਿਖਜੇਸੂਰਯੇਚਕੀਰਤਤਃ ॥ ਨਕਾਰਕੇ ਏਤੇ ਅਰਥ ਹੈਂ ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਸੇਨਾਪਤਿ ਸੈਨਾ ਕੇ ਚ ਲਾਨੇ ਵਾਲਾ ਤਰਣਿ ਸੂਰਯ ॥ ਵਾ ॥ ਜੁਦਾ ਅਵਸਥਾ ਕਾ ਬਾ ਚਕ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਵਾਗਤ ਸਤਕਾਰ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਜੋ ਬਾਹਰ ਤੇ ਆਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੈਸੇ ਜੀ ਆਏ ॥ ਰਖਜਾ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੀ ਐਸੇ ਮਧੁਰ ਸ੍ਰਿਗਧ ਬਾਨੀ ਜੋ ਉਚਾਰਨ ਕਰੀਤੀ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਸ੍ਵਾਗਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਬੰਧੂ ਭ੍ਰਾਤਾਦਿਕ ਬ੍ਰਿਖਜ਼ ਸੂਰਯ ਪ੍ਰ ਸਿਧ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪੂਰਬੋਕਤ ਸਭ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਰ ਜਾਤਿਕਰਕੇਉਤਪਤੀ॥ਕਿੰਵਾ॥ਜਾ॥ਨਾ॥ਕਜਾ ਜਾਨੇ ਆਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਕਾਸਵਤ ਪੂਰਨ ਹੋਨੇ ਸੇ ਪਾਂਤਿ ਪੰਕ੍ਤਿ ਪੰਕ੍ਤਿ ਨਿਰਧਾਰਨਾਰਥ ਹੋਤੀ ਹੈ ਨਿਰਧਾਰਨ ਬਹੁਮ ਧਜਤੇ ਪ੍ਰਿਥਕ ਕਰਨਾ ਜੋ ਯਹ ਅਮੁਕੀਪੰਕ੍ਤੀ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੇ ਯਹ ਪਰਮ ਬਿਰੁਧ ਹੈ ਕਜੋਂਕਿ ਬਹੁਤਹੀ ਨਹੀ ਸੰਭਵਤਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪਾਤਪਤਨਾਰਥ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਚੁਤ ਹੈ ਅਥ ਵਾ ਪਾਤ ਨਾਮ ਰਖਜਾ ਸੋ ਤਿਸਕਾ ਰਖਜਕ ਕੋਈ ਨਹੀ ਹੈ ਤਿ ਸਕੋ ਸਰਬ ਕਾ ਆਸਰਾ ਰਖਜਕ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਮੂਲ

॥ ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਰੁ ਰੇਖ ਭੇਖ ਕੋਊ ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਕਿਹ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ਰੂਪੇਤਿ ਰੂਪ ਦੋਨਉ ਹੈ ਸੁਰੂਪ ਕੁਰੂਪ ਸੋਵਜ਼ਕ੍ਤਿ ਉਪਾਧਿਕ

ਹੈ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਵਜ੍ਯਕ੍ਤੁ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਾਮ ਰੂਪ ਕਲ ਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਨੇਹਨਾਨਾਸ੍ਤਿ ਕਿੰਚਨੇਤਿ ਸ੍ਰੁਤੇਹ॥ਇਸ ਬ੍ਰ ਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮੇ ਨਾਨਾ ਕਿੰਚਨ ਨਹੀ ਹੈ ਯਿਹ ਸ੍ਰੁਤੀ ਕਹ ਤੀ ਹੈ॥ ਯੇਹਨਾਨੇਵ ਪਸ਼੍ਯਤਿ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੋਃ ਸਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁਮਾਪ੍ਨੋਤਿ॥ ਜੋ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮ ਮੇ ਨਾਨਤ੍ਵ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਸੋ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਸੇ ਭੀ ਮ੍ਰਿ ਤ੍ਯੂ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਰੰਗ ਸ੍ਵੇਤ ਪੀਤਾਦਿਕਸੇਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ਜ਼ਫਰਨਾਮੇ ਯਥਾ॥ ਕਿ ਬੇਗੂਨ ਬੇਚੂਨ ਚੂੰਬੇਨਮੂੰ॥ ਅਰੁ ਬਹੁੜੋਰੇਖ ਰੇਖਾ ਹਸਤ ਪਾਦਾਦਿਕ ਜੋ ਸਮੁਦ੍ਰੀਕ ਮੇ ਲਿਖੀ ਹੈ॥ ਦਸ ਚਕ੍ਰੀਭਵੇਦ੍ਰਾਜਾ ਦਸਸੰਖੀਚਯੋਗਿਰਾਟ॥ ਇਤ੍ਯਾ ਦਿਕ ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਧ੍ਵਜਾ ਪਦਮ ਜਵ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਧਨੁਖ ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਨਖ ਸਿਖ ਪ੍ਰਯੰਤ ਬਹੁਤ ਲਖ੍ਯਣ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਮਸਤਕਕੀ ਰੇਖਾ ਆਦ੍ਰਿਸਟ ਸੁਭਾਸੁਭ ਗ੍ਯਾਪਕ॥ ਯਦਧਾਤ੍ਰਾਨਿਹਤੰਲਲਾਟ ਪਟਲੇ ਤਨਮਾਰਜਿਤੁੰਕਃ ਖ੍ਯਮਃ॥ਅਰਥਾਤ ਮਸਤਕ ਲੇਖ ਰੂਪ ਲੇਖਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰੁ ਭੇਖ ਪੀਤ ਬਸਨ ਮੁਰਲੀ ਮੁ ਕਟ ਬਨਮਾਲਾ ਧਨੁਖ ਬਾਨਾਦਿਕ॥ ਵਾ॥ ਖਟ ਦਰਸਨ ਮੇ ਤੇ ਕੋਊ ਦਰਸਨ ਰੂਪ ਭੇਖ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਕੋ ਯੋਗ੍ਯ ਕੋਊ ਕਹਿਏ ਨਾਰਦ ਸਾਰਦ ਬ੍ਯਾਸ ਬਾਲਮੀਕ ਸੇਖਾਦਿਕ ਕਹਿਨ ਸਕਤ ਕ੍ਯਾ ਸਕਤਿ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਸੀ ਮੇ ਕਿਹ ਕ੍ਯਾ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਯੁਕਤੀ ਕਰ ਭੀ॥ ਵਾ॥ ਕੋਊ ਕਹਿਨ ਕਯੋ ਨਹੀ ਕਹਿਤਾ ਤੋ ਇਸਪੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਸਕਤਿ ਕਹਿ ਕਿਸਕੀ ਸਕਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨ॥ ਮੂਲ ॥

॥ ਅਚਲ ਮੂਰਤਿ ਅਨਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸ ਅਮਿਤੋਜ ਕਹਿਜੈ ॥ ਟੀਕਾ

॥ਨਨੁ॥ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰਤ੍ਰਮਨੇਨਿਸ਼ੇਧ ਕਿਆਤੌਮੁਸੁਖਜ਼ੂਕੀ ਕੈਸੇ ਗਤਿ ਹੋਇਗੀ। ਔ ਗੁਰ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਕੀ ਕਿਧਾ ਬਿਵ-ਸਥਾ ਹੋਗੀ ਤੁਮਾਰੇ ਕਥਨ ਕਰ ਮੋਖਜ਼ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਕ ਸ਼ਾਸ-ਤ੍ਰ ਕਾ ਹੀ ਉਛੇਦ ਭਯਾ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਗੌਂਡ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਕਰ ਮਨ ਮੋਰ। ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਮੈਂ ਨਾਹੀ ਹੋਰ ॥ਤਥਾ॥ਤਨਮਨਧਨਸਭਸੌਪ ਗੁਰਕਉਹੁਕਮ ਮੰਨਿਐ ਪਾਈਐ ਤਥਾ ਬਿਲਾਵਲ ਵਾਰ ਕੀ ਪਉੜੀ। ਸਭ ਵਡਿਆਈਆ ਹਰਿਨਾਮ ਵਿਚ ਹਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਧਿਆਈਐ ਜੋ ਵਸਤ ਮੰਗੀਐ ਸਾ ਪਾਈਐ ਜੇ ਨਾਮ ਚਿਤ ਲਾਈਐ। ਗੁਹਜ ਗਲ ਜੀਅ ਕੀ ਕੀਚੈ ਸਤਗੁਰੂ ਪਾਸ ਤਾ ਸਰਬਸੁਖ ਪਾਈਐ। ਗੁਰ ਪੂਰਾ ਹਰਿ ਉਪਦੇਸ ਦੇਇ ਸਭ ਭੁਖ ਲਹਿ ਜਾਈਐ। ਜਿਸ ਹੋਵੈ ਪੂਰਬ ਲਿਖਿਆ ਸੁ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾ-ਈਐ। ਤਥਾ ਬਿਹਾਗੜਾ ਚੌਥੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ॥ ਸਭ ਜਾਇ ਮਿਲਉ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਉ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੜੀਏ ਜੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਵੇ ਰਾਮ ॥ ਤਥਾ ॥ ਸਰਬੰਖਲ੍ਵਿਦੰਬ੍ਰਹਮ॥ ਤਦ ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਣਿਪਾਤੇਨ ਪਰਿਪ੍ਰਸ਼੍ਨੇਨ ਸੇਵਯਾ ਉਪਦੇਖਯੰਤਿ ਤੇ ਗਯਾਨੰ ਗਯਾਨਿਨਸ੍ਤੱਤ੍ਵਦਰਸਿਨਃ॥ਇਤਯਾਦਿਕ ਗੁਰੂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮੁਮਖਸ਼ੂ ਸ਼ਰਣਾਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਕ ਮਹਾਂਵਾਕਯਾਵਾਂਤਰਵਾਕੌਂ

ਕੀ ਕੌਨ ਬਿਵਸਥਾ ਹੋਇਗੀ। ਤਬ ਇਸ ਪਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ
ਅਚਲ ਮੂਰਤਿ ਇਤਿ ॥ ਅਚਲ ਚਲਨੇਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਇ ਮੂ-
ਰਤਿ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਚਲਮੂਰਤਿ । ਨਨੁ । ਅਚਲ
ਤੋ ਪਰਬਤਹੈਂ ਤੋ ਤੁਮਾਰੇ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਵਾਹਗੁਰੂ ਪਰ-
ਬਤ ਭਯਾਕਯਾ ਤੋ ਇਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਨਭਉ ਪ੍ਰਕਾ-
ਸ਼ ਅਚਲ ਮੂਰਤਿ ਕਯਾ ਕੂਟਸਤ ਹੈ ਅਚਯੁਤ ਮੂਰਤੀ ਜਿਸ
ਕੀ ਕਿੰਵਾ ਅ ਚ ਲ ਇਨ ਤੀਨੋ ਬਰਨੋ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ
ਹੈ ਮੂਰਤੀ ਜਿਸਕੀ ਅ ਬਿਸ਼੍ਨ ਅਕਾਰੋ ਬਾਸਦੇਵਃ ਸਯਾਦਿਤਿ
ਕਥਨਾਤ॥ ਚ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਚੰ ਚੰਦ੍ਰਮਾਸਮਾਖਯਾਤੋਭਾਸਕਰੇਤਸਕ-
ਰੇਮਤਃ ਇਤਿ ਬਚਨਾਤ । ਲ ॥ਨਾਮ ਦੀਪਤੀਕਾ ਹੈ ਲੋਦੀਪੋ
ਦਯਾਲਸ੍ਰ ਭੂਮੌਭਏ ਚਾਹਲਾਦਨੇਪਿਚਲੋਵਾਤੇ ਲਵਣੇਚਸਯਾ
ਤ ਲੋਦਾਨੇ ਪਰਿਕੀਰਤਤਃ ॥ਲ ਨਾਮ ਦੀਪਤੀ ਕਾਸ੍ਵਰਗ ਕਾ
ਭੂਮਿਕਾ ਭੈਕਾ ਆਨੰਦ ਕਾ ਪਵਨ ਲਵਨ ਦਾਨ ਇਤਯਾਦਿਕ
ਅਰਥੋਂ ਮੇਂ ਲਕਾਰ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸ਼੍ਨ ਚੰਦ੍ਰਮਾ
ਦੀਪਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਔ ਲਕਾਰ ਵਾਚਕ ਸਭੀ ਸ੍ਵਰਗ ਭੂਮੀ ਭਯ
ਅਨੰਦ ਪਵਨ ਲਵਨ ਦਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਅਗਨਿ ਸੂਰਜ
ਬਿਜਲੀ ਸਰਬ ਜੋਤੀ ਮੰਡਲ ਸ੍ਵਰਗ ਕਰਕੇ ਊਪਰਕੇਲੋਕ
ਸਪਤ ਭੂਰ ਭੁਵਾ ਸ੍ਵਾ ਮਹਾ ਜਨ ਤਪਸਤ॥ ਭੂਮੀਕਰ ਨੀਚੇ
ਕੇ ਸਪਤ ॥ਅਤਲਬਿਤਲ ਸੁਤਲ ਤਲਾਤਲ ਮਹਾਤਲ ਰ-
ਸਾਤਲ ਪਾਤਾਲ ਅਰੁ ਭਯ ਅਨੰਦ ਕਰ ਚੌਦਾ ਭੁਵਨ ਕਾ
ਦੁਖ ਅਰ ਸੁਖ ਪਵਨੋਪਲਖਯਤ॥ਪਾਂਚਪ੍ਰਿਥੀ ਅਪ ਤੇਜਬਾਯੂ

ਆਕਾਸ ਲਵਨ ਸਬਦ ਕਰ ਖਟਰਸ ॥ ਮਧੁਰਤਿਕੁਆਮ-
ਲ ਕਟੁ ਕਖਾਯ ਲਵਨ ਦਾਨਸਬਦਕਰ ॥ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾ-
ਦਿਕ ਮੋਖ ਪ੍ਰਯੰਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਕ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬੰ ਖਲ੍ਵਿਦੰ
ਬ੍ਰਹਮ ਇਸ ਸ੍ਰੁਤੀ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਸਰਬ ਨਾਮ ਰੂਪਾਤਮ
ਕ ਪ੍ਰਪੰਚ ਬ੍ਰਹਮੰ ਰੂਪ ਅਚਲ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਜਾਨਨਾ ਅਚ
ਲ ਬਜਤਰਿਕੁ ਕੁਛ ਭੀ ਨਹੀ ਹੈ ਅਚਲ ਹੀ ਹੈ ਸਥਾਵਰ ਜੰ
ਗਮ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਸਭ ਇਤਿ ॥ ਅਥਵਾ ਅਚਲਮੂਰਤਿਅਚਲਮੇ
ਮੂ ਕਯਾ ਮੁਝਕੀ ਰਤਿ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੈ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸਭ
ਅਧ੍ਰੁਵ ਡਿਠੇ ਜੀ ਤਾ ਚਰਣਕਮਲ ਚਿਤ ਲਾਇਆ। ਕਿੰਵਾ
ਮੂ ਨਾਮ ਰੋਮ ਕਾ ਹੈ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਅਰਥ ਕਹਾ ਕਿ ਸੋ ਅਚਲ
ਅਚੁਤ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੂ ਕਿਯਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਮੇ ਰਤਿ ਕਯਾ ਰਤਾ
ਹੂਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਯੁਕਤ ਹੈ ਯਥਾ ॥ ਦੋਃ ॥ ਲਖ ਲਾਲਨ ਮੈ
ਲਾਲ ਹੈ ਲਖ ਖੂਬਨ ਮੈ ਖੂਬ। ਰੋਮ ਰੋਮ ਮੇ ਰਵ ਰਹਿਆ
ਨਾਨਕਸ਼ਾਹਮਹਬੂਬ॥ਅਨਭੌਪ੍ਰਕਾਸ ਇਤਿ॥ਅਨਭਉਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਕਹਾ ਸੁਤਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਔਰ ਸੂਰ ਅਗਨਿ ਚੰਦ੍ਰ ਤਾਰਾਦਿਕ
ਤਿਸੀ ਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੈ ਅਰ ਸੋ ਅਚੁਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ
ਸੂੰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨੁ ਨਾਮ ਪੀਛੇ ਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਅਨੁਜ
ਅਨੁਗ ਤੈਸੇ ਅਨਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੂਕੋ ਬੋਧ
ਹੋਇ ਤਬਪੀਛੇ ਸਿਖ ਕਉਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇ ਜਿਸਕਾਕਯਾ ਗੁਰੋਂ
ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇ ਸਿਖ ਕੌ ਜਿਸ ਕਾ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਨ-
ਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸ ਅਰੁ ਅਨਭਉ ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਰ ਅਨੁ

ਅਵਜ਼ ਕਾ ਪੂਰਬ ਅਰਥ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਅਨੰਤ੍ਰ ਭੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਅਰ
ਥ ਕਰਨਾ ਪੂਰਬ ਅਰਥ ਭੀ ਅਰ ਯਹ ਭੀ ਭਵੈ ਭਵੈ ਅਨੁ ਅਨੁ
ਅਭਵੈ ਅਰਥਾਤ ਅਨੇਕ ਜਨਮੋ ਮੇ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਕੀਏ ਹੂਏ ਜਿਸਕਾ
ਗੁਰੋਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਨਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸ਼॥ ਯਥਾ
ਗੀਤਾਯਾਂ ਅਨੇਕ ਜਨਮ ਸੰਸਿਧਸ੍ਤਤੋ ਯਾਤਿ ਪਰਾਂ ਗਤਿਮਿਤਿ । ਹੇ
ਅਰਜਨ ਅਨੇਕ ਜਨਮਹੁ ਮੇ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਕੀਏ ਹਹਿ ਜਿਸਨੇ ਇਸੀ
ਤੇ ਸੰਸਿਧ ਨਾਮ ਸੁਧਾਂਤਹ ਕਰਨ ਹੋਇ ਤਬ ਇਸ ਚਰਮ
ਜਨਮ ਮੇ ਗੁਰੋਂ ਦੁਵਾਰਾ ਮੋਖਜ਼ ਕੌ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਥਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਪਰਚੂਨ ਕਮਾਏ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਨਾਮ ਪਿਆਰੇ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨਭਉ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੋਇ
ਤਬ ਭਉ ਨਾਮ ਭੈ ਕਾ ਜਾਨਨਾ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਕੋ ਸਤਗੁਰੋ
ਦੁਆਰਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੂਆ ਸੋ ਅਨਭਉ ਕਜ਼ਾ ਨਿਰ
ਭਉ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਨਮ ਜਰਾ ਜਮ ਨਰਕਾਦਿ ਭਜ਼ ਤਿਸਕਾ ਨ-
ਸ਼ਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰ ਔਰ ਜੌ ਸਰਨ ਤਿਸਕੀ ਕੋ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰੇ
ਸੋ ਭੀ ਨਿਰਭੈ ਪਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰ ਔਰ ਭੀ ਕਿਸੀ
ਕੌ ਭੈ ਨਹੀ ਦੇਤਾ ਵੋ ਸਭ ਅਪਨਾ ਆਪ ਜਾਨਤਾ ਹੂਆ ਤਥਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਭੈ ਕਾਹੂ ਕੌ ਦੇਤ ਨਹਿ
ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨ ਰੇ ਮਨਾ
ਗਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪਰਕਾਸ਼ ਕਾ
ਬਿਸੇਖ ਨ ਜਾਨਿਐ ਤਥਾ ਔਰ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਅਗਨਿ ਸੂਰ-
ਜਾਦਿਕ ਤਿਨ ਕੋ ਭੈ ਹੈ ਬਨਾ ਹੂਆ ॥ ਸਲੋਕ ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਕੀ

ਵਾਰ ਮੇ। ਭੈ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਭੈ ਵਿਚ ਚੰਦ ਤਥਾ ਬੇਦ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਭੀਖਾਸਮਾਦ ਵਾਤਃ ਪਵਤੇ ਭੀਖੋਦਯਤੇਸੂਰਯਃ ਭੀਖਾਦਗ੍ਰਿਸ੍ਚ ਇੰਦ੍ਰਸ੍ਚ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਰ ਧਾਵਤਿ ਪੰਚਮਃ ਇਤਿਅਰੁ ਲੋਕਿਕ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀਪਾਦਿਕ ਕੋ ਵਾਤ ਵਰਖਾਦਿਕ ਕਾ ਭੈ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰ ਯਹ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭੈ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਇਤਿ॥ਅਥ ਅਮਿਤੋਜ ਕਹਿਜੈ॥ ਅਮਿਤ ਕਹ੍ਯਾ ਮਰਯਾਦਾਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ਓਜ ਬਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਿਸਕਾ ਕਹਿਜੈ ਕਹ੍ਯਾ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਕਿਸਨੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬੇਦ ਬਯਾਸ ਨਾਰਦ ਸਾਰਦਾਦਿਕੋ ਨੇ ਕਿੰਵਾ ਅਮਿਤ ਓਜੁ ਕਹਿਜੈ ਓ ਕਯਾ ਪੂਰਬੋਕਤ ਜੁ ਕਹ੍ਯਾ ਜੋ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਕਿੰਵਾ। ਅਮਿਤ ਓਜ ਕਹਿ ਜੈ ਐਸੇ ਛੇਦ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕਾ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਅਮਿਤ ਓਜ ਤਿਸ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਾ ਜੋ ਕਥਨ ਕਰੇ ਤਿਸ ਕੀ ਜੈ ਕਹ੍ਯਾ ਫਤੇ ਹੋਤੀ ਹੈ ਕਲਿਆਨ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਇਤਿ ਅਥ ਮੂਲ॥

ਕੋਟ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਣਿ ਸ਼ਾਹ ਸਾਹਾਣਿ ਗਣਿਜੈ

ਟੀਕਾ ਜਿਸ ਤੇ ਬਲ ਜੋ ਆਦਿ ਰੂਪ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਕੋਟਿ ਜੋ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰ ਕਹ੍ਯਾ ਪਰਮ ਐਸ੍ਵਰਯ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਦਸ ਭੁਭਨ ਕੇ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨ ਕਾ ਜੋ ਇੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਏਕ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੇ ਦਿਨ ਮੇ ਚੌਦਹ ਇੰਦ੍ਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸਹੰਸ੍ਰ ਚੌਕੜੀ ਜੁਗੋਂ ਕੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕਾ ਏਕ ਦਿਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਦਿਨ ਮੈ ਸਾਢੇ ਇਕਹਤਰ ਚੌਕੜੀ ਜੁਗੋਂ ਕੀ ਏਕ ਇੰਦ੍ਰ ਭੋਗਤਾ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ

ਸੁਵਰਗਪਤੀ ਇੰਦ੍ਰ। ਤਿਨ ਕੋਟਿਨ ਕਾ ਭੀ ਇੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਹ-
ਮਾ ਐਸੇ ਕਈਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮਾਕਾ ਜੋ ਸ਼ਾਹ ਕਯਾ ਰਾਜਾ ਅਰਥਾ
ਤ ਮੈਂਹਾਂਵਿਸ਼ਨੂ ਤਿਸਕਾ ਭੀ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜ ਹੋਵੈ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸੋ ਕਹੀਏ ਕੋਟ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਣ ਸ਼ਾਹਸਾ-
ਹਾਣ ਗਨਿਜੈ ਕਯਾ ਗਣੀਤਾ ਹੈ ਮਹਾ ਜੋਗੀ ਜੋ ਕਾਗਭਸੁ-
ਡ ਲੋਮਸ਼ ਬਕਦਾਲ ਭਾਦਿਕੋਂ ਨੇ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਸਤੁਤੌ॥
ਕਈ ਕੋਟ ਇੰਦ੍ਰ ਜਿਹ ਪਾਨਹਾਰ । ਕਈ ਕੋਟਿ ਰੁਦ੍ਰ ਜੁ
ਗਿਆ ਦੁਆਰ । ਕਈ ਬੇਦ ਬਜ਼ਾਸ ਬ੍ਰਹਮਾ ਅਨੰਤ । ਜਿਹ
ਨੇਤ ਨੇਤ ਨਿਸਦਿਨ ਉਚਰੰਤ॥

ਔਰ ਐਸੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਹਜਾਰ ਚੌਕੜੀ ਜੁਗੋ ਕੀ
ਏਕ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕਾ ਦਿਨ ਹੈ ਐਸੇ ਪਖਯ ਮਾਸ ਬਰਖ ਕਰ ਸੌ
ਬਰਸ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੀ ਆਯੂ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਹਜ਼ਾਰ ਬ੍ਰ-
ਹਮਾ ਬਿਤੀਤ ਹੋਇ ਤਬ ਬਿਸ਼ਨ ਕੀ ਏਕ ਘੜੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਐ
ਸੇ ਹੀ ਪਹਰ ਦਿਨ ਪਖਯ ਮਾਸ ਬਰਖ ਰੀਤੀ ਸੌ ਸੌ ਬਰਸ
ਬਿਸ਼ਨ ਕੀ ਆਯੂ ਹੈ ਜਬ ਦ੍ਵਾਦਸ ਲਖ ਬਿਸ਼ਨ ਗੁਜਰੇਤਬ
ਰੁਦ੍ਰ ਕੀ ਅਰਧ ਪਲ ਬਿਤੀਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਪਲ ਘੜੀ
ਪਹੈਰ ਦਿਨ ਪਖਯ ਮਾਸ ਬਰਖ ਕਰ ਸੌ ਬਰਸ ਰੁਦ੍ਰ ਕੀ
ਆਰਬਲਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਏਕਾਦਸ ਰੁਦ੍ਰ ਬਿਤੀਤ ਹੋਇ ਤਬ
ਈਸ਼ਰ ਕੀ ਏਕ ਨਿਮਖ ਹੋਤੀ ਹੈ ਐਸੇ ਪਲ ਘੜੀ ਪਹਰ
ਦਿਨ ਪਖ਼ਯ ਮਾਸ ਬਰਖ ਕਰ ਸੌ ਬਰਖ ਈਸ਼ਰ ਕੀ ਆਯੂ
ਹੈ ਜੋ ਬਤੀਸ ਈਸ੍ਵਰ ਬਤੀਤ ਹੋਇ ਤਬ ਭਗਵਤੀ ਮਹਾਮਾ

ਯਾ ਕਾ ਏਕ ਦਿਨਰਾਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਐਸੇਹੀ ਸੌ ਬਰਸ ਦੇਵੀ ਕੀ ਆਯੁ ਹੈ ਜਬ ਸਹਸ੍ਰ ਦੇਵੀ ਬਤੀਤ ਹੋਇ ਤਬ ਏਕ ਕਲਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਲਪ ਕਯਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਰੀਯ ਤਤੂ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤਿਸਕਾ ਏਕ ਨੇਤ੍ਰਫੋਰਹੈ॥ ਯਥਾ॥ ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੋਰ॥ ਤਿਸਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰ॥ ਐਸੇ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀਜੀ ਕੀ ਅਸਟਪਦੀਮੇ ਲਿਖਾਹੈ॥ ਸੋ ਯਹ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸ਼ਾਹਾਨਸ਼ਾਹ ਗਨੀਤਾ ਹੈ ਬੇਦ ਪੌਰਾਨ ਸਿੰਮ੍ਰਿ ਤੀਓਂ ਮੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਗਨਿਜੈ ਐਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਜੋ ਗਨਿ ਹੈਂ ਕਯਾ ਸੇਵਕ ਭਗਤਜਨ ਤਿਨਕੀ ਜੈ ਹੈ ਔਰ ਸ਼ਭਿਨਾਸੀ ਹੈ ਪਰੰਪਰਾ ਕਰਕੇ॥ ਤਥਾ ਮਾਰੂ ਕੀ ਪਉੜੀ ੧੭॥ ਧਰਤ ਅਕਾਸ ਪਤਾਲ ਹੈ ਚੰਦ ਸੂਰ ਬਿਨਾਸੀ॥ ਬਾਦਸਾਹ ਸਾਹੁ ਉਮਰਾਉ ਖਾਨ ਢਾਹਿ ਡੇਰੇ ਜਾਸੀ॥ ਰੰਗ ਤੁਰੰਗ ਗਰੀਬ ਮਸਤ ਸਭ ਲੋਕ ਸਿਧਾਸੀ॥ ਕਾਜੀ ਸੇਖ ਮਸਾਇਕਾ ਸਭੇ ਉਠਜਾਸੀ॥ ਪੀਰ ਪੈਕਾਬਰ ਅਉਲੀਏ ਕੋ ਥਿਰਨਰਹਾਸੀ। ਰੋਜ਼ਾ ਬਾਂਗ ਨਿਮਾਜ਼ ਕਤੇਬ ਬਿਨ ਬੁਝੇਸਭਜਾਈ॥ ਲਖ ਚਉਰਾਸੀ ਮੇਦਨੀ ਸਭ ਆਵੈ ਜਾਸੀ॥ ਨਿਹਚਲ ਸਚ ਖੁਦਾਇ ਏਕਬੰਦਾਅਬਿਨਾਸੀ॥ਅਰਥਾਤ ਕੋਟਇੰਦ੍ਰਾਨਇੰਦ੍ਰਕੋਟ ਸਾਹਾਨਸਾਹ॥ ਐਸੇ ਏਕ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਾ ਹੂਆ ਸੋ ਤਿਸਕੇ ਜੋ ਗਨਿ ਹੈਂ ਸੇਵਕ ਭਗਤਿ ਤਿਨਕੀ ਜੈ ਹੈ ਸੋ ਸਿਰ ਹੈ ਔਰ ਸਭਨਾਸੀ ਹੈਂ ਤਥਾ ਅਨੇਕ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕਨਮੋ॥ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਕੋਟਿ ਬਿਸਨ ਅਵਤਾਰ ਸੰਕਰ

ਜਟਾਧਾਰ ॥ ਚਾਹਹਿਤੁਝਹਿ ਦਇਆਰ ਮਨਤਨ ਰੁਚਿਆਪਾ
ਰ ॥ ਪੁਨਾ ਵਾਰ ਤੇ ਵਧੀਕ ਸਲੋਕ ॥ ਜਿਤਦਰ ਲਖ ਮੁਹੰਮ
ਦਾ ਲਖ ਬ੍ਰਹਮੇ ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ ॥ ਲਖਲਖ ਰਾਮ ਵਡੀਰੀ
ਅਹਿ ਲਖ ਰਾਈ ਲਖਵੇਸ ॥ ਪੁਨਾ ॥

॥ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ ॥ ॥ ਕਈ ਕ੍ਰਿਸਨ ਸੇ ਕੀਟ ਕੋਟੈ
ਉਪਾਏ ॥ ਉਸਾਰੇ ਗੜ੍ਹੇ ਫੇਰ ਮੇਟੇ ਬਨਾਏ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕਾਲ
ਪੁਰਖ ਕੀ ਦੇਹ ਮੇਕੋਟਿਕ ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ ॥ ਕੋਟ ਇੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਹ
ਮਾ ਕਿਤੇ ਰਵਿਸਸਿ ਕ੍ਰੋਰ ਜਲੇਸ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੇ
ਸੌਨਕਾਦਿ ਰਿਖਿਓਂ ਪ੍ਰਤਿ ਸੂਤਵਾਕਜ਼ਾ ॥ ਅਵਤਾਰਾਹਜ਼ਸੰਖੇ
ਯਾਹਰੇਸਤ੍ਵਨਿਧੇਰਦ੍ਵਿਜਾ ਯਥਾ ਵਿਦਾਸਨਃ ਕੁਲਜਾਃ ਸ
ਰਸਃ ਸਜ਼ੁਃ ਸਹਸ੍ਰਸਃ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਕੋਟ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਣਨਾਮ ਭਿੰ
ਨ ਅਰੁ ਸਾਹਨਸਾਹ ਨਾਮ ਭਿੰਨ ਅਰਬ ਬਿਸ੍ਨ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇ
ਕਰ ਅਨੰਤ ਹੈਂ ਗੁਮਾਸ਼ਤੇ ਜਿਸਕੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰਾ
ਇੰਦ੍ਰਾਣਿ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਦਸਚਾਰ ਭਵਨਪਤੀ ਹੋ
ਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਕਰ ਸਾ ਕੌਨ ਮਹਾਮਾਯਾ ਭ
ਗਵਤੀ ਸਾਹਨਿ ਤਿਸਕਾ ਜੋ ਹੋਵੈ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸੋ ਕਹੀਏ ਕੋਟਿ
ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਣਿ ਸਾਹ ਸਾਹਣਿ ॥ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥
ਸੋਹਾਨਿ ਸਤਿ ਕਰੈ ਜਿਯ ਅਪਨੇ ਸੋ ਰਮਇਏ ਕਉ ਮਿਲੈ
ਨ ਸੁਪਨੇ ॥ ਇਤਿ ॥ ਮੂਲ

॥ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਮਹੀਪ ਸੁਰਨਰ ਅਸੁਰ ਨੇਤਿ ਨੇ

ਤ੍ਰਿ ਬਨ ਤ੍ਰਿਨ ਕਹਤ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ਹੇ ਤ੍ਰਿਭਵਨਮਹੀਪਤੀਨੋਪਲਖਿਤ ਚੌਦਾਂਭਵਨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤ੍ਰਿਭਵਨਮਹੀਪ ਕੌਨ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਅਰੁ ਸੁਰ ਸਾਧਾਰਨ ਦੇਵ ਤਾ ਅਸੁਰ ਦੈਵਭਿੰਨ ਦੈਤ ਦਿਤੀਪੁਤ੍ਰ ਦਾਨਵ ਦਨੂਪੁਤ੍ਰ ਏਹ ਸਭ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਕਹਾ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੇਰੀ ਆਗਜ਼ਾ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਸਤਜ਼ ਹੈ ਨੇਤ ਸਬਦਦੇਸਭਾਖਾ ਮੇ ਆਗਜ਼ਾਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿਸੀਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਕਿਮਰਜਾਇਤਬਤਿਸ ਕੋ ਉਜ਼ਰਖਾਹੀ ਰਜ਼ਾ ਬੁਲਾਨੇ ਕੋ ਜਾਇ ਜਬ ਤੋ ਕਹਤਾ ਹੈ ਨੇਤ੍ਰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੀ ਆਗਜ਼ਾ ਭਾਣਾ ਇੱਛਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨੇਤਿਨੇਤਿ ਯਹ ਨ ਯਹਨ ਕਹਾ ਰੂਪ ਨਹੀ ਨਾਮ ਨਹੀ ਸ੍ਰੁਤਿ ॥ਯਥਾ॥ਨੇਤਿਨੇਤਿਨੇਹਨਾਨਾਸ੍ਤਿਕਿੰਚਨੇਤਿਯੇਹਨਾਨੇਵਪਸ਼ਜ਼ਤਿ ਮ੍ਰਿਤਜ਼ੋਃ ਸਮ੍ਰਿਤਜ਼ੁਮਾਪ੍ਰੋਤਿ ॥ ਇਤਿਸ੍ਰੁਤਿਕਾ ਅਰਥਬ੍ਰਹਮਮੇਨਾਮਨਹੀ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਮੇ ਨਾਨਤ੍ਵ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਸੋਮ੍ਰਿਤਜ਼ੁਸੇ ਭੀ ਮ੍ਰਿਤਜ਼ੁ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਕਯਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ਇਤਿ॥ਅਥ ਬਨ ਤ੍ਰਿਨ ਕਹਿਤ ਬਨਮੇ ਪਰਬਤੋ ਮੇ ਤ੍ਰਿਣੋਂ ਮੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪਰਿਪੂਰਣ ਹੈ। ਸੁਖਮਨੀ ਯਥਾ ਬਨ ਤ੍ਰਿਣ ਪਰਬਤ ਹੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ॥ ਪੁਨਾ॥ਡਖਣੇ ਮਃ ੫ ਡੂਗਰ ਜਲਾ ਥਲਾ ਭੂਮਿ ਬਨਾ ਫਲਕੰਦਰਾ। ਪਾਤਾਲਾ ਆਕਾਸ ਪੂਰਨ ਹਭਘਟਾ। ਨਾਨਕ ਪੇਖ ਜੀਉ ਇਕਤ ਸੂਤਪਰੋਤੀਆ। ਅਕਾਲਸਤੁਤੋ॥ਦੇਵਭੇਵਨ ਜਾਨਹੀ ਜਿਹਮਰਮ ਬੇ

ਦ ਕਤੇਬ। ਸਨਕਅਉ ਸਨਕੇ ਸਨੰਦਨ ਪਾਵਹੀ ਨਹਿਸੇਬ
। ਜੱਛ ਕਿੰਨਰ ਮਛ ਮਾਨਸ ਉਰਗ ਮੁਰਗ ਅਪਾਰ। ਨੇਤਿ ਨੇ
ਤਿ ਪੁਕਾਰਹੀ ਸਿਵਸਕ੍ਰਔਮੁਖਚਾਰ॥ ਯਥਾ ॥ ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ
੫॥ ਦੁਪਦੇ ਘਰ ੨ ਸਗਲ ਬਨ ਸਪਤਿ ਮੈ ਬੈਸੰਤਰ ਸਗਲ
ਦੂਧ ਮੈ ਘੀਆ ॥ ਊਚ ਨੀਚ ਮਹਿ ਜੋਤ ਸਮਾਨੀ ਘਟਿ ਘਟਿ
ਮਾਧੋ ਜੀਆ ॥ ੧ ॥ ਸੰਤਹੁ ਘਟ ਘਟ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇਓ।
ਪੂਰਨ ਪੂਰ ਰਹਿਓ ਸਰਬ ਮਹਿ ਜਲ ਥਲ ਰਮਈ
ਆਆਹਿਓ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਨਾਨਕ ਜਸ
ਗਾਵੈ ਸਤਿਗੁਰ ਭਰਮ ਚੁਕਾਇਓ। ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸਦਾ
ਅਲੇਪਾ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਓ ਸਮਾਇਓ ॥ ੨ ॥ ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ
੧ ॥ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਜੈਸੇ ਬਾਜ਼ੀ ਪਾਈ। ਨਾਨਾ ਰੂਪ ਭੇਖ ਦਿਖ
ਲਾਈ। ਸਾਂਗ ਉਤਾਰਿ ਥੰਭਿਓ ਪਾਸਾਰਾ ਤਬ ਏਕੋ ਏਕੰਕਾ
ਰਾ॥ ੧ ॥ ਕਵਨ ਰੂਪ ਦ੍ਰਿਸਟਿਓ ਬਿਨਸਾਇਓ। ਕਤਹ ਗ
ਇਓ ਓਹ ਕਹਤੇ ਆਇਓ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਲਤੇ ਊਠ
ਹਿ ਅਨਕ੍ਰੇ ਤਰੰਗਾ। ਕਨਿਕ ਭੂਖਨ ਕੀਨੇ ਬਹੁ ਰੰਗਾ। ਬੀਜੁ
ਬੀਜੁ ਦੇਖਿਓ ਬਹੁ ਪਰਕਾਰਾ। ਫਲ ਪਾਕੇ ਤੇ ਏਕੰਕਾਰਾ ॥
੨॥ ਸਹਸ ਘਟਾ ਮਹਿ ਏਕ ਅਕਾਸਾ। ਘਟ ਫੂਟੇ ਤਉ ਓ
ਹੀ ਪਰਗਾਸ। ਭਰਮ ਲੋਭ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਵਿਕਾਰ। ਭਰਮ
ਛੂਟੇ ਤੇ ਏਕੰਕਾਰ॥ ੩॥ ਓਹ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਬਿਨਸਤਨਾਹੀ।
ਨਾਕੋ ਆਵੈ ਨਾ ਕੋ ਜਾਹੀ॥ ਗੁਰ ਪੂਰੇਹਉਮੈਮਲ ਧੋਈ। ਕਹੁ
ਨਾਨਕ ਮੇਰੀ ਪਰਮ ਗਤਿ ਹੋਈ॥ ੪ ॥ ੧॥ ਆਸਾਬਾਣੀ

ਨਾਮਦੇਵ ਜੀਉ॥ ਏਕ ਅਨੇਕਬਿਆਪਕਪੂਰਕਜਤਦੇਖਉ ਤਤ ਸੋਈ॥ ਮਾਇਆ ਚਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਬਿਮੋਹਤ ਬਿਰਲਾਬੂਝੈ ਕੋਈ॥ ੧ ॥ ਸਭ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਸਭ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦਬਿਨ ਨਹਿ ਕੋਇ ॥ ਸੂਤ ਏਕੁ ਮਣਿਸਤ ਸਹੰਸ ਜੈਸੇ ਓਤ ਪੋਤਿ ਪ੍ਰਭ ਸੋਇ ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਲ ਤਰੰਗ ਅਰੁਫੇਨ ਬੁਦ ਬੁਦਾ ਜਲਤੇ ਭਿੰਨ ਨ ਹੋਈ॥ ਯਹ ਪਰਪੰਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਲੀਲਾ ਬਿਚਰਤ ਆਨਨ ਹੋਈ ॥ ੨ ॥ ਮਿਥਿਆ ਭਰਮੁ ਅਰੁ ਸੁਪਨ ਮਨੋਰਥ ਸਤਿ ਪਦਾਰਥ ਜਾਨਿਆ ॥ ਸੁਕ੍ਰਿਤਮਨਸਾ ਗੁਰਉਪਦੇਸੀ ਜਾਗਤਹੀ ਮਨ ਮਾਨਿਆ ॥ ੩॥ ਕਹਤਨਾਮ ਦੇਉ ਹਰਿ ਕੀ ਰਚਨਾ ਦੇਖਹੁ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਘਟਿ ਘਟਿ ਅੰਤਰਿ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰ ਕੇਵਲ ਏਕ ਮੁਰਾਰੀ॥ ੪ ॥ ਅਕਾ ਲ ਉਸਤਿਤ ਮੇਂ ਕਬਿਤ ॥ ਜੈਸੇ ਏਕਆਗਤੇ ਕਨੂਕਾਕੋਟ ਆਗਉਠੈ ਨਯਾਰੇ ਨਯਾਰੇ ਹੁਇਕੈ ਫੇਰ ਆਗਮੈਂ ਮਿਲਾਹਿਗੇ ॥ ਜੈਸੇ ਏਕ ਧੂਰ ਤੇ ਅਨੇਕ ਧੂਰ ਪੂਰਤ ਹੈ ਧੂਰਕੇ ਕਨੂਕਾ ਫੇਰ ਧੂਰਹੀ ਸਮਾਹਿਗੇ ॥ ਜੈਸੇ ਏਕਨਦ ਤੇ ਤਰੰਗ ਕੋਟ ਉਪਜਤ ਪਾਨਕੇ ਤਰੰਗ ਸਭੈ ਪਾਨਹੀ ਕਹਾਂਇਗੇ ॥ ਤੈਸੇ ਬਿਸ੍ਵਰੂਪਤੇ ਅਭੂਤ ਭੂਤ ਪਰਗਟ ਹ੍ਵੈ ਤਾਹੀਤੇ ਉਪਜ ਸਭੈ ਤਾਹੀ ਮੈ ਸਮਾਹਿਗੇ॥ ਬੈਤ ॥ ਹਰਿ ਗਿਆਹੇ ਕਿਅਜ਼ਜ਼ਿਮੀ ਰੋਯਦ॥ ਵਾਹਿ ਦੋਲਾ ਸ਼ਰੀਕਮੇਂ ਗੋਯਦ॥ ੧॥ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਬਨੋ ਮੇ ਰਹਿਨਵਾਲੇ ਤਪਸੀ ਤ੍ਰਿਨੋ ਮੇਂ ਰਹਨ ਵਾਲੇ ਜੀਉ ਅਪਨੀ ਭਾਖਾ ਮੇਂ ਸਭ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੋ ਹੀ ਜਪਰਹੇ ਹੈ॥ ਯਥਾ

ਮਲਾਰਮਹਲਾ ੪ ॥ ਜੋ ਬੋਲਤ ਹੈਂ ਮ੍ਰਿਗਮੀਨ ਪਖੇਰੂ ਸੋ ਬਿਨ ਹਰਿ ਜਾਪਤ ਹੈਂ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ॥ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਬਿਅੰਤਤਾ ਕਥਨ ਕਰਤੇਹੂਏ ॥ ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਛਪੈ ਕੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਮੂਲ ॥

ਤਵ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਤ ਸੁਮਤਿ ॥ ੧ ॥

ਟੀਕਾ ॥ ਤਵਸਰਬ ਨਾਮ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੁਝਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨੁ ਕੌਨ ਕਥਨਕਰਨੇਕੋ ਸਮਰਥ ਹੈ॥ ਅਰਥਾਤ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ॥ ਆਸਾਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਬਨ ਬਨ ਫਿਰਤੀ ਖੋਜਤੀ ਹਾਰੀ ਬਹੁ ਅਵਗਾਹਿ । ਨਾਨਕ ਭੇਟੇ ਸਾਧੁ ਜਬ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਮਨ ਮਾਹਿ ॥ਛੰਤ॥ ਜਾਕਉਖੋਜਹਿ ਅਸੰਖ ਮੁਨੀ ਅਨੇਕਤਪੇ ॥ ਬ੍ਰਹਮੇਕੋਟ ਅਰਾਧਹਿਗਿਆਨੀ ਜਾਪ ਜਾਪੇ ॥ ਜਪ ਤਾਪ ਸੰਜਮ ਕ੍ਰਿਆ ਪੂਜਾ ਅਨਿਕਸੋਧਨ ਬੰਧਨਾ ॥ ਕਰਗਮਨ ਬਸੁਧਾ ਤੀਰਥ ਮਜਨ ਮਿਲਨ ਕਉ ਨਿਰੰਜਨਾ॥ ਮਾਨੁਖ ਬਨੁ ਤ੍ਰਿਨੁ ਪਸੂ ਪੰਖੀ ਸਗਲ ਤੁਝਹਿਅ ਰਾਧਤੇ॥ ਦਇਆਲ ਲਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਨਕ ਮਿਲਸਾਧ ਸੰ ਗਤਿ ਹੋਇਗਤੇ ॥ ੧॥ ਕੋਟਿ ਬਿਸਨ ਅਵਤਾਰਸੰਕਰਜਟਾ ਧਾਰਿ ॥ ਚਾਹਿ ਤੁਝਹਿ ਦਇਆਲ ਮਨੁਤਨ ਰੁਚਿ ਅਪਾਰ॥ ਅਪਾਰ ਅਗਮ ਗੋਬਿੰਦ ਠਾਕੁਰ ਸਕਲ ਪੂਰਕ ਪ੍ਰਭੁ ਧਨੀ ॥ ਸੁਰਸਿਧ ਗਣ ਗੰਧਰਬ ਧਿਆਵਹਿ ਜਖ ਕਿੰਨਰ ਗੁਨ

ਭਨੀ॥ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਅਨੇਕ ਦੇਵਾ ਜਪਤ ਸੁਆਮੀ ਜੈਜੈ ਕਾ
ਰ ॥ ਅਨਾਥ ਨਾਥ ਦਇਆਲ ਨਾਨਕ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਿਲ
ਉਧਾਰ ॥ ਸੋ ਜਿਸਪ੍ਰਕਾਰ ਬੇਅੰਤਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਦੇਵ
ਜੂ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਅਰ ਨਾਮੋ ਕੀ ਨਿਰੂਪਨ
ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ॥ ਅਕਾਲਉਸਤਤ ॥ਤਥਾ॥ ਜਹਿ ਅਲਖ
ਰੂਪ ਆਸਨ ਅਡੋਲ ॥ ਜਿਹ ਅਮਿਤ ਤੇਜ ਅਛੈ ਅਤੋ
ਲ॥ ਜਿਹ ਧਿਆਨ ਕਾਜ ਮੁਨਿਜਨ ਅਨੰਤ॥ ਕਈ ਕਲਪ
ਜੋਗ ਸਾਧਿਤ ਦੁਰੰਤ॥ ੮॥ ੧੨੮ ॥ ਤਨ ਸੀਤਘਾਮ ਬਰ
ਖਾ ਸਹਿਤ॥ ਕਈ ਕਲਪ ਏਕ ਆਸਨ ਬਿਤੰਤ॥ ਕਈ ਜ
ਤਨ ਜੋਗ ਬਿਦਿਆ ਬਿਚਾਰ ॥ ਸਾਧੰਤ ਤਦਪਿ ਪਾਵਤ ਨ
ਪਾਰ॥ ੯॥ ੧੨੯ ॥ ਸੋਈ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਬਚਨ ਕ
ਰਤੇ ਹੈ ਕਿ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਤਿ
ਸੁਮਤਿ ॥ ਜਬ ਪ੍ਰਿਥੀਨਾਥ ਪਰਮਪੁਰਖ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ
ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਪ੍ਰਿਥੀ ਕੇ ਸਥਾਪਨ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰੀ ਤਬ ਪ੍ਰ
ਥਮ ਕਾਲੀਨਾਥ ਕੋ ਬੁਲਾਯਾ ਤਿਸਨੇ ਕਹਾ ਮੁਝਮੇ ਸਮਰਥਾ
ਨਹੀ ਹੈ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਕੀ ਤਦਨੰਤਰ ਸੇਸ ਜੂ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਯਾ
ਦ ਕੀਆ ਅਰ ਆਗਯਾ ਹੂਈ ਕਿ ਤੁਮ ਭੂਮੀ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰੋ
ਤਬ ਸਤ ਬਚਨ ਕੀਆ ਸੇਸ ਜੂ ਨੇ ਅਰ ਕਹਾ ਧੰਨ ਭਾਗਹੈ
ਜੋ ਮੁਝਕੋ ਆਗਯਾ ਹੂਈ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਯਹ ਬਾਤ ਕਹੀਏ ਹੇ
ਭਗਵਨ ਮੁਝਕੇ ਅਧਾਰ ਕੌਨ ਹੋਗਾ॥ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਜੀ
ਕਹਾ ਹਮ ਕਮਠ ਰੂਪ ਧਾਰਕਰ ਤੁਝਕੇ ਨੀਚੇ ਰਹੇਂਗੇ ਸਦੀ

ਵ ਤੁਥਾਸੁ ਕਿਆ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਔਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀ ਕਿ ਹੇ ਨਾਥ ਕਬ ਤੱਕ ਯਹ ਭੂਮੀ ਕੋ ਹੌ ਧਾਰਨ ਕਰੋਗਾ॥ ਤਬ ਬਚਨ ਹੂਆ ਕਿ ਹੇ ਸੇਸ ਵਰ ਹੂਆ ਤੁਝਕੋ ਕਿ ਨਵੀਨ ਨਾਮ ਮੁਝ ਕੋ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਜਬ ਸਮਾਪਤਿ ਹੋਇਗੋ ਤਬ ਤੂੰ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀਕੋ ਤਿਆਗ ਦੀਜੀਓ ॥ ਤਿਸ ਨਮਿਤ ਸਹੰਸ੍ਰ ਮੁਖ ਦੋ ਸਹੰਸ੍ਰ ਰਸਨਾ ਹੈਂ ਨਵੀਨ ਨਾਮ ਜੋ ਆਜ ਲੀਏ ਹੈਂ ਸੋ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨੇ ਸੋ ਐਸੇ ਹੀ ਅਨੰਤ ਭਗਵਾਨ ਨਿਤਯ ਪ੍ਰਤਿ ਅਨੰਤ ਨਾਮ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਅਬ ਪ੍ਰਯੰਤ ਕਈ ਕਲਪ ਬੀਤ ਗਏ ਪਰੰਤੂ ਨਾਮ ਨਹੀ ਪੂਰਨ ਹੋਤੇ॥ਤਥਾ ॥ ਮਾਰੂ ਸੋਲਹੇ ਮਹਲਾ ੫॥ ਏਕ ਜੀਹ ਗੁਨ ਕਵਨ ਬਖਾਨੈ॥ ਸਹਸ ਫਨੀ ਸੇਖ ਅੰਤ ਨ ਜਾਨੈ ॥ ਨਵ ਤਨ ਨਾਮ ਜਪੈ ਦਿਨ ਰਾਤੀ ਇਕ ਗੁਨ ਨਾਹੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸੰਗਾ ॥ ੫੬ ॥ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀਕਲਗੀਧਰ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਸਫੋਟਕੇ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਵਾਰੀ ਹੌ ਨੰਦ ਕੁਮਾਰ ਕੇ ਰੂਪ ਪੈ ਜਾਪਰ ਕੋਟ ਮਨੋਜ ਸੇਵਾਰੇ॥ ਨਾਰਦ ਸੇ ਸੁਕ ਸਾਰਦਸੇ ਜਿਹਕੇ ਜਸ ਕੋ ਕਹਿਕੈ ਫੁਨਹਾਰੇ॥ ਸੇਸ ਸਹਸ੍ਰ ਧਰੇ ਮੁਖ ਯਾਹੀਤੇ ਬੀਤਗਏ ਜੁਗ ਪਾਰ ਨ ਪਾਰੇ॥ ਸੁਨੋ ਸਖਿ ਕਾਨਬਸੈ ਸਬਠਾਂਯ ਜਰਾ ਬਿਨਨੈਨ ਭਏ ਕਜਰਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤਵ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨ॥ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤੁਝਕੋ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੇ ਕਵਿਨ ਕਵਿਨ ਕਵੀ ਬਯਾਸ ਬਾਲਮੀਕੀ ਆਦਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨਹੀ ਕਥਨ ਕਰ ਸਕਤੇ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਕਬਿ ਨਾਮ ਕਦਾ ਕਾਲਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸਮਾਨ ਕਾਲਕਾ

ਕਵਨ ਕਹੀਏ ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇ ਨਾ ਏਹੁ ਅਰਥ ਭਯਾ॥ਨਨੁ॥
ਕਾਲ ਅਰੁ ਆਤਮਾ ਕੋ ਨਿਤ੍ਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ਕਬੀ ਤਉ ਪਾਵੇਗਾ ਅੰਤ ਕੋ
ਇਸ ਪਰ ਮਹਾਰਾਜ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ਕਥਨ॥ ਭੂਤ ਭ-
ਵਿਖ੍ਯਤ ਬਰਤਮਾਨ ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇ ਭੀ ਨਹੀ ਕਥਨ ਕਰ
ਸਕੇਗਾ ਕੋਊ ਕਬੀ ਭੀ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਸਾਤ ਸਮੁੰ
ਦਹਿ ਮਸ ਕਰਉ ਕਲਮ ਕਰਉ ਬਨਰਾਇ। ਬਸੁਧਾ ਕਾ-
ਗਦ ਜੋ ਕਰੋ ਹਰਿਜਸ ਲਿਖਨ ਨ ਜਾਇ॥ ਪੁਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਕਾ ਕਥਨ॥ ਬਸੁਧਾ ਕਾਗਦ ਬਨਰਾਇ ਕਲਮ ਲਿਖਣ
ਕਉ ਜੇ ਹੋਇ ਪਵਣ। ਬਿਅੰਤ ਅੰਤ ਨ ਜਾਈ ਪਾਇਆ ਗ
ਹੀ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ॥ ਤਵ ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕ
ਵਨ ਸਰਬ ਇਹਾ ਸ਼ਕਾਰ ਤਾਲਬੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰੀਏ ਤਬ
ਸ਼ਰਬ ਨਾਮ ਰੁਦ੍ਰ ਪ੍ਰਲੈ ਕਾਲ ਕਰਤਾ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰ
ਬਾਤ ਸ਼ਿਵਾਦਿਕ ਭੀ ਨਹੀ ਕਥਨ ਕਰ ਸਕਤੇ ਔਰ ਕੀ ਕ
ਯਾ ਬਾਤ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਸਰਬ ਹੇ ਕਾਲ ਭਗਵਾਨ ਤਵ
ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨ ਕੌਨ ਕਥਨ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕਰਮ
ਨਾਮ ਭਕ੍ਤ ਵਾਤਸਲ੍ਯ ਆਦਿਕ ਭਗਤ ਵਛਲ ਦੀਨਾਨਾਥ ਪਤਿਤ
ਪਾਵਨ ਗੁਵਰਧਨਧਾਰੀ ਗਿਰਧਾਰੀ ਰਾਵਣਾਰੀ ਕੰਸਾਰੀ ਮੁ
ਰਾਰੀ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਕਰਮ ਨਾਮ ਕਹਿਲਾਤੇ ਹੈਂ ਇਨਮੈ ਤੇ
ਭੀ ਸ੍ਵਮਤਿ ਕਯਾ ਅਪਨੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਅਥਵਾ ਸੁਮਤਿ
ਐਸੇ ਪਾਠਿ ਹੋਇ ਤਬ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਆਗੇ ਜੋ ਸੁ
ਬੁਧੀ ਹੂਏ ਹੈਂ ਨਾਰਦ ਸ਼ਾਰਦ ਬਾਲਮੀਕ ਵ੍ਯਾਸਾਦਿਕ ਤਿ

ਨੋ ਨੇ ਜੋ ਉਚਾਰਨ ਕਿਯੇ ਹੈਂ । ਤਿਨਕੋ ਹੀਅਪਨੀ ਰਸਨਾ ਕੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਕਥਨ ਕਰਤਾ ਹੂੰ ਜੈਸੇ ਗਰੁੜ ਅਰ ਮਛਰ ਦੋਊ ਅਕਾਸ਼ ਕਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਪਾਵਤੇ ਪਰੰਤੂ ਅਪਨੀ ਯਾਤ੍ਰਾ ਨਿਰਬਾਹ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਉਡਤੇ ਹੀ ਹੈਂ । ਤੈਸੇਹੀ ਹੇ ਪੜ੍ਹਾ ਰੜੇ ਤੁਮ ਭੀ ਯਦਯਪਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਿਅੰਤ ਹੈ ਤੋ ਭੀ ਅਪਨੀ ਰਸਨਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਨਾਰਥ ਉਚਾਰਨ ਕਰੋ ॥ ਕਬਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕਾ ॥ ਚੀਟੀ ਕੇ ਉਦਰ ਬਿਖੈ ਹਸਤੀ ਸਮਾਇ ਕੈਸੇ ਅਤੁਲ ਪਹਾਰ ਭਾਰੁ ਭ੍ਰਿੰਗੀ ਨ ਉਠਾਵਹੀ । ਮਛਰ ਕੇ ਡੰਗ ਸੋ ਮਰਤ ਨਹੀਂ ਬਾਸਕ ਨਾਗ ਮਕਰੀ ਚੀਤੇ ਜੀਤੈ ਸੁਰਨ ਪੁਜਾਵਹੀ । ਤਮਚਰ ਉਡਤ ਨ ਪਹੁਚੈ ਅਕਾਸ ਬਾਸ ਮੂਸਾ ਤਊ ਪੈਰਨ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਧਾਰ ਪਾਵਹੀ । ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਿਯਾਪ੍ਰੇਮ ਨੇਮ ਅਗਮ ਅਗਾਧ ਬੋਧ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਗਰ ਜਤੋਂ ਬੂੰਦ ਹੁਇ ਸਮਾਵਹੀ । ਜੈਸੇ॥ ਕਬੀਰ ਰਸਨਾ ਤਬਲਗ ਭਲੀ ਜਬ ਲਗ ਜਪਤੀ ਰਾਮ । ਨਹੀਂ ਤਉ ਕਾਟਿ ਨਕਾਲਿਐ ਮੁਖਮੈ ਭਲੋ ਨ ਚਾਮ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਕੇ ਅੰਤਮੇ । ਇਕਦੂ ਜੀਭੌ ਲਖ ਹੋਹਿ ਲਖ ਹੋਵਹਿ ਲਖਬੀਸ । ਲਖ ਲਖ ਗੇੜਾ ਆਖੀਅਹਿ ਏਕ ਨਾਮ ਜਗਦੀਸ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਨ ਜਾਤ ਅਰੁ ਪਾਤ ਨਹਿਨਜਿਹ । ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜਹਿਨਾਮ ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਚਕ੍ਰ ਕਾਲ ਰੂਪ ਸੁਦਰਸਨ ਨਾਮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਥਵਾ ਚਕ੍ਰ ਕਾਲ ਰੂਪ ਚਿਹਨ ਚਿਹਤਾਨ ਹੀ ਅਰਥਾਤ ਕੁੰਠਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਦੇਸ

ਭਾਖਾ ਹੈ ਬਕਿਤ ਕੋ ਚਿਹਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਮੁਝਕੋ ਚਰਨ
ਚਿਹ ਗਏ ਹੈਂ ਪੁਨਾ ਕੈਸਾ ਹੈ ਚਕ੍ਰ ਅਰਿ ਬਰਨ ਜਾਤ ਬਰਨਾ
ਮ ਸ੍ਰੇਸਟ ਬਡੇ ਬਡੇ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਰਾਵਨ ਕੰਸਾਦਿਕ ਸਿਸਪਾ
ਲਾਦਿਕ ਨਜਾਤ ਜਿਸਕਾਲਰੂਪ ਚਕ੍ਰਸੇ ਜਾਤਨ ਜਾਨੇ ਨਹੀਂ
ਪਾਈਤੇ॥ ਚੌਦਾਂ ਤਬਕ ਕਾਲਕੇਬਸ। ਕਹੋ ਕੂਟਕਿਤ ਜਾਈ
ਐ ਨਸ। ਅਹਿ ਪਾਤਨ ਹਨ ॥ਅਰਿ ਨਾਮ ਸਤ੍ਰਓਂ ਕੀਆਂ ਪਾ
ਤਿ ਪੰਕ੍ਤਿਆਂ ਕੋ ਹਨ ਨਾਮ ਨਾਸਕਰਤਾ ਹੈ। ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਰ
ਰੇਖ ਭੇਖ ਕੁਊ ਕਹਿਨ ਸਕਤ ਕਿਹਿ। ਤਿਨ ਸਤ੍ਰਓਂ ਕੇ ਰੂ
ਪ ਰੰਗ ਰੇਖ ਭੇਖਾਦਿਕ ਕੋ ਊ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ਜੋ ਕਿ-
ਤਨੇ ਅਰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਰੰਗ ਰੂਪ ਵਾਲੇ ਕਾਲ ਚਕ੍ਰ ਨੇ
ਮਾਰੇ ਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਚਕ੍ਰ ਕਾ ਹੀ ਬਿਸੇਖਨ ਜਾਨਿਏ ਪੁਨਾ
ਆਪ ਕੈਸਾ ਹੈ ਅਚਲ ਮੂਰਤਿ ਅਨਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸ ਅਮਿਤੋਜ
ਕਹਿਜੈ। ਯਹ ਸਭੀ ਬਿਸੇਖਨ ਕਾਲ ਰੂਪ ਚਕ੍ਰ ਕੇ ਜਾਨਨੇ
ਪੁਨਾ ਕੋਟਿਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਣਿ ਸ਼ਾਹਸ਼ਾਹਾਣ ਗਣਿਜੈ। ਯਹ ਭੀ
ਕਾਲ ਚਕ੍ਰ ਕੇ ਬਿਸੇਖਨ ਜਾਨਿਐ। ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਮਹੀਪ ਸੁਰ
ਨਰ ਅਸੁਰ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਬਨ ਤ੍ਰਿਣ ਕਹਿਤ। ਯਹ ਭੀ ਚਕ੍ਰ
ਬਿਸੇਖਨ ਜਾਨਿਏ ਕਾਲਕੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਵ
ਸਰਬ ਨਾਮ ਕਥੈ ਕਵਨ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਤ ਸੁਮਤਿ ॥ ੧
॥ ਹੇ ਕਾਲ ਚਕ੍ਰ ਭਗਵਨ ਹੇ ਸਰਬ ਹੇ ਪ੍ਰਲਯ ਕਰਤਾ ॥ ਵਾ
ਸਰਬਨਾਮਹੇਭਗਵਨਤੁਝਕਾਨਾਮ ਹੀ ਸਰਬ ਹੈ ਕਥੈ ਕਵਨ
ਕਰਮਹੇਕਾਲਚਕ੍ਰਰੂਪਤੁਝਕੇਕਰਮਕੌਨਕਥੈਅਰਥਾਤ ਕਿਸੂ

ਸੋਕਥਨਨਹੀਂ ਕਿਯੇਜਾਤੇਸਰਬਪ੍ਰਪੰਚ ਕਉਕਾਲਹੀਕੀ ਰਚ
ਨਾ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਯਥਾ ॥ ਬੇਨਤੀ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਕਾਲਪਾਇ ਬ੍ਰਹ
ਮਾ ਬਪੁਧਰਾ ॥ ਕਾਲਪਾਇ ਸਿਵਜੀ ਅਵਤਰਾ ॥ ਕਾਲ ਪਾ
ਇ ਕਰ ਬਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸਾ ॥ ਸਕਲ ਕਾਲ ਕਾ ਕੀਆ ਤ
ਮਾਸਾ ॥ ਜਵਨ ਕਾਲ ਜੋਗੀ ਸਿਵ ਕੀਯੋ ॥ ਬੇਦ ਰਾਜ ਬ੍ਰਹ
ਮਾ ਜੋ ਥਿਯੋ ॥ ਜਵਨਕਾਲ ਸਭ ਲੋਕ ਸਵਾਰਾ ॥ ਨਮਸਕਾ
ਰ ਹੈ ਤਾਹਿ ਹਮਾਰਾ ॥ ਜਵਨ ਕਾਲ ਸਭ ਜਗਤ ਬਨਾਯੋ ॥
ਦੇਵਦੈਤ ਜੱਛਨ ਉਪਜਾਯੋ ॥ ਆਦਿ ਅੰਤ ਏਕੈ ਅਵਤਾਰਾ ॥
ਸੋਈ ਗੁਰੂ ਸਮਝੀਓ ਹਮਾਰਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਤਿਸਹੀ ਕੋ ਹਮ
ਰੀ ॥ ਸਕਲ ਪ੍ਰਜਾ ਜਿਨ ਆਪ ਸਵਾਰੀ ॥ ਸਿਵ ਕਨਕਉ
ਸਿਵਗੁਨ ਸੁਖ ਦੀਓ ॥ ਸਤ੍ਰਨ ਕਉ ਪਲਮੈ ਬਧ ਕੀਓ ॥
ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਿਧ ਬਰਨ ਸੁਮਤਿ ਅਰਥਾਤ ਕਿਸਕੀ ਸੁਮਤਿ ਸੁ
ਸੁਮਤੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਝਕੇ ਸਰਬ ਕਥਨ ਕਰੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇ
ਪੰ ਤੇ ਵਜ਼ਾਖਜ਼ਾ ਚਕ੍ਰ ਰੂਪ ਕਾਲਕੀ ਹੀ ਕੇਵਲ ਜਾਨੀਏ ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਲਮਲਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸ੍ਰੇਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾ
ਮੰਤ੍ਰਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ
ਭਕਤਿ ਵੈਰਾਗ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਕਾਯਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਮੂਲ ਬਿ
ਸੇਖ ਮੰਗਲ ਨਿਰੂਪਣ ਨਾਮ ਪੰਚਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੫ ॥

ਅਥ ਅਪਰਬਜ਼ਾਖਜ਼ਾ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਚਰਨ
ਚਿਹਨ ਬਰਨਨ ॥ ੧ ਓਂ ਚਕ੍ਰਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਨ ਜਾਤ ਅ
ਰੁ ਪਾਤਨਹਿਨ ਜਿਹ ॥ ਜਿਹ ਕਜ਼ਾ ਜਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ

ਚਕ੍ਰਕਾਲ ਰੂਪ ਸੁਦਰਸਨ ਅਰੁ ਪੁਨਾ ਚਿਹਨ ਚਰਨਗਤ
ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਕੈਸੇ ਹੈਂ ਕਿ ਬਰਨ ਜਾਤ ਕਿਸੀ ਦੇਵੀ ਦੇਵਕੇ
ਵਾ ਕਿਸੀ ਰਿਖੀ ਕੇ ਵਰ ਕਰ ਨਜਾਤ ਜਾਤ ਨਾਮ ਉਤਪੰਨ
ਨਹੀ ਹੂਏ ਹੈਂ ਅਰ ਪੁਨਾ ਬਹੁੜੋ ਪਾਤ ਨਹਿਨ ਜਿਹ ਜਿਨ
ਕਾ ਕਿਸੀ ਕੇ ਸ੍ਰਾਪ ਕਰ ਪਾਤਨ ਪਤਨ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੇਅ
ਕਾਲ਼ ਪੁਰਖ ਰੂਪਹੀਹੈ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਕੇ ਜੋ ਦੇਹ ਹੈ॥ ਤਿਨਕੋ
ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਰੂਪ ਕਾ ਪੁੰਜ ਹੋਨੇ ਤੇ ਭੌਤਕ ਨਹੀ ਹੈ ਇਤਰ
ਸ਼ਰੀਰੋਂ ਕੀ ਨਜ਼ਾਈ॥ ਰਾਮਸਜ਼ ਨਾਮ ਰੂਪੰਚ ਲੀਲਾ ਧਾਮ
ਪਰਾਤਪਰੰ॥ ਪੁਨਾ ਵੈ ਕੈਸੇ ਹੈਂ॥ ਰੂਪਰੰਗ ਅਰੁ ਭੇਖ ਕੋਊ
ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਕਿਹ॥ ਤਿਨ ਕਾ ਰੂਪ ਅਰ ਰੰਗ ਯਦਜ਼ਪਿ
ਕਹਾ ਹੈ ਰਿਖੀਓਂ ਨੇ ਧਜ਼ਾਨ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਪਰੰਤੂ ਅਕਹਿਹੈਂ
ਅਰੁ ਰੇਖ ਭੇਖ ਤਿਨ ਰੇਖਾ ਕਾ ਜੋ ਭੇਖ ਹੈ ਗੋਲਾਕਾਰ॥ ਲੰਬਾ
ਯਮਾਨ ਵਰਤੁਲਾਕਾਰ ਤਿਰਯਕਾਕਾਰ ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਚਤੁਸ਼ਕੋਣਾ
ਦਿ ਕੋਊ ਕਹਿ ਨਹੀ ਸਕਤਾਂ ਕਿੰਤੂ ਵੈ ਭਗਤਜਨੋਂ ਕੇ ਕੇਵ
ਲ ਧਜ਼ਾਨ ਕਾਂ ਹੀ ਬਿਖੇ ਹੈਂ ਕਹੇ ਨਹੀਂ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰ-
ਕਾਰ ਕਰਭੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਜਾਕੇ ਰਿਦੇ
ਬਸਹਿ ਸੋ ਜਨ ਕਿਉ ਡੋਲਹਿ ਦੇਵ ॥ ਮਾਨਉ ਨਉ ਨਿਧਿ
ਰਿਧ ਸਿਧਿ ਤਾ ਕੇ ਸਹਜ ਸਹਜ ਜਸ ਬੋਲੈ ਦੇਵ॥ ਕਜੋਂਕਿ
ਅਚਲ ਮੂਰਤਿ ਵਹ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਚਰਨ
ਚਿਹਨ ਅਚਲਨਾਮ ਅਚਜ਼ੁਤ ਰੂਪਹੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਹਾਥਪਾਦਾਦਿ
ਕ ਕੀ ਰੇਖਾ ਹਸਤ ਪਾਦਾਦਿ ਰੂਪਹੀ ਹੈ ਭਿੰਨ ਨਹੀ ਕੁਛ

ਨਿਰੂਪਨ ਕਰਸਕੀਤੀ ਅਰ ਯਹ ਭੀ ਪ੍ਰਿਤਿ ਪੁਰਖ ਕੇ ਪਾਦਾ
ਦਿ ਚਿਹਨੋ ਕੀ ਕਲਪਨਾ ਜੋ ਕੈਸੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੀ ਅਦ
ਭੁਤ ਰਚਨਾ ਹੈ ਕੈਸੇ ਰਕਤ ਬਿੰਦ ਸੇ ਬਨੇ ਹੈ ਜਬ ਯਹ ਅ-
ਕਹਿ ਹੈ ਤਬ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਅਕਹਿ ਹੋਹਿ ਇਸਮੇ ਕਯਾ
ਕਥਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਹ ਅਚਲ ਨਾਮ ਅਚਯੁਤ ਅ
ਕਾਲ ਰੂਪਹੀ ਹੈ ਅਨਭਉ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੈਂ ॥ ਜੋਗੀ ਜਨ ਭਗਤ
ਜਨੋ ਕੇ ਅਨੁਭਵਗਮਯ ਹੈਂ ਬਾਂਨੀ ਕਾ ਬਿਖਾ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਅ
ਮਿਤੋਜ ਕਹਿਜੈ॥ ਤਿਨ ਚਰਨ ਚਿਹਨੋ ਕਾ ਅਮਿਤ ਓਜਹੈ
॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਿਨਕੇ ਧਯਾਨਗਮਯ ਹੈ ਵਹੁ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਚ
ਰਨ ਚਿਹਨ ਤਿਨਕਾ ਅਮਿਤ ਓਜ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ
ਕਰ ਵਹੁ ਭਗਤ ਧਯਾਨ ਧਾਰੀ ਅਮਿਤਓਜ ਕਹੀਤੈਹੈਂ ਧ੍ਰੂਵ
ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਅੰਬਰੀਖਾਦਿਕ ਅਮਿਤਓਜ ਕਹਿਜੈ ਚਿਹਨੋਅ
ਮਿਤ ਕਹੀਤੇ ਹੈ ਪੁਰਾਨਾਦਿਕੋ ਨੇ ਅਰ ਵਹੁ ਭਗਤਜਨ ਕੋਟ
ਇੰਦ੍ਰਉਕੇਇੰਦ੍ਰ ਅਰ ਕੋਟ ਸਾਹਾਨ ਕੇ ਸਾਹ ਗਨਿਜੈ ਗਨੀ
ਤੇ ਹੈਂ ਪੁਰਾਨੋ ਮੇ ਬਯਾਸ ਬਸਿਸ੍ਟ ਪਰਾਸਰਾਦਿਕੋ ਨੇ॥ ਕਿੰਵਾ
॥ ਕੋਟ ਇੰਦ੍ਰਇੰਦ੍ਰਾਣ ਗਨਿਜੈ॥ ਅਰੁ ਕੋਟ ਸਾਹਸਾਹਾਣ ਗ
ਨਿਜੈ ਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਚਰਨ ਚਿਹਨ ਚਿੰਤਕ ਹੈਂ ਤੇ ਕੋ
ਟ ਇੰਦ੍ਰੋਂ ਕੇ ਇੰਦ੍ਰ ਨ ਗਨਿਜੈ ਅਰਥਾਤ ਤੁਛ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ
ਜੈਸੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਧਨਾਢਯ ਸਾਹੋਂ ਕੇ ਸਾਹ
ਕੋ ਨ ਗਨਿਜੈ ਕੁਛ ਨਹੀ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ
॥ ਰਾਜਨ ਚਾਹਉ ਮੁਕਤ ਨ ਚਾਹਉ ਮਨ ਪ੍ਰੀਤ ॥

ਰਨ ਕਮਲਾਰੇ । ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਮਹੀਪ ਸੁਰਨਰ ਅਸਰ ਨੇਤਿ ਨੇ
ਤਿ ਬਨ ਤ੍ਰਿਨ ਕਹਿਤ। ਵਹ ਭਗਤ ਜਨ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਮਹੀਪ
ਤੀ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਬਲ ਰਾਜਾਨੇ ਬਾਵਨ ਜੁਕੇ ਪਾਦ ਪ੍ਰਖਯਾਲਨ
ਕਾਲ ਮੇ ਚਰਨ ਚਿਹਨ ਅਵਲੋਕਨ ਕਰੇ ਤਿਸਕਰ ਅਮਿਤ
ਪ੍ਰਤਾਪਕਉਪ੍ਰਾਪਤਹੂਆ। ਸੁਰਦੇਵਤਾ ਨਰ ਸਮਾਨਮਾਨੁਖਯ
ਅਸੁਰ ਦੈਤਯ ਯੇਹਸਭ ਨੇਤਿਨੇਤਿਕਹਿਤ ਨ ਇਤਿ ਨ ਇਤਿ
ਵੇ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜਕੇ ਚਰਨ ਚਿਹਨ ਹੈਂ ਸੁਰ ਅਸੁਰਾਦਿਕ ਤਰ
ਕਨਾ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤੇ ਕਿ ਯਹ ਚਿਹਨ ਐਸੇ ਹੈਂ॥ ਕਿੰਵਾ॥
ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਮਹੀਪ ਸੁਰਨਰ ਅਸੁਰ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਬਨ ਤ੍ਰਿਨ ਕ
ਹਤ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਕਯਾ ਕਿ ਜੋ ਹਮ ਨੇ ਜਗਯਾਦਿਕ ਕਰਮ
ਕੀਏ ਹੈਂ। ਵਾਹਗੁਰੂ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਸੇ ਬਿਨਾ ਇਤਿਨਾ ਇ
ਤਿਨਾ ਯਹ ਭੀ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਯਹ ਕਰਮ ਭੀ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਅਰ
ਥਾਤ ਧਿਕਾਰ ਹੈ ਇਨ ਕਰਮੋ ਕੋ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥
ਖਟ ਕਰਮ ਕੁਲ ਸੰਜੁਗਤ ਹੈ ਹਰਿ ਭਗਤ ਹਿਰਦੇ ਨਾਹਿ।
ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਨ ਕਥਾ ਭਾਵੈ ਸੁਪਚ ਤੁਲਿ ਸਮਾਨ॥ ੧॥ ਰੇ
ਚਿਤ ਚੇਤ ਚੇਤ ਅਚੇਤ। ਕਾਹਿ ਨ ਬਾਲਮੀਕਹਿ ਦੇਖ। ਕਿ
ਸ ਜਾਤਤੇ ਕਿਹ ਪਦਹਿ ਅਮਰਿਓ ਰਾਮ ਭਗਤ ਬਿਸੇਖ॥ ੧
॥ ਰਹਾਉ॥ ਸ੍ਵਾਨ ਸਤ੍ਰੁ ਅਜਾਤ ਸਭਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਵੈ ਹੇਤ।
ਲੋਕ ਬਪੁਰਾ ਕਯਾਸਰਾਹੇ ਤੀਨ ਲੋਕ ਪ੍ਰਵੇਸ਼॥ ੨॥ ਅਜਾ
ਮਲ ਪਿੰਗਲਾ ਲੁਬਧ ਕੁੰਚਰ ਗਏ ਹਰਿ ਕੇ ਪਾਸ। ਐਸੇ ਦੁ
ਰਮਤਿ ਨਿਸਤਰੈ ਤੂੰ ਕਯੋਂ ਨ ਤਰੈ ਰਵਿਦਾਸ॥ ੩॥ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ

ਮਦਭਾਗਵਤੇ॥ਬ੍ਰਿਪਾਦ੍ਰਿਖਟਗੁਣ ਯੁਤਾਦਰਬਿੰਦ ਨਾਭ ਪਾਦਾ
ਰਬਿੰਦ ਬਿਮੁਖਾਤ ਸ੍ਵਪੰਚ ਬਰਿਸ੍ਰਮਨਯੇ ਤਦਰਪਿਤ ਮਨੋ ਬ
ਚਨੇ ਹਿਤਾਰਥਪ੍ਰਾਣੰ ਪੁਨਾ ਤਿਸ ਕੁਲੰਨਤੁ ਭੂਰਿਮਾਨਃ ॥ ੧
ਅਦ੍ਵਧਨਜ ਹੈ ਯੇਹਧ੍ਰ ਪ੍ਰਹਲਾਦਾਦਿਕ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ
ਚਰਨ ਚਿਹਿਨ ਚਿੰਤਕੈਂਹੈਪੁਨਃਹਮਕੋਭੀਧਿਕਾਰਹੈ॥ਹਮਤੋਨਿ
ਸਫਲਜਨਮਾਹੈਸੋਕਹਿਤੇਹੈਂ। ਸੋਈਕਹਤੇਹੈਂਬਨਤ੍ਰਿਨਕਹਤ
ਵੇਸੁਰਸੁਰਾਦਿਕ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹਮਤੋਐਸੇਹੈਂਕਿਜੈਸੈਬਨਮੈ
ਤ੍ਰਿਣਹੋਤਾਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਜੋਗਹਬਰਬਨਮੇਤ੍ਰਿਨਹੈਸੋਨਿਸ਼ਫਲ
ਹੈ ਉਦਜਾਨਕੁਸਮਵਤਤਹਾਂਕੋਊਮ੍ਰਿਗਾਦਿਭੀਨਹੀਂਜਾਸਕਤਾ
ਤਿਨਕੇਭਖਨ ਕਰਨੇ ਕੋ ਇਸੀਤੇ ਕਿ ਨਿਸਫਲ ਨਿਰਾਰਥ ਜ
ਨਮਾ ਹੈ ਵਹ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਤੁਮ ਮਹਾਰਾਜ ਹੌ ਬਡੇ ਹੋ ਤੋ ਇ
ਸਮੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ਕਿ ਤ੍ਰਿਣਰਾਜ ਤਾਲ ਬ੍ਰਿਛ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜੈ
ਸੇ ਵਹਊਚੇਹੈਂਬਨਮੈਂਤੈਸੇਹਮਭੀਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਬਨ ਨਾਮ ਜ
ਲ ਕਾ ਹੈ ਹਮ ਐਸੇ ਨਿਸਫਲ ਜਨਮਾ ਹੈ। ਕਿ ਜੈਸੇ ਜਲ
ਮੇ ਤ੍ਰਿਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵੋਹ ਭੀ ਨਿਰਾਥ ਜਨਮਾਹੈ ਕਿਯੋਂਕਿ ਜਲ
ਮੈ ਤ੍ਰਿਨਚਰ ਪਸੁ ਮ੍ਰਿਗਾਦਿਕੋ ਕਾ ਪਰਵੇਸ਼ਨਹੀਂ ਹੈ ਬ੍ਰਿਥਾਹੀ
ਉਤਪੰਨ ਹੂਏ ਅਰ ਗਲ ਗਏ। ਪੁਰਾਇਨ ਕੀ ਨਯਾਈਂ ਐ
ਸੇ ਸੁਰਾਸੁਰ ਅਪਨੇ ਆਪਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸ੍ਰੀ
ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਤਿਨਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਬਨ ਤ੍ਰਿਨ ਕ
ਹਤ ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨ ਚਿਹਨ ਚਿੰਤਨ ਸੇ ਬਿਨਾ ਸੁਰਾਸੁਰਾਦਿ
ਕ ਬਨਮੈ ਤ੍ਰਿਨ ਕੀ ਨਯਾਈਂ ਹੈ। ਕਯਾ ਹੂਆ ਜੋ ਰਾਜ ਸੰਪਦਾ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਈ। ਬ੍ਰਿਥਾ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਸੰਪਦਾ ਕਾ ਕਯੋਂ ਕਿ ਯਹ ਤੋ ਸਦਾ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਮੇ ਹੈ ਅਬ ਭੀ ਯੇਹ ਨਹੀ ਥੇ ਤੋਭੀ ਨ ਹੋਇੰਗੇ ਤੋਭੀ ਅਰਥਾਤ ਧੰਨਯ ਜਨਮਾ ਹੈ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਚਰਨ ਚਿਹਨ ਚਿੰਤਕ ਹੈ। ਹਮ ਤੋ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੇ ਵਲ ਤੁਝਕੇ ਨਾਮ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਤੁਝਕੇ ਚਰਨ ਚਿਹਨੋ ਕੇ ਨਾਮ ਹੀ ਉਚਾਰਨਕਰਤੇਹੈਂ। ਵਹਭੀ ਸਾਰੇਨਹੀਂਕਿੰਚਤਕਿੰਚਤ॥ ਕਿੰਵਾ ਪੂਰਬ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਬਿਸੇਖਨ ਰੂਪ ਯਹ ਦੋਨੋ ਤੁਕਾ ਖਟ ਪਦਕੀ ਜਾਨ ਲੀਜੈ। ਅਬ ਵੈ ਜੋ ਚਰਨ ਚਿਹਨ ਹੈ ਯਥਾ ਮਤਿ ਤਿਨਕਾ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਅਰ ਤਿਨਕੇ ਭਾਵ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਪੁਰਾਨ ਅਰ ਸੰਹਿਤਾ ਉਪਨਿ ਸਿਧਮਤ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਜੈਸੇ ਸ਼ਿਵ ਸ੍ਵਾਮੀ ਅਰ ਅਗਸ੍ਤੁ ਜੀ ਅਰ ਗਾਰਗਾਚਾਰਜ ਪਰਾਸਰ ਜੀ ਸਨਕਾਦਿਕ ਨਾਰਦਾਦਿਕ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਕੇ ਚਰਨ ਚਿਹਨ ਲਿਖਯਤੇ ॥

ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਾਰੁ ਚਰਨ ਚਿਹਨ ਚੰਦ੍ਰਕਾ॥

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਕਬਿਤ॥ ਸਾਮਜ ਸਕ੍ਰਿ ਸੰਖਸਯੰਦਨ ਸਕੁੰਤ ਜਵਸਾਪਸੈਲ ਸ੍ਰਿਕ ਸਦਮ ਸਰਕੰਜ ਹੈ॥ ਤੀਨਕੋਨ ਆਠਕੋਨ ਨਵਕੋਨ ਬਾਜੀ ਬੇਨੁ ਮੀਨ ਤਰਵਾਰ ਤਰੁ ਪਵਿ ਮਦਗੰਜ ਹੈ॥ ਕੁਮਦ ਕੋ ਦੰਡ ਕੁੰਭਕੰਚਨ ਕੋ ਤਿਲਚੰਦ੍ਰ ਮਨ ਹਰਿ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘਾ

ਸਨ ਸਮੁੰਜ ਹੈ॥ ਆਤਪਤ੍ਰ ਆਗਕੁੰਡ ਅੰਕੁਸ ਊਰਧ ਰੇਖ
ਬਤਿਸ ਚਰਨ ਚਿਹਨ ਗਦਾਗਦਰੀਜ ਹੈ॥੧॥ ਅਥ ਗਜ
ਕੇ ਚਿਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਰਨਨ॥ ਦੋਹਾ॥ ਸਭ ਕਵਿ ਕਵਿਤਾ
ਮੇ ਕਰਤ ਆਦਿ ਗਨਪਤੀ ਧਯਾਨ॥ ਮੰਗਲਮੂਰਤਿ ਭਗਤ
ਹਿਤ ਗਜਕੋ ਚਿਹਨ ਪਛਾਨ॥੧॥ ਸਭਿ ਪ੍ਰ ਪ੍ਰਮੀ ਪਾ
ਦਮੋ ਪ੍ਰਮਿ ਸੁਹਰਿ ਪਦ ਪ੍ਰਮ॥ ਸਭਿ ਸਾਧਨ ਫਲ ਫਲਿ
ਤ ਪਦ ਧਰਤ ਜੁ ਹਰਿ ਰਿਦਸਦਮ॥੨॥ ਭਗਤਨ ਕੇ ਬਿ
ਸ੍ਵਾਸਹਿਤ ਚਿਹ੍ਨ ਧਰਯੋ ਭਗਵਾਨ। ਹਾਥੀ ਵਤਸਦ ਸੁਨਤ ਹੋਂ
ਅਰਜਸਰੁਜਕਰ ਧਯਾਨ॥੩॥ ਜਾਹਿ ਉਧਾਰਤ ਆਪ ਹ
ਰਿ ਤਿਹਿ ਰਾਖਤਪਦ-ਪਾਸ। ਯਾਹਿਤ ਗਜਕੋ ਚਿਹ੍ਨਪਦਧਾ
ਰਤ੍ਰਰਮਾਨਿਵਾਸ॥੪॥ ਕਰਿ ਨਿਜਕਰ ਨਿਜ ਸੀਸ ਜਿਮ
ਧੂਰਧਰਤ ਦਿਨਰਾਤ। ਤਿਮਸਦਰਜ ਰੁਚਿਜਾਸਿਮਨਗਜਅ
ਜ ਤਾਰਤ ਤਾਤ॥੫॥ ਸਾਥੀ ਹਾਥੀ ਕੇ ਹੁਤੇ ਹਾਥੀ ਕਈ ਹ
ਜ਼ਾਰ। ਹਾਥੀ ਕੋਂ ਹਾਥੀ ਭਯੋ ਹਾਥੀ ਚਿਹ੍ਨ ਉਦਾਰ॥੬॥
ਸਭਿ ਕਵਿ ਕਵਿਤਾ ਮੇ ਕਹਤ ਗਜਗਤਿ ਰਾਧਾਨਾਥ। ਤਾਹਿ
ਪ੍ਰਕਟ ਜਗਮੇ ਕਰਤ ਧਰਯੋ ਚਿਹ੍ਨ ਗਜ ਸਾਥ॥੭॥੨
॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਸਕਤਿ ਜੀ ਕੇ ਚਿਹਨ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਃ॥ ਬਿਨਾ
ਮੋਲ ਕੀ ਦਾਸਿਕਾ ਸਕਤਿਸੁਤੰਤ੍ਰਾ ਨਾਹਿ॥ ਸਕਤਿ ਮਾਨ ਹ
ਰਿ ਯਾਹਿ ਤੇ ਸਕਤਿ ਚਿਹ੍ਨ ਪਦਮਾਹਿ॥੧॥ ਪਾਦ ਪਦਮ
ਪਦਮਾਬਸਤ ਪਦਮਾਕਰਕੌਤਰਯਾਗ। ਪਦਮਾਪਤਿ ਪਦਪਦਮ
ਸੋ ਪ੍ਰੇਮਨ ਕਰਸਿਅਭਾਗ॥੨॥ ਭਗਤਨ ਕੇ ਦੁਖਦਲਨ

ਕੀ ਬਿਧਿ ਕੀ ਲੀਕ ਮਿਟਾਇ। ਪਰਮ ਸਕ੍ਤਿ ਯਾਮੋ ਅਹੈ
ਸੋਈ ਚਿਹ੍ਨ ਲਖਾਯ॥ ੩ ॥ ਸੰਤਤਸਿੰਘ ਸਵਾਰ ਸਜ ਸਕ੍ਤਿ
ਸੰਸਕ੍ਤਿ ਜਾਹਿ ॥ ਨਹਿ ਮਹਖਾਸੁਰ ਮੋਹਡਰ ਚਰਨ ਜੁ
ਚਿੰਤਤ ਯਾਹਿ ॥ ੪ ॥ ਸਰਬ ਸਕ੍ਤਿ ਸੰਸਕ੍ਤਿ ਹੁਯ ਸਕ੍ਤਿ
ਜੁ ਯਾਪਦ ਮਾਹਿ ॥ ਆਨ ਸਕ੍ਤਿ ਗਤਸਕ੍ਤਿ ਪਤਿ ਪਰਤ
ਚਰਨ ਚਿਤ ਚਾਹਿ ॥ ੫॥ ੩॥ ਅਬ ਸੰਖ ਕੇ ਚਿਹਨ ਕੋ ਭਾ
ਵ ਬਰਨਨੰ ॥ ਦੋਹ॰ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਵੇਤਤਾ ਸਹਜ ਮਮ ਤਿਮਕੀ ਰ
ਤਿ ਪ੍ਰਭੁਦਾਸ। ਚੰਦ੍ਰਚੰਦ੍ਰਕਾ ਸਹਜ ਜਿਮ ਕਹਿਤ ਸੰਖ ਪਦ
ਪਾਸ॥ ੧ ॥ ਸਕਲ ਸਲਲਿਕੋ ਸਾਰ ਜਿਮ ਹੌਂ ਤਿਮ ਜਗ
ਕੋ ਸਾਰ। ਦਰਦਰਸਾਵਤ ਸਰਨਪਦ ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਵਾਰ ਪੁਕਾ
ਰ॥ ੨ ॥ ਨੀਚ ਬਸਤ ਜਗ ਅਸਤ ਸਮ ਨਾਹਨ ਭਜੋਨ ਹੋਇ
॥ ਅਹੋ ਸਰਨਪਦ ਪਦਮਕੀ ਮੁਖਲਾਵਤ ਸਭਕੋਇ ॥ ੩ ॥
ਜਯ ਭਕ੍ਤਨ ਕੀ ਸਰਬਦਾ ਯਹ ਦਰਸਾਵਨ ਹੇਤੁ। ਸੰਖਚਿ
ਹ੍ਨ ਨਿਜ ਚਰਨ ਮੈ ਧਾਰਤ ਭਵਜਲ ਸੇਤੁ॥ ੪ ॥ ਪਰਮ
ਅਭੈ ਪਦ ਪਾਯਹੋ ਯਾ ਕੀ ਸਰਨਨ ਆਇ। ਮਨਹੁ ਚਰਨਥਿ
ਤ ਕਹਤ ਹੈ ਸੰਖ ਬਜਾਯ ਸੁਨਾਯ ॥ ੫॥ ਜਗ ਪਾਵਨ ਗੰ
ਗਾ ਪ੍ਰਗਟ ਯਾਹੀ ਸੋ ਯਹ ਹੇਤੁ॥ ਚਿਹਨ ਸੁਜਲਕੇ ਤਤ੍ਵ ਕੋ
ਧਾਰਤਰਮਾਨਿਕੇਤ॥ ੬ ॥ ਖੀਰ ਜਨਮ ਮਾਨਸ ਪ੍ਰਕਟ ਸ
ਫਲ ਹੋਤ ਸਤ ਭਾਯ। ਸੰਖ ਚਿਹ੍ਨ ਮਨੁ ਕਹਤ ਹੈ ਲੋਕ ਉ
ਕ੍ਤਿ ਕਹਗਾਯ ॥ ੭॥ ਬਿਨਾ ਸੰਖ ਬਾਜੇ ਸਗਲ ਪੂਜਾਨਹਿ
ਪ੍ਰਗਟਾਇ। ਜਿਮਤਿਮ ਪਦ ਸੇਵੇ ਬਿਨਾ ਸਭੀ ਅਫਲ ਫਲ

ਪਾਇ ॥ ੮ ॥ ੪॥ ਅਥ ਰਥ ਕੇ ਚਿਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥
ਦੋਹਿਰਾ ॥ ਜਿਜੈ ਧਨੰਜੈ ਕੀ ਕਰੀ ਸਾਰਥਿ ਹੁਇ ਭਗਵਾਨ।
ਦਿਖਹੁ ਦਿਖਾਵਤ ਦੁਖ ਹਰਨ ਰਥ ਕੀ ਰੇਖ ਮਹਾਨ ॥ ੧ ॥
ਰਵਿਰਥਰੋਚਿਕਰੋਜਕੋ ਰਾਜਤ ਆਹਿ ਅਕਾਸ। ਤਿਮ ਆਭਾ
ਭਵ ਭਕ੍ਤ ਕੀ ਪਗਰਥ ਚਿਹ੍ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥ ੨ ॥ ਮਾਯਾ ਕੌਰਨ
ਜੈ ਕਰਨ ਯਾਮਹਿ ਬੈਠਹੁ ਆਇ। ਯਹ ਦਰਸਾਵਨ ਹੇਤੁਰਥ
ਚਿੰਹ੍ਨ ਚਰਨ ਦਰਸਾਇ ॥ ੩ ॥ ਮੰਦ ਹੋਤ ਜਿਮ ਤੇਜ ਸਭ
ਰਵਿਰਥਉਦਤ ਅਕਾਸ। ਤਿਮਭਵ ਉਦਭਵ ਭਗਤ ਕੇਰਥ
ਕੋ ਚਿਹ੍ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥ ੪ ॥ ਉਦੈ ਅਸ੍ਤ ਲੌ ਰਾਜਜਗ ਰਾਜ
ਤਜਨ ਭਗਵੰਤ। ਯਹ ਦਰਸਾਵਤ ਚਿੰਹ੍ਨ ਰਥਰਜਿਨ ਅ
ਵਿਦਯਾ ਹੰਤ ॥ ੫ ॥ ੫ ॥ ਅਥ ਬਰਛੀ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾ
ਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਮਨ ਹਰਿਹੂ ਅਘਸੋ ਡਰਤ ਮਤ ਕਹੁ
ਆਵਹਿ ਪਾਸ। ਯਾਹਿਤੁ ਬਰਛੀ ਧਾਰ ਪਦ ਕਰਤ ਦੂਰ ਹੀ
ਨਾਸ ॥ ੧ ॥ ਸਕ੍ਤਿ ਸਸਤ੍ਰ ਯਹ ਕਾਲਕੋ ਮਮ ਭਗਤਨ ਦੁ
ਖੰ ਦੇਤ। ਧਰੀਪਾਦਤਰ ਪ੍ਨਤਪਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤ
॥ ੨ ॥ ਲਛਮਨ ਲਛਮਨ ਪ੍ਰੇਮਿ ਪ੍ਰਿਯ ਭਕ੍ਤ ਪਿਆਰੋ ਜਾਨ
॥ ਤਾਹਿ ਵਿਘਾਤਕ ਪਾਦਤਰ ਸਕ੍ਤਿ ਧਰੀ ਭਗਵਾਨ ॥ ੩
॥ ਖਟ ਮੁਖ ਖਟ ਮੁਖ ਭਗਤ ਮਿਤ ਪਦਸਰ ਮਨਹੁ ਤਪੰਤ॥
ਸਕ੍ਤਿਸੁਦੀਸਤ ਪਾਦਤਰ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਭਗਵੰਤ ॥ ੪ ॥ ਸੁ
ਨਹੁ ਖਾਲਸਾ ਖੂਬ ਇਕ ਮਮ ਮਨ ਪ੍ਰਕਟਯੋ ਭਾਯ। ਆਸਾ
ਕਰਛੀ ਛੋਰ ਗਹੁ ਬਰਛੀ ਬਰਛੀ ਪਾਇ ॥ ੫ ॥ ਸੋਈ ਸਿੰਘ

ਸੁਜਾਨ ਸੁਰ ਸੋਇ ਸੰਤ ਮਹੰਤ। ਜਾਕੇ ਮਨ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮਕੀ ਬ
ਰਛੀ ਯਹੀ ਦਿਸੰਤ ॥ ੬ ॥ ੬ ॥ ਅਥ ਜਵਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾ
ਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਜੀਵਨ ਜੀਵਨ ਕੋਯਹੈ ਅੰਨ ਏਕਤਿਮ
ਏਹਿ। ਯਾਹਿਤੁ ਜਵਕੋ ਚਿਹ੍ਨ ਪਦ ਧਾਰਤ ਸਾਦਰ ਦੇਹਿ ॥
੧ ॥ਸਭਿ ਕਵ ਜਨਜਵਕੋ ਕਹਤਬੇਗਅਰਥਮੇ ਲਯਾਯਾ। ਬੇ
ਗ ਤਰਤ ਜੋ ਪਗ ਪਰਤ ਜਵਕੋ ਚਿੰਹ੍ਨ ਲਖਾਯ ॥ ੨ ॥ ਪਾ
ਯ ਨਿਰਾਦਰ ਬ੍ਰਤਨ ਮੇ ਸਭਿ ਅੰਨਨ ਕੇ ਹੇਤੁ। ਪੂਜਯ ਪ੍ਰਵ
ਰਜ ਭਿਅੰਨਮੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਪ੍ਰਮ ਨਿਕੇਤ ॥ ੩ ॥ ਬੇਗ ਗ
ਹੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਸਰਨ ਜਗ ਜੀਵਨਕੇ ਹੇਤ। ਸਾਧਨ ਨਾਹਿਨ
ਅਪਰ ਕੋ ਜਵ ਜਬਾਬ ਪਦ ਦੇਤ॥ ੪ ॥ ਜੀਵਨਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਨ
ਪ੍ਰਯ ਤੁਸ੍ਰਿ ਪੁਸ੍ਰ ਹਮ ਹੇਤ। ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਪ੍ਰਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਯਹ
ਜਵ ਦਿਖਰਾਈ ਦੇਤ ॥ ੫ ॥ ਜਵਭਰ ਅਧਿਕਨ ਮਿਲਤ ਹੈ
ਜੁਗ ਜਵ ਸੌ ਜਵ ਜਾਯ। ਜਵਸੌ ਸਰਬ ਭਰੋਸੁ ਤਜ ਸਰਨ
ਪਰੋ ਪਗ ਆਯ ॥ ੬ ॥ ਜਵਸੋਜਬੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੋ ਗਹਿ ਅੰਬ
ਰ ਸੋ ਲਾਯ। ਜਵ ਭਰ ਜ਼ਯਾਦਨ ਮਿਲਤ ਧਿਕ ਗਹਸਿਨ
ਪਦ ਜਵ ਜਾਯ ॥ ੭ ॥ ਕਹਤ ਜਦਾਕੋ ਜਵ ਕਬੀ ਭਾਖਾ ਮੇ
ਪ੍ਰਗਟਾਯਾ। ਜਬਯਾਪਦ ਕੀ ਓਟ ਗਹਿ ਤਬੀ ਮੁਕਤਿ ਜਵ
ਜਾਯ ॥ ੮ ॥ ਸੂਰ ਸਸੀ ਸਰਤਾ ਸਦਾ ਗਮਨ ਗਮਨ ਮਨ
ਮਾਹਿ। ਅਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ਪਦ ਕੀ ਸਰਨ ਸਰਨ ਮੋਹਿ ਬਿਨ ਨਾਹਿ
॥ ੯ ॥ ੭ ॥ ਅਥ ਸਾਪ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥
ਨਿਜਪਦ ਚਿੰਹ੍ਨਤ ਜਹਿ ਕਿਯੋਂ ਤਾਕੋ ਨਿਜਪਦ ਰਾਖ। ਕਾ

ਲੀ ਮਰਦਨ ਚਰਨ ਯਹਿ ਭਕ੍ਤ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਸਾਖਿ ॥ ੧ ॥ ਨਾ
ਗ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮਤ ਜਾਨਿਯੋ ਯਹਿ ਪ੍ਰਭ ਪਦਕੇ ਪਾਸ ॥ ਭਕ੍ਤਨ
ਕੇ ਮਨ ਬਾਂਧਵੇ ਹਿਤੁ ਰਾਖੀਅਹਿ ਪਾਸ ॥ ੨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾਕੇ ਬਿ
ਰਹਿ ਮੇ ਮਤ ਤ੍ਰਿਅਨਿਲ ਦੁਖ ਦੇਯ ॥ ਸਰਪ ਚਿਹ੍ਨ ਪ੍ਰਭੁ
ਸਰਬਦਾ ਰਾਖਤ ਹੈਂ ਪਦ ਸੇਯ ॥ ੩ ॥ ਯਾਕੀ ਸਰਨਨ ਦੀਨ
ਜਨ ਸਰਪਹਿ ਆਵਹੁ ਧਾਯ । ਸਰਪ ਚਿਹਨ ਯਹ ਹੇਤੁਪਦੁ
ਧਾਰਤ ਸ੍ਰੀ ਜਦੁਰਾਯ ॥ ੪ ॥ ਸੇਸ ਸੇਜ ਸੋਵਤ ਸਦਾ ਸਯਾਮਾ
ਸ਼ਹਿ ਸ੍ਰੀ ਸਯਾਮ । ਸੋਈ ਸੇਸ ਸਾਮਗ ਸਜਯੋ ਸ੍ਵਪਦ ਚਿੰਨ੍ਹ
ਸੁਖਧਾਮ ॥ ੫ ॥ ਤਖਯਕ ਕੇ ਰਖਯਕ ਭਏ ਅਗਨਿ ਕੁੰਡ ਤੇ
ਸਯਾਮ । ਰਾਖਤ ਹੈਂ ਤਿਮ ਨਰਕ ਤੇ ਸਰਨ ਸਰਪ ਸੁਖਧਾਮ ॥
੬ ॥ ੯ ॥ ਅਥ ਪਰਬਤ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥
ਸਤਜ ਕਰਨ ਹਰਿਦਾਸ ਵਰ ਸ੍ਰੀ ਗਿਰਵਰ ਕੋ ਨਾਮ । ਸੈਲ
ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਿਜ ਚਰਨ ਮੇ ਰਾਖਯੋ ਹੈ ਘਨ ਸਯਾਮ ॥ ੧ ॥ ਚਰਨ
ਚਿੰਨ੍ਹ ਚਿੰਤਤ ਸਦਾ ਗਿਰਵਰ ਗਿਰਵਰ ਰਾਯ । ਕਾਮ ਪ
ਵਨ ਤਿਨ ਨਿਕਟ ਪੁਨਿ ਕਬਹੁ ਨ ਜਾਵਨ ਪਾਯ ॥ ੨ ॥ ਨਿ
ਰ ਵਿਕਾਰ ਚਿਤ ਧਾਰ ਗਿਰਿ ਬਿਚਰਤ ਸੰਤ ਅਨੰਤ । ਅਚਲ
ਚਲਤ ਨਹਿ ਜਿਮ ਸਦਾ ਬਰਖਾ ਬਿੰਦੁ ਸਹੰਤ ॥ ੩ ॥ ਗਿਰ
ਸਮਗਰੁਓ ਧੀਰ ਧਰ ਸਹਿਯ ਸਭਨ ਸਿਰ ਚੋਟ । ਤੁਰਤਿਤਾ
ਹਿ ਯਹਿ ਮਿਲਤ ਹੈ ਗਿਰਵਰ ਪਦ ਕੀ ਓਟ ॥ ੪ ॥ ਪਰ
ਉਪਕਾਰੀ ਹੋਯ ਜੋ ਗਿਰ ਸਮ ਧੀਰ ਧਰਾਯ । ਗਿਰਧਾਰੀ ਗੁ
ਰ ਮਿਲਤ ਤਹਿ ਕਹਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਗਿਰ ਪਾਯ ॥ ੫ । ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ

ਕੁਚ ਸੌ ਪ੍ਰਮ ਪਦ ਪ੍ਰਮਾ ਪ੍ਰੇਮ ਲਡਾਯ। ਸੋਊ ਚਿਹਨ ਪ੍ਰਭ ਪਾਦ ਮੇ ਗਿਰਿਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਲਖਾਯ॥ ੬ ॥ ਸੇਤੁ ਸਮਾਪ੍ਤ ਹੋਤੁ ਹਨੁ ਗਿਰਸਨ ਕਰਯੋ ਕਰਾਰ। ਅਨੁਚ ਗਿਰਾਗਰੁਈ ਕਰਨਗਿਰ ਪਦ ਚਿਹ੍ਨ ਮੁਰਾਰ ॥ ੭ ॥ ਪਰਸ ਅਹਲਜ਼ਾ ਪਦਤਰੀ ਪਾਹਨ ਪਤਤ ਪਰੇਖ। ਬਿਰਦ ਬਿਰਾਜਤ ਬਰਦ ਪਦ ਔਰ ਮੀਨ ਨਹਿ ਮੇਖ॥ ੮ ॥ ਪਾਹਨ ਪੈਰਤ ਪਾਥ ਪਤਿ ਪਤਿ ਖਗਪਤਿ ਪਿਖ ਸਾਖ। ਤੂਰਨ ਤਾਰਤ ਜਨਨ ਨਿਜਨਿਗਮ ਪੁਕਾਰਤ ਸਾਖ॥ ੯ ॥ ਕੋਮਲ ਕਮਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਿਲ ਪਾਹਨ ਪਰਮ ਕਠੋਰ। ਯਾਹਿਜਨਾਵਤ ਪਦਮ ਪਦ ਸੈਲ ਸਿਲਾ ਸਿਰ ਮੌਰ॥ ੧੦ ॥ ੯ ॥ ਅਥ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਜੋਨਿਜ ਉਰਮੈ ਪਗ ਧਰਤ ਅਸੁਭ ਤਿਨੈ ਕਬਨਾਹਿ। ਯਾਹਿਤੁ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕ ਚਿਹ੍ਨ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਤ ਨਿਜ ਪਦ ਮਾਹਿ॥ ੧ ॥ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕ ਆਸਨ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕ੍ਰਿਤ ਮੁਦ੍ਰਾ ਯੋਗ ਪਛਾਨ। ਜੋਗੀ ਜਨ ਜੋਗਿਕ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਦ ਚਿਹ੍ਨ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ੨ ॥ ਪੀਤਾਂਬਰਪ੍ਰਭ ਕੋ ਸਦਾ ਪੀਤਾਂਬਰ ਬਰ ਪ੍ਰੀਤਿ। ਸੋਊ ਧਜ਼ਾਨ ਸ੍ਵਸਤੀ ਕਰਨ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕ ਪੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤ॥ ੩ ॥ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕ ਚਿਹ੍ਨ ਜੁ ਉਰਧਰਤ ਸ੍ਵਸਤਿ ਅਮਰ ਅਜਹੋਯ। ਅਪਰਨ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਸੁਕਰਨ ਹ੍ਵੈ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕਚਿਤਵਜੁਕੋਯ॥ ੪ ॥ ਗਨਪਤਿ ਪੂਜਿਤ ਆਦਿ ਸਭਿ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿ ਸੁਗੁਨ ਪਤਿ ਆਦਿ ॥ ਗਨਪਤਿ ਗਨਪਤਿ ਹੋਤ ਤੇ ਚਿੰਤ ਅਚਿੰਤਕਪਾਦ॥ ੫ ॥ ੧੦॥ ਅਥ ਗ੍ਰਹ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਕਰਤ ਨਿਵਾਸ ਜੁ

ਯਾਹਿ ਗ੍ਰਹ ਦੰਪਤਿ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗ। ਕੰਪਤਿ ਕੰਪਤਿ ਸੇਸ ਦਾ ਤਾਕੋ ਲਖ ਸੌਭਾਗ ॥ ੧ ॥ ਕੇਵਲ ਜੋਗੀ ਪਾਵਹੀ ਨਹਿ ਯਾ ਮੈ ਕਛੁ ਨੇਮ। ਯਾਹਿਤ ਗ੍ਰਹਿ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਹਿ ਗ੍ਰਹੀ ਲਹੈ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ॥ ੨ ॥ ਮਤ ਬੂਡੋ ਭਵਸਿੰਧ ਮੇ ਯਾ ਮਹਿ ਕਰੋ ਨਿਵਾਸ। ਮਾਨਹੁ ਗ੍ਰਹਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਜਨਨ ਬੁਲਾਵਤ ਪਾਸ ॥ ੩ ॥ ਸਿਵਜੂ ਕੇ ਮਨ ਕੋ ਮਨਹੁ ਮਹਲ ਬਨਾਏ ਸਗ਼ਾਮ। ਚਿਹ੍ਨ ਹੋਇ ਦਰਸਤ ਸੋਈ ਹਰਿਪਦ ਕੰਜਲਲਾਮ ॥ ੪ ॥ ਗ੍ਰਹ ਗ੍ਰਹੀਤ ਸੋ ਹੋਤ ਨਹਿ ਗ੍ਰਹਸ੍ਤ ਨ ਗ੍ਰਹ ਸੰਸਾਰ ॥ ਬਸਤ ਜਾਸ ਮਨ ਯਾਹਿਪਦ ਗ੍ਰਹਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਉਦਾਰ ॥ ੫ ॥ ਗ੍ਰਹੀ ਜਾਨ ਮਨ ਬੁਧ ਕੋ ਦੰਪਤਿ ਨਿਵਸਨ ਹੇਤ। ਅਪਨੇ ਪਦ ਕਮਲਨਦੀਓ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤ ਨਿਕੇਤ ॥ ੬ ॥ ੧੧ ॥

ਅਥ ਬਾਨ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵਃ॥ ਦੋਃ ॥ ਸਭਿ ਕਟਾਖਗ਼ ਬ੍ਰਿਜ ਜੁਵਤਿਕੇ ਬਸੁ ਏਕ ਹੀ ਠੌਰ। ਸੋਈ ਬਾਨ ਕੋ ਚਿਹ੍ਨ ਹੈ ਕਾਰਨ ਨਹਿ ਕਛੁ ਔਰ ॥ ੧ ॥ ਬਿਨ ਬ੍ਰਜਬਰਕੀ ਸਰਨਤੇ ਧਨੁਰ ਬੇਦਕੋ ਭੇਦ। ਕਹੁ ਕੈਸੇ ਮਾਲੁਮ ਪਰੈ ਬਾਨ ਕਹਤ ਬਿਨ ਖੇਦ ॥ ੨ ॥ ਮਨੁ ਸਰਤਪ ਪਦ ਸਰ ਕਰਤ ਸਫਲ ਹੋਨਕੇ ਕਾਜ। ਮਮ ਬਿਦਗ਼ਾ ਨਹਿ ਅਫਲਹੁਯ ਫਲਦਾਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ॥ ੩ ॥ ਬਾਨਮਾਨਕੀਯ ਬਰਨਿ ਸਨਤਾਦਿਨ ਤੇ ਇਨਪਾਯ। ਰਾਖਗ਼ੋ ਰਸਕ ਦਬਾਯਕੈ ਸੋਈ ਪ੍ਰਗਟ ਲਖਾਯ ॥ ੪ ॥ ਨਾਪਗ਼ੋ ਯਾਹੀ ਬਾਨਸੋਂ ਸਭਕੀ ਆਖ ਕਟਾਖ ॥ ਪਗ਼ਾਰੀ ਸਮਸਰ ਨਹਿ ਲਖਗ਼ੋ ਯਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਤ ਸਾਖ ॥ ੫

॥ ਬ੍ਰਾਨ ਕਾਲਕੋ ਕਾਮਕੋ ਭਕ੍ਤਨ ਕੋ ਦੁਖ ਦੇਤ । ਯਾਹਿਤ
ਰਾਖਯੋ ਪਾਦਤਰ ਤੂਰਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤ ॥ ੬ ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤ
ਮ ਪ੍ਰਭੁਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਪੰਚਾਨਨ ਪਹਿਚਾਨ। ਯਾਹਿਤ ਦੀਨੋ ਪਾਦ
ਤਰ ਪੰਚ ਬਾਨ ਕੋ ਬਾਨ ॥ ੭ ॥ ਜਰਾ ਮਰਾ ਬਿਨ ਜਰਾ ਕੋ
ਦੈ ਬੈਕੁੰਠ ਨਿਜ ਥਾਨ। ਦਾਸ ਚਿਹ੍ਨ ਜਨ ਚਰਨ ਮੋ ਧਰਯੋ
ਬਾਨ ਭਗਵਾਨ ॥ ੮ ॥ ਸੰਤਨ ਸੋ ਮਸੁਕਰ ਕਰਨ ਕਰਨਸੁ
ਕੁਲ ਕੋ ਨਾਸ। ਯਹ ਦਰਸਾਂਵਨ ਹੇਤ ਸਰਚਿਹ੍ਨ ਧਰਯੋ ਪਗ
ਪਾਸ ॥ ੯ ॥ ਬਦਰੋ ਨਾਹਿਨ ਟਰਤ ਹੈ ਕਰਤ ਭਰਤ ਜਗ
ਜੋਯ। ਦੀਸਤ ਬਾਂਲੀ ਬਾਨਕੋ ਜਰਾ ਚਿਹਨ ਯਹ ਸੋਯ ॥੧੦
॥ ਭ੍ਰੂਵਕਮਾਨ ਸਰਨੈਨ ਮਨੁ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਕੀਯ ਖਸਮਾਂਨ। ਸਾਂ
ਤਿ ਬੀਰ ਬਿਦ੍ਯਾਪ੍ਰਗਟ ਸੀਖ ਸੁਦੀਸਤ ਬਾਨ ॥ ੧੧॥ ੧੨
॥ ਅਬ ਕਮਲ ਕੇ ਚਿਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਰ: ॥ ਦੋ: ॥ ਸਜਲ ਨੈ
ਨ ਅਰੁ ਰਿਦੇ ਮੇ ਯਹ ਪਦ ਰਹਿਬੇ ਜੋਗ । ਯਾਹਿਤ ਰੇਖਾ ਕ
ਮਲ ਕੀ ਕਰਤ ਕ੍ਰਿਸਨ ਪਦ ਭੋਗ ॥ ੧ ॥ ਸ੍ਰੀ ਲਖਮੀ ਕੋਬਾ
ਸ ਹੈ ਯਾਹੀ ਚਰਨਨ ਤੀਰ। ਯਾਹਿਤ ਰੇਖਾ ਕਮਲਕੀ ਧਾਰ
ਤਪਦਬਲਬੀਰ ॥ ੨ ॥ ਬਿਧਿਸੋ ਜਗਬਿਧਿ ਕਮਲਸੌ ਸੋ ਹ
ਰਿ ਸੌ ਪ੍ਰਗਟਾਇ। ਰਾਧਾਵਰਪਦ ਕਮਲਮੇ ਯਾਹਿਤ ਕਮਲ
ਲਖਾਇ ॥ ੩ ॥ ਪਦਮਵਤੀ ਵਿਦ੍ਯਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਵ ਨਿਧਿ ਜਾ
ਹਿ ਅਧੀਨ। ਪਦਮਾਪਤਿ ਸੌ ਹੋਤ ਪਦ ਸੇਵਜੁ ਹੁਯ ਅਤਿ
ਦੀਨ ॥ ੪ ॥ ਕਮਲਾਕਮਲਾ ਬਿਪਨ ਤਜ ਕਮਲਪਾਦ ਪ
ਤਿ ਸੇਵ। ਕਮਲਾਦਾਸੀ ਹੋਤਤਹਿਕਹਤ ਕਮਲ ਪਦ ਏਵ॥

॥ ੫ ॥ ਸੁੰਦਰ ਸਭਿ ਸੁੰਦਰਨ ਮੇ ਕਮਲ ਸਮਾਨ ਸੁਨਾਹਿ ॥ ਸੋਈ ਸਭਿ ਸੁੰਦਰ ਅਹੈ ਸੇਵਤ ਜੋ ਪਦ ਯਾਹਿ ॥ ੬ ॥ ਜਿਮ ਜਲ ਕਮਲ ਨਲਿਪਤ ਹੈ ਤਿਮ ਜਗ ਲਿਪਤ ਨ ਸੋਯ ॥ ਪਾਦ ਕਮਲ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਚਿਤਵ ਕਹਤ ਕਮਲ ਪਦ ਜੋਯ ॥ ੭ ॥ ਕਮਲ ਬਢਤ ਜਿਉਂ ਜਲਬਢਤਤਿਮੁਪ੍ਰਭੁਪ੍ਰੇਮਬਢਾਇ ॥ ਹੋਤ ਅਨੰਦਤ ਦਾਸ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਤ ਕਮਲ ਪ੍ਰਭ ਪਾਯ ॥ ੮ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪੀ ਜਨ ਮਨ ਭ੍ਰਮਰ ਕੇ ਠਹਿਰਨ ਕੀ ਠੌਰ ॥ ਯਾਹਿ ਤ੍ਰ ਜਲ ਸੁਤ ਚਿਹ੍ਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਪਦ ਜਨ ਸਿਰਮੌਰ ॥ ੯ ॥ ਬਢਤ ਪ੍ਰੇਮ ਜਲਕੇ ਬਢੇ ਘਟੇ ਨਾਹਿਘਟਜਾਤ ॥ ਯਹ ਦਜਾ ਲ੍ਹਤਾ ਪ੍ਰਗਟਕਰ ਪੰਕਜ ਚਿਹ੍ਨ ਲਖਾਤ ॥ ੧੦ ॥ ਕਾਠ ਗਜ਼ਾਨ ਵੈਰਾਗ ਮੈ ਬਧਯੋ ਬੇਧ ਉਡਜਾਤ ॥ ਯਾਹਿਨ ਬੇਧਤ ਮਨ ਭ੍ਰਮਰ ਯਾਹਿਤ ਕਮਲ ਲਖਾਤ ॥ ੧੧ ॥ ੧੩ ॥ ਅਥ ਤੀਨ ਕੋਨ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਸ੍ਰੀਯਾਪਰਕੀ ਯਾ ਬਹੁਰ ਗਨਕਾ ਤੀਨਹੁ ਨਾਰ । ਸਭਿ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਗਟਤ ਕਰਤ ਮਨਮਥ ਮਥਨ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ੧ ॥ ਤੀਨਹੁ ਗੁਨ ਕੇ ਭ ਕੂਕੋ ਯਹ ਉਧਰਨ ਸਮਰਥ ॥ ਸਮ ਤ੍ਰਿਕੋਨ ਕੋ ਚਿਹ੍ਨ ਪਦ ਧਾਰਤ ਯਾ ਕੇ ਅਰਥ ॥ ੨ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ੍ਨ ਮਹੇਸ ਸੁਰਯਾਹੀ ਸੋ ਪ੍ਰਕਟੰਤ ॥ ਯਾ ਹਿਤ ਚਿਹ੍ਨ ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਕੋ ਧਾਰਤ ਰਾਧਾ ਕੰਤ ॥ ੩ ॥ ਸ੍ਰੀ ਭੂ ਲੀਲਾ ਤੀਨਹੂ ਦਾਸੀ ਯਾਕੀ ਜਾਨ ॥ ਯਾ ਤੇ ਚਿਹ੍ਨ ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਕਉ ਪਦਧਰਾਤ ਭਗ ਵਾਨ ॥ ੪ ॥ ਜੋ ਯਾਕੀ ਸਰਨੀ ਸਰੇਸਰੇਤੀਨਤਿਨ ਤਾਪ

। ਯਾਹਿਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਕੋ ਧਰਤ ਹਰਤ ਜੋ ਪਾਪ ॥ ਭਕ੍ਤਿ
ਗਜ਼ਾਨ ਵੈਰਾਗ ਹੈ ਯਾਕੇ ਸਾਧਨ ਤੀਨ। ਯਾਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤ੍ਰਿਕੋ
ਣਕੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚਰਨ ਲੈ ਲੀਨ ॥ ੬ ॥ ਤ੍ਰੈਯੀ ਸਾਂਖਜ਼ ਅਰਾਧ
ਕੈ ਪਾਵਤ ਜੋਗੀ ਜੌਨ। ਸੋ ਪਦ ਹੈ ਯਹ ਹੇਤ ਯਹ ਚਿੰਨ੍ਹ
ਤ੍ਰਿਸ੍ਤਿ ਕੋ ਭੌਨ ॥ ੭ ॥ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਦੂਰਾ ਵਤੀ ਮਧੁਪੁਰਤ
ਜਨਹਿ ਜਾਹਿ। ਯਾਂਤੇ ਚਿੰਹਨ ਤ੍ਰਿਕੋਨਕੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚਰਨ ਕੇ
ਮਾਹਿ ॥ ੮ ॥ ਕਾਸੁਰ ਕਾਨਰੁ ਅਸੁਰਕਾ ਸਭਿ ਪੈ ਦ੍ਰਿਸਿਟ ਸ
ਮਾਨ। ਏਕ ਭਕ੍ਤਿ ਤੇ ਹੋਤ ਬਸ ਯਾਹਿਤੁ ਰੇਖਾ ਜਾਨ ॥ ੯
॥ ਨਿਤ ਸਿਵਜੂ ਬੰਦਨ ਕਰਤ ਤਿਨ ਨੈਨਨ ਕੀ ਰੇਖ। ਯਾ-
ਹਿਤੁ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਕੋ ਕਿਸ਼ਨ ਚਰਨ ਮੈ ਦੇਖ ॥ ੧੦ ॥ ਤੀ
ਨ ਪਾਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਿਵੀ ਤੀਨ ਗੁਨਾ ਤੇ ਪਾਰ। ਸੰਤ ਸਿਵੰਤ
ਲਹੰਤ ਪਦ ਕਹਤ ਤ੍ਰਿਕੋਨ ਬਿਚਾਰ ॥ ੧੧ ॥ ਨਿਸਚੈ ਤਾਹਿ
ਉਧਾਰ ਹੈ ਜੋ ਪਦਸੇਵਿ ਅਨੰਤ। ਕਰੀ ਸਪਤਭਗਵੰਤ ਨਿਜ
ਚਿੰਨ੍ਹ ਤ੍ਰਿਕੋਨ ਕਹੰਤ ॥ ੧੨ ॥ ਹੈਤ੍ਰਿਕੋਨ ਕੋ ਚਿੰਹਨ ਪਦ
ਯਾਹੀ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਬੀਨ। ਦਾਤਾ ਭਕ੍ਤ ਸੁ ਸੂਰਕੋ ਮੈ ਸਤਕਾਰਹ
ਦੀਨ ॥ ੧੩ ॥ ਤ੍ਰਿਗੁਨਜੀਤ ਨਿਰਭੀਤ ਹ੍ਵੈ ਮੁਕ੍ਤ ਭਯੇ ਪਦ
ਸੇਵ। ਦੀਨ ਤ੍ਰਿਗੁਨਤਾ ਪਾਦਤਲ ਭਕ੍ਤਨ ਪੁਨਿ ਦੁਖਿ ਦੇਵ
॥ ੧੪ ॥ ਸ੍ਵਰਗ ਭੂਮ ਪਾਤਾਲ ਤ੍ਰੈ ਵਿਕ੍ਰਮ ਹ੍ਵੈ ਗਯੇ ਧਾਯ।
ਯਾਹਿ ਜਨਾਵਨ ਹੇਤੁ ਤ੍ਰੈਕੋਨ ਚਿੰਹਨ ਦਰਸਾਯ ॥ ੧੫ ॥ ੧੪
ਅਥ ਆਠ ਕੋਨਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਆਠੋ
ਰਸ ਮਨ ਚਰਨ ਮੈ ਆਠ ਕੋਨ ਕੇ ਭਾਯ। ਸਾਂਤਿ ਮਧਜ਼ ਕਰ

ਚਰਨ ਨਿਤ ਸੇਵਤ ਚਿਹ੍ਨ ਲਖਾਯ ॥ ੧ ॥ ਆਠੋ ਭੁਜ ਭਗ
ਵਾਨ ਕੀ ਆਠ ਕੋਨ ਕੇ ਭਾਯ। ਭਕ੍ਤਨ ਕੀ ਰਛਾ ਨਮਿਤ ਚਿੰ-
ਹ੍ਨ ਭਈ ਦਿਖਰਾਯ ॥ ੨ ॥ ਆਠ ਕੋਨਕੋ ਚਿਹ੍ਨ ਯਹ ਊਚੇ
ਕਹਤੈ ਪੁਕਾਰ। ਆਠ ਜਾਮ ਜਾਪਹੁ ਇਸੈ ਯੇਹ ਪਦ ਸੁਖ ਦਾ
ਤਾਰ॥ ੩ ॥ ਆਠ ਅਮਰ ਅਠ ਆਸਪਤਿ ਆਠ ਪਹਰ ਪਦ
ਸੇਵ। ਭੁਏ ਸੇਵ ਜਗ ਸੇਵਤੇ ਆਠ ਕੋਨ ਕਹਿ ਦੇਵ॥ ੪॥
ਆਠ ਨਾਯਕਾ ਪਤਿ ਪ੍ਰਭੂ ਆਠ ਜਾਮ ਜੋ ਸੇਵ॥ ਆਠ ਸਿਧ
ਪਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਜਗ ਆਠ ਕੋਨ ਫਲ ਏਵ॥ ੫ ॥ ਆਠ ਅਮਰ
ਵਸੁ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਜਾਨਤ ਸਭ ਸੰਸਾਰ। ਸੇਵਤ ਹੀ ਯਾ ਚਰਨ
ਕੇ ਕਹਿ ਬਸੁ ਕੋਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ॥ ੬ ॥ ਆਠੋ ਦਿਸ ਭੂ ਲੋਕ ਕੋ
ਰਾਜਨ ਦੁਰਲਭਿ ਤਾਹਿ। ਆਠ ਕੋਨ ਕੋ ਚਿੰਹ੍ਨ ਯਹ ਕਹਤ
ਜੁ ਸੇਵੈ ਯਾਹਿ ॥ ੭ ॥ ਆਨਾਯਾਸਹੀ ਦੇਤ ਹੈਂ ਅਸ੍ਟ ਸਿਧਿ ਸੁ
ਖ ਧਾਮ। ਆਠ ਕੋਨ ਕੋ ਚਿਹ੍ਨ ਪਦ ਧਾਰਤ ਯਾਹਿਤ ਸਜਾਮ
॥ ੮ ॥ ੧੫ ॥ ਅਥਨਵ ਕੋਨਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬ: ॥ ਦੋਹਾ
ਨਮੋ ਖੰਡ ਪਤਿ ਹੋਤ ਹੈ ਸੇਵਤ ਜੋ ਪਦ ਕੰਜ। ਚਿੰਹ੍ਨ ਧਰਤ
ਨਵ ਕੋਨਕੋ ਯਾਹਿਤ ਹਰਿ ਪਦ ਮੰਜੁ॥ ੧ ॥ ਭਕ੍ਤਿ ਕਰਤ ਨੌ
ਧਾ ਪ੍ਰਗਟ ਤਬ ਪਾਵਤ ਯਹਿ ਲੋਗ। ਯਾਹਿਤੁ ਹੈ ਨਵਕੋਨ
ਕੋ ਚਿੰਹਨ ਚਰਨ ਗਤ ਸੋਗ ॥ ੨ ॥ ਨਵ ਜੋਗੇਸ੍ਰ ਜਗਤ
ਤਜ ਯਾਮੈ ਕਰਤ ਨਿਵਾਸ। ਯਾਹਿਤ ਚਿਹ੍ਨ ਸੁ ਕੋਨ ਨਵ
ਹਰਿ ਪਦ ਕਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ੩ ॥ ਨਵਗ੍ਰਹਿ ਨਹਿ ਬਾਧਾ ਕ
ਰਤ ਜੋ ਸੇਵਤ ਯਹ ਨੇਕ। ਯਾਹੀ ਤੇ ਨਵਕੋਨ ਕੋ ਚਿੰਹਨ ਧ

ਰਤਸਬਿਬੇਕ ॥ ੪ ॥ ਅਸਟ ਸਖਿਨਕੇ ਸੰਗ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕ
ਰਤ ਨਿਵਾਸ । ਯਾਹੀ ਹਿਤ ਨਵਕੋਨਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਦ
ਪਾਸ ॥ ੫ ॥ ਯਾਮੈ ਨਵ ਰਸ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਯਹਿ ਅਨੰਦ ਕੀ
ਖਾਨ । ਯਾਹੀਤੇ ਨਵਕੋਨਕੋ ਚਿੰਹਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਦ ਜਾਨ ॥ ੬
॥ ਨਵਕੋ ਨਵ ਗੁਨ ਲਗ ਗੁਨੋ ਨਵੈ ਅੰਕ ਸਭਿ ਹੋਤ । ਯਾਤੇ
ਰੇਖਾ ਕਹਤ ਜਗ ਯਾਮੈ ਓਤ ਪਰੋਤ ॥ ੭ ॥ ਨਵਕੋਨੀ ਨਵ
ਕਾਵਕਾ ਨਵਕੋਨੀ ਕੋ ਭਾਵ । ਭਕ੍ਤੀ ਨਵਕਾ ਭਕ੍ਤ ਭਵ ਤਾ
ਰਕ ਚਿੰਤਨ ਪਾਵ ॥ ੮ ॥ ਨਵ ਨਵਕਾ ਨਵ ਖੰਡ ਕੇ ਏਕ ਅ
ਖੰਡਤ ਸੰਤ ॥ ਨਵ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨ ਜੁਤਪਾਦ ਪ੍ਰਭੁ ਜਿਨ ਮਨ ਬ
ਸਤ ਅਨੰਤ ॥ ੯ ॥ ਨਵਕਾ ਨਵ ਅਭ੍ਯਾਸ ਬਰ ਨਰਨ ਤਰਨ
ਭਵ ਹੇਤੁ । ਬੇਦ ਬਿਦਿਤ ਨਵ ਚਿੰਨ੍ਹਮਿਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚਰਨ ਕ
ਹ ਦੇਤ ॥ ੧੦ ੧੬ ॥ ਅਥ ਅਸ੍ਵ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥
ਦੋਹਾ ॥ ਹਯਮੈਧਾਦਿਕ ਯਾਗਕੇ ਹਮ ਹੀ ਹੈ ਇਕ ਦੇਵ । ਅ
ਸ੍ਵ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਰਿ ਪਦ ਧਰਤ ਯਾਹਿ ਜਨਾਵਤ ਭੇਵ ॥ ੧ ॥ ਯਾ
ਹੀ ਸੋ ਅਵਤਾਰ ਸਭ ਹਯਗ੍ਰੀਵਾਦਿਕ ਦੇਖ । ਅਵਤਾਰੀ ਹਰਿ
ਕੇ ਚਰਨ ਯਾਹੀ ਤੇ ਹਯਰੇਖ ॥ ੨ ॥ ਬੈਰਿਹੂ ਜੇ ਹਰਿ ਸੋ ਕਰਹਿ
ਪਾਵਹਿ ਪਦ ਨਿਰਬਾਨ । ਯਾਹਿਤਕੇ ਸੀਦਮਨਪਦ ਹਯਕੋ ਚਿੰ
ਨ੍ਹ ਮਹਾਨ ॥ ੩ ॥ ਅਸਵਾਰਿਨ ਮੈਕੋ ਭਲੋ ਹਯ ਸੋਨਾ
ਹਿਨ ਔਰ । ਯਹੀ ਲਖਾਵਨਿ ਖਾਲਸਹਿ ਹਯਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੁ
ਠੌਰ ॥ ੪ ॥ ਹਯਾਰੂਢ ਹ੍ਵੈਨਾਸ ਹੈਂ ਕਲਿਕੀ ਕਲੀ ਕਲੰਕ ।
ਯਹੀ ਲਖਾਵਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਯ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ ਅੰਕ ॥ ੫ ॥

ਪੁਜਾਰੀ ਘੂੰਘਟ ਸੋ ਕਿਯੋਂ ਹੁਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਇਨ ਮਾਨ। ਯਾਹਿਤ ਚਿੰਹੁ ਸੁਤਾਹਿ ਕੋ ਪਗ ਡਾਰਯੋ ਭਗਵਾਨ ॥ ੬ ॥ ਬਾਜਸਨੇਹੀ ਸ੍ਰੁਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਮੁਕ੍ਤਿ ਕਰਨ ਕੇ ਕਾਜ। ਬਾਜੀ ਚਿੰਹਨ ਬਿਰਾਜ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚਰਨ ਮਹਾਰਾਜ॥ ੭ ॥ ਬਾਜ਼ੀ ਬਨਯੋ ਬਰੂਦ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਸਕਲ ਸੰਸਾਰ। ਤਜ ਭਜ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਚਰਨ ਬਾਜੀ ਬਦਤ ਪੁਕਾਰ ॥ ੮ ॥ ਜਿਮਸੁਤੰਤ੍ਰ ਬਾਜੀ ਬਿਦਤ ਪਹੁਚਾਵਤ ਨਿਜ ਥਾਨ। ਤਿਮ ਪ੍ਰਭ ਪਾਦ ਪੁਚਾਵਹੀ ਚਿਤ ਚਿੰਤਕ ਭਗਵਾਨ ॥ ੯ ॥ ੧੭ ॥ ਅਥ ਬੇਨੁਕੇ ਚਿੰਹ੍ਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬ: ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸੁਰਨਰਮੁਨਿ ਵਰ ਨਾਗ ਕੋ ਬੰਸ ਯਹੀ ਸੋਂ ਹੋਤ। ਯਾਹਿਤ ਬੰਸੀ ਚਿੰਹ੍ਨ ਹਰਿ ਪਦਮੈ ਪ੍ਰਗਟ ਉਦੋਤ ॥ ੧ ॥ ਗਾਂਠ ਨਹੀਂ ਜਿਨਕੇ ਰਿਦੇ ਤ੍ਰੇਯਾ ਪਦਕੇ ਜੋਗ। ਯਾਹਿਤ ਬੰਸੀ ਚਿੰਹ੍ਨ ਪਦ ਜਾਨਹੁ ਸੇਵਕ ਲੋਗ ॥੨॥ ਜੇ ਜਨ ਹਰਿਗੁਨ ਗਾਵਹੀ ਰਾਖਤ ਤਿਨਕੋ ਪਾਸ॥ ਯਾਹਿਤ ਬੰਸੀ ਚਿੰਹ੍ਨ ਹਰਿ ਪਦ ਮੈ ਕਰਤ ਨਿਵਾਸ ॥ ੩ ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵ ਸੋ ਜੇ ਬਿਧੇ ਛਿਦੇ ਕਰੇਜੇ ਮਾਹਿ॥ ਤੇਈ ਯਾਪਦ ਮੈ ਬਸੈ ਆਯ ਸਕੈ ਕੋਊ ਨਾਹਿ ॥ ੪ ॥ ਮਨਹੁ ਘੋਰ ਤਪ ਕਰਤ ਹੈ ਬੰਸੀ ਹਰਿਪਦ ਪਾਸ॥ ਗੋਪੀ ਸਹਿ ਤ੍ਰੈ ਲੋਕ ਕੇ ਜੀਤਨ ਕੀ ਧਰ ਆਸ ॥ ੫ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਨਿ ਕੀ ਸੌਤ ਲਖ ਪਦ ਤਰ ਦੀਨੀ ਡਾਰ। ਯਾਤੇ ਬੰਸੀ ਚਿੰਹ੍ਨ ਨਿਜ ਪਦ ਮੈ ਧਰਤ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ੬ ॥ ਆਈ ਕੇਵਲ ਬ੍ਰਜਬਧੂ ਕਯੋਂ ਨਹਿ ਸਭਿ ਸੁਰ ਨਾਰਿ। ਯਾਹਿਤ ਕੋਪਿਤ ਹੋਇ ਹਰਿ ਦੀਨੀ ਪਦ ਡਾਰ ॥ ੭ ॥ ਮਨ ਚੋਰਯੋ ਸਭਿ ਤ੍ਰਿਯਨ ਕੋ ਇਨ ਸ੍ਰਵਨਨ ਮ

ਗ ਪੈਠ । ਤਾਪ੍ਰਾਛਿਤ ਕੋ ਤਪ ਕਰਤ ਮਨੁ ਹਰਿ ਪਦ ਸਰ ਬੈਠ ॥ ੮ ॥ ਬੇਨੁ ਸਰਸ ਹੂੰ ਪਾਤਕੀ ਸਰਨ ਗਏ ਰਖ ਲੇਤ । ਬੇਨੁ ਧਰਨ ਕੇ ਕਮਲ ਪਦ ਬੇਣ ਧਰਨ ਯੇਹ ਹੇਤ ॥ ੯ ॥ ਮੁਰਸੇਲੀਨ ਅਨੰਤ ਜਹਿ ਅਸੁਪ੍ਰਭੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲ । ਮੁਰਲੀ ਪਦ ਰਤਿ ਸਦ ਕਹਤ ਲਹਤ ਜੁ ਭਜ ਤਜ ਖਜ਼ਾਲ ॥ ੧੦ ॥ ਸਪਤ ਅਕਾਸ ਪਤਾਲ ਪੁਨਿ ਰਮਜ਼ੋ ਏਕ ਭਗਵਾਨ । ਸਾਤ ਸੁਰਨ ਮੋ ਪਵਨ ਜਿਮ ਕਹਤ ਬੇਨ ਬਰ ਗਜ਼ਾਨ ॥ ੧੧ ॥ ਸਾਤ ਦੀਪ ਸਤ ਸਿੰਧ ਲਉ ਕੀਰਤ ਤਾਕੀ ਹੋਯ । ਸਾਤੋਂ ਮੁਖ ਮੁਰਲੀ ਮੁਦਤ ਕਹਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੀ ਹੋਯ ॥ ੧੨ ॥ ਸਤਮੁਖ ਅਸਪਤਿ ਤੇਜ ਸਮ ਤੇਜ ਤਾਸ ਜਗ ਜਾਨ । ਸਾਤ ਸੁਰਨ ਸੋ ਊਚਕਹ ਬਸਤ ਪਾਦ ਭਗਵਾਨ ॥ ੧੩ ॥ ਅਚਰਤ ਬੰਸੀ ਪ੍ਰਗਟ ਜਗ ਜੇ ਹਿਤਵਤ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਯ । ਬੰਸੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਬਿਤ ਕਹਤ ਮਨਹੁ ਬਜਾਯ ਬਜਾਯ ॥ ੧੪ ॥ ੧੮ ॥ ਅਥ ਮੀਨ ਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਅਤਿ ਚੰਚਲ ਬਹੁ ਧਯਾਨ ਸੋ ਆਵਤ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰ । ਯਾਹਿਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੁਮੀਨ ਕੋ ਹਰਿ ਪਦ ਮੇ ਨਿਰਧਾਰ ॥ ੧ ॥ ਜਬਲਗ ਹਿਯਮੈ ਸਜਲਤਾ ਤਬਲਗ ਯਾਕੋ ਬਾਸ । ਸੁਸਕ ਭਏ ਪੁਨ ਨਹਿ ਰਹਿਤ ਝਖਯਹਿ ਕਹਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ॥ ੨ ਜਾਕੇ ਦੇਖਤ ਹੀ ਬਢੈ ਬ੍ਰਜਤਿਯਮਨ ਮੈ ਕਾਮ । ਰਤਿਪਤਿ ਧ੍ਵਜ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਯਾਹਿਤ ਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾਮ ॥ ੩ ॥ ਹਰਿ ਮਨ ਮਥਕੋ ਜੀਤਕੈ ਧ੍ਵਜ ਰਾਖਜ਼ੋ ਪਦ ਲਾਯ । ਯਾਤੇ ਰੇਖਾ ਮੀਨ ਕੀ ਹਰਿ ਪਦ ਮੈ ਦਰਸਾਯ ॥ ੪ ॥ ਮਹਾ

ਪ੍ਰਲਯ ਮੈ ਮੀਨ ਬਨ ਜਿਮ ਮਨੁ ਰਖਯਾ ਕੀਨ। ਤਿਮ ਭਵ ਸਾਗਰ ਕੋ ਚਰਨ ਯਾਹਿਤ ਰੇਖਾ ਮੀਨ॥ ੫॥ ਮਕਰ ਬਾਹਨੀ ਬਾਹਨੀ ਬਸਤ ਸਦਾ ਯਹਿ ਥਾਨ। ਤੀਰਥ ਪਦ ਤੀਰਥ ਪ੍ਰਕ ਟ ਚਿਹ੍ਨ ਕਹਤ ਭਗਵਾਨ॥ ੬॥ ਪ੍ਰਕਟ ਪਠੀਨ ਨ ਪਰਿ ਹ ਰਤ ਪ੍ਰਾਨ ਪਰਾਨੇ ਪੀਨ। ਤਿਮ ਕਰ ਨਰ ਹਿਤ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤਿ ਕਹਤ ਚੀਨ ਪਦ ਮੀਨ॥ ੭॥ ੧੯॥ ਅਬ ਤਰਵਾਰ ਕੇ ਚਿੰਹ੍ਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬ:॥ ਦੋਹਾ॥ ਜਗਤ ਜਾਲ ਜੋ ਜਨਨ ਕੇ ਪਸੁ ਕਾਮਾਦਿ ਅਪਾਰ। ਜਵਜੁਤ ਕਾਟਨ ਹਾਰ ਹਰਿ ਧਰਤ ਚਿੰਹ੍ਨ ਤਰਵਾਰ॥ ੧॥ ਆਪ ਸਜਾਮ ਔਸ੍ਰੈਤ ਜਸ ਜਿਮ ਅਸਿ ਤਿਮ ਬ੍ਰਜ ਨਾਥ। ਯਹ ਸੁਭਾਵ ਸੂਚਨ ਕਰਨ ਧਰਜੋ ਚਿੰਹ੍ਨ ਪਦ ਸਾਥ॥ ੨॥ ਜਹਾ ਹੋਤ ਅਸਿਕੀਕ੍ਰਿਪਾ ਪਰ ਪ੍ਰਾਜਯ ਪੁਰਹੋਤ। ਨਿਜ ਭਕ੍ਤਨ ਬਿਸ੍ਵਾਸਹਿਤ ਪਦ ਅਸਿ ਚਿੰਹ੍ਨ ਉਦੋਤ॥ ੩॥ ਮੋਹਮਹਾਖਲਪ੍ਰਬਲਦਲਦਲਮਲਬਲਅਲਘਾਯ। ਗਯਾ ਨ ਖੜਗ ਕਰਮੋਹਮਿਲ ਅਸਹਿਤ ਅਸਿ ਧਰਪਾਯ॥ ੪॥ ਕਾਮਨਿ ਕੰਚਨ ਕੁਤ ਕਿਲ ਭਕਤ ਨ ਕਹਿ ਦੁਖ ਦੇਤ। ਪਦ ਤਰ ਧਰ ਤਰਵਾਰ ਕੋ ਯਾਹਿ ਜਨਾਵਨ ਹੇਤੁ॥ ੫॥ ਜਿਮ ਤੀਖਨ ਅਸਿ ਧਾਰ ਤਰ ਤਿਮ ਤੀਖਨ ਮਮ ਪੰਥ। ਯਾਹਿ ਜਨਾਵਨ ਹੇਤ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਅਸਿ ਧਰਤ ਅਮੰਥ॥ ੬॥ ਖੜਗ ਦ੍ਵਾਰ ਮਮ ਮਿਲਨ ਕੋ ਦੁਧਾ ਦੇਖ ਦੁਖ ਛੇਦ। ਅੰਤਰ ਬਾਹਰ ਅਪ ਰਨਹਿ ਅਸਿ ਇਮਕਹਤ ਅਖੇਦ॥ ਆਸ ਪਾਸ ਬਹੁਕਾਟਕ ਰ ਮਿਲ ਮੁਹਿ ਆਯ ਅਸੰਕ। ਕੁਤ ਕਿਸ਼ਨ ਕੇ ਪਾਦ ਮੈ ਕ

ਹਤ ਸੁ ਰਹਤ ਅਤੰਕ॥ ੮॥ ਪੂਜਾ ਕਰਤ ਜੁ ਖੜਗ ਕੀ ਨਿ
ਤ ਪ੍ਰਤਿ ਹਿਤਚਿਤ ਲਾਇ। ਤਾਹਿ ਮਿਲਤਿ ਹਰਿ ਤੁਰਤ
ਹੀ ਚਿਹ੍ਨ ਪੁਕਾਰਤ ਪਾਯ॥ ੯ ॥ ੨੦ ॥ ਅਬ ਤਰੋਵਰ
ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਃ॥ ਸਤਯ ਵਚਨ ਜਨ ਕਰਨ
ਹਿਤ ਤਾਰੇ ਤਰੁਵਰਸਾਖਿ। ਭਗਤਵਸਯਤਾ ਨਾਥਪਦ ਪ੍ਰਗਟ
ਤ ਜਨਤਰੁ ਭਾਖ॥ ੧॥ ਹੋਇ ਅਰੂਢ ਕਦੰਮ ਤਪ ਸਫਲ
ਕਯੋ ਬ੍ਰਜਬਾਲ। ਯਾਹਿ ਜਨਾਵਨੁ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਭੁ ਤਰਵਰ ਪਦ ਬ੍ਰ
ਜਲਾਲ॥ ੨ ॥ ਬ੍ਰਿਖਯ ਰੂਪ ਸਭ ਜਗ ਅਹੈ ਬੀਜਰੂਪਹਰਿ
ਆਪ। ਯਾਤੇ ਤਰੁਕੋ ਚਿਹਨਪਗ ਪ੍ਰਗਟਤ ਪਰਮ ਪ੍ਰਤਾਪ॥
੩ ॥ ਜੇ ਭਵ ਆਤਪਸੌਂਤਪੇ ਤਿਨਹੀਕੇ ਸੁਖ ਹੇਤ। ਬ੍ਰਿਖਯ
ਚਿਹ੍ਨ ਨਿਜ ਚਰਨ ਮੈਂ ਧਾਰਤ ਖਗਪਤਿ ਕੇਤੁ॥ ੪॥ ਜਹਿ
ਪਗ ਧਰਤ ਨਿਕੁੰਜ ਮੈ ਭੂਮਿ ਤਹਾਂ ਕੀ ਹੋਯ। ਯਾਹਿਤ ਤਰੁਕੋ
ਚਿਹਨ ਪਦ ਪੁਰਵਤ ਰਸਕੋ ਸੋਯ॥ ੫॥ ਯਹਾ ਕਲਪ ਤਰੁ
ਸੌਂ ਅਧਿਕ ਭਗਤ ਮਨੋਰਥ ਦਾਨ। ਬ੍ਰਿਖਯ ਚਿਹ੍ਨ ਨਿਜ ਪ
ਗ ਧਰਤ ਯਾਤੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ॥ ੬॥ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪੀਜਨ ਮਨਬਿ
ਹਗ ਇਹਾਂ ਕਰੈ ਬਿਸਰਾਮ। ਯਾਹਿਤ ਤਰੁਕੋ ਚਿਹ੍ਨ ਪਦ ਧਾ
ਰਤ ਹੈ ਘਨ ਸਯਾਮ॥ ੭॥ ਕੇਵਲ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਹਿਤੁ ਬ੍ਰਿ
ਖਯ ਸਰਸ ਜਗ ਕੌਨ। ਤਾਂਤੇ ਤਾਂਕੋ ਚਿਹ੍ਨ ਪਦ ਧਾਰਤ ਰਾਧਾ
ਰੌਨ॥ ੮॥ ਪ੍ਰੇਮ ਨੈਨ ਜਲ ਸੋਸਿਚੇ ਸੁਧਚਿਤਕੇ ਖੇਤ। ਬ
ਨ ਮਾਲੀ ਕੇ ਚਰਨ ਮੈ ਬ੍ਰਿਖ ਚਿਹ੍ਨ ਯਹ ਹੇਤ॥ ੯ ॥ ਪਾਹਨ
ਮਾਰਿਹੁ ਦੇਤ ਫਲ ਸੋਗੁਨ ਯਾ ਮੈਜਾਨ। ਬ੍ਰਿਖਯ ਚਿਹਨ ਸ੍ਰੀ

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਪਦ ਪਰਉਪਕਾਰ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥ ੧੦ ॥ ਬ੍ਰਿਖਤ ਸਰਸ ਤਪ ਤਪਤ ਜੋ ਅਪਨੋ ਆਪ ਲੁਟਾਯ। ਕੇਵਲ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਕਰ ਤੌ ਪਇਯਤ ਪ੍ਰਭੁਪਾਯ ॥ ੧੧ ॥ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਤਜ ਸਰਨ ਪ੍ਰਭ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰ ਪਾਯ। ਅਸੀ ਪਤ੍ਰ ਬਨਆਦਿ ਤਿਨ ਨਰਕਨ ਤੁਰਤ ਨਸਾਯ॥ ੧੨ ॥ ਜੋ ਜਸ ਬੋਵਤ ਲੁਨਤਤਸ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰਨ ਯਹ ਬਾਤ। ਭਵ ਤਰੁ ਵਰ ਪਦ ਚਿਹ੍ਨ ਤਰੁ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਸਿਖਾਤ ॥ ੧੩॥ ੨੧ ॥ ਅਥ ਬਜ੍ਰ ਕੇ ਚਿਹ੍ਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਃ ॥ ਚਰਨ ਪਰਸ ਨਿਤ ਜੋ ਕਰਤ ਇੰਦ੍ਰ ਤੁਲ ਤੇ ਹੋਤ। ਬਜ੍ਰ ਚਿਹ੍ਨ ਹਰਿ ਪਦ ਕਮਲ ਯਾਹਿਤ ਕਰਤ ਉਦੋਤ॥ ੧ ॥ ਪਰਬਤ ਸੇ ਨਿਜਜਨਨਕੇ ਪਾਪਨ ਕਾਟਨ ਕਾਜ। ਬਜ੍ਰ ਚਿਹ੍ਨ ਪਦ ਮੈ ਧਰਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਚੰਦ੍ਰ ਮਹਾਰਾਜ॥ ੨ ॥ ਬਜ੍ਰਨਾਭ ਯਾ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਜਾਦਵ ਸੇਸ ਲਖਾਇ॥ ਥਾਪਨਹਿਤ ਨਿਜ ਬੰਸ ਭੁਵਿ ਬਜ੍ਰ ਚਿਹ੍ਨ ਪਦ ਮਾਹਿ ॥ ੩॥ ਦਿਯੋਦਧੀਚਿ ਸਰੀਰ ਨਿਜ ਹਰਿ ਹਿਤ ਇੰਦ੍ਰ ਪਛਾਨ। ਤਾਸਦਾਨ ਕੀ ਸਫਲਤਾ ਬਜ੍ਰਚਿੰਹ੍ਨ ਤੇ ਜਾਨ॥ ੪ ॥ ਮਾਨਨਿ ਗਿਰ ਰੰਜਨ ਕਰਨ ਹਿਤੁ ਰਖਜਕ ਭਗਵਾਨ। ਬਜ੍ਰ ਲਖਾਵਤ ਚਿਹ੍ਨ ਮਿਸ ਸਮਝਤ ਕੋਮਤਿਮਾਨ ॥ ੫॥ ਹੀਰਾ ਬੇਧਤ ਹੀਰਸੋ ਆਤਮ ਆਤਮ ਜਾਨ॥ ਨਿਜ ਭਗਤਨ ਹਿਤ ਗਜ਼ਾਨ ਕੇ ਬਜ੍ਰ ਧਰਯੋ ਭਗਵਾਨ॥ ੬ ॥ ਅਘਪਾਪ ਸੰਤਾਪ ਹਰ ਭਗਤ ਦਰਸ ਸਰਸਾਯ। ਤਿਨਸੋ ਅਨੁਚਿਤ ਬਜ੍ਰਸਮ ਬ੍ਰਜ ਕਹਤ ਪ੍ਰਭ ਪਾਯ ॥੭ ॥ ਜਿਮਿਪਵਿ

ਪ੍ਰਕਟ ਅਮੋਘ ਜਗਤਿਮਮਮਜਨਬਦਭਾਖ ॥ ਮੋਸਨਹੂੰ ਨਹਿ
ਮਿਟਤ ਪਦਬਜ੍ਰ ਬਤਾਵਤ ਸਾਖ ॥ ੮ ॥ ਪਾਪ ਪ੍ਰਨਾਸਨ ਪਾ
ਯ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਿ ਪਵਿਪ੍ਰਕਟੰਤ। ਯਾਹਿਤ ਸਾਧਨ ਸਕਲ
ਤਜ ਸੇਵਤ ਸੰਤ ਅਨੰਤ ॥ ੯ ॥ ਬਜ੍ਰੀਬਰ ਦਾਤਾ ਬਿਦਤ ਬ
ਸੁ ਸੁਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਬੀਚ॥ ਕਤਸਟਕਤ ਭਟਕਤ ਭੂਮੀ ਭਜ ਤ
ਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਨੀਚ ॥ ੧੦ ॥ ਅਥ ਕੁਮਦ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ
ਦੋਃ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਮੁਖ ਚੰਦ ਲਖ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਸ੍ਰੀਗਾਤ ॥ ਕੁ
ਮੁਦ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਦ ਯਾਹਿਤ ਪ੍ਰਗਟ ਲਖਾਤ ॥ ੧
॥ ਕਮੁਦ ਚੰਦਲਖ ਮੁਦਤਮੇਹਿ ਅਤਿਸਮੀਪ ਤਹਜਾਨ । ਮ
ਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਿਤ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਸਚਹਿਯਤ ਜਾਨ ਸੁਜਾਨ ॥ ੨ ॥
ਜਿਮ ਸੂਰਜ ਲਖ ਸਕੁਚਈ ਹਰਖ ਚੰਦਕਹੁ ਦੇਖਿ । ਕੁਮੁਦ
ਕੁਮੁਦ ਕਹਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹਰਿਤਜਨ ਆਨਕਹੁ ਪੇਖ ॥ ੩ ॥ ਸਸਿ
ਰੁਖਜੋ ਜਾਹੇਤ ਸੋ ਤਾਹੀ ਸੋ ਹਰਿ ਰਾਯ । ਕੁਮੁਦ ਚਿੰਨ੍ਹ ਚ
ਰਨਹਿ ਰਚਯੋ ਰੁਚਿ ਸਰਸਾਵਨ ਭਾਯ ॥ ੪ ॥ ਨਿਜ ਜਨਕੋ
ਬਿਸ੍ਵਾਸ ਦ੍ਰਿਢ ਤਾਹਿ ਬਢਾਵਨ ਹੇਤ ॥ ਰਸਿਕ ਸਿਰੋਮਨ ਸ
ਸੀ ਸਹਿ ਕੁਮਦ ਰਚਯੋ ਸੁਖ ਕੇਤ ॥ ੫ ॥ ਤਰੁਨਜਤਰੁਨ ਨ
ਤਾਪਤਿਨ ਸਰਨਸਸਿ ਹਰਿਪਾਯ ॥ ਕੁਮੁਦਅੰਕ ਪ੍ਰਭੁਪਾਦ
ਮੈ ਦਰਸਾਵਤ ਯਹਭਾਯ ॥ ੬ ॥ ੨੩ ॥ ਅਥ ਧਨਖ ਚਿੰਹਨ
ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਈਹਾ ਅਨਮਨ ਆਵਹੀ ਆਵਹਿ ਜੋ
ਲਯ ਜਾਹਿ ॥ ਧਨਖ ਚਿੰਹਨ ਇਹਿ ਹੇਤੁ ਹੈ ਕ੍ਰਿਸਨ ਚਰਨ
ਕੇ ਮਾਹਿ ॥ ੧ ॥ ਜੁਰਤਿ ਪ੍ਰੇਮਕੇ ਘਨ ਜਹਾ ਦ੍ਰਿਗ ਬਰਖਾ ਬ

ਰਖਾਤ॥ਮਨਸੰਧਜਾਫੂਲਤਜਹਾਂਤਹਿਯਹਿਧਨੁਖ ਲਖਾਤ॥੨॥
ਸੂਰਸਮਰ ਕਰ ਜੁਟਤ ਜਬਧਨਟੰਕਾਰਤ ਆਦਿ। ਮਨੁਯਹਿ
ਮਰਜਾਦਾਕਹਤਭਗਤਚਿਤਅਹਲਾਦ॥੩॥ ਧਨੁਖਤੋਰਸ੍ਰੀਨਾ
ਥਨਿਜਪਦਤਹਿਦੀਨਨਿਵਾਸ। ਜੇਯਾਕੇਚਿੰਤਕਤਿਨਹਿ ਕਬ
ਹੁਨਹੀ ਜਮਪਾਸਿ ॥ ੪ ॥ ਪਜਾਰੀ ਕੇਜੁਗ ਭੌਹਕੋਧਨਉਪਮਾ
ਕਵਿ ਦੇਤ। ਪੈਯਾਤੇ ਨਾਪਜੋ ਹਰੀ ਭਜੇ ਨਸਮ ਧਨੁ
ਹੇਤ॥ ੫ ॥ ਧਨੁਖਬਿਮੁਖ ਸਰ ਮਿਲਤ ਨਹਿ ਤਿਮ ਹਰਿ ਬਿ
ਮੁਖ ਨਰਰੀਤ। ਧਨੁਖ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਨਚਰਨਥਿਤਦਿਖਰਾਵਤਿ ਪ
ਦ ਪ੍ਰੀਤ ॥ ੬ ॥ ਹਸੁ ਕਮਲ ਸਾਰੰਗ ਸਦਾ ਬਸਤ ਕਮਲ
ਪਦ ਹੇਤ। ਬਸਜੋ ਬਿਸੇਸਨ ਅਪਰ ਕੋ ਪਾਦ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕਹਿ
ਦੇਤ॥੭॥ ਸਾਰ ਸਰਬ ਗਾਯਨ ਕਰੈ ਸੋ ਸਾਰੰਗ ਕਹਾਯ
ਸਾਰੰਗ ਪਦ ਕੀ ਸਰਨ ਬਿਨ ਸਾਰਨ ਧਨ ਮਨ ਭਾ
ਯ॥ ੮ ॥੨੪॥ ਅਬ ਕੰਚਨ ਕੁੰਭਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਰ
ਨਨੰ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਨੀਰਸਜਾਮੈ ਨਹਿ ਬਸਹਿ ਬਸੈ ਜਿ ਰਸ ਭ
ਪੂਰ। ਪੂਰਨ ਕੁੰਭ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਯਾਹਿਤ ਧਾਰਤ ਸੂਰ॥੧
ਗੋਪੀਜਨ ਬਿਰਹਾਗ ਪੁਨਿ ਨਿਜ ਜਨ ਕੇ ਤ੍ਰੈ ਤਾਪ। ਮੇਟਨ
ਕੇ ਹਿਤ ਚਰਨ ਮੈ ਕੁੰਭ ਧਰਤ ਹਰਿ ਆਪ॥੨॥ ਸੁਰਸਰਿ
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਚਰਨ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟੀ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ। ਯਾਹਿਤੁ ਪੂਰਨ
ਕੁੰਭਕੋ ਧਾਰਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਿਚੱਤ੍ਰ॥ ੩ ॥ ਕਬਹੁ ਅਮੰਗਲ ਹੋਤ
ਨਹਿ ਨਿਤਮੰਗਲ ਸੁਖਸਾਜ। ਨਿਜ ਭਕ੍ਤਨ ਕੇ ਹੇਤ ਪਦ ਕੁੰਭ
ਧਰਤ ਬ੍ਰਜਰਾਜ ॥ ੪ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪੀਜਨ ਵਾਕਜ ਕੇ ਪੂਰਨ ਕ

ਰਬੇ ਹੇਤ। ਸੁਕੁਚ ਕੁੰਭ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਗ ਧਾਰਤ ਰਮਾਨਿ ਕੇਤ
॥ ੫ ॥ ਸੂਰਨ ਜਨਮ ਮਾਨੁਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੁੰਭ ਚਰਨ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ
। ਰਸ ਪੂਰਿਤ ਰਸ ਰਸਿਕ ਪਦ ਕੰਚਨ ਕੁੰਭ ਸੁਰੀਤਿ ॥ ੬ ॥
ਕੁੰਭ ਬਿਨਾ ਜਲ ਟਿਕਤ ਨਹਿ ਤਿਮ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰੇਮ ਪਯੂਖ।
ਟਿਕਤਨ ਹਰਿ ਪਦ ਕੁੰਭ ਬਿਨ ਜਾਨ ਸਰਬ ਰਸ ਸੂਖ ॥ ੭
॥ ਕਨਕ ਕੁੰਭਪੁਰ ਕਨਕ ਜਿਮ ਬਾਹਰ ਭੀਤਰ ਹੋਯ। ਤਿਮ
ਅਕਾਲ ਬਿਨ ਅਪਰਨਹਿ ਕਹਤ ਕੁੰਭ ਜਿਯ ਜੋਯ ॥ ੮ ॥ ਕੰ
ਧਰ ਕੰਚਨ ਕੁੰਭ ਦਧਿ ਕਿਰਤਿ ਕੁਅਰਿ ਕਹਿ ਕਾਜ। ਚਲੀ
ਹੁਤੀਸੁਉਤਾਰ ਪਦ ਧਰਯੋ ਆਪ ਬ੍ਰਜਰਾਜ॥੯॥ਜਲ ਬਿਨ ਕੁੰ
ਭ ਨ ਬਨਤ ਹੈ ਜਲ ਨ ਅਕੁੰਭ ਟਿਕਾਯ। ਪਾਦ ਕੁੰਭਬਿਨ
ਪਾਰਨਹਿ ਕੁੰਭ ਕਹਤ ਯਹ ਭਾਯ ॥ ੧੦ ॥ ੨੪ ॥ ਅਥ ਤਿ
ਲਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੇ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਤਿਲਭਰ ਤੁਛਹਿ ਕੋ
ਕਹਤ ਲੋਕਉਕ੍ਤ ਪਰਮਾਨ। ਜਨੁ ਉਪਦੇਸਤ ਚਰਨ ਤਿਲ
ਹਰਿ ਬਿਨ ਸਭ ਲਘੁਜਾਨ ॥ ੧ ॥ ਕਾਯ ਕਟਾਯ ਪਿਰਾਯ
ਜਰ ਕਰਸਨੇਹ ਸਭਿ ਸਾਥ। ਕਈ ਕਲਪ ਤਬ ਪਾਯ ਪ੍ਰਭੁ
ਪਾਯ ਅਪਾਯ ਸਨਾਥ॥ ੨ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਾਗ ਕੋ
ਕਰਯੋ ਤ੍ਰਿਲਕ ਤਿਲ ਮਾਨ। ਤੇਭੇ ਤਿਲਕ ਤਿਲੋਕ ਜਗਤਿ
ਲਕਨ ਤੇ ਜਗ ਜਾਨ ॥ ੩ ॥ ਜਿਮ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਤਿਲ ਬ
ਯੋ ਸਿੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੁਭਾਯ। ਤਿਮ ਅਪਨੇ ਪੋਬਾਟ ਤਿਲ ਕ
ਹਤ ਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਪਾਯ ॥ ੪ ॥ ਪ੍ਰਭੁਪਦ ਪਦਮ ਤਲਸਤ ਤਿ
ਲ ਕਹਤ ਪੂਜ ਯਹਿ ਪਾਯ। ਨਹਨਤੇਲ ਇਤ ਤਿਲਨ ਮੋ

ਘਾਹਨ ਪੂਜਤ ਕਾਯ ॥ ੫ ॥ ਜਿਮਸ੍ਨੇਹ ਸਰਬੰਗ ਮਮ ਤਿਮ ਤੁਹਿਲਾਯਕ ਆਹਿ। ਤੂਰਨਤਜਸੁਤਦਾਰਅਜਭਜਅਜਭਜ ਰਜਯਾਹਿ॥ ੬ ॥ ਯਾਕੀਸਰਨ ਗਏ ਬਿਨਾ ਪਿਤ੍ਰਨ ਕੋ ਗਤ ਨਾਹਿ। ਯ ਹਿਤ ਤਿਲਕੋਚਿੰਨ੍ਹਹਰਿ ਧਾਰਤਨਿਜਪਦਮਾਹਿ॥੭ ॥ ਅਨਦਕੰਦ ਜਗ ਬੰਦ ਪਦ ਸੇਵਕਹਤ ਤਿਲ ਰੇਖ। ਤੀਨ ਲੋਕ ਤਿਲ ਤਿਲ ਭਰਨ ਤੇਲਤੋਲ ਕਿਨਦੇਖ॥ ੮ ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਹਰਿ ਕੋ ਨਿਰਖ ਜਨਮਨ ਭ੍ਰਮਰ ਸੁਚਾਰ। ਤਿਲਹੁਯ ਸੋ ਸੋਭਤ ਸੁਕਿਲ ਸਮਝਤ ਸੰਤ ਬਿਚਾਰ॥ ੯ ॥ ਤਿਲਨਾਹਿ ਨ ਯਹ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦ ਭਕ੍ਤਨ ਪੂਜ ਪ੍ਰਨਾਮ । ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਗ ਸੰ-ਪੁਟ ਸੁਭਗ ਰਾਖਯੋ ਸਾਲਗਿਰਾਮ॥ ੧੦ ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚਰਨ ਤਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤਿਲ ਨਾਹਨ ਸੁਨ ਬਡ ਭਾਗ। ਜਗਤ ਜਲਧਿ ਜਹਾਜ ਜਨ ਮਨ ਬਨ ਬੈਠਯੋ ਕਾਰ॥ ੧੧ ॥ ਪਾਇਨ ਪਰਪ ਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਮੁਖ ਮਸੂਕ ਮੋ ਪਾਯ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਾਦਤਲ ਤਿਲ ਕਹਤ ਮੋਮਨਮੋ ਯਹ ਭਾਯ॥ ੧੨ ॥ ਬਹੁਤ ਬਿਲੋਕੇ ਬਾਲ ਬੇਰ ਰਘਬਰ ਚਰਤ ਅਪਾਰ। ਅਬ ਭਸੁੰਡਿ ਦੇਖਤ ਮਨੋ ਬਿ ਤਮਦ ਚਰਤ ਮੁਰਾਰ॥ ੧੩ ॥ ੨੫ ॥ ਅਬ ਚੰਦ੍ਰਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਰਨਨੰ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਿਵ ਸੋ ਨਿਜ ਚਰਨ ਸੌ ਪ੍ਰ ਕਟ ਕਰਨ ਹਿਤ ਹੇਤ। ਚੰਦ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਰਿ ਪਦ ਬਸਤ ਨਿਜ ਜਨਕੋ ਸੁਖ ਦੇਤ॥ ੧ ॥ ਜੋ ਇਨ ਚਰਨਨ ਰਿਦ ਧਰਤ ਤੇਨ ਰ ਰੁਦ੍ਰ ਸਮਾਨ। ਚੰਦ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਹ ਹੇਤ ਨਿਜ ਪਦ ਰਾਖਤ ਭ ਗਵਾਨ॥ ੨ ॥ ਨਿਜ ਜਨ ਪੈ ਬਰਖਤ ਸੁਧਾ ਹਰਤ ਸਕਲ

ਤ੍ਰੈਤਾਪ। ਚਰਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਏਹੁ ਹੇਤੁ ਹਰਿ ਧਾਰਤ ਨਿਜਪਦ ਆ
ਪ ॥ ੩ ॥ ਭਕ੍ਤ ਜਨਨ ਕੇ ਮਨ ਸਦਾ ਯਾਮੈ ਕਰਤ ਨਿਵਾਸ।
ਯਾਤੇ ਮਨ ਕੋ ਦੇਵਤਾ ਚਰਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਰਿ ਪਾਸ ॥ ੪ ॥ ਬਹੁਤਾ
ਰਨ ਕੋ ਏਕ ਪਤਿ ਜਿਮ ਸਸਿ ਤਿਮ ਬ੍ਰਜਨਾਥ। ਦੱਖਜਨ
ਤਾ ਪ੍ਰਗਟਨ ਕਰਨ ਚੰਦ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਸਾਥ ॥ ੫ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ
ਮੁਖ ਸਮ ਕਹਤ ਕਲਾ ਧਰਹਿ ਕਬਿ ਲੋਗ। ਹਰਿ ਪਦ ਤ
ਲ ਡਾਰਯੋਸੁਲਖਨਾਹੀਮੁਖਕੇ ਜੋਗ॥ ੬ ॥ ਚਿੱਤ ਜਗਤ ਸੀਤ
ਲਕਰਤਕਬਿਕਬਿ ਦਰਸਨ ਦੇਯ। ਸੀਤਲਤਾ ਪਦ ਸਦ ਕਰ
ਤਨਿਤਪ੍ਰਤਿਚਿੰਨ੍ਹਸੁਭੇਯ॥੭॥ ਜਿਮਪ੍ਰਿਯਚੰਦਚਕੋਰਕੋ ਤਿਮਹ
ਰਿਪਦ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤ ॥ ਤੇ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਯ ਹੈਂ ਕਹਤ ਚਿੰਹਨ
ਸਸਿ ਨੀਤ ॥ ੮ ॥ ਸਸਿਪੋਖਕ ਸਭਿ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟਿ ਕੋ ਸਸਿ ਪੋਖਕ
ਹਰਿ ਆਪ ॥ ਚੰਦ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪ੍ਰਭੁ ਚਰਨ ਮੋ ਪ੍ਰਕਟਤ ਪ੍ਰਚੁਰ ਪ੍ਰ
ਤਾਪ ॥ ੯ ॥ ਜਾ ਕੀ ਛਟਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ ਤੇ ਹਰਤਰਿਦੈ ਤਮਘੋਰ
॥ ਯਾ ਹਿਤ ਸਸਿ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਧਾਰਤ ਨੰਦ ਕਿਸੋਰ ॥ ੧੦
॥ ਨਿਜ ਭਗਨੀ ਸ੍ਰੀ ਦੇਖਕੇ ਚੰਦ੍ਰ ਬਸਯੋ ਹੈ ਆਯ ॥ ਚੰਦ੍ਰ ਚਿੰ
ਨ੍ਹ ਬ੍ਰਜ ਚੰਦਪਗ ਯਾਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਲਖਾਯ॥ ੧੧ ॥ ਸਸਿ ਸ
ਮਾਨ ਸੰਸਾਰ ਮੋ ਸਰਨ ਪਰੇ ਤੇ ਹੋਤ। ਚੰਦ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪ੍ਰਭੁ ਚਰ
ਨਮੋ ਚਿਤਬਿਤ ਕਰਤ ਉਦੋਤ ॥ ੧੨ ॥ ਅੰਕ ਪੰਕ ਨਿਜ ਹ
ਰਨ ਕੋ ਸਰਨ ਬਹਿਨ ਪਤਿ ਜਾਯ। ਬਸਯੋ ਚੰਦ੍ਰ ਪ੍ਰਭੁ ਚਰਨ
ਮੋ ਯਹੀ ਲਖਾਵਤ ਭਾਯ ॥ ੧੩ ॥ ਸਿੰਘਕਸੁਤ ਸੈਤ੍ਰਸਤ
ਸਸਿ ਸਰਨ ਗਹੀ ਪਦ ਜਾਯ॥ ਉਬਰਨ ਅਪਰ ਉਪਾਵਕੋ

ਦਿਖਰਾਵਤ ਪ੍ਰਭਪਾਯ ॥ ੧੪ ॥ ੨੬ ॥ ਅਥ ਸਿੰਘਾਸਨ ਕੇ ਚਿਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬ: ॥ ਦੋ: ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪੀਜਨ ਕੇ ਸੁਮਨ ਯਾ ਮੈ ਕਰਤ ਨਿਵਾਸ॥ ਯਾਹਿਤ ਸਿੰਘਾਸਨ ਧਰਤ ਹਰਿ ਨਿਜ ਚਰਨਨ ਪਾਸ॥ ੧॥ ਜੋ ਆਵੈ ਯਾਕੀ ਸਰਣ ਸੋਜਰਾ ਰਾਜਾ ਹੋਯ। ਯਾਹਿਤ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸੁਭਗ ਚਿੰਨ੍ਹ ਰਹਯੋ ਦੁਖ ਖੋਯ ॥੨ ਧ੍ਰੁਵਵਤ ਖਿਤਪਤਹੋਤ ਧ੍ਰੁਵ ਅਧ੍ਰੁਵ ਹੋਤ ਸੁਨਾਇ॥ ਸਿੰਘਾਸਨੋ ਕੋ ਚਿੰਹਨ ਪਦ ਯਾਹਿ ਜਨਾਵੈਤ ਆਹਿ॥ ੩॥ ਰਾਜਨਕੀ ਸੋਭਾ ਸਦਾ ਹੋਤ ਸਿੰਘਾਸਨ ਮਾਹਿ ॥ ਤਿਮ ਭਗਤਨ ਕੀ ਸੋਭਸਦ ਹਰਿਪਦ ਪਾਯ ਅਗਾਹਿ॥ ੪॥ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਬੈਠ ਕਰ ਕਰੀਯਤ ਨਹਿਨ ਅਨੀਤ। ਯਾਹਿ ਲਖਾਵਤ ਸੇਵਕਨ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸੁਭ ਰੀਤ॥ ੫॥ ਆਸਨ ਕਾਹੂਕੀ ਕਰਤ ਆਤਮ ਪਦ ਪ੍ਰਿਤਿ ਪਾਯ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਵ ਸੁ ਹੋਤ ਸਦ ਸਿੰਘਾਸਨ ਇਮਗਾਯ॥ ੬ ॥ ਕਾਲਰੂਪ ਸਭਜਗਤ ਕੋ ਭੋਜਨ ਕਰਤਾ ਸੋਯ॥ ਪਾਲਕ ਊਚ ਬਿਰਾਜ ਹੀ ਚਿਤਵ ਸਿੰਘਾਸਨ ਜੋਇ॥ ੭॥ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਠੌਰ॥ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦਿਖਾਵਤ ਪਾਦਬਿਤਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸਿਰ ਮੌਰ॥ ੮॥ ੩੭॥ ਅਥ ਛੱਤ੍ਰ ਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬ: ॥ ਦੋ: ॥ ਭਯ ਦੁਖਆਤਪਸੋ ਤਪੇ ਤਿਨਕੋ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਏਹੁ॥ ਛੱਤ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਹੁ ਹੇਤ ਪਗ ਧਾਰ ਤਸਾਵਲ ਦੇਹ॥ ੧॥ ਬ੍ਰਜ ਰਾਖਯੋ ਸੁਰਕੋਪਤੇ ਭੌਜਲ ਤੇ ਹਰਿਦਾਸ ॥ ਛੱਤ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦਮੈ ਧਰਤ ਯਾਹਿਤ ਰਮਾਨਿਵਾਸ। ੨ ॥ ਯਾ ਕੀ ਛਾਯਾ ਮੇ ਬਸਤ ਮਹਾਰਾਜ ਸਮ ਹੋਯ॥ ਛੱਤ੍ਰ

ਚਿੰਨ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਪਦ ਯਾਤੇ ਸੋਹਤ ਸੋਯ॥ ੩ ॥ ਛਤਜੁ ਕਾਲ ਕੋ ਸਤ੍ਰ ਕੋ ਤਤਛਿਨ ਤ੍ਰਾਤਾ ਹੋਇ॥ ਛਤ੍ਰ ਚਿੰਹਨ ਉਰਮੇ ਧਰਤ ਯਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤਸ ਹੋਯ॥ ੪ ॥ ਛੱਤ੍ਰ ਛਾਯਯਾ ਛਤ੍ਰ ਕੀ ਛੁਵਤ ਛਿਨਕ ਤਨ ਜਾਹਿ। ਜਮਬਪੁਰਾ ਕੋ ਗਨਤ ਸੋ ਤਿਨ ਜਿਮ ਤਨਕਿ ਕਮਾਹਿ॥ ੫ ॥ ਅਬ ਅਗਨਿ ਕੁੰਡ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਬਃ॥ ਦੋਃ॥ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਨਹਿ ਜਨਨਿ ਕੋ ਜੋ ਸੇਵਤ ਪ੍ਰਭ ਪਾਯ॥ ਅਗਨਿ ਕੁੰਡ ਕਿਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਦ ਪ੍ਰਗਟ ਲਖਾਵਤ ਭਾਯ॥ ੧॥ ਬੜਵਾ ਸੋਖਤ ਸਿੰਧੁਜਲ ਜਿਮਤਿਮ ਭਕ੍ਤ ਨ ਪਾਪ। ਕਹਤ ਅਕਾਲ ਅਜਾਲ ਪਦ ਅਗਨਿ ਕੁੰਡ ਪਰਿਤਾਪ॥ ੨ ॥ ਜਾਹਿਨ ਨਾਸਤਨਾਮ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਅਸ ਪਤਿਤਨ ਪਾਪ। ਅਗਨਿਕੁੰਡ ਪ੍ਰਕਟਤ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਪਰਮ ਪ੍ਰਤਾਪ॥ ੩॥ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪੀਜਨ ਕੋ ਬਿਰਹ ਰਹਯੋ ਜੌਨ ਸ੍ਰੀ ਗਾਤ। ਏਕਦੇਸਮੇ ਸਿਮਟ ਸੁਯ ਅਗਨਿਕੁੰਡ ਦਰਸਾਤ॥ ੪ ॥ ਮਨ ਤਪਕੈ ਮਮ ਚਰਨ ਮੈ ਕ੍ਰਥਿਤ ਧਾਨ ਸਮ ਹੋਇ। ਤਵਨਔਰ ਕਛੁ ਜਨ ਚਹੈ ਅਗਨਿਕੁੰਡ ਹੈ ਸੋਇ॥ ੫॥ ਯਗਯ ਪੁਰਖ ਤਜ ਔਰ ਕੋ ਕੋਸੇਵੈ ਮਤਿ ਮੰਦ। ਅਗਨਕੁੰਡ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਯਹ ਹਿਤਰਾਖਯੋ ਬ੍ਰਜਚੰਦ॥ ੬॥ ਅਗਨਿਕੁੰਡ ਮੈ ਹੋਤਹੈ ਸ੍ਵਾਹਾ ਜਿਮ ਆਹੂਤ। ਤਿਮ ਜਨਕੇ ਤ੍ਰਯਤਾਪ ਯਹ ਸ੍ਵਾਹਾ ਹੋਤ ਅਕੂਤ॥ ੭ ॥ ਅਬ ਅੰਕੁਸ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਃ॥ ਜਗਮਨ ਗਜ ਅੰਕੁਸ ਪ੍ਰਬਲ ਨਿਪਟ ਨਿਰੰਕੁਸ ਆਪ॥ ਅੰਕੁਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜੁ ਧਰਤਉਰ ਤ੍ਰਿਬਿਧਤਾਪਹਿਖਾਪ॥ ੧॥ ਮ

ਨਮਤੰਗ ਨਿਜਜਨਨ ਕੇ ਨੈਕਨ ਇਤਉਤ ਜਾਹਿ॥ ਇਹ ਹਿ
ਤੁ ਅੰਕੁਸ ਧਰਤ ਹਰਿ ਨਿਜਪਦ ਕਮਲ ਨਮਾਹਿ॥ ੨ ॥ ਯਾ
ਕੌ ਸੇਵਕ ਚਤੁਰ ਤਰ ਗਨਨਾਯਕ ਸਮ ਹੋਯ॥ ਯਾਹਿਤ ਅੰ
ਕੁਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਰਿ ਚਰਨਨ ਸੋਹਤ ਸੋਯ॥ ੩ ॥ ਬੇਦ ਬਾਦ ਅੰ
ਕੁਸ ਨਹੀ ਭਵਭਕ੍ਰ ਨਕੇ ਸੀਸ। ਯਾਹਿ ਲਖਾਵਤ ਪਾਦਤਲ
ਅੰਕੁਸ ਪ੍ਰਭੁ ਬ੍ਰਜਈਸ॥ ੪ ॥ ਇਕ ਅੰਕੁਸਪਦ ਯਾਹਿਕੋ ਧ
ਰੇਧੀਰ ਧਰਬੀਰ। ਕਾਲਨਿਰੰਕੁਸ ਹੋਯਹੌ ਕਹਤ ਚਿਹ੍ਨ ਹਰਿ
ਹੀਰ ॥ ੫ ॥ ਏਕ ਅੰਕਸੋ ਸਾਰ ਪ੍ਰਭ ਅਪਰ ਸੂਨ ਸਭ ਸੂਨ।
ਅੰਕ ਦੀਏ ਦਸਗੁਨ ਬਢਤ ਅੰਕੁਸ ਬਿਨ ਸਭ ਸੂਨ॥ ੭ ॥
ਅਥ ਊਰਧਰੇਖਾ ਚਿੰਹਨਭਾਂਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਕਬਹੁਨ ਤਿਨ
ਕੀ ਅਧੋਗਤਿ ਜੋ ਸੇਵਤ ਪਦਪਦਮ। ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪ
ਦ ਯਹਹਿਤ ਕੀਨੋ ਸਦਮ॥ ੧ ॥ ਊਰਧਰੇਤਾਜੇਭਏ ਤੇਯਾਪ
ਦ ਕੋ ਸੇਯ॥ ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਯੌ ਚਰਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇਯ॥
੨ ॥ ਯਾ ਤੇ ਊਰਧ ਔਰ ਕਛ ਬ੍ਰਹਮ ਅੰਡਮੇ ਨਾਹਿ। ਊਰਧ
ਰੇਖਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਯਾਹਿਤ ਹਰਿ ਪਦ ਮਾਹਿ॥ ੩ ॥ ਏਕ ਅਦੁਤੀ
ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਿਰਾਲੰਭ ਅਬਿਕਾਰ। ਯਹਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟਤ
ਲਖਤ ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਚਾਰ ॥ ੪ ॥ ਊਰਧਰੇਖਾ ਨਾਹਿ ਯਹ
ਪੈਮਾਨਾ ਪਦਮਾਹਿ। ਜਨਮਨਕੀ ਗੁਨ ਅਗੁਨਤਾ ਮਾਪਨ ਹਿ
ਤ ਚਿਤ ਚਾਹਿ॥ ੫ ॥ ਊਚੀ ਰੇਖਾ ਭਕ੍ਤਕੀ ਦਾਤਾ ਸੂਰਨਮਾ
ਹਿ। ਊਚ ਬਿਰਾਜਤ ਜਨਸਦਾ ਊਰਧਰੇਖਾ ਚਾਹਿ॥ ਅਥ
ਗਦਾ ਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਗਦਪਦ ਰੋਗਹਿਕੋ

ਕਹਤ ਪੁਨ ਗਦ ਪਦ ਹੈ ਬਾਕ। ਗਦਾ ਗਦਾ ਗਦ ਪਦਹ
ਰਤ ਗਦਗਦਗਦਾ ਬਿਬਾਕ॥ ੧॥ ਜੋ ਆਵਤ ਯਾ ਕੀ ਸ
ਰਨ ਪਿਤਰ ਸਭੈ ਤਰ ਜਾਂਤਿ। ਗਦਾ ਗਦਾਧਰ ਚਿੰਹਨ ਪਦ
ਯਾਹਿਤ ਗਦਾ ਲਖਾਤ॥ ੨॥ ਕਾਮ ਕਲੁਖ ਕੁੰਜਰ ਕਦਨ
ਸਮਰਥ ਜੋ ਸਭਿ ਭਾਤ। ਗਦਾ ਚਿਂਹ੍ਨ ਯਹ ਹੇਤ ਹਰਿ ਧਰਤ
ਚਰਨ ਯੁਤ ਕਾਂਤ॥ ੩॥ ਭਕ੍ਤਨਾਦ ਮੁਹਿ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਿਯਮਨ
ਮਹਿ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰੰਤ॥ ਗਦਾਚਿਂਹ੍ਨ ਨਿਜ ਕਮਲ ਪਦ ਧਾਰਤ
ਰਾਧਾ ਕੰਤ॥੪॥੩੨॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਚੱਕ੍ਰ ਧਰਚਰ
ਣਚਿੰਹਨਭਾਵਚੰਦ੍ਰਕਾ॥

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਪਾਲਤਾਪਨੀ ਕੇ ਮਤਾਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਚਰਨਾ
ਰਬਿੰਦ ਚਿੰਹਨ ਬਰਨਨੰ॥ ਦੋ:॥ ਯਥਾ॥ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਨੰਦ
ਪਦ ਧ੍ਵਜਾ ਛੱਤ੍ਰ ਮੁਖਮਾਨ। ਊਰਧ ਅਧ ਅਜਲੋਕ ਲੌ ਪਦ
ਦ੍ਵੈ ਜਾਨ ਮਹਾਨ॥ ੧॥ ਧ੍ਵਜਾ ਦੰਡ ਮਨਿਮੰਡ ਬਰ ਮੇਰ
ਬਿਰਾਜਤ ਸੋਯ। ਪ੍ਰਭਾਕਾਂਤਿਰਵਿ ਚੰਦ੍ਰਕੀ ਧ੍ਵਜ ਪਤਾਕ ਜਿ
ਯ ਜੋਯ॥ ੨॥ ਆਤਪਤ੍ਰ ਕੋ ਚਿਂਹ੍ਨ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਲੋਕ ਸੋ ਜਾ
ਨ। ਯਹ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੁਤਿ ਨਿਰਨੈ ਕਰਤ ਚਰਨ ਚਿਂਹ੍ਨ ਪਰਮਾਨ
॥ ੩॥ ਰਥ ਬਿਨੁ ਅਸ੍ਵ ਲਖਾਤ ਹੈ ਮੀਨ ਚਿਂਹ੍ਨ ਦ੍ਵੈ ਜਾਨ। ਧ
ਨੁਖਬਿਨਾ ਪਰਤੰਚਕੋ ਯਹਕੋਊ ਕਰਤ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ੪॥ ੧॥
੧ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਅਥ ਮਿਸ੍ਰਿਤ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬ
ਰਨਨ॥ ਅਥ ਦੋ ਚਿੰਹਨ ਮਿਸ੍ਰਿਤ ਕੋ ਭਾਵ ਤਾਹੂ ਮੇ ਹਾਥੀ:

ਪੁਨਿ ਅੰਕੁਸ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਕਾਮ ਕਰਤ ਸਭਿ ਆਪਹੀ ਪੁਨਿ ਪ੍ਰੇਰਿਕ ਹੂ ਆਪ ॥ ਯਾਹਿਤ ਅੰਕੁਸ ਹਸ੍ਤੁ ਦੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਚਰਨਗਤਪਾਪ॥ ੧ ॥ ਮਨ ਮਤੰਗ ਮਤਵਾਰ ਵਰ ਗੁਰਅੰਕੁਸ ਧਰਸੀਸ। ਯਾਹਿਤਗਜ ਅੰਕੁਸ ਉਭੈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਧਰਤ ਜਗ ਦੀਸ ॥ ੨ ॥ ਜਿਮ ਨਿਜਕਰਕਰਿ ਭਟਤ ਕਰ ਅੰਕੁਸ ਦੇਤ ਅਸ਼ੰਕ। ਤਿਮ ਉਪਕਾਰੀ ਜਾਨਪਦ ਗਜਅੰਕੁਸ਼ ਮਤਿ ਬੰਕ ॥ ੩ ॥ ਜਿਮ ਅੰਕੁਸ ਅੰਬਸ੍ਰੁ ਕੋ ਗਿਰ ਗਜਦੇਤ ਅਸੰਕ। ਤਿਮਗੁਰਕੋ ਸਿਰਦੇਤ ਜੋ ਹੋਤ ਸੁ ਜੀਵ ਅਤੰਕ ॥ ੪ ॥ ਅਥ ਤਿਲ ਔਰ ਜਵ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਃ ॥ ਦੇਵਕਾਜ ਔ ਪਿਤਰ ਦ੍ਵੈ ਯਾਹੀ ਸੋ ਸਿਧ ਹੋਯ । ਯਾ ਕੇ ਬਿਨ ਕੋਇ ਗਤਿ ਨਹੀ ਯਾਹਿਤ ਤਿਲਜਵ ਦੋਯ॥ ੧ ॥ ਦੇਵ ਪਿਤਰ ਦੋਊ ਰਿਣਨ ਸੌ ਮੁਕ੍ਤ ਹੋਤ ਸੋ ਜੀਵ। ਜੋ ਯਾ ਪਦਕੌ ਸੇਵਈ ਸਕਲ ਸੁਖਨ ਕੋ ਸੀਵ॥ ੨ ॥ ਜੋਜੋ ਮੁਹਿ ਨ ਬਿਸਾਰਹੈ ਤਿਲਨ ਬਿਸਾਰੋਂ ਤਾਹਿ। ਯਾ ਹਿਤ ਜੌ ਤਿਲ ਚਿੰਨ੍ਹਦੁਯ ਹਰਿ ਧਰਨਿਜਪਦ ਮਾਹਿ॥ ੩ ॥ ਅਥ ਕੁਮਦ ਔ ਕਮਲ ਕੇ ਚਿਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਃ॥ ਰਾਤ ਦਿਵਸ ਦੋਊ ਮਮ ਅਹੇ ਜ਼ਹ ਤੇ ਸ੍ਰਧੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ਯਾਹਿਤ ਨਿਸ ਦਿਨ ਕੇ ਦੋਊ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕ੍ਰਸਨਪਦ ਪਾਸ ॥ ੧ ॥ ਸੂਰਸਸਿ ਸਮਨੇਤ੍ਰ ਮਮ ਜਗ ਸੁਭ ਅਸੁਭ ਨਿਹਾਰ। ਕਮਲ ਕੁਮੁਦ ਪਦ ਕਮਲ ਕਿ ਲਕਹ ਕਰਕਰਮ ਬਿਚਾਰ॥ ੨ ॥ ਕਮਲ ਕੁਮੁਦ ਕਹ ਸੂਰ ਸਸਿ ਦਿਵਸ ਨਿਸਾ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤਿ। ਤਿਮ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰੀਛਿ ਪ੍ਰਵਾਹ

ਵਰ ਚਰਨ ਸਰਨ ਕੀ ਰੀਤਿ ॥ ੩ ॥ ਕੋਕ ਕਮਲ ਮਿਲ
ਸੂਰ ਸੌ ਕੌਕ ਕੁਮੁਦ ਜਿਮ ਚੰਦ॥ ਤਿਮਹਿਤ ਕਰਚਿਤ ਕਰ
ਸੁਮਮ ਮਿਲਦਿਲ ਕਹ ਜਗ ਬੰਦ॥ ਅਥ ਤੀਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮਿ
ਲਕੇ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਤਾਮੋ ਪਰਬਤ ਕਮਲ ਅਰ ਬ੍ਰਿਖਜ ਕੇ
ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਾਲਿੰਦੀ ਕਮਲ ਸੋ ਗਿ
ਰਿ ਸੌ ਸ੍ਰੀ ਗਿਰਿ ਰਾਜ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਬਨ ਬ੍ਰਿਖਜ਼ ਸੌ ਪ੍ਰਕਟ
ਤ ਸਹ ਸੁਖ ਸਾਜ ॥ ੧ ॥ ਜਹਾਂ ਜਹਾ ਪ੍ਰਭੁ ਪਗ ਧਰਤ ਤ
ਹਾਂ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਟੰਤ। ਯਾਹਿਤ ਤੀਨੋ ਚਿੰਨ੍ਹਯੇ ਧਾਰਤ ਰਾਧਾਕੰ
ਤ॥ ੨ ॥ ਕਮਲਾ ਕਮਲਜ ਸੌ ਸਦਾ ਗਿਰਿਜਾ ਗਿਰਿ ਸੁਸ
ਮੇਤ। ਅਮਰ ਰਿਖੀ ਬਟਅਮਰ ਸੌ ਸੇਵਤ ਪਦਕਰ ਹੇਤੁ।
੩ ॥ ਅਥ ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਅਸ੍ਰਕੋਣਃ ਨਵਕੋਣ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋਭਾਵਾ
ਬਃ॥ ਦੋਃ ॥ ਤੀਨ ਆਠ ਨਵ ਮਿਲ ਸਭੈ ਬੀਸਅੰਕ ਪਦ ਜਾ
ਨ। ਜੀਤਯੋ ਬਿਸ੍ਵੇ ਬੀਸਸੁਇ ਜੋ ਸੇਵਤ ਕਰ ਧਯਾਨ॥ ੧ ॥
ਤੀਨ ਆਠ ਨਵ ਮਿਲ ਸਭੀ ਅੰਕ ਹੋਤ ਹੈਂ ਬੀਸ। ਅਮ੍ਰਿਤ
ਬਿਸਸਮ ਹੋਤਪਦ ਸੇਵਜੁਬਿਸ੍ਵੇ ਬੀਸ ॥ ੨ ॥ ਨਵ ਗ੍ਰਹਤੀ
ਨੌ ਦੇਵਤਾ ਆਠੋ ਬਸੁਦਿਕਪਾਲ। ਸੇਵਕ ਸਮਸਭਿ ਸੇਵਕਰ
ਸੈਵਿ ਜੁਚਰਨ ਗੋਪਾਲ ॥ ੩ ॥ ਤ੍ਰਿਗਨ ਅਤੀਤ ਪ੍ਰਤੀ
ਤ ਨਵ ਖੰਡ ਅਡੰਡ ਪ੍ਰਤਾਪ। ਆਠ ਜਾਮ ਪਦਸੇਵਿ ਜੋ ਕਹ
ਤ੍ਰਿਅੰਕ ਪਦ ਆਪ ॥ ੪ ॥ ਤੀਨਲੋਕ ਨਵ ਖੰਡ ਮੈ ਆਠਦਿ
ਸਾ ਸੁਖਤਾਹਿ। ਜਾਨਤ ਪੂਰਨ ਰਾਮਕੋ ਅਠ ਨਵਤੀਨ ਜੁਚਾ
ਹਿ॥ ੫ ॥ ਅਥ ਚਾਰ ਚਿੰਹਨ ਮਿ੍ਸਤ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਤਾ ਮੋ ਅੰ

ਮ੍ਰਿਤ ਕੁੰਭ ਧਨਖ ਬੰਸੀ ਔ ਗ੍ਰਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਃ॥ ਵੈ
ਦਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੁੰਭ ਸੌ ਧਨੁ ਸੌ ਧਨ ਕੋ ਬੇਦ। ਗਾਨ ਬੇਦ ਬੰ
ਸੀ ਪ੍ਰਗਟ ਸ਼ਿਲਪ ਬੇਦ ਗ੍ਰਹ ਭੇਦ॥ ੧॥ ਰਿਗਯਜੁ ਸਾ
ਮ ਅਥਰਬ ਕੇ ਯੇ ਚਾਰਿਹਉਪਬੇਦ। ਸੋਯਾ ਪਦ ਸੌ ਪ੍ਰਗਟ
ਯਹਹੇਤ ਚਿੰਹ੍ਨ ਗਤਖੇਦ ॥ ੨ ॥ ਮੁਕ੍ਤ ਹੋਤ ਤ੍ਰੈ ਵਰਗ ਸੇਂ
ਪ੍ਰਥਮ ਤ੍ਰਿਬਰਗ ਨਿਖੇਵ ॥ ਚਾਰ ਚਾਰੁ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਦਮੇ ਕਹਤ
ਅੰਕ ਸੁਖ ਦੇਵ ॥ ੩ ॥ ਧਨਖ ਧਰਮ ਬੰਸੀ ਅਰਥ ਕਾ
ਮਕਾਮ ਗ੍ਰਹਭੋਗ। ਮੋਖ ਪ੍ਰਕਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਲਸ ਲਹਤ ਸੇ
ਵ ਪਦ ਜੋਗ॥ ੪॥ ਮੁਕ੍ਤ ਰੂਪ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਧਰਮ
ਸਰੂਪ। ਅਮਰ ਕਾਮ ਪ੍ਰਦ ਅਮਰ ਪ੍ਰਭੁ ਅਰਥਦ ਰਾਮ ਅਨੂ
ਪ॥ ੫ ॥ ਚਾਰ ਵਤਾਰਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਚਿੰਹ੍ਨ ਧਰਤ ਯਹ ਚਾਰ
। ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਪੁਰਾਨ ਪ੍ਰਭੁ ਰਮਨ ਜੁ ਰਮਾ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ੬॥
ਅਬ ਸਰਪ ਕਮਲ ਅਗਨਿ ਕੁੰਡ ਪੁਨਾ ਗਦਾ ਕੇ ਚਿੰਹ੍ਨ ਕੋ
ਭਾਵ ਬਃ॥ ਛਪੈ ॥ ਸਾਪ ਸੇਸ ਕਹਜੋਗ ਪਤੰਜਲ਼ ਜੋਗੀ
ਜਾਨੈ। ਕਮਲ ਨੈਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਗਟ ਸੂਰਜੋਤਿਖਜਗਜਾਨੈ॥ਅਗ
ਨਿਕੁੰਡ ਜਗ ਜਾਗ ਮੀਮਾਂਸਾਸ੍ਰਰ ਸੁਖ ਦਾਤਾ। ਗਦਾ ਗਦਨ
ਬੇਦਾਂਤ ਬਜ਼ਾਸਬਪੁ ਆਪ ਬਿਧਾਤਾ। ਚਾਰ ਚਿੰਹ੍ਨ ਅਵਤਾਰ
ਪ੍ਰਭੁ ਬੇਦ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟਨ ਕਰਨ। ਸਭਿ ਸੁਖ ਦਾਯਕ ਜਾਨ
ਜਿਯ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਯਾਕੀ ਸਰਨ॥ ੭॥ ਅਬ ਸਕ੍ਤੀ ਸਾਪ ਬ
ਰਛੀ ਅੰਕੁਸ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸਰਪ ਚਿੰਹ੍ਨਸ੍ਰੀ ਸੰਭੁ
ਕੋ ਸਕ੍ਤਿ ਸੁਗਿਰਜਾ ਭੇਸ। ਕੁੰਤ ਕਾਰਤਕ ਆਪ ਹੈ ਅੰਕੁਸ

ਅਹੈ ਗਨੇਸ॥ ੧॥ ਪ੍ਰਿਯਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸੋ ਨਿਤ੍ਯ ਸਿਵ ਚਰਨ ਬਸ
ਤੁ ਹੈ ਆਪ। ਤਿਨਕੇ ਆਯੁਧ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਭ ਪ੍ਰਗਟਤ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰ
ਤਾਪ ॥ ੨ ॥ ਅੰਕੁਸ ਐਰਾਵਤਿ ਪ੍ਰਕਟ ਬਰਛੀ ਸੁਰਸੇਨਾਨਿ
। ਸਾਪ ਪਾਸ ਪਤਿ ਸਕ੍ਤਿ ਸੋ ਰਾਜ ਲਖਮੀ ਜਾਨਿ॥ ੩ ॥ ਬ
ਸਤ ਬਡੋ ਜਾ ਬਰਨ ਸੋ ਸੇਨਾਪਤਿ ਸੋਚਾਹਿ। ਰਾਜ ਲਖਮੀ ਸੋ
ਪ੍ਰਕਟ ਚਰਨ ਕਮਲ ਪ੍ਰਭ ਮਾਹਿ ॥੪॥ ਅਬ ਪੰਚ ਚਿੰਹਨ ਕੋ
ਮਿਲਕਰ ਭਾਵ ਬ੍ਰ:॥ ਦੋਹਾ ॥ ਤਹਾਗਦਾ ਸਰਪ ਕਮਲ
ਅੰਕੁਸ ਸਕ੍ਤਿ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬ੍ਰ:॥ ਦੋਹਾ ॥ ਗਦਾ ਬਿ
ਸਨ ਕੋ ਜਾਨਿਯੇ ਅਹਿ ਸਿਵਜੂਕੇ ਸਾਥ। ਦਿਵਸ ਨਾਥ ਕੋ ਕ
ਮਲ ਹੈ ਅੰਕਸ ਹੈ ਗਨ ਨਾਥ॥ ੧ ਸਕ੍ਤਿ ਰੂਪ ਤਹਿ ਸਕ੍ਰ ਹੈ
ਏਹੀ ਪਾਂਚੋ ਦੇਵ। ਚਿੰਨ੍ਹ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਦ ਕਰਤ ਸਦਾ
ਸੁਭ ਸੇਵ॥ ੨ ॥ ਜਿਮ ਸਭਿ ਜਲ ਮਿਲ ਨਦੀ ਮੈ ਅੰਤ ਸ
ਮੁਦ੍ਰ ਸਮਾਤ। ਤਿਮ ਚਾਹੋ ਜਾਕੋ ਭਜੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚਰਨ ਸਭ ਜਾ
ਤ ॥ ੩ ॥ ਅਥ ਖਟ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਮਿਲਕੈ ਭਾਵ ਬ੍ਰ:॥ ਦੋਹਾ
॥ ਛਤ੍ਰ ਸਿੰਘਾਸ਼ਨ ਬਾਜਿ ਗਜ ਰਥ ਧਨ ਏਖਵਜਾਨ। ਰਾਜ
ਚਿੰਨ੍ਹ ਮੇ ਮੁਖ੍ਯ ਹੈ ਕਰਨ ਰਾਜ ਪਦ ਦਾਨ॥ ੧ ਜੋਯਾਪਦ
ਕੋ ਨਿਤ ਭਜੈ ਕਰੈ ਨਿਰੰਤਰ ਧ੍ਯਾਨ। ਮਹਾਰਾਜ ਤਿਨਕੋ ਕ
ਰਤ ਸਹਸਾਂਮਾ ਭਗਵਾਨ ॥ ੨ ॥ ਅਥ ਸਾਤ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ
ਬ੍ਰ: ॥ ਤਾਮੇਬੇਨੁ ਮਤਸ੍ਯ ਚੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਿਖ੍ਯ ਕਮਲ ਕੁਮੁਦ ਗਿਰ
ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਭ ਬ੍ਰ: ॥ਦੋਹਾ॥ ਆਵਾਹਿਨਹਿਤ ਬੇਨੁ ਝਖ
ਕਾਮ ਬਢਾਵਨ ਹੇਤ। ਚੰਦ੍ਰ ਬਿਰਹ ਬਰ ਧਨ ਕਰਤ ਤਰੁ ਸੁ

ਗੰਧ ਰਸ ਦੇਤ ॥ ੧ ॥ ਕਮਲ ਰਿਦੇ ਫੂਲਨ ਕਰਨ ਕੁਮੁਦ
ਪ੍ਰੇਮ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਿਤ। ਗਿਰਵਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਹਿਤਧਾਰਤ ਰਾਧਾਕੰਤ
॥ ੨ ॥ ਰਾਸ ਬਿਲਾਸ ਸ੍ਰਿੰਗਾਰਕੇਯੇਉ ਦੀਪਨਸਾਤ। ਆਲੈ
ਬਨ ਹਰਿ ਸੰਗਹੀ ਰਾਖਤ ਪਦ ਜਲਜਾਤ ॥ ੩ ॥ ਅਥ ਆ
ਠ ਚਿਨ੍ਹ ਕੋ ਮਿਲਕੈ ਭਾਵ ਬਰਨਨ। ਤਹਾਂ ਬਜ੍ਰ ਅਗਿਨ ਕੁੰਡ
ਤਿਲ ਤਰਵਾਰ ਮਛ ਗਦਾ ਅਸ੍ਰਕੋਣ ਸਰਪ ਕੇ ਭਾਵ ਬਰ
ਨਨ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਬੱਜ੍ਰਇੰਦ੍ਰ ਬਪੁ ਅਨਲ ਹੈ ਅਗਨਿ ਕੁੰਡ
ਬਪੁ ਆਪ। ਜਮ ਤਿਲ ਬਪੁ ਤਰਵਾਰ ਬਪ ਨੈਰਿਤ ਪ੍ਰਗਟ
ਪ੍ਰਤਾਪ॥ ੧ ॥ ਬਰਨ ਮੱਛ ਬਪੁ ਗਦਾਬਪ ਵਾਯੂਜਾਨ ਪੁਨ
ਲੇਹੁ॥ ਅਸ੍ਰਕੋਣ ਬਪੁ ਧਨਦਹੈ ਅਹਿ ਇਸਾਨ ਕਹਿ ਦੇਹੁ
॥ ੨ ॥ ਆਯੁਧਵਾਹਨਸਿਧਿ ਝਖ ਆਦਿਕਕੋਸੰਬੰਧ। ਇਨ
ਚਿੰਨ੍ਹਨ ਸੋ ਦੇਵ ਸਭਿ ਜਾਨਹੁ ਕਰਮਨ ਸੰਧ॥ ੩ ॥ ਸੋ ਆ
ਠੋ ਦਿਗਪਾਲ ਮਨੁ ਸੇਵਤ ਹਰਿ ਪਦ ਆਯ। ਅਥਵਾ ਦਿਗ
ਪਦ ਦੇਹ ਜੋ ਰਹੈ ਚਰਨ ਸਿਰਨਾਯ॥ ੪ ॥ ੪ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਅੰ
ਕੁਸ ਬਰਛੀ ਸਕ੍ਤਿ ਪਵਿਗਦਾ ਧਨੁਖ ਅਸਿ ਤੀਰ। ਆਠ ਸ
ਸਤ੍ਰ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਯਹ ਧਾਰਤ ਪਦ ਬਲ ਬੀਰ ॥ ੫ ॥ ਆਠੋ ਦਿ
ਸ ਸੋ ਜਨਨ ਕੀ ਮਨ ਰਖ੍ਯਾ ਕੇ ਹੇਤ। ਅਸ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਿਜ ਚ
ਰਨ ਮੈ ਧਾਰਤ ਰਮਾਨਿ ਕੇਤ॥ ੬ ॥ ਅਥਨਵ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਮਿ
ਲਕਰ ਭਾਵ ਬ:॥ ਤਹਾਂਬੇਣੁ ਚੰਦ੍ਰ ਪਰਬਤ ਰਥਅਗਿਨ ਬਜ੍ਰ
ਮੀਨ ਗਜ ਸ੍ਰਸ੍ਰਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬ:॥ ਦੋਹਾ ॥ ਬੇਣੁ ਚੰ
ਦ੍ਰ ਗਿਰਰਥ ਅਨਲਬਜ੍ਰ ਮੀਨ ਗਜ ਰੇਖ। ਆਠੋ ਰਸਪ੍ਰਗ

ਟਤ ਸਦਾ ਨਵਮਸ੍ਰਿਸ੍ਤਿ ਕੋ ਦੇਖ ॥ ੧ ॥ ਬੇਨੁ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਗਾ
ਰ ਮੇ ਪ੍ਰਭ ਬਿਹਾਰ ਕੋ ਮੂਲ। ਚਰਨ ਕਮਲ ਮੈ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਯ
ਹਿ ਅਦਭੁਤ ਗਤ ਸੂਲ॥ ੨॥ ਕੋਮਲ ਪਦ ਕਹਿ ਗਿਰ ਪ੍ਰ
ਗਟ ਯਹਿ ਹਾਸਯ ਕੀ ਬਾਤ। ਰਨ ਉਦਮ ਆਗੇ ਰਹੈ ਰਥ
ਰਸ ਬੀਰਲਖਾਤ॥ ੩॥ ਨਿਸੂਰ ਤੂਲਹ ਦਹਨਹਿਤ ਅਨਲ
ਕੁੰਡ ਭੈ ਰੂਪ। ਰੌਦ੍ਰ ਸਰਪ ਕੋ ਚਿੰਹਨ ਹੈ ਦੁਸ੍ਰ ਨ ਕਾਲ ਸਰੂ
ਪ॥ ੪॥ ਗਜ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਨ ਯਹ ਕਰੀ
ਪੁਕਾਰ। ਮੀਨ ਚਿੰਹਨ ਬੀਭਤਸ ਹੈ ਬੰਗਾਲੀ ਬਿਵਹਾਰ॥ ੫
॥ ਨਾਟਕ ਕੇ ਯੇਹ ਆਠਰਸ ਆਠ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੋ ਹੋਤ। ਸ੍ਵਸਤ
ਕ ਕੋ ਪੁਨ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕੋ ਰਸਨਿਤ ਕਰਤ ਉਦੋਤ॥ ੬॥ ਕਰ ਪ
ਗ ਮੁਖ ਆਨੰਦ ਮੈ ਪ੍ਰਭ ਸਭ ਰਸਕੀ ਖਾਨ। ਤਾਂਤੇ ਨਵ ਰਸ
ਚਿੰਹਨ ਯਹ ਧਾਰਤ ਪਦ ਭਗਵਾਨ॥ ੭॥ ਅਬਦਸ ਚਿੰਹ
ਨ ਕੋ ਭਾਵ ਮਿਲਕੈ ਬਃ॥ ਤਹਾਂਬੇਣ ਸੰਖ ਗਜ ਕਮਲ ਜਵ
ਸਰਪ ਗਿਰ ਮਤਨ ਬ੍ਰਿਖਯ ਮੀਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਹਾ॥
ਬੇਨੁ ਬਢਾਵਤਿ ਸ੍ਰਵਨ ਕੋ ਸੰਖ ਸੁ ਕੀਰਤ ਜਾਨ॥ ਗਜ ਸੁ
ਮਰਨ ਕੋ ਕਮਲ ਪਦ ਪੂਜਨ ਕਮਲ ਬਖਾਨ॥ ੧॥ ਭੋਗ
ਰੂਪ ਜਵ ਅਰਚਨਹਿ ਬੰਦਨ ਗਿਰਿ ਗਿਰ ਰਾਜ। ਗਦਾ ਦਾ
ਸਯ ਹਨੂਮਾਨ ਕੋ ਸਖਯ ਸਾਰਥੀ ਸਾਜ॥ ੨॥ ਤਰੁਤਨ
ਮਨ ਅਰਪਨ ਸਭੈ ਪ੍ਰੇਮ ਲੱਖਨਾ ਮੀਨ। ਦਸ ਬਿਧਿਉੱਦੀ
ਪਨ ਕਰਹਿ ਭਕ੍ਤਿ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਤਤੀਨ॥ ੩॥ ਅਥਮਤ੍ਯ:ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਤਕੁੰਭ ਪਰਬਤ ਬਜ੍ਰ ਛਤ੍ਰ ਧਨੁਖ ਬਾਨ ਬੇਨੁ ਅਗਨਿ ਕੁੰਡ

ਔਰ ਤਰਵਾਰ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਏਕ ਮੇ ਭਾਵ ਬ: ॥ ਦੋ: ॥ ਪ੍ਰਗਟ
ਮਤਸ੍ਯਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੋ ਮਤਸ੍ਯਬਿਸ੍ਨ ਅਵਤਾਰ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਕੁੰਭ ਸੁ ਕੱ
ਛਹੈ ਭਯੋ ਜੁ ਮੱਛਤੀਬਾਰ॥ ੧ ॥ ਪਰਬਤ ਸੋ ਬੈਰਾਹ ਭੇ ਧ
ਰਨਿ ਉਧਾਰਨ ਰੂਪ। ਬਜ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਰਸਿੰਘ ਕੇ ਜੇਨਖ ਬਜ੍ਰ
ਸਰੂਪ॥ ੨ ॥ ਵਾਮਨ ਜੂ ਹੈ ਛਤ੍ਰ ਸੋ ਜੋ ਹੈ ਬਟੁ ਕੋ ਅੰਗ।
ਪਰਸੁਰਾਮ ਧਨੁ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਗਏ ਜੁ ਧਨਕੇ ਸੰਗ॥ ੩ ॥ ਬਾਨ
ਚਿੰਨ੍ਹਨ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਮਹਾਰਾਜ। ਬੇਣ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹ
ਲ ਧਰ ਪ੍ਰਗਟ ਬਜ੍ਰਹਰੂਪ ਸਹਸਾਜ॥ ੪ ॥ ਅਗਨਿਕੁੰਡ ਸੌ
ਬੁਧਭੇ ਜਿਨਮਖ ਨਿੰਦਾਕੀਨ। ਕਲਕੀਅਸਿਸੌ ਜਾਨੀਏ ਧ
ਵਨ ਹਰਨ ਪਰਬੀਨ॥ ੫ ॥ ਭੀਰਪਰਤ ਜਬ ਭਕ੍ਤ ਪਰ ਤ
ਬ ਅਵਤਾਰਹਿ ਲੇਤ। ਅਵਤਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਪਦ ਦਸੋ ਚਿੰਨ੍ਹ
ਯਹ ਹੇਤ॥ ੬॥ ਅਬ ਏਕਾਦਸ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਮਿਸ੍ਰਿਤ ਭਾਵਬ:
ਤਹਾਂ ਸਕ੍ਤੀ ਅਗਨਿਕੁੰਡ ਹਾਥੀ ਕੁੰਭ ਧਨਖ ਚੰਦ੍ਰ ਜਵ ਬ੍ਰਿਖ
ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਪਰਬਤ ਸਾਪਕੋ ਭਾਵ ਬ:॥ ਦੋ: ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਿਵਜੂ ਹ
ਰਿ ਚਰਨ ਮੇ ਕਰਤ ਸਰਬਦਾ ਬਾਸ। ਆਯੁਧ ਭੂਖਨ ਆ
ਦਿ ਸਹ ਗਜ਼ਾਰਹ ਰੂਪ ਪ੍ਰਗਾਸ॥ ੧ ॥ ਸਕ੍ਤਿਜਾਨ ਗਿਰਿਨੰ
ਦਨੀ ਪੂਰਨ ਸਕ੍ਤਿ ਜੌ ਆਪ। ਅਗਨਿਕੁੰਡ ਤੀਜੋ ਨਜ਼ਨ ਅ
ਥਵਾ ਧੂਨੀਥਾਪ॥ ੨ ॥ ਗਜ ਜਾਨੋਗਜਕੋ ਚਰਮਧਰਤਜਾਹਿ
ਭਗਵਾਨ। ਕੁੰਭ ਹੀਗਜਲ ਕੋ ਕਹੋ ਰਹਤ ਸੀਸ ਅਸ਼ਥਾਨ॥
੩ ॥ ਧਨਖ ਪਿਨਾਕਹਿ ਜਾਂਨਿਯੇ ਸਭਿ ਆਯੁਧ ਕੋ ਈਸ।
ਚੰਦ੍ਰਜਾਨ ਚੂੜਾਰਤਨ ਜਹਿ ਧਾਰਤ ਸਿਵਸੀਸ॥ ੪ ॥ ਸ੍ਰੀਤ

ਨਨਵਧਾਭਕ੍ਤਿ ਮਯ ਸੋਨਵ ਕੋਨਲਖਾਯ। ਬ੍ਰਿਖਜ ਮਹਾਬਟ
ਬ੍ਰਿਖਜ ਹੈ ਰਹਤ ਜਹਾਂ ਸੁਰਰਾਯ॥ ੫॥ ਨੇਤ੍ਰ ਰੂਪ ਵਾ ਸੂਲ
ਕੋ ਰੂਪ ਤ੍ਰਿਕੋਨਹਿ ਜਾਨ। ਪਰਬਤ ਸੋ ਕੈਲਾਸ ਹੈ ਜਹਿਬਿ
ਹਰਤ ਭਗਵਾਨ॥ ੬॥ ਸਰਬ ਅਭੂਖਨ ਅੰਗ ਕੇ ਕੰਕਨਮ
ਯ ਵਾਸੇਸ। ਯਹਬਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਸਿਵ ਬਸਹਿ ਨਿਤ ਚਰਨਮਾਹਿ
ਸੁਭ ਬੇਸ॥ ੭॥ ਕੋਇਨ ਕੀ ਸਮ ਕਰਸਕੈ ਭਕ੍ਤਨ ਕੇ ਸਿ
ਰਤਾਜ। ਆਸਤੋਖ ਜੋ ਰੀਝਕੈ ਦੇਹਿ ਭਕ੍ਤ ਸਹਸਾਜ॥ ੮॥
ਜਿਨ ਨਿਜ ਪ੍ਰਭੁ ਕੌ ਜਾ ਦਿਵਸ ਅਤਮ ਸਮਰਪਨ ਕੀਨ॥
ਚੰਦਨ ਭੂਖਨ ਬਸਨ ਨਖ ਸੇਜ ਆਦਿ ਤਜ ਦੀਨ॥ ੯॥
ਭਸਮ ਸਰਪ ਗਜ ਛਾਲ ਬਿਖ ਪਰਬਤ ਮਾਹਿ ਨਿਵਾਸ॥
ਤਬ ਸੋ ਅੰਗੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕੀਯੋ ਤਜਯੋ ਸਭੈਸੁਖਰਾਸ॥ ੧੦॥ ਅ
ਬ ਅਨਯਮਤ ਸੋ ਚਿਹਨ ਕੋ ਰੰਗ ਬਰਨਨ॥ ਦੋਃ॥ ਸ੍ਰਿਸ੍ਤਕ
ਪੀਵਰ ਬਰਨ ਕੋ ਪਾਟਲਹੈ ਅਠਕੋਨ। ਸ੍ਵੇਤਰੰਗ ਕੋ ਛਤ੍ਰ ਹੈ
ਹਰਿਤ ਕਲਪਤਰੁ ਜੌਨ॥ ੧॥ ਸ੍ਵਰਨ ਬਰਨ ਕੋ ਚੱਕ੍ਰ ਹੈ
ਪਾਟਲ ਜਵਕੀ ਮਾਲ। ਊਰਧਰੇਖਾ ਅਰੁਨਹੈ ਲੋਹਿਤ ਧ੍ਵਜ
ਬਿਸਾਲ॥ ੨॥ ਬਜ੍ਰਬੀਜਰੀ ਰੰਗਕੋ ਅੰਕੁਸ ਹੈ ਪੁਨਿ ਸਯਾ
ਮ। ਸਾਯਕ ਤ੍ਰੈ ਚਿਤ੍ਰਤ ਬਰਨ ਪਦਮ ਅਰੁਣ ਅਠਧਾਮ॥
੩॥ ਅਸ੍ਵਚਿਤ੍ਰ ਰੰਗ ਕੋ ਬਨਯੋ ਮੁਕਟ ਸ੍ਵਰਨ ਕੋ ਰੰਗ॥ ਸਿੰ
ਘਾਸਨ ਚਿਤ੍ਰਤ ਬਰਨ ਸੋਭਿਤ ਸੁਭਗ ਸੁਢੰਗ॥ ੪॥ ਰੇਖਾ
ਪੁਰਖਾਕਾਰ ਹੈ ਪਾਟਲਰੰਗ ਪ੍ਰਮਾਨ। ਯੇ ਅਸ੍ਟਾਦਸ ਚਿੰਹਨ
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਦਹਿਨੇ ਪਦਜਾਨ॥ ੫॥ ਜੇ ਹਰਿ ਕੇ ਦਹਿਨੇ ਚਰ

ਨ ਤੇ ਰਾਧਾ ਪਦਬਾਮ। ਕ੍ਰਿਸਨਬਾਮ। ਪਦ ਚਿੰਹਨ ਅਬ ਸੁਨ
ਹੁ ਬਚਿਤ੍ਰਲਲਾਮ॥ ੬ ॥ ਸ੍ਵੇਤਰੰਗਕੋ ਮਤਸਜ਼ ਹੈ ਕਲਸ
ਚਿੰਹਨ ਹੈ ਲਾਲ। ਅਰਧਚੰਦ੍ਰ ਪੁਨ ਸ੍ਵੇਤ ਹੈ ਅਰੁਣ ਤ੍ਰਿਕੋ
ਣ ਬਿਸਾਲ॥ ੭ ॥ ਸਜ਼ਾਮ ਬਰਨ ਪੁਨ ਜੰਬੁ ਫਲ ਕਾਹੀ
ਧਨਕੀ ਰੇਖ॥ ਗੋਖੁਰ ਪਾਟਲ ਰੰਗਕੋ ਸੰਖ ਸ੍ਵੇਤ ਪੁਨਿ ਵੇਖ
॥ ੮ ॥ ਗਦਾ ਸਜ਼ਾਮ ਰੰਗ ਜਾਨੀਏ ਬਿੰਦ ਚਿੰਹੁ ਹੈ ਪੀਤ॥ ਖ
ੜਗ ਅਰੁਨ ਖਟਕੋਨ ਯਮੁ ਦੰਡ ਸਜ਼ਾਮ ਕੀ ਰੀਤ॥ ੯ ॥ ਤ੍ਰਿ
ਵਲੀ ਪਾਟਲ ਰੰਗ ਕੀ ਪੂਰਨ ਚੰਦ੍ਰ ਘ੍ਰਿਤ ਰੰਗ॥ ਪੀਤਰੰਗ
ਚੌਕੋਣ ਹੈ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀ ਚਿੰਹੁ ਸੁਢੰਗ॥ ੧੦ ॥ ਤਲਵਾ ਪਾਟਲ ਰੰ
ਗ ਕੇ ਦੋਊ ਚਰਨਨ ਕੇ ਜਾਨ। ਕ੍ਰਿਸ੍ਨ ਵਾਮਪਦ ਚਿੰਹੁ ਸੋ ਰਾਧਾ
ਦਖਜ਼ਨਮਾਨ॥ ੧੧ ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਚੌਤਿਸ ਚਿੰਹੁ ਹੈ ਜੁਗਲਚ
ਰਨ ਜਲਜਾਤ॥ ਛਾਡ ਸਗਲ ਭੌ ਜਾਲ ਕੋ ਭਜੋ ਯਾਹਿ ਹੇ
ਤਾਤ॥ ੧੨ ॥ ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਵਾਮਿਨੀ ਜੂ ਕੇ ਚਰਨ ਚਿੰਹ
ਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਛੰਦ॥ ਛਤ੍ਰ ਚਕ੍ਰ ਧ੍ਵਜਲਤਾ ਪੁਸਪ ਕੰਕ
ਨ ਅੰਬਜਪੁਨਿ॥ ਅੰਕੁਸ ਊਰਧ ਰੇਖ ਅਰਧ ਸਸਿ ਜਵ ਬਾਏ
ਗੁਨ॥ ਪਾਸਿ ਗਦਾ ਰਥ ਯਗਜ਼ ਬੇਦ ਅਰੁ ਕੁੰਡਲ ਜਾਨੋ॥ ਬਹੁ
ਰ ਮਤਸਜ਼ ਗਿਰਰਾਜ ਸੰਖ ਦਹਿਨੇ ਪਦ ਮਾਨੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨਪ੍ਰਾ
ਨ ਪ੍ਰਿਯ ਰਾਧਕਾ ਚਰਨ ਚਿੰਹੁ ਉਨੀਸਬਰ॥ ਹਰਿਚੰਦ ਸੀਸ
ਰਾਜਤ ਸਦਾ ਕਲਿਮਲਿ ਹਰ ਕਲਜ਼ਾਨਕਰ॥੨॥ ਅਬ ਛੱਤ੍ਰਕੇ
ਚਿਹੁ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ॥ ਸਭਿ ਗੋਪਿਨਕੀ ਸ੍ਵਾਮਿਨੀ ਪ
ਟਕਰਨ ਯਹ ਅਤ੍ਰ। ਗੋਪਛਤ੍ਰਪਤਿ ਕਾਮਨੀ ਧਰਜੋ ਕਮ

ਲਪਦ ਛੱਤ੍ਰ॥ ੧ ॥ ਪ੍ਰੀਤਮਬਿਰਹਾਤਪਸਮਨ ਹੇਤਸਕਲਸੁ
ਖਧਾਮ॥ ਛਤ੍ਰਚਿੰਨ੍ਹ ਨਿਜ ਕਮਲ ਪਦ ਧਰਤ ਰਾਧਕਾਵਾਮ॥
੨ ॥ ਜਗਪਤਿ ਬ੍ਰਜਪਤਿ ਗੋਪਪਤਿ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਪਤਿ ਭਗਵਾ
ਨ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਕੀ ਯਹਿ ਸ੍ਵਾਮਨੀ ਛਤ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਯਹ ਜਾਨ॥ ੩ ॥
ਅਬ ਚਕ੍ਰਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋਭਾਵਬਃ ॥ ॥ ਦੋਹਾ ॥
ਏਕ ਚਕ੍ਰ ਬ੍ਰਜਭੂਮਿ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾਕੋਰਾਜ॥ ਚਕ੍ਰਚਿੰਨ੍ਹ ਪ੍ਰਗਟ
ਤ ਕਰਨ ਯਹ ਗਨੁ ਚਰਨ ਬਿਰਾਜ। ਮਾਨ ਸਮੇ ਹਰਿ ਆਪ
ਹੀ ਚਰਨ ਪਲੋਟਤ ਆਯ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਮਲ ਕਰ ਚਿੰਹਿਨ ਸੋ
ਰਾਧਾ ਚਰਨ ਲਖਾਯ ॥ ੨ ॥ ਦਹਨ ਪਾਪ ਨਿਜ ਜਨਨ ਕੇ
ਹਰਨ ਰਿਦੈ ਤਮ ਘੋਰ। ਤੇਜਤਤ੍ਵਕੋ ਚਿੰਹਨ ਪਦ ਮੋਹਨ ਚਿ
ਤਕੋ ਚੋਰ॥ ੩ ॥ ਅਬ ਧ੍ਵਜਾ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ
ਪਰਮ ਬਿਜੈ ਸਭ ਤ੍ਰਿਯਨ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਪਦ ਜਾਨ। ਯਹ ਦ-
ਰਸਾਵਨ ਹੇਤ ਪਦ ਧ੍ਵਜ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮਹਾਨ ॥ ੧॥ ਅਬ ਲ
ਤਾ ਕੇ ਚਿੰਹਨਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਪਿਯਾ ਮਨੋਰਥ ਕੀ
ਲਤਾਂ ਚਰਨ ਬਸੀ ਮਨ ਆਯ। ਲਤਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁਯ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁ
ਯ ਰਾਧਾ ਚਰਨ ਦਿਖਾਯ॥ ੧ ॥ ਕਰ ਆਸ੍ਰਯ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
ਕੋ ਰਹਤ ਸਦਾ ਨਿਰਧਾਰ। ਲਤਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਹੁ ਹੇਤ ਸੋ ਰ
ਹਤ ਨ ਬਿਨ ਆਧਾਰ॥ ੨ ॥ਦੇਵੀ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਬਿਪਨ ਕੀ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰਨ ਯਹ ਬਾਤ। ਲਤਾ ਚਿੰਹਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਕਾ ਧਾਰਤਿ ਪਦ
ਜਲਜਾਤ॥ ੩ ॥ ਸਗਲ ਮਹੋਖਧ ਗਗਨ ਕੀ ਪਰਮ ਦੇਵਤਾ
ਆਪ। ਸੁਬਿ ਭਵ ਰੋਗ ਮਹੋਖਧੀ ਚਰਨਲਤਾਕੀ ਛਾਪ ॥੪॥

ਲਤਾ ਚਿੰਹਨ ਪਦ ਆਪਕੇ ਬ੍ਰਿਖਜ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਸਜ਼ਾਮ। ਮਨ
ਹੁ ਰੇਖ ਪ੍ਰਕਟ ਕਰਤ ਯਹ ਸੰਬੰਧ ਲਲਾਮ॥ ੫ ॥ ਚਰਨ ਧ
ਰਤਿ ਯਾ ਭੁਮਪਰ ਤਹਾਂ ਕੁੰਜ ਮਯਹੋਤ। ਲਤਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਕ
ਮਲ ਪਦ ਯਾਹਿਤ ਕਰਤ ਉਦੋਤ॥ ੬ ॥ ਪਾਦ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮਾਨ
ਹੁ ਰਹਯੋ ਲਪਟ ਲਤਾ ਅਨੁਹਾਰ। ਮਾਨਿਨਿਕੇ ਪਦਪਦਮ
ਮੈ ਬੁਧ ਜਨ ਲੇਹੁ ਬਿਚਾਰ॥ ੭॥ ਅਥ ਪੁਸਪ ਚਿੰਹਨ ਕੋ
ਭਾਵ ਝਃ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਕੀਰਤਿ ਮਯਸੋਰਭ ਸਦਾ ਯਾਸੋ ਪ੍ਰਗ
ਟਤ ਹੋਯ। ਯਾਹਿਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੁਪੁਸਪ ਕੋ ਰਹਯੋ ਚਰਨ ਤਲ ਸੋ
ਯ॥ ੧ ॥ ਪਾਯ ਪਲੋਟਤ ਮਾਨਮੈ ਚਰਨਨਹੋਹਿਕਠੌਰ। ਕੁਸ
ਮ ਚਿੰਹਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਕਾ ਧਾਰਤ ਯਹਿ ਮਤਿਮੋਰ॥ ੨ ॥ ਸਭਿ
ਫਲ ਯਾਹੀ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਸੋ ਯੋ ਯਹ ਚਿਤ ਲਾਯ। ਪੁਸਪ ਚਿੰ
ਨ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਕਾ ਪਦ ਏਹ ਹੇਤ ਲਖਾਯ॥ ੩॥ ਕੋਮਲ ਪਦ
ਲਖ ਕੈ ਪਿਯਾ ਕੁਸਮ ਪਾਵੜੇ ਕੀਨ। ਸੁਯਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕਮਲ
ਪਦ ਕੁਸਮਤ ਚਿੰਹਨਨਵੀਨ॥੪॥ਜਗਜਗ ਦੀਸਹ ਭੇਦਨਹਿ
ਕੁਸਮਗੰਧ ਕੇ ਭਾਯ । ਕੀਰਤਸੁਤਾ ਸ੍ਰਤੀਕਹਤ ਯਹਦੀਸਤ
ਮੁਹਿ ਭਾਯ॥ ੫॥ ਕੁਸਮੈ ਫਲ ਕੁਸਮੈਨ ਫਲਕੁਸਮਸਾਨਸੁ
ਚੀਤ॥ਕੁਸਮਪਾਦਕੁਮਮਾਨਨੀਯਹੀਦਿਖਾਵਤਰੀਤ ॥੬॥ਰਾਜ
ਸਾਜ ਸੁਖਸੰਪਦਾਲਖਨਪ੍ਰ ਫੁਲਤ ਹੋਯ। ਫੂਲਤਹੀਨਿਜਥਾਨ
ਤੈ ਭ੍ਰਸਟਹੋਤ ਲਖ ਸੋਯ॥੭॥ ਸਦਾ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤਅਨਦਮਯ ਸੋ
ਕ ਸਮੁੰਦ੍ਰਹ ਪਾਰ। ਜੋ ਯਾਪਦ ਪ੍ਰਤਿ ਸੇਵਈ ਮਹਮਾ ਅਪਰ
ਅਪਾਰ॥ ੮ ॥ ਸਕਰੋਪਾਦਨ ਜਾਨਿਯੇ ਪੁਸਪਕ ਯਾਨ ਸਮਾ

ਨ। ਭਕ੍ਤ ਅਨੰਤ ਸਮਾਵਹੀ ਜਾਨ ਕੁਸਮ ਅਨੁਮਾਨ॥ ੯॥ ਸ
ਭੀ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਹੋਤਮਨ ਫੂਲਤ ਫੂਲ ਨਿਹਾਰ। ਤਿਮਯਾਸੇਵ
ਕ ਪਾਦਲਖ ਕੁਸਲ ਹੋਤ ਸੰਸਾਰ॥ ੧੦॥ ਅਥ ਕੰਕਨ ਕੇ
ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬ:॥ ਦੋਹਾ ॥ ਪਿਯਬਿਹਾਰ ਮੈ ਮੁਖਰ ਲ
ਖ ਪਦਤਰ ਦੀਨੇ ਡਾਰ। ਕੰਕਨ ਕੋ ਪਦ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੋ ਧਾਰਤ ਪ
ਦ ਸੁਕੁਮਾਰਿ॥ ੧॥ ਪ੍ਰਿਯਕਰ ਕੋ ਨਿਜ ਚਰਨ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰਨ ਯਹਿ ਹੇਤ। ਮਾਨਨਿ ਪਦ ਮੇ ਬਲਜ ਕੋ ਚਿੰਹਨ ਦਿਖਾ
ਈ ਦੇਤ॥ ੨॥ ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ ਭੇਦ ਨਹਿ ਤਿਮਿ ਹਰਿ ਮੋ ਮੈ
ਨਾਹਿ। ਅਧਾ ਰਸਾਤਲ ਜਾਤ ਜੇਭੇਦ ਲਖਤ ਮਨ ਮਾਹਿ॥ ੩
ਕਨਸੁਖ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦਮਨ ਮਨਿ ਮਾਨ। ਕਹਤ
ਕਮਲ ਪਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿਯ ਕੰਕਨ ਕਰ ਅਨੁਮਾਨਿ॥ ੪॥
ਅਥ ਕਮਲ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬ:॥ ਦੋਹਾ ॥ ਕਮਲਾਦਿ
ਕ ਦੇਵੀ ਸਦਾ ਸੇਵਤ ਪਦ ਮੈ ਚਿੱਤ। ਕਮਲ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਕਮ
ਲ ਪਦ ਧਾਰਤ ਇਹ ਹਿਤ ਨਿੱਤ॥ ੧॥ ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਸੁ ਕੁ
ਮਾਰਿ ਸ੍ਰੀ ਕਮਲ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਆਪ। ਨੇਤ੍ਰ ਕਮਲ ਕੇ ਦ੍ਰਿਸਟ
ਕੀ ਸੋਈ ਮਾਨਹੁ ਛਾਪ॥ ੨॥ ਕਮਲ ਰੂਪ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਬਿਪਨ ਬ
ਸਤ ਚਰਨ ਮੈ ਸੋਇ। ਅਧਿਪਤ ਤ੍ਰਸੂਚਿਤ ਕਰਤ ਕਮਲ ਕ
ਮਲ ਪਦ ਸੋਇ॥ ੩॥ ਨਿਤਜ ਚਰਨ ਸੇਵਨ ਕਰਤ ਬਿਸ
ਨ ਜਾਨ ਸੁਖ ਸਦਮ। ਪਦਮਾਦਿਕ ਅਯੁਧਨ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੁਈ
ਪਦ ਪਦਮ॥ ੪॥ ਪਦਮਾਦਿਕ ਸਭ ਨਿਧਨ ਕੋ ਕਰਤ ਪਦ
ਮ ਪਦ ਦਾਨ। ਯਾਤੇ ਪਦਮਾ ਚਰਨ ਮੈ ਪਦਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਹਿਚਾ

ਨ ॥ ੫ ॥ ਪਦਮਿਨਿ ਆਦਿਕ ਨਾਰਿ ਵਰ ਪਦਮ ਰਾਗ ਸ਼ਮ ਰਤਨ। ਦੁਰਲਭ ਨਾਹਿਨ ਤਾਸਕੋ ਸੇਵਤ ਜੋ ਕਰ ਜਤ੍ਨ ॥ ੬ ॥ ਅਥ ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਅਤਿ ਸੂਧੋ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਕੋ ਯਹ ਮਾਰਗ ਨਿਰੁਪਾਧਿ। ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਚਰਨ ਮੈ ਤਾਕਹਿ ਲੇਹੁ ਅਰਾਧਿ ॥ ੧ ॥ ਸਰਨ ਗਏ ਤੇ ਤਰਹਗੇ ਯਹੈ ਲੀਕ ਕਹ ਦੀਨ। ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਸੋਈ ਚਰਨ ਨਵੀਨ ॥ ੨ ॥ ਰੇਖ ਖ਼ੈਂਚ ਪੁਨ ਮੇਟਿਐ ਹਰਖ ਸੋਕ ਕਛੁ ਨਾਹਿ । ਜਗਤ ਪ੍ਰਗਟ ਗਤਿ ਕਹਤ ਹੈ ਸੂਧਿਰੇਖ ਪਦ ਮਾਹਿ ॥ ੩ ॥ ਊਚ ਊਚ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿਬਢਤਿ ਜੋ ਯਾਪਦਿ ਨਿਤ ਸੇਵ। ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਦ੍ਵਾਰਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਜਨਾਵਤਿ ਦੇਵ ॥ ੪ ॥ ਨੀਚ ਹੋਇ ਪਦ ਸੇਵਈ ਸੋਈ ਊਰਧ ਜਾਤ। ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਦਿਖਾਵਤ ਰੇਖ ਪਦ ਪ੍ਰਗਟ ਪਰਾਵਰ ਬਾਤ ॥ ੫ ॥ ਅਥ ਅੰਕੁਸ ਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਬਹੁ ਨਾਯਕਪ੍ਰਿਯ ਮਨ ਸੁਗਜ ਮ੍ਰਤ ਔਰਨ ਪੈ ਜਾਯ। ਯਾਹਿਤ ਅੰਕੁਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਪਦ ਸਰਸਾਯ ॥ ੧ ॥ ਕਾਮਾਂਕੁਸ ਹਰਿ ਭਕ੍ਤ ਮਨਗਜ ਰੀਜਨ ਕੋ ਜਾਨ। ਮਾਨੋ ਦੀਨੋ ਪਾਦਤਲ ਜਗ ਜਨਨੀ ਹਿਤੁਦਾਨ ॥ ੨ ॥ ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕੇ ਰਹੈ ਪਦੁ ਅੰਕੁਸ ਕੇ ਮਾਹਿ। ਤਿਨ ਗਜ ਗਾਮਨ ਕੇ ਸਦਾ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਹਿਤ ਚਾਹਿ ॥ ੩ ॥ ਅਥ ਚੰਦ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਪੂਰਨ ਸਸਿ ਦੁਤਿ ਨਖ ਨਸੋ ਮਨਹੁ ਨਿਰਾਦਰ ਪਾਯ। ਸੂਕਚੰਦ੍ਰ ਆਧੋ ਭਯੋ ਸੋਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਖਾਯ ॥ ੧ ॥ ਜੇਅਭਕ੍ਤ ਕੁਰਸਿਕ ਕੁਟਿਲ ਤੇਨਸਕਹਿ

ਇਤਿ ਆਯ। ਅਰਧ ਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਹ ਹੇਤ ਚਰਨ ਦਰਸਾਯ ॥ ੨ ॥ ਨਿਸ ਕਲੰਕ ਜਗ ਬੰਧਯ ਪੁਨ ਦਿਨ ਦਿਨ ਯਾਕੀ ਬ੍ਰਿੱਧ। ਅਰਧ ਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਯਾਹਿਤ ਕਰਨ ਸਮ੍ਰਿੱਧ ॥ ੩ ॥ ਰਾਹੁ ਗ੍ਰਸੈ ਪੂਰਨ ਸਸਿਹਿ ਗ੍ਰਸੈ ਨ ਇਹਿ ਲਖ ਬੱਕ੍ਰ। ਅਰਧ ਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਜਿਹਿ ਸੇਵਤ ਅਜ ਸਿਵਸ਼ਕ੍ਰ ॥ ੪ ॥ ਨਾਨਾ ਹੋਯ ਸੁ ਬੰਦਯ ਜਗ ਬਡਪਨ ਹੋਯ ਸਦੋਖ। ਯਾਹਿਦਿਖਾਵਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਜਨਨੀ ਜਗਤ ਅਦੋਖ ॥ ੫ ॥ ਨਿਸ ਕਲੰਕ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਨ ਬਢਤ ਪਦਸੇਵਕ ਬ੍ਰਜਰਾਜ। ਅਰਧ ਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕਹਿ ਚਰਨ ਚੰਦ੍ਰ ਮੁਖ ਰਾਜ ॥ ੬ ॥ ਅਥ ਜਵਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਪਰਮ ਪ੍ਰਥਿਤ ਨਿਜ ਜਸ ਕਰਨ ਨਰਕੋ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਨ। ਰਾਜਸੁ ਜਵਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਰਾਧਾ ਧਰਤਿ ਸੁਜਾਨ ॥ ੧ ॥ ਭੋਜਨ ਕੇ ਮਤ ਸੋਚ ਕਰ ਭਜ ਪਦ ਤਜ ਜੰਜਾਲ। ਜਵਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਖਾਤ ਪਦ ਹਰਨ ਪਾਪ ਕੋ ਜਾਲ ॥ ੨ ॥ ਭਰਤਾ ਹਰਤਾ ਜਗਤ ਕੀ ਹਉ ਪ੍ਰਭ ਅਕ੍ਰੈ ਆਹਿ। ਜਗ ਜਨਨੀ ਜਵ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਖਾਵਤ ਤਾਹਿ ॥ ੩ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਵਾਮਿਨੀ ਜੂਕੇ ਬਾਮ ਪਦ ਚਿੰਨ੍ਹ ਭਾਵ ਸਮਾਪਤੰ ॥ ਅਥ ਦਖਜਨ ਪਦ ਚਿੰਨ੍ਹ ਭਾਵ ਬਃ ਤਹਾਂ ਪਾਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਭਵ ਬੰਧਨ ਤਿਨਕੇ ਕਟਹਿ ਜੋ ਆਵਹਿ ਕਰ ਆਸ। ਯਹ ਆਸੈ ਪਰਕਟ ਕਰਤ ਪਾਸ਼ ਪ੍ਰਿਯਾਪਦ ਪਾਸ ॥ ੧ ॥ ਜੋਆਵਹਿ ਯਾਕੀ ਸਰਨ ਤੇ ਕਬਹੁ ਨ ਛੂਟ ਜਾਹਿ। ਪਾਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਿਕਾ ਇਹਿ ਕਾਰਨ

ਪਦ ਮਾਹਿ ॥ ੨ ॥ ਪਿਯਮਨਿਬੰਧਨ ਹੇਤ ਜਨੁ ਪਾਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਸੋਭ। ਸੇਵਤਜਾਕੋ ਸੰਭੁਅਜ ਸਕ੍ਰਿ ਦਾਨ ਕੇ ਲੋਭ ॥ ੩ ॥ ਬਰਨ ਬਸਤ ਜਨੁ ਪਾਦਮੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰ ਕੇ ਹੇਤ। ਪਾਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਯਹ ਚਰਨ ਮੇ ਲਖਿਜਤ ਮੰਗਲ ਕੇਤੁ ॥ ੪ ॥ ਜਸੁਧਾ ਬਾਂਧਯੋ ਪੀਯਕੋ ਤਾਬਦਲਾਕੇ ਹੇਤ। ਪਾਦ ਤਲੇਜਨੁ ਤਿਹ ਦਿਯੋ ਪਾਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਯਹ ਭੇਤ ॥ ੫ ॥ ਅਦਭੁਤ ਗੁਨਮਯ ਪਾਸਇਨ ਬਧਯੋ ਬੇਗ ਸੋਧਾਯ। ਮੁਕ੍ਤਿ ਹੋਤ ਥਿਤਿਤਾਹਿ ਖਿਨ ਪਾਸਿ ਭਾਵ ਦਿਖਰਾਯ ॥ ੬ ॥ ਪਾਸ ਸਮੀ ਪਹਿ ਕੋ ਕਹਤ ਜੁਦਾ ਕਹਤ ਪੁਨ ਪਾਸ। ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਸ ਨਰ ਜੋ ਫਸਯੋਂ ਪਾਸਨ ਹ੍ਵੈ ਸਦ ਪਾਸ ॥ ੭ ॥ ਅਥ ਗਦਾ ਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਜੋ ਆਵਤ ਯਾਕੀ ਸਰਨ ਪਿਤਰ ਸਭੀ ਤਰ ਜਾਤ। ਗਯਾ ਗਦਾ ਧਰ ਚਿਹ੍ਨ ਪਦ ਯਾਹਿਤ ਗਦਾ ਲਖਾਤ ॥ ੧ ॥ ਸਕਲ ਜਗਤ ਗੁਨ ਅਗੁਨਗਦ ਗਹਰਿਕਾਚ ਸਮ ਸਾਚ। ਗਦਾ ਚਿੰਹ੍ਨ ਚੂਰਨ ਕਰਤ ਚਿੱਤਚਾਰੁ ਪਦ ਬਾਂਚਿ ॥ ੨ ॥ ਗੁਰਵੀ ਗਦਾ ਗੁਬਿੰਦ ਕੀ ਗਰਬ ਗਨੀਮ ਗੁਦਾਜ਼। ਮਾਨ ਗੰਜਨੀ ਮਾਨਿਨੀ ਪਦਿਭਰਦੀ ਇਹਿ ਕਾਜ ॥ ੩ ॥ ਅਥ ਰਥਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਜਾਮੈ ਸ੍ਰਮ ਕੁਛ ਹੋਯ ਨਹਿ ਚਲਨ ਸਮੈ ਬਨ ਕੁੰਜ। ਯਾਹਿਤ ਰਥਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪਦ ਸੋਭਿਤ ਸਭ ਸੁਖ ਪੁੰਜ ॥ ੧ ॥ ਯਹ ਜਗ ਸਭ ਰਥ ਰੂਪ ਹੈ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸਾਰਥਿ ਆਪ। ਯਾਹਿਤ ਰਥਕੋ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਪਦਮੈ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਤਾਪ ॥ ੨ ॥ ਸਭ ਜਗ ਰਥ ਹੈ ਸਾਰਥੀ ਅਤਿ ਰਥਿ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁਆਪ। ਯਾਹਿ

ਜਨਾਵਨ ਹੇਤ ਪਗ ਧਾਰੀ ਰਥਕੀ ਛਾਪ ॥ ੩ ॥ ਅਥ ਬੇਂਦੀ
ਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਅਗਿਨ ਰੂਪ ਹੈ ਜਗਤ
ਕੋ ਕਰਯੋ ਪੁਸਟ ਰਸਦਾਨਿ। ਯਾਹਿਤ ਬੇਂਦੀ ਚਿੰਹਨਹੈ ਪਯਾ
ਰੀ ਚਰਨ ਮਹਾਨ ॥ ੧। ਯਗਯ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹੈ ਸੁਧਾ
ਰੂਪ ਹੈ ਆਪ। ਯਾਤੇ ਬੇਂਦੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ ਚਰਨ ਹਰਨ ਸਭ ਪਾ
ਪ ॥ ੨ ॥ ਤਪਤ ਤਵਾਕੀ ਬਿੰਦ ਸਮ ਸੰਸ੍ਰਿਤ ਸਭ ਸੰਤਾਪ।
ਹੋਤਜੁ ਚਿੰਤਕ ਚਰਨ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟਤ ਬਿੰਦੁ ਪ੍ਰਤਾਪ ॥ ੩ ॥ ਪਿੰ
ਡ ਪ੍ਰਗਟ ਕਿਯ ਬਿੰਦੁਤੇ ਅਦਭੁਤ ਰਚਨ ਰਚੰਤਿ। ਬਿੰਦੁ ਬਿੰ
ਦੁ ਸਿਮਰਨ ਸਦਾ ਕਰਹੁ ਬਿੰਦੁ ਯਹ ਮੰਤ ॥ ੪ ॥ ਬਿੰਦੁ ਬਿੰਦੁ
ਜੇ ਬਿੰਦੁਕੇ ਬਿੰਦਕ ਤੇ ਹਰਿ ਬਿੰਦ। ਪ੍ਰਗਟ ਬਿੰਦੁ ਅਰ ਬਿੰ
ਦੁ ਪਦ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਮੁਖ ਇੰਦ ॥ ੫ ॥ ਬਿੰਦੁ ਦ੍ਵਾਰ ਭਵ ਭਵ ਪ੍ਰ
ਗਟ ਨਿਸ੍ਸੈ ਨਾਹਿਨ ਹੋਇ। ਯਹੀ ਜਨਾਵਤ ਪਾਦਤਰ ਦਿਯੋ
ਅੰਬ ਦੁਖਖੋਇ ॥ ੬ ॥ ਅਥ ਕੁੰਡਲ ਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ
ਦੋਹਾ ॥ ਪਯਾਰੀ ਪਗਨੂਪੁਰ ਮਧੁਰ ਧੁਨਿ ਸੁਨਿਬੇ ਕੇਹੇਤ।
ਮਨਹੁ ਕਰਨ ਪਿਯਕੇ ਬਸੇ ਚਰਨ ਸਰਨ ਸੁਖ ਦੇਤ ॥ ੧ ॥
ਸਾਂਖਜੋਗਪ੍ਰਤਿਪਾਦਏਦੋਊਪਦ ਜਲਜਾਤ। ਯਾਹਿਤ ਕੁੰਡਲ
ਚਿੰਨ੍ਹਸ੍ਰੀਰਾਧਾਚਰਨਲਖਾਤ॥੨॥ਸ੍ਰੀਰਾਧਾਬਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨੁਸੋਂਕਰਨਬੇ
ਨਤੀਕਾਜ।ਸੇਸਕਰਨਕੁੰਡਲਪ੍ਰਗਟਪਰਯੋਸਰਨਸੁਖਸਾਜ੩
ਕੁੰਡਲਨੀ ਸਭਜਗਤ ਮੇ ਉਰਝ ਰਹੀ ਦੁਖ ਦੇਤ ॥ ਸੁਰਝੀ
ਸੰਤਿ ਸੁਜਾਨ ਸੁਚਿ ਚਰਨ ਚਿੰਤ ਯਹਿ ਭੇਤ ॥ ੪ ॥ ਅਥ ਮ
ਤਸ ਚਿੰਨ੍ਹ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਜਲਬਿਨ ਮੀਨਰਹੈ ਨਹੀ

ਤਿਮਿਪਿਯਬਿਨ ਹਮਨਾਹਿ । ਯਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਨ ਹੇਤਹੈ ਮੀਨ ਚਿੰਹ੍ਨ ਪਦਮਾਹਿ ॥ ੧ ॥ ਮੀਨਾਦਿਕ ਅਵਤਾਰ ਹੌ ਧਰੋ ਭਕ੍ਤ ਹਿਤਲਾਗ। ਅਜ ਅਕ੍ਰੈ ਅਬਿਨਾਸਿ ਹਰਿ ਜਾਨਭਕ੍ਤ ਬਡ ਭਾਗ ॥ ੨ ॥ ਅਬ ਪਰਬਤ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਸਬ ਬ੍ਰਜ ਪੂਜਤ ਗਿਰਵਰਿਹ ਸੋ ਸੇਵਤ ਹੈਪਾਯ ॥ ਯਹਮਹ ਤ੍ਵਪ੍ਰਗਟਤ ਕਰਨ ਗਿਰਵਰ ਚਿਹ੍ਨ ਲਖਾਯ ॥ ੧ ॥ ਬਨ ਪਰਬਤ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟ ਹੈ ਮਾਯਾ ਮਾਹਿ ਅਕਾਲ ॥ ਆਸ੍ਰੈ ਸੁੱਬੀਸੀ ਪਵਤ ਆਹਿ ਅਨਾਦਿ ਅਜਾਲ ॥ ੨ ॥ ਅਥ ਸੰਖ ਕੇ ਚਿੰਹ੍ਨ ਕੋ ਭਾਵ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਕਬਹੂੰ ਪਿਯਕੋ ਹੋਯਨਹਿ ਬਿਰਹ ਜ੍ਵਾਲ ਕੀ ਛਾਪ ॥ ਨੀਰਤਤ੍ਵ ਕੋ ਚਿੰਹ੍ਨਪਦ ਯਾਸੋਧਾਰਤਿ ਆਪ ॥ ੧ ॥ ਸੁਨੋ ਸਹੀਸਮੁੰਦ੍ਰ ਬਸਕਰੀ ਅਨੰਤ ਪੁਕਾਰਿ ॥ ਸ੍ਵਾਮਿ ਸਦਨ ਆਨੰਦ ਅਬ ਕਹਤ ਪੁਕਾਰ ਤ੍ਰਿਵਾਰ ॥ ੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਵਾਮਿਨੀ ਜੂਕੇ ਦਖਜਨਪਦ ਚਿੰਹਨ ਕੋ ਭਾਵ ਸਮਾਪਤੰ ॥ ਅਬ ਭਕ੍ਤਿਮਧੂਖਾਦਿ ਗ੍ਰੰਥਨ ਕੇ ਮਤਿ ਸੇ ਅਨਜ ਬਰਨਨ ॥ ਦੋਃ ॥ ਜਵਬੇਢਿਯੋ ਅੰਗੁਸ੍ਟ ਮਧ ਊਪਰ ਸੁਖਕੋ ਛਤ੍ਰ ॥ ਦਖਿਜਨ ਦਿਸਕੋ ਫਰਹਰੈ ਧ੍ਵਜ ਊਪਰ ਮੁਖ ਤਤ੍ਰ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨ ਪਤਾਕ ਤਾਕੇ ਤਲੇ ਕਲਪਲਤਾ ਕੀ ਰੇਖ ॥ ਸੋ ਊਪਰ ਦਿਸਕੋ ਬਢੀ ਦੇਤ ਸਕਲ ਫਲ ਲੇਖਿ ॥ ੨ ॥ ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਕਮਲਪੁਨ ਚੱਕ੍ਰਆਦਿ ਅਤਿ ਸ੍ਵਛ ॥ ਦਖਿਜਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ਇਤਨੇ ਚਿਹ੍ਨ ਪ੍ਰਤੱਛ ॥ ੩ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਕੇ ਬਾਮ ਪਦ ਅਸ੍ਟ ਕੋਨ ਕੇ ਪਦਮ ॥ ਪੁਨ ਕਨਿਸ੍ਟਕਾ ਕੇ ਤਲੇ ਚਕ੍ਰ ਚਿੰਹ੍ਨ

ਕੋ ਸਦਮ ॥ ੪ ॥ ਅਗ੍ਰ ਸਿੰਗ ਅੰਕੁਸ਼ ਕਰੌ ਤਾਹੀ ਕੇ ਢਿਗ ਧ੍ਯਾਨ । ਨੀਚੇ ਮੁਖਕੇ ਅਰਧ ਸਸਿ ਏੜੀ ਮਧ੍ਯ ਪ੍ਰਮਾਨ ॥ ੫ ॥ ਤਾ ਕੇ ਢਿਗਹੈ ਵਲ੍ਯ ਕੋ ਚਿੰਹਨ ਪਰਮ ਸੁਖ ਮੂਲ ॥ ਦ ਖ੍ਯਨ ਪਦ ਕੇ ਚਿੰਹ੍ਨ ਅਬ ਸੁਨਹੁ ਹਰਨ ਭਵਸੂਲ ॥ ੬ ॥ ਸੰਖਰਹ੍ਯੋ ਅੰਗੁਸ੍ਟ ਮੈ ਤਾਕੌ ਮੁਖਿ ਅਤਿਹੀਨ ॥ ਚਾਰਿਅੰਗੁਰਿ ਨਿਕੇ ਤਲੇ ਗਿਰਵਰ ਚਿੰਹ੍ਨ ਨਵੀਨ ॥ ੭ ॥ ਊਪਰ ਸਿਰਸ ਭ ਅੰਗਯੁਤ ਤਾਕੇ ਰਥ ਹੈ ਪਾਸਿ ॥ ਦਖ੍ਯਨ ਦਿਸ ਤਾਕੇ ਗ ਦਾ ਬਾਏ ਸਕਤਿ ਬਿਲਾਸ ॥ ੮ ॥ ਏੜੀਮੈ ਤਾਕੇ ਤਲੇ ਊਰ ਧ ਮੁਖਕੋ ਮੀਨ ॥ ਚਰਨ ਚਿੰਹ੍ਨ ਇਹ ਭਾਂਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਪਦ ਲਖਲੀਨ ॥ ੯ ॥ ਅਥ ਅਨ੍ਯਮਤਿ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਵਾਮਿਨੀ ਜੂ ਕੇ ਚਰਨ ਚਿਹ੍ਨ ਬਰਨਨ ॥ ਦੋਃ ॥ ਬਾਮ ਚਰਨ ਅੰਗੁਸ੍ਟ ਤਲ ਜਵਕੋ ਚਿਹ੍ਨ ਲਖਾਯ ॥ ਅਰਥ ਚਰਨ ਲੌ ਘੂਮਕੈ ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਜਾਇ ॥ ੧ ॥ ਚਰਨ ਮਧ੍ਯ ਧ੍ਵਜ ਅਜਬ ਹੈ ਪੁਸਪਲ ਤਾ ਪੁਨ ਸੋਹਿ ॥ ਪੁਨ ਕਨਿਸ੍ਟਕਾ ਕੇ ਤਲੇ ਅੰਕੁਸਿ ਨਾਸਨਿ ਮੋਹਿ ॥ ੨ ॥ ਚਕ੍ਰ ਮੂਲ ਮੈ ਚਿੰਹ੍ਨ ਦ੍ਵੈ ਕੰਕਨ ਹੈ ਅਰ ਛਤ੍ਰ ॥ ਏੜੀ ਮੈ ਪੁਨ ਅਰਧ ਸਸਿ ਸੁਨਹੁ ਅਬੈ ਅਨ੍ਯਤ੍ਰ ॥ ੩ ॥ ਏੜੀ ਮੈ ਸੁਭਸੈਲ਼ ਅਰੁ ਸ੍ਯੰਦਨ ਉਪਰਰਾਜ ॥ ਸਕ੍ਤਿ ਗਦਾ ਦੁਹੂੰ ਓਰਦਰ ਅੰਗੁਠਾ ਮੂਲ ਬਿਰਾਜ ॥ ੪ ॥ ਕਨਿਸ੍ਟ ਅੰਗੁ ਰੀ ਕੇ ਤਲੇ ਬੇਂਦੀਸੁੰਦਰ ਜਾਨ ॥ ਕੁੰਡਲ ਹੈ ਤਾ ਕੇ ਤਲੇ ਦ ਖਿਨ ਪਦ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ੫ ॥ ਅਥ ਤੁਲਸੀ ਸਬਦਾਰਥ ਪ੍ਰ ਕਾਸ ਕੇ ਮਤ ਸੋ ਜੁਗਲ ਸਰੂਪ ਕੇ ਚਿੰਹਨ ਬਃ ॥ ਛਪ੍ਯ ॥

ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਛਤ੍ਰ ਚਕ੍ਰ ਜਵ ਕਮਲ ਧ੍ਵਜਾ ਬਰ ॥ ਅੰਕੁਸ ਕੁ
ਲਿਸਸੁ ਚਾਰਿ ਸੁਬੀਏ ਚਾਰੁ ਜੰਬੁਧਰ ॥ ਅਸ੍ਟਕੋਣ ਦਸਏਕ
ਲਖਨਦਹਿਨੇ ਪਦ ਜਾਨੋ ॥ ਵਾਮਪਾਦ ਆਕਾਸਸੰਖ ਵਰ ਧ
ਨੁਖ ਪਛਾਨੋ ॥ ਗੋਪਦ ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਖਟਚਾਰ ਸਸਿ ਮੀਨ ਆਠ
ਏਚਿੰਨ੍ਹਬਰ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਰਮਨ ਉਦਾਰ ਪਦ ਧਜਾਂਨ ਸਕਲ
ਕਲਯਾਨ ਕਰ ॥ ੧ ॥ ਪੁਸਪਲਤਾ ਜਵ ਵਲਯ ਧ੍ਵਜਾ ਊਰ
ਧ ਰੇਖਾ ਬਰ ॥ ਛਤ੍ਰ ਚਕ੍ਰ ਵਿਧੁਕਲਸ ਚਾਰੁ ਅੰਕੁਸ ਦਹਿਨੇ
ਧਰ ॥ ਕੁੰਡਲ ਬੇਂਦੀ ਸੰਖਗਦਾ ਬਰਛੀ ਰਥ ਮੀਨਾ ॥ ਬਾਮ
ਚਰਨ ਕੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਪ੍ਤ ਏਕਹਤ ਪ੍ਰਬੀਨਾ ॥ ਐਸੇ ਸਤ੍ਰਹਿ ਚਿ
ਨ੍ਹ ਯੁਤ ਰਾਧਾਪਦ ਬੰਦਿਤ ਅਮਰ ॥ ਸੁਮਿਰਤ ਅਘਹਰ
ਅਨਘਵਰਨੰਦਿਸੁਵਨ ਆਨੰਦਕਰ ॥ ੨ ॥ ਅਥ ਗਰਗ ਸਿੰ
ਹਿਤਾਂ ਕੇ ਮਤ ਸੋ ਚਰਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਚਕ੍ਰਾਂਕੁਸ ਜ
ਵ ਛਤ੍ਰ ਧ੍ਵਜ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕ ਬਿੰਦੁ ਨਵੀਨ ॥ ਅਸ੍ਟਕੋਣ ਪਵਿ ਕਮ
ਲ ਤਿਲ ਸੰਖ ਕੁੰਭ ਪੁਨ ਮੀਨ ॥ ੧ ॥ ਊਰਧ ਰੇਖ ਤ੍ਰਿਕੋਨ
ਧਨ ਗੋਖੁਰ ਆਧੋ ਚੰਦ ॥ ਏਉਨੀਸ ਸੁਭ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਿਜ ਚਰ
ਨ ਧਰਤ ਨਦ ਨੰਦ ॥ ੨ ॥ ਅਥ ਅਨਯਮਤ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਜੂ
ਕੇ ਚਰਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਃ ॥ ਦੋਃ ॥ ਕੇਤੁ ਛਤ੍ਰ ਸਯੰਦਨ ਸਕਲ
ਊਰਧ ਰੇਖਾ ਚਕ੍ਰ ॥ ਅਰਧ ਚੰਦ੍ਰ ਕੁਸੁ ਬਿੰਦਗਿਰਿ ਸੰਖ
ਸਕ੍ਤਿ ਅਤਿ ਬਕ੍ਰ ॥ ੧ ॥ ਲੋਨੀਲਤਾਲਵੰਗ ਕੀ ਗਦਾ ਬਿੰਦ
ਦ੍ਵੈ ਜਾਨ ॥ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਾਠੀਨ ਪੁਨ ਸੋਭਿਤ ਚਰਨ ਬਿਮਾਨ ।
॥ ੨ ॥ ਏ ਅਸ੍ਟਾਦਿਸਚਿੰਨ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾ ਪਦਮੈ ਜਾਨ ॥ ਜਾ ਕ੍

ਹਿ ਗਾਵਤਰੈਨਦਿਨ ਅਸ੍ਰਾਦਸੋ ਪੁਰਾਨ॥ ੩ ॥ ਯਗਜ਼ ਸੁਵਾ
ਕੋ ਚਿਹ੍ਨ ਹੈ ਕਾਹੂ ਕੇ ਮਤ ਸੋਇ॥ ਪੁਨਲਖਮੀ ਕੇ ਚਿੰਹ੍ਨ
ਹੂੰ ਮਾਨਤ ਹਰਿਪਦ ਕੋਇ॥ ੪॥ ਸ੍ਰੀਰਾਧਾ ਪਦ ਮੋਰਕੋ ਚਿੰਹ੍ਨ
ਕਹਤਕੁਊਸੰਤ॥ ਦ੍ਵੈਫਲਕੀਬਰਛੀਕੁਊਮਾਨਤੁਪਕਸੁਦ ਅੰ
ਤ॥੫॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਮਦ ਭਾਗਵਤ ਕੇ ਅਨੇਕ ਟੀਕਾ ਕਾਰਨ ਕੇ
ਮਤਿਸੋ ਚਰਨ ਚਿੰਹ੍ਨ ਬਰਨਨੰਃ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਕਬਿਤ॥ ਦਸ ਚਾਰ ਅੰਗੁਲਿਸੁ ਮੰਗਿਲ ਕਰਨਹਾਰ ਲਾਂਬੋ
ਬਿਸਤਾਰ ਖਟ ਅੰਗੁਲ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਦਖਨਿ ਚਰਨ ਬੀਚ
ਧ੍ਵਜਚਿਹ੍ਨ ਜਾਨ ਲੀਜੈ ਅੰਗਰੀਕੇ ਨੀਚੇ ਪੁਨਿ ਪਦਮ ਪਛਾ
ਨ ਹੈ। ਦਖਜਨ ਦਿਸਾਕੇ ਤਾਕੇ ਤਾਕੇ ਪਵਿਪ੍ਰੇਮੀ ਜਨ ਤਾਕੇ
ਆਗੇ ਅੰਕੁਸ ਮਤੰਗ ਮਨਿ ਮਾਨ ਹੈ॥ ਅੰਗੁਸ਼ਟ ਮੂਲ ਨਿਰ
ਮੂਲ ਸੂਲਕਰਿਬੇਕੋ ਜੀਵ ਜੌਕਧਰਬੇਕੋਜੌਕੋਚਿੰਹ੍ਨਜਾਨਹੈ॥੧
ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕਤਹਾਹੀ ਜਨਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕਕਰਨਹਾਰ ਤਲ ਹੂੰ ਸੌਂ ਮਧਜ਼
ਮਾਲੌਂ ਊਰਧਸੁਰੇਖ ਹੈ॥ ਅੰਗੁਲਿਸੁਆਠਿਤਜ ਆਗੇ ਤਾਕੇ
ਆਠਕੋਨ ਆਠਕੋਨ ਤਾਕੇ ਤਾਕੇ ਕੌਨ ਪਨ ਦੇਖ ਹੈ॥ ਧਨਖੁ
ਪਨਚਬਿਨ ਬਾਮ ਬਾਮ ਪਾਦ ਮਾਝ ਅੰਗਲਿ ਸੁਚਾਰਿ ਤਜ
ਆਗੇਅਵਰੇਖ ਹੈ॥ ਮਧਜ਼ ਪਾਦ ਤੀਨ ਕੋਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਕਲਸ
ਕਿਲ ਮੰਡਲ ਸੁਦ੍ਵੈਕੋ ਬਿੰਦੁ ਨਭ ਸੁਭਲੇਖ ਹੈ॥ ੨॥ ਦੋਃ॥
ਤੀਨ ਕੋਨ ਅਧ ਅਰਧ ਸਸਿ ਧਨੁਖ ਅਧਾਗੋਪਾਦ॥ ਤੀਰਥ

ਅਖਿਲ ਅਧਾਰ ਪਦ ਭਜ ਤਜ ਸਭ ਸੁਖਸਾਦ ॥੩॥ ਕਬਿਤ॥
ਏੜੀ ਬੀਚ ਮੀਨ ਦੋਯ ਪਾਦ ਜੰਬੂਰੇਖਦੇਖ ਦਖਜਨ ਅਗੂਠਾ
ਬੀਚ ਚਕ੍ਰਸੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ॥ ਛਤ੍ਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤਾਕੇ ਤਲ ਰਾਜਤ
ਸੁਰਾਜ ਪ੍ਰਦ ਬਾਮਕੇ ਅੰਗੂਠਾ ਬੀਚ ਸੰਖ ਸੁਖ ਰਾਸ ਹੈ ॥
ਪੂਰਨ ਉਨੀਸ ਅੰਸ ਕਲਾਏਕ ਦੋਯਤੀਨ ਚਿੰਤਕ ਨਿਹਾਲ
ਸਿੰਘ ਸਦਾ ਸੁਖ ਬਾਸ ਹੈ ॥ ਕਾਮਧੇਨ ਕਾਮਧੇਨੁ ਕਾਮਤਰੁ
ਕਾਮਤਰੁ ਚਿੰਤਾਮਨਿ ਚਿੰਤਾਮਨਿ ਚਿੰਤਾ ਕੋ ਬਿਨਾਸ ਹੈ ॥੪॥
ਕਾਬਯਛੰਦ॥ ਚਕ੍ਰਵਰਤਨੀ ਬਾਲਬੋਧਨੀ ਕੋ ਮਤ ਜਾਨੋ ॥
ਵੈਸ੍ਨਵ ਜਨ ਆਨੰਦਿਨੀ ਕਹਿ ਬਿਸ੍ਨ ਪੁਰਾਨੋ ॥ ਪਦਮਪੁਰਾਨ
ਸਕੰਧ ਮੀਨਹਯਗ੍ਰੀਵਸਿੰਘਤਾ॥ਤਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਬਲਪ੍ਰਮਾਨਜਾਨ
ਪਦ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬ੍ਰਿੰਘਤਾ ॥ ੫ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ॥ ਅਥਰਾਧਕਾ ਸ਼ਹ
ਸ੍ਨਾਮਕੇ ਮਤਿ ਸੋਂ ਚਿਹ੍ਨ ਕੋ ਬਰਨਨੰ॥ ਦੋਃ॥ ਕਮਲ ਗੁ
ਲਾਬ ਅਟਾ ਸੁਰਥ ਕੁੰਡਲ ਕੁੰਜਰ ਛਤ੍ਰ ॥ ਪੁਸਪ ਮਾਲਬਰ
ਬੀਜੁਰੀ ਦੰਡ ਮੁਕਟ ਪੁਨਤਤ੍ਰ॥ ੧ ॥ ਪੂਰਨਸਸਿ ਕੋ ਚਿਹ੍ਨ
ਹੈ ਔਰ ਓਢਨੀ ਜਾਨ॥ ਨਾਰਦੀਯ ਕੇ ਬਚਨ ਕੋ ਜਾਨਹੁ
ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ੨ ॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰਜੀਕੇ ਚਰਨ ਚਿੰਨ੍ਹ
ਬ੍ਰਃ॥ ਕਬਿਤ॥ ਆਠਕੋਨ ਆਠ ਦਲ ਅੰਬੁਜ ਊਰਧਰੇਖ
ਅੰਕਸ ਅਹੀਸੋਬਰ ਅੰਬਰ ਸੁਬਾਨ ਹੈ॥ ਮੂਸਲ ਸ੍ਰੀ ਹਲ
ਸੁਭਿ ਸ੍ਰਿਕ ਸੁਰਥ ਜਵ ਚਮਰ ਸਿੰਘਾਸਨ ਕਲਪਤਰੁ ਤਾ
ਨਿ ਹੈ॥ ਧ੍ਵਜ ਚਕ੍ਰ ਮੁਕੁਟ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਲ ਜਵ ਜਮ
ਦੰਡ ਆਤਪਤ੍ਰ ਬਜ੍ਰ ਨਰਮਾਨ ਹੈ॥ ਚਾਰ ਬੀਸ ਰਾਮ ਪਦ

ਦਖਿਜਨ ਸੁਲਛਨ ਹੈ ਸੋਈ ਸ਼ਿਵ ਰਾਮ ਪਦ ਸੰਤਨ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਤਥਾ ਕਬਿਤ॥ ਪੂਰਸਸਿ ਆਧੋ ਸਸਿ ਸੁਧਾਸਰ ਸਰਜੂ ਸੋਸੰਖ ਸੋਸਕਤਿ ਹੰਸ ਸੁਰ ਭੀ ਚਰਨ ਸੌਂ ॥ ਜੀਵ ਜੈ ਪਤਾਕ ਘਟ ਜੰਬੂਫਲ ਜਗਤੀ ਸੋ ਬੰਸੀ ਬੀਨ ਬਸੁਧਾ ਪੈ ਸਰਨ ਧਰਨ ਸੌਂ ॥ ਖਟ ਕੋਨ ਤ੍ਰਿਵਲੀ ਤ੍ਰਿਕੋਨ ਤਿਲ ਧਨੁ ਮੀਨ ਚੰਦ੍ਰਕਾ ਨਵੀਨ ਗਦਾ ਗੁਰਵੀਗਰਨ ਸੌਂ ॥ ਬਾਮ ਪਾਦ ਚੌ ਬਿਸ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਰਾਘਵ ਕੇ ਦਖਨ ਸੋ ਸੀਤਾ ਜੂਕੇ ਸ਼ਿਵ ਜੂਬਰਨ ਸੌਂ ॥ ੨ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਮਾਪਤੰ ॥ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਯਥਾ ਦੋਃ ॥ ਹਰਿਸੁੰਦ੍ਰ ਬਾਬੂਬਦਤ ਕਛ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਭਾਲ॥ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਕਹੇ ਕਛਕਆਰਾਧਯਾ ਪਾਯ ਅਕਾਲ ॥ ੧ ॥ ਜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਨਤ ਪ੍ਰਿਯਚਰੁਨ ਚਿੰਨ੍ਹਚਿਤ ਚਾਹਿ॥ ਤਿਨਕੋ ਸਰਬਸ ਪ੍ਰਾਣ ਪ੍ਰਿਯ ਬਿਮੁਖ ਬਿਮੁਖ ਜਿਨ ਪ੍ਰਾਹਿ॥ ੨ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਬਿਨ ਗਾਹਿਕ ਗੁਣ ਵੇਚੀਐ ਤਉ ਗੁਣ ਸਹਘੋ ਜਾਇ॥ ਗੁਣਕਾ ਗਾਹਕਜੇਮਿਲੈ ਤਊ ਗੁਣ ਲਾਖ ਬਿਕਾਇ॥ ਪੁਨਃ ਦੋਹਾ ॥ ਚਰਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਕਾਲ ਕੇ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਿਹਰੂਪ ॥ ਚਿਤ ਚਿੰਤਕਜੇ ਯਾਹਿ ਕੇ ਤੇਨਪਰਹਿ ਭਵ ਕੂਪ॥ ੩ ॥ ਪਦ ਬਿਕੰਠ ਪਦ ਪਾਵਤੇ ਆਪਦ ਪਦ ਤਨ ਪਾਦ ॥ ਚਰਨ ਚਿਹ੍ਨ ਚਿਤ ਚਿੰਤ ਜੇ ਭਵ ਪਦ ਤਿਨ ਗੋਪਾਦ॥ ੪ ॥ ਪਾਦ ਦ੍ਵੰਦਕਰ ਬੰਦ ਦ੍ਵੈ ਬੰਦੌ ਬਾਰੰ ਬਾਰ ॥ ਚਰਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਮੋ ਚਿਤ ਬਸੈ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਪਾਰ॥੫ ॥ ਬ੍ਰਿਖ ਭਾਨਜ ਭਾਨਜਹਰਨ ਸੁਨਿਯਤ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ॥

ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਕੀਜੀਐ ਪੂਨਵਤ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ॥ ੬ ॥ ਮਾਨ ਸ ਮੈ ਕਰਕੈ ਦਯਾ ਦੀਜੈ ਦੇਰ ਲਗਾਯ ॥ ਤੌ ਪ੍ਰਭੁਕੋ ਮਾਲੁਮ ਪਰੈ ਆਰਤਜਨਕਹਾਯ॥ ੭ ॥ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸਗੁਨ ਰੂਪਸ੍ਰੀਅਕਾਲਪੁਰਖਤਹਾਮਹਾਮਾਯਾਕੇਅਵਤਾਰਮੁਖਸ੍ਰੀਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰਸ੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਚੰਦ੍ਰਸ੍ਰੀਸੀਤਾਜੂ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਖਭਾਨਨੰਦਨੀ ਜੂਕੇਚ ਰਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਰਨਨ ਕਿਯੇ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਗਾਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀ ਧਰ ਜੂ ਕੇ ਆਦਿ ਮੂਲ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਛਪੈਕੇ ਵਜ਼ਾਖਾਨਦ੍ਵਾਰਾ । ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਸ੍ਤੂ ਨਿਰਦੇਸਾਤਮਕ ਮੰਗਲ ਨਿਰਗੁਨ ਸਰਗੁਨ ਰੂਪ ਕੇ ਬਰਨੰਨ ਮੇ ਜਾਨਨਾ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਨਿਪਟ ਨਿਕਿਸਟ ਨਿਹਾਲ ਹਰਿ ਹੀਨ ਕੀਨ ਕਛ ਬਾਤ । ਖਿਮਾ ਖਾ ਲਸਾ ਕੀਜੀਐ ਮਾਤਪਿਤਾ ਜਿਮ ਤਾਤ ॥ ੮ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਅ ਧਿਕ ਨੂਨਜ਼ਮਾਤਰਜੁਹੈ ਕਾਰਨ ਨਹਿ ਕੁਛ ਔਰ । ਕਰਤਾ ਯਾ ਕੇ ਚਤਰ ਬਹੁ ਜਾਨਕਾਬਜ਼ਰਸ ਠੌਰ ॥ ੧ ॥ ਅਧਿਕ ਨੂਨਜ਼ ਛਾਪੇ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਸੁਕਵਿਜੀਅ ਜਾਨ । ਹਰਿ ਸੂਰਜ ਨਹਿ ਕਰੇਂ ਗੇ ਮਨਮਹਿ ਰੰਚ ਗਿਲਾਨ ॥ ੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਿਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾ ਪ ਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਛਪਜ਼ਛੰਦ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਜਗਜ਼ਾਨਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਜ਼ੇ ਮੂਲ ਮੰਗਲ ਨਿਰੂਪਣੋ ਨਾਮ ਖਸ੍ਰੁਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੬ ॥ ਅਥ ਨਮਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਤੋਤ੍ਰ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਬੰਸਾਵਤੰਸਧਰ ॥

ਮੂਲ ਨਮਸਤ੍ਵੰ ਅਕਾਲੇ ਟੀਕਾ

ਅਕਾਲ ਜੋ ਤੂੰ ਹੈਂ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਤੁਝਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੧ ਵਾ ਅਕਾਲ (ਅ) ਵਾਸਦੇਵ (ਕ) ਬ੍ਰਹਮਾ ਲ ਪ੍ਰਲਯਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸੋ ਰੁਦ੍ਰ ਜਾਨ ਲੀਜੈ ਏ ਤਨ ਮੂਰਤਿਤ੍ਰਯਰੂਪ ਤੁਝਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਹੇ ਅਕਾਲੇ ਭਗਵਤੀ ਤੁਝ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇ ਕਿਸੀ ਨੇ ਗਿਲਾਨੀ ਨਹੀ ਕਰਨੀ ਕਿਉਂਕੇ ਯੁਗਲ ਉਪਾਸਨਾ ਹੈ ਯੁਗਲ ਉਪਾਸਨਾ ਬਿਨਾ ਕਾਰਜ ਕੀ ਸਿਧੀ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ। ਔਰ ਦੋ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈਂ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਅਭੇਦ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸੂਰਜ ਔਰ ਪ੍ਰਭਾ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਔਰ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸ਼ਬਦ ਔਰ ਅਰਥ ਇਨਮੇ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਏਕ ਔਰ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਦੇਖੋ ਪ੍ਰਥਮ ਸਕ੍ਤਿ ਕਾ ਉਚਾਰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸੀਤਾਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਖਮੀਨਾਰਾਇਣ ੩ ਵਾ ਕਾਲ ਨਾਮ ਕਾਲੇ ਕਾ ਹੈ (ਅ) ਨਿਖੇਦ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਕਾਲ ਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈਂ ਨਿਸਕਲੰਕ ਹੈਂ। ਸੋ ਤੁਝਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਕਾਲ ਨਾਮ ਜਮਕਾ ਭੀ ਹੈ। ਅਰਥ ਕਿਯਾ ਜਿਸਕੋ ਜਮਾਦਿਕ ਭੈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਤੇ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥ ਔਰ ਕਾਲ ਨਾਮ ਸਰਪ ਕਾ ਹੈ। ਕਜ਼ਾ ਸਰਪਾਦਿਕ੍ਰੂਰਤਾ ਸੋ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸੋਮਯ ਭਾਵ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮੋ ਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ਨਮਸਤ੍ਵੰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੇ ਟੀਕਾ

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੋ ਤੂੰ ਹੈਂ ਤੁਝਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕਯਾ

ਕ੍ਰਿਪਾ ਵਾਲਾ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ॥ ੧ ॥ ਵਾ (ਲ) ਸਬਦ ਦਾਨਾਰਥਮੇਂ ਹੈ ਅਰਥ ਕਯਾਕਿ ਜੋ ਇਤਰੋ ਪ੍ਰਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਾਨ ਕੇਰੇਸੋ ਕਹਿਯੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਕਾਰਾਂਤ ॥ ਪਾਠ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗਮੇ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾਲੇ ਭਗਵਤੀ ਯਥਾ ਹੇ ਗੰਗੇ ਤਾਕੋ ਨਮਹਃ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ਨਮਸਤੰ ਅਰੂਪੇ ਟੀਕਾ

ਅਰਥਾਤ ਨਾਮ ਰੂਪ ਸੇ ਰਹਿਤ ਨਿਰਗੁਣ ਰੂਪਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਰੂਪ ਜੋ ਨਾ ਨਿਰੂਪਨ ਕਿਯਾ ਜਾਵੇ । ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਭਗਵਤੀ ਚੈਤਨ੍ਯ ਸਕ੍ਤਿ ਤੁਝਕੋ ਨਮਃ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ਨਮਸਤੰ ਅਨੂਪੇ ਟੀਕਾ

ਅਨੂਪੇ ਕਯਾ ਅਨਉਪਮ ਅਰਥਾਤ ਅਸ੍ਚਰਜ ਰੂਪ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਜਿਸਕੇ ਊਪਰਕੋ ਊਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ਨਮਸਤੰ ਅਭੇਖੇ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਭੇਖ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਭੇਖ ਸ਼ੰਖਚਕ੍ਰ ਪੀਤ ਬਸਤ੍ਰ ਕੌਸਤੁਭ ਬਨਮਾਲਾ ਮੋਰ ਮੁਕੁਟ ਬੰਸੀ ਧਨੁ ਬਾਨਾਦਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਤਾਕੋ ਨਮਃ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਕਿਸੀ ਭੇਖ ਕਰ ਜੋ ਨ ਪਾਯਾ ਜਾਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਭੇਖ ਤਾਕੋ ਨਮਃ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਭੇਖ ਜੋਨੀ ਅਰਥਾਤ ਅ-ਜਨਮ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ਨਮਸਤੰ ਅਲੇਖੇ ਟੀਕਾ

ਲੇਖ ਮੇ ਜਿਸਕਾ ਐਸ੍ਵਰਯ ਨਹੀਂ ਆਸਕਤਾ ਤਾਕੋ ਨ ਮਹ॥ ੧॥ ਵਾ ਜੀਵ ਵਤ ਕਰਮਾਨੁਸਾਰ ਦੁਖ ਸੁਖ ਭੋਗ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਯਥਾ ਯਧ੍ਯਾਤ੍ਰਾ ਨਿਹਤੰ ਲਿਲਾਟ ਪਟਲੇ ਤਨ ਮਾਰ ਜਿਤ੍ਰੁ ਕਃ ਖਜ਼ਮਃ॥ ਸੋ ਇਸ ਲੇਖਾ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹਃ॥ ੨॥ ਵਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰਨੀ ਜੈਸੇ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਬਿਭੀਖਨ ਕੋ ਰਾਮਾਯਨ ਮੇ॥ ਜਿਹ ਅਘ ਹਤਯੋਬਜ਼ਾਧ ਇਵ ਬਾਲੀ। ਫਿਰ ਸੁਕੰਠ ਸੁਈਕੀਨ ਕੁਚਾਲੀ। ਸੁਇ ਕਰਤੂਤਿ ਬਿਭੀਖਨ ਕੇਰੀ। ਸਪਨੇਹੁ ਰਾਮ ਰਿਦੇ ਨਹਿ ਹੇਰੀ॥ ਔਰ ਅਜਾਮੇਲਾਦਿਕ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਟਾਂਤ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਤਿਸਕਾ ਲੇਖਾ ਪਾਪ ਪੁੰਨਜ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦੇਖਤੇ। ਜੈਸੇ ਏਕ ਭਗਤ ਥਾ ਸੂਰਦਾਸ ਮੁਲਤਾਨ ਮੇ ਦਸਮ ਲੀਲਾ ਸੁਨਕਰ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਮੇ ਆਇਕਰ ਯਮੁਨਾ ਕੀ ਰੇਤੀ ਪਰਲਗਾ ਇਧਰ ਉਧਰ ਘੂਮਨੇ ਕਾਨ ਧਰ ਕਰਜੋ ਬੰਸੀਕੀ ਟੇਰ ਸੁਨੇ ਕਹੀ ਓਰ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀਨੇ ਏਕ ਗੋਪਾਲ ਸਖਾ ਕੋ ਭੇਜਾ ਪੂਛੋਕਯਾ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਪੂਛਾਵਾਨੇ ਕਹਾਦਰਸਨ ਚਾਹਤਾ ਹੌ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਾ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਪੈ ਗੋਪਾਲਗਯਾਪੁਨਾ ਆਯਾ ਕਹਾ ਪੱਲਾ ਕਰ ਅਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਭੂਖ ਲਗੀ ਹੂਈ ਥੀ। ਅੰਨ ਖਾਏ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਹੂਆ ਥਾ ਜੋ ਕੁਛ ਖਾਨੇ ਕੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਭੇਜਾ ਹੈ। ਤਬ ਟਟੋਲ ਕੇ ਦੇਖਾ ਤੋ ਪੂਛਾ

ਯੇਹ ਕਥਾ ਹੈ। ਗੋਪਾਲ ਕਹਾ ਰੇਤ ਕਹਾ ਕਯਾ ਕਰੋ ਇਸ ਕੋ ਗੋਪਾਲ ਕਹਾ ਜੇਤੇ ਰੇਤਕੇ ਕਨਕੇ ਹੈਂ ਏਤੇ ਜਨਮ ਔਰ ਪਾਵੈਂਗਾ ਤਬ ਦਰਸਨ ਹੋਗਾ। ਐਸੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਕ-ਹਤੇ ਹੈਂ। ਐਸੀ ਬਾਨੀ ਸੁਨ ਕਰ ਰੇਤ ਤੇ ਕਹੀਂ ਗਈ ਬਡੇ ਅਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਗਦ ਗਦ ਹੋਕਰ ਊਂਚੀ ਊਂਚੀ ਛਾ ਲੈਂਮਾਰਨੇਲਗਾਤਦਨੰਤਰ ਬੇਸੁਧਹੋਕਰਗਿਰਪੜਾ। ਤਬਤਾ ਤਕਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਆਇ ਕਰ ਅੰਕ ਭਰਕਰ ਉਠਾਇ ਕੰਠ ਕੇ ਸਾਥ ਲਗਾਇ ਲਿਆ॥ ਤਬ ਸਭ ਸਖਾ ਗੋਪ ਕਹ ਨੇ ਲਗੇ ਵਾਹ ਕਜ਼ਾ ਤੁਮਾਰੀ ਭੀ ਬਾਨੀ ਅਨਜਥਾ ਹੋਨੇ ਲਗੀ ਅਬੀ ਤੁਮਨੇ ਰੇਤਭਰ ਜਨਮ ਕਹੇਥੇ॥ ਪੁਨਾ॥ ਅਬੀ ਕੰਠ ਸਾਥ ਲਗਾਇਲੀਆ ਬੋਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਵੋ ਜਨਮ ਸਭ ਇਸ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮੈ ਬਹਿਗਏ ਤੌ ਮੈ ਕਜ਼ਾ ਕਰੋ ਐਸੇ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਕਾਗਜ਼ ਤੁਰਤ ਫਾੜਦੇਤਾ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੀਥੇ॥ ਧ ਰਮਰਾਇ ਅਬ ਕਹਾ ਕਰੇਗੋ ਜਉ ਫਾਟਿਓ ਸਗਲੋ ਲੇਖਾ ॥ ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸਟ ਕੋ ਧਨੀ ਕਹੀਜੈ ਜਨਕੋ ਅੰਗ ਨਿਆਰੋ ਸੋ ਤਿਸ ਅਲੇਖ ਕੋ ਨਮਃ ੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜੋ ਅਲੇਖ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਐਸਾ ਤਸਬੀਰਗਰ ਕੋਊ ਨਹੀ ਜੋ ਤਿ ਸਕੀ ਤਸਬੀਰ ਕੋ ਲਿਖੈ ਵਾਕੀ ਤਸਬੀਰ ਲਿਖਨੇ ਮੇ ਨਹੀਂ ਆਤੀ ਤਾਂ ਕੋ ਨਮਃ॥ ੪॥ ਅਥਵਾ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਭਗਤੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਦਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀਂ ਉਚਾਪਤ ਉਠਾਕਰ ਨਹੀ ਦੇਤਾ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੫॥ ਵਾ ਲਿਖਾਰੀ ਕੋਊ ਨਹੀ ਜੋ ਲਿ

ਖੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਤੇਰੇ ਦਾਨੈ ਕੀਮਤ ਨ ਪਵੈ ਤਿਸ ਦਾਤੇ ਕਵਨ ਸੁਮਾਰ ॥ ਜੈਸੇ ਕਿ ਦੋ ਪੁਰਖੋ ਨੇ ਤਪ ਕੀਆ ਦੋਨੋ ਸਿਲਾ ਪੈ ਜਬ ਪਰਲੋਕਹੂਆਤਬ ਏਕਤੋ ਕਹੈਂਹਮਾਰਾ ਹਿਸਾਬ ਹੋਇ ਏਕ ਕਹੈ ਦਯਾ ਹੋਵੈ ਅਰਥਾਤ ਏਕ ਅਦਲ ਔ ਏਕ ਫਜ਼ਲ ਮਾਂਗੈ ਅਦਲ ਵਾਲੇ ਕੋ ਤੋ ਕਹਾ ਜੇਤਾ ਕਾਲ ਸਿਲਾ ਪੈ ਤੈਰਹਾਹੈਂ ਏਤਾ ਕਾਲ ਪਹਿਲੇ ਸਿਲਾਕੋ ਉਠਾਕਰ ਖੜਾ ਰਹੁ ਪਿਛੇ ਹਿਸਾਬ ਹੋਗਾ ਫਜ਼ਲ ਵਾਲੇ ਪੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭਈ ਐਸੇ ਭੀ ਅਲੇਖ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਕਾਏ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਾਯਨਾਮ ਸਰੀਰ ਤਿਸਸੇ ਜੋ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਵਾ ਕਾਈ ਨਾਮ ਮਲ ਤਿਸਤੇ ਜੋ ਰਹਿਤ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਕਾਏ ਅਰਥਾਤ ਅਵਿਦ੍ਯਾ ਮਲਸੇ ਰਹਿਤ ਸੁਧਪਰਿਬ੍ਰਹਮ ਤਿਸਕੋਨਮਹ ਵ (ਅ) ਵਿਸਨੂ (ਕ) ਬ੍ਰਹਮਾਯਹਿਜਿਸਮੇ ਆਏ ਹੂਏ ਹੋਹਿ॥ਵਾ ॥ ਇਨਮੇ ਜੋ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਕਾਏ ਤਿਸਕੋ ਨਮঃ

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਜਾਏ ॥ ਟੀਕਾ ॥

ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋ ਜੋ ਅਜਾਯ ਕਯਾ ਜਨਮ ਸੈ ਰਹਿਤ ਹੈ ਹੇਤੁ ਹੇਤੁ ਮਤ ਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਅਜਾਯ ਹੈ ਤਿਸੀ ਤੇ ਅਕਾਯ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਅਕਾਯ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਅਜਾਯ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਅਜਾਯ ਕਯਾ ਜਾਗਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅ

ਪ੍ਰਛਿੰਨ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਛਿੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਉਸੀ ਕੀ ਬਿਸੇਸ ਜਾਗਾ ਹੋ ਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਿਭੂ ਹੈ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੇ ਰਹਿ ਤ ਹੈ ਵਾ ਜਾਯ ਨਾਮ ਭਾਰਯਾ ਤਿਸਤੇ ਜੋ ਰਹਿਤ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਜਾਯ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜਾ ਮਾਯਾ ਵਾ ਮੇ ਜੋ ਆਯ ਕਿਯਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਅਸਤਿ ਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰੇਯ ਰੂਪ ਤਾਕਰ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਜਾਏ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜ ਬ੍ਰਹਮਾ ਤਦੋਪਲਖਯਤ ਤੀਨੋ ਦੇਵ ਤਿਨਮੇ ਜੋ ਆਯ ਕਯਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਸਤਾ ਸਫੁਰਤੀ ਰੂਪਤਾ ਕਰ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਜਾ ਏ ਤਿਸਕੋ ਨਮਃ ॥ ਪ੍ਰਤਿਨਾਮ ਨਮਸਕਾਰਕਰਨੇ ਕਾ ਮਤਲ ਬ ਯਹ ਹੈ ਜੋ ਅੰਗ ਸਰੀਰ ਕੇ ਹੈਂ ਸਭਕੀ ਸਫਲਤਾ ਵਾ ਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਓਰ ਪ੍ਰਵਾਹੀ ਕਾਰ ਹੋਨੇਕਰ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇਸਭ ਨਦੀ ਆਂ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕੀ ਓਰ ਚਲੀ ਜਾਤੀ ਹੈਂ ਅਸ੍ਰਪਹਰ ਕੈਸਾਊ ਕੋਊ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕਹੋ ਵਾਕਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸਜਾਤੀ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਵਾਹੀਕਾਰ ਹੁਈ ਜਾਤੀ ਹੈ ਐਸੇ ਸੀਸਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਕੇ ਆਗੇ ਨਮ੍ਰ ਹੋਨੇਕਾਹੀਹੈ ॥ਯਥਾ॥ ਸਰਬਰਾਏਸਿਜਦ ਹਪੈਦਾ ਕਰਦਹ ਅੰਦ ॥ ਦਰਦਹਰਸਰਰਾਮਦਾਵਾਕਰਦਹ ਅੰਦ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ॥ਬਿਸ਼ਕੁਨਮਦਸ੍ਰੁਕਿਖ਼ਮਦਰਗਾਰਦਨੋਯਾ ਰੇਨਸ਼ੁਦ॥ ਕੋਰਬਿਹਚਸ਼ਮਾਕਿਲਜ਼ਤਗੀਰਦੀਦਾਰੇਨਸ਼ੁਦ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ਦੀਵਾਨ ਗੋਯਾ ਮੇ ॥ ਸਰਅਗਰ ਦਾਰੀਬਿਰੌ ਸਰ ਰਾਬਿਨਹ ਦਰ ਪਾਯਓ ॥ ਜਾਂ ਅਗਰਦਾਰੀ ਨਿਸਾਰਸ਼ਕੁਨ ਅਗਰ ਦਰਕਾਰ ਹਸ੍ਤੁ ॥ ੧ ॥ ਦਸ੍ਤੁਅਗਰ ਦਾਰੀਬਿਰੌ ਦਾ

ਮਾਨ ਜਾਨਾਰਾਬਗੀਰ ॥ ਸੁਯਓਮੇਰ ਵਅਗਰ ਪਾਰਾ ਸਰੇਰ ਫ਼ਤਾਰ ਹਸੁ ॥ ੨ ॥ ਗੋਸ਼ੁਗਾਰ ਸ਼ਨਵਾ ਬਵਦ ਜੁਜ਼ਨਾਮਹਕ ਕੈ ਬਿਸ਼ਨਵਦ ॥ ਗਰਜ਼ੁਬਾਂ ਗੋਯਾ ਬਵਦ ਦਰਹਰਸਖ਼ੁਨ ਇਸਰਾਰਹਸੁ ॥ ੩ ॥ ਯਥਾ ॥ ਜੋ ਸਿਰਸਾਈਨਨਿਵੈਸੋਸਿਰ ਕੀਚੈ ਕਾਇ ॥ ਕੁਨੇ ਹੇਠ ਜਲਾਈਐ ਬਾਲਣ ਸੰਦੇ ਥਾਇ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਜੋਸਿਰਸਾਈ ਨਾ ਨਿਵੈ ਸੋ ਸਿਰ ਦੀਜੈ ਡਾਰ ॥ ਨਾਨਕ ਜਿਸ ਪੰਜਰਬਿਰਹਾ ਨਹੀ ਸੋਪਿੰਜਰਲੈ ਜਾਰ ॥ ੨ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਗਜ਼ਲ ॥ ਕਦਮੁਆਂਬਿਹ ਕਿਓਰਾਹੇ ਖ਼ੁਦਾ ਪੈਮੂਦ ਹਮੇ ਬਾਸ਼ਦ ॥ ਜ਼ਬਾਨੇਬਿਹ ਕਿਦਰਜ਼ਿਕਰੇ ਖ਼ੁਦਾਂ ਆਸੂਦ ਹ ਮੇ ਬਾਸ਼ੁਦ ॥ ੧ ॥ ਬਹਰਸੂਏਕਿ ਮੇਬੀਨਮ ਬਚਸ਼ਮ ਮਾਸਿ ਵਾ ਨਿਯਾਯਦ ॥ ਹਮੇਸ਼ਹ ਨਕਸਓ ਦਰਦੀਦਏਮਾਬੂਦਹਮੇ ਬਾਸ਼ਦ ॥ ੨ ॥ ਜ਼ਿ ਫ਼ੈਜ਼ੇ ਮੁਰਸ਼ਦੇ ਕਾਮਿਲ ਮਰਾਮਾਲੂਮਸ਼ੁ ਦ ਆਖ਼ਰ ॥ ਕਿਦਾਯਮ ਮਰਦਮੇ ਦੁਨਿਆ ਬਗ਼ਮ ਆਲੂਦ ਹਮੇ ਬਾਸ਼ਦ ॥ ੩ ॥ ਜ਼ਹੇਸਾਹਿਬਦਿਲੇਰੋਸ਼ਨ ਜ਼ਮੀਰੇ ਆਰ ਫ਼ੇ ਕਾਮਿਲ ॥ ਕਿ ਬਰ ਦਰਗਾਹ ਹਕ ਪੇਸ਼ਾਨੀਏ ਓ ਸੂਦ ਹਮੇਬਾਸ਼ਦ ॥ ੪ ॥ ਬਕੁਰਬਾਨੇਸਰੇਕੂਏਚੁਗਿਰਦੋਦਮਮਜ਼ਨਗੋ ਯਾ ॥ ਇਸ਼ਾਰਤਹਾਯ ਚਸ਼ਮੇਓ ਮਰਾ ਫ਼ਰਮੂਦਹ ਮੇਬਾਸ਼ੁਦ ॥ ੫ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸੋ ਸੀਸਭਲਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪਾਵਨ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੜੀਏ ਜੋ ਜਾਇਲਗੈ ਗੁਰ ਪੈਰੇ ਰਾਮ ॥ ਐਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਸਾਹਬ ਜੀ ਨੇ ਬਿਹਾਗੜੇ ਰਾਗ ਮੇ ਔਰ ਅਨੰ ਤ ਅਸਥਾਨੋ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਮੇਰੇ ਮਾਥੇ ਲਾਗੀਲੇ ਧੂੜ ਗੋਬਿੰ

ਦ ਚਰਨਨ ਕੀ ॥ ਸੁਰਨਰ ਮੁਨਜਨ ਤਿਨਹੂੰਤੇ ਦੂਰ ॥ ਸੋ ਐਸੇ ਵਾਰੰਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮਸ੍ਤੁਵਰਾਜ ਮੇ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਬੰਸਾਵ ਤੰ ਸਧਰਜੀ ਅਸਮਦਾਦਿ ਸਿਖੋਂ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇਹੂਏ ਨਮਸਕਾਰ ਪਦ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਪਿਆਰਿਓ ਸਭ ਅੰਗ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਓਰ ਲਗਾਵੋ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਜਾਯ ਨਾਮ ਬਿ ਅਰਥ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਜੋਗ੍ਯਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਗੰਜੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਅਗੰਜ ਹੈ ਗੰਜ ਨਾਮ ਨਾਸਕਾ ਅਰਥਾਤ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਗੰਜ ਨਾਮ ਸੰਖ੍ਯਾ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਅਗੰ ਨਗਛਤੀ ਭਿਅਗਹਃ ਸਥਾਵਰ ਬ੍ਰਿਖ੍ਯ ਪਰਬਤਾਦਿ ਇਹਾਂ ਬ੍ਰਿਖ੍ਯ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਰਥਕਿ ਜੋ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਖ੍ਯ ਸ੍ਵਰਗ ਸੇ ਇੰਦ੍ਰ ਕੋ ਜਯ ਕਰਕੇਲਿਆਯਾਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈਅਗੰਜ ਤਾਕੋ ਨਮਃ ੩॥ ਵਾ ਜਿਸਤੇ ਉਤਪੰਨਹੂਆ ਹੋਯਤਾਕੋਨਮਃ੪ ਅਥਵਾਅਗਬ੍ਰਿਖ੍ਯਪਰਬਤਾਦਿਸ੍ਰਿਸਟੀਕੇ ਜ ਕਹਿਏਉਤਪੰ ਨਕਰਨੇਵਾਲਾਹੋਵੇਸੋਅਗੰਜਃਤਿਸਨੂਨਮਸ੍ਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੰਜੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਾਸ ਤੇ ਜੋ ਰਹਿਤ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਭੰਜ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸ ਕਾਰ ਹੋਇ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਭਿਰਿਦੈਕਰਜੋਜਯ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਭੰਜਤਾਂਕੋਨਮਃ੨॥ਵਾਅਭੰਰਿਦੇਨੂਜੈ ਕਰੇ ਸੋਕਹੀਏਅਭੰਜੈਤਾ

ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਜੋ ਕਬੀ ਜੁਧ ਸੇ ਨਭਜੇ ਸੋ ਅਭੰਜ ॥ ਨਨੁ ॥ ਜਰਾਸਿੰਧ ਕੇ ਜੁਧ ਮੇ ਜੋ ਭਾਗੇ ਹੈਂ ਤੁਮ ਕੈਸੇ ਨ ਭਾ ਗਨੇਕਾ ਅਰਥ ਕਰਤੇ ਹੋ ॥ ਉਤਰ ॥ ਸਤਯ ਹੈ ਤੁਮਾਰਾ ਕ ਥਨ ਪਰੰਤੂ ਰਣ ਛੋਰ ਨਾਮ ਤੋ ਏਕ ਬ੍ਰਹਮਣੋ ਕੀ ਰਖਯਾ ਵਾਸਤੇ ਧਰਾਯਾ ਹੈ ਜਬ ਜਰਾਸੰਧ ਸਤਾਰਾਂ ਵੇਰੀ ਭਾਗਤਾ ਭ ਯਾ ਤੋ ਅਠਾਹਰਵੀਂ ਵੇਰੀ ਬ੍ਰਹਮਣੋ ਸੇ ਬਿਜਯ ਮਹੂਰਤ ਪੂ ਛਾ ਔਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਠਾਏ ॥ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ॥ ਔ ਪ੍ਰਣ ਕੀਆ ਜੋ ਜਯ ਨ ਭਈ ਤਬ ਸਭ ਕੋ ਫਾਂਸੀ ਦੇਵੋਗਾ ॥ ਤਬ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਬ੍ਰਹਮਣੋ ਨੇ ਕਰੀ ਹੇ ਬ੍ਰਹਮਨਯ ਦੇਵ ਤ੍ਰਾਹੀ ਐਸੇ ਬ੍ਰਹਮਣੋ ਕੇ ਲੀਏ ਰਣ ਕੋ ਤਯਾਗਕਰ ਜਾਤੇ ਭਏ ਔਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੱਤ ਤਾਦਯੋਤਨ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਭਾਗੇ ॥ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਨਾਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਨਾਮ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਲਫ਼ਜ਼ ਹੈ ॥ ਸੋਮਾਯਨੇਇਸਕੇਬਿਲਕੁ ਲ ਖਿਲਕਤ ਕੇ ਹੈਂ ਔਰ ਇਸਕੋ ਇਸਮ ਜਮਹਭੀਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਥਮ ਸੰਪੂਰਨ ਭਰ ਮੇਤੋ ਸਰਬ ਰੂਪ ਭਗਵਤ ਪ੍ਰਸਿ ਧੀ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਬਨ ਤ੍ਰਿਣ ਪਰਬਤ ਹੈ ਪਾ ਰਬ੍ਰਹਮ ॥ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਰੂਪ ਭਗਵਤ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਔਰ ਇਸਮ ਜਮਾਅਰਬੀ ਮੇ ਇਸਮ ਨਾਮ ਨਾਮਕਾ ਹੈ ਔਰ ਜਮਾ ਨਾਮ ਬਹੁ ਬਚਨ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿਯਾ ਕੇ ਸਰਬ ਨਾ ਮ ਜਿਸਕੇ ਹੈਂ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹਃ ॥ ੨ ॥ ਔਰ ਭਾਖਾ ਮੇ ਐਸੇ

ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਅਨਾਮ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਾਮ ਰੂਪ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੩ ॥ ਵਾ॥ ਆਮ ਨਾਮ ਰੋਗ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਰੋਗ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ॥ ਆਮ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਬਹੁਤ ਕਾ ਬਾਚੀ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿਆ ਸਿਧ ਭਯਾ ਕਿ ਜੋ ਏਕ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਠਾਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਠਾਮ ਨਾਮ ਅਸਥਾਨ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਸੇਸ ਅਸਥਾਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਪ੍ਰਿੰਛਨ ਹੈ ਪੂਰਬ ਭੀ ਅਜਾਇ ਇਸ ਪਦ ਮੇ ਇਸੀ ਅਰਥ ਹੋਨੇ ਤੇ ਪੁਨਰੁਕ੍ਤਿ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਯਥਾ॥ ਦੋਃ ॥ ਹਰਖ ਕਰਖ ਆਮਰਖ ਪੁਨ ਸ੍ਰਪੰਨ ਦੀਨਤਾ ਉਕ੍ਤਿ॥ ਉਸ ਤਤ ਬਾਦ ਅਭਯਾਸ ਮੈ ਦੋਸ ਨਹੀ ਪੁਨ ਰੁਕ੍ਤਿ ॥ ਐਸੇ ਅਠਾ ਮ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਨਸਤੰ ਅਕਰਮੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਕਰਮੰ ਕਰਮ ਨਾਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਰਮ ਨਾਮ ਸਰੀਰਤਿ ਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਃ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਕਰਮ ਯਗਯਾਦਿ ਕ ਕਯੋਂਕਿ ਜੋ ਸਕਾਮ ਹੋਵੈ ਵੋ ਅਪ੍ਰਾਪਤ ਅਰਥ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਲੀਏ ਕਰਮ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪਤ ਕਾਮ ਹੈ ਇ ਸਲੀਏ ਅਕਰਮ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ਵਾ॥ ਕਰਮ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਇਤਰ ਜੀਵੋ ਕੀ ਨਯਾਈਂ ਪਤੰਤਰ ਨਹੀ ਹੈ ਇਹੀ ਭੇਦ ਹੈ ਜੀਵ ਪਤੰਤ੍ਰ ਹੈ ਕਰਤੁ ਮਕਰਤੁ ਮਨਯਥਾ ਕਰਤੁੰ ਸਮਰਥ

ਈਸ੍ਵਰਹਃ ਤਤ ਵਿਪਰਜ਼ੋ ਜੀਵਃ ਸੋਈਸ੍ਵਰ ਸ੍ਵਤੰਤ੍ਰ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੩॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਧਰਮੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਧਰਮ ਬੇਦ ਬਿਹਿਤਜਨਜ ॥ ਤਿਸਸੇਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਆਪਤਕਾਮ ਹੋਨੇ ਸੇ ਪੂਰਬਵਤ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਧਰਮ ਬੁਧਾਵਤਾਰ ਕੇ ਅਚਾਰ ਕਾ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਲੇਨਾ॥ ਬੇਦਨਿੰਦਾਤਮਕ॥ ਵਾ ॥ ਅਧਰਮ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਾ ਪ੍ਰਿਸ੍ਟ ਭਾਗ ਹੈ ਔ ਧਰਮਸ੍ਤਨ ਹੈ ਦਖਜ਼ਨ ਕਾ ਅਧਰਮ ਰੂਪ ਭੀ ਆਪ ਹੀ ਹੈ ਦੁਤੀਆ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਸੇ॥ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਨਾਮੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਪੂਰਬਵਤ ਨਾਮ ਰੂਪ ਸੇ ਰਹਿਤ॥ ਵਾ॥ ਰੋਗ ਰਹਿਤ॥ ਵਾ ॥ ਜਿਸਕਾ ਨਾਮ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀ ਏਕ ਬਿਸੇਖ ਨਾਮ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਸੇ ਤਾਕੋ ਨਮਹਃ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਧਾਮੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਧਾਮ ਨਾਮ ਗ੍ਰਿਹ ਕਾ ਔ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਾ ਹੈ ਗ੍ਰਹ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿਜ਼ੇ ਕਿ ਗ੍ਰਿਹਆਦਿਕੋ ਕਾ ਅਧਾਰ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੧ ॥ ਤੇਜ ਸੇਭੀ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਯੋਂਕਿਸਾਪੇਖਜ਼ਕ ਸਬਦ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤੇਜ ਕੋ ਧਾਮਕੇ ਨਾਮ ਏਤੇ ਹੈਂ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਧਾਮਤੇਜ ਔਧਾਮ ਤਨੁਧਾਮਕਿਰਣਗ੍ਰਿਹਧਾਮ॥ਧਾਮਜੋਤਿ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਘਨੀਭੂਤ ਹਰਿ ਸਯਾਮ॥ ੧॥ ਯਾ ਦੋਹਾ ਮੇਔਰ ਸਭੀ ਨਿ

ਖੇਧਾਰਥ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਏਕ ਜੋਤਿ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ। ਜੋ ਇਸਕੀ ਐਸੇ ਬਿਵਸਥਾ ਕਰਨੀ ਕਿ ਏਹ ਤੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸ੍ਰੂਪ ਹੈ ਅਧਾਮ ਕਯਾ ਇਸਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਜੀਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਜੀਤੇ ਜੈ ਸੇਰਹਿਤ ਹੈ ਦੁਤੀਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਸੇ ਦੁਤੀ ਨਹੀ ਹੈ ਤੋ ਸਤ੍ਰ ਆਦਿਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਸੇ ਅਜੀਤ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਧਯਾਰੋਪਮੈ ਸਗੁਨ ਰੂਪਕੋ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦਿਕ ਬਯਕ੍ਤਿ ਕੋ ਕੋਊ ਰਾਵਨ ਕੰਸ ਸਿਸਪਾਲ ਹਿਰੰਨਯ ਕ ਸਯਪ ਹਿਰੰਨਯਾਖਯਾਦਿ ਕੋਊ ਜੈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤਾ। ਜਿਸ ਕੋ ਵਾਕੋ ਨਮਃ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਭਗਵਤੀ ਪਖਯ ਮੇ ਭੀ ਲਗਾਇ ਲੇਨਾ। ਅਜੀਤੇ ਕਯਾ ਜੀਤਨੇ ਸੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੀ ਕੋ ਛੋੜਾ ਨ ਹੀਂ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਸਭਕੋ ਜੈ ਕਰਤੀ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੀਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਭੈ ਹੈ ਜੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਦੁਤਿਯਾਤ ਵੈ ਭਯੰ ਭਵਤੀਤਿ ਸ੍ਰੁਤੇਃ ਦੂਸਰੇ ਸੇ ਭੈ ਹੋਤਾ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋ ਨੇ ਤੇ ਅਭੀਤ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਭੀਤ ਨਾਮ ਦਿਵਾਰ ਕਾ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਅਭੈ ਹੈ ਤਿਸੀਤੇ ਅਭੀਤ ਹੈ ਕਿਯਾ ਦਿਵਾਰ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੈਸੇ ਦੀਵਾਨਗੋਯਾ। ਨ ਗਿਰਦਾਬੇ ਦਰੋ ਹਾਯਲ ਨ ਦਰੀਯਾਓ ਨ ਸਾਹਲਹਾ। ਨ ਗਿਰਦਾ ਬਹੈ ਅਤੇ ਬੇਦਰ ਹੈ ਮੈਦਾਨ ਦਰਿਯਾਵਸੇ ਕਨਾਰੇਸੇ ਸਵਾ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥੨

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਬਾਹੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਬਾਹੇ ਕਯਾ ਗਰੁੜਾਦਿ ਬਾਹਨ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਆਪ ਕਿਸੀਕਾ ਬਾਹਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਬਾਹ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਹੈ ਅਰ ਬ ਤੇ ਆਪਤਕਾਮ ਹੋਨੇ ਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤਵਯ ਵਸਤੂ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ। ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੇ ਅਬਾਹ॥ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਮ ਹਾਮਾਯਾ ਸਿੰਘਾਦਿ ਬਾਹਨ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ਹੈ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਢਾਹੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਢਾਹ ਕਯਾ ਅਡਿਗ ਹੈ ਕਿਸੀਸੇ ਗਿਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੈਸੇ ਮੱਲਾਖਾੜੇ ਮੇ ਚਾਣੂਰਮੁਸ੍ਰ ਮੱਲ ਤੋਸਲਾਦਿਕੋ ਸੇ ਨਹੀਂ ਗਿਰਤਾ ਭਯਾ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਅਦਭੁਤ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥੧॥ਵਾ ਅੰਬਾਕੋਨਮਹਹੈ।੨।ਵਾ ਢਾਹਨਾਮਕਿਨਾਰੇਕਾ।ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬੇਹੱਦ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਨੀਲੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨੀਲ ਨਾਮ ਸਯਾਮਤਾ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਤਜੁਗ ਮੇ ਸ੍ਵੇਤ ਤ੍ਰੇਤਾ ਮੇ ਰਕ੍ਤ ਦੁਆਪੁਰ ਮੇ ਪੀਤ ਕਲੀਮੇ ਨੀਲਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨੀਲ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਮੇਂ ਸੰਖਯਾ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ। ਇਸਅਰਥ ਮੇ ਅਸੰਖਯ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨੀਲ ਨਾਮ ਕਲੰਕ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਸ

ਕਲੰਕ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਃ ਮੁਝਕੀ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਅਨੀਲੇ ਕਾ ਅਨਿਲਜ ਅਰਥ ਕਰ ਲੇਨਾ ਨਿਲਜਗ੍ਰਿਹ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਨਾਦੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਕੜਾ ਅਨਆਦਿ ਹੈ ਆਦ ਅੰਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਦੀਵ੍ਹਾਨਗੋਯਾ ॥ ਆਂਸੁਬਹ ਨਦੀਦੇਮ ਕਿਓਸ਼ਾਮਨਦਾਰਦ॥ਪੁਨਃ ਅਵਲ ਬਆਖਰ ਨਿਸਬਤੇ ਦਾਰਦ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨਾਦਨਾਮ ਸਬਦ ਕਾ ਹੈ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਯਤੋ ਵਾਚੋ ਨਿਵਰਤੰਤੇ ਅਪ੍ਰਾਪਯ ਮਨਸਸਹਾ। ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਅਨਾਦ ਅੰਨ ਸਰੂਪ ਸਭ ਜੀਵ ਕੀ ਜੀਵਨ ਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੩ ॥ ਅਥਵਾ ਅਦ ਭਖਜਨਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰਾਹਾਰ ਹੈ ਮੁਖਾਦਿ ਇੰਦ੍ਰੈ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਨਾਦ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਛੇਦੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਛੇਦਜ ਹੈ ਵਜਕ੍ਰਿਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ਯਥਾਗੀਤਾਯਾਂ ਨੈਨੰ ਛਿੰਦੰਤਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਨਿ ਨੈਨੰਦਹਤਿ ਪਾਵਕਃ ਨਚੈਨੰ ਕਲੇਦਜੀ ਤਜਾਪੋ ਨ ਸ਼ੋਖਯਤਿ ਮਾਰੁਤਃ॥ਅਰਥ ਇਸ ਆਤਮਾ ਰਿਦਿ ਸਤਕੋ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਕਾਟ ਸਕਤੇ ਪੁਨਃ ॥ਇਸ ਆਤਮਾ ਕੋ ਪਾਵਕ ਨਹੀਂ ਦਗਧ ਕਰਸਕਤਾ ॥ਪੁਨਃ॥ਇਸ ਆਤਮਾਕੋ ਆਪ ਜਲ ਕਲੇਦਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤੇ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਇ

ਸ ਆਤਮਾ ਕੋ ਮਾਰੁਤ ਪਵਨ ਸੋਖ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ॥ ੧ ॥ ਹੇਤੁ ਇਨਕੇ ਨਛੇਦਨਾਦਿ ਕਰਨੇ ਮੇ। ਅਛੇਦਯੋਯ ਮਦਾ-ਹਯੋਯ ਮਕਲੇਦਯੋ ਸ਼ੋਖਯਏਵਚ ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਕਯੋਂ ਨਹੀਂ ਕਾਟ ਤੇ ਹੇਤੁ ਅਛੇਦਯ ਹੈ ਪਾਵਕ ਕਯੋਂ ਨਹੀਂ ਦਗਧ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੇਤੁ ਅਦਾਹਯ ਹੈ ਜਲ ਕਯੋਂ ਨਹੀ ਗਾਲ ਸਕਤੇ ਹੇਤੁ ਅਕ੍ਲੇ ਦਯ ਹੈ ਪਵਨ ਕਯੋਂ ਨਹੀ ਸੋਖਨ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੇਤੁ ਅਸੋਖਯ ਹੈ ਪੁਨਰਹੇਤੁ ਮੈ ਹੇਤੁ ਨਿਤਯਃ ਸਰਬ ਗਤਸਥਾਣੁ ਰਚਲੋਯੰ ਸਨਾਤਨਃ ਅਵਯਕ੍ਤੋਯਮਚਿੰਤੋਯਯ ਮਵਿਕਾਰਯੋਯ ਮੁਚਯਤੇ ॥੩॥ ਨਿਤਯ ਹੈ ਸਰਬਗਤ ਹੈ। ਸਥਿਰਸੁਭਾਵਹੈ ਕਿਸਤੇਕਿ ਅਚਲਅਚਯੁਤ ਹੈ ਇਸਮੈਭੀਹੇਤੁ ਅਵਯਕ੍ਤਹੈਇਸੀਸੇਅਚਿੰਤ ਹੈ।ਇਸੀਸੇ ਅਵਿਕਾਰੀ ਕਹੀਤਾ ਹੈ॥੩॥ ਐਸਾ ਪੂਰਬੋਕਤ ਅ ਨੰਤ ਬਿਸੇਸਣ ਵਿਸਿਸ੍ਟ ਜੋ ਆਤਮਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਛੇਦੇ ਮਹਾਮਾਯੇ ਚੈਤਨਯਸਕ੍ਤਿ ਤੁਝਕੋ ਨਮਸ ਕਾਰ ਹੈ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਗਾਧੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਗਾਧ ਨਾਮ ਥਲਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਗੰਭੀਰਹੈ ਗਹਿਰਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਗਨਾਮ ਜੋ ਨਗਮਨ ਕ ਰੈ ਅਰਥਾਤ ਸਥਾਵਰ ਬ੍ਰਿਖਯ ਪਰਬਤਾਦਿਵੋਜਿਸਕੇ ਆਧੇਯ ਹੋਵੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਉਨਕਾ ਆਸਰਾ ਹੋਵੈ ਸਥਾਵਰੋਪਲਖਯਤ ਚਰ ਭੀ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਤਬਯ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਅਗਹੋਵੈ ਕਯਾ ਅਚੁਯਤ ਹੋਵੈ ਔਰ ਸਭੀ ਉਸਕਾ ਆਧੇਯ ਹੋ

ਵੈ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਜੋਗਯ ਹੋਵੈ ਸਰਬ ਓਰ ਸੇ ਸੋ ਕਹੀਯੇ ਅਗਾਧੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਅਥਵਾ ਅਗ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਗੋਬਰਧਨ ਵਾਕੋ ਜਿਸਨੇ ਧਾਰਾ ਹੋ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਅਗਾਧੇ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਗੋ ਗੋਪ ਗੋਪੀਓਂ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਔਰ ਇੰਦ੍ਰਕਾ ਮਾਨ ਭੰਗ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਔਆਪਕੋ ਪੂਰਨ ਤਮਾਵਤਾਰਤਾ ਕੇ ਦਯੋਤਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਯੇ ਇਸਲਿਏ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਇੰਦ੍ਰਯਾਗ ਭੰਗ ਕਿਯਾ ਗਯਾ ਥਾ ਗੋਪੋਸੇ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਅਗ ਸਬਦ ਕਰਮੰਦਰਾਚਲ ਕੌਂ ਜਬ ਦੇਵਤਾ ਔ ਦੈਤ ਬਲੀ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਲੇਚਲੇ ਥੇ ਖਸ੍ਰੂਮਨ੍ਵੰਤਰਮੇ ਤਬ ਗਿਰ ਪੜਾ ਬਹੁਤੋਂ ਕੇ ਅੰਗ ਚੂਰਣ ਭਏ ਉਸ ਵਕਤ ਸਭ ਮਿਲਕਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਤਬ ਝਟਤਿਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕਰ ਜੈਸੇ ਗੁਇਕਾ ਗੇੜਾ ਉਠਾਇ ਲੇਵੈ ਕੋਊ ਬਾਲਕ ਤੈਸੇ ਉਠਾਕਰ ਗਰੁੜ ਪੈ ਧਰ ਕਰ ਖੀਰ ਸਾਗਰ ਪੈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਯਾ ਪੁਨਾ ਜਬ ਮਥਨ ਕਾਲਮੇ ਅਧਾ ਕੋ ਚਲਾ ਤਬ ਪੁਨਾ ਪ੍ਰਾਰਥਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਲਾਖ ਜੋਜਨ ਕਛਪ ਕੇ ਪੀਠਪੈ ਧਾਰਨ ਕੀਆ ਸੋਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕਾਲ ਮੇ ਖਸ੍ਰੂਮੇਮਨ੍ਵੰਤਰ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਹੈਂ ਉਨਕੀ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਪੂਰਬਕ ਐਸੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਉਚਾਰਨ ਕੀਆ ਇਸੀ ਤੇ ਨਮਹ ਤਿਸਕੋ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਚਿਛਿਕ੍ਰਿਕੋ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਗੀਜੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਰਇਸੀਮੰਦਰਾਚਲਾਦਿਕੋਧਾਰਨਕਰਨਕਰਹੀਜਯਕਰਤਾ

ਹੋਵੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਅਗੰ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੇ ਬ੍ਰਿਖਜ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪੈਦਾ ਜਿਸਤੇ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਰੰਜ ਨਾਮ ਸਿਰ ਰੋਗਾਦਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਯਥਾ ਭੈਰਉ ਮਹਲਾ ੫ ਜੋ ਜੋ ਦੀਸੈ ਸੋ ਸੋ ਰੋਗੀ। ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰ ਜੋਗੀ॥ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਅਥਵਾ ਅਗੰ ਕਰਕੇ ਦੁਰਗਮਲੇਨਾ ਹਿਰੰਨਜ ਕਸਪੂ ਰਾਵਨਾਦਿ ਵਾਕੋ ਜੋ ਜਯ ਕਰੈ ਸੋ ਅਰੰਜ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ॥

ਮੂਲ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੰਜੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਭੰ ਸਬਦ ਕਰ ਦੀਪਤੀ ਨਭੰ ਅਭੰ ਅਰਥਾਤ ਅੰਧਕਾਰ ਤਦੋਪਲਖਜਤ ਅਗਜ਼ਾਨ ਗਜ਼ਾਨਰੂਪਕਰ ਵਾਕੋ ਜੋ ਜਯ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਅਭੰਜ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ॥ ੧॥

ਮੂਲ॥ ਨਮਸਤੰ ਉਦਾਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਉਦਾਰ ਸਬਦ ਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਰ ਔਦਾਤਵਜ਼ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਮਾਣ॥ ਬਿਲਾਵਲ ਕਬੀਰ ਜੀਉ। ਦਰਮਾਦੇ ਠਾਢੇ ਦਰਬਾਰ ॥ ਤੁਝ ਬਿਨ ਸੁਰਤ ਕਰੈ ਕੋ ਮੇਰੀ ਦਰਸਨ ਦੀਜੈ ਖੋਲ ਕਿਵਾਰ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਤੁਮ ਧਨ ਧਨੀ ਉਦਾਰ ਤਿਆਗੀ ਸ੍ਰਵਨਨਿ ਸੁਨਿਅਤ ਸੁਜਸ ਤੁਹਾਰ॥ ੧ ॥ ਮਾਗਹੁ ਕਾਹਿ ਰੰਕ ਸਭ ਦੇਖਉ ਤੁਝਹੀਤੇ ਮੇਰੋ ਨਿਸਤਾਰ॥ ੧॥ ਜੈ ਦੇਵ ਨਾਮਾ ਬਿਪ ਸੁਦਾਮਾ ਤਿਨਕਉ ਕਿਰਪਾ ਭਈ ਹੈ ਅਪਾਰ। ਕਹ ਕਬੀਰ ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਦਾਤੇ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਦੇਤ ਨ ਬਾਰ॥ ੨

॥ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਖਜ਼ ਕੋਈ ਏਕ ਪ-
ਦਾਰਥ ਦਾਤਾ ਹੈ ਕੋਊ ਦੋਕਾ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਕਾ ਦਾਤਾ ਔਰ
ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੇਮ ੨ ਗਜ਼ਾਨ ੩ ਜਨਮ ੪ ਨਾਮ ਚਾਰ ਏਹ ਪ
ਦਾਰਥ ਤਿਨਕਾ ਦਾਤਾ ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਚੀਥ ਜੀਮੇ ਸਬ ਗੁਣ ਕਿ
ਸਹੀ ਨਾਹਿ ਹਰਿ ਪੂਰ ਭੰਡਾਰਿਐ ॥ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋ ਮੇ ਦਾ
ਤ੍ਰਿਤ੍ਵਗੌਣ ਹੈ ਮੁਖਜ਼ ਉਦਾਰ ਯਹੀ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ
ਮੇ ਵਡਾ ਦਾਤਾ ਤਿਲ ਨ ਤਮਾਇ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਤੇਰੈ ਦਾਨੈ ਕੀ ਮ
ਤ ਨਾ ਪਾਵੈ ਤਿਸੁ ਦਾਤੇ ਕਵਨ ਸੁਮਾਰ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਜੇ ਵਡ ਆ
ਪ ਤੇਵਡ ਤੇਰੀ ਦਾਤ। ਕਿਸੀਕ ਰਾਜਾ ਸੇ ਕੋਊਕ ਸਾਧੂ ਨੇ
ਚੀਨੀ ਕੀ ਚੁਟਕੀ ਮਾਗੀ ਥੀ ਕਿ ਹਮਾਰੇ ਪੇਟ ਮੈ ਪੀੜਾ ਹੈ ਤੋ
ਰਾਜਾ ਨੇ ਕਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਅਮਕੇਰੋਜ਼ਸ਼ੁਤਰੋਂ ਕੀ ਕਤਾਰ ਆਈ
ਹੈ ਵੋਹ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਮਿਲ ਜਾਇ। ਵਾਨੇ ਕਹਾ ਕਤਾਰ ਕੋ ਹਮ
ਕਯਾ ਕਰੈਂਗੇ ਤਲੀ ਭਰ ਹਮਾਰੇ ਕੋ ਚਾਹਿਯੇ ॥ ਰਾਜਾ ਨੇ
ਕਹਾ ਆਪਕੋ ਤੋ ਏਤੀ ਹੀ ਚਾਹਿਯੇ ਪਰੰਤੂ ਮੁਝਕੋ ਲੋਕ ਕ-
ਹੈਂਗੇ ਜੋ ਰਾਜਾ ਨੇ ਤਲੀ ਭਰ ਚੀਨੀ ਦਾਨ ਕਰੀ ਹੈ ਪੁਨਾ ਏ
ਕ ਰੋਜ ਫਰੀਦ ਕੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਰੋਜ਼ਾ ਰਾਖਾ ਹੂਆ ਥਾ ॥ ਕਹਾ
ਕਿ ਬੱਚਾ ਮੁਝਕੋ ਰੋਜ਼ਾ ਖੋਲਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਏਕ ਪਾਊ ਭਰਘੀ
ਉ ਪਾਉਭਰ ਚੀਨੀ ਪਹੁਚਾਈਓ ॥ ਤੋ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ
ਅਛਾ ਮਾਤਾ ਖੁਦਾਇ ਕੋ ਯਾਦ ਕਰੋ ਵੋਹੀ ਦਾਤਾ ਹੈ ਤੋ ਫਰੀ
ਦ ਜੀ ਤੋ ਕਹੀ ਜੰਗਲ ਮੇ ਪੜੇ ਰਹੇ ਔਰ ਸਾਮ ਵਕਤ ਏਕ
ਕੁੱਪਾ ਘੀ ਕਾ ਔ ਏਕ ਗੂਨ ਚੀਨੀ ਕੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਪਰ ਦੇਖੀ

ਮਾਤਾ ਨੇ ਪੜੀ ਹੂਈ ਪਰ ਜਾਨਾ ਕਿਸੀ ਕੀ ਹੋਰਗੀ॥ਜਬ ਫਰੀ
ਦ ਜੀ ਆਏ ਤਬ ਕਹਾ ਕਿ ਬੱਚਾ ਮੈਨੇ ਰੋਜਾ ਨਹੀ ਖੋਲਾ॥
ਤਬ ਫਰੀਦ ਜੀਨੇ ਕਹਾ ਏ ਜੋ ਘੀ ਔ ਚੀਨੀ ਪੜੀ ਹੈ ਮਾਤਾ
ਨੇ ਕਹਾ ਏ ਤੋ ਬਹੁਤ ਹੈ॥ ਤਬ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਖੁਦਾ
ਕਾ ਏਤਾ ਬਡਾ ਹੀ ਪਾਉ ਹੈ॥ ਪੁਨਾ॥ ਦੋਃ॥ ਜੋ ਸੰਪਤਿ ਸ਼ਿ
ਵਰਾਵਨਹਿ ਦੀਨ ਦੀਏ ਦਸ ਮਾਥ॥ ਸੋ ਸੰਪਤਾ ਬਿਭੀਖਨੈ
ਸਕੁਚ ਦੀਨ ਰਘੁਨਾਥ॥ ੧॥ ਪੁਨਾ॥ ਐਸੇ ਦੀਨ ਲੰਕਾ ਜੈ
ਸੇ ਦੀਜੈ ਏਕ ਟੰਕਾ ਹੈ॥ ਪੁਨਾ॥ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ
ਵਾਰ ਕੀ ਪਉੜੀ॥ ਬਿਪਸੁਦਾਮਾ ਦਾਲਦੀ ਬਾਲਸਖਾਈਮਿ
ਤ੍ਰ ਸਦਾਏ॥ ਲਾਗੂ ਹੋਈ ਬ੍ਰਾਹਮਨੀ ਮਿਲਜਗ ਦੀਸ ਦਲਿ
ਦ੍ਰ ਗਵਾਏ॥ ਚਲਿਆ ਗਿਨਦਾ ਗਟੀਆ ਕਿਉਕਰ ਜਾਈ
ਐ ਕਵਨ ਮਿਲਾਏ॥ ਪਹੁਤਾ ਨਗਰ ਦੁਆਰਕਾ ਸਿੰਘ ਦੁ
ਆਰਖਲੋਤਾ ਜਾਏ॥ ਦੂਰੋ ਦੇਖ ਡੰਡਉਤਕਰ ਛਡ ਸਿੰਘਾਸ
ਨ ਹਰਿ ਜੀ ਆਏ॥ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਪਰਦਖਣਾ ਪੈਰੀ ਪੈਕੈ ਲੈ
ਗਲ ਲਾਏ॥ ਚਰਨੋਦਕ ਲੈ ਪੈਰ ਧੋਇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਊਪਰ
ਬੈਠਾਏ॥ ਪੁਛੇ ਕੁਸ਼ਲ ਪਿਆਰ ਕਰ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕਥਾਸੁ
ਣਾਏ॥ ਲੈ ਕੈ ਤੰਦੁਲ ਚਬਿਓ ਨ ਬਿਦਾ ਕਰੇ ਅਗੇ ਪਹੁਚਾ
ਏ॥ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਸਕੁਚ ਪਠਾਏ॥ ਸਕੁਚ ਕਰ ਨਾਕਸਿ
ਕੋਰ ਕਰ ਜੁ ਮੈਨੇ ਕਯਾ ਦਿਆ ਹੈ॥ ਤਥਾ ਕਬਿੱਤ॥ ਆਏ
ਜੁਰ ਜਾਚਬੇ ਕੋ ਜਾਚਕ ਜਹਾਂਲੌ ਰਹੇ ਏਹੋ ਕਬ ਰਘੁਨਾਥ
ਆਜ ਤੀਨੋ ਥਰਮੇ॥ ਏ ਤੋ ਦਾਨ ਮਾਂਨ ਤਿਨੈ ਭੂਪ ਦਸਰਥ

ਢੀਨੋ ਦੇਤ ਨ ਦਿਖਾਈ ਕੋਈਸੌਜ ਕਾਹੂ ਘਰ ਮੇ॥ ਬਸਨ ਕੇ ਨਾਤੇ ਏਕ ਬਾਸ ਪਾਸ ਕੋਸਿਲਾਕੇ ਭੂਖਨ ਕੇ ਨਾਤੇ ਨਥਨਾਕ ਛੱਲਾ ਕਰ ਮੇ॥ ਘੋਰੇ ਹਾਥੀ ਚਿਤ੍ਰ ਕੇ ਰਹੇ ਚਿਤ੍ਰ ਸਾਰੀ ਮਾਝ ਰਾਮ ਕੇ ਜਨਮ ਰਹਜੋ ਦਾਮ ਦਫਤਰ ਮੇ॥ ੧ ॥ ਅਪਰ ਦੇਵ ਤਾ ਵਜਾਪਾਰੀ ਹੈ॥ ਯਰਜ਼ ਸੇਵਾ ਕਰਾਕਰ ਦੇਤੇ ਹੈ ਵੋ ਭੀ ਨਾ ਸੀ ਪਦਾਰਥ ਆਪ ਭੀ ਨਾਸੀ ਹੈ॥ ਅਪਰ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਮਾਣ॥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈਂ ਮੁਝਕੀ ਕਿਤਨੀਕ ਬੁਧਿ ਸਕਤਿ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿਸ ਕੋ॥ ਜੋ ਐਸੇ ਉਦਾਰ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਪਾਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਪਾਰੇ ਕਥਾ ਪਾਰਾਵਾਰ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਅੰਤ ਨਹੀ ਦੇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਰ ਨਹੀ ਜਿਸਕਾ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਅਪ ਨਾਮ ਜਲੋਂ ਕਾ ਹੈ ਆਰਾ ਸ਼ਬਦ ਸਸਤ੍ਰ ਬਿ ਸੇਖ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਤਤ ਤੁਲਜਵਰਾਹਾਵਤਾਰ ਕਾ ਖਤੁਰ ਤਿ ਸਕਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਉਧਾਰਕਾਲ ਮੇ ਖਤੁਰੇ ਕਰ ਅਪ ਨਾਮ ਜ ਲੋ ਕੋ ਵਿਦੀਰਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਤਿਸਕਰ ਕਹੀਏ ਅਪਾਰਤਾ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੮ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਲਮਲਪ੍ਰ ਧੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸਤ੍ਰ ਰਾਜੇ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾ ਤੇ ਦ੍ਵਤੀਯ ਛੰਦ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਕਾ ਯਾਂ ਪਰ ਮ ਭਕਤਿ ਵੈਰਾਗ ਵਿਗਜਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਯੇ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਣੰ ਨਾਮ ਸਪਤਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੭ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਸੁਏਕੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸੁ ਏਕੈ ਏਕ ਕੇ ਤਾਂਈ॥ ਏਕ ਉਸਕੋ ਕ ਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਰ ਹਿਤਹੋਵੇਸਜਾਤੀਯਵੋ ਕਿ ਜੈਸੇ ਪਸੂਕੇ ਪਾਸਪਸੂ ਹੋਵੈ॥ਪੁਰਖ ਪਾਸ ਪੁਰਖ ਵਿਜਾਤੀਯਵੋ ਕਿ ਜੈਸੇ ਪੁਰਖਪਸੂ ਬ੍ਰਿ ਖ ਪਖਾਨ॥ ਸ੍ਵਗਤ ਵੋ ਜੈਸੇ ਸਰੀਰਗਤ ਹਸਤ ਚਰਨਾਦਿਕ ਬ੍ਰਿਖਗ੍ਯਤਿ ਸਾਖਪਤ੍ਰ ਪੁਸਪਾਦਿਕ॥ ਦਾਰਸ੍ਟਾਂਤ॥ ਮੇ ਸਜਾਂ ਤੀਯ ਜੈਸੇ ਚੈਤਨ੍ਯ ਜੀਵਔਰ ਪਰਮਾਤਮਾਸੇ ਯੇ ਭੇਦਬਨਤਾ ਨਹੀ ਕ੍ਯੋਕਿ ਜੀਵ ਈਸੂਰ ਕਾ ਅਤ੍ਯੰਤ ਅਭੇਦ ਹੋਨੇ ਕਰ ॥ ਜਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਹਰਿਹਰਿਜਨ ਦੁਊ ਏਕ ਹੈ ਬਿਬ ਬਿਚਾਰ ਕਿਛ ਨਾਹਿ॥ ਜਲਤੇ ਉਪਜ ਤਰੰਗ ਜ੍ਯੋ ਜਲ ਹੀ ਬਿਖੈ ਸਮਾਹਿ॥ ੧ ॥ ਸਿੰਧਬਿੰਧਵਤ ਜਲਜਲਕਾਅਈਕ੍ਯ ਹੈ ਇਸਮੇ ਕੁਛ ਬਿਬਾਦ ਨਹੀ ਔ ਵਿਜਾਤੀਯ ਯਹ ਜੋ ਜੜ ਪ੍ਰਪੰਚ ਔ ਚੈਤਨ੍ਯ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸੋ ਯਹ ਭੀ ਨਹੀ ਬਨਤਾ ਕਿ ਯੋਕਿ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੋ ਅਤ੍ਯੰਤ ਅਸਤ ਹੋਨੇ ਸੇ ਰਜੂ ਸਰਪ ਵਤ ਸੁਕ੍ਤਿਕਾ ਮੇ ਰਜਤ ਵਤ ਤ੍ਰੈਕਾਲਾਭਾਵ ਹੋਨੇ ਸੇ ਔ ਸ੍ਵਗਤ ਜੈਸੇ ਕਰਚਰਨਾਦਿ ਵਤ ਨਹੀ ਹੈ ਨਿਰਾਵਯਵ ਹੋਨੇ ਕਰਏਕ ਰਸ ਹੋਨੇ ਤੇ ਏਕ ਮੇਵਾਦੁਤੀਯੰਬ੍ਰਹਮ ॥ ਏਕ ਕ੍ਰਿਸਨੰ ਸਰਬ ਦੇਵਾ ਸੁ ਪਦ ਪੂਰਤੀ ਅਰਥਕ ਹੈ ॥ ੧ ॥ਵਾ॥ ਸੁਸੁਸ੍ਰਕਾ ਵਾ ਚਕ ਹੈ ਕ੍ਰਿਯਾ ਵਿ ਸ਼ੇਖਨ ਜਾਨ ਲੀਜੈ ਸੁਮ੍ਟੂਜੋ ਹੋਵੈਏਕਸੋ

ਕਹੀਏ ਸੁ ਏਕੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੨॥ ਵਾ॥ ਸੂ ਨਾਮ ਤੋਰ ਕੀ ਭਾਖਾ ਮੇ ਜਲਕਾ ਹੈ ਪਾਣੀ ਪੀਵੈਗਾ ਐਸਾ ਬੂਝਨਾ ਹੋਇ ਕਿਸੀ ਸੇ ਤੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੂਇਚਾਮੇਜ਼ ਕਯਾ ਪਾਣੀ ਪੀਵੈਗਾ॥ ਅਰਥ ਕਿ ਜੈਸੇ ਜਲ ਮੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾਸੂਰਜ ਕਾ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਏਕ ਹੀ ਅਨੇਕ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਵਾਕ੍ਯ ਥੇ॥ ਹਭਸਮਾਣੀ ਜੋਤ ਜਿਉ ਜਲਘਟਾਊ ਚੰਦ੍ਰਮਾ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਥੀਆ ਆਪ ਨਾਨਕ ਮਸਤਕ ਲਿਖਿਆ॥ ੨॥ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਮੇ ਤੋ ਏਕ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਜਲਕੇ ਪਾਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਰਖ ਦੀਜੇ ਜਿਤਿ ਘੜੇ ਹੋਵੈਗੇ ਤਿਤਨੇ ਹੀ ਪ੍ਰਤਿ ਬਿੰਬ ਹੋਇਗੇ ਐਸੇ ਹੀ ਏਕ ਜੀਵਵਾਦਪ੍ਰਤਿਪਾਦਕਮੰਤ੍ਰ ਹੈ॥ ਏਕ ਏਵਹਿ ਭੂਤਾਤਮਾ ਭੂਤੇ ਭੂਤੇ ਵਿਵਸਿਥਤਃ ਏਕਧਾਬਹੁਧਾਚੈਵ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯਤੇ ਜਲ ਚੰਦ੍ਰ ਵਤ। ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੨॥ ਅਥਵਾ ਸੁਏਕੈ ਸੁ ਅਵਯਸੁਸਟੂ ਅਰਥ ਮੇ ਹੈ ਸਗੁਣਰੂਪ ਮੈ ਸੁਕਯਾ ਸੁੰਦਰ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਔ ਜਹਾਂਜਹਾਂ ਸੌਂਦਰਯਤਾ ਹੈ ਈਹਾਂ ਸੇ ਹੀ ਗਈ ਹੈ॥ ਤਥਾਹਿ॥ ਭਗਵਤੀ ਪਠ ਮੇ ਅਰਥ ਕਰੀਏ॥ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਵਾਕ੍ਯ ਥੇ ਉਕਤ ਬਿਲਾਸੇ॥ ਸੁੰਭ ਪ੍ਰਤ ਦੂਤ ਬਾਕ੍ਯ॥ ਕਬਿਤ॥ ਮੀਨ ਮੁਰਝਾਨੇ ਕੰਜ ਖੰਜਨ ਖਿਸਾਨੇ ਅਲਿ ਫਿਰਤ ਦਿਵਾਨੇ ਬਨ ਡੋਲੈ ਜਿਤਤਿਤਹੀ॥ ਕੀਰ ਔ ਕਪੋਤ ਬਿੰਬ ਕੋਕਲਾ ਕਲਾਪੀ ਬਨ ਲੂਟੇ ਫੂਟੇ ਫਿਰੇਂਮਨ ਚੈਨ ਹੂੰਨ ਕਿਤਹੀ॥ ਦਾਰਮਦਰਕਗਯੋ ਪੇਖ ਦਸਨਨ ਪਾਂਤਿਰੂਪਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਾਂਤਿ ਜਗ ਫੈਲਰਹੀ ਸਿਤਹੀ॥ ਐਸੀ ਗੁਨ ਸਾਗਰ

ਉਜਾਗਰ ਸੁਨਾਗਰ ਹੈ ਲੀਨੋ ਮਨ ਮੇਰੋ ਹਰਿ ਨੈਨ ਕੋਰ ਛਿ
ਤ ਹੀ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਰਾਧਿਕਾ ਪਖਤਮੇ ਯਥਾ ਹਰੀ ਕਬਿ
ਕ੍ਰਿਤ ਕਬਿ ਬਲੱਭੇਗ੍ਰੰਥ ਮੇ ॥ਕਬਿੱਤ ॥ ਆਨੰਦ ਕੋ ਕੰਦ ਬ੍ਰਿ
ਖਭਾਨਜਾ ਕੋ ਮੁਖਚੰਦ ਲੀਲਾਹੀ ਤੇ ਮੋਹਨ ਕੇ ਮਾਨਸ ਕੋ ਚੋ
ਰੈ ਹੈ ॥ ਦੂਜੋ ਤੈਸੋ ਰਚਿਬੇਕੋ ਚਾਹਤ ਬਿਰੰਚ ਨਿਤ ਸਸਿ ਕੋ
ਬਨਾਵੈ ਅਜੋ ਮਨਕੋ ਨ ਹੋਰੈ ਹੈ ॥ ਫੇਰਤ ਹੈ ਸਾਨ ਆਸਮਾਨ
ਪੈ ਧਰਾਇ ਫੇਰਪਾਨਿਪ ਚਢਾਬੇਕੋ ਬਾਰਿਧ ਮੈ ਬੋਰੈ ਹੈ ॥ ਰਾ
ਧਿਕਾ ਕੇ ਮੁਖਕੇ ਸਮਾਨ ਨ ਬਿਲੋਕੈ ਬਿਧ ਟੂਕ ਟੂਕ ਤੋਰੈ
ਪੁਨ ਟੂਕਟੂਕ ਜੋਰੈ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਦੇਹ ਦਹੀ ਸੁਗਈ
ਸਠ ਹਾਟਕ ਹਾਰਪਰਜ਼ੋ ਉਪਮਾਨਹਿ ਪਾਈ ॥ ਚੰਦ ਅਨੇਕ
ਕੀਏ ਪਰਪੰਚ ਘਟੈ ਔ ਬਢੈ ਪੈ ਕਲੰਕ ਨ ਜਾਈ ॥ ਕਾਠਹੂ
ਕੋ ਜੈਸੇ ਕਾਟਤ ਕੀਟਰਕਾਰ ਮਕਾਰ ਕੀ ਰੇਖ ਬਨਾਈ ॥
ਰਾਧਾ ਜੈਸੀ ਕੋਊ ਔਰ ਰਚੈ ਤੋ ਬਦੋਂ ਚਤੁਰਾਨਨ ਕੀ ਚਤੁਰਾ
ਈ ॥ ੨ ॥ ਜੈਸੇ ਚਨਕਾਦਿਜੋ ਮਧਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਖਾਂਡਕੀ ਮਾ
ਧੁਰਯਤਾ ਕਰ ਔਰ ਕਿਸੀ ਮੇ ਮਾਧੁਰਯਤਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀ ਸੋ
ਤਿਸ ਭਗਵਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਨੇਕੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਇਸ ਪਦ ਮੇ ਭੀ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟਾਂਤ ਜਾਨ ਲੇਨੇ ਉਪਾਧੀਕਰ
ਅਨੇਕ ਹੈ ਵਸ੍ਤੁਗਤਜਾ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਏਕ ਹੀ ਕਨਕ ਕ
ਟਕ ਕੁੰਡਲ ਕਰੀਟ ਕਟੀ ਸੂਤ੍ਰਾਦਿਕ ਭਾਵਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਪ

ਜੰਤੂ ਆਪਨੇ ਪੂਰਬ ਰੂਪ ਕੋ ਨ ਤ੍ਯਾਗਤਾ ਹੂਆ ਜੈਸੇ ਏਕ
ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨਾਯਸ ਸੂਚੀ ਸੇ ਲੇਕਰ ਕਟਾਹਾਦਿਅਨੰਤ ਭੇਦ ਕੋਪ੍ਰਾ
ਪਤ ਹੈ ਪੂਰਬ ਰੂਪ ਕੋ ਨ ਤ੍ਯਾਗਤਾ ਹੂਆ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰਤਿਃ॥ਵਾ
ਚਾਰੰਭਣੰ ਵਿਕਾਰੋ ਨਾਮਧੇਯੰ ਮ੍ਰਿਤਕੇਤ੍ਯੇਵਸਤ੍ਯੰ ॥ ਜੈਸੇ ਏ
ਕਹੀ ਰਸ ਘਟੀਯੰਤ੍ਰਕ ਰੋਧ੍ਰਿਤ ਹੂਆ ਹੂਆ ਕੂਲ੍ਹ ਦੁਆਰਾ
ਮਧੁਰਤਿਕ੍ਰਕਟੁ ਅਮਲ ਕਖ਼ਾਯ ਲਵਣਾਦਿ ਉਪਾਧਿ ਵਸ
ਤੇ ਅਨੰਤਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਜੋ ਏਕਹੀ ਅਨੰ
ਤਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੈ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ॥੧॥ਵਾ ਨਮਸਤੰਅਨੇਕੈ
ਨਮਹ ਤਿਸਕੋ ਹੋਵੈ ਜੋ ਅ ਸਬਦਕਰ ਬਾਸਦੇਵ ਵਾਸਦੇਵ
ਕਿਆ ਵਸੁ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਬਾਚ੍ਯ ਜੇ ਪਦ ਹੈਂ ਚਾਰੋਂ ਅੰਤਹਕਰ
ਣ ਅਸ੍ਰ ਦੇਵਤਾ ਬਿਸੇਖਗਨ ਦੇਵਤਾਕਹਲਾਤੇ ਹੈ ਪੁਨਾ ਬਨ
ਭਾਐ ਧਨ ਧਨ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਲੱਖਮੀ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਜ਼ਾ ਜੋ ਵ
ਸਤੁ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਬਾਚ੍ਯ ਹੈ ਉਸਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਹੋਵੈ।ਵਾ ਕ੍ਰੀ
ਡਾ ਕਰਾਵੈ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੋਕਰ ਅਥਵਾ ਵਸੁ ਸ਼ਬਦ ਬਾਚ੍ਯ ਜਿਸ
ਕੀ ਸਤੁਤੀ ਕਰੈਂ ਸੋ ਕਹੀਏ ਵਾਸ਼ਦੇਵ ਔਰ ਨਾ ਨਾਮ ਪੁਰਖ
ਕਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਬਾਵਨਅਖਰੀ ਮੇ॥ ਵਾਸਦੇਵ ਸਰਬਤ ਮੈ
ਊਨਨ ਕਤਹੂਠਾਇ ॥ ਰਮਣਸੀਲ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਹੈ ਔਰ ਪੁਰ
ਖ਼ਾ ਹੈ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵਜ਼ਾਬ੍ਰਿਤਿ ਲੀਏ ਪੁਰਪੁਰਸ਼ੈਨਾਤ ਪੂਰਨਾਤ
ਵਾ ਪੁਰਖਃ ਔਰ ਏਕ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਅਨੇਕ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਵਜ਼ਾ
ਖਿਯਾ ਕਰਨੀ ਐਸਾ ਜੋ ਅਨੇਕ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹਹੈ॥੨॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੂਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਭੂਤ ਹੈ ਪਾਂਚਭੌਤਿਕ ਵਜੂਕ੍ਰਿ ਨਹੀਂ ਜਿਸਕੀ ਵਿਸਨੁ ਸਹਸ੍ਰ ਨਾਮ ਭਾਸ਼ਜਾਦਿ ਕੋ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰੋਂ ਕੀ ਭੂਤ ਰਚਿਤ ਵਜੂਕ੍ਰਿ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਕ੍ਤੋਂਕੇ ਉਧਾਰ ਲਿਏ ਉਨ ਕੀ ਇਛਾਨੁਸਾਰ ਜੋ ਸਤਚਿਤ ਅਨੰਦ ਵਸਤੂ ਹੈ ਵਹੀ ਐਕਜੂ ਰੂਪਹੋਕਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਜੀਨੇ ਅਰਜੁਨ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਮੁਝਕੀ ਮੂਰਤ ਪਾਂਚ ਭੌਤਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਝਕੋ ਨਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੀ ਨਿਭਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸ੍ਰ ਸਮ ਬਿਵਹਾਰ ਖਾਨ ਪਾਂਨਾਦਿ ਦੇਖਕਰ ਤੋਲਸਟਕਾ ਲਯਾ ਉ ਲਿਯਾਯਾ ਕਹਾ ਫੇਰ ਫੇਰੀ ਤੋ ਅਕਾਸਵਤ ਨਿਕਸ ਗਈ ਅਟਕੀ ਨਾ ਤਬ ਅਰਜੁਨ ਅਸਚਰਜ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕਰ ਦੰਡਵਤ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰੀ ਔਰ ਪੂਰਬ ਅਪਰਾਧ ਖਿਮਾਪਨ ਕਰਾਏ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਜਬ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵਜੀ ਇਸ ਲੋਗਕੋ ਤ੍ਰਿਜਾਗ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰੀ ਡੇਰੇਸਾਹਬ ਜੀ ਤਬ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਔਰ ਮੁਸਲਮਾਨਲੋਕਝਗੜਾਕਰਤੇਭਏਹਿੰਦੂਕਹੈਂਕਿਹਮਾਰੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈਂ ਹਮਦੇਹਕਾਦਾਹਕਰੈਂਗੇ ਔਰਯਵਨਲੋਕ ਕਹੈਂਕਿਹਮਾਰੇਪੀਰਪੀਰਾਨਥੇ ਹਮਦਫਨਕਰੈਂਗੇਔਦਰਗਾਹ ਬਨਾਵੈਂਗੇ॥ਤਬ ਅਕਾਸ ਬਾਨੀ ਭਈਝਗੜੋਮਤਚਾਦਰਹੀਹੈ ਇਹਾਂ ਪੜੀਆਧੀ ਤੁਮਲੇਵੋਆਧੀ ਵੋਹ ਲੇਵੈਚਾਦਰਹੀਆਧੀ ਆਧੀ ਲੇਕਰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਤੇ ਭਏ। ਜੋ ਭੌਤਕ ਹੋਤਾ ਤੋ ਕੁਛ ਨਿ-

ਕਸਤਾ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰਗੁਨ ਪਰਿਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਕੌ ਨਮਸ ਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਭੂਤ ਅਸਚਰਜ ਰੂਪ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ਅਥਵਾ ਅਭੂਤ ਜੋ ਅਜਨਮ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ਹੈ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਜੂਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਤਿਸ ਅਜੂਪ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈ ॥੧॥ ਅਜਬ੍ਰਹਮਾ ਵਾ ਅਜਾ ਮਾਯਾ ਇਨਕੇ ਜੋਊਪੇ ਊਪਰ ਹੋਵੇ ਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਟ ਹੋਵੇ ਵਾ ਅਜੂ ਪੇ ਜੂਪ ਨਾਮ ਜੂਏਕਾਤਾਸੋ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰਛਲ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਨਿਰਛਲ ਹੈ ਉਨਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਅਜੂਪੇ ਅਜਾ ਊਪੇ ਕਯਾ ਮਾਯਾ ਕੋ ਪਾਨ ਕ ਰਨੇ ਹਾਰਾ ਹੈ ਊਕਾ ਅਪਿ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥੩ ॥ ਅਥਵਾ ਅਜੂਪੇ ਅਜ ਕਯਾ ਜਨਮ ਜਰਾਆਦਿਕ ਸੇ ਰਹਿ ਤ ਹੋਨਾ ਯਹੀ ਹੈ ਊਪ ਉਪਮਾ ਜਿਸਕੀ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੪

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਕਰਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨ੍ਰਿਕਰਮੇ ਅਕਰਮ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਅਕਰਮ ਕਯਾ ਅ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੋਗ ਸਾਸਤ੍ਰ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਕਰ ਸਾਦਿਕ ਸੰਬੰਧ ਸੇ ਰਹਿਤ ਪੁਰਖ ਬਿਸੇਖ ਈਸ੍ਵਰ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਮੇ ਜਿਨਇਹ ਲਿਖੇ ਤਿਸਸਿਰਨਾਹਿ । ਜਿਵ ਫੁ ਰਮਾਏ ਤਿਵ ਤਿਵ ਪਾਹੁ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਨਿਰਕਰਮ ਕਯਾ ਕਰਮੋ ਕਰ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਈਤਾ ॥ ਕਿੰਤੂ ਗਜ਼ਾਨ ਕਰ ਪਾਈਤਾ ਹੈਂ ਮੀਮਾਸਾਕਾਮਤ ਹੈ ਜੋ ਕਰਮੋ ਕਰ ਹੀ ਮੋਖਸ਼ ਹੈ ਇੱਸਕਾਂ

ਤ ਭਗਵਦਗੀਤਾਕਾ ਦੇਤੇਹੈਂ ॥ਕਰਮਣੈਵਹਿ ਸੰਸਿਧਿੰ ਮਾਸਿਤ
ਤਾ ਜਨਕਾਦਯਾ ਜਨਕਾਦਿ ਯ ਗਾਦਿ ਕਰਮ ਕਰਿਹੀ ਮੋਖਯ
ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ ਹੈਂ ਸਿਧਿ ਸ਼ਬਦਕਾ ਅਰਥ ਇਹਾਂ ਭਗਵਤ
ਭਾਸ਼ਯਕਾਰ ਔਰਸ਼੍ਰੀਮਧਸੂਦਨ ਸ੍ਵਾਮੀ ਜੀਨੇ ਅੰਤਹਕਰਣਕੀ
ਸ਼ੁਧੀ ਪਰਲਗਾਯਾ ਹੈ ਕਰਮ ਕਰ ਅੰਤਃ ਕਰਣ ਕੀ ਸ਼ੁਧੀ
ਔਰ ਵੈਰਾਗਾਦਿਕ ਕਰਮ ਕਰ ਚਤੁਸ੍ਯ ਸਾਧਨਦ੍ਵਾਰਾ ਗਯਾ
ਨ ਤਿਸਸੇ ਅਨੰਤਰ ਮੋਖਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਯੋਂਕਿ ਕਰਮ ਅਭਿਮਾ
ਨ ਕਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਛਿੰਨਾਭਿਮਾਨ ਹੋਵੈ ਕਿਮੈਂ ਖਤ੍ਰੀ ਹੋਂ
ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੋਂ ਕਿ ਵੈਸ਼ਯ ਹੋਂ ਕਰਮ ਕਾਧਿਕਾਰ ਮੁਝਕੋ ਹੈ ਔ
ਰ ਵੇਦ ਕਰਮ ਕਰ ਸ੍ਵਰਗ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਹਤਾ ਹੈ ਤਥਾਚ
ਅਖ਼ਯਯੰ ਹਵੈਚਾਤੁਰਮਾਸ ਯਾਜੀਨਾਂ ਸੁਕ੍ਰਿਤੰ ਭਵਤਿ ॥ਪੁਨਹ
ਦਰਸ ਪੌਰਨਮਾਸਾ ਭਯਾਂ ਸ੍ਵਰਗ ਕਾਮੋਯਜੇਤ ਪੁਨਃ ਬ੍ਰਹਸਪ
ਤਿ ਸਵਯੇਨ ਬ੍ਰਹਮਣੋ ਯਜੇਤ। ਇਤਯਾਦਿਕ ਅਨੰਤ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈਂ
ਸੋ ਇਨ ਮੰਤ੍ਰਉ ਕਾ ਆਸ਼ੈਨ ਸਮੁਝ ਕਰ ਕਰਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।
ਦੇਹ ਅਭਮਾਨ ਪੂਰਬਕ ਔਰ ਗਯਾਨ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਕੋ ਨਾ
ਸ਼ ਕਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਡਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ ਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਤ ਬੇਦ ਅਭਿ
ਪ੍ਰਾਯ ਲੋਭ ਪਰ ਹੈ ਯੇਨਕੇਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਮ ਕਰੈ ਅੰਤਹ ਕ
ਰਨਕੀ ਸ਼ੁਧੀ ਲੀਏ ਯਥਾ ਪਿਵਨਿੰਬੰ ਪ੍ਰਦਾਸ੍ਯਾਮਿ ਖਲੁਤੇ
ਖੰਡ ਲੱਡੁਕਾਨ ਪਿਤ੍ਰੈਵ ਮੁਕਤਃ ਪਿਵਤਿਨਫਲੰ ਤਾਵਦੇਵਹੀ
ਜੈਸੇ ਕਿਸੀ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਰੁਧਿਰ ਬਿਕਾਰ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿ
ਤੀ ਲੀਏ ਕਹਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਪੁਤ੍ਰ ਇਹ ਔਖਧ ਪਾਨਕਰ ਲੈ

ਤੁਝਕੋ ਖੰਡਕੇ ਲਡੂ ਦੇਵੋਂਗਾ ਪਿਤਾ ਕਰ ਕਹਾ ਹੂਆ ਬਾਲਕਾ ਪਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਲਡੂ ਭੀ ਦੇ ਹੀ ਦੇਤਾ ਹੈ ॥ ਪਰੰਤੂ ਔਖਧ ਕਾ ਫਲ ਲਡੂ ਨਹੀਂ ॥ ਕਿੰਤੂ ॥ ਰੋਗ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਫਲ ਹੈ ਤੈਸੇ ਦਾ ਰਸ੍ਰਾਂਤ ਮੇ ਯਾਗਾਦਿ ਸੁਭ ਕਰਮੋ ਕਾ ਫਲ ਤੁਛ ਸ੍ਵਰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਕਿੰਤੂ ਅਨੰਤ ਫਲ ਮੋਖਸ਼ ਹੈ ਬੇਦ ਪਰਮ ਹਿਤੂ ਹੈ ਪਿਤਾ ਕੀ ਨਜ਼ਾਈ ਬੇਦਨੇ ਤੁਛ ਫਲ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਨ ਕਰਕੇ ਜੀਵਕ ਉ ਪ੍ਰੇਰਨਾਥਾ ॥ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਵੈਚਕ ਹੋਵੈ ਸ੍ਵਰਗ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲਮੇ ਭੀ ਦੁਖ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ਅਤਿਸਹਿਤਾ ਈਰਖਾ ਪਤਨ ਭੈ ਆਦਿਕਰ ਯੁਕਤ ਔਰ ਸਮੁਚਯਵਾਦੀ ਕਰਮ ਗਜ਼ਾਨ ਦੋਨੋ ਕਰ ਮੋਖਸ਼ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਭੀ ਅਸੰਗਤਿ ਹੈ ਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਤ ਸੋਭਾਸ਼ਯਕਾਰ ਭਗਵਾਨ ਅਛੀ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰ ਖੰਡਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ਇਸ ਮਤ ਕੋ ਗੀਤਾ ਭਾਸ਼ਜ਼ਾਦਿਕ ਮੇ ਇਹਾ ਕੁਛ ਬਿਸਤਾਰ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਕਰਮ ਧਰਮ ਪਾਖੰਡ ਜੋ ਦੀਸੈ ਤਿਸ ਜਮ ਜਗਾਤੀ ਲੂਟੈ ॥ ਨਿਰਬਾਣ ਕੀਰਤਨ ਗਾਵਹੁ ਕਰਤੇ ਕਾ ਨਿਮਖ ਸਿਮਰਤ ਜਿਤ ਛੂਟੈ ॥ ਤਥਾ ॥ ਕਲਜ਼ਾਨ ਪੰਚਮੀ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ॥ ਸਾਧੁ ਸੰਗ ਭ੍ਰਮ ਭੈ ਮਿਟੈ ਕਥੇ ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕਰਮ ਕਰਤ ਬਾਧੇਅਹੰਮੇਵ ॥ ਮਿਲ ਪਾਥਰਕੀ ਕਰ ਹੀ ਸੇਵ ॥ ਇਤਜ਼ਾਦਿਕ ਅਨੇਕ ਅਸਥਾਨੋ ਮੇ ਕਹਾ ਹੈ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਯਾ ਕਿਕਰਮਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤਿਨਹੀਂ ਜਿਸਕੀਤਿਸਕੋਨਮਹ॥੨ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਕਰਮੇ ॥ ਜੋ ਨ੍ਰਿਨਾਮ ਮਨੁਖਜ਼ਾਵਤਾ

ਰ ਧਰ ਕਰ ਮਨੁਖ੍ਯਧਰਮ ਕੋ ਦਿਖਲਾਤੇ ਹੂਏ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ
ਦਿ ਰੂਪਕਰ ਯਾਗਾਦਿ ਕਰਮ ਕੋ ਕਰਤੇ ਭਯੇ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ
ਭਾਗਵਤ ਨਵਮਸਕੰਧੇ॥ਮਰਤ੍ਯਾਵਤਾਰਸ੍ਤ੍ਵਿਹਮਰਤ ਸਿਖ੍ਯ
ਣੰ ਰਖਯੋ ਵਧਾਯੇਵ ਨਕੇਵਲੀ ਬਿਭੋ॥ਕੇਵੱਲ ਰਾਵਨ ਕੇ ਬਧ
ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਨਹੀ ਕਿੰਤੁ ਮਨੁਖ੍ਯੋਂ ਕੀ ਸਿਖ੍ਯਾਰਥ ਹੈ ਏਕ ਨਾ
ਰੀ ਬ੍ਰਤਾਦਿ ਯਗ੍ਯਾਦਿ ਪੁਨਾ ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰੇ ਦਸਮ ਸਕੰਧੇ
॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੂਰਤ ਸ੍ਯਾਮ ਉਠੈ ਉਠਨਾਯ ਧੋਯ ਹ
ਰਿ ਧ੍ਯਾਨਧਰੈਂ ॥ ਫਿਰ ਸੰਧ੍ਯਾ ਕਰੈ ਰਵਿ ਹੋਤ ਉਦੈ ਜਲਾਂ
ਜੁਲਿ ਦੈ ਹਰਿ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰੈਂ ॥ ਫਿਰ ਪਾਠਕਰੈਂ ਸਤਸੈ ਸਲੋਕਨ
ਸ੍ਯਾਮ ਨਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿ ਪੈਨਟਰੈਂ ॥ ਤਬ ਕਰਮਨ ਕੋ ਨ ਕਰੈ
ਜਗ ਮੈ ਜਬ ਆਪ ਨ ਸ੍ਯਾਮ ਜੂ ਕਰਮ ਕਰੈਂ ॥ ੧ ॥ ਯਤ
ਕ੍ਰਿਯਤੇ ਤਤ ਕਰਮਃ ਜੋ ਕਰੀਏ ਸੋ ਕਰਮ ਸਰੀਰ ਭੀ ਮਾਤ
ਪਿਤਾਕਰ ਕੀਯਾ ਹੂਆ ਮਾਤ੍ਰਿਪਿਤ੍ਰਿ ਕਰਤ੍ਰਿਕ ਕਰਮ ਭਯਾ
ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕ੍ਯਾਕਿ ਦੇਹ ਸਬੰਧ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸਕੋ
ਨਮਹ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਭਰਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਜਿਸਕੋ ਭ੍ਰਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵੋਹੀ ਕਰਮ ਕਰਨ ਮੇ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤ ਹੋਤਾ
ਹੈ ਹੁਤੁਹੇਤੁ ਮਧ ਭਾਵ ਜਿਸਤੇ ਭ੍ਰਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸਤੇ ਨ੍ਰਿ
ਕਰਮ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਨ੍ਰਿਕਰਮ ਹੈ ਤਿਸਤੇ ਨ੍ਰਿਭਰਮ ਹੈ ਤਾ ਕੋ
ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਭ੍ਰਮ ਨਾਮ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕਾ ਯਾਤ੍ਰਾ ਸੇ ਰਹਿਤ

ਹੈ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੋਨੇ ਸੇ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ਜਿਥੇ ਜਾਈ
ਏ ਜਗਤ ਮਹਿ ਤਿਥੈ ਹਰਿ ਸਾਈ ॥ ਅਗੈ ਆਪ ਵਰਤਦਾ
ਹਰਿ ਸਚਿ ਨਿਆਈ ॥ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਨ੍ਰਿਭ
ਰਮੇ ਨ੍ਰਿ ਨਰ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਭ੍ਰਮ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਰਹਾਹੈ ਪਾਖਾਣਾ
ਦਿਕੋਂ ਸੇਵਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ।ਵਾ। ਰਾਮ
ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਦੰਡਕਾ ਬਨਮੇ ਜੋ ਅਗਜ਼ਾਨ ਲੇਸਕੋ ਅੰਗੀਕਾ
ਰ ਕਰ ਬਿਰਹਾਤੁਰ ਹੋਕਰ ਭ੍ਰਮਤਾ ਭਯਾ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ਹੈ
॥ ੪ ॥ ਅਥਵਾ ਨ੍ਰਿ ਭਰਮੇ ਨ੍ਰਿਮੁਖ ਸੇ ਆਦਿ ਚਉਰਾਸੀ ਲਾ
ਖ ਚਾਰ ਖਾਣੀ ਮੇ ਕਉਤਕ ਕਰ ਭ੍ਰਮ ਰਹਾ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਬਾਲ
ਵਤ ਕ੍ਰੀੜਾਂ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਦੇਸੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਨ੍ਰਿਦੇਸਕੋ ਨ੍ਰਿਦੇਸ ਕਜ਼ਾ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੂ
ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਵਿਭੂ ਹੋਨੇ ਸੇ ਦੇਸਪਰਿਛੇਦ ਸੂਨਜ਼ ਹੈ ਨਿ
ਤਜ਼ ਹੋਨੇ ਸੇ ਕਾਲ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੂਨਯ ਹੈ ਔਰ ਏਕ ਰਸ ਹੋਨੇ ਤੇ
ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਛਿਦ ਸੂਨ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿਦੇਸੇ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁਖਜ਼ਵਹੀ
ਹੋਵੈ ਦੇਸਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਜਿਸਕਾ ਮਨੁਖਜ਼ਾ ਦੇਹੀ ਮੇ ਹੀ ਬਿ
ਸੇਖਕਰ ਆਵਰ ਭਾਵ ਹੋਨੇ ਸੇ ਇਸੀ ਸਬਬ ਸੇ ਬਾਰੰਬਾਰ
ਮਨੁਖਜ਼ਦੇਹੀਕਾ ਸ੍ਰਵਨ ਹੈ ॥ ਯਥਾਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਮਾਨੁਖਾ
ਅਵਤਾਰ ਦੁਰਲਭ ਤਹੀ ਸੰਗਤ ਪੋਚ ॥ ਪੁਨਾ ਕਬੀਰ ॥ ਮਾ
ਨੁਖ ਜਨਮ ਦੁਲੰਭ ਹੈ ਹੋਤ ਨ ਬਾਰੰਬਾਰ ॥ ਜਿਉ ਬਨਫਲ

ਪਾਕੇ ਭੁਇ ਗਿਰੇ ਬਹੁਰ ਨ ਲਾਗੈ ਡਾਰ ॥ ਪੁਨਾ ਆਸਾਰਾ
ਗੋ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਭਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ ॥ ਗੋਬਿੰ
ਦ ਮਿਲਨ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ ॥ ਪੁਨਃ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੇ
ਏਕਾਦਸ ਸਕੰਧੇ ਉਧਵਪ੍ਰਤਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਾਕਯੰ ॥ ਨ੍ਰਿਦੇਹ ਮਾ
ਦਯੰ ਸੁਲਭੰ ਸੁ ਦੁਰਲਭੰ ਪਲੰ ਸਕੁਲਪੰਗੁਰੂਕਰਣਧਾਰੰ ॥
ਮਯਾਨੁਕੂਲੇਨ ਨਭਸ੍ਵਤੇਰਿਤੰ ਪੁਮਾਨਭਵਾਬਧਿੰ ਨਤਰੇਤ ਸ
ਆਤਮਹਾ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਦੁਰਲਭ ਦੇਹ ਪਾ
ਈ ਬਡਭਾਗੀ ॥ ਨਾਮ ਨਜਪਹਿਤੇ ਆਤਮ ਘਾਤੀ ॥ ਪੁਨਾ ॥
ਕਬਿੱਤ ॥ ਪੁਨਜਨ ਤੈਪਾਈ ਜਿਨਪਾਈ ਸੁਨਲੈਰੇਭਾਈ ਵੇਦ
ਨ ਮੇ ਗਾਈ ਸਾਈ ਆਈ ਨਿਜਲੀਤੀ ਤੈ ॥ ਕਦਰਨਜਾਨੀ
ਅਗਿਆਨੀ ਅਭਿਮਾਨੀ ਖਾਨੀ ਹਾਨੀ ਨ ਪਛਾਨੀ ਪਾਨੀ ਅੰ
ਜੁਲਿ ਜਯੋ ਬੀਤੀ ਤੈ ॥ ਨਿਖਲ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਨਿਗਮ ਪੁਕਾ
ਰੈ ਧਾਰੈ ਤਾਰੈ ਤੂੰ ਨਹਾਰੈ ਜੌ ਬਿਚਾਰੈ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰੀਤੀਤੈ ॥ ਖਾਲ
ਕੀ ਖਲੀਤੀ ਕੀਤੀ ਰੀਤੀ ਸੁਨਰੇ ਅਨੀਤੀ ਸੁਮਤਿਨ
ਲੀਤੀ ਯਾਤੇ ਜੀਤੀ ਹਾਰਦੀਤੀਤੈ ॥ ੧ ॥
ਇਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ॥ ਨ੍ਰਿਸਬ੍ਰਕਾ ਨ੍ਰਿਦੇਸ ਕਿਯਾ ਹੈ ॥
ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਦੇਸੇਤਿ ਨਾਰਾਯਨ ਸਬ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਯਾਯ ਜਾਨਨਾ ॥
ਸੋ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤਿਨਮਹ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਭੇਸੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਨ੍ਰਿਭੇਸਕੋ ਨ੍ਰਿਭੇਸ ਕਯਾ ਜੋ ਨਿਰਗੁਨ

ਹੋਨੇ ਸੇ ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਗਦਾ ਪਦਮ ਬਨਮਾਲਾ ਮੋਰ ਮੁਕਟ ਮੁਰ
ਲੀ ਪੀਤ ਬਸਤ੍ਰ ਜਟਾ ਮੁਕਟ ਧਨੁਖ ਬਾਨ ਇਸ ਭੇਸ ਸੇ
ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਕਿਸੀ ਭੇਸ ਵਿਸੇਸ ਕਰਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੋਤਾ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਨ੍ਰਿਭੇਸ
ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਮਨੁਖਜ ਨਾਟ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਸ਼੍ਨ ਚੰਦ੍ਰਕੇ ਪ੍ਰਤਿ
ਭੇਸ ਉਹਾਂ ਧਨੁਖ ਬਾਨਾਦਿ ਇਹਾਂ ਮੋਰ ਮੁਕਟ ਮੁਰਲੀ ਆਦਿ
ਕ ਔ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਾਵਤਾਰ ਮਾਜੀਠੀ ਬਸਤ੍ਰ ਸੇਲੀ ਟੋਪੀ
ਸੇ ਆਦਿ ॥ ਯਥਾ ਭਟੋਕ੍ਤਿ ਸ੍ਵੈਯੇ ॥ ਸਤਿ ਜੁਗ ਤੈ ਮਾਣਿਓ
ਛਲਿਓ ਬਲ ਬਾਵਨ ਭਾਇਓ ॥ ਤ੍ਰੇਤੈ ਤੈ ਮਾਣਿਓ ਰਾਮ
ਰਘਬੰਸ ਕਹਾਇਓ ॥ ਦੁਆਪੁਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੁਰਾਰ ਕੰਸ ਕ੍ਰਿਤਾ
ਰਥ ਕੀਓ ॥ ਉਗ੍ਰਸੈਨ ਕਉ ਰਾਜ ਅਭੈ ਭਗਤਹਿ ਜਨ ਦੀਓ
॥ ਕਲ ਜੁਗ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਅਮਰ ਕਹਾਇਓ
॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਜ ਅਬਿਚਲ ਅਟਲ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਫੁਰਮਾਇ
ਓ ॥੧॥ ਈਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਦਸੋ
ਰੂਪ ਜਾਨ ਲੀਜੈ ॥ ਯਥਾ ਸਧੰਕੇ ਕਾਵਯੇ ॥ ਸ੍ਰੀਮਨ ਨਾਨਕ
ਮੰਗਦੰ ਹਯਮਰਦਾਸੰ ਰਾਮਦਾਰਜੁਨੌ ਗੋਬਿੰਦੰ ਹਰਿ ਪੂਰਬਕੰ
ਚ ਹਰਿਰਾਯੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼੍ਨਕੰ ਤੇਗਾਦਿੰਚ ਬਹਾਦਰੰ ਨਮਤ
ਭੋ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘੰ ਭੁਵਿ ਜਾਤਾਨੁ ਭਕ੍ਤਿਹਿਤਾਨੁ ਮਹੋਦਯ ਯੁਤਾ
ਨੂ ਖਲ੍ਵਾਵਤਾਰਾਨੁ ਕਲੌ ॥ ੧ ॥ ਇਸ ਤੇ ਆਦਿ ਜੋ ਨ੍ਰਿਭੇਸ ਮੇ
ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ਵਾ ਨਰਾਯਨ ਰੂਪ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਨਾਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਨ੍ਰਿਨਾਮਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ॥ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁਖਯ ਸਦ੍ਰਿਸਯ ਹੈਂ ਨਾਮਜਿਸਕੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ'ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਿਧਾਰਥਕ ਹੈ ਨ੍ਰਿਮਨੁਖਯਯੋਨਿਮੇ ਜੋ ਪ੍ਰਕਟ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨਾਮ ਰੂਪ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਨ੍ਰਿ ਨਾ ਆਮੇ ਐਸੇ ਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਨ੍ਰਿਮਨੁਖਯੋ ਮੇਂ ਭੀ ਆਮ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕਿਸੀ ਵਿਰਲੇ ਮੇਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਆਮ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਮੇਂ ਬਹੁਤ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮঃ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਕਾਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਨ੍ਰਿਕਾਮ ਕੋ ਜੋ ਨਿਸਕਾਮ ਹੈ ਆਪਤਕਾਮ ਹੋਨੇ ਸੇ ਅਪ੍ਰਾਪਤ ਵਸਤੁ ਕੀ ਕਾਮਨਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿਕਾਮ ਕਰਕੇ ਕਾਮ ਜਯਕਿਯਾ ਹੈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰਮੇਂਜਿਸ ਨੇ ਜੋ ਖਟ ਮਾਸ ਪ੍ਰਯੰਤ ਰਾਸ ਕ੍ਰੀੜਾ ਮੇਂ ਬੀਰਜ ਸਖਲਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਯਾ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਕਾਮੋਦਭਵਵਯਕ੍ਰਿਤੁ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਕੀ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਅਥਵਾ ਕਾਮਾ'ਨਾਮ ਗੁਲਾਮ ਕਾ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕਾ ਦਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਿਰੰਕੁਸ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਿਸ ਪਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥੪॥ਵਾ'ਤਿਸ ਕਾ ਕਾਮਾ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਜਦੋ ਆਪੇ ਥਾਟਕਿਆ ਬਹਿ ਕਰਤੇ ਤਦੋ ਪੁਛਨ ਸੇਵਕ ਬੀਆ ॥ ਸਾਮਰਥ ਹੋਨੇਤੇ

ਕੁਛ ਆਪੇਖ੍ਯਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥ ਭਗਵਤੀ ਅਰਥ ਮੇਂ ਤੋ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੀ ਹੈ ਨ੍ਰਿਕਾਮਤਾ ਸੋ ਤਿਸ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕੋ ਨਮਹਃ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਧਾਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਨ੍ਰਿਧਾਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਯਾ ਧਾਤੁਰਚਿਤਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ॥੧॥ ਵਾ ਧਾਤਾ ਨਾਮ ਧਾਵਕ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਸੀਘ੍ਰ ਗਾਮੀ ਹੋਇ ਐ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਚਯੁਤਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿਧਾਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਕੋਊ ਜਿਸ ਕਾ ਨਹੀਂ ਅਪ੍ਰਿਛਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿਧਾਤੇ ਨਰੋ ਕੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਨਰ ਜਿਸ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਦਿ ਗਯਾਨ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਸੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਃ ॥ ੫ ॥ ਅਥਵਾ ਧਾਤਾ ਅਦ੍ਰਿਸ੍ਟ ਲੇਖਕ ਜਿਸ ਕਾ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਜੈਸੇ ਯਧਾਤ੍ਰਾਨਿਹਤੰ ਲਿਲਾਟ ਪਟਲੇ ਤਨ ਮਾਰਜਿਤੁੰਕਃ ਖਯਮਃ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿਨਮਹਃ॥੬ ਵਾ ਨ੍ਰਿਧਾਤੇ ਮਨੁਖਯੋ ਮੇਂ ਵਿਸੇਖ ਕਰ ਧਾਤਾ ਹੈ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਲੇਖਕ ਅਰਥਾਤ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੭ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਘਾਤੇ॥ ਟੀਕਾ

ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੋ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥

ਵਾ ਕਾਲ ਰੂਪਹੋਕਰ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁਖੋ ਕਾ ਘਾਤਕ ਹੈ ਯਦਯਪਿ ਸਭ ਜੀਵੋ ਕਾ ਘਾਤਕ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਮਨੁਖ ਜੋਨਿ ਮੇ ਗਯਾ

ਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ਪਸ੍ਵਾਦਿਕੋ ਕੋ ਕਾਲਕਾ ਬੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸਤੇ ਨ੍ਰਿ ਘਾਤੋ ਕਹਾ ਹੈ। ਸੋ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ॥ ੨॥ ਅਥਵਾ। ਅ ਘਾਵਨ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਸਦਾ ਅਲੰਪ੍ਰਤਜ਼ ਕਰ ਯੁ ਕ੍ਤ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੩॥ ਵਾ ਘਾਤ ਨਾਮ ਦਾਵਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪਲੱਥੇਬਾਜ ਘਾਵ ਬਚਾਵਤੇ ਹੈਂ ਪਰਮੇਸ੍ਰ ਅਘਾਤ ਹੈ ਸਗੁ- ਨ ਰੂਪਮੇ ਯੁਧ੍ਵਾਦਿਕ ਮੇ ਕਿਸੀ ਕਾ ਘਾਵ ਨਹੀਂ ਚਲਨੇ ਦੇਤਾ ਜੈਸੇ ਨਰਸਿੰਘਾਵਤਾਰ ਮੇ ਹਿਰੰਨਜ਼ਕਸਜ਼ਪ੍ਰ ਭੀਸੇਨਕੀ ਨਿਜ਼ਾ ਈ ਸੀਘ੍ਰਕਾਰੀਥਾ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘ ਬਿਜਲੀਵਤ ਤਿਸਕਾ ਘਾਉ ਬਚਾਇ ਕਰ ਮਾਰਤੇ ਭਏ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੪॥ ਵਾ ਆਪ ਨ੍ਰਿ ਘਾਤੋ ਕਯਾ ਅਘਾਤੇ ਪ੍ਰਹਾਰ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੫॥ ਵਾ ਘਾਤ ਨਾਮ ਸਮੇਕਾ ਹੈ ਪੂਰਬ ਮੇਂ ਲੋਗ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ਭਾਈ ਅਮਕਾ ਕਾਮ ਕਰਲੇਉ ਨਹੀਂ ਤੋ ਹਾਥ ਸੇ ਘਾਤ ਨਿਕਲ ਜਾ ਇਗਾ ਅਰਥਾਤ ਘਾਤਕਾਬੋਯਾ ਅੰਨ ਆਦਿ ਫਲਤਾ ਹੈ ਸੋ ਘਾਤ ਕਹੀਏ ਸਮਾ। ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਯੋਂਕਿ ਸਰਬ ਸ ਮੈ ਮੈ ਪੂਰਨ ਹੋਨੇਤੇ ਐਸੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੧੧॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਿਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਵਰਾਜੇਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਜ਼ੇ ਦੁਤੀਯ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦੋ ਵਜ਼ਾਖਜ਼ਾਕਰਮਨਾਮ ਨਿ ਰੂਪਣੰ ਨਾਮ ਅਸ੍ਰਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੮॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਧੂਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨ੍ਰਿਧੂਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ । ਜੋ ਮਲਿਨ ਬਸ੍ਤੁ ਹੋਵੈ ਸੋ ਧੋਨੇ ਮੇ ਆਤੀ ਹੈ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਸ਼ੁਧ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਧੂਤ ਧ੍ਰਿਸ੍ਟ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਯਹਿ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿਧੂਤੇ ਕਯਾ ਨਿਰਪੁਰਖ ਜਿਸਕੋ ਧੋਤੇ ਹੈਂ ਕਯਾ ਤਤ੍ਵੰ ਪਦ ਕਾ ਸ਼ੋਧਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ । ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿਨਰ ਜਿਸਕੇ ਨਾਮੋਚਾਰਣ ਕਰ ਚਤੁਰ ਭੁਜਾਦਿ ਰੂਪ ਕਾ ਧਯਾਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਇਸ ਕਰ ਅੰਤਹ ਕਰਨ ਸੋਧਤੇ ਹੈਂ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ਅਥਵਾ ਨਿਰਧੂਤੇ ਕਯਾ ਜੋ ਨਰੋ ਮੇ ਧੂਤ ਹੈ ਨਾਮ ਧ੍ਰਿਸਟ ਨਾਯਕ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ ਮੇ ਗੋਪਿਕਾਓਂ ਸੇ ਦੂਧ ਦਹੀ ਕੀ ਜਗਾਤ ਲੇਨੀ ਚੀਰ ਹਰਨ ਕਰ ਬ੍ਰਿਛਾ ਰੂਢ ਹੋਨਾ ॥ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰੇ ਚੀਰ ਹਰਨ ਲੀਲਾ ਕਥਨੰ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਨਾਵਨ ਲਾਗ ਜਬੈ ਗੁਪਿਆਂ ਤਬ ਲੈਪਟ ਕਾਨ ਚਰਯੋ ਤਰ ਊਪੈ । ਤਉ ਮੁਸਕਾਨ ਲਗੀ ਮਧਆਪਨ ਕੋਊ ਪੁਕਾਰ ਕਰੈ ਹਰਿ ਜੂਪੈ । ਚੀਰ ਹਰੇ ਹਮਰੇ ਛਲਸੋ ਤੁਮਸੋ ਠਗਨਾਹਿ ਕਿਧੋ ਕੁਊ ਭੂਪੈ । ਹਾਥਨ ਸਾਥ ਸੁ ਸਾਰੀ ਹਰੀ ਦ੍ਰਿਗ ਸਾਥ ਹਰੋ ਹਮਰੇ ਤੁਮ ਰੂਪੈ ॥ ੧ ॥ ਗੋਪੀਬਾਚ ਕਾਨਸੋ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਸਗ੍ਯਾਮ ਕਹਯੋ ਮੁਖਤੇ ਗੁਪਿਆ ਯਹ ਕਾਨ ਸਿਖੇ ਤੁਮ ਬਾਤ ਭਲੀ ਹੈ । ਨੰਦ ਕੀ ਓਰ ਪਿਖੋ ਤੁਮਹੀ ਢਿਖੋ ਭ੍ਰਾਤ ਕੀ ਓਰ ਕਿਨਾਮ ਹਲੀਹੈ । ਚੀ

ਰ ਹਰੇ ਹਮਰੇ ਛਲ ਸੋ ਸੁਨਮਾਰ ਡਰੈ ਤੁਹਿ ਕੰਸ ਬਲੀ ਹੈ । ਕੋਮਰਿਹੈ ਹਮਕੋ ਤੁਮਰੋ ਨ੍ਰਿਪਤੋਰ ਡਰੈ ਜਿਮ ਕੌਲ ਕਲੀ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਾਨਬਾਚ ਗੋਪੀ ਸੋ ॥ ਕਾਨ ਕਹੀ ਤਿਨਕੋ ਇਹ ਬਾਤਨ ਦਯੋ ਪਟਹੋ ਨਿਕਰੇ ਖਿਨ ਤੋਕੋ । ਕਿਉਂ ਜਲ ਬੀਚ ਰਹੀ ਛਪਿਕੈ ਤਨ ਕਾਹਿ ਕਟਾਵਤ ਹੋ ਪਹਿਜੋਕੋ । ਨਾਮ ਬ-ਤਾਵਤ ਹੋ ਨ੍ਰਿਪਕੋ ਤਿਹਕੋ ਫੁਨ ਨਾਹਿ ਕਛੂ ਡਰ ਮੋਕੋ । ਕੇਸ ਨਤੇ ਗਹਿਕੈ ਤਪਕੀ ਅਗਨੀ ਮਧ ਈਧਨ ਜਿਉ ਉਹਿ ਝੋਕੋ ਬਿਸਤਾਰ ਭਜਸੇ ਕਿੰਚਤ ਨਿਰੂਪਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਇਤਗ੍ਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਧ੍ਰਿਸ੍ਰ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਤਿਸ ਧ੍ਰਿਸ੍ਰ ਨਾਯਕ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੂਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਤੰ ਅਭੂਤੇ । ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਅਭੂਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ । ਭੂਤ ਨਾਮ ਵਿਭੂਤੀ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਿਭੂਤੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ । ਸੋ ਵਿਭੂਤੀ ਗੀਤਾ ਕੇ ਦਸਮਾ ਧਗ੍ਯਾਯਮੇ ਜੋ ਕਹੀ ਹੈ ਤਥਾ ਏਕਾਦਸ ਸਕੰਧ ਮੇ । ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਅਮਾਯ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਭੂਤ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਭੂਮਗ੍ਯਾਦਿ ਪੰਚ ਤਦ ਰੂਪ ਰਚਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅਭੂਤ ਤਿਸਕੋ ਨਮਃ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭੂਤਪ੍ਰੇਤਾਦਿਅਤਿਤਾਮਸੀਕ੍ਰੂਰਸਿਸ੍ਰੀਆਸੁਰੀ ਯਹਿ ਜਿਸਕੋ ਪਗ੍ਯਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰਥਾਤੌ ਦੈਵੀ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਅਭਯੰਤਰ ਵਾਹਜ ਕੀ ਜਿਸਕੋ ਪਯਾਰੀ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮ

ਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭੂਤ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਕਾਲ ਸੋਭੂਤੋ ਪਲਖਯ਼ਤ ਤੀਨ ਕਾਲ ਕਲਪਨਾ ਸੇਂ ਰਹਿਤ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਲੋਕੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਬੈਕੁੰਠਾਦਿ ਲੋਕ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਰੂਪਕਰ ਨਾਰਦ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤਰ ॥ ਬੈਕੁੰਠੇਨਚਤਿਸ੍ਰਾਮਿ ਯੋਗਿਨਾਂ ਹ੍ਰਿਦਯੇਨਚ ॥ ਮਦ ਭਕ੍ਤਯਾ ਯਤ੍ਰਗਾਯੰਤਿ ਤਤ੍ਰ ਤਿਸ੍ਰਾਮਿ ਨਾਰਦ ॥ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਲੋਕ ਨਾਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕਾ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪਕਰ ॥ ਯਤੋ ਵਾਚੋ ਨਿਵਰਤੰਤੇ ਅਪ੍ਰਾਪਯ਼ਮਨਸਾ ਸਹ ॥ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਸੰਸਾਰ ਹਭਾਹੂ ਬਾਹਰਾ ॥ ਨਾਨਕ ਕਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀਸੈ ਜਾਹਰਾ ॥ ਇਦੰ ਕਰਕੇ ਸਾਸਤ੍ਰੋਪਲਖਯ਼ਤ ਬੇਦ ਭੀ ਨਹੀਜਿਸਕੋ ਗਾਯਨ ਕਰਤਾ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਅਥਵਾ ਲੋਕਨਾਮ ਦੀਪਤੀ ਕਾ ਹੈ ॥ ਦਰਸਨ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਦ੍ਰਿਸ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਦ੍ਰਸ਼ਟਾ ਰੂਪ ਕਰ ਸਭ ਦ੍ਰਿਸਯ਼ ਕੋ ਅਵਲੋਕਨ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਅਲੋਕੇਕਾਅਲੋਕਿਕ ਅਰਥਕਰਕੇ ਅਸ੍ਰਰਯ ਰੂਪ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ॥ ਇਸ ਆਤਮਾ ਕਾ ਦ੍ਰਸ਼ਟਾ ਬਕ੍ਤਾ ਸ੍ਰੋਤਾ ਕੁਸਲ ਹੈ ਅਰ ਆਸ੍ਰਰਯ ਹੈ ॥ ਇਸ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਕੋ ਰਿਦੇ ਮੇ ਧਾਰਕਰ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਸ੍ਰੀ

ਸਾਵਤੰਸ ਧਰ ਬਦਨਾਂਰਬਿੰਦਸੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ਨਮਸਤੰ ਅਲੋਕੇ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਸੋਕੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਅਸੋਕ ਕੋ ਅਸੋਕ ਕਿਆ ਸੋਕ ਰਹਿਤ ਕ ਈ ਕੋਟ ਕਾਮਧੇਨ ਬ੍ਰਿੰਦਪਤਿ ਕੋ ਸਰਬਦਾ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਹੋ ਨੇ ਤੇ ॥ ਤਰਤਿਸ਼ੋਕਮਾਤਮਵਿਤ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਸੇ ਜੋ ਉਸਕਾ ਵੇਤਾ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਅਸ਼ੋਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ਸ਼ੋਕ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕਉ ਤਰਤਾ ਹੈ ਕੈ ਮੁਕਤ੍ਕਨਜਾਯ ਹੈ॥ ਨਵਾਹੈਨੰ ਤਾਪਜਤੇ ਕਿਮਹੰ ਸਾਧੁ ਨਾ ਕੁਰਵੰ ਕਿਮਹੰ ਪਾਪਮਕਰਵਮ ॥ ਮੰਤ੍ਰਕਾ ਅਰਥਐਸੇਹੈ ਕਿ ਵੈ ਨਿਸ੍ਰੈ ਕਰਹਸਫੁਟ ਇਸ ਗ੍ਯਾਂਨਵਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਇਹ ਦੋਨੋ ਪਸ੍ਚਾਤਾਪ ਨਹੀ ਤਪਾ ਸਕਤੇ ਮਰਨਕਾਲ ਵਾ ਔਰਕਿ ਸੀ ਕਾਲ ਮੇ ਮੈਂ ਸਾਧੂ ਕਿਆ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਰਮ ਕਯੋ ਨ ਕਰਤਾ ਭਯਾ॥ ਅਸਾਧੂ ਖੋਟਾਪਾਪ ਕਰਮ ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਤਤ੍ਵਵੇਤਾ ਸੇ ਹੋ ਤਾ ਹੀ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸੁਖਮਨੀ ਜੀ ਮੇ ॥ ਬ੍ਰਹਮਗਯਾਨੀ ਤੇ ਕਛੁ ਬੁਰਾ ਨਭਇਆ ॥ ਯਦਿਕਥੰਚਿਤ ਅਦ੍ਰਿਸ੍ਰ ਵਸਤੇ ਹੋਇ ਜਾਏ ਤੋ ਪਸ੍ਚਾਤਾਪ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਜੋ ਮੈ ਪਾਪ ਕਰਮ ਕਿਉਂ ਕਰਤਾਭਯਾ॥ ਕਿੰਵਾਂ ਅਗਯਾਨ ਅਵਸਥਾ ਕੇ ਪੁਨਯ ਪਾਪ ਰੂਪ ਕਰਮੋ ਕੇ ਕਰਨੇ ਨ ਕਰਨੇ ਕਰ ਤਪਤਾ ਨਹੀ ਪੁਨਃ॥ ਵ੍ਯਤਿਰੇਕ ਮੇ ਮੰਤ੍ਰੋਦਾਹਰਨ॥ ਯਦਹਯੇਸ਼ਆਤਮਾਅ ਨੰਦੇਨਯਸਾਤ ਤਰਰੀ ਕੋਪਿਨਾਨੰਦੀਸਯਾਤ॥ਜੇਕਰ ਯਹ ਆ

ਤਮ ਅਨੰਦ ਨ ਹੋਇ ਤੋ ਕੋਈ ਭੀ ਅਨੰਦ ਵਾਲਾ ਨ ਹੋਇ ॥
ਔਰਮੰਤ੍ਰਹੈ॥ ਏਤਸਜ਼ ਵਾ ਅਨੰਦਸਜ਼ ਅਨਜ਼ਾਨਿਭੂਤਾਂਨਿਮਾਤ੍ਰਾ
ਮੁਪਜੀਵੰਤਿ ॥ਅਰਥਇਸਆਤਮਾਨੰਦਕੀਮਾਤ੍ਰਾਕਜ਼ਾਲੇਸ਼ਮਾ
ਤ੍ਰ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸਭ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਭੂਤ ਅਨੰਦੀ ਹੂਏ ਹੂ
ਏ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਸੋਕ ਕਜ਼ਾ ਸੁਸਕ ਹੋਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਆ
ਤਮਾ ਕੋ ਕੋਊ ਸੂਰਯ ਅਗ੍ਨਿ ਆਦਿਕ ਵਾਯੁ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸੋਖ ਨ
ਹੀ ਕਰਸਕਤਾ ਮਹਾ ਪ੍ਰਲਯ ਕਾਲਕੇ ਅਗਨਿ ਵਾਯੁ ਆਦਿ
ਕ ਜਿਸਕਉ ਕੋਊ ਨਹੀ ਸੁਕਾਯ ਸਕਤੇ ਮੰਤ੍ਰ ਨੈਨੰ ਛਿੰਦਿਤਿ
ਸੱਸਤ੍ਰਾਣਿ॥ ॥ ਪੁਨਰ ਹੇਤ ਰੂਪ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਅਛੇਦਜ਼ੋਯੰ ॥
ਏਹ ਆਤਮਾਅਛੇਦਜ਼ਹੈ ਅਦਾਹਜ਼ਹੈ ਅਕਲਜ਼ੇਦਹੈ ਅਸੋਖਜ਼
ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਹੇ ਅਸੋਕੇ ਜਗ ਜਨਨਿ ਭ
ਗਵਤੀ ਤੁਝਨੂ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਲਿੰਗਵਿਤਜ਼ ਨਿਰੰਕੁਸ ਬੇ
ਦਾਤਮਕ ਬਾਣੀ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਤ੍ਰਿਲਿੰਗਕਰ ਅਕਾਲ
ਪੁਰਖ ਕਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਹੈ ਪੁਲਿੰਗ ਯਥਾ ਵਿਸ਼ਨੁ ਹਰਿ
ਪੁਰਖ ਦੇਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਯਥਾ ਚਿਛਕ੍ਤਿਃ ਮਹਾਂ ਵਿਦਜ਼ਾ ਮਹਾ ਕਾ
ਲਿਕਾ ਨਪੁੰਸਕ ਯਥਾ ਬ੍ਰਹਮ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਸੁ ਨਾਮਪ੍ਰਾ
ਨ ਕਾ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਮੇ ਹੇ ਅਸੋ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਜਗਤ
ਪ੍ਰਾਣਰੂਪ।ਤੈਂ।ਤਿਸਤੁਝਨੂੰ।ਕੇਨਮਹ॥ਹੇਅਕਾਲਪੁਰਖਪ੍ਰਾਨਰੂਪ
ਸ੍ਰਿਰਕਰ ਤਿਸ ਤੁਝਕੋ ਜੀਵਨ ਜੀਵਕੋ ਨਮਹ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ
॥ ਕੇ ਕਰਕੇ ਸਿਰ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਾਨਕਾ ਭੀਸੀਸ
ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਸੂਨਾਮ ਖਜ਼ੇਪਨ ਕਾ ਹੈ

ਕ ਨਾਮ ਸੀਸ ਵਾ ਸੁਖ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਾ ਤਿਨ ਸਭਕਾ ਜੋ ਕਾਲ ਰੂਪ ਖਜ਼ੇਪਕ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੬॥੧੨॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਿਲਕਲ ਮਲਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇਸ੍ਰੀਜਾਪਨਾਮਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰਸੁਵ ਰਾਜੇਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਜ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਜ਼ੇ ਦੁਤੀਯ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵਜ਼ਾਖਜ਼ਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਨਿਰੂਪਣੰ ਨਾਮ ਨਵਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੯॥

ਮੂਲ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਤਾਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨ੍ਰਿਤਾਪਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ਤਾਪ ਅਗ੍ਨਿ ਸੂਰਯਾਦਿਕ ਜਿਸਕੋ ਤਪਾਇਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿਸਬਦ ਕਰ ਮਨੁਖਜ ਤਿਨ ਕੋ ਅਧਜ਼ਾਤਮਕਾਧਿਭੌਤਿਕ ਆਧਿ ਦੈਵਕ ਤਾਪੋ ਕਰ ਕਾਲ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਤਪਾਯ ਰਹਾਹੈ ॥ ਕਿਯਾ ਪਾਚਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਨਰੋਪਲਖਜ਼ਤ ਸਭ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟੀ ਕਾਲ ਕਾ ਭੋਜਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਸ੍ਰੁਤਿਃ ਬ੍ਰਹਮ ਚਖਤ੍ਰੰਚ ਯਸਜ ਉਭੇ ਭਵਤਃ ਓਦਨੇ ਮ੍ਰਿਤਜ਼ੁਰ ਯਸਜ਼ਾਵਸੇਚਨੰ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਖਯ ਤ੍ਰੋਯੁਪ ਲਖਯਤ ਸਭ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟਿ ਜਿਸ ਕਾ ਭਾਤ ਹੈ ॥ ਮ੍ਰਿਤਜ਼ੁ ਕਾਲ ਤਿਸਕਾ ਅਵਸੇਚਨ ਚਟਨੀ ਖਟਿਆਈ ਹੈ ॥ ਅਧਜ਼ਾਤਮਕ ਕਿਸ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਆਤਮਾ ਕੋ ਅਧਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਹੋਵੇ ਆਤਮ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਦੇਹ ਔਰ ਅੰਤਹ ਕਰਨ ਜੋ ਸਿਰਪੀੜਾ ਔ ਜ੍ਵਰਾਦਿਕ ਦੁਖਹੈ ਯੇ ਅਧਜ਼ਾਤਮਕ ਕਹ

ਲਾਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਅਧਿਭੌਤਿਕ ਕਥਾ ਜੋ ਭੂਤੋ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰ
ਕਰਕੇ ਹੋਵੈ ਸਿੰਘ ਸਰਪ ਚੌਰਾਦਿਕੋ ਕਾ ਭੈ ਰਾਜ ਰਾਜ ਪੁਰਖੋਂ
ਸੇਭੈ ਔਰ ਅਧਿਦੈਵਕ ਕਥਾ ਕਿ ਜੋ ਦੇਵਤਾ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰ
ਕਰਕੇ ਹੋਵੈ ਸੋ ਦੇਵਤਾ ਸੂਰਯਸ਼ਨੈਸ੍ਵਰਾਦਿਬਿਦਜੁਤਾਦਿਅਤਿ
ਬ੍ਰਿਸ਼੍ਰਿ ਅਨਾਬ੍ਰਿਸ੍ਰਿਯੇ ਸਭ ਅਧਿਦੈਵਕ ਕਹਲਾਤੇਹੈਂ ਇਤਯ਼ਾ
ਦਿ ਤਾਪੋ ਕਰ ਜੋ ਜੀਵੋਂ ਕੌ ਤਪਾਇ ਰਹਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਸ
ਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਨ੍ਰਿਤਾਪੇ ਕਜ਼ਾ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁਖਯ ਜਿਸ
ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲੀਏ ਤਪਤਪਤੇਹੈਂ ॥ ਕ੍ਰਿਛ੍ਰ ਚਾਂਦਰਾਯਨ ਪੰਚਾ
ਗ੍ਨਿ ਤਪਨ ਊਰਧਬਾਹੂ ਖ਼ੜੇਸ੍ਰੀ ਫੇਨਪਉਦੰਬਰ ॥ ਇਤਯ਼ਾ
ਦਿ ਅਨੰਤ ਬਾਨ ਪ੍ਰਸਥ ॥ ਪ੍ਰਕ੍ਰਲੋਮੇ ਤਪਸ੍ਵਰਣਪ੍ਰਕਾਰਭੇਦ
ਜੋ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਇਸਮੇ ॥ਨਾਸਤਯਤਪ੍ਤਨੋ
ਰਮੁਕ੍ਤਿਃ ਜੋਅਤਪ੍ਤਨੁ ਪੁਰਖ ਹੈ ਕ੍ਰਿਛਾਦਿ ਤਪਸੇ ਰਹਿਤ
ਉਸਕੀ ਮੁਕ੍ਤਿ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਐਸੇ ਬੇਦ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ॥ ਵਾ ਇੰ
ਦ੍ਰਯਾਣਾਮੈਕਾਰ੍ਯੰ ਪਰਮੰਤਪਾਃ ॥ ਏਤਦਰੂਪ ਤਾਪਤਪ ਰਹੇ
ਹੈਂ ਮੁਮੁਖਜ਼ੂ ਮਹਾਤਮਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਅਰਥ
ਕਿਉਂ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਕੋ ਇੰਦ੍ਰਿਯੋ ਕੀ ਏਕਾਗ੍ਰਤਾ ਰੂਪਤਪ
ਕਰ ਪੂਰਬਕਲਪਾਨੁਸਾਰ ਰਚਨ ਸਕਤੀ ਹੋਤੀਭਈ ਲਿਖਾ
ਹੈ ਕਿ ਧਾਤਾ ਯਥਾ ਪੂਰਬ ਮਕਲਪਯਤ ॥ ਅਥਤਪਬਲ
ਬਰਨਨ॥ ਚੌਪਈ॥ ਤਪਬਲਤੇਸਭਿ ਸਿਰਜਿਬਿਧਾਤਾ ॥
ਤਪਬਲਤੇਜਬਿਸਨੁ ਜਗਤ੍ਰਾਤਾ ॥ ਤਪਬਲਤੇ ਸਭਿਨਾਸਕ
ਰੁਦ੍ਰਾ ॥ ਤਪਬਲਬਿਨੁਸਭਨਰੁਅਤ੍ਰਿਛੁਦ੍ਰਾ ॥ ੧ ॥ ਤਖਬਲ

ਧ੍ਰਿਤ ਧਰਨੀ ਧਰਮੇਖ॥ ਤਪ ਬਲ ਚਰਿਤ ਅਚਰ ਚਰ ਦੇਖਾ
॥ ਤਪ ਬਲ ਰਾਜ ਕਰਤ ਸਭ ਰਾਜਾ॥ ਤਪ ਬਲ ਬਿਨ ਕਛੁ
ਸਰਤਨ ਕਾਜਾ॥ ੨ ॥ ਤਪ ਬਲ ਕਮਠ ਕੋਲਦਿੱਗਜਗਜ॥
ਤਪ ਬਲ ਸਸਿ ਸੁ ਸੂਰ ਸੁਰ ਮੁਨਿਅਜ॥ ਤਪ ਬਲ ਬਿਪ੍
ਪੂਜਜ ਜਗ ਮਾਹੀ॥ ਤਪ ਬਲ ਤੇ ਦੁਰਲਭ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥੩॥
ਤਪ ਬਲ ਬਰਨ ਸਰਨ ਸੁਖ ਸਾਗਰ॥ ਤਪ ਬਲ ਬਿੱਕ੍ਰਮ
ਬਿਜਜ ਉਜਾਗਰ ॥ ਜਲ ਚਰਥਲ ਚਰਨਭਚਰਲੋਕਾ॥ ਤਪ
ਬਲ ਬੁਧਿਬਰਭਏ ਬਿਸੋਕਾ॥ ੪ ॥ ਤਪ ਬਲ ਬਲੀ ਛਲੀ
ਬਲਿ ਬਾਵਨ ॥ ਲੋਕ ਚਤੁਰਦਸ ਪਤਿਭਯੋ ਰਾਵਨ ॥ ਧ੍ਰੂ
ਪਹਿਲਾਦ ਆਦਿ ਜਗ ਪਾਵਨ॥ ਸੁਰ ਨਰਅਸੁਰਪਸਰਸੁਰ
ਗਾਵਨ ॥ ੫ ॥ ਤਪ ਬਲ ਬਿਸਨੁ ਅਵੇਸ ਅਪਾਰਾ॥ ਪਰਸੁ
ਰਾਮ ਖਤ੍ਰਜਨ ਕੋ ਮਾਰਾ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਜਗਮੇ ਬਡ ਬੀਰਾ।
ਤਪ ਬਲ ਤਿਲਕ ਤਿਲੋਕ ਕੁਧੀਰਾ ॥ ੬ ॥ ਤਪਬਲ ਬਧ
ਬਾਲਕ ਬਪੁ ਧਰਾ ॥ ਸਨਕਾਦਿਕ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਬਰਾ ॥
ਬਾਹੁਜ ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਉਜਾਗਰ॥ਆਸੁਜੁਭਾਸਮਮਿਤ੍ਰਉਜਾਗਰ
॥੭॥ ਪਾਰਬਤੀ ਹਿਮਧਰ ਬਰ ਜਾਤਾ॥ਤਪ ਬਲਸੰਭੂ ਸਜਜੋ
ਅਹਿਵਾਤਾ॥ ਧਰਨਿ ਧਰਨਿਧਰਨੀਧਰਧੀਰਾ॥ਤਪਬਲਪੰਨ
ਗਪਤਿਮਨਿ ਹੀਰਾ॥੮॥ ਤਪਬਲਭਰਤਰਾਮਬਸਕੀਨੇ॥ ਨਰੁ
ਕੇ ਸਾਰਥਿ ਕ੍ਰਿਸਨ ਅਧੀਨੇ॥ਤਪਬਲਤੇਦੁਰਲਭਕਛੁਨਾਹੀ॥
ਬਿਦਿਤਗ੍ਰਬਸਭ ਗ੍ਰੰਥਨ ਮਾਹੀ ॥੯॥ ਨਰਤਨਪਾਇ ਤਪਨ
ਜਿਹਤਾਪਾ। ਤਰਨ ਤੇਜ ਨਰਕਨਤਿਨ ਤਾਪਾ। ਨਰੁਤਨੁ ਪਾ

ਇ ਭੋਗ ਜੋ ਭੋਗਾ। ਸੋ ਭੋਗੀ ਜਗ ਭੋਗਨ ਭੋਗਾ ॥ ੧੦॥
ਦੋਹਾ ॥ ਮੈਤ ਗੀਤ ਜਗ ਅਚਲ ਜਸ ਸੰਚਿਨ ਨਹਿ ਜਿਸ
ਕੀਨ। ਊਚ ਭੁਜਨ ਪਨ ਕਹਤ ਹਉ ਇੰਦ੍ਰ ਅਮਰ ਪਸੁਹੀਨ
॥ ੧੧॥ ਤਪਨ ਤਪਨ ਤਨੁ ਤਪਨ ਤੇ ਤਨੁ ਤਾਪਨ ਤਨੁ ਹੋ
ਇ। ਇੰਦ੍ਰਿਨ ਥਿਰ ਕਰ ਕਰ ਸੁਨਰ ਸੁਰਨਰ ਪਰਬਰ ਜੋ
ਇ ॥ ੧੨ ॥ ਇਤਿ ॥ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਬਧ ਤਪ ਤਪਤੇ ਹੈਂ
ਮੁਮਖ੍ਯ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥
੩॥ ਵਾ ਤਪ ਅਲੋਚਨ ਅਰਥ ਹੈ ਆਲੋਚਨ ਨਾਮ ਬਿਚਾਰ
ਕਾ ਹੈ ਨ੍ਰਿਤਾਪੇ ਨਿਰਮਨੁਖ੍ਯ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰੂ ਸਾਸਤ੍ਰ ਦੁ
ਆਰਾ ਜਿਸਕਾ ਆਲੋਚਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ
॥ ਕਿੰਵਾ ਨਰੀ ਤਾਪੇ ਰੀ ਨਾਮ ਲੱਜਾ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਤਾ
ਪੇ ਤਾਕੋ ਰੀ ਲੱਜਾ ਨ ਜੋ ਬਿਚਾਰ ਕਰੇ ਤਿਸਕੋ ਲੋਕ ਲਜਾ
ਦਿ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਜਿਸਤੇ ਲਜਾ ਅਗ੍ਯਾਨ ਕਰ ਹੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ॥
ਨਨੁ॥ ਪ੍ਰਤਿਬ੍ਰਤਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੁਲ ਬਧੂ ਇਨਕਾ ਲੱਜਾ ਹੀ ਭੂ
ਖਨ ਹੈ ਇਸਤੇ ਤੁਮਾਰਾ ਕਥਨ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ॥ ਉਤਰ॥ ਸ
ਤ੍ਯ ਹੈ। ਲੱਜਾ ਭੂਖਨ ਹੈ ਕੁਲਬਧੂ ਕਾ ਪਰੰਤੁ ਹਮਾਰਾ ਕਥਨ
ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਲੱਜਾ ਕਾ ਅਗ੍ਯਾਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਕ
ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਮੇ ਅਗ੍ਯਾਨ ਮੂਢਤਾ ਸਾਹਸਤਾ ਕ੍ਰੂਰਤਾ ਅਸੁਚਿ
ਤਾਦਿਕ ਧਰਮ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਯਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ
ਕਿ ਜਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਲੋਕ ਲੱਜਾਦਿਕੋ ਤ੍ਯਾ
ਗ ਕਰ ਗੁਰਸੁਖ ਮੋਖ੍ਯ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥

੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਕੁਲ ਬਧੂ ਭੀ ਪਤਿ ਸੇਵਾ ਮੇਂ ਕੁ
ਲ ਲੋਕ ਲਜਾਕੋ ਤਯਾਗ ਕਰ ਦ੍ਰਿਢਤਰ ਤਤਪਰ ਹੋਤੀ ਹੈ
ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਕੇ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਇਤਰ ਲੱਜਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋ
ਕਰ ਕੁਲਬਧੂ ਜਿਸ ਪਤੀ ਰੂਪ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਾ ਸੇਵਨ ਕਰ
ਤੀ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਜੋ ਹੋਇ ਕਯਾ ਨਰਸੋ ਤਪ
ਕਰ ਰੀ ਰੂਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਰੀ ਲੱਜਾ ਸੋ ਭਗਵਤ ਬਿਭੂਤੀ ਹੈ ਅ
ਰਥਾਤ ਭਗਵਤ ਰੂਪ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਦ ਲੱਜਾ ਲੋਕ ਲੱਜਾ
ਕਰ ਪਾਪ ਪਰਿਤਯਾਗ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪੁਰਖ ਨਾਰੀ॥ਮਾਤ੍ਰਿਕਾ ਕੋ
ਸ਼ੇ ਯਥਾ ਰਿਦੇਵਕਾ ਦਖਯਨਾਸਾ ਚਭਾਰ ਭੂਤਿ ਸ੍ਰਿਵਿਕ੍ਰਮਃ ॥
ਦੇਵ ਮਾਤਾ ਰਿਪੁਘਨਸ੍ਰ ਰੀ ਕਾਰਸ੍ਰ ਧਨਸ੍ਰਪਃ ॥ ੧ ॥ ਤਥਾਰੀ
ਅਤਿਥਿਸੋ ਵਾਮਨਸ੍ਰ ਮੋਚਿਕਾ ਵਾਮਨਾਸਿਕਾ ਦੈਤ ਮਾਤਾਚ
ਦੈਵਗਯ ਰੀਕਾਰ ਸਤ੍ਰੀਪੁਰਾਤਕਃ ॥ ਦੋਹਾ॥ ਨਦੀ ਦੇਵਿਕਾ
ਦਖਯਨਸ ਵਾਮਨ ਭੂਤੀਭਾਗ॥ ਦੇਵ ਮਾਤ ਰਿਪੁਘਨ ਤਪਨ
ਕਹਤਸੁਕਬਿ ਰੀਕਾਰ ॥ ੧ ॥ ਦੀਰਘ ਰੀਕਾਰ ਪੁਨਾ ॥ ਦੋਹਾ
॥ਅਤਿਥਿ ਈਸਵਾਮਨਕਹਤਮੋਚਿਕਨਾਸਿਕਵਾਮ। ਦੈਤਮਾਤ
ਦੈਵ ਗਯ ਪੁਨ ਰੀਕਾਰਹਿ ਕਹਿਬਾਮ॥੨॥ਸੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋ
ਇ ਕਿ ਜਿਸਕੇ ਤਪ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਪੁਰਖ ਏਤਦ ਰੂਪ ਹੋਤਾ
ਹੈ ॥ ੭ ॥ ਵਾ ਨਜੋ ਹੋਇ ਔ ਰੀਕਾਰ ਜੋ ਹੋਏ ਸੋ ਕਹਿਏਨ੍ਰੀ
ਅਰਥਾਤ ਅਭੇਦ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਪਕਰ ਪੁਰਖ ਸੋ ਤਿਸ ਨ੍ਰਿਤਾਪ
ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਥਾਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਥਾਪ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ਯਥਾ ॥ ਜਪਜੀ ਮੈ ਥਾਪਿਆ ਨ ਜਾਇ ਕੀਤਾ ਨ ਹੋਇ । ਆਪੇ ਆਪਨਿਰੰਜਨ ਸੋਇ॥ । ਜੈਸੇ ਕਿਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕਸ੍ਵਸ੍ਵਾਧਿਕਾਰਮੇਂ ਥਾਪਿਤ ਹੈ ਤੈਸੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਸੀ ਕਰ ਥਾਪਿਤਨਹੀਂਹੈ । ਸਥਾਪਕਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਸੇ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ (ਅ) ਵਾਸਦੇਵ ਥਕਾਰ ਪਰਬਤ ਬਾਚਕ ਨੀਤੀ ਰਖਯਣੇ ਵਾ ॥ਆਪੇ॥ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਕ ਅਰਥ ਕਯਾ ਵਾਸੁਦੇਵ ਜੋ ਪਰਬਤ ਵਤ ਕੂਟਸਥ ਹੈਅਚਯੁਤ ਨੀਤੀ ਕਿਯਾ ਜਗਤ ਮ੍ਰਜਾਦਾ ਕਾ ਰਖਯਕ ॥ਆਪੇ॥ਕਿਆਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰੂਪ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥੨॥ਵਾ॥ਅਥ॥ਪਖਯਾਂਤਰੇ ਆਪਹੀ॥ਆਪ॥ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਆਪ ਰੂਪ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ਅਥ॥ ਕਿਯਾ ਅਨੰਤਰ ॥ਆਪੇ॥ ਕਯਾਜਲਮੈਸੈਨਕਰਤਾਭਯਾ ਹੋਇ ਜੋ ਨਾਰਾਯਨ ਰੂਪ ਅਰ ਆਪ ਹੀ ਸੁਤੈਸਿੱਧਰੂਪ ਹੋਇ ਤਿਸ ਅਥਾਪ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਕਯੋਂ ਕਿ ਪਰਿਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਭਾਵ ਪਦਵੀਪਰ ਕਬੀ ਕੋਊ ਕਿਸੀਨੇ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਯਾ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਤ੍ਰਿਮਾਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤ੍ਰਿਮਾਨੇ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮੇ ਜਿਸਕਾ ਮਾਨ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ ਤੀਨ ਦੇਵਤਾ ਮੁਖਯ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਜਿਸਕਾਮਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਾਕੋਨਮਹ॥੨॥ ਵਾ ਦੇਵ ਅਸੁਰਮਾ

ਨੁਖਯ ਜਿਸਕੋ ਮਾਨਤੇਹੈਂ ਤਾਕੋਨਮਹ ॥ ਵਾ ਤੀਨ ਕਾਲੋਮੇ ਭੂ
ਤ ਭਵਿਖਯ ਬਰਤਮਾਨ ਮੈ ਜੋ ਮਾਨ ਹੈ ਕਯਾ ਪ੍ਰਮਾਨ ਰੂਪ ਹੈ
ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਪ੍ਰਾਤ ਮਧਯਾਨ ਸਾਯੰਸਮੇ ਮੇ ਜਿਸ
ਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਸੰਧਯਾਬੰਦਨਾਦਿਕ ਕਰ ਪੂਜਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸਕੋ ਨ
ਮਹ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਤ੍ਰਿਧਾ ॥ਕਾਯ॥ਵਾਕ॥ ਮਨੋ ਕਰ ਜਿਸਕੋ ਮਾ
ਨਤੇ ਹੈਂ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੬ ॥ ਤੀਨੋ ਦੇਵਤਾਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ੧
ਬਿਸ਼ਨ ੨ ਸਿਵ ੧ ਇਨਕੀ ਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਾ ਕਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਜੋ
ਸਭਕੋਊ ਇਸਕੋ ਮਾਨੇ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮੇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਤ੍ਰਿਮਾਨੇ ਤਾ
ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੭ ॥ ਵਾ ॥ ਤ੍ਰਿ ਕਹੀਏ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤਮਕ (ਮ)
ਮਾਯਾ ਸਾ॥ਨੇ॥ਕਯਾ ਨਹੀ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੇ
॥ ੮ ॥ ਵਾ ॥ਤ੍ਰਿ॥ ਕਹਿਏ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤਮਕ ॥ ਮ ॥ ਮਾਯਾ ਕੇ
॥ਨੇ॥ ਕਹੀਏਪ੍ਰਾਪਤੀਕੇ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹੀਏ
ਤ੍ਰਿਮਾਨੇ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੯ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨਿਧਾਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਨਿਧਾਨ ਕਉ ਜੋ ਨਿਧਾਨ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੧ ॥
ਵਾ ਨਿਧਾਨੇ ਜੋ ਅੰਨ ਕੀ ਨਿਧੀ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਗਾਹੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਗਾਹ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਅਗਾਹ ਕਯਾ ਅਗ੍ਰਾਹਯ ਹੈ ॥ ੧
॥ ਵਾ ਗਾਹ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਜਾਗਾ ਕਾ ਅਰ ਕਾਲ ਕਾ ਭੀ
ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਥਾਨ ਬਿਸ਼ੇਖ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਪ੍ਰਿਛਿੰਨ ਹੈ ਵਾ

ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਅਗਾਹ ਮਾਝੇ ਦੇਸ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਕੀ ਬੋਲੀ ਹੈ ਆਗੇ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਮਨ ਬੁਧਿ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ਵਾ ਕੌ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਅਥਵਾ ਗਾਹ ਨਾਮ ਖਲਹਾਨ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਤਮਾ ਅਪ੍ਰਧਰਖ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕਰ ਗਾਹਿਆ ਨਹੀ ਜਾਤਾ ਜੈਸੇ ਲੋਕ ਭਾਖਾ ਮੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਯਹ ਦੇਸ ਮੁਝ ਕਾ ਗਾਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਐਸੇ ਜਲਾਦਿਕੋ ਮੇ ਭੀ ਗਾਹ ਸ਼ ਬਦ ਕੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਦੇਖੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਆਤਮਾ ਅਗਾਹ ਹੈ ਦੇਸ ਕਾਲ ਵਸਤੁ ਪਰਛੇਦ ਸੇ ਸੂਨ ਹੋਨੇ ਤੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਬਾਹੇ ॥ ਟੀਕਾ

॥ਅ॥ਕਾਰਨ ਵਿਯਰਬ(ਬ) ਨਾਮ ਵਿਕਲਪਕਾ ਹੈ (ਹ) ਕਜ਼ਾ ॥ਵਾ॥ਬ॥ਕੀ ਸੂਰਨਤਾ ਕਰ ਸਫੁਟਪ੍ਰਗਟਹੀ ਵਿਕਲਪਸੇ ਰ ਹਿਤ ਹੈ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਹੈ ਸਰਬਗਯ ਹੋਨੇਸੇ ਅਗਯ ਕੋ ਸੰਦੇਹ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸੀ ਕੋ ਵਿਕਲਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਈਹਾਂ ਅਰਬ ਗਯਾਤਾ ਹੇਤੁ ਕਰ ਵਿਕਲਪ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ਔਰ ਅਰਥ ਪੂਰਬ ਵਤਿ ਜਾਨਲੀਜੈ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਤ੍ਰਿਬਰਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਤ੍ਰਿਬਰਗ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਤ੍ਰਿਬਰਗ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਭੂਤ ਇੰਦ੍ਰੇ ਦੇਵਤਾ ਸੰਸਾਰ ਕਾ ਕਾਰਨ ਰੂਪ ਕੌਂ ਨ ਮਸ਼ਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ਅਥਵਾ ਤ੍ਰਿਬਰਗੇ ਤ੍ਰਿਕਜ਼ਾ ਦੇਵ ਦਾਨਵ ਮਾ

ਨੁਖਜ਼ ਤਿਨਮੈਜੋਸ੍ਰੇਸ਼ਟਹੈਬ੍ਰਹਸਪਤੀਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦਿਕ ਪ੍ਰਹਲਾਦਿਬਲੀਬਿਰੋਚਨ ਬਿਭੀਖਨਾਦਿਕ ਨਾਗਾਦਿਕ ਤਿਨਮੇ(ਗੇ)ਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਜੋਬਿਸੇਸਕਰਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੩॥ ਵਾ ਇਨ ਕਹ ॥ਗੇ॥ ਗਜ਼ਾਤਵਜ਼ ਹੋਇ॥ ਸੋ ਕਹੀਏ ਤ੍ਰਿ ਬਰਗੇ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ਵਾ ਤ੍ਰਿ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ ਨ ਸਿਵਤੀਨਲੋਕ ਵ ਸਤ੍ਰੀ ॥ਪੁੰ॥ਨਪੁੰਸਕ॥ ਵਾ ਜੋ ਤ੍ਰਿ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਬਾਚਜ਼ ਹੈ ਸੋਈ ਬਰ ਕਹੀਏ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੋਇ ਅਰ ਇਨਕਰ ਜੋ ॥ਗੇ॥ ਕਜ਼ਾ ਗੀਤਹੋਇਸੋ ਕਹੀਏ ਤ੍ਰਿਬਰਗੇ ਤਿ ਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੫॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਸਰਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਸਰਗ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਸਰਗ ਨਾਮ ਜਨਮ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਆਤਮਾ ਅਜ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਤਿਸਕੋ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸੰਸਾਰਰੂਪ ਕਰਮ ਕਾ ਕਰਤਾ ਨਹੀ ਹੈ ਅਕ੍ਰੈ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਿਸ ਅਕ੍ਰੈ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸਰ ਨਾਮ ਗਤੀਕਾਹੈ ॥ਗ॥ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਹੈ ਤੇ ਅਰਥਕਜ਼ਾਭਜ਼ਾ ॥ਗ॥ ਗਮਨਕਹਕੇ ਨਹੀ ਕਹੀ ਜਾਤਾ ਅਪ੍ਰਿਛਿੰਨ ਹੋਨੇਤੇ ਆਗੇਹੀ ਵਿਦਜ਼ਮਾਨਹੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਜਿਥੈ ਜਾਈਐ ਜਗਤ ਮੈ ਤਿਥੈ ਹਰਿ ਸਾਂਈ॥ ਅਗੈ ਆਪ ਵਰਤਦਾ ਹਰਿ ਸਚ ਨਿਆਈ॥ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸਰਗ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸਰਗਨਾਮ ਸੰਬੰਧ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ

ਅਸੰਬੰਧ ਹੈ ਕਿਉਕੇ ਦੁਵੋਂ ਕਾ ਸੰਸਰਗ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਤ੍ਰਿਗੁਨਾਤੀਤ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਅਸਰਗ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਪ੍ਰਭੋਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਪ੍ਰਕਰਖਕਰ ਭੋਗਤਾ ਹੈ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਮੁਖਜ ਭੋਗਤਾ ਹੋਨੇਤੇ ਔਰ ਅਗਨਾਦਿਕ ਗੌਨ ਭੋਗਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਪ੍ਰਭੋਗਤਾ ਕੇਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ਵਾ ॥ ਰਕਾਰ ਜੁਦਾ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਸੇ ਅਰਥ ਕ੍ਰਮ ਬਲੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ਪਰ॥ਭੋਗੇ॥ ਭੋਗੋਸੇਪਰੇਹੈ ਕਜ਼ਾ ਅਸੰਗ ਹੈ॥ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰ ਭੋਗ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਪੁਜਾਰੀ ਭਕ੍ਤ ਲਗਾਵਤੇ ਹੈ ਭੋਗ ਅਰਥਾਤ ਅਗਨੀ ਸੂਰਜ ਭੋਗਤਾ ਹੈ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਭੋਗ ਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥੩॥ ਅਥਵਾਪ੍ਰਭੋਗੇ॥ਪ੍ਰਭੋ॥ਅਗ॥ਗੇ॥ ਕੇ ਮਧ੍ਯਮੇਤੇ ਅਕਾਰ ਨਿਕਸਤਾ ਹੈ ਵਜ਼ਾਕਰਨ ਰੀਤੀਕਰ ॥ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਭੋ ਅਗੇ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈਂ ਉਨਸੇ ਆਗੇ ਪ੍ਰਥਮ ਹੈ ਉਤਪਤਿ ਸੇ ਵਾ ਜਹਾਂ ਜਾਇ ਸਰੀਰ ਕਰ ਤਹਾਂ ਪੂਰਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਕਰ ਭੀ ਜੈਸੇ ਦਸ੍ਤਗੀਰ ਪੀਰ ਬਗਦਾਦ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਲਾਖੋਂ ਆਕਾਸ ਪਾਤਾਲ ਦਿਖਾਏ ਏਕ ਆਂਖ ਕੇ ਫੁਰਕਨ ਮੇ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਆਦਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਨੇ॥ਤਥਾ॥ ਪਉੜੀ॥ ਭਾਈ ਜੀ ਕੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰਕੀ॥ ਪੁਛੇ ਪੀਰ ਤਕਰਾਰ ਕਰ ਏਹ ਫਕੀਰ ਬ

ਡਾ ਆਤਾਈ। ਐਥੇ ਵਿਚ ਬਗ਼ਦਾਦ ਦੇ ਬੜੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿ ਖਲਾਈ। ਲਖ ਅਕਾਸ ਪਤਾਲਲਖਓੜਕਭਾਲੀ ਖਬਰ ਸੁ ਣਾਈ। ਫੇਰ ਦੁਰਾਇਓਨ ਦਸਤਗੀਰ ਅਸੀਭੀ ਦੇਖਾਂ ਜੋਤ ਹ ਪਾਈ। ਨਾਲ ਲੀਤਾ ਬੇਟਾ ਪੀਰਦਾ ਅਖੀ ਮੀਟ ਗਇਆ ਹਵਾਈ। ਲਖ ਅਕਾਸ ਪਤਾਲ ਲਖ ਅਖਫੁਰਕ ਵਿਚ ਸਭ ਦਿਖ਼ਲਾਈ। ਭਰਕ ਚਕੋਲ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦਾ ਧੁਰੋ ਪਤਾਲੋ ਲਈ ਕੜਾਈ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਲਾ ਨ ਛਪੈ ਛਪਾਈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸੰਬੋ ਧਨ ਪਦ ਪ੍ਰਭੋ ਕਿਹੇ ਪ੍ਰਭੋ॥ਗੋ॥ ਕਿਯਾ ਜੋਗੇਯ ਗਯਾਤਬਯ ਵ ਸੁ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਜੈ ਸੋ ਐਸੇ ਦਾਸੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪੂਰਬਕ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਸੁਜੋਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈਸੁਜੋਗਕੋਸੁਜੋਗਕਯਾਸੁਸਟੂਜੋਗ ਰੂਪਸੁਸ਼ਟੂ ਜੋਪਤੰਜਲ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਕਰਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਬਸਤੂ ਹੈ ਮੋਖਯ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮੁਮਖਯੂ ਕੋ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ਵਾ ਸੁੰਦਰ ਜੁੜਾ ਹੂਆ ਹੈ ਜੋ ਧੇਯਵਸਤੂ ਕੇ ਸਾਥ ॥ ਵਾ॥ ਸੁਕਾ ਸੰਪਾਠਕਰ ਸੰਜੋਗ ਅਰਥ ਕਰਨਾ। ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਸੰਜੋਗ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਇਸ੍ਰ ਅਨਿਸ੍ਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਅਦ੍ਰਿ ਸਟ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ੍ਰਕੇ ਸੰਜੋਗ ਸੇ ਸੁਖਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਅਨਿ ਸ੍ਰ ਕੇ ਸੰਜੋਗ ਕਰ ਦੁਖਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ਵਾ ਸੁਜੋਗੇ ਸੁਸ਼ਟੂ ਸੁੰਦਰਹੈ ਅਰ ਜੋਗ ਕਯਾਲਾਯਕ ਹੈ

ਅਰਥਾਤ ਸਮਰਥ ਹੈ ਜੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਰੰਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਰੰਗ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਸ੍ਵੇਤ ਪੀਤਾਦਿ ਰੰਗ ਔਰ ਸਰੂਪ ਕੁਰੂਪ ਇਨਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੋ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥੧॥ ਵਾ॥ਰੰਗ॥ ਪ੍ਰੇਮ॥ ਕਿਸੀ ਕੇ ਸਾਥ ਜਿਸਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦ੍ਵੇਸਭੀ ਨਹੀ ॥ ਯਥਾ ॥ ਜ਼ਫਰਨਾਮਹ॥ਨਾਓ ਬਿਰਾਦਰ ਨ ਮਾਦਰ ਪਦਰ। ਨ ਦਾਮਾਦ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨ ਯਾਰੇ ਦਿਗਰ ॥ ੧ ॥ ਕਿਉਂਕੇ ਇਸ਼ਟ ਅਨਿਸ਼੍ਟ ਬਸਤੂ ਕੇ ਸਾਥ ਰਾਗਦ੍ਵੈਖ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੋ ਦੋ ਨੋਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ਜੈਸੇ ਜਿਮੀਕੇ ਰਾਗਾਦਿ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਅਕਾਸਾਦਿ ਪਾਚੋਂ ਹੀ ਮੇ ਇਹ ਧਰਮ ਪਾਇਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਨੀ ਰਾਗ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਇਸਕੋ ਕੋਊ ਰੰਜਨ ਨ ਹੀ ਕਰਸਕਤਾ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਧਰਤੀਚੀਜੀਕਿਆ ਕਰੇ ਸਭ ਕਿਛ ਜਿਸਵਿਚ ਹੋਇ। ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕਰ ਰੰਜਿਤ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਅਰੰਗੇ ਨਾਮ ਝਗੜੇ ਕਾ ਹੈ ॥ਰਾ॥ੜਾ॥ਕੀ ਸੁਬਰਨਤਾਕਰ ਜੁੱਧਜੰਗਰੂਪਹੋਕ ਰ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਪ੍ਰਸਰਿਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੰਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ੧੫ ॥ ਅਭੰਗ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਅਭੰਗ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਜੋ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਭੰਗ ਨਾਮ ਬੇਰਸਕਾ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਬਿਘ੍ਨ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿਸੀਕਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਹੂਆ ਹੂਆ ਕਾਰਜ

ਕਿਸੀ ਸਬਬ ਸੇ ਅਟਕ ਜਾਇ ਤੌ ਲੋਕ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਭੰਗ ਪੜ ਗਯਾ ਹੈ ਐਸਾ ਕੋਊ ਨਹੀ ਕਿ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇ ਕਿਯੇ ਕਾਰਯ ਮੇ ਭੰਗ ਪਾਵੇ ਸੋ ਤਿਸ ਅਭੰਗ ਵਾਹਿਗੁਰੂਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥੨॥ਵਾ॥ ਜੋ ਅਭੰਗ ਐਸੇ ਨਾਮਕੇ ਉਪਾਸਿਕ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਕਾਰਯੋ ਮੇ ਕੋਊ ਬਿਘਨ ਨਹੀ ਪਾਯ ਸਕਤਾ ਔਰ ਤਿਸਕੇ ਦਾਨਮੇ ਕੋਊ ਬਿਘਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤਾ ॥ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਵਾਕ੍ਯ ॥ ਸਿਧਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਕਿਆ ਵਡਿਆਈਆਂ। ਤੁਧ ਬਿਨ ਸਿਧੀ ਕਿਨੇ ਨ ਪਾਈਆ। ਕਰਮ ਮਿਲੈ ਨਹੀ ਠਾਕ ਰਹਾਈਆ ॥ ਤਥਾ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਦੀਬੇਕਹੈ ਕਰਤਾਰ ਜਿਨੈ ਸੁਖਕੋ ਨਰਹੀਮਸਕੈ ਤਿਨ ਟਾਰੈ। ਉਦਮ ਕੋਊ ਕਰੋ ਨ ਕਰੋ ਧਨ ਆਵਤ ਹੈ ਚਲਯੋ ਤਾਹੀਕੇ ਦੁਆਰੈ। ਦੇਵ ਹਸੈ ਮਿਲ ਆਪਸੁ ਮੈ ਬਿਧਕੇ ਪਰਪੰਚਨ ਜਾਹਿ ਬਿਚਾਰੈ। ਬਾਲਕ ਆਨਕ ਦੁੰਦਭੀਕੇਭਯੋ ਦੁੰਦਭੀ ਬਾਜਤ ਆਨਕੇ ਦੁਆਰੇ ॥ ੧ ॥ ਸੋ ਤਿਸ ਅਭੰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ੩ ॥ਵਾ॥ਅਭਿ॥ਨਾਮ ਰਿਦੇਕਾ ਤਿਸਮੇ ਜੋ ਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੇ ਅਭੰਗ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ਵਾ ਭੰਗਾਦਿ ਅਮਲ ਬਯਸਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਗੰਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਗੰਮ ਕੋ ਨਮਹ। ਅਗਮਯ ਦੁਹਪ੍ਰਾਪਤਹੈ (ਗ) ਸਬਦ ਕਾ ਅਰਥ ਗਯਾਨ ਗਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਗਮਨ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰ

ਕੋਊ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਇਦੰ ਕਰ ਕੇ ਜਿਸਕਾ ਗਯਾਨ ਨਹੀ ਹੋਤਾ। ਅਦ੍ਰਿਸਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਿਸਸੇ ਅਨਯਦ੍ਰਿਸ੍ਰਾਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਸੇ ਅਰਥਾਤ ਅਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਸਤ੍ਰਰੰਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਰੰਮੇ ਰਮਨਰੂਪਕੋ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਜੋ ਸਭਕੋ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਵਾਇ ਰਹਾ ਹੈ ਪ੍ਰੇਰਕ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਰਮਣੀਕ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਸਤਰੂਪ ਹੈ ਅਰ ਰਮਣੀਕ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਹੈ॥੪

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਜਲਾਸਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜਲਾਸਰੇ ਪ੍ਰਤਿ ॥ ਜਲਾਸਰੇ ਕਯਾ ਜਲ ਜਿਸਕਾ ਆਸਰੇ ਹੈ ਜਲਸ਼ਾਈ ਹੈ ਜੋ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਜਲ ਜਿਸਕੇ ਆਸਰੇ ਹੈ ਅਰਥਾਂਤ ਰਸਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਜੋ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧਾਦਿ ਅਗਨਿ ਕਰ ਜਲ ਰਹੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਆਸਰੇ ਹੈ ਸਰਣ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸਰ ਨਾਮ ਗਤੀ ਕਾ ਹੈ ਜਲੋ ਮੇ ਜੋ ਵਰਾਹ ਰੂਪ ਕਮਠ ਮੱਛਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਸਰ ਕਯਾ ਗਤ ਹੋਵੇ ਸੋ ਜਲਾਸਰੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਯਲੋ ਨਾਮ ਸੂਰਮੇ ਕਾ ਹੈ ਸੂਰਮਾ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਸਰਬਾਨ ਬਿਦਯਾ ਕਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਤਿਸ ਸੂਰ ਰੂਪ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬਾ

ਨਾਦਿ ਸਸਤ੍ਰੋਂ ਕਉ ਜੋ ਜਲੈ ਤੀਖਨ ਸਫਾਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਸੂਰ ਰੂਪ ਰਾਮਾਦਿ ਵਾ ਹਰਿਗੁਬਿੰਦ ਸਤਿਗੁਰੂਤਿਸਕੋਨਮਹ॥੬॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨਿਰਾਸਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਿਰਾਸਰੇ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਨਿਰਾਧਾਰ ਹੈ॥ ਸਭਕਾ ਆਧਾਰ ਹੋਨੇ ਸੇ ਸੇਖਾਦਿ ਗੌਨ ਆਸਰੇ ਹੋਨੇ ਸੇ ਔਰ ਪਾਠ ਜਲ ਆਸਰੇ॥ ਨ੍ਰਿਆਸਰੇ ਭੀ ਹੈ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਪਰੰਤੁ ਬਹੁ ਧਾ ਪਾਠ ਪ੍ਰਸਿਧ ਯਹੀ ਠੀਕ ਹੈ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਰਾਸ ਨਾਮ ਝਗੜੇ ਕਾ ਰਾਮਾਵਤਾਰੇ ਯਥਾ ਰੰਕ ਸੇ ਰਾਮ ਕਾ ਛੋੜਰਾਸਾ॥ ਐਸੇ ਰਾਵਨ ਕਾ ਵਾਕਜ ਮੰਦੋਦਰੀ ਪ੍ਰਤਿ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿਆਕਿ ॥ਨਿ॥ਨਿਸੇਧਾਰਥਕ ਹੈ ਔ॥ਰੇ॥ ਅਰੇਸੰਬੋਧਨਮੇਹੈਸੋ ਰੇ ਪੁਰ ਖ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਰਾਸ ਹੈ ਕਿਆ ਝਗੜੇ ਸੋ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨ ਨਹ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਰਾਸਨਾਮ ਸਿੱਧ ਅਰਥਕ ਹੈ ਜੈਸੇ ਬੋ ਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਰਾਸ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰੇ ਭਾਈ ਨਿ ਕਜ਼ਾਬਿਸ਼ੇ ਸ਼ ਕਰ ਰਾਸ ਸਿੱਧ ਰੂਪ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ॥੩॥ ਵਾ ਇਸੀ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਕਾਰਜੋਕੀ ਸਿਧੀਹੋਤੀਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਨਿ ਰਾਸਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ॥੪॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਜਾਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਜਾਤ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਅਜਾਤਿ ਕਜ਼ਾ ਉਤਪਤਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਜਨਮਾ ਹੈ॥ ਵਾ ਜਾਤਿ ਬ੍ਰਹਮਣਾਦਿ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿ ਤ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ॥੨॥ ਵਾ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ

ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਖੰਡ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਅ
ਜਾਤੇ ਕਜ਼ਾ ॥ਅਜ॥ਤੇ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼ਬਦਕਾਅਧਜ਼ਾਹਾਰਕਰਨਾ
ਪੁਨਾ॥ ਅਰਥ ਕਿਆ ਮਾਯਾ ਸੇ ਆਦਿ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥
੪ ॥ ਵਾ ॥ਤੇ॥ ਕਾ ਅਰਥ ਪੂਰਬ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪਰੇਹੈ ਤਾ ਕੋ
ਨਮਹ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਅਜਾਤੇ ਜਾਨਿਆ ਨਹੀ ਜਾਤਾ ਕਿਸੀ ਕਰ
ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਅਦ੍ਰਿਸਜ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ॥
ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਜ਼ਾਤਿ ਮਾਲਿਕ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈ ਸੋ ਮਾਲਕ ਨਾਮ
ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਭਗਵਤ ਸਰਬ ਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈ ਇਸਤੇ ਅਜ਼ਾ
ਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤਿਸਕਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਕੋਈ ਨਹੀ ਤਿਸ ਕਰਤਾ
ਕੋ ਨਮਹ॥੭॥ ਵਾਜ਼ਾਤਮਾਂਨੇ ਹਸਤੀ ਕੇ ਹਸਤੀਮਾਂਨੇਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀਕੇ
ਸੋ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੮ ॥ ਵਾ
ਜ਼ਾਤ ਮਾਨੇ ਅਸਲੀਅਤ ਹਰਚੀਜ਼ਕੀ॥ਅਕਾਰਵਾਸੁਦੇਵ॥ ਅ
ਰਥਾਤ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸਭ ਚੀਜ਼ ਕੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਕੋ
ਨਮਹ॥ ੯ ॥ ਵਾ ਇਸਤੇ ਇਤਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜੁਦਾ ਨਹੀ
ਹੈ ਸਰਬ ਰੂਪ ਤਿਸੀਕੋ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤਤਿਸਏਕ ਰੂਪ
ਅਕਾਲਪੁਰਖਕੋ ਨਮਹ॥੧੦॥ਵਾ ਜ਼ਾਤਨਾਮਏਕ ਇਸ਼ਾਰੇਕਾ
ਹੈ ਜਿਸ ਜ਼ਾਤਕੇ ਕਹਿਨੇ ਸੇ ਖੁਦਾ ਕੀ ਜ਼ਾਤ ਕੇ ਤਰਫ ਇਸ਼ਾ
ਰਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਲੋਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਕਿ ਆਪਕੀ ਜ਼ਾਤ ਮੁਬਾ
ਰਕ ਹੈ ਸੋ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਤਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਨਹੀ ਕ
ਹਿਸਕਤਾ ਅਦੁਤੀਯ ਹੋਨੇ ਕਰ ਤਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਨਮ
ਹ॥੧੧॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਪਾਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਪਾਤ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਅਪਾਤ ਕਿਆ ਪਤਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਪੰਕ੍ਤਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਪਛਪਾਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੋ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਕਾਲ ਰੂਪ ਕਰ ਪਛਪਾਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਧਨਵੰਤਾ ਅਰ ਨਿਰਧਨ ਮਨਈ ਤਾਕੀ ਕਛੂ ਨ ਕਾਨੀ ਰੇ ॥ ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਸਮਕਰ ਮਾਰੇ ਐਸੋ ਕਾਲ ਵਿਡਾਨੀ ਰੇ॥ ਤਿਸ ਕਾਲ ਰੂਪ ਕੋ ਨਮਹ॥੪॥ ਵਾ ਅਪਾਤੇ ॥ਅਪ॥ ਨਾਮ ਜਲੋਂ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਲੋਂ ਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਜਲ ਸਾਂਈ ਰੂਪ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ੫॥ਵਾ ਪਤਿਸ੍ਰਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਸੰਸਕਾਰ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਨੇ ਕਰ ਦਰਿਦ੍ਰਾਦਿ ਮਲਾਪਕਰਖਣ ਕਰਕੇ ਰਾਜਯਾਦਿ ਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਾ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਤਰ ਕੋਊ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤਵਜ਼ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਸੇ ਦੋਊ ਤਰਹ ਕਾ ਸੰਸਕਾਰ ਨਹੀ ਹੈ ਮਲਾਪਕਰਖਣ ਰੂਪ ਗੁਣਾਪਿਧਾਨ ਰੂਪ ॥ ਵਾ ਇਸੀ ਤੇ ਅਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੁਤੇ ਸਿੱਧ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਮਜਬੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਮਜਬਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਮਜਬ ਸ਼ਬਦ ਜਾਤਿ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਯਾਮਨੀ ਭਾਖਾ ਮੇਂ ਅਰਥਾਤ ਹਿੰਦੂ ਯਮਨਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਵਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਅਮਨਾਮ ਰੋਗ

ਕਾ ਹੈ ਔ ਜਬ ਨਾਮ ਬੇਗਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬੇਗਕਰਯੁਕ੍ਤ ਰੋਗ ਰੂਪ ਹੋ ਕਰ ਪ੍ਰਜਾ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਕਰਤਾਕੋਮਹਾਮਰੀ ਆਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਭੈ ਦੇਰਹਾ ਹੈ ਕਾਲ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਤਿਸੀ ਭੈਤੇ ਸੁਭ ਕਰਮ ਮੇਂ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੀਵ ਤਿਸ ਕਾਲ ਭਗ ਵਾਨ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਅਮਨਾਮ ਰੋਗ ਕਾ ਹੈ ਔਰ ਜਬ ਨਾਮ ਮਾਰਨੇ ਕਾ ਹੈ ਲੋਕ ਕਹਤੇਹੈਂ ਕਿ ਪਸੁਜ਼ਬਹ ਕਿਆ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਜੋ ਅਮਜਬ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਜਾਪ ਕਰੈ ਤਿਨ ਕੇ ਅਮਰੋਗ ਜ਼ਬਹ ਹੋਤੇ ਹੈਂ । ਕਜ਼ਾ ਨਾਸ ਹੋਤੇਹੈਂ ਯਹ ਰੋਗ ਨਾਸਕ ਨਾਮ ਹੈ ਭਗਵਤ ਕਾ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤਸਤ੍ਰ ਅਜਬੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਜਬਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਅਜਬ ਭੀ ਪਾਰਸੀ ਮੇਂ ਆਸ੍ਚਰਜ ਕਾ ਬਾਚਕਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਬੈਂਤ ॥ ਅਜਬ ਮਨਸ਼ਮਸ ਤਬਰੇਜ਼ਮ ਕਿਆਸ਼ਿਕ ਗਸ਼ਤਅਮ ਬਰਖ਼ੁਦ॥ ਚੁਖ਼ੁਦਦਰਖ਼ੁਦ ਨਜ਼ਰ ਕਰਦਮਨਦੀਦਮਜੁਜ਼ਖ਼ੁਦਾਦਰਖ਼ੁਦ॥੧॥ਵਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਮੇਂਜਬੇ ਬੇਗ ਅਜਬੇਜੋ ਬੇਗ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕੂਟਸਥ ਹੋਨੇਤੇਅਪ੍ਰਾਪਤ ਦੇਸ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਜਬ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਕੂਟਸਥ ਪਰਮਾ ਤ੍ਮਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸ਼ਨੈਸ੍ਚਰਾਦਿ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਦ੍ਵਾਦਸ ਰਾਸੀ ਰੂਪ ਮੰਡਲ ਕੋ ॥੩੦॥ ਬਰਸ ਮੇਂ ਭੋਗਤਾ ਹੋਨੇਤੇ ਛੰਦ੍ਾ ਤ੍ਯਾਦਿ ਅਪੇਖਜਾ ਕਰ ਬੇਗ ਤੇ ਰਹਿਤਹੈ ॥ ਅਰਥਾਤਅਤਿ ਸੂਖਜਮਗਤੀ ਰੂਪ ਜੋ ਮਹਾਕਾਲਹੈ ਤਿਸਕੋਨਮਸਕਾਰਹੈ॥੩

ਮੂਲ ॥ ਅਦੇਸੰ ਅਦੇਸੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਦੇਸ ਕੋ ਅਦੇਸ ਕਰ੍ਯਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਦੇਸ ਦੇਸ਼ ਕਾਲਾਦਿ ਪ੍ਰਿਛੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਰਪੂਰਨ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਅਦੇਸੰਕਰ੍ਯਾ ਨਮਸਕਾਰ ਕੇ ਯੋਗ੍ਯ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਤਿਨ ਕੋ ਭੀ ਜੋ ਬੰਦਨੀਯ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਅਦੇਸ ਨਾਮ ਉਪਦੇਸਕਾ ਹੈ ਯਥਾ ਸਰੀਰਕ ਕਾ ਸੂਤ੍ਰ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮਾਧਯਾਯ ਕੇ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਦ ਕਾ ਅਥਾਤਹ ਅਦੇਸ਼ਹ ਇਤਿ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਸਨੂ ਆਦਿਕ ਜੋ ਜਗਤ ਕੇ ਉਪਦੇਸ੍ਰਾ ਹੈ ਇਨ ਕਾ ਭੀ ਵੋ ਉਪਦੇਸ੍ਰਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ਅਥਵਾ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਾਬਲ੍ਯਤਾ ਕਰ ਅਦੇਸ ਕਰਕੇ ॥ ਪੁਨਾ ਅਦੇਸ ਹੈ ॥ ਦ੍ਵਿਰੁਕਤਿਅਨੰਤਵਾਚਕ ਜਾਨੀਏ ਜੈਸੇ ਗੀਤਾ ਮੇਂ ਬਿਸ੍ਵਰੂਪ ਅਧ੍ਯਾਯ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝਕੇ ਅਗ੍ਰਭਾਗ ਮੇਂ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤੁਝ ਕੇ ਪ੍ਰਿਸ਼ਟਭਾਗਮੇਂਨਮਸਕਾਰਹੋਯਊਪਰਅਧਾਉਤਰਦੱਖਿਨ ਸਰਬਓਰ ਪੁਨਃ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੇਸੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਭਿ ਰਿਦਾ ਤਿਸ ਕਾ ਜੋ ਏਸ ਪ੍ਰੇਰਕ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ਭਾ ਨਾਮ ਨਖ੍ਯਤ੍ਰਕਾ ਹੈ ਅਰੁ ॥ ਭਃ ਭੁਵਨ ਕਾ ਅਰੁ ਦੀਪਤੀ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ਅਰੁਸੇਕਾ ਸੈ ਪਾਠਕਰਨਾ ॥ ਕਿਉ ਕਿ ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਸੇ ਅਰਥ ਕ੍ਰਮਬਲੀ

ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਭੈ ਹੈਂ ਸੈਕਾਹੈ ਅਰਥ ਹੈ ਮਾਰ ਵਾੜ ਦੇਸ ਮੇਂ ਸੋ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਅਭੈਹੈਂ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਅਭੁਵਨ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ॥੩॥ ਵਾ ਅਨਖਯਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਹ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਅਦੀਪ੍ਰਿ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਭੂਮਿਲੋਕਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਸੋਗੋਲੋਕ ਧ੍ਰਵ ਪਦ ਸਾਕੇਤ ਦ੍ਵਾਰਕਾ ਖੀਰਸਾਗਰ ਅਯੁਧ੍ਯਾ ਮਥੁਰਾ ਯੇਸਾਤ ਬੈਕੁੰਠ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਅਸ੍ਥਾਨ ਕੇ ਬਿਸ਼ੇਸਨ ਭਕ੍ਤੋਂਕੇਧ੍ਯਾਨਲਿਯੇ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਨਨਕਾਨਾ ਸਾਹਬਿ ਜੀ ਖਡੂਰਸਾਹਿਬਜੀਗੋਂਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਨੰਦਗਢ ਜੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਬਚਲਨਗਰ ਜੀ ਯਹ ਸਭੀ ਬੈਕੁੰਠ ਹੈ ਸਗੁਨ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇ ਪਰੰਤੂ ਵਾਸਤਵਤੇ ਲੋਕ ਕਲਪਨਾ ਰਹਿਤ ਪਰਿਪੂਰਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਧਾਮੇ ॥ਟੀਕਾ

ਨ੍ਰਿਧਾਮ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵਉ ਨ੍ਰਿਧਾਮ। ਕਿਯਾ ਧਾਮ ਰਹਿਤ ਧਾਮ ਨਾਮ ਗ੍ਰਿਹ ਕਾ ਤੇਜ਼ਕਾਹੈ ਗ੍ਰਿਹਾਰਥ ਮੇਂ ਨ੍ਰਿਧਾਮ ਕਯਾ ਬਿਸੇਸ ਬੈਕੁੰਠਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੧॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਸਬਦ ਕਰ ਮਨੁਖੁ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ॥ ਅਰਥ ਕਿਯਾ ਮਨੁਖੋ ਪਲਖਿਤ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਵੋ ਹੋਵੈ ਗ੍ਰਿਹ ਜਿਸਕਾ ਤਿਸ ਨ੍ਰਿਧਾਮ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ੨॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿਮਨੁਖਯਹੀ ਹੈ

ਬਿਸੇਸ ਕਰਕੇ ਸਥਾਨ ਜਿਸ ਕਾ ਮਨੁਖੋ ਮੇਭਕ੍ਤਿ ਬਿਸੇਖ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥੩॥ ਵਾ ਮਨੁਖਜਾਦਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਾ ਜੋ ਅਧਾਰ ਭੂਤ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥
ਵਾ ਨ੍ਰਿਕਜਾ ਮਨੁਖਜਾ ਦੇਹੀ ਮੇ ਹੈ ਪ੍ਰਕਾਸ ਜਿਸਕਾ ਸ਼ੁਧ ਰਿਦਾ ਦੇਸ ਹੋਨੇ ਤੇ ਹਰਿ ਮੰਦਿਰ ਹੈ ਮਨੁਖੋ ਮੇ ਭੀ ਬਿਸੇਸ ਕਰ ਭਕ੍ਤੋਂਕੇ ਰਿਦੇ ਮੈ ਸੋ ਤਿਸ ਨ੍ਰਿਧਾਮ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੫॥ ਵਾ ਤੇਜ ਅਰਥ ਮੇ ਨ੍ਰਿਤੇਜ ਹੈ ਸੋ ਕਯਾ ਸੌਮਯ ਮੂਰਤਿ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਨਤਸੀਲੋਂ ਪ੍ਰਤਿ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਬਾਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ੧੯ ॥ ਨ੍ਰਿਬਾਮ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਬਾਮ ਨਾਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਹੈ ਤਦ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਯਾ ਅਮਾਯ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਬਾਮ ਨਾਮ ਸੁੰਦਰ ਕੋ ਹੈ ਨਰੋ ਮੇ ਬਾਮ ਕਯਾ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਰਾਮਾਵਤਾਰੇ ॥ ਜ਼ੁਲਫੈ ਅਨੂਪ ਜਾਕੀ ਨਾਗਨ ਕੀਸਿਆਹ ਬਾਂਕੀ ਅਦਭੁਤਅਦਾਇਤਾਕੀਐਸੋਫੁਲਨ ਕਹਾ ਹੈ। ਸਰਵੇਸਹੀ ਚਮਨਰਾ ਪਰਚਸ੍ਰ ਜਾਂਵਤਨਰਾ ਜਿਨਦਿਲਹਰਾਹਮਾਰਾ ਵਹ ਗੁਲਚਿਹਰਕਹਾਹੈ।ਸੋਐਸੇਸੁੰਦਰਰੂਪਕੋਨਮਸਕਾਰਹੋਇ।੨। ਵਾਬਾਮਨਿਰਧਾਰਨਾਥਮੇਜਾਨਿਏਤਾਕੋਨਮਹਾਵਾਨਰੋਮੇਬਾਮਤਾ ਸੁੰਦਰਤਾ ਜਿਸਕੀ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਬਾਮ ਨਾਮ ਬਕ੍ਰਤਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸ ਨਿਰਬਕ੍ਰਤਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿਮਨੁਖਜੋ ਮੇ ਬਾਮਹਾਬ ਕਰ ਅਰਥਾਤ ਦੋਨੋ

ਹਾਥ ਕਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਹਰਨ ਕਰਨ ਸਕ੍ਤਿ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਤਿਸਕੋ
ਨਮਹ ॥ ੫ ॥ ਅਥਵਾ ਬਾਮ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲਤਾ ਸ੍ਰੀ
ਕਾਰ ਕਰਨੀ ਨ੍ਰਿਕਾਨਿਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਸਿਧ ਕਯਾ ਭਯਾ
ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਕਿਸੀਕੋ ਨਹੀਂ ਸਭਕੇ ਅਨਕੂਲ ਹੈਂ ॥ ਨਨੂ ॥
ਯਦੀ ਸਰਬਾਨਕੂਲ ਹੈ। ਤਬ ਲੋਕ ਦੁਖੀ ਕਯੋਂ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਨ
ਰਕਾਦਿ ਸਾਸਨਾਕਰ ॥ਉੱਤਰ॥ ਯਹਭੀ ਵਾਹਗੁਰੂਕੀ ਅਨਕੂ
ਲਤਾ ਹੀ ਹੈ ਦੁਖਦਾਤ੍ਰਿ ਤ੍ਵਰੂਪ ਯਥਾਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਕੀ ਤੁਕ॥ਕੇ
ਤਿਆ ਦੂਖ ਭੂਖ ਸਦਮਾਰ। ਏਹ ਭਿਦਾਤ ਤੇਰੀ ਦਾਤਾਰ। ਨ
ਰਕਾਦਿ ਸ਼ਾਸਨਾ ਕਰਨੇ ਸੇ ਭੀ ਅਨਕੂਲ ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ
ਪਾਪਖਯ ਦੁਆਰਾ ਸੁਧੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਜੈਸੇ ਮਾਤਾ ਖਿਣਭਰ ਨਿਰ
ਦਯਾਲੁਤਾ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕਾ ਬ੍ਰਣ ਛੇਦਨ ਕਰਵਾ
ਇ ਦੇਤੀ ਹੈ। ਭਾਵੀ ਸੁਖੇਛਾ ਕਰ ਦੁਖਦਾਤ੍ਰਿ ਤ੍ਵਭੀ ਅਨਕੂਲ
ਤਾ ਹੀ ਹੈ ਤਿਸ ਸਰਬਾਨਕੂਲ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੬ ॥
ਵਾ ਨ੍ਰਿਬਾਮੇ ਕਯਾ ਬਾਮ ਨਾਮ ਰੁਦ੍ਰ ਕਾ ਹੈ ਨਰੋਂਕਉ ਬਾਮ
ਕਾਲ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ਹੈਤੋ ਸਭਕਾ ਪਰੰਤੁ ਨਰੋਕੋ ਗਯਾਤਾ ਹੋਨੇ ਤੇ
ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾਜੂ ਕੇ ਤ੍ਰਿਤੀਯਾਧਯਾਯ ਮੇ। ਆਬ੍ਰਿਤੰ ਗਯਾ
ਨ ਮੇਤੇਨ ਗਯਾਨਿਨੋ ਨਿਤਯਬੈਰਿਣਾ ਇਤਿ ਹੇ ਅਰਜਨ ਇ
ਸ ਕਾਮਕੋ ਮਾਰ ਇਸਨੇ ਗਯਾਨ ਕੋ ਆਵਰਨ ਕੀਯਾ ਹੈ।
ਜੈਸੇ ਧੂਮ ਅਗਿਨ ਕੋ ਅਰਗਾਰਭਕੋ ਜੇਰ ਅਛਾਦਨ ਕਰੈਹੈ
ਤੈਸੇ ਕੈਸਾ ਹੈ ਕਾਮ ਗਯਾਨੀ ਕਾ ਨਿਤਯ ਬੈਰੀ ਹੈ। ਕਿਯੋਂਕਿ
ਗਯਾਨੀ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਇਤਰ ਜੀਵ ਜਾਨਤੇ ਨਹੀਂ ਇਸੀਤੇ ਕ

ਹਾ ਕਿ ਨ੍ਰਿਬਾਮੇ ਨਰੋਕੋ ਨਿਤਜ ਹੀ ਕਾਲ ਰੂਪ ਹੈ ਤਾਂਕੋ ਨਮਹ ॥੭॥ ਅਥਵਾ ਨ੍ਰਿਬਾਮੇ ਨ੍ਰਿਨਾਮ ਪੁਰਖੋਂਕਾ ਸੋ ਪੁਰਖਤ੍ਰ ਹੈ ਬਾਮ ਹਸਤਮੇ ਜਿਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਮੰਗੀ ਹੀ ਸਕ੍ਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਰ ਸਕ੍ਤਿ ਆਸਰੇ ਹੀ ਸਰਬ ਕ੍ਰਿਯਾ ਪੁਰਸ਼ ਕੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਾਹੂਕੀ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਬਾਮ ਕਰਹੀਸੋ ਤੁਮ ਪੂਤਨਾਕੇ ਪ੍ਰਾਨਨਾਸੇ ਬਾਮ ਕਰਹੀਸੋ ਘੋਟਯੋ ਤ੍ਰਿਨਾਵ੍ਰਤ ਗਲ ਹੈ। ਬਾਮ ਕਰਹੀਸੋ ਤੁਮਕੇਸੀ ਕੇ ਦਸਨਝਾਰੇ ਰਿਪਦਲ ਜੀ ਤਬੇਕੋ ਬਾਮ ਕਰ ਬਲ ਹੈ। ਦਹਿਨੇਈ ਹਾਥ ਗਿਰਰਾਜ ਕਯੋ ਨ ਧਾਰਯੋ ਨਾਥ ਯਾਤੇ ਹਮ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਦਾਹਿਨੋਈ ਛਲ ਹੈ॥ ਬਾਮਅੰਗ ਅੰਗ ਬ੍ਰਿਖਭਾਨ ਨੰਦਨੀ ਕੋ ਧਾਮ ਯਾਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੁਮੈ ਬਾਮਕਰ ਬਲ ਹੈ॥੧॥ ਸੋ ਤਿਸ ਬਾਮ ਅੰਗਸਕ੍ਤਿ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿਵਾਮੇ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਰਬ ਦੇਵ ਦੈਤ ਨਰ ਨਾਗ ਪਸੁ ਪੰਖੀ ਮੇ ਨ੍ਰਿਨਰ ਅਰ ਵਾਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰੂਪ ਸਭ ਤੁਝਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪੁਰਖ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੀਤਾ ਰੂਪ ਹੈ ਲਖਮੀਨਾਰਾਯਣ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਚੋਣੀ ਰੂਪ ਤੁਮ ਹੋ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਖੀਵੀ ਰੂਪ ਐਸੇ ਹੀ ਜੁਗਲ ਰੂਪ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ੯॥ ਕਿੰਵਾ ਨ੍ਰਿਬਾਮੇ ਕਯਾ ਵਾਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਮੂਹ ਮੇ ਜੋ ਪੁਰਖ ਹੋਇ ਸੋ ਨ੍ਰਿਵਾਮ ਸੋ ਕੌਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥੧੦॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨ੍ਰਿਵਾਮੇ ਕਯਾ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁਖਯ ਸੋ ਮਨੁਖਯ ਕੌਨ ਗਯਾਨਵਾਨ ਭਕ੍ਤ ਜਨ ਇਤਰ ਮੇ ਮਨੁਖ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਯਥਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਆਵਨ ਆਏ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰ ਮੈ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਪਸੁ ਢੋਰ। ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖ ਸੋ ਬੁਝੈ ਜਾਕੇ ਭਾਗ ਮਥੋਰ॥ ਪੁਨਾ॥ ਕਲੀਅੰਦਰ ਨਾਨਕਾ ਜਿਨਾਦਾ ਔਤਾਰ। ਪੁਤ ਜਨੂਰਾ ਧੀ ਜਨੂਰੀ ਜੋਰੂ ਜਿੰਨਾਦਾ ਸਿਕਦਾਰ॥ ਤਥਾ॥ ਯੇਸ਼ਾਂ ਨ ਵਿਦਯਾ ਨ ਤਪੋ ਨ ਦਾਨੰ ਨ ਚਾਪਿਸੀਲੰ ਨਚੁਣੋ ਨ ਧਰਮਹ। ਤੇਮਰਤਯਲੋਕੇ ਭੁਵਿਭਾਰ ਭੂਤਾ ਮਨੁਖਯ ਰੂਪੇਣਮ੍ਰਿਗਾਸਚਰੰਤਿ॥ਪੁਨਾ॥ਅਹਾਰੋਨਿੰਦ੍ਰਾਭਯਮੈਥਨੰਚਸਾਮਾਨਯਮੇਤਤਪੁਸ਼ੂਮਾਨਵਾਨਾਂ। ਗਯਾਨੰਨਰਾਣਾਮਧਿਕੋਬਿਸੇਸ਼ੋਗਯਾਨੇਨਹੀਨਾ ਪਸ਼ੁਭਿ ਸਮਾਨਃ ਐਸੇਲਖਨੋ ਕਰ ਲਖਿਤ ਜੋਨਰ ਹੈਂ ਵਾਮੇਂ ਕਯਾ ਤਿਨਪੁਰਖ ਗਯਾਨਵਾਨਭਕ੍ਤੋਮੇ ਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਵਾਹਗੁਰੂ ਔਰ ਮੇ ਨਹੀ ਯਥਾਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਨਾਨਕ ਮੁਕਤ ਤਾਹਿ ਤੁਮ ਮਾਨੋ ਜਿਹ ਘਟ ਰਾਮ ਸਮਾਵੈ॥ ਸੋ ਨਰੋ ਮੇ ਮੁਖਯਤਾਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਃ॥ ੧੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿ ਬਾਮੇ ਨ੍ਰਿ ਪੁਰਖ ਸੇ ਜੋ ਨਾਰੀ ਕਰੈ ਅਰੁ ਨਾਰੀ ਸੇ ਜੋ ਪੁਰਖ ਕਰੈ ਸੁ ਕਹੀਏ ਨ੍ਰਿਬਾਮੇ ਕਰਪਦ ਕਾ ਅਧਯਾਹਾਰ ਕਰਨਾ॥ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਨਾਰੀ ਤੇ ਜੋ ਪੁਰਖ ਕਰਾਵੈ ਪੁਰਖਨ ਤੇ ਜੋ ਨਾਰੀ॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਸਾਧੂ ਕਉ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਿਸਿ ਮੂਰਤ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕਿਸੀ ਰਾਜਾ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਾ ਹੁਕਮ ਥਾ ਤੇਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਗਾ ਭਈ ਕੰਨਯਾ ਰਾਨੀ ਕੇ ਸੰਕਲਪ ਕਰਕੇ ਪਰੰਤੂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੀ ਸਮਝਾ ਅਰ ਤਿਸਕੇ ਬਿਬਾਹ ਕਾ ਕਿਸੀ ਰਾਜੇ ਕੀ ਕੰਨਯਾ ਸੇ ਸੰਕੇਤ ਕੀਆ ਬਿ

ਬਾਹ ਕਾਲਮੇ ਕੰਨਯਾ ਕੇ ਪਿਤਾ ਕੋ ਭ੍ਰਮ ਹੂਆ ਤੋ ਕਹਾ ਕਿ ਹਮਾਰੀ ਕੁਲਰੀਤੀ ਬਾਲਕ ਕੇ ਸਨਾਨ ਕਰਵਾਨੇ ਕੀ ਹੈ ਤਥਾਹੀ ਰਾਨੀਓਂ ਨੇ ਇਸਨਾਨ ਕਰਵਾਯਾ ਪੁਤ੍ਰ ਕੇ ਅੰਗ ਹੋ ਗਏ ॥ ਤਥਾ ਇਲਾਬ੍ਰਤ ਖੰਡ ਮੇ ਸੁਦਯੁਮਨ ਕੀ ਕਥਾ ਭਾਗ ਵਤ ਮੇ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕੰਨਯਾ ਸੇ ਪੁਰਖ ਭਯਾ ਫੇਰ ਪੁਰਖ ਸੇ ਇ ਸਤ੍ਰੀ ਭਯਾ ਬੁਧ ਸੇ ਪੁਰੂਰੂਆ ਕੋ ਉਤਪਤ ਕੀਆ ਫੇਰ ਪੁਰ ਖ ਭਯਾ ਮਾਸ ਪ੍ਰਯੰਤ ਪੁਰਖ ਮਾਸ ਪ੍ਰਯੰਤ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰਹਨੇ ਲਗਾ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕੇ ਵਰ ਸੇ ਸੋ ਐਸੇ ਸਮਰਥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨ੍ਰਿਬਾਮ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੧੨ ॥ ਵਾ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਬਾਮ ਦਾਦ ਸੁਬਹ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈ ਔ ਉਸਸੇ ਦਾਦ ਨਿਕਾਲਦੀਆ ਬਾਮਰਹਾ ਲੇਕਿਨ ਮਾਨੇ ਸੁਬਹਕੇਹੀ ਰਹੇ ਸੋ ਸੁਬਹ ਸ਼ਾਮ ਭੇ ਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧੩ ॥ ਕਿਉਂਕਿ ਜੈਸੇ ਸੂਰਜ ਦਿਨ ਔ ਰਾਤ੍ਰਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਸ ਮਦਾਦਿਕੋ ਕੀ ਅਪੇਖਯਾ ਕਰ ਰਾਤ ਦਿਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹੈ ॥ ੧੪ ॥ ਔ ਬਾਮ ਕੋਠੇ ਕੋ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਗ੍ਰਹਆਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਨਿਰਗੁਨ ਇਸੀ ਤੇ ਨ੍ਰਿਬਾਮ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮ ਹ ॥ ੧੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਾਮ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਮੰਦਰਕਾ ਹੈ ਤੋ ਅਰਥ ਕਯਾਕਿ ਨ੍ਰਿ ਜੋ ਮਨੁਖਯ ਹੈ ਵੋ ਜਿਸਕਾ ਮੰਦਰ ਹੈ ॥ ੧੬ ॥ ਵਾ ਉਨਕਾ ਜੋ ਮੰਦਰ ਹੈ ਸਰਬਾਧਾਰ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਿਸ ਨ੍ਰਿਬਾਮ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧੭ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬਕਾਲੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਸਭਕਾ ਕਾਲ ਹੈ ਮਾਰਕ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਜੋ ਸਭ ਕਾਲਮੇ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਜਪ ਸਾਹਬ ਜੀ ॥ ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ਹੈਭੀਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ॥ ਪੁਨਾਂ ਜੈਤਸਰੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮੇ ॥ ਆਦਿਪੂਰਨ ਮਧਪੂਰਨ ਅੰਤਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸੁਰਹ ॥ ਸਿਮਰੰਤਿ ਸੰਤ ਸਰਬਤ੍ਰ ਰਮਣੰ ਨਾਨਕ ਅਘਨਾਸਨ ਜਗਦੀਸਰਹ॥ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਸਰਬਕਾਲੇ ਨਮੋ ਸਰਬਕਾਲ ਮੂਰਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਨਖ ਸਿਖ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਤ੍ਯਾਮ੍ਰ ਮੂਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਸਰਬਤ੍ਰਾਵਤਾਰ ਮੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਕਾਲਮੇ ਹੈ ਕਤ੍ਯਾ ਕਾਲ ਪਰਛੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਸਭਕੇ ਲੈ ਕਾ ਕਰਤਾ ਜੋ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ॥੫ ॥ਵਾ ਜੋ ਸਭ ਮੇ ਲੀਨ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੬ ॥ ਵਾ ਜੋ ਸਭ ਕਾ ਦਾਨ ਲੇਤਾ ਹੈ ਪਰਮ ਪਾਤ੍ਰ ਹੋਨੇ ਤੇ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰ ਹੀ ਦਾਨਪ੍ਰਤਿਫਲਿਤਹੋਤਾਹੈ ਅਨੰਤਗੁਨਯੁਕ੍ਤਿਭੀ ਹੈ ਇਸਮੇਂ ਸੰਕਲਪ ਸਮੇਂ ਜਲਹਾਥਮੇ ਧਾਰਨਕਰੀਤਾਹੈ ਸੋ ਜਲ ਬਰਨ ਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਬਰਨ ਸੂਰਯ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਿਰਨੋ ਦੁਆਰਾ ਸੂਰਜ ਸਰਬ ਕਰਮ ਸਾਖੀ ਬਿਸ਼ਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਆਗੇ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਸਮੇਂ ਅਨਸਾਰ ਕਰਮ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਦਾਨ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਅਧਯਾਹਾਰ ਕਰ ਲੇਨਾ ਸਰਬਕਾਲੇ ਕਤ੍ਯਾ ਜੋ ਸਰਬ ਕਾ ਦਾਨ ਲੇਲੇਤਾ ਹੈ ਵਾ

ਹਗੁਰੂ ਵਾ ਕੌਨਮਹ ॥ ੭ ॥ ਵਾ ਲਾ ਸਬਦ ਦਾਨਾਰਥਕ ਭੀ ਹੈਸਰਬਕਾਲੇ ਕਤਾ ਸਰਬ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ॥ ਤਾ ਕੌਨਮਹ ॥੮॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਦਿਆਲੇ ॥ ਟੀਕਾ ਸਭ ਪਰ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਹੇ ਦਤਾਲੇ ਭਗਵਤੀ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੂਪੇ ॥ ਟੀਕਾ ਸਰਬ ਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਸਰਬ ਰੂਪ ਤੇਰੇ ਨਾਰਾਇਣਾ ॥ ਸਭ ਗੁਬਿੰਦ ਹੈ ਸਭੁ ਗੁਬਿੰਦ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦਬਿਨਨਹਿਕੋਈ ॥ ਇਹਪਰਪੰਚ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਲੀਲਾ ਬਿਚਰਤ ਆਨਨ ਹੋਈ॥ ਦੀਵਾਨ ਗੋਯਾ ਯਥਾ॥ ਗਾਹ ਸੂਫ਼ੀ ਗਾਹਜ਼ਾਹਿਦਗਹਕਲੰਦਰਮੇਸ਼ਵਦ ॥ ਰੰਗਹਾਏ ਮੁਖਤਲਿਫ਼ ਦਾਰਦ ਬੁਤੇ ਅੱਯਾਰਮਾ ॥ ਪੁਨਾ ਮਹਾਭਾਰਤੇਸਾਂਤਿਪਰਬਮੇਂ ॥ਅਨੇਕਰੂਪਰੂਪਾਯਬਿਸਨਵੇਪ੍ਰਭੁਬਿਸ਼ਨਵੇ॥੧॥ਵਾਸਭਮੇਰੂਪਸੌਂਦਰਯਤਾਜਿਸਕੀਹੈਤਾਕੋਨਮਹ। ੨॥ਵਾ॥ਰੂ॥ਨਾਮਸ਼ਬਦਕਾਹੈਪ੍ਰਲਯਕਾਲਮੇਬੇਦਰੂਪਸਬਦੌਂਕੋ ॥ਪੇ॥ ਕਤਾ ਜੋ ਪਾਨ ਕਰੇ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੇ ਸਰਬਰੂਪੇ ਤਿਸ ਕੌ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ॥ ੩ ॥ ਔਰ ਰੂ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸਕਾ ਹੈ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੋ ਅਗਿਨ ਸੂਰਯਾਦਿਕ ਉਨਕੌ ਜੋ ਪਾਨ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਏ ਸਰਬ ਰੂਪੇ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ਰੂ॥ ਕਤਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ਤਿਸਕਰਕੇਸੰਪੂਰਨਪ੍ਰਲੈ

ਕਾਲਕੇ ਅੰਧਕਾਰ ਕੋ ਜੋ ਪਾਨ ਕਰੇ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੂਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸਰਬ ਭੂਪ ਪ੍ਰਤਿ ਭੂਪਤਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਤਿ ਰਾਜਾ ਰੂਪ ਕੌ ਗੀਤਾ ਕੇ ਦਸਮਾਧਯਾਯ ਮੇਂ ਯਥਾ ਨਰਾਣਾਂ ਚਨਰਾਧਿਪਃ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਮਨੁਖੋਂ ਮੇਂ ਰਾਜਾ ਮੈਂਹੋਂ ਐਸੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਵਿਸਨੂ ਪ੍ਰਿਥਵੀਪਤੀ ਅਵਿਸਨੁ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਮਨੁਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਐਸੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਨਾਪਤਯੰਚ ਰਾਜਯੰਚ ਦੰਡਨੇਤ੍ਰਿਤ੍ਵਮੇਵਚ ਸਰਬਲੋਕਾਧਿ ਪਤਯੰਚ ਵੇਦਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਿਦਰ੍ਹਤਿ ॥ ੧ ॥ ਸੇਨਾਪਤਿ ਆਦਿਭਾਵ ਕੋ ਬੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਗਯਾਤਾ ਯੋਗਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬਗਯ ਈ ਸ੍ਵਰ ਹੈ ਰਾਜਾਦਿ ਰੂਪਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਵਰਾਹਾਦਿਰੂਪ ਕਰ ਜੋ ਪ੍ਰਿਥੀ ਕਾ ਪਾਲਨ ਕਰੈ ਸੋ ਭੂਪਤਤਾਕੋ ਨਮਹ ੨ ॥ ਵਾ ਭੂ ਨਾਂਮ ਸਤਾ ਕਾ ਹੈ ਸਭ ਕੀ ਸਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਲਯ ਕਾਲਮੈ ਪਾਨ ਕਰੈ ਜੋ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸਿਥਤਕਾਲਮੇ ਸਰਬ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹਿਏ ਸਰਬ ਭੂਪੇ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲਿ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਕਾ ਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬਪ ਖੇ ਦੁਤੀਯ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਨਿ ਰੂਪਣੰ ਨਾਮ ਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੦ ॥

ਮੂਲ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਖਾਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਸਰਬ ਖਾਪ ਹੈਂ ॥ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ਸਰਬ ਖਾਪੇ ਕਿਆ ਕਾਲ ਰੂਪ ਸਰਬ ਚਰਾਚਰ ਕੇ ਖਪਾਵਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਸਰਬਖਾਪੇ ॥ ਸਰਬ ਚਰਾਚਰਸ੍ਰਿਸਟੀ ਮੇਂ ਖਾ ਕਿਆ ਅਕਾਸਵਤ ਜੋ ਆਪੇ ਨਾਮ ਬਜ਼ਾਪਤ ਹੋਵੇ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਖਾ ਕਰਕੇ ਅਕਾਸ ਤਦੋਪਲਖਿਤ ਪੰਚ ਮਹਾਂ ਭੂਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਪਰਯੰਤ ਸਭ ਕੇ ਪਾਨ ਕਰਵੇ ਵਾਰਾ ਕ੍ਰਮ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਿਥੀ ਕੋ ਗੰਧ ਗ੍ਰਾਸਤਾ ਹੈ। ਗੰਧ ਕਉ ਜਲ ਜਲਕੋ ਰਸਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਗ੍ਰਾਸਤੀ ਹੈ ਰਸਕੋ ਤੇਜ ਤੇਜ ਕੋ ਰੂਪ ਰੂਪਕੋ ਵਾਯੂ ਵਾਯੂ ਕੋ ਸਪਰਸ਼ ਸਪਰਸ਼ ਕੋ ਅਕਾਸ ਅਕਾਸ ਕਉ ਸ਼ਬਦ ਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਗ੍ਰਾਸਤੀ ਹੈ ਸਬਦ ਕੋ ਤਾਮਸੀ ਅਹੰਕਾਰ ਤਿਸ ਕੋ ਰਾਜਸੀ ਵਾਂਕੋ ਸਾਂਤ੍ਵਕੀ ਤਿਸ ਕੋਮਹਤਤ੍ਵ ਮਹਤਤ੍ਵ ਕੋ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਗ੍ਰਾਸਤੀ ਹੈ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਕੋ ਪੁਰਖ ਪਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਕੀ ਅਵਧਿ ਹੈ ਯਥਾ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ॥ ਇੰਦ੍ਰਯੇ ਭਜ਼ਾਪਰਾ ਹਯਰਥਾ ਅਰਥੇਭਯਸ੍ਚ ਪਰੰਮਨਃ ਮਨਸਤੁਪਰਾਬੁਧਿਃਬੁੱਧੇਸ੍ਤ ਪਰਤਃ ਮਹਾਨੁ ਮਹਤਃ ਪਰਮਵਯਕ੍ਤਿ ਅਵਯਕ੍ਤਾਤਪੁਰਖਃ ਪਰਃ ਪੁਰਖਾਤਨ ਪਰੰ ਕਿੰਚਿਤ ਸਾਕਾਸ੍ਥਾ ਸਾਪਰਾਗਤਿਃ॥੧। ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਸਰਬ ਖਾਪਨ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥੩॥ ਵਾ ਖਾ ਸਬਦ ਕਰ ਗਯਾਨੇਂਦ੍ਰੈ ਤਥਾ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੈ ਉਨਕੀ ਜੋ ਪਾਲਨਾ ਕਰੈਂ ॥ ਸ੍ਵਸ੍ਵਬਿਸਯ ਗ੍ਰਹਨ ਸਕ੍ਤਿ ਰੂਪ ਹੋਕਰ

ਸੋ ਕਹਿਏ ਸਰਬ ਖਾਪੇ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੪॥ ਵਾ ਪਾਨ ਕਰੇ ਸੁਖੁਪਤੀ ਆਦਿਕ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਸਰਬ ਇੰਦ੍ਰਿਯੋ ਕੋ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਏ ਸਰਬ ਖਾਪੇ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੫॥ ਵਾ ਅਗਿਨ ਰੂਪ ਭੋਕ੍ਤਾ ਹੋਕਰ ਜੋ ਸਰਬ ਕੋ ਖਪਾਵੇ ਭਖ੍ਯਨ ਕਰੇ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ॥ ੬॥ ਵਾ ਖਾ ਨਾਮ ਸ੍ਵਰਗ ਕਾ ਹੈ ਪਾਰਖ੍ਯਣੇ ਹੈ ਸਰਬ ਭੂਰ ਭੁਵਾ ਸ੍ਵਰਗਾਦਿਕ ਊਪਰਕੇ ਔਰ ਅਤਲ ਬਿਤਲ ਸੁਤਲ ਤਲਾਤਲ ਮਹਾਤਲ ਰਸਾਤਲ ਪਾਤਾਲ ਔਰ ਜੋ ਅਨੰਤ ਸ੍ਵਰਗ ਹੈਂ ਉਨਕਾ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਜੋ ਰਖ੍ਯਕ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਸਰਬਖਾਪਾ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੭॥ ਕਿੰਵਾ ਭਗਵਤੀ ਸਰਬ ਸ੍ਵਰਗ ਕੀ ਰਖ੍ਯਕ ਤਿਸਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਸਹਿਤ ਹੇ ਸਰਬਖਾਪੇ ਸ੍ਵਰਗਰਖ੍ਯਕੇ ਭਗਵਤੀ ਤੁਝਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਉਕ੍ਤਿ ਬਿਲਾਸੇ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਐਸੇ ਚੰਡ ਪ੍ਤਾਪਤੇਦੇਵਨਬਢਯੋ ਪ੍ਰਤਾਪ। ਤੀਨਲੋਕ ਜੈਜੈਕਰੈ ਰਰੈਨਾਮਸਦਜਾਪ॥ ਪੁਨਾ॥ਕਬਿੱਤ॥ ਮਿਲਕੇਸੁਦੇਵਨਬਡਾਈਕਰੀਕਾਲਕਾਕੀਏਹੋਜਗਮਾਤਤੈਤੋਕਾਟਿਯੋਬਡੋਪਾਪਹੈ। ਦੈਤਨਕੋਮਾਰ ਰਾਜਦੀਨੋ ਤੈ ਸੁਰੇਸ ਹੂ ਕੋ ਬਡੋਜਸ ਲੀਨੋ ਜਗ ਤੇਰੋਈ ਪ੍ਤਾਪ ਹੈ॥ ਦੇਤ ਹੈ ਅਸੀਸ ਦਿਜ ਰਾਜ ਰਿਖਿ ਬਾਰਬਾਰ ਤਹਾਂ ਹੀ ਪਢਯੋ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਕੌਚ ਹੂ ਕੋ ਜਾਪ ਹੈ॥ ਐਸੇ ਜਸ ਪੂਰਰਹਿਓ ਚੰਡਿਕਾ ਕੋ ਤੀਨ ਲੋਕ ਜੈਸੇ ਧਾਰ ਸਾਗਰ ਮੈ ਗੰਗਾ ਜੀ ਕੋ ਆਪ ਹੈ॥ ਇਹਾਂ ਜਾਪ ਸਬਦ ਕਰ ਸਰਬ ਸ੍ਤ੍ਰੂ ਜਾਪ ਦੇਵੀ ਅਰਥਕ ਭੀਹੈ ਇਸਮੇ ਕੁਛ ਖ੍ਯਤੀ ਨਹੀ॥੮

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬਥਾਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਸੰਪੂਰਨ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਕਾ ਜੋ ਸਥਾਪਕ ਹੋਵੈ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋ ਵੇ॥ ੧॥ ਵਾ ਸਰਬਲੋਕ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਜੋ ਸ੍ਵਸ੍ਵਅਧਿਕਾਰ ਪਰ ਸਥਾਪਨਕਰੇ ਵਾਕਉਨਮਹ ੨ ਵਾ ਥਾ ਨਾਮਪਰਬਤੋ ਕਾ ਹੈ ਪਾਰਖਜਣ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਜੋ ਰਖਜਕ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਐਸੇ ਪੌਰਾਨਿਕ ਕਥਾ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂਲੋਕ ਪਰਬਤ ਸਾਢੇ ਤੇਰਾ ਕ੍ਰੋੜ ਜੋਜਨ ਊਚਾ ਹੈ ਚਾਰ ਓਰ ਹੈ ਸਾਤੋ ਸਮੁਦ੍ਰ ਔ ਸਾਤੋ ਦੀਪੋਂ ਕੇ ਸਾਫੀਲ ਕੀ ਨਜਾਂਈ ਉਸੀ ਪੈ ਦਿਗਾਜ ਹੈਂ ਮਹਾਂ ਪਰਬਤੋਂ ਕੇਨਜਾਈ ਜਿਨਕੇਸਰੀਰ ਹੈਂ ਸੋ ਦਾਂਤੋ ਕਰ ਦਬਾਏ ਇਸਿਥਤ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰਬਤ ਪਰ ਆਠ ਭੁਜ ਰੂਪ ਧਾਰ ਸਸਤ੍ਰੋ ਸਹਿਤ ਚਾਰ ਓਰ ਵਾਂਕੇ ਕੋਤਵਾਲਕੀ ਨਜਾਂਈ ਘੂਮ ਰਹੇ ਹੈਂ ਮਹਾਂ ਬਿਸਨੂ ਤਿਸ ਮੂਰਤੀ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਕਾਲੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸਰਬਕਾਲ ਕੋ ਕਾਲ ਕਜਾ ਕਾਲ ਰਖਜਾ ਕਰਤਾ ਕਾਲ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਕਾਲਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ॥ ਯਥਾ ਬੇਨਤੀਚੌਪਈ ਮੇ॥ ਕਾਲ ਪਾਇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਪੁ ਧਰਾ॥ ਕਾਲਪਾਇ ਸਿਵਜੀ ਅਵਤਰਾ ॥ ਕਾਲਪਾਇ ਕਰ ਬਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਸਰਬ ਕਾਲਕਾ ਕੀਆ ਤਮਾਸਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰਨਾਟ ਕੇ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥ ਸ੍ਰਿਜੇਸੇਤਜੰਜੇਰਜੰਉਤਭੁਜੇਵੰ ॥ ਰ

ਰੇਅੰਡਜੰਖੰਡਬ੍ਰਹਮੰਡਏਵੰ ॥ ਦਿਸਾਬਿਦਿਸਾਯੰ ਜ਼ਿਮੀਆਸ ਮਾਨੰ ॥ ਚਤੁਰਬੇਦ ਕਥਜ਼ੰ ਪੁਰਾਣੰ ਕੁਰਾਣੰ ॥ ੨੪ ॥ ਰਚੇ ਰੈ ਣਦਿਵਸੰ ਥਪੇਸੂਰਚੰਦ੍ਰੰ ॥ ਠਟੇ ਦੇਵ ਦਾਨਵ ਰਚੇ ਬੀਰਬ੍ਰਿੰਦੰ ॥ ਕਰੀ ਲੌਹ ਕਲਮੰ ਲਿਖਯੋ ਲੇਖ ਮਾਥੰ ॥ ਸਭੀ ਜ਼ੋਰ ਕੀਨੇ ਬਲੀਕਾਲ ਹਾਥੰ ॥ ੨੫ ॥ ਕਈ ਮੇਟਡਾਰੇ ਉਸਾਰੇ ਬਨਾਏ ॥ ਉਸਾਰੇ ਗਢੇ ਫੇਰ ਮੇਟੇ ਉਪਾਏ ॥ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਾਲ ਜੂਕੀ ਕਿ ਹੂਨ ਪਛਾਨੀ ॥ ਘਨਜੋ ਪੈ ਬਿਹੈਹੈਘਨਜੋਪੈਬਿਹਾਨੀ ॥ ੨੬ ॥ ਕਿਤੇ ਕ੍ਰਿਸਨੰਸੇ ਕੀਟਕੋਟੈ ਬਨਾਏ ॥ ਕਿਤੇ ਰਾਮਸੇ ਮੇਟ ਡਾਰੇ ਉਪਾਏ ॥ ਮਹਾਦੀਨ ਕੇਤੇ ਪ੍ਰਿਥੀ ਮਾਝ ਹੂਏ ॥ ਸਮੈ ਆਪਨੀ ਅਪਨੀ ਅੰਤ ਮੂਏ ॥ ੨੭ ॥ ਜਿਤੇ ਔਲੀਆ ਅੰਬੀਆ ਹੋਇ ਬੀਤੇ ॥ ਤਿਤਯੋਂ ਕਾਲ ਜੀਤਾਨਤੇ ਕਾਲਜੀਤੇ ॥ ਜਿਤੇ ਰਾਮ ਸੇ ਕ੍ਰਿਸਨ ਹ੍ਵੈ ਬਿਸ਼ਨ ਆਏ ॥ ਤਿਤਯੋਂ ਕਾਲਖਾਪਯੋ ਨਤੇਕਾਲ ਘਾਏ ॥ ੨੮ ॥ ਜਿਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਸੇ ਚੰਦ੍ਰ ਸੋ ਹੋਤ ਆਏ ॥ ਤਿਤੇਕਾ ਲ ਖਾਪਾਨ ਤੇ ਕਾਲ ਘਾਏ ॥ ਜਿਤੇਔਲੀਆ ਅੰਬੀਆ ਗੌਸ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ॥ ਸਭੈ ਕਾਲਕੇ ਅੰਤ ਦਾੜ੍ਹਾਂ ਤਲੇ ਹੈ ॥ ੨੯ ॥ ਜਿਤੇ ਮਾਨਧਾਤਾਦਿ ਰਾਜਾ ਸੁਹਾਏ॥ਸਭੈਬਾਂਧਕੈਕਾਲ ਜੇਲੈਚਲਾਏ ਜਿਨੈ ਨਾਮਤਾਕੋ ਉਚਾਰੋ ਉਬਾਰੇ ॥ ਬਿਨਾ ਸਾਮਤਾਕੀ ਲਖੇ ਕੋਟਮਾਰੇ ॥ ੩੦ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਕਾਲਹੀ ਪਾਇ ਭਯੋ ਭਗਵਾਨ ਸੁ ਜਾਗਤ ਯਾਜਗ ਜਾਕੀ ਕਲਾਹੈ ॥ ਕਾਲ ਹੀ ਪਾਇ ਭਯੋ ਬ੍ਰਹਮਾਸ਼ਿਵ ਕਾਲਹੀ ਪਾਇ ਭਯੋ ਜੁਗਿਆ ਹੈ ॥ ਕਲਹੀਪਾ ਇ ਸੁਰਾਸੁਰ ਗੰਧ੍ਰਬ ਜੱਛ ਭੁਜੰਗਦਿਸਾ ਬਿਦਿਸਾ ਹੈ ॥ ਔ

ਰਸੁਕਾਲ ਸਭੈ ਬਸਹਾਲ ਕੇ ਏਕ ਹੀ ਕਾਲ ਅਕਾਲ ਸਦਾ ਹੈ ॥ ੯੪ ॥ ਮੋਰ ਕਰੋ ਤ੍ਰਿਣ ਤੇ ਮੁਹਿ ਜਾਹਿ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਨ ਦੂਸਰ ਤੋ ਸੋ ॥ ਭੂਲ ਛਿਮੋ ਹਮਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਨ ਭੂਲਨਹਾਰ ਕਹੂੰ ਕੁਊ ਮੋ ਸੋ ॥ ਸੇਵ ਕਰੀ ਤੁਮਰੀ ਤਿਨਕੇ ਸਭ ਹੀ ਗ੍ਰਿਹ ਲਾਗਤ ਧਾਮ ਭਰੋਸੋ ॥ ਯਾ ਕਲਿ ਮੈ ਸਭ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੇ ਭਾਰੀ ਭੁਜਾਨ ਕੋ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸੋ ॥ ੯੨ ॥ ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਸੇ ਕੋਟ ਨਿਸਾਚਰ ਜਾਹਿ ਛਿਨੇਕ ਬਿਖੇ ਹਨ ਡਾਰੇ ॥ ਧੂਮਰ ਲੋਚਨ ਚੰਡ ਔ ਮੁੰਡ ਸੇ ਮਾਹਿਖ ਸੇ ਪਲ ਬੀਚ ਨਿਵਾਰੇ ॥ ਚਾਮਰ ਸੇ ਰਣ ਚਿਛਰ ਸੇ ਰਕਤਿਛਣ ਸੇ ਝਟ ਦੈ ਝਝਕਾਰੇ ॥ ਐਸੋ ਸੁ ਸਾਹਿਬ ਪਾਇ ਕਹਾ ਪਰਵਾਹ ਰਹੀ ਇਹ ਦਾਸ ਤਿਹਾਰੇ ॥ ੯੩ ॥ ਮੁੰਡਹੁ ਸੇ ਮਧੁ ਕੀਟਭ ਸੇ ਮੁਰ ਸੇ ਅਘ ਸੇ ਜਿਨ ਕੋਟ ਦਲੇ ਹੈ ॥ ਓਟ ਕਰੀ ਕਬਹੂੰ ਨ ਜਿਨੈ ਰਨ ਚੋਟ ਪਰੀ ਪਗ ਦ੍ਵੈ ਨ ਟਲੇ ਹੈ ॥ ਸਿੰਧ ਬਿਖੇ ਜਿਨ ਬੂਡੇ ਨਿਸਾਚਰ ਪਾਵਕ ਬਾਨ ਬਹੇ ਨ ਜਲੇ ਹੈ ॥ ਤੇ ਅਸਤੋਰ ਬਿਲੋਕ ਅਲੋਕ ਸੁ ਲਾਜ ਕੋ ਛਾਡ ਕੈ ਭਾਜ ਚਲੇ ਹੈ ॥ ੯੪ ॥ ਰਾਵਨ ਸੇ ਮਹਿਰਾਵਨ ਸੇ ਘਟ ਕਾਨ ਹੁ ਸੇ ਪਲ ਬੀਚ ਪਛਾਰੇ ॥ ਬਾਰਦ ਨਾਦ ਅਕੰਪਨ ਸੇ ਜਗ ਜੰਗ ਜੁਰੇ ਜਿਨ ਸਙੋਜ ਮਹਾਰੇ ॥ ਕੁੰਭ ਅਕੁੰਭ ਸੇ ਜੀਤ ਸਬੈ ਜਗ ਸਾਤਹੂੰ ਸਿੰਧ ਹਥਿਆਰ ਪਖਾਰੇ । ਜੋ ਜੋ ਹੁਤੇ ਅਕਟੇ ਬਿਕਟੇ ਸੁ ਕਟੇ ਕਰ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿ ਕੇ ਮਾਰੇ ॥ ੯੫ ॥ ਜੋ ਕਹੂੰ ਕਾਲ ਤੇ ਭਾਜ ਕੈ ਬਾਚਿਅਤ ਤੌ ਕਿਹ ਕੁੰਟ ਬਿਖੈ ਭਜ ਜੈਯੈ । ਆਗੇਹੂੰ ਕਾਲ ਧਰੇ ਅਸਿ ਗਾਜਤ ਛਾਜਤ ਹੈ

ਜਿਹਤੇ ਨਸ ਐਯੈ। ਐਸੋ ਨ ਕੈਰਾਯੋ ਕੋਊ ਸੁਦਾਵਰੇ ਜਾਹਿ ਉ
ਪਾਇ ਸੋ ਘਾਵਬਚੈਯੈ। ਜਾਤੇ ਨ ਛੂਟੀਐ ਮੂਢਕਹੂ ਹਸਤਾਕੀ
ਨਕਜੋ ਸਰਨਾਗਤ ਜੈਯੈ॥ ੯੬॥ ਇਤਿ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕੇ॥
ਰਾਮਾਵਤਾਰੇ॥ ਦੋਹਾ॥ ਜੇਤਿਨਕੀ ਸਰਨੀ ਪਰੇ ਕਰਦੈਲ
ਏ ਬਚਾਇ। ਔਯੈਨਹਿਕੋਊ ਬਾਚਿਆਕ੍ਰਿਸ਼ਨਬਿਸ੍ਨ ਰਘਰਾਇ।
੮੩॥ ਸੋ ਐਸਾ ਜੋ ਸਰਬ ਕਾ ਕਾਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤਿਸਕੇ
ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ॥ ਵਾ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੇ ਲੇਕਰ ਮਹਾਕਲਪ
ਪ੍ਰਯੰਤ ਭੂਤ ਭਵਿਖਜ਼ਤ ਆਦਿਕ ਜੋ ਕਾਲ ਹੈ। ਸਰਬ ਪ੍ਰਾਣੀ
ਓਂ ਕਾ ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਤਾ ਸ੍ਵਰਗ ਨਰਕਾਦਿ ਕਰਮ ਫਲ ਪ੍ਰ
ਦਾਤਾ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ॥ ੨॥ ਵਾ ਸਰਬ ਕਾਲ ਮੈ ਹਯੀ
ਓ ਰੂਪ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸ੍ਤੁ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੇ ਸੂਨਜ਼ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਨਮ
ਸਕਾਰ ਹੋਵੈ॥ ੩॥ ਵਾ (ਕਾ) ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਸੁਖ (ਲਾ) ਸ਼
ਬਦ ਕਾ ਦਾਨਾਰਥ ਸਭਕਾ ਜੋ ਸੁਖ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੋਵੈ ਵਾਕੋ ਨ
ਮਹ॥ ੪॥

ਮੂਲ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਪਾਲੇ॥ ਟੀਕਾ

॥੨੦॥ ਸਭਿ ਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਸ੍ਰਿਸਟੀਕਾ ਜੋ ਪਾਲਕ ਹੋਵੈ
ਤਾਕਉ ਨਮਹ॥ ੧॥ ਵਾ ਸਰਬਕਾ॥ਪਾ॥ਕਰਕੇ ਪਾਲਕ ਸੋ
ਵਿਸ਼ਨੁ ਤਿਸਕਾ ਜੋ (ਲਾ) ਕਹਿਏ ਦਾਤਾ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਸ
ਰਬ ਪਾਲਾ ਵਾਕਉ ਨਮਹ॥ ਵਾ ਸਭਿਕੇ ਰਿਦੇ ਰੂਪਪਾਲੇਮੇ
ਕਿਆ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਯੰਕਮੇ ਜੋ ਪ੍ਰਤਜ਼ਕ ਚੈਤੰਨਜ਼ ਰੂਪ ਹੋਕਰ

ਬਿਰਾਜ ਰਹਾ ਹੈ ਵਾਕਉ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਕਾ (ਪਾ) ਕਰਕੇ ਪਾਲਕ ਔਰ (ਲ) ਕਰਕੇ ਲੈ ਕਰਤਾ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਪ੍ਰਲਯਕਾਲ ਮੇ ਵਾ ਅਬ ਭੀ ਜੋ ਸਭਕੋ ਪਾ ਲੇਵੇ ਉਦਰ ਮੇ ਅੰਨਾਦਿਵਤ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨੦ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤਸਤੁ ਦੇਵੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਦੇਵੇ ਕਿਆ ਸਭਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਮਨ ਬਾਛਤਕੇ ਦੇਵੇ ਵਾਰਾ ਜੋਹੈ ਵਾਂ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸਭਕਾ ਜੋ ਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸੂਰਯ ਅਗਿਨ ਆਦਿਕੋਂ ਕਾ ਵਾਂਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਕ੍ਰੀੜਾ ਸਭਕੇ ਕਰਾਵਨੇ ਵਾਰਾ ਜੈਸੇ ਕਾਸਟ ਕੀ ਪੁਤਰੀਓਂ ਕਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਨਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ ਵਾਲੋਹਚੁੰਬਕਵਤ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਸ੍ਵਪਨਦ੍ਰਸਟਾਵਤ ਜੋ ਜਗਤ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਅੰਗਨ ਮੇ ਨਿਰਤਕਾਰੀ ਕਰਾਇ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਜੈਕੀ ਇਛਾਵਾਨ ਤਿਸ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਬਿਵਹਾਰ ਕਰਤਾ ਦਯੋਤਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਕਾਸਸ੍ਵਰੂਪ ਸੋ ਭਗਵਾਨ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਸ੍ਤੁਤਿਰੂਪ ਕਿਆ ਸ੍ਤੋਤ੍ਰ ਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ਸ੍ਤਾਵਕ ਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੭ ਵਾ ਸ੍ਤੋਤਾ ਰੂਪ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੮ ॥ ਵਾ ਪ੍ਰਿਯਦਰ ਪਾਦਿ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਸਰਬ ਸੁਖ ਸਮੁਦ੍ਰ ਪਰਮਾ- ਤਮਾ ਦੇਵਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੯ ॥ ਵਾ ਮਦ ਰੂਪ ਸਰਬ ਅਹਿ ਪਦ ਕਾ ਆਸਦ ਰੂਪ ਮਹਾ ਕਾਲ ਕੋ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੧੦ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਦਾ ਕਾਲ ਅਰਧਨਿ ਦ੍ਰਿਤਨੇਤ੍ਰ ਕਰਯੁਕ੍ਤ ਸਭ ਜੀਵੋਂ ਕੌ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਕੇ ਮਹਾ ਸੁਖਕਾ ਜੋਦਜ਼ੋਤਨ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਤੁ ਕਯਾ ਨਮਸ ਕਾਰ ਅਸਤੁਕਯਾ ਹੋਵੈ ਸੇਸ ਸਾਈ ਤਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸ ਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੧੧ ॥ ਵਾ ਕਾਂਤਿ ਰੂਪ ਸਰਬ ਸੂਰਯ ਅਗਨਿ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸੋਂ ਕਾ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਰੂਪ ਜੋ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧੨ ॥ ਵਾ ਗਤਿ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਹੈ ਗਯਾਨ ਗਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਰੂਪ ਦਿਵਧਾਤੂ ਕ੍ਰੀੜਾ ਵਿਜਿਗੀਖਾ ਬਯ੍ਵਹਾਰ ਦਯੁਤੀ ਸ੍ਤੁਤੀ ਮੋਦ ਮਦ ਸ੍ਵਪਨ ਕਾਂਤਿ ਗਤਿ ਸੁ ਏਤੇ ਅਰਥੋ ਮੇਂ ਦਿਵਧਾਤੂ ਕੀ ਪ੍ਰਿਬ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਸੋ ਈਹਾਂ ਸਰਬਾਪੇਖਯਤ ਹੈ ਤਿਸ ਤੇ ਭੀ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੇ ਯੋਗ ਪਰਮਾਤ ਮ ਦੇਵ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਅਸਤੁਹੋਵੈ ॥ ੧੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਭੇਵੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਭੇਵੇ ਕਯਾ ਜੋ ਅਭੇਵ ਹੈ ਭੇਦ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਭੇਦ ਕਯਾ ਸਜਾਤੀਯ ਬਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਵਾ ਦ੍ਵੈਧੀ ਕਰਨ ਰੂਪ ਸੇ ਜੋ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਭੇਵ ਕਯਾ ਅਭਿੱਜਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਨੇਹ ਰਹਿਤ ਹੈ ਸੋ ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਜੋ ਗੋਕਲ ਮੇਂ ॥ ਗੋ॥ ਗੋਪ ਗੋਪਿਕਾ ਬਿਰਲਾਪ ਕਰਤੇ ਰਹੇ ਮਥੁਰਾ ਸੇ ਪੁਨਰਨਜਾਤੇ ਭਏ ਸੋ ਐਸੇ ਨਿਰਸਨੇਹ ਮਹਾਰਾਜ ਜੋ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸਾਮਾਨਯ ਸੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਪਦਾਰਥੋਂ ਮੇਂ

ਸਨੇਹ ਤੇ ਰਹਿਤ ਇਦੰਮੇਸਜ਼ਾਤ ਕਿ ਏਹ ਮੁਝ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਇਸ ਬ੍ਰਿਤਿ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ਆਪਤਕਾਮ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਵਜ ਵਸਤੁ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਭੇਵ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੨੨॥

ਮੂਲ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਜਨਮੇ ॥ਟੀਕਾ

ਜਨਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ਅਜ ਅਵਿਨਾਸੀ ਅਕ੍ਰੈਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਅਜ॥ਨਮੇ॥ ਐਸੇ ਪਦਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ॥ ਅਜ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਾ ਮਾਯਾ ਜਿਸ ਕੋ ਨਮੇ ਕਯਾ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ॥ ਨਮਸਤੰ ਸੁਬਨਮੇ॥ ॥ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਸੁਬਨ ਮੇਂ ਕਯਾ ਸੁਸਟੂ ਬਨਮੇਂ ਬਿਰਾਜ ਮਾਨ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਸੋ ਕਵਨ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਅਬ ਇਸ ਕਾਲ ਮੇਂ ਭੀ ਜੋ ਬੰਸੀ ਬਜਾ ਰਹਾ ਹੈ ਯਮਨਾ ਤੀਰੇ ਰਾਗ ਬਿਹਾਗਰੇ॥ ਮੁਰਲੀ ਧੁਨਿਬੈਕੁੰਠਗਈ॥ ਨਾਰਾਯਣਕਮਲਾ ਸੁਨਿ ਦੰਪਤਿ ਅਤਿਰੁਚਿ ਹ੍ਰਿਦਯ ਭਈ॥ ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਿਯਾਯਹ ਬਾਨੀ ਅਦਭੁਤ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਹਰਿ ਦੇਖਯੋ॥ ਧਨਯ ਧਨਯ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਮੁਖ ਹਰਿ ਕਹਿ ਜੀਵਨ ਬ੍ਰਜ ਕੋ ਲੇਖਯੋ॥ ਰਾਸ ਬਿਲਾਸ ਕਰਤਨੰਦਨੰਦਨ ਸੋ ਹਮ ਤੇ ਅਤਿ ਦੂਰ॥ ਧਨ ਬ੍ਰਜ ਧਾਮ ਧੰਨ ਬ੍ਰਜ ਧਰਨੀ ਉੜਿਲਾਗੈ ਜਉਧੂਰਿ ॥ ਯਹਿਸੁਖਤਿਹੂ ਭੁਵਨ ਮਹਿ ਨਾਹੀ ਜੋਏਸੰਗਪਲਏਕ ॥ ਸੂਰ ਨਿਰਖ

ਿਆਰ ਇਨ ਇਕਟਕ ਭੂਲੇਨਯਨ ਨਿਮੇਖ॥ ੧ ॥ਰਾਗਆਸਾ
ਵਰੀ॥ ਜੋ ਸੁਖਸ਼ਯਾਮ ਕਰਤ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਸੋ ਸੁਖਤਿਹੂ ਪੁਰ
ਨਾਹੀ ਹੋ॥ ਹਮਕੋ ਕਹਾ ਮਿਲਤਰਜਉਨ ਕੀ ਯਹਿ ਕਹਿ
ਕਹਿ ਅਕਲਾਈ ਹੋ ॥ ਸੁਨਹੁ ਸ੍ਰੀਪ੍ਰਿਯਾ ਸਤ ਕਹਤ ਹੋ ਮੋਤੇ
ਅਵਰਨ ਕੋਈ ਹੋ ॥ ਨੰਦ ਕੁਮਾਰ ਰਾਸ ਰਸ ਸੁਖ ਜੋ ਬ੍ਰਿੰਦਾ
ਬਨ ਨਹਿ ਹੋਈ ਹੋ॥ ਹਰਤਾ ਕਰਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਭ ਮੈ ਹੀ ਵਹਮੋਤੇ
ਹੈ ਨਯਾਰੋ ਹੋ॥ ਸੂਰਧੰਨ ਰਾਧਾ ਬਰਗਿਰ ਧਰ ਧੰਨ ਸੁਖਨੰਦ
ਦੁਲਾਰੋ ਹੋ॥ ੨ ॥ ਤਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੧ ॥
ਵਾ ਮਨੁ ਕੀ ਰਛਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਜੋ ਬਨ ਮੇਂ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥੨॥
ਵਾ ਜਲ ਕੋ ਨਾਮ ਭੀ ਬਨ ਹੈ ਤੋ ਜਲ ਮੇਂ ਮਛ ਰੂਪ ਕਰ
ਸੰਖਾਸੁਰ ਕੋ ਮਾਰਕਰ ਬੇਦ ਲਿਆਵਤੇ ਭਏ ॥ ਵਾ ਜਲ
ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਗੋਪਿਕਾ ਸੋ ਜਮੁਨਾਜਲਮੇਂ॥ ਯਥਾਚਰਿਤ੍ਰੋ
ਪਾਖਯਾਨੇ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਮੋਤੀਕੇ ਅੰਗ ਬਿਰਾਜਤ ਭੂਖਨ ਮੋਤੀ
ਕੇ ਬੇਸਰ ਕੀ ਛਬਿਬਾਢੀ॥ ਮੋਤੀ ਕੇ ਚੌਸਰ ਹਾਰਫਬੈਦੁਤਿ
ਮੋਤਿਨ ਕੀ ਗਜ ਰਾਜ ਕੀ ਗਾਢੀ ॥ ਰਾਧਿਕਾਮਾਧਵ ਕੋ
ਜਮੁਨਾ ਤਟ ਕੰਜਗਹੇਕਰ ਜੋ ਵਤ ਠਾਢੀ॥ ਛੀਰਕੇ ਸਾਗਰ
ਕੋ ਮਥਕੈ ਮਨੋਚੰਦ ਕੋ ਚੀਰ ਸਭੈ ਤਨ ਕਾਢੀ ॥ ੧॥ ਚੌਃ ॥
ਗਾਵਤ ਜਹਾਂ ਆਪ ਹਰਿ ਠਾਂਢੇ॥ ਅਧਿਕ ਹ੍ਰਿਦੇ ਮੈ ਆਨੰਦ
ਬਾਢੇ॥ ਵਾਰਗੁਪਾਲ ਪਾਰ ਬ੍ਰਿਜ ਨਾਰੀ ॥ ਗਾਵਤ ਗੀਤ
ਬਜਾਵਤ ਤਾਰੀ ॥੨॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਕ੍ਰੀੜਤਹੈਂਜਹਕਾਨ ਕੁਮਾ
ਰ ਬਡੇ ਰਸ ਸਾਥ ਬਡੇ ਜਲ ਮਾਹੀ॥ ਵਾਰ ਤ੍ਰਿਯਾ ਵਹੁਪਾਰ

ਗੁਪਾਲ ਬਿਰਾਜਤ ਗ੍ਵਾਰਨ ਕੇ ਦਲ ਮਾਹੀ ॥ ਲੈ ਡੁਬਕੀ
ਦੁਊ ਆਪਸਮੈ ਰਤਿਮਾਨ ਉਠੈ ਦ੍ਰਿਢ ਜਾਇ ਤਹਾਂ
ਹੀ॥ ਯੌਰੁਚਿ ਮਾਨਰਮੈਰਤਿਸੋ ਮਨ ਦੂਰਹੀਹੇ ਕੋਊ ਜਾਨਤ
ਨਾਹੀ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਦੁਆਰਕਾ ਮੇ ਜਲ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ॥
੫॥ ਵਾ ਅਕ੍ਰੂਰਕੋ ਅਦਭੁਤ ਦਿਖਲਾਤੇ ਭਏ ਜਲਮੇ ॥ ੬ ॥
ਵਾ ਸੇਤਬਾਂਧੰਤੇ ਭਏ ਰਾਮਰੂਪ ਹੋਕਰ ॥੭॥ ਵਾ ॥ ਮਾਰਕੰਡੇਕੋ
ਜਲ ਪ੍ਰਲੈ ਮੇ ਬਾਲਰੂਪ ਬਟ ਪਤ੍ਰ ਪੈ ਦਿਖਲਾਤੇ ਭਏ ॥੮
॥ ਵਾ ਨਾਰਾਂਯਣ ਰੂਪ ਜਲ ਸਾਈ ਸਦਾ ॥ ੯ ॥ ਵਾ। ਦੁਆਰ
ਕਾ ਉਗ੍ਰਸੈਨਾਰਥ ਬਨਾਵਤੇ ਭਏ ॥ ੧੦ ॥ ਵਾ ਗਜੇਂਦ੍ਰ ਕੀ
ਰਖ੍ਯਾਕਰਤੇਭਏ॥੧੧॥ਵਾ ਕਾਲੀਦਮਨਸਮੇ ਸੁਸ੍ਰ ਜੈਸੇਨ੍ਰਿਤ
ਕਹੌਤੈਸੇਨ੍ਰਿਤਕਰਤੇਭਏ॥ਯਥਾ॥ਕਬਿੱਤ॥ਕਦਮਪੈ ਚਢਜਬ
ਕੂਦਯੋ ਕਾਲਿੰਦੀਕੇ ਬੀਚ ਤਬ ਸਬਜਾਨੀ ਕਾਨ ਕੈਸੇ ਧੌਂਉਬ
ਰਿ ਹੈ ॥ ਯਾ ਮੇ ਬਿਖਧਰਕੋ ਹੈ ਬਾਸ ਮਹਾਂ ਬਿਖਰਾਸ ਤਾ ਸੋ
ਭੋਸਪਾਸ ਤੋ ਉਸਾਸ ਹੀ ਸੋ ਜਰਿ ਹੈ ॥ ਐਸੋ ਕੌਨ ਜਾਨਤਹੌ
ਏਹੁ ਕਬਿ ਰਘੁਨਾਥ ਬੂੜਘਰੀ ਦ੍ਵੈ ਲੈ ਤਰੇ ਪਾਨੀ ਹੀ ਕੇ ਲ
ਰਿ ਹੈ ॥ ਸੀਸਪਰ ਚਢ ਆਪ ਤਾਲੀ ਤੇ ਕਰਤ ਨ੍ਰਿਤਜਨਾਥ
ਕਾਲਕਾਲੀ ਕਾਲੀ ਦਹਤੇ ਨਿਕਰ ਹੈ ॥੧॥ ਵਾ ਕਾਲੀਯਨਾ
ਥ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੧੨ ॥ ਵਾ ਇੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਤ ਬਰਖਾ ਜ
ਲ ਸੇ ਬਰਜ ਰਾਖਿਆ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੰਨਾਨਕ ਜੂ ਸਮੁਦ੍ਰ
ਮੇ ਪਾਦੁਕਾਰੂਢ ਹੂਏ ਹੂਏ ਜਾਤੇ ਭਏ ॥ ਤਥਾਹਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਆਦ ਦਸੋ ਪਾਤਸਾਹੀਆਂ ਜੋ ਬਨ ਮੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਰਤੇ ਭ

ਏ॥ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼੍ਨਾਵਤਾਰੇ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਭੋਜਨਕੈ ਜਸੁਧਾ ਪੈ ਤੇਊ ਭਟਰਾਤ ਪਰੇ ਦੋਊ ਸੋਇਰਹੇਹੈ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏਬਨਬੀਚ ਗਏ ਉਠਕੈ ਜਹ ਡੋਲਤ ਸਿੰਘ ਸਹੇ ਹੈ॥ ਬ੍ਰਿਖਭਾਸੁਰ ਥੋ ਜਿਹ ਠੌਰ ਵਿਖੈ ਜਿਹਕੇ ਦੋਊਸੀਂਗ ਅਕਾਸ ਖਹੇ ਹੈ॥ ਦੇਖ ਕੈ ਸੋ ਕੁਪਿਕੈ ਹਰਿਜੂ ਦੋਊ ਹਾਥਨ ਸੋ ਕਰ ਜੋਰ ਗਹੇ ਹੈ॥ ਸੀਂਗਨਤੇਗਹਿਡਾਰਦਯੋਸੁਅਠਾਰਹਿ ਪੈਰ ਪੈ ਜਾਇ ਪਰਯੋ ਹੈ॥ ਫੇਰਉਠਯੋ ਕਰਕੋਪ ਮਨੈ ਹਰਿ ਕੇ ਫਿਰ ਸਾਮਹਿ ਜੁਧ ਕਰਯੋ ਹੈ॥ ਫੇਰ ਬਗਾਯਦਯੋ ਹਰਿਜੂ ਕਹੀਜਾਇ ਪਰਯੋ ਸੁਨ ਹੀ ਉਬਰਯੋ ਹੈ॥ ਮੋਛਭਈ ਤਿਹਕੀ ਹਰਿ ਕੇ ਕਰ ਛੂਟਤ ਹੀ ਸੁਲਗਯੋ ਨ ਮਰਯੋ ਹੈ॥ ਪੁਨਾ॥ ਪ੍ਰਾਤਭਏ ਬਛਰੇਸੰਗਲੈਕਰ ਬੀਚ ਗਏ ਬਨ ਕੇ ਗਿਰਧਾਰੀ॥ ਫੇਰ ਗਏ ਜਮਨਾ ਤਟ ਪੈ ਬਛਰੇ ਜਲ ਅਸੁੱਧ ਅਚੋ ਨਹੀ ਖਾਰੀ॥ ਆਇਗਯੋ ਉਤ ਦੈਤਬਕਾਸੁਰ ਦੇਖਨ ਮਾਹਿ ਭਯਾਨਕ ਭਾਰੀ॥ ਲੀਲ ਲਏ ਸਭਿ ਹ੍ਵੈ ਬਗੁਲਾ ਫਿਰ ਛੋਰਦਏ ਹਰਿ ਜੋਰਗਜਾਰੀ॥ ਦੋ:॥ ਅਗਨਿ ਰੂਪ ਧਰ ਕ੍ਰਿਸਨ ਤਬ ਕੰਠ ਦਯੋ ਤਬ ਜਾਲ॥ ਗਹਿਸੁ ਮੁਕ੍ਤ ਠਾਨਤ ਭਯੋ ਉਗਲਡਰਯੋ ਤਤਕਾਲ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਚੋਟਕਰੀ ਇਨਜੋ ਇਹ ਪੈ ਇਨਤੋਂ ਬਲਕੈ ਓਹ ਚੋਂਚ ਗਹੀ ਹੈ॥ ਚੀਰਦਈ ਬਲਕੈ ਤਨਕੋ ਸਰਤਾਇਕ ਸ੍ਰੋਨਤ ਸਾਥ ਬਹੀਹੈ॥ ਔਰ ਕਹਾ ਉਪਮਾਤਿਹਕੀ ਸੁਕਹੀ ਜੁ ਕਛੁ ਮਨਮਧ ਲਹੀ ਹੈ॥ ਜੋ ਤਿਰਲੀਤਿਹਮੈ ਇਮਜੌ ਦਿਨ ਮੈ ਦੁਤਿ ਦੀਪ ਸਮਾਇ ਰਹੀ ਹੈ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਜਬੈ ਦੈਤ ਆਯੋ ਮਹਾ ਮੁਖ ਚ

ਵਰਾਯੋ ਜਬ ਜਾਨਯੋ ਰਿਪ ਆਯੋ ਮਨ ਕੀਨੋ ਤਾਕੇ ਨਾਸ ਕੋ
॥ ਸਿਧਸੁਰਜਾਪਤਿਨਉਖਾਰਡਾਰੀਚੋਂਚਵਾਕੀਬਲੀਮਾਰਡਾਰ
ਯੋ ਮਹਾ ਬਲੀ ਨਾਮ ਜਾਸਕੋ ॥ ਭੂਮ ਗਿਰ ਪਰਯੋ ਹ੍ਵੈ ਦੂਟੂਕ
ਮਹਾਮੁਖ ਵਾਕੋ ਤਾਕੀ ਛਬਿਕਹਿਬੇਕੋ ਭਯੋਮਨ ਦਾਸ ਕੋ ॥ ਖੇ
ਲਬੇਕੋ ਕਾਜ ਬਨਬੀਚ ਗਏ ਬਾਲਕ ਜਯੋਂ ਲੈਕੇ ਕਰ ਮਧ
ਚੀਰ ਡਾਰੈ ਲਾਬੇ ਘਾਸ ਕੋ ॥ ਕਾਨ੍ਹ ਜੂ ਬਾਚ ਗੋਪਨ ਪ੍ਰਤਿ
ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਫੇਰਕਹੀ ਇਨ ਗੋਪਨ ਕੋ ਫੁਨ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਸਭ ਹੀ
ਮਿਲਜਾਵੈ। ਅੰਨਅਛੇ ਅਪਨੇ ਗ੍ਰਹ ਮੈ ਜਿਨ ਮਧ ਮਹਾ ਬਨ
ਕੇ ਮਿਲਖਾਵੈ ॥ ਬੀਚਤਰੈ ਹਮਪੈ ਜਮਨਾਮਨ ਭਾਵਤ ਗੀਤ
ਸਭੈ ਮਿਲਗਾਵੈ। ਨਾਚਹਿਗੇ ਅਰ ਕੂਦਹਿਗੇ ਗਹਿ ਕੈ ਕਰ
ਮੈ ਮੁਰਲੀ ਸੁ ਬਜਾਵੈ ॥ ॥ ਮਾਨਲਈ ਸਭਨੋ ਮਿਲ ਗੋਪ
ਨ ਪ੍ਰਾਤਭਏ ਜਬ ਰੈਨ ਬਿਹਾਨੀ ॥ ਕਾਨ ਬਜਾਇ ਉਠਯੋ ਮੁ
ਰਲੀ ਸਭ ਜਾਗ ਉਠੇ ਤਬ ਗਾਇ ਛਿਰਾਨੀ ॥ ਏਕ ਬਜਾਵ
ਤ ਹੈ ਦ੍ਰੂਮ ਪਾਤ ਕਿਧੋ ਉਪਮਾ ਕਬਿ ਸਯਾਮ ਪਿਰਾਨੀ ॥ ਕੌ
ਤਕ ਦੇਖੈ ਮਹਾਇਨਕੋ ਸੁਰਲੋਕ ਬਧੂ ਸੁਰਲੋਕ ਖਿਸਾਨੀ ॥
ਰੋਰੀਕੇਚਿਤ੍ਰਲਗਾਇਤਨੈ ਸਿਰਪੰਖਧਰਯੋਭਗਵਾਂਨਕਲਾਪੀ
॥ ਲਾਇਤਨੈਹਰਿਤਾਮੁਰਲੀਮੁਖਲੋਕਭਯੋਤਿਹਕੋਸਭਜਾਪੀ ॥
ਫੂਲਗੁਛੇ ਸਿਰਖੋਸਲਏ ਤਰੁਰੂਖਖਰੋ ਧਰਨੀ ਜਿਹਥਾਪੀ ॥
ਖੇਲ ਦਿਖਾਵਤ ਹੈ ਜਗਕੋ ਅਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਪਹੀਆਪੀ
॥ ਵਾ ਦੰਡਕਬਨਵਾਸੇ ਰਘੁਨਾਥ ਰੂਪ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ਵਾ ਸੁਬ ਸ਼
ਬਦ ਕਰਕੇ ਲੇਨਾ ਸੁਬਾ ਪਾਰਸੀ ਭਾਖਾ ਮੇ ਪ੍ਰਾਤਹਕਾਲ ਕਾ

ਨਾਮ ਹੈ ਪ੍ਰਾਤਹਕਾਲ ਮੇ ਸਭ ਬਰਨ ਤਥਾ ਯਮਨਾਦਿਕ ਜਿ ਸਕੋ ਨਮੇ ਕਿਆ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਗੌਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਸਰਬ ਗੌਨ ਹੈ ਸਰਬ ਗੌਨੇ ਕਯਾ ਗੌਨ ਨਾਮ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਨਿਰਗੁਨ ਮੇ ਤੋ ਯਾਤ੍ਰਾ ਕ੍ਰਿਯਾ ਬ ਨਨਹੀਂ ਸਕਤੀ ਪਰੰਤੂ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਕਰ ਜਿਸਕੀ ਸਰਬਤ੍ਰ ਗੌਨ ਸਕ੍ਤਿ ਹੋਵੈ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਜੀ ਬ੍ਰਹਮਣ ਕੇ ਪੂ ਤ੍ਰ ਆਨਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਰਥਾਰੂਢ ਹੋਕਰ ਲੋਕਾਲੋਕ ਪਰਬਤ ਕੋ ਲੰਘਕਰ ਸੁਦਰਸ਼ਨਚਕ੍ਰ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰ ਮਹਾਂ ਬਿਸ਼ਨ ਜੀ ਪੈ ਜਾਤੇ ਭਏ ਜਹਾਂ ਸੇਸ ਅਨੰਤ ਸਰੀਰ ਪੈ ਸੁਵਰਨਔਰ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਾਰਿਧ ਜਿਨਕੀ ਕੀਮਤਿ ਹੈ ਸੁ ਮਨਿਓਂ ਕਰ ਜ਼ਟਿਤ । ਅਤਯੰਤਅਦਭੁਤਰਚਨਾਸਹਿਤਪ੍ਰਯੰਕਪਰਅਸ੍ਰਭੁਜ ਮੂਰਤੀ ਸੰਖਚਕ੍ਰ ਗਦਾ ਪਦਮ ਨੰਦਕ ਖੜਗ ਸਾਰੰਗ ਧਨਖ ਕ੍ਰਾਮਅਨੰਤ ਕੋਟ ਸੌਂਦਰਯਤਾ ਕਰਯੁਕ੍ਤ ਕੌਸਤੁਭ ਬਨਮਾਲਾ ਕ੍ਰੀਟ ਕਟਕ ਕਟੀਸੂਤ੍ਰ ਪਦਮਾਕਰ ਪਾਦਪਦਮ ਸੰਸੇਵਿਤ੍ਰ ਕਈਕੋਟ੍ਰਿ ਸੂਰਯਾਦਿ ਕਥੰਚਿਤ ਏਕਕਾਲ ਮੇ ਉਦੇ ਹੋਬਿ ਤ੍ਰਬ ਕਿਸੀਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਤਿਸਕੀ ਉਪਮਾ ਕਹੀ ਜਾਇ। ਭਿਸ ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰਮੂਰਤੀਅਤਿਸਿ ਕਾ ਕੁਸੁਮਨਵਦੂਰਬ ਸ਼ ਜਲ ਜਲਦ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧੀ ਪਰਮੇਸ੍ਰ ਪੈ ਜਾਤੇ ਭਏ ਦ੍ਵਾਰਕਾ ਸੇ ਜਬ ਬ੍ਰਹਮਨ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਦਸਮਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ ਤਬਕੋ

ਰਾਜਾਦਿ ਕਾ ਨਿੰਦਨ ਕਰਤਾ ਭਯਾ। ਜੋ ਰਾਜਾ ਦੋਸਕਰ ਮੁਝ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਮਰਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਅਰਜੁਨ ਪ੍ਰਤਗਜ਼ਾ ਕਰਤਾ ਭਯਾ। ਜੋ ਮੈ ਪੁਤ੍ਰ ਨ ਲਜ਼ਾਵੋ ਤੋ ਖਜ਼ਤ੍ਰੀ ਨਹੀਂ ਐਸੀ ਅਨੇਕਸਪਥੈ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਜੋ ਆਗੇ ਮਰਨੇ ਨ ਦੇਵੋਗਾ। ਅਰ ਮਰੇ ਲੇਆਵੋਂਗਾ ਜਬ ਬ੍ਰਹਮਨੀਕਾ ਪ੍ਰਸੂਤ ਸਮੈ ਹੂਆ ਤਬ ਸੂਤਕਾ ਗ੍ਰਹ ਕੋ ਬਾਣੋਂਕਰ ਪਿੰਜਰਾਕਾਰ ਬਨਾਵਤਾ ਭਯਾ। ਪਰੰਤੁ ਬਾਲਕ ਮਰਤਾ ਭਯਾ ਤਬ ਉਸ ਬ੍ਰਹਮਨ ਨੇ ਧਿਕਾਰ ਕੀਆ ਗਾਡੀਵਧਨੁਖਜ਼ ਇਤਜ਼ਾਦਿਕ ਕੋ ਤਬ ਅਰਜੁਨ ਸੰਯਮੁਨੀ ਨਾਮ ਕਰ ਦਖਨ ਦਿਸਾ ਮੇ ਜੋ ਜਮਪੁਰੀ ਹੈ ਉਹਾਂ ਜਾਤਾ ਭਯਾ। ਪਰੰਤੁ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਨ ਪਾਵਤ ਭਯਾ ਤਬ ਸਤਵਾਦੀ ਥਾ ਇਸਲੀਏ ਚਿਤਾਰਚਕਰ ਦਗਧ ਹੋਨੇ ਲਗਾ ਕਜ਼ੋਂਕਿ ਨਹਿ ਅਸਤਸਮ ਪਾਤਕ ਪੁੰਜਾ। ਗਿਰਸਮ ਹੋਹਿਕਿ ਕੋਟਿਕ ਗੁੰਜਾ। ਪੁਨਾ ਭੂਮੀਕਾ ਕਥਨ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਬਨ ਪਰਬਤ ਸਚਰਾ ਚਰਹਿ ਸਕਿਹੌਂ ਸਰਬ ਸਹਾਰ। ਭੂਮਿ ਕਹਤ ਜੋ ਲੀਕ ਪਰ ਸੋਮੋਪਰ ਅਤਿਭਾਰ॥ ੧॥ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਭਕ੍ਤਵਤਸਲਤਾ ਕਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਪੈ ਪੁਤ੍ਰ ਆਨਨੇ ਕੋ ਜਾਤੇ ਭਏ ਪਰੰਤੁ ਉਹਾਂ ਔਰ ਕਿਸੀਕੀ ਤੋ ਸਾਮਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀਸੇ ਬਿਨਾ ਮਤਲਬ ਕਜ਼ਾ ਬਾਲਕੇ ਕੋ ਲੇ ਆਵਤੇ ਭਏ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਹਤੇ ਭਏ ਕਿ ਆਪਕੇ ਦਰਸਨ ਲਿਏ ਬਾਲਕ ਮੈਨੇ ਮੰਗਵਾਏ ਥੇ ਸੋ ਅਬਕਾਰਯਹੋ ਚੁਕਾ। ਭੂਮੀ ਭਾਰ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਕਰਨ ਰੂਪ ਅਬ ਆਪ ਆਈਏ

ਭਾਵਕਯਾ ਕਿ ਸਰਬ ਗੌਨ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨ ਕਦੇਵ ਜੂ ਜਲਥਲ ਆਕਾਸ ਪਰਬਤ ਪਾਤਾਲ ਮੇ ਗਮਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਅਮੋਘਗੀਤਾ ॥ਯਥਾ॥ਲਖ ਅਕਾਸਪਤਾਲ ਲਖ ਅਖ ਫੁਰਕ ਵਿਚ ਸਭਿਦਿਖਲਾਈ ॥੫॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬ ਗੌ ਨੇ ਸਰਬ ਕੀ (ਗੌਂ) ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿਸੀਕੀ ॥ਗੌ॥ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਕਿਸੀ ਪੁਰਖਕੋ ਜਬ ਕਿਸੀ ਸੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਬ ਵੋਹ ਕਹਤਾ ਹੈ ਭਾਈ ਮੈ ਅਪਨੀ ਗੌਂ ਕਾਟਤਾ ਹੂੰ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਕਿਸੀ ਕੀ ਗੌਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਰਬਸਕ੍ਤਿਜੁਕ੍ਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ਸੋ ਤਿਸ ਸਰਬ ਗੌਨੇਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ (ਨੇ) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋਸਰਬ ਕੀ ਗੌਂ ਨਾਮ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਕੋ ਪੂਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਸਰਬ ਗੌਨੇ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੌਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਸਰਬ ਭੌਨ ਮੇ ਹੈ ਭਵਨਚਾਰ ਦਸ ਵਾ ਸਾਤ ਵਾ ਤ੍ਰੈ ਊਰਧ ਸ੍ਵਰਗ ਮਧ੍ਯ ਮਰਤ ਅਧਾ ਪਾਤਾਲ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਜਪਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥੇ ਗਾਵਹਿ ਸੁਰਗਾਮਛ ਪਇਆਲੇ। ਮਛਮਧਕਾਬਾਚਕਹੈਤਥਾਚਚਾਰਕੁੰਟਚੌਦਹਭੁਵਨ ਸਗਲਬਿਆਪਤਰਾਮ।ਨਾਨਕਊਨਨਦੇਖੀਐਪੂਰਨਤਾਕੇਕਾਮ॥ ੧॥ ਵਾ ਭੌ ਸਬਦਕਰ ਭੈ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਸਰਬ ਕੋ ਭੈ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਡਰਪੈ ਧ

ਰਤ ਅਕਾਸ਼ ਨਖਤ੍ਰਾ ਸਿਰਊਪਰ ਅਮਰਕਰਾਰਾ॥ ਇਤਯਾ
ਦਿ ਐਸੇ ਪੰਜਾਬਭਾਖਾ ਮੇ ॥ਨੇ॥ ਹੈ ਕਾ ਬਾਚਕਹੈ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ
ਐਸੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਰਾਮਸਿੰਘ ਹੋਰੀ ਆਏ
ਨੇ ਅਰਥਾਤ ਆਏ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸਭਿ ਕੋ ਭੈ ਕਰਤਾ ਜੋ ਹੈ
ਮਹਾਕਾਲਰੂਪ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥੨॥ ਪਿੰਭਾ॥ਭੈਨਾਮਮੰਗਲਕਾਹੈ
ਵਾਕੋ॥ਉਕਾਸੰਪ੍ਰਸਾਰਨਕਰਕੇਪੂਰਬਰੂਪ ਸੰਧੀਕਰਨੇ॥ਸਬਦ
ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਕਰਨਾਜੋਸਰਬਮੰਗਲਰੂਪਹੈਵਾਸਭਿਕੋਮੰਗਲ
ਰੂਪਹੈ॥ਨੇ॥ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਾਪਤਿਅਰਥਕਾ ਹੈਅਰਥਕਰਨਾਕਿ ਸ
ਰਬ ਕੋ ਮੰਗਲ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਤਾਕੋ ਨਮਹ
॥ ੪ ॥ ਵਾ ਭੈ ਜਨਮ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰਟੀ ਸ
ਰਬ ਕੋ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਭੈ
ਸੰਸਾਰ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰਮਾਣ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਏਹ ਜਗਤ ਹਰਿਕਾਰੂਪਹੈਹਰਿਰੂਪਨਦਰੀ
ਆਇਆ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸਭਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਸਭਿ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦ
ਬਿਨ ਨਹਿ ਕੋਈ ॥ ਪੁਨਾਬੇਦਮੰਤ੍ਰ ॥ ਸਰਬੰਖਲ੍ਵਿਦੰਬ੍ਰਹਮ ॥
ਅਰਥਇਹ ਜੋ ਨਾਮਰੂਪਾਤਮਕਪ੍ਰਪੰਚਪ੍ਰਤੀਤਹੋਤਾਹੈ ਸੋਖਲੁ
ਕਰਿਯਾ ਨਿਸ੍ਚੈਕਰ ਬ੍ਰਹਮਹੈਪੁਨਾਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀਸੈ ਬ੍ਰ
ਹਮ ਸੁਣੀਐ ਏਕ ਏਕ ਬਖਾਣੀਐ ॥ ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਰ
ਣ ਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਜਾਣੀਐ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸਾਰਗਰਾਗੇ
ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ॥ ਬਦਉਕੀਨ ਹੋਡ ਮਾਧਉ ਮੋਸੋ ॥ ਠਾਕੁਰ ਤੇ
ਜਨ ਜਨਤੇ ਠਾਕੁਰ ਖੇਲ ਪਰਿਓ ਹੈ ਤੋ ਸਉ ॥ ਆਪਨ ਦੇਵ

ਦੇਹੁਰਾ ਆਪਨਆਪਲਗਾਵੈਪੂਜਾ॥ਜਲਤੇਤਰੰਗਤਰੰਗਤੇਹੈ ਜਲ ਕਹਿਨਸੁਨਨ ਕਉ ਦੂਜਾ ॥ ਆਪੇ ਨਾਚੇ ਆਪੇ ਗਾਵੈ ਆਪਬਜਾਵੈ ਤੂਰਾ ॥ ਕਹਤ ਨਾਮਦੇਵ ਤੂ ਮੇਰੋਠਾਕੁਰ ਜਨਊ ਰਾਤੂਪੂਰਾ ॥ ੨ ॥ ਅਨੰਤਐਸੇ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਹੈਂ ॥ ਪਰੰਤੂ ਬਿਸਥਾ ਰ ਭੈਸੇਬਸ ਹੈ । ਸੋ ਐਸੇ ਸਰਬ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ਭੌ ਕਲਜ਼ਾਨ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਕਾ ਕਲਜ਼ਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਭੌ ਅਰ ਭਵ ਮੇ ਕੁਛ ਭੇਦਨਹੀਂ ਹੈ ਤਿਸ ਸਰਬ ਕਲਜ਼ਾਨ ਕਰਤਾ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰਹੋਯ ॥੭॥ ਵਾ ਭੌ ਨਾਮ ਭ੍ਰਮਨ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮਾਯਾ ਰੂਪ ਯੰਤ੍ਰ ਪਰ ਅ ਰੂਢਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭਕੋ ਭ੍ਰਮਾਇ ਰਹਾ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀਭਗਵਤਗੀਤਾਕੇ ਅਠਾਰਹੇ ਧਯਾਯ ਮੇ ਲਿਖਾਹੈ ॥ ਕਿ ਹੇ ਅਰਜਨ ਸੰਪੂਰਨ ਜ਼ੀਵੋ ਕੋ ਮਾਯਾ ਰੂਪੀ ਯੰਤ੍ਰਕਰ ਭਰਮਾਯ ਰਹਾ ਹੌ ॥ ਪੁਨਾ ਮਹਾਭਾਰਥੇ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਪ੍ਰ ਤਿ ਦੁਰਜੋਧਨ ਕਾ ਬਾਕਯ ਜਿਸ ਕਾਲਮੇ ਭੀਮ ਕੀ ਗਦਾ ਸੇ ਜਿਸਕੇ ਪੱਟ ਭਗਨ ਹੋਗਏ ਹੈਂ ਰਣ ਭੂਮੀ ਮੇ ਪੜਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਿ ਉਸਕੋ ਕੋਊ ਸ੍ਰਾਪਥਾ॥ਵਾ॥ ਵਰਜਬਹਰਖਸੋਕ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਇਗੋਤ੍ਰਬਤੁਝਕਾਸ਼ਰੀਰਪਾਤਹੋਗਾ॥ਵਾ॥ਸੰਤਕਾਦੋਖੀਨਮਰੈ ਨ ਜੀਵਾਈਐ॥ ਸੰਤਕਾ ਦੋਖੀ ਸਦਾ ਸਹਕਾਈਐ ॥ ਸੰਤ ਭ ਗਤ ਜੋ ਪਾਂਡਵ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਦੋਖੀ ਹੋਨੇ ਕਰ ਕਲੇਸ ਕੋ ਪਾ ਵਤਾ ਭਯਾ ॥ ਮਤਲਬ ਕਯਾਕਿ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨਚੰਦ੍ਰ ਉਸਵਕਤ ਮੇਂ ਜਾਤੇ ਭਏ ਕਿ ਹੇ ਦੁਰਯੋਧਨ ਤੁਮਕੋ ਹਮਨੇ ਬਾਰੰਬਾਰ ਕਹਾ

ਕਿ ਏਕ ਏਕਗ੍ਰਾਮ ਰੋਟੀ ਮੂਜਬ ਇਨਕੋ ਦਿਯਾ ਚਾਹੀਏ ਸੋ ਤੈਨੇ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਯਾ ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਕਹਾ ਕਿ ਤੁਮਤੋ ਗ੍ਰਾਮਕ ਹਤੇ ਹੋ ਜੇਤੀ ਉਰਦ ਪੈ ਸੁਫੈਦੀ ਹੋ ਵਾ ਸੂਈ ਛਿਦ੍ਰ ਹੋ ਏਤੀ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਨ ਦੇਵੇਂਗਾ ਸੋ ਕਹੋ ਅਬ ਵੋ ਭੂਮੀ ਕਹਾਂ ਹੈ ਅਰਰਾਜ ਕਹਾਂ ਹੈ॥ ਉੱਤਰ॥ ਸਲੋਕ॥ ਜਾਨਾਮਿ ਧਰਮੰ ਨਚਮੇ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤਿਃ ਜਾਨਾਮਯਧਰਮੰ ਨਚਮੇਨਿਬ੍ਰਿਤਿਃ ਕੇਨਾਪਿਦੇਵੇਨ ਰਿਦਿਸਿਤ੍ਰਤੇਨ ਯਥਾ ਨਿਯੁਕ੍ਤੋਸਿ ਤਥਾ ਕਰੋਮਿ ਅਹੰ ਯੰਤ੍ਰ ਭਵਾਨਯੰਤ੍ਰੀ ਨਮੇਦੋਸ਼ੋ ਨਮੇਗੁਣਃਇਤਿ ਅਰਥਾਤ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਰੂਪਕਰ ਭ੍ਰਮਾਇ ਰਹਾ ਹੈ ਸੂਤ੍ਰਧਾਰ ਵਤ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੮॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੰਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸਰਬਰੰਗ ਪ੍ਰਤਿ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਸਰਬ ਰੂਪ ਤੇਰੇ ਨਾਰਾਇਣਾ॥ ਪੁਨਾ॥ ਸਰਬ ਰੰਗਇਕ ਰੰਗ ਮਾਹਿ॥ ਪੁਨਾ॥ ਨਾਰਾਇਣ ਹਰਿਰੰਗ ਰੰਗੋ॥ ਰੰਗ ਸ਼ਬਦਕਰ ਦੇਵ ਮਨੁਖਯ ਤਿਰਯਕ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਰੀਸਭ ਜਾਨੀਐ॥ ਯਥਾਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੫॥ ਸਗਲ ਬਨ ਸਪਤਿਮੈ ਬੈਸੰਤਰ ਸਗਲ ਦੂਧਮੈ ਘੀਆ॥ ਊਚਨੀਚਮੈ ਜੋਤਿ ਸਮਾਨੀ ਘਟਿਘਟਿ ਮਾਧੋ ਜੀਆ॥੧॥ ਸੰਤਹੁਘਟਿਘਟਿਰਹਿਓ ਸਮਾਹਿਓ॥ ਪੂਰਨ ਪੂਰ ਰਹਿਓ ਸਰਬ ਮੈ ਜਲ ਥਲ ਰਮਈਆ ਆਹਿਓ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਨਾਨਕ ਜਸ

ਗਾਵੈ ਸਤਿਗੁਰ ਭਰਮ ਚੁਕਾਇਓ ॥ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸਦਾ ਅਲੇਪਾ ਸਭ ਮਹਿਰਹਿਓ ਸਮਾਇਓ ॥ ੨ ॥

ਯਥਾ ॥ ਰਾਮਾ ਮਾਲੀ ਬਾਗ ਲਗਾਇਆ ਚੌਰਾਸੀ ਲਖ ਕਿਆਰੀ। ਸਬਜ਼ੀਸਬਜ਼ੀਏਕਹੈ ਪਰਵੈਨਿਸਨਜ਼ਾਰੀਨਜ਼ਾਰੀ॥੧॥ਵਾ ਸਰ ਬਰੰਗੋ॥ ਸਰਕਜ਼ਾਸਿਰ ਅਰਥਾਤਸਰਬਸਰਬਰੰਗੋ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਏਕਕੀ ਦੂਸਰੇਸੋ ਬਾਨੀ ਬੈਠਕ ਬੋਲਨ ਚਾਲਨ ਤਥਾ ਨੇਤ੍ਰ ਨਾਸਕਾਦਿ ਨਖਸਿਖ ਪ੍ਰਯੰਤ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਏਕ ਹੀ ਰਸਕੂਪਾਦਿ ਦ੍ਵਾਰਾ ਨਿਕਸਕਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਮਧਰਤਿਕ੍ਤ ਅਮਲ ਕਟੂ ਭੇਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਉਪਾਧੀ ਬਸਤੇ ਵਾ ਕਨਕ ਏਕਹੀ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਟਕ ਕੁੰਡਲਾਦਿ ਭੇਦ ਕਰ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਪੁਰਖ ਭੈਰਵਕਾ ਉਪਾਸਕ ਥਾ ਵਾਨੇ ਕੰਚਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤਮਾ ਬਨਵਾਈ ਹੂਈ ਥੀ ਭੈਰਵ ਕੀ ਤਥਾ ਬਾਹਨ ਸ੍ਵਾਨ ਕੀ ਭੀ ਕੰਚਨ ਕੀ ਪਰੰਤੁ ਵਜ਼ਨ ਬਰਾਬਰ ਥਾ ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇ ਵਾਕਉ ਬਿਪਦਾ ਪੜੀ ਧਨ ਨਸ਼ਟਹੂਆ ਤੋ ਵਾਂਕੀ ਭ੍ਰਾਰਯਾ ਨੇ ਕਹਾ ਹੇ ਸ੍ਵਾਮਿਨ ਜੋ ਪੂਜਨ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੋ ਪਖਾਨ ਕੀ ਵਾ ਕਾਠਕੀ ਵਾ ਮਾਟੀ ਕੀ ਕਿਸੀਕੀ ਬਨਾ ਲੀਜੀਏ ਪ੍ਰਤਿਮਾ ਔਰ ਕੰਚਨ ਖਰਚ ਕਰ ਦੀਜੀਏ ਵਾਰੰਵਾਰ ਕਹਨ ਕਰ ਵਾਨੇ ਵੈਸੇਹੀ ਕਿਯਾ। ਬੇਚਨ ਕੋ ਜਬ ਲੇਗਯਾ ਤੋ ਸਰਾਫ ਨੇ ਤੋਲਕਰ ਦੋਨੋ ਕਾ ਮੋਲ ਬਰਾਬਰ ਦੀਆ। ਦੋ ਭੈਰਉਂ ਕਾ ਪੂਜਕ ਰਾਰਕਰਨੇ ਲਗਾ ਕਿਵੋਹੀ ਮੋਲ ਦੇਵਤਾ ਕਾਵੋਹੀ!

ਮੋਲ ਕੁਤਾ ਕਾ ਬਡਾ ਗਜ਼ਬ ਕਿਆ ਤੈਨੇ ਭਾਈ॥ਜਬ ਐਸੇ ਕਹਾ ਤਬ ਉਸ ਸਰਾਫ ਨੇ ਕਹਾ ਭਾਈ ਤੇਰੀ ਨਿਗਾਹ ਮੇ ਦੇਵ ਔ ਕੁਤਾ ਹੈ ਔਰ ਮੁਝਕੀ ਨਿਗਾਹ ਮੇ ਤੋ ਏਕ ਸੋਨਾ ਹੀ ਸੋਨਾ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਕਯਾ ਕਿ ਕੰਚਨ ਵਤ ਪੂਰਬ ਰੂਪ ਕੋ ਨ ਤਯਾਗ ਕਰ ਅਨੰਤ ਭਾਵਕੋ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਹੈ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਕੋ ਭਕ੍ਤਿ ਗਯਾਨਾਦਿ ਕੋ ਮੇਜੋ ਰਾਂਗਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਰੰਗ ਵਿਸ਼ੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਸਪਰਸ਼ਾਦਿਕ ਵਾਮੇਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇ ਰਸਮੇ ਜੋ ਰੰਜਾਨਹੋ ਰਹਾਹੋ ਜੀਵ ਰੂਪਕਰ ਮੀਨ ਗਜ ਮ੍ਰਿਗ ਭ੍ਰਿੰਗ ਪਤੰਗ ਵਤ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੰਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ੨੨ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸਰਬ ਭੰਗਕੋ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸਬ ਕਾ ਭੰਗਨ ਕਯਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਕਾਲ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੧ ॥ਵਾ॥ ਭੰ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾ ਹੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਹੋਕਰਜੋ ਸਰਬਮੇ ਸ਼ਬਦ ਸਪਰਸ਼ ਰੂਪਰਸਗੰਧ ਕਰ(ਗੇ) ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹਾਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਗੇ ਕਹੀਏ ਗਯਾਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਸਰਬ ਕਾ ਜੋ ਗਯਾਤਾ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੩ ॥ ਵਾ (ਗੇ) ਕਰਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਕਾ ਭੰ ਕਯਾ ਦ੍ਰਸ਼੍ਟਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪਹੈ ਜੋ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ੨੨ ॥

ਇਤਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਯਾਨਪ੍ਰਕਾਸਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖ੍ਯੇ ਦੁਤੀਯ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਨਿਰੂਪ ਣੋ ਨਾਮ ਏਕਾਦਸੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਕਾਲਿਕਾਲੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਾਲ ਕਾਲ੍ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਸ੍ਰਿਸ ਟੀ ਕਾ ਨਾਸਕ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਕਾਲਿਕਾ॥ਲੇ॥ਕਾਲਿਕਾਭੀ ਜਿ ਸਮੇ ਲੀਨ ਹੋਤੀ ਹੈ ॥ ਤਿਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਾਲਕਾਲੇ ਕਾਲ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਸਮ੍ਯਾ ਜ ਗਤ ਮਾਯਾ ਕਾ ਨਿਰਬਾਹਕ ਪ੍ਰਾਤਃ ਮਧਯਾਨ ਸੰਧਯਾ ਆਦਿ ਬਸੰਤ ਗ੍ਰੀਖਮਾਦਿ ਭੂਤ ਭਵਿਸਯਤਾਦਿ ਕਾਲ ਵਾਚਕ ਸਮਾ ਮਹੂਰਤਿ ਘਟਿ ਖਯਣ ਪਲ ਲਵਾਦਿ ਤਿਸ ਸਮੇਕਾਭੀ ਜੋ ਸ ਮਾ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਸਤਾ ਸੰਪਾਦਿਕ ਮਹਾਕਾਲ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਸ੍ਤੁ ਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਰੂਪ ਵਾਂਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤਸਤੁ ਦਿਆਲੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਤ ਸਤਕਯਾਨਮਸਤੁ ਅਸ੍ਤੂਪੂਨਾ। ਨਮਸਕਾਰ ਅਸਤੂ ਹੋਵੇਦ੍ਯਾਲੁਕੇਪ੍ਰਤਿਜੋਸਭਪ੍ਰਰਕ੍ਰਿਪਾਲੂਹੈ ਜੋ ਕੋਊਕਹੈਕਿਨਰ ਕਾਦਿਮੇਦੁਖਪ੍ਰਦਾਤਾਕੈਸੇਹੈਜੋਦਯਾਲੁਹੈਤੋਐਸੇਜਾਨਨਾਕਿਵੋਭੀ ਕ੍ਰਿਪਾਹੀਹੈਉਨਜੀਵੋਂਕੀਪਾਪਨਬ੍ਰਿਤੀਹੋਨੇਸੇਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਬ੍ਰਣ ਛੇਦਵਤ॥ ੧॥ ਔਕਾਲਿਕਾਲੰ॥ ਨਮਸ੍ਤੁਸਤ ਦਯਾਲੰ ॥ ਐ

ਸੋ ਭੀ ਪਾਠ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਬਿਸ਼ੇਸ ਕਰਕੇ ਯਹੀ ਪਾਠ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਬਰਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਬਰਨ ਸ਼ਬਦਕਰ ਬਰਨਾਸ੍ਰਮ ਵਾ ਅਖਰ ਅਰਥਾਤ ਮਨ ਬਾਨੀ ਕਾ ਬਿਖੈ ਨਹੀ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਬਰਨ ਰੰਗ ਸ੍ਵੇਤ ਪੀਤਾਦਿਕ ਤਿਨਸੇ ਜੋਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ਵਾ ਬਰਨਨਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ਜੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਅਬਰਨੇ ਬਰਨਾਸ੍ਰਮ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ ਨ ਬਰ ਅਬਰ ਅਰਥਾਤ ਅਪਕ੍ਰਿਸ੍ਟ ਨੇ ਕਾ ਨਞਾਰਥ ਕਰਨਾ ਜੋ ਅਬਰਨੇ ਕਜ਼ਾ ਅਬਰ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਆਕਿ ਉਤਮ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨੇ ਪਦਕਾ ਅਸ੍ਤਿ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਪੂਰਬਵਤ ਅਰਥਕਿਆਕੇ ਅਬਰਨੇ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਅਬਰ ਹੈ ਅਬਰ ਕਯਾ ਨਬਰ ਅਬਰ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬਗਤਾ ਪੂਰਨਤਾ ਸੱਤਾ ਸਫੁਰਤੀ ਰੂਪਤਾ ਅਪ੍ਰਕੰਪਤਾ ਅਨੰਤਤਾ ਅਕ੍ਰੈ ਅਬਿਨਾਸਤਾ ਇਤਯਾਦਿਕ ਜੋ ਮਹਾਂ ਉਤਮ ਗੁਨ ਹੈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੇਸੋ ਕਿਸੀ ਕੇ ਬਰ ਕਰਕੇ ਨਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਕਿੰਤੁ ਸੁਤਹ ਸਹਜ ਰੂਪਹੈ ਤਿਸ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇ ਜਾਨਨੇਵਾਲਾ ਭੀ ਤਦਰੂਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸਵਾਹਗੁਰੂ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈ॥੫॥ ਵਾ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ ਸਰਬਗਯਤਾਦਿ ਗੁਨ ਜਿਸ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇ ਅਬਰਨੇ ਕਜ਼ਾ ਅਬਰਨੀਯ ਹੈਂ ॥ ਅਨੰਤ ਹੋਨੇ

ਤੇ ਤਿਨ ਗੁਨੋ ਕੋ ਅਰਤਦਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ ਇਸੀਤੇਨਮਸਕਾਰਹੀ ਹੋਇ ॥ ਯਥਾ ਚਰਿਤ੍ਰੋਪਖਯਾਨੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਕਾਗਜ਼ ਦੀਪਸਬੈਕਰਿਹੋਂ ਅਰੁਸਾਤਮਹਾਰਣਵਕੀਮਸਿਕੈਹੌਂ ॥ ਕੋਟ ਬਨਾਸਪਤੀ ਸਗਰੀ ਲਿਖਬੇਹੂੰਕੋ ਲੇਖ ਨਕਾਜ ਬਨੈਹੌਂ ॥ ਸਾਰਸੁਤੀਬਕਤਾਕਰਕੇ ਜੁਗਸਾਲ ਗਨੇਸ਼ਕੇ ਹਾਥਲਿਖੈਹੌਂ ॥ ਕੋਟ ਕਬਿਤਨ ਜੋ ਕਰਿਹੌਂਨਤਊ ਤੁਮਕੋ ਪ੍ਰਭਨੈ ਕਰਿਝੈਹੌਂ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਬਰ ਕਿਆ ਅਪਰ ਅਰਥਾਤ ਔਰਨੇ ਕਯਾ ਨਹੀਹੈ ਕੇਵਲ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੀਵਾਹਗੁਰੂ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ਹੈ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਕ ਹੈ ਅਰਥ ਕਯਾ ਕਿ ਅਬਰਨੇ ਕਿਸੀ ਦੇਵਤਾਦਿਕ ਕੇ ਵਰਕਰ ਨਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ॥ ਅਕਾਰ ਇਹਾ ਨਵਾਰਥ ਜਾਨਨਾ ਕਿੰਤੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਦਿਸ ਦਿਸ ਦੇਸ ਦੇਸ ਦਿਗਪਾਲਕੇਤੇ ਆਜ ਕਰੇ ਕਾਲਕੋਊ ਗੁਨ ਗਨਹਗਹਤੁਹੈ ॥ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਚੇਸੁਨਿਯਤ ਤੇਰੇ ਸਿਰਭਾਰ ਭੂਕੋ ਸਾਰਦਾ ਕਹਤ ਹੈ ॥ ਓਜਨਕੇ ਸੂਰਮਹਾਂ ਮੌਜ਼ਨ ਸੋ ਘੇਰਮਾਰੇ ਔਰਨ ਬਿਚਾਰ ਕੀਜੈ ਦਾਰਦ ਦਹਤੁਹੈ ॥ ਹਰਿਮਾਗੇ ਬਰਦੇਤ ਮਾਗ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਕੋ ਕਰਤਾਰ ਮਾਗੇ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਚਹਤੁ ਹੈ ॥ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੰਬਰਨੇ ਹੈ ਅਰਥ ਕਯਾਕਿ ਅਬਰਬਰਨ ਸੰਬਰਨ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧ ਰਹਿਤ ਨੇ ਕਯਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਅਪਨਾਆਪ ਰੂਪਤਿਸਕੋਨਮਸਕਾਰਹੋਵੇ ॥੯॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਮਰਨੇ ॥ ਟੀਕਾ
ਅਮਰਨੇ ਕਯਾ ਅਮਹ ਰੂਪ ਅਰਥਾਤ ਮੋਖ ਰੂਪ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਅਰਥ ਮੇ ਕਿਆ ਕਿ ਜੋ ਅਮਰ ਪਦਵੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ॥ ਤਿਸਕੋਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਸਾਖਯਾਤਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀਬੰਸਾਵਤੰਸਧਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸਿਖੋਂ ਕੋ ॥ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਮਰਨੇ ਕਯਾ ਕਿ ਅਮਰ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਕਾ ਭਜਨ ਕਰੇਗਾ ਵਹਿ ਭੀ ਅਮਰ ਹੋਗਾ ਅਰਥਾਤ ਅਮਰ ਨੇ ਯਹ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਹੀ ਉਪਾਸਕੋਂਕੋ ਮੋਖਯ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਸੋਤਿਸ ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਜਰਾਰੰ ॥ ਟੀਕਾ
ਜਰਾਰੰ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ਹੈ ਜਰਾ ਕਯਾ ਬ੍ਰਿਧਪਨਕਾ ਸਤ੍ਰੁ ਜੋ ਹੈ ਬ੍ਰਿਧੋਪਲਖਿਤ ਨਿਖੇਕ ੧ ਗਰਭ ੨ ਜਨਮ ੩ ਵਾਲੱਯ ੪ ਕੌਮਾਰ ੫ ਯੌਬਨ ੬ ਮਧਯ ੭ ਜਰਾ ੮ ਮ੍ਰਿਤਯੁ ੯ ਏਹ ਜੋ ਨਵ ਅਵਸਥਾ ਦੇਹ ਕੀਆ ਹੈ ਇਨਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਜੀਮੇ ਮਾਝਕੀਵਾਰਕਾਸਲੋਕ॥ਦਸਬਾਲਤਨਬੀਸ ਰਵਣ ਤੀਸਾਂ ਕਾ ਸੁੰਦਰ ਕਹਾਵੈ ॥ ਚਾਲੀਸੀ ਪੁਰ ਹੋਇ ਪ ਚਾਸੀ ਪਗਖਿਸੈ ਸਠੀਕੇ ਬੁਢੇਪਾ ਆਵੈ ॥ ਸਤ੍ਰਿਕਾ ਮਤ ਹੀਨ ਹੈ ਅਸੀਆ ਕਾ ਬਿਉਹਾਰ ਨ ਪਾਵੈ ॥ ਨਵੈ ਕਾ ਸੇਹਜਾਸਣੀ ਮੂਲਨਾ ਜਾਣੈ ਅਪਬਲ ॥ ਢੰਢੋਲਮਢੂਢਮਡਿਠਮੁਨਾਨਕ ਜਗੁ ਧੂਏ ਕਾ ਧਉਲਹਰ ॥ ਯੇਨਵਾਵਸਥਾ ਇਨਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ

॥ ਵਾ ਜਾਯਤੇ ੧ ਸਥੀਯਤੇ ੨ ਵਰਧਤੇ ੩ ਵਿਪਰਣਮਤੇ
੪ ਖਜ਼ੀਯਤੇ ੫ ਵਿਨਸ਼ਤੀ ੬ ਯੇ ਸਾਸਤ੍ਰੋਕ੍ਤ ਖਟ ਅਵਸਥਾ
ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਠੰਢੀ ਤਤੀ ਮਿਟੀਖਾਈ
॥ ਓਹਨਬਾਲਾਬੂਢਾਭਾਈ॥ ਵਾਕੋਨਮਹ॥ਕਿੰਵਾ॥ਵਡਹੰਸਮਹ
ਲਾ ੧ ਪਉੜੀ੯॥ਤੇਰੀਚਾਲਸੁਹਾਵੀਮਧੁਰਾੜੀਬਾਣੀ॥ਕੁਹਕ
ਨਿਕੋਕਲਾ ਤਰਲ ਜੁਆਣੀ॥ ਤਰਲਾਜੁਆਣੀ ਆਪ ਭਾਣੀ
ਇਛ ਮਨਕੀਪੂਰਏ॥ਸਾਰੰਗ ਜਿਉਪਗ ਧਰੈਠਿਮਠਿਮ ਆਪ
ਆਪਸੰਧੂਰਏ॥ਸਿਰੀਰੰਗਰਾਤੀਫਿਰੈਮਾਤੀਉਦਕਰੀਗਾਵਾਣੀ
॥ ਬਿਨਵੰਤ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਹਰਿਕਾ ਤੇਰੀ ਚਾਲ ਸੁਹਾਵੀ ਮਧੁ
ਰਾੜੀਬਾਣੀ॥ ੯ ॥ ਇਸ ਵਾਕ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਦਾ ਨਵ
ਤਨ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਨਮਸਤੇ ਜਰਾਰੇ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ਰੰ॥ ਅਗ
ਨੀ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਜਰਾਦਿ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਸੋਈ
ਬਨ ਤਿਸਕੋ ਅਗਨਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਿਜਰਾਰੇ ਯਹਮੰਤ੍ਰ
ਬਿਧਿਵਤ ਅਨੁਸ੍ਠਾਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਕਾਯਾਂ ਕਾ ਕਲਪ ਕਰਤਾ
ਹੈ ਸੋ ਕਾਯਾਂ ਕਲਪਰੂਪ ਮੰਤ੍ਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ
ਹੋਯ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜਰਾ ਜਨਮ ਮਰਨਾਦਿ ਬਨਕੇ ਕਾਟਿ
ਬੇਕੋ ॥ਆਰੇ॥ਆਰਾ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਂਕੇ ਨਮਹ ॥ ੪

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਕ੍ਰਿਤਾਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਕ੍ਰਿਤਾਰੇ ਕੋ ਨਮਹ ਹੋਯ ਕ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਕਾਰਯ ਸੰਸਾਰ ਤਿਸ
ਕਾ ਜੋ ਅਰਿ ਹੋਵੈ ਅਰਥਾਤ ਕਾਲਰੂਪ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੧ ॥ ਅ

ਥਵਾ ਕ੍ਰਿਤੀਛੇਦਨ ਅਰਥ ਮੇ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿਯਾ ਸੰਸਾਰ ਰਚ
ਨਾ ਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਦੁਸ੍ਰ ਦੈਤਾਯਾਦਿਕ ਤਿਨਕਾ ਅਰਿ ਪ੍ਰਮੇਸ੍ਰ
ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨਾਦਿ ਅਵਤਾਰ ਰੂਪ ਭਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੀ
ਤਾ ਜੀ ਮੇ ॥ ਯਦਾਯਦਾਹਿ ਧਰਮਸਯ ਗਿਲਾਨਿਰਭਵਤਿ ਭਾਰ
ਤ ॥ ਅਭ੍ਯੁਥਾਨਮ ਧਰਮਸਯਤਦਾਤਮਾਨੰ ਸ੍ਰਿਜਾਮਯਹੰ ॥੧॥
ਪਰਿਤ੍ਰਾਣਾਯ ਸਾਧੂਨਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ਾਯਚ ਦੁਸ਼ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਧਰਮਸੰਸਥਾ
ਪਨਾਰਥਾਯ ਸੰਭਵਾਮਿ ਯੁਗੇਯੁਗੇ ॥ ੨ ॥ ਕ੍ਰਿਤਾਰੰ ਧਰਮ ਕਾ
ਅਧਯਾਹਾਰ ਕਰਕੇ ਧਰਮਾਦਿ ਕੇ ਕ੍ਰਿਤ ਕਯਾ ਛੇਦਨੇ ਵਾਲੇ
ਦੁਸ੍ਰ ਦੈਤ ਤਿਨਕਾ ਆਰੰ ਕਯਾ ਅਰਿ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਧੰਧੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਧੰਧੇ ਰੂਪਕੋ ਨਮਹ। ਧੰਧੇ ਜੋਹੈ ਸੋ ਪੂਰਨ ਨਹੀ ਕਿਸੀ
ਸੇ ਹੋਤੇ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰੰਥੇ॥ ਕਰਕਰਥਾਕੇ ਬਡੇ ਬਡੇਰੇ॥
ਕਿਨਹੀਨਕੀਯੇ ਕਾਜਮਾਯਾ ਕੇ ਪੂਰੇ॥ ਇਨਕੇ ਪਾਰ ਕੋਕੋਊ
ਨਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਬਿਨਾ ਗਯਾਨਵਾਨ ਮਹਾਤਮਾ ਸੋਬਿਅੰਤ
ਅੰਸ ਕਰਕੇਧੰਧੇਕਾਰਯਰੂਪਵਾਹਗੁਰੂਕੋਨਮਹ॥੧॥ਵਾ ਧੰ॥ਧੇ
ਸਰਬ ਕੇ ਧੰ ਕਯਾ ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਅਧਾਰ ਰੂਪਤੇਕੌਨ ਰਾ
ਜਾ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀ ਵਰਾਹ ਸੇਸਨਾਗ ਕਛੱਪ ਇਤਯਾਦਿਕੋ ਕਾ ਜੋ ਧਾ
ਰਕ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਸਰਬ ਧੰਧੇ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਧੰ॥ਨਾਮ ਧਨ ਕਾ ਤਥਾ ਧਨੀਕਾ ਤਥਾ ਵਿਧਾਤਾਮਨੂ
ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ॥ਧੰ॥ਹੈ ਏਕਾਖਯਰਕੋਸਮੇ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਇਨਸ

ਭਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਸਰਬਧੰਧੇ ਵਾਕੋ ਨਮਹ

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਸਤ ਅਬੰਧੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਤਕਥਾ ਤੀਨਕਾਲਨਾਸਰਹਿਤ ਔ ਅਬੰਧਬੰਧਨਸੇ ਰਹਿਤ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵਾ ਕੋ ਨਮਾਮਿ॥੧॥ ਵਾ ਤਕਾਰ ਉਕਾਰ ਸਹਿਤ ਹੋਯ ਤੋ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅਬੰਧੇ ਨਮੋਅਸਤੁ ਅਬੰਧ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ਨਮੋ ਅਸਤੁਅਬੰ॥ਧੇ॥ ਅਬਰਖਯਣੇ ਧਾਤੂ ਹੈ ਅਰਅਨੁਸ੍ਵਾਰਦੁਤੀਆ ਅਰਥਕ ਜਾਨੀਏ ਅਰਥਾਤ ਅਬੰ ਸਰਬ ਰਖਯਕ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਅਸਤੁ ਕਿਆ ਹੋਵੇ ਜੋ ਧੇ ਕਿਆ ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਧੇ ਧਯਾਨਕਰਵੇ ਕੇ ਜੋਗਯ ਹੈ ਰਖਯਕ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਨ੍ਰਿਸਾਕੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨ੍ਰਿਸਾਕ ਕੋ ਨਮਹ ਸਾਕ ਨਾਮਸੰਬੰਧਕਾ ਪ੍ਰਸਿਧਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕੇਸਾਥ ਭੀ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀ ਰਾਖਤਾ ਬੇਦਮੰਤ੍ਰਹੈ ਅਸੰਗੋਹਯੰਪੁਰਖਹ॥ ਏਹਰਿਦੇਮੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਜੋ ਪੁਰਖ ਹੈਸੋ ਅਸੰਗ ਹੈ ਨਿਰਬਿਕਾਰ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਕਾਸ ਵਤ ॥ ਨਨੁ ॥ ਅਹੰਦੁਖੀ ਅਹੰਸੁਖੀ ਅਹੰਖਯਤ੍ਰਯੋ ਅਹੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋ ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੇਕ ਸੰਬੰਧ ਵਾਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੁਮ ਕੈਸੇ ਸੰਬੰਧ ਸੂਨਯ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੋ॥ ਉੱਤਰ ॥ ਸਤਯ ਹੈ ਸੋ ਸੰਬੰਧ ਭ੍ਰਮ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇ ਹੈ ਜੈਸੇ ਜਪਾ ਕੁਸੁਮ ਸੰਬੰਧ ਕ

ਰਸਫਟਕ ਸ਼ੁਧ ਮਣੀ ਰੰਜਿਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੈ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੜਾਗਾ ਦਿ ਤੀਰਸਥ ਦ੍ਰਮਾਦਿਕਹੈ ਸੋ ਉਲਟੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇਹੈਂ ਹੈਨਹੀਂ ਜੈਸੇ ਰਜੂਮੇ ਸਰੋਪ ਸਿਪੀ ਮੇ ਰੁੱਪਾ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਮੇ ਇਸਿਤ ਜੋ ਠੂਠ ਹੈ ਸੋ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਸਥ ਜੋ ਪੁਰਖਾਦਿ ਹੈ ਵੋ ਖੜੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਚਲੇ ਜਾਤੇ ਬੇਗਸੋ ਹੈਂਦੀਰ ਘ ਸਥੂਲ ਅਰ ਰਹਸ੍ਵਤੁਛ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਿਤਰੋਗਵਾਲੇ ਕੋ ਮਿਸਰੀ ਕੜਵੀ ਲਾਗਤੀ ਹੈ ਐਸੇ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਕਾ ਜ ਲ ਅਨੰਤ ਐਸੇ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਸੋ ਭ੍ਰਮ ਕਰ ਪ੍ਰਤੀਤਹੋਤੇ ਹੈਂ ਵਾਸਤਵ ਯਹ ਪੁਰਖ ਅਸੰਗ ਹੈ ਤਿਸ ਅਸੰਗ ਪੁਰਖ ਕੋ ਨ ਮਸਕਾਰ ਹੋਯ॥ ੧॥ ਅਥਵਾ ਨ੍ਰਿਸਾਕੇ ਨ੍ਰਿ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਮਾਨਖਜਤਿਨਕੇ ਸਾਥ ਹੈ ਸਾਕ ਜਿਸਕਾਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁਖਜਦੇ ਹ ਮੇ ਪ੍ਰਤਖਜਾਵਰਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ਸੋ ਮਾਨੁਖਜ ਕੌਨ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨੇ ਜਿਨੋਂਨੇ ਗੁਰੋਂਕੀ ਸੇਵਾ ਔਰ ਪ੍ਰਮੇਸ੍ਵਰਕੀ ਭਕ੍ਤਿ ਕਰੀ ਹੋਵੈ ਨਹੀਂ ਤੋ ਪਸੁਸਬਦ ਕੀ ਪ੍ਰਬਿਤੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਜੈਸੇ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਮੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਆਪਹੀ ਲਖਨ ਕੀਆ ਹੈ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਆਵਨ ਆਏ ਸ੍ਰਿਸਟ ਮੈ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਪਸੁ ਢੋਰ। ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖ ਸੋ ਬੁਝੈ ਜਾਕੇ ਭਾਗ ਮਥੋਰ ॥ ਤਥਾ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤ ਕਮਾਈ। ਤਬ ਏਹੁ ਮਾਨਸ ਦੇਹੀ ਪਾਈ। ਇਸ ਦੇਹੀ ਕੋ ਸਿਮਰੈ ਦੇਵ। ਸੋ ਦੇਹੀ ਭਜ ਹਰਿਕੀ ਸੇਵ। ਭਜਹੁ ਗੁਬਿੰਦ ਭੂਲ ਮਤ ਜਾਹੁ। ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਕਾ ਏਹੀ ਲਾਹੁ। ਸੁਰਤਿ ਪ੍ਰਮਾਣਹੈ ਯਸਜ਼ ਦੇਵੇ ਪਰਾਭਕ੍ਤਿਃ ਯਥਾ ਦੇਵੇ

ਤਥਾ ਗੁਰੌ ਤਸਜੈਤੇਕਥਤਾ ਹਜ਼ਰਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਯੰਤੇ ਮਹਾਤਮ
ਨਾ॥ਇਤਿ ਜਿਸਕੀ ਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸਰੂਪਨਾਰਾਯਣ ਮੇਪਰਾਭਕ੍ਤਿ
ਹੈ ਜੈਸੇ ਨਾਰਾਯਨ ਮੇ ਤੈਸੇਹੀ ਗੁਰੋਂਮੇ ਹੈ ਤਿਸਮਹਾਤਮਾਕੇ ਪ੍ਰ
ਤਿ ਬੇਦਕਾ ਅਰਥ ਆਸ਼ੈ ਅਛੀ ਤਰਹ ਸੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ
ਇਤਰਕੋ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ॥ ਪੁਨਾ॥ ਸ੍ਰੀਮਦਭਾਗਵਤੇ
ਯਸਜ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਭਗਵਤਿ ਗਜ਼ਾਨ ਦੀਪ ਪ੍ਰਦੇਗੁਰੋ। ਮਰਤ
ਯਾਸੱਧੀ ਸ੍ਰੁਤੰ ਤਸਜ ਸਰਬੰ ਕੁਜਰ ਸ਼ੌਚਵਤ॥ ਜਿਸ ਪੁਰਖ
ਕੀ ਸਾਖਜ਼ਾਤੋ ਭਗਵਤ ਮੂਰਤੀ ਗਜ਼ਾਨ ਰੂਪ ਦੀਪਕ ਕੇ ਦਾ
ਤਾ ਸਤਗੁਰੂ ਮੇ ਏਹ ਮਾਨੁਖਜ ਹੈ ਐਸੇ ਨੀਚ ਬੁਧੀ ਹੈ ਤਿਸ
ਪੁਰਖ ਕਾ ਸਭ ਪਢਨਾ ਸੁਨਨਾ ਜਪਤਪ ਬ੍ਰਤਦਾਨਾਦਿ ਹ-
ਸਤੀ ਕੇ ਸਨਾਨ ਕੇ ਨਜ਼ਾਈ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਿਥਾ ਪਰਿਸ੍ਰਮ
ਹੈ ਜਲ ਮਥਨਵਤ॥ਪੁਨਾ॥ ਧਰਮਾਰਥ ਕਾਮ ਮੋਖਜ਼ਾਣਾ ਯ
ਸੇਜ਼ੇਕੋਪਿਨਜਾਯਤੇ ਅਜਾਗਲ ਸਤਨਸਜ਼ੇਵ ਤਸਜ ਜਨਮਨਿ
ਰਾਰਥਕੰ॥ ਪੁਨਾ॥ ਐਸੇ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਬ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰਿ
ਸਟੀ ਰਚੀ ਤਬ ਮਸਾਲਾ ਪਸੂਓਂ ਕਾ ਬਢ ਰਹਾ ਔਰ ਸੰਚੇ
ਮਨੁਖੋਂਕੇ ਬਚ ਰਹੇ ਤਬ ਮਨੁਖਜ਼ੋਂ ਕੇ ਸੰਚੇ ਮੇ ਭਰ ਦੀਆ ਗ
ਯਾ ਜੋ ਪੁਰਖ ਧਰਮ ੧ ਅਰਥ ੨ ਕਾਮ ੩ ਮੋਖਜ ੪ ਇਨ
ਪਦਾਰਥੋਂ ਮੇਤੇ ਕੋਊ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹਾਸਿਲ ਕਰਤੇ ਵੋ ਪੁਰਖ ਪ
ਸੂ ਮਸਾਲੇ ਕੇ ਭਰੇ ਹੂਏ ਜਾਨਨੇ ਇਸੀਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਲਗ਼ੀ
ਧਰ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਨ੍ਰਿਸਾਕੇ ਨਮਹ॥੨॥ਵਾ ਨਿ॥ ਰਸਾਕੇ
ਐਸੇ ਛੇਦ ਕਰ ਲੇਨਾ ਅਰਥ ਜੋ (ਨਿ) ਰਸਾਕ ਹੈ ਕਿਆ ਰ

ਸੋਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਅਕ੍ਰਧ ਅਚੁਜਤ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੩ ॥ ਵਾ
(ਨਿ) ਵਿਸ਼ੇਸਕਰਜੋਕਰਰਸਾਕਰਸੋਂਕਾ ਭੋਕ੍ਤਾ ਹੈ ਗੀਤਾ ਯਥਾ
ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਸਭਕਾ ਭੋਗਤਾ ਮੈਹੀ ਹੌਂ ਪ੍ਰਤਜ੍ਯਤ ਰਸੋਂਕਾ ਗ੍ਰ
ਹਨ ਆਤਮਾਕਾ ਲਖਾਯਕ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪਰਬਤੋਂ ਵਹ੍ਨਿਮਾਨਧੂਮ
ਤ੍ਵਾਤ ਯਤ੍ਰਯਤ੍ਰਧੂਮਸ੍ਤਤ੍ਰਤਤ੍ਰਵਹ੍ਨਿ ਇਸ ਵਿਯਾਪ੍ਤਿ ਸੇ ਜੈਸੇ ਦੂ
ਰਦੇਸ਼ਮੇਂ ਧੂਮਹੇਤੁਕਰਅਗਿਨਕਾਅਨੁਮਾਨਕੀਆ ਜਾਤਾਹੈ ਤੈ
ਸੇ ਆਤਮਾ ਕਾ ਭੀ ਸੋ ਐਸੇ ਚੈਤਨਯ ਪੁਰਖ ਜੋ ਮਧੁਰ ਤਿਕ੍ਤ
ਲਵਨ ਕਟੁਕਖਾਯ ਕਪਿਸਾਦਿਜੋ ਰਸ ਹੈ ਇਨਕਾ ਗ੍ਰਹੀਤਾ
ਹੈ ਪ੍ਰਥਕਪ੍ਰਥਕ ਵਿਵੇਚਨ ਕਰਤਾ ਸੋ ਆਤਮਾਹੈ॥ ਨਹੀਂ ਤੋ
ਇੰਦ੍ਰੇ ਬੁਧੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭਕੋ ਜੜ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਿਸ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਰੂ
ਪ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥੪॥ ਅਥਵਾ॥ ਨ॥ਜੁਦਾ ਰਿ
ਸਾਕ॥ਜੁਦਾ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਜੋ ਰਿਸਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤਯੰਤ
ਜੋ ਰਿਸਿਆਕ੍ਰੋਧ ਸੀਲੀ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਹਲਾਵੇ ਰਿਸਾਕ ਏਹ ਪੁ
ਰਖ ਨ ਰਿਸਾਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕ੍ਰੋਧ ਕਾਮਾਦਿਕ ਬ੍ਰਿਤਿਆਜਿਸ
ਕੇਸਮੀਪਨਹੀਂਜਾ ਸਕਤੀਮਖਿਕਾਅਗਿਨਕੀਨਯਾਂਈ ਯਥਾ
। ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਸੂਹੀਅਸਟਪਦੀ॥ ਮਿਠਬੋਲੜਾਜੀਹਰਿਸਜ
ਣਸੁਆਮੀਮੋਰਾਹਉਸੰਮਲਥਾਕੀਜੀਓਹੁਕਦੇਨਬੋਲੈਕਉੜਾ
ਕਉੜਾਬੋਲਨਜਾਨੈਪੂਰਨਭਗਵਾਨੈਅਉਗਨਕੋਨਚਿਤਾਰੈ।ਪ
ਤਿਤਪਾਵਨ ਹਰਿ ਬਿਰਦ ਸਦਾਏ ਇਕਤਿਲਨਹੀ ਭੰਨੈ ਘਾ
ਲੈ॥ ਘਟਿਘਟਿ ਬਾਸੀ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਪ੍ਰਭਨੇਰੈਹੂ ਤੇਨੇਰਾ
॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਸਰਨਾਗਤਿ ਹਰਿਸਜਣ ਸੁਆਮੀ ਮੇ

ਰਾ ॥ ੧ ॥ ਅਰਥਾਤ ਜੌ ਸਰਬਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਮੋਹਨ ਹੈ ਤਾਕੋ
ਨਮਹ ॥੫॥ ਅਥਵਾ ਨ॥ ਰਿਸਾਕੇ॥ਕਿਆਕਿਜੋ॥ ਨ॥ਕਰਕੇਪੁ
ਰਖ ਯੁਧ ਭੂਮੀ ਮੇ ਹਿਰੰਨਜਕਸਜਪੂ ਹਿਰੰਨਜਾਖਜ ਰਾਵਣ
ਕੰਸਾਦਿਕ ਨਾਸ ਕਾਲ ਮੇ ਕ੍ਰੋਧ ਮੂਰਤੀ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੬
॥ ਵਾ ਸਾਕੇ ਜੈਸੇ ਯੁਧਿਸ੍ਰ ਕਾ ਸਾਕਾ ਚਲਾ ਹੈ ਪੁਨਾ ਬਿਕ੍ਰ
ਮਾਦਿਤਜਕਾ ਅਬ ਸਾਲਬਾਹਨ ਕਾ ਸਾਕਾ ਵਰਤਮਾਨ ਹੈ ਆ
ਗੇ ਅਰਜੁਨਨਾਗਾ ਕਾ ਸਾਕਾ ਹੋਗਾ ਕਲਕੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ
ਸਾਕਾ ਹੋਗਾ ਸਾਕਾ ਕਿਸਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਜਿਸਸੇ ਹਜ਼ਾਰੋਂ
ਬਰਸੋਂ ਕਾ ਅਹਿਵਾਲ ਮਾਲੂਮ ਹੋਜਾਨਾ ਜਿਸਸੇ ਅਹਰਗਣ
ਨਿਕਸਕੇ ਪ੍ਰਤ੍ਰਿਕਾ ਬਨਤੀ ਹੈ ਤਿਥੀ ਗ੍ਰਹਨਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਬਿਵ
ਹਾਰ ਸਭੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਯੇਹ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਨਿਰਸਾਕ
ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਯੇ ਦਿਬਜ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਏਤਾਵਨ ਮਾਤ੍ਰ ਤੁਛ ਹੈ ਤਿਸ
ਕੇ ਤਾਈਏਕ ਰਸ ਸਰਬਗਜ਼ਾਤਾ ਹੋਨੇ ਸੇਸੋ ਤਿਸਸਰਬਗਜ਼
ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੭ ॥ ਵਾ ਲੌਕਿਕ ਭਾਖਾ ਮੇ
ਪੰਜਾਬਦੇਸ ਮੇ ਸ਼ਾਕਾ ਬਡੀ ਕਰਨੀ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਝ
ਗੜੇ ਕੋ ਭੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸਕੋ ਯੇਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਤਜੁਤਨਿੰਦਾ
ਦਜੋਤਕ ਹੈਂਜੈਸੇ ਬਿਲਾਵਲ ਮੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵਜੀਕਾ
ਕਥਨ॥ਤੂੰ ਸੁਲਤਾਨ ਕਹਾਹਉਮੀਆਂ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਬਡਾਈ
॥ ਤਥਾ ਭਾਈਗੁਰਦਾਸ ਜੀਕਾ ਕਬਿੱਤ॥ਜਾਂਕੋ ਏਕਬਿਸ੍ਵਨਾਥ
ਬਾਵਰੋ ਕਹਾਏਤਾਹਿਬਿਸ੍ਵਨਾਥਕਹੇ ਕਹੋਕੌਨਸੀਬਡਾਈਹੈ ॥
ਜਾਕੇਅਨਿਕਫਨਗ੍ਰਫਨਗੁਭ੍ਰਾਗਧਰਨਿਧਾਰੀਤਾਹਿਗਿਰਧਰ

ਕਹੇ ਕਵਨ ਅਧਿਕਾਈ ਹੈ॥ ਜਾਕੇ ਓਅੰਕਾਰਕੇ ਅਕਾਰਬਿ ਸਥਾਰ ਜਾਹਿ ਤਾਹਿ ਨਿੰਦ ਨਿੰਦ ਕਹੇ ਕਵਨ ਸੀ ਬਡਾਈ ਹੈ॥ ਜਾਨਤ ਉ ਸਤਤ ਨਿੰਦਿਆ ਕਰਤ ਅਗਿਆਨ ਮੂਢ ਐਸੇ ਅ ਰਾਧਬੇਤੇ ਮੋਨ ਸੁਖਦਾਈ ਹੈ॥ ਆਸਾਮਹਲਾ ੧॥ ਪਉਣ ਉਪਾਇ ਧਰੀ ਸਭ ਧਰਤੀਜਲ ਅਗਨੀ ਕਾ ਬੰਧ ਕੀਆ॥ ਅੰਧੁ ਲੈ ਦਹਿ ਸਿਰ ਮੂੰਡ ਕਟਾਇ ਰਾਵਨਮਾਰ ਕਿਆ ਬਡਾਭ ਇਆ॥ ਕਿਆ ਉਪਮਾ ਤੇਰੀ ਆਖੀਜਾਇ॥ ਤੂੰ ਸਰਬੇ ਪੂਰ ਰਹਿਆ ਲਿਵਲਾਇ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜੀਅਉਪਾਇ ਜੁਗਤ ਹਥ ਕੀਨੀ ਕਾਲੀਨਥ ਕਿਆ ਬਡਾ ਭਇਆ॥ ਕਿਸਤੂੰ ਪੁਰ ਖ ਜੋਰੂ ਕਉਨ ਕਹੀਐ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰ ਰਵਰਹਿਆ॥ ੨॥ ਨਾਲਕੁਟੰਬ ਸਾਥ ਬਰਦਾਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਭਾਲਨਸ੍ਰਿਸਟ ਗਇ ਇਆ॥ ਆਗੈ ਅੰਤਨ ਪਾਇਓ ਤਾਕਾ ਕੰਸ ਛੇਦ ਥਿਆ ਵ ਡਾ ਭਇਆ॥ ੩॥ ਰਤਨ ਉਪਾਇ ਧਰੇ ਖੀਰ ਮਥਿਆ ਹੋਰ ਭਖਲਾਏ ਜਿਅਸੀ ਕੀਆ॥ ਕਹੈ ਨਾਨਕ ਛਪੈ ਕਿਉ ਛਪਾ ਇਆ ਏਕਾਏਕੀ ਵੰਡਦਿਆ॥ ੪॥ ਅਰਥਾਤ ਇਤਯਾਦਿ ਬਿਸ਼ੇਸਨ ਰਹਿਤ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੯॥

ਮੂਲ॥ ਨਮਸਤੇ ਨ੍ਰਿਬਾਕੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨ੍ਰਿਬਾਕ ਕੋ ਨਮਹ ਬਾਕ ਨਾਮ ਬਾਨੀ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਨੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਯਤੋਵਾਚੋ ਨਿਵਰਤੰਤੇ ਅਪ੍ਰਾਪਯ ਮਨਸਸਹੇਤਿ॥ ਮਨਸਹਿਤ ਜੋ ਬਾਨੀਕਾਵਿਸ਼ੈ ਨਹੀ ਹੈ ਵਾਂਕੋ ਨਮਹ॥ ੧॥

ਵਾ ॥ ਅਾਪ ਭੀ ਜੋ ਵਾਕਾਦਿ ਇੰਦ੍ਰੈ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨ
ਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਅਤੀਂਦ੍ਰੈ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮ
ਹ ॥ ੩ ॥ ਅਥਵਾ ਬਾਕ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਭੈ ਕਾ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ
ਨਿਰਭਉ ਹੈ ॥ ਤਥਾ ਜਪਜੀ ਮੇ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ ਅਕਾਲ
ਮੂਰਤ ਅਜੂਨੀ ਸੈ ਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ਇਤਿ ॥ ਦੁਤੀਯਾਦਵੈਭਯੰ
ਭਵਤਿ ਇਤਿ ਸ੍ਰੁਤੇਃ ਵੈ ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਦੂਸਰੇ ਸੇ ਭੈ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔ
ਰ ਬੇਦ ਕਹਿਤਾ ਹੈ॥ ਏਕਮੇਵਾਦੁਤੀਯੰਬ੍ਰਹਮ॥ ਸੋ ਨਿਰਭੈ
ਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੪ ॥ ਔ ਨ੍ਰਿ
ਬਾਕੇ ਯਹ ਜੋ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਸੋ ਜਾਪਕ ਕੋ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਭੈ ਸੇ
ਰਹਿਤ ਕਰਨੇਵਾਰਾ ਹੈ ਅਰੁ ਬੰਦੀਮੋਚਨਾਦਿ ਕਾਰਯ ਤਥਾ॥
ਭੂਤਪ੍ਰੇਤਾਦਿ ਭੈਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਲਮੇ ਇਸਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਸੇਵਨ ਕੀ
ਆ ਚਾਹੀਏ॥ ਵਾ॥ ਬਚਨ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ਪਰਮ ਮੌਨੀ ਹੈ ਤਿ
ਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿਬਾਕੇ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁ
ਖਜੋਂ ਮੇ ਜੋ ਬਾਨੀ ਕਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਨਰਤਕੀ ਕੀਨਿ
ਆਂਈ ਮਨੁਖਜ ਮੁਖਭਵਨਮੇ ਨਚਾਇ ਰਹਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮ
ਹ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮਨੁਖਜੋ ਮੇ ਮਹਾ ਬਕਤਾ ਹੈ ਬੜਾਸਾਦਿ
ਰੂਪ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੭ ॥ ਵਾਭ੍ਰਮਪ੍ਰਮਾਦ ਵਿਪ੍ਰਲਿਪਸਾ ਕਰ
ਣਾ ਪਾਟਵਤਾਦਿ ਦੋਖ ਅਦ੍ਰਸ਼ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੮
॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿ॥ ਬਾਕੇ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁਖਜੋ ਮੇ ਬਾਕ ਭੈਹੈਂ ਜਿਸ
ਕਾਲ ਰੂਪ ਕਾ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੯ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋਬਾਕੀ ਸੇਰ
ਹਿਤਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ਹੋਇ॥ ੧੦ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਰਹੀਮੇ ॥ ਟੀਕਾ
ਕਜ਼ਾ ਰਹਮ ਕੁਨਿੰਦਾ ਰਹੀਮ ॥ ਜੋ ਰਹਮ ਦਿਲ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨ ਮਹ। ਵਾ। ਹਿੰਦੀਮੇ ਹੇਵਾਹਗੁਰੂ (ਮੇ)ਮੇ ਕਿਆਮੁਝਮੇਂਰਹੀਂ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਦਾਚਿਤ ਮੁਝਕਾਤ੍ਯਾਗਨਹੀਂਕਰ ਰਨਾ। ਅੰਤਮੇ ਕਥਨ ਕਰਨਾ ਭੀ ਹੈ ਯਥਾ ਸਦਾ ਅੰਗਸੰਗੇ ਅ ਭੰਗੀ ਬਿਭੂਤੇ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਕਰੀਮੇ ॥ ਟੀਕਾ
॥ ੨੫॥ ਕਰੀਮ ਕੋ ਨਮਹ ਕਰਮ ਕੁਨਿੰਦਾ ਕਰੀਮ ਅਰਥਾ ਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਜੋ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਤਿਲੰਗਮੇ॥ ਕਰੀ ਮਾ ਤੂ ਰਹੀਮਾ ਤੂ ਅਲਾਹ ਤੂ ਗਨੀ। ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਭੇਦ ਹੈ ਵ ਸਤੂਗਤਯਾ ਪ੍ਰਯਾਯ ਹੈ ਕਰੀਮਾ ਦਾਤਾ ਔਰਹੀਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਪਰੰਤੂ ਦੋਸਨਹੀਂ ਉਸਤੁਤੀ ਮੇ॥੧॥ ਵਾ ਹੇਵਾਹਗੁਰੂ ਕਰੀਕਯਾ ਹਸ੍ਤੀ ਕੇ ਨ੍ਯਾਂਈ ਮੇ ਮੁਝਕਾ ਉਧਾਰ ਕਰੋ॥ ਯਥਾ॥ ਸੋਰਠਾ॥ ਹੇ ਹਰਿ ਪਕਰੋ ਹਾਥ ਜਿਹਕਰ ਹਾਥੀਗਹਯੋ ਹੋ। ਨਤਰੁ ਅ- ਨਾਥਨ ਨਾਥ ਤਜੋ ਕਹਾਵਨ ਬਿਰਦਬਰ। ਅਰਥਾਤ ਐਸੇ ਦੀਨਾਨਾਥ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ॥ ੩॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਨੰਤੇ ॥ ਟੀਕਾ
ਕਯਾ ਅਨੰਤ ਅੰਤਰਹਿਤਕੋਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈਕਾਲਕਰਕੇ ਅੰਤ ਔਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪਾਰ ਜਿਸਕਾ ਨ ਪਾਯਾ ਜਾਇ। ਅਰਥਾਤ ਦੇ ਸ ਕਾਲ਼ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਜੋ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੧॥

ਵਾ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਕਰ ਸ਼ੇਸ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੨

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਮਹੰਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਮਹੰਤ ਕੋ ਨਮਹ ਮਹੰਤ ਨਾਮ ਲੋਕਮੇ ਬਡੇ ਪੂਜਜ਼ ਕੋ ਕਹਿ ਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਰਿਖੀਓਂ ਮੇ ਬਡਾ ਹੋ ਤਿਸਕੋ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਸੇ ਬਡਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਮ ਹ ਨਾਮ ਤੇਜ਼ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭਕੇ ਤੇਜਕੇ ਅੰਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਾਤਃ ਕਾਲ ਮੇਂ ਦੀਪਾਦਿਕੋ ਕਾਸੂਰਯ ਅੰਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਅੰਤ ਕਿਆ ਅਵਧਿ ਜੋ ਸਰਬ ਤੇਜ਼ਕੀ ਅਵਧੀ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਅਤਸ਼ਯ ਤੇਜ ਕਿਸੀ ਕਾ ਨਹੀਂ ਇਸੀਤੇ ਨਮਸਤੰ ਮਹੰਤੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਮਹ ਨਾਮ ਪੂ ਜਾ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਵੋ ਭੀ ਬਨ ਸਕਤਾ ਹੈ ਮਹੰਤੇ ਕਯਾ ਜੋ ਸਰਬ ਪੂਜਕੀ ਅੰਤਕਯਾ ਸਮਾਪਤੀ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਜੈਸੇਹਸਤੀਪਾਦ ਮੇ ਸਭਪਾਦ ਅੰਤਹਪਾਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤਤਿਸਤੇ ਅਧਿਕ ਨਹੀਂ ਪੂ ਜਾ ਕਿਸੀਕੀ ਸੋ ਤਿਸ ਸਰਬ ਪੂਜਜ਼ਕੋ ਨਮਸਕਾਰਹੋਯ ॥ ੪

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤਸਤ ਰਾਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਰਾਗ ਰੂਪ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋ ਜੋ ਰਾਗ ਕਿਆ ਮੋਹ ਪ੍ਰੀਤ ਰੂ ਪ ਹੋਕਰ ਚਤੁਰਦਸ ਭੁਵਨ ਕੀ ਪਾਲਨਾਕਰ ਰਹਾਹੈ ਜੋ ਰਾਗ ਨ ਹੋਇ ਤੋ ਸੰਸਾਰ ਹੀਨ ਹੋਇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਰਾਗ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਖਟਰਾਗ ਵੇਦ ਸੰਗੀਤ ਮੇ ਜੋ ਕਬਿਤ ਹੈਂ ॥ਸੋਃ॥ ਭੈਰਵਪੁਨ ਹਿੰਡੋਲ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦੀਪਕ ਲਖੋ। ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਸੁਭ ਬੋਲਮੇ

ਘਰਾਗ ਖਟਜਾਨਿ । ਇਨਮੇ ਮੋਹਨ ਆਕਰਖਨਾਦਿ ਸਕ੍ਰਿ ਵਿਸੇਸ ਹੋਨੇ ਤੇ ਔ ਤਾਖਤ੍ਰਰਾਮੇ ਰਾਗਸੇ ਮੋਖ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਤਥਾਚ ਵੀਣਾਵਾਦਨ ਤਤ੍ਵਗਯਃ ਸ੍ਰੁਤਿ ਜਾਤਿ ਵਿਸਾਰਦਃ ਤਾ ਲਗਤ੍ਰਸ੍ਵਾਪ੍ਰਯਾਸੇਨ ਮੁਕ੍ਤਿਮਾਰਗੀ ਨਿਗੱਛਤਿ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਃ ਗੀਤਗਤੇ ਯਦਿਗੀਤੇਨ ਨਾਪ੍ਰੋਤਿ ਪਰਮੰਪਦੰ ਰੁਦ੍ਰਸ੍ਯਾਨੁਚਰੋ ਭੂਤ੍ਵਾ ਤੇਨੈਵ ਸਹਮੋਦਤੇ ॥ ੨ ॥ ਸੋ ਤਿਸਰਾਗ ਰੂਪ ਕੋ ਨਮਹ ਅਸਤੂ ਕਯਾ ਹੋਵੇ ਰਾਗਕਰ ਪਸੁ ਪੰਖੀ ਸੁਰਨਰ ਸਭਿ ਮੋਹਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਰਬ ਵਸੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪੁਨਾ ਰਾਗ ਕਰ ਪਾਮਰੁ ਪੁਰਖ ਵਿਸਈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂ ਸੰਤ ਸੁਘੜ ਗਯਾਨਵਾਨ ਕਾ ਚਿਤ ਦ੍ਰਵਿਤ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤਥਾ ਪੁਰਾਨਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਏਕ ਸਮੈ ਕੈਲਾਸ ਪੈ ਬਿਸਨ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸਿਵਜੂ ਪੈ ਰਾਗ ਸ੍ਰਵਨ ਕੋ ਜਾਤੇ ਭਏ ਤਹਾਂ ਸਿਵਜੂਨੇ ਗਾਯਾ ਤਬ ਬਿਸ਼ਨੂ ਕਾ ਸ਼ਰੀਰ ਦ੍ਰਵਕਰ ਪ੍ਰਵਾਹੀਕਾਰ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਤਬ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੂਨੇ ਕਮੰਡਲੂ ਮੇਂ ਸਥਾਪਨ ਕੀਆ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮ ਦ੍ਰਵਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸਨੂ ਆਦਿ ਕੋ ਕਾ ਦ੍ਰਾਵਕ ਰੂਪ ਜੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਸੁਹਾਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ੨੬ ॥ ਸੁਹਾਗ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸੁਹਾਗ ਨਾਮ ਸੌਭਾਗਤ੍ਰ ਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਪਤੀ ਸੌਭਾਗਤ੍ਰ ਹੈ ਤਿਸਤੇ ਬਿਨਾ ਦੁਰਦਸਸ਼ਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਜੀਵ ਕਾ ਸੌਭਾਗਤ੍ਰ ਪ

ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੈ। ਤਿਸਤੇ ਬਿਨਾ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਫੁਨਹਾ॥ ਸਖੀਕਾਜਰਹਾਰਤਮੋਲ ਸਭੀ ਕੁਛ ਸਾਜਿਆ ॥ ਸੋਲਾ ਕਿਯੇ ਸਿੰਗਾਰ ਕਿ ਅੰਜਨ ਪਾਜਿਆ।ਜੇ ਘਰ ਆਵੈ ਕੰਤ ਸਭੀ ਕੁਛ ਪਾਈਐ। ਹਰਿਹਾਂ ਕੰਤੇ ਬਾਝ ਸਿੰਗਾਰ ਸਭ ਬਿਰਥਾ ਜਾਈਏ ॥ ੧ ॥ ਸੋ ਸਭ ਚਰਾਚਰ ਕਾ ਸੌਭਾਗਜ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੈ ਲਖਮੀ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਤਿਸ ਸੌਭਾਗਜ ਰੂਪ ਕੌ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸੁਹਾਗਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਖੇਤ੍ਰ ਕੇ ਸਫਾ ਕਰਨੇ ਕਾ ਸਾਧਨ ਬਿਸੇਖ ਕਾਸਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਹੇਂਗਾ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਪੂਰਬ ਦੇਸ ਮੇਂ ॥ਸੰਸਾਰ ਰੂਪਖੇਤ੍ਰਮੇਂ ਚਾਰਖਾਨਿ ਚੌਰਾਸੀ ਲਾਖ ਜੀਵ ਬ੍ਰਹਮਾ ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭ ਮਾਟੀ ਕੇ ਢੇਲਾ ਹੈ ਔ ਕਾਲ ਭਗਵਾਨ ਵਾਂਕੇ ਸਫਾ ਕਰਨੇ ਕੋ ਸੁਹਾਗਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤਿਸ ਕਾਲ ਭਗਵਾਨ ਕੌ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ਗਜਾਨਰੂਪ ਸੁਹਾਗਾ ਹੈ ਅਨੰਤ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਰੂਪੀ ਭੂਮੀ ਕੇ ਡਲਾ ਕੋ ਸਾਫ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਏਕ ਅਦੁਤੀਯ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪੀ ਮਦਾਨਕੇ ਸਫਾ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ॥ ਵਿਗਯਾਨ ਰੂਪ ਸੁਹਾਗਾ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ੩ ॥ ੨੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ ਵਿਗਜਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਯਾਂ ਪੂਰਬਪਖਜੇਦੂਤੀ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵਿਯਾਖਜਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਨਿਰੂਪਣੰਨਾਮ

ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਸੋਖੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਸੋਖ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ਸੋਖੰਕਜ਼ਾ ਕਾਲ ਰੂਪ ਸੂਰਯਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਜੋ ਸਰਬ ਕੋ ਸੁਸਕ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਅਰ ਚਤੁਰ ਮਾਸ ਮੇਂ ਬਰਖਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੂਰਜ ਕੀਆਂ ਕੋਊ ਏਕ ਕਿਰਣਾਂ ਸ਼ੋਖਨ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਕੋਊ ਏਕ ਕਿਰਣਾਂ ਪੋਖਨ ਕਰ ਤੀ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਹਰਤਾ ਭਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਾਕੋਨਮਹ ॥ ਸੁਖਮ ਨੀ ਜੀਮੈ ਜੈਸੇ ॥ ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੇਰ ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸੋਖੰਕਾ ਸੁਖੰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਅਰਥ ਕ੍ਰਮ ਪਾਠ ਕ੍ਰਮ ਸੇ ਬਲੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰੁਖ ਸਰਬ ਸੁਖ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਖੰ ਨਾਮ ਇੰਦ੍ਰਿਯੋਂ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਰਬ ਕਾ ਖੰ ਕਹਿਏ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿ ਕਰਣ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਰਣੋਂ ਕਾ ਕਰਣ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਕਰਣ ਦੇਵਤਾ ਹੈਂ ਵੋ ਵਿਰਾਟ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਇੰਦ੍ਰਯ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਸੂਰਯ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰ ਕਾ ਦੇਵ ਤਾ ਹੈ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਹੈ ਦਿਸਾਕਰਣ ਹੈਂ ਅਸ੍ਵਨੀਕੁਮਾ ਰ ਨਾਸਿਕਾ ਹੈ ਵਰੁਨ ਰਸਨਾ ਹੈ ਵਾਯੁ ਤ੍ਵਗੇਂਦ੍ਰਯ ਹੈ ਇੰਦ੍ਰ ਹਾਥ ਹੈ ਉਪੇਂਦ੍ਰ ਪਾਦ ਹੈ ਉਪਸਤ ਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤੁਗੁਦਾ ਹੈ ਅਗਿਨ ਮੁਖ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸਭ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਕਰਣੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਵਾਂਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸਰਬਸੋਖੰ ਐਸੇਪਾਠ

ਹੈ ਸੋ ॥ਅਖੰ॥ ਐਸੇ ਬਿਆਕਰਨ ਕੀਰੀਤੀ ਸੋਅਕਾਰ ਨਿਕਸ
ਸਕਤਾ ਹੈ ਤੋ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਜੋ ਸਰਬ ਕਾ ਅਖੰ ਕਜ਼ਾ
ਅਖੜ ਹੈ ਵੋਹੀ ਪੂਰਬਕ ਅਰਥ ਵਾ ॥ਖੰ ਅਕਾਸ਼ ਸਰਬ ਮੇਂ
ਜੋ ਅਕਾਸ਼ਵਤ ਪੂਰਨ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਸਮਾਨ
ਤੇ ਮਹਾ ਕਾਸ ਆਕਾਸਦਿਕੋ ਕਾ ਅਧਿਸ੍ਥਾਨ ਜੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾ
ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ੫ ॥ ਅਰੁ ਸੋਖੰ ਐਸੇ ਭੀ ਸੁਲਭ
ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਖੰ ਨਾਮ ਸ੍ਵਰਗ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾ
ਕਿ ਸੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਰਬਖੰਸੁਖ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾਕੋਨਮਹ॥੬॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਪੋਖੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਪੋਖੰ ਕਜ਼ਾ ਸਰਬ ਕਾ ਪੋਖਕ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ਪੋਖ
ਨਾਮ ਪੁਸ੍ਟਿ ਕਰਨੇ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜਲਰੂਪ ਹੋਕਰ ਔ
ਅੰਨ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਸਭ ਕਾ ਪੋਖਕਹੈ ਜੇਤਾ ਜੇਤਾ ਜੈਸਾ ਜੈਸਾ
ਜਿਸ ਕਾ ਕ੍ਰਤ ਹੈ ਤੈਸਾ ਤੈਸਾ ਤਿਸੀ ਦੇਸ ਕਾਲ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ
ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਿਸੰਭਰ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ਯਥਾ॥ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਨਾਨਕ ਚਿੰਤਾ
ਮਤ ਕਰਹੁ ਚਿੰਤਾ ਤਿਸਹੀ ਹੇਇ ॥ ਜਲ ਮੈਜੰਤਉਪਾਇਅਨ
ਤਿਨਾਭਿ ਰੋਜੀ ਦੇਇ॥ ਪੁਨਾ॥ ਰੇ ਚਿਤ ਚੇਤਸ ਕੀਨਦਜ਼ਾਲ
ਦਮੋਦਰ ਬਿਬਹਿ ਨ ਜਾਨਸਿ ਕੋਈ॥ ਜੇਧਾਵੈ ਬ੍ਰਹਮੰਡਖੰਡ
ਕੋ ਕਰਤਾਕਰਇ ਸੁ ਹੋਈ ॥ ਜਨਨੀ ਕੇਰੇ ਉਦਕ ਉਦਰਿ
ਮਧਿ ਪਿੰਡ ਕੀਆ ਦਸ ਦੁਆਰਾ। ਦੇਇਅਹਾਰ ਅਗਿਨ ਮਹਿ
ਰਾਖੈ ਐਸਾ ਖਸਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥ ੧ ॥ ਕੁੰਮੀਜਲ ਮੈ ਤਨ ਤਿਸ

ਬਾਹਿਰ ਪੰਖ ਖੀਰ ਤਿਹ ਨਾਹੀ॥ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਨੰਦ ਮਨੋਹ
ਰ ਸਮਝ ਵੇਖ ਮਨ ਮਾਹੀ। ਪਖਾਨਕੀਟ ਗੁਪਤ ਹੁਇ ਰਹਤਾ
ਤਾਚਉ ਮਾਰਗ ਨਾਹੀ। ਕਹਿਧੰਨਾ ਪੂਰਨ ਤਾਹੂ ਕਉ ਮਤਰੇ
ਜੀਅ ਡਰਾਹੀ ॥ ੩ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਕਾਹੇਰੇ ਮਨ ਚਿਤਵਹਿ ਉਦ
ਮ ਜਾਆਹਰ ਹਰਜੀਉਪਰਿਆ। ਸੈਲਪਥਰਮੈ ਜੰਤਉਪਾਏ
ਤਾਕਾ ਰਿਜਕ ਆਗੇ ਕਰਿ ਧਰਿਆ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਚੁਨਾਪਹਿਨ
ਖ਼ਾਨਹ ਕਰਮ ਗੁਸੁਰਦ। ਕਿਸੀਮੁਰਗ਼ ਦਰਕਾਫ਼ਰੋਜ਼ੀ ਖ਼ੁਰ
ਦ। ਸੀਮੁਰਗ਼ਕਰ ਨਾਮ ਜਾਨਵਰ ਹੈ ਕਾਫ਼ ਨਾਮ ਪਰਬਤਮੈ
ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਚਾਲੀਸ ਹਾਥੀ ਰੋਜ਼ ਉਸਕਾ ਖਾਨਾ ਹੈ ਸੋ ਐਸਾ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਖਿਸਸ ਕਾ ਖੈਚਾਕਯਾ ਥਾਲ ਖਿਲਾਰਾ
ਹੈ। ਜੋ ਐਸੇਐਸੇਅਨੰਤ ਰੋਜ਼ੀਕੋ ਖਾਤੇਹੈਂ॥ ਪੁਨਃ॥ ਸਲੋਕ
॥ ਯੇਨਸੁਕਲੀ ਕ੍ਰਿਤੇਹੰਸਃਸੁਕੋਹਰਿਤੀਕ੍ਰਿਤਃ ਮਯੂਰਸ੍ਚਿਤ੍ਰਤੋ
ਯੇਨ ਸਤੇਬ੍ਰਿਤ੍ਰਿਰ ਵਿਧਾਸਜ਼ਤਿ ਇਤਜ਼ਾਦਿਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ
ਹੈ ਪੁਨਾ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਦੀਨਨਕੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕਰੈ ਨਿਤ ਸੰਤ
ਉਬਾਰ ਗਨੀਮ ਨਗਾਰੈ। ਪਛਪਸੂ ਨਗਨਾਗ ਨਰਾਧਿਪ ਸ
ਰਬ ਸਮੈ ਸਭਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਰੈ। ਪੋਖਤ ਹੈ ਜਲਮੈ ਥਲਮੈ ਪ
ਲਮੈ ਕਲਿਕੇਨਹਿ ਕਰਮ ਬਿਚਾਰੈ। ਦੀਨ ਦਜ਼ਾਲੁ ਦਯਾ ਨਿ
ਧਿ ਦੋਖਨ ਦੇਖਤ ਹੈ ਪਰਦੇਤਨਹਾਰੈ॥ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਨੇ
ਸੇਨਵਦਿਨ ਪਹਿਲੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ
ਸ੍ਵਾਮੀ ਜੀਨੇ ਭਾਵਕਿਆ ਕਿ ਭਰੋਸਾ ਕਿਯਾ ਚਾਹੀਏ ਵਾਹਗੁਰੂ
ਪੈ ਪਾਲਕਪੋਖਕ ਵਾਹਗੁਰੂਹੈਤਿਸਕਾ ਭੁਜਨ ਕੀਆ ਚਹਿਏ

॥ ਪੁਨਾ ॥ ਰੁਕਮਨੀ ਜੀਕੋ ਕੀਟ ਡਬੀਮੇ ਪਾਇਕਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਸੇ ਪੂਛਨੇ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਾ ਭਰੋਸਾ ਤਯਾਗ ਕਰ ਬ੍ਰਿਥਾ ਉਦਰਭਰਨ ਉਦਮਮੇ ਮਿਸਾਲ ॥ ਅਗਰਚਿ ਜ਼ਿ ਮੀਹਾਬਆਸਮਾਂਦੋਜ਼ੀ । ਨਦਿਹਦ ਜ਼ਯਾਦੈ ਜੌ ਅਜ਼ਰੋਜ਼ੀ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਬਰਸਰ ਬਹਰ ਦਾਨੈ ਬਨਵਿਸ਼ੈਅਜ਼ਾਂ । ਕੀਂ ਫ਼ਲਾਂ ਵ ਲਦੇ ਫ਼ਲਾਂ ਇਬਨੇ ਫ਼ਲਾਂ । ਭੋਜਨੇਛਾਦਨੇ ਚਿੰਤਾਬ੍ਰਿਥਾ ਕੁਰ ਵੰਤਿ ਬੈਸਨਵਃ ਯੋਸੋਵਿਸ੍ਵੰਭਰੋ ਦੇਵੋ ਕਥੰਭਕ੍ਤਾਨ ਪੇਖਯਤੇ ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਸਕਲ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕਉਧਨੀ ਕਹੀਜੈ ਜਨਕਉ ਅੰਗ ਨਿਰਾਰੋ ॥ ਭਾਵ ਅਰਥ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਕਾ ਏਹ ਹੈ ਜੁ ਹੇ ਪਿਆਰਿਓ ਸਬ ਉਦਰ ਭਰਨ ਕੇ ਉਦਮ ਤਯਾਗ ਕਰ ਵਾਹਗੁਰੂਕਾ ਭਜਨ ਕਰੋ ਉਦਰ ਭਰਨ ਕਾ ਠੇਕਾ ਉਸੀਕਾ ਹੈ ਪਰਮੇਸ਼੍ਰ ਸੇ ਬੇਮੁਖ ਹੋਕਰ ਕੇਵਲ ਉਦਰ ਭਰਨ ਮੇ ਖ ਚਿਤ ਹੋਨਾ ਐਸੇ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਕਿਸੀ ਦੇਸ ਮੇ ਰਾਤ੍ਰਿਕੋ ਅੰਧੇ ਰਾ ਢੋਕਰ ਬਾਹਰ ਫੈਂਕਤੇਥੇ ਦਿਨਕੀਪ੍ਰਾਪਤੀਕੇਲੀਏ ਸੁਬ੍ਰਿ ਥਾਸ੍ਰਮ ਹੈ ਦੇਖੋਕਿ ਸਰਬ ਜੀਵ ਦੁਖਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀ ਔਰ ਸੁ ਖਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਲੀਏ ਯਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਹੋਤਾ ਨਹੀਂ ਉ ਲਟਾ ਦੁਖਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀਹੈ ਏਹਬਯਵਹਾਰ ਤੇ ਅਨਯਥਾ ਸਿਧ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀਮਦ ਭਾਗਵਤ ਮੇ ॥ ਅਪ੍ਰਾਰਥਤਾਨਿਦੁਖਾਨਿ ਯਥੈਵਯਾਂਤਿ ਦੇਹਿਨਾ ਸੁਖਾਨਿਜਪਿ ਤਥਾਮਨਯੇਦੈਨਯਮਤ੍ਰਾ ਤਿਰਿਚਯਤੇ ॥ ਦੁਖਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਕੋਊ ਜਤਨ ਨਹੀ ਕ ਰਤਾ ਪਰੰਤੁ ਅਨਮੰਗਿਆ ਦਾਨ ਆਪਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੁ

ਖਭੀ ਐਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਦੀਨਤਾ ਕੀ ਬਧੀਕੀ ਹੈ ਜੋ ਦੁਖ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਕਯੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਕਬ ਦੂਰ ਹੋਗਾ ਕੈਸੇ ਦੂਰ ਹੋਗਾ ਕੋਊ ਉਪਚਾਰ ਕਰੋ ਐਸੇਹੀ ਸੁਖਕੀਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰ ਥ ਦੀਨਤਾ ਕਰਨੀ ਬਜ਼ਰਥ ਹੈ ਜੈਸੇ ਫਰੀਦ ਜੀਉ। ਫਰੀਦਾ ਲੋੜੈ ਦਾਖਬਿਜੌਰੀਆਂ ਕਿਕਰ ਬੀਜੈ ਜੱਟ। ਹੰਢੈ ਉਨ ਕਤਾ ਇਦਾ ਪਹਿਧਾ ਲੋੜੈ ਪੱਟ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਪੁਨਜਸਜ਼ ਫਲ ਮਿ ਛੰਤਿ ਪੁਨਜਨੇਛੰਤਿ ਮਾਨਵਾਃ ਨਪਾਪਫਲ ਮਿਛੰਤਿ ਪਾਪੰਕੁਰ ਵੰਤਿ ਯਤਨਤਃ ॥ ੧ ॥ ਅਲੰਬਿਸ੍ਤੁਰੇਣ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਕਰਤਾ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਃ ਸਰਬ ਸ਼ਬਦ ਸੇਵਾਹਜ਼ ਕੁਛ ਰਹਿਤਾ ਨਹੀਂ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰ ਤ ਸਭਕਾ ਕਰਤਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਔਰ ਦ- ਖਜ਼ ਮਰੀਚੀ ਕਸ਼ਜ਼ਪ ਕਰਦਮ ਸੇ ਆਦਿ ਜੋ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ ਹੈ ਇਨ ਮੈ ਕਰਤ੍ਰਿ ਤ੍ਵ ਗੌਨ ਹੈ ਜੈਸੇ ਅੰਗੁਲਜ਼ਾਗ੍ਰੇ ਕਰਿਣਾ ਸਤੰ॥ ਤਬ ਐਸੇ ਕਹਿਨੇਕਰ ਅੰਗੁਲੀਆਗ੍ਰੇਏਕ ਹਸਤੀਕਾ ਏਕ ਅੰਗ ਭੀ ਨਹੀ ਮਿਟ ਸਕਤਾ॥ ਕੇਵਲ ਕਥਨਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਐਸੇਕਰ ਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਭੀ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋ ਮੇਗੌਨ ਹੈ ਮੁਖਜ਼ ਕਰਤਾ ਵਾ ਹਗੁਰੂਹੈ ਏਹ ਬਾਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਪੌਰਾਣੋ ਮੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੋ ਤਪ ਕਰਕੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇਹੀ ਕਰਨ ਸਕਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂ ਈ ਹੈ ਵਾ ਕਰਤਾ ਨਾਮ ਨਾਸਕਕਾ ਭੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਆਗੇ ਇ

ਸੀ ਕੈ ਪਦਮੇ ਕਥਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਇਸਕਾ ਇਹੀ ਅਰਥ ਰਹੈ ਜੋ ਤਾਂਲਬਜ ਸਕਾਰਹੋਯਤੋ ਸਰਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵਕਾ ਪ੍ਰਲਯ ਬਾਚਕਹੈ ਸੋ ਸਭ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀਮੇ ਬਨ ਸਕਤਾ ਹੈ ॥ ਔਰ ਤੋ ਐਸੇ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਜਿਸਕੇ ਪਾਸ ਏਕ ਰੁਪਇਆ ਹੈ ਵੋ ਦਸਵਾਰੇ ਸੇ ਜਾਂਚਤਾ ਹੈ ਦਸਵਾਰਾ ਵੀਸ ਵਾਰੇ ਸੇ ਐਸੇ ਸੌ ਹਜ਼ਾਰ ਲਖਕਰੋੜ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤਿਸਹਿਤਾ ਵਾਲੇਹੈਂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਏਕ ਨਿਰਤਸਯ ਹੈ॥ਸਭਗੁਨਕਿਸਹੀ ਨਾਹਿ ਹਰਿਪੂਰ ਭੰਡਾਰੀਐ॥ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਮੇ ਪ੍ਰਥਮ ਪਰਬ ਵਾਕਯ ਮੇ॥ ਸਤਿਨਾਮੁਕਰਤਾਪੁਰਖਨਿਰਭਉਨਿਰਵੈਰੁਅਕਾਲਮੂਰਤਿਅਜੂਨੀਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਜਪੁ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਕਰਤਾ ਕ। ਰ। ਤਾ। ਐਸੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ (ਕ)ਨਾਮ ਸੁਖ ਕਾ ਹੈ ਰਤਿ ਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਾ ਹੈ ਸਰਬਸਬਦ ਕਾ ਅਰਥ ਸਰਬ ਦੇਸ ਸਰਬ ਕਾਲੋਂ ਮੇ(ਕ) ਕਹੀਏ ਸੁਖ ਜੋ ਰਤਾਕਹੀਏ ਯੁਕ੍ਤ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਰੰਜਤ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਸੁਖ ਕੇ ਸਾਥ ਜੁਦਾ ਸੁਖ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਸੁਖ ਸਰੂਪ ਹੀ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ॥ ੨॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਹਰਤਾ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸਰਬ ਹਰਤਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੋ ਜੋ ਸਬਕਾ ਨਾਸਕ ਕਾਲਰੂਪ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ ਹਰਿਤ ਸਬਦਸਬਜੀ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ਜੋ ਸਬਕੋ ਹਰਾ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਚੈਤਨਯ ਸਤਾ ਕਰਕੇ

॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸੋਈ ਮਉਲਾ ਜਿਨ ਜਗ ਮਉਲਿਆ ਹਰਿਆ ਕੀਆ ਸੰਸਾਰੋ ॥ ਆਬ ਖਾਕ ਜਿਨ ਬੰਦਿ ਰਹਾਈ ਧੰਨਸਿਰਜਨਹਾਰੋ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸਬਜ਼ ਮੇਸਾਜ਼ੰਦ ਦਰਖ਼ਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਕਰਾ ਬੋਸ ਮੇਂ ਬਖਸ਼ੰਦ ਰੰਗੋ ਮੁਸ਼ਕਰਾ ॥ ਐਸੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ॥ ਸੋ ਤਿਸ ਸਰਬਕੋ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਕਰਤਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਜੋਗਜੋਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋਗ ਜੋਗਕੋ ਨਮਹ ਜੋਗ ਅਸਟਾਂਗਜੋਗ ਆਸਨ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਪ੍ਰਤਯਾਹਾਰਾਦਿਕ ਅੰਗਕਰ ਜੋ ਸਿੱਧ ਹੈਂ ਵਾਕੋ ਭੀ ਜੋਗਰੂਪ ਹੈ ਪਾਤੰਜਲਸ਼ਾਸਤ੍ਰਕੇ ਗਯਾਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਆਤਮਾ ਯੋਗਮਯ ਹੈ ਐਸੇ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਚਿੱਤਕੋ ਬਾਹਯ ਵਿਸਯੋਂ ਸੇ ਹਟਾਇ ਕਰ ਅੰਤਰਮੁਖੀਕਰਨਾ ਅਰੁਯਮਾਦਿਕਰ ਯੋਗ ਮੇ ਲਗਾਵਨਾ ਸੋ ਯਮ ਨਿਯਮ ਆਸਨ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਪ੍ਰਤਯਾਹਾਰ ਧਾਰਨਾ ਧਯਾਨ ਸਮਾਧੀ ਭੇਦਤੇ ਅਸ੍ਟ ਅੰਗ ਯੋਗਕੇ ਕਹੇ ਹੈਂ ਤਿਸਮੇ ਯਮ ਚੋਰੀ ਕਾ ਤਯਾਗ ਤ੍ਰਿਣਪ੍ਰਯੰਤ ॥ ਕਰੁਣਾ ਆਰਜਵਤਾ ਸ਼ੌਚ ਧ੍ਰਿਤੀ ਮਿਤਾਹਾਰ ਸਤਯ ਸੰਭਾਸਨ ਜੀਵਾਹਿੰਸਨ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਅਪਰਿਗ੍ਰਹ ਐਸੇ ਦਸਯਮਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹੇ ਹੈ ਪੰਚ ਭੀ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸਕੇ ਅਵਾਂਤਰ ਆਇਜਾਤੇ ਹੈਂ ਨਿਯਮ ਆਸਤਕ ਭਾਵਨਾ ਗੁਰੂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਮੇ ਹਰਖ ਤਪ ਦੇਵਾਰਚਨ ਲੱਜਯਾ ਸਦਗਯਾਨ ਸਤਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕਾ ਸ੍ਰਵਨ ਜਪ ਸ੍ਨਾਨ ਹਵਨ ਇਸਭੇਦਤੇ ਦਸਪ੍ਰਕਾਰਕਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਪਦਮ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕ ਭਦ੍ਰ ਵਜ੍ਰ ਬੀਰਆਸਨ ਭੇਦਤੇ ਪੰਚਾਸਨ ਮੁਖਯ ਹੈ ਔਰ ਭੀ ਏਕ ਕਮਅ

ਜੀ ਆਸਨ ਹੈਂ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਪੂਰਕ ਕੁੰਭਕ ਰੇਚਕ ਤੀਨ ਭੇਦ ਤੇ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਹੈ ਕੁੰਭਕ ਵਾਹਯਾਭਯੰਤਰ ਭੇਦ ਤੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਅਲਪ ਪ੍ਰਾਣ ਕੇ ਸੰਚਾਰ ਕਾ ਨਿਯਾਮਕ ਹੈ ਅਰਇੰਦ੍ਰੀ ਯੋਂ ਕਾ ਸ੍ਵਸ੍ਵ ਬਿਖਯਤੇ ਹਟਾਵਣਾ ਯਹ ਪ੍ਰਤਯਾਹਾਰ ਹੈ ਮੂਲਾ ਧਾਰਮਣਿਪੂਰਕ ਸ੍ਵਾਧਿਸ੍ਟਾਨ ਵਿਸੁੱਧੀ ਅਨਾਹਤ ਆਗਯਾ ਇਨਖਟ ਚਕ੍ਰੋਂ ਮੇਤੇ ਕਿਸੀ ਏਕ ਮੇ ਪ੍ਰਾਨਕੇ ਸਿਥਰ ਕਾ ਨਾਮ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਤਦਨੰਤਰ ਰਿਦੇ ਕਮਲ ਮੇ ਸਿਵ ਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਰਨੀ ਇਹ ਧਯਾਨ ਹੈ ਤਦਨੰਤਰ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਕੋ ਰੋਕਕਰ ਆਤਮਾ ਕੇ ਸਾਥ ਸ਼ਿਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਇਸਜੋਗ ਕੋ ਭੀ ਜੋਗਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ॥ ੧ ॥ ਵਾਯੋਗਸ੍ਚਿਤ ਬ੍ਰਿਤਿਨਿਰੋਧਹ ਐਸੇਸੂਤ੍ਰਹੈ ਪਾਤੰਜਲਕਾ ॥ ਚਿੱਤ ਬ੍ਰਿਤਨਿਰੋਧਾਤਮਕ ਜੋ ਜੋਗ ਵਾ ਕੋ ਭੀ ਜੋਗ ਹੈ ਕਯਾ ਬ੍ਰਿਤਿਕਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੈ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਹੈ ਬ੍ਰਿਤਿਰ ਨਾਮ ਵਿਸੈ ਚੇਤਨ ਕਾ ਅਭਿਵਯੰਜਕ ਅੰਤਹਕਰਣ ਅਗਯਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਣਾਮਕਾ ਵਿਸ਼ੇਸ ਤਿਸਕਾ ਦ੍ਰਸਟਾ ਹੋਨੇਤੇ ਸੋ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਜੋ ਗਕਾਰ ਮੇ ਇਕਾਰ ਹੋ ਤੋ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸੋ ਜੋਗੀਓਂ ਕਾ ਕਪਿਲ ਗੋਰਖਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਭੀ ਜੋਗੀ ਹੈ ਯੁਜ ਜੋਗੇ ਧਾਤੂਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਨਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਿਤੀਕਾ ਯੋਜਕ ਜੋ ਪ੍ਰਤਯਕ ਚੈਤਨਯ ਹੈ ਜੀਵਾਤਮਕ ਤਿਸਕਾ ਯੋਜਯ ਹੋਨੇਤੇ ਸੋ ਤਿਸ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥੩॥ ਵਾ

ਜੋਗਯ ਨਾਮ ਲਾਯਕ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸਰਬ ਲਾਯ
ਕ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਨਮੋ ਜੋਗਜੋਗੇ ॥ ਐਸਾ
ਪਾਠ ਹੈ ਤੋ ਨਮੋ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਆਗੇ ਜੋਗ ਸਬਦ ਹੈ ਤਹਾ ਮੋ
ਔ ਜੋਗ ਕੇ ਮਧਯ ਮੇ ਅਕਾਰ ਲੁਪਤ ਹੈ ਤਹਾਂ ਤੇ ਅਕਾਰਨਿ
ਕਾਰ ਕਰ ਐਸੇ ਪਾਠ ਬਨਾਉਨਾ ਕਿ ਨਮੋ ਜੋ ਅਜੋਗਜੋਗੇ
ਜੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਜੋਗਜੋਗਯ ਹੈ ਅਜੋਗ ਜੋਗਕਾ ਅਰਥ ਕਿ
ਯਾ ਕਿ ਜੋ ਕਰਨੇਕੋ ਨ ਕਰਨੇ ਕੋ ਅਨਯਥਾ ਕਰਨੇ ਕਉ ਸ
ਮਰਥ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ਯਥਾ ॥ ਕਰਤੁਮਕਰਤੁਮਨ ਯਥਾ
ਕਰਤੁੰਸਮਰਥਾ ਈਸ੍ਵਰਃ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਕਾਰਜ ਕਿਸੀ ਸੇ ਨ
ਹੋ ਸਕੈ ਉਸਕੇ ਕਰਨ ਕੋ ਸਮਰਥ ਹੈ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਤੋ ਇਸ ਅ
ਰਥ ਮੇ ਅਨੰਤ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਬਾਹੁਲਯਤਾ ਕੇ ਭੈ ਸੇ ਨ
ਹੀ ਲਿਖੇ ਸੋ ਤਿਸ ਸਮਰਥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ
॥ ੫ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਅਜੋਗੇ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕੇ ਜੋਗ ਨਹੀ ਹੈ ਅਰ
ਥਾਤ ਨਿਮਾਨੇ ਨਿਥਾਵੇ ਨਿਰਧਨ ਨਿਰਬੁਧਿ ਅਸਮਦਾਦਿਕੋਂ
ਕੋ ਜੋਗ ਕਯਾ ਲਾਯਕ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੋਗਯ ਹੈ ਅ
ਪ੍ਰਾਪਤਸਯ ਪ੍ਰਾਪਣੰ ਜੋਗਃਪ੍ਰਾਪਤਸਯਰਖਣੰਖਯੇਮਃਅਪ੍ਰਾਪਤ
ਸ੍ਵਰਗਾਦਿਵਸਤੁਕਾਨਾਮਯੋਗਹੈਸੋਅਕਾਲਪੁਰਖਪ੍ਰਾਪਤ੍ਰਯਕੋ
ਭੀ ਪ੍ਰਾਪਤਵਯ ਹੈ ॥ ਪਥਾਦੁਰਦਰਦੰਡਨਦੋਹਾਵਲਯਾਂ॥ਦੋਃ॥ ਸ
ਲਿਲਸੇਜ ਸੁੰਦਰਸਜੀ ਗੁਰਬਰਾਦਿ ਸੁਸਿੱਖ ॥ ਚਕਿਤਚਿੱਤ
ਬ੍ਰਿਤਿ ਥਕਿਤ ਨਰ ਬ੍ਰਿੱਧਬਪ ਸੇਵਾ ਪਿੱਖ ॥ ੧ ॥ ਝੰਝਾ ਝਰ
ਪਤ ਪਵਨਕਬ ਘਟਾਘੁਮਡ ਘਹਰਾਇ ॥ ਗਿਰੈਕੁਬਿੰਦੀ ਘ

ਰ ਨਿਕਟ ਕਹਿਕੁਬਿੰਦ ਅਨਖਾਇ॥ ੨ ॥ ਕੋ ਨਰ ਹੈ ਹੈ ਯਾ
ਸਮੈ ਅਮਰੁ ਨਿਥਾਵਾ ਹੋਇ॥ ਹੀ ਬੌਰੀਕਯਾ ਤੂ ਬਕਤ ਗੁਰ
ਅਸਥਾਵਨ ਜੋਇ॥ ੩ ॥ ਸੋਃ॥ ਸੁਨਗੁਰੁ ਤਾਹਿ ਬੁਲਾਇਪੂ
ਛ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹ੍ਵੈ॥ ਗਰੈਲਾਇ ਗੁਰੁਰਾਇ ਦਿਇਅਸੁ ਬ
ਰਕਸੁਹਰ॥ ੪ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਤੋਮਰ ਛੰਦ॥
ਤੁਮ ਹੋ ਨਿਥਾਵੇਥਾਨ॥ ੧ ॥ ਦੇਹੋਨਿਮਾਨੇ ਮਾਨ॥ ੨ ॥ ਨਿਹ
ਓਟ ਓਟ ਤੁਮਾਰ॥ ੩ ॥ ਨਿਧਰਿ ਅਧਿਰ ਸੁਖਸਾਰ॥ ੪॥
੧ ॥ ਤੁਮਦਿਯਾਲ ਗਈ ਬਹੋਰ॥ ੫ ॥ ਸਭ ਜਗਤ ਬੰਦੀਛੋ
ਰ॥ ੬ ॥ ਭੰਨਨਘੜਨਸਮਰਥ॥ ੭ ॥ ਜਗ ਰਿਜਕ ਤੁਮ
ਰੇ ਹਥ॥ ੮ ॥ ੨ ॥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਰ ਦੇਕਰ ਪੰਚ ਪੈਸੇ ਨ
ਲਿਯੇਰ ਧਰਕਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਗਾਦੀ ਦੇਕਰਤਿਲਕ ਕ
ਰਕਰ ਨਿਜਸਮਾਨ ਕਿਯਾ ਯਦਯਪਿ ਸੂਛਮ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਸੇ ਕੁ
ਛ ਭੇਦ ਨਹੀ ਹੈ ਏਕਹੀ ਰੂਪ ਦਸਜਾਮੇ ਪਹਿਨੇ ਹੈਂ ਤਥਾਪਿ
ਸੇਵਕ ਸ੍ਵਾਮੀ ਭਾਵਕਰਕੇ ਅਜੋਗ ਜੋਗ ਕਥਨ ਬਨਤਾ ਹੈ॥
ਤਥਾਚ ਸੋਢੀਪਾਤਸਾਹ ਗੁਰੂਰਾਮਦਾਮ ਜੀ ਕਾ ਕਥਨ॥ ਹਮ
ਰੁਲਤੇਫਿਰਤੇ ਕੋਈ ਬਾਤ ਨ ਪੂਛਤਾ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗ
ਕੀਰੇਹਮਥਾਪੇ॥ ਔਰ ਦੋਃ॥ ਜੋ ਗਰੀਬ ਸੋਹਿਤਕਰੈਤੇਰਹੀ
ਸ ਬੜਲੋਗ॥ ਕਹਾ ਸੁਦਾਮਾ ਬਾਪੁਰੋ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨਮਿਤਾਈਜੋਗ॥
੧॥ ਐਸੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬਿਭੀਖਨ ਗਜੇਂਦ੍ਰ ਜਾਂਬਵਾਨ ਹਨੂਮਾ
ਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਗੁਹ ਭੀਲਣੀ ਬਾਲਮੀਕ ਸੁਦਾਮਾ ਕਬੀਰ ਰੈ
ਦਾਸਾਦਿਕ ਅਨੰਤ ਹੈ ਜੋ ਅਜੋਗ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜੋਗ ਕੀਏ

ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਾਹੂੰ ਕਬਿੱਤ ਕੀ ਤੂਕ ਤਾਰੇ ਗਨੇ ਜਾਤ ਪੈ ਨ ਤਾਰੇ ਗਨੇ ਜਾਤ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਅਜੋਗ ਜੋਗ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਜੋਗਜੋਗੇ ਜੋ ਦੂਸਰਾ ਅੰਤ ਕਾ ਜੋਗ ਪਦ ਹੈ ਉਹਾ ਭੀ ਜੋ ਔਰ ਗੇ ਕੇ ਮਧਯ ਸੇ ਅਕਾਰ ਨਿਕਲਤਾ ਹੈ ਵਯਾਕਰਨ ਕੀ ਰੀਤੀ ਸੋ ਤੋ ਪੁਨਾ ਪਾਂਠ ਐਸੇ ਹੁਆ ਨਮੋ ਅਜੋਗਜੋ ਅ ਗੇ ਐਸੇ ਪਾਠਕਰ ਅਰਥ ਕਯਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਜੋ ਅਜੋਗ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਅਗੇ ਕਰ ਤਾਂਹੀ ਕਿਆ ਮੁਖਯ ਪੂਜਯਤਮ ਬਨਾਵਤਾ ਹੈ ॥ਦੋਃ॥ ਅਧਿਕ ਬਢਾਵਤਆਪਤੇਜਨਮਹਿਮਾਰਘੁਬੀਰ ॥ ਸਵਰੀਪਗਜਲਪ ਰਸਤੇਸੁਧਭਯੋਸਰਨੀਰ ॥ ਪੁਨਾਬਾਲਮੀਕਬਿਨਾਜੋਗਕਾ ਪੀ ਢਾਨਬਜਨਾਔਰਜੈਸੇਗੁਰੂਅਰਜਨਦੇਵਪੰਜਵੀਪਾਤਿਸਾਹੀਸੋ ਨਿਜਮਹਿਲਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਬੈਸਕੀਸ੍ਰਵਨਕਰਕਟ ਭਾਈ ਬੁਢਾ ਜੀਸੇ ਬਰਦਾਨ ਦਿਵਾਉਤੇ ਭਏ ਐਸੇ ਅਨੇਕ ਹੀ ਅਜੋਗ ਵਾ ਹਿਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਅਗੇ ਕਿਏ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਚੀਟੀ ਅਰ ਮੂਸਾ ਸਮੁੰਦ੍ ਮੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤੇ ਤੈਸੇ ਮੈਂ ਕੌਨ ਕੀਟ ਹੌਂ ਜੋ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੇ ਨਿਵਾਜਨੇ ਕਾ ਨਾਮ ਲੈ ਸਕੋ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀਕੀ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਚੀਟੀ ਕੇ ਉਦਰ ਬਿਖੈ ਹਸਤੀ ਸਮਾਇ ਕੈਸੇ ਅਤੁਲ ਪਹਾਰ ਭਾਰ ਭ੍ਰਿੰਗੀਕਧੋ ਉਠਾਵਈ। ਮਛਰ ਕੇ ਡੰਗ ਸੋ ਮਰਤ ਨਹੀਂ ਬਾਸਕਨਾਗਮ ਕਰੀਚੀਤੈ ਜੀਤੈ ਸਰਨ ਪੁਜਾਵਈ। ਤਮਚਰ ਉਡਤ ਨ ਪ ਹੁਚੈ ਅਕਾਸਬਾਸ ਮੂਸਾਤਉਪੈਰਨ ਸਮੁੰਦ੍ ਪਾਰ ਪਾਵਈ।

ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਿਯਾ ਪ੍ਰੇਮਨੇਮ ਅਗਮ ਅਗਾਧ ਬੋਧ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਾਗਰ ਜਿਉ ਬੂੰਦ ਹ੍ਵੈ ਸਮਾਵਈ॥ ੧ ॥ ਤੈਸੇ ਮਸਕ ਸੇ ਲੇਕਰ ਗਰੁੜ ਪ੍ਰਯੰਤ ਪੰਛੀ ਜੋ ਹੈਂ ਸੋ ਅਕਾਸ ਕਾ ਅੰਤਨ ਮਸਕ ਹੀ ਪਾਤਾ ਹੈ ਨਗਰੁੜਹੀ ਪਰੰਤੁ ਯਾਤ੍ਰਾ ਮਾਤ੍ਰਾ ਗਮਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਛੋਟੇ ਬਡੇ ਸਭ ਪੰਛੀ ਪੁਨਃ ਸਥਕਿਤ ਹੋਇਅਪਨੇਖੋਂਤੇ ਮੇਂ ਆ ਉਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਅਪਨੀ ਬਾਨੀ ਆਦਿ ਕੀ ਸਾਫਲਯਤਾ ਕੇ ਲਿਯੇ ਸਭ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਭਗਵੰਤ ਬਿਅੰਤ ਹੈ ਤੌਭੀ ਬਰਨਨ ਯਥਾ ਜੋਗਯ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਯਥਾ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸੇ॥ ਦੋਹਾ ਸਾਰਦ ਸੇਸ ਮਹੇਸ਼ ਬਿਧ ਆਗਮ ਨਿਗਮ ਪੁਰਾਨ। ਨੇਤਿਨੇਤਿ ਕਹਿ ਜਾਸੁ ਗੁਨ ਕਰਹਿ ਨਿਰੰਤਰ ਗਾਨ॥ ੧॥ ਚੌਃ ॥ ਸਭ ਜਾਨਤ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਭਤਾ ਸੋਈ। ਤਦਪਿਕਹੇ ਬਿਨ ਰਹਾ ਨ ਕੋਈ। ਤਹਾਬੇਦ ਅਸਕਾਰਨ ਰਾਖਾ। ਭਜਨ ਪ੍ਰਭਾਉ ਭਾਂਤਿ ਬਹੁ ਭਾਖਾ। ਏਕ ਅਨੀਹ ਅਰੂਪ ਅਨਾਮਾ। ਅਜਸਚਿਦਾਨੰਦ ਪਰਿਧਾਮਾ। ਵ੍ਯਾਪਕ ਬਿਸ੍ਵਰੂਪ ਭਗਵਾਨਾ। ਤਿਹਧਰਦੇਹ ਚਰਿਤ ਕਰਨਾਨਾ। ਸੋ ਕੇਵਲ ਭਗਤਨ ਹਿਤ ਲਾਗੀ। ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਪ੍ਰਣਤ ਅਨੁਰਾਗੀ। ਜਿਹ ਜਨ ਪਰਮਮਤਾ ਅਰੁ ਛੋਹੂ। ਤਿਹ ਕਰਨਾ ਕਰ ਕੀਨਨ ਕੋਹੂ। ਗਈ ਬਹੋਰ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਂਜੂ। ਸਰਲ ਸਬਲ ਸਾਹਿਬ ਰਘਰਾਜੂ। ਬੁਧਿ ਬਰਨਹਿ ਹਰਿ ਜਸ ਅਸਜਾਨੀ। ਕਰਨ ਪੁਨੀਤ ਹੇਤੁ ਨਿਜ ਬਾਨੀ। ਤਿਹ ਬਲ ਮੈ ਰਘੁਪਤਿ ਗੁਨ ਗਾਥਾ। ਕਰਿਹੌ ਨਾਇ ਸੀਸ ਪਦ ਮਾਥਾ। ਮੁਨਿਹੁ ਪ੍ਰਥਮ ਹਰਿ ਕੀਰਤ ਗਾਈ। ਤਿ

ਹਮਰਾ ਚਲਤ ਸੁਗਮ ਮੁਹਿ ਭਾਈ॥ ਦੋਹਾ॥ ਅਤਿ ਅਪਾਰ ਜੇ ਸਰਿਤਬਰ ਜੇ ਨ੍ਰਿਪ ਸੇ ਤੁਕਰਾਹਿ। ਚਢਪਪੀਲਕਾ ਪਰ ਮਲਘੁ ਬਿਨ ਸ੍ਰਮ ਪਾਰਹਿ ਜਾਹਿ॥ ਚੌਃ ॥ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਰਬ ਲ ਮਨਹਿ ਦਿਖਾਈ। ਕਰਿਹੋ ਰਘੁਪਤਿ ਕਥਾ ਸੁਹਾਈ। ਸੋ ਤਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋ ਨਮਹ॥੭॥ ਵਾ ਨਮੋਜੋਗਜੋ॥ਗੋ॥ ਐ ਸੇ ਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੋਗਜ ਹੈ ਕਯਾ ਜੋਗ ਦ੍ਵਾਰਾ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾ ਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਜਨੀ ਪ੍ਰਾਦੁਰ ਭਾਵੇ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਸੰਪ੍ਰਗਯੋਗ ਵਾ ਚਿਤ ਬ੍ਰਿਤਿ ਨਿਰੋਧਾਤਮਕ ਤਿਸਕਰਕੇ ਜੋ ਬ੍ਰਿਤੀ ਬਜ਼ਾ ਪਜ਼ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸ਼ੁਧ ਦਰਪਨ ਮੇ ਪ੍ਰਤਿ ਬਿੰਬਵਤ ਪੁਨਾ ਵਿਸੇਸ ਨ ਤਿਸਕਾ ਕੈਸਾ ਹੈਵੋ ਯੋਗਜ ਪਰਮਾਤਮਾ (ਗੇ) ਕਜ਼ਾ ਗਜ਼ਾ ਤਬਜ਼ ਹੈ ਮਨੁਖਾ ਦੇਹੀ ਕੋ ਪਾਯਕਰ ਸ੍ਰਤਿ ਯਥਾ ਸ੍ਰੋਤਵਜ਼ੋ ਮੰ ਤਬਜ਼ੋ ਨਿਦਿਧਜ਼ਾਸੁਵਜ਼ੋ ਵਾਰੇ॥ ਯਾਗਵਲੱਕ ਜੀਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਮੈਤਰੇਈ ਜੋਅੰਤਰਯਾਮੀ ਆਤਮਾ ਹੈ ਸੋਈ ਸ੍ਰੋਤਬਜ਼ ਹੈ ਮਨ ਨ ਕਰਕੇ ਯੋਗ ਹੈ ਨਿਦਿਧਜ਼ਾਸਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਯੋਗਜ਼ ਹੈ ਪੁਨਾ ਨਮੋ ਜੋਗਜੋ ਅਗੋ ਐਸੇ ਦੂਸਰੇ ਜੋਗਪਦਕੇ ਮਧਜ਼ ਤੇ ਅਕਾ ਰ ਨਿਕਾਸਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕੈਸਾ ਹੈ ਵੋ ਆਤਮਾ ਅੱਗੇ ਕ ਯਾ ਪ੍ਰਪੰਚ ਤੇ ਪਹਲੇ ਜੋਥਾ ਯਥਾ ਛਾਂਦੋਗੋਪਨਿਸਦਮੇ ਸਦੇਵ ਸੌਮਜ਼ੇਦ ਮਗ੍ਰਮਾਸੀਤ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਭੋਗਭੋਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਭੋਗਭੋਗੇ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸਰਬ ਭੋਗੋਂ

ਕਾ ਭੋਕ੍ਤਾ ਹੈ । ਸਰਬ ਭੋਗ ਤ੍ਰਿਪ੍ਤ ਸਕ੍ਤੀ ਔਰ ਕਿਸੀ ਮੇ ਨਹੀਂ ਸੰਭਵ ਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੈ ਅਸ੍ਤ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜਾਂ ਕਾ ਰਾਜ ਹੋਇ ਵਾ ਕੋ ਮਨੁਖਜ ਲੋਕ ਕੇ ਭੋਗ ਕਾ ਸੁਖ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਾ ਤੇ ਸਤ ਗੁਨ ਅਧਿਕ ਪਿਤ੍ਰ ਲੋਕ ਵਾ ਤੇ ਸਤ ਗੁਨ ਅਧਿਕ ਗੰਧਰਬ ਲੋਕ ਐਸੇ ਕ੍ਰਮ ਕਰ ਕੇ ਯਾਨ ਦੇਵ ਅਯਾਨ ਦੇਵ ਇੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਹਸਪਤਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪਰਯੰਤ ਅਤ ਸਤਾ ਭੋਗੋਂ ਕੀ ਉੱਤਰ ਉੱਤਰ ਹੈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇ ਅਨੰਤ ਗੁਨ ਭੋਗ ਭੋਕ੍ਤਾ ਅਧਿਕ ਹੋਨੇ ਤੇ ਵਾਸਤਵ ਬਿਚਾਰੀਏ ਤੋ ਭੋਕ੍ਤਾ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਹੀ ਹੈ ਔਰ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਭੋਗ ਹੀ ਭੋਗਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਭਰਥਰੀ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ। ਅਹੋ ਸਖੇ ਮੈ ਭੋਗਨ ਭੋਗੇ ਉਲਟਾ ਭੋਗਨ ਭੋਗ ਯੋ ਮੋਹਿ । ਕਯੋਂਕਿ ਭੋਗ ਸਬਦ ਸਪਰਸਾਦਿ ਵੈਸੇ ਹੀ ਹੈ ਅ ਨੰਤ ਜੀਵ ਬ੍ਰਿਥਾ ਚੇਸ੍ਟਾ ਕਰ ਕਰ ਨਾਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ॥ ਕੇਤੇ ਮੂਰਖ ਖਾਹਿ ਖਾਹਿ। ਖਾਹੀ ਇਹਾ ਸਬਦਾਦਿਕ ਜਾਨਨੇ ਵੋਹ ਮੂਰਖੋਂ ਕੋ ਖਾਤੇ ਹੀ ਖਾਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਪਤ੍ਰੰ ਪੁ ਸ਼ਪੰ ਫਲੰ ਤੋਯੰ ਜੋ ਮੇ ਭਕ੍ਤਯਾ ਪ੍ਰਯਛਤੀ ਤਦਹੰ ਭਕ੍ਤਯ ਪਰਿ ਤਜਮਸ਼ਨਾਮਿ ਪ੍ਰਿਯਤਾਤਮਨਃ ਜੋ ਭਕ੍ਤ ਲੋਕੋ ਨੇ ਸ੍ਰਧਾ ਪੂਰਬ ਕ ਭੋਗ ਅਰਪਨ ਕਿਆ ਹੈ ਉਨ ਭੋਗੋਂ ਕੋ ਭੋਗਤਾ ਹੈ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਭੋਗ ਨਾਮ ਸਰਪ ਕਾ ਹੈ ਭੂ ਨਾਮ ਪ੍ਰਿ ਥਵੀ ਕਾ ਹੈ ਵਾ ਮੇ ਜੋ ਗਮਨ ਕਰੇ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਭੋਗ ਔਰ ਭੋਗ ਨਾਮ ਦੇਹ ਸਰਪ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥ ਕਜਾਕਿ ਭੋਗ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਸੇਸਨਾਗ ਵਾ ਕੇ ਭੋਗ ਸਰੀਰ ਪੈ ਜੋ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਏ ਭੋਗਭੋਗੇ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਭੋਗ ਭੂ ਪ੍ਰਿਥ

ਵੀ ਵਾਮੇ (ਗ) ਕਹਿਏ ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜੌ ਵਸ੍ਤੂ ਹੈ ਵਾਕੋ ਜੋ ਭੋਗੇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਭੋਗ ਭੋਗਃਵਾਕੋ ਨਮਃ ॥ ੪ ॥ ਅਥਵਾ ਨਮੋ ਅਭੋਗ ਭੋਗੇ ਐਸੇ ਪਾਠਕਰ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਜੋ ਅਭੋਗਯ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਉਨਕੋ ਭੋਗਨੇਮੇ ਸਾਮਰਥ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅ ਭੋਗ ਭੋਗੇ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਃ ਵਾ ਭੋਗਭੋਗੇ ਕੇ ਗਕਾਰ ਮੇ ਜੋ ਏਕਾਰ ਹੈ ਸੋ ਚਤੁਰਥੀ ਅਰਥ੍ਕ ਹੈ ਅਰਥ ਕਯਾਕਿ ਭੋਗ ਭੋਗ ਕੇ ਤਾਈ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਵਨ ਅਗਿਨ ॥ ਯਥਾ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਕਾਹਿਨ ਪਾਵਕ ਜਾਰਸਕ ਕੋ ਨਸਮੁੰਦ੍ਰ ਸਮਾਇ। ਕਾਨ ਕਰੈ ਅਬਲਾ ਪ੍ਰਬਲਾ ਕੋ ਜਗ ਕਾਲਨ ਖਾਇ ॥ ੧ ॥ ਅਭਖਯ ਭਖਯਨ ਭੀ ਬਨ ਸਕਤਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਸਮਰਥ ਕੋ ਨਹਿ ਦੋਸ਼ ਗੁਸਾਈਂ। ਰਵਿਪਾਵਕ ਸੁਰਸਰਿ ਕੀ ਨਯਾਈਂ। ਅਗਿਨ ਸਰਬ ਭੋਕ੍ਤਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ਕਾਲਰੂਪ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਭੀ ਸਰਬ ਭਖਯ ਹੈ ਤੋਭੀ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇ ਕੁਛ ਖਯਤੀ ਨਹੀਂ ਸੋ ਤਿਸਕਾਲ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੭ ॥ ਔਰ ਭਕ੍ਤਵਤਸਲਤਾ ਕਰਭੀ ਅਭੋਗਭੋਗ ਬਨਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਬਿਦਰ ਕੀ ਭਾਰਜਾਨੇ ਕੇਲਾਕੇਛਿਲਕੇ ਖਿਲਾਏਔਰ ਗਰੀ ਫੈਂਕਦਈ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਮੁਖਾਵਲੋਕਨਮੇਂ ਮਨ ਦ੍ਰਿਗਾਦਿ ਸਭ ਲਗ ਜਾਤੇ ਭਏ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸਤੇ ਕੁਛ ਬੋਧਨ ਰਹਾ ਵਾਭੀ ਲਨੀ ਕੇ ਉਚਿਸ੍ਟ ਬਦ੍ਰਿ ਕਾ ਫਲ ਖਾਤੇ ਭਏ। ਸੋ ਬਾਲਮੀਕੀ ਆਦਿ ਰਾਮਾਯਣੋ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਬਾਤ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੮ ॥ ਵਾ ਜੇਸ਼੍ਟਮਾਸ ਮੈ ਬਨ ਜੋ ਥਾ ਸੁਰੀਨਾਮ ਕੁਰ ਵਾਮੈ

ਗੋਰੂ ਸਭ ਤ੍ਰਿਣ ਕਉ ਖਾਦਨ ਕਰ ਰਹੇ ਥੇ ਗੋਪ ਭੀ ਬੀਚ ਹੀ ਥੇ ਤੌ ਅਗਿਨਪ੍ਰਜ੍ਵਲਿਤ ਹੋਤਾ ਭਯਾਅਕਾਸ ਪ੍ਰਯੰਤਊਰਧ ਲਾਟੈਂ ਜਿਸਕੀ ਗਮਨਕਰਰਹੀਹੈ ਦੇਖਕਰਗੋ ਗੋਪਸਭ ਬਜ਼ਾ ਕੁਲ ਹੋਤੇ ਭਏ ਅਰ ਤ੍ਰਾਹੀਤ੍ਰਾਹੀ ਐਸੇ ਸ਼ਬਦੋਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਅਰੁ ਕਟਕਟ ਟਾਹਟਾਹ ਭੁਕਭੁਕ ਸੂੰਸੂੰਐਸੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਸਬਦ ਹੋਇ ਰਹੇ ਹੈਂ ਔਰ ਗਊਆਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਭੈਭੀਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈਂ ਔਰਪੂੰਛ ਉਠਾਇ ਕਰ ਬੇਗ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੂਕੀ ਓਰਜਾਤੀ ਭਈ। ਵਾ ਸਮੈ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਹਤੇ ਭਏ ਗੋਪੋਂਕਉ ਕਿਆਖੈਂ ਮੂਦੋ ਤੁਮ ਲੋਕ ਜਬ ਆਖੈਮੀਚੀ ਤਬ ਆਗਕੋ ਭਛਨ ਕਰ ਜਾਤੇ ਭਏ ਯੇਹ ਬਾਤ ਸ੍ਰੀ ਮਦਭਾਗਵਤ ਕੇ ਦਸਮ ਸਕੰਧ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਥਾ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀ ਧਰ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ਆਖੈ ਮਿਟਵਾਇ ਮਹਾਬਪੁ ਕੋ ਬਢਾਇ ਅਤਿ ਸੁਖ ਮਨ ਪਾਇ ਆਗ ਖ਼ਾਇ ਗਯੋ ਸਾਂਵਰਾ। ਲੋਕਨਕੇ ਰਛਨ ਕੇ ਹੇਤ ਕਰਨਾਂ ਕੇ ਨਿਧਿ ਮਹਾ ਛਲ ਕਰਕੈ ਬਚਾਇ ਲਯ ਗਾਵਰਾ। ਕਹੈ ਕਬਿ ਸਿਯਾਮ ਤਿਨ ਕਾਮ ਕਰਯੋ ਦੁਖ ਕਰ ਤਾਕੋ ਫੁਨਫੈਲ ਰਹ੍ਯੋ ਦਸੋ ਦਿਸ ਨਾਵਰਾ। ਦ੍ਰਿਸਟ ਬਚਾਇ ਸਾਥਨ ਦਾਤਨ ਚੁਬਾਇ ਸੋਤੇ ਗਯੋ ਹੈ ਪਚਾਇ ਜੈਸੇ ਖੇਲੈ ਸਾਂਗ ਬਾਵਰਾ। ਸੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ ਭਗਤਵਤਸਲ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੯॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਦਿਆਲੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮੋ ਸਰਬ ਵੁਜਾਲੇ ਇਸਕਾ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਅਕਾਰਕਾ

ਬਿਸ਼ਲੇਖ ਕਰਕੇ॥ ਯਥਾ॥ ਨਮੋ ਅਸਰਬ ਦਿਆਲੇ ਅਰਥਾ ਜੋ ਕਰਮਾਨੁਸਾਰ ਸੁਭਾ ਸੁਭ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਨਰਕਸੁਰਗ ਬੈਕੁੰਠਾਦਿ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਸਥਾਪਕ॥ ੧॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਪਾਲੇ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ੨੯॥ ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈਸਰਬਪਾਲਪ੍ਰਭੂਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਲੋਕ ਪਾਲ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਸ਼ਨੂ ਆਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਵਾ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿ ਮਨੁ ਰਿਖੀ ਰੂਪ ਹੋਕਰਧਰਮ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨਦ੍ਵਾਰਾ ਸਰਬਕਾ ਪਾਲਕ ਹੈ ਵਾਹਗੁਰੂ॥੧ ॥ ਵਾ ਪਾਲਾ ਸ਼ਬਦਕਰ ਬਸਤ੍ਰ ਕਾ ਪਲਾ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਪੁਰਖ ਪਲੇ ਮੇਦਾਨੇ ਪਾਕਰਖਾਏ ਐਸੇ ਕਾਲਰੂਪ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੇ ਮੋਹ ਮਾਯਾ ਰੂਪ ਪਲੇਮੇ ਚਾਰਖਾਨੀ ਚੌਰਾਸੀਲਾਖ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਸਭ ਪੜੇਹੂਏ ਹੈਂ ਜਿਸਕੇ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ਅਰਥਾਤਰਖਯਕ ਭੀਹੈਅਰਭਖਯਕ ਭੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪੁਰਖ ਅਪਨੇ ਭਖਯਕਾ ਇਤਰ ਸੇ ਰਖਯਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰ ਆਪ ਭਖਯਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ॥ ੨॥

ਇਤਿਸ੍ਰੀਸਕਲਕਲਿਕਲਮਲਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰਸ੍ਤਵਰਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬਪਖੇ ਦੁਤੀ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕਰਮਨਾਮ ਨਿਰੂਪਣੋ ਨਾਮ ਤ੍ਰਯੋਦਸਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੧੩ ॥ ਇਤਿ ਦੁਤੀਛੰਦ ਸਮਾਪਤਃ॥ ੨ ॥

ਅਥ ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਚਾਚਰੀਛੰਦ ਲਿਖਯਤੇ

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਚਾਚਰੀਛੰਦ ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਅਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਪੂਰਬ ਛਪੈ ਔਰ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ਮੇ ॥ ਸ੍ਤਵਨਕੀਆ ਤਬ ਪ੍ਰਗਟ ਸਗੁਨਰੂਪ ਦਰਸਨ ਦੀਆ ਤੌ ਪੁਨਾ ਸ੍ਤੋਤ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਪਰੋਖਜ ਰੂਪਕਰ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪੂਰਬ ਪਰੋਖਜ ਕਰ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਬਰਨਨ ਕੀਆ ਅਬ ਨਿਰਗੁਨ ਨਾਮ ਅਪਰੋਖਜ ਰੂਪ ਕਰ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਅਥ ਚਾਚਰੀਛੰਦ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਚਾਚਰੀਛੰਦ ਮੇ ਤੇਰਾ ਸ੍ਤਵਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਅਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਰੂਪ ਹੈ। ਅ। ਕਹੀਏ ਵਾਸਦੇਵ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨੂਪ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅ। ਕਹੀਏ ਹੇ ਵਾਸਦੇਵ ਅਕਾਲਪੁਰਖ। ਨ। ਊਪ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਤੁਝਕੀ ਕੋਊ ਉਪਮਾ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਜੂ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਜੂਕਰ ਅਜਹੈਂ ਵਾ ਜੂ ਕਰਕੇ ਜੂਆ ਅਰਥ ਤ ਛਲਰੂਪੀ ਜੋ ਮਾਯਾ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਥੋੜੇ ਸੇ ਹੰਕਾਰ ਕੇ ਆਸ਼ਰੇਕਰ ਗ੍ਰਾਮੋ ਕੇ ਸਮੀਪ ਜੁਦਾਜੁਦਾ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਪਸੂਆਂ ਕੇ ਲੀਏ ਜੋ ਕਲਪਿਤ ਜ਼ਿਮੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਛਿੜੀਭਈ ਬੋਵਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਸਮੀਪ ਗਾਂਵਕੇ ਵਾ ਦੂਰ ਵਾ

ਕੋ ਜੂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕੋਊ ਕ ਦਬਾਕੇ ਜੂੰ ਐਸੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੋਊ ਹਕਾਰ ਸਹਿਤ ਭੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਜੰਗਲਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਵਿਭੂ ਔ ਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪਕਰ ਕਈਕੋਟ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਅਧਿਪਤਿ ਹੋਨੇ ਤੇ ਪ੍ਰਛਿੰਨ ਅਭਿਮਾਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਭਗਵਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਬੈਕੁੰਠ ਪਤੀ ਅਜੋਧਯਾਨਾਥ ਦੁਆਰਕਾਨਾਥ ਬ੍ਰਜਨਾਥ ਕਾਸੀਨਾਥ ਇਤਯਾਦਿ ਬਿਸੇਖਨ ਭੀ ਨਿੰਦਾ ਰੂਪ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਪਰਿਪੂਰਨ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਜ ਊ ਹੈ ਕਿਆਂਕਿ ਜੋ ਪੂਰਬ ਥਾ ਸਤਿਜੁਗਾਦਿਕੋ ਮੇ ਵਾ ਪੂਰਬ ਕਲਪੋਂ ਮੇ ਜੋ ਥਾ ਵੋਹੀ ਹੈ ਭਾਵਾਰਥ ਕਿਯਾਕਿ ਅਪ੍ਰਨਾਮੀਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਊਹ ਨਾਮ ਤਰਕਨਾ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਜ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਤਿਨੋਨੇ ਨਹੀ ਕਰੀਤੀ ਹੈ ਊਹਾ ਤਰਕਨਾ ਜਿਸਕੀਸੋ ਕਹੀਏ ਅਜੂਹ ਸੋ ਭਗਵਨ ਤੂੰ ਅਜੂਹ ਹੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੂ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਭੂ ਹੈ ਕਿਆ ਪਾਂਚ ਭੌਤਕ ਭਾਵਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਦਭੁਤ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਪ੍ਰਛਿੰਨ ਭੂਮਿ ਕੇ ਅਭਿਮਾਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਲੇਖ ਹੈਂ ਅਭੇਖ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਲੇਖ ਹੈ ॥ ਪੂਰਬਵਤ ॥ ਅਭੇਖ ਹੈ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਭੇਖ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਭੇਖ ਸੰਖਚਕ੍ਰਾਦਿ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਨਿ

ਰਗੁਨ ਹੋਨੇਤੇ ਵਾ ਭੇਖ ਤੁਝਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਕਾਰਣ ਨਹੀ ਹੈ॥ ਬਚਿਤ੍ਰਨਾਟਿਕੇ ਖਸ੍ਰਾਧਤ੍ਰ ਮੇ ਯਥਾ ॥ ਦੋਃ॥ ਭੇਖ ਦਿਖਾਯੋ ਜਗਤਕੋ ਲੋਕਨ ਕੋ ਬਸਕੀਨ ॥ ਅੰਤਕਾਲਕਾਤੀਕਟਯੋ ਬਾਸ ਨਰਕ ਮੋ ਲੀਨ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਭੇਖੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨ ਪਾਈਐ ਅੰਤਰ ਕਾ ਲੇਖੰ॥ ਇਸ ਭੇਖੇ ਥਾਵਹੁ ਗਿ੍ਹ ਭਲਾ ਜਿਥੋ ਕੋ ਬਰਸਾਇ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਨਾਰ ਮੁਈ ਗ੍ਰਹ ਸੰਪਤ ਨਾਸੀ ॥ ਮੂੰਡ ਮੁਡਾਇ ਭਏ ਸੰਨਿਆਸੀ॥ ਬਿਹਾਰੀ॥ ਜਪਮਾਲਾਛਾਪੇਤਿਲਕਸਰਯੋ ਨਏਕੋ ਕਾਮ॥ ਮਨ ਕਾਚੇ ਨਾਚੇ ਬ੍ਰਿਥਾ ਸਾਚੇ ਰਾਚੇ ਰਾਮ॥ ਵਾ ਕਾਕੋਕ੍ਤਿ ਕਰਕੇ ਦੋਨੋ ਪਦੋਂ ਕਾ ਬਿਧਿ ਅਰਥ ਕਰਨਾ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨਾਮ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਾਮ ਰੂਪ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਨਾਮ ਰੂਪ ਕੋ ਮਿਥਯਾ ਪ੍ਰਣਾਮੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਜੈਸੇ ਵਿਦਯਾ ਰੈਨਯਸ੍ਵਾਮੀਜੀਪੰਚਦਸੀਮੇ ਅਸ੍ਤਿਭਾਂਤਿਪ੍ਰਿਯੰ ਰੂਪੰ ਨਾਮਚੇਤਯੰਸ਼ਪੰਚਕੰ। ਆਦਯੰਤ੍ਰਯੰਬ੍ਰਹਮਰੂਪੰਜਗਦਰੂਪੰ ਤਤੋ ਦ੍ਵਯੰ॥ ਹੈਨਹੀ ਵਾਸ੍ਤਵਤੇ ਅਰਜੋਹੈ ਕੁਛਤੋ ਭ੍ਰਮਕਰ ਪਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸਰਪ ਰਜੂਵਤ॥ ਪੁਨਾ॥ ਦੋਹਾ॥ ਖਲ ਬਚਨਨ ਕੀ ਮਧੁਰਤਾ ਸਾਪਰਾਖਨਿਜ ਸ੍ਰੋਨ। ਰੋਮ ਰੋਮ ਪੁਲਕਤ ਭਏ ਕਹਤ ਬੋਧ ਗਹਮੋਨ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ਬਿਚਾਰਮਾਲਾ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ॥ਸਸਸ੍ਰਿੰਗ ਨਭਪ੍ਰਸੂਨਮਾਲਿਕਾ ਪੁਨਾ। ਫੀਲ ਰਬਾਬੀ ਪਹਿਲਾਪੂਤ ਪਿਛੇਰੀ ਮਾਈ ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿ

ਸਟਾਂਤ ਹੈ ਇਸਮੇ ਵਾਸਿਸ਼ਟ ਕੀ ਧਾਤ੍ਰੀਕੀ ਕਥਾ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਕਾਮ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ੩੦ ॥ ਨਿਸਕਾਮ ਹੈ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੋਨੇਤੇ ਅਨੇਕ ਕਾਮਧੇਨ ਕਲਪਤਰੁ ਬ੍ਰਿੰਦਪਤੇ ਹੈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾ ਨਿਰ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਵਾ ਅਕਾਮ ਹੈ ਕਿਆ ਕਾਰਜ ਮੇ ਅਰਥਾਤ ਕਰਤਬ੍ਯ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਕਾਮ ਨਾਮ ਘਾਟਕਾ ਹੈ ਕਿਆ ਪੂਰਨ ਹੈ ॥ ੩ ।

ਮੂਲ ॥ ਅਧੇਯ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਧ੍ਯਾਤੁੰਯੋਗੀਧੇਯੰ । ਜੋ ਧ੍ਯਾਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਜੋਗ੍ਯ ਹੈ ਕਿਆ ਉਪਾਸ੍ਯ ਉਪਾਸਨਾ ਕੇ ਯੋਗ ਇਸ੍ਟ ਜਿਸਕੇ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕੇ ਸਰਬ ਕਾ ਧੇਯ ਅਧਿਸ੍ਠਾਨ ਰੂਪ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੋਨੇਸੇ ਦੂਸ੍ਰੇ ਤ੍ਰਰ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਸੇ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੇਯ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿਆ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ਭੇਦ ਕੌਨ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾ ਦੇਸਕਾਲਵਸਤੁਭੇਦ ਵਾਸੇ ਸੂਨ੍ਯ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਕਿਸੀਕੇ ਸੰਗ ਭੀਜਤਾ ਨਹੀਂ ਸਨੇਹ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਅਭੇਯ ਭੈਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਭੈ ਦਾਤਾ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਸੇ ਕਿਉਂਕੇ ਭੈ ਦੂਸਰੇਸੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਏਕਮੇ ਵਾ ਦੂਤੀਯੰ ਬ੍ਰਹਮ ਦੁਤੀਯਾਤ ਵੈਭਯੰ ਭਵਿਤਿਇਤਿਸ਼ਰੁਤੇ॥੩

ਮੂਲ ॥ ਅਜੀਤਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਜਈਤਿ ਹੈ ਈਤਿ ਨਾਮ ਭੈਕਾ ਹੈ ਸੋ ਮਹਾਕਾਲ ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਭੈਕੋ ਭੀ ਭੈਰੂਪ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ਈਤ੍ਰੀ ਸਾਤਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਜਾਕੇ ਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇ ਭਗਵਤ ਈਤਰੂਪ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੀਤ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ੩੧ ॥ ਅਭਿ ਰਿਦਾ ਜੀਵੋਂਕਾ ਵਾਮੈ ਈਤਿ ਭੈਰੂਪ ਹੈ ॥ ੧ । ਕਿੰਵਾ ॥ ਭੀਤ ਜੋ ਭੋਜਨ ਤਿਸਸੇਰਹਿਤਹੈ ਨਿਰਾਹਾਰਹੈਂ ਉਦਰਾਦਿਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਸੇ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਤ੍ਰਿਮਾਨ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੈ ਤੀਨ ਹੀ ਮਾਨਹੈਂਕਿਆਪ੍ਰਮਾਨਹੈ ਪ੍ਰਤਛ ਅਨੁਮਾਨ ਸ਼ਬਦ ਅਥਵਾ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤ੍ਰਿਮਾਨ ਹੈਂ। ਤੀਨਕੋਹੀ ਆਪ ਮਾਨਤੇ ਹੋ ਭਕ੍ਤ ਦਾਤਾ ਸੂਰ ਔਰਕੋ ਨਹੀਂ ਮਾਨਤੇ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਿਥਾ ਜਨਮਾ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ॥ ਯਥਾ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਆਵਨ ਆਏ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮੈ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਪਸੁਢੋਰ। ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੋ ਬੁਝੈ ਜਾਕੇ ਭਾਗ ਮਥੋਰ ॥ ਯਥਾ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਜਨਨੀ ਜਨੈ ਤੁ ਭਗਤ ਜਨ ਕੈ ਦਾਤਾ ਕੈ ਸੂਰ। ਨਹੀਂਤੋ ਜਨਨੀ ਬਾਝਰਹੁ ਕਾਹਿ ਗਵਾਵਤ ਨੂਰ॥ ੧ ॥ਤਥਾ ਰਾਮਗੀਤ ਹਨੂਮਾਨਨਾਟਕੇ ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਪ੍ਰੇਮਸੋਨੈਨ ਬਹੈ ਜਸ ਗਾਵਤ ਨਾਥ ਸ੍ਵੈਦਚਲੈਸਭਅੰਗਾ।ਕੈਰਣਮਹਿਗਹਿਖਗਭਲੀਬਿਧਿਲੋਊ

ਸੋ ਘਾਉਭਰੇ ਅਰਧੰਗਾ। ਏਦੋਊ ਪੂਤਜਨੇ ਜਨਨੀਜਗਔਰ
ਸਭੈ ਸੁਤਕੀਟ ਪਤੰਗਾ। ਜਗਕੋ ਠਾਕਰ ਜਗਕੋ ਜੀਵਨ ਸੋ
ਨਰ ਹੋਤ ਹੈ ਰੰਗਕੋ ਰੰਗਾ॥ ੧॥ਇਸ ਸਵੈਯਾ ਸੇ ਦਾਤਾ ਅ
ਰਥਾਤ ਜਾਨਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਭਗਤ ਹੋਇ ਵਾ ਸੂਰ
ਹੋਇ ਵੋਉਦਾਰਭੀ ਅਤਿ ਅਵਸ਼ਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਯਹ ਬਾਤ ਤੋ
ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੀ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਚਿਤ ਬਿਰਕਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਜਸ ਪ੍ਰਿ
ਯ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਤੀਨੋ ਭਕ੍ਤ ਦਾਤਾ ਸੂਰਕੋਆਪਮਾ
ਨ ਸਤਕਾਰ ਦੇਤੇ ਹੈਂ॥ ਯਥਾ ॥ ਭਗਤਾਵਲਜਾਂ॥ ਪਉੜੀ॥
ਬਿਪ੍ਰ ਸੁਦਾਮਾ ਦਾਲਿਦੀ ਬਾਲ ਸਖਾਈ ਮਿਤ੍ਰ ਸਦਾਏ। ਲਾ
ਗੂ ਹੋਈ ਬਾਮਣੀ ਮਿਲ ਜਗਦੀਸ ਦਲਿ ਦ੍ਰਗਵਾਏ। ਚ-
ਲਿਆ ਗਿਣਦਾ ਗਈਆਂ ਕਿਉਂਕਰ ਜਾਈਐ ਕਉਨ ਮਿ
ਲਾਏ। ਪਹੁਤਾ ਨਗਰ ਦੁਆਰਕਾ ਸਿੰਘਦੁਆਰ ਖਲੋਤਾ ਜਾ
ਏ। ਦੂਰਹੁਦੇਖਡੰਡਉਤਕਰਛਡ ਸਿੰਘਾਸਨ ਹਰਜੀ ਆਏ।
ਪਹਿਲੇਦੇਪਰਿਦਖਣਾਪੈਰੀਪੈਕੇਲੈਗਲਲਾਏ। ਚਰਨੋਦਕਲੈ
ਪੈਰਧੋਇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਉਤੇ ਬੈਠਾਏ ਪੂਛੇ ਕੁਸਲ ਪਿਆਰ ਕ
ਰ ਗੁਰਸੇਵਾਦੀ ਕਥਾਸੁਣਾਏ॥ ਲੈਕੇ ਤੰਦੁਲ ਚਬਿਓਨ ਬਿ
ਦਾਕਰੇ ਅਗੇਪਹੁਚਾਏ ॥ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਸਕੁਚ ਪਠਾਏ॥ ੧
॥ ਪੁਨਾ॥ ਬਿਭੀਖਨ ਹਨੂਮਾਨ ਜਾਬਵਾਨ ਗੁਹਆਦਿ ਲੋਕ
ਰ ਔ ਜਬ ਭਰਤ ਸੇ ਭੇਟਭਈ ਤੋ ਉਸਵਕਤ ਔ ਬਸਿਸ੍ਟ ਮੰ
ਤ੍ਰੀ ਸਭਾਸਦ ਪੰਚਲੋਕ ਸਭਨੋ ਮੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਦੇਖੋ
ਭੀਲਨੀ ਕੋ ਸਭ ਪੰਪਾਸਰ ਵਾਸਿਓਂ ਮੇ ਸਨਮਾਨਕੀਆ ਯ

ਥਾ ਰਾਮਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸਸੇ ॥ ਦੋਃ ॥ ਅਧਿਕ ਬਢਾਂਵਤ ਆਪਤੈ
ਜਨਮਹਿਮਾ ਰਘੁਬੀਰ ॥ ਸਵਰੀਪਗ ਜਲਪਰਸਤੇ ਸੁੱਧ ਭ
ਯੋ ਸਰਨੀਰ ॥ ਪੁਨਰਘੁਪਤਿ ਸਭਸਖਾ ਬੁਲਾਇ ॥ ਮੁਨਿਪਦ
ਲਾਗਹੁ ਸਗਲ ਸਿਖਾਇ ॥ ਗੁਰ ਬਸਿਸ਼ਟ ਕੁਲਪੂਜ ਹਮਾ
ਰੇ ॥ ਇਨਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਨੁਜਰਣਮਾਰੇ ॥ ਏ ਸਭ ਸਖਾ ਸੁਨਹੁ
ਮੁਨਿ ਮੇਰੇ ॥ ਭਏਸਮਰ ਸਾਗਰ ਮਹਿ ਬੇਰੇ ॥ ਮਮਹਿਤ ਲਾ
ਗ ਜਨਮ ਇਨਧਾਰੇ ॥ ਭਰਤਹੁਤੇ ਮੁਹਿ ਅਧਿਕ ਪਿਆਰੇ ॥
ਸੁਨ ਪ੍ਰਭੁਬਚਨ ਸੁਮਨਸਭਭਏ ॥ ਨਿਮਖਨਿਮਖ ਉਪਜੈ ਸੁ
ਖਨਏ ॥ ਔਰਦਾਤਾਕਰਨ ਪ੍ਰਭਿਤਹੂਏਹੈਂ ॥ ਤਥਾਚਭਾਗ
ਵਤੇ॥ ਕਰਨਸਤ੍ਰੂਚੰਸ਼ਿਵੀਰਮਾਸੰ॥ ਜੀਵੰਜੀਮੁਤਬਾਹਨਃਦਦੌ
ਦਧੀਚਿਰ ਸਿਤਨੀਕਿਮਦੇਯੰ ਮਹਾਤਮਨਾ ਪੁਨਃ ਬਿਰੋਚਨ
ਬਲਿਪਿਤਾ ਆਯੂ ਦੇਵਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਦੇਤਾ ਭਯਾਪੁਨਃ ਬਲਿਕਾ
ਪ੍ਰਸੰਗਪ੍ਰਸਿਧਹੀ ਹੈ ॥ ਯਥਾਭਗਤਾਵਲੀਮੇ ॥ਬਲਰਾਜਾਘਰ
ਆਪਨੇ ਅੰਦਰਬੈਠਾ ਜਗਕਰਾਵੈ ॥ ਬਾਵਨ ਰੂਪੀ ਆਇਆ
ਚਾਰਬੇਦ ਮੁਖ ਪਾਠਸੁਨਾਵੈ ॥ ਰਾਜੇ ਅੰਦਰ ਸਦਿਆ ਮੰਗ ਸੁ
ਆਮੀ ਜੋਤੁਧਭਾਵੈ ॥ ਅਛਲ ਛਲਨ ਤੁਧ ਆਇਆ ਸੁਕ੍ਰ ਪ
ਰੋਹਿਤ ਕਹਿ ਸਮਝਾਵੈ ॥ ਕਰਉਅਢਾਈ ਧਰਤਮੰਗ ਪਿਛੋਦੇ
ਤ੍ਰੈਲੋਇੰਨਮਾਵੈ ॥ ਦੁਇਕਰਮਾ ਕਰਤਿਨਲੋਇ ਬਲਰਾਜਾਲੈ
ਮਗਰਮਿਨਾਵੈ ॥ ਬਲਛਲ ਆਪਛਲਾਇਓ ਨਹੋਇਦਜ਼ਾਲ
ਮਿਲੈਗਲਲਾਵੈ ॥ ਦਿਤਾ ਰਾਜ ਪਤਾਲ ਦਾ ਹੋਇ ਅਧੀਨ ਭ
ਗਤਜਸਗਾਵੈ॥ਹੁਇਦਰਵਾਨ ਮਹਾਸੁਖਪਾਵੈ ॥੧॥ ਪੁਨਾਮਹਾਂ

ਭਾਰਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨਾਰਜੁਨਪ੍ਰਤਿਕਰਨਬਾਕਯੰ ਖਙੰਣੰਚਿਤੰਖਯ
ਣੰ ਤ੍ਰਿਤੰਖਙੰ ਣੰ ਮਾਨੁਖਿ ਜੀਵਨੰ ॥ ਧਮਸਯ ਕਰੁਣਾ ਨਾਸ੍ਤੁ
ਧਰਮਸਯਤ੍ਵਰਿਤਾਗਤਿਃ ਔਰ ਸੂਰਮਿਓ ਕੋ ਆਪ ਮਾਨਦੇਤੇ
ਹੋ ਜੈਸੇ ਖੜਗਸਿੰਘਸੇ ਕਈ ਬੇਰ ਭਾਜਤੇ ਭਏ ॥ ਸੋ ਖੜਗ
ਸਿੰਘਮੇਤੋ ਤੀਨੋ ਬਾਤਪਾਈ ਜਾਤੀਹੈ ॥ ਭਕ੍ਤਿ ਦਾਤਵਯਤਾ ਸੂ
ਰਮਤਾ ਸੋ ਤੀਨੋਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰਮੇ ॥
ਦੋਃ ॥ ਤਿਹਭੂਪਤ ਕੋਮਿਤ੍ਰਇਕ ਖੜਗਸਿੰਘ ਤਿਹ ਨਾਮ ॥ ਪੈ
ਰੇ ਸਮਰਸਮੁਦ੍ਰ ਬਹੁ ਮਹਾਰਥੀ ਬਲਧਾਮ ॥ ੧ ॥ ਸੋ ਜਬਖ
ੜਗਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨਚੰਦ੍ਰ ਸੇ ਕੀਆ
ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਭਾਜਤੇ ਭਏ ਤਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਜੂਕੋ ਕਥਨ
॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਸ੍ਰੀਜਦੁਬੀਰ ਕੋਭਾਜਤਹੀ ਛੁਟ ਧੀਰਗਯੋ ਬਡ ਬੀ
ਰਨਕੋ ॥ ਅਤਿਆਕੁਲ ਬੁੱਧਿ ਨਿਰਾਕੁਲ ਹ੍ਵੈ ਲਖਲਾਗੈਹੈਘਾ
ਉ ਸਰੀਰਨਕੋ ॥ ਸੁਧਵਾਇਕੈ ਸਯੰਦਨ ਭਾਜਿਚਲੇ ਡਰਮਾਨ
ਘਣੈ ਅਰਿਤੀਰਨਕੋ ॥ ਮਨ ਆਪਨੇਕੋ ਸਮਝਾਵਤ ਸਯਾਮਤੈ
ਕੀਨੋ ਹੈ ਕਾਮ ਅਹੀਰਨ ਕੋ ॥ ੨ ॥ ਦੋਃ ਨਿਜ ਮਨਕੋ ਸਮ
ਝਾਇਕੈ ਬਹੁਰਫਿਰੇ ਘਨਸਯਾਮ ॥ ਜਾਦਵ ਸੈਨਾਸੰਗਲੈ ਪੁਨ
ਆਏ ਰਨਧਾਮ ॥ ੩ ॥ ਕਾਨਜੂਬਾਚ ॥ ਦੋਃ ॥ ਖੜਗਸਿੰਘਕੋ
ਹਰਿਕਹਯੋ ਅਬਤੂੰ ਖੜਗ ਸੰਭਾਰ ॥ ਜਾਮਦਿਵਸ ਕੇ ਹੋਤਹੀ
ਡਾਰੌ ਤੋਹਿ ਸੰਘਾਰ ॥ ੪ ॥ ਖੜਗਸਿੰਘਵਾਚ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਕਾ
ਹੇਕੋ ਕ੍ਰੋਧਸੋ ਜੁਧਿ ਕਰੋਹਰਿਜਾਹੁਭਲੇ ਦਿਨ ਕੋਇਕ ਜੀਜੈ ॥
ਛੈਸਕਿਸੋਰ ਮਨੋਹਰ ਮੂਰਤਿ ਆਨਨ ਮੈਂ ਅਬਹੀ ਮਸ ਭੀਜੈ

॥ ਜਾਇਐ ਧਾਮਸੁਨੋ ਘਨਸਯਾਮ ਬਿਰਾਮ ਕਰੋ ਮੁਖ ਅੰਮ੍ਰਿ
ਤ ਪੀਜੈ ॥ ਨਾਹਕ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜੋ ਰਨਮੈ ਅਪਨੇ ਪਿਤਮਾਤ ਅ
ਨਾਥਨਕੀਜੈ॥ ੫ ॥ਐਸੇ ਬਚਨ ਖੜਗਸਿੰਘ ਕੇ ਮਾਨਨੇ ਮੇਹੈਂ
ਔਰ ਭਕ੍ਤਿ ਉਸਕੀ ਦੇਖੀਏ ॥ ਸੋ: । ਜਬ ਜਮਦਿਯੋ ਭਜਾਇ
ਕ੍ਰਿਸ੍ਨ ਹੋਰ ਨ੍ਰਿਪਯੌਕਹਯੋ ॥ ਲਰਤੇਕਯੋਨਹਿ ਆਇ ਮਹਾਬੀ
ਰਰਨਧੀਰਤੁਮ ॥੬॥ ਫੇਰਅਪਨੇਕੋ ਧੰਨਮਾਨਕਰ ਕਹਤਾ ਹੈ
ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਜੋਹਰਿਮੰਤ੍ਰਅਰਾਧਤਹੈਤਪਸਾਧਤਹੈਮਨਮੈ ਨਹੀ ਆ
ਯੋ॥ ਜਗ੍ਯਕੀਏਬਹੁਦਾਨਦੀਏ ਸਭ ਖੋਜਤ ਹੈ ਕਿਨਹੂ ਨਹਿ
ਪਾਯੋ॥ ਬ੍ਰਹਮਸਚੀਪਤਿਨਾਰਦਸਾਰਦ ਬਯਾਸ ਪਰਾਸਰ ਸ੍ਰੀ
ਸੁਕ ਗਾਯੋ ॥ ਸੋ ਬ੍ਰਜਰਾਜ ਸਮਾਜ ਮੈ ਆਜ ਹਕਾ
ਰਕੈਜੁਧ ਕੇ ਕਾਜ ਬੁਲਾਇਯੋ॥ ੭ ॥ ਚੌ: ॥ ਜਬ ਤਿਹ ਸੌਹੈ
ਹਰਿ ਜੂ ਗਯੋ ॥ ਸਯਾਮ ਭਨੈ ਅਤਿ ਜੁਧਮਚਯੋ ॥ ਤਬਤਿਨ
ਤਕਤਿਹਬਾਨ ਲਗਾਯੋ॥ ਸਯੰਦਨ ਤੇ ਹਰਿ ਭੂਮ ਗਿਰਾਯੋ॥
੮ ॥ ਕਬਯੋਬਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਨਿਤ ਬ੍ਰਹਮ ਸਚੀ
ਪਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਨਕਾਦਿਕ ਹੂ ਜਪ ਕੀਨੋ॥ ਸੂਰਸਸੀਸੁਰਨਾਰਦ
ਸਾਰਦ ਤਾਹੀ ਕੇ ਧਯਾਨ ਬਿਖੈ ਮਨ ਦੀਨੋ॥ ਖੋਜਤ ਹੈ ਜਿਹ
ਸਿਧ ਮਹਾ ਮੁਨਿ ਬਯਾਸ ਪਰਾਸਰ ਭੇਦਨ ਚੀਨੋ ॥ ਸੋਖੜਗੇ
ਸਅਯੋ ਧਨ ਮੈ ਕਰਮੋ ਹਿਤ ਕੇਸਨਤੇ ਗਹਿ ਲੀਨੋ ॥ ੯ ॥
ਮਾਰਬ ਕੀ ਬਕ ਔਰ ਅਘਾਸੁਰ ਧੇਨਕਕੋਪਲ ਮੈ ਬਧ
ਕੀਨੋ॥ ਕੇਸੀ ਬਛਾਸੁਰ ਮੁਸ੍ਟ ਚੰਡੂਰ ਕਿਯੋ ਚਕਚੂਰ ਸੁਨਿਯੋ
ਪੁਰ ਤੀਨੋ ॥ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਸਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਹਨੇਤਿਹਕੌ ਨਗਨੇਕਬਿ

ਸਜਾਮ ਪ੍ਰਬੀਨੋ॥ ਕੰਸਕੋ ਕੇਸਨ ਤੇ ਗਹਜੋ ਕੇਸਵ ਭੂਪ ਮਨੋ
ਬਦਲੋ ਵਹਲੀਨੋ॥ ੧੦॥ ਚਿੰਤਕਰੀ ਚਿਤ ਮੈ ਤਿਹ ਭੂਪਤਿ
ਜੌ ਇਹ ਕੋ ਅਬਹੀ ਬਧਕੈਹੌ॥ ਸੈਨ ਸਭੈ ਭਜਿ ਹੈ ਜਬਹੀ
ਤਬਕਾ ਸੰਗ ਜਾਇਕੈ ਜੁੱਧ ਮਚੈਹੌ॥ ਹਉਕਿਹਪੈ ਕਰਿਹੌਬਹੁ
ਘਾਇਨ ਕਾਕੇ ਹੌ ਘਾਇਨਿਸਨਮੁਖਖੈਹੌ॥ ਛਾਡਿ ਦਯੋ ਕਹਯੋ
ਜਾਹੁ ਚਲੇ ਹਰਿ ਤੋ ਸਮਸੂਰ ਕਹੂੰ ਨਹਿਪੈਹੋ॥ ੧੧॥ ਚੌਃ॥
ਛਾਡ ਕੇ ਸਤੇ ਜਬ ਹਰਿ ਦਯੋ॥ ਲਜਤ ਭਯੋ ਬਿਸਰ ਬਲ
ਗਯੋ॥ ਤਬ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪ੍ਰਤਛਹ੍ਵੈਆਯੋ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤਾਪਤਿਨ ਸ
ਕਲ ਮਿਟਾਯੋ॥ ੧੨॥ ਤਬ ਬ੍ਰਹਮੇ ਹਰਿ ਨਿਕਟ ਉਚਾਰਜੋ
। ਜਬ ਸਗਲੋ ਦਲ ਨ੍ਰਿਪਤ ਸੰਘਾਰਿਯੋ। ਜਬਲਗ ਇਹ
ਤੇ ਤਾਕਰਮੋਹੈ। ਤਬਲਗ ਸੂਲਿ ਬਜ੍ਰਧਰਕੋਹੈ॥ ੧੩॥ ਤਾਂ
ਤੇ ਅਬੈ ਕਾਜ ਯਹ ਕੀਜੈ। ਭਿਛਕ ਹੋਇ ਮਾਗਕੈ ਲੀਜੈ।
ਮੁਕਟਰਾਮਤੇ ਜੋਇਨ ਪਾਯੋ। ਸੋ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਹਾਥਨ ਆਯੋ
॥ ੧੪॥ ਜਬਤੇ ਤਾਇਹ ਕਰਤੇ ਲੀਜੈ। ਤਬ ਯਾਕੋ ਬਧ ਛਿ
ਨਮੈ ਕੀਜੈ। ਜਿਹ ਉਪਾਇ ਕਰਤੇ ਪਰਹਰੈ। ਤੋ ਕਦਾਚ ਨ੍ਰਿ
ਪ ਮਰੈ ਤੁਮਰੈ॥ ੧੫॥ ਯੋਸੁਨਿ ਹਰਿਦਿਜ ਬੇਖਬਨਾਯੋ॥
। ਮਾਂਗਨ ਤਿਹਪੈ ਹਰਿਬਿਧ ਆਯੋ। ਤਬਤਿਨ ਸਯਾਮ ਬ੍ਰਹ
ਮ ਲਖਲੀਨੋ। ਸਜਾਮਭਨੈ ਇਮ ਉਤਰ ਦੀਨੋ॥ ੧੬॥ ਖ
ੜਗੇਸਬਾਚ ਸਃ ਬੇਖ ਕਿਯੋ ਹਰਿ ਬਾਮਨ ਕੋ ਬਲਬਾਵਨ ਜ
ਯੋ ਛਲਬੇ ਕਹੁ ਆਯੋ। ਰੇ ਚਤੁਰਾਨਨਤੂੰ ਬਸਕਾਨਨ ਕਾਕੇ
ਕਹੇ ਤਪਸਾਤਜ ਧਾਯੋ। ਧੂਮਤੇ ਆਗਰਹੈਨਦੁਰੀ ਜਿਮਤਜੋ

ਛਲਤੇ ਤੁਮਕੋ ਲਖਪਾਯੋ। ਮਾਂਗਹੁ ਜੋ ਤੁਮਰੇ ਮਨਮੈ ਅਬ ਮਾ
ਗਨ ਹਾਰੇਕੋ ਬੇਖ ਬਨਾਯੋ ॥ ੧੭ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਜਬ ਇਹ ਬਿ
ਧਸੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਯੋ ਕਹੀਬ੍ਰਹਮ ਜਸੁ ਲੇਹੁ। ਜੱਗ ਅਨਲ ਤੇ
ਜੋ ਮੁਕਟ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਸੋ ਮੋਹਿ ਦੇਹੁ॥ ੧੮ ॥ ਜਬ ਚਤੁਰਾ
ਨਨ ਯੌਕਹਯੋ ਤਬ ਬੋਲਯੋ ਜਦੁਬੀਰ। ਗੌਰਾਂ ਤੇਤਾ ਜੋ ਦਯੋ
ਸੋਦੈਮੁਹਿ ਨ੍ਰਿਪਧੀਰ ॥ ੧ ॥ ੯ ॥ ਚੌਃ ॥ ਤਬ ਨ੍ਰਿਪ ਮਨ
ਰੋ ਇਹ ਬਿਧਿਕਹੈ। ਰੇਜਿਅਜਿਅਤਨ ਚਹੁਜੁਗ ਰਹੈ। ਤਾ
ਤੇ ਧਰਮ ਢੀਲ ਨਹ ਕੀਜੈ। ਜੋ ਹਰਿਮਾਂਗਤ ਸੋ ਅਬ ਦੀਜੈ
॥ ੨੦ ॥ ਸਃ॥ ਕਯੋਂ ਤਨਕੀਮਨ ਸੰਕ ਕਰੈ ਥਿਰ ਤੇ ਜਗ
ਮੈ ਅਬਤੂੰ ਨ ਰਹੈਹੈ ॥ ਯਾਂਤੇ ਭਲੋ ਨ ਕਛੂ ਇਹਤੇ ਜਸੁ ਲੈ
ਰਣ ਅੰਤਹਿ ਮੋ ਤਜ ਜੈਹੈਂ। ਰੇ ਮਨ ਢੀਲ ਰਹਯੋ ਗਹਿਕਾ
ਹੇ ਕਉ ਔਸਰ ਬੀਤ ਗਏ ਪਛਤੈਹੈਂ। ਸੰਕ ਨਿਵਾਰ ਨਿਸੰਕ
ਹ੍ਰਿਦੈ ਭਗਵਾਨ ਸੋ ਭਿਛਕੁ ਹਾਥਨ ਐਹੈ॥ ੨੧ ॥ ਜਬ ਸ੍ਰੀ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਚੰਦ੍ਰ ਮਾਂਗਕਰ ਲੇ ਆਏ ਅਰ ਬਡੋ ਜੁੱਧ ਭਯਾ ਤਾ
ਪਸ੍ਚਾਤ ਹਰਿਜੂ ਆਪ ਚਲੇ ਜੁਧਕੋ ਸਨਮੁਖ ਹੋਕਰ ਤਹਾ ਖੜ
ਗਸਿੰਘ ਜੀਕੀ ਉਕ੍ਤ ॥ ਬਿਸ਼ਨਪਦਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਰਿਸਭਰ
ਬਲਕਰ ਅਰਿਪਰ ਜਬਧਨੁਧਰ ਕਰਧਾਯੋ। ਤਬ ਨ੍ਰਿਪਮਨ
ਮੈਕੋਪ ਬਢਾਯੋ ਜਦੁਪਤਿਕੋ ਗੁਨਗਾਯੋ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ਜਾ
ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤਿਹੂੰਪੁਰ ਸੇਸਅੰਤ ਨਹਿ ਪਾਯੋ। ਬੇਦ ਭੇ
ਦ ਜਾਕੋ ਨਹਿ ਜਾਨਤਸੋ ਨੰਦਨੰਦਕਹਾਯੋ। ਕਾਲਰੂਪ ਨਾਥਯੋ
ਜਹਿ ਕਾਲੀ ਕੰਸਕੇਸ ਗਹਿ ਘਾਯੋ। ਸੋਮੈਰਨਮੈ ਓਰ ਆਪ

ਨੀਕੋ ਪਹਕਾਰਬੁਲਾਯੋ। ਜਾਕੋਧਯਾਨਗੰਮਨਿਤਮੁਨਿਜਨਧਰ
ਤ ਰਿਦੇ ਨਹਿ ਆਯੋ। ਧੰਨ ਭਾਗਮੇਰੇ ਤਿਹਹਰਿਸੋਅਤਿਹੀ ਜੁ
ਧ ਮਚਾਯੋ॥੧॥੨੨॥ ਕਬਿਤ ॥ ਭਖਜੈਹੌਭੂਤਨ ਭਜਾ
ਇਦੈਹੌ ਸੁਰਾਸੁਰ ਸਗ੍ਰਾਮ ਪਟਕੈਹੌ ਭੂਮਭੁਜਾ ਅਸਿ ਜੋਰਹੌਂ।
ਭੈਰਵਨਚੈਹੌਂਭਾਰੀਜੁਧਹਿਮਚੈ ਹੌ ਪੁਨ ਭਾਜਹੂੰਨਜੈਹੌਸੁਨਸਾ
ਚੀ ਹਰਿਹੌ ਕਹੌਂ॥ ਕਾਹਾ ਦ੍ਰੋਣਦਿਜਕੋ ਸੰਘਾਰਤ ਨ ਲਾਗੈ ਪ
ਲ ਮਾਰੌਦਲਬਲ ਇੰਦ੍ਰਜਮਰੁਦ੍ਰਜੋ ਰਹੌਂ॥ ਰਾਧਿਕਾ ਰਮਨ
ਤਊਤੇਰੇ ਰਨਜੁਰੇਆਜਛਤ੍ਰੀਖੜਗੋਸਹੋਇ ਐਸੇ ਬੋਲ ਹੌ ਸ
ਹੌ॥੨੩॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕੋਅਵਲੋਕਕੈ ਆਨਨ ਯੌ ਕ
ਹਿਕੈ ਨ੍ਰਿਪਬਾਤ ਸੁਨਾਈ॥ ਛੂਟਰਹੀ ਅਲਕੈਕਟਿਲਊ ਉ
ਪਮਾ ਮੁਖਕੀ ਬਰਨੀ ਨਹਿ ਜਾਈ॥ ਚਾਰੁਦਿਪੈ ਅਖਿਆਨ
ਦੂਊ ਉਪਮਾ ਨ ਕਹੂ ਤਿਹਤੇ ਅਧਿਕਾਈ॥ ਜਾਹੁ ਚਲੇ ਤੁਮ
ਕੋ ਹਰਿਛਾਡਤ ਲੈਹੁ ਕਹਾ ਹਠਠਾਨ ਲਰਾਈ॥੨੪॥ ਧਨ
ਬਾਨ ਸੰਭਾਰਕਹਯੋ ਬਹੁਰੋ ਹਮਰੀ ਬਤੀਆਂ ਹਰਿਜੂ ਸੁਨਲੀ
ਜੈ॥ ਕਿਉਹਠਠਾਨਅਯੋਧਨ ਮੈ ਹਮਸੋਸਮੁਹਾਇਕੈ ਆਹਵ
ਕੀਜੈ॥ ਮਾਰਤਹੌ ਅਬ ਤੋਹਿ ਨਛ ਡਤ ਜਾਹੁ ਭੂਲੇ ਦਿਨ ਕੋ
ਇਕਜੀਜੈ॥ਮਾਨਕਹਯੋਹਮਰੋਪੁਰਕੀਕਜਰਾਰਿਨਕੋਨਬ੍ਰਿਥਾ
ਦੁਖਦੀਜੈ॥੨੫॥ ਹਉ ਹਠਠਾਨ ਅਯੋਧਨ ਮੈ ਘਨਸਗ੍ਰਾਮ
ਘਨੇ ਰਨਬੀਰਨਿਬੇਰੇ॥ ਕਾਕੇਕਹੇ ਹਮਸੋ ਹਰਿਜੂਸਮੁਹਾਇ
ਭਯੋ ਨ ਫਿਰਿਓ ਰਨਫੇਰੇ॥ ਮਾਰਉ ਕਹਾ ਅਬਤੋ ਕਹ ਹੋ ਕ
ਰਨਾ ਅਤਹੀ ਜਿਅ ਆਵਤ ਮੇਰੇ॥ ਤੋਕੋਮਰਿਯੋ ਸੁਨਕੈਛਿਨ

ਮੈ ਮਰਜੈਹੈ ਸਖਾਹਰਿਜੇਤਕ ਤੇਰੇ॥ ੨੬॥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜ
ਬ ਬਡਾ ਜੁਧ ਭਯਾ ਤਬ ਬ੍ਰਹਮਾਜੀ ਸਮਝਾਵਤ ਭਏ॥ ਚੌਃ॥
ਯੌ ਬ੍ਰਹਮਾਸੋਬੈਨਸੁਨਾਏ॥ ਤੇ ਸੋ ਕਹੋ ਜੁ ਮੋਮਨ ਆਏ॥ ਮੋ
ਸੌ ਬੀਰ ਸਸਤ੍ਰ ਜਬਧਰੈ॥ ਕਹੋਬਿਸ੍ਰ ਬਿਨਕਾਸੋਲਰੈ॥੨੭
॥ ਦੋਃ॥ ਤੁਮਜਾਨਤ ਸਭਬਿਸ੍ਵ ਕਰ ਖੜਗਸਿੰਘਮੁਹਿਨਾਉ॥
ਲਾਜ ਆਪਨੇ ਨਾਮਕੀ ਕਹੋ ਕਹਾ ਭਜਜਾਉ॥ ੨੮॥ ਸਃ॥
ਚਤੁਰਾਨਨ ਮੋ ਬਤਿਆ ਸੁਨ ਲੈ ਚਿਤਦੈ ਦੁਉ ਸ੍ਰੋਨਨ ਮੈ ਧ
ਰਿਯੈ॥ ਉਪਮਾਕੋ ਜਬੈ ਉਮਗੈਮਨ ਤੌ ਉਪਮਾ ਭਗਵਾਨਹਿ
ਕੀ ਕਰਿਯੈ॥ ਪਰਿਐ ਨਹਿ ਆਨਕੇਪਾਇਨ ਪੈ ਹਰਿਕੇ ਗੁਰ
ਕੇ ਦਿਜਕੇ ਪਰਿਯੈ॥ ਜੁਗੁਚਾਰੁਮੈ ਜਾਕੋਈ ਨਾਮ ਜਪੈ ਤਿਹ
ਸੋਲਰਿਏ ਮਰਿਏ ਤਰਿਯੈ॥ ੨੯॥ ਜਾ ਸਨਕਾਦਿਕ ਸੇਖਤੇ
ਆਦਿਕ ਖੋਜਤਹੈਂ ਕਛੁ ਅੰਤ ਨਪਾਯੋ॥ ਚੌਦਹਲੋਕਨ ਬੀਚ
ਸਦਾ ਸੁਕ ਬਯਾਸਮਹਾਕਬਿਸਗ਼ਾਮ ਸੁਗਾਯੋ॥ ਜਾਹੀ ਕੇਨਾ
ਮ ਪ੍ਰਤਾਪਹੀਤੇ ਧ੍ਰੂਵਤੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਅਛੈਪਦ ਪਾਯੋ॥ ਸੋ ਅਬ
ਮੋਸੰਗ ਜੁਧਕਰੈ ਜਿਹ ਸ੍ਰੀਧਰ ਸ੍ਰੀਹਰਿਨਾਮ ਕਹਾਯੋ॥੩੦
॥ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਖੜਗਸਿੰਘਜੀ ਕਹਿਤੇ ਭਏ॥ ਫੇਰ ਹਰਿ ਨੇ
ਨਾਰਦਕੋ ਭੇਜਾ ਜਬ ਨਾਰਦ ਸੇ ਰਾਜਾ ਜੀ ਹਰਿ ਚਰਚਾ ਕਰ
ਨੇ ਲਗੇ ਤਬ ਸ੍ਰੀਕ੍ਰਿਸਨ ਭਗਤਵਛਲ ਛਲਕਰ ਬਾਨ ਪਰ
ਮ੍ਰਿਤੁ ਕੋ ਬੈਠਾਇਕਰ ਸੀਸਕਾਟਲੀਆ॥ ਸ੍ਵੈਯਾ॥ ਜਦਗ
ਖਿ ਸੀਸਕਟਯੋ ਨ ਹਟਯੋ ਗਹਿਕੇਸਨਤੇ ਹਰਿ ਓਰ ਚਲਾਯੋ
॥ਮਾਨਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਚਲਯੋ ਦਿਵ ਆਨਨ ਕਾਜ ਬਿਦਾ ਬ੍ਰਿਜਰਾਜ

ਪੈ ਆਯੋ ॥ ਸੋ ਸਿਰਨਾਗ ਗਯੋਹਰਿਕੇਉਰ ਮੂਰਛ ਹ੍ਵੈ ਪਗਨਾ ਠਹਰਾਯੋ ॥ ਦੇਖਹੁ ਪੌਰਖ ਭੂਪ ਕੇ ਮੁੰਡਕੋ ਸਜੰਦਨ ਤੇ ਹਰਿ ਭੂਮ ਗਿਰਾਯੋ ॥ ੩੧ ॥ ਫੇਰਬਿਨਤੀਕਰ ਮੁਖਮੈ ਤ੍ਰਿਨ ਲੈ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਜੂ ਆਦਿ ਸਰਬਬੀਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਤਬ ਸੁਰਗਲੋਕ ਕੋ ਖੜਕਸਿੰਘ ਜੀ ਪਧਾਰੇ ॥ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀ ਸੂਰਮਿਓਂ ਕਾ ਮਾਨ ਰਖਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਜਰਾਸੰਧੁ ਪ੍ਰਭ੍ਰਿਤਿਸੁਰਾਂਕ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮਹਾਂਭਾਰਥ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ॥ ਅਲੰਬਿਸ੍ਤੁਰੇਣ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਿਧਾਨ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਿਧੀਰੂਪ ਹੈਂ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਰਥਾਤ ਅਧਿਸ੍ਠਾਨ ਹੈ ਸਭ ਕਾ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨੀਲਾਦਿ ਜੋ ਨਿਧਿਹੈ ਤਿਨਸੇਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰਿਧ ਸਿਧਿਨਿਧਿ ਸਭ ਸਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਇਆਂ ਹੂਇਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੀਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਹੇਭਗਵਨਆਪਅੰਗੀਕਾਰ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਲਖਮੀਵਤ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਤ੍ਰਿਬਰਗ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਤ੍ਰਿ ਬਰਗ ਹੈ ਐਸੇ ਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾਂ ਤ੍ਰਿ ਕਰਕੇ ਤੀਨਦੇਵਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਤੀਨਮੁਖਯ ਵਾ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤਮਕ ਮਾਯਾਇਨਸਭ ਤ੍ਰਿ ਸਬਦ ਬਾਚਯ ਸੇ ਬਰ ਸ੍ਰੇਸਟ ਔਰ ਗ ਗਤਿਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗਯਾਨਗਮਨ ਏਤਦਰੂਪਹੈ ਤੀਨੋਕਾ ਗਯਾਤਾ ਤੀਨੋ ਮੇਂ ਬਯਾਪਕ ਤੀਨੋ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿਹੈ

ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਰਥਾਤ ਤੀਨੋ ਹੀ ਸੂਰਹੈ ਪ੍ਰੇਮਸੂਰ ਦਾਨਸੂਰ ਰਣਸੂਰ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਸਰਗ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਅ । ਸ । ਰ । ਗ । ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਕਾਰ ਵਾਂਸਦੇਵ ਰੂਪ ਹੈ ਤਥਾ ਸ ਕਰਕੇਹੰਸਰੂਪਹੈ ਸਸੀ ਰੂਪ ਹੈ ਭ੍ਰਿਗਰੂਪ ਹੈਂ ਚਿੱਦ ਸ਼ਮਸ੍ਰੀ ਰੂਪਹੈਂ ਵਾਸਮਧਕਾਲ ਰੂਪਹੈ ਸਾਮਗ ਰੂਪਹੈ ॥ਔ॥ਰ ਕਹਿਏ ਕ੍ਰੋਧਵਾਨ ਹੈਮਹਾਂਕਾਲ ਰੂਪ । ਤਥਾਭੁਜੰਗੇਸ਼ਅਨੰਤ ਵਾਵਿਸ਼ਨਜ੍ਵਾਲੀਹੈ ਜ੍ਵਾਲਾਵਾਨ ਵਾ ਰੁਧਿਰ ਰੂਪਹੈਸਰਬਸਰੀਰੋਂ ਮੇਂ ਰੂਪਕਾਂਤੀ ਕਰਤਾ ਪਾਵਕ ਰੂਪ ਸਮਾਨ ਮਹਾਂ ਅਗਿਨ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸਜ਼ਵਾਨ ਹੈ ਅਗਿਨ ਸੂਰਯਾਦਿਕ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦਖਣਾਂਸ ਦਖਜ਼ਣਾਂਸ ਪਰਮਬਲ ਕਾ ਧਾਮ ਦਹਿਨਾ ਕੰਧਾਰੂਪਹੈ ਵਾ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰਹੈ ਗ ॥ ਸਿੰਮ੍ਰਤੀ ਰੂਪ ਹੈ ਸਾਰੰਗ ਧਨਖ ਧਾਰੀ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾ ਗਨੇਸ਼ ਰੂਪ ਹੈ ਸਰਬ ਮੰਗਲ ਕਰਤਾ ਕਿੰਵਾ ਸ਼ਿੰਘ ਰੂਪ ਹੈ ਨ੍ਰਿਸ਼ਿੰਘ ਵਾ ਪਸੁਰਾਜ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ॥ ੧ ॥ ਐਸੇ ਮਾਤ੍ਰਿਕਾਕੋਸ ਮੇਂ ਲਿਖਾਹੈ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਗਤਿ ਵੈਰਾਗ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖ਼ੇ ਤ੍ਰਿਤੀ ਛੰਦ ਚਾਚਰੀ ਵ੍ਯਾਖਜ਼ਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਨਿਰੂਪਣੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰਦਸਮੋਂ ਅੰਸੂ ॥ ੧੪ ॥

ਮੂਲ ਅਨੀਲ ਹੈ ਅਨਾਦਿ ਹੈ ਅਜੇਯ ਹੈਂ

ਟੀਕਾ—ਨੀਲਾਦਿ ਨਿਧੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਅਨਾ-ਦਿ ਹੈਂ ਪੂਰਬਵਤ। ਅਜੇਯ ਹੈ ਕਯਾ ਜੈ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਜੇਯ ਕਯਾ ਜੇਤੁੰ ਜੋਗੀ ਜੇਯੰ। ਨ ਜੇਯੰ ਅਜੇਯੰ। ਸ਼ਤ੍ਰ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਜੇਯ ਹੈ ਨ ਤੁਝਕੋ ਕੋਊ ਜੈ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਨ ਤੁਮ ਹੀ ਕਿਸੀ ਕੋ ਜਯ ਕਰਤੇ ਹੋ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਕੋਊ ਜੀਤ ਨ-ਹੀਂ ਸਕਤਾ ਤੁਝਕੋ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ਅਜੇ ਅਯ ਹੈ ਅਯਗਤੌ ਅਯਧਾਤੂ ਗਤਿ ਅਰਥਕ ਹੈ ਸੋਗਤਿ ਤ੍ਰਿਧਾ ਗਯਾਨ ਗਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਅਰਥਕ ਹੈ ਅਰਥ ਕਯਾ ਕਿ ਅਜੇ ਆਜਹੀ ਅਬਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨ ਹੋਇ। ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਫ-ਰੀਦ ਜੀ ॥ ਅਜ ਮਿਲਾਵਾ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦਾ ਟਾਕਮਕੂਜੜੀਆ। ਮਨਹੁ ਮਚਿੰਦੜੀਆ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ਹੈ ਅਜੇ ਭਗਵਤੀ ਅਯ ਕਿਯਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰੂਪ ਹੈ ਚਿਛਕ੍ਰਿਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ਅਜਏਯ ਹੈ ਐਸੇ ਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਅਜ ਬ੍ਰਹਮਾ ਤਿ-ਸ ਕਰਕੇ ਏਯ ਹੈ ਕਿਆ ਪ੍ਰਾਪਣੀਯ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅ-ਜਾ ॥ ਏਯ ਹੈ ਅਜਾ ਮਾਯਾ ਤਿਸ ਕਰਕੇ ਏਯ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਜ ਅਜਾ ਹੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਆਪਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜਾ ਸਬਦਕਰਬਿਦਯਾਤਿਸਕਰਏਯਹੈ ਅਜੇਯ ਹੈ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜਸਛਾਗੇ ਹਰਿਬ੍ਰਹਮਃ ਵਿਧੁ ਸ-ਮਰੇ ਨ੍ਰਿਪੇ ਹਰੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਅਰ ਮਾਯਾ ਵਾਚਿਕ ਅਜ ਅਜਾ ਸ਼-ਬਦ ਕਾ ਬਯਾਂਖਯਾਨ ਕਿਆ ਹੈ ਪੂਰਬ ਹਰਿ ਬਿਸ਼ਨੂ ਬਿਧ

ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸਮਰ ਕਾਮ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਜਾ ਹਰ ਸ਼ਿਵ ਛਾਗ ਬਕਰਾ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਇਨ ਸਭ ਅਜ ਬਾਚਕੋ ਕਰ ਏਯ ਹੈ ਕਿਆ ਪ੍ਰਾਪਨੀਯ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਆ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿ-ਸ਼ਨ ਸ਼ਿਵ ਸੇ ਆਦਿ ਛਾਗਾਂਤਪਸੂ ਸਭਿ ਕਰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਏਯ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਨੇ ਕੋ ਜੋਗਯ ਹੈ॥ ੯॥

ਮੂਲ ਅਜਾਦਿ ਹੈਂ।

ਟੀਕਾ—ਅਜ ਬ੍ਰਹਮਾ ਮਾਯਾ ਵਾ ਇਨ ਸੇ ਆਦਿ ਹੈਂ ॥੧ ਵਾ ਅਜਾਦ ਨਾਮ ਫਾਰਸੀ ਮੇਂ ਖਲਾਸ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮੋ-ਖਯ ਰੂਪ ਹੈ ਨਿਤਯ ੨ ਵਾ ਅਜਾਦਿ ਜਨਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ॥ ੩ ਵਾ ਆਜਾਦ ਕਿਧਾ ਜਿਯਾਦਾਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਸੇ ਅਧਿਕ ਕੋਊ ਅਧਕ ਨਹੀਂ ਹੈ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਛਾਗ ਬ੍ਰਹਮ ਸ਼ਿਵ ਵਿਸ਼ਨੁ ਬਿਧਿ ਨ੍ਰਿਪ ਪੁਨ ਕਾਮ ਕਹਾਇ। ਅਜ ਇਨ ਕੋ ਬੁਧਿ ਕਹਤ ਹੈ ਅਜਾ ਭਵਾਨੀ ਗਾਇ ॥ ੧ ॥ ਇਤਿ ਮੇ-ਦਨੀ॥ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਭਗਵਨ ਜੋ ਯਿਹ ਅਜਅਜਾ ਸਬਦਕੇ ਬਾਚਯ ਹੈ ਇਨ ਸਭਕੇ ਆਦਿ ਪ੍ਰਥਮ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮਹਾਂਕਾਲ ਰੂਪ ਇਨਕੋ ਆਦ ਕਿਧਾ ਅਦਨ ਭੋਜਨ ਕਰ-ਤਾ ਹੈ ਯਿਹ ਸਭ ਅਜ ਛਾਗ ਸੇ ਲੇਕਰ ਕਾਲ ਪ੍ਰਯੰਤ ਤੁਝ ਕਾ ਭਖਯ ਹੈ॥ ੫॥ ਵਾ ਆਜਾਦ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੋਇ ਤੋ ਪਦ ਪੂਰਤੀ ਕੇ ਲੀਏ ਅਕਾਰ ਮੁਕਤਾ ਜਾਨ ਲੇਨਾ। ਕੁਛ ਖਯਤੀ ਨਹੀਂ ਸਪਸ਼ਟਾਰਥ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮੋਖਯ

ਰੂਪ ਹੋ ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਔਰਅਨੰਤਜੀਵਆਪਕੀਆਗਿਆਸੇਮੋਖਯ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇਸ੍ਰੀਜਾਪਜੀ ਮੇਂਪਚੀਸਵੀਂ ਪਉੜੀ॥ਬੰਦਖਲਾਸੀ ਭਾਣੈ ਹੋਇ। ਹੋਰ ਆਖ ਨ ਸਕੈ ਕੋਇ। ਜੇਕੋ ਖਾਇਕੁ ਆ ਖਣ ਪਾਹਿ ॥ ਓਹ ਜਾਣੈ ਜੇਤੀਆ ਮੁਹ ਖਾਹਿ ॥ ੬ ॥ ਇਤਿ ਅਰੁ ਅਜ਼ਾਦਕਾ ਅਜਾਜ ਐਸੇ ਭੀ ਹੋਇ ਜਾਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਾਗਜ਼ ਕਾ ਕਾਗਦ ਕਾਜ਼ੀ ਕਾ ਕਾਦੀ ਅਰਥਾਤ ਅਜਾਜ ਨਾਮ ਇਜਤ ਕਾਹੈ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤੂੰ ਇਜ਼ਤ ਵਾਲਾ ਹੈ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਕੋ ਕੀ ਬਡਿਆਈ ਤੁਝਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੂਈ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾ ਵਡਾਨਾਉ। ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾਸਚੁ ਨਿਆਉ॥ ਵਡੀਵਡਿਆਈਜਾਂ ਨਿਹਚਲ ਥਾਉ। ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾਣੈ ਆਲਾਉ॥ ਵਡੀਵਡਿਆਈ ਬੁਝੈ ਸਭ ਭਾਉ ॥ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾ ਪੁਛਨ ਦਾਤ ॥ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾ ਆਪੇ ਆਪ॥ ਨਾਨਕ ਕਾਰਨ ਕਥਨੀ ਜਾ ਇ॥ ਕੀਤਾ ਕਰਣਾ ਸਰਬ ਰਜਾਇ ॥ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕੀ ਵਾਰ ਕੀ ਪਉੜੀ॥ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾਨਿਆਉ ਹੈ ਧਰਮ ਕਾ॥ ਇਤਿਯਾਦਿ ਸਾਰੀ ਪਉੜੀ ਹੈ ਭਾਖਾ ਮੇ ਤੋ ਅਜਾਦਿਸ਼ ਬਦ ਕਾ ਔਰ ਐਸੇ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਅਜਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮਾ ਆਪ ਸੇ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੇ ਆਦਿਮੇ ਉਤਪੰਨ ਹੂਆ ਹੈ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜਾ ਮਾਯਾਹੀ ਆਪਨੇ ਪ੍ਰਥਮ ਉਤਪੰਨ ਕਰੀ ਹੈ ॥ ੯ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜਾਦਿਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨਅਜ ਸੇ ਆਦਿ ਜੋ ਗੁਨ ਹੈ ਅਜ ਅਕ੍ਰੂਧ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਅਚਯੁਤ ਅਟਲ ਅਮਰ ਅਜਰ

ਅਦ੍ਵੈ ਅਛੇਦਯ ਅਦਾਹਯ ਅਕਲੇਦਯ ਅਸ਼ੋਖਯ ਅਚਲ ਅਮ ਲ ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਆਪਕੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਕ ਹੈਂ ਆਪ ਇਨ- ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਹੋ॥ ੧੦ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜ ਨਾਮ ਅਜਨ ਮ ਕਾ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਜਾਯਤੇ੧ ਅਸ੍ਤਿ ੨ ਵਰਧਤੇ੩ ਵਿ ਪ੍ਰਨਮਯਤੇ ੪ਖਯੀਯਤੇ ੫ ਵਿਨਸਯਤਿ ੬ਯੇਹਖਟਭਾਵ ਵਿ- ਕਾਰ ਦੇਹਕੇ ਹੈ ਸੋ ਤੁਮਮੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਜਕੇ ਅਕਾਰਕਾਪ੍ਰਤਯੇ ਕ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਲੇਨਾ॥ ੧੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਜਨਮ ਹੈਂ ਅਬਰਨ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਜਨਮ ਹੈ ਪੂਰਬਵਤ॥ ਅਬਰਨਹੈ ਅਬਰ ਅਵਰ ਨਾਮ ਅ ਪਰਕਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤੁਝਤੇ ਭਿੰਨ ਦੂਜਾ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੁਹੀਂ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ॥ ਅਕਾਲ ਉਸ੍ਤੁਤਿ ਮੇ॥ਤੁ ਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਤੁਹੀਂ ਖੋੜਸਬੇਰਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵਕਯਾ ਸਤਜੁਗ ਤ੍ਰੇਤਾ ਦੁਆਪੁਰ ਕਲਯੁਗ ਇਨਕੇ ਆਦਿ ਅਰੁ ਅੰ ਤਮੇ ਅਰੁ ਸੰਧਯਾ ਸੰਧਯਾਸਮੇ ਏਕ ਏਕ ਆਦਿਅੰਤਮੇ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੁਹੀਂ ਹੈਂ ਤੁਹੀਂ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਚਾਰ ਚੌਕ ਸੋਲਹ ਕਾ ਏਕ ਏਕ ਤੁਹੀਂ ਕੇ ਸਾਥ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਲੇਨਾ ਸੰਧਯਾ ਇਸਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਸਤਿਜੁਗ ਬਾਕੀ ੧੩੮੧੬ ਤੇਰਾ ਹਜਾਰ ਆਠਸੌ ਸੋਲਹਰਹੈ ਅਰ ਤ੍ਰੇਤਾ ਕੇ ਆਗਮਨ ਮੇ ੧੦੦੦ ਹਜ਼ਾਰਰਹੈ ਤਬਸੰਧਯਾ ਹੋਤੀਹੈ ਪੁਨਾ ਤ੍ਰੇਤਾ ਕੀ ਬਾਕੀ ੧੦੦੦੦ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਅਰ ਦੁਆ-

ਪੁਰ ਕੇ ਆਗਮਨ ਮੇ ੧੬੬੬੬੬ ਸੋਲਹ ਹਜ਼ਾਰ ਛੇ ਸੌ ਛਿ-
ਆਸਠ ਮਾਸ ਰਹੇ ਤਬ ਸੰਧਯਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਪੁਨਾ ਦੁਆਪੁਰਕੀ
ਬਾਕੀ ੬੬੦੦ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਛੇਸੌ ਰਹੇ ਅਰ ਕਲਿਜੁਗ ਆਗ
ਮਨ ਮੇਂ ੩੩੩੩ ਤੀਨ ਹਜ਼ਾਰ ਤੀਨ ਸੌ ਤੇਤੀਸ ਅਰਮਾਸ
ਚਾਰ ਰਹੇ ਤਬ ਸੰਧਯਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਪੁਨਃ ਕਲਯੁਗ ਮੇਂ ਬਾਕੀ
੩੩੩੩ ਤੀਨ ਹਜ਼ਾਰ ਤੀਨ ਸੌ ਤੇਤੀਸ ਰਹੇ ਅਰ ਸਤ
ਜੁਗ ਕੇ ਆਗਮਨ ਮੇਂ ੧੩੮੧੬ ਤੇਰਹ ਹਜ਼ਾਰ ਆਠ ਸੈ
ਸੋਲਾਂ ਬਰਖ ਰਹੈਂ ਤਬ ਸੰਧਯਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ੧੭੨੮੦੦੦
ਸਤ੍ਰਹ ਲਾਖ ਅਠਾਇਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸਤਜੁਗ ਕੀ ਆਰਬਲਾ।
੧੨੯੬੦੦੦ ਬਾਰਹ ਲਾਖ ਛਿਆਨਬੇ ਹਜ਼ਾਰ ਤ੍ਰੇਤਾ ਕੀ
ਕੀ ਆਰਬਲਾ ੮੬੪੦੦੦ ਆਠ ਲਾਖ ਚੌਸਠ ਹਜ਼ਾਰ ਦੁ
ਆਪੁਰ ਕੀ ਆਰਬਲਾ ੪੩੨੦੦੦ ਚਾਰ ਲਾਖ ਬਤੀਸ ਹ
ਜ਼ਾਰ ਕਲਿਜੁਗ ਕੀ ਆਰਬਲਾ ਯਿਹ ਚਾਰੋਂ ਜੁਗ ਕੀ ਆ-
ਰਬਲਾ ਭਈ ਪੁਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸਤਜੁਗ ਕੀ ਆਠ ੮ ਦੰਡ
ਰਾਤ ਰਹੇ ਸੇ ੬ ਦੰਡ ਦਿਨ ਚੜੇ ਤਕ ਪ੍ਰਾਤ ਸੰਧਯਾ ਪੁਨ ਡੇ-
ਢ ਪਹਰ ਦਿਨ ਚੜੇ ਸੇ ਲੇਕਰ ਡੇਢ ਪਹਰ ਦਿਨ ਰਹੇ ਤਕ
ਮਧਯਾਨ ਸੰਧਯਾ ਪੁਨਾ ੬ ਦੰਡ ਦਿਨ ਰਹੇ ਸੇ ੬ ਦੰਡ ਰਾਤ
ਗਈ ਤਕ ਸਾਯੰ ਸੰਧਯਾ॥ ੧॥ ਤ੍ਰੇਤਾ ਮੇ ਪੁਨਾ ੬ ਦੰਡ ਰਾਤ
ਰਹੇ ਸੇ ੪ ਦੰਡ ਦਿਨ ਚਢੇ ਤਕ ਪ੍ਰਾਤ ਸੰਧਯਾ ਪੁਨ ਤੀਨ
ਦੰਡ ਕਮਤੀ ਤੀਨ ਉਪਰ ਤਕ ਮਧਯਾਨ ਸੰਧਯਾ ਪੁਨਾ ੪
ਦੰਡ ਦਿਨ ਰਹੇਸੇ ਚਾਰ੪ ਦੰਡ ਰਾਤ ਗਈ ਤਕ ਸਾਯੰ ਸੰਧਯਾ

ਪੁਨਾ ਕਲਿਯੁਗਕੀਪ੍ਰਤਿਦਿਨਸੰਧਯਾ੪ਦੰਡਰਾਤਿਸੇ੩ਦੰਡਦਿ
ਨਤਕਪ੍ਰਾਤਸੰਧਯਾਪੁਨਾ ਦੋ ਦੰਡ ਕਮ ਦੋਊਪਰਮਧਯਾਨਸੰਧਯਾ
ਤੀਨ ੩ ਦੰਡ ਦਿਨਤੀਨ੩ ਦੰਡਰਾਤਤਕਸਾਯੰਸੰਧਯਾਸੰਧਯਾਸ
ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੇਦੁਆਂਦਸ਼ਸਕੰਧੇ॥੧॥ਕਿੰਵਾ॥ ਅਬਿਸ਼ਨੁਸੋਤੁਝਸੋ
ਬਰਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤੁਝਕਾ ਅੰਸਰੂਪ ਹੈ ਅਗਨਿ ਕੇ ਵਿਸਫੁ
ਲਿੰਗਵਤ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਬ ਰਖਯਣੇ ਧਾਤੂ ਹੈ ਅਰਰਨ
ਨਾਮ ਜੁਧ ਕਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੂੰ ਅ
ਬਰਨ ਹੈ ਕਯਾ ਰਨ ਅਬ ਹੈ ਕਯਾ ਰਨਜੁਧਮੈ ਸਤ੍ਰਸਸਤ੍ਰੋਂ ਸੇ
ਰਖਯਕ ਹੈ ਤਥਾ ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ ਜਲ ਜੋਗਨ ਤੇ
ਬਹੁਭਾਂਤ ਬਚਾਵੈ ॥ ਸ਼ਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ ਘਾਵਤਊ ਤਨ
ਏਕਨਲਾਗਨ ਪਾਵੈ ॥ ਰਾਖਤ ਹੈ ਅਪਨੋ ਕਰਦੈਕਰ ਪਾਪ
ਸੰਮੂਹਨ ਭੇਟਨਪਾਵੈ ॥ ਔਰਕੀਬਾਤ ਕਹਾ ਕਹੋਤੋ ਸੋ ਸੁਪੇਟ
ਹੀ ਕੇ ਪਟ ਬੀਚਬਚਾਵੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਵ ਅਵਯ ਨਿ
ਸ਼ੇਧਾਰਥਕ ਜਾਨਨਾ ਰਨ ਯੁਧਕਾ ਵਾਚਕ ਹੀ ਅਰਥ ਕਯਾ
ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਰਨਰਹਿਤ ਹੈ ਸ਼ਤ੍ਰ ਸਮਾਨਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ
ਤੇ ਨਮਿਤਾਭਾਵਾਤ॥ ਨਈਮਿਤਿਕਸਯਾਪਿਅਭਾਵਃਇਸਨਯਾ
ਯਤੇ ਹਿਰੰਨਯਾਖਯ ਹਿਰੰਨਯਕਸਯਪੁ ਰਾਵਨਾਦਿਕ ਕੇ ਸਾਥ
ਜੋਰਨਹੈ ਸੋ ਰਨਾਭਾਸਹੈ ਬਿਲਾਸਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜਕਾ ਜੈਸੇ
ਗਾਰੁੜਕਾ ਸ੍ਰਲਪਸਪੇਲਾਸੋ ਹੋਇਤਥਾਸਿੰਘ ਕਾਮ੍ਰਿਗ ਬਾਲਕ
ਸੋ ਹੋਇ ਐਸੇ ਰਾਵਨਾਦਿ ਰਨਹੈ॥੪॥ਕਿੰਵਾ॥ਹੇਭਗਵਨ ਯਹ
ਸ਼ਕਤੀ ਭੀ ਆਪਮੇ ਅਬਰਨ ਹੈ ਕਿਆ ਕਿਸੀਕੇਬਰਸੇ ਨਹੀ

ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੁਤਹਸਿੱਧ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੂਤਹੈ ਅਭਰਨ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਭੂਤਹੈਪੂਰਵਤ॥ਅਭਰਨਹੈ॥੩੪॥ਕਜ਼ਾ। ਅ। ਵਾਸੁਦੇਵਾਦਿ ਸਭਕੋ ਭਰਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥੧॥ਕਿੰਵਾ॥ ਅਬਿਸ਼ਨੁ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਬਿਸ੍ਵ ਕਾ ਧਾਰਨ ਅਰ ਪੋਖਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਭਿਰਿਦਾਰਨ ਜੁਧ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਕੇ ਰਿਦੇ ਸੇ ਯੁਧ ਕੀ ਇਛਾ ਸਰਬਦਾ ਰਹੇਹੈ ਇਸੀਤੇਦੇਵਦੈਤੋ ਕਾਬਿਰੋਧ ਬਨਾਇ ਦੀਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਭਰਨ ਹੈ ਕਿਆ ਭੂਖਨ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾ ਬਾਨੀ ਮੇ ਅਲੰਕਾਰ ਰੂਪ ਤੂਹੀ ਹੈ ਅਲੰਕਾਰ ਕੋ ਲੱਛਨ ॥ ਦੋਃ ॥ ਸਬਦ ਅਰਥਕੋ ਚਮਤਕ੍ਰਿਤ ਫੁਰੈ ਜਹਾਂ ਜੋ ਆਇ ॥ ਸ੍ਰਵਨਸੁਖਦ ਬਾਗਾਭਰਨ ਅਲੰਕਾਰ ਸੋ ਗਾਇ ॥ ਸੋਅਲੰਕਾਰਤ੍ਰਿਧ ਸਬਦਾਲੰਕਾਰ ੧ ਅਰਥਾਲੰਕਾਰ ੨ ਸ਼ਬਦਾਰਥਾਲੰਕਾਰ ॥ ੩ ॥ ਜਹਾਂ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਸੋ ਚਮਤਕਾਰ ਹੋਯ ਸ਼ਬਦ ਬਦਲੇ ਸੋ ਚਮਤਕਾਰ ਦੂਰ ਹੋਯ ਸੋ ਸ਼ਬਦਾਲੰਕਾਰ ॥ ਸੋ ਪੰਚਬਿਧਿ ਬਕ੍ਰੋਕ੍ਤਿ ੧ ਅਨੁਪ੍ਰਾਸ ੨ ਜਮਕ ੩ ਸਲੇਖ ੪ ਚਿਤ੍ਰ ੫ ਜਹਾਂ ਬਚਨ ਔਰ ਤਰਹਿ ਸੋ ਹੋਯ ਤਾ ਕੋ ਅਰਥ ਔਰ ਤਰਹ ਸੋ ਉਲਟਾਇਦੀਜੈ ਯਥਾ ਕਹਭਿਛਕ ਬਲਮ ਖਗਯੋ ਪਸੁਪਤਿ ਗੋਕੁਲਬੀਚ ॥ ਪੰਨਗ ਭੂਖਨ ਹੈ ਕਹਾਸਿੰਧ ਸੈਨ ਰਸਸੀਰ ॥ ਜਹਾਂ ਅਛਰਨ ਕੀ ਸਮਤਾ ਬਹੁਤ ਬੇਰ ਆਵੈ ਸੋ ਅਨੁਪ੍ਰਾਸ ॥ ਸੋ ਤ੍ਰਿਧਾ ਛੇਕਾ ਬ੍ਰਿਤਗ਼ਲਾਟਾ ਜਹਾਂ

ਅਨੇਕ ਬਰਨ ਕੀ ਸਮਤਾ ਬਿਬਧਾਨ ਸੋ ਹੋਯ ਛੇਕਾ ੧ ਔ
ਜਹਾਂ ਅਨੇਕ ਬਰਨ ਕੀ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਏਕ ਬਰਨਕੀ ਸਮਤਾ
ਹੋਇ ਪਾਸਪਾਸ ਸੋ ਬ੍ਰਿਤਯਾਅਨੁਪ੍ਰਾਸ ॥ ੨ ॥ ਜਹਾਂ ਅਰਥ ਕੇ
ਸੰਜੁਗਤ ਹੀ ਪਦਫਿਰੈ ਭਾਵਭਿੰਨ ਹੋਇ ਸੋ ਲਾਟਾ ॥ ੩ ॥ ਯ
ਥਾ ਸ੍ਰੀ ਰਤਨਹਰਿਕ੍ਰਿਤਸ੍ਰੀਮਨ ਨਾਨਕਗੁਤਨਵਕੇ ਕਬਿੱਤ॥
ਜਿਨਕੀ ਜੋ ਮਹਿਮਾ ਨ ਮਹਿਮਾਹਿਮਾਵਤਹੈ ਮਹਤ ਮਨਨਮੇ
ਮੁਨਿਨਨੇ ਮਨਨਕੀ॥ ਬਰਸਨ ਬਰਸਨ ਬਰਸਨਮੁਖ ਹ੍ਵੈਕੈ
ਗੁਨਿਗੁਨਿਹੁਨ ਗੁਨਗਨਨ ਗਨਨਕੀ॥ਗੁਨਿਗਨਹੂੰਨ ਜਾਹਿ
ਗੁਨਗੁਨਿਗਨਿਸਕੈ ਤਹਾਂਕਹਾਂਗਨੈ ਗਤਿਅਗੁਨਿ ਜਨਨਕੀ
ਐਸੇ ਗੁਰਬਰ ਗੁਨ ਗੁਰੁਗਿਰਿਬਰ ਹਰਨਤ ਤਤਪਾਲੈਪੈਜ
ਪ੍ਰਨਤਪਨਨਕੀ ॥ ੧ ॥ ਇਹਾਂ ਅਨੇਕ ਬਰਨਕੀ ਸਮਤਾ ਸੋ
ਛੇਕਾ ਏਕ ਏਕ ਬਰਨ ਕੀ ਸਮਤਾ ਸੋ ਤੁਕਤਕ ਮੈ ਬ੍ਰਿਤਯਾ
ਗੁਨਗੁਨ ਮੈ ਭਾਵ ਭਿੰਨ ਹੋਨੇ ਸੋ ਲਾਟਾ ਐਸੇ ਜਾਨੀਐ ਔ
ਜਹਾਂ ਪਦ ਏਕ ਹੋਇ ਅਰਥ ਔਰ ਹੋਇਜਾਇ ਸੋ ਜਮਕਯਾ
ਕੇ ਬਹੁਤ ਭੇਦ ਹੈ ਪੈਇਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹੈ ਸੋ ਊਪਰ ਕੀ
ਕਬਿੱਤ ਮੈ ਬਰਸਨ ਬਰਸਨ ਮੈ ਜਮਕ ਜਾਨਨੀ ਔ ਜਹਾਂ
ਏਕਹੀ ਪਦਕੋ ਦੋਹਾਦਿਕਨ ਮੇ ਅਨੇਕ ਅਰਥ ਹੋਇ ਸੋ ਸ਼
ਲੇਖ ਯਥਾ ਮਿੱਤ ਲਖਤ ਹੇ ਭਾਈ ॥ ਚਿੱਤ ਕਮਲਸੁਖਪਾਈ
॥ ਇਹਾਮਿੱਤਸੂਰਜਔਮਿੱਤਮੀਤਯਾਸੋਸ਼ਲੇਖਭਯੋਔਰਚਿਤ੍ਰ ਤੋ
ਕਮਲਬੰਧ ਤਰਵਾਰਬੰਧਛਤ੍ਰਬੰਧ ਮੋਰਬੰਧ ਚਟਾਈਬੰਧ ਕ
ਪਾਟਬੰਧਇਤਆਦਿਅਨੰਤਹੈਂ ਪਰੰਤੂਕਲਿਸ੍ਰਕਾਬਯ਼ਹੈਔਅਰ

ਬ ਲੰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਕੋਈ ਇਕ ਸੌ ਆਠ ਕੋਈਕ ਚੌਸਠ ਮਾਨਤੇ ਹੈ ਕੋਈਕ ਤੇਰਹ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਕੋਈਕ ਤੀਨ॥ ਸੋਹ ਮਾਰੇ ਮਤਮੇ ਤੀਨ ਠੀਕ ਹੈ। ਕਯੋਂ ਕਿ ਬਿਚਾਰ ਕਿਆ ਚਹਿਏ ਯਾਤੇ ਕਿਸੀ ਕੀ ਤਾਰੀਫ ਹੋਗੀ ਕਿ ਆਪਕਾ ਮੁਖ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ ਵਾ ਜਥਾਰਥ ਬਰਨਨ ਹੋਗਾ ਵਾ ਝੂਠ ਬਰਨਨ ਹੋਗਾ ਸੋਈ ਤੀਨ ਅਲੰਕਾਰ ਕੇ ਅੰਤਰ ਭੂਤ ਸਭੀ ਅਲੰਕਾਰ ਹੈ ਇਹਾ ਇਨ ਤੀਨੋਂਕਾ ਲੱਛਨ ਉਦਾਹਰਨ ਦਿਖਲਾਇ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਚੌਸਠਕਾ ਨਾਮ ਲਿਖ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਬਿਸਥਾਰ ਭੈ ਕਰਕੇ ਸਿਆਨੇ ਸਮਝ ਲੇਇਗੇ ਉਪਮਾ ੧ ਅਨਨ੍ਯ ੨ ਉਪਮੇਯੋਪਮਾ ੩ ਉਤਪ੍ਰੇਛਾ ੪ ਸੰਦੇਹ ੫ ਰੂਪਕ ੬ ਉਲੇਖ ੭ ਪਰਨਾਮ ੮ ਆਪੰਨਤਿ੯ ਅਰਥਸ਼ਲੇਖ ੧੦ ਸਮਾਸੋਕ੍ਤਿ ੧੧ ਨਿਦਰਸਨਾ ੧੨ ਅਪ੍ਰਸ੍ਤੁਤਿ ਪ੍ਰਸੰਸ਼ਾ ੧੩ ਅਤਯੋਕ੍ਤਿ ੧੪॥ ਪ੍ਰਤਿਬਸਤੁਪਮਾ ੧੫ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ੧੬ ਦੀਪਕ ੧੭ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਤਾ ੧੮ ਬਯਤਰੇਕ ਚਾਲੀਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ੧੯ ਆਛੇਪ ੨੦ ਬਿਭਾਵਨਾ ੨੧ ਬਿਸੇਖੋਕ੍ਤਿ ੨੨ ਜਥਾਸੰਖ੍ਯ ੨੩ ਅਰਥਾਂਤਰਨ੍ਯਾਸ ੨੪ ਬਿਰੋਧਾਭਾਸ ੨੫ ਸੁਭਾਵੋਕ੍ਤਿ ੨੬ ਬ੍ਯਾਜਸ੍ਤੁਤਿ ੨੭ ਸਹੋਕ੍ਤਿ ੨੮ ਬਿਨੋਕ੍ਤਿ ੨੯ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤ ੩੦ ਭਾਵਿਕ ੩੧ ਕਾਬ੍ਯਲਿੰਗ ੩੨ ਪਰਯਾਯੋਕ੍ਤਿ ੩੩ ਉੱਦਾਤ ੩੪ ਸਮੁੱਚਯ ੩੫ ਪਰਯਾਯ ੩੬ ਅਨੁਮਾਨ ੩੭ ਪਰਕ੍ਰਰ ੩੮ ਪਰਕ੍ਰਾਂਕੁਰ ੩੯ ਬ੍ਯਾਜੋਕ੍ਤਿ ੪੦ ਪਰਸੰਖ੍ਯਾ ੪੧ ਕਾਰਨਮਾਲਾ ੪੨ ਅਨਯੋਅਨ੍ਯ ੪੩ ਉੱਤਰ ੪੪ ਸੂਖ੍ਯਮ ੪੫

ਸਾਰ ੪੬ ਅਸੰਗਤਿ ੪੭ ਸਮਾਧ ੪੮ ਸਮ ੪੯ ਬਿਸਮ ੫੦ ਅਧਿਕ ੫੧ ਪ੍ਰਤਜਨੀਕ ੫੨ ਮੀਲਤਿ ੫੩ ਏਕਾਵਲਿ ੫੪ ਸਿਮਰਨ ੫੫ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ੫੬। ਪ੍ਰਤੀਪ ੫੭ ਸਾਮਨਜ ੫੮ ਬਿਸੇਖ ੫੯ ਤਦਗੁਨ ੬੦ ਅਤਦਗੁਨ ੬੧ ਬਜਾਘਾਤ ੬੨ ਸ਼ੰਕਰ ੬੩ ਸੰਸ੍ਰਿਸਟ ੬੪ ॥ ਯੇਚਉਸਠ ਅਲੰਕਾਰ ਹੈਂ ਅਬ ਇਨਮੈਤੇ ਤੀਨ ਅਲੰਕਾਰ ਮੁਖਕੌਨ ਉਪਮਾ ਸ੍ਵਭਾਵੋਕ੍ਤਿ ਅਤਸ਼ੋਕ੍ਤਿ ਉਪਮਾ ਅਲੰਕਾਰ ਮੇ ਚਾਰਬਸਤ ਹੋਤੀ ਹੈਂ ਉਪਮਾਨ ਬਾਚਕ ਧਰਮ ਉਪਮੇਯ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਪਦ ਕਮਲਸਮ ਅਮਲਭਜਹਿਜੇ ਜੀਵ। ਕਸਨਹਰ ਇਸਮ ਸੂਰਤਮ ਜਨਗਨਮਨ ਸੁਅਤੀਵ ॥ ੧॥ ਇਹਾ ਕਮਲ ਉਪਮਾਨ ਕਲਗੀਧਰਜੂਕੇ ਪਾਦਉਪਮੇਯ ਸਮਬਾਚਕ ਅਮਲ ਧਰਮ ਕਰਪੂਪਣੋਪਮਾ ਭਯੋ ਜਹਾਂਘਟ ਬਢਹੋਇ ਸੋ ਲੁਪਤੋਪਮਾ ਆਠ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਹੈ ਐਸੇ ਅਨੇਤ ਭੇਦ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਬਿਸਤਾਰ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰੰਥਬਢਤਾ ਹੈ ਅਪਰਸੁਮੇਰ ਭੂਖਨਾਦਿਕ ਗ੍ਰੰਥੋਂਮੇ ਦੇਖਲੇਓ ਸ੍ਵਭਾਵੋਕ੍ਤਿ ਵੋਕਿ ਜਿਸਮੇ ਕੇਵਲ ਸੁਭਾਵਹੀ ਕਾ ਬਰਨਨ ਹੋਇ ॥ ਯਥਾ॥ ਦੋਹਾ ॥ਕਾਛ ਪਾਗਕੰਘਾ ਕਰਦ ਕੜਾ ਚਕ੍ਰਤਨ ਧਾਰ। ਸਜ਼ਾਮ ਬਸਨ ਸੋਭਤ ਸੁਭਗ ਸਿੰਘ ਅਸ੍ਵ ਅਸਵਾਰ॥ ੨॥ ਇਹਾਂਇਨ ਬਸਤਨ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰਨੋ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਸ੍ਵਭਾਵਹੀ ਹੈ ਵਾ ਗੁਰਸਤਿ ਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖ ਅਖਾਵੈ। ਭਲਕੇ ਉਠ ਹਰਿਨਾਮ ਧਿਅਵੈ। ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਔਰ ਭੀ ਹੈ॥ ਜਹਾਂਝੂਠ ਬਰਨਨਹੋ ਜੁਕ੍ਤਿ ਪੂਰਬਕ

ਸੋਅਤਜੋਕ੍ਤਿ । ਕਾਹੂ ॥ ਦੋ: ॥ ਭੂਪਤਿ ਤੇਰੇ ਦਾਨ ਸੋ ਘਰ ਘਰ ਭਯੋ ਸੁਮੇਰ। ਟਕਤ ਦੇਤ ਪ੍ਰਦਛਨਾ ਸੂਰਲਹੈ ਨਹਿ ਫੇਰ॥ ੩ ॥ ਇਹਾ ਕੇਵਲ ਅਤਜੋਕ੍ਤਿ ਹੀ ਹੈ ਅਨੇਕ ਸੁਮੇਰਨ ਕੋ ਰਾਜਨ ਕੇ ਦਾਂਨ ਹ੍ਵੈਬੋ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਪੁਨਰੁਕ੍ਤਿ ਵਦਾਭਾਸ ਸ਼ਬਦਾਰਥਾ ਅਲੰਕਾਰ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਹਾਪੁਨਰੁਕ੍ਤਿ ਪਦ ਮੈ ਹੋਇ ਅਰਥ ਕਰਤ ਮੈ ਨਾ ਰਹੈ ਸੋ ਪੁਨਰੁਕਤਿ ਵਦਾਭਾਸ ਯਥਾ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਕਲਗ਼ੀਧਰਜੂ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਬਾਰਨ ਕਰਿ ਗਜ ਦੇਹਿ। ਸੁਨ ਕਬਿਤਸਤ ਕਬਨ ਕੀ ਦੂਖ ਦੁਰਦ ਦਰ ਦੇਇ ॥ ੪ ॥ ਇਹਾਂ ਬਾਰਨ ੧ ਕਰਿ ੨ ਗਜ ੩ ਦੁਰਦ ੪ ਏਸਭ ਹਾਥੀ ਕੇ ਨਾਮ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਅਰਥ ਕਰਤ ਮੈ ਬਾਰਨ ਬਿਨਾ ਦੇਰ ਕਰਿਕਰ ਕੇਗਜਹਸਤੀਦੇਤੇਹੈਂ ਸੁਨਕਰਕੇਸਤ ਕਬਿਓਂ ਕੀ ਕਬਿਤ ਦੂਖ ਦੁਰਦ ਦਰ ਖੋਟੇ ਭੈਕੇ ਜੋ ਦੇਨੇ ਹਾਰ ਦੁਖ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਦਰ ਕਹਿਏ ਨਸਟ ਕਰ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਇਤਿ ਅਲੰਕਾਰ: ੪ ਵਾ ਅਭਰਨ ਹੈ ਤੁਝਕੋ ਕੋਊ ਭਰ ਨਹੀਂ ਸਕ ਤਾ ਅਕਾਸਵਤ ਬਿਅੰਤ ਹੋਨੇਤੇ ਪਅਥਵਾਸਭਕੇ ਭੁਖਿਤਕਰ ਨੇਵਾਰਾਹੈਜੈਸੇਚੈਤੰਨਭੂਤੋਕੋਭੁਖਿਤਕਰਰਹਾਹੈਦੇਹਮੈ ੬ ਅਥ ਵਾਅਭਰਨਹੈਅਭਰਨਹੀਹੈਕਜ਼ਾਪਤ੍ਰਪੁਸਪਜਲਤੁਲਸੀ ਦਲ ਆਦਿਕਰ ਪੂਰਨ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਕੇ ਸ਼ਾਕ ਪਤ੍ਰ ਆਦਿਕਰ ਅਨੇਨ ਬਿਸ੍ਵਾਤਮਾ ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰੀਯਤਾਂ ਬਿਸ੍ਵ ਸਹਿਤ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਤੇ ਭਏ ਸਾਕ ਪੱਤਰ ਕਰ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਬੰ-ਦਤਾ ਕੋ ਲੇਤ ਹੀ ਅਬੰਦਤਾ ਕੋ ਦੇਤ ਜਨ ਪ੍ਰੀਤ ਲੇਤ ਦੇਤ

ਹੈਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਭਾਉ ਸੇਤ ਹੈਂ। ਭਾਉ ਉਰ ਲੇਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਉ ਬ-
ਡੋ ਦੇਤ ਆਪ ਗੁਨ ਦੇਖ ਲੇਤ ਨਿਰਗੁਨ ਪਦ ਦੇਤ ਹੈਂ। ਥੋ
ਰੀ ਜੈਸੀ ਭੇਟ ਲੇਤ ਜਮਕੀ ਅਭੇਟ ਦੇਤ ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਚੇਤ ਹੈਂ। ਹੰਤਾ ਲੇਤ ਦਾਸਨ ਕੀ ਅਹੰ ਬ੍ਰਹਮ
ਦੇਤ ਉਰ ਮਨ ਲੇਤ ਚਰਨ ਮੈਂ ਮੁਕਤ ਕੋ ਦੇਤ ਹੈਂ॥ ੭॥

ਮੂਲ ਅਗੰਜ ਹੈਂ॥

ਟੀਕਾ—ਅਗ ਲੋਕ ਭਾਖਾ ਅਗਿਨ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਜ ਸ਼ਬਦ ਉਤਪਤਿ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਗਿਨ ਆਦਿਕ ਪੰਚ ਮਹਾਂ ਭੂਤੋਂ ਕਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ ਗੰਜ ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਗੁਰੂ ਏਕ ਹੈ॥ ੨॥

ਮੂਲ ਅਭੰਜ ਹੈਂ॥

ਟੀਕਾ—ਭੰਜ ਨਾਮ ਤੋੜਨੇ ਕਾ ਹੈ ਯਾਨੇ ਸਿਕਸਤੈ ਫ਼ਾਰਸੀ ਮੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸਕੋ ਅਰਥਾਤ ਟੂਟਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਤੋੜਨੇ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੋਉ ਤੁਝਕਾ ਅਚਜੁਤ ਅਭੇਦਜ ਅਛੈ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਹੋਨੇਤੇ॥੧॥ ਵਾ ਅਭਜ ਅਰਥਾਤ ਦੌੜਨੇਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ॥ ੨॥

ਮੂਲ ਅਜੂਝ ਹੈਂ॥

ਟੀਕਾ—ਜੂਝ ਮਾਨੇ ਮਰਨੇ ਕੇ ਹੈਂ ਲੋਗ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕ੍ਰਿ ਅਮੁਕਾ ਜੂਝ ਗਇਆ ਪਰੰਤੂ ਜੁਧ ਮੈਂ ਜੋ ਮਰੈ ਵਾਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੂਝਨਾ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਜੂਝ ਹੈਂ॥ ੧॥ ਵਾ ਜੂਝ-

ਨਾ ਕੰਪਾਊਨੇ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਤੇ ਭੀ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਚਰ੍ਰਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ਅਝੰਝ ਹੈਂ ॥

ਝੰਝ ਨਾਮ ਝਗੜੇ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਕਿਸੀਸੇ ਤੁਝਕਾ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਸ਼ਰੀਕ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ੧ ॥ ਵਾ ਝੰਝਾ ਨਾਮ ਝਖੜ ਕਾ ਹੈ ਝੰਝਾਵਾਤਾਸਬ੍ਰਿਸਟਯਾঃ ਐਸੇ ਅਮਰ ਕੋਸ਼ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸਹਿਤ ਬ੍ਰਿਸਟੀ ਕੇ ਪਵਨ ਕਾ ਨਾਮ ਝੰਝਾ ਹੈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਝੰਝ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਛਜੋਭ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੈਸੇ ਨਭ ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਪਵਨ ਤਥਾ ਬਿਜੁਲੀ ਔ ਮੇਘ ਬਰਖਾ ਆਂਧੀ ਅਨੇਕ ਤਰਹ ਕੇ ਸਬਦ ਕਰ ਔਰ ਅਨੇਕ ਉਪਾਧੀਓ ਕਰ ਲਿਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਤਥਾ ੨

ਮੂਲ ॥ ਅਮੀਕ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਮੀਕ ਨਾਮ ਮਿਕਨੇਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮਿਲਨੇ ਕਾ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਅਮੋਲਕ ਹੈ ਭਾਰੀ ਬਿਨ ਗਾਹਕ ਮੀਕਾ ਕਾਖਾ ॥ ਰਤਨ ਗਾਹਕ ਗੁਰਸਾਧੂ ਦੇਖਿਓਤਉ ਰਤਨ ਬਿਕਾਨੋ ਲਾਖਾ ॥ ਬਾਲਕ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਾਲਮੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਸਭ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਕਰ ਦੋ ਬਾਲਕੋਤੇ ਮੁਖਜ ਹੋਤੇਹੈਂ ਅਰ ਔਰ ਬਾਲਕੋਂ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਤੁਮ ਮਿਕਆਓ ਵੋ ਬਾਲਕ ਏਕਾਂਤ ਜਾਗਾ ਦੋ ਦੋ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਹੋਕਰ ਬੈਠਤੇ ਹੈਂ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕੋਊ ਲੇਵੈ ਮਿਸ਼ਰੀ ਕੋਊ ਲੇਵੈ ਬਰਫੀ ਜਿਸਕੋਜਾਂ ਪੈਰੁਚਿ ਹੋਇ ਵੋ ਕਹਤਾ

ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਰੀ ਇਧਰ ਆਵੈ ਤੋ ਬਰਫੀ ਉਧਰ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ
ਐਸੇ ਹੀ ਸਭ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਭਾਵ ਕਿਆ ਕਿ ਉਨਕੇਨਾਮ ਕਲ
ਪਨੇ ਕਾ ਨਾਮ ਮਿਕਨਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਲਪਨਾ
ਸੇ ਸੂਨਯ ਹੈ ੧ ਵਾ ॥ ਕ ॥ ਤੁਛਕਾ ਵਾਚਕਹੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅ
ਗਜਾਤੇ ਕੁਤਸਿਤੇ ਚੈਵ ਸੰਗਯਾਯਾ ਮਨੁਕੰਪਨੇ ਅਤਕ੍ਰੌ ਨੀ
ਤਾ ਵਪਜਲਪੇ ਹ੍ਸ੍ਵੇਵਾਚਜੇਤੁਕਃ ਸਿਮ੍ਰਿਤਃ ਸੋ॥ਕ॥ ਨਾਮ ਕੁਤ
ਸਿਤ ਔ ਤੁਛ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਕਯਾ ਕਿ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇ
ਨਾਮਕੇ ਆਗੇ ਅਮੀ ਕਯਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥੨॥
ਵਾ ॥ ਕ ॥ ਨਾਮ ਸੁਖ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਮੀਕਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸੁਖ
ਰੂਪ ਹੈ ਵਾ ਅਮੀ ਅਦਸ ਸਬਦ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਨਤਾ ਹੈ ਵਯਾ
ਕਰਨ ਮੇਂ ਬਹੁ ਬਚਨਹੈ ਸੋ ਅਮੀਕਯਾ ਯੇ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਕਯਾ
ਹੈ ਤੁਛ ਹੈ ਤੁਝਆਗੇ ॥੩॥ ਵਾ ਅਮੀ ਕਯਾ ਇਹ ਸੰਸਾਰ
ਕੇ ਵਿਸ਼ੈ ਸੁਖ ਸੋ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੁਝ ਆਗੇ ॥ ਕ ॥ ਕਯਾ
ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਯਥਾਸ੍ਰੀਗੁਰੂਜੀਸ੍ਰੀਥੇ॥ਫਰੀਦਜੀ॥
ਸਕਰਖੰਡ ਨਿਵਾਤ ਗੁੜ ਮਾਖਿਓ ਮਾਝਾ ਦੁਧ॥ ਸਭੇ ਵਸਤੂ
ਮਿਠੀਆ ਰਬ ਨ ਪੁਜਨ ਤੁਧ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਹਰਿਨਾਵੈ
ਨਾਲ ਨ ਪੁਜਈ ਖੋਜਡਿਠਾ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਅ
ਮੀ ਨਾਮ ਰੋਗੀ ਕਾ ਹੈ ਅਮਨਾਮ ਰੋਗ ਕਾ ਹੈ ਰੋਗ ਵਾਲਾ
ਜੋ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਅਮੀ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਝਕੇ
ਨਾਮਕੇ ਆਗੇ ਰੋਗ ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸੁਖਮਨੀ ਜੀ ਕੀ ਤੁ
ਕ ॥ ਸਗਲਰੋਗ ਕਾ ਅਉਖਧਨਾਮ ॥ਤਥਾਪਾਂਡਵ ਗੀਤਾਸੇਂ

॥ ਅਚੁਯਤਾਨੰਤਗੋਬਿੰਦਨਾਮੋਚਾਰਣ ਭੇਖਜੀ ॥ ਨਸ਼ੰਤਿ ਸ
ਗਲਾ ਰੋਗਾ ਸਤਜੰਸਤਜੰ ਵਦਾਮਹੰ ॥ ਪੁਨਾ ਕਬੀਰ ਜੀਉ
ਕਾ ਸ਼ਬਦ ਲੋਈ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ॥ ਜਬ ਤੀਨ ਬੇਰ ਰਾਮ ਕਹਾ ਯਾ
ਰੋਗ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਲੀਏ ਤਬ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੋਪ ਕਰਤੇ ਭਏ
ਲੋਈਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਕਿਤੈਨੇ ਪਾਪੜਪਰ ਤੀਨ ਬੇਰ ਬਜ੍ਰ ਚਲਾਯਾ
ਹੈ ਜੋ ਏਕ ਬੇਰ ਚਲਾ ਹੂਆ ਅਨੰਤ ਪਰਬਤੋਂ ਤੁਲਜ ਪਾਪੋ
ਕੋ ਨਸ਼ਟ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਆਸਾ ॥ ਕਰਵਤ ਭਲਾ ਨ ਕ
ਰਵਟ ਤੇਰੀ॥ ਲਾਗ ਗਲੇ ਸੁਨ ਬੇਨਤੀ ਮੇਰੀ॥ ੧ ॥ ਹਉ ਵਾ
ਰੀ ਮੁਖ ਫੇਰ ਪਿਆਰੇ॥ ਕਰਵਟ ਦੇ ਮੋ ਕਉ ਕਾਹੇ ਕਉ ਮਾਰੇ ॥
੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਉ ਤਨ ਚੀਰਹਿ ਅੰਗ ਨ ਮੋਰਉ ॥ ਪਿੰਡ ਪਰੈ
ਤਉ ਪ੍ਰੀਤ ਨ ਤੋਰਉ ॥ ੨ ॥ ਹਮ ਤੁਮ ਬੀਚ ਭਯੋ ਨਹਿ ਕੋਈ॥
ਤੁਮਹਿ ਸੁਕੰਤ ਨਾਰਿ ਹਮ ਸੋਈ ॥ ੩ ॥ ਕਹਿਤ ਕਬੀਰ ਸੁ
ਨਹੁ ਰੀ ਲੋਈ॥ ਅਬ ਤੁਮਰੀ ਪਰਤੀਤ ਨ ਹੋਈ॥ ੪ ॥ ਪੁਨਾ
ਦੋ: ॥ ਜਬ ਰਕਾਰ ਮੁਖ ਸੋਂ ਕਹਾ ਸਭੀ ਪਾਪ ਬਿਲਖਾਹਿ॥ ਮਤ
ਮਕਾਰ ਸੰਪਟ ਮਿਲੈ ਬੀਚ ਭਸਮ ਹ੍ਵੈ ਜਾਹਿ॥ ਵਾ ਅਮ ਇਕ
ਹੈ ਐਸੇ ਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਮਿ ਕਿਆ
ਏਹ ਜੋ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਜੀਵ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹੈਂ
ਸੋ ਤੂੰ ਏਕ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਏਕ ਹੀ ਸੁਵਰਨ ਕਟੀ ਸੂਤ੍ਰ ਕਟਕ ਕੁੰਡਲਾਦਿ
ਅਨੇਕ ਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਮੇ ਭੀ
ਕੁਛ ਵਿਕ੍ਰਿਤਿ ਨਹੀ ਹੂਆ॥ ਤੈਸੇ ਆਦਿ ਅੰਤ ਭੀ ਜੈਸੇ ਹੀ ਮ੍ਰਿ
ਤਕਾ ਲੋਹਾਦਿਕ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਹੈ ਆਗੇ ਜੈਸੇ ਕਥਨ ਕ

ਰਨਾ ਹੈ ॥ ਖੇਲਖੇਲ ਅਖੇਲਖੇਲਨ ਅੰਤਕੋਫਿਰਏਕ ॥ ਪੁਨ ॥ ਦੇਖਹੁਸੈਨਾਮਿੱਟੀਫੁਲੀ ॥ ਮਿੱਟੀ ਉਪਰ ਮਿੱਟੀ ਭੁੱਲੀ ॥ ਮਿਟੀਹਸੈਮਿੱਟੀਰੋਵੈ ॥ ਹਸਿਖੇਲਫਿਰਮਿੱਟੀਹੋਵੈ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ ਅਮੀਕ ਨਾਮ ਫਾਰਸੀ ਮੇ ਬਡੇ ਗਹਿਰੇ ਕਾ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਥਾਹ ਨ ਮਿਲੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੂੰ ਬਡਾਅਮੀਕਹੈਂ ਤੁਝਕਾ ਥਾਹ ਕੋਊ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਭੀ ਨਹੀ ਪਾਇ ਸਕਤੇ ਤੁਝ ਕ੍ਰਿਤਹੋਨੇਤੇ ॥ ੭ ॥

ਮੂਲ ॥ ਰਫੀਕ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਰਬੀ ਲਫਜ਼ ਹੈ ਪ੍ਰਿਯਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਸਭਕਾ ੧ ਵਾ ਹਮਾਰਾ ਪਰਮਪ੍ਰੀਤਮ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਰਫੀਕ ਹੈ ਕਿਆ। ਰ। ਫ। ਈ। ਕ। ਹੈਏਹ ਤਤਬਰਨ ਚਤੁਸ੍ਰੂਯ ਕਾ ਸ਼ਕਜ਼ਾਰਥ ਹੈ ਹੇਭਗਵਨ ਏਕਾਖਜ਼ਰਕੋਸੇ ਯਥਾ ॥ ਰਾਮਰਕਾਰਹਿਰਟਤਹੈਪਾਵਕਪਵਨਪ੍ਰਮਾਨ ॥ ਧਨਧਰਨੀਕਹਿਧੀਰਧਰ ਧਰੋਰਕਾਰਹਿਧਜ਼ਾਨ ॥ ੧ ॥

ਫਕਾਰ ਬਰਨ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਫਲਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰੁ ਕਲਾ ਕਾ ਬਾਚਕ ਭੀ ਹੈ ਅਰ ਈਕਾਰ ਲਖਮੀਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਔਰ ਕਕਾਰ ਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਕਾ ਅਰੁ ਆਤਮਾ ਸੂਰਜ ਕਾ ਤਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾ ਭੀ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਰੂਪਹੈਂ ਤੂਹੀ ਪੁਨਾ ਪਾਵਕਰੂਪਹੈਪਵਨਰੂਪ ਹੈਪ੍ਰਿਥੀਰੂਪ ਹੈਂ ਧਿਨਰੂਪਹੈ ਪੁਨਾ ਬਰਨਰੂਪ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਫਲਰੂਪਹੈ ਸ੍ਰੂਗਾਦਿਕ ਰੂਪਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਲਸ ਰੂਪ ਹੈ ਕਲਸ ਕਥਾ

ਕਿ ਜੈਸੇਦੇਵਮੰਦਰ ਰਾਜਮੰਦਰਮੇ ਕਲਸ ਤਿਸਕਾ ਦਯੋਤਕ ਤਥਾਂ ਸੌਂਦਰਯ ਕ੍ਰਿਤ ਭੂਖਨਰੂਪਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸੰਸਾਰਰੂਪ ਮੰਦਰ ਕਾ ਕਲਸਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਲਸ ਕਰਕੇ ਕੁੰਭ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਜਲ ਦੁਗਧ ਘ੍ਰਿਤਾਦਿ ਪਦਾਰਥ ਘਟ ਮੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਥਾਚਰਾਚਰ ਸਹਿਤ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਜਿਸਕੇ ਉਦਰ ਮੇ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਕਲਸ ਵਾਚਕ॥ਫ॥ਪੁਨਾ ਸ਼੍ਰੀਲਖਮੀ ਚਾ ਰ ਦਸ ਭੁਵਨ ਕੀ ਕਾਰਨਰੂਪ ਸੋਭਾ ਰੂਪ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਪੁਨਾ॥ਕ॥ਸਬਦਕਰਕੇ ਆਤਮਾ ਰੂਪ ਹੈ ਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਰੂਪ ਹੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸਰੂਪਹੈਂ ਤਥਾ ਸੂਰਜਰੂਪਹੈ ਹੇਅਕਾਂਲਪੁਰਖ ਐਸੇਅਰ ਥ ਕਰਲੇਨਾ ਰਫੀਕ ਕਾ ਪਰੈਤੁਹੈ ਅਰਬੀਪਦ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਧੰਧ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਧੰਧਾਨਾਮ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਬਿਵਹਾਰ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਧੰਧਉਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਅਕ੍ਰੈਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਧ ਨਾਮ ਧਾਰਨ ਕਾ ਹੈ ਅਕਾਰ ਨਿਖੇਧ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਕਿਸੀ ਸੇ ਨ ਧਾਰਾਜਾਇ ਵਾਂਕਾ ਧਾਰਕਹੈਂਜੈਸੇ ਗੁਵਰਧਨ ਧਾਰਨ ਕਰ ਨਾ ਪੁਨਾ ਖਸ੍ਰਮ ਮਨੰਤ੍ਰਰਮੇ ਮੰਦ੍ਰਾਚਲ ਕਾ ਕਛਪ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਵਾ ਜਬ ਦੇਵ ਦੈਤ ਚਲੇਹੈ ਉਠਾ ਕਰ ਮਥਨ ਕਰਨੇ ਕੋ ਖੀਰਸਾਗਰ ਪੈ ਜਬ ਬੇਬਸਹੋਕਰ ਗਿਰਪੜਾ ॥ ਤਬ ਦੇਵਤੋ ਕਰ ਪ੍ਰਾਰਥਿਤ ਹੂਏਹੂਏ ਤਾਤਕਾਲ ਬਾਏ ਹਾਥਸੋ ਰੂਈ ਕੇ ਰੋੜੇ ਕੀ ਨਿਆਈਉਠਾਕਰ ਗਰੁੜ ਪੈ ਰਾਖਤੇਭਏ ਵਾ ਮਹਾ

ਕਛੱਪਰੂਪਕਰ ਸੇਸਨਾਗਕੇ ਅਧਾ ਜੋ ਬਿਰਾਜ ਰਹੇ ਹੈਂ ਸੋ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੂਹੀ ਹੈ ਸਾਖਜਾਤ ਧੇ ਬਾਤੇ ਔਰਸੇ ਅਸ਼ਕਤ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਬੰਧ ਹੈ ॥ ੩੬ ॥ ਟੀਕਾ

ਬੰਧਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਏਕ ਭਗਤੋਂ ਕਾ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਬੰਧਨਹੈ ਇਸਸੇ ਬਿਨਾ ਕਯੋਂਕਿ ਜਸੋਧਾ ਕਰ ਬਾਧੇ ਗਏ ਹੈਂ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਮੇਰੀਬਾਧੀਭਗਤ ਛੁਡਾਵੇ ਬਾਧੇ ਭਗਤ ਨ ਛੂਟੈਮੋਹਿ॥ ਏਕਸਮੈ ਮੋਕਉ ਗਹਿਬਾਧੇ ਤਉਫੁਨਮੋਪੈ ਜਬਾਬ ਨਹੋਇ॥ ਪੁਨਾ॥ ਆਪਨਨਾਹੀ ਕਿਸੀਕਉ ਬਾਪੈ ਭਾਵਨ ਕਉ ਹਰਿ ਰਾਜਾ॥ ਮੋਹ ਪਟਲ ਸਭਜਗਤ ਬਿਆਪਿਆ ਭਗਨਹੀਂ ਸੰਤਾਪਾ॥ ਪੁਨਾ॥ ਜਉਹਮਬਾਂਧੇ ਮੋਹਫਾਸਕਉਹਮ ਪ੍ਰੇਮਬੰਧਨ ਤੁਮਬਾਧੇ॥ ਅਪਨੇ ਛੂਟਨ ਕਉ ਜਤਨਕਰੋ ਹਮ ਛੂਟਹਿ ਤੁਮਹਿ ਅਰਾਧੇ ॥ ਪ੍ਰੇਮਬੰਧਨਕਰ ਤਉ ਦ੍ਰਿਢ ਬਾਧੇਹਉ ॥ ਪੁਨਾ ਸੂਰਜਦਾਸ ਜੀ ਕਾ ॥ ਦੋ:॥ ਬਾਹ ਛੁਡਾਏ ਜਾਤ ਹਉ ਨਿਬਲਜਾਨਕੇ ਮੋਹਿ॥ ਹਿਰਦੇਤੇ ਜਬ ਜਾਹੁਗੇ ਸਬਲ ਬਦਉਗਾਤੋਹਿ॥ ੧॥ ਅਥਵਾ ਤੁਝਕੋ ਕੋਊ ਬਧਨ ਕੇ ਜੋਗ ਨਹੀ ਸ਼ਤ੍ਰਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅ। ਬਿਸਨ ਅਰਥਾਤ ਮੋਹ ਮਾਯਾ ਕਰ ਬਿਸਨੁ ਆਦਿਕੋ ਕੇ ਭੀ ਬੰਧਨ ਕਰ ਤਾ ਹੈਹੇ ਭਗਵਨ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸਰਪਨੀਤੇ ਊਪਰ ਨਹੀ ਬਲੀਆ॥ ਜਿਨ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹਾਦੇਵ ਛਲੀਆ॥ ਬਿ

ਤਿ ॥ ३ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਬ ਰਾਜਕ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕਾ ਬਿਸ਼ਨੁ ਤਿਸ ਕੇ ਧ ਕਜ਼ਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ३੬ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਲਮਲਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰਸ੍ਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁਛੰਦਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਯਾਨਪ੍ਰਕਾਸ ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬਪਖਯੇ ਤ੍ਰਿਤੀਯਛੰਦ ਚਾਚਰੀ ਵਿਯਾਖਯਾ ਕਰਮਨਾਮ ਨਿਰੂਪਣੋ ਨਾਮ ਪੰਚਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨ੍ਰਿਬੂਝ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਨ੍ਰਿਬੂਝ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਬੂਝਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ॥ ਕੋਊ ਬੂਝ ਨਹੀਸਕਤਾ ਤੁਝਕਉ ਵਾ ਤੁਝ ਕੇ ਕਾਰਜ ਬਿਵਹਾਰ ਕਉ ਕਿਸੀਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਕੀ ਤੁਕ ॥ ਥਿਤਵਾਰਨਾਜੋਗੀਜਾਨੈ ਰੁਤਿਮਾਹ ਨਕੋਈ ॥ ਜਾ ਕਰਤਾਸਿਰਥਠੀਕਉਸਾਜੈ ਆਪੇਜਾਂਣੈ ਸੋਈ॥ ਪੁਨਾਭਟੋਕ੍ਤਿ ॥ ਨਿਰੰਕਰਪ੍ਰਭੁਸਦਾਸਲਾਮਤ ਕਹਿਨਸਕੈਕੋਊ ਤੂ ਕਦਕਾ ॥ ਤਥਾਬੇਦਮੰਤ੍ਰ ॥ ਏਕੋਦੇਵਃਸਰਬਭੂਤੇਖੁ ਗੂਢਃ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਕਰਕੇ ਨਰਮਨੁਖਯ ਤਿਨੋਕਰਕੇ ਬੂਝ ਹੈ ਵੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤੁਝਕੋ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਕਰਕੇ ਮਨੁਖਯ ਤਿਨਕੋ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਕਯਾਕਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਗੁਹਯ ਪ੍ਰਗਟ ਜੋ ਜੋ ਕਰਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਭ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰੂਪਕਰ ਜਾਨਤਾਹੈਂ ਤੈਸੇ ਆਸਾਜੀਕੀਬਾਰਮੇ ॥ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾ ਬੁਝੈ ਸਭਭਾਉ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਸੂਝ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਗ੍ਯਾਨੀ ਪਾਪੀਪਾਮਰਲੋਕੋਂਕੋਅਸੂਝਹੈ॥ ਨਹੀਪ੍ਰਤੀਤਹੋਤਾ
ਤਮਕੀ ਗਾਢਤਾਕਰ ਪ੍ਰਮਾਦੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਉਨਕੋ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥
ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹਮਾਰੇ ਕੋ ਸਰਬਦਾ (ਅ) ਕਹਿਏ ਵਾਸੁ
ਦੇਵਹੀ ਸੂਝਤਾਹੈਂ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਤਥਾਚ ਵਾਸੁਦੇਵ ਸਰ
ਬਤ੍ਰ ਮੈ ਊਨਨ ਕਤਹੂ ਥਾਇ॥ ੨॥

ਮੂਲ ॥ ਅਕਾਲ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਯਾ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਵਾ ਕਾਲ ਸਮੈਕੇ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ
ਹੈਂ ਨਿਤ ਹੋਨੇ ਤੈ ਯਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਆਦਿ ਪੂਰਨ ਮਧ ਪੂਰਨ
ਅੰਤ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਹ॥ ੧॥ ਵਾ ਕਾਲਕਰ ਕਾਲਾ ਪੀ
ਲਾਦਿ ਰੂਪ ਤਿਸਕਰ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਯਥਾ ਜਫਰਨਾਮਹ॥
ਕਿਬੇਗੂੰਨ ਬੇਚੂੰਨ ਚੂੰਬੇਨਮੂੰ॥ ੨॥

ਮੂਲ ॥ ਅਜਾਲ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ੩੭॥ ਕਾਲ ਜਾਲ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ਜਾਲਮੋਹਮਾਯਾਰੂਪਤਾਸੋ
॥੧॥ਵਾ ਜਾਲ ਨਾਮਸੰਬੂਹਤਿਸਸੋ ਰਹਿਤਹੈਕਜਾਇਕਹੈਂ॥੨॥
ਵਾ॥ਜਾਲ ਨਾਮ ਝਰੋਖੇਕਾ ਹੈ ਤਦੁਪਲਖਯਤ ਛਿਦ੍ਰ ਅਰਥਾਤ
ਨਿਰਿਧ੍ਰਹੈ ਲਵਨ ਖਿੱਟਵਤ॥ ੩॥ ਵਾ ਅਜਾ ਮਾਯਾ ਵਾ ਬ੍ਰਹ
ਮਾਦਿ ਤਿਨਕਾ॥ਲ॥ ਕਯਾਲੈਕਰਤਾਹੈ ੪ ਵਾ [ਲ] ਦਾਨਾਰ
ਥੇ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ॥ ੫॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਜਾਲ ਬ੍ਰ
ਹਮਾਔ ਮਾਯਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਅਜਛਾਗਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭਮੇ [ਲ]

ਕਥਾ ਲੀਨ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਪਰਿਪੂਰਨ ਰੂਪ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਲਾਹਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਹਿੰਦੀ ਅਰਥ ਕਰਿਏ ਤੌ ਅਲਾਹ ਜੋਨਲਹਿਆਜਾਇ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੇ ਅਲਾਹੁ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਲਾਹ ਕਾ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿਲਾਹਨਾਮ ਉਤਾਰਨੇਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਊਪਰ ਕੀ ਬਸਤੁ ਕੋ ਨੀਚੇ ਉਤਾਰਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਚਾਰਜਾਮਾ ਘੋੜੇਸੇ ਲਾਹਦੇਵੋ ਭੂਖਨਲਾਹਦੇਵੋ ਔਰ ਕਿਸੀ ਮਰਾਤਬੇ ਪਰ ਜੋਹੋਯ ਤੌ ਰਾਜਾ ਕੀ ਖਫਕੀ ਹੋਯ ਤੌ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਇਸਕੋ ਲਾਹਦੇਵੋ ਸੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਯਹ ਜੋ ਅਲਹਹੀ ਮਰਾਤਬਾ ਹੈ ਔਰਰਾਜ਼ਕ ਔਰ ਪਰਵਰਦਿਗਾਰ ਔਇਤਜ਼ਾਦਿ ਮਰਾਤਬੇ ਸੇ ਕਿਸੀਕੀ ਉਤਾਰਨੇ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੂਸਰੇਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ਅਲਾਹ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਤਲਾ ਅੱਲਾ ਅਤ ਸਾਤਤਜ਼ਗਮਨੇ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਨਿਰੰਤਰ ਬਜ਼ਪਕ ਹੋਇ ਸਭ ਦੇਸ ਕਾਲ ਮੇ ਅਰ ਸਭਤਿਸਮੇ ਲੀਨਹੋਇਪ੍ਰਲੈਕਾਲਮੇਸੋਕਹਿਯੇਅਲਾਹ॥ਹ॥ਕਰਕੇ ਸਫੁਟ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਦ ਭਖਜਨੇ ਅਰੁ [ਲ] ਦਾਨੇ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸਭਕੋ ਭੋਜਨ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ [ਹ] ਸਫੁਟ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਓਂ ਮੇ ਯਹ ਬਾਤ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਇਸੀਤੇ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇ ਇਸੀਮੇ ਲੀਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਅਲਾਹ ਔਰ ਏਕ ਅਥਰਬਣਬੇਦ ਕੀ ਅਲ੍ਹਾਉਪਨਿਖਿਦ ਹੈ

ਅਥਾਤਃ ਅਲ੍ਲੋਪਨਿਸਿਦੰ ਬਯਾਖਯਾਸਯਾਮਃ ਅਸ-ਮਲ੍ਲਾਂ ਇਲ੍ਲੇ
ਮਿਤ੍ਰਾ ਬਰੁਣਾ ਦਿਬਯਾਤਿ ਧੱਤੇ ਇਲ੍ਲੇਲ ਬਰੁਣੋ ਰਾਜਾਪੁਨਰ
ਦਦੁਃ ਹਯਾਮਿਮਿਤ੍ਰੋ ਇਲ੍ਲਾਂ ਇਲ੍ਲਲ੍ਲੇ ਬਰੁਣੋ ਮਿਤ੍ਰੋ ਤੇਜਕਾ
ਪਤਾਂ ੧ ਹੋਵਾਰਮਿੰਦ੍ਰੋ ਹੋਤਾਰਮਿੰਦ੍ਰ ਮਹਾਸੁਰਿੰਦ੍ਰਾਃ ਅਲ੍ਲੋਜੇਸ਼੍ਰੰ
ਸ੍ਰੇਸ੍ਰੰ ਪਰਮੰਬ੍ਰਹਮਾਣਅਲ੍ਲਾਮ ੨ ਅਲ੍ਲੋਰਸੂਲ ਮਹਾਮਦਰਕ
ਬਰਸਯ ਅਲ੍ਲੋਅਲ੍ਲਾਮ ੩ ਆਦਲ੍ਲਾਬੂਕਮੇਕਕੰਅਲ੍ਲਾਬੂਕ ਨਿ
ਖਾਤਕੰ ੪ ਅਲ੍ਲੋ ਯਗਯੇਨ ਹਤਤਤ੍ਵਃ ਅਲ੍ਲਾ ਸੂਰਯਚੰਦ੍ਰ ਸਰ
ਬ੍ਰਤ੍ਨਖਯਤ੍ਰਾਃ ਅਲ੍ਲਾਰਿਖੀਣਾਂ ਸਰਬਦਿਬਯਾਂਇੰਦ੍ਰਾਯ ਪੂਰਣੰ
ਸਰਬ ਦਿਬਯਾ ਇੰਦ੍ਰਾਯ ਪੂਰਬੰਮਾਯਾਯਪਰਮੰ ਅੰਤਰਿਖਯੋਂਤ
੬ ਅਲ੍ਲੋਪ੍ਰਿਥਿਬਯਾਂ ਅੰਤਰਿਖਯੰ ਬਿਸ੍ਵਰੂਪੰ॥ ੭ ॥ ਦਿਬਯਾਂਤਿ
ਧੱਤੇ ਇਲ੍ਲਲ੍ਲੇ ਬਰੁਣੋਰਾਜਾ ਪੁਨਰਦਦੁਃ ਇਲ੍ਲਾਂਕਕਰ ਇ
ਲ੍ਲਾਕਬਰ ਇਲ੍ਲਲ੍ਲੇਤਿ ਇਲ੍ਲਲ੍ਲਾਹ ੮ ਓਅਲ੍ਲਾ ਇੱਲਲ੍ਲਾ ਅ
ਨਾਦਿ ਬਿਸ੍ਵਰੂਪਾਯ ਅਥਰਬੇਣਾਸਯਾਮਾਹੁੰ ਹ੍ਰੀਂ ਜਨਾਨ ਪਸੂ
ਨ੍ਸਿਧ੍ਰਾਨ ਜਲਚਰਾਨ ਅਦ੍ਰਿਸ੍ਰੰ ਕੁਰੁਕੁਰੁ ਫਟ੯ ਅਸੁਰ
ਸੰਘਾਰਣੀਂ ਹੁੰਹ੍ਰੀਂ ਅਲ੍ਲੋਰਸਲ ਮਹਮਦਕ ਬਰਸਯਅਲ੍ਲੋਅਲ੍ਲਾ
ਮ੍ਹ ਇਲ੍ਲਲ੍ਲੇਤਿ ਇਲ੍ਲਾਲ੍ਲਾਹ॥ ੧੦ ਸਮਾਪਤਾ ਵਾਇਹੀ ਹੋਇ
ਸੋ ਕਹਿਏ ਅਲਾਹ ੫ ਤਥਾ ਅਲ੍ਲਾਸ਼ਤ ਕੋ॥ਯਸਜਾਦਯੰਤਾਂਤ
ਰਾਲਾਨ ਜਨਨਮਰਣੇ ਨੈਵ ਬਾਲਜਾਦਿਭਾਵਾ ਨੋਰੂਪੰਨੈਵ ਨਾ
ਮਾ ਨ੍ਨਿਯਤ ਬਸਤਿਰ ਨੈਵਸੰਗਯਾਚਕਾਚਿਤ੍ ।ਪਾਤ੍ਰਾਣਾਂ ਪਾਤ੍ਰ
ਭੂਤਹ ਸਕਲਗੁਣਨਿਧਿਃ ਸਰਬਗਃ ਸਰਬਸਾਖਯੀ।ਆਤਮਾ
ਨੰਖੂਤ੍ਰਦਾਰਾ ਧਨਪਸੁਸਹਿਤਾਂਦੇਵ ਅਲ੍ਲਾ ਪੁਨਾਤੁ॥ ੧ ॥ ਬ੍ਰ

ਹਮਾਦਜ਼ਾਸੁਰਨਾਯਕ ਰਿਖਿਗਣਾ ਮੀਮਾਂਸਿਕਾ ਬੈਸ੍ਵਾ। ਬੋਧਾ ਜੈਨਕਾਸਚ ਸਾਂਖਜਮਤਧਃ ਪੌਰਾਣਿਕਾ ਸ਼ਾਕ੍ਤਕਾਃ । ਯੰਧਜ਼ਾ ਯੰਤਿ ਸ੍ਮਰਚਯੰਤਿ ਹ੍ਰਿਦਯੇ ਧਜ਼ਾਨਾਵਧੂਤਾਹਸਃ ਸੋਯੰਦੇਵ ਇਲ਼ਾਹ ਨਾਮਨਿ ਕ੍ਰਿਤਿਰ ਗ੍ਰਹਣਾਤਿ ਪੂਜਾ ਸ੍ਵਧਮ। ਵਾ ਅ ਵਾਸੁਦੇਵ॥ਲ਼ਾ॥ਦਾਨੇ॥ਹ॥ਸਫੁਟਜੋ ਵਾਸਵੇਵ ਰੂਪਕਾਦਾਨ ਪ੍ਸਿਧ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਭਗਤੋਂ ਕੋ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਅਲ਼ਾਹ ਸੋ ਕੋ ਨ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰ॥ ੬ ॥ ਫਿੰਵਾ ਮੁਸਲਮਾਨੋਂ ਕੇ ਮਤ ਸੇ ਕੋਊ ਕਰਮ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਨਕੋ ਸਫਾਤੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕੋਊ ਸਰੂਪ ਨਾਮ ਹੈਂ ਜਿਨਕੋ ਜ਼ਾਤੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਅਲ਼ਾਹ ਨਾਮ ਜ਼ਾਤੀ ਹੈ ਔਰ ਅਰਬੀ ਲਫ਼ਜ਼ ਹੈ ਸੋ ਸ਼ਰੈ ਵਾਲੇ ਤੋ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਪੂਜਨੇ ਕੇ ਜੋਗਜ ਹੋਵੈ ਜਿਸ ਬਿਨਾ ਔਰ ਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਅਲਾਹ ਔਰ ਜੋ ਸੋਫੀ ਹੈਂ ਅਦ੍ਵੈਤਬਾਦੀ ਸੋ ਐਸੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਕੋਊ ਮਤਿ ਵਾਲਾ ਕਿਸੀ ਪ੍ਕਾਰ ਕਰ ਪ੍ਤਮਾਦਕਿ ਕੋ ਭੀ ਪੂਜੇ ਸੋ ਸਭ ਰੂਪੋਂ ਮੇ ਪੂਜਾ ਉਸੀ ਕੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਐਸਾ ਅਲਾਹ ਹੈ ॥ ੭॥ ਔਰ ਲੁਗ਼ਤ ਮੇ ਐਸਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਹ ਮਾਨੇ ਮਾਬੂਦ ਬਰਹਕ ਯਾਨੇਜਿਸਕੀਪਹ ਸਤਿਸ਼ ਕਰਨੀਬਰਹਕਹੈਔਰ ਇਸਤਲ਼ਾਹ ਮੇਂ ਅੱਲਾਹ ਖੁਦਾਕਾ ਨਾਮਹੈ ਸਿਵਾ ਉਸਕੇ ਜ਼ਾਤ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਪਰ ਯਿਹ ਲਫ਼ਜ਼ ਦਲਾਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤਾ ਔਰ ਇਸ ਲਫ਼ਜ਼ ਕੇ ਅਸਲੀਯਤ ਮੇਂ ਇਖਤਲਾਫ਼ ਹੈ ਯਾਨੇ ਕਈਰਾਯ ਹੈ ਕੋਈ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਯਿਹ ਲਫ਼ਜ਼ ਅਪਨੇ ਅ-

ਸਲ ਪਰ ਹੈ ਇਸ ਮੇ ਕੋਈ ਹਰਫ ਘਟਾਯਾ ਬਢਾਯਾ ਨਹੀ ਗਯਾ ਔਰ ਕੋਈ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਕੀ ਅਸਲ ਅਲ ਇਲਾਹੋ ਥੀ ਦੂਸਰੇ ਹਮ ਜ਼ੈ ਕੋ ਹਜ਼ਫ ਕਰ ਦੀਆ ਯਾਨੇ ਗਿ ਰਾਇ ਦੀਆ ਔਰ ਪਹਿਲੇ ਲਾਮ ਕੋ ਦੂਸਰੇ ਲਾਮ ਮੇ ਅਦ ਗ਼ਾਮ ਕਿਆ ਯਾਨੇ ਜੋੜ ਦੀਆ ਤਬ ਅੱਲਾਹ ਹੂਆ ॥ ੮ ॥ ਔਰ ਬਾਜ਼ੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਇਸਕੀ ਅਸਲ ਅਲਵਿਲਾਹੋ ਥੀ ਵਾਵ ਕੋ ਹਮਜ਼ੇ ਸੇ ਬਦਲਾ ਤਬ ਅਲ ਇਲਾਹੋ ਹੂਆ ਫਿਰ ਊਪਰ ਲਿਖੇ ਹੂਏ ਕਾਯਦੇ ਕੋ ਅਮਲ ਕਿਆ ਔ ਅੱਲਾ ਹੋ ਬਨਾਯਾ ॥ ੯ ॥ ਔਰ ਬਾਜ਼ੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਸਲ ਇਸਕੀ ਲਾਹਾ ਥੀ ਅਲਿਫ਼ ਆਖਿਰ ਕੋ ਹਜ਼ਫ ਕਿਆ ਤਬ ਲਾਹ ਹੂ ਆ ਫਿਰ ਅਵਲ ਮੇਂ ਉਸਕੇ ਅਲਿਫ ਔਰ ਲਾਮ ਬਢਾਯ ਕੇ ਇਸਲਾਮ ਕੇ ਸਾਥ ਲਿਆ ਕਰਕੇ ਅਦਗ਼ਾਮਕੀਆ ਤਬ ਅੱਲਾਹ ਹੂਆ ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਰੀਤੀਓਂ ਸੇ ਅਨੰਤ ਅਚਾ ਰਜੋਂ ਕਾ ਕਥਨ ਹੈ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ਅਜਾਹ ਹੈ ।

ਟੀਕਾ—ਕਿਆ ਜਾਗਾ ਬਿਸੇਸ ਕਲਪਿਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਜਾਹ ਨਾਮ ਜਾਨੇ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕੋ ਪੁਰਖ ਕਿ ਸੀ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰ ਕਰ ਕਹੇ ਕਿ ਭੋ ਪੁਰਖ ਤੂ ਜਾਹ ਅਰਥਾਤ ਕੋਊ ਤੁਝਕਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਅੰਕੁਸ ਨਹੀ ਹੈ ॥੨॥ ਵਾ॥ਹ॥ ਨਾਮ ਹਨਨਕਾ ਔ ਚਾਮਨ ਕਾ ਹੈ ਅਜਾ ਮਾਇਆ ਤਿਸਕਾ ਹਨਨ ਕਰਤਾਹੈ

॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਲੀ ਨਾਮਹੈ ਮਹੰਮਦ ਕਾ ਦਾਮਾਦ ਔਯਾਰ
ਭੀ ਹੂਆ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਮੁਸ਼ਕਲਕੁਸ਼ਾਯ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਸ਼ੇ
ਰੇਖੁਦਾਯਕਹਿਤੇਹੈਂਔਮੁਹੱਜਦੀਨਭੀਕਹਤੇਹੈਂਵੋਜੈਸੇਸੂਰਬੀਰ
ਅਨੇਕ ਤਰਹਿਸੇ ਸਹਾਯਕਥਾ ਯਾਮਨੀਉਮਤਕਾਅਬਭੀਜੈਸੇ
ਤਿਸਕੋ ਵੇ ਮਾਨਤੇਹੈਂਸ੍ਰੀਗੁਰੂਕਹਿਤੇਹੈਂਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਹਮਾ
ਰਾਤੋ ਏਕਤੂੰਅਲੀ ਹੈਂ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੈਸੇਕ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂਮੇ ਸੰਤੋਂ ਕੀ
ਚਾਰ ਯੇ॥ਮੁਦਤਾ ਮੈਤ੍ਰੀ ਕਰਣਾ ਉਪੇਖਤਾ ਸਖੀਆਂ ਲਿਖੀ ਹੈਂ
ਤੈਸੇਹੀ ਹੇਭਗਵਨ ਹਮਾਰੇ ਤੂੰਹੀ ਏਕ ਅਲੀਹੈਂ । ਵਾ ਹੇ ਭਗ
ਵਤੀ ਹਮਾਰੀ ਤੁਹੀਂ ਏਕ ਅਲੀ ਹੈਂ ॥ ੪ ਕਿਵਾ ॥ (ਲੀ)
ਨਾਮ ਲੀਨ ਹੋਨੇਕਾ ਨਲੀ ਅਲੀ ਅਰਥਾਤਹੇਅਕਾਲਪੁਰ
ਖਤੁਝਕੋਅਲੀਕਹੈਂਕਹਤੇਹੈਂਕੌਨਬੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਕਯੋਂਕਿਸਭਕੋ
ਤੁਝਮੇ ਲੀਨ ਹੋਨੇਤੇ ਸਰਬਕਾ ਅਵਧੀਭੂਤ ਹੋਨੇਤੇ ਤੁਝਕੋ॥ ੫
॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੈਸੇ ਰਜੂਮੇ ਸਰਪ ਸੁਕ੍ਤੀ ਮੇ ਰਜਤ ਲੀਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ
ਤੈਸੇ ਤੁਮਨਹੀ ਤੂ ਅਲੀਹੋ । ਏਕ ਅਸ੍ਤੀ ਭਾਂਤੀਪ੍ਰਯਰੂਪ ਨਾਮ
ਰੂਪਹੀ ਲੀਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਭੀ ਅਧਿਸ਼੍ਠਾਨ ਰੂਪ ਤੁਝ ਮੇਂ ॥੬॥
ਵਾ॥(ਕ)ਨਾਮਸੁਖ ਕਾ(ਲੀ)ਨਾਮਲੈਕਾਅਰਥਾਤਹੇਭਗਵਨ
ਤੂਅਲੀਸੁਖਰੂਪਹੈਂਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਸੁਖਰੂਪ ॥੭॥ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਲੀ
ਨਾਮਗੋਪਿਕਾਤਿਨਕੋ(ਕ) ਨਾਮ ਸੁਖਰੂਪਤੁਹੀਂ ਹੈਂ॥ਵਾਅਲੀ
(ਕ)ਏਤਤਬਰਨਤ੍ਰੈਰੂਪਹੈਂਬਿਸਨਸ਼ਿਵਬ੍ਰਹਮਾਰੂਪਔ॥ਲ॥ਮੇ
ਜੋਈਹੈ ਤਿਸਕੇਸਹਚਾਰਤੇ(ਈ) ਨਾਮਲਖਮੀਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾ
ਤ ਬ੍ਰਹਮਾਣੀ ਲਖਮੀ ਰੁਦ੍ਰਾਣੀ ਤਿਨਕੇ ਸਹਿਤ ਅਕਾਲ ਪੁ

ਰਖਕਾ ਬਾਚਕ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰਹੈ ਵਾ ਅਲੀਕ ਨਾਮ ਬਡੇਕਾਹੈ ਫ਼ਾ
ਰਸੀ ਮੈ ਅਰਥਾਤ ਸਭਕਾ ਬਡਾ ਹੈ ਵਾ ਅਲੀ ਨਾਮ ਸਖੀ ਕਾ
ਹੈ ਹੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰੂਪ ਭਗਵਨ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਗੋਕੁਲ ਮੈ ਅਲੀਆਂ
ਸਖਿਆਂ ਕਹੀ ਹੈਂ ਤੁਝਕੌ ਗਾਇਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਬ ਭੀ ਦ
ਧੀ ਮਥਨਾਦਿ ਕਾਲਮੇ ਰੋਮਾਂਚਿ ਸਹਿਤ ਗਦਗਦ ਹੋਕਰ ਗਾ
ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ॥ ਬਿਹਾਰੀ ਸਘਨਕੁੰਜ ਛਾਯਾ ਸੁ
ਖਦ ਸੀਤਲ ਮੰਦ ਸਮੀਰ। ਮਨਹ੍ਵੈਜਾਤਅਜੌ ਵਹੈ ਵਾ ਜਮੁਨਾ
ਕੇ ਤੀਰ ॥ ੧ ॥ ਗ੍ਵਾਲ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਨੀਲਕੰਜ ਫੂਲੈ ਲਖ
ਆਨਨ ਕੋ ਧਯਾਨ ਬਸੈ ਪੂਨੋਕੇ ਮਯੰਕਤੇ ਮੁਕਟ ਦਰਸਾਯ
ਜਾਤ। ਗੁੰਜਨ ਤੈ ਗੁੰਜਮਾਲ ਬਨਨਤੈ ਬਨਮਾਲ ਮੋਰਪੰਖ ਪੁੰ
ਜਨ ਤੈ ਖਯਾਲਸਰਸਾਯ ਜਾਤ। ਗ੍ਵਾਲਕਬਿ ਗਊਅਨਕੀ
ਗ੍ਵਾਲਨਕੀ ਗੋਲਨਤੈ ਬੰਸਿਨ ਤੈ ਛਟਿਨਤੈ ਛਬਿਵਹੀਛਾਯ
ਜਾਤ॥ ਮਠਾਤੈ ਮਥਾਨੀ ਤੈ ਮਥਨ ਤੈਂ ਸੁਮਖਾਨ ਤੈ ਮੋਹਨਕੀ
ਮੇਰੇ ਮਨ ਸੁਧਆਇ ਆਯ ਜਾਤ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਅਲੀ ਨਾਮ
ਭ੍ਰਮਰੋਕਾਹੈ ਅਰਥ ਕਯਾ ਕਿ ਅਲੀਕਹੈਂ ਭ੍ਰਮਰਗੀਤ ਪ੍ਰਸੰਗ
ਊਧਵਸੰਬਾਦਸਮਗ੍ਰ ਇਸ ਮੇਂਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਰੂਪਹੈ। ਵਿਸਤਾਰਭੈ
ਤੇਨਹੀਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਹੁਤ ਹੈ॥

ਮੂਲ॥ ਨ੍ਰਿਸੀਕ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰੀਕ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਿਧ ਲੋਕ ਭਾਖਾ ਮੇਂ ਦਾਯਗ੍ਰਹੀਤਾ ਹੋਇ
ਆਪਕੇ ਸਦ੍ਰਿਸ ਅਰਥਾਤ ਪਿਤਾ ਕਾ ਬਖਰੇ ਦਾਰ ਹੋਹਿ ਦੋ
ਯਾ ਚਾਰ ਜੋ ਬਿਰਾਦਰਿ ਵਾ ਜ਼ਾਤਭਾਈ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਸਰੀਕ

ਗਜ਼ਾਨ ਰੂਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਨੇਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨਾਦਿਸਾਂਤਾ ਕਹੀ ਹੈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਾਲਿਓਂ ਨੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਮਾਯਾ ਕੌ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈਂ॥ਤੁਝ ਕੀ ਸਤਾ ਕਰ ਉਤਪਤਿ ਪਾਲਨਾਦਿਕ ਕਰਤੀ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਾਹ ਨਾਮ ਫਾਰਸੀ ਮੇਂ ਮਰਤਬੇ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਕੋਊ ਮਰਤਬਾ ਮੁਕਰਰਨਹੀਂ ਹੈ ਇਤਰਰਾ ਜੇਵਤ ਅਨੰਤਕੋਟ ਬ੍ਰਹਮਾ ਧਿਪਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ਅਨੰਤ ਹੈ।

ਟੀਕਾ—ਨਾਰਦ ਸਾਰਦ ਸੇਸਾਦਕੋਂ ਕਰ ਕਬੀ ਭੀ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ ਅੰਤ ਤੁਝ ਕਾ ਸਗੁਨਪਖਯ ਮੇਂ ਭੀ ਅਨੰਤ ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਕੌਅਨੰਤ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਸੇ ਔਰ ਕਜ਼ਾ ਕਹਨਾ ਹੈ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਆਪ ਭੀ ਆਪ ਕੇ ਅੰਤ ਕੋ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ ॥ ਨਨੁ ॥ ਐਸੇ ਕਹਨੇ ਕਰ ਸਰਬ ਗਜਤਾ ਕੀ ਹਾਨੀ ਹੋਗੀ ॥ ਉੱਤਰ ॥ ਸਤਯ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੇ ਜਾਨੁ ਮਾਤ੍ਰ ਵਾ ਕੰਠ ਮਾਤ੍ਰ ਸਿਰ ਮਾਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨਨੇ ਸੇ ਸਰਬ ਗਜਾਤਾਕੀ ਪਾਂਡਿਤ ਤਾਕੀ ਕਿਸੀ ਕੀ ਹਾਨੀ ਨ ਹੋਗੀ ਤੈਸੇ ਨਾਮ ਰੂਪਾਤਮਕ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤਯੰਤ ਅਸਤਿ ਹੋਨੇ ਤੇ ਵਾ ਉਪਹਿਤ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਜੈਸੇ ਰਜੂ ਕੇ ਸਰਪ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰਕਰਕਿਸੀਗਾਰੜੂਸੇਦੂਰਨਹੋਇਤੌ ਉਸਕੀ ਮੰਤ੍ਰਤ੍ਰਤਾ ਗਾਰੁੜਤ੍ਰਤਾ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਨਾਮਰੂਪ ਮਾਯਾਕੀ ਅੰਸ ਹੋਨੇ ਸੇ ਮਾਯਾਕਾ ਅਰਥਹੀ ਅਭਾਵਰੂਪ ਹੈ ਮਾਯਾ ਕਿਯਾ ਕਿ

ਮਾ ਪਦ ਨਿਸ਼ੇਧਕ੍ਯਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਜੋ ਮਹੋਯ ਨਹੋਯ ਸੋ ਕਹਿਏ ਮਾਯਾ ਵਾ ਅਨਿਰਵਚਨੀਯ ਹੈ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਮਹੰਤ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਪੂਰਬਵਤਸੁਗਮ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿ ਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਂਮੰਤ੍ਰਸ੍ਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬਪਖ੍ਯੇ ਤ੍ਰਿਤੀਛੰਦ ਚਾਚਰੀ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕਰਮਨਾਮ ਨਿਰੂਪਣੰ ਨਾਮ ਖਸ੍ਰਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੯੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਲੀਕ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਬ ਅਲੀਕ ਹੈਂ ਲੀਕ ਨਾਮ ਕਲੰਕ ਕਾ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਨਿਸਕਲੰਕ ਹੈਂ ਬਿਵਹਾਰ ਮੈ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਮਨੁਖਦੈਵਦਨੁਜਨਾਗੁ ਏਕ ਕਿਸੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੋ ਸੰਗਕਰੈ ਤੋ ਕਲੰਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਲੋਕ ਲੀਕਾਂ ਲਾਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਲਾਲਾ ਸਾਹਿਬਜੀਨੇ ਅਨੰਤ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬਿਲਾਸ ਰਾਸਕ੍ਰੀੜਾਦਿ ਕਰੀ ਪਰੰਤੁ ਨਿਰਲੀਕ ਨਿਸਕਲੰਕ ਰਹੇ ਕਿੰਵਾ ਮਿਥ੍ਯਾਕਲੰਕ ਸ਼ਤ੍ਰਾਜਿਤਕੀ ਮਣੀਕਾ ਤਿਸਸੋਭੀ ਨਿਰਲੀਕ ਰਹੇ ਪ੍ਰਤ੍ਯੁਤਵੋਈ ਤ੍ਰੁਸ਼ਨਰਹੇ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਲੀਕਨਾਮ ਰੇਖਾਕਾਹੈ ਜੋ ਸਮੁੰਦ੍ਰੀਕਮੇ ਫਲ ਨਖਸਿਖਕੇ ਕਹੇ ਹੈਂ। ਤਿਨਸੇ ਰਹਿਤਹੈਂ ਵਾ॥ ਅਲੀਕ ਹੈਂ ਕਯਾਕੇ ਅਲੀ ਭ੍ਰਮਰ ਤਤਤੁਲ ਸਰਬਰਸਭੋਕ੍ਤਾਹੀ ਆਸਰਾ ਹੀਤ੍ਰੁ॥ਯਥਾ॥ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ਅਲਗਉ ਜੋਇਮਧੂਕਰਉ ਸਾਰੰਗਪਾਣ ਸਬਾਛਿ

ਅਰਥਾਤ ਸੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਮਰੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸਰਬ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਅਦ੍ਵਤੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਏਕ ਮੇਵਾ ਦੁਤੀਯੰ ਬ੍ਰਹਮ ਇਸ ਸ੍ਰੁਤੀ ਤੇ ॥ਏਕੋ ਦੇਵਹ ਸਰਬ ਭੂਤੇ ਸੁ ਗੂਢਹ ਸਰਬ ਬਯਾਪੀ ਸਰਬ ਭੂਤਾਂਤ ਰਾਤਮਾ॥ ਯੇ ਮੰਤ੍ਰ ਹੂ ਏਕ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਬੇਦ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈਂ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਹਰਗਿਆਹੇ ਕਿ ਅੰਜ਼ ਜ਼ਮੀ ਰੋਯਦ ॥ ਵਾਹਿ ਵੋਲ੍ਹਾ ਸ਼ਰੀਕ ਮੇ ਗੋਯਦ ॥ ਖੁਦਾਈ ਕਾ ਦਾਵਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲ਼ਾ ਦੂਜਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤੋ ਸ਼ਰੀਕ ਕੈਸੇ ਹੋਗਾ ਵਾ ਨਿਰ ਸ੍ਰੀ ਕਹੈ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮ ਗਤੀ ਕਾ ਹੈ ਨਿਰ ਅਵਯ ਅਭਾਵਾਰਥ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਚਯੁਤ ਹੈ ਗਮਨਾਦਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਸ੍ਰੀਕਹੈ ਕਯਾ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁਖਯ ਵੋਹੀ ਸ੍ਰੀਕ ਹੈਂ ਤੁਝ ਕੇ ਕਯੋ ਕਿਅਹੰ ਬ੍ਰਹਮਾਸਿ੍ਮ ਇਸ ਅਭਿਮਾਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਵਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮ ਮਾਯਾ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮਾਯਾ ਉਪਾਧੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਸ੍ਰੀ ਕਹੈ ਵੇਦ ਔਤਾਰ ਸੰਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਪੁਰਾਨ ਤੁਝ ਕੌ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨ੍ਰਿ ਸ੍ਰੀ ਕਹੈ ਕਯਾ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਲਖਮੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਸ੍ਰੀ ਕਯਾ ਮਾਨੁਖੀ ਲਖਮੀ ਕਹੈ ਹੈਂ ਕਯੋ ਬ੍ਰਹਮੀ ਲਖਮੀ ਕੇ ਭਾਗੀ ਸੰਤ ਸਤ ਪੁਰਸ਼ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁਖ ਦੇਹੀ ਮੇਂ ਤੁਝਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਭਾਵ ਯਹ ਕਿ ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਦੁਰਲਭ ਹੈ ਇਸ ਮੇਂ ਯਤਨ ਪੂਰਬਕ ਆਤਮ ਲਾਭ ਕਿਆ ਚਾਹੀਐ ਰਾਮ ਚਰਿਤਮਾਨ ਸੇ ਯਥਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰੋ ਕ੍ਤਿ ਪ੍ਰਜਾਪ੍ਰਤਿ ॥ ਬਡੇ ਭਾਗ ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਪਾਵਾ॥ ਸੁਰਦੁਰਲਭ

ਸਦ ਗ੍ਰੰਥਨ ਗਾਵਾ॥ ਸਾਧਨ ਧਾਮ ਮੋਖ ਕਰ ਦੁਆਰਾ ॥ ਪਾਇਨ ਜਿਹ ਪਰਲੋਕ ਸੁਧਾਰਾ॥ ਦੋਃ ਸੋ ਪਰੰਤ੍ਰ ਦੁਖ ਪਾਇ ਹੈ ਸਿਰ ਧੁਨ ਧੁਨ ਪਛੁਤਾਇ॥ ਕਾਲਹਿ ਕਰਮਹਿ ਈਸ਼੍ਵਰ ਹਿ ਮਿਥਯਾਦੋਸ਼ ਲਗਾਇ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀਵ ਸੇਵਾਯਾਂ ਸ੍ਰੀ ਧਾਤੂ ਸੇਵਾ ਅਰਥਿਕ ਹੈ ਵਕਾਰ ਚਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਉਭਯਪਦਾ ਰਥਕ ਸ੍ਰੀ ਰਹਿਜਾਤੀ ਹੈ ਸੋ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕੇ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨ੍ਰਿ ਸ੍ਰੀ ਕਹੈਂ ਕਯਾ ਕਹਤੇਹੈਂ ਲਖਮੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਆਪ ਕੋ ਬੇਦਨਾਰਦ ਸਾਰਦਾਦਿ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਮੇਂ ਭਾਵ ਕਿਯਾ ਕਿ ਕਿਸੀ ਕੌ ਜਪਤਪਸੰਜਮਨੇਮਦਾਨਬ੍ਰਤਾਦਿਕਾ ਅਭਿਮਾਨ ਜਿਨ ਹੋਵੈ ਜੋ ਮੈ ਪਰਮ ਸੇਵਕ ਹੌ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਕਾ ਭਗਵਾਨ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੈ ਯਥਾ ਭਕ੍ਤਿਪ੍ਰਿਯੋਮਾਧਵਃਪੁਨਾਬਾਵਨਅਖਰੀ ਮੇਂ॥ਜੋ ਜਾਨੈ ਹਉ ਕਥਨੀ ਕਰਤਾ॥ ਬਿਆਪਾਰੀ ਬਸੁਧਾ ਜਿਉ ਫਿਰਤਾ॥ ਜਉ ਜਾਨੈ ਹਉ ਭਗਤਿਗਿਆਨੀ॥ਆਗੇਠਾਕੁਰਤਿਲਨਹੀ ਮਾਨੀ॥ ਸਾਧੁਸੰਗ ਜਿਨਹਉਮੈਮਾਰੀ॥ ਨਾਨਕ ਤਾਕੋ ਮਿਲੈ ਮੁਰਾਰੀ॥ ਸਾਧੁ ਸੰਗ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਸੰਗਿ ਸੇਬਿਨਾ ਅਹੰਕਾਰ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੀ ਨਹੀ ਹੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਚਾਰੇ ਜੁਗ ਮੈ ਸੋਧਿਆ ਬਿਨ ਸੰਗਤ ਅਹੰਕਾਰ ਨ ਭਜੈ॥ ਇਤਿ ਪੁਨਾ ਕਬਿੱਤ॥ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਕੁਪੀਨ ਮਾਤ੍ਰਦਈਜੋ ਮੁਨੀਸਰੈ ਤਾਕੇਸਭਾਮਧਜਬਧਯੋਬਸਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜੂ॥ ਦੁਖਿਤ ਗਜਿੰਦ ਅਰਬਿੰਦ ਗਹਿਭੇਟਰਾਖੀ ਤਾਕੇਕਾਜ ਚਕ੍ਰਪਾਨ ਆਨਗ੍ਰਸਯੋ ਗ੍ਰਾਹਜੂ॥ ਤਨਕਤੰਦਲ ਜਗਦੀਸ

ਜੌ ਸੁਦਾਮਾ ਦਏ ਤਾਤੇਪਾਏ ਚਤੁਰਪਦਾਰਥ ਅਥਾਹਜੂ॥ ਕ
ਹਾਕਰੈ ਕੋਊ ਕਛੂ ਹੋਤਨ ਕਾਹੂਕੇ ਕੀਏ ਜਾਕੀ ਪ੍ਰਭ ਮਾਨਲੇ
ਤ ਸਭੈ ਸੁਖਤਾਹਿਜੂ॥ ੧ ॥ ਪ੍ਰੇਮਕਰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ
ਹੈ ਅਭਿਮਾਨਕਰ ਪ੍ਰਤਜੁਤ ਕੁਪਿਤਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਬਰ
ਨ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ॥ ਪੁਨਾ॥ ਬੰਦਗੀਕੁਨ ਆਂਕਿਓ ਬਾਸ਼ਦਕਬੂ
ਲ॥ਬਗੁਜਰ ਜ਼ਖੁਦ ਬੀਨੀ ਈਤ ਰਜ਼ੇਜਹੂਲ ॥੧॥ਪੁਨਾ॥ਸ੍ਵਾਮਿ
ਧਰਮ ਸ੍ਵਾਰਥਹਿ ਬਿਰੋਧੂ॥ ਬੈਰਭਾਵ ਅੰਧਹਿਨਪ੍ਰਬੋਧੂ॥ ਪੁ
ਨਾ॥ ਜੇਤੇ ਅੰਗਾਰਹੀਮ ਹੈ ਨਿਜ ਸ੍ਵਾਰਥ ਸਭਕੋਇ॥ ਰਦ ਸੌ
ਹੋਹਿ ਜਿ ਸ੍ਵਾਮਿਹਿਤ ਸੇਵਕ ਗਨਿਐ ਸੋਇ ॥ ਯਥਾ॥ ਸ੍ਵਾਮਿ
ਬਨਨਾ ਸਹਲ ਹੈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਨਨਾ ਦਾਸ ॥ ਗਾਡਰ ਲਾਏ
ਊਨਕੋ ਲਾਗੀਚਰੇ ਕਪਾਸ॥ ਭਾਵਾਰਥ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇ
ਸੂਰਕੋ ਕਿਸੀਕੇ ਸੇਵਾਕੀ ਅਪੇਖਯਾ ਨਹੀ ਹੈ ਨਿਰਅਭਿਮਾਨ
ਹੋਕਰਸੇਵਾ ਕਰੈ ਕਲਯਾਨ ਕੀ ਇਛਾ ਭੀ ਨਕਰੈ ਕਯੋਂਕਿ ਵੋ
ਹ ਤੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪ ਹੀ ਹੈ ਸੇਵਕ ਕੌ ਇਛਾ ਕਰੈ ਚਾਹੈ ਨਕਰੈ
ਜੈਸੇ ਕਿਸੀ ਕਾ ਚਰਨ ਖਿਸਕਜਾਇ ਬ੍ਰਿਛਸੇ ਵਾ ਮੰਦਰ ਸੇ
ਤਬ ਵੋਹ ਚਾਹੈ ਇਛਾ ਕਰੈ ਨ ਕਰੈ ਗਿਰੇਹੀਗਾ ਤੈਸੇ ਭਗਤ
ਕੀ ਮੋਖਹੋਵੈਹੀਗੀ॥ ਯਥਾਕਬਿੱਤ॥ ਪੂਰਨਪਿਯੂਖਕੀ ਸੋਪਯਾ
ਲੀਭਰਪੀਜਿਯੈਜੋਜਾਨੈ ਯਾ ਅਜਾਨੈਵਹ ਅਮਰਕਰੈ ਹੀਗੀ॥
ਦੈਬੋਦਾਨਮਾਨਸੋ ਅਜਾਨਨਕੋ ਜਾਨਨਕੋ ਕੀਰਤਿ ਬਚਿਤ੍ਰਦੇ
ਸਦੇਸਨ ਫਰੈਈਗੀ॥ ਗ੍ਵਾਲਕ ਬਿਯਾਤੈਬਾਤੈ ਬਿਬਧਬਿ ਚਾ
ਰੋ ਬੀਨਨਾਤੋ ਪਛਤਾਇ ਫੇਰਸੁਮਤਿ ਲਰੈਈਗੀ॥ ਰਾਮਰੂਪ

ਸਾਚੇ ਮਧਜ਼ ਸਾਚੇਰਚ ਕਾਚੇ ਰਚਬਾਚੇਰਗੋ ਨਯਾਰਗਰੈਮੁਕਤਿ ਪਰੋਈਗੀ ॥ ੧ ॥ ਪਰੰਤੁ ਯਥਾ ॥ ਭੌਰੈਵਾਸ ਵਿਣਾਸ ਹੁਇ ਫਿਰਦਾ ਫੁਲਵਾੜੀ ॥ ਜਲੈਪਤੰਗਨਿਸੰਗਹੁਇ ਕਰ ਅਖਉ ਘਾੜੀ॥ ਮਿਰਗਨਾਦ ਬਿਸਮਾਦ ਹੁਇ ਰਹਦਾ ਉਜਾੜੀ॥ ਕੁੰ ਡੀਫਾਥੇਮਛਜਿਉ ਰਸ ਜੀਭਵਿਗਾੜੀ ॥ ਹਾਥਨਹਾਥੀ ਫਾਹਿ ਆ ਦੁਖਸਹੇ ਵਿਹਾੜੀ ॥ ਪੀਰਮੁਰੀਦਾ ਪਿਰਹੜੀ ਲਾਇ ਨਿ ਜਘਰਤਾੜੀ॥ ੨ ॥ ਐਸੇ ਭਗਵਤ ਭਗਤੀ ਕਰੀ ਚਾਹੀਏ ਮੁ ਮੁਖਸ਼ੂ ਨੈ॥ ਪੁਨਾ ਨ੍ਰਿਸੀਕ ਹੈਂ ॥ ਐਸੇਭੀ ਪਾਠ ਹੈ ਖਾਸਬੀੜ ਮੇਂ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾਕਿ ਨਿ ਰਸੀਕਹੈਂ ਸੰਸਾਰਕਰਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਿ ਵਿਸੇਸ਼ਕਰ ਰਸੀਕ ਹੈ ਸਰਬਰਸ ਭੋਗਤਾ ਰਸੀਆਰਸਰੂਪ ਭੀ ਤੂਹੀ ਹੈਂ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀਰਾਗਮਪਲਾ ੧ ॥ ਆਪੇਰਸੀਆਆਪਰਸ ਆਪੇਰਾਵਨਹਾਰ॥ ਆਂਪੇਹੋਵੈਚੋਲੜਾ ਆਪੇਸੇਜਭਤਾਰ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨ੍ਰਿ ਸੀ ਕਹੈ ਨ੍ਰਿ ਪ੍ਰਸਿਧ ਮਾਨੁਖ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸੀ ਨਾਮ ਦੁਖ ਜਨਕਸ਼ਬਦ ਕਾ ਬ੍ਰਾਚਕ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਕਿਸੀ ਕੇ ਪਾਇਸੇ ਕੰਟਾ ਨਿਕਾਸੀਏ ਵਾ ਜ਼ਖਮ ਕੋਸੀ ਵੀਐ ਤਬ ਵੋ ਪੁਰਖ ਵਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੀਸੀ ਐਸੇਉਚਾਰਨਕਰੇ ਹੈ ਅਸਪਸ੍ਰ ਜੈਸੇ ਭਾਵਾਰਥਕਿਆ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁ ਖਜ਼ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਰਾਮਾਦਿਰੂਪ ਵਾ ਸਾਮਾਨਜ਼ ਮਨੁਖਜ਼ ਰੂਪ ਕ ਰ ਸੰਸਾਰ ਦੁਖ ਕੋ ਨਿਰੂਪਨ ਕਰਰਹਾ ਹੈਂ ਸੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੂ ਕਾ ਨਿਰੂਪਨ ਵਾਸਿਸ੍ਰ ਨਾਮ ਮਹਾਰਾਮਾਯਣ ਕ੍ਰਿਤ ਬਾਲਮੀ ਕੀ ਮੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਵੈਰਾਗਜ਼ ਪ੍ਰਕਰਣ ਮੇ ਸੋ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ॥ ਜਬ

ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੂ ਆਏ ਹੈਂ ਤਬ ਦਸਰਥ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਵੇ ਤੋ ਅੰ
ਤਾਪੁਰਮੇ ਰੋਗੀਪੜਾ ਹੈ ਸੋ ਆਪ ਦੇਖ ਲੀਜੈ ਤਬ ਵਾਸਿਸ੍ਟ
ਜੀ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਆ ਹੈ ਅਰ ਬਨੋਬਾਸ ਮੇ ਸੀਤਾ
ਹਰਨ ਪਰਸੰਗ ਮੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਬਿਰਹ ਬਰਨਨ ਭਾ
ਵ ਕਯਾਕਿ ਦੇਖੋ ਲੋਗੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੰਗ ਮੈ ਐਸਾ ਦੁਖ ਹੋਤਾ ਹੈ
ਜੋ ਮੈ ਐਸੇ ਕਲੇਸ਼ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਹੋਂ ਤਬ ਔਰ ਲੋਗਨ
ਕੀ ਕਯਾ ਬਾਤ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿ ਰਾਮ ਰੂਪ ਕਰ ਸੀ ਕਹੈ
ਕਿਆ ਹਾਸੀਤੇ ਹਾ ਸੀਤੇ ਐਸੇ ਬਨਮੇ ਦੇਵ ਰਿਸ਼ੀਓ ਕੇ ਪ੍ਰ
ਤਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਦੁਖ ਨਿਰੂਪਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੀ
ਸੀ ਐਸੇ ਤੀਖਨ ਲਾਲ ਮ੍ਰਿਚੀ ਆਦਿ ਕੇ ਖਾਨੇਸੇ ਉਚਾਰਨ
ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸਕਰਭੀ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਤੀਖਣਤਾ ਕੋਦਯੋਤਨ
ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਮਾਨੁਖਯ ਰੂਪਕਰ ਹੇ ਭਗਵਨ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੀਕ
ਨਾਮ ਉਸੀਕਨੇ ਕਾ ਹੈ ਉਸੀਕਨਾ ਕਿਆ ਉਸਕਾਨਾ ਲੋਕੋ
ਕਤਿ ਹੈ ਜੈਸੇ ਦੀਪਕ ਉਸੀਕ ਦੀਜੈ ਐਸੇ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਤੋ ਭਾ
ਵਾਰਥ ਕ੍ਯਿਆਕਿ ਨ੍ਰਿ ਮਾਨੁਖਯ ਰੂਪਹੋਕਰ ਹੇ ਭਗਵਨ ਗਯਾ
ਨ ਰੂਪਦੀਪਕ ਕਉ ਉਸੀਕਨ ਕਰਰਹੇ ਹੋ ਉਸੀਕਨ ਕਯਾ
ਕਿ ਬਤੀਕੋਂਕਿਸੂਤ੍ਰਿਣਾਦਿਕਰ ਉਠਾਵਨਾ ਊਚੇ ਸੋਈ ਸਜਨੋ
ਕ੍ਰਿਰੂਪਤ੍ਰਿਣਸੋਅਹੰਬ੍ਰਹਮਾਸਿਮ ਐਸੇ ਅਖੰਡਾਕਾਰ ਜੋ ਬੁਧਿ
ਬ੍ਰਿਤ ਹੈ ਸੋ ਭਯਾ ਦੀਪਕ ਗਯਾਨ ਰੂਪ ਤਿਸਕੋ ਦ੍ਰਿਢ ਕਰਨਾ
ਯਹੀ ਉਸੀਕਨਾ ਹੈ ਸੋ ਸਾਖਯਾਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੂਪ ਕਰ ਗੁਰੂਨਾ
ਨਕਾਦਿ ਔਰ ਸ਼ੰਕਰਾਦਿ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਗੀਤਾਦਿ ਯੁਕ੍ਤ ਭਯਾ

ਤ੍ਰਿਣ ਵਿਸ਼ੇਸਤਿ ਸਕਰ ਹੇ ਭਗਵਨ ਗਜ਼ਾਨਰੂਪ ਦੀਪਕ ਸਿ ਥਿਲ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸੀਕਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਉਸੀਕ ਹੈਂ ਦੇਦੀਪਜ਼ਮਾਨ ਪ੍ਰ ਚੰਡ ਪ੍ਰਕਾਸਮਾਨ ਕਰਰਹੇ ਹੋ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਕਾਰ ਕੋ ਭਿੰਨ ਕ ਰਕੇ ਰਿਸੀਕ ਹੈਂ ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ॥ ਤਥਾ ॥ ਨ ਰਿਸੀਕ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਰਿਸੀ ਨਾਮ ਕ੍ਰੋਧੀਕਾ ਹੈ ਸੋ ਭਗਵਨ ਤੁ ਝਕੋ ਰਿਸੀ ਨਾਰਦਾਦਿਕ ਨਰਿਸੀਕਹੈਂਕਥਨਕਰਤੇਹੈਂ ਨਾਰ ਦੀਆਦਿ ਪੁਰਾਨੋ ਮੇਂ ਭਾਗਵਤ ਮੇਂ ਤਥਾ ਭ੍ਰਿਗਕੇ ਪਦ ਪ੍ਰਹਾ ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਇਸਪ੍ਰਸੰਗਮੇ॥ ਤਥਾਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਮਿਠਬੋਲੜਾਜੀ ਹਰਿ ਸਜਣ ਸੁਆਮੀ ਮੋਰਾ ॥ ਹਉ ਸੰਮਲਥਕੀਜੀਓ ਹ ਕਦੇਨ ਬੋਲੇ ਕਉੜਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਿਰਸਕਹੈਂ ਨਿਰਸਕੋ ਨਿਰਸੀ ਕ ਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਕਾ ਬਿਖੈ ਰ ਸ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਸੰਤਜਨ ਸੋ ਤੁਝਕੋ ਕਹੈ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਤੁ ਝਕਾ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਕਰਤੇਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਿ ਕਾ ਵਿਸੇਸ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਬਿਸ਼ੇਸ ਕਰ ਤੁਝ ਕੇ ਨਾਮ ਕੇ ਰਸੀਏ ਹੈਂ ਤੇ ਤੁਝੇ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਹੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸਜਾਤੀ ਪ੍ਰ ਤੈ ਪ੍ਰਵਾਹਕਰ ਤੈਲਧਾਰਾਵਤ ਔਰਰਸ ਤਜ਼ਾਗਕਰ ਅਰ ਪ੍ਰ ਨਾ ਨ੍ਰਿਸੀਕਹੈ ਨ੍ਰਿ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਮਾਨੁਖਜ਼ ਤਨ ਅਰ ਸੀ ਸ਼ ਬਦ ਕਰਕੇ ਮੂਰਧੀਸ਼ਕਾਰ ਜਾਨਿਏ ਤੋ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਰ ਨਾ ਕਿ ਖੀਕ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸ਼ਰਨਾਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅਰਥਾਤ ਨਦੀ ਕੇ ਤਰਨੇ ਕਾ ਸਾਧਨ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੋ ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਸੰਸਾਰਨ ਦੀ

ਕੇ ਤਰਨੇ ਕੋ ਖੀਕ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਖੀਕ ਮੇਂ ਜਬ ਛਿਦ੍ਰ ਹੋਇ ਜਾਇ ਤਬ ਤਰਾ ਨਹੀ ਜਾਤਾ ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਵਹੀ ਡਬੋਇ ਦੇਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਜਬਲਗ ਅਰੋਗ੍ਯ ਸ਼ਰੀਰ ਹੈ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿ ਇੰਦ੍ਰੇ ਸ ਪਸ਼੍ਰ ਹੈ ਤਬਲਗ ਸ੍ਵ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਪ੍ਰਯਤਨ ਕਿਯਾ ਚਾਹੀਏ ॥ ਯਥਾ ਮਃ ੯ ॥ ਮਾਨਸ ਜਨਮਪਾਇ ਪਦ ਹਰਿ ਭ ਜ ਨਾਨਕ ਬਾਤ ਬਤਾਈ ॥ ਰੁਬਾਈ ॥ ਗ਼ਾਫ਼ਲਤਮਕੁਨ ਕਿ ਉਮਰਤੁਦੇਵੇ ਪਰੀਵਸਸਤ ॥ ਗ਼ਾਫਿਲਮਸੌ ਕਿਤੀਰਕਜ਼ਾਬ ਰਤੁਜ਼ਿਹ ਕਸਸਤ ॥ ੧ ॥ ਅਜਬਹਰਕਤੈ ਕਰਦਨਨਖ਼ਲੇਮੁ ਰਾਦਤੋ ॥ ਚੂੰਅਰਰਹਯੇਦੁਸਹ ਨਫ਼ਸ ਅੰਦਰ ਕਸਾ ਕਸਸਤ ॥ ੨ ॥ ਔਰ ਜੋਤਾਲਬੀ ਸਕਾਰਕਾ ਅਰਥ ਕਰੀਏ ਤੋ ਤਬ ਸ੍ਰੀਕਨਾਮ ਮੁੰਜਾਲੀਕਾ ਹੈ ਮੁੰਜਸੇ ਜੈਸੇ ਤੀਲੀ ਨਿਕਲਤੀ ਹੈ ਤਿਸੀਤਰਹ ਨ੍ਰਿ ਕਜ਼ਾ ਮਾਨੁਸ਼ਤਨ ਮੁੰਜਾਲੀ ਹੈ ਤਿਸਮੇ ਆਤ ਮਰੂਪ ਤੀਲੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅੰਨਮਯਕੋਸ਼ ਪ੍ਰਾਨਮਯਕੋਸ਼ ਮਨੋ ਮਯਕੋਸ਼ ਵਿਗਯਾਨਮਯਕੋਸ਼ ਅਨੰਦਮਯਕੋਸ਼ਯੇਪਾਂਚਕੋਸ਼ ਹੈਂ ਤਿਨਸੇ ਬਿਬੇਕਕਰ ਆਤਮਪਾਦਵੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰੀ ਚਾਹੀ ਏ ਸੋ ਨ੍ਰਿਸੀਕ ਹੈ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨ੍ਰਿਮਾਨੁਸਤਨ ਮੇ ਸ੍ਰੀਕਵਤ ਅਭ੍ਯੰਤਰ ਇਸਿਤਤ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਆਸਾ ਛੰਦ ॥ ਕੰਚਨ ਕਾਯਾਂ ਕੋਟਗੜਵਿਚ ਹਰਿਹਰਿਸੁਧਾ ॥ ਹਰਿਹਰਿ ਹੀਰਾਰਤਨ ਹੈ ਮੇ ਰਾਮਨਤਨਵਿਧਾ ॥ ਸੋਕੋਸ਼ ਪੰਚੋਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕ੍ਰਮ ਕਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕਰਕੇ ਜੋ ਭੋਜਨ ਕੀਆ ਹੈ ਅੰ ਨ ਭਖਯ । ਭੋਜਯ । ਲੇਹਯ । ਚੋਸ਼ਯ । ਚਾਰਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਮ

ਧੁਰ ਤਿਕੁ ਕਟੁ ਕਖਾਯ ਲਵਨ ਅਮਲ ਖਟਰਸ ਯਹੀ ਛਤੀ
ਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੋਇ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲਾਨੇ ਕਰ ਰਸੋਂ
ਕੋ ਸੋ ਯਹਿ ਪਰਿਣਾਮ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਰੁਧਿਰ ਬੀਰਜ ਰੂਪ
ਤਿਸਤੇ ਉਤਪਤੀ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਐਸਾ ਦੇਵ ਤਿਰਯਕ ਪਸੁ ਪੰ
ਖੀ ਮਾਨਸਾਦਿਕ ਦੇਹ ਅੰਨਮਯਕੋਸ਼ਕਹਲਾਤਾ ਹੈ ਅਰਜਿਹ
ਬਾ ਹਸਤਪਾਦਗੁਦਾਉਪਸਤ੍ਰਪੰਚਕਰਮੇਂ ਦ੍ਰਿਯ ਸਹਿਤਜੋਪ੍ਰਾਨ
ਉਪਾਧਿ ਭੇਦਤੇ ਪੰਚਪ੍ਰਕਾਰਵਾਦਸਪ੍ਰਕਾਰਸੋਪ੍ਰਾਣਮਯਕੋਸਹੈ
ਔਕਰਮੇਂਦ੍ਰਿਯਸਹਿਤਸੰਕਲਪਵਿਕਲਪ ਰੂਪ ਸੰਕਲਪ ਬਿ
ਕਲਪਕਾ ਕਾਰਨ ॥ ਵਾ ਮਨ ਤਿਸਕੋ ਮਨੋਮਯਕੋਸ਼ ਕ
ਹਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਨੇਤ੍ਰਕਰਣਦ੍ਰਚਾਰਸਨਾਨਾਸਿਕਯਹਪੰਚਜੋਗਜ਼ਾ
ਨੇਂਦ੍ਰਿਯ ਹੈਂ ਇਨਕੇ ਸਹਿਤਜੋ ਨਿਸ੍ਰੈਰੂਪ ਨਿਸ੍ਰੈਕਾ ਕਾਰਨ
ਰੂਪ ਵਾ ਬੁਧਿ ਸੋ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਮਯਕੋਸ਼ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ॥ ਔਰ ਦੇਹ
ਤ੍ਰੈਰੂਪ ਸੁਖਪਤੀਕੋ ਹੀ ਕੋਈ ਅਨੰਦਮਯਕੋਸ਼ਕਹਤੇਹੈਂ ਤਥਾ
ਪ੍ਰਿਯ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਆਨੰਦ ਇਸਕੋ ਅਨੰਦ ਮਯਕੋਸ਼ ਕਰਿਕ
ਹੀਤਾਹੈ ॥ ਤਥਾਚ ਸ਼੍ਰੁਤੀ॥ ਤਸਜ ਪ੍ਰਿਯਮੇਵ ਸਿਰਹਮੋਦੋ ਦਖਜ਼ਣ
ਪਖਜ਼ਃਪ੍ਰਮੋਦੋ ਉਤਰੋਪਖਜ਼ਃ ਆਨੰਦਾਤਮਾ ਬ੍ਰਹਮਪੁਛੰਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਃ
ਇਤਿ॥ ਤਿਸ ਅਨੰਦਮਯਕੋਸ਼ ਪੰਖੀ ਕਾ ਪ੍ਰਿਯਸਿਰਹੈ ਪ੍ਰਿਯਕ
ਯਾਕਿ ਜੋ ਉਤਮ ਬਸਤੁ ਕੋ ਦੇਖਕਰ ਹਰਖਰੂਪਾ ਬ੍ਰਿਤਿਹੋਨੀ
॥ ਪੁਨਾ ॥ ਯਹ ਮੁਝਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਯਹ ਰੰਜਨਾਤਮਕ ਬ੍ਰਿ
ਤੀ ਤਿਸ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਪੰਖੀਕਾ ਮੋਦਰੂਪ ਦਖਜ਼ਣ ਪਖ਼ਜ਼ ਹੈ
ਪੁਨਾ ਤਿਸ ਵਸਤੁ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰੂਪ ਪ੍ਰਮੋਦ ਉਤਰ ਪਖਜ਼ ਹੈ

ਪੁਨਾ ਤ੍ਰਿਸਕੇ ਭੋਗ ਜੰਨਜਬ੍ਰਿਤ ਆਨੰਦਰੂਪ ਬ੍ਰਹਮਪ੍ਰਤਿਸ੍ਟਾ ਪੂੰਛ ਹੈ ਤਿਸ ਆਨੰਦ ਮਯਕੋਸ਼ ਪਖਸ਼ੀ ਕੀ ਸੋ ਐਸੇ ਸੰਤ ਸ ਤਗੁਰੋਂ ਕੀ ਸਰਣ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕਰ ਕੋਸੋਂਸੇ ਬਿਬੇਚਨ ਕਿ ਯਾ ਚਾਹਯੇ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨ੍ਰਿਸੀਕ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝਕੀ ਮੂਰ ਤੀ ਬੇਦ ਸੰਤਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਰਿਖੀ ਨ੍ਰਿਸੀ ਕਹੈ (ਸੀ) ਸਬਦਕੋ ਵਾ ਚਕ ਕਹਤੇ ਹੈਂ (ਸੇ) ਸਬਦਕੋ ਤਥਾ॥ ਯਥਾ॥ ਕਮਲਸੇ ਨੇ ਤ੍ਰ ਹੈ ਤ੍ਰਿਬੇਨੀਸੀਬੇਨੀਹੈ ਇਤਿ॥ਅਰਥਾਤ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿ ਨ੍ਰਿਸੀ ਕਯਾਮਾਨੁਖਜ ਸੀ ਤੁਝਕੀਮੂਰਤੀਕੋ ਕਹਤੇਹੈਂ ਇਤਿ॥

ਮੂਲ ॥ ਨ੍ਰਿਲੰਭ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

॥ ੩੯॥ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨ੍ਰਿਲੰਭ ਹੈਂ। ਕਯਾ ਨਿਰਾਸਰੇ ਹੈਂ। ਅ ਕਾਸ਼ਵਤ ਸਰਬਕਾ ਆਸ੍ਰੈ ਹੋਨੇਤੇ ਵਾ ਨਿਰਲੰਭ ਹੈ ਨ੍ਰਿਮਾਨੁ ਖਜ ਤਿਨਕੋਹੀਲੰਭ ਕਯਾ ਲਾਭ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਾ ਨ੍ਰਿਲੰਭ ਹੈ ਲੰ ਭ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ ਮੇ ਲਭਨੇ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿਸੀਕੀ ਚੀਜ਼ ਖੋ ਈ ਮਿਲੈ ਤੋ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਮੈਨੂ ਲੱਭ ਪਈ ਹੈ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰ ਖ ਲਭਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ। ਅਪਨਾ ਆਪ ਹੋਨੇਤੇ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਮਾ ਨੁਖਜ ਤੁਝਕਾ ਆਸ੍ਰੈ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਸੰਭ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਯਾ ਉਤਪਤੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਵਾ ਸੰਭਵਤੀਤਿ ਸੰਭੁਹ ਨਸੰਭ ਵਤੀ ਤਿਅਸੰਭਹ ਭਕਾਰ ਮੇਂ ਉਕਾਰਕਾਅਭਾਵਤੁਕਾਂਤਵਾਸਤੇ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਹਾ ਹੈ ਪਿੰਗਲ ਮੇ॥ ਮਾਖੰਰਮਖੰ ਕੁਰਯਾਤ ਛੰਦੋ

ਭ੍ਰੀਨਕਾਰਯੇਤਵਾ ॥ ਸੰਭ ਕਰ ਕੇ ਸਰਬ ਸੰਭ ਸਰਬਸ਼ਬਦ ਕਾ ਪ੍ਰਯਾਯਹੈ ਨਸੰਭ ਅਸੰਭ ਇਹਾ ਭੀਸਕਾਰ ਬਿੰਦੁਤੁਕਾਂਤ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਏਕ ਹੈ ਅਨੇਕ ਕਾ ਅਭਾਵ ਏਕਹੀ ਹੈ ॥

ਇਤਿਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬਪਖ੍ਯੇ ਭ੍ਰਿਤੀਛੰਦ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਚਾਚਰੀ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨ ਨਾਮ ਸਪਤਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੭ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਗੰਮ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਯਾ ਗੰਮਤਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਗਮ ਗਯਾਨ ਗਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸਭ ਸਾਪੇਖ੍ਯ ਸ਼ਬਦ ਹੈਂ ਅਗਯਾਨ ਕੀ ਆਪੇਖ੍ਯਾਕਰ ਗਯਾਨ ਇਸਥਿਤੀ ਕੀ ਅਪੇਖ੍ਯਾਕਰ ਗਮਨਅਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਅਪੇਖ੍ਯਾਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਭਗਵਨ ਸਰਬ ਦ੍ਵੰਦ ਸ਼ਬਦੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਜੰਮ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਜਨਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾ ਜਮ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਕਾਲ ਤਿਸਸੇ ਰਹਤ ਹੈ ॥ ਵਾ ਜੈਸੇ ਦੁਗਧ ਜਮਕਰ ਦਧੀ ਭਾਵਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਪਰਣਾਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਯਾ ਪ੍ਰਪੰਚ ਤੁਝਕਾ ਵਿਵਰਤ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਜੈਸੇ ਸਰਪ ਰਜੂ ਕਾ ਵਿਵਰਤ ਹੈ ॥ ਭੂਸ਼ਨ ਕੰਚਨ ਕਾ ਵਿਵਰਤ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤਪਾਤ੍ਰ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਕਾ ਵਿ

ਵਰਤ ਹੈ ਨੀਲਮਾ ਅਕਾਸ ਕਾ ਵਿਵਰਤਹੈ ਰੁਪਾ ਸਿਪੀ ਕਾ ਵਿਵਰਤਹੈ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਹੈ ॥ ਵਿਖਮਸਤਾਕੋ ਅਨਤ੍ਥਾ ਭਾਵਃਬਿਵਰਤਹ॥ਸਮਸਤਾਕੋ ਅੰਨਤ੍ਥਾਂਭਾਵਃ ਪਰਿਣਾਮ ਹ ॥ ਵਿਵਰਤਉਸਕੋਕਹਤੇਹੈ॥ਜੋਪੂਰਬਰੂਪਕੋਨ ਤਜ੍ਯਾਗਕਰ ਰੂਪਾਂਤਰਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੈ॥ਯਥਾਕਨਕਕੁੰਡਲੰ॥ਆਰੰਭ ਉਸਕੋ ਕਹਿਤੇਹੈਂ ॥ ਜੈਸੇਕੁਲਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਕਹੀਂਸੇ ਲਜਾਯਾਜਲ ਕਹੀਂਸੇ ਚਕ੍ਰਚੀਵਰ ਦੰਡਾਦਿ ਕਹੀਂਸੇ ਐਸੇ ਹੀ ਦਾਰਸ਼ਟਾਂਤ ਮੇ ਦਧੀਦੂਧਕੀ ਨਜ੍ਯਾਂਈ ਆਪ ਜਗਤਭਾਵ ਕੋ ਨਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਯਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਮੇ ਜੈਸੇ ਭੂਮੀਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂਜਲਕੇਅਗਨਕੇ ਵਾਯੁਕੇ ਅਕਾਸਕੇ ਇਨਕੋ ਮਿਲਾਕਰ ਭੀ ਨਹੀ ਜਗਤ ਕੋ ਰਚਤਾ ਭਯਾ ॥ ਕਿੰਤੂ ॥ ਵਿਵਰਤ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਪੰਚ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੂਤ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਉਸੀਕੀ ਪੌਢਤਾ ਕਰਤੇ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਉਤਪਤੀ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ਉਤਪਤੀਭੀ ਦੋਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ॥ ਆਪਹੀ ਉਤਪਨ ਹੋਨਾ ਔਕੁਲਾਲਵਤ ਉਤਪਤ ਕਰਨਾ ਸੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੋਨੋ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿੰਤੂ ਵਿਵਰਤਹੈ ॥ਵਾ॥ਅਦਭੁਤ ਹੈ ਭੂਤਰਚਨਾਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਵਾ ਭੂਤਾਦਿਕਾਲ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਛੂਤ ਹੈ ॥ ੩੯ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਜਾ ਅਸਪਰਸ਼ ਹੈਂ ॥ ਨਭਵਤ ਜੈਸੇ ਨਭ ਅਸੰਗ ਹੈ ਤੈਸੇ ਦੁਖਸੁਖਾਦਿ ਭਾਵ ਨਹੀ ਤੁਝਕੋ ਪਹੁਚ ਸਕਤੇ ਵ੍ਯਤਰੇਕ ਮੇਂ

ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਜੈਸੇ ਚੂਹਲੇ ਮੇ ਤੰਡੁਲਾਦਿ ਪਾਕ ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧ
ਕਰ ਪਾਕਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਨਹੀ ਵਾ ਸਗੁਨਰੂਪ ਕਰਕਾਲ ਜਮ
ਨ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜੋ ਕਾਬਲ ਮੇ ਕਾਲਜਮਨ ਜੁਧ ਕਰਨੇਵਾਲਾ
ਅਪਨੇ ਸਦ੍ਰਿਸ ਨ ਪਾਵਤਾ ਭਯਾ ਤਬ ਅਕਸਮਾਤਰ ਤੈ ਨਾਰ
ਦਜੀ ਜਾਤੇ ਭਏ ਉਨਸੇ ਬੂਝਾ ਪ੍ਰਿਭਿਟ ਨਾਰਦ ਜੀ ਯਾਦ
ਵੋਂ ਮੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਕੋ ਬਤਾਯਾ ਤਬ ਤੀਨ ਕਰੋੜ ਤੁਰਕ ਲੇ
ਕਰ ਚਢਾ ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮੇ ਮੁਖ ਨਾਮ ਤਿਨਕੇ
॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਵਾਹਿਦਖਾਂ ਫਰਜ਼ਲਹਖਾਂ ਬਰ ਬੀਰ ਨਿਜ਼ਾਬਤਖਾਂ
ਮਾਰਿਯੋ ॥ ਜਾਹਿਦਖਾਂ ਲਤੁਫਲਹਖਾਂ ਇਨਹੂੰ ਕਰ ਖੰਡਨ
ਖੰਡਡਾਰਿਯੋ ॥ ਹਿੰਮਤਖਾਂ ਪੁਨ ਜਾਫਰਖਾਂ ਇਨਹੂ ਮੁਸਲੀ
ਜੁਗਸਿਉ ਪਰਹਾਰਿਓ ॥ ਐਸੀਸੁਜੀਤ ਭਈ ਪ੍ਰਭੁਕੀ ਸਭ
ਸੈਨ ਮਲੇਛਨ ਕੋ ਇਮ ਮਾਰਯੋ ॥ ਉਧਰ ਸੋ ਸੋ ਕਾਲਜਮਨ
ਆਯਾ ਅਰ ਇਧਰ ਸੇ ਜਰਾਸਿੰਧ ਆਯਾ ਮਗਧ ਦੇਸ ਕਾ
ਰਾਜਾ ਤੇਈਸ ਛੂਹਨੀ ਸੈਨਾ ਸਾਥ ਲੈਕਰ ਤਬ ਬਿਚਾਰ ਕੀ
ਆ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜੋ ਜਾਦਵੋਂ ਕੋ ਕਲੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੂਆ ਉਭੈ
ਜ੍ਵਲਿਤ ਕਾਸ੍ਰ ਵਤ ਤਬ ਰਾਤ੍ਰਿ ਮੇਂ ਜਾਦਵਤੇ ਸਭੀ ਦੁਆਰਕਾ
ਪੁਹਚਾਇਦੀਏ ਜੋਗ ਸ਼ਕਤਿਕਰ ਅਰ ਆਪ ਸਸਤ੍ਰ ਸੇ ਰ
ਹਿਤ ਹੋਕਰ ਪਦਮ ਮਾਲੀਭਗਵਾਨ ਨਿਕਸਤ ਭਏ ਸ਼ਹਿਰ
ਸੇ ਬਾਹਰ ਕਾਲਜਮਨ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂਸ ਜਾਨ ਕਰ ਉਸਕਾ ਮ੍ਰਿ
ਤਯੁ ਇਸੀ ਨਮਿਤ ਥਾ ਤੋ ਬਲਦੇਵ ਜੀ ਤੋ ਸੈਨਾ ਕੋ ਥਾਂ
ਭਤੇ ਭਏ ॥ ਆਪ ਕਾਲ ਜਮਨ ਕੀ ਓਰ ਜਾਤੇ ਭਏ ॥ ਵੋਭੀ

ਕਾ ਵਿਸ਼ੇਸ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥ ਕਰਮ ਕਿਸਕੋ ਕਹ
ਤੇ ਸੈਂ ॥ ਉਤਰ ॥ ਯਤਕ੍ਰੀਯਤੇ ਤਤਕਰਮ॥ਜੋਕਰਿਏ ਸੋ ਕਰ
ਮ ॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥ ਜੋ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰੋਗੇ ਤੋ ਅਸੰਗਤਿ ਹੋਗਾ ਪ੍ਰ
ਰਖਃ ਗ੍ਰਾਮੰ ਗਛਤੀਤਿ ਪੁਰਖ ਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤੋਇਹਾਂ
ਕਰਮ ਭੂਤ ਗ੍ਰਾਮ ਹੈ। ਤਾਸੋ ਪੁਰਖ ਗਮਨ ਕਰਨੇ ਵਾਰੇਨੇ
ਗ੍ਰਾਮਕੋ ਉਤਪੰਨ ਤੋ ਨਹੀਂ ਕਰੀਤਾ ਕਰਤਾਰੂਪ ਹੋਕਰ ਕਿ
ਉਂਕਿ ਗ੍ਰਾਮਕੋ ਗਮਨਕੇ ਪੂਰਬਹੀ ਸਿਧ ਹੋਨੇਤੇ ਸਿਧ ਵਸਤੁ
ਮੇ ਸਾਧਨਕੀ ਵਜ਼ਾਰਥਾਪਤੀ ਹੋਨੇਤੇ ਗ੍ਰਾਮਾਦਿਕੋ ਕਰਮ ਭੰਗ
ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਨੇਤੇ ਕ੍ਰਿਯਤੇ ਕਜ਼ਾ ਉਤਪਾਦਜ਼ਤੇ ਔਰ ਅਰਥ ਕੋਊ
ਬਨ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ਗਮਨ ਕੋ ਉਤਪਾਂਦਜ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ਤਦਵਿ
ਸਿਸ੍ਰ ਗ੍ਰਾਮਾਦਿਕੋ ਕੋ ਭੀ ਤਥਾਤ੍ਵਹ੍ਵੈਜਾਇ॥ਇਸਮੇਕਜ਼ਾਖਜ਼ਤੀ
ਹੈ ਐਸੇ ਪੂਰਬਪਖੀ ਕਹੈ ਤੋਭੀ ਨਹੀਂ ਬਨ ਸਕਤੀ ਕਰਮਤਾ
ਗ੍ਰਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਕਜ਼ੋਂਕਿ ਵਿਸੇਖਣ ਵਿਸੇਖ ਸੰਬੰਧੋਸੇ ਵਸਿਸ੍ਰ
ਕੋ ਨਾਨਜ਼ਤ੍ਵ ਹੋਨੇਤੇ ਵਸੇਖ ਨਹੀਂ ਗਮਨਹੈ ॥ਤਥਾ॥ ਨਹੀਂ ਵਸੇ
ਖਜ਼ ਗ੍ਰਾਮਾਦੀਤਿ ਜੋ ਯਾਹਿਏ ਵਿਸੇਖਨ ਹੀ ਕਰਮ ਹੋਜਾਇ ਔ
ਰਨਵਿਸੇਖਜ਼ ਯਹਭੀ ਅਯੁਕ੍ਤ ਹੈ ਅੱਛਾ ਹਮ ਕਹੈਂਗੇ ਕ੍ਰਿਯਾ
ਵਾਚਜ਼ਤ੍ਵੰ ਕਰਮਤ੍ਵੰ ਜੋ ਕ੍ਰਿਯਾਕਾ ਵਾਚਜ਼ ਹੈ ਸੋ ਕਰਮ ਹੈ ਭੇਵਾ
ਦਿਨ ਜੋ ਐਸੇ ਕਹੈ ਤੂੰ ਯਹ ਲਖਨ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕੇ
ਪੂਰਖਨਿਸ੍ਰ ਜੋ ਗਮਨ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰਕੇ ਭੂਮਿਮੇ ਇਸਥਿਤ ਗ੍ਰਾ
ਮਕੇ ਸਾਥ ਸਾਮਾਨਾਧਿਕਰਨ ਭਾਵਤੇ । ਸਾਮਾਨਾਧਿ ਕਰਨ
ਵਿਸੇਖਾਤਮਕ ਵਜ਼ਾਪਿਤ ਅਸੰਭਵ ਹੋਨੇਤੇ ਗ੍ਰਾਮਾਦਿਕ ਕੋ ਅ

ਕਰਮਤਾਪਤਿ ਹੋਨੇਤੇ॥ ਨਨੁ ॥ ਕਰਤ੍ਰੀਫਸ੍ਮੰ ਕਰਮੇਤਿ ਲਖਯਣੰ ਤੇਨਨੋਕ੍ਤਦੋਖਹ ਜੋ ਕਰਤਾਕੋ ਅਤਿਵਾਂਛਿਤ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਰਮ ਐਸੇ ਲਖਯਣ ਕੀਏ ਹੂਏ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ ਦੋਖ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐ ਸੇ ਮਤਕਹੋ॥ ਕਿਉਂਕਿ ਲਖਯਣਮੇ ਸੇਈਪਦ ਗ੍ਰਹਨੰ ਕਰੀਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਪਦ ਅਤਿ ਬਯਾਪਿਤ ਅਬਯਾਪਿਤ ਅਸੰਭਵ ਦੋਸੋ ਕਉ ਦੂਰ ਕਰੈ॥ਲਖਯਮੇ ਪ੍ਰਬਿਤ ਕਰ ਜੋ ਅਲਖਯਮੇਂ ਚਲਾ ਜਾਇ ਇਸਕੋ ਅਤਿਬਯਾਪਿਤ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਲਖਕੇ ਏਕ ਦੇਸ਼ ਮੇ ਜੋ ਗਮਨ ਕਰੈਤਿਸਕੋਅਵਯਾਪਤੀ ਕਹੀਤੀਹੈ॥ ਜੋਲਖਯ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੀ ਨ ਹੋਇ ਵੋ ਅਸੰਭਵ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਲਖਯਨ ਕਿਆ ਸ੍ਰਿੰਗਤ੍ਵੰਗੋਤ੍ਵੰ ਜੋ ਸਿੰਗਵਾਲੀ ਹੋਇ ਸੋ ਗਊ ਹੈ। ਤੋ ਸ੍ਰਿੰਗਤੋ ਮਹਿਖੀਕੇ ਭੀ ਹੈ ਤੋ ਲਖਯਨ ਅਤਿਵਯਾਪਤਿ ਹੂਆ॥ ਔਰ ਲਖਯਨ ਕਿਆਕਿ ਕਪਲਤ੍ਵੰਗੋਤ੍ਵੰ॥ ਜੋ ਕਪਲਾ ਹੋਵੈ ਸੋ ਗਊ ਹੈ। ਯੇਹ ਨਿਯਮ ਤੋ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਪਲਾਹੀ ਗਊ ਹੈ। ਪੀਤਾਸ੍ਵੇਤਾਮੇ ਲਖਯਨਨਗਯਾ ਇਸੀਤੇ ਅਵਯਾਪਤਹੂਆ ਔਰ ਅਸੰਭਵ ਜੈਸੇ ਏਕ ਸ਼ਫਤ੍ਵੰ ਗੋਤ੍ਵੰ ਏਕ ਸਫ ਜਿਸਕਾ ਖੁਰ ਫਟਾਨ ਹੋਇ ਵੋ ਗਊ ਕਹਿਯੇਤੋ ਏਹ ਲਖਯਨ ਗਰਧ-ਭਾਦਿਕੋਂ ਮੇ ਚਲਾ ਗਯਾ ਗੋ ਮੇ ਅਸੰਭਵ ਹੂਆ ਅਹਿੰਲਘ੍ਯਾਮਿ॥ਸਰਪ ਕੋ ਲਾਘਤਾ ਹੋਂ ਸ਼ਤ੍ਰੂਸੇ ਦ੍ਵੈਸ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਸਰ-ਪਾਦਕੋ ਮੇ ਅਕਰਮਕਤਾ ਕੀ ਆਪੱਤੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਊ ਏਕ ਚੇਤਨ ਨਹੀ। ਇਛਾ ਕਰਤਾ ਜੋ ਮੈਂ ਸਰਪਨੂੰ ਲੰਘੋ ਵਾਸ਼ਤ੍ਰੁਕੋਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੋਂ ॥ਨਨੁ॥ਪਰਸਮਵੇਤ ਕ੍ਰਿਯਾਜਨਯੇਸ਼੍

ਨਾਰਦ ਜੀ ਸੇ ਚਿਹਨ ਸੁਨੇ ਹੂਏ ਜਾਨਕਰ ਜੋ ਯਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼
ਨ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਬਿਨਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਦੇਖਕਰ ਜੁਧ ਧਰਮਬਿਚਾਰਤਾ
ਹੂਆਸ਼ਸਤ੍ਰਤਿਆਗਕਰਰਥ ਸੇਉਤਰਾਤਬਕ੍ਰਿਸਨਭਾਗੇਉਸ
ਕੇ ਆਗੇ ਪਰੰਤੁ ਏਕ ਹਾਥਭਰ ਕਾ ਫਰਕਰਹੈ ਚਰਨ ਚਰਨ
ਸੋਂ ਜੋਉਦਾਸੀਨ ਹੋਕਰ ਹਟ ਨਜਾਇ॥ਤਬਵਹ ਕਹਤਾਭਯਾ
॥ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਜੰਗਦਰਾਯਦਕਾ ਜਮੰਨ ਬਿਗੋਯਦ ਕੀ ਮਨਫੌਜ
ਕੁਸ਼ਾਹਮ ॥ ਬਾਮਨ ਜੰਗਬ ਗੇਕੁਨਬਜ਼ਾ ਹਰਗਿਜ਼ਦਿਲਮੌਜ
ਗਾਕੁਨਵਾਹਮ॥ਰੋਜ਼ਮੀਆਂ ਦੁਨਯਾ ਅਫਤਾਬਮ ਸ਼ਾਬਸਬੇਅ
ਦਲੀਸਬਸ਼ਾਹਮ ॥ ਕਾਨਗੁਹੇਜ਼ੀਮਕੁਨ ਤੋਬਿਆਖੁਸ਼ਮਾਤੁਕੁ
ਨੈਮਜਿਜੰਗਗੁਵਾਹਮ॥ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਯਾ ਕਿ ਜਹਾਮੁਚਕੰਦਨਾ
ਮਰਾਜਰਿਖੀਕੰਦਰਾਮੇਸੋਯਾਪੜਾਥਾ ਤਹਾਂਜਾਕਰਆਪਤੋ ਅੰਤ
ਰ ਧਯਾਨ ਹੋਗਏ। ਪੀਤਾਂਬਰਵਾਂਪੇਧਾਕਰ ਅਰਵੁਹ ਕਾਲ ਜ
ਮਨ ਜਾਨਤਾ ਭਯਾ ਜੋ ਏਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਕੋਪਕਰ ਚਰ
ਨਕਾ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਿਆ ਜਬਜਾਗਾ ਮੁਚਕੰਦ ਤਬਵਾਂਕੇ ਦੇਖਨੇ
ਸੋ ਭਸਮ ਹੂਆ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਿਆ ਕਿ ਵੋ ਸ
ਪਰਸਨ ਕਰਸਕਤਾ ਭਯਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ਗੁਰੂਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨਜੀ ਤੁ
ਰਕੇਸ਼ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬਕੋ ਨਦਰਸਨ ਪਰਸਨਦੇਤੇ ਭਏ। ਪੁਨਾ।
ਸੂਰਦਾਸ ਜੀ ਐਸੇਹੀ ਜਿਸਵਕਤ ਚਾਹੈ ਭਗਵਤ ਵਛਲ ਅੰ
ਤਰਜਾਮੀ ਪ੍ਰਗਟ ਬਾਲਕਰੂਪ ਧਾਰਕਰ ਸ੍ਨਾਨਾਦਿ ਕ੍ਰਿਆ
ਕਰਾਵੈ ਜਬ ਸੂਰਦਾਸ ਜੀਨੇ ਬਿਚਾਰਾ ਜੋ ਐਸਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭਕਤ
ਕੌਨ ਹੈ ਤਬਸ਼ਨੈਸ਼ਨੈ ਕਰ ਲਾਠੀ ਕੋ ਖੈਂਚਤੇ ਹੂਏ ਜਬ ਅੰ

ਕਵਾਰਮੇ ਲੇਤੇ ਭਏ ਤਬ ਅਕਾਸਵਤ ਕੁਛ ਨ ਦੇਖਤੇ ਭਏ ਤਬ ਕਹਾਕਿ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਬਾਹਛੜਾਏ ਜਾਤ ਹੌ ਨਿਬਲਜਾਨਕੈ ਮੋਹਿ । ਹਿਰਦੇਤੇ ਜਬ ਜਾਹੁਗੇ ਸਬਲਬਦੌਗਾਤੋਹਿ ॥੧ ਨਿਰਰੂ ਨਰੂਪ ਯਦਃ ਪਿਹ੍ਰਿਦੇਮੈਬਿਰਾਜਰਹੇਹੈਂ । ਤਥਾਪਿਅਸੰਗਹੈ ਰਿਦੇਮੈਭੀ ਅਸੰਗ ਹੈ ਬਾਹਰ ਭੀ ਅਸੰਗ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਅਛੂਤ ਹੈਂ ਸਭ ਬਿਧਕਰ ॥ ੩੯ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਲੋਕ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਲੋਕ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ । ਵੈਕੁੰਠਾਦਿ ਲੋਕ ਕਲਪਨਾ ਭੀ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਲੀਯੇ ਹੈ ਵਾਸਤਵਨਹੀਂ ਹੈ ਵਾ ਅਲੋ॥ਕਹੈਂ॥ ਕੋਊਰਾਮਰਾਮਕੋਊਅਲਾਅਲਾਕਹਤੇਹੈਂਤੁਝਕੋ॥ਯਥਾ॥ ਆਦ ਪੁਰਖ ਕੋ ਅਲਹ ਕਹੀਏਸੇਖਾਂਆਈਬਾਰੀ। ਵਾਅਦ੍ਰਿਸਯਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਸੋਕ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਸਧਾਤੁ ਭੁਵਨਾਰਥਿਕਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਤਾਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅ ਸਭੁਵਿ ॥ ਐਸੇਅਸ੍ਰਿ ਪ੍ਰਯੋਗਸਿਧ ਹੋਤਾਹੈ ਇਸਕਾ ॥ਅਸੋ॥ਕ ਯਾਸਤਸਰੂਪਕਹਤੇਂਹੈ॥ਬੇਦਸ਼ਾਸਤ੍ਰਤੁਝਕੋਹੇਭਗਵਨ। ਵਾ। ਹੇ ਅਸੋ ਜਗਤ ਪ੍ਰਾਣਰੂਪ ਤੁਝਕੋ ਕਹੈਂ ਕਯਾਬੇਦ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਵਾ ਹੇ ਕਾਲਰੂਪ ਪ੍ਰਪੰਚਖਯੇਪਕ ਤੁਝਕੋ ਕਹੈ ਕਯਾ ਬੇਦ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ

ਮੂਲ ॥ ਅਕਰਮ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਕਰਮ੍ ਪਦਕਾ ਅਰਥਪੂਰਬ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ਕਿਸੀ ਕਰਤਾ

ਫਲਸਾਲਿਤ੍ਵ ਕਰਮਤ੍ਵ ਸੰਜੋਗ ਫਲਾਸ੍ਰਯਤ੍ਵ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਾਮਵ
ਤ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖਕੋ ਭੀ ਕਰਮਕਤਾਪਤੀ ਤੇ ਨਚਧਾਤ੍ਵਰਥਾ
ਨਧਿਕਰਣਤ੍ਵੇਸਤੀਤਿ ਵਿਸੇਖਣਨਿਵੇਸਨ ਕਰਕੇ ਅਤੀ
ਵਜ਼ਾਪਤੀ ਨਹੀ ਹੈ ਐਸੇ ਮਤ ਕਹੁ ਆਤਮਾ ਕੋ ਜਾਨਤਾ ਹੋਂ
ਇਤਜ਼ਾਦਕੋ ਮੇਂ ਆਤਮਾਦਿਕੋਂ ਕਰਮਤਾ ਕੇ ਉਛੇਦ ਪ੍ਰਸੰਗ
ਹੋਨੇ ਤੇ ਆਤਮਾਦਿਕੋਂ ਧਾਤੁ ਕਾ ਅਰਥਗਜ਼ਾਨਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਅ
ਧਿਕਰਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਐਸੇ ਹੂਏ ਉਭੈ ਪਾਸਾਰਜੂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਹੂਈ ਕਰਣ ਵਜ਼ਾਪਾਰ ਕਾ ਵਿਖੈ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਰਮ ਏਹੁ ਲਖਨ
ਕਿਸ਼ੀ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ ਨਹੀ ਕਜ਼ੋਂ ਕਿ ਦਾਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਧਾਨਜ਼ਕੋ
ਕਾਟੀਤਾ ਹੈ। ਈਹਾਂ ਦਾਤ੍ਰ ਸੰਜੋਗ ਕੇ ਉਭੈ ਨਿਸ਼੍ਠ ਹੋਨੇ ਕਰ
ਧਾਨਜ਼ਵਤ ਦਾਤ੍ਰ ਕੋ ਭੀ ਕਰਮਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਨੇ ਤੇ ਆਸ੍ਰੈ ਸੇ
ਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਯ ਕਥਨ ਕਰਨੇ ਕੋ ਅਸ਼ਕਜ਼ ਹੋਨੇਤੇ ਕਿਉਂਕਿ
ਆਤਮਾ ਕੋ ਜਾਨਤਾ ਹੋਂ ਅਕਾਸ ਕੋ ਦੇਖਤਾ ਹੋਂ ਆਪਹੀ ਆ
ਪ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਸਰਬਗਜ਼ ਹੋਨੇ ਤੇ ਔਰਆਤਮਾ
ਦਿਕੋਂ ਨਿਤਜ਼ ਹੋਨੇ ਮੇਤੇ ਅਨੁਤਪਾਦਤਾਕਰ ਕਰਮਤ੍ਵ ਅਭਾ-
ਵ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਨੇ ਤੇ ਸਾਰ ਕਥਨ ਯਿਹ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਾ ਜੋ
ਵਿਸ਼ਯ ਹੈ ਸੋ ਕਰਮ ਹੈ ਸੋ ਵਿਸਯਤਾ ਕਹੀਂ ਸਾਖਜ਼ਾਤਹੈ ਔ
ਕਹੀਂ ਪਰੰਪਰਾ ਕਰਕੇ ਹੈ ਇਸਮੇਂ ਆਤਮਾ ਕੋਮੈਂ ਜਾਨਤਾਹੋਂ
ਇਤਜ਼ਾਦਿਕ ਮੇ ਗਜ਼ਾਨ ਕ੍ਰਿਯਾ ਵਿਸ਼ਯਤਾ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਹੈ। ਆ
ਤਮਾਦਿਕੋ ਕਰਮਤਾ ਹੈ ਔਵਹ੍ਨਿ ਕੋ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰਤਾ ਹੋਂ
ਇਤਜ਼ਾਦਿਕ ਮੇਂ ਵਹਨਿ ਕੋ ਅਨਮਿਤੀ ਜਨਕਤਾ ਕਰਕੇ ਅ

ਨਮਿਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਵਿਸ਼ਯਤਾ ਕਰਕੇ ਵਹਿ ਕੋ ਕਰਮਤ੍ਵ ਹੈ
ਐਸੇ ਕਰਮ ਮੇਂ ਦੁਤੀਆ ਬਿਭਕ੍ਤਿ ਬਨਤੀ ਹੈ ਘਟਨੂੰ ਕਰ-
ਤਾ ਹੈ ਇਤਜਾਦਿਕ ਘਟ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਭੀ ਨਿਰੂਢ ਲਖਣਾ ਕ
ਰਕੇ ਘਟ ਕੇ ਉਪਾਦਾਨਤ੍ਵ ਕਰਕੇ ਕਪਾਲ ਕੋ ਭੀ ਕ੍ਰਿਤ ਰੂ-
ਪ ਕ੍ਰਿਯਾ ਵਿਸ਼ਯਤਾ ਕਰਕੇ ਕਰਮਤਾ ਯੁਕ੍ਤ ਹੈ। ਸਿਧਵਾਲੇ
ਸੇ ਅਸਿਧ ਵਿਸ਼ਜਾਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਸਿਧਾਂਤ ਕੋ ਅਸਿਧ ਘਟਵਤਤਾ
ਕਰਕੇ ਕਪਾਲ ਸਿਧਕੋ ਸਾਧਜ ਵ੍ਰਿਤਤਾ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਯ ਕ-
ਰੀਤੀ ਹੈ ਕ੍ਰਿ ਤਿ ਇਹ ਅਰਥ ਬਨਤਾ ਹੈ ਔ ਗ੍ਰਾਮਾਦਿਕੋਂ ਭੀ
ਗਮਨ ਜੰਨਜ ਸੰਜੋਗਾਤਮਕ ਵਜਾਪਾਰ ਵਿਸ਼ਯਤਾ ਕਰਕੇ
ਕਰਮਤ੍ਵ ਹੈ ਸੰਜੋਗ ਵਿਸ਼ਯਤ੍ਵਭੀ ਸੰਜੋਗਜਨਜ ਸਾਖਜ਼ਾਤ
ਕਾਰ ਵਿਸ਼ਯਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਬ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ ਯਦਜਪਿ ਏ-
ਹੁ ਲਖਜਣ ਕਰਤਾ ਆਦਿ ਮੇ ਭੀ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਤਥਾਪਿ ਵਿਵ-
ਖਜਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕਾਰਕ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਔ ਵਿਵਖਜਾ ਵਿਸਜ ਪ੍ਰਯੋ
ਗਾਨੁਸਾਰਣੀ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਕਰਤਾ ਪਦ ਮੇ ਤ੍ਰਿਤਿਯਾ ਪੁਨ
ਪੰਚ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਕਰਮ ਹੈ ਉਤਖਜ਼ੇਪਣ ੧ ਅਖਜ਼ੇਪਣ ੨
ਪ੍ਰਸਾਰਨ ੩ ਸੰਕੋਚਨ ੪ ਗਮਨ ੫ ਉਤਖਜ਼ੇਪਨ ਊਰਧਕੋ
ਚਲਨਾ ਅਪਖਜ਼ੇਪਨ ਅਧਾਕੋ ਪ੍ਰਸਾਰਨਹਾਥਪਦਾਦਿਕ ਵਿਸ
ਤ੍ਰਿਤਕਰਨਾ ਸੰਕੋਚਨ ਸਮੇਟਨਾ ਗਮਨ ਯਾਤ੍ਰਾ ਇਨ ਪਾਂਚੋ
ਕੇ ਅਵਾਂਤਰ ਸਭ ਕਰਮ ਹੈ। ਬਸ ਹੈ ਬਹੁਤ ਬਿਸਤਾਰ ਕ-
ਹਾਂ ਤਕ ਕਰੋਂ ਸੋ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੁਮ ਅਕਰਮ ਹੋ ਕਿਸੀ
ਕਰਤਾ ਕੇ ਕ੍ਰਿਯਾ ਦ੍ਵਾਰਾ ਕਰਮਤ੍ਵ ਤੁਮ ਮੇ ਨਹੀ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭਰਮ ਹੈ ॥ ੪੦ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਭ੍ਰਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਕਯੋਂਕਿ ਭ੍ਰਮ ਜੀਵ ਕੋ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ ਚਤੁਸਟੈ ਕਰ ਜੀਵਕੀ ਬੁਧੀ ਦੁਸ ਸ਼ਟ ਹੋਤੀ ਹੈ ਵੋ ਦੋਸ਼ ਕੌਨ ਹੈ ਭ੍ਰਮ ੧ ਪਰਮਾਦ ੨ ਵਿਪ੍ਰਲਿ ਪਸਾ ੩ ਕਰਣਾ ਪਾਟਵਤਾ ੪ ਈਸ਼ਰਕੀ ਬੁਧੀਇਨ ਦੋਸੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈਇਸੀਤੇ ਅਭਰਮਹੈ॥ ੧॥ਕਿੰਵਾ॥ ਅਭ੍ਰਨਾਮ ਮੇਘਕੋਹੈ ਮਾ ਨਾਮਮਾਯਾਕੋਹੈ ਅਰਥਾਤਮੇਘਤੁਲਜਗਤ੍ਰਾਨਰਵੀਕੀ ਅਛਾ ਦਕਜੋਮਾਯਾਵਾਕੋ(ਹੈ) ਕਿਆਹਨਨਕਰਨੇਵਾਰੇਹੋਹੇਭਗਵਨ ਕ੍ਰਿਯਾਰੂਪਹੈਪਦਕਾਅਧਤ੍ਰਾਹਾਰ ਕਰਲੇਨਾਇਸਅਰਥਮੇਂਅਰੁ ਕ੍ਰਿਯਾਕਾ ਨੇਮ ਭੀ ਨਹੀ ਹੈ॥ ਜੈਸੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਾ ਨੇਮ ਨਹੀ ਹੈ॥ ਮੇਘਸੂਰਜ ਸੇ ਹੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਅਰ ਸੂਰਜ ਕੋ ਹੀ ਅਛਾਂਦਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਆਤਮਾਸੇ ਮਾਯਾ ਆਤਮਾਂ ਸੇ ਉਤਪੰਨ ਹੋਕਰ ਤਿਸੀਕੋ ਅਛਾਦਨ ਕਰਤੀ ਹੈ॥ ਜੈਸੇ ਸੀਵਾ ਲਜਾਲ ਜਲਮੇ ਪੈਦਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਾਹੀ ਕੋ ਅਛਾਦਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ਜਲਕਰ ਹੀ ਤਿਸਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਤੀਹੈ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਜੈਸੇ ਪੰਕਜ ਜਲਸੇ ਹੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਲਰੂਪ ਕੋ ਅਛਾਦਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਾਹੀ ਸੇ ਵਾਂਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇਂ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਦਾਰਸ੍ਟਾਂਤ ਮੇ ਲਗਾਵਨਾ॥ ੨॥ ਵਾ ਅਭ੍ਰ ਨਾਮ ਨ ਭ ਕੋ ਹੈ (ਮ) ਨਾਮਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੋ ਹੈ ਅਰਥਾਤਭਕ੍ਤਜਨ ਜੋ ਮੁਮ ਖਸ਼ੂ ਵਾ ਕੇ ਰਿਦੇ ਰੂਪ ਨਭ ਮੇ ਚੰਦ੍ਰਵਤਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰ ਰਹਾਹੈਂ

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਅਭਨਾਮ ਰਿਦੇ ਕੋ ਹੈ ਅਭ॥ਰਮ ਹੈ ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਲਪ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਰਿਦੇ ਰੂਪੀ ਸਿਹਜਾ ਮੇ ਰਮ ਰਹੇ ਹੋ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਅੰਤਹ ਕਰਨ ਕੀਆਂ ਜੋ ਬ੍ਰਿਤਿਆਂ ਮਨ ਬੁਧ ਚਿਤ ਹੰਕਾਰ ਔਰ ਅਨੰਤ ਇਨਕੇ ਅਵਾਂਤਰ ਭੇਦ ਕਾਮਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕ ਸਤ ਰਜ ਤਮਾਦਿਕਔਰਰਾਜਾਨੇਂ ਦ੍ਰਿਧ ਕਰਮੇਂ ਦ੍ਰਿਧਅਰਥਾਤ ਨਖਸਿਖ ਪ੍ਰਯੰਤਸਪੂਰਨ ਸੰਘਾਤਰੂਪ ਮੰਡਲਕਾ ਤਾਜਕਰਰਹੇਹੋ ਰਿਦੇ ਰੂਪ ਤਖਤ ਮੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਕਰ ਪ੍ਰਤਿ ਸਰੀਰ॥ਜੈਸੇਬਿਸ੍ਨੁ ਪ੍ਰਤਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਬੈਕੁੰਠਾਦਿ ਮੇ ਇਸਿਤ੍ਰਤ ਹੋਕਰ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਅਭਰ ਮ ਹੈ ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਇਸਮੇ ਦੋਸ ਨਹੀ ਹੈ ਕਯੋਂ ਕਿ ਪਾਠਕ੍ਰਮਾਦਰਥਕਰਮੋ ਬਲੀਯਾਨੀਤਿ ਨਜਾਯਾਤ ਪਾਠ ਕਰਮ ਸੇ ਅਰਥ ਕਰਮ ਬਲਵਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਤਯੰਤਕਰ ਐਸੈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਮੈਂਕ੍ਰਮਹੈਂਅਭਰ ਕਰਕੇ ਅਪੂਰ ਅਰਥਾਤ ਦੁਹਪੂਰ ਮ ਕਰਕੇਮਾਯਾਮਾਯਾਕਰਕੇ ਔਰ ਮਾਯਕਪਦਾਰਥੋਂ ਕਰ ਅਭਰ ਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅ ਕਰਕੇ ਬਿਸਨੁ ਵਾ ਸੂਰਜ ਭ ਕਰਕੇ ਭੂਮੀ ਦੀਪਤੀ ਵਾ ਭੀਤੀ॥ਰ॥ ਕਰਕੇਅਗਨੀ॥ਮ॥ਕਰਕੇਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਏਤਦ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਜਗਤ ਕਾ ਕਲਜਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਜੀਤ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਜੈਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ॥ ਕਯੋਂਕਿ ਜੇਤਵਜ ਕਾ ਅਭਾਵ

ਹੋਨੇ ਤੇ ਵਾ ਤੁਝਕਾ ਜੇਤਾ ਕੋਊ ਨਹੀ ਹੈ ਤੁਝਤੇ ਬਯਤਿਰਿਕ੍ਤ
ਬਲਾਦਿਸਕ੍ਤਿਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਕਰ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਜੀਤ ਹੈਂ ਈ
ਤਨਾਮ ਭੈ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਸਾਤਈਤਿ ਲਿਖੀ ਹੈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਮੇ ਯਥਾ
ਦੋ: ॥ ਅਤਿਬਰਖਾ ਨਹਿਬਰਖ ਪੁਨ ਸਲਭਾ ਮੂਖਕਕੀਰ ॥
ਰਾਜਾਭੈਪਰਰਾਜਬੈਸਾਤਈਤ ਇਮਧੀਰ ॥ ੧ ॥ ਅਰਥ ਕਿ
ਅਜ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੋਭੀ ਤੁਝਕਾ ਭੈ ਹੈ ਜੈਸੇਨਾਕਸੇਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੂ
ਏ ਹੂਏ ਵਲੀ ਵਰਦਾਦਿਕ ਪੁਰਖ ਕੀ ਇਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁ
ਖਦੁਖ ਛਾਉ ਧੂਪ ਤ੍ਰਿਣਭੁਸ ਜੋ ਕੁਛ ਵੋ ਜੈਸੇ ਕਰੈ ਪੁਰਖ
ਤੈਸੇ ਹੀ ਉਸਕੋ ਭੋਗਤੇ ਹੈ ਪਤੰਤ੍ਰ ਹੂਹੇ ਹੂਏ ਐਸੇ ਹੀ ਸਭ
ਇੰਦ੍ਰ ਅਗਨੀ ਸੂਰਜਾਦਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜਿਸਜਿਸਮ੍ਰਯਾਦਾ
ਮੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਏ ਹੈਂ ਭਗਵਤ ਨੇ ਵੈਸੇ ਹੀ ਇਸਿਰਤ ਹੈਅ
ਪਨੀ ਉਕ੍ਤਿ ਸੇ ਬਿਨਾ ਜੈਸੇ ਆਸਾਕੀ ਵਾਰਕਾ ਸਲੋਕ ॥ਮਹ
ਲਾ ੧ ॥ ਭੈਵਿਚਪਉਣ ਵਹੈ ਸਦਵਾਉ ॥ ਭੈਵਿਚਚਲੈਲਖ ਦ
ਰਿਆਉ ॥ ਭੈਵਿਚਅਗਨਕਢੈਵੇਕਾਰ ॥ ਭੈਵਿਚ ਧਰਤੀਦਬੀ
ਭਾਰ ॥ ਭੈਵਿਚਸੂਰਜਭੈਵਿਚਚੰਦ ॥ ਕੋਹਕਰੋੜੀਚਲਤਨਅੰਤ
॥ ਭੈਵਿਚਸਿਧਬੁਧਸੁਰਨਾਥ ॥ ਭੈਵਿਚਆਡਾਣੇਆਕਾਸ ॥ ਭੈ
ਵਿਚਜੋਧਮਹਾਬਲਸੂਰ ॥ ਭੈਵਿਚਆਵਹਿਜਾਵਹਿਪੂਰ ॥ ਸ
ਗਲਿਆਭਉਲਿਖਿਆਸਿਰਲੇਖ ॥ ਨਾਨਕ ਨਿਰ ਭਉ ਨਿਰੰ
ਕਾਰਸਚੁ ਏਕ ॥ ਤਥਾ ॥ ਮਦਭਯਾਤ ਵਾਤਿ ਵਾਤੋਯੰ ਸੂਰਯ
ਸੁਪਤਿ ਮਦਭਯਾਤ॥ਮਦਭਯਾਤਗ੍ਰਿਸੁਇੰਦ੍ਰਸੂ ਮ੍ਰਿਤਯੁਰਧਾਵ
ਤਿਪੰਚਮ: ॥ ੧॥ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਮਰਯਾਦਾ ਕੋ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗ

ਸਕਤਾ ਜਿਸਕੇ ਭੈਕਰ ਪ੍ਰਥਵੀ ਕੋ ਜਲ ਨਹੀ ਗਾਲ ਸਕਤੇ ਭੂਮੀਚਰਾਚਰਕੋ ਧਾਰਨਕਰਰਹੀ ਹੈ ॥ ਖਿਮਾ ਧੀਰਜ ਬ੍ਰਤਕੋ ਧਾਰਨਕਰਕੇ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਜਿਮੀਵਸੰਦੀਪਾਨੀਐ ਈਧਨਰਖੈਭਾਹਿ ॥ ਨਾਨਕਸੋ ਸਹੁਆਹਿਜਾਕੈਆਢਲ ਸਭਕੋ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜਈਤਹੈ ਯੇਪੂਰਬੋਕ੍ਰਿਸਾਤੋਈਤ ਅਜ ਕਯਾਤੁਝ ਕੇ ਜਮੇ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ਦੂਸਰੇ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ਦੁਤੀ ਯਾ ਦ੍ਵੈਭਯੰਭਵਤਿ ਇਤਿ ਸ੍ਰੁਤੇ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੀਤਿ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਭੀਤਿ ਨਾਮ ਭੀਤੀ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਖੁਰਸ ਯਾਨੇ ਖੁਰਾਕ ਹੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਆਪਤੋ ਯਥਾ ਯੋਗਯ ਸਭਿ ਕੋ ਭੀਤਿ ਪਹੁਚਾਯਰਹੇ ਹੋ ਜੈਸੀ ਭੂਖ ਤੈਸੀਕਾਪੂਰਕ ਸਗਲ ਘਟਾ ਮੈ ਤਾਗਾ ॥ ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਅਰੁ ਆਪ ਅਭੀਤਿ ਹੋ ਆਪਕੀ ਭੀਤਿ ਕਯਾ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਭੋਗਤਾ ਹੋਨੇ ਤੇ ਆਪ ਕੋ ਅਸੰਗ ਹੋਨੇਤੇ ਤਥਾਚਸ੍ਰੁਤਿਅਸੰਗੋਹਯੰਪੁਰਖਃ ਏਹ ਪੁਰਖ ਅਸੰਗ ਹੈ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ ਉਸ ਕੇ ਜਾਨਨੇ ਵਾਲੇ ਨਿਰਲੇਪ ਅਸੰਗਤਾਦਿਕ ਗੁਨੋਕਰ ਯੁਕ੍ਤ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਕਯਾ ਬਾਤ ਕਹਿਨੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੰਗ ਹੈ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰਸਿਧਾਰਥ ਹੈ ਕਹੀਂ ਭੋਜਨ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀਤਿ ਲਿਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਸਪੈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਯਥਾ ਪਉਦੀ ਭੀਤਿ ਦੇਖ ਕੈ ਭਜਪਏ ਸਰਨਾਇ ਇਤਿ ॥੨॥ ਵਾ ਅਭੀ

ਤਿ ਹੈ ਐਸੇ ਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਭੀ ਨਾਮਤੇ ਕਾਹੈ ਨਭੀ ਅਭੀ ਤਿਹੈ ਕਜ਼ਾ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਿਸਕੋ ਭੀ ਅਭੀ ਕਜ਼ਾ ਅਭੈ ਕਰਤੇ ਹੋ ਜੋ ਆਪਕਾ ਭਗਤ ਹੋਇ ਐਸੇ ਅਧਜਾਹਾਰਕਰ ਅਰ ਥ ਕਰਨਾ ਪੂਰਬਾਰਥ ਕੇ ਕੁਛ ਵਿਲਖਜ਼ਨਤਾਕੇਲੀਯੇ ॥੩॥

ਮੂਲ ॥ ਅਬਾਹ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਬਾਹਨਾਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਜਾਮੀ ਕੋ ਜੋ ਹਲਕੇ ਬਾਹਿਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਾਮਰਥ ਹੈ ਆਪ ਸੇਬਜ਼ਸੇਵਕਾਦਿ ਅਪੇਖਜ਼ਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਜੀਵਕਾ ਅਰਥ ਲੋਕ ਵਾਹਿਕ ਰਖ ਤੇ ਹੈਂ ਭਾਵ ਕਜ਼ਾਕਿ ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਤੁਛ ਜੀਵਕਾ ਸੇ ਉਪੇਖਜ਼ ਅ ਤੀ ਉਦਰ ਹੋ ॥ ੨ ॥ ਵਾਹੁ ਭੁਜਆਦਿ ਅਵੈਵਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਬਾਹੁਨਾਮ ਭੁਜਾਸੇਰਹਿਤਸ੍ਰੀਜਗੰਨਾਥ ਮੂਰਤੀ॥੩॥ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ਅਬਾ ਨਾਮ ਪਿਤਾ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਭਗਵਨ ਸਰਬ ਲੋਕ ਪਿਤਾ ਹੋ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਗਾਹ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਜ਼ਾ ਅਪ੍ਰਧਰਖ ਹੈਂ ਤੁਝਕੋ ਕੋਊ ਧਮਕਾਯ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ਉ ਭੈ ਪਖਜ਼ ਮੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਗਨਾਮ ਸਤ੍ਰਾਵਹ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਪ ਰਬਤ (ਹ) ਨਾਮ ਹਨਨਕਾ ਇੰਦ੍ਰਰੂਪ ਹੋਕਰ ਬਜ੍ਰਕਰ ਪਰ ਬਤੋਂ ਕੋ ਜੋਹਨਨ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਅਗਾਹ ਹੇਭਗਵਨ ਆਪਹੀ ਇੰਦ੍ਰਰੂਪ ਹੋਕਰ ਪਰਬਤੋਂ ਕਾ ਛੇਦਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੋ ਆਦਿਮੇ ਪਰਬਤ ਪਖੋਂਸੰਯੁਕ੍ਤ ਥੇ ਤਬ ਨਗਰ ਗ੍ਰਾਮਕੋ ਦ

ਬਾਕਰ ਨਾਸ ਕਰਤੇ ਥੇ ਜਹਾਂ ਪੜਤੇ ਥੇ ਇਸ ਨਮਿਤ ਕਰ ਇੰਦ੍ਰੂਪ ਹੋਕ ੩ ਪਰਬਤੋਂ ਕੇ ਪੰਖ ਛੇਦਨ ਕੀਏ ਏਕ ਪਰ ਬਤ ਸਪੰਖਅਬੀਭੀਹੈ ਸਮੁੰਦ੍ਰਮੇ ਤਿਸਕਾਲਮੇ ਛਪਤਾ ਭਯਾ ਮੈਨਾਕ ਨਾਮਕਰ ਜੋਹਨੂਮਾਨ ਸੇਤੀ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਦੇਤਾਭਯਾ॥ ੨ ਅਥਵਾ ਅਗਾਹ ਨਾਮ ਪੰਜਾਬਦੇਸ ਮੇ ਆਗੇਕਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂਸਭਿਕੇ ਆਦਿ ਆਗੇਹੀ ਹੈ ਜਿਸਿਕਿਸਅਵਤਾਰਮੇਂ॥੩॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀਚੱਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਕਾਯਾਂਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਜੇ ਤ੍ਰਿਤੀ ਯਛੰਦ ਚਾਚਰੀ ਬਯਾਖਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਅਸ੍ਰ ਦਸਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੧੮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਮਾਨਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਯਾ ਮਾਨਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਕਯੋਂਕਿ ਕੌਨ ਕੋਊ ਹੈ ਭਗਵਤ ਕੋ ਮਾਨ ਦੇਬੇ ਜੋਗਜ ਸਭਿਕੋ ਤਤਕਰਤ੍ਰਿਕ ਹੋਨੇਤੇ॥ ਯਥਾ॥ ਧਨਾਸਰੀ॥ ਤੇਰਾ ਕੀਆ ਤੁਝਕਯਾਅਰਪਹੁ ਨਾ. ਤੇਰਾ ਤੁਹੀ ਚੋਵਰ ਢੁਲਾਰੇ ਇਤਿ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਮਾਨ ਨਾਮ ਪਨਾਹ ਕਾਹੈ ਯਾਨੇ ਆਸੈ੍ਕਾਂ ਸੋ ਸਰਬ ਕਾ ਪਨਾਹ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਅਮਾਨਨਾਮ ਅਮਾਨਤ ਕਾ ਜੋ ਔਖੇ ਔ ਸਰ ਕੇ ਲੀਯੇ ਕਿਸੀ ਕੇ ਪਾਸ ਰਖੀਤੀਹੈ ਸੋ ਔਖੇਔਸਰ ਮੇ ਕਾਮ ਆਨੇ ਵਾਲਾ ਭਗਵਾਨ ਹੈ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਯੇ

ਬਾਤ ਹੈ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਗਜਿੰਦ੍ਰ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਸਭਕੋ ਵੋਹੀ ਸਹਾ
ਯਤਾ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ॥ ਯਥਾ ॥ ਸੁਖਮਨੀਸਾਹਿਬਜੀ॥ ਜਹਿ ਮਾ
ਰਗ ਕੇ ਗਨੇਜਾਹਿ ਨ ਕੋਸਾ ॥ ਹਰਿਕਾਨਾਮਊਹਾਂ ਸੰਗ ਤੋਸਾ
ਜਹਿ ਪੈਡੇ ਮਹਿ ਅੰਧ ਗੁਬਾਰਾ॥ਹਰਿਕਾਨਾਮ ਸੰਗ ਉਜੀਆ
ਰਾ ॥ ਜਹਿ ਪੰਥ ਤੇਰਾ ਕੋਨ ਸਿਆਨੂ॥ਹਰਿਕਾਨਾਮਤਹਿਨਾਲ
ਪਛਾਨੂ॥ ਜਹਿ ਮਹਾਭਇਆਨਤਪਤਬਹੁ ਘਾਮ। ਤਹਿਹਰਿ
ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਤੁਮ ਊਪਰ ਛਾਮ। ਜਹਿ ਤ੍ਰਿਖਾਮਨਤੁਝ ਆਇ
ਅਕਰਖੈ। ਤਹਿ ਨਾਨਕ ਹਰਿਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਰਖੈ ॥ਤਥਾ॥
ਪੁਨਾ ॥ ਸੂਰਦਾਸਜੀ ਕਾ ਪਦ ॥ ਠਾਢੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਰ
ਬੋਲੈ।ਜੈਸੇਕੋਊ ਬਿਪਤਪਰੇਤੇਦੂਰਧਰਜੋਧਨਖੋਲੈ॥ਪਕਰਜੋਚੀ
ਰ ਦੁਸ਼ਟਦੁਸਾਸਨਬਿਕਲਬਦਨਭਈਡੋਲੈ।ਜੈਸੇਰਾਹੁਨੀਚਘਰ
ਆਇਚੰਦਕਿਰਨਝਕਝੋਲੈ॥ ਜਾਕੋਮੀਤਰਹੈਨੰਦਨੰਦਨਢਕਲ
ਪ੍ਰੀਤ ਪਟੋਲੈ। ਸੂਰਦਾਸ ਤਾਂਕੋ ਡਰ ਕਾਕੋ ਹਰਿਗਿਰਵਰ ਕੇ
ਓਲੈ ੧ ਅਰਥਾਤ ਐਸੀ ਅਮਾਨ ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਹੈ
ਔਰ ਨਹੀ ਹੈ ਸੋ ਔਖਾ ਔਸਰ ਸਭਿਪੈ ਬਨਾ ਹੈ ਐਸੀ
ਅਮਾਨਧਰੀ ਚਹੀਏ ਸੋ ਧਰਨਾ ਕਿਆ ਚਾਹਿਯੇ ਕਿ ਰਿਦੇ ਮੇਂ
ਭਰੋਸਾ ਚਹਿਯੇ ਦ੍ਰਿੜ ਜੋਤਿਸਵਾਹਿਗੁਰੂਤੇਬਿਨਾ ਔਰਰਖਯਕ
ਨਹੀਂ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਮਾਨਹੈ ਕਿਆ ਪ੍ਰਮਾਨਸੇਰਹਿਤ
ਹੈਂ ਪ੍ਰਤਖਯਾਦਿਪ੍ਰਮਾਣੋਂ ਕਾ ਵਿਖੇ ਨਹੀਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪ੍ਰਮੇ
ਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਰ ਦੁਤੀਯ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਕਰ ਯਦਿ
ਕਥੰਚਿਤ ਔਰ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਹੋਇ ਤੇ ਉਸਕਾ ਔਰ ਉਸਕਾ ਭੀ

ਔਰ ਐਸੇ ਅਨਾਵਸਿਰਤੀ ਹੋਯ ਜਾਯਗੀ ਆਤਮਾਸ੍ਰਯ॥ ੧॥ ਅਨਜੋ ਅੰਨਜਾਸ੍ਰੈ ੨ ਚਕ੍ਰ ਕਾ ੩ ਅਨਵਸਤ੍ਰਾ ੪ ਇਤਜਾਦਿ ਦੋਸ਼ ਹੋਹਿਗੇ ਜੇ ਅਨਾਵਸਿਰਤੀ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਯਿ ਹ ਤ੍ਰਿਦੋਸ਼ਤਾ ਹੋਗੀ ਕੌਨ ਸੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਾਗਵਿਲੋਪ ਏਕ ਤੋ ਪੂਰਬਕਾਲੋਪਹੋਇਜਾਇਗਾਜੋਪਰਮਦ੍ਰਸ਼ਟਾਕੌਨਹੈਔਦੂਸਰੀ ਅਵਿਨਿਗਮਯਤ੍ਰਅਵਿਨਿਗਮਯਤ੍ਰਕਜ਼ਾਏਕਤਰਪਖਪਾਤਨੀ ਯੁਕਤੀ ਵਿਨਿਗਮਨਾ ਨਾਵਿਨਿਗਮਨਾ ਅਵਿਨਗਮਨਾ ਅਰ ਥਾਤਯਿਹਨਿਯਮਨਰਹੇਗਾਕਿਯਿਹ ਦ੍ਰਸਟਾਹੈ ਕਿਯਹਹੈਜੋ ਵੋ ਕਹੇਗਾਕਿਯਿਹਤੋਹਮਕਹੇਂਗੇਯਿਹ ਹੈ ਐਸੇ ਨਿਰਣੈਨ ਹੋਗਾ ਪੁਨਾ ਪ੍ਰਮਾਣਾਪਗਮ ਹੋਗਾ ਪ੍ਰਮਾਣਾਪਗਮਕਿਆ ਪ੍ਰਾਣਾਭਾਵ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੂੰ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਾ ਪ੍ਰਮੇਯ ਨਹੀ ਹੈ ਅਮਾਨ ਹੋਨੇਤੇ ਜੋਮਾਨਕਹਿਯੇ ਪ੍ਰਮਾਣਤਿਸ ਕਾਲਛਨ ਉ ਦਾਹਰਨ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਨਜ਼ਾਯੇ ਵੇਦਾਂਤ ਮਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਕ ਰਕੇ ਯਥਾ ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਯਾਯਮਤ ਮੈ ਪ੍ਰਤਜਖਜ ੧ ਅਨੁਮਾ ਨ ੨ ਉਪਮਾਨ ੩ ਸ਼ਬਦ ੪ ਯਹ ਚਾਰਹੈ ਔਰ ਵੇਦਾਂਤਮਤ ਮੇਂ ਚਾਰ ਪੂਰਬੋਕਤ ਔਰ ਅਨੁਪਲਬਧੀ ੫ ਅਰਥਾਪੱਤੀ ੬ ਯਿਹ ਖਟ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਹੈ ਔਰ ਪੌਰਾਣਕ ਮਤਮੈ ਖਟਪੂ ਰਬੋਕਤ ਔਰ ਐਤੇਹਜ ੭ ਸੰਭਵ ੮ ਯਹ ਅਸ਼ਟ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਹੈਂ ਸੋ ਆਚਾਰਯੋਂਕਾ ਭੇਦ ਹੈ ਅਥ ਪ੍ਰਤਖਜਪ੍ਰਮਾਣ ਲਿਖਜਤੇ॥ਪ੍ਰਤਖ ਪ੍ਰਮਾਕਾ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤਖਜ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਕਰਨ ਕਿਸਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਜੋ ਬਜ਼ਾਪਾਰ ਵਾਲਾ ਹੋਯ ਅਰ ਅਸਾਧਾ

ਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਯਥਾ ਘਟ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੰਡ ਹੈ ਪਟਕੇ ਪ੍ਰਤੀ
ਤੁਰੀ ਵੇਮਾਦਿਕ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਏਕ ਵੈ
ਦਿਕ ੧ ਦੂਜਾ ਲੌਕਿਕ ੨ ਸੋ ਵੈਦਿਕ ਆਤਮਗ੍ਯਾਨ ਔਰ
ਲੌਕਿਕ ਘਟਪਟਾਦਿ ਸੋ ਉਪਾਧਿ ਭੇਦ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣ
ਪ੍ਰਮੇਯ ਸਾਖੀ ਐਸੇ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਈਸ਼ਰ ਚੈਤੰਨਕੇਭੇਦ ਕਲਪ
ਨ ਕਰੇ ਹੈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕਾਰੋਂ ਨੇ ਸਿਖੋਂ ਕੇ ਬੋਧ ਵਾਸਤੇ ਤਿਸ ਮੇਂ
ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਹੈ ਚੈਤੰਨ੍ਯ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਪ੍ਰਮੇਯਚੇਤਨ ਕੇ ਸਾਥ ਅ
ਈਕ ਹੋਜਾਨਾ ਯਹੀ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਹੈ ਸੋ ਅੰਤਹਕਰਣਾਵਛਿੰਨ
ਚੇਤਨ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਅਰ ਘਟਪਟਾਦਿ ਅਵਛਿੰਨ
ਚੇਤਨ ਕੋ ਪ੍ਰਮੇਯ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਇਸਮੇ ਜੈਸੇ ਕੂਪੋਦਿ
ਕ ਘਟੀ ਯੰਤ੍ਰਦੁਆਰਾ ਨਿਕਸਾ ਹੂਆ ਕੂਲ ਦੁਆਰਾ ਆਗੇ
ਚਤੁਸ਼ਕੋਣ ਤ੍ਰਿਕੋਣ ਦ੍ਵਿਕੋਣ ਗੋਲ ਲੰਬਾਯਮਾਨ ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ
ਕ੍ਯਾਰਾ ਹੋਇ ਤੈਸੇਤੈਸੇ ਤਿਸਮੇ ਪ੍ਰਵਿਸਟ ਹੋਕਰ ਜਲਤਦਾ-
ਕਾਰ ਹੋਯ ਜਾਤਾ ਹੈ ਦਾਰਸ੍ਟਾਂਤ ਮੇਂ ਤਥਾ ਅੰਤਹਕਰਣਾਵਛਿੰ
ਨ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਚੈਤੰਨ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿ ਦੁਆਰਾ ਘਟਪਟਾਦਿ ਭਾਵਕੋ
ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤਾਹੈ ਜੈਸੇਰਾਂਗਾ ਪਾਤ੍ਰਕੇ ਅੰਤਰ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਵਿਸਟ
ਹੋਕਰ ਤਦਾਕਾਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ ਜਬ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਚੇ
ਤਨ ਕਾ ਆਈਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਬ ਅਯੰਘਟਃ ਐਸੇ ਬੋਧ ਹੋਤਾਹੈ
ਬੁਧਿਕੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਔਰ ਚਿਦਾਭਾਸ ਦੋਨੋ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿ ਦੁਆਰਾ ਘ-
ਟਾਦਿ ਵਿਸ਼ੈ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਆਵਰਨ ਤੋ ਬੁਧਿਕੀ
ਬ੍ਰਿਤੀ ਨੇ ਦੂਰ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਅਰ ਯਿਹ ਘਟ ਹੈ ਐਸੇ ਚਿਦਾਭਾ

ਸਕਾਰ ਸਫੁਰਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਸੋ ਲੌਕਿਕ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਤੋ ਐਸੇ ਹੈ ਅਰ ਵੈਦਿਕ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਚੈਤਨ ਬ੍ਰਿਤੀ ਬ੍ਯਾਪ੍ਯਹੈ ਫਲ ਬ੍ਯਾ-ਪ੍ਯਨਹੀ ਹੈ ਘਟਪਟਾਦਿਵਤ॥ਇਤਿ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਨਿਰੂਪਣੰ ॥੧।

ਅਥ ਅਨੁਮਾਨਯੁਨਿਰੂਪਤੇ। ਅਨੁਮਿਤੀ ਪ੍ਰਮਾ ਕਾ ਜੋ ਕਰਣ ਹੋਯ ਤਿਸਕੋ ਅਨੁਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਲਿੰਗ ਗ੍ਯਾਨ ਜੰਨ੍ਯ ਜੋ ਗ੍ਯਾਨ ਸੋ ਅਨੁਮਿਤੀ ਕਹੀਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪਰਬਤ ਮੇ ਧੂਮਕਾ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਗ੍ਯਾਨ ਹੋਯਕੇ ਅਗਨਿ ਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਹਾਂ ਧੂਮਕਾ ਜੋ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਗ੍ਯਾਨ ਹੈ ਸੋ ਲਿੰ-ਗ ਗ੍ਯਾਨ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਤਿਸਤੇ ਅਗਨਿਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਉਤਪੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਪਰਬਤ ਮੇਂ ਅਗਨਿ ਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਅਨੁਮਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇ ਗਿਆਨ ਕਰਕੇ ਗ੍ਯ ਵਸਤੂ ਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਹੋਯ ਤਿਸਕੋ ਲਿੰਗ ਕਹੀਤਾਹੈ ਔਰ ਅਨੁਮਿਤੀ ਗ੍ਯਾਨ ਕਾ ਵਿਖ੍ਯ ਸਾਧ੍ਯ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਅਨੁਮਿਤੀ ਗ੍ਯਾਨ ਕਾ ਵਿਖੈ ਅਗਨੀ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਅਗਨੀ ਸਾਧ੍ਯ ਹੈ ਧੂਮਕੇਗ੍ਯਾਨ ਤੇ ਅਗਨੀ ਰੂਪ ਸਾਧ੍ਯਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਧੂਮਲਿੰਗਹੈ ਅਰ ਬ੍ਯਾਪ ਕੇ ਗ੍ਯਾਨ ਤੇ ਬ੍ਯਾਪ੍ਯਕ ਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਬ੍ਯਾਪ੍ਯਕੋ ਲਿੰਗ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਬ੍ਯਾਪ੍ਯਕ ਕੋ ਸਾਧ੍ਯ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਪ੍ਰਤਗ੍ਯਾ ੧ ਹੇਤੁ ੨ ਉਦਾਹਰਨ੍ ੩ ਰੂਪਤੀਨ ਵਾ॥ ਸਾਧ੍ਯ ੧ ਪਖ੍ਯ ੨ ਹੇਤੁ ੩ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟਾਂਤ ਰੂਪ ਚਾਰ ਇਨ ਕਰਹੀ ਅਨੁਮਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਅਗ ਨੀ ਸਾਧ੍ਯ ਪਰਬਤ ਪਖ੍ਯ ਧੂਮਹੇਤੂ ਮਹਾਨਸ ਉਦਾਹਰਨ ਵਾ

ਪਰਬਤੋ ਅਗਨੀਮਾਨ ਪ੍ਰਤਗਯਾ ਧੂਮਤ੍ਵਾਤ ਹੇਤੁ ਜੋ ਜੋ ਧੂਮ ਵਾਨ ਸੋਸੋ ਅਗਨੀਵਾਨ ਜੈਸੇ ਮਹਾਨਸ ਯਹ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਇਤਿਗੁ ਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣੰ॥ ਅਥੋ ਪਮਾਨੰ ॥ ਉਪਮਿਤੀ ਪ੍ਰਮਾ ਕੇ ਕਰਣੁ ਕੋ ਉਪਮਾਨਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੰਗਯੀਮੇਸੰਗਯਾਕੀ ਵਾ ਚਯਤਾਕਾ ਗਯਾਨ ਉਪਮਿਤੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀ ਪੁਰਖ ਗਵਯ ਸ਼ਬਦਕੇ ਵਾਚਯ ਕੋ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ ਔਰ ਕੋਈਕ ਜੋ ਬਨ ਬਾਸੀ ਪੁਰਖ ਤਿਸ ਕੋ ਪੂਛਤਾ ਭਯਾ ਗਵਯਕੈਸਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਬ ਗੋਸਦ੍ਰਿਸੋਗ ਵਹ ਐਸੇ ਬਨਬਾਸੀ ਪੁਰਖ ਸੇ ਸੁਨਕਰ ਵਾਕਯਾਰਥ ਕੋ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ ਬਨ ਮੇਂ ਗੌਕੇ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਗਵਯ ਕੋ ਦੇਖਕਰਗੋਕੇਸਦ੍ਰਿਸਗਵਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਵਾਕਯਾਰਥ ਕੋਸਿਮਰਨ ਕਰਤਾਹੈ ਤਿਸਤੇ ਪਰੰਤੁ ਦੇਗਾ ਜੋ ਪਸੂ ਹੈ ਤਿਸਮੇਂ ਗਵਯ ਪਦਕੀ ਵਾਚਯਤਾਕੋਜਾਨਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤਹਾਂ ਪਸੂ ਵਿਖਯ ਮੇਂ ਗਵਯਪਦ ਵਾਚਯ ਤਾਕੋ ਗਯਾਨ ਉਪਮਿਤੀ ਹੈ॥ ਇਤਿ ਉਪਮਿਤੀ ਪ੍ਰਕਰਣੰ॥ ਅਬ ਸਬਦ ਨਿਰੂਪਯਤੇ॥ ਜਿਸ ਵਾਕਯਕਾ ਤਾਤਪਰਯ ਵਿਸਯਭੂਤ ਸੰਸ ਰਗ ਮਾਨਾਂਤਰ ਕਰਕੇ ਵਾਧਯ ਭਾਵ ਕੋ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵੈ ਸੋ ਵਾਕਯ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਵਾਕਜਨਯ ਗਯਾਨ ਮੇਂ ਅਕਾਂਖਯਾ ਯੋਗਯ ਤਾ ਸੰਨਿਧੀ ਤਾਤਪਰਯ ਯਹ ਚਾਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ਤਿਨੋ ਪਦਾਰ ਥੋਂ ਕੀ ਪਰਸਪਰ ਜਗਯਾਸਾ ਵਿਖਯਰੂਪ ਯੋਗਆਕਾਂਖਯਾ ਹੈ ਔ ਤਾਤਪਰਯ ਕਾ ਅਬਾਧਯਹੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਔ ਬਿਲੰਬਤੇ ਬਿਨਾ ਜੋ ਪਦੋਂਕਾਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਯਹ ਸੰਨਿਧਿ ਹੈ ਔਰ

ਤਾਤਪਰ੍ਯ ਏਕ ਵਸਤੂ ਕਾ ਦੂਜਾ ਸ਼ਬਦ ਤਾਤਪਰਯ ਹੈ ਸੋ ਵਕ੍ਤਾ ਕੇ ਤਾਤਪਰਯ ਪਖ੍ਯ ਮੇ ਦੋਸ਼ਹੈ ਔਰ ਸਬਦ ਤਾਤਪਰ ਯ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ ਸਬਦਸਕ੍ਤਿ ਕੋ ਅਚਿੰਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਅਰਥਾਪਤੀ ਨਿਰੂਪਣੰ॥ ਸੋ ਉਪਮਾਦਿਕ ਗਯਾਨ ਕਰਕੇ ਅਊਪ ਪਾਦਿਕ ਗਯਾਨ ਕੀ ਕਲਪਨਾ ਯਹੀ ਅਰਥਾਪਤੀ ਹੈ ਸੋ ਊਪ ਪਾਦਿਯ ਗਯਾਨ ਕਰਣ ਹੈ ਅਰ ਅਊਪਾਦਿਕ ਗਯਾਨ ਫਲ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਬਿਨਾ ਜੋ ਨ ਬਨੇਸੋ ਤਹਾਂ ਉਪਪਾਦਯ ਹੈ ਅਰ ਜਿਸਕੇ ਅਭਾਵ ਕਰਕੇ ਜਿਸਕੀ ਅਨੁਪਪਤੀ ਹੋਇ ਸੋ ਤਹਾਂ ਉਪਪਾਦਿਕ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿਸੀਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਯਹ ਪੁਰਖ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਅਰੁਪੀਨ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸੁਮੇਰਾਤ੍ਰ ਭੋਜਨ ਸੇ ਬਿਨਾ ਪੀਨਤਾ ਅਨੁਪਪੰਨ ਹੈ ਤੈਸੀ ਪੀਨਤਾ ਉਪਪਾਦਯ ਹੈ ਜੈਸੇ ਰਾਤ੍ਰੀ ਭੋਜਨ ਕੇ ਅਭਾਵਤੇ ਤਾਦ੍ਰਿਸ ਪੀਨਤਾਕੀ ਅਨੁਪਪੱਤੀ ਹੈ ਅਰ ਰਾਤ੍ਰੀ ਭੋਜਨ ਉਪਪਾਦਿਕ ਹੈ ਰਾਤ੍ਰੀ ਭੋਜਨ ਰੂਪਾ ਕਲਪਨਾ ਪ੍ਰਮਿਤੀ ਮੇਂ ਅਰਥਾਪੱਤੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ॥ ਇਤਿ ਅਰਥਾਪਤੀ ਨਿਰੂਪਣੰ ॥ ਔਰ ਅਨੁਪਲਭਧੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਅਭਾਵ ਕੀ ਪ੍ਰਮਾਹੋਤੀ ਹੈ॥ ਸੋ ਇਸੀ ਅਭਾਵ ਕੀ ਪ੍ਰਮਾ ਕੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕੋ ਅਨੁਪਲਭਧੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈ॥ ਔ ਪਰੰਪਰਾ ਕਾ ਨਾਮ ਏਤਹਯ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬ੍ਰਿਖ੍ਯ ਮੇ ਯਖ੍ਯ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਸੋ ਦੇਖਾ ਕਿਸੀ ਨੇ ਨਹੀ ਐਸੇ ਪਰੰਪਰਾ ਕਥਨ ਕਾ ਨਾਮ ਏਤਿਹਯ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਔ ਆਢਿਗਰੇ ਤੀਮਾਸ਼ਾ ਤੋਲਾ ਉਸੇਰ ਮਣ ਇਸ ਕਲਪਨਾ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ

ਜੈਸੇ ਚਾਰਸਾਲੀ ਕੀ ਆਠਚਾਵਰ ਕੀ ਵਾ ਰਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਰ ਆਠ ਰੱਤੀ ਕਾ ਮਾਸ਼ਾ ਚਾਰਮਾਸੇ ਕਾ ਅਡਾਈ ਕਾ ਵਾ ਦੋ ਕਾ ਵਾ ਏਕ ਟਾਂਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਚਾਰ ਵਾ ਪਾਂਚ ਟਾਂਕ ਕਾ ਪੈਸਾ ਪਾਂਚ ਪੈਸੇ ਕਾ ਅਧਪਾਵ ਤਿਨ ਦੋਨੋ ਕਾ ਏਕ ਪਾਵ ਚਾਰ ਪਾਵ ਕਾ ਸੇਰ ਪਾਂਚਸੇਰ ਕੀ ਵੱਟੀ ਆਠ ਵਟੀ ਕਾ ਮਣ ॥੧॥ ਪੁਨਾ ਤੀਨ ਜਵ ਕਾ ਏਕ ਪਲ ਚਾਰ ਪਲਕੀ ਏਕ ਮੁਸ੍ਰੀ ਖਟ ਮੁਸਟੀ ਕਾ ਏਕ ਹਸੁ ਚਾਰ ਹਸਤਕਾ ਏਕਧਨੁਖ ਧਨੁਖ-ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਕਾ ਏਕ ਕੋਸ। ਚਾਰ ਕੋਸ ਕਾ ਯੋਜਨ ਏਕ ਸੌ ਯੋਜਨ ਕਾ ਦੇਸ ਏਕ ਸੌ ਦੇਸਕਾ ਏਕ ਮੰਡਲ ਸੌ ਮੰਡਲਕਾ ਏਕ ਖੰਡ। ਔਰ ਨੌ ਖੰਡ ਕਾ ਯਿਹ ਦੀਪ ਜੰਬੂ ਹੈ। ਔਰ ਕਿਸੀ ਕੇ ਛੇ ਕਿਸੀ ਕੇ ਦੋ ਐਸੇ ਕਲਪਨਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਅਨੰਤ ਕਲਪਨਾ ਹੈ ਸੋ ਇਨਪ੍ਰਮਾਣੋਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸ੍ਰੋਤੇਗ੍ਰਾਹਜਤ੍ਰੂਹੈ ਸੋ ਸ੍ਰੋਤੇ ਗ੍ਰਾਹਜਤ੍ਰ ਕਜਾ ਹੈ ਦੋਖਾਭਾਵ ਕੇ ਹੂਏ ਹੂਏ ਯਾਵਤ ਸ੍ਰਾਸ੍ਰੈ ਗ੍ਰਾਹਕ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਗ੍ਰਾਹਯਤ੍ਰ ਹੈ ਸੋ ਸ੍ਰਾਸ੍ਰੈ ਬ੍ਰਿਤੀ ਗਜ਼ਾਨ ਤਿਸ ਕਾ ਗ੍ਰਾਹਕ ਸਾਖੀ ਚੈਤੰਨਜ ਤਿਸ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਿਤੀ ਗਜ਼ਾਨ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਜਮਾਣ ਹੂਏ ਹੂਏ ਤਦਗਤ ਪ੍ਰਮਾਨਜ ਗ੍ਰਹਤ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸਾਖੀ ਚੇਤਨ ਕੂਟਸਥ ਸ੍ਰੀਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਾਨਗ੍ਰਾਹਯ ਨ-ਹੀਂ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸੂਰਜ ਕਰਕੇ ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸਿਤ ਹੈਂ ਘਟਪਟਾਦਿ ਸੋਂ ਸੂਰਯ ਕਿਸੀ ਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲੁਖ ਨਿਕੰਦਨ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਬੰਸਾਵਤੰਸ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਸੇ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਅਮਾਨ ਹੈ।

ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਰਬ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪ੍ਰਮੇਯ ਜਹਿ ਪਰਮ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਜਾਂ
ਨ। ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਜ ਜਾਨਜੁਨਾਮ ਅਮਾਨ॥੪॥
ਕਿੰਵਾ॥ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਅਮਨਕਾ ਜਮਾ ਅਮਾਨ ਹੈ ਇਸਕੇ ਮਾ
ਨੇ ਬੇਖੌਫ ਹੋਨਾ ਅਰਥਾਤਅਕਾਲਪੁਰਖਨਿਰਭਉਹੈ॥੫॥ਵਾ॥
॥ ਅ ॥ ਮਾ ॥ ਨ ਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ॥ਮਾ॥ਨਾਮਲਖਜ਼ਮੀਕਾ
ਹੈ ਅਮਾ ਨ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਨਿਸ੍ਰੀਕ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਸਭ ਸੋਭਾ
ਮਹਤ੍ਵਤਾਂ ਲਖਜ਼ਮੀਹੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਜੇਤੇ
ਦੇਵੀਦੇਵਤਾ ਮਾਇਆ ਬਿਨਫੀਕੇ॥ ਪੁਨਾ ਕਬੀਰ ਜੀ ॥ ਗ੍ਰਿ
ਹਜਾਕੇਸੋਭਾਰੇਨਾਹਿ॥ ਆਵਤ ਪਹੀਆਖੂਧੇ ਜਾਹਿ ॥ ਸੋ ਸੋਭਾ
ਨਾਮ ਇਹਾਂ ਮਾਇਆ ਕਾ ਹੈ॥ ਪੁਨਾ॥ ਆਥਹੋਇਤਾ ਮੂਗਧ
ਸਇਆਨਾ॥ ਆਥਬਿਹੂਨਾ ਜਗਬਉਰਾਨਾ॥ ਪੁਨਾ ਦੋਃ ਪਾ
ਤਸਾਹੀ ੧੦ ॥ ਧਨ ਧਨ ਧਨਕੋ ਭਾਖਿਐ ਜਾਕਾ ਜਗਤ ਗੁ
ਲਾਮ॥ ਸਭਤਾਕੋ ਨਿਰਖਤ ਫਿਰੈਂ ਸਭ ਚਲ ਕਰਤ ਸਲਾਮ
॥ ੬ ॥ ਵਾ ਅਮਾਨ ਨਾਮ ਮਿਤ੍ਰ ਕਾ ਹੈ॥ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾ
ਲਪੁਰਖ ਸਰਬਦਾ ਅਚੁਤ ਰੂਪ ਹੈਂ॥ ੭ ॥ ਵਾ ਮਾਨ ਅਭਿ
ਮਾਨ ਕਿਆ ਪ੍ਰਛਿੰਨ ਅਭਿਮਾਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਅਪਨਾ ਆਪ
ਹੋਨੇ ਸੇ ਅਤਿਰਿਕ੍ਤ ਵਸਤੁ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੇ ਅਭਿਮਾਨ ਹੋਤਾਹੈ
ਸੋ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੇ ਅਭਾਵ ਹੈ ਇਤਰਿਕ੍ਤ ਵਸਤੂ ਕਾ॥ ੮
॥ ਵਾ॥ ਅਮਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਮੇ ਮਾਤਾ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ॥
ਨ ਪਿਸਰੋ ਨ ਮਾਦਰ ਬਿਰਾਦਰ ਪਦਰ॥ ਨ ਦਾਮਾਦ ਦੁਸ਼ਮ
ਨੋ ਨ ਯਾਰੇ ਦਿਗਰ॥ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਨਾ ਤਿਸ ਮਾ

ਇ ਨ ਬਾਪ ਕਿਨਹੂੰ ਜਾਇਆ ॥ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਕੀ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਹੀ ਹੈ ਸੰਪੂਰਨ ਕਾਜਨਕ ਹੋਨੇਸੇ ॥੯॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅ ਮਾ ਨਾਮ ਐਪਰ ਕਾ ਹੈ ਪ ਰਸੀ ਮੇ ਅਰਥਾਤ ਵਿਕਲਪ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਸੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਮਾਨ ਹੈ ਕਿਧਾ ਵਿਕਲਪ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੋਉ ਕਹੈ ਕਿ ਯਦਿ ਬੇਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੋਇ ਤੋ ਸੋ ਯਹ ਕਥਨ ਅਯੋਗਯ ਹੈ ਕਯੋਂ ਕਿ ਵੇਦ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੋਨੇ ਤੇ ਸੋ ਵਿਕਲਪ ਆਗਯਾ ਮੇ ਜਾਨਨਾ ਕਿ ਭਗਵਤ ਆਗਯਾ ਮੇ ਬਿਕਲਪਾਭਾਵਹੈ ਮਹਾਰਾਜਾਗਯਾਵਤ ॥ ੧੦ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਏ ਕਤਾ ਮੇ ਐਪਰ ਯਹ ਕਥਨ ਨਹੀ ਬਨ ਸਕਤਾ ਐਸੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਮੇ ਏਕਤਾ ਹੋਯ ਤਬ ਮੋਖਯ ਗਯਾਨਕਰ ਹੋਯ ਸੋ ਯਹ ਬਾਤ ਜਿਸਕਰ ਅਯੋਗਯ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਅਮਾਨ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਿਧਾਨਹੈਂ ॥ ਅਨੇਕਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਿਵਿਸ਼ੇਸ ਕਰ ਧਾਨ ਅੰਨ ਰੂਪ ਸੰਪੂਰਨ ਜਗਤਕਾ ਜੀਵਨ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਅਨੇਕ ਹੈ ॥ ਏਕਹ ਭਿੰਨਹ ਅਨੇਕਹ ਏਕ ਸੋ ਭਿੰ ਨ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਅਨੇਕ ॥ ਏਕੋਹੰਬਹੁਸਯਾਮਪ੍ਰਜਾਯੇਯ ॥ ਤਦੀਖਯਤ ਬਹੁਤਸਯਾਮ ॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਬੇਦਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਯ ਅਨੇਕਤਾ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਅ ਕਾਲਉਸਤੁਤਿ ਮੇ ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਕਤਹੂ ਸੁਚੇਤਹ੍ਵੈ ਕੈ ਚੇਤਨਾ ਕੋ ਚਾਰੁਕੀਯੋ ਕਤਹੂ ਅਚਿੰਤ ਹ੍ਵੈਕੈ ਸੋਵਤ ਅਚੇਤ ਹੋ ॥ ਕਤਹੂ ਭਿਖਾਰੀ ਹ੍ਵੈਕੈ ਮਾਂਗਤ ਫਿਰਤ ਭੀਖ ਕਹੂ ਮਹਾਦਾ

ਨੀ ਹ੍ਵੈਕੈ ਮਾਂਗਤੋ ਧਨਦੇਤਹੋ ॥ ਕਹੂੰ ਮਹਾਰਾਜਨ ਕੋ ਦੀਜਤ ਅਨੰਤ ਦਾਨ ਕਹੂੰ ਮਹਾਰਾਜਨ ਤੇ ਛੀਨ ਛਿਤ ਲੇਤਹੋ ॥ ਕਹੂੰ ਬੇਦਰੀਤ ਕਹੂੰਤਾਸੋ ਬਿਪਰੀਤ ਕਹੂੰਤ੍ਰਿਗੁਨਅਤੀਤ ਕਹੂੰ ਸਰਗੁਨ ਸਮੇਤ ਹੋ ॥ ੧ ॥ ਕਹੂੰ ਜੱਖ ਗੰਧ੍ਰਬ ਉਰਗ ਕਹੂੰ ਬਿਦਯਾਧਰ ਕਹੂੰ ਭਏ ਕਿਨਰ ਪਿਸ਼ਾਚ ਕਹੂੰ ਪ੍ਰੇਤ ਹੋ ॥ ਕਹੂੰ ਹੁਇ ਕੈ ਹਿੰਦੂਆ ਗਾਂਇਤ੍ਰੀ ਕੋ ਗੁਪਤ ਜਪਯੋ ਕਹੂੰ ਹੁਇਕੈ ਤੁਰਕਾਪੁਕਾਰੇਬਾਂਗਦੇਤਹੋ॥ ਕਹੂੰਕਕੋਕਾਬਕੈਪੁਰਾਨਕੋਪਢਤਮਤਕਤਹੂੰਕੁਰਾਨਕੋ ਨਿਦਾਨਜਾਨਲੇਤਹੋ ॥ ਕਹੂੰ ਬੇਦਰੀਤਕਹੂੰਤਾਸਿਉਬਿਪ੍ਰੀਤਕਹੂੰਤ੍ਰਿਗੁਨਅਤੀਤਕਹੂੰਸਰਗੁਨਸਮੇਤਹੋ॥੨ ਇਤਯਾਦਿ ਕਨਕਕੁੰਡਲਵਤ ਅਧਯਾਰੋਪਮੇ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਬਾਜੀਗਰ ਡੰਕ ਬਜਾਈ। ਸਭ ਖਲਕ ਤਮਾਸ਼ੇ ਆਈ। ਬਾਜੀਗਰ ਸੁਆਂਗਸਕੇਲਾ। ਅਪਨੇ ਰੰਗਰਵੈ ਅਕੇਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਨੇਕ ਹੈ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਫਿਰ ਏਕ ਹੈ ॥ ੪੩ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੈਸੇ ਸ੍ਵਪਨ ਦ੍ਰਸਟਾ ਪੁਰਖ ਸ੍ਵਪਨ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਰਚਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੂਆ ਹੂਆ ਨਦੀ ਪਰਬਤਾਦਿ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਜਾਗ੍ਰਤ ਮੇ ਪੁਨਾ ਏਕਾਏਕ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ ਮਧਯ ਮੈ ਜੋ ਅਨੇਕਤਾਹੈ ਸੋਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਕੁਛ ਹੂਆ ਨਹੀ ਵਾਸਤਵਤੇ॥ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਉਸਤੁਤਿ ਮੇ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਛੰਦ। ਨ ਕਾਮੰ ਨ ਕ੍ਰੋਧੰ ਨ ਲੋਭੰ ਨ ਮੋਹੰ। ਅਜੋਨੀ ਅਛੈ

ਆਦਿ ਅਦ੍ਵੈਅਜੋਹੰ। ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਮਰਨੰ ਨ ਬਰਨੰ ਬਯਾਧੰ।
ਨ ਰੋਗੰ ਨ ਸੋਗੰ ਨ੍ਰਿਭੈ ਨ੍ਰਿਬਿਖਾਧੰ ॥ ੧੦ ॥ ਅਛੇਦੰ ਅਭੇ
ਦੰ ਅਕਰਮੰ ਅਕਾਲੰ। ਅਪੰਡੰਅਭੰਡੰਪ੍ਰਚੰਡੰ ਅਪਾਲੰ।ਨਤਾਤੰ
ਨ ਮਾਤੰ ਨਜਾਤੰ ਨਕਾਯੰ। ਨਨੇਹੰ ਨਗੇਹੰ ਨ ਭਰਮੰ ਨਭਾਯੰ
॥ ੧੧ ॥ ਨਰੂਪੰ ਨਭੂਪੰ ਨ ਕਾਯੰ ਨਕਰਮੰ। ਨਤ੍ਰਾਸੰ ਨਪ੍ਰਾਸੰ
ਭੇਦੰ ਨ ਭਰਮੰ। ਸਦੇਵੰ ਸਦਾ ਸਿੱਧ ਬ੍ਰਿੱਧੰ ਸਰੂਪੇ। ਨਮੋ ਏ
ਕ ਰੂਪੇ ਨਮੋ ਏਕਰੂਪੇ॥ ੧੨ ॥ ਨਿਰੁਕੰਪ੍ਰਭਾ ਆਦਿਅਨੁਕੰ
ਪ੍ਰਤਾਪੇ। ਅਜੁਕੰ ਅਛੈਆਦਿਅਵਜਕੰਅਥਾਪੇ। ਬਿਭੁਕੰ ਅਛੈ
ਆਦਿ ਅਛੈ ਸਰੂਪੇ। ਨਮੋਏਕਰੂਪੇਨਮੋਏਕਰੂਪੇ॥੧੩॥ ਤਥਾ
ਵਾਸਿਸ੍ਰੇਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜਗਤ ਤੀਨਕਾਲ ਉਤਪਨਹੂਆ ਨਹੀਂ
ਅਨੇਕਤਾਕਾਪ੍ਰਕਾਰਸੰਖੇਪਸੇਂਕਹਤੇਹੈਂ॥ ਪ੍ਰਥਮਪੁਰਖਪ੍ਰਕ੍ਰਿ
ਤੀ ਕੇ ਸੰਜੋਗ ਤੇ ਮਹਤਤ੍ਵ ਅਹੰਕਾਰ ਕੀ ਸੂਖਸਮਾ ਅਵਸਥਾ
ਹੋਤੀ ਭਈ। ਮਹਤਤ੍ਵਸੇ ਅਹੰਕਾਰ ਹੋਤਾ ਭਯਾ॥ ਸੋਤ੍ਰਿਧਾ॥
ਸਾਤ੍ਵਿਕ ॥ ਰਾਜਸਾ ਤਾਮਸਭੇਦਕਰ। ਤਾਮਸਸੇ ਮਹਾਂਭੂਤ
ਪੰਚ ਪ੍ਰਿਥੀ ਅਪ ਤੇਜ ਵਾਯੂ ਅਕਾਸ ਪੰਚ ਤਨ
ਮਾਤ੍ਰਾ ਦੁਆਰਾ ਹੂਏ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਇੰਦ੍ਰੇ ਅੰਤਹਕਰਨ ਸਹਿਤ
ਸਾਤ੍ਵਿਕੀ ਸੇ ਦੇਵਤਾ ਚਤੁਰਦਸ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸੰਪੂਰਨ
ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਤਪਤੀ॥ ਪੁਨਾ॥ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਮੇ ਸੌ ਬਰਖ ਅਨਾ
ਬ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪੁਨਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਸੂਰਯੋਦਯ ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗਜੀ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰ
ਮੁਖ ਦੋਹਜ਼ਾਰ ਨਾਸਿਕਾ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਨਿਕਸ ਕਰ ਅਗਨਿ ਦਸੋ
ਦਿਸਾ ਮੇਪ੍ਰਸਰਿਤਹੂਈ ਹੂਈ ਸੰਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡਕੋ ਦਗਧ

ਰੋਮਯਪਿੰਡਵਤ ਕਰਤੀ ਹੈ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸੌ ਬਰਖ ਅਖੰਡ ਬ੍ਰਿਸਟੀਹੋਤੀ ਹੈ ਮੂਸਲ ਅਰੁਹਸਤੀ ਸੁੰਡ ਪ੍ਰਮਾਣ ਜਿਨਕੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਹੈਂ ਐਸੇ ਮੇਘਪੁਸ਼੍ਕ੍ਰ ਰਸੇਆਦਿ ਲੇਕਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਜਲ ਮੈ ਗਲਕਰ ਰਹਿਹਾ ਜੈਸਾ ਜਲ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਪੁਨਾ ਪ੍ਰਿਥੀ ਐਸੇ ਜਲੋਂ ਮੇ ਲੀਨ ਹੋਤੀ ਹੈ ਰੀਧਗੁਨ ਜਿਸਕਾ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਕੇ ਜਲੋਂ ਕਰਹਰਾ ਜਾਯਾ ਹੈ ਜਲ ਅਗਨੀ ਮੇ ਲੀਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਰਸ ਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਅਗਿਨ ਕਰ ਹਰੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨਕੀ॥ ਪੁਨਾ॥ ਅਗਿਨਰੂਪ ਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਪਵਨਕਰਹਰੀ ਗਈਹੈ ਜਿਸਕੀ ਐਸੇ ਅਗਿਨ ਪਵਨ ਮੇ ਲੀਨ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਪਵਨ ਅਕਾਸ ਮੇ ਸਪਰਸਗੁਨ ਜਿਸਕਾ ਅਕਾਸਕਰ ਹਰਾ ਗਯਾਹੈ। ਅਕਾਸ ਅਹੰਕਾਰਮੇਂ ਸਬਦਗੁਨ ਜਿਸਕਾ ਹਰਾ ਗਯਾ ਹੈ ਅਹੰਕਾਰਕਰ। ਔਰ ਅਹੰਕਾਰ ਮਹਤਤ੍ਵ ਮੇ। ਮਹਤਤ੍ਵ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਮੇ। ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਪੁਰਖ ਮੇ। ਪੁਰਖ ਅਚ੍ਯੁਤ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਹੈ॥ ਯਥਾਸ਼ਲੋਕ॥ ਇੰਦ੍ਰਿਯਾਣਿ ਪਰਾਨਯਾਹੁ ਰਿੰਦ੍ਰਯੇਭਯਾ ਪਰੰਮਨਹ। ਮਨਸ਼ਸਤੁ ਪਰਾਬੁੱਧਿ ਬੁੱਧੇਸਤਮਹਾਨਪਰਾ। ਮਹਤਾਤਪਰਮਵ੍ਯਕ੍ਤੰਅਵ੍ਯਕ੍ਤਾਤ ਪੁਰਖਹਪਰਹ।ਪੁਰੁਖਾਤਨਪਰੰਕਿੰਚਿਤਸਾਕਾਸ੍ਠਾਃਸਾ ਪਰਾਗਤਿਇਤਿ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਵਾਸੁਦਵੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਏਕ ਹੈ ॥ ੧॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸਤਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖ੍ਯੇ ਤ੍ਰਿਤੀਛੰਦ ਚਾਚਰੀ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਸਮਾਪ੍ਤ

ਤਾ ਨਾਮ ਨਵਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੯ ॥ ਚਾਚਰੀ ਛੰਦ ਵਯਾਖਯਾ ਖਸ੍ਰਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੬ ॥ ਅਥ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਛੰਦ ਚਤੁਰਥ ਵਯਾਖਯਾ ਲਿਖਯਤੇ ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਮੂਲ ॥ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ॥ ਨਮੋਸਰਬ ਮਾਨੇ

ਟੀਕਾ—ਪੁਨਹ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ ਮੇ ਗਦਗਦ ਹੂਏ ਹੂਏ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਨਮਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸੁਵਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਨਮੋਸਰਬ ਮਾਨੇ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਝਕੌਂ ਕੈਸੈ ਤੁਮ ਹੋ ਕਿ ਸਰਬਮਾਨੇ ਸਰਬ ਜਿਸਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਮੂਢ ਜਨ ਪ੍ਰਯੰਤ। ਸਭਕੋ ਇਤਨਾ ਬੋਧ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸਰ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਕੁਛ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ ਹੋਗਾ ਵੋਹ ਊਰਧ ਅਕਾਸ ਕੀ ਓਰ ਅੰਗੁਲੀ ਕਰੈਗਾ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬ ਨਾਮ ਪ੍ਰਲੈਕਰਤਾ ਸ਼ਿਵਜੀਸੋ ॥ਮਾਨੇ॥ ਜੋ ਨਿਰੰਤਰ ਤੁਝਕਾ ਹੀ ਧ੍ਯਾਨਕਰ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਮੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਰਹਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੂੰ ਸਰਬ ਮਾਨੇ ਹੈਂ ਸੋ ਤੁਝੇ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸ॥ਰਬ ਐਸੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਰੱਬਨਾਮ ਅਰਬੀ ਮੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਰਬਕੇ ਸਹਿਤ ਜੋ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਸਰਬ ਅਰਥਾਤ ਮਲੇਛ ਉਨਸੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਜਿਸਕੋ ਮਾਨ ਰਹੀਹੈ ਕੋਊ ਅਗਿਨ ਰੂਪਕਰ ਕੋ

ਉ ਸੂਰਯਰੂਪ ਕਰ ਕਹੀਂ ਚੰਦ੍ਰੂਪ ਕਰ ਕਹੀਂ ਜਲਰੂਪ ਕਰ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੈਸੀ ਜੈਸੀ ਜਿਸਕੀ ਬੁੱਧੀ ਹੈ ਵੈਸੇ ਵੈਸੇ ਸਭ ਮਾਨ ਰਹੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ। ਆਪ ਆਪਨੀ ਬੁਧਿ ਹੈ ਜੇਤੀ। ਬਰਨਤ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਤੁਹਿ ਤੇਤੀ। ਸੋ ਤੁਝਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਨਮੋ ਅਸਰਬ ਮਾਨੇ ਐਸੇ ਅਕਾਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਿਸ ਤੁਝਕੋ ਨ ਸਰਬ ਅਸਰਬਅਰਥਾਤ ਏਕਰੂਪ ਕਰ ਏਕਮੇਵਾਦੁਤੀਯੰਬ੍ਰਹਮ ਐਸੇ ਵੇਦਾਂਤਵਾਦੀ ਜੋਹੈ ਸ੍ਰੀਮਤ ਬੇਦਬਯਾਸ ਜੀ ਸੋ ਏਕਰੂਪਕਰ ਨਿਰੂਪਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ਅਧਯਾਯ ਚਤੁਸ੍ਰਯਰੂਪ ਸਰੀਰਕਾਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਬੂਹੋਂ ਕਰ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅਸਰਬਮਾਨੇ ਅਰਥਾਤ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਮਸਤੀ ਨਿਧਾਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਧੀ ਰੂਪ ਤੂ ਹੈਂ। ਕਯੋਂਕਿ ਨਿਧੀ ਰੂਪ ਕਹਾ ਹੈ ਭਗਵਤ ਕੋ ਸੋਨਿਧੀ ਕਾ ਸਰੂਪ ਸਕਾਰਨ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਨਿਧੀਆਂ ਨਵ ਲਿਖੀ ਹੈਂ ਸੋ ਮਤਾਂਤਰ ਭੇਦ ਜਾਨਨਾ ਇਹਾ ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਪੁਰਾਣਕੇ ਮਤਿਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਤੇਹੈਂ ਇਹਾਂ ਆਠਹੀਲਿਖੀਹੈਂ ਨਵਕੇ ਨਾਮ ਯਥਾ ਦੋਃ ਮਹਾਂਪਦਮ ਔ ਪਦਮ ਪੁਨ ਕੱਛਪ ਮਕਰ ਮੁਕੰਦ। ਨੀਲ ਸੰਖ ਅਰੁਖਰਬ ਇਕ ਏਕ ਕਹਤ ਹੈ ਕੁੰਦ ॥ ਅਥ ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਮਤਸੋਂ ਅਸ਼ਟਨਿਧੀ ਨਿਰੂਪਣੰ

ਦੋਹਾ ॥ ਮਹਾਂ ਪਦਮ ਔ ਪਦਮ ਪੁਨ ਕਛਪ ਮਕਰ ਮੁਕੰਦ
ਨੰਦ ਨੀਲ ਪੁਨ ਸੰਖ ਭਨ ਆਠ ਨਿਧੀ ਜਗਬੰਦ ॥ ੧ ॥ ਨਾ
ਮ ਪਦਮਨੀ ਜਾਂਹਿਕੋ ਵਿਦ੍ਯਾ ਕਹਿਤ ਸੁਜਾਨ। ਪਦਮਾਯਾ
ਕੋ ਦੇਵਤਾ ਨਿਧਿ ਅਧਾਰ ਸੋ ਜਾਨ ॥ ੨ ॥ ਸਾਧੂ ਦੇਵ
ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਧਿ ਕੀ ਹੋਯ। ਇਨ ਅਵਲੋਕਤ
ਵਿੱਤ ਸ਼ੁਭ ਮਾਨਸਕੁਲ ਜਿਮ ਜੋਯ ॥ ੩ ॥ ਰੂਪ ਸੁਭਾਵ ਸੁਨੋ
ਸਹੀ ਜਾਨਿਧਿ ਕੋ ਜਸ ਹੋਇ। ਜੋ ਜਿਤ ਕਾਲ ਰਹੇ ਜਹਾਂ ਕ
ਹੌ ਸੁਨੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥ ੪ ॥ ਸਾਤ੍ਵਿਕ ਰਾਜਸਤਮਨਿਧੀ ਤੀਨ
ਤਰਹ ਕੀ ਜਾਨ। ਪੂਰਬ ਪੁਨਜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਗੁਨ ਅਨੁਗਾਮਿ
ਨ ਮਾਨ ॥ ੫ ॥ ਪਦਮ ਨਾਮ ਸਾਤਿਕਨਿਧੀ ਜਾਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ
ਹੋਇ। ਤਹਿ ਸੁਤ ਸੁਤ ਸੁਤ ਪੌਤ੍ਰਕੋ ਰਹਤ ਸਦਾ ਮੁਖ ਜੋਇ।
੬ ॥ ਚਤੁਰਚਾਰ ਸੀਤਲ ਸੁਭਗ ਭੋਗਭੋਗ ਗਤ ਸੋਗ। ਕ-
ਨਕ ਰਜਤ ਤਹਿ ਤਾਮ੍ਰ ਸੋ ਰਹਤ ਸਦਾ ਸੰਜੋਗ ॥ ੭ ॥ ਕ੍ਰੈ ਵਿ
ਕ੍ਰੈ ਕਨਕਾਦਿਕਰ ਯਗ੍ਯਜਸਵਖਜਨਕਾਰ ॥ ਸਭਾਬਿਬਿਧਿਬਿ
ਧਿਨੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇਵਨ ਸਦਮਸਵਾਰਿ ॥ ੮ ॥ ੧ ॥ ਮਹਾਪਦਮ
ਸਾਤ੍ਵਿਕਨਿਧਿ ਸਾਤ੍ਵਿਕ ਨਰਤਹਿਸੰਗ ॥ ਪਦਮਰਾਗਸੋਰਾਗ
ਤਿਹਿ ਰਤਨਨਸੰਗ ਅਭੰਗ ॥ ੯ ॥ ਮੁਕੁਮੂੰਗ ਜਲਜਾਤ ਜੋ
ਵਸਤੁ ਔਰ ਜਗ ਆਹਿ ॥ ਕਰਤ ਵਿਹਾਰ ਉਦਾਰਚਿਤਲੇ
ਤ ਦੇਤ ਹਿਤਚਾਹਿ ॥ ੧੦ ॥ ਤਸ ਸੁਭਾਵ ਸੁਤਸੁਤਨਕੌ ਪੁਤ੍ਰ
ਪੌਤ੍ਰ ਪਰਿਵਾਰ ॥ ਸਾਤ ਪੁਸਤ ਲੌ ਤਜਤ ਨਹਿ ਮਹਾ ਪਦਮ
ਨਿਰਧਾਰ ॥ ੧੧ ॥ ੨ ॥ ਮਕਰਮਹਾ ਤਾਮਸਨਿਧੀ ਦੇਖਤ ਨੈਨਨ

ਜਾਹਿ ॥ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਗਟ ਤਮ ਜੁਕ੍ਤਿ ਹੈ ਹਤੌਸੀਲ ਸੁਭ ਤਾਹਿ ॥
੧੨ ॥ ਬਾਨ ਖੜਗ ਰਿਸ਼੍ਰੀ ਚਰਮ ਧਨੁਖ ਚੈਨ ਚਿਤ ਚਾਹਿ
॥ ਪ੍ਰੀਤਪ੍ਰਿਥੀਪਤਿ ਸੋ ਕਰਤ ਬੀਰਨਿਦੇਤਸਰਾਹਿ ॥੧੩॥ ਕ੍ਰੂ
ਘੰਵਿਕ੍ਰੂਘੀ ਕਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਕੋ ਔਰਨਮੇ ਨਹਿਪ੍ਰੀਤ ॥ ਏਕ ਪੁਰੁ
ਖ ਲੌ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪੁਤ੍ਰਪੌਤ੍ਰ ਤੁਜਹੀਤ ॥ ੧੪ ॥ ਮਰਨ ਚੋਰ ਕ
ਰ ਦਰਬਹਿਤ ਹੋਇ ਤਾਹਿ ਬਿਨ ਰਜ਼ਾਨ ॥ ਰਨਮੇਵਾਬਧੁਬੰ
ਧਕਰ ਬ੍ਰਿਥਾ ਤਜਤ ਸੋ ਪ੍ਰਾਨ ॥ ੧੫ ॥ ੩ ॥ ਕੂਰਮਨਿਧਿਨਿ
ਰਖਤ ਨਰੂ ਤਮਸੁਭਾਵ ਹੋਇ ਜਾਇ ॥ ਭਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਿਹਤੇ
ਸੁ ਨਿਧਿਤਮਬੜਹਰਿਤਹਿਰਾਇ॥੧੬॥ ਕਰਤ ਬਿਪਾਰਸੁਸ
ਕਲਹੀ ਕਰਭਨ ਕਹੂ ਬਿਸਾਸ ॥ ਲੇਤ ਲਪੇਟ ਸੁ ਅੰਗਨਿ
ਜ ਕੂਰਮ ਜਿਮ ਅਨਰਾਸ ॥ ੧੭ ॥ ਦੇਤਨ ਭੋਗਤ ਨਾਸ ਭਯ
ਧਰਤਿ ਧਰਨ ਮੋ ਗਾਡ ॥ ਕੱਛਪ ਨਿਧਿ ਇਕ ਪੁਰਖਲਗਰ
ਹਤ ਦੇਤ ਪੁਨਛਾਡ ॥ ੧੮ ॥ ੪ ॥ ਰਜਗੁਨਮਯ ਨਿਧਿ ਅਪ
ਰਸੋ ਨਾਮ ਮੁਕੰਦ ਕਹਾਇ ॥ ਨਰੁ ਅਵਲੋਕਿਤ ਤਾਹਿਕਰਜ
ਸ ਸੁਭਾਵਕੋ ਪਾਇ ॥ ੧੯ ॥ ਬੀਨਾਂਬੀਨੁ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਲੌ ਸੰਚ੍ਰ
ਹ ਸਾਜ ਅਪਾਰ ॥ ਨਟਨਾਯਕ ਗਾਇਕਸੁਭਗ ਦੈਤਿਨਧਨ
ਰੁਚਿਕਾਰ ॥ ੨੦ ॥ ਬੰਦਿਸੂਤ ਮਾਗਧ ਬਿਬਿਧਿ ਬੇਸਰ਼ਾ ਕੋ
ਧਨ ਦੇਇ ॥ ਅਹਿਨਿਸਿ ਭੋਗੀ ਭੋਗਸੋ ਕੁਲਿਟਾਰਤੀ ਕਰੇਯ
॥ ੨੧ ॥ ਰਜਸੁਭਾਵ ਯਹਨਿਧਿਕਹੀ ਤਿਹਨਿਰਖਤ ਨਰੁਜੋਯ
॥ ਏਕਤਿਸੀ ਕੋ ਭਜਤ ਹੈ ਪੁਤ੍ਰਾਦਿਕਨਅਲੋਇ ॥੨੨॥ ੫ ॥
ਰਜਤਮਮਿਸ੍ਰਿਤਿ ਨੰਦਨਿਧਿ ਮਹਾ ਅਨੰਦਦਜਾਨ ॥ ਤਹਿਅ

ਵਲੋਕਤ ਹੋਤ ਜੋ ਹੋਤ ਸੁਤਾਸ ਸਮਾਨ ॥ ੨੩ ॥ ਸਰਬਧਾਤ
ਪੁਨ ਰਤਨ ਸੁਭ ਧਾਨਜੁਉਤਮ ਹੋਇ ॥ ਕ੍ਰਯਵਿਕ੍ਰਯ ਸੰਗ੍ਰਹ
ਕਰਤ ਨੰਦਨਿਧੀਨਰਜੋਯ॥ ੨੪ ॥ ਅਭਯਾਗਤ ਬੰਧੂ ਸਜ
ਨ ਦਾਸਵ੍ਰਗ ਨਰ ਨਾਰਿ॥ਪ੍ਰੀਤ ਸਭਨਸੋ ਕਰਤ ਸੋ ਦੈਧਨ
ਰੁਚਿਤ ਅਪਾਰ॥ ੨੫ ॥ ਪੁਤ੍ਰਵਤੀਬਹੁਨਾਰਿਤਹਿਸੋਭ ਨਰੂਪ
ਅਪਾਰ ॥ ਜਪਤ ਪੁਰਖ ਲਗਨੰਦਨਿਧਿ ਰਹਿਤਸੁਤਾਹਿਅਗਾ
ਰ ॥ ੨੬ ॥ ਅਸ੍ਰਮ ਪੁਸ੍ਰਜੁਪੁਰਖਤਿਹਿ ਬੜਆਯੁਖ ਬੜਮਾ
ਨ॥ ਦੂਰਾਗਤ ਤਿਹਿ ਬੰਧੁਜੋ ਤਿਨਕਰ ਪੋਖਨਠਾਨਾ॥ ੨੭
॥ ਨਿਕਟ ਨਿਵਾਸੀ ਬੰਧੁ ਜੋ ਮਿਤ੍ਰ ਪੁਰਾਤਨ ਜੋਇ ॥ ਸਿਥ
ਲ ਸਨੇਹ ਅਛੋਹਤਹਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਪਰਸੋ ਹੋਇ॥ ੨੮ ॥ ੬ ॥
ਸਤਰਜਮਯਨਿਧੀਨੀਲਲਖ ਤਹਿਸੰਗੀਨਰੁਜੋਇ॥ਤਾਹਿ ਸ
ਮਾਨ ਸੁਹੋਤਹੈ ਕਹਤ ਸਯਾਨੇ ਲੋਯ॥ ੨੯ ॥ ਪਟ ਕਪਾਸ
ਪੁਨਧਾਨਜਫਲ ਪੁਸ਼ਪ ਮੈਖਗਜ ਜਾਨ॥ ਬਿਦ੍ਰਮਮੁਕਤਾ ਕਾ
ਠਪ੍ਰਭੁ ਜਲਜ ਬਸਤੁ ਜੋ ਆਨ ॥੩੧॥ ਕ੍ਰਯ ਬਿਕ੍ਰਯ ਕਰਿ
ਹੈਇਨੈਬਾਪੀਕੂਪਤੜਾਗ ॥ ਅਪਰਨਕਛੁਭਾਵਤਤਿਸੈਬਹੁਤ
ਲਗਾਵਤ ਬਾਗ॥ ੩੨ ॥ ਸਰਿਤਸੇਤੁਸੰਤਤਿਸਜੈ ਪੁਸਪਗੰ
ਧਬਹੁਪ੍ਰੀਤਿ ॥ ਭੁਗਤਭੋਗਤ੍ਰੈਪੁਰਖਲਗਨੀਲਨਿਧੀਯਹਿਰੀ
ਤਿ॥ ੩੩ ॥ ੭॥ ਰਜਤਮਮਯਨਿਧਿਸੰਖਜੋ ਜਾਹਿ ਪੁਰਖ ਪੈ
ਜਾਇ॥ ਤਤਛਿਨ ਤਿਹਸਮਤਾਹਿਕੋ ਹੋਵਤ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁਭਾਇ
॥ ੨੪ ॥ ਸੰਖਨਿਧੀ ਇਕਪੁਰਖਲਗ ਔਰਨ ਪੈ ਨਹਿ ਜਾਤ
॥ ਸੰਖਪਤੀ ਇਕ ਆਪਹੀ ਪਟਪਹਿਰਤ ਪੁਨਖਾਤ॥ ੩੫ ॥

ਪਰਿਜਨ ਤਾਹਿਕਦੰਨਭੁਕ ਪਤਨੀ ਪੁਤ੍ਰ ਪਤੋਹ॥ ਨਿਜ ਪੋਖੀ ਸੰਖੀਸਦਾ ਦੇਖੀਇਤਰਨ ਸੋਹਿ॥ ੩੬॥੮॥ ਚਿਰੰਜੀਵ ਪੌਰਾਨ ਮੈ ਲਿਖੀਆਠਹੀ ਜੋਯ॥ ਲੱਛਨਰੂਪ ਸੁਭਾਉਲਖ ਲਿਖੀ ਜਥਾ ਮਤਸੋਇ॥ ੩੬॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਪੁਰਾਂਣੇ ਨਿਧਿਰਨਿਰਣਯੇ ਨਾਮ ਸਪਤਤ੍ਰਿੰਸਤਿਮੋਧਯ੍ਯਾਯਹ॥ ੩੭॥ ਸੋਯਹ ਨਿਧੀਨਿਧਿਪਕਿਕੁਬੇਰ ਪੈ ਸਭੀ ਹੈਂ ਔਰ ਕਹੂੰ ਏਕ ਕਹੂੰ ਦੂਯ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈਸੋਯਹ ਭਗਵਤਭਗਤਕੋਕੁਛਦੁਰਲਭ ਨਹੀਹੈ॥ਯਥਾ ਦੋਹਾ ਮਾਨਮੰਜਰੀ ਕੋ॥ ਯਹਨਵ ਨਿਧਿਆਂ ਜਗਤ ਮੇਂ ਕਾਹੂੰਬਿਰ ਲੇਦੀਖ॥ ਤੇਯਾਬਭਲੱਗਾਇਕੇ ਪਰਤਭਿਖਾਰਿਨ ਭੀਖ॥ ੧॥ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਇਨ ਕਾ ਆਸ੍ਰੈ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਸਮਸਤੀ ਨਿਧਾਨੇ॥ ਦੋਃ॥ ਨਵਨਿਧਿ ਨਾਯਕ ਨੀਕਨਰ ਨਰਕਗਰਕ ਨਹਿ ਹੋਯ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸਮਸਤ ਨਿਧਾਨ ਜਪ ਹਰਿਨਿਹਾਲ ਹਰਿਜੋਯ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਸਮਸਤੀ ਮਸਤੀ ਕੇ ਸਹਿਤ ਜੋ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸਮਸਤੀ ਐਸੇ ਕੌਣ ਤਤ੍ਵਵੇਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਗਿਆਨੀ ਸ਼ਬਦਕਰਕੇ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਗੁਰ ਅਰਜਨਦੇਵਜੂ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸਾਸੁਵਰਨਤੈਸੀਉਸਮਾਟੀ॥ ਜੈਸਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੈਸੀ ਬਿਖਖਾਟੀ॥ ਜੈਸਾ ਮਾਨਤੈਸਾ ਅਪਮਾਨ॥ ਜੈਸਾ ਰੰਕਤੈਸਾ ਰਾਜਾਨ॥ ਜੋ ਬਰਤਾਏ ਸਾਈ ਜੁਗਤਿ॥ ਨਾਨਕ ਉਹ ਪੁਰਖ ਕਹਿਐਜੀਵਨਮੁਕਤ॥ ਅਰਥ ਕਿਆਕਿ ਐਸੇ ਗਯ਼ਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਕਰ ਕ੍ਰਿ

ਤਃ ਕ੍ਰਿਤਜਹੂਏ ਹੂਏਜਿਸਤੂ ਮੇਲੀਨ ਹੋਤੇਹੈਂ ਤਿਨਕਾਨਿਧਾਨ ਹੈਂ ਕਤ੍ਰਾ ਨਿਧੀਯਤੇਯਸਿੰਨਿਤਿਨਿਧਾਨੰ ॥ ਵਿਸੇਖਕਰ ਧਾਰ ਨ ਕੀਆ ਨਾਮਰੂਪਕੋ ਤਿਆਗਕਰ ਨਦੀ ਸਮੁਦ੍ਰਵਤ ਜਿਸ ਮੇ ਲੀਨ ਹੋਤੀ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਰਾਸਭੀ ਪੂਰਬਰੂਪ ਨਾਮਕੋ ਬਿਹਾਯਕਰ ਸਹਤਮੇ ਲੀਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਸੁਧ ਨਿਰੂਪਨ ਕੀਆ ਹੈ ਪਾਦੋਅਸਤ੍ਰਵਿਸ੍ਵਾਭੂਤਾਨੀ ਤ੍ਰਿਪਾਦਮਮ੍ਰਿਤੰਦਿਵੀਤੀ ॥ ਐਸੇਬੇਦਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿਆਕਿ ਏਕਭਾਗ ਬ੍ਰਹਮਕੇ ਮੇ ਸੰਪੂਰਨ ਭੂਤ ਹੈ ਔਰ ਤੀਨ ਪਾਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਿਬਤ੍ਰਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ਗੀਤਾ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਅਰੁਜਨ ਪ੍ਰਤੀ ਕਹਾ ਹੈ ॥ ਯਦਗਤ੍ਵਾ ਨ ਨਿਵਰਤੰਤੇ ਤਦਧਾਮ ਪਰਮੰਮਮੇਤਿ॥ਜਿਸਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕਰ ਤਤ੍ਵਵੇਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਪੁਨਾ ਹਟਕੇ ਨਹੀ ਆਵਤੇ ਵੋ ਮੁਝ ਕਾ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਧਾਮ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਸਮ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇਜੋ ਸੱਤੀ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਰੂਪਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ਜੋਭਗਤਜਨ ਸਮਸਤੀਕਤ੍ਰਾਸਮਾਂਨ॥ਤੀ॥ਨਾਮ ਇਸਤ੍ਰੀਕੇ ਜੈਸੇ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਪਤੀਤੇ ਅਤਿਰਿਕ੍ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖਤੀ ਤੈਸੇ ਜੋ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਨਿਧਾਨਰੂਪਹੈ ॥੩॥ਵਾ॥ਸਮੇਸਤੀ ਕਤ੍ਰਾ ਸਤੀ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਕੇਸਮ ਤੁਝਕੋ ਭਕ੍ਤ ਤਿਨਕੋ ਨਿਧਾਨ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਮ ਕਹਿਏ ਤੁਲ੍ਯ॥ਤੀਨਿ॥ਧਾਨਹੈ ਕਤ੍ਰਾ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤਮਕ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕਾ ਧਾਨ ਨਾਮ ਅੰਨ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਮ ਏਕਰਸ ਤੀਨਦੇਵ ਮਾਨੁਖਤ੍ਰ ਦੈਤਾਦਿ ਕੋ ਧਾਨਕਤ੍ਰਾ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਦੇਵਦੇਵੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤੁਝਕੋ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੋ ਦੇਵਦੇਵ ਹੈਂ: ਦੇਵਤਾ ਸੂਰਯ ਅਗਿਨਆਦਿਕ ਤਿਸਕਾ ਜੋ ਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਦੇਵਾ ਭਗਤਵਤੀਤਿਸਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਮੈ ਹੇ ਦੇਵ ਦੇਵੇ ਮਹਾਂਮਾਯੇ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਦੇਵਦੇਵੇ। ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਅਸੁਰਦੈਤਾਂਦਿ ਰੂਪ ਜੋ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ॥ ੩ ॥ ਅਥਵਾ॥ ਦੇਵ ਨਾਮ ਦੇਨੇਕਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਦੇਵ ਦੇਵ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦਾਤਾਰੋਂ ਕਾ ਦਾਤਾਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇ ਬਿਨਾ ਦਾਤ੍ਰਿਤ੍ਵਸਕ੍ਤਿ ਕਿਸੀਕੀ ਨਹੀਂ ਔਰ ਬ੍ਰਮਾਦਿ ਕੋ ਮੈਦਾਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਗੌਨ ਹੈ ਮੁਖਯ ਦਾਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸੁਖਮਨੀ ਜੀਮੇ। ਜੇਕੋ ਹੋਇ ਬਹੈ ਦਾਤਾਰ। ਤਿਸ ਦੇਨਹਾਰ ਜਾਨੈ ਗਵਾਰ॥ ੪ ॥ ਵਾ॥ ਦੇਵਉਕੋਦੇਵੇਵਾਰਾ ਹੈ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮੋ ਅਦੇਵਦੇਵੇ॥ ਐਸੇ ਅਕਾਰ ਵਿਸਲੇਸ਼ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਅਦੇਵੋਂ ਕਾ ਦੇਵ ਕਯਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਅਦੇਵ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰੂਰ ਹਿੰਸਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਭੀ ਜੋ ਰੋਜ਼ੀ ਦਾਤਾ ਹੈ ਗੁਲਿਸਤਾਂ ਦਿਬੌਚਾ ਮੇ॥ ਯਥਾ॥ ਐਕਰੀਮੇ ਕਿ ਅਜ਼ ਖ਼ਜ਼ਾਨੈ ਗ਼ੈਬ ਗ਼ਬਰੁ ਤਰਸਾਵਿਜ਼ੀਫੈ ਖ਼ੁਰਦਾਰੀ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਬਾ ॥ ਨਮੋ ਅਦੇਵ ਦੇਵੇ॥ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਅਦੇਵਹੈ ਜੀਵ ਕਯਾ ਅਤੀਕ੍ਰਿਪਨ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਭੀ ਰਿਜ਼ਕ ਦਾਤਾ ਹੈ ਅਹੋ ਦਯਾਲਤਾ ਤੇਰੀ॥ ੭ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੇਖੀ ਅਭੇਵੇ ॥ ੪੪ ॥ ਟੀਕਾ

ਤਿਸੀਕੋ ਬਿਸੇਖਨ ਬਸਿਸ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਜੋ ਅਭੇਖੀ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਭੇਵ ਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਭੇਦਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਅਭਨਾਮ ਰਿਦੇ ਕਾ ਹੈ ਈਖਜ਼ ਨਾਮ ਦਰਸਨ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਕਾ ਅਭਿ ਰਿਦੈਮੇ ਦਰਸਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਅਭੇਵ ਕਜ਼ਾ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੂਨਜ਼ ॥ ਪੁਨਾ ਤਿਸਕੋ ਵਿਸੇਸਨ ਵਿਸ੍ਰਕਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਕਾਲਕਾਲੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮੋ ਅਕਾਲਕਾਲੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤੁਝ ਪ੍ਰਤਿ ਹੇ ਅਕਾਲ ਕਾਲ ਰਹਿਤ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਕਾਲੇ ਕਜ਼ਾ ਹੇ ਸਃਾਮ ਸੁੰਦਰ ਦੋ ਬੇਰ ਕਹਨੇ ਕਾ ਭਾਵ। ਅਰਥਾਤ ਸਜ਼ਾਮੋ ਕਾ ਭੀ ਸਜ਼ਾਮ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰੇ॥ ਸਃ॥ ਖੇਲਤ ਸੰਗ ਗੁਆਰਨ ਕੇ ਕਬਿਸਜ਼ਾਮ ਕਹੈ ਜੋਊ ਕਾਨਰਕਾਲਾ। ਰਾਜਤ ਹੈਂ ਸੁਊ ਬੀਰ ਖਰੋ ਸੁ ਬਿਰਾਜਤਹੈਂ ਗਿਰਦੇ ਤਿਨ ਬਾਲਾ। ਫੂਲਰਹੇ ਜਹਿ ਫੂਲ ਭਲੀਬਿਧਿ ਹੈ ਅਤਿਹੀ ਜਹਿ ਚੰਦ ਉਜਾਲਾ। ਗੋਪਿਨ ਨੈਨਨ ਕੀ ਸੁਮਨੋ ਪਹਿਰੀ ਭਗਵਾਨ ਸੁ ਕੰਚਨ ਮਾਲਾ ॥ ੧ ॥ ਤਥਾ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਯੇਕਾਰੇਕਾਰੇ ਕਰੈ ਕਾਰੇ ਇਨਕੋ ਨੇਮ। ਪਯ ਪਾਰੇਪਾਰੇ ਪਨਗ ਕਾ ਸਿਉਂਪਾਰੈ ਪ੍ਰੇਮ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨ੍ਰਮੋ ਕਾਲਿਕਾਲੇ। ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਸਮੇ ਕਾਲਕਾ॥ਲੈ॥ ਕਜ਼ਾ ਲੀਨਹੋਤੀ ਹੈ। ਕੋਊ ਕਾਰਜ

ਹੋਇ ਦੇਵ ਰੱਛਾ ਦੈਤਜਦੁਸ੍ਰਦਮਨਾਦਿਕ ਤਬ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤੀਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਯੁਗਲ ਪ੍ਰਤਿਪ੍ਰਣਾਮ ਜਾਨਲੀਜੇ ਨਮੋ ਅਕਾਲਕਾਲੇ ਹੇ ਅਕਾਲ ਹੇਕਾਲਕੇ ਭਗਵਤੀ ਨਮਹ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬਪਾਲੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸਰਬ ਪਾਲਪ੍ਰਤਿ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸ੍ਵੰਭਰ ਕੋ ਨਮੋ ਸਰਬ ਸਰਬਮਲੇਖਜ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭਕੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਮਲੇਖਜ ਕਾਬਿਸੇਸ ਕਰਕਜੋਂ ਸ੍ਵੀਕਾਰਹੈ ਕਿਮਲੇਖਜਸੇਨੀਚ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਲਿਖਾ ਹੈ॥ ਕਿ ਚੰਡਾਲਾਨਾਂ ਸਹਸ੍ਰੇਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇਸ਼ਤੇ ਦ੍ਵਿਧਕੇਤਥਾ। ਤਤਤੁਲਜਯਵਨੋ ਗਜੇਯੋਨਨੀਚਯਵਨਾਤਪਰਹ। ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦੋਸੌ ਦੋ ਚੰਡਾਲ ਬਟੋਰਿਐ ਤੋ ਤਿਸ ਤੁਲਜ ਏਕ ਮਲੇਖਜ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਾ ਸਰਬਪਾਲ ਬਿਸ਼੍ਵ ਆਦਿਕ ਤਿਸਕੇਲੋਕਿਆ ਲੀਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਗੌਣੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸਰਬ ਗੌਣਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੌਣ ਨਾਮ ਗਵਨ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਗਵਨ ਕਜਾ ਸਰਬ ਬਜਾਪਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂਹੀਹੈ ਇਸਪਰ ਏਕ ਅਖਜਾਇਕਾ ਹੈ। ਕੋਊ ਏਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਕਾ ਬਾਲਕ ਥਾ ਛਸਾਤਿਕ ਬਰਖਕਾ ਤੋ ਵਾਕੋ ਗੋਦੀ ਮੇ ਲੇਕਰ ਕਿਸੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੁਖ ਚੁੰਬਨਾਦਿ ਕਰਕੇਵਾਸੋਂ ਬੂਝਾ ਕਿ ਅੱਛਾ ਸਾਹਿਬ ਹਮਕੋ ਬਤਾਓ ਤੁਮ ਕਿ ਖੁਦਾ ਕੌਨਸੇ ਮਕਾਨਮੇ ਰਹਤਾ ਹੈ ਏਕਸੰਗਤਰਾ ਆਪਕੋ ਹਮਦੇਂਗੇਤਬਵਾ ਬਾਲਿਕ

ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਅੱਛਾ ਸਾਹਿਬ ਹਮਤੁਮ ਕੋਛੋ ਸੰਗਤਰਾ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਤੁਮ ਹਮਕੋ ਬਤਾਓ ਖੁਦਾ ਕੌਨਸੇ ਮਕਾਨ ਮੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੁਨ ਕਰ ਸਭ ਸਾਹਿਬ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ ਭਏ ਮਤਲਬ ਕਿਆਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬਤ੍ਰ ਪੂਰਨ ਹੈ ਐਸੇਤੌ ਬਾਲਕਭੀਜਾਨਤੇਹੈਂ ਯਥਾ ॥ ਅਦਿ ਪੂਰਨ ਮਧ ਪੂਰਨ ਅੰਤ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸੁਰਹ। ਸਿਮਰੰਤ ਸੰਤ ਸਰਬਤ੍ਰ ਰਮਣੰ ਨਾਨਕ ਅਘਨਾਸਨ ਜਗਦੀਸੁਰਹ॥ ਵਾ ਗੌਣ ਨਾਮ ਗਾਵਣ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥ ਕਜਾ ਕਿ ਸਭ ਜਿਸਕੋ ਗਾਇ ਰਹੇ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਗਉਂ ਨਾਮ ਇਛਾ ਕਾ ਹੈ (ਣੇ) ਨੇਕਾ ਹੈ ਅਰਥ ਪੂਰਬਕਰ ਆਇਹੈ ਅਰਥਾਤਸਭ ਕੋ ਇਛਾ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬੰਦਨਾ ਹੋਯ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਹੋ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਸਰਬ ਗੌਣ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਹ- ਮਾਦਿਕ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਗੌਣ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਆਪੇਖਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਮੁਖਜ਼ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਵਾ ਹੇਭਗਵਨ ਐਸੀ ਤੁਝਕੀ ਮਾਯਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ ਕਿ ਤੁਝਕੋ ਸਰਬ ਜੀਵ ਗੌਣ ਜਾਨ ਰਹੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਗ੍ਰਹਕਾਰਯੋਂਕੋ ਕੁਟੰਬ ਭਰਨਾਦਿ ਮੇ ਯਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕਿ ਭੋਸਕੇ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਣੇ ਮੇ ਯਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਐਸੇ ਭੀ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੀਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੇ ਯਤਨ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਅਰਥਾਤ ਭੂਸਾ ਐਸਾ ਭੀ ਭਗਵਤ ਕੋ ਲੋਕੋਨੇ ਨਹੀ ਜਾਨਾ ਹੂਆ ਹੈ। ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਿ ਆਓ ਸੰਗਤਜੀ ਮੈ ਚਲੈਂ ਊਹਾਂ ਕਥਾਔਕੀਰਤਨ ਭਜਨ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਤੋ ਕਹੈਂਗੇ ਹਮਕੋ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਮੁਕਾ ਕਾਮ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥਜੀ ਮੇ

ਟੇਢੀ ਪਾਗ ਟੇਢੇ ਚਾਲੈ ਲਾਗੇ ਬੀਰੇ ਖਾਨ। ਭਾਵਭਗਤ ਸਿ ਉਂ ਕਾਜਨ ਕਹੁਐ ਮੇਰੋ ਕਾਮ ਦਿਵਾਨ। ਰਾਮ ਬਿਸਾਰਿਓ ਹੈ ਅਭਿਮਾਨ। ਇਤਿ॥ ਸਾਰੋ ਦਿਵਸ ਮਜੂਰੀ ਕਰੈ। ਨਾਮ ਕੀ ਵੇਲਾ ਬਜ੍ਰ ਸਿਰ ਪਰੈ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਬੁਰੇ ਕਾਮਕੋ ਊਠ ਖਲੋਇ ਆ। ਨਾਮ ਕੀ ਵੇਲਾ ਪੈਪੈ ਸੋਇਆ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਗੌਣੇ । ਗੁਣੋਕਰ ਸੰਜੁਕ੍ਤ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬ ਗੌਣੇ। ਸੋ ਸਰਬ ਗੁਣ ਸੰਪੰਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ। ਯਥਾ॥ ਸਭ ਗੁਣਕਿਸਹੀ ਨਾਹਿ ਹਰਿਪੂਰ ਭੰਡਾਰਿਐ॥੬॥ਵਾ॥ਗੌਨਗੂਨਜਿਸੇਤ੍ਰੰਗ ਛਟ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਵਸਤੂ ਕੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮਾਨੋ ਗੂਨ ਹੈਂ ॥ ੭ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਸਰਬ ਗੌਣੇ। ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤੀਤ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ॥ ੮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੌਣੇ ॥ ੪੫ ॥ ਟੀਕਾ

ਭੌਨ ਨਾਮ ਭ੍ਰਮਨ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਬਦਾਨਾਰਦ ਰੂਪ ॥ਵਾ॥ ਲੋਕਾ ਲੋਕਸਭ ਭ੍ਰਮ ਰਹਾ ਹੈ ਅਸੂਭੁਜ ਵਾਂਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਸਰਬ ਭੌਣੇ। ਸਰਬ ਜਾਗਾਂ ਮੇ ਭ੍ਰਮਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਆਗੇ ਹੀ ਪੂਰਨਹੋਨੇਤੇ ॥ਯਥਾ॥ ਏਕ ਕਾਲਮੈ ਨਾਰਦਜੀ ਦ੍ਵਾਰਿਕਾ ਮੇ ਆਇ ਰਹੇ ਦਰਸਨ ਕੀ ਲਾਲਸਾ ਕਰ ਮਹਾਰਾ ਜੇ ਕਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੇਖਕਰ ਆਸਚਰਯ ਹੂਏ ਸੋਲਾਂਹਜ਼ਾਰ ਏਕ ਸੌ ਆਠ ਸੇ ਕ੍ਰੀੜਾ ਅਦਭੁਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਉ ਬਿਲਾਸ ਪੂਰ ਏਕ ਕਹਾ ਇਕ ਮੁਝਕੋ ਭੀ ਦੀਜੀਏ ਤੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਹਾ ਅੱਛਾ

ਜਹਾਂ ਹਮਨ ਹੋਇੰ ਸੋ ਤੁਮ ਲੇਵੋ ਐਸੇ ਆਗਿਆ ਕੋ ਲੇਕਰ
ਚਲੇ ਤਬ ਏਕ ਮੰਦਿਰ ਮੋ ਗਏ ਤਬ ਕਜ਼ਾ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਆ
ਗੇ ਦਤੁਅਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ਚੌਕੀਪਰ ਉਠਕਰ ਸਤਕਾਰ ਕਿ
ਆ ਕੁਸ਼ਲਖੇਮ ਬੂਝਾ । ਜੈਸੇ ਆਗੇ ਨ ਮਿਲੇਹੋਂ ਹਿ ਅਚਰਜ
ਹੋਕਰ ਪੁਨਾ ਸੀਘ੍ਰਹੀ ਦੂਸਰੇ ਮੰਦਿਰ ਮੋ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਿਯਾ ਊਹਾਂ
ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਰਹੇਹੈਂ ਐਸੇਕਹੀਂ ਛਾਯਾ ਪਾਤ੍ਰਕਰਰਹੇਹੈਂ ਕ
ਹੀ ਗੋਦਾਨ ਕਹੀਂਤੁਲਾ ਕਹੀਂ ਚੰਡੀਪਾਠਕਹੀਂ ਹਵਨ ਕਹੀਂ
ਕੁਛ ਸਭ ਘਰ ਫਿਰੇ ਖਾਲੀ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਹਾਰਕਰ ਨਮ
ਸਕਾਰ ਕਰ ਜਾਤੇ ਰਹੇ ਸੋ ਐਸੇ ਘਰ ਘਰ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ॥ ੩
॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਾਮਾਨਜ਼ਤੇ ਗ੍ਰਿਹ ਗ੍ਰਿਹ ਪੁਰਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੂਪ ਇ
ਸਤ੍ਰੀ ਰੁਕਿਮਿਣੀ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾਕੋ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਭ
ਉ ਨਾਮ ਡਰਕਾ ਹੈ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵਉ ਤਿਸਕੋਂ ਜੋ ਸਭਕੋ ਭ
ਉ ਰੂਪ ਕਾਲਰੂਪ ਹੋਕਰ (ਣੇ) ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਤਬੀਤੋ ਲੋਕ ਪੁਨਜ਼ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕੋ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜਉ ਕ
ਬੀ ਕਾਲਕਾ ਭਯ ਨ ਹੋਇਤੋ ਪੁਨਜ਼ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕੋ ਕੋਊ ਨ ਕਰੈ
ਹਿਰੰਨਜ਼ ਕਸਜ਼ਪੂ ਰਾਵਨਾਦਿਵਤ ਨਿਰਭੈ ਹੋਇ ਜਾਇ ॥ ੫
ਵਾ ਖਾਸੁਬੀੜਮੇ ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੌਣੇ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਬਿਸ਼ੇ
ਸ ਕਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਔਪਢਨੇ ਮੇ ਸਰਬ ਭੌਣੇ ਹੀ ਆਤਾ ਹੈ ਸੋ ਜ
ਹਾਂ ਸਰਬ ਰੌਣੇ ਪਾਠ ਹੈ ਤਹਾਂ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਸਰਬ
ਮੇ ਜੋ ਰੌ ਕਹਿਏ ਰਾਮ ਰੂਪ ਰਮ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸਰਬਦੇ
ਸ਼ਸਰਬਕਾਲਮੇਂ ਰੌਕਜ਼ਾ ਰੌਨਕ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ

॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਜੋ ਸਬ ਕੇ ਰਾਵਨ ਦ੍ਵਾਰਾ ਹੈ ॥ ਅਰਥਾਤ ਭੋਕ੍ਤਾ ਹੈ ਸਰਬ ਚਰਾਚਰ ਜੋ ਦੇਹ ਹੈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬਾਚ ਕ ਹੈਂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਪੁਰਖ ਰੂਪ ਭੋਕ੍ਤਾ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਯਥਾ॥ਏਕਾਪੁਰਖ ਸਬਾਈ ਨਾਰਿ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨੰਗੀਅਨਾਥੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਆਪ ਅਨੰਗੀ ਹੋ ਅਰੁ ਅਨਾਥ ਹੋ ਅਨੰਗੀ ਕਾਮ ਰੂਪ ੧ ਵਾ ਨਿਰਗੁਨ ੨ ਔ ਅਨਾਥ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਆਪਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਪ ਸਭ ਕੇ ਨਾਥ ਹੋ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਨਾਥ ਨਾਮ ਯਾਚਕ ਕਾ ਹੈ ਕਿਸੀਸੇ ਯਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਪੂਰਣ ਕਾਮ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਨਾਥ ਨਾਮ ਉਪਤਾਪ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੰਤਾਪ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਅਨੰਗੀ ਕਜ਼ਾ ਪਖਜ਼ਪਾਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋ ॥ ੬ ॥ ਅਰੁਅਨਾਥ ਕਯਾ ਅਨ ਆਥ ਹੋ ਆਥਨਾਮ ਮਾਯਾਕਾ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋ ਕਯਾ ਨਿਰੰਜਨ ਹੋ ॥ ੭ ॥ ਅਥਵਾ ਆਥਨਾਮ ਅਸਤਹੋਨੇ ਕਾ ਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਦਾ ਉਦਯ ਰੂਪ ਹੋ ਕਬੀ ਭੀ ਤਿਰੋਹਿਤ ਨਹੀਂ ਹੂਏ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਰੂਪ ਨਭ ਮੇਂ ਅੰਧਕਾਰ ਅਗਜ਼ਾਨ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਪੂਰਨਸੋਮ ਪ੍ਰਕਾਸਰੂਪ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ ਏਕ ਰਸ ॥ ੮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨ੍ਰਿਸੰਗੀ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨ੍ਰਿਸੰਗੀ ਸੰਗ ਤੇ ਰਹਿਤ ਅਰਥਾਤ ਨ ਆਪ ਕਾਹੀ ਕੋਊ

ਸੰਗੀ ਹੈ ਨ ਆਪ ਕਿਸੀ ਕੇ ਸੰਗੀ ਹੌ ॥੧॥ ਔ ਪ੍ਰਮਾਥੀ ਹੌ ਕਾਲ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਸਭ ਕੇ ਰਿਦੇਕੋ ਮਥਨਕਯਾ ਖਜ਼ੋਭਨਕਰ ਰਹੇ ਹੌ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਕਰਕੇ ਮਨੁਖਯ ਤਿਨਕੇ ਸੰਗੀ ਹੌ ਨਰੋ ਕੋ ਗਯਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਨੇ ਤੈ ॥ ੩ ॥ਵਾ॥ਨਿ॥ਰਸੰ॥ਗੀ॥ਕਿ ਰਸ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ॥ਗੀ॥ਬਾਣੀ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ਕਯਾ ਮਾਥਾ ਨਾਮ ਮਸਤਕਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵੇਦਾਂਤਰੂਪ ਬਾਣੀ ਆਪਕੀ ਸੰਸਾਰ ਰਸਕੇ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਹਾਰੀ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੰਗ ਨਾਮ ਕਰਸ਼ੰਕਾ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨ੍ਰਿਸੰਗੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਃਸ਼ੰਕ ਹੈ ॥ ਸ਼ੰਕਭੀਦ੍ਵਬਿਧਿਹੈ ਏਕਤੋ ਸ਼ੰਕਾ ਨਾਮ ਸੰਦੇਹ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਆਪਕੇ ਨਹੀ ਹੈ ਸਰਬਗ੍ਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ਦੂਸਰੀ ਸ਼ੰਕਾ ਭੈਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਿਰਭਯ ਹੈ ਅਦ੍ਵਤੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸੇ ਹੀ ਭੈ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਭਾਨਭਾਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਭਾਨਭਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਸੂਰਜਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਸੂਰਜਾਦਿ ਰੂਪ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸਭਮਹਿ ਜੋਤ ਜੋਤ ਹੈ ਸੋਇ ॥ ਤਿਸਦੇ ਚਾਨਣਿ ਸਭਮਹਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਇ ॥ ਗੁਰੁਸਾਖੀ ਜੋਤਿ ਪਰਗਟ ਹੋਇ ॥ ਇਤਿ ॥੧॥ ਵਾ ਭਾਨਭਾਨੇਜੋ ਬਲੀ ਰਾਵਨ ਕੰਸਾਦਿ ਸਭਕਾਬਲ ਭੰਨਣੇਵਾਲੇ ਥੇ ਉਨਕਾ ਬਲ ਭਾਨਤ ਭਏ ਹੌ ਹੇਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ਯਥਾ ॥ ਬਲਭੰਨੇ ਮੁਗਧ ਮੂਰਖਾਹ ॥ ਪੁਨਹ ॥ ਪ੍ਰਭੁਨਾਰਾਇਣਗਾਰਬਪ੍ਰਹਾਰੀ ॥ ਹਰਜੀ ਹੰਕਾਰਨ

ਭਾਵਈ ਬੇਦਕੂਕ ਸੁਨਾਵੇ ॥ ਇਤਿ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨਮੋਅਭਾਨ ਭਾਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਭਾਨਭਾਨ ਹੈ ਭਾਨ ਨਾਮ ਦਰਸ਼ਨ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਗਯਾਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੇ ਭਗਤ ਉਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰਕੇ ਭਾਨ ਕਯਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਭਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭਾਨ ਭਾਨੇ ਕਿਸੀ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀ ਭਾਨਤਾ ਕਯਾ ਦੂਰ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਅਰਥਾਤ ਪਤ੍ਰ ਪੁਸਪਾਦਿਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਭਾਨਭਾਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਅਭਾ ਕਹੀਐ ਅਸੁਧ ਕ ਹੈਂ ਉਨਕੋ ਨਭਾਨੇ ਨਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਮਾਨਮਾਨੇ ॥ ੪੬ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਮਾਨਮਾਨ ਹੈ ਕਯਾ ਮਾਨਕੇ ਜੋਗ ਜੋ ਸੰਤ ਭਗਤ ਹੈ ਉਨਕੋ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਮਾਨਮਾਨੇ ਮਾਨ ਨਾਮ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕਾ ਪ੍ਰਤਖਯਾਦਿ ਪ੍ਰਮਾਣੋ ਕਰ ਮਹਾਤਮਾ ਜਿਸਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਕਯਾ ਜਿਸਕਾ ਮਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਮਾਨ ਸਤਕਾਰ ਤਿਸਕੋਭੀ ਮਾਨਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਿਸਕੋ ਭੀ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਨ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਮਾ ਲਖਯ ਮੀ ਮਾਯਾ ਉਸਕੋ ਜੋ ਨਹੀ ਮਾਨਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਜਿਸਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ੀ ਕੀ ਇੱਛਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਬਹੁਤਕਾਲ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜਪ ਤਪਾਦਿਕੋਂਕਰ ਅਰੁ ਲਖਯਮੀ ਉਧਰਦੇਖਤੀ ਭੀ ਨਹੀ ਅਰੁ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤਿਸਕਾ ਨਿਰਾਦਰ ਭੀ ਕਰਤੈ ਹੈਂ ਤਉ ਭੀ ਲਖਯ

ਮੀ ਪਾਦ ਸੇਵਨ ਕਰਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਕਾ ਸੁਭਾਉ ਹੀਹੈ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਤਿਆਗੀ ਕੇਸੰਗਲਾਂਗੀਫਿਰੈ ॥॥ ਪੁਨਾ ਗਹਿਕਰਪਕਰੀ ਨਆਈ ਹਾਥ॥ ਪ੍ਰੀਤਕਰੀ ਚਾਲੀਨਹੀਸਾਥ॥ ਕਹੁਨਾਨਕਜਬ ਤਿਆਗਦਈ॥ ਤਬਓਹਚਰਨੀਆਇ ਪਈ॥ ਪੁਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਮਃ ॥ ੫ ॥ ਜਬਇਸਤੇ ਓਹਹੋਇ ਓਜਉਲਾ॥ ਪੀਛੈਲਾਗਚਲੀਉਠਕਉਲ॥ ਜੈਸੇ ਸਰੀਰ ਕੀ ਛਾਯਾ ਹੋਤੀਹੈ ਪੀਛੇ ਲਾਗੇਤੇ ਆਗੇ ਚਲਤੀ ਹੈ॥

ਮੂਲ॥ ਨਮੋਚੰਦ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਚੰਦ੍ਰਮੋਂ ਕਾ ਚੰਦ੍ਰਮਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸਰਬ ਲੋਕੋਂ ਕਾ ਅਹਿਲਾਦਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕ ਸਾਂਤਿ ਕ੍ਰਿਤ ਅਰਰੂਪ ਨਿਧੀ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਭਗਵਾਨ ਵਾ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕ ਅਹਲਾਦਿਕ ਸਾਂਤ ਕਲਾਵਾਨਜਤਾਪਾਦਿਕ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਚੰਦ੍ਰਚੰਦ੍ਰੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵਉ ਜੋ ਅਚੰਦ੍ਰਮਾਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਪਦਵੀ ਦੇਨੇਵਾਲਾ ਹੈ॥ ੨॥ ਵਾ ਨਮੋ ਚੰਦ੍ਰਚੰਦ੍ਰੇ ਚੰਦ੍ਰਾਨਾਮ ਅਸੁਭ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵਉ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਅਸੁਭ ਕਜਾ ਪਾਪਾਚਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਉਨਕੋ ਨਰਕ ਯਮਾਦਿ ਰੂਪ ਹੈ ਜੇਹਾਵੇਖੇਤੇਹਾ ਵੇਖ ਪਾਪੀਓਂਕੋ ਵੋਹੀ ਧਰਮ ਰਾਜ ਕ੍ਰੂਰ ਰੂਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪੁੰਨੀਜੀਵੋ ਕੋ ਵੋਹੀ ਸੋਮਰੂਪਹੋਕਰ ਦਿਖਲਾਈ ਦੇਤਾ ਹੈ॥ ੩॥ ਵਾ ਨਮਸਕਾਰ ਤਿਸ ਪਰਮ ਪੁਰਖਕੋ ਜੋ ਚੰਦ੍ਰੇ ਮਹਾ ਕਰੂਰ ਕਰਮ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਚੰ

ਦ੍ਰਾ ਕਿਆ ਮਹਾਰੌਰਵ ਕੁੰਭੀ ਪਾਕਾਦਿ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਚੰਦ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰੇ ਚੰਦ੍ਰ ਨਾਮ ਅਹਿਲਾਦਿਕ ਕਾ ਹੈ ਅਰਨ ਚੰਦ੍ਰਾ ਅਚੰਦ੍ਰਾ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਕਿਸੀਕਾ ਜਿਸ ਕਿਸ ਨਮਿੱਤ ਸੋਂ ਦੇਹ ਬਾਨੀ ਮਨਕਰ ਚਿੱਤ ਭੰਗ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਚੰਦ੍ਰੇ ਕਿਆ ਜਮਦੂਤਾਦਿ ਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ਏਕਕਾਲ ਮੇ ਦੇਵਤਾ ਕੇ ਕੋਊਕ ਮੰਗਲ ਹੂਆ ਸਭ ਦੇਵ ਗੰਧਰਬ ਅਪਸਰਾ ਕਾ ਸਮਾਜ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਅਪਸਰਾ ਦੇਖਤੀਆਂ ਭਈਆਂ ਜੋ ਮਾਰਗ ਮੇ ਏਕ ਤਲਾਵ ਹੈ ਬਨਮੇ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਸੰਤਉਕੇ ਮਨਕੇ ਨਜ਼ਾਈ ਸੁੱਧ ਸੀਤਲ ਮਧੁਰ ਜਿਸਮੇ ਜਲ ਹੈ ਔਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਕਮਲਖਾਨੀ ਕਰ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਹੋ ਰਹਾਹੈ ਵਾ ਮੈ ਏਕ ਰਿਖੀ ਤਪ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਜਲਸ਼ਾਈ ਅਸ਼੍ਰਾਵਕ੍ਰ ਨਾਮ ਕਰ ਤਿਸ ਕੇ ਸਮੀਪ ਆਨੰਦ ਪੂਰਬਕ ਗਾਇਨ ਕਰਤੀਆਂਭਇਆਂਤੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਬਰੰਬ੍ਰੂਹਿਐਸੇ ਰਿਖੀ ਕਹਤੇਭਏਤੋਏਕਜੋਉਨ ਮੇ ਚਤੁਰ ਥੀ ਵਾ ਨੇ ਮੌਂਗਾ ਕਿ ਹਮਸਭਕਾ ਪਤੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹੋਇ ਤਥਾਸ੍ਤੁ ਐਸੇ ਕਹਤੇ ਭਏ ਜਬ ਜਲ ਸੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਸਤੇ ਭਏ ਤੌਬ ਕੂਬ ਦੇਖਕਰ ਹਾਸੀ ਕਰਤੀਆਂ ਭਈਆਂ ਬਹੁਤ ਉਨੋਨੇ ਦਬਾਕਰ ਰਖਾ ਪਰੰਤੁ ਨਿਕਸਗਿਆ ਬਲਾਤਕਾਰ ਸੇਂ ਹਾਸਾ ॥ ਜੈਸੇਛੋਟੀ ਡਾਲੀਓਂ ਸੇ ਫੂਲ ਨਿਕਸਜਾਹਿ ॥ ਏਕ ਕੋ ਦੇਖਕਰ ਸਭੀ ਜਬ ਹਸੀ ਕਰਤੀ ਭਈ ਤਬ ਰਿਸ਼ੀ ਕੁਪਿਤ ਹੋਕਰ ਸ਼ਾਪ ਦੇਤੇ ਭਏ ਕਿ ਜਾਉ ਤੁਮਕੋ ਪਰਮੇਸੂਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਤਉ ਹੋਗੀ ਪਰੰਤੁ ਤੁਮਕੋ ਚੋਰ ਭੀ ਲੇ ਜਾ

ਇੰਗੇ ॥ ਸੋ ਸੋਲਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਏਕ ਸਉ ਆਠਰਾਣੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਕੀ ਹੋਤੀ ਭਈ ਅੰਤਕੋ ਭੀਲ ਅਰਜੁਨ ਸੇ ਖੋਸਕਰ ਲੇ ਜਾਤੇ ਭੁਏ ਜਿਸ ਧਨਖ ਸੋ ਸ਼ਿਵਾਦਿਕੋ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨਕੀਆ ਥਾ ਵੋਹੀ ਭੀਲੋ ਕੋ ਮਾਰਤੇ ਹੂਏ ਨਰਮ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਅਰੁ ਤਿਸੀ ਧਨਖ ਸੋ ਦੰਡਵਤ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰੈ ਤਬ ਭੀਲ ਹਸੈਂ ਅਰਥਾਤ ਅਪਨਾ ਸੁਭਾਵ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਨਾ ਕਿਸੀਕਾ ਕੋਊ ਸਤ੍ਰ ਹੈਨ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਯਥਾ॥ ਨਕਿੰਚਤਕ ਸਯਚਿਨਮਿਤ੍ਰੰਨਕਿੰਚਤਕਸਯ ਚਿਦ੍ਰਿਪੁਹ ॥ ਦੇਹਿਨਾਂਗੁਣਦੋਸ਼ਾਸਯੁਹ ਮਿਤ੍ਰਾਣਿਰਿਪੁਵਸਤ ਥੇਤਿ॥ ਸੁਖਸਯਦੁਃਖਸਯਨਕੋਪਿਦਾਤਾਪਰੌਦਦਾਤੀਕਤਿਬੁਧ ਰੇਸ਼ਾ ॥ ਨ ਕੋਊ ਕਿਸੀ ਕਾ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ਨ ਸ਼ਤ੍ਰ ਹੈ ਜੀਵ ਕਾ ਗੁਣ ਦੋਸ਼ਹੀ ਮਿਤ੍ਰ ਸ਼ਤ੍ਰ ਅਰ ਸੁਖ ਦੁਖ ਦਾਤੈਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਪਰਮੇਸ੍ਰ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕਾ ਸ਼ੁਭਾਸ਼ੁਭ ਸੁਭਾਵ ਰੂਪ ਕਰ ਦੁਖ ਸੁਖ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਭਾਨਭਾਨੇ ਨਮੋ ਗੀਤਗੀਤੇ

ਟੀਕਾ—ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵਉ ਜੋ ਸੂਰਜਰੂਪਹੋਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਗਤ ਕੋਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ॥ ੧॥ ਨਮੋ ਗੀਤ ਗੀਤੇ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋ ਵਉ ਜੋ ਗੀਤਗੀਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗੀਤ ਮੇ ਜੋ ਆਕਰਖਨ ਮੋਹਨ ਸ਼ਕਤਿ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸੁਰ ਰੂਪ ਹੈ ਗੀਤ ਮੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਗੀਤ ਕਰਕੇ ਭਗਤ ਜਨ ਨਾਰਦਾਦਿ

ਕ ਜਿਸਕੋ ਗਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ਸਾਮਬੇਦਕਰਬੇਦ ਪਾਠੀ ਜਿਸਕੋ ਗਾਨ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ਗੀਤਾਆਦਿਕ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਓਕਰ ਜੋ ਗਾਨ ਕਰੀਤਾਹੈ ਤਿਸਵਾਹਗੁਰੂਕੋਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈ॥ ਪ੍ਰਤਿਵਗ੍ਯਾਖਗ੍ਯਾਨਮਹ ਕਾ ਸੰਬੰਧ ਜਾਨਲੇਨਾ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਤਾਨਤਾਨੇ ॥ ੪੭ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵਓਜੋ ਭਗਵਤਤਾਨਕੀ ਤਾਨ ਹੈ ਜੋ ਏਕਕਮ ਪੰਚਾਸਤਾਨ ਹੈ ਲਲਿਤ ਸੇ ਆਦ ਲੈਕਰ ਰਾਗਕਾ ਪ੍ਰਾਨਰੂਪ ਉਨਤਾਨਓ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਭੀ ਜੋਤਾਨਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ਰਾਗਮੇ ਤਾਨ ਕੀ ਆਪੇਖਗ੍ਯਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤਾਨਓਕੋ ਵਾਸਕ੍ਰਿ ਕੀ ਆਪੇਖਗ੍ਯਾ ਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਤਾਨ ਨਾਮ ਬਲ ਕਾ ਹੈ ਤਾਨ ਮੇਂ ਜੋ ਤਾਨ ਰੂਪ ਹੈ ਗਾਨਕੀਲਲਤਾਦਿਕ ਤਾਨ ਭੀ ਤਾਨ ਨਾਮ ਬਲ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੀ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜੀਵੋ ਮੇਂ ਜੋ ਬਲ ਬੀਰਜ ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਹੈ ਸੋ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਦ ਰੂਪ ਜੋ ਆਪ ਹੋ ਆਪਕੋ ਨਮਹ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਤਾਨਾ ਤਨਿਆ ਹੈ ਜੈਸੇ ਆਸਾ ਕਬੀਰਜੀਉ ॥ ਕੋਰੀਕੋ ਕਾਹੂ ਮਰਮਨ ਜਾਨਾ॥ ਸਭਿਜਗ ਆਨਤਨਾਇਓਤਾਨਾ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਬ ਤੁਮ ਸੁਨਲੇ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨਾ ॥ ਤਬ ਹਮ ਇਤਨਕਪਸਰਿਓਤਾਨਾ॥ ੧॥ ਧਰਨ ਅਕਾਸ਼ ਕੀ ਕਰਗਹਬਨਾਈ ॥ ਚੰਦਸੂਰਜ ਦੁਇਸਾਥਚਲਾਈ ॥ ੨ ॥ ਪਾਈਜੋਰ

ਬਾਤਇਕਕੀਨੀ ਤਿਹਤਾਂਤੀ ਮਨ ਮਾਨਾ ॥ ਜੋਲਾਹੇ ਘਰ ਅਪਨਾਚੀਨਜ਼ਾ ਘਟ ਹੀਰਾਮਪਛਾਨਾ ॥ ੩ ॥ ਕਹਤਕਬੀਰ ਕਾਰਗਹਿਤੋਰੀ॥ ਸੂਤਹਿਸੂਤ ਮਿਲਾਇ ਕੋਰੀ॥ ੪ ॥ ਇਤਿ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਾਂਤ ਹੀ ਹੈ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇਂ ਤੰਤੂਕਾਰ ਜੀਵ ਵਿਸ਼ੇਸ ਭੀ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰਾਂਤ ਰੂਪ ਜਾਨਨਾ॥ ੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਯੇ ਚਤੁਰਥਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਬਿੰਸਤਿਤਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੨੦ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਨ੍ਰਿਤਨ੍ਰਿਤੇ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਨ੍ਰਿਤਯਕਯਾ ਨਿਰਤਕਾਰੀ ਮੇਂ ਨਰ ਤਨ ਸਕ੍ਤਿ ਹੈ॥ ਅਰਥਾਤ-ਹਾਉ ਭਾਉ ਕਟਾਖਯ ਔ ਅੰਗੀਕਾ ਤਾਰ ਲੈਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਪਾਉਨਾ ਸੋ ਚੈਤਨਯ ਸਕ੍ਤਿ ਸੇ ਬਿਨਾ ਯੇ ਕੁਛ ਬਯਵਹਾਰ ਰੂਪ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਰਚਨਾ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਯਹੀ ਭਈ ਏਕ ਨਿਰਤਕਾਰੀ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਟਵਤਜੋ ਨਿਰਤਨਕਰਾਇ ਰਹਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮਦਾਰੀ ਪੁਤਲੀ ਵਤ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਜੋ ਚੇਸ਼੍ਟਾ ਕਰਾਰਹਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਬੰਦਨਾ ਹੋਇ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਨਾਦ ਨਾਦੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਐ ਨਾਦ ਜੋ ਹੈ ਸਪਤੁਸ੍ਵਰ ਤੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਇਕੀਸ ਮੂਰਛਨਾ ਬਾ ਈਸਸ੍ਰੁਤਿ ਰੂਪ ਤਿਸਨਾਦ ਮੇਂ ਨਾਦਿਤ੍ਵਸਕ੍ਤਿਹੈ ਯਥਾਯੋਗਜ ਤਾ ਸੋਂ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾਮੰਦਰ ਮਧਜ਼ਤਾਰ ਉਦਾਤ ਅਨੁ ਦਾਤ ਸ੍ਵਰਿਤ ਰੂਪ ਸੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਏਤਰੂਪ ਆਪ ਹੋ ਆਪਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਕਾਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਰ ਅਰਥ ਕਰ ਨਾ ਕਿ ਨਮੋ ਅਨਾਦਨਾਦੇ ਸਗੁਨਪਖਜ਼ਮੇ ਨਾਦਰੂਪਕੋਨਮਹ ॥ ਔਨਿਰਗੁਨਪਖਜ ਮੇਂ ਅਨਾਦਕਜ਼ਾ ਅਸਬਦਰੂਪ ਕੋ ਨਮਹ ਜਿਸਮੇਂ ਸਬਦ ਪ੍ਰਵੇਸ ਨਹੀਂ ਕਰਸਕਤਾ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਐਸੇ ਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਨਮੋ ਅਨਾਦਨ ਆਦੇ ॥ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਹੇ ਅਨਾਦਨ ਕਯਾ ਹੇ ਅਗਿਨਰੂਪ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਅੰਨਕੇ ਆਦਨ ਕਯਾ ਭਖਜ਼ਨ ਕਰਨਾ ॥ ਜਾਠਰ ਰੂਪ ਸਰਬ ਜੀਵ ਕੇ ਜਠਰਮੇਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਗੀਤਾਯਥਾ॥ ਹੇ ਅਰ ਜੁਨ ਪ੍ਰਾਣੀਓਂ ਕੇ ਦੇਹਮੇਂ ਸਿਥਤਹੋਕਰ ਮੈਹੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਅੰਨ ਕੌ ਪਾਚਨ ਕਰਤਾ ਹੌ ॥ ਵਾ ਹੇ ਅਨਾਦਿਨ ਔਰ ਸ ਰਬਾਦੇ ਭਗਵਤੀ ਨਮੋ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਪਾਨਪਾਨੇ ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਾਨ ਪਾਨ ਹੈ ਪਾਨ ਨਾਮ ਹਾਥ ਕਾ ਹਾਥੋਂ ਮੇ ਜੋ ਕਰਣ ਕ੍ਰਿਆ ਸਕ੍ਤਿ ਹੈ ਸੋ ਆਪ ਹੋ ਆਪਕੋ ਨਮਹ ॥੧॥ ਵਾ ਪਾਨ ਨਾਮ ਪਤੰਗ ਕਾ ਹੈ ਸੋਪਤੰਗ

ਮੇ ਜੋ ਅਕਾਸ ਸੰਚਾਰਾਦਿ ਸਕ੍ਤਿਹੈ ਤਿਰਕੇ ਸਹਿਤ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਪਤੰਗ ਸੂਰਯ ਲਖਯਤ ਲਖਯਨਾ ਕਰ ਤਿਸ ਮੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਕ੍ਤੀ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੩ ॥ ਔਰ ਪਾਨ ਨਾਮ ਪਾਨ ਕੇ ਬੀੜੇ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਲਿਖਾ ਹੈ ਤਾਂਬੂਲੰਕਟੁਤਿਕ੍ਤ ਮਿਸ੍ਰ ਮਧੁਰੰ ਖਯਾਰੰ ਕਖਾਯਾਂਨ੍ਵਿਤੰ ॥ ਬਾਤਘ੍ਨੰ ਕਫਨਾਸਨੰਕ੍ਰਿਮਿਹ ਰੰਦੁਰ ਗੰਧ ਨਿਰਨਾਸਨੰ ॥ ਬਕਤ੍ਰਸਯਾਭਰਣੰ ਬਿਸੁੱਧਿਕਰਣੰ ਕਾਮਾਗ੍ਨਿ ਸੰਦੀਪਨੰ ॥ ਤਾਂਬੂਲੰ ਸਖਿਹੇਰਭੂਰਦਸਗੁਣਾ ਸ੍ਵਰਗੇਪਿੱਤਦੁਰਲਭੰ ॥ ੧ । ਅਰਥਾਤ ਯਗਯਾਦਿਕੋਮੇਂ ਮੁਖਸੁੱਧਯਰਥੇਤਾਂਬੂਲਪੂੰਗੀਫਲੰ ਐਸੇ ਪ੍ਰਯੋਗੋਚਾਰਨੇ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਯਗਯਪੁਰੁਖ ਸੇ ਹੋਕਰ ਜੋ ਯਗਯਾਂਤ ਮੇਂ ਪਾਨਕੋਪਾਨ ਅਰਥਾਤ ਭਖਯਨ ਕਰੇ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਪਾਨ ਮੇਂ ਸੁੱਧਤਾ ਸਕ੍ਤੀ ਜਿਸ ਕੀ ਹੋਯ ਸੋ ਨਮੋ ਪਾਨ ਪਾਨੇ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਪਾਨ ਪਾਨੇ ਅਰਥਾਤ ਹਾਥ ਪਾਂਉ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰੁ ਗਮਨ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਕਰ ਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਸਹਿਤ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਵਾਰ ਮਾਝ ਕੀ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਮਹਲਾ ੨ ॥ ਅਖੀ ਬਾਝਹੁ ਵੇਖਣਾ ਵਿਣੁ ਕੰਨਾ ਸੁਨਣਾ ॥ ਪੈਰਾ ਬਾਝਹੁ ਚਲਣਾ ਵਿਣੁ ਹਥਾ ਕਰਣਾ ॥ ਜੀਭੈ ਬਾਝਹੁ ਬੋਲਣਾ ਇਉ ਜੀਵਤ ਮਰਣਾ ॥ ਨਾਨਕ ਹੁਕਮ ਪਛਾਣ ਕੈ ਤਉ ਖਸਮੈ ਮਿਲਣਾ ॥ ੧ ॥ ਅਰਥ ਐਸੇ ਸਲੋਕ ਕਾ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਸੰਗਾਨੁਸਾਰ ॥ ਜੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਾਂਉ ਸੇ ਬਿਨਾ ਹੈ ਅਰੁ ਚਲਤਾ ਹੈ ਹਾਥਉਂ ਸੇ ਬਿਨਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜੀਭ ਸੇ ਬਿਨਾ

ਹੈ ਅਰੁ ਬੋਲਤਾ ਹੈ ਬੇਦਬਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਐਸੇ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕਉ ਜਾਨੈ ਤਬ ਜੀਵਤ੍ਵਭਾਉ ਸੋਮਰ ਕਰ ਖਸਮਕਤਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਰੂਪ ਹੋਤਾਹੈ ਸੋਈ ਫਿਰਕੈਤੂੰ ਭਇਆ ਜਾਕਉ ਕਹਿਤਾ ਅਉਰ ॥ ਸ੍ਰੁਤੀ ॥ ਤਥਾ ॥ ਆਪਾਨਿਪਾਦੋਜਵ ਨੋ ਗ੍ਰਹੀਤਾ ॥ ਔਰ ਸੰਪ੍ਰਦਾਯਕੋਅਰਥ ਸਾਧੂ ਸੰਗਤ ਜਾਨਤੇ ਹੀ ਹੈਂ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪਾਨ ਸਬਦ ਕਰ ਪਾਨੀ ਜਾਨਿਐ ਅਰਥਾਤ ਪਾਨੀ ਕੋ ਭੀ ਜੋ ਪਾਨੀ ਰੂਪ ਹੈ ਰਸਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾਰੂਪ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਨਿਵਰਤਕ ਤੁਸ਼੍ਟੀ ਆਪਾਦਾਨ ਸਕ੍ਤਿ ਰੂਪਹੈਂ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੭ ॥ ਪਰੰਤੁ ਪ੍ਰਸੰਗਾਨੁਸਾਰ ਪਾਨ ਅਰਥ ਹਾਥੋਂ ਕਾ ਹੀ ਹੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਬਾਦਬਾਦੇ ॥ ੪੮ ॥ ਟੀਕਾ

ਬਾਦਨਾਮ ਚਰਚਾ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰਕਾ ਹੈ ਜਲਪ ਬਿਤੰਡਾ ਬਾਦਰੂਪ ਜਲਪ ਕਿਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਯੁਕ੍ਤਿ ਕਰ ਅਪਨਾ ਮਤਿਸਥਾਪਨ ਕਰਨਾ ਔਰ ਦੂਸਰੇ ਕਾ ਮਤ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ॥ ੧ ॥ ਔਰ ਵਿਤੰਡਾ ਕਿਆ ਕਿ ਅਪਨਾ ਮਤ ਭੀ ਨ ਸਥਾਪਨ ਕਰਨਾ ਔਰ ਦੂਸਰੇ ਕਾ ਮਤ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ॥ ੨ ॥ ਔਰ ਬਾਦ ਕਯਾ ਕਿ ਗੁਰ ਸਿਖਕਾ ਸੰਬਾਦਰੂਪ ਮੋਖਯਫਲ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਕ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਸੋ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਆਪ ਹੋ ॥ ੩ ॥ ਅਰਥਾਤ ਬਾਦ ਮੇ ਜੋ ਬਾਦ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਔਰ ਐਸੇਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਗਯਾਸੁਲਗ਼ਾਤ ਮੇ ਕਿ ਜੋ ਬਾਦ ਅਧਨਕੇ ਸਾਥ ਹੋਇ ਤਬਮਾਜ਼ੀਕ

ਹਾਜਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਇਹਾਂ ਬਾਦਬਾਦਹੈ ਤੋ ਮਾਇਨੇਕਿਆ ਭਯਾ
ਕਿ ਮਾਜ਼ੀ ਕਾ ਜੋ ਮਾਜ਼ੀਹੈ ਕਯਾ ਗੁਜਰੇਕਾਭੀ ਗੁਜਰਾ ਅਰ
ਥ਼ ਕਜ਼ਾਕਿ ਜਿਸਕੋ ਭੂਤਕਾਲ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਐਸੇਜਾਨਨਾ
ਕਿ ਬਾਦਬਾਦ ਕਜ਼ਾ ਭੂਤਕਾਭੂਤ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਪਰਮਪੁਰਾਨ ਪੁਰ
ਖੋਤਮ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਔਰ ਜੋ ਅਲਫ ਕੈਸਾਥ ਬਾ
ਦ ਹੋਇ ਤਿਸਕੇ ਇਤਨੇ ਮਾਇਨੇਕੀਏਜਾਤੇਹੈ ਏਕ ਤੋ ਹਵਾ
ਔਰ ਮਾਹਿ ਸ਼ਮਸੀ ਕੀ ਦੂਸਰੀ ਤਰੀਖ॥ ਔਰ ਕਲਾਮ॥ ਔ
ਰ ਸਿਫਤ ਔਰ ਆਹੋਨਾਲੈ ਕਿਆਅਫਸੋਸਸੋਂਪੁਕਾਰਕਰਨੀ
ਔਰ ਗੁਰੂਰ ਔਰ ਤੇਜ਼ੀ ਔਰ ਬਾਦ ਕਿਸੀਕ ਫ਼ਰੇਸਤੇ ਕਾ
ਨਾਮ ਭੀ ਹੈ ਔਰ ਬਾਦ ਏਕ ਮਰਜ ਭੀ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਚੋਟ
ਕੋ ਭੀ ਬਾਦਕਹਿਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਲਸ਼੍ਰੀ ਵਗੈਰਾ ਸੇ ਯਾਨੇ ਖੂਨ
ਨਿਕਸੇ ॥ ਜੋ ਵਾਯੂਕਾ ਬਾਚਕ ਬਾਦ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਅਰਥ ਕ
ਰਨਾ ਕਿ ਪੌਨ ਕਾ ਭੀ ਪੌਨਹੈ ॥ ਅਰਥਾਤਬੇਗਬਲਪ੍ਰਾਨਾਦਿ
ਜੀਵਨ ਸਕਤਿ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸੇ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਮਾਂਹਸ਼ਮਸੀ
ਅਰਥ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦੂਤੀਆ ਕਾ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਜਾਨਿਐ ਸਰਬ ਬੰ
ਦਨੀਯ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੈ ਦੁਤੀਆ ਕਾ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸਰਬ
ਬੰਦਨੀਯ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਿਸਕੋ ਭੀ ਬੰਦਨੀਯ ਹੈ ਭਾਵ ਕਜ਼ਾ
ਕਿ ਚੰਦ੍ਰਮਾਮੇ ਜੈਸੇ ਕਾਂਤੀਸਾਂਤੀ ਸੌਂਦਰਯਤਾ ਅਮੀਯਤਾ ਸ
ਰਬੌਸ਼ਧੀਪੁਸ੍ਰੀ ਕਰਨ ਸੁਕ੍ਰੀ ਰੂਪਤਾ ਹੈ ਸੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਹੈ
ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਔਰ ਕਲਾਮ ਅਰਥ ਮੇ ਤੋ ਪ੍ਰ
ਸਿੱਧ ਹੀ ਸਰਬ ਬਾਨੀਓਂ ਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੇਦ ਬਾ

ਨੀ ਸ੍ਵਾਸ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਰਥਾਤ ਬੇਦ ਕਾ ਭੀ ਜੋ ਬੇਦ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿ
ਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਹ। ਵਾ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੋ ਜੋ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿ
ਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੫॥ ਔਰ ਸਿਫਤ ਅਰਥ ਤੇ ਸ੍ਤੁਤੀਕੋ ਭੀ ਜੋ
ਸ੍ਤੁਤੀ ਰੂਪ ਹੈ ਕਯਾ ਸ੍ਤੋਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਭੀ ਜੋ ਪਰਮ ਸ੍ਤੋਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈ ਅ-
ਰਥਾਤ ਸਿਫਤੀ ਕੀਰਤੀ ਜੈਸੇ ਸਭਕੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਹੈ ਤੈਸੇ
ਕੀਰਤੀ ਕੋ ਭੀ ਜੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੬ ॥ ਔ
ਰ ਆਹੋਨਾਲੈ ਅਰਥ ਮੇ ਆਹੋ ਨਾਮ ਅਫਸੋਸਕਾਹੈ ਯਾ ਦੁਖ
ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਦੁਖਸੇ ਅਫਸੋਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਫਸੋਸ ਕਰ ਪ੍ਰ
ਲਾਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਹੋਨਾਲੈ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਕਰੁਣਾ
ਰਸ ਹੋਗਾ ਤੋ ਭਾਵ ਕਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਰੁਣਾ ਕੋ
ਭੀ ਕਰੁਣਾ ਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਰੁਣਾਰਸ ਦੇਵਦਨੁਜਨਮਨੁ ਖਗ
ਪਸੂ ਪਖਗੀ ਕਾ ਨਿਸਪੀੜਕ ਹੈ ਤੈਸੇ ਮਹਾਕਾਲ ਰੂਪ ਪਾਰ
ਬ੍ਰਹਮ ਕਰਣਾ ਕੋ ਪੀੜਨ ਕਰਤਾ ਰੂਪ ਹੈ ਕਾਲਕਾ ਕਾਲ
ਹੋਨੇਤੇ॥ ੭॥ ਔਰ ਗ਼ਰੂਰ ਅਰਥ ਮੇ ਗ਼ਰੂਰ ਨਾਮ ਅਭਿਮਾਨ
ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਗ਼ਰੂਰ ਸਰਬੋਤਕ੍ਰਿਸ੍ਟ ਹੈ ਪਰਮਾਤਮਾ
ਤਿਸਸੇ ਭੀ ਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਟ ਹੈ ਅਹੰਕਾਰ ਸੇ ਪਰੇ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਯਥਾ
ਤਨਮੇ ਮਨੁ ਆਮਨ ਮੇ ਸਾਚਾ॥ ਸੋਸਾਚ ਮਿਲ ਸਾਚੇਰਾਚਾ॥ਅ
ਰਥਾਤ ਪਰੰਪਰਾ ਕਰ ਦੇਹਸੇ ਲੇਕਰ ਅਹੰਕਾਰ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ
ਜੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਗ਼ਰੂਰ ਅਭਿਮਾਨ ਜੈਸੇ
ਦੁਖ ਦਾਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤਿਸਕੋ ਦੁਖ ਦਾਤਾ ਹੈ ਸ਼ਾਂਤੀ
ਰੂਪ ॥ ੯ ॥ ਔਰ ਤੇਜ਼ੀ ਅਰਥ ਮੇਂ ਬਾਦਬਾਦ ਕਯਾ ਤੇਜ ਕਾ

ਤੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਅਗਨੀ ਸੂਰਜਾਦਿਕੋਂ ਤਾਪਕ ਰੂਪਹੈ ਪਰਿਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਵਯੰਜੋਤਿ ਜਾਕੈ ਚਾਂਦਨੇ ਸਰਬ ਮੈ ਚਾਂਦਨਾ ਹੋਇ ॥ ੧੦ ॥ ਵਾ ਤੇਜੀ ਪਰਧਰਖਤਾ ਦਬਦਬਾ ਜਿਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਦਬਦਬਾ ਕੋ ਭੀ ਦਬਦਬਾ ਰੂਪ ਹੈ ਪ੍ਰਗਲਭਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਗਲਭਤਾ ਰੂਪ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧੧ ॥ ਔਰ ਫਰੇਸਤਾ ਅਰਥ ਮੇ ਤੋ ਦੇਵਦੇਵ ਭਗਵਤਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੀ ਹੈ ॥ ੧੨ ॥ ਮਰਜ਼ ਅਰਥ ਮੇ ਪਿਤਕਫਬਾਤ ਰੂਪ ਜੋ ਤੀਨ ਰੋਗ ਹੈਂ ਅਨੇਕ ਰੋਗੋਂਕੇ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਤਿਨਮੇ ਜੋ ਬਾਤਰੂਪ ਪ੍ਰਬਲ ਰੋਗ ਹੈ ਮੈਂ ਸਾਰ ਪੀੜਕ ਤਿਸਕਾ ਭੀ ਜੋ ਪੀੜਕ ਹੈ ਸੋ ਪਵਨ ਹੀਆਂ ਅਨੰਤ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਹੈਂ ਗੰਠੀਆ ਰੀਙਣ ਅਰਧੰਗ ਸੌਦਾਯ ਇਤਯਦਿਕ ਅਰਥਾਤ ਤਿਸਕਾ ਭੀ ਜੋ ਪੀੜਕ ਹੈ ਕਾਲਕਾਲ ਰੂਪ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧੩ ॥ ਔਰਗੁਹਜਾਰਥਮੇ ਭੀ ਮਹਾਕਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਮਾਰਕ ਹੈ ਆਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਸ਼ਰੀਰ ਵੈਸੇ ਹੀ ਪੜਾ ਰਹਤਾ ਹੈ ਸਰਬਾਂਗ ਸਹਿਤ ਔਰ ਜੀਵ ਕੋ ਮਾਰ ਲੇਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤਿਸਪਰਮ ਗੁਹਯ ਮਾਰਕ ਮਹਾਂਕਾਲ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੧੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨੰਗੀ ਅਨਾਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਨੰਗੀ ਅੰਗਸੇ ਰਹਿਤ ਅਰਥਾਤ ਕਾਮ ਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਜੀਵ ਵਰਧਕ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨਿਰਾਵਯਵ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤੀਤ ਤੁਰੀਯ ਤਤ੍ਵ ਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਅੰਗਨਾਮ ਪਖਯਕਾ ਹੈ ਸੋ ਹੇ

ਪਖਜ਼ ਰਹਿਤ ਅਰੁ ਹੇ ਅਨਾਮੇ ਨਾਮਰੂਪਸੇ ਰਹਿਤ ੩ ਵਾ ਰੋ
ਗਰਹਿਤ ੪ ਵਾ ਹੇਤੁਹੇਤੁ ਮਦਭਾਵ ਜਿਸਤੇ ਅਨੰਗੀ ਹੈ ਇ
ਸੀਤੇ ਅਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਅਨਾਮ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਨੰਗੀ ਹੈ ॥ ੫
ਵਾ ॥ ਅੰਗੀਨਾਮ ਬਸਤ੍ਰਬਿਸ਼ੇਸਹੈਕੰਠਮੇ ਪਹਿਰਨੇਕਾਇਸਤ੍ਰੀ
ਓਂਕਾ ਵਾਸੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰਾਵਰਨ ਦਿਗੰਬਰ ਹੈ
॥ ੬ ॥ਵਾ॥ਗੀ॥ਨਾਮਬਾਣੀ ਨਿਰਗੁਨ ਪਖਜ਼ਮੇ ਅਨੰਗੀ ਕਜ਼ਾ
ਅਨਗੀ ਅਰਥਾਤ ਬਾਨੀਸੇ ਰਹਿਤ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਸੰਸਾਰਹਭਾ
ਹੂ ਬਾਹਰਾ। ਨਾਨਕ ਕਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀਸੈ ਜ਼ਾਹਿਰਾ। ਅਰਥਾਤ
ਅਵਾਂਙਮਨਸਗੋਚਰਹੈ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅੰਗਨਾਮਪਜ਼ਾਰੇਕਾ
ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕਾ ਪਜ਼ਾਰਾ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਿਤ੍ਰਸਤ੍ਰ ਤੁਲਜ਼ ਹੋਨੇ
ਤੇ ਯਹ ਬਾਤ ਤੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਭਗਤ ਜੋ ਗਜ਼ਾਨੀ ਹੈ ਤਿਨਮੇ
ਭੀ ਪਾਈਤੀ ਹੈ॥ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਜੀ॥ ੧ ॥ ਬ੍ਰਹਮ
ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਮਿਤ੍ਰਸਤ੍ਰ ਸਮਾਨ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਨਾਹੀ
ਅਭਿਮਾਨ। ਇਤਿ ਤਥਾ ਮਾਝ॥ਸਭੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨ ਤੂੰ
ਕਿਸੈ ਨ ਦਿਸੈ ਬਾਹਿਰਾ ਜੀਉ ਤਥਾ ਆਹਿਤ॥ ਅਲਹਮਦੂ
ਲਿੱਲ੍ਹਾਹਰਬੂਲਆਲਮੀਨ। ਅਰਥਾਤ ਸਗੁਨ ਨਿਰਗੁਨ ਰੂ
ਪਕਰ ਸਮਹੈ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀ ਅਨੁਬ੍ਰਿਤੀ ਕਰਲੈਨੀ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਮਸਤੀ ਸਰੂਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਮਸਤੀ ਸਰੂਪ ਹੈ॥ ਦੀਵਾਨਗੋਯਾ ਯਥਾ
॥ ਗਾਹਿਸੂਫ਼ੀ ਗਾਹਿਜ਼ਾਹਿਦਗਹ ਕਲੰਦਰਮੇਂ ਸ਼ਵਦ। ਰੰਗ

ਹਾਏ ਮੁਖ਼ਤਲਿਫ਼ ਦਾਰਿਦਬੁਤੇ ਅਯਾਰਮਾ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਜਹ ਦੇ ਖਾ ਤਹ ਤੇਰਾ ਰੂਪ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮਸਤੀ ਕੇ ਸਹਿਤ ਜੋ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਮਸਤੀ ਸਚਿਦਾਨੰਦਾਪਰੋਖਯਾਨੰਦਾਨੁਭਵ ਕਰ ਮਸ੍ਤ ਸੋ ਤੁਝਕਾ ਰੂਪ ਹੈ ਇਸੀ ਸੇ ਅਰਧੋਨਮੀਲਿਤ ਸ਼ੇਸਸਾਂਈ ਹੈਂ ਤਤ੍ਵੇਤਾ ਭੀ ਇਸ ਅਨੰਦ ਮੇਂ ਮਗਨ ਰਹਤੇ ਹੈਂ ਸਦੀਵ ਜਿਸਕੇ॥ ੨॥

ਮੂਲ ॥ ਪ੍ਰਭੰਗੀ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਪ੍ਰ ਪ੍ਰਕਰਖ ਅਰਥ ਮੇਂ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ ਕਰ ਭੰਗੀਭੰਗਨ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਸੰਸਾਰਕੋਕਾਲਰੂਪ ਹੋਕਰਇਸੀਤੇ ਪ੍ਰਮਾਥੇਪ੍ਰਮਥਨ ਸ਼ੀਲਖਯੋਭ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਜ੍ਵਰਾਦਿਕ ਮਨ ਬੁੱਧਿ ਇੰਦ੍ਰਿਯੋਂ ਕੋ ਖਯੋਭ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਪ੍ਰਭੰਗੀ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਮੂਰਤਿ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੀ ਮੁਰਲੀ ਕਰ (ਗੋ) ਗੋਪਾਦਿਕੋ ਕੇ ਚਿਤਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਮਥਨ ਕਯਾ ਖਯੋਭ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ॥੨॥ਵਾ॥ ਪ੍ਰਕਰਖਕਰਭੰਗੀ ਪ੍ਰਭੰਗੀ ਸੋ ਕੌਨ ਸ਼ਿਵਜੀ ਭਾਂਗਔਧਤੂਰਾਦਿ ਭਖਯਣ ਕਰਤਾ ਪੁਨਾ ਵਿਖਾਦਿ ਭੀ ਭਖਯਨ ਕਰਤਾ ਔਰ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਮੇ ਚਰਾਚਰ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੋ ਪ੍ਰਮਥਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕਾਮਰੂਪ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੋ ਪ੍ਰਮਥਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕੈਲਾਸ ਪ੍ਰਤਿਗ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਤਥਾ ਸਰਬਦਾ ਸਮਾਨਰੂਪਕਰ ਭੀ ਅਰੁ ਕਾਮਨਾਰੂਪਕਰ ਭੀ ਖਯੋਭਕਹੈ ॥ ੪ ॥ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੰਗੀ ਭੀ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇ ਸੰਕਲਪ ਭੰਗ ਹੋ ਨੇਸੇ ਰਿਦਾ ਭੰਗ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਾਲਰੂਪ ॥ ੫ ॥

ਔਰ ਖਾਸਬੀੜਮੇ ਪ੍ਰਭੰਗੀ ਸਮਾਥੇ॥ ਲਿਖਾਹੈਪਾਠ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਮਸਤੀ ਬਿਭੂਤੇ॥ ੪੯॥ ਟੀਕਾ
ਸਰਬ ਬਿਭੂਤੀਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ਭਗਵਤਗੀਤਾ ਕੇ ਦਸਮ ਧਜ਼ਾਯ ਮੇਂ ਅਰਜੁਨਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਖਲਾਈ ਹੈ ਮਨੁਖਯੋਂ ਮੇ ਰਾਜਾ ਮ੍ਰਿਗੋਂ ਮੇ ਸਿੰਘ ਦੈਤਉਂ ਮੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਜਲ ਜੀਵਉਂ ਮੇ ਬਰੁਣ ਧਨਖਧਾਰਿਓਂ ਮੇ ਰਾਮ ਐਸੇਹੀ ਏਕਾਦਸ ਸਕੰਧਮੇ ਭੀ ਸਭ ਬਿਭੂਤੀ ਤੁਝਕੀ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਬਿਭੂਤੀ ਰੂਪ ਤੂੰ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਪ੍ਰਲਯਕਾਲ ਮੇ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਭਸਮ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਹਮਸਤੀ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਮਸ਼ਤੀ ਤੇ ਕੌਨ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸੰਤਜਨ ਵੋ ਜਿਸਕੀ ਬਿਭੂਤੀ ਹੈ ਸੋ ਤਤ੍ਵਬੇਤਾ ਅਵਸਤ੍ਵਾਵਾਨ ਦੇਹਕੋ ਭੀ ਸਾਥਕਰ ਐਸੇ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਮਦਰਾ ਕਰ ਮੱਤਪੁਰਖ ਬਸਤ੍ਰ ਜੋ ਕਟਿ ਸੇ ਗਿਰਗਯਾ ਹੈ ਵਾ ਸਾਥਹੈ ਲਟਕਤਾ ਯਾਕੀਚਸੋਂ ਲਿਪਟਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਸੋ ਬਿਭੂਤੀ ਹੈਂ ਤੁਝਕੀ॥ ੪ ਕਿੰਵਾ॥ ਇਸਤ੍ਰੀਯੋਂ ਮੇ ਸਮ ਸਮਾਨ ਨਾਮ ਏਕਰਸ ਜੋਸੱਤੀ ਹੈ ਸੀਤਾ ਪਾਰਬਤੀ ਸੇ ਆਦਿਯਹਿ ਹੈ ਵਿਭੂਤੀ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹਿਏ ਸਮਸਤੀ ਵਿਭੂਤੇ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਭਗਵਤੀ ਪਖਜਮੇਹੇ ਸਮਸਤੀ ਬਿਭੂਤੇ ਨਮੋਕੀ ਅਨੁਬ੍ਰਿਤੀ ਕਰਨੀ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਲੰਕੰ ਬਿਨਾਨੇ ਕਲੰਕੀ ਸਰੂਪੇ॥
ਟੀਕਾ॥ ਕਲੰਕ ਸੇ ਬਿਨਾ ਹੈ ਬਿਨਾ ਅਭਾਵਾਰਥਕ ਹੈ ॥ਯਥਾ॥

ਸਾਤਗਾਠਕੋਪੀਨ ਮੈਸਾਧਨਾ ਾਨੇਸੰਕ । ਰਾਮ ਅਮਲਮਾਤੇ ਫਿ
ਰੈ ਗਿਨੈ ਇੰਦ੍ਸੋ ਰੰਕ॥ ੧॥ ਜਿਸਤੇ ਕਲੰਕ ਸੇ ਬਿਨਾ ਹੈ
ਇਸੀਤੇ ਨਿਹਕਲੰਕੀ ਸਰੂਪ ਹੈ॥ ੧॥ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕ
ਰਨਾ ਕਲ ਨਾਮ ਸੁੰਦਰਕਾ ਹੈ ਕਲਕਜ਼ਾ ਸੁੰਦਰ ਹੈ (ਕੰ) ਨਾ
ਮ ਸੁਖਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਕੈਸੇ ਹੋਵੈ॥ ਉਤਰ॥ ਬਿਨਾਨੇ ਕਜ਼ਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਨੰਮ੍ਰੀਭਾਵ
ਹੋਨੇਕਰ॥ ਯਥਾਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਕਵਨ ਸੁਅਖਰ ਕਵਨ ਗੁਣ
ਕਵਨਸੁਮਣਿਆਮੰਤ। ਕਵਨ ਸੁਵੇਸੋਹਉਂਕਰੀਜਿਤਵਸ ਆ
ਵੈ ਕੰਤ॥ ੧॥ ਨਿਵਣਸੁਅਖਰ ਖਿਵਣ ਗੁਣ ਜਿਹਬਾ ਮ-
ਣਿਆਮੰਤ। ਏਤ੍ਰੈਭੈਣੇ ਵੇਸਕਰਤਾਵਸ ਆਵੀ ਕੰਤ॥ ਪੁਨਾ॥
ਕੋਮਲ ਬਾਨੀ ਸਭਕੋ ਸੰਤੋਖੈ। ਪੁਨਾ ਪ੍ਰਿਯਵ੍ਾਕਜ-ਪ੍ਰਦਾਨੇ
ਨ ਸਰਬੇਤੁਖਜੰਤਿਜੰਤੂਵਹ। ਤਸਮਾਦੇਵ ਬਕ੍ਤਬਜੰ ਬਚਨੇ ਕਿੰ
ਦਰਿਦ੍ਰਤਾ ਅਰਥ ਪ੍ਰਿਯਵਾਕਜ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਸਭਜੰਤੂ
ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਇਸੀਤੇ ਪ੍ਰਿਯਵਾਕਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਿਆ ਚਹਿ
ਐ ਹੇ ਪਜਾਰਜੋ ਕਹੋ ਤੋ ਬਾਨੀਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨੇ ਮੇ
ਕਜ਼ਾ ਦਰਿਦਰਤਾ ਹੈ॥ ਪੁਨਾ॥ ਫਰੀਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ॥ ਜੇ
ਤਉਪਿਰਿਆਦੀ ਸਿਕਤਾ ਹਿਆਉਨਢਾਹੇ ਕਹੀਦਾ॥ ਸਭਨਾ
ਮਨ ਮਾਣਿਕਠਾਹਿਨ ਮੂਲਮਚਾਵਗਾ॥ ਪੁਨਾਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥
ਹੇ ਗੁਬਿੰਦ ਹੇ ਗੁਪਾਲ ਹੇ ਦਇਆਲਲਾਲ॥ ਪ੍ਰਾਨਨਾਥਅ
ਨਾਥ ਸਖੇ ਦੀਨਦਰਦ ਨਿਵਾਰ॥ ਹੇ ਸਮਰਥ ਅਗਮ ਪੂਰਨ
ਮੋਹਮਇਆਧਾਰ॥ ਅੰਧਕੂਪ ਮਹਾ ਭਇਆਨ ਨਾਨਕ ਪਾਰ

ਉਤਾਰ ॥ ੨ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਖ ਭੰਜਨਾ ਘਟਘਟ ਨਾਥ ਅਨਾਥ॥ ਸਰਨ ਤੁਮਾਰੀ ਆਇਓ ਨਾਨਕਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸਾਥ॥ ੩ ॥ ਪੁਨਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਭਗਤ ਵਛਲ ਸੁਨ ਹੋਤ ਹੌਂ ਨਿਰਾਸਰਿਦੈ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਸੁਨ ਆਸਾ ਉਰਧਾਰਹੌ॥ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸੁਨ ਕੰਪਤਹੈਅੰਤਰਗਤਦੀਨ ਕੇ ਦਯਾਲਸੁਨ ਭ੍ਰਮਭੈ ਟਾਰਿਹੌ ॥ ਜਲਧਰ ਸੰਗਮ ਕੈ ਅਫਲ ਸੈ ਮਲਦ੍ਰਮ ਚੰਦਨਸੁਗੰਧ ਸਨਬੰਧ ਮਲ ਗਾਰਹੌਂ ॥ ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ ਕਰ ਨਰਕ ਹੂੰਨ ਪਾਊਂ ਠੌਰ ਤੁਮਰੇ ਬਿਰਦ ਕੋ ਸੁਆਸਰੋ ਸਮਾਰ ਹੌ॥ ੪ ॥ ਪੁਨਾ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕੋ ॥ ਕਾਮੀਔਕੁਟਿਲ ਕੂਰਕਪਟੀ ਕ੍ਰਿਤਘਨੀ ਕਟੂਕਲਹੀਕਲੰਕੀ ਕਲੀਕਾਲਕੇ ਅਧੀਨ ਹੌਂ॥ ਖੋਟੋਖਲਖਾਮੀ ਖ਼ੂਬਖੰਡਿਤ ਖਰਾਬਖਰੋ ਖਾਲਿਕਨ ਜਾਨਿਓ ਖਿਲਜ਼ੋ ਖਜ਼ਾਲਨ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੌ॥ ਗਾਫਿਲ ਗੁਸੈਲਗਮਰੂਰੀਭਰਜ਼ੋ ਗਜ਼ਾਨਹੀਨਗਾਮੀਗਿਨਜ਼ੋ ਔਗੁਨੀਗੁਨਾਹਿਨਮੈ ਪੀਨ ਹੌਂ॥ ਘਰਕੇ ਨ ਕਾਮਕੋ ਅਰਾਮਕੋ ਨਨਾਮਕਛੂ ਰਾਮਮੋਹਿਤਾਰੋ ਤਬ ਜਾਨੋ ਨਾਥ ਦੀਨ ਹੌ॥ ੨ ॥ ਸੋ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਾਕਜ਼ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਸਾਧਨਰੂਪ ਕਲੰਸੁੰਦਰ ਕੰਸੁਖਰੂਪਸੁੰਦਰਸੇ ਭਾਤਿ ਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਅਰਥਾਤ ਸਤਚਿਤ ਆਨੰਦ ਸ੍ਵਰੂਪ ਲਖਜ਼ਣਕਰ ਬਰਨਨ ਕੀਆ॥ ਅਬ ਸਗੁਨ ਰੂਪਕਰ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ਕਲੰਕੀ ਸਰੂਪੇ-ਭਾਵੀ ਅਵਤਾਰ ਕਲਕੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜਿਸਕਾਬਹੁਤਪ੍ਰਕਾਰ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਮਹਾਰਾਜ

ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈ ਤਥਾ ਸ॰ ॥ ਪਾਪ ਸੰਬੂਹ ਬਿਨਾਸਨ
ਕੋ ਕਲਕੀ ਅਵਤਾਰ ਕਹਾਵਹਿਗੇ ॥ ਤੁਰਕਛ ਤੁਰੰਗ ਸਪ
ਛਬੜੇ ਕਰਕਾਢ ਕ੍ਰਿਪਾਨਕਪਾਵਹਿਗੇ ॥ ਨਿਕਸੇ ਜਿਮਿਕੇਹ
ਰ ਪਰਬਤ ਤੇ ਤਸ ਸੋਭ ਦਿਵਾਲਯ ਪਾਵਹਿਗੇ ॥ ਭਲਭਾਗ
ਭਇਆ ਇਹ ਸੰਭਲ ਕੇ ਹਰਿਜੂ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਆਵਹਿਗੇ ॥
੧ ॥ ਇਤਯਾਦਿ ਬਿਸ਼ੇਸਨ ਬਸਿਸ੍ਰ ਦੁਸ੍ਰਦਮਨ ਧਰਮਸਥਾਪ
ਨ ਕਲਯੁਗ ਕੇ ਅੰਤ ਅਰ ਸਤਯੁਗ ਕੇ ਆਦਿ ਮੇ ਹੋਹਿਗੇ
ਤਦੁਪਲਖਿਤ ਔਰ ਅਨੰਤ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸਨਾਦਿ ਜਾਨਲੇਣੇ ॥ ੩
॥ ਅਥਵਾ ਕਲੰਕੀ ਕਰਕੇ ਕਲੰਕਵਾਨ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਲੰਕੀ
ਕਲੰਕ ਬੇਦ ਨਿੰਦਾਕਰ ਯੁਕਤ ਬੁੱਧਾਵਤਾਰ ਜਾਨ ਲੇਨਾ ਇ
ਸੀ ਨਮਿਤ ਗਾਯਾਸੁਰ ਖਤ੍ਰੇਤ੍ਰ ਮੇ ਫਾਟਕਬੰਦਹੈ ਹੁਕਮ ਨ
ਹੀ ਹੈ ਤਿਸ ਮੂਰਤ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਾ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਨਿਰਗੁਨ
ਪਖਜਮੇ ਹੀ ਲਗਾਨਾ ਕਲੰਕਜਾ ਸੁੰਦਰ ਕੰ ਕਿਆ ਸਿਰ ਆ
ਦਿ ਜੋ ਅਵੈਵ ਹੈ ਇਨਸੇ ਬਿਨਾ ਨਾਮ ਰਹਿਤ ਹੈ ਔਰਇਸੀ
ਤੇ ਨੇ ਕਿਆ ਨਿਸਕਲੰਕੀ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ਜੋ ਜੋ
ਤ੍ਰਿਗੁਨਾਤਮਕ ਹੈ ਸੋ ਸਕਲੰਕ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਕੀ ਪਦ ਪ੍ਰਸਨ
ਮੇ ਲਗਾਨਾ ॥ ਪ੍ਰਸਨ ਕੀ ਸਰੂਪੇ ਹੇਸਦਗੁਰੋ ਪਰਮਾਤਮਾਕਾ
ਮੁਝਕਾ ਵਾਕੀ ਨਾਮ ਕੀ ਸਰੂਪੇ ਕਜਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ ॥ ਉਤਰ ॥
ਭੋ ਸਿਖਜ ਕਲੰਕ ਬਿਨਾ ਕਜਾ ਕਲੰਕ ਸੇ ਰਹਿਤ ਨੇ ਕਹੀਏ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪ ਹੈ ਅਪਨਾ ਆਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਯਥਾ ਰਾਗ ਧਨਾਸ
ਰੀ ਮਹਲਾ ੯ ॥ ਕਾਹੇਰੇਬਨਖੋਜਨਜਾਈ ॥ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ

ਸਦਾਅਲੇਪਾ ਤੋਹੀਸੰਗ ਸਮਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਪੁਹਪਮ
ਧ ਜਿਉ ਬਾਸਬਸਤੁ ਹੈ ਮੁਕਰਮਾਹਿ ਜੈਸੇ ਛਾਈ ॥ ਤੈਸੇ ਹੀ
ਹਰਿਬਸੈ ਨਿਰੰਤਰ ਘਟਹੀ ਖੋਜਉ ਭਾਈ ॥ ੧ ॥ ਬਾਹਰ ਭੀ
ਤਰ ਏਕੋ ਜਾਨੋ ਇਹਗੁਰ ਗਿਆਨ ਬਤਾਈ ॥ ਜਨ ਨਾਨ
ਕਬਿਨਆਪਾਚੀਨੇ ਮਿਟੈ ਨ ਭ੍ਰਮਕੀ ਕਾਈ ॥ ੨ ॥ ਦੀਵਾਨ
ਗੋਯਾ ॥ ਗਃ ॥ ਬਿਦਿਹਿਸਾਕੀਮਰਾ ਯਕ ਜਾਮ ਜ਼ਾਂ ਰੰਗੀਨੀ
ਏ ਦਿਲਹਾ ॥ ਬਜ਼ਾਮੇ ਪਾਕਬੀਂਆਂਸਾਂਕਨਮ ਈਂਜੁਮਿਲੈ ਮੁ
ਸ਼ਕਿਲਹਾ॥ ੨ ॥ਮਰਾਦਰਮੰਜ਼ਿਲੇਜਾਨਾਹਮਹਐਸ਼ੋਹਮਹਸਾ
ਦੀ ॥ ਜ਼ਰਸ਼ਬੇਹੂਦੇ ਮੇਨਾਲਦ ਕੁਜਾਬੰਦੇਮਮੁਹਮਿਲਹਾ ॥ ੨
॥ ਖੁਦਾਹਾਜ਼ਰ ਬਵਦ ਦਾਯਮ ਬਬੀਂ ਦੀਦਾਰ ਪਾਕਸੁਰਾ ॥
ਨਗਿਰਦਾਬੇ ਦਰੋ ਹਾਯਲਨਦਰਿਯਾਓਨਸਾਹਲਾਹਾ ॥੩॥ ਚ
ਰਾਬੇਹੂਦੇ ਮੇ ਗਰਦੀ ਬਸਹਰਾਔ ਬਦਸ਼ਤੇਦਿਲ॥ ਚੁਆਂ ਸੁ
ਲਤਾਨ ਖੂਬਾਂਕਰਦ ਅੰਦਰਦੀਦਹ ਮੰਜ਼ਿਲਹਾ ॥ ੪ ॥ ਚੁਗੋ
ਰੋਜ਼ ਜ਼ਾਤਪਾਕਸ਼ ਨੇਸਤ ਦਰਹਰਜਾਕਿਮੇਬੀਨਮ ॥ ਬਗੋਗੋ
ਯਾ ਕੁਜਾਬ੍ਰਗੁਜ਼ਾਰਮਈਂਦੁਨਿਯਾਓ ਅਹਲੀਹਾ ॥ ੫ ॥ ਪੁਨਾ
ਅਜਬਮਨ ਸ਼ਮਸਤਬਰੇਜ਼ਮਕਿਆਸ਼ਕਗ਼ਸਤਅਮ ਦਰਖੁ
ਦ ॥ ਚੁਖ਼ੁਦਦਰਖ਼ੁਦ ਨਜ਼ਰ ਕਰਦਮ ਨਦੀਦਮ ਜੁਜ਼ ਖ਼ੁਦ ਦ
ਰਖੁਦ ॥ ੧ ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸਗਲ ਬਨਸਪਤਿ ਮੈ ਬੈਸੰਤ
ਰ ਸਗਲ ਦੂਧ ਮੈ ਘੀਆ ॥ ਊਚਨੀਚਮੈ ਜੋਤਸਮਾਨੀ ਘਟਿ
ਘਟਿ ਮਾਧੋ ਜੀਆ ॥ਪੁਨਾਕੈਸਾਹੈਪਰਮਾਤਮਾ ॥ਕਲੰ॥ ਕ॥ਨਾ
ਮ ਸਿਰਕਾ ਸੁਖਕਾ ਭੀ ਹੈ ਯਥਾ ਏਕਾਖਜਰ ਕੋਸੇ ਦੋਃ ॥ ਕੈ

ਸੁਖ ਕੈਸਿਰ ਕੈਸਲਿਲ ਕੈਤ੍ਰਿਕੋਣ ਕੋ ਨਾਮ॥ ਕੈ ਬ੍ਰਹਮਾਕੈ ਪਵਨ ਘਨ੍ਹਕੈਕਹਿਐ ਪੁਨ ਪ੍ਰਾਨ॥ ੧ ॥ ਸਿਰ ਕਰਕੇ ਉਤ ਕ੍ਰਿਸ੍ਰ ਸਰਬ ਸਿਰੋਮਣੀ ਰੂਪ ਔਰ ਸੁਖ ਅਨੰਦਰੂਪ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦਿਰੂਪ ਜਿਸਨੇ ਧਾਰਨ ਕੀਆਹੈ ਅਰੁ ॥ਲੈਂ॥ਕਜ਼ਾਦੀਪਤੀਅ ਰਥਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸਰੂਪ ਹੈ ਸ ਰੂਪੇ ॥ਰੂ॥ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾ ਹੈ ਔਰ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਹਿਤ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਅ ਰੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਪੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਸੋ ਗਜ਼ਾਤਬਜ਼ ਹੈ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਸਹਿਤ ਰੂਪ ਕੇ ਜੋ ਪਾਨ ਕਰਤਾ ਹੋ ਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸਰੂਪਾ ਤਿਸਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਮੇ ਹੇ ਸਰੂਪੇ ਮਹਾ ਕਾਲਕੇ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਰੂਪਕੇ ਸਹਿਤ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸਰੂਪੇ ਭਗਵਤੀ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਲੁਪਤ ਸਪਤਮੀਮਹਾਕਾਲ ਪੁਰਖਅਰਥਮੇ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲਮੇ ॥ਸਰੂ॥ ਕ ਹੀਏ ਰੂਕੇ ਸਹਿਤ ਸ਼ਬਦ ਸਹਿਤ ਟਹਟਹ ਸ਼ਬਦ ਹਾਸਜ਼ ਕਰ ਪ੍ਰਲੈ ਕਾਲਮੇ ॥ਪੇ॥ਕਜ਼ਾਪਾਂਨਕਰੈਪ੍ਰਪੰਚਰੂਪਕਾ ਐ ਕਰ ਮਕਾ ਅਧਜ਼ਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਪੇਰੂਪਾ ਕ੍ਰਿਯਾ ਤੇ ਸਾਖ੍ਯਜ਼ਾਤ ਹੈਹੀ ਅਰੁ ਤਟਸਤ ਲਖਜ਼ਨ ਜਾਨੀਐ ਯਤੋਵਾਇਮਾਨਿ ਭੂਤਾਨਿ ਜਾਯੰਤੇ ਇਸ ਸ਼੍ਰੁਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਤ ਜੋ ਬਸਤੁ ਹੈ ਸੋ ਸਿਖ ਤੁਝ ਕਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਇਸਕੋ ਜਾਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਾਦੁਆਰਾ ॥ ੭ ॥

ਮੂਲ॥ ਨਮੋਰਾਜਰਾਜੇਸ੍ਵਰੰਪਰਮਰੂਪੇ॥ ੫੦॥

ਟੀਕਾ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਰਾਜ ਰਾਜੇ ਕੌ ਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ

ਕਈ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਰਾਜੋ ਕਾ ਰਾਜਾ ਹੈ ਪੂਰਬ ਆਪ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ ਕਥਨ ਕਰ ਆਏ ਹੈ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਣਿਸ਼ਾਹ ਸਾਹਾਨ ਗਣਿਜੈ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਵਰੰਪਰਮਰੂਪੇ ਸ੍ਵਰ ਨਾਮ ਸ੍ਵਰਗ ਕਾ ਹੈ ਔਰ ਮੋਖਸ਼ ਕਾ ਬੈਕੁੰਠ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਸ੍ਵਰਗ ਹੈ ਸ੍ਵਰਗ ਔਰ ਮੋਖਸ਼ ਪਰਮ ਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਰ ਰੂਪ ਜੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਰਾਜਨਾਮ ਦੀਪਤੀ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਾ ਭੀ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਹੈ ਔਰ ਸ੍ਵਰ ਨਾਮਖੜਜਾਦਿ ਸਾਤ ਸੁਰਗੀਤ ਕੀ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਵਰ ਜੋ ਸਪਤ ਖੜਜ ਰਿਖਭਗੰਧਾਰ ਮੱਧਮ ਪੰਚਮ ਧੈਵਤ ਨਿਖਾਧ ਔਰ ਰੰਜਨਾਤ ਰਾਜਾ ਰੰਜ ਨਾਮ ਰਾਗਕਾ ਹੈ ਸਗੁਨ ਸਰੂਪਅਨੰਦਦਾਤਾਹੈ ਪਸੂ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜੋ ਦੋਹ ॥ ਰਾਗੇਸੁਰਨਰ ਰੀਝਹੀ ਰਾਗੇ ਮਿਰਗਫਸੰਤ ॥ ਜੋ ਨਰ ਰਾਗਨ ਰੀਝਹੀ ਗਰਭੇ ਕਸੋ ਨਗਲੰਤ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸੁਭਾਸ਼ਿਤੇਨ ਗੀਤੇਨਯੁਵਤੀ ਨਾਂਚਲੀਲਯਾ ॥ ਚੇਤੋਨ ਦ੍ਰਵਿਤੇ ਯਸਯ ਸਵੈਮੁਕਤੋਥਵਾਪਸੂ ॥ ੧ ॥ ਅਰਥ ਸੁੰਦਰ ਪਦ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਐਸੇ ਗੀਤਕਰ ਅਰੁਜੋ ਖਿਤਲੀਲਾ ਕਰ ਜਿਸਕਾ ਚਿਤ ਦ੍ਰਵੀਭੂਤ ਨ ਹੋਇ ਸੋ ਮੁਕਤ ਪੁਰਖ ਹੈ ਅਥਵਾ ਪਸੂ ਹੈ ॥ ਕਾਬਯਾਲਾਪਾਸਚ ਯੇ ਕੇਚਿਤ ਗੀਤਿਕਾ ਨਯਖਿਲਾਨਿਚ ਸ਼ਬਦਮੂਰਤਿਧਰ ਸੇਜੇਤੇਬਿਸ਼੍ਨੋਰੰਸਾ ਮਹਾਤਮਨਾ ॥ ਕਾਬਯਗੀਤਾਦਿ ॥ ਸ਼ਬਦ ਮੂਰਤੀ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੀ ਅੰਸ ਹੈ ਮਹਾਤਮਾ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਵਰ ਰੂਪ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ੨

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਜੋਗਜੋਗੇਸ੍ਵਰੰ ਪਰਮਸਿੱਧੇ ॥ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋਗ ਜੋਗੇਸ੍ਵਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸੋ ਜੋ
ਗ ਅਸ੍ਰਾਂਗ ਆਸਨ ੧ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ੨ ਪ੍ਰਤਿਹਾਰ ੩ ਯਮ
੪ ਨਿਯਮ ੫ ਧਾਰਨਾ ੬ ਧ੍ਯਾਨ ੭ ਸਮਾਧਿ ੮ ਆਸਨਪ
ਥਮਤੋਚੌਰਾਸੀਲਾਖਹੈਉਨਮੇਤੇ ਚੌਰਾਸੀਜੋਗੀਜਨ ਮਹਾਤਮਾ
ਉਨੇਨਿਕਾਸੇਹੈਂ ਚੌਰਾਸੀਮੈਤੇਹੂੰਤ੍ਰੈਮੁਖਯਹੈ ਪਦਮ੧ ਸਿਧਿ ੨
ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕ੩ ॥ ਇਨਤੀਨੋ ਮੈਤੇਹੂੰ ਸ੍ਵਸ੍ਤਿਕਅਛਾ ਹੈ ਸਰੂਪ ਤਿਸ
ਕਾਦੋਨੋਚਰਨੋਕੇ ਅਗ੍ਰਭਾਗਪੱਬਜਿਸਕੋਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ
ਪੰਚਾਗੁਲੀ ਸ੍ਥਾਨ ਉਨ ਦੋਨਉ ਕੋ ਦੋਨੋ ਜਾਨੂ ਬੀਚ ਦੇਨਾ
ਔਰ ਹਾਥ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਦੋਨੋ ਜਾਨੂ ਕੇ ਊਪਰ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕਰ ਧਾ
ਰਨ ਕਰਨੇ ਔਰ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਨਾਸਾਗ੍ਰ ਨਿਰੀਖਨ ਕਰਨਾ ਸੂਧੀ
ਕਾਯਕਰ ਬੈਠਨਾ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਆਦਿ ਕੋਊ ਅੰਗ ਚਪਲ ਨ ਹੋਵੈ
ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾਕੇ ਖਸਟਮ ਧ੍ਯਾਯ ਮੇ ਲਿਖਾਹੈ ॥ ਸੁ
ਚਊਦੇਸ਼ੇਪ੍ਰਤਿਸ੍ਟਾਪ੍ਯਸਿਥਰਮਾਸਨਮਾਤਮਨਹ । ਨਾਤਿਉਛ੍ਰਿਤੰ
ਨਾਤਿਨੀਚੰ ਚਈਲਾਜਿਨਕੁਸ਼ੋਤਰੰ ॥ ੧੧ ॥ ਤਤ੍ਰੈਕਾਗ੍ਰੰ ਮਨ
ਹਕ੍ਰਿਤ੍ਵਾ ਯਚਿੱਤੇਂਦ੍ਰਿਯਕ੍ਰਿਯਹ ਉਪਵਿਸ਼ਯਾਸਨੇਯੁੰਜਿਯਾਦਜੋ
ਗਮਾਤਮ ਵਿਸ਼ੁੱਧਯੇ ॥ ੧੨ ॥ ਸਮੰਕਾਯ ਸਿਰੋਗ੍ਰੀਵੰ ਧਾਰਯੰ
ਨਚਲੰਸਿਥਰਹ॥ਸੰਪ੍ਰੇਖਯਨਾਸਿਕਾਗ੍ਰੰਸ੍ਵੰਦਿਸ਼ਾਸ੍ਚਨਵਿਲੋਕਯਨ
॥ ੧੫ ॥ ਨਾਤ੍ਯਸ੍ਨਤਸ੍ਤੁਯੋਗੋਸ੍ਤਿ ਨਚੈਕਾਂਤ ਮਨਸ਼ਨਤਹ । ਨ
ਚਾਤਿਸ੍ਵਪਨਸ਼ੀਲਸ੍ਯ ਜਾਗ੍ਰਤੋਨੈਵਚਾਰਜੁਨ ॥ ੧੬ ॥ ਯੁ
ਕ੍ਤਾਹਾਰਬਿਹਾਰਸ੍ਯ ਯੁਕ੍ਤਚੇਸ੍ਟਸ੍ਯ ਕਰਮਸੂ ਯੁਕ੍ਤਸ੍ਵਪਨਾਵ ਬੋ
ਧਸ੍ਯ ਯੋਗੋਭਵਤਿਦੁਃਖਹਾ ॥ ੧੭ ॥ ਪਵਿਤ੍ਰਦੇਸ਼ ਕੇ ਸਕੀਟ

ਊਖਰਾਦਿ ਰਹਿਤ ਲਿਪਤ ਮਾਰਜਿਤਨਿਰਭੈ ਸਿੰਘਸਰਪ ਦੈ ਤਜਬਲਮੀਕ ਆਦਿਤੇਗੁਫਾਏਕਾਂਤਨਿਰਜਨਤਿਸਮੈਆਸਨ ਰਚਕਰ ਨਾਅਤਯੰਤਊਚਾ ਨਾਅਤਯੰਤਨੀਚਾ ਸਮਾਨ ਹੋ ਤੀਨਚਾਰ ਅੰਗੁਲੀ ਊਚਾ ਤਹਾਕੁਸਾਮ੍ਰਿਗਚਰਮ ਅਧੌਤਬਸ ਤ੍ਰ ਤਿਸਪਰ ਏਕਾਗ੍ਰ ਮਨਕਰ ਇੰਦ੍ਰੈ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕੋ ਜੈ ਕਰਕੇ ਅੰ ਤਾਕਰਨ ਕੀ ਸੁੱਧੀ ਕੇ ਲਿਏ ਸਮ ਜਿਸਕੀਸਿਰੀਔਕਾਯਾਂ ਹੋ ਦਿਸ਼ਾਦ੍ਰਿਸਟੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਕਰ ਸ੍ਵਨਾਸਾਗ੍ਰ ਨਿਰੀਖਨ ਕਰ ਕੇ ਦ੍ਰਿੜ ਚਿਤ ਹੋਕਰ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾ ਮੇ ਲਗੈ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਕਾ ਯਮਨ ਕਰਨਾ ਰੋਕਨਾ ਸੋ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਹੈ ਪੂਰਕ ਕੁੰਭਕ ਰੇਚਕ ਔਰੇਚਕ ਪੂਰਕ ਕੁੰਭ ਕ ਪੂਰਕ ਕਿਆ ਪ੍ਰਾਣੋਂਕੋ ਖੈਂਚਕਰ ਉਦਰਮੈਪੂਰਣ ਕਰਣਾ ਔਰ ਕੁੰਭਕ ਸਥਾਪਨ ਕਰਨਾ ਔਰ ਰੇਚਕ ਤਜਾਗਨਾ ਬਾ ਹਰਕੇ ਸੋ ਯੋਗਮੈ ਲਿਖਾਹੈ ਕਿ ॥ ਇੜਯਾ ਪਿਵਖੋੜਸ਼ਭਿਃਪ ਵਨੰ ਚਤੁਰੋਤਰ ਖਸ੍ਰਿਕਮੋਦਰਕੇ । ਤਜਜਪਿੰਗਲਜਾ ਸੁਨਕੈਂ ਸ਼ਨਕੈਂਦਸ਼ਭਿ ਰਦਸ਼ਭਿਰਦਸ਼ਭਿਰਦ੍ਵਿਧਿਕੈ । ਇੜਾਨਾਮਵਾਮ ਨਾਸਿਕਾ ਹੈਤਿਸ ਦ੍ਵਾਰਾਖੋੜਸ਼ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਰ ਪਾਨ ਕਰਨਾ ਮਾਤ੍ਰਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਣਵਕੋ ਭੀ ਕੋਈ ਮਹਾਤਮਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਾ ਰੂਪ ਪਾਤੰਜਲ ਮੇਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋਨਿਵਾਤ ਦੇਸ ਹੋਇ ਉ ਹਾਂ ਜੋਗ ਸਾਧਨ ਕਰੈ ਔਰ ਭੀ ਅਨਕੂਲਤਾ ਦੇਖਲੇਵੈ ਊਹਾਂ ਬੈਠ ਕਰ ਪਾਨ ਕਰੈ ਵਾ ਰੇਚਕ ਕਰੈ ਤਬ ਦਖਜਨ ਜੋ ਜਾਨੂ ਹੈ ਵਾ ਪੈਸ਼ਨੈਸ਼ਨੈ ਤੀਨ ਬੇਰੀ ਹਾਥ ਫੇਰੈ ਤਬ ਏਕ ਮਾਤ੍ਰਾ ਹੋ

ਤੀ ਹੈ ਪੁਨਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅੰਗੁਲੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਲੰਬਾ ਛੋੜਨਾ ਪਰੀ
ਖ੍ਯਾ ਵਾਸਤੇ ਤੂਲ ਸੁਖ੍ਯਮਸਾ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਦੇਖਨਾ ਇਸੀ
ਵਾਸਤੇ ਨਿਰਬਾਤ ਸਥਾਨ ਲਿਖਾ ਹੈ ਐਸੇ ਚੌਸਠ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਰ
ਪਾਨ ਕਰਨਾ ਜੈਸੇ ਪਦਮ ਨਾਲ ਦੁਆਰਾ ਬਾਲਕੇ ਜਲ ਪਾਨ
ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਚੌਸਠ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਰ ਕੁੰਭਕ ਅਰਥਾਤ ਠਹਰਾ
ਨਾ ਪਵਨ ਕੋ ਔਰ ਪਿੰਗਲਾ ਨਾਮ ਦਖਿਯਨ ਨਾਸਿਕਾ ਦ੍ਵਰਾ
ਛੋੜਨਾ ਸ਼ਨੈਸ਼ਨੈ ਕਰਕੇ ਬਤੀਸ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਰ ਐਸੇ ਦਸ ਪ੍ਰਾਣਾ
ਯਾਮ ਤੀਨ ਕਾਲ ਮੈ ਰੋਜ਼ ਕਰੈ ਤੋ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਣ ਬਸ ਹੋਤਾ
ਹੈ ਐਸੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸਨੇਨਰੁਜੋ ਹੰਤਿਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮੇਨ
ਦੁਰਤਖ੍ਯਹ। ਆਸਨ ਸਾਧਨੇ ਕਰ ਰੋਗ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ
ਔਰ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਕਰ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਥਮ ਪਹਰ ਪਿ
ਛਲਾ ਪਹਰ ਜਾਗੈ ਮਧ੍ਯ ਕੇ ਦੋਨੋ ਪਹਰ ਸੈਨ ਕਰੈ ਔਰ ਸ਼ਨੈਸ਼ਨੈ
ਕਰ ਇੰਦ੍ਰਿਯੋਂ ਕੋ ਬਿਸ਼ਯੋਂ ਸੇ ਹਟਾਵੈ ਔਰ ਧ੍ਯਾਨ ਧੇਯਾਕਾਰ
ਬ੍ਰਿਤੀ ਕਰਨੀ ਵਿਜਾਤੀਯ ਪ੍ਰਤ੍ਯ ਤਿਰਸਕਾਰ ਪੂਰਬਕ ਸ
ਜਾਤੀਯ ਪ੍ਰਤ੍ਯ ਪ੍ਰਵਾਹੀਕਾਰ ਬ੍ਰਿਤੀ ਧੇਯਾ ਕਾਰ ਹੋਨੀ ਆਗੇ
ਧੇਯ ਮੇ ਭੇਦ ਹੈ ਚਤੁਰ ਭੁਜਾਦਿ ਸ੍ਯਾਮ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤਿ ਵਾ ਸ਼
ਬਦ ਸਪਰਸ ਰੂਪ ਰਸ ਗੰਧ ਏ ਪੰਚ ਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਰੂਪ ਜਾਨ
ਕਰ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਾ ਧ੍ਯਾਨ ਕਰਨਾ ਸਵਿਕਲਪਕ ਨਿਰਵਿਕ
ਲਪਕ ਸਮਾਧੀ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਯਥਾ ਵਾਕ੍ਯਸੁੱਧਾਯਾਂ॥ ਕਾਮਾਦ
ਯਸ੍ਮਿਤ ਸਾਦ੍ਰਿਸ੍ਯਾਤਤਤਸਾਖਿਯਤ੍ਵੇਨਚੇਤਨਾਂਧ੍ਯਾਯੇਤ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਯਾ
ਨਵਿਧੋਯੰਸਮਾਧਿਸਵਿਕਲਪਕਹ। ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਚਿਤਕੀਤੁ

ਲੱਯਤਾ ਕਰ ਹੋਨੇਤੇ ਜੈਸਾ ਜੈਸਾ ਸਾਤ੍ਵਿਕੀ ਰਾਜਸੀ ਤਾਮਸੀ ਚਿੱਤ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੈਸੇ ਕਾਮਦਿਕੋਂ ਕਾ ਸਫੁਰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਉਨਕਾ ਮਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਸਾਖਯੀਰੂਪ ਚੈਤਨਯ ਕਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨਾ ਯੇਸ ਵਿਕਲਪਕ ਸਮਾਧਿ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸਕੋ ਦ੍ਰਿਸਯਾਨੁਬੇਧ ਕਹਤੇ ਹੈਂ। ਔਰ ਏਕ ਸ਼ਬਦਾਨੁਬੇਧ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸਤਚਿਤ ਆਨੰਦ ਅ ਕ੍ਰੈ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਪਰਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਮੈ ਹੋ ਐਸਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨਾ ਯਹਸਬਦਾਨੁਬੇਧਸਵਿਕਲਪਕ ਸਮਾਧਿਹੈ। ਔਰਧਯਾਤਾਧਯਾ ਨ ਕਾਤਯਾਗ ਕਰਕੇ ਵਲਧੇਯਾਕਾਰਹੀ ਚਿਤਬ੍ਰਿਤੀਹੋਨੀ ਯੇਹ ਨਿਰਵਿਕਲਪਕ ਹੈ। ਐਸੇਸੰਪ੍ਰਗਯਾਤਅਸੰਪ੍ਰਗਯਾਤਾਦਿਭੇਦ ਕਰਖਟਪ੍ਰਕਾਰਕੀ ਸਮਾਧਿਹੈ ਸੋ ਵਿਸਤਾਰਭੈਸੇਨਹੀਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸੋਐਸੇਜੋਗ ਸਾਧਨਾ ਕਰ ਜੋ ਸੰਪੰਨਸੋ ਜੋਗੀਕਹਲਾਤੇਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਗੋਰਖ ਜੀਸੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਉਨ ਜੋਗਿਓਂ ਕਰ ਸਾ ਧਿਤ ਜੋ ਜੋਗ ਹੈ ਤਿਸ ਜੋਗ ਕਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਈਸ੍ਵਰ ਹੈ ਈਸ੍ਵਰ ਕਯਾ ਫਲਪ੍ਰਦਾਤਾ ਅਰੁ ਤਿਸ ਜੋਗਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾ ਦਯ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੧॥ ਵਾ ਜੋਗਿਓਂਕੇ ਜੋ ਈਸ੍ਵਰ ਕਪਿਲਾ ਦਿਕ ਵਾਂਕਾ ਜੋ ਈਸ੍ਵਰ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੨॥ ਅਥ ਪਰਮ ਸਿਧੇ॥ ਐਸੇ ਜੋਗ ਕਰਜੋ ਸਿੱਧ ਵਸਤੁ ਹੈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸੋ ਕ ਹਿਐ ਜੋਗਜੋਗੇਸ੍ਵਰੰ ਪਰਮ ਸਿਧੇ ਤਿਸਕੋਨਮਸਕਾਰਹੋਵੇ॥੧ ॥ ਵਾ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੋਗਕਾ ਭੀ ਜੋਗ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਵਰੰ ਪਰਮ ਸਿੱਧੇ ਸ੍ਵਰ ਸ੍ਵਰਗ ਅਰਥਾਤ ਵੋ ਜੋਗਕਰ ਜੋ ਪਰਬ੍ਰਹਮ ਸਿੱਧ ਬਸਤੁ ਹੈ ਮਨ ਬਾਨੀ ਕਾ ਅਬਿਖਯ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਰਾਜਰਾਜੇਸ੍ਵਰੇ ਪਰਮਬ੍ਰਿੱਧੇ ॥ ੫੧

ਟੀਕਾ—ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਰਾਜ ਰਾਜੇਸ੍ਵਰ ਪ ਰਮ ਬ੍ਰਿਧ ਹੈਂ ਦੇਵ ਦੈਤਜ ਮਨੁਖਜ ਪਸੂ ਪੰਖੀ ਸਭ ਯੋਨੀ ਮੇਂ ਜੋ ਰਾਜਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਰਾਜੋਂ ਕਾ ਰਾਜਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜਾ ਕੋ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਕਾ ਅੰਸ ਹੋਨੇਤੇ ਔਰ ਬਿਸੇਖਨ ਤਿਸੀ ਕਾ। ਸ੍ਵਰੇ ਪਰਮ ਬ੍ਰਿਧੇ। ਜੋ ਸਭ ਰਾਜੋਂ ਕੇ ਸ੍ਵਰਗਾਦਿਕ ਕੀ ਬ੍ਰਿੱਧੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸ੍ਵਰਗਾਦਿਕੋਂ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ਅਰੁ ਪਰਮ ਬ੍ਰਿੱਧ ਹੈ ਔਰ ਸਭਕੀ ਬ੍ਰਿੱਧੀ ਕਾ ਕਾਰਨ ਹੈ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸ੍ਵਰੇਪਰਮਬ੍ਰਿੱਧੇਸ੍ਵਰਗਾਦਿਕੋਂਸੇਪਰੇ ਜੋ॥ਮ॥ ਕਹਿਏ ਮਾਇਆ ਤਿਸਕਾ ਬ੍ਰਿਧ ਕਹਿਏ ਬਡਾ ਹੈ ਵਾ ਤਿਸਕੇ ਵਰਧ ਨ ਕਰਨੈ ਵਾਲਾ ਹੈ ਵਰਧਨ ਨਾਮ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਅਰੁ ਛੇਦਨ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਸੋ ਯਥਾ ਯੋਗਜ਼ਾਰਥ ਕਰਨਾ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕਰਤਾ ਭੀ ਹੈ ਕਾਲਰੂਪ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਭੀ ਹੈ ਉਭਯਾਰਥ ਸੰਮਜਕਹੈ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਰਾਜਰਾਜ ਨਾਮ ਕੁਬੇਰਕਾਹੈ ਤਿਸਕਾਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਈਸ਼੍ਵਰ ਹੈਅਰਥਾਤਕੁਬੇਰਜਿਸਕਾਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀਹੈ ਪਰਮ ਬ੍ਰਿੱਧੇ ਕਜ਼ਾ ਨੌਨਿਧਿਆਂਮਹਾਪਦਮਔਪਦਮਪੁਨਕੱਛਪਮਕਰ ਮੁਕੰਦ। ਸੰਖ ਖਰਬ ਅਰੁ ਨੀਲ ਇਕ ਏਕ ਕਹਤਹੈ ਕੁੰਦ॥ ੧॥ ਅਣਿਮਾ ਮਹਿਮਾ ਗਰਮਿਤਾਲਘੀਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਮ। ਬਸੀ ਕਰਨ ਅਰੁਈਸ਼ਤਾ ਅਸ੍ਰ ਸਿੱਧ ਕੇ ਨਾਮ॥ ੨॥ ਔਰ ਅਵਾਂਤਰ ਸਿਧਿਆਂਪਾਇਕਰ ਅਸ੍ਰਾਦਸ ਔਰ ਅਨੰਤਗੁਨਅਧਿ

ਕ ਧਨਾਧਜਖਜਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇਸ੍ਰੀ ਜ ਪਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸਤਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚੱਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬਪਖੵੇ ਚਤੁਰਥਛੰਦਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾਕਰਮ ਨਾਮਬਰਨਨੰ ਦ੍ਵੇ ਕਬਿੰਸਤਿਤਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੨੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਸਤ੍ਰ ਪਾਣੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਸਤ੍ਰ ਹੋਵੈ ਹਾਥ ਮੈ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਸਸਤ੍ਰ ਪਾਨੀ ਵਾਂ ਕੋ ਨਮਹ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਹਾਬਿਸ਼ਨ ਰੂਪ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਵਾਹਿ ਗੁਰਵੀ ਮਹਾਮਾਯਾ ਚੰਡਿਕਾ ਅਸ੍ਰਭੁਜੀ ਅਸਟਾਯੁਧਿਸੰਯੁਕ੍ਤ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਜਿਸਕੀ ਹਸ੍ਤਤਲੀ ਮੇ ਗਦਾ ਚਕ੍ਰ ਤ੍ਰਿਸੂਲਾਦਿ ਚਿਹ੍ਨ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵਉ ਸਸਤ੍ਰਪਾਣੇ ਜੋ ਸਸ ਤ੍ਰਉ ਕੋ ਪਾਣ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਸਤ੍ਰ ਮੇ ਜੋ ਤੀਖਯਨਤਾ ਸਕ੍ਤਿ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਕਿਂਵਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿ ਸ ਪਰਮ ਸਕ੍ਤਿ ਕੋ ਜੋ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਪਾਨੀਵਤ ਪਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਅਸਤ੍ਰ ਮਾਣੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਅਸਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਮਾਨਣੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਮਾਣ ਨਾ ਮ ਕਰਨਾਰਥਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਅਸਤ੍ਰੋਂ ਕਾਪ੍ਰਹਾਰਨ ਅਰ ਉਪਸੰਹਾਰ ਕਰਤਾਹੈਅਸਤ੍ਰਕਹਤੇਹੈਂ ਜੋ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰਕੇ ਸਹਿ

ਤ ਬਾਨਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਚਲਾਵਣਾ ਔਰ ਬਾਨ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਕਾ ਬਧਾਦਿ ਕਰਕੇ ਪੁਨਾ ਤੁਕਸਾਦਿਮੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੇਔਰ ਏਕਕੇਅਨੇਕਹੈ ਜਾਨੇਜੈਸੇਅਸ਼ਵਸਤ੍ਰਾਮਾਨੇਅਗਿਨਅਸਤ੍ਰਚਲਾਯਾਔਰਅਰਜੁਨ ਨੇਭੀਅਗਿਨਅਸਤ੍ਰਚਲਾ ਜਾਂਅਸ੍ਰਸਤ੍ਰਾਮਾਕੋਉਪਸੰਹਾਰ ਕਰਨਾਨਥਾਆਵਤਾਅਰਜੁਨਨੇਦੋਨੋਕਾਉਪਸੰਹਾਰਕਿਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਜੀਕੇਕਹਨੇਸੇ॥੧॥ਵਾ ਵਾਂ ਕਉਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈਅਸਤ੍ਰਜਿਸਕੋ ਮਾਨਤੇਹੈਂ ਅਪਨੀ ਸੱਤਾ ਕੇ ਲੀਏ॥ ੨ ॥ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਨਮੋ ਸ਼ੱਸਤ੍ਰਪਾਣੇ ॥ ਨਮੋ ਅਸੱਤ੍ਰਮਾਣੇ ॥ ਪਾਠਹੈ ਸੋ ਅਰਧਚੰਦ੍ਰਕਾ ਕਾ ਭੇਦ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵੋਹੀ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਪਰਮ ਗਯਾਤਾ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਪਰਮਗਯਾਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਗਯਾਤਾ ਨਾਮ ਦ੍ਰਸ੍ਰਾ ਕਾ ਹੈ ਪਰਮ ਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਰ ਹੋਵੈ ਵੋਹੀ ਗਯਾਤਾ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮ ਗਯਾਤਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾਮੇ ਤਥਾ ॥ ਇੰਦ੍ਰਿਯਾਣਿ ਪਰਾਨਯਾਹੁਰਿੰਦ੍ਰਿਯੇਭਯਃਪਰੰਮਨਃ॥ਮਨਸਸ੍ਤੁ ਪਰਾਬੁਧਿੰਰਯੋਬੁਧੇਹ ਪਰਤਸ੍ਤੁ ਸਃ ॥ ਅਰਥ ॥ਇੰਦ੍ਰਿਯ ਬੁੱਧਮਿਨ ਆਤਮਾ ਪਰੰਪਰਾ ਕਰਕੇ ਇਨਕੋ ਪਰਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਭਕੇਪਰੇ ਪਰਮਗਯਾਤਾ ਭਗਵਾਨ ਹੈ ਸਭਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਵਾ ਕੋਂ ਨਮਹ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਪਰਮ ਗਯਾਤਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਪਰਮ ॥ਮ॥ਕਹੀਏਮਾਯਾ ਵਾ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਦ੍ਰਸ੍ਰਾ ਹੈ ਹੇਤੁਹੇਭ ਮਧਭਾਵ ਮਾਯਾ ਕੇ ਪਰੇ ਹੋਯ ਅਰ ਗਯਾਤਾ ਹੋਯ ਸੋ

ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਪਰਕਰਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਜੋਗੀ
ਜਨ ਉਨੋਨੇ॥ਮ॥ਕਹੀਏਮਨਨ ਕਿਆ ਹੋਵੈ ਸ੍ਰਵਨ ਦੁਆਰਾ
ਜਿਸਕਾਸੋ ਕਹੀਏ ਪਰਮਸੋ ਪਰਮਹੋਯ ਅਰੁਗਜ੍ਯਾਤਾਹੋਇਸੋ
ਕਹੀਐ ਪਰਮ ਗਜ੍ਯਾਤਾ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਪਰ ਸ਼ਬਦ
ਕਰਕੈ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਰਾਵਨਾਦਿਕ ਵਾਕੋ ਮਿਨੋਤਿ ਹਿਨਸਤਿ ਇਤਿ
ਪਰਮ ਜੋ ਰਾਵਨਾਦਿਕੋ ਕੋ ਰਾਮਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਬਧ ਕਰਤਾ
ਭਯਾ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮ ਸੋ ਪਰਮ ਹੋਇ ਅਰੁ ਗਜ੍ਯਾਤਾ
ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮ ਗਜ੍ਯਾਤਾ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ
ਪਰਾਉਤਕਿਸ੍ਰਾਹੋਵੈ॥ਮ॥ਕਹੀਏ ਲਖਯ੍ਮੀ ਵਾ ਸ਼ੋਭਾ ਜਿਸਕੀ
ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮ ਪਰਮ ਹੋਇ ਸੋਈ ਗਜ੍ਯਾਤਾ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ
ਨਮਹ ॥੫॥ ਵਾ ॥ਮਾ॥ਮਾਯਾਤਿਸਕਾਜੋ ਦ੍ਰਸ੍ਟਾ ਹੋਇਸੋ ਕਹੀਐ
ਪਰਮਗਜ੍ਯਾਤਾ ਮੰਤ੍ਰਬੇਦਕਾ॥ ਯਹ ਸਰਵਗਜ੍ਯਃ ਸਸਰਬਵਿਤ
ਯਸਯ੍ਗਜ੍ਯਾਨਮਯੰਤਪਹ॥ਇਤਰੋਪ੍ਰਤਿਪਰਜੋਖਯ੍ਬਸਤੁਕਾ ਅਰ
ਸਾਛਿ ਹੋਨੇਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੇ ਇਸ੍ਥਿਤ ਜੋ ਪਦਾਰਥ ਉਸਕੋਕੋ
ਉ ਜਾਨ ਨਹੀ ਸਕਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਔਰ ਯੋਗੀਜਨ ਯਦ੍ਯ
ਪਿ ਵਿਵਹਿਤ ਪਦਾਰਥ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਜਬ ਅੰ
ਤਰਧ੍ਯਾਨ ਹੋਕਰ ਦੇਖੇ ਤਬ ਔਰ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਏਕਕਾ
ਲਾਵਛਿੰਨ ਗਜ੍ਯਾਤਤਾ ਹੋਨੇਤੇ ਭੂਤ ਭਵਿਖਯ੍ਤ ਬਰਤਮਾਨ ਊ
ਰਧ ਅਧਾ ਸਰਬ੍ ਸਥਾਨੋ ਮੇ ਸਰਬ ਜੀਵੋ ਕੀ ਅੰਤਰਜਾਮਯ੍
ਤਾ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਤਥਾਚ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ॥ ਉਤਪਤਿੰ ਨਿਧਨੰ ਚੈਵ ਭੂ
ਤਾਨਾਮਾਗਤਿੰਗਤਿੰ ॥ ਵੇਤਿ ਵਿਦ੍ਯਾ ਮਵਿਦ੍ਯਾਂਚ ਸਵਾਚ੍ਯੋ

ਭਗਵਾਨਿਤਿ॥ਜੋ ਸਰਬ ਭੂਤੋਕੀ ਉਤਪਤੀ ਔ ਨਾਸਕੋਜਾਨੈ ਜੋ ਅਮਕੇ ਕਾਲਮੇ ਅਮੁਕਾ ਜੀਵ ਉਤਪਨ ਹੂਆ ਹੈ ਅਮੁਕੇ ਕਾਲਮੇ ਮਰੇਗਾ ਅਮਕੇ ਨਮਿਤ ਕਰ ਮਰੇਗਾ ਤੈਸੇ ਹੀ ਅਮ ਕੀ ਯੋਨੀ ਸੇ ਆਯਾ ਹੈ ਅਮਕੀ ਯੋਨੀ ਕੋ ਜਾਵੈਗਾ ਤਥਾ ਵਿ ਦਯਾ ਅਵਿਦਯਾ ਕੋ ਜਾਨੈ ਜੋ ਯਹ ਜੀਵਬੰਧ ਹੈ ਯਹ ਮੁਕਤ ਹੈਂ॥ ਤਥਾ ਔਰਾਦ੍ਵਾਂਤਰ ਅਨੇਕ ਤਰਹ ਕਾ ਗਯਾਨ ਹੋਇ ਜਿ ਸਕੋ ਸੋ ਭਗਵਾਨ ਕਹੀਤਾਂ ਹੈ ਤਥਾ ਭ੍ਰਮ ਪ੍ਰਮਾਦ ਵਿਪ੍ਰਲਿਪ ਸਾ ਕਰਣਾਪਾਟਵਤਾਃ ਇਤਯਾਦਿ ਦੋਸ਼ਦੁਸ਼ਟ ਹੋਨੇ ਤੇ ਇਤਰ ਬੁੱਧਿਓਂ ਕੋ ਗਯਾਤਤਾ ਗੌਨ ਹੈਂ ਇਨਕੋ ਜੜ ਹੋਨੇਤੇ ਅਰਥਾ ਤ ਤਿਸ ਪਰਮ ਗਯਾਤਾ ਪ੍ਰਤਿਨਮਹ॥ ੬॥

ਮੂਲ॥ ਨਮੋ ਲੋਕ ਮਾਤਾ॥ ੫੨॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਲੋਕੋ ਕੀ ਜੋ ਹੋਵੈ ਮਾਤਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਕਯਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਮਹਾ ਮਾਯਾ ਭਗਵਤੀ ਕਯੋਂਕਿ ਉਤਪਤਿਕਰਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਲੋਕ ਮੇਂ ਭੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਬ੍ਰਹਮਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਪੁੰਸਕਹੋਨੇ ਤੇ ਜੋ ਕਹੈ ਕੋਊ ਨਿਪੁੰਸਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੇ ਸੰਬੰਧਸੇ ਭੀ ਕੈਸੇ ਉਤਪੱਤਿਬਨ ਸਕਤੀ ਹੈ॥ ਉੱਤਰ॥ ਸਤਯਹੈ ਨਿਪੁੰਸਕ ਇ ਸਤ੍ਰੀ ਕੇ ਸੰਬੰਧਸੇ ਭੀ ਉਤਪੱਤਿ ਨਹੀਂਹੋ ਸਕਤੀ ਪਰੰਤੁਲੋਕ ਬਯਵਹਾਰ ਮੇਂ ਯਾਕੋ ਅਘਟਨਘਟਨਾਪਟੀਯਸੀ ਲਿਖਤੇ ਹੈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਮੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਬਾਤ ਨ ਬਨਸਕੈ ਵਾ ਕੇ ਬਨਾਉਨੇ

ਮੇਂ ਚਤੁਰ ਹੋਇ॥ ਪੁਨਾ॥ ਜਗਤ ਉਤਪੱਤਿ ਪਾਲਨ ਸੰਘਾਰ ਮਾਯਾਸ੍ਰੈ ਹੈ ਤਿਸੀਕਰਕੇ ਅਘਟਨਘਟਨਾਪਟੀਯਸੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ॥ ਅਰੁ ਜੇਕਰ ਈਸ਼੍ਵਰ ਮੈਂ ਕਰਤ੍ਰਿਤ੍ਵਘਟਾਵੈਂਗੇ ਤੌ ਅਕ੍ਰੈ ਕੂਟਸਥ ਸਾਖਸ਼ੀ ਇਤਯਾਦਿ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਨ ਬਨ ਸਕੈਂਗੇ॥ਪੁਨਾ ਸੀਤਾ ਮਹਾ ਮਾਯਾ ਕਾ ਕਥਨ ਰਾਮਾਯਨ ਮੇਂ ਹੈ॥ ਸੁਰਾਮਸੰਨਿ ਧਾਸਤੀ ਸ੍ਰਿਜਾਮਿਮੇ ਨਿਰਾਲਸਾ॥ ਅਰੋਪ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਮੈ ਕਥੈ ਸੁਜੀਵਬਾਲਸਾ॥ ਉਪਾਇ ਪਾਲਸੰਹਰੌਨਰਾਮਹੇਤੁਠਾਨਿਐ॥ ਜਗਤਿ ਮੂਲਕਾਰਨੰਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਮੋਹਿ ਮਾਨਿਐ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮੋ ਅਲੋਕ ਮਾਤਾ ਅਲੋਕ ਨਾਮਤਮਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਵਿ ਦਯਾ ਕਾ ਭੀ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਹੈ॥ ੨॥ ਕਿੰਵਾ ਲੋਕ ਸ਼ਬਦਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ ਤਦੋਪਲਖਿਯਤ ਵਿਦਯਾ ਤਿਸ ਕੀ ਜੋ ਮਾਤਾ ਹੋਇ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਰੂਪਾ ਭਗਵਤੀ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਲੋਕ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਅਦਭੁਤ ਜਾਨਨਾ॥ ਅਰਥਕਿਆ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਰਕ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਭੈ ਕਰਲੇਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਦਭੁਤ ਮਾਤਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਹੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਮਾਤਾਤੇ ਅੰਤਹਕਰਣਾ ਵ੍ਰਿਛਿੰਨ ਚੈਤਨਯ ਕੀ ਸੰਗਯਾ ਹੈ ਸੋ ਅਲੋਕ ਕਯਾ ਅਲੌਕਿਕ ਆਸ੍ਚਰਯ ਰੂਪ ਹੋਇ ਅਰੁ ਵੋਹੀ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਲੋਕਮਾਤਾ ਅਰਥਾਤ ਅਧਿਸ੍ਥਾਨ ਅੰਤਹਕਰਣਾਵ ਛਿਨ ਕਾ ਕੂਟਸਥਸਾਖੀ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥੫॥ ਕਿੰਵਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕ ਜਿਸਕਾ ਸਰੂਪ

ਦੇਖਕਰ ਮਸਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਹੈਂ ਸੰਤਜਨਭਭੂਵੇਤਾ॥ ਪ੍ਰਮਾਣ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਅਬਹਿਨ ਮਾਤਾ ਸੋ ਕਬਹਿਨਮਾਤਾ ॥ ਕਹੁ
ਕਬੀਰ ਰਾਮੈ ਰੰਗ ਰਾਤਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਤੇਰਾਜਨ ਰਾਮਰਸਾਇਨ
ਮਾਤਾ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸਾਨਿਧਿ ਜਾਕੇ ਉਪਜਿਓ ਛੋਡਨਕਤਹੂੰ ਜਾਤਾ
॥ ਸੋ ਤਿਸ ਲੋਕਾਨੰਦਦਾਤਾ ਮਾਤਾਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥੬॥ ਕਿੰਵਾ
॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋਂ ਜੋ ਲੋਕੋ ਕੇ ਸਾਥ ਮਾਤਾ ਕਿਆ
ਮੱਤਾ ਹੂਆ ਹੈ ਜੈਸੇ ਅਪਨਾ ਰੂਪ ਦੇਖਦਰਪਣ ਮੇ ਇਸਤ੍ਰੀ
ਵਾ ਪੁਰੁਖ ਅਨੰਦਿ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਭਗਵਤ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਲੋਕ
ਕੌ ਭਗਵਤ ਅਨੰਦ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ਨਮਸਕਾਰਤਿਸ
ਕੋ ਹੋਵੈ ਜੋ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਮਾਤਾ ਕਿਆ ਮਾਨ
ਕਰਤਾ ਮਾਙ ਮਾਨੇ ਕਾ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਨਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ
ਯਥਾਵਤ ਬਸਤੂਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਯਥਾ ਰਵਿ ਘਟਪਟਾਦਿ ਪਦਾ
ਰਥੋ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਚਖਸ਼ੁ ਵਾ ਯਥਾ ਰੂਪ ਭੇਦੋਕਾ ਯਥਾ
ਵਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਘਟਪਟਾਦਜ ਵਛਿੰਨਚੈਤਨਜਕਾ ਅਵਰਕ
ਜੋਤਦਾਸ਼੍ਰਿਤਾਵਿਦਜਾ ਹੈ ਤਤਨਿਬ੍ਰਿਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚਿਦਾਭਾਸ
ਸੰਬਲਿਤ ਜੋ ਪ੍ਰਤਜਕਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਯਥਾ ਸਵਿਤਾ ਕੁਹੀੜ
ਕੌ ਭੇਦਨ ਕਰ ਘਟਪਟਾਦਿ ਪਦਾਰਥੋ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ
ਦਾਰਸ਼ਾਂਤ ਮੇਂ ਤਥਾ ਸਵਿਤਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਭੀ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕ ਵਾ
ਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹਿ ॥੮॥ ਵਾ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਕਿਆ ਕਿ
ਜੋਲੋਕੋ ਪ੍ਰਤਿਮਾਤਾ ਕਹਿਐ ਪ੍ਰਮਾਣਕਰੈ ਜੈਸੇ ਕਛ ਬਸਤ੍ਰਾ
ਦਿ ਗਜ ਸੇ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕਰੀਤੀ ਹੈ। ਜੁਏਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਅਨੰਤ

ਬ੍ਰਹਮੰਡੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਿਸਨੇ ਮਾਪਨ ਕਿਆ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਏ ਲੋਕਮਾਤਾਤਿਸਕੌਨਮਹ॥੯॥ ਵਾ ਮਾਤਾਵਤਜੋਪਾਲਨਕਰਤਾ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹੀਏਲੋਕਮਾਤਾਚਿਤਸ਼ਕ੍ਤਿਸਕੋਨਮਹ॥੧੦॥ਵਾ ਮਾਤਾਬੋਲੀਹੈਢੋਸਾਂਭਰਕੀਮਾਤਾਕਿਆ ਕਿਮਾਯਾਹੂਆਹੈਲੋਕੋਂ ਮੇ ਅਰਥਾਤ ਸਮਾਯਾ ਹੂਆ ਹੈ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਸਗਲ ਬਨਸਪਤਿ ਮਹਿ ਬੈਸੰਤਰ ਸਗਲ ਦੂਧ ਮੈ ਘੀਅ॥ ਊਚ ਨੀਚ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਨੀ ਘਟ ਘਟ ਮਾਧੋ ਜੀਅ॥ ਪੁਨਾ॥ ਹਭਸਮਾਣੀ ਜੋਤਿ ਜਿਉਂ ਜਲ ਘਟਾਊ ਚੰਦ੍ਰਮਾ॥ ਪਰਗਟ ਥੀਆ ਆਪਨਾਨਕ ਮਸਤਕ ਲਿਖਿਆ ॥੧੧॥ ਵਾ ਮਾਤਾ ਨਾਮ ਸੁੱਧਕਾ ਹੈ ਬੋਲੀ ਹੈ ਪਸੂਮਦੇਸ਼ਕੀ ਲੋਕ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿਯੇ ਪਾਤੂਮਾਤਾ ਹੂਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੁਧਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਲੋਕੋਂ ਸੇ ਸੁਧ ਹੈ ਕਿਆ ਲੋਕ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੧੨॥ ਵਾ॥ ਉਪਾਸਨਾਦਿ ਦੁਆਰਾ ਜੋਲੋਕੋ ਕਾ ਸੁੱਧੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਲੋਕੋ ਪਲਖਜ਼ਤ ਜੀਵ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਨੇ ਮੁਮੁਖਸ਼ੁ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੧੩ ॥ ਵਾ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਲੋਕ ਜਿਸ ਕੀ ਸਕ੍ਤਿ ਕਰਮਸ੍ਤ ਹੂਆ ਹੂਆ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੧੪॥ ਵਾ ਲੋਕ ਮਾਤਾ ਜੋ ਲੋਕ ਕਹਿਐ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪਹੋਕਰ ਮਾਤਾ ਕਹਿਐ ਸਮਾਇਰਹਾ ਹੈ ॥੧੫॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੇਖੀ ਅਭਰਮੀ ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਭੇਖੀ ਹੈ॥ ਔਰ ਅਭਰਮੀ ਹੈ ਕਿਸੀਕੇ ਭੇਖ ਬਿਸੇਸ ਸੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ ਔਰ ਭ੍ਰਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਭ੍ਰਮ ਕਿਸ ਕੋ ਕਹਤੇ

ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਵਾਭਾਵਾਧਿਕਰਣਮੇਂ ਸ੍ਵਪ੍ਰਤੀਤੀ ਸ੍ਵਸਬਦ ਕਰ ਕੇ ਰੂਪਾ ਤਿਸ ਕੇ ਅਭਾਵਕ ਅਧਿਕਰਣ ਸਿੱਪੀ ਵਾ ਮੇ ਰਜਤ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਸੋ ਐਸੇ ਦਾਰਸ੍ਟਾਂਤ ਮੇ ਸ੍ਵ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਜਗਤ ਤਿਸਕੇ ਅਭਾਵ ਕਾ ਅਧਿਕਰਣ ਅਧਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਤਿਸਮੇ ਜਗਤ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਸੋ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਭੇਖੀ ਜੋ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦੰਭ ਸੈ ਰਹਿਤ ਅਭਰਮੀ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਭੇਖੀ ਅਭਰਮੀ ਅਭਨਾਮ ਰਿਦੇ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਅਭੇਖੀ ਹੈਂ ਦੰਭ ਸੇ ਰਹਿਤ ਤਿਨਕੈ ਅਭ ਰਿਦੇ ਮੇ॥ਰਮੀ॥ਕਹਾ ਰਮਰਹਜਾਹੈ ਕਦਾਚਿਤਤਜਾਂਗਤਾਨਹੀ ਹੈ ਰਮਨ ਨਾਮ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇਹੀ ਕ੍ਰੀੜਾ ਆਨੰਦ ਹੈ ਔਰ ਬੈਕੁੰਠਾਦਿਕੋ ਮੈ ਨਹੀ ਹੈ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਲਖਯਣ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਜਿਨਕੇ ਰਿਦੇਮੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨਹੈ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਵੋ ਕੈਸੇ ਹੈਂ॥ ਉਤਰ ॥ ਅਭੇਖੀ ਯਥਾ ਭੇਖੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨ ਪਾਇਐਅੰਤਰਕਾਲੇਖੰ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਅਭਰਮੀ ਹੈ ਤੇ ਅਭੇਖੀ ਕਹਾ ਅਭਏਖੀ ਅਰਥਾਤ ਬਾਹਰ ਨ ਹੀਭਟਕਤੇ ਕਸਤੂਰੀ ਮ੍ਰਿਗਵਤ ਤਿਨਕੋ॥ ਯਥਾਗੁਰੂਵੀਥੇ॥ ਬਾਹਰ ਢੂਢਨ ਤੇ ਛੂਟਪਰੇ ਗੁਰੁਘਰ ਹੀ ਮਾਹਿ ਦਿਖਾਇਆ ਥਾ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੋਗੀ ਅਭੁਗਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਭੋਗੀ ਅਭੁਗਤੇ ਕਹਾ ਬਿਖਯ ਭੋਗੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵੋ ਜਿਸ

ਕੋ ਅਭੁਗਤੇ ਕਿਆ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ॥ ਨਨੁ ॥ ਭੋਗਨਾਮ ਜਾਨਨੇ ਕਾ ਕਹਾਂ ਲਿਖਾ ਹੈ॥ ਇਸਪਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀਕਾ ਪ੍ਰਮਾਨ ਬਸੰਤਰਾਗ ਮੇ॥ ਰਾਮਰਵੰਤਾ ਜਾਣੀਐ ਇਕ ਮਾਈਭੋਗ ਕਰੇਇ ॥ ਤਾ ਕੇ ਲਖਯਣ ਜਾਣਿਐ ਖਿਮਾਧਨ ਸੰਗ੍ਰਹੇਇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਜੋ ਅਭਰਮੀ ਹੈ ਜਿਨਕਾ ਭ੍ਰਮ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋ ਗਯਾ ਹੈ ਵੋ ਜਿਸਕੋ ਅਭੇਖੀ ਕਯਾ ਅਭਿਨਾਮ ਰਿਦੇ ਕਾ ਹੈ ਵਾਮੇ ਏਖੀ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਉਨਕੈ ਲਖਯਣ ਅਭੋਗੀ ਹੈ ਇਸਮੈ ਹੇਤੁ ਅਭੁਗਤੇ ਅਭੋਗਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਸੰਗ ਹੈ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ

ਨਮੋ ਜੋਗ ਜੋਗੇਸ੍ਵਰੇ ਪਰਮ ਜੁਗਤੇ ॥ ਟੀਕਾ ॥ਪ੩॥ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈਤਿਨਕੋਜੋਜੋਗੀਓਂਕੇਜੋਗੀਸ੍ਵਰਹੈਔਰ ਪਰਮ ਜੁਗਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਸਾਥਜੁੜੇ ਹੂਏਹੈਂ॥੧॥ਔਰਪਰਮੇਸ੍ਵਰਪਖਯਮੈ ਤੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧਹੀਹੈਯਹ ਅਰਥ॥੨॥ਤਥਾਨਮਸਕਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਜੋਗੀਓਂ ਕਾ ਜੋਗ ਹੈ ਅਰੁ ਈਸ੍ਵਰ ਹੈ ਕਯਾ ਯੋਗ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਪਰਮ ਜੁਗਤੇ ਕਯਾਅਦਭੁਤ ਜੁਗਤੀਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਨ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਜੋ ਜੋਗਜੋਗੇਸ੍ਵਰ ਹੈ ਉਨਕੀ ਜੋਗ ਜੁੜਨੇ ਕੀ ਜੁਗਤੀ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਨਿਤ ਨਾਰਾਯਣੈ ਕ੍ਰੂਰ ਕਰਮੇ ॥

ਟੀਕਾ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਨਿਤਯ ਹੀ ਨਾਰਾਇਣ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਕ੍ਰੂਰ ਕਰਮਾ ਹੈ ਨਿਤਯ ਸ਼ਬਦਕਾ ਸੰਬੰਧ ਨਮਸਕਾਰ ਮੇ

ਵਾ ਕੂਰਤਾ ਮੇ॥ ੧॥ ਵਾ ਨਾਰਾਯਣ ਮੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕ੍ਰਿਯਾ ਮੇ ਤੋ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਨਾਰਾਯਣ ਸੰਬੰਧ ਮੇ ਐਸੇ ਕਰ ਨਾਕਿ ਜੋ ਨਿਤਯ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਰਾਯਣ ਹੈ ਨਾਰਾਯਣ ਕਯਾ ਨਰੋਂ ਕੇ ਸੰਬੂਹਕਾ ਨਾਮ ਨਾਰ ਹੈ ਵੋ ਜਿਸਕਾ ਅਯਨ ਰ ਹਨੇ ਕਾ ਅਸਥਾਨ ਹੋਵੇਨਰਦੇਹੀ ਮੇ ਪ੍ਰਤਖਯਾਵਰ ਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ਸੁਸ੍ਰ ਗਯਾਨ ਸਕਤਿ ਹੋਨੇ ਤੇ ਨਰੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਮਾਨਯ ਤੇ ਭੀ ਨਰੋਂ ਭਗਵਤਾਯਨ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਭਗਤਜਨ ਹੈ ਵੋ ਬਿਸ਼ੇਸ ਕਰ ਹੀ ਭਗਵਤਾਲਯ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ਰਾਮਚਰਿਤ ਮਾਨਸੇ ਚਿਤ੍ਰ ਕੂਟ ਚਾਰੁਪਰਬਤੇ ਆਦਿਕਵਿ ਸ੍ਰੀ ਬਾਲਮੀਕੀ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਸ ਹਿਤ ਰਘੁ ਬੰਸਮਣੀ ਭੂਖਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੰਬਾਦੇ॥ ਚੌਃ ॥ ਦੇਖਿ ਪਾਇ ਮੁਨਿ ਰਾਜ ਤੁਮਾਰੇ। ਭਏ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸਭ ਸੁਫਲ ਹਮਾਰੇ॥ ਅਬਜਹਿ ਰਾਵਰਆਇਸ ਹੋਈ। ਮੁਨਿ ਉਦਬੇਗ ਨ ਪਾਵਹਿਕੋਈ॥ ਮੁਨਿਤਾਪਸਿ ਜਿਨਤੇ ਦੁਖ ਲਹਹੀਂ। ਤੇ ਨਰੇਸ ਬਿਨ ਪਾਵਕਦਹਹੀਂ॥ ਮੰਗਲ ਮੂਲ ਬਿਪ੍ਰ ਪਰਿਤੋਖੂ। ਦਹੇਕੋਟ ਕੁਲਭੂਸੁਰਰੋਖੂ ॥ ਅਸਜਿਅਜਾਨ ਕਹਿਅਸੁਇ ਠਾਊਂ। ਸਿਅਸੌ ਮਿਤ੍ਰ ਸਹਿਤ ਜਹਿ ਜਾਊਂ ॥ ਤਹਰਚਰੁਚਿਰ ਪਰਣਤ੍ਰਿਣਸ਼ਾਲਾ। ਬਾਸਕਰੌਕਛੁ ਕਾਲਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਸਹਜ ਸਰਲ ਸੁਨ ਰਘੁਬਰਬਾਨੀ। ਸਾਧੁਸਾਧੁ ਬੋਲੇ ਮੁਨਿ ਗਯਾਨੀ ॥ ਕਸਨਕਹਹੁਅਸ ਰਘੁਕੁਲ ਕੇਤੂ ॥ ਤੁਮਪਾਲਕ ਸੰਤਤਸ੍ਰੁਤਿ ਸੇਤੂ॥ ਛੰਦ॥ ਸ੍ਰੁਤਿਸੇਤਪਾਲਕਰਾਮ ਤੁਮ ਜਗਦੀਸ਼ਮਾਯਾ ਜਾਨਕੀ॥ ਜੋ ਸ੍ਰਿਜਤਿ ਜਗਪਾਲਤਿ ਹਰਤ ਰੁਖਪਾਇ

ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਕੀ॥ ਜੋ ਸਹਸਸੀਸ ਅਹੀਸਮਹਿਧਰ ਲਖ
ਨਿਸਚਰਾਚਰ ਧਨੀ॥ ਸੁਰਕਾਜ ਧਰੁ ਨਰੁ ਰਾਜਤਨ ਚਲੇਦ
ਲਨਖਲ ਨਿਸਚਰਅਨੀ॥ ਸੋ: ॥ ਰਾਮ ਸੁਰੂਪ ਤੁਮਾਰ ਬਚਨ
ਅਗੋਚਰ ਬੁਧਿਪਰ॥ ਅਬਗਤ ਅਕਥ ਅਪਾਰ ਨੇਤਿਨੇਤਿ
ਨਿਤ ਨਿਗਮ ਕਹਿ॥ ਚੌ: ॥ ਜਗਪੇਖਨਤੁਮਪੇਖਨਹਾਰੇ। ਵਿ
ਧਿ ਹਰਿ ਸੰਭੁ ਨਚਾਵਨਹਾਰੇ॥ ਤੇਉਨਜਾਨਹਿਮਰਮਤੁਮਾਰਾ
॥ ਔਰਤੁਮਹਿਕੋ ਜਾਨਨਹਾਰਾ॥ ਸੋਜਾਨਇ ਜਿਹਿ ਦੇਹੁ ਜਨਾ
ਈ॥ ਜਾਨਤ ਤੁਮਹਿ ਤੁਮਹਿ ਹੁਇ ਜਾਈ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਤੁਮਹਿ ਰਘੁਨੰਦਨ॥ ਜਾਨਹਿ ਭਗਤਭਗਤਉਰਚੰਦਨ॥ ਚਿ
ਦਾਨੰਦਮਯ ਦੇਹਤੁਮਾਰੀ॥ ਬਿਗਤਿ ਬਿਕਾਰ ਜਾਨ ਅਧਿਕਾ
ਰੀ॥ ਨਰਤਨ ਧਰਹੁ ਸੰਤ ਸੁਰਕਾਜਾ॥ ਕਹਹੁ ਕਰਹੁ ਜਸ
ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਰਾਜਾ॥ ਰਾਮ ਦੇਖ ਸੁਨ ਚਰਿਤ ਤੁਮਾਰੇ॥ ਜੜਮੋਹ
ਹਿਬੁਧਿ ਹੋਹਿ ਸੁਖਾਰੇ॥ ਤੁਮਜੋ ਕਹੁ ਕਰੋ ਸਭ ਸਾਚਾ॥ ਜਸ
ਕਾਛਿਅ ਤਸਚਾਹਿਅ ਨਾਚਾ॥ ਦੋ: ॥ ਪੂਛਹੁ ਮੋਹਿ ਕਿਰਹੰ
ਹੁਕਹਿ ਮੈਪੂਛਤ ਸਕੁਚਾਉ॥ ਜਹਨ ਹੋਉਤਹਿ ਦੇਉ ਕਹਿਤੁ
ਮਹਿ ਦਿਖਾਇ ਸੁਠਾਉ॥ ਚੌ: ॥ ਸੁਨ ਮੁਨਿ ਬਚਨ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ
ਸਾਨੇ॥ ਸਕੁਚਿ ਰਾਮਮਨਮਹਿ ਮੁਸਕਾਨੇ॥ ਬਾਲਮੀਕ ਅਸ
ਕਹਹਿ ਬਹੋਰੀ॥ ਬਾਨੀਅਮਿਅਮਧੁਰਰਸਬੋਰੀ॥ ਸੁਨਹੁ ਰਾ
ਮਅਬ ਕਹਹੁ ਨਿਕੇਤਾ॥ ਜਹਾਂ ਬਸਹੁਸਿਅਲਖਨ ਸਮੇਤਾ॥
ਜਿਨਕੇ ਸ੍ਰਵਨ ਸਮੁਦ੍ਰ ਸਮਾਨਾ॥ ਕਥਾ ਤੁਮਾਰਸੁਭਗਸਰ
ਨਾਨਾ॥ ਭਰਹਿ ਨਿਰੰਤਰ ਹੋਹਿ ਨ ਪੂਰੇ। ਤਿਨਕੇ ਹੀਯ ਤੁਮ

ਕਹੁਰਿ ਹਰੂਰੇ॥ ਲੋਚਨਚਾਤਕ ਜਿਨਕਰਰਾਖੈ ॥ ਰਹੈਹਿਦਰ
ਸਜਲਧਰ ਅਭਿਲਾਖੇ ॥ ਨਿਦਰਹਿ ਸਰਿਤ ਸਿੰਧਸਰਬਾਰੀ
॥ ਰੂਪਬਿੰਦਜਲਹੋਹਿਸੁਖਾਰੀ॥ ਤਿਨਕੇਰਿਦਯਸਦਨਸੁਖਦਾ
ਯਕ ॥ ਬਸਹੁਬੰਧ ਸਿਅਸਹਿਰਘੁਨਾਯਕ॥ ਦੋਹ॥ ਜਸਤੁਮਾਰ
ਮਾਨਸਬਿਮਲ ਹੰਸਨਜੀਹਾਜਾਸ ॥ ਮੁਕਤਾਹਲਗੁਨਗਨ ਚੁ
ਨਹਿ ਰਾਮਬਸਹੁ ਮਨਤਾਸ॥ ਚੌਃ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਚਿਸੁਭ
ਗਸੁਬਾਸਾ॥ ਸਾਦਰਜਾਸੁਲਹਹਿਨਿਤਿਨਾਸਾ॥ ਤੁਮਹਿ ਨਿਵੇ
ਦਨ ਭੋਜਨਕਰਹੀਂ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਟ ਭੂਖਨ ਧਰ ਹੀਂ॥
ਸੀਸਨਿਵਹਿ ਸੁਰਗੁਰਦ੍ਵਿਜਦੇਖੀ ॥ ਪ੍ਰੀਤ ਸਹਿਤ ਕਰ ਬਿਨ
ਯਬਿਸੇਖੀ॥ ਕਰ ਨਿਤ ਕਰਹਿ ਰਾਮ ਪਦ ਪੂਜਾ॥ ਰਾਮਭ
ਰੋਸ ਰਿਦੈ ਨਹਿਦੂਜਾ॥ ਚਰਨ ਰਾਮ ਤੀਰਥਚਲਜਾਹੀਂ॥ ਰਾ
ਮ ਬਸਹੁ ਤਿਨਕੇ ਮਨਮਾਹੀਂ॥ ਮੰਤ੍ਰਰਾਜ ਨਿਤਜਪਤ ਤੁਮਾਰਾ
॥ ਪੂਜਤ ਤੁਮਹਿ ਸਹਿਤਪਰਵਾਰਾ ॥ ਤਰਪਨ ਹੋਮ ਕਰਹਿ
ਬਿਧਨਾਨਾ॥ ਬਿਪ੍ਰਜਿਮਾਇ ਦੇਹਿ ਬਹੁਦਾਨਾ॥ ਤੁਮਤੇ ਅਧਿ
ਕ ਗੁਰੁਹਿ ਜਿਅਜਾਨੀ॥ ਸਕਲ ਭਾਇ ਸੇਵਹਿ ਮਨ ਬਾਨੀ
॥ ਦੋਃ ॥ ਸਭਕਰ ਮਾਗਹਿ ਏਕ ਫਲ ਰਾਮਚਰਨ ਰਤਿਹੋਇ
॥ ਤਿਨ ਮਨ ਮੰਦਰ ਮੋ ਬਸੋ ਸਿਅਰਘੁ ਨੰਦਨ ਦੋਇ॥ ਚੌਃ
॥ ਕਾਮਕ੍ਰੋਧ ਮਧਮਾਨ ਨ ਮੋਹਾ। ਲੋਭ ਨ ਖੋਭ ਨ ਰਾਗਨ
ਦ੍ਰੋਹਾ॥ ਜਿਨਕੇ ਕਪਟ ਦੰਭ ਨਹਿ ਮਾਯਾ ॥ ਤਿਨਕੇ ਰਿਦਯ
ਬਸਹੁ ਰਘੁਰਾਯਾ॥ ਸਬਕੇ ਪ੍ਰਿਯ ਸਭਕੇ ਹਿਤਕਾਰੀ॥ ਦੁਖ
ਸੁਖ ਸਰਸ ਪ੍ਰਸੰਸਾਗਾਰੀ॥ ਕਹਹਿ ਸਤ੍ਯਪ੍ਰਿਯਬਚਨ ਬਿਚਾ

ਰੀ॥ ਜਾਗਤ ਸੋਵਤ ਸਰਨ ਤੁਮਾਰੀ॥ ਤੁਮਹਿ ਛਾਡਿ ਗਤਿ ਦੂਸਰਨਾਹੀ। ਰਾਮਬਸਹੁਤਿਨਕੇਮਨਮਾਹੀ॥ ਜਨਨੀਸਮਜਾਨਹਿ ਪਰਨਾਰੀ॥ ਧਨਪਰਾਇਬਿਖਤੇਬਿਖਭਾਰੀ॥ ਜੇਹਰਖਹਿਪਰਸੰਪਤਦੇਖੀ। ਦੁਖਿਤਹੋਹਿਪਰਬਿਪਤਬਿਸੇਖੀ॥ ਜਿਨਹਿ ਰਾਮ ਤੁਮ ਪ੍ਰਾਨ ਪਿਆਰੇ। ਤਿਨਕੇਮਨਸੁਭਿਸਦਨ ਤੁਮਾਰੇ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸ੍ਵਾਮਿਸਖਾ ਪਿਤੁਮਾਤ ਗੁਰੁ ਜਿਨਕੇ ਤੁਮ ਸਭ ਤਾਤ। ਮਨ ਮੰਦਿਰ ਤਿਨਕੇ ਬਸਹੁ ਸੀਯਸਹਿਤ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤ॥ ਚੌਃ॥ ਔਗੁਨਤਜ ਸਭਕੇਗੁਣਗਹਹੀ। ਬਿਪ੍ਰਧੇਨ ਹਿਤ ਸੰਕਟ ਸਹਹੀ॥ ਨੀਤਨਿਪੁਨ ਜਿਨਕੇ ਜਗਲੀਕਾ। ਘਰਤੁਮਾਰ ਤਿਨਕਰਮਨ ਨੀਕਾ। ਗੁਨ ਤੁਮਾਰ ਸਮਝਹਿ ਨਿਜ ਦੋਸਾ। ਜਹਿ ਤੁਮਾਰ ਸਭ ਭਾਂਤਭਰੋਸਾ॥ ਰਾਮ ਭਕ੍ਤ ਪ੍ਰਿਅਲਾਗਹਿ ਜੇਹੀ। ਤਹਿ ਉਰਬਸਹੁ ਸਹਿਤਬੈਦੇਹੀ। ਜਾਤਿਪਾਤਿ ਧਨ ਧਰਮ ਬਡਾਈ। ਪ੍ਰਿਅਪਰਿਵਾਰ ਸਦਨ ਸੁਖਦਾਈ। ਸਭਤਜ ਤੁਮਹਿ ਰਹਹਿ ਲਿਵਲਾਈ। ਤਿਨਕੇ ਹ੍ਰਿਦਯਰਹਹੁ ਰਘੁਰਾਈ। ਸੁਰਗਨਰਕ ਅਪਵਰਗ ਸਮਾਨਾ। ਜਹਤਹ ਦੇਖ ਧਰੇ ਧਨੁ ਬਾਨਾ। ਕਰਮ ਬਚਨ ਮਨ ਰਾਵਰ ਚੇਰਾ। ਰਾਮ ਕਰਹੁ ਤਿਨਕੇ ਉਰਡੇਰਾ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਜਾਹਿਨ ਚਾਹਿਅ ਕਬਹੁਕਛੁ ਤੁਮਸਨਪਰਮ ਸਨੇਹੁ। ਬਸਹੁ ਨਿਰੰਤਰਤਾਸੁ ਮਨ ਸੋਰਾਵਰ ਨਿਜਗੇਹੁ॥ ਚੌਃ ॥ ਯਹਿ ਬਿਧਿਮੁਨਿਵਰ ਭਵਨ ਦਿਖਾਏ। ਬਚਨਸ ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਮ ਮਨ ਭਾਏ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸੰਪੂਰਨਏ ਨਰਨਿਵਾਸਬਰਨਨਕਿਏਹੈ ਮੁਨਿ ਬਾਲਮੀਕਿ ਜੀਨੇ

ਅਰੁ ਵੋਹੀ ਬਾਲਮੀਕ ਤੁਲਸੀਰੂਪ ਹੋਕਰ ਭਾਖਾ ਮੇ ਕਥਨ ਕੀਯਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਵਾਸਿਸ੍ਟ ਸੰਹਿਤਾਯਾਂ ਅਰੁੰਧਤੀ ਪ੍ਰਤਿ ਵਾਸਿਸ੍ਟਬਾਕਯੰ। ਬਾਲਮੀਕੀ ਤੁਲਸਿਦਾਸਹ ਕਲੌਦੇਵੀ ਭਵਿਖਯਤਿ। ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਥਾਂਸਾਧ੍ਵੀ ਭਾਖਾ ਰੂਪਾਂਕ ਰਿਖਯਤਿ। ਪੁਨਹ ਭਕ੍ਤ ਮਾਲ ਮੇ ਭੀ ॥ ਕਲਿਕੁਟਿਲਜੀਵ ਨਿਸਤਾਰਹਿਤਬਾਲਮੀਕ ਤੁਲਸੀ ਭਯੋ। ਸੋ ਇਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਧਿਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰਜੂ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਨਮੋਨਿੱਤ ਨਾਰਾਯਣੇਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਨਿਤਹੀ ਨਾਰਾਯਣਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਰੋਂਕਾ ਸਮੁਦਾਯ ਜਿਸਕਾ ਆਇਨ ਹੈ ਸੋਨਰ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਜੋ ਆਦਿਕਬਿਸ੍ਰੀ ਬਾਲਮੀਕਜੂਨੇ ਕਥਨਕੀਏਹੈਂ ਗੁਣਤਿਨਕੇ ਜੋ ਆਸ੍ਯ ਹੈਂ ਇਤਰ ਮੈ ਨਰ ਸਬਦ ਕੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਹੋਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਤੀ ਕਯੋਂ ਕਿ ਇਨਗੁਣੋਂ ਸੇ ਬਿਨਾ ਲਾਂਗੂਲ ਬਿਖਾਣ ਕਮਨਰੁ ਹੈ ਯਦਿਜਪਿ ਸਾਮਾਨਜਤੇ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਨਾਰਾਯਣ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਬਯਖਯਾਮੇ ਐਸੇ ਹੀ ਕਹਾ ਜਾਇਗਾ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਨਾਰਨਾਮ ਜਲੋਂਕਾ ਹੈ ਸੋ ਨਾਰ ਜਲ ਜਿਸਕਾ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਾਰਾਇਣ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰਗੁਣ ਭੇਦਕਰ ਮਾਨੁਖਯ ਨਿਵਾਸਸਥਲ ਮੇ ਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪ੍ਰਤਯਕ ਰੂਪਕਰ ਔਰ ਨਾਰ ਜਲਾਰਥਮੇ ਸੁਗੁਨ ਜਲਸਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਨਾਮ ਨਾਰਾਯਣ ਹੈ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ॥ ਯਥਾ ॥ ਆਪੋਨਾਰਾ ਇਤਿ ਪ੍ਰੋਕ੍ਤਾ ਆਪੋਵੈਨਰਸੂਨਵਹ। ਅਯਨੰਤਸਯਤਾਪੂਰਵੰਤੇਨਨਾਰਾਯਣਃ

ਸਮ੍ਰਿਤਹ। ਆਪਨਾਮ ਨਾਰੋਕਾ ਸੋ ਨਾਰਨਰ ਪੁਰਖ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ
ਹੂਏ ਹੈਂ ਨਰਕੇ ਸਰੀਰ ਸੇ ਉਤਪਤੀ ਜਲੋਂਕੀ ਭਈ ਹੈ ਅਰੁ
ਵੋਹੀ ਨਾਰਨਰਾਵਤਾਰ ਕੇ ਆਯਨ ਹੋਤੇ ਭਏ ਇਸ ਕਰ ਨਾ-
ਰਾਯਣ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਪੂਰਬ ਭੀ ਕਈ ਕਾਲ ਪ੍ਰਯੰਤ ਅੰਡਜਲੋਂ
ਮੇਸ਼ਯਨ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਹੈ ਅਬ ਭੀ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਜਲਸ਼ਾਈ ਬਿ
ਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਸ੍ਰੁਤਿਸਿੰਮ੍ਰਤੀ ਪੁਰਾਣ ਪ੍ਰਮਾਣਹੈ ਇਸਮੇ ਇਸ
ਅਰਥਮੇ ਭੀ ਕੁਛਖ੍ਯਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਛੇਦਕਰ ਅਰ
ਥ ਕਰਨਾਨਾਰਾਯਣੋਪਨਿਖਿਧਅਨੁਸਾਰ ॥ਨਾ॥ਅਰਾਇਣ ਐ
ਸੇ ਛੇਦ ਕਰਨਾ ਅਰਥ ਕ੍ਯਾ ਆਰਨਾਮ ਕਾਸ਼੍ਰਚੀਰਨੇ ਕਾ ਸ਼
ਸਤ੍ਰ ਬਿਸੇਖ ਤਿਸਕੇ ਤੁਲ੍ਯ ਜੋ ਦੁਖਦਾਤਾ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਐ
ਆਰਾ ਸੋ ਕੌਨ ਕਾਮਾਦਿਆਸੁਰੀ ਸੰਪਤਿ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਹੋਵੈ ਆ
ਇਨ ਕ੍ਯਾ ਆਸਰਾ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਆਰਾਇਣ ਸੋ ਕੌਨ ਅ
ਵਿਦ੍ਯਾ ਸਮਿਤਾਰਾਗ ਦ੍ਵੇਖਅਭਿਨਿਵੇਸ਼ ਰੂਪ ਪੰਚ ਕਲੇਸ
ਰੂਪ॥ਵਾ॥ਤਮ॥ ੧ ॥ਤਾਮਿਸ੍ਰ੨ ਅੰਧਤਾਮਿਸ੍ਰ ੩ ਮੋਹ ੪ ਮਹਾ
ਮੋਹ ੫ ਰੂਪਪੰਚ ਪਰਵ੍ਰਾਤਮਕਜਿਸਕੇ ਨ ਹੋਇ ਸੋਕਹਿਏ ਨਾ
ਰਾਇਣ ਵਾਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਨਿਤਯ੍ਰੰਪ੍ਰਤਿ। ਜੈਸੇ ਦੀਵਾਨ
ਗੋਯਾ ॥ ਹਜ਼ਦਹਜ਼ਾਰ ਸਿਜ਼ਦਹਬਸੂਏਤੁਮੇ ਕੁਨੰਦ। ਹਰਦਮ
ਤੁਵਾਫ਼ ਕਾਬਹਕੂਏਤੁਮੇ ਕੁਨੰਦ॥ ੩ ॥ ਕ੍ਰੂਰਕਰਮੇ॥ ਕ੍ਰੂਕਰ
ਮੇ ਕਿਆ ਕਿ ਜਮਰੂਪਹੋਕਰ ਜੀਵਕੋ ਸੌਸਨਾ ਕਰਨੀ ਵਾ
ਰਾਜਾਰੂਪ ਹੋਕਰ ਪਤਿਤ ਕਰਮਾ ਪੁਰਖ ਕੋ ਹਾਥ ਪਾਂਉ ਨਾਸ
ਕਾਦਿ ਅੰਗ ਛੇਦਨ ਕਰਨਾ ਫਾਸੀਸੂਲੀ ਦੇਨਾ ਇਤਯਾਦਿ

ਕ੍ਰੂਰਕਰਮਹੈਂ ਜਿਸਕੇ ਵਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ ਮੇ ਗੋਕੁਲ ਸੇ ਮਥੁ
ਰੌਾਂ ਜਬ ਆਏ ਫੇਰ ਲੋਟਕਰਨ ਜਾਤੇ ਭਏ ਜਿਨੋਨੇਪੁਤ੍ਰਪਤਿ
ਪਿਤਾ ਭ੍ਰਤਾ ਮਾਤਾ ਸਾਸ ਸਸੁਰਾਦਿ ਸੰਬੰਧੀ ਸਭ ਤਯਾਗਕਰ
ਜਿਸਕੇ ਲਿਏ ਲੋਕਲਾਜ ਗ੍ਰਿਹਕਾਜ ਸਭਸਹਾ ਸੋ ਤਿਨਕੇਲਿ
ਏ ਅਤਯੰਤ ਕ੍ਰੂਰਕਰਮਾ ਭਏ ਜੈਸੇ ਗੋਪਿਕਾਓਂ ਨੇ ਕਥਨਕਿ
ਆ ਅਕ੍ਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਹੇ ਅਕ੍ਰੂਰ ਤੂੰ ਬਡਾਹੀ ਕ੍ਰੂਰਹੈਂ ਅਕ੍ਰੂਰ ਪ੍ਰ
ਤੀ ਜੋ ਕ੍ਰੂਰ ਸ਼ਬਦਕਾ ਨਿਰਦੇਸ ਹੈ ਸੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨੋਦੇਸ ਕਰ ਹੈ।
॥ ੧॥ ਵਾ ਨਮੋਨਿਤ ਨਾਰਾਇਣੇ ਅਕ੍ਰੂਰ ਕਰਮੇ ਐਸਾ ਭੀ ਅ
ਰਥ ਨਿਕਸਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਸੌਮੱਯਕਰਮ ਕਰਤਾ ਭਗ-
ਵਨ ਤੇਰੇਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ॥ ੨ ॥ ਵਾਨਮੋ ਅਕ੍ਰੂਰਕਰਮੇ
ਅਕ੍ਰੂਰ ਕਰਮ ਕਿਆਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸਨੇਭੇਜਾ ਗੋਕੁਲ ਪ੍ਰਤਿ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਨੈਨਕੋ ਤਬ ਪਰਸਰਾਮਾਵੇਸਵਤ ਪ੍ਰਵੇਸਕਰਕੇਨੌਧਾ
ਭਕ੍ਤਿ ਮੈਤੇ ਬੰਦਨਾਤਮਕ ਜੋ ਭਕ੍ਤਿ ਹੈ॥ ਸ੍ਰਵਣੰ ਕੀਰਤਨੰ ਬਿ
ਸ਼ਨੋ ਸਮਰਣੰ ਪਾਦਸੇਵਨੰ। ਅਰਚਨੰ ਬੰਦਨੰ ਦਾਸਯੰ ਸਖਯ
ਮਾਤਮ ਨਿਵੇਦਨੰ। ਇਸਮੇ ਬੰਦਨਾਤਮਕਭਕ੍ਤਿਕਾ ਰੂਪ ਦਿਖ
ਲਾਯਾ ਕਿ ਹੇ ਭਗਤਜਨੋ ਐਸੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕ
ਰੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਤਹਕਾਲ ਮੇ ਮਥੁਰਾ ਸੇ ਚਲੇ ਔਰ ਸਾਂਯੰਕਾ
ਲ ਮੇ ਰਥ ਪਹੁਚਾ ਦੋਅਢਾਈ ਕੋਸ ਭਰ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇ ਗਦ ਗਦ
ਹੂਏ ਹੂਏ ਚਰਨ ਚਿਹ੍ਨ ਦੇਖਕਰ ਲੋਟਤੇ ਭਏ ਔਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰ
ਕਾਰ ਕੇ ਸੰਨਿਹਤ ਭਵਿਖਯਤ ਮਨੋਰਾਜ ਕਰਤੇ ਭਏ ਕਿ ਮੇਰੇ
ਕੋ ਚਾਚਾ ਜੀ ਐਸੇਕਰ ਬੁਲਾਵੈਂਗੇ ਕੰਸਕੀ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਕੋ ਨ

ਚਿੰਤਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਅਕ੍ਰੂਰ ਕਰਮ ਕਿਆ ਕਿ ਅਕ੍ਰੂਰ ਪ੍ਰਤਿ ਜਲ ਮੇਂ ਸੇਸ਼ਸਾਈ ਰੂਪ ਦਿਖਲਾਨਾ ਔਰ ਗੋਕੁਲ ਮੇਂ ਜੋ ਭਕ੍ਤਿਵਾਤਸਲਜਤਾ ਦਿਖਲਾਉਨੀ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸ੍ਰੀਮਦ ਭਾਗਵਤ ਮੇ ਤਥਾ ਸੂਰਦਾਸ ਜੀਨੇ ਕਥਨ ਕਿਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਮਹ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਪ੍ਰੇਤ ਅਪ੍ਰੇਤ ਦੇਵੇ ਸੁਧਰਮੇ ॥ ੪੫

ਟੀਕਾ—ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਜੋ ਪ੍ਰੇਤ ਅਪ੍ਰੇਤ ਦੇਵੇਸ਼ ਧਰਮ ਹੈ ਪ੍ਰੇਤ ਕਰਕੇ ਪਿਤਰ ਅਪ੍ਰੇਤ ਕਰਕੇ ਮਨੁਖਜ ਅਰੁ ਦੇਵ ਪਦ ਤੋ ਸਪਸ੍ਟ ਹੀ ਪੜਾ ਹੈ ਏਤਦਰੂਪ ਕੋ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਇਨ ਨਮਿਤ ਕਰ ਜੋ ਧਰਮ ਵਾਂ ਕੋ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਤਾ ਕੋ॥ ਕ ॥ ਵਾ ॥ ਪ੍ਰੇਤ ਕਰਕੇ ਪਰਲੋਕ ਅਪ੍ਰੇਤ ਕਰਕੇ ਮਨੁਖਜ ਲੋਕ ਅਰਥਾਤ ਮਨੁਖਜ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਦੇਵੇ ਸੁ ਧਰਮ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ਦੇਵੇਸ ਧਰਮ ਕ੍ਯਾਂ ਕਿ ਦੇਵੇਸ ਦੇਵਤਾ ਕੇ ਈਸਰ ਤੇ ਕੌਨ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਲੋਕਪਾਲ ਤਤਨਮਿਤਕ ਇੰਦ੍ਰ ਅਗਿਨ ਜਮ ਬਰੁਨ ਕੁਬੇਰ ਪਵਨ ਨੈਰਤ ਸੂਰਯ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਇਨਕਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸ੍ਵਰਗਾਦਿਕ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਅਸ੍ਵਮੇਧਾਦਿਕ ਕਰਮੋ ਕੋ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀ ਜੀਵ ਰੂਪ ਕਰ ਕਹੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ॥ ਯਦਾ ਯਦਾ ਚਰਤਿ ਸ੍ਰੇਸ੍ਹਤਤਦੇਵੇਤਰੋ ਜਨਹ ॥ ਸਯਤ ਪ੍ਰਮਾਣੰ ਕੁਰੁਤੇ ਲੋਕੋ ਸਤਦਨੁਵਰਤਤੇ। ਤਬ ਕਰਮਨ ਕੌਨ ਕਰੈ ਜਗਮੈ ਜਬ ਆਪੁਨ ਸਯਾ

ਮਜੂ ਕਰਮ ਕਰੈ। ਰਤਗ੍ਯਵਤਾਰਸ੍ਯ ਇਹ ਮਰਤ ਸਿਖ੍ਯਣੈ
। ਰਖ੍ਯੋਵਧਾਯੈਵਨ ਵਲੰਵਿਭੋ ਕੇਵੱਲ ਰਾਵਨ ਕੇ ਮਾਰਨੇਕੇ
ਹੀ ਲੀਏ ਰਾਮਕਾ ਅਵਤਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ॥ ਕਿੰਤੂ॥ ਮਨੁਖ੍ਯੋਂ ਕੇ
ਪ੍ਰਤਿ ਸਿਖ੍ਯਾ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਜੋ ਐਸੇ ਮਨੁਖ੍ਯਾ ਦੇਹਕੋ ਧਾ
ਰਕਰ ਮਰਜਾਦਾ ਪੂਰਬਕ ਕਰਮ ਕਰੀਤੇ ਹੈਂ ਵਾ ਪ੍ਰੇਤਨਾਮ
ਮਰਨਕਾ ਹੈ ਅਪ੍ਰੇਤ ਨਾਮ ਅਮਰ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਮਰਨ ਸੇ ਰ
ਹਤ ਅਪ੍ਰੇਤ ਕਿਆ ਅਮਰ ਕਾ ਮੋਖ੍ਯ ਤਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ
ਲਿਏ ਦੇਵੇਸੁ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤਿਸਕੀ ਪਰਸੰਨਤਾ ਕੇ ਵਾਸਤੇ
ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕਰਮ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਆਪਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਵ ਭਾ
ਵਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਲੇ ਤਿਸ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ
॥ ੩ ॥ ਵਾ ਦੇਵੇ ਕ੍ਯਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤਤ੍ਵ ਰੂਪ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੇ ਨਮਿਤ ਪ੍ਰੇਤ ਅਪ੍ਰੇਤ ਕ੍ਯਾ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤਿ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਰੂ
ਪ ਕਰਮ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥੪॥ ਵਾ॥ਦੇਵਨਾਮਬ੍ਯਵ
ਹਾਰ ਕਾ ਹੈਪ੍ਰੇਤਅਪ੍ਰੇਤਰੂਪਜੋਬ੍ਯਵਹਾਰਸ੍ਵਾਧ੍ਯਾਹਦਿਕਅਰੂ
ਅਪ੍ਰੇਤਕ੍ਯਾਦੇਵਕਰਮਜਗ੍ਯਾਦਿਕਅਗਿਨਹੋਤ੍ਰਾਦਿਕਜੋ॥ਸੁ॥
ਕਹਿਏਸੁਸ੍ਰੂਧ੍ਰਮਏਤਦਰੂਪਹੈ॥੫॥ਵਾਇਨਕਰਮੋਕੋਕਰਰਹਾਹੈ
ਜੋਭਗਵਾਨੌਂ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ॥੬॥ਇਤਿਸ੍ਰੀਸਕਲਕਲਿਕਲ੍ਮਾ
ਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰਸ੍ਤਵ ਰਾਜੇ ਸੀਚਕ੍ਰ ਧ
ਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਗਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗਿ
ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖ੍ਯੇ ਚਤੁਰਥ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰ
ਯਾਤ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਬਿੰਸਤ੍ਰਿਤ੍ਰਮੋ

ਅੰਸੂ ॥ ੨੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਰੋਗ ਹਰਤਾ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਰੋਗ ਹਰਤਾ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸੋ ਰੋਗ ਹਰਨ ਧਨੰਤ੍ਰਰੀ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਆਯੁਰ ਬੇਦਾਦਿਕ ਕਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ ਜਬ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਸੇ ਧਨੰਤ੍ਰਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੂਏ ਹੈਂ ਸੀਸ ਪੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਕਾਕਲਸ ਔ ਏਕ ਹਾਥ ਮੇ ਹਰੜ ਔ ਏਕ ਹਾਥ ਮੇ ਜਲਮਕੋ ਲੇਕਰ ਨਿਕਸੇ ਹੈਂ ਦੇਵਰੋਗ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀ ਕੈ ਲੀਏ ਤੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਔ ਮਨੁਖ੍ਯੋ ਕੀ ਰੋਗਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਲੀਏ ਹਰੜ ਔਰ ਰੁਧਿਰ ਰੋਗਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਲੀਏ ਜਲਮ ਔਰ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰੀਮਾਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਨਾਮੋਚਾਰਨ ਮਾਤ੍ਰ ਕਰ ਅਬਭੀ ਜੀਵੋ ਕੇ ਰੋਗ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਕ੍ਯੋ ਕਿ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਈਸ੍ਵਰ ਅੰਸ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੇ ਸੁਖਮਨੀ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਸਰਬ ਰੋਗ ਕਾ ਅਉਖਧ ਨਾਮ ॥ ਕਲਿਆਨ ਰੂਪ ਮੰਗਲ ਗੁਨ ਗਾਮ ॥ ਪੁਨਾ ਪਾਂਡਵਗੀਤਾ ਮੇ ਵ੍ਯਾਸਦੇਵ ਜੀ ਕਾ ਕਥਨ ਹੈ ॥ ਅਚ੍ਯੁਤਾਂਨੰਤਗੋਬਿੰਦਨਾਮੋਚਾਰਣਭੇਖਜੰ ॥ ਨਸ਼੍ਯੰਤਿ ਸਕਲਾ ਰੋਗਾ ਸਤ੍ਯੰ ਸਤ੍ਯੰ ਬ੍ਰਦਾਮ੍ਯਹੰ ॥ ਪੁਨਾ ਦ੍ਵਤੀਆਵਤਾਰ ਮੇ ਸੰਤਨੂਰੂਪ ਮੇਭੀ ਜਿਸ ਕੇ ਸਰੀਰ ਕੋ ਹਾਥ ਸਪਰਸ ਕਰੈ ਸੋ ਅਰੋਗ ਹੋਤਾ ਭ੍ਯਾ ਇਸਲੀਏ ਉਨਕਾ ਨਾਮ ਸੰਤਨੂ ਭਯਾ ਯੌਗਿਕ ਔਰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇ ਤੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧਹੀਹੈ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾ

ਸ ਜੀ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਤਕਾਲ ਜਿਤਨੇ ਰੋਗੀ ਆਇਕਰ ਦ੍ਵਾਰੇ ਪਰ ਖੜੇ ਹੋਤੇ ਥੇ ਔਰ ਆਪ ਨਿਗਾਹ ਕਰਤੇ ਥੇ ਤਾਤ ਕਾਲ ਅਰੋਗ ਹੋਕਰ ਘਰ ਜਾਤੇ ਥੇ ਕਯੋਂਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਰਸੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸੰਸਾਰਰੋਗ ਕਾ ਹਰਤਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਬੈਦ ਹੋਕਰ ਜੋ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂਹੈਂ ਉਨਕਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਰੋਗ ਹਰਤਾ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਰੋਗਹ ਰਤਾ ਐਸੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਹੂੰ ਰੋਗੀ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਸੰਸਾਰੀ ਹੋਕਰ ਕਹੂੰਰਾਗ ਕਰਤਾ ਅਨੰਦਰੂਪ ਹੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਨਾਨਕ ਦੁਖਿਆ ਸਭ ਸੰਸਾਰ॥ ਯਹ ਸਮਗ੍ਰ ਸਲੋਕ ਔਰ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਸਤਘਰੇ ਵਾਲੇ ਕਾ ਮਰਦਾਨੇ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜਾਨਲੇਨਾ॥ ੩ ॥ ਤਥਾ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਐਸੇਪਾਠਹੈ॥ ਨਮੋਰੋਗਾਰਹਿਤਾ

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਰਾਗ ਰੂਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਰਾਗਖਟ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਯ ਸੋਰਠਾ॥ ਭੈਰਵ ਪੁਨ ਹਿੰਡੋਲ ਮਾਲਕੌਸ ਦੀਪਕ ਲਖੋ ॥ ਸਿਰੀਰਾਗ ਸੁਭ ਬੋਲ ਮੇਘ ਰਾਗ ਖਟ ਮੁਨਿ ਕਹਿਤ ॥ ੧ ॥ ਕਯੋਂਕਿ ਰਾਗੋਂ ਕੋ ਭੀ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਕਾਸਵਤ ਸ਼ਬਦ ਅਕਾਸਗੁਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਸਭ ਪਸੁਪੰਖੀ ਸਰਪਨ ਕੋ ਸ੍ਵਰ ਮੇ ਹੀ ਬਾਨੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਪਰੰਤੁ ਕਿਸੀਕੋ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਏਪੰਖੀ ਕਿ ਯੇ ਪਸੁ ਅਮੁਕੇ ਸ੍ਵਰ ਮੇ ਬੋਲਤਾ ਹੈ ਸਭਕੋ ਨਹੀ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾ ਜੋਸ਼ਬਦੋਚਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਉਨਕੋ ਭੀ ਅਰੁ ਸ੍ਰੋਤਉ

ਕੌ ਭੀ ਕਿਸੀ ਕੋ ਪ੍ਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਪੂਰਨ ਹੈ ਔਰ ਸਭਮੇ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਾਨਤਾ ਕੋਊ ਨਹੀ ਕੋਊ ਭਾਗਜ ਸੂ ਰ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਸਾਸਤ੍ਰ ਮੇ ਜੌ ਵਯਾਕਰਣ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਪਾਂਨਣੀਯ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਯਥਾ ਇੰਦ੍ਰਸੁੰਦ੍ਰਹ ਕਾਸ਼ਿਕ੍ਰਿਤਸਨਹ ਪਿਪਲੀ ਸਾਕਟਾਯਨਹਾ ॥ ਪਾਂਨਨਜ਼ਮਰ ਜੈਨੈਂਦ੍ਰਃਜਜ਼ਯੰਤਜ਼ਸ੍ਰੰਹਿਸ਼ਾਬਦ ਕਾ ॥ ਏਹ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਜਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਫੋਟ ਕਰਕੇ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਅਨੰਤ ਬਿਸਥਾਰਸ ਹਿਤ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਨੇ ਲਗੇ ਤੋ ਉਸੀ ਕਾ ਹੀ ਬਡਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੋ ਜਾਯ ॥ ਪਸੂ ਪੰਖੀਓਂ ਕੇ ਗਾਨ ਮੇ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਜੈਸੇ ਗਰੁੜ ਜੀ ਕੇ ਪੰਖ ਸੋ ਗੀਤ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਤ ਬੇਦ ਰਿਚਾ ਕਾ ਉਚਾਰ ਣ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ਜੈਸੇ ਭੈਰਉ ਅਸਟਪਦੀ ਨਾਮਦੇਉ ਕੀ ॥ ਪਾ ਖੰਤਨਬਾਜ ਬਜਾਇਲਾ ॥ ਗਰੁੜ ਚੜੇ ਗੋਬਿੰਦ ਆਇਲਾ ॥ ਪੁਨਾ ਐਸੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮੇ ਜੋ ਏਕ ਪੰਖੀ ਹੈ ਪਰਬ ਤ ਬਾਸੀ ਏਕਾ ਏਕੀ ਵੋ ਰਹਤਾ ਹੈ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਉਸਕੋ ਆ ਤਸ਼ਜ਼ਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਔ ਅਰਬੀ ਮੇ ਕਕੁਨਿਸ ਕਹਤੇ ਹੈ ਔਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮੇ ਅਗਨਿਲਾਟ ਵਾਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ॥ ਸੋ ਕਿਸੀ ਕਾ ਲ ਮੇ ਵੋ ਮੋਰਕੀ ਨਆਈਂ ਹਰਖਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਬਨ ਮੈ ਤੋ ਛੋ ਟੀਛੋਟੀ ਲਕੜੀ ਚੋਂਚ ਸੇ ਇਕਠੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਹੰਸਕੀ ਤਰਹ ਉਸਕਾ ਰੂਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਲਕੜੀ ਕੋ ਇਕਠਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦੋਚਾ ਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਾ ਕੀ ਚੋਚਮੇ ਛਿਦ੍ਰ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ਬੰਸਰੀ ਮੇ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਬੰਸਰੀ ਮੇ ਤੋ ਸਾਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਉਸਮੇ ਬਹੁਤ

ਛਿਦ੍ਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੌ ਸੇ ਜਿਆਦਹ ਪੁਨਾ ਉਸਕੇ ਸ਼ਬਦੋਚਾਰਨ ਸੇ ਦੀਪਕ ਰਾਗ ਕੀ ਸੁਰ ਉਦੇ ਹੋਤੀ ਹੈ ਜਿਸਕਰ ਵੋ ਲਕੜੀ ਜਲਜਾਤੀ ਹੈ ਕਯੋਂਕਿ ਦੀਪਕ ਰਾਗਕੀ ਯਹੀ ਪਰੀਖਯਾ ਕਿ ਦਿਆ ਜਰੈ ਬਿਨ ਤੇਲ ॥ ਅਰੁ ਵੋ ਭੀ ਜਲਜਾਤਾ ਹੈ ਅਨੰਦਕਰ ਉਸਕੋ ਸ਼ਰੀਰ ਕੀ ਸੁਧ ਨਹੀ ਰਹਿਤੀ ਪੁਨਾ ਵੋ ਜੋ ਰਾਖੀ ਹੈ ਲਕੜੀ ਕੀ ਸਹਿਤ ਪੰਖੀ ਕੇ ਵਾ ਸੋ ਏਕ ਅੰਡਾ ਪੈਦਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਮਾਯਾ ਕੀ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਅਘਟਨਘਟਨਾਪਟੀਯਸੀ ਹੈ ਭਗਵਤੀ ਪੁਨਾ ਬੀਸਰੋਜ ਸੇ ਊਪਰ ਉਸ ਅੰਡਾ ਸੇ ਬਚਾ ਪੈਦਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਉਨਕੀ ਐਸੀ ਹੀ ਸੰਤਤੀ ਹੈ ਔਰ ਸਮਾਨ ਸੇ ਅਨੰਦ ਹੋਕਰ ਬਾਗਤੜਾਦਿ ਬ੍ਰਿਖਯੋਂ ਪੈ ਫਲ ਜਲਾਦਿਕਰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਕਰ ਕ੍ਰਈ ਤਰੇਕੇ ਸ਼ਬਦੋਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪੰਖੀ ਲੋਕ ਏ ਬਾਤ ਤੋ ਸਰਬਜਨੋ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਿਆ ਕਿ ਰਾਗਕੀ ਪੂਰਨਤਾ ਮੇ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਹੈ ਦੇਖੋ ਕਿ ਮਿਰਗਾਦਿ ਸਰਪਾਦਿ ਤਨਦੇਦੇਤੇ ਹੈਂ ਰਾਗਕਰ ਮੋਹਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਤਥਾਚ ਹਾਗ ਕਰਕੇ ਸੁਰਨਰਮੁਨਿ ਮੋਹਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਐ ਨਰ ਜੋ ਰਾਗਕਰ ਮੋਹਿਤ ਨ ਭਯਾ ਤੋ ਗਰਭ ਮੇ ਕਯੋ ਨ ਗਲ ਗਯਾ ਫਿਰ ਕਹਾ ਹੈ ਸੁਭਵਚਨ ਔ ਗੀਤ ਇਸਤ੍ਰੀਓਂ ਕੀ ਲੀਲਾ ਕਰਕੇ ਜਿਸਕਾ ਚਿਤ ਦ੍ਰਵਤਾ ਨਹੀ ਸੋ ਮੁਕਤਿ ਹੈ ਵਾ ਪਸੁ ਹੈ ਔਰ ਕਾਬਯ ਸਾਸਤ੍ਰ ਕੇ ਜਾਨਨੇ ਵਾਲਾ ਔ ਗਾਨਬਿਦਯਾ ਕੋ ਜਾਨਨੇ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਮੂਰਤਿ ਬਿਸ਼ਨੁ ਕੀ ਅੰਸ ਹੈ ਯਹ ਪੁਰਾਣ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾ

ਜ ਦਸੋਂ ਅਵਤਾਰ ਤਥਾ ਕਬੀਰ ਜੀਸੇ ਆਦਿਸਭ ਭਗਤ ਰਾ
ਗ ਮੇ ਹੀ ਬਾਨੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ਸੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾ
ਹਿਬ ਜੀ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ॥ ਔਰ ਗਾਰਗਸੰਹਿਤਾ ਮਾਰਕੰਡੇਪੁਰਾ
ਣ ਬਾਲਮੀਕੀ ਰਾਮਾਯਣ ਮੇ ਬਾਵਨ ਕਰੋੜ ਰਾਗਕਾ ਭੇਦ
ਲਿਖਾ ਹੈ ਸੋ ਨਾਰਦ ਜੀ ਨੇ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਜੀ ਸੇ ਸੀਖਾ ਹੈ ਪੁਨਾ
ਪ੍ਰਤਖ੍ਯਫਲ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਚਿਤਕੀ ਏਕਾਗ੍ਰਤਾ ਰੂਪ ਤਥਾਚ॥
ਮਿਤਾਖ੍ਯਰਾ ਯਾਗਵਲਿਕੇ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਮੇ॥ ਬੀਨਾਬਾਦਨ ਤਤ੍ਵ
ਗ੍ਯਾ ਸ੍ਰੁਤਿਜਾਤ ਬਿਸ਼ਾਰਦਹ ਤਾਲਗ੍ਯਸ੍ਰਾਪ੍ਰਯਾਸੇਨ ਮੁਕਤਿ
ਮਾਰਗੰ ਨਿਗੱਛਤੀ॥ ਪੁਨਾ॥ ਕਥੰਚਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਬੰਧਕੇ ਹੁਏਹੂ
ਏ॥ਗੀਤਗ੍ਯੋਯਦਿਗੀਤੇਨ ਨਾਪਨੋਤਿ ਪਰਮੰ ਪਦੰ॥ ਰੁਦ੍ਰਸ੍ਯ
ਨੁਚਰੋਭੂਤ੍ਵਾ ਤੇਨੈਵਸਹਮੋਦਤੇ॥ ਭਕਤਯੋਗਕਰ ਅਸਟਾਂਗਯੋ
ਗ ਕਰ ਯਗ੍ਯਾਦਿ ਕ੍ਰਿਯਾਯੋਗ ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਸਾਧਨੋ ਕਰ ਪ
ਰੰਪਰਾ ਕਰ ਵਾ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਤਤ੍ਵਮਸੀਤਿਵਾਕ੍ਯ ਜਨ੍ਯ ਜੀਵ
ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਏਕਤਾ ਰੂਪ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੇ ਬੋਧ ਕਰ ਮੋਖ੍ਯ ਪ੍ਰਾ
ਪਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਰਾਗ ਕੇ ਜਾਨਨੇਕਰ ਗਾਯਨਕਰ ਭੀ ਪੁ
ਨਾ ਬੇਦਪਾਠੀ ਜੋ ਲੋਗ ਹੈਂ ਦਾਖ੍ਯਣਿਕ ਵੋ ਗੀਤ ਹੀ ਬਿਸ਼ੇ
ਸ਼ ਬੇਦਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਅਰਥ ਕੀ ਗੌਣਤਾ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ॥
ਪੁਨਾ ਮਦ ਭਕ੍ਤਯਾ ਯਤ੍ਰਗਾਯੰਤਿਤਤ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾਮਿਨਾਰਦ॥ ਪੁ
ਨਾ॥ ਮਾਂਰਕੰਡੇਯ ਪੁਰਾਣ ਮੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਨਾਗਰਾਜ
ਦੋਨੋ ਭ੍ਰਾਤਾ ਗੰਧਮਾਦਨ ਪਰਬਤ ਮੇ ਬਹੁਤਕਾਲ ਤਪ ਕਰਕੇ
ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਕੇ ਤਦਨੰਤਰ ਰਾਗ ਬਿਦ੍ਯਾ ਕੇ

ਬਲਕਰ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਕੇ ਵਹੀ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਮੰਦਾਲ
ਸਾ ਰਾਜਾ ਕੋ ਦੇਤੇ ਭਏ ਅਰਥਾਤ ਤਿਸ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਸਕਤਿ ਰਾ
ਗ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰ
ਵਾ ॥ ਨਮੋਰਾਗ ਰੂਪੇ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਰਾਗ ਰੂਪੇ ਕੇ
ਪ੍ਰਤਿ ਰੂ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰਾਗ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਉ ਜੋ ਪੇਕਯਾ ਪਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਰਨ ਰੂ
ਪਦੋਨੋਕਰ ਪੌਰਾਨਾਂਤਰ ਮੇਂ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ॥ ਬਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਕਾ
ਸ਼ਰੀਰ ਦ੍ਰਵੀਭੂਤ ਸੋਈ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜੀ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਇਸੀ ਤੇ
ਬ੍ਰਹਮਦ੍ਰਵ ਕਥਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਮੁਮੁਖਜ਼ੂਜਨ ਪਰਮ
ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਸੀਸਪੈ ਧਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਮੁਕਤ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪ
ਤੀਕੇ ਲੀਏ॥ ੪ ॥ ਔ ਰਾਗਨਾਮਪ੍ਰੇਮਕਾਭੀਹੈਪ੍ਰਸਿੱਧਸੋਇਸੀ
ਕਰਹੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤਿਨਿਬ੍ਰਿਤਿਪਖਜ਼ਦੋਨੋ ਚਰਤਾਰਥ ਹੈਂਕੈਸੇਦੇਖੋ
ਜੋ ਰਾਗ ਨ ਹੋਇ ਤੋ ਸੰਸਾਰ ਹੀਨ ਹੋਇ ਰਾਗ ਕਰਹੀ ਮਨੁ
ਖਜ਼ ਪਸੁ ਪੰਖੀ ਇਨਕੀ ਉਤਪਤੀ ਇਸਤਤੀ ਪ੍ਰਲੈ ਹੋਤੀ ਹੈ
ਰਾਗ ਪੂਰਬਕ ਹੀਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਪਾਲਨ ਪੋਖਨ ਲਾਲ
ਨਾਦਿਕ ਕਰਤੇ ਹੈ ਰਾਗਾਦਿ ਕਰਹੀਯਾਗਾਦਿ ਕਰ
ਸ੍ਵਰਗਾਦਿ ਗਤੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਰਾਗਕਰਹੀ ਮੁਮੁਖਜ਼ੂ
ਸਾਧਨ ਸੰਪੱਤੀ ਦ੍ਵਾਰਾ ਮੋਖਜ਼ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ
ਰਾਗਹੀਂ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਰਾਗ ਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪ
ਪਰਮਾਤਮਾਂਪ੍ਰਤਿਨਮਹ ਅਲੰਬਿਸ੍ਤੁਰੇਣ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਰਾ
ਗ ਰੂਪੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਰਾਗ ਹੈ ਕਿਆ

ਅਸੰਗ ਹੈ ॥ ਅਸੰਗੋਹਜਯੰਪੁਰਖਹ ਇਸਸ੍ਰੁਤੀਤੇ ॥ ਅਰਥਹਿ ਨਿਸ੍ਰੰਕਰ ਯਹਰਿਦੇ ਮੇਂ ਇਸਿੜਤ ਜੋ ਪਰੰਮ ਪੁਰਖ ਹੈ ਸੋ ਅਸੰਗ ਹੈ ਭਗਵਤੀ ਸੰਬੋਧਨ ਤੇ ਸਪਸ੍ਰਹੀ ਹੈਂ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਾਹ ਸਾਹੇ ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸ਼ਾਹਾਨ ਸ਼ਾਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਰ ਥਾਤ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੁਰਾਜ ਸਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੈ ਇਤਰੌਪ੍ਰਤਿ ਝੂਠਾ ਰਾਜਾਭਿਮਾਨ ਹੋਤੇ ਤੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸਾਹਨਾਮ ਸ੍ਵਾਸ ਕਾ ਹੈ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਭਗਵਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਸ੍ਵਾਸ ਕਾ ਭੀ ਸ੍ਵਾਸ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਵਾਸ ਭੀ ਜਿਸਕੀ ਸੱਤਾ ਕਰ ਗਮਨਾਗਮਨ ਰੂਪ ਚੇਸ਼ਟਾ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਜੀਵ ਕੇ ਦੇਹ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਜਬ ਜੀਵ ਸ਼ੈਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਬ ਪ੍ਰਾਨ ਰਖਯਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਾਣਕੀ ਗਮ ਨਾਗਮਨ ਕ੍ਰਿਆ ਨ ਹੋਇ ਤੋ ਪਸ਼ੂ ਆਦਿ ਭਖਯਨ ਕਰ ਜਾਹਿ ਸ਼ਰੀਰ ਕੋ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣਕਾ ਪ੍ਰਾਣ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਸਾਹ ਸਾਹੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਅ ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋ ਜੋ ਅਸਾਹੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਹ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਮਾਝ ਰਾਗੇ ॥ ਜੇਤੇ ਜੀਅਜੀਵੈਲੈਸਾਹਾ ॥ ਜੀਵਾਲੈ ਤਾ ਕਿਅ ਸਾਹ ॥ ਨਾਨਕ ਜਿਉ ਜਿਉ ਸਚੇ ਭਾਵੈ ਤਿਉ ਤਿਉ ਦੇਹਿ ਗਿਰਾਹ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਭਾਵੈ ਬਿਨ ਸਾਸਤੇ ਰਾਖੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਹੇ ਅਸ਼ਾਹ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਰੰਕਲੇਨ

ਸੁਦਾਮਾਦਿਕ ਤਿਨਕੋ ਸਰਬ ਸੰਪਦਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿ
ਐ ਅਸ਼ਾਹਸ਼ਾਹ॥ ਭਗਤਾਵਲੀ ਮੇਂ ਯਥਾ ਬਿਪਸੁਦਾਮਾ ਦਾ
ਲਿਦੀ ਬਾਝਸਖਾਈ ਮਿਤ੍ਰ ਮਿਲਾਈ॥ ਪੁਨਾ ਸੁਦਾਮਾਚਰਿਤ੍ਰੇ
ਪ੍ਰਸੰਗਾਹ॥ ੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਤਿਪ੍ਰੇਮਪ੍ਰਵਾਹ ਪੂਰ ਪੁਲਕਿਤ
ਪ੍ਰਭੁ ਸ੍ਰੀ ਅਵਤੰਸ ਧਰ ਜੂ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਨਮੋ ਸ਼ਾਹਸ਼ਾ
ਹੇ ਹੇ ਭਗਵਨ ਸਾਹ ਸਾਹ ਕਹਾ ਸਾਸ ਸਾਸ ਤੁਝਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨ
ਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ਯਥਾ॥ ਸਾਸ ਸਾਸ ਤੁਝ ਸੰਮਲਾ॥ ੫॥
ਕਿੰਵਾ॥ ਸਾਹਸ ਨਾਮ ਅਤੀਜਲਦੀ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਅਤਿਸਾਹਸ
ਤਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਅਨੰਤ ਭਗਵਤਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਮੇ ਨਰਸਿੰਘਾਵਤਾਰਮੇ
ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਮੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ ਮੇ ਸੋ ਸਾਹਸਤਾ ਏਕਤੋ ਯੁਧ
ਮੋ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤਾ ਸ਼ਕਤੀਰੂਪ ਵਾ ਹਸਤ ਕ੍ਰਿਯਾ ਰੂਪ ਕਈ ਕੌਟ
ਮਨ ਸੇ ਅਤਿਸੀਘ੍ਰਤਾ ਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾਕੋਨਮਸਕਾਰਹੋਇ॥
੬॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਾਹ ਨਾਮ ਸਸੇਕਾ ਹੈ ਖਰਗੋਸ਼ ਜਿਸਕੋ ਕਹ
ਤੇ ਹੈ ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਸਾਹਪਦ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕਾ ਬਾਚਕ ਜਾਨੀਐ
ਸੋ ਅਰਥ ਕਹਾਕਿ ਸਸਕੋਪਲਖਿਯਤ ਮ੍ਰਿਗਾਵਲੀ ਤਿਸਕਾ
ਜੋ ਸ਼ਾਹ ਬਾਦਸਾਹ ਤਿਸਕੋਨਮਹ॥੭॥ਵਾ ਸੌਂਦਰਯਤਾ ਸਸੇਕੀ
ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਤਿਸ ਸੌਂਦਰਯਤਾਕੋਸੌਂਦ੍ਰਯਤਾ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੋ
ਨਮਹ॥੮॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸ਼ਾਹਸਬਦਕਰਸਜਾਮਕਾ ਬਰਣੋਪਮਾ
ਕਰਸੋ ਸਜਾਮਾਤਿਸੁੰਦਰ ਕਾਮਹੈ ਤਿਸਕਾਭੀਜੋ ਸ਼ਾਹ ਨਾਮ ਪ
ਰਮ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾਮਕਾ ਭੀ ਕਾਮ ਹੈ
ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੯॥ ਕਿੰਵਾਂ॥ ਸਾਹ ਨਾਮ ਧੈਰਯ ਕਾ ਹੈ ਬੋ

ਲੀ ਪੰਜਾਬ ਕੀ ਕੋਊ ਕੁਛ ਮਾਰੇ ਯਾ ਔਰ ਕੁਛ ਕਾਰਯ ਇ
ਤਨੀ ਦੇਰੀ ਮੇ ਕਰਨਾ ਹੋਇ ਤਬ ਤਿਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈ ਸਾਹ ਲੈ
ਭਾਈ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਜੋ ਧੀਰਯ ਕਾ ਭੀ ਪਰਮ ਧੀਰਯ ਰੂ
ਪ ਹੈ ਤਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੧੦ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਭੂਪਭੂਪੇ ॥ ੫੫ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭੂਪ ਭੂਪੇ ਨਮਹ ਹੋਯ ਤੁਝਕਉ ਭੂ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕਾ ਜੋ ਪਾਲ
ਣ ਕਰੈ ਸੋ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰ ਪਾਲਨਾ ਬਨ ਸਕਤੀ ਹੈ ਭੂ
ਮੀ ਕੀ ਅਰ ਭੂਪਤੀਓਂ ਕੀ ਵਰਾਹ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਧਾਰਨ ਕ
ਰਨਾ ਭੂਮੀਕਾ ਇੰਦ੍ਰ ਪ੍ਰਿਥੁ ਆਦੀ ਰੂਪਕਰ ਵਾ ਸਮਾਨ ਤੇ ਰਾ
ਜਾ ਰੂਪਕਰ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਭੂਪ ਭੂਪੇ ॥ ਨਮਸਕਾ
ਰ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਹੋਵੇ ਜੋ ਅਭੂਪ ਸੇ ਭੂਪ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ
ਅਰ ਭੂਪ ਸੇ ਅਭੂਪ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਵੀਥੇ ॥ ਖਿਨ
ਮਹਿ ਰਾਉ ਰੰਕ ਕਉ ਕਰਈ ਰਾਉ ਰੰਕ ਕਰ ਡਾਰੇ ॥ ਰੀਤੇ
ਭਰੇ ਭਰੇ ਸਖਨਾਵੈ ਯਹ ਤਾਕੋ ਬਿਵਹਾਰੇ॥ਸੋ ਤਿਸਸਾਮਰਥ ਭ
ਗਵਤ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭੂਪ ਬਰਾਹ ਕਮਠ ਸ਼ੇਸ
ਇੰਦ੍ਰਆਦਿਅਨੇਕਾਵਤਾਰਤਿਨਕੇਜੋ॥ਪੇ॥ਕਿਆਪਾਨਕਰਤਾਹੋਵੇ
ਸੋਭੂਪ ਭੂਪੇ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲਪੁਰਖਕੋਏਕ ਬੀਜਰੂਪਸੋਂਕਹੀ
ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕਰ ਪੁਨਾ ਤਿਸੀ ਮੇ ਕਾਰਯ ਕੈ ਅੰਤ ਮੇ
ਲੀਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਪਤੀ ਹੋਵੈਂ ਭੂਮੀ ਕੇ
ਐਸੇ ਜੋ ਅਨੇਕ ਰਾਜਾ ਤਿਨਕਾ ਭੀ ਜੋ ਪਤੀ ਹੋਇ ਅਨੰਤ

ਐ ਭੂਪਭੂਪੇ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਭਗਵਤੀ ਸੰਬੋਧਨ ਮੇ ਹੇ ਭੂਪਭੂਪੇ ਭਗਵਤੀ ਮਹਾਰਾਨੀ ਤੁਝੇ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋਭੂਪਭੂਪੇ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾਕਿ ਜੋ ਭੂਮਕਾਪਤੀ ਕਜ਼ਾ ਰਖਜ਼ਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋਈ ਕਾਲਰੂਪ ਮਹਾ ਪ੍ਰਲੈ ਮੇ ਭੂਮੀ ਉਪਲਖਜ਼ਤ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟੀ ਕੋ ॥ਪੇ॥ਕਜ਼ਾ ਪਾਨ ਕਰਤਾਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਭੂਪਭੂਪੇ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਭੂਪਭੂਪੇ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾਕਿ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਤੋ ਅਭੂਪ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਛਿੰਨਰਾਜ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟੀ ਸੇ ਸੂਨਜ਼ ਹੈ ਅਰ ਔਰਨ ਕੋ ਭੂਪਪਦਵੀ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਉਗ੍ਰਸੈਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਬਿਭੀਖਨ ਤਥਾ ਜਰਾਸਿੰਧ ਕੇ ਕੈਦ ਸੇ ਮੁਚਿਤ ਰਾਜੋ ਕੋ ਰਾਜਪਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਔਰ ਅਨੰਤ ਧ੍ਰੂਵਾਦਿ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਹੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਦਾਨ ਦਾਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਦਾਨਦਾਨ ਹੈ ਜੋ ਦਾਨ ਕੇ ਦਾਤਾ ਹੈ ਉਨਕਾ ਭੀ ਜੋ ਦਾਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਜੋ ਦਾਨ ਕਾ ਦਾਨ ਹੈ ਕਿਆ ਦਾਨ ਮੇ ਜੋ ਦਾਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਦਾਨਦਾਨੇ ਕਜ਼ਾ ਜੋ ਦਾਨਜੋ ਕਾ ਦਾਨਾ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਚਤੁਰੋ ਮੇ ਚਾਤੁਰਯਤਾ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਨਮੋਅਦਾਨਦਾਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਦਾਨਦਾਨ ਹੈ ਕਜ਼ਾਕਿ ਜੋ ਦਾਨ ਕਿਸੀ ਸੇ

ਨ ਦੀਆਜਾਇ ਤਿਸਕੇ ਦੇਨੇ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਐਸਾ ਦਾਨ ਕੋਊ ਨਹੀ ਜਿਸਕੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨ ਦੇਸਕੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ਉਗ੍ਰਸੈਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਮਰੁਤ ਰਾਜਾਕਾਲ ਮੇ ਪੂਰਬਮਰੁਤਜਨਮਮੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀ ਕਿ ਮਾਤਲੋਕ ਮੇ ਬੈਕੁੰਠ ਦਿਖਲਾਈਏ ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਉਗ੍ਰਸੈਨ ਨਮਿਤ ਕਰਹੀ ਰਚਤੇ ਭਏ ਦੁਆਰਕਾ ਰੂਪ ਬੈਕੁੰਠ ਅਰੁ ਔਤਾਰ ਭੀ ਤਿਸੀ ਨਮਿਤ ਕਰਹੀ ਹੈ॥ ਤਥਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਕਾ ਗਉੜੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ॥ ਲਖਚਉਰਾਸੀ ਜੀਅਜੋਨਿ ਮੈ ਭ੍ਰਮਤ ਨੰਦ ਬਹੁਥਾਕੋਰੇ॥ ਤੁਮ ਜੋ ਕਹਤ ਹੋ ਨੰਦਨਕੋਨੰਦਨ ਨੰਦਸੋਨੰਦਨ ਕਾਕੋ ਰੇ॥ ਧਰਨ ਅਕਾਸ ਦਸੋਦਿਸਿ ਨਾਹੀ ਤਬ ਯਹ ਨੰਦਕਹਾਥੋਰੇ॥ ਭਗਤ ਹੇਤ ਅਉਤਾਰਲੀਓ ਹੈ ਭਾਗਬਡੋ ਬਪੁਰਾਕੋਰੇ ॥ ਸੰਕਟ ਨਹਿਪਰੈ ਜੋਨਿ ਨਹਿ ਆਵੈ ਨਾਮ ਨਿਰੰਜਨ ਜਾਕੋਰੇ ॥ ਕਬੀਰ ਕੋ ਸੁਆਮੀ ਐਸੋ ਠਾਕੁਰ ਜਾਕੇ ਮਾਇ ਨ ਬਾਪੋ ਰੇ॥ ਅਰਥਾਤ ਐਸੇ ਸਾਮਰਥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਦਾਨਦਾਨ ਕਜ਼ਾ ਪੁਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕ ਦੇਦੇਤੇ ਹੈਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਖਸ਼ਮੀ ਅਰੁ ਆਪ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੋਇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਯਾਂਚਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਸੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਮਹਾਭਾਰਤ ਮੇ ਅਰੁ ਪੁਰਾਣੋ ਮੇ ਅਤ੍ਰੀ ਕਰਦਮ ਮਨੁ ਅਰਰੁਚੀ ਆਦਿ ਅਨੰਤ ਹੈ ਪੁਤ੍ਰਤਾ ਜਿਨੋਨੇ ਯਾਂਚਨਾ ਕਰੀ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਇਸੀ ਦਾਨਕਾ ਯਾਚਕਹੈ॥੫॥ ਵਾ ਜੋ॥ਨ॥ਮੋਦਾਨ॥ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਅਨੰਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਉਨਕੋ ਦਾਨੇ ਕਜ਼ਾ ਜੋ ਦਾਨ ਕਰਤਾ

ਹੈ ਅਨੰਦਾਦਿਕਾ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋ ਦਾਨ ਦਾਨ ॥ ਯਹ ਭੀ ਏਕ ਨਾਮ ਹੈ ਭਗਵਤ ਕਾਅਰਥ ਕਿਆਕਿ ਅਕ੍ਰੂਰਾਦਿ ਭਕ ਤੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਨਮੋ ਦਾਨ ਕੇ ਦਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅੌਰਥਾਤ ਨ ਮਸਕਾਰ ਬੰਦਨਰੂਪਾ ਭਕਤਿ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋਦਾਨਦਾਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਨਮੋ ਦਾਨਦਾ ਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਮਸਕਾਰ ਮਾਤ੍ਰ ਜਿਨੋਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰਬਕ ਕਿਆ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਜਿਨੋਨੇ ਸਕੁਚਪੂਰਬ ਕ ਦੀਏ ਹੈਂ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ੮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਮਾਨ ਮਾਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋਜੋਮਾਨਮਾਨਹੈ ਮਾਨਕਯਾ ਪ੍ਰਮਾਣੋ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾਣਭੂਤਹੈਜੋ ਪ੍ਰਮਾਨਪ੍ਰਤਯਖਯਾਦਿ ਤਿਨਕਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਰ ਤਾਹੈਤਿਨਕੋਜਵਫਹੋਨੇਤੇ ਅਰਥਾਤ ਸੁਤਹਪ੍ਰਮਾਣਹੈ ਔਰ ਜੋਅ ਮਾਨਹੈ ਇਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟਹੈ ਤਿਸਕੋਮਾਨਮਾਨਤਾਹੈ॥ ੧॥ ਵ ॥ਮਾ ਨ ਵਾਲੇ ਕਯਾ ਮਾਨਨੀਯ ਜਿਸਕਾ ਮਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਨਮਸ ਕਾਰ ਸ੍ਤੋਤ੍ਰਾਦਿ ਭਕ੍ਤਿ ਕਰ ਅਨਯਥਾ ਪਰਮੇਸੂਰ ਕੇ ਮਾਨ ਦਾਨ ਮੈਅਸਮਰਥਤਾਹੋਨੇਤੇਤਥਾ ਜੁਦੇਤਧਾਮਧਾਮਕੋਨ ਏਕ ਦਾਮਕਾਮਕੋ ਬਿਨੋਦ ਪਾਤ੍ਰਾਮਕੋ ਬਿਨੋਦ ਪਾਤ੍ਰਾਮਕੋ॥ਅਰ ਥਾਤ ਜੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਭਕ੍ਤ ਵਤਸਲ ਪਤ੍ਰ ਪੁਸਪ ਨਮਹ ਸ੍ਤੋ ਤ੍ਰਾਦਿ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮ ਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਾਨ ਯੋਗਯ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਮਾਨ ਕ

ਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕੌਨ ਸੰਤ ਸਨਕਾਦਿਕ ਨਾਰਦਾਦਿਕ ਸੋ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਮਾਨਦਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿਕਰ ਕੀ ਆ ਗਾਯਾ ਜੋ ਰਾਮਾਨਾਯਨਾਦਿਕੋ ਮੇ ਸੋ ਤਿਸ ਮਾਨਮਾਨਯ ਕੋ ਨ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ (ਮਾ) ਲਖਮੀ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਾਨੇ ਜੋ ਨ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰਾਦ੍ਰਿਤ ਹੂਈ ਹੂਈ ਭੀ ਭਗਵਤ ਭਕ੍ਤੀ ਕਾ ਤਯਾਗ ਨਹੀਂ ਕਰਤੀ ਨੌਧਾ ਭਕ੍ਤਿ ਮੇ ਪਾਦਸੇਵਨਾਤ ਮ ਕਾ ਮੁਖਯ ਭਕ੍ਤੀਲਖਮੀਕੀਹੀਕਹੀਜਾਤੀਹੈ ਭਕ੍ਤਭਜਨਾਦਿ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਿਤ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇ ਅਰਥਾਤ ਲਖਯਮੀ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਐਸੇ ਅਨੰਨਯਦਾਸ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਮਾਨ ਮਾਨੇ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਮਾਨੋਕੇ ਮਾਨ ਦਾਤਾ ਹੈਂ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸੁਖਮਨੀ ਕੀ ਅਸਟਪਦੀ॥ ਜਾਕਾ ਦ੍ਰਿਸਟ ਕਛੂ ਨ ਆਵੈ। ਤਿਸ ਤਤ ਕਾਲ ਦਹਦਿਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵੈ। ਜਾਕੋ ਅਪਨੀ ਕਰੈ ਬਖਸੀਸ। ਤਾਕਾ ਲੇਖਾ ਨ ਗਨੈ ਜਗਦੀਸ। ਜਿਸ ਨੀਚ ਕੋ ਕੋਊ ਨ ਜਾਨੈ। ਨਾਮ ਜਪਤ ਵਹ ਚਉਕੂੰਟ ਮਾਨੈ ॥ ਪੁਨਾ ਜ਼ਫਰਨਾਮੇ ਹਿਕਾਯਤ ਪਹਿਲੀ ॥ ਨਸਾਜ਼ੋ ਨਬਾਜ਼ੋ ਨ ਫ਼ਉਜੋ ਫ਼ਰਸ਼। ਖੁਦਾਂਵੰਦ ਬਖਸ਼ਿੰਦਓ ਐਸ਼ਅਰਸ਼ ॥੫॥ ਨਮੋਅਮਾਨਮਾਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਮਾਨ ਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਅਮਾਨ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਆਸ੍ਰਯਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਕੋ ਆਸਰਾ ਰੂਪ ਜਾਨਕਰ ਨਮੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੰਤਜਨ ਜੈਸੇ ਬਿਲਾਵਲ ਕਬੀਰ ਜੀ॥ ਕੋਊ ਹਰਿ ਸਮਾਨ ਨਹਿ ਰਾਜਾ। ਏ

ਭੂਪਤਿ ਸਭ ਦਿਵਸ ਚਾਰਕੇ ਝੂਠੇ ਕਰਤ ਦਿਵਾਜਾ। ਹਾਥ ਪ ਸਾਰ ਸਕੈਕੋਜਨ ਕੋ ਬੋਲ ਨ ਸਕੈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ।ਤੇਰੋ ਜਨ ਹੋਇ ਸੁਕਤਹੁਨ ਡੋਲੈ ਤੀਨ ਭਵਨ ਪਰਛਾਜਾ। ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਸ ਹਸਾ ਭਰਮ ਚੂਕਾ ਧ੍ਰਅਪ੍ਰਹਿਲ਼ਾਦ ਨਿਵਾਜਾ ॥੬॥ਵਾ॥ ਨਮੋ॥ ਅਮਾਨਮਾਨੇ॥ਅਮਾ॥ਨੈਂਾਮਸੈਂਾਤਾ ਕਾਹੈ ਅਰਥਾਤਮਾਤਾਪਿਤਾਕੋ ਜੋਨਹੀਂ ਮਾਨਤਾਅਜੂਨੀਹੋਨੇਤੇਅਰਸਭਿ ਸ੍ਰਿਸਟੀਕਾਜਨ ਕਹੋ ਨੇ ਤੇ॥ ੭ ॥ ਵਾ ਭਕ੍ਤਿਸੇ ਰਹਿਤ ਜੋ ਕੇਵਲ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਤਾ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਾਨੇ ਨਹੀਂ ਮਾਨਤਾ ਦਾਂਭਿਕ ਹੋਨੇਤੇ ਤਿਸਕੋ ॥ ਯਥਾ ॥ ਲੋਕ ਪਤੀਣੇ ਕਛੂ ਨ ਹੋਇ ਐਨਾਹੀ ਰਾਮ ਇਆ ਣਾ। ਅਮਾਕਾ ਅਰਥ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਐਪਰ ਕਾ ਹੈ ਐਪਰ ਪਰੰ ਤੂ ਕਾ ਪ੍ਰਯਾਯ ਹੈ ਅਧਜ਼ਾਹਾਰ ਕਰ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਭਕ੍ਤਿ ਸ੍ਰਧਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਜੋ ਜਨ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਮਾ ਕਿਆ ਵਲੇਕਿਨ ਐਪਰ ਪਰੰਤੂ ਨਮਾਨੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਮਾ ਨਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀਨਾਮੈ। ਯਥਾ॥ ਬੰਦਗੀਕੁਨਆਕਿਓ ਬਾਸ਼ਦ ਕਬੂਲ। ਬਿਗੁਜ਼ਰਜ਼ ਖੁਦਬੀਨਿਏਤਰਜ਼ੇਜਹੂਲਅਰਥਾਤ ਭ ਕ੍ਤਵਛਲ ਗਰਬ ਪ੍ਰਹਾਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੮ ॥ ਨਮੋ ਮਾਨਮਾਨੰ ਖਾਸਬੀੜਮੇ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਮੁ ਖਜ਼ਰਥ ਅਰੁ ਪਾਠਵਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਰੋਗਰੋਗੀ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਰੋਗਰੋਗੇ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਰੋਗੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ

ਭੀ ਰੋਗਰੂਪ ਹੈ ਰੋਗ ਸੰਪੂਰਨ ਧਰਮ ਰਾਜ ਕਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ ਸੋ ਸੁਮੇਰ ਪਰਬਤ ਕੇ ਊਪਰ ਲੋਕ ਪਾਲੋ ਕੀਆਂ ਪੁਰੀਆਂ ਹੈਂ ਬਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਜੋਜਨ ਊਪਰ ਸੇ ਚੌੜਾ ਹੈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਜੋਜਨ ਮੇ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰੀ ਹੈ ਔਰ ਢਾਈਹਜ਼ਾਰ ਯੋਜਨ ਮੇ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕੋ ਕੀ ਆਠ ਪੁਰੀ ਹੈ ਪੂਰਬਾਦਿ ਕਰਮ ਸੇ ਪੂਰਬ ਇੰਦ੍ਰਕੀ ਦੇਵਧਾਨੀ ਅਗਿਨਕੀ ਆਗਨੇਯੀ ਜਮਕੀ ਸੰਯਮਨੀ ਨੈਰਿਤਕੀ ਨੈਰਿਤੀ ਬਰਨਕੀ ਬਾਰੁਨੀ ਪਵਨ ਕੀ ਵਾਯਵੀ ਚੰਦ੍ਰਮਾਕੀ ਬਿਭਾਵਰੀ ਸਿਵਕੀ ਐਸਾਨੀ ਦਖਯਨ ਮੇਂ ਜਮਪੁਰੀ ਹੈ ਜਮਪੁਰੀ ਕੇ ਸਰਬ ਓਰ ਜੋ ਸੂਲਜ੍ਵਰਾਦਿਕ ਰੋਗ ਹੈ ਇਨਕੀਆਂ ਪੁਰੀਆਂ ਹੈਂ ਜਮਰਾਜ ਕੀਆਗਯਾਨੁਸਾਰਜੀਵੋਂਕੋ ਨਿਸਪੀੜ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਿਨ ਰੋਗੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਭੀ ਰੋਗਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਉਨਕੋ ਪਰਮ ਭੈ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਮਰਾਜਾ ਸਹਿਤ ਰੋਗ ਹਰਤਾ ਇਸ ਨਾਮਕੇ ਸ੍ਰਵਣ ਮਾਤ੍ਰ ਕਰ ਕਿੰਵਾ॥ ਮਾਨਸੋਤਰ ਪਰਬਤ ਪੈ ਜੋ ਸਾਤ ਸਮੁਦ੍ਰ ਸੇ ਪਾਰ ਹੈ ਜਿਸਪੈ ਰਵਰਥ ਚਕ੍ਰ ਚਲਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਦਖਿਨ ਦਿਸ਼ਾ ਮੈ ਧਰਮਰਾਜ ਸਹਿਤ ਰੋਗੋਂਕੀ ਪੁਰੀਆਂ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਰੋਗਰੋਗੇ॥ ਜੋ ਜਗਤ ਕੋ ਰੋਗਵਤ ਪੀੜਨ ਕਰਤਾਥੇ ਅਬਯਾਗੇ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਰਾਵਨ ਕੰਸਾਦਿ ਉਨਕੋ ਜੋ ਰੋਗਰੂਪ ਹੈ ਹਾਲ ਮੇ ਜੈਸੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰਜੂ ਸਾਖਯਾਤ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਰੋਗਾਰੋਗੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਜੋ ਰੋਗਿਆਂਕੋ ਅਰੋਗ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸਿਮਰਨ ਕਿਆ ਭ੍

ਯਾ ਦਰਸਨ ਸ੍ਵਣੋਂ ਚਾਰਿਤ ਹੂਆ ਭਇਆ ॥ ਯਥਾ ॥ ਸ-
ਲੋਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ॥ ਬ੍ਰਿਥਾ ਅਨੁਗ੍ਰਹੰ ਗੋਬਿੰਦਹ ਯਸ੍ਯ ਸਿਮਰਣ
ਰਿਦੰਤਰਹ। ਅਰੋਗ੍ਯੰ ਮਹਾਰੋਗ੍ਯੰ ਬਿਸਿਮ੍ਰਿਤੇ ਕਰੁਣਾਮਯਹ ॥
ਅਰਥਾਤ ਰੋਗ ਹਰਤਾ ਨਿਰੋਗਤਾ ਜੋ ਯਹ ਨਾਮ ਸ਼ੁੱਧਾ ਸੋ ਉੱ-
ਚਾਰਣ ਕਿਆ ਹੂਆ ਅਨੰਤ ਰੋਗ ਨਾਸਕ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ
ਨਮਹ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਇਸਨਾਨੰ ॥ ੫੬ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਇਸਨਾਨ ਕ
ਯਾ ਸ਼ੁੱਧਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਭਗਵਤਕੇ ਸ੍ਵਣ ਕੀਰਤਨਾਦਿ
ਕਰ ਹੀ ਸ਼ੁਧੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਕੇਵਲ ਜਲ ਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਸ਼ੁੱਧੀ
॥ ਯਥਾ ਵਾਰ ਜੈਤਸਰੀਜੀ ਕੀ॥ ਕੋਟਿ ਦਾਨ ਇਸਨਾਨੰ ਅਨਿਕ
ਸੋਧਨ ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਹ। ਉਚਰੰਤਿ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਸਨਾ ਸ
ਰਬ ਪਾਪ ਮੁਚ੍ਯਤੇ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸੁਖਮਨੀ ਜੀ ਮੇ। ਜਲ ਧੋਵੈ
ਬਹੁ ਦੇਹ ਅਨੀਤ। ਸੁਧ ਕਹਾ ਹੁਇ ਕਾਚੀ ਭੀਤ। ਮਨ ਹਰ
ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਊਚ। ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਉਧਰੇ ਪਤਿਤ ਬਹੁ ਮੂਚ॥
ਪੁਨਾ ਮੰਤ੍ਰ ॥ ਸਰਬ ਨਿਤ੍ਯ ਨੈਮਿਤ੍ਯਕ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕੇ ਆਦ ਮੇ ਉ
ਚਾਰਣ ਕਰਣੀਯ ਅਤ੍ਯਾਵਸ਼੍ਯਕ॥ ਓਂ ਬਿਸ਼੍ਨੋ ਬਿਸ਼੍ਨੋ ਪਵਿਤ੍ਰੋ
ਵਾ ਪਵਿਤ੍ਰੋ ਵਾ ਸਰਬਾਵਸਥਾਂਗਤੋ ਪਿਵਾ। ਯਸ੍ਮਰੇਤ ਪੁੰਡਰੀ
ਕਾਖ੍ਯੰ ਸਵਾਹ੍ਯਾਭ੍ਯਾਂਤਰ ਸ਼ੁਚਿ। ਪੁੰਡਰੀਕਾਖ੍ਯ ਪੁਨਾਤੁ॥ ਪੁਨਾ
ਮਨੋਹ੍ਰਦੇਸਤ੍ਯ ਜਲੇ ਰਾਗਦ੍ਵੈਸ਼ ਮਲਾਪਹੇ। ਯਤ੍ਨਾਤਿ ਆਤ੍ਮ

ਤੀਰਥੇ ਸਰਬਪਾਪੈਰ ਬਿਮੁਚਜਤੇ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਲੋਕ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਇਸਨਾਨ ਕਿਆ ਹੈ ਹਮਨੇ ਤੁਮਨੇ ਵਾ ਪ੍ਰਯਾਗ ਆਦਿ ਤੀਰਥੋਂ ਮੇ ਇਤਰ ਕੂਪਤੜਾਗਾਦਿ ਜਲੋਂ ਮੇ ਵਾ ਸਨਾਨ ਕਰ ਜੋ ਸ਼ੁੱਧੀ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਵਾਹਜਾਭੰਤਰਕੀ ਬਾਹਰਕੀ ਜਲ ਮ੍ਰਿਤਕਾਦਿ ਸਪਰਸ ਕਰ ਗਿਲਾਨੀਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਔਰ ਅੰਤਰ ਕੀ ਰਾਗਦ੍ਵੈਸ਼ਾਦਿ ਪਾਪ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀ ਰੂਪ ਤਦਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਹੋਵੈ ਨਮਸਕਾਰ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਤਪਸ੍ਨਾਨ ਜਪਸ੍ਨਾਨ ਜਲਸ੍ਨਾਨ ਮੰਤ੍ਰਸਨਾਨ ਸਨਾਨ ਸ਼ਬਦਕਰ ਜਾਨਨਾ ਸੋ ਤਪਸਨਾਨ ਤਪਸੀਓਂ ਕੀ ਸ਼ੁੱਧੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਾਣ ਪਰਸਥੀਓਂ ਕੀ ਔਰ ਜਪਸਨਾਨ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀਓਂ ਕੀ। ਜਲਸਨਾਨ ਗ੍ਰਸਥੀਓਂ ਕੀ ਔਰ ਮੰਤ੍ਰਸ੍ਨਾਨ ਸੰਨਯਾਸੀਓਂ ਕੀ ਸ਼ੁੱਧੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼ੁੱਧੀ ਕਰਤਾ ਸਰਬ ਬਰਣਾਸ੍ਰਮੋਂ ਕੀ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਨਾਨਰੂਪ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧੂੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸਤਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿੱਤ੍ਰਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਯਾਨਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬਪਖਯੇਚਤੁਰਥਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵਿਯਾਖਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਤ੍ਰੈਬਿੰਤਿਤਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੨੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਮੰਤ੍ਰਮੰਤ੍ਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਭਗਵਤ ਕੋ ਜੋ ਮੰਤ੍ਰਮੰਤ੍ਰਰੂਪ ਹੈ ਮੰਤ੍ਰਮੰਤ੍ਰ ਐ

ਸੇ ਵੀਪਸਾਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਅਕਾ
ਲਪੁਰਖ ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸਾ ਜੈਸਾ ਕਾਰਯ ਸਰਪ ਬਿਖ ਨਿ-
ਬ੍ਰਿਤਿਦੇਵਤਾ ਆਕਰਖਨਾਦਿ ਅਨੇਕ ਕਾਰਜਹੈਂ ਧਰਮਅਰਥ
ਕਾਮਾਦਿ ਨਮਿਤਕ ਤਦਰੂਪ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਕਯੋ
ਕਿ ਐਸਾ ਅਖਯਰ ਕੋਊ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਭਗਵਤ ਕਾ ਪ੍ਰਤਿ
ਪਾਦਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਾ ਮੰਤ੍ਰ ਗੁਪ੍ਤਪਰਿ ਭਾਖਣਾਰਥ ਹੈ ਸੋ ਸਾ
ਮਦਾਮ ਦੰਡਭੇਦ ਰੂਪ ਜੋਏਕਾਂਤ ਦੇਸ ਮੇਂ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜਾ
ਨ ਕੋ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿਤੋ ਭਗਵਨ ਭੋਰਾਜਨ ਇਸਕਾਲ
ਮੇ ਐਸੇ ਕਰਤਬਯ ਹੈਂ ਐਸੇ ਨੀਤੀ ਰੂਪ ਜੋ ਮੰਤ੍ਰ ਔਰ ਅਭਿ-
ਚਾਰਕ ਬਸੀਕਰਨਾਦਿਕ ਸਭ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਰਾਜਸ੍ਰੀ
ਮਦਰਾਮਨਾਮ ਰੂਪ ਜੀਵਜਾਲ ਜਗਜਾਲ ਸੇ ਉਧਾਰ ਕਰਤਾ
ਏਤਦ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ਯਥਾ ॥
ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸਲੋਕੇ ॥ ਨਹਿ ਸੀਤਲੰ ਚੰਦ੍ਰਦੇਵਹ ਨਹਿ ਸੀਤਲੰ
ਬਾਵਨਚੰਦਨਹ। ਨਹਿ ਸੀਤਲੰ ਸੀਤਰੁਤੇਣ ਨਾਨਕ ਸੀਤਲੰ
ਸਾਧੁ ਸੁਜਨਹ। ਇਸ ਸਲੋਕ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਜੋ ਸੰਤ ਤਿ
ਨਕੇ ਲਖਯਣ ਦ੍ਵਾਰਾ ਮੰਤ੍ਰ ਰਾਜਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁ
ਨਦੇਵ ਜੂਨਿ ਰੂਪਨ ਕਰਤ ਭਏ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਮੰਤ੍ਰੰਤਰਾਮ
ਨਾਮੰ ਧਯਾਨੰ ਸਰਬਤ੍ਰ ਪੂਰਣਹ ॥ ਗਯਾਨੰ ਸਮਦੁਖਸੁਖੰ
ਜੁਗਤਿ ਨਿਰਮਲ ਨਿਰਵੈਰਣਹ ॥ ਦਿਆਲੰ ਸਰਬਤ੍ਰ ਜੀਅ
ਪੰਚ ਦੋਖ ਬਿਬਰਜਿਤਹ ॥ ਭੋਜਨੰ ਗੋਪਾਲ ਕੀਰਤਨੰ ਅਲਪ
ਮਾਇਆ ਜਲਕਮਲ ਰਹਿਤਹ ॥ ਉਪਦੇਸੰ ਸਮ ਮਿਤ੍ਰ ਸ਼ਤ੍ਰ

ਹ ਭਗਵੰਤ ਭਗਤ ਭਾਉਨੀ ॥ ਪਰਨਿੰਦਿਆਨਹਿਸ੍ਰੋਤ੍ਰਸ੍ਰਵਣੰ
ਆਪਤਿਆਗਸਗਲਰੇਣੁਕਹ ॥ ਖਟਲਖਣੰਪੂਰਣੰਪੁਰਖਹ
ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਸਾਧੁ ਸ੍ਵਜਨਹ ॥ ੧ ॥ ਕੈਸੇਯੇ ਮੰਤ੍ਰ ਰਾਜਹੈ ਕਿ
ਜਿਸ ਕੋ ਪਾਰਬਤੀ ਸਹਿਤ ਸ਼ੰਕਰ ਨਿਰੰਤਰ ਜਪਤਾ ਹੈ॥ਔਰ
ਸ੍ਰੀ ਕਾਸ਼ੀ ਜੀ ਮੇਂ ਮਰਣਕਾਲ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤ੍ਰਕੋ ਦਖਜਣ
ਕਰਣ ਮੈ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੰ੍ਥੇ ॥
ਕਬੀਰ ॥ਲੋਕਜਾਣੈਯਹਗੀਤਹੈ ਯਹਤੋਬ੍ਰਹਮਬਿਚਾਰ॥ ਜਿਓ
ਕਾਸ਼ੀ ਉਪਦੇਸਹੁਇ ਮਾਨਸ ਮਰਤੀ ਬਾਰ ॥ਪੁਨਹ॥ਕਬੀਰ
ਪਰਭਾਤੇ ਤਾਰੇ ਖਿਸਹਿ ਤਿਉ ਇਹੁ ਖਿਸੈ ਸ਼ਰੀਰ ॥ ਏਦੁਇ
ਅਖਰ ਨਾਂ ਖਿਸੈ ਸਗੋਹਿਰਹਜੋਕਬੀਰ ॥ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਜਪਨਾਮ
ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਗੰ੍ਥਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਕਹਤੇ ਭਏ ਹੈ ਸਪਸ੍ਟਇਦੰਕਰਕੇ ਸੈਤੀਸਮੀ ਪੌੜੀ
ਮੇ ਯਥਾ ॥ ਨਾਓਹਿ ਮਰਹਿ ਨ ਠਾਗੇ ਜਾਹਿ ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਰਾਮ
ਬਸੈ ਮਨ ਮਾਹਿ॥ ਔਰ ਗੰ੍ਥ ਸਾਹਬ ਜੀ ਮੇਂ ਤੋ ਇਸੀ ਨਾਮ
ਕਾ ਉਚਾਰਨ ਔਰ ਬਿਧੀ ਔਰ ਜਾਪ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਬਾਰੰਬਾਰ
ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਮਹਾਰਾਜ॥ ਸ਼ਿਵਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਤੋ ਡੇਰਾਹੀ
ਲਗਾਇਦੀਆ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਅਯੋਧਯਾਜੀ ਕੀ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਭੂਮੀ
ਬਾਰਾਨਸੀ ਮੇਂ ਕਿਸ੍ਵਭਾਵਿਕ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਾ ਉਚਾਰਨ ਮੇਰੇ
ਕਾਨ ਮੇ ਪੜੇਗਾ ਔ ਰਾਮਤਾਪਨੀ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ
ਏਕ ਮਨੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਯੰਤ ਮਣੀਕਰਣ ਕਾ ਪੈਤਪਕਿਆ ਤੌ ਰਘੁ
ਨਾਥ ਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਬਰੰਬ੍ਰਹਿ ਐਸੇ ਜਬਪ੍ਰੇਰਾ ਤਬ ਸੰਕ

ਰ ਮਹਾਰਾਜ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਜਗਤ ਕੇ ਉਧਾਰ ਕੀ ਇਛਾ ਵਾਲੇ ਹੂਏ ਹੂਏ ਅਰੁ ਇਸ ਮੇਂ ਔਰ ਭੀ ਏਕ ਕਟਾਖਯ ਹੈ ਕਿ ਕੇਈਕਕਲਪ ਬਿਤੀਤਹੂਏ ਹੈ ਬਾਰੰਬਾਰ ਪ੍ਰਲੈਕੇ ਕਰ ਨਾ ਇਸਕਰ ਜੋ ਜੀਵ ਮੋਖਯ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੈ ਪਰੰਤੁ ਐਸੇ ਭਲੇ ਲੋਕਹੈਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤਯਖ ਕਾਸ਼ੀ ਜੀ ਕੋ ਤਰਕਨਾ ਕਰਤੇਹੈਂ ਸੋ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਸੇ ਯਾਂਚਨਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਕਿਸਦਾ ਬ੍ਰਤ ਲਗਾਉਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸਦਾਬ੍ਰਤ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਬਿਨਾਚਲ ਨਹੀ ਸਕਤਾ ਸੋ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਾਹਾਨਸ਼ਾਹ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਜੈ ਦਾਸ ਪਰ ਤਬ ਮਹਾਰਾਜ ਤਾਰਕਤਾਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਭਏ ਜੋ ਕਹੀ ਭੀ ਇਸਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਕਿਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਕੋ ਹੋਗਾ ਵੋ ਮੋਖਯ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗਾ ਜੈਸੇ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘ ਤਾਪਨੀ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਜਹਾਂ ਕਹੀ ਭਗਤ ਮਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੈ ਉਸਕੋ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘ ਜੀ ਤਾਰਕਬ੍ਰਹਮ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਜੀਮੇਂ ॥ ਨਾਨਾ ਖਿਆਨ ਪੁਰਾਨ ਬੇਦ ਬਿਧ ਚੌਤਿਸ ਅਖਰ ਮਾਹੀ॥ ਬਯਾਸ ਬਿਚਾਰਕਹਯੋ ਪਰਮਾਰਥ ਰਾਮਨਾਮ ਸਰਨਾਹੀ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਨਾਰਦ ਬਚਨ ਬਿਆਸ ਕਹਤ ਹੈ ਸੁਕਕਉ ਪੂਛਹੁ ਜਾਈ ॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਰਾਮਹਿ ਰਮ ਛੂਟਹੁ ਨਾਹਿਤ ਬੂਡੇ ਭਾਈ॥ ਪੁਨਾ ਗੁਸਾਂਈਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀਮਦ੍ਰਾਮਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸਕੇ ਆਦਿ ਮੈਂ ਪਰਮ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਜਾਨਕਰ ਰਖਾ ਹੈ॥ ਚੌ:॥ ਬੰਦੌਰਾਮਨਾਮ ਰਘੁਬਰ ਕੋ॥ ਹੇਤੁ ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਭਾਨੁ ਹਿਮ ਕਰਕੋ॥ ਬਿਧਿਹਰਿਹਰ ਮਯ ਬੇਦ

ਪ੍ਰਾਨ ਸੋ ॥ ਅਗੁਨ ਅਨੂਪਮ ਗੁਨ ਨਿਧਾਨ ਸੋ ॥ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਜਿਹ ਜਪਤ ਮਹੇਸੂ ॥ ਕਾਸ਼ੀ ਮੁਕ੍ਤਿ ਹੇਤ ਉਪਦੇਸ਼ੂ ॥ ਮਹਿਮਾਜਾਸੁ ਜਾਨ ਗਨਰਾਊ ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪੂਜਿਅਤ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਊ ॥ ਜਾਨਿਆਦਿਕਬਿ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪੂ ॥ ਭਯੋ ਸਿੱਧ ਕਰ ਉਲਟਾ ਜਾਪੂ ॥ ਸ਼ਹਸਨਾਮਸਮ ਸੁਨਿ ਸ਼ਿਵ ਬਾਨੀ ॥ ਜਪ ਜੇਈ ਪਿਅ ਸੰਗ ਭਵਾਨੀ ॥ ਹਰਖੇ ਹੇਤੁ ਹੇਰਹਰਿ ਹੀਕੋ ॥ ਕਿਅਭੂਖਨ ਤਿਯ ਭੂਖਨ ਤੀਕੋ ॥ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਨ ਸ਼ਿਵ ਨੀਕੋ ॥ ਕਾਲਕੂਟ ਫਲ ਦੀਨ ਅਮੀਕੋ ॥ ਦੋਃ ॥ ਬਰਖਾ ਰਿਤ ਰਘੁਪਤਿ ਭਗਤ ਤੁਲਸੀ ਸਾਲਿ ਸੁਦਾਸ ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਰ ਬਰਨ ਜੁਗਸਾਵਨ ਭਾਦੋਂ ਮਾਸ ॥ ਚੌਃ ॥ ਅਖਰ ਮਧੁਰ ਮਨੋਹਰ ਦੋਊ ॥ ਬਰਨ ਬਿਲੋਚਨ ਜਨ ਜਿਅਜੋਊ ॥ ਸੁਮਿਰਤ ਸੁਲਭ ਸੁਖਦ ਸਭ ਕਾਹੂ । ਲੋਕ ਲਾਹੁ ਪਰਲੋਕ ਨਿਬਾਹੂ । ਕਹਤ ਸੁਨਤ ਸਿਮਰਤ ਸੁਠਨੀਕੇ । ਰਾਮਲਖਨ ਸਮਪ੍ਰਿਅ ਤੁਲਸੀਕੇ । ਬਰਨਤਬਰਨਪ੍ਰੀਤ ਬਿਲਗਾਤੀ । ਬ੍ਰਹਮ ਜੀਵਇਵ ਸਹਜਸੰਗਾਤੀ। ਨਰ ਨਾਰਾਯਣ ਸਰਸਸੁ ਭ੍ਰਾਤਾ । ਜਗਪਾਲਕ ਬਿਸੇਖ ਜਨ ਤ੍ਰਾਤਾ । ਭਗਤਿ ਸੁਤਿਅ ਕਲ ਕਰਨ ਬਿਭੂਖਨ । ਜਗਹਿਤ ਹੇਤ ਬਿਮਲ ਬਿਧੁ ਪੂਖਨ । ਸ੍ਵਾਦਤੋਖਸਮ ਸੁਗਤਿ ਸੁਧਾਕੇ । ਕਮਠ ਸੇਸਸਮ ਧਰਬਸੁਧਾਕੇ । ਜਨਮਨਕੰਜ ਮੰਜੁਮਧੁ ਕਰਸੇ । ਜੀਹਜਸੋਮਤਿ ਹਰਿਹਲਧਰਸੇ ॥ ਦੋਃ ॥ ਏਕ ਛਤ੍ਰ ਇਕ ਮੁਕਟ ਮਣਿ ਸਭ ਬਰਨਨ ਪਰ ਜੋਇ ॥ ਤੁਲਸੀ ਰਘੁਬਰ ਨਾਮ ਕੇ ਬਰਨ ਬਿਰਾਜਤ ਦੋਇ ॥

ਚੌਃ ਸਸੁਕ੍ਰਤ ਸਰਸ ਨਾਮ ਅਰੁਨਾਮੀ ॥ ਪ੍ਰੀਤ ਪਰਸ ਪਰ ਪ੍ਰਭੁ ਅਨੁਗਾਮੀ ॥ ਨਾਮ ਰੂਪ ਦੁਇ ਈਸ ਉਪਾਧੀ ॥ ਅਕਥ ਅਨਾਦਿ ਸੁਸਾਮਝਿ ਸਾਧੀ ॥ ਕੋ ਬਡ ਛੋਟ ਕਹਤ ਅਪਰਾਧੂ ॥ ਸੁਨਿ ਗੁਨਿ ਭੇਦ ਸਮੁਝਿਹੈਂ ਸਧੂ ॥ ਦੇਖਿਅਹੁਰੂਪ ਨਾਮ ਆਧੀਨਾ ॥ ਰੂਪ ਗਯਾਨ ਨਹਿ ਨਾਮ ਬਿਹੀਨਾ ॥ ਰੂਪ ਬਿਸੇਖ ਨਾਮ ਬਿਨ ਜਾਨੈ ॥ ਕਰਤਲ ਗਤ ਨਪਰਹਿ ਪਹਿਚਾਨੈ ॥ ਸੁਮਿਰਿਯਨਾਮ ਰੂਪ ਬਿਨ ਦੇਖੇ ॥ ਆਵਤ ਰਿਦੈ ਸਨੇਹ ਬਿਸੇਖੇ ॥ ਨਾਮਰੂਪ ਗੁਨ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ ॥ ਸਮਝਤਿ ਸੁਖਦਨ ਪਰਤ ਬਖਾਨੀ ॥ ਅਗੁਨਸਗੁਨ ਬਿਚ ਨਾਮ ਸੁਸਾਖੀ ॥ ਉਭਯ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਚਤੁਰਦੁਭਾਖੀ ॥ ਦੋਃ ॥ ਰਾਮਨਾਮ ਮਨਿ ਦੀਪ ਧਰ ਜੀਹ ਦੇਹਰੀ ਦ੍ਵਾਰ ॥ ਤੁਲਸੀ ਬਾਹਰ ਭੀਤਰੋ ਜੋ ਚਾਹ ਸਿਉਜਿਆਰ ॥ ਚੌਃ ॥ ਨਾਮਜੀਹ ਜਪ ਜਾਗਹਿ ਜੋਗੀ ॥ ਬਿਰਤ ਬਿਰੰਚ ਪ੍ਰਪੰਚ ਬਿਯੋਗੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਖਹਿ ਅਨਭਵਹਿ ਅਨੂਪਾ ॥ ਅਕਥ ਅਨਾਮਯ ਨਾਮਨਰੂਪਾ ॥ ਜਾਨੀਚਹੈਗੂਢ ਗਤਿ ਜੇਊ ॥ ਨਾਮਜੀਹ ਜਪਜਾਨਹਿਤੇਊ ॥ ਸਾਧਕ ਨਾਮ ਜਪਹਿ ਲੈ ਲਾਏ ॥ ਹੋਇਸਿਧ ਅਣਿਮਾਦਿਕ ਪਾਇ ॥ ਜਪਹਿ ਨਾਮ ਜਨ ਆਰਤਭਾਰੀ ॥ ਮਿਟਹਿ ਕੁਸੰਕਟ ਹੋਇ ਸੁਖਾਰੀ ॥ ਰਾਮਭਗਤ ਜਗਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰਾ ॥ ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਚਾਰਿਉ ਅਨਘ ਉਦਾਰਾ ॥ ਚਹੂ ਚਤੁਰਕੋ ਨਾਮ ਅਧਾਰਾ ॥ ਗਯਾਨੀ ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਬਿਸੇਖ ਪਿਆਰਾ ॥ ਚਹੁ ਜੁਗ ਚਹੁ ਸ੍ਰੁਤਿ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਊ ॥ ਕਲਿ ਬਿਸ਼ੇਖ ਨਹਿਆਨਉਪਾਊ ॥ ਦੋਃ ॥ ਸਕਲ ਕਾਮਨਾ

ਹੀਨ ਜੋ ਰਾਮਭਗਤ ਲੈਲੀਨ ॥ ਰਾਮਪ੍ਰੇਮਪਿਯੂਖਹ੍ਰਦਤਿਨ
ਹੁ ਕਿਏਮਨਮੀਨ ॥ ਚੌਃ ॥ ਅਗੁਨ ਸਗੁਨ ਦੁਊ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰੂ
ਪਾ ॥ ਅਕਥ ਅਗਾਧ ਅਨਾਦਿ ਅਰੂਪਾ ॥ ਹਮਰੇ ਮਤ ਬਡ
ਨਾਮ ਦੁਹੂਤੇ ॥ ਕਿਯੇ ਜੁਗਜਿਹਬਸਨਿਜਬੂਤੇ ॥ ਪ੍ਰੌਢ ਸੁਜ
ਨ ਜਨੁ ਜਾਨਹਿ ਜਨਕੀ ॥ ਕਹਹੁ ਪ੍ਰਤੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਰੁਚਿ ਮਨ
ਕੀ ॥ ਏਕਦਾਰਗਤਿ ਦੇਖਿਅਏਕੂ ॥ ਪਾਵਕ ਸਮ ਜੁਗ ਬ੍ਰਹ
ਮ ਬਿਬੇਕੂ ॥ ਉਭਯ ਅਗਮ ਜੁਗ ਸੁਗਮਨਾਂਮਤੇ ॥ ਕਹਹੁ
ਨਾਮਬਡਬ੍ਰਹਮਰਾਮਤੇ ॥ ਬਯਾਪਕ ਏਕਬ੍ਰਹਮਅਵਿਨਾਸੀ ॥
ਸਤਚੇਤਨ ਘਨ ਆਨੰਦਰਾਸੀ ॥ ਅਸਪ੍ਰਭ ਰਿਦਯ ਅਛਿਤ
ਅਬਿਕਾਰੀ ॥ ਸਕਲਜੀਵ ਜਗ ਦੀਨ ਦੁਖਾਰੀ ॥ ਨਾਮਨਿਰੂ
ਪਨ ਨਾਮ ਜਤਨ ਤੇ ॥ ਸੁਊਪ੍ਰਗਟਤ ਜਿਮ ਮੋਲਰਤਨ ਤੇ ॥
ਦੋਃ ॥ ਨਿਰਗੁਨਤੇ ਇਹਿ ਭਾਂਤਬਡ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਪਾਰ ॥
ਕਹੋ ਨਾਮ ਬਡ ਰਾਮਤੇ ਨਿਜ ਬਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ॥ ਚੌਃ ॥ ਰਾ
ਮਭਗਤ ਹਿਤ ਨਰੁਤਨਧਾਰੀ ॥ ਸਹਿ ਸੰਕਟ ਕਿਅ ਜੀਵ ਸੁ
ਖਾਰੀ ॥ ਨਾਮ ਸਪ੍ਰੇਮ ਜਪਤ ਅਨਯਾਸਾ ॥ ਜੀਵਹੋਹਿ ਮੁਦਮੰਗ
ਲਵਾਸਾ ॥ ਰਾਮਏਕਤਾਪਸ ਤਿਅਤਾਰੀ ॥ ਨਾਮਕੋਟ ਖਲਕੁ
ਮਤਿ ਸੁਧਾਰੀ ॥ ਰਿਖਿ ਹਿਤ ਰਾਮਸੁਕੇਤ ਸੁਤਾਕੀ ॥ ਸਹਿਤ
ਸੇਨ ਸੁਤਕੀਨ ਬਿਬਾਕੀ ॥ ਸਹਿਤ ਦੋਖ ਦੁਖ ਦਾਸ ਦੁਰਾਸਾ
॥ ਦਲੈ ਨਾਮ ਜਿਮਿ ਰਵਿ ਨਿਸਿਨਾਸਾ ॥ ਭੰਜਿਓ ਆਪ
ਰਾਮ ਭਵ ਚਾਪੂ ॥ ਭਵ ਭਯ ਭੰਜਨ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪੂ ॥ ਦੰਡਕ
ਬਨ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨ ਸੁਹਾਵਨ ॥ ਜਨਮਨ ਅਮਿਤਨਾਮਕਿਅਪਾਵ

ਨ ॥ ਨਿਸੁਰਨਿਕਰ ਦਲੇ ਰਘੁਨੰਦਨ ॥ ਨਾਮ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲਖਨਿਕੰਦਨ ॥ ਦੋ: ॥ ਸਿਵਰੀ ਗੀਧ ਸੁਸੇਵਕਨ ਸੁਗ ਤਿਦੀਨ ਰਘੁਨਾਥ ॥ ਨਾਮ ਉਧਾਰੇ ਅਮਿਤਖਲ ਬੇਦਬਿਦਿਤ ਗੁਨਗਾਥ ॥ ਚੌ: ॥ ਰਾਮ ਸੁਕੰਠ ਬਿਭੀਖਨ ਦੋਊ ॥ ਰਾਖੇਸਰ ਨ ਜਾਨ ਸਭਕੋਊ ॥ ਨਾਮ ਗਰੀਬ ਅਨੇਕ ਨਿਵਾਜੇ ॥ ਲੋਕ ਬੇਦਬਰਬਿਦਤਬਿਰਾਜੇ॥ਰਾਮਭਾਲਕਪਿਕਟਕਬਟੋਰ॥ਸੇਤ ਹੇਤ ਸ੍ਰਮ ਕੀਨਨ ਥੋਰਾ ॥ ਨਾਮ ਲੇਤ ਭਵਸਿੰਧ ਸੁਖਾਹੀ॥ ਕਰਹੁ ਬਿਚਾਰ ਸੁ ਜਨਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਰਾਮ ਸਕੁਲਰਨ ਰਾਵ ਨਮਾਰਾ ॥ ਸੀਅਸਹਿਤ ਨਿਜ ਪੁਰਪਗ ਧਾਰਾ॥ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਅਵਧਰਜਧਾਨੀ॥ ਗਾਵਤਗੁਨ ਸੁਰਮੁਨਿ ਵਰਬਾਨੀ॥ ਸੇਵ ਕ ਸੁਮਿਰਤ ਨਾਮ ਸਪ੍ਰੀਤੀ॥ ਬਿਨਸ੍ਰਮ ਪ੍ਰਬਲ ਮੋਹ ਦਲ ਜੀਤੀ ॥ ਫਿਰਤ ਸਨੇਹ ਮਗਨ ਮਨ ਅਪਨੇ ॥ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੋਚ ਨਹਿ ਸੁਪਨੇ ॥ ਦੋ: ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਰਾਮ ਤੇ ਨਾਮ ਬਡ ਬਰਦਾ ਇਕ ਬਰਦਾਨ ॥ ਰਾਮਚਰਿਤ ਸ਼ਤ ਕੋਟਮਹਿ ਲਿਅ ਮਹੇਸ਼ ਜਿਅ ਜਾਨ ॥ ਚੌ: ॥ ਨਾਮਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੰਭੂ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥ ਸਾਜ ਅਮੰਗਲ ਮੰਗਲਰਾਸੀ ॥ ਸੁਕਸਨਕਾਦਿ ਸਾਧਮੁਨਿਯੋਗੀ॥ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਖਭੋਗੀ॥ਨਾਰਦਜਾਨਜੋ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪੂ ॥ ਜਗ ਪ੍ਰਿਅ ਹਰਿਹਰ ਹਰਿ ਪ੍ਰਿਅਆਪੂ ॥ ਨਾਮ ਜਪਤ ਪ੍ਰ ਭੁ ਕੀਨ ਪ੍ਰਸਾਦੂ ॥ ਭਗਤ ਸਿਰੋਮਣ ਭੇਪ੍ਰਹਲਾਦੂ ॥ ਧ੍ਰੂਵਸ ਗਿਲਾਨ ਜਪਿਯੋ ਹਰਿਨਾਮੂ ॥ ਅਪਨੇ ਬਸਕਰ ਰਾਖੇ ਰਾਮੂ ॥ ਅਮਿਤ ਅਜਾਮਿਲ ਗਜਗਨਿਕਾਊ॥ ਭਏ ਭਕਤ ਹਰਿ

ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਊ॥ ਕਹੌਂ ਕਹਾਂਲਗ ਨਾਮਬਡਾਈ॥ ਰਾਂਮਨ ਸਕ
ਹਿ ਨਾਮ ਗੁਨਗਾਈ॥ ਦੋਃ॥ ਰਾਮਨਾਮਕੋ ਕਲਪਤਰੁ ਕਲਿ
ਕਲਜ਼ਾਨ ਨਿਵਾਸ॥ ਜੋ ਸੁਮਿਰਤ ਭਜੋ ਭਾਂਗਤੇ ਤੁਲਸੀ ਤੁਲ
ਸੀ ਦਾਸ॥ ਚੌਃ॥ ਚਹੁ ਜੁਗ ਤੀਨ ਕਾਲ ਤਿਹੁ ਲੋਕਾ॥ ਭਏ
ਨਾਮਜਪ ਜੀਵ ਬਿਸੋਕਾ॥ ਬੇਦਪੁਰਾਨ ਸੰਤ ਮਤ ਏਹੂ॥ ਸ
ਕਲ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਫਲ ਰਾਮ ਸਨੇਹੂ॥ ਧਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਥਮ ਜੁਗਮਖਬਿ
ਧਿ ਦੂਜੇ॥ ਦੁਆਪਰ ਪਰਿਤੋਖਨ ਪ੍ਰਭੁਪੂਜੇ॥ ਕਲਿਕੇਵਲ
ਮਲਮੂਲ ਮਲੀਨਾ॥ ਪਾਪ ਪਯੋਨਿਧਿ ਜਨਮਨ ਮੀਨਾ॥ ਨਾ
ਮ ਕਲਪਤਰੁ ਕਾਲਕਰਾਲਾ॥ ਸੁਮਿਰਤਸਮਨਸਕਲਜੰਜਾ
ਲਾ॥ ਰਾਮਨਾਮਕਲਿ ਅਭਿਮਤ ਦਾਤਾ॥ ਹਿਤ ਪਰਲੋਕ ਲੋ
ਕ ਪਿਤਮਾਤਾ॥ ਨਹਿ ਕਲਿਕਰਮ ਨ ਭਗਤ ਬਿਬੇਕੂ॥ ਰਾ
ਮਨਾਮ ਅਵਲੰਬਨ ਏਕੂ॥ ਕਾਲਿਨੇਮ ਕਲਿਕਪਟ ਨਿਧਾਨੂ
ਨਾਮ ਸੁਮਤਿ ਸਮਰਥ ਹਨੁਮਾਨੂ॥ ਦੋਃ॥ ਰਾਮਨਾਮ ਨਰਕੇ
ਸਰੀ ਕਨਕਕਸ਼ਿਪਕਲਿਕਾਲ॥ ਜਾਪਕਜਨ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਸ
ਮਤਾਰਹਿ ਦਲਸੁਰਸਾਲ॥ ਚੌਃ॥ ਭਾਇਕੁਭਾਇ ਅਨਖਆ
ਲਸ ਹੂੰ॥ ਨਾਮ ਜਪਤ ਮੰਗਲ ਦਿਸਦਸਹੂੰ॥ ਪੁਨਾ॥
ਅੰਤ ਮੇ ਗੁਸਾਈਂ ਜੂਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪਕ ਰ ਨਿਰੂਪਨ ਕੀਆ ਹੈ
॥ ਯਥਾ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਂਭੋਧਿਸਮੁਦਭਵੰ ਕਲਿਮਲ ਪ੍ਰਧੰਸਨੰ ਚਾਬਜ਼ੰ
ਸੰਸਾਰਾਮਯ ਭੇਖਜੰ ਸੁਮਧੁਰੰ ਸ੍ਰੀ ਜਾਨਕੀ ਜੀਵਨੰ ਸ੍ਰੀ ਮੱਛਿ
ਭੁਮੁਖੇਂਦੁਸੁੰਦਰਬਰੇ ਸੰਸ਼ੋਭਤੰ ਸਰਬਦਾ ਧੰਨਯ਼ਸਤੇ ਕ੍ਰਿਤਿ
ਨਹਿ ਪਿਵੰਤਿ ਸਤਤੰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਾਮਾਮ੍ਰਿਤੰ ॥ਪੁਨਾ॥ ਸਿਵ

ਜੂ ਪਾਰਬਤੀਕੇ ਪ੍ਰਤਿ॥ ਰਕਾਰਾਦੀਨਿਨਾਮਾਨਿ ਸ੍ਰਿਣ੍ਵਤੋ ਮਮ ਪਾਰਬਤੀ ਮਨਹ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾਮੇਤੀਰਾਮਨਾਮਾਭਿਸ਼ੰਕਯਾ॥ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਗੂਜਰੀ ਰਾਗੇ॥ ਪਰਮਾਦਿ ਪੁਰਖ ਮਨੋਪਿਮੰ ਸਤਸ਼ਾਦਿ ਭਾਵਰਤੰ ॥ ਪਰਮਦਭੁਤੰ ਪਰਕ੍ਰਿਤਿਪਰੰਯਦਿਚਿੰਤ ਸਰਬਗਤੰ॥ ਕੇਵਲ ਰਾਮ ਨਾਮ ਮਨੋਰਮੰ ਬਦਅੰਮ੍ਰਿਤਤਤ ਮਯੰ॥ ਨਦ ਨੋਤਿ ਯਸ ਸਮਰਣੇਨ ਜਨਮਜਰਾਦਿਮਰਣਭਯੰ ॥ ਇਛਸਿਜਮਾਦਿਪਰਾਭਯੰਯਸਸੁਅਸਤਿਸੁਕ੍ਰਿਤਿਕ੍ਰਿਤੰ ॥ ਤਜਸਕਲਦੁਹਕ੍ਰਿਤਦੁਰਮਤੀਭਜ ਚਕ੍ਰਧਰ ਸਰਣੰ॥ ਭਵ ਭੂਤਭਾਵਸਮਬਯੰਪਰਮੰ ਪ੍ਰਸੰਨਮਿਦੰ ॥ ਹਰਿ ਭਗਤਿਨਿਜ ਨਿਹਕੇਵਲਾ ਰਿਦ ਕਰਮਣਾ ਬਚਸਾ॥ ਯੋਗੇਨ ਕਿੰਯਗੇਨ ਕਿੰ ਦਾਨੇਨਕਿੰਤਪਸਾ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦੇਤਿ ਜਪਨਰ ਸਕਲ ਸਿੱਧਪਦੰ॥ ਜੈਦੇਵਆਯੋ ਤਸਸਫੁਟੰ ਭਵਭੂਤਸਰਬਗਤੰ ॥ ਪੁਨਾ ਲੌਕਿਕ ਬਯਵਹਾਰ ਮੇਂ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਜਬ ਪ੍ਰਾਨੀ ਕੋ ਵਾ ਕੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕੰਧਪਰ ਉਠਾਕਰ ਸ਼ਮਸਾਨ ਭੂਮੀ ਮੈ ਲੇਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਵੋਭੀ ਬੋਲੋਰਾਮ ਬੋਲੋਰਾਮ ਰਾਮਨਾਮ ਸੱਤਯ ਹੈ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਭਰਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਹੂੰ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਐਸੇ ਭੀ ਪਰੰਤੁ ਮੁਖਯਤਾ ਕਰ ਇਸੀ ਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੈ ਸਭ ਬਰਨੋਂ ਮੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਐਸੇਭੀ ਉਚਾਰਤੇ ਹੈਂ। ਪੁਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਹਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰੁਦਾਸ ਜੀਕੀ ਬਾਰਮੇ ਭਗਤਾ ਵਲੀਕੇ। ਗਨਕਾ ਪਾਪਿਨ ਹੋਇਕੈ ਪਾਪਾਂਦਾ ਗਲਹਾਰ ਪਰੋਤਾ। ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਅਚਾਨਚਕ ਗਨਿਕਾ ਬਾੜੇ ਆਇ ਖੜੋਤਾ

। ਦੁਰਮਤਿ ਦੇਖ ਦਯਾਲੁ ਹੋਇ ਹਥੋਂ ਉਸਨੋ ਦਿਤੋ ਸੁ ਤੋਤਾ।
ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਤਿਸ ਤੋਤਿਓਂ ਨਿਤ ਪਢਾਏ ਕਰੇ ਅਸੋਤਾ । ਪ
ਤਿਤ ਉਧਾਰਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੁਰਮਤਿ ਪਾਪ ਕਲੇਵਰ ਧੋਤਾ
। ਅੰਤਕਾਲ ਜਮਜਾਲ ਤੋੜ ਨਰਕੇ ਬਿਚਨ ਖਾਧੋਸੁ ਗੋਤਾ।
ਗਈ ਬੈਕੁੰਠ ਬਿਮਾਨ ਚਢ ਨਾਮ ਰਸਾਇਨ ਛੋਤ ਅਛੋਤਾ ॥
ਥਾਂਵ ਨਿਥਾਂਵੇ ਮਾਣ ਮਣੌਤਾ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ਪੁਰਾਣਾਂਤਰੇ ॥ ਕ
ਢਾਚਿਤ ਛੂਕਰ ਸਾਵਿਕੋਨਨਿਹਤੋ ਮਲੇਛੋ ਜਰਾਜਰਜਰ॥ ਹਾ
ਰਾਮੇਤਿਹਤੋਸਿਮ ਭੂਮਪਤਤੋਜਲਪੰਸਤਨਸਤਤ ਕੁਵਾਨ ॥
ਪ੍ਰਾਪ੍ਤੋਸੌਗਤਿਮੁਤਮਾਂਤਦੀਯਾਂਨਾਮ੍ਰਾਪ੍ਰਭਾਵਤਾ ਪੁਨਹਕਿੰਚਿੱ
ਤ੍ਰੈ ਯਦਿਰਾਮਨਾਮਰਸਕ ਸਤੇਯਾਂਤਿ ਰਾਮਾਸਪਦੰ ॥ ੧ ॥ ਨਾ
ਮਧਰੀਕਉਧਾਰੈਭਗਤਹਸਹਸਾਕੌਨ । ਤੁਲਸੀਤੀਸਾਰਾਮਕੋ
ਰੀਝ ਭਜੈ ਕੁਊ ਖੀਝ । ਸੀਧਾ ਪੂਠਾ ਊਪਜੈ ਖੇਤਪਰੇ ਜਯੋਂ ਬੀ
ਜ। ਬਸਤੁਗੁਨਹੈ ਜੈਸੇ ਅਗਿਨਮੇ ਸ੍ਰਧਾ ਭਗਤੀ ਕਰ ਕੋਊ
ਹਾਥ ਡਾਰੈ ਤਊ ਦਗਧ ਕਰੈਗਾ ਕੋਪ ਕਰ ਡਾਰੈ ਤਉ ਦਗਧ
ਕਰੈਗਾ ਐਸੇ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਆ
ਹੂਆ ਜਿਸਕਿਸਪ੍ਰਕਾਰਕਰਪਾਪਪੁੰਜਕੋਪ੍ਰਤਿ ਦਗਧਕਰੈਹੀਂ
ਗਾ ਅਤਯਵਸ਼ਯਕ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਈਧਨਕੀਤੋਮੂਘੜਾ
ਭੋਰੀਦਿਤੀ ਮੁਭਾਹਿ। ਮਨ ਵਸੰਦੜੋ ਸਚਸੋਇ ਨਾਨਕ ਹੱਭੇ
ਡੁਖੜੇ ਉਲਾਹਿ । ਕਬੀਰ ਮੇਰੀ ਸਿਮਰਨੀ ਰਸਨਾ ਊਪਰ
ਰਾਮ । ਆਦਿ ਜੁਗਾਦੀ ਸਗਲ ਭਗਤ ਤਾਕੋ ਸੁਖ ਬਿਸਰਾ
ਮ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸੁਪਨੇਹੂੰ ਬਰੜਾਇਕੈ ਜਿਹ ਮੁਖ ਨਿਕਸੈ ਰਾਮ

। ਤਾਕੇ ਪਗਕੀ ਪਾਨਹੀ ਮੇਰੇ ਤਨਕੋ ਚਾਮ॥ ਪੁਨਾ॥ ਸੁਪ ਨੇਹੂ ਬਰੜਾਇਕੈ ਜਿਹ ਮੁਖ ਨਿਕਸੈ ਰਾਮ। ਦੇਹੀ ਕਿਸਕੀ ਬਾਪੁਰੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋਇ ਗੋ ਗ੍ਰਾਮ॥ ਪੁਨਾ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਮਨਾ ਮ ਕਰ ਪਾਵਕੋ ਤਿਨਕਿਲ ਬਿਖਦਾਹਨ ਹਾਰ। ਪੁਨਾ ਤੁਲ-ਸੀ ਮਥੁਰਾ ਰਾਮ ਹੈ ਜੋ ਭਜਹਿ ਤੇ ਨੀਚ। ਤਾਕੇ ਮੁਖਮੈ ਦੀਜੀਐ ਦ੍ਵੈਅਖਜਰ ਕੋ ਬੀਚ। ਪੁਨਾ ਨਾਮਤੋ ਬੱਧਿਗੁਣਾਹਸ਼ੈਕਾ ਸਰਧੁਕਦ੍ਵਿਗੁਣੀਕ੍ਰਿਤਾ। ਬਸੁਭਿਰਦੀਯਤੇ ਭਾਰੀ ਸ਼ੇਸ਼ੋ ਸ਼ੋਹਨੁਮਤ ਪ੍ਰਿਯਹ। ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਜੋ ਬਤੀਸ ਸਵੈਯੇ ਹੈਂ ਉਨਮੈ ਤੇਜੋ ਨਵਮਾਸ੍ਵੈਯਾਹੈ ਵਾਮੈ ਸ੍ਰੀਯੁਤ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਜੋਤੀ ਸਰੂਪ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ਮਹਾਂਮੰਤ੍ਰ ਰਾਜ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ। ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਨ ਭੇਦ ਲਖਯੋ ਜਿਹ ਸਿਧ ਸਮਾਧ ਸਭੈ ਕਰ ਹਾਰੇ। ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਦ ਸਭੈ ਬਹੁਭਾਂਤ ਪੁਰਾਨ ਬਿਚਾਰ ਬਿਚਾਰੇ। ਆਦਿ ਅਨਾਦਿ ਅਗਾਧ ਕਥਾ ਧ੍ਰਵਸੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਅਜਾਮਿਲ ਤਾਰੇ। ਨਾਮ ਉਚਾਰ ਤਰੀ ਗਨਿਕਾ ਸੁਈ ਨਾਮ ਅਧਾਰ ਬਿਚਾਰ ਹਮਾਰੇ॥ ੧॥ ਪੁਨਾ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀਕੋ ਲੋਕੋਕ੍ਤਿ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਧੂਤਕਹੋ ਅਵਧੂਤ ਕਹੋ ਰਜਪੂਤ ਕਹੋ ਜੁਲਹਾ ਕਹੋਕੋਊ। ਕਾਹੂਕੀ ਬੇਟੀਸੋ ਬੇਟਾ ਨ ਬਯਾਹਬਕਾਹੂ ਕੀ ਪਾਂਤਿ ਬਿਗਾਰਨ ਸੋਊ। ਤੁਲਸੀਸਰ ਨਾਮ ਗੁਲਾਮ ਹੌਂ ਰਾਮ ਕੋ ਜਾਕੋ ਰੁਚੈ ਸੁਕਹੋ ਕਿਨ ਕੋਊ। ਮਾਂਗਕੈਖੈਬੋ ਮੈਦਾ ਨ ਮੈਸੈ ਬੋਲੈਬੇਕੋਏਕਨ ਦੈ ਬੇਕੋ ਦੋਊ॥ ਪੁਨਾ॥ ਦੋਹਾ॥ ਜਬਰਕਾਰ ਮੁਖਸੋ ਕਹਾ ਸਭੀ ਪਾਪ ਬਿਲਖਾਹਿੰ। ਮਤਮ

ਕਾਰ ਸੰਪੁਟ ਮਿਲੈ ਬੀਚ ਭਸਮ ਹੁਇ ਜਾਹਿ। ਸੋ ਐਸੇਹੀ ਮੰਤ੍ਰ ਤੋ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਨਾਮਰੂਪ ਅਨੰਤ ਹੈਂ ਨਦੀ ਨੌ ਕਾਵਤ ਜਿਸ ਨੌਕਾ ਪਰ ਕੋਊ ਚਢੈ ਖੇਵਾ ਉਸਕੋ ਪਾਰ ਕਰ ਹੀ ਦੇਤਾ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥ ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਖਲਕ ਸਭਿ ਤੇ ਰੀ। ਨਦੀ ਏਕ ਘਾਟ ਬਹੁਤੇਰੀ। ਪਰੰਤੁ ਇਸ ਨਾਮਕਾ ਪ੍ਰ ਤਾਪ ਅਧਿਕ ਇਸਸੇ ਹੈ ਜੁ ਏਕਬਾਰ ਨਾਰਦ ਜੀਨੇ ਬਰ ਮਾਂਗਾ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਪਰ ਨਾਮਤੋ ਉਡਗਨ ਸਰੀਖੇ ਔ ਆਪਕਾ ਨਾਮ ਪੂਰਨ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਸਰੀਖਾ ਸਦਾ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਰੂਪ ਨਭਮੇ ਸੋਭਾਕੋ ਪਾਵਿਹ। ਤਬਾਸੁਐਸੇਐਸੇਬਰਦੇਤੇਭਏ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ॥ ਸਾਂਤੇ ਸਿੰਧੁਮਸ ਹੋਇ ਔਰਪੰਚਾਸ ਕੋਟਿ ਭੂਮਕਾ ਗਦ ਹੋਇ ਤੋਭੀਨਾਮਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਹੀ ਨਹੀ ਜਾਤੀ॥ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸਾਤ ਸਮੁਦ੍ਰਹਿ ਮਸਕਰਉ ਕਲਮ ਕਰਉ ਬਨਰਾਇ। ਬਸੁਧਾ ਕਾਗਦ ਜਉ ਕਰਉ ਹਰਿ ਜਸ ਲਿਖਨ ਨ ਜਾਇ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਬਸੁਧਾ ਕਾਗਦ ਬਨਰਾਇ ਕਲਮ ਲਿਖਣ ਕਉ ਜੇ ਹੋਇ ਪਵਣ॥ ਬਿਅੰਤ ਅੰਤ ਨ ਜਾਇ ਪਾਇਆ ਗਹੀ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਚਰਣ ਸਰਣ ॥ ਪੁਨਾ ਜੈਸੇ ਕੰਠਕਾ ਭੂਖਨੋਤਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਸ਼ਿਵਜੀਕੇ ਕੰਠ ਕਾ ਕੰਠਾ ਹੈ ਏਕ ਓਰ ਤੌਂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮ ਮਣੀ ਹੈ ਔਰਏਕ ਓਰ ਚੰਦ੍ਰ ਨਾਮਕਰ ਯੁਕ੍ਤਮਣੀ ਹੈ ਅਰੁ ਮਧਜ ਮੇਂ ਮਹਾਮਣੀ ਉਤਮ ਹੈ ਅਨੰਤ ਕੌ ਸੁਭ ਜਿਸ ਕੀ ਕੀਮਤਿ ਕੀਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਕਾਰ ਮਕਾਰਰੂਪ ਪ੍ਰੇਮ ਸੂਤ੍ਰ ਮੇਂ ਪੋਇਕਰ ਸਰਬਦਾ ਕਾਲ

ਕੰਠ ਧਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਰਾਜ ਜੋ ਰਾਮ ਤਥਾ ਵਾਸੁਦੇਵ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਕਰ ਯੁਕ੍ਤ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਰੂਪ ਜੋ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਸ ਕਾਰ ਹੋਇ॥

ਮੂਲ॥ ਨਮੋ ਜੰਤ੍ਰਜੰਤ੍ਰੇ॥ ॥ਟੀਕਾ

ਜੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ਜੰਤ੍ਰ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕਾਗਜਾਦਿ ਪੈ ਲਿਖੀਤਾ ਹੈ ਮੋਹਨ ਤਾਪਨ ਵਸੀਕਰਨ ਉਚਾਟਨ ਅਭਿ ਚਾਰਾਦਿ ਕੇ ਲੀਏ ਜੈਸੇ ਪੰਚਦਸ਼ੀ ਬੀਸਾ ਅਰੁ ਚੌਤੀਸਾ ਯਹ ਜੋ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਕਾਮਾਰਥਾਦਿਕੇ ਲਿਏ ਰਚੇ ਹੈਂ ਸਾਂਬਰ ਦ੍ਵਾਰਾ ਜੈਸੇ ਸਤਰੰਜ ਮੇ ਘੋੜਾ ਅਢਾਈ ਘਰ ਚਲ ਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ ਘਰਭਰਨਾ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਤਥਾ ਯੰਤ੍ਰ ਭਰਨ ਕਾ॥ ਪ੍ਰਥਮਾਸ਼ੈਲਪੁਤ੍ਰੀਸਜਾਤਦੁਤੀਯਾਬ੍ਰਹਮਚਾਰਿਣੀ॥ ਤ੍ਰਿਤੀਯਾ ਚੰਡਘੰਟੇਤਿ ਕੂਖਮਾਂਡੀ ਚਤੁਰਥਿਕਾ॥ ਪੰਚਮਾਸ੍ਕੰਧਮਾਤੇਤਿ ਖਸ੍ਰਾਚਕਾਯਤਜਾਯਨੀ ਸਪ੍ਤਮਾਕਾਲਰਾਤ੍ਰੀਤਿ ਮਹਾ ਗੌਰੀਤਿ ਚਸ਼੍ਟਮਾ॥ ਨਵਮਾਸਿੱਧਿਦਾਪ੍ਰੋਕ੍ਤਾ ਨਵਦੁਰਗਾਪਰਿਕੀਰਤਿਤਾ ॥੧॥ ਪੁਨਾ ਪੰਚਦਸ਼ੀ ਲਿਖਨੇ ਕੀ ਬਿਧਿ ਚਪਦਸ੍ਤੁਗ਼ੈਬ ਆਲਮ ਅਲ ਹੁਬਦਸ੍ਤੁ ਰਾਸ੍ਤੁ ਉਮੇਦੇਬਰਰੁਬਾਲਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਬਜ਼ੇਰੇ ਪਾਸ੍ਤੁ ਔਰ ਮੰਤ੍ਰ ਭੀ ਇਸਕੇ ਲਿਖਨੇ ਕਾਲ ਮੇ ਕੇ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਰੁਦ੍ਰਜਾਮਲਾਦਿ ਤੰਤ੍ਰ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇਂ ਪਢਲ ਹੀ ਪੰਚ ਦਸ਼ੀ ਕਾ ਹੈ ਤਥਾ ਔਰ ਜੰਤ੍ਰੋ ਕਾ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਔਰ

ਜੰਤ੍ਰ ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਦੁਸ਼ਟ ਬੁਧੀ ਦੇਖਕਰ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਕੀਲ ਦਿਯੇ ਹੈਂ ਔਰ ਪੰਚਦਸੀ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰ ਗੁਹਜ ਸਥਾਨਮੇਂ ਧਰ ਭਗਵਤੀ ਜੀ ਨੇ ਬਚਾਯਾ ਹੈ ਸੋ ਸਾਧਿਤ ਹੂਆ ਹੂਆ ਅਰਥਕਾਮਾਦਿ ਸਿਧਿ ਕੋਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਥਮ ਸਵਾਲਾਖ ਜੰਤ੍ਰ

੬	੧	੮
੭	੫	੩
੨	੯	੪

ਭਰਨਾ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਕਾਟਕਰ ਪ੍ਰਵਾਹਨਾ ਦਗਧਕਰਨਾ ਉੜਾਉਨਾ ਆਤਸ਼ੀ ਆਬੀ ਖਾਕੀ ਬਾਦੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੋਤਾਹੈ ਅੰਕ ਭਰਨ ਭੇਦ ਕਰ ਸੋ ਚਪਦਸੂ ਇਸਬੇਤ ਸੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰਹੀ ਭਰਾਜਾਤਾ ਹੈ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਨਵਾਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਕਾਰਯ ਕਲਮ ਕਾਗਜ਼ਾਦਿ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਦਾੜ੍ਹਿਮਾਦਿ ਕਲਮ ਔ ਗੋਰੋਚਨ ਕੇਸਰ ਅਸ਼੍ਰ ਰੀਧਾਦਿਕ ਸਜ਼ਾਹੀ ਭੋਜ ਪਤ੍ਰਾਦਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਲਿਖਨ ਕਾਲਮੇਂ ਭੀ ਔਰ ਪ੍ਰਤਿਕਾਰਯ ਕੀ ਸਿਧੀ ਕੇ ਲਿਏ ਭੀ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਏਕਾਂਤਦੇਸ਼ ਯੁਕ੍ਤਾਹਾਰ ਹਵਿ ਏਕ ਭੁਕ੍ਤਾਦਿ ਭੂਮਿ ਸ਼ਾਈ ਬਾਨੀ ਬੰਦ ਪਾਨੀ ਕਾ ਕੁੰਭ ਸਬਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਦੀਪ ਜਗਤਾਰ ਹੇ ॥ ਪੂਰਬ ਉਤਰਾਦਿ ਦਿਸਾਕੁ ਸ਼ਾਸਨਾਦਿਅਨੇਤ ਬਿਧੀ ਵਾਕੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਇਹਾ ਲਿਖਨੇ ਕਾ ਕੁਛ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਤਜਾਦਿ ਜੰਤ੍ਰ ਕਾ ਭੀ ਜੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਇਸਕੀ ਸਿੱਧੀ ਕਰਤਾ ਔ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਸ੍ਰੀ ਸਹਿਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਇਸਮੇਂ ਬਸੀ ਕਰਨਾਦਿ ਸਿਧੀ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ਸੋਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ

॥ ੧ ॥ ਵਾ ਜੰਤ੍ਰਨਾਮ ਕਰਣ ਬਿਸ਼ੇਖ ਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਰਪਾਸ
ਕਮਾਦਾਦਿ ਪੀੜਨ ਸਾਧਨ ਕਾ ਜੰਤ੍ਰਹੈ ਜਿਸੇਬੇਲਨਾਕਹਤੇਹੈ
ਜਥਾ ਕੋਲੂ ਖਰਾਦ ਜੈਸੇ ਕਾਸ਼ਟਕੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਕੇ
ਬਸਤੂਓਂਕਾ ਸਾਧਕ ਰੂਪ ਜੰਤ੍ਰਹੈ ਰੇਲ ਜੈਸੇ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਾਜੰਤ੍ਰ ਹੈ
ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਅਨੰਤ ਜੰਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਜੰਤ੍ਰ ਨਾਮਜੰਤ੍ਰੀ
ਰੂਪ ਪ੍ਰੇਰਕ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਾਮਾਨਤ੍ਰਤੇ ਜੋ ਸਰਬਲੋਕ ਜੰਤ੍ਰਤ ਹੈ ਜਮ ਤਥਾ
ਰੋਗਾਦਿ ਤਿਨ ਕਾ ਭੀ ਜੰਤ੍ਰਿਕਹੈ ਭਗਵਾਨ ਭਕ੍ਤ ਵਤਸਲ
ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਯੰਤ੍ਰ ਆਸੀਯਾ ਚੱਕੀ ਜਿਸੇ
ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅੰਨ ਪੀਸਨੇ ਕਾ ਤਦਵਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੋ
ਸਰਬ ਚਰਾਚਰ ਰੂਪ ਜੀਵਨ ਕਾ ਪੀਸਕ ਹੈ ਯੰਤ੍ਰ ਯੰਤ੍ਰ
ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਨਮੇ ਕਾਰਜ ਸਾਧਿਕ ਰੂਪਾਸਕ੍ਤੀ
ਭਗਵਤ ਸਕ੍ਤੀ ਹੈ ਤਦ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਨਮਹ ਹੋਵੇਂ ॥ ੪ ॥
ਵਾ ਯੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਨਿਸ ਪੀੜਨੇ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਵਾਧੀਨ ਕਰਨੇ
ਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਲੋਕੋਕ੍ਤਿ ਹੈ ਕਿ ਅਮੁਕਾ ਅਮੁਕੇਕਰ ਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੈ
ਅਰਥਾਤ ਦੁਖਿਤ ਹੈ ਭਾਵਾਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਜੋ ਐਸੇ-ਐਸੇ
ਪਦਾਰਥ ਲੋਕੋ ਕੇ ਦੁਖ ਦਾਤਾ ਹੈ ਵਾਕੋ ਭੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੁਖ
ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਯਦਯਪਿ ਭਕ੍ਤਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤਿ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ
ਚਾਹਤੇ ਤੌ ਭੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮ੍ਰਜਾਦਾ ਪੁਰਸੋਤਮ ਰੂਪਨਹੀਂਸਹਾ
ਰ ਸਕਤਾ ਜੈਸੇ ਬੇਨਤੀ ਚਉਪਈ ॥ ਸੰਤਨਦੁਖਪਾਏਤੇ ਦੁਖੀ
॥ ਸੁਖਪਾਏ ਸਾਧਨ ਕੇ ਸੁਖੀ ॥ ਏਕ ਏਕ ਕੀ ਪੀਰ ਪਛਾਨੈ

॥ ਘਟ ਘਟ ਕੇ ਪਟ ਪਟ ਕੀ ਜਾਨੈ ॥ ਵਾ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਕੀ ਪੀਰ ਪਛਾਨੈ ਇਸੀ ਤੇ ਨਮੋ ਜੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰੇ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਜੰਤ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਜੰਤ੍ਰੀ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਬਜੰਤ੍ਰੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਜੰਤ੍ਰਸਭੀ ਚਾਰ ਖਾਨੀ ਅੰਡਜ ਜੇਰਜ ਸ੍ਵੇਤਜ ਉਤਭੁਜ ਚੌਰਾਸੀ ਲਾਖ ਔਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੰਤ੍ਰੀ ਇਨ ਕਾ ਪ੍ਰੇਰਕਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਵੀਬੇ ॥ ਕਾਠ ਕੀ ਪੁਤਰੀ ਕਹਾ ਕਰੈ ਬਪੁਰੀ ਖਿਲਾਵ ਨ ਹਾਰੋ ਜਾਨੈ ॥ ਜੈਸਾ ਭੇਖ ਕਰਾਵੈ ਬਾਜੀਗਰ ਓਹ ਤੈਸੋਈ ਸਾਜਆਨੈ ॥ ਯਥਾ ਛਠੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਕੀ ਸਾਖੀ ਹੈ ਕਿ ਏਕ ਕਾਲ ਮੈ ਅਸ੍ਵਾਰੂਢ ਹੈ ॥ ਔ ਬਾਜਸ੍ਵੇਤ ਹਾਥ ਪੈ ਬੈਠਾ ਹੂਆ ਹੈ ਔਰ ਕਈ ਤਰਹ ਕੀ ਸੇਨਾ ਚਲੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ਤਬ ਏਕ ਮਾਈ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀ ਸੰਤਤੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਤਬ ਸੁਨਕਰ ਮਹਾਰਾਜ ਤੂਸ਼ਨੀਭਏਤਨਕਭਰ ਪੁਨਾ ਹੁਕਮਹੂਆ ਤੁਝ ਕੇ ਮਸ੍ਤਕ ਪੈ ਲਿਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਬ ਵੋ ਮਾਈ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਅਤਿ ਦੁਖਿਤ ਨਿਰਾਸਹੋਕਰ ਹਟਆਈ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰੁਦਾਸ ਜੀਨੇ ਬੂਝਾ ਮਾਈ ਸੋ ਵਾਨੇ ਕਹਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਲਿਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਬ ਕਾਗਜ ਅਰੁ ਕਲਮ ਹਾਥ ਮੇਂ ਦੇਕਰ ਪੁਨਾ ਭੇਜਾ ਭਾਈ ਜੀ ਅਰੁ ਕਹਾ ਕਿ ਕਹੁ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਲੇਖ ਲਿਖਨ ਵਾਰੇ ਤੋ ਆਪਹੀਹੋ ਸੋ ਅਬ ਲਿਖਿ ਦੀਜੀਏ ਤਾਸਮੈ ਘੋੜੇ ਪਰਸਵਾਰਥੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋ ਲਿਖਨੇ ਲਗੇ ਏਕਾ ਘੋੜੇ ਕੇ ਚਲਨੇ ਕਰ ਸਾਤਾ ਭਯਾ ਸਾਤਹੀ ਪੁਤ੍ਰ ਭਏ ਸੋ ਤਿਸ ਮਾਈ ਕੀ ਸੰਤਤੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਮਾਝੇ ਦੇਸ਼ ਮੈ

ਅਬਤਕ ਸੋ ਏਕ ਬੜਾ ਮਾਇਆ ਰੂਪ ਜੰਤ੍ਰਹੈ ਉਸ ਜੰਤ੍ਰ ਪੈ ਸਭ ਜੀਵਸੂਖਜਮਅਸਤੂਲ ਆਰੂਢ ਹੂਏ ਹੂਏਪੜੇ ਘੂਮਤੇ ਹੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੰਤ੍ਰੀ ਕੀ ਇਛਾਕਰ॥ ਜੈਸੇ ਚੁੰਬਕਕੀ ਸਮੀਪ ਤਾ ਕਰ ਲੋਹਾ ਚੇਸ੍ਟਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ॥ ਚਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਇਹੈ ਅਵਝੇਰਾ॥ ਤਜਚਿਤ੍ਰਹਿ ਚਿਤ ਰਾਖ ਚਿਤੇਰਾ॥ ਪੁਨਾ ਰੁਬਾਈ॥ਸਨਮਤੇਗ਼ ਤੇਰੀ ਅਲਮ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ॥ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਿਰਪਨਾ ਕਲਮ ਦੇਖ ਤੇ ਹੈ॥ ਨ ਨਰਗਿਸ਼ ਤੇਰੀ ਸੇ ਨ ਤੁਝ ਸੇ ਗ਼ਰਜ ਹੈ॥ ਮੁ ਸਵੱਰਕੀ ਹਮਤੋ ਕਲਮ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ॥ ੬॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਜੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰੇ॥ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕੇ ਜੰਤ੍ਰ ਕਿਆਦੀਨ ਨ ਹੋਇਮਹਾਬਲੀ ਸੁੰਦੋ ਪਸੁੰਦ ਮਧੂ ਕੈਟਭ ਹਿਰੰਣ੍ਯਕਸਜ਼ਪੁ ਹਿਰੰਨਜ਼ਾਖਜ਼ ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭ ਬੀਰਜਨਾਦ ਸ੍ਰਾਸਬੀਰਜ ਰਾਵਨ ਕੁੰਭਕਰਨ ਦੰਤਬਕਤ੍ਰ ਸਿਸੁਪਾਲ ਕੰਸਾਦਿ ਵਾਕੋ ਜੋ ਜੰਤ੍ਰੀ ਕਿਜ਼ਾ ਬਸ ਬਰਤੀ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਹੋਇ ਸੋ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਹ॥ ੭॥ ਵਾ ਜੈਸੇ ਲਖਮਣਾਕੇ ਪਿਤਾਨੇ ਬੈਲਸਪ੍ਤ ਬਡੇ ਦੁਰਦਾਂਤ ਬਾਂਧਬੇ ਕੋ ਲਖਮਨਾਕੇ ਬਿਬਾਹਮੇ ਨਮਿਤ ਕਿਏ ਕਿ ਜੋ ਇਨ ਕੋ ਏਕ ਕਾਲਾ ਵਛਿੰਨ ਦਮਨਕਰੈ ਸੋ ਲਖਮਨਾਕਾ ਪਤੀ ਹੋਇ ਐਸੇ ਸ੍ਵਯੰਬਰਸੁਨਕਰ ਸਭ ਰਾਜਾ ਇਕਤ੍ਰ ਹੂਏ ਪਰੰਤੁ ਦਮ ਨਕਿਏਨਗਏ ਕਿਸੀ ਸੇ ਬਡੇ ਬਲੀ ਨਗੌਰੀ ਬੈਲ ਜੋ ਪੁਰਖ ਮਾਤ੍ਰ ਕੀ ਗੰਧੀ ਸੇ ਚਾਪਲਜ਼ਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੈ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਏਕ ਕਾਲਾਵਛਿੰਨ ਉਨਕੋ ਦਮਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਯਥਾ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਜੋ ਅਸਮਾਨ ਨਮਾਵਨੀ ਤਿਨਨਕਨਥਾਪਾਇ॥ ਸੋ ਐਸਾ ਜੋ ਅਨਾਥੋਂ ਕਾ ਨਾਥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੮॥ ਵਾ ਲਖਮੀ ਕਿਸੀ ਕੇ ਆਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨ ਮ ਹੀ ਜਿਨਕਾ ਚਪਲਾ ਹੈ ਵੋ ਜਿਸ ਕਰ ਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੂਈ ਹੂਈ ਉਤਪੱਤੀ ਅ ਦਿਕ ਕੌ ਕਰਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੀ ਯੰਤ੍ਰਿਕ ਚਪਲਾ ਕਾ ਜੋ ਜੰਤ੍ਰਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ੯॥

ਮੂਲ॥ ਨਮੋਇਸ੍ ਇਸ੍ਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਇਸ਼ਟ ਇਸ਼ਟ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਇਸ਼ਟ ਨਾਮ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਅਬਸਤੂ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਜੋ ਜਿਸ ਕੋ ਪ੍ਰਿਅ ਅਨ ਕੂਲ ਹੈ ਵਹੀ ਉਸਕੋ ਇਸ਼ਟ ਹੈ ਜੈਸੇ ਨਿੰਮਕੇ ਕ੍ਰਿਮਕੋ ਨਿੰਬ ਹੀ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਅ ਹੈ ਮਿਸਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਫੀਮੀ ਕੋ ਜੈਸੇ ਅ ਫੀਮ ਹੀ ਪ੍ਰਿਅ ਹੈ ਤਥਾ ਦਧਿਮਧੁਰੰ ਮਧੁਮਧੁਰੰਦ੍ਰਾਖਜਾ ਮਧੁਰੰ ਸਿਤਾਪਿਮਧੁਰੇਵ॥ ਤਸਜਤਦੇਵਹਿਮਧੁਰੰਯਸਜਮਨੋ ਯਤ੍ਰ ਸੰਲਗਨੰ॥ ੧॥ ਇਸੀ

ਸ਼ਲੋਕ ਕਾ ਅਰਥ ਰੂਪ ਸ਼ਲੋਕ ਫਰੀਦ ਜੀ ਕਾ॥ ਫਰੀਦਾ ਸ਼ਕਰ ਖੰਡ ਨਿਵਾਤ ਗੁੜ ਮਾਖਿਓਂ ਮਾਝਾ ਦੁਧ॥ ਸਭੇਵਸਤੂ ਮਿਠੀਆਂ ਰਬਨਪੁਜਨ ਤੁਧ॥ ਪੁਨਾ ਬਸੰਤ ਮੇ ਅਮਲੀ ਜੀ ਵੈਅਮਲਖਾਇ॥ ਤਿਉਹਰਿ ਜਨ ਜੀਵੈ ਹਰਿ ਧਿਆਇ॥ ਦ੍ਰਿ ਸਟਾਂਤ ਰੂਪ ਸਮਗ੍ਰ ਸਬਦ ਕਾਮੀ ਕੋ ਕਾਂਮਨੀ ਲੋਭੀ ਕੋਧਨ ਰਾਜਾ ਕੋ ਹੁਕਮ ਭ੍ਰਮਰਕੋ ਗੰਧ ਸਿੰਘਕੋ ਮਾਂਸ ਗੋਰੂਕੋ ਘਾਸ

ਬਾਲਕ ਕੋ ਸੁਨ ਦੁਾਧ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਹੈਂ ਜੋ ਜੌਜਿ
ਸਕੋ ਪ੍ਰਿਅ ਹੈ ਉਸਕੋ ਇਸਟ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਜੋ ਸਭ ਇਸ੍ਟਤ੍ਰਾਵਿਸ਼ਿਨਇਸ੍ਟ ਹੈ ਤਥਾਚ ਸ਼੍ਰੁਤਿ ਯਾਗਵਲਕ
ਜੀ ਕਾ ਕਥਨ ਹੈ ਮੈਤ੍ਰੇਯੀਪ੍ਰਤੀ॥ ਨਵਾਰੇਪੁਤ੍ਰਕਾਮਨਯਾਪੁਤ੍ਰੰ
ਪ੍ਰਿਯੰ ਭਵਤਿ ਆਤਮ ਨਸਤੁਕਾਮਯਾ ਪੁਤ੍ਰੰਪ੍ਰਿਯੰਭਵਤਿ॥ਨ
ਵਾਰੇ ਇਸਤ੍ਰੀਕਾਮਨ ਯਾਇਸਤ੍ਰੀਪ੍ਰਿਯਾਭਵਤਿ ਆਤਮਨਸਤੁ
ਕਾਮਯਾ ਸਤ੍ਰੀਪ੍ਰਿਯਭਵਤਿ ਨਵਾਰੇ ਸਰਬਕਾਮਨਯਾਸਰਬੰ
ਪ੍ਰਿਯੰਭਵਤਿ॥ ਆਤਮਨਸਤੁ ਕਾਮਾਯ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਿਯੰਭਵਤਿ
ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਕੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਯਕਾ ਅਸਪਦ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ
ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਇਸ਼ਟ ਨਾਮ ਦੇਵਤਾ ਕਾ ਹੈ ਜੋ
ਜਿਸਕਾ ਉਪਾਸਿਤ ਕਿਆ ਹੂਆ ਹੈ ਜੈਸੇਵਿਪਸ੍ਰਿਤਕਾ ਅਗਿ
ਨ ਥਾ ਔਰ ਕਿਸੀਕਾ ਹਨੂਮਾਨ ਕਿਸੀਕਾ ਇੰਦ੍ਰ ਕਿਸੀ ਕਾਵਾ
ਯੁ ਕਿਸੀਕਾ ਭਗਵਤੀ ਭੈਰਵ ਭੂਤ ਭੂਮਿ ਆਦਿਕ ਅਰਥਾਤ
ਜੋ ਜਿਸਕੋ ਕੋਊ ਬਰ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਵਹੀ ਉਸਕਾ ਇਸ੍ਟ ਹੈ ਸੋ
ਸਭਕੇ ਇਸ੍ਟ ਕਾ ਇਸ੍ਟ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਸਭ
ਗੁਣ ਕਿਸਹੀ ਨਾਹਿ ਹਰਿਪੂਰ ਭੰਡਾਰੀਐ॥ ਸਭ ਬ੍ਰਹਮਾਇੰ
ਦ੍ਰਾਦਿਕ॥ ਸਭ ਤੁਧੈਥਾਵਹੁਮੰਗਦੇ ਤੇਰਾ ਦੀਆ ਸਭਨੀ ਲੀ
ਆ॥ ਅਰਥਾਤ ਸਾਖਯਾਤ ਵਾ ਪਰੰਪਰਾ ਸਭਕਾ ਇਸ੍ਟੇਸ੍ਟਫਲ
ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨਮੋਅਇਸ੍ਟ
ਇਸ੍ਟੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਸ੍ਰੀ ਸਹਿਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ
ਜਿਸਕਾ ਕੋਊ ਇਸ਼ਟ ਨਹੀ ਹੈ ਉਸਕਾ ਭੀ ਜੋ ਇਸ੍ਟ ਹੈਯਥਾ

ਜਿਸਕਾ ਕੋਊ ਗੋਤ੍ਰ ਨਹੀ ਹੈ ਉਸਕਾ ਕਸ਼ਯਪ ਗੋਤ੍ਰ ਹੈ ਤਦ ਵਤ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਐਸੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਕਾ ਕਥਨ ਜਾਨਨਾ ਕਿ ਨਮੋ ਇਸ੍ਰੂਇਸ੍ਰੇ ਇਸ ਨਾਮ ਸਿਖਯਾ ਕਰਨੇ ਵਾ ਰੇ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਿਖ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਇਸ੍ਰ ਸਿਖਯਕ ਤਪਤਪ ਇਤਯਾਦਿ ਹਿਤੋਪਦੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਤੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਇਸ਼ਟ ਨਾਮ ਈਂਟਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਈਂਟ ਮੇ ਜੋ ਮੰਦਰ ਰਚਨਾਦਿਕਾਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਈਟ ਸ਼ਬਦੋਪਲ ਖਯਤ ਪਾਖਾਨਸਿਲਾਦਿ ਜੋ ਜੋ ਮੰਦਿਰਾਦਿ ਰਚਨਾਮੇ ਅਪੇਖਯ ਤ ਹੈਂ ਮਨਿਮੁਕ੍ਤਾ ਮੂਗਾਦਿ ਸਭ ਜਾਨਨਾ ਸੋ ਇਨ ਸੰਪੂਰਨੋਂ ਕਾ ਪਰਮਸਤਾ ਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਿਸਹੀ ਕੋਈ ਕੋ ਇ ਮੰਝਨਿਮਾਣੀ ਹਿਕਤੂੰ ॥ ਕਿਉ ਨ ਮਰੀਜੈ ਰੋਇ ਜਾਤੂ ਚਿਤ ਨ ਆਵਈ ॥ ਏਤਦ ਅਰਥ ਮੇ ਜੋ ਵਾਂਛਿਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਤੰਤ੍ਰ ਤੰਤ੍ਰੇ ॥ ੫੭ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤੰਤ੍ਰਤੰਤ੍ਰਭਗਵਤਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਤੰਤ੍ਰਨਾਮ ਕ੍ਰਿਯਾ ਬਿਸ਼ੇਖ ਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਔਖਧਿਓਂ ਕਾ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲਾਉਨਾ ਔਰ ਰੁਦ੍ਰ ਜਾਮਲਆਦਿ ਜੋ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਹੈ ਉਨਕਾ ਨਾਮ ਔਰ ਸਮਾਨ ਸੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਤੰਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋ ਕਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਭਗਵਾਨ ਹੈ ਤਿਸਕੋਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ਸੋਰੁਦ੍ਰ ਜਾਮ ਲਾਦਿ ਮੈ ਕ੍ਰਿਯਾ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਕਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੈਸੇਕਿ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਨਤਾ ਹੈ ਲੋਹਪਾਤ੍ਰ ਮੇ ਸਰਬਲੋਹਕੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਕਰ
ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨਾ ਔਰ ਬਿਧਿ ਛਕਾਵਨੇਕੀ ਏਹ
ਭੀ ਤੰਤ੍ਰ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪੰਚਸਿੰਘਰਹਿਤਵਾਨ ਹੋਵੈਂ ਉਨਕੋ ਚਾਹੀ
ਐ ਕਿ ਬਾਨੀ ਸੇ ਆਦਲੇਕਰ ਸਭ ਇੰਦ੍ਰੀਯੋ ਕੀਚਾਪਲਯਤਾ
ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਕਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਔ ਮਹਾਕਾਲਿਕਾ ਭਗਵ
ਤੀ ਕਾ ਧਯਾਨ ਧਰਕਰਮੰਤ੍ਰ ਪਢਨਾਪ੍ਰਥਮਸਕੇਸ ਸਨਾਨਾਦਿ
ਕਰਕੇ ਵਾਹਯਾਭਯੰਤਰ ਸੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋਕਰ ਬਾਹਰ ਸੇ ਜਲ ਮ੍ਰਿ
ਤਕਾਕਰ ਅੰਤਰ ਸੇ ਰਾਗਦ੍ਵੈਸ਼ਕਾ ਪਰਿਤਯਾਗ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਥ
ਮ ਜਪ ਜਾਪਜੀ ਚੌਪਈ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਸਵੈਯੇ॥ ਪੁਨਾ
ਅਨੰਦ ਜੀ ਖੰਡਾ ਯਾ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੇ ਬਾਹਰ ਨ ਨਿਕਸੈ
ਜਬਤਕ ਮੰਤ੍ਰ ਪੜੀਤਾ ਹੈ ਕ੍ਰਮਕਰ ਏਕ ਸੇ ਏਕ ਏਕ ਸੇ ਏ
ਕ ਲੇਲੇਵਹਿ ਦੂਸਰਾ ਸਿੰਘ ਤਿਆਰਬਰ ਤਿਆਰਰਹੈ ਮੰਤ੍ਰ
ਪਢਨੇਵਾਲਾ ਐਸੇ ਪੰਚ ਪਢੈ ਪਰੰਤੁ ਜੋ ਦੁਹਾਜੂ ਨ ਹੋਵੈਂ ਜਬ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੈਯਾਰ ਹੋਯ ਤਬ ਛਕਾਨੇ ਵਾਲਾ ਜੋ ਸਿੰਘ ਹੈ ਵੋਹ
ਹਾਥ ਜੋੜਕਰ ਸਰਬਤ੍ਰ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਸੇ ਆਗਯਾ ਲੇਲੇਵੇ ਜ
ਬ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਗਯਾ ਦੇਵੇ ਤਬ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਜੋ ਜ
ਹਾਜ ਚਢਨੇ ਵਾਲਾ ਸਹਿਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਕਮਰ ਕਸੇ ਕੇ ਕਛਹਰਾ
ਪਹਰਕਰ ਕਰਦ ਸੀਸ ਮੇ ਧਾਰਕਰ ਹਾਥ ਜੋੜੇ ਹੂਏ ਜੋਵਾ
ਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਐਸੇ ਸ੍ਵਾਸ ਸ੍ਵਾਸ ਜਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ
ਉਨਕੋ ਛਕਾਵਨਾ ਅਰੁ ਰਹਤਾਂ ਬਤਲਾਵਨੀਆਂ ਜੋ ਪਾਂਚੋਂ ਕੇ
ਸਾਥ ਮੇਲ ਨਹੀ ਕਰਨਾ ਅੰਤਰੋ ਬਾਹਿਰ ਸੇ ਸੁਧ ਰਹਨਾ ਪਿ

ਛਲੀ ਰਾਤ੍ਰ ਸਨਾਨ ਕਰਨਾ ਨਿਤਯ ਪ੍ਰਤਿ ਜਪਜੀ ਜਾਪਜੀ
ਕਾ ਪਾਠਕਰਨਾ ਸੰਤ ਖਾਲਸਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਾਤਾਪਿਤਾ ਤਥਾ
ਬਿਹੰਗਮ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਮਨ ਤਨ ਕਰ ਧਰਮ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤ
ਕਰਕੇ ਦੌਲਤ ਦਸਵੰਧ ਗੁਰੂ ਕੀ ਰਖਨੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਗੁ
ਰੂ ਕੀ ਬਾਨੀ ਕੇ ਸਾਥ ਪ੍ਰੇਮ ਰਖਨਾ ਬਾਨੀ ਸੁਧ ਕੰਠ ਕਰਨੀ
ਯਥਾ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਸਵੈਯਾ॥ ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਜ
ਪੈ ਨਿਸਬਾਸਰ ਏਕਬਿਨਾ ਮਨ ਨੇਕ ਨ ਆਨੈ॥ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇ
ਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਜੈ ਬ੍ਰਤ ਗੋਰਮੜੀ ਮਠ ਭੂਲ ਨਮਾਨੈ॥ ਤੀਰਥ
ਦਾਨ ਦਯਾ ਦਮ ਸੰਜਮ ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹਿਨੇਕ ਪਛਾਨੈ॥ ਪੂ
ਰਨਜੋਤਜਗੈਘਟਮੇਤਬਖਾਲਸਤਾਹਿਨਿਖਾਲਸਜਾਨੈ॥ ਇ
ਤਯਾਦਿ॥ ਏਹ ਸੰਪੂਰਨ ਤੰਤ੍ਰ ਔਰ ਜੋ ਜਾਗ ਹੈ ਵਹ ਭੀ ਤੰਤ੍ਰ
ਹੀ ਹੈ ਇਸਮੇ ਸੰਪੂਰਨ ਮੀਮਾਂਸਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਬਿਧਿ ਰੂਪ ਹੈ ਸੰ
ਪੂਰਨ ਜੋ ਕਲਪ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਹੈ ਸੋ ਬੇਦਕਾ ਹਸਤ ਰੂਪਬਰਨਨ
ਕੀਆ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਹਸਤ ਕ੍ਰਿਯਾ ਆਵਤੀ ਹੈ ਸ੍ਰਾਧ ਖਯਾਹਾਦਿ
ਕ ਮੇ ਜੋ ਜਗਯੋਪਵੀਤ ਪਿਤ੍ਰੀਸਵਯਕਰਲੇਨਾ ਜਾਨੂ ਨਿਵਾਯ
ਲੇਨਾ ਹਸਤ ਸੂਧਾ ਪੂਠਾ ਧਰਨਾ ਜਲਾਂਜਲੀਪਰ ਅਰਥਾਤ
ਤੰਤ੍ਰ ਮੇ ਜੋ ਤੰਤ੍ਰਤ੍ਵ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪਾਂਨਕਾਥਚੂਨਾ ਇਨਮੇ
ਰੰਗ ਉਤਪਨ ਕਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਤਦਵਤ ਕਰਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਕਯਾ
ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਜੋ ਹਵਨ ਤੋ ਅਗਨਿ ਕੁੰਡ ਮੇ ਕਰਨਾ ਘ੍ਰਿਤਾ
ਦਿ ਸਮਗ੍ਰੀਕਰ ਔਰ ਫਲ ਸ੍ਵਰਗਾਦਿਕ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਨੀ
ਏਹ ਜੋ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਇਹੀ ਤੰਤ੍ਰ ਕਾ

ਤੰਤ੍ਰਰੂ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੧॥ ਵਾ॥
ਤੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਅਧੀਨਤਾ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥ ਕਜਾਕਿ ਜੋ ਭਗਵਤਕੇ
ਅਧੀਨ ਹੈ ਭਗਵਤ ਉਨਕੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ
॥ ਮੇਰੀ ਬਾਧੀ ਭਗਤ ਛੁਡਾਵੈ ਬਾਂਧੈ ਭਗਤ ਨ ਛੂਟੈ ਮੋਹਿ॥
ਏਕਸਮੈ ਮੋਕਉ ਗਹਿ ਬਾਂਧੇ ਤਉ ਫੁਨ ਮੋ ਪੈ ਜਬਾਬ ਨਹੋਇ॥
ਇਸਮੇ ਭੀਖਮ ਪਿਤਾਮਹਾ ਜਸ਼ੋਧਾ ਆਦਿਕ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਮਾਨ
ਹੈਂ॥ ਮੈਗੁਨਬੰਧ ਸਗਲ ਕੀ ਜੀਵਨ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਮੇਰੇਦਾਸ
॥ ਦੋਃ॥ ਗਿਰਾਗਾਂਠ ਨਹਿ ਬਾਂਧਤੇ ਜਬ ਦੇਵਹਿਤਬਖਾਹਿ॥
ਗੋਬਿੰਦ ਤਾਕੇ ਪੀਛੇ ਫਿਰੈ ਮਤ ਭੂਖੇ ਰਹਿ ਜਾਹਿ॥ ਪੁਨਾ ਆ
ਸਾ ਮਹਲਾ ੫॥ ਸੇਵਕ ਕਉ ਨਿਕਟੀ ਹੋਇ ਦਿਖਾਵੈ॥
ਜਹਜਹ ਕਾਜਕਿਰਤਿ ਸੇਵਕ ਕੀ ਤਹਾਤਹਾਉਠਧਾਵੈ॥ਪੁਨਾ
॥ ਆਪਨਨਾਹੀ ਕਿਸੀ ਕੋ ਬਾਪੋ ਭਾਵਨ ਕੋਹਰਿਰਾਜਾ॥ ਮੋਹ
ਪਟਲ ਸਭ ਜਗਤ ਬਿਆਪਿਆ ਭਗਤ ਨਹੀ ਸੰਤਾਪਾ॥ ਪੁ
ਨਾ ਗੁਸਾਈ ਜੀ ਕੋ ਸਵੈਯਾ॥ ਅੰਤਰਿਜਾਮਿ ਹੁਤੇ ਬਡ ਬਾ
ਹਿਰ ਜਾਮੀ ਹੈ ਰਾਮਜੁ ਨਾਮ ਲਿਏ ਤੇ॥ ਧਾਵਤ ਧੇਨੁ ਲਵਾ
ਇਪਨਾਇ ਜਜੋ ਬਾਲਕ ਬੋਲਨ ਕਾਨ ਕੀਏ ਤੇ॥ ਆਪੁਨ ਬੂ
ਝ ਕਹੋ ਤੁਲਸੀ ਕਹਿਬੇਕੀਨਬਾਵਰਬਾਤਬਿਏਤੇ॥ ਪੈਜਪਰੇ
ਪ੍ਰਹਿਲਾਦਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਹਨ ਤੇ ਨ ਹਿਏਤੇ॥ ੧॥
ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਜੀ ਅਪਨੇ ਭਗਤ ਕੀ ਬਾਨੀ ਸਤਯ ਕਰਨੇ ਕੇ
ਲੀਏ ਪਖਾਨ ਸ੍ਤੰਭ ਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੂਏ ਹਿਰਦੇ ਸੇ ਨ ਹੁਏ
ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਨੇ ਜਿਸਜਿਸ ਜਾਗਾ ਕਾ ਨਾਮ ਲਿਆ॥ ਉਸੀਉਸੀ

ਜਾਗਾਸੇਵਾਕਸਤਤਾਕੇਲੀਏਦੁਆਰਕਾਦਿਸੇ ਹੋਕਰ ਆਉਤੇ ਭਏ ਤਥਾ ਭਗਤਾਵਲੀ ਕੀ ਪਉੜੀ ਮੇ॥ ਅੰਦਰ ਸਭਾ ਦੁ ਸਾਸਣੇ ਮਥੇ ਵਾਲ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਆਂਦੀ॥ ਦੂਤਾ ਨੋ ਫਰਮਾਇਆ ਨੰਗੀਕਰਹੁਪੰਚਾਲੀਵਾਂਦੀ॥ ਪੰਜੇਪਾਂਡਵਵੇਖਦੇ ਅਉਘਟਰੁ ਧੀ ਨਾਰਿ ਜਿਨਾਂਦੀ ॥ ਹਥ ਮਰੋੜਨ ਸਿਰਧੁਨਨਿ ਪਛੋ ਤਾਨ ਕਰਨ ਜਾਹ ਜਾਂਦੀ ॥ ਅਖੀ ਮੀਟ ਧਿਆਨ ਧਰ ਹਾਹਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਰੇ ਬਿਲਲਾਂਦੀ ॥ ਕਪੜ ਕੋਟ ਉਸਾਰਿ ਉਨ ਥਕੇ ਦੂਤ ਨ ਪਾਰ ਵਸਾਂਦੀ ॥ ਘਰ ਆਈ ਠਾਕੁਰ ਮਿਲੇ ਪੈਜ ਰਹੀ ਬੋਲੈ ਸ਼ਰਮਾਂਦੀ ॥ ਨਾਥ ਅਨਾਥਾਂ ਬਾ ਨਧੁਰਾਂਦੀ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਦੁਮਨਦੁਃ ਸਾਸਨ ਦੁ ਕੂਲ ਗਹੇ ਦੀਨਬੰਧੁ ਦੀਨਾਨਾਥ ਦ੍ਰੁਪਤੁ ਦੁਲਾਰੀਯੋ ਪੁਕਾਰੀ ਹੈ। ਛਾ ਡ ਪੁਰਖਾਰਥ ਕੋ ਠਾਢੇ ਪਿਅਪਾਰਥ ਸੇ ਭੀਮਸਹਾਂਭੀਮ ਗ੍ਰੀਵ ਨੀਚੈਹੀਂ ਕੈ ਡਾਰੀ ਹੈ। ਅੰਬਰ ਮੇ ਅੰਬਰ ਅੰਬਾਰ ਕਿਏ ਬੰਸੀ ਧਰ ਭੀਖਮ ਕਰਨ ਦ੍ਰੋਣਬਾਤਯੋਬਿਚਾਰੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਬੀਚ ਨਾ ਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਰੀ ਬੀਚ ਸਾਰੀ ਹੈ ,ਕਿ ਸਾਰੀਹੀ ਕੀ ਨਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਰੀਹੀਕੀ ਸਾਰੀ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾਃ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਦ- ਰਪੀ ਦੁਸਾਸਨ ਦਰਪਕਾਰੀ ਦੁਨੀਦਰ ਦ੍ਰੁਪਤ ਦੁਲਾਰੀ ਕੇ ਦੁਕੂਲਕੋਉਤਾਰੋਜਬ।ਐਹੋਬਨਮਾਲੀਯੌਂ ਬਿਹਾਲੀਹੋਉਤਾ ਲੀ ਕਹੈ ਕਾਲੀ ਕੋਪਕਰਕੋਪਕਰਕੈਬਿਡਾਰੋਤਬ। ਏਤੀਸੁਨ ਬਾਤਬਾਤਬੇਗਸੋਬਢਨਲਾਗੋ ਬਸਨੌਮੇ ਬੇਗਾਬੇਗਾਬਾਤਯੋ ਬਿ ਚਾਰੀ ਸਭ। ਅੰਬਰ ਮੈ ਅੰਬਰ ਅੰਬਾਰ ਯੋ ਬਢਨ ਲਾਗੋ ਹਿਮ

ਮੈ ਹਿਮਾਲੋ ਬਢਜੋ ਜਾਇ ਹਿਮਧਾਰੀਨਭ॥ ੨ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਪ
ਉੜੀ॥ ਘਰ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਦੈਂਤ ਦੇਕਲਰ ਕੌਲ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹ
ਲਾਦ। ਪੜਨ ਪਠਾਇਆ ਚਾਟਸਾਲ ਪਾਧੇ ਚਿਤ ਹੋਇਆ
ਅਹਲਾਦ। ਸਿਮਰਹਿ ਮਨ ਵਿਚ ਰਾਮਨਾਮ ਗਾਵੈ ਸ਼ਬਦ ਅ
ਨਾਹਦਨਾਦ। ਭਗਤ ਕਰਨ ਸਭ ਚਾਟੜੇ ਪਾਂਧੇ ਹੋਇਰਹੇ ਬਿ
ਸਮਾਦ। ਰਾਜੇ ਪਾਸ ਰੁਆਇਆ ਦੋਖੀ ਦੈਤ ਬਢਾਇਆ ਬਾ
ਦ। ਜਲ ਅਗਨੀ ਬਿਚਘਤਿਆ ਜਲੈ ਨ ਡੁਬੈ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
। ਕਾਢ ਖੜਗ ਸਦ ਪੁਛਿਆ ਕੌਨ ਸੁਤੇਰਾ ਹੈ ਉਸਤਾਦ। ਥੰਭ
ਪਾੜ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਨਰਸਿੰਘਰੂਪ ਅਨੂਪ ਅਨਾਦਿ। ਬੇਮੁਖ ਪ
ਕੜ ਪਛਾੜਿਅਨ ਸੰਤ ਸਹਾਈ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ॥ ਜੈਜੈਕਾਰ
ਕਰਨ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ। ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ੍ਵਾਧੀਨੋਕੇ ਸ੍ਵਾਧੀਨ
ਹੈ ਕਿ ਏਕੈ ਅਧੀਨੈ ਸੋ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਹ॥ ਵਾ ਤੰਤ੍ਰਨਾਮ
ਹੈ ਕਿ ਏਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੋ ਔਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਔਰ ਏਕ ਪਦਾਰਥ ਸੋ
ਅਨੰਤ ਪਦਾਰਥੋਂਕਾ ਬੋਧ ਹੋਨਾ ਸੋ ਇਸ ਤੰਤ੍ਰ ਮੇ ਜੋ ਤੰਤ੍ਰਿ
ਤ੍ਰਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸਕ੍ਰਿ
ਦੁਚਰਤਤ੍ਰੈਸਤਜਨੇਕਾਰਥਬੋਧਕਤ੍ਵੰਤੰਤ੍ਰਤ੍ਵਾਚੇਸ੍ਵਾਬਿਸੇਸਕਾਨਾ
ਮ ਤੰਤ੍ਰ ਹੈ। ਸੋ ਚੇਸ੍ਵਕਿਆ ਕਿ ਹਿਤਾਹਿਤਪ੍ਰਾਪਤਿਪਿਰਹਾਰਾ
ਰਥਾਕ੍ਰਿਆ ਸੋ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸੇ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੀ ਜੈਸੇ ਤਖਜ
ਕ ਔਲਾਵਕ ਸੇ ਬਿਨਾ ਛਿਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਤੀ ਵਾ
ਸੋਲ਼ਾ ਅਰੁਦਾਤ੍ਰੀ ਸੇ ਵਸੋਲਾਦਿਕ ਕਰਨ ਚਾਹੈ ਕੋਟਿ ਕਲਪ
ਪ੍ਰਯੰਤ ਪੜੇ ਰਹੈਂ ਸਮੀਪ ਪਰੰਤੁ ਕਰਤਾ ਸੇ ਬਿਨਾ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕ

ਭੀ ਨ ਹੋ ਸਕੇਗੀ॥ ਨਨੁ॥ ਰੂਪਾਦਿਕੋਂ ਮੇ। ਵਿਕ੍ਰਿਤੀ ਸੇ ਬਿ
ਨਾ। ਮਨਮੇਖਜੋਭਾਦਿ ਕ੍ਰਿਆ ਦੇਖੀਤੀ ਹੈ॥ ਉੱਤਰ॥ ਸਤਜ਼ ਹੈ
ਰੂਪਾਦਿਕੋਂ ਮੇ ਜੋ ਸਮੀਪਤਾ ਹੈ ਸੰਨਿਕਰਖਤਾ ਹੈ ਵੋਹੀ ਭ
ਗਵਤਿ ਕੀਤੈ ਭ੍ਰਿਤੂ ਸਕ੍ਰਿਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੪॥ ਕਿੰਵਾ
॥ ਜੰਤ੍ਰ ਰਾਜ ਸਰਬਜੰਤ੍ਰ ਸਿਰੋਮਣੀ ਭੂਤਧਨੁਰਬੇਦ ਉਕ੍ਤ ਸ਼
ਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਬਿਦਜ਼ਾ ਪ੍ਰਕਾਰ॥ ੧॥ ਔਰ ਤੰਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਤੰਤ੍ਰਰਾਜ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਿਧਿ ਸਜਾਉਨੇਕੀ ਤਥਾ ਛਕਾਉਨੇ ਕੀ॥ ੨॥ ਔ
ਰ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਮੇ ਮੰਤ੍ਰ ਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ੩॥ ਅਰੁ ਇਸ੍ਰੋਂ ਕਾ
ਇਸ਼ਟ ਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤੀ ਮਹਾਮਾਯਾ ਜਗਤ ਜਨਨੀ॥ ੪
ਸੋ ਇਨ ਚਾਰੋਂ ਤੁਕੋਂ ਮੇ ਖਾਲਸੇ ਜੀਕੀ ਸਰਬ ਰਹਤਾਂ ਜਾਨ
ਨੇਕੇ ਯੋਗਜ਼ ਹੈਂ ਯਹ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਖਾਲਸੇ
ਜੀਕਾ ਬੀਜਧਰਾ ਹੈ ਜਾਪਜੀ ਮੇ ਚਾਰ ਤੁਕ ਕਰਕੇ ਚਤੁਰ ਲੋ
ਕ ਜਾਨ ਲੇਂਗੇ॥ ੫॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ
ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸਤਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ
ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਜ਼ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰ
ਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਜ਼ੇ ਚਤੁਰਥ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵਜ਼ਾ
ਖਜ਼ਾ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰਬਿੰਸਤਤਮੋਅੰਸੂ॥ ੨੪

ਮੂਲ॥ ਸਦਾ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਦਾ ਕਜ਼ਾ ਸਰਬਦਾ ਭੂਤ ਭਵਿਖਜ਼ਤ ਵਰਤਮਾਨ ਮੇ ਆਦਿ
ਮਧਜ਼ੰਤ ਮੇ ਏਕ ਰਸ ਦੰਡਾਇਮਾਨ ਕੂਟਵਤ ਅਚਜ਼ੁਤਸ੍ਰੂਪ

ਆਦਾਵੰਤੇ ਚਯੰਨਾਸ੍ਤਿ ਵਰਤਮਾਨੇ ਪਿਤੱਤ ਤਥਾ ਆਦਾਵੰਤੇਚ
ਯਦਸ੍ਤਿ ਬਰਤਮਾਨੇ ਪਿਤਤ ਤਥਾ॥ਅਰਥਜੋ ਆਦਿ ਅੰਤਮੇਨ
ਹੋ ਸੋ ਮਧ੍ਯ ਮੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੈਸੇਜੋ ਆਦਿ ਅੰਤਮੇ ਹੈ ਜਦ੍ਯ
ਪਿ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟ ਨਹੀਂ ਆਤਾ ਕਿਸੀ ਨਮਿਤ ਕਰ ਤੋਭੀ ਹੈ॥ ਐਸੇ
ਅਨ੍ਵੈਬ੍ਯਤਰੇਕ ਕਰ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਵਪਨ ਸੁਖੁਪਤੀ ਕਾਲਮੇ ਸਤਿ
ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ ਅਵਸਥਾ ਤ੍ਰਯਕਾ ਸਾਖ੍ਯੀ ਭੂਤ ਅਵਸਥਾ ਕਾ ਤੋ ਪ
ਰਸ ਪਰਬ੍ਯਭ ਚਾਰ ਹੈ ਜਾਗ੍ਰਤ ਮੇ ਸ੍ਵਪਨ ਕਾਬ੍ਯਤਰੇਕ ਹੈ
ਸ੍ਵਪਨ ਮੇ ਜਾਗ੍ਰਤ ਕਾ ਸੁਖੁਪਤਿ ਮੇ ਦੋਨੋਕਾ ਤਥਾ ਸ੍ਵਪਨ ਮੈ
ਸੁਖੁਪਤਿਕਾ ਸੁਖੁਪਤਿ ਮੇ ਸ੍ਵਪਨ ਕਾ ਜਾਗ੍ਰਤ ਮੇ ਸ੍ਵਪਨ ਸੁਖ
ਪਤਿ ਦੋਨੋਕਾ ਬ੍ਯਤਰੇਕ ਔਰ ਪ੍ਰਤ੍ਯਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਇਨ
ਮੈ ਅਨ੍ਵੈ ਹੈ ਤਥਾਚਸ੍ਮ੍ਰਤੀ ਸੁਖਮਹੰਸ੍ਵਾਪਿਸੰਨਕਿੰਚਿਦਵੇਦਖੰ॥
ਉਥਿਤ ਹੋਕਰ ਕਹਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸੇ ਅਨੰਦ ਪੂਰਬਕ ਸੈਨ
ਕਿਆ ਜੋ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ ਭਯਾ ਸ੍ਵਪਨ ਕੋ ਤੈਸੇ ਕਥਨ
ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਮੁਕਾ ਸ੍ਵਪਨ ਆਉਤਾ ਭਯਾ ਮੁਝਕੋ ਉਹਾਂ ਹੈ ਤੋ
ਸ੍ਵਪਨ ਸਾਖ ਭਰਤਾ ਹੈ॥ ਨਨੁ॥ ਸ੍ਵਪਨ ਮੇ ਤੋ ਸੰਸਕਾਰ ਰੂ
ਪ ਸੂਖ੍ਯਮ ਕਰਣ ਹੋਤੇਹੈਂ। ਸੁਖੁਪਤਿ ਮੇ ਤੋ ਵਾਹਯੰਤਰਕਰ
ਣੋਂ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਅੰਤਹਕਰਨ ਸੇ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਸਾਖੀ ਸਾ-
ਖ੍ਯ ਬਨੈਗੀ॥ ਉਤਰ॥ ਸਤ੍ਯ ਹੈ ਜਦ੍ਯਪਿ ਅੰਤਹ ਕਰਣੋਂ
ਕਾ ਅਭਾਵ ਤਥਾਪਿ ਅਵਿਦ੍ਯਾਕੀ ਤੀਨ ਬ੍ਰਿਤੀ ਸੁਖਾਕਾਰ
ਸਾਖ੍ਯਾਕਾਰ ਅਗ੍ਯਾਨਾਕਾਰ ਰਹਤੀ ਹੈ ਅਨ੍ਯਥਾ ਪ੍ਰਤਿ ਭਿ
ਗ੍ਯਾਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਤਥਾ ਭੂਤਮੇ ਬਰ

ਤਮਾਨ ਕਾ ਬਜਤਰੇਕ ਹੈ ਬਰਤਮਾਨ ਮੇ ਭੂਤ ਕਾ ਬਜਤਿਰੇਕ ਹੈ ਤੈਸੇ ਭਵਿਖਜਤ ਕਾਲ ਮੇ ਭੂਤ ਔਰ ਬਰਤਮਾਨ ਦੋਨੋ ਕਾ ਬਜਤਿਰੇਕ ਹੈ ਔਰ ਆਤਮਾ ਕਾ ਤੀਨੋਮੇ ਅਨੂਯ ਹੈ ਇਸਮੇ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਸਭਕੋ ਐਸੇ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਜੋ ਜੋ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰੀ ਹੈ ਔਰ ਜੁਬਾ ਮੇ ਸੋ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਧਾ ਵ ਸਥਾ ਮੇ ਸਮਰਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਅਨੁਭਵ ਪੂਰਬਕ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਬਾਲਅਵਸਥਾ ਮੇ ਐਸੇ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਤੇ ਥੇ। ਜੁਬਾਮੇ ਬੜਾ ਬਲ ਥਾ ਅਬ ਬ੍ਰਿਧਾ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਸ਼ਰੀਰ ਨਿਰਬਲਹੋ ਇ ਗਇਆ ਹੈ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਠੰਢੀ ਤੱਤੀ ਮਿਟੀ ਖਾਈ। ਓਹ ਨ ਬਾਲਾ ਬੂਢਾ ਭਾਈ। ਤੈਸੇਹੀ ਏਕ ਆਮ੍ਰਕਾ ਫਲ ਵਾ ਖਰਬੂਜਾ ਸੋ ਤੀਨ ਕਾਲ ਕਾ ਦਜੋਤਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਉ ਸਕੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਔਉਸਕਾ ਰੀਧ ਰੂਪ ਜੈਸੇ ਅਬ ਹੈ ਤੈਸੇਹੀ ਪੂਰਬ ਥੇ ਤਥਾ ਆਗੇ ਭੀ ਐਸੇ ਹੀ ਹੋਹਿਗੇ ਤੈਸੇ ਹੀ ਤੀਨ ਕਾਲ ਤੀਨੋ ਅਵਸਥਾ ਪਰਸਪਰ ਕਾਲਾਦਿਕ ਮੇ ਅਪਨੀ ਅ ਸਤਜਤਾ ਬਜਭਿਚਾਰਤਾ ਔਆਤਮਾ ਕੀ ਸਤਤਾ ਕਾ ਦਜੋਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਮਤਜੈਤਸਰੀਕੀ ਵਾਰਕਾਮੰਗਲ ਰੂਪ ਸ਼ਲੋਕ॥ ਆਦਿ ਪੂਰਨ ਮਧ ਪੂਰਨ ਅੰਤਪੂਰਨਪਰਮੇਸੁਰਹ॥ ਸਿਮਰੰਤਸੰਤਸਰਬਤ੍ਰ ਰਮਣੰਨਾਨਕ ਅਘਨਾਸਨ ਜਗਦੀ ਸੁਰਹ। ਪੇਖਨ ਸੁਨਨ ਸੁਨਾਵਨੋ ਮਨਮਹਿ ਦ੍ਰਿੜਿਐ ਸਾਚ ਪੂਰ ਰਹਿਓ ਸਰਬਤ੍ਰ ਮੈ ਨਾਨਕ ਹਰਿਰੰਗ ਰਾਚ। ਤੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਜਪੁਜੀ ਮੇ ਆਦਿਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿਸਚੁ ਹੈਭੀਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ

ਭੀਸਦੁ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਹਿਤ ਪੰਚ ਤ੍ਰਿੰਸ਼ਦਖਜ਼ਰੀ ਮੇਂ ਦੁ
ਤੀਯ ਅਵਤਾਰ ਕਰਤ੍ਰਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇ । ਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਵਪਨ ਸਖੋਪ
ਤ ਤੁਰੀਆ । ਆਤਮ ਭੂਪਤਿ ਕੀ ਯਹ ਪੁਰਿਆ । ਜੈਸੇ ਮਹਾ
ਰਾਜ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਮੰਦਰਮੇ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਅਬਿਕਾਰ
ਹੈ ਕਿਸੀਕਾਲ ਮੇ ਸਭਾਮੇ ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇ ਗੁਪਤ ਮੰਤ੍ਰੀਯੋਂ
ਸੋ ਮੰਤ੍ਰਨ ਕਾਲਮੇਂ ਏਕਾਂਤ ਦੇਸਮੇ ਔਇਸਕਾਲ ਮੇ ਅੰਤਹ
ਪੁਰਮੇ ਬਿਚਰਤਾ ਹੂਆ ਸਰਬਦਾ ਅਸੰਗ ਹੈ ਤਥਾ ਪਰਮਾਤ
ਮਾਜਾਗ੍ਰਤ ਸਭਾ ਸਥਾਨੀ ਸ੍ਵਪਨ ਮੰਤ੍ਰਸਥਾਨੀ ਸੁਖੁਪਤਿ ਅੰ
ਤਹਪੁਰਸਥਾਨੀ ਇਨ ਮੇ ਅਸੰਗ ਹੂਆ ਹੂਆ ਯਯਾਇ
ਤੀਵ ਲੇਲਾਯਤੀਵਸ੍ਰਤੀ ਹੈ ਧਯਾਨ ਕਰਤੇਹੂਏ ਕੀ ਨਯਾਈ
ਲੀਲਾ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਕੀ ਨਯਾਈ ਸਤਯਕਯਾ ਤ੍ਰਈਕਾਲ
ਬਾਧਾਰਹਿਤ੍ਰ ਸਦਾਸਤਚਿਤ ਆਨੰਦ ਐਸੇ ਛੇਦ ਹੋਗਾ ਚਿਤ
ਕਯਾ ਚੈਤਨਯ ਹੈ ਯਾਵਤ ਜਢ ਸੰਘਾਤ ਹੈ ਇੰਦ੍ਰਯ ਪ੍ਰਾਣਮਨ
ਬੁਧਿ ਸਭ ਕੇ ਚੇਤਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ਅਗਿਨਲੋ
ਹਕੋ ਦਾਹ ਪ੍ਰਕਾਸਾਦਿ ਕਾਰਯ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਨਯਥਾਲੋ
ਹੇਮੇਦਾਹਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸ਼ਕ੍ਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੈਸੇ ਬੁਧਿ ਆਦਿਕੋ
ਮੇਂ ਨਿਸ੍ਚਯਾਦਿ ਕਾਰਯ ਕਰਨਸਕ੍ਤਿ ਆਤਮਾ ਕੀ ਹੈ॥ ਤਥਾ
ਪੰਚਦਸ਼ਯਾਂ ॥ਅਸ੍ਤਿਭਾਤਿ ਪ੍ਰਿਯੰ ਰੂਪੰ ਨਾਮ ਚੇਤਯੰਸ਼ਪੰਚਕੰ ॥
ਆਦਯੰਤ੍ਰਯੰਬ੍ਰਹਮਰੂਪੰ ਜਗਦ ਰੂਪੰ ਤਤੋਦ੍ਵਯੰ ॥ ਅਸ੍ਤਿ ਭਾਤਿ
ਪ੍ਰਿਅਕਹਿਐ ॥ ਸਤ ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਕਹਿਐ ਪ੍ਰਯਾਯ ਹੈ
ਅਰਥਾਤ ਏਕ ਹੈ ਸੋ ਸਦਾ ਕਹਿਏ ਸਰਬਦਾਤੀਨੋਕਾ ਬਯਭ

ਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇਂ ਭੀ ਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਇਨ ਕਾ ਵਯਤਿਰੇਕ ਹੈ ਸਸਿ ਸ੍ਰਿੰਗ ਖਪੁਸਪਾਦਿਕੋਂਸੇ ਔਰ ਸਰਬ ਸੇ ਸਰਬਦਾ ਅਨ੍ਰਯ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬਦਾ ਕਾਲ ਸਜਾਤੀਯ ਬਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਸੂਨਯ ਔਰ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੇ ਸੂਨਯ ਏਕ ਰਸ ਅਖੰਡ ਪਰਿ ਪੂਰਣ ਹੈ ਅਪ੍ਰਯਾਯ ਬਾਚਕ ਜੋ ਅਨੰਤ ਸ਼ਬਦ ਤਿਨਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੂਆ ਹੂਆ ਇਨ ਕਰ ਬਸਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ॥ ਇਤਿ॥

ਮੂਲ॥ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਮਹਾਕਾਲਰੂਪ ਹੋਕਰ ਵੋਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰਨਾ ਸਕਰਤਾਹੈ ਪ੍ਰਣਾਸੀ ਪਦ ਉਤਪਤਿਪਾਲਨਕਾਉਪਲਖਯਕ ਹੈਅਰਥਾਤਇਸ ਪਰਵਿਕਾਮੇਸ੍ਵਰੂਪ ਲਖਯਣਔਰ ਤਟਸਥਲ ਖਯਣ ਕਰ ਬਰਨਨ ਕਿਆ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਵਾਮੀਕਲਗੀਧਰਜੂਨੇ॥ ਸਦਾਸਚਿਦਾਨੰਦ ਕਰਕੇਸਤਯੰਗਯਾਨਮਨੰਤੰਬ੍ਰਹਮ॥ਜਨਮਾ ਦਿਯਸਯਯਤਹ॥ਇਸਸੂਤ੍ਰਸੇਯਤੋਵਾਇਮਾਨਿਭੂਤਾਨਿਜਾਯੰਤੇ ਯੇ ਨਜਾਤਾਨਿਜੀਵੰਤਿ ਯੰਪ੍ਰਿਯੰਤਯਭਿਸੰਵਿਸ਼ੰਤਿ ਤਦ ਬ੍ਰਹਮ ਤਦਵਿਜਿਗਯਾਸਸ੍ਵੇਤਿ॥ ਐਸੇ ਭ੍ਰਿਗੁਵਲੀਮੇਭ੍ਰਿਗੁ ਪੁਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬਰਨ ਜੀ ਕਾ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਪੂਰਬਕ ਉੱਤਰ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਮਦ ਭਾਗ ਵਤੇ॥ ਜਨਮਾਦਯਸਯਯਤੋਨ੍ਵਯਾਦਿਤਰਤਸ੍ਵਾਰਥੇਖ੍ਵਭਿਗਯਃ ਸ੍ਵਰਾਟ॥ ਤੇਨੇ ਬ੍ਰਹਮਰਿਦਾਯ ਆਦਿਕਬਯੇ ਮੁਹਯੰਤਿ ਯਤ ਸੂਰਯਹ॥ ਤੇਜੋਵਾਰਿਮ੍ਰਿਦਾਂਯਬਾਵਿਨਮਯੋ ਯਤ੍ਰ ਤ੍ਰਿਸਰਗੋ

ਮ੍ਰਿਖਾ॥ ਧਾਮ੍ਨਾਸ੍ਵੇਨਸਦ ਨਿਰਸ੍ਤਕੁਹੁਕੰ ਸਤਯੰਪਰੰਧੀਮਹੀ ॥ ਤਿਸਸਤ ਸ੍ਵਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾਕਾ ਹਮ ਧਯਾਨਕਰਤੇ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਇਸ ਜਗਤ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਪਾਲਨਾਦਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਨੈ ਵਯਤਿ ਰੇਕ ਕਰ ਅਰਥੋਂ ਮੇ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ ਗਯਾਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰਬ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰਿਦੇ ਦਾਰ ਬੇਦ ਬਿਸਤਾਰ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਕੈਸਾ ਭੀ ਬੇਦ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਪੰਡਤ ਜਨਮੋਹ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਤੇਜ ਜਲ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਇਨਕਾ ਪਰਸਪਰ ਵਿਨਮਯ ਕਯਾ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੇਜ ਕਰਕੇ ਰਵਿ ਕਿਰਨੋ ਕਰ ਜਲ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਮਰੂਮਰੀਚਿਕਾ ਜਿਸੇ ਕਹਤੇ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਮੇਂ ਜਲ ਕਾਚਾਦਿਕਮੇਂ ਜਲਜਲਮੇਂ ਸਥਲਭ੍ਰਾਂਤਿਸਥਲਮੇਂ ਜਲ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ॥ ਔਰ ਅਪਨੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤੇਜਕਰਕੇਕਪਟ ਰੂਪ ਜੋ ਅਵਿ ਦਯਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਿਰਸਨ ਕਰ ਦੀਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਵਸਤੁ ਗਤਯਾ ਸਤ ਚਿਤਾਨੰਦ ਰੂਪ ਨਿਰਬਿਕਾਰਹੀ ਹੂਆ ਹੂਆ ਉਤਪਤਿ ਪ੍ਰਲੈ ਆਦਿ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਾਲ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਜੈਸੇ ਰੂਪ ਰਸਾਦਿਕ ਨਿਰਬਿਕਾਰ ਹੂਏ ਹੂਏ ਮਨਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਖਯੋ ਭਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਦਵਤ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰਜੋ ਅਸਨਕਰੈ ਕਯਾ ਭੋਜਨ ਕਰੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਪ੍ਰਨਾਸੀ ਸੋ ਮਹਾ ਕਾਲ ਰੂਪ ਜਾਨਿਐ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ਸਰਬੰਪ੍ਰਨਾਸੀ॥ਪ੍ਰਨ॥ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਿਗਯਾ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਸਾਮਾਨਯ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਹੈ ਏਕ ਤੋ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਾਨੀ ਮਾਤ੍ਰ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਗਯਾ ਪੁਤ੍ਰ ਕੁਟੰਬ ਭਰਨ ਪੋਖਨਾਦਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਈਹਾਰੂਪ

ਯਥਾ ਵਾਰ ਗਉੜੀ ਕੀ ਮੇਂ ਸ਼ਲੋਕ॥ ਚਿੜੀ ਚਿਹੁ ਕੀ ਪਹੁ ਫੁਟੀ ਵਗਨ ਬਹੁਤ ਤਰੰਗ ॥ ਅਚਰਜ ਰੂਪ ਸੰਤਨਰਚੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮਹਿਰੰਗ ॥ ਯੇਐਸੇ ਹੀ ਕਰੈਂਗੇਇਸ ਸੰਕਲਪ ਪੂਰਬਕਪੂਰਬਾਦਿ ਦਿਸ਼ਾਮੇਂ ਭ੍ਰਮਨਾਤਮਕ ਤਥਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਹਿਰੰਨਯ ਕਸਯਪੁ ਰਾਵਨਾਦਿਕੋ ਕੀ ਪ੍ਰਤਗਯਾ। ਅਜ ਰਾਮਰਵਰਯਾਚਨਰੂਪਾ ਤਥਾ ਕਿਸੀਕੋਰਹਨ ਨ ਦੇਵੈਂਗੇ ਹਮ ਹੀ ਹਮ ਹੋਹਿਗੇਤਿਨਕੇਪ੍ਰਣਨਾਮ ਪ੍ਰਤਿਗਯਾਕੇਪ੍ਰਤੀਜੋ ਕਾਲ ਰੂਪ ਨਾਸ ਕਰਤਾਹੈਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀਇਤਿ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਰੂਪੇਅਨੂਪੇ ਸਮਸਤੁਲ ਨਿਵਾਸੀ॥

ਟੀਕਾ—ਪੂਰਬਵਤ ਸੁਗਮੰ॥ ਸਮਸਤੁਲ ਜੋ ਏਕ ਰਸ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ ਸਭਮੇ ਸਮਸਤੁਲ ਕਯਾ ਤੁਲਯ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਰਹਾਹੈ॥੨ ॥ ਵਾ ਸਭਕਾ ਤੁਲਯ ਨਿਵਾਸ ਸਤ੍ਹਾ ਹੈ ਅਧਾਰ ਰੂਪਨਭਵਤ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਤੁਲ ਨਾਮ ਤੋਲਨੇਕਾ ਹੈ ਸਮ ਕਹਿਏ ਏਕਰਸ ਤੁਲਨਿ ਕਯਾ ਸਾਖੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਤਾ ਸਭਕੇ ਰਿਦੇ ਰੂਪ ਮੰਦਿਰ ਮੇ ਬੈਠਕਰ ਵਾਸੀ ਕਿਯਾਵਾਸ਼ ਵਾਲਾ ਅਰਥਾਤ ਰਿਦਾਰੂਪ ਵਾਸਨਾਮ ਮੰਦਿਰ ਜਿਸਕਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਮੇ ਇਸਿਥਤ ਹੋਕਰ ਸਬ ਤੋਲ ਰਹਾ ਹੈ ਸੋ ਤੋਲਕਯਾ ਪ੍ਰਬਕ ਪ੍ਰਬਕ ਇੰਦ੍ਰਿਯ ਔਅੰਤਹਕਰਨ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤਿਓਂ ਕੋ ਅ ਨੁਭਵ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੪॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਮਸਤੁਲ ਨਿਵਾਸੀ ਕ ਹਿਏ ਜੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਸਮਸਤੁਲ ਨਿਵਾਸੀ ਮਸ ਨਾਮ ਸ਼ਹੁ

ਨਾਈ ਕਾਹੈ ਜੈਸੇ ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਸਭ ਅਖਯਰੋਂ ਮੇ ਪੂਰਨਹੈ ਸੰਸ ਕ੍ਰਿਤਦਾਦਿ ਮੇ ਐਸਾ ਕੋਊ ਅਖਯਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਸਮੇ ਆ ਦਿ ਮਧਯ ਅੰਤ ਸਯਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐਸੇਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਮੇ ਬਸ ਰਹਾ ਹੈ ਤੁਲ਼ ਸ਼ਬਦ ਏਕਤੋ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਮੇ ਦੂਸਰਾ ਸਯਾਹੀ ਕੀ ਤੁਲਯਤਾ ਮੇ ਜਾਨਿਐ॥ ੫ ॥ ਇਤਿ

ਮੂਲ ॥ ਸਦਾ ਸਿੱਧਿਦਾ ਬੁੱਧਿਦਾ ਬ੍ਰਿੱਧਿ ਕਰਤਾ

ਟੀਕਾ-ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਭੂਤਭਵਿਖਯਤ ਮੇ ਸਿਧਿਓਂ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ਯਥਾ ॥ ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗੇ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ॥ ਜੈਦੇ ਉਨਾਮਾ ਬਿਪਸੁਦਾਮਾ ਤਿਨਕੋ ਕਿਰਪਾ ਭਈ ਹੈ ਅਪਾਰ। ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਦਾਤੇ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਦੇਤਨ ਬਾਰ। ਬਾਰਨਾਮ ਦੇਰੀ ਨਹੀ ਲਗਤੀ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਰਾਜੋ ਕੀ ਨ- ਯਾਈਂ ਜੈਸੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਬੁਲਾਓ ਕੁੰਜੀ ਬਰਦਾਰ ਆਵੇਗਾ ਤਬ ਮਿਲੇਗਾ ਐਸੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੇਰ । ਤਿਸਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰ। ਵਾ ਬਾਰਨਾਮ ਕੋਊ ਦਿਨਕਾ ਸੰਕੇਤ ਕਿਆ ਹੂਆ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲੋਕੋਂ ਕਾ ਉ ਸੀ ਦਿਨ ਮੇ ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਔਰ ਮੇ ਨਹੀਂ ਤਥਾ ਬਾਰਨਾਮ ਦਰ ਵਾਜੇ ਕਾ ਵੋਭੀ ਨਹੀਂ ਮੁਕਰਰ ਕਿਆ ਹੂਆ ਜੋ ਪੂਰਬਾਦਿ ਅਮੁਕੇ ਦ੍ਵਾਰ ਪਰ ਬੈਠਕੇ ਦੇਵੇਂਗੇ॥ ਯਥਾ ਸੋਦਰ ਜੀ॥ ਸੋਦ ਰ ਤੇਰਾ ਕੇਹਾ ਸੋਘਰ ਕੇਹਾ ਜਿਤਬਹਿ ਸਰਬ ਸਮਾਲੇ। ਇ ਤਿ ਵਾ ਬਾਰਨਾਮ ਜਲਕਾ ਹੈ ਜੰਗਲ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਅਮੁਕ ਜੰ ਗਲ ਮੇ ਅਮੁਕੇ ਬਾਗ ਮੇ ਹੀ ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਯਾਕਿ ਜਬ ਜ

ਲ ਆਵੈਗਾ ਤਬ ਸੰਕਲਪ ਕਰ ਦੇਵੈਂਗੇ ਯਥਾਹ॥ਵਿਨਾਦਰ
ਭੈਸਤੁਜਤ ਸਨਾਨੰ ਯਚਚਦਾਨੰ ਬਿਨੋਦਕੰ ਅਸੰਖਜਾਤੰਚਯੱਜ
ਪਤੰ ਤਤਸਰਬੰ ਨਿਸ਼ਫਲੰ ਭਵੇਤ । ਬਰਨ ਭੀ ਸਾਖਜ਼ਤਾਕਰ
ਹੀ ਦੇਨਾ ਹੈ ਯਹ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਰਨ ਸੂਰਯਾਦਿਕੋਂ ਕੀ
ਸਾਖਜ਼ਤਾ ਕੀ ਆਪੇਖਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਭੀ ਬਰਨ ਰਵੀਆਦਿਕੋ
ਕਾ ਭੀ ਸਾਖਜ਼ੀ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ਵਾ ॥ ਬਾਰਨਾਮ ਬਾਰੰਬਾਰ ਨਹੀ ਦੇ
ਨਾ ਏਕ ਬਾਰਹੀ ਦੇਨਾ ਹੈ ਵਾ ਬਾਰਨਾਮ ਯਰਜਨ ਕਾ ਹੈ ਵਾ
ਬਾਰ ਕਰਕੇ ਬਾਰੀ ਕ੍ਰਮ ਆਗੇ ਪੀਛੇਕਾ ਅਰਥਾਤ ਏਹਭੀ
ਸੰਕੇਤ ਜੀਵੋਂਕੇਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਤੇ ਬਡਾ ਦਾਤਾ ਤਿਲ ਨ
ਤਮਾਇ। ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੇ ਬਾਰਿ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਅਰਥ ਕਹਾ ਹੈ ॥ ੧
॥ ਵਾ ॥ ਸਦਾ ਸਰਬਕਾਲਮੇਂ ਸਿਧਿਦਾ ਸਿਧਿਓਂਕਾ ਦਾਤਾ
ਹੈ ਜਿਨ ਸਿਧਿਓਂਕੇ ਲਿਏ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਸਭ ਬ੍ਰਤ ਜਪ ਜਗ
ਦਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵੋ ਸਿਧਿਆਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸੇ ਯਾਂਚਨਾ ਕ
ਰਤੀ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਉਨਮੇ ਜੋ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ
ਦਾਤਿ ਹੈ ਇਤਿ ॥ ੨ ॥ ਅਥ ਬੁੱਧਦਾ ਬ੍ਰਿੱਧਿ ਕਰਤਾ ਸਦਾ
ਸਰਬਦਾ ਕਾ ਸੰਬੰਧੁ ਇਹਾਂ ਭੀ ਕਰ ਲੇਨਾ ਏਕਤੋ ਯੇਹ ਅਰ
ਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ॥ਦਾ॥ਕਾਅਰਥ ਕਰਕੇਸਰਬਦਾ ਬੁੱਧਿਦਾ ਕਜਾ
ਬੁੱਧਿ ਬ੍ਰਿੱਧਿਕੇ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਸਤਸੰਗ ਦ੍ਵਾਰਾ ਯਥਾਹ॥ਜਾ
ਡਜੰਧਯੋਹਰਤਿ ਸਿੰਚਤਿ ਬਾਚਿਸਤਜੰ ਮਾਨੋਨਤਿੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਤਿਪਾ
ਪ ਮਪਾਕਰੋਤਿ ਚੇਤਾ ਪ੍ਰਸਾਦਯਤਿ ਦਿਖਜ਼ੁਸ੍ਤਨੋਤਿ ਕੀਰਤੀ
ਸਤਸੰਗਤੀ ਕਥਯਕਿੰਨ ਕਰੋਤਿ ਪੁੰਸਾਂ ॥ ਤਥਾਹ ਗੁਰੂ

ਰੀਥੇ ॥ ਪਿੰਗਲ ਪਰਬਤ ਪਾਰ ਪਰੇ ਖਲਚਤੁਰਬਕੀਤਾ ॥ ਅਧੁਲੇ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਸੂਝਿਆ ਗੁਰਭੇਟ ਪੁਨੀਤਾ ॥ ਮਹਿਮਾ ਸਾਧੂ ਸੰਗਕੀ ਸੁਨਹੁ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ ॥ ਮੈਲਖੋਈ ਕੋਟ ਅਘਹਰੇ ਨਿਰਮਲ ਭਏਚੀਤ॥ ਐਸੀਭਗਤਿਗੋਬਿੰਦਕੀਕੀਟਹਸ੍ਤੀ ਜੀਤਾ॥ਜੋਜੋਕੀਨੋਆਪੋਨਤਿਸਅਭੈਦਾਨਦੀਤਾ॥ ਸਿੰਘਬਿਲਾਈਹੋਗਯੋਤ੍ਰਿਨਮੇਰਦਿਖੀਤਾ॥ ਸ੍ਰਮਕਰਤੇ ਦਮ ਆਢਕਉ ਤੇ ਗਨੀਧਨੀਤਾ॥ਕਉਨਬਡਾਈ ਕਹਿਸਕਉ ਬੇਅੰਤਗੁਨੀਤਾ॥ ਕਰਕਿਰਪਾਮੁਹਿਨਾਮਦੇਹੁਨਾਨਕਦਰਸਰੀਤਾ।ਪੁਨਃ॥ਸਾਧਕੀ ਮਹਿਮਾਬੇਦਨਜਾਨੈ॥ ਜੇਤਾ ਸੁਨੈ ਤੇਤਾ ਬਖਿਆਨੈ॥ ਸਾਧੁਕੀ ਮਹਿਮਾ ਤਿਹਗੁਨ ਤੇ ਦੂਰ॥ ਸਾਧੁਕੀ ਮਹਿਮਾ ਰਹੀ ਭਰਪੂਰ ॥ ਸਮਗ੍ਰ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਰੂਪ ਹੈ॥ ਪੁਨਃ ਆਤਮਪੁਰਾਣੇ ਬ੍ਰਹਮਗੀਤਾਯਾਂ ਦੇਵ ਬ੍ਰਹਮ ਸੰਬਾਦੇ। ਪਰ ਨਿਰਬਾਣਨਿਸ੍ਰਸਯਯੋਗਿਨਾਂਪਰਮਾਸਿਥਤਿੰ॥ ਸ੍ਵਯੰਚਨੈਵਵਿਜਾਨਾਤਿਨਹਰਿਨਮਹੇਸ੍ਵਰਹ ॥ ਨਮਯਾਪਿਪਰਿਗਯਤੂੰ ਸ਼ਕਯਤੇ ਯੋਗਿਨਸਿਥਤਿੰ ਨਾਪਿਵੇਦੇ ਨਮਾਨੇਨਨਚਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਪੁਰਾਣਕੈਰਿਤਿ॥ਪੁਨਃ ਸ੍ਰੀ ਮਦ੍ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸੇਪ੍ਰਥਮ ਕਾਂਡੇ ਯਥਾ॥ ਸਾਧੁ ਚਰਿਤ ਸੁਭਸਰਿਸਕਪਾਸੂ॥ ਨਿਰਸਵਿਸ਼ਦ ਗੁਣਮਯ ਫਲਜਾਸੂ॥ ਜੋਸਹਿ ਦੁਖ ਪਰ ਛਿਦ੍ਰ ਦੁਰਾਵਾ॥ ਬੰਦਨੀਯਜਿਹਿ ਜਗ ਜਸਪਾਵਾ॥ ਮੁਦਮੰਗਲ ਮਯ ਸੰਤ ਸਮਾਜੂ॥ ਜੋਜਗਜੰਗਮਤੀਰਥ ਰਾਜੂ॥ ਰਾਮਭਗਤਿ ਜਹਿ ਸੁਰਸਰਿਧਾਰਾ ਸਰਸੁਤਿ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਚਾਰਪ੍ਰਚਾਰ॥ ਵਿਧਿ ਨਿਖੇਧ ਮਯਕਲ

ਮਲ ਹਰਨੀ॥ ਕਰਮ ਕਥਾ ਰਵਿਨੰਦਨਿ ਬਰਨੀ ॥ ਹਰਿ
ਹਰ ਕਥਾ ਬਿਰਾਜਤਬੇਨੀ ॥ ਸੁਨਤ ਸਕਲ ਮੁਦ ਮੰਗਲਦੇ
ਨੀ॥ ਬਟ ਬਿਸ੍ਵਾਸ ਅਚਲ ਨਿਜ ਧਰਮਾ॥ ਤੀਰਥ ਰਾਜ ਸ
ਮਾਜ ਸੁ ਕਰਮਾ॥ ਸਭਹਿਸੁਲਭ ਸਭ ਦਿਨ ਸਭ ਦੇਸਾ॥ ਸੇ
ਵਤ ਸਾਦਰਸ਼ਮਨ ਕਲੇਸ਼ਾ॥ ਅਕਥਿ ਅਲੌਕਿਕ ਤੀਰਥਰਾ
ਊ॥ ਦੇਇਸਦਯਫਲ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਭਾਊ॥ ਦੋਃ॥ ਸੁਨਿਸਮੁਝ
ਹਿ ਅਤਿ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਮੱਜਹਿਕਰਿਅਨੁਰਾਗਾ॥ ਲਹਹਿਚਾ
ਰੁਫਲ ਅਛਤ ਤਨ ਸਾਧੁ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਯਾਗ॥ ਚੌਃ॥ ਮੱਜਨਫ
ਲ ਦੇਖਿਅ ਤਤਕਾਲ॥ ਕਾਕਹੋਹਿਪਿਕਬਕਹੁ ਮਰਾਲਾ॥ ਸੁ
ਨ ਆਚਰਜ ਕਰੈ ਜਿਨਕੋਈ॥ ਸਤ ਸੰਗਤ ਮਹਿਮਾਨਹਿ ਗੋ
ਈ॥ ਬਾਲਮੀਕ ਨਾਰਦ ਘਟ ਜੋਨੀ॥ ਨਿਜਨਿਜ ਮੁਖਨ ਕ
ਹੀ ਨਿਜ ਹੋਨੀ॥ ਜਲਚਰਥਲਚਰਨਭ ਚਰਨਾਨਾ॥ ਜੇ ਜ
ਢ ਚੇਤਨ ਜੀਵ ਜਹਾਨਾ॥ ਮਤਿ ਕੀਰਤਿ ਗਤਿਭੂਤਿ ਭਲਾਈ
॥ ਜੋਜਿਹ ਜਤਨ ਜਹਾਂ ਜਿਹ ਪਾਈ॥ ਸੋ ਜਾਨਬ ਸਤਸੰਗ
ਪ੍ਰਭਾਊ॥ ਲੋਕਹੁ ਬੇਦਨ ਆਨ ਉਪਾਊ॥ ਬਿਨਸਤ ਸੰਗ
ਬਿਬੇਕ ਨ ਹੋਈ॥ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਨ ਸੁਲਭਨ ਸੋਈ॥ ਸ
ਤ ਸੰਗਤ ਮੁਦ ਮੰਗਲ ਮੂਲਾ॥ ਸੁਇਫਲ ਸਿਧਿ ਸਭ ਸਾਧ
ਨ ਫੂਲਾ॥ ਸਠਸੁਧਰਹਿ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਪਾਈ॥ ਪਾਰਸ ਪਰ
ਸ ਕੁਧਾਤੁ ਸੁਹਾਈ॥ ਬਿਧਿ ਬਸਸੁਜਨ ਕੁਸੰਗਤ ਪਰਹੀਂ
ਫਨਿਮਨਿ ਸਮਨਿਜਗੁਨ ਅਨੁਸਰ ਹੀਂ॥ ਵਿਧਿਹਰਿਹਰਕ
ਵਿਕੋਬਿਦਬਾਂਨੀ॥ ਕਹਤ ਸਾਧ ਮਹਿਮਾ ਸਕੁਚਾਨੀ॥ ਸੌਮੋਸ

ਨ ਕਹਿ ਜਾਤਨ ਕੈਸੇ ॥ ਸ਼ਾਕਬਨਿਕ ਮਨਿਗਨਗੁਨ ਜੈਸੇ ॥
ਦੋਃ ॥ ਬੰਦੌਂ ਸੰਤਸਮਾਨ ਚਿਤ ਹਿਤ ਅਨਹਿਤ ਨਹਿ ਕੋਇ ॥
ਅੰਜੁਲਿਗਤਿ ਸੁਭ ਸੁਮਨਜਿਮ ਸਮਸੁਗੰਧ ਕਰ ਦੋਇ ॥
ਦੋਃ ॥ ਸੰਤਸਰਲਚਿਤ ਜਗਤਹਿਤ ਜਾਨ ਸੁਭਾਉ ਸਨੇਹ ॥
ਬਾਲ ਬਿਨੈਸੁਨਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾਰਾਮ ਚਰਨ ਰਤਿ ਦੇਹੁ ॥ ਅਨੰਤ ਕਲਪ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸੇਸ ਸਾਰਦਾ ਕਥਨ ਕਰੈ ਤੌ ਭੀ ਸੰਤ ਮਹਿਮਾਂ ਕਾ ਪਾਰ ਨਹੀ ਪਾਯਾ ਜਾਤਾ ॥ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬਦਾ ਜਿਸਕਾਲ ਮੇ ਜਿਸ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਕੋਊ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਯ ਉਸੀ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਬੁਧਿ ਕੀ ਬ੍ਰਿਧਿ ਕੋ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸਤਸੰਗ ਦੁਵਾਰਾ ॥ ਵਾ ਬੁਧਿ ਦਾ ਬੁਧੀ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਸੰਪਤੀ ਸਤਕਾਰ ਗਜ਼ਾਨਾਦਿ ਕੀ ਬ੍ਰਿਧਿ ਕੇ ਕਰਨੇਵਾਰਾਹੈ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕਰਤਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪੌਰਾਤਨ ਹੈ ਔ ਕਰਤਾ ਕਜ਼ਾ ਪੁਰਖ ਹੈ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਬਿਰਧ ਕਰਤਾਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ॥ ੩ ॥

ਅਧਹਊਰਧਅਰਧੰ ॥ ਅਘੰਓਘਹਰਤਾ

ਟੀਕਾ ॥ ਅਧਹ ਕਰਕੇ ਸਪਤਪਾਤਾਲ ਅਤਲ ਬਿਤਲ ਸੁਤਲ ਤਲਾਤਲ ਮਹਾਤਲ ਰਸਾਤਲ ਪਾਤਾਲ ਊਰਧ ਕਰਕੇ ਊਪਰ ਕੇ ਸਪਤ ਭੂਰ ਭੁਵ ਸ੍ਵ ਮਹਾ ਜਨ ਤਪ ਸਤ ਲੋਕ ਅਰਧ ਕਰਕੇ ਮਧਜਭਾਗ ਮਰਤ ਲੋਕ ਮਾਤ੍ਰ ਅਰਥਾਤ ਚਾਰਦਸਭਵਨ ਮੇ ਸਿਮਰਨ ਸ੍ਰਵਣਾਦਿ ਕਰਤੇ ਹੈ ਜੋ ਦੇਵ ਮਨੁ

ਖਜ਼ ਨਾਗਾਦਿ ਉਨਕੇ ਅਘੰਓਘ ਕਿਆ ਅਘਪਾਪ ਓਘ ਸੰ ਬੂਹ ਤਿਨਕੋ ਹਰਤਾ ਕਜ਼ਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ ਸਮਾ ਨਤੇ ਤੀਨ ਭਵਨ ਮੇ ਵਜ਼ਾਪਕ ਹੈ ਅਰੁ ਪਾਪੋ ਕੇ ਸੰਬੂਹ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਯਹ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਕਾਪਾਪ ਨਾਸਕਹੈ ਅਨੰਤ ਪਾਪ ਪ੍ਰਯੁਕਤਹੋ ਕੋਊ ਪੁਰਖ ਚਾ ਹੈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਧੋ ਉਰਧ ਅਰਧੰ ਅਘੰ ਓਘਹਰਤਾ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਉਚਾਰਨ ਕਰੈ ਤੋ ਅਨੰਤਜਨਮੋਂ ਕੇ ਪਾਪਤਿਸਕੇ ਨਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਹਿ ਅਰੁ ਔਰਨ ਕੇ ਪਾਸ ਸੰਬੂਹ ਕਾ ਨਾਸਿਕ ਹੋ ਯ ਸੋ ਭਾਵ ਕਿਆ ਕਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਜੋ ਪ੍ਰਾਯਸਚਿਤ ਹੈ ਪ੍ਰਾਯਸਚਿਤ ਮਯੂਖਾਦਿ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇ ਜੋ ਲਿਖੇ ਹੈ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕੀ ਅਪੇਖਜ਼ਾਕਰ ਜੈਸੇ ਕੂਟੋਂ ਕੇ ਨਾਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਬ ਜਰ ਕੀ ਅਪੇਖਜ਼ਾ ਕਰ ਤ੍ਰਿਨ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਨਾ ਤਦਵਤ ਜਾਨੀਐ॥ ੨॥

ਪਰਮਪਰਮਪਰਮੇਸ੍ਵਰੰ॥ ਪ੍ਰੋਛਪਾਲੰ

ਟੀਕਾ॥ ਪਰਮ ਨਾਮਉਤਕਿਸ੍ਰਕਾ ਸੋ ਉਤਕਿਸ੍ਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਕ ਉਨਸੇ ਉਤਕਿਸ੍ਰ ਮਾਯਾ ਤਿਸਸੇ ਪਰੇ ਜੋ ਈਸ੍ਵਰ ਹੈ ਸੋ ਕੈਸਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਛਪਾਲੰ ਕਿ ਪਰੋਖਜ਼ ਹੋਕਰ ਪਾਲਨਾ ਕਰ ਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਭਾਈ ਹਮ ਬਿਵਹਾਰ ਕਰ ਖਾਤੇ ਹੈਂ ਕੋਊ ਨੌਕਰੀ ਸੇ ਕੋਊ ਖੇਤੀ ਸੇ ਐਸੇਐਸੇ ਅਨੰਤ ਨਮਿਤ ਲੋਕੋਂ ਨੇ ਚਿਤ ਮੇ ਕਲਪਨਾ ਕਿਏ ਭਏ ਹੈਂ ਅਗਜ਼ਾਨ ਕਰ

ਜਾਨਤੇ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ
ਹੈ ਉਦਰ ਮੇ ਕੌਨਸਾ ਉਦਮ ਕਰਤਾ ਥਾ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਰੀ
ਥੇ ਸਵੈਯਾ ॥ ਦੀਨਨਕੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕਰੈ ਨਿਤ ਸੰਤਉਬਾਰਗ
ਨੀਮਨ ਗਾਰੈ॥ ਪੱਛਪਸੂਨਗ ਨਾਗ ਨਰਾਧਿਪ ਸਰਬਸਮੈਸ
ਭਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ॥ ਪੋਖਤ ਹੈ ਜਲਮੈਥਲਮੈਪਲਮੈ ਕਲਿਕੇ
ਨਹੀਂ ਕਰਮ ਬਿਚਾਰੈ॥ ਦੀਨਦਯਾਲ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਦੋਖਨਦੇ
ਖਤ ਹੈ ਪਰਦੇਤ ਨਹਾਰੈ॥ ਪੁਨਾ ਗੂਜਰੀ ਮਹਲਾ ੪॥ ਕਾ
ਹੇ ਰੇਮਨ ਚਿਤਵਹਿ ਉਦਮ ਜਾ ਆਹਰ ਹਰਿਜੀਉ ਪਰਿਆ
॥ ਸੈਲ ਪਥਰ ਮਹਿ ਜੰਤ ਉਪਾਏ ਤਾਕਾ ਰਿਜਕ ਆਗੇ ਕਰ
ਧਰਿਆ॥ ਮੇਰੇ ਮਾਧਉ ਜੀ ਸਤ ਸੰਗਤ ਮਿਲਯ ਸੁਤਰਿਆ
॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ॥ ਗੁਰਪਰਸਾਦਿ ਪਰਮਪਦ ਪਾਇਆ ਸੂਕੇ
ਕਾਸ਼ਟ ਹਰਿਆ॥ ਜਨਨਿ ਪਿਤਾ ਲੋਕ ਸੁਤ ਬਨਤਾ ਕੋਇ
ਨ ਕਿਸਕੀ ਧਰਿਆ॥ ਸਿਰਸਿਰ ਰਿਜਕ ਸੰਬਾਹੇ ਠਾਕੁਰ
ਕਾਹੇ ਮਨਭਉ ਕਰਿਆ॥ ਊਡੇ ਊਡਿ ਆਵੈਂ ਸੈ ਕੋਸਾ ਤਿਨ
ਪਾਛੇ ਬਛਰੇ ਛਰਿਆ॥ ਤਿਨ ਕਵਨ ਖੁਲਾਵੈ ਕਵਨ ਚੁਗਾਵੈ
ਮਨਮਹਿ ਸਿਮਰਨ ਕਰਿਆ॥ ਸਭ ਨਿਧਾਨ ਦਸਅਸਟ ਸਿ
ਧਾਨ ਠਾਕੁਰ ਕਰਤਲ ਧਰਿਆ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਲਬਲਸ
ਦ ਬਲਜਾਈਐ ਤੇਰਾ ਅੰਤ ਨ ਪਾਰਾਵਰਿਆ॥ ਪੁਨਾ॥ ਨਾਨ
ਕ ਚਿੰਤਾ ਮਤ ਕਰਉ ਚਿੰਤਾ ਤਿਸਹੀ ਹੇਇ॥ ਜੰਤ ਉਪਾਏ
ਸਾਇਰਾ ਤਿਨਾਭੀ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇਇ॥ ਪੁਨਾ ਆਸਾ ਧੰਨਾ ਜੀ॥
ਰੇਚਿਤ ਚੇਤਸਕੀਨ ਦਯਾਲ ਦਮੋਦਰ ਬਿਬਹਿ ਨ ਜਾਨਸਕੋ

ਈ॥ ਯਥਾ॥ ਦੋਹਾ॥ ਪਰਾਲਬਧ ਪਹਿਲੇ ਬਨੀ ਪਾਛੇ ਬ
ਨਯੋ ਸ਼ਰੀਰ॥ ਤੁਲਸੀ ਯਹ ਆਚਰਜ ਹੈ ਮਨ ਨਹਿ ਬਾਂਧੈ
ਧੀਰ॥ ੧ ॥ ਬੈਤ ॥ਦੁਨਾਪਹਿਨਖ਼ਾਂਨੈਕਰਮਗੁਸ੍ਤਹਰਦ॥ ਕਿ
ਸੀ ਮੁਰਗ਼ ਦਰਕਾਫ਼ਰੋਜ਼ੀਖ਼ੁਰਦ॥ ਐਸਾ ਕਰਮਬਖਸ਼ਿਸਕਾ
ਖੌਂਚਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਨੇ ਖਿਲਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਸੀ ਮੁਰਗ
ਨਾਮ ਜਾਨਵਰ ਬੀਚਕਾਫ ਪਰਬਤ ਕੇ ਰੋਜੀ ਖਤਾ ਹੈ॥ ਪੁ
ਨਾ॥ ਅਗਰਚਿਜ਼ਿਮੀਰਾਬਆਸਮਾਦੋਜ਼ੀ॥ ਨਦਿਹਦਜ਼ਿਆ
ਦੈਜ਼ੌਅਜ਼ਰੋਜ਼ੀ॥ ਭੋਜਨੇ ਛਾਦਨੇ ਚਿੰਤਾ ਬ੍ਰਿਥਾ ਕੁਰਵੰਤੀਬੈਸ਼੍
ਵਹ॥ ਸੋਯੋਬਿਸ੍ਵੰਭਰੋਦੇਵੋਕਥੰਭਕ੍ਤਾਨਪੇਖਸ਼ਤੇ॥ਯੇਨਸੁਕ੍ਲੀਕ੍ਰਿ
ਤੋਹੰਸਹ ਸ਼ੁਕੋ ਹਰਿਤੀਕ੍ਰਿਤਹ ਮਯੂਰਸ਼ਚਿਤ੍ਰਤੋਯੇਨ ਸਤੇਬ੍ਰਿ
ਤਿਰਵਿਧਾਸਜ਼ਤੀ॥ਅਰਥਾਤ ਪਰੋਖਜ਼ਰੂਪ ਕਰਪਾਲਨਾ ਕਰ
ਰਹਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਔਰ ਅਗਜ਼ਾਨੀ ਜੀਵ ਬ੍ਰਿਥਾ ਅਭਿ-
ਮਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ਕੁਟੰਬ ਭਰਨਾਦਿ ਮੇਅੰਧੇਰਾ ਢੋਵਨਵਤ
ਦਿਨਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇਲਿਏ ਜੈਸੇ ਕਿ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੇ ਲੋਹੇਕਾ ਪਰ
ਬਤ ਹੈ ਉਹਾਕੇ ਜੀਵ ਕਾਟਕਾਟ ਕਰ ਲੋਹਾ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰਤੇ
ਹੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀ ਜਹਾਜ ਅੰਨਕਾ ਭਰਕਰ ਲੇਜਾਤੇ ਹੈਂ ਔਰ
ਲੋਹਾ ਲੇ ਆਤੇ ਹੈਂ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੀ ਊਹਾਂ ਲੋਹਮਯ ਹੋ
ਨੇ ਸੇ ਉਨਕੋ ਬ੍ਰਿਥਾ ਅਭਿਮਾਨ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਜੋ ਹਮ ਲੋਹਾ
ਕਾਟ ਕਾਟ ਕਰ ਹੀ ਖਾਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਦੇਸ ਪਰਦੇਸ ਸੌਦਾਗਰੀ
ਕਾ ਅਭਿਮਾਨ ਕਿਸੀ ਕੋ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਬ੍ਰਿਥਾ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ
ਗੁਰਦਾਸ ਜੀਕੀ ਕਬਿਤ॥ ਜੈਸੇ ਧਰਧਨੁਖ ਚਲ਼ਾਇ ਅਤ

ਬਾਨਤਾਨ ਚਲਿਓ ਜਾਤ ਤਿਤਹੀ ਕੋ ਜਿਤਹੀ ਚਲਾਇਐ। ਜੈਸੇ ਅਸ੍ਵਾਬੂਕ ਲਗਾਇ ਤਨਤੇਜਕਰ ਦੌਰਯੋ ਜਾਇ ਆਤੁਰ ਹੋਇ ਜਿਤਹੀਂ ਦੌਰਾਇਐ। ਜੈਸੇ ਦਾਸੀ ਨਾਇਕਾ ਕੇ ਅਗ੍ਰਭਾਗ ਠਾਢੀ ਰਹੈ ਧਵੈ ਤਿਤਹੀ ਸੁਭਾਇ ਜਿਤਹੀਪਠਇਐ। ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਾਨੀ ਕਿਰਤ ਸੰਜੋਗਲਗ ਭ੍ਰਮੈਭੂਮਿ ਜਿਤੁ ਜਿਤੁ ਖਾਨ ਪਾਨ ਤਹੀ ਜਾਇ ਖਾਇਐ॥ ੧॥ ਅਰਥਾਤ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੈ॥ ਨਕਨਥਖਸਮਹਥਕਿਰਤਧਕੇਦੇਇ॥ਜਹਾਦਾਣੇਤਹਾਂਖਾਣੇਨਾਨਕਾਸਚਹੇ॥੧॥ਵਾ॥ਪਰੰ ਅਪਰੰ ਅਪਰਮੇਸੁਰੰ ਪ੍ਰੋਛਪਾਲੰ ਅਰਥਪਰ ਅਪਰਅਰਥਾਤੁ ਪਰਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕਅਪਰਮਨੁਖ੍ਯ ਤਿਰਯਗਾਦਿਕ ਸੂਰੰ ਕਰਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਬਿਕੁੰਠਾਦਿਕ ਇਨ ਕਰਕੇ ਅਪਰਮੇ ਕਯਾਅਪ੍ਰਮੇਯ ਪ੍ਰਮਾਣੋਕਾ ਅਬਿਖਯਰੂਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰੋਛਪਾਲੰ ਨਾਮ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟਹੋਕਰਪਾਲਨਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਰੁਕਮਨੀ ਜੀਕੇ ਕੀਟਕਾ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰਾਂਤ ਇਸਮੇ॥੨॥ ਵਾ ਪਰਮਪਰਮਪਰਮੇ॥ਅਸੂਰੰ॥ ਪ੍ਰੋਛਪਾਲੰ ਐਸੇ ਅਕਾਰਨਿਕਾਲ ਕਰ ਅਸੁਰ ਕਰਕੇ ਦੈਂਤ ਸੋ ਦੁਸ਼ਟ ਭੀ ਹੈ ਤੌਭੀ ਪਰੋਖ੍ਯ ਪ੍ਰਿਯ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਨਕਾ ਸਿਧਿ ਅਣਮਾਦਿਕ ਵਾ ਮੋਖ੍ਯ ਵਾ ਤ੍ਰਿਬਰਗ ਮਨ ਕਾਮਨਾਨੁਸਾਰ ਪਾਲਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਸਦਾਪਦਕਾ ਪੂਰਬ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਲੇਨਾ ਸਦੀਵ ਪਾਲਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੩॥

ਮੂਲ ॥ ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਸਿੱਧਿ ਦਾਤਾਦਯਾਲੰ

॥ ੬੦ ॥ ਟੀਕਾ—ਸਰਬਦਾ ਸਰਬ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਸਭ ਕਾਲੋ ਮੇ ਸਿੱਧੀ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਪੂਰਬਵਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੀ ਵਕੋਊ ਯਤ ਕਿੰਚਿਤ ਕੁਛ ਉਪਕਾਰ ਕਰੈ ਤੋ ਅਧਿਕ ਬਢਾ ਉਤਾ ਹੈ ਔਰ ਆਪ ਭ੍ਰਗਾਵਾਨ ਪਰੋਖਯ ਹੋਕਰ ਚਾਰਦਸ ਭੁਵ ਨ ਮੇ ਚਾਰਖਾਨਿ ਚੌਰਾਸੀ ਲਾਖ ਯੋਨੀ ਮੇ ਅਨੰਤ ਜੀਵਊਕੀ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਪਾਲਨਾ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਸੋ ਅਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਲੁਤਾ ਅਰੁ ਅਤੀ ਉਦਾਰਤਾ ਤਿਸਕੀ ਇਸੀਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਜੋਪਦ ਨਮਸਕਾਰ ਕ੍ਰਿਆ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਨ ਮੇ ਅਨੁਬ੍ਰਿਤੀ ਨਮੋਪਦ ਕੀਕਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਆ ਚਹਿਯੇ ॥ ੧ ॥ ਇਤਿਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾ ਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸਤਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿ ਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਪੂ ਰਬ ਪਖ੍ਯੇ ਚਤੁਰਥਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕਰਮਨਾ ਮ ਬਰਨਨੰ ਪੰਚਬਿੰਸਤਿਤਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੨੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਛੇਦੀ ਅਭੇਦੀ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਛੇਦੀ ਛੇਦਨੇਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ਪੂਰਬਵਤ ਨੈਨੰਛਿੰਦੀਤਿਸ਼ਸਤ੍ਰਾਣਿ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਅਰਥਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਆਪ ਕਿਸੀ ਕ ਰਤਾ ਕੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਛਿਦੀਰੂਪਾ ਕਾ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਰੂਪ ਕਰਤਾ ਕੇ ਛਿਦੀਰੂਪਾ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾ ਕਰਮ ਕੋ ਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੁਤੀਯਅ ਭਾਵਤੇਅਕਾਸਵਤ ਅਭੇਦੀਕ੍ਯਾ ਦੇਸ਼

ਕਾਲ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸਾਮਦਾਮਦੰਡ ਭੇਦਰੂਪ ਜੋ ਨੀਤੀ ਹੈ ਵਾਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਕਿਸੀ ਕੇ ਭੇਦਪਾਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੋਨੇ ਸੇ ਅਛੇਦੀ ਅਭੇਦੀ ਅੱਛਸ੍ਵੱਛ ਸ੍ਵਸ੍ਵਰੂਪਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਔਅਭੇਦੀ ਅਭੈਪਦ ਖੇਮ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨਾਮੇ ਅਕਾਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਨ ਆਮਆਨਾਮਅਨ ਪ੍ਰਾਣਕੇ ਅਰਥ ਮੇ ਜੋਧਾਤੁਹੈ ਔਰ ਅ ਮਗਤਿ ਅਰਥਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਾਣ ਮੈ ਜੋਗਤਿਸ਼ਕ੍ਤਿ ਦਾਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਨਾਮ। ਔਅਕ ਕੁਟਿਲਾਰਥਕਹੈ ਅਮ ਰੋਗਾਰਥਕਹੈ ਅਰਥਾਤਕੁਫਲਕੋ ਜੋ ਰੋਗਰੂਪਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਮਸਤੋਪਰਾਜੀ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਭਕੋ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ਵਾ ਸਭਕੇ ਉਪਨਾਮ ਸਮੀ ਪਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਉਪਗੁ ਉਪਕੁੰਭੰਯਥਾ ਜੋ ਕੁੰਭਕੇ ਸਮੀਪ ਬਰ ਤਮਾਨ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਉਪਕੁੰਭੰ। ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀਸਭਕੇ ਸਮੀਪ ਹੈਂ। ਯਥਾ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਕਾਹੇਰੇ ਬਨ ਖੋਜਨ ਜਾਈ। ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸਦਾ ਅਲੇਪਾਤੋਹੀ ਸੰਗਸਮਾਈ। ਪੁਨਾ ॥ ਪੀਪਾਜੀ॥ਕਾਯੋਦੇਵਾ ਕਾ ਯੋਦੇਵਲ ਕਾਯੋਜੰਗਮ ਜਾਤੀ। ਕਾਯੋ ਧੂਪਦੀਪ ਨਇਵੇਦਾ ਕਾਇਉ ਪੂਜਉ ਪਾਤੀ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਕਾਇਆਬਹੁ ਖੰਡ ਖੋਜਤੇ ਨਉਨਿਧਿ ਪਾਈ। ਨਾਕਿਛੁ ਆਇਬੋ ਨਾਕਿਛੁ ਜਾਇ

ਬੋ ਰਾਮਕੀ ਦੁਹਾਈ॥ ੧ ॥ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮੰਡੇ ਸੋਈ ਪਿੰਡੇ ਜੋ ਖੋਜੈ ਸੋ ਪਾਵੈ । ਪੀਪਾ ਪ੍ਰਣਵੈ ਪਰਮ ਤਤ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੋਇ ਲ ਖਾਵੈ ॥ ੨ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਹਾਥ ਪੈ ਨੇਰੇ ਸਹਜੇ ਹੋਇ ਸੁਹੋਈ। ਸਗਲ ਬਨਸਪਤਿ ਮੈ ਬੈਸੰਤਰ ਸਗਲ ਦੂ ਧ ਮਹਿ ਘੀਆ। ਊਚਨੀਚ ਮਹਿ ਜੋਤ ਸਮਾਨੀ ਘਟਘਟ ਮਾਧੋ ਜੀਆ। ਕਬੀਰ ਜਾਕੋ ਖੋਜਤੇ ਸੋਈ ਪਾਇਓ ਠੌਰ। ਸੋਈ ਫਿਰਕੈ ਤੂਭਿਆ ਜਾਕੋਕਹਿਤਾਔਰ। ਪੁਨਾ। ਦੇਹੋਦੇਵਾਲਯਹ ਪ੍ਰੋਕਤ ਜੀਵੋ ਦੇਵਹ ਸ਼ਿਵਾਤਮਕਹ ਤਜੇਦਗਯਾਨ ਨਿਰਮਾ ਲਯੰ ਸੋਹੰਭਾਵੇਨ ਪੂਜਯੇਤ। ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਜੀ ਜਾਪਸੂਵ ਰਾਜ ਕੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਕਹੈਂਗੇ ਸਦਾ ਅੰਗਸੰਗੇ ਅ ਭੰਗੀ ਬਿਭੂਤੇ ਇਤਿ॥ਤਥਾ ਦੀਵਾਨਗੋਯਾ॥ ਗ਼ਜ਼ਲ ॥ ਦਿਲ ਅਗਰਦਾਨਾ ਬਵਦ ਅੰਦਰ ਕਿਨਾਰਸ਼ ਯਾਰਹਸ੍ਤ। ਚਸ਼ਮਗਰ ਬੀਨਾਂ ਬਵਦ ਦਰ ਹਰ ਤਰਫ਼ ਦੀਦਾਰ ਹਸ੍ਤ ॥ ੧ ॥ ਹਰ ਤਰ ਫ਼ ਦੀਦਾਰ ਅੱਮਾਦੀਦਏ ਬੀਨਾਂ ਕੁਜਾਸ੍ਤ । ਹਰਕੁਜਾਤੂਰਸ੍ਤ ਹ ਰਸੁਖ਼੍ਯਾਲਏ ਅਨਵਾਰਹਸ੍ਤ॥ ੨ ॥ ਸਰਅਗਰਦਾਰੀਬਿਰੋ ਸਰ ਰਾ ਬਿਨਹਿਦਰ ਪਾਇਓ । ਜਾਂਅਗਰਦਾਰੀ ਨਿਸਾਰਸ਼ ਕੁਨ ਅਗਰ ਦਰਕਾਰ ਹਸ੍ਤ ॥ ੩ ॥ ਦਸਤਅਗਰ ਦਾਰੀ ਬਿਰੌਦਾ ਮਾਨ ਜਾਨਾਰਾਬਿਗੀਰ। ਸੂਯਓਮੇਰਉ ਅਗਰ ਪਾਰਾਸਰੇ ਰ ਫ਼ਤਾਰਹਸ੍ਤ॥ ੪ ॥ਗੋਸ਼ਗਰਸੁਨਵਾਬਵਦਜੁਜ਼ਨਾਮਹਕ ਕੈਬਿ ਸ਼ਨਵਦ। ਗਰਜ਼ਬਾਂਗ਼ੋਯਾ ਬਵਦ ਦਰਹਰ ਸਖ਼ੁਨ ਇਸਰਾਰ ਹਸ੍ਤ ॥ ੫ ॥ਬਰਹਮਨ ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਬੁਤਜ਼ਾਹਿਦ ਫ਼ਿਦਾਏ ਖ਼ਾਨ

ਕਾਹ ॥ ਹਰਕੁਜਾ ਜਾਮੇ ਮੁਹਬਤ ਦੀਦਹਅਮ ਸਰਸ਼ਾਰਹਸ੍ਤ ॥੬
ਬੇਅਦਬ ਪਾਰਾ ਮਨਹ ਮਨਸੂਰਵਸ਼ਦਰਰਾਹਇਸ਼ਕ ॥ ਰਹਰਵੇ
ਇੰਰਾਹਰਾ ਅਵਲਕਦਮ ਬਰਦਾਰਹਸ੍ਤ ॥ ੭ ॥ ਹਰਚਿਦਾਰੀ
ਦਰਖਿਲਾਤੇ ਖ਼ੁਦਨਿਸਾਰੇ ਯਾਰਕੁਨ । ਗਰਤੁਰਾ ਮਾਨਿੰਦਗੋਯਾ
ਤਬਹਰੌਹਰ ਬਾਰਅਸ੍ਤ ॥ ੮ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਆਯਤੇ ਕੁਰਾਨਮਜ਼ੀ
ਦਿ । ਨਖਨ ਅਕਰਬੋ ਅਲੈਮਿਨਹਵੁਲਵਰੀਦ॥ ਮਾਨੇ॥ਨਹੀਂ
ਮੈਦੂਰ ਬੰਦੇਕੇ ਧਾਗੋ ਸ਼ਹਰਗਕੀਥੀਂ ॥ਸ਼ਮਸਤਬਰੇਜ਼ ਯ਼ਬਾ॥
ਅਜ਼ਬਮਨਸਮਸਤਬਰੇਜ਼ਮ ਕਿਆਸ਼ਕਗੁਸ਼ਤਅਮਦਰਖ਼ੁਦ ।
ਚੁ ਖ਼ੁਦਦਰ ਖ਼ੁਦ ਨਜ਼ਰ ਕਰਦਮ ਨਦੀਦਮ ਜ਼ੁਜਖ਼ੁਦਾ ਦਰ
ਖ਼ੁਦ ॥ ੧ ॥ ਦੀਗਰ ਗ਼ਜ਼ਲ ॥ ਬਾਗ਼ਮਨਮ ਖ਼ਾਨੈਮਨਮ ਆ
ਬਲ ਦੀਵਾਨੈ ਮਨਮ ॥ ਦਾਮਮਨਮ ਦਾਨੈਮਨਮਦੂਰਮਸ਼ੌ ਦੂਰ
ਮਸ਼ੌ ॥ ੧ ॥ ਖ੍ਰਜੈ ਮਨਮ ਬੰਦਹ ਮਨਮ ਗਿਰਯਹ ਮਨਮ ਖ਼ੰ
ਦਹ ਮਨਮ । ਮੁਰਦਹ ਮਨਮ ਜ਼ਿੰਦਹ ਮਨਮ ਦੂਰਮਸ਼ੌ ਦੂਰਮ
ਸ਼ੌ ॥ ੨ ॥ ਦਲਕਮਨਮ ਦੌਰਮਨਮ ਕਾਸਹ ਬਿਲੌਰ ਮਨਮ
। ਲੈਲਮਨਮਰੋਜ਼ਮਨਮ ਦੂਰਮਸ਼ੌ ਦੂਰਮਸ਼ੌ ॥ ੩ ॥ ਪੀਰਮਨ
ਮ ਮੀਰਮਨਮ ਸਾਹਬਤਦਬੀਰ ਮਨਮਬਸਤਹਜ਼ਿਜੀਰਮਨਮ
ਦੂਰਮਸ਼ੌਦੂਰਮਸ਼ੌ॥੪। ਯਾਰਮਨਮਗ਼ਾਰਮਨਮਦਿਲਬਰਦਿਲ
ਦਾਰਮਨਮ।ਗ਼ੁੰਚਹਮੂਮਖ਼ਾਰਮੂਮਦੂਰਮਸ਼ੌਦੂਰਮਸ਼ੌ।੫।ਹੂਰਮੂਮ
ਨੂਰਮੂਮਤਾਜ਼ਹਅੰਗੂਰਮਨਮ॥ ਜੰਨਤਮਾਮੂਰਮਨਮ ਦੂਰਮ ਸ਼ੌ
ਦੂਰਮਸ਼ੌ ॥੭॥ਸਮਸਤਬਰੇਜ਼ ਮਨਮ ਸ਼ਕਰੌਲਬਰੇਜ਼ਮਨਮ
ਮਰਗ਼ਸ਼ਹਰਖ਼ੇਜ਼ ਮਨਮ ਦੂਰਮਸ਼ੌ ਦੂਰਮਸ਼ੌ ॥੭॥ ਐਸੇਅਨੰਤ

ਬੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਪੁਰਾਨ ਕੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਨਾਰਦ ਸਾਰਦ ਸ੍ਰੀ ਬੇਦ ਬਯਾਸ ਜੀ ਤੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਮੀਪ ਹੈ ਸਮੀਪ ਕਥਨ ਕੀ ਏਕ ਇਸ਼ਾਰਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਪਨਾਆਪ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸਮੇ ਏਕ ਭੇਦ ਹੈ ਜੈਸੇ ਨੇਤ੍ਰ ਅਤੀ ਸਮੀਪਭੀਹੈਂਇਤਰੋਕੋਦੇਖਤੇਹੈਂ ਆਪਕੋ ਨਹੀ ਦੇਖ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਸਮਸਤੋ ਪਰਾਜੀ ਕਯਾ ਸਭਿਕੇ ਉਪ ਅਰਥਾਤ ਊਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਨ ਕਾਰਯ ਕੇ ਸੰਘਾਤ ਕੇ ਪਰੇ ਹੋਨੇ ਤੇ ਇਸਮੇ ਭੀ ਅਨੇਕ ਪਰਮਾਣ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਬਹੁਲਤਾ ਕੇ ਭੈਸੇ ਨਹੀ ਲਿਖਤੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸਮਸਤੋਪਰਾਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭਕੇ ਊਪਰ ਰਾਜੀ ਹੈਂ ਜੈਸੇਕ ਪੁਰਖ ਵਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਪਨੇ ਅੰਗੋਕੋ ਦੇਖ ਦੇਖ ਕਰਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਦਵਤ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਸੰਪੂਰਨ ਸੇ ਉਪਕਯਾ ਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਟ ਹੈ ਔਰ ਰਾਜੀ ਕਯਾ ਆਨੰਦ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਮਸਤੋਪਰ ਜੀ ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਕਾਰਯ ਕਾਰਨ ਸੰਘਾਤ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ਅਰ ਜੀ ਕਯਾ ਜੀਵ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ਜੀਵ ਕਾ ਅਰਥ ਈਸ੍ਵਰਕਰਨਾਂਜੀਵਾਇਤੀਤਿ ਜੀਵਹ ॥ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋ ਜਿਵਾਵੈ ਪ੍ਰਾਨਾਦਿਰੂਪ ਅੰਨ ਪਾਨਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਸੋ ਕਹੀਐ ਜੀਵ ॥ ੭ ॥ ਵਾ ਜੀ ਸੰਬੋਧਨ ਮੇ ਜਾਨਨਾ ਅਰਥ ਕਯਾ ਕਿ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸਮਸਤੇ ਪਰਹੈ ॥੮॥ ਸਮਸਤ ਨਾਮ ਸੰਖਯੇਪ ਕਾਹੈ ਹੇ ਸਾਧੂ ਸੰਗਤ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸਮਸਤੇ ਕਯਾ ਸੰਖਯੇਪ ਕਰਕੇ ਕਥਨ ਕੀਆ

ਹੈ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਕੇ ਸੇਸ ਸਾਰਦ ਨਾਰਦਾਦਿ ਭੀ ਨਹੀ ਕਹਿ ਸਕਤੇ ਅਨੰਤ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ੯॥ ਵਾ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਅ ਕਾਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਮਤੋ ਅਪਰਾਜੀ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਖਾ ਲਸਾ ਜੀ ਸਭਕੇ ਊਪਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਪਰਾਜੀ ਹੈ ਕਿਉ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹੇ ਹੈਂ ਕਿ ਦੇਖੋ ਮੈਨੇ ਸੁਰਗ ਔ ਬੈਕੁੰਠ ਬ੍ਰਹਮਲੋਕ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਰ ਚੇ ਹੈ ਔਰ ਲੋਕ ਇਨ ਲੋਕੋ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਉਪਾਇ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਇਸਲੀਏ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਹੈ ਹੁਕਮਅਦੂਲਹੈਂ ਜੋ ਉਨਕੋ ਨਰਕਾਦਿ ਦੰਡ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪੁਨਾ ਨਰਕ ਸੇ ਨਿਕਾ ਲਕਰ ਕੂਕਰਸੂਕਰਾਦਿ ਜੌਨ ਇਹ ਦੌਰਾ ਸਪੁਰਦ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ਤਥਾ ਬਿਸਨਪੁਰਾਣੇ ॥ ਸ੍ਰੁਤਿਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿਮਮੈਵਾਗਜਾਯਸ੍ਤੇਓ ਲੰਘਬਰਤਤੇ॥ ਆਗਯਾਛੇਦੀ ਮਮਦ੍ਰੋਖੀਭਕ੍ਤੋਪਿਨਸਬੈਸ਼ਨਵ ਹ॥ ਏਕਸਮੇ ਨਾਰਦਜੀ ਬੈਕੁੰਠਮੇ ਗਏਰਹੇਸ੍ਰੀ ਮਤਪਾਰਬ੍ਰਹ ਮ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਮਿਤ ਤਬ ਬੈਕੁੰਠ ਰਚਨਾ ਕੋ ਦੇਖਚਕ੍ਰਿ ਤ ਹੂਏ ਅਰ ਖਾਲੀ ਅਸਥਾਨ ਦੇਖਕਰ ਕਹਾ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵ ਨ ਐਸੇ ਮੰਦਿਰ ਅਦਭੁਤ ਰਚਕਰ ਸੂਨਯ ਕਯੋਰਖੇ ਹੈਂ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਕਹਿਤੇ ਭਏ ਹੇ ਨਾਰਦ ਮੈ ਤੋ ਪੁਕਾਰ ਰਹਾ ਹੋਂ ਕੋਊ ਸੁਨਤਾ ਨਹੀ ਔਰ ਨਰਕ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਸਾ ਧਨ ਮਧਮਾਂਸ ਪਰਇਸਤ੍ਰਿ ਆਦਿ ਸੇਵਨ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਔਰ ਨੌਧਾਭਕਤੀ ਸਿਮਰਨ ਕੀਰਤਨ ਪਾਦਸੇਵਨ ਅਰਚਨ ਬੰਧ ਨ ਦਾਸਭਾਵ ਸਖਾਭਾਵ ਆਤਮ ਨਿਵੇਦਨ ਇਤਯਾਦਿ ਇਸ

ਲੋਕਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਕੇ ਕਰਮੋਕੇ ਪ੍ਰਤੀਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਬਕ ਨਹੀਕਰਤੇ ਤਬਨਾਰਦਜੀਨੇਕਹਾਮੈਲਿਆਵਤਾਹੋਮਾਤ ਲੋਕਮੇਆਇਕਰ ਕੋਊਏਕਬ੍ਰਿਧਬਾਵਾਕੋਕਹਾਚਲਤੁਝੈਬੈਕੁੰਠਲੇਚਲੈਤ ਬਵ ਨੇ ਕਹਾ ਮੁਝਕੋਪੁਤ੍ਰਕਾ ਬਿਵਾਹਹੈ ਦੇਖਕੇਚਲੈਗੇ ਬਿਵਾਹ ਹੂਆ ਪੁਨਾ ਐਸੇਹੀ ਯਹ ਕਾਜ ਕਰਲੇਵੇ ਯਹਕਾਜ ਕਰਲੇਵੇ ਐਸੇ ਕਰਤਾ ਕਰਤਾ ਮਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਐਸੇ ਹੀ ਫਿਰੇ ਨਾ ਰਦ ਜੂ ਕੋਊ ਨ ਆਵਤਾ ਭਯਾ ਹਟ ਕਰ ਬੈਕੁੰਠ ਆਵਤੇ ਭਏ ਤਬ ਕਹਾ ਸਤਯ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀਵ ਅਭਾਗੀ ਹੈ ਸੋ ਇਸੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰੁਖ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ॥ ੧੦॥ ਵਾ ਸਮਸਤੇ ਪਰਾਜੀ ਸਮਹੈ ਐ ਸਤਯਹੈ ੳ ਕਹਿਐ ਬਹੁੜੋ ਪਰਾਜੀ ਜੀਵ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਰਤ੍ਰਿ ਤ੍ਵ ਭੋਗਤ੍ਰਿਤ੍ਵਾਦਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂਤਿਸਕੋਨਮਹ॥੧੧

ਮੂਲ॥ ਸਮਸਤਸਤਧਾਮਿ ॥੬੧॥ ਟੀਕਾ

ਸਮਸਤਸਤਧਾਮਿ ਕਯਾ ਭਗਵਾਨ ਸੰਪੂਰਨ ਕਾ ਧਾਮ ਕਹਿਏ ਆਸਰਾ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸੰਪੂਰਨ ਚਰਾਚਰ ਜਿਸਕਾ ਧਾਮ ਕਯਾ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਹੈ॥ ੨॥ ਵਾ ਸਮਸ੍ਤ ਮੇਂ ਕਯਾ ਸੰਪੂਰਨ ਮੇਂ ਧਾਮ ਕਯਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਸਾਖਯੀ ਹੈ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸਮ ਕਯਾ ਏਕ ਰਸ ਅਖੰਡ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਦੇਸ ਕਾਲ ਵਸਤੁ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਕਾਸ਼ਵਤ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਔਰ ਸਤ ਅਸਤ ਕਾਰਯ ਅਕਾਰਯ ਰੂਪਕਯਾ

ਕਾਰਯ ਕਾਰਨ ਰੂਪ ਔਰ ਧਾਮ ਕਯਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਹੈਂ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਤੁਝ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬਪਖਯੇ ਚਤੁਰਥਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਟਬਿੰਸਤ੍ਰਿਤਮੋ ਅੰਸੂ॥੨੬॥ ਇਤ ਚਤੁਰਥ ਛੰਦ ਸਮਾਪਤ੍ਰਃ ॥ ੪ ॥ ਸਪਤਮੋਅੰਸੂ ॥ ੭ ॥

੧ ੴਸ੍ਰੀਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀਕੀਫਤੇ ਹੈ ॥ ਅਬ ਪੰਚਮਛੰਦ ਲਿਖ੍ਯਤੇ

ਤੇਰਾਜੋਰ ॥ ਚਾਚਰੀ ਛੰਦ ॥ ਜਲੇ ਹੈਂ ॥ ਤੇਰਾ ਜੋਰ ਅਰ ਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝ ਕਾ ਜੋਰ ਕਯਾ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ **ਜਲੇ ਹੈਂ** ॥ ॥ **ਟੀਕਾ**

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜਲੋਂ ਮੇਂ ਬਰੁਨ ਰੂਪਕਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈਂ ਵਾ ਕਛਪਾਵਤਾਰ ਹੋ ਕਰ ॥ ਤਥਾਚ ਗੀਤਾਯਾਂ ॥ ਅਨੰਤਸ੍ਚਾਸ ਮਿਨਾਗਾਨਾਂ ਵਰੁਣੋਯਾਦਸਾਮਹੰ ॥ ਯਾਦਾਂਸਿਜਲਜੰਤਵਹ ਯਾਦਸਨਾਮ ਜਲਜੰਤੂਓਂਕਾ ਹੈ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਬਰਨਹੌਂ ਜਲ ਜੰਤੂਓਂ ਮੈ ॥ ਪੁਨਃ॥ ਝਖਾਨਾਂਮਕਰਸ੍ਚਾਸਿਮਸ੍ਰੋਤਸਾਮਸਿਮਜਾਨ੍ਹਵੀ॥ ਝਖ ਜੋ ਹੈ ਮਤਸ ਉਨੋਮੈ ਮਕਰ ਬਿਸੇਸ਼ ਜਾਤੀ ਮੈ ਹੋਂ

ਔਰ ਸਰਿਤਾਓ ਮੈ ਗੰਗਾ ਜੀ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾਜੀ ਕੋ ਸਾਖਯਾਤ
ਬ੍ਰਹਮਦ੍ਰਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀਕੀ ਏਕਵਯਕਤਿ ਹੈ
ਸਾਮਾਨਯ ਇਤਰ ਨਦੀਓਂ ਕੀ ਨਿਆਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰਤਯਖਯੇ
ਕਿੰਪ੍ਰਮਾਣੰ॥ ਹੋਯੋਕਿ ਐਸਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਿਸੀ ਤੀਰਥ ਵਿਸ਼ੇਕ ਨ
ਦੀਤਯਾਗਾਦਿਕਾ ਨਹੀ ਹੈ ਐਸਾ ਉਲੇਖਹੈ ਕਿ ਸਮੁਦ੍ਰਮੇਂਭੀ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕਰ ਮਿਲਤੀ ਨਹੀ ਹੈ ਭਿੰਨ ਹੀ ਸਾਤੋ ਸਮੁਦ੍ਰ ਸੇ
ਪਾਰ ਹੋਜਾਤੀ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਅਕਾਲ ਸੂਤ੍ਰੌ॥ ਗੰਗਾ ਕੈਸੀ ਧਾਰ
ਚਲੀ ਸਾਤੋ ਸਿੰਧੁ ਰੂਲ ਕੇ॥ ਜੋ ਜਹਾਜ ਗਾਮੀ ਲੋਕ ਹੈਂ ਵੋ
ਗੰਗਾਜੀਕਾਜਲ ਪਾਨਾਰਥ ਭਰਲੇਤੇ ਹੈ ਮਧੁਰਪਰਮਪਾਵਨ
ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾਜੀ ਕਾ ਧਯਾਨ ਲਿਖਾ ਹੈ॥ ਓਂਸਿ
ਤਮਕਰਨਿਖਨਾਂ ਸੁਭ੍ਰਵਰਣਾਂਸਤ੍ਰਿਨੇਤ੍ਰਾਂ ਕਰਧ੍ਰਿਤਕਲਸੋਦ-
ਤ ਸੋਤਪਲਾਭੀਤਯਭਿਸ੍ਰੰ॥ ਵਿਧਿਹਰਿਹਰਰੂਪਾਂਸਿੰਧੁਕੋਟੀਰ ਜੁ
ਸ੍ਰਾਂ ਕਲਿਤਸਿਤਦੁਕੂਲਾਂ ਜਾਨਵੀ ਤਾਂਨਮਾਮਿ॥ ਔਰ ਬਿਸਨੁ
ਕਾ ਸਰੀਰਦ੍ਰਵਨਾ ਯਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੂਰਬ ਕਹਿਆਏਹੈਂ॥ ਪੁਨਾ
ਬ੍ਰਹਮ ਪੁਰਾਨ ਮੇ ਐਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਜਬ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕਾਬਯਾ
ਹ ਹੋਨੇਲਗਾ ਤਥਾ ਸਭਗ੍ਰਿਹ ਯਥਾਯੋਗਸੇ ਬੈਠੇ ਥੇ ਸਾਖਯਾਤ
ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਸਾਖਯੋਚਾਰ ਕਰਰਹੇ ਥੇ ਤਬ ਦੇਵਨੇਤ ਸੋਂ ਸ੍ਰੀ ਭ
ਗਵਤੀ ਜੂ ਕਾ ਪਾਦਾਂਗੁਸ੍ਰ ਨਗਨ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਤਬ ਦੇਖਕਰ
ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਕਾ ਬੀਰਜ ਪਤਨ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਸੋ ਕਟੀਬਸਤ੍ਰ ਕੇ
ਬੀਚਹੀ ਵਾ ਕੋ ਮਰਦਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਤਬ ਉਸਮੈ ਸਾਠ ਹ
ਜ਼ਾਰ ਬਾਲਕ ਪੈਦਾ ਭਏ ਸੋ ਬਾਲ ਖਿਲ ਹੂਏ ਤਬ ਬ੍ਰਹਮਾ

ਜੀ ਲਜਤ ਹੋਕਰ ਉਨ ਜਾਤੇ ਭਏ ਤਬ ਸ਼ਿਵਜੀਨੇ ਦੀਸੂਰ ਕੋ
ਭੇਜਕਰ ਬੁਲਾਤੇ ਭਏ ਅਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜਲੋਂ ਕਾ ਸਾਰੋਧਾਰ ਕ
ਰ ਵਾਕੋ ਬੇਦਮੰਤ੍ਰੋਂ ਕਰ ਮੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਤੇ ਭਏ ਔਰ ਪ੍ਰਿਥੀ ਸੰ
ਪੂਰਨ ਕਾ ਸਾਰੋਧਾਰ ਕਰ ਕਮੰਡਲੂ ਬਨਾਕਰ ਵਾਮੇ ਧਾਰਨ
ਕੀਆ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਦੀਆ ਔ ਕਹਾ ਕਿ ਇਸ
ਕਰ ਸੂਬ ਦੋਸ਼ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਗੀ ਸੋ ਗੰਗਾਰੂਪ ਹੋਤਾ ਭਯਾ
ਗੌਤਮ ਜੀ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀ ਪਰ ਲਯਾਉਤੇ ਭਏ ਪਰੰਤੂ ਯਹ ਗੌਤਮੀ
ਗੰਗਾ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਇਸਮੇ ਕੁਛ ਭੇਦਨਹੀ ਗੰਗਾ ਸ਼ਬਦ
ਕੀ ਤੁਲਜ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਐਸੇ ਬੇਦਮੰਤ੍ਰੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਸ੍ਥਿਤ
ਜੋ ਜਲਵਾਂ ਮੇ ਮੰਤ੍ਰਰੂਪ ਕਰ ਵਾ ਜਲਾਧਾਰ ਰੂਪ ਕਰ ਜਲੋ ਮੇ
ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈਂ ਵਾ ਰਸਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਸੰਪੂਰਨ ਜਲੋਂ ਕਾ ਕਾਰ
ਨ ਰੂਪ ਜਿਸਕੇ ਆਸ਼੍ਰੇ ਸਭੀ ਜਲ ਹੈਂ ਤਦਰੂਪ ਕਰ ਜਲਮੇ
ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈਂ ॥ ਵਾ ਸਾਖਯਾਤ ਬਿਸ਼ਨੁ
ਰੂਪ ਕਮਲਾਕਰ ਮਰਦਿਤ ਚਰਨ ਕਮਲ ਜਿਸਕੇ ਹੈਂ ॥ ੨
॥ ਵਾ ਜਾਯਤੇ ਅਸ੍ਮਾਦਿਤਿ ਜਃ ਲੀਯਤੇ ਅਸ੍ਮਿਨਿਤਿ ਲਃ ਅਰ
ਥਾਤ ਜਿਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸੇ ਸਭ ਉਤਪੱਤਿ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜਿ
ਸ ਮੇ ਅੰਤ ਕੋ ਸਬ ਲੀਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹੀਏ ਜਲ ਹੇ ਅਕਾ
ਲਪੁਰਖ ਤੁਮ ਜਲਰੂਪ ਹੋ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਜਲੇ ਹੈ ਕਯਾ ਅਗਿਨ
ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਸਭਕੋ ਜਲਾਇ ਰਹਾ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥
ਦਾਵਾ ਅਗਿਨ ਬਹੁਤ ਤ੍ਰਿਨ ਜਾਰੇ ਕੋਈ ਹਰਿਆ ਬੂਟ ਰਹਿਓ
ਰੀ ॥ ਕਹੀ ਜਠਰਾਗਨ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਕਹੀ ਬੜਵਾਗਿਨ ਰੂਪ

ਹੋਕਰ ॥ ਤਥਾ ॥ਭਉਕੈਕੋਪਖੁਆਰ ਹੁਇਫਕੜ ਪਿਟੈਅੰਧ॥ ਚੁਪੈ ਚੰਗੀ ਨਾਨਕਾ ਵਿਣਨਾਵੈ ਮੁਹਗੰਧ ॥ ਕਹੀਂ ਦਾਵਾ ਰੂਪ ਕਰ ਕਹੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਰੂਪਕਰ॥ ਤਥਾ ॥ ਇਹਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵਡਾਰੋਗ ਲਗਾ ਮਰਨ ਮਨੋ ਬਿਸਾਰਿਆ॥ਕਹੀਂ ਕਾਮਕ੍ਰੋਧਾਦਿਰੂਪ ਕਰ ਸਭਕੋ ਜਲਾਇ ਰਹਾ ਹੈ॥ ਤਥਾਚ ਦੋਃ॥ ਕਾਹੇ ਨ ਪਾਵਕ ਜਾਰਸਕਕੋਨਸਮੁਦ੍ਰ ਸਮਾਇ॥ ਕਾਨਕਰੈ ਅਬਲਾਪ੍ਰਬਲ ਕੋ ਜਗ ਕਾਲ ਨਖਾਇ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਆਪਹੀ ਆਪ ਅਗਿਤ਼ਾਨ ਲੇਸ਼ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਜੀਵ ਰੂਪਹੋਕਰ ਅਵਿਦਜ਼ਾਸਮਿਤਾ ਰਾਗਦ੍ਵੇਸ ਭਿਨਿਵੇਸ਼ਰੂਪਪੰਚਕਲੇਸ਼ ਅਗਿਨ ਮੇ ਜਲੇ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਲਾਨਾਮ ਸਫਾਈ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸ੍ਵਤਹ ਸੁੱਧ ਰੂਪ ਹੈਂ ਨਿਸਕਲੰਕ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ਕਾਕੂ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਗਿਨ ਸੂਰਯਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਕਤ਼ਾਜਲੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਨ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਭਗਤ ਤੁਝ ਕੋ ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਕਤ਼ਾ ਜਲੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਨ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਓਰ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਜੀਵਜਲੇ ਹੈਂ ਤੁਝਕੀ ਬਿਯੋਗਰੂਪ ਅਗਨੀਕਰ ਵਾ ਕਾਮਾਦਿ ਅਗਿਨਕਰ ਅਰਥਾਤ ਮਾਯਾ ਕਾ ਆਵਰਣ ਦੂਰਕੀਜੈ ਜੀਵੋ ਕਾ ਤਬ ਆਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਵਹ ॥ਕਿੰਵਾ ॥ਸਮਾਨਤੇਜਲਜੀਵਰੂਪਜਲਮੇਪ੍ਰੀਤੀਕਰਰਹਾਹੈ॥ ੯

ਮੂਲ ॥ ਥਲੇ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਥਲ ਮੇਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈਂ ਏਕ ਤੋ ਥਲ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਮਾਰੁਸਥਲ ਨਿਰਜਲਭੂਮੀ ਵਾ ਮੇ ਅਨੰਤ ਜੀਵ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਥਲ ਕਰਕੇ ਅਧਾਭਾਗ ਸਾਤਮੇ ਪਤਾਲ ਕਾ ਤਿਸ ਮੇਂ ਸੇਸਨਾਗ ਰੂਪ ਕਰ ਬਿਰਾਜ ਰਹਾ ਹੈ ਸੋ ਪੂਰਨ ਅੰਡਗੋਲ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਹਜ਼ਾਰ ਸੀਸ ਮੈ ਤੋ ਏਕ ਸੀਸ ਪੈ ਸਰਸ਼ਫ ਦਾਨੇਵਤ ਤਿਸ ਕੀ ਨਜ਼ਾਈ ਗੌਰਬਰਨ ਔਰ ਨੀਲ ਬਸਤ੍ਰ ਬਾਰੁਣੀ ਕਰ ਘੂਰਣਹੈ ਨੈਨ ਜਿਸਕੇਹਲ ਔ ਮੂਸਲ ਕੋ ਧਾਰੇ ਹੂਏ ਨਾਗਕਨਯਾਕਰ ਸੇਵਤ ਹੈ ਚੰਦਨਾਦਿਕਰ ਅੰਗ ਜਿਸਕੇ ॥ ਪਤਿ ਪੁਤ੍ਰਾਦਿ ਕਾਮਨਾਕਰ ॥ ਔਰ ਸਨਕਾਦਿ ਆਦਿ ਜਿਸਕੇ ਪਾਦ ਪਦਮ ਕਾ ਧ੍ਯਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਥਾਤ ਚਰਾਚਰ ਕਾ ਅਧਾਰ ਭੂਤ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ਸਗੁਨਰੂਪ ਕਰ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਥਲੇ ਕਯਾ ਥਲੇ ਥਲੇ ਠੌਰ ਠੌਰਮੇਂ ਪੂਰਨ ਹੈ ਏਕ ਥਲ ਪਦਕਾ ਅਧ੍ਯਾਹਾਰ ਕਰ ਲੇਨਾ ਯਥਾ ਥਿਤੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਜਲ ਥਲ ਮਹਿਅਲ ਪੂਰਿਆ ਸੁਾਮੀ ਸਿਰਜਨਹਾਰ ॥ ਅਨਕ ਭਾਂਤ ਹੁਇ ਪਸਰਿਆ ਨਾਨਕ ਏਕੰਕਾਰ ॥ ਤਥਾਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਮੇਂ ॥ ਦੋਃ ॥ ਏਕ ਨਾਥ ਸਭ ਜਗਤ ਮੇਂ ਬਯਾਪ ਰਹਯੋ ਸਭ ਦੇਸ ॥ ਸਭਜੂਨਨਮੇਂ ਰਵਰਹਯੋਊਚਨੀਚਕੇਭੇਸ ॥੩॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੀਤ ਹੈਂ ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਭੀਤਹੈਂ ਭੈਸੇ ਰਹਿਤਹੈਂ ਸਪਸ਼ਟਪੂਰਬਵਤ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਭੀਤ ਕਯਾ ਨਿਰਲੋਭ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ਅਭਿ

ਅਵਯ ਹੈ ਸਰਬਤ੍ਰੋ ਅਰਥ ਮੇਂ ਸੋ ਅਭੀਤ ਹੈ ਕਜਾ ਅਭੀਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਤਿਲ ਤੈਲਵਤ ਪੁਸਪਗੰਧਵਤ ਭਕਾਰ ਮੇ ਇਕਾਰਕੀ ਜੀਰਘਾਤਾ ਛੈਦੋਨਰੋਧਤਾ ਕਰ ਜਾਨਨੀ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ਅਭਿਨਾਮਰਿਦਾ ਈਭ ਨਾਮ ਭਯਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਾਲ ਰੂਪ ਸਭਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਬਿਰਾਜਰਹਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਜਾ ਕਿ ਕਹਾਂ ਕੋਊ ਕਾਲ ਸੇ ਭਾਗੇਗਾ ਜਿਸ ਵਖਤ ਪ੍ਰਾਨਾ ਪਾਨਕੀ ਗਾਂਠ ਛੋਰੀ ਉਸੀ ਵਕਤ ਮਰਨ ਭਯਾ ਜੀਵਕਾ ਮਤਲਬ ਯਹਕਿ ਤਿਸ ਸਾਮਰਥ ਕਾ ਭਜਨ ਕੀਆ ਚਹਿਐ ॥੫

ਮੂਲ ॥ ਅਭੈਹੈਂ ॥ ੯੩ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਿਰਭੈ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਭਿਜ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਸਨੇਹ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਅਭਿ ਨਾਮਰਿਦੇ ਕਾ ਹੈ ਸਰਬਦਾ ਸਭਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ (ਅ) ਬਿਸ੍ਨ (ਭ) ਪ੍ਰਕਾਸ ਏਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸ਼ਨਰੂਪ ਸਰਬਤ੍ਰ ਪ੍ਰਕਾਸਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ (ਅ) ਬਿਸਨ ਰੂਪ ਕਰ ਹੀ ਦੈਤ ਦਾਨਵੋਂ ਪ੍ਰਤਿ ਤਥਾ ਇਤਰ ਦੁਸ੍ਰੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਭੈਹੈ ਕਜਾ ਕਾਲ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਪ੍ਰਭੂਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਮ ਸਮਰਥ ਕਾ ਹੈ ਕੈਸੇ ਕਿ ਕਰਤੁ ਮਕਰਤੁ ਮਨਜ਼ਥਾ ਕਰਤੁੰ ਸਮਰਥਾ ਪ੍ਰਭੂ॥ਕਰਨੇ ਕੋ ਚਾਹੈ ਜੋ ਸੋ ਕਰੈ ਨ ਕਿਆ ਚਾਹੈ ਸੋ ਨ ਕਰੈ ਔਰ ਅਨਜਥਾ ਔਰਕਾ ਔਰ ਕਰਨੇ ਕੋ

ਸਮਰਥ ਜੋਗ ਹੋਇ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਪ੍ਰਕਰਖਨੇਭਵਤੀ ਤਿਪ੍ਰਭੂ॥ਜੋ ਵਿਸੇਖਕਰਕੇ ਅਨੇਕਪ੍ਰਕਾਰ ਭਾਵਕੋਪ੍ਰਾਪਤਹੋਵੈ ਪੂਰਬਰੂਪ ਕੋ ਨਤਜ਼ਾਗ ਕਰ ਕਨਕਕਟਕਾਦਿਵਤ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਭੂ ਨਾਮ ਸੱਤਾ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਸੱਤ਼ਾ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਹੈ ਯਥਾ ਦ੍ਵਿਬਿਧੈਸਾਮਾਨਜੰ ਪਰੰ ਅਪਰੰਚੇਤਿ॥ਪਰੰ ਪਰਸਾਮਨਜ ਸੱਤਾ ਹੈ ਔ ਅਪਰਜਾਤੀ ਹੈ ਸੋ ਨੈਯਾਇਕ ਜਾਤੀ ਕੋ ਭੀ ਨਿਤ ਹੀ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾਤੀ ਖਤ੍ਰੀ ਜ਼ਾਤੀ ਹੈ ਵੈਤ੍ਰ ਜਾਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਨੰਤਬਜ਼ਕ੍ਤਿਯੋ ਮੇ ਰਹੈਔਰ ਏਕਬਜ਼ਕ੍ਤਿ ਕੇ ਨਾਸ਼ ਹੂਏ ਹੂਏ ਦੂਸਰੇਕੇਆਸ਼੍ਰਯਮੇ ਰਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਜ਼ਕ੍ਤਿਯੋਂਕਾ ਅਭਾਵਹੋਤਾਹੈਜਾਤੀਕਾਆਭਾਵਨਹੀਂਹੋਤਾ ਪਰੰਤੁਜਢ ਹੈਜਾਤੀ ਔ ਜੋਪਰਸਾਮਾਨਜ਼ਹੈ ਸੋਨਿਜ਼ਤਹੈਔਰਚੈਤਨਜ਼ਹੈ ਸਰੂਪ ਕਿਆ ਤਿਸਕਾ ਕਿ ਜਿਸਕੋ ਹੈ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਘਟਹੈ ਪਟਹੈ ਸੋ ਘਟ ਪਟਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਧ੍ਵੰਸ ਹੋਤਾਹੈ ਸੱਤਾ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਹੈ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਕਹੀਤੀ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਅਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਘਟਕੇ ਧ੍ਵੰਸ ਹੂਏ ਹੂਏ ਕਪਾਲਿਕਾਦਿ ਮੇ ਹੈ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤ੍ਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਕਪਾਲਕਾਕੇ ਭੀ ਪਿਸ੍ਰਨ ਕੀਏ ਹੂਏ ਚੂਰਨ ਹੈ ਠੀਕਰੀ ਹੈ ਐਸੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਪਟਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਗਧ ਕਿਏ ਹੂਏ ਭਸਮ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਜਲਮੇ ਪੜੇ ਹੂਏ ਗਾਹਰਾ ਹੈ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਜ਼ਾਕਿ ਨਾਮ ਰੂਪ ਮਾਯਾ ਕੀ ਅੰਸ ਦੋਨੋ ਇਨਕਾ ਬ੍ਰਜ਼ਭਚਾਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰਸਤ ਚਿਤਾਨੰਦ ਬ੍ਰਹਮਕੀ ਅੰਸ ਹੈਂ ਕਥਨਮਾਤ੍ਰ ਅੰਸਕੀ ਨ ਾਈ ਹੈਂ। ਇਨਕਾ ਅਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ

ਇਸ ਅਰਥ ਮੇ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰ ਸਤਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ ਪ੍ਰਸ਼ਬਦ ਅਤਸੈ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਅਤਯੰਤ ਸਬਦ ਸਤਾਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਤਸੈ ਸ਼ਬਦ ਜਾਤੀ ਕੀ ਆਪੇਖਜ਼ਾ ਕਰ ਹੈ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਜੂ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੂਨਾਮਦਜੂਤ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੂਏਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਸੋ ਜੂਆ ਛਲਰੂਪ ਹੈ। ਅਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਛਲਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਛਲਰੂਪ ਮਾਯਾ ਜਬ ਸਨਮੁਖ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਬ ਛਲਕਾ ਚਾਂ ਚਲਤਾ ਕਾ ਤਜ਼ਾਗ ਕਰਤੀ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਸਨਮੁਖ ਹੋਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੈਸੇਕਿ ਪੁੰਸ੍ਚਲੀਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਦੋਸ਼ ਉਪਸਭ ਕੁਸ੍ਰਾਦਿ ਜੋ ਜਾਨੈ ਵਾਕੋ ਮੋਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤੀ॥ ਰਾਤ੍ਰਿ ਜੈਸੇ ਸੂਰਜ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈ ਤਦਵਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਜੂ ਹੈ ਕਿਆ ਨਿਰਛੱਲ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਊਅਵਧ ਅਸ੍ਰੂਰਧ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਔਅਜ ਜਨਮਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਔਰ ਆਸ੍ਰੂਰਧ ਹੈ॥ ਵਾ॥ ਅਜਸ਼ਬਦਕਰਬ੍ਰਹਮਾ ਮਾਯਾ ਔਰ ਅਜਬਕਰਾ ਕਾ ਭੀ ਨਾਮ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਮਾਯਾਬਕਰਾਪ੍ਰਯੰਤ ਜੋ ਅਜ ਸ਼ਬਦ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸਭਸੇਪਰੇ ਹੈ। ਔਰ ਇਸੀ ਸੇ ਅਜਾਦਿਜੋਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਜ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਕਾਰਨਰੂਪਾ ਮਾਯਾ ਔਰ ਅਜ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਕਾਰਯ ਮਾਯਾ ਕਾ ਅਜ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਅਜ਼ਬਕਰਾ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਪਸੂ ਮਾਤ੍ਰ

ਕਾਰਨ ਕਾਰਯ ਸੰਘਾਤ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ਵਿਕਾਰ ਭਾਵਕੋ ਨ ਪ੍ਰਾ
ਪਤ ਹੋਕਰ ਪ੍ਰਪੰਚ ਭਾਵਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਸੂਰਯ ਹੈ
॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਅਜੂ ਨਾਮ ਸੰਬੋਧਨ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੰਬੋਧ
ਨ ਕੀ ਪ੍ਰਿਤੀ ਅਪਰੋਖਜ਼ ਮੇ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੇ ਭਾਵਾਰਥ ਕਿਆ
ਕਿ ਜਿਸ ਪੁਰਖ ਕਾ ਮੁਖ ਕਹੀ ਔਰਓਰ ਹੋਇ ਵਾਕੋ ਅਜੂ
ਐਸੇ ਕਰ ਅਪਨੀ ਓਰ ਉਸਕਾ ਮੁਖ ਕਰ ਲਈਤਾ ਹੈ ਯਥਾ
ਰਾਧੇਜੂ ਕੀ ਉਕ੍ਤਿ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੂ ਕਹੂੰ ਜਾਯੋ ਚਾਹੈ ਹੈਂ ਤਹਾਂ
ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਮਾਨ ਕਿਯੋਂ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸਮਯ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰ
ਜ ਸਮਝ ਕਰ ਬਿਰਹੋਦੀਪਨ ਕਰਾਵਤ ਸੰਤੇਰਾਧੇ ਜੂ ਕਹੈ
ਹੈਂ ਕਬਿਤ ॥੩॥ ਏਜੂਅਜੂਲਾਲ ਕਯੋਂ ਨ ਖਯਾਲ ਕਰੋ ਮੇਰੀ
ਓਰ ਦੋਊ ਦ੍ਰਿਗ ਜੋਰਬਾਤ ਆਰਹੀ ਫਜਰਕੀ। ਕਮਰ ਕਸੌ
ਨ ਕਯੋਂਮੈ ਅਮਰ ਤਿਹਾਰੋ ਮਾਨਯੋਸਮਰਕੋਸਮਰਸੋਜੀਤੋਰੀ
ਬਜਰਕੀ। ਏਤੀ ਕਹਿ ਹਰਿਸੋ ਸੁਮੇਰ ਮਤਿ ਕੀਰਤਿਜਾ
ਨੈਨਨਕੀਝਰਰੋਕੀਮੰਗਾਲਨਜ਼ਰ ਕੀ। ਦੋਊਕਰਜੋਰਮੁਖਮੋਰ
ਬਿਲਖਾਇ ਬੋਲੀ ਉਠੋ ਪ੍ਰਾਣ ਪਯਾਰੇ ਘਰੀ ਦੋਰਹੀ ਗਜ਼ਰ
ਕੀ॥ ੧ ॥ ਔਰੇ ਅਰੇਸੰਬੋਧਨ ਨਿਰਾਦਰ ਪੂਰਬਕ ਬੁਲਾਨੇ
ਕਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਰੇ ਅਰੇਨੀਚਾਰਥੇ ਅਜੂ ਸ਼ਬਦ ਆਦਰ ਪੂ
ਰਬਕ ਸੰਬੋਧਨ ਹੈ ਸੰਬੋਧਨ ਮੇ ਐਸੀ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੈ ਦੂਰਦੇਸ਼ ਮੇ
ਹੋਇ ਚਾਹੈ ਸੋਯਾਪੜਾ ਹੋਇ। ਸੰਬੋਧਨਪੂਰਬਕਨਾਮਕੇ ਉਚਾ
ਰਣ ਕਿਏ ਹੂਏ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ਆਕਰਖਨਾ
ਤਮਕ ਮੰਤ੍ਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸਮੇ ਏਕ ਔਰ ਬਚਿਤ੍ਰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ

ਨਾਮ ਕਿਸੀ ਕਾਨਭੀ ਆਤਾ ਹੋਇ ਚਾਹੇ ਪੁਰਖ ਹੋਇ ਚਾਹੈ
ਨਾਰੀ ਹੋਇ ਅਜੁ ਕਹਨੇ ਸੇ ਤਾਤਕਾਲ ਵੇਸੋਯਾ ਹੋਇ ਚਾਹੈ
ਦੂਰਦੇਸ ਮੇ ਹੋਯ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਲੈਕੇ ਪ
ਸੁ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭਕਾ ਮਾਨੋ ਆਕਰਖਣ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਸੋ ਇਹ ਭੀ ਵਾ
ਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਬਿਭੂਤੀ ਹੈ ਸੋ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਜੂ ਹੈ ਅ
ਰਥਾਤ ਅਜੂਹੈ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਆਕਰਖਨ ਹੈ ਇਸੀ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰ
ਕੈ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਦੇਵ ਨਾਗ ਨਰ ਜਿਸਕੋ ਚਾਹੈ ਉਸੈ ਹਾਜ਼ਰਕਰੈ
ਬਿਧਿਪੂਰਬਕ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ਪ੍ਰਛਿੰਨਭੂਮੀਅਭਿਮਾਨਸੇਰਹਿਤ
ਹੈ॥ਅਤ੍ਰਏਕਾਖਯਰਕੋਸਹ॥ਉਕਾਰਹਸ਼ੰਕਰਹਪ੍ਰੋਕ੍ਤ੍ਯ ਊਕਾਰਸ੍ਯਾ
ਪਿਲਖਯਣੇ। ਰਖਯਣੇਚਾਪਿਊਕਾਰਹਊਕਾਰੋਬ੍ਰਹਮਣਹਸਿਮ੍ਰ
ਤਹ॥ਉਕਾਰ ਕੋ ਜੋ ਅੰਕੁੜ ਹੋਇ ਤੌ ਸ਼ੰਕਰ ਕਾ ਬਾਚਿਕ ਹੈ
ਔਰ ਜੋ ਦੁਲੈਕੜੇ ਹੋਇ ਤੋ ਲਖਯਣ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਔਰ ਪੁ
ਨਾ ਉਕਾਰ ਰਖਯਣਾਰਥ ਮੇ ਹੈ ਔਰ ਊਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕਾ ਬਾ
ਚਕ ਹੈ ਸੋ ਚਾਰੋ ਅਰਥ ਉਕਾਰ ਕੇ ਹੋਸਕਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਜਕਾਰ
ਮੇ ਹੈ ॥ਵਰਣਗ੍ਰਹਣੇਨ ਸਵਰਣਸਯਾਪਿਗ੍ਰਹਣੰ ॥ ਅਰਥਾਤ
ਮੁਕਤਾ ਹੋਇ ਤੋ ਕੰਨੇ ਕਾ ਭੀ ਗ੍ਰਹਨ ਹੋਸਕਤਾ ਹੈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ
ਸੇ ਅਰਥ ਕ੍ਰਮਬਲਵਾਲਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਸਿਆਰੀ ਕੇ
ਗ੍ਰਹਨਸੇ ਬਿਆਰੀ ਅੰਕੁੜਸੇ ਦੁਲੈਕੜੇ ਲਾਵਸੇ ਦੁਲਾਇ
ਆ ਹੋੜੇਸੇ ਕਨੌੜਾ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮੇ ਅਕਾ ਆ ਸਵਰਨੀ
ਹੈ ਇਕਾ ਈ ਉਕਾ ਊ ਏਕਾ ਐ ਓਕਾ ਔ ਸੋ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਮੇ
ਸਭਕਲਪਨਾ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈ ਬੁਧਿ ਅਨੁਸਰਰ ਜੈਸੇਆਪ ਆ

ਪਨੀ ਬੁਧਿਹੈ ਜੇਤੀ॥ ਬਰਨਤ ਭਿੰਨਭਿੰਨ ਤੇਹਿਤੇਤੀ॥ ਸੋ ਏ
ਕ ਅਰਥ ਅਜਕਾ ਅਜੋਨੀ ਔਉਕੇ ਚਾਰੋ ਅਰਥ ਸ਼ੰਕਰ ਰੁ
ਦ੍ਰ ਰੂਪ॥ ੧॥ ਵਾ ਸਾਮਾਨਜ਼ ਸੇ ਸੰ ਨਾਮ ਸੁਖ ਕਾ ਹੈ ਔ ਅ
ਰਾਧਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਦੁਖਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਔ ਸੁਖਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਕਰੈ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸ਼ੰਕਰ॥ ਔਰ ਲਖਜ਼ਣ ਮੇ ਭੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋ
ਤੀ ਹੈ ਲਖਜ਼ਣ ਨਾਮ ਲਖਜ਼ਤੇ ਗਜ਼ਾਧਤੇ ਅਨੇਨੇਤਿ ਲਖਜ਼
ਣੰ॥ ਵਾ ਲਖਜ਼ਤੇਤਿਲਖਜ਼ਣੰ॥ ਜਾਨਿਐਜਿਸਕਰਸੋ ਕਹੀਐ
ਲਖਜ਼ਣ ਵਾ ਜਾਨੀਐ ਜੋ ਸੋ ਲਖਜ਼ਣ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇ ਉਦੇਸ਼ਲਖਜ਼
ਣ ਪਰੀਖਜ਼ਾ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਇਹ ਨਿਯਮ ਹੈ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸਕੋ ਕ
ਹਤੇ ਹੈਂ ਨਾਮ ਮਾਤ੍ਰੇਣ ਬਸਤੁ ਸੰਕੀਰਤਣਮੁੱਦੇਸ਼ਹ॥ ਔਰ ਲ
ਖਜ਼ਣ ਇਤਰਸੇਵਜ਼ਾਬ੍ਰਿਤਿਃਔਰ ਲਖਜ਼ਤਸਜ਼ ਏਤਤਲਖਜ਼
ਣੰਸੰਭਵਤਿਤਿਨਵਾ ਬਿਤਿਪਰੀਖਜ਼ਾ ਇਸ ਬਸਤੁ ਕਾ ਏਹੁ
ਜੋ ਲਖਜ਼ਨ ਕਿਆ ਹੈ ਸੋ ਬਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀ ਇਸਕੋ ਪਰੀ
ਖਜ਼ਾ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਲਖਜ਼ਨ ਰੂਪ ਭੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂਹੈ॥੬॥ ਔਰ
ਰਖਜ਼ਾ ਅਰਥ ਤੋ ਅਤਿਪ੍ਰਸਿੱਧਹੀਹੈ ਸਾਮਾਨਜ਼ਤੇਜਗਦਰਖਜ਼ਾ
ਬਿਸ਼ੇਸਕਰ ਭਗਤ ਰਖਜ਼ਾ ਸਕਲ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰਿ ਕੋ ਧਨੀ ਕ
ਹੀਜੈ ਜਨਕੋ ਅੰਗਨਿਰਾਰੋ॥ ੭ ॥ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮ ਸ਼ਬਦ ਮੇ ਤੋ
ਕੁਛ ਬਿਬਾਦ ਨਹੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਬੜਾ ਹੋਇ ਸਭ ਸੇ ਔਰ ਬ੍ਰਿ
ਧੀ ਕਾ ਹੇਤੁ ਹੋਇ ਜੈਸੇ ਅਕਾਸ ਬੜਾ ਹੈ ਅਰੁ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕਾ ਕਾ
ਰਨ ਹੈ ਜੇਤਾ ਕੋਊ ਬਢੈ ਐਸੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀਹੈਂ ਚਾਰ
ਅਰਥ ਤੋ ਜੋ ਜਕਾਰਮੇ ਉਕਾਰਹੈ ਵਾਂਕੇ ਭਏਔਰਏਕ ਅੌਰਥ

ਅਜਕਾ ਅਜੋਨੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਰਨ ਮੇ ॥ ੮ ॥ ਵਾ ਜੂ ਨਾਮ ਜੂਕ
ਕਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜੋ ਪ੍ਰਸੇਦ ਸੇ ਪੈਦਾ ਹੋਤੀ ਹੈਂ ਕਚਸਤ ਜੀਵ ਬਿ
ਸ਼ੇਸ਼ ਅਤਿ ਤਾਮਸ਼ੀ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਜੂ ਹੈਂ ਕਿ
ਯਾਕਿ ਜੋ ਤੁਝਕੀ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ਪੀਛੇ ਆਗੇ
ਅਬ ਉਨਕੋ ਐਸੇ ਅਤਜੰਤ ਤਾਮਸ਼ੀ ਯੋਨੀ ਜੋ ਅਤਜੰਤ ਉਗ੍ਰ
ਪਾਪ ਕਾ ਫਲ ਹੈ ਬਿਛੂ ਸਰਪਾਦਿ ਔਰ ਸਕੰਟਕ ਸਵਿਖਜੋ
ਬ੍ਰਿਖਜ਼ ਸਪਰਸ ਮਾਤ੍ਰ ਤੇ ਜੀਵਉਂ ਕੇ ਕਲੇਸ਼ਦਾਤਾ ਇਨਕੇ
ਅਭਾਵ ਕਰਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮੋਖਜ਼ਕਾ ਪ੍ਰਾਪਕ ਹੈ ਤੇਰਾ
ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ॥ ੯ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਦੇਸ਼ਭਾਸ਼ਾ ਕਰਕੇ ਐਸਾ ਅ
ਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ਭਾਸ਼ਾਮੇ ਪੂਰਬੀਲੋਕ ਕਹਤੇਹੈਂ ਅਜੂਹੈਂ
ਅਰਥਾਤ ਅਬਭੀ ਹੈ ਕਾਕੂ ਕਰਕੇ ਆਗੇ ਭੀ ਥਾ ਅਬਭੀਹੈ
ਆਗੇ ਭੀ ਹੋਗਾ ਜੋ ਆਦਿ ਅੰਤ ਮੇ ਨ ਹੋ ਵਰਤਮਾਨ ਮੇ ਵੋਨ
ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਮੇ ਯਦਜ਼ਪਿ ਆਵੇ ਸ੍ਵਪਨ ਕੇ ਹਸਤੀ ਘੋੜੇ ਆਦਿ
ਕ ਸੁਕਤਿਰਜਤਾਦਿਕ ਜੈਸੇ ਹੈਂ ਔਰ ਆਦਅੰਤ ਮੇ ਜੋ ਹੋਇ
ਵਰਤਮਾਨ ਮੇ ਯਦਜ਼ਪਿ ਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਵੈ ਪ੍ਰਾਤਾਕਾਲ ਮੇ ਯ
ਥਾ ਤਾਰਾਗਣ ਆਤਮਾ ਜੈਸੇ ਅਗਜ਼ਾਨ ਕਾਲ ਮੇ ਅਸਤਾਪਾ
ਦਿਕ ਅਭਾਨਾਪਾਦਿਕ ਕਰ ਜੋ ਨ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਹੋਇ ਤੋ ਭੀ ਵੋ
ਸਤ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ ॥ ੧੦ ॥ ਵਾ ਪ੍ਰਤਿਗਜ਼ਾਕਰ ਕਥਨ ਹੈ ਅਜੂਹੈ
ਕਿਆ ਹੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ
ਜੀ ਹੈਂ ॥ ਨਾਹੀ ਦੇਖਨਭਾਂਜਿਐ ਪਰਮ ਸਿਆਨਪਏਹ ਕੋਊ
ਕਹੈ ਕਿ ਨਹੀ ਹੈ ਅਗਰ ਹੋਵੈ ਤਉ ਕਿਉ ਨਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤਹੋਤਾ

ਉਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਰ ਪੂਰਬਕ ਕਥਨ ਹੈ ਸੰਬੋਧਨ ਮੇ ਹੇ ਭਾ
ਈ ਜੀ ਹੈ ਹਾਥ ਸਭੁਜਾ ਉਠਾਇਕਰ ਪ੍ਰਤਗਯਾ ਪੂਰਬਕ ਅ
ਜੂ ਹੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈਂ ॥ ੧੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅ ਬਿਸਨੁ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ
ਔਰ ਜੂ ਆਦਰ ਅਰਥ ਹੈ ਸੱਤਾ ਕਾ ਬਾਚਕ ਅਰਥਾਤ ਬਿ
ਸ਼ਨੁ ਜੀ ਹੈ ॥ ੧੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਦੇਸ ਹੈਂ ॥ ਅਭੇਸ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਦਭਖਯ਼ਣੇ ਔਰ ਏ ਸ਼ਬਦ ਭਿੰਨ ਕਰ ਲੇਨਾ ਅਰਥ ਕਯਾ
ਕਿ ਈਸ ਬ੍ਰਮਾਦਿਕ ਤਿਨਕੇ ਅਦ ਕਯਾ ਭਖਯ਼ਨ ਕਰਤਾ ਹੈ
ਮਹਾਕਾਲਰੂਪ ਔਰ ਪੂਰਬਵਤ ਸੁਗਮੰ ॥ ੧ ॥ ਅਭੇਸ ਹੈਂ
॥ ਪੂਰਬਵਤ ਸੁਗਮੰ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਲ
ਮਲਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰ ਧਰ
ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਯ਼ਾਨ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕ੍ਰਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਯ਼ੇ ਪੰਚਮ ਛੰਦ ਚਾਚਰੀਵਯ਼ਾਖਯ਼ਾ ਕ
ਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮਸਪਤਬਿੰਸਤਿਤਮੋਅੰਸੂ॥੨੭॥ਇਤਿ
ਪੰਚਮਛੰਦ ਸਮਾਪਤਃ ੫ ਪ੍ਰਥਮ ਅੰਸੂ ॥ ੧ ॥

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਖਸ਼ਟਮ ਛੰਦ ਲਿਖਯ਼ਤੇ ॥ ਅਥ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਗਾਧੇ ਅਬਾਧੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਗਾਧ ਨਾਮ ਸਤਲਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਨਦੀ ਤੜਾਗਾਦਿਕਾ ਅਧਾਭਾ

ਗ ਨਾਮਬਲ ਵੋ ਜਿਸਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈਕਿਉਕਿ ਸਰਜਾਮਸਿਮਸਾ
ਗਰਾ ਦਸਮਾਧਜਾਯਗੀਤਾ ਕੇ ਮੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਜੂਨੇ ਅਰਜੁਨ
ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾ ਹੈ ਸੋ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕ ਥਲਾ ਨਹੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਮੁਦ੍ਰ
ਰੂਪ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਹੈ ਭਾਵਾਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਮਹਾਰਾ
ਜ ਕੇ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਕੋ ਕੋਊ ਜਾਨਤਾ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਬਿਹਾਗ
ੜਾ ਮਹਲਾ ੯ ॥ ਹਰਿਕੀ ਗਤਿਨਹੀ ਕੋਊ ਜਾਨੈ ॥ ਜੋਗੀਜ
ਤੀਤਪੀ ਪਚਹਾਰੇ ਅਰਬਹੁ ਲੋਗ ਸਿਆਨੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਖਿਨਮਹਿਰਾਉਰੰਕਕੋ ਕਰਹੀ ਰਾਉ ਰੰਕ ਕਰ ਡਾਰੇ ॥ ਰੀਤੇ
ਭਰੇ ਭਰੇ ਸਖਨਾਂਵੈ ਯਹਤਾਕੋ ਬਿਵਹਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਅਪਨੀ
ਮਾਯਾ ਆਪ ਪਸਾਰੀ ਆਪੇ ਦੇਖਨ ਹਾਰਾ ॥ ਨਾਨਾ ਰੂਪ ਧਰੇ
ਬਹੁਰੰਗੀ ਸਭ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਆਰਾ ॥ ੨ ॥ ਅਗਤਿ ਅਪਾਰ ਅ
ਲੇਖ ਨਿਰੰਜਨ ਜਿਨ ਸਭ ਜਗ ਭਰਮਾਇਓ ॥ ਸਗਲ ਭਰ
ਮ ਤਜ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਚਰਣਤਾਹਿ ਚਿਤ ਲਾਇਓ ॥ ੩ ॥
੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਗਨਾਮ ਹੈ ਸਥਾਵਰ ਕਾ ਨਗਛਤੀਤਿਅਗਹ ਸੋ
ਕੌਨ ਬ੍ਰਿਛ ਪਰਬਤਾਦਿ ਤਦੋਪਲਖਜਤ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤਿਸ
ਕੋ ਜੋ ਧਾਰਨ ਕਰੇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਗਾਧੇ ॥ ਵਾ॥ ਭਗਾਵਤੀ
ਪਖਜਮੇਂ ਸੰਬੋਧਨ ਪ੍ਰਸਿਧਹੀਹੈ ॥ ੩ ॥ ਅਬਾਧੇ ਕਿਆ ਨਾ
ਸ਼ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾ ਅਬਨਾਮ ਜਲੋਂ ਕਾਹੈ ਤਿਨਕੋ ਜੋ ਸਰਬ
ਓਰ ਤੇ ਧਾਰਨ ਕਰੇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਬਾਧੇ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਜੋ ਬਾ
ਧ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਆਉਤਾ ਸੋ ਅਬਾਧੇ ਜੋ ਆਗਾਧ ਹੋਇ ਵੋਹੀ ਅ
ਬਾਧ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਗਾਧੇ ਅਬਾਧੇ ॥ ੫

ਮੂਲ—ਆਨੰਦੀ ਸਰੂਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਨੰਦ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਆਨੰਦੀ। ਅਕਾਰ ਲਘੂ ਛੰ-
ਦੋ ਭੰਗ ਭੈ ਸੇ ਹੈ ਦੀਰਘ ਹੋਯ ਤੋ ਯਗਨ ਨਹੀ ਬਨਤਾ ਅਰ
ਚਾਰਯਗਨ ਕਰ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਆਨੰਦੀ ਹੋਨਾ
ਸਰਬਦਾਕਾਲ ਅਨਾਨੰਦੀ ਕਬੀ ਨ ਹੋਨਾ ਯਹੀ ਜਿਸਕਾ ਸ
ਰੂਪ ਹੈ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ਨਮੋ ਸਰਬ ਮਾਨੇ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਸਰਬ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ
ਕਲਪਨਾ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕੀ ਹੂਈ ਹੈ ਕੋਊ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲ
ਪੁਰਖ ਕੋਊ ਅਲਾਖੁਦਾ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਕੋਊ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਿ-
ਸ਼ਨ ਕੋਊ ਸ਼ਿਵ ਗਨੇਸ਼ ਦੁਰਗਾ ਸੂਰਜ ਚੰਦ੍ਰਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ
ਕੋਊ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਕਰ ਕੋਊ ਜਲ ਪਵਨਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਪਰੰਤੂ
ਮਾਨਤੇ ਸਭੀ ਹੈਂ ਮੂਢ ਗ੍ਰਾਮੀਨਜਨ ਪ੍ਰਯੰਤ ॥ ੧॥ ਵਾ ਸਰਬ
ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਕਾ ਹੈ ਨਮੋ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਮਕਾਰ ਔ ਸਕਾਰ ਮੇ
ਤੇ ਅਕਾਰ ਨਿਕਾਸ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿਨਮੋ ਅਸਰਬ
ਮਾਨੇ। ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਕਿ ਜਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਗਜ਼ਾ
ਨਵਾਨ ਤਤ੍ਵਬੇਤਾ ਅਸਰਬ ਕਿਆ ਏਕ ਰੂਪ ਕਰ ਮਾਨਤੇਹੈਂ
ਨਾਨਾ ਭਾਵਕੋ ਕਬੀ ਭੀ ਨਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਮਧ੍ਯ ਅਵਸ-
ਥਾ ਮੇ ਭੀ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਨਕ ਜਬ ਕਟਕ ਕੁੰਡਲਾਦਿ
ਭਾਵਕੋ ਪ੍ਰਾਤਪ ਹੂਆ ਹੈ ਤਬ ਭੀ ਸਰਾਫ਼ ਲੋਕ ਕਨਕ ਕਰ

ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਭੂਖਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਕੀ ਕਬੀ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਤਦਵਤ ਜੋ ਆਤਮਦਰਸੀ ਸੰਤਜਨ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈਂ ਉਨਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮੇ ਸੰਸਾਰ ਤੀਨ ਕਾਲ ਕਬੀ ਹੂਆ ਹੀ ਨਹੀ ਹੈ ਵੋ ਏਕ ਰੂਪ ਹੀ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਏਕਮੇ ਵਾ ਦੁਤੀਯੰ ਬ੍ਰਹਮ। ਅਰਥਾਤ ਏਕ ਹੀ ਸਜਾਤੀਯ ਬਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦਸੇਂ ਰਹਿਤ ਦੁਤੀਯ ਕੇ ਅਭਾਵ ਤੇ ਪਰਿਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਇਸ ਮੇ ਨਾਨਤ੍ਵ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿੰਚਿਤ ਕਦਾਚਿਤ ਭੀ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਮੇ ਨਾਨਤ੍ਵ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਭ੍ਰਮਕਰ ਅਰਥਾਤ ਪਰਿਪੂਰਨ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਨਮੋ ਅਨਜਤਪੂਰਬਵਤ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸਰਬਮਾਨੇ ਕਿਆ ਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਪੁਰਾਣ ਸਬੇਦ ਇਤਹਾਸ ਜਿਸ ਮੇ ਮਾਨ ਕਿਆ ਪਰਿਮਾਣ ਹੈ ਵਾ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯਾਦਿ ਵਿਧਿ ਪਖ੍ਯਮੇ ਸਭ ਪ੍ਰਮਾਣਜਿਸਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਕਰਤੇਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਨਮੋਸਰਬਮਾਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾਕੋ ਜੋਸਰਬ॥ਮਾ॥ਕਿਆਸੰਪੂਰਨ ਕੋ॥ਮਾ॥ਮਾਯਾ ਰੂਪ ਹੋ ਕਰਕੇ॥ਨੇ॥ ਕਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ॥੪॥ ਵਾ ਸਰਬ ਕੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ਮਾ॥ ਕਿਆ ਮਾਤਾ ਰੂਪ ਹੋਕਰਅਰਥਾਤਮਾਤਾ ਕੀ ਨਿਆਂਈ ਪਾਲਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਜੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬ ਨਾਮ ਪਰਿਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਹੈ ਅਰ ਸਰਬ ਨਾਮ ਪ੍ਰਛਿੰਨ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਹੈ ਸਰਬਮਾਨੇ ਬ੍ਰਹਮ ਭੂਖ ਰਹਿਤ ਏਕ ਕੋ ਹੀ ਮੈ ਮਾਨਤਾ ਹੂੰ ਯਹ ਅਨੁਭਵ ਗ੍ਯਾਨੀ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਤੁਮ ਭੀ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਐਸੇ ਹੀ ਨਿਸਚੇ

ਕਰੈ ਅਰਥਾਤ ਐਸੇ ਅਪਨਾ ਆਪ ਰੂਪ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ਸਮਸਤੀ ਨਿਧਾਨੇ ॥ ੬੪ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੇ ਸਮਸਤੀਨਿਧਾਨੇਕੇਪ੍ਰਤੀ॥ਨੀ॥ਔਰ ॥ਧ॥ ਕਾ ਮਦੇਵਕਾਵਾਚਕਹੈਤਥਾਕੁਬੇਰਕਾਵਾਚਕਹੈ ਅਰੁ ਧਰਨੀਸ਼ਕਾ ਬਾਚਕਹੈਮਾਤ੍ਰਿਕਾਕੋਸ਼ੇ ਯਥਾ ਦੋਃ ਧਮੀਨੇਸ਼ਸਾਤ੍ਰਤਪਤੀਵਾਮ ਪਦਜ ਤਲਬਾਸ। ਕਹਿਧਨੇਸ਼ਧਰਨੀਸਕਹਿਦਾਦੀਕਹਤ ਪ੍ਰਕਾਸ॥੧॥ਅਰ ਅਕਾਰ ਨਰਾਇਣਕਾ ਬਾਚਕਹੈ ਮਾਤ੍ਰਿਕਾ ਕੋਸ਼ੇ ਯਥਾ ਅਨਾਰਾਇਣਸਥਾਨੰਤੇ ਮੁਰ ਬਿ੍ਤਜੋ ਗੁਰੁਸਤਥਾ ਬਿਸ਼ਨਸੱਧਾਤਥਾਸ਼ੇਖੋ ਦੀਰਘ ਅਕਾਰ ਏਵਚ। ਨ ਪੁਨਾ ਸੌਰੀ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਨਰੁ ਨਦੀ ਨਿਖੇਧ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਨਿਧਿਆਨ ਹੈ ਐਸੇ ਪਾਠ ਛੇਦ ਕਰ ਕਰਕੇ ਅ-ਰਥ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਲੋਮ ਕਰ ਆ ਕਿਆ ਕਿ ਹੇ ਨਾਰਾਯਣ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ ਨ ਕਰਕੇ ਹੇ ਸੌਰਿਨ ਹੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ ਧ ਕਰਕੇ ਨਿਧੀਸ਼ ਕੁਬੇਰ ਤਥਾ ਧਰਨੀਸ਼ ਪ੍ਰਿਥਵੀਪਤ ਪ ਦਵੀ ਤੁਝੇ ਨਮਹ ਔਰ ਅਨੰਤ ਕਾਮਨਾ ਕੇ ਨ ਕਹੀਏ ਇਨ ਕਾ ਪ੍ਰਾਪਕ ਹੈ ਜੋ ਤੂੰ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ ਕਿੰਵਾ ਹੇ ਭਗਵਤੀ ਸਮ-ਸਤੀ ਨਿਧਾਨੇ ਨਮੋ ਤੁਝਕੋ ਅਪਰ ਪੂਰਬਵਤ ॥

ਮੂਲ ਨਮਸਤ੍ਵੰ ਨ੍ਰਿਨਾਥੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਝਕੋ ਜੋ ਤੂੰ ਨ੍ਰਿਨਾਥ ਹੈ

ਨਾਥ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰੰਕੁਸ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨਾਥ੍ਰੀ ਨਾਧ੍ਰੀ ਨਾਮ ਯਾਂਚਾ ਕਾ ਔ ਉਪਤਾਪ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਕਿਸੀ ਸੇ ਯਾਂਚਨਾਭੀ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਔਰ ਉਪਤਾਪ ਤੇ ਭੀ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਰੀਕ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨ੍ਰਿਨਾਥੇ ਕਿਆ ਨਰੋਂਕਾ ਨਾਥ ਅਰਥਾਤ ਰਾਜਾ ਰੂਪਹੈਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾਯਾਂ ਦਸਮਾਧਯਾਏ ॥ ਐਰਾਵਤੋ ਗਜੇਂਦ੍ਰਾਨਾਂ ਨਰਾਣਾਂਚਨਰਾਧਿਪਹ ॥ਜੋ ਹਸਤਿ ਰਾਜ ਹੈ ਉਨਮੇਤੇ ਅਇਰਾਵਤ ਨਾਮ ਕਰ ਕੇ ਜੋ ਸਮੁਦ੍ਰ ਸੋਂ ਨਿਕਸਾ ਹੈ ਰਤਨ ਰੂਪ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਸੋ ਮੈ ਹੋਂ ਨਰਾਣਾਂਚ ਨਰਾਧਿਪਹ ਮਨੁਖਯੋ ਮੇ ਰਾਜਾ ਮੈ ਹੋਂ ਸੋ ਮਹਾਂ ਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਨਮੋ ਤੁਝੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਨਿਰ ਉਪਲਖਯਤ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਭਕੇ ਨਾਥਨੈ ਵਾਲਾ ਅਰਥਾਤ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾਲ ਰੂਪ ਤੁਝਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜੋ ਨ੍ਰਿਨਾਥ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਹੈ ਕਾਲਾਦਿਕ ਵੋ ਭੀ ਜਿਸ ਤੁਝ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰੇਂ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਹਮਾਰੀਭੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁਖਯੋਂ ਕੋ ਆਸ਼ੀਰਬਾਦ ਕਾ ਪ੍ਰਾਪਕੂ ਹੈ ਅਰੁ ਨਿਪਟ ਅਨਾਥ ਰੂਪ ਭੀ ਅਸਮਦਾਦਿਵਤ ਤੁਹੀਂ ਹੈਂ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤ੍ਵੰ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥ ਟੀਕਾ ॥

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ਕਿਆ ਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰ ਅਤਯੰਤ ਕਰ ਜੋ ਮਥਨ ਕਰੇ ਸੋ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮਥਨ ਕਰ-

ਤਾ ਖਸ਼ਟਮ ਮਨ੍ਵੰਤਰ ਮੇਂ ਅਜਿਤ ਭਗਵਾਨ ਵਾਜਮ ਰੂਪ ਕਾਲ ਰੂਪ ਮਹਾਂ ਮਾਰਕ ਜ੍ਵਰਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਜੋ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਮਨ ਬੁਧਾਦਿ ਇੰਦ੍ਰਿਯੋਂ ਕੋ ਖਯੋਭਨ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਤੂੰ ਤੁਝੇ ਨ-ਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥ ਹੇ ਪਰਮਾਤਮੇ ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਆਥ ਨਾਮ ਮਾਯਾ ਤੇ ਜੋ ਪਰੇ ਹੈ ਤਿਸ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਹੇ ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਮਥਨ ਸ਼ੀਲ ਮਹਾਂਕਾਲਾ-ਦਿਕ ਭੀ ਜਿਸ ਤੁਝਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵਾ ਕੌ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ਕਾਮ ਰੂਪ ਭਗਵਤ ਕੋ ਨਮਹ ਜੋ ਸਰਬ ਪਸੂ ਪੰਖੀ ਦੇਵ ਮਾਨੁਖ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਸੰਭੂ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਰਬ ਕੋ ਪ੍ਰਮਥ-ਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਿਆ ਖਯੋਭੋਤਪਾਦਕਹੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤ੍ਵੰ ਅਗੰਜੇ ॥ ਟੀਕਾ ॥

ਅ ਕਿਆ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਗੰਜੇ ਕਿਆ ਸਰਬ ਨਾਸ਼ਕ ਮ ਹਾਂਕਾਲ ਰੂਪ ਨਮੋ ਤੁਝਕੋ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਅ ਨਾਮ ਅਕਾ ਲ ਪੁਰਖ ਗੰਜੇ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨ ਰੂਪ ਗੰਜ ਨਾਮ ਖਜ਼ਾਨੇ ਕਾ ਹੈ ਤਦੋਪਲਖਜਤ ਨਿਧਾਨ ਜਾਨਿਐ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਨਿਧਾ ਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋ ਨਮਹ॥੨॥ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ ਨਞਕਾ ਬਾਚ-ਕ॥ਮ॥ਕਰਕੇ ਮਾਯਾ ਅਰਥਾਤ ਮਾਯਾ ਸੇ ਰਹਿਤਸਤ੍ਵੰ ਹੇ ਵਾ ਹਿਗੁਰੂ ਸੋ ਤੂੰ ਨਿਰਮਾਯ ਅਗੰਜੇ ਕਿਆ ਨਾਸ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥੩॥ਕਿੰਵਾ ਹੇ ਅਗੰਜੇ ਅਬਿਨਾਸ਼ਨੀ ਭਗਵਤੀ ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਹੋਯ ਤੁਝਕੋ ॥ ੪ ॥ ਅਪਰ ਪੂਰਬਵਤ ॥

ਮੂਲ॥ ਨਮਸਤ੍ਵੰ ਅਭੰਜੇ॥ ੬੫॥ ਟੀਕਾ॥

ਅਭੰਜੇ ਕਿਆ ਕਾਲਾਦਿਕ ਭੀ ਜਿਸਕੋ ਸਗੁਨਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪਕਰਭੰਜਨਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤੇ ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅ॥ਕਰਕੇ ਹੇ ਅਹੇਅਕਾਲਪੁਰਖ ਭੰਜੇ ਕਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਲਯ ਸਮਯ ਮੇ ਪ੍ਰਪੰਚ ਰੂਪ ਕਾਰਯ ਕੇ ਭੰਜਕ ਨਾਮ ਨਾਸ਼ਿਕ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਮਹਾਂ ਕਾਲਕੇ ਚਿਛ੍ਰੀ ॥ਅ॥ਕਰਕੇ ਬਿਸ਼ਨੁ ਤਿਸਤੇ ਆਦਿ ਭੰਜੇ ਕਿਆਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੀ ਨਾਸਕ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ਅ॥ਬਿਸ਼ਨੁ॥ਭੰ॥ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ਜ॥ਕਰਕੇ ਉਤਪੱਤੀ ਅਰਥਾਤਹੇ ਅੰਬੁਕੇ ਵਿਸ਼ਨੁ ਆਦਿ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਅਪਰ ਪੂਰਬਵਤ ॥

ਮੂਲ॥ ਨਮਸਤ੍ਵੰ ਅਕਾਲੇ॥ ਟੀਕਾ॥

ਸਤ੍ਵਨਾਮਪ੍ਰਾਣੀਮਾਤ੍ਰਕਾਹੈਅਰਨਮ॥ਨਮ॥ਸਕਾਰਾਰਥ॥ਅ॥ਵਿਸ਼ਨੁ॥ਕ॥ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ॥ਲ॥ਰੁਦ੍ਰਅਰਥਾਤਬ੍ਰਹਮਾਵਿਸ਼ਨੁਰੁਦ੍ਰਸੇਲੇਕਰ ਸਰਬ॥ਸਤ੍ਵ॥ ਪ੍ਰਾਣੀਮਾਤ੍ਰ ਜਿਸਕੋਨਮਸਕਾਰਕਰਤੇਹੈਂ ਸੋ ਕਹੀਐ ਨਮਸਤ੍ਵੰ ਅਕਾਲੇ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਅਕਾਲੇ ਭੰਗਵਤੀ ਸਰਬ ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੁਝਕੋ ॥ਨਮ॥ਨਾਮ ਨਮਸਕਾਰੈਂ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ੨॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮਸਤੰ ਅਪਾਲੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਕਿ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਪਾਲ ਹੈ ਅਪਾ

ਲ ਕਿਆ ਕਿ ਜਿਸਕਾ ਪਾਲਨ ਕਰਤਾ ਅਪਰ ਕੋਊ ਈਸ੍ਰ
ਰ ਨਹੀ ਹੈ॥ ਵਾ ॥ ਆਪਨਾਮ ਜਲੋਂ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਜਲੋ ਮੇ ਜ
ਲਕਾਰਨਸਾਰ ਰੂਪਕਰ ਰਸਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਵਾ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਨਾਰਾ
ਯਨ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਜੋ ਲੀਨ ਰਹੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਪਾਲ ਤਿਸ
ਅਪਾਲ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਅਪਆਲੇ ਐਸੇ
ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜੋ ਅਪੋਂਕਾ ਆਲੇ ਕਿਆ ਆ
ਧਾਰ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾ ਕਉ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ॥ ਕਾਲਰੂਪ ਹੋਕਰ
ਸਭਕੋ ਤੁਲਜ਼ ਹੀ ਮਾਰਤਾ ਹੈ ਸਮੈਸਿਰ ਕਿਸੀ ਕੀ ਰਛਜ਼ਾ
ਨਹੀ ਕਰਤਾ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਸਮਕਰ
ਮਾਰੇ ਐਸੋ ਕਾਲ ਬਿਡਾਨੀ ਰੇ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਜਲਾਦਿਕੋਂ ਕਾ
ਜੋ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਮੇ ਲੀਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਆਪਮੇ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥੫
॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰਹੋਇ ਤੁਝਕੋਜੋ ਤੂੰ ਹੇ ਭਗਵਨ ॥ਅ॥
ਸ਼ਬਦਕਰ ਵਿਸ਼ਨੁ ਆਦਿ ਤਿਨਕਾ ਭੀ ਪਾਲਕ ਹੈ ਅਪਰਘੂ
ਰਬਵਤ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਦੇਸੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਕੋ ਜੋ ਸਰਬ
ਦੇਸ ਹੈ ਸਰਬ ਦੇਸ ਕਜ਼ਾ ਜਿਸਕੇ ਸਰਨਾਮ ਬਾਨਬ
ਦੇਸੇ ਕਜ਼ਾ ਬਦੇ ਹੂਏ ਹੈ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਅਮੋਘਹੈਂ ॥੧
॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਦੇਸੇ ਨਾਮ ਜੋ ਪੁਰਖ ਬਦ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦੁਕ੍ਰਿਤ
ਕਰਤਾ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਨਾਸਕ ਸਰਨਾਮ ਬਾਨਰੂਪ ਹੈ ॥੨
ਕਿੰਵਾ॥ਦੀਨਤਾ ਸਾਹਿਬਕਰਤੇਹੈ ਸਰਨਾਮਤੁਲਜ਼ਕਾ ਹੇ ਵਾਰਿ

ਗੁਰੂ ਮੋਸਰ ਕਜਾ ਮੁਝਕੇ ਤੁਲਜ ਬਦੇ ਕਹੀਏ ਜੋ ਬਦ ਹੈਸੋ ਕਹੀਐ ਤੇ ਨਹੀ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਯਕ ਅਰਜ ਗੁਫਤਮ ਪੇਸਿ ਤੋ ਦਰ ਗੋਸ ਕੁਨ ਕਰਤਾਰ ॥ ਹਕਾ ਕਬੀਰ ਕਰੀਮ ਤੂੰ ਬੇ ਐਬ ਪਰਵਦਗਾਰ ॥ ੧ ॥ ਦੁਨਿਆ ਮੁਕਾਮ ਫਾਨੀ ਤਹਕੀਕ ਦਿਲ ਦਾਨੀ ॥ ਮਮ ਸਰ ਮੂਇ ਅਜਰਾਈਲ ਗਿਰਫਤਹ ਦਿਲ ਹੇਚ ਨ ਦਾਨੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਨ ਪਿਸਰ ਪਦਰ ਬਿਰਾਦਰਾਂ ਕਸ ਨੇਸ ਦਸਤੰਗੀਰ ॥ ਆਖਿਰ ਬਿਅਫਤਮ ਕਸ ਨ ਦਾਰਦ ਚੂੰ ਸਵਦ ਤਕਬੀਰ ॥ ਸਬ ਰੋਜ ਗਸਤਮ ਦਰ ਹਵਾ ਕਰਦੇਮ ਬਦੀ ਖਿਆਲ ॥ ਗਾਹੇ ਨ ਨੇਕੀ ਕਾਰ ਕਰਦਮ ਮਮ ਈਂ ਚਿਨੀ ਅਹਵਾਲ ॥ ੩ ॥ ਬਦਬਖਤ ਹਮ ਚੁ ਬਖੀਲ ਗਾਫਿਲ ਬੇਨਜਰ ਬੇਬਾਕ ॥ ਨਾਨਕ ਬੁਗੋਯਦ ਜਨੁ ਤੁਰਾ ਤੇਰੇ ਚਾਕਰਾਂ ਪਾ ਖਾਕ ॥ ੪ ॥ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਮ ਨੀਚ ਕਰੰਮਾ ॥ ਸਰਣਿ ਪਰੇ ਕੀ ਰਾਖਹੁ ਸਰਮਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚੁ ॥ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸ ॥ ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲੀਅਨਿ ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਤੇਰੀ ਬਖਸੀਸ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਸਿਖੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ ਜੋ ਜਪਤਪਾਦਿ ਕਰ ਯੁਕਤ ਹੋਕਰ ਐਸੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹਮਾਰੇ ਸਾਰਖਾ ਨੀਚ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਤੇਰੀ ਸਰਨ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਜੇਤਾ ਸਮੁਦ ਸਾਗਰ ਨੀਰਿ ਭਰਿਆ ਤੇਤੇ ਅਉਗਣ ਹਮਾਰੇ ॥ ਦਇਆ ਕਰਹੁ ਕਛੁ ਮਿਹਰ ਉਪਾਵਹੁ ਡੁਬਦੇ ਪਥਰ ਤਾਰੇ ॥ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਰ

ਕੁਛ ਬੇਨਤੀ ਬਾਕਜ ਲਿਖਤੇ ਹੈ ਪਤਿਤ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇਂ ਯਥਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸਜੀ ॥ ਹਉ ਅਪਰਾਧੀ ਗੁਨਹਗਾਰ ਹੌ ਬੇਮੁਖ ਮੰਦਾ ॥ ਚੋਰ ਯਾਰ ਜੂਆਰਹੌ ਪਰ ਘਰਜੋਹੰਦਾ ॥ ਨਿੰਦਕਦੁਸ਼ਟ ਹਰਾਮ ਖੋਰ ਠਗ ਦੇਸਠਗੰਦਾ ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਦ ਲੋਭ ਮੋਹ ਅਹੰਕਾਰ ਕਰੰਦਾ ॥ ਬਿਸੁਆਸਘਾਤੁ ਅਕਿਰਤ ਘਣ ਮੋਹਿ ਕੋ ਨਰਖੰਦ ॥ ਸਿਮਰ ਮੁਰੀਦਾ ਢਾਢਿਆ ਸਤਗੁਰੁ ਬਖਸਿੰਦਾ ॥ ੧ ॥ ਯਥਾ ਸੂਰਜੀ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਹੌ ਸਭ ਪਤਿਤ ਨਕੋ ਟੀਕੋ ॥ ਔਰ ਪਤਿਤ ਸਭ ਦਿਵਸਚਾਰ ਕੇ ਹੌ ਜਨ ਮੰਤਰਹੀਕੋ ॥ ਅਜਾ ਮੇਲ ਗਜ ਗਨਿਕਾ ਤਾਰੀ ਔਰ ਪੂਤਨਾਹੀਕੋ ॥ ਮੋਹਿ ਛਾਡ ਤੁਮ ਔਰ ਉਧਾਰੇ ਮਿਟੈ ਸੂਲਕਜੋ ਜੀਕੋ ॥ ਕੈ ਪ੍ਰਭੁਹਾਰਮਾਨ ਕਰ ਬੈਠੋ ਕੈ ਕਰ ਬਿਰਦਿਸਹੀਕੋ ॥ ਸੂਰਪਤਿਤ ਜੌ ਝੂਠਕਹਤ ਤੌ ਦੇਖੋ ਖੋਲਬਹੀਕੋ ॥ ੨ ॥ ੧ ॥ਤਥਾਚ ਕਬਿਤ ॥ ਤੀਰ ਸੁ-ਭਾ ਸੁਭ ਨੀਰ ਭਰਯੋ ਹੈ ਮਨੋਰਥ ਕੋ ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਸ਼ ਨਕ੍ਰਬਕ੍ਰ ਗ ਨੈ ਕੌ ਨ ਸਾਜ ਕੋ । ਲੋਭ ਕੀ ਲਹਰ ਭ੍ਰਮ ਭ੍ਰਮਰਿ ਕ੍ਰਿਸਾਨਕ੍ਰੋ ਧ ਗਰਬ ਅਚਲ ਕਾਮਰੂਪ ਦੈਤ ਰਾਜ ਕੋ । ਜੀਵਨ ਮ੍ਰਿਗੰਦ੍ਰ ਭਵ ਬਾਰਿਧਮੇਪਰਯੋ ਭੂਲ ਦੇਵੀ ਦੇਵਦੇਖਤਸਹਾਈ ਨਾਹੀ ਆਜਕੋ । ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਸਿਰ ਮੌਰ ਸੂਝਤ ਨ ਔਰ ਠੌਰ ਮੇਰੋ ਮ ਨ ਕਾਕ ਤੇਰੇ ਚਰਨ ਜਹਾਜ ਕੋ ॥ ੩ ॥ ੧ ॥ ਧਨ ਗ੍ਰਾਮਹਿਯੇ ਧਾਮ ਕਰੇ ਨ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਮਨ ਨੌਹੂ ਦ੍ਵਾਰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਡੋਲਤ ਅ ਗੋਰੋ ਹੈ । ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਸ਼ ਸੰਤ ਮਾਰੇ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਖਿ ਝਾਰੈ ਭਯੋ ਹਰਕਾਯੋ ਕਹਯੋ ਮਾਨਤ ਨ ਮੇਰੋ ਹੈ । ਜੀਵਨ ਮ੍ਰਿਗੇਂਦ੍ਰ ਅੰਤ

ਜੰਤ੍ਰ ਤੰਤ੍ਰ ਕਰ ਹਾਰਯੋ ਸੰਤ ਸੰਗ ਰੀਗਾਜਲ ਜਾਵਤ ਨ ਨੇਰੋ ਹੈ। ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਅਵਤੰਸ ਬਾਂਧੋ ਨਿਜ ਗੁਨੋ ਸਾਥ ਹ੍ਹੈ ਹੈ ਬ-ਦਨਾਮੀ ਨਾਥ ਪਾਲਯੋ ਸ੍ਵਾਨ ਤੇਰੋ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ੨ ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਤਨ ਹਰਿ ਕੋ ॥ ਬਿਖਮ ਪਦ ॥ ਰਘੁਪਭ ਹੌਹੁ ਅਧਮ ਅਤਿ ਖੋਟੋ। ਖਰੇ ਏਕਹੀ ਜਯੋਂ ਤੁਮ ਜਗ ਮੇਂ ਤਯੋਂ ਹੀ ਹੌ ਹੂੰ ਖੋਟੋ। ਅਜਾ ਮਿਲਾਦਿ ਅਮਿਤ ਅਵਗਾਹੇ ਮਿਲਯੋ ਨ ਮੋਸਮ ਜੋਟੋ॥ਹੇ ਹਰਿ ਰਤਨਾਕਰਹੂੰ ਹਾਰਯੋ ਮੋ ਅਘ ਤੇ ਹ੍ਹੈ ਛੋਟੋ। ਪਾਵਨ ਪਤਿਤ ਬਿਰਦ ਯਹ ਅਪਨੋ ਸਿਅਪਤਿ ਸਫਲ ਜੁਕਰਿ ਹੌ। ਮੋ ਸੇ ਅਧਮ ਅਧਮ ਤੇ ਅਧਮਹਿ ਅਧਮ ਉਧਰਿ ਸੋ ਉਧਰਿ ਹੌ। ਨਰ ਬਿਰੰਚ ਸੁਰ ਲੋਕਓਕ ਮੇਂ ਸੁਜਸ ਅਤੇਕ ਪ੍ਰਚਰਿ ਹੌ। ਸਭ ਪਤਿਤਨ ਮੈ ਪਤਿਤ ਰਤਨ ਹਰਿ ਤਾਰਤੁਮਹੁ ਸੁਖ ਭ-ਰਿ ਹੌ॥ ੨ ॥ ੧ ॥ ਕਃ ॥ ਨਾਮ ਤੇ ਸੁਦਾਮਾ ਜਾਂਕੇ ਗਾਂਠਨ ਸੁਦਾਮਾ ਤਾਹਿ ਕੀਨੋ ਜਯੋਂ ਸੁਦਾਮਾ ਜਸੁਦਾਮਾ ਪਹਿਰਾਈ ਹੈ ਨੀਚ ਨਾਰਿ ਬਾਰਿ ਮੁਖੀ ਭਈ ਜਬ ਬਾਰ ਮੁਖੀ ਕੀਨੀ ਸਮ ਬਾਰ ਮੁਖੀ ਜੈਸੇ ਮਨ ਭਾਈ ਹੈ। ਪਾਪੀ ਨਿਸਤਾਰੇ ਜੇਤੇ ਹੈਨ ਨਿਸਤਾਰੇ ਰਤਨ ਹਰਿ ਨਿਸਤਾਰੋ ਅਬ ਮੇਰੀ ਬੇਰ ਆਈ ਹੈ। ਕੋ ਨੋ ਦੁਖ ਬਾਰ ਨ ਦੁਬਾਰ ਨ ਕਹਨ ਦੀਨੋ ਬਾਰਨਕੀ ਬਾਰ ਜੈਸੇ ਬਾਰ ਨ ਲਗਾਈ ਹੈ॥ ੬ ॥ ੨ ॥ ਬਿਹਾਰੀ ॥ ਜੌ ਹ੍ਹੈ ਹੌ ਤੌ ਹੋਹੁਗੋ ਹੌ ਹਰਿ ਅਪਨੀ ਚਾਲ। ਹਠ ਨ ਕਰੋ ਅਤਿ ਕਠਿਨ ਹੈ ਮੋ ਤਾਰਿਬੋ ਗੁਪਾਲ॥ ੭ ॥ ੧ ॥ ਕਬਕੋ ਟੇਰਤ ਦੀਨ ਰਟ ਹੋਤ ਨ ਸਯਾਮ ਸਹਾਇ। ਤੁਮਹੂੰ ਲਾਗੀ ਜਗਤ

ਗੁਰੁ ਜਗ ਨਾਯਕ ਜਗਬਾਇ॥ ੮ ॥ ੨॥ ਕਰੌ ਕੋਟਿ ਜਗ
ਕੁਟਿਲਤਾ ਤਜੋ ਨ ਦੀਨ ਦਯਾਲ। ਦੁਖਿਤ ਹੋਹੁਗੇ ਸਰਲ
ਹਿਅ ਬਸਤ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਲਾਲ॥ ੯ ॥ ੩॥ ਮੋਹਿਤੁਮੈ ਬਾਢੀ
ਬਹਸ ਕੋ ਜੀਤੈ ਜਦੁਰਾਜ। ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਬਿਰਦ ਕੀ ਦੁਹੁ
ਨਿਬਾਹਨ ਲਾਜ॥ ੧੦॥ ੪ ਸਮੈ ਪਲਟ ਪਲਟੈ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ
ਕੋ ਨ ਤਜੈ ਨਿਜ ਚਾਲ। ਭੋ ਅਕਰੁਣ ਕਰੁਣਾ ਕਰੌ ਯਹਿ
ਕਪੂਤ ਕਲਿਕਾਲ॥ ੧੧ ॥ ੫ ॥ ਤੌ ਬਲਿ ਹੈ ਭਲਿਐ ਬ-
ਨੀ ਨਾਗਰ ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ। ਜੋ ਤੁਮ ਨੀਕੇ ਕਰ ਲਖੋ ਮੋ ਕਰ-
ਨੀਕੀ ਓਰ॥ ੧੨ ॥ ੬॥ ਸੋਃ ॥ ਮੋਹੂ ਦੀਜੈ ਮੋਖ ਜਯੋਂ ਅ
ਨੇਕ ਪਤਿਤ ਨ ਦਿਯੋ। ਜੌ ਬਾਧੇ ਹੀ ਤੋਖ ਤੌ ਬਾਧੋ ਅਪਨੇ
ਗੁਨਨ॥ ੧੩॥ ੭॥ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਸਭ ਤੇਰੀਐ ਸੁਨ ਲੀਜੈ
ਯਹ ਨਾਥ॥ ਰਚੇ ਆਪਨੇ ਹਾਥ ਸੋ ਲਾਜ ਤਿਹਾਰੇ ਹਾਥ॥
੧੪॥ ੮॥ ਮੋਹੀਸੋਕੁਊ ਔਰਕਾ ਬਿਰਦ ਬਦੌਗੇਲਾਲ॥ ਪ
ਕਰਲੇਹੁਗੇ ਪਦਮਪਦ ਤਜਿਹੋਂ ਨਹਿ ਪਰ ਖਯਾਲ॥ ੧੫॥
੧॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਸਦਨਾ ਕਸਾਈ ਕੌਨ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਕਮਾਈ ਨਾਥ
ਮਾਲਿਨ ਕੇ ਮਨਿਕਾਸੁਫੇਰੇ ਗਨਿਕਾ ਨੇ ਕੌਨ॥ ਕੌਨ ਤਪਜਾ
ਧਨ ਸੋਂ ਕੂਬਰੀ ਨੇਤੁਸ੍ਰ ਕੀਓ ਸੋਚਾਚਾਰਕੋਨਸਬਰੀਨੇਕਿਯੋ
ਸੁਖਭੌਨ॥ ਤਯੋ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਜਾਪ ਜਪਯੋ ਕਬ ਅਜਾਮੇਲ
ਗਜਨੈ ਪੁਕਾਰਯੋ ਬਾਰਬਾਰ ਕਬ ਮਾਨਯੋ ਜੌਨ॥ ਏਤੇ ਤੁਮ
ਤਾਰੇ ਸੁਨੋ ਸਾਹਿਬ ਹਮਾਰੇ ਰਾਮ ਬਿਰਦ ਬਿਚਾਰੇਕਹਾ ਮੇਰੀ
ਬੇਰ ਔਰ ਤੌਨ॥੧੬॥੨॥ਅਜਾਮੇਲ ਗਜਕੋਹ੍ਵਾਂਕੋਊਧੋਵਕੀ

ਲ ਹੁਤੋ ਤਾਹੀ ਕੀ ਵਕਾਲਤ ਪੈ ਸਾਹਿਬ ਲੁਭਾਇਗਏ ॥ ਕੈ
ਧੋਕੋਊਨਾਂਮਹੀਮੈਤਿਨਕੇਪ੍ਰਭਾਵਔਰਕੈਧੋਨਾਮਔਰਯਾਬਿਚਾਰ
ਮੈਭੁਲਾਇਗਏ।ਭਨਤਸੁਮੇਰਹਰਿਕੈਧੋ ਤਬਸਮੇਹੁਤੇਅਬਨਹਿ
ਸਮੈਯਾਹਿਸਾਬਮੈਹਿਰਾਯਗਏ॥ ਕਲਿਕੋਕਲੰਕਕੈਧੋਕਾਟਿਬੋ
ਕਠਿਨਕੂਟਕਾਮਦਕ੍ਰਿਪਾਲੁਖਜਾਲਔਰਮੈਸੁਆਇਗਏ।੧੭
॥੩॥ ਤਾਰਿਬੋ ਪਤਿਤ ਯਹਬਾਨਕੈਧੋ ਭੂਲਿਗਏਕੈਧੋ ਨਾਥ ਭੂ
ਲਗੋ ਅਨਾਥਨ ਪੈ ਹਾਥਦੇਨ। ਕੈਧੋ ਪਰਜੋ ਕੁੰਠਿਤ ਹ੍ਵੈ ਖੜਗ
ਤਿਹਾਰੋ ਰਾਮ ਕੈਧੋਰਮਾਰਾਨੀ ਸੋ ਰਮਤ ਰਹੇਅਲਸੇਨ। ਸੁਮੇ
ਰੇਸ਼ਹਰਿ ਕੈਧੋ ਪਾਪਿਨ ਦੁਖਾਯੋ ਠੀਕਤਾਹੀਤੇਛਿਪੇਹੌ ਛੀਰਸਾ
ਗਰ ਮੈ ਕਰਸੈਨ। ਮੈਨਜਾਨੋ ਕੈਧੋ ਵਹ ਪਾਪਹੀ ਨ ਕੀਨੋ ਐ
ਨ ਜਾਕੇ ਹੇਤ ਧਾਵਤ ਹੋ ਬਾਹਨ ਬਿਨਾਈ ਲੇਨ॥ ੧੮॥੪
॥ ਬਿਸ਼ਮਪਦ॥ ਮਨਮਤਿ ਕਰਤ ਕਰਤ ਪਛਤੈਹੈ।ਅੰਤਕਾਲ
ਜਮਜਾਲ ਜਾਲੁਮੈ ਫਸਫਿਰ ਛੁਟਨ ਐਹੈ। ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਦ
ਮੋਹ ਈਰਖਾ ਯਾਹੀ ਮੈ ਗਲਜੈਹੇ। ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਬਿਨ ਹਰਿ
ਕੇ ਜਾਨੇ ਕੂਕਰ ਕਾਕ ਕਹੈਹੈ॥ ੨੦ ॥੫॥ ਕ: ॥ ਠੀਕ ਮ
ਨਮਤ ਕੀਨੀ ਗੁਰੁਮਤਿ ਨਾਹਿ ਚੀਨੀ ਪਾਪਹੂ ਅਨੇਕਨ ਕੀ
ਗਨਤੀ ਨ ਆਵੈਗੀ। ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭਮੋਹ ਅਹੰਕਾਰ ਕੇਤ
ਰੰਗਰੰਗ ਰੰਗ ਖੁਲੇ ਤਾਕੀ ਖੂਬੀ ਨਾ ਬਿਹਾਵੈਗੀ। ਔਰ ਸਾ
ਧ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧਕਲਿਤਾਰਨੀ ਜੋ ਤਾਹੂੰਕੀ ਸੁਸੰਗਤ ਨ ਕੀ
ਨੀ ਜੋ ਤਰਾਵੈਗੀ। ਸਿਰਫ ਤਿਹਾਰੋਈ ਭਰੋਸੋ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ ਗੁ
ਰੂ ਤਾਰਿਬੇਕੀ ਬਾਨ ਆਪਕੀਸੋ ਪਾਰ ਲਾਵੈਗੀ॥ ੨੧॥੬

॥ ਬਾਬੂਹਰਿ ਚੰਦਜੀ ਕੋ ॥ ਬਿਖਮ ਪਦ ॥ ਕਹੋਤੁਮ ਬਗ੍ਯਾਪਕ ਹੌਕੀ ਨਾਹੀਂ । ਜੋ ਤੁਮ ਬਗ੍ਯਾਪਕ ਹੌਤੋ ਅਘਕਰ ਕਗ੍ਯੋਂ ਹਮਨ ਰਕਹਿ ਜਾਂਹੀ । ਜੋ ਨਹਿ ਪੂਰਨ ਘਟ ਘਟ ਤੇ ਕਗ੍ਯੋਂ ਲਿਖਗ੍ਯੋ ਪੁਰਾਨਨ ਮਾਹੀਂ॥ਤਾਸੋਂ ਰਾਖੋ ਹਰੀਚੰਦਕੋ ਚਰਨ ਛਤ੍ਰ ਕੀ ਛਾਂਹੀ ॥ ੨੨ ॥ ਹਮਨਹਿ ਅਪਨੇ ਕੋ ਪਛਿਤਾਤ । ਯਹ ਸੋਚਤ ਹੈਂ ਬਿਨ ਮੁਹਿ ਤਾਰੇ ਬਾਤ ਤਿਹਾਰੀ ਜਾਤ । ਅਜਾਮਿਲਾਦਿਕ ਕੇ ਤਾਰਨ ਸੋ ਭਈ ਅਤਿਹਿ ਬਿਖਗ੍ਯਾਤ । ਸੋ ਕਾਹੁ ਬਿਧਿ ਅਬਲੌ ਨਿਬਹੀ ਜਾਂਨੀ ਜਗਤ ਜਗਾਤ । ਹਰੀਚੰਦ੍ਰ ਤੁਮਰੋ ਔਪਾਪੀ ਯਹ ਦੋਊ ਅਤਿ ਖਗ੍ਯਾਤ । ਤਾਸੋਤਾਕਹੁਤਾ ਕੋਊ ਬਿਧਿਰਾਖਹੁ ਅਪਨੀ ਬਾਤ ॥ ੨੩ ॥ ੨ ॥ਇਤਿਪਤਿਤਪ੍ਰਸੰਗ ਸਮਾਪਤਹ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੇਸੇ ॥ ੬੬॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਸਰਬ ਭੇਸੇ ਕਾਲਿਕੇ ਨਮੋ ਸਰਬ ਨਾਮ ਪ੍ਰਲਯਕਰਤਾ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਾਸ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਭੇਸ ਜਿਸਕਾਅਪਰ ਪੂਰਬਵਤ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਰਾਜਰਾਜੇ ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮੋਰਾ॥ਅਜਰਾਜੇ॥ਹੇਅਜਰੇ ਅਜੇਭਗਵਤੀ ਨਮੋਰਾਅਰਥਾਤ ਤੁਝਕੇਬਿਨਾਕੋਊ ਮੋਰਾ ਨਹੀਂਹੈਤਥਾ ॥ਦੋਹਾ॥ ਸਗਲ ਦ੍ਵਾਰਕੋ ਛਾਡਕੈ ਗਹਗ੍ਯੋ ਤਿਹਾਰੋਦ੍ਵਾਰ । ਬਾਹਗਹੇਕੀ ਲਾਜਅਸਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਤਿਹਾਰ ॥ ਅਪਰ ਪੂਰਬਵਤ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਾਜਸਾਜੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋਸਭਸਾਜੋਂਕੇ ਸਾਜਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਕਗ੍ਯਾਕਰ

ਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਪਾਸ ਕੁਛ ਨ ਹੋਇ ਸੁਦਾਮਾਦਿ ਕੀ ਨਯਾਈ॥ ਯਥਾ ॥ ਜ਼ਫਰਨਾਮੈ॥ ਨਸਾਜ਼ੋਨ ਬਾਜ਼ੋ ਨ ਫ਼ਉਜੋ ਫ਼ਰਸ਼। ਖੁਦਾਵਿੰਦ ਬਖ਼ਸ਼ਿੰਦਓ ਐਸ਼ੁਅਰਸ਼। ਸਾਜ ਨਾਮ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਰਨੇਕਾ ਹੈ ਸੋ ਅਨੰਤ ਹੈ ਇਸਮੇ ਇਦਮਿਥੰ ਨਹੀਂ ਬਨ ਸਕਤਾ ਅਵਿਦਯਾ ਕੋ ਅਨੰਤ ਰੂਪਾ ਹੋਨੇਤੇ ਯਦਿ ਕਥੰਚਿਤ ਰਾਜ ਸਮਗ੍ਰੀ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਹਸਤੀ ਘੋੜਾ ਰਥ ਪੈਦਲ ਛਤ੍ਰਚਾਮਰਾਦਿ ਯਹ ਭੀ ਅਨੰਤ ਹੈ ਜੈਸੇ ਚੌਦਾ ਰਤਨ ਰਾਜਾ ਕੇ ਲਿਖੇ ਹੈਂ॥ ਯਥਾ ॥ ਮਾਰਕੰਡੇਪੁਰਾਣੇ। ਗਜ ੧ ਬਾਜੀ ੨ ਰਥ ੩ ਸਤ੍ਰੀਖੂ ੪ ਨਿਧਿ ੫ ਮਾਲਯਾਂ ੬ ਬਰ ੭ ਦ੍ਰੂਮ ੮ ਸਕ੍ਤਿ ੯ ਪਾਸ ੧੦ ਮਣਿ ੧੧ ਛਤ੍ਰ ੧੨ ਬਿਮਾਨਾ ੧੩ ਨਿ ੧੪ ਚਤੁਰਦਸ॥ ਰਤਨ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜੋਂਕੇ ਯੋਗਯ॥ ਦੋਹਾਯਥਾ ॥ ਦ੍ਰੂਮਸਕ੍ਤੀ ਧੁਨਿ ਪਾਸਮਣਿਛਤ੍ਰ ਬਿਮਾਨਾਨੀਕ। ਗਜ ਬਾਜੀਰਥਨਾਰਿ ਨਿਧਿ ਮਾਲਾਂਬਰ ਰਮਣੀਕ ॥ ੧ ॥ ਅਰੁ ਰਾਜ ਸਾਜ ਮੇਚੌਦਾਂ ਭੁਵਨਕੀਰਚਨਾ ਆਪੇਖਯਤਹੈ ਵਾਸ੍ਤਵ ਤੇ ਸਾਜਨਾਮਸਾਧਨਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੁਲਾਲਕੇ ਦੰਡਚਕ੍ਰ ਚੀਵਰਾਦਿ ਅਰੁ ਕੁਬਿੰਦਕੇ ਤੁਰੀਵਯੋਮਾਦਿਕ ਲੋਹਕਾਰਕੇ ਅਹਿਰਨ ਹਥੋੜਾਦਿਕ ਦਰਜ਼ੀ ਕੇ ਮਿਕਰਾਜ਼ ਸੂਈ ਗਜਾਦਿਕ। ਬਢਈ ਕੇ ਬਸੋਲਾ ਆਰੀ ਇਤਯਾਦਿਕ ਪ੍ਰਤਿ ਕਾਰਜ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸਾਜ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਸਾਜਕੈ ਸਾਜਨੇ ਵਾਲਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇ ਬਿਨਾ ਔਰ ਕੋਊ ਸਮੈਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੋ ਸਰਬਗਯ ਹੋਨੇਤੇ ਦੁਤੀਯ ਸਾਜ ਸ੍ਰਿਜਨ ਅਰਥ ਯਥਾ ਯਥਾ ਪ੍ਰਥਕ ਹੈ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਾਹਸਾਹੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮੋ ਸਾਜਸਾਜੇ। ਅਰੁ ਨਮੋ ਸਾਹਸਾਹੇ ਯਹ ਦੋਨੋ ਮੰਤ੍ਰ ਮਿਲਾ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾਕਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਸਾਹਿਗੁਰੂ ਕੌ ਜਿਸਨੇ ਸਭੀ ਸਾਜ ਹਮਾਰੇ ਸਜੇ ਔਰ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਸਭੀ ਸਾਜਸਜੇ ਦੇਖਕਰ ਰਚਨਾਅਦਭੁਤ॥ਨਮੋਸ॥ਹਸ॥ਹੇ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾ ਹੇ ਅੰਬਕੇ ਭਗਵਤੀ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਦੇਖ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਮੈ ਪਰਮਾਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਯਾ ਕਹਕਹ ਕਰ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਇਸੀ ਮੰਤ੍ਰਨਮੋ ਸਾਹਸਾਹੇ ਕਾ ਅਰਥ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੇ ਸੰ-ਬੋਧਨਭਗਵਤੀ ਕਾ ਤਿਸਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਪੰਥ ਰਚਨਾ ਕ੍ਰੀੜਾ ਦੇਖਕਰ ਵਾ ਨਿਜਾਨੰਦਾਨੁਭਵਕਰ ਨਮੋ ਸਾ॥ਹਸਾ ਨਪੀਛੇ ਨ ਅਬ ਨ ਆਗੇ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਮੋਸਾ ਕਜ਼ਾ ਮੇਰੇ ਜੈਸਾ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਕਿ ਮੁਝਕਾ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਸਰਬਥਾ ਅਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਯਾ ਅਰੁ ਹਸਾ ਐਸਾ ਔਰ ਨਹੀ ਕੋਊ ਭੀ ਤੀਨ ਕਾਲ ਮੋ ਹਸਾ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਿਸਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਜੈਸਾ ਅਨੰਦ ਭਯਾ ਹੈ ਵਾ ਹੋਕਾਹੈ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਸੋ ਤੁਝਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੀ ਹੋਇ ਔਰ ਨਤੁਲਜ਼ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋਅਸ਼ਾਹਸ਼ਾਹੇ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਰੰਕੋ ਕੇ ਸ਼ਾਹ ਔਰ ਸ਼ਾਹੋਂ ਕੋ ਰੰਕ ਕਰਤਾ ਹੈ ਨਿਮਖਮੇਂ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸੀਹਾਬਾਜਾ ਚਰਗਾ ਕੁਹੀਆ ਇਨਾ ਖਵਾਲੇ ਘਾਹ। ਘਾਹਖਾਨ ਤਿਨ ਮਾਸ ਖਵਾਲੇ ਏਵ ਚਲਾਏ ਰਾਹ। ਨਦੀਆਂ ਬਿਚਿਟਿਬੇ ਦਿਖਾਲੇ ਥਲੀਂ।

ਕਰੇ ਅਸਗਾਹ। ਕੀੜਾ ਥਾਪ ਦਏ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਲਸ਼ਕਰ ਕਰੇ ਸੁਆਹ। ਜੇਤੇ ਜੀਅ ਜੀਵਹਿ ਲੈਸਾਹਾ ਜਿਵਾਲੇ ਤਾਕਿਆਸਾਹ। ਨਾਨਕ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸਚੇ ਭਾਵੈ ਤਿਉਂ ਦੇਇ ਗਿਰਾਹ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸ਼ਾਹਸ਼ਾਹੇ ਭਗਵਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤੁਝਕੋ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਮਾਹਮਾਹੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਜੋ ਮਾਹਮਾਹ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਮਾਹੇਕਾ ਮਾਹ ਹੈ ਸੋ ਮਾਹ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾਕਾ ਹੈ ਵਾਕਾ ਭੀ ਚੰਦ੍ਰਮਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਮੇ ਦੇਵਤਾ ਗੰਧਰਬ ਪਿਤਰ ਮਨੁਖਯੋਂਕੇ ਪੋਖਨ ਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਹੈ ਸੀਤਲਤਾਈ ਔਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੀ ਸੌਂਦਰਯਤਾ ਪ੍ਰਯਤਾ ਏਸਭਿਮਾਹਰਾਜਕੀ ਸਕ੍ਤਿ ਹੈ ਜਾਂਕੇ ਚਾਂਦਨੇ ਸਰਬ ਮੈ ਚਾਂਦਨਾ ਹੋਇ ਗੁਰਸਾਖੀ ਜੋਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ। ਨਤਤ੍ਰਸੂਰਯੋ ਭਾਤਿਨ ਚੰਦ੍ਰਤਾਰਿਕਾ ਨੇਮਾਵਿਦਯੁਤਾਭਾਂਤੀ ਕੁਤੋਯਮਗਨਿਤ ਮੇਵਭਾਤਿ ਮਨੁਭਾਤਿ ਸਰਬੰ ਤਸਯ ਭਾਸਾ ਸਰਬੰਮਿਦੰ ਵਿਭਾਤਿ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਮਾਹਮਾਹੇ ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈ ਤਿਸ ਸਰਬ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਅਮਾਹਮਾਹ ਹੈ ਜੋ ਇਤਰ ਦੇਵਤਾ ਮਾਨੁਖਯ ਹੈ ਉਨੋਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਚੰਦ੍ਰਾਦਿ ਪਦਵੀ ਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਪੁਰਣਾਂਤਰ ਮੇ ਜੋ ਪੂਰਬ ਕਲਪ ਮੇ ਵਿਸ੍ਵੇਦੇਵਾ ਥੇ ਉਨੋ ਨੇ ਸੰਕਲਪ ਕਿਆ ਕਿ ਹਮ ਸੂਰਯ ਆਦਿਤੀ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕਸ੍ਯਪ ਸੇ ਹੋਵੈਂ ਉਨੋ ਨੇ ਤਪ

ਕੀਆ ਅਬ ਵੇ ਦੁਆਦਸ਼ ਸੂਰਯ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀਲਿ
ਖਾ ਹੈ ਕਿ ਸੌ ਜਨਮ ਪ੍ਰਯੰਤ ਧਰਮ ਨਿਰਵਿਘਨ ਪੂਰਨਹੋਯ
ਜਿਸਕਾ ਵੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਕੇਜਿਸਜਿਸ
ਨੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਆਗਜ਼ਾਨੁਸਾਰ ਕਿਆ ਹੈ ਤਪ ਜਿਸਜਿਸ
ਪਦਵੀ ਕੀ ਇਛਾਕਰਕੇ ਉਸੀ ਉਸੀ ਪਦਵੀ ਕੋ ਤਾਤਕਾਲ
ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਮਾਹੇ ਜੋ ਹਾਯ ਹੁਤੀ ਸੋ ਹੋਯ
ਤਿਸਕੇ ਮਾਯਨੇਮਹੋਕਰਨੇਵਾਲਾ ਕਜ਼ਾ ਵਸੀ ਕਰਨੇਵਾਲਾ ਮਾ
ਸ਼ੂਕ ਔਰ ਨੇਸ੍ਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਕਜ਼ਾ ਨਾਪੈਦ ਕਰਨੇਵਾਲਾ ਜੈ
ਸੇ ਕਿ ਹਰਫ ਕੋ ਛੀਲ ਦੇਨੇ ਸੇ ਮਹੋ ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਤਿ
ਸਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਮਹੋ ਚੰਦ੍ਰਮਾਕੀ ਸਜ਼ਾਮਤਾਕੋ
ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮਹੋ ਸੇ ਮਾਹੇ ਹੂਆ ਲੇਕਿਨਮਾਯਨੇਉਸਕੇ
ਵਹੀ ਰਹੇ ਮੀਮ ਮੇ ਅਲਫ ਜ਼ਾਯਦ ਲਗਾਯ ਦਿਆ ਵਸਲੀ
ਕਾ ਤੋ ਮਾਹ ਹੂਆ ਔਰ ਵਾਉਕੋ ਨਿਕਾਲਕਰ ਯੇਇਲਤ ਕੀ
ਲਗਾਯਦੀਆ ਤੋ ਮਾਹੇ ਹੂਆ ਲੇਕਨ ਮਾਨੀ ਵੋਹੀ ਰਹਾ ਸੋ
ਪ੍ਰਥਮਮਹੋ ਅਰਥਮੇ ਤੋ ਸਰਬ ਬਸੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਯਹ ਬਾ
ਤ ਤੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੀ ਹੈ ਔਰ ਮਾਹਮਾਹੇ ਅਰਥ ਮੇ ਭੀ ਮਾਹਚੰਦ੍ਰ
ਮਾ ਤਿਸਕੇ ਮਾਹੇ ਕਜ਼ਾ ਨਾ ਪੈਦ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਅਰਥਾਤ੍
ਕਾਲਰੂਪ ਨਾਸਕ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਪਰਮਤੇਜਰੂਪ
ਜੜ੍ਹਤਾ ਕਾ ਨਾਸਕ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ਔਰ ਤੀਸਰਾ ਮਾਯਨੇ ਚੰ
ਦ੍ਰਮਾ ਕੀ ਸਜ਼ਾਹੀ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕਾ
ਗਰਬ ਨਾਸਕ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਕਲੰਕ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸ਼ਕਾ

ਰ ਹੋਇ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮਾਹਨਾਮ ਮਾਸਕਾ ਹੈ ਸੋ ਕਾਲਕਾ ਅਵਯਵ ਹੈ ਦੁਆਦਸ਼ ਮਾਸਰੂਪ ਸੰਬਤਸਰ ਕਾ ਤਥਾ ਬਸੰਤਾਦਿ ਰਿਤੂਓਂ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਤਿਸ ਮਾਸਕਾ ਭੀ ਜੋ ਮਾਸਰੂਪ ਹੈ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਆਯੁਰੂਪ ਕਾਸ਼ੁ ਕਾ ਆਰਾ ਜੋ ਤਿਸਕੋ ਨ ਮੋ ਪ੍ਰਮਾਨ ਯਥਾ ਬਸੰਤਮਹਲਾ ੧ ॥ ਮਾਹਾਮਾਹ ਮੁਮਾਰਖੀ ਚੜਿਆ ਸਦਾ ਬਸੰਤ ॥ ਪਰਫੜ ਚਿਤ ਸਮਾਲਸੋਇ ਸਦਾਸਦਾ ਗੋਬਿੰਦ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਗੀਤਗੀਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੋ ਜਿਸਕੋ ਗਾਇਨਕਰਤੇ ਹੈਂ ਰਾਗਪਾਇਕਰ ਗੰਧਰਬ ਸਾਮਬੇਦਪਾਠੀ ਜੈਦੇਵਜੀਤ ਗੋਬਿੰਦ ਰਹਸਜ ਪੰਚਾਧਜਾਈ ਕਰਕੇ ॥ ਵਾ ਗੀਤਾਦਿਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਜਿਸਕੋ ਗਾਇਨ ਕਰਤੀ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ । ਏਕ ਗੀਤ ਪਦ ਤੋ ਰਾਗਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰੁ ਏਕ ਰਾਰ ਕੇ ਗਾਇਨ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋ ਗੀ ਈਤ ਗੀਤੇ ਗੀ ਨਾਮ ਬਾਨੀ ਕਾ ਈਤੀ ਸਾਤ ਜਿਸਕੋ ਗੀ ਕਜਾ ਗਾਇਨ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਭੈ ਕਾਭੀ ਪਰਮ ਭੈ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਗੀ ॥ ਤਗੀਤੇ ॥ ਗੀ ਨਾਮ ਬਾਨੀ ਕਾ ਹੈ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਿਸਕੋ ਗੀ ਕਜਾ ਬਾਨੀ ਬੇਦਬਾਨੀ ਅਰੁ ਗੁਰਬਾਨੀਕਰ ਤਗੀਤੇਕਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰੀਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕੋ ਭੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਨਮੋ ਅਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰੀਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜਿਸਕੋ ਅਪ੍ਰੀਤੀ ਕੋ ਭੀ ਪ੍ਰੀਤੇ ਕਯਾ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵੇ ਤੋ ਕਿਸੀ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਅਰੁ ਲਖਸ਼ਮੀ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇ ਕਰ ਸਭ ਜਿਸਕੇ ਸਾਥ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਏਕੰਗੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਆਸ਼ਕਕੀ ਮਾਸ਼ੂਕ ਕੀ ਮੀਨਜਲਦੀਪ ਪਤੰਗਾਦਿ ਵਤ॥ ੨॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਰੋਖਰੋਖੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਜੋ ਰੋਖ ਕੋ ਭੀ ਰੋਖ ਰੂਪਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕ੍ਰੋਧ ਸਭਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਦਗਧ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਥਾਚ ਕ੍ਰੋਧਸਯ ਕਾਲਕੂਟਸਯ ਵਿਦਯਤੇ ਮਹਦੰਤਰੰ॥ ਸ੍ਵਾਸ੍ਰਯੰਦਹਤਿ ਕ੍ਰੋਧਹ ਕਾਲਕੂਟੰ ਨਚਾਸ਼੍ਰਯੰ॥ ਪੁਨਾ ਚੰਦ੍ਰਪ੍ਰਬੋਧਨਾਟਕੇ॥ ਅੰਧੀਕਰੋਮਿ ਭੁਵਨੰ ਬਧਰੀਕਰੋਮਿਧੀਰੰਸਚੇਤਨਮਚੇਤਨਤਾਨਯਾਮੀ॥ ਕ੍ਰਿਤਯੰਨਪਸ਼ਯਤਿ ਨਚਾਤਿਮਹਤਿੰਸ੍ਰਣੋਤਿ ਧੀਮਾਨਧੀਤਮਪਿ ਨਪ੍ਰਤਿਸੰਦਧਾਤਿ॥ ਇਤਿ ਅਰਥਾਤੋ ਜੈਸੇ ਕ੍ਰੋਪਜਗਤ ਕਾ ਸੰਤਾਪਕ ਹੈ ਤੈਸੇ ਭਗਵਾਨ ਸੇਵੇ ਸੰਤਪਾਯਮਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ਤਿਸ ਸਾਮਰਥਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਜੋ ਅਰੋਖਰੋਖ ਹੈ ਅਰੋਖਰੋਖਕਯਾਂਕਿ ਜਹਾਂ ਨ ਕ੍ਰੋਧ ਹੋਯ ਤਹਾਂ ਭੀ ਕ੍ਰੋਧੋਤਪੰਨ ਕਰ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈਜੈਸੇਕਿ ਦੁਰ

ਯੋਧਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਮਯ ਕ੍ਰਿਤ ਸਭਾ ਮੇ ਜਲ ਸਥਲ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਕਰ ਭੀਮਸੇਨ ਸੇ ਕਹਿਲਾਯਾ ਕਿ ਅੰਧਕਾਅੰਧ ਹੈ ਤਬ ਲੋਟਜਾਤਾ ਭਯਾ ਕੁਪਿਤ ਹੋਕਰ ਅਰੁ ਇਸੀ ਨਮਿਤ ਕਰ ਅਸ੍ਰਾਦਸ ਅ ਖਹੂਹਨੀ ਨਾਸਭਈਂ ਪੁਨਾਯਦੁਬੰਸਕਾਦ੍ਰਿਧਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਏਕ ਦੁ ਰਬਾਸ਼ਾ ਕਾ ਔਤੜਨਮਿਤਕ ਪਰਸਪਰ ਯਾਦਵੌਂ ਕਾਨਾਸ॥੨

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸੋਖਸੋਖੇ ॥ ੬੯ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਸੋਖਸੋਖ ਹੈ ਅ ਰਥਾਤ ਸੁਸਕ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਜੋ ਪਵਨਾਦਿਕ ਹੈਂ ਉਨਕੋ ਭੀ ਜੋ ਸੋਖ ਕਰਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ਯਥਾ ਬ੍ਰਹਮਗੀਤਾ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ। ਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਸੁਮੇਰ ਕੇ ਊਪਰ ਜੋ ਸਭਾ ਹੈ ਸੌ ਜੋਜਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਅਨੰਤ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਖਜ਼ਾਦਿਕੋ ਕਰ ਯੁਕਤ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਪੁਨਜ਼ਪਖਜ਼ੀ ਮਧੁਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਫਲ ਖਾਇ ਕਰ ਆਨੰਦ ਪੂਰਬਕ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਦੇਵ ਤਾ ਅਗਿਨ ਪੁਰੋਗਮ ਜਹਾਂ ਬੈਠੇ ਹੈਂ ਸੋਭਾ ਤਿਨਕੋ ਬ੍ਰਹਮਾਜੀ ਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਕਰਨੇਲਗੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਯੁ ਕਤਿ ਪੂਰਬਕ ਤਬ ਕਹਤੇ ਭਏ ਪ੍ਰਤਿਗਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਹੇ ਦੇ ਵਤਾਓ ਮੈਨੇ ਤੁਮਾਰੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਕਥਨ ਕੀਆ ਹੈ ਯਹੀ ਬੇਦ ਕਾ ਸਾਰ ਹੈ ਔਸਪਤਕਰਕੇ ਕਥਨਕਰਤਾ ਹੌਅਨਜ਼ਥਾ ਨਹੀ ਔਰ ਜਿਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮ ਜੋਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਕਥਨ ਕਰਤਾ ਹੌਂ ਵਹੀ ਤੁਮਾਰੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਕਰੋ ਨ ਉਤਰ ਦੇਵੈ ਔਸੇ

ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਜਬ ਕ ਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਤਬ ਤਾਤਕਾਲ ਜੋਤੀ
ਰੂਪ ਪੁੰਜਤੇਜਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਤਬ ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ ਅਗਨਿ
ਕੋ ਕਹਾ ਜੋ ਪੂਛੋ ਕੌਨ ਹੈ ਜਬ ਅਗਿਨਗਤਾ ਤਬ ਮਹਾਰਾਜ
ਨੇ ਪੂਛਾ ਜੋਕੋਸਿ ਤੂ ਕਉਣ ਹੈ ਇਸਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਮੈ ਅਗਿਨ
ਹੋਂ ਤੇਰੇ ਮੇ ਕਿਆ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਕਹਾ ਅਗਿਨ ਨੇ ਸੰਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹ
ਮਾਂਡ ਕੋ ਦਗਧ ਕਰਨੇ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਮੁਝਮੇ ਹੈ ਤਬ ਏਕ ਤ੍ਰਿ
ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਫੈਂਕਾ ਕਿ ਇਸਕੋ ਦਗਧਕਰ ਸੰਪੂਰਨਬਲ
ਅਗਨਿ ਨੇ ਲਗਾਇਆ ਦਗਧ ਕਰਨੇ ਕੋ ਸਾਮਰਥ ਨ ਭ
ਯਾ ਲਜਤ ਹੋਕਰ ਜਾਤਾ ਭਯਾ ਪੁਨਾ ਪੌਨ ਕੋ ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ ਭੇਜਾ
ਵਾਕੋ ਬੂਝਾ ਤੂੰ ਕੌਨ ਹੈ ਉਸਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਉਨ ਹੌਂ ਕਗ਼ਾ
ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੈ ਤੁਝਮੇ ਕਹਾ ਪਉਨ ਨੇ ਜੋ ਚਾਹੋ ਤੋ ਸੰਪੂਰਣ ਬ੍ਰਹਮਾਂ
ਡ ਕੋ ਉਡਾਇ ਦੇਵੋਂ ਤ੍ਰਿਨਵਤ ਤਬ ਵਹੀ ਤ੍ਰਿਨਆਗੇ ਡਾਰਾ
ਕਿ ਇਸਕੋ ਉਡਾਓ ਉਸਨੇ ਭੀ ਸੰਪੂਰਨਬਲ ਲਗਾਯਾਤਬ
ਤ੍ਰਿਨ ਅਸਥਾਨ ਸੇ ਨ ਚਲਤਾ ਭਯਾ ਲੱਜਿਤ ਹੋਕਰ ਜਾਤਾਭ
ਯਾ ਤਬ ਇੰਦ੍ਰ ਆਉਤਾ ਭਯਾ ਤਬ ਅੰਤਰਧਾਨ ਹੋਤੇਭਏ ਜੋ
ਸ਼ਿਵ ਰੂਪ ਤੇਜਪੁੰਜ ਥੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਔਰ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਇਹਾਂ
ਅਪੇਖਯਤ ਇਤਨਾ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੋਖਸੋਖ ਹੈ ਤਿਸਕੋ
ਨਮਹ॥ ੧॥ ਅਥਵਾ॥ ਨਮੋ ਅਸੋਖਸੋਖੇ ਜੋ ਕਿਸੀ ਸੇ ਭੀ ਸੋ
ਖਨ ਨ ਹੋਵੈ ਵਾਕਉ ਸੋਖਕਰਨੇਵਾਲਾਹੈ॥ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲਮੈ
ਸਪਤ ਸਮੁਦ੍ਰ ਕੋ ਤਪਤ ਤਵੇ ਕੀ ਬੂੰਦਵਤ ਜੋ ਸੋਖਨ ਕਰਤਾ
ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ਸੋਖ ਕਾ ਅਰਥ ਸੁਖ ਕਰਨਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ

ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੁਖਕੋ ਭੀ ਸੁਖਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭ ਜੀਵ ਦੁਖ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਔਸੁਖ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਲੀਏ ਜਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਵਹੁ ਸੁਖ ਮਹਾਰਾਜਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਸੁਖ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਸੋਖਸੋਖੇ॥ ਜਿਸਕੋ ਕਿਸੀ ਓਰ ਤੇ ਭੀ ਸੁਖ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀ ਹੈ ਉਸਕੋ ਭੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਖ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਬਿਭੀਖਨ ਔਰ ਜੋ ਰਾਜਾ ਜਰਾ ਸਿੰਧ ਨੇ ਕੈਦ ਕੀਏ ਹੂਏ ਥੇ ਉਨਕੋ ਅਨੰਦ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤੇ ਭਏ ਰਾਜਾਦਿਕ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰ ਤਥਾ ਸ੍ਵਰੂਪਾਦਿ ਦਰਸਨ ਕਰ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੋਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂਕੇ ਪ੍ਰਤਿਜੋਸਰਬ ਰੋਗਰੂਪਹੈ ਜਿਤਨੇਰੋਗਧਰਮਰਾਜਕੇਸਮੀਪਹੈਂ। ਕਰਮਫਲਾਨੁਸਾਰਜੀਵੋਂਕੋਪੀੜਨਕਰਤੇਹੈਂਸੋਸਭਭਗਵਤ ਮੂਰਤੀਹੈ ਔਰਧਰਮਰਾਜ ਭੀ ਭਗਵਤ ਮੂਰਤੀ ਹੈਂ ਜਗਤ ਮਰਜਾਦਾ ਕੇ ਲਿਏ ਕਾਲ ਮੂਰਤੀ ਧਾਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਦਾਚਿਤ ਜੀਵਉਂ ਕੋ ਭੈ ਨ ਹੋਇ ਤਉ ਸਭ ਪ੍ਰਤਿ ਸਿਧ ਕਰਨੇ ਮੇ ਤਤਪਰ ਹੋ ਜਾਇ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਵਾਹਗੁਰੁਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਸਰਬ ਰੋਗੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਰੋਗ ਰੂਪ ਹੈ। ਏਕ ਰੋਗ ਪਦਕਾ ਅਧਯਾਹਾਰ ਕਰ ਲੇਨਾ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਲੋਕ ਰੋਗੋਂ ਸੇ ਭੈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ

ਰੋਗ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇ ਭਯ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਥਾ ਚਸ਼੍ਰੁਤੀ ਮਦਭਯਾਤਿ ਵਾਤਿਵਾਤੋਯੰ ਸੂਰਯਸ੍ਤੁ ਪਤਿਮਦਭਯਾਤ। ਮੋਦਭਯਾਦਗ੍ਰਿਸ੍ਹੋਂ ਦ੍ਰਸ੍ਹੁ ਮ੍ਰਿਤਜੁਰ ਧਾਵਤਿ ਪੰਚਮ ॥ ਯਥਾ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਡਰ ਪੈ ਧਰਤਿ ਅਕਾਸ਼ ਨਖਤ੍ਰਾ ਸਿਰ ਊਪਰ ਅਪਰ ਕਰਾਰਾ। ਸ ਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਡਰਹਿ ਬਿਆਪੀ ਬਿਨ ਡਰ ਕਰਨੇ ਹਾਰਾ। ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਰੂਪ ਹੈ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਇੰਦ੍ਰ ਫਿਰੈ ਸਿਰ ਭਾਰ। ਭੈ ਵਿਚਿ ਰਾਜਾ ਧਰਮ ਦੁਆਰ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਸਰਬ ਰੋਗੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਅਸਰਬ ਰੋਗ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਰੋਗ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੋਗੇ ਸਰਬਾ ਨਾਮ ਕਰ ਏਕ ਜੀਵ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਨ ਮੇਂ ਹੋਤਾ ਹੈ ਉਸ ਸੇ ਸਿੰਘ ਹਸ੍ਤੀ ਆਦਿਕ ਸਭ ਭੈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਜੋ ਬ੍ਰਿਖਜਾ ਰੂਢ ਹੋਨੇ ਵਾਲੇ ਬਾਨਰ ਰਿਖਜਾਦਿਕ ਵੋ ਭੀ ਭਯ ਕ ਰਤੇ ਹੈਂ ਕਯੋਂਕਿ ਅਪਨਾ ਜੋ ਮੂਤ੍ਰ ਹੈ ਤਿਸ ਸੇ ਪੂਛ ਭਿਗੋ ਕਰ ਫੇਰਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਪਰ ਛੀਟ ਪੜ ਜਾਇ ਵੋ ਦਗਧ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵੋ ਸਭ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਰੋਗ ਰੂਪ ਕਿਆ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਜਬ ਲਗ ਸਿੰਘ ਰਹੈ ਬਨ ਮਾਹਿ। ਤਬ ਲਗ ਬਨ ਫੂਲੇ ਹੀ ਨਾਹਿ। ਜਬ ਹੀ ਸਿਆਰ ਸਿੰਘ ਕੋ ਖਾਇ। ਫੂਲ ਰਹੀ ਸਗਲੀ ਬਨਰਾਇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿਆਰ ਨਾਮ ਤਿਸ ਕਾ ਰਖਾ ਹੈ ਏਕ ਗੰਧਹਸ੍ਤੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਹਸ੍ਤੀ ਕਾ ਬਲ ਉਸ ਮੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਕੀ ਮਲਾਦਿ ਕੀ ਗੰਧੀ ਕਰ ਸਿੰਘ ਸੇ ਆਦਿ ਜੀਵ ਬਨ ਕੋ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰ ਬਨਾਂਤਰ ਕੋ ਚਲੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਵੋ

ਹਸਤੀ ਭੀ ਸਰਭਾਸੇ ਡਰਤਾ ਹੈ ਅਕਾਰ ਉਸਕਾ ਛੋਟਾ ਬਿਲੀ ਵਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤਿਸ ਸਰਬ ਸਿੰਘਾਦਿ ਰੋਗਰੂਪਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਨਾਮ ਪ੍ਰਲਯ ਕਰਤਾ ਅਰਥਾਤ ਰੁਦ੍ਰ ਵਾਕਾਲ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਤਿਸਕੋ ਭੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੋਗਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਆਪ ਸਰਭ੍ਰਾ ਕੋ ਭੀ ਰੋਗ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੋਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਭੋਗ ਹੈ ਜੋ ਚਾਰਦਸ ਭੁਵਨ ਮੇ ਭੋਗਹੈਂ ਆਨੰਦਦਾਤਾ ਹੋਨੇ ਤੇ ਔਰ ਤਪਾਦਿ ਸੁਕ੍ਰਿਤਿ ਕਾ ਫਲ ਹੋਨੇ ਤੇ ਸਭ ਭਗਵਤ ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਸਭ ਭੋਗੋਂਕੋ ਭੋਗਤਾ ਹੈ ਔਰ ਇੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਰਬ ਭੋਗ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਸਰਬ ਭੋਗੇ ॥ ਜੋ ਸਰਬ ਭੋਗੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ਹੋਨੇਤੇ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਅਸੰਗ ਹੋਨੇਤੇ ਅਸੰਗ ਹੋਜਯੇ ਪੂਰਖਹ ॥ਐਸੇ ਹੀ ਜੋ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰਕਾ ਦ੍ਰਿਢ ਅਭ੍ਯਾਸਕਰਤਾ ਹੈ ਵੋਭੀ ਅਸੰਗ ਪਦਵੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕੈਮੁਤਕਨ੍ਯਾਯ ਕਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀਮਦ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾਕੇ ਅਸ੍ਰਾਦਸ ਧ੍ਯਾਯ ਮੇਂ ਯਸ੍ਯਨਾਹੰ ਕ੍ਰਿਤੋਭਾਵੋ ਬੁਧਿਰਯਸ੍ਯਨਲਿਪ੍ਯਤੇ। ਹਤ੍ਵਾਪਿਸ ਇਮਾਨ ਲੋਕਾਨ ਨਹੰਤਿਨਾਨੁਬਧ੍ਯਤੇ ਅਰਥ ਜਿਸ ਪੁਰੁਖ ਕੋ ਅਹੰਕਰਤਾ ਯਹ ਅਭਿਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਤਿਸਕੀ

ਬੁੱਧੀ ਲਿਪਾਯਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਲੋਕਪਾਲੋਂ ਕੇ ਸਹਿਤ ਸਭ ਲੋਕੋਂਕੋ ਹਨਨ ਭੀ ਕਰੈ ਤਉਭੀ ਹਨਨ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਹੈ ਨ ਦੋਸ਼ਕਰ ਲਿਪਾਯਮਾਂਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ੪॥ ਵਾ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੋਗੇ॥ ਸਰਬ ਨਾਮ ਪ੍ਰਲਯ ਕਰਤਾ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰੁਦ੍ਰ ਕਾਲਾਦਿਕ ਵੋਜਿਸਕਾ ਭੋਗ ਹੈ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਬੇਦ ਕਾ ਇਸ ਅਰਥ ਕਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਕਰਤਾ। ਬ੍ਰਹਮਚਖਯਤ੍ਰਚੰਚ ਯਸਯ ਉਭਯ ਭਵਤਹਓਦਨੇ। ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁਰਯਸਯਵਸੇਚਨੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਔਰ ਖਯਤ੍ਰੀ ਸਭ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕਾ ਉਪਲਖਯਣ ਹੈ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਿਸਕਾ ਭਾਤ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਜੋ ਮਾਰਕ ਹੈ ਸੋ ਜਿਸਕੀ ਚਟਨੀ ਹੈ ਖਟਾਈ ਤਥਾ ਹਰਿ ਏਕ ਨਿਰੰਜਨ ਗਾਇਐ ਸਭ ਅੰਤਰ ਸੋਈ। ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸਮਰਥ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰੈ ਸੁਹੋਈ। ਸਭ ਕੇ ਅੰਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਹੈ ਵੋਹ ਜਿਸਕੀ ਰਸੋਈ ਹੈ॥੫

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਜੀਤੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਵਾਂਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਜੋ ਸਭਕੇ ਜੀਤਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਇਹ ਭੀ ਕੁਛ ਮਹਿਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਏਕ ਬਿਲਾਸ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਵਣ ਉਪਮਾ ਤੇਰੀ ਆਖੀ ਜਾਇ। ਤੂੰ ਸਰਬੇ ਪੂਰ ਰਹਿਆ ਲਿਵਲਾਇ। ਸਾਰਾ ਸਬਦ ਇਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾਨਮੋ ਅਸਰਬ ਜੀਤੇ। ਨਮਸਕਾਰਹੋਇਤਿਸ ਕੋ ਜੋ ਸਰਬ ਪ੍ਰਪੰਚ ਸੋਭੀ ਜੀਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ॥ ੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ ਨਾਮ ਸੰਕਰ ਤਿਸਕਰ ਭੀ ਜੀਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਇ ਸੋ

ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤਕੇ ਦਸਮ ਸ੍ਕੰਧਮੇ ਬਾਨਾਸੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇ ਪ੍ਰ
ਸਿੱਧ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਾਲਾਦਿਕ ਭੀ ਜਿਸਕੋ ਜੈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸ
ਕਤੇ ਜਹਾਂ ਸਰਬ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਕਾਲਾਰਥ ਕਿਆ ਹੈ ਤਹਾਂ ਤ
ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤਾਲਬੀਸਕਾਰ ਜਾਨਨਾ ਇਤਿ॥ ੩॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੀਤੇ॥ ੬੯॥ ਟੀਕਾ

ਇਹਾਂ ਭੀ ਵੈਸੇਹੀ ਦੰਤੀਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤੋ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਕਾ ਬਾਚਕ
ਸਰਬ ਹੈ ਔਤਾਲਬਜ ਹੋਯ ਤੋ ਕਾਲਕਾ ਬਾਚਕ ਜਾਨਨਾ ਅ
ਰਥਾਤ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟੀ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ ਕਾਲ ਜਿਸ
ਸੋ ਭਯ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੨॥ ਵਾ॥ ਭੈ ਕਰਤਾ ਹੈ
ਸਰਬ ਕੋ ਕਾਲਕੋ ਵਾ ਸ੍ਰਿਸਟੀਕੋ॥ ੪॥ ਵਾ ਭੀਤ ਨਾਮ ਦੀ
ਵਾਰ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਦੀਵਾਰ ਰਖਜ਼ਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਭਕਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੫
॥ਵਾ॥ ਭੀਤ ਨਾਮ ਭੋਜਨ ਕਾ ਹੈ ਪਿਛੇ ਭੀ ਤੁਕ ਲਿਖੀ ਹੈ
ਪਉਦੀ ਭਿਤ ਦੇਖਕੈ ਭਜ ਪਏ ਸਰਨਾਈ। ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟੀ
ਜਿਸਕਾ ਭੋਜਨ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੬॥ ਵਾ॥ ਸਰਬਕਾਲ
ਜਿਸਕਾ ਭੋਜਨ ਹੈ ਤਾਲਬਜ ਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ
॥੭॥ ਵਾਸਰਬਕੋਜੋਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭੀਤ ਨਾਮ ਭੋਜਨ ਪਹੁਚਾਤਾ
ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸ੍ਵੰਭਰ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥੮॥ ਵਾ॥ ਅੰਨਾਦਿਭੀ
ਆਪ ਹੀ ਹੋਨੇਤੇ ਸਰਬਕਾ ਭੋਜਨ ਭੀ ਆਪਹੀ ਹੈ॥ ੯॥ ਵਾ
॥ ਨਮੋ ਅਸਰਬ ਭੀਤੇ। ਜਿਸਕੋ ਭੈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਸੀਕਾ ਸਰ

ਬ ਸੇ ਜੋ ਭੈ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅ ਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈ ਭੰਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ। ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਤੇ ਤਿਸ ਨਿਰਭਉ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੧੦ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਭੀ ਈਤੰ ਐਸੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕੋ ਜੋ ਸਰਬ ਕੋ ਈਤਿਵਤ ਈਤੀ ਰੂਪ ਵਾਭੈ ਦਾਤਾ ਹੈ॥੧੧

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਗਜਾਨੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਗਜਾਨ ਕੋ ਯਹ ਸਰਬ ਗਜ਼ਹ ਸਸਰਬਵਿਤ ਯਸਜਗਜਾਨ ਮਯੰਤਪਹ ਇਸਸ੍ਰੁਤੀ ਤੇ ਸਮਾਨ ਕਰ ਜੋ ਸਭਕੋ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਪੁਨਾ ਜੋ ਬਿਸ਼ੇਸ ਕਰ ਸਭਕੋ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਗਜਾਨ ਰੂਪਹੀ ਤਪ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਜੋ ਸਰਬ ਗਜਾਨਰੂਪਹੀ ਹੈ ਗਜਾ ਯਤੇਅਨੇਨੇਤਿਗਜਾਨੰ ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਗਜਾਯਤੇਇਤਿ ਗਜ਼ਾਨੰ ਜਾਨਿਏ ਇਸਕਰਕੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਗਜਾਨ॥ ਵਾ ॥ ਜਾਨਿਐ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਗਜਾਨ ਸੋ ਸਾਮਾਨ ਕਰ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਕਾ ਜਿਸ ਕੋ ਗਜਾਨ ਹੈ ਪੁਨਾ ਬਿਸ਼ੇਸ ਕਰ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕਾ ਜਿਸਕੋ ਗਜ਼ਾਨ ਹੈ ਇਤਰਯੋਗੀ ਔਰ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਹੈ ਇਨਕੋ ਸਾਧਨਜਨਜ ਗਜਾਨ ਹੈ ਔਰ ਜਬ ਕੁਛ ਭੂਤ ਭਵਿਖਜਤ ਬ ਰਤਮਾਨ ਪਰੋਖਜਾਦਿ ਦੇਖੈਂ ਜਾਨਾ ਚਾਹੈਂ ਤਬ ਦੇਖਸਕਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਜਨ ਬ੍ਰਿਧਿ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਬਾਲਕਯੁਵਾਦਿ ਬਿਵ ਹਾਰ ਕੋ ਦੇਖਾ ਚਾਹੈ ਤੋ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਔਰ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਤੋ

ਸਰਬਦਾ ਸ਼ਰਬ ਗਯਾਨ ਏਕ ਰਸ ਰਹਤਾ ਹੈ ਕਰਾਮਲਕਵ
ਤ ਸੋ ਤਿਸ ਸਰਬਗਯ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੩
॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਸਰਬ ਗਯਾਨੇ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ
ਜਿਸ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਸ਼ਰਬ ਨਾਮ ਪ੍ਰਲੈ ਕਾ ਅਰਥਾਤ
ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਜਿਸ ਕੋ ਅਮੁਕੀ ਯੋਨੀ ਸੇ ਆਯਾ ਹੈ ਅ
ਮੁਕੀਯੋਨੀ ਮੇ ਜਾਇਗਾ ਅਮੁਕੇ ਕਾਲ ਮੇ ਯਹ ਸਰਬ ਗਯਾ
ਨ ਹੈ ਸਰਬਦਾ ਜਿਸਕੋ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥
੪ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਸ਼ਿਵਕੋ ਗਯਾਨਰੂਪ ਜੋ ਹੈ ਸ਼ਿਵ ਜਿਸ ਗਯਾ
ਨ ਮੇ ਸਰਬਦਾ ਮਗਨ ਰਹਤੇ ਹੈਂ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥
ਨਮੋਅਸਰਬਗਯਾਨੇ ਸਰਬ ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਕਾ ਅਸਰਬਨਾਮ
ਏਕਕਾ ਸਰਬਦਾ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਏਕ ਅਦੁਤੀਯ
ਸ੍ਵ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਾ ਗਯਾਨ ਰਹਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੬ ॥
ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਸਰਬਗਯਾਨੇ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਅ
ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਿਸਕੋ ਅਸਰਬ ਗਯਾਨ ਅਰਥਾਤ
ਕੁਛ ਗਯਾਨ ਨਹੀ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅਫੁਰ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤਿਸਕੋ
ਨਮਹ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਐਈਕਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ਵਸਤੁ ਗਤਯਾਇਕ
ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਭੀ ਦੁਤੀ ਕੀ ਆਪੇਖਯਾ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਯਹ ਭੀ ਨਹੀ
ਸੰਭਵਤਾ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬ ਸ਼ਬਦ ਕੀ
ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਨਹੀ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਪਰਮ ਤਾਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਪਰਮਤਾਨ ਹੈ ਤਾਨ ਨਾਮ ਬਲ

ਕਾ ਹੈ ॥ ਪਰਮ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਵੈ ਬਲ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮ ਤਾਨਿ ॥ ਔਰ ਜਿਸਕਿਸੀ ਮੇ ਬਲਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਹੂਈ ਹੈ ਵਾ ਹੋਗੀ ਸੋ ਇਹਾਂ ਹੀ ਸੇ ਗਈ ਹੋਗੀ ॥ ਕਿਉਕਿ ਬਲ ਪਵਨ ਤਤ੍ਵਕਾ ਧਰਮ ਹੈ ਸੋ ਪਰਮਪੁਰਖ ਕਾ ਪ੍ਰਾਨ ਰੂਪਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਤਾਨ ਨਾਮ ਸੰਗੀਤ ਕੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ਸੰਧਜਾ ਔ ਅਲਾਪ ਲਲਤਾਦਿ ਤਾਨੇ ਹੈ ਉਨਚਾਸ ਇਨਤਾ ਨਨ ਸੋ ਹੀ ਰਾਗ ਰਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਭਗਵਤਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈਂ ਇਸ ਮੇਂ ਗਾਂਧਰਬ ਨਾਮ ਉਪਬੇਦ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ ਸਮਗ੍ਰ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਤਾਨਨਾਮ ਬਿਸਤਾਰ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਹੀ ਸਭ ਪਸਾਰਾ ਹੈ ਕੋਟਾਨਕੋਟ ਬ੍ਰਹ ਮਾਂਡਉ ਮੇ ॥ ਯਥਾ ਅਕਾਲਉਸਤਤ ਮੇਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ਚੌਪਈ॥ ਪ੍ਰਣਵੋ ਆਦਿਏਕੰਕਾਰਾ ॥ ਜਲਥਲ ਮਹਿਅਲ ਕਿਆਪਸਾ ਰਾ ॥ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਅਬਿਗਤ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਲੋਕ ਚਤ੍ਰਦਸ ਜੋਤ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ॥ ੧ ॥ ਹਸਤ ਕੀਟਕੇ ਬੀਚ ਸਮਾਨਾ ॥ ਰਾਵਰੰ ਕ ਜਿਹਇਕ ਸਰਜਾਨਾ ॥ ਅਦ੍ਵੈ ਅਲਖ ਪੁਰਖ ਅਬਿਗਾਮੀ ॥ ਸਭ ਘਟਘਟ ਕੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥ ੨ ॥ ਅਲਖ ਰੂਪ ਅਛੈ ਅਨਭੇਖਾ॥ ਰਾਵਰੰਕ ਜਿਹ ਰੂਪ ਨ ਰੇਖਾ॥ ਬਰਨ ਚਿਹਨ ਸਭਹੂੰ ਤੇ ਨਿਆਰਾ ॥ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਅਦ੍ਵੈ ਅਬਿਕਾਰਾ ॥ ੩ ॥ ਬਰਨ ਚਿਹਨ ਜਿਹ ਜਾਤ ਨ ਪਾਤਾ ॥ ਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਜਿਹ ਤਾਤ ਨ ਮਾਤਾ ॥ ਸਭਤੇ ਦੂਰ ਸਭਨ ਤੇ ਨੇਰਾ॥ ਜਲਥਲਮ ਹਿਅਲ ਜਾਹਿ ਬਸੇਰਾ ॥ ੪ ॥ ਅਨਹਦ ਰੂਪ ਅਨਾਹਦਬਾਨੀ

॥ ਚਰਨ ਸਰਨ ਜਿਹ ਬਸਤ ਭਵਾਨੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਅੰਤ ਨਹਿ ਪਾਯੋ ॥ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਮੁਖ ਚਾਰ ਬਤਾਯੋ ॥ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਉਪਇੰਦ੍ਰ ਬਨਾਇ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਰੁਦ੍ਰ ਉਪਾਇ ਖਪਾਇ ॥ ਲੋਕ ਚਤੁਰ ਦਸ ਖੇਲ ਰਚਾਯੋ ॥ ਬਹੁਰ ਆਪ ਹੀ ਬੀਚ ਮਿਲਾਯੋ ॥ ੬ ॥ ਇਤਯਾਦਿ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਤਨੂਨਾਮ ਸੂਖਜ਼ਮ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਪਰਮ ਸੂਖਜ਼ਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ ਅਣੋਰਣੀਯਾਨੇਖਆਤਮਾ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਪਰਮ ਤਾਨੰ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਮਤਾਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮ ਕਜ਼ਾ ਮਾਯਾ ਤਿਸਕਾ ਜੋ ਤਾਨ ਬਿਸਤਾਰ ਤਿਸਤੇ ਪਰੇ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਅਪਰਮਤਾਨੰ ਅਪਰ ਜੋ ਮਾਯਾ ਤਿਸਕਾ ਤਾਨ ਕਜ਼ਾ ਬਲ ਤਿਸਕੇ ਦੇਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਰ ਭਾਵ ਮਾਯਾ ਮੇ ਜੋ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਬਲ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਨਮਹ ॥੫॥ ਵਾ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਅਪਨਾ ਅਨੁਭਵ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ॥ ਨਮੋ ਪਰਮਤਾਨੰ ॥ ਨ ਕਹੀਐ ਨਹੀ ਮੋ ਪਰ ਕਜ਼ਾ ਮੁਝ ਪਰ॥ਮਤਾਨੰ ਕਜ਼ਾ ਮਾਯਾ ਕਾ ਤਾਨ ਬਲ ਵਾ ਬਿਸਤਾਰ ਹੈ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਮੰਤ੍ਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਚਾਰ ਮੰਤ੍ਰ ਵਾਸੁਦੇਵ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਤਿਨਕੇ ਆਦਿ ਅਖਯਰੋ ਕਰਕੇ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਮੰ

ਤ੍ਰੂ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਮੰਤ੍ਰੂਉ ਮੇ ਆਕਰਖਨਾਦਿ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਸੋਵਾ
ਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਜਨਮੈਜਾ ਕੇ ਨਾਗਮੇਧ ਮੇ ਸਭ ਨਾਗਅੰ
ਗੁਸ੍ਰ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸੇ ਲੈਕਰ ਕਈ ਯੋਜਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਯੰਤ ਅਕਾ
ਰਵਾਲੇ ਸਰਪ ਦਗਧ ਹੋਤੇ ਭਏ ਸ੍ਰ ਇਛਾ ਸੇ ਬਿਨਾ ਪੁਨਾਤ
ਖਕ ਕੇ ਸਹਿਤ ਇੰਦ੍ਰ ਕੋ ਭੀ ਆਕਰਖਨ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਔਰ
ਦੇਖੋ ਕਿ ਅਲਪਾਖਰ ਦੋ ਕੇ ਚਾਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼
ਨੁ ਆਦਿਕ ਸਭ ਬਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਤਿਸ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰਕੋ
ਨਮਹ ।' ੨ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਲੈਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ॥ ਤਦੋਪਲਖਸ਼
ਤ ਉਤਪਤਿਭੀਲੇਨੀ ॥ ਅਰਥਾਤ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਵਾ
ਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਿਸਕੋ ਪ੍ਰਲੈ ਆਦਿ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਆਤਾ ਹੈ
॥ ਜੈਸੇ ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੇਰ॥ ਤਿਸਕਾ ਮੰਤ੍ਰ ਨਜਾ
ਨੇ ਹੋਰ॥ ੩ ॥ ਵਾ॥ ਸਰਬ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕਾ ਜੋ ਜਾਪ ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪ
ਹੈ ਰਾਮਨਾਮ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਸਰਬਮੰ
ਤ੍ਰੂ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੌ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਸਰਬ ਮੰਤ੍ਰ
ਰੂਪ ਹੈ ਸਰਬਨਾਮ ਮ੍ਰਿਤਜੂ ਕਾ ਅਸਰਬ ਨਾਮ ਅਮਰਕ ਮੰ
ਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈ ਦੇਵਗਤੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੫॥ ਵਾ ॥ ਮੋਖ
ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਜੀਵ ਸਰਬਦਾ ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋ
ਵਤ ਜਾਗਤ ਖਾਵਤ ਪੀਵਤ ਚਾਲਤ ਬੋਲਤ ਹਸਤ ਸਰਬ
ਕਾਲ ਮੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਟਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਉ
ਨਕੋ ਇਹੀ ਮੰਤ੍ਰ ਮੋਖਜ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਜਿਸਕਾ ਨਾਮੋਚਾਰਨ ਕ
ਰਤਾ ਹੂ ਆ ਚਲਾਜਾਇ ਵੋ ਅਤਜਵਸ਼ਜਕ ਉਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਜੋ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵੋ ਮੋਖ
ਰੂਪ ਮੰਤ੍ਰ ਦੁਆਰਾ ਮੋਖਯ ਕੇਸਰੂਪਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪ
ਤ ਹੋਗਾ ਅਤਯਵਸ਼ਯਕ ਇਸਮੇ ਸੰਸ਼ਯ ਨਹੀ ਹੈ॥੬॥ ਵਾ ॥
ਨਮੋਸਰਬਮੰਤ੍ਰੇ ॥ ਅਨਭਵਮਹਾਰਾਜਜੀਕਾ ਨ॥ਮੋ॥ਸਰਬ ਮੰ
ਤ੍ਰੇ॥ ਮੋ ਪ੍ਰਤਿ ਸਰਬਮੰਤ੍ਰਨ ਅਰਥਾਤ ਕੋਊਭੀ ਸੰਸਾਰਿਕ ਮੰ
ਤ੍ਰ ਮੁਝਕੋ ਨਹੀ ਬਸ ਕਰ ਸਕਤਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਬਿਨਾ॥੭॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਜੰਤ੍ਰੇ ॥ ੭੦ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਜੋ ਸਰਬ ਜੰਤ੍ਰ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਰਥਾਤ ਜੰ
ਤ੍ਰੀ ਹੈ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰੇਰਯ ਜੰਤ੍ਰ ਹੈ ਜੰਤ੍ਰ ਜੈਸੇ
ਸੰਚਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪੁਸਤਾਕਾਦਿਯੰਤ੍ਰਨੇ ਕਾ ਐਸੇਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ
ਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਾ ਜੰਤ੍ਰ ਹੈ ਪੂਰਬ ਕੇ ਪ੍ਰੇਰਯ ਅਰਥ ਮੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ
ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਅਸ੍ਟਾਦਸਾਧਯਾਯ ਮੇ ਯਥਾ॥ ਈਸ੍ਵਰਹਸ
ਰਬਭੂਤਾਨਾਂ ਹ੍ਰਿਦ੍ਦੇਸ਼ੇਰਜੁਨਤਿਸ੍ਟਤਿ॥ਭ੍ਰਾਮਯਨਸਰਬਭੂਤਾਨਿ
ਯੰਤ੍ਰਾਰੂਢਾਨਿਮਾਯਯਾ॥ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਈਸ੍ਵਰ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕੇ
ਰਿਦੇ ਦੇਸ ਮੇ ਸਿਥਤ ਹੈ ਮਾਯਾ ਰੂਪੀ ਯੰਤ੍ਰ ਕੇ ਊਪਰ ਆਰੂ
ਢ ਹੋਕਰ ਸਭ ਜੀਵੋ ਕੋਂਭ੍ਰਮਾਉਤਾ ਹੂਆ ਤਮੇਵਸ਼ਰਣੰਗੱਛਸ
ਰਬਭਾਵੇਨਭਾਰਤ॥ ਤਤਪ੍ਰਸਾਦਾਤ ਪਰਾਂਸ਼ਾਂਤਿੰ ਸਥਾਨੰਪ੍ਰਾਪ
ਸਯਸਿ ਸ਼ਾਸ੍ਵਤੰ॥ ਹੇ ਅਰਜਨ ਤਿਸੀ ਕੀ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ
ਤਿਸਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰਕੇ ਪਰਮ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਥਾਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ
ਗਾ ਜੋ ਨਿਤਯਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਸਰਬ ਕਾਲਕੋ ਭੀ ਯੰਤ੍ਰ ਪੀ

ਤਨ ਕਰਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਏਕ ਜੰਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰੂਪ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖ ਕੇ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨੇਕਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਤੈਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਕੇ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨੇ ਕਾ ਯੰਤ੍ਰ ਹੈ ॥ ੨ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲਮਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰਸਤਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰ ਧਰਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਯਾਂ ਪਰਮਭਕਤਿ ਵੈਰਾਗਜ ਵਿਗਜਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂਪੂਰਬ ਪਖਜ਼ੇ ਖਸ੍ਰਮ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਅਸ੍ਰਬਿੰਸਤਮੋ ਅੰਸੁ ॥ ੨੮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਦ੍ਰਿਸੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਦ੍ਰਿਸਯਹੈ ਸਰਬੰਖਲ੍ਵਿਦੰ ਬ੍ਰਹਮੇਤਿ ਸ੍ਰੁਤੇ॥ਖਲੁਕਰਨਿਸ੍ਚੈਕਰਕੇਏਹੁਦ੍ਰਿਸ਼ਯਅਕਾਲਪੁਰਖਹੀ ਹੈ ਤਥਾਚਬਿਲਾਵਲਰਾਗੇਬ੍ਰਹਮਦੀਸੈ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਣਿਐ ਏਕ ਏਕ ਬਖਾਨਿਐ। ਆਤਮਪਸਾਰਾ ਕਰਣਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਜਾਨਿਐ। ਪ੍ਰਭੁ ਆਪ ਕਰਤਾ ਆਪ ਭੁਗਤਾ ਆਪ ਕਾਰਣ ਕੀਆ। ਬਿਨਵੰਤ ਨਾਨਕ ਸੇਈ ਜਾਨਹਿ ਜਿਨੀ ਹਰਿ ਰਸ ਪੀਆ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਨਮੋ ਸਰਬਦ੍ਰਿਸ਼ੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਸਰਬ ਨਾਮ ਰੂਪਾਤਮਕ ਪ੍ਰਪੰਚ ਜਿਸਕਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸਰਬ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਸਰਬਦ੍ਰਿਸ਼ੰ। ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਜੋ ਅਸਰਬ ਦ੍ਰਿਸੰ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਭਗਤ ਜਨ ਹੈਂ ਵਾ

ਕਾ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸਤ ਹੈ ਸਗੁਨਰੂਪ ਹੋਕਰ ਜਿਸ ਜਿਸ ਰੂਪਕਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋਈ ਸੋਈ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਾਤਕਾਲ। ਅਨੰਤ ਜੋ ਅਵਤਾਰ ਹੈਂ ਭਗਵਤਕੇ ਸੋ ਭਗਤ ਚਿੰਤਤਹੀ ਹੈਂ ਪੁਰਾਨੋ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ॥ ੩॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਕ੍ਰਿਸੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋ ਤਿਸਕੋ ਕਿ ਜੋ ਕ੍ਰਿਸ ਹੈ ਕਿਆ ਸਰਬ ਸੇ ਸੂਖਸਮ ਹੈ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾਸੂ॥ਕਵਿੰਪੁਰਾਣ ਮਨੁਸ਼ਾਸਿ ਤਾਰਮਣੋਰਣੀਯਾਂਸਮਨੁਸਮਰੇਦਜ਼ਹ॥ਸਰਬਸਜ਼ਧਾਤਾਰਮਚਿੰਤਜ਼ਰੂਪ ਮਾਦਿਤਜ਼ ਬਰਣੰ ਤਮਸਹ ਪਰਸਤਾਤ। ਪ੍ਰਯਾਣਕਾਲੇ ਮਨਸਾਚਲੇਨ ਭਕ੍ਤ੍ਯਾਯੁਕ੍ਤੋਯੋਗਬਲੇਨਚੈਵ॥ ਭ੍ਰੁਵੋਰਮਧਜ਼ੇ ਪ੍ਰਾਣਮਾਵੇਸ਼ਜ਼ ਸਮਜ਼ਕਸਤੰ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਮੁਪੈਤਿ ਦਿਬਜ਼ੰ। ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਵਿਹੈ ਕਿਆ ਸਰਬਗਜ਼ ਹੈ ਔ ਪੂਰਾਨ ਹੈ ਪੁਰਾਤਨ ਹੈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤਾ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋ ਕਾ ਸਿਖਜ਼ਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਅਣੋਅਣੀਯਾਂਸ ਅਣੁਸੇ ਭੀ ਅਤਯੰਤ ਅਣੂ ਹੈ ਪੁਨਾ ਕੈਸਾ ਹੈ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਹੈ ਅਚਿੰਤਜ਼ ਰੂਪ ਹੈ ਆਦਿਤਜ਼ ਕੀ ਨਜ਼ਾਈ ਜਿਸਕਾ ਬਰਣ ਹੈ ਅਰੁ ਤਮਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ਦਿਬਜ਼ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ ਨਿਸ੍ਚਲਮਨ ਕਰਕੇ ਭਕ੍ਤਿ ਪੂਰਬਕ ਭ੍ਰੁਵੋ ਕੇ ਮਧਜ਼ ਮੇ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਕੋ ਸਥਾਪਨ ਕਰਕੇ ਉਸਕਾ ਸਿਮਰਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੋ ਉਸੀਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ ਕ੍ਰਿਸਨਾ ਮਿਸ੍ਰਿਤ ਅੰਨਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਖਿਚੜੀ ਹੈ ਔਰਕਾਰਕਾਲੇਪ ਕ

ਰਕੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕ੍ਰਮਾਨੁਸਾਰ ਪਾਠ ਕ੍ਰਮਾਦਰਬ ਕ੍ਰਮੋਵ
ਲੀਯਾਨ ॥ਵਾ ਨਾਗ ਭਾਖਾਕਰਕ੍ਰਿਸਪਾਠਹੈ ਅਰਥਾਤ । ਯਥਾ
ਜਲਮੇ ਜਲਮਿਸ੍ਰਿਤ ਹੋਇ ਦੂਧ ਮੇ ਦੂਧ ਜਲਦੂਧਵਾ ਕਿੰਵਾ
ਮਾਖਿਕ ਮੈ ਜੈਸੇ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਛੋਂ ਕੇ ਰਸ ਮਿਲੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਸਿੰਧ
ਮੇ ਨਦੀਆਜਥਾ ਨਾਮਰੂਪਕੋ ਤਯਾਗਕਰ ਮਿਸ੍ਰਿਤ ਹੈ ਤਦਵ
ਤ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਅਭੇਦ ਹੈ ਬਿਸ੍ਰੂਸੇਂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸੰਤ ਇਸ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਿਸਕੋ ਮਿਲਤੇ ਹੈਂ ਨਾਮਰੂਪ ਉਪਾਧੀ ਕੋ ਤਯਾਗ ਕ
ਰ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਐਸੀ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਸ਼ਕ੍ਤੀ ਹੈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ
ਜੋ ਪੂਰਬ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤਵਤ ਦੇਹਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਮਿਸ੍ਰਿਤ ਹੋ ਰ
ਹਾਹੈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਦੇਹ ਕੌਨ ਹੈ ਅਰੁ ਪੁਰਖ ਕੌ
ਨ ਹੈ ਲੋਹ ਅਗਨੀਵਤ ॥ ੪ ॥ ਨਮੋ ਅਸਰਬ ਕ੍ਰਿਸੰ ॥ ਅਰ
ਥਾਤ ਜੋ ਸਰਬ ਸੇ ਸਥੂਲ ਹੈ ਬਿਰਾਟਰੂਪ ਕਰ ਅਕਾਲਪੁਰੁ
ਖ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬਕ੍ਰਿਸੰ ॥ ਤਾਲਬਯ ਸ਼ਕਾਰ
ਕਰਕੇ ਮ੍ਰਿਤਯੁ ਕਾ ਬਾਚਕ ਸ਼ਰਬ ਸ਼ਬਦਨਿਰੂਪਣ ਬਹੁਤ
ਬੇਰੀਕਿਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਯੁ ਸੇ ਭੀ ਸੂਖਜ਼ਮ ਹੈ
ਜੈਸੇ ਮ੍ਰਿਤਯੁ ਅਤਿ ਸੂਖਜ਼ਮ ਕੋਊਕ ਜੀਵ ਐਸੇ ਹੈਂ ਕਿ
ਜੋਨੇਤ੍ਰਾਦਿ ਕਾ ਬਿਸ਼ੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੂੰਭ ਪੁਤਕਾਦਿ ॥ ਅਰ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤਿਸਸੋ ਭੀ ਸੂਖਜ਼ਮ ਹੈ ਜੋ ਤਿਸ
ਕੋ ਭੀ ਮਾਰਤਾ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਮ੍ਰਿਤਯੁ ਕਾ ਭੀ ਮਾਰਕਹੈ ਪੁਨਾ
ਮ੍ਰਿਤਯੁ ਸੇ ਭੀ ਅਤਿਸਥੂਲ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਯੁਕਾ ਭੀ ਭਖਯਕ
ਹੈ ਜੈਸੇਕਿਤਿਮੀ ਕੋ ਤਿਮੰਗਲ ਔਰ ਤਿਮੰਗਲ ਕੋ ਤਿਮੰਗ

ਲ ਗਿਲਗਾਸਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਇਤਿ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੰਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਰਬ ਰੰਗ ਹੈ ਰੰਗ ਸਰਬ ਸਾਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੀ ਹੈ ਸ੍ਵੇਤ ੧ ਨੀਲ ੨ ਪੀਤ ੩ ਰਕ੍ਤ ੪ ਹਰਿਤ ੫ ਕਪਿਸ ੬। ਚਿਤ੍ਰ ੭ ਭੇਦਾਂਤ ਚਿਤ੍ਰ ਕੇਅਵਾਂਤਰ ਸਭ ਆਇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਮਯੂਰ ਹੈ ਸੋਕ੍ਰਿਤਮ ਅਕ੍ਰਿਤਮ ਕਰ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਤਮ ਸੋ ਜੋ ਪਰਸਪਰ ਮੇਲਨੇ ਕਰ ਰੰਗਾਤਰਹੋਤਾਹੈਰੰਗਰੇਜ਼ਲੋਕਕਰਤੇਹੈਂਔਰ ਅਕ੍ਰਿਤਮ ਸੋ ਹੈ ਜੈਸੇ ਹੰਸ ਕੋਕਿਲ ਤਿਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਫਲ ਬਿਜਰਾ ਸੂਕ ਅਰਨਿਸਖਾਂ ਵਾ ਰਕ੍ਤ ਹਰਿਤ ਕਪਿਸ ਭੂਸਲਾ ਚਿਤ੍ਰ ਮਯੂਰਾਦਿਕ ਅਨੰਤ ਪੰਖੀਪਸੂ ਫਲ ਪੁਸਪ ਹੈ ਵਾ ਕਮਲ ਹੀ ਜੈਸੇ ਸ੍ਵੇਤ ਨੀਲਪੀਤਰਕ੍ਤਹਰਿਤਕਪਿਸਤਰਹਿਕਾਹੋਤਾਹੈ ਚਿਤ੍ਰ ਸੇ ਬਿਨਾ ਸਰਬਰੰਗੋਂ ਮੇ ਲਾਵਨਤਾ ਭਗਵਤਕੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਦੇਖੋ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰਕੇ ਨੇਤ੍ਰ ਸੇ ਜਲਗਿਰਤਾਹੈਜਬਕਿਆਵੇਸਹੋਤਾਹੈ ਮੋਰਨੀਕੋ ਰਤਿਪੂਰਬਕ ਤਉ ਪਾਇਲ ਪਾਤਾ ਹੈ ਜਉਤੋ ਵਹ ਜਲਬਿੰਦ ਕੋ ਮੁਖਮੇ ਲੇਲੇਵੇ ਮੋਰਨੀ ਗਿਰਨੇ ਨ ਦੇਵੈ ਤਬਤੋ ਬਡਾ ਸੁੰਦਰ ਕਰਾਇਲ ਮੋਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਗਿਰ ਜਾਇ ਜ਼ਿਮੀ ਸੇ ਉਠਾਇ ਕਰ ਲੇਵੈ ਮੋਰਨੀ ਸੋ ਉਸਮੇ ਲੰਡਾਰ ਮੋਰ ਪੈਦਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਏਹ ਆਦਿ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕਾ ਨਿਸਾਨੀਰੂਪ ਏਕ ਵਾਹਿ

ਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਰਖਾ ਹੂਆ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਮੈਥੁਨੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਨ ਥੀ ਮੈ ਥੁਨੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਸ੍ਵੈਭੂ ਮਨੁ ਸਤਰੂਪਾ ਸੇ ਚਲੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਿਆ ਵੋ ਜਲਕਾ ਬਿੰਦੁ ਹੈ ਜਿਸਸੇ ਮੋਰ ਕੇ ਪੰਖ ਊਪਰ ਬਿ ਚਿਤ੍ਰਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਰ ਮਨੁਖਜ ਕਾ ਭੀ ਰਕ੍ਤ ਬੀਰਜ ਬਿੰਦੁ ਐਸੇਹੀ ਹੈ। ਯਥਾਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਜਲਕੀ ਭੀਤ ਪਵਨ ਕਾ ਥੰਭਾ ਰਕਤ ਬੂੰਦ ਕਾ ਗਾਰਾ। ਹਾਡਮਾਸ ਨਾੜੀਕੋ ਪਿੰਜਰ ਪੰਖੀ ਬ ਸੈ ਬਿਚਾਰਾ। ਪ੍ਰਾਣੀ ਕਿਆ ਮੇਰਾ ਕਿਆ ਤੇਰਾ। ਜੈਸੇ ਤਰਵ ਰ ਪੰਖ ਬਸੇਰਾ। ਇਤਯਾਦਿ। ਔਰ ਦੀਵਾਨਗੋਯਾ ਜੀ। ਗਾਹ ਸੂਫ਼ੀ ਗਾਹਜ਼ਾਹਦ ਗਾਹਕਲੰਦਰ ਮੇਸ਼ਵਦ। ਰੰਗਹਾਏ ਮੁਖ ਤਲਿਫ਼ ਦਾਰਦ ਬੁਤੇਅਯਾਰਮਾ। ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਰੰਗ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮੋ॥ ੧॥ ਵਾ ਨਮੋ ਅਸਰਬ ਰੰਗੇ। ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਰੰਗਰੂਪ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਯਥਾਜ਼ਫ਼ਰਨਾ ਮਾ॥ ਕਿਬੇਗੂਨ ਬੇਚੂਨ ਚੂੰਬੇਨਮੂੰ॥ ੨॥ ਵਾ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬਰੰਗੇ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬਸਰ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਅਰਥਾਤ ਦੂਸਰੇ ਕੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀਕਾਦੂਸਰੇਸੋਂ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬੋਲਨ ਚਾਲਨ ਜੇਤੀ ਕੁਛ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ ਔਰ ਅਵੈਵ ਭੀ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਹੀ ਹੈ ਸਭਕੇ। ਸੋ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਐਸੇ ਅਦਭੁ ਤ ਰੂਪ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਮਾਨਜੋ ਤੂੰ ਹੈਂ ਤੁਝੇ ਨਮਹ॥ ੩॥ ਵਾ ਨਮ ਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਰੰਗਹੈ ਕਜ਼ਾਂ ਜਹਾਂ ਰੰਗ ਕਜ਼ਾ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਤਹਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਹੀ ਹੈ ਸੋ ਨਾਰਦ ਔਬੈਕੁੰਠ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਸੰਬਾਦ ਮੇ ਯਥਾ ਮਦਭਕ੍ਤ

ਧਾਯਤ੍ਰਗਾਯੰਤਿ ਤਤ੍ਰਤਿਸ੍ਰਾਮਿਨਾਰਦ । ਤਥਾਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਕੇ ਅਸ੍ਰਦਸਾਧਯਾਯਮੇ ॥ ਭਕ੍ਰਯਾਮਾਮਭਿਜਾਨਾਤਿਯਾਵਾਨਯਸ੍ਰਾ ਸਿ-। ਤਤ੍ਰਤਹ । ਭਕ੍ਤੀ ਕਰਕੇ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਮੁਝਕੋ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਕੁਛ ਸਚਿਦਾਨੰਦਰੂਪ ਜੋ ਕੁਛ ਮੈਹੋਂ ਕਯਾ ਸਰਬ ਬਯਾ ਪੀ ਹੋ ਖੜੈਸ੍ਰਾਦਿ ਮਾਨ ਅਰ ਜਿਤਨਾ ਕੁਛ ਵਿਭੂ ਸਚਿਦਾਨੰ ਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਵਿਸ਼ਸ੍ਰ ਮੈ ਹੋਂ ਸੋ ਅਨਨਯਭਕ੍ਤ ਮੁਝਕੋ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਭਕ੍ਤਵਤਸਲ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਸਰਬ ਰੰਗੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਰੰਗ ਹੈ ਸਰ-ਬ ਮ੍ਰਿਤਯੁ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਜਿਸਰੰਗਰੂਪਾਦਿਕਰਮਾਰਤਾਹੈ ਸੋ ਸਭ ਰੰਗ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਹੈਂ ਯਥਾ ਸਰਬ ਰੰਗ ਇਕ ਰੰਗਮਾ ਹਿ ॥ ਇਤਿ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਅਨੰਗੇ ॥ ੭੧ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਹੈ ਅਨੰਗਰੂਪ ਮੁਰਲੀ ਵਾਦਨਕਾਲ ਮੇ ਤ੍ਰਿਭੰਗ ਏਕ ਜੰਘ ਔ ਏਕਕਟਿ ਏਕ ਗ੍ਰੀਵਾਮੇ ਵਾਮਵਾਹੁ ਕ੍ਰਿਤਵਾ ਮ ਕਪੋਲੇਵ ਲ ਗਤਿਭ੍ਰਰਧਰਾਰਪਿਤਬੇਣੂ ॥ ਔਰ ਸੁੰਦਰ ਕੈ ਸਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੰਗ ਕਾਮੰ ਦੇਵਵਾਤ੍ਰਿਭੰਗੀਕਯਾਜੋਭਗਤਜਨ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਤੀਨ ਕਾਲ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਰਪ੍ਨ ਸੁਖਪਤੀ ਇਨਕੇ ਭੰਗਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਔਰ ਅਨੰਗ ਹੈ ਪਖਯਪਾਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਿਨਾ ਕਿਸੀਕਾ ਪਖਯਪਾਤ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰੇਮੀਓਂ ਕਾ ਪਖਯਪਾਤ ਸਪਸ੍ਰ ਹੀਹੈ ਪ੍ਰਹਲਾਦਆਦਿਕੋਮੇ ਵਾ. ਕਾਲ ਰੂਪ

ਹੋਨੇ ਤੇ ਤੀਨੋ ਦੇਵਤਾ ਅਰਥਾਤ ਸਾਤ੍ਵਕਿ ਰਾਜਸੀ ਤਾਮਸੀ ਤੀਨਉ ਕੋ ਭੰਗ ਕਯਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਵਸਤੁ ਗਾਤ੍ਯਾ ਅੰਗ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਯਾ ਨਿਰਾਵਯਵ ਹੈ ॥ ੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮਭਗਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖੇ ਖ੍ਸ੍ਰਮ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਨਵਬਿੰਸਤਿਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੨੯ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਜੀਵ ਜੀਵੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜੀਵਜੀਵ ਹੈ ਸੋ ਜੀਵ ਬਾਦ ਕੇ ਕੇਈਕ ਭੇਦ ਹੈ ਜੋ ਬਿੰਬ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਬਾਦੀ ਹੈਂ ਵੋ ਤੋ ਅੰਤਹ ਕਰਨ ਮੇ ਚੈਤਨ੍ਯ ਕੇ ਅਭਾਸ ਕੋ ਜੀਵ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਕੋਊਕ ਅਵਛੇਦਬਾਦੀ ਅੰਤਹਕਰਣਾਵਛਿੰਨਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੀਵ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਕੋਊਕ ਜੈਸੇ ਅਕਾਸ ਹੈ ਜਲਾਵਛਿੰਨ ਕਿਸੀਕ ਪਾਤ੍ਰ ਮੇ ਜੋ ਜਲ ਹੈ ਉਸਜਲਕੇ ਸਾਥ ਜਿਤਨੇਕ ਆਕਾਸਮੇ ਜਲ ਆਯਾ ਹੂਆ ਹੈ ਵੋ ਜਲਾਵਛਿੰਨਾਕਾਸ ਹੈ ਤੈਸੇ ਦਾਰਸ੍ਟਾਂਤ ਮੇਂ ਜਿਤਨੇਕ ਅਸਥਾਨ ਮੇ ਰਿਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਉਤਨੇ ਅਸਥਾਨ ਮੇ ਜੋ ਚੈਤਨ੍ਯ ਹੈ ਵਾਕੋ ਬੁਧ੍ਯਾਵਛਿੰਨ ਚੇਤਨ੍ਯ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਵੁਹੀ ਜੀਵ ਹੈ ਔਰ ਜਿਤਨੇਕ ਸਥਾਨ ਮੇ ਜਲ ਹੈ ਉਸ ਜਲ ਮੇ ਜੋ ਅਕਾਸ ਕਾ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਹੈ ਉਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅਕਾਸਾਭਾਸ

ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਦਾਰਸ੍ਰਾਂ
ਤ ਮੇ ਜਿਤਨੇਕ ਦੇਸਮੇ ਬੁਧਿ ਅਤਯੰਤ ਸ੍ਵਛ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਦਰਪ
ਨਵਤ ਉਤਨੇ ਦੇਸ਼ ਮੇ ਜੋ ਚੈਤਨਯ ਕਾ ਆਭਾਸ ਹੈ ਵਾ ਪ੍ਰਤਿ
ਬਿੰਬ ਹੈ ਵਾਕੋ ਚਿਦਾਭਾਸ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਵਹੀ ਜੀਵ ਹੈ ਔਰ ਕੋ
ਊ ਮਹਾਤਮਾਰਾਧੇਯ ਕੋਂ ਤੇਯਵਤਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਜੀ
ਵ ਈਸ੍ਵਰ ਕੋਊ ਨਹੀ ਹੈ ਕੇਵਲ ਅਗਯਾਨ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ
ਤਥਾਚ ਜੀਵੀਸ਼ਾਵਾਭਾਸੇਨ ਕਰੋਤਿ ਮਾਯਾਚ ਅਵਿਦਯਾਚ
ਸ੍ਵਯਮੇਵ ਭਵਤੀਤਿ ਸ਼੍ਰੁਤੇਹ॥ ਮਾਯਾ ਕਹਿਏਅਗਯਾਨ ਕਹੀਏ
ਪ੍ਰਯਾਯਭੇਦ ਹੀ ਹੈ ਕੁੰਭੇਕਲਸਵਤ ਵਾਸਤਵ ਭੇਦ ਨਹੀ ਹੈ
ਔਰ ਅਨੰਤ ਭੇਦ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਸਿਧਾਂਤ ਲੇਸ਼ਮੈ ਸੋ ਬਿਸਤਾਰ
ਕੇ ਭੈ ਸੇ ਲਿਖੇ ਨਹੀ ਸੋ ਪਿਛਲੇ ਪਖਯਵਾਲੇ ਈਸ੍ਵਰ ਕੋ ਭੀ
ਜੀਵ ਕਲਪਤ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇਕ ਕਿਸੀਕੋ ਸ੍ਵਪਨੇਮੇ ਬ੍ਰਹਮਾ
ਬਿਸ਼ਨੁ ਮਹੇਸ ਆਦਿਕ ਦੇਵਤਾ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਉ
ਸੀ ਕੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ ਐਸੇ ਈਸ੍ਵਰ ਭੀ ਏਕ ਜੀਵ ਕਾ ਹੀ ਕ
ਲਪਾ ਹੂਆ ਹੈ ਵਾਸਤਵ ਨਹੀ ਹੈ ਔਰ ਬਯਾਕਰਨ ਮੇ ਜੀਵ
ਪ੍ਰਾਨਧਾਰਨ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੀਵ ਪ੍ਰਾਨ ਧਾਰਨੈ ਧਾਤੂ ਹੈ ਜਿ
ਸਕਾ ਜੀਵਤਿ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਨਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਾਨ ਮੇ ਜੋ ਗਮਨਾਦਿ
ਕ ਸ਼ਕਤਿ ਔਰ ਜੋ ਏਕ ਹੀ ਪ੍ਰਾਨ ਉਪਾਧਿ ਭੇਦਤੇ ਦਸਪ੍ਰਕਾ
ਰ ਔਰ ਪੰਚ ਪ੍ਰਕਾਰਕਾ ਭੀ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਾਨਾਪਾਨ ਸਮਾਨ ਵਿਆ
ਨ ਉਦਾਨ ਭੇਦਸੇ ਪੰਚ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਪ੍ਰਾਨ ਕਾ ਨਿਵਾਸ ਰਿ
ਦੇ ਮੇ ਹੈ ਔਰ ਅਪਾਨ ਕਾ ਗੁਦਾ ਮੇ ਹੈ ਸਮਾਨ ਨਾਭਿ ਮੇ ਰਹ

ਤਾ ਹੈ ਔਰ ਉਦਾਨ ਕੰਠ ਮੋ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਔਰ ਵਿਆਨ ਸਰਬ
ਸਰੀਰ ਬ੍ਰਿਤਿ ਹੈ ਅਥਵਾ ਮੁਖ ਨਾਸਿਕਾ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਔਰ
ਨਿਰਗਮਨ ਤੇ ਪ੍ਰਾਨ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਔਰ ਮਲਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਅਧਾ
ਨੈਨ ਸੇ ਅਪਾਨ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਔਰ ਜੋਕੁਛ ਅੰਨਾਦਿਕ ਭੋਜਨ
ਕੀਆ ਹੈ ਉਸਕੇ ਪਰਿਨਾਮ ਕੇ ਲੀਏ ਜੋ ਜਾਠਿਰਾਗਨ ਹੈ
ਉਸਕੇ ਉਦੀਪਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਸਾਮਾਨ ਕਹਾਜਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਜੋ
ਅੰਨਾਦਿਕ ਕੇ ਰਸਾਦਿਕ ਕੋ ਊਰਧ ਦੇਸ਼ ਮੇ ਮੁਸਤਕਾਦਿ ਸ
ਥਾਨ ਮੇ ਵੀਰਯਾਦਿ ਭਾਵਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਲੀਏ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕ
ਰਨੇਂ ਸੇ ਉਦਾਨ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਔਰ ਭਿੰਨਭਿੰਨ ਨਾੜਿਓਂ ਕੋ ਮੁ
ਖਸੇ ਵਿਸਤਾਰ ਪੂਰਬਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਸੇ ਵਿਆਨਕਹੀਤਾ
ਹੈ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਗਕੂਰਮ ਕ੍ਰਿਕਲ ਦੇਵਦਤ ਧਨੰਜਯ
ਏਤਦ ਰੂਪ ਔਪਾਧਿਕ ਪੌਨ ਕੇ ਭੇਦ ਹੈਂ ਇਨਕਾ ਭੀ ਪ੍ਰਾਨ
ਕੇਹੀ ਅੰਤਰਭਾਵ ਹੈ ਸੋ ਨਾਗ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਡਿਕਾਰ ਆ
ਤਾ ਹੈ ਵਾਂਕੋ ਕੂਰਮ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਉਨਮੀਲਨਾਦਿ ਬਿਵਹਾਰ ਕ
ਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਕ੍ਰਿਕਲ ਖਜੁਤਾਦਿਕ ਕਾ ਹੇਤੁ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਛੀਕ
ਕਹਤੇ ਹੈ ਔਰ ਦੇਵਦਤ ਜਿੰਭਨ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਜੰਭਾਈ ਕਰ
ਕੇ ਔਰ ਧਨੰਜਯ ਨਾਮ ਜੋ ਪ੍ਰਾਨ ਹੈ ਸੋ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਾ ਕਾਰਨ
ਹੈ ਵੋ ਸ਼ਵਕਾਤਯਾਗ ਭੀ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਕਪਾਲ ਕ੍ਰਿਯਾ ਸੇ
ਬਿਨਾ ਅਰਥਾਤ ਐਸੇ ਪ੍ਰਾਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਕੀ ਜਿਸਮੇ ਸਾ
ਮਰਥ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀਐ ਜੀਵ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਜਿਸਕੋ ਧਾਰਨ
ਕਰੇ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਪ੍ਰਾਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਕੀ ਜੋ ਸਾਮਰਥ

ਹੈ ਸੋ ਨਾਰਾਯਣ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਪੂਰਬ ਅਰਥ ਕੀਏ ਹੈਂ ਜੀਵ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਉਸ ਅਰਥ ਮੇ ਅਧਿਸ੍ਠਾਨ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਜੈਸੇ ਜੋਤੜਾਗਾਵਾਛਿੰਨਾਕਾਸ਼ ਹੈ ਵਾਕਾ ਵਿਭੂ ਅਕਾਸਾਧਿਸ੍ਠਾਨ ਹੈ ਤੈਸੇ ਬੁਧਯਾਵਛਿੰਨ ਚੈਤਨਯ ਹੈ ਵਾਕਾ ਅਧਿਸ੍ਠਾਨ ਵਿਭੂ ਚੈਤਨਯ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਅਭਾਸ ਕਾ ਅਧਿਸ੍ਠਾਨ ਭੀ ਵਿਭੂਹੀ ਹੈ ਸੋ ਆਤਮਾਂ ਅਨਾਤਮਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਭੇਦਕਰ ਰਾਮ ਹ੍ਰਿਦੇ ਮੈ ਹ ਨੂਮਾਨ ਪ੍ਰਤਿ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਨਿਰੂਪਨ ਕੀਆ ਹੈ ॥ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਦੇਵੋ ਬਾਚ ਪਾਰਬਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ॥ ਤਤੋਹਨੂਮਤੇ ਸੁਰਾਮਤ ਤ੍ਰੈਕੋ ਬਖਾਨਯੋ॥ ਸੁਆਤਮਾ ਅਨਾਤਮਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਭਾਨਿ ਓ॥ ਅਕਾਸ ਕੀਯਥਾ ਭਿਧਾਤ੍ਰਿ ਧਾਸੁਲੋਕ ਮੇਪਿਖੀ ॥ ਜਲਾ ਸ਼੍ਯੋ ਨਿਹਾਰੀਏ ਸਮਸਤ ਲੋਕਹੂੰਦਿਖੀ॥ ਮਹਾ ਅਕਾਸ ਏਕ ਸੋਵਛਿੰਨ ਆਨਜਾਨਿਐ॥ ਅਕਾਸਭਾਸ ਤੀਸਰੋ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਨਾਮ ਮਾਨੀਐ॥ ਸੁਬੁਧਮੋਵਛਿੰਨ ਏਕ ਚੇਤਨੈਂ ਨਿਹਾਰੀਐ॥ ਸੰਪੂਰਨ ਕਹੈ ਤਿਸੈਦੁਤੀਯਾਭਾਸ ਧਾਰੀਐ॥ ਸੁਬਿੰਬਰੂਪਤੀ ਸਰੋ ਤ੍ਰਿਧਾਚਿਤੀ ਸੁਯੌਪਿਖੇ॥ ਸਭਾਸਬੁੱਧ ਕਾਰਯੋਵਿਛਿੰਨਚੇ ਤਨੈਂਬਿਖੇ॥ ਵਿਕਾਰ ਹੀਨਸਾਖਯਣੀਅਰੋਪਤੇ ਭੂਮੀਯਥਾ॥ ਸ਼੍ਰੋਪ ਹੈਸੁਜੀਵਤਾ ਸੁ ਸਾਖਣੀ ਭੂਮੀ ਤਥਾ॥ ਅਭਾਸਤੋਮ੍ਰਿਖ੍ਯਾ ਸਦਾਤਮੋ ਬਿਕਾਰ ਜਾਨਿਐ॥ ਸੁਬੁੱਧਮੋਵਛਿੰਨਸੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪਛਾਨਿਐ॥ ਵਿਛੇਦਿਤੋਵਿਕਲਿਪਤੰਨਰੰਚ ਭੇਦਲੇਖਿਐ॥ ਪ੍ਰ ਪੂਰਨੰਸਮੰਤਿਸੇ ਇਕਤ੍ਰਤਾਪ੍ਰਪੇਖਿਏ॥ ਸੁਤਤ੍ਵਮਸਿਵਾਕ੍ਯਮੈ ਸਭਾਸਜੀਵਕੀ ਤਥਾ॥ ਇਕਤ੍ਰ ਬੇਦ ਭਾਖਿ ਹੈ ਸਮਸਤ ਬੇਦ

ਸੈ ਕਥਾ॥॥ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸੁ ਜੀਵਕੋ ਇਕਤ੍ਰ ਗਜ਼ਾਨ ਹੈ ਯਦਾ ॥ ਅਵਿਦਿਆਸਕਾਰਧਾਮਰੇਸੁਨੋਹਨੂਤਦਾ॥ ਸੁ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾਜੁ ਜੀਵ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਨਿਰੂਪਨਕੀਆ ਹੈ ਬੁਧਜ਼ਾਵਛਿੰਨਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰਕੇ ਸੋ ਤਤ੍ਵ ਮਸਜ਼ਾਦਿ ਜੋ ਮਹਾਵਾਕਜ਼ ਹੈ ਤਿਨਦ੍ਵਾਰਾ ਸਤਿਗੁਰੋ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਪੂਰਬਕ ਜਬ ਅਵਿਦਜ਼ਾ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਭਈ ਤਬ ਜੀਵ ਕਾ ਜੋ ਜੀਵ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂਹੈ ਜਿਸਕੋ ਪਰ ਬ੍ਰਹਮ ਕਰਕੇ ਨਿਰੂਪਣ ਕੀਆ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਾਪਤੀਤਿਸਕੀ ਇਤਰ ਪਦਾਰਥੋਂਕੀਨਜ਼ਾਈਨਹੀਹੈ ਕੇਵ ਲ ਅਭਾਨਾ ਪਾਦਿਕ ਔ ਅਸਤ੍ਵਾਪਾਦਿਕਾਵਿਦਜ਼ਾ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਅਸਤ੍ਵਾਪਾਦਿਕ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਨਹੀ ਔਰ ਅਭਾਨਾਪਾਦਿਕ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਭਾਨ ਨਹੀਹੋਤਾ ਏਹ ਉਭੈਆ ਤਮਾਕਾ ਅਵਿਦਜ਼ਾਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀ ਹੀ ਗੁਰੂਕੀ ਔ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਹੋਗੀ ਔਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੋ ਜੀਵਕਾ ਜੀਵਰੂਪ ਹੈ ਵੋ ਤੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪਹੀ ਹੈ ਕੰਠਗਤਭੂਖਣ ਕੰਠਾਦਿਕ ਕੀ ਨਜ਼ਾ ਈ ਜੈਸੇ ਲਿਖਾਹੈ ਕਿ॥ ਚੌਃ ॥ ਚਾਮੀਕਰ ਜਜੋਂ ਕੰਠਨ ਜਾ ਨਹਿ। ਹਿਰਦੇਰਾਮ ਨ ਤਥਾ ਪਛਾਨਿਹ। ਏਹੁ ਨ ਜ਼ਾਨਹਿ ਮੂ ਰਖ ਲੋਗ। ਅਵਰੇ ਅਵਿਦਜ਼ਾ ਪਾਵਿਹ ਸੋਕ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗੰਥੇ॥ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਲਾਧਾ ਦੇਹ ਢੋਲੀਐ ਜਬ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਇ ਅਨੰਤ ਜਨਮ ਸੰਚਿਤ ਪੂਰਬ ਪੁਨਜ਼ਪੁੰਜੋ ਕਰ ਤਬ ਆਪਹੀ ਏਹੁ ਰੂਪ ਜੀਵ ਜੀਵ ਕਾ ਹੋਇ ਜਾਇਗਾ॥ ਯਥਾ ਕਬੀਰ ਜੀ ॥ ਜਾਕੋ ਖੋਜਤੇ ਸੋ

ਈ ਪਾਇਓ ਠਉਰ॥ ਸੋਈ ਫਿਰਕੈ ਤੂੰ ਭਇਆ ਜਾਕਉ ਕ ਹਿਤਾ ਅਉਰ। ਸੋ ਅਵਿਦ੍ਯਾ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀ ਕੇਵਲ ਗ੍ਯਾਨ ਕਰਹੋਤੀ ਹੈਜੈਸੇਕ ਰਸੋਈ ਕੀਸਿਧੀਕੇ ਲਿਏਔਰਭੀ ਸਾਧਨ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਮੁਖ੍ਯ ਸਾਧਨ ਅਗਿਨ ਹੈ ਕਈਕ ਮੀਮਾਂਸਿਕਾਦਿ ਕਰਮ ਕਰ ਮੋਖ੍ਯਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਅਪ੍ਰਯੁਕ੍ਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਮ ਤਬ ਹੋਗਾ। ਕਿ ਜਬ ਅਭਿਮਾਨ ਪ੍ਰਛਿੰਨ ਹੋਗਾ ਅਪਨੇ ਆਪਕੇ ਤਾਂਈ ਕਰਤਾ ਭੋਗਤਾਦਿ ਰੂਪ ਮਾਨੇਗਾ ਤੌ ਔਰ ਕਰਮ ਕਾ ਔਰ ਅਵਿਦ੍ਯਾ ਕਾ ਬਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਵਿਦ੍ਯਾਅਵਿਦ੍ਯਾਕੇਪ੍ਰਤਿਨਾਸਕਰਨੇਕੋ ਸਹਾਇਤਾਸੇਬਿਨਾਹੀ ਸਾਮਰਥ ਹੈ ਤੇਜਤਿਮਰ ਸੰਬੂਹਵਤਜੋਕੋਊ ਕਹੈਕਿਅਨਾਦਿ ਕਾਲਕੀਅਵਿਦ੍ਯਾਅਧੁਨਕਵਿਦ੍ਯਾਕਰਕੈਸੇਨਾਸਹੋਗੀ ਇਸ ਮੇਂ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ ਤੇਜਤਿਮਰਕਾ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟਾਂਤਬਹੁਤ ਹੈ ਜੈਸੇਕਿ ਜਬਕੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਤਪੰਨ ਹੂਈ ਹੈ ਤਬਕਾ ਅੰਧਕਾਰ ਕਿਸੀ ਪਰਬਤ ਕੀ ਕੰਦਿਰਾ ਮੇ ਇਸ੍ਥਿਤ ਹੈ ਔਰ ਇਸੀ ਕਾਲ ਮੇ ਕਿਸੀ ਨੇ ਅਗਿਨ ਪ੍ਰਜ੍ਵਾਲਨ ਕੀਆ ਤੋ ਤਾਤਕਾਲ ਹੀ ਵੋ ਅੰਧਕਾਰ ਲੀਨ ਹੋਇ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪੁਨਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਭੀ ਕਰਿਐ ਪਰੰਤੁ ਵੋਤੇਜਕਰ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆਹੂਆ ਖ੍ਯਣਮਾਤ੍ਰ ਭਰਭੀ ਨਹੀਂ ਠਹਰਤਾ ਤਥੈਵ ਅਨਾਦਿ ਜੋ ਜੀਵ ਅਨਾਦਿ ਜੋਅਵਿਦ੍ਯਾ ਜੀਵਤ੍ਵ ਭਾਵ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਹੇਤੁ ਭੂਤ ਤਿਮਰ ਸੰਬੂਹ ਇਸਕੇ ਰਿਦੇਰੂਪ ਕੰਦਰਾ ਮੇ ਸ੍ਥਿਤ ਹੈ ਜਬ ਗੁਰੂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਗ੍ਯਾਨਰੂਪ ਸੂਰਯ ਉਦੈ ਭਯਾ ਤਬ ਅੰ

ਵਿਦਜ਼ਾ ਕੇ ਆਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਿਐ ਭੀ ਦੀਨਤਾ ਪੂਰਬਕ
ਹੇ ਮਾਤਾ ਬਹੁਤਕਾਲ ਪ੍ਰਯੰਤ ਤੂੰ ਇਸ ਸਥਾਨਮੇ ਰਹੀਹੈਂ ਅਬ
ਕਿੰਚਤ ਕਾਲਤੇ ਔਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਪਰੰਤੂ ਵੋ ਅਵਿਦਜ਼ਾ ਵਿ-
ਗਜ਼ਾਨ ਰੂਪ ਸੂਰਯ ਕੇ ਉਦੇ ਭਏ ਹੂਏ ਖਜਣਾਰਧ ਭੀ ਨਹੀਂ
ਸਿਥਤ ਹੋਤੀ ਸੋ ਤਿਸ ਅਵਿਦਜ਼ਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਕੇ ਹੀਪ੍ਰਛਿੰਨ
ਕੀ ਨਜ਼ਾਈ ਮਾਨ ਰਹਾ ਥਾ ਵਾਂਕੇ ਨਾਸ ਹੂਏਹੂਏ ਕੇਵਲ ਅ-
ਦ੍ਵਤੀਯ ਰੂਪ ਮਾਰਤੰਡ ਅਸਾਢਕੇ ਮਧਯਾਨਨਜ਼ਾਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ
ਹੈ ਜੈਸੇ ਮੇਘ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀਕੇ ਹੂਏਹੂਏ ਤਥਾ ਅਗਜ਼ਾਨ ਕਰ
ਕੇ ਕਲੁਖਤ ਹੂਆ ਜੋ ਜੀਵ ਹੈ ਸੋ ਗਜ਼ਾਨਕੇ ਅਭਾਸ ਕਰਕੇ
ਨਈਰਮਲਜ਼ ਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਤਕਰੇਣੂਕਾ
ਜਲਮਲ ਕੋ ਦੂਰ ਕਰ ਆਪਭੀ ਲੀਨ ਹੋਇ ਜਾਤੀ ਹੈ ਐਸੇ
ਹੀ ਵਿਦਜ਼ਾ ਭੀ ਜਾਨ ਲੀਜੋ ਅਵਿਦਜ਼ਾ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਕੇ ਵੋ ਕੁ
ਛ ਕਾਲ ਭੀ ਨਹੀਂ ਰਹਤੀ ਜੇ ਰਹੈ ਤੋ ਦ੍ਵੈਤਾਪਤੀ ਦੋਖ ਬਨਾ
ਰਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਿਦਜ਼ਾ ਦ੍ਵੈਤਸ੍ਵਰੂਪੀ ਹੈ ਔਰ ਭਿੰਨ ਕੋਊ ਰੂਪ
ਨਹੀਂ ਵਿਦਜ਼ਾ ਕਾ ਇਤਿ॥ਪੁਨਾ ਸੰਸਾਰ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਤਹੋ ਰਹਾ ਥਾ
ਸ੍ਵਪਨ ਕਾਲਮੇ ਜੈਸੇ ਸ੍ਵਪਨ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਸਤਜਵਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੀ
ਹੈ ਜਾਗੇਤੇ ਅਸਤ ਹੋਇ ਜਾਤੀ ਹੈ ਤਦਵਤ ਪ੍ਰਬੋਧ ਕੇ ਹੂਏ
ਅਸਤ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਇਤਨਾਕਾਲ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜਗਤ ਪ੍ਰਤੀ
ਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸਿੱਪੀ ਮੇਂ ਜੈਸੇ ਰਜਤ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੁਕ੍ਤੀ
ਬੋਧਸੇ ਬਿਨਾ ਤਥਾਯਾਵਤ ਕਾਲਪ੍ਰਯੰਤ ਜੀਵ ਜੀਵਰੂਪ ਪ੍ਰ-
ਮਾਤਮਾ ਕਾ ਬੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਸਰਬਾਧਿਸ੍ਠਾਨਰੂਪ ਅਦ੍ਵਯਕਾ

ਸੋ ਜੀਵ ਜੀਵ ਕਥਾ ਕਿ ਜੋ ਜੀਵਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਿਵਾਵੇ ਏਕ ਜੀਵ ਪਦਕਾ ਔਰ ਅਧਯਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਸਾਕ ਪਾਰਥਵਾਦਿਕੋ ਕੀ ਨਯਾਈ ਅਰਥ ਕਯਾਕਿ ਜੀਵ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਆਤਮਾ। ਦੁਤੀਯ ਜੀਵ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਔਰ ਤ੍ਰਿਤੀ ਜੀਵ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਬ੍ਰਹਮਰੂਪ ਜਿਸਕੋ ਬੇਦਾਂਤ ਬਾਦੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਿਐ ਜੀਵ ਜੀਵ ਸੋ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨਰੂਪ ਜੀਵ ਜੀਵ ਬਿਸ਼ਨੁ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਮੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਆ ਭਿੰਨਭਿੰਨ ਜੋ ਬ੍ਯਕ੍ਤਿਯਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹੈ ਸੋ ਕੇਵਲਹਾਟਕ ਮੈ ਕ ਟਕਾਦਿਵਤ ਹੈਂ। ਮਧਯਕਾਲ ਮੇ ਭੀ ਅਨਯਥਾ ਭਾਵਕੋ ਨਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ। ਔਰ ਆਦਿਅੰਤ ਕੀ ਕਥਾ ਬਾਤ ਕਰਨੀ ਹੈ ਯ ਥਾ ਸੋਰਠ ਰਵਿਦਾਸਜੀਉ ॥ ਮਾਧਵੇ ਕਿਆ ਕਹਿਐ ਭ੍ਰਮਐ ਸਾ। ਜੈਸਾ ਮਾਨਿਐ ਹੋਇ ਨ ਤੈਸਾ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ॥ ਨਰਪ ਤ ਏਕ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸੋਇਆ ਸਪਨੇ ਭਇਆ ਭਿਖਾਰੀ। ਅਛ ਤ ਰਾਜ ਬਿਛਰਤ ਦੁਖ ਪਾਇਆ ਸੋ ਗਤਿ ਭਈ ਹਮਾਰੀ॥ ੧ ॥ ਰਾਜ ਭੁਯੰਗ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜੈਸੇ ਹੈ ਅਬ ਕੁਛ ਮਰਮ ਜਨਾਇਆ ।ਅਨਕ ਕਟਕ ਜੈਸੇ ਭੂਲ ਪਰੇ ਅਬ ਕਹਤੇ ਕਹਨ ਨ ਆ ਇਆ॥ ੩ ॥ ਸਰਬੇ ਏਕਅਨੇਕ ਹੈ ਸੁਆਮੀ ਸਭਘਟ ਭੋਗ ਵੈ ਸੋਈ। ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਹਾਥ ਪੈ ਨੇਰੇ ਸਹਜੇ ਹੋਇ ਸੁ ਹੋ ਈ॥ ੪॥ ਜੈਸੇ ਏਕਹੀ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਭੁਘਟ ਮਠਾਦਿ ਭੇਦ ਕ ਲਪਨਾ ਕਰ ਬਿਬਧਬਿਧਿ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਬਸ੍ਤੁਗਤਯਾ ਤੀਨ ਕਾਲ ਮੈ ਏਕਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਬ ਘਟਾਦਿ ਉਪਾਧੀਕਾ

ਅਭਾਵ ਹੂਆ ਤਬ ਕੇਵਲ ਏਕ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਤੈਸੇ ਦਾ
ਰਸ਼ਟਾਂਤ ਮੇ ਨਾਨਾਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਜਾਤੀ ਨਾਮਾਸ੍ਮਾਦਿਕ ਆਤ
ਮਾ ਮੇ ਅਰੋਪਿਤ ਹੈ ਜੈਸੇਕ ਜਲ ਮੇ ਰਸ ਔਰ ਵਰਣਾਦਿਕ
ਭੇਦ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇਹੀ ਉਪਾਧੀ ਰੂਪ ਪੰਚੀਕ੍ਰਿਤ ਜੋ ਮਹਾਭੂਤ
ਇਨਉਤੇ ਸੰਭਵ ਕਰਮ ਰਚਿਤ ਸ਼ਰੀਰ ਸੁਖ ਦੁਖਾਦਿਕੋਂ ਕੇ
ਭੋਗਕਾ ਆਯਤਨ ਕਥਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਤਥਾਚ ਪ੍ਰਾਨਮਨੋਬੁਧਿ
ਦਸੋਂਦ੍ਰਿਯੇ ਗਜਾਨ ਕਰਮ ਭੇਦਤੇ ਇਨਕੇ ਸਹਿਤ ਅਪੰਚੀਕ੍ਰਿ
ਤ ਪੰਚਭੂਤੋਥਿਤ ਸੂਖਸ਼ਮਾਂਗ ਕਥਨਕਰੀਤਾਹੈਸੂਖਸ਼ਮ ਭੋਗੋਂ
ਕਾ ਸਾਧਨ ਔਰ ਅਨਾਦਿ ਅਨਿਰਵਚਨੀਆ ਅਵਿਦਯਾਕਾਰ
ਣੋਪਾਧੀ ਕਥਨ ਕਰੀਤੀ ਹੈ ਚਾਹਿਐ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਇ
ਸ ਉਪਾਧੀ ਤ੍ਰੀਨ ਸੇ ਜੁਦਾ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਆਪਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿ
ਸ੍ਹੈ ਕਰੈ ਪੰਚਜੋ ਪ੍ਰਾਣਮਯ ਅੰਨਮਯ ਮਨੋਮਯ ਆਨੰਦਮਯ
ਵਿਗਯਾਨਮਯ ਕੋਸ਼ਹੈ ਇਨਕੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਤਤ ਤਤ ਰੂਪ
ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤੀਤਹੋਤਾਹੈ ਹੈ ਤੋ ਸੁਧ ਆਤਮਾ ਪਰੰਤੁ ਉਪਾਧੀਕ
ਰ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇਕਿ ਜਪਾਕੁਸਮਾਦਿਸੰਬੰਧ
ਕਰਕੇ ਵਾ ਨੀਲਪੀਤਾਦਿ ਬਸਤ੍ਰ ਸੰਸਰਗ ਕਰਕੇ ਸਫਟਕ
ਮਣਿ ਸ਼ੁੱਧਭੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੁ ਤਦਵਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸਰੀਰ
ਕੋਸਾਦਿਰੂਪ ਤੁਖਯੁਕ੍ਰਿ ਕਰਕੇ ਤਿਨਸੋਵਿਵੇਚਨ ਕਰਕੇ ਆ
ਤਮਾ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰੈ ਜੈਸੇਕਿ ਤੰਦੁਲ ਕੋ ਤੁਖਸੇ ਭਿੰਨ ਕਰੀ
ਤਾ ਹੈ ਯੁਕ੍ਰੀ ਅਵਘਾਤ ਰੂਪਾਕਰ ਤੈਸੇ ਆਤਮਾ ਸਰਬਤ੍ਰ ਪੂ
ਰਨ ਭੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾਸੁਧਾਂਤਹ ਕਰਨਕੇ ਹੂਏ

ਹੂਏ ਸਰਬਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾਹੈ ਸ਼ੁਧ ਦਰਪਣਮੇ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਵਤ ਚਾਹਿਐ ਕਿ ਹੇ ਖਾਲਸਾਜੀ ਦੇਹੀਦ੍ਰਿਯ ਮਨਬੁੱਧਿਰੂਪ ਜੋ ਮੰਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕਹੈ ਤਿਨਤੇਵਿਲਖਯ਼ਣਰੂਪਆਤਮਾਕੋ ਬੁੱਧੀ ਔਰ ਮਨ ਇੰਦ੍ਰਿਯਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤੀਓਂ ਕਾ ਜੋ ਸਾਖੀ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਜਾਨਾ ਚਹਿਐ ਰਾਜਾਵਤ ਜੋ ਅਗਯ਼ਾਨੀ ਜੀਵਹੈਉਨਕੇ ਪ੍ਰ ਤਿਇੰਦ੍ਰਿਯੋਂਕੇਵਯ਼ਾਪਾਰਪ੍ਰਿਯਮਾਣਹੂਏਹੂਏਆਤਮਾਵਯ਼ਾਪਾਰ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਭ੍ਰਸਸੀ ਕੀ ਨਯ਼ਾਈਂ ਜੈਸੇ ਚਲਤੇ ਤੋ ਮੇਘ ਹੈ ਔਰ ਅਗਯ਼ਾਨੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਚਲਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਆਤਮਾ ਕੋ ਆਸ਼੍ਰਯ ਕਰਕੇ ਮਨ ਬੁਧਿ ਇੰਦ੍ਰਯ ਸਭ ਚੇਸ਼੍ਟਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਆਪੋ ਆਪਨੇ ਬਿਖਯ ਮੈ ਦੇਹ ਔਰਇੰਦ੍ਰਿਯੋਂ ਕੇ ਗੁਣ ਔਰ ਕਰਮੋਂ ਕੇ ਸ਼ੁੱਧਾਸ਼ੁੱਧ ਚਿਦਾਨੰਦ ਆਤਮਾ ਕੇ ਅ ਵਿਵੇਕ ਕਰ ਅਰੋਪਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਜੈਸੇ ਅਕਾਸ ਮੇ ਨੀਲਾ ਦਿਕੋ ਕਲਪਤੇ ਹੈਂ॥ ਪੁਨਾ॥ ਅਗਯ਼ਾਨ ਤੇਹੀ ਮਨੋਪਾਧਿਕ ਜੋਕਰਤ੍ਰਿਤ੍ਵਾਦਿਕ ਹੈ ਸੋ ਆਤਮਾ ਮੇ ਆਰੋਪਣ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਜਲਕੇ ਗਮਨ ਕਰਤੇਹੂਏ ਜਲਕੇਚਲਨਾਦਿਕਰ ਚੰ- ਦ੍ਰਮਾ ਮੇਂ ਕਲਪਤੇਹੈ ਤਥਾ ਰਾਗ ਦ੍ਵੇਸ ਇਛਾ ਸੁਖ ਦੁਖਾਦਿ ਕ ਬੁੱਧੀ ਕੇ ਹੂਏ ਹੂਏ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਤੇ ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਜਿਸ ਤੇ ਸੁਖਪਤੀ ਐ ਸੁਖ ਦੁਖਾਦਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਬੁੱਧੀ ਕੇ ਆ- ਭਾਵ ਤੇ ਤਿਸੀ ਤੇ ਬੁਧੀ ਕੇ ਹੈਂ ਆਤਮਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿਰਵਿਕਾਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਲਕੀ ਸੀਤਤਾ ਅਗਨਿ ਕੀ ਉ ਸ਼ਨਤਾ ਇਨਕੇ ਸ੍ਵਭਾਵ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਸਤਚਿਤਾਨੰਦ ਯੇ ਆਤ

ਮਾ ਕੇ ਸ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ॥ ਨਨੁ ॥ ਮੈ ਜਾਨਤਾਹਉਂ ਮੈ ਸੁਖੀਹਉਂ ਮੈ ਦੁਖੀ ਹਉਂ ਯੇ ਕੈਸੇ ਜਾਨਤਾਹੈ ॥ ਉਤਰ ॥ ਇਸਮੇ ਆਤਮਾ ਕੇ ਸਤਚਿਦੰਸ਼ ਔਰ ਬੁਧਿ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਯੇ ਦੋਨਉ ਕੇ ਸੰਜੋਗ ਸੇ ਅਵਿਵੇਕ ਕਰਕੇ ਮੈ ਜਾਨਤਾ ਹਉ ਐਸੇਕਹਤਾ ਹੈ ਆਤ ਮਾ ਕੇ ਬਿਕਾਰ ਨਹੀ ਹੈ ਔਰ ਬੁਧਿ ਕੋ ਬੋਧ ਕਦਾਚਿਤ ਭੀ ਨਹੀ ਹੈ ਜੀਵਹੀ ਸ ਬ ਕੋ ਜਾਨਕਰ ਮੈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾ ਹੋਂ ਐਸੇ ਅ ਭਗੈਤਕਰ ਮੋਹਿਤ ਹੋਤਾਹੈ ਆਤਮਾਕੇਪ੍ਰਤਿਨਜਾਨਕਰਕੇਜੀਵ ਨਰਕਾਦਿਸੇ ਭੈ ਭੀਤ ਹੋਤਾਹੈ ਰਜੁਮੇ ਸਰਪਵਤਮੈਜੀਵ ਨਹੀ ਹੋਕਿੰਤੁਆਤਮਾਹੋਂਜ ਬਐਸੇਗਜ਼ਾਨ ਹੋਇ॥ਅਸੰਗ ਹੋਯਯੰਪੁਰੁ ਖਹ॥ਇਹ ਪੁਰਖਜੋ ਰਿਦੀਸਿਥਤਹੈਸੋਪਾਪਪੁੰਨਾਦਿਕੋਂਸੇ ਅਸੰ ਗ ਹੈ ਐਸੇ ਸਦਗੁਰੋ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਜਾਨਕਰ ਨਿਰਭੈ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਜੋਕਿ ਦੁਤੀਆਦ੍ਵੈਭਯੰਭਵਤਿ॥ਦੂਸਰੇਤੇ ਹੀ ਭਯਹੋਤਾ ਹੈ ਆਤਮਾ ਏਕ ਹੀ ਬੁਧਿ ਇੰਦ੍ਰਿਯਾਦਿਕੋ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜੈ ਸੇਕ ਦੀਪਕ ਸਭਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਬਤੀ ਆਦਿਕ ਜੈਸੇ ਦੀਪ ਕ ਕੋ ਨਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤੇ ਤੈਸੇ ਆਤਮਾ ਬੁਧੀ ਆਦਿਕ ਜਡੋਕਰ ਨਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਤਾ ਆਤਮਾ ਕੋ ਸੁਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾਂਤਰ ਕੀ ਇਛਾ ਨਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਦੀਪਕ ਕੋ ਅ ਨਯ ਪ੍ਰਦੀਪਵਤ ਸੋ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੂਪ ਪਰਮਾਤ ਮਾ ਕੋ ॥ ਨੇਤਿਨੇਤਿ ਨੇਹਨਾਸਤਿਕਿੰਚਨਯਹਨਾਨੇਵਪਸ਼ਯਤਿ ਮ੍ਰਿਤਯੁਹਸਮ੍ਰਿਤਯੁਮਾਪਨੋਤਿ ॥ ਇਤਿ ਨੇਤਿਨੇਤਿ ਕਯਾ ਨਾਮ ਨਹੀ ਰੂਪ ਨਹੀ ਇਤਯਾਦਿਕ ਨਿਖਲ ਉਪਾਧਿਓਕੇ ਨਿਖੇਧ

ਕਰਕੇ ਤਤ੍ਵਮਸਯਾਦਿ ਜੋ ਮਹਾ ਵਾਕਯ ਹੈ ਸਤਯੰਗਯਾਨਮਨੰ
ਤੰ ਬ੍ਰਹਮ॥ ਸਤਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅ
ਕਾਲਮੂਰਤ ਅਜੂਨੀਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਆਦਿ ਪੂਰਨਮ ਧ
ਪੂਰਨ ਅੰਤਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸੁਰਹ॥ ਸਿਮਰੰਤਿ ਸੰਤਸਰਬਤ੍ਰ ਰ
ਮਣੰ ਨਾਨਕ ਅਘਨਾਸਨ ਜਗਦੀਸੁਰਹ॥ ਪੇਖਨ ਸੁਨਨ ਸੁ
ਨਾਵਨੋ ਮਨਮੈ ਦ੍ਰਿੜਿਐ ਸਾਚ॥ ਪੂਰਰਹਿਉ ਸਰਬਤ੍ਰ ਮੈ ਨਾ
ਨਕ ਹਰਿ ਰੰਗਾਰਾਚ॥ ਸਗਲਬਨਸਪਤਿ ਮਹਿ ਬੈਸੰਤਰ ਸ
ਗਲ ਦੂਧ ਮੈ ਘੀਆ॥ ਊਚਨੀਚ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਸਮਾਨੀ ਘਟਿ
ਘਟਿ ਮਾਧੋ ਜੀਆ॥ ਇਤਯਾਦਿ ਜੋ ਅਨੰਤ ਬਾਕਯ ਹੈ ਤਿਨ
ਸੇ ਜੀਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਐਈਕਯ ਜਾਨਾਚਾਹੀਏ॥ਅਵਿਦਯਾ
ਕਾ ਕਾਰਯ ਜੋ ਸਰੀਰਾਦਿਕ ਸੋ ਜਲ ਬੁਦਬੁਦਾਵਤ ਹੈ ਇਨ
ਸੇ ਵਿਲਖਯਨ ਜਲਵਤ ਆਤਮਾ ਕੋ ਮੈ ਬ੍ਰਹਮ ਹੋ ਐਸੇ ਨਿ
ਸਚੇ ਕੀਆ ਚਾਹੀਏ ਜੋ ਮੈ ਦੇਹਾਦਿਕੋ ਸੇ ਨਿਆਰਾ ਹੋ ਇਸੀ
ਤੇ ਜਨਮ ਜਰਾ ਮਰਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਾਦਿ ਮੁਝਕੋ ਨਹੀ ਐਸੇ ਹੀ ਸਬ
ਦਾਦਿ ਜੋ ਬਿਖੈ ਇਨਸੋ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀ ਹੈ ਨਿਰਿੰਦ੍ਰਿਯ ਹੋਨੇ ਤੇ
ਅਮਨਸਿਕ ਹੋਨੇ ਤੇ ਮੁਝਕੋ ਦੁਖ ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਖਾਦਿਕ ਭੈ ਪ੍ਰਯੰ
ਤ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਆਤਮਾ ਅਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ ਅਮਨ ਹੈ ਸੁਭ੍ਰਹੈ
ਇਤਿਆਦਿ ਸ੍ਰਤਿ ਕੀ ਆਗਯਾਸੇ ਨਿਰਗੁਨ ਨਿਰੰਜਨ ਨਿਸ
ਕ੍ਰਿਯਾ ਨਿਰਵਿਕੱਲਪ ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਨਿਰਾਕਾਰ ਨਿਤਯ ਮੁਕ
ਤ ਮੁਝਕਾ ਰੂਪ ਹੈ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਮੈ ਅਕਾਸ਼ਵਤ ਸੰਪੂਰਨ ਕੇ
ਅੰਤਰਵਾਹ੍ਯ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂ ਅਰੁ ਅਚਯੁਤ ਹੋਂ ਸਰਬਦਾਕਾਲ

ਸਮ ਔ ਸੁਧਿ ਹੌ ਨਿਰਮਲ ਔ ਅਮਲ ਹੌਂ ਸਤਜ ਗਜ਼ਾਨ
ਰੂਪ ਅਨੰਤ ਬ੍ਰਹਮ ਮੈ ਹੌਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਦ੍ਰਿਢ ਬਾਸਨਾ
ਕਰਕੇ ਅਵਿਦਜ਼ਾ ਕਰ ਜੋ ਕੀਏ ਹੂਏ ਵਿਖਜ਼ੇਪ ਹੈਂ ਅਮਿਤ
ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਸਾਭਿਨਿਵੇਸ਼ਾਦਿ ਕਲੇਸ਼ਨ ਕੋ ਦੂਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਜੈ
ਸੇਕ ਰਸਾਇਨਕਰ ਰੋਗ ਦੂਰਕਰੀਤੇਹੈਂ ਨਿਤਜ਼ ਪ੍ਰਤਿ ਏਕਾਂਤ
ਦੇਸ਼ ਮੇ ਨਿਸਚਲ ਨੇਤ੍ਰਪਾਣਿਪਾਦਾਦਿ ਚਾਪਲਜ਼ਤਾ ਸੇ ਰਹਿ
ਤ ਹੋਕਰ ਵੈਰਾਗਜ਼ਮਾਨ ਜਿਤੇਂਦ੍ਰਿਯ ਹੂਆਹੂਆ ਏਕਜੋਸਜਾ
ਤੀਯਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਨੰਤ ਆਤਮਾ ਕਾ
ਚਿੰਤਨਕਰੈ ॥ ਅਨਨਜ਼ਬੁਧੀ ਹੂਆ ਹੂਆ ਵਿਜਾਤੀਯ ਪ੍ਰਤਯ
ਤਿਰਸਕਾਰ ਪੂਰਬਕ ਸਜਾਤੀਯ ਪ੍ਰਤਯਪ੍ਰਵਾਹੀਕਾਰ ਤੈਲ
ਧਾਰਾਵਤ ਮਨੋਬ੍ਰਿਤੀ ਕੋ ਧੇਯਾਕਾਰਕਰੈ ਜੈਸੇਕਿ ਪਰਬਿਸਯ
ਨੀਸ਼ਾਲੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪਰਸੰਗ ਰਸਾਇਨ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਗ੍ਰਹ ਕ੍ਰਿ
ਤਜ਼ ਮੇ ਖਚਿਤ ਹੂਈਹੂਈ ਭੀ ਚਿੰਤਨ ਕਰਤੀ ਹੈ ਤਦਵਤ
ਅਭਜ਼ਾਸਕਰ ਆਤਮਾ ਮੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਜ਼ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿਲੀਨ ਕ
ਰੈ ਸੁਧ ਬੁਧੀਕਰ ਅਕਾਸਵਤ ਸਰਬਦਾ ਏਕ ਆਤਮਾ ਕਾ
ਚਿੰਤਨ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਪਰਿਪੂਰਨ ਚੈਤਨਜ਼ਾਨੰਦਕਰ ਸਿਤਤ
ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਗਜ਼ਾਤਾ ਗਜ਼ਾਨਗੇਯ ਦ੍ਰਸ਼੍ਟਾ ਦਰਸਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਜ਼ ਪ੍ਰ
ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਮੇਯਾਦਿ ਭੇਦ ਆਤਮਾ ਮੇ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀ
ਹੈ ਚਿਦਾਨੰਦ ਕੇ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਆਪਹੀ ਆਪ ਪ੍ਰਕਾਸਤਾ ਹੈ
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਆਤਮਾਰੂਪ ਅਰਿਨੀ ਜੋ ਕਾਸ੍ਟ ਬਿਸੇਸ
ਨਿਰੰਤਰ ਧਜ਼ਾਨ ਰੂਪ ਮਥਨ ਕਰਕੇ ਉਦਿਤ ਹੂਆ ਜੋ ਸੂਸ੍

ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰੂਪ ਅਗਿਨ ਹੈ ਪੂਰਨ ਸੋ ਅਗਿਆਨ ਰੂਪ ਕਾ
ਸੂ ਕੋ ਦਗਧ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾਯਾਂ॥ ਯਥੈਧਾਂ
ਸਿ ਸਾਮਿਧੋਗ੍ਰਿਰਭਸਮਸਾਤ ਕੁਰਤੇਰਜੁਨ॥ ਗਯਾਨਾਂਗ੍ਰਿਸ
ਰਬਕਰਮਾਣਿ ਭਸਮਸਾਤਕੁਰੁਤੇਤਥਾ॥ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਅਰੁ
ਨ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਤਮ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ਤਿਸਤੇ ਅ
ਨੰਤਰ ਰਵਿ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਉਦਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ ਆਤਮਾ
ਕਾ ਆਵਿਰਭਾਵ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅੰਸੂਮਾਨ ਕੀ ਨਯਾਈ॥ ਆਤਮਾ
ਤੋਏਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਅਵਿਦ
ਯਾ ਕਰ ਅਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀ ਨਯਾਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾਂ ਹੈ ਔਰ ਅਵਿ
ਦਯਾ ਕੇ ਨਾਸ ਹੂਏ ਪ੍ਰਾਪਤਕੀ ਨਿਆਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸ੍ਵ
ਕੰਠਗਤ ਕੰਠਾਦਿਕਵਤ ਜੈਸੇ ਕਿ ਸਥਾਣੂ ਮੇ ਪੁਰਸ਼ ਭ੍ਰਾਂਤਿ
ਹੋਤੀ ਹੈ ਦੂਰਦੇਸ਼ ਅੰਧਕਾਂਰਾਦਿ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਐਸੇ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮੇ
ਜੀਵਤਾ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਕਰ ਕਲਪਿਤ ਹੈ ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਸ੍ਰਵਨ ਮਨਨ
ਨਿਦਿਧਯਾਸਨ ਕਰਤਮਨਸ਼ਟ ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ਸਮਾਨ ਤੇ ਤਦ
ਨੰਤਰ ਜੀਵਕਾ ਜੋ ਯਥਾਰਥ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਦਰਸਨ ਕੀ
ਏ ਹੂਏ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਜਾਤੀ ਹੈ ਤਤ੍ਵਸ੍ਵਰੂਪਾਨੁਭਵਤੇ
ਸਾਖਯਾਤ ਗਯਾਨ ਕੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਰ ਅਹੰਮਮ ਇ
ਤਯਾਦਿ ਅਗਯਾਨ ਜਾਤ ਸਭ ਨਸ੍ਟ ਹੋਜਾਤੀ ਹੈ ਸੂਰਜ ਉਦਯ
ਸੇ ਦਿਸਾਭ੍ਰਮਵਤ ਸਮਯਕ ਗਯਾਨਵਾਨਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈ ਸੋਸੰ
ਪੂਰਨ ਜਗਤ ਕੋ ਆਤਮਾ ਰੂਪਕਰ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਗਯਾਨ ਚਖਯੂ
ਕਰ ਔਰ ਆਤਮਾ ਜਗਤ ਰੂਪਕਰ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਆਤਮਾ ਹੀ

ਏ ਜਗਤ ਹੈ ਆਤਮਾ ਤੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਕੁਛ ਨਹੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਕੇ ਘਟਾਦਿਕ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਨਾਮ ਰੂਪ ਘਟ ਸ੍ਰਾਵਾਦਿ ਕਲਪਿਤ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਹੀ ਸਤ੍ਯ ਹੈ ਤਦਵਤ ॥ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਜੀਵਨਮੁਕਤ ਹੂਆਹੂਆ ॥ ਸਤਚਿਤਾਨੰਦ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਮੋਹਰੂਪ ਸਮੁਦ੍ਰ ਕੋ ਤਰਕਰ ਔਰ ਰਾਗਦ੍ਵੈਸ਼ਾਦਿ ਰਾਖਸ਼ਸਾਂਕੋ ਮਾਰ ਕਰ ਸਾਂਤਿਰੂਪ ਸੀਤਾ ਕੇ ਸਹਿਤ ਆਤਮਾਰਾਮ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਹਜ਼ ਸੁਖ ਹੈ ਉਨਕਾ ਪਰਿਤਜ਼ਾਗ ਕਰਕੇ ਆਤਮਾ ਰਾਮ ਹੂਆ ਹੂਆ ਜੈਸੇ ਘਟ ਕੇ ਅੰਤਰ ਦੀਪ ਅਭ੍ਯੰਤਰਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸਤਾ ਹੈ ਤਥਾ ਅੰਤਹਕਰਨਾਦਿ ਉਪਾਧੀ ਮੇ ਸਿਤ੍ਯਤਹੂਆਹੂਆਭੀ ਨਿਰਲੇਪਬਰਤਤਾਹੈ ਯਥਾ ਸੁਖਮਨੀ ॥ ਬ੍ਰਹਮਗਜ਼ਾਨੀ ਸਦਾ ਨਿਰਲੇਪ ॥ ਜੈਸੇ ਜਲਮਹਿ ਕਮਲ ਅਲੇਪ ॥ ਸਰਬਗਜ਼ ਭੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਵਾਹਯ ਸੇ ਮੂਢਵਤ ਬਿਚਰਤਾ ਹੈ ਅਸੰਗਵਾਯੁਵਤ ਐਸੇ ਤੋ ਜੀਵਨਮੁਕਤ ਹੋਕਰ ਬਿਚਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਪ੍ਰਾਰਬਧ ਕਰਮ ਪ੍ਰਤਿ ਬੰਧਰੂਪਕੇ ਖੀਨਹੂਏ ਹੂਏ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਮੇ ਲੀਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਲਮੇ ਜਲਵਤ ॥ ਯਥਾ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਹਰਿਜਨ ਹਰਿਸੋ ਮਿਲਤ ਹੈ ਸੁਨਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਗਾਥ ॥ ਜਿਉ ਡਾਰਿਓ ਮਿਲਜਾਤ ਹੈ ਨੀਰਨੀਰ ਕੇਸਾਥ ॥ ਅਕਾਸਮੇ ਅਕਾਸਵਤ ਤੇਜਮੇਤੇਜਵਤ ਜਿਉਜਲ ਮੇਜਲਆਇਖਟਾਨਾ ॥ ਤਿਉਜੋਤੀਸੰਗਜੋਤਸਮਾਨਾ ॥ ਸਭਤੇ ਊਚਪਾਏਅਸਥਾਨ ॥ ਬਹੁਰਨਹੋਵੈ ਆਵਨਜਾਨ ॥ ਜਿਸਲਾਭਸੇ ਅਪਰਲਾਭਨਹੀਹੈ ਔਰ ਜਿਸ ਸੁਖਸੇਪਰੇ ਅਪਰਸੁਖ

ਨਹੀ ਹੈ ਜਿਸਗਜ਼ਾਨ ਸੇ ਅਪਰ ਜਾਨਬੇਯੋਗਜ ਨਹੀ ਰਹਤਾ ਜਿਸਕੋ ਦੇਖਕਰਕੇ ਔਰ ਦੇਖਨੇ ਲਾਇਕ ਕੁਛ ਬਸਤੁ ਨਹੀ ਰਹਤੀ ਊਰਧ ਅਧਾਤ੍ਰਿਯਕ ਏਕ ਪੂਰਣ ਸਤਚਿਤਾਨੰਦ ਰੂਪ ਜਿਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਰੂਪ ਅਨੰਦ ਕੇਲਵ ਕੋ ਆਸ੍ਰਯ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸਭ ਆਨੰਦ ਹੂਏਹੂਏ ਹੈ ਵੋਹੀ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦਲੇਸ਼ ਸਰਬ ਜਗਤ ਮੋ ਰਮਿਆ ਹੂਆ ਹੈ ਸਰਬ ਦੂਧਮੇ ਘ੍ਰਿਤਵਤ ਨਾਤੋਵੋਅਣੁ ਹੈ ਅਰੁ ਨਾਸਥੂਲ ਹੈ ਨਾਹ੍ਰਸ੍ਵ ਹੈ ਅਰੁ ਨਾ ਦੀਰਘ ਹੈ ਅਜ ਹੈ ਅਵਯਯ ਹੈ ਅਰੂਪ ਹੈ ਅਗੁਨ ਸ੍ਵਸ੍ਵਿਰੂਪਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਤਿਸਮੇ ਲੀਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਉਪਮਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਨੰਤਾਨੰਦ ਸਮੁਦ੍ਰਵਤ ਬ੍ਰਹਮ ਤੋ ਜਗਤ ਸੇ ਬਿਲਖਯਣ ਹੈ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮ ਸੇ ਅਨਯਤ ਕੁਛ ਨਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕੁਛ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਮਰੁਮਰੀਚਕਾਵਤ ਮਿਥਯਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਛ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਕੁਛ ਸੁਨੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇ ਅਨਯਤ ਨਹੀ ਐਸਾ ਜੋ ਸਰਬਗਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇ ਚਿਦਾਨੰਦ ਸ੍ਵਰੂਪ ਉਸਕੋ ਜੋ ਗਯਾਨ ਚਖਯੂ ਹੈ ਵੋ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਅਗਯਾਨ ਚਖਯੂ ਨਹੀ ਦੇਖ ਸਕਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਭਾਨਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਉਲੂਕਾਂਧਵਤ ਯਥਾ ॥ ਲੋਇਨਲੋਈ ਡਿਠ ਪਿਆਸਨ ਬੁਝੈ ਮੂਘਣੀ। ਨਾਨਕ ਸੇ ਅਖੜਿਆ ਬਿਅਨ ਜਿਨੀ ਡਿਸੰਦੋ ਮਾਪਿਰੀ। ਸੋ ਐਸੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਵ ਜੀਵ ਕੇਪ੍ਰਤੀਸ੍ਵਨਮਨਨਿਦਿਧਯਾਸਨੋਕਰਕੇਦੀਪਤਿਜੋਗਯਾਨਾਗਿਨੀ ਤਿਸਕਰ ਸਰਬ ਓਰਤੇ ਪਰਿਤਾਪਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੀਵ ਜੈਸੇ ਮਲਸੇ ਮੁਕਤੁਸੁਵਰਣਵੋ ਦੀਪਯਮਾਨ ਹੋਤਾਹੈ ਪੂਰਬ

ਮਧਯਮਪਦਲੋਪੀਯ ਸਮਾਸਜੋ ਕਹਾਥਾ ਸਾਕ ਪਾਰਥਵਾਦਿਕੋ
ਕੀ ਨਯਾਂਈ ਸੋ ਐਸੇ ਕਰਨਾਕਿ ਸਾਕ ਪ੍ਰਿਯਹ ਪਾਰਥਵਹ
ਸਾਕਪਾਰਥਵਹ ਦੇਵਪ੍ਰਿਓ ਬ੍ਰਹਮਣਹ ਦੇਵ ਬ੍ਰਹਮਮਣਹ ਐ
ਸੇ ਹੀ ਗੁਰੂਪ੍ਰਿਯਹਸਿਖਯਹ ਗੁਰੂਸਿਖਯਹ ਸਸਤ੍ਰਪ੍ਰਿਯਹ
ਸਿੰਘਹ ਸਸਤ੍ਰਸਿੰਘਹ ਆਤਮਪ੍ਰਿਯਹ ਸਾਧੂ ਆਤਮਾਸਾਧੂ ਐ
ਸੇ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਯੋਗਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਈਹਾਂ ਜਾਨ ਲੀਜੋ॥ ਜੀਵਪ੍ਰਤਿ
ਗਯਾਤਮਾਨੰਜੀਵੰਇਤ ਪਰਮਾਤਮਾਨੰ ਈਸ੍ਵਰੰਪ੍ਰਤਿ ਜੀਵਯ
ਤਿ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨਰੂਪਤਯਾਪਾਲਯਤੀਤਿਜੀਵਜੀਵਹਜੀਵਕਰਕੇ
ਜੋ ਪ੍ਰਤਯਗਆਤਮਾਹੈ॥ ਪ੍ਰਤਯਗਆਤਮਾਕਯਾਕਿ ਪ੍ਰਅਤਿਲੋ
ਮਯੇਨਅੰਚਤੀਤਿ ਪ੍ਰਤਯਕਅਰਥਾਤਜੋਬੁੱਧਿਇੰਦ੍ਰਿਯਾਦਿਕੋਂਕੇ
ਪ੍ਰਤਿ ਅੰਚਤੀਕਯਾ ਪ੍ਰਕਾਸਕਰੈਸੋਕਹਿਐਪ੍ਰਤਯਕਔਰਈਸ੍ਵਰ
ਕੇਪ੍ਰਤਿ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਰੂਪਤਾਕਰਜੋ ਜੀਵਾਲੇ ਕਯਾਗਯਾਪਨ ਕ
ਰਾਵੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਜੀਵਜੀਵ ਸੋ ਐਸਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅ
ਕਾਲਪੁਰਖ ਹੈ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਜੈਸੇ ਏਕਤੋ ਬਿੰਦ ਵਛਿੰਨ ਅਕਾਸ
ਹੈ ਔਰ ਏਕ ਅਕ੍ਰਾਵਛਿੰਨ ਅਕਾਸ ਕਰਕੇ ਦੂਸਰਾ ਜੀਵਪਦ
ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਈਸ੍ਵਰਸਥਾਨੀ ਔਰ ਤੀਸਰਾ ਜੀਵਪਦ
ਜੋ ਇਨ ਦੋਨੋਂਕੈ ਜੀਵਾਵਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨਰੂਪ ਮਹਾ
ਕਾਸਵਤ ਜੀਵਜੀਵ ਜੀਵ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਪ੍ਰਤਿਮੀਮਾਂਸਿਕ ਕਰ
ਰਮ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਫਲਪ੍ਰਦਾਤਾ ਸਾਂਖਯੀ ਪੁਰੁਖ ਕਰ ਜਿਸਕੋ ਕ
ਹਤੇ ਹੈਂ ਵੈਯਾਕਰਣ ਸਫੋਟਕਰਕੇਜਿਸਕੋ ਕਹਤੇਹੈਂ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ
ਖਾਂਸਪਤਿ ਜਿਸਕੋ ਕਹਤੇਹੈਂ ਨੈਯਾਯਿਕ ਈਸਰਕਰਜਿਸਕੋ

ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਾਤੰਜਲੀ ਜੋਗਾਧਿਗਮਜ਼ ਜਿਸਕੋ ਕਹਤੇਹੈ ਭਾਵਾਰਥ ਕਿਆਕਿ ਭਿੰਨਭਿੰਨ ਮਤਵਾਲੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਲਪਿਤ ਸੰਕੇਤਕਰ ਜਿਸਕੋ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈ ਵੋ ਜੀਵ ਜੀਵ ਸਬਦ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀਨੇ ਬਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇ ਮੁਝਕੀ ਚਾਪਲਜ਼ਤਾ ਕੋ ਆਪਨੇ ਖਜਮਾਪਨਕਰਨਾ ਔਰ ਮੁਝਕਾ ਭੀ ਇਸਮੇ ਕੁਛ ਸ੍ਵਤ੍ਵਨਹੀ ਹੈ ਬੁਧੀਕਾ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀਨੇ ਪ੍ਰੇਰਾ ਹੈ ਤੈਸੇਹੀ ਮੈਨੇ ਕਥਨ ਕੀਆ ਹੈ। ਸੋ ਐਸੇ ਜੀਵਜੀਵ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਮਨਕਾਯਬਾਨੀ ਕਰ ਬਾਰੰਬਾਰ ਇਤਿ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਬੀਜਬੀਜੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਤਿਸੀਕੋ ਮਹਾਰਾਜ ਪੁਨਾਅਗ੍ਰੇ ਨਿਰੂਪਣ ਕਰਤੇਹੈਂ ਬੀਜਬੀਜੇ ਕਜ਼ਾ ਬੀਜਕੇ ਬੀਜਨੇਹਾਰਾ ਆਪਹੀ ਹੈ ਯਥਾ ਬਿਹਾਗੜੇ ਕੀ ਵਾਰਕੀ ਪਉੜੀਹੈ ॥ਆਪੇ ਧਰਤੀ ਆਪ ਹੈ ਰਾਹਕ ਆਪ ਜਮਾਇ ਪਿਸਾਵੈ। ਆਪ ਪਕਾਵੈ ਆਪੇ ਭਾਂਡੇਦੇ ਇਪਰੋਸੇ ਆਪੇਹੀ ਬਹਿ ਖਾਵੈ। ਆਪੇ ਜਲ ਆਪੇਦੇ ਛਿੰਗਾ ਆਪੇ ਚੁਲੀ ਭਰਾਵੈ। ਆਪੇ ਸੰਗਤ ਸਦਬਹਾਲੇ ਆਪੇ ਬਿਦਾ ਕਰਾਵੈ। ਜਿਸਨੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੋਇ ਹਰਿ ਆਪੇ ਤਿਸਨੂ ਹੁਕਮ ਮਨਾਵੈ। ਇਤਿ ॥ ਵੋਹੀ ਜੋ ਪੂਰਬਤੁਕਮੇ ਜੀਵਜੀਵਰੂਪ ਬਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਵਾਕੋ ਹੀ ਬੀਜ ਬੀਜਰੂਪ ਕਰ ਬਰਨਨ ਕੀਆਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬਰੂਪ ਤੇਰੇ ਨਾਰਾਇਣਾ ਉਸੀਕੇ ਹੀ ਸਰਬ ਰੂਪ ਹੈ

ਬ੍ਰਹਮਾਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ॥ ੧ ॥ਵ॥ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂਤਰ ਕਰਕਥਨ ਕ
ਰਨਾ ਸੋ ਨੈਯਾਇਕਤੋ ਪ੍ਰਮਾਣੁਓਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਰਣ ਮਾਨਤੇ
ਹੈ ਸੋ ਜੈਸੇ ਤਿਸਕਾ ਉਤਪਤੀ ਪ੍ਰਲਯ ਕ੍ਰਮ ਹੈ ਸੇ ਸਮਾਸਤੇ
ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈ ਜਬਕਿ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਨੇ
ਕੀ ਇਛ੍ਹਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਬ ਪ੍ਰਮਾਣੁਓਂ ਮੇ ਕ੍ਰਿਯਾ ਉਤਪੰਨ ਹੋਤੀ
ਹੈ ਤਿਸਤੇ ਅਨੰਤ੍ਰਰ ਪਰਮਾਣੁ ਦੋਕਾ ਸੰਜੋਗ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸਤੇ
ਅਨੰਤਰ ਦ੍ਵਿਣੁਕੋਤਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਦਿਣੁਕੋਤਪਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ
ਸਮਵਾਈ ਕਾਰਣ ਹੈ ਔਰ ਪ੍ਰਮਾਣੂਦ੍ਵੈ ਸੰਜੋਗ ਅਸਮਵਾਈ
ਕਾਰਣ ਹੈ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਪੁਨਾ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਾ ਗਜ਼ਾਨ ਤਦਿਛਾ
ਤਤਕ੍ਰਿਤੀ ਕਾਲਦਿਕ ਪ੍ਰਾਗਾਭਾਵ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਪ੍ਰਤਿ ਬੰਧਕਾ
ਭਾਵ ਯੇ ਸਭ ਨਿਮਿਤਿ ਕਾਰਣ ਹੈ ਇਨਕੋ ਕਾਰਯ ਮਾਤ੍ਰਮੇ
ਨਿਮਿਤਿ ਕਾਰਣ ਹੋਨੇਤੇ ਤਿਸਤੇ ਅਨੰਤਰ ਤੀਨੋ ਦ੍ਵਿਅਣੁਕੋ
ਮੇ ਕ੍ਰਿਯੋਤਪਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਦਨੰਤਰ ਤੀਨੋਦ੍ਵਿਣੁਕੋ ਕਾ ਸੰਜੋਗ
ਤਦਨੰਤਰ ਤ੍ਰਿਯਣੁਕੋਤਪਤੀ ਐਸੇ ਹੀ ਚਤੁਰਣੁਕੋਤਪਤੀ ਕ
ਰਕੇ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮਹਾਨ ਆਪ ਮਹਾਨ ਤੇਜ ਮਹਾਨਵਾਯੁ
ਉਤਪੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈ ॥ ਨਨੁ ॥ ਤੀਨ ਪਰਮਾਣੁਓਂ ਕਰਕੇ ਦ੍ਵਿਅ
ਣੁਕਕੀ ਕਯੋਨਉਤਪਤੀ ਹੁਇਜਾਇ। ਪੁਨਾ ਦ੍ਵਿਣੁਕਦ੍ਵੈ ਕਰ
ਕੇ ਤ੍ਰਿਅਣੁਕਕਯੋਨ ਉਤਪੰਨ ਹੁਇਜਾਇ ॥ ਇਤਿਚੇਤਨ ॥
ਪ੍ਰਥਮਕੋ ਦ੍ਰਵਯਾਰੰਭਕਤ੍ਵ ਮੇ ਗੌਰਵ ਹੋਨੇਤੇ ਔਰ ਇਸਮੇ ਪ੍ਰ-
ਮਾਣਾਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ਦੁਤੀਯਕੋ ਤਥਾਤ੍ਵ ਕੇ ਹੂਹੇ ਹੂਏ ਤ੍ਰਿਅਣੂ
ਕ ਮਹਤ੍ਵ ਕੀ ਉਤਪਤੀ ਸੇ ਕਾਰਯ ਮਹਤ੍ਵ ਕਾਰਨ ਮਹਤ੍ਵਕੋ

ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ੍ਰਕੋ ਵਾ ਕਾਰਨ ਹੋਨੇਤੇ ਕਾਰਯ ਮਹਤਤ੍ਰ ਰੂਪ ਯੋਨਿਜ ਅਯੋਨਿਜ ਭੇਦਸੇ ਦ੍ਵਿਧਾ ਹੈ ਯੋਨਿਜਸੁਕ੍ਰਸ੍ਰੋਣਤ ਕੋ ਪ ਰਸਪਰ ਮੇਲਤੇ ਜਨਯ ਹੈ ਤਦਭਿੰਨ ਅਯੋਨਿਜ ਹੈ ਸੋਯੋ ਨਿ ਜ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਜਰਾਯਜੁ ਔਅੰਡਜ ਗਰਭਾਵਰਕਚਰ ਮ ਪੁਟਕ ਜਰਾਯੁ ਤਤ ਜਨਯ ਜਰਾਯੁਜ ਹੈ ਸੋ ਅਸਮਦਾਦਿ ਕੋਂ ਕਾ ਹੈ ਅੰਡਜ ਪੰਖੀ ਸਰਪ ਸਫਰੀਆਦਿਕ ਅਯੋਨਿਜ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਸ੍ਵੇਤਜ ਉਤਭੁਜ ਅਦ੍ਰਿਸਯ ਵਿਸੇਸ ਜ- ਨਯ ਸ੍ਵੇਦਜ ਯੂਕਾਲਿਖਯਾਦਿਕ ਉਦਭੁਜ ਬ੍ਰਿਖਯਾਦਿਕ ਅ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਿਸੇਸਜਨਯੇ ਮਨ੍ਵਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿ ਖਯਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਸਰੀਰ ਮੈ ਕੌਨਮਾਨਹੈ ਤੋ ਐਸੇ ਮਤਕਹਾ ਚਹਿ ਐ ਕਯੋਂਕਿ ਬ੍ਰਿਖਯਾਦਿ ਸਰੀਰ ਅਧਯਾਤਮ ਵਾਯੂ ਸੰਬੰਧਵਾ ਨ ਹੋਨੇਤੇ ਜੋ ਕਹੋ ਵਾਯੁ ਸੰਬੰਧ ਮੇਹੀ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹਮ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਤੇ॥ ਉਤਰ॥ ਜੋ ਵਾਯੁ ਸੰਬੰਧਨ ਹੋਇ ਤੋ ਬ੍ਰਿਖਯਾਦਿਕ ਕੀ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕੈਸੇ ਹੋਇ ਏਹੀ ਇਸਮੇ ਪ੍ਰਮਾਣਹੈਪੁਨਾਪ੍ਰੇਤ ਭਾਸ਼ਯਮੈਂ ਇੰਦ੍ਰਯ ਭੀ ਨਾਸਕਾਦਿ ਦਿਖਾਏ ਹੈਂ ਤਥਾ ਬੇਲਕਾ ਸ੍ਵਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਓਰ ਆਸਰਾ ਹੋਇ ਉਧਰ ਕੋ ਬਢਤੀ ਹੈ ਤਾਸੋ ਜਾਨੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੇਤ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਯ ਭੀ ਹੈ ਔਜਬਕਿ ਆਂਬਾਦਿਕ ਨਫਰੇ ਤਬਵੋਲੋਕ ਐਸੇ ਕਰਤੇਹੈਂ ਡਫਾਦਿ ਬਾਜਾ ਕੋ ਬਜਾ ਕਰ ਬਹੁਤ ਸੇ ਮਿਲਕਰ ਐਸੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਇਨਕੋ ਕਾਟ ਡਾਰੋ ਕੋਊ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਅਬਕੇ ਰਹਨ ਦੇਉ ਜਬ ਆਗੇ ਨ ਫਰੇਗਾ ਤਬ ਆਤੇ ਸਾਲ਼ ਮੇ ਕਾਟਿਓ ਅਰਥਾਤ ਉਨਕੀ ਡ਼ਾ

ਮਨੀਯਤ ਸੇ ਵੋ ਫਲਤਾ ਹੈ ਤਬ ਜਾਨਾ ਚਹਿਐ ਕਿ ਕਾਨਹੂ
ਹੈਂ ਐਸੇ ਜੋ ਸੰਗਤਰਾ ਨਿੰਬੂ ਆਦਿਕ ਨ ਫਰੈ ਫੂਲਹੀ ਵਾਂਕੇ
ਗਿਰ ਜਾਇ ਤੋ ਸੰਗਲਯਾ ਕਿਸ਼ਨਸ੍ਵਰਕੇ ਦਿਨਮੈਮਰੇਬਿਛੂ ਕਾ
ਧੂਪਦੇਨੇਸੇਫ੍ਲਤਾਹੈਤਬਜਾਨਾਚਾਹਿਐਜੁਨਾਸਿਕਇੰਦ੍ਰੈਭੀਹੈਐਸੇ
ਹੀ ਧੂਪ ਆਗਕੇ ਸੰਜੋਗ ਸੇ ਸਕੁਚ ਜਾਤਾ ਹੈ ਛਾਯਾ ਸੇ ਵਹ
ਕਤਾ ਹੈ ਤੋ ਤ੍ਰਿਚਾ ਭੀ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਨਾਲਿਅਰ ਹੈ ਵਾਕੇ ਚਾਵਰ
ਧੋਕਰ ਮੂਲਮੇ ਪਾਇਸੇ ਤਾਤਕਾਲ ਨੀਚੇ ਗਿਰਪੜਤਾ ਹੈਤਬ
ਜਾਨਾਂ ਚਹਿਐ ਕਿਰਸਨਾ ਭੀ ਹੈ ਮਤਲਬ ਇਸ ਕਹਨ ਕਾ
ਯਹ ਹੈ ਵਹਾਭੀ ਪ੍ਰੇਤ ਭਾਸ਼ਮੇ ਹਨੁਮਾਨ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿ
ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਸੈ ਬਿਨਾਂ ਨਾਕਾਟਾਚਾਹੀਐ ਤਉਦੇਖੋ ਉਨਕਾ ਪਤ੍ਰ
ਪ੍ਰਸਪ ਕਾਸ਼ਟਾਦਿਕ ਸਰਬ ਸਰੀਰ ਹੀ ਪਰੋਪਕਾਰ ਕੇ ਲੀ
ਏ ਹੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਜਬਤਕ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਕਾ ਸੰਯੋਗ ਰਹੈ ਤਬ
ਤਕ ਦੁਖ ਰਹਤਾ ਹੈ ਜੋ ਐਸਾ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੋਇ ਵਾ ਕਾ
ਦਰਦ ਕੀਆ ਚਹੀਐ ਪ੍ਰੇਤਭਾਸ਼ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਐਸੇ ਹੈ ਕਿ ਜ
ਬ ਅਰਜੁਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਗੀਤਾ ਸੁਨਾਈਹੈ ਤਬ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਕ
ਹਾ ਕਿ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਇਸ ਗੀਤਾਰੂਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾ ਸੁਵਾਦ ਕੋ
ਊ ਸ੍ਰੋਤਾ ਹੋਤਾ ਤਬ ਜਾਨਤਾ ਤੈਨੇ ਯੁਧਕਰ ਵਿਖਯਪਤ ਚਿਤ
ਹੋਨੇ ਸੇ ਸੁਨਾ ਹੀ ਨਹੀ ਹੈ ਜਬ ਐਸਾ ਕਹਾ ਤਬ ਅਰੁਜਨ
ਕਾ ਨਾਮ ਕਪਿ ਧ੍ਵਜ ਹੈ ਧ੍ਵਜਾ ਕਾ ਦੇਵਤਾ ਹਨੁਮਾਨ ਥਾ ਵਾਨੇ
ਕਹਾ ਕਿ ਮੈਨੇ ਸੁਨਾ ਹੈ ਤਬ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਪਦੀਆ ਕਿ
ਹੋ ਨੀਚਤੈ ਪਿਸ਼ਾਚ ਹੋ ਕਯੋਂਕਿ ਬਕਤਾ ਨੀਚੇ ਔ ਸ੍ਰੋਤਾ ਊਪੇ

ਤਬ ਸ਼ਾਪਤੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਆ ਔ ਸ਼ਾਪਾਂਤ ਬੂਝਾ ਤਬ ਸ੍ਰੀ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਜਬ ਇਸੀ ਗੀਤਾਪਰ ਭਾਸ਼ਜ ਕ
ਰੈਗਾ ਤਬ ਸ਼ਾਪਾਂਤ ਹੋਗਾ ਸੋ ਹਨੁਮਾਨ ਜੀ ਨੇ ਭਾਸ਼ਜ ਕੀਆ
ਗੀਤਾ ਪਰ ਪ੍ਰੇਤ ਯੋਨੀ ਮੇ ਇਸਿ ਸਬਬ ਸੇ ਪ੍ਰੇਤ ਭਾਸ਼ ਕਹਾ
ਜਾਤਾ ਹੈ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸਮਸ੍ਰੀ ਤਥਾ ਵਿਯਸ੍ਰੀ ਸਰੀ
ਰਕੀ ਉਤਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਜਬ ਪਰਮੇਸ੍ਰ
ਰ ਕੀ ਕਾਰਯ ਦ੍ਰਬਜ ਕੇ ਹਰਣੇਕੀ ਇਛਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਬ ਪ੍ਰ
ਨਹ ਪ੍ਰਮਾਣੂਓ ਮੇ ਕ੍ਰਿਯਾ ਉਤਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਦਨੰਤਰ ਪ੍ਰਮਾ
ਣੂ ਦ੍ਵੈਕਾ ਵਿਭਾਗ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦਨੰਤਰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਦ੍ਵੈ ਸੰਜੋਗ ਕਾ
ਨਾਸ ਤਦਨੰਤਰ ਦ੍ਵਿਅਣੁਕਨਾਸ ਤਦਨੰਤਰ ਤ੍ਰਿਅਣੁਕਨਾਸ
ਐਸੇ ਹੀ ਚਤੁਰਣੁਕਾਦਿ ਨਾਸ ਕ੍ਰਮ ਸੇ ਮਹਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਆਦਿ
ਕੋ ਕਾ ਨਾਸ॥ ਐਸੇ ਹੀ ਅਵਾਂਤਰ ਪ੍ਰਲਯ ਕਥਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ
ਸਰਬ ਕਾਰਯ ਦ੍ਰਬਜ ਨਾਸ ਕੋ ਹੀ ਅਵਾਂਤਰ ਪ੍ਰਲਯ ਹੋਨੇਤੇ
ਔਰ ਜੋ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਲਯ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਭਾਵ ਕਾਰਯ ਕਾ ਨਾਸ
ਹੈ ਸੋ ਭਾਵ ਕਾਰਯ ਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨਿਤਜ ਦ੍ਰਬਜ ਅਨਿ
ਤਜਗੁਣ ਔਰ ਕਰਮ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟੀ ਕੇ ਪ੍ਰਲਯ ਸਦਭਾਵ ਮੇ ਪ੍ਰਮਾਨ
ਕ੍ਯਾ ਹੈ ਧਾਤਾ ਯਥਾ ਪੂਰਬਮਕਲਪਯਤ॥ ਇਤਜਾਦਿ ਸ੍ਰੁਤੀ ਪ੍ਰ
ਮਾਣ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਂਣੂ ਕੇ ਸਦਾਭਾਵ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੌਨ ਐਸੇ ਕੋਊ
ਕਹੈ ਤੋ ਝਰੋਖਾਛਿਦ੍ਰ ਮੈ ਰਵਿ ਕਿਰਨਸਵ ਸਰਬ ਓਰਤੇ ਜੋ
ਸੂਖ੍ਯਮਰਜ ਕਣਕਾਂਦੇਖੀਤੇ ਹੈ ਵੋਤ੍ਰਯਣੁਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਣੂ
ਕੋ ਅਤਿਦ੍ਰੈ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਦ੍ਰਿਸਜ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਮੀਮਾਂਸਿਕ ਹੈ ਸੋ ਸੰ

ਸਾਰ ਪ੍ਵਾਹ ਕੋ ਬੀਜਾਂਕੁਰਨਜਾਯ ਕਰਕੇ ਅਨਾਦੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਨੰਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ਪ੍ਲਯ ਸਦਭਾਵ ਮੇ ਪ੍ਮਾਣ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਐਸੇ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈ ਜੈਮਿਨੀ ਆਦਿਕ ਇਸੀ ਮੈ ਜੋਤਉ ਪ੍ਾਚੀਨ ਹੈ ਸੋਕਹੂੰਸਮਵਾਈਕਾਰਨ ਨਾਸਸੇਦ੍ਰਬਯ ਨਾਸ ਔਰ ਕਹੂੰ ਅਸਮਵਾਈਕਾਰਨ ਨਾਸਸੈ ਦ੍ਰਬਯ ਕਾ ਨਾਸ ਅੰਗੀ ਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਨਵੀਨ ਹੈ ਸੋ ਲਾਘਵ ਸੇ ਸਰਬ ਦ੍ਰ ਬਯ ਨਾਸ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈ॥ ਇਤਿ ਅਲੰਬਿਸਤਰੇਣ । ਔਰ ਸਾਂਖ੍ਯ ਰੀਤੀ ਸੇ ਪੁਰਖ ਪ੍ਕ੍ਰਿਤੀ ਸੰਜੋਗ ਸੇ ਮਹਤਤ੍ਵੋ ਤਪਤੀ ਸੋ ਮਹਤਤ੍ਵ ਕੈਸਾ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਬ੍ਰਿਖ੍ਯ ਕਾ ਬੀਜ ਜੋ ਅ ਹੰਕਾਰ ਵਾਕੋ ਸੂਖ੍ਯਮ ਰੂਪ ਤਦਨੰਤਰ ਅਹੰਕਾਰ ਪੁਨਾ ਸੋਅ ਹੰਕਾਰ ਤ੍ਰਿਧਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸਾਤ੍ਵਕ ਰਾਜਸ ਤਾਮਸ ਭੇਦ ਤੇ ਸਾਤ੍ਵ ਕ ਸੋਂ ਦੇਵਤਾ ਰਾਜਸਸੋ ਇੰਦ੍ਰੇ ਔਰ ਤਾਮਸ ਸੇ ਮਹਾਂਪੰਚਭੂ ਤ ਕ੍ਰਮ ਸੇ ਪੁਨਾ ਪੰਚੀਕਰਨ ਪ੍ਕਾਰ ਕਰਕੇ ਇਨਕੇ ਪਰਸ ਪਰ ਸੰਯੋਗ ਸੇ ਦੇਹੋਤਪਤੀ ਪੁਨਰ ਇਨਕੇ ਪ੍ਤਿਲੋਮ ਸੇ ਪ੍ ਲਯ ਪ੍ਰਿਥੀ ਕੀ ਗੰਧ ਤਨਮਾਤ੍ਰਾ ਕਾ ਜਲੋਮੇ ਲੈ ਔਰ ਜਲ ਕੀ ਰਸਤਨਮਾਤ੍ਰਾ ਕਾ ਅਗਨਿ ਮੈ ਔਰ ਅਗਨਿ ਕੀ ਰੂਪ ਤ ਨ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਾ ਪਵਨਮੇਪਵਨਕੀਸਪਰਸਤਨਮਾਤ੍ਰਾਕਾਅਕਾਸ ਮੇ ਅਕਾਸ ਕੀ ਸਬਦ ਤਨਮਾਤ੍ਰਾਕਾ ਅਹੰਕਾਰ ਮੇਅਹੰਕਾਰ ਮਹਤਤ੍ਵ ਮੇ ਮਹਤਤ੍ਵ ਕਾਪ੍ਕ੍ਰਿਤੀ ਮੇ ਪ੍ਕ੍ਰਿਤੀਕਾ ਪੁਰਖਮੇ ਪੁ ਰਖ ਪਰਮਾਵਧੀਰੂਪ ਹੈ ਪੁਰਖ ਸੇ ਪਰੇ ਕੁਛ ਨਹੀ ਹੈ ਔਰ ਵੇਦਾਂਤ ਮਤ ਕੇਵਲ ਮਾਯਾ ਮਾਤ੍ਰ ਹੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਨਿਦ੍ਰਾ ਉਪਾਧੀ

ਕਰ ਸ੍ਵਪਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਥਾ ਮਾਯਾ ਉਪਾਧਿਕਰ ਸੰਸਾਰ
ਹੈ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰਹੈ ਉਤਪਤੀ ਪ੍ਰਲਯ ਕੇ ਅੰਗੀਕਾਰ ਪਰੰਤੁ
ਮਤਲਬ ਸਭਿਕਾਇਏਕਹੀਹੈਜੋ ਨੈਯਾਯਕੋ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂਓਂ ਕਾ
ਕਾਰਣ ਮਾਨਾ ਸੰਸਾਰ ਕਾਰਯ ਕਾ ਔਰ ਈਸੁਰ ਨਮਿਤ ਕਾ
ਰਣ ਮਾਨਾਤੋ ਹਮਾਰੇ ਤੋ ਵੈਸੇ ਭੀ ਬੀਜ ਕਾ ਬੀਜ ਵੋਹੀਭਯਾ
ਏਕ ਕਥਨਮਾਤ੍ਰ ਭੇਦ ਹੈ ਇਸਮੇ ਅਨੁਮਾਨ ਭੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕ
ਰਤੇ ਹੈ ਯਥਾ ॥ ਖਜਤਜੰਕੁਰਾਦਿ ਕਰਤ੍ਰਿਜਨਜੰ ਕਾਰਯਤ੍ਵਾਤੁ
ਘਟਵਤ ਜੋ ਕੁਛ ਪ੍ਰਿਥੀ ਸੇ ਅੰਕੁਰਾਦਿ ਉਤਪਤਿ ਹੋਤਾ ਹੈਇ
ਸਕਾ ਕੋਊ ਕਰਤਾ ਹੈ ਏਹੁ ਕਿਸੀ ਕਰਤਾ ਕਾ ਹੀ ਜਨਜ ਹੈ
ਕਾਰਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ਜੋ ਜੋ ਕਾਰਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਰਤਾ ਸੇ ਹੀ ਹੋ
ਤਾ ਹੈ ਘਟਵਤ ਐਸੇ ਨ ਮਾਨੀਐ ਤੋ ਘਟਪਟਾਦਿ ਭੀ ਆਪ
ਸੇ ਹੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋਹਿ ਅੰਕੁਰਾਦਿ ਉਤਪਤਿ ਤੋ ਕਰਤਾ ਸੇ ਬਿ
ਨਾਪਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਜਲ ਸੰਯੋਗ ਕਰ ਹੋਇਜਾਇਗੀ ਐਸੇ ਆ
ਸ਼ੰਕਾ ਮਤ ਕਰੀ ਚਹੀਐ ਕਿਉਕਿ ਜੋ ਐਸੇ ਮਾਨਹਿਗੇ ਤੋਘ
ਟਾਦਿਕੋ ਕੀ ਭੀ ਉਤਪਤੀ ਜਲਸੰਜੋਗ ਸੇ ਹੂਈ ਚਹਿਐ ਯੇ
ਬਾਤ ਅਯੋਗਜ ਹੈ ਸੋ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਦੋਃ ॥ ਜਗਤਨ ਕੋ ਕਰਤਾ
ਨਯਦਿ ਘਟਹੈ ਬਿਨਾ ਕੁਲਾਲ ॥ ਚਿਤ੍ਰਕਾਰ ਚਿਤ੍ਰਕ ਬਿਨਾ
ਮਾਲਕਾਰਬਿਨਮਾਲ ॥ ੧ ॥ ਸੋ ਯਹ ਬਾਤ ਪ੍ਰਮਾਨ ਨਹੀ ਹੈ
ਐਸੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਏ ਹੂਏ ਨਰਕ ਸ੍ਵਰਗ ਦਾਸ ਸ੍ਵਾਮਜ ਗੁ
ਰੂ ਸਿਖਜਾਦਿ ਮਰਯਾਦਾ ਹੀ ਨਸ੍ਰ ਹੂਈ ਚਹੀਏ ਸੋ ਹਮਾਰੇ
ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਔਰ ਸਿਧਾਂਤ ਮੇ ਬੀਜ

ਸਬਕਾ ਮਾਯਾ ਹੀ ਹੈ ਸੋ ਵਾਕਾ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹੈ ਯ
ਥਾ ਸ੍ਰੀ ਭਗਾਵਤਗੀਤਾਮੇ ॥ ਮਯਾਧਯਖਜੇਣਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀਸੂਯਤੇਚ
ਛਰਾਚਰੰ ਹੇਤੁਨਾਨੇਨਕੌਂਤੇਯਜਗਦਵਿਪਰਿਬਰਤਤੇ ॥ ਹੇ ਅ
ਰਜੁਨ ਮੁਝ ਕਰਤਾ ਕੇ ਆਸ੍ਰਿਤ ਹੂਈ ਹੂਈ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਸਹਿਤ
ਛਰਾਚਰ ਕੇ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਕੋ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤੀ ਹੈ ਇਸ ਨਮਿਤ
ਕਰਕੇ ਜਗਤ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਨਮੋਬੀਜਬੀਜੇ
॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਬੀਜ ਕੇ ਬੋਵਨੇ ਹਾਰਾ ਹੈ ਐਸੇ ਭੀ ਸੁ
ਨਾ ਹੈ ਮਹਾਤਮਾ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮੇ ਬਿਭਾ
ਗ ਕਰ ਬੀਜ ਬੋਏ ਹੂਏ ਹੈ ਔਰ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਦੇਖੀਤਾ ਭੀ ਹੈ ਜੋ
ਰਿਤੁਰਿਤੁ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੰਤ ਤਰਹ ਕੀ ਔਖਧੀ ਪ੍ਰਿਥੀ ਸੇ ਪ੍ਰ
ਗਟ ਹੋਤੀ ਹੈ ਪੁਨਾ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮੇ ਵੋ ਬੀਜ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾ
ਤੀ ਹੈ॥ ਪੁਨਾ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਮੇ ਔਰ ਐਸੇ ਹੀ ਪਰਮੇਸੁਰ
ਕੀ ਜੋ ਅਸਮਾਤਪਦਾਵਿਯਮਰਥੋਬੋਧਬਤ੍ਯਹ ॥ ਇਸਪਦ ਸੇ
ਇਸ ਅਰਥ ਕਾ ਬੋਧ ਹੋਇ ਯਹ ਜੋ ਈਸ੍ਰਰ ਕਾ ਸੰਕੇਤ ਰੂਪ
ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਜੋ ਅਗਨਿ ਹੈ ਸੋ ਉਸ਼ਨ ਸ੍ਰਭਾਵਵਾਲਾ ਹੋਇ ਔ
ਰ ਸੀਤ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਭੈ ਨਾਸਕ ਹੋਵੈ ਊਰਧ
ਗਾਮੀ ਜ੍ਵਾਲਹੋਇ ਔਰ ਜਲ ਸੀਤਲ ਮਧੁਰ ਅਧੋਗਾਮੀ ਹੋ
ਇ ਜਿਸਰਸਰੂਪ ਕੈ ਸਾਥ ਮਿਲੈ ਵੈਸਾਹੀ ਹੋਇ ਵਾਯੁ ਪੁਨਾ
ਤਿਰਯਕ ਗਾਮੀ ਅਨੁਸ਼ਨਾਸੀਤ ਸਪਰਸ ਵਾਲਾ ਹੋਵੈ ਦੇਹ
ਕੇ ਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤਿਮਾਨ ਹੋਵੈ ਬਲਵਾਨ ਹੋਵੈ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕਠਿ
ਨ ਸੁਭਾਉ ਅਉਰ ਸਭਕੇ ਧਾਰਨਵਾਲੀ ਹੋਵੈ ਐਸੇ ਹੀ ਅਕਾ

ਸ ਚਾਰੋਂ ਕਾ ਧਾਰਕ ਹੋਇ ਸ਼ਬਦਵਾਨ ਹੋਇ ਅਸੰਗਾਦਿ ਗੁ ਨਕਰ ਯੁਕਤ ਹੋਇ ਐਸਾ ਜੋ ਈਸ੍ਵਰ ਕਾ ਸੰਕੇਤ ਰੂਪਾ ਸ਼ਕ ਤਿ ਹੋਇ ਤਿਸਕਰਕੇ ਬੀਜਬੀਜ ਕੀ ਪਰੰਪਰਾ ਚਲੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ਅਨਾਦੀ ਔਰ ਐਸੇ ਭੀ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿ ਕਦਾਪਯਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ੰਜਗਤ ਕਿੰਤੁ ਈਦ੍ਰਿਸਮੇਵ ਅਰਥਾਤ ਐਸਾ ਹੀ ਹੈ ਜ ਲਬੀਚੀਨਜਾਯ ਕਰਕੇ ਨਦੀ ਪ੍ਵਾਹਵਤ ਬੀਜ ਨਾਮ ਪੁਨਜ ਕੋ ਭੀ ਹੈ ਲੋਕਿਕਰੀਤੀ ਸੇ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਪ੍ਤਿਸ੍ਟਿਤ ਹੋਇ ਬਹੁਤ ਜੀਵ ਜਿਸਕਾ ਸਨਮਾਨ ਪੂਜਾਦਿ ਕਰੈ ਵਾ ਕੋ ਲੋਕ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਬਹੁਤ ਬੀਜ ਬੀਜਾ ਹੈਅਰਥਾਤ ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਅਤਯੰਤ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਯਾਂਨੇ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਗੀਤਾਕੇ ਦ ਸਮ ਬਿਭੂਤੀ ਧਯਾਯ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਯਦਯਦਵਿਭੂਤਿਮਤ ਸਤ੍ਵੰਸ੍ਰੀਮਦੂਰਜਿਤਮੇਵਵਾ॥ਤਤਤਦੇਵਾਵਗੱਛਤ੍ਵੰਮਮਤੇਜੋਂਸ਼ਸੰ ਭਵੰ॥ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਜੋਜੋ ਬਿਭੂਤਿ ਮਾਨ ਜੀਵ ਹੈ ਸੋਭਾ ਕਰ ਯੁਕਤ ਵਾ ਤੇਜਸ੍ਵੀ ਤਿਸ ਤਿਸਕੋ ਮੁਝਕੀ ਅੰਸ਼ਸੇ ਉਤਪੰਨ ਹੂ ਆ ਜਾਨ ਅਰਥਾਤ ਵੋ ਮੈ ਹੀ ਹੋਂ ਅੰਸ਼ਅੰਸ਼ੀਭਾਵ ਨਹੀ ਜਾਨ ਨਾ ਅੰਸ਼ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਅਤਯੰਤ ਅਭੇਦ ਜਨਾਯਾ ਹੈ ਭਗਵ ਤ ਨੇ ਅਲੰਬਿਸ੍ਤਰੇਣ॥ ਇਤਿ॥

ਮੂਲ॥ ਅਖਿੱਜੈ ਅਭਿੱਜੈ ॥ ਟੀਕ

ਅਖਿਜੇ ਇਸ ਪਰਥਕਾ ਨਾਮੋ ਬੀਜਬੀਜੇ ਕੇ ਸਾਥ ਸੰਬੰਧਕ ਰਨਾ ਅਖਿਜੇ ਨਾਮ ਕਥਨ ਕਾਹੈ ਬੀਜਬੀਜੇ ਕਥਨ ਕਰੀਤਾ

ਹੈ ਨਮੋ ਬੀਜਬੀਜੇ ਅਖਿੱਜੇ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਬੀਜਬੀਜ ਕਰਤਾ ਕਾਰਨ ਕਾ ਕਾਰਨ ਅਖਿੱਜੇ ਕਰਤਾ ਆਖੀਤਾ ਹੈ ਕੌਨ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਿਸਨੇ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਬੇਦ ਸਾਮ ੧ ਰਿਗ ੨ ਯਜੁਰ ੩ ਅਥਰਬਣ ੪ ਸਿਖ੍ਯਾ ੧ ਕਲਪ ੨ ਵ੍ਯਾਕਰਣ ੩ ਨਿਰੁਕਤ੪ ਪਿੰਗਲ ੫ ਜ੍ਯੋਤਿਖ੬ ਖਟੰਗਸਹਿਤ ਬੇਦ॥ਪੁਰਾਨ ਅਠਾਂਰਹ॥ਮਤਸ ੧ ॥ ੧੪੦੦੦ ॥ ਲਿੰਗ ੨ ॥ ੧੧੦੦੦ ॥ ਬਿਸਨੁ ॥ ੩ ॥ ੨੩੦੦੦ ॥ ਸ਼ੈਵ ॥ ੪ ॥ ੨੪੦੦੦ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ॥ ੫ ॥ ੧੦੦੦੦ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ॥ ੬ ॥ ੧੨੦੦੦ ॥ ਵਾਮਨ ੭ ॥ ੧੧੦੦੦ ॥ ਬ੍ਰਹਮਬੈਬਰਤ ੮ ॥ ੧੮੦੦੦ ॥ ਮਾਰਕੰਡੇਯ ॥ ੯ ॥ ੯੦੦੦ ॥ ਪਦਮ ੧੦ ॥ ੫੫੦੦੦ ॥ ਸ੍ਕੰਧ ॥ ੧੧ ॥ ੮੧੦੦੦ ॥ ਕੂਰਮ ॥ ੧੨ ॥ ੧੭੦੦੦ ॥ ਗਰੁੜ ॥ ੧੩ ॥ ੧੯੦੦੦ ॥ ਬਾਰਾਹ ॥ ੧੪ ॥ ੨੪੦੦੦ ॥ ਭਵਿਖ੍ਯ ॥ ੧੫ ॥ ੧੫੦੦੦ ॥ ਅਗਿਨ ॥ ੧੬ ॥੧੫੦੦੦॥ ਭਾਗਵਤ ॥ ੧੭ ॥੧੮੦੦੦ ॥ ਨਾਰਦ ॥ ੧੮ ॥ ੨੫੦੦੦ ॥ ਸਭ ਪੁਰਾਨੋ ਕਾ ਜੋੜ ॥ ੪੦੦੦੦੦ ॥ ਔਰ ਮਹਾਭਾਰਥ॥ ੧੦੦੦੦੦ ॥ ਔਖਟ ਸਾਸਤ੍ਰ॥ਮੀਮਾਂਸਾ ॥ ੧ ॥ ਨ੍ਯਾਯ ॥ ੨ ॥ ਪਾਤੰਜਲ ॥ ੩ ॥ ਸਾਂਖ੍ਯ ॥ ੪ ॥ ਬੈਸੇਸਿਕ ॥ ੫ ॥ ਬੇਦਾਂਤ ॥ ੬ ॥ ਸਤਾਈਸ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਯਥਾ ॥ਮਾਨਵੀ॥ ੧ ॥ ਪਾਰਾਸ਼ਰੀ ॥ ੨ ॥ ਭਗਵਤੀ॥ ੩ ॥ ਯਾਗਵਲਕੀ ॥ ੪ ॥ ਨਾਰਸਿੰਘੀ ॥ ੫ ॥ ਬਾਸਿਸ੍ਰੀ ॥ ੬ ॥ ਕਾਸ਼੍ਯਪੀ ॥ ੭ ॥ ਗਾਰਗੀ ॥ ੮ ॥ ਗੌਤਮੀ ॥ ੯ ॥ ਔਸਨੇ

ਜੀ॥੧੦॥ਆਤ੍ਰੇਈ॥੧੧॥ਸਾਮਵਰਤੀ॥੧੨॥ਦਖਜਨਾਯਣੀ॥ ੧੩॥ਆਂਗਰਿਸ਼ੀ॥੧੪॥ਸਾਤਾਤਾਪੀ॥ ੧੫ ॥ ਹਾਰੀਤੀ ॥੧੬ ॥ ਆਪਸੰਭੀ ॥ ੧੭ ॥ ਸਾਂਖਜੀ ॥ ੧੮ ॥ ਲੇਖਜਤੀ॥ ੧੯ ॥ ਕਾਤਜ਼ਾਯਨੀ ॥ ੨੦ ॥ ਪ੍ਰਾਰੇਤਸੀ ॥ ੨੧ ॥ ਬ੍ਰਾਹਮੀ ॥ ੨੨ ॥ਸ਼ੈਵੀ ॥ ੨੩ ॥ ਬਾਰ੍ਹਸਪਤੀ ॥ ੨੪ ॥ ਆਗਨੇਯੀ ॥ ੨੫ ॥ ਵਾਯਵੀ ॥ ੨੬ ॥ ਵਾਰਾਹੀ ॥ ੨੭ ॥ ਯੇ ਸਭੀ ਆਖਤੇ ਕਜ਼ਾ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸਰਬ ਕਾਰਨ ਕਾ ਬੀਜ ਕਾਰਨ ਅ ਕਾਲਪੁਰਖ ਹੈ ਜਨਮਾਦਯਸਜਯਤਹ ॥ ਯਹ ਸੂਤ੍ਰ ਹੈ ਬੇਦਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸ਼ਰੀਰਕ ਕਾ ਅਰਥ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਕਾ ਜਨਮਾਦਿ ਜਿਸਸੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਜਾਨਨੇ ਸੇ ਮੋਖਜ਼ ਹੈ ਪੁਨਾ ਗੌਤਮ ਜੀ ਕਾ ਨਜ਼ਾਯ ਸੂਤ੍ਰ ਹੈ॥ਕੰਟਕਾਬਰਣ ਮਿਦੰਸ਼ਾ ਸਤ੍ਰੰ ਤਤ੍ਵੰਤੁਬਾਦਰਾਯਣਾਧੀ ਗੌਤਮ ਜੀ ਸਿਖੋਂ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ॥ ਭੋ ਸਿਖਜ਼ਾ ॥ ਯੇ ਨਜ਼ਾਯ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਤੋ ਮੈਨੇ ਵੇਦਾਂਤ ਕਾ ਕੰ ਟਕਾਵਰਣ ਰੂਪਰਚਾ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਤਤ੍ਵ ਯਥਾਰਥ ਵਸਤੂ ਕੋ ਜਾਨਨਾ ਹੋਇ ਤੋ ਬਾਦਰਾਯਣ ਬੇਦਬਜ਼ਾਸ ਜੀ ਸੇ ਜਾਨੋ ਅਰ ਥਾਤ ਤਤਕ੍ਰਿਤ ਬੇਦਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਜਕਾਰ ਝਕਾ ਰ ਕਰ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅਖਿਜੈ ਕਿਆਕਿ ਅਖਿੱ ਝ ਹੈ ਖਿਝਤਾ ਨਹੀ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੈਸੇ ਕਿ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਜੀਵ ਖਿ ਝਤੇ ਹੈਂ ਦੇਖੋ ਕਿ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੀ ਦਜ਼ਾਲੁਤਾ ਜਿਤਨਾ ਕੋਊ ਨਾ ਮਾਦਿ ਕਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰੈ ਤਿਤਨਾਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਤ ਰੋਕ ਪ੍ਰਤਿ ਕੋਊ ਦੋ ਚਾਰ ਬੇਰੀ ਬੁਲਾਵੇ ਤਬ ਵੋ ਕੋਪ ਕਰਤਾ

ਹੈ ਪੂਨਾ ਪਰੀਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਏਕ ਕਾਲਮੇ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੇ ਤੀ
ਰੇ ਭ੍ਰਿਗੁ ਆਦਿ ਰਿਖੀ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇਥੇ ਜੋ ਪੂਜਯਤਮ
ਕੌਨ ਹੈ ਦੇਵਤਾ ਤੀਨ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨੁ ਸ਼ਿਵ ਏਕਰੂਪਹੀ ਹੈਂ
ਤਬ ਭ੍ਰਿਗੁ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਮੈ ਪਰੀਖਯਨ ਕਰਤਾ ਹੌਂ ਤਬ
ਰਿਖੀਓਂ ਕੋ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਜੀ ਕੇ ਤੀਰੇ ਸੰਥਾਪਨ ਕਰਕੇ ਜਾਤੇ
ਭਏ ਪ੍ਰਥਮ ਕੈਲਾਸ ਪੈ ਗਏ ਜਬ ਸ਼ਿਵਜੀ ਉਠੇ ਕੰਠ ਲ
ਗਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਜੋ ਜੇਸ੍ਠ ਭ੍ਰਾਤਾ ਆਯਾ ਹੈ ਜਬ ਸਮੀਪ ਆਏ
ਤਬ ਕਹਾ ਹਟਜਾ ਹਟਜਾ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਸਰੀਰ ਤੁਝਕਾ ਸ਼ਮ
ਸ਼ਾਨ ਭਸਮਾਦਿ ਕਰ ਜਬ ਐਸੇ ਕਹਾ ਤਬ ਕੁਪਿਤ ਹੋਕਰ
ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਮਾਰਨ ਕੋ ਤਯਾਰ ਭਏ ਤਬ ਭਾਗੇ ਭ੍ਰਿਗੁ ਬ੍ਰਹਮਾ
ਜੀ ਪੈ ਗਏ ਉਨਕੋ ਨਮਸਕਾਰਾਦਿ ਕੁਛ ਨ ਕੀਆ ਤਬ ਵੋ
ਕੁਪਿਤ ਹੂਏ ਕਿ ਹੇ ਦੁਸ੍ਟ ਮੁਝਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਕਰ ਤੈਨੇ ਨਮਸਕਾ
ਰਾਦਿ ਕੁਛ ਨ ਕੀਆ ਹੇ ਨੀਚ ਮਰਯਾਦਾ ਕੇ ਉਛੇਦਨ ਕਰ
ਨੇਵਾਲੇ ਉਠ ਜਾਹ ਮੁਝਕੇ ਮੁਖ ਮਤਲਾਰ॥ ਤਬਬਿਸਨੁਜੀ
ਪੈ ਗਏ ਆਗੇ ਅਰਧ ਨਿਦ੍ਰਿਤ ਨੇਤ੍ਰ ਹੂਏਹੂਏ ਔਰਲਖਯਮੀ
ਜੀ ਅਪਨੇ ਪਾਟ ਪਰ ਚਰਨ ਧਰਕਰ ਸ਼ਨੈਸ਼ਨੈ ਮਰਦਨਕ
ਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਬ ਜਾਤੇ ਹੀ ਵਖਯਸਥਲ ਮੈ ਚੋਟ ਚਲਾਈ ਤਾਂ
ਤਕਾਲ ਉਠਕਰ ਮਹਾਰਾਜ ਭ੍ਰਿਗੁ ਜੀ ਕਾ ਚਰਨ ਪਕੜ ਕ
ਰ ਮਰਦਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਅਰੁ ਕਹਤੇ ਭਏ ਕੋਮਲ ਮਧੁਰ ਬ
ਚਨ ਕਰ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਮੁਝਕਾ ਸਰੀਰ ਬਜ੍ਰ ਤੁਲਯ ਹੈ ਦੈ
ਤੋਂ ਕੇਸਾਥ ਯੁਧ ਕਰਕਰ ਔਰ ਆਪਕਾ ਚਰਨ ਪਰਮ ਕੋਮ

ਲ ਹੈ ਕਮਲਵਤ ਔਰ ਆਪਨੇ ਬਡੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਹੈ ਜੋ ਮੁ
ਝਕੋ ਸਿਖ੍ਯਾ ਕਰੀ ਹੈ ਕਿਉਕਿ ਮੈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬਸ ਹੂਆ ਹੂਆ
ਆਪਕਾ ਅਤਿਥ੍ਯ ਪੂਜਨ ਨ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਔਰ ਅਨੰਤ ਚਿ
ਤ੍ਰ ਕੇ ਹਰਨ ਹਾਰੇ ਬਚਨ ਕਹੇ ਜਿਨਕੋ ਸੁਨਕਰ ਚਿਤ ਧੈਤ੍ਰਿ
ਤ੍ਰ ਹੋਇਜਾਇ ਔਰ ਅਰਥ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨ ਹੋਇ ਅਖ੍ਯਰਾਲਪ
ਅਭਿਪ੍ਰਾਯਗੰਭੀਰ ਸੁਨਕਰ ਕਹਤੇਭਏ ਕੁਛਮਾਂਗਹੁ ਤਬਕ
ਹਾ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰੋਂ ਤਹਾਂਤਹਾਂ ਆਪਕਾ ਚਰਨ ਚਿ
ਹਨ ਰਹੈ ਤਥਾਸਤੁ ਐਸੇ ਕਥਨ ਕਰਕੇ ਅਰਥਾਤ ਵਿਸ਼ਨੁ
ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਵਰਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕਰ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੇ ਤੀਰੇ ਜਹਾਂ
ਰਿਖੀ ਸਮਗ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰ ਥੇਤਹਾਂ ਜਾਇਕਰ ਬਿਸ਼ਨੁਜੀਕੀ ਜੈ ਜੈ
ਕਰਤੇ ਭਏ ਭਾਵਾਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਅਖਿੱਝ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਅਬਭੀ ਜਿਸਮੇ ਤਿਤਿਖ੍ਯਾ ਪਾਈ ਜਾਇ ਸਮਰਥ ਕੇ ਹੂਏ
ਹੂਏ ਸੋ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਅੰਸਾਵਤਾਰ ਹੈ ਪਰੰਤੁਤਿਤਿ
ਖ੍ਯਾ ਜੈਸੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਬ੍ਰਿਹਦਬਾਰਤਿਕ ਮੈ ਯਥਾਕਿ॥ ਸਹਨੰ
ਸਰਬਦੁਖਾਨਾਮਪ੍ਰਤਿਕਾਰਪੂਰਬਕੰ ॥ ਪ੍ਰਲਾਪਚਿੰਤਾਰਹਿਤੰ
ਤਿਤਿਖ੍ਯਾਸਾਨਿਗਦ੍ਯਤੇ॥ ੧ ॥ ਸਾਮਰਥ ਕੇ ਹੂਏਹੂਏ ਸਰ
ਬ੍ਰ ਦੁਖੋਂ ਕਾ ਸਹਾਰਾ ਹੋਨਾ ਪਰੰਤੂ ਦੁਰਬਚਨ ਚਿਤਚਿੰਤਨਾਦਿ
ਰਹਿਤ ਸੋਤਿਤਿਖ੍ਯਾ ਕਥਨ ਕਰੀਤੀ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥ ਫਰੀਦਾ
ਸਾਹਿਬਦੀ ਕਰ ਚਾਕਰੀ ਦਿਲਦੀ ਲਾਹਿ ਭਰਾਂਦ॥ ਦਰਵੇਸ਼ਾ
ਨੂੰ ਲੋੜੀਐਰੁਖਾਦੀਜੀਰਾਂਦ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਥੀਉ ਪਵਾਹੀਦਭਜੇ
ਸਾਈਲੋੜਹਿਸਭ ॥ ਹਿਕਛਿਜੈਬਿਆਲਤਾੜੀਅਹਿ ਤਾਸਾ

ਈ ਦੇ ਦਰਬਾੜੀਅਹਿ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕਬੀਰ ਰੋੜਾ ਹੋਇ ਰਹੁਬਾ
ਟਕਾ ਤਜਮਨ ਕਾ ਅਭਿਮਾਨ ॥ ਐਸਾ ਕੋਈ ਦਾਸ ਹੁਇ ਤਾ
ਹਿ ਮਿਲਹਿ ਭਗਵਾਨ ॥ ਕਬੀਰ ਰੋੜਾ ਹੂਆ ਤੋ ਕਿਆ ਭਇਆ
ਜਉ ਪੰਥੀ ਕਉ ਦੁਖ ਦੇਇ ॥ ਹਰਿਜਨ ਐਸਾ ਚਾਹੀਐ ਜਿਉ
ਧਰਨੀ ਮੈ ਖੇਹ ॥ ਖੇਹ ਭਈ ਤੋ ਕਿਆ ਭਇਆ ਜੋ ਉਡ ਲਾਗ
ਹਿ ਅੰਗ ॥ ਹਰਿਜਨ ਐਸਾ ਚਾਹੀਐ ਜਿਉ ਪਾਨੀ ਸਰਬੰਗ ॥
ਪਾਨੀ ਹੂਆ ਤਉ ਕਿਆ ਭਇਆ ਜੋ ਸੀਰਾ ਤਾਤਾ ਹੋਇ ॥ ਹਰਿ
ਜਨ ਐਸਾ ਚਾਹਿਐ ਜੈਸਾ ਹਰਿ ਹੀ ਹੋਇ ॥ ਪੁਨਾ ॥
੧ ਓ ॥ ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੫ ਅਸਟਪਦੀਆਂ ਘਰੁ ੩ ॥ ਸਸਤ੍ਰ
ਤੀਖਨ ਕਾਟ ਡਾਰਿਓ ਮਨਨ ਕੀਨੋ ਰੋਸ ॥ ਕਾਜ ਵਾ ਕਉ ਲੈ ਸਵਾ
ਰਿਓ ਤਿਲ ਨ ਦੀਨੋ ਦੋਸ ॥ ੧ ॥ ਮਨ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਰਉ ਨਿਤ
ਨੀਤ ॥ ਦਿਆਲ ਦੇਵ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਸੁਨ ਸੰਤਨਾ ਕੀ ਰੀਤ
॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਚਰਨ ਤਲੇ ਉਗਾਹਿ ਬੈਸਜੋ ਸ੍ਰਮਨ ਰਹਿਓ
ਸਰੀਰ ॥ ਮਹਾ ਸਾਗਰ ਨਹਿ ਬਿਆਪੈ ਖਿਨਹਿ ਉਤਰਿਓ ਤੀ
ਰ ॥ ੨ ॥ ਚੰਦਨ ਅਗਰ ਕਪੂਰ ਲੇਪਨ ਤਿਸ ਸੰਗੇ ਨਹਿ
ਪ੍ਰੀਤ ॥ ਬਿਸ਼ਟਾ ਮੂਤ੍ਰ ਖੋਦ ਤਿਲ ਤਿਲ ਮਨਨ ਮਨੀ ਬਿਪਰੀ
ਤ ॥ ੩ ॥ ਊਚ ਨੀਚ ਬਿਕਾਰ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸੰ ਲਗਨ ਸ
ਭਿ ਸੁਖ ਛਤ੍ਰ ॥ ਮਿਤ੍ਰ ਸਤ੍ਰ ਨ ਕਛੂ ਜਾਨੈ ਸਰਬ ਜੀਅ ਸਮਤ ॥ ੪॥
ਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਅੰਧਕਾਰ ਬਿਨਾਸ । ਪਵਿਤ੍ਰ
ਅਪਵਿਤ੍ਰਹਿ ਕਿਰਨ ਲਾਗੇ ਮਨਨ ਭਇਓ ਬਿਖਾਧ ॥ ੫ ॥
ਸੀਤ ਮੰਦ ਸੁਗੰਧ ਚਲਿਓ ਸਰਬ ਥਾਨ ਸਮਾਨ । ਜਹਾ ਸਾ ਕੁ

ਛ ਤਹਾਂ ਲਗਜੋ ਭਿਲਨ ਸੰਕਾਮਾਨ ॥ ੬ ॥ ਸੁਭਾਇ ਅਭਾਇ ਜੁਨਿਕਟਆਵੈਸੀਤਤਾਕਾਜਾਇ। ਆਪ ਪਰਕਾਕਛੁ ਨ ਜਾਨੈ ਸਦਾ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ॥ ੭ ॥ ਚਰਨ ਸਰਨ ਸਨਾਥ ਇਹੁ ਮਨ ਰੰਗਰਾਤੇ ਲਾਲ। ਗੋਪਾਲ ਗੁਣਨਿਧਿ ਗਾਉ ਨਾਨਕ ਭਏ ਪ੍ਰਭੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥ ੮ ॥ ਬੈਤ ॥ ਸੁਨੀਦਮ ਕਿ ਮਰਦਾਨ ਰਾਹੇ ਖ਼ੁਦਾ॥ਦਿਲੇ ਦੁਸ਼ਮਨਾ ਹਮ ਨਕਰਦੰਦ ਤੰਗ। ਤੁਰਾ ਕੈ ਮੁਯਸਰ ਸ਼ਵਦਈਂ ਮੁਕਾਮ। ਕਿਬਾਦੋਸਤਾਂ ਤੁ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ਸ੍ਤੁ ਜੰਗ ॥ ੨ ॥ ਮੈਖ਼ੁਰੋਮਸਹਬ ਸੋਜ਼ੋ ਆਤਸ਼ ਅੰਦਰ ਕਾਬਹ ਜ਼ਨ। ਸਾਕਿਨੇ ਬੁਤਖਾਨਹ ਸ਼ੋ ਮਰਦਮਾਜ਼ਰੀ ਮਕੁਨ ॥ ੩ ॥ ਦਿਲ ਬਦਸਤਾਵਰਕਿਹਜੇ ਅਕਬਰਸ੍ਤੁ। ਸਦ ਹਜ਼ਾਰਾਂਕਾ ਬੈ ਯਕ ਦਿਲ ਬਿਹਤਰਸ੍ਤੁ ॥ ੪ ॥ ਦਿਲ ਗੁਜ਼ਰਗਾਹੇ ਖਲੀਲੋ ਅਕਬਰਸਤ। ਕਾਬਹਬੁਨਗਾਹੇਜ਼ਲੀਲੋਆਜ਼ ਰਸ੍ਤੁ ॥ ੫ ॥ ਔਰ ਬਹੁਤ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਹੈ ਸ਼੍ਰੁਤੀ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਰੂਪ ਸੋ ਸਰਬ ਸੰਤੋ ਕੇ ਜਿਹਬਾਗ੍ਰ ਹੈ ਔਰ ਐਸੇ ਭੀ ਕਿਸੀ ਨੇ ਅਸ਼ੰਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਭਗਣੋਪ ਕ੍ਰਮ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪ ਕਰਕੇ ਅਤਿ ਵਜ਼ਾਪਤਿ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂ ਕਿ ਲਖਜਨ ਤੋ ਬਰਨਨ ਕਰਨੇ ਲਗੇ ਈਸੂਰ ਕਾ ਔਰ ਚਲੇ ਗਏ ਜੀਵ ਕੋਟੀ ਮੇ। ਯਹ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਮੇ ਅਸੰਭਵਰੂਪਬਨਤਾਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿਸੰਤ ਅਨੰਤਹਿ ਅੰਤਰ ਨਾਹੀ। ਦਾਸ ਅਨਿੰਨਮੇਰੋ ਨਿਜਰੂਪ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨ ਦੁਊਏ ਕਹੈ ਬਿਬਬਿਚਾਰ ਕਿਛ ਨਾਹਿ। ਜਲਤੇ ਉਪਜਤਰੰਗ ਜਿਉਂ ਜਲਹੀ ਬਿਖੈ ਸਮਾਹਿ। ਪੁਨਾ ਆਸਾਮੇ ਜਿ

ਨਾਂ ਨ ਬਿਸਰੈ ਨਾਮਸੇ ਕਿਨੇਹਾ। ਭੇਦਨ ਜਾਨੈ ਮੂਲ ਸਾਈ ਜੇ ਹਾ। ਅਰਥਾਤ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਅਤਜੰਤਾ ਭਾਵ ਹੈ ਭਗ ਵਤਕੇ ॥ਪੁਨਾਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਸਰੂਪ ਕਰਨਕਾਰਨ ਜੀਕੇ ਜਿ ਸ ਨਮਿਤ ਕਰ ਬਾਸਰ ਕੀ ਮੇ ਛਪੇ ਹੈਂ ਔਰ ਸਾਹਿਬ ਬੁਢਾ ਜੀਨੇ ਅਸ੍ਰੂਨੀ ਕੇ ਮਿਸਕਰ ਸੰਗਤ ਦੁਖਦੋਖ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੇ ਬਹੀ ਜਾਤੀ ਕੋ ਜਹਾਜਰੂਪ ਹੋਕਰ ਦਰਸਨ ਦਿਖਾਯਾ ਹੈ ਔਰ ਭੀ ਨਮਿਤ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਇਸੀ ਪਖੜ ਮੇ ਅਨ੍ਵੇਖਣਣ ਕਰ ਲੇਨੇ ਤੈਸੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀਯੁਤਚੌਥੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਜੀਕਾ ਨਵਮੀਪਾਤਸ਼ਾਹੀਜੀ ਕਾ ਤੋ ਸਰਬਾਚਾਰ ਆਦਜੋਪਾਂਤ ਐਸਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਬਕਾਲੇ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਔਰ ਤੁਰਕੇਸ੍ਵਰ ਦਿਲੀਸ੍ਵਰ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜਾਨ ਲੇਨਾ ਅਰਥਾਤ ਅਖਿਝਹੈ ਜਕਾਰਝਕਾਰ ਕਾ ਸਬਰਗੀ ਹੋਨੇ ਸੇ ਭੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਲੋਕ ਭਾਸ਼ਾਸੇ ਭੀ ਕੋਊ ਝਕਾਰ ਕੋਊ ਜਕਾਰ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇਹੈਂ ਖਿਜਨਾਖਿਝਨਾਏਕਹੀ ਹੈ ਔਰ ਪਾਠ ਕ੍ਰਮਾਦਰਥ ਕ੍ਰਮੋ ਬਲੀਯਾਨ ਇਸ ਨਜਾਯ ਸੇ ਭੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਮੋਬੀਜਬੀਜੇ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰਕਰਕੇਅਖਿਜੇ ਵਾ ਹਗੁਰੂ ਬੀਜ ਬੀਜ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਸਾਰਦ ਨਾਰਦਾਦਿਕੋਂ ਨੇ ਅ ਥਵਾ॥ ਅਖਿਜੇਅਖਿਨਾਮਨੇਤ੍ਰਕਾਹੈਹੈਤੋਕਰਣਾਵਛਿੰਨਕਰਣ ਕਾ ਬਾਚਕ ਪਰੰਤੁ ਨੇਤ੍ਰ ਮੈ ਤੋ ਬਾਲਕ ਪ੍ਰਯੰਤ ਅਖਿਸ਼ਬਦ ਕੀ ਸਭਕੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ॥ਜ॥ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਦੁਰਭਾਵਕਾ ਹੈ ਜਨੀ ਪ੍ਰਾਦੁਰਭਾਵੇਧਾਤੂ ਹੈ ਜੇਕਾਕਥਨਸਪਤਮੀਬਿਭਕ੍ਤਿ ਅਰਥਕ ਹੈਸੋ ਸਪਤਮੀ ਕਾ ਅਰਥਹੈਕਾਬਾਚਕਭੀ ਹੋਤਾਹੈ ਅਰੁ ਵਿਖੈਕਾ

ਬਾਚਕ ਭੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਧਿਕਰਣ ਕਾ ਬਾਚਕ ਭੀਨਮਿਤ ਕਾ ਬਾਚਕ ਭੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਗਾਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤ ਅਰਥ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸਪ੍ਤਮੀਕੇ ਇਹਾਂ ਸਪਤਮੀ ਕਾ ਅਰਥ ਅਸਤੀ ਅਰਥਕ ਜਾਨਨਾ ਅਰਥ ਕ੍ਯਾਕਿ ਪੰਚਤ੍ਰਿੰਸਦਖ੍ਯਰੀਕੀ ਪਰਵਿਕਾ। ਜਾਗ੍ਰਤਿ ਸੁਪਨਸੁਖੋਪਤਿ ਤੁਰਿਆ। ਆਤਮ ਭੂਪਤਿ ਕੀ ਯਹ ਪੁਰਿਆ। ਬੈਕੁੰਠਪੁਰੀ ਜੈਸੇ ਇੰਦ੍ਰਪੁਰੀ ਬਰਨਪੁਰੀ ਚੰਦ੍ਰਪੁਰੀ ਯਮਪੁਰੀ ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਪੁਰਿਆਂਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸਰਬ ਦੇਹਰੂਪ ਰਾਜ ਮੰਡਲ ਮੇ ਯੇਹਭੀ ਪੁਰਿਆ ਹੈ ਜੈਸੇਕਿ ਰਾਜਾ ਕੀ ਸੀਤ ਕਾਲਕੀ ਉਸ਼ਨਕਾਲ ਬਰਖਾਕਾਲ ਤਥਾ ਸਭਾਕਾਲ ਮੰਤ੍ਰਕਾਲ ਸੈਨਕਾਲ ਅੰਤਹਪੁਰ ਗਮਨਕਾਲ ਸਰਬਕਾਲ ਕੇ ਯੋਗ੍ਯ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪੁਰੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇਹੀ ਜਾਗ੍ਰਤ ਮੇ ਨੇਤ੍ਰ ਮੇ ਨਿਵਾਸ ਸੁਪਨ ਮੇਕੰਠਮੇ ਸੁਖੁਪਤੀ ਮੇ ਰਿਦੇ ਮੇ ਔਰ ਤੁਰੀਆ ਸਰਬ ਦੇਸ ਸਰਬਕਾਲ ਬਸਤੁ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਤਥਾ ਤੁਰੀਯੰ ਤ੍ਰਿਖੁਸੰਤਤੰ ਜੋ ਤੁਰੀ ਹੈ ਸੋ ਚਤੁਰਥਕਾ ਪ੍ਰਯਾਯ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਕਾ ਏਹੀ ਲਖ੍ਯਣ ਹੈ ਜੋ ਸਰਬ ਕਾਲ ਮੇ ਅਨਸ੍ਯੂਤ ਹੋਨਾ ਮਾਲਾ ਮਣਿ ਸੂਤ੍ਰਵਤ ਜੈਸੇ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾਜੀਕੇ ਸਪ੍ਤਮਧ੍ਯਾਯ ਮੇ ਮਤਹਪਰਤਰੰਨਾਨ੍ਯਤ ਕਿੰਚਦਸ੍ਤਿਧਨੰਜਯ। ਸਰਬ ਮਿਦਿਮਯੀਪ੍ਰੋਤੰਸੂਤ੍ਰੇ ਮਣਿਗਣਾਇਵ। ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਮੁਝਸੇ ਅਤਿਰਿਕ੍ਤ ਕੁਛਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਰਬ ਮੁਝਮੇ ਓਤਪ੍ਰੋਤ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸੂਤ੍ਰਕੇ ਮਣਿਕੋਂ ਮੇ ਭੀ ਸੂਤ੍ਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੂਤ੍ਰਸੇ ਅਨ੍ਯਤ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਤਦਵਤ। ਜਗ੍ਰਤ ਮੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਮੇ ਆਤਮਾ ਕਾ ਪ੍ਰਾਦੁਰ

ਭਾਵ ਹੋਤਾਹੈ ਸ੍ਰਪਨਮੇਕੰਠਮੇਂਹੋਤਾਹੈ ਸੁਖਪਤੀਮੇ ਰਿਦੇਮੇਆਵਿ
ਰ ਭਾਵ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਹਾਂਏਤੀਕ ਆਸੰਕਾਕੋਊ ਕਰੈ ਕਿ ਇਹਾਂ
ਜੋ ਆਵਿਰ ਭਾਵ ਹੋਤਾ ਤਬ ਸੁਧ ਬਯਵਹਾਰ ਕੀ ਕਯੋਂ ਨਹੀ
ਰਹਤੀ ॥ ਉੱਤਰ ॥ ਇਹੀ ਤੋ ਉਹਾਂ ਆਵਿਰਭਾਵ ਤੁਲਯ
ਹੈ ਰਾਜਾ ਕੀ ਨਯਾਈ ਕਿ ਜੈਸੇ ਰਾਜਾ ਅੰਤਹਪੁਰ ਮੇਂ ਜਾਇ
ਤਬ ਬਾਹਰ ਬਿਵਹਾਰ ਕੀ ਕੁਛ ਖਬੁਰ ਨਹੀਂ ਰਹਤੀ ਜੋ
ਬਾਹਰ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋ ਉਸ ਕਾਲ ਮੇਂ ਤੋ ਅੰਤਹ ਪੁਰ ਸੁਖਨ
ਹੋਇ ਨਿਸਚਿੰਤਾ ਕਾ ਨਾਮ ਹੀ ਸੁਖ ਹੈ ਯਦਯਪਿ ਬਾਹਰ ਬਿ
ਵਹਾਰ ਕੀ ਸਭ ਕੁਛ ਖਬਰ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ
ਯਥਾ ਜਲ ਮੇ ਟੁਬਕੀ ਲਗਾਏ ਹੂਏ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੇ ਮੋਤੀ ਮਿਲੈ
ਤਬ ਅਨੰਦ ਇਤਨਾਕ ਭਯਾ ਜੋ ਬਯੰਤ ਪਰੰਤੂ ਕਹਾ
ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ ਤਦਵਤ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤੁਰੀਯਾਤੀਤ ਕੈਵਲਯ
ਤੁਰੀਯ ਭੀ ਜਿਸਕਾ ਕ੍ਰੀੜਾ ਸਥਾਨ ਹੈ ਔਰ ਹੇਤੁ ਹੈ ਉਹਾਂ
ਆਵਿਰ ਭਾਵ ਹੈ ਤੌ ਜਾਗ੍ਰਤ ਮੇਂ ਸੁਖਮਹੰਸ੍ਵਾਪਿਸੰ । ਨਕਿੰ
ਚਿਤਿਵੇਦਿਖੰ ਐਸੇ ਸੁਖ ਪੂਰਬਕ ਸੈਨ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਜੁ ਕੁਛ
ਖਬਰ ਨ ਰਹੀ ਅਗਯਾਨ ਔਰ ਆਨੰਦ ਸਾਖਯਤਾ ਇਨ
ਤੀਨਉ ਕੋ ਕਥਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਖਿਜੇਪਦ ਜੋ ਹੈ ਇਤਰੋ ਕਾ
ਉਪਲਖਯਨ ਹੈ ਕੰਠ ਰਿਦਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਸਾਖਯੀ ਰੂਪ
ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇਤ੍ਰਦੇਸ ੧ ਜਾਗ੍ਰਤ ਅਵਸਥਾ ੨ ਇਸਿਥ
ਤੀ ਕਾਲ ੩ ਵਿਸ੍ਵਜੀਵ ੪ ਵੈਸ੍ਵਾਨਰ ਦੇਵਤਾ ੫ ਸਥੂਲਭੋਗ੍ਯ
੬ ਸਤੋਗੁਨ ੭ ਅਕਾਰ ਅਖਯਰ ੮ ਸੁਕਲਬਰਨ ੯ ਕੰਠ

ਦੇਸ ੧ ਸ੍ਵਪ੍ਨ ਅਵਸਥਾ ੨ ਉਤਪਤੀ ਕਾਲ ੩ ਤੈਜਸਜੀਵ ੪ ਹਿਰੰਨਜਗਾਰਭਦੇਵਤਾ ੫ ਸੂਖਜਮਵਾਸਨਾਮਯ ਭੋਗ ੬ ਰਜੋਗੁਨ ੭ ਉਕਾਰ ਅਖਜਰ ੮ ਰਕ੍ਤ ਬਰਣ ੯ ਹਿਦਾਦੇਸ ੧ ਸੁਖੁਪਤੀ ਅਵਸਥਾ ੨ ਪ੍ਰਲੈ ਕਾਲ ੩ ਪ੍ਰਾਗਜ ਜੀਵ ੪ ਈਸ੍ਵਰ ਦੇਵਤਾ ੫ ਆਨੰਦ ਭੋਗ ੬ ਤਮੋਗੁਨ ੭ ਮਕਾਰ ਅਖਜਰ ੮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਰਨ ੯ ਤੁਰੀਯਅਵਸਥਾ ੧ ਸੁਧ ਸ਼ਚਿਦਾਨੰਦਦੇਵਤਾ ੨ ॥ ਇਤਿ ॥ ਅਥਵਾ ਨੇਤ੍ਰ ਨਾਮ ਗਜਾਨ ਕਾ ਹੈ ਲਖਿਤਲਖਜਨਾ ਕਰ ਲਖਿਤ ਲਖਨਾ ਕਜਾਕਿ ਜੈਸੇ ਦੁਰੇਫ ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਹਾ ਤੋ ਦੁਰੇਫ ਕਜਾ ਕਿ ਦੋਰਕਾਰਜਿਸਮੇ ਹੋਇ ਐਸਾ ਪਖਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਟ ਪਦ ਭ੍ਰਮਰ ਜਿਸ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਤਥਾ ਅਖਿ ਨਾਮ ਨੇਤ੍ਰ ਕਾ ਔ ਨੇਤ੍ਰ ਨਾਮ ਗਜਾਨ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਬੀਜ ਬੀਜ ਕਥਨ ਕਿਆ ਹੈ ਪੂਰਬ ਪਦਕਰ ਉਸੀ ਕੋ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਬਸਿਸ਼ਟ ਕਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕੈਸੇ ਹੈ ਵੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਖਿਜ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗਜਾਨ ਉਤਪੰਨ ਹੈ ਉਤ ਪੰਨ ਕਜਾਕਿ ਆਵਿਰ ਭਾਵ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਗਜਾਨ ਕੇ ਤਿਰੋ ਭਾਵ ਪੂਰਬਕ ਜੈਸੇਕ ਅਰੁਣਸੇ ਸੂਰਯ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਆ ਵਿਰ ਭਾਵ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅੰਧਕਾਰ ਕੇ ਤਿਰੋ ਭਾਵ ਪੂਰਬਕ ਗਜਾ ਨਾਦੇਵਤੁਕੈਵਲਜੰ ਨਾਨਜਾ ਪੰਥਾ ਵਿਦਜਤੇ ਅਯਨਾਯ ॥ ਰਿਤੇਗਜਾਨਾਨਮੁਕ੍ਤਿਸਜਾਤ॥ ਸਾਧੁ ਸੰਗ ਭ੍ਰਮਤੈ ਮਿਟੈ ਕਥ ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ॥ ਸੋ ਤਿਸ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਗੁਰੂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਹੋਤੀ ਹੈ ਇਸੀ

ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਵਦਾਯੁਸਤ੍ਯੇਨਤਜਾਬੇਦਾਂਤੋਗੁਰੁ
ਰੀਸ੍ਵਰਹ॥ ਆਦੌ ਵਿਦਜਾਪ੍ਰਸਿੱਧਜਰਥੰਕ੍ਰਿਤਘ੍ਨਤ੍ਵਾਪਨੁਤਯੇ॥
ਜਿਗਜਾਸਾਮੇਜੋ ਗਯਾਨਕੀਪ੍ਰਾਪਤੀਕੇ ਲਿਏ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੋਹੂਏ
ਹੂਏ ਕ੍ਰਿਤਘਨਤਾਕੀਨਿਬ੍ਰਿਤੀਕੇਲਿਏਆਯੁਪ੍ਰਯੰਤਨਿਤਜ ਹੀ
ਨਮਸਕਾਰਕਰੈਸੋ ਤਿਸ ਗਜਾਨਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਚਤੁਸ੍ਰਯਸਾਧਨ
ਸੰਪੰਨ ਹੋਇ ਕੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੀ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਤਬ
ਸਤਿਗੁਰੁ ਜੋ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੋਊ ਮੈ
ਨਾਹੀ ਜਨਪਰਉਪਕਾਰੀ ਆਏ॥ ਜੀਅਦਾਨਦੇ ਭਗਤੀ ਲਾ
ਇਨ ਹਰਸੋ ਲੈਨ ਮਿਲਾਏ ਸਾਧਨ ਕੌਨ ਸੁਨਿਏ ਬਿਬੇਕ॥
੧ ॥ ਵੈਰਾਗਜ॥ ੨ ॥ਖਟਸੰਪੰਤੀ॥ ਸਮ ੧ ਦਮ ੨ ਉਪਰ
ਤਿ ੩ ਤਿਤਿਖਜਾ੪ ਸ਼੍ਰਧਾ ੫ ਸਮਾਧਾਨਤਾ ੬ ਮੋਖਜਇਛਾਇ
ਨ ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨ ਹੋਇਕਰ ਸਤਿਗੁਰੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਨਿ
ਰਾਸਹੋਇਕਰ ਸ੍ਰਤਿ ॥ ਤਦਵਿਗਜਾਨਰਥੰ ਸਗੁਰਮੇਵਾ
ਭਿਗਛੇਤ ਸਮਿਤ੍ਪਾਣੀ ਸ੍ਰੋਤ੍ਰਿਯੰਬ੍ਰਹਮਨੇਸ੍ਰੰ ਕਸ੍ਹਿਤਧੀਰਹ।
ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿਸੁ॥ਤਦਵਿਧੀਪ੍ਰਣਿ ਪਾਤੇਨਪਰਿਪ੍ਰਸ਼੍ਨੇਨਸੇਵਯਾ ॥ ਉ
ਪਦੇਖਜੰਤਿਤੇਗਜਾਨੰਗਜਾਨਿਨਸਤਤ੍ਵਦਰਸ਼ਿਨਹ। ਜਬ ਐਸੇ
ਸਰਨਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂ ਤਬ ਵਾਕੋ ਸਤਿਗੁਰਬੇਦ ਬਾ
ਕਜ਼ ਦ੍ਵਾਰਾ ਬੋਧਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਬੋਧਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਕਜਾ ਹੈ ਕਿ ਅਹੰਬ੍ਰਹਮਾਸਿਮ ਇਸ ਚਰਮਾਬ੍ਰਿਤੀ ਕਾ ਉਦਯ
ਹੋਨਾ ਬ੍ਰਿਤਿ ਕਿਸਕੋ ਕਹਤੇਹੈਂ ਕਿ ਅੰਤਹਕਰਣ ਔਰਅਗਜਾ
ਨ ਕੇ ਪਰਿਣਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾ ਨਾਮ ਅਹੰਬ੍ਰਹਮਸਿਮ ਯਹ ਬ੍ਰਿ

ਭੀ ਹੈ ਬ੍ਰਿਤਿਆਤੇ ਅਨਿਤ ਹੈ ਅਗਜ਼ਾਨਕੀਆਂ ਔਰ ਅੰਤਹਕ
ਰਣ ਕੀਆ ਕਾਮਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕ ਇਸਵਾਸਤੇ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਪਦ ਦਿਆ
ਗਯਾ ਹੈ ਅਹਿਬ੍ਰਹਸਾਸਿਧ ਇਸ ਬ੍ਰਿਤੀ ਸੇ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਪੰਚ ਸ
ਹਿਤ ਅਗਜ਼ਾਨ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀ ਔਰ ਪਰਮਾਨੰਦ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਹੋਤੀ ਹੈ ਯਹ ਸਰਬ ਬੇਦਾਂਤੋਂ ਕਾ ਸਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਯਦਜ਼ਪਿ
ਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕ ਅੰਤਹਕਰਨ ਕੇ ਔਰ ਆਕਾਸਾਦਿ ਅਗਜ਼ਾਨ ਕੇ
ਪਰਿਣਾਮ ਹੈਂ ਤੌਭੀ ਵਿਖੈ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਜੋ ਅੰਤਹਕਰਣ ਔ
ਅਗਜ਼ਾਨ ਕਾ ਪਰਿਣਾਮ ਸੋ ਬ੍ਰਿਤੀ ਕਹਿਐ ਕਿਉਂਕਿ ਕ੍ਰੋਧਾ
ਦਿਕ ਜੋ ਅੰਤਹਕਰਣ ਕੇ ਪਰਿਣਾਮ ਹੈਂ ਇਨਸੇ ਕਿਸੀ ਪ-
ਦਾਰਥ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਇਸੀ ਤੇ ਬ੍ਰਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
ਕਿੰਤੁ ਗਜ਼ਾਨ ਰੂਪ ਪਰਿਨਾਮ ਸੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸੀ ਕੋ
ਬ੍ਰਿਤੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਯਦਜ਼ਪਿ ਸੁਖਦੁਖ ਕਾਮ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕ੍ਰੋਧਖਿ
ਮ੍ਹਾ ਧ੍ਰਿਤਿ ਅਧ੍ਰਿਤਿ ਲਜਾ ਭਯ ਇਤਜ਼ਾਦਿਕ ਏ ਸਭੁਅੰਤਹਕ
ਰਣ ਕੇ ਪਰਿਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਗ੍ਰੰਥਨ ਮੈ ਬ੍ਰਿਤੀ ਸ਼ਬਦ ਸੇ ਹੀ
ਬ੍ਯਵਹਾਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਤੌ ਭੀ ਤਤ੍ਵਾਨੁਸੰਧਾਨ ਅਦ੍ਵੈਤ ਕੋਸਤੁਭਾ
ਦਿਕ ਬੇਦਾਂਤ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਪ੍ਰਣਾਮ ਹੀ ਬ੍ਰਿਤਿ ਕੋ
ਲਿਖਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਮਾਯਾ ਔਰ ਅੰਤਹਕਰਣ ਕਾ ਪਰਿਨਾਮ
ਹੀ ਬ੍ਰਿਤਿ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅਦ੍ਵੈਤਮਤ ਮੈ ਰੂਢੀ ਰੂਪ ਕ
ਰ ਸੋ ਬ੍ਰਿਤਿਗਜ਼ਾਨ ਏਕ ਪ੍ਰਮਾ ਰੂਪ ਹੈ ਦੂਸਰੀ ਅਪ੍ਰਮਾਰੂਪ
ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਜਨਜ਼ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸਤੇ ਭਿੰਨ ਕੋ ਅ
ਪ੍ਰਮਾ ਕਹੈ ਹੈਂ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾ ਗਜ਼ਾਨ ਹੈ ਸੋ ਯਥਾਰਥ ਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ

ਔ ਅਪ੍ਰਮਾ ਗਗ੍ਯਾਨ ਏਕ ਯਥਾਰਥਿ ਹੈ ਦੂਸਰਾ ਭ੍ਰਮ ਰੂਪ ਹੈ
ਜੋ ਦੋਖਜਨਯ ਹੋਇ ਵਾ ਕੋ ਭ੍ਰਮ ਕਹਿਤੇਹੈਂ ਪੁਨਾ ਜੋ ਅਦੋਖ ਜ
ਨਯ ਹੋਇ ਕਿੰਤੂ ਇੰਦ੍ਰੈ ਅਨੁਮਾਨ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤੈਂ ਅਥਵਾ
ਔਰ ਕਿਸੀ ਕਾਰਨ ਤੇ ਹੋਯ ਸੋ ਯਥਾਰਥ ਕਹਿਐ ਜੈਸੇ ਸਿ
ਪੀ ਮੇ ਰਜਤ ਗਯਾਨ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੋਸ਼ਜਨਯ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਭ੍ਰਮ
ਹੈ ਮਿਸਰੀ ਮੇ ਕਟੁਕਤਾ ਗਯਾਨ ਪਿਤ ਦੋਸ਼ਜਨਯ ਹੀ ਹੈ ਚੰ
ਦ੍ਰ ਮੇ ਲਘੁਤਾ ਗਯਾਨ ਅਨੇਕ ਬ੍ਰਿਖਯੋ ਮੇ ਏਕਤ੍ਰ ਗਯਾਨ ਦੂਰ
ਦੋਸ਼ਜਨਯ ਹੈ ਸੋ ਭ੍ਰਮ ਹੈ ਬਿਚਾਰਸਾਗਰ ਮੇ ਦੋਸ਼ਕੋ ਅਧਯਾ
ਸ ਕੀ ਹੇਤੁਤਾ ਖੰਡਨ ਕਰੀ ਹੈ ਸੋ ਤਾਂਕਾਂ ਯਹ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ
ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਪ੍ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਮੇਯ ਤੀਨੋ ਦੋਸ਼ ਅਧਯਾਸ ਕੇ ਹੇਤੁ ਨਹੀ
ਕੋਊ ਦੋਸ਼ ਹੋਯ ਤੋ ਅਧਯਾਸ ਹੈ ਔ ਸਰਬ ਦੋਸ਼ ਕੇ ਅਭਾਵਤੇ
ਜੋ ਅਧਯਾਸ ਕਹਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰੌਢੀਬਾਦ ਸੇ ਕਹਾ ਹੈ ਜਹਾਂ ਔਰ ਕੋ
ਊ ਦੋਸ਼ ਨ ਹੋਇ ਤਹਾਂ ਅਵਿਦਯਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਦੋਸ਼
ਜਨਯਕੋ ਭ੍ਰਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਔ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਗਯਾਨ ਸੁਖਦੁਖ ਕਾ
ਪ੍ਰਤਖਯ ਗਯਾਨ ਈਸ੍ਵਰਬ੍ਰਿਤਿ ਗਯਾਨ ਦੋਸ਼ਜਨਯ ਨਹੀ ਹੈ ਇਸੀ
ਤੇ ਭ੍ਰਮ ਨਹੀ ਔ ਪ੍ਰਮਾਨ ਜਨਯ ਨਹੀਂ ਇਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾ ਨਹੀਂ
ਕਿੰਤੂ ਭ੍ਰਮ ਪ੍ਰਮਾ ਸੇ ਵਿਲਖਯਣ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਯਥਾਰਥ ਹੈ ਕਿ
ਸਤੇ ਕਿ ਜਿਸ ਗਯਾਨ ਕੇ ਬਿਖਯ ਕਾ ਸੰਸਾਰਦਸ਼ਾ ਮੈ ਬਾਧ
ਨ ਹੋਯ ਸੋ ਯਥਾਰਥ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਗਯਾਨ ਕਾ ਹੇਤੁ
ਸੰਸਕਾਰ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪੂਰਬ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਜਹਾ ਯਥਾਰਥ ਅਨੁਭਵ
ਸੇ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਹੋਇ ਤਹਾਂ ਯਥਾਰਥ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਹੈ ॥ ਔਰ ਭ੍ਰਮ

ਰੂਪ ਅਨੁਭਵਕੇਸੰਸਕਾਰ ਸੋ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਹੋਇ॥ ਸੋ ਅਯਥਾਰਥ ਹੈ ਧਰਮਾਦਿਕ ਨਮਿਤ ਸੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਪਦਾਰਥ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅੰਤਹਕਰਨ ਕੇ ਸਤੋਗੁਨ ਔ ਰਜੋਗੁਨ ਕਾ ਪਰਿਣਾਮ ਰੂਪ ਸੁਖਦੁਖ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੁਖਦੁਖ ਕਾ ਨਮਿਤ ਹੈ ਤਿਸੀ ਨਮਿਤ ਸੇ ਸੁਖ ਦੁਖ ਕੋ ਵਿਸ਼ੈ ਕਰਨੇਵਾਲੀ ਅੰਤਹਕਰਨ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਬ੍ਰਿਤਿ ਮੇ ਆਰੂਢ ਸਾਖੀ ਸੁਖਦੁਖ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਸੁਖਾਕਾਰ ਦੁਖਾਕਾਰ ਅੰਤਹਕਰਣ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤਿ ਪਰਿਮਾਣ ਜਨਯਨਹੀ ਇਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾ ਨਹੀਂ ਔਰ ਈਸ੍ਵਰ ਕੇ ਗਯਾਨ ਇਛਾ ਪਰਿਜਤਨ ਨਯਾਯਮਤ ਮੈ ਨਿਤਯ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਸ੍ਰੁਤਿ ਮੈ ਇਨਕੀ ਉਤਪਤੀ ਕਹੀ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਨਿਤਯ ਨਹੀ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰਾਣੀਓਂ ਕੇ ਕਰਮਾਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਰੀਕੇ ਆਦਿਕਾਲ ਮੇ ਸਰਬ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੋ ਵਿਖਯ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਈਸ੍ਵਰ ਕਾ ਗਯਾਨ ਉਤਪੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਗਯਾਨ ਭੂਤ ਭਵਿਖਯਤ ਬਰਤਮਾਨ ਕੇ ਸਰਬ ਪਦਾਰਥਨ ਕੋ ਬਿਖਯ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਪ੍ਰਲਯ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਥਾਈ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਏਕ ਔਰ ਨਿਤਯ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਈਸ੍ਵਰ ਕੇ ਇਛਾ ਔ ਪ੍ਰਯਤਨ ਭੀ ਉਤਪਤੀ ਮਾਨਸਥਾਈ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਲਯ ਪ੍ਰਯੰਤ ਏਕਏਕ ਵਯਕਤਿ ਹੈ ਕੋਊ ਇਸਮੈ ਅਸੰਕਾ ਕਰੈ ਜੋ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਇਛਾ ਪ੍ਰਲਯ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਥਾਈ ਹੋਵੈ ਤੋ ਵਰਖਾ ਆਤਪ ਸੀਤ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਇਛਾ ਸੇ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਇਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਲਯ ਪ੍ਰਯੰਤ ਬਰਖਾ ਤਥਾ ਆਤਪ ਸੀਤ ਹੂਏ ਚਹਿਐ ਸੋ ਸ਼ੰਕਾ

ਬਨਤੀ ਨਹੀ ਕਿਸਤੇ ਜੋ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਇਛਾ ਵਯਕਤਿ ਨਾਸ਼
ਹੋਵੈ ਤਬ ਯਹ ਦੋਸ਼ ਹੋਵੈ ਸੋ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਪ੍ਰਲਯ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਦਾ
ਈ ਇਛਾ ਵਯਕਤਿ ਨਾਨਾ ਨਹੀ ਅਰਥਾਤ ਏਕ ਹੈ ਤਿਸਏਕ
ਇਛਾ ਤੇ ਆਦਿ ਸਾਰੇਪਦਾਰਥ ਜਿਸ ਰੀਤ ਸੈ ਬਿਖਯ ਕੀਏ
ਹੈਂ ਉਸੀ ਰੀਤ ਸੇ ਹੈਂ ਇਤਨਾ ਕਾਲ ਬਰਖਾ ਹੋਇ ਇਤਨਾ
ਕਾਲ ਸੀਤ ਔਰ ਆਤਪ ਹੋਇ ਇਸ ਰੀਤ ਸੇ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ
ਇਛਾ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੋ ਬਿਖਯ ਕਰਤੀ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਦਾ
ਰਥ ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇ ਹੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਲਯ ਪ੍ਰਯੰਤ ਇ
ਛਾ ਏਕ ਹੈ ਸਦਾਈ ਇਸ ਪਖਯਮੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀ ਸ੍ਰਿਤਿ ਮੇ ਗਯਾ
ਨ ਇਛਾ ਬ੍ਰਿਤਿ ਕੀ ਉਤਪਤੀ ਕਹੀ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਉਤਪਤੀ
ਵਾਲੇ ਹੈ ਔਰ ਆਕਾਸ਼ ਕੀ ਨਯਾਈ ਮਹਾ ਪ੍ਰਲਯ ਪ੍ਰਯੰਤ
ਸਦਾਈ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਈਸ੍ਵਰ ਕੇ ਗਯਾਨ ਕੋ ਪ੍ਰਪੰਚਕੋ ਅਨੰਤ
ਬਾਰ ਉਤਪਤੀ ਨਾਸ ਮਾਂਨੇ ਤਿਸਕੋ ਐਸਾ ਪੂਛਾ ਚਹਿਐ ਕਿ
ਈਸ੍ਵਰ ਮੇ ਕੋਊ ਏਕ ਗਯਾਨ ਬ੍ਰਿਤਿ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੀ ਸਿਤਤਿਕਾ
ਲ ਮੇ ਸਦਾ ਬਨੀ ਰਹਿਤੀ ਹੈ ਅਥਵਾ ਪ੍ਰਪੰਚ ਹੋਤੇ ਕਿਸੀ ਕਾ
ਲ ਮੇ ਗਯਾਨ ਹੀਨ ਈਸ੍ਵਰਰਹਤਾਹੈ ਜੋ ਕਹੈ ਕਿ ਹਾਂ ਗਯਾਨ
ਹੀਨ ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਤੋ ਉਸਕਾਲ ਮੇ ਈਸ੍ਵਰ
ਅਗਯ ਹੋਵੇਗਾ ਔਰ ਜੋ ਕਹੈ ਕਿ ਕੋਊ ਗਯਾਨ ਬਯਕਤਿਈ
ਸ੍ਵਰ ਮੇ ਸਦਾ ਬਨੀ ਰਹਿਤੀ ਹੈ ਤੋ ਅਨੰਤ ਗਯਾਨ ਕੀ ਅਨੰ
ਤ ਉਤਪਤਿ ਅਨੰਤ ਨਾਸ ਮਾਨਨੀ ਨਿਸਫਲ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ
ਏਕ ਗਯਾਨ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੇ ਆਦਕਾਲ ਮੇ ਉਤਪੰਨ ਹੂਆ ਮ

ਹਾ ਪ੍ਰਲਯ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਤ੍ਾਈ ਹੈ ਸੋਈ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਇਛਾ ਗਿ
ਯਾਨ ਬ੍ਰਿਤਿ ਵਿਸੰਬਾਦੀ ਨਹੀ ਕਿੰਤੂ ਸੰਬਾਦੀ ਹੈ ਵਿਸੰ
ਬਾਦੀ ਗਯਾਨ ਕੋ ਭ੍ਰਮ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੰਬਾਦੀ ਕੋ ਯਥਾਰਥ ਕ
ਹਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਮਾਨ ਜਨਯ ਯਥਾਰਥ ਗਯਾਨ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾ ਕਹਤੇਹੈਂ
ਜੈਸੇ ਜੀਵਕਾ ਗਯਾਨ ਅੰਤਹ ਕਰਨ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਰੂਪ ਹੈ ਤੈਸੇ
ਈਸ੍ਵਰ ਕਾ ਗਯਾਨ ਮਾਯਾ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਰੂਪ ਹੈ ਜੀਵਨ ਕੇ
ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਜਨਯ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਜਨਯਨਹੀ ਹੈ ਯਾਤੇਪ੍ਰਮਾਨਹੀ
ਦੋਸ਼ਜਨਯ ਨਹੀ ਔਰ ਨਿਸਫਲਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਕਾਜਨਕ ਨਹੀਇ
ਸੀਤੇ ਭ੍ਰਮ ਭੀ ਨਹੀ ਕਿੰਤੂ ਯਥਾਰਥ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਜਨਯਗਯਾ
ਨਕੋਪ੍ਰਮਾਕਹਤੇਹੈਸੋ ਪ੍ਰਮਾਕੇ ਖਟ ਭੇਦ ਹੈ ਪ੍ਰਤਯਖਯ ੧ ਅਨੁ
ਮਾਨ ੨ ਉਪਮਾਂਨ ੩ ਸ਼ਾਬਦ ੪ ਅਰਥਾਪਤੀ ੫ ਅਨੁਪ
ਲਬਿਧਿ ੬ ਪ੍ਰਤਯਖਯਪ੍ਰਮਾਕਾ ਜੋ ਕਰਨ ਸੋ ਪ੍ਰਤਯਖਯਪ੍ਰਮਾ
ਣ ਕਹੀਐ ॥ ੧ ॥ ਅਨੁਮਿਤਿ ਪ੍ਰਮਾਕੇ ਕਰਨਕੋ ਅਨੁਮਾਨ
ਕਹਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਉਪਮਿਤਿ ਪ੍ਰਮਾ ਕੇ ਕਰਨਕੋ ਉਪਮਾਨ
ਪ੍ਰਮਾਣਕਹਤੇ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਸਾਬਦੀ ਪ੍ਰਮਾ ਕੇ ਕਰਣ ਕੋਸਬਦ
ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਹਤੇਹੈਂ॥੪॥ ਅਰਥਾਪਤੀ ਪ੍ਰਮਾਕੇਕਰਣਕੋਅਰਥਾ
ਪੱਤਿ ਪ੍ਰਮਾਣਕਹਿਤੇਹੈ ॥ ੫ ਅਭਾਵਪ੍ਰਮਾਕੇਕਰਣਕੋ ਅਨੁਪ
ਲਬਧਿ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ॥ ੬ ॥ ਪ੍ਰਤਖਯ ਔ ਅਰਥਾਪਤਿ
ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੇ ਔ ਪ੍ਰਮਾਕੇ ਏਕ ਹੀ ਨਾਮ ਹੈ ਭੱਟਕੇਮਤ ਮੈ ਖਟ
ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਾਨੇ ਹੈ ਔਰ ਬੇਦਾਂਤ ਗ੍ਰੰਥਨ ਮੇ ਭੀ ਖਟ ਪ੍ਰਮਾਣ
ਹੀ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਯਦਯਪਿ ਸੂਤ੍ਰਕਾਰ ਭਾਸ਼ਯਕਾਰੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੰ

ਖਜ਼ਾ ਨਹੀ ਲਿਖ਼ੀ ਤਥਾਪਿ ਸਿਧਾਂਤਮਤ ਕਾ ਅਵਿਰੋਧੀ ਜੋ ਭਟਕਾ ਮਤ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਅਦ੍ਵੈਤਬਾਦ ਮੈ ਮਾਨਤੇ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਵੇਦਾਂਤ ਪਰਿਭਾਖਾ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇ ਖਟ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੀ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਔਰ ਨਜ਼ਾਇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮੈ ਚਾਰ ਹੀ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਪ ਤਿ ਔਰ ਅਨੁਪਲਬਧੀ ਨਹੀ ਮਾਨੇ ਸੋ ਤਹਾ ਨਜ਼ਾਯ ਸ਼ਾਸ ਤ੍ਰ ਕਾ ਯਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾ ਕਾ ਕਰਣ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਹਿ ਐ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪ੍ਰਤਖਜ਼ ਪ੍ਰਮਾਂਕੇ ਕਰਣ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿਕ ਇੰਦ੍ਰਯ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿਕ ਇੰਦ੍ਰਯ ਕੋ ਪ੍ਰਤਜਖਜ਼ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਵਜ਼ਾਪਾਰਵਾਲਾ ਹੋਇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਣ ਹੋਇ ਸੋ ਕ ਰਣ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਈਸ੍ਵਰ ਔਰ ਈਸ੍ਵਰ ਕੇ ਗਜ਼ਾਨ ਇ ਛਾ ਕ੍ਰਿਤੀ ਦਿਸਾਕਾਲ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਪ੍ਰਾਗਾਭਾਵ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਾ ਭਾਵ ਏ ਨਵ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਣ ਹੈ ਜੋ ਇਨਸੇ ਵਿਲਖਜ਼ਣ ਹੋਇ ਸੋਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣਕਹੀਤਾ ਹੈ ਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣਭੀ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰਕਾਹੋਤਾਹੈਏਕ ਵਜ਼ਾਪਾਰਵਾਨਏਕਵਜ਼ਾਪਾਰਰਹਿਤ ਜੋ ਕਾਰਣ ਤੇ ਉਪਜ ਕਰ ਕਾਰਯਕੋਉਤਪੰਨ ਕਰੈਸੋਵਜ਼ਾਪਾਰ ਕਹਿਐ ਜੈਸੇ ਕਪਾਲ ਘਟਕਾ ਕਾਰਣ ਹੈਔਰ ਕਪਾਲ ਦ੍ਵੈਕਾ ਸੰਜੋਗ ਭੀ ਘਟਕਾ ਕਾਰਣ ਹੈ ਤਹਾਂ ਕਪਾਲ ਕੀ ਕਾਰਣਤਾ ਮੇ ਸੰਜੋਗ ਬਜ਼ਾਪਾਰ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਕਾਰਯ ਕੋ ਕਿਸੀ ਦ੍ਵਾਰਾਨ ਉਤਪੰਨ ਕਰੈ ਕਿੰਤੁ ਆਪਹੀ ਉਤਪੰਨ ਕਰੈ ਸੋ ਵਜ਼ਾਪਾਰ ਰਹਿਤ ਕਾਰਨਹੈ ਈਸ੍ਵਰਾਦਿ ਜੋ ਨਵਅਸਾਧਾਰਣ ਕਾਰਣ ਹੈ ਤਿਨਮੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨਵਜ਼ਾਪਾਰ ਵਾਲਾ ਕਾਰਣ ਸੋ ਕਹਿਐ ਕ

ਰਣ ਐਸਾ ਕਪਾਲ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਘਟਕਾ ਕਾਰਣ ਕਪਾਲ ਹੈ ਔਰ ਕਪਾਲ ਸੰਜੋਗ ਆਸਾਧਾਰਣਤੇ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਵਗ੍ਯਾਪਾਰ ਵਾਲਾ ਨਹੀ ਇਸੀਤੇ ਕਰਣ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਘਟ ਕਾ ਕਾਰਣ ਹੀਹੈਤੈਸੇ ਪ੍ਰਤਖਯਪ੍ਰਮਾਕੇ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿਕ ਇੰਦ੍ਰਯਕਰਣਹੈਕਿਸਤੇ ਜੋ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿਕਇੰਦ੍ਰਯਨਕਾ ਅਪਨੇਅਪਨੇਬਿਸ਼ਯੋਮੇ ਸੰਬੰਧਨ ਹੋਯ ਤੋ ਪ੍ਰਤਖਯ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੋ ਇੰਦ੍ਰਯ ਬਿਖਯ ਕਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋਇ ਤਬਹੋਵੈਹੈ ਇਸੀਤੇ ਇੰਦ੍ਰਯਔਰਵਿਖਯਕਾਸੰਬੰਧ ਇੰਦ੍ਰਯ ਔਰ ਬਿਖਯਤੇ ਉਪਜਕਰ ਪ੍ਰਤਖਯਪ੍ਰਮਾਕੋਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾਹੈਸੋਵਯਾਪਾਰਹੈਸੰਬੰਧ ਰੂਪਵਯਾਪਾਰਵਾਲੇਪ੍ਰਤਯਖਯਪ੍ਰਮਾਕੇ ਸਾਧਾਰਨਕਾਰਨਇੰਦ੍ਰਯਹੈਇਸੀਤੇਇੰਦ੍ਰਯਨ ਕੌ ਪ੍ਰਤਯਖਯਪ੍ਰਮਾਣਕਹਤੇਹੈਂਸੋਪ੍ਰਤਯਖਯਾਦਿ ਪ੍ਰਮਾਣਪੂਰਬਨਿਰੂਪਣ ਕਿਯੇਹੈ ਅਮਾਨਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇ ਅਰ ਅਖਿਜੇ ਇਸ ਪਦ ਕੇ ਵਯਾਖਯਾਨ ਮੈ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਤ੍ਰ ਨਿਰੂਪਣ ਕੀਯੇ ਹੈਂ ਤੋ ਭਾਵਾਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਵਾਹਿਗੂ ਜੀ ਅਖਿਜ ਹੈ ਅਖ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਗਯਾਨ ਤਿ ਸਗਯਾਨਕਰ॥ਜ॥ਕਯਾ ਪ੍ਰਗਟਹੋਤੀਹੈਨਿਰਗੁਣ ਰੂਪਕਰ ਵਾ ਸਗੁਣ ਰੂਪਕਰ ਨਿਰਗੁਨ ਪਖਯ ਮੇ ਤੋ ਚਰਮਾਬ੍ਰਿਤਿ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨੀ ਆਤਮ ਬਿਸ਼ਯਨੀ ਜਿਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਵਯਾਸਾਦਿ ਰਿਖੀ ਮਹਾਤਮਾ ਅਰੁ ਸਗੁਨ ਪਖਯਮੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿਕ ਇੰਦ੍ਰਿਯੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਸਰਬੰ ਖਲ੍ਵਿਦੰਬ੍ਰਹਮ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਜੀ ਮੇ ਯਥਾ ਹੇ ਨੇਤ੍ਰੋ ਮੇਰਿਹੋ ਹਰਿ ਤੁਮ ਮੈ ਜੋਤ ਰਖੀ। ਹਰਿ ਬਿਨ ਅਵਰ ਨ ਦੇਖਹੁ

ਕੋਈ ॥ ਤਥਾ ਗਉੜੀਮੇ॥ਕਥਤਾ ਬਕਤਾਸੁਨਤਾ ਸੋਇ । ਆ
ਪ ਬਿਚਾਰੇ ਸੋ ਗਜ਼ਾਨੀ ਹੋਇ ਸੋ ਐਸੇ ਬਿਧੀਰੂਪ ਕਰ ਸ਼ਬਦਾ
ਦਿ ਖਟਪ੍ਰਮਾਣ ਪ੍ਰਤਜ਼ਖਜ਼ ਅਖਿਜ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ॥ ੪
ਵਾ ਅਖਿਜੇ ਕਜ਼ਾਕਿ ਇੰਦ੍ਰਯ ਕਰਣ ਨੇਤ੍ਰ ਨਾਸਿਕਾ ਘ੍ਰਾਣ
ਤੁਚਾ ਮਨ ਸਹਿਤ ਖਡੇਂਦ੍ਰਿਯ ਤਤਜਨਜ਼ ਜੋ ਗਜ਼ਾਨ ਖਟ ਪ੍ਰ
ਕਾਰ ਕਾ ਪ੍ਰਤੁਜ਼ਖਜ਼ ਤਤਦ੍ਵਾਰਾ ਵੋ ਬੀਜਬੀਜ ਜਾਨੀਤਾ ਹੈ ਐ
ਸਾ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸਕੀ ਸਤਾਕਰ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ
ਇੰਦ੍ਰਯ ਸੂਸ੍ਵ ਬਿਸਯ ਕੋ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇਂ
ਖਟਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਸੋਭੀ ਯਥਾਸਕ੍ਤਿ ਹੀ ਨਿਰੂਪਣ
ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਜ਼ੋਂਕਿ ਅਨੰਤਾਪਾਰਹੋਨੇਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ॥ ੫ ।
ਇਤਿ ॥ ਅਥ ਅਭਿਜੇ ਕਜ਼ਾ ਭੀਜਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਕਾਸਵਤ
ਜੈਸੇ ਅਕਾਸ ਭੀਜਨਾਦਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਦਾਹਜ਼ ਹੈ ਅਸੋਖਜ਼
ਹੈ ਅਕਲੇਦਜ਼ ਹੈ ਅਛੇਦਜ਼ਹੈ ਅਭੇਦਜ਼ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਭਿ
ਨਾਮ ਸਰਬ ਓਰਤੇ॥ਜ॥ਕਿਆ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਿ
ਧੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਬ੍ਰਿਖਜ਼ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਭਿ
ਜੇ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਭਿੱਜੇ ਨਾਮ ਅਭਿਜਿਤ ਕਰਕੇ ਨਖਜ਼ਤ੍ਰ
ਜਾਨਿਐ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀਨੇ ਭਗਤਾਵਲੀ
ਮੇਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਕਥਨਮੇ ਯਥਾ ॥ਲਗਾ ਪੁਰਬ ਅਭੀਚ
ਦਾ ਡਿਠਾ ਚਲਿਤਅਚਰਜਅਮੇਟਾ। ਸੋ ਤਿਸਕਾਲਮੇਜੋ ਕੰਗ
ਨਾਦਿ ਪ੍ਰਾਪਤਹੂਆਸੋਅਭਿਜਤਕਾਹੀਪ੍ਰਤਾਪਜਨਨਾਕਜ਼ੋਂਕਿ
ਅਭਿਜਿਤ ਬਿਭੂਤੀ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਤਦਰੂਪ ਔਰ॥ ਅਸ੍ਰਿਨੀ

॥ ੧ ਭਰਣੀ ੨ ਕ੍ਰਿਤਿਕਾ ੩ ਰੋਹਿਣੀ ੪ ਮ੍ਰਿਗਸਿਰਾ ੫ ਅੰ
ਰਦ੍ਰਾ ੬ ਪੁਨਰਬਸੂ ੭ ਪੁਖ੍ਯ ੮ ਸ਼ਲੇਖਾ ੯ ਮਘਾ ੧੦ ਪੂਰ
ਬਾਫਾਲਗੁਣੀ ੧੧ ਉਤਰਾਫਾਲਗੁਣੀ ੧੨ ਹਸ੍ਤ ੧੩ ਚਿ
ਤ੍ਰਾ ੧੪ ਸ੍ਵਾਤੀ ੧੫ ਬਿਸਾਖਾ ੧੬ ਅਨੁਰਾਧਾ ੧੭ ਜੇਸ੍ਟਾ
ਮੂਲਾ ੧੯ ਪੂਰਬਾਖਾੜਾ ੨੦ ਉਤਰਾਖਾੜਾ ੨੧ ਅਭਿਜਿਤ
੨੨ ਸ੍ਰਵਣ ੨੩ ਧਨਿਸ੍ਟਾ ੨੪ ਸਤਭਿਖਾ ੨੫ ਪੂਰਬਾਭਾਦ੍ਰ
ਪਦਾ ੨੬ ਉਤਰਭਾਦ੍ਰਪਦਾ ੨੭ ਰੇਵਤੀ ੨੮ ਇਤ੍ਯਾਦਿਮਾਸ
ਕੇ ਮਾਸ ਬਾਰੰਬਾਰ ਆਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਭਿਜਤ ਰੋਜ਼ ਮਧ੍ਯਾਹ੍ਨ
ਮੇ ਆਤਾ ਹੈ ਔਰ ਸਿਧਮਾਹੂਰਤ ਹੈ ॥ ਇਸੀਮੇ ਰਾਵਨਾਦਿਕੋ
ਕਾ ਬਧ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਯਹ ਮਹਾਰਾਜ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾ
ਅਭਿਜਤਮੇ ਜੋ॥ਜੋ॥ ਕਜ੍ਯਾ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅਭਿਜੇ
ਅਰਥਾਤ ਬਿਜਯ ਸੋ ਬਿਜਯ ਵਾਹਗੁਰੂ ਰੂਪ ਕਰ ਸ੍ਰੀ
ਕਲਗੀਧਰ ਜੂਨੇ ਜੋਤਿਸ਼ਬਿਸਯ ਦ੍ਵਾਰਾ ਨਿਰੂਪਣ ਕੀਆ ਹੈ
ਭਗਵਤੀ ਕਾ ਸੰਬੋਧਨ ਵਾ॥ ਕਿੰਵਾ ਭਿਤਨਾਮ ਭੇਦਕਾ ਹੈ ਨਭਿ
ਤ ਅਭਿਤ ਜੋ ਭਿਤਕਾਤਕਾਰ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਜਕਾਰ ਬਜ੍ਯਾਕਰਣ
ਕੀ ਰੀਤੀ ਸੇ ਹੋਕਰ ਅਗ੍ਰਿਮਜਕਾਰ ਕੇ ਸਾਥ ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਸੋ
ਅਭਿਤਜੇ ਅਭਿੱਜੇ ਐਸੇ ਪਾਠ ਭਯਾ ਤੋ ਅਰਥ ਕਜ੍ਯਾਕਿ ਚਾਹੈ
ਜਕਾਰਦੁਤਹੋ ਜਾਇਗੁਰੁਮੁਖੀਕੀ ਰੀਤੀ ਸੋਚਾਹੋ ਭਕਾਰ ਪਰ
ਅਰਧ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਹੋਇਸੋਕਹੀਏ ਅਭਿੱਜੇ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਪਾਠਕਰ
ਅਰਥ ਕਜ੍ਯਾ ਕਰਨਾਕਿਅਭੇਦ੍ਰ ਸੇ ਜਿਸਕੀਉਤਪਤੀ ਹੋਇਸੋ
ਕਹਿਯੇ ਅਭਿਜੇ ਸੁਖਾਲਾ ਪਾਠ ਹੈ ਸੋ ਅਭੇਦ ਕੌਨ ਗਜ੍ਯਾਨ ਏ

ਕ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਤਿਸ ਕਰਕੇ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅਭਿੱਜੇ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਭਿਰਿਦਯ ਸੁਧ ਮੇ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਭਿੱਜੇ॥ ਕਿੰਵਾ ਅਭਿਤ੍ਰ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਨਿਸਕਪਟ ਅਨਜਾਪਾਦਿ ਤਿਨ ਮੈ ਜੋ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਕਰ॥ਜੋ॥ਨਾਮ ਉਤਪੰਨ ਹੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਭਿੱਜੇ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਮਸਤੈ ਪ੍ਰਸਿਜੇ॥ ੭੨॥ ਟੀਕਾ

ਪ੍ਰਨਾ ਕੈਸਾ ਹੈ ਬੀਜਬੀਜ ਸਮਸਤੈ ਕਜਾ ਸਰਬ ਸਬਾਵਰ ਜੰਗਮ ਕੇ ਸਾਥਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰ ਸਿਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਿਜਨਾ ਭੀ ਗਨੇਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਪਸ੍ਰਮ ਦੇਸ ਕੀ ਭਾਖਾ ਮੇ ਅਰਥਾਤ ਸਭਿ ਜਿਸਸੋਂ ਸਨੇਹ ਰੂਪ ਬ੍ਰਿਤੀਕਰਭੀਗਰਹੇਹੈ॥੧॥ਵਾ॥ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਯਤਾ ਰੂਪਬ੍ਰਿਤੀਕਰ ਪੋਖਨ ਭਰਨ ਰੂਪਾਬ੍ਰਿਤੀ ਕਰ ॥੨॥ ਵਾ॥ਸਭਸੋਭੀਗਰਹਾਹੈ ਅਰਥਾਤਪਰਸਪਰਅਭੇਦ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ॥ ੩॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਵਰ ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿਵੈਰਾਗਜ ਵਿਗਜਾਨਪ੍ਰਕਾਸਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਜੇ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤਛੰਦ ਵਜਾਖਜਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿੰਸਤਿਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੩੦॥

ਮੂਲ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਸਰੂਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸ੍ਰੂਪ ਹੈ ਸਰਬ ਕਾ ਸੁਹ੍ਰਿਦ ਪਾਲਕ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਰਥਾਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਏਹੀ ਤਿਸਕਾ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੧॥

ਵਾ ॥ ਭਗਵਤੀ ਪਖਜਮੇ ਸੰਬੋਧਨ ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰਸਰੂਪੇ ॥ ੨ ॥
ਵਾ ॥ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮੁਝਕੋ ਤੋ ਆਪਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਸਰੂਪੇ
ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਰੂਪ ਕੀ ਹੀ ਚਾਹ ਹੈ ਅਪਰ ਚਾਹੋਂ ਕੋ ਤਜਾਗ ਕ
ਰ ਯਥਾਨਵੀਨ ਕਬਿਕ੍ਰਿਤ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਸਿਪਤਕੀ ਚਾਹ
ਨ ਸੁਦਾਮਾ ਕੀਸਹਾਯਸੁਨ ਬਲਕੀ ਨ ਚਾਹ ਸੁਨਗਾਥਾ ਗਜ
ਗ੍ਰਾਹਕੀ। ਸੁਚਿਕੀਨਚਾਹ ਰੁਚਿਸਧਨਾ ਸਦਨਸੁਨ ਰੂਪਕੀਨ
ਚਾਹਸੁਨ ਕੁਬਿਜਾ ਨਿਬਾਹਕੀ। ਜਪਕੀ ਨ ਚਾਹਅਜਾ ਮੇਲ
ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨ ਕਾਨ ਦੈਕੈ ਕਾਨ ਸੁਨਲੀਜੈ ਮੋਉਮਾਹ ਕੀ ॥
॥ ਔਰ ਸਭ ਚਾਹਤੇ ਅਚਾਹ ਹ੍ਵੈ ਕੈਚਾਹੋਚਿਤ ਚਾਹ ਰਹੈ ਚਿਤ
ਮੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਏਕ ਚਾਹ ਕੀ ॥ ੧ ॥ ੩ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ॥ਲੰਸ॥
ਰੂਪੇ ਅਰਥ ਕਜਾਕਿ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਲੰਸ ਕਿਆ ਲਸੇ ਕਜਾ ਪ੍ਰ
ਕਾਸੇ ਰੂਪ ਕਿਆ ਸ੍ਵਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹੀਐ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਸਰੂ
ਪੇ ਔਰ ਦਜਾ ਦਿਸ਼ਟਕਰ ਜੈਸੈ ਕਿ ਕੁੰਤੀ ਦੇਵ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ
ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਅੰਨਜਲਾਦਿ ਦਾਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਤੀਨੋ ਬ੍ਰਹਮਾ
ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤੇ ਭਏ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕ੍ਰਿਪਾਦ੍ਰਿਸ
ਟੀ ਕਰ ਲੰਸ ਕਜਾ ਲਸ ਰਹਾ ਹੈ ਸ੍ਵਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ॥ ਅਰਥਾ
ਤ੍ਰ ਦੀਨਾਨਾਥ ਪਤਤਪਾਵਨਾਦਿ ਬਿਰਦਦਜੋਤਕ ਸ਼ੋਭਰਹਾ ਹੈ
ਰੂਪਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸਨਾਦਿ ਜਿਸਕਾ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਲੰ ਅਵਯ
ਹੈ ਅਲੰ ਭੂਖਾਯਾ ਨਿਵਾਰਨੇ ਪਰਿਯਾਪਤੇ ਸਾਮਰਥੇਚ ਅਰਥ
ਕਜਾ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਅਲੰਕਿਆ ਭੂਖਿਤ ਹੈ ਸਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ਸੋਕ
ਹੀਐ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਸਰੂਪੇ ॥ ੬ ॥ ਔਰ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰ

ਤੀ ਹਿੰਸਾਦਿ ਕਰਮੋ ਸੈ ਨਿਵਾਰਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾ ਨਕ ਬੇਦ ਬਯਾਸਾਦਿ ਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹੀਐ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਸਰੂਪੇ ਤਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਦਯਾ ਬਿਨਸਿਧ ਕਸਾਈ॥ ਹਿੰਸਾ ਤੋਮਨਤੇ ਨਹਿਛੂਟੀ ਜੀਵਦਯਾ ਨਿਹਪਾਲੀ॥ ਪਰਮਾਨੰਦਸਾ ਧ ਸੰਗਤਮਿਲਿ ਕਥਾ ਪੁਨੀਤ ਨ ਚਾਲੀ॥ ੭ ॥ ਵਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਪਰਿਯਾਪਤ ਕਯਾ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕ ਹੀਐ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਸਰੂਪੇ ॥੮॥ ਵਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨੇ ਕੋ ਸਾਮਰ ਥ ਹੈ ਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹੀਐ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਸਰੂਪੇ॥ ੯ ॥ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੱਸਰੂਪੇ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ਇਸਮੇ ਭੇਦ ਕੁਛ ਨ ਹੀ ਏਕ ਹੀਅਰਥ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਕੁਕਰਮੰਪ੍ਰਣਾਸੀ ॥ ਟੀਕਾ

ਕੁ ਪਦ ਕੁਤਸਿਤ ਅਰਥ ਮੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਖੋਟੇਕਯਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਿਧਾਰਥ ਮੇ ਬਿਚਰਨੇਵਾਲੇ ਹੈ ਅਧਰਮ ਕਰ ਤਾ ਰਾਖਯਸ ਸੁਭਾਉ ਉਨਕੇ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਜੋ ਕੁਕਰਮ ਹੈ ਦੁਸਟ ਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਾਦਿ ਨਾਸਤਕੋਂਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਾਦਿ ਸੰਕਰਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਉਨਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ॥੨ ॥ ਵਾ॥ ਕੁ ਨਾਮ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕਾ ਹੈ ਵਾ ਮੈ ਜੋ ਕਰਮ ਕਯਾ ਜੋ ਕਿਆ ਹੂਆ ਹੈ ਯਤ ਕ੍ਰਿਯਤੇਤਤਕਰਮ ਜੋ ਕਰਿਐ ਸੋ ਕਰ ਸ ਸੋ ਕਵਨ ਮੰਦਿਰ ਕੂਪਾਦਿ ਸਰੀਰਾਦਿ ਸਭਕਾ ਕਾਲ ਰੂਪ ਕਰ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੩ ॥ ਵਾ॥ ਕੁ ਨਾਮ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀ ਰੂਪ ਜੋ

ਕਰਮ ਇਸਕੋ ਭੀ ਕਾਲ ਰੂਪ ਕਰ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੪
॥ਵਾ॥ ਕੁ ਕਰਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਕਾਯਾ ਰਮੀ ਸ਼ਬਦ
ਕਰ ਰਮਣੀਕ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਆਦਿਕ ਤਤੋਂ ਕਰ ਰਚਿ
ਤ ਸ਼ਰੀਰ ਰਮਣੀਕ ਜਿਨਕੋ ਦੇਖਕਰ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਰਦ੍ਰਰਦ
ਸ਼ ਭੁਵਨਾਧਿਪਤੀ ਮੋਹ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏ ਯਥਾ ਅਹਿਲਯਾ ਜੀ
ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੰਖਯਪਤ ॥ਭਾਈ ਜੀ॥ ਗੌਤਮ ਨਾਰ ਅਹਿਲਿ
ਆ ਤਿਸਨੂ ਦੇਖ ਇੰਦ੍ਰ ਲੋਭਾਣਾ ॥ ਪਰਘਰ ਜਾਇ ਸਰਾਪ
ਲੈ ਹੋਇ ਸਹਸ ਭਗ ਪਛੋਤਾਣਾ॥ ਸੁਞਾ ਹੋਇਆ ਇੰਦ੍ਰਲੋਕ
ਸਰਵਰ ਲੁਕਿਆ ਮਨ ਸਰਮਾਣਾ॥ ਸਹਸਭਗੋ ਲੋਇਣ ਸ
ਹਸ ਲੈ ਦੋਹੀ ਇੰਦ੍ਰ ਪੁਰੀ ਸਿਧਾਣਾ॥ ਸਤੀਸਤੋਂ ਟਲਸਿਲਾ
ਹੁਇ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਬਾਝ ਪਰਾਣਾ ॥ ਰਘੁਪਤ ਚਰਨ ਛੁਹੰ
ਦਿਆ ਗਈ ਸੁਰਗ ਚੜਬਣੇਬਿਬਾਣਾ॥ ਗੁਣਨੋਗੁਣ ਸਭ
ਕੋ ਕਰੈ ਅਵਗੁਣ ਕੀਤੇ ਗੁਣ ਤਿਸ ਜਾਣ॥ ਅਬਗਤਗਤ
ਕਿਆ ਆਖਬਖਾਣ॥੧॥ਮਤਲਬ ਕਿਆ ਕਿਐਸੇ ਪਰਾਸ਼ਰ
ਆਦਿ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮਹਾ ਭਾਰਥ ਤਥਾ ਔਰ ਪੁਰਾਨੋ ਮੇ ਬਹੁ
ਤ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿਮੀਕ ਕਾਲ ਮੇ ਦੈਵਨੇਤ ਕਰ ਕੋਊਕਰਿਖੀ
ਥਾ ਕੋਊਕ ਗੰਧਰਬ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕੀ ਓਰ ਦ੍ਰਿ
ਸ਼ਟੀ ਹੈ ਸੋ ਬੀਰਜ ਤਿਸਕਾ ਕਿਸੀ ਨਮਿਤਕਰ ਚਲਾਇਮਾ
ਨ ਭਯਾਵਾਕੋ ਪਦਮ ਪਤ੍ਰਪਰਧਰਕਰਪ੍ਰਵਾਹਦੀਆ ਵਾ ਐਸੇ
ਭੀ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੀ ਪਰਬਤ ਕੀ ਕੰਦਰਾ ਪਰਨ ਪੁਟਕਾ
ਥਾ ਬੀਰਜ ਕਾ ਵਾ ਕੇ ਪੰਖੀ ਲੇ ਗਿਆ ਆਕਾਸ ਮੇ ਕੋਊ ਉ

ਸਸੇ ਔਰ ਪੰਖੀ ਨੇ ਖੋਸ ਲੀਆ ਐਸੇ ਨਦੀ ਮੇ ਗਿਰ ਗਿਆ
ਗਿਰਤੇ ਹੀ ਮਛਰੀ ਕਿਸੀਕ ਨੇ ਵਾ ਕੋ ਖਾਇ ਲੀਆ ॥ ਅਮੋ
ਘਬੀਰਜ ਹੋਨੇ ਤੇ ਗਰਭ ਹੋਤਾ ਭੁਯਾ ਤਿਸਕੋ ਪੁਨਾ ਵਾ ਮਛ
ਰੀ ਕੋ ਖੇਵਟ ਲੋਕੋਂ ਨੇ ਜਾਲ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪਕੜਾ ਅਰ ਪੇਟ ਚਾਕ
ਕੀਆ ਤੋ ਬੀਚ ਸੇ ਏਕ ਰਤਨ ਰੂਪ ਕੰਨਜ਼ਾ ਉਤਪੰਨ ਹੋਤੀ
ਭਈ ਪੁਤ੍ਰੀਕਰ ਵਾਕੋ ਪਾਲਾ ਜਬ ਕਿਸੋਰ ਅਵਸਤ੍ਰਾ ਭਈ
ਤਬ ਏਕ ਦਿਵਸਦੈਵਨੇਤਸੇ ਰੋਟੀ ਨਦੀਪੈ ਬਾਪਕੀਲੇਜਾਤੀ
ਭਈ ਜਬ ਵੋ ਰੋਟੀ ਖਾਨੇਲਗਾ ਤਿਸੀਕਾਲ ਮੇ ਪਰਾਸ਼ਰਜੀ
ਆਤੇ ਭਏ ਰਿਖੀ ਕੇ ਭੈ ਸੇ ਖੇਵਟ ਨੇ ਪੁਤ੍ਰੀ ਕੋ ਭੇਜਾ ਕਿ ਹੇਪੁ
ਤ੍ਰੀ ਮਤ ਰਿਖੀ ਕੋਪ ਕਰਤੇ ਹੋਵੈਂ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਖੀ ਕੋਪ ਕਈ
ਲੋਕਉ ਕਉ ਦਗਧ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਬ ਵੋ ਕੰਨਜ਼ਾ ਜਾਤੀਭਈ
ਜਬ ਮਧਜ਼ ਦੇਸਮੇ ਨੌਕਾ ਜਾਤੀ ਭਈ ਤਬ ਰਿਖੀ ਕਾ ਚਿਤ
ਚਲਾਯਮਾਨ ਹੋਤਾ ਭਇਆ ॥ ਮਛੋਦਰੀ ਕਹਨੇਲਗੀ ਕਿਦਿ
ਨ ਹੈ ਲੋਕ ਉਭੈ ਓਰ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਕੁਹੀੜ ਕਰਦੀਆ ਮ
ਛੋਦਰੀ ਨੇ ਕਹਾ ਜਲ ਹੈ ਰਿਖੀ ਬਰੇਤੀ ਕਰਦੀਨੀ ਅਰਥਾ
ਤ ਵਾ ਸੋ ਬਜ਼ਾਸ ਜੀ ਉਤਪਨ ਹੋਕਰ ਤਪ ਕੋ ਜਾਤੇ ਭਏ ਪਿ
ਤਾ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬੜਾ ਹੈ ਸੰਤਨੂ ਰਾਜਾ ਸਿ
ਕਾਰ ਖੇਲਨੈ ਕੋ ਜਾਤੇ ਭਏ ਵਾਂ ਕੋ ਦੇਖਕਰ ਬਰਤੇ ਭਏ ਰਾ
ਜ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਵਾਕੀ ਸੰਤਤਿ ਕੋ ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਭੀਖਮਜੀਨੇ
ਬਜ਼ਾਹ ਕਾ ਤਿਆਗ ਕੀਆ ਪਿਤਾ ਕੀ ਇਛਾਕਰ ਅਰਥਾਤ
ਐਸਾ ਸੁੰਦਰ ਜੋ ਸ਼ਰੀਰ ਤਿਸਕੋ ਕਾਲ ਰੂਪ ਕਰ ਨਾਸ ਕਰ

ਤਾ ਹੈ॥ ੫॥ ਵਾ॥ ਪਰਣਾਸੀ ਐਸੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕ ਤ
ਨਾ ਕਿ ਪਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਨਜਾਈ ਬਡੇ ਬਡੇ ਬਲੀ ਔ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਕੌ
ਨਾਸ ਕਰਤਾਹੈ ਜੈਸੇਸੁਸ਼ਕਪਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਜ੍ਵਲੀ ਅਗਨਿਪ੍ਰਜ੍ਵਲਿਤ
ਭਖਜਨਕਰਤਾਹੈਤਦਵਤਤਥਾਏਕਾਅਜਰਕੋਸਹ ਕਃ ਪ੍ਰਜਾਪ
ਤਿਰੁਦਿਸ੍ਰੁਃ ਕੁਰਕਵਾਧੂਰਨਲੋਖੁਚਖਸ੍ਰੁਤਮਨਿਮਧੂਰੇਚ ਕ
ਹਪ੍ਰਕਾਸ਼ਉਦਾਰਿਤਹ ਕੈਮਿਰੋਜਲਮਾਖਜ੍ਞਾਤਿਕੇਸੁਖੰਚਪ੍ਰਕੀਰ
ਤਿਤੇ॥ ਪ੍ਰਥਵਜ੍ਞਾਂਕੁਸਮਾਖਜ੍ਞਾਤਹਕੁਸਬਦੇਪਿਪ੍ਰਕੀਰਤਿਤਹ।
ਪੁਨਹ॥ ਅਗਜ੍ਞਾਤੇ ਕੁਤਸਿਤੇਚੈਵ ਸੰਗਜ੍ਞਾਧਾਮਨੁਕੰਪਨੇ॥
ਤਦਜੁਕੁਨੀਤਾਵਪਜਲਪੇਹ੍ਰਸ੍ਵੇਵਾਚਧੇਤੁਕਹਸਿਮ੍ਰਿਤਹ॥ ਇ
ਨਕਕਾਰਾਰਥੋਂ ਕੇ ਜੇਤੇ ਅਰਥ ਇਹਾਂ ਕਰੀਐ ਤੇਤੇ ਹੀ ਅ
ਪੇਖਜਤ ਹੈਂ॥ ੬॥ ਵਾ॥ ਕੁਕਰਮੰਪ੍ਰਣਾਸੀ ਕੁ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮੇ ਔ
ਤਾਰਧਾਰਕਰ ਕਰਮ ਪ੍ਰਣ ਅਸ੍ਰੀ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਰਮ
ਪ੍ਰਣ ਹੈ ਕਰਮ ਕੋ ਹੀ ਕਰਨਾ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿ ਅਵਤਾਰ
ਧਾਰਕਰ ਯਹੀਹੈਪ੍ਰਣ ਜਿਸਕਾ ਸੋਕਰਮ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ
ਹੈਂ ਸ੍ਰੌਤ ਔਸ ਮਾਰਤਕ ਸ੍ਰੌਤ ਅਸ੍ਵਮੇਧਾਦਿਕ ਔ ਸਮਾਰਤਕ
ਵਾਪੀ ਕੂਪਤੜਾਗਾਦਿ ਤਥਾਚ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ॥ ਵਾਪੀ ਕੂਪਤ
ੜਾਗਾਦਿ ਦੇਵਤਾਂਯਤਨਾਨਿਚ ਅੰਨ ਪ੍ਰਦਾਨਮਾ ਰਾਮ
ਮੂਲਮਿਤਜ੍ਞਾਭਿਧੀਯਤੇ॥ ਪੁਨਾ॥ ਤਬ ਕਰਮਨ ਕੌਨ
ਨ ਕਰੈ ਜਗਮੈ ਜਬ ਆਪੁਨ ਸਯਾਮ ਜੂ ਕਰਮ ਕਰੈ ਐਸੇ
ਹੀ ਮਨੁਖ ਦੇਹਕਾ ਫਲ ਹੈ ਸੁ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕਰਨਾ ਇਹੀ ਪ੍ਰ
ਣਾਸੀ ਕਜ੍ਞਾਹੈ ਕਰਮ ਹੀ ਕਰਣੇ ਕਾ ਪ੍ਰਣਨਿਯਮ ਹੈ ਤਿਸ

ਕਾ ॥ ੭ ॥ ਵਾ ॥ (ਕੁ) ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮੇ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹ ਧਾਰਕੇ ਨਿ-
ਬ੍ਰਿਤਿ ਰੂਪ ਫਲਕੋ ਦਿਖਾਨੇ ਕਾ ਪਰਣਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਕ ਸਬਦ
ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਕੁ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮੇ ਕਸਬਦ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ
ਮੋਹੀ ਰਮੰ ਕਣਾ ਰਮਣ ਕਰਨਾ ਅਰਥਾਤ ਲੀਨ ਹੋਨਾ ਸਨਕਾ
ਦਿਕਾਦਿ ਰੂਪ ਧਾਰਕਰ ਇਸੀ ਪ੍ਰਣ ਪਰਾਯਣ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ॥
੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ (ਕੁ) ਨਾਮ ਭੂਮੀ ਮੇ ਕਰਮੰ ਕਹਿਐ ਤਪ ਰੂਪ
ਕਰਮ ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਪਰਾਸ਼ਰਾਦਿ ਰੂਪਹੋਕਰ ਅਰੁ ਨੇਰ ਨਾਰਾ
ਯਣਾਦਿ ਰੂਪਕਰਕਰਰਹਾਹੈ ਅਰ ਪ੍ਰਣਕਹਿਐ ਪਰਣ ਨਾਮ
ਪਤ੍ਰ ਸੋ ਸੂਕੇ ਆਪਹੀ ਗਿਰੇ ਹੂਏ ਤਿਨਕੋ ਆਸੀ ਕਣਾ ਭੋਜ-
ਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ॥ ੯ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤਪਾਦਿਕ ਕਰਮ ਕਰਹੀ
ਕੁਕਰਮ ਕਹਿਏ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਤਿਸਕਾ ਪ੍ਰਣਾਸ ਨਾਮ ਨਾਸ ਕਰ
ਰਹਾ ਹੈ॥ ੧੦ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਦਾਸਰਬਦਾ ਰਿਧਿਸਿਧੰ ਨਿਵਾਸੀ

ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਕਾਲ ਸਰਬ ਦੇਸਾਦਿਕ ਮੇ ਰਿਧਆਂ ਔਰ ਸਿ
ਧਿਆਂ ਕਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵੋ ਤੁਝਕਾ ਨਿਵਾਸ
ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ ਆਧਾਰਾਧੇਯ ਕੀ ਨਯਾਈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਨੀਵਾ
ਬੋਲੀ ਨੀਚੇਕੀ ਹੈ ਸੋ ਐਸਾ ਸਭ ਤੇ ਨੀਚਾ ਸਮੁਦ੍ਰ ਹੈ ਅਰਥਾ
ਤ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਰਿਧਆਂ ਔਰ ਸਿੱਧਿਆਂ ਕਾ ਨਿਵਾ ਕ
ਹਿਐ ਨੀਚਾ ਅਸਥਾਨ ਸਮੁਦ੍ਰ ਅਸਿ ਕਣਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਇਤਿ
ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾ

ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖ੍ਯੇ ਖਸ੍ਰਮ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕਤ੍ਰਿੰਸਤਿਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੩੧ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਖਸ੍ਰਮ ਛੰਦੇ ਚਤੁਰ ਅੰਸੂ ੪ ॥ ਸਮਾਪਤਃ ॥ ੬ ॥

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਅਥ ਸਪਤਮ ਛੰਦ ਚਰਪਟ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ॥ ਅਥ ॥ ਚਰਪਟ ਛੰਦ ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਅਬ ਚਰਪਟ ਛੰਦ ਮੇ ਆਪਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪਕਾ ਯਸ ਬਰਨਨ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ ਕ੍ਯਾ ਮੋਖ੍ਯ ਕਰਮਰੂਪ ਮੋਖਯ ਕਰਮ ਕਯਾ ਕਿ ਮੋਖ੍ਯ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਨਮਿਤ ਰੂਪ ਹੈਂ ਕਰਮ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕੌਨ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿ ਲੀਲਾਦਿ ਰੂਪ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਸੁਨਨਾ ਪਢਨਾ ॥ ਵਾ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇਵਤਾ ਤਤਪਦ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਰੂਪਕੇ ਨਮਿਤ ਕਰਮ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮ ਸੋ ਐਸਾ ਤੂੰ ਹੈ ਸੋ ਲੀਲਾ ਰੂਪ ਕਰਮ ਵਾ ਯਾਗਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਦੇਵ ਪਦਵੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਕ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਯਾਗਾਦਿ ਕਰਮੋਂ ਕੋ ਅੰਤਹਕਰਣ ਕੀ ਸੁੱਧੀ ਦ੍ਵਾਰਾ ਮੋਖ੍ਯ ਪ੍ਰਾਪਕ ਹੋਨੇਤੇ। ਯਗ੍ਯੋ ਵੈ ਬਿਸਨੂ ਇਸ ਸ੍ਰੁਤੀ ਤੇ ਯਗ੍ਯ ਰੂਪ ਹੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸੋ

ਖ਼ਯ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਯ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਕ ਕੋ ਅਭੇਦ ਹੋਨੇਤੇ ਨਾਮਨਾਮੀਵਤ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਕਰਮ ਹੀ ਮੋਖਯ ਪ੍ਰਦਾਤੌਂ ਹੈ ਗਯਾਨਾਦਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੋ ਕਉਨ ਮੀਮਾਂਸਾ ਭਦ੍ਰਰੂਪਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ ਹੇ ਭਗਵਨ ਜੋ ਤੁਝਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭਕ੍ਤ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੇ ਕਰਮੈਹੈਚਾਹੈ ਇਛਾ ਕਰੈ ਚਾਹੇ ਨ ਕਰੈ ਸੋ ਅੰ-ਮ੍ਰਿਤ ਦੇਵਪੇਯ ਸਮੁਦ੍ਰੋਦਭੂਤ ਵਾ ਮੋਖਯ ਰੂਪ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ ਹੈ ਸੋ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਇਸੀਤੇ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਮੋਖਯ ਭੋਗ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਸੇਵਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਬਿਧੀ ਪੂਰਬਕ॥ ੪ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਮ੍ਰਿਤਕਨਾਮ ਭੂਮੀ ਕਾ ਧਾਤੂ ਪਾਖਾਣਾਦਿ ਰੂਪਜੜ॥ ਨ ਜੋਹੋਇਮ੍ਰਿਤਕ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅੰਮ੍ਰਿਤਕ ਕਯਾ ਚੈਤਨਯਅਰਥਾਤਚੇਤਨ ਰੂਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਬ੍ਰਹਮਾਦ੍ਰਿਣ ਪ੍ਰਯੰਤਰਮੇਕਯਾਰਮਰਹਾਹੈ ਯਥਾਬਨਤ੍ਰਿਣ ਪਰਬਤਹੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ॥ ੫॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਚੇਤਨ ਤਦੋਪਲਖਯਤ ਜਢ ਅਰਥਾਤ ਜਢ ਚੇਤਨ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਜਿਸਮੈ ਰਮ ਰਹੀ ਹੈ ਜਲਮੇਫੇਨਤਰੰਗ ਬੁਦ ਬੁਦਵਤ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪੁਰਖ ਤਿਸਮੇ ਸਰਬ ਤਯਾਗ ਕਰ ਰਮੇ ਹੈ ਪੀਛੇ ਆਗੇ ਅਬ ਤੇਅੰਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਮ ਚੇਤਨ ਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੰਚਨ ਮੈ ਜੋ ਭੂਖਨ ਰਮੇ ਹੈਂ ਤੇ ਕੰਚਨ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝਮੇ ਅਮ੍ਰਿ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ॥ਤਕ॥ ਕਯਾ ਦੇਖਕਰ ਰਮੇ ॥੮॥ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ ਚਿੱਛਕ੍ਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਦੇਵਤਾ ਤਿਨਕੇ ਅਰਥ ਦੈਤ ਦੁਸ਼ਟ

ਦਲਨ ਰੂਪ ਹੈ ਕਰਮ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮਾ
ਤਿਸਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਮੇ ਹੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ ॥ ੯ ॥ ਕਿੰਵਾ ਅਮ੍ਰਿ
ਤਾਰਥ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮਥਨਾਦਿ ਕਰਮ ਹੋਇ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹਿਐ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ ॥ ੧੦ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ਮੋਹਨੀ ਅਵਤਾਰ ਰੂਪਕਰ
ਦੇਵੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਔਰ ਦੈਤ ਮੋਹਨਾਦਿ ਹੈਂ ਕਰਮ
ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ ॥ ੧੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥
॥ ਗਰੁੜ ਰੂਪ ਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਨੈਨ ਹੈ ਕਰਮ ਜਿਸਕਾ ਸੋ
ਕਹਿਐ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ ॥ ੧੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ
ਲੀਲਾ ਗੋਰੂਗੋਪਿਕਾ ਗੋਪਇਨਕੋਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰ ਅਮਰ
ਇੰਦ੍ਰ ਤਿਸਕੀ ਬ੍ਰਿਸਟੀ ਤੇ ਗੋਬਰਧਨਾਦਿ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰ
ਖੜਾ ਕਾਲੀ ਨਾਗਕੇ ਬਿਖਸੇਅਗਨੀਪਾਨਕਰਤਥਾਬਕਾਸੁਰ
ਅਘਾਸੁਰ ਕੇਸ਼ੀ ਕੰਸਾਦਿਕੋਂ ਤੇ ਰਖੜਾ ਰੂਪਹੈਂ ਕਰਮ ਜਿਸ
ਕੇ ਵਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੁਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲਜਾਵਨਾ ਰੂਪ ਕ੍ਰਰਮ ਔਰ ਅ
ਨੰਤ ਗੋਪਿਕਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅਧਰਾਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨਾਦਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸ
ਪਰਸਨਾਦਿ ਕਰਮ ਹੋਹਿ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤਕਰਮੇ
॥ ੧੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਰੂਪ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਜਾਨਿਐ ਤਥਾ ਹੇ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ (ਮੇ) ਕਜ਼ਾ ਮੁਝਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਯਥਾ॥ ਜਾਹਜਾਹ ਧ੍ਰਅਨਾਰਦ ਟੇਕਿਓਨੈਕ ਟਿ
ਕਾਵਹੁ ਮੋਹਿ । ਤਥਾ ਪ੍ਰਭੁ ਜਨਮ ਮਰਣ ਨਿਵਾਰ ॥ ੧੪ ॥
ਵਾ ਅਨੁਭਵ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਮੇ (ਮੇ) ਕਜ਼ਾ ਮੁਝ
ਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰ ਕਜ਼ਾ ਹਥਾਲੀ ਮੇ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ ਹੈ ਨਹੁ

ਰਮੇ ਕਪੋਤੋਕੇ ਜਿਲਾਵਨੇ ਕਾ। ਤਥਾ ਭਗਵਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਾਲ ਮੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰ ਆਨੇਹੂਏ ਅਨੇਕ ਮ੍ਰਿਗ ਪੰਖੀ ਪੰਡਿਤਜੀ ਕੇ ਕਹਨੇ ਸੇ ਜਿਵਾਉਤੇ ਭਏ॥ ੧੫॥

ਮੂਲ ॥ ਅਬ੍ਰਿਤ ਧਰਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੀਵੋਕੇ ਪ੍ਰਤੀਆਬ੍ਰਿਤ ਕਰਨੇਕਾ ਅਰਥਾਤ ਮੋਹਿਤ ਕਰਨੇ ਕੇ ਹੋਹਿ ਕਰਮ ਜਿਸਕੋ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅਬ੍ਰਿਤ ਧਰਮਾ ਸੋ ਐਸਾ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੁਹੀ ਹੈਂ ਸਾਮਰਥ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਆਬ੍ਰਿਤਧਰਮੇ ਬ੍ਰਿਤ ਤੇ ਰਹਤ ਹੋਨਾ ਯਹੀ ਜਿਸਕਾ ਧਰਮ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਬ੍ਰਿਤਧਰਮਾ ਸੋਹੇਭਗਵਨ ਐਸੇ ਆਪ ਹੋ ਨਿਰਗੁਨ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰੂਪ ਯਤੋਵਾਚੋ ਨਬਰਤੰਤੇ ਅਪ੍ਰਾਪਜਮਨਸਾਸਹ॥ਬ੍ਰਿਤੁ ਬਰਤਨੇਧਾਤੁ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਰਤਨ ਸੇ ਜੋ ਰਹਿਤ ਹੋਵੈ ਬ੍ਰਿਤ ਧਰਮ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਬ੍ਰਿਤ ਧਰਮਾ ਸੋ ਹੇ ਭ-ਗਵਨ ਤਤ ਤੂੰ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਅਬ੍ਰਿਤ ਧਰਮੇ ਕਜ਼ਾਕਿ ਧਰ ਪ੍ਰਿਥੀ ਮੇਂ ਬ੍ਰਿਤ ਬਰਤਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਰਥਾਤ ਕੂਟਸਥ ਅਕ੍ਰੈ ਹੋਕਰ ਜੋ ਇਸਿਤ੍ਤ ਹੋਇ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਜਾਨਿਏ ਹੇ ਅਬ੍ਰਿਤ ਮੇ ਕਜ਼ਾ ਮੁਝ ਕੋ ਧਰ ਨਾਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੇ ਪੁਰਖ ਧਰਮੇ ਕਜ਼ਾ ਧਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਤੇ ਅਬ੍ਰਿਤ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਮਾਯਾ ਅਵਿਦਜ਼ਾ ਕੇ ਆਵਰਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨੀ ਹੈਂ॥ ੫॥ ਕਿੰਵਾ ਧਕਰਕੇ ਧਾਰਕ ਸਭ ਪ੍ਰਪੰਚਕਾ ਤਿਸਮੇਂ ਜੋਰਮੇ ਹੈ ਤੇ ਅਬ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਅਪਰ

ਬ੍ਰਤਾਦਿਕੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਯਥਾ ਰਾਮ ਸੰਗ ਨਾਮਦੇਵ ਜਨ ਕਉ ਪ੍ਰਤਗਜਾ ਆਈ॥ ਏਕਾਦਸੀ ਬ੍ਰਤ ਰਹੇ ਕਾਹੇ ਕਉ ਤੀਰਥ ਜਾਈ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅੱਖਲ ਜੋਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਹੀ ਖਲਉ ਕੀ ਨਜਾਂਈ ਜੋਗ ਬਜਵਹਾਰ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅਖਲ ਜੋਗੇ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਜਿਸਕਾ ਜੋਗ ਨਾਮ ਬਯ ਵਹਾਰ ਖਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਅਰਥਾਤ ਏਕ ਰਸ ਚਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਏਕ ਲੋਕੋਕ੍ਤਿ ਭੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੀ ਹੁੰਡੀਆਦਿਕ ਬਜਵਹਾਰ ਅਟਕ ਜਾਇ ਉਸਕੋ ਲੋਕ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਯਾਕੋ ਕਰਮ ਖਲ ਗਯਾਹੈ ਖਲੋਇ ਗਯਾ ਹੈ ਸੋ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਰੂਪ ਕਰਮ ਜਿਸਕਾ ਏਕ ਰਸ ਚਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕ ਕੇ ਅਭਾਵ ਤੇ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਅਖਲ ਨਾਮ ਸਭ ਕੇ ਸਾਥ ਜੋ ਜੁੜ ਰਹਾ ਹੈ ਪ੍ਰੇਰਕ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਰੂਪ॥ ੩ ॥ ਵਾ॥ ਅਖਲ ਨਾਮ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜਿਸਕੇ ਸਾਥ ਜੁੜੀ ਹੂਈ ਹੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਖਲ ਜੋਗੇ॥ ੪ ॥ਵਾ॥ ਅਖਲ ਜੋ ਅਗੇ ਐਸੇ ਅਕਾਰ ਨਿਕਾਸਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜੋ ਸਭ ਸੇ ਅਗੇ ਹੈ ਸੋ ਅਗੇ ਨਿਰ ਗੁਨ ਰੂਪ ਕਰ ਸ਼੍ਰੁਤੀ ਯਥਾ ਸਦੈਵ ਸੌਮਯੇਦਮਗ੍ਰਮਾਸੀਤ ਇਤਿ ॥ ੫ ॥ਵਾ ਸਗੁਨ ਰੂਪਕਰ ਸਭਕੇ ਅਗੇ ਕਯਾ ਮੁਖਯ ਪੂਜਯ ਹੈ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ ਜੋ ਅਖਲ ਕਹਾ ਹੈ॥ ਨਾਮ ਗਯਾਤਵਯਹੈ॥੭॥ ਵਾ ਅਖਿਲ ਜਿਸਕਾ ਗੋਯ ਹੈ ਦੂਸ੍ਰਾਕਾ ॥ ੮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅੱਚਲ ਭੋਗੇ ॥ ੭੫ ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਜਿਸ ਤੁਝ ਕੇ ਭੋਗ ਨਿਸਚਲ ਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸ੍ਰੂਪ ਰੂਪੀ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਚਲ ਨਿਸਚਲ ਹੋਇ ਕੇ ਅਰਥਾਤ ਅਸੰਗ ਹੋਇ ਕੇ ਜੋ ਭੋਗ ਭੋਗੇ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਭੇ ਅਚਲ ਅੱਗੇ ਅਚਲ ਭੋਅਗੇ ਐਸੇ ਪਾਠ ਬਨਾਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਭੇ ਅਚਲ ਹੇ ਕੂਟਸਥ ਜਿਥੈ ਜਾਇਐ ਜਗਤ ਮੈ ਤਿਥੈ ਹਰਿ ਸਾਈ ॥ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਅਚਲ ਕਰਕੇ ਪਰਬਤ ਤਿਨਕੇ ਤੁਲਯ ਹੋਇ ਅਨੰਤ ਭੋਗ ਜਿਸ ਕੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਚਲ ਭੋਗੇ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਭੋਗ ਨਾਮ ਸਰਪ ਸੋ ਅਨੰਤ ਭਗਵਾਨ ਰੂਪ ਅਚਲ ਕਹਾ ਨਿਸਚਲ ਰੂਪ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਚਲ ਭੋਗੇ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਅਚਲ ਕਧਾ ਅਕ੍ਰਯ ਹੂਆਹੂਆ ਜੋ ਭੋਗੋ ਕੋ ਭੋਗੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਚਲ ਭੋਗੇ ਅਪਾਣਿਪਾਦੋ ਜਵਨੋਗ੍ਰਹੀਤ੍ਰਾਇਤਜ਼ਾਦਿ ਸ਼੍ਰੁਤੀ ਤੇ ਪੈਰਾ ਬਾਝਹੁ ਚਲਣਾ ਬਿਨ ਹਥਾ ਕਰਣਾ ਇਸ ਗੁਰੁ ਗੀਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਤੇ ਸੋ ਅਚਲ ਭੋਗ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ ਹੇ ਅ॥ਕਹਾ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਚਲ ਭੋਗੇ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਹਮ ਭੁਵਨ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭ ਭੋਗ ਚਲ ਨਾਸੀ ਹੈ ਔਰ ਏਕ ਤੂੰ ਨਿਸਚਲ ਹੈ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰਹੀ ਅਚਲ ਭੋਗਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਹੈ ਬਿਧੀ ਪੂਰਬਕ ਤਿਨਕੋ ਅਚਲ ਭੋਗ ਸੰਪਦਾ ਧ੍ਰੂ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬਲੀਵਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ॥ ੮ ॥ ਵਾ ਅਚਲ

ਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤਿਸ ਕਾ ਭੋਗ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਹਮਾ
ਨੰਦ ਕੋ ਭੋਕਤਾ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ੯ ॥ ਵਾ ਕਾਲਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ
ਜੋ ਅਚਲ ਥੇਰਣਾਦਿਕੋਂ ਮੇਤੇ ਸੁਭਿ ਭੋਗੇ ਹੈ ਨਾਮ ਮਾਤ੍ਰ ਤਿਨ
ਕਾ ਹੈ ਪੁਰਾਣੋ ਮੇਂ ॥ ੧੦ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭੋਗੋ ਕਯਾ ਚਾਯਾਤਬਯ
ਮਾ ਨੁਖਾਦੇਹਕਰ ਆਤਮਾਵਾਰੇ ਦ੍ਰਸ੍ਟਵਯਾ ਸ੍ਰੋਤਵਯੋ ਮੰਤਵਯੋ
ਨਿਦਿਧਯਾਸਤਵਯਹ ॥ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸੇ ਅਥ ਭਈ
ਪਰਾਪਤ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹੁਰੀਆ॥ ਇਸ ਗੁਰੂ ਗੀਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕ
ਰ ਜਾਨਨੇ ਕੇ ਯੋਗਯ ਤੂੰ ਅਚਲ ਹੈ ॥ ਅਚਲ ਕਹਨੇ ਕਾ
ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਔਰ ਜੋਜੋ ਦ੍ਰਿਸਟ ਸ੍ਰੁਤਗਯੇ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਸੋ
ਚਲੇ ਹੈ ਏਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਚਲਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹ
ਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਅਚਲਭੋਗੇ ॥ ੧੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਚਲਰਾਜੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਿਸਚਲ ਹੈ ਸ੍ਵਸ੍ਵਰੂਪ ਰੂਪਰਾਜ ਜਿਸ ਤੁਝਕਾ ਹੇ ਭਗਵਨ॥
੧ ॥ ਵਾ ॥ ਜੋ ਰਾਜੇ ਤੈਨੇ ਮਨੁ ਧ੍ਰੁਵਾਦਿਕ ਕਿਏ ਹੈਂ ਸੋ ਅਚਲ
ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਤੂੰ ਏਕ ਅਚਲ ਰਾਜਾ ਹੈ ਔਰ ਚਲ ਹੈ ਯਥਾ
ਬਿਲਾਵਲ ॥ਕੋਊਹਰਿਸਮਾਨਨਹਿਰਾਜਾ ॥੩॥ ਵਾ॥ ਅਚਲ
ਰਾਜੇ ਕਯਾਕਿ ਅਚਲ ਪਰਬਤ ਤਿਨਕਾ ਰਾਜਾ ਸੁਮੇਰ ਸਰਬ
ਕੰਚਨਮਣੀ ਮੈ ਮੇਰੁਸਿਖਰੀਣਾਮਹੰ ॥ ਐਸੇ ਭਗਵਤੋਕ੍ਤਿ ਤੇ
ਅਚਲ ਰਾਜ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਰਾਜੀਦੀਪਤੌ ਅਰ
ਥਾਤ ਅਚਲਨਾਮ ਅਟਲ ਰੂਪ ਕੂਟਸਥ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਰ

ਹਾ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ਚੇਤਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਸੀ ਤੇ ਅਚਲਰਾਜ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਅਚਲਰਾਜ ਹਿਮਾਲਯ ਤਿਸਕੀ ਜੋ ਪੁਤ੍ਰੀਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਚਲਰਾਜਾ ਤਿਸਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਮੇ ਹੇ ਅਚਲ ਰਾਜੇ ॥ ੬ ॥ ਇਤਿ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਟਲਸਾਜੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਪਚਲ ਹੈ ਸਾਜਨਾਮ ਸਮਗ੍ਰੀ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਟਲ ਸਾਜੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਜੋ ਤੈਨੇ ਸਾਜੇ ਹੈ ਨਿਵਾਜੇ ਹੈ ਭਗਤ ਤੇ ਅ ਚਲ ਹੈ ਇਸਕਰ ਤੂੰ ਅਟਲ ਸਾਜ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਹੇ ਖਾਲ ਸਾ ਜੀ ਅਸੀ ਜਗਤਤਮਾਸਾਦੇਖਨ ਕੋ ਸਾਜੇ ਅਟਲ ਯਥਾ ਹੌ ਤੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਦਾਸਾ॥ ਦੇਖਨ ਆਯੋ ਜਗਤ ਤਮਾਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੁ ਜੀ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਕਲਯਾਨ ਕੇ ਵਾਸਤੇ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਕਾਕੁਕਰਕੇ ਸੋ ਸਾਜੇ ਕਯਾ ਜੋ ਰਚਨਾ ਰਚੀ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸੋ ਕਯਾ ਅਟਲ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਹੀ ਨਾਸਰੂਪ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਟਲਨਾਮਘੰਟਾ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝਕਾ ਜੋ ਸਾ ਜ ਹੈ ਸੋ ਘੰਟਾਦਿਕ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਇਤਰ ਰਾਜਾਦਿ ਵਤਨਹੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਦਭੁਤ ਹੈ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਹਮ ਤੈਨੇ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਟਲਸਾਜੇ ਇਸੀ ਤੇ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਅਟਲ ਸਾਜੇ ਹੈ॥ ॥ ੬ ॥ ਇਤਿ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਖਲਧਰਮੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਹੀ ਹੈ ਖਲੋਂ ਕੀ ਨਯਾਈ ਧਰਮ ਜਿਸਕਾ ਅਰਥਾਤ ਧਰ

ਮਾਵਤਾਰ ਸਦਾਚਾਰ ਕੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤਿ ਕੇਲੀਏ ਯਦਿਯਦਾਚਰਤਿ
ਸ੍ਰੇਸਟਹ ਤ੍ਤਤਦੇਵਿਤਰੋਜਨਹ ॥ ਸਯਤ ਪ੍ਰਮਾਣੰ ਕੁਰੁਤੇ ਲੋ
ਕਸਤਦਨੁਬਰਤਤੇ ॥ ਯਦਾਯਦਾਹਿਧਰਮਸਗਲਾਨਿਰਭਵ
ਤਿਭਾਰਤ ॥ ਅਭ੍ਯੁਥਾਨ ਮਧਰਮਸਜ ਤਦਾਤਮਾਨੰਸ੍ਰਿਜਾਮਯ
ਹੰ ॥ ਪਰਿਤ੍ਰਾਣਾਯ ਸਾਧੂਨਾ ਵਿਨਾਸ਼ਾਯ ਚਦੁਸਕ੍ਰਿਤਾ॥ ਧਰ
ਮਸੰਸਥਾਪਨ ਅਰਥਾਯ ਸੰਭਵਾਮਿ ਯੁਗੇਯੁਗੇ ॥ ਤਥਾਚ
ਭਵਿਖਯੋਤਰਪੌਰਾਣੇ ਅੰਬਰੀਖਬੈਕੁੰਠ ਨਾਥ ਸੰਬਾਦੇ ਬ੍ਰਹਮਾ
ਜਨਕ ਸੰਬਾਦੇ ॥ ਸੂਤੇ ਬਾਚ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਣੰ ਜਨਕਹਪ੍ਰਾਹ ਸੰਦੇ
ਹੋ ਮੇ ਮਹਾਨਭੂਤ ॥ ਕਲੌਲੋਕਾ ਭਵਿਖਯੰਤਿ ਦੁਰਾਚਾਰਾਸੁ ਪਾ
ਪਿਨਹ ਨਿਸਕ੍ਰਿਤਿਸ੍ਯ ਕਥੰਤੇਖਾਂ ਨਰਕਾਣਾਂ ਮੇਵਦਪ੍ਰਭੋ ॥ ੧
॥ ਜਨਕਸਯ ਬਚਹ ਸ੍ਰੁਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪ੍ਰੋਬਾਚਸਾਦਰੰ॥ਸ੍ਰਿਣੁਰਾਜ
ਨਕਥਾਂ ਦਿਬਯਾਂ ਕਲਿਪਾਪ ਪ੍ਰਣਾਸਨੀ॥ ੨ ॥ ਪੂਰਬੰ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰੰ
ਬ੍ਰਹਮਲੋਕੇ ਬੈਕੁੰਠਾਖਯੰਗਤੰਮਯਾ ॥ ਬਿਸ੍ਨੋਸਕਾਸ਼ਾਦਾਸ੍ਰਰਯੰ
ਰਾਜਨਤੇਨਮਯਾਸ੍ਰਤੰ ॥੩॥ ਬਿਸਨੁਲੋਕੇ ਮਹਾ ਪ੍ਰਾਗਜ੍ਞੇ ਰਾਜਾ
ਤ੍ਤ੍ਰਸਿਥਤੇ ਮਯਿ ॥ ਸ੍ਰਤ੍ਵਾਂਮਰੀਖਹਪਪ੍ਰਛ ਬਿਸ੍ਨੁਸਾਨਿਧਿਗੰਪ੍ਰ
ਭੁੰ ॥ ੪ ॥ ਬਿਸ੍ਨੋਤੇਮਹਦਾਖਯਾਨੰ ਸ੍ਰਤੰਭੂਲੋਕਬਾਸਿਨਹ ॥ ਤ
ਤ੍ਰਾਵਤਾਰਾਬਹੁਸੋਮਾਯਿਨ ਸ੍ਤੁਵਾਵਿਧਾਰਿਤਾ॥੫॥ ਨਾਮਾਵਤਾਰ
ਹ ਸ੍ਰਤਹ ਕ੍ਰਚ ਯਾਸਯਤਿਤਦਵਦ॥ ਇਤਿ ਪ੍ਰਸ੍ਰੋਮਹਾਬਿਸ੍ਨੁ
ਪ੍ਰਹਸੋਯ ਚਾਂਬਰੀਸ਼ਕੰ ॥ ੬ ॥ ਰਾਜਰਿਖੇਤ੍ਵੰਮਮਪ੍ਰਿਯਤਮੋ ਮਮ
ਭਗਤਿ ਪਰਾਯਣਹ॥ ਮਤਹ ਸ੍ਰਣੁਕਥਾਂਦਿਬਯਾਂ ਕਥਯਾਮਿ
ਤ੍ਵਪ੍ਰਿਯਾ ॥ ੭ ॥ ਗਤੇਚਤੁਹਸਹੋਸ੍ਰਾਬਦੇ ਰਾਜਨ ਪੰਚਸ਼ਤੇ

ਸੁਥਾ॥ ਕਲੌਸਪ੍ਰਿਤਕੇ ਚਾਪੀਦੁਰਾਚਾਰਹ ਪ੍ਰਬਰਤਤੇ॥ ੮॥
ਤਦਾਨਾਮਾਵਤਾਰੋ ਮੇ ਪੰਚਾਲੇ ਯਾਸਯਤੇਧ੍ਰਵੰ॥ ਕਲਿਦੋਖਹਤ
ਗਜਾਨ ਲੋਕਸਜੋਧਾਰਹੋਤਵੇ ॥ ੯ ॥ ਖਜੰਤ੍ਰਾਯਸਯਕੁਲੇਭੂਤ੍ਵਾ
ਨਾਨਕੇਭਿਚ ਨਾਮਤਹ ॥ ਸੋਸਾਨੰਤੰਗੁਰੰਕ੍ਰਿਤ੍ਵਾਬਖਯੇ ਸਿੱਧ
ਪਥੰਨ੍ਰਿਨਾਂ॥ ੧੦ ॥ ਸਿਖਯਾਹ ਪਸਜੰਤਿਪਦਵੀ ਮਮਧਯਾਨ
ਪਰਾਯਣਹ॥ ਇਮੰਨਾਮਵਤਾਰੰ ਮੇਬਿਧਿ ਬਿਸ਼੍ਨੁਪਰਾਯਣੰ॥
੧੧॥ ਅਵਤੀਰਯਚਭੂਲੋਕੇ ਨਾਮ ਮਹਾਤਮਯ ਮਦਭੁਤੰ॥
ਪਰਸਪਰ ਵਦਿਖਯਾਮੀਮਤਤੁਲਯਾ ਮਤਪਰਾਯਣਾਹ॥ ੧੨
॥ ਮਾਮੇਵ ਮਨਸਾਧਯਾਂਤ੍ਵਾਮਾਂਗਮਿਖਜੰਤਿਚਾਦ੍ਵਯੰ॥ ਤਸਯ ਮਾਰ
ਗੰਪ੍ਰ ਵਿਖਜੰਤਿ ਸੋਮਪਾਨਾ ਸੱਜੀਵਤੁ॥ ੧੩ ॥ ਮਰਤਯਲੋਕੇ
ਭਵਿਖਜੰਤਿ ਭਕਤਾਮਯਾਸਹ ॥ ਇਤਿ ਨਾਂਮਾਵਤਾਰਸਯ
ਕਥਿਤਾਤੇਕਥਾ ਸੁਭਾ॥ ੧੪॥ ਐਸੇ ਮਨੁਖਯਾਦਿ ਅਵਤਾਰੋ
ਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਤਮ ਧਰਮੋ ਕੋ ਕਰਨਾ ਇਹੀ ਆਪਕਾ
ਧਰਮ ਕਯਾ ਪੂਨ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਅਖਿਲ ਐਸੇ ਪਾਠ
ਹੋਇ ਤਉ ਸਰਬ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾ
ਤ ਸਰਬ ਧਰਮ ਤੁਝਕੇ ਹੈਂ ਜੋ ਜੋ ਉਤਮ ਧਰਮ ਹੈ ਰਾਜ
ਧਰਮ ਗ੍ਰਹਸਤਧਰਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਬਾਨਪ੍ਰਸਤ ਧਰਮ ਸੰ
ਨਯਾਸ ਧਰਮ ਅਰਥਾਤ ਬਰਨਾਸ਼੍ਰਮ ਧਰਮੋ ਕੋ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤਿਕਰ
ਨਾਮਨ੍ਰਾਦਿਰੂਪਕਰ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਅੱਖ॥ਲ॥ ਧਰਮੰ ਐਸੇ ਪਾਠ
ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਅਖਯਨਾਮ ਕੀਲਕਾ ਹੈ ਸੋਰਥਾਦਿਕੇ
ਚਕ੍ਰ ਕੇ ਮਧਯ ਮੇਂ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਖਯਵਤ ਸੰਪੂਰਨ

ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਮਰਜਾਦਾਕਾ ਆਸ੍ਰਯ ਰੂਪ ਹੈ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ਔਰਲਧਰਮੱਲਕਾਰ ਅਰਬੀ ਮੇਂ ਨਸ਼ਾਰਥ ਕਾ ਬੋਧਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਧਰਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਔਰ ਧਰਮ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੇ ਬਿਨਾਹੀ ਅਖਯਵਤ ਸਰਬ ਕਾ ਆਸ੍ਰਯ ਹੈਂ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਅਖਯਕਰ ਨੇਤ੍ਰ ਗਯਾਨ ਲਦਾਨਾਰਥਮੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਗਯਾਨ ਦਾਨ ਕਰਣਾ ਜੀਵਉ ਕੇ ਉਧਾਰ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਯੇ ਇਹੀਧਰਮ ਕਯਾ ਪ੍ਰਨ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ॥ ੫ ॥ ਇਤਿ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅੱਲਖ ਕਰਮੰ ॥ ੭੫ ॥ ਟੀਕਾ

ਲਖਨੇ ਹੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਕਰਮ ਜਿਸਕੇ ਜੈਸੇ ਬਿਜ-ਲੀ ਕਾ ਕਰਮ ਜੀਵ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਤੇ ਤਦਵਤ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਲੱਖ ਕਰਮੰ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਕਰਮ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਤੁਝਕਾ ਅਲ ਖਯ ਹੈ ਅਪ੍ਰਤਰਕਯਹੈ ਜਾਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾਕੈਸੇ ਹੂਆ ਹੈ ਕਬ ਹੂਆ ਹੈ। ਕਬਤਕ ਰਹੈਗਾ ॥ ੨ ॥ ਇਤਿ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰ ਦਾਤਾ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੂੰ ਸਰਬਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈਂ ਆਜੀਵਕਾ ਸਭ ਕੋ ਤੁਝਕੀ ਦਾਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸ਼ਰਬ ਸਿਵਾਦਿਕ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸ਼ਰਬ ਸਿਵ ਜਿਸ ਤੁਝਕਾ ਵਿਸਨ ਰੂਪਕਾ ਸੁ ਦਰਸਨਚਕ੍ਰ ਔਰ ਪੁੰਡਰੀਕਾਖਯ ਇਸ ਨਾਮ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਿਵਪੁਰਾਨ ਮੇ ਏਕ ਕਾਲਮੇ ਬਿਸ਼ਨ ਜੀਨੇ ਸਿਵਪੂਜਾ

ਕਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕੀਆ ਸਵਾਲਾਖ ਕਮਲ ਪੁਸ਼ਪਕਰ ਪੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾ
ਰ ਮੇ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਸੰਪਾਦਨ ਕਰ ਕਰ ਪੂਜਾ
ਕਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕਰਨਾ ਪੂਜਾ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਪਰੀਖਜ਼ਾ ਕੇ ਲਿਯੇ ਏ
ਕ ਕਮਲ ਸ਼ਿਵਜੀਨੇ ਗੁਪਤ ਕੀਆ ਤਬ ਸਰਬਗਜ਼ ਬਿਸ਼ਨੂ
ਜੀਨੇ ਪੂਜਨ ਭੰਗਭੈਤੇ ਜਾਨਾ ਜੋ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯਮੇ ਭੇਦ ਨ
ਹੀ ਹੈ ਨੇਤ੍ਰ ਕਮਲ ਕਾ ਤਬਨੇਤ੍ਰ ਨਿਕਾਲ ਕਰ ਕਮਲਸਥਾਨ
ਮੇ ਪੂਜਨ ਕੀਆ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਸ਼ਿਵਜੀਨੇ ਸੁਦਰਸਨਚਕ੍ਰਦਿ
ਆਰਖਜ਼ਾਕੇ ਲਿਏ ਅਰੁ ਪੁੰਡਰੀਕਾਖਜ਼ਯੇ ਨਾਮਭੀਦਿਆ ਇ
ਸ ਕਰ ਸਰਬਸ਼ਿਵ ਜਿਸਕਾ ਦਾਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ
ਦਾਤਾ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਭਗਤ ਜਨ ਸ਼ੁਧਾ ਪੂਰਬਕ ਪਤ੍ਰ
ਪੁਸ਼ਪਾਦਿ ਦਾਤਾ ਹੋਇ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰਦਾਤਾ ॥
੪ ॥ ਵਾ ॥ ਅਸਰਬੰਦਾਤਾ ਸਰਬੰਦਾਤਾ ਨ ਹੋਯ ਸਰਬ ਜਿਸ
ਪੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਸਰਬ ਦਾਤਾ ਹੋਇ ਰਾਵਨਾਦਿ ਪ੍ਰਤਿ ਸੋ
ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਦਾਤਾ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਰੱਬ ਨਾਮ ਅਰਬ ਦੇਸ਼
ਮੇ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਾ ਹੈ ਤਥਾਹਿ ਸਹਿਤ ਰਬਕੇ ਜੋ ਦਾਤਾ ਹੋਇ
ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਦਾਤਾ । ਅਰਥਾਤ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋ
ਖਜ਼ ਪਦਾਰਥ ਚਤੁਸ੍ਰਯ ਕਾਦਾਤਾ ਹੈ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਏਕ ॥ ੬
॥ ਖ਼ਾਸਬੀੜ ਮੇ ਸਰਬੱਦਾਤਾ । ਸਭ ਪੌੜੀ ਮੇ ਅੰਤ ਤਕ ਟਿਪੀ
ਨਹੀਂ ਹੰਦੂਕਾਹੀ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਗਜ਼ਾਤਾ ਸਰਬੰ ਭਾਨੇ ॥ ਟੀਕਾ
ਯਹ ਸਰਬਗਜ਼ਹ ਸਸਰਬਵਿਤ । ਯਸਜ਼ ਗਜ਼ਾਨ ਮਯੰਤਮਕ

ਅਪਰ ਪੂਰਬਵਤਸੁਗਮੰ(ਸਰਬੰਭਾਨੇ) ਸਰਬਕਾਜੋਭਾਨਰਵਿ ਵਤਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਹੋਇ ਸੋਕਹਿਐ ਸਰਬੰਭਾਨੇ॥ ੧॥ ਸਰਬ ਕੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਰਤਾ ਰੂਪ ਕਰ ਜੋ ਦੀਰਘ ਕਰਾਵਹਿ ॥ ਸੋਕਹੀਏ ਸਰਬੰਭਾਨੇ॥੨॥ਵਾ॥ਕਾਲਲਾਲ ਸਰੂਪ ਹੋਕੇ ਜੋ ਸਰਬਕੋ ਭੰਨੇ ਕਜਾਂਭੰਜਨ ਕਰੈਘਟ ਮੁਗਦਰਵਤਸੋਕਹਿਐਸਰਬੰਭਾਨੇ॥੩॥ ਵਾ॥ਭਗਵਤੀ ਪਖਜਮੇਂ ਸੰਬੋਧਨ॥੪॥ ਵਾ॥ ਸਰਬੰਦਾਤਾਦਿਕ ਜੋ ਪਦ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸਰਬੋ ਕੀ ਅਸਰਬੰ ਐਸੇ ਵਜੁਤਪਤੀਕਰ ਲੇਣੀ ਇਹਾ ਭੀ ਅਸਰਬੰਭਾਨੇ ॥ ਜਿਸਦੇਵਮਨੁਖਜਾਦਿਕੋ ਜੋ ਨ ਸਰਬ ਭਾਨ ਹੋਇ ਤਾਕੋ ਜੋ ਸਰਬ ਭਾਨ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਪ੍ਰਦਾ ਤਾ ਹੋਇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰਭਾਨੇ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ॥ ਸਰਬੰ ਮਾਨੇ॥ ੧੬॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਕੋ ਜੋ ਤੁਲਜਮਾਨਨੇ ਵਾਰਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਮਾਨੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜਿਸ ਕਾ ਮਾਨ ਸਤਕਾਰ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਮਾਨੇ ॥੨॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬਹੀਮਾਨ ਕਜਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਿਧਿ ਕਰਤਾ ਹੋਹਿ ਜਿਸ ਕੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਮਾਨੈ॥ ੩॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬੰ॥ ਮਾ ॥ ਮਾ ਯਾ ॥ਨੇ॥ ਕਜਾ ਹੈ ਸੋ ਕੈਸੀ ਹੈ ਉਥਾਨਨ ਹੋਇ ਯਾਵਤ ਸਮਾ ਪਤੀ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਪੰਚ ਮਾਯਾ ਰੂਪ ਹੈ॥ ਐਸੇ ਜੋ ਦਯੋਤਨ ਕਰ ਤਾ ਹੋਇ ਬੇਦ ਬਾਕਜ ਦ੍ਵਾਰਾ ਮੁਮੁਖਜਓਂ ਕੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰ ਬੰ ਮਾਨੇ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਮਾ ਮਾਯਾ ਅਰਥਾਤ ਮੋਹ ਮਾਯਾ ਰੂਪ ਕਰ ਸਰਬ ਕੋ ਜੋ॥ਨੇ॥ ਕਹਿਐ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋ ਰਹਾ ਹੋਇਸੋ ਕਹਿ

ਐ ਸਰਬੰਮਾਨੇ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਮਾਨ ਨਾਮ ਪ੍ਰਮਾਨੋ ਕ
ਸਿਧਿ ਕਰਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਮਾਨੈ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥
ਮਾ ਨਾਮ ਲਖਸ਼ਮੀ ਕਾ ਹੈ (ਨੇ) ਪਦਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਕ ਹੈ
ਅਰਥਾਤ ਸਰਬਤ੍ਰ ਕੋ ਯਥਾ ਜੋਗਜ਼ ਜੋ ਲਖਸ਼ਮੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਕਰਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰਮਾਨੇ ॥ ੭ ॥ ਇਤਿ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਾਣੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਸਰਬ ਕਾ ਪ੍ਰਾਣਵਤ ਜੀਵਾਵਨਵਾਲਾ ਹੋਇਸੋ ਕਹਿਐ ਸ
ਰਬੰ ਪ੍ਰਾਣੰ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਮ ਬਲਕਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਸਰਬ ਕਾ ਪ੍ਰਾਣਨਾਮ ਬਲਹੈ ॥੨॥ ਵਾ ਸ਼ਰਬ ਸ਼ਿਵਕੋ ਜੋਪ੍ਰਾ
ਣਵਤ ਪਜ਼ਾਰਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਾਣੰ ਅਰਥਾਤ ਰਾ
ਮਚੰਦ੍ਰ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣ ਵਾ ਸ਼ਿਵਕਾ ਬਲ
ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਾਣੰ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰ ਤ੍ਰਾਣੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਤ੍ਰਾਣ ਨਾਮ ਪਾਲਨ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਬ ਕਾ ਪਾਲਕ ਹੋਇ ਤ੍ਰਾ
ਣ ਨਾਮ ਜ਼ਿਰਹਵਤ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਤ੍ਰਾਣੰ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥
ਸਰਬ ਸ਼ਿਵਕਾ ਜੋ ਰਖਸ਼ਕ ਹੋਇ ਭਸਮੰਤਰ ਤਥਾ ਤ੍ਰਿਪੁ
ਰਾਦਿਸੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੂਪ ਪਾਨਾਦਿ ਕਰਮ ਕਰ ਸੋ ਅਕਾਲ ਪੁ
ਰੁਖ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਤ੍ਰਾਣੰ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਕਾਲਸੇ ਤ੍ਰਾਤਾ ਹੈ
॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਕਾਲ ਕਾ ਭੀ ਤ੍ਰਾਤਾ ਰਖਸ਼ਕ ਜੋ ਹੈ ਤ੍ਰਾਣ ਨਾਮ
ਬਲ ਬਾਚਕ ਭੀ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਕਾ ਬਲ ਹੈ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰ ਭੁਗਤਾ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਾਲਰੂਪ ਕਰ ਸਰਬ ਕਾ ਭੋਗਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਕਾ
ਲ ਕਾ ਭੀ ਭੋਗਤਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਭੂ ਨਾਮ ਸਤਾ ਕਾ ਹੈ ਗ
ਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਕ ਹੈ ਸਤਾ ਰੂਪਕਰ ਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸ
ਰਬ ਮੇ ਗਤਿ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਭੂ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀ ਸੇ ਆਦਿ ਲੇ
ਕਰ ਜਿਸਮੇ ਗਤਾ ਕਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ
ਸਰਬ ਕਾ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਭੁਗਤਾ ॥ ੪ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬ ਨਾਮਜੋਭੂਮਜਤਿਨਕੇ ਨੀਚੇਕੱਛਪ ਸੇਸਨਾਗਾ
ਦਿ ਰੂਪਕਰ ਜੋ ਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹਿਏ ਸਰਬੰ ਭੁਕਤਾ
ਕਿੰਵਾ । ਸਰਬ ਭੂਮ ਕਰ ਚੌਦਾਂ ਲੋਕ ਅਨੰਤ ਬ੍ਰਹਮਮੰਡੋ ਕਿ
ਆਂ ਭੂਮਿਕਾ ਮੇ ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜੋ ਆਦਿ ਕਰਤਾਪੁਰਖ ਜੀ ਹੋ
ਇਸੋ ਸਰਬੰ ਭੁਗਤਾ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਭੂਮੀ ਨਾਮ ਅਵਸਥਾ ਕਾ
ਹੈ ਯਥਾ ਸੁਭਇਛਾ ਆਦਿਕ ਗਯਾਨ ਕੀ ਸਾਤ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ
ਤਿਨਮੇ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਰੂਪ ਕਰ ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਸੋ ਕ
ਹਿਐ ਸਰਬੰ ਭੁਗਤਾ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰ ਜੁਗਤਾ ॥ ੭੭ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਕੇ ਸਾਥ ਜੁੜਾ ਹੂਆ ਹੈ ਅਸਤਿਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰਿਯਰੂਪ ਕਰ
ਜੋ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਜੀ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਜੁਗਤਿਆਂ ਜਿਸ
ਮੇ ਪਾਈਤੀਆਂ ਹੈਂ ਅਨੰਤਸ਼ਕ੍ਤਿਹੋਨੇਤੇ ਭਗਵਤਕੋ ਸੋ ਕਹਿਐ
ਸਰਬੰ ਜੁਗਤਾ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬਮੇ ॥ ਜੁ ॥ ਕਹੀਏਜੋਵਾਹਿਗੁਰੂਗਤਿ

ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਰੂਪ ਹੈ ਗਤੀਕੇ ਗਜ਼ਾਨਗਮਨਪ੍ਰਾਪਤੀਤੀਨੋਅਰਥਕ ਰ ਲੇਨੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਮੇ ਜੁੜ ਰਹੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪੂਰ ਬਕ ਕੋਊ ਕਿਸੀ ਰੂਪਕਰ ਕੋਊ ਕਿਸੀ ਰੂਪਕਰ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰ ਦੇਵੰ ਸਰਬੰ ਭੇਵੰ ॥ ਟੀਕਾ ਸਰਬ ਕਾ ਦੇਵ ਕਜਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਜੋ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਵਾ ਦਿਵਾਦਿਧਾਤੂ ਕੀ ਗਤਿ ਆਦਿਕ ਅਰਥ ਕਲ ਪਨਾ ਪੂਰਬਵਤ ॥ (ਸਰਬੰ ਭੇਵੰ) ਸਰਬ ਭੇਦਰੂਪਹੈ॥੧॥ਵਾ ਸਰਬਕੋਭੇਵਨੇ ਵਾਲਾਹੈ ਅਰਥਾਤਸਨੇਹਸੰਯੁਕਤ੍ਰਕਰਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ਅਪਨੇ ਮੇ ਵਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕਮੇ॥ਵਾ॥ਸਰਬਜਿਸਕੇਸਾਥ ਭੀਜ ਰਹੇ ਹੈਂ ਸਨੇਹਕਰਰਹੇਹੈਂ ॥ ੩ ॥ਵਾ ॥ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰ ਖ ਸਰਬ ਕਾ ਜੋ ਕਾਲ ਤਿਸਕਾ ਭੇਵਨਾਮਭੇਦ ਸੋ ਆਪ ਜਾ ਨਤੇ ਹੋ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ। ਔਰ ਕੇ-ਵਲ ਸੂਰਯੋਦਯ ਅਸਤਾਦਿ ਭੇਦ ਕਰ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਔਪਾਧਿ ਕ ਭੇਦਕੋ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਸਤੰਭ ਪ੍ਰਯੰ ਤ ਕਿ ਸਰਬ ਭੂਤਾਦਿਕਾਲ ਔਰ ਭੂਤਾਦਿ ਕਾਲੋਮੇ ਜੋ ਕ੍ਰਿਯਾ ਹੈ ਤਿਨਕੀ ਤਿਸਕੋ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਆਦਿ ਮਧ੍ਯ ਅੰਤ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਭੇਵੰ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਕਾਲੇ ॥ ਸਰਬੰਪਾਲੇ ॥ ੭੯ ॥ ਸਰਬ ਕਾਲ਼ਰੂਪ ਹੈ ਵਾ ਸਰਬਕਾਲ ਤਿਸਕਾ ਭੀ ਕਾਲ ਹੈ

ਕਾਲ ਹੂ ਕੋ ਕਾਲ ਮਹਾਕਾਲ ਹੂ ਕੋ ਕਾਲ ਹੈਇਤਿ ਗੁਰੂਗ੍ੰਥੇ ਵਾਂਹੇਭਗਵਤੀਸਰਬੰਕਾਲੇ॥ ਸਰਬੰਪਾਲੇ॥ ਪੂਰਬਵਤਸੁਗਮੰ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਲਮਲਪ੍ਰਧੁੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀਜਾਪਨਾਮਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਗਤਿਬੈਰਾਗਜ ਬਿਗਜਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿ ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਜੇ ਸਪਤਮਛੰਦ ਚਰਪਟ ਵਜਾਖਜਾਕਰਮਨਾਮਬਰਨਨੋ ਨਾਮਦ੍ਵਾ ਤ੍ਰਿਸਤਿਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੩੨ ॥ ਸਪਤਮ ਛੰਦ ਪ੍ਰਥਮ ਅੰਸੂ ੧ ਸਮਾਪਤਹ ॥ ੭ ॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖਾਯਨਮਹ

ਅਥ ਅਸ੍ਟਮਛੰਦ ਰੁਆਲ ਲਿਖਜਤੇ ॥ ਅਥ ਰੁਆਲਛੰਦ ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਆਪਕੀ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰਕੇ ਮੈ ਜੋ ਆਪਕਾ ਹੂ ਸੋ ਚਰਪਟ ਛੰਦ ਮੇ ਆਪਕਾ ਸ੍ਤਵਨਕੀਆ ਅਬ ਰੁਆਲਛੰਦ ਮੇ ਕਰਤਾ ਹੂ॥

ਮੂਲ ॥ ਆਦਿ ਰੂਪ ਅਨਾਦਿ ਮੂਰਤਿ ਅਜੋਨ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਸਰਬ ਸੇ ਆਦਿ ਹੈ ਸਤਚਿਤ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਤੁਝ ਕਾ ਅਨਾਦਿ ਮੂਰਤਿ ਆਦਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਮੂਰਤ ਜਿਸਕੀ ਜਿਸਕਾ ਆਦਿ ਹੋਯ ਉਸਕਾ ਅੰਤ ਭੀ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਦੀਵਾਨ ਗੋਯਾ ਮੇ॥ ਆਂਸੁਬਹਨਦੀਦੇਮਕਿਓਸ਼ਾਮਨਦਾਰਦ॥ ਅਵਲ

ਬ ਆਖਿਰਨਿਸਬਤੇ ਦਾਰਦ॥ ਦਿਨਤੇ ਸਰਪਰ ਪਉਸੀਰਾਤ ॥ ਇਤਿ ਅਰਥਾਤ ਆਦਿ ਅੰਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਮੂਰਤੀ ਜਿਸ ਕੀ॥ ੧ ॥ ਵਾਂ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਆਦਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਮੂਰਤੀ ਮੁਝ ਕੀ ਰਤਿ ਪ੍ਰੀਤੀ ਤੁਝਮੇ ਹੈ ਔਰ ਮੇ ਨਹੀਂ ਅਜੋਨੀ ਜੋਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਭੈਰਵ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਸਗਲੀਥੀਤ ਪਾਸ ਡਾਰਰਾਖੀ ॥ ਅਸ੍ਰਮੀ ਥੀਤ ਗੋਬਿੰਦ ਜਨਮਾਸੀ ॥ ੧ ॥ ਭਰਮ ਭੂਲੇ ਨਰ ਕਰਤ ਕਚਰਾਇਣ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਤੇ ਰਹਿਤ ਨਰਾਇਣ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਕਰ ਪੰਜੀਰ ਖਵਾਇਓ ਚੋਰ॥ ਓਹ ਜਨਮ ਨਮਰਹਿ ਰੇ ਸਾਕਤ ਢੋਰ ॥ ੨ ॥ ਸਗਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇਹਲੋਰੋਨੀ॥ ਸੋ ਮੁਖ ਜਲਉਜਿਤ ਕਹੈ ਠਾਕੁਰ ਜੋਨੀ ॥ ੩ ॥ ਓਹ ਜਨਮ ਨਮਰੈ ਨ ਆਵੈ ਨਜਾਇ॥ ਨਾਨਕ ਕਾ ਪ੍ਰਭੁ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ॥ ੪ ॥ ਪੁਨਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ॥ ਕਃ ॥ ਆਦਿਤ ਔ ਸੋਮ ਭੋਮ ਬੁੱਧਿ ਹੂ ਬ੍ਰਹਸਪਤਿ ਸੁਕਰ ਸ਼ਨਿਸ੍ਰਰ ਸਾਤੋ ਵਾਰ ਬਾਂਟਲੀਨੇ ਹੈਂ ॥ ਥਿਤਪਖ ਮਾਸ ਰੁਤਿ ਲੋਗਨ ਮੇ ਲੋਕਾਚਾਰ ਏਕ ਏਕੰਕਾਰ ਕੋ ਨ ਕੋਊ ਦਿਨ ਚੀਨੇ ਹੈ॥ ਜਨਮਾਸ੍ਰਮੀ ਰਾਮਨੌਮੀ ਏਕਾਦਸ਼ੀ ਭਈ ਦੁਆਦਸੀ ਚਤੁਰਦਸੀ ਜਨਮ ਏ ਕੀਨੇ ਹੈ॥ ਪਰਜਾ ਉਪਾਰਜਨ ਕੋ ਨ ਕੋਊ ਪਾਵੈ ਜਨ ਅਜੋਨੀ ਜਨਮ ਦਿਨ ਕਹੋ ਕੈਸੇ ਚੀਨੇ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ॥ ਅਕਾਲਮੂਰਤ ਅਜੋਨੀਸੈਭੰ ਇਤਿ ਪੁਰਖ ਪੁਰਧੁਰਸੈਨਾਤ ਵਾ ਪੂਰਨਾਤ ਪੁਰਖਹ ॥ ਏਕਾ ਪੁਰਖ ਸਬਾਈ ਨਾਰ॥ ਪੁਰੁਖਾਰਥ ਕਰਯੁਕ੍ਤ ਨਰਕਾਦਿਤ੍ਰਾਤਾਅ

ਪਾਰ ਕਾਲਕਰ ਜਿਸਕਾ ਅੰਤ ਨਹੀ ਦੇਸ ਕਰ ਜਿਸਕਾ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬ ਮਾਨ ਤ੍ਰਿਮਾਨ ਦੇਵ ਅਭੇਵ ਆਦਿ ਉਦਾਰ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਮਾਨ ਤ੍ਰਿਮਾਨਦੇਵ ਅਭੇਵ ਪੂਰਬਵਤ ਆਦਿਉਦਾਰ ਆਦਿ ਕਾ ਉਦਾਰ ਹੈ ਔਰ ਬ੍ਰਮਾਦਿਕ ਸਭਜਿਸਸੇਸੀਖਕਰ ਹੂਏ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ਬਿਲਾਵਲ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ॥ ਜੈਦੇਉ ਨਾਮਾ ਬਿਪ ਸੁਦਾਮਾ ਤਿਨਕੋ ਕਿਰਪਾ ਭਈ ਹੈ ਅਪਾਰ ॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਦਾਤੇ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਦੇਤ ਨ ਬਾਰ ॥ ਦੋਃ ॥ ਜੋ ਸੰਪਤ ਸਿਵ ਰਾਵਨਹਿ ਦੀਨ ਦਿਏ ਦਸਮਾਥ ॥ ਸੋ ਸੰਪਦਾ ਬਿਭੀਖਨੈਸਕੁਚ ਦੀਨ ਰਘੁਨਾਥ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬ ਪਾਲਕ ਸਰਬ ਘਾਲਕ ਸਰਬ ਕੋ ਪੁਨਕਾਲ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਪਾਲ ਬਿਸਨੁ ਆਦਿ ਰੂਪਕਰ ਸਰਬ ਘਾਲਕ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਸਰਬਕੋ ਪੁਨਕਾਲ ਸਰਬ ਕੋ ਪੁਨਕਾਲ ਹੈ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਇਤਿ ਸੰਖੇਪਹ ॥

ਮੂਲ ॥ ਜਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਬਿਰਾਜ ਹੀ ਅਵਧੂਤ ਰੂਪ ਰਸਾਲ ॥ ੭੯ ॥ ਟੀਕਾ

ਜਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਜਿਸਤਿਸ ਦੇਸ਼ ਦਿਸਾਕਾਲਾਦਿਕ ਮੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ

ਹੋ ਰਹਾਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਵਿਧੂਤ ਰੂਪ ਰਿਸਾਲਪਰਮਸੁੰਦਰ॥

ਮੂਃ॥ ਨਾਮਠਾਮਨਜਾਤਜਾਕਰਰੂਪਰੰਗਨਰੇਖ

ਟੀਕਾ ॥ ਨਾਮ ਠਾਮ ਨਾਮ ਰੂਪ ਸਥਾਨਾਦਿ ਰਹਿਤ ਜਾਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਵਾ ਉਤਪਤਿ ਸੇ ਰਹਿਤਰੂਪਰੰਗ ਨ ਰੇਖ ਪੂਰਬਵਤ

ਮੂਲ ॥ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਉਦਾਰ ਮੂਰਤਿ ਅ
ਜੋਨਿ ਆਦਿ ਅਸੇਖ ॥ ਟੀਕਾ

ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਉਦਾਰ ਮੂਰਤ ਅਜੋਨਿਆਦਿ ਪੂਰਬਵਤ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਜੋਨਿ ਜੋਨਿ ਨਾਮ ਸਮੈ ਕਾਲ ਕਾ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਉਪਾਧਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਸੇਖ ਨਿਰਬਾਕੀ ਵਾ ਸੇਖ ਸੇਸਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੋ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ॥

ਮੂਲ ॥ ਦੇਸ ਔਰ ਨ ਭੇਸ ਜਾਕਰ ਰੂਪ ਰੇ
ਖ ਨਰਾਗ॥ ਜਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਦਿਸਾ ਵਿਸਾ ਹੁਇ ਫੈ
ਲਿਓ ਅਨੁਰਾਗ॥ ੮੦॥ ਟੀਕਾ

ਦੇਸਭੇਸਾਦਿ ਪੂਰਬਵਤ॥ ਜਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਜਿਸ ਤਿਸ ਦੇਸ ਦਿਸਾ ਕਾਲਾਦਿਕ ਮੇ ਵਿਸਾ ਕੌਨ ਪੂਰਬ ਔਰ ਦਖ੍ਯਣ ਕੇ ਮਧ੍ਯ ਮੇ ਅਗਨ ਦਖ੍ਯਣ ਔ ਪੂਰਬ ਕੇ ਮਧ੍ਯ ਮੇ ਵਾਯੂ ਉਤਰਔ ਪਸ੍ਚਮ ਕੇ ਮਧ੍ਯ ਮੇ ਈਸ਼ਾਨ ਪੂਰਬੋਤਰ ਕੇ ਮਧ੍ਯ ਮੇਂ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਾਚ੍ਯਾਦਿ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੀ ਹੈ ਊਰਧ ਅਧਾਪਾਇਕਰਦਿਸ ਫੈਲਿਓ ਅਨੁਰਾਗ ਅਨੁਰਾਗ ਪ੍ਰੇਮਰੂਪ ਹੋਇਕਰ ਫੈਲ ਰਹਾ ਹੈ

ਕਜ਼ਾਕਿ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਵਾ॥ ਅਨਰਾਗ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੋ ਇ ਤਬ ਰਾਗਾਭਾਵ ਹੁਇਕਰ ਫੈਲਰਹਾ ਹੈ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕ ਰਨਾ ਅਰਥਾਤ ਦ੍ਵੈਸ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਰਹਾ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਨੁਰਾਗ ਉਪਲਖਜ਼ਕ ਰਾਗ ਭੀ ਜਾਨ ਲੀਜੀਏ ਅ ਰਥਾਤ ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਸ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਚਾਰਦਸ ਭਵਨ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਰਹਾ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਾਮਕਾਮ ਬਿਹੀਨ ਪੇਖਤ ਧਾਮ ਹੂੰ ਨਹਿ ਜਾਹਿ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਾਮ ਰੂਪਾਦਿਕ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਔਰ ਕਾਮਕਾਮਨਾ ਸੇ ਬਿਹੀਨ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੋਨੇਤੇ ਪੇਖਤ ਕਜ਼ਾ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਕਹੈ ਹੈਂ ਦੇਖੋ ਹੈਂ ਹਮ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੇ ਪਜ਼ਾਰੇ ਨਾਮਜਾਤੀ ਆਦਿਕਾ ਅਭਿਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਔਰ ਨਿਸਕਾਮ ਹੈਂ ਜੋ ਸੰਤਜਨ ਹੈਂ ਸੋ ਸਰਬਤ੍ਰ ਤਿਸਕੋ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਅਥ ਨਾਮਕਾਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਆਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਲੀਲਾਕੋ ਦੇਖ ਰਹਾ ਹੈ ਧਾਮਹੂੰ ਨਹਿ ਜਾਹਿ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ ਨਭਵਤ ਧਾਮਗ੍ਰਿਹ ਬਿਸੇਸ ਕਲਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਧਾਮ ਸ੍ਵਰੂਪ ਬਿਸੇਸ ਜਿਸਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰੁ ਗ੍ਰਿਹ ਬਿਸੇਸ ਕਲਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤੀਤ ਹੋਨੇਤੇ ਵਾ ਸੁਭ ਸੰਤਜਨ ਐਸੇ ਬਿਸੇਸ਼ਨਕਰ ਬਸਿਸ਼ਟਤਿਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਕੋ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਕਜ਼ਾਕਰਾਮ ਲਕਵਤ ਅਪਰੋਖਜ਼ਾਨੁਭਵ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਔਰ ਜੋ ਸਰਨ

ਕੋ ਪ੍ਾਪਤ ਹੋਇ ਉਨ ਕੋ ਭੀ ਦਰਸਨ ਕਰਾਵਤੇ ਹੈਂ ॥

ਸਰਬ ਮਾਨ ਸਰਬਤ੍ਰ ਮਾਨ ਸਦੈਵ ਮਾਨਤ ਤਾਹਿ॥

ਟੀਕਾ॥ ਸਰਬ ਮਾਨ ਸਰਬ ਤ੍ਰਮਾਨ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਸੰਤਜਨ ਸਦੈਵ ਮਾਨਤਤਾਹਿ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਸਰਬ ਮਾਨ ਕਹਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਮਾਂਣੋ ਕਰ ਸਿਧਿ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਕੇ ਮਨਿ ਮੰਦਰ ਮੋ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਦੈਵ ਮਾਨਤਤਾਹਿ ਦੈਵ ਆਦ੍ਰਿਸ੍ਰ ਰੂਪ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਰੂਪ ਕਰ ਮਾਨਤੇ ਹੈ ਸੰਤ ਜਨ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਉ॥ ੨॥ ਵਾ ਜੋ ਸਭ ਕੇ ਮਨਿ ਮੰਦਰ ਮੋ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਰੂਪ ਕਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਦੇਵ ਦੇਵਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਤਿਸ ਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਕਹਾ ਸਮਾਧਿ ਸੁਖ ਤਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਭੋਗਤੇ ਹੈਂ॥ ੩॥ ਵਾ ਦੈਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਕਰ ਤਿਸਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਸਹਤ ਸਬ ਰਸ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਅਰੁ ਸਰਬ ਰਸ ਜੈਸੇ ਸਹਿਤ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਤੈਸੇ ਏਕ ਪਰਿ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਚਰਾਚਰ ਮੇ ਇਤਿ ਏਕ ਹੀ ਜੋਤਿ ਸਰਬ ਕਾਸ਼ਟ ਮੇਂ ਸਮਾਨ ਤੇ ਤਥਾ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਧੀ ਕਰ ਕਾਸ਼ਟ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਲ ਤਿਰਯਕ ਲੰਬਾਯਮਾਨ ਅਨੇਕ ਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਦੇਵ ਤਿਰਯਕ ਨਰ ਪਸੂ ਪੰਖੀ ਆਦਿ ਉਪਾਧੀ ਮੇਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ॥

ਮੂਲ॥ ਏਕ ਮੂਰਤਿ ਅਨੇਕ ਦਰਸਨ ਕੀ

ਨਰੂਪ ਅਨੇਕ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੈ ਤੌ ਵਾਸੁਦੇਵ ਤੇ ਭਗਵਤ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਅਨੇਕ ਦਰਸਨ ਕੌਤੁਕ ਕਰ ਨਟਵਤ ॥ ਔਰ ਅਨੇਕ ਹੀ ਰੂਪ ਕਿਏ ਹੈਂ ਜਿਸਨੇ ਕਨਕ ਕਟਕ ਕੁੰਡਲਵਤ ॥ਵਾ॥ ਜਲ ਬੀਚੀ ਬੁੰਦ ਬੁਦਾਵਤ ਅਨੰਤ ਔਸ਼ਧੀ ਗਤ ਕੂਪੋਦਕ ਰਸਵਤ ਏਕਹੀ ਰਸ ਜੈਸੇ ਜਿਸ ਜਿਸ ਉਪਾਧੀ ਕੇ ਸਾਥ ਮਿਲੈ ਤੈਸਾ ਤੈਸਾ ਮਧੁਰ ਤਿਕ੍ਤ ਲਵਨ ਕਟੁ ਕਖਾਯ ਅਮਲ ਔਰ ਛੱਤੀਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਾਕੋ ਪੁਨ ਅਨੰਤ ਭੇਦ ਕੋ ਏਈ ਰਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਤਦਵਤ ॥ ॥ ਮੂਲ ॥

ਖੇਲ ਖੇਲ ਅਖੇਲ ਖੇਲਨ ਅੰਤ ਕੋ ਫਿਰ ਏਕ ॥

॥ ਟੀਕਾ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਬਾਜੀਗਰ ਡੰਕ ਬਜਾਈ ਸਭ ਖਲਕ ਤਮਾਸ਼ੇ ਆਈ ॥ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਸ੍ਵਾਂਗ ਸਕੇਲਾ ਅਪਨੇ ਰੰਗ ਰਵੈ ਅਕੇਲਾ ॥ ਅੰਤ ਕੋ ਫਿਰ ਏਕ ਅੰਤ ਕੋ ਏਕ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਜਗਜਾਸੂ ਕੇ ਜਨਾਉਨੇ ਕਉ ॥ ਹਉ ਆਕੋ ਕੋ ਵਤ ਵਸਤੁ ਗਤਜਾ ਗਜ਼ਾਨ ਵਾਨੋਂ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸੇ ਸਦਾ ਏਕਰਸ ਏਕਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਜਲਵਤ ਕਨਕਵਤ ॥ ੧ ॥

ਦੇਵ ਭੇਵ ਨ ਜਾਨਹੀ ਜਿਹ ਬੇਦ ਔਰ ਕਤੇਬ

॥ਟੀਕਾ॥ ਦੇਵ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਜਿਸ ਕਾ ਭੇਵ ਕੁਛ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਸਕਤੇ ॥ ਮਹਾਲਾ ੯ ॥ ਹਰਿ ਕੀ ਗਤਿ ਨ ਕੋਊ ਜਾਨੈ। ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਤਪੀ ਪਚਹਾਰੇ ਅਰੁ ਬਹੁ ਲੋਕ ਸਿਆਨੇ

ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਉਨ ਕੌ ਭੀ ਦਰਸਨ ਕਰਾਵਤੇ ਹੈਂ ॥

ਸਰਬ ਮਾਨ ਸਰਬਤ੍ਰ ਮਾਨ ਸਦੈਵ ਮਾਨ ਤਤਾਹਿ॥

ਟੀਕਾ॥ ਸਰਬ ਮਾਨ ਸਰਬ ਤ੍ਰਮਾਨ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਸੰਤਜਨ ਸਦੈਵ ਮਾਨਤਤਾਹਿ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਸਰਬ ਮਾਨ ਕਜ਼ਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਮਾਂਣੋ ਕਰ ਸਿਧਿ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਕੇ ਮਨਿ ਮੰਦਰ ਮੋ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਦੈਵ ਮਾਨਤਤਾਹਿ ਦੈਵ ਆਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰ ਰੂਪ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਰੂਪ ਕਰ ਮਾਨਤੇ ਹੈ ਸੰਤ ਜਨ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਉ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਜੋ ਸਭ ਕੇ ਮਨਿ ਮੰਦਰ ਮੋ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਰੂਪ ਕਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਦੇਵ ਦੇਵਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਤਿਸ ਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਸਮਾਧਿ ਸੁਖ ਤਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਭੋਗਤੇ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਦੈਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਕਰ ਤਿਸਕੋ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਸਹਤ ਸਬ ਰਸ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਅਰੁ ਸਰਬ ਰਸ ਜੈਸੇ ਸਹਿਤ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਤੈਸੇ ਏਕ ਪਰਿ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਚਰਾਚਰ ਮੇ ਇਤਿ ਏਕ ਹੀ ਜੋਤਿ ਸਰਬ ਕਾਸ਼ਟ ਮੇਂ ਸਮਾਨ ਤੇ ਤਥਾ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਾਧੀ ਕਰ ਕਾਸ਼ਟਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੋਲਤਿਰਯਕ ਲੰਬਾਯਮਾਨ ਅਨੇਕ ਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਦੇਵ ਤਿਰਯਕ ਨਰਪੰਸੂ ਪੰਖੀ ਆਦਿ ਉਪਾਧੀ ਮੇਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ॥

ਮੂਲ॥ ਏਕ ਮੂਰਤਿ ਅਨੇਕ ਦਰਸਨ ਕੀ

ਨਰੂਪ ਅਨੇਕ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੈ ਤੌ ਵਾਸੁਦੇਵ ਤੇ ਭਗਵਤ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਅਨੇਕ ਦਰਸਨ ਕੌਤੁਕ ਕਰ ਨਟਵਤ ॥ ਔਰ ਅਨੇਕ ਹੀਂ ਰੂਪਕਿਏ ਹੈਂ ਜਿਸਨੇ ਅਨੇਕ ਕਟਕ ਕੁੰਡਲਵਤ ॥ ਔਰ ਜੈਸੇ ਬੀਚੀ ਬੁਦ ਬੁਦਾਵਤਅਨੰਤ ਔਸ਼ਧੀ ਗਤ ਕੂਪੋਦਕਰਸਵਤ ਏਕਹੀ ਰਸ ਜੈਸੇ ਜਿਸ ਜਿਸ ਉਪਾਧੀ ਕੇ ਸਾਥ ਮਿਲੈ ਤੈਸਾ ਤੈਸਾ ਮਧੁਰ ਤਿਕ੍ਤ ਲਵਨ ਕਟੁ ਕਖਾਯ ਅਮਲ ਔਰ ਛਤੀਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਾਕੌ ਪੁਨ ਅਨੰਤ ਭੇਦ ਕੌ ਏਈ ਰਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਤਦਵਤ ॥ ॥ ਮੂਲ ॥

ਖੇਲ ਖੇਲ ਅਖੇਲ ਖੇਲਨ ਅੰਤਕੋ ਫਿਰਏਕ ॥

॥ ਟੀਕਾ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਬਾਜੀਗਰਡੰਕ ਬਜਾਈ ਸਭ ਖਲਕ ਤਮਾਸ਼ੇ ਆਈ ॥ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਸ੍ਵਾਂਗ ਸਕੇਲਾ ਅਪਨੇ ਰੰਗਰਵੈ ਅਕੇਲਾ ॥ ਅੰਤ ਕੌ ਫਿਰ ਏਕ ਅੰਤਕੌ ਏਕ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਜਗਜ਼ਾਸੂ ਕੇ ਜਨਾਉਨੇ ਕਉ ॥ ਹਊ ਆਕੋਕੋ ਵਤ ਵਸਤੁ ਗਤਜ਼ਾ ਗਗ਼ਾਨ ਵਾਨੋਂ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸੇ ਸਦਾ ਏਕਰਸ ਏਕਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਜਲਵਤ ਕਨਕਵਤ ॥ ੧ ॥

ਦੇਵ ਭੇਵ ਨ ਜਾਨਹੀ ਜਿਹ ਬੇਦ ਔਰ ਕਤੇਬ

੯੧॥ਟੀਕਾ॥ ਦੇਵਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕਜਿਸਕਾਭੇਵਕੁਛਕਿਸੀਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ਨਹੀਂਜਾਨਸਕਤੇ॥ ਮਹਾਲਾ ੯॥ ਹਰਿਕੀ ਗਤਿ ਨ ਕੋਊ ਜਾਨੈ। ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਤਪੀ ਪਚਹਾਰੇ ਅਰੁ ਬਹੁ ਲੋਕ ਸਿਆਨੇ

॥ ਤਥਾ ॥ ਹਰਿ ਤੇਰੀ ਗਤਿ ਲਖਿ ਨ ਪਰੈ। ਪਿਤਾ ਬਚਨ ਮੇ ਟੈ ਮੋਇ ਪਾਪੀ ਸੁਇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਤਰੈ। ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਬੇਦਚਾਰ ਸਾਮਰਿਗ ਯਜੁਰ ਅਥਰਬਣ ਬੇਦੋਪਲਖ੍ਯਤ ਉਪਬੇਦ ਆਯੁਰਬੇਦ ਧਨੁਰਬੇਦ ਸਿਲਪਬੇਦ ਸੰਗੀਤਬੇਦ ਕਤੇਬ ਜੰਬੂਰ ਤੌਰੇਤ ਫੁਰਕਾਨ ਅੰਜੀਲ ਅਵਾਂਤਰ ਬੇਸੁਮਾਰ ਕਤੇਬਾਂ ਜੈਸੇ ਆਤਮ ਪੁਰਾਣੇ ਬ੍ਰਹਮਗੀਤਾਯਾਂ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀਕਾ ਕਥਨ ਪਰਨਿਰਬਾਣ ਨਿਸ੍ਪ੍ਰਸ੍ਯ ਯੋਗੀਨਾਂਪਰਮਾਸਿਤ੍ਰਤੀਂ ਸ੍ਵਯੰਨੈਵਹਿ ਜਾਨਾਤੀ ਨਹਰਿਰਨ ਮਹੇਸ੍ਵਰਹ। ਨਮਯਾਪਿਪਰ ਗਯਾਤ੍ਰੂਸ਼ ਕਯਤੇ ਯੋਗੀਨਸਿਤ੍ਰਤੀਂ। ਨਾਪਿਵੇਦੇਨਮਾਨੇਨਨਚਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਪੁਰਾਣ ਕੇਰਿਤਿ ਅਰਥਾਤ ਬੇਦਾਦਿਕੋਂ ਮੇ ਜੋ ਕੁਛ ਲਿਖਾ ਹੋਇ ਤਬ ਜਾਨ ਸਕੇਂ ॥ ੧ ॥ ਮੂਲ

ਰੂਪਰੰਗ ਨ ਜਾਤਿਪਾਤਿ ਸੁਜਾਨਈ ਕਿਹਜੇਬ

ਟੀਕਾ—ਇਸਮੇ ਹੇਤੁ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿਉ ਨਹੀ ਜਾਨ ਸਕਤੇ ਸੋ ਕਹਤੇਹੈਂ ਜਾਤਿ ਬਯਕ੍ਰਿਕ੍ਰਿਯਾਗੁਣਇਨੋਮੈਹੀ ਬਾਨੀਕੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਮੈਤੇਇਨਮੈਤੇਏਕਭੀਨਹੀਂਹੈਗੁਨਹੀ ਨ ਹੈ ਰੂਪਰੰਗ ਸੁਜਾਤਿ ਪਾਤਿਸੁ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਜਾਨਹੀ ਕਿਹਜੇਬ ਕਿਸਜੇਬਕਰ ਜਾਣੈ ਬੇਦਾਦਿਕ ਜੇਬਨਾਮ ਉਪਮਾ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਅਨੁਪਮ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜਿਸਕਾ ਰੂਪਰੰਗ ਜਾਤਿਪਾਤਿ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਰਨਾਸ੍ਰਮ ਭੇਦ ਭਰਮ ਐਸਾ। ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਅਤੀ ਬਰਣਾਸ੍ਰਮੀ ਹੈ ਸੁਜਾਨਈ ਕਿਹਜੇਬ ਨਾਮ

ਸੋ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ॥ਈ॥ ਕਹਿਏ ਇਸਕੀ ਜੋ ਬਕਹਿਏ ਸੋਭਾ ਕਿੰਵਾ ॥ ਉਪਾਇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ॥

ਮੂਲ ॥ ਤਾਤਮਾਤ ਨ ਜਾਤ ਜਾਕਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਬਿਹੀਨ ॥ ਟੀਕਾ

ਪਿਤਾ ਬੀਰਜ ਮਾਤਾ ਜੋਨ ਜਾਤਿ ਬ੍ਰਹਮਨਾਦਿ ਜਿਸਕੀ ਨਹੀ ਹੈ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਹੋਹਿ ਤਬ ਜਾਤ ਭੀ ਹੋਇ ਜਨਮ ਮਰਣ ਬਿਹੀਨ ਹੇਤੁ ਹੇਤੁਮਦਭਾਵ ਹੈ ਅਦਭੁਤਤਾ ਦਿਖਲਾਤੇ ਹੈਂ ਕ ਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਯਦਯਪਿ ਐਸਾ ਭੀ ਹੈ ਤਥਾਪਿ ਜ ਹਿ ਤਾਤ ਮਾਤ ਨ ਗਾਤ ਜਾਕਰ ਜਨਮਮਰਨ ਬਿਹੀਨ। ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਅਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ॥ ਮੂਲ

ਚੱਕ੍ਰ ਬੱਕ੍ਰ ਫਿਰੈ ਚਤੁਰ ਚਕਮਾਨਹੀ ਪੁਰਤੀਨ ॥੯੨॥ ਟੀਕਾ—ਚਕ੍ਰ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਨਾਮ ਕਾਲਰੂਪ ਪ੍ਰਸਿਧ ਵਾ ਹੁਕਮ ਰੂਪ ਬਕ੍ਰ ਤਿਰਯਕ ਟੇਢਾ ਤਿਰਛਾ ਅਰਥਾਤ ਤੀਖਨ ਕਰੜਾ ਅਮੋੜ ਫਿਰੈ ਫਿਰਤਾ ਹੈ ਚਤੁਰਚਕ ਚਾਰੁ ਕੂੰਟ ਮੈ ॥ਪੁਨਹ॥ ਮਾਨਹੀਂ ਪੁਰਤੀਨ ਤੀਨਪੁਰਮਾਨਤੇਹੈਂ ਤੀਨ ਪੁਰ ਉਰਧ ਅਧਹਮਧਯ ਧਰਨ ਅਕਾਸ ਪਤਾਲ ਵਾ ਪੁਰ ਨਾਮ ਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਕੁਛ ਹੁਕਮਅਦੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤੋਂ ਕੀ ਨਯਾਈਂ ਕੁਛ ਮਾਨਾ ਕੁਛ ਨ ਮਾਨਾ ਐਸੇ ਨਹੀਂ ਤੀਨ ਤੀਨੋਂ ਲੋਕ ਪੂਰਬੋਕਤ॥ ਵਾ॥ ਮੁਖਯ ਤ੍ਰਿਦੇਵਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸ਼ ਵਾ ਮਾਨਹੀ ਮਾਨਾਮ

ਮਾਯਾ ਕਾ ਛਲਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਸਕਪਟ ਹੋਕਰ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਵਾ ਮਾਨਹੀਨ ਕਜ਼ਾ ਮਾਨਹੀਨ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰਮਾਨ ਹੋਕਰ ਦੀਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਤੀਨ ਅਗਿਨ ਆਹਵਨੀਯ ਆਦਿਕ॥ ਕਿੰਵਾ ਜਠਰਾਦਿ ਜਲ ਪਵਨ ਅਗਿਨ ਤੀਨੋਂਹੀ ਸਮਾਨ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਚੰਡਾਲ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭਕੀ ਤੁਲਜ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਆਗਯਾ ਕਰ ਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੂਏਹੂਏ॥ ਵਾ॥ ਤੀਨਗੁਨ ਅਥਵਾ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਆਪਕਾ ਚਕ੍ਰ ਚਾਰਕੁੰਟ ਮੇ ਤੀਖਨ ਬੇਗਕਰ ਯੁਕ੍ਤ ਹੂਆ ਹੂਆਫਿਰਤਾਹੈ ਕਾਲਰੂਪ ਪ੍ਰਮਾਦੀਜੀਵੋਂਕੇਪ੍ਰਤਿਭੈਕੋਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਪਰੰਤੁ ਮਾਨਹੀ ਪੁਰਤੀਨ ਤੀਨ ਜੋ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ ਦਾਤਾ ਸੂਰਭਗਤ ਇਨ ਤੀਨੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਪੁਰ ਕਹਿਏ ਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਕਰ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਭਗਤ ਅੰਬਰੀਖ ਕੋ ਜੈਸੇ ਮਾਨਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਭਾਗਵਤਾਦਿ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਸਾਹਜੀ। ਅੰਬਰੀਕਮੁਹ ਬਰਤ ਹੈ ਰਾਤ ਪਈ ਦਰਬਾਸ਼ਾ ਆਇਆ। ਭੀੜਾ ਉਸ ਉਪਾਰਨਾ ਵਹ ਉਠ ਨਹਾਵਣ ਨਦੀ ਸਿਧਾਇਆ। ਚਰਣੋਦਕ ਲੈ ਪੋਖਿਆ ਓਹ ਸਰਾਪ ਦੇਣਨੂ ਧਾਇਆ। ਚਕ੍ਰਸੁਦਰਸ਼ਨ ਕਾਲਰੂਪ ਹੋਇ ਭੀਹਾਵਲ ਗਰਬ ਗੁਵਾਇਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭੰਨਾ ਜੀਅਲੈ ਰਖ ਨਹਿਘਨ ਦੇਵਸਬਾਇਆ। ਇੰਦ੍ਰਲੋਕ ਸ਼ਿਵਲੋਕ ਤਜ ਬ੍ਰਹਮਲੋਕ ਬੈਕੁੰਠ ਤਜਾਇਆ॥ਦੇਵਤਿਆ ਭਗਵਾਨ ਸਣਿਸਿਖਦੇਇ ਸਭਨਾ ਸਮਝਾਇਆ। ਆਇ ਪਇਆ ਸ਼ਰਣਾਗਤੀ ਮਾਰੀਦਾ ਅੰਬਰੀਕਛੁ

ਤਾਇਆ। ਭਗਤ ਵਛਲ ਹਰਿ ਬਿਰਦ ਸਦਾਇਆ। ਸੂਰ ਐ
ਦਾਤਾਦਿ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਤ੍ਰਿਮਾਨ ਹੈ ਤ੍ਰਿਮਾਨੇ ਮੇ ਪੂਰਬ ਬਹੁਤ
ਕਹਿਆਏ ਹੈ॥ਵਾ॥ਹੇ ਭਗਵਨ ਮਾਨਹੀ ਕਜ਼ਾਮਾਨਹੀਨ ਜੋ ਪੁ
ਰਖ ਮਾਨਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰਅਭਿਮਾਨ ਹੈ ਮਹਾਤਮਾ
ਉਨਮੈ ਤੀਨ ਕਾਲ ਮੈ ਭੂਤ ਭਵਿਖਤ ਬਰਤਮਾਨ ਵਾ ਜਾ
ਗ੍ਰਤ ਸੁਪਨ ਸੁਖੁਪਤੀ ਤਿਨਮੇ ਪੂਰਨਾਮ ਪੂਰਨ ਹੋ ਵਾ
ਜਿਨਮੇ ਮਾਯਾ ਕਪਟ ਨਹੀਂ ਉਨਮੇ ਤੀਨਕਾਲ ਪੂਰਪੂਰਨ ਹੋ

ਮੂਲ॥ ਲੋਕ ਚਉਦਹਿ ਕੇ ਬਿਖੈ ਜਗ ਜਾਪਹੀ ਜਿਹ ਜਾਪ ॥ ਟੀਕਾ

ਚਤੁਰਦਸ ਭੁਵਨ ਮੇ ਜਿਸਕੇ ਜਾਪਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਪ ਰਹੇ ਹੈਂ ਅ
ਰਥਾਤ ਉਚਾਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ॥ ਵਾ॥ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਯ
ਹ ਜੋ ਆਪ ਕਾ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਸੁਵਰਾਜ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ॥
ਇਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚੌਦਹ ਭੁਵਨ ਮੈ ਜਗ ਜਾਪੈ ਉਚਾਰਨ ਕਰੇ ਯ
ਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ਵਾ॥ ਜਪਤੇ
ਹੈ ਔਰ ਲੋਕੋਂ ਮੈ ਮਾਤਲੋਕ ਮੈ ਨਾ ਥਾ ਅਬ ਹਮਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ
ਹੈ ਭਾਵਾਰਥ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਨਵੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਨਾਤਨ ਹੈ ਬੇਦਵਤ॥

ਮੂਲ॥ ਆਦਿ ਦੇਵ ਅਨਾਦਿ ਮੂਰਤਿ ਥਾਪਿਓ ਸਭੈ ਜਿਹ ਥਾਪ ॥ ਟੀਕਾ

ਐਸਾ ਵਹੁ ਪੁਰਖ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਸੁਵਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਹੈ ਤਿਸਕੋ
ਬਿਸੇਸ਼ਨ ਬਸਿਸ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਆਦਿ ਦੇਵ ਹੈ ਸਰਬਕੇ ਆਦਿ

ਹੈ ਸਨਾਤਨ ਹੈ ਅਰ ਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਆ
ਦਿ ਹੈ ਅਰੁ ਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਹੈ ਅਨਾਦਿ ਮੂਰਤਿ ਕਜ਼ਾ ਆ
ਦਿ ਅੰਤਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਮੂਰਤੀ ਜਿਸਕੀ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਨਾਦ ਕ
ਰਕੇ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਬਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਮੂਰਤੀ ਜਿਸਕੀ॥ ੩ ॥ ਵਾ
॥ ਸ਼ਬਦਸਪਰਸ ਰੂਪਰਸਗੰਧ ਤਨਮਾਤ੍ਰਉਂਸੇ ਰਹਿਤ ਅ
ਰਥਾਤਿ ਨਿਰਬਿਸ਼ੇ ਹੈ ਮੂਰਤਿ ਜਿਸਕੀ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਆਦਿ
ਭੋਜਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਨਿਰਾਹਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਮੂਰਤੀ
ਹੈਜਿਸਕੀ॥੫॥ ਵਾ ਤਿਸਮੇ (ਮੂ) ਕਹਿਏ ਮੁਝਕੀ ਰਤਿਕਜ਼ਾ
ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੈ॥ ੬ ॥ ਥਾਪਿਓ ਸਬੈ ਜਹਿਥਾਪ ॥ ਸਰਬ ਪ੍ਰਪੰਚ
ਕੋ ਮਾਯਾ ਦ੍ਵਾਰਾ ਸਥਾਪਨ ਕਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਵਾ॥ਬੈ॥ਨਾਮ ਕਾ
ਲਕਾ ਸਬੈ ਸਹਿਤ ਕਾਲਕੇ ਜਿਸਨੇ ਸਥਾਪਨ ਕੀਆਹੈ ਪਹਿ
ਲੇ ਪਹਿਰੇ ਰੈਣਕੇਬਣਜਾਰਿਆ ਮਿਤ੍ਰਾਧ ਰਪਾਇਤਾ ਉਦਰੇ
ਮਾਹਿ। ਇਸ ਗੁਰੂ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਵਾ ਆਦਿ ਦੇਵਬ੍ਰਹਮਾ ਅਨਾ
ਦਿ ਮੂਰਤਿ ਅਨੰਤ ਭਗਵਾਨ ਸੇਸਨਾਗਜੀ ਸਬੈ ਸਹਿਤਕਾਲ
ਕੇ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਪ੍ਰਪੰਚ ਥਾਪਨਾ ਕੋ ਸਥਾਪਨ ਕੀ
ਆ ਹੈ ਖਾਸਬੀੜ ਮੇ ਥਪਿਓ ਸਭੈ ਜਿਹਥਾਪ॥

ਮੂਲ॥ ਪਰਮ ਰੂਪ ਪੁਨੀਤ ਮੂਰਤਿ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰ ॥ ਟੀਕਾ

ਪਰਮ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ ਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ਵਾ ਪਰਮ ਮਾਯਾ ਸੇ ਪ
ਰੇ ਹੈ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤੀਤ ਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ॥ ਵਾ॥ ਪਰਯੋਗੀਜਨ ਤਿ
ਨੋ ਨੇ (ਮ) ਕਜ਼ਾ ਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਵਿਖੈ ਕਰੀਤਾ ਹੈ

ਸੁਮਾਧੀਕਰ ਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ॥ ਵਾ ॥ ਪਰਸ਼ਬਦ ਕਰ ਸੂਤ੍ਰ ਦੁਸ੍ਰ ਦੈਤਜਾਦਿਕ ਤਿਨਕੋ (ਮ) ਕਹਿਏ ਹਿੰਸਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ਵਾ ਪਰਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਰਹੈ (ਮ) ਸੋਭਾ ਜਿਸਕੀ ਐਸਾ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਪੁਨੀਤ ਮੂਰਤਿ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਤੀਰਥ ਰੂਪ ਹੈ ਮੂਰਤਿ ਜਿਸਕੀ ॥ ਵਾ ॥ ਐਸਾ ਜੋ ਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸ ਵਿਖੈ ਪੁਨੀਤ ਕਜਾ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ (ਮੂ) ਮੁਝਕੀ ਰਤਿ ਕਜਾ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਕੈਸੀ ਮੁਝਕੀਰਤੀ ਪੂਰਨ ਹੈ ਸਜਾਤੀ ਪ੍ਰਤੈਪ੍ਰਵਾਹੀ ਕਾਰਤੈ ਲਧਾਰਾਵਤ॥ਵਾ॥ ਕੈਸਾਹੈ ਵੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪੂਰਨ ਹੈ ਅਰੁ ਪੁਰੁਖ ਹੈ ਅਪਾਰ ਪਾਰਾਵਾਰ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਖਾਸ ਬੀੜਮੇ ਪੁਰਾਨਪੁਰੁਖ ਅਪਾਰ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬ ਬਿਸ੍ਵਰਚਿਓ ਸ੍ਵਯੰਭਵ ਗਢਨ ਭੰਜਨ ਹਾਰ ॥ ੯੩॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਸੰਪੂਰਨ ਚਰਾਚਰ ਬਿਸ੍ਵ ਸਰਬ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਪ੍ਰਯਾਯ ਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਬਿਸ੍ਵਕਾ ਅਰਥ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕਰਨਾ ਸਥਾਵਰ ਜੰ-ਗਮ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੋ ਜਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਰਚਾ ਹੈ ਸ੍ਵਪਨਵਤ ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾਕਾਨੇਤ੍ਰਫੋਰ। ਤਿਸਕਾਮੰਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰ। ਔਰ ਕੁਲਾਲਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਨਜਾਈ ਦੰਡ ਚਕ੍ਰਚੀਵਰਾਦਿਕਵਤ ਆਰੰਭ ਕਰ ਨਹੀਂ ਰਚਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨੇ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੋ ਜੈਸੇ ਕ ਪ੍ਰਤਿਜੀਵ ਨਿਤਯੰਪ੍ਰਤਿ ਸ੍ਵਪਨਸ੍ਰਿਸਟੀ ਸਭ ਜੀਵ ਰਚਤੇ ਤਦਵਤ ਕੈਸਾ ਹੈ ਪੁਨਾ ਆਪ ਗਢਨ ਭੰਜਨਹਾਰ। ਅਰ

ਥਾਤ ਉਤਪਤਿ ਪ੍ਲੈਆਦਿਕ ਮੇਂ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹੈ ਔਰ ਆਪ ਪੁ
ਨਾ ਸ੍ਵਯੰਭਵ ਹੈ ਸੁਤਹ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਹੈ ਆਪ ਕਿਸੀ ਕਰਤਾ
ਕਾ ਕਰਮ ਭੂਤ ਨਹੀਂ ਵਾ ਸ੍ਵਯੰਭਵ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ
ਲੇਨਾ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਬਿਸ੍ਵ ਜਿਨਾਂ ਕੇ ਰਚਨ ਪਾਲਨ ਉ
ਪਸੰਹਾਰ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਜਿਸਕੇ ਅਨੰਤ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸ਼ਿਵ
ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ਕ੍ਰਮ ਕਰ ॥ਯਥਾ॥ਕਈ ਬ੍ਰਹਮੇ ਜਗ ਸਾਜਨ ਲਾ
ਏ ਇਤਿ ਗੁਰ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੇ ॥

ਮੂਲ॥ ਕਾਲਹੀਨ ਕਲਾ ਸੰਜੁਗਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਦੇਸ॥ ਟੀਕਾ

ਪੁਨਾ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਬਸਿਸ੍ਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸ੍ਰੀ ਕ
ਲਗੀਧਰ ਜੀ ਕੈਸਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾਲਹੀਨ ਕਜ਼ਾ
ਕਾਲ ਕਲਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਅਥਵਾ (ਕ) ਬ੍ਰਹਮਾ (ਲ)
ਰੁਦ੍ਰ ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਤ ਹੈ ਔਰ ਕਲਾ ਸੰਜੁਗਤ
ਅਨੰਤ ਕਲਾਕਰ ਸਹਿਤ ਹੈ ਕੈਸੀ ਹੈ ਵੋ ਕਲਾ ਅਪ੍ਰਤਰਕ੍ਯ
ਹੈ ਨੇਤ੍ਰ ਜਲਬਿੰਦੁ ਦ੍ਵਾਰਾ ਮਯੂਰ ਕੇ ਅੰਡਾਮੈ ਤੇ ਚਿਤ੍ਰੋਤਪਾਦ
ਨਾਦਿਵਤ ਅਨੰਤ ਜਾਨਿਐ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਚੌਸਠ ਕਲਾ
॥ ਯਥਾ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਗਾਯਨ ੧ ਬਜਾਯਨ ੨ ਨਚਾਯਨ ੩
ਨਟਨ ਨਾਟ ੪ ਚਿਤ੍ਰਕੋਲਿਖਨ ੫ ਸੋ ਤਿਲਕ ਬਹੁ ਭਾਂਤਕੋ
॥ ੬ ਕੁਸੁਮ ਅਨੰਤ ਜਾਤ ਚਾਵਰ ਕੋ ਚਾਰੁਚੌਕ ੭ ਸੇਜਾਕੋ
ਸੁਮਨ ਕੀ ਸੁਮਨਕੀ ਸੁਜਾਤਿ ਕੋ ॥ ੮ ॥ ਦਸਨ ਬਸਨ ਰੰਗ

ਅੰਗ ਰਾਗ ਰਚਨਾ ਸੋ ੯ ਬਸਨ ਬਿਛੌਨਾ ਲੌਨਾ ਸਭਾਸਦ
ਪ੍ਰਤਿਕੋ॥ ੧੦ ॥ ਸਿਹਜਾਸਜਨ ੧੧ ਸੁਬਜਨ ਜਲ ਤਰੰ
ਗਹੂੰਕੇ ੧੨ ਪੈਰਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਲ ਨਦੀ ਬਰਖਾਤ ਕੋ ॥ ੧੩
॥੧ ਚੇਟਕ ਸੁਮਨ ਕੋ ੧੪ ਸੁਮਨਕੇ ਬਿਬਿਧਿ ਮਾਲ ੧੫
ਪਾਗਪੇਚਦਾਰ ਮੌਲਮੁਕਟ ਸੁਘਟਕੀ॥ ੧੬॥ ਰਤਨ ਜਟ
ਨਨਾਰੀ ੧੭ ਭੂਖਨ ਕਰਨਧਾਰੀ ੧੮ ਅਤਰ ਅਨੰਤਗੰਧ
ਗਜ਼ਾਨਗੁਨ ਗਟਕੀ ॥ ੧੯ ਭੂਖਨਭੂਖਨ ੨੦ ਇੰਦ੍ਰ
ਜਾਲੂ ੨੧ ਬਹੁਰੂਪਰੂਪ ੨੨ ਦਸਤ ਕੋ ਚਲਾਕ ੨੩ ਪਾ
ਕ ਪਾਕਨ ਪਚਟਕੀ॥ ੨੪॥ ਮਦਕੋਚੁਆਨ ੨੫ ਛੀਪੀ
ਫੈਲਨ ਕਰਮ ਜਾਂਨ ੨੬ ਪੂਤਰੀ ਨਚਾਨ ੨੭ ਬੀਨਾ
ਤੂਰ ਕੇ ਬਜਟ ਕੀ ॥ ੨੮ ॥ ੨ ॥ ਕਾਬਜ ਛੰਦ ॥
ਪਰਮ ਪ੍ਰਹੇਲੀ ਜਾਨ ॥ ੨੯ ॥ ਚਤੁਰ ਪ੍ਰਤਿਮਾਰ
ਪਿਛਾਨੈ॥ ੩੦ ॥ ਸਭਾਚਾਤੁਰੀਚਾਰੁ ॥ ੩੧॥ ਪਠਨ ਪੁਸ੍ਤ
ਕਕਰਠਾਨੈ॥ ੩੨ ॥ ਨਾਟਕ ਆਗਮ ਅਧਿਕ ਅਟਪਟੋਗਿ
ਆਨ ਪ੍ਰਮਾਨੈ ॥ ੩੩ ॥ ਕਾਬਜਕਲਾਸੁਪ੍ਰਬੀਨਸਮਸਜ਼ਾਪੂਰ
ਨਠਨੈ॥ ੩੪ ॥ ੩੫॥ ਸਰਚਟਾਯਚਾਤੁਰਯ॥ ੩੫ ॥ ਤਾ
ਤਹੂ ਧਾਤ ਸੁਕਰਨੀ॥ ੩੬ ॥ ਕਾਠਕਰਮ ਸੁਭਜਾਨ ॥੩੭
ਰਚਨਗ੍ਰਿਹ॥ ੩੮ ॥ ਧਾਤਸੁਧਰਨੀ ॥ ੩੯॥ ਰਤਨ ਰੰਗ
ਸੁਰੰਗ ॥ ੪੦ ॥ ਰਤਨਖਨਿਨਕੋਜਾਨਨ॥ ੪੧ ॥ ਤਰੁ ਅ
ਰਪਨਸਾਧੁ॥ ੪੨ ॥ ਜੁੱਧਪਸੁਪੰਖਿਸੁਜਾਨਨ॥ ੪੩ ॥ ੪ ॥
ਸਾਰਕ ਸੁਪਠਾਨ ॥੪੪॥ ਊਚਾਟਨਗ੍ਰਹਤੇ ਕਰਨੋ॥

੪੫ ॥ ਕੇਸਸੁ ਧਾਰਨ ॥ ੪੬ ॥ ਬਿਬਿਧਿ ਮੁਸ੍ਰਿ ਕੋ ਪ੍ਰਸੂ ਉ
ਚਰਨੋ ॥ ੪੭ ॥ ਪਟੂਪਾਰਸੀ ਪਟਨ ॥ ੪੮ ॥ ਜਾਨ ਬਹੁ ਦੇ
ਸਨ ਬੋਲੀ ॥ ੪੯ ॥ ਭਾਵੀ ਭਾਖਨ ॥ ੫੦ ॥ ਪੁਸਪ ਬਾਟਿ
ਕਾ ॥ ੫੧ ॥ ਜੰਤ੍ਰ ਪੁਜੋਲੀ ॥ ੫੨ ॥ ਤੰਤ੍ਰ ਸਾਸਤ੍ਰ ਪਠ ॥ ੫੩
॥ ਰਤਨਬੇਧ ॥ ੫੪ ॥ ਮਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਖਾਨੈ ॥ ੫੫ ॥ ਕੁਸਲ
ਕੋਸ਼ ॥ ੫੬ ॥ ਕਿਲਕਰਮਸੂਚਿਕਾ ਸਜਨ ਸੁਜਾਨੈ ॥ ੫੭॥
ਜੂਪਜਾਨ ॥ ੫੮ ॥ ਠਗਬਾਜ ॥ ੫੯ ॥ ਸੂਤਰੇਸ਼ਮਰਚਨਾਸ
ਨ ॥ ੬੦ ॥ ਕਚ ਆਕਰਖਨ ॥ ੬੧ ॥ ਬਾਲਖੇਲ ॥ ੬੨ ॥
ਬਹੁ ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸਨ ॥ ੬੩ ॥ ੪ ॥ ਦੋਃ ॥ ਬਹੁਤ ਦਿਖਾ
ਵਨ ਥੋਰਹੀ ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਿਨ ਸੌ ਠਾਠ ॥ ੬੪ ॥ ਸਿੰਘ ਨਿ
ਹਾਲ ਕਲਾਕਹੀ ਸਿਵਆਗਮ ਚੌ ਸਾਠ ॥੫॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖੋੜ
ਸ ਕਲਾ ਜਾਨੀਐ ॥ ਯਥਾ ॥ ਦੋਃ ॥ ਜਤ ੧ ਸਤ ੨ ਹਠ ੩
ਸੰਜਮ ੪ ਧਰਮ ੫ ਗਜ਼ਾਨ ੬ ਧਜ਼ਾਨ ੭ ਪੁਨ ਪ੍ਰੇਮ ੮ ॥
ਬ੍ਰਹਮਬੋਧ ੯ ਸ਼ੁਭ ਚਤੁਰਤਾ ੧੦ ਦਜ਼ਾ ੧੧ ਦਾਨ ੧੨ ਯੁ
ਤ ਨੇਮ ੧੩ ॥ ਅਧਜ਼ਾਤਮਬਿਦਜ਼ਾ ੧੫ ਅਕਲ ੧੬ ਖੋੜਸ਼
ਕਲ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਦੇਵਦਜ਼ਾ ਗੁਰ ਸੰਤ ਬਿਨ ਮਿਲਤ ਨ ਕੇਹੂੰ
ਜਾਨ ॥ ੨ ॥ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਏ ਤਤਕਲਾ ਸੰਜੁਗਤ ਹੈ
ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਸੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ
ਜੂ ਆਠ ਯਾ ਸਾਤ ਦਿਨ ਮੋ ਔਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਲਦੇਵ ਜੂ ਚੌਸਠ
ਦਿਨ ਮੇ ਸੀਖੇ ਹੈਂ ਵਸਿਸ਼ਟ ਤਥਾ ਸੰਦੀਪਨੀ ਗੁਰੂ ਸੋਂ ॥ ਵਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਯਥਾ ॥ ਸਰਬ ਕਲਾ ਖੇਲੈ ਗੋਪਾਲ ॥ ਫੇਰਉ

ਨੂ ਬੰਦਨਾ ਅਨਿਕਬਾਰ ਸਰਬਕਲਾ ਸਮਰਥ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅ ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅ ਕ ਲ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਬਿਸਨ ਰੁਦ੍ ਪੁਨਾ ਅਕਾਲਨਾਮ ਕਾਲ ਸੇ ਰਹਿਤ ਪੁਰਖ ਕਜ਼ਾ ਪੂਰਨ ਹੈ ਜੋ ਤਿ ਸਕੋ ਆਦੇਸ ਕਿਆ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ॥ ਵਾ॥ ਆਦੇਸ ਕਿਆ ਕਿ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੁ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੋ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੈ ਤੂ ਗੁਰਭਿਤ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੋ ਅਦੇਸ ਕਿਆ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੇ ਸੂਨਜ਼ ਹੈ ਸੋ ਹੀ॥ ਕਿਆ ਨਿਸਚੈਕਰਕੇ ਕਾਲਹੈ ਵੋਹੀ ਉਤਪਤਜ਼ਾਦਿ ਕ ਰਤਾ ਤਟਸਥਲਖਜ਼ਨ ਕਰ ਅਰ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਸ੍ਰੂਪ ਲਖਜ਼ ਕਰ ਨਕਲਾ ਸੰਜੁਗਤ ਸਤਜ਼ਾਦਿਭਾਵ ਯੁਕਤ ਹੈ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਵੋਹੀ ਭਗਤ ਵਤਸਲ ਕਾਲ ਹੀ ਨਕਲਾ ਸੰਜੁਗਤ ਹੈ ਨਕ ਲਾ ਸ੍ਵਾਂਗੀਵਤ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘਾਦਿ ਰੂਪ ਧਾਰਕ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸ਼ਿਵ ਰੂਪ ਸੋਈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਦੇਸ ਆਪਤੇ ਕਾਲ ਹੀਨ ਹੈਔ ਰੁ ਸਰਬਕਾ ਕਾਲ ਰੂਪਕਲਾਸੰ ਜੁਗਤ ਕਜ਼ਾ ਮਹਾਕਾਲਿਕਾ ਕੇ ਸਹਿਤ ਕੈਲਾਸ ਪੈ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਧਰਮ ਧਾਮ ਸੁਭਰਮ ਰਹਤ ਅਭੂ ਤ ਅਲਖ ਅਭੇਸ ॥ ਟੀਕਾ

ਧਰਮ ਧਾਮ ਸੁਭਰਮ ਧਾਮ ਗ੍ਰਹ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਗ੍ਰਹਸਤ ਧਰ ਮ ਬ੍ਰਿਤੀ ਰੂਪ ਬਿਧਿ ਨਿਖ਼ੇਧ ਰੂਪ ਸੋ ਭ੍ਰਮ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾ ਸੋ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਤਥਾਂਚ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ॥ ਰਾਮ ਸਿਮਰ ਰਾਮਸਿ

ਮਰ ਰਾਮ ਸਿਮਰ ਭਾਈ ॥ ਰਾਮਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਬਿਨਬੂਡਤੇ ਅਧਕਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਬਨਿਤਾ ਸੁਤ ਦੇਹਗੇਹ ਸੰਪਤ ਸੁਖਦਾਈ ॥ ਇਨਮੈ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਤੇਰੋ ਕਾਲ ਅਵਧਆਈ ॥ ੧ ॥ ਅਜਾਮੇਲ ਗਜ ਗਨਿਕਾ ਪਤਿਤ ਕਰਮ ਕੀਨੇ ॥ ਤੇਊ ਉਤਰਪਾਰਪਰੈ ਰਾਮਨਾਮ ਲੀਨੇ ॥ ੨ ॥ ਕੂਕਰ ਸੂਕਰ ਜੋਨ ਭ੍ਰਮੇ ਤਊਲਾਜ ਨ ਆਈ॥ਰਾਮਨਾਮਛਾਡਅੰਮ੍ਰਿਤਕਾਹੇ ਬਿਖ ਖਾਈ॥੩॥ਤਜ ਭਰਮ ਕਰਮ ਬਿਧਿਨਿਖੇਧਰਾਮਨਾਮਲੇਹੀ॥ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਨ ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਕਰਸਨੇਹੀ ॥ ੪ ॥ ਧਰਮਤੋ ਅਨੰਤ ਹੈ ਯਥਾ ਰਾਜਧਰਮ ਪ੍ਰਜਾ ਧਰਮ ਪੁਰਖ ਧਰਮ ਇ ਸਤ੍ਰੀਧਰਮ ਬ੍ਰਹਮਨ ਖਤ੍ਰੀ ਸੂਦਰ ਬੈਸ਼ ਆਸ੍ਰਮ ਧਰਮ ਬ੍ਰ ਹਮਚਰਯ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਬਾਣਪ੍ਰਸਤ ਸਨਯਾਸ ਸ੍ਵਾਮੀ ਧਰਮ ਦ ਸ ਧਰਮ ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਭਰਮ ਰੂਪ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਇਨਸੋ ਰ ਹਿਤ ਹੈ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਧਰਮ ਧਾਮਾਦਿ ਜੋ ਭਰਮ ਰੂਪ ਹੈ ਵ ਸੋ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਧਾਮ ਨਾਮ ਗ੍ਰਿਹ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਗ੍ਰਿਹਸਤਾਸ੍ਰਮ ਸਰਬ ਬਰਣਾਸ੍ਰਮੋ ਕਾ ਆਸ੍ਰਯ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਕਬੀਰ ॥ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਕਾ ਕਰੈ ਸ਼ਰੀਰ ॥ ਸੋ ਗਿਰਹੀ ਗੰਗਾ ਕਾ ਨੀਰ ॥ ਗਿਰਹੀ ਮੈ ਜੋ ਰਹੈ ਉਦਾਸ ॥ ਕਹੈ ਕਬੀਰ ਹਉ ਤਾਕੋ ਦਾਸ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕਹੂੰ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਧਰਮ ਅਪਾਰ ॥ ਇਤਯਾਦਿ ਉਪਮਾ ਲਿਖੀ ਹੈ ॥ ਔਰ ਦਸੋਂ ਅਵਤਾਰ ਗ੍ਰਿਹਸਤਾਸ੍ਰਮ ਮੇ ਹੀ ਸ ਥਿਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ਤਬ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਧਰਮਧਾਮ ਭਰਮ ਰਹਤ ਜੋ ਧਰਮਧਾਮ ਕਿਆ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਧਰਮ ਹੈ

ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਵਾ ਮੇ ਰਮਰਹਤ ਰਮਨ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰਾ
ਮੇ ਏਕ ਨਾਰੀਬ੍ਰਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੋਲਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਏਕ ਸੌ ਆਠ ਮ
ਹਾਰਾਨੀ ਪਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਚੋਨੀਪਤਿ ਕਬੀਰਾ
ਦਿ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਗ੍ਰਹਸਤ ਧਰਮ ਮੇ ਇਸਥਿਤਿ ਹੋ ਰਹੇ ਹੈਂ
ਅਰਥਾਤ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਦੁਆਰਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਰਹੇ
ਹੈ ਜੋ ਐਸੇ ਗ੍ਰਹਸਤ ਧਰਮ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਬੀਰ ਜੀ
ਪੀਪਾ ਜੀ ਔਰ ਅਨੰਤ ਭਗਤਾਵਤਾਰੋਂ ਨੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਆਦਿ
ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਅਤਿਥਿ ਸੇਵਾ ਮੇ ਲਗਾਇ ਦੀਏ ਤਦਵਤ ॥
ਵਾ ॥ ਸ਼ੁਭ ਕ੍ਰਿਯਾ ਸ੍ਰੇਸਟ ਜੋ ਗ੍ਰਹ ਧਰਮ ਕੀ ਰਹਤ ਹੈ ਅਭੂ
ਤ ਕਜਾ ਅਦਭੁਤ ਵਾ ਮੇ ਰਮ ਰਹਾ ਹੈ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਰਹਾ ਹੈ
ਇਸੀ ਤੇ ਅਲਖ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਭੇਸ ਹੈ ਭੇਖ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ
ਵਾ ਅਦਭੁਤ ਰਚਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਔਰ ਅਲਖਜ਼ਹੈਅਭੇਸਹੈ॥

ਅੰਗਰਾਗ ਨ ਰੰਗਜਾਕਹਿ ਜਾਤਪਾਤ ਨ ਨਾਮ

ਟੀਕਾ ॥ ਅੰਗ ਦੇਹ ਤਿਸਕੇ ਸਾਥ ਰਾਗ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀ ਜਿਸਕਾ
ਅੰਗਰਾਗ ਨਾਮ ਬਟਨਾ ਆਦਿਕ ਕੇ ਸਾਥ ਰੰਗ ਪ੍ਰੇਮਨਹੀ
ਜਿਸਕਾ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਮਾਰਗ ਮੇ ਇਸਥਿਤ ਅਵਧੂਤ ਰੂਪ ਰਿ
ਖਭ ਦੇਵ ਦਤਾਤ੍ਰੇਯਾਦਿਕ ਇਸੀ ਤੇ ਜਾਤ ਪਾਤਾਦਿਕ ਰੂਪ ਨ
ਹੀ ਜਿਸਕਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਅਵਧੂਤ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਰਿਖਭਦੇਵਾ
ਦਿ ਰੂਪ ਮੇਂ ਮਲਾਦਿਕਰ ਲਿਪਤ ਹੂਏਹੂਏ ਹੈਂ ਅੰਗ ਜਿਸਕੇ
ਔਰ ਰਿਸਟ ਪੁਸਟ ਹੈ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਜਿਸਕਾ ਸਰੀਰ ਮਖ
ਕੋ ਸੇਬੂਹਭਣਕਾਰ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਔ ਬਾਲਕੇ ਮਟੀ ਮੂਤ੍ਰਾਦਿ

ਪ੍ਰਖੇਪਨ ਊਪਰ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਸੀਸ ਕੇ ਊਪਰ ਲਟਾਂ ਉਰਝੀ
ਹੂਈ ਪਵਨ ਕਰ ਕੰਪਰਹੀ ਹੈ ਔਰਖਾਤ ਊਰਧ ਅਧਾ ਜਲ
ਬਨ ਪਰਬਤ ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਸਰੀਰ ਚਲਾਜਾਇ ਪਵਨ ਪ੍ਰੇਰਿਤ
ਤ੍ਰਿਣਵਤ ਔਰ ਪਸੂਓਂ ਕੀ ਨਿਆਂਈ ਜਲਪਾਨਾਦਿ ਮਲ ਤਿ
ਆਗਨਾਦਿ ਜਹਾ ਕਿਆ ਹੈ ਊਹਾਂ ਹੀ ਅੰਗ ਤਿਸਕਰ ਲਿਪ
ਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪਰਮੋਤਕਿਸ੍ਰ ਅਤਰ ਚੰਦਨਾਦਿਕ ਕੀ ਕ
ਈ ਯੋਜਨ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜਿਸਕੈ ਬਿਸ੍ਰਾ ਸੇ ਸੁਗੰਧੀ ਆਇਰਹੀ ਹੈ
ਔਰ ਜਾਤੀ ਪਾਂਤਿ ਨਾਮ ਕੋਊਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਸਕਤਾ ॥ਵਾ॥
ਜਾਤਿਕਾ ਅਰ ਨਾਮ ਕਾ ਪਾਤਨ ਕਯਾ ਪਤਨ ਹੋਇ ਗਇਆ
ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਐਸੀ ਅਵਧੂਤ ਅਵਸਥਾ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੇ
ਹੈਂ ਕਹੀਂ ਸਰਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕਾ ਸਾਖਯਾਤ ਪ੍ਰਮੇਯ ਦਿਖਲਾਵਤੇ
ਹੂਏ ਇਸਥਿਤ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇਖੋ ਭਗਤੀ
ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਔਰ ਐਸੀ ਭਗਤੀ ਤੁਮਭੀ ਕਰੋ ਜਾ ਕਹਿ ਜਾਤ
ਪਾਂਤ ਨ ਨਾਮ ਜਿਸਕਾ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਨਾਮਾਦਿ ਨਹੀ ਐਸਾ ਜੋ
ਅਕਾਲ ਅਨੀਹ ਅਜ ਅਕ੍ਰੈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸੋ
ਭਗਤੋ ਕੇ ਬਸ ਹੋਕਰ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿ ਰੂਪ ਧਾਰਕਰ ਅ
ਨੇਕ ਤਰਹ ਕੀ ਲੀਲਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀਮੇ
ਭਗਤ ਹੇਤ ਔਤਾਰ ਲੀਓ ਹੈ ਭਾਗ ਬਡੋ ਬਪੁਰਾ ਕੋਰੇ ॥ ਸੋ
ਨੰਦ ਨੰਦਨ ਹੋਕਰ ਅੰਗਰਾਗਨ ਰੰਗਾ ਅੰਗ ਕੇਰਾਗ ਜੋ ਗੋ
ਪਿਕਾਓਂ ਕੇ ਹੈ ਕੁਚ ਕੁੰਕਮਾਦਿ ਤਿਨ ਅੰਗ ਰਾਗਨਕਰਰੰ
ਗ ਕਹੀਏ ਰੰਗਾ ਹੂਆ ਹੈ ਸ਼ਰੀਰ ਜਿਸਕਾ ਰਾਸ ਕ੍ਰੀੜਾ ਮੇ

ਅੰਤ੍ਰਭਾਂਤ ਕਰਕੇ ਸੁਮਿਤ ਸਰੀਰ ਸਮੈ ਮੇ ਵਾ ਰਾਧਿਕਾ ਕੇ ਮਾਨਸਸਮੈਮੈ ਮਸਤਕ ਚਰਨਸਪਰਸ ਨ ਕਰਨ ਸਮੈ ਮੈ ਮ ਹਾਵਰਾਦਿ ਕਰ ਲਿਪਤ ਹੈ ਮਸਤਕ ਜਿਸਕਾ॥ ਯਥਾ ਸਵੈਯਾ ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਮੈਢੂਢਿਓ ਪੁਰਾਨਨਬੇਦਨਭੇਦਸੁਨੇ ਚਿਤ ਚੌਗੁਨੇਚਾਇਨ ॥ ਦੇਖਜੋ ਕਬੌਨਕਹੂੰ ਕਿਤਹੂੰ ਵਹ ਕੋਨ ਸਰੂਪ ਹੈ ਕੈਸੇ ਸੁਭਾਇਨ॥ ਹੇਰਤਹੇਰਤ ਹਾਰਪਰਜੋ ਰਸਖਾਨ ਬਤਾਯੋ ਨ ਲੋਗ ਲੁਗਾਇਨ॥ ਦੇਖਜੋ ਕਹਾਵਹਕੁੰਜ ਕੁਟੀ ਤਟਬੈਠੇ ਪਲੋਟਤ ਰਾਧਿਕਾ ਪਾਇਨ॥ ੧॥ ਖੰਡਿਤਾਧੀਰਾਦਿ ਕੀਉਕ੍ਤਿ ਹੀ ਬਨ ਸਕਤੀਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸਃ ॥ ਭੋਰਹੀਨਜੋਤਗਈਤੀਤੁਮੈ ਕਹੂ ਗੋਕਲਗਾਮ ਕੀ ਗ੍ਵਾਲਨੀ ਗੋਰੀ॥ ਆਧਿਕਰਾਤਲੌਬੈਠੀਪ੍ਰਬੀਨ ਕਹਾ ਢਿਗ ਰਾਖ ਕ੍ਰਿਓ ਬਰ ਜੋਰੀ॥ ਅ ਵੈਹਸੀ ਸਹਿ ਦੇਖਤ ਲਾਲਨ ਭਾਲ ਮੈ ਦੀਨੋ ਮਹਾਵਰ ਘੋਰੀ॥ ਏਤੇ ਬਡੇ ਬ੍ਰਜ ਮੰਡਲ ਮੈ ਨਮਿਲੀ ਕਹੂੰ ਮਾਂਗੋ ਹੂ ਰੰਚਕਰੋਰੀ॥ ਬਿਹਾਰੀ॥ ਪਲਨਪੀਕ ਅੰਜਨ ਅਧਰਧਰੇ ਮਹਾਵਰਭਾਲ ॥ ਆਜ ਮਿਲੇ ਸੁ ਭਲੀਕਰੀ ਭਲੇ ਬਨੇ ਹੋ ਲਾਲ ॥ ਪਾਵਕ ਸੋ ਨੈਨਨ ਲਗਜੋ ਜਾਵਕ ਲਗਜੋਜਭਾਲਮੁਕਰ ਹੋਹੁਗੇ ਪਲਕ ਮੈ ਮੁਕਰਬਿਲੋਕਹੁਲਾਲ॥ਇਤਯਾਦਿ॥ਵਾ॥ ਚਰਨ ਮਰਦਨ ਜੋਕਿਆ ਕੁਚਸੋ ਗੋਪਿਕਾਓਂਨੇ ਤਿਨਕਰਰੰਗਾਹੂਆਹੈਚਰਨ ਜਿਨਕਾ ਸੋ ਐਸਾ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਭਗਤਵਤਸਲਹੈ ਤਿਸਮੇ ਭਗਤਿਕਰੋ ਤਨ ਮਨ ਕਰਹੇਖਾਲਸਾਜੀਖਾਸਬੀੜਮੇ॥ ਜਹਿ ਰੰਗ ਰੰਗ ਨ ਰਾਗ ਜਾ ਕਹਿ ਜਾਤਪਾਤ ਨ ਨਾਮ ਲਿਖਾਹੈ ॥

ਮੂਲ॥ ਗਰਬ ਗੰਜਨ ਦੁਸ੍ਰ ਭੰਜਨ ਮੁਕਤ ਦਾਇਕ ਕਾਮ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਕੇ ਨਮਿਤ ਤੌ ਅਨੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਪਰੰਤੂ ਮੁਖ੍ਯ ਨਮਿਤ ਏਹ ਹੈ ਗਰਬਗੰਜਨ ਦੁਸ੍ਰ ਭੰਜਨ ਜੋ ਦੁਸਟ ਵੇਦ ਮਾਰਗ ਦੂਖਕ ਹੈਂ ਵਾਕਾ ਗਰਬ ਜੋ ਬਿਸ਼ੇਸ ਅਭਿਮਾਨ ਬਲਕਾ ਅਨਯਬਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕਾ ਧਨਕਾ ਭੁਜਾ ਕਾ ਔ ਸ਼ਕਤਿ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਕਾ ਮਦਵਾ ਕੋ ਗੰਜਨ ਨਾਸ ਕਰਨਾ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਾਸਨਾ ਦ੍ਵਾਰਾ ਵਾ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਕਰਨੀ ਭੰਜਨ ਕਿਆ ਉਨ ਦੁਸਟਨ ਕੇ ਅੰਗਨ ਕਾ ਅਭਾਵ ॥ ਯਥਾ ॥ ਅਰਜੁਨ ਕੀ ਭੁਜਾ ਕਾ ਛੇਦਨ ਪਰਸਰਾਮ ਰੂਪ ਕਰ ਔਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੂਪ ਕਰ ਬਾਣਾਂਸੁਰ ਕੀ ਭੁਜਾ ਛੇਦਨਾਦਿ॥ ਵਾ॥ ਭੰਜਨ ਕਾ ਅਰਥ ਭਜਨ ਕਰਨਾ ਭਕਾਰ ਕੀ ਅਨੁਸ੍ਵਾਰ ਛੰਦਾਨੁਸਾਰ ਤੇ ਜਾਨ ਲੇਨੀ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਭਜਨ ਕਰਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਮੁਕਿ ਦਾਯਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਹੀ ਕਾਮ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ॥ ਯਥਾ ਗੀਤਾ ਸ੍ਰ॥ ਯਦਾਯਦਾਹਿ ਧਰਮਸ੍ਯਗਲਾਨਿਰ ਭਵਤਿਭਾਰਤ ॥ ਅਭ੍ਯੁਥਾਨ ਮਧਰਮਸ੍ਯ ਤਦਾਤਮਾਨੰ ਸ੍ਰਿਜਾਮ੍ਯਹੰ॥ ਪਰਿਤ੍ਰਾਣਾਯ ਸਾਧੂਨਾਂ ਵਿਨਾਸਾਯ ਚਦੁਸ਼ ਕ੍ਰਿਤਾਂ ॥ ਧਰਮਸੰਸਥਾਪਨਾਰਥਾਯ ਸੰਭਵਾਮਿ ਯੁਗੇ ਯੁਗੇ॥ ਇਤਿ॥

ਮੂਲ ॥ ਆਪ ਰੂਪ ਅਮੀਕਅਨ ਉਸਤਤ ਏਕ ਪੁਰਖ ਅਵਧੂਤ ॥ ਟੀਕਾ

[illegible] ਰੂਪੇਤਿ ਅਪਨਾ ਜੋ ਵਾਸਤਵ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
[illegible]ਸਕਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕੈਸਾ ਹੈ
ਅਮੀਕ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕੀ ਸਾਦ੍ਰਿਸ਼ਜ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਦੀਜਾਤੀ ਜਿਸਕੋ
ਐਸਾ ਅਦਭੁਤ ਅਦ੍ਵਤੀਯ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ:॥ ਏਕ ਕ੍ਰਿਸ਼
[illegible] ਸਰਬ ਦੇਵਾ ਦੇਵਦੇਵਾਤਆਤਮਾ ॥ ਆਤਮਾ ਵਾਸੁਦੇਵਸਜ਼
[illegible] ਕੋ ਜਾਨੇ ਭੇਉ ॥ ਨਾਨਕ ਤਾ ਕਾ ਦਾਸ ਹੈ ਸੋਈ ਨਿਰੰਜਨ
[illegible]ਉ ॥ ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੇ ਅੰਦਰ ਵੇਖੈ ਵਰਤੈ ਤਾਕੋ ਤਾਕ ॥ ਏ
[illegible]ਵਾ ਦੁਤੀਯੰਬ੍ਰਹਮ ॥ ਉਸੀਕੋ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਬਸਿਸ਼ਟ ਕਰਤੇ
[illegible]ਕ ਅਨ ਉਸਤਤ ਨਾਮ ਉਪਮ੍ਹਾ ਰਹਿਤ ਅਰਥਾਤ ਅਨ
[illegible] ਹੈ॥ ਅਮੀਕ ਪਾਰਸੀ ਪਦ ਕਾ ਬਿਬਰਨ ਹੈ ਅਮੀਕ ਨਾ
[illegible]ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਅਗਾਧ ਅਥਾਹ ਸਜਾਤੀਯ ਬਿਜਾਤੀਯ
[illegible] ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੀਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਅਤਜੰਤ ਐ
[illegible]ਹੋਨੇ ਤੇ ਸਜਾਤੀਯ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਨਾਮ ਰੂਪਾਤਮਕ
[illegible]ਰ ਕੋਤਦਬਜ਼ਤਿਰਿਕ੍ਤ ਅਤਯੰਤ ਅਸਤਜ਼ ਹੋਨੇ ਤੇ ਰਜੂ
[illegible]ਪਵਤ ਵਿਜਾਤੀਯ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਔਰ ਸਰਬਦਾ ਏਕ
[illegible]ਹੋਨੇ ਤੇ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਸ਼ੂਨਜ਼ ਹੈ ਪੁਰਖ ਹੈ ਪੁਰਿਪੁਰਿ ਸੈ
[illegible]ਤ ਪੂਰਣਤ੍ਵਾਤ ॥ਵਾ॥ ਪਰਮ ਪੁਰਖਾਰਥੇਕ ਪੁੰਜ ਹੋਨੇ ਤੇ
[illegible]ਏਕਾ ਪੁਰਖ ਸਬਾਈ ਨਾਰਿ ॥ ਅਵਧੂਤ ਅਵਿਦਜ਼ਾ ਮਲ
[illegible] ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਰਮ ਸੁਧ ਹੈ ਵਾ ਧੂਞ ਕੰਪਨੇ ਧਾਤੂ ਹੈ ਜਿਸ
[illegible] ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਨਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਪ੍ਰਕੰਪ ਹੈ ਕੂਟਵ
[illegible]ਤਜਧ ਸਰਬਗਤ ਸਤਾਨੁਰਿਰਚਲੋਯੰਸਨਾਤਨਹ ॥ ਅਜ਼ਵ

ਕ੍ਰੋਧ ਮਚਿੰਤ੍ਰੋਧ ਮਵਿਿਕ੍ਰਾਰੋਧ ਮੁਚਜਤੇ ॥ ਨਿਤਜ ਤੀਨ ਕਾਲ ਨਾਸ਼ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਸਰਬਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਪਰਿਪੂਰਣਹੈ ਸੜਾ ਨੂ ਛਿੰਨ ਸਾਖ ਬ੍ਰਿਖਜਵਤ ਤਿਸਹੀ ਕਾ ਬਿਬਰਨ ਅਚਲ ਹੈ ਯਹ ਆਤਮਾ ਸਨਾਤਨ ਹੈ ਅਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਅਚਿੰਤ ਹੈ ਅਵਿਕਾਰੀ ਹੈ ਕਹੀੜਾ ਹੈ ਬੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਰਿਖੀਓਂ ਨੇ ॥

ਮੂਲ ॥ ਗਰਬ ਗੰਜਨ ਸਰਬਭੰਜਨ ਆਦਿ ਰੂਪ ਅਸੂਤ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਗਰਬੀਓਂ ਕੇ ਗਰਬ ਕੇ ਗੰਜੋ ਕੇ ਸੰਬੂਹੇ ਕੋ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੇ (ਭੰਜਨ) ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਨੰਤਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਪਰੰਤੂ ਆਪ (ਅਸੂਤ) ਕਿਸੀ ਅਨਜ ਕੇ ਸੂਤ੍ਰ ਸੇ ਬੰਧਾਯਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਦਿ ਰੂਪ ਸਰਬ ਕੀ ਆਦਿ ਸ੍ਵਯੰ ਸਿਧ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅੰਗ ਹੀਨ ਅਭੰਗ ਅਨਾਤਮ ਏਕ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰ ॥ ਟੀਕਾ

ਅੰਗਹੀਨ ਸ਼ਰੀਰ ਰਹਿਤ ਵਾ ਕਰ ਚਰਨਾਦਿ ਰਹਿਤ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤੀਤ ਹੋਨੇਤੇ ਵਾ ਪਖਜਪਾਤਰਹਿਤ ਵਾ ਅੰਗ(ਹੀ) ਨਿਸ੍ਰੰਕਰ ਨਹੀਂ ਜਿਸਕਾ ਹੇਤੁ ਹੇਤੁ ਮਦਭਾਵ ਹੈ ਅਭੰਗ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਅੰਗਹੀਨ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅੰਗ ਹੀਨ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਅਭੰਗ ਹੈ ਇ

ਸੀ ਤੇ॥ ਅਨਾਤਮ ਮਨ ਬੁਧਿ ਚਿਤ ਅਹੰਕਾਰ ਇਨਸੇ ਸੂਨਜ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਆਤਮ ਸ਼ਬਦ ਕਰਜੀਵ ਤੂ ਭਾਵ ਤਿਸ ਸੇ ਸੂਨਜ ਹੈ॥ ਵਾ॥ ਆਤਮ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਆਤਮੀਯ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰ ਨਾ ਪੁਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਧਨਾਦਿਕ ਅਭਿਮਾਨ ਤਿਸਸੈ ਸੂਨਜ ਹੈ ਏਕ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰ ਪੂਰਬਵਤ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬ ਲਾਇਕ ਸਰਬ ਘਾਇਕ ਸਰਬ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰ ॥ ੯੫ ॥

॥ ਟੀਕਾ ॥

ਸਰਬ ਲਾਯਕ ਸਰਬ ਕੇ ਯੋਗਜ ਹੈ॥ ਅਰਥਾਤ ਸਾਮਰਥਜ ਹੈ ਕਰਤੁ ਮਕਰਤੁਮਨਜਥਾ ਕਰ ਤੁੰ ਸੰਪੰਨ ਹੈ॥ਵਾ॥ ਲੋਕੋਕ੍ਤਿ ਹੈ ਸਰਬ ਘਾਇਕ ਕਾਲਰੂਪ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸਰਬ ਕਾ ਸਰਬ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸ੍ਵੰਭਰ ਵਾ ਸਰਬਲਾਇਕਹੈਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਰਜੋ ਅੰਸ਼ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰਕਰ ਸਰਬੋਤਪਾਦਿਕ ਹੈ ਪੁਨਾਤਮੋ ਅੰਸ਼ਕਰ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਮੋ ਸਰਬ ਨਾਸਿਕ ਹੈ ਸਰਬ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰ ਇਸਿਤ੍ਰਤਿ ਕਾਲ ਮੇ ਸਤੋਅੰਸ਼ਕੋ ਸ੍ਵੀਕਾਰਕਰ ਬਿਸਨੁ ਆਦਿ ਰੂਪਕਰ ਸਰਬਪਾਲਕ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ॥ ਕਿੰਵਾ॥ (ਅਯ) ਗਤੀ ਅਰਥਿਕਧਾਤੁਹੈ ਅਰੁਲਾਧਾਤੁ ਦਾਨਾਰਥਕਹੈ ਅਰੁ(ਘਸਲ੍ਹੀ) ਅਦਨੇਅਰਥਾਤਸਰਬਲਾਕਜਾ ਸਰਬ ਚਰਾ

ਚਰ ਕਾ ਦਾਤਾ ਏਕ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਔਰ ਦਾਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਕੌਣ ਹੈਂ ਵਾਂ ਸਰਬ ਲਾ ਅਧਕ ਹੈ ਕਿਆ ਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮੋਂ ਕਾਦਾਤਾ ਰੂਪ ਹੋਯ ਕਰ ਅਧਕ ਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਕਿਸੀ ਬਿਲਾਯਤ ਸੇ ਆਇਕਰ ਨਹੀਂ ਦੇਤਾ ਹੈ ਰਿਦੇ ਹੀ ਮੇ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਪ੍ਰਤਜ਼ਕ ਰੂਪ ਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕ ਨਾਮ ਸੁਖ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥ ਐਸੇ ਹੈ ਕਿ ਸਭਕੋ ਕ ਨਾਮ ਸੁਖ ਕਾ ਅਧ ਕਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪ ਰਿਦੇ ਮੇ ਲ ਕਜ਼ਾ ਦਾਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸ਼ਰਬ ਨਾਮ ਸ਼ਿਵਾਦਿਕ ਜੋ ਭੇਖ ਹੈਂ ਇਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਸਰਬ ਕਾ ਘਾ ਕਿਆ ਭੋਜਨ ਕਾ ਅਧਕ ਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਾਲਰੂਪ ਸਰਬ ਕੋ ਘ ਕਜ਼ਾ ਭੋਜਨ ਕਰਤਾ ਅਧਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤਹੈ ਨਾਂਭਿਮੇ ਪ੍ਰਾਨਾਪਾਨ ਆਸ੍ਰਯ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਧਕ ਕਜ਼ਾ ਏਕ ਸਰਬ ਕਾ ਭਖਜ਼ਕ ਹੈ ਸਰਬ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰ ਸਰਬ ਸ਼ਿਵ ਕੋ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਰ ਬਿਸ਼ਨੁ ਏਕ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਰਪਦਕਾ ਅਧਜ਼ਾਹਾਰ ਕਰਨਾਅਰਥਾਤਤੀਨੋਕਾਪ੍ਰਤਿਪਾਰਕਜੋਹੈਸੋਵਾਹਿਗੁਰੂਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬ ਰੀਤਾ ਸਰਬ ਹੀਤਾ ਸਰਬ ਕੋ ਅਨਭੇਖ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬਰੀਤਾ ਕਾਲਰੂਪ ਕਰ ਸਰਬ ਕੇ ਗਨਨੇਵਾਲਾ ਹੈਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੇ ਲੇਕਰ ਪਰਾਰ੍ਧ ਪ੍ਰਯੰਤ ਯਥਾਯੋਗਜ਼ਤਾਕਰ ਪ੍ਰਲਾ ਸ

ਸ਼ਬੰ ਕੇ ਹਨਨ ਕਰਨੇ ਹਾਰਾ ਹੈ ਸਰਬ ਤੇ ਅਨਭੇਖ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ
ਸੰਪੂਰਨ ਉਤਪਤਿ ਪਾਲਨਾਦਿ ਸੰਹਾਰ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕੋ ਤਤਤਤਾ
ਦਿ ਰੂਪਕਰ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਅਭੀ ਸਰਬ ਓਰ ਤੇ ਅਭੇਖ ਕਯਾ
ਅਪ੍ਰਤਰਕਜ਼ ਹੈ ਭੇਖਾਦਿ ਚਿਹਨ ਭ੍ਰਮਾਚਾ ਕੋਊ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ
ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਜਿਸਕੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕੋ ਅਥਵਾ
ਭੇਖ ਨਾਮ ਯੋਨਿ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਯੋਨਿਸੇ ਰਹਿਤਹੈ॥ਯਥਾਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਮਾਝ ਕੀ ਵਾਰ ਮੇਂ ਸਲੋਕ ॥

ਪਰਿੰਦਏਨਗਿਰਾਹਜ਼ਰ ॥ ਦਰਖਤਆਬਆਸਕਰਦਿਹਿ
ਦਸੂਈ ॥ ਏਕਤੁਈਏਕਤੁਈ॥ ਨਾਨਕਲਿਲਾਰਲਿਖਿਆ
ਸੋਇ॥ਮੇਟਨਸਕੈਕੋਇ॥ਕਲਾਧਰੈਹਿਰੈਸੁਈ॥ਏਕਤੁਈ॥ਏਕ
ਤੁਈ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬ ਪ੍ਰਪੰਨ ਜਨੋਂ ਕੋ ਅਭੇਖ ਕਰਤਾ ਹੈ
ਕਜ਼ਾ ਅਯੋਨਿਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੇ ਗਰਭ ਕਾ
ਅਭਾਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭਾਵਕਾ ਅਭਾਵ ਕਜ਼ਾ ਪੁਰਖ ਰੂਪ ਕਰਤਾਹੈ
ਜੋ ਤਿਸਕੀ ਸਰਣ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇਹੈਂਤੇਸਭ ਅਨਭੇਖ ਹੋਤੇਹੈਂ
॥ਕਿੰਵਾ॥ਹੇ (ਅਨਭਏ) (ਖ) ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਸਾਦਿਪੰਚ ਉਪਾ
ਧਿਓਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਵਾ ਦਰਸ
ਨ ਕਰਤੇਹੈਂ ਵਾ ਸਰਬੰਹੰਤਾ ਹਨ ਹਿੰਸਾਗਤਜੋ ਅਰਥਾਤ ਸ
ਸਰਬ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬ ਸਾਸਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨਹੀਂ ਜਿਹ ਰੂਪ
ਰੰਗ ਅਰੁ ਰੇਖ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਸਾਸਤ੍ਰ ਨ੍ਯਾਯ ੧ ਮੀਮਾਂਸਾ ੨ ਪਾਤੰਜਲ ੩ ਸਾਂਖ੍ਯ
੪ ਵੈਸ਼ੇਸ਼ਿਕ ੫ ਬੇਦਾਂਤ ੬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸਬਦ ਪੁਰਾਨ ਇਤਿਹਾ
ਸ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਬੇਦ ਉਪਬੇਦ ਅੰਗ ਸਹਿਤ ਸਭਕਾ ਉਪਲਖ੍ਯ
ਣ ਹੈ ਜਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਰੂਪ ਚਤੁਰਭੁਜਾਦਿ ਰੰਗ ਸ੍ਵੇਤ
ਪੀਤ ਹਰਿਤਕਪਿਸ ਨੀਲ ਰਕ੍ਤ ਚਿਤ੍ਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਸ
ਕਤਾ ਪੁਨਾਰੇਖ ਰੇਖਾ ਸੰਖਚਕ੍ਰ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਪਦਮ ਜਵ ਬਜ੍ਰ ਖ
ੜਗ ਤਰਾਜ਼ੂ ਪੁਰੁਖਸਿਰ ਊਰਧਰੇਖਾ ਮਣਿਬੰਧਾਦਿ ਅਨੰਤ
ਸਮੁਦ੍ਰੀਕ ਰਿਖੀਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇ ਜੋ ਹੈ ਚਕ੍ਰਚਿਹ੍ਨ ਕੀ ਵ੍ਯਾ
ਖ੍ਯਾ ਮੇ ਪੂਰਬ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਤਿਨਮੈਂਤੇ ਮੁਖ੍ਯ ਚਿਹ੍ਨ ਯਹ ਹੈ ਵਾ
ਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਐਸਾ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਕੈਸੇਹੂੰ ਜਾਨ ਸਕਤਾ ਵਾ ਬਿਧਿ
ਪਖ੍ਯ ਮੇ ਸਰਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਨ ਜਾਨਹੀ ਕ੍ਯਾ ਸੰਪੂਰਣ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ
ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਐਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਕਰਤਾ ਜਿਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਕੇ ਰੂਪ ਚਤੁਰ
ਭੁਜ ਦ੍ਵਿਭੁਜ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਿਸ਼ਨ ਸ਼ਿਵਬ੍ਰਹਮਾਸ੍ਰੀਗੁਰੂਨਾਨ
ਕਾਦਿ ਸੰਖਚਕ੍ਰ ਬਨਮਾਲਾਕੌਸਤੁਭ ਭ੍ਰਿਗੁਲਤਾਮੁਰਲੀ ਮੁਕ
ਟ ਪੀਤਬਸਤ੍ਰ ਧਨੁਖਬਾਨ ਮਾਜਿਸ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸੇਲੀਟੋਪੀ ਇ
ਤ੍ਯਾਦਿਕ ਰੂਪਜੋਜੋਜਿਸਜਿਸਕੋਪ੍ਯਾਰਾਹੈਔਰਰੰਗਗੌਰ ਸ਼ਿਵ
ਜੀ ਤਥਾ ਗੁਰੂਨਾਨਕ ਜੀ ਸ੍ਯਾਮ ਬਰਨ ਬਿਸ਼ਨ ਬਾਵਨ ਰਾ
ਮਚੰਦ੍ਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਪਿਲ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਜਿਸ
ਜਿਸਕੋ ਬਾਂਛਿਤ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਹੈ ਅਰੁ ਰੇਖਾ ਭੀ ਬਜ੍ਰਜਵ ਪ
ਦਮਾਦਿਕ ਜੋਜੋ ਬਾਂਛਿਤ ਹੈ ਭਕ੍ਤਮਾਲ ਮੇ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਧ੍ਯਾਨ
ਫਲਾਦਿ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਭ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਕ੍ਯੋਂਕਿ ਜਾਨੇਸੇ ਬਿਨਾ

ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਅਯੋਗਜ ਹੋਨੇ ਤੇ ਨਵਿਸ਼ਨੁਕੀਰਤੀਯੇਤ ਬਿਸ਼ਨੂੰ ਨਾਬਿਸ਼ਨੁ ਬਿਸਨਸੰਸਮਰੇਤ । ਨਾਬਿਸ਼ਨੁ ਚਿੰਤਯੇਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨਾਵਿਸਨੁ ਵਿਸ਼ਨੁ ਮਾਪੁਨਯਾਤ । ਇਸੀਤੇ ਸਰਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਔ ਸਰਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕਰਤਾ ਸਭ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਾ ਰੂਪ ਰੰਗਾਦਿ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਰੂਪ ਰੰਗਨਰੇਖ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ਖਾਸ ਬੀੜਮੇ ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਪਾਠ ਯਹੀ ਹੈ ਔਰ ਕੁਛ ਅਰਥ ਵਿਲਖਯਣਤਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਪਰਮ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਜਾਕਹਿ ਨੇਤ ਭਾ- ਖਤ ਨਿੱਤ ॥ ਟੀਕਾ

ਪਰਮ ਉਤਕਿਸ੍ਰ ਬੇਦ ਪਰਮ ਉਤਮ ਬਸਤੁ ਕਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਕ ਹੋਨੇ ਤੇ ਔਰ ਪੁਨਾ ਪੁਰਾਨ ਅਸ੍ਰਾਦਸ ਉਪਪੁਰਾਨ ਸਹਿਤ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਤਜੰ ਪ੍ਰਤੀ ਨੇਤਿਨੇਤਿ ਕਰ ਕਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ

ਮੂਲ ॥ ਕੋਟ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਪੁਰਾਨ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਨ ਆਵਈ ਵਹ ਚਿੱਤ ॥ ੮੬ ॥ ਟੀਕਾ

ਔਰ ਇਦੰਕਰ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ਕੋਟ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਵਾ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਓਂ ਕੀ ਜੋ ਕੋਟਿਆਂ ਹੈ ਤਿਨੋਕਰ ਔਰ ਪੁਰਾਨੋ ਕੀ ਕੋਟਿਆਂਕਰ ਵਾ ਪੁਰਾਤਨ ਬ੍ਰਿਧਿ ਤਿਨਕੀ ਕੋਟਿਓਂਕਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਕੋਟਿਓਂ ਕਰ ਨ ਆਵਈਵਹੁ ਚਿੱਤਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰਭੀ ਚਿਤਬ੍ਰਿਤੀ ਆਰੂਢ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਕੁਤਰਕਕੋਟੀ ਕਰ ਭੀ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ

ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਭਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪ
ਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਜ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖੇ
ਅਸ੍ਰਮਛੰਦਰੁਆਲ ਵਜ਼ਾਖਜ਼ਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਤ੍ਰੈਤ੍ਰਿੰਸ
ਤਿਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੩੩ ॥ ਅਸ੍ਰਮਛੰਦਸਮਾਪਤਃ ॥ ੯ ॥ਪ੍ਰਥਮਅੰਸੂ

ੴ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥

ਅਬ ਨੌਮਛੰਦ ਮਧੁਭਾਰ ਲਿਖਜ਼ਤੇ ॥ ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ ॥ ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ। ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ ਮੇ ਆਪਕਾ ਸ੍ਤੋਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕਰਤਾ ਹੌਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਗੁਨਗਨ ਉਦਾਰ ॥ ਟੀਕਾ

ਗੁਨਗਨ ਭਗਤਵਤਸਲ ਦੀਨਬੰਧੁ ਪਤਿਤਪਾਵਨ ਦੁਸ਼ਟ ਨਾਸਨ ਬ੍ਰਹਮੰਨਜ਼ਦੇਵ ਪ੍ਰਪੰਨਾਰਤਿਹਰ ਸਰਣਾਗਤਿ ਵਤ ਸਲ ਇਤਜ਼ਾਦਿਕ ਗੁਨੋਂਕੇਗਨ ਸੰਬੂਹ ਜਿਸਕੇ ਹੈਂ ਉਦਾਰ ਕਹਿਏ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਮਹਿਮਾ ਅਪਾਰ ॥ ਟੀਕਾ

ਬਿਅੰਤ ਅਨੰਤ ਬਿਅੰਤ ਬਿਅੰਤ ਬਿਅੰਤ ਕੋ ਕਰੰਤ ਪਾਠ ਪੇਖਿਐ॥ ਮਹਿਮਾ ਮਹਾਨ ਅਕਾਸ਼ਵਤ ਪਰਿਪੂਰਨਤਾ ਕਾਲ਼ ਕਰ ਜਿਸ ਭਗਵਤਕੇ ਮਹਤ੍ਵ ਕਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਦੇਸਕਰ ਪਾਰਅਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਆਸਨ ਅਭੰਗ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਕੂਟਵਤ ਦ੍ਰਿਛਕਰ ਇਸਿਥਤ ਹੈ ਵਾ ਨਰ
ਧਨਾਦਿ ਰੁਪਕਰ ਜੋਗਾਸਨ ਜਿਸਕਾ ਅਭੰਗ ਨਿਸੂਲ
ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਆਸਨ ਅਭੰਗ ਤਿਸ ਅਭੰਗਨਾਸ ਰਹਿਤ ਪਾ
ਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਕਿਸੀਕੀ ਕੁਛ ਆਸ ਨ ਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰਿਪੂ
ਰਣਕਾਮ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਆਸੰਨ ਅਭੰਗ ਆਸਨਐਸੇ ਦ
ਬਾਕਰ ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਸੇ ਸਮੀਪਤਾ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਅ
ਭੰਗ ਪ੍ਰਰਮਾਤਮਾ ਹੈਂ ਸੋ ਆਸਨ ਕਜਾ ਸਮੀਪ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਹਾਥ ਪੈ ਨੇਰੈ ਸਹਿਜੇ ਹੋਇ ਸੁ ਹੋਈ । ਆਪ
ਹੀ ਆਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੪ ॥

॥ ਉਪਮਾ ਅਨੰਗ ॥ ੯੭ ॥ ਟੀਕਾ

ਰਹਿਤ ਦੇਹਾਦਿ ਸੇ ਸੂਨਜ ਹੈ ਯਹੀ ਹੈ ਉਪਮਾ ਤਿਸ
॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਪਖਜਪਾਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਨਾ ਵਡੀ ਵਡਿਆ
ਈ ਹੈ ਨਿਯਾਉ ਹੈ ਧਰਮ ਕਾ । ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾਕ
ਹਿਆ ਨ ਸੁਨਈ ਚੁਗਲਕਾ। ਇਤਜਾਦਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗਕੀਵਾਰ
ਕੀ ਪਉੜੀ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਅਨੰਗ ਕਾਮ
ਦੇਵ ਕਈਕੋਟ ਕਾਮਦੇਵਤ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ॥ ੩ ॥

॥ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ਟੀਕਾ

ਆਪਹੀ ਆਪ ਹੋਨੇਤੇਅਨੁਭਪ੍ਰਕਾਸ਼ਹੈਜੈਸੇਹੀਰੇਕਰਹੀਰਾ ਬੇਧੀ
ਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇਧ੍ਰੂਵਾਦਿਤਾਰਾਕੀਜੋਤਿਕਰਧ੍ਰੂਵਾਦਿਤਾਰਾਦੇਖੀਤੇਹੈਂ ਚੰ
ਦ੍ਰਮਾ ਜੋਤਿਕਰ ਚੰਦ੍ਰ ਸੂਰਜ ਜੋਤਿਕਰ ਸੂਰਯ ਐਸੇ ਹੀ ਆਤ

ਮਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਆਤਮਾਵਲੋਕਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਤਰਥਾ ਬੁਧਿ ਆਦਿਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ਕੇਵਲ ਆਵਰਨ ਭੰਗ ਮਾਤ੍ਰ ਬੁਧਿ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਬ੍ਰਿਤਿ ਬਯਾਪਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ਆਤਮਾ ਕੋ ॥ ਮਲਾਰ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਚੰਦ੍ਰਕੁਮਦਨੀ ਦੂਰਉਨਿਵਸਸਿ ਅਨੁਭਵ ਕਾਰਣਰੇ ॥ ਯਥਾ ਕਲਯਾਨ ਮੇ ॥ ਨਾਨਕ ਤਤ ਤਤਸਿਉ ਮਿਲਿਐ ਹੀਰੇਹੀਰ ਬਿਧਾਇਐ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਿਸ ਦਿਨ ਅਨਾਸ ॥ ਟੀਕਾ

ਰਾਤ੍ਰਿ ਦਿਨ ਸਰਬਕਾਲ ਕਾ ਉਪਲਖਯਣ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬਕਾਲ ਸੇ ਅਨਾਸ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਆਸਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਦਿਸਾਦਿਕੋ ਬਿਭਾਗ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੩ ॥ਵਾ॥ਪ੍ਰਾਚਯਾਦਿ ਦਿਸ਼ਾ ਜੈਸੇ ਮਲੇਛੋ ਨੇ ਪਸ੍ਰਮ ਦਿਸ਼ਾ ਕਾ ਸੰਕੇਤ ਕੀਆ ਹੂਆ ਹੈ ਤਦਵਤ ਨਹੀ ਹੈ ਆਸਾ ਨਾਮ ਦਿਸਾ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਨਾਸ ਹੈ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਸੋ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਸੁ ਕਰਕੇ ਅਸਨ ਭੋਜਨ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਮੁਖਾਦਿ ਅਵਯਵਾਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥੫॥ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਸੁਨਾਮ ਸੀਘ੍ਰਤਾ ਕਾਹੈ ਤਿਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕੂਟਸਤ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ਰੂਪ ਕਰ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਮੇ ਭੀ ਸ਼ਿਵ ਆਸੁ ਤੋਖਨ ਹੀ ਹੈ ਭਸਮੰਤ੍ਰਾਦਿ ਵਤ ਅਰਥਾਤ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸੇਵਨ ਕੀਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਫਲ ਅਬਿਨਾਸੀ ਦੇਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਅਨਾਸ ਹੈ ॥੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਸਯ ਨਾਮ ਮੁਖਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥੮

ਖਿੰਵਾ ॥ ਅਨਾਸ ਕਜ਼ਾ ਨਾਸ ਰਹਿਤਹੈਜੀਵਾਸੈ ਪ੍ਰਮਾਕਾ ਲ
ਖਸ਼ਨ ਹੀ ਯਹੀ ਹੈ ਜੋ ਅਨਧਿਗਤ ਅਬਾਧਿਤ ਬਿਸਜ਼ਾ ਕਾਰ
ਅੰਤਹਕਰਨ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤਿ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਥਮ ਜਿਸਕਾ ਅਨੁਭਵ
ਨਹੀਂ ਹੂਆ ਔਰ ਜਬ ਹੂਆ ਤਬ ਔਰ ਕਰ ਅਬਾਧਿਤ ਨਾ
ਸ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੋਨਾ ॥ ੯ ॥ ਵਾ ॥ ਅਨਾਸ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਮੇ
ਬਿਲਕੁਲ ਖ਼ਿਲਕਤ ਖ਼ੁਦਾ ਯਾਨੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਕਾ ਬਾਚ
ਕ ਹੈ ਔਰ ਇਸਮਜਮਾ ਭੀ ਇਸਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਅਮਾ
ਲੋਕਾ ਭੀਯਹੀ ਮਾਇਨੇ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿਆਕਿ ਚਰਾਚਰਸਭਅ
ਨੁਭਵ ਰੂਪ ਹੈ ਅਨੁਭਵ ਸੇ ਜੁਦਾ ਨਹੀ ਹੈ ਨਿਸਦਿਨ ਕਹੀ
ਏ ਸਰਬਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਵਰੂਪ ਐਸੇ ਦੋਨੋ ਤੁਕ ਮਿਲਾਕਰ ਅ
ਰਥ ਕਰਨਾ ॥ ੧੦ ॥

ਮੂਲ ॥ ਆਜਾਨ ਬਾਹ ॥ ਟੀਕਾ

ਆਸਮੰਤਾਤ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਓਰ ਹੈ ਬਾਹ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਜਾਨ ਬਾਹਨ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਆਜਾਨ ਬਾ
ਹ ॥ ਬਿਸ੍ਵਕ ਸੇਨ ਸਤ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਆਜਾ ਨ ਬਾਹ ॥ ਜਿਸ
ਕਾ ਬਾਹ ਗਰੁੜਾਦਿ ਆਜਾ ਨ ਆਨੇ ਜਾਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰ
ਥਾਤ ਸਰਬਦਾ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੈ ਜੈਸੇ ਇਤਰੋਂ ਕੇ ਬਾਹਨ ਸ਼ਾ
ਲਾਦਿਕੋ ਮੇ ਚਲੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਨਹੀ ਹੈ ਪੁਸਪਕ ਜੈਸੇ ਰਾ
ਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀਕਾ ਆਕਾਸ਼ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਲੀਨ ਰਹੇ ਥਾ ਸ
ਰਬਦਾ ਕਾਲਤਦਵਤਸੰਕਲਪਾਨੁਸਾਰੀਹੈ ਬਾਹਨਜਿਸਕਾ ਸੋ
ਕਹੀਐ ਅਜਾਨ ਬਾਹ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਆਜਾਨ ਜਨਮਮਰਨ ਸੇ

ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮੋਖਯ ਸ੍ਰੂਪ ਹੈ ਬਾਹਨ ਜਿਸਕਾ ਸੋਕ ਹੀਐ ਆਜਾਨ ਬਾਹੁ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਜਾਨ ਸਬਦ ਕੀ ਦੇਹ ਮੇ ਭੀ ਲੌਕਿਕ ਪ੍ਰਿਬ੍ਰਿਤੀ ਦੇਖੀਤੀ ਹੈ ਮੁਝਕੀ ਜਾਨ ਮਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਨ ਅਛੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਜਾਨ ਕਯਾ ਜਾਨ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜਿਤਨਾ ਕੁ ਨਯੂਨਾਧਿਕ ਛੋਟਾ ਬਡਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਦੇਹ ਹੋਇ ਤਿਸਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਛੋਟਾਬਡਾ ਬਾਹੁ ਗਰੂੜ ਹੋਇ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹੀਐ ਆਜ਼ਾਨ ਬਾਹ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਆਜਾਨਬਾਹ ਲੰਬੀ ਭੁਜਾ ਹੈਂ ਛਿ ਜਾਨੁਪ੍ਰਯੰਤ ਨਿਯਤ ਕਰਕੈ ਅਵਤਾਰੈਂ ਹੀ ਕੀ ਹੋਤੀਹੈਂ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਜਾਨਬਾਹ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਾਹਾਨਸਾਹ ॥ ੮੯ ॥ ਰਾਜਾਨਰਾਜ ॥

ਟੀਕਾ ॥ ਸਾਹ ਹੈ ਤੌ ਭੀ ਸਾਹ ਨਹੀ ਹੈ ਨਿਰਭਿਮਾਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਨਹੀ ਹੈ ਸਾਹ ਤੌ ਭੀ ਸਾਹ ਹੈ ਨਿਤਯ ਵਿਭੂਤੀ ਮਾਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਔਰ ਪੂਰਬਵਤ ॥ ਰਾਜਾਨਰਾਜ ॥ ਰਾਜ ਰਾਜ ਕੁਬੇਰ ਰੂਪ ਧਨਾਧਯਖਯ ਵਿੱਤੇਸੋਯਖਯਰਖਯਸਾ ॥ ਇਸ ਗੀਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਤੇ ਕੂਬੇਰ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਤਰ ਰਾਜਾ ਜੈਸੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਾਜਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਾਜਕਰ ਰਾਜਾ ਨਹੀ ਹੈ ਸ੍ਵਤਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਰਾਜਾਨਰਾਜ ॥ ਇਸ ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਲਯ ਔਰ ਰਾਜਾ ਨਹੀ ਹੈ ਰਾਜੋ ਕਾ ਰਾਜਾ ਯਹੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੀ ਹੈ ਰਾਜ ਕੇ ਹੂਏਹੂਏ ਭੀ ਜਿਸਕਾ ਰਾਜ ਨਹੀ ਹੈ ਕਯੋਕਿ ਨਿਰਭਿਮਾਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਰਾਜ ਕੇ ਹੂਏ

ਹੂਏ ਭੀ ਬਡਾ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਐਸਾ ਮਹਾਰਾਜ ਹੈ॥ ਵਾ॥ ਸ਼ਗੁਨ ਪਖੵ ਮੇ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਉਗ੍ਰਸੇਨ ਪ੍ਰਤਿ ਰਾਜਾ ਕਰਤੇ ਭਏ॥ ਵਾ॥ ਰਾਜ ਨਾਮ ਕਾਰੀਗਰੋਂ ਕਾ ਤਿਨਕਾ ਰਾਜਾ ਬਿਸ੍ਵਕਰਮਾਦਿ ਰੂਪ ਹੋਇਕਰ ਬਿਰਾਜ ਰਹੇ ਹੋ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸ੍ਵਕਰਮਾ ਕੋ ਸਕਤਿ ਬਖਸ਼ ਰਹੇ ਹੋ॥

ਮੂਲ ॥ ਭਾਨਾਨਭਾਨ ॥ ਦੇਵਾਨਦੇਵ ॥ ਉਪਮਾਮਹਾਨ ॥ ੯੯ ॥ ਟੀਕਾ

ਸੂਰਜ ਕੀ ਨਿਆਈਂ ਪ੍ਰਕਾਸਮਾਨ ਹੈ ਆਨਨ ਮੁਖ ਜਿਸਕਾ॥ ਵਾ॥ਭਾਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਆਨਨ ਮੁਖੵ ਤਾ ਕਰ ਜੋ ਸੋ ਕਹੀਐ ਭਾਨਾਨਭਾਨ ਔਰ ਪੂਰਬਵਤ॥ ਦੇਵਾਨਦੇਵ॥ ਉਪਮਾਮਹਾਨ ਪੂਰਬਵਤ॥

ਮੂਲ ॥ ਇੰਦ੍ਰਾਨ ਇੰਦ੍ਰ ॥ ਟੀਕਾ

ਇੰਦ੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਯੇਹੀ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸਮਾਤ੍ਰਕਰ ਆਨੰਦੀ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਏਤਸਯੈਵਾਨੰਦਸਯਾਅਨਯਾ ਨਿਭੂਤਾਨਿਮਾਤ੍ਰਾਮੁਪਜੀਵੰਤਿਇਤਿ ਸ੍ਰੁਤੇ॥ਇਸਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦਕੀ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕਿਆ ਲੇਸਕਰਕੇ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਅਨੰਦੀ ਹੂਏ ਹੂਏਹੈਂ ਇਸੀ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇੰਦ੍ਰਾਨ ਇੰਦ੍ਰ ਹੈ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਇੰਦ੍ਰਾ ਨਾਮ ਸ਼ਹਾਂਲਖੵਮੀਕਾਅਰਥਕਿਆਕਿ ਇੰਦ੍ਰਾਲਖੵਮੀਕੇਨ ਯੁਕਤਹੂਏ ਭੀ ਜੋ ਭਗਵਤ ਮਹਾਂ ਇੰਦ੍ਰ ਹੈ॥ ੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਇੰਦ੍ਰ ਨਾਮ ਇੰਦ੍ਰਕਿਆਕਿਜੋਮਹਾਰੰਕਹੈਤਿਨਕੇਪ੍ਰਤਿਜੋਅਨੰਤਇੰਦ੍ਰਾ

ਦਿ ਪਦਵੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇਵਾਰਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਇੰਦ੍ਰ ਨ ਇੰਦ੍ਰ ॥ ਯਥਾ ॥ ਜਾ ਕਉ ਅਪਨੀ ਕਰੈ ਬਖਸੀਸ ॥ ਤਾ ਕਾ ਲੇਖਾ ਨ ਗਨੈ ਜਗਦੀਸ ॥ ਇਸੀ ਤੇ ਜਾਨਾ ਚਾਹੀਐ ਕਿ ਯਹ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਪਦਵੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਿਧਿ ਪੂਰਬਕ ਅਨੁਸ੍ਟਾਂਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਇ ਸਤ੍ਰੀ ਭਾਵਕਰ ਜੋ ਮਹਾਂ ਰੰਕਨੀ ਹੋਯ ਅਰੁ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾਂਸੇ ਵਨ ਕਰੇ ਤੁਰਤ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਇੰਦ੍ਰਾ ਨਾਮ ਲਖਸ਼ਮੀ ਭਾਵ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਹੈ ਯਹ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਂਨਇੰ ਦ੍ਰ ਇਸੀਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਨਾਮ ਇੰਦ੍ਰਾਨ ਇੰਦ੍ਰ ਹੈ ॥੪॥

ਮੂਲ ॥ ਬਾਲਾਨਬਾਲ ॥ ਟੀਕਾ

ਬਾਲ ਇਹਾਂ ਬਰਸ ਕੈ ਨੀਚੇ ਨੀਚੇ ਕਾ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾਂ ਨਿ ਸ੍ਰਿੰਤ ਚਿੱਤ ਆਨੰਦ ਪੂਰਬਕ ਤਿਸਕੀ ਹਸਤ ਪਾਦਾਦਿ ਪ੍ਰਕੰ ਪ ਰੂਪ ਚੇਸ੍ਟਾ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨੇ ਤੇ ॥ ਯਾਸੂਮੂਢਤਮੋਲੋਕੇ ਯ ਸ੍ਚਬੁਧੇਃਪਰੰਗਤਹਾ ॥ ਉਭਾਵੇਤੋਸੁਖਮੇਧੇਤੇ ਕਨਿਸਤਯੰਤਰਤੋ ਜਨਹ ॥ ਮੂਢ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਵੋ ਬਾਲ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੋ ਪਰਮਾਨੰਦ ਰੂਪ ਬਾਲਾਨਬਾਲ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਾਲਕ ਕੋ ਮੂਢ ਹੋਨੇ ਤੇ ਬਾਲਾਂਨਬਾਲ ਪਦ ਦੀਆ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਖਯ ਬਟਸਥ ਮਾਰਕੰਡੇਯ ਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਪਰਣ ਪੁ ਟਕੋ ਪਰਿਪਾਦਾਂਗੁਸ੍ਟ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਪਾਨ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਬਾਲਾਨਬਾਲ ਬਾਲਾ ਨਾਮ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਬਡੇ ਕਾ ਹੈ ਅਰੁ

ਤ ਬਡੇ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਪਰਮ ਬਡਾ ਹੈ ਆਯੂ ਕਰ ਸ਼ਰੀ
ਰਕਰ ਵਾ ਕਾਕਭਸੁੰਡ ਲੋਮਸ਼ਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਾ
ਲਾਨਾਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬਾਲ ਪੁਤ੍ਰ ਤਿਸਕੇ ਦੋਨੋ ਨਹੀ ਹੈਂ ॥ ਇ
ਸੀ ਤੇ ਬਾਲਾਨ ਬਾਲ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਨਕਾਦਿ ਅਵਤਾ
ਰ ਪਰਮ ਬ੍ਰਿਧੋਂ ਕੇ ਬ੍ਰਿਧ ਬਾਲ੍ਕੋਂ ਕੇ ਬਾਲ ਪ੍ਰਥਮ ਸਿਸੁ ਅ
ਵਸਥਾ ਹੈ ਬਰਸਤਕ ਬਾਲਪਾਂਚ ਬਰਸਤਕ ਕੁਮਾਰ ਦਸਬ
ਰਸ ਤਕ ਪੌਗੰਡ ਪੰਦ੍ਰਹ ਤਕ ਕਿਸ਼ੋਰ ਇਸਤੇ ਪਰੇ ਜੁਬਾ ਸੋ
ਭਗਵਾਨ ਨ ਬਾਲਾ ਬਡਾਹੀ ਹੈ ਅਰ ਨ ਬਾਲ ਹੀ ਹੈ ॥ ਗੁਰੂਃ
॥ ਠੰਡੀ ਤਤੀ ਮਿਟੀ ਖਾਈ ॥ ਓਹ ਨ ਬਾਲਾ ਬੂਢਾ ਭਾਈ ॥
੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਾਲਾ ਨਾਮ ਕੁੰਡਲ ਕਾ ਹੈ ਬਾਲੋਪਲਖਿਤ
ਕੇਸ ਸੋ ਨ ਤਿਸਕੇ ਕੁੰਡਲਾਦਿ ਭੂਖਨ ਹੀ ਹੈ ॥ ਬਾਲ ਨਾਮ
ਕੇਸ ਕਾ ਸੋ ਭੀ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਗੁਰੂਃ ॥ ਬਰਨ ਚਿਹਨ ਜਿਹਮੁਖ
ਨਮਸਾਰੇ ॥ ੭ ॥ ਵਾ ॥ ਬਡੇ ਬਡੇ ਕੇਸ ਘੁੰਘਰਾਰੇ ਸਜਾਮਹੋ
ਹਿ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਬਾਲਾਨਬਾਲ ॥ ੮ ॥ ਵਾ ॥ ਬਾਲਾਜੀ
ਬਾਲ ਸਖਾਜੋ ਹੈ ਗੁਰੂਨਾਨਕ ਜੀ ਕੇ ਔਰ ਬਾਲ ਬਡਿਆਈ
ਜੋ ਉਨਕੀ ਸਿਖੀ ਔਰ ਸਖਾਭਾਵਕੀਹੈ ਸੋਗੁਰੂਨਾਨਕ ਜੀਕੀ
ਸੋ ਕ੍ਰਿਹੈਤਿਸਕੋਮਹਾਰਾਜਕਹਿਤੇਹੈਂ ਬਾਲਾਨਬਾਲਔਨਾਇਹਾਂ
ਪੁਰਖਬਾਚੀ ਲਗਾਇ ਲੇਨਾ॥੯॥ ਵਾ ਬਾਲਾਨਕਹਿਏ ਬਾਲਾ
ਇਕ ਸਿਖ ਤਿਨਕੇ ਬਾਲਬਡੇ ਇਸ੍ਰਦੇਵ ਗੁਰੂਨਾਨਕ ਜੀ ਮ
ਹਾਰਾਜ ॥ ੧੦ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਾਲਾ ਨਾਮ ਰਾਖਸ਼ਸੀ ਕਾ ਹੈ ਜੈ
ਸੇ ਪੂਤਨਾਦਿਕ ਬਾਲਗ੍ਰਾਹ ਹੈ ਸੋ ਯਹ ਕੈਸਾ ਹੈ ਬਾਲ ਵਾਹਿ

ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਕਹੈ ਹੈ ਬਾਲਾਨ ਬਾਲ ਹੇ ਖਾਲ ਸਾ ਜੀ ਇਸ ਬਾਲਕੇ ਸਮੀਪ ਕੋਊ ਬਾਲਾ ਨਹੀਂ ਆਤੀ॥ ੧੧॥ ਕਿੰਵਾ ਬਾਲਾਨ ਜੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਸੰਬੂਹ ਹੈ ਤਿਨਮੇ ਬਾਲ ਕਹਿਏ ਸੁੰਦਰ ਬੜਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਭਗਵਤੀ ਜੀ ਆਪਕਾ ਸੀਤਾ ਰਾਧਕਾ ਮਾਤਾ ਸੁਲਖਣੀ ਆਦਿਕ॥ ੧੨॥ ਕਿੰਵਾ ਰੰਕਾਨਰੰਕ ਪਦ ਆਗੇ ਪੜਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਾਲਾਨ ਬਾ ਲ ਧਨਾਢਜੋਂ ਕਾ ਧਨਾਢਜ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ॥ ੧੩॥

ਮੂਲ ॥ ਰੰਕਾਨ ਰੰਕ ॥ ਟੀਕਾ

ਸੁਦਾਮਾਦਿ ਵਾ ਰੰਕਾਨਰੰਕ ਜੋ ਧਨਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਰਮੇਸ੍ਰ ਭਕ੍ਤ ਵੋ ਰੰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿੰਤੁ ਮਹਾਰਾਜਾਧਿ ਰਾਜ ਹੈ ਜੈਸੇ ਜੈ ਤਸਰੀ ਕੀ ਵਾਰਕੀ ਪਉੜੀ॥ਖ੍ਸਤਾਤੁਟੀਝੋਪੜੀ ਚੀਰ ਸਭ ਛਿਨਾ। ਜਾਤਨ ਪਾਤਨ ਆਦਰੋ ਉਦਿਆਨ ਭ੍ਰਮਿਨਾ। ਮਿਤ੍ਰ ਨ ਇਠਧਨ ਰੂਪਹੀਨ ਕਛੁਸਾਕਨਸਿੰਨ। ਰਾਜਾ ਸਗਲੀ ਸ੍ਰਿ ਸ਼ਟ ਕਾ ਹਰਿਨਾਮ ਮਨ ਭਿੰਨਾ। ਤਿਸਕੀ ਧੂੜ ਮਨ ਉਧਰੈ ਪ੍ਰਭੁਹੁਇ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨਾ ॥ ੧॥ ਪੁਨਾ ਸਲੋਕ ॥ ਜਿਨਕੇ ਪਲੇ ਧਨ ਬਸੈ ਤਿਨਕਾ ਨਾਮ ਫਕੀਰ। ਜਿਨਕੇ ਹਿਰਦੇ ਤੂੰ ਬਸੈ ਤੇ ਨਰ ਗੁਣੀ ਗਹੀਰ। ਰੰਕਾਬੰਕਾਵਤ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਾਲਾਨ ਕਾਲ॥ ੯੦॥ ਟੀਕਾ

ਕਾਲ ਜੋ ਮਾਰਕਾ ਮ੍ਰਿਤੁ ਤਿਸਕਾ ਭੀ ਮਾਰਕ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ ॥ ਕਾਲਾਨ ਕਾਲ ਕਾਲਿਓਂ ਕਾ ਕਾਲਾ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਯਾ

ਮੂਰਤਿ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਕਾਲਾਨਕਾਲ ਕਾਕੂਕਰ ਅਰਥ ਕ ਰਨਾ ਕਿ ਕਾਲਾ ਕਜ਼ਾ ਸਜ਼ਾਮ ਮੂਰਤੀ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨ ਕਾਲ ਸਜ਼ਾਮਾਦਿ ਮੂਰਤੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਯਥਾ ਗੁਰੂਃ ਨਸੀਖੰਨ ਰਕੂੰ ਨ ਰਾਦਾ ਨ ਸਿਆਮੀ। ਹਕਸਚਖ਼ਾਲਕ ਖਲਕਮਿਆਨੇ ਸੁਜ਼ਾਮ ਮੂਰਤਿ ਨਾਹਿ ॥ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥੩॥ ਨਿਸਕਲੰਕ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨਭੂਤਅੰਗ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਭੂਤੰ ਅਨਭੂਤੰ ਨ ਹੂਆ ਹੋਇ ਸਰੀਰ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਨਭੂਤ ਅੰਗ ॥ਵਾ॥ ਭੂਤੋਸੇਅਨਕਜ਼ਾ ਭਿੰਨਹੋਇਅੰਗ ਸ਼ਰੀਰ ਜਿਸਕਾਸੋਕਹੀਐਅਨਭੂਤਅੰਗ॥੨॥ਜੈਸੇ ਅਸ੍ਰਾਤ ਭਿੰਨੋ ਅਨ ਸੂਹ ਅਰਥਾਤ ਸਤਚਿਤਅਨੰਦਰੂਪਹੈ ਵਪੁਜਿਸਕਾਸੋਕਹਿਐ ਅਨਭੂਤਅੰਗ॥੨॥ਵਾ॥ਅਨਭੂਤਅੰਗ ਇਸਪਾਠਕਰ ਕਲਗ਼ੀ ਧਰਮਹਾਰਾਜਜੀਕਾਅਨੁਭਵਜਾਨਨਾ ਸਗੁਨਕਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕ ਹਤੇਹੈਂ ਕਿ ਅਨਭੂਤਅੰਗਸੋਅਕਾਲਪੁਰਖਜੀਕਾ ਜੋ ਬਪੁਹੈ ਸੋ ਹਮਨੇਅਨੁਭਵਕਿਆਹੈ॥੩॥ਅਥਵਾ॥ ਬ੍ਰਜਪਖਜਮੇਗੋਪਾਦਿਕ ਕਾ ਕਥਨ ਕਟਾਖਜ ਪੂਰਬਕ ਕਬੀਬੀ ਹੂਆਹੈ ਕਿਸੀਕੇਅੰਗ ਇਸਕਾਲੇ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਨਹੀਂ ॥ ੪ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਅਨਭੂਤਅੰ ਗ ਹੈਸਖੀ ਕਬੀ ਭੀ ਕਿਸੀ ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਕਿਆ ਥਾ ਅਰ- ਥਾਤਦੇਖਾ ਥਾ ਮਥੁਰਾਬਾਸ਼ੀਕਾ ਅੰਗਭਾਵ ਕਿਆ ਕਿਨਹੀਂ ਦੇ ਖਾ ਥਾ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੀ ਰਹਿ ਤਜਤਾਕੇ ਦੇਨੇ ਵਾਰਾ ਹੈ ਅਨੁਸ੍ਰੰਨ ਕਿਆ ਹੂਆ ॥੬॥ਅਥਵਾ ਗਾਦੇਤਕੇਅੰਗਕੇਅਨੁਭਵਕੀਪ੍ਰਾਪਤੀਕੇਕਰਨੇਵਾਰਾਹੈ ॥੭॥

ਮੂਲ ॥ ਆਭਾਅਭੰਗ ॥ ਗਤਿਮਿਤਿਅਪਾਰ॥
ਟੀਕਾ—ਸੋਭਾ ਅਭੰਗ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਲੋਕ ਜਿਸਕੀ ਭਾਵ ਕਿਆ ਕਿ ਇਸਮੇ ਤ੍ਰਿਭੰਗ ਰੂਪ ਬੰਸੀ ਬਾਦਨ ਕਾਲਮੇ ਜੋ ਥੀਸੋ ਅਬ ਕਹਾਂ ਹੈ ॥ ੧ ॥ (ਗਤਿਮਿਤਿਅਪਾਰ) ਜਿਸਕੀ ਗਤੀ ਕੀ ਮਿਤਿ ਮਰਜਾਦਾ ਜਾਨੀ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ ਕਿਸੀ ਕਰ ਭੀ ਗ ਤਿ ਕੇ ਤੀਨੋ ਅਰਥ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਗੁਨਗਨ ਉਦਾਰ ॥ ੯੧ ॥ ਟੀਕਾ ਗੁਨੋਂ ਕੇ ਗਨ ਸੰਬੂਹ ਹੈਂ ਉਦਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕ-ਹਿਐ ਗੁਨਗਨ ਉਦਾਰ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਇਹੁ ਭੀ ਗੋਪਿਕਾਓਂ ਕੇ ਓਰਤੇ ਕਥਨ ਸਾਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ ਜੋ ਗੁਨਉਨਉਨੇ ਕਥਨ ਕੀਏ ਹੈਂ ਉਨਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕਹਤੀ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਸਖੀ ਗੁਨਗਜਨ ਉਦਾਰ । ਗੁਨਗਗਜ ਹੋਤਾ ਤੋ ਪੁਨਾ ॥ ਆਵਤਾ ਬ੍ਰਜ ਮੇ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਦਾਰਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਦਾਰਾਹੋ ਤਿਸਕੇ ਗੁਨ ਗਨੋਂ ਸਾਭਿਪ੍ਰਾਯ ਕਥਨ ਗੋਪਿਕਾਕਾ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਤਿਸਕੇ ਜੋ ਗੁਨ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨਾਦਿ ਵਾ ਅਣਿਮਾ ਦਿ ਉਦਾਰ ਨਾਮ ਸ੍ਰੇਸਟ ਸੋ ਕੈਸੇ ਹੈ ਕਿ ਗਨ ਅਰਥਾਤ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਮੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਅਕਥ ਕਥਾ ਬਹੁ ਕਾਹਿ ਕਹੀਜੈ । ਜੈਸਾ ਤੂੰ ਤੈਸਾ ਤੁਹੀ ਕਿਯਾ ਉਪ੍ਰਮਾ ਦੀਜੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਮੁਨਿਮਨ ਪ੍ਰਨਾਮ ॥ ਟੀਕਾ

ਮੁਨਿ ਕਰ੍ਯਾ ਮਨਨ ਸ਼ੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੰਤ ਬੇਦ ਬਯ੍ਯਾਸਾਦਿ ਕਪਿਲਾ ਦਿ ਪੁਨਾ ਮਨਹੀ ਮਨਮੇ ਪ੍ਣਾਮਨਮਸਕਾਰਕਰਤੇਹੈਂ ਜਿਸਕੋ ਅਰਥਾਤ ਉਨਕੋ ਭੀ ਦੁਰਲਭ ਹੈ ਦਰਸ਼ਨ ਜਿਸਕਾ ॥ ਯਥਾ ਸਨਕਸਨੰਦਨ ਸਨਾਤਨ ਸਨਤਕੁਮਾਰ ਤਿਨਕੋ ਦਰਸ ਦੁਲ ਭਇਓ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਾਹਿਬ ਕਲਗੀਧਰ ਕਾ ਕਥਨ ਅਪ ਣੀ ਓਰਸੇ ਮੁਨਿ ਰੂਪਜੋ ਕਪਿਲ ਬਯ੍ਯਾਸਾਦਿ ਤੁਮ ਹੋ ਆਪਕੋ ਮਨਕਰ ਪ੍ਣਾਮ ਹੋਵੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਗੋਪਿਕਾ ਕਾ ਕਥਨ ਮੁਨਿਵਤ ਹੈ ਮਨ ਜਿਸਕਾ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਿਰਭੈ ਨਿਕਾਮ ॥ ਟੀਕਾ

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਬਿਸੇਖਣ ਵਾ ਮੁਨਿਓਂ ਕਾ ਬਿਸੇਖਣ ਕੈਸੇ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਵਾ ਮੁਨਿ ਨਿਰਭੈ ਭਯਸੇ ਸੂਨਯ ਦੁਤੀਯਾਤਵੈਭ ਯੰਭਵਤੀਤਿ ਮੁਨਿਯੋਂਕੋ ਅਦ੍ਵੈਤ ਨਿਸ੍ਹਾ ਹੋਨੇਤੇ ਔਰ ਪਰਮਾਤ ਮਾ ਕੋ ਭੀ ਨਿਹਕਾਮ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੋਨੇਤੇ ਪ੍ਮਾਤ ਮਾ ਤਥਾ ਮੁਨਿਯੋਂਕੇ ਪ੍ਤੀ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਤਿਦੁਤਿ ਪ੍ਚੰਡ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਤਯੰਤ ਕਰ ਦੁਤੀਪ੍ਭਾ ਪ੍ਚੰਡ ਕਰ੍ਯਾ ਤੀਖਨ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਦੂ ਸਹ ਜਿਸ ਜਿਸ ਕਾਲਮੇ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਛੀਰਸਾਗਰ ਪੇ ਜਾਤੇ ਭਏ ਤਬ ਤਬ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਆਵਿਰਭਾਵ ਕਾਲਮੇ ਸਬਕੇ ਨੇਤ੍ਰ ਮੁਦ੍ਰਿਤ ਹੋਇਜਾਤੇਰਹੇਹੈਂ ਅਤਿ ਤੇਜਸਤ੍ਵਾਤਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅ ਤਿ ਪ੍ਚੰਡ ਦਯੁਤੀ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਤੀ ਪ੍ਚੰਡ ਤੇਜ਼ ਪ੍ਦਾਤਾ

ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੀਰਘ ਕਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਸਤਕਾ
ਰ ਪੂਰਬਕ ਜਾਪਕਹੈ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਮਿਤਿਗਤਿ ਅਖੰਡ ॥ ੯੨ ॥ ਟੀਕਾ
ਗਤਿ ਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰੂਪ ਮਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਖੰਡ ਏਕ ਰ
ਸ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਸਜਾਤੀਯ ਬਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ
। ਸੋ ਕਹਿਐ ਮਿਤਿਗਤਿ ਅਖੰਡ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਦੇਸਕਾਲ ਵ
ਸਤੂ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸੇ ਸੂਨਜ਼ ਵਾਅਪ੍ਰਯਾਯ ਅਨੇਕ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾ
ਸ਼ਤ੍ਰਕੇ ਹੂਏਹੂਏ ਅਵਿਸਿਸ੍ਰ ਅਖੰਡਾਰਥ ਕਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਕ ਯ
ਹ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਮਤਗਤ ਅਖੰਡ ਖਾਸ ਬੀੜਕਾ ਪਾਠ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਆਲਸਜ਼ ਕਰਮ ॥ ਟੀਕਾ
ਅਤਯੰਤਕਰ ਆਲਸ ਪੂਰਬਕ ਹੈ ਕਰਮ ਜਿਸਕੇ ਅਰਥਾਤ
ਨਿਰਾਯਾਸ ਸ੍ਵਾਭਾਵਿਕ ਕਰਮ ਹੈਂ ਜਿਸਕੇ ਭਾਵ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਜੋ
ਕਰਮ ਅਤਯੰਤ ਤੁਛ ਹੋਇ,ਸੋ ਆਲਸ ਪੂਰਬਕ ਕਰੀਤਾ ਹੈ
ਇਸਕਰ ਆਲਿਸਜ਼ ਕਰਮ ਹੈਂ ਭਗਵਾਨ । ਔਰ ਬ੍ਰਿਤੀ ਭੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਅਲਸਾਈ ਭਈ ਰਹਤੀ ਹੈ ਯੋਗਨਿ
ਦ੍ਰਾ ਕਰ ਔਰ ਅਰਧਨੁਮੀਲਿਤ ਨੇਤ੍ਰ ਸਰਬਦਾ ਕਾਲ ਲਖਯ
ਮੀ ਜੀ ਸ੍ਵਸ੍ਤਨ ਚਰਨ ਧਰਕਰ ਸ਼ਨੈਸ਼ਨੈ ਮਰਦਨ ਕਰਤੇ ਰ
ਹੈ ਹੈਂ ਸੇਸ ਸਹਿਜਾ ਪੈ ਐਸੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾ ਧਜ਼ਾਨ ਬਰ
ਣਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਮਹਾਭਾਰਤਾਦਿ ਗ੍ਰੰਥੋਂਮੇ । ਸਾਂਤਾਕਾਰੰ ਭੁਜਗ
ਸ਼ਯਨੰ ਪਦਮਨਾਭੰਸ੍ਵਰੇਸ਼ੰ । ਬਿਸ੍ਵਾਧਾਰੰ ਗਗਨਸਦ੍ਰਿਸ਼ੰ ਮੇਘ

ਬਰਣੰਸੁਭਾਂਗੰ। ਲਖਸ਼ਮੀਕਾਂਤੰਕਮਲਨਯਨੰਯੋਗਿਭਿਰਧਯਾ
ਗਮੰਯੰ। ਬੰਦੇ ਬਿਸ਼ਨੰ ਭਵਭਯ ਹਰਣੰ ਸਰਬ ਲੋਕੈਕਨਾਥੰ।
ਔਰ ਗਰਗਸੰਹਿਤਾ ਤਥਾ ਔਰ ਪੁਰਾਨੋ ਮੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ॥
ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਮਦ੍ਭਾਗਵਤੇ ਦੁਤੀਯਸ੍ਕੰਧੇ ਸਪ੍ਤਮਾਧ੍ਯਾਯੇ ॥
੨੬ ॥ ਸਲੋਕ ॥ ਭੂਮੇਸੁਰੇ ਤਰਬਰੂਥ ਬਿਮਰਦਿਤਾਯਾਂ
ਕਲੇਸ਼ ਬਜਪਾਯ ਕਲਯਾਸਿਤਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੇਸਹ॥ ਜਾਤਹ ਕ
ਰਿਖਯਤਿ ਜਨਾਨੁਪਲਖਯਮਾਰਗਹ ਕਰਮਾਣਿ ਚਾਤਮ ਮਹਿ
ਮੋਪਨਿ ਬੰਧਨਾਨਿ॥ ਕਿ ਜਬ ਕੰਸਕਰ ਭੀਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਬ੍
ਹਮਾਦਿਕ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ਗੋਲੋਕ ਮੇ ਤਬ ਸਰਕਾ
ਰ ਨੇ ਦੋ ਕੇਸ ਦੀਏ ਹੈਂ ਸਿਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਾਵ ਕਿਆ ਕਿ ਯਹ
ਕਾਰਜ ਕਰਨੇ ਕੋ ਤੋ ਮੇਰੇ ਕੇ ਸਭੀ ਸਾਮਰਥ ਹੈ ਸੋ ਸ਼ਯਾਮ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਸ੍ਵੇਤਬਲਦੇਵ ਜੀ ਅਰਥਾਤਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਕੇ
ਸ ਦੋਨੋ ਹੈਂ ਲੋਕੋਕ੍ਤਿ ਭੀ ਹੈ ਜੋ ਅਤਿ ਤੁਛ ਕਾਰਜ ਹੋਇ ਵਾ
ਕੋ ਲੋਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਯਹ ਕਾਰਜ ਤੋ ਮੁਝ ਕਾ ਬਾਲ ਭੀ
ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਰਾਵਨ ਕੰਸ ਕੇਸੀ ਦੰਤ
ਬਕਤ੍ਰ ਸਿਸੁਪਾਲ ਸਾਲ੍ਵ ਸ੍ਵਾਸ ਬੀਰਜ ਬ੍ਰਿਜਨਾਦਾਦਿਕਾ
ਬਧ ਗੋਬਰਧਨੋਧਾਰਨ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮਥਨਸੇਤੁਬੰਧਨਾਦਿ ਜਿ
ਤਨੀ ਚੇਸ੍ਟਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਸਭ ਆਲਸ ਪੂਰਬਕ ਹੈ ਅ
ਤਿ ਤੁਛ ਕਾਰਜ ਹੋਨੇ ਤੇ ਬਾਲ ਲੀਲਾਵਤ ਰਤਨ ਉਪਾਇ
ਧਰੇ ਖੀਰ ਮਥਿਆ ਇਸ ਆਸਾ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਗਤ ਚਰਿਤ੍ਰਔ
ਰ ਅਨੰਤ ਲੀਲਾ ਸਭ ਆਲਸ ਪੂਰਬਕ ਹੀ ਹੈ ਸੋ ਇਸੀ ਤੇ

ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਨਾਮ ਆਲਿਸਜ ਕਰਮ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆ ਲਿਸਜ ਕਰਮ ਕਹਿਏ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈਂ ਕਰਮ ਜਿਸਕੇ ॥ ੨॥

ਮੂਲ ॥ ਆਦ੍ਰਿਸਜ ਧਰਮ ॥ ਟੀਕਾ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਜੋ ਧਰਮ ਹੈ ਸੋ ਆਦ੍ਰਿਸਜ ਹੈ ਔ ਧਰਮ ਹੈ ਭੀ ਅਦ੍ਰਿਸਜ ਹੀ ਜਬ ਸੁਰਗਾਦਿ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤਾਹੈ ਤ ਬ ਜਾਨੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੇ ਧਰਮ ਕੀਆ ਥਾ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਧਰ ਮਾਧਰਮ ਦੋਨੋ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਜ ਹੈ ਵਿਪਾਕ ਕਾਲਮੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇ ਹੈ ਤੁਪਕ ਸ਼ਬਦਵਤ ਤੁਪਕ ਕੀ ਗੋਲੀ ਜਬ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਪਰ ਲਗੇ ਤੋ ਪੀਛੇ ਅਵਾਜ਼ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਔਰ ਕਿਸੀ ਕਾ ਸੁਖ ਐਸ੍ਵਰਯ ਦੇਖਕਰ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪੁਰਖ ਨੇ ਧਰ ਮ ਕੀਆ ਹੈ ਔਰ ਅਧਰਮ ਭੀ ਐਸੇ ਹੀ ਹੈ॥ ਵਾ॥ ਅਦ੍ਰਿ ਸ਼ਜ ਰਹਿਨਾ ਯਹੀ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਧਰਮ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਧਰਮ ਹੇ ਲਖਸ਼ਮੀਕੇਧਾਰਕਅਦ੍ਰਿਸਜਕਰ੍ਯਾਏਦ੍ਰਿ ਸਜਮਾਨ ਜੋ ਨਾਮਰੂਪ ਹੈ ਇਸਕੋ ਆਦ੍ਰਿਸ਼ਜ ਕਰ ਅਰਥਾਤ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਾ ਅਭਾਵ ਕਰ ਹੇ ਭਗਵਨ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਧਰ ਨਾਮ ਗ੍ਰਹਣ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਭਗਵਨ ਮਾਯਾ ਅ ਦ੍ਰਿਸਜ ਭੀ ਹੈ ਤੌ ਭੀ ਆਪਨੇ ਇਸਕੋ ਧਰਲੀਆ ਹੈ॥ ੫॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਔਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਈਸ੍ਵਰ ਕਾ ਧਰਮ ਅਦ੍ਰਿਸਜ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵ ਧਰਮ ਬੇਦ ਬਿਹਿਤ ਤਥਾ ਤਦਬਾ ਪਕ ਸੁਰਗਾਦਿ ਯਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਸਾਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਹੋਨੇ ਤੇ

ਔਰ ਈਸ੍ਵਰ ਧਰਮਅਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਅਪ੍ਰਮੇਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥੬॥ ਕਿੰ
ਵਾ॥ ਅਦ੍ਰਿਸਜ ਧਰਮ ਕਜਾਕਿ ਦ੍ਰਿਸ੍ਯ ਹੋਨਾ ਸਰਬ ਦ੍ਰਿਸਜ
ਬਿਸ੍ਵ ਕਾ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਅਦ੍ਰਿਸਜ ਭਗਵਨ
॥ਪ੍ਰਰ॥ਮ॥ ਮੁਝਕੋ ਪ੍ਰਤਿਧਾਰਨਕਰ ਅਰਥ ਭਜਸਾਰ ਸਮੁਦ੍ਰਸੇ
ਨਿਕਾਸ ॥ ਯਥਾ ॥ ਭੁਜਾਗਹਿਕੂਪਤੇਕਾਢਲੀਜੈ ॥ ਨਾਮਦੇਵ
ਜੀ ਬਸੰਤ ਮੇ ॥ ਮੋਕੋਬਾਂਹਦੇਬਾਹਦੇਬੀਠਲਾ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥
ਹੈ ਧਰਮਮੂਰਤੇ ਅਦ੍ਰਿਸਜਭਾਵ ਯੇਹ ਕਿ ਅਬਤਕ ਨਹੀ ਪ੍ਰਗ
ਟ ਹੋਤੇ ਹੋ ਭਗਵਨ ਯਥਾ ॥ ਸਾਤਘੜੀ ਜਬਬੀਤੀ ਸੁਨੀ ॥ਅ
ਜਹੂੰਨਆਏਤ੍ਰਿਭਵਣਧਨੀ ॥ ੯ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬਾਭਰਣਾਢਯ ॥ ਟੀਕਾ

ਆਢਯ ਸਰਬ ਭੂਖਨ ਕਟਕ ਕੁੰਡਲ ਕਟਿਸੂਤ੍ਰਾਦਿ ਦ੍ਵਾਦਸ
ਤਿਨਕਰ ਆਢਯ ਸੰਜੁਗਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਆਭਰ
ਣੋਂ ਕਾ ਆਢਯ ਕਜਾ ਆਸ੍ਰਯ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਆਭਰਣ ਅ
ਲੰਕਾਰ ਅਸ੍ਵੈਤਰਸਤਾਦਿ ਭੇਦਕਰ ਕਥਿਤ ਭਰਤਾਦਿ ਮੁਨਿ
ਓਂ ਨੇ ਪੂਰਣੋਪਮਾਦਿਕ ਵਾਂਕਰ ਆਢਯ ਆਧਾਰ ਹੈ ਚਮਤ
ਕਾਰ ਰੂਪ ਵਾ ਭਗਵਤ ਮੇ ਹੀ ਪੂਰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਕਿਸੀਮੇ
ਹੋਨ ਨਹੀ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਅਭਰਨ ਆਢਯ
ਸਰਬ ਕਰਕੇ ਜੋ ਅਭਰਨ ਅਪੂਰਤੀ ਵਾਕਰ ਯੁਕਤ ਹੈਅਰ
ਜੋ ਭੀ ਅਪੂਰਨ ਹੈ ਨਭਵਤ ਸਮੁਦ੍ਰਵਤ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਢਯ
ਨਾਮ ਗਿਰਨੈ ਕਾ ਹੈ ਸਰਬ ਨਾਮ ਚੌਦਾ ਭਵਨ ਮੇਂ ਕਿਸੀ ਕ

ਰ ਛਰੀਤਾ ਨਹੀ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਅਭਰ ਹੈ ਅਰੁ ਅਢਯ ਹੈ ਕਿ
ਸੀ ਕਰ ਗਿਰਤਾ ਨਹੀਂ ਚਾਣੂਰਮੁਸ੍ਟਕ ਕੂਟ ਸਲ ਤੋਸਲਾ
ਦਿਕਰ ਰੰਗ ਅਖਾੜੇ ਮੋ ਤਥਾ ਅਨੰਤਜ ਔਰ ਰਾਖ਼ਯਸ ਅਰ
ਜਾਂਬਵਾਨਾਦਿ ਵਤ ਯੁਧੋਂ ਮੇ ਗਿਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ
॥ ਸਰਬ ਪ੍ਲੈ ਕਰਤਾ ਕਾਲਾਦਿ ਯਹੀ ਬਿਭੂਖਨ ਹੈ ਜਿਸਕੇ
ਤਿਨਕਰ ਆਢਯ ਯੁਕ੍ਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਐਸੈ ਅਨੰਤਮਹਾਕਾਲਾ
ਦਿ ਜਿਸਕਾ ਕੇਵਲ ਸਿੰਗਾਰ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਭੂਟਾਢਿਯ ਖਾਸ ਬੀ
ਝ ਕਾ ਪਾਠ ਹੈ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨਡੰਡਬਾਢਯ ॥ ੯੩ ॥ ਟੀਕ

ਜਬ ਬਢਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਬ ਕਿਸੀ ਕੇ ਡੰਡ ਸੇ ਬਿ
ਨਾ ਹੀ ਬਢਤਾ ਹੈ ਜਬ ਬਲੀ ਯਗਜ ਮੇਂ ਬਾਵਨ ਰੂਪ ਲਗੇ
ਬਢਨੇ ਤਬ ਬਲੀਕੇ ਬਲੀ ਜੋ ਜੋਧਾ ਥੇ ਵੋ ਸੰਪੂਰਨ ਮਹਾਰਾ
ਜ ਕੇ ਜੰਘਾਂ ਪ੍ਤਿ ਚੀਟੀਓਂ ਕੀ ਤਰਹ ਚਿਮਟ ਜਾਤੇ ਭਏ ਤ
ਬ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਜੰਘਕੇ ਕੰਪਾਵਨੇ ਸੇ ਕਈ ਲਾਖ ਯੋਜਨੋਂ
ਪਯੰਤ ਜਾਇ ਪੜਤੇ ਭਏ ਔਰ ਅੰਗ ਉਨਕੇ ਚੂਰਨ ਹੋਇ
ਧਰ ਨਾਮ [illegible]ਕਾਲ ਮੇ ਰਾਵਨ ਖੰਡਾ ਪ੍ਰ ਖਯਾਲਨੇ ਲਗਾ
ਦ੍ਰਿਸਜ ਭੀ ਹੈ ਤੌ [illegible]ਹਾ ਇਸ ਅਮੁਕੀ ਦਿਸਾ ਮੇ ਫਿਰਆਊ
ਕਿੰਵਾ ॥ ਔਰ ਧਰਮ ਪ੍[illegible] ਕਰੀਓ ਜਾਕਰ ਦੇਖੈ ਕਜਾਕਿ ਏਕ
ਅਦ੍ਰਿਸਜ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵ ਧਰਮ[illegible] ਲਠਾ ਫਿਰਰਹਾਹੈ ਦਸ ਸਿਰ
ਪਕ ਸੂਰਯਾਦਿ ਯਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ[illegible] ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਸ੍ਵਸਦ੍ਰਿਸਆ

ਤੀ ਦੇਖਕਰ ਵਾਂ ਕੋ ਬੂਝਤਾ ਭਯਾ ਕਿ ਤੂੰ ਕੌਨ ਹੈਂ ਵਾ ਨੇ
ਕਹਾ ਕਿ ਮੈ ਰਾਵਨ ਹੂੰ ਐਸੀ ਦਸਾ ਤੁਝਕੀ ਕਯੋਂ ਹੋਰਹੀ ਹੈ
ਕਹੇ ਕਿ ਲੰਕਾਪਤਿ ਜੋ ਜੋ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਾਂਕੀ ਐਸੀ ਹੀ ਦਸਾ
ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੂੰ ਕਬ ਛੂਟੇਗਾ ਇਸ ਕਲੇਸ ਸੇ ਕਹਾ ਕਿ ਜਬ ਲੰ
ਕਾਪਤੀ ਰਾਵਨ ਇਸ ਜਾਗਾ ਮੇ ਦਿਆ ਜਾਇਗਾ ਤਬ ਰਾਵ
ਨ ਬੋਲਾ ਕਬੀ ਇਸ ਖੇਦ ਸੇ ਛੂਟੇ ਭੀ ਵਾਨੇ ਕਹਾ ਸਮੀਪ
ਹੀ ਏਕ ਪੰਡਿਤ ਹੈ ਵਾਂ ਸੇ ਬੂਝ ਵੋ ਬਤਾਵੇਗਾ ਆਗੇ ਵੋ ਪੜਾ
ਹੁਆ ਹੈ ਅੰਗ ਵਾਂਕੇ ਚੂਰਨ ਹੂਏ ਹੂਏ ਹੈਂ ਔਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੇ ਪ
ਗ ਊਪਰ ਸਿਰ ਧਰਾ ਹੂਆ ਹੈ ਵਾ ਸੋ ਬੂਝਤਾ ਭਯਾ ਤਬ ਪੰ
ਡਿਤ ਨੇ ਕਹਾ ਵੋ ਤਾਕਪਰ ਪੁਸਤਕ ਪੜਾ ਹੈ ਉਠਾਕਰ ਮੁਝ
ਕੋ ਦੇਹ ਜੋ ਪਤ੍ਰਾ ਦੇਖਕਰ ਮੈ ਕਹੌਂ ਪੁਸਤਕ ਲੇਨੇ ਗਿਆ ਸ
ਭੀ ਬਲ ਲਗਾਯਾ ਰਾਵਨ ਨੇ ਪਰੰਤੂ ਪੁਸਤਕ ਨ
ਉਠਾ ਤਾਕ ਮੇਸੇ ਤਬ ਪਰਮਲੱਜਿਤ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਤਬ ਪੰਡਿ
ਤ ਨੇ ਅਪਨੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੋ ਕਹਾ ਕਿ ਤੂ ਪੁਸਤਕ ਕੋ ਉਠਾਇ
ਦੇਹ ਯਹ ਤੋ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਕਾ ਨਪੁੰਸਕ ਆਯਾ ਹੈ ਜੋ
ਪੁਸਤਕ ਭੀ ਇਸਸੇ ਨਹੀਂ ਉਠਾਯਾ ਜਾਤਾ ਤਬ ਰਾਵਨ ਨੀ
ਚੇ ਗ੍ਰੀਵਾ ਕਰ ਬੈਠਰਹਾ ਤਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਇਸ
ਕਾ ਸਿਰ ਨੈਕ ਅਪਨੀ ਪੱਟਪੈਧਰ ਜਬਤਕ ਪੁਸਤਕ ਦੇਤੀ ਹੌਂ
ਜੋ ਜਬ ਸੀਸ ਧਰਾ ਤਬ ਪੰਡਿਤ ਹੂਆ ਅਰੁਨ ਧਰਾ ਗਯਾ
ਤੋ ਤਬ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੇ ਸੀਸ ਧਰੇ ਹੂਏ ਹੀ ਝੁਕਕਰ ਪੁਸਤਕ
ਦੀਆ ਤਬ ਪਤ੍ਰਾ ਦੇਖਕਰ ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਕਹਾ ਤ੍ਰੇਤਾ ਮੇਂ ਹੀ

ਜਬ ਰਾਮ ਰਘੁਬੰਸੀ ਹੋਇ ਉਨਸੋਂ ਬੈਰ ਕਰ ਉਨ ਕੇ ਹਾਥ ਸੋਂ ਮਰੇ ਤਬ ਇਸ ਜੰਤ੍ਰ ਸੋਂ ਛੂਟੇ ਔਰ ਕੋਊ ਉਪਾਵ ਨਹੀਂ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਚਿੱਤ ਮੇਂ ਧਾਰ ਕਰ ਸੀਤਾ ਹਰਨਾਦਿਕਰਤਾ ਭਯਾ ਮਤਲਬ ਕਿਯਾ ਕਿ ਜਬ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਢਨੇ ਲਗੇ ਤਬ ਕੋਊ ਰੋਕ ਨਹੀ ਸਕਤਾ ਜਿਸਕੋਸੋ ਕਹਿਐ ਅਨਡੰਡਬਾਢਯ ॥ ੧॥ ਵਾ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਬਢਾਯਾ ਚਾਹੈ ਤੌ ਉਸਕੌ ਭੀ ਕੋਊ ਦੰਡ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ਅਰਥਾਤ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਨਿਰੰਕੁਸ ਰਾਜਯਾ ਦਿ ਬ੍ਰਿਧੀਕਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਯੁਕ੍ਤਿ ਪੂਰਬਕਅਨੁਸ੍ਟਾਨਕੀਆਹੂਆ

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੂਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬ ਪਖਯੇਨਵਮਛੰਦਮਧੁਭਾਰ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬ੍ਰਰਨਨੰ ਨਾਮ ਬੇਦ ਤ੍ਰਿੰਸਤਿਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੩੪॥ ਨਵਮਛੰਦ ਸ ਮਾਪਤਃ॥ ੯॥ ਪ੍ਰਥਮਅੰਸੂ॥ ੧॥

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਫਤਹ॥ ਅਥ ਦਸਮਛੰਦ ਚਾਚਰੀ ਲਿਖ੍ਯਤੇ॥ ਅਥ ਚਾਚਰੀਛੰਦ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਹੇ ਅ ਕਾਲਪੁਰਖ ਆਪਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਚਾਚਰੀਛੰਦਮੇਆਪਕਾਸੁਵ ਨ ਕਰਤਾ ਹੌਂ॥

ਮੂਲ ॥ ਗੁਬਿੰਦੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਰਥ ਯਥਾ ਬਿਦਲਰੀ ਲਾਭੇ ਇਸ ਧਾਤੁਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਨੇ ਤਾਹੈ ਗੋ ਨਾਮ ਪੂਰਬਕ ਗੋਸ਼ਬਦਕੀ ਸ਼ਕ੍ਤੀ ਇਤਨੇ ਪਦਾਰ

ਥੋਂ ਮੇਂ ॥ ਯਥਾ ਦੋਹਾ ॥ ਗੋਇੰਦ੍ਰੈ ਗੋਬਾਕ ਜਲ ਗੋਅਕਾਸ਼ ਦਿ ਸ਼ਛੰਦ। ਗੋਧਰ ਗੋਤਰੁ ਗੋਕਿਰਣ ਗੋਪਾਲਕ ਗੋਬਿੰਦ। ਗਾਂ ਬਿੰਦਯਤੀਤਿ ਗੋਬਿੰਦਹ ਸੋਗੋਨਾਮ ਬੇਦੋਂਕਾ ਜਬ ਸੰਖਾਸੁਰ ਬੇਦਹਰਕਰ ਲੇਗਯਾ ਹੈ ਤਬ ਮਤਸ ਰੂਪ ਧਾਰਕਰ ਵਾਕੋ ਮਾ ਰਕਰ ਲੇਆਏ ਹੈਂ ਤਬ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਹੂਆ ॥੧॥ ਵਾ॥ ਗੋਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤਿਸਕੋ ਆਨਯਨ ਕਾਲਮੇਂ ਬਾਰਾ ਹ ਰੂਪ ਧਾਰਕਰ ਲੇਆਏ ਤਬ ਗੋਬਿੰਦਨਾਮ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਹੂਆ ਤੋ ਮਤਲਬ ਕਜਾਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਏਹ ਸੰਪੂਰਨ ਕੌਤੁਕ ਆਪਕੇ ਹੀ ਹੈਂ ॥੨॥ ਵਾ॥ ਗੋ ਬੇਦਬਾਨੀ ਤਿਨਕਰ ਕੇ ਸੰਤਜਨ ਜਿਸਕੋ ਲਾਭ ਕਰਹਿ ਸੋ ਕਹਿਐ ਗੋਬਿੰਦ ਜੋ ਪ੍ਰਸਿਧ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਮੇ ਧੂਸਰੀ ਧੌਰੀ ਕੈਰੀ ਕਾਰੀ ਪੀਰੀ ਗੰਗਾ ਜਮੁਨਾ ਇਤਜਾਦਿ ਜਿਨਕੇਨਾਮ ਹੈਂ ਮੁੰਜਾਵਟੀ ਮੇ ਦੂਰ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਜਬ ਤਬ ਤਿਨਕੇ ਖੁਰ ਔਰ ਗ੍ਰਾਸਕੇ ਚਿਹ੍ਨਕਰ ਖੋ ਜੇਤੇ ਭਏ ਅਰੁ ਪੂਰਬੋਕਤ ਨਾਮਕਰ ਬੁਲਾਵਤੇ ਭਏ ਇਸ ਤੇ ਭੀ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈਂ ਕਃ ਅਬਹੀ ਇਤੈਹੀ ਗੰਗ ਜਮੁਨਾਦਿਕ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਨ ਮੋਹਨ ਮਹਾਨਰੋਧ ਸ਼ਬਦ ਅਲਾਏ ਹੈਂ। ਕਹਾਂ ਗਈ ਧੌਰੀ ਕੈਰੀ ਲੋਹੀ ਲਾਖੀ ਗੋਰੀ ਪੀਰੀ ਧੂਸਰੀ ਸੁਕਾਰੀ ਲੈਲੈ ਨਾਮਨ ਸੁਨਾਏ ਹੈਂ। ਹਰਿਸੁਮਰੇਸ ਬਾਬਾਨੰਦ ਜੂ ਸੁਨੈ ਗੋਕੁਲਬਕਹੈਂ ਗੋਕੁਪੁਤ੍ਰਨੀਕੇਕਾਮਕਰਆਏਹੈਂ। ਦੀਜੀਯੇਬਤਾ ਇਪੂਛੈ ਗੋਬਿੰਦ ਜੂ ਗਾਇਨ ਕੇ ਗਨਕਿਤ ਹਮਰੇ ਹਿਰਾਏ ਹੈਂ ॥੩॥ ਵਾ॥ ਜਬ ਇੰਦ੍ਰ ਕਾ ਯਗ ਭੰਗ ਕਰ ਗੋਸਵ ਕਰਾ

ਯਾ ਗੋਬਰਧਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਕਾਪੂਜਨਕਰ ਤਬਇੰਦ੍ਰਕੋਪਕਰ
ਬ੍ਰਿਸਟੀ ਕਰੀ ਜਬ ਭਗਾਨ ਸੰਕਲਪ ਹੂਆ ਤਬ ਸਰਣ ਕੋ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਸੁਰਭੀ ਸਹਿਤ ਗਾਈਕਾ ਇੰਦ੍ਰਕਿਆਮਹਾਰਾਜ
ਕੋ ਅਰ ਖਿਮਾਪਨ ਕਰਾਯਾ ਅਪਰਾਧ ਤਬ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਧ
ਰਾ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਗੋਇੰਦ੍ਰੈ ਸੋ ਜਿਸਕੀ ਸਤਾ ਕਰ ਲਾਭ ਕ
ਰੈ ਨੇਤ੍ਰ ਸ੍ਰੋਤ੍ਰਾਦਿ ਰੂਪਾਦਿ ਬਿਖਯਕੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਗੋਬਿੰਦ ॥ ੫
॥ ਕਿੰਵਾ ਗੋਜਲ ਤਿਨਮੋ ਜੋ ਸੰਦੀਪਨੀ ਗੁਰੂਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਵਾਯਮੁ
ਨਾ ਮੇ ਦੁਆਦਸ਼ੀ ਸਨਾਨਾਰਥ ਗਏ ਬਾਬਾ ਨੰਦਜੀ ਕੋ ਜਬ
ਬਰਨ ਕਾ ਦੂਤ ਲੇਗਯਾ ਹੈ ਤਬ ਤਿਨਕੇ ਲਾਭਾਰਥ ਜੋ ਜਾਤੇ
ਭਏ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰੂਪ ਇਸਕਰ ਭੀ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈਂ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥
ਯਮੁਨਾ ਜਲਮੇ ਟੁਬਕੀ ਲਗਾ ਕਰ ਬੀਚ ਬੀਚ ਹੀ ਜਾਕਰ
ਗੋਪਿਕਾਕੇ ਸਾਥ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਇਸਕਰ ਭੀ ਗੋਬਿੰਦ
ਹੈਂ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਕ੍ਰੂਰਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਮਥੁਰਾਗਮਨ ਸਮੈ ਸੈਨਿ
ਜਰੂਪ ਸੇਸ ਸਾਈ ਕਾ ਲਾਭ ਕਰਾਵਤੇ ਭਏ ਇਸ ਕਰ ਭੀ
ਗੋਬਿੰਦ ਹੈਂ ॥ ੮ ॥ ਪੁਨਾ ਅਕਾਸ ਮੇ ਪੂਤਨਾ ਤਥਾ ਤ੍ਰਿਨਾਵਰ
ਤ ਕੋ ਨਿਜਲਾਭ ਕਰਾਵਤੇ ਭਏ ਵਾ ਗੋਪੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਕਾਸ
ਰੂਪ ਨਿਜ ਬੈਕੁੰਠ ਕਾ ਜੋ ਲਾਭ ਕਰਾਵਤੇ ਭਏ ਇਸ ਕਰ ਭੀ
ਗੋਬਿੰਦ ਹੈਂ ॥ ੯ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਤਰੁਕਰਕੇ ਕਲਪਬ੍ਰਿਖਯ ਲਾਭ
ਕਰਨਾ ਸ੍ਵਰਗਸੇ ॥ ੧੦ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬ੍ਰਿਖਯੋਂਕਾ ਸੰਬੂਹ ਕੁੰਜ
ਭਵਨ ਤਿਸਸੇ ਗੋਪਸਖਾ ਤਥਾ ਰਾਧਾਦਿਕ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਲੁਕ
ਨਰੀਤੀ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰ ਲਾਭ ਕਰੈ ਸੋਭੀ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈਂ ॥ ੧੧ ॥

ਧਨਾ॥ ਕਿਰਨ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਸਸੀ ਸੂਰ ਅਪਨੀ ਕਿਰਨਉਂ ਕਰ ਜਿਸਕੀ ਮੂਰਤੀ ਕਉ ਲਾਭ ਕਰੈ ਇਸਕਰ ਭੀ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਗੋਸਬਦ ਕਰਕੇ ਸਮਸਤਵਾਕ ਰਚਨਾ ਕੋ ਜੋ ਜਾਨੇ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਗੋਬਿੰਦ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਗੋਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਬੈਲ ਤਿਨਕੇ ਦਮਨ ਕਾਲਮੇ ਬੈਲੋਨੇ ਜਾਨਾ ਹੋਯ ਜਿਸਕੋ ਜੋ ਯਹ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਇਸਕਰ ਭੀ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਗੋਬਿੰਦੇ ਔਰ ਮੁਕੰਦੇ ਇਨ ਦੋਨੋਂਕੋ ਮਿਲਾਕੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਤੈਸੇ ਹੀ ਗੋਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਬੇਦਬਾਨੀ ਤਿਸਕੇ ਗਜ਼ਾਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬ੍ਰਿਹਸਪਤੀ ਸ਼ਿਵਾਦਿ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਮੁਕ੍ਤੀਦਾਤਾ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਗੋਬਿੰਦੇ ਮੁਕੰਦੇ॥ ਇਤਿ॥

ਮੂਲ॥ ਮੁਕੰਦੇ[੯] ॥ ਟੀਕਾ

ਸਾਸਤ੍ਰ ਮੇ ਮੁਕੰਦਨਾਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਮੁਕ੍ਤਿਦਾਤਾਕਾ॥ ਗੌਂਡਬਾਣੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ ਕੀ॥ ਮੁਕੰਦ ਮੁਕੰਦ ਜਪਉ ਸੰਸਾਰ। ਬਿਨ ਮੁਕੰਦ ਤਨ ਹੋਇ ਅਉਹਾਰ। ਸੋਈ ਮੁਕੰਦ ਮੁਕਤਕਾ ਦਾਤਾ ਸੋਇ ਮੁਕੰਦ ਹਮਰਾ ਪਿਤਮਾਤਾ॥ ੧ ॥ ਜੀਵਤ ਮੁਕੰਦੇ ਮਰਤੇ ਮੁਕੰਦੇ। ਤਾਕੇ ਸੇਵਕ ਕੋ ਸਦਾ ਅਨੰਦੇ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ॥ ਮੁਕੰਦ ਮੁਕੰਦਹਮਾਰੇ ਪ੍ਰਾਣੰ। ਜਪ ਮੁਕੰਦ ਮਸਤਕ ਨੀਸਾਣੰ। ਸੇਵ ਮੁਕੰਦ ਕਰੈ ਬੈਰਾਗੀ। ਸੁਇ ਮੁਕੰਦ ਦੁਰਬਲ ਧਨਲਾਧੀ॥ ੨ ॥ ਏਕ ਮੁਕੰਦ ਕਰੈ ਉਪਕਾਰ। ਹਮਰਾ ਕਹਾ ਕਰੇ ਸੰਸਾਰ। ਮੇਟੀ ਜਾਤ ਹੂਏ ਦਰਬਾਰ। ਤੁਹੀਂ ਮੁਕੰਦ ਜੋ

ਗ ਜੁਗਤਾਰ॥ ੩ ॥ ਉਪਜਿਓਗਿਆਨ ਹੁਓ ਪਰਗਾਸ। ਕ
ਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਲੀਨੇ ਕੀਟ ਦਾਸ। ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਅਬ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ
ਚੂਕੀ। ਜਪ ਮੁਕੰਦ ਸੇਵਾ ਤਾਹੂੰਕੀ॥ ੪ ॥ ਯਥਾ॥ ਮੁਖੇ ਮੁਕੰ
ਦਹ ਸ੍ਵਨੇ ਮੁਕੰਦਹ ਰਿਦੇ ਮੁਕੰਦਹ ਨਯਨੇ ਮੁਕੰਦਹ ਯੇਸ਼ਾਂ
ਸਦਾਸਰਬਗਾਤੇ ਮੁਕੰਸ੍ਰੇਨਰਾਹ ਕਿੰਨਮੁਕੰਦ ਤੁਲਜ਼ਾਹ॥ ਅ
ਰਥਾਤ ਮੁਕ੍ਤਿਦਦਾਤੀਤਿ ਮੁਕੰਦਾਹ ਜੋ ਮੁਕ੍ਤਿਦਾਤਾ ਹੋਯ ਤਿਸ
ਕੋ ਮੁਕੰਦ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਮੁਕੰਦ ਪਾਠਮੇ ਭੀ ਕੁਛ ਖਜਤੀ ਨਹੀ
ਹੈ ਅਰਥ ਵੋਹੀ ਹੈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਾਨਾਮ ਮੁਕ੍ਤਦਾਤਾ ਹੈ॥ ੧॥
ਵਾ॥ ਭਗਵਤੀ ਮਹਾਮਾਯਾ ਉਪਨਿਖਿਦ ਰੂਪਾ ਮੁਕ੍ਤਿ ਕੀ ਦਾ
ਤਾਹੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਉਪਨਿਖਦੈਕ ਗਮਜ਼ ਹੋਨੇਤੇ॥ਤੰਤੋਪਨਿ
ਸਿਦੰਪੁਰੁਖੰ ਪ੍ਰਿਛਾਮੀਤਿਸ੍ਰਤੇਹ। ਨਾਰਦਜੀ ਕਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਸ
ਨਤ ਕੁਮਾਰਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤਿਸ ਉਪਨਿਖਿਦ ਪੁ
ਰੁਖ ਕੋ ਪੂਛਤਾ ਹੋਂ ਉਪਨਿਖਦ ਭਗਵਤੀ ਤਿਸਕੇ ਸੰਬੋਧਨ
ਮੇ ਹੇ ਮੁਕੰਦੇ ਅਰਥਾਤ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ ਮੁਕ੍ਤਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਕਰ
॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ (ਮੂ) ਸ਼ਬਦਕੋਸਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਪਾਰਸੀ ਮੇ
ਕੈਨਾਮ ਸੁਖਕਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੀ ਹੈ ਦਾਦਾਨਾਰਥ ਹੈ ਤੋ ਅਰਥ
ਕਜ਼ਾਕਿ ਜਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਕੇਸ ਸੁਖਦਾਤਾ ਹੋਇ ਸੋ
ਕਹਿਏ ਮੁਕੰਦ ਸੋ ਕੇਸ ਅਤਿ ਸੂਖਜ਼ਮ ਸਨਿਗਧ ਸਜ਼ਾਹ ਲੰ
ਬਾਯਮਾਨ ਵਾ ਬਾਲਜ਼ਾਵਸਥਾ ਕੇ ਗਭਜ਼ਾਰੇ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਭ
ਕ੍ਤ ਜਨਾਨੰਦ ਦਾਤਾ ਸ਼ਿਵਕਾਕਭਸੁੰਡਾਦਿਕੋ ਦਸਰਥਕੌਸਲਜ਼ਾ
ਜੀਕਉ ਵਾ ਜਸੋਮਤ ਨੰਦਬਾਬਾ ਜੂਕਉ ਸੋ ਕਹਿਐ ਮੁਕੰਦੇ

॥੩॥ ਵਾ॥ ਸਿਤਕ੍ਰਿਸ਼ਨਕੇਸਗੋਲੋਕ ਸ੍ਵਾਮੀ ਜੂਕੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬ
ਲਦੇਵ ਰੂਪਸਰਬ ਸੁਖਦਾਤਾ ਸਰਬ ਕੋ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ
ਕਰ ਭੀ ਮੁਕੰਦ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਭਗਵਤੀ ਜੂਕੇ
ਕੇਸ ਨਿਜਸੀਸ ਇਸਤ੍ਰਤ ਦੁਸ੍ਟਦੈਤ ਦੁਖਦਾਤਾ ਸੰਤਭਕ੍ਤ ਰ-
ਖ੍ਯਕ ਸੁਖਦਾਤਾ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ (ਮੁ) ਕੇਸ॥ਕਿ॥ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ
ਸੀਸ ਸੋ ਸੀਸ ਮੇ ਕੇਸ (ਦੇ) ਕਰਾ ਦਾਨ ਕਿਏ ਹੋਹਿ ਪੰਥਖਾ
ਲਸਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜਿਸਨੇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਮੁਕੰਦੇ ਯਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੌ
ਸਾਖੀ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜਬ ਦੇਵੀ ਜੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਬਿੰਧਯਾਚ
ਲ ਮੇ ਸਾਹਿਬਨੇ ਕਿਆ ਹੈ ਔਰ ਦੇਵੀਜੀਨੇਬਰ ਦਿਆ ਹੈ ਸੋ
ਪ੍ਰਸੰਗ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ (ਮੁ) ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਬਰਾਟ ਭਗਵਾਨ ਕੇ
ਤੇ ਕੌਨ ਮੇਘਰੂਪ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈਂ (ਕੰ) ਨਾਮ ਜਲੋਂਕਾ ਤਿਨਕੇ
ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਦੇਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋਇ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਸੁਖਦਾਤਾ ਸੋ ਕ
ਹੀਐ ਮੁਕੰਦੇ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਭਗ
ਵਤੀਜੂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੈਸੇ (ਮੁ) ਕ
ਰਕੇ ਮੁਝਕੋ ਕੰ ਕਰਕੇ ਸੁਖਸੋ ਪਰਮ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਦੇ ਸਬ
ਦ ਸਪਸਟ ਹੀ ਦੇਨੇਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ (ਕੰ) ਸ਼
ਬਦਕਰਬ੍ਰਹਮਾਜਲ ਤ੍ਰਿਣਪਵਨ ਮੇਘਪ੍ਰਾਨ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ
ਮੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਦਾਨਕਰ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ॥ ੯ ॥ ਵਾ ਭ
ਗਵਤੀ ਇਸੀਤੇ ਅਗ੍ਰੇਸੰਬੋਧਨ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਉਦਾਰੇ ॥

ਮੂਲ ॥ ਉਦਾਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਉਦਾਰੇ ਭਗਵਤੀ ॥ਵਾ॥ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੁਕ੍ਤਿਕਾਦਾਤਾਹੈ ਇ

ਸੀ ਤੇ ਉਦਾਰ ਸ੍ਰੇਸਟ ਹੈ ਔਰ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਏਤੇ ਪ
ਦਾਰਥੋਂ ਕੇ ਦਾਤਾ ਬਹੁਤ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਮੁਕ੍ਤਿ ਦਾਤਾ ਬਿਨਾ ਅ-
ਕਾਲ ਪੁਰੁਖ ਕੇ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਸਾਖ੍ਯਾਤ
ਸ਼ਿਵ ਰੂਪ ਪ੍ਰਣਧਾਰ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਜੀ ਮੇ ਸਦਾ ਬ੍ਰਤ
ਮੁਕ੍ਤਿ ਕਾ ਦੇਰਹੇ ਹੈਂ ਜੋ ਚਾਰਖਾਨੀ ਪ੍ਰਾਨੀ ਪ੍ਰਾਣ ਇ
ਹਾ ਤ੍ਯਾਗੇ ਵ੍ਹਾਂ ਕੋ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਮਲਕਵਤ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਕਬੀ
ਰ॥ ਕੋਈਗਾਵੈ ਕੋ ਸੁਨਹਿ ਹਰਿਨਾਮਾ ਚਿਤਲਾਇ॥ ਕਹੁਕ
ਬੀਰ ਸਹਸਾਨਹੀ ਅੰਤਪਰਮਪਦ ਪਾਇ॥ ਸੋ ਅੰਤਕਾਲਮੇ
ਤਾਰਕਖੜਾਖ੍ਯਰ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰਰਾਜਕਾ ਸ਼ਿਵਜੀ ਸੋ ਏ ਤਦਰੂਪ
ਹੋਕਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੁਕ੍ਤ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ॥੨॥ ਵਾ॥ਸ੍ਰੀ ਮਨ ਨਾ
ਨਕਾਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕਰ ਦੇਸਾਂਤਰੋ ਮੇਂ ਘੂਮਕਰ ਸ਼ਿਵਜੀ ਤੋ
ਏਕ ਕਾਸ਼ੀ ਮੇ ਹੀ ਸਦਾ ਬ੍ਰਤ ਲਗਾਯਾ ਹੈ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਚਾਰ ਕੂੰਡ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤਿ ਸੰਗਤ ਔਰ ਬੀੜ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਰੂਪ ਸਿਵਸਥਾਪਨ ਕੀਆ ਹੈ॥ ਦੋਃ॥ ਸੰਗਤਿ ਸੰ
ਗਤਿ ਕਾਸਿਕਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਿਸ੍ਵੇਸ॥ ਗੁਰੁ ਬਾਨੀ ਗੰਗਾ ਪ੍ਰ
ਗਟ ਮੁਕ੍ਤਿਦਬਿਸ੍ਵੇਬੇਸ॥੧॥ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਾ ਪ੍ਰਤਿ ਸੰਗਤ
ਸਰਬ ਦੇਸ਼ ਮੇ ਸਦਾ ਬ੍ਰਤ ਕਾ ਕਥਨਕੋ ਤੋ ਉਤਕਰਖਕਰ
ਅਪਨੇ ਇਸਟ ਕਾਮਤਿ ਕੋਊ ਜਾਨੇ ਕਿਉ ਕਿ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸੋਂ ਸ਼ਿਵਜੀ ਭਿੰਨਨਹੀ ਹੈਂ ਸਿਵਜੀ ਸੋਂ ਗੁ
ਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਕੋਈ ਭੇਦ ਜਾਨੇ ਸੋ
ਅਗ੍ਯਾਨੀਹੈ ਔਰਸਮਾਨਤੇ ਸੰਤਭਗਤ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਜੀਵੋ

ਕੇ ਉਧਾਰ ਕੇ ਲੀਏ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਿਚਰ ਰਹੇ ਹੈਂ॥
ਖਟ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਲਿਖੇ ਹੈ ਗਰਗਸੰਘਤਾਦਿ ਗ੍ਰੰਥੋਂ
ਮੇ॥ ਅੰਸਾਵਤਾਰ ੧ ਅੰਸਾਂਸਾਵਤਾਰ ੨ ਕਲਾਵਤਾਰ ੩ ਅ
ਵੇਸਾਵਤਾਰ॥ ੪॥ ਪੂਰਨਾਵਤਾਰ ੫ ਪੂਰਨਤਮਾਵਤਾਰ ੬
ਅੰਸਾਵਤਾਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ੧ ਅੰਸਾਂਸਾਵਤਾਰਮਰੀਚੀਕਸ੍ਯਪਾ
ਦਿ ੨ ਕਲਾਵਤਾਰ ਕਪਿਲਾਦਿ ੩ ਆਵੇਸਾਵਤਾਰ ਪਰੁ
ਸਰਾਮਾਦਿ ੪ ਪੂਰਨਾਵਤਾਰ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘ ਪ੍ਰਦ੍ਯੁਮਨਾਦਿ ੫ ਪੂ
ਰਨਤਮਾਅਵਤਾਰ ਕ੍ਰਿਸਨਾਦਿ ੬ ਪੁਨਹ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਅਵ
ਤਾਰ ਕੇ ਨਿਤ੍ਯ ਨਮਿਤ੍ਯ ਭੇਦਕਰ ਨਮਿਤਾਵਤਾਰ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘਾ
ਦਿ ਸਰਬ ੧ ਔਰ ਸੰਤਨਿਤ੍ਯਾਵਤਾਰਹੈ॥ ਸੋ ਯਥਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿ
ਤੀ ਸਲੋਕੋ ਮੇ॥ ਨਹਿਸੀਤਲੰਚੰਦ੍ਰਦੇਵਹ ਨਹਿ ਸੀਤਲੰਬਾਵ
ਨ ਚੰਦਨਹ॥ ਨਹਿਸੀਤਲੰਸੀਤਰੁਤੇਣ॥ਨਾਨਕਸੀਤਲੰਸਾਧ
ਸ੍ਵਜਨਹ॥ ਪੁਨਹਅਗ੍ਰਮਸਲੋਕਮੇ ਲਖ੍ਯਨ ਸੰਤੋਕਾ॥ਮੰਤ੍ਰੰਤ
ਰਾਮਰਾਮਨਾਮੰਧ੍ਯਾਨੰਸਰਬਤ੍ਰਪੂਰਣਹ॥ਗਿਆਨੰਸਮਦੁਃਖਸੁ
ਖੰਜੁਗਤਿਨਿਰਮਲਨਿਰਵੈਰਣਹ॥ਦ੍ਯਾਲੰਸਰਬਤ੍ਰਜੀਅ ਪੰਚ
ਦੋਖ ਬਿਬਰਜਤਹ॥ ਭੋਜਨੰਗੋਪਾਲਕੀਰਤਨੰਅਲਪਮਾਇਆ
ਜਲਕਮਲਰਹਿਤਹ॥ਉਪਦੇਸੰਸਮਮਿਤ੍ਰ ਸਤ੍ਰਹ ਭਗਵੰਤ ਭ
ਗਤਭਾਵਣੀ॥ ਪਰਨਿੰਦਿਆ ਨਹਿ ਸ੍ਰੋਤ੍ਰਸ੍ਰਵਨੰਆਪਤਿਆਗ
ਸਗਲਰੇਣਕਹ॥ ਖਟ ਲਖ੍ਯਣੰ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖਹ ਨਾਨਕਨਾ
ਮਸਾਧ ਸ੍ਵਜਨਹ॥ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੀ ਸੰਤ ਔ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਮੇਉ
ਦਾਰਤਾ ਹੈ ਐਸੀ ਕਿਸੀ ਮੇ ਨਹੀ ਹੈ ਇਸਮੇ ਹੇਤੁ ਹੈ ਕਿ ਯ

ਹ ਪਦਾਰਥ ਹੀ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਕੇ ਖਰਚ ਮੇ ਕਮਤੀ ਨ
ਹੀ ਹੋਤੀ ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਖਰਚ ਹੋਇ ਤੈਸੇ ਤੈਸੇ ਬਢਤਾ ਹੈ ਕਮ
ਹੋਨੇ ਸੇ ਕ੍ਰਿਪਨਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਇਸਮੇ ਯਹੀ ਆਚਰਜਹੈ ਇਸੀ
ਤੇ ਉਦਾਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਉਦਾਰੇਏਕਕਾਲ ਮੇਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਸਾਹਬ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬਬੁਡਾ ਜੀ ਸੇ
ਪੂਛਾ ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਜੀ ਆਪਨੇ ਖਟ ਪਾਤਿਸਾਹੀਓਂ ਕਾ ਦ
ਰਸਨ ਕੀਆ ਹੈ ਕੁਛ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈਏ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈਬੁਢਾ
ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਨੀਏ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀਨੇ ਜੋਕੁ
ਛ ਅਪਨੀ ਬਸਤੁ ਬਡਿਆਈ ਗਰੀਬੀ ਜੋ ਕੁਛ ਥੀ ਸੋ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਕੋ ਦੀ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਨੇ ਪਾ
ਇਕਰ ਉਸਪਦਾਰਥ ਕੋ ਸੰਚਨ ਕਰ ਰਖਾ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਕੋ ਦੀਆ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਬਾਈ
ਸ ਬਰਸ ਮੇ ਬਾਈਸਮੰਜੀਬਖਸ਼ੀ ਔਰਦੋਨੋਹਾਥਸੇਉਸਨਾਮ
ਪਦਾਰਥ ਕੋ ਲੁਟਾਯਾ ਔਰਸੰਪੂਰਨਪਦਾਰਥਜੋਕੁਛਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਅੰਗਦਜੀਨੇ ਦਿਆਥਾ ਸੋ ਸ੍ਰੀਜੇਠਾਜੀਕੋਦੀਆਮਹਾਰਾਜਨੇਪ
ਰੰਤੁ ਵਹ ਕੁਛ ਕਮ ਨ ਭਇਆ ਕਥਾ ਤੋ ਮੁਝੇ ਯਹੀ ਯਾਦ ਹੈ
ਔਰ ਆਪ ਕੀ ਆਪ ਜਾਨੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਃ ਗੌੜੀ ਕੀਵਾਰਮਃ ੪॥
ਇਸ ਹਰਿਧਨ ਕਾ ਕੋਊ ਸਰੀਕ ਨਾਹੀ ਕਿਸੈ ਕਾ ਖਤ ਨਾ
ਹੀ ਕਿਸੈਕੀਸੀਵਬੰਨੈਰੋਲਨਾਂਹੀ ਜੇਕੋ ਇਸਹਰਿ ਧਨਕੀ ਬ
ਖੀਲੀ ਕਰੇ ਤਿਸਕਾ ਮੁਹ ਹਰਿ ਚਹੁਕੁੰਟਾ ਵਿਚੇ ਕਾਲਾ ਕਰ

ਖ੍ਯਾ ॥ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਮਦ ਭਾਗਵਤੇ ਤ੍ਰਿਤੀਯਸ੍ਕੰਧੇ ਕਪਿਲ ਜੀ ਕਾ ਕਥਨ ॥ ਮਾਤਾਦੇਵਹੂਤੀਪ੍ਰਤਿ॥ਤਿਤਿਖਯਵਹ ਕਾਰੁਣਕਾਹ ਸੁਹ੍ਰਿਦਾ ਸਰਬਦੇਹਿਨਾਂ ॥ ਅਜਾਤਸ਼ਤ੍ਰਵਹ ਸਾਂਤਾ ਸਾਧੁਵਹ ਸਾਧ ਭੂਖਣਾਹ॥ ੩ ॥ ਅਰਥਾਤ ਸੰਤ ਅਤੀ ਉਦਾਰ ਔ ਤਾਰ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਕੇ ਜੋ ਗ੍ਰਿਹ ਗ੍ਰਿਹ ਭਿਖ੍ਯਾ ਯਾਚਨ ਨਮਿਤ ਕਰਕੇ ਭੀ ਜੀਵੋਂ ਕਾ ਕਲਯਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਬੜਾ ਖੇਦ ਹਾ ਬੜਾਖੇਦ ਹੈ ਕਿ ਅਗਯਾਨੀ ਜੀਵਨ ਜਾਨਤੇ ਹੂਏ ਤਿਨਕਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਦੋਹਾ ਤਥਾ ॥ ਨਮੋ ਸੰਤ ਸੰਤਤ ਸੁਖਦ ਸੀਤ ਸਸੀ ਕਈਕੋਟਿ ॥ ਸੁਮਨਸ ਸਮਸੁਮਨ ਸਸੁਗੰਧ ਕਰਕਰ ਹਰਪਰਖੋਟ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਪਾਰੇ ॥ ੯੪ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਪਾਰੇ ਭੀ ਤਿਨ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਹੀ ਬਿਸੇਖਨ ਜਾਨੀਏ ॥ ਯਥਾ ਦੋਹਾ ॥ ਪਾਰਨ ਪਾਵਤ ਬੇਦਬਦਸਹਸ ਬਦ ਨ ਬਦਨਾਹਿ ॥ਸਾਰਦ ਪਾਰਦ ਪਾਰਦ ਨ ਪਾਰ ਪਾਵ ਪਗ ਪ੍ਰਾਹਿ ॥ ਭਾਵ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਨਮਿਤਾਵਤਾਰੋਂ ਸੇਨਿਤ ਅਧਿਕ ਹੈਂ ॥ ਪੁਨਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸਫਲ ਜਨਮ ਹਰਿਜਨ ਕਾ ਉਪ ਜਿਓ ਜਿਨ ਕੀਨੋ ਸਉਤ ਬਿਧਾਤਾ ॥ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ ਇ ਸਮੇ ਪਰੰਤੁ ਸੰਤਾਵਤਾਰ ਮਹਾਤਮਾ ਅਨੰਤ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਮ ਹਾਰਾਜ ਅਪਾਰੇ ਹੈ ਐਸਾ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀਆ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਭਗਵਤੀ ਸੰਬੋਧਨ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਹਰੀਅੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਹਰਿ ਰੂਪ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਗੱਜੇਂਦ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਮੋਖ੍ਯ ਕਰਤਾ॥ ਯਥਾਰ॥ ਹਰਿਹਰਤਿਪਾਪਾਨਿਦੁਸ੍ਟਚਿਤੈਰਪਿਸਿਮ੍ਰਤਹ ॥ ਅ ਨਿਛਯਾਪਿਸੰਸਪ੍ਰਿਸ੍ਟੋਦਹਤ੍ਯੇਵਹਿਪਾਵਕਹ ॥ ਅੰਤਰਵਹਿਰ ਯਦਿਹਰਿਤਪਸਾਤਤਹਕਿੰ ॥ ਨਾਂਤਰਬਾਹਿਰਯਦਿਹਰਿਤਪ ਸਾਤਤਹਕਿੰ॥ ॥ਗੁਰੂਃ ॥ਹਰਿਹਲਿਕਰਤ ਪੂਤਨਾਤਰੀ ॥ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦਇਤਯਾਦਿ॥੧॥ਵਾ॥ਅੰਕਾਰਜੋਹੈ ਹਰਿਸ਼ਬਦਆਗੇਸੋਯੰ ਕਾਰਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾਹੈਲੇਖਕਕੀਕ੍ਰਿਪਾਸੇ॥ਹਰੀਯੰਏਹੁਹਰਿਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂਹੈਯੰਕਯਾਂਜਿਸਨੂਗਜੇਂਦ੍ਰਨੈ ਅੰਤਕਾਲਮੇ ਨਿਰਾਸਹੋ ਕਰ ਸਿਮਰਨ ਕਿਆ ਥਾ ਗੰਧ ਹਸਤੀ ਥਾ ਯਹ ਸ਼ਾਪ ਕਰ ਪੂਰਬ ਕਾ ਹਾਹਾ ਹੂਹੂ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਔਰ ਭੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਰਾ ਗ ਗਾਇਨ ਕੀ ਪਰੀਖ੍ਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਸਪਰਧਾ ਕਰਤੇ ਕਰਤੇ ਦੇਵਲਰਿਖਿ ਕੇ ਪਾਸ ਜਾਤੇ ਭਏ ਤਿਸਕੇ ਕਥਨ ਪੂਰਬਕ ਗਾਯਨ ਕੀਆ ਨਿਰਨੇ ਭੀ ਰਿਖੀ ਨੈ ਕੀਆ ਪਰੰਤੁ ਨਮਾਨਤੇ ਭਏ ਤਬ ਰਿਖੀਨੇਸ਼ਾਪਦੀਆਗਜ ਗ੍ਰਾਹ ਕਾ ਤਿਸ ਸ੍ਰਾਪ ਕ ਰ ਪ੍ਰੇਰਾ ਹੂਆ ਦਸ ਸਹੰਸ੍ਰ ਹਸ੍ਤੀ ਔਰਥਾ ਸਾਹਯਕ ਸਾਥਥ ਡੇ ਅਨੰਦ ਪੂਰਬਕ ॥ ਬ੍ਰਿਖ੍ਯ ਸਾਖਾ ਪ੍ਰਤਿ ਮਰੋੜਤਾ ਹੂਆ ਭੰਗਨ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਭਖ੍ਯਨ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਖੀਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਕੇ ਤੀਰੇ ਤ੍ਰਿਕੂਟ ਪਰਬਤ ਪਰ ਸਤ ਜੋਜਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਬਰਨ ਗਾ ਜਾ ਕਾ ਤਲਾਵ ਹੈ ਵਾ ਮੇ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਸੁੰਡਕਰਜਲ ਕੋਂ ਸੀਸਪੈ ਔ ਬਚੋ ਕੇ ਊਪਰ ਪਾਵਤਾ ਭਯਾ ਮਗਨ ਹੂਆ

ਹੂਆ ਮਹਾ ਕੁਟੰਬੀਕਾਮ ਕਰ ਅੰਧ ਹੂਆਹੂਆ ਜਬ ਪਕੜਾ ਦੇਵਨੇਤ ਕਰ ਗ੍ਰਾਹ ਨੇ ਤਬਬਜ਼ਾਕੁਲ ਹੂਆ ਇਤਰਹਸ੍ਤੀ ਸਭ ਚਾਰਾਦਿਕਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਜਬ ਸਬ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਅਰੁ ਆਪਣੀ ਨਿਰਬਲਤਾ ਹੂਆ ਤੌ ਜਲ ਜੰਤੂ ਥਾ ਯਹ ਅਸਥਲ ਜੀਵ ਥਾ ਇਸੀ ਕਰ ਬਲੀ ਥਾ ਜਬ ਦੋ ਅੰਗੁਲ ਪ੍ਰਮਾਣਨਾਸਾ ਰਹੀਤਬਕ ਮਲ ਉਠਾਕਰਅਰਪਨਕਰਤਾਭਯਾ ਤਾਤਕਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਕਰ ਹਰਿਕਲਗ਼ਾਨ ਕਰਤੇਭਏ ਦੋਨੋਕਾ ਸੋ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰਾਉਤੇਹੈਂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹਰੀ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਰੀਅੰ ॥ ਨ੍ਰਿਨਾਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

(ਯੰ) ਕਜ਼ਾ ਜਿਸਨੇ ਕਰੀਅੰਤ ਕਾਲ ਮੇ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰ ਮੋਖਸ਼ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਵਾਸਤਵਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੈਸੇ ਹੈਂ ॥ (ਨ੍ਰਿਨਾਮੇ) ਨਾਮ ਰੂਪ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਭਗਤੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰਾਰਥਿਤ ਹੂਆ ਹੂਆ ਤਤਤਦਰੂਪ ਕਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿਨਾਮੇ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨ੍ਰਿਨਾਮ ਹੈ ਕਜ਼ਾਕਿ ਨਰ ਨਾਮ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਸੋਨਰ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਪੁਰਖ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਲੋਕੋਕਿਤ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਪੁਰਖ ਸੂਰਮਾ ਹੋਯ ਦਾਨਸੂਰ ਦਯਾਸੂਰ ਰਣਸੂਰ ਭਕ੍ਤਸੂਰ ਸਰਣਸੂਰ ਤਿਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਅਮੁਕਾ ਬਡਾ ਨਰ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਨਾਮ ਸੂਰਬੀਰ ਹੈਂ ਸਾਮਰਥ ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹ

ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਨ੍ਰਿਨਾਮੇ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਕਾਮੇ ॥ ੬੫ ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਾਮ ਨਾਮ ਦਾਸ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਸੀਕਾ ਕਾਮਾ ਦਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਨੰਤ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਕੋ ਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ੨ ॥ ਵਾ (ਅ) ਕਰਕੇ ਅਕਾਲ ਮਹਾ ਬਿਸ਼ਨੁ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹਾਰਾਜਕਹੇਹੈ ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹਮ ਤੁਝਕੇ ਕਾਮੇ ਕਜ਼ਾ ਦਾਸ ਹੈਂ ਯਥਾ ਹੌਤੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਦਾਸਾ। ਦੇਖਨ ਆਯੋ ਜਗਤ ਤਮਾਸ਼ਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਮੋਕੋ ਦਾਸ ਤਵਨ ਕਾ ਜਾਨੋ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਛਛਾ ਛੋਹਰੇ ਦਾਸ ਤੁਮਾਰੇ। ਦਾਸ ਦਾਸਨਕੇ ਪਾਨੀ ਹਾਰੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਹੇ ਅਕਾਮੇ ਭਗਵਤੀ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਕਾਮ ਅਕ ਨਾਮ ਮੰਦਾਰਬ੍ਰਿਖਜ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਅਕੋਪਲਖਜ਼ਤ ਸਭਿ ਬਨਸਪਤੀ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ਅਕਾਮ ਹੈਂ ਤਿਸਕੋ ਕਾਰਯ ਕੁਉ ਨਹੀਂ ॥ ਯਥਾ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਰਤੇ ਕੀਆ ਬਾਤਾ ਜੋ ਕੁਛ ਕਰਨਾ ਸੋ ਕਰ ਰਹਿਆ ॥ ੬ ॥ ਅਪਰ ਪੂਰਬਵਤ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬਪਖ਼ਜੇਦਸਮਛੰਦਚਾਚਰੀਵਜ਼ਾਖਜ਼ਾ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਪੰਚਤ੍ਰਿੰਸਤਿਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੩੫ ॥ ਦਸਮਛੰਦ ਸਮਾਪਤਃ ॥ ੧੦ ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਅੰਸੂ ॥ ੧ ॥

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਅਬ ਏਕਾਦਸਮੋਛੰਦ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਲਿਖਯਤੇ॥ ਅਥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤਛੰਦ। ਅਬਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦਮੇ ਸਤਵਨ ਕਰਤੇਹੈਂ

ਮੂਲ ॥ ਚਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰ ਕਰਤਾ ॥ ਟੀਕਾ

ਚੱਤ੍ਰ ਕਯਾਚਾਰ ਚੱਕ੍ਰਕਿਆ ਚੱਕ ਅਰਥਾਤ ਚਾਰ ਕੂੰਟਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਚਤੁਰ ਕਾਲਰੂਪ ਜੋ ਚਕ੍ਰ ਸੁਦਰਸਨ ਤਿਸਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਚਾਰਕੂੰਟ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਭਰਤਾ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਚਤੁਰਨਾਮ ਪਰਮ ਪੰਡਿਤ ਚੱਕ੍ਰਾਦਿ ਸਸਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਰਤਾ ਕਯਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਤਾ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਚੱਕ੍ਰਾਦਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਚੱਕ੍ਰਾਦਿ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਮਯਾਨ ਸੇ ਨਿਕਾਸੀਤਾ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ ਕਰਤਾ ਨਾਮ ਛੇਦਨ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਚਕ੍ਰਾਦਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਛੇਦਕਹੈਜੋਸੋ ਕਹਿਐਚਤੁਰ ਚੱਕ੍ਰਕਰਤਾ ਪਰਮਚਤੁਰਪੰਡਿਤ

ਮੂਲ ॥ ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰ ਹਰਤਾ॥ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰ ਦਾਨੇ ॥

ਚਾਰਕੂੰਟ ਕੇ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਕਾਲਰੂਪ ॥ (ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰਦਾਨੇ ॥ ਬਿਸ਼ਨੁਆਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਪਾਲਕ ਚਾਰਕੂੰਟ ਕੋ ਦਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਮਨਵਾਂਛਿਤ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮ੍ਰਿਤਯੁ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਅਧਯਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇ ਦੁਸ਼੍ਰਦੈਤਯੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮ੍ਰਿਤਯੁਕੇ ਦਾਨਮੇ ਚਤੁਰ ਹੈ ਚੱਕ੍ਰ ਜਿਸਕਾ ਸੋਕਹਿਐਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰਦਾਨੇ ॥੨

ਮੂਲ ॥ ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰਜਾਨੇ ॥ ੯੯ ॥ ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰਵਰਤੀ

ਟੀਕਾ—ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰੂਪਕਰ ਚਾਰਕੂੰਟ ਕੋ॥੧॥ (ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤੀ) ਚਾਰਕੂੰਟ ਮੇ ਬਰਤ ਰਹਾ ਹੈ ਸਗੁਨ ਨਿ ਰਗੁਨ ਰੂਪਕਰ ॥ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚਤੁਰਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤੀ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਚੱਕ੍ਰਵਰਤੀ ਜੋ ਰਾਜਾ ਭਏ ਹੈਂ ਮਾਂਧਾਤਾਗਯ ਅੰਗਾ ਦਿਕ ਤਿਨਮੇ ਜੋ ਚਤੁਰ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰਵਰਤੀ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਚਤੁਰ ਦੁਸ਼ਟੋਂਕੇ ਨਾਸ ਕਰਨੇਕਾ ਹੋਯ ਬ੍ਰਤ ਜਿ ਸਕੇ ਚੱਕ੍ਰ ਕਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚੱਤੁਰਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤੀ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰ ਭਰਤੀ ॥ ਟੀਕਾ

ਚਾਰੋਂ ਕੂੰਟਕੋ ਭਰ ਰਹਾ ਹੈ ਪੋਖਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਵਾ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਜੋ ਚਾਰਕੂੰਟ ਕਉ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰ ਭਰਤੀ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤੀਨਾਮ ਇਸਤ੍ਰੀਕਾ ਸੋ ਚਾਰ ਚੱਕਕੇ ਭਰਨ ਪੋਖਨ ਕਰਤਾ ਹੋਯ (ਤੀ) ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚਤੁਰ ਚੱਕ੍ਰ ਭਰਤੀ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ (ਭ) ਨਾਮ ਦੀਪਤੀ ਕਾ ਚਤੁਰ ਜੋ ਚੱਕ੍ਰ ਹੈ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸੋ ਰਤੀਭਰ ਜਿਸਕੇ ਤੇਜ਼ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ਸੋ ਕ ਹਿਐ ਚਤੁਰ ਚੱਕ੍ਰਭਰਤੀ ॥ ੪ ॥ ਚਾਰਕੂੰਟ ਕੀ ਰਚਨਾ ਜਿਸ ਕੀ ਰਤੀਮਾਤ੍ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰ ਪਾਲੇ ॥ ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰਕਾਲੇ ॥

ਟੀਕਾ—ਚਾਰ ਚੱਕਕੋ ਪਾਲ ਰਹਾ ਹੈ ਰਖ੍ਯਾ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਯਥਾ ਯੋਗ੍ਯ ਰੂਪਕਰ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਜਿਸ ਰਾਖੈ ਤਿਸੁ

ਕੋਇ ਨ ਮਾਰੈ। ਸੋ ਮੂਆ ਜਿਸ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰੈ॥ (ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰ ਕਾਲੇ॥ ੯੭॥) ਚਾਰਕੂੰਟ ਕਾ ਕਾਲ ਹੈ ਨਾਸ ਕਰਤਾ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਰਖਸ਼ਕ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ॥ ਅਰਥਾਤ ਕਾਲ ਹੀ ਰ-ਖਸ਼ਕ ਹੈ ਕਾਲਹੀ ਭਖਸ਼ਕ ਹੈ॥ ੨॥ ੨॥ ਅਥਵਾ॥ (ਕਾ) ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਕਾਯਾਚਾਰੋਂ ਕੂੰਟਕੀ (ਲੇ) ਕਹਿਏ ਲੀਨ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਹੋਇ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚਤੁਰਚਕ੍ਰ ਕਾਲੇ॥ ੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ (ਲਾ) ਦਾਨਾਰਥ ਹੈ ਚੱਤ੍ਰ ਨਾਂਮ ਚੱਤੁਰਚੱਕ੍ਰ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਤੀਖਨ ਬੇਗ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਕਾਲਪੁਰਖ ਚਾਤੁਰਤਾ ਕੇ ਸਹਿਤ ਚੱਕ੍ਰਵਰਤੀ ਸੁੰਦਰ ਤੀਖਨ ਬਯਵਹਾਰ ਕਰਤਾ ਕਾਯ ਕਰਮਾਨੁਸਾਰ ਜੋ ਲੇ ਕਹਿਏ ਦਾਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚੱਤ੍ਰ ਚਕ੍ਰਕਾਲੇ॥ ੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ (ਕਾ) ਨਾਮ ਸੁਖਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਚੱਕ੍ਰਵਤ ਜਲਦੀ ਚਾਰਕੂੰਟਮੇ (ਕ) ਸੁਖਕਾ (ਲੇ) ਕਹਿਏ ਦਾਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚਤੁਰ ਚਕ੍ਰਕਾਲੇ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਚਕ੍ਰਵਤ॥ ਕ॥ ਸੁਖਚਾਰਕੂੰਟਕਾ ਜੋਲੇਲੇਵੈਕਯਾਹੁਰਤਾਹੋਇਪੁਤ੍ਰਇਸਤ੍ਰੀ ਸੁਖਕਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰਕਾਲੇ॥ ਕਿੰਵਾ॥ (ਚ) ਸ਼ਬਦਕਰ ਚਾਰ ਅਰੁ (ਤ੍ਰ) ਸ਼ਬਦਕਰਤੀਨ ਅਰਥਾਤ ਸਾਤਲੋਕਕੋ ਚੱਕ੍ਰਸੁਦਰਸ਼ਨ ਕਾਲਰੂਪਕਰ (ਲੇ) ਕਯਾਚਲਾਇਮਾਨਕਰਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚਤੁਰ ਚਕ੍ਰਕਾਲੇ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਚਤਰੁ ਚਾਰ ਚੱਕ੍ਰ ਚਕ ਅਰਥਾਤ ਕੂੰਟ ਤਿਨਮੇ ਰਮਨ ਰੂਪ ਹੇਕਾਲੇ ਸਯਾਮ ਸੁੰਦਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਚੰਦ੍ਰਵਾ॥ ਗੁਰੂਃ॥ ਚਾਰ ਕੂੰਟ ਚਉਦਹ ਭਵਨ ਸਗਲ ਬਿਆਪਤਰਾਮ। ਨਾਨਕ ਊਂਨ ਨ ਦੇਖਿਐ ਪੂ

ਰਨ ਤਾਕੇ ਕਾਮ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਤਮਾਸ੍ਰਯ ॥ ੧ ਅਨੋ
ਨਜਾਸ੍ਰਯ ੨ ਚੱਕ੍ਰਕਾੜ ਅਨਾਵਸਥਾ ੪ ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਵਿਕਲਪ
ਜਾਲ ਕਰ ਚਤੁਰਨਾਮ ਪੰਡਿਤੋਂ ਮੇ ਲੀਨ ਹੋਇ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿ
ਐ ਚਤੁਰ ਚਕ੍ਰ ਕਾਲੇ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ਚੱਕ੍ਰਾਦਿ ਯੁਕ੍ਤਿਕਰ ਜੋ
ਪੰਡਿਤੋਂ ਕੀ ਪਾਂਡਿਤਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਤੀ (ਲੇ) ਨਾਮ ਲੇਲੇਵੈਸੋ ਕਹਿ
ਯੇ ਚਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰਕਾਲੇ ॥ ੯ ॥

ਮੂਲ ॥ ਚੱਤ੍ਰਚੱਕ੍ਰ ਪਾਸੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਚਾਰੋਂ ਚਕਮੇ ਪਾਸਹੀ ਹੈ ਸਭਕੇ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥
ਪਾਸ ਨਾਂਮ ਭਿੰਨ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਆਰਾ ਹੈ ਅਭਕ੍ਯੋਂ
ਕੋ ॥੨॥ਵਾ॥ ਚਾਰ ਕੂੰਟਉਪਲਖਜਤ ਜੀਵ ਚਰਾਚਰ ਸੋ ਤੁਮ
ਸੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰੁ ਤੁਮ ਤਿਨਸੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ॥ ੩ ॥
ਵਾ ॥ ਚਾਰਕੂੰਟਜਿਸਕੀਪਾਸੇਨਾਮਪਾਸੀਫਾਸੀਮੇਹੈਮਾਯਾ ਰੂਪਾ
ਮੇਤਬਾ ਦੀਨਦੁਨਿਆਦਰਕਮੰਦੇਆਂਪਰੀਰੁਖਸਾਰ ਮਾ ॥ ੪ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਪਾਸੇ ਨਾਮ ਦਲ ਚੌਪਟ ਕੇ ਤੀਨ ਗੁਨ ਰੂਪ ਚੌਪਟ
ਕੇ ਪਾਲੇ ਚਾਰ ਚਾਰਖਾਨੀ ਅੰਡਜਾਦਿ ਨਰਦਾ ਚੌਰਾਸੀਲਾਖ
ਅਨੰਤ ਜੀਵ ਚਰਾਚਰ ਰੂਪ ਸੋ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਉਲਟ ਪੁਲਟ
ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਕਾਲ ਕਾਲੀ ਰੂਪ ਕਰ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਚਾਰੋ
ਕੂੰਟ ਮੇਂ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਤੁਝਕੇ ॥ਪਾ॥ਕਜਾਚਰਨ॥ਸੇ॥ਕਜ
ਸੇਵ ਰਹੇ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪਾਸੇ ਨਾਮ ਰਖਜਕ ਹੈ ਚਾਰੋ
ਕੂੰਟ ਕੋਂ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਚਤੁਰਜੋ ਚਕ੍ਰ ਤਿਸ ਕੋ ਪਾਸੇ

ਨਾਮ ਰਖਯਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਦੇਵਾਦਿਰੂਪ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਪਾ॥ਨਾਮ ਹੈ ਸੇਰਕੇ ਚੌਥੇ ਭਾਗਕਾ ਔਰ ॥ਸੋ॥ ਵਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਚਾਰ ਕੂੰਟ ਚੌਦਾ ਭਵਨ ਤੌ ਹੇ ਭਗਵਨ ਪਾ ਸਾਰਖੇ ਹੈ ਅਰੁ ਤੀਨ ਪਾਉ ਰੂਪ ਤੂੰ ਬਾਕੀ ਸੁਧ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇਂ ਮੁਕ੍ਤ ਪੁਰੁਖ ਲੀਨ ਹੋਤੇਹੈਸ੍ਰੁਤੀ ਤਥਾ ॥ ਪਾਦੋ ਅਸਯ ਵਿਸ੍ਵਾ ਭੂਤਾਨੀ ਤ੍ਰਿਪਾਦਮ ਸ੍ਰਿਤੰਦਿਵੀਤਿ॥ਪਾਦਏਕ ਤੁਝਕਾਕਥਨਮਾਤ੍ਰਹੈਵਾਸਤਵਤੇ॥੯

ਮੂਲ॥ ਚੱਤ੍ਰ ਚਕ੍ਰਵਾਸੇ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਚਾਰੋਂ ਕੂੰਟ ਮੇ ਬਾਸ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਤਤ ਤਤ ਦੇਸ ਸਥਾਈ ਦੇਵਾਦਿ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸੋ ॥ਪਦ ਬਾਚਕ ਜਾਨ ਨਾ (ਵਾ) ਨਾਮ ਵਾਯੂ ਕਾ ਹੈ ਚਤ੍ਰ ਚਕ੍ਰਨਾਮ ਚਾਰ ਕੂੰਟ ਮੇ ਪਵਨਵਤ ਬਯਾਪਕ ਅਸੰਗਹੋ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚਤ੍ਰ ਚਕ੍ਰਵਾਸੇ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਚੱਕ੍ਰ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਆਪ ਕਾ ਚਾਰ ਕੂੰਟ ਮੇਂ ਵਾਸੇ ਬਸਰਹਾ ਹੈ ਸਰਬ ਪ੍ਰਾਣੀਓਂ ਕੇ ਨਾਭੀ ਦੇਸ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਨਾ ਪਾਨ ਰੂਪ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰਵਾਸੇ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਚਾਰ ਕੂੰਟੋਪਲਖਯਤ ਦਿਸਾ ਬਿਦਿਸਾ ਤਿਸਮੇਂ ਇਸਥਿਤ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸੋ ਤੁਝ ਕਾ ਨਿਵਾਸਹੈ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਚਾਰ ਕੂੰਟ ਕਾ ਤੁਮ ਨਿਵਾਸ ਹੌ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ॥ ੫॥

ਚਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਮਾਨਿਐ॥ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਦਾਨਿਐ॥੯੯

ਚਾਰੋਂ ਕੂੰਟ ਮੇ ਮਾਨੀਤਾ ਹੈ ਕੂੰਡੋਪਲਖਯਤ ਦਿਸਾ ਭੀ ਪੂਰਬ ਪਸ਼ਚਮ ਉੱਤਰ ਦਖਯਨ ਅਰੁ ਅਗਿਨ ਨੈਰਿਤ ਵਾਯੁ ਈਸ਼ਾਨ

ਮੈ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ਮ॥ ਲਖ੍ਯਮੀ (ਨਿਧੈ) ਕਯਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਚਾਰ ਕੂੰਟ ਮੈ ਜੀਵਉ ਕਉਧਰਮਾਦਿ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂ ਮਨਨ ਕਰਰਹੇ ਹੈ ਚਾਰ ਕੂੰਟਮੇਂ ਜਿਸ ਕਾ ਸ੍ਰਵਨ ਦੁਆਰਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਮਾਨਿਐ॥ ੩ ॥ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਦਾਨਿਐ॥ ਚਾਰ ਕੂੰਟ ਮੇ ਜਾਨੀਤਾ ਹੈ ॥ ਵਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧੁੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸਤਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਪੂਰਬਪਖ੍ਯੇ ਇਕਾਦਸਮੋ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੩੬ ॥ ਇਕਾਦਸਮੋ ਛੰਦ ਸਮਾਪਤਃ ੧੧ ਪ੍ਰਥਮ ਅੰਸੂ ॥ ੧ ॥ ਇਤਿ ਪੂਰਬਪਖ੍ਯਸਮਾਪਤਃ ੧ ਪੂਰਬਾਰਧਃ ॥

ਅਥ ਉੱਤਰ ਪਖ੍ਯ ਉਤ੍ਰਾਰਧ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ॥

੧ ਓ ਸ੍ਰੀਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ॥ ਸੋਰਠਾ ॥ਗੁੰਗਬਕੈਸ੍ਰੁਤਿ ਚਾਰਪੰਗੁਚਢਹਿ ਗਿਰਵਰ ਗਹਨ॥ ਜਾਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤਾਰ ਦ੍ਰਵਹੁਦੀਨਦੁਕ੍ਰਿਤ ਦਲਨ ॥੧॥ਅਥ ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ ਛੰਦਚਾਚਰੀ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ॥ ਅਬ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰੁਖ ਹਮ ਚਾਚਰੀ ਛੰਦ ਮੇ ਆਪਕਾ ਸ੍ਤਵਨ ਕਰਤੇ ਹੈ ਤ੍ਰਤ ਪ੍ਰਸੰਨਾਰਥਕ॥

ਮੂਲ॥ ਨਸਤ੍ਰੈ॥ ਨਮਿਤ੍ਰੈ॥ ਟੀਕਾ

ਸਤ੍ਰ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਸ ॥ਨਾਮ ਨਾਡਿਕਾ ਕਾ ਹੈ

ਸ੍ਰੈ॥ਤ੍ਰੈ॥ਕਹਿਐਤੀਨ ਹੈ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਿਸਕੀ ਤੇ ਕੌਨ ਇੜਾਪਿੰਗਲਾ ਸੁਖਮਨਾ ਰੂਪ ਸਰਬ ਜੋਗੀ ਜਨਉ ਕੀ ਰਾਜਜੋਗ ਪ੍ਰਦਾਤਾ॥ ਵਾ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਵਪਨ ਸੁਖ ਪਤੀ ਰੂਪ ਜਿਸ ਕੇ ਵਿਸ੍ਵ ਤੈਜਸ ਪ੍ਰਾਗਜ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਬਿਚਰਨ ਕੇ ਸਥਾਨ ਰਾਜਾਵਤ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਸਤ੍ਰੈ॥ਵਾ॥ ਤੀਨ ਨਾੜੀ ਰੂਪ ਆਪਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਸਤ੍ਰੈ॥ ਨਮਿਤ੍ਰੈ ਮਿਤ੍ਰ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਸ਼ਤ੍ਰ ਹੋਗਾ ਤਿਸ ਕਾ ਮਿਤ੍ਰ ਭੀ ਹੋਗਾ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮਿਤ੍ਰੈ ਨੌਮਸਕਾਰਕਰਤੇਹੈਤੀਨਲੋਕ ਤੀਨ ਦੇਵ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਵਾ ਸਾਮਾਨਜਤੇ ਦੇਵ ਮਨੁਖਜ ਦੈਤਜ ਜਿਸਕੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਮਿਤ੍ਰੈ॥ ੨॥

ਮੂਲ॥ ਨਭਰਮੈ॥ ਨਭਿਤ੍ਰੈ॥ ਟੀਕਾ॥

ਭ੍ਰਮ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ ਨਭਰਮਾ ਅਕਾਸਵਤ ਰਮ ਰਹਾ ਹੈ ਪਰਿ ਪੂਰਨ॥ ੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਯਹੀ ਬਿਸੇਖਨ ਬਿਸੇਖਰੂਪ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨਭਰਮੈ ਨਾਮ ਭ੍ਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ॥ ੩॥ ਵਾ॥ ਤੁਮ ਮਤ ਭ੍ਰਮ ਕਰੋ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨਭ ਆਦਿ ਪ੍ਰਪੰਚ ਮੇ ਰਮ ਰਹਾ ਹੈ॥ ੩॥ ਵਾ ਨਭਵਤ ਅ ਸੰਗਤਾ ਪੂਰਨਤਾਦਿ ਗੁਨੋ ਕਰ ਰਮ ਰਹਾ ਹੈ ਚਰਾਚਰ ਕੋ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਾਇ ਰਹਾ ਹੈ ਅਯਸਕਾਂਤਾਮਣਿਵਤ॥ ੪॥ ਨਭਿਤ੍ਰੈ॥ ਭ੍ਰਿਤਦਾਸਾਦਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਤ੍ਰੈਨਾਮ ਤੀਨ ਸ਼ਬਦ ਬਾਚਜ ਜੋ ਹੈ ਤੀਨ ਲੋਕ ਦੇਵ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਅਗ ਨੀ ਕਾਲ ਬੇਦ ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਤੀਨ ਗੁਣਾਤਮਕ ਹੀਹੈ

ਚਰਾਚਰ ਸੋ ਤਿਸ ਮੇਂ ਨਭਿ ਕਜਾ ਨਭ ਧਰਮੀ ਹੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ॥ ਨਕਰਮੰ ਨਕਾਏ॥ ॥ਟੀਕਾ
ਨਕਰਮੰ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਨਾਕਾਦਿ ਅਵੈਵ ਜਿਸਕੇ ਸੁਹਨੜਾਨਕ ਜਿਨ ਲੰਮੜੇ ਵਾਲਾ॥ ਇਤਜਾਦਿ ਕਥਨ ਸੇ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਕਰਮ ਕਾ ਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹੇਤੁਇਸ ਮੇਂ ॥ ਨਕਾਏ ॥ ਦੇਹਾਦਿਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਸੇ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਕਾਈ ਰੂਪ ਅਵਿਦਜਾ ਮਲ ਜਿਸ ਮੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਕਾਏ॥

ਮੂਲ॥ ਅਜਨਮੰ॥ ਅਜਾਏ॥ ॥ ਟੀਕਾ
ਜਨਮਸੂਨਜਹੈਜਿਸਸੇਅਕਾਯਹੈ॥੧॥ਅਜਾਏਉਤਪੰਨਰਹਿਤ ॥ ਜਾਯਾਨਾਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਹੈ ਭਾਰਯਾਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ॥੧॥ ਵਾ ਅਜਨਮੰ ਅਜਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕਨਮੰਜਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈ ਔਰ ਅਜਾਇਵਿਸੇਸਜਾਗਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੨ ॥

ਨਚਿਤ੍ਰੈ॥ ਨ ਮਿਤ੍ਰੈ॥ ਪਰੇਹੈ॥ ਪਵਿਤ੍ਰੈ॥ ਟੀਕਾ
ਕਿਸੀਕਚਿਤ੍ਰਿਤ ਕਰਤਾ ਕਾਕ ਰਮ ਨਹੀ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥੧॥ ਵਾ॥ ਨਚਿਤ੍ਰੈ॥ ਆਸਚਰਯ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਪਨਾ ਆਪ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਤੁਸਬੀਰਗਰ ਕੀ ਨਜਾਈ ਚਿਤ੍ਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਕਸਮਾਤ੍ਰ ਤੇ ਸਭ ਰਚਨਾ ਰਚੀਹੈ॥੩॥ ਨਮਿਤ੍ਰੈ॥ ਪੂਰਬਵਤ॥ ਪਰੇਹੈਂ ॥ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਮਿਤ੍ਰਾਦਿਕ ਲਪਨਾਸੇ ਆਪ ਪਰੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਰਹਿਤ ਹੈ॥

ਇਸੀ ਤੇ ॥ ਪਵਿਤ੍ਰੇ ॥ ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਸਾਦਿ ਮਲ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈ॥੧॥ ਵਾ ਪਵਿਨਾਮ ਬਜਰ ਕਾ ਹੈ ਤ੍ਰੈ ਕਹਾ ਲੋਕ ਗੁਨ ਬਿਸ਼ਨੁ ਆਦਿਕਾਲ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਤ੍ਰਿਸਬਦ ਬਾਚੀ ਹੈ ਕਹਾ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤਮ ਕਹੈ ਸਭ ਕੋ ਬਜ੍ਰਵਤ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ॥੨॥

ਮੂਲ ॥ ਪ੍ਰਿਥੀਸੈ ॥ਅਦੀਸੈ॥ ਅਦ੍ਰਿਸੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਭੂਮੀਸਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰਾਜਾ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਪ੍ਰਜਾਪਾਲ ਕਹੈ (ਅਦੀਸੈ) ਵਸਤੁਗਤਹਾ ਆਦਿਸਟ ਹੈ ਇਸੀ ਮੈ ਹੇਤੁ ਅਦੀਸ ਕਹੋਂ ਹੈ ਕਿ (ਅਦ੍ਰਿਸੈ) ਜੋ ਜੋ ਦ੍ਰਿਸਜ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸੋ ਨਾਸੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭਕਾ ਦ੍ਰਸਟਾ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਕ੍ਰਿਸੈ ॥ ੧੦੨ ॥ ਟੀਕਾ

ਕ੍ਰਿਸ ਨਹੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਲੀਹੈ ਪੁਸ੍ਟ ਹੈ ਸਰਬਦਾ ਸ੍ਵਾਨੰਦ ਰੂਪਾ ਤੁਸਟੀਕਰ ॥ ਵਾ ॥ ਅਕ੍ਰਿਸੈ ਕਿਸੀ ਕੀ ਖੈਂਚ ਨਹੀਂ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋ ਨਿਰੰਕੁਸ ਹੋਨੇ ਤੈ ਤਥਾ ਦੁਤੀਆਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਵਾ ਸੈ ਪਦ ਹੈ ਪਦਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਮਾਰਵਾੜ ਦੇਸ ਮੇ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਿਥੀ ਰੂਪ ਹੈ ਅਦੀ ਹੈ ਕਹਾ ਕਾਲਰੂਪ ਕਰ ਸਭਕਾ ਭਖੇਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਦ੍ਰਿ ਪਰਬਤ ਰੂਪ ਹੈ ਅਕ੍ਰਿਸੈ ਅਕ੍ਰੈ ਹੈ ਖਸ ਬੀਜ ਮੇ ਸਮਗ੍ਰਛੰਦ ਮੇ ਬਿੰਦੀ ਹੈ॥ ਨਸੰਤ੍ਰੈ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰ ਭਗਤਿ ਵੈਰਾਗ ਬਿਗਜਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਉਤਰ ਪਖਜੇ

ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ ਚਾਚਰੀ ਛੰਦ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪ੍ਰਥਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧ ॥ ਇਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ ਛੰਦ ਸਮਾਪਤਃ॥ ੧੨ ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਅੰਸੂ ॥ ੧ ॥ ੩੭ ॥

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਮਨਨਾਨਕਾਯਨਮਹ ॥ ਅਥ ਤ੍ਰਯੋਦਸਮੋਭਗਵਤੀ ਛੰਦ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ॥ ਅਥ ਭਗਵਤੀ ਛੰਦ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਥ੍ਯਤੇ ॥ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਕਥਨ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਪ ਕਾ ਸ੍ਰਵਨ ਆਪਕਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਆਪਕੀ ਭਗਤੋ ਕੇ ਊਪਰ ਹੈ ਸੰਦੇਹਾ ਲੰਕਾਰ ਕੀ ਰੀਤ ਸੇ ਕ੍ਯੋਕਿ ਇਦੰਹੋਯ ਗੁਣ ਤੇ ਸੰਦੇਹ ਨ ਹੋਇ ਐ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਕਰਮ ਕਹੇ ਨਹੀ ਜਾਤੇਇਦੰ ਇਸਕਰਕੇ ਸੰਦੇਹ ਹੈ ਕੁਛ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਮੇ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਆ ਛਿੱਜ ਦੇਸੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਕਾ ਜੋ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਰੂਪ ਦੇਸ ਹੈ ਸੋ ਅਛਿਜ ਹੈ ॥ਥਿਰੁ ਸਾਧਸਫਰਿਆ ॥ ਇਸਕਥਨਤੇ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਕਿਆ ਛਜੁ ਦੇਸ ਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੁਮ ਹੀ ਅਛ ਸ੍ਵਛ ਦੇਸ ਹੋ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਦੇਸ ਨਾਮ ਉਪਦੇਸ ਕਾ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਜੋ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਆਪਕਾ ਅਦੇਸ ਨਾਮ ਉਪਦੇਸ ਹੈ ਸੋ ਅਛਿਜ ਹੈ ਨਾਸ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਭਗਤ ਬੀਜਪਲਟੇ ਨਹੀ ਜੋ ਜੁਗ ਚਾਰੇ ਜਾਹਿ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸਤਚਿਤ ਆਨੰਦ ਦੇਸ ਤੁਝਕਾ ਅਛਿਜ ਹੈ ਨਾਸ ਤੇ ਰਹਿਤ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਆਭਿਜਭੇਸੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੋ ਤੁਝ ਕਾ ਭੇਸ ਹੈ ਸਾਧਸੰਗਤ ਰੂਪ ਸੰਤਉ ਕਾ ਜੋ ਬਾਨਾ ਸੋ ਅਭਿਜ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਲਿਪਤ ਹੈ ਸੰਸਾਰੀ ਪਦਾਰਥ ਵਾ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵਉ ਕੇ ਸਾਥ ਭਿਜਤਾ ਨਹੀ॥ ਯਥਾ ਭਰਥਰੀ ਜੀ॥ ਵੇਮੋਤੇਸਕੁਛਾਤਹਮਓਤੇਸਕੁਚਾਤ ਹੈ॥ ਅਰਥਾਤ ਰਹਿਤੇਤੋ ਸੰਸਾਰਹੀ ਮੇ ਹੈ ਸੰਤਜਨ ਪਰੰਤੂ ਖੰਡ ਮੁਖਿਜਕਾ ਕੀ ਨਿਆਈ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਮੁਰਗਾਈ ਜਲਵਤ ਜਲ ਕਮਲਵਤ ਸੀਰੇ ਕੀ ਮਖਿਜਕਾਵਤ ਕਾਰਯੋ ਮੇ ਲੰਪਟ ਨਹੀ ਹੋਤੇ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਕਿਆ ਭਿਜ ਭੇਸੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਜਾਆ ਸੂਰਯ ਰੂਪ ਤੁਝਕਾ ਭੇਖ ਸੰਤੋਕਾ ਤੁਝਕੇ ਸਾਥ ਭੀ ਜਿਆ ਹੁਆ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ॥ ੨॥ ਵਾ॥ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਿਆਆ ਸੂਰਯ ਰੂਪ ਆਪਕਾ ਸੇਖ ਚਕ੍ਰਾਦਿ॥ ੩ ॥ ਵਾ॥ ਅਤਸੀਕੁਸਮਸਮ ਸਜਾਮ ਸੁੰਦਰ ਭੇਖ ਕਿਸੀ ਕੇ ਸਾਥ ਭਿਜਤਾ ਨਹੀਂ ॥ਅਰਥਾਤ ਐਸਾ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀ॥ ੪ ॥ ਵਾ॥ ਭਗਤ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੈ ਉਨਸੇ ਬਿਨਾ ਔਰ ਕੇ ਸਾਥ ਨਹੀ ਭਿਜਤਾ॥ਗੁਰੂਃ ॥ਆਪਨ ਨਾਹੀ ਕਿਸੀਕਉ ਬਾਪੈ ਭਾਵਨਕਉ ਹਰਿਰਾਜਾ॥ ਮੋਹਪਟਲਸਭ ਜਗਤ ਬਿਆਪਿਉ ਭਗਤ ਨਹੀ ਸੰਤਾਪਾ॥੫

ਮੂਲ ॥ ਕਿਆ ਰੀਜ ਕਰਮੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿ ਕਿਆ ਜੋ ਆਰੀਜ ਕਰਮੈ ਸਰਬ ਓਰਸੇ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਕਰਮ ਕੋ ਕਾਲਰੂਪ ਹੋਕਰ ਰੀਜਨ ਕਰਰਹਾ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ

॥ ਗੰਜਨਾਮ ਨਿਧਾਨ ਕਾ ਹੈ ਕਿਆ ਆਸਚਰਜ ਰੂਪ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਗੰਜ ਨਿਧਾਨ ਹੈ ਸਭਕੇ ਕਰਮੈਕਰਾਮਲਕਵਤ ਹੈ ॥੨ ॥ ਵਾ ॥ ਸੰਤਉਕੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਹਮਾਰੇ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਕਿਆ ਗੰਜਕਰਮੈ ਨਿਧਾਨ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਰਮੈ ਰਮਨੀਕ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਆਭੰਜਨਭਰਮੈ ॥ ੧੦੩ ॥ ਟੀਕਾ ਕਜ਼ਾ ਆਸਚਰਜ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਿਖੋਂ ਕੇ ਭਰਮ ਕੋ ਭੰਜਨ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਨਾਸ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਹੇ ਗੁਰੋ ਅ ਪਾਰ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੇ ਡੂਬਤਾ ਜੋ ਮੈ ਹੋਂ ਮੁਝਕੌ ਕਿਆ ਆ ਸਰਾਹੈਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੋਕ੍ਰਿਪਾਕਰਕਥਨਕਰੀਐਸਤਿ ਗੁਰੂ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਸਿਖਜ਼ ਅਕਾਲਪੁਰਖਕਾਚਰਨਾਰੁ ਬਿੰਦਰੂਪਜਹਾਜ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਆਸ੍ਰਯ ਕਰ ਹੇ ਗੁਰੋ॥ਬੰਧਾਇਮਾਨਕੌਨਹੈ ਉਤਰ ਬਿਸਯਾਨੁਰਾਗੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥ ਮੁਕਤਿਕੌਨ ਹੈ॥ ਉਤਰ ॥ ਵਿਸਜ਼ੇ ਸੇ ਜੋ ਬਿਰਕਤ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥ ਨਰਕ ਕੌਨ ਹੈ॥ ਉਤਰ ॥ ਸ੍ਵਦੇਹ॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥ ਸ੍ਵਰਗਪਦਕੌਨਹੈ ਹੇ ਗੁਰੋ॥ਉਤਰ॥ ਹੇ ਸਿ ਖਜ਼ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਕਾ ਖਜ਼ਯ ਏਹੀ ਸ੍ਵਰਗ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥ ਦਰਿ ਦ੍ਰੀ ਕਉਨ ਹੈ ॥ ਉਤਰ ॥ ਜੋਤ੍ਰਿਸਨਾ ਵਾਨ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ॥ ਧ ਨਾਢਜ਼ ਕੌਨ ਹੈ॥ ਉਤਰ ॥ ਜੋ ਸੰਤੋਖੀ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ॥ ਹੇਗੁਰੋ ਸ਼ਤ੍ਰੁਕੌਨਹੈ॥ਉੱਤਰ॥ਆਪਨੇਹੀਇੰਦ੍ਰਯਪਰਮਸ਼ਤ੍ਰੂਹੈ॥ਪ੍ਰਸ਼ਨ॥ ਮਿਤ੍ਰ ਕੌਨ ਹੈ॥ ਉਤਰ ॥ ਵੋਹੀ ਜਯ ਕੀਏ ਹੂਏ ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਕ ਉਤਰੋਂ ਕਰ ਸਿਖੋਂ ਕੇ ਸੰਸਜ਼ੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੁਰੂ ਰੂਪਕਰ ਭੰ ਜਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਆਭਿਜ ਲੋਕੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿ ਜੋ ਆਭਿਜ ਲੋਕੈ ਚਾਰਦਸ ਭਵਨ ਮੇ ਕਿਸੀਕੇ ਸਾਥਭਿ ਜਤਾ ਨਹੀ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਭਿਜਰਹਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਅਭਿਜ ਸਰਬ ਓਰੋਂ ਸੇ ਸਰਬਲੋਗੋਂ ਸਾਥ ਭੀਗਾਹੂਆ ਆਲੋਕੈ ਦੇਖੀ ਤਾ ਹੈ॥੩॥ ਵਾ ਲੋਕਜੋਆਪਸਮੇ ਭਿਜਰਹੇ ਹੈਂ ਪੁਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿਸ੍ਨੇਹਕਰਖਚਿਤਹੂਏਹੂਏਹੈਂ ਕਾਲਭੇਦਸੇਰਹਿਤ ਹੈ ਐਸੇ ਆਲੋਕ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਆਦਿਤ ਸੋਕੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿ ਕਿਤਾ ਜੋ ਸੂਰਜ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਰਸੋਕੋ ਸੋਕ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ਵਾ ਕੁਲਗੀਧਰ ਕਹੈ ਹੈ ਕਤਾ ਅਸਚਰਯ ਹੈਂ ਕਿ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੂਰਜ ਆਦਿਕੋ ਕਾ ਭੀ ਸੋਖਕਹੈ ਜੈਸੇ ਸੂਰਯ ਰਸੋਕਾ ਸੋਖਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਦਵਤ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਅਵਧੂਤ ਬਰਨੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿ ਆਸਚਰਯ ਅਵਧੂਤ ਨਾਮ ਹੈ ਸੁੱਧ ਬਰਨ ਹੈ ਭਗਵਤ ਕਾ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਵਧੂਤ ਦਤਾਤ੍ਰੇਯ ਰਿਖਭਦੇਵਾਦਿ ਭਾਗਵ ਤਾਦਿਕੋਂ ਮੇਂ ਬਰਨਨ ਕੀਏ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ਵਾ ॥ ਅਪ੍ਰਕੰਪਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਅਵਧੂਤ ਜੋ ਦੱਤਾਦਿ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਬਰਨੈ ਕਤਾਬਰੋਂਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਬਰਨਾਮ ਆਤਮ ਪਦਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਵਧੂਤ ਦਤਾਦਿ ਤੁਝ ਕੋ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰਜੁਨ ਸਹਸਰਬਾਹੂ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਯ

ਦ੍ਰੂਆਦਿਕੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਬਿਭੂਤ ਕਰਨੈ ॥ ੧੦੪ ॥ ਟੀਕਾ ਕਿ ਕਿਆ ਜੋ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਬਿਭੂਤੀਆਂ ਧ੍ਰੂਵ ਪ੍ਰਹਲਾਦਿ ਆਦਿ ਅਰਜੁਨ ਰੁਦ੍ਰ ਕੁਬੇਰ ਜਮ ਅਗਨੀਸੂਰੋਯਚੰਦ੍ਰਮਾਹਿਮਾਲਯ ਸੁਮੇਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਹਨੂਮਾਨ ਬ੍ਰਿਹਸਪਤਿ ਇਤਯਾਦਿਕ ਬਿਭੂਤੀਓਂ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਰਾਜੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਜ ਸੰਪਦਾਦਿਕ ॥ ਯਥਾ ॥ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਬਿਭੀਖਨ ਪਾਂਡਵ ਉਗ੍ਰਸੇਨ ਸੁਦਾਮਾਦਿਕ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਸਮਾਨਤੇ ਬਿਭੂਤੀਆਂ ਨਿਧਿਆਂ ਸਿਧਿਆਂ ਕੋ ਰਚਤਾ ਹੈ ਕਲਪਾਦਿ ਮੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਕਜ਼ਾ ਆਸਚਰਯ ਹੈ ਕਿ ਐਸੀ ਅਦਭੁਤ ਰਚਨਾ ਕੋ ਰਚ ਡਾਰਤਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਵਿਭੂ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਕੌਤਕਮਾਤ੍ਰ (ਤਕਰਨੈ) ਜੰਗ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘਾਦਿ ਰੂਪਹਿਰੰਨਕਸਜਪ੍ਰੂ ਰਾਵਨਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਤਿਨਕਾ ਬਲਾਦਿ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ਰਾਮਾਦਿ ਰਾਵਨਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਨਾਰਦਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ (ਬਿ) ਨਾਮ ਅਕਾਸ ਕਾ (ਭੂਤਕਰਨੈ) ਕਜ਼ਾਆਕਾਸਾਦਿ ਭੂਤੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਲਪਾਦਿ ਮੇ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ (ਬਿ) ਅਕਾਸ ਤਿਸਮੇ ਬਿਚਰਨੇ ਵਾਲੇ ਭੂਤੋਂਕੋ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿਰੂਪਕਰ ਰਚਤਾ ਹੈ॥ ੮

ਮੂਲ ॥ ਕਿਰਾਜੰ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ ਹੇ ਭਗਵਨ ਕਿ ਜੋਰਾਜੋਕੀਨਜ਼ਾਈਂ ਤੁਝਕੀ ਪ੍ਰਭਾਹੈ ਛਤ੍ਰਚਾਮ

ਰਾਦਿ ਕਰਯੁਕ੍ਤ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਰਾਜੰਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ਸੋਭਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪ
ਤ ਹੋ ਰਹੀਹੈ ਪ੍ਰਭਾਕਾਂਤੀ ਜਿਸਕੀ॥ ੨ ॥ਖਾਸ ਬੀੜਮੇ ਕਿ ਰਾ
ਜ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ਯਹ ਪਾਠ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਧਰਮੰਧੁਜਾਹੈਂ॥ ਕਿਆਸੋਕਬਰਨੈ ॥

ਟੀਕਾ-ਕਿਹੇ ਭਗਵਨਧਰਮਕੀ ਧੁਜਾਰੂਪਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ॥
ਧਰਮਧੁਜਾ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਧਰਮਤੁਝਕੀਧ੍ਰਜਾਰੂਪ ਹੈ ॥
੩ ॥ (ਕਿਆਸੋਕ ਬਰਨੈ) ਕਿਆਸੋਕ ਬਰਨੈ ਬਰਨ ਲੋਕ
ਪਾਲ ਸਰਬ ਜਲੋਂਕਾ ਰਾਜਾ ਵਾਕੋ ਭੀ ਸੁਸਕ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ
ਹੈ ਤੇਜ਼ ਤੁਝਕਾ॥ ਕਿੰਵਾ ਅਸੋਕ ਨਾਮ ਸੋਕਸੇ ਰਹਿਤ ਸਚਿ
ਦਾਨੰਦ ਸਰੂਪਹੈ ਜਿਸਕਾ ॥੨॥ਕਿੰਵਾ॥ਆਸੋਕਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ
ਜਨ ਤਰਤਿਸ਼ੋਕ ਮਾਤਮਵਿਤਇਤਿਸ੍ਰਤੇਹ॥ਸੁਕਸਨਕਾਦਿਜਿ
ਸਕੋ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਅਸੋਕ ਤੁਝਸੇ
ਅਨਜਥਾ ਬਰਨਾਮ ਸ੍ਰੇਸਟਨੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੋਊ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥
ਆਸੋਕ ਅਰੁ ਬਰ ਸ੍ਰੇਸਟ ਰੂਪ ਹੈਂ ਤੂੰ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ
ਤਾ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਆਸੋਕਬਰਨੇ ਆਸੋਕ ਨਾਮ ਜੋ
ਬ੍ਰਿਖਜ਼ ਤਿਸਕੇ ਤੁਲਜ ਹੈ ਬਰਨਾਮ ਬਿਰਦ ਜਿਸਕਾ ਅਰਥਾ
ਤ ਜੋ ਤੁਝਕੀ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਆਸੋਕ ਕਰ
ਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਜੋ ਰਸਕਨਕਾ ਸ਼ਹਿਤਕੀ ਸਰਨਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਇ
ਵੋ ਸਹਿਤ ਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਰਬਾ ਅਭਰਨੈ॥ ੧੦੫॥

ਕਿਜਗਤੰਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿ ਜੋ ਸਰਬਾ ਭਰਨ ਹੈ ਪੂਰਬਵਤ॥ (ਕਿਜਗਤੰਕ੍ਰਿਤੀਹੈ) ਜੋ ਜਗਤ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਛੇਦਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕ੍ਰਿਤੀ ਛੇਦਨ ਅਰਥ ਭੀ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕ੍ਰਿਤੀ ਪ੍ਰਯਤਨੇਧਾਤੂ ਹੈ ਅਰਥ ਕਜਾ ਕਿ ਜਗਤ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਯ ਤਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਗਤ ਤੁਝਕੀ ਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਮ ਪ੍ਰਯਤਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤੁਝਕਾ ਕਿਆ ਹੂਆ ਹੈ। ਕਿੰਵਾ ਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਮ ਕਿਰਤੀ ਭਾਖਾ ਮੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਮੇ ਤੋ ਕ੍ਰਿਤੀ ਕਾ ਭੀ ਵੋਹੀ ਅਰਥ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਗਤ ਕ੍ਰਿਤਯ ਕਰਨੇਵਾਰਾਹੈਭਿੰਨਭਿੰਨ ਸੰਕਲਪਾਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਵਾ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਵਾਸ ਸਤੇ ਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਮ ਮਸਕਤੀ ਹੈ ਮਿਹਨਤੀ ਹੈ॥ ੫॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਛਤ੍ਰੰਛਤ੍ਰੀ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਛਤ੍ਰੀਛਤ੍ਰ ਚਾਮਰਾਦਿ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾ ਲੋਕ ਉਨਕੋ ਭੀ ਛਤ੍ਰੀ ਰੂਪ ਰਾਜਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਰਾਜਉਕਾ ਰਖਯਕ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਖਯਤੋਂ ਸੇਜੋ ਰਖਯਾ ਕਰੇ ਤੇ ਖਤ੍ਰੀ ਤਿਨਉ ਕਾ ਭੀ ਤੂੰ ਰਖਯਕ ਹੈਂ॥ ੨॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮੰ ਸਰੂਪੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿਆ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਿਪੂਰਣ ਰੂਪ ਹੈ ਸਰਬ ਕਾ ਬ੍ਰਿਧਿ ਕ ਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਸਰਬ ਕਾ ਬਡਾ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ ਭ੍ਰਿਗੁਆਦਿ ਅ ਗਸਤਾਦਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਰੂਪਕਰ ਬਿਦਯਮਾਨ ਹੈ॥ ੨॥ ਵਾ॥

ਬ੍ਰਹਮਅੰਸ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤਜੀਵਰੂਪਹੈ ਯਥਾਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਕਹੁ ਕਬੀਰਇਹ ਰਾਮਕੀਅੰਸ ॥ਜਸਕਾਗਦਪਰਮਿਟਇਨਮੰਸ। ਮਮੈਵਾਂਸੋ ਜੀਵਲੋਕੇ ਜੀਵ ਭੂਤਹ ਸਨਾਤਨਹ॥ਬਿੰਦੀ ਕੀ ਜ ਗ੍ਹਾ ਚੰਦ੍ਰਕਾ ਹੈ ਖਾਸ ਬੀੜਮੇ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਅਨਭੌ ਅਨੂਪੇ॥ ੧੦੬॥ ਟੀਕਾ

ਅਨਭਵ ਬੋਧ ਹਮਾਰੇ ਕਉ ਵਾ ਸੰਤਉਂ ਕਉ ਅਨੂਪ ਆਸਚ ਰਯ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਨੁਭਵ ਜਿਸਕਾ ਅਨੂਪੇ ਕਜ਼ਾ ਅਨੁਪਦ ਅਨੁਖਜ਼ਣ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਭਜ਼ਾਸ ਕੀਏ ਹੂਏ ਜੈਸੇ ਭੋਜਨ ਕੀਏ ਹੂਏ ਪ੍ਰਤਿ ਗ੍ਰਾਸਖਜ਼ੁਧਾ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀ ਤੁਸਟੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਔਰ ਅਸਤ ਸਰੂਪਸੇ ਬਿਰਕਤੀ ਪ੍ਰਤਿ ਖਜ਼ਣ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਜੈਸੇ ਹਿਰੰਨਜ਼ਕਸਜ਼ਪੂ ਕੇ ਬਧਕਾ ਉਪਾਇ ਨਮੂਚੀ ਕੇ ਬਧ ਕਾ ਉਪਾਇ ਤਿਸਨੇ ਬਰ ਮਾਂਗਾ ਕਿ ਨ ਸੂਕੇ ਕਰਮਰਊ ਨਗੀਲੇਕਰ ਤਬ ਇੰਦ੍ਰਰੂਪ ਨੇ ਅਕਾਸ ਬਾਨੀ ਸੋ ਜਲਫੇਨਕਰ ਮਾਰਾ। ਔਰ ਅਨੰਤ ਐਸੇ ਕਾਰਨ ਹੋਤ ਤਿਨਕਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਆਦਿਅਦੇਵ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਦਿ ਹੈ ਸਰਬ ਕੇ ਔਰ ਅਦੇਵ ਹੈ ਤੁਝਕੋ ਉ ਪਾਸਜ਼ਦੇਵ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਦਿਸੇ ਹੀ ਅਦੇਵ ਹੈ ਤੁਝਕਾ ਦੇਵ ਆਦਸੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਬ ਨਹੀਂ ਹੂਆ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਆਦਿ ਹੈ ਅਰੁ ਅਦੇਵ ਹੈ ਅਦੇਵ ਕਜ਼ਾ ਨ ਹੋਵੈ ਦੇਵ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਜਿਸਤੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਦੇਵ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਦਿ ਸੇ ਹੀ ਤੁਝਕਾ ਦੇਵ ਦਾਤਾ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਦ ਕਾ ਹੀ ਉਦਾਰ ਦਾਤਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ਹੇ ਆਦਿ ਤੁਝਕੀ ਅਪੇਖਯਾ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਅਦੇਵ ਹੈ ਜੈਸੇ ਦਿਨਕਰ ਕੀ ਅਪੇਖਯਾ ਕਰ ਦਿਨੇ ਦੀਪਕ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਦਿਕਾ ਹੀ ਅਦੇਵ ਹੈ ਪ੍ਰਕਾਸਾਂਤਰ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਗਿਨ ਕੋ ਦਗਧ ਕਰਤਾ ਜੈਸੇ ਅਪਰ ਅਗਨੀ ਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤੁਹੀ ਹੈਂ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਆਪ ਅਭੇਵ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਆਪ ਹੀ ਆਪ ਸ੍ਵਤੰਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰੁ ਅਭੇਵ ਹੈ ਭੇਵ ਤੁਝਕਾ ਜਾਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ ਕਿਸੀਸੇ ॥ ਗੁਰੂਃ॥ ਹਰਿ ਕੀ ਗਤਿ ਨਹਿ ਕੋਊ ਜਾਨੈ । ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਤਪੀ ਪਚਹਾਰੇ ਅਰੁ ਬਹੁ ਲੋਕ ਸਿਆਨੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਆਪ ਜਲੋਂਵਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਜੈਸੇ ਆਪ ਅਭੇਵ ਹੈ ਜਲੋਂਕਾ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਆਦਿਅੰਤ ਊਰਧ ਅਧੋ ਤਥਾ ਤਿਨਮੇ ਰਤਨਾਦਿ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੈ ਤੈਸੇ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਪਜਲ ਤਿਨਕਰ ਅਭੇਵ ਹੈਂ ਕਦਾ ਭੀ ਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਕਲੇਦਯ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਪਜਲੋਂਵਤ ਅਭੇਵਹੈਂ ਜੈਸੇਜਲਕਿਸੀਕਰਭੀਗਤੇਨਹੀਂ ਜਲਾਂਤਰਕਾਅਭਾਵਹੋਨੇਸੇ ਜੈਸੇ ਸ਼ਨੈਸ੍ਚਰਾਦਿਗ੍ਰਹ ਗ੍ਰਹਾਂਤਰਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸੀ ਕੀ ਦਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ॥ ੪ ॥ ਤਦਵਤ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਚਿਤ੍ਰੰ ਬਿਹੀਨੈ ॥ ਟੀਕਾ

(ਬ) ਨਾਮਨਭਮੇ ਜੈਸੇ ਚਿਤ੍ਰਹੈਨਹੀ ਤੈਸੇ ਤੁਝਮੇ ਚਿਤ੍ਰਨਹੀ
ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਅਰਥਾਤ ਸੰਸਾਰ ਕਾ ਅਤਯੰਤਾ ਭਾਵਹੈ ਇਹਾ
ਭੀ ਪੂਰਬਵਤ ਚਿਤ੍ਰੰ ਪਰਚੰਦ੍ਰਕਾ ਜਾਨਨੀ ਅਪਰ ਪੂਰਬਵਤ

ਮੂਲ ॥ ਕਿਏਕੈ ਅਧੀਨੈ ॥ ੧੦੭ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿਆ ਜੋ ਏਕ ਭਗਤ ਕੇ ਹੀ ਅਧੀਨ ਹੈ ॥ ਕਹਤ ਕਬੀਰ
ਭਗਤ ਕਰ ਪਾਇਆ ॥ ਭੋਲੇ ਭਾਇ ਮਿਲੇ ਰਘੁਰਾਇਆ ॥
੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਿਯੇਕੈ ਅਧੀਨੈ ਕੀਯਾ ਨਾਮ ਕਰਤਬਯ ਕਾ
ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸਾਧਨਸੰਪੰਨ ਹੈ ਪ੍ਰਯਤਨ ਸੀਲੀ ਜੋਗੀਜਨਤਿ
ਨਕੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਹੋਇ ਸੁ ਕਹਿਐ ਕਿਏਕੈ ਅਧੀਨੈ॥੨॥ ਕਿੰ
ਵਾ ॥ ਅਧਿ ਨਾਮ ਅਧਿਕ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਏਕ ਹੈ ਅਧੀਨੈ
ਕਯਾ ਅਧਿਕ ਨਹੀ ਹੈ ਤੁਝਸੇ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਮਾਨ ਪਰਿਪੂਰਨ
ਏਕ ਹੈ ਅਧਿਕ ਨਯੂਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਇਤਿ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਰੋਜ਼ੀ ਰਜ਼ਾਕੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿ ਕਯਾ ਜੋ ਰੋਜ਼ੀ ਕੇ ਦੇਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਤਿਸਕਾਨਾਮ
ਰਜ਼ਾਕ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਰਹੀਮੈ ਰਿਹਾਕੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਰਹੀਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈ ਰਿਹਾਕ ਖਲਾਸੀ ਦੇਨੇਵਾਰਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ
ਮੋਖਯ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਪਾਕਬਿਐਬ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿ ਜੋ ਪਾਕ ਹੈ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਕਯਾ ਅਸੰਗ ਹੈ ਕਿਸਤੇ ਜਿਸਤੇ

ਬਿਐਬ ਹੈ ਐਬ ਨਾਮ ਦੋਖਕਾ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸਤੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਪਾਕ ਮਾਨੇ ਸਫਾਕਾਹੈਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਬੇ ਐਬ ਜ਼ਾਤ ਖੁਦਾ ਕੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਜਿਤਨੇ ਐਬ ਨਾਮ ਬਿਕਾਰ ਗਿਨੇ ਜਾਹਿਤਿਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਤਥਾ ਅਲਾਹ ਪਾਕੰਪਾਕਹੈ ਸ਼ਕਕਰੈਜਿਦੂਸਰ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥ ਇਹਾ ਭੀ ਪੂਰਬਵਤ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਜਾਨਨੀ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਗੈਬੁਲਗੈਬ ਹੈ ॥ ੧੦੯ ॥ ਟੀਕਾ

ਗੈਬ ਨਾਮ ਗੁਪਤ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਗੁਪਤਤਰਗੁਪਤ ਹੈ ਅਦ੍ਰਿਸਯ ਜੋ ਮਾਯਾ ਆਦਿਕ ਉਨ ਕੋ ਅਦ੍ਰਿਸਜ਼ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ੧ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਮੇ ਬਾਬਾ ਸਰੂਪਚੰਦ ਜੀ ਨੇਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਜੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਜੀਕੇ ਸਿਖਜ਼ਗੁਪਤੋਂ ਕੇ ਗੁਰੂ ਭਏ ਹੈਂ ਗੁਪਤ ਲੋਕ ਜੋ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖਹੈਂ ਤਿਨਕੇ॥ ਸੋਡਲੇ ਕਾ ਏਕ ਪਠਾਨ ਸੌਦਾਗਰੀ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਜਹਾਜ ਭਰ ਕਰ ਚਲਾ ਥਾ ਦੇਵਨੇਤ ਸੋ ਜਹਾਜ ਫੂਟਗਯਾ ਅਰੁ ਏਕ ਪਟੜੇਪਰ ਪਠਾਨ ਬਹਤਾ ਬਹਤਾ ਏਕ ਨਗਰਕੇ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾ ਲਗਾ ਉਹਾਂ ਕ੍ਯਿਾ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸੇ ਲੋਕ ਹੈ ਸੋ ਉਨੋਨੇ ਇਸਕੋ ਬੁਲਾਕਰ ਬਿਠਾਕਰ ਸਬ ਹਾਲ ਪੂਛਾ ਜਬ ਇਸਨੇ ਅਪਨਾ ਅਸਥਾਨ ਪੰਜਾਬ ਬਤਲਾਯਾ ਤਬ ਤਿਨਹੁ ਨੇ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਜੀ ਕਾ ਹਾਲ ਪੂਛਾ ਤਬ ਤੋ ਪਠਾਨ ਕੋ ਜਾਨਦਾ ਨ ਖ੍ਰਿਲਾ ਅਰੁ ਊਚੇ ਊਚੇ ਸਾਂਸ ਲੇਕਰ ਬੋਲਾ ਜੀ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਵੇ ਤੋ ਮੇਰੇਈ ਨਗਰ ਮੇ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੈ ਉਨ੍ਹੀ ਕੇ ਕਦਮੋਂ ਕਾ ਭਰੋਸਾ ਰਖਤਾ ਹੂੰ ਤਬ ਗੁਪਤੋ ਨੇ ਉਸਕੋ

ਧਨ ਬਿਨ ਉਦਾਸ ਦੇਖਕਰ ਕਹਾ ॥ ਚੌਂ: ॥ ਜੋ ਤੁਮ ਧਨਚਾਹ ਤੌ ਸੋ ਲੀਜੈ ॥ ਕਛੁਚਿੰਤਾਚਿਤਮੇਨਹਿ ਕੀਜੈ ॥ ਦੋਂ: ॥ ਹਮਲਾ ਲੂਕੇ ਸਿਖ ਹੈਂ ਇਹੁ ਲਾਲੂਦੂਹਮਰੇ ਲੇਹੁ ॥ ਲਾਲੂ ਜੀ ਪਹਿ ਜਾਇਕੈ ਪੂਜਾ ਹਮਰੀ ਦੇਹੁ ॥ ਚੌਂ: ॥ ਤਿਨਸੁ ਪਠਾਨ ਲਾਲ ਦੁਇਲੀਨਾ ॥ ਅਵਰ ਸੁਰਤ ਨ ਗਾਂਠ ਨਿਜ ਕੀਨਾ ॥ ਤਬਗੁ ਪਤਨ ਤਿਨ ਆਂਖ ਛਪਾਈ ॥ ਦੇਸਪੰਜਾਬ ਦੀਆ ਪਹੁੰਚਾਈ ॥ ਸੋ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਗੁਪਤ ਤਿਨਕਾ ਭੀ ਗੁਰੂਓਂ ਕਾ ਗੁਰੂ ਅਮਰਰੂਪ ਤਿਸਰੂਪ ਪ੍ਰਤਿ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਕਥਨ ਕਰ ਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਗੈਬਲਗੈਬ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗੈਬਗੁਪਤ ਤਿਸਸੇਭੀ ਗੁਪਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਜੋ ਅਨਾਧਿਕਾਰੀ ਬਿਸ਼ਈ ਉਨਕੋ ਅਦ੍ਰਿਸਧ ਸੇ ਅਦ੍ਰਿਸਜ ਹੈ ਜੋ ਲਫਜ਼ ਦੋ ਵਾਰੀ ਆਵੈ ਵੋ ਬੇ ਇੰਤਹਾ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗੁਪਤ ਸੇ ਗੁਪਤ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਅਫੁਅਲਗੁਨਾਹ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਗੁਨਾਹ ਪਾਪ ਤਿਸਕੋ ਅਫੁਅਲ ਕਯਾਕਿ ਬਖ਼ਸ਼ਿੰਦ ਹੈ ਅ ਰਥਾਤ ਪਤਿਤਪਾਵਨ ਹੈ ॥ ਇਸਮ ਫਾਯਲ ਯਾਨੇ ਬਖ਼ਸਨਾ ਜੋ ਫਯਲ ਯਾਨੇ ਕਾਮ ਹੈ ਉਸਕੇ ਕਰਨੈ ਵਾਲਾ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਫੁਅਲ ਗੁਨਾਹ ਜੋ ਅਖਤਿਆਰ ਸਜ਼ਾਦੇਨੇ ਕਾ ਰ ਖਕਰ ਗੁਨਹਗਾਰ ਕੋ ਬਖਸ਼ੇ ਵਹ ਅਫਅਲ ਗੁਨਾਹ ਪਾਠ ਸੋਧ ਤੇ ਅਫੁਅਲਗੁਨਾਹ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਖਾਸਬੀੜ ਮੇ ਅਫੂਅ ਲੋ ਗੁਨਾਹ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੫ ॥

ਗੁਨਹ ਉਸਕੇ ਸਗਲ ਆਫੂਤੇਰੇ ਜਨ ਦੇਖੈ ਦੀਦਾਰ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਪਤਿਤਪਾਵਨ ਮਾਧਉ ਬਿਰਦ ਤੇਰਾ ॥ ਧੰਨਤੇਵੈਮੁਨਿਜਨ ਜਿਨ ਧਿਆਇਓ ਹਰਿਪ੍ਰਭ ਮੇਰਾ॥ ਅਰਥਾਤ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਬ ਲ ਪਾਪਪਰਬਤ ਪਵੀਹੈਬ੍ਰਹਮਾਹਤਿਆਦਿਕਅਨੰਤਜਨਮੋ ਕੇ ਪਾਪ ਪੁੰਜ ਨਾਸਕ ਭਾਵ ਕਿਆ ਕਿ ਜੋ ਕਿਸੀਨੇ ਕੁਛ ਮੰਤ੍ਰ ਜ ਪਾਦਿ ਸਿਧ ਕਰਨਾ ਹੋਯ ਤਬ ਪ੍ਰਥਮ ਜੋ ਪਾਪ ਪੁਰਖ ਪੂਰਬ ਲਿਖਾ ਹੈ ਉਸਕੋ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰ ਦਗਧ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕ ਰੇ ਤਬ ਤਾਤਕਾਲ ਸਿਧ ਹੋਯ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਾਹਾਨਸਾਹ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਾਹਨਸਾਹਹੈ ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਨਸ਼ਾ ਨਾਮ ਅਮਲਕਾਹੈਸੋ ਇਹਾਂ ਅਮਲਕਰਕੇਮਦਜਾਨਨਾਸੋ ਰਾਜਮਦ ਧਨਮਦਬਾਹੁਮਦਬਿਦਿਆਮਦਇਹੁਮਦਜੋਹੈ ਸਾਹਨਕੋ।ਹਾ ਕ ਹੀਏ ਹਨਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਗਰਬ ਪ੍ਰਹਾਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ॥ ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ ਯਥਾ॥ ਕਿ ਸਾਹਿਬਸ਼ਊਰਸਤਆਜਿਜ਼ ਨਿਵਾਜ਼॥ਗਰੀਬੁਲ ਪਰਸਤੋਗਨੀਮੁਲਗੁਦਾਜ਼ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹ ਨਾਮ ਗਤੀਕਾ ਹੈ ਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਕ ਹੈ ਤੌ ਅਰਥ ਕਜਾਕਿ ਸ਼ਾਹਨ ਕੋ ਰਾਜਾਦਿ ਮਦ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੋ ਕਹੀਏ ਸ਼ਾਹਨ ਸ਼ਾਹ ਹੈ॥ ੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਿਸਹਾਨ ਕਿਸੇ ਸੰਬੂਹ ਕਥਾ ਕ ਹਾਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਮਹਾ ਭਾਰਤਾਦਿ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਸਾਹ ਨਾਮਸ਼ਾ ਹਿਬ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਕਿਸਹਾਨਸਾਹ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਇ ਤਿਹਾਸ ਰੂਪ ਹੈ ਭਾਰਤ ਕੋ ਪੰਚਮ ਬੇਦ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ

॥ਤਿਨਕਰ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਸ਼ ਹੈ ਸੋ ਯਹ ਅਰਥਤੋ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੀ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਪਉੜੀ ਗੂਜਰੀ ਕੀ ਵਾਰਕੀ ॥ ਤੁਧੋਧਿਆਇਨ ਬੇਦਕਤੇਬਾਸਨਖੜੇ ॥ ਗਨਤੀਗਨੀਨਜਾਇਤੇਰੈਦਰਪੜੇ ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਤੁਧਧਿਆਇਨਇੰਦ੍ਰਇੰਦ੍ਰਾਸਨਾ ॥ ਸੰਕਰ ਬਿਸਨੁ ਅਵ ਤਾਰ ਹਰਿਜਸਮੁਖਭਣਾ ॥ ਪੀਰਪਕੰਬਰਸੇਖ਼ ਮਸਾਇਕ ਅਉਲੀਏ ॥ ਓਤਪੋਤ ਨਿਰੰਕਾਰਘਟਿਘਤਮੌਲੀਏ ॥ ਕੂੜਉਕਰੈ ਬਿਨਾਸ ਧਰਮੇਤਗਿਐ ॥ ਜਿਤਜਿਤਲਾਵਹੁ ਆਪ ਤਿਤੇ ਤਿਤਲਗੀਐ ॥ ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਪੁਰਾਨ ਇਤਿਹਾਸ ਜਿਸਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਨ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹੀਐ ਕਿ ਸਹਾਨਸਾਹ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤਮਾਮ ਕਿਸਿਓਂ ਕੇ ਜੋ ਬਨਾਉਨੈ ਵਾਲਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਕਿਸਹਾਨਸਾਹ ॥ ਸੋ ਕਉਨ ਬਜ਼ਾਸਾਦਿ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ਜਫਰਨਾਂਮਹ ਯਥਾ ॥ ਸਰੀਅਤਪਰਸਤੋਫਜੀਲ ਤਮਆਬ ॥ ਹਕੀਕਤਸ਼ਨਾਂਸੋਨਬੀਉਲਕਿਤਾਬ ॥ ੫ ॥ ਅਪਰ ਪੂਰਬਵਤ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਕਾਰਨਕੁਨਿੰਦ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿ ਕਜ਼ਾ ਜੋ ਕਾਰਨ ਕੁਨਿੰਦ ਹੈ ਕਾਰਨ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਸਬਬੁਲਸਬਾਬ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਬਬਾਂਕੇ ਬਨਾਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਕਾਰਨ ਨਾਮ ਮਾਯਾ ਮਹਤਤ੍ਵ ਅਹੰਕਾਰ ਪੰਚ ਭੂਤਾਦਿਕ ਤਿਨਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਕਿ ਕਾਰਨ ਕੁਨਿੰਦ ਹੈ ॥ ਕਿ ॥ ਨਾਮ ਹਿੰ ਅਰਥਾਤ ਕਜ਼ਾ ਅਤਿ ਤੁਛਜੋਕਾਰਨਕਜ਼ਾ

ਨਮਿਤ ਕਰਮ ਜਪਤਪਾਦਿਕੋਂ ਸੇ ਸੁਰਗਾਦਿ ਕਾਮਨਾ ਤਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕ ਨਾਮ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮੈ ਨਿੰਦ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਨਿੰਦਾ ਕਰ ਰ ਹਾ ਹੈ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰਮੇ ਯਥਾ॥ ਮਤਿਥੋੜੀ ਸੇਵਗਵਾਈਐ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕੁਤਿਸਿਤ ਜੋ ਕੁ ਭੂਮੀ ਮੈ ਵਾ ਕੁਰਨਛਲ ਯੁਧ ਤਿਸਕੋ ਨਿੰਦ ਹੈ ਮਨੁ ਰੂਪਕਰ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿਓਂ ਮੇ॥

ਕਿਰੋਜ਼ੀਦਿਹੰਦਹੈ॥੧੦੯॥ਕਿਰਾਜ਼ਕਰਹੀਮਹੈਂ

ਟੀਕਾ ॥ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸੰਭਰਹੈ ਰੋਜ਼ੀਨਾਮ ਰਿਜ਼ਕਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜੀਦਿਹੰਦਹੈਇਤਯਾਦਿ ਪਦੋਕੇ ਆਦਿਮੇ ਜੋ ਕਾਫ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਓ ਕੇ ਮਾਨੇ ਹੈਂ॥ ਔਰ ਇਸਕਾਫ ਕੋ ਅਤਫ ਕ ਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਵੋ ਰੋਜੀ ਦਿਹੰਦ ਹੈ ਵੋ ਰਾਜਕ ਰਿਹੰਦ ਹੈ ॥ ਇਤਯਾਦਿ ॥ ੪ ॥ ਕਿ ਰਾਜ਼ਕਰਹੀਮੈ॥ ਰਿਜਕ ਕਾ ਦਾਤਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈ ਔਰ ਰਹੀਮਨਾਮ ਖੁਦਾ ਕਾ ਪਹਿਲੇ ਕੁਰਾਨ ਸੇ ਬਿਸਮਿਲਾ ਕੇ ਸਾਥ ਆਯਾ ਹੈ ਸੋ ਮਾਨੇ ਇਸਕੇ ਰਹਮ ਕਰ ਨੇਵਾਲਾ ਜੋ ਰਹਿਮ ਕਰੇ ਸੋ ਰਹੀਮ॥ ੨ ॥ ਮੂਲ

ਕਿਕਰਮੰਕਰੀਮਹੈਂ ॥ ਕਿਸਰਬੰਕਲੀਹੈਂ ॥

ਟੀਕਾ—ਕਿ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿ ਸਰਬੰ ਕਲੀਹੈ॥ ਕਲੀਨਾਮ ਛੰਦ ਕੀ ਤੁਕ ਕਾ ਹੈ ਸੋਸਰਬਛੰਦ ਮੇ ਤੁਕ ਰੂਪਕਰ ਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਛੰਦਕੋ ਬੇਦ ਕਾ ਚਰਨ ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਪਤ੍ਰਪੁਸਪ ਕਲੀ ਮੈ ਜੋ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਸਰਬੰ ਕਲੀ ਹੈ॥ ੨॥ ਵਾ॥ ਕਲੀ

ਪੁਸਪਕੀ ਪੂਰਬ ਅਵਸਥਾ ਅਰੁ ਫਲਕੀ ਅਰਥਾਤ ਕਾਰਨ
ਤੇਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਪੂਰਬਵਤਚੰਦ੍ਰਕਾਜਾਨਨੀਬਿੰਦੀਕੀਜਗਾਹਤ੍ਰ

ਮੂਲ॥ ਕਿਸਰਬੰ ਦਲੀ ਹੈਂ ॥ ੧੧੦॥ ਕਿ ਸ
ਰਬੱਤ੍ਰ ਮਾਨਿਐ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਕੇ ਦਲਨੇ ਵਾਲਾ ਨਾਸਕ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਦੇਵ
ਦਲ ਤੁਝਕੇ ਹੈਂ ਇਸੀ ਤੇ ਸਰਬੰ ਦਲੀ ਹੈ॥ ੨ ॥ (ਕਿਸਰ
ਬੱਤ੍ਰਮਾਨਿਐ) ਜੋ ਸਰਬ ਦੇਸ੍ਰਕਾਲਾਦਿਕ ਮੇ ਮਾਨੀਤਾ ਹੈ॥
॥ਕਿੰਵਾ॥ਸਰਬ॥ਤ੍ਰ॥ਨਾਮ ਤ੍ਰਾਤਾ ਰਖਯਕ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਮਾਨੀ
ਤਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਨਾਮ ਬਾਨਬੱਤ੍ਰ ਨਾਮ ਸਮਾਸਥਾਨ
ਦੇਸ੍ਰ ਵਾ ਪਰਮ ਜੈਸੇ ਬੀਜ ਕੇ ਬੋਵਨੇ ਕਾ ਬਤ੍ਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਬ
ਜ਼ਿਮੀਨ ਬਹੁਤ ਸੂਕੀ ਹੋਇ ਨ ਗੀਲੀ ਹੋਇ ਤੈਸੇ ਜੋ ਪਰਮ
ਪੁਰਖ ਮਹਾਂਸੂਰ ਹੈਂ ਜੋ ਸਰਬਤ੍ਰ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਜਾ ਜਾਨਤਾ ਹੈ
ਇਸੀਤੇ ਸਰਬਤ੍ਰ ਕੋ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਚੂਕਤਾ ਨਹੀਂ ਕਬੀ ਭੀ ਇ
ਸੀ ਤੇ ਸਰਬ ਦੇਵ ਦੈਤ ਮਨੁਖਯ ਤਿਸਕੋਮਾਨਤੇਹੈਂ ॥੩॥ਵਾ॥
ਯੂਹ ਮੰਤ੍ਰ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਾਪਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਕੀ ਕਾਮ
ਨਾ ਹੋਯ ਕਿਰਾਜਾ ਪ੍ਰਜਾ ਮੁਝਕੋ ਸਭਮਾਨੈ ਸੋ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ
ਗੁਰੁਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੇ ਸੁਨਕੇ ਵਿਧੀ ਪੂਰਬਕ ਜਾਪਕਰੈ ਸੋ ਸ
ਰਬ ਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਤ ਹੋਇ ਇਸਮੇ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਨਿਸਚਾ ਚਹਿਐ

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਰਬਤ੍ਰ ਦਾਨਿਐ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਸਰਬ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬਤ੍ਰ ਬਾਨਕੇ ਬ

ਤ੍ਰ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਯਥਾ ਇੰਦ੍ਰਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਧੀਚੀਕੇ ਅਸਥਕਾ ਬਜ੍ਰ ਬਨਾਯਾ ਤਥਾ ਸਿਵਜੀ ਕੋ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਬਧ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾਨ ਕਿਆ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਜਾਨ ਲੀਜੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬ ਸ਼ਿਵ ਜਿਸਕਾ (ਤ੍ਰ) ਨਾਮ ਤ੍ਰਾਤਾ ਦਾਨਿਐ ॥ ਜਾਨੀਤਾ ਹੈ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਬਧਾਕਾਲ ਮੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਕੂਪ ਪਾਨਾ ਦ੍ਵਾਰਾ ਬਿਕਾਸੁਰਸੇ ਰਖਯਾ ਦ੍ਵਾਰਾ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਨਿਐ ॥ ੩ ॥ ਮੂਲ

ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਗੌਨੈ ॥ ਕਿ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਭੌਨੈ ॥੧੧੧॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਦੇਸੈ ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਭੇਸੈ । ਕਿ ਸਰ ਬੱਤ੍ਰ ਰਾਜੈ । ਕਿ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਸਾਜੈ ॥੧੧੨॥ ਟੀਕਾ

ਚਾਰੋਂ ਤੁਕ ਪੂਰਬਵਤ ॥ (ਕਿ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਰਾਜੈ) ਕਿਜੋ ਸਰਬ ਮੇ ਰਾਜ਼ਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਕਾ ਰਾਜਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਜੋ ਸਰਬ ਮੇ ਸੋਭਰਹਾ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਜੋ ਸਰਬਕੋ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਖਾਸ ਬੀੜਮੇ ਰਾਜੇ ਪਾਠ ਹੈ ॥ (ਕਿਸਰ ਬੱਤ੍ਰ ਸਾਜੈ ॥ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੇ ਸਾਜਨ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਕਯਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਾਜਪਦ ਸਾਧਨ ਕਾ ਬਾਚੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੁਠਾਰ ਵਸੋਲਾ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਬਾਣ ਬਰਛੀ ਕਟਾਰੀ ਇਤਯਾਦਿ ਸਭ ਬਿਵਹਾਰੋਂ ਕੇ ਸਾਧਨ ਕਾ ਨਾਮ ਸਾਜ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਸਾਧਨ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸਰਬ ਸਾਧਨੋਂ ਮੇ ਸਤਾਰੂਪ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ਸਰਬੱਤ੍ਰਸਾਜੈ ਕਯਾਕਿ ਸਰਬ ਕੋ ਦਾਤਾ ਅਰੁ

ਹੈ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਨਾਮ ਬਾਨੋਂ ਕਾ ਬੱਤ੍ਰਕਾ ਸਾ ਯਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਧਨੁਰਬੇਦ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਨਾਮ ਸਰਬ ਦੇਸ ਸਰਬ ਕਾਲ ਮੇਂ (ਸਾ) ਨਾਮ ਸੋ ਪ੍ਰਰਮ ਪੁਰਖ (ਜੈ) ਕਿ ਜੀਤਤਾ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੁਝਕਾ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਜਯ ਹੋਇ ॥ ੭ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਦੀਨੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਦੀਨ ਪਾਰ ਸੀ ਮੇ ਧਰਮ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸਰਬ ਧਰਮਰੂਪਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਧਰਮੋਂ ਮੇ ਸਤਾਰੂਪ ਕਰ ਸਰਬ ਦੀਨ ਕਾ ਉਤਪਾ ਦਿਕਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਜੋ ਦੀਨ ਹੈ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਬਿਭੀਖਨਸੁਦਾਮਾ ਦਿਕਤਦਰੂਪ ਹੈ॥੪॥ਵਾ॥ (ਤ੍ਰ) ਪਦ ਤ੍ਰਾਣਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅ ਰਥਾਤ ਰਖ੍ਯਾ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥ ਕਯਾ ਕਿ ਜੋ ਦੀਨ ਹੈ ਤਿ ਨੋਂਕਾ ਤ੍ਰਾਤਾ ਹੈ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਲੀਨੈ ॥ ਟੀਕਾ

(ਕਿ) ਕਯਾ ਜੋ ਅਕਾਲ ਸਿੰਘਜੀ ਸਰਬ ਮੇ ਲੀਨ ਹੋਰਹੇਹੈਂ ਤਤਤਦ ਰੂਪਕਰ ਪੁਸਪ ਮੇਗੰਧਰੂਪ ਕਰ ਜਲਮੇ ਰਸਰੂਪ ਕਰ ਭੂਮੀਮੇ ਗੰਧਰੂਪ ਕਰ ਤੇਜਮੇ ਰੂਪਤਨ ਮਾਤ੍ਰਾਕਰ ਪਵ ਨ ਮੇ ਸਪਰਸ ਰੂਪਕਰ ਨਭਮੇ ਸਬਦਰੂਪ ਕਰ ਸੂਰਜ ਮੇ ਪ੍ਰ ਭਾਰੂਪਕਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾਮੇ ਕਾਂਤੀਰੂਪ ਕਰ ਸੂਰਮਾ ਮੇ ਬੀਰਰੂਪਾ ਸ਼ਕਤੀਕਰ ਐਸੇ ਹੀ ਸਰਬ ਪਦਾਰਥੋਂ ਮੇ ਤਤ ਤਤ ਸਤਾ

ਕਰ ਲੀਨ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਦੀਨੈ ਲੀਨੈਕਾ ਸੰਬੰਧ ਕ ਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਜੋ ਸਰਬ ਸਥਾਨੋਂ ਮੇ ਕਹੀਂ ਦੇਰਹਾ ਹੈ ਕ ਹੀਂ ਲੇਰਹਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਮੈ ਕਤਹੂੰ ਭਿਖਾਰੀ ਹੁਇਕੈ ਮਾਂਗਤ ਫਿਰਤ ਭੀਖ ਕਹੂੰ ਮਹਾਂਦਾਨੀ ਹੁਇਕੈ ਮਾਂਗਿ ਓ ਧਨਦੇਤ ਹੋ ॥ ਇਤਿ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਜਾਹੋ। ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਭਾਹੋ। ੧੧੩ ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਦੇਸੈ। ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਭੇਸੈ। ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਕਾਲੈ। ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਪਾਲੈ ॥ ੧੧੪ ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਹੰਤਾ। ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਗੰਤਾ। ਕਿਸ ਰਬੱਤ੍ਰ ਭੇਖੀ॥ ਟੀਕਾ

ਛੈਤੁਕਪੂਰਬਵਤਸੁਗਮ॥ (ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਹੰਤਾ) ਕਿ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁ ਰੂ ਸਰਬ ਦੇਸਕਾਲਵਸਤੁ ਮੇ ਹੰਤਾ ਕਹਿਐ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਹਨਨ ਕਰਤਾ ਕਾਲਰੂਪ ਹੈ ੨ ॥ (ਕਸਰਬੱਤ੍ਰ ਗੰਤਾ) ਰਥਵਤ ॥ (ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਭੇਖੀ) ਕਿ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਖੀ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਭੇਖੋਂ ਮੇ ਹੈਂ। ਈ ਗੁਮਾਨ ਹਰਬੇਸਹ ਰ ਕਿ ਖ਼ਾਲੀਸੁ ॥ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਪਲੰਗਖ਼ੁਫ਼ਤਹਬਾਸ਼ਦ॥੧ ॥ ਭੇਖ ਭਗਵਾਨ ਕਰ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਉਦਾਸ ਕੋ ਉ ਆਦਿ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਭੇਖ ਨਾਮ ਯੋਨੀ ਕਾ ਹੈ ਸਰਬ ਮੇ ਹੈ ਜੀਵਰੂਪ ਕਰ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਪੇਖੀ। ੧੧੫ ॥ ਕਿਸਰਬੱ ਤ੍ਰ ਕਾਜੈ। ਕਿ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਰਾਜੈ। ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਸੋਖੈ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਪੋਖੈ॥ ੧੧੬॥ ਟੀਕਾ

ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬਤ੍ਰ ਪੇਖੀਤਾ ਹੈ ਗਜ਼ਾਨਵਾਨੋਂ ਨੇ ਗਜ਼ਾਨ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਕਰ ॥ ਵਾ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਦੇਸਕਾਲ ਮੇ ਪਰਿ ਪੂਰਨਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰੂਪਕਰਸਾਖੀ ਅਰਥਾਤ ਦ੍ਰਸ੍ਟਾ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੨ ॥ (ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਕਾਜੈ) ਕਿ ਜੋ ਸਰਬ ਕਾਰਜੋਂ ਕੇ ਕਰਮ ਰੂਪਕਰ ਸਿਤ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਸਭਕਾ ਜੈ ਕਰ ਰ ਹਾ ਹੈ ਅਰਾਧਿਤ ਹੂਆ ਹੂਆ ਭਗਵਤੀਅਗਨੀ ਸੂਰਯਾਦਿਰੂਪ ਕਰ ਵਾ ਸਾਖਯ਼ਾਤ ਹੀ ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਕਾਕੁਕਰ ਸਰਬ ਦੇਸ ਕਾਲ ਮੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਕਜ਼ਾ ਕੁਛ ਕਾਜ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨ ਹੀਂ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੋਨੇਤੇ॥ ੩ ॥ (ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਰਾਜੈ) ਪੂਰਬਵ ਤ ॥ (ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਸੋਖੈ) ਅਗਿਨ ਸੂਰਜ ਪਵਨਾਦਿ ਰੂਪਕ ਰੇ ਸਰਬਕੋ ਸੁਸ੍ਕ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਸੋਖੈ ਤ ਤ ਤਤ ਰੂਪਕਰ ਸੁਖ ਦੇ ਰਹਾ ਹੈ॥ ੨ ॥ (ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਪੋਖੈ) ਪੋਖਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਚੰਦ੍ਰਾਦਿ ਰੂਪਕਰ॥ ੧ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਧਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਤ੍ਰਯੋਦਸਮੋ ਛੰਦ ਭਗਵਤੀਬਯਾਖਯਾ ਉਤਰ ਪਖਯੇ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ

ਨਾਮ ਦੁਤਿਓ ਅੰਸੂ ॥ ੨ ॥ ੩੮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਤ੍ਰਾਣੈ। ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਪ੍ਰਾਣੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਦੇਸੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਅਸਥਾਨੋਂ ਮੇ ਤ੍ਰਾਣ ਰਖਜ਼ਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪੂਰਬ ਲੋਕਾਲੋਕ ਪਰ ਅਸ੍ਰਭੁਜ ਰੂਪਕਰ ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਤ੍ਰਾਣੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸਮਾਨਜ਼ਤੇ ਤਿਸਤਿਸ ਦ੍ਵੀਪ ਖੰਡਾਦਿਕ ਮੈ ਯਥਾ ਯੋਗਜ਼ਾਵਤਾਰ ਧਾਰਕਰ ॥ ੨ ॥ (ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਪ੍ਰਾਣੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭ ਕਾ ਪ੍ਰਾਣ ਹੈ ਪੰਚਵਾਦਸ ਬਿਧਿਕਾ ॥ (ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਦੇਸੈ) ਜੋ ਸਰਬ ਦੇਸਮੇ ਤੂ ਕਜ਼ਾ ਤ੍ਰਾਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਦੇਸ ਉਪਦੇਸ ਗੁਰੂ ਰੂਪਕਰ ਕਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਭੇਸੈ ॥ ੧੧੭ ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਮਾਨਿਐ। ਸਦੈਵੰ ਪ੍ਰਧਾਨਿਐ। ਕਿ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਜਾਪਿਐ॥ ਟੀਕਾ

ਦੋਨੋ ਤੁਕ ਪੂਰਬਵਤ ॥ (ਸਦੈਵੰ ਪ੍ਰਧਾਨਿਐ) ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਏਵੰ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਮੁਖਜ਼ ਹੈ ਖਾਸ ਬੀਜ਼ਮੇ ਵਕਾਰਪਰ ਹੈ ਦ੍ਰਿਕਾ ਹੈ ਨਕਾਰਪਰ ਬਿਆਰੀ ਹੈ ॥ (ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਜਾਪਿਐ) ਜਪੀਤਾ ਹੈ ਮੰਤ੍ਰਰੂਪ ਸਤੋਤ੍ਰੋਂ ਕਰਕੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਜਾਪਿਐ ਜਾਪਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭਖਜ਼ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਰਬਤ੍ਰਥਾਪਿਐ ॥ ੧੧੯ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਕੋ ਸਰਬ ਦੇਸ ਕਾਲ ਮੇਂ ਸਰਬ ਅਧਿਕਾਰ ਮੇਂ ਸਥਾ ਪਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸਭਨੇ ਸਰਬ ਦੇਸ ਕਾਲ ਮੇ ਸਥਾਪਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਸੇ ਬਿਨਾ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਿਸੀ ਕਾ ਆਸਰਾ ਹੈ ਐਸਾ ਮਨ ਮੇਂ ਸਥਾਪ ਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਰਬਤ੍ਰ ਭਾਨੈ ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰਮਾਨੈ॥ ਕਿਸਰਬਤ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੈ॥ ਕਿਸਰਬੱਤ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰੈ ॥ਟੀਕਾ

ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੂਰਜਵਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਭਾਨੈ ਨਾਸ ਕਰਤਾਹੈ ॥ ਕਿ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਮਾਨੈ ॥ ਪੂਰਬਵਤ ॥ ਕਿ ਸਰ ਬਤ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੈ ॥ ਸਰਬਤ੍ਰ ਸਰਬ ਦੇਸ ਕਾਲ ਮੈ ਪਰਮ ਐਸ੍ਵਰਯ ਵਾਨ ਹੈ ॥ ਕਿ ਸਰਬੱਤ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰੈ ॥ ਦੁਤੀਆ ਕੇ ਚੰਦ੍ਰਵਤ ਬੰਦਿਤ ਹੈ ਵਾ ਪੋਖਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕ ਹੈ ਵਾ ਸੀਤਲ ਸਾਂਤੀ ਕ੍ਰਿਤ ਅਹ ਲਾਦਿ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ॥ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੈ ਇੰਦ੍ਰੇਚੰਦ੍ਰੇ ਪਾਠ ਹੈ ॥

ਮੂਲ॥ ਕਿਸਰਬੰਕਲੀਮੈ ॥ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਾਲ ਰੂਪ ਹੈ ਸਰਬ ਕਾ ਕਲੀਯੁਗ ਮੇਂ ॥੧॥ ਵਾ ॥ ਕਲੀ ਮੇ ਸਰਬੰ ਸਰਬਕੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੇਂ ਯਤਨ ਰਹਿ ਹੈ ॥੨॥ ਵਾ ਸਰਬੰ ਕਲੀਮੈ ਕਿ ਸਰਬੰ ਅਕਲੀਮੈ ਪਾਠ ਹੋਯਕਰ ਅਰਥ ਬਿਲਾਇਤਕਾ ਕਰਨਾ ਸੋ ਬਿਲਾਇਤ ਸਾਤ੍ਰ ਹਿੰਦ ੧ ਚੀਨ ੨ ਤੁਰਕਿਸ੍ਤਾਨ ੩ ਖੁਰਾਸਾਨ ੪ ਮਾਰੂਨ ੫

ਨਹਰ ਰੂਮ ੬ ਬਲਖ ੭ ॥ ਤਿਨ ਕਾ ਰਾਜਾ ਸਨਿਸ੍ਚਰ ੧ ਬ੍ਰਿ
ਹਸਪਤਿ ੨ ਮੰਗਲ ੩ ਸੋਮ ੪ ਐਤਵਾਰ ੫ ਸੁਕ੍ਰ ੬ ਬੁਧ ੭
॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਕਲੀਮ ਨਾਮ ਕਲਾਮ ਕਰਨੇਵਾਲੇ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਸ
ਰਬਕਲਾਮ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਬੇਦਿਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਤਿਸਕਾਕਰਤਾ
ਹੈ ਸ੍ਵਾਸਾਦਿ ਦ੍ਵਾਰਾ ॥ ੪ ॥ ਵਾ॥ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਮੁਖਮੇ ਕੰ
ਠ ਤਾਲੂ ਸੰਜੋਗਾਦਿ ਦ੍ਵਾਰਾ ਸਰਬ ਬਾਣੀਓਂ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥
੫ ॥ ਵਾ ॥ ਕਲੀਮ ਮੂਸਾ ਪੈਕੰਬਰ ਕਾ ਲਕਬ ਹੈ ਸਬਬਯ
ਹ ਕਿ ਜੋ ਮੂਸਾ ਮਜ਼ਹਬ ਵਾਲੇ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਕੋ
ਹਤੂਰ ਪਰਬਤ ਪਰ ਕਿ ਜੋ ਮੂਸਾ ਕੇ ਤਪ ਕਰਨੇ ਕਾ ਪਹਾ
ੜ ਹੈ ਤਿਸਪਰ ਖੁਦਾ ਸੇ ਕਲਾਮ ਕਰਤੇ ਥੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕ
ਲੀਮ ਨਾਮ ਹੂਆ ਥਾ ਮੂਸਾ ਜੀ ਕਾ ਔ ਸ੍ਰੀਕਲਗੀਧਰ ਜੀ
ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਸਰਬੰ ਕਲੀਮੈ ਜੋ ਜਨ ਨਿਸ੍ਚੈਰੂਪ ਪਰਬਤਾਰੂ
ਢਬੇਦਬਾਨੀਪਾਠਕਹੈਤਿਨ ਸਰਬਕਾ ਕਲੀਮ ਲਕਬਹੈ ॥ ੬

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਪਰਮੰਫਹੀਮੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿ ਜੋ ਪਰਮ ਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਟ ਫਹਮਵਾਨ ਹੈ ਨਾਮ ਗਜ਼ਾਤਾ ਹੈ ਤਿ
ਸਕੋ ਸਰਬਗ੍ਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਰਮਫਹੀਮ ਹੈ ॥੧
॥ ਵਾ ॥ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਫਹਮੀਦਨਮਸਦਰ ਕਾ ਇਸਮਫਾਯਲ
ਫਹੀਮ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗ੍ਯਾਨ ਬ੍ਰਿਤੀ ਰੂਪਕਰ ਕਰਮ ਕਾ ਗਿ
ਆਤਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀਐ ਫਹੀਮ ਸਰਬ ਕਾ ਫਹਮ ਹੈ ਜਿ
ਸਕੋ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮੰਫਹੀਮੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਫਹਿਮ ਸੇ ਜੋ ਪੈ

ਰੇ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮੰਫਹੀਮੈ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸੰਸਾਰੀ ਰੂ
ਪ ਹੋਕਰ ਪਰਮ ਦੁਸਤਰ ਮੋਹਰੂਪ ਮ ਯਾ ਕੀ ਫ ਹੀ ਮੇ ਫਸ
ਰਹਾ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮੰਫਹੀਮੈ ।੪॥ ਮਕ ਰ ਪਰ ਬਿੰਦੀ
ਨਹੀਂ ਚੰਦੂਕਾ ਹੈ ਖਾਸ ਚੀਜ਼ ਮੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਆਕਲ ਅਲਾਮੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿ ਕਜ਼ਾ ਜੋ ਆਕਲ ਬੁਧਿਮਾਨ ਹੋ ਅਰ ਅਲਾਮ ਬੜਾ ਹੋ
ਸੋ ਕਹੀਐ ਆਕਲਅਲਾਮੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਬੁਧਿਮਾਨ ਅਲਾਮ
ਜਾਨਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ਸਭਕੇ ਬੁਧੀਕਾ ਜੋ ਸੋ ਕਹੀਐਆਕਲਅਲਾ
ਮੈ॥ ੨ ॥ ਔਰਜੋ ਕੋਊ ਅਕਲ ਕਾ ਪਾਬੰਦ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ
ਆਕਲ ਔਰ ਅਲਾਮ ਉਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕੋਊ
ਹਮਹਦਾਂ ਯਾਨੇ ਸਭ ਇਲਮ ਕੇ ਜਾਨਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋਇ ਕਜ਼ਾ
ਫਾਜਿਲ ਹੋਇ॥ ਗਿਯਾਸੁਲਲੁਗਾਤਮੈਲਿਖਾਂਹੈ॥ ਕੁਅਤਨਾ
ਤਿਕ ਔਰ ਉਸਕੁਅਤਕਾ ਯਹ ਕਾਮ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀਕੀ ਹਰਕਾ
ਮੋਕੀ ਦੇਖਨਾ ਔਰ ਸਮਝਨਾ ਔਰ ਕਹਨਾ॥ ਔਰ ਸੁਰਹਨਿ
ਸਾਬ ਮੇ ਲਿਖਾਹੈ॥ ਕਿ ਅਕਲਕੇ ਪਾਬੰਦ ਹੋਨੇਕੋ ਆਕਿਲ
ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪਾਬੰਦ ਹੋਨੇ ਸੌ ਯਹ ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਕਿ ਅਕਲ ਜੋ
ਏਕ ਬੰਧਨ ਹੈ ਇਸਸੇ ਜਿਸਕਾ ਪੈਰ ਬੰਧ ਜਾਇਗਾ ਵਹ
ਬਿਅਕਲੀ ਕੇ ਰਾਹ ਨ ਜਾਇਗਾ ਔਰ ਯਹ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ
ਕਿ ਆਕਿਲ ਏਕ ਫਰੇਸ਼ਤੇ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ
ਆਕਿਲ ਅਲਾਮ ਹੈ ਫਰੇਸਤਿਓਂ ਕੇ ਭੀ ਸਭ ਇਲਮ ਕੇ
ਜਾਨਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਾਹਿਬਕਲਾਮੈ ॥ ੧੨੦ ॥ ਟੀਕਾ
ਕਿ ਜੋ ਸਾਹਿਬ ਕਲਾਮ ਹੈ ਪਰਮ ਬਕਤਾ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਬ੍ਰਹਮ
ਪਤਿਕੀਨਜ਼ਾਈ ॥੧॥ ਔਰਸਾਹਿਬਕਲਾਮਵੁਹਕਿ ਜਿਸਕੋ ਸ
ਭਲੋਕਮਾਨੈ ਜੈਸੇਕਲਾਮੁਲਾਹਹੈਖੁਦਾਕਾਕਲਾਮਮਾਨਕਰ ਸ
ਭੀਫਿਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨੋਕੇ ਤਿਸਕੇਤਾਬੇਹੈਂ ਇਸੀਤਰਹ ਜਿਸ
ਕਾਕਲਾਮ ਜਿਸਕਾ ਹੁਕਮ ਲੋਗ ਮਾਨੈ ਵਹ ਸਾਹਿਬ ਕਲਾ
ਮਹੈ ਜੈਸੇਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੈ ਬੇਦ ਔਰ ਭਗਵਤਗੀ
ਤਾਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਕਲਾਮ ਕਲਮ ਕਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਬਿਧਾਤਾ
ਰੂਪ ਸਰਬ ਪ੍ਰਾਣੀਓਂ ਕਾ ਸੁਭਾਸੁਭ ਲੇਖਕ ॥੩॥ ਵਾ ॥ ਸਾ
ਹਿਬ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈ ਕਲਾ ਮੈ ਕਲਾ ਚੌਸਠ ਵਾ ਖੋੜਸ ਤਿਨਕਾ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਹੁਸਨਲਵਜੂਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ
ਕਿ ਜੋ ਹੁਸਨਸੌਂਦਰਯਤਾ ਅਰੁ ਜੁਬਾ ਅਵਸਥਾਕਰ ਯੁਕ੍ਤ ਹੈ
ਵਜੂਦ ਜੁਸਾ ਅਰਥਾਤ ਸਰੀਰ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹੀਏ ਹੁਸਨਲ
ਵਜੂ ਸੋ ਕਈ ਕੋਟ ਕਾਮਕੀ ਲਾਵਿਨਤਾ ਪਾਈਤੀਹੈ ਏਕ ਏ
ਕ ਅੰਸ ਮੇ ਸੋ ਐਸਾ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ
॥ ਹੁਸ਼ਨ ਮਾਯਨੇ ਖੂਬੀ ਔਰ ਵਿਜਾਹਤ ਸੇ ਜਾਨਾ ਜਾਤਾਹੈ ਵਿ
ਜਾਹਤ ਮਾਨੇ ਖੂਬੀ ਆਜਾ ਯਾਨੇ ਸਰਬ ਅੰਗੋਕੀ ਸੁੰਦਰਯਤਾ
ਜੈਸਾਕਿ ਸੁੰਦਰ ਆਦਮੀ ਕੋ ਵਜੀਹ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ
॥ ਵਜੂਹੈ ਕਿਆ ਵਜੂਹਾਤ ਬਹੁਤ ਸੇ ਸਬਬ ਵਜਿਹ ਕਾਰਨ
ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਆਪਕਾ ਜੋ ਹੁਸਨਲ ਕਜ਼ਾ ਹੁਸ

ਨ ਸੌਂਦਰਯਤਾ ਸਗ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰਾਦਿਕਾ ਹੋਨਾ ਇਸਮੇ ਅਨੰਤ ਵ ਜ਼ਹ ਕਾਰਨ ਨਾਰਦਾਦਿ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਸਗ਼ਾਮ ਮੂਰਤੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨਾਦਿ ਹੋਯ ਸਰਬ ਮਨਰੰਜਨ ਕਰ ਤਾ ਸੋ ਕਹੀਐ ਹੁਸਨਲਵਜ਼ੂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਤਮਾਮੁਲਰੁਜੂਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਤਮਾਮ ਮਾਨੇ ਦੁਰਸ੍ਤ ਕਾਮਿਲ ਵ ਕਾਫੀ ਇਨ ਤੀਨੋ ਕੋ ਏਕ ਹੀ ਮਾਨੇ ਕੀਏ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਮਾਹਤਮਾਮ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਕੇ ਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਮਾਹਕਾਮਲ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਕਾਫੀ ਉਸਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਜੈਸੇ ਮਸਲਿਨ ਏਕ ਘੋੜੇ ਕੋ ਦੋਸੇਰ ਦਾਨਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਤਨਾ ਹੀ ਚਹਿਐ ॥ ਵਾ ॥ ਤਮਾਮੂਲ ਸਰਬ ਮੇ ਰੁਜੂ ਹੈ ਹਾਜਿਰ ਹੈ ਵਾ ਰੁਜੂ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੈ ਤਮਾਮੂਲਤਮਾਮ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਵਾ ਲੋਭੀ ਜੀਵ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਤਮਾਮੂਲ ਰੁਜੂ ਹੈ ਜੋ ਕੋਊ ਤਮਾਲੋਭ ਦੇਕਰ ਮੋਲ ਲੇਵੇ ਵਾਂ ਕੇ ਹਾਜਿਰਹੈ ॥ਅਧਮਾਧਨਮਿਛਿਤਧਨਮਾਨੌਹਿਮਧਮਾ॥ ਉਤਮਾਮਾਨਮਿਛੰਤਿਮਾਨੋਹਿਮਹਤਾਂਧਨੰ ॥ ੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਹਮੇਸੁਲਸਲਾਮੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਹਮੇਸ਼ ਮਾਰੂਫ ਹੈ ਨਿਤਕਰਕੇ ਔਰ ਸਲਾਮ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲਨੇ ਕਾ ਜੋ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੋਕੋਂ ਕਾ ਜੈਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਫਤਹ ਬੋਲ ਵਾਹਗੁਰੂਜੀਕਾ ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਫਤਹ

ਯਥਾ ਗੁਰਬਰਅਕਾਲ ਸਤਸ੍ਰੀਅਕਾਲ ਸੀਤਾਰਾਮ ਜੈਸੀਤਾ ਰਾਮ ॥ ਐਸੇਐਸੇ ਸਬ ਮਜ਼ਹਬ ਕਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਯੇਹ ਭੀ ਹੈ ਔਰ ਸਲਾਮ ਖੁਦਾ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿਤਾਬੋਂ ਮੇ ਔਰ ਲਾਖਕੋ ਭੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਨਾਮਾਰਥ ਮੇ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ ਹੀ ਖੁਦਾ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਨਿਰੰਕੁਸ ਹੈ ਔਰ ਲਾਖਾਲਬ ਮੇ ਲਾਲੀ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨੀ ਵਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਹਮੇਸ਼ ਸਭ ਕੋਉ ਤੁਝਰੰਜਿਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਵਾ ਤੂੰ ॥ ਹਮੇਸੁਲਸਦੀਵ ਤੁਝਕੋ ਸ ਲਾਮੈ ਸਲਾਮ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਗੁਰੁਬਰਅਕਾਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਫਤਹ ਵਾ ਹਮੇਸੁਲਸਲਾਮੈ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹਮੇ ਕਜ਼ਾ ਹਮਾਰੀਅਸੁਲਸਲਾਮੈਯਥਾਰਥ ਮਨਬਾਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਸੁਲਕਾਸੂਲ ਅਰਥਾਤ ਦੁ ਖ ਹੇਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹਮਾਰੀ ਅਸੂਲਅਨੰਦਪੂਰਬਕਸਲਾਮ ਹੈ ਨਮਸਕਾਰ ਸੁਖ ਮੈ ਰਾਮ ਅਰਾਧਿਐ ਦੁਖ ਕਾਹੇ ਕਉ ਲਾ ਗੈ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕਾਮ ਪਰੈ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀਐ ਐਸਾ ਸਿਮਰਹੁ ਨਿ ਤ ॥ ਅਮਰਾਪੁਰ ਬਾਸਾ ਕਰਹੁ ਹਰਿ ਗਯਾ ਬਹੋਰੈ ਬਿਤ ॥ ਸੂਲੋਪ੍ਰਲਖਯਤ ਅਨੰਤ ਦੁਖ ਜਬ ਜਬ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਦੁਖਬਨਤਾ ਹੈ ਤਬਤਬ ਅਰਾਧਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹਮਾਰੀ ਅਨੰਦਪੂਰਬਕ ਸਲਾਮ ਹੈ ਵਾ ਸਲਾ ਮੈ ਸਲਭੀ ਦੁਖਕਾਬਾ ਚਕ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਹਮੇ ਕਹੀਏ ਤਮਾਮ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਸਲਾਮੈ ਅਸੁਲ ਕਜ਼ਾ ਅਸੂਲਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤਅਨੰਦਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤੇ ਹੋ ਅਨੰਤ ਦੁਖੋ ਮੇ ਪ੍ਰਸੰਗ-ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਪੁਰਾਨੋ

ਮੇਂ ਤਥਾ ਭਾਰਥ ਮੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਸਵਰੀਬਿਭੀਖਨ ਸੁ ਗ੍ਰੀਵ ਬਾਲਖਿਲ ਸਾਠ ਹਜ਼ਾਰ ਔਰ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਹੈ ਇ ਸਮੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹਮੇ ਅਸੁਲਸਲਾਮੈ ਐਸੇ ਏਕ ਅਕਾਰ ਔਰ ਨਿਕਾਸਕੈ ਅਰਥਾਪਤੀ ਕੀ ਰੀਤੀ ਸੇ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾਕਿ ਹੇ ਅ ਬਾਸਦੇਵ ਅਸੁਲ ਕਹੀਏ ਅਸੂਲ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਸਲਾਮੈ ਕਜ਼ਾ ਹਮਾਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਕੋ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਲੀਖਤਮੁਦਾਮੈ ॥ ੧੨੧ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਲੀਖ ਔਸਲਖ ਮਾਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੁਤਿਆ ਕਾ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਚਢੈ ਔਰ ਬਕਰੇ ਕੀ ਖਾਲ ਖੈਂਚ ਨੇ ਕੋ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਮੁਦਾਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾਕਿ ਵੋ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਦਾਤਾ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਦੂਜਕੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕਾ ਦ ਰਸਨ ਸੇ ਨਿਸਕਲੰਕ ਹੋਨੇ ਸੇ ਸਰਬ ਪੂਜਜ਼ਤਮ ਅਕਾਲਪੁ ਰਖ ਹੈ ॥ ਸਲੀਖਤਮੁਦਾਮ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਕਰੇ ਕੀ ਖਾਲਉ ਤਾਰਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਯਹ ਕਿ ਮਹਾਕਾਲ ਰੂਪ ਜੈਸੇ ਬਕਰੇਕੋ ਕ ਸਾਈ ਹਨਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਬੇਦਰਦੀ ਸੇ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਕਾ ਲਭਗਵਾਨ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭਕੋ ਮਾਰਤਾ ਹੈ ਤੁਲਜ਼ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਕਰ ਯਥਾ॥ ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਸਮਕਰ ਮਾ ਰੇ ਐਸੋ ਕਾਲ ਬਿਡਾਨੀ ਰੇ ਅਰਥਾਤ ਮਹਾਕਾਲ ਅਕਾਲਪੁ ਰਖ ਹੈ ਸਲੀਖਤਮੁਦਾਮ ਨਾਮ ਕਰ ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਸਲੀਖਤ ਪ੍ਰਗਟ ਮੁਦਾਮ ਹਮੇਸ਼ੈ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ॥ ਵਾ ॥ ਸਲੀਖਤਮੁ

ਹੁਕਮਮੁਦਾਮ ਹਮੇਸ਼ਹ ਮੁਹਕਮ ਧ੍ਰੂਵ ਹੈ ਸਦੀਵ ਹੈ ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਲ ਈਖਤ ਕਜ਼ਾ ਸਲਨਾਮ ਦੁਖਕਾ ਹੈ ਈਖਤ ਨਾਮ ਥੋੜਾ ਸਾ ਮੁਦਾਮ ਨਾਮ ਅਨੰਦ ਕਾ ਹੈ ਮੈ ਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਪਰਮਪੁਰਖ ਮੁਦਾਮੈ ਕਜ਼ਾ ਅਨੰਦ ਮੈ ਹੋ ਸਲ ਨਾਂਮ ਦੁਖ ਈਖਤਨਾਮ ਰੰਚਕ ਭੀ ਨਹੀ ਹੈ ਆਪਕੋ ਨਵ ਪਦ ਕਾ ਅਧਜ਼ਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਈਖਤਨਾਮ ਦੂਸ੍ਰਾ ਹੋ ਸਲ ਦੁਖ ਮੁਦਾਮੈ ਮੈ ਪਦਕਾ ਬਿਖੈ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਅਰਥਾਤ ਦੁਖਸੁਖ ਕਾ ਦੂਸ੍ਰਾ ਹੋ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਲਵਾਨ ਜੋ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹੀਏ ਸਲੀ ਅਰਥਾਤ ਦੁਖੀ ਸੋ ਕਹੀਤੇ ਸਲੀ ਨਾਮ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ ਔ ਕਹੀ ਮੁਦਾਮੈ ਕਜ਼ਾ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਹੋ ਗਜ਼ਾਨਵਾਨ ਹੋ ਸਮਾਨ ਸੇ ਐਸੇ ਈਖਤ ਕਜ਼ਾ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਅਪਨਾ ਅਨੁਭਵ ਕਹਿਤੇ ਹੈ॥ ੭ ॥ ਵਾ॥ ਹੇਭਗਵਨ ਸੰਤਤ੍ਰੂ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰੀ ਐਸੇ ਦੇਖਰਹੇ ਹੈਂ ਆਪਕੋ ॥ ੮ ॥ਮੂਲ

ਗਨੀਮੁਲਸ਼ਿਕਸਤੈ ॥ ਗਰੀਬੁਲਪਰਸਤੈ ॥

ਗਨੀਮੋ ਕੇ ਸ਼ਿਕਸਤੇ ਕਜ਼ਾ ਤੋੜਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ਸੋ ਗਨੀਮ ਨਾਮ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਔਰ ਲੁਟੇਰੇ ਡਾਕੂ ਭੀ ਗਨੀਮ ਕਹੀ ਕਹਲਾਤੇ ਹੈ ਉਨਕੇ ਤੋੜਨੇ ਵਾਲਾ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਗਨੀਮੁਲਸ਼ਿਕਸਤੈ ॥੧॥ ਗਰੀਬੁਲਪਰਸਤੈ॥ ਗਰੀਬ ਕਾ ਪਾਲਕ ਹੈ ॥੧॥ ਵਾ ॥ ਗਰੀਬ ਮੁਸਾਫਰ ਬੇਕਸ ਲਾਚਾਰ ਐਸੋ ਕਾ ਪਰਸਤਿਸ਼ ਪੂਜਨੇਵਾਲਾ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਗਰੀਬੁਲਪਰਸਤੈ ਸੋ ਐਸਾ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਸਾਹਿਬ

ਨੇ ਗਰੀਬੁਲ ਪਰਸਤੈ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀਆ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਬਿਲੰਦੂਲ ਮਕਾਨੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਬਿਲੰਦ ਨਾਮ ਉੱਚੇ ਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸੀਸ ਊਚੀ ਹੋਤੀ ਉਸਕੋ ਬੁਲੰਦ ਕਹਤੇ ਜੈਸੇ ਦਰਵਾਜੇ ਕੀ ਊਚੀ ਲਕੜੀ ਊਪਰ ਕੀ ਉਠੰਗਕੀ ਉਸਕੋ ਭੀ ਬੁਲੰਦ ਲਿਖਾ ਹੈ ਔਰ ਮਕਾਨ ਰਹਿਨੇ ਕੀ ਜਗਾ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਸੋ ਬਿਲੰਦੁਲਬਛੇ ਪੰਚਾਸ ਕੋਟ ਜੋਜਨ ਪ੍ਰਥ੍ਰਿਤ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡਰੂਪ ਜਿਸਕੇ ਮਕਾਨਹੈ ਵਾ ਖੀਰਸਾਗਰ ਬੈਕੁੰਠਾਦਿ ਅਥਵਾ ਬਿਲਨਾਮ ਪਤਾਲੋਕਾ ਹੈ ਦੁਲਕਜ਼ਾ ਦੁਰ ਅਰਥਾਤ ਛਪੇ ਹੂਏ ਅਤਲ ਬਿਤਲ ਸੁਤਲ ਤਲਾਤਲ ਮਹਾਤਲ ਰਸਾਤਲ ਪਤਾਲਾਦਿ ਮਕਾਨ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਜਬ ਚਹਾ ਤਬ ਬਲਰਾਜਾ ਕੋ ਸੁਤਲਰੂਪ ਤੀਸਰੇ ਪਤਾਲ ਪਠਾਦੀਆ ਜਹਾਂ ਸ੍ਵਰਗ ਸੇ ਭੀ ਅਧਿਕ ਸੁਖ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਦੁਰ ਨਾਮ ਮੋਤੀ ਕਾ ਹੈ ਬਿਲ ਪਤਾਲੋਂ ਮੈ ਮੋਤੀ ਮਣਿਓਂ ਕਰ ਖਚਿਤ ਹੈਂ ਮਕਾਨ ਜਿਸਕੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਲੰਦੁਲ ਬਛੇ ਹੈ ਸਰਬ ਸੇ ਵਿਭੂਮਕਾਨੇ ਕਜ਼ਾ ਮਕਾ ਮਦੀਨਾ ਮਾਤ੍ਰ ਆਪਕਾਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਦ੍ਵਾਰਕਾ ਮਥੁਰਾ ਅਜੁਧਾਦਿਕਜਾਨਿਐ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਊਂਚਾ ਬੈਕੁੰਠ ਰੂਪ ਖੀਰਸਾਗਰ ਮੇ ਵਾਲੋਂ ਕਾਲੋਕ ਸੇ ਪਾਰ ਜਹਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਿਪ੍ਰਪੁਤ੍ਰਾਨੈਨਕੋ ਜਾਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਹਾਂ ਬਿਲੰਦ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸੋ ਬਿਲੰਦ ਕਾਅਭਾਵਾਰਥ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਲਾਮਕਾਨ ਲਾਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥

ਮੂਲ॥ ਜਿਮੀਨੁਲਜਮਾਨੈ ॥ ੧੨੨ ॥ ਟੀਕਾ

ਜਮੀਨ ਨਾਮ ਉਸਕਾ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਜ਼ਮ ਯਾਨੇ ਸਰਦੀ ਪੈਦਾ ਹੋਯ ਔਰ ਜ਼ਮ ਨਾਮ ਜਾੜੇਕਾ ਹੈ ਔਰ ਵੁਹਭੀ ਨਿਸਬਤ ਰਖਤਾ ਹੈ ਸਾਥ ਜ਼ਮੀਨ ਕੇ ਇਸ ਸਬਬ ਸੇ ਯੇ ਔਰ ਨੂਨ ਨਿਸਬਤ ਕਾ ਜ਼ਮ ਮੇ ਲਗਾਯਾ ਤਬ ਵੁਹ ਜਮੀਨ ਹੂਆ ਲੇਕਿਨ ਜਬ ਜ਼ਮੀ ਔਜ਼ਮਾ ਸਾਥ ਹੋਯ ਤਬ ਆਸਮਾਨ ਜ਼ਮੀਨ ਕੇ ਮਾਨੇ ਹੋ ਜਾਇਗੇ। ਜਮੀਨੁਲ ਭੂਮੀ ਔਰ ਜਮਾਨ ਆਸਮਾਨ ਅਰਥਾਤ ਭੂਮੀ ਅਕਾਸ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਦੋਨਉ ਲੋਕਉ ਮੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ ਦੇਵਤਾ ਮਨੁਖਯਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ॥ ੨॥

ਮੂਲ ॥ ਤਮੀਜੁਲ ਤਮਾਮੈ। ਰੁਜੂਅਲਨਿਧਾਨੈ

ਤਮਾਮ ਤਮੀਜ ਸਮਝ ਰਾਜਾਤ ਹੈ ਜਿਸਕੋ॥੧॥ਵਾ॥ਤਮਾ ਨਾਮ ਲੋਭ ਜੋ ਤਮਾਮੈ ਜੋ ਅਤਯੰਤ ਲੋਭੀ ਹੈ ਤਦੁਪਲਖਯਤ ਸੰਤੋਖੀ ਭੀ ਜਾਨਿਐ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੋ ਲੋਭੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਤੋਖੀ ਹੈ ਸਭਕੀ ਆਪਕੋ ਤਮੀਜ਼ ਹੈ॥ ੨ ॥ (ਰੁਜੂਅਲ ਨਿਧਾਨੈ) ਰੁਜੂਨਿਧਾਨ ਹੈ। ਕਿੰਵਾ॥ ਰੁਜੂ ਕਹਿਐ ਹਾਜ਼ਿਰ ਅਰਥਾਤ ਸਾਖਯਾਤ ਅਲ ਅਤਯਰਥ ਪੂਰਨਵਾ ਕਿੰਵਾ ਅਲ ਭ੍ਰਮਰੋਵਤ ਜੋ ਆਪਕੇ ਰੁਜੂ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਨਿਧਾਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵੋ ਆਪਮੇ ਸਮਾਤੇ ਹੈਂ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਤਿਨਕੋ ਨਿਧਿ ਰੂਪ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਹਰੀਫਲ ਅਜੀਮੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਹਰੀਫ ਚਤੁਰ ਅਜੀਮੈ ਭਾਰੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬਗਯ ਹੈ ਹ
ਰੀਫ ਮਾਨੈ ਹਰਪੇਸ਼ੈ ਚਲਾਕ ਦੁਸ਼ਮਨ ਅਲ ਹੁਸਨ ਕਲਾਮ
ਔਰ ਅਜੀਮ ਬਡਾ ਸੋ ਕੌਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕੰਸਾਦਿਕੋਂ
ਕਾ ਹਰਪੇਸ਼ੈ ਚਲਾਕ ਕਯਾ ਜੈਸੇ ਮਰੈ ਤੈਸੇ ਮਾਰਨੇ ਕੋ ਹੁਸ਼ੀ
ਯਾਰ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘ ਜੈਸੇ ਹਿਰੰਣਯਕਸਯਪੂ ਕੋ ਔਰ ਅਨੰਤ ਐਸੇ
੧॥ਕਿੰਵਾ॥ ਤਤਪੁਤ੍ਰਪ੍ਰਦਯੁਮ੍ਨ ਅਰਥਾਤ ਕਾਮਦੇਵ ਰੂਪ ਸੋ
ਹਰਪੇਸ਼ੈ ਚਲਾਕ ਦੁਸ਼ਮਨ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੰਬੰਧ ਬਿਸ਼
ਯ ਕਾ ਕਾਮਨਾ ਰੂਪ ਸੋ ਦੇਵਦੈਤ ਮਨੁਖਯ ਰਾਜਾਦਿਕ
ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੀ ਹੈ ਔਰ ਵਿਰਕ੍ਤੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੈਸੇ ਕੋਪੀਨ
ਮੇਹੀ ਕਾਮਨਾ ਹੋਨੀ ਜੋ ਐਸਾ ਹੀ ਬਖੇਦਾਰ ਕਛਹਰਾ ਚੁਸਤ
ਹੋਯਕਿਸੀਕਾਦੇਖਕਰ ਸੰਕਲਪਹੋਨਾਵਾਕਮੰਡਲਰੰਗੀਨਹੋਯ
ਯਸ੍ਰੀ ਸਮਦਾਰ ਹੋਇ ਗੋਦਰੀਅਤਲਸਾਦੀਪੁਰਜ਼ੇ ਸੇ ਜਟਿਤ
ਕਰਨੀ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਕਾਮਨਾਰੂਪ ਕਾਮਰੂਪਹਰਪੇਸ਼ੈ ਚਲਾਕ
ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੈ ਦੁਰਜੈਸ਼ਤ੍ਰੂ ਸੋ ਆਪ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ਹਰੀਫਲ
ਅਜੀਮੈ ਫਕਾਰ ਮੇ ਉਕਾਰ ਹੋਯ ਤਬ ਪੁਸਪਾਰਥ ਕਰਨਾ ਔ
ਰ ॥ਫ॥ਮੁਕਤਾਹੋਯਤਬ ਫਲਨਾਮਪ੍ਰਸਿਧਹੈਅਰਥਾਤਹਰੀ ਪਾ
ਪ ਨਾਸਨ ਅਦਭੁਤ ਬਡਾ ਉਤਕਿਸ੍ਰ ਫਲ ਹੈ ਮੋਖਯਰੂਪ ਸੁਖ
ਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਬ੍ਰਿਖਯ ਕਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਯਥਾ ॥ ਬਿਖ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰਤਾਰ ਉਪਾਏ। ਸੰਸਾਰ ਬ੍ਰਿਖਯ ਕੋ ਦੁਇਫਲ

ਲਾਏ। ਸੋ ਵਾਸ੍ਰਵ ਤੇ ਆਪਹੀ ਬ੍ਰਿਖਹ ਹੈ ਆਪਹੀ ਫਲਕਰਮ੍ਰ ਸੁਭਾਸੁਭ ਅਰੁ ਆਪਹੀ ਫਲ ਰੂਪ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਜੀਮ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਫਲ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪੁਸਪਨਹੀ ਹੋਤਾ ਫਲਾਵਸਥਾ ਮੇ ਫੂਲ ਨ ਹੀਂ ਔਰ ਫੂਲਾਵਸਥਾ ਮੇ ਫਲਨਹੀਂ ਔਰ ਪਰਮੇਸ੍ਰਰ ਫਲਾ ਵਸਥਾ ਮੇ ਫਲ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਫੂਲ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਫੂਲਰੂਪਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹਰੀਫਲ ਅਜ਼ੀਮੈਹਰੀ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਫਲ ਅ-ਜ਼ੀਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੀਮਨਾਮ ਭੋਜਨ ਕਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਸੈਧ ਵ ਮਾਂਗਜੋਜੀਮਤੇਘੋੜੇ ਕੋ ਨਹਿਕਾਮ। ਅਰਥਾਤਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੁ ਭਾਸੁਭ ਫਲਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੀਵ ਭੋਕ੍ਤਾ ਹੈ ਇਤਨਾ ਹੀ ਤੋ ਜੀਵ ਈਸ੍ਰਰ ਮੇ ਭੇਦ ਹੈ ਸੂਤ੍ਰਪਾਤੰ ਜਲੀ ਯਥਾ॥ਕਾਯਕਲੇਸ਼ ਕਰਮ ਵਿਪਾਕ ਸਪਰਸ ਰਹਿਤ ਪੁਰਖ ਬਿਸੇਖਹ ਈਸ੍ਰਰਹ ਇਸੀਤੇ ਵਾਹਿਗੂਰੂ ਪਾਪ ਨਾਸਨ ਫਲ ਅਜੀਮ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਸੇਵਕ ਹੋਯ ਵੋ ਸੁਭਾਸੁਭ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਭੋਗਾਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਯ ਪਾਠਭੀ ਸਮਜ਼ਕ ਹਰੀਫਲ ਹੈ ਹਰੀਫੁਲ ਲੇਖਕਕੀ ਕ੍ਰਿ ਪਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਾਕੂਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾਕਿ ਪਤ੍ਰਪੁਸ ਪ ਫਲਾਦਿ ਜੋ ਸ੍ਰਧਾਭਕ੍ਤਿ ਕਰ ਅਰਪਣ ਕਿਏ ਹੈਂ ਭਕ੍ਤੋਂਨੇ ਸੋ ਹਰੀ ਅਜੀਮੈ ਕਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਜੀਮਤਾ(ਨ) ਅਰਥਾਤ ਜੀਮਤਾਹੈ ਗੀਤਾਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ॥ਯਥਾ॥ਪਤ੍ਰੰਪੁਸਪੰ ਫਲੰਤੋਯੰਯੋਮੇਭਕਤਯਾ ਪ੍ਰਯਛਤੀ ਤਦਹੰਭਕ੍ਤ੍ਯਪਰਿਤ੍ਰਿਯਮਸ੍ਰਾਮਿਪ੍ਰਿਯਤਾਤਮਨਇਤਿ

ਮੂਲ ॥ ਰਜ਼ਾਇਕਯਕੀਨੈ ॥ ੧੨੩ ॥ ਟੀਕਾ

ਰਿਜ਼ਕ ਦਾਤਾ ਹੈ ਯਕੀਨੈ ਨਿਸ੍ਚੈਕਰ ਵਾ ਰਜਾ ਕਜ਼ਾ ਖ਼ਲਾਸੀ

ਇਕਯਕੀਨੈ ਏਕਯਕੀਨੈ ਦ੍ਰਿਢਤਰ ਨਿਸਚੈਵਾਨ ਹੈ ਜੋ ਬਿ
ਸ੍ਵਾਸ ਕਰ ਮੁਕ੍ਤ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਭਵਾਨੀ ਸੰਕਰੌਬੰਦੇ ਸ੍ਰਧਾ ਵਿਸ੍ਵਾਸ
ਰੂਪਿਣੌ। ਯਾਭ੍ਯਾਂਬਿਨਾਨ ਪਸ਼੍ਯੰਤਿ ਸਿਧਾ ਸ੍ਵਾਂਤਸਥਮੀਸ੍ਵ
ਰੰ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾ ਜੀਕੇ ਸਤਾਰਹੇ ਧਯਾਯ ਕੇ ਅੰਤਮੇ ਅਸ੍ਰ
ਧਯਾਹੁਤੰਦਤੰ ਤਪਸਤਪਤੰ ਕ੍ਰਿਤੰਚਯਤਅਸਦਿਤ੍ਯੁਚ੍ਯਤੇ ਪਾ
ਰਥਨਤਤਪ੍ਰੇਤ੍ਯਨੋਇਹਿ। ਰਜ਼ਾਇਕਨਾਮ ਰਿਜ਼ਕ ਵਾਲੇਕਾ ਹੈ
ਜੈਸੇ ਲਾਇਕ ਨਾਮ ਲਿਆਕਤ ਵਾ ਲੇਕਾ ਹੈ ਸ਼ਾਇਕ ਨਾਮ
ਸ਼ੌਕੀਨ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਰਿਜਕ ਵਾਲਾ ਕਯਾਕਿ ਰਿਜਕ ਚਰਾਚਰ
ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਜਿਸਕੇ ਹਾਥ ਹੈ ਕਯਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਐਸਾ ਦੁਹਕਰ ਕਾ
ਮ ਹੈ ਕਿ ਤਿਸਕੇ ਬਿਨਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਸਾਮ
ਰਥ ਕਰਨੇ ਕੋ ਇਸੀਤੇ ਸਤਗੁਰੂ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਕਿਯ
ਕੀਨੈ ਸਨਿਸਿਚਤ ਯਹਿ ਬਾਤ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਰਜ਼ਾਇਕ
ਨਾਮ ਰਜਾਨੇ ਵਾਲੇਕਾ ਹੈ ਕਯਾ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਸ
ਭਕਾ ਯਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਜੈਸੀ ਭੂਖਤੈਸੀਕਾਪੂਰਕ ਸਗਲ ਘ
ਟਾ ਮੈਤਾਗਾ। ਯਹ ਬਾਤ ਯਕੀਨੈ ਕਯਾਸਨਿਸ਼੍ਚਿਤ ਹੈ॥ ੨॥
ਵਾ॥ ਰਜ਼ਾ ਨਾਮ ਹੁਕਮ ਕਾ ਹੈ ਸੋਦਰਮੇ ਸੋ ਪਾਤਸਾਹ ਸਹਾ
ਪਾਤਸਾਹਿਬ ਨਾਨਕਰਹਣ ਰਜਾਈ। ਅਰਥਾਤ ਹੁਕਮ ਕ
ਰਤਾ ਏਕ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ ਯਹ ਬਾਤ ਯਕੀਨ ਹੈ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ॥ਅਨੇਕੁਲਤਰੰਗਹੈਂ।ਅਭੇਦਹੈਂਅਭੰਗਹੈਂ

ਟੀਕਾ—ਹੇ ਭਗਵਨ ਸੰਸਾਰਰੂਪ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੇ ਅਨਿਕ ਕਾ

ਮਾਦਿ ਤਰੰਗ ਹੈਂ ਤੁਝਕੇ ਮਾਇਆ ਕੇ ਵਾ ਤੂੰ ਅਨੇਕ ਤਰੰਗ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ (ਅਭੇਦਹੈਂ ਅਭੰਗ ਹੈਂ) ਸ-ਜਾਤੀਯ ਬਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦਸੇ ਸੂਨਜ਼ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਭੰਗ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਛੇਦਸੇ ਸੂਨਜ਼ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਭੇਦਹੈ ਅਰਥਕਰਨਾਕਿਅਭੈ॥ਦਾ॥ਹੈਂ ਅਭੈਪਦ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਆਪ ਅਭੰਗ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਭੰਗ ਹੋਇ ਕਜ਼ਾ ਨਾਸੀ ਹੋਇ ਸੋ ਅਭੈਦਾਤਾ ਕਬੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭੰਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾ ਗਹਨਾਮ ਗ੍ਰਹਨਕਾ ਹੈ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾਕਿ ਅਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਅਵਿਦਜ਼ਾ ਤਤਕਾਰਯ ਵਾ ਪ੍ਰਪੰਚ ਹੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਗਜ਼ਾਨਰੂਪ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਤਿਸਕੇ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤਿਸਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਾਖੀ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਅਭੇਦ ਕਜ਼ਾ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਏਕਰਸ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਜੀਜੁਲ ਨਿਵਾਜ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਖਜ਼ਾਰੋਂਕੀ ਪਾਲਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਾ ਹੇ ਖਾ-ਲਸਾਜੀ ਦੁਸ਼੍ਟਦਲ ਕਰ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਹਿਰੰਣਜ਼ਕਸਜ਼ਪੂ ਕੋ ਮਾਰਕਰ ਬਾਲੀਕੋ ਮਾਰਕਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ। ਰਾਵਨਕੋ ਮਾਰਕਰ ਬਿਭੀਖਨ। ਕੰਸ ਕੋ ਮਾਰ ਕਰ ਉਗ੍ਰਸੈਨ ਦੇਵਲੂਤਾਦਿ ਕਮਲਨੈਨਾਦਿਕ ਸੋਧਰਸੇਨੇ ਕੇ ਅ-ਧੀਨ ਕਰਨਾ ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਅਨੰਤ ਔਰ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨਾਮ ਨੇਕਕਾ ਹੈ ਔਰ ਖਜ਼ਾਰੇ ਕਾ ਸੋਨੇਕ ਔਰ ਖਜ਼ਾਰੇ

ਤਿਸਕੇ ਸੰਤ ਭਗਤਜਨ ਵਾਸ੍ਤਵਤੇ ਜੋ ਨੇਕ ਹੋਗਾ ਵੋਹੀ ਪਜ਼ਾਰਾ ਹੋਗਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੌ ਤਥਾ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟੀ ਕੌ ਤਿਨ ਪਰ ਨਿਵਾਜਿਸ਼ ਨਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟੀ ਕਾ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਅਜੀਜੁਲ ਨਿਵਾਜ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਿਸਰ ਕੋ ਭੀ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਮਿਸਰ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤਿਨ ਕਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਿਜ ਰਾਜ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸਮਾਨਤੇ ਬਿਪ੍ਰਰਾਜ ਬਜ਼ਾਸ ਕਪਿਲਾਦਿਕ ਵਾ ਪਰਸਰਾਮ ਜੀ ਰੂਪ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਗਨੀਮੁਲ ਖਿਰਾਜ ਹੈਂ ॥ ੧੨੪ ॥

ਟੀਕਾ ॥ ਗਨੀਮ ਗਨੀ ਲੁਟੇਰੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਰਾਹਜਨ ਡਾਕੂ ਬਟਵਾਰੇ ਸੋ ਤਿਨ ਕੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਗਨੀਮੁਲ ਧਨਾਦਿ ਮਦ ਕਰਮਤ ਦੁਸ਼ਟ ਤਿਨਕੌ ਖਿਰਾਜ ਯਾਨੇ ਮੁਹਸੂਲ ਦੰਡ ਲੇਨੇ ਵਾਲਾ ਯਮਰੂਪ ਹੋਕਰ ਨਰਕਮੇਂ ਤਿਨਕੋ ਸਾਸਨਾ ਦੇਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਾਸ੍ਟਾਦਿਵਤ ਛੇਦਨਾਦਿ ਯਮੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧਹੈ ਗਰੁੜਪੁਰਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰੇਤਖੰਡ ਮੇਂ ਸੋ ਪਤਿਤ ਪੁਰਖੋਂ ਕੋ ਐਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇ ਰਹਾ ਹੈ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਤਿਨ ਕੀ ਭਾਵਨਾਨੁਸਾਰ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ਗਨੀ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕਾਮਾਦਿਕੌ ਕੇ ਅਰੁ ਲੁਟੇਰੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਨਾਮ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨਕੇ ਔਰ ਡਾਕੂ ਰਹਿਜ਼ਨ ਜਨਮ ਮਰਨ ਮਾਰਗ ਕੇ ਭਗਤਜਨ ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਤੁਝ ਕਾ ਜੋ ਮੁਲਖ ਬੈਕੁੰਠ ਤਿਸ ਮੈ ਰਾਜ ਰਹੇ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਬਿਰਾਜ ਰਹੇ ਹੈ ਧ੍ਰੂ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਅੰਬਰੀਖ ਜਨਕ ਸ਼ੁਕ ਸਨਕਾਦਿ

ਕ ॥ ਭੈਰਉ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਯਥਾ ॥ ਊਹਾਂ ਗਨੀ ਬਸਹਿ ਮਾਮੂਰ
॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੰਤਉਕਾ ਹੀ ਰਾਜ ਹੈ ਕਬੀਰ ਧਰਤੀ ਸਾਧ
ਕੀ ਤਸਕਰ ਬੈਸਹਿ ਗਾਹਿ ॥ ਧਰਤੀ ਭਾਰ ਨ ਬਜਾਪਈ ਉਨ
ਕਉ ਲਾਹੂ ਲਾਹ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਖਿਰਾਜ ਛੀਲਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ
ਕਾਸ੍ਵਾਦਿ ਯੈੜ੍ਹਾ ਰੂਢਕਰ ਕਾਸ੍ਵਾਦਿ ਜੈਸੇ ਛੀਲੀਤਾ ਹੈ ਤਦ
ਵਤ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਗਨੀਮੁਲ ਖਿਰਾਜ ਹੈ ਜੋਗਨੀ ਹੈ ਉਨਕੇ
ਮੁਲਖ ਮੇ ਰਾਜ ਹੈ ਤੁਝਕਾ ਖਕਾਰ ਕੋ ਕਬਰਗੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਵ
ਲੋਕ ਭਾਖਾ ਤੇ ਦੋਸਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ
ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਗਨੀ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਮੂ
ਲਖੀ ਕਜਾ ਮੈਨੇ ਲਖਾ ਹੈ ਤੁਝਕੋ ਕੈਸੇ ਜੋ ਰਾਜ ਹੈਂ ਸਚਾ ਪਾਤ
ਸ਼ਾਹ ਹੈ ਤੂੰ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮੁਝ ਕੌ ਆਪ ਲਖਤੇ ਹੋ
ਜਾਨਤੇ ਹੌ ਜੈਸਾ ਮੈ ਦਾਸ ਆਪ ਕਾਹੂੰ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ਜੋ ਤੁਮ ਹੋ
ਸੋ ਮੈਂ ਹੌਂ ਕੁਛ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ॥ ੭ ॥

ਨਿਰੁਕ੍ਤ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਤ੍ਰਿਮੁਕਤਬਿਭੂਤ ਹੈਂ ॥

ਟੀਕਾ—ਉਕਤ ਬਾਨੀ ਤਿਸਕਾ ਅਵਿਸ਼ੈ ਤੁਝ ਕਾ ਸਰੂਪ ਹੈ
ਯਤੋ ਵਾਚੋਨ ਬਰਤੰਤੇ ਅਪ੍ਰਾਪਯ ਮਨ ਸਾਸਹ॥ ੧ ॥ ਤ੍ਰਿਮੁਕਤ
ਬਿਭੂਤ ਹੈਂ ॥ ਤੀਨ ਲੋਕਉ ਸੇ ਬਿਲਖਯਣ ਅਸਾਧਾਰਣ ਤੁਝ
ਕੀ ਬਿਭੂਤੀ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤ੍ਰਿਹਨਾਮ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕਾ ਹੈ
ਹੇ ਵਿਭੂ ਕਜਾ ਹੇ ਪਰਿਪੂਰਣ ਤੂੰ ਤੀਨ ਲੋਕ ਤੀਨ ਗੁਨ ਤੀਨ
ਕਾਲ ਕੀ ਤ੍ਰਿਹ ਕਜਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸੇ ਮੁਕਤ ਹੈ ॥ ੨ ॥

ਪ੍ਰਭੁ ਗਤ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ॥ ਸੁਜੁਗਤ ਸੁਧਾ ਹੈ ॥੧੨੬

ਟੀਕਾ—ਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰ ਭੋਗਨੇ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭਾ ਸੋਭਾ ਕਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਪ੍ਰਭੁਗਤਿ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਜੋ ਸਾਮਰਥ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਉਨਮੇਂ ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈ ਪ੍ਰਭਾ ਸੋਭਾ ਜਿਸਕੀ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਗਤਿ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਮਾਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਪ੍ਰਭਾ ਮੇ ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈ ਸੁਰਸਸੀ ਅਗਨੀ ਆਦਿਕੋਂ ਕੀਮੇ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥੪॥ ਸੁਜੁਗਤ ਸੁਧਾ ਹੈ ॥ ਸੁਸ੍ਰਸ਼ਟ ਜੁਗਤ ਸੁਧਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਸੁੱਧ ਸ੍ਵੇਤ ਨਿਰਲਮ ਹੈ ਜੁਗਤਿ ਜਿਸਕੀ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂਓਂ ਕੀ ਕਲਜਾਨ ਕਰਤਾ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੁਜੁਗਤ ਸੁਧਾ ਹੈ ਸੁਸ਼ਟੂਯੁਕ੍ਤਿ ਵਾਰੀ ਸੁਧਾ ਹੈ ਰਚੀ ਜਿਸ ਕੀ ਸੁਸਟੂ ਜੁਗਤੀ ਕਜਾ ਕਿ ਅਜਰ ਅਮਰ ਨਿਰੋਗ ਕਰਤਾ ਸਕ੍ਰੀ ॥ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇਂ ਐਸੇ ਪਾਠ ਹੈ ॥ ਨਿਰੁਕੱਤ ਸਰੂਪ ਹੈ ਤ੍ਰਿਮੁੱਕਤ ਬਿਭੂਤ ਹੈਂ ਪ੍ਰਭੁਗੱਤ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ਸੁਜੁਗੱਤ ਸੁਧਾ ਹੈ ॥੧੨੫॥

ਸਦੈਵੰ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਅਭੇਦੀ ਅਨੂਪ ਹੈਂ ॥

ਟੀਕਾ—ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਕਰ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਸਰੂਪ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਦੈਵੰ ਦੇਵਤਾ ਕੇ ਸਹਿਤ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਦੈਵੰ ॥ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਜੀਵ ਜੋ ਸ੍ਵਸ੍ਵਇਸ਼ਟ ਦੇਵ ਸਹਿਤ ਬਰਤਮਾਨ ਹੈ ਅਗਨੀ ਸੂਰਜ ਆਦਿਕ ਇੰਦ੍ਰ ਬਰਨ ਕੁਬੇਰ ਕੇ ਉਪਾਸਿਕ ਤੇ ਸਭ

ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇ ਕ੍ਰੀੜਾ ਮਾਤ੍ਰ ਕਰ ਕੀਏ ਹੂਏ ॥ ੨ ॥ ਅਭੇਦੀ ਅਨੂਪ ਹੈ ॥ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਸੂਨਯ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ਦੇਸ ਕਾਲ ਵਸਤੁ ਪ੍ਰਿਛੇਦ ਸੇ ਸੂਨਯ ਅਰੁ ਅਨੂਪ ਅਦਭੁਤ ਰੂਪ ਹੈ ਆਸ੍ਚਰਯਵਤ ਪਸ਼ਯਤਿ ਕਸ੍ਚਿਦੇਨ ਮਾਸ੍ਚਰ ਯਵਤ ਬਦਤਿ ਤਥੈਵ ਚਾਨਯਹ ਆਸ੍ਚਰਯਵਚੈਮਨਯਹ ਸ੍ਰੋਤੇਤਿ ਸ੍ਰੁਤ੍ਵਾ ਪਯੇਨੰ ਵੇਦਨਸ੍ਚੈਵ ਕਸ੍ਚਿਤ ਇਤਿ ॥ਅਰਥ ਪੂਰਬ ਇਸ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਕਾ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਭੇਦੀ ਕਹਾ ਅਭੈ॥ਦੀ ਅਰਥਾਤ ਅਭੈਦਾਤਾ ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਹੈ ਯਥਾ ਗੁਰੂਃ ਤਿਥੈ ਤੂੰ ਸਮਰਥ ਜਿਥੈ ਕੋਇ ਨਾਹਿ ॥ ਉਥੈ ਤੇਰੀ ਰਖ ਅਗਨੀ ਉਦਰ ਮਾਹਿ ॥ ਇਤਯਾਦਿਅਨੂਪਅਭੈਦਾਤਾਰੂਪਹੈ॥੩

ਮੂਲ ॥ ਸਮਸਤੋਪਰਾਜਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬੋਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਕੇ ਊਪਰ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾਕਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਸਮਸਤੋ ਪਰਾਜੈ ਹੈ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋ ਪਰਾਜੈ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਮਸੱਤਾ ਉਪਰਾਜ ਹੈ ਸਮਾਨ ਪਰਿਪੂਰਨ ਨਭੇਵਤ ਸਤਾਕਰ ਉਪਸਮੀਪ ਹੀ ਸਭ ਕੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਭ ਊਪਰ ਰਾਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪੁਰਖ ਆਦਰ ਸਮੇਂ ਅਨੰਦਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ ਸਭ ਜੀਵਨ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਪਰਮੈ ਰੰਮਯਮੂਰਤੀ ਮਨ ਮੋਹਨ ਅਰੁ ਸਰਬ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੋਨੇ ਤੇ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਸਦੈਵ ਸਰੂਪੇ ਸਮਸਤੋ ਪ੍ਰਾਜ ਹੈ ਐਸੇ ਪਾਠਹੈ॥

ਕੀ ਬਾਰਮੇ॥ਕੀਤਾ ਪਾਇਐ ਆਪਨਾ ਸਾਘਾਲ ਬੁਰੀ ਕਿਉ ਘਾਲੀਐ। ਮੰਦਾ ਮੂਲ ਨ ਕੀਚਈ ਦੇਲੰਮੀ ਨਜ਼ਰ ਨਿਹਾਲਿ ਐ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਗਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਿਸੇਸ ਜੁ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਮ ਹਾਭਾਰਤਾਦਿ ਯੁੱਧਪ੍ਰਸੰਗ ਮੈ ਸੋ ਮੁੰਜਕੀ ਔਲੇਹੇਕੀ ਤਥਾ ਔ ਰਧਾਤੁ ਮਯਭੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਗਕਾਰ ਕੀ ਦੀਰਘਤਾ ਪੂਰਬਵਤ ਜਾਨਨੀ ਅਰਥਾਤ ਗਦਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰਰੂਪ ਹੋਕਰ ਪਰਮ ਕਾਲਵਤ ਜਿਨਕੇ ਪੁਨਯਖਯੀਣ ਹੂਏ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਭੈਦਾਤਾ ਅਰੁ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਨਮਹ ਪ ਦਕੀ ਅਨੁਬ੍ਰਿਤੀ ਕਰ ਲੇਨੀ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਗਦ ਵਯਕ੍ਤਾਯਾਂ ਬਾਚੀ ਧਾਤੂਪਾਠ ਮੇ ਗਦ ਧਾਤੂ ਪ੍ਰਗਟ ਬਾਨੀ ਕੇ ਉਚਰਨਾਰ ਥ ਹੈ ਇਹਾ ਗਕਾਹੋਤ੍ਰਬਰਤੀ ਅਕਾਰਕੀ ਦੀਰਘਤਾਕਾ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਗਦਤੇ ਵਯਕ੍ਤੰ ਪ੍ਰਗਟੀਭੂਤ ਯਥਾ ਭਵਤੀ ਤਥਾਵਿਧਿਪ੍ਰਤਿ ਸ਼ੋਧਮੋਖਯਰੂਪੰ ਸਬਦਮੁਚਹਿਤੇ ਅਰਥਾਤ ਬਿ ਧਿਰੂਪ ਬ੍ਰਹਸਪਤਿਸਵਯੇਨਬ੍ਰਾਹਮਣੋਯਜੇਤ॥ਬ੍ਰਿਹਸਪਤੀਸ- ਵਯਨਾਮ ਜੋ ਯਾਗਯ ਹੈ ਤਿਸਕਰਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪ੍ਰਮੇਸ੍ਰਰਕਾ ਯ ਜਨ ਅਰਥਾਤ ਪੂਜਨ ਕਰੈ ਐਸੇ ਤੀਨ ਬਰਨੋਕੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਹਾ ਹੈ ਪੁਨਹ ਸਾਮਾਨਯ ਸੇ ਦਰਸ਼ਪੌਰਨ ਮਾਸਾਭਯਾਂ ਸ੍ਵਰਗ ਕਾਮੋ ਯਜੇਤ ਜੋ ਸ੍ਵਰਗ ਕੀ ਕਾਮਨਾਵਾਨ ਹੈ ਸੋਦਰਸ਼ ਅਮਾ ਵਸਯਾ ਕਾ ਯਾਗ ਪੂਰਨਮਾਮੇ ਕਰੇ ਯਾਗ ਕਾ ਨਾਮ ਪੌਰਨ ਮਾਸ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਯਾਗੋਂ ਕਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਪੂਜਨ ਕਰੇ ਚਹਿਐ ਤੋ ਹਰਵਕਤ ਜਿਸਵਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਪਾਤ੍ਰ ਮਿਲੈ ਰਹਤਵਾਨ ਸਿੰਘਸਾਧੂਤਥਾ ਬ੍ਰਹਮਣਰਹਤਵਾਨ ਜਿਸਕਾਲ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਉਸੀ ਵਕਤ ਭੋਜਨ ਛਾਦਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਹਿਐ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪ ਜਾਨਕਰ ਯਥਾ ਸਵੈਪ੍ਰਨਯਤਮੋਦੇਸਹ ਸਤਪਾਤ੍ਰੰਯਤ੍ਰਲਭਯਤੇ ਸਰਬ ਸ੍ਰੁਤੀਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਕਾਮਤ ਹੈ ਐਅਤਿਥੀ ਅਭਯਾਗਤ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪ ਜਾਨਕਰ ਸਿਖਸਾਧ ਕਾ ਪੂਜਨ ਸ੍ਰਧਾਭ ਕ੍ਤਿ ਕਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਜੋ ਇਸ ਪੁਰਖਨੇ ਮੁਝਕਾ ਪੂਜਨ ਕਿਆ ਹੈ ਸਭ ਪ-ਦਾਰਥ ਭਕ੍ਤਿ ਸਹਿਤ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅਭ ਯਾਗਤ ਕੇ ਆਇ ਹੂਏ ਭੇਦਸੇ ਰਹਿਤ ਇਸਤ੍ਰੀਆਦਿਕਸਭਸੇ ਵਾ ਮੈ ਲਗਾਵੈ ਇਸਪਰ ਏਕ ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸਹੈ॥ਕਿ ਏਕ ਰਿਖੀ ਥਾ ਤਿਸਨੇ ਕਾਲਕੇ ਜਯਕਾ ਉਦਯਮ ਕੀਆ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਿਸਕੀ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਥੀ ਤਿਸਕੋ ਬਹੁਤ ਤਾਕੀਦ ਕਰੀ ਹੂਈ ਥੀ ਤਬਕਾਲ ਭਗਵਾਨ ਤਿਸਕੀ ਪਰੀਖਯਾ ਕੇ ਲਿਯੇ ਅਰੁ ਮਾਰਨਮੇ ਛਿਦ੍ਰ ਅਨ੍ਵੇਖਣ ਕੇ ਲੀਏ ਅਤਿਥਿ ਰੂਪਧਾਰ ਕਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੇ ਕਹੀਂ ਗਏ ਹੂਏ ਪੀਛੇ ਜਾਤੇ ਭਏ ਅਰੁ ਕਹਾ ਕਿ ਹੇ ਪਜਾਰੀ ਮੈ ਅਭਯਾਗਤ ਹੋਂ ਅਰੁ ਕਾਮਾਗਿਨ ਕਰ ਪੀੜਿਤ ਹੌਂ ਸੋ ਤੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨੇ ਕੇ ਯੋਗਯ ਹੈਂ ਔਰ ਜੋ ਨ ਕਰੈਂਗੀ ਤਬ ਮੈ ਚਲਾ ਜਾਵੋਂਗਾ। ਐਸੇ ਹੀ ਕਯੋਂਕਿ ਖਾਲੀ ਗ੍ਰਿਹਸੇ ਖਾਲੀ ਹੀ ਜਾਈਤਾ ਹੈ॥ ਯਥਾਰ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਜੀਤ੍ਰੋ॥ਮੁੰਞੇਘਰ ਕ ਪਾਹੁਣਾ ਜਿਉ ਆਇਆ ਤਿਉਂ ਜਾਇ। ਤਬ ਤਿਸਨੇ ਖਿ

ਚਾਰਾ ਸੀਤਾਜੀਕੀ ਨਜਾਂਈ ਜੈਸੇ ਰਾਵਨ ਆਇਆ ਅਰੁ ਵਾ
ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਬਧੀ ਹੂਈ ਭਿਖਯਾ ਮੈ ਨਹੀਂ ਲੇਤਾ ਸੀਤਾਜੀ
ਬਿਚਾਰਾ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜ ਗ੍ਰਿਹਿ ਮੇ ਨਹੀਂ ਖਾਲੀ ਗਯਾ ਤੋ ਕ
ਹੈਂਗੇ ਕਿ ਦੇਖੋ ਲਖਮਨ ਆਜਹੀ ਹਮ ਨ ਥੇ ਗ੍ਰਹ ਮੇ ਏਕ
ਅਤਿਥੀ ਭੀ ਸੀਤਾ ਸੇ ਨ ਸਮਾਲਾ ਗਯਾ ਐਸੇ ਹੀ ਸ੍ਵਾਮੀਕੇ
ਬ੍ਰਤਭੰਗ ਭੈਸੇ ਡਰਤੀ ਹੂਈ ਤਥਾਸਤੁ ਕਰਤੀ ਹੂਈ ਜਬ ਏ
ਕਾਂਤ ਦੇਸਮੇ ਹੂਈ ਤਬਲਗ ਰਿਖੀ ਆਵਤਾ ਭਇਆ ਅਰੁ
ਕਿਵਾੜੇ ਕੋ ਭੁੜਕਾਯਾ ਤਬ ਵਾਨੇ ਕਹਾਕਿ ਹੇ ਸ੍ਵਾਮਿਨ ਮੈ ਅ
ਭਯਾਗਤ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮੈ ਲਗੀ ਹੋਂ ਅਰੁ ਸਰੀਰ ਮੁਝਕਾ ਅਪ
ਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਤਬ ਰਿਖੀਨੇ ਕਹਾ ਅਛਾ ਧੰਨ ਭਾਗ ਹੈਂ ਦੇਹਾਦਿ ਪ
ਦਾਰਥ ਅਨਿਤਯ ਹੈ ਗਿਲਾਨੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਕਰ ਸੇਵਾ ਕਰ
ਨੀ ਮੈ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਹੋਂ ਅਰਥਾਤ ਜਬ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੇ ਔਰ ਰਿ
ਖੀ ਕੇ ਚਿਤਮੇ ਗਿਲਾਨੀ ਨ ਹੋਤੀ ਭਈ ਤਬਕਾਲ ਭਗਵਾਨ
ਪ੍ਰਗਟ ਦਰਸਨ ਦੇਤੇ ਭਏ ਅਰੁ ਕਹਾ ਹੇ ਬਿਪ੍ਰ ਤੂੰ ਧੰਨਯ ਹੈਂ
ਅਰ ਧੰਨਯ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਗ੍ਰਹਸਤ ਧਰਮ ਤੈਨੇ ਗ੍ਰਹਸਥਾਸ੍ਰਮ
ਮੈ ਹੀ ਮੁਝਕੋ ਜੈ ਕਿਆ ਹੈ ਕੈਸਾਹੋਂ ਮੈ ਅਨੰਤ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ
ਅਨੰਤ ਬਾਰੀ ਭਖਯਨ ਕੀਏ ਹੈਂ ਜਿਸਨੇ ਔਰ ਬਾਨਿਪਰਸ
ਥ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਸੰਨਯਾਸਾਦਿ ਆਸ੍ਰਮੋਂ ਮੇ ਭੀ ਜਪਤਪਾਦਿ
ਕਰ ਜੋ ਨਹੀਂ ਕਿਸੀਸੇ ਜੀਤਾ ਗਯਾ ਐਸੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ
ਜੀ ਕਹੇ ਹੈਂ ਕਹੂੰ ਗ੍ਰਹਸਤ ਧਰਮ ਅਪਾਰ॥ ਪੁਨਾ॥ ਕਬੀਰ
ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਕਰਹਿ ਤਉ ਧਰਮੁ ਕਰਨਾ ਹਿਤਕਰ ਬੈਰਾਗ। ਬੈ

ਰਾਗੀ ਬੰਧਨ ਕਰੈ ਤਾਕੇ ਬਡੇ ਅਭਾਗ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਜਹਿਘਰ ਸਾਧੁ ਨ ਸੇਵਿਐ ਹਰਿਕੀ ਪੂਜਾ ਨਾਹਿ। ਤੇਘਰ ਮਰਹਟ ਸਾ ਰਖੇ ਭੂਤ ਬਸਹਿ ਤਿਨ ਮਾਹਿ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਨਹਿੰਸਿਯਾਤਸਰਬਾ ਭੂਤਾਨਿ ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੀ ਜੀਵਕੀ ਹਿੰਸਾ ਨ ਕਰੇ ਕਥੀਭੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋ ਮਨਬਾਨੀ ਸਰੀਰ ਭੇਦ ਕਰ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਹੈ ਪ੍ਰਨਬਿਯੋਗਾਨੁਕੂਲ ਬਯਾਪਾਰਰੂਪਾ ਪਹਿਰਾਤਕੇ ਰਹੇ ਉਠ ਕਰ ਆਲਸ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਕਰ ਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਇਸ੍ਟਦੇਵਤਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਚਿੰਤਨ ਪਰਾਯਨ ਹੋਵੈ ਤਥਾਚ॥ਰਜਨੀ ਪਾਦੰਪ੍ਰਵਿਸ਼ਯਸਨਾਨ ਮਾਚਰੇਤ ਇਤਿਸ੍ਮ੍ਰਤੇਃ ਐਸੇ ਅਨੇਤ ਬਿਧੀ ਨਿਸ਼ੇਧ ਰੂਪ ਬਾਕਯ ਹੈ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਜੀਮੇ ਗੁਜਰੀ ਰਾਗ ਮੇ ਸਾਖਯਾਤ ਸ਼੍ਰੁਤੀ ਰੂਪਮਾਤਾਭਾਨੀ ਜੀਕਾਕਥਨਹੈ ਆਸੀਰਬਾਦਬਿਧੀਰੂਪ॥ਪੂਤਾਮਾਤਾਕੀਆਸੀਸ। ਨਿਮਖ ਨ ਬਿਸਰੈਤੁਮਕੋਹਰਿਹਰਿਸਦਾਭਜੋ ਜਗਦੀਸ॥ ਪੁਨਾ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮੇਸ੍ਰੀਗੁਰੂਰਾਮਦਾਸਜੀਕਾਕਥਨਹਿਤੋਪਦੇਸਰੂਪਸਰਬਜੀਵੋਂ ਪ੍ਰਤਿ॥ ਹਰਿਜਪਦਿਆਂਖਿਨਢਿਲਨਕੀਜਈਮੇਰੀਜਿੰਦੁੜਿਏ ਮਤਕਿਜਾਪੈਸਾਹੁਆਵੈਕਿਨਆਵੈ ਰਾਮ॥ਪੁਨਾਕੀਰਤ ਨ ਸੋਹਲਾਮੇ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸੁਨਉ ਮੇਰੇ ਮੀਤਾ ਸੰਤ ਟਹਲ ਕੀ ਬੇਲਾ॥ ਈਹਾਂ ਖਾਟ ਚਲਉ ਹਰਿ ਲਾਹਾ ਆਗੈ ਬਸਨ ਸੁਹੇਲਾ॥ ੧ ॥ ਅਉਧਘਟੈ ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਾਰੇ ਮਨ ਗੁਰੁ ਮਿਲਕਾ ਜਸ ਵਾਰੇ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰ ਬਿਕਾਰ ਸਹਸੇ ਮਹਿ ਤਰਓ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ॥ ਜਿਸਹਿ

ਜਗਾਇ ਪਿਆਵੈ ਹਰਿ ਰਸ ਅਕਥ ਕਥਾ ਤਿਨ ਜਾਨੀ ॥੨॥ ਜਾਕਹੁ ਆਏ ਸੁਈ ਬਿਹਾਝਹੁ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਤੇ ਮਨਹੁ ਬਸੇਰਾ॥ ਨਿਜ ਘਰ ਮਹਲ ਪਾਵਹੁ ਸੁਖ ਸਹਜੇ ਬਹੁਰ ਨ ਹੋਇਗੋ ਫੇਰਾ॥ ੩ ॥ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਸਰਧਾ ਮਨ ਕੀ ਪੂਰੇ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੈ ਸੁਖ ਮਾਗੈ ਮੋ ਕਉ ਕਰ ਸੰਤਨ ਕੀ ਧੂਰੇ ॥ ੪ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਸਾਰੰਗ ਸੂਰਦਾਸ ਜੀਉ ॥ ਛਾਡਿ ਮਨ ਹਰਿ ਬਿਮੁਖਯਨ ਕੋ ਸੰਗ॥ ਕਹਾਂ ਭਇਓ ਪਯ ਪਾਇ ਪ੍ਰਿਆਏ ਬਿਖਨਤ ਜੈ ਭੁਅੰਗ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ ॥ ਕਾਗਾ ਕਹਾਂ ਕਪੂਰ ਚੁਗਾਏ ਸੁਆਨ ਨਹਾਏ ਗੰਗ ॥ ਖਰਕੋ ਕਹਾਂ ਅਗਰ ਕੋ ਲੇਪਨ ਮਰਕਟ ਭੂਖਨ ਅੰਗ ॥ ੧ ॥ ਪਾਹਨ ਪਤਿਤ ਬਾਨ ਨਹੀਂ ਬੇਧਤਰੀਤੇ ਭਏ ਨਿਖੰਗ॥ ਸੂਰਦਾਸਉਹਕਾਰੀ ਕਮਰਿਆ ਚਢਤਨ ਦੂਜੋ ਰੰਗ ॥ ੨ ॥ ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਮਹਾਵਾਕਜ ਹੈ ਅਨੰਤ ਭਾਖਾ ਤਥਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਾਦਿ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਜੋ ਬੇਦ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀਵੋਂਕੇ ਉਧਾਰਅਰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਉਚਾਰਨ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਗਾਦਿ ਜੁ ਕਹਿਐ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗਾਦੀ ਹੈ ਗਦਨੰਗਾਦਿ ਸੋ ਹੋਵੈ ਜਿਸ ਕੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਗਾਦਿ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹਿਤੋ ਪਦੇਸ਼ਟਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਯਹ ਭੀ ਏਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਗਾਦੀ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੰਘਾਸਨ ਕਾ ਹੈ ਹਿੰਦੀ ਮੇ ਗੱਦੀ ਵਾ ਗਾਦੀ ਕਹਤੇਹੈਂ ਅਰਬੀਮੇਕੁਰਸੀਕਹਤੇਹੈਂ ਪਾਰਸੀਮੇਤਖਤਔਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਮੇਂ ਸਿੰਘਾਸਨਕਹਤੇਹੈਂ ਸਭ ਘਟਕੁੰਭਕਲ ਸਾਦਿਵ

ਤ॥ਏਕਸ਼ਬਦਕੇਪ੍ਰਯਾਯਹੈਂ॥ਸੋਨਿਰਣੈਸਿੰਧੂਆਦਿਗ੍ਰੰਥੋਂਮੇਂਮੰ
ਤ੍ਰਭੀਲਿਖੇਹੈਭਿੰਨਭਿੰਨਸਿੰਘਾਸਨਛਤ੍ਰਚਾਮਰਾਦਿਕੇਅਰਥਾਤ
ਜੋਪਰਮੇਸਰਕਾਅਵਤਾਰਹੋਇਸੋਈਸਿੰਘਾਸਨਾਰੂਢਹੋਤਾਹੈਯ
ਥਾਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਨਾਵਿਸ਼ਨੁਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀਪਤੀਭਵਾਦਸਮਾਧਯਾਯੇ॥ਉਚੈਸ੍ਰ
ਵਸਮਸ੍ਵਾਨਾਂਵਿਧਿਮਾਂਮਮ੍ਰਿਤੋਦਭਵੰ॥ਐਰਾਵਤਿਗਜੇਦ੍ਰਾਣਾਂਨਰਾ
ਣਾਂਚਨਰਾਧਿਪੰ॥ਅਰਥਾਤ ਜੁ ਕਹਿਐਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂਗਾਦੀਰੂਪ
ਹੈ ਪੁਨਃ ॥ਤਤ੍ਵਮਸੀਪ੍ਰਗਯਾਨਮਾਨੰਦੰਬ੍ਰਹਮਸਤਯੰਗਯਾਨਮਨੰ
ਤੰਬ੍ਰਹਮ ਅਯਮਾਤਮਾਬ੍ਰਹਮ ਬ੍ਰਹਮਵਿਤਬ੍ਰਹਮੈਵਭਵਤੀ
ਨੇਹਨਾਨਾਸ੍ਤਿ ਕਿੰਚਨ ਮ੍ਰਿਤਯੋਹਸਮ੍ਰਿਤਯੁ ਮਾਪ੍ਨੋਤਿਯਹਨਾਨਯੇ
ਵਪਸ਼ਯਤੀ ਅਸੰਗੋਹਯਯੰਪੁਰੁਖਃ ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੰਤਬਾਕਯ
ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗਾਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਉੱਚੈਰੁਚਾਰਨ ਕਰਤਾ
ਹੈ ਐਸੇ ਜਿਸ ਪਰ ਇਸਿਥਤ ਹੋਕਰ ਬੰਦਯਨੀਯ ਹੋਤਾ ਹੈ
ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਵਾਕੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਅਦਨਾਮ
ਭਖਯਣ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਲ ਰੂਪ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਤਾਦਿ ਜੁਗੋਂ ਕੇ
ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਆਦਨ ਭਖਯਨ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਜੁਗਾਦਿ ਜੈਸੇਕ
ਬੇਦ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਦ ਦ ਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰ ਸ੍ਰੁਨਯਿਤਨੁ
ਨਾਮ ਮੇਘ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਤੀਨ
ਦਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵਤਾ ਮਨੁਖਯ ਦੈਤਯੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ਨ
ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਬਰਖਾਦਿਕ ਮੇ ਤੀਨ ਦਕਾਰੋਂ ਕੀ ਐਸੇ ਬਿਵਸਥਾ
ਕਰਨੀ ਕਿ ਦੇਵਤਾ ਯਦਯਪਿ ਸਾਤ੍ਵਿਕੀ ਹੈ ਤਦਯਪਿ ਭੋਗ
ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਭੋਗੋਂ ਮੇਂ ਰੁਚੀ ਅਧਿਕ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ
ਤੌ ਤਿਨੌ ਪ੍ਰਤੀ ਦਕਾਰਦਮਨਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਹੈ

ਦੇਵਤਾ ਹੋ ਬ੍ਰਿਬਾਖਜਣ ਭੈਗੁਰ ਵਿਖਜੋਂ ਕੇ ਲਿਏ ਆਯਰ ਦਾਮਤਗਵਾਵੇ ਗੋਬਿੰਦ ਭਜਨ ਸਤ ਸੰਗਤ ਕਰੋ ਜਿਸ ਕਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਵੈ॥ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰਾ ਜੋ ਪੂਰਬਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਪਰ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸ ਕੀਪ੍ਰਾਪਤੀਹੋਵੈ ਜਿਸ ਕੀ ਅਪੇਖਜ਼ਾ ਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਅਪਸ੍ਰਾਦਿ ਭੋਗ ਅਤਿ ਤੁੱਛ ਹੈ ਅਖੰਡਾ ਨੰਦ ਏਕ ਰਸ ਪਰਿ ਪੂਰਣ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕਹਾਂ ਅਰੁ ਮਰੁਮਰੀਚਕਾਵਤ ਯੇਸ੍ਵਰਗ ਲੇਸ ਮਾਤ੍ਰ ਸੁਖ ਕਹਾਂ ਯੇਚਿਤ ਮੇਂ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਦੇਖੋ ਜੋ ਬਡੇ ਪਰਿਸ੍ਰਮ ਕਰਕੇ ਸੌ ਅਸ੍ਵਮੇਧ ਦ੍ਵਾਰਾ ਇੰਦ੍ਰ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮਾਜੀ ਕੇ ਏਕ ਦਿਨਮੇਚਤੁਰਦਸਇੰਦ੍ਰ ਅਪਨਾਅਪਨਾਬਡੇਪਰਿਸ੍ਰਮ ਕਾ ਫਲ ਭੋਗ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥ ਪੁਨਹ ਕੀਟ ਕ੍ਰਿਮਾਦਿਕਯੋਨੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕੋਊ ਇੰਦ੍ਰ ਮੋਖਜ ਭੀ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਸ ਤਸੰਗ ਦ੍ਵਆਰਾ ਪਰੰਤੁ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਭੀ ਇੰਦ੍ਰ ਗਜ਼ਾ ਨੁਵਾਨ ਹੋਵੈ ਜੈਸੇ ਮਹਾਰਾਮਾਯਣ ਮੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿ ਵਸਿਸ਼ ਟ ਜੀਕਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਯੇਹ ਜੋ ਕੀਟ ਚਲਾ ਜਾ ਤਾ ਹੈ ਮਲਬਟਿਕਾ ਕੋ ਲਿਏ ਏਕ ਟਾਂਗ ਜਿਸਕੀ ਟੂਟੀ ਹੁਈ ਹੈ ਸੋ ਯਹ ਤੇਰਹ ਬੇਰ ਮੈਨੇ ਇੰਦ੍ਰ ਦੇਖਾ ਹੈ ਅਬ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ ਹੈ ਸੋ ਅਰਥਾਤ ਭੋਗ ਅਤਿਤੁਛ ਅਪਾਤ ਰਮਣੀਕਹੈ ਚਹਿਐ ਕਿ (ਭੋ) ਦੇਵਤਾ ਹੋ ਦਮਨਕ ਹੋ ਅਰਥਾਤ ਇੰਦ੍ਰਜੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿਸਯ ਸੇ ਰੋਕਨਾ ਕਰੋ ਔਰ ਸੁਸਗਾਦਕਾਰ ਮਾਤਲੋਕ ਕੇ ਮਨੁਖਜੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਾਨਕਾ ਉਪ

ਦੇਸ਼ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿ ਹੇ ਮਾਨੁਖੋ ਮਨੁਖਜ਼ਾਦੇਹੀ ਭਾਰਥਖੰ
ਡ ਭੂਮੀਮੇ ਅਤਜ਼ੰਤਦੁਰਲਭ ਹੈ ਅਰੋਗਜ਼ ਸਰੀਰ ਯੁਵਾ ਅਵ
ਸਥਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਦਿਕ੍ਰਿਆਦਿ ਘਰਮੇ ਉਤਮ ਜਨਮ ਹੋਨਾ ਅ
ਤਜ਼ੰਤ ਦੁਰਲਭ ਹੈ ਯਥਾ ਏਕਾਦਸ਼ਸ੍ਕੰਧੇਵਸੁਦੇਵ ਨਾਰਦਸੰਬਾ
ਦੇ ॥ ਦੁਰਲਭੋ ਮਾਨੁਖੋ ਦੇਹੋ ਦੇਹਿਨਾਂਖਜਣਭੰਗਰਹ ਤਤ੍ਰਾਪਿ
ਦੁਰਲਭੰਮਨਜ਼ੇ ਬੈਕੁੰਠ ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ਨੰ ॥ ਪੁਨ ਆਸਾ ਮਹਲਾ
੫ ॥ ਭਈ ਪਰਾਪਤ ਮਾਨੁਖਦੇਹੁਰਿਆ। ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਨਕੀ
ਯਹ ਤੇਰੀ ਬਰਿਆ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਇਸਦੇਹੀ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਦੇ
ਵ । ਸੋ ਦੇਹੀ ਭਜ ਹਰਿਕੀ ਸੇਵ॥ ਪੁਨਾ॥ ਕਬੀਰ ਮਾਨੁਖ ਜ
ਨਮ ਦੁਲੰਭ ਹੈ ਹੋਇ ਨ ਬਾਰੰਬਾਰ । ਜਿਉਂ ਬਨ ਫਲਪਾਕੇ
ਭੁਇ ਗਿਰਹਿ ਬਹੁਰ ਨ ਲਾਗਹਿ ਡਾਰ ॥ ਪੁਨਾ ॥ਅਨਿਤਜ਼ਾ
ਨਿ ਸ਼ਰੀਰਾਣਿ ਵਿਭਵੋਨੈਵਸਾਸ੍ਵਤਹ। ਨਿਤਜ਼ੰ ਸੰਨਿਹਤੋ ਮ੍ਰਿ
ਤਜ਼ੁਹ ਕਰਤਬਜ਼ੋ ਧਰਮ ਸੰਗ੍ਰਹਹ॥ਅਰਥਾਤਭਾਰਥਖੰਡਭੂਮੀ
ਅਨੰਤ ਗੁਨ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਖਜ਼ੇਤ੍ਰ ਹੈ ਯਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਗੀ
ਤਾਯਾਂ ਯੇਹਿ ਸੰਸਪਰਸ਼ਜਾਭੋਗਾਃ ਦੁਃ ਖਯੋਨਯਹ ਏਵਤੇ ਆ
ਦਜ਼ੰਤ ਵੰਤਹ ਕੌਂਤੇਯ ਨਤੇਖੁਰਮਤੇਬੁਧਾਃ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਨ ਸਿੰ
ਮ੍ਰਿਤੀ ਮੇ ਮਹਾਤਮ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸੋ ਕਥਨ ਮੇ ਨਹੀਂ ਆਤਾ ਪੁਨਾ
ਮਾਨੁਖ ਸਰੀਰ ਭੀ ਉਤਮ ਖਜ਼ੇਤ੍ਰ ਹੈ ਇਸੀ ਖਜ਼ੇਤ੍ਰਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ
ਕਰ ਇੰਦ੍ਰਯਮ ਵਰਣ ਕੁਬੇਰਾਦਿ ਪਦਵੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਭ
ਏ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਜੀਵੋ ਮਾਨੁਖਜ ਦੇਹਕੋ ਪਾਇਕਰ ਦਾਨ
ਕਰੋ ਦੇਹਾਦਿ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜੈਸੇ ਕਿ ਦਧੀਚੀ ਸਿਵ ਬਲੀ ਵਿਰੋਚ

ਨ ਕਰਣਾਦਿਕੋ ਨੇ ਦਾਨ ਕੀਆ ਹੈ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀ ਧਰ ਜੀਕੇ ਦਾਨਕੀ॥ ਕਬਿਤੁ॥ ਹੰਸਰਾਮ ਕ੍ਰਿਤ॥ ਦੁੰਦਭੀਧੁ ਕਾਰੇ ਬਾਜੇ ਮਾਨੋ ਜਲਧਰਗਾਜੇ ਛਾਜਤ ਨਿਸਾਨ ਭਾਨੁਭਾਨ ਛਪੇਜਾਤ ਹੈ। ਹਾਥਿਨ ਕੇ ਹਲਕਾ ਹਜ਼ਾਰਨ ਗਿਨੈ ਕੋਹਧਜ ਟਿਤ ਜਵਾਹਿਰ ਸੋ ਜਗਮਗ ਗਾਤ ਹੈ। ਕੋਰਸਾਜੇ ਜ਼ੋਰਕਰ ਨਾਲਨਕੋਸ਼ੋਰ ਸੁਨੇ ਕੰਪਤ ਸੁਰੇਸ ਤਜੋਨਰੇਸ ਬਿਲਖਾਤ ਹੈ ਹੰਸਰਾਮ ਕਹਤ ਬਿਰਾਜੋ ਜਿਨ ਭਾਜੋ ਗੁਰਗੋਬਿੰਦ ਕੋ ਮਾਂਗੇ ਕਬਿਰਾਜ ਚਲੇ ਜਾਤ ਹੈ ॥ਤਥਾ॥ਯਾਚਕਾਨਹਿਯਾਚੀਤੰਉਪ ਵਿਸੰਤ੍ਰਿਗ੍ਰਹੇਗ੍ਰਹੇ। ਦੀਯਤਾਂਦੀਯਤਾਂਧਨਮਦਾਤੁਃ ਗਤੀਰੀਦ੍ਰਿ ਸੀ ਐਸੇ ਹੀ ਤੀਸਰਾਦਕਾਰ ਅਸੁਰਦੈਤਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ ਕਰੈ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਲਜ ਪ੍ਰਜਾਹੋਨੇਤੇ ਅਸੁਰੋਂਮੇਂ ਹਿੰਸਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਨਉ ਪ੍ਰਤਿ ਦਯਾ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਦਕਾਰ ਤੀਸਰੇਕਰ ਤਥਾਚਸ਼੍ਰਤੀ ਨਹਿਹਿੰਸਯਾਤ ਸਰਬਾ ਭੂਤਾਨੀ ਇਤਿਹੇਕਸਜਪਕੇਪੁਤ੍ਰਪੌਤ੍ਰਪਰਪੌਤ੍ਰ ਰੂਪਪ੍ਰਜਾ ਹੋ ਹਿੰਸਾਕਾ ਪਰਿਤਯਾਗ ਕਰੋ ਸਰਬ ਭੂਤਉਂਮੇ ਪਰਮੇਸਰ ਜਾਨ ਕਰ॥ ਤਥਾ॥ ਕਬੀਰ ਜੀਅ ਜੁ ਮਾਰਹਿ ਜ਼ੋਰਕਰ ਕਹਤੇ ਹ ਹਿਜੁ ਹਲਾਲ। ਦਫਤਰ ਲੇਖਾ ਮੰਗਿਐ ਤਬ ਹੁਇਗੋ ਕਵਨ ਹਵਾਲ॥ ਪੁਨਾ ਮਾਝਮਹਲਾ॥ ੧॥ ਜੇ ਰਤ ਲਗੈ ਕਪੜੇ ਜਾਮਾ ਹੋਇ ਪਲੀਤ। ਜੋ ਰਤ ਪੀਵਹਿ ਮਾਨਸਾ ਤਿਨ ਕਿਉਂ ਨਿਰਮਲ ਚੀਤ॥ ਪੁਨਾ॥ ਬੇਦ ਪੜਹਿ ਮੁਖ ਮੀਠੀ ਬਾਣੀ ਜੀਆਂ ਕੁਹਤ ਨ ਸੰਗਹਿ ਪ੍ਰਾਣੀ॥ ਪਨਾ॥ ਜੀਅ ਬਧਹੁ

ਸੁ ਧਰਮ ਕਰ ਥਾਪਹੁ ਅਧਰਮ ਕਹੁ ਕਤ ਭਾਈ। ਆਪ ਸ ਕੋ ਮੁਨਿਵਰ ਕਰ ਥਾਪਹੁ ਕਾਕਉ ਕਹਉ ਕਸਾਈ॥

॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ॥

ਸੀਹਪਜੂਤੀ ਬਕਰੀ ਮਰਦੀ ਹੋਈ ਹੜਹੜਹਸੀ॥ ਪੁਛੇ ਸੀਹ ਬਿਸਮਾਦ ਹੁਇ ਇਤ ਅਵਸਰ ਕਿਤ ਰਹਸਰ ਹਸੀ॥ ਬਿਨਉ ਕਰੇਂਦੀ ਬਕਰੀ ਪੁਤ ਅਸਾਡੇ ਕੀ ਚਨਖਸੀ॥ ਅਕਧਤੂਰਾ ਖਾਦਿਆ ਕੁਹਕੁਹ ਖਲਹੁ ਖਲ ਬਿਣਸੀ॥ ਮਾਸਖਾਨ ਗਲਵਢਕ ਹਾਲ ਤਿਨਾੜਾ ਕਉਨ ਹੁਵਸੀ॥ ਗਰਬ ਗਰੀਬੀ ਦੇਹਖੇਹ ਖਾਜ ਅਖਾਜ ਅਕਾਜ ਹੁਵਸੀ॥ ਜਗ ਆਇਅ ਸਭ ਕੋਇਮਰਸੀ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸੁਕ੍ਰ ਸੋਣਤਿ ਸੰਭੂਤੰ ਯੇਨਰਾਭੁੰਜਿਤੇਪਲੰ ॥ ਣਰਕਾਤਨਨਿਵਰਤੰਤੇ ਯਾਵਤ ਇੰਦ੍ਰ ਚਤੁਰਦਸ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਵਸੇਤਸਨਰਕੇ ਘੋਰੇ ਦਿਨਾਨਿ ਪਸੁਲੋਮਭਿਹ ॥ ਸੰਮਤਾਨਿ ਦੁਰਾਚਾਰੋਯੋਹੰਤਜਵਿਧਿਨਾਪਸੂਨੇਤਿ॥ ਪੁਨਾ॥ ਸਰਬੰ ਸੁਕ੍ਰੰਭਵੇਦਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁਰਮਾਂਸੰਪ੍ਰਬਰਤਤੇ ਰੁਦ੍ਰਾਸ੍ਰੁ ਅਸਿਤ ਸੰਘਾਤਹ ਤਸਮਾ ਨਮਾਂਸੰ ਬਿਬਰਜਯੇਦਿਤਿ॥ ਪੁਨਾ ਮਨੁਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿਹ ॥ ਨਕ੍ਰਿਤ੍ਵਾ ਪ੍ਰਾਣਿਨਾਂਹਿੰਸਾ ਮਾਂਸ ਮੁਤਪਦਜ਼ਤੇਕ੍ਵਚਿਤ ਨਚਜੀਵਵਧਹ ਸ੍ਵਰਗਜ਼ਹ ਤਸਮਾਨਮਾਸੰ ਨਭਖਜ਼ਯੇਤ॥ ਅਨੇਤ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਹੈਂ ਐਸੇ ਹੀਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਅਸੁਰੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਸੁਰ ਕੇਵਲ ਦੈਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਨਨੇ ਜੁ ਅਸੁਰ ਸੁਭਾਉ ਵਾਲੇ ਹੋਇ ਵੋਈ ਅਸੁਰ ਹੈਂ ਚਾਹੇ ਦੇਵ ਦੈਤ ਮਾਨੁਖ ਕੋਈ

ਹੋਇ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਜੀਵੋ ਦਿਯਾ ਕਰੋ ਯਹੀ ਪਰਮ ਧਰਮ ਹੈ
॥ ਯਥਾ ॥ ਖਜ਼ਾਂਤਜ਼ਾਸਮੰਤਪੋਨਾਸ੍ਤਿ ਸੰਤੋਖਾਤਨਪਰੰਸੁਖੰ॥ ਨਾ
ਸ੍ਤਿਬਿਦਜ਼ਾ ਸਮੰਦਾਨੰ ਨਾਸ੍ਤਿ ਧਰਮੋ ਦਯਾ ਪਰਹ॥ ਯਥਾ ਜ਼ਿੰ
ਦਗੀ ਨਾਮਹ॥ ਸ਼ਰਮਕੁਨਹਾ ਸ਼ਰਮਕੁਨਹਾਸ਼ਰਮਕੁਨ॥ ਈ
ਦਿਲੇਚੂੰ ਸੰਗਖ਼ੁਦਰਾ ਨਰਮਕੁਨ॥ ਮਾਨਿਏ ਨਰਮੀ ਗਰੀਬੀ
ਆਮਦਹ॥ ਦਰਦ ਹਰ ਸਰਰਾ ਤਬੀਬੀ ਆਮਦਹ ॥ਪੁਨਾ॥
ਦਰਦਰਾਦਰ ਹਿੰਦਵੀਗੋਯੰਦਪੀਰ॥ ਜ਼ੀਂ ਸਬਬ ਬੇਦਰਦਰਾ
ਬੇਪੀਰਦਾਂ॥ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੰ੍ਰਥੇ ॥ ਤੈ ਨਰਕਿਆ ਪੁਰਾਨ
ਸੁਨ ਕੀਨਾ॥ ਅਨਪਾਵਨੀ ਭਗਤ ਨਹਿ ਉਪਜੀ ਭੂਖੇ ਦਾਨ
ਨ ਦੀਨਾ॥ ਕਾਮਨ ਬਿਸਰਿਓ ਕ੍ਰੋਧ ਨ ਬਿਸਰਿਓ ਲੋਭ ਨ ਛੂ
ਟਿਓ ਦੇਵਾ॥ ਹਿੰਸਾ ਤੌ ਮਨ ਤੇ ਨਹਿ ਛੂਟੀ ਨਿਫਲਭਈ ਸ
ਭ ਸੇਵਾ॥ ਬਾਟਪਾਰ ਘਰਮੂਸਬਿਰਾਨੇ ਪੇਟਭਰੈ ਅਪਰਾਧੀ॥
ਜੇਹਪਰਲੋਕ ਜਾਇ ਅਪਕੀਰਤਿ ਸੁਈ ਅਵਿਦਜ਼ਾ ਸਾਧੀ॥
ਹਿੰਸਾ ਤੌ ਮਨ ਤੇ ਨਹਿ ਛੂਟੀ ਜੀਅ ਦਯਾ ਨਹਿ ਪਾਲੀ॥ ਪਰ
ਮਾਨੰਦ ਸਾਧੁ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਕਥਾ ਪੁਨੀਤ ਨ ਚਾਲੀ॥ ਪੁਨਾ
ਮਹਲਾ ੯॥ ਕਰਨੋ ਹੁਤੋ ਸੁਨਾਕਿਓ ਪਰਿਓ ਲੋਭ ਕੇ ਫੰਧ॥
ਨਾਨਕ ਸਮਿਓ ਰਮਗਇਓ ਅਬਕਿਆ ਰੋਵਤ ਅੰਧ॥ ਪੁ
ਨਾ॥ ਮਨਕੀ ਮਨਹੀ ਮਾਹਿ ਰਹੀ॥ ਨਾ ਹਰਿਭਜਯੋ ਨ ਤੀਰ
ਥ ਸੇਵਿਓ ਚੋਟੀ ਕਾਲ ਗਹੀ॥ ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਸ
ਅਰਥ ਕਾ ਕਿਆ ਕਿ ਗਦ ਧਾਤੂ ਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਊਂਚੇ ਉਚਾਰਨ
ਅਰਥ ਹੈ ਜੁ ਕਹੀਏ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬੇਦ ਰੂਪਕਰ ਅਨੰ

ਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਉਧਾਰ ਕੇਲੀਏ ਉਪਦੇਸ ਰੂਪ ਬਾਨੀ
ਕਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਇਸਕਰਕੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ
ਜੋਗਾਦਿ ਹੈ ॥੬॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਦੋ ਅਵਯਖੰਡਨਾਰਥ ਹੈਅਰਥ ਕਿ
ਆ ਕਿ ਜੋ ਕਾਲ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੁਗ ਕ੍ਰਿਤਾਦਿਕੋਂ ਖੰਡਨ
ਕਰੈ ਜੈਸੇ ਚਾਰਲਾਖ ਬਤੀਸ ਹਜਾਰ ਕਲਜੁਗ ਕੀ ਆਰਬ
ਲਾ ਹੈ ਤਦਨੰਤਰ ਤ੍ਰੇਤਾ ਦੁਆਪੁਰ ਸਤਿਯੁਗ ਇਨਕੇ ਖੰਡਨ
ਕਰਤਾ ਹੈ ਕ੍ਰਮ ਕਰਕੇ ॥ ੭ ॥ ਵਾ ॥ ਜੁਗ ਨਾਮ ਜੋੜੇ ਕਾ ਹੈ
ਜੈਸੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖ ਹੈ ਦੇਵ ਤਿਰਯਗ ਮਨੁਖਜ ਪਸੁ ਪੰਖੀ
ਸਭੀ ਦੰਪਤੀ ਰੂਪਕਰ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਪਨੇ ਆਨੰਦ ਮੇ ਮਗਨ
ਹੂਏ ਹੂਏ ਅਰੁ ਅਦ ਕਹਿਏ ਕਾਲਭਗਵਾਨ ਉਨਕੇ ਜੁਗਕੋ
ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਭਖਜਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਯਾ ਇਸਤ੍ਰੀ
ਯਾ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਥਮ ਮਰਨ ਭਾਵਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰ
ਵਾ॥ ਮਿਤ੍ਰ ਪਰਸਪਰ ਬਯੋਗ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਾਲਰੂ
ਪ ਭਗਵਾਨ ਉਨਕੇ ਮਨੋਰਥ ਕੋ ਨ ਪੂਰਨ ਕਰਕੇ ਜੈਸੇ ਕਿ
ਮੂਸਰੀਮੂਸਾ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ ਕਲੋਲ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਉਨਕੋ
ਅਕਸਮਾਤ੍ਰ ਬਿਲਇਆ ਰੂਪਕਰ ਨਾਸਕਰਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਬਿ
ਲਾਵਲ ਕਬੀਰਜੀਉ ॥ ਐਸੋ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਪੇਖਨਾ ਰਹਨ
ਨ ਕੋਊ ਪਇਹਰੇ॥ ਸੂਧੇ ਸੂਧੇ ਰੇਗ ਚਲਹੁ ਤੁਮ ਨਤਰੁ ਕੁ
ਧਕਾਦਿਵਇਅਹਿਰੇ॥ ੧ ॥ ਬਾਰੇਬੂਢੇ ਤਰੁਨੇ ਭਇਆ ਸਭ
ਹੂ ਜਮਲੈ ਜਇਹਰੇ ॥ ਮਾਨਸਬਪੁਰਾ ਮੂਸਾਕੀਨਾ ਮੀਚ
ਬਿਲਇਆ ਖੁਇਹੈਰੇ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਧਨਵੰਤਾ ਅਰੁ ਨਿ

ਰਧਨ ਮਨਈ ਤਾ ਕੀ ਕਛੂਨ ਕਾਨੀਰੇ ॥ ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਸਮ ਕਰ ਮਾਰੈ ਐਸੋ ਕਾਲ਼ ਬਿਡਾਨੀ ਰੇ ॥ ੨ ॥ ਹਰਿਕੇ ਸੇਵਕ ਜੋ ਹਰਿਭਾਏ ਤਿਨਕੀ ਕਥਾ ਨਿਰਾਰੀ ਰੇ ॥ ਆਵਹਿ ਨ ਜਾਹਿਨ ਕਬਹੂੰ ਮਰਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸੰਗਾਰੀ ਰੇ ॥ ੩ ॥ ਪੁਤ੍ਰਕਲਿਤ੍ਰਲ ਛਮੀ ਮਾਇਆ ਇਹੈ ਤਜਹੁ ਜਿਅਜਾਨੀ ਰੇ ॥ ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਸੁਨਹੁਰੇ ਸੰਤਹੁ ਮਿਲਿਹੈ ਸਾਰੰਗਪਾਨੀ ਰੇ ॥ ੪ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਦ ਰਿਯਾਵੈਕੰਨੇ ਬਗੁਲਾ ਬੈਠਾਕੇਲ਼ ਕਰੇਇ ॥ ਕੇਲ਼ਕਰੇਂਦੇਹੰਝ ਹੂ ਅਚਿੰਤੇ ਬਾਜਪਏ ॥ ਬਾਜਪਏ ਤਿਸਰਬਦੇ ਕੇਲਾਂਬਿਸਰਿ ਆਹ ॥ ਜੋ ਮਨ ਚਿਤ ਨ ਚੇਤਸਨ ਸੇ ਗਾਲੀਰਬ ਕਿਆਹਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਮਛਲੀ ਜਾਲ ਨ ਜਾਨਿਆ ਸਰਖਾਰਾ ਅਸਗਾਹ ॥ ਅਤਿ ਸਿਆਨੀ ਸੋਹਣੀ ਕਿਉ ਕੀਤੋ ਬੇਸਾਹ ॥ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨ ਪਾਕੜੀ ਕਾਲ ਨ ਟਲੈ ਸਿਰਾਹ ॥ ਭਾਈਰੇ ਇਉ ਸਿਰਿ ਜਾ ਣਹੁ ਕਾਲ਼ ॥ ਜਿਉ ਮਛੀ ਤਿਉ ਮਾਨਸਾ ਪਵੈ ਅਚਿੰਤਾ ਜਾਲ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਏਕ ਪੰਖੀ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤੀਰੇ ਰਹਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜੋੜਾ ਹੀ ਵਹੁ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਏਕ ਕੇ ਅਭਾਵ ਹੂਏ ਦੂਸਰੇ ਕਾ ਭੀ ਅਭਾਵ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਕਾਰਨ ਕਯਾ ਕਿ ਉਨਕੇ ਏਕ ਪੰਖ ਹੋਤਾ ਹੈ ਦੂਸ ਰੇਕੀ ਬਾਜੂ ਮੇ ਕੁੰਡੇ ਕੀ ਤਰਹ ਫਿਸਾਨੇ ਕਾ ਸਾਧਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਬ ਉੜਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਦੋਨੋ ਹੀ ਉੜਤੇ ਹੈਂ ਇਸਕਰ ਭੀ ਔਰ ਅਤਿ ਸਨੇਹ ਹੋਨੇਕਰ ਵਿਯੋਗਹੂਏ ਏਕਕੇਦੋਨੋ ਮਰਨਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਮਦਭਾਗਵਤ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਲਾਜੈਸੇ ਮੇਘਉ ਕੇ ਸੰਬੂਹਉਕੋ ਤ੍ਰਿਣ ਸੰਬੂਹਕੋ ਧੂਲੀਕੋ

ਏਕਤ੍ਰਭੀ ਕਰਦੇਤਾਹੈਬਿਯੋਗਭੀਕਰਦੇਤਾਹੈਐਸੇਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਜੀਵੋਂਕੇਪ੍ਰਤਿ ਸੰਯੋਗਬਿਯੋਗਕਰਦੇਤੇਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਜੁਗਾਂਕੋਕਿਆ ਸੰਜੋਗਉਕੇਕਾਲਰੂਪਕਰਕੋਕਿਆਖੰਡ ਨਕਰਤਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੁਗਾਦਿ ਕਹੀਐਹੈ॥੯॥ਭਿੰਵਾਂ॥ ਜੁ ਗਾਦਿ ਹੈ ਪਦ ਨਾਸਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰੁਗਤੀ ਕਾ ਭੀ ਬਾਚ ਕ ਹੈ ਸੋਗਤੀ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਗਜਾਨ ਗਮਨ ਪ੍ਰਾ ਪਤੀ ਰੂਪ ਅਰਥ ਕਿਯਾ ਕਿ ਜੁਗਾਦਿ ਰਚਨਾ ਜੋ ਹੈ ਅਰਥਾ ਤ ਪਰਪੰਚ ਰੂਪ ਤਿਸਕੇ ਹੈ ਕਜਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁ ਰੂ ॥ ੧੦ ॥ ਵਾ ॥ ਤਿਸ ਰਚਨਾਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗਜਾਨ ਗਮਨ ਗ ਤੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਹੈਨਾਮ ਘੋੜੇਕਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੁਗਾਦਿ ਕਜਾ ਸਤਜੁਗ ਦ੍ਵਾਪੁਰ ਤ੍ਰੇਤਾ ਕਲਿ ਹੈ ਕਿਆ ਘੋੜੇ ਹੈ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਕੇ॥ ੧੨ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਜੁਗਾਦਿ ਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੂੰ ਜੁਗਾਦਿ ਹੈ ਕਜਾ ਆਦਿ ਯੁਗ ਸਤਜੁਗ ਰੂਪ ਹੈ ਕਜੋਂਕਿ ਸਤਜੁਗ ਮੇ ਸਤ ਸੰਤੋਖਾਦਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਤਥਾਚਗੁਰੂਃ ॥ ਸਤਜੁਗ ਸਤਸਤ ਸਭਬੋਲੈ ॥ ਪਵਨ ਅਹਾਰੀ ਮਨ ਨ ਹਿ ਡੋਲੈ ॥ ਇਤਜਾਦਿ ॥ ਵਾ ॥ ਆਦਿ ਜੁਗ ਕਲਿਜੁਗ ਭੀ ਬਨਜਾਤਾ ਹੈ ਜੁਗੋਂ ਕੇ ਆਦਿ ਹੋਵੇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਜੁਗਾਦਿ॥ ਤ ਥਾ ਆਸਾ ਰਾਗ ਮੇ ॥ ਸ੍ਰੀ ਮਨ ਨਾਨਕ ਦੇਵਜੀ ਕਥਨ ਕਰ ਤੇ ਹੁਏਹੈਂ ॥ਕਲਕੀ ਪ੍ਰਾਧਾਨਜਤਾ॥ ਕਲਿਯੁਗਉਤਮੋ ਜੁਗਾ ਮਾਂਹਿ॥ ਅਹਿ ਕਰਕੇ ਸੁ ਅਹਿਕਰਪਾਏ ਕੋਈ ਨ ਪਕੜੀਐ

ਕਿਸੈ ਥਾਂਇ॥ ੧੩ ॥ ਯਦਵਾ॥ ਯੁਗਨਾਮ ਚਾਰੋਂ ਕਾ ਹੈ ਅ
ਰਥ ਕਿਆ ਕਿ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਵਪਨ ਸਖੋਪਤ ਤੁਰੀਆ ਏ ਚਾਰੋਂ
ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਇਨ ਚਾਰੋਂ ਕੇ ਆਦਿ ਤੁਰੀ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ
ਜੋ ਤੀਨੋ ਮੈ ਨਿਰੰਤਰ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ॥ ੧੪ ॥ ਵਾ ॥ ਜੁਗਾਦ
ਜੁਗਨਾਮ ਚਾਰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਸ੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਦਾਸ
ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਅਰਥਾਤ ਬੇਦੀ ਤ੍ਰੇਹਨ ਭਲੇ ਸੋਢੀ ਇਨ
ਜੁਗੋ ਕੇ ਨਾਮ ਚਾਰੋਂ ਕੇ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰੂਪ ਹੈ॥
੧੫ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਜੁਗ ਨਾਮ ਚੌਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
ਤਿਨਕੇ ਜੋ ਆਦਿ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਜੁਗਾਦਿ ਸੋ ਕਉਨ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਰੂਪ ਹੈ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ
ਯਹ ਕਿ ॥ ਤੀਨ ਜਨਮ ਹਮ ਹੂ ਜਬ ਧਰਿ ਹੈਂ ਚੌਥੇਜਨਮ ਗੁ
ਰੂ ਤੁਹਿ ਕਰਿ ਹੈਂ ॥ ਇਸ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨੇ ਤੇ ਅਰੁ ਸੋਢ ਬੰਸ
ਮੇ ਇਸੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਕੁਰਸੀ ਬਕੁਰਸੀ ਪਾਤ
ਸਾਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ਯਦਯਪਿ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ਭੇਦ ਦ੍ਰਿਸਟੀ
ਕਰ ਬਰਨਨ ਕਰਨਾ ਨਰਕ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਇ
ਸਮੇ ਨਯੂਨ ਅਧਿਕਤਾ ਕਾ ਕਥਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ
ਦ੍ਵਾਰਾ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਰੁ ਅਤਿਉਦਾਰ ਗੁਨ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਯਥਾ ਸਵੈ
ਯੋਂ ਮੇ॥ ਘਨਹਰਬੂੰਦਬਰਸਰੋਮਾਵਲ ਕੁਸਮ ਬਸੰਤ ਗਨੰਤ
ਨ ਆਵੈ॥ ਰਵਿਸਸਿ ਕਿਰਨ ਉਦਰ ਸਾਗਰਕੋ ਗੰਗਤਰੰਗ
ਅੰਤਕੋਪਾਵੈ ॥ ਰੁਦ੍ਰ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਕਬਿ
ਜਨਭਲ ਉਨਹਿ ਜੋਗਾਵੈ ॥ ਭਲੇ ਅਮਰਦਾਸਗੁਣ ਤੇਰੇ ਤੇ

ਰੀ ਉਪਮਾਂ ਤੁਹਿ ਬਨਿਆਵੈ ॥ ਅਰਥਾਤ ਦਸੋਂ ਰੂਪ ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ ਭੇਦ ਨਹੀ ਹੈ ਦਸੋ ਅਵਤਾਰੋਂ ਮੇ ਕਿਸੀ ਕੀ ਉਸਤ ਤੀ ਕਰੈ ਤਿਸਕਰ ਸਭ ਕੀ ਉਸਤਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਨੇਤ੍ਰਕਾ ਸ੍ਰਵਨ ਕੀਆ ਤਉਭੀ ਪੁਰਖ ਉਸਤਤੀ ਹੈ ਔਰ ਐਸੇ ਮਸਤ ਕ ਕੰਠ ਕਪੋਲਾਦਿ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰ ਪੁਰਖ ਉਸਤਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਦੇਵ ਰੂਪ ॥ ੧੬ ॥ ਵਾ ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਅਮਰਰੂਪ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀ ਅਨੁ ਬ੍ਰਿਤੀ ਕਰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ਚਾਂਚਲਜਤਾ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇਂ ਮੁਝਕੀ ਖਜਮਾਪਨ ਕਰਨੀ ਹੇ ਖਾਲਸਾਜੀਆਪ ਬਖਸ਼ਿੰਦਹੈਂ

ਮੂਲ ॥ ਅਜੈਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਜੈ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਜੈਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਵਾ ॥ ਜਨ ਮ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਵਾ॥ ਅਜੈ ਸ਼ਬਦ ਅਬਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਕਿ ਆ ਬਰਤਮਾਨ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹਾਜਿਰ ਹਜੂਰ ਹੈ ॥ ਯਥਾਕਿ ॥ ਅਜੈਗੰਗਜਲ ਅਟਲਸਿਖ ਸੰਗਤ ਸਭ ਨਾਵੈ ॥ ਨਿਤ ਪੁਰਾਨ ਬਾਚੀਐ ਬੇਦਬ੍ਰਹਮਾ ਮੁਖਗਾਵੈ॥ ਅਜੈ ਚਵ ਰ ਸਿਰ ਢੁਲੈ ਨਾਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੁਖਲੀਓ॥ ਗੁਰ ਅਰਜੁਨਸਿ ਰ ਛਤ੍ਰ ਆਪ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਓ॥ ਮਿਲ ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਅ ਮਰ ਗੁਰੁ ਰਾਮਦਾਸ ਹਰਿਪੈ ਗਯੋ ॥ ਹਰਿਬੰਸ ਜਗਤ ਜਸ ਸੰਚਰੈ ਸੁ ਕਉਨ ਕਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਮੁਇਓ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਛੈਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਥੈ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਅਬਜਯ ਹੈ ਨਾਂਸ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ
॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਖਰਿਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕਾ ਮੋਲ ਨਹੀਲੀ
ਆ ਹੂਆ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਅਥੈਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਅਬੀਹੈਂ ਜੋ ਕੋਊ ਪ੍ਰੇਮ
ਕਰੈ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੋਨ ਤੇ ਜੈਸੇ ਏਕ ਕਾਲ ਮੇ ਕੋਊ ਪੁਰਖ ਅ
ਪਨੇ ਸਸੁਰਾਰ ਕੋ ਚਲਾ ਵਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਚਲੀ ਪੁਰਖ ਸਹਿਤ
ਪਰੰਤੂ ਭੂਖਨੋਂਕਰ ਭੂਖਿਤ ਥੀ ਕੋਊਕ ਦੁਸਟ ਪੁਰਖ ਸਾਥ
ਲਗਪੜੇ ਉਨੋਨੇ ਪੂਛਾ ਕਿ ਤੁਮ ਕਹਾਂ ਜਾਓਗੇ ਜਿਸ ਗ੍ਰਾਮ
ਮੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖ ਨੇ ਜਾਨਾ ਥਾ ਉਸੀ ਗ੍ਰਾਮ ਕਾ ਨਾਮ ਉਨੋਂ
ਨੇ ਲੀਆ ਸੋ ਹਮ ਭੀ ਤਹਾਂ ਹੀ ਜਾਹਿਗੇ ਰਾਤ੍ਰਿ ਕੋ ਕਿਸੀਕ
ਸੰਗਤ ਮੇ ਰਹੇ ਜਬ ਆਧੀਰਾਤ ਗੁਜਰੀ ਤਬ ਦੁਸਟ ਪੁਰ
ਖੋਂ ਨੇ ਕਹਾ ਉਠੋ ਚਲੋ ਅਬ ਚਲਨੇ ਕਾ ਵਕਤ ਹੈ ਪੁਰਖ ਨੇ
ਕਹਾਕਿ ਅਬੀ ਸਵੇਰਾ ਹੈ ਦੁਸਟੋਂ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਨਹੀ ਅਭੀ
ਵੇਲਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਹੁਤ ਬੇਰੀ ਕਹਾ ਤਬ ਦਲਪੜੇ ਪਰੰਤੂ
ਚਿਤਮੇ ਸੰਦੇਹ ॥ ਪੁਨਾਜਾਮਨੀਯਤਲੀਨੀਗੁਰੋਂ ਕੀਜਬਮਧਜ਼
ਮਾਰਗਮੇ ਗਏ ਤਬ ਪੁਰਖ ਕੋ ਮਾਰਦੀਆ ਅਰੁ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੋ
ਘੋੜੇ ਕੇ ਸਹਿਤ ਲੇ ਚਲੇ ਤਬ ਵਹਇਧਰਉਧਰਦੇਖਨੇਲਗੀ
ਤਬਦੁਸਟੋਂਨੇਕਹਾਕਿਕਿਆਦੇਖਤੀਹੈ ਤਬਵਹੁਕਹਿਨੇਲਗੀ
ਕਿ ਜੋ ਪੁਰਖ ਬੀਚ ਜਾਮਨ ਹੈ ਉਸਕੋ ਦੇਖਤੀ ਹੋਂ ਤਬ
ਦੁਸਟੋਂ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਚਲੋ ਜਾਮਨ ਕੌਨ ਹੈ ਯਾ ਤੂੰ ਹੈ ਯਾ ਮੈਹੂੰ
ਏਤੇ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੀ ਉਸਕੀ ਦ੍ਰਿਢ ਭਾਵਨਾ ਕਰ ਘੋੜੇ ਪਰ
ਸਵਾਰ ਤਾਤਕਾਲ ਨੇਜਾ ਹਾਥ ਮੇ ਲੀਏ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ

ਮਹਾਰਾਜ ਦਰਸਨ ਦੇਤੇ ਭਏ ਦੁਸ਼ਟ ਕੋ ਮਾਰਕਰ ਵਾਂ ਕੇ ਪੇਤੀ ਕੋ ਜਿਵਾਇਕਰਉਨਕੋਪ੍ਰਾਪ੍ਤੀਯ ਸਥਾਨਪਰ ਤਾਤਕਾਲ ਪਹੁਚਾਕਰ ਅੰਤਰਧਾਨ ਹੋਤੇ ਭਏ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋ ਕੋਊ ਕ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੂਏ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਮਤਲਬ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਇਸਮੇ ਕੁਛ ਹਾਨੀ ਨਹੀ ਹੈ ਏਕ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਏਕ ਸਾਖੀ ਔਰ ਸੁਨੀਏ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਂਜ ਜਬ ਇਸ ਲੋਕਕੋ ਤਯਾਗਕਰਨਿਜਲੋਕ ਮੇ ਗਮਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਤਬ ਕੁਛ ਕਾਲ ਬਾਦ ਬਾਲੇ ਰਾਏ ਔ ਰੁਸਤਮਰਾਇ ਰਹਿਨੇ ਵਾਰੇ ਜਨਵਾਰੇ ਕੇ ਇਨਕਾ ਯਹ ਕਾਇਦਾ ਥਾ ਮਰਹਟੋਂ ਕਾ ਮੁਲਕ ਲੂਟਕਰ ਗੁਜਰਾਨ ਕਰਤੇ ਥੇ ਤੋ ਏਕ ਦਫਾਂਤ ਮਰਹਟੇਸ ਨੇ ਪਕੜਕਰ ਕੈਦ ਕੀਆ ਏ ਤੋ ਬੜੇ ਸੂਰਬੀਰ ਥੇ ਪਰੰਤੂ ਲਾਚਾਰ ਹੋਕਰ ਲਗੇ ਦੇਵੀਦੇਵਤਾ ਕਿਕੋਂ ਕੋ ਮਨਾਨੇ ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੀ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਨ ਕੀਆ ਬੜੇ ਦੁਖੀ ਥੇ ਤਬ ਏਕ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਸਕਿਲੇ ਪਰ ਨੌਕਰ ਥੇ ਉਨਸੇ ਜੋ ਬਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਸੁਨਾ ਤੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਪੂਛਾ ਕਿ ਤੁਮਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੈਸੇ ਹੈਂ ਸਿੰਘਜੀ ਨੇ ਸਭ ਕਥਾ ਕਹਿ ਸੁਨਾਈ ਗੁਆਲਿਯਰ ਕੇ ਕਿਲੇ ਸੇ ਜਿਸ ਤਰਹ ਸੇ ਰਾਜੋਂ ਕੋ ਛੁੜਾਯਾ ਥਾ ਤਬ ਬਾਲੇਰਾਇ ਰੁਸਤਮਰਾਇ ਨੇ ਕਹਾ ਹਮਾਰੀ ਭੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਆ ਸਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਬਿਰਦ ਕੀ ਅਰੁ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਭਾਈਓਂ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਾ ਕੀਆ ਤੋ ਆਧੀ ਰਾਤ ਕੋ

ਆਪ ਜਾਗਤੀਜੋਤ ਸੋਢੀ ਬੰਸਾਧਿਪਤੀ ਦਰਸਨਦੇਤੇ ਭਏ
ਅਰ ਕਹਾਕਿ ਰਿਕਾਬਪਕੜੋ ਘੋੜੇਕੀ ਅਰੁ ਸਿਪਾਹੀਓਂ ਕੋ
ਜਗਾਦੇਓ ਜੋ ਹਮਜਾਤੇ ਹੈ ਤੈਸਹੀ ਹੂਆ ਸਿਪਾਹੀਓਂ ਨੇ
ਕਿਆ ਕਰਨਾ ਥਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਾਹਰ ਲਿਆਕਰਕਹਾ ਕਿ
ਅਬ ਹਮ ਜਾਤੇਹੈਂ ਅਬਤੁਮਨੇ ਇਸਰੂਪਕਾ ਹਠਨਹੀਕਰਨਾ
ਐਸਾਕਹਿ ਗੁਪਤਭਏ ਅਰਥਾਤ ਅਬੈਕਿਆ ਅਬਹੀਂ ਹੈ
ਪ੍ਰੇਮਕੀ ਦੇਰੀਹੈ ਕਯੋਂਕਿ ॥ ਸਾਚਕਹੋ ਸੁਨਲੇਹੁ ਸਬੈ ਜਿਨ
ਪ੍ਰੇਮਕੀਓ ਤਿਨਹੀ ਪ੍ਰਭਪਾਯੋ॥ਬਿਨਾ ਪ੍ਰੇਮਕਬੀਭੀ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾ
ਪਤ ਹੋਤਾ ਸੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਦੇਰੀ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੇਂ
ਦੇਰੀ ਨਹੀ ਹੈ ਪੁਸਪ ਕੇ ਮਲਨ ਮੇਂ ਭੀ ਦੇਰੀਹੈ ਪਰੰਤੂਸ੍ਵਰੂਪ
ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੇ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਜੈਸੇਕ ਰਤਨ ਸੇਮੋਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤਾ
ਹੈ ਦੇਖੋ ਹੇਖਾਲਸਾਜੀ ਚਿਤਮੇ ਬਿਰਾਰਕਰਕੇ ਕਬਰ ਮੜੀ
ਮਸਾਨਾਦਿਕ ਮੇਂ ਅਗਜਾਨੀ ਜੀਵ ਮਨੋਰਥ ਕਰਤੇਹੈਂ ਅਰੁ
ਉਨਕੇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਹੋਜਾਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਜੋ ਕੋਊ ਪ੍ਰੇਮਕਰੈ
ਤਿਸਕੋ ਪਰਮੇਸੂਰਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਇਸਮੇ ਕਿਆ ਆਸ੍ਰ-
ਰਯਹੈ ਸੋਤੋਪ੍ਰਾਪਤਰੂਪਹੀਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਪੂਰਨ
ਹੈਸਰਬਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੂਮੇ ਜਹਾਂਜਿਸਨੇਨਿਮ੍ਰ ਕਰ ਏਕਾਗ੍ਰ
ਚਿਤਕੀਆ ਉਹਾਂਸੇਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆਵਤਾਹੈ ॥ ਲਿਖਾਹੈਕਿਦੋ:॥
ਸਿਧਹੋਤਕਾਰਜਸਭੈ ਜਾਕੇਜੀਅਬਿਸ੍ਵਾਸ ॥ ਪੂਜਤਆਪਨਕੋਹ
ਥਾਤੀਯਪੀਯਪੂਰੇਆਸ।੧॥ਅਰਥਾਤਅਕਾਲਪੁਰਖਪੂਰਨਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੂਤਹੈਂ ॥ ਅਧੂਤਹੈਂ ॥ ੧੩੫ ॥

ਅਨਾਸਹੈਂ ॥ ਉਦਾਸਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਦਭੁਤ ਅਸਚਰਯਰੂਪਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਭੂਤ ਰਚਨਾਂ ਰਹਿਤ ॥ ਵਾ ॥ ਜਨਮਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਅਧੂਤਹੈਂ ॥ ਕਿਆ ਸੁੱਧਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਧੂਞ ਕੰਪਨੇ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਪ੍ਰਕੰਪਹੈ ਅਪ੍ਰਚਯੁਤ ਸਰੂਪ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਅਨਾਸਹੈ ॥ ਨਾਸਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਆਸਾਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਰਿਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੋਨੇਤੇ ॥੨॥ ਵਾ ॥ ਆਸਾਨਾਮ ਦਿਸਾਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪੂਰਬਾਦਿ ਦਿਸਾਭੇਦ ਕਲਪਨਾਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ੩ ॥ ਉਦਾਸ ਹੈਂ ॥ ਨਿਤਯ ਬੈਰਾਗਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ਉਦਾਸੀਨ ਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰਪੰਚ ਸੇ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ਉਤ ਨਾਮ ਊਰਧ ਕਾ ਹੈ ਆਸ ਨਾਮ ਆਸਾ ਕਾ ਕਾਮਨਾਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਸਾਸੇ ਊਰਧ ਊਪਰ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਰਹਿਤ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਦਿਸਾ ਸੇ ਭੀ ਜਾਨਲੇਨਾ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਉਤਕਰਕੇ ਊਰਧਅਰੁ ਆਸ ਕਰਕੇ ਆਸਾ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੰਸਾਰਸੈ ਉਤਊਰਧ ਹੋਕਰ ਅਰਥਾਤ ਉਦਾਸ ਹੋਕਰ ਤੇਰੀਆਸ ਹੈ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਧੰਧ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਧੰਧਨਾਮ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਕਾਰਯੋਂ ਕਾ ਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸੰਸਾਰ ਕਾਰਯੋਂ ਸੈ ਰਹਿਤ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਯਦਿਵਾ ਧੰ ਨਾਮ ਧਾਰਨਾਕਾ ਹੈ ਦੂਸਰਾ (ਧ) ਭੀ ਐਸੇਹੀ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਨਕਿਸੀ ਸੇ ਧਾਰਨ ਕੀਆ ਜਾਇ ਤਿਸਕੇ (ਧ) ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥

ਯਥਾਚ ਏਕਾਖਰ ਕੋਸ਼ੇ ॥ ਧੰਧਨੇਸਧਨੇਧਸਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾ ਤਾਰੰਮ ਨਾਵਪਿ ॥ ਧਿਖਣਾਧੀ ਸਮਾਖਜ਼ਾਤਾ ਧੂਸੈਂਵੇ ਭਾਗਬੰਤਘੋਹ । (ਧੰ) ਕਰਕੇਧਨ ਦੁਤੀਯ ਜੋ (ਧ) ਹੈ ਸੋ ਧਾਰਨਾਰਥਕ ਜਾਨਨਾ ਅਰਥ ਕਰਾਕਿ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੋ ਅਧੰ ਕਰਾ ਅਧਨ ਹੈਂ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਵੈਰਾਗਵਾਨ ਤਿਨ ਕੇ (ਧ) ਕਹਿਐ ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਤੁਝਸੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਰਨੈ ਵਾਰੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੋ ਧਨਕੇ ਹੀ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਸੰਸਾਰਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਤਥਾਚ ਸੋਰਠਾ ॥ ਲਖਮੀ ਬਾਂਛੈ ਲੋਗ ਲਖਮੀ ਪਤਿ ਬਾਂਛੈ ਨਹੀਂ । ਕੁਸਲ ਕਹਾਤੇ ਹੋਗ ਬੈਰਬਿਸਾਹਿਓ ਬੀਠਲਾ । ਇਹੁ ਤੋ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸਿਧ ਬਾਤ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਊ ਕਿਸੀ ਕੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਧਨਾਦਿ ਕੇ ਸਾਥ ਹਿਤ ਕਰੈ ਤਿਸਪੈ ਤਿਸਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੁਪਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਕੋਈ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸੇ ਹਿਤ ਕਰੈ ਤਿਸਕੋ ਸਰਬਸ੍ਵ ਦੇਤਾ ਹੈ ਅਰ (ਧ) ਸਧਨਾਰਥਮੇ ਹੈ (ਧ) ਕਾ ਧਾਰਨਾਰਥ ਕਰਕੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜੋ ਧਨਾਢਜ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਅਧੰ ਕਹਿਏ ਨਹੀਂ ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਅਰਥਾਤ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਕੋ ਨਿਹਕਿੰਚਨ ਪਰਮਪ੍ਰਿਅ ਹੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਪਰਅਪਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ । ਸਨੈਸਨੈ ਤਾਕੇ ਧਨਕੋਹਰੋ । ਭਾਈ ਮੰਝਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜਾਨਲੇਨਾ॥ਪੁਨਾ॥ ਪਰੀਖਯਤ ਕਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਸੁਕਦੇਵਜੀ ਆਗੇ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ ਮੇ। ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਜੋ ਤਉ ਸਿਵ ਭਗਤ ਹੈਂ ਵੋਤੋ ਧਨਧਾਨਜ ਸੰਪਦਾ ਕਰ ਯੁਕ੍ਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੋ ਬਿਸ਼ਨ ਭਕ੍ਤ ਹੈਂ ਸੋ ਦਰਿ

ਦ੍ਰ ਕਰ ਪੀੜਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਇਸਮੇ ਕੌਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ॥ ਉਤਰ॥ ਸ੍ਰੀ ਸੁਕੋਬਾਚ ਸੋਰਠਾ ॥ ਰੁਦ੍ਰਭਗਤ ਜਗ ਮਾਹਿ ਸੁਖਕੇ ਦਿਵਸ ਸਦਾ ਭਰੈਂ। ਮਰੈ ਫੁਨ ਆਵਹਿ ਜਾਂਹਿ ਫਲ ਕਛੁ ਲਹਹਿ ਨ ਮੁਕਤ ਕੋ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸੁਨ ਭੂਪਤ ਯਾ ਜਗਤ ਮੈ ਦੁਖੀ ਰਹਤ ਹਰਿਸੰਤ। ਅੰਤ ਲਹਤ ਹੈ ਮੁਕ੍ਤ ਫਲ ਪਾਵਤ ਹੈਂ ਭਗਵੰਤ ॥ ਜੈਸੇ ਏਕ ਲੋਕਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ॥ ਏਕ ਕਾਲ ਮੇ ਸ਼ਿਵ ਅਰ ਬਿਸ਼ਨ ਜੀ ਕੌਤੁਕ ਪੂਰਬਕ ਬਿਚਰਤੇ ਬਿਚਰਤੇ ਭਕਤ ਪਰੀਖਯਾ ਕੇ ਲਿਏ ਇਖਰਸ ਪਾਨ ਕਾ ਨਮਿਤ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਰੂਪ ਧਾਰੇ ਹੂਏ ਏਕ ਭਕਤ ਕੇ ਜਾਤੇ ਭਏ ਕਿ ਹੇ ਭਕ੍ਤ ਹਮਾਰੇ ਕੋ ਪ੍ਯਾਸ ਲਗੀ ਹੈ ਹਮ ਊਖਰਸ ਪੀਐਂਗੇ ਕਹਾ ਤਿਸ ਭਕ੍ਤ ਕੇ ਸੰਪਦਾ ਧਨਧਾਨਯ ਪੌਤ੍ਰ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਥ ਪਾਂਚ ਸਾਤ ਪੌਤ੍ਰ ਫਿਰ ਰਹੇ ਥੇ ਕਈਕ ਬੈਲੋਂ ਕੀ ਜੋੜਿਆਂ ਪਰ ਬੈਠਾ ਥਾ ਵੋ ਸਿਵਭਗਤ ਕਹਨੇ ਲਗਾ ਕਿ ਹੇ ਬਿਪ੍ਰੋ ਇਹਾਂ ਬੈਠ ਜਾਵੋ ਜਬ ਸਭ ਕੋ ਬਟੇਗਾ ਤਬ ਤੁਮ ਭੀ ਲੀਜੋ ਕੋਊ ਨਮਿਤ ਕਰਕੇ ਪੀਛੇ ਜਲ ਪਾਇ ਕਰ ਅਭ੍ਯਾਗਤੋਂ ਕੋ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀਓਂ ਕੀ ਰੀਤੀ ਹੈ ਜਬ ਐਸੇ ਕਹਾ ਤਬ ਸ਼ਿਵ ਕੁਪਿਤ ਹੂਏ ਕਿ ਇਸ ਦੁਸ਼ਟ ਕੋ ਹਮ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਬਿਸ਼ਨ ਕਹਨੇ ਲਗੇ ਯੇਹ ਆਪਕਾ ਭਕ੍ਤ ਹੈ ਇਸਕੋ ਹਮ ਕੁਛ ਕਹੈਂਗੇ ਆਪ ਮਤ ਕਹਿਐ ਤਬ ਬਿਸ਼ਨ ਕਹਤੇ ਭਏ ਕਿ ਹੇ ਸ਼ਿਵਭਕਤ ਤੁਝਕਾ ਜੋ ਕੁਛ ਬਯਵਹਾਰ ਹੈ ਸੋ ਆਗੇ ਸੇ ਧਨ ਧਾਨਯਾਦਿ ਚਤੁਰਗੁਣ ਹੋਇ ਸਿਵਜੀ ਬਰਜਨ ਕਰਤੇ ਹੀ ਰਹੇ ਪਰੰਤੁ ਬਿਸ਼ਨ ਜੀਐ

ਜੋ ਉਸਕੋ ਸ਼ਾਪਾਤਮਕ ਬਰ ਦੇਕਰ ਚਲਤੇ ਰਹੇ ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਿਸੀ ਗ੍ਰਾਮ ਮੇ ਜਾਤੇ ਰਹੇ ਉਨ ਅਭਾਗੀ ਲੋਗਨ
ਨੇ ਸੇਵਨ ਕੁਛ ਨ ਕੀਆ ਤਬ ਕਹਾ ਕਿ ਹੇ ਮਰਦਾਨਾ ਯਹ
ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਤਾ ਰਹੇ ਐਸੇ ਕਹਿਕਰ ਚਲੇ ਆਗੇਕਉ ਅਰੁ ਏਕ
ਗ੍ਰਾਮ ਆਇਆ ਉਨੋਂਨੇ ਖੂਬ ਸੇਵਨ ਕੀਆ ਤਬ ਉਨਕੋ ਕ
ਹਾ ਹੇ ਮਰਦਾਨਿਆ ਏਹੁ ਗ੍ਰਾਮ ਉਜੜ ਜਾਇ ਐਸੇ ਕਹਿਕ
ਰ ਚਲੇ ਤਬ ਮਰਦਾਨੇ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਆ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਯ
ਹ ਕਿਆ ਕਿ ਜਿਨੋਂਨੇ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਉਨਕੋ ਸ੍ਰਾਪ ਅਰੁ ਜਿਨੋਂਨੇ
ਪੁਛਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਉਨਕੋ ਬਰ॥ ਉਤਰ॥ ਸ੍ਰੀਨਾਨਕੋਬਾਚ॥ ਸੁ
ਨੋ ਹੇ ਮਰਦਾਨੇ ਜੋ ਕ੍ਰੂਰਰਿਦੇ ਪੁਰਖ ਹੈਂ ਜਹਾਂਜਾਇਗੇ ਤਹਾਂ
ਔਰਨ ਕੋ ਭੀਸ੍ਵਸੁਦ੍ਰਿਸ਼ੋਂ ਕਰੈਂਗੇ ਇਸਲਿਏ ਉਨਕੋ ਕਹਾ
ਕਿ ਬਸਤੇ ਰਹੋ ਯੇਹ ਜੋ ਭਗਤਜਨ ਹੈਂ ਜਿਸ ਕਿਸੀ ਗ੍ਰਾਮ ਮੈ
ਏਕ ਭੀ ਜਾਵੈਗਾ ਤਬ ਸਰਬਤ੍ਰ ਗ੍ਰਾਮਕੋ ਭਕ੍ਤੀਸ੍ਰਧਾ ਦ੍ਰਿਢਾਵੈ
ਗਾ ਅਰਥਾਤ ਕੇਈਕ ਜੀਵਨ ਕਾ ਉਧਾਰ ਕਰੈਂਗੇ ਐਸੇਹੀ
ਬਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਔਰ ਸ਼ਿਵਜੀ ਚਲੇ ਤਬਏਕਬਿਸ੍ਣਭਗਤ
ਥਾ ਏਕ ਤੋ ਬੈਲੋਂਕੀ ਜੋਗਵਾਪੇ ਵੋਭੀ ਸਾਬਤਨਹੀਂਏਕ ਕੋਲ੍ਹੂ
ਚਲ ਰਹਾ ਥਾ ਅਰੁ ਬੂਢੇਬੈਲਕੇਸਣਾਨਮੇ ਵੋ ਖੈਂਚ ਰਹਾ ਥਾ ਅ
ਰੋਗਾਦੀਕੇ ਸਤਾਨ ਮੇ ਭੀ ਮਿਟੀ ਅਰ ਪਾਥਰ ਕਾ ਬੁਤ ਜੈਸਾ
ਬਨਾ ਹੂਆ ਹੈ ਏਕਤੋ ਭਕਤਿ ਆਪ ਹੈ ਏਕ ਭਾਰਯਾ ਵਾਂਕੀ
ਏਕ ਬੂਡਾ ਬਾਪ ਹੈ ਥੋੜੀਸੀ ਭੂਮ ਹੈ ਦਰਿਦ੍ਰ ਕਰ ਪੀੜਤ ਹੈਂ
ਤਬ ਦੋਨੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਾ ਰੂਪਧਾਰੇ ਹੂਏ ਰਸਕਾ ਯਾਚਨ ਕ

ਰਤੇ ਭਏ ਤਬ ਵਾਂਭਕਤਿ ਨੇ ਖੂਬ ਭਕ੍ਰੀਸੋ ਪਾਦਪ੍ਰਖਯ਼ਾਲ ਨ
ਕੀਏ ਆਸਨਾਦਿ ਬਿਛਾਕਰ ਊਪਰ ਬੈਠਾਕਰ ਅਛਾਗ ਢਾ ਮ
ਧੁਰਰਸ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਪੂਰਬਕ ਪਾਨ ਕਰਾਯਾ ਤਬ ਚਲਤੇ ਹੂਏ
ਬਿਸ਼ਨ ਕਹਤੇ ਭਏ ਕਿ ਹੇ ਭਕਤ ਯੇਹ ਤੁਝਕੇ ਬੈਲ ਮਰਜਾਂਹਿ
ਅਰੁ ਤੈਭੀ ਭਾਰਯਾ ਕੇ ਸਹਿਤ ਮਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਅਰੁ
ਰਸਕਸ ਸਭ ਤੁਝਕਾ ਲੂਟਾਕੂਟਾਜਾਇ ਅਰੁ ਯੇਹ ਬੂਢਾ ਅ
ਤ੍ਯੰਤ ਕਲੇਸ਼ਕੋਪ੍ਰਾਪਤਹੋਇ ਸਿਵਜੀ ਤੋ ਬਰਜਨ ਕਰਤੇ ਹੀ
ਰਹੇ ਪਰੰਤੁ ਬਿਸ਼ਨ ਜੀ ਐਸੇ ਕਹਿਕਰ ਚਲਤੇ ਭਏ ਤਬ ਥੋਰੇ
ਹੀ ਦਿਨਨ ਮੈ ਵੈਸੇ ਹੀ ਹੂਆ ਕਿਸੀ ਨਮਿਤ ਕਰ ਜੋਕੁਛਥਾ
ਸੋ ਕੁਛ ਰਾਜ ਪੁਰਸ਼ ਕੁਛ ਚੋਰਾਦਿਕੋ ਨੇ ਲੂਟ ਲਿਆ। ਭਕ
ਤਿ ਮਰਤਾ ਭਯਾ ਕਿਸੀਕ ਖੇਦਕਰ ਭਾਰਯਾ ਸਤੀ ਹੋਤੀ ਭਈ
ਅਰੁ ਬ੍ਰਿਧ ਦੁਖਿਤ ਹੂਆ ਹੂਆਤੀਰਥਯਾਤ੍ਰਾਕੋਜਾਤਾਭਇਆ
ਆਗੇ ਦੈਵਨੇਤ ਸੋਂ ਬਨਮੇ ਕੋਊ ਏਕ ਕੂਆਥਾ ਪਰੰਤੁ ਬੜਾ
ਕਠਿਨ ਅਸਗ੍ਯਾਨ ਥਾ ਤਿਸਮੇ ਏਕ ਸਿੰਘ ਅਰੁ ਸਰਪ ਏਕ
ਸੁਨਾਰ ਪੜੇ ਥੇ ਉਨੋਂਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀ ਕਿ ਹਮਾਰੇ ਕੋ ਨਿ
ਕਾਸ ਤਬ ਦਯਾਲੁ ਜੋ ਭਗਤ ਹੈਂ ਵਾਨੇ ਬਸਤ੍ਰਾਦਿ ਲਮਕਾਯਾ
ਤਬ ਸਿੰਘ ਨਿਕਸਾ ਉਸਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਔਰਨ ਕੋ ਨਿਕਾਸਨਾ
ਪਰੰਤੁ ਸੁਨਾਰ ਕੋ ਮਤ ਨਿਕਾਸਨਾ ਐਸੇਹੀ ਉਨਕੋ ਬਰਜਨ
ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਦਯਾਲੁਤਾ ਕੇ ਬਸਤੇ ਸੁਨਾਰ ਕੋ ਭੀ ਨਿਕਾਸਾ
ਤਬ ਸਿੰਘਨੇ ਕਈਕਪੁਰਖ ਮਾਰਕਰ ਭੂਖਨ ਧਰੇ ਥੇ ਉਸਨੇ
ਭਕਤਿ ਕੋ ਦੀਏ ਸਰਪ ਨੇਹੂ ਦਿਏ ਤਬ ਭਕ੍ਤਨੇਸੁਨਾਰ ਕੋ ਦਿ

ਖਲਾਏ ਖਰਚ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲਿਏ ਤਬ ਵੋ ਭੂਖਨ ਏਕ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰਕੇ ਥੇ ਸੁਨਾਰ ਊਹਾਂ ਲੇਗਯਾ ਰਾਜ ਪੁਰਖੋਂ ਨੇ ਪਕੜਾ ਅਰੁ ਦੰਡ ਦਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਮੀ ਖੋਦਕਰ ਨੀਚੇ ਗਾਡਦਿਆ ਤਬ ਭਕ੍ਤਨੇ ਸਰਪ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕੀਆ ਸਰਪਨੇ ਭਕ੍ਤ ਰਖਯਾ ਕਰੀ ਅਰੁ ਰਾਜਾ ਕੋ ਕਾਟ ਕਰ ਮਾਰਾ ਪੁਨਾ ਭਕਤ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀ ਵਾਕੋ ਭੀ ਜਿਵਾਯਾ ਪੁਨਾਂ ਸਰਪ ਹੀ ਬਿਸ਼ਨਰੂਪ ਹੋਕਰ ਦਰਸਨ ਦੀਆ ਵਿਮਾਂਨ ਪੈ ਚਢਾਇ ਕਰ ਵਿਸ਼ਨਲੋਕ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਆ ਔਰ ਜੋ ਸਨਬੰਧੀ ਥੇ ਵੋਭੀ ਚਤੁਰਭੁਜਾਦਿ ਰੂਪ ਧਾਰੇ ਹੂਏ ਮਿਲਤੇ ਭਏ ਪਰਮਾਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇਭਏ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੂੰ ਅਧੰਦ ਹੈਂ ਕਿਆ ਨਿਸਕਿੰਚਨ ਪ੍ਰਿਅਹੌ ਧਨਮਦ ਤੁਝਕੋ ਪ੍ਰਿਅ ਨਹੀਂ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਬੰਧ ਹੈਂ ॥ ੧੩੯॥ ਟੀਕਾ

ਬੰਧਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਬਿਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਬੰਧਨ ਕਰ ਤੋ ਭਕ੍ਤੋਂ ਨੇ ਅਪਨੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਛੋੜਾ ਹੈ ਤਥਾ ਗੁਰੂਃ॥ ਜੋ ਤੁਮ ਬਾਂਧੇ ਮੋਹਫਾਸ ਹਮ ਪ੍ਰੇਮ ਬੰਧਨ ਤੁਮ ਬਾਧੇ। ਅਪਨੇ ਛੂਟਨ ਕੋ ਜਤਨ ਕਰੋ ਹਮ ਛੂਟੇ ਤੁਮਆਰਾਧੇ। ਅਰਥਾਤ ਮਾਇਆ ਬੰਧਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਯੋਂਕਿ ਮਾਯਾ ਅਨਾਧੀਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਪ੍ਰਤ੍ਯੁਤ ਜੋ ਔਰ ਜੀਵ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਵੋਭੀ ਮੋਖਯ ਭਾਗੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀਗੀਤਾਸ੍ਵ॥ਦੈਵੀਹਯੇਸ਼ਾਗੁਣਮਈ ਮਮਮਾਯਾ ਦੁਰਤਯਾ॥ ਮਾਮੇਵਯੇਪ੍ਰਪਦਯੰਤੇਮਾਯਾਮੇਤਾਂਤਰੰਤਿ ਤੇ ਇਤਿ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਪਨਾ ਅਨੁਭਵ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਮ

ਹਾਰਾਜ ਕਹੈ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਹਮ ਅਬੰਧ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਹਮ ਅਬੰਧ ਹੈਂ ਤੁਮ ਭੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਭਗਤੀ ਕਰੋ ਤੁਮਭੀ ਮੋਖਜ ਹੋ-ਵਹੁਗੇ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਬੰਧ ਹੈਂ ਕਿਆ ਬੰਧੂ ਨਾਮ ਸਨਬੰਧੀ ਭ੍ਰਾਤਾਦਿਕ ਤਿਨਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤੁਝਕਾ ਕੋਊ ਬੰਧੂ ਨਹੀ ॥੩॥ ਵਾ ॥ ਤੂੰ ਕਿਸੀਕਾ ਬੰਧੂਨਹੀ ਹੈ ਕਾਲ ਰੂਪ ਸਰਬਕਾ ਮਾਰਕ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ਗੁਰੂਃ ॥ ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਸਮ ਕਰਮਾਰੈ ਐਸੋਕਾਲਬਿਡਾਨੀ ਰੇ ॥ ਇਸੀ ਤੇਅਬੰਧ ਹੈ ਇਹੀ ਬੰਧਨ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਰੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸਤਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਗਤਿ ਵੈਰਾਗਯ ਵਿ ਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਚਤੁਰਦਸ ਛੰਦ ਭਗਵਤੀਬਯਾਖਯਾ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰਪਖਯੇ ਚਤੁਰਥੋ ਅੰਸੂ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ **ਅਭਗਤ ਹੈਂ** ॥ **ਟੀਕਾ**

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਭਗਤ ਕਿਆ ਭਗਤੀਸੇ ਰਹਤ ਹੈਸ੍ਵਾਮੀ ਅੰਤਰਕੇ ਅਭਾਵਸੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਭਿ ਨਾਮ ਰਿਦੇਕਾਹੈਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਕ ਹੈ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਸਰਬਭੂਤੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇ ਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਗਤਿ ਗਯਾਨ ਹੇ ਭਗਵਨ ਰਿਦੇ ਮੇ ਤੁਝਕਾ ਗਯਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਭਗਤਿ ਹੈ ਭਗਤਨਵਧਾ ਸ੍ਵਨ ਕੀਰਤਨਾਦਿ ਸੋ ਸਭਕੇ ਸਰੀਰਾਦਿਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਦਾਤ ਹੈ ਭਗਤਿ ਕਾ ਕਯਾ ਕੋਊ ਅਭਿਮਾਨ

ਕਰੈਗਾ ਬਿਨੋਦਪਾਤ੍ਰ ਸੇ ਸੋ ਬਿਨੋਦਪਾਤ੍ਰ ਹੈ ਵੋ ਜੋ ਪੁਰਖ ਭਗਤੀ ਕਾ ਅਭਿਮਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈ ਭਗਤ ਹੋਂ ਇਸਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਭਗਤ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅ ਬਾਸਦੇਵ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਾਸਦੇਵ ਆਪ ਭਗਤ ਹੈ ਭਗਤੋਂ ਕਾ॥ ਜੋ ਸੋਹਿ ਭਜਿ ਹੈ ਮੈ ਤਿਹ ਭਜਿਹੋਂ॥ ਇਸ ਵਾਕਜਤੇ ਖਾਸਬੀੜ ਮੇ ਅਭਰਤ ਹੈ ਪਾਠ ਹੈ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਬਿਰਕਤ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਰਕਤ ਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਾ ਹੈ (ਬਿ) ਗਤਾਰਥ ਹੈ ਬਿ ਕਹਾ ਗਤਾ ਰਕ੍ਤਿ ਪ੍ਰੀਤੀ ਯਸਮਾਤ ਅਰਥਾਤ ਦੂਰ ਹੋਇ ਗਈ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤ ਜਿਸਤੇ ਸੋ ਕਹਿਲ ਵੈ ਬਿਰਕ੍ਤ ਕਿਸਤੇ ਕਿ ਐਸਾ ਪਦਾਰਥ ਚਤੁਰਦਸ ਭਵਨਮੇ ਨਹੀ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਾਕਰਖਨ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੋਇ ਕ੍ਯੋਂਕਿ ਸਰਬ ਅਪਨਾਆਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਰੁ ਦੂਤੀਆਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ਵਾ ਬਿਸ਼ੇਸਕਰ ਜਾਨ ਲੀਜੇ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਿਨ ਰਕਤਾ ਬਿਰਕਤਾ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਕਰ ਰਕ੍ਤਿ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੋਇ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹੀਐ ਬਿਰਕਤ ਸਰਬ ਅਪਨਾ ਆਪ ਹੋਨੇਤੇ ਜੈਸੇਕ ਦਰਪਨ ਹਾਥ ਮੇ ਲੇਕਰ ਪੁਰਖ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਨੇਤ੍ਰ ਕਪੋਲ ਅਵਯਵਾਦੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਦੇਖਦੇਖ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ॥ ਵਾ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਵਿਰਕਤ ਵੈਰਾਗਜਵਾਨ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂ ਹੈ ਕ੍ਯੋਂਕਿ ਜੋ ਅਪਨੇ ਮੋਖਜ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਬੰਧਨੋ ਸੇ ਨਿਤ੍ਯੰਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੈ ਕਿ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਬ ਮੈ ਸੰਸਾਰ ਬੰਧਨੋ ਸੇ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਵੋਂਗਾ ਯਥਾ॥ ਕਬ ਆਵਹਿ

ਰੋ ਮਮਊਪਰਤੇ ਦਿਨਦੇਹਿਯਅਟੇਮਮਰੀਗਕਿਨਾਰੇ॥ਸੋਵੈਰਾ
ਗ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਏਕ ਤੋ ਮੰਦ ਅਰ ਤੀਬ੍ਰ ਅਰੁ ਤੀਬ੍ਰ
ਤਰ ਮੰਦ ਕਯਾਕਿ ਜਬ ਇਸਤ੍ਰੀਪੁਰਖਧਨਾਦਿਕਾਨਾਸਹੂਆ
ਤਬ ਧਿਕਾਰ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਜੋ ਦੁਖ ਰੂਪ ਹੈ ਐਸੇ ਬ੍ਰਿਤਿਕਰ
ਜੋ ਤਯਾਗ ਕੀ ਇਛਾ ਹੈ ਸੋ ਮੰਦ ਹੈ ਇਸ ਬ੍ਰਿਤੀ ਕੋ ਕਾਬਯ
ਵਾਲੇ ਰਸਾਭਾਸ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸਾਂਤਰਸਕਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਇਸ
ਜਨਮ ਮੇ ਪੁਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕ ਐਧਨ ਰੂਪ ਮੁਝਕੋ ਮਤ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸਥਿਰ ਬੁਧਿ ਕਰ ਜੋ ਬਿਖਯੋਂ
ਕੇ ਤਯਾਗ ਕੀ ਇਛਾ ਹੈ ਸੋ ਤੀਬ੍ਰ ਹੈ ਅਰ ਇਸਕੋ ਇਸ
ਲੋਕ ਸੇ ਲੇਕਰ ਬ੍ਰਹਮਲੋਕ ਪ੍ਰਯੰਤ ਬਿਖਯ ਮਤਹੋਵੈ ਇਸ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸਿਥਰ ਬੁਧਿ ਜੋ ਬਿਖਯੋਂ ਕੇ ਤਿਆਗ ਕੀ ਇਛਾ
ਹੈ ਸੋ ਤੀਬ੍ਰਤਰਹੈ ਸੋ ਮੰਦਮੈਤੋ ਸੰਨਯਾਸਕਾਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀ
ਹੈ ਇਤਰੋ ਮੈ ਸੰਨਿਆਸਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਸੋ ਸੰਨਯਾਸ ਦੋ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਏਕ ਬਿਦ੍ਵਤ ਸੰਨਯਾਸ ਹੈ ਦੂਜੋ ਵਿਵਿਦਿਸ਼ਾ
ਸੰਨਯਾਸ ਹੈ॥ ਵਿਦਯੁਤਸੰਨਯਾਸ ਕਯਾਕਿ ਪ੍ਰਥਮ ਗ੍ਰਹਸਥ
ਮੈ ਸਤਸੰਗਕਰ ਗਯਾਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਗਈ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਵਿ
ਖਯੇਪ ਹੈ ਤਿਸ ਵਿਖਯੇਪਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿਲੀਏ ਕਿਆ ਜੋ ਸੰਨਿ
ਯਾਸ ਸੋ ਵਿਦ੍ਵਤਸੰਨਯਾਸ ਹੈ ॥ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ॥ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਕਰ ਅਤਯੰਤ ਉਤਮ ਭੋਜਨ ਥਾਲੀ ਮੇ ਪੜਾ ਹੂਆ ਹੈ ਪਰੰਤੁ
ਮਖਿਯੁਕਾ ਕੇ ਭਿਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਤਿਸਭੋਜਨ ਕਾ ਸ੍ਵਾਦ ਨਹੀ
ਆਤਾ ਯਦਯਪਿ ਉਦਰ ਪੂਰਤੀ ਹੋਇ ਜਾਇ ਸੋ ਰਿਦੇ ਰੂਪ

ਥਾਲੀ ਮੇ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਰੂਪ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਾਪਤਹੂਆ ਹੈਸਤਿਗੁਰੋ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਪਰੰਤੂ ਪੁਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀਅ ਦਿਕੋਂ ਕਾ ਜੋ ਬਿਖੇਪ ਸੋ ਸਮਾਧਿ ਸੁਖਕੋ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਹੋਨੇਦੇਤਾਤਿਸ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਲੀਏ ਕਿਆ ਜੋ ਸੰਨਯਾਸ ਸੋ ਬਿਦ੍ਵਤ ਸੰਨਯਾਸ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ਯਾਗਵਲਕ ਜੀ ਨੇ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਯਾਗਵਲਕ ਜੀ ਪ੍ਰਥਮ ਜਬ ਬਿਦਯਾ ਪੜੇ ਤਬ ਕਿਸੀ ਨਮਿਤ ਕਰ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਦ੍ਵੇਸ਼ ਹੂਆ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਜਬ ਪਿਤਾਕੋ ਕੁਛ ਕ੍ਰਿਤਿਯਹੋਇ ਅਰ ਪਿਤਾਕਰਨੇਕੋ ਅਸਮਰਥ ਹੋਯ ਤਬ ਪੁਤ੍ਰ ਕਰੇ ਅਰ ਪੁਤ੍ਰਕੇ ਅਸਥਾਨ ਪਿਤਾ ਕਰੈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੇ ਸਥਾਨ ਪਤਿ ਪਤਿ ਕੇ ਸਥਾਨ ਇਸਤ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਥਾਨ ਮੇ ਸਿਖਯ ਸਿਖਯ ਸਥਾਨ ਮੇ ਗੁਰੂ ਅਰਥਾਤ ਜਬ ਗੁਰੋਂ ਨੇ ਕੁਛ ਪ੍ਰਾਯਸ੍ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਥਾ ਉਨਕੇ ਸਥਾਨ ਸਿਖੋਂ ਨੇ ਕਿਆ ਜਬ ਯਾਂਗਵਲਕ ਜੀ ਆਏ ਤਬ ਕਹਿਨੇਲਗੇ ਕਿ ਇਨ ਅਲਪ ਸਾਰੋ ਨੇ ਕੀਆ ਜੋ ਬ੍ਰਤ ਹੈ ਤਿਸਕਰ ਬਸ ਹੈ ਦੇਖੋ ਤੋ ਸਹੀ ਮੈ ਕੈਸਾ ਉਤਮ ਬ੍ਰਤਾਚਰਣ ਕਰੋਂਗਾ ਜਬ ਐਸੇ ਕਹਾ ਤਬ ਇਤਰ ਸਿਖੋਂ ਕਾ ਅਨਾਦਰ ਨ ਸਹਾਰਤੇ ਹੁਏ ਜੈਮਿਨੀ ਕਹਿਤੇ ਭਏ ਬਸ ਹੈ ਤੁਝ ਸਿਖਕਰ ॥ ਹਮਾਰੀ ਅਧਯਯਨ ਕਰੀ ਹੁਈ ਜੋ ਵਿਦਯਾ ਹੈ ਵਾਂਕੋ ਤਯਾਗਦੇਹ ਤਬ ਗੁਰੂਕ੍ਰਿ ਕੋ ਅਸਹਮਾਨ ਹੂਆ ਯਾਗਵਲਕ ਵਿਦਯਾ ਕੋਛਰਦ ਕੈਰਤਾ ਭਯਾ ਤਬ ਇਤਰ ਜੋ ਰਿਖੀ ਥੇ ਉਨੋਨੇ ਬਿਚਾਰ ਕੀਆ ਜੋ ਉਤਮ ਬਿਦਯਾ ਹੈ ਤਯਾਗਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ

ਸਰੀਰਕਰ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨਾ ਭੀ ਅਯੋਗ੍ਯਹੈ ਐਸੇ ਬਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਤਿਤਰ ਮੈਂਡੂਕਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਤੇ ਭਏ ਸੋ ਤੈਤਰਈ ਆਦਿਕ ਸੰਗ੍ਯਾਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀਭਈ ਪੁਨਾ ਚਿਤ ਮੇ ਬਿਚਾਰ ਕੀਆ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਜੀ ਜੋ ਐਸੀ ਬਿਦ੍ਯਾ ਕੋ ਆਧ੍ਯਯਨ ਕਰੈਂ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨ ਹੂਈ ਹੋਇ ਤਬ ਬੇਦਮੰਤ੍ਰੋ ਕਰ ਸੂਰਜ ਕਾ ਉਪਸਥਾਨ ਕਰਤੇ ਭਏ ਤਬ ਸੂਰਜਭਗਵਾਨ ਅਸ੍ਵਰੂਪ ਧਰਕਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਤੇਭਏ ਅਰੁ ਬਿਦ੍ਯੋਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਭਏ ਬਾਜਿਸਨੇਹੀ ਉਸ ਬਿਦ੍ਯਾ ਕਾ ਨਾਮ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਅਰ ਸੂਰਜ ਭਗਵਾਨ ਬਰ ਦੇਤੇ ਭਏ ਕਿ ਤੁਝਪਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੈਗਾ ਉਸਕਾ ਸਿਰ ਗਿਰ ਪੜੇਗਾ ਐਸੇਹੂਆ ਕਿ ਜਬ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਨੇ ਸਭਾਕਰੀ ਔ ਗਊ ਆਦਿਬਹੁਤ ਪਦਾਰਥ ਧਰਾ ਕਿ ਮੁਝਕਾ ਸੰਸਾ ਦੂਰਕਰੈ ਸੋ ਯਹ ਪਦਾਰਥ ਲੇਜਾਇ ਤਬ ਯਾਗਵਲਕ ਉਤਰ ਦੀਆ ਅਰੁ ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਲੀਆ ਤਬ ਏਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਆ ਤਬ ਵਾਕਾ ਸਿਰ ਗਿਰਤਾਭਯਾ ਤਬ ਯਾਗ ਵਲਕ ਜੀ ਵੈਰਾਗ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕਰ ਅਪਨੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਜੋ ਮੈਤ੍ਰੇਈ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਕਹਿਤੇਭਏ ਸੋ ਉਪਨਸ਼ਿਦ ਬੇਦਕਾ ਬ੍ਰਹਮਭਾਗ ਹੈ ਬ੍ਰਿਹਦਾਰੰਨ੍ਯਕ ਤਿਸਮੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮੈਤ੍ਰੇਈ ਅਬ ਮੈ (ਅਪਨਾ) ਗ੍ਰਹਸਤ ਕਾ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰਤਾ ਹੌ ਅਰੁ ਜੋ ਧਨ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਬਿਭਾਗ ਕਰਤਾਹੌ ਜਿਸਕਰ ਦੂਸਰੀ ਜੋ ਕਾਤ੍ਯਾਯਨੀ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਸਾਥ ਵਿਵਾਦ ਨ ਹੋਇ ਪੁਨਾ

ਮੈਤ੍ਰੇਈਬੋਲਤੀਭਈ ਹੇ ਭਗਵਨਜੋ ਯਹ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀਧਨ ਕਰਪੂਰਨ ਮੁਝਕੋ ਪਾਸਹੋਇ ਤਬਕਯਾ ਮੈਂਅਮਰ ਹੋਇਜਾਵੋਂ ਗੀ ਤਬ ਯਾਗਵਲਕਜੀਨੇ ਕਹਾ ਯਹ ਬਾਤ ਤੋ ਧਨਕਰ ਨ ਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਜੈਸੇ ਧਨਵਾਨੋ ਕਾ ਜੀਵਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵੈਸਾ ਹੀ ਤੁਮਾਰਾ ਭੀ ਹੋਗਾ ਅਮਰ ਪਦਵੀ ਤੋ ਧਨ ਸੇ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪ ਤਹੋਤੀ ਤਬਮੈਤ੍ਰੇਈ ਕਹਤੀ ਭਈ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਜਿਸਸੇ ਮੈਂਅਮਰ ਨ ਹੋਵਊਂਗੀ ਤਿਸਕਰ ਮੁਝਕੋ ਕਯਾ ਹੈ ਜਿਸਕਰ ਮੈਂਅਮਰ ਪਦਵੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵਊ ਸੋ ਬਤਾਇਯੇ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਕੇ ਤਬ ਯਾਗਵਲਕਜੀ ਬੋਲੇ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਿਯੇ ਪ੍ਰਥਮ ਭੀ ਮੁਝਕੋ ਅਤਯੰਤਪ੍ਰਿਯਥੀ ਅਰੁ ਅਬਭੀ ਤੁਮ ਅਤਯੰਤ ਪ੍ਰਿਅਬਾਤ ਕ ਹਤੀ ਹੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੁਝ ਕਾ ਚਿਤ ਤੁਝਪੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਮੁਝਕੇ ਸ ਮੀਪ ਆਕਰ ਬੈਠਤੇ ਰਹੋਂ ਅਮਰ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਨੇ ਕਾ ਉ ਪਾਉ ਕਹਿਤਾਹੌਂ ਹੇਮੈਤ੍ਰੇਈਪਤੀ ਕੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਪਤੀ ਪਯਾ ਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕੇ ਲਿਏ ਪਤਿਪ੍ਰਿਅ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਭੋਮੈਤ੍ਰੇਈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰ ਇਸਤ੍ਰੀਪ੍ਰਿਯ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪ੍ਰਿਅਹੋਤੀ ਹੈ ਅ ਰ ਹੇ ਮੈਤ੍ਰੇਈ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰ ਪੁਤ੍ਰ ਪ੍ਰਿਯ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਕਿੰਤੂ॥ ਅਪਨੀ ਇਛਾ ਕੇ ਲੀਏ ਪੁਤ੍ਰਪ੍ਰਿਯ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਭੋਮੈਤ੍ਰੇਈ ਸਰਬ ਕੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰ ਸਰਬ ਪ੍ਰਿਅਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਅਪਨੇਹੀ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਵਾਸਤੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਿਅ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਕਯੋਂਕਿ ਪਤੀ ਦਰਿ ਦ੍ਰੀ ਰੋਗੀ ਮੂਰਖ ਸੇ ਐਸਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਰਖਤੀ ਕਿ ਜੈਸਾ ਕਮਾ

ਨੇ ਵਾਲੇ ਅਰਿਣੀ ਅਰੋਗੀ ਬੁਧਿਮਾਨ ਸੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਰਖਤੀ ਹੈ ਐਸੇ ਪੁਰਖ ਭੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਮੇਂ ਅਪਨੇ ਲਿਏ ਪ੍ਰੇਮ ਰਖਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੇ ਲਿਯੇ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਕਯੋਂਕਿ ਕੁਰੂਪਾ ਕਲਹ ਹਾਰੀ ਸੇ ਐਸੇ ਉਸਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤ ਮੇਂ ॥ਉਤਮ ਸ੍ਰਿੰਤਤੋ ਕੁਰਯਾਤ ਪ੍ਰੋਕਤਕਾਰੀ ਤੁਮਧਯਮਹ। ਅਧਮੋ ਸ੍ਰਧਯਾ ਕੁਰਯਾਦ ਕਰਤੋ ਚਰਿਤੰਪਿਤੁਰਿਤਿ। ਪ੍ਰਥਮਤੋ ਉਤਮ ਪੁਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕ ਦੁਰਲਭ ਹੈ ਅਰ ਜਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਹਿ ਭੀ ਤਬ ਅਨਿਤਯਦੁਃਖਦਾਤਾ ਹੈ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਅਰਥਾਤ ਯਹ ਸਭ ਝੂਠ ਹੈ ਅਰੁ ਖਯਣਭੰਗਰ ਹੈ ਇਸਿ ਹੇਤੁ ਸੇ ਇਨ ਸਭੋਂ ਮੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕੀ ਮਿਤ੍ਰਾਈ ਹੈ ਅਰੁ ਵਾਸਤਵਕ ਪ੍ਰੇਮ ਤੋ ਆਤਮਾ ਮੈਹੀ ਹੈ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੇ ਕਿ ਆਤਮਾ ਸਤਯ ਹੈ ਅਰੁ ਅਪਨੇ ਮੇ ਸਦੀਵ ਪ੍ਰੇਮ ਰਖਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੈਸੇ ਪੰਖੀ ਅਪਨੇ ਬਚੋਂ ਕੋ ਅਪਨੇ ਪੰਖੋਂ ਕੇ ਨੀਚੇ ਦਬਾਕਰ ਸੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਰਬਦਾ ਅਪਨੀ ਰਖ੍ਯਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਸ ਸਬਬ ਸੇ ਉਸੀ ਮੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਆਤਮਾ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸਦੈਵ ਤੁਮਾਰਾ ਸੰਗੀ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਆਤਮਾਵਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਵਯੋ ਸ਼੍ਰੋਤਵਯੋ ਮੰਤਵਯਹ ਨਿਦਿਧਯਾਸਤਵਯਾਸ੍ਰੁਤਿ॥ ਹੇ ਮੈਤ੍ਰੇਈ ਸੋ ਆਤਮਾ ਹੀ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਯੋਗਯ ਹੈ ਮਨਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਯੋਗਯ ਹੈ ਨਿਰੰਤਰ ਬਿਚਾਰਨੇ ਕੇ ਯੋਗਯ ਹੈ ਅਰੁ ਰਿਦੇ ਮੇ ਸਾਖਯਾਤ ਦੇਖਨੇ ਕੇ ਯੋਗਯ ਹੈ ਹੇ ਮੈਤ੍ਰੇਈ ਜੋ ਤੁਮ ਅਮਰ ਹੂਆ ਚਾਹਤੀ ਹੋ ਤਬ ਤਿਸ ਪਰਮਾ-

ਤਮਾ ਕਾ ਹੀ ਰਿਦੇ ਮੇ ਸ੍ਰਵਨ ਮਨਨ ਨਿਦਿਧਜਾਸਨ ਸਾਖਜਾ
ਤ ਕਰੋ ਦਰਸ਼ਨ ਅਰੁਏਹੁਜਗਤਤੋ ਮਿਥਜਾਮ੍ਰਿਗਤ੍ਰਿਸਨਾ ਸੁ
ਕ੍ਤੀਮੇ ਰਜਤ ਰਜੂਮੇ ਸਰਪਵਤ ਅਤਜੰਤ ਅਸਤਜ ਹੈ ਜੈਸੇਕ
ਇਕ ਕੋਊ ਦਰਿਦ੍ਰੀ ਪੁਰਖ ਥਾ ਵੋ ਬਨਮੇ ਲਕੜੀ ਲੇਨੇ ਗ
ਯਾ ਅਰੁ ਲਕੜੀ ਕਾਟਤੇ ਹੂਏ ਬੜਾ ਪਰਿਸ੍ਰਮ ਪਾਉਤਾ ਭਯਾ
ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਖਾ ਕਰ ਆਤੁਰ ਹੂਆ ਕੂਏ ਕੋ ਖੋਜਤਾ ਭਯਾ ਸੋ
ਖੋਜਕਰ ਕਿਸੀਕ ਸਬਬਸੇ ਜਲਪਾਨ ਕਰ ਬ੍ਰਿਖਜ ਕੀ ਛਾਯਾ
ਕੇ ਨੀਚੇ ਸ਼ੈਨ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਤਬ ਤਿਸਕੋ ਸ੍ਵਪਨਾਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾ
ਪਤ ਭਈ ਕਜਾ ਦੇਖੇ ਕਿ ਏਕ ਰਾਜਕੰਨਜਾ ਪ੍ਰਮ ਸੁੰਦਰੀ ਰਾ
ਕਾਚੰਦ੍ਰਵਤ ਮੁਖ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਤਿਸਕੇ ਸਾਥ ਸ਼ਾਦੀ ਹੂਈ ਹੈ ਅ
ਰੁ ਦ੍ਵਿਰਾਗਮਨ ਹੂਆ ਹੈ ਅਰੁ ਬਹੁਤ ਧਨਧਾਨਜਾਦਿ ਸੰਪਦਾ
ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੂਈ ਹੈ ਅਰੁ ਏਕ ਪੁਤ੍ਰ ਭੀ ਉਤਪੰਨ ਹੂਆ ਹੈ
ਏਕ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਸੋਏ ਪੜੇ ਹੈਂ ਦੋਨੋ ਮਧਜਮੇ ਲੜਕਾ ਸੋਯਾ
ਪੜਾ ਹੈ ਤਬ ਵੋ ਰਾਜਕੰਨਜਾ ਕਹਤੀ ਭਈ ਕਿ ਥੋੜਾਸਾ ਫਰ
ਕ ਸੇ ਹੋਜਾਓ ਲੜਕਾ ਦਬਤਾ ਹੈ ਜਬ ਐਸੇ ਰਾਜਕੰਨਜਾ ਅ
ਪਨੀ ਇਸਤ੍ਰੀਕੇ ਕਹੇ ਤਿਸਨੇ ਕਰਵਟ ਲੀਆ ਤਬ ਕੂਪਮੇ
ਗਿਰਪੜਾ ਅਰ ਬੂਡਗਯਾ ਤੋ ਦੇਖੋ ਬਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਸੇ
ਆਦਿ ਪਦਾਰਥ ਸਭ ਅਨਿਤਜ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਪਾਰਸਨਾਥੇ॥
ਸਵੈਯਾ ॥ ਭੂਮਿਕੋ ਕੌਨ ਗੁਮਾਨ ਹੈ ਭੂਪਤ ਸੋਨਹਿ ਕਾਹੂਕੇ
ਸੰਗ ਚਲੈ ਹੈ। ਹੇ ਛਲਵੰਤ ਬੜੀ ਬਸੁਧਾਯਹ ਕਾਹੂਕੀ ਹੈ ਨ
ਹਿ ਕਾਹੂ ਕੀ ਹ੍ਵੈਹੈ। ਭੌਨਭੰਡਾਰ ਸਭੈਬਰਨਾਰ ਸੁਅੰਤਸਮੇ ਕੋ

ਊ ਸਾਥ ਨ ਦੇਹੈ। ਆਨਕੀ ਬਾਤ ਚਲਾਤ ਹੈ ਕਾਹੇ ਕਉ ਸੰ
ਗ ਕੀ ਦੇਹ ਨ ਸੰਗ ਸਿਧੈਹੈ॥ ਤਥਾ ਜੈਜਾਵੰਤੀਮਹਲਾ॥ ੯।
ਬੀਤਿਜੈ ਹੈ ਬੀਤਿਜੈਹੈ ਜਨਮ ਅਕਾਜਰੇ। ਨਿਸਿਦਿ
ਨ ਸੁਨਕੈ ਪੁਰਾਨ ਸਮਝਿਓ ਨਹਿਰੇ ਅਜਾਨ ਕਾਲਤੌ ਪਹੂਚਿ
ਓ ਆਨਕਹਾਂ ਜੈਹੈ ਭਾਜਰੇ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਅਸਥਿਰ ਜੋ ਮਾ
ਨਿਓ ਦੇਹ ਸੋਤੋ ਤੇਰੋ ਹੁਇਹੈ ਖੇਹ ਕਿਉਂਨ ਹਰਿਕੋ ਨਾਮ ਲੇ
ਹ ਮੂਰਖ ਨਿਲਾਜਰੇ॥ ੧ ॥ ਰਾਮ ਭਗਤ ਹਿਯੇਆਨ ਛਾਡਦੈ
ਤੈ ਮਨਕੋ ਮਾਨ ਨਾਨਕਜਨ ਕਹਿ ਬਖਾਨ ਜਗਮੈ ਬਿਰਾਜਰੇ
॥ ੨ ॥ ਪੁਨਾ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ॥ ੯॥ ਜਿਹ ਬਿਖਿਆ ਸਗਲੀ
ਤਜੀ ਲਿਓ ਭੇਖ ਬੈਰਾਗ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਰੇ ਮਨਾ ਤਿਹ
ਨਰ ਮਾਥੇ ਭਾਗ ॥ ੧੧॥ ਜਿਹ ਮਾਇਆ ਮਮਤਾ ਤਜੀ ਸਭ
ਤੇ ਭਇਓ ਉਦਾਸ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨ ਰੇ ਮਨਾ ਤਿਹਿ ਘਟ
ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਵਾਸ ॥ ੧੮॥ ਜਹਿ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹਉਮੈ ਤਜੀ ਕਰਤਾ
ਰਾਮ ਪਛਾਨ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਵਹ ਮੁਕਤ ਨਰ ਇਹੁ ਮਨ ਸਾਚੀ
ਜਾਨ॥ ੧੯॥ ਰਾਮ ਗਇਓ ਰਾਵਨ ਗਇਓ ਜਾਕਉ ਬਹੁ
ਪਰਿਵਾਰ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਥਿਰ ਕਛੁ ਨਹੀਂ ਸੁਪਨੇ ਜਿਉਂ ਸੰ
ਸਾਰ॥ ੨੦॥ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਇਸਮਜ਼ਮੂਨੋਂਸੇ ਐਸੇ ਉਪਦੇ
ਸ਼ ਕਰ ਮੈਤ੍ਰੇਈ ਪ੍ਰਤਿ ਅਰੁ ਅਮਰ ਪਦਵੀ ਕਜ਼ਾ ਮੋਖਸ਼ ਪਦ
ਵੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਕੇ ਸਰਬਕੋ ਤਜ਼ਾਗ ਕਰਤੇ ਭਏ ਅਰੁ ਮੈ
ਤ੍ਰੇਈ ਭੀ ਅਤਯੰਤ ਅਨੰਦ ਕੋ ਪ੍ਰਪਤ ਹੋਤੀ ਭਈ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰ
ਕਾਰ ਵਿਖਯੇਪ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਲਿਏ ਕੀਆ ਜੋ ਤਜ਼ਾਗ ਹੈ ਯ

ਹੁ ਵਿਦਜੁਤ ਸੰਨਜ਼ਾਸ ਕਹਲਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸਮੇ ਭਰਥਰਿ ਰਿ ਖੁਭਦੇਵ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈਂ ਅਰੁ ਆਤਮ ਬੋਧਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਲਿਏ ਕ੍ਰੀਯਮਾਣ ਜੋ ਸੰਨਜ਼ਾਸ ਹੈ ਸੋ ਵਿਵਿਦਿਖਾ ਸੰਨਜ਼ਾਸ ਹੈ ਵਿਵਿਦਿਖਾ ਨਾਮ ਜਾਨਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਸੋ ਇਸਮੇ ਕਚਬ੍ਰਿਹਸਪਤੀ ਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਅਰੁ ਮੰਕੀ ਰਿਖਿਆਦਿ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਹੈਂ ਐਸੇ ਵਿਰਕ੍ਤ ਪੁਰੁਖ ਜੋ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਮਹਾਤਮ ਐਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਆਜਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਲਿਏ ਪਰਿਤਜ਼ਾਗ ਕਿਆ ਹੈ ਜਗਤ ਕਾ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਭੀ ਤਿਸਕੀ ਉਪਮਾ ਕੋ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਤੇ ਧੰਨਜ਼ ਵੋ ਪੁਰੁਖ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਸੰਨਜ਼ਾਸ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਏਕ ਤੋ ਜਨਮਾਪਾਦਿ ਕਰਮ ਤਜ਼ਾਗਾਤਮਕ ਅਰੁ ਏਕ ਪ੍ਰੈਸਮੰਤ੍ਰੋਚਾਰਣ ਪੂਰਬਕ ਸਿਖਾਸੂਤ੍ਰ ਤਜ਼ਾਗਾਤਮਕ॥ਜੋ ਆਦਿ ਹੈ ਤਿਸਮੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਦਿਕੋਂ ਕਾ ਭੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਇਤਿ ਸੰਖਜ਼ੇਪਹ ॥ ਔਰ ਐਸੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਭੋਜਨਾਂਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਾਂਤੇ ਮੈਥੁਨਾਂਤੇਚਯਾਮਤਿਃ ਸਾਮਤੀਚੇਤ ਸਰ ਬਦਾ ਸਜ਼ਾਤ ਭਰਗਹ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਨਰਾਕ੍ਰਿਤੀ॥ਸ਼ਿਵਹੈ ਯਦ੍ਯਪੀ ਨਰਾਕ੍ਰਿਤੀਹੈਤੋਭੀ ਸੋ ਵਿਰਕ੍ਤ ਕੋ ਭਾਵੀਰੂਪ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਿਰਕ੍ਤ ਹੈਂ ਪ੍ਰਲੈ ਕਾਲਕੀ ਅਪੇਖਜ਼ਾ ਕਰ ॥ ਵਾ ॥ ਵਰਤਮਾਨ ਮੇ ਭੀ ਨਿਤਜ਼ ਬੈਰਾਗ ਹੋਨੇਤੇ ਜਿਸਤੇ ਭਗਵਾਨ ਹੈਂ ਸਰਬਦਾ ਕਾਲ ਵੈਰਾਗਜ਼ ਬ੍ਰਿਤੀ ਹੋਨੇ ਕਰ॥

ਲ ॥ ਅਨਾਸ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਸਿਨਾਮ ਖੜਗ ਕਾ ਹੈ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁ ਖੜਗ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਸ਼ਤ੍ਰ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਨਾਸ ਨਾਮ ਨਾਸਿਕਾ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਾਸਾ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿ ਇੰਦ੍ਰੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂਃ ॥ ਸਹਸਤਵਨੈਨਨਨਨੈਨ ਹੈ ਤੋਹਿ ਕਉ ਸਹਸ ਮੂਰਤ ਨਨਾ ਏਕਤੋਹੀ ॥ ਸਹਸ ਪਦ ਬਿਮਲ ਨਨਏਕ ਪਦਗੰਧਬਿਨ ਸਹਸਤਵ ਗੰਧ ਇਵਚਲਤਮੋਹੀ ॥ ਇਤਿ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਅਸਯੋਟਿਕਾਦਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਣੀਯ ਦੇਸਾਂਤਰ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੈ ॥ ੩

ਮੂਲ ॥ ਪ੍ਰਕਾਸਹੈਂ ॥ ੧੩੭ ॥ ਟੀਕਾ

ਪ੍ਰਕਰਖਕਰ ਅਤਿਸਯ ਕਰ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸਮਾਨ ਦੇਦੀਪਯਮਾਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈਂ ਸੰਪੂਰਨ ਜੋ ਚੰਦ੍ਰ ਸੂਰਯਾਦਿ ਜਯੋਤਿਗਨ ਹੈ ਸੋ ਤੁਝਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਸਰਬਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸੂਰਯ ਅਗਨੀ ਆਦਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਯ ਹੈ ਅਰੁ ਆਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋ ਸੂਰਯਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਅਪੇਖਯਾ ਕਰ ਜੈਸੇ ਘਟਪਟਾਦਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਯ ਹੈ ਅਰ ਅਗਨਿ ਸੂਰਯਾਦਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਹੈਤਦਵਤ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਿਚਿੰਤ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨਿਸਚਿੰਤ ਹੈਂ ਜੈਸੇਕ ਇਤਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਉਤਪਤਯਾਦਿਕ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਤਿਸਤੇ ਆਪ ਰਹਿਤ ਹੋ ॥੧॥ਵਾ॥ਨਿ॥ ਨਿਸ਼ੇਧਾਰਥ ਜਾਨਨਾ ਅਰਥ ਕਿਅਹ

ਕਿ ਜੋ ਕੌਤੁਕ ਰਚਨਾ ਰਚੀ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਕਰਕੇਚਿੰਤਾ ਆਪਕੋ ਹੈ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਬਿਘਨ ਦੁਸਟ ਦੈਤਜ਼ਾਦਿ ਕ੍ਰਿਤ ਤਿਨਸੇ ਰਖਜ਼ਾ ਕਰਣੀ ਜੈਸੇ ਲੋਕਾਲੋਕ ਪਰਬਤ ਸਾਢੇ ਤੇਰਹਕੋਟ ਯੋਜਨ ਊਂਚਾ ਹੈ ਭੂਮੀ ਸੇ ਅਰ ਏਕ ਓਰ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਸੂਰਯਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਅਰ ਏਕ ਓਰ ਅੰਧ-ਕਾਰ ਹੈ ਲੋਕ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾ ਹੈ ਅਲੋਕਨਾਮ ਅੰਧਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਇਸੀ ਨਮਿਤਕਰ ਤਿਸਕਾ ਨਾਮ ਲੋਕਾਲੋਕ ਹੈ ਇਸ ਓਰ ਤੇ ਉਸਕੇ ਧ੍ਰਵਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਰਸਮੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ਅਰ ਪਾਰ ਨਹੀ ਜਾਇ ਸਕਤੀ ਅਤਜ਼ੰਤ ਊਂਚਾ ਹੋਨੇ ਤੇ ਲੋਕਾਲੋਕ ਕਉ ਕਿਉਕਿ ਲੋਕਾਲੋਕ ਤੇ ਸਾਰਧ ਤ੍ਰਯੋਦਸ਼ਕੋਟ ਯੋਜਨ ਅਰੁਧ੍ਰਵ ਏਕ ਕੋਟ ਭਰ ਭੀ ਨਹੀਹੈ ਵੋ ਪਰਬਤ ਸੰਪੂਰਣ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕਾ ਸਫੀਲ ਰੂਪਹੈ ਜੈਸੇਕਿਲਾਂਕੇਚੌਫੇਰੈ ਕੋਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ॥ ਸੋ ਤਿਸੀਪਰਬਤਪਰ ਦਿਗਜਹੈਬਡੇਪਰਬਤਕੇ ਤੁਲਜ਼ ਜਿਨਕੇ ਆਕਾਰ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹੀ ਚਾਰ ਲਿਖੇਹੈਂ ਕਹੀਆਠ ਲਿਖੇਹੈਂ ਐਰਾਵਤ ਬਾਮਨਾਦਿ ਅਰਥਾਤਬਡੇ ਦ੍ਰਿਢ ਬਜ੍ਰਵਤ ਜਿਨਕੇ ਅੰਗ ਅਰੁ ਦੰਤ ਹੈ ਸੋ ਦਾਂਤੋਂ ਕਰ ਦਬਾਰਹੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰਬਤ ਕੋ ਅਰੁ ਆਪ ਭੀ ਪਰਮਸੰਤੋਖ ਕੋ ਆਸ੍ਰਯ ਕਰਕੇ ਚਾਪਲਜ਼ਤਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਕਰ ਇਸਥਿਤ ਹੋਰਹੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇਕ ਬਸਤ੍ਰ ਧੋਕਰ ਸੁਕਾਨੇ ਕੋ ਬਿਛਾਈਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਸ ਕੇ ਚਾਰੋ ਓਰ ਪਾਖਾਨ ਕੰਕਰਾਦਿ ਸਥਾਪਨ ਕਰੀਤੇ ਹੈਂ ਉਡ ਨੇ ਕੇ ਭੈਸੇ ਤਦਵਤ॥ ਅਰੁ ਆਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤਿਨਕੀ

ਰਖਿਆ ਕੇ ਲੀਏ ਅਸ਼ਟਭੁਜ ਰੂਪ ਅਸਟਾਯੁਧ ਸਹਿਤ ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਘੂਮਤੇ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕੋਤਵਾਲਵਤ ॥ ਜੈਸੇ ਕਿ ਬਾਲਕ ਕ੍ਰੀੜਾਕਰ ਮਟੀਕੇ ਹਸਤੀ ਘੋੜਾਦਿਕ ਬਨਾਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪਰਮ ਯਤਨਕਰ ਤਿਨਕੀ ਰਖਿਆ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕੋਊ ਬਿਘਨ ਕਰੇ ਤੋ ਰੁਦਨਾਦਿ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਕਾ ਏਕ ਅੰਗ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਿਆ ਚਾਹਿਐ ਅਰੁ ਬਾਲਜ਼ ਕਾ ਰੁਦਨ ਹੀ ਬਲ ਹੋਤਾਹੈ ਜੈਸੇ ਲਿਖਾਹੈ ਕਿ ॥ ਮੂਰਖਸਜ਼ ਬਸਲੰਮੌਨਜ਼ੰ ਤਸਕਰਸਜ਼ਾਂਨਿਰਤੋਬਲੰ ॥ ਦੁਰਬਲਸਜ਼ਬਲੰ ਰਾਜ਼ਾ ਬਾਲਸਜ਼ਰੁਦਨੰਬਲੰ ॥ ਇਤਿ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਰਚੀ ਜੋ ਰਚਨਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੀ ਰਖਿਆ ਕੇ ਲੀਏ (ਨਿ)ਕਜਾ ਬਿਸ਼ੇਸਕਰ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ॥੨॥ਵ॥ ਪਾਲਨ ਪੋਖਨਾਦਿ ਕੀ ਯਥਾ॥ ਨਾਨਕ ਚਿੰਤਾ ਮਤ ਕਰਹੁ ਚਿੰਤਾ ਤਿਸਹੀ ਹੇ॥ ਜੰਤ ਉਪਾਏ ਸਾਇਰਾ ਤਿਨਾਭਿਰੋਜੀਦੇ॥ ਇਤਿ ਪੁਨਾ ਸਲੋਕ॥ ਸੋ ਕਰਤਾ ਚਿੰਤਾ ਕਰੇ ਜਿਨ ਉਪਾਇਆ ਜਗ॥ ਤਿਸ ਜੁਹਾਰੀਸੁਅਸਤ ਤਿਸਤਿਸਦੀਬਾਣਅਭਗ॥ ਨਾਨਕਸਚੇ ਨਾਮਬਿਨ ਕਿਆ ਟਿਕਾਕਿਆਤਗ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਨਿ॥ਪ੍ਰਾਪਨੇਧਾਤੂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਨੇ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅੰਨੋਦਕ ਕੀ॥ ਯਥਾ ਸਵੈਯਾ॥ ਦੀਨਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕਰੈ ਨਿਤਸੰਤ ਉਬਾਰ ਗਨੀਮਨਗਾਰੈ॥ ਪਛਪਸੂਨਗਨਾਗਨਰਾਧਿਪ ਸੁਰ ਬ ਸਮੈ ਸਭਕੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੈ॥ ਪੋਖਤ ਹੈ ਜਲਮੈ ਥਲਮੈ ਪਲ

ਮੈ ਕਲਿਕੇ ਨਹਿਕਰਮ ਬਿਚਾਰੈ ॥ ਦੀਨਦਯਾਲ ਦਯਾਨਿਧਿ ਦੋਖਨ ਦੇਖਤ ਹੈ ਪਰਦੇਤ ਨਹਾਰੈ ॥ ਇਤਿ ॥੪॥ ਵਾ ॥ ਲੋਕ ਸੇ ਲੋਕਾਂਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਨੇ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥੫॥ ਇਸੀ ਅਰਥ ਮੇ (ਨਿ) ਕਾ ਨਿਸ਼ੇਧਾਰਥਹੀਰਖਨਾ ਅਰਥਾਤ ਨਿਸਚਿੰਤ ਹੈ ਕਯਾ ਪਾਲਨ ਪੋਖਨ ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਅਰੁ ਲੋਕਾਂਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਸੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਚਿੰਤੁ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਨੰਤ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੋਨੇਤੇ ਜੋ ਆਦਿਨੇਤ ਕਰਛੋੜੀ ਹੈ ਉਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਭ ਕਲਪਪ੍ਰਯੰਤ ਚੇਸ਼ਟਾ ਹੋਤੀਜਾਤੀ ਹੈ ਅਗਨਿਜਲ ਪਵਨ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਅਕਾਸ ਬਰਖਾ ਉਸ਼ਨ ਸੀਤਾਦਿਵਤ ॥੬॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਚਿੰਦ ਚਯਨੇ ਧਾਤੂ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਵਕਾਰ ਚਲਾਜਾਤਾ ਹੈ ਉਤੇ ਪਦਾਰਥ ਚਿੰ ਬਾਕੀ ਰਹਿਜਾਤਾ ਹੈ ਆਗੇਕ੍ਤ ਪ੍ਰਤਯ ਆਯਕਰ ਕਕਾਰ ਚਲਾਜਾਤਾ ਹੈ ਤਮਾਤ੍ਰ ਰਹਿਜਾਤਾ ਹੈ ਤਬ ਚਿੰਤ ਐਸੇਪ੍ਰਯੋਗਭਯਾ ਪੁਨਾ (ਨਿ) ਪੂਰਬ ਉਪਸਰਗ ਹੈ ਅਰੁ ਹੈ ਪਦ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਜੈਸੇ ਭਵਤਿਯਹ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਸੋ ਅਰਥ ਕਿਆਕਿ ਚਿੰਤਨਾਮਰਹਾ ਚਯਨਕਰਤਾਕਾ ਜੈਸੇ ਮੰਦਰਰਚਨਾਮੇ ਇਸ਼ਟਕਾ ਚਯਨ ਕਰੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਰਤਾ ਐਸੇ ਆਰੰਭਕ ਨਹੀ ਹੈ ਕੁਲਾਲਵਤ ॥ ਕਿੰਤੂ ਅਨੰਤ ਅਪ੍ਰਤਰਕ ਸ਼ਕ੍ਤਿਹੈ ਇਸੀਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਨਿਸ਼ਿੰਤ ਹੈ ਸੁਪਨ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਵਤ ॥੭॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਤੁਝਕੋ ਕਿਸੀ ਕਾਲਾਦਿਕ ਨੇ ਅਵੈਵ ਚੈਨਕਰ ਅਵੈਵੀਨਹੀ ਕੀਆ

ਇਸੀਕਰ ਨਿਚਿੰਤ ਹੈ ਕਿਆਚਿੰਤਾਕਾਬਿਸ਼ੈਨਹੀ॥੮॥ਕਿੰਵਾ॥ ਨਿਚਿੰਤ ਹੈਂ ਨਿਨਿਸੇਧਾਰਥਕ ਜਾਨਨਾ ਅਵਧੋ ਕੋ ਅਨੇਕਾਰ ਥ ਹੋਨੋਤੇ ਹੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਨਿਚਿੰਤ ਹੈ ॥ ੯ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਆਪਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਹਮ ਨਿਚਿੰਤ ਹੈਂ ॥ ੧੦ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸੁਨਿੰਤ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਸੁ ਸੁਸ਼ੂ ਅਰਥ ਮੇ ਹੈ ਅਰੁ ਨਿੰਤਕਾਨਿਤਗ਼ਾਰਥ ਜਾਨਨਾ ਨਿੰਤ ਪੂਰਬਕ ਚਿੰਤ ਕੀ ਸਾਦ੍ਰਿਸਗ਼ਤਾ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਅਰਥਾ ਤ ਸੁਸ਼ੂ ਸੁੰਦਰ ਜੈਸੇ ਹੋਵੈ ਤੈਸੇ ਨਿਤਗ਼ ਹੈ ਤ੍ਰੈਕਾਲ ਬਾਧ ਸੇ ਸ਼ੂਨਗ਼ ਹੈ॥੧॥ ਵਾ॥ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀ ਜੋ ਜੀਵਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰ ਥਨਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਸੁਨਿੰਤ ਕਗ਼ਾ ਸੁਨਤੇ ਹੈਂ ਯਥਾਗੁਰੂਃ॥ ॥ ਹਾਥੀ ਕੀ ਪੁਕਾਰ ਪਲਪਾਛੇ ਪਹੁਚਤ ਤਾਹਿ ਚੀਟੀ ਕੀ ਚਿੰਘਾਰ ਪਹਲੇ ਈ ਸੁਨਿਯਤਹੈ॥ਸ੍ਵਣੋਪਲਖਗ਼ਤ ਦਰਸਨ ਭੀ ਜਾਨਲੇਨਾ ਜੈਸੇ ਧਰਮਰਾਜ ਅਰੁ ਚਿਤਰਗੁਪਤ ਜੀ ਸੰਜਮਨੀ ਨਾਮ ਜੋ ਪੁਰੀ ਹੈ ਮਾਨ ਸੋਤ੍ਰ ਪੈ ਵਾ ਸੁਮੇਰਪੈ ਵਾ ਰਸਾਤਲ ਮੈ ਉਹਾ ਇਸਥਿਤ ਹੂਏ ਸਮਗ੍ਰ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਜੋ ਕਰ ਮ ਹੈਂ ਗੁਪਤਕੀਏ ਹੂਏ ਭੀ ਅਰੁ ਏਕਾਂਤ ਦੇਸਮੈ ਗੁਹਯ ਸੰਭਾਸ਼ਨ ਗੁਹਯਮੰਤ੍ਰ ਅਪਨੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪਰਹਿੰਸਨਾਦਿਕ ਕਾ ਵਾ ਪਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕ ਕੇ ਸਾਥ ਏਕਾਂਤ ਦੇਸਮੇਗੁਹਗ਼ ਸੰਭਾਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਤਿਸ ਸੰਪੂਰਨ ਬਿਵਹਾਰੋਂ ਕੋ ਦੇਖਤੇ ਅਰੁ ਸੁਨਤੇ ਹੈਂ ਅਤੀ ਸਮੀਪਤਾਵਤ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਦੇਇ ਕਿਵਾਰ ਅਨਿਕ ਪਰਦੇ ਮੈ ਪਰਦਾਰਾ ਸੰਗ ਫਾਕੈ॥ ਚਿਤ੍ਰਗੁ

ਪਤ ਜਬ ਲੇਖਾ ਮਾਗੈ ਤਬ ਕਉਨ ਪਰਦਾ ਤੇਰਾਢਾਕੈ॥ ਸੋ ਧਰਮ ਭੀ ਸਾਖਜਾਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪਹੈ ਅਰੁ ਆਪ ਭੀ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਰੂਪਕਰ ਸਰਬ ਬਿਵਹਾਰ ਜੀਵਉ ਕਾ ਦੇਖਤੇ ਸੁਨਤੇ ਹੈਂ॥ ੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੇਦਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੰਤ ਦੁਆਰਾ ਦੀਨਾਨਾਥ ਪਤਿਤਪਾਵਨ ਬਿਰਦ ਤੁਝਕਾ ਸੁਨੀਤਾ ਹੈ॥ ੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਿਤਜਹੈ ਬਿਰਦਤੁਝਕਾ॥ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੁਖ ਭੰਜਨਾਘਟਘਟਨਾਥ ਅਨਾ ਥ॥ਸਰਨ ਤੁਮਾਰੀ ਆਇਓ ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸਾਥ॥ ੪॥ ਵਾ॥ (ਸੁ) ਨਾਮ ਜਲ ਕਾ ਹੈ ਤੋਰਕੀ ਭਾਖਾ ਮੇ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸੁ ਕਹਿਐ ਜਲੋਂ ਮੈ ਨਿੰਤ ਕਹਿਏ ਨਿਤੰਪ੍ਰਤੀ ਨਾਰਾਯਣ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਬਿਰਾਜ ਰਹਾ ਹੈ॥ ੫॥

ਮੂਲ ॥ ਅਲਿੱਖ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਲਿਖਨਾਮ ਲੇਖਕਾ ਹੈ ਸੋ ਮਸਤਕ ਲੇਖ ਵਾ ਹਾਥਪਾਉਂ ਕਾ ਤਿਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਲਿਖਕਰਕੇ ਉਲੇਖ ਜਾ ਨਨਾ ਉਲੇਖ ਨਾਮ ਫੁਰਨੇ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਫੁਰ ਹੈਂ॥ ੨॥ ਵਾ॥ ਲੇਖਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਯਥਾ॥ਤੇਰੇ ਦਾਨੈ ਕੀਮਤ ਨ ਪਵੈ ਤਿਸਦਾਤੈ ਕਵਨ ਸੁਮਾਰ। ਕੈਮੁਤਿਕਨਜਾਯ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਜਿਹ ਮਾਰੁਤਗਿਰਮੇਰਉਡਾਹੀ। ਕਹਹੁਤੂਲਕਿਹ ਲੇਖੈ ਮਾਹੀ। ਕਿੰਤਤ੍ਰਪਰਮਾਣੁਰ ਵੈ ਯਤ੍ਰਮਜਤਿ ਮੰਦਰਹ॥ ਇਤਿ॥ ੩॥ ਵਾ॥ ਲੇਖ ਜੀਵਵਤ ਜੈਸੇਕ ਜੀਵ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਭ੍ਰਮਤੇਹੈਂ ਤਿਸਲੇਖ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈਂ ਯਥਾ

ਪਾਤੰਜਲਕਾ ਸੂਤ੍ਰਹੈਈਸ੍ਵਰਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਕ॥ਕਾਯਕਲੇਸ਼ਕਰਮ ਵਿਪਾਕਸਪਰਸ ਰਹਿਤਹਪੁਰਖਬਿਸੇਖਈਸ੍ਵਰਹ ॥ਇਤਿ॥੪ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਲਿਭ੍ਰਮਰ(ਖ)ਨਾਮ ਭਖਜਨਕਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਖਟ ਪਦਵਤ ਸਾਰਭੁਕਹੈ ॥੫॥ ਵਾ ॥ ਭ੍ਰਮਰਵਤ ਭੋਗਤਾਹੂਆ ਭੀ ਅਸੰਗ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਅਸੰਗੋਹਯੰ ਪੁਰਖਹ ॥ ਇਤਿ ਗੁਰੂਃ॥ ਅਲਗੋਜੋਇਮਧੂਕਰੋ ਸਾਰੰਗਪਾਨ ਸਬਾਇ ॥ ੬ ॥ ਵਾ॥ ਅਲਿਖ ਹੈਂ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖਅਲਿਜੋਂ ਕੇ(ਖ) ਕਜ਼ਾਖੈਕਰਨੇਹਾ ਰਾ ਹੈ ਬ੍ਰਿਜਮੇ ਆਪਕੇ ਬਿਯੋਗ ਕਰਕੇ ਬਿਲਾਪ ਕਰਤੀ ਹੂਈ ਖੈਕੋ ਅਰਥਾਤ ਨਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤੀਭਈਹੈ ਐਸੇਕੁਛ ਉਨਕਾ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਕਿ ਪੁਨਾ ਦਰਸਨ ਕੋ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਭਈ ॥ ੧ ਵਾ ॥ ਅਲਿਸ਼ਬਦ ਤੇ ਪੂਰਬ ਹੀ ਖਟਪਦ ਕਾ ਬਾਚਿਕ ਹੈ ਅ ਰੁ ਖਕਾਰ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਏਕ ਕੁਬਰਗੀ ਏਕ ਮੂਰਧੀ ਹੈ ਸੋ ਤਿਨ ਦੋਨੋਕਾ ਕ੍ਰਮਾਨੁਸਾਰਭਿੰਨ ਭਿੰਨਅਰਥਏਕਾਖਜ਼ਰਕੋ ਸ਼ਮੋਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸੋ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ਕੁਵਰਗੀ॥ ਦੋਹਾ ।

ਇੰਦ੍ਰੈਖੰ ਆਕਾਸਖੰ ਖੰਪੁਨਸ੍ਵਰਗ ਕਹੰਤ। ਸਾਮਾਨਜੇ ਪੁਨਸ਼ੂ ਨਜ਼ ਮੈ ਕਹਤ ਖਕਾਰਹਿਸੰਤ॥ ਇਤਿ ਅਥਮੂਰਧੀ॥ ਦੋਹਾ ਲੋਚਨ ਗਹਰਗੰਭੀਰ ਮੈ ਸ੍ਰੇਸਟ ਅਰਥਮੈ ਆਹਿ॥ ਪੁਨਉਪ ਸਰਗ ਪਰੋਖਜ਼ ਮੇ ਮੂਰਧਿਖਾਕੋਪ੍ਰਾਹਿ। ਇੰਦ੍ਰਿਯਾਰਥ ਮੇ ਅ ਲਿ ਭ੍ਰਮਰਵਤ ॥ਇੰਦ੍ਰਿਯ ਨਾਮਰਸਨਾ ਇੰਦ੍ਰੈਸੋ ਭ੍ਰਮਰਵਤਹੈਂ ਜਿਸਕੀ ਅਸੰਗਤਾ ਅਕਾਸਾਰਥ ਮੇ ਅਲਿਵਤ ਜੋ ਆਕਾਸ ਮੇ ਬਿਚਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋਇ ਸ੍ਵਰਗਾਰਥ ਮੇ ਭੀ ਅਸੰਗ ਹੈ ਔਰ

ਸ਼ਮਾਨ ਸੂਨਯਨਾਰਥ ਜਾਨ ਲੇਨੇ ਅਰੁ ਸ੍ਰੇਸਟਾਰਥ ਮੇ ਅ
ਲਿ ਖਟਪਦਤੁਲਜਸਜਾਮਵਾਚੰਚਲਔਰਸ੍ਰੇਸਟ ਤਥਾ ਗੰਭੀਰ
ਹੋਹਿ ਨੇਤ੍ਰ ਜਿਸਕੇ ਉਪਸਰਗ ਅਰਥ ਮੇ ਸੰਗ ਅੰਗੀਕਾਰ
ਕਰਨਾ ਸੋ ਭ੍ਰਮਰ ਜੈਸੇ ਕਿ॥ ਜੈਸੇਖਟਪਦ ਅੰਬੁਜਦਲਨਮੇ ਬ
ਸ੍ਰਤਿ ਨਿਸਾਰਤ ਮਾਨ। ਦਿਨਕਰ ਉਦੈ ਅਨਤਉਠ ਬੈਠਤ ਫਿ
ਰਨ ਕਰਤ ਪਹਿਚਾਨ॥ ੮॥ ਵਾ॥ ਅਲਿਆਂ ਤੁਝਕੋ ਗੰਭੀਰ
ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕਰ ਦੇਖਤੀ ਹੈਂ॥ ੯॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਤੁਮ ਤਿਨਕੋ ਗੰਭੀਰ
ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕਰ ਦੇਖਤੇ ਹੌਂ॥ ੧੦॥ ਵਾ॥ ਅਲਿਵਤ ਸੁੰਦਰ ਨੇਤ੍ਰੋਂ:
ਵਾਲਿਆਂ ਆਪਕੋ ਦੇਖਤੀ ਹੈਂ॥ ੧੧॥ਵਾ(ਖ)ਨਾਮਇੰਦ੍ਰਿਯੋਂ:
ਕਾ ਹੈ ਨਾਸਕਾ ਔਰ ਤਯਾਗਕਾ ਅਰਥਾਤ ਅਲੀ ਲੋ
ਗਨ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰ ਆਪਕੇ ਵਿਯੋਗ ਕਰ ਨਾਸ ਭਏਹੈਂ ਵਾ ਤਯਾਗੇ
ਗਏ ਹੈਂ ਤਿਨਸੇ ਰਹਿਤ ਹੂਈਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਆਪਕੋ ਦੇਖਕ
ਰ ਔਰ ਰੂਪਾਦਿਕ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਤੀਂ ਆਪਕਾ ਨਾਦਬੰਸੀ
ਕਰ ਯੁਕ੍ਤ॥ ੧੨॥ ਵਾ॥ ਐਸੇਹੀ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਸੁਨਕਰ ਔਰ
ਸੁਨਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਪਰਸ ਆਪਕੇ ਪਦਮ ਪਾਦਕਾ ਕਰਕਰ
ਅਪਰ ਕੋ ਸਪਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਆਪਕਾ ਉਛਿਸ੍ਟ ਰੂਪ
ਜੋ ਬਨਮਾਲਾਦਿਕ ਆਪਕੇ ਅੰਗ ਪੈਚਰਚਿਤ ਚੰਦਨ ਕੁੰਕ
ਮਾਦਿਕ ਵਾਕੀ ਗੰਧਕਉ ਅਵਘ੍ਰਾਣ ਕਰ ਅਪਰ ਕੋ ਨਹੀਂ
ਸੂੰਘਤੀ ਹੈਂ ਔਰ ਆਪਕਾ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰੂਪ ਰਾਸ ਕ੍ਰੀੜਾਦਿ
ਕਾਂਮੇ ਚਰਬਣ ਕੀਆ ਹੂਆ ਪਾਨਾਦਿ ਵਾਕੋ ਆਸ੍ਵਾਦਨ ਕਰ
ਕਰਕੇ ਔਰ ਕਿਸੀ ਕਾ ਰਸ ਗ੍ਰਹਣ ਨਹੀਂ ਕਰਤੀ ਹੈਂ॥ ੧੩

॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਵੋਹੀ ਇੰਦ੍ਰਿਯਾਰਥ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਲਿਲੋਕਨਕੇ॥ਖ॥ਕਹਿਏ ਨੇਤ੍ਰਇੰਦ੍ਰੈ ਸ੍ਰਵਣਾਦਿਕ ਗਜ਼ਾਨੇਂਦ੍ਰਿਯ ਪੰਚ ਅਰੁ ਹਸਤ ਪਾਦਾਦਿ ਕਰਮੇਂਦ੍ਰਿਯ ਪੰਚ ਤਿਨਕੇ ਸਭ ਇੰਦ੍ਰਿਯਨ ਮੇ ਹੈ ਕ੍ਯਾ ਵਰਤਮਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਆਪਸੇ ਬਿਨਾ ਕੁਛ ਭੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸ੍ਰਵਨ ਗਮਨ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਨਹੀਂ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਜੈਸੇ॥ ਸੁਨੋਸਿਖ ਕਾਨਬਸੈ ਸਭਨਾਂ ਕਜਰਾ ਬਿਨ ਨੈਨ ਭਏ ਕਜਰਾਰੇ। ਹੈ ਸ਼ਬਦ ਅਸਤੀ ਕਾ ਬਾਚਕ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੋ ਜੈਸੀ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਹੋ ਪੂਤਨਾਬਧ ਕਾਲੀਯ ਨਥਨ ਕੇਸੀ ਧੇਨੁਕਾਦਿਕ ਬਧ ਗੋਬਰਧਨੋਧਰਨਾਦਿਕਸਭੀ ਉਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਇਸੀ ਕਰ ਉਨਕਾ ਜੀਵਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਪਹੀ ਆਪ ਹੋਰਹੀਹੈਐਸੇ ਉਧਵਜੀ ਬ੍ਰਜਸੇ ਆਇਕਰ ਸੰਦੇਸ ਦੇਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਅਰਥਾਤ ਉਧਵਨੇ ਭੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀ ਗੋਪਿਕਾ ਕੀ ਓਰਸੇ ਪਰੰਤੁ ਨ ਦਰਸਨ ਦੇਤੇ ਭਏ ਔਰ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਮਾਤ੍ਰ ਭੀ ਨ ਲਿਖਤੇ ਭਏ ਇਸਤੇ ਅਲਿਖ ਹੈ॥ ੧੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਦਿਖ ਹੈਂ॥ ੧੩੯॥ ਟੀਕਾ

ਯਦ੍ਯਪਿ ਆਪ ਉਨਕੋ ਅਦਿਖ ਕ੍ਯਾ ਅਦ੍ਰਿਸ਼੍ਯ ਭਏ ਹੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੋਭੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰੂਪ ਹੋਇ ਰਹੀ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਪਰੋਖ੍ਯ ਹੋ ਤਥਾਪਿ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਉਧਵ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜਕਾ, ਹੇ ਪਜਾਰੇ ਔਰ ਲੋਕਭੀ ਚੇਸ੍ਟਾ ਦੇਖਤੇ ਹੋਂ ਹਿਗੇ ਗੋਪਿਕਾ ਕੀਤ

ਬ ਉਧਵ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਦਿਖ ਹੈ ਅਰਥਾ
ਤ ਉਨਕਾ ਯਹ ਬਿਵਹਾਰ ਵੋਹੀ ਜਾਨਤੀ ਹੈਂ ਔਰ ਕੋਊ ਨ
ਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਤਾ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਕਾ ਕਥਨ
ਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਦ੍ਰਿਸਜ ਹੈ ਦ੍ਰਸਟਾ ਹੋਨੇਤੇ ਜੋ ਕਬੀ
ਦ੍ਰਿਸਜ ਹੋਇ ਤਬ ਜਾਗ੍ਰਤ ਮੇ ਆਂਧਜ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋ ਜਾਇ ਇਸ
ਤੇ ਅਦਿਖ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਅਦ ਭਖਜਣੇ ਜੋ ਸਰ੍ਬ ਕੇ ਅਦਨ
ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਲਾਵੈ ਅਦੀ ਅਰਥਾਤ ਕਾਲ ਤਿ
ਸਕੇ (ਖ) ਕਹਿਏ ਜੋ ਖਾਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋਇ ਅਰਥਾਤ ਕਾਲਕਾ
ਭੀ ਭਖਜਕ ਹੈ॥ ੪ ॥ ਵਾ॥ (ਖ) ਨਾਮ ਅਕਾਸ਼ ਕਾ ਹੈ ਅਰ
ਥਾਤਅਦਿ(ਖ)ਹੈਕਜਾ ਆਕਾਸਾਦਿ ਪੰਚਭੂਤ ਪ੍ਰਭਿਤੀ ਸਰਬ
ਕੋ ਅਦਿ ਕਜਾ ਭਖਜਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ
ਕਲਿਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ
ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗਜ
ਵਿਗਜਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਚਤੁਰਦਸ ਛੰਦ ਚਾਚਰੀ ਬਜਾਖਜਾ
ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰ ਪਖਜੇ ਪੰਚਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੫ ॥ ੪੧

ਮੂਲ ॥ ਅਲੇਖਹੈਂ। ਅਭੇਖਹੈਂ। ਅਢਾਹ ਹੈਂ ॥

ਦੋਨੋਂਤੁਕ ਪੂਰਬਵਤ॥ (ਅਢਾਹਹੈਂ) ਅਰ੍ਥਾਤ ਅਡਿਗ ਹੈਂ:
ਅਚ੍ਯੁਤ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕਮਲਾਖਾੜੇ ਮੇ ਚਾਂਡੂਰ ਮੁਸ੍ਟਕ ਸ਼ਲਤੋਸ਼ਲ
ਅਰੁਔਰਜੋਇਨਕਾਸ਼ਾਗਿਰਦਪੇਸ਼ਾਹੈਸਭਕੋਕ੍ਰਮਕਰਕਿਸੀਕੋ
ਆਪ ਕ੍ਰਿਸੀਕੋ ਬਲਦੇਊਜੀ ਗਿਰਾਉਤੇ ਭਏਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਾਣ
ਰਹਿਤਕਰਤੇ ਭਏ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਜੋ ਥੇ ਸੋਭਾਗੇਭੇਕਰਤਬਆਪਮਹਾ

ਰਾਜਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਉ ਸਖਾ ਜੋ ਗੋਪ ਥੇ ਤਿਨਕੇ ਸਾਥ ਮਲਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਆਖਾੜੇ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕੇ ਲਿਏ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਜੋ ਮੱਲ ਵਿਦਯਾ ਕੇ ਦਾਵ ਮਾਰਗ ਹੈਂ ਕਲਾਜੰਗਾਦਿਕ ਤਿਨਕੌ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਉਸੀ ਮੁਖਸੇ ਸਿੰਘਨੀ ਔਰ ਪਸੂਓਂ ਕੋ ਪਕੜਤੀ ਹੈ ਉਸੀ ਮੁਖਸੇ ਬੱਚੋਂ ਕੋ ਪਕੜਤੀ ਹੈ ਤਦ ਵਤ ਗੋਪ ਬਾਲਕੋਂ ਸੇ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਜਿਸ ਦਾਵੋਂ ਸੇ ਚਾਂਡੂਰ ਸੇਂ ਯੁੱਧ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰੀ ਥੀ ਪੁਨਾ ਸਰਬੋਪਰਿ ਮੰਚ ਪਰ ਜੋ ਕੰਸ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਤੇ ਵਿਮਨ ਅਰੁ ਅਤਿ ਭੀਤੀ ਕਰ ਯੁਕ੍ਤ ਹੂਆਹੂਆ ਬਾਜੰਤ੍ਰੀਓਂ ਕੋ ਬਰਜਨ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਕੋ ਦੁਰਬਚਨ ਬੋਲਤਾ ਭਯਾ ਅਰ ਕਹਤਾ ਭਯਾ ਪਕੜ ਲੇਉ ਸੰਪੂਰਨ ਗੋਪੋਂ ਕਉ॥ ਅਰੁ ਏਹੁ ਜੋ ਦੁਸ਼ਟ ਬਾਲਕ ਹੈ ਦੋਨੋ ਨੰਦ ਕੇ ਇਨਕੋ ਮਾਰ ਡਾਰੋ ਪਕੜ ਕਰ ਜਬ ਬਾਜੰਤ੍ਰ ਤੂਸਨੀ ਹੂਏ ਅਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੰਸ ਕਸਾਈ ਕਾ ਬਾਕਯ ਸੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਤਬ ਸਰਬ ਸਭਾ ਕੇ ਦੇਖਤੇ ਹੂਏ ਪਰਮ ਅਦਭੁਤ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਬਾਲਕਵਤ ਕੂਦ ਕਰ ਮੰਚ ਪਰ ਜਾਤੇ ਭਏ ਕੰਪਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਔਰ ਪਸੀਨਾ ਜਿਸਕੇ ਅੰਗੋ ਸੇ ਚਲਰਹਾ ਹੈ ਐਸਾ ਜੋ ਕੰਸ ਤਿਸਕੋ ਅਪਨੇ ਬੰਧੁਓਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਖਲਾਤੇ ਹੂਏ ਕੇਸੋਂ ਸੇ ਪਕੜ ਕਰ ਗਿਰਾਉਤੇ ਹੂਏ ਜੈਸੇ ਹਿਰੰਨਯ ਕਸ਼ਪੂ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘ ਗਿਰਾਵਤੇ ਭਏ॥ ਪੁਨਾ॥ ਚਤੁਰਦਸ ਭੁਵਨੋਂ ਭਾਰ ਕੇ ਸਹਿਤ ਵਾਕੇ ਦੇਹ ਪਰ ਪੜਤੇ ਭਏ ਤਦਨੰਤਰ ਪ੍ਰਾਨੋਂ

ਨਿਕਸ ਗਏਹੈਂ ਜਿਸਕੇ ਤਿਸਕੋ ਕੇਸੋਸੇਂ ਪਕੜ ਕਰ ਖੀਚਤੇ
ਭਏ ਮਲਾਖਾੜੇ ਮੇਂ ਜੈਸੇ ਗਰੁੜ ਸ੍ਰਪ ਸਪੇਲਾ ਸੋਂ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕ
ਰੇ ਤਦਵਤ ਔਰ ਕੁਅਲਿਆ ਪੀੜ ਤਥਾਧਨਖ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕ
ਹੈ ਤੇ ਵੋ ਭੀ ਆਪੇ ਖਜ਼ਤ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਬਿਸਤਾਰ ਭੈਸੇਬਸ ਹੈ
ਅਰਥਾਤ ਅਥਾਹ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਕਿਸੀ ਕਰਥਾਹਿਆ ਨਹੀ
ਜਾਤਾ ਸਗੁਨ ਲੀਲਾਮੇ॥ ਔਰ ਨਿਰਗੁਨ ਪਖਜਮੇ ਤੋ ਥਹਿਨ
ਥਾਹਨ ਬਨਤਾ ਹੀ ਨਹੀ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਥ
ਕ੍ਰਾਰ ਏਕਾਖਜਰ ਕੋਸ਼ ਮੇਂ ਨਿਗੁਣਾਰਥਕ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅਰ
ਥ੍ਰਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਿਰਗੁਣ ਹੈ ਵਾਸਤਵ ਸਰੂਪ ਤੁਝਕਾ
ਅੁਰੁ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਕੇ ਚਿਤ ਮੈ ਸਰਬਦਾ ਕਾਲ ਨਿਰਗੁ
ਣ ਨਿਸ਼ੈ ਹੀ ਰਹਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸਰਾਫ਼ ਕੇ ਚਿਤ ਮੈ ਤਥਾ
ਸੁਨਾਰ ਕੇ ਸਰਬਥਾ ਭੂਖਨਾਵਸਥਾ ਮੇ ਭੀ ਸ੍ਵਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਰੀ ਹੀ
ਰਹਤੀ ਹੈ॥ਯਥਾ॥ ਸਭ ਗੁਬਿੰਦ ਹੈ ਸਭ ਗੁਬਿੰਦ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦ
ਬਿਨ ਨਹੀ ਕੋਈ॥ ਔਰ ਅਗਜ਼ਾਨੀ ਪ੍ਰਤਿ ਭ੍ਰਮ ਕਰ ਜਗਤ
ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾਹੈ॥ ਵਾਸਤ੍ਵਤੇਹੈਨਹੀਂ ਬਿਚਾਰ ਕੀਏਹੂਏ ਕਨਕ
ਮੇ ਭੂਖਨਰਜੂਮੇਂ ਸਰਪਵਤਜੈਸੇਬਾਸਿਸ਼੍ਰੋਬਾਚ॥ਹੇਰਾਮਚੰਦ੍ਰਮਨ
ਕੇਭ੍ਰਮਕਰ ਸੰਸਾਰਜਾਲਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾਹੈਮਨਕੇ ਸੰਯਮਤੇਸਾਂਤੀ
ਕੁਪ੍ਰਾਪ੍ਤਹੋਤਾਹੈਯਾਸੰਸਾਰਭ੍ਰਮਜੈਸੇਕਮਦ੍ਰਾਚਲਕਰਖਜ਼ੀਰਸ
ਮਦ੍ਰ ਖਜ਼ੋਭਕੋਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਸਾਂਤੀ ਕੋ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਕੇਵਲ ਚਿਤ ਕੇ ਫੁਰਨੇ ਕਰ ਜਗਤ
ੳਤਪਤਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਚਿਤ ਕੇ ਸਾਂਤ ਹੂਏ ਸਾਂਤ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ
ਸੋ ਕੇਵਲ ਚਿਤ ਕੇ ਸਾਂਤ ਕਰਨੇ ਕਾ ਉਪਾਵ ਚਾਹਿਐ ਸੋ

ਪ੍ਰਾਨਾਯਾਮ ਕਰ ਚਿਤ ਸਾਂਤ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ੨॥
ਵਾ ॥ ਵਾਸਨਾਯਾਮ ਕਰ ਦੋਨੋ ਹੀਚਿਤ ਸਾਂਤਕੋ ਉਪਾ
ਹਿ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਹਤੇ ਭੁਏ ਹੈਂ ਸੋ ਚਿਤ ਵਿਕਲਪ ਸੇ ਹੀ ਉ
ਤਪੰਨ ਹੂਆ ਹੈ ਸ੍ਵਬਿਕਲਪ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਚਿਤਨਿਹ
ਸਾਰਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਦਗਧ ਪਟਵਤ ਏਹ ਸੰਤੋ ਕਾ
ਨਿਸ੍ਚੈ ਹੈ ਜੈਸੇਕ ਚਿਤ੍ ਕਾ ਸਰਪ ਹੈ ਵਾ ਰਜੁਮੇਸਰਪੱਭ੍ਰਾਂਤੀ
ਭਈਹੈਅਵਿਦਯਾਕਰਸੋਰਜੂਕੇਪਰਿਗਯਾਨਸੇਨਾਸ ਹੋਜਾਤਾਹੈ
ਤਦਵਤ ਸੰਸਾਰ ਇਸਥਿਤ ਹੂਆ ਹੂਆ ਹੀ ਨਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋ
ਤਾ ਹੈ ਇਸਪੁਰਖ ਕੇ ਮਨੋਮੋਹ ਕਰਹੀ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ
ਬੈਤਾਲ ਕਲਪਾ ਹੈ ਸੋ ਕੈਸਾ ਹੈ ਦੁਖਦਾਤਾ ਹੈ ਬਿਚਾਰ ਕਰ
ਨਾਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਨਹੂਆਹੀ ਦੂਖਦਾਤਾ ਹੈ ਇਸਮੇ
ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟਾਂਤ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੋਊਕ ਕਨਯਾ ਥੀ ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇ ਤਿਸ
ਕੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸਭ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕੇ ਲੀਏ ਕਹੀ ਜਾਤੇ ਭਏ
ਅਰੁਵੋ ਏਕਲੀਹੀ ਗ੍ਰਹਮੇਂ ਥੀ ਸੋ ਦੁਸ਼੍ਟ ਪੁਰੁਖਨੇ ਐਸਾ ਬਿਚਾ
ਰਕਰ ਰਾਤ੍ਰੀ ਕੇ ਸਮੈ ਤਿਸਕੇ ਗ੍ਰਹਮੈਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਆ ਜਬ ਕਿ
ਖੜ ਖੜ ਹੋਨੇ ਲਗੀ ਤਬ ਕੰਨਯਾ ਨੇ ਬਿਚਾਰਾ ਜੋ ਕੋਊਕ
ਪੁਰਖ ਹੈ ਦੁਸ੍ਟ ਬੁੱਧੀ ਪਰੰਤੁ ਅਬ ਮੈ ਜੋ ਕੁਛ ਬੋਲਤੀ ਹੋਂ ਤੋ
ਝਟਤੀ ਮੁਝਕੋ ਮਾਰ ਡਾਲੇਗਾ ਅਰ ਗ੍ਰਹ ਕੋ ਭੀ ਲੂਟਕਰ
ਲੇਜਾਇਗਾ ਇਸਮੇ ਕੁਛਯੁਕ੍ਤੀਚਾਹਿਐਜਿਸਕਰਗ੍ਰਿਹਭੀ ਬ
ਚੈ ਅਰੁ ਮੈ ਭੀ ਬਚ ਜਾਵੋਂ ਤਬ ਐਸੇ ਬਿਚਾਰਕਰ ਵਾ ਕਨਯਾ
ਨੇ ਬੜਬੜਾਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਆ ਅਰੁ ਵੋ ਪੁਰਖ ਜਾਨਤਾ ਭਯਾ

ਕਿ ਘੋਰ ਨਿਦ੍ਰਾ ਮੇ ਸੋਈ ਪੜੀ ਹੈ ਤਬ ਪ੍ਰਥਮਤੋ ਆਸਤੇ ਆ ਸਤੇ ਬੋਲਨੇ ਲਗੀ ਕਿ ਅਬਤੋਮੈਂ ਛੋਟੀਸੀਹੌਂ ਜਬ ਬੜੀ ਹੋ ਵਉਗੀ ਤਬ ਸੰਜੋਗ ਕਰ ਮੇਰਾ ਬਿਵਾਹ ਹੋਇਗਾ ਤਬ ਮੈ ਸਸੁਰਾਰ ਮੇ ਜਾਉਂਗੀ ਤਬ ਕ੍ਰਮ ਸੇਂ ਵਾ ਦੋਨੋਹੀ ਮੁਝਕੋ ਪੁਤ੍ਰ ਉਤਪਨਿ ਹੋਹਿਗੇ ॥ ਤਬ ਏਕ ਕਾ ਨਾਮ ਲੋਕਾ ਅਰ ਏਕ ਕਾ ਦੇਸਾਧਰੂੰਗੀ ਜਬ ਕਿ ਵੈ ਖੇਲ ਮੇ ਪਰਚੇ ਹੂਏ ਰੋਟੀ ਖਾਨੈ ਕੋ ਨ ਆਵੈਂਗੇ ਅਰੁ ਮੈਂ ਉਨਕੋ ਬਾਰੰਬਾਰ ਜਲਦੀ ਸੇ ਬੁਲਾਵੌਂਗੀ ਊਂਚੀ ਸੁਰ ਕਰ ਕਿ ਅਰੇ ਦੇਸਾ ॥ ਰੇ ਲੋਕਾ ॥ ਜਬ ਐਸੀ ਊਂਚੀ ਪੁਕਾਰ ਕਰੀ ਕਨਜਾ ਨੇ ਤਬ ਸਬ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋਇ ਗਏ ਜਲਦੀ ਸੇ ਤਬ ਉਨਕੋ ਮਾ ਲੂਮ ਹੀ ਥਾ ਜੋ ਸੰਬੰਧੀ ਪਿਤਾ ਭ੍ਰਾਤਾਦਿਕ ਨਹੀ ਹੈ ਇਹਾਂ ਤਬ ਉਸ ਦੁਸ਼ਟ ਪੁਰਖ ਕੋ ਪਕੜ ਲੀਆ ਅਰੁ ਰਾਜ ਪੁਰ ਖੋਂ ਕੋ ਸਪੁਰਦ ਕੀਆ ਜਬ ਪ੍ਰਾਤਾਹਕਾਲ ਹੂਆ ਤਬ ਰਾਜਾ ਨੇ ਦਰਯਾਫਤ ਕਰਵਾਂਕੋ ਫਾਂਸੀ ਕਾ ਹੁਕਮ ਦੀਆ ਜਬ ਵੋ ਚਲਾ ਫਾਂਸੀ ਕੋ ਤਬ ਕਬੀ ਰੋਵੈ ਅਰੁ ਕਬੀ ਹੱਸੈ ਤਬ ਲੋ ਗਉ ਨੇ ਪੂਛਾ ਕਿ ਤੂੰ ਹਸਤਾ ਔਰ ਰੋਤਾ ਕਿਉਂ ਹੈਂ ਤਬ ਵੋ ਕਹਤਾ ਭਯਾ ਕਿ ਰੋਤਾ ਤੋ ਇਉਂ ਹਉਂ ਕਿ ਬੇਤਰਹ ਅ ਰ ਬੇਗਰਥ ਮਰਨ ਹੂਆ ਅਰੁ ਹਸਤਾ ਇਸ ਕਰ ਹੌ ਜੋ ਅ ਨਹੂਏ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਨੇ ਮੁਝਕੋ ਫਾਂਸੀ ਦਿਲਾਯਾ ਸੋ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਹਾ ਕਿ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਦੇਖਿਐ ਤੋ ਸੰਸਾਰ ਕਹੀ ਲੇਸ ਮਾਤ੍ਰ ਭੀ ਉਤਪੰਨ ਨਹੀ ਹੂਆ ਕੇਲੇ ਕੇ ਖੰਭਵਤ ਅਰੁ ਅਗਾਜਨੀ ਜੀ

ਵ ਬ੍ਰਿਥਾ ਜਨਮ ਮਰਨਾਦੀ ਦੁਖਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹੈਂ ਸੋ ਐ
ਸੀ ਏਹੁ ਮਾਯਾ ਹੈ ਇਸਕੇ ਨਾਸ ਕਰ ਆਨੰਦਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ
ਤੀ ਹੈ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰੂਪਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖ ਮਾਤ੍ਰ ਕੀ ਹੈ ਦੁਖ
ਮਾਤ੍ਰ ਪੁਤ੍ਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਸੋ ਕੋਪ ਕਰ ਜਿਸ ਸੋ ਚਲੀ
ਗਈ ਹੈ ਸੋ ਸੁਖੀ ਹੈ ਇਸ ਮਾਯਾ ਕਾ ਕੁਛ ਸੁਭਾਉ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨ
ਹੀਂ ਹੋਤਾ ਦੇਖਤੇਦੇਖਤੇਹੀ ਨਾਸ ਹੋਤੀ ਜਾਤੀਹੈ ਅਪੂਰਬਾ ਏਹ
ਭਗਵਤ ਕੀ ਮਾਯਾ ਹੈ ਅਪੂਰਬਤ੍ਵ ਇਸਮੇ ਕਯਾ ਹੈ ਜੋ ਤੋ
ਇਸ ਕਰ ਬਾਂਧਾ ਹੂਆ ਹੈ ਸੋ ਧਾਵਤਾ ਫਿਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ
ਜੋ ਇਸਸੇ ਛੂਟਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸਥਿਤ ਹੈ ਪਰਮ ਸਾਂਤਵਾਂਨ ਬ
ੜਾ ਆਸ਼੍ਚਰਜ ਹੈ ਕਿ ਦੇਖੋ ਯਹ ਮਾਯਾ ਕੈਸੀ ਹੈ ਕੀ ਜਿਸਕੇ
ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਓਤ ਪੋਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਹੀ ਜਾਨਤਾ
ਜੀਵ ਐਸਾ ਜਾਨਾ ਚਾਹਿਐ ਕਿ ਜੋ ਕੁਛ ਇਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ
ਤਾ ਹੈ ਨਾਮ ਰੂਪਾਤਮਕ ਸੋ ਕਦਾ ਚਿਤ ਬਨਾ ਨਹੀ ਹੈ ਜੈਸੇ
ਕ ਮਾਰੂਸਥਲ ਮੇਂ ਜਲਹੈ ਤਦਵਤ ਅਰੁਗੰਧਰਬਨਗਰਵਤ
ਜਿਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਬਾਲਕਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਕਲਪਿਤ ਬੈਤਾਲਅਤੰਤ
ਤ ਦੁਖਦਾਤਾ ਹੋਤਾਹੈ ਤੈਸੇਹੀ ਸੰਸਾਰ ਅਸੱਤ ਸਤਕੀ ਨਯਾਈ
ਜਗਤ ਮੂੜਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅਤਯੰਤ ਦੁਖਦਾਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਅਬੁੱਧਿ
ਪੁਰਖ ਕੋ ਕਨਕ ਮੇ ਕਟਕ ਕੁੰਡਲਾਦਿ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ
ਤੈਸੇਹੀ ਅਗਯ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਪੁਰਾਗਾਰ ਨਗਨਾਗੇਂਦ੍ਰਾਦਿ ਜਗਤ
ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਜੋ ਤਤ੍ਵਵੇਤਾ ਹੈ ਤਿਨਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਮੇਂ
ਕੇਵਲ ਦ੍ਰਸ੍ਟਾ ਹੀ ਦ੍ਰਸ਼੍ਟਾਹੈ ਦ੍ਰਿਸਯਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਏਹੀ ਜਗਤ

ਅਗਜ਼ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਤੋ ਦੁਖਦਾਤਾ ਹੈ ਅਰ ਤਤ੍ਵਗਜ਼ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਆਨੰਦਦਾਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇਕ ਅੰਧਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਭਵਨ ਭੀ ਅੰਧ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੁਚਖ੍ਯੁ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈਉਲੂਕ ਤਥਾ ਇਤਰ ਹੰਸਾਦਿਵਤ ਜੈਸੇਕ ਸੁਧਾਕਾਸ ਮੇਂ ਹਜਾਰਹਾ ਅਭ੍ਰਮੰਡਲ ਹੋਤੇ ਹੈ ਪੁਨਾ ਲੀਨ ਹੋਜਾਤੇਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਆਤਮਾ ਮੇ ਜਗਤ ਹੈ ਜੈਸੇਕ ਪਟਕੋ ਬਿਚਾਰੀਏ ਤੋ ਤੰਤੂ ਸੇ ਬਿਨਾ ਕੁਛਭੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਸਤਾ ਐਸੇ ਅਖਿਲਬਿਸ੍ਵ ਬਿਚਾਰ ਕੀਏ ਹੂਏ ਆਤਮਾ ਸੇ ਅਤਿਰਿਕ੍ਤ ਕੁਛਨਹੀ ਹੈ ਆਤਮਾ ਰੂਪ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੇ ਬਿਸ੍ਵਾਖਿਲ ਬੀਚੀਬਿਲਾਸ ਹੈ ਪੁਨਾ ਲੀਨ ਹੂਆ ਭਿੰਨਨਹੀ ਹੋਸਕਤਾ ਮਧੁਮੈਲੀਨਹੂਏ ਅਨੰਤਰਸੋਂਵਤ ਜੈਸੇ ਜਲਸੇ ਭਿੰਨਨਹੀਹੈ ਫੇਨ ਬੁਦਬੁਦਾਦਿ ਤੈਸੇ ਬਿਸਵ ਆਤਮਾ ਸੇ ਭਿੰਨਨਹੀ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਮਹਲਾ ੯ ॥ ਜੈਸੇਜਲ ਤੇ ਬੁਦਬੁਦਾ ਉਪਜੈ ਬਿਨਸੈਨੀਤ ॥ ਜਗਰਚਨਾ ਤੈਸੇ ਰਚੀ ਕਹੁਨਾਨਕਸੁਨਮੀਤ ॥ ਜੈਸੇ ਕਿਰਨਾਸੂਰਜਸੇ ਭਿੰਨਨਹੀਂ ਹੈ ਤਦਵਤ ॥ ਯਥਾ ॥ ਸੂਰਜਕਿਰਨ ਮਿਲੀ ਜਲਕਾਜਲ ਹੂਆ ਰਾਮ ॥ ਮ੍ਰਿਤਕਾਮੇ ਕੁੰਭ ਜਲਮੇਬੀਚੀ ਕਨਕਮੈ ਕੁੰਡਲਾਦਿ ਜੈਸੇ ਉਤਪਤਿ ਲੀਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਬਿਸ੍ਵ ਭੀ ਸੰਪੂਰਨਆਤਮਾਕੇ ਅਗਜ਼ਾਨ ਸੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾਹੈ ਅਰੁ ਆਤਮਾ ਕੇ ਗਜ਼ਾਨ ਸੇਲੀਨਹੋਇਜਾਤਾਹੈਜਗਤਐਸੇਈਸ੍ਵਰਸੇ ਉਤਪੰਨਔਰਲੀਨਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਰਜੂਭੁਜੰਗਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂਅਛਾਹਹੈਂ ਕਿਆਕਿ ਨਿਰਗੁਨਹੈ ॥ ਤਥਾ ॥ ਢਕਾਰਃਸ਼ੰਕਰੇਤ੍ਰਾਸੇਧ੍ਵਨੌ ਭੀ

ਮੇ ਨਿਰੁਚਜਤੇ ਢਕਾਰਹਕੀਰਤਿਤਾ॥ ਢਕ੍ਰਾ ਨਿਰਗੁਣੇ ਨਿਰ
ਧਨੇ ਮਤਹ ਇਤਿ ਢਕਾਰਕਾ ਨਿਰਗੁਨਾਰਥ ਕੀਆ ਅਰ
ਅਕਾਰ ਜੋ ਪੂਰਬਹੈ ਸੋ ਬਿਧਿ ਮੇਂ ਲਗਾਉਨਾ ਨਿਖੇਧੀ ਮੇ
ਨ ਲਗਾਨਾ ਅਰਥਾਤ ਨਞਾਰਥ ਨ ਕਰਨਾ ਜੈਸੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ
ਮੇ ਜੋ ਕਿਸੀਕੇ ਉਪਕਾਰ ਕੋ ਨ ਮਾਨੇ ਉਸਕੋ ਕ੍ਰਿਤਘਨੀ
ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਗੁਰੂਗ੍ੰਥ ਜੀ ਮੇ ਅਕ੍ਰਿਤਘਨ ਲਿਖਾ ਹੈ
ਯਥਾ ਜੈਤਸਰੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮੇ॥ ਅਕਿਰਤਘਨਾ ਹਰਿ ਬਿਸ
ਰਿਆ ਜੋਨੀ ਭਰਮੇਤ॥ ਪੁਨਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕਾ ਭੀ
ਕਥਨ ਹੈ॥ ਮਦਵਿਚ ਰਿਧਾ ਪਾਇਕੇ ਕੁਤੇਦਾ ਮਾਸ॥ ਧਰਿ
ਆ ਮਾਨਸ ਖੋਪਰੀ ਤਿਸਮੰਦੀਵਾਸ॥ ਰਤੂ ਭਰਿਆ ਕਪੜਾ
ਕਰਕਜਨਤਾਸ॥ ਢਕਲਿਚਲੀ ਚੂਹੜੀ ਕਰ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸ
ਪੁਛੇ ਆਖ ਸੁਨਾਇਆ ਲਾਹੇ ਬਿਸੁਆਸ ॥ ਨਦਰੀ ਪਵੈ
ਅਕਿਰਤਘਨ ਮਤ ਹੋਇਬਿਨਾਸ॥ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਮਤਾ
ਨੁਸਾਰ ਇਸਮੇ ਬਿਰੋਧ ਨਹੀ ਹੈ ਅਉਰ ਜੋ ਸਾਸਤ੍ਰਨੁਸਾਰ
ਅਰਥ ਕਰੇਂ ਤਉਭੀ ਬਿਰੋਧ ਨਹੀ ਹੈ ਨਢ ਅਢ ਅਰਥਾਤ
ਸਗੁਨਰੂਪ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੋ ਸਗੁਨਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ
ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਕੁਛ ਅੰਤਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸਾਸਤ੍ਰ ਮੇ ਭੀ
ਸਾਰਸ੍ਵਤ ਕੇ ਉਤ੍ਰਾਰਧ ਕੇ ਅੰਤਮੇ ਅਕਾਰ ਹ੍ਰਸ੍ਵਕੇ ਬਿਧਿ
ਕਰ ਲਿਖਾਹੈ ਅਰੁ ਢਕ੍ਰਾ ਨਾਮ ਬਿਸੇਸ਼ ਬਾਜੰਤ੍ਰਕਾ ਹੈ ਢਕੌ
ਪਲਖਿਤ ਸਰਬਬਾਜੰਤ੍ਰ ਜਾਨਲੈਨਾ ਅਰਥਾਤਬਜੰਤ੍ਰੀ ਰੂਪ
ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਬਜੰਤ੍ਰ ਕੇ ਮੰਗਲਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਰੁ ਬਾਲ

ਬ੍ਰਿਧ ਜੁਬਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖ ਅੰਧਸਚਖਯੂ ਸਰਬਕੇ ਚਿਤ
ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਨੇ ਤੇ ਬਜੰਤ੍ਰ ਸ੍ਵਣਾਨੰਤਰ ਤਾਤਕਾਲ ਹੀ ॥ ੪ ॥
ਵਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਿਰਧਨ ਹੈ ਨਿਰਧਨ ਇਜ਼ਾਕਿ ਜੋ ਲੌਕਿਕ
ਧਨ ਹੈ ਸ੍ਵਰਨ ਮੁਕ੍ਤਾਮਣੀ ਆਦਿਕ ਇਸ ਧਨਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਪ੍ਰਤਰਕਜ਼ਹੈ ਅਨੰਤ ਯੋਗੇਸ੍ਵਰਯ
ਰੂਪ ਧਨਕਰਯੁਕ੍ਤ ਹੈ ॥੫॥ ਵਾ॥ ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਵਾਹਿਗੁ
ਰੂ ਅਦਾਹ ਹੈ ਜੈਸੇਕ ਬਦ੍ਰਕਾਸ੍ਰਮ ਮੇ ਨਰੁਨਾਰਾਇਣ ਮੂਰ
ਤੀ ਦ੍ਵੈ ਅਰੁ ਅਵਤਾਰ ਧ੍ਰੇਕ ਪਿਤਾ ਧਰਮ ਮੂਰਤ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਸੇ
ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕਰ ਬਦ੍ਰਿਕਾਸ੍ਰਮ ਮੇ ਜਾਤੇਭਏ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ
ਖੰਡਕੀ ਪ੍ਰਜਾ ਕੇ ਕੁਸ਼ਲਖਯ਼ੇਮ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਲੀਏ ਸਾਂਤ
ਰੂਪ ਨਿਰਦ੍ਵੰਦ ਤਪਕਰਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ਅਬਤਕ ਸੋ ਇੰਦ੍ਰਨੇ
ਅਪਨੇ ਪਦ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਕੋ ਸੰਕਾਕਰ ਕਾਮਾਦਿ ਸਰ
ਬ ਸਮਿਗ੍ਰੀ ਭੇਜੀ ਤਬ ਵੋਹ ਕਾਮਾਦਿ ਅਪਨੇ ਕੌਤੁਕ ਕਾ
ਬਿਸਤਾਰ ਕਰਤੇ ਭਏ ਤਬ ਮਹਾਰਾਜ ਹਸਤੇ ਹੂਏ ਅਨੰਤ
ਅੱਪਸ੍ਵਰਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਖਲਾਵਤੇ ਭਏ ਜਿਨਕੀ ਅਪੇਖਯਾਕਰ
ਵ ਅਤਯੰਤ ਤੁਛਲਗੇਂ ਜੈਸੇ ਦਿਨਕੋ ਸਸੀਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਕਿਂਵਾ ॥
ਦੀਘਜੋਤਿ ਹੋਇ॥ਤਬ ਵਹ ਕਾਮਾਦਿਕ ਪ੍ਰਕੰਪਤ ਹੂਏ ਹੂਏ
ਅਤਿ ਦੀਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਖਿਮਾਪਨ ਕਰਾਉਤੇ ਭਏ ॥ ਤਥਾਚ
ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਉਕ੍ਤਿ ਕਹਤੇਭਏ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਕੋਈ
ਰੁਦ੍ਰਾਦਿਕ ਭੂਖ ਅਰ ਤ੍ਰਿਖਾ ਅਰ ਤੀਨੋ ਕਾਲ ਕੇ ਗੁਨ
ਸਨਾਲਿੰਗ ਇਹਜੋ ਹਮ ਅਪਾਰਸਮੁੰਦ੍ਰ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਤਜਾ

ਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੋ ਪਦਮੈ ਡੂਬਜਾਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕੌਨ ਨਿਸਫਲ ਜੋ ਕ੍ਰੋਧ ਤਿਸਕੇ ਬਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਕ੍ਰੋਧ ਜੋ ਦਗਧ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋਦਗਧ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਤਬਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਿਨਕੋ ਕਹਿਤੇ ਭਏ ਕਿ ਏਕ ਅਪਸਰਾ ਇਨਮੇਤੇ ਲੇ ਜਾਵੋ ਹਮਾਰਾ ਆਸ੍ਰਮ ਸੂਨਜ ਮਤਕਰਹੁ॥ ਸ੍ਰੁਏਘਰ ਕਾ ਪਾਹੁਣਾ ਜਿਉਂ ਆਇਆ ਤਿਉ ਜਾਇ॥ ਸ੍ਵਰਗਕਾ ਭੂਖਨ ਰੂਪ ਹੋਇਰਗੀ ਸੋਰੰਭਾ ਨਾਮਕਰ ਅਪਸਰਾ ਕੋ ਅਗ੍ਰਭਾਗਕਰ ਕਰ ਸ੍ਵਰਗਕੋਜਾਤੇਭਏਅਰੁ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕਸੁਨਕਰ ਅਸਚਰਜ ਹੋਤੇ ਭਏ ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾਮ ਕਰ ਅਢਾਹ ਹੈ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਢਾਹ ਨਾਮ ਢਾਲਨੇ ਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੰਚਨਾਦਿ ਅਗ ਨੀਕਰ ਢਲਜਾਤਾ ਹੈ॥ ਤਥਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ॥ ਲੋਹਾ ਮਾਰਨ ਪਾਈਐ ਢਲੈ ਨ ਹੋਇ ਕਪਾਸ॥ ਇਤਿ ਅਰਥਾਤ ਕੂਟਸਥ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਗਨਿ ਆਦਿਕ ਤਿਸਕੋ ਢਾਹ ਨਹੀ ਸਕਤੇ ਇਸੀ ਤੇ ਅਢਾਹ ਹੈ ਜੁਤ੍ਰਕੇ ਸ੍ਵਰ ਅਰੁ ਪਰਬ ਤੇਸੂਰ ਸਭ ਅਪਨਾ ਬਲ ਨਖਸਿਖ ਪ੍ਰਯੰਤ ਲਗਾ ਚੂਕੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਹਮ ਅਢਾਹ ਹੈ ਹਮਾਰਾ ਏਕਰੋਮ ਮਾਤ੍ਰ ਭੀ ਨਹੀ ਬਕ੍ਰ ਹੂਆ॥ ਤਥਾਚ ਜਫਰਨਾਮਾ॥ਕਸ਼ੇਪੁਸ੍ਰ ਅਫਤਦਪਸ਼ੇਸ਼ੇਰ ਨ ਰ॥ ਨਗੀਰਦ ਮਜ਼ੋ ਪੇਸ਼ਆਹੂਗੁਜਰ॥ ਪੁਨਾ॥ ਨਪੇਚੀਦ ਮੂਏ ਨਰੰਜੀਦੈ ਤਨ॥ ਕਿਬੇਰੂੰ ਖੁਦਾਵਰਦ ਦੁਸ਼ਮਨ ਸ਼ਿਕਨ ॥ ੨॥ ਖਸਮਰਾ ਚਕੋਰੋ ਕੁਨਦ ਵਕ੍ਰ ਕ੍ਰਾਰ॥ ਯਤੀਮਾਨਬੇਰੂੰ ਬੁਰਦ ਬੇ ਅਜ਼ਾਰ॥ ੩॥ ਪੁਨਾ॥ ਹਮਜ਼ਪੀਰਮੀਰੋਹਮਜ਼ਫੀ

ਲਤਨ ॥ ਕਿਆਜਿਸ਼ਨਿਵਾਜ਼ਸੁਗਾਫਿਲਸ਼ਕਿਨ ॥੪॥ ਮ੍ਰਿਗੀ ਏਖੰਤ ਬਧਿਕ ਪ੍ਰਹਾਰੇਣ ਲਖਜਆਵਧਹ ॥ ਅਹੋਯਸਜ਼ਰ ਖਜੇਨਗੋਪਾਲਹਨਾਨਕਰੋਮਨਛਿਦਜਤੇ ॥੮੪॥ ਬਾਧਜੋ ਨਾਹਿ ਸਿੰਧ ਪੂਨ ਬਾਂਧਜੋ ਦਾਸਰਤਾਰਬੇਕ ਛੂਟੀਨਾਹਿ ਲੰਕ ਛੂਟਜੋ ਬੰਧਸੁਰਸਾਮਾਕੋ ॥ ਬਢਜੋ ਨਾਹਿ ਪਾਸਾ ਬਢੇਦ੍ਰੁਪਤਸੁਤਾ ਕੇ ਚੀਰ ਸਿਲਾ ਨਾਹਿ ਉਠੀ ਉਠਜੋਸਾਪ ਰਿਖਿ ਬਾਮਾ ਕੋ ॥ ਖੰਭਾਨਾਹਿ ਫਟਜੋ ਫਟਜੋ ਉਰ ਹਰਨਾਕਸ ਕੋ ਧਨ੍ਹਾਨਾਹਿਤੋਰਜੋ ਤੋਰਜੋ ਮਾਨ ਪਰਸਰਾਮਾ ਕੋ ॥ ਅਚੁਜਤਅਨੰਤਗਤਿ ਦੇਖਿਯੇ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘਚਾਵਰਨ ਚਾਬਜੋਚਾਬਜੋ ਦਾਰਿਦਸੁਦਾਮਾਕੋ॥੧॥ ਜਿਸਰਾਖੇ ਤਿਸ ਕੋਇ ਨ ਮਾਰੈ॥ਸੋ ਮੂਆ ਜੋ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰੈ॥ ਅਰਥਾਤ ਅਹੋ ਅਚੁਜਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਬਿਚਿਤ੍ਰਗਤੀ ਹੈ ਸੋਭਾਵ ਕਜਾ ਕਿ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਅਗਾਹ ਨਾਮ ਕਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਅ ਗਾਹਤਾ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਯੁੱਧਾਦਿਕਮੇ ਤਥਾ ਅਨੇਤ ਘਾਟ ਬਾਟਾ ਦਿਕ ਮੇ ਰਖਜਕ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਗਾਹਹੈਂ । ਅਸੰਭਹੈਂ॥ ਟੀਕਾ
ਰਣ ਭੂਮੀ ਕਾ ਮਧਜਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਗਾਪੁਰੁਖਾ ਦਿਕ ਕਾ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਿਸਟ ਅਮੰਗਲਰੂਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਗਾ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਅਗਾਹ ਨਾਮ ਜਾਨਨੇ ਵਾਲੇ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਬਸਤੁ ਓਸੇ ਅਗਾਹਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਅਪਰ ਸਪਸ੍ਟ ਪੂਰਬਵਤ ॥ (ਅਸੰਭ ਹੈਂ) ਕਜਾ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਸੰਭਵ ਹੈਂ ਨਸੰਭਵਤੀਤਿ ਅਸੰਭਵਹ

ਜਨਮਾਦਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ) ॥ਵਾ॥ਅਸਚਰਯ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਅਸੰਭ ਕਜ਼ਾ ਅਸਾਂਭ ਹੈ ਕਿਆਂਕਿ ਕਿਸੀ ਸੇ ਸੰਭਾਲਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਦੇਖੋਕਿ ਬਲੀ ਬੰਧਨ ਸਮੈ ਮੈ ਜਬ ਬਢਤੇ ਭਏ ਐਸਾ ਸਾਮਰਥ ਕੋਊ ਨ ਭਇਆ ਜੋ ਤਿਸ ਕਾਲਮੈ ਭਗਵਤ ਕੋ ਬਢਨ ਨ ਦੇਵੈ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘਾਵਤਾਰ ਸਮੈ ਹਿਰਣਕਸਜਪੂ ਸੇ ਆਦਿ ਕੋਊ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਬੇਗਕੋਂ ਨ ਸੰਭਾਲ ਸਕਤਾ ਭਯਾ ਤਥਾ ਸਿੰਧੂਸੇਤ ਬੰਧਨਕਾਲ ਮੇ ਰਾਵਨਾਦਿ ਤਥਾ ਰੁਕਮਿਣੀ ਹਰਣ ਸਮੇਮੈਂ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਰੂਪ ਪੌਰਾਣ ਔਰ ਭਾਰਤਾਦਿ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਇਸਾਰਥ ਮੇ ਵਾ (ਭ) ਨਾਮ ਭੁਵਨ ਕਾ ਏਕਾਖਜਰ ਕੋਸ਼ਮੇ ਹੈ ਯਥਾ ਨਖਜਤ੍ਰੇਭੰਬੁਧਾ ਪ੍ਰਾਹੂਰਭਵਨੇਭਹ ਪਰਿਕੀਰਤਿਤਹ। ਅਸੰਭਵਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਭਗਵਨ ਭੁਵਨਾਦਿ ਰਚਨਾਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤੁਰੀਯਾ ਅਤੀਤ ਰੂਪ ਹੈਂ ਬਹੁਸਜਾਮੇ ਇਸ ਫੁਰਨਾ ਸੋ ਭੀ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਕੇਵਲ ਸ਼ੁੱਧਸ੍ਵਰੂਪਹੈ ਸਚਿਦਾਨੰਦਾਤਮਕ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ **ਅਗੰਭਹੈਂ** ॥ **ਟੀਕਾ**

ਕਜ਼ਾ ਅਗਰਭ ਹੈਂ ਪੂਰਬਾਰਥ ਕੀ ਪੌਢਤਾ ਕਿ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਦਰਾਦਿ ਅੰਗੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਜਅਕ੍ਰੈ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਅਚੁਤ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਗੰ ਕਜ਼ਾਅਗਸਤਾਵਰ ਜਢ ਬ੍ਰਿਖਜ ਪਰਬਤਾਦਿ (ਭ) ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਾ ਹੈ ਅਗੋਪਲਖਜਤ ਜਗ ਭੀ ਜਾਨ ਲੀਜੋ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾਕਿ ਅਗਜਗ ਭਹੈ ਕਿ ਹੇ ਭਗ

ਵਨ ਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈਂ॥ ੨॥
ਵਾ॥ ਅਗੀ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਸਾਖਯਾਤ ਅਗਨੀ (ਭ) ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾ
ਸ਼ ਅਰਥਾਤ ਅਗਿਨ ਸੂਰਯਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ॥ ੩॥
ਵਾ॥ (ਭਾ) ਨਾਮ ਪੰਜਾਬਦੇਸ ਸੇ ਮੁਲਤਾਨਾਦਿ ਮੇਂ ਅਗਿਨ
ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਮਹਲਾ॥ ੫॥ ਤਖਣੇ
ਈਂਧਨ ਕੀਤੇ ਮੂਘਨਾ ਭੋਰੀ ਦਿਤੀ ਮੁਭਾਹ। ਮਨ ਬਸੰਦੜੋ ਸ
ਚ ਸੋ ਨਾਨਕਹ ਭੇ ਤੁਖੜੇ ਉਲਾਹ॥ ਪੁਨਾ॥ ਭਾਹ ਬਲੰਦੜੀ
ਬੁਝ ਗਈ ਰਖੰਦੜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪ। ਜਿਨ ਉਪਾਈ ਮੇਦਨੀ ਨਾ
ਨਕ ਸੋ ਸ਼ਹੁ ਜਾਪ॥ ਪੁਨਾ ਫਰੀਦਜੀ॥ ਕਿਝ ਨ ਸੁਝੈ ਕਿਝ
ਨ ਬੁਝੈ ਦੁਨੀਆ ਗੁਝੀ ਭਾਹਿ। ਸਾਈਂ ਮਹਿਡੇ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ
ਨਹੀਂ ਤਾਂਹੰਭੀ ਦਝਾਆਹਿ। ਹਕਾਰ ਸੇ ਬਿਨਾ ਭੀ ਅਗਿਨ
ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਗੀਨਾਮ ਭੀ ਅਗਿਨ ਕਾ ਭਾ ਨਾਮ ਭੀ ਅਗ
ਨਿ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਗਿਨ ਕੋ ਭੀ ਅਗਿ
ਨ ਰੂਪ ਹੋ ਜੈਸੇਕ ਅਗਿਨਦਾਹਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸੋਖਕ ਭਖਯਕ
ਅਰੁ ਭੈ ਸੀਤਾਦਿਕ ਨਾਸਕ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਅਗਿਨ ਆਦਿਕੋਂ
ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਾਹਕ ਪ੍ਰਕਾਸਾਦਿ ਰੂਪ ਹੋ॥

ਅਨੀਲ ਹੈਂ। ਅਨਾਦਿਹੈਂ॥ ੧੪੦॥ ਅਛੈ ਹੈਂ

ਟੀਕਾ—ਦੋਨੋਂ ਤੁਕ ਪੂਰਬਵਤ (ਅਛੈਹੈਂ) ਹੇ ਅਕਾਲਪੁ
ਰੁਖ ਅਛੈ ਹੈ ਛਕਾਰ ਖਕਾਰਕੇ ਅਸਥਾਨ ਮੇਹੈ ਜੈਸੇ ਲਖਮਨ
ਲਛਮਨ ਸੋ ਖੈ ਨਾਮ ਨਾਸਕਾ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਆਪ ਨਾਸਸੇ
ਰਹਿਤ ਹੋ ਕਯੋਂਕਿ ਖਯੈ ਕਰਤਾ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਸੇ ਕਾਲਕਾ

ਭੀ ਕਾਲ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਕਾਲਕਾ
ਕਾਲ ਨਿਰੰਜਨ ਜਚਨਾ॥ ੧॥ ਵਾ ਅੱਛਸੂਛੇ ਇਤਿ॥ ਅੱਛ
ਸੂਛਤਾ ਕਾ ਬਾਚਕਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੂੰ ਅਤਿ
ਸੂੱਛਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਅਵਿਦਯਾਮਲ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਤੁਧ ਲੇਪ
ਨ ਲਗੈ ਤਿਲੋਤਿ॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਕੀ ਵਾਰਕੀ ਪਉੜੀ ਕੀ ਤੁਕਾਰ
ਧ ॥ ਵਾ ਅਛਨਾਮ ਅੱਖ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੈਸੇ
ਕ ਅਖਯ ਨੇਤ੍ਰ ਪੁਰਖਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਹੈ ਅਰੁ ਭਿੰਨ ਰੂਪਾਦਿ ਸੇ
ਹੈ॥ ਤੈਸੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਆਪ ਸਰਬਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੂਏ
ਹੂਏਭੀ ਅਸੰਗ ਹੈਂ ਔਰ ਏਕਾਖਯਰ ਕੋਸ਼ੇ ਨਿ ਰਮਲ
ਅਰੁ ਚਪਲ ਛੇਦਕ ਅਰਥ ਮੇ ਛਕਾਰ ਕਹਾ ਹੈ ਵਿ
ਦਯਵਾਨੋ ਨੇ ਤਥਾਚ ਨਿਰਮਲੈਛਹ ਸਮਾਖਯਾਤੌ ਤਰਲੇਛਹ
ਪਰਿਕੀਰਤਿਤਹ ਛੇਦਕੇ ਛਹਸਮਾਖਯਾਤੋ ਵਿਦਯੁਤਭਿ ਸ਼ਬ
ਦ ਕੋਬਿਦੈਰਿਤਿ। ਸੋ ਨਿਰਮਲਾਰਥ ਤੋ ਊਪਰ ਕਰ ਆਏ
ਹੈਂ ਤਰਲਾਰਥ ਮੇ ਅਤਿਲਾਘਵਤਾ ਜਾਨਨੀ ਜੈਸੇਕ ਐਸੀ ਸ
ਫੁਰਤੀ ਕਰੀ ਕਿ ਹਿਰੰਣਯਕਸਯਪੁ ਕੋ ਝਪਟ ਲੀਆ ਅਰੁ
ਗੋਪੋਂਸੇ ਆਂਖੇ ਮਿਚਵਾਇ ਕਰ ਝਟਤੀ ਅਗਨੀ ਕੋ ਪਾਨ ਕੀ
ਆ ਧਨੁਖ ਕੋ ਝਟਤੀ ਤੋੜ ਦੀਆ ਜਨਕ ਜਗਸਾਲਾ ਮੇ ਤ
ਥਾ ਕੰਸ ਕੀ ਧਨੁਖ ਜਗਸਾਲਾ ਮੇ ਤੈਸੇ ਹੀ ਕੰਸਕੋ ਝਪਟ
ਲੇਨਾ ਕੇਸੀਕੋਂਕੌਨ ਕੌਨਸਫੁਰਤੀਬਰਨਨਕਰਿਐਦੀਨਾਨਾਥ
ਕੀ ਤੈਸੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਨਾਨਕ ਦੇਵਜੂਕਾ ਅਨੰਤਯੋਜਨ ਸੋਂ
ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾਂ ਜੀ ਤਥਾ ਬੇਬੇ ਨਾਨਿਕੀ ਜੀਕੀ ਔਰ ਅਨੰਤ

ਭਕ੍ਰੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨੇਤ੍ਰ ਸਫੁਰਨ ਮੇ ਦਰਸਨ ਦੇਨਾ ਤਥਾ ਛਠੇ ਪਾ ਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੂਕੀ ਲਾਘਵਤਾ ਅਤੀ ਬੇਗਸੋਂ ਤਥਾ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੂਕੀ ਜੁਧਜਵਤਾ ਛਕਾਰ ਕਾ ਅਰ-ਥ ਤਰਲਤਾ ਮੇ ਬਰਨਨ ਕੀਆ ਅਛਵਾਲਾ ਜੋ ਅਕਾਰ ਹੈ ਵਾ ਕੋ ਬਿਧੀਮੇ ਲਗਾਨਾ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇ ਜੈਸੇ ਅਵਾਹ ਮੇਂ ਲਗਾ ਯਾ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਅਕਾਰੋ ਬਾਸੁਦੇਵਸਯ ਇਸ ਬਚਨ ਤੇ ਅਕਾ ਰਕਾ ਅਰਥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਛੈ ਏਹ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਜਾਨਨਾ ਕੈਸਾ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹੈ ਛੈਕਯਾ ਅਤਿ ਸਫੁਰਤੀ ਕੇ ਯੋਗਯਹੈ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘਾਦਿਕੋਂ ਨੇ ਜਿਸਸੇਂ ਲਾਘਵਤਾ ਸੀਖੀ ਹੈ ਵਿਦਯੁ ਤ ਪਵਨ ਗਰੁੜ ਮਨਾਦਿਕ ਜਿਸਕੀ ਸਫੁਰਤੀ ਆਗੇ ਅਤਿ ਤੁਛ ਬੇਗਵਾਨ ਹੈਂ ਅਪਾਣਿਪਾਦੋਜਵਨੋਗ੍ਰਹੀਤਾ ਮਨਸੋਜਵੀ ਯਾਨ ॥ ਇਸਮੰਤ੍ਰਤੇ ਔਰ ਜੋਨਿਸ਼ੇਧਾਰਥਅਕਾਰਕਰਿਐ ਤੋਭੀ ਅਤਿ ਅਛਾਹੈ ਨਛੈ ਅਛੈ ਅਰਥਾਤ ਅਤਜੈਤ ਧੈਰਯਵਾਨ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਕਈਕੋਟ ਸਮੁਦ੍ਰਵਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ । ਅਰੁ ਕਈਕੋਟ ਅਖਯੋਭ ਸਮੁਦ੍ਰਵਤ ਅਤਰਲ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਕਈਕੋ ਟ ਸਮੁਦ੍ਰਵਤ ਅਪ੍ਰਕੰਪ ਹੈ । ਕੂਟਸਥ ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਛਾਦਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਯਾ ਸਭ ਜੀਵਨ ਕਾ ਅਛਾਦਕ ਹੈ ॥ ਅਛਾਦਨ ਬਸਤ੍ਰਾਦਿ ਪ੍ਰਦਾਨਕਰ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਛਿਦ੍ਰ ਦੇਖਤੇ ਹੂਏ ਭੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਤਾ ॥ ਯਥਾ ॥ ਦੀਨਦਯਾਲਦਯਾਨਿਧਦੋਖਨਦੇਖਤ ਹੈ ਪਰ ਦੇਤਨਹਾਰੈ । ਇਤਿ ॥ ਅਥਵਾ ਅਦਨਾਮ ਭਖਯਣ

ਕਾ ਹੈ ਅਛਸ੍ਰਛਾਰਥ ਮੇ ਅਛ ਸ੍ਰਛਾਦਿ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸੂਧਾ ਭਕ੍ਤਿ ਕਰ ਪਤ੍ਰਪੁਸ਼ਪ ਤੋਯਾਦਿ ਭਕ੍ਤਾਦਿ ਕਰ ਦੀਆ ਹੂਆ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਸੁੱਧ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਭੁਖਯਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾਯਾਂ॥ ਹੇ ਅਰਜਨ ਜੋ ਕੋਊ ਮੁਝਕੋ ਪਤ੍ਰ ਪੁਸਪਾਦਿ ਭਕ੍ਤ ਕਰ ਅਰਪਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਭਕ੍ਤਿ ਕਰ ਅਰਪਣ ਕੀਏ ਹੂਏ ਕੋ ਮੈਂ ਭਖਯਣ ਕਰਤਾਹੌਂ ॥ ਤਥਾਚ ਭੀਲਨੀਕੇ ਬੇਰ ਕਰਮਾ ਬਾਈ ਕੀ ਖਿਚੜੀ ਸੁਦਾਮਾ ਜੂਕੇ ਤੰਦਲ ਬਿਦੁਰ ਜੂਕੋ ਸਾਗ ॥ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਮਾਰੂਰਾਗੇ॥ ਰਾਜਨਕੌਨਮੁਤਾਰੇ ਆਵੈ। ਐਸੋ ਭਾਉ ਬਿਦਰ ਕੋ ਦੇਖਯੋ ਓਹੁ ਗਰੀਬ ਮੁਹਿ ਭਾਵੈ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ॥ ਹਸਤੀ ਦੇਖ ਭਰਮਤੇ ਭੂਲਿਆ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਨ ਜਾਨਿਆ। ਤੁਮਰੋ ਦੂਧ ਬਿਦੁਰ ਕੋ ਪਾਨੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰ ਮੈ ਮਾਨਿਆ ॥ ੧ ॥ ਖੀਰ ਸਮਾਨ ਸਾਗ ਮੁਖ ਪਾਇਓ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਰੈਣ ਬਿਹਾਨੀ। ਕਬੀਰ ਕੋ ਠਾਕੁਰ ਅਨਦ ਬਿ-ਨੋਦੀ ਜਾਨਤ ਕਾਹੂਕੀ ਮਾਨੀ॥ ੨ ॥ ਪੁਨਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਭਗਤਮਾਲੀ। ਆਇਆ ਸੁਣਿਆ ਬਿਦੁਰਦੇ ਬੋਲੇ ਦੁਰ ਜੋਧਨ ਹੁਇ ਰੁਖਾ ॥ ਘਰ ਅਸਾਡੇ ਛਡਕੇ ਗੋਲੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾਇ ਕਿ ਸੁਖਾ ॥ ਭੀਖਮ ਦੋਣਾ ਕਰਣ ਤਜਿ ਸਭਾ ਸੀਗਾਰ ਵਡੇ ਮਾਨੁਖਾ। ਝੁਗੀ ਜਾਇ ਵਲਾਇਓਨ ਸਭਨਾ ਦੇ ਜੀਅ ਅੰਦਰ ਧੁਖਾ॥ਹਸ ਬੋਲੇ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਸੁਣਹੋ ਰਾਜਹੁਇ ਸਨਮੁਖਾ ॥ ਤੇਰੇ ਭਾਉਨ ਦਿਸਈ ਮੇਰੇ ਨਾਹੀ ਅਪਦਾ ਦੁਖਾ॥ ਭਾਉ ਜਿਵੇਹਾ ਬਿਦਰ ਦੇ ਹੋਰੀ ਦੇ ਚਿਤ ਚਾਉ ਨ ਚੁਖਾ ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਭਾਉ ਭਗਤ ਦਾ ਭੁਖਾ॥ ੧ ॥

ਪੁਨਾ ॥ ਉਧਵ ਚਲਹੁ ਬਿਦਰ ਘਰ ਜਾਈਐ॥ ਦੁਰਜੋਧਨ ਕੋ ਕੌਨ ਕਾਮ ਜਹਿ ਆਦਰ ਭਾਉ ਨਪਾਇਏ ॥ ਟੂਟੀ ਛਾ ਨ ਮੇਘ ਜਲ ਬਰਸੈ ਟੂਟੇ ਪਲੰਘ ਬਿਛਾਇਐ ॥ ॥ ਇਤਯਾਦਿ ॥ ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਤਾਹੇ ਭਾਗੋ ਕੀ ਪੂਰੀ ਕਚੌਰੀ ਕੋ ਤਿਆਗ ਕਰ ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਕੋਕੋਧ੍ਰੇ ਕਾ ਟੁਕੜਾ ਖਾਤੇ ਭਏ ਅਰੁ ਰੁਧਿਰ ਪੂਰੀ ਸੇ ਦੁਗਧ ਕੋਧ੍ਰੇ ਸੇ ਦਿਖਲਾਤੇ ਭਏ ਭਗਤ ਵਛਲ ਵਾ ॥ ਅਛ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਅਛ ਸਿਤਰ ਹੈ ਅਰੁ ਆਦਿ ਹੈਛਕਾਰ ਕਾ ਅਰਥ ਹੈ ਚਲ ਕੀਆ ਅਕਾਰ ਕਾ ਨਵਾਰਥ ਕੀਆ ਅਰਥਾਤ ਕੂਟਸਥ ਅਰੁ ਆਦਿ ਹੈ ਵਾ ਸ੍ਵਛ ਹੈ ਅਰੁ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ ਆਦਿ ਹੈ ਵਾ ਯਥਾ ਅੰਬਰ ਸਰਬ ਕੋ ਆਛਾਦਿਕ ਹੈ ਤਦ ਵਤ ਸਰਬ ਕਾ ਆਵਰਕ ਹੈ ਵਿਭੂ ਰੂਪ ਸਰਬ ਸੇ ਅਧਿਕ ਹੋਨੇ ਤੇ ਅਰੁ ਯਹ ਦੋਨੋਂ ਤੁਕ ਹੈਂ ਕਹੀਂ ਔਰ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ਛੈਤਕ ਕੀ ਪਉੜੀ ਹੈ ਪੈ ਪਾਠਾਂਤਰ ਭੇਦ ਹੈ ਕੁਛ ਭਿੰਨ ਕਾਰਨ ਨਹੀ ਹੈ

ਮੂਲ ॥ ਅਜੈ ਹੈਂ ॥ ਅਜਾਦ ਹੈਂ ॥ ੧੪੧ ॥

ਟੀਕਾ—ਪੂਰਬਵਤ॥ ਅਜਾਦ ਹੈਂ ॥ ਅਜ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸੇ ਆਦਿ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਜ ਜਨਮ ਸੇ ਸੂਨਜ ਹੈ ਅਰੁ ਆਦਿ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਅਜ਼ਾਦ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਖਲਾਸ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਖਾਲਸ ਹੈ ਹੇ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਮੋਖਜ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਅਜਾਜ਼ ਹੈ ਕਜਾ ਇਜ਼ਤਵਾਲਾ ਹੈਂ ਪੂਰਬ ਕਹਿਆਏ ਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜ ਬ੍ਰਹਮਾਤਦੋਪਲਖਿਜਤ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਤਿਸਕਾ ਅਦ

ਨ ਭਖਜਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਾਲਰੂਪ॥ ੪॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ਼ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੈਂ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਂਮੰਤ੍ਰਸਤਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਕਾਯਾਂ ਪਰਮਭਗਤਿਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਜਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਚਤੁਰਦਸ ਛੰਦ ਚਾਚਰੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰਪਖਯੇ ਖਸਟਮ ਅੰਸੁ॥ ੬॥ ੪੨॥ ਇਤਿ ਚਾਚਰੀਛੰਦ ਸਮਾਪਤਹ॥ ੧੪॥ ਤ੍ਰਿਤਿਓਅੰਸੂ॥ ੩॥

ੴ ਸਤਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਸਹਾਇ॥

ਅਥਪੰਚਦਸ਼ਮੋ ਛੰਦ॥ਚਰਪਟਲਿਖਯਤੇ॥ ਅਥਚਰਪਟਛੰਦ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਚਰਪਟ ਛੰਦਮੇ ਆਪਕਾ ਸ੍ਤਵਨ ਆਪਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਕਰਤਾ ਹੋਂ॥

ਮੂਲ॥ ਸਰਬੰਹੰਤਾ॥ ਟੀਕਾ

ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੈਸਾ ਹੈ ਸਰਬ ਨੂੰ ਹਨਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਾਲਰੂਪ ਕਰ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਹ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਕ ਭੀ ਹੈ॥ ਹਨ ਹਿੰਸਾ ਗਤਯੋ ਹਨ ਧਾਤੁ ਕਾ ਹਿੰਸਾ ਅਰਥ ਅਰਗਤਿ ਅਰਥ ਭੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਗਤੀ ਤ੍ਰਿਧਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਗਯਾਨ ਗਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰੂਪ॥ ਸਰਬਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਰੂਪ ਹੈ ਸਰਬ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੂ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੨॥ ਵਾ॥ ਗਮਨਰੂਪ ਹੈ ਸਰਬਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੂ ਮੇ॥ ੩॥ ਵਾ॥ ਸਰਬ ਦੇਸ਼ਕਾਲਵਸਤੂ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਹੋਂ

॥ ੪ ॥ ਸ਼ਰਬ ਪ੍ਰਲਯ ਕਰਤਾ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿ ਤਿਨਕਾ ਭੀ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਗੰਤਾ ॥ ਸ੍ਰਬੰਖਯਾਤਾ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬੰ ਸਰਬਨੂੰ ਗੰਤਾ ਕਹ਼ਾ ਭਵਿਖਯਤ ਪਦਾਰਥ ਮੈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਾਲਰੂਪ ਹੋਕਰ ਸਰਬ ਅੰਤਮੇ ਗੰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਨੇਵਾਰਾ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਜੋ ਮਮੁਖਯੂ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਸਾਧਨ ਸੰਪਤੀਦ੍ਵਾਰਾ ਵੋਹੀ ਗੰਤਾ ਹੈ ਕਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥੨॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬੰਗੰਤਾ ਗਣ ਸੰਖਯਾਨੇ ਕਾਲਰੂਪਕਰ ਸੰਖਯਾ ਸਭਕੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੇ ਲੇਕਰ ਪਰਾਰਧ ਪ੍ਰਯੰਤ ਅਚੂਕ ਹੋਨੇ ਤੇ ਕਾਲਭਗਵਾਨ ਜੈਸਾ ਸੰਖਯਾਯਕ ਕੋਊ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਸਰਬੰਖਯਾਤਾ ॥ ਸਰਬੰ ਕਹ਼ਾ ਸਰਬਕੋ ਖਯਾਤਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਐਸਾ ਕੋਊ ਨਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਪ੍ਰਤਿ ਨ ਜਾਨੈ ਮੂਢਪ੍ਰਯੰਤ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਲੇਕਰ ਸਭ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੋ ਜਾਂਨਤੇ ਹੈਂ ਤਥਾ ਜਢ ਚੇਤਨ ਪਸੂ ਪੰਖੀ ਭੀ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸਭਘਟਰਾਮ ਬੋਲੈ ਰਾਮਾਬੋਲੈ ਰਾਮਬਿਨਾ ਕੋ ਬੋਲੈ ਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਏਕਲਮਾਟੀ ਕੁੰਚਰ ਚੀਟੀ ਭਾਜਨ ਹੈ ਬਹੁਨਾਨਾਰੇ ॥ ਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਕੀਟਪਤੰਗਮ ਸਭਘਟ ਰਾਮਸਮਾਂਨਾ ਰੇ ॥ ੧ ॥ ਏਕਲਚਿੰਤਾ ਰਾਖਅਨੰਤਾ ਅਉਰ ਤਜਹੁਸਭ ਆਸਾ ਰੇ ॥ ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾਭਏ ਨਿਹਕਾਮਾ ਕੋ ਠਾਕੁਰਕੋ ਦਾਸਾ ਰੇ ॥ ੨ ॥ ਪੁਨਾ ਕਾਨੜਾ ॥ ਐਸੋ ਰਾਮਰਾਇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥ ਜੈਸੇ ਦਰਪਨਮਾਹਿ ਬਦਨ ਪਰਵਾਨੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਬਸੈਘਟਾ

ਘਟ ਲੀਪਨਛੀਪੈ॥ ਬੰਧਨਮੁਕਤਾ ਜਾਤਨਦੀਸੈ॥੧॥ ਪਾਨੀ
ਮਾਹਿ ਦੇਖ ਮੁਖ ਜੈਸਾ॥ ਨਾਮੇ ਕਾ ਸੁਆਮੀ ਬੀਠਲਐਸਾ॥
੨॥ ਪੁਨਾ ਕਬੀਰ॥ ਮੁਲਾਂ ਮੁਨਾਰੇ ਕਿਆ ਚਢਹਿ ਸਾਈ ਨ
ਬਹਿਰਾ ਹੋਇ॥ ਜਿਸਕਾਰਨ ਤੂੰ ਬਾਂਗਦੇਇ ਘਟਹੀ ਭੀਤਰ
ਸੋਇ॥ ਪੁਨਾ॥ ਦਿਲ ਅਗਰ ਦਾਨਾ ਬਵਦ ਅੰਦਰ ਕਿਨਾ
ਰਸ਼ ਯਾਰਹਸੱਤ॥ ਚਸ਼ਮਗਰਬੀਂਨਾ ਬਵਦ ਦਰ ਹਰਤਰਫ
ਦੀਦਾਰਹਸ੍ਤ ॥ਪੁਨਾ॥ ਚਿਰਾਬੇਹੂਦਹਮੇਗਰਦੀਬਸਹਰਾਓਬ
ਦਸ਼ਤੇ ਦਿਲ॥ ਚੁਆਂਸੁਲਤਾਨ ਖ਼ੂਬਾਂਕਰਦਅੰਦਰਦੀਦਹਮੰ
ਜ਼ਿਲਹਾ॥ ਰੁਬਾਈ॥ ਮੌਜੂਦ ਖ਼ੁਦਾਸ੍ਤੁਕਿਰਾਮੇਜੋਈ॥ ਮ
ਕਸੂਦ ਖ਼ੁਦਾਸਤਤੁਕਿਰਾਮੇਗੋਈ॥ ਈਂਹਰਦੁਜਹਾਂਨਸਾਨਦੌ
ਲਤ ਤੁਅਸਤ॥ ਯਾਨੇ ਸੁਖਨ ਅਜ਼ਜ਼ੁਬਾਨਹਕਮੇਗੋਈ॥੨
॥ਪੁਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਪਰਭਾਤੀ॥ ਅਉਅਲਅਲਹ ਨੂ
ਰ ਉਪਾਇਆ ਕੁਦਰਤ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ॥ ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ
ਜਗ ਉਪਜਿਆ ਕਉਨਭਲੇ ਕਉਨਮੰਦੇ॥ ੧॥ ਲੋਕਾ ਭ
ਰਮ ਨ ਭੂਲਹੁਭਾਈ॥ ਖ਼ਾਲਕ ਖ਼ਲਕ ਖਲਕਮਹਿ ਖ਼ਾਲਕ
ਪੂਰਰਹਿਆ ਸਭਥਾਈ॥ ੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਮਾਟੀ ਏਕ ਅਨੇ
ਕ ਭਾਂਤਕਰਸਾਜੀ ਸਿਰਜਨ ਹਾਰੇ॥ ਨਾਤਿਸਪੋਚਮਾਟੀਕੇਭਾਂ
ਡੇਨਾਤਿਸਪੋਚਕੁੰਭਾਰੇ॥ ੨॥ ਸਭਮੈ ਸਾਚਾ ਏਕੋਸੋਈ॥ ਤਿਸ
ਕਾ ਕੀਆ ਸਭਕਿਛਹੋਈ॥ ਆਪਪਛਾਨੈ ਤ ਏਕੋਜਾਨੈ ਬੰਦਾ
ਕਹੀਐ ਸੋਈ॥ ੨॥ ਅਲਹ ਅਲਖ ਨ ਜਾਈ ਲਖਿਆਗੁਰੁ
ਗੁੜਦੀਨਾ ਮੀਠਾ॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਮੇਰੀ ਸੰਕਾ ਨਾਸੀ ਅਕਲ

ਨਿਰੰਜਨ ਡੀਠਾ ॥ ੪ ॥ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਿ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਸਰਬ ਕੋ ਦੇਖੈ ਅਰ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮਰੂਪਕਰ ਭਾਵਨਾਕਰੈ ਊਠਤਾਬੈਠਤਾ ਖਾਤਾਪੀਤਾ ਬੋਲਤਾਚਲਤਾਸਰਬ ਅਵਸਥਾਮੇ ਮਾਨੋ ਬ੍ਰਹਮਕਵਚੀ ਹੂਆਹੂਆ ਜੋ ਇਸਥਿਤ ਹੋਤਾਹੈ ਸੋਸੁਖੀ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਰਹਨੀ ਸਿਖੀ ਕੀ॥ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖ ਅਖਾਏ। ਸਾਰੀ ਪਉੜੀ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇਕੀ॥ਸਰਬਾਤੀਤਪਦਕੋਆਸ੍ਰਯ ਕਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਪੂਰਨੰਦ ਕੀ ਨਿਆਈਂ ਸਾਂਤਚਿਤ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸਰਬੋਪਨਿਸਿਧੋਂ ਕਾਸਾਰ ਜੋ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਤਿਸੀਕੋ ਅੰਤਹਕਰਣ ਮੇਂ ਸਰਬਦਾ ਨਿਦਿਧ੍ਯਾਸਨ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਮਹਲਾ॥ ੯॥ ਭੈਕਾਹੂਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤਆਨ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਰੇ ਮਨਾ ਗਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨ॥ ੧॥ ਇਸ਼ਟਬਸਤੂਕੇਵਿਯੋਗ ਕਰ ਤੋ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਅਰੁ ਇਸ਼੍ਟ ਬਸਤੂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰ ਸੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਐਸਾ ਮਹਾਤਮਾ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਅਸੰਗ ਬਿਚਰਤਾ ਹੂਆ ਕਲੇਸ਼ਕੋ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ॥ ਯਥਾ॥ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਸਦਾ ਨਿਰਲੇਪ। ਜੈਸੇ ਜਲ ਮੈ ਕਮਲ ਅਲੇਪ। ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਲਕੁਕੁਟ ਮੁਰਗਾਬੀ ਜਿਸਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਵੋ ਸਰਬਦਾ ਕਾਲ ਜਲਮੇਹੀ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਪੰਖ ਤਿਸਕਾ ਜਲਕਰ ਭੀਗਤਾ ਨਹੀਂ ਤਦਵਤ ਮਹਾਤਮਾ ਜੋ ਗ੍ਯਾਨਵਾਨ ਹੈਂ ਸੋ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕਰ ਅਗ੍ਯਾਨੀਓਂ ਕੀ ਨਆਈਂ

ਰੰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਜੈਸੇਕ ਬਨ ਵਾ ਪਰਬਤ ਕੋ ਅਗਿਨ ਲਗੇ ਤਬ ਮ੍ਰਿਗ ਪੰਖੀ ਸਭ ਭਾਗ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀਓਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਦੋਖ ਭੀ ਆਸ੍ਰਯ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਕਦਾਚਿਤ ਭੀ ਯਦਯਪਿ ਸੰਤਜਨ ਭੀ ਅਸੰਤੋਂ ਕੀ ਨਯਾਂਈ ਕੁਪਿਤ ਖਯੁਭਿਤ ਲੁਭਿਤ ਖਯੁਧਿਤ ਹੂਏ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਰੀਖਯਾ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਪਰੰਤੁ ਅੰਤਰ ਤੇ ਪਰਮ ਗੰਭੀਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਪਵਨ ਖਯੋਭ ਸੇ ਰਹਿਤ ਜੈਸੇ ਹੋਵੈ ਤੈਸੇ ਅਪ੍ਰਕੰਪ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ। ਯਥਾ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ॥ ੫ ॥ ਸਾਚ ਨਾਮ ਮੇਰਾ ਮਨ ਲਾਗਾ। ਲੋਗਨ ਸਿਉਂ ਮੇਰਾ ਠਾਠਾਬਾਗਾ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਮੁਖਕੀ ਬਾਤ ਸਗਲ ਸਿਉਂ ਕਰਤਾ। ਜੀਉ ਸੰਗ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨਾ ਧਰਤਾ॥ ੧ ॥ ਦੀਸ ਆਵਤ ਹੈ ਬਹੁਤ ਭੀਹਾਲਾ। ਸਗਲ ਚਰਨ ਕੀਇਹੁ ਮਨਰਾਲਾ॥ ੨ ॥ ਅੰਤਰ ਬਾਹਰ ਏਕ ਦਿਖਾਇਆ। ਨਾਨਕ ਜਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ॥ ੩ ॥ ਇਤਿ ॥ ਜੈਸੇਕ ਸਫਟਕ ਮਣਿ ਜਪਾਕੁਸੁਮਾਦਿ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬਕਰ ਰੰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਤੈਸੇ ਤਤ੍ਵਵੇਤਾ ਆਪਕਰਮਫਲਾਦਿ ਸੁਖਦੁਖਾਦਿ ਕਰ ਰੰਜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ। ਸਰਬਦਾ ਕਾਲ ਅੰਤਰਮੁਖ ਬ੍ਰਿਤਿ ਹੂਆਹੂਆ ਵਹਿਰਬ੍ਰਿਤੀ ਭੀ ਹੂਆ ਹੂਆ ਪਰਿਸਾਂਤਾਤਮਾਂ ਨਿਤਯੰ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿੰਦ੍ਰਾਲੂਵਤ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਅਦ੍ਵੈਤਭਾਵ ਕੇ ਸਿਰ ਰ ਭਾਵਕੇ ਹੂਏ ਅਤਾਏਵ ਚਿਤਕੇ ਪ੍ਰਸ੍ਰਮ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏ ਬ੍ਰਹਮਬੇਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਕਰਮ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਭੀ ਜਗਤ ਕੋ ਸ੍ਵਪਨਵਤ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਆਜਹੀ ਮਰਨ ਹੋ ਜਾਇ॥ ਵਾ॥ ਕਈਕੋਟ

ਕਲਪ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਰੀਰ ਰਹੇ ਤਿਨਕੋ ਕੁਛ ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਨਹੀਂ
ਹੈ ਸਦਾ ਨਿਸਕਲੰਕ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਨਕ ਪੰਕਾਦਿਕਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ
ਤਾ ਭੀ ਹੈ ਕਲੰਕ ਪਰੰਤੁ ਸੁਧ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਮਹਾਤਮਾ
ਕਾਸ਼ੀ ਮੇ ਦੇਹ ਤਜਾਓ ਵਾ ਚਾਂਡਾਲ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੇਂ ਵਾ ਗੋਸ਼ਾਲਾ
ਮੇ ਤਿਸਕੋ ਕੁਛ ਹਰਖ ਸੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਯੋਂਕਿ ਤਿਸਕਾ ਦੇਹ
ਤੋ ਗਯਾਨਸਮ ਕਾਲੀਨਹੀ ਨਸ੍ਟ ਹੋ ਗਯਾ ਹੈ ਸਰੀਰਾਭਾਸਮਾ
ਤ੍ਰ ਕਿਸੀਕੀ ਕਲਯਾਨਕੇਨਮਿਤਅਰਜੁਨਰਥਵਤਮੁਮੁਖਯੂਓਂ
ਕੇ ਪੁੰਨੋ ਕਰ ਇਸਿਤਤ ਹੂਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਾਸਤਵ ਤੇ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਵੋ ਮਹਾਤਮਾ ਸਦਾ ਮੁਕ੍ਤਿਰੂਪ ਹੈਂ ਬ੍ਰਹਮਬਿਯਕ੍ਤਿ ਇ
ਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਕ੍ਰਿਤਯਕ੍ਰਿਤਯ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈਂ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਿਥਵੀ
ਤਿਨਕੋ ਗੋਪਦਵਤ ਹੈ ਅਰੁ ਅਨੇਕ ਰਤਨੋਕਰ ਪੂਰਨ ਸੁਮੇਰ
ਪਰਬਤ ਤਿਸਕੋ ਸਥਾਨੁ ਕੀ ਨਯਾਈ ਹੈ ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਭਵਨ
ਤਿਸਕੋ ਤ੍ਰਿਣਤੁਲਯ ਹੈ ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਨਿਰਾਸਤਾ ਰੂਪ ਭੂਖਨ
ਕਰ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਅੰਤਰ ਸੇ ਭੀ ਸ਼ੂਨਯ ਹੈ ਅਰ ਬਾਹਰਸੇਭੀ
ਸ਼ੂਨਯ ਹੈ ਸ਼ੂਨਯ ਕੁੰਭਵਤ ਅੰਬਰ ਕੀ ਨਯਾਈ ਪੁਨਹ ਅੰਤਰ
ਪੂਰਨ ਹੈ ਅਰ ਬਾਹਰ ਮੈ ਭੀ ਪੂਰਨ ਹੈ ਜੈਸੇਕ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੈ ਪੂ
ਰਨ ਕੁੰਭ ਹੋਤਾ ਹੈ ਨ ਤਿਸਕੋ ਕਿਸੀ ਬਸਤ ਕੀ ਇਛਾ ਹੈ ਨ
ਅਨਿਛਾ ਹੈ ਸਰਬਦਾ ਅੰਤਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਵਪਤਵਤ
ਬਾਹਰ ਭੀ ਬਯਵਹਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਰਿਦਯਗ੍ਰੰਥੀ ਜਿਸਕੀ ਦੂ
ਰ ਹੋਇਗਈਹੈਇਸੀਤੋਸਾਂਤਾਤਮਾਹੈ ਅਰੁ ਗਤ ਸੰਦੇਹਹੈ ਜੀਵ
ਨ ਮੁਕਤ ਸੁਭਾਉ ਨਹੀਂ ਭੀ ਨਿਰਬਾਣ ਕੈਵਲਯ ਭਾਵਕੋ ਪ੍ਰਾ

ਪਤ ਹੂਆ ਤੌਭੀ ਨਿਰਬਾਣ ਰੂਪਹੈਚਿਤ੍ਪ੍ਦੀਪਵਤ॥ਭਿਦਯਤੇ ਰਿਦਯ ਗੰਥੀ ਛਿਦਯਤੇ ਸਰਬ ਸ਼ੰਸ਼ਯਹ। ਖਯੀਯੰਤੇ ਚਾਸਯ ਕਰਮਾਣਿ ਤਸਿਮਨ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟੇ ਪਰਾਵਰੇ ਇਤਿਸ੍ਰੁਤੇः॥ ਪ੍ਛਿੰਨ ਅਹੰਕਾਰ ਜਿਸਨੇ ਪਰਿਤਯਾਗ ਕੀਆ ਹੈ ਔਰ ਬਾਸਨਾ ਕੋਭੀ ਲੀਲਾਮਾਤ੍ਰ ਜਿਸਨੇ ਤਯਾਗ ਦੀਆ ਹੈ ਲੋਕ ਬਾਸਨਾ ਦੇਹ ਬਾਸਨਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਬਾਸਨਾ ਤੀਨ ਤੀਨਹੀ ਈਖਨਾ ਵਿਤਸੁਤ ਲੋਕਾਦਿਕ ਜਿਸਨੇ ਤਿਆਗੀ ਹੈ ਅਰੁਧੇਯ ਕਾ ਭੀ ਤਯਾਗ ਕੀਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅਰੁ ਦੂਸਰੇ ਬੰਧੂਬਰਗ ਕਾ ਤਯਾਗ ਕੀਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅੰਧਵਤ ਅਰੁ ਸਰਪਵਤ ਜੋ ਸੰਗਸੇ ਭਯ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰੋਗਯਵਤ ਭੋਗੋਂ ਕਾ ਤਯਾਗ ਕਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅਰੁ ਮਿਤ੍ਰ ਸ਼ਤ੍ਰ ਜਿਸਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈਂ ਮਹਲਾ॥ ੯॥ ਉਸਤਤ ਨਿੰਦਿਆ ਨਾਹਿ ਜਿਹ ਕੰਚਨ ਲੋਹ ਸਮਾਨ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਰੇ ਮਨਾ ਮੁਕਤਤਾਹਿ ਤੈ ਜਾਨ ॥੧੫॥ ਭੈ ਕਾਹੂਕੋਦੇਤਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈਮਾਨਤ ਆਨ। ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਰੇ ਮਨਾ ਗਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨ॥ ੧੬ ॥ ਸੋ ਐਸਾ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਮੰਗਲਰੂਪ ਹੈ ਇਸ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਮੈ॥ ਯਥਾ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਉ ਖੋਜਹਿ ਮਹੇਸੁਰ। ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਆਪ ਪਰਮੇਸੁਰ। ੧੭॥ ਸਲੋਕ ਮਃ॥ ੫ ॥ ਵਾਰਾਤੇਵਧੀਕ। ਨਾਮ ਧਿਆਵਨ ਸਾਜਨਾ ਜਨਮ ਪਦਾਰਥ ਜੀਤ। ਨਾਨਕ ਧਰਮ ਐਸੇਚਵਹਿ ਕੀਤੋਨ ਭਵਨ ਪੁਨੀਤ। ਅਰਥਾਤ ਮੋਖਯ ਰੂਪ ਹੈ ਰਿਦੇ ਕਰਕੇ ਸਰਬਾਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਕਾ ਪਰਿਤਯਾਗ ਕੀਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਸ

ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਾਤਮਾ ਹੈ ਨਿਰਮਲ ਅਰੁ ਸੋਮਜ਼ ਸੁਭਾਵ ਅਕਾਸਵਤ ਹੈ ਸਰਬ ਬੰਧਨੋ ਸੇ ਰਹਿਤ ਸੋ ਮੁਕ੍ਤਾਤਮਾ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਪਰਮੇ ਸ਼੍ਵਰ ਹੈ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਹਰਿ ਹਰ ਜਨ ਦੁਇ ਏਕ ਹੈਂ ਬਿਬਬਿ ਚਾਰ ਕਛੁ ਨਾਹਿ। ਜਲਤੇ ਉਪਜ ਤਰੰਗ ਜਿਉਂ ਜਲਹੀ ਬਿਖਇ ਸਮਾਹਿ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਦਾਸਅਨੰਨ ਮੇਰੋ ਨਿਜਰੂਪ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਜਿਨ ਜਾਤਾ ਸੋ ਤਿਸਹੀ ਜੇਹਾ। ਅਤਿ ਨਿਰਮਾਇਲ ਸੀਝਸਿਦੇਹਾ। ਕਬੀਰ ਜਾਕਉ ਖੋਜਤੇ ਪਾਇਓ ਸੋਈ ਠਉਰ। ਸੋਈ ਫਿਰਕੈ ਤੂੰ ਹੂਆਜਾਕਉਕਹਤਾਅਉਰ। ਸੋਪ੍ਰਭੁ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹਰਿਤੂਹੈਂ॥ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਭਾਖਾਦਿ ਬਾਨੀ ਮੈ ਅਰਥਾਤ ਐਸੇ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਮਹਾਤਮਾ ਕੋ ਕੁਛ ਕਰਣੀਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਮਾਧੀ॥ ਵਾ॥ ਕਰਮਾ ਕੋ ਕਰੈ ਵਾ ਨ ਕਰੈ ਤਿਸਕੋ ਬੇਦਕਾ ਬਿਧਿ ਨਿਖੇਧਰੂਪ ਅੰਕੁਸ਼ ਨਹੀ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥ ਗਜ਼ਾਨਰੂਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰ ਜੋ ਤ੍ਰਿਪਿਤ ਹੂਆ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਕੁਛ ਕਰਤਤ੍ਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ਯਦਿ ਹੈ ਤਦ ਤਤ੍ਵਵੇਤਾ ਨਹੀਂ ਅਨਾਤਮਾ ਮੇ ਆਤਮ ਬੁਧਿ ਹੋਨੀ ਯਹੀ ਬੰਧਨ ਹੈ ਅਰੁ ਇਸ ਬੁਧੀ ਕਾ ਨਾਸ ਇਹੀ ਮੋਖਜ਼ ਹੈ ਵਾਸ੍ਤਵਤੇ ਨਿਤਜ਼ ਮੁਕ੍ਤਰੂਪਾਤਮਾ ਕੋ ਬੰਧਨ ਮੋਖਜ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੁਮੁਖਜ਼ੂਓਂ ਕੇ ਜ-ਗਾਵਨੇ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਕੇਵਲ ਕਥਨਮਾਤ੍ਰਹੈ ਪੰਚਦਸ਼ੀਮੇ ਯਥਾ॥ ਅਧਯਾਰੋਪਾ ਪਵਾਦਾਭਯਾਂਨਿਸਪ੍ਰਪੰਚੰ ਪ੍ਰਪੰਚਤੇ। ਸਿਖਯਾਣਾਂ ਬੋਧਸਿਧਜ਼ਾਰਥੰਤਤ੍ਵਗਯੈਕਲਪਿਤਹਕ੍ਰਮਹ। ਦ੍ਰਿਸਯ ਕਦਾਚਿਤ ਹੂਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸਬੋਧਕਰਮਨਰੂਪ ਦਰਪਣ ਕਾ

ਮਾਰਜਨਹੂਆਹੈਜਿਸਕਾਸੋਨਿਰਬਾਣਰੂਪਹੈਔਰਮੋਖਯ ਕੋਊ ਨ ਅਕਾਸ਼ ਮੇ ਹੈ ਨਾ ਪਾਤਾਲਮੇ ਨ ਭੂਤਲਮੇ ਹੀ ਹੈ ਚਿਤਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਬਾਸਨਾ ਕੇ ਖਜੀਣ ਹੂਏਹੂਏ ਜੋ ਨਿਸ੍ਰਿਤਤਾਭਾਵ ਹੈ ਯਹੀ ਮੋਖ਼ਯ ਹੈ ਅਨੰਤ ਸਚਿਦਾਨੰਦਨਿਰਵਿਕਲਪ ਏਕਰੂਪ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਕੇ ਦੁਤੀਆਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ਬੰਧ ਕਯਾ ਅਰ ਮੋਖਯ ਕਯਾ ਕਥਨ ਕਰੀਐ ਏਕ ਬਿਲਾਸਮਾਤ੍ਰ ਹੈ॥ ਮਨਕੇ ਬੰਧਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏਹੂਏ ਬੰਧ ਹੈ ਅਰ ਮਨਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਮਨਮਾਤ੍ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਹੀ ਮੋਖਯ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਸਰਬਦੇਸ਼ਕਾਲ ਵਸਤੂ ਮੇ ਪ੍ਰਤਯਖਯ ਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਤਿਗੁਰੋਂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਜਿਸਕੋ ਭਈਹੈ ਸੋ ਗੁਰੁਮੁਖਿ ਕ੍ਰਿਤਯਕ੍ਰਿਤਯ ਹੈ ਔਰ ਬਿਖਯਾਤਾ॥ ਇਸ ਪਦਕਰ ਜਿਸਕਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਕੀਆ ਹੈ ਤਿਸਹੀ ਕੀ ਪੌਢਤਾ ਕਰਤੇਹੈਂ ਸ੍ਰੀਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਗਯਾਤਾ॥ ੧੪੨ ॥ ਟੀਕਾ

ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬਕਾ ਗਯਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਦੇਹਪ੍ਰਾਣ ਮਨ ਬੁਧਿ ਚਿਤ ਅਹੰਕਾਰਾਦਿ ਸਰਬ ਗੇਯਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਰੂਪ ਹੈਂ ਸੋ ਜੋਜੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਰੂਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋਸੋ ਅਨਿਤਯ ਜੜਦੁਖ ਰੂਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਸ ਸੰਪੂਰਨ ਕਾਰਯ ਕਾਰਨ ਸੰਘਾਤ ਕਾ ਦ੍ਰਸ਼ਟਾ ਹੈ ਜੈਸੇਜੋਖੇਤ੍ਰਗਯ ਹੋਤਾਹੈਖੇਤ੍ਰਵਾਲਾ ਸੋ ਖੇਤ੍ਰਕਾ ਦ੍ਰਸ਼ਟਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾਯਾਂ॥ ਤ੍ਰਯੋਦਸਾ ਧਯਾਇ॥ਇਦੰਸ਼ਰੀਰੰਕੌਂਤੇਯ ਖਯੇਤ੍ਰਮਿਤਯਭਿਧੀਯ

ਤੇ॥ ਏਤਦਜੋਵੇਤਿਤੰਪ੍ਰਾਹੁਃ ਖੇਤ੍ਰਗ੍ਯਮਿਤ੍ਤਿਤਦ੍ਵਿਦਃ॥ ੧ ॥ ਖੇਤ੍ਰਗ੍ਯੰਚਾਪਿਮਾਂਵਿਦਿਧ ਸਰਬ ਖੇਤ੍ਰੇਸੁਭਾਂਰਤ॥ ਖੇਤ੍ਰ ਖੇਤ੍ਰਗ੍ਯੋਰਗ੍ਯਾਨੰ ਯਤਤਦਗ੍ਯਾਨੰਮਤੰਮਮ॥ ੨॥ ਤਤਖੇ ਤ੍ਰੰਯਚੁਯਾਦ੍ਰਿਕਚਯਤਵਿਕਾਰੀਯਤਸ੍ਹਯਤ ॥ ਸਚਯੋਯਤ ਪ੍ਰ ਭਾਵਸਚ ਤਤਸਮਾਸੇਨਮੇਸ੍ਰਿਣੁ॥ ਰਿਖਿਭਿਰਬਹੁਧਾਗੀਤੰਛੰ ਦੋਭਿਰਬਿਬਦੈਃ ਪ੍ਰਥਕ॥ ਬ੍ਰਹਮਸੂਤ੍ਰਪਦੈਸ੍ਚੈਵਹੇਤੁਮਦਭਿਰ ਬਿਨਿਸ੍ਚਿਤੈਃ॥ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਯਹ ਸ਼ਰੀਰਤੋ ਖੇਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰ ਇਸਕੇ ਜਾਨਨੇਵਾਲਾ ਜੋ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਖੇਤ੍ਰਗ੍ਯ ਕਹਿਤੇਹੈਂ ਜੋ ਖੇਤ੍ਰ ਖੇਤ੍ਰਗ੍ਯ ਕੇ ਜਾਨਨੇਵਾਰੇ ਹੈਂ ਯੋਗੀਜਨ ਸੋਖੇਤ੍ਰਗ੍ਯ ਮੁਝਕੋ ਜਾਨ ਸਰਬ ਚਰਾਚਰ ਖੇਤ੍ਰੋ ਮੇ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਖੇਤ੍ਰ ਖੇਤ੍ਰਗ੍ਯ ਕਾ ਜੋ ਗਿਆਨ ਹੈ ਸੋ ਮੁਝਕੋ ਅਭਿਮਤ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਅਰੁ ਜੋ ਸ੍ਵਰੂਪ ਸੇ ਜਢ ਅਰੁ ਇਛਾਦਿ ਜਿਸਕੇ ਧਰਮ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬਿਕਾਰ ਰੂਪ ਇੰਦ੍ਰਿਯੋਂ ਕਰ ਯੁਕਤ ਅਰੁ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਪੁਰਖ ਕੇ ਸੰਯੋਗ ਸੇ ਉਤਪਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਖੇਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਅਚਿੰਤ ਐਸ੍ਵਰਯਾਦਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੇ ਪਰਿਪੂਰਨ ਸੋ ਖੇਤ੍ਰਗ੍ਯ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕਾ ਰੂਪ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਮੁਝਸੇ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰ ਵਸਿਸ਼ ਟਾਦਿਕ ਜੋ ਮਹਾਂਰਿਖਿਓਂ ਨੇ ਯੋਗਸ਼ਾਸਤ੍ਰਮੇਂ ਅਰੁ ਧਾਰਨਾ ਧ੍ਯਾਨ ਬਿਖਯਰੂਪ ਗ੍ਯਾਨ ਮੇ ਵੈਰਾਗਯ ਕਹਾ ਹੈ ਅਰ ਅਨੇ ਕ ਪ੍ਰਕਾਰਕੇ ਨਿਤ੍ਯ ਨੈਮਿਤ੍ਯਕ ਕਾ ਮ੍ਯਵਿਖੈ ਮੈ ਵੇਦ ਬਾ ਕ੍ਯੋਂ ਮੈ ਯੋਗ੍ਯ ਕਰਨੇ ਯੋਗ੍ਯ ਨਾਨਾ ਦੇਵਤਾਦਿ ਰੂਪ ਸੇ ਪ੍ਰ ਤਿਪਾਦਨ ਕੀਆ ਹੈ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮ ਸੂਤ੍ਰ ਅਦ੍ਵੈਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਕ

ਬੇਦਾਂਤ ਵਾਕਯੋਂ ਸੇ ਭੀ ਨਿਰੂਪਨ ਕੀਆ ਜੋ ਵਾਕਯ ਯੁਕਤਿ
ਔਰ ਪੂਰਬਪਖਯ ਔਰ ਸਿਧਾਂਤੋਂ ਸੇਂ ਨਿਰਨੈ ਕੀਆ ਗਿਆ
ਹੈ ਸੋ ਤੂੰ ਸੁਨ ॥ ੪ ॥ ਮਹਾਭੂਤਾਨਯਹੰਕਾਰੋਬੁਧਿਰਵ੍ਯਕਤ੍ਰਿ
ਮੇਵਚ॥ ਇੰਦ੍ਰਿਯਾਣਿਦਸ਼ੈਕੰਚ ਪੰਚਚੇਂਦ੍ਰਿਯਗੋਚਰਾ॥ ੫॥
ਇਛਾ ਦ੍ਵੈਖਸੁਖੰਦੁਃਖੰ ਸੰਘਾਤ ਸ੍ਚੇਤਨਾਧ੍ਰਿਤੀ ॥ ਏਤਤਖਯੇਤ੍ਰੰ
ਸਮਾਸੇਨ ਸਵਿਕਾਰ ਮੁਦਾਹ੍ਰਿਤੰ॥ ੬ ॥ ਇਛਾ ਦ੍ਵੇਸ਼ ਸੁਖਦੁਖ
ਚੇਤਨਾ ਧਾਂਰਨਾ ਯੁਕਤਿ ਕੇ ਸਮੂਹ-ਕੋ ਵਿਕਾਰ ਕੇ ਸਹਿਤ
ਸੰਖਯੇਪ ਤੇ ਖਯੇਤ੍ਰ ਕਹਾ ਹੈ॥ ਤਥਾ॥ ੬॥ ਅਮਾਨਿਤ੍ਵਮਦੰਭਿ
ਤ੍ਵ ਮਹਿੰਸਾ ਖਯਾਂਤਿਰਾਰਜਵੰ॥ ਆਚਾਰਯੋਪਾਸਨੰਸ਼ੌਚੰਸਥੈਰਯ
ਮਾਤਮਵਨਿਗ੍ਰਹਃ ॥ ੭ ॥ ਅਬ ਗਯਾਨ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ
ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਗਯਾਨ ਕਾ ਸਾਧਕ ਹੋਨੇ ਤੇ ਗਯਾਨਕਰ ਹੀ
ਕਹਾਜਾਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਬਸਤੁ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਸੇਰ ਅਰੁ ਤੋਲਕਾ
ਨਾਮ ਭੀ ਸੇਰਹੀ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਅਪਨੇ ਗੁਨੋਂ ਕਾ ਕਥਨਨ ਕਰ
ਨਾ ਅਰੁ ਕਪਟ ਕਾ ਤਿਆਗਕਰਨਾ॥ ਅਰੁ ਔਰਕੋ ਪ੍ਰਤੀਪੀ
ੜਨਨ ਕਰਨਾ ਖਿਮਾ ਕਰਨੀ ਸੂਧੇਮਾਰਗਮੇ ਚਲਨਾ ਅਰੁ
ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਸੇਵਾਕਰਨੀ ਅਰੁ ਬਾਹਰ ਸੇ ਜਲ ਮ੍ਰਿਤਕਾਕਰ
ਅਰੁ ਅੰਤਰ ਸੇ ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਖ ਕੋ ਤਿਆਗ ਕਰ ਅੰਤਰ ਬਾਹਰ
ਪਵਿਤ੍ਰ ਰਹਨਾ ਅਰੁ ਸਿਥਰ ਹੋਕਰ ਮਨਕੋ ਰੋਕਨਾ॥੭॥
ਇੰਦ੍ਰੀਯਾਰਥੇਖੂ ਬੈਰਾਗਯਮਨਹੰਕਾਰਮੇਵਚ ॥ ਜਨਮਮ੍ਰਿਤ੍ਯੂ
ਰ ਜਰਾਬਯਾਧਿਰ ਦੁਃਖ ਦੋਖਾਨੁਦਰਸ਼ਨੰ ॥ ੮॥ ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ
ਕੇ ਅਰਥ ਜੋ ਬਿਖਯ ਤਿਨਮੈ ਵੈਰਾਗਯ ਹੋਨਾ ਅਰੁ ਅਹੰਕਾ

ਕਾ ਪਰਿਤਿਯਾਗ ਅਰੁ ਜਨਮ ਮਰਨ ਬ੍ਰਿਧਾਪਨਾਦਿ
ਬ੍ਯਾਧਿਯੋਂ ਮੇਂ ਦੁਃਖ ਅਰ ਦੋਖਨੂ ਦੇਖਨਾ ॥ ੮ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਅ
ਸ਼ਕ੍ਤਿਰਨਭਿਖੑੰਗਃਪੁਤ੍ਰ ਦਾਰ ਗ੍ਰਿਹਾਦਿਖੁ ॥ ਨਿਤ੍ਯੰਚਸਮ
ਚਿਤਤ੍ਵ ਮਿਸਟਾ ਨਿਸਟੋਪਪਤਿਖੁ ॥ ਅਰੁ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾਰਾਗ੍ਰਿ
ਹਾਦਿਕੋ ਮੇ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕਾ ਤਿਯਾਗ ਕਰਨਾ ਅਰੁ ਪੁਤ੍ਰਾਦਿਕੋਂ
ਕੇ ਦੁਖ ਸੇ ਅਪਨੇ ਮੇ ਦੁਖਕੋ ਨ ਅਰੋਪਨ ਕਰਨਾ ਅਰੁਇਸ੍ਰ
ਅਨਿਸ਼ਟ ਵਸਤੂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੇ ਸਰਬਦਾ ਸਮਾਨ ਰਹਿਨਾ
॥ ੯ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਮਯਿਚਾਨੰਨਯਯੋਗਯੇਨਭਕ੍ਤਿਰਵ੍ਯਭਿਚਾਰਣੀ
॥ ਵਿਵਕ੍ਤ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਿਤ੍ਵ ਮਰਤਿਰਜਨਸੰਸਦਿ ॥ ੧੦ ॥ ਅਰੁ
ਮੁਝਮੇ ਅਨਨਯਯੋਗ ਕਿਆ ਏਕਾਗ੍ਰ ਚਿਤਕਰ ਭਕਤਿ ਕੋ
ਕਰਨਾ ਔਰ ਇਕਾਂਤ ਦੇਸਕਾ ਸੇਵਨਕਰਨਾ ਜਿਸਮੇ ਚਿਤ
ਸਦਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਹੇ ਅਰੁ ਮੂਰਖਜਨੋਂ ਕੀ ਸੰਸਦੀ ਅਰਥਾਤ
ਸਭਾਮੇ ਅਰਤਿ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕੋ ਨ ਕਰਨਾ ॥ ਦੋਃ ॥ ਠੀਕ ਠੀਕਰਾ
ਹਾਥਮੇ ਸ੍ਵਪਚਦਰਨ ਪਰਭੀਖ ॥ ਮੂਰਖ ਰਾਜਸਮਾਜ ਮੇ ਪੰ
ਡਿਤ ਹੈ ਜਿਮਦੀਖ ॥ ੧੦ ॥ ਅਧ੍ਯਾਤਮ ਗਿਆਨਨਿਤਯਤ੍ਵੰ
ਤਤ੍ਵਗਿਆਨਾਰਥ ਦਰਸ਼ਨੰ ॥ ਏਤਦ੍ਗਿਆਨ ਮਿਤਿ ਪ੍ਰੋਕ੍ਤ
ਮਗਿਆਨੰਯਦਤੋਅਨਯਥਾ ॥ ਅਰੁ ਅਧਿਆਤਮ ਗਿਆਨਕਾ
ਈਸ੍ਵਰਬਿਖਯ ਗਿਆਨ ਕਾ ਨਿਤਯ ਹੀ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਔ
ਰ ਤਤ੍ਵਗਿਆਨਾਰਥ ਕਾ ਦਰਸ਼ਨ ਅਰਥਾਤ ਜੀਵ ਈਸ੍ਵਰ
ਕੀ ਏਕਤਾ ਰੂਪ ਅਰਤਿਸ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਜੋ ਮੋਖਯ ਹੈਤਿਸ
ਕਾ ਸਰਬਦਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨਾਯਣਨਪੂਰਬਕ ਸੋ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ

ਕਰ ਅਮਾਨ ਤ੍ਵਾਦਿਕ ਜੋ ਗਿਆਨ ਕੇ ਸਾਧਨ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋਈ
ਗਿਆਨ ਹੈ ਅਰ ਇਸਤੇ ਬਿਯਤਿਰਿਕਤ ਮਾਨਾਦਿਕ ਯੇ
ਅਗਿਆਨ ਹੈ ਅਬ ਜੋ ਗਜੇਯਵਸਤੁ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ
॥ ੧੧ ॥ ਗਯੇਯੰਯਤਤ੍ਰਤਪ੍ਰਵਿਖਿਯਾਮੀ ਯਤ ਗਿਆਤ੍ਵਾਮ੍ਰਿਤ
ਮਸ਼ੁਨਤੇ ॥ ਅਨਾਦਿ ਮਤਪਰੰਬ੍ਰਹਮਨ ਸਤਤਨਾਸ ਦੁਚਯਤੇ
॥ ੧੨ ॥ ਵੋਕੈਸਾਗਯੇਯਵਸਤੁਹੈਜਿਨਕੇਜਾਨਨੇਸੇਪੁਰਖਮੋਖਯ
ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪੁਨਾ ਕੈਸਾਹੈ ਜੋ ਉਤਪਤਿ ਅਰੁ ਨਾਸ ਤੇ
ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰੁ ਨਿਰਤਿਸੈ ਪਰਿਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਅਰੁ ਸੱਤ ਅਸੱਤ
ਕਰ ਕਹਾ ਨਹੀ ਜਾਤਾ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਮਾਣੁ ਕਾ ਬਿਖਯ ਨਹੀ
ਹੈ॥ ੧੨ ॥ ਸਰਬਤਹਪਾਣਿ ਪਾਦੰਤਤ ਸਰਬਤੋਅਖਿ ਸਿਰੋ
ਮੁਖੰ ॥ ਸਰਬਤਹਸ਼੍ਰਤਿਮਲ੍ਲੋਕੇ ਸਰਬਮਾਬ੍ਰਿਤਯਤਿਸ੍ਰਿਤਿ ॥
੧੩ ॥ ਅਰੁ ਸਰਬ ਓਰਹੈ ਹਾਥ ਪਾਵ ਨੇਤ੍ਰ ਜਿਸਕੇ ਅਰੁ
ਸਰਬਓਰ ਸ੍ਰੋਤ੍ਰਾਦਿ ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ ਕਰ ਯੁਕਤ ਹੈ ਅਰ ਸਰਬ
ਕੋ ਬਯਾਪਕਰ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਸੇ ਅਧਿਕ ਹੋਕਰ ਇਸਥਿ
ਤ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸਹਸਤਵਨੈਨਨਨ ਨੈਨਹੈਤੋ
ਹਿਕਉ ਸਹਸ ਮੂਰਤਨਨਾ ਏਕਤੋਹੀ ॥ ਸਹਸਪਦ ਬਿਮਲ
ਨਨੁ ਏਕਪਦ ਗੰਧ ਬਿਨ ਸਹਸਤਵ ਗੰਧ ਇਵਚਲਤਮੋਹੀ
॥ ਸਭਮੈ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਹੈਸੋਇ ॥ ਤਿਸਦੇ ਚਾਂਦਨੇ ਸਰਬ ਮੈ ਚਾਂ
ਦਨਾਂ ਹੋਇ ॥ ਇਤਿ ॥ ੧੩ ॥ ਸਰਬੇਂਦ੍ਰਿਯ ਗੁਣਾਭਾਸੰਸਰ
ਬੇਂਦ੍ਰਿਯ ਬਿਬਰਜਤੰ ॥ ਅਸਕ੍ਤੰ ਸਰਬ ਭ੍ਰਿਚੈਵ ਨਿਰਗੁ
ਣੰ ਗੁਣ ਭੋਕਤ੍ਰੀਚ ॥ ੧੪ ॥ ਸੰਪੂਰਨ ਚਖਯ੍ਰ ਆਦਿ ਇੰਦ੍ਰ

ਜੇ ਕਰ ਰੂਪਾਦਿ ਗੁਣੋ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰਗੁਨ ਹੈ ਸੰਪੂਰਨ ਗੁਣੋਕਾ ਭੋਗਤਾ ਅਰ ਸੱਤਾਸੰਪਾਦਿਕ ਹੈ॥੧੪॥ ਬਹਿਰੰਤਸ੍ਚਭੂਤਾਨਾਮਚਰੰਚਰਮੇਵਚ ॥ ਸੂਖਸ਼ਮਤ੍ਵਾਤਦ ਵਿਗ੍ਯੇਯੰਦੂਰਸ੍ਥੰਚਾਂਤਿਕੇਚਤਤ ॥ ੧੫ ॥ ਬਾਹਰਅੰਤਰਕਰ ਸਰਬ ਭੂਤੋਂ ਕੇ ਬ੍ਯਾਪਤ ਹੈ ਅਰ ਸ੍ਥਾਵਰਜੰਗਮ ਰੂਪਭੀ ਸੋਈ ਹੈ ਅਰਪਰਮਸੂਖਸ਼ਮਸਰੂਪਹੋਨੇਤੇਸੋ ਜਾਨਾ ਨਹੀਜਾਤਾ ਵਿਵਹਾਰ ਰੂਪ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਵਿਵੇਕਿਓਂ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਕਟ ਹੈ ਯਥਾ ਜਪਜੀ ਮੈ। ਗਾਵੈਕੋ ਜਾਪੈ ਦਿਸੈਦੂਰ। ਗਾਵੈ ਕੋ ਵੇਖੈ ਹਾਦਰਾ ਹਦੂਰ॥ ੧੫ ॥ ਅਵਿਭਕ੍ਤੰਚਭੂਤੇਖੂ ਵਿਭ ਕ੍ਤਮਿਵਚਾਸਿਤੰ। ਭੂਤਭਰਤ੍ਰਿਚ ਤਦਗ੍ਯੇਯੰਗ੍ਰਸਿਸ੍ਨੁ ਪ੍ਰਭੁ ਵਿਸ਼੍ਨੁਚ ॥ ੨੬॥ ਅਰ ਸੰਪੂਰਨ ਭੂਤੋਂ ਮੇ ਕਾਰਨ ਰੂਪੋਂ ਕਰ ਆਪੰ ਭਿੰਨ ਹੈ ਅਰੁ ਕਾਰਯ ਰੂਪ ਪ੍ਰਪੰਚ ਸੇ ਭਿੰਨ ਕੀ ਨਯਾਈਂ ਇਸਿਤਤ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਭੂਤੋਂ ਕਾ ਪਾਲਕ ਹੈ ਅਰ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਮੇ ਨਾਸਿਕ ਹੈ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕਾਲਮੇ ਉਤ ਪੰਨਕਰਤਾਭੀਆਪਹੀਹੈ॥ ੧੬॥ ਜ੍ਯੋਤਿਸ਼ਾਮਪਿਤਤਜ੍ਯੋਤਿ ਸ੍ਤਮਸਃਪਰਮੁਚ੍ਯਤੇ। ਗ੍ਯਾਨੰਗ੍ਯੇਯੰ ਗ੍ਯਾਨਗਮ੍ਯੰ ਹ੍ਰਿਦਿ ਸਰਬਸ੍ਯਧਿਸ੍ਰਿਤੰ॥ ੧੬ ॥ ਅਰੁ ਸੋ ਪਰਬ੍ਰਹਮ ਗ੍ਯੇਯਰੂਪ ਸੰ ਪੂਰਨ ਅਗਿਨ ਸੂਰਜਾਦਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕੋਂ ਭੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਅਰੁ ਅਗ੍ਯਾਨ ਰੂਪ ਅੰਧਕਾਰ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ਅਰੁ ਗ੍ਯਾਨਗ੍ਯੇਯ ਗ੍ਯਾਨ ਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਕੇ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ ਅਰੁ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾ ਣੀਓਂ ਕੇ ਰਿਦੇਮੇ ਨਿਯੰਤਾਰੂਪ ਕਰ ਇਸਿਤਤ ਹੈ॥ ੧੭ ॥

ਇਤਿਖਯੇਤ੍ਰੰਤਥਾਗਯਾਨੰਗਜ੍ਞੇਯੰਚੋਕ੍ਤੰਸਮਾਸਤਃ ॥ ਮਦਭਕ੍ਤਏ ਤਦ ਵਿਗਯਾਯ ਮਦਭਾਵਾਯੋਪਪਦਯਤੇ ॥ ੧੯ ॥ ਇਸ ਪ੍ਕਾਰ ਕਰ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਸੰਖਯੇਪ ਤੇ ਖਯੇਤ੍ਰ ਅਰੁ ਤਥਾ ਗਯਾਨ ਅਰੁਗਯੇਯ ਕਥਨ ਕੀਆ ਹੈ ਜੋ ਮੁਝਕਾ ਭਕ੍ਤ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਕੋ ਜਾਨਕਰ ਮੁਝਕੇ ਸਰੂਪਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਹਮ ਭਾਵਕੇ ਯੋਗਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸਰਬੰਗੀਤਾ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰਜੂਕੀਕਥਨਕੀਇਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋ ਜੋ ਕੋਊ ਸਤਿਗੁਰੂਕਾ ਸਿਖਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸਰਬ ਗਯਾਤਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਾ ਅਰੁ ਸਤਸੰਗ ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਸ੍ਰਵਨ ਮਨਨ ਨਿਦਿਧਯਾਸਨ ਕਰੈਗਾ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੇ ਲੀਨ ਹੋਗਾ ਬ੍ਰਹਮਵਿਤ ਬ੍ਰਹਮੈਵ ਭਵਤੀਤਿਸ੍ਰੁਤੇਃ ॥ ਅਰਥ ਸ੍ਰੁਤੀਕਾ ਬ੍ਰਹਮਕਾ ਬੇਤਾ ਕਯਾ ਗਯਾਤਾ ਜੋ ਪੁਰਖ ਹੈ ਸੋ ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮ ਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਸ੍ਰੁਤੀ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਰੂਪ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਹੈ ਇਸਮੈ ਅਤੀ ਸੰਖਯੇਪ ਸੇ ਬਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਹਰਤਾ। ਸਰਬੰਕਰਤਾ ॥ ਟੀਕਾ
ਸਰਬ ਕੇ ਹਨਨ ਕਰਨੇਵਾਰਾ ਹੈ ਮਹਾਕਾਲ ਰੂਪ ਸੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਰੁ ਸਰਬ ਕੇ ਪਾਪੋਂਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਾ ਕਾਲ ਰੂਪ ਹੈ (ਸਰਬੰਕਰਤਾ) ਪੂਰਬਵਤ ਸਪਸ੍ਟ ਹੀ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬੰਕਰਤਾ ਐਸੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਬੰਕ ਨਾਮ ਟੇਢੇਕਾ ਅਰਥਾਤ ਤੀਖਨ ਬਾਨੋਂਕੇ ਸਾਥ ਜਿਸਕੀ ਰਤੀ ਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ਰਾਮਾਦਿਕ ਰੂਪਕਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦਾਦਿ ਰੂਪ

ਕਰ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਕਰਤਾ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ਬੰਕਰੂਪ ਬਾਨ ਕੇ ਸਾਥ ਪਟੇਬਾਜ਼ੀ ਸੋ ਜੋ ਰਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਰਬੰ ਕਰਤਾ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਪ੍ਰਾਣੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਕਾ ਪ੍ਰਾਣਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਾਣ ਜੀਵਨਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਾਣ ਸੇ ਬਿਨਾ ਸ਼ਵ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਪ੍ਰਾਣ ਤੁਲਜ਼ ਪ੍ਰਿਯ ਹੈ ਅਪਨਾ ਆਪ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਾਣ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾਸ੍ਤਵਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਪਾਧਿ ਭੇਦਤੇ ਪੰਚਪ੍ਰਕਾਰ ਤਥਾਦਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਥਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਬਜ਼ਾਸਾਦਿ ਮਹਾਤਮਾ ਨੇ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਲਗੀ ਧਰਜੂ ਔਪਾਧਿਕ ਪਖਜ਼ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਨਿਰੂਪਣ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਾਣੰ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਵਨ ਨਮਿਤ ਸਰਬ ਪ੍ਰਾਣਰੂਪ ਹੋਕਰ ਪ੍ਰਾਣ ਅਪਾਨਾਦਿ ਕ੍ਰਿਆ ਕੋ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਮਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਣਾਦਿ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਪ੍ਰਾਣਾਦਿ ਚੇਸ੍ਰਾਸੋਂ ਸਰਬਜੀਵਜੰਤੂਓਂ ਕੇ ਪ੍ਰਾਣ ਚੇਸ੍ਰਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪ੍ਰਾਣਨਾਮਇੰਦ੍ਰਯੋਂਕਾਭੀਹੈਸੋ ਸਮਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਣਰੂਪ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਇੰਦ੍ਰਯਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਪੂਰਬ ਜੋ ਸਰਬ ਪ੍ਰਾਣ ਪਖਜ਼ ਹੈ ਤਿਸੀਕੋ ਅਗ੍ਰੇਸਪਸ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਤ੍ਰਾਣੰ ॥ ੧੪੩ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਕਾ ਰਖਜ਼ਕ ਹੈ ਜ਼ਿਰਹਿਵਤ ਵਾ ਸਹਾਓਜ ਬਲ

ਰੂਪ ਹੈ ਦੇਹ ਇੰਦ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਂਣ ਕੀ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਰੂਪ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਲ ਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹੀ ਸਰਬ ਕਾ ਰਖਯਕ ਹੈ ਜਬ ਕਾਲ ਰਖਯਕ ਹੈ ਤਬ ਤਕ ਕਿਸੀਕੀ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਨਹੀਂ ਜੋਰੋਮਭੀ ਵਕ੍ਰਕਰ ਸਕੇ ਜਬ ਕਾਲਹੀ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਬ ਕਿਸੀ ਕੀ ਕੁਛ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਨਹੀਂ ਜੋ ਰਖਯਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤਥਾਚ ॥ ਨਮੰਤ੍ਰਾਣਿ ਨ ਤਪੋਦਾਨੰ ਨਮਿਤ੍ਰਾਣਿ ਨਬਾਂਧਵਹ। ਸ਼ਕਨਵੰਤੁ ਪਰਿਤ੍ਰਾਤੁੰ ਨਰੰ ਕਾਲੇਨਪੀੜਿਤੰ ॥ ਅਰਥ ਕਾਲਕਰਪੀੜਿਤ ਜੋ ਪੁਰਖਹੈਂ ਤਿਸਕੋ ਮਿਤ੍ਰਬੰਧੂ ਤਪਦਾਨ ਕੋਊ ਰਖਿਆ ਕਰਨੇ ਕੋ ਸਮਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਜੈਸੇਕ ਅਕਾਸ ਘਟਾ ਏਪਕਟਾਹਾ ਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸਰਬ ਕੋ ਅਛਾਦਿਕ ਤਦਵਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਕਾ ਰਖਯਕ ਹੈ ਜੀਵੋਂਕੋ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਮੋਹਮਾਯਾ ਕਰ ਇਸੀਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀ ਹੈਂ ਕਰਤੇ ਇਸੀਸੇ ਕਿਲਿਸ੍ਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਰੂਪਹੋਕਰ ਰਖਯਕ ਹੈ ਸਰਬ ਕਾ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਵਾਸਤਵਤੇ ਬਿਚਾਰਿਐ ਤੋ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਭੀ ਰਖਯਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੋਹਰੂਪ ਬੰਧਨ ਕਰ ਨਰਕ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੋਨੇਤੇ ਇਸੀ ਤੇ ਏਹੁ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਸਰਬ ਕਾ ਰਖਯਕ ਹੈ ॥ ਤਥਾ ਦੋਹਾ ॥ ਮਾਤਪਿਤਾ ਪੁਨਇਸਟ ਸੁਭ ਸੁਹ੍ਰਿਦ ਮਿਤ੍ਰ ਪਹਿਚਾਨ। ਅਨਾਥ ਸੁ ਗੁਰੁ ਸਭਤੇ ਅਧਿਕ ਦਾਨ ਗਯਾਨ ਵਿਗਯਾਨ ॥ ਇਸੀਤੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਸਤਿ ਸਤਿਸਤਿਸਤਿਸਤਿਗੁਰਦੇਵ। ਝੂਠਝੂਠਝੂਠਝੂਠਆਨ ਸਭ ਸੇਵ। ਜੋ ਕਹੋ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਰਖਯਕ ਹੈ ਸੋ ਅਯੋਗਯ ਹੈ ਜਿਸਕੇ

ਸ਼ਿਸੂ ਦੁਖੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਰੁਦਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਥਾ ਦੇਖਤੇ ਹੀ ਤਿਨਕੇ ਮਰ ਜਾਤਾ ਹੈ ਵੈਦਕੇ ਔਖਧੀ ਕਰਤੇ ਮਰ ਜਾਤਾ ਹੈ ਨੌਕਾ ਜਹਾਜਕੇ ਹੂਏਹੂਏ ਬੂੜ ਜਾਤਾ ਹੈ ਦੇਵਾਦਿ ਕੋਬੇਰ ਦੀਏ ਹੂਏ ਭੀ ਨਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਿਹਿਣਜਕਸਰੂਪ ਰਾਵਣਾ ਦਿਵਤ ਇਸੀਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਰਖਯਕ ਹੈ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰ ਕਰਮੰ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਨਾਮਰੂਪਾਤਮਕ ਤ੍ਰਿਗੁਨ ਰੂਪ ਪ੍ਰਪੰਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੂਪ ਕਰਤਾ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾ ਆਸ੍ਰਯ ਰੂਪ ਕਰਮ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬੰ ਕਰਮੰ ਕਾਲਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭੋਕ੍ਤਾ ਜੋ ਕਰਤਾ ਤਿਸ ਕਾ ਭੋਗਜਰੂਪ ਕਰਮ ਹੈ ਸਰਬ ਪ੍ਰਪੰਚ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਭਰਤਾ ਰੂਪ ਸਰਬ ਕਰਮ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਯਗਜਰੂਪ ਯਗਜੇਵੈ ਬਿਸ੍ਨੁ ਰਿਤਿਸ੍ਰੁਤੇ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬੰਕਰਮੰ ਮੀਮਾਂਸਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਨੁ ਸਾਰ ਸਰਬ ਕਰਮ ਹੀ ਹੈ ਕਰਮ ਸੇ ਬਿਨਾ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤ ਥਾਚ ॥ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਜੀਕਾ ਸ਼ਬਦ ॥ ਨਾਰਾਇਣ ਨਿੰਦਸ ਕਾਹੇ ਭੂਲੀ ਗਵਾਰੀ । ਦੁਕ੍ਰਿਤਸੁਕ੍ਰਿਤਥਾਰੋ ਕਰਮਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਸੰਕਰਾਮ ਸਤਕ ਬਸਤਾ ਸੁਰਸਰੀ ਇਸਨਾਨ ਰੇ । ਕੁਲ ਜਨਮਧੇ ਮਿਲਿਓ ਸਾਰਿੰਗਪਾਣਰੇ । ਕਰਮ ਕਰ ਕਲੰਕ ਮ ਫੀਟਸਰੀ ॥ ੧ ॥ ਬਿਸ੍ਵਕਾ ਦੀਪਕ ਸੁਆਮੀ । ਤਾਚੇਰੇ ਸਾਰ ਥੀ । ਪੰਖੀਰਾਇ ਗਰੁੜਤਾਚੇ ਬਾਂਧਵਾ । ਕਰਮ ਕਰ ਅਰੁਣ ਪਿੰਗੁਲਾਰੀ ॥ ੨ ॥ ਸਗਲ ਪਾਤਿਕ ਹਰਤਾ ਤ੍ਰਿਭੁਵਣਨਾਥ ਰੀ । ਤੀਰਥ ਤੀਰਥ ਭ੍ਰਮਤਾ ਲਹੈਨਪਾਰਰੀ । ਕਰਮ ਕਰ ਕ

ਪਾਲਮ ਫੀਟਸਰੀ॥ ੩ ॥ ਐਮ੍ਰਿਤ ਸਸਿਅਧੇਨ ਲਖਮੀ ਕ
ਲਪਤਰੁ ਸਿਖਰੁ ਸੁਨਾਗਰ ਨਦੀਚੇਨਾਥੰ। ਕਰਮ ਕਰ ਖਾਰ
ਮਫੀਟਸਰੀ॥ ੪॥ ਦਾਧੀ ਲੇਲੰਕਾਗਛਉਪਾੜੀ ਲੇਰਾਵਣ
ਬਨ ਸਲਬਿਸਲ ਆਨ ਤੋਖੀਲੇਹਰੀ। ਕਰਮ ਕਰ ਕਛੋਟੀ
ਮਫੀਟਸਰੀ॥ ੫ ॥ ਪੂਰਬਲੋ ਕਿਰਤ ਕਰਮ ਨਾ ਮਿਟੈਰੀ
ਘਰਗੇਹਨ ਤਾਚੇ ਮੋਹਿ ਜਾਪਿਅਲੇ ਰਾਮਚੇ ਨਾਮੰ। ਬਦਤ ਤ੍ਰਿ
ਲੋਚਨ ਰਾਮਜੀ ॥ ੬ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਦਦਾ ਦੋਸ ਨ ਦੇਊ ਕਿਸਹੀ
ਦੋਸ ਕਰੰਮਾ ਆਪਣਿਆ। ਜੋ ਮੈ ਕੀਆ ਸੋ ਮੈ ਪਾਇਆ ਦੋਸ
ਨ ਦੀਜੈ ਅਵਰ ਜਨਾ॥ ਪੁਨਾ॥ ਬਿਨ ਕਰਮਾ ਕਿਛੁ ਪਾਇਐ
ਨਾਹੀਂ ਜੇ ਬਹੁਤੇਰਾ ਧਾਇਐ॥ ਪੁਨਾ॥ ਕਾਹੂੰ ਜੁਗਤਿ ਕਿਤੈ
ਨ ਪਾਇਐ ਧਰਮ। ਨਾਨਕ ਤਿਸ ਮਿਲੈ ਜਿਸ ਲਿਖਿਆ ਧੁ
ਰ ਕਰਮ॥ ਪੁਨਾ॥ ਕਰਮ ਕਰਤੂਤਬੇਲ ਬਿਸਥਾਰੀ ਰਾ
ਮ ਨਾਮ ਫਲ ਹੂਆ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਬਿਨਾ ਪੁਨਯ ਜਗ ਸੁਖ
ਕਹਾਂ ਮੋਖ ਕਹਾਂ ਨਰ ਹੋਇ ॥ ਭੋਗ ਮੋਖ ਜਗ ਜੋ
ਚਹੈ ਪੁੰਨ ਕਮਾਵੈ ਸੋਇ॥ ਕਾਹੇ ਚਿਤ ਚਿੰਤਾ ਕਰਤ ਕਾਹੇ ਹੋ
ਤ ਬਿਹਾਲ ॥ ਬਿਨ ਕਰ ਮੈਂ ਕਰ ਮੈਨੇ ਲਖ ਭਾਲਆਹਿ ਸੋ
ਭਾਲ ॥ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਖਜ ਰੂਪ ਪਦਾਰਥ ਚਤੁਸ੍ਹੈ
ਕਰਮਾ ਧੀਨ ਹੈ ਖਸੇਤ੍ਰੀਵਤ ਪ੍ਰਤਜਖਜ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ ਕੇ ਬਿ
ਨਾ ਕਰਮ ਕੁਛ ਨਹੀ ਸ੍ਵਰਗ ਨਰਕ ਸਭ ਧਰਮਾਧਰਮ
ਰੂਪ ਕਰਮਾਧੀਨ ਹੈ ਤਥਾ ਚਗੀਤਾਯਾਂ ਕਰਮ ਣੈਵਹਿ ਸੰਸਿ
ਧਿਹ ਮਾਸਿਤ੍ਰਤਾ ਜਨਕਾਦਯਹ ॥ ਲੋਕਸੰਗ੍ਰਹਮੇਵਾਪਿ ਸੰਪ

ਸ਼ਜ਼ਨ ਕਰਤੁ ਮਰੁਸੀਤਿ ॥ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਜਨਕਾਦਿ ਸਭ ਰਿਖੀ ਮਹਾਤਮਾ ਕਰਮ ਕਰਹੀਂ ਸਿਧੀਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ਤਿਨਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਕਰ ਤਥਾ ਲੋਕ ਸੰਗ੍ਰਹਾਰਥ ਤੁਝਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਅ ਪਰਸਮਾਨ ਜੀਵ ਭੀ ਕਰੈਂਗੇ ਅਰੁ ਸੁਭਗਤੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਗੇ॥ ਸੋ ਇਸ ਰੀਤ ਕਰ ਸਰਬ ਕਰਮ ਰੂਪ ਹੀਂ ਈਸ਼੍ਵਰ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲ ਗੀਧਰ ਜੀ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਸ ਰਬੰ ਕਰਮੰ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿਸਰ ਬੰਕ ਰਮੰ ਸਰ ਨਾਮ ਬਾਨ ਕਾ ਬੰਕ ਨਾਮ ਬਾਂਕਾ ਸੁੰਦਰ ਵਾ ਬਅੰਕ ਜੋ ਸੂਰੋ ਕੇ ਰਾਮਾਦਿ ਕੇ ਬਾਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਬਅੰਕ ਨਾਮਾਦਿ ਕਰ ਅੰਕਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸਹਿਤ ਅੰਕ ਉਕੇ॥ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਕੇ ਬਾਨ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਰਚਨਾ ਅੰਕਾਦਿ ਕਰ ਯੁਕਤ ਮੁਦ੍ਰਿਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਵਰਣ ਕਰ ਯੁਕਤ ਥੇ ॥੨॥ ਵਾ॥ ਸਰ ਬਾਨ ਕੀਨ ਜਾਈ ਬੰਕ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਰਮੰ ਕਹਿ ਏਕ੍ਰੀੜਾ ਸੋ ਬੇਗਾਦਿ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰ ਯੁਕਤ ਦੁਸ੍ਟ ਦੈਤਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਨਾਸ਼ਕ ਕਾਲ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰ ਕਰ ਸਰੋਵਰ ਯਥਾ ਮਾਨਸਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਮ ਕੈਸੇ ਭਯਾ ਕ੍ਰਿਤ ਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਕਾ ਹੈ ਤੋ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸਰੂਪ ਚੰਦ ਜੀਨੇ ਨਿਜ ਗ੍ਰੰਥ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ॥ ਕਿ ਜਬ ਸਰ ਖੋਦਾ ਗਯਾ ਔ ਜਲ ਨਾ ਨਿਕਲਾ ਤਾ ਸਮੈ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਸੋ ਦੇਖਾ ਤੋ ਸਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਕਰ ਭਰ ਗਯਾ

ਤਬ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਮ ਧਰਾ ਸੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤਾਬਾ ਸਮੁਦ੍ਰ ਰੂਪ ਯਥਾ ਗੀਤਾਯਾਂ ਬਿਭੂਤੀ ਅਧ੍ਯਾਯੇ॥ ਪੁਰੋਧ ਸਾਂਚ ਮੁਖ੍ਯੰ ਮਾਂ ਵਿਧਿ ਪਾਰਥ ਬ੍ਰਹਸਪਤੀਂ ਸੇਨਾ ਨੀ ਨਾ ਮਹੰ ਸ੍ਕੰਧਹ ਸਰਸਾਮਸਮਿ ਸਾਗਰਹ॥ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਜੋ ਪਰੋਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤਪੁਰਾਕਿਆ ਪਰਲੋਕ ਮੇਯਜਮਾਨਕਾ ਹਿਤ ਕਰਨੇ ਵਾਰੇ ਹੈ ਤਿਨੋਂ ਮੇ ਬ੍ਰਿਹਸਪਤੀ ਸਰਬ ਦੇਵ ਗੁਰੂ ਮੁਝਕੋ ਜਾਨ॥ ਮੁਖ੍ਯ ਉਤਮ ਪੂਜ੍ਯ ਅਰੁ ਜੋ ਸੇਨਾਨੀ ਕ੍ਯਾ ਸੇਨਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੇਨਾਪਤੀ ਤਿਨੋ ਮੇ ਸਕੰਧ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਾਰਤਕੇਯ ਖਟ ਮੁਖ ਅੰਬਿਕਾਪੁਤ੍ਰ ਸਰਬ ਦੇਵ ਸੇਨਾ ਕਾ ਪਤੀ ਮੁਝਕੋ ਜਾਨ ਸਰ ਸਾਮਸਮਿ ਸਾਗਰਹ ਸਰਜੋ ਤੜਾਗ ਮਨੁਖ੍ਯ ਦੇਵ ਰਿਖੀ ਕ੍ਰਿਤ ਤਿਨ ਸੰਪੂਰਨ ਮੇ ਤੈ ਸਾਗਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਹੌ ਪਰਮ ਗੰਭੀਰ ਦੁਸਤਰ ਸੋਬੰਕ ਕਰਕੇ ਬੰਕਾ ਕ੍ਯਾ ਕਠਿਨ ਹੈਂ ਤਰਨਾ ਜਿਸਕਾ ਅਰੁ (ਰਮੰ) ਕਹੀਏ ਰਮਣੀਕ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਰਤਨੋ ਕਰ ਪਰਿਪੂਰਨ ਸੋ ਐਸਾ ਰਮਣੀਕ ਅਰੁ ਦੁਸਤਰ ਗੰਭੀਰ ਸਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ॥ ੪॥ ਵਾ॥ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਸਮੁਦ੍ਰ ਬੰਕ ਕ੍ਯਾ ਬੰਕਾ ਦੁਸਤਰ ਅਰੁ ਅਪਾਰ ਰਮਣੀਯ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ॥ ੫॥ ਇਤਿ॥

ਮੂਲ॥ ਸਰਬੰ ਧਰਮੰ॥ ॥ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਧਰਮ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ॥ ਸਰਬ ਧਰਮ ਰੂਪ ਕ੍ਯਾ ਧਰਮ ਸਰਬ ਕਰਮ ਤੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਸੁਭਾ ਸੁਭ

ਪੂਨ ਪਾਪ ਮਿਸ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰ ਧਰਮ ਕੇਵਲ ਬੇਦ
ਬਿਹਿਤ ਜਨਜ ਹੈ ॥ ੧॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬੰਧਰਮੀ ਇਸਬਾਕਜ
ਕਾ ਭੀ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥਕਰਨਾਂ ਕਿ॥ਸਰਬੰਧ॥ਰਮੀ॥ਸਰਕਜ਼ਾ
ਬਾਣ ਤਿਸਕਾ ਬੰਧ ਜਾ ਸਥੰਭਨਾਦਿ ਰੂਪ ਜੋਸਤ੍ਰੂਓਂ ਨੇ
ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਿਆ ਹੈ ਅਪਨੇ ਊਪਰ ਸਥੰਭਨ ਤਿਸਕੋ ਕੌਰ ਦੇ
ਨਾ ਯਥਾ ਦੂਸਰੀ ਪਾਤ ਸਾਹੀ ਜੀ ਬਾਲਕੋ ਕੇ ਸਾਥ ਕ੍ਰੀੜਾ
ਕਰ ਰਹੇ ਥੇ ਜਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੁਮਾ ਦਰਸਨਯੂੰ ਕੋ ਆਯਾ
ਅਸ਼ਰਫੀਓਂ ਕੀ ਥੈਲੀ ਪੇਸ਼ ਤਜ਼ ਕਰੀ ਅਰ ਖੜਾ ਰਹਾ
ਤਬ ਤਿਸਕੀ ਓਰ ਦੇਖਤੇ ਨ ਭਏ ਉਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਲ
ਕ੍ਰੀੜਾ ਮੈ ਆਸ਼ਕ੍ਤ ਰਹੇ ਜਿਸ ਤਰਫ ਬਾਲਕ ਘੂੰਮੈ ਤਿਸੀ
ਤਿਸੀਤਰਫ ਘੂੰਮਤੇ ਰਹੇ ਔਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹਜਿਸ ਜਿਸ ਤਰਫ
ਮੁਖਹੋਤਾ ਭਯਾ ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਤਿਸੀ ਤਿਸੀ ਓਰ ਘੂਮਤਾ ਭਯਾ
ਪਰੰਤੁ ਤਿਸਕੇ ਓਰ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟੀ ਨ ਦੇਤੇ ਭਏ ਤਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕ੍ਰੁ
ਧਿਤ ਹੋ ਕਰ ਖੜਗ ਸੋ ਸੀਸ ਕਾਟਨੇ ਕਾ ਸੰਕਲਪ ਕੀ
ਆ ਖੜਗ ਕੀ ਮੁਸਟੀਪਰ ਹਾਥ ਧਰਕਰ ਖ਼ੈਂਚਨੇ ਕਾ ਯਤ
ਨ ਕੀਆ ਪਰੰਤੁ ਖੜਗਕੀ ਮੁਸਟੀ ਪਰ ਹੀ ਹਾਥ ਧਰਾਰਹਾ
ਭੁਜਾ ਨ ਚਲਤੀਭਈ ਤਬ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਾ ਜਹਾਂ ਜੁੱਧ ਭੂਮੀ
ਹੋਇ ਤਹਾਂ ਤੋ ਚਲਸਕਤੀ ਨਹੀ ਤਰਵਾਰ ਅਰੁ ਫਕਰੋਂ ਪੈ
ਚਲਾਤਾ ਹੈ ਅਛਾਚਲਾਇ ਤਬ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਭਯਾ
ਅਰੁ ਖਜ਼ਮਾਪਨ ਕਰਾਉਤਾ ਭਯਾ ਸੋ ਐਸੇ ਹੀ ਪਹਿਲੀਪਾਤ
ਸ਼ਾਹੀ ਜੂ ਜਬ ਬਗਦਾਦ ਕੋ ਗਏ ਹੈਂਤਬ ਬਗੁਦਾਦ ਸ਼ਹਿਰ

ਮੇ ਬਾਹਰ ਜੰਗਲ ਥਾ ਤਿਸਮੇ ਬੈਠਤੇ ਭਏ ਅਰ ਮਰਦਾਨੇ ਕੋ ਰਬਾਬ ਕਾ ਹੁਕਮ ਹੂਆ ਸ਼ਬਦ ਪੜਨੇਲਗਾ ਤਬ ਤੁਰਕ ਲੋਕ ਸੰਗਸਾਰ ਕਰਨੇ ਕੋ ਆਏ ਅਰਥਾਤ ਪਾਥਰ ਉਨਾਕ ਰ ਮਾਰਨ ਕੋ ਆਏ ਪੀਰਦਸਤਗੀਰ ਕਾ ਹੁਕਮ ਥਾ ਜੋ ਸਰੋ ਦ ਕੋਊ ਨ ਕਰੈਜੋਕਰੈਗੈਰਸ਼ਰਾ ਹੋਕਰ ਤਿਸਕੋ ਸੰਗਸਾਰ ਕਰਨਾ ਸੋ ਜਬ ਸਮੀਪ ਆਏ ਤਬ ਜੈਸੇ ਤੈਸੇ ਹੀ ਰਹਗਏ ਜਹਾਂਜਹਾਂ ਜਿਸ ਜਿਸਕਾ ਹਾਥ ਪਾਂਉਥਾ ਤਹਾਂਤਹਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਤਾਭਯਾਤਬਦਸਤਗੀਰ ਸੁਨਕਰ ਆਇਆ ਅਰੁਬੰਦਗੀ ਕਰੀ ਅਦਬ ਸੇ ਬੈਠਤਾ ਭਯਾ ਹੁਕਮਪਾਕਰ ਅਰਉਨ ਤੁਰ ਕਨ ਕੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਸਾਨਕਰਾਈ ਮਹਾਰਾਜਸੋਭਥਾਰ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਵਾਰਕੀ ਪਉੜੀ॥ ਜਾ ਬਾਬਾ ਗਇ ਆ ਬਗਦਾਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਜਾਇ ਕਿਆ ਅਸਥਾਨਾ ॥ ਇਕ ਬਾਬਾ ਅਕਾਲਰੂਪ ਦੂਜਾ ਰਬਾਬੀ ਮਰਦਾਨਾ॥ ਦਿਤੀ ਬਾਂਗ ਨਿਮਾਜ਼ਕਰ ਸੁੰਨ ਸਮਾਧ ਹੋਇਆਜਹਾਨਾ॥ ਫਿਰਕੈਪੁਛਿਓ ਨ ਦਸਤਗੀਰ ਕਉਨ ਫਕੀਰ ਕਿਸਕਾ ਘਰਿਆਨਾ॥ ਨਾਨ ਕ ਕਲਿ ਵਿਚ ਆਇਆ ਰਦ ਫਕੀਰ ਇਕੋ ਪਹਿਚਾਨਾ॥ ਧਰਤ ਅਕਾਸ ਚਹੂੰ ਚਕ ਜਾਨਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਜਬ ਦਧੀਚ ਰਿਖੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ ਬਜ੍ਰ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕੋ ਉਠਾਇਆ ਤਬ ਭੁਜਾ ਊਰਧ ਹੀ ਸਤੰਭਨ ਹੋਤੀਭਈ ਐਸੇ ਕਥਾ ਹੈ ਜੋ ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ ਕਿਸੀਕ ਨਮਿਤਕਰ ਅਸ਼੍ਵਨੀਕੁਮਾਰ ਜੋ ਦੇਵ ਵੈਦ੍ਯ ਹੈ ਤਿਨਕਾ ਯਗ੍ਯਭਾਗ ਬਰਜਨ ਕੀਆਥਾ ਦਧੀਚੀ ਜੀ ਨੇ

ਦਿਆ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਤਬ ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ ਕਹਾ ਥਾ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀਐਸੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈਂ ਪੁਰਾਨਕ ਤਥਾ ਭਾਰਤ ਮੇ ਅਰਥਾਤ ਸਰ ਥਾਨ ਕਾ ਸਥੰਭਨ ਰਮੰ ਕਹੀਏ ਰਮਣੀਕ ਅਦਭੁਤ ਆਸ ਚਰਯ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜਿਸ ਸਥੰਭਨ ਮੇ ਕੋਊ ਦੇਵ ਰਿਖੀ ਆਦਿਕ ਸਥੰਭਨ ਕਰਤਾਭਯਾ ਹੈ ਔਰ ਕਰੈਗਾ ਔਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਸੋ ਥਾਨ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਪਵਨ ਅਗਨਿ ਜਲ ਜ਼ਹਰ ਆਦਿਕ ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਦੋਨੋ ਵਾਕਜੋੜਕਰ ਕਾਲਰੂਪ ਬਿਸੇਸਨ ਬਿਸੇਸਜ਼ ਰੂਪ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਰਬੰਕਰਮੰ ਸਰਬੰ ਕਿਆ ਪ੍ਰਲੈਕਰਤਾ ਕਾਲਰੂਪ ਪ੍ਰਲੈ ਕਰਨਾ ਯਹੀ ਹੈ ਕਰਮ ਜਿਸਕਾ ਸਰਬੰਧ ਰਮੰ ਕਿਆ ਸਰਬੰ ਪ੍ਰਲੈਕਰਨ ਰੂਪ ਹੀ ਹੈ ਧਰਮ ਜਿਸਕਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸ਼ਰਬੰ ਸ਼ਿਵ ਤੁਦਵਤ ਕਰਮੰਕਰ ਮੁਝਕੋ ਅਰ ਥਾਤ ਵੈਸੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਸਰਬੰਸਿਵ ਤਦਵਤ ਧਰਮੰ ਧਾਰਨਾ ਕਰ ਮੈਂ ਮੁਝਕੋ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈਭਗ ਤੀ ਕੀ ਤਦਵਤ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰ ਜੁਗਤਾ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਕੇ ਸਾਥ ਜੁੜਾ ਹੂਆ ਹੈ ਕਾਰਨਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੈਸੇ ਆਕਾਸਾਦਿਕ ਪੰਚ ਮਹਾਭੂਤ ਸਰਬ ਕਾਰਯ ਰੂਪ ਰਚ ਨਾ ਕੇ ਬਾਹਰਭੀਤਰ ਯੁਕਤ ਤਦਵਤ॥ਕਨਕ ਜੈਸੇ ਕਟਕ ਕੁੰਡਲਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਅੰਤਰਬਾਹਰ ਯੁਕਤ ਹੈ ਜੈਸੇ ਤੰਤੂ ਬਸਤ੍ਰ ਰੂਪੀ ਕਾਰਜ ਕੇ ਓਤਪੋਤ ਬਾਹਰਭੀਤਰ ਯੁਕਤ ਹੈ ਤਦਵੱਤ

ਤੈਸੇ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੇ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਪਦਛੇਦ
ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਸਰਬੰ ਜੁਗਤਾ ਸਰਬੰ ਕਯਾ ਸਰਬ ਮੇ
ਜੁ ਕਹਿਏ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗਤਾਕਹੀਏ ਪ੍ਰਾਪਤਰੂਪ ਹੈ ਗਤਿ
ਤ੍ਰਿਧਾ ਗਯਾਨ ਗਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰੂਪਾ ਪੂਰਬਵਤ ਤੀਨੋ ਅਰ
ਥ ਜਾਨਲੇਨਾ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬੰ ਕਿਆ ਸਰਬ ਜੋ ਪ੍ਰਲਯ
ਕਰਤਾ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿਕ ਹੈਂ ਤਿਨਮੇ ਜੁਗਤਾ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਲੈ
ਕਰਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਸ਼ਕਤਿ ਰੂਪਕਰ ਤਿਨਮੈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ॥
ਸਰਬੰ ਜੁਗਤਾ॥ ਸਰਬੰ ਜੋ ਰੀਤੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਅਰਥਾਤ
ਸਰਬ ਜੋ ਅਨੰਤ ਅਪ੍ਰਤਰਕਿ ਸ਼ਕ੍ਰਿਆਂ ਹੈਂ ਤਿਨਕਰ
ਜੁਗਤਕਿਆ ਸੰਜੁਗਤ ਹੈ ਜੋ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸਰਬੰਜੁਗਤਾ ॥੪

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰ ਮੁਕਤਾ॥ ੧੪੪ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬ ਕੋ ਮੁਕਤਿਦਾਤਾ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸਰਬਕੋ ਕੈਸੇ
ਮੁਕਤਿਦਾਤਾ ਹੈ ਅਸਫੋਟਕਵੈਦਾਂਤ ਮੀਮਾਂਸਾ ਸਾਖਯ ਨਿਯਾ
ਯ ਪਾਤੰਜਲ ਬੈਸ਼ੇਸ਼ਿਕ ਔ ਤਾਂਤ੍ਰਿਕ ਪਾਂਸੁਪਤੀ ਹੈਰੰਨਯਗਰ
ਭ ਮਤ ਗਾਣਪਤਯ ਸ਼ਾਕ੍ਰਿਕ ਬੌਧਯ ਜਾਮਨੀਯ
ਵੈਰੋਚਨ ਤਥਾ ਬੈਸ਼ਨਵ ਬੈਸ਼੍ਨਵੋਂ ਕੇ ਭੀ ਅਨੰਤਭੇਦ ਇਸ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਜੋਜੋ ਮਤ ਜਿਸਜਿਸ ਨੇ ਆਸ੍ਰਯ ਕੀਆ ਹੈ ਕਿ
ਸੀ ਨ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੁਕਤਦਾਤਾਹੈ ਸਰਬ
ਕੋ ਸਰਬਜੁਗਤਿਕਰਕੋਊਨਕੋਊਜੁਗਤ ਦ੍ਰਿਢਤਰਕਰੀਹੁਈ
ਹੈ ਸ੍ਵਰਨਸਵੰਭਵਤ ਸਭਨੋਨੇ ਗ੍ਰਹਨ ਕੀਆ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂਕੋ
॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਸਰਬਮੁਕਤਾ ਕਿਆ ਸਰਬ ਸੇ ਮੁਕਤ ਹੈ ਕਯਾ

ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ ਅਸੰਗੋਹਯੰਪੁਰੁਖਹ ਇਤਿ ਸ੍ਰੁਤਿ ॥ ਨਾਨਕ
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨਿਰਲੇਪਾ ॥ ਵਾਰਿ ਜੈਸੇ ਤਰੰਗ ਬੁਦਬੁਦਾ ਸੇ
ਮੁਕਤ ਹੈ ਕਨਕ ਭੂਖਨੋ ਸੇ ਰਜੂ ਸਰਪਸੇ ਸਿਪੀ ਰੁਪਾ ਸੇ
ਅਕਾਸਨੀਲਮਾ ਸੇ ਜੈਸੇ ਤੰਤੂ ਪਟ ਸੇ ਐਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰ
ਬ ਸੇ ਮੁਕਤ ਹੈ ॥੨॥ ਵਾ ॥ ਮੁਕਤਾ ਨਾਮ ਮੋਤੀਕਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸਿਧ
ਸਰਬੰਮੁਕਤਾ ਕਿਆ ਮੋਤੀ ਜੈਸੇ ਸਰਬ ਭੂਖਨਾਦਿਕੋਂ ਮੇ ਉ
ਤਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ ॥੩॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ ਪ੍ਰਲਯਕਰਤਾ ਕਾ
ਲ ਵਾਸੋ ਮੁਕਤ ਕਿਆ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥੪॥ ਵਾਂ ॥ ਸਰਬੰਮੁਕਤਾ
ਕਿਆ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿਕੋ ਕੇ ਮੁਕਤਿਕਾ ਕਾਰਣਹੈ ॥੫॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬ
ਦੇਹਿ ਇੰਦ੍ਰਯ ਪ੍ਰਾਨ ਮਨ ਬੁਧ ਅਹੰਕਾਰ ਇਨਸੇਮੁਖਯ ਅਰੁ
ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਸਾਖਯੀ ਸੱਤਾ ਸੰਪਾਦਿਕ ਹੈ ਅਰੁ ਮੁਕਤ ਇਨਸੇ
ਭਿੰਨ ਭੀ ਹੈ ॥੬॥ ਔ ਖਾਸਬੀੜਮੈ ਐਸੇ ਪਾਠਹੈ ਸਰਬੱਖਯਾ
ਤਾ ॥ ਸਰਬੰਪ ਗਯਾਤਾ ॥ ਸਰਬੰਪ ਪ੍ਰਾਣੰ ॥ ਸਰਬੱਪਤ੍ਰਾਣੰ ॥ ਸ
ਰਬੱਕਰਮੰ ॥ ਸਰਬੱਧਰਮੰ ॥ ਸਰਬੱਪਜੁਗਤਾ ॥ ਸਰਬੱਪਮੁਕ
ਤਾ ॥ ਸੋ ਅਰਥ ਮੇ ਵਿਲਖਯਣਤਾ ਨਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਅਨਸ੍ਵਾਰ
ਸਹਿਤ ਹੀ ਪਾਠ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕ
ਲਿਕਲਮਲਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰਸਤਵਰਾਜੇ
ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂਪਰਮਭਕਤਿਵੈਰਾਗਯ
ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂਚਤੁਰਦਸ ਛੰਦ ਚਰਪਟ ਵਯਾਖਯਾ
ਉਤਰਪਖਯੇ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਸਪਤਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੭ ॥
ਪੰਚਦਸਛੰਦ ਸਮਾਪਤ:੧੫ ਪ੍ਰਥਮਅੰਸੂ ॥੧॥ ਅਫਜੂ ॥ ੪੩

ੴ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਾਚਾਰਯਾਯਨਮਹ ॥

ਅਥ ਖੋੜਸਮੋ ਰਸਾਵਲਛੰਦ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ਰਸਾਵਲਛੰਦ ॥ ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਸਾਵਲ ਅਰਥਾਤ ਰਸਕੀ ਪੰਕ੍ਤਿ ਰੂਪ ਜੋ ਛੰਦ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਰਸਕੀ ਬਲੀ ਕਿਆ ਬੇਲਿ ਰੂਪ ਕਯੋਂਕਿ ਰਸੋਂਕਾ ਰਸਰੂਪ ਰਸਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤਿਸਕਾ ਬਰਨਨ ਤਿਸ ਛੰਦਮੇਕਰਨਾਹੈਤਿਸੀਤੇਪ੍ਰਤਿਪਾਦਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਕਕਾ ਅਭੇਦ ਹੋਨੇਕਰ ਛੰਦਨਾਮ ਭੀ ਵਹੀ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਹੇ ਭਗਵਨ ਰਸਾਵਲ ਨਾਮਕਰ ਜੋ ਛੰਦ ਹੈ ਤਿਸਮੇ ਤੁਝਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਾ ਸ੍ਤਵਨ ਕਰਤਾ ਹੌਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਨਰਕਨਾਸੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਨਰਕਨਾਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਰਕਨਾਮ ਦੁਖਬਿਸ਼ੇਖ ਕਾ ਹੀ ਹੈ ਸੋ ਅਤਲਬਿਤਲ ਸੁਤਲ ਤਲਾਤਲ ਮਹਾਤਲ ਰਸਾਤਲ ਪਾਤਾਲ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਪੰਚਮ ਸੂੰਧ ਮੇਂ ਨਿਰੂਪਨ ਕੀਆ ਹੈ ਪਰੀਖਤਭ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸੋ ਅਧਾ ਰਸਾਤਲਰੌਰਵਕਾਲਸੂਤ੍ਰ ਅਸੀਪਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਮੀਭੋਜਨਾਦਿ ਨਰਕ ਬਰਨਨ ਕੀਏ ਹੈਂ ਸੋ ਪਤਿਤ ਪੁਰਖੋਂ ਕੇ ਯਾਤਨਸਥਾਨ ਹੈਂ ਸੋ ਤਿਨਕਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਜਾਮੇਲਾਦਿਵਤ ਜੋ ਅਕਸਮਾਤ੍ਰ ਸੇ ਜਿਨੋਂ ਸੇ ਨਾਮ ਉਚਾਰਾਹੂਆ ਹੈ ਹੋਤਾ ਹੈ ਹੋਇਗਾ ॥ ਯਥਾ ਭਗਤਾਉਲੀ ਮੇ ॥ ਪਤਿਤਅਜਾਮਿਲ ਪਾਪ ਕਰਜਾਇਕਲਾਉਤਠੀਦੇਰਹਿਆ ॥ ਗੁਰੁਤੇ ਬੇਮੁਖ ਹੋਇਕੈ

ਪਾਪਕਮਾਵੈ ਦੁਰਮਤ ਦਹਿਆ ॥ ਛੇ ਪੁਤਜਾਏ ਬੇਸਵਾ ਪਾਪਾ ਦੇਫਲਇਛੇਲਹਿਆ ॥ ਪੁਤ ਉਪੰਨਾ ਸਤਵਾਂ ਨਾਮ ਧਰਨ ਨੂ ਚਿਤਉਮਹਿਆ ॥ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰੇ ਜਾਇਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਨਾਮ ਨ ਰਾਇਣ ਕਹਿਆ ॥ ਅੰਤਕਾਲ ਜਮਦੂਤ ਦੇਖ ਪੁਤਨਰਾਇਣ ਬੋਲੇਛਹਿਆ ॥ ਜਮਗਣਮਾਰੇ ਹਰਿਜਨਾ ਗਯਾਸੁਰਗ ਜਮ ਡੰਡਨਸਹਿਆ ॥ ਨਾਮਲਏ ਦੁਖ ਡੇਰਾਢਹਿਆ ॥ ਹਾਰਾਮ ਐਸੇ ਉਚਾਰਣਕਰ ਮਲੇਖਜ ਮੋਖਜਕੋਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤਾਭਯਾਸੋਪੌਰਾਣਿਕ ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗਹੈ ॥ ਕਦਾਚਿੱਛੂਕਰ ਸਾਵਕੇਨ ਨਿਹਤੋ ਮਲੇਛੋ ਜਰਾਜਰਜਰਾ ॥ ਹਾਰਾਮੇਤਿਹਤੌਸਿਮਭੂਮਿਪਤਿਤੋ ਜਲਪੰਸੂਨੂਤਕੁਵਾਨ ॥ ਪ੍ਰਾਪਤੋਸੌਗਤਿਮੁਤਮਾਂ ਤਦੀਯਾਂ ਨਾਮ੍ਰਿਪ੍ਰਭਾਵਤਾ ਪੁਨਾ ਕਿੰਚਿਤ੍ਰੂਯਦਿ ਰਾਮਨਾਮਰਸਿਕਸ੍ਰੁਯਾਤਿ ਪਰਮਾਂਗਤਿੰ ॥ ਯਥਾ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ਭਾਉਕੁਭਾਉ ਅਨਖ ਅਲਸਹੂੰ ॥ ਨਾਮ ਜਪਤ ਮੰਗਲਦਿਸਦਸਹੂੰ ॥ ਤਥਾ ਪੂਤਨਾ ਕੋ ਨਰਕ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਭਯਾ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰੇ॥ ਦਸਮਸਕੰਧੇ॥ਅਤਿਪਾਪਿਨਜਗਨਾਥਪੈਬੀੜਾਲੀਯੋਉਠਾਇ॥ ਕਪਟਰੂਪਸੋਰਹਸਜੇ ਗੋਕੁਲਪਹੁਚੀ ਆਇ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਪਾਪ ਕਰਯੋ ਬਹੁਪੂਤਨਾ ਜਾਸੋ ਨਰਕਡਰਾਇ ॥ ਅੰਤ ਕਹਯੋ ਹਰਿ ਛਾੜਦੈ ਬਸੀ ਬਿਕੁੰਠਹਿ ਜਾਇ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਪੂਤਨਾ ਤਰੀ॥ ਬਾਲਘਾਤਨੀ ਕਪਟਹਿਭਰੀ ॥ ਸ੍ਰੀ ਮਦਭਾਗਵਤੇ ॥ ਸ਼ਲੋਕ੍ਰਿ॥ਅਹੋਬਕੀਯੰਸਤ੍ਰਨ ਕਾਟਕੂਟੰਜਘਾਂਸਯਾ ਪਾਯਦਪਤ ਸਾਧ੍ਵੀ ॥ ਲੇਭੇਗਤਿ ਧਾਤ੍ਰਯੁਚਿਤਾਂਤਤੋਨਜੰਕੰਵਾ ਦਯਾਲੁੰਸਰ

ਨੰ ਬ੍ਰਜੇਮ ਤਥਾਚ॥ ਭਗਤਾਉਲੀ ਮੇ॥ ਆਈ ਪਾਪਿਨ ਪੂ
ਤਨਾ ਦੁਹੀਥਣੀ ਵਿਹੁ ਲਾਇਵਹੇਲੀ॥ ਆਇ ਬੈਠੀ ਪਰਿਵਾ
ਰਬਿਚ ਨੇਹੁਲਾਇ ਨਿਵਹਾਣ ਨਿਵੇਲੀ॥ ਕੁਛੜਲਏ ਗੁ
ਬਿੰਦਰਾਇ ਕਰਛੇਣਕ ਚਤੁਰੰਗ ਮਹੇਲੀ॥ ਮੋਹਨਮਮੇ ਪਾਇ
ਓ ਨ ਬਾਹਰਆਈ ਗਰਬਗਹੇਲੀ॥ ਦੇਹਬਧਾਇਓ ਚਾਇ
ਓਨਤਿਹਚਰ ਆਰਨਾਰ ਅਠਖੇਲੀ॥ ਤਿਹੁਲੋਆਂਦਾ ਭਾਰਦੇ
ਚਮੜਿਆਗਲ ਹੋਇ ਦੁਹੇਲੀ॥ ਖਾਇਪਛਾੜ ਪਹਾੜ ਵਾਂਗ
ਜਾਇ ਪਈ ਉਜਾੜ ਧਕੇਲੀ॥ ਕੀਤੀ ਮਾਊਤੁਲ ਸਹੇਲੀ॥
ਪੁਨਾ॥ ਗਨਿਕਾਕੇ ਨਰਕ ਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਨਾਸ ਕਰਤੇ ਭਏ ਸ੍ਰੀ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੋ ਕਥਾ ਸ੍ਰੀ ਮਦਭਾਗਵਤਾਦਿਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿਧ
ਹੈ ਸੋਗਣਿਕਾ ਦੋ ਭਈ ਹੈਂ ਏਕ ਤੋ ਪਿੰਗੁਲਾ ਦੂਸਰੀ ਤੋਤ
ਕਾ॥ ਸੋ ਪਿੰਗੁਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗਤੋ ਪ੍ਰਸਿਧਹੀਹੈ ਏਕਾਦਸ ਮੇਂ ਬਿਦੇ
ਹਰਾਜ ਰਿਖੀ ਜਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਨਗਰ ਮੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰ
ਤੀ ਭਈ ਬਹੁਤਕਾਲ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜੋਕੁਛ ਬੇਸ੍ਵਾ ਬਿਵਹਾਰ ਹੈ ਤਿ
ਸਕੋ ਕਰਤੀ ਹੁਈ ਏਕਦਿਨ ਦੇਵਨੇਤ ਸੇ ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਪ੍ਰਹਰ
ਮੇ ਸਿੰਗਾਰਕੋ ਰਚਕਰ ਜਿਨ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰਨ ਮੈ ਰੋਗ ਹੈ
ਰੂਪ ਰੰਜਨਾਤਮਕ ਤਿਨਕੇ ਮੋਹਿਤ ਕਿਆ ਫਸਾਨੇ ਕੋ ਮਾਨੋ
ਜਾਲ ਰਚਤੀ ਭਈ ਔਰ ਅਪਨੇ ਦ੍ਵਾਰ ਕੇ ਊਪਰ ਉੱਚਾਸਨ
ਬਿਛਾਇਕਰ ਬੈਠਤੀ ਭਈ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਤਿਦਿਨ ਕਰਤੀ ਥੀ
ਤਿਸਦਿਨ ਮੇ ਅਰਧਰਾਤ੍ਰ ਪ੍ਰਯੰਤ ਪ੍ਰਤੀਖਜਣ ਕਰਤੀ ਭਈ
ਧਨਵਾਨ ਜੁਬਾ ਪੁਰਖ ਕੋ ਏਕ ਚਲਾ ਜਾਇ ਤਬ ਦੂਸਰੇ

ਔਰਕੇ ਓਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕਰੇ ਜੋ ਏ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਜੁ
ਬਾ ਪੁਰਖ ਹੈ ਯਹ ਮੁਝਕੋ ਧਨ ਦੇਵੇਗਾ ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਰੇਗਾ
ਜਬ ਵੋ ਚਲਾਜਾਇ ਤਬ ਔਰਕੀ ਓਰ ਨਿਹਾਰਤੀ ਭਈ
ਕੋ ਅਰਧਰਾਤ੍ਰ ਬਿਤੀਤ ਹੋਤੀ ਭਈ ਕਬੀ ਬਾਹਰ ਕਬੀ ਭੀ
ਤਰ ਬਯਾਕੁਲ ਹੂਈ ਹੂਈ ਤਬ ਤਿਸਕੋ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਕਾ ਕਨ
ਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਯਾ ਅਰੁ ਕਥਨ ਕਰਤੀ ਭਈ ਧਿਕਾਰ ਹੈ ਮੁਝ
ਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਮੈ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਰੂਪ ਸਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪ ਪਤਿ
ਕੋ ਤਿਆਗਕਰ ਜੋ ਮਰਨ ਧਰਮਾ ਅਰੁ ਅਨੰਤ ਕਲੇਸ਼ੋਕਰ
ਯੁਕਤ ਹੈਂ ਤਿਸ ਸੇਮੈ ਸੁਖਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਤੀ
ਭਈ ਰੋਮ ਤ੍ਵਚਾ ਮਾਂਸ ਮਲ ਮੂਤ੍ਰ ਦੁਰਗੰਧ ਅਪਵਿਤ੍ਰ
ਬਸਤੂ ਸਮੁਦਾਯ ਕਰ ਦੁਰਗੰਧਤ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾ
ਰ ਨਿੰਦਨ ਕਰਕਰ ਨਿਸ੍ਚਿੰਤ ਹੋਕਰ ਸਿਹਜਾ ਪਰ ਸ਼ੈਨ
ਕਰਤੀ ਭਈ ਅਰੁ ਗਾਯਨ ਕਰਤੀ ਭਈ ॥ ਯਥਾ ਸ਼ਲੋਕ ॥
ਆਸਹਿ ਪਰਮੰਦੁਃਖੰਨੈਰਾਸ੍ਯੰ ਪਰਮੰਸੁਖੰ॥ ਯਥਾਸੰਛਿਦ੍ਯ
ਕਾਂਤਯਾਸ੍ਵਸੁਖੰ ਸੁਖ੍ਵਾ ਪਿਪਿੰਗੁਲਾ॥ ਐਸੇ ਦਤਾਤ੍ਰੇਯ ਜੀਨੇ ਤਿ
ਸਕੋ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕੀਆ ਅਰੁ ਗਾਇਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਯਹਭੀ
ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਦਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਭਈ ਨਰਕ ਨਾਸਕਰ ਅ
ਰ ਨਰਕ ਜੋ ਪੰਚਮ ਸ੍ਕੰਧ ਮੇ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਸੋਭੀ ਨਰਕ ਹੈ ਅਰੁ
ਜੋ ਗਰਭ ਜੋਨ ਹੈ ਸੋ ਏਭੀ ਚੌਰਾਸੀਲਾਖ ਨਰਕ ਕਥਨ ਕੀ
ਏ ਹੈਂ ਇਸੀਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਜੀਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ
ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਰੂਪ ਬਾਕ੍ਯ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਿਵਾਰ। ਹਾਰ

ਪਰਿਓ ਦੁਆਰ॥ ਸਮਗ੍ਰਸ਼ਬਦ॥ ਸੋ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਾ ਨਾ
ਸ ਹੋਨਾ ਏਹੀ ਨਰਕ ਨਾਸ ਹੈ॥ ਤਥਾ॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜਿਸ
ਉਦਰ ਤਿਸ ਮਾਇਆ। ਤਬ ਛੂਟੇ ਜਬ ਸਾਧੂ ਪਾਇਆ। ਸੋ
ਸਾਧੂ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਮੇ ਕੁਛ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ
ਧਰਜੂ ਕਾ ਕਥਨ॥ ਜਿਹ ਨਾਮ ਅਧਾਰਤਰੀਗਨਿਕਾ॥ ਸੁਈ
ਨਾਮ ਅਧਾਰ ਬਿਚਾਰ ਹਮਾਰੇ। ਅਰਥਾਤ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਾ ਨਾ
ਮਹੀ ਸਾਧੂ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥ ਕਹਜ਼ੋ ਕਰੀਰ ਪਰੀਤ ਸੋ ਲੋਅੱਲਹ
ਕੋ ਨਾਉ। ਮੋਹਨ ਮਾਨੀ ਬੰਦਗੀ ਗਜ਼ਾਨ ਗਾਇ ਬਲ ਜਾਉ
॥ ਤਥਾ ਦੂਸਰੀ ਗਨਿਕਾ ਕਾ ਨਰਕ ਨਾਸ ਕੀਆਹੈ ਸੋ ਭਾਈ
ਜੀਨੇ ਭਗਤਾਉਲੀ ਮੈ ਦਰਜ ਕਰੀ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਗਨਿਕਾ ਪਾ
ਪਿਨ ਹੋਇਕੈ ਪਾਪਾਂਦਾ ਗਲ਼ ਹਾਰ ਪਰੋਤਾ। ਮਹਾਪੁਰਖ ਅ-
ਚਾਨਚਕ ਗਨਿਕਾ ਬਾੜੇ ਆਇ ਖਲੋਤਾ। ਦੁਰਮਤਿ ਦੇਖਿ ਦ
ਇਆਲ ਹੁਇ ਹਥੋਂ ਉਸਨੋ ਦਿਤੋਸੁ ਤੋਤਾ। ਰਾਮ ਨਾਮ ਉ-
ਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਖੇਲ ਗਇਆ ਦੇਬਣਜ ਸਹੋਤਾ। ਲਿਵ ਲਗੀ
ਤਿਸ ਤੋਤਿਓਂ ਨਿਤ ਪੜ੍ਹਾਏ ਕਰੇ ਅਸੋਤਾ। ਪਤਿਤ ਉਧਾਰ
ਨ ਰਾਮਨਾਮ ਦੁਰਮਤਿ ਪਾਪ ਕਲੇਵਰ ਧੋਤਾ। ਗਈ ਬਿਕੁੰਠ
ਬਿਮਾਣ ਚੜ੍ਹ ਨਾਮ ਰਸਾਇਨ ਛੋਤਅਛੋਤਾ। ਥਾਵ ਨਿਥਾਵੇ
ਮਾਣ ਮਣੋਤਾ॥ ੫॥ ਪੁਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਬਸੰਤ ਮਹਲਾ
੫॥ ਸੁਨ ਸਾਖੀ ਮਨ ਜਪ ਪਿਆਰ। ਅਜਾਮਿਲ ਉਧਰਿਆ
ਕਹਿਏਕਬਾਰ। ਬਾਲਮੀਕਹਿਹੋਇਆਸਾਧੁਸੰਗ।ਧ੍ਰਅਕੋਮਿ
ਲਿਆ ਹਰਿ ਨਿਸੰਗ। ਤੇਰਿਆਂ ਸੰਤਾਂ ਜਾਚਉਚਹਨੈ ਰੇਣ।

ਲੈ ਮਸਤਕ ਲਾਵਉ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇਣ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਗ
ਨਿਕਾ ਉਧਰੀ ਹਰਿ ਕਹਤ ਤੋਤ। ਗਜਿੰਦ੍ਰ ਉਧਾਰਿਓ ਹਰਿ
ਕਿਓ ਮੋਖ। ਬਿਪ ਸੁਦਾਮੇ ਦਾਲਿਦ ਭੰਜ। ਰੇਮਨ ਤੂੰਭੀ ਭਜ
ਗੁਬਿੰਦ। ਬਧਿਕ ਉਧਾਰਿਓ ਖੰ ਪ੍ਰਹਾਰ। ਕੁਬਿਜਾ ਉਧ
ਰੀ ਅੰਗੁਸ਼ਟ ਧਾਰ। ਬਿਦੁਰ ਉਧਾਰਿਓ ਦਾਸਤ ਭਾਇ। ਰੇਮ
ਨ ਤੂੰਭੀ ਹਰਿ ਧਿਆਇ। ਤਾਰੇਗਨੇ ਜਾਤ ਹੈ ਨ ਤਾਰੇਗਨੇ ਜਾ
ਤ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਧਧਕ ਜਰਾਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਯਥਾ॥ ਜਾਇ ਸੁਤਾ
ਪ੍ਰਭਾਸ ਵਿਚ ਗੋਡੇ ਉਤੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰੇ। ਚਰਨਕਮਲ ਵਿਚ
ਪਦਮ ਹੈ ਝਲਮਲ ਝਲਕੇ ਵਾਂਗੂ ਤਾਰੇ। ਬਧਕ ਆਇਆ
ਭੁਲਦਾ ਮਿਰਗੋ ਜਾਣ ਬਾਣਲੈ ਮਾਰੇ। ਦਰਸ਼ਨ ਡਿਠੋ ਸੁ
ਜਾਇਕੇ ਕਰਣ ਪਲਾਹ ਕਰੇ ਪੁਕਾਰੇ। ਗਲਵਿਚ ਲੀਤਾ ਕ੍ਰਿ
ਸ਼ਨ ਜੀ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ ਬਿਰਦ ਬਿਚਾਰੇ। ਭਲੇ ਭਲੇ ਕ
ਰ ਮੰਨਿਅਨ ਬੁਰਿਆਂ ਦੇ ਹਰਿ ਕੰਮ ਸਵਾਰੇ। ਪਾਪ ਕਰੇਂਦੇ ਪ
ਤਿਤ ਉਧਾਰੇ। ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਨ
ਰਕ ਨਾਸ ਕਿਏ ਹੈਂ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਜਨਕ ਜੀਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ। ਭਗ
ਤ ਬਡਾ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖ ਮਾਇਆ ਬਿਚ ਉਦਾਸੀ
ਦੇਵ ਲੋਕਨੂੰਚਲਿਆ ਗਣ ਗੰਧਰਬ ਸਭਾਸੁਖ ਵਾਸੀ। ਜ
ਮਪੁਰ ਗਇਆ ਪੁਕਾਰ ਸੁਣ ਬਿਲਲਾਵਣ ਜੀਅਨਰਕ ਨਿ
ਵਾਸੀ। ਧਰਮਰਾਇਨੋ ਆਖਿਅਨੁ ਸਭਨਾ ਦੀ ਕਰ ਬੰਦਖਲਾ
ਸੀ। ਕਰੈ ਬੇਨਤੀ ਧਰਮਰਾਇ ਹੋਂ ਸੇਵਕ ਠਾਕੁਰ ਅਬਿਨਾ
ਸੀ। ਗਹਣੇ ਧਰਿਓ ਨ ਏਕ ਨਾਮ ਪਾਪਾਨਾਲ ਕਰੇ ਨਿਰਜ

ਸੀ। ਪਾਸੰਗ ਪਾਪਨ ਪੁੰਜਨੀਂ ਗੁਰੁਮੁਖਿ ਨਾਮ ਅਤੁਲਨ ਤੁ ਲਾਸੀ। ਨਰਕਹੁ ਛੂਟੇ ਜੀਅਜੰਤ ਕਾਟੀ ਗਲਹੁ ਸਿਲਕ ਜਮਫਾਸੀ। ਮੁਕਤ ਜੁਕਤ ਨਾਮੇ ਕੀਦਾਸੀ॥ ਪੁਨ॥ ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੯॥ ਮਨਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਸਰਨ ਬਿਚਾਰੋ। ਜਿਹ ਸਿਮ ਰਤ ਗਨਿਕਾ ਸੀ ਉਧਰੀ ਤਾਕੋ ਜਸ ਉਰਧਾਰੋ॥੧॥ਰਹਾਉ ਅਟਲ ਭਇਓ ਧ੍ਰੂਅ ਜਾਕੇ ਸਿਮਰਨ। ਅਰੁ ਨਿਰਭੈ ਪਦ ਪਾ ਇਆ। ਦੁਖ ਹਰਤਾ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਸੁਆਮੀ ਤੈਕਾਹੇ ਬਿਸ ਰਾਇਆ॥ ੧॥ ਜਬਹੀ ਸਰਨ ਗਹੀ ਕਿਰਪਾਨਿਧ ਗਜ ਗ੍ਰ ਾਹ ਤੇ ਛੂਟਾ। ਮਹਿਮਾ ਨਾਮ ਕਹਾਲਗ ਬਰਨਹੁਰਾਮਕਹਤ ਬੰਧਨ ਤੇ ਤੂਟਾ॥ ੨॥ ਅਜਾਮਿਲ ਪਾਪੀ ਜਗਜਾਨੈ ਨਿ ਮਖ ਮਾਹਿ ਨਿਸਤਾਰਾ। ਨਾਨਕ ਕਹਤ ਚੇਤ ਚਿੰਤਾਮਨ ਤੈਭੀ ਉਤਰਸ ਪਾਰਾ॥ ੩॥ ਪੁਨਾ॥ ਜਹਿ ਮਾਰਗ ਲੂਟੀ ਪਨਿਹਾ ਰੀ। ਸੋ ਮਾਰਗ ਸੰਤਨ ਦੂਰਾਰੀ ਪੁਨ॥ਤੇ ਜਮਨ ਪੇਖਹਿ ਨੈਨ। ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਬਾਕੋਂ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਨਰਕ ਨਾਸਨ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥਜੀਪੁਰਾਨਸ੍ਰੀਭਾਗਵਤਭਾਰਤਾਦਿਮੇ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਹੈਂ ਸਮਗ੍ਰ ਕਹੇ ਨਹੀਂ ਜਾਤੇ ਕਿਸੂਸੇ ਅਰਥਾਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਰਕ ਨਾਸ ਪ੍ਰਤਿ॥ ੧॥ ਵਾ॥ ਨਮੋ ਨਰਕਨਾਸੇ ਨਰਕ ਨਾਮ ਦੈਤਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਜੀ ਮਾਰਤੇ ਭਏ ਹੈਂ ਯਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭੀ ਆਪੇਖਯਤ ਹੈ ਭਾਗਵਤਕਾ ਇਸ ਕਰਭੀ ਨਰਕਨਾਸ ਨਾਮ ਹੈ ਭਗਵਤਕਾ॥ ੨॥ ਵਾ॥ ਅਸੁ ਧਾਤੂ ਭੋ ਜਨਾਰਥ ਮੇ ਹੈ ਨਮੋ ਨਰਕਨਆਸੇ ਐਸੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕ

ਰਨਾ ਕਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤ੍ਰਿਸ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੋ ਜੋ ਪਤਿਤ ਪਾ
ਵਨ ਦੀਨਾਨਾਥ ਭਕ੍ਤਿਵਤਸਲ ਨਰਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਸੇ ਕਗ਼ਾ
ਭੋਜਨ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾ ਹੈ ਭਾਵਾਰਥ ਕਗ਼ਾਕਿ ਜੈਸੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ
ਸੁਹ੍ਰਿਦ ਕਿਛੁਕੰਟਕਾਦਿ ਬਸਤੂ ਪ੍ਰਿਅਪੂਰਬਕੇ ਪਾਦਮੇ ਗਡ਼ੇ
ਤੋ ਉਸਕੋ ਚਾਬਛੋੜਤੇ ਹੈਂ ਦਾਂਤੋਂ ਕਰ ਜੋ ਪੁਨਾਮਤ ਗਡੇ ਐ
ਸੇ ਹੀ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅਪਨੇ ਪਿਆਰਿ
ਓਂ ਕੇ ਦੁਖਕੋ ਨਖਿਵਤੇ ਹੂਏ ਜੋ ਮੁਝਕੇ ਪਿਆਰਿਓਂ ਕੋ ਦੁਖ
ਦਾਤਾ ਹੈ ਇਸਲਿਏ ਉਨਕੇ ਨਰਕੋਂ ਕੋ ਭੁਖਜਨ ਕਰ ਲੇਤੇ
ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਅਗਿਨ ਸੁਚੀਬਨਮੇ ਮੁੰਜਵਟੀ ਅਰਥਾਤ ਜਨਮ
ਮਰਨ ਕਾ ਅਭਾਵ ਕਰ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਐਸਾ ਮਹਾ ਨਰਕੋਂ ਕਾ
ਨਰਕ ਅਗ੍ਯਾਨ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਗ੍ਯਾਨ ਮੂਰਤਿ ਭਖਜ
ਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਮਵਤ। ਇਸਤੇਭੀ ਨਰਕ ਨਾਸ ਨਾਮ
ਹੈ ਭਗਵਤ ਕਾ ॥ ੩ ॥ਵਾ॥ ਆਸੂਵਗ਼ਾਪਾਤੌਧਾਤੁਹੈਨਰਕਾਨ ਅ
ਸਨਾਤਿ ਵਗ਼ਾਪਨੋਤੀਤਿ ਨਰਕ ਨਾਸਹ॥ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਕਾ ਅਵੈਵ
ਹੋਨੇਤੇ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਭਗਵਾਨ ਨਰਕੋਂ ਕੋ ਭੀ ਵਿਗ਼ਾਪਕਰ ਬ
ਰਤਮਾਨ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਆਸਾ ਨਾਮ ਦਿਸਾ ਕਾ ਹੈ ਨਮੋ ਨਰ
ਕਨਾਸੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੋ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿ
ਜਿਸਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਨਰਕ ਕੀ ਦਿਸ਼ਾ ਭੀ ਦੂਰ ਹੋਤੀ ਹੈ ਨ
ਮੋ ਨਰਕ ਨਆਸੇ । ਐਸੇਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ॥ ਤਥਾਚ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ॥ ੫ ॥ ਜਹ ਲਾਲਚ ਜਗਾ
ਤੀ ਘਾਟ। ਦੂਰ ਰਹੀ ਓਹ ਜਨਤੇ ਬਾਟ। ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਕੀ ਮੁ

ਕਤੀ ਬੀਥੀ ਜਮਕਾ ਮਾਰਰਾਦੂਰ ਰਹਿਆ। ਸਮਗ੍ਰ ਸ਼ਬਦ॥
੫॥ ਵਾ॥ ਨਮੋ ਨਰਕਨਾਸੇ (ਕ) ਨਾਮ ਸੁਖਕਾ ਸੋ ਬਿਸ਼ਯ
ਸੁਖ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾਕਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ
ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਨਰ ਕਹਿਏ ਮਾਨੁਖ ਗਜ਼ਾਤ
ਗਜ਼ੇਯ ਹੈ ਨਰੁਸ਼ਬਦਕੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਤਿਸੀਮੇਹੋਇਗੀ ਜੋਗਜ਼ਾਤ
ਗਜ਼ੇਯ ਹੋਇਗਾ ਯਥਾਚ॥ ਆਹਾਰੋਨਿਦ੍ਰਾ ਭਯ ਮੈਥੁਨੰਚ ਸਾ-
ਮਾਨਮੇਤਤ ਪਸ਼ੁਮਾਨਵਾਨਾਂ। ਗਜ਼ਾਨੰ ਨਰਾਣਾਮਧਿਕੋ ਵਿਸੇ
ਸੋ ਗਜ਼ਾਨੇਨ ਹੀਨਾ ਪਸ਼ੁਭਹਿ ਸਮਾਨਹ॥ ਇਤਿ ਅਰਥਾ
ਤ ਨਰੋਂ ਕਾ ਬਿਖਜ਼ ਸੁਖ ਨਾਸ ਕਰ ਭਜਨਾ ਨੰਦ
ਵਾ ਬ੍ਰਮਾਨੰਦ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੬॥ ਵਾ॥ ਨਮੋ ਅਨ
ਰਕ॥ ਨਾਸੇ॥ ਐਸੇ ਅਕਾਰ ਬਿਸਲੇਸ਼ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ
ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਅਨਰਕ ਨਾਸ
ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਰਕ ਕਾ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਨਜ਼ਥਾ ਨਿਰਭੈ ਭਏ ਹੂਏ ਜੀਵ ਪਾਪ ਕਰਮ ਮੈ
ਪ੍ਰਬਿਤ ਹੋ ਜਾਤੇਹੈਂ॥ ਬੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਗੁਰੁ ਸਿਖਜ਼ ਮਰਯਾਦਾਦੂਰ
ਹੋ ਜਾਇ॥ ਮੁਕਤ ਆਦਿਕ ਭੀ ਜੀਵਉ ਕੋ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਸੰਨ
ਹੋਕਰ ਤਉਭੀ ਨਰਕ ਦੁਖ ਭੀ ਮ੍ਰਯਾਦਾ ਕਰਲੇਤੇ ਹੈ ਜੈਸੇ
ਕਾਸ਼ੀ ਮੈ ਸ਼ਿਵਜੀ ਮੋਖਜ਼ ਸਦਾ ਬ੍ਰਤ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਤੌ ਭੀ ਸ਼ਾਸ
ਤਰ ਮ੍ਰਯਾਦਾ ਕੌ ਕਰਲੇਤੇ ਹੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਾਸ਼ੀ ਖੰਡ ਮੇਂ ਜੋ
ਪ੍ਰਾਣੀ ਚਾਰੋ ਖਾਣੀ ਮੈ ਤੇ ਕਾਸ਼ੀ ਮੈ ਪ੍ਰਾਣ ਤਜ਼ਾਗਾਤਮਕ
ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਤਾਰਕ ਖੜਾਖਜ਼ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਉਪਦੇਸ਼

ਕਰ ਦਖਯਣ ਕਰਣ ਮੈ ਮੋਖਯ ਕਰਤੇ ਹੈ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਿ
ਰਿਤੇਗਯਾਨਾਨਮੁਕ੍ਤਿਃ ਸਯਾਤ ॥ ਗਯਾਨਾਦੇਵਤੁਕੈਵਲਯੰ॥ ਨਾ
ਨਯਾਪੰਥਾਵਿਦਯਤੇਅਯਨਾਯ ਇਤਯਾਦਿ ਸ਼੍ਰੁਤਿਕੀਕਯਾ ਬਯਵ
ਸਥਾ ਹੋਗੀ ਤੋ ਤਿਸ ਮੇਂ ਉਤਰਯਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਤਾਪਨੀ ਮੇਂ
ਅਛੀ ਤਰਹ ਸੇ ਤਾਰਕ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਬਿਵੇਚਨ ਕੀਆ ਹੈ ਬਯਵ
ਸਥਾਪੂਰਬਕ ਨਿਰਗੁਨ ਤਥਾ ਸਗੁਨ ਪਖਯ ਮੇਂ ਲਗਾਕਰ
ਨਿਰੁਕ੍ਤਿ ਪੂਰਬਕ ਸਗੁਨ ਮੇਂਤੋ ਰਾਖਯਸਮਾਰਨਾਦਿਨਿਰੁਕਤਿ
ਕਰੀ ਹੈ ਅਰੁ ਯੋਗੀ ਰਮਨਾਦਿ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਮੇਂ ਨਿਰੂ
ਪਣ ਕੀਆ ਹੈ ਔਰ ਨਿਰਗੁਣ ਪਖਯ ਮੇਂ ਤਤ੍ਵਮਸਯਾਦਿ ਜੋ
ਮਹਾਵਾਕਯ ਹੈ ਤਤ ਤੁਲਯਅਰਥ ਕਿਆਹੈ ਨਿਸਞੰਦੇਹ ਹੈ
ਪਰੰਤੁ ਸਦਾ ਚਾਰ ਗਤੀ ਕੇ ਲਿਏ ਸ੍ਰੀ ਸੰਕਰਮਹਾਰਾਜਭੈਰਵ
ਦ੍ਵਾਰਾਜੋਦੁਃਖ ਅਨਿਤਯ ਅਨੰਤ ਸੰਮਤਸਰਾਨੁਭਾਵਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ
ਸੋ ਏਕ ਮਹੂਰਤ ਮਾਤ੍ਰ ਮੇਂ ਭੁਗਾਦੇਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸਕਰ ਵੈਰਾਗਯ
...ਨ ਸੰਪਤੀ ਭੀ ਹੋਇ ਜਾਤੀ ਹੈ ॥ ਤਥਾਚ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ
...ਨਹੁਕਠੋਰਮਰੈ ਬਾਨਾਰਸ ਨਰਕਨ ਬਾਛਿਆ ਜਾਈ ॥
... ॥ ਪੁਨਾ ਐਸੇ ਭੀ ਸ਼੍ਰਵਣ ਕਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੋਊ ਬਨਾਰਸ
...ਣਤਯਾਗਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰੇਤ ਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕਰ ਭੈਰਵ
...ਹਵਾਲੇ ਰਹਤਾ ਹੈ ਔਰ ਕੋਊਕ ਦਿਨ ਸੰਕੇਤ ਕਿਆ
ਹੂਆ ਹੈ ਆਠਯਾਸਾਤਵੇਂ ਦਿਨਦੰਡ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਭੈਰਵਜੀ॥ਤਦ
ਨੰਤਰ ਸ਼ੰਕਰ ਜੂ ਕੀ ਅਸਵਾਰੀ ਕੈਲਾਸ ਸੇ ਆਤੀ ਹੈ ਇਸ
ਮੇਂ ਭੀ ਕਿਸੀਕ ਦਿਨਕਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਪੁਨਾ ਜੋ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਤਾਰਕ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰਾਧਿ ਰਾਜ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਾਬਲੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਯਹ ਬਾਤ ਸਮਾਨਯ ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈਂ ਸੋ ਜਹਾਂ ਤਹਾਂ ਦੇਹ ਤਯਾਗਕਰੈ ਕਾਸ਼ੀ ਕੁਰਖੇਤ੍ਰ ਯਾਰੀਗਾ ਸ੍ਵਪਚਗ੍ਰਿਹਗੋਸ਼ਾਲਾ ਕਲਹਭੂਮੀ ਮੈਂ ਅਨੰਤ ਸੁਭਾਸੁਭ ਸਥਾਨ ਮੇ ਸੋ ਮੋਖਯ ਰੂਪ ਹੈ ਤਥਾ ਚ ਹਰਿਕਾ ਸੰਤ ਮਰੈ ਹ੍ਹਡੰਬੈਸਗਲੀਸੈਨਤਰਾਈ ਇਤਿ॥ਐਸੇ ਭੀ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘ ਤਾਪਨੀ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਯਤ੍ਰਕੁਤ੍ਰਾਪਿਤਦਭਕ੍ਤਹ ਪ੍ਰਾਣਾਨ ਤਯਜਤਿ ਤਤ੍ਰੈਦੇਵਹ ਤਾਰਕ ਮੰਤ੍ਰੋਪਦਿਸਤਿ ਇਤਿ ॥ ਜਹਾ ਤਹਾਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਕਾ ਭਗਤ ਪ੍ਰਾਣ ਤਯਾਗੈ ਤਿਸੀ ਦੇਸ਼ ਮੈ ਦੇਵ ਨਰਸਿੰਘ ਭਗਵਾਨ ਤਾਰਕ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਲੰਬਿਸਤਰੇਣ ॥ ਸੋਨਮੋ ਅਨਰਕ ਨਾਸੇ ਅਕਾਰ ਬਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾ ਅਰਥ ਕਥਨ ਹੂਆ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ ਕਰ ਅਬ ਅਪਰਵ੍ਯਾਖਯਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਏਕਾਖਯਰਕੋਸ਼ਾਨਸਾਰ ॥ ਤਥਾਚ॥ ਕਹਪ੍ਰਜਾਪਤਿਰੁਦਿਸ਼੍ਟੋਕੋਰਕਵਾਯੁਨਲੇਖੁਚ ॥ ਕਸ੍ਯਾਤਮਨਿਮਯੂਰੇਚਕਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਹ ਉਦਾਹ੍ਰਿਤਹ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕੰਸ਼ਿਰੋਜਲਮਾਖਯਾਤੰ ਕੰਸੁਖੰਚਪ੍ਰਕੀਰਤਿਤੰਃਨਮੋਨਰਕ ਨਾਸੇਤਿ ਨਮੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਨਰ ਕਹਿਏ ਮਾਨੁਖਯ ਅਰ ਕ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਅਰਥਾਤ ਮਾਨੁਖਯੋਂ ਸੇ ਲੇਕਰਬ੍ਰਹਮਾਪਰਿਯੰਤਨਾਸੇਕਹਿਏ ਨ ਆਸੇਤਿ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕੀ ਆਸਾ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਤਥਾ ਕ ਸ਼ਬਦ ਵਾਯੁ ਅਰੁ ਅਨਲਾਰਥ ਮੇਂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਮੋ ਨਰਕਨਾਸੇ ਲ

ਆਸੇ ਅਰੁ ਕ ਸੂਰਜ ਅਰੁ ਵਾਯੂ ਅਨਿਲ ਅਗਿਨ ਆਦਿਕੋਂ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਸਾ ਅਰਥਾਤ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀ ਇਛਾ ਜਿਸਕੋ ਨਰਮਨੁਖਜਾਦਿਅਵਤਾਰ ਧਾਰਕਹ ਭੀ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰਕ ਨਾਸੇ ॥ ੯ ॥ ਵਾ ਤੁਝ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਹਮਾਰੇ ਕੌ ਨਰਮਨੁਖਜੋ ਸੇ ਆਦਿਲੇ ਕਰ (ਕ) ਪ੍ਰਜਾਪਤਿਸੁਰਧਅਗਿਨੇ ਆਦਿਕੋਕੀ ਇਛਾ ਨਹੀਂ ਤਿਸ ਤੁਝ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ॥ ੧੦ ॥ਪੁਨਾ॥ ਕ ਸ਼ਬਦ ਆਤਮਾਰਥ ਭੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਰਜੋ ਮਨੁਖਜ ਹੈ ਕ ਕਹਿਏ ਆਤਮਾ ਮੇਂ ਕਿਆ ਮਨਮੇਂ ਨਾਸੇਨਹੀ ਹੈ ਆਸਾ ਕਰਤੇ ਆਤਮਪਦਕੌਂ ਪ੍ਰਾਇਕਰਤਥਾਚਗੀਤਾਯਾਂ॥ ਯਸਤ੍ਵਾਤਮਰਿਤਿਰੇਵਸਜ਼ਾਦਾਤਮਤ੍ਰਿਪੁਤਸੁਮਾਨਵਹ॥ਆਤਮ ਨਜੇਵਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟਹ ਤਸਜਕਾਰਯੰਨਵਿਦਜਤੇ॥ ਹੇ ਅਰੁਜਨ ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਆਤਮਾ ਰਤੀ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਆਤਮਾ ਮੇਹੀਂ ਹੈ ਰਤੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਜਿਸਕੀ ਵਾਹਜ਼ਵਿਸ਼ਯੋਂ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਆਤਮ ਤ੍ਰਿਪ੍ਤਾਸੁਮਾਨਵਹ॥ ਜੋ ਮਨੁਖਜ ਆਤਮ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੈ ਕਜਾ ਆਤਮਾ ਮੈਹੀ ਹੈ ਤ੍ਰਿਪ੍ਤੀਤੁਸ਼੍ਟੀਜਿਸ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਾਹਜ ਵਿਸ਼ਯੋਂ ਮੇਂ ਤਸਜਕਾਰਯੰਨਵਿਦਜਤੇ ਤਿਸਕੋ ਪੁਨਾ ਔਰ ਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਯ ਅਹਿਜ਼ਕਪਾਰਲੌਕਿਕਵਾਕਹਿਕ੍ਰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਅਰਥਾਤ ਕ੍ਰਿਤਕ੍ਰਿਤਜ਼ਹੈ॥ ੧੧॥ ਪੁਨਾ ਕ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਇਹਾਂਨਰੁ ਕਰਕੇ ਗਜ਼ਾਤਗਜ਼ੇਯ ਮਹਾਤਮਾ (ਕ) ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਿਸ ਕੀ ਧਾਰਨਾ ਸੇ ਨ ਆਸੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਪਰਆਸਾਕਿਸੀਕੀ ਜਿਸਕੋ॥ਵਾ॥ ਜਿਸ

ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ੧੧ ॥ ਵਾ॥ ਨਮੋ ਅਨਰਕ
ਨਾਸੇ ਨ ਅਰਕਹ ਨਰਕਹ ਨ ਜੋ ਹੋਯ ਸੂਰਜ ਸੋ ਕਹਿਐ
ਅਨਰਕ ਅਰਥਾਤ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਤਦੋਪਲਖਜਤ ਜਫਤਾਸ੍ਵੀਕਾਰ
ਕਰਨੀ ਅਰਥਾਤ ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈ ਭਗਵਾਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਭਗਤੋਂ
ਕੇ ਰਿਦੇਕੀ ਜਫਤਾ ਕ੍ਰਿਯਾ ਅਗਜਤਾ ਕੋ ਨਾਸ਼ ਕਰਤਾਹੈ ॥ਵਾ
॥ਕ॥ਨਾਮਸੂਰਯ ਕਾ ਹੈ ਤੇਜਕੇ ਵਾਸਤੇ ਨਰੁ ਮਾਨੁਖਜ ਸੋਂ ਲੇ
ਕਰ ਸੂਰਯਕੀ ਆਪੇਖਜਾ ਨਹੀਂ ਜਿਸਕੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰਕ
ਨਾਸੇ ॥ ੧੨ ॥ ਵਾ ॥ ਨਰੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਤੇਜਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥ
ਸੂਰਜ ਕੀ ਆਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐਸੇਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੇ ਲੀ
ਏ। ਔਰ ਸੌਂਦਰਯਤਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਲਿਏ ਚੰਦ੍ਰਮਾਕੀ ਆ
ਪੇਖਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਈਕੋਟ
ਸੂਰਯਵਤ ਤੇਜਸ੍ਵੀ ਹੋਨੇਤੇ ਅਰੁ ਕਈਕੋਟ ਚੰਦ੍ਰਤੁਲਜ ਸੀਤ
ਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਰੁ ਲਾਵਨਜਤਾ ਕੀ ਅਵਧੀ ਹੋਨੇਤੇ ਐਸੇਹੀ
ਪਵਨਕੀ ਆਪੇਖਜਾ ਬੇਗਕੇ ਲਿਏ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਈਕੋਟ ਪਵ
ਨ ਤੁਲਜ ਬੇਗਵਾਨ ਹੋਨੇਤੇ ਅਰੁ ਅਨਲਕੀ ਆਪੇਖਜਾ ਦਾਹ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇ ਲੀਏ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਈਕੋਟ ਅਗਨਿ ਤੁਲਜ ਦਾਹ
ਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਨੇਤੇ ॥੧॥ਅਰੁ (ਕ) ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਮਯੂ
ਰਮੇ ਭੀ ਹੈ ਸੋਮਯੂਰੋਪਲਖਜਤ ਮਯੂਰਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀਕਾਰਤਕੇਯ
ਖਟਮੁਖ ਸਰਬ ਦੇਵ ਸੈਨਾਪਤੀ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਰਥਾਤ
ਨਰੋਂਸੇ ਲੇਕਰ ਕਾਰਤਕੇਯ ਪ੍ਰਯੰਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ਼ਕ੍ਤੀ ਲਿਏ
ਕਿਸੀ ਕੀ ਆਪੇਖਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ਵਾ

॥ਅਗਜ਼ਾਤੇਕੁਤਸਿਤੇਚੈਵ ਸੰਗਜ਼ਾਯਾਮਨੁਕੰਪਨੇ । ਤਦਜ਼ੁਕੇ੍ਰੋ ਨੀਤਾਵਾਪਜਲਪੇਹ੍ਸ੍ਰੇ ਵਾਚਜੇਤੁ ਕਹਮਿਮ੍ਰਿਤਹ॥ਅਗਜ਼ਾਤ ਅ ਰਥ ਮੇ ਐਸੇ ਸੰਬੰਧਕਰਨਾ ਨਮੋਨਰਕਨਾਸੇਨਮਸਕਾਰਹੋਇ ਤਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਸਕੀ ਮਾਯਾ ਕੇ ਤ੍ਰਾਪਕਰ ਨਰੁ ਜੋ ਅਗਜ਼ਾਤ ਗਜ਼ਾਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਸੋ ਨਾਸੇ ਕਜ਼ਾ ਵਾਰਿ ਵਾਰ ਨਾਸਕੋ ਅਰਥਾਤ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ॥ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਮਾਨੁਖ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਬਿਰ-ਥਾ ਆਇਆ ॥ ਅਨਿਕ ਸਾਜ ਸਿੰਗਾਰ ਬਹੁ ਕਰਤਾ ਜਿਉ ਮਿਰਤਕਓਢਾਇਆ ॥ ਆਵਨਆਏ ਸ੍ਰਿਸਟ ਮੈ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਪਸੁਢੋਰ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖ ਸੋ ਬੁਝੈ ਜਾਕੇ ਭਾਗਮਥੋ ਰ॥ ਪੁਨਾ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤੌਂ ਕ: ॥ ਖੂਕਮ ਲਹਾਰੀਗਜ ਗਦਹਾ ਬਿਭੂਤ ਧਾਰੀ ਗਿਦੂਆ ਮਸਾਨ ਬਾਸ ਕਰਿਓਈ ਕਰਤ ਹੈ ॥ ਘੁਘੂ ਮਟ ਬਾਸੀ ਲਗੇ ਬੋਲਤ ਉਦਾਸੀ ਮ੍ਰਿਗ ਤਰੁਵਰ ਸਦੀਵ ਮੋਨ ਸਾਧੇਈ ਮਰਤ ਹੈ ॥ ਬਿੰਦ ਕੇ ਸਧ ਇਆ ਤਾਹਿ ਹੀਜ ਕੀ ਬਡਿਆ ਦੇਤ ਬੰਦਰਾ ਸਦੀਵ ਪਾ ਇ ਨਾਗੇਈਫਿਰਤ ਹੈ ॥ ਅੰਗਨਾਅਧੀਨ ਕਾਮਕ੍ਰੋਧਮੈਪ੍ਰਬੀਨ ਏਕ ਗਜ਼ਾਨਕੇ ਬਿਹੀਨ ਛੀਨ ਕੈਸੇ ਕੈਤਰਤਹੈਭੂਤਬਨਭਾਰੀ ॥੧॥ਛਿਤ ਛੌਨਾ ਸਭੇ ਦੂਧਾ ਧਾਰੀ ਪੌਨ ਕੇ ਅਹਾਰੀਸੋ ਭੁਜੰਗ ਜਾਨਿਜ਼ਤ ਹੈ ॥ ਤ੍ਰਿਨ ਕੇ ਭਛਇਆ ਧਨਲੋਭਕੇਤ ਜਇਆ ਤੇਤੋਗਊਅਨਕੇਜਇਆਬ੍ਰਿਖ ਭਇਆਮਾਨਿਯਤੁਹੈ ॥ ਨਭਕੇ ਉਡਇਆ ਤਾਂਹਿ ਪੰਛੀ ਕੀ ਬਡਾਈ ਦੇਤ ਬਕੁਲਾ ਬ੍ਰਿੜਾ

ਲ ਬ੍ਰਿਕਧਯਾਨੀ ਠਾਨੀਯਤੁ ਹੈ ॥ ਜੇਤੇ ਬਡੇ ਗਯਾਨੀ ਤਿ
ਨੋ ਜਾਨੀ ਪੈ ਬਖਾਨੀ ਨਾਹਿ ਐਸੋਨ ਪ੍ਰਪੰਚ ਮਨ ਭੂਲਆ
ਨਿਯੁਤ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਅਰਥਾਤ ਗਯਾਨ ਬਿਨਾ ਵਿਗਯਾਨ ਕੀ
ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤਤ੍ਵਮਸੀ ਮਹਾ ਵਾਕਯ ਜਨਯ ਐਕਯ ਰੂਪ ਬਿਨਾ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇਰੀ ਮਾਯਾ ਕਰ ਮੋਹਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਜੀਵ ਨਾ
ਸ ਕੌ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪੁਨਾ ਔਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇਸੀ ਪਖ
ਮੇ ਹੈ ॥ ਕਬਿੱਤ ॥ ਬਡੋ ਚਿਤ ਕੋ ਉਦਾਰ ਰਾਜ ਨੀਤ ਖ
ਬਰਦਾਰ ਸਮੈ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਣੀ ਬੋਲਤ ਲਪੇਟ ਕੀ ॥
ਕਰੈ ਪਾਵਕ ਅਹਾਰ ਫੋਰੈ ਨਖ ਸਜੋ ਪਹਾਰ ਜਲਕੀ ਬਹਾਇ
ਧਾਰ ਜਗ ਮਾਹਿ ਬਡੋ ਚੇਟਕੀ ॥ ਜੋਗ ਕਲਾ ਮੈ ਪ੍ਰਪਕ
ਯਾ ਮੈ ਕਹੂ ਨਾਹਿ ਸ਼ੱਕ ਸਿੱਧ ਬਰਹੱਕ ਜਾਨ ਲੇਤ ਪਰ ਪੇ
ਟ ਕੀ ॥ ਐਸੋ ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਬ੍ਰਹਮ ਬੋਧ ਬਿਨ ਪਾਪੀਯਾਂ ਕੀ
ਯਾਵਤ ਹੈ ਕ੍ਰਿਆ ਸੋ ਤੋ ਸਭ ਅਲਸੇਟ ਕੀ ॥ ਅਰਥਾਤ ਹੇ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇਰੀ ਆਗਯਾ ਸੇ ਬਿਨਾ ਐਸੇ ਐਸੇ ਜਤਨ ਸੀ
ਲੀ ਨਰ ਭੀ ਨਾਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈ ਅਗਯਾਤ ਅਰਥ ਮੇ
ਐਸੇ ਹੀ ਨਿਰਬਾਹ ਕੀਆ ਹੈ ਅਬ ਕ੍ਰਤਸਿਤਾਰਥ ਮੇ
ਲਗਾਤੇ ਹੈਂ ॥ ਨਮੋ ਨਰਕ ਨਾਸੇਤਿ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਮਸ
ਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤੁਝਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਨਰ ॥ ਕ॥ ਕਸ਼ਬ੍ਰ ਕੁਤਸਿਤਾਰਥ
ਮੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੀ ਹੈ ਕਭੀ ਅਰੁ ਕੁਭੀ ਯਬਾ ਕੁਤਸਿਤਃ ਪੁਰਖਃ ਕੁਪੁਰ
ਖਃ॥ ਇਤਿ ਤੁਝ ਕੀ ਮਾਇਆ ਕਰ ਜੋ ਕੁਪੁਰੁਖ ਹੈ ਵਿਖਯੀ ਸੋ
ਵਿਖਯ ਰੂਪ ਬਿਖ ਕਰ ਬਾਰੰਬਾਰ ਨਾਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ

ਤੁਬਾਚ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ॥ ੯ ॥ ਮਨਰੇ ਕਹਾ ਭਇਓ ਤੈ ਬਉਰਾ ॥ ਅਹਿ ਨਿਸ ਅਉਧ ਘਟੈ ਨਹਿ ਜਾਨੈ ਭਇਓ ਲੋਭ ਸੰਗਹਉਰਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜੋ ਤਨ ਤੈ ਅਪਨੋ ਕਰ ਮਾਨਿਓ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਗ੍ਰਿਹਨਾਰੀ ॥ ਇਨਮੈ ਕਛੁ ਤੇਰੋ ਰੇ ਨਾਹਿਨ ਦੇਖਹੁ ਸੋਚ ਬਿਚਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਤਨ ਜਨਮ ਅਪਨੋ ਤੈ ਹਾਰਿਓ ਗੋਬਿੰਦ ਗਤ ਨਹਿ ਜਾਨੀ ॥ ਨਿਮਖਨਲੀਨ ਭਇਓ ਚਰਨਨ ਸਿਉ ਬਿਰਥਾ ਅਉਧ ਸਿਰਾਨੀ ॥ ੨ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੋਈ ਨਰ ਸੁਖਿਆ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥ ਅਉਰ ਸਗਲ ਜਗ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿਆ ਨਿਰ ਭੈ ਪਦ ਨ ਹਿ ਪਾਵੈ ॥ ੩ ॥ ੮ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਐਸੇ ਭੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮੇ ॥ ਦੇਸਮੁਤਸ੍ਰਿਜਜ ਚੱਛੰਤੀ ਸਿੰਘਃ ਸਤ ਪੁਰੁਖਃ ਗਜਾਃ ਤਤ੍ਰੈਵਨਿਧਨੰਯਾਂਤਿਕਾਕਃ ਕਾਪੁਰਖਃ ਮ੍ਰਿਗਾਃ ॥ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤੁਝਕੌਂ ਜੋ ਤੇਰੀ ਮਾਇਆ ਕਰ ਮੋਹਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਨਾਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੀਸਰਾ ਸੰਗਜ਼ਾ ਬਾਚੀ ਭੀ ਕਸ਼ਬੂਹੈ ਤਿਸਕਾ ਐਸੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਕਿ ਨਮੋ ਨਰਕ ਨਾਸੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤੁਝਕਉ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿ ਤੁਝਕੀ ਮੋਹਨੀ ਮਾਯਾ ਕਰ ਬਿਰਥਾ ਜੋ ਸੰਗਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈ ਬੇਦੀ ਹੌਂ ਤ੍ਰੈਹੁਣ ਹੌਂ ਭਲਾਹੌਂ ਸੋਢੀ ਹੌਂ ਮੈ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਹੌਂ ਮੈ ਖਜ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਹੌਂ ਮੈਂ ਬ੍ਰਹਮਨ ਹੌ ਮੈ ਖਤ੍ਰੀ ਹੌਂ ਬੈਸ਼ਜ ਹੌਂ ਸੂਦਰ ਹੌਂ ਉਦਾਸੀ ਹੌਂ ਬੈਰਾਗੀ ਹੌਂ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਹੌਂ ਬਾਂਨਪ੍ਰਸਤੀਹੌ ਪੰਡਿਤ ਹੌਂ ਗਾਯਕਹੌਂ ਗੁਣੀ

ਹੈਂ ਇਤਯਾਦਿਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਜੋ ਸੰਗਤ੍ਯਾ ਹੈ ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਆਦਿ ਇਸਮੇ ਨਰੁ ਨਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਛਿੰਨ ਅਭਿ ਮਾਨਕਰਪੁਨਾਜੋਅਨੁਕੰਪਕੰਪਨ ਅਰਥ ਹੈ ਕਕਾਰਕਾ ਨਮੋ ਨਰਕ ਨਾਮੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤੁਝਕੋ ਪ੍ਰਤਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਜੋ ਤੁਝਕੀ ਮੋਹਮਾਇਆਮੇ ਜੀਵਬ੍ਰਿਥਾਹੀ ਨਾਸ਼ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂਸੋ ਅਨੁਕੰਪਾਕਿਆਹੈ ਕਿਅਹੋਇਮੁਝਕੇ ਬਾਲ ਪੁਤ੍ਰਪੌਤ੍ਰਾਦਿਕ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬ੍ਰਿਧ ਮਾਤਾਪਿਤਾ ਹੈ ਇਨਕੀ ਪਾਲਨਾ ਮੈ ਕੈਸੇ ਨ ਕਰੌਂ ਮੁਝਕੋ ਅਵਸ਼੍ਯ ਕਰਨੀਯ ਹੈ ਮੁਝਬਿਨਾ ਇਨਕਾ ਕੌਨਹੈ ਐਸੇ ਬ੍ਰਿਥਾ ਹੀ ਜੀਵ ਮੋਹਰੂਪ ਪੰਕਮੇ ਫਸਾ ਹੂਆ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜੋ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਤਿਸਸੇ ਵੈਮੁਖਯਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾਹੈ॥ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਕਬੀਰਜੀਉ॥ ਬਹੁ ਪਰਪੰਚਕਰ ਪਰਧਨ ਲਿਆਵਹਿ॥ ਸੁਤਦਾਰਾ ਪੈ ਆਨ ਲੁਟਾਵਹਿ॥ ਭੂਲੇਮਨਮੇਰੇਕਪਟਨ ਕੀਜੈ॥ ਅੰਤਨਿਬੇੜਾ ਤੇਰੇ ਜੀਅਪਹਿ ਲੀਜੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਛਿਨਛਿਨ ਤਨ ਛੀਜੈਜਰਾ ਜਨਾਵੈ॥ ਤਬਤੇਰੀਓਕ ਕੋਊਪਾਨਿਓਨਪਾਵੈ॥੧॥ ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਕੋਊ ਨਹੀਤੇਰਾ॥ ਹਿਰਦੈ ਰਾਮ ਕੀਨ ਜਪਸ ਸਵੇਰਾ ॥੨॥ ਪੁਨਾ॥ ਪ੍ਰਾਨੀ ਤੂੰ ਆਇਓਲਾਹਾਲੈਨ॥ ਲਗਿਓ ਕਿਤ ਕੁਫਕੜੇ ਸਭ ਮੁਕਤੀ ਚਲੀਰੈਨ॥ ੧॥ ਐਸੇ ਮੋਹਰੂਪ ਪੰਕਮੇ ਖੁਭਾਹੂਆ ਸਾਧਸੰਗਤ ਗੁਰੋਂਸੇ ਬੇਮੁਖ ਹੂਆ ਹੂਆ ਨਰ ਨਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਨੁਕੰਪਾਕਰ॥ਇਹੀ ਅਨੁਕੰਪਾ ਜੋ ਕਰ ਦੁਖੀ ਦੀਨੋ ਪੈ ਕਰੈ ਤੋ ਇਸਕਾ ਕਲਯਾਨ ਹੋਇ ਤਤ

ਜੁਕਤਭੀ ਕਕਾਰਕਾ ਅਰਥ ਹੈ ਤਤਜੁਕਤ ਕਿਆ ਤਿਸ ਗ੍ਰਿ
ਹ ਕੁਟੰਬ ਪਾਲਨ ਪੋਖਨ ਕੀ ਵਾ ਸ੍ਵਸ਼ਰੀਰਕੇ ਪਾਲਨ ਕੀ॥
ਵਾ॥ ਤਿਸ ਬਜਵਹਾਰਕੀ ਹੀ ਸਮਾਨਸੇ ਜੋ ਜੁਗਤ ਹੈ ਜੁਗ
ਤ ਕਿਆ ਤਿਸਕਾ ਚਿੰਤਨ ਯਹ ਐਸੇ ਹੋਇ ਇਸਕੋ ਐਸੇ
ਪ੍ਰਕਾਰਕਰ ਕਰੈਂ ਤੌ ਐਸਾ ਹੋਇ ਪੂਰਬਕੋਚਲੈਂ ਤਹਾਂਤੇ
ਸੂਫੇਦੀ ਆਦਿਕ ਲਿਆਵੈ॥ਕਾਸ਼ਮੀਰਸੇਕੇਸਰਕਸਤੂਰੀ ਪਸ਼
ਮੰਬਰਾਦਿ ਲਿਆਇਕਰ ਪੂਰਬ ਮੇ ਬੇਚਹਿ ਤੌ ਅਧਿਕ ਲਾਭ
ਮਿਲੇਗਾ ਵਾ ਪਸ੍ਚਮ ਕੋਚਲੈ ਵਹਾਂ ਸੇ ਅਨੇਕ ਤਰਹ ਕੇ ਮੇਵੇ
ਅਰੁ ਬਸਤ੍ਰ ਘੋੜੇ ਆਦਿਕ ਲਿਆਵਹਿਤਬ ਅਧਿਕ ਹੀਲਾਭ
ਮਿਲਹਿ ਐਸੇ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਸੇ ਬੇਮੁਖ ਹੋਕਰ ਜੁਗਤਕੋ ਚਿੰਤਨ
ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਰਸਾਇਨੀ ਮਿਲੇ ਤਬ ਰਸਾਇਨ ਸੀਖੀ
ਏ ਤਬ ਅਧਿਕ ਧਨ ਹੋਇ ਯਾ ਪਾਰਸ ਮਿਲਜਾਇ ਕਿਸੀ
ਤਰਹ ਸੇ ਪੁਨਾ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਮੇ ਮੰਤ੍ਰ ਅਨੇਕਤਰਹ ਕੇ ਸਾਧਤਾ ਹੈ
ਸਮੁਦ੍ਰ ਮੇ ਜਹਾਜ ਭਰਕਰ ਦੇਸਾਂਤਰ ਕੋ ਜਾਤਾਹੈ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ
ਕਰ ਅਭਿਭੂਤਹੂਆਹੂਆ॥ਯਥਾਸ੍ਰੀਭਰਥਰੀਜੂ॥ਉਤਖਾਤੰਨਿ
ਧਿਸ਼ੰਕਯਾ ਖਜਤਿਤਲੰਧਮਾਤਾਗਿਰੇਰਧਾਤਵੋ॥ਨਿਸਤੀਰਣਹ
ਸਰਤਾਂਪਤਿ ਯਤਨੇਨ ਸੰਤੋਖਿਤਾ ਨ੍ਰਿਪਤਿਯਹ ॥ ਮੰਤ੍ਰਾਰਾਧ
ਨਤਤਪਦੇ ਨਮਨਸਾ ਨੀਤਾਸ਼ਮਸ਼ਾਨੇਨਿਸਾ॥ ਲਬਧਾਕਾਨ
ਬ੍ਰਿਰਾਟ ਕੋਪਿਨਮਯਾ ਤ੍ਰਿਸ੍ਨੈਧੁਨਾਂਮੁੰਚਮਾਂ॥ ਪੁਨਃ॥ ਸੋਃ॥ ਕਿ
ਸੋ ਬ੍ਰਹਮਤੇ ਜੀਵ ਚਾਹੇ ਅਬਚਾਹੇਕਹਾਂ॥ ਕਿਧੋਕਰੈ ਨਿਰ
ਜੀਵ ਆਸੇਤਵ ਆਸੇ ਕਵਨ॥ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ

ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਕਰਕੇਵਿਆਕੁਲ ਹੂਏਹੂਏਨਰਤਿਸਧਨਕੀਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਕੇ ਜੁਗਤੀਕੇ ਚਿੰਤਨਕਰ ਹੀਂ ਨਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਮਾਇਆ ਕਰਮੋਹਿਤ ਵਾਕੋ ਨਮਹ॥ ਇਤਿ॥
ਪੁਨਾ॥ਨੀਤੀਮੇ ਭੀ (ਕ) ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਸੋ ਨੀਤੀ ਸਾਮਦਾਮ ਦੰਡ
ਭੇਦ ਇਨ ਚਾਰੋਂ ਪਾਦੋਂਕਰ ਯੁਕਤਹੈਂ ਸੋ ਨਮੋ ਨਰਕਨਾਸੇ
ਨਸਸਕਾਰਹੋਵੈ ਤਿਸ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੋਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸਕੀ ਮਾਇ
ਆਕਰ ਮੋਹਿਤ ਹੂਏਹੂਏ ਬੇਮੁਖ॥ ਯਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥
ਦੇਦੇਥਾਵਹੁਦਿਤਾਚੰਗਾਮਨਮੁਖਐਸਾ ਜਾਣਿਐ॥ਸੁਰਤਿ ਮਤਿ
ਚਤੁਰਾਈਤਾਕੀ ਕਿਆਕਰਆਖਬਖਾਣਿਐ॥ ਇਤਿ ਜੋ ਕੂਛ
ਰਾਜਜ਼ਾਦਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀਨੇ ਦੀਆਹੈਤਿਸੀਮੇਲੰਪਟਹੂਏ ਹੂਏ
ਭੋਗ ਲਾਲਸਾਕਰ ਬਧੇਹੂਏਨੀਤੀਕੇਚਿੰਤਨਮੇਹੀਬ੍ਰਿਥਾਕਾਲ
ਗਵਾਉਤੇਹੈਂ ਤਿਸਪਰਇਸਥਿਤਜੋ ਕਾਲ ਭਗਵਾਨ ਤਿਸਕੋ
ਨਚਿੰਤਨ ਕਰ ਕਰ॥ ਯਥਾ॥ ਸ੍ਰੀਮਦਭਾਗਵਤੇ। ਭੂਮੀਵਾਕਗੀ
ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟਵਾ ਆਤਮਜਏ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਨ੍ਰਿਪਾਨਹਸਤਿਭੂਰਯੰ ਅਹੋ
ਮਾਂ ਵਿਜਿਗੀਖੰਤਿ ਮ੍ਰਿਤੁਜੋ ਕ੍ਰੀੜਨ ਕਾ ਨਰਾਃ। ਭੂਮੀ ਹਸਤੀ
ਹੂਈ ਅਪਨੇ ਜੈਮੇ ਜੋ ਲਗੇ ਹੂਏ ਰਾਜਾ ਹੈਂ ਤਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਦੇਖ
ਕਰ ਕਹਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬੜਾ ਆਸਚਰਯ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਮ੍ਰਿਤਕੇ
ਖਿਡਾਵਨੇ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕੇ ਸਾਧਨ ਰੂਪ ਹੂਏਹੂਏ ਮੁਝਕੇ ਜੈਕੀ ਇ
ਛਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇਕ ਸਰਪ ਮੁਖਮੈ ਮੈਂਡੂਕ ਗ੍ਰਸਤ ਹੈ ਅਰੁ
ਮਸਕੋਂ ਕੇ ਖਾਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅ
ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸੇ ਬੇਮੁਖ ਅਰੁ ਕਾਮ ਭੋਗਕੇ ਲੀਏ ਜੋ ਜੀਵ ਮ

ਨੋਰਥ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਦੈਵੀਮਾਇਆ ਕਰ ਮੋਹਿਤ ਹੂਏਹੂਏ ਸੋ ਭ
ਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵਜੂ ਗੀਤਾਕੇ ਖੋੜਸਾ ਧਯਾਯ ਮੇ ਕਥਨ ਕ
ਰਤੇ ਹੈਂ॥ਤਥਾਹਿ॥ਦ੍ਵੌਭੂਤ ਸਰਗੌਲੋਕੇ ਸਿਮਨ ਦੈਵਸੁਰ ਏਵ
ਚ। ਦੈਵੋ ਵਿਸਤਰਸ਼ਹ ਪ੍ਰੋਕਤਹ ਆਸੁਰੈਪਾਰਥਮੇਸ਼੍ਰਿਣੁ॥ ੫
॥ ਅਰਥ ਹੇਪਾਰਥ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਇਨ ਭੂਤੋਂ ਕਾ ਸਰਗ
ਇਸ ਲੋਕਮੇਂ ਕਥਨ ਕੀਆ ਹੈਸੋ ਏਕਤੋ ਦੈਵ ਅਰੁਏਕ ਆ
ਸੁਰ ਸੋਦੈਵਤੋ ਬਿਸੰਤਾਰੁ ਪੂਰਬਕਤੁਝਕੋਕਹਾਹੈਅਰੁ ਆਸੁਰ
ਸੁਣਕਰ ਮੁਝਸੇ ॥੬॥ਤਥਾ॥ ਪ੍ਰਿਤਿੰਚ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀਚਜਨਾਨ
ਵਿਦੁਰਾਸੁਰਾਃ। ਨਸ਼ੌਚੰਨਾਪਿਚਾਚਾਰੋਨਸਤਯੰਤੇਖੁਵਿਦਯਤੇ॥੭
ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਜੋ ਆਸੁਰ ਸੁਭਾਉ ਵਾਲੇ ਪੁਰਖਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਿਤੀ
ਔਨਿਬ੍ਰਿਤਿਕੋ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੇ ਅਰੁ ਸ਼ੌਚਕੋ ਹੀਨਜਾਨਤੇਹੈਂ ਨ
ਅਚਾਰ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁਨਸਤਯਹੀ ਤਿਨਮੇ ਵਿਦਯਮਾਨ
ਹੈ॥ ਅਸਤਯਮਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਿਤੇ ਯਗਯਦਾਹੂ ਰਨੀਸ਼੍ਵਰੰ। ਅਪਰਸਪ
ਰ ਸੰਭੂਤੰ ਕਿੰਮਨਯਤ ਕਾਮਯਹੈਤੁਕੰ॥ ੮॥ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਜੋ
ਅਸੁਰ ਸੁਭਾਉ ਵਾਲੇ ਲੋਗਹੈਂ ਸੋਜਗਤਕੋ ਅਸਤਯ ਅਰੁਨਿ
ਰਾਸ਼੍ਰਯ ਅਰੁਨਿਰੀਸ੍ਵਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਸਕੀ ਉਤਪੱਤੀ
ਕੇਵਲਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖਕੇ ਸੰਜੋਗਸੇ ਕਹਿਤੇਹੈਂ ਕਿ ਔਰਇਸ
ਮੇ ਹੇਤੁ ਕੋਊਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਕਾਮਹੀ ਹੇਤੁਹੈ॥ਏਤਾਂਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟੀ ਮਵ
ਸ਼੍ਟਭਯ ਨਸ਼੍ਟਾਤਮਾਨੋਲਪਬੁਧਿਯਹ। ਪ੍ਰਭਵੰਤਯੁਗ੍ਰਕਰਮਾਣਹ
ਖ੍ਯਾਯ ਜਗਤੋਹਿਤਾਹ॥ ੯॥ ਅਰਥ ਯਹ ਜੋ ਪੂਰਬਨਾਸ
ਤਿਕ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਕਥਨ ਕਰੀਹੈ ਤਿਸਕੋ ਆਸ੍ਰਯਕਰਕਰਕੇ

ਨਿਸ਼ੇਧਾਚਾਰ ਕਰ ਜਗਤ ਕੈ ਖ੍ਯ ਕਯਾ ਨਾਸਕੇ ਵਾਸਤੇ ਕੇਵਲ ਉਤਪੰਨ ਹੋਤੇਹੈਂ ਅਲਪਹੈ ਬੁਧਿ ਜਿਨਕੀ ਅਰੁ ਨਸ਼੍ਟ ਹੋਇ ਗਇਆ ਹੈ ਆਤਮਾ ਜਿਨਕਾ ਸੋ ਜਗਤ ਕੇ ਮਾਨੋ ਸ਼ਤ੍ਰ ਭਏ ਹੈਂ ਅਤਿਉਗ੍ਰ ਕਰਮੋਂ ਕੇ ਕਰਤਾ ॥੯॥ ਕਾਮਮਾਸ਼੍ਰਿਤਦੁ: ਪੂਰੰ ਦੰਭਮਾਨ ਮਦਾਨ੍ਵਿਤਹ। ਮੋਹਾਦਗ੍ਰਹੀਤ੍ਵਾ ਸਦਗ੍ਰਾਹਾਨ ਪ੍ਰਵਰਤੰਤੇ ਸੁਚੀਬ੍ਰਿਤਾ: ॥ ੧੦ ॥ ਦੁ:ਕਰ ਪੂਰਤੀਹੋਇ ਜਿਸ ਕੀ ਐਸੇਕਾਮਕੋ ਅਰਥਾਤ ਮਨੋਰਾਜ ਕੋ ਆਸ੍ਰਯਕਰਕੇ ਔਰ ਦੰਭਮਾਨ ਮਦਕਰ ਯੁਕ੍ਤ ਹੂਏਹੂਏ ਮੋਹਸੇਆਸ੍ਰਿਤ ਮਿਥ੍ਯਾ ਜੋ ਹਠ ਤਿਸਕੋ ਵਾ ਖੋਟਾਹਠ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਕੇ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਜੋ ਭੈਰਵ ਭੂਤ ਬੈਤਾਲਾਦਿ ਬ੍ਰਤ ਹੈ ਹਿੰਸਾਪ੍ਰਾਯ ਤਿਨਮੈ ਪ੍ਰਾਬ੍ਰਿਤਹੋਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧੦ ॥ ਚਿੰਤਾਮਪਰਿਮੇਯਾਂਚ ਪ੍ਰਲਯਾਂਤਾਮੁਪਾਸ੍ਰਿਤਾਹ। ਕਾਮੋਪਭੋਗ ਪਰਮਾਏਤਾਵਦਿਤਿ ਨਿਸਚਿਤਾ: ॥ ੧੧ ॥ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਲਯਪ੍ਰਯੰਤਹੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੈ ਐਸੀ ਚਿੰਤਾਕੋ ਆਸ਼੍ਰਯ ਕਿਆਹੈਜਿਨੋਨੇ॥ ਅਰਕਾਮ ਭੋਗਹੀਪਰਮ ਪੁਰਖਾਰਥਹੈਯੇਹੀ ਨਿਸ੍ਚੈ ਕੀਆ ਹੈ ਜਿਨੋਨੇ॥ ਯਥਾਚ॥ ਕਾਮਸਾਸਤ੍ਰੇ ਯਾਵੱਜੀਵੇ ਸੁਖੀਜੀਵੇਤ ਰਿੰਣੰਕ੍ਰਿਤ੍ਵਾ ਘ੍ਰਿਤੰਪਿਵੇਤ। ਭਸਮੀਭੂਤਸਜ ਦੇਹਸਜ ਪੁਨਰਾਗਮਨੰ ਕੁਤਹ ॥ਇਤਿ॥ ੧੧॥ ਆਸ਼ਾਪਾਸ਼ ਸ਼ਤੈਰ ਬਧਾਕਾਮਕ੍ਰੋਧਪਰਾਯਣਾ:॥ ਈਹੰਤੇ ਕਾਮਭੋਗਾਰਥਮਨਜਾਏਨਾਰਥ ਸੰਚਯਾਨ ॥ ੧੨ ॥ ਹੇਅਰਜੁਨ ਆਸਾਰੂਪ ਜੋ ਫਾਹਿਆ ਹੈ ਸਹਸ੍ਰਸੈਕੜੇ ਤਿਨਕਰ ਦ੍ਰਿਢਬਧੇ ਹੂਏ ਅਰੁਕਾਮਕ੍ਰੋਧ ਏਹੀ ਪਰਮਾਸ਼੍ਰਯ ਹੈ ਜਿਨਕਾ ਅਰੁ ਕਾਮ ਭੋਗਕੇ ਲਿਏ ਅ-

ਨਜਾਯਕਰ ਅਰਥਕੇ ਸੰਚਯੋਂ ਕੋ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧੨ ॥ ਅਰੁ ਅੰ
ਤਰ ਸੇ ਐਸੇ ਨਿਸਚੈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ਇਦਮਦਯ ਮਯਾ ਲਬਧ ਮਿ
ਮੰਪ੍ਰਾਪਯਸੇਮਨੋਰਥੰ। ਇਦਮਸ੍ਤਿ ਇਦਮਪਿਮੇਭਵਿਖਯਤਿਪੁਨ
ਰਧਨੰ ॥ ੧੩ ॥ ਯਹਧਨਤੋ ਮੁਝਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਇਆ ਹੈ
ਆਜ ਅਰੁ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਕੋ ਭੀ ਸਿਧ ਕਰੈ ਗੇ ਜਿਸਕਿਸ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ॥ ੧੩ ॥ ਅਸੌ ਮਯਾ ਹਤਾਸ਼ਤ੍ਰੁਰ ਹਨਿਖਯੇਚਾ ਪ
ਰਾਨਪਿ। ਈਸ਼੍ਵਰ ਹੋ ਮਹੰਭੋਗੀ ਸਿਧੋਹੰ ਬਲੰਵਾਨਸੁਖੀ॥ ੧੪
॥ ਯਹ ਸ਼ਤ੍ਰੁਤੋ ਆਜਮੂਆ ਮਾਰਾਹੈ ਮੈਨੇਔਰੋਂ ਕੋ ਭੀ ਮਾਰੋਂਗਾ
ਕਬੀ ਨ ਛੋੜੋਂਗਾਮੈ ਈਸ੍ਵਰਸਾਮਰਥਹੂੰਮੈ ਭੋਗੀ ਹੋਂ ਮੁਝਸੇ
ਸੇ ਭੋਗ ਕਿਸਕੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ਮੈ ਆਜ ਸਿਧਹੋਂ ਬ
ਲਵਾਲਾ ਹੋਂ ਸੁਖੀਭੀ ਮੈਹੀ ਹੌਂ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ॥ ੧੪ ॥ ਆ
ਢਯੋਅਭਿਜਨਵਾਨਸਿਮਕੋਨਯੋਸ੍ਤਿਸਦ੍ਰਿਸ਼ੋਮਯਾ॥ਯਖਯੇਦਾਸਯਾ
ਮਿਮੋਦਿਖਯ ਇਤਯ ਗਯਾਨਵਿਮੋਹਿਤਾ॥ ੧੫ ॥ ਹੇ ਅਰਜੁ
ਨ ਤੇ ਅਸੁਰ ਸੁਭਾਉਵਾਲੇਐਸੇਧਨਕੁਲਕਾਅਭਿਮਾਨਕਰਤੇ
ਹੈਂਕਿਹਮਧਨਾਢਯਹੈਂਹਮਕੁਲਵਾਨਹੈਂਹਮਬਹੁਤਭੁਜਾਵਾਲੇਹੈਂ
ਏਕਹੁੰਕਾਰ ਮਾਤ੍ਰ ਕਰ ਹਜਾਰਾਂ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੋ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਜੋ
ਚਾਹੈ ਸੋ ਕਰੈਂ ਔਰ ਹਮਾਰੇ ਸਮਾਨ ਕੌਨ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਆਪਨੇ
ਪਾਸ ਚਲਕਰ ਨਹੀਂ ਆਉਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਦਿ ਤਿਨਕੋ ਜਗਯ
ਕਰ ਬਸੀ ਕਰੈਂਗੇ ਅਰੁ ਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਤ ਹੋਇਗੇ ਅਰੁ ਆਨੰਦ ਕੋ
ਪ੍ਰਾਪਿਤ ਹੋਇਗੇ ਐਸੇ ਅਗਯਾਨ ਕਰ ਮੋਹਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ॥
੧੫॥ ਅਨੇਕ ਚਿਤਵਿ ਭ੍ਰਾਂਤਾ ਮੋਹਜਾਲ ਸਮਾਬ੍ਰਿਤਾਃ ॥ ਪ੍ਰਸ

ਕ੍ਤਾ ਕਾਮਭੋਗੇਸੂ ਪਤੰਤਿ ਨਰਕੇ ਸ਼ੁਚੌ॥ ੧੬ ॥ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰ
ਕਾਰ ਕਰ ਭ੍ਰਾਂਤ ਹੂਆ ਹੂਆ ਹੈ ਚਿਤ ਜਿਨਕਾ ਮੋਹਰੂਪ ਜਾ
ਲਕਰ ਆਵ੍ਰਿਤੇ ਹੂਏ ਅਰੁ ਕਾਮ ਭੋਗੋਂਕਰ ਪ੍ਰਸਕਿਤ ਹੂਏ
ਹੂਏ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਨਰਕਮੇਂ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ਅੰਤਕੋ॥ ੧੬ ॥ ਆਤਮ
ਸੰਭਾਵਿਤਾਃ ਸਤਬਧਾਃ ਧਨਮਾਨ ਮਦਾਨ੍ਵਿਤਾਃ ॥ ਯਜੰਤੇ ਨਾਮ
ਯਗਜੈਸ੍ਤੇ ਦੰਭੇਨਾ ਬਿਧਿਪੂਰਬਕੰ ॥ ੧੭ ॥ ਅਪਨੇ ਆਪਹੀ
ਆਪਕੋ ਅਛਾਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਖੁਦਪਸੰਦਹੈਂ ਧਨੁਅਰਮਾਂ
ਨਾਦਿ ਕਰ ਯੁਕਤ ਹੈਂ ਨਾਮਮਾਤ੍ਰ ਜੋ ਜਗਜ ਹੈ ਤਿਨੋ ਕਰ ਯ
ਜਤੇ ਹੈਂ ਅਵਿਧਿ ਪੂਰਬਕ ਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਾ ਲਿਏ ਕੇਵਲ ਕਪਟ
ਸਿਉਂ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ਅਹੰਕਾਰੰ ਬਲੰ ਦਰਪੰ ਕਾਮੰਕ੍ਰੋਧੰਚ ਸ਼ੰਸ਼੍ਰਿ
ਤਾਹ। ਮਾਮਾਤਮ ਪਰਦੇਹੇਖੂ ਪਰਦ੍ਵਿਸੰਤੋ ਭਜਸੂਯਕਾਃ॥ ੧੮
॥ ਬਲਸਰੀਰਕਾ ਭੁਜਾਕਾ ਧਨਕਾ ਬਿਦਜਾਕਾ ਰਾਜਕਾ ਸ਼ੀਲ
ਕਾ ਅਹੰਕਾਰ ਕਜਾਕਿ ਅਹੰ ਬਲੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਚਿਤਬ੍ਰਿ
ਤੀ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰੁਦਰਪ ਕਜਾਕਿ ਜੈਸੇ ਮਦਿਰਾਦਿਕ ਕੇ ਪਾਨ
ਕਰਨੇ ਸੇ ਚਿਤਬ੍ਰਿਤੀ ਬਿਕ੍ਰਿਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇਹੀ ਬਲ ਜੋ ਅ
ਹੰਕਾਰਾਦਿਕ ਬੁੱਧਨਿਸ੍ਰਹੈ ਤਤਜਨਜ ਬਿਕਾਰ ਬਿਸੇਸ ਤਥਾ
ਹਿ॥ਬਿਦਜਾਬਿਬਾਦਾਯ ਧਨੰਮਦਾਯ ਸ਼ਕ੍ਤਿਪਰੇਸ਼ਾਂ ਪਰਿਪੀੜਿ
ਨਾਯ। ਖਲਸਜ ਸਾਧੋ ਵਿਪਰੀਤਮੇਤਤ ਗਜਾਨਾਯ ਦਾਨਾਯ
ਚ ਰਖਜਣਾਯ। ਜੋ ਆਸੁਰੀ ਸੁਭਾਉ ਵਾਲੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੀ ਬਿ
ਦਯਾ ਕੇਵਲ ਬਿਬਾਦਕੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਅਰੁ ਧਨਮਦਕੇ ਲਿਏ
ਅਰੁ ਸ਼ਕ੍ਤਿਜੀਵੋਂ ਕੇਪੀੜਨਾਰਥ ਹੈਅਰੁ ਸੰਤੋਂ ਕੀਬਿਦਜਾ ਗਜਾ

ਨ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਧਨਦਾਨ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਅਰੁ ਸ਼ਕ੍ਰਿ
ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਰਖ੍ਯਾ ਕੇ ਲਿਏ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੰ ਮਦਦਰਪਹਰੰ
ਮਾਦਜੰਤਿਯਸਤੇਨ ਤਸ੍ਯ ਕੋਵੈਦ੍ਯਹ। ਅੰਮ੍ਰਿਤੰਯਸ੍ਯ ਵਿਖ੍ਯਾ
ਯਤੇ ਤਸ੍ਯ ਚਿਕਿਤਸਾਕਥੰਕ੍ਰਿਯਤੇ ॥ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਮਦਅਭਿਮਾਨ
ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕਰ ਮਦਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਇਆ
ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਬੈਦਯ ਕੌਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਿਸਕੋ ਬਿਖ ਤੁਲਯ ਹੋਇ ਤਿਸਕੀ ਔਖਦੀ ਕਯਾ
ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧਕੋ ਆਸ੍ਰਯ ਕੀਆ
ਹੈ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਅਰਥਾਤ ਜਬ ਕਿਸੀਕ ਇਸ੍ਰਬਸਤੁ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਕੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰੀ ਤਬ ਤਿਸਮੇ ਜੋ ਕੋਊ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕ ਹੂਆ
ਤਿਸ ਪਰ ਤਾਤਕਾਲ ਮਾਨ ਜੋ ਹੈ ਤਪਤ ਅਰੁ ਮੈ ਜੋ ਆ-
ਤਮਾ ਹੋਂ ਪਰਦੇਹੋਂ ਮੇ ਪਸੁਆਦਿਕੋਂ ਮੇਂ ਮਨੁਖ੍ਯੋਂ ਮੈਂ ਮੁ
ਝਕੇ ਸਾਥਹੀ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਦ੍ਵੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਅਭ੍ਯਸੂ
ਯਾਂ ਗੁਣੇਸ਼ੂ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣੰ ॥ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕ੍ਯਾਕਿ ਜੋ ਗੁਨਵਾਨ ਭੀ
ਮਹਾਤਮਾ ਹੈਂ ਤਿਨਮੇਭੀ ਮਖ੍ਯਕਾਵਤ ਮਾਖੀਚੰਦਨ ਪਰਿ ਹ
ਰੈ ਜਹਬਿਰੰਧਤਹਜਾਇ ॥ ਤਥਾ ॥ ਮੂਰਖੋ ਮ੍ਰਿਗਯਤੇਦੋਸ਼ਾਨ
ਜਨੇਸ਼ੂ ਗੁਣਵਤਸ੍ਵਪਿ ॥ ਬਨੇਪੁਸਪਲਤਾਕੀਰਣੇਪੁਰੀਖਮਿਵ
ਸੂਕਰਹ॥ ਅਰਥ ਮੂਰਖੋਂ ਕਾ ਸੁਭਾਉ ਹੈ ਕਿ ਗੁਨਵਾਨ ਪੁ
ਰਖ ਮੇਭੀ ਦੂਖਨਹੀ ਖੋਜਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਸੁੰਦਰਬਾਗ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ
ਹੂਆਹੂਆ ਹੈ ਅਨੇਕ ਤਰਹਕੇ ਪੁਸਪਫਲੋਂ ਕਰ ਸੂਕਰਕਾ
ਸੁਭਾਵ ਹੀਹੈ ਕਿ ਬਿਸਟਾਹੀ ਖੋਜਨ ਕਰਤਾਹੈ ਫਲਉਨਕੋ

ਕਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾਹੈ ਐਸੀ ਅਰਜੁਨਕੀ ਚਿਤਬ੍ਰਿਤੀ ਜਾਨ
ਕਰ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ੧੮॥ ਤਾਨਹੰਦ੍ਵਿਖਤਹਕ੍ਰੂਰਾਨ
ਸੰਸਾਰੇਖੁ ਨਰਾਧਮਾਨ ॥ ਖ੍ਰਿਪਾਮਜਸ੍ਰ ਮਸ਼ੁਭਾਨੈਂਸੁਰੀ
ਖ੍ਵੇਵ ਯੋਨਿਖੁ॥ ੧੯॥ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਪੂਰਨ
ਭੂਤੋਂ ਮੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਮੁਝਕੋ ਸਾਥ ਜੋ ਦ੍ਵੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ
ਕ੍ਰੂਰੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅਤਯੰਤ ਅਧਮੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਰੰਤਰ ਜਨਮ ਮ.
ਰੈਨ ਰੂਪ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਅਰਥਾਤ ਏਕ ਗਰਭਸੇ ਨਿਕਰ ਪੁਨਾ
ਅਪਰ ਐਸੇ ਹੀ ਕ੍ਰਿਮੀ ਕੀਟਾਦਿਵਤ ਬ੍ਰਿਥਾ ਅਸੁਭ ਯੋਨੀਮੇ
ਅਸੁਰਯੋਨੀਮੇ ਮੈਹੀਂ ਫੈਕਤਾ ਹੋਂ ਅਰਥਾਤ ਕਿੰਚਿਤ ਯੋਨੀਮੇ
ਭੀ ਕਿੰਚਿਤਸੁਖਕੋ ਨਹੀ ਲਾਭਕਰਤੇ ਕੇਵਲ ਦੁਖਹੀਂਕੋ
ਅਨੁਭਵਕਰਤੇਹੈਂ ॥ ੧੯॥ ਆਸੁਰੀਯੋਨਿ ਮਾਪੰਨਾਮੂਢਾ ਜਨ
ਮਨਿ ਜਨਮਨਿ ॥ ਮਾਮਪ੍ਰਾਪਯੈਵ ਕੌਂਤੇਯ ਤਤੋਯਾਂਤ੍ਯਧਮਾਂ
ਗਤਿੰ॥ ੨੦ ॥ ਹੇ ਕੁੰਤੀਪੁਤ੍ਰਾਰਜੁਨ ਤੇ ਅਧਮਲੋਕ ਇਸ ਪ੍ਰ
ਕਾਰਕਰ ਆਸੁਰੀਯੋਨੀਤਥਾ ਕ੍ਰਿਮਕੀਟਾਦਿਯੋਨੀਕੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੋਕਰਕੇ ਮਹਾਂਮੋਹਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੂਏਹੂਏ ਜਨਮਜਨਮਾਂਤਰ ਮੇ
ਪੁਨਹ ਮੁਝਕੋ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏਹੂਏ ਤਿਸਸੇਭੀਜੋ ਅਧਮਯੋਨੀ
ਹੈ ਬਿਖ ਬ੍ਰਿਖਯਾਦਿ ਸਰਪ ਬਿਛੂਬਿਖ ਪਾਖਾਣਾਦਿ ਤਿਸਕੋ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨੦॥ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਅਰਜੁਨਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ
ਅਸੁਰ ਸੁਭਾਵਵਾਲੇ ਲੋਗਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਨਿਸ਼ੈ ਅਰੁਤਿਨਕੇ
ਨੀਚਨਿਸ਼ੈਕਾ ਮਹਾਂਨੀਚ ਫਲ ਕਥਨ ਕਰਕੇ ਪੁਨਾ ਪਰਮ
ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵਜੂ ਅਰਜੁਨ ਨਿਮਿਤਕਰ ਸਰਬ

ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇਹੂਏ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਐਸੇ ਨਿਸ਼੍ਰੈਕਾ ਸਰਬਥਾ ਪਰਿਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਪਰੰਤੂ ਯੇ ਤੀਨਤੋਅਤਜੀਤਬਿਬੇਕਕੇਨਾਸਕਹੈਸੋਈਕਹਿਤੇਹੈਂ ਤ੍ਰਿਵਿਧੰਨਰਕਸਜੇਦੰਦ੍ਵਾਰੰਨਾਸ਼ਨਮਾਤਮਨਹ॥ ਕਾਮਹ ਕ੍ਰੋਧਸ੍ਤਥਾ ਲੋਭਸ੍ਤਸਮਾਦੇਤਤ੍ਰਯੰਤਜਜੇਤ ॥ ੨੧ ॥ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਇਹ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਰਕ ਕਾ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਕੈਸਾ ਹੈ ਆਤਮਾ ਕੇ ਨਸ਼ ਕਰਨੇਵਾਲਾਹੈ ਪਾਂਚੋਂ ਮੇ ਤੇ ਮੁਖ੍ਯ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਹੈਂਤੋ ਏਕ ਸੇ ਏਕਬੜਾ ਛੋਟਾਕੋਊਨਹੀ ਹੈ ॥ ਕਿਸੀਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਆਥਾ ਮਹਾਤਮਾਪੈ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਕਾਮਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹ ਹੰਕਾਰ ਇਨ ਪੰਚੋਂ ਮੇ ਤੇ ਕੌਨਬਲੀ ਹੈਂ ਤਬ ਉਨੋਂ ਨੇ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਦੀਆ ਬਿਛੂ ਕੀਪੰਕ੍ਤਿਕਾ॥ਕਿ ਹੇ ਸੌਮ੍ਯ ਇਨਪਾਂਚ ਬਿਛੂਆਂ ਮੈ ਤੇ ਕਿਸੀ ਕੀ ਪੂਛਪੈਹਾਂਥਲਗਾਕਰਦੇਖਜੋਕੋਨਸਰਦਾਰਹੈ ਅਰਥਾਤਪਾਂਚੋਹੀ ਬਲੀ ਹੈਂਤਥਾਚਆਸਾਮਹਲਾ॥੫॥ਜਿਨਮਿਲਮਾਰੇ ਪੰਚ ਸੂਰਬੀਰ ਐਸੋ ਕਉਨ ਬਲੀਰੇ ॥ ਜਿਨ ਪੰਚ ਮਾਰ ਬਿਦਾਰਗੁਦਾਰੇ ਸੋਪੂਰਾ ਇਹਲਕੀਰੇ॥ ਪੁਨਾ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਮੀਨ ਭ੍ਰਿੰਗਪਤੰਗਕੁੰਚਰ ਏਕਦੋਖ ਬਿਨਾਸ॥ ਪੰਚਦੋਖਅਸਾਧਜਾਮਹਿ ਤਾਕੀ ਕੇਤਕ ਆਸ॥ ਅਰਥਾਤ ਹੈਂ ਤੋ ਸਭੀਬਲੀ ਪਰੰਤੂ ਸਰਬਗ੍ਯ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਤੀਨ ਅਤਜੀਤ ਬਲੀਹੈਂ ਇਨ ਤੀਨੋਂਕਾ ਸਰਬਥਾ ਮੁਮੁਖ੍ਯੂ ਤਿਆਗਕਰੈਂ॥੨੧॥ਏਤੈਰਵਿਮੁਕ੍ਤਹ੍ਕੌਂਤੇਯਤਮੋਦ੍ਵਾਰੈ ਸਤ੍ਰਿਭਿਰਨਰਹ॥ਆਚਰਤ੍ਯਆਤਮਨਹ

ਸ਼੍ਰੇਯਸ੍ਤਤੋਯਾਂਤਿ ਪਰਾਂਗਤਿੰ ॥ ੨੨ ॥ ਇਨਤੀਨੋ ਸੇ ਮੁਕਤ ਪੁਰਖ ਜੋ ਹੈ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਵੋ ਅਪਨੇ ਕਲਜ਼ਾਨ ਮੇ ਯਤਨ ਕਰ ਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਪਰਮਗਤੀ ਮੋਖਯ਼ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇਹੈ ਕੈਸੇਹੈਂ ਏ ਤੀਨ ਸਾਖਯ਼ਾਤ ਨਰਕਕੇ ਦ੍ਵਾਰਹੈਂ ॥ ੨੨ ॥ ਜੇਕਰ ਅਰਜੁਨ ਕਹੈ ਇਨਸੇ ਮੁਕਤ ਕਿਸਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵਉ ਤੋ ਤਿਨਸੇ ਮੁਕਤੀ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਤਾਉਤੇ ਹੈ ॥ ਅਨ੍ਹੈ ਬਯ਼ਤਿਰੇਕੋਂ ਕਰ॥ਯਃ ਸ਼ਾ ਸਤ੍ਰ ਵਿਧਿਮੁਤਸ੍ਰਿਜਯ਼ ਵਰਤਤੇ ਕਾਮਕਾਰਤਃ॥ ਨਸਸਿਧ੍ਰਿ ਮਵਾਪ੍ਨੋਤਿ ਨਸੁਖੰਨਪਰਾਂ ਗਤਿੰ॥ ੨੩॥ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਜੋ ਪੁ ਰਖ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਿਧਿਕੋ ਤਿਆਗਕਰ ਅਪਨੀ ਇਛਾਅਨੁਸਾਰ ਬਰਤਤਾਹੈ ਸੋ ਪੁਰਖਨਾਤੋਸਿਧਿਕੋਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤਾਹੈਅਰੁਨਾਸੁਖ ਕੋਹੀਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤਾਹੈਅਰੁਨਾਪਰਮਾਗਤਿਮੋਖਯ਼ਕੋਂਹੀਪ੍ਰਾਪਤਹੋ ਤਾਹੈ॥ਤਥਾਚਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ਮਾਇਆ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤਛੋੜਗਵਾਈਭ ਗਤੀਸਾਰਨਜਾਣੈਬੇਦਸ਼ਾਸਤ੍ਰਕੋਤਰਕਨਲਾਗਾਤਤਜੋਗਨਪ ਛਾਨੈ॥੨੩॥ਤਿਸਕਾਰਨ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਨੁਸਾਰਆਚਾਰਰਹਿਐ॥ ਤ ਸਮਾਚਛਾਸਤ੍ਰੰਪ੍ਰਮਾਣੰਤੇਕਾਰਯਾਕਾਰਯਵਿਵਸਿਥਤੌ।ਗਯ਼ਾਤ੍ਵਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਬਿਧਾਨੋਕ੍ਤੰਕਰਮਕਰਤੁੰਮਿਹਾਰਹਸਿ॥੨੪॥ਇਸੀ ਤੇ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਕਾਰਜ ਜੋ ਕਰਨੇਕੇ ਯੋਗਯ਼ ਹੈ ਅਪਨੇ ਅਧਿਕਾ ਰਪੂਰਬਕ ਅਰੁ ਅਕਾਰਯ ਜੋ ਨਹੀ ਕਰਨੇ ਕੇਯੋਗਯ਼ ਅਪਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਮੇਂ ਤਿਸ ਕਾਰਯ ਅਕਾਰਯਕੀ ਜੋ ਬਿਵਸਥਾ ਹੈ ਤਿਸਮੇਂ ਜੋ ਅਰਜੁਨ ਤੁਝਕੋ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਾ ਸਤ੍ਰ ਕੀ ਆਗਯ਼ਾਨੁਸਾਰ ਕੀਆ ਚਾਹਿਐ॥ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਯ

ਥਾ ॥ ਮਤਿਵਿਯਾਖਯਾਨ ਕਿਆ ਹੈ ਇਤਿ॥ਇਸਮੇ ਪੂਰਬ ਜੋ ਤਤਯੁਕਤਿਰੂਪ ਕਕਾਰ ਕਾ ਵਯਾਖਯਾਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਇਹਾਂ ਦੋਨੋਕੋ ਮਿਲਾਕਰ ਅਰਥ ਜਾਨਲੇਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਨੋ ਮੇ ਆ ਸੁਰੀ ਹੀ ਨਿਸ਼ੈ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤੁਝਕੋ ਤੁਝਕੀ ਦੁਸਤਰ ਜੋ ਮਾਯਾ ਹੈ ਤਿਸਕਰ ਮੋਹਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਜੀਵ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਯੁਕਤਿਸੰਸਾਰਿਕ ਤਥਾ ਨੀਤੀ ਭੀ ਆਸੁਰੀਭਾਵ ਕੋ ਲਿਏਹੂਏ ਅਤਯੰਤ ਨਾਸ਼ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨੦ ॥ ਪੁਨਰਅਤਿਅਲਪਅਰਥ ਮੇ ਭੀ (ਕ) ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਰੁ ਹ੍ਰਸ੍ਵਅਰਥਮੇਂਭੀਸੋ ਅਲਪਅਰਥ ਕਯਾਕਿਵਿਖਯ ਸੁਖ ਅਤਯੰਤਤੁਛ ਕੰਭੂਤੀਵਤ ਸੋ ਭੀ ਭ੍ਰਾਂਤਿਕਰਹੈ ਹੈਤੋਆਪ ਮੇ ਆਨੰਦ ਅਰੁ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਤ੍ਰਆਦਿਕੋਂ ਮੇ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਸ੍ਵਾਨ ਅਸਥਵਤ ਵਾਸਤਵਤੇ ਬਿਚਾਰਕਰ ਦੇਖੀਐ ਤੋ ਆਤਮਪੁਰਾ ਣ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਇੰਦ੍ਰਕੋ ਇੰਦ੍ਰਾਣੀ ਕਾ ਜੈਸੇ ਅਨੰਦਹੈ ਤੈਸੇ ਸ੍ਵਾਨ ਅਰੁਸ੍ਵਾਨੀ ਕਾ ਹੈ ਕੁਛ ਭੀ ਨਯੂਨ ਅਧਿਕ ਨਹੀ ਹੈ ਸੋ ਪੁਨਾ ਅਮੋਲਕ ਰਤਨ ਰੂਪ ਮਾਨੁਖਾਵਤਾਰ ਧਾਰਕਰ ਤਿਸ ਤੁਛ ਬਿਖਯ ਕੇ ਲਿਏ ਬ੍ਰਿਥਾਹੀ ਤਿਸਕੋ ਗਵਾਵਤੇ ਹੈਂਜੀਵ ਅਹੋਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੁਝਕੀ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਮਾਯਾਸ਼ਕਿਤ ॥ ਤਥਾਚਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਮਾਇਆ ਐਸੀਮੋਹਨੀ ਭਾਈ ॥ ਜੇਤੇ ਜੀਵ ਤੇਤੇ ਡਹਕਾਈ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸਰਪਨੀ ਤੇ ਊਪਰ ਨਹੀ ਬਲਿਆ ॥ ਜਿਨ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ਼ਨੁਮਹਾਦੇਉਛਲਿਆ ॥ ਸਮਗ੍ਰਸ਼ਬਦ॥ ਕ ਬੀਰਮਾਇਆ ਨਾਗਨੀ ਜਗਤਰਹੀਲਪਟਾਇ ॥ ਜੋਤਿਸਕੀ

ਸੇਵਾਕਰੇ ਤਿਸਹੀਂ ਕੌ ਫਿਰਖਾਇ॥ਪੁਨਃ॥ ਅਤਯੰਤ ਬਿਖਧ
ਤੁਛਤਾ ਮੇ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਸ੍ਰੀ ਮਦਭਾਗਵਤੇ॥ ਯਦਿਗ੍ਰਿਹਮੇਧਿਸ
ਖੀਹੰਤੁਛੰ ਕੰਡੂਯਨੇਨ ਕਰਯੋਰਿਵ ਦੁਃਖ ਦੁਃਖੰ॥ ਤ੍ਰਿਪਯੰਤਿ
ਕ੍ਰਿਪਣਃਨੇਹਿਬਹੁਦੁਃਖਭਾਜਾ ਕੰਡੂਤਿਵਤ ਮਨਸਿਜੰ ਵਿਖਹੇ
ਦਧੀਰਹ॥ ਇਤਿ ਅਰਥ ਜੋ ਗ੍ਰਹ ਸੁਖ ਹੈ ਸੋ ਅਤਯੰਤ ਤੁਛ
ਹੈ ਜੈਸੇਕ ਹਾਥੋਂ ਕੋ ਖਾਜ ਹੋਤੀਹੈ ਖਾਜਕਰਨੇ ਸੇ ਪੁਨਾ ਅਧਿ
ਕ ਖਾਜ ਹੋਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਨਕਾਮੀ ਪੁਰਖ ਹੈ ਸੋ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕੋ
ਨਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤੇਇਸੀਤੇਜੋ ਧੀਰਜਮਾਨਪੁਰਖਹੈ ਸੋਖਾਜਵਤ
ਕਾਮਾਦਿ ਬੇਗਕੋ ਸਹਾਰੇ॥੨੧॥ਪੁਨਹ॥ ਕਕਾਰਕੇਰਹਸ੍ਯਾਰਥ
ਮੇਰਹਸ੍ਯ ਭੀ ਅਲਪ ਅਰਥ ਕਾਹੀ ਪ੍ਰਿਯਾਯਹੈਪਰੰਤੂ ਰਹਸਯ
ਸਾਰਕਾ ਭੀ ਬਾਚਕ ਹੈ ਤੌ ਅਰਥ ਕਿਆ ਕਰਨਾਕਿ ਨਮੋਨਰ
ਕ ਨਾਸੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇਪ੍ਰਤਿਜਿ
ਸਕੀ ਮਾਯਾਕਰ ਮੋਹਿਤ ਹੂਏਹੂਏ ਜੀਵਵਿਸ਼ੈ ਸੁਖਕੋ ਹੀ ਸ
ਰਰੂਪ ਜਾਨਕਰ ਭ੍ਰਮਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਮ੍ਰਿਗਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕਰ
ਵਯਾਕੁਲਮ੍ਰਿਗੋ ਕੀ ਨਿਆਈ ਭਟਕ ਭਟਕ ਕਰ ਨਾਸਕੋ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਯਥਾ॥ ਮਾਰੂ ਸੋਹਲੇ ਮਹਲਾ ੫ ॥
ਮਨਮੁਖ ਆਵੈ ਮਨਮੁਖ ਜਾਵੈ ਮਨਮੁਖ ਫਿਰਫਿਰ ਚੋਟਾ ਖਾਵੈ
। ਜਿਤਨੇ ਨਰਕ ਸੁਮਨਮੁਖ ਭੋਗੈ ਗੁਰਮੁਖ ਲੇਪਨ ਮਾਸਾਹੇ
। ਇਸ ਸਤਿਗੁਰ ਮਹਾਵਾਕਯ ਤੇਂ ਜੋ ਗੁਰੂਕੀ ਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾ
ਪਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ਤੇ ਸਦਾ ਅਨੰਦਰੂਪ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੋ ਬੇਮੁਖ ਹੈਂ ਸੰਪੂ
ਰਨ ਨਰਕ ਤਿਨਕੇ ਲੀਏ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਨੇ ਰਚੇ ਹੈਂ ਸ

ਤਿਨਕੇ ਨਾਮ ਤਤਪੁਰੁਖ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰਬਕ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀਮਤਭਾਗਵਤ ਕੇ ਪੰਚਮ ਸ੍ਕੰਧਾਨੁਸਾਰ॥ ਤਥਾ ਔਰ ਪੁਰਾਨੋ ਮੇ ਭੀ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਤਾਮਿਸਰਾਦਿ ਸੰਯਮਨੀਮੇ ਯਥਾ॥ ੨੮॥ ਨਰਕ॥ ਤਾਂਮਿਸ੍ਰ ੧ ਅੰਧਤਾਮਿਸ੍ਰ ੨ ਰੌਰਵ ੩ ਮਹਾਰੌਰਵ ੪ ਕੁੰਭੀਪਾਕ ੫ ਕਾਲਸੂਤ੍ਰ ੬ ਅਸੀਪਤ੍ਰ ੭ ਸੂਕਰਮੁਖ ੮ ਅੰਧਕੂਪ ੯ ਕ੍ਰਿਮੀਭੋਜਨ ੧੦ ਸੰਦੰਸ ੧੧ ਤਪ੍ਤਭੂਮੀ ੧੨ ਬਜ੍ਰਕੰਟਕ ੧੩ ਸਾਲਮਲੀ ੧੪ ਵੈਤਰਨੀ ੧੫ ਸੂਪੋਦਨ ੧੬ ਪ੍ਰਾਨਨਿਰੋਧ ੧੭ ਵਿਸੇਸਨ ੧੮ ਲਾਲਾਭਖਜਨ ੧੯ ਸਾਰਮੇਯਾਦਨ ੨੦ ਅਵੀਚੀਰਯਾ ੨੧ ਪਾਨਕਰਦਮ ੨੨ ਰਖਯੋਗਨਭੋਜਨ ੨੩ ਸੂਲਪ੍ਰੋਤ ੨੪ ਦੰਦਸੂਕਾ ੨੫ ਕੂਪ ਨਿਰੋਧਾ ੨੬ ਪਰਯਾਵਰਤਨ ੨੭ ਸੂਚੀਮੁਖ ੨੮ਜੋ ਪੁਰੁਖ ਵੇਦਬਾਕ੍ਯ ਸੇ ਅੰਧ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਪਨੀ ਕਲਪਿਤ ਬਾਨੀਕੋ ਸਿਧ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤੇਤਾਮਿਸ੍ਰਨਰਕ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥ ੧॥ ਜੋ ਕੇਵਲ ਸਿਸਨੋਦਰ ਪਰਾਯਨ ਹੈਂ ਤੇ ਅੰਧਤਾਮਿਸ੍ਰ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥ ੨॥ ਜੋ ਸਰਬ ਨਿੰਦਕ ਹੈ ਤੇ ਰੌਰਵ ਮੇ ਪਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੩॥ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਦਕਰ ਪਰਹਿਤਕੋ ਨਿਰਾਰਥਕ ਨਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨਬਿਨਾਸੋ ਮਹਾਰੌਰਵਮੇ ਪੜਤੇਹੈਂ॥ ੪॥ ਜੋ ਕਿਸੀਕਾ ਬਿਘਨਦੇਖਤੇਹੈਂ ਅਰ ਹੂਏ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੇਕੁੰਭੀਪਾਕਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥ ੫॥ ਜੋ ਕ੍ਰਿਸੀਸੋਂ ਛਲ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੇਕਾਲਸੂਤ੍ਰਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ॥ ੬॥ ਜੋ ਜੀਵੋਂਕੇ ਅਬਿਧਿਹਿੰਸਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੇਅਸੀਪਤ੍ਰਬਨਮੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥ ੭॥ ਜੋ ਭਖਜਾ

ਰ ਕਰੈ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਔਰਗੁਰੁਅਸਥਾਨ ਜਹਾ ਹੈ ਤਹਾਂ ਬਾਨੀ ਕੇ ਪਾਠਕੇ ਅੰਤਮੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੈ ਨਮੋ ਨਰਕਨਾਸੇ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਸੇ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਿਵਾਰ। ਹਾਰ ਪਰਿਓ ਦੁਆਰ। ਹੇ ਗੁਬਿੰਦ ਕਰਹੁ ਦਯਾ ਨਾਨਕ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ ਸਾਧ ਸੰਗਮਹ। ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਬਾਕਯ ਕਹੈ ਤੋ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰੁਖ ਜੀ ਉਸਕਾ ਨਰਕ ਨਾਸ ਕਰ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤੇਹੀ ਹੈਂ॥ ਅਲੰਬਿਸਤਰੇਣ ॥ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਮੋ ਨਰਕਨਾਸੇ ਇਸ ਵਾਕਯ ਕਾ ਬਯਾਖਯਾਨ ਮੈਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂਕੇ ਪ੍ਰੇਰੇ ਹੂਏ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬਤ੍ਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰਜੂ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਮੁਝ ਬਾਲਕ ਕੇ ਬੁਧਿ ਕੀ ਚਾਪਲਯਤਾ ਕੌ ਜੈਸੇ ਮਾਤਾਪਿਤਾ ਤਾਤਕੀ ਤੋਤਰੀ ਬਾਨੀ ਸੁਨਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਦਵਤ ਆਪ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹੈਂ॥ ੨੨

ਮੂਲ ॥ ਸਦੈਵੰਪ੍ਰਕਾਸੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਏਵੰ ਕਹਿਏ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਪ੍ਰਧ੍ਰਖ ਹੈ ਕੋਊ ਕਦਾਚਿਤ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੂਆ ਨਾਹੇ ਨਹੋਗਾ ਜੋ ਤਿਸਕੇ ਤੇਜਕੋ ਪ੍ਰਧਰਖਨ ਕਰੇ ਨਾਤੋ ਆਪ ਹੀ ਕਰਕਟੀਫਲਵਤਬਿਜਲੀਵਤਦੀਪਕ ਕੀ ਨਯਾਈਂ ਅਰੁਨ ਔਰਹੀ ਕਿਸੂਕਰ ਘਟ ਮੁਗਦਰਵਤ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਕਾਲਾਂਗੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪੁਨਾ ਕਾਸ੍ਰਾਦਿਕ ਕੀ ਨਯਾਈਂ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ਨਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਸਦਾ ਏਕ ਰਸ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਸਦੈਵੰਪ੍ਰਕਾਸੇ ॥ ਦੇਵੈਨਸਹ

ਬ੍ਰਤਤੇ ਇਤਿ ਸਦੈਵੰ ॥ ਅਰਥਾਤਬ੍ਰਹਮਾਦਿਦੇਵਤਾ ਸੇ ਲੇਕ
ਰ ਮਨੁਖਜ ਪਸੁਪੰਖੀ ਤਿਰਯਕ ਕੀਟ ਕ੍ਰਿਮਪ੍ਰਯੰਤ ਸਥਾਵਰ
ਜੰਗਮਕੋ ਏਕਰਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸਦੈਵੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਹਿ
ਐ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਦੈਵਸ਼ਬਦ ਕਰ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ
ਅਰੁ(ਸ) ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਸਹਿਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦੈਵ
ਕਤਾ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਅਰੁ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਭੋਗਤਾ ਜੀਵ ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮਾ
ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਰਬਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਭੋਗਤਾ ਅਰ
ਭੋਗਜ ਅਰੁ ਭੋਗਕਾ ਕਾਰਨ ਰੂਪ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਸਰਬਕਾ ਪ੍ਰਕਾ
ਸ਼ਕ ਹੈ ਏਕਰਸ ਸਾਖੀ ਕੂਟਸਥ ਕੈਸਾ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਰੂਪ ਸਰਬ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ॥ ਨਤਤ੍ਰਸੂਰਯੋਭਾਤਿ ਨਚੰਦ੍ਰਤਾ
ਰਕਾ । ਨੇਮਾਵਿਦਯੁਤਾਭਾਂਤਿ ਕੁਤੋਯਮਗਨੀ ਤਮੇਵਭਾਂਤਿ ਮਨੁ
ਭਾਤਿਸਰਬੰ ਤਸਯਭਾਸਾ ਸਰਬਮਿਦੰ ਬਿਭਾਤਿ॥ਅਰਥ ਇਸ
ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਪੂਰਬ ਕਰਿਆਇ ਹੈਂ ਪੁਨਾ ਜੇਕਰ ਦੇਹ ਸੇ ਭਿੰਨਜ
ਕਰਕੇ ਚੈਤਨਜ ਕੋ ਆਸ੍ਰਯ ਕਰਕਰਕੇ ਇਸਿਥਤੀ ਹੋਇ
ਤਬ ਅਤਯੰਤ ਸੂਖਜਮ ਪਰਮਅਣੂਰੂਪ ਆਪਹੀਆਪਏਕਹੈ
ਦੂਸਰਾ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਅੰਤਰਮੁਖ ਹੋਕਰ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ
ਜਿਸਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦ ਰਸਰੂਪਗੰਧ ਸਪਰਸ ਜਾਨੀਤੇ ਹੈਂ ਸੋ
ਪ੍ਰਕਾਸਰੂਪ ਆਤਮਾ ਪਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਸੰਪੂ
ਰਨ ਭਾਵ ਸਫੁਰਤੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜਿਸਕਰ ਪਮਾ
ਣ ਕੀਏ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਸੋਈ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਚੈਤਨਜ ਵਾਹਿ
ਗੁਰੂ ਹੈ ਸੋ ਤਤ੍ਵ ਸ੍ਵਰੂਪਗਜੇਯਹੈ ਨੇਤਿਨੇਤਿਯੁਕ੍ਤਿਕਰਜੋਪ੍ਰਾਪ

ਭਖਜ ਭਖਜਕ ਹੈ ਅਰੁ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਰਹਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਸੂਕਰ ਮੁਖ
ਮੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਛਲਛਿੱਦ੍ਰ ਕਪਟ ਕਰ ਪਰਧਨ ਹਰਕਰ ਕੇ
ਵਲ ਸ੍ਰਤਨ ਔਕੁਟੰ ਬਕੋਭਰਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਅੰਧਕੂਪ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ
॥ ੯ ॥ ਜੋ ਅਪਨੇ ਨਮਿਤ ਪਾਕਕਰ ਛਪਕਰ ਭੋਜਨ ਕਰਤੇ
ਹੈਂ ਮਿਸ੍ਰਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀ ਭਖਜ ਨਰਕ ਮੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧੦ ॥ ਜੋ
ਈਰਖਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੀਵਨਸੋਂ ਤੇਸੰਦੰਸ ਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ॥
੧੧ ॥ ਜੋ ਬਿਨਾ ਕਾਰਨ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਤਪ੍ਤਭੂਮੀ ਨਰਕ
ਮੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧੨ ॥ ਜੋ ਪੁਰੁਖ ਬਡ਼ੰਗ ਕਰਕੇ ਕੁਢੰਗ ਕਰ
ਕੇ ਕੁਤਰਕ ਬਚਨ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਬਜ੍ਰਕੰਟਕ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ।
॥ ੧੩ ॥ ਜੋ ਕੇਵਲ ਲੋਭੀ ਹੈਂ ਅਨੇਕ ਦ੍ਰਬਜ ਕਾ
ਸੰਗ੍ਰਹ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰਮਾਰਥ ਰਹਿਤ ਪਰੋਪਕਾਰ ਬਿਨਾ
ਤੇ ਸ਼ਾਲਮਲੀ ਨਰਕ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧੪ ॥ ਜੋ ਦਾਨ ਪੁੰ
ਨ ਕਰਤੈ ਬਾਧਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਵੈਤਰਨੀ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧੫
ਜੋ ਚੋਰੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸੂਪੋਦਨ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧੬ ॥ ਜੋ
ਛਲ ਕਰ ਬਿਖ ਕਿਸੀ ਕੋ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਨਰੋਧ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ
॥ ੧੭ ॥ ਜੋ ਪਰਇਸਤ੍ਰੀ ਗਮਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਬਿਸਿਸਨ
ਰਕ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧੮ ॥ ਜੋ ਸਭ ਮੈਰਾਤ੍ਰਿ ਦਿਨ ਅਨੇਕ ਤ੍ਰਿ
ਸਨਾ ਮੈ ਗ੍ਰਸਿਤ ਹੈਂ ਤੇ ਲਾਲਾਭਖਜਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧੯ ॥
ਜੋ ਸਤਜ ਪਦਾਰਥ ਕੋ ਤਜਾਗ ਕਰ ਅਸਤਜ ਕੋ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰ
ਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਾਰਮੇਯਾਦਨ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨੦ ॥ ਜੋ ਕਿਸੀਕੇ
ਬਿਘਨ ਕੋ ਚਿਤਮੇ ਰਾਖਕਰ ਜਬ ਅਵਸਰ ਮਿਲੈ ਤਬ ਖ਼

ਨੇਕ ਬਿਘਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਅਵੀਚੀਰਯ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥੨੧
॥ ਜੋ ਮਦਪਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਪਾਨਕਰਦਮ ਮੇ ਜਾਤੇਹੈਂ॥੨੨॥
ਜੋ ਪਰਧਨ ਕੋ ਅਪਨਾ ਜਾਨਕਰ ਖਾਲੇਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਰਖਯੋਗਣ
ਭੋਜਨ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨੩ ॥ ਜੋ ਅਹਿਨਿਸ ਮੋਹਮੇ ਮਗਨ
ਹੈਂ ਸੋ ਸੂਲਪ੍ਰੋਤਿ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥੨੪॥ ਜੋਤੋਰਮੋਰਹਰਖਸੋਕ
ਹਾਨੀਲਾਭ ਸੁਖਦੁਖ ਇਸੀਮੇ ਰਾਤ੍ਰਿਦਿਨ ਪੜੇ ਹੈਂ ਧਰਮਤੇ
ਬੇਮੁਖ ਹੈਂ ਤੇਦੰਦ ਸੂਕਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨੫ ॥ ਜੋਵਾਹਜਾਂਤਰ
ਗ੍ਰਾਹਸ਼ਕ੍ਰ ਹੈਂ ਸੋ ਕੂਪਾਨੁਰੋਧ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨੬ ॥ ਜੋ ਦੰਭ
ਪਾਖੰਡ ਕਰ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਵਜਾਮੋਹਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਪਰਯਾਵ
ਰਤਨ ਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨੭ ॥ ਅਰੁ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਬਰਨ ਕਿਸੀ
ਕੋ ਕਹਿਕਰ ਕਿਸੀ ਪਦਾਰਥ ਕਾ ਆਸ੍ਰਯ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵੋ
ਕਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਤੇ ਸੂਚੀ ਮੁਖਮੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ॥ ੨੮ ॥ ਸੋ ਸੂ
ਚੀਮੁਖ ਸਨਮੁਖ ਜੋ ਹੈ ਤਿਨਕੀ ਰਸਨਾ ਕਾ ਬਰਨਨ ॥ ਕ:
॥ ਏਰਫੇਰ ਫੇਰਨ ਅਫੁਰ ਫਿਰੈ ਫਿਰਨੀਸੀਨਟਨ ਮੈਨਟਨੀ
ਸੀ ਪਾਪਨ ਕੀ ਪੂਤਰੀ। ਕੂਰਕੀ ਕੁਟੀਸੀ ਸੰਪੁਟੀਸੀ ਛਲ
ਬਲਕੀ ਤਜੋਂਲੋਭਹੂਕੀਗੋਭ ਦਾਸਛੁਅਤ ਅਛੂਤਰੀ। ਸੌਹਨ
ਕੀ ਖਾਨਹਾਨ ਹਿਤਕੀ ਬਖਾਨਵਾਨਰਾਵਰੀ ਜ਼ੁਬਾਨਕੀ ਸੁਜਾ
ਨਤਾ ਅਕੂਤਰੀ। ਨਿਪਟਕਪਟ ਪਟਪੈ ਕੈਕਲਾਕੋਟ ਕੋਟ
ਲੋਟਲੋਟ ਜਾਤ ਜੈਸੇ ਲੋਟਨ ਕਬੂਤਰੀ। ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਕਰ ਜੋ ਨਰਕ ਹੈ ਤਿਨਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀ ਕੇ ਲਿਏ ਪ੍ਰਾਰਥ
ਨਾ ਕਰੀ ਚਾਹਿਐ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੇ ਆਗੇ ਜਬ ਨਮਸਕਾ

ਤ ਅਵਸਿਸ੍ ਹੈ ਅਰੁ ਚੈਤਨ੍ਯ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਸੋ ਮੈਹੀ ਹੌਂ ਮੇਰੇ ਸੇ
ਪ੍ਰਥਕ ਨਹੀ ਹੈ ਐਸੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਰੀ ਚਾਹਿਐ ਹੇ ਖਾਲਸ
ਜੀ ਇਸੀ ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੇਲੀਨ ਹੋਈਤਾ ਹੈ ਧ
ਥਾ ਸ੍ਰੀਚੰਦਸ੍ਰੀਸਤਿਗੁਰਪੁਤ੍ਰਪਰਮਜੋਗੀ ਜੂਕਾ ਕਥਨ ॥ਕਿ
ਸਤਿਨਾਮ ਹੈ ਸੋ ਹੰਮਾਰਾ॥ ਇਤਿ ਗਜ਼ਾਨ ਭੀ ਤੁਮਾਰੇ ਸੋ ਭਿ
ਨ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਗਜ਼ੇਯ ਗਜ਼ਾਨ ਸੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਤਿਸ ਪ੍ਰਕਾ
ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇ ਅਰੁ ਤੁਮਸੇ ਕੁਛ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਿੰਚਿ
ਭੀ ਜੈਸੇ ਦੀਪਕ ਅਰੁ ਚਖਸ਼ੂ ਅਰੁ ਰੂਪ ਏ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂ
ਪ ਸੂਰਜ ਸੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਬੁੱਧਿ
ਔਰ ਮਾਤ੍ਰਾ ਸ਼ਬਦਾਦਿ ਅਰ ਇੰਦ੍ਰੈ ਯਹ ਸਭਸਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂ
ਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀ ਹੈ ਇਤਿ॥ ਅਰੁ ਜੋ ਹੈ ਸੋਭ੍ਰ
ਕਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਅਰੁ ਸ਼ਿਵਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਜੋ
ਚੇਸ਼ਟਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸਰਬ ਓਰ ਤੇ ਸੋ ਮੈਹੀ ਚੈਤਨਜ਼ਰੂ
ਪ ਕਰਤਾ ਹੂੰ ਐਸੀ ਦ੍ਰਿਢ ਭਾਵਨਾ ਕਰੀ ਚਾਹਿਐ ਖਾਲਸ
ਜੀ ਏਕ ਅਦ੍ਵਤੀਯ ਸਜਾਤਿਯ ਬਿਜਾਤੀਯਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਤੇ
ਰਹਿਤ ਬ੍ਰਹਮ ਚਿਦਾ ਕਾਰ ਸਰਬਾਤ੍ਰਮਕ ਅਖੰਡਿਤ ਨਿਸਕ
ਪ੍ਰਕੰਪ ਮੇਰੂ ਵਤ ਸੋ ਮੈ ਹੌਂ ਐਸੀ ਅਖੰਡਾਕਾਰ ਬ੍ਰਿਤੀ ਨਿ
ਵਾਤ ਦੇਸ ਦੀਪ ਵਤ ਤੈਲ ਧਾਰਾਵਤ ਸਰਬਦਾ ਰਹੈ ਭੀ
ਰ ਤੇ ਅਰੁ ਕਥਨ ਭਕ੍ਤਿ ਕਾ ਅਰ ਬਰਤਨ ਬੈਰਾਗਜ਼ ਰੂ
ਹੋਇ ਸਰਬਦਾ ਜਿਸਕਾਸੋਮਹਾਤਮਾਕ੍ਰਿਤਕ੍ਰਿਤਜ਼ ਰੂਪਹੈ ਪ
ਮ ਸ਼ਿਵ॥ਪ੍ਰਥਮ ਤੇ ਯਤਨ ਸਾਧਜ਼ ਹੈ ਯਹ ਬ੍ਰਿਤਜ਼ ਪੁਨਾ ਕਿ

ਢ ਅਭਯਾਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਸ੍ਵਭਾਵ ਭੂਤ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਮੈ ਜੋ ਹੌਂ ਅਰੁ ਇਹੁ ਜੋ ਬਿਸ੍ਵ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਮੈ ਹੀ ਹੈਂ ਭੂਤ ਭਵਿਖਯਤ ਬਰਤਮਾਨ ਮੁਝਸੇ ਭਿੰਨ ਕੁਛ ਕਦਾ ਚਿਤ ਨਹੀ ਹੈ ਅਥਵਾ ਐਸੇ ਭਾਵਨਾ ਕਰੈ ਜੁਨਮੈਂ ਹੌਂ ਨਔਰ ਕੁਛ ਹੈ ਕੇਵਲ ਬ੍ਰਹਮਹੀਂ ਨਿਰੰਤਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਪੂਰਨਹੈ ਆਨੰਦ ਰੂਪਸਰਬਤ੍ਰਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਰਭੌਹੋਇਦ੍ਰਿੜਅਭਯਾਸ ਜੋਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪਵਾਹਿਗੁਰੂਮੈ ਲੀਨਤਾਕਾ ਕਾਰਨਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰਕੇਬਿਬੇਕੀ ਸਿੰਘਨਿਸ੍ਵੈਵਾਲੈਨਾ ਭੀਮੁਕ੍ਤਿਕੀਇਛਾਕਰੈ ਤੇ ਭੀਮੁਕ੍ਤਿਰੂਪਾਦੇਵੀਤਿਸਕੋਬਰੈਗੀਰਣਭੂਮੀਮੈਂ ਤਯਕ੍ਤ ਦੇਹ ਸੂਰਮਾਵਤ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸਰਬਦੇਹੀਓਂਮੇਗ੍ਰਾਹਕਗ੍ਰਾਹਯ ਭਾਵ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸਮਾਨ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟੀ ਹੈ ਇਹੀ ਸਦਾ ਪਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਾ ਦਰਸਨ ਹੈ ਦੇਹ ਆਤਮਾ ਗਯਾਨਵਤ ਜੋ ਬਿਗਯਾਨਹੈਸੋਦੇਹ ਆਤਮਾਗਯਾਨਕਾਬਾਧਕ ਹੈ ਸੋ ਜਿਸ ਗੁਰੁਮੁਖ ਮਹਾਤਮਾਕੇ ਦ੍ਰਿੜਹੋਇ ਸੋ ਨ ਭੀ ਮੁਕ੍ਤਿ ਕੀਇਛਾਕਰੈਤੋ ਭੀ ਮੁਕ੍ਤਿ ਅਤਯਾਵਸ਼ਯਕਤਿਸਕੀਹੋਤੀਹੈ ਜੈਸੇ ਬ੍ਰਿਖਯਾ ਰੂਢ ਪੁਰੁਖ ਕਾ ਪਾਦ ਔ ਹਾਥ ਛੁਟ ਜਾਯਾ ਹੈ ਵੋ ਨਾ ਭੀ ਇਛਾ ਕਰੈ ਤਬ ਗਿਰੈ ਹੀਗਾ ॥ ਕਃ ॥ ਪੂਰਨ ਪਯੂਖ ਕੀ ਸੁਪਯਾਲੀ ਭਰ ਪੀਜੀਐ ਜੋ ਜਾਨੇਯਾਅਜਾਨੇ ਵਹ ਅਮਰ ਕਰੈਈਗੀ॥ ਦੈਬੋਦਾਨਮਾਨਸੋ ਅਜਾਨਨਕੋ ਜਾਨਨਕੋਕੀਰਤਿ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਦੇਸਦੇਸਨਫਰੈਈਗੀ॥ਗ੍ਰਾਲਕਬਿਧਾਤੈਬਾਤੈਬਿਬਿਧ ਪ੍ਰਚਾਰੋਬੀਨ ਨਾਤੇ ਪਛਤਾਇ ਫੇਰ ਸੁਮਤਿਲਰੈਈਗੀ॥ ਰਾਮ

ਰੂਪਸਾਰੇ ਮਧ ਸਾਰੇਰ ਚੁਕਾਰੇਰਚ ਬਾਂਰੇ ਗੌਨਯਾਰਗਰੈ ਮੁਕ
ਤਿ ਪਰੈਈਗੀ॥ ਵਾਸਤਵਤੇ ਦੋਨੋ ਨਿਸਚੈ ਕਲਜ਼ਾਨ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈ
ਜੋ ਸਰਬਮੈਹੀਹੈਂ ਮੁਝਸੇ ਭਿੰਨਕੋਊਨਹੀਹੈਂ ਵਾਮੈਕੁਛ ਨਹੀਂਹੈਂ
ਕੇਵਲਵਾਹਿਗੁਰੂਹੀਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ॥ਯਦਯਪਿਦੋਨੋਤੁਲਹੈਂ ਪ੍ਰੰਤੂ
ਮੈਂ ਨਹੀਹੋਂ ਸਰਬਦਾਵਾਹਿਗੁਰੂਹੀਹੈ ਯਹਨਿਸਚੈਸੁਖਦਾਈਹੈ
ਸੋਵਾਰਿਵਾਰਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਤਥਾ ਸਾਰਿਗ॥
ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ॥ ਬਦਉਕੀਨਹੋੜਮਾਧਉਮੋਸਿਉਠਾਕਰ ਤੇ
ਜਨ ਜਨਤੇ ਠਾਕੁਰ ਖੇਲ ਪਰਿਓ ਹੈ ਤੋ ਸਿਊ ॥ ੧ ॥ ਰ
ਹਾਉ ॥ ਆਪਨ ਦੇਉ ਦੇਹਰਾ ਆਪਨ ਆਪ ਲਗਾਵੈ ਪੂ
ਜਾ॥ ਜਲਤੇ ਤਰੰਗ ਤਰੰਗ ਤੇ ਹੈ ਜਲ਼ ਕਹਨ ਸੁਨਨਕ
ਉ ਦੂਜਾ ॥ ਆਪੇ ਨਾਚੇ ਆਪੇ ਗਾਵੈ ਆਪ ਬਜਾਵੈਤੂਰਾ ॥ ਕ
ਹਤ ਨਾਮ ਦੇਊ ਤੂ ਮੇਰੋ ਠਾਕੁਰ ਜਨ ਊਰਾ ਤੂੰ ਪੂਰਾ ॥ ੨॥
ਅਨੇਤ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਹੈਂ ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇ ਪੁਨਾ ਐਸੇ ਭੀ ਏ
ਕ ਸਾਖੀ ॥ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਰਾਇ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘਜੀ ਪਰਮ ਬਿਬੇ
ਕੀ ਔਰ ਸਤ ਸੰਗੀ ਸੋ ਸਾਹਿਬ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ
ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਹਜੂਰ ਰਹੇ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਬੜੇ ਗੁਰਮੁ
ਖ ਸੋ ਮੈਨੇ ਆਪ ਬਹੁਤਕਾਲ ਤਿਨਕੀ ਸੰਗਤਕਰੀ ਹੈ ਪੋਠੋ
ਹਾਰਦੇਸਮੇ ਦਰਮਿਆਨ ਜਿਹਲਮ ਔਰ ਅਟਕਕੇ ਜ਼ਿਲੇ
ਪਿੰਡੀਰਾਵਲਕੇ ਮੇ ਸੁਖੋਨਾਮਕਰ ਪ੍ਰਸਿਧ ਬਸਤੀ ਸਦਾ ਸੰਤ
ਮਹਾਤਮਾ ਕਰ ਜੋ ਸੇਵਿਤਹੈ ਜਹਾਂ ਅਬਭੀ ਪੰਡਿਤਗੁਨੀ ਮਹਾ
ਤਮਾ ਅਰੁ ਸਿਖ ਭਗਤ ਲੋਗ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜਹਾਂ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ

ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬਸਿੰਘ ਜੂ ਕਾ ਦਮਦਮਾ ਹੈ ਪ੍ਰਤਿਸ੍ਰਤ ਸਿਖ
ਜਿਸਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰਤੇ ਹੈ ਅਰ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਸਿਧਿ ਹੋਤੀ ਹੈ
ਸਭਿਕੀ ਤਿਸਅਸਥਾਨ ਸੁੰਦਰਮੇਰਹਾ ਕਰਤੇਥੇਸਦੀਵਸੋਏਕ
ਦਿਨ ਬਾਸਿਸ਼ਟ ਜੂ ਕਾ ਪਾਠ ਹੋਰਹਾ ਥਾ ਊਂਨੇ ਸਾਹਿਬ ਜੂ
ਮੈ ਕੈਸਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਊਂਨਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ॥ ਦੋਃ॥ ਜੋਨਹਿਊਨੇਜਾਤ
ਹੈ ਤੇਊਊਂਨੇਜਾਤ॥ ਜੋਊਊਂਨੇ ਜਾਤ ਹੈ ਤੇਨਹਿਊਂਨੇਜਾਤ ॥੧
॥ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਸੰਗਚਲਾ ਕਿ ਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਯਾ ਕਹੁਮੈਹੀਹਉਂ
ਯਾ ਕਹੁ ਮੈ ਨਹੀਂ ਸਾਹਿਬੋਂਨੇ ਬਚਨਕੀਆ ਪਾਠਕ ਕੇਪ੍ਰਤਿ
ਕਿ ਫੇਰ ਪਾਠਕਰੋ ਇਸ ਪੰਗਤਿਕਾ ਜਬ ਫੇਰਪਾਠ ਕੀਆ
ਤਬ ਸਾਹਿਬ ਆਨੰਦ ਮੇ ਇਸਥਿਤ ਹੂਏਹੂਏ ਪੂਛਤੇਭਏ ਬਿ
ਲਾਸਪੂਰਬਕ ਰਾਇਧੰਨਾਸਿੰਘ ਜੀ ਸੇ ਕਿ ਰਾਇਜੀ ਕੌਨ
ਬਾਤ ਅਛੀਹੈ ਤਬ ਰਾਇ ਜੀ ਬੋਲੇ ਸਚੇਪਾਤਸ਼ਾਹ ਆਪ ਫੁਰ
ਮਾਈਏ ਤਬ ਹੁਕਮ ਹੂਆਕਿ ਤੁਮਹੀ ਕਹੋ ਤਬ ਰਾਇਜੂਨੇ
ਕਹਾ ਸਚੇਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨਿਵਾਰੀ ਪ੍ਰਥਂਕਹੈ ਤਬਬਚਨ ਹੂਆ
ਅਛਾਕਹਾ ਤੁਮਨੇ ਐਸੇ ਹੀ ਹੈ ਯਦਯਪਿ ਏਕਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ
ਹਮਾਰੇਘਰਕਾ ਨਿਸਚਾ ਯਹੀ ਹੈ ਜੋਮੈ ਨਹੀ ਤਬ ਸੁਨਕਰ
ਸਰਬਤ ਸੰਗਤ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨਭਏ ਜੋ ਬਿਬੇਕੀ ਸਿੰਘ
ਸੰਤ ਖਾਲਸਾ ਥੇ॥ ਸੋ ਹੇਖਾਲਸਾ ਜੀ ਏਹੀ ਨਿਸਚੈ ਸੁਖਦਾਈ
ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਸਦਾਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮੋਹੋਇ ਸ੍ਰੀ
ਕਲਗੀਧਰਜੂ ਕਹੇਹੈਂ ਕਿ ਸਦੈਵੰ ਕਿਯਾ ਸਦਜ਼ੈਵੰਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ
ਪੱਠ ਕੂਮਾਦਰਥਕੂਮੇ ਬਲੀਧਾਨ ਇਤਿਨਜ਼ਾਯਾਤ॥ਨਮੋਨਰ

ਕਨਾਸੇ ਇਸੀਕੇ ਸਾਥ ਸੰਬੰਧ ਮੇ ਲਾਵਨਾ ਕਿ ਨਮੋਨਰਕਨਾ
ਸੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਨਰਕ ਨਾ
ਸੇ ਸਦੀਵੰਪ੍ਰਕਾਸੇ ਨਰਕਕੇ ਨਾਸਹੂਏਹੂਏ ਸਦਜ ਨਾਮ ਸ਼ੀ
ਘ੍ਰਕਾ ਹੈ ਤਾਤਕਾਲਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਰਕਹੀ
ਪਾਪਕਾਰਨ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕਹੈ ਜਬਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਕਰ ਨਰਕਨਾਸੇ ਕਿਆ ਨਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੂਆ ਤਬ ਸਦਜ
ਨਾਮ ਤਾਤਕਾਲ ਹੀਂ ਏਵੰ ਅਵਧਾਰਨਾਰਥ ਜਾਨਨਾਅਰਥਾਤ
ਐਸੇਹੀਂ ਇਸਮੇਕੁਛ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀ ਹੈ ਯਕਾਰ ਬਸ਼ਿਸ਼ਟ ਨ
ਹੋਇ ਤਬਭੀ ਯਹ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਤਾਹੈ ॥੪॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋਨਰਕ
ਨਾਸੇ (ਅਸੁ) ਖਜ਼ੇਪਣੇ ਧਾਤੁਹੈਖਜ਼ੇਪਨਾਮ ਚਲਾਵਨਕਾਹੈਨਮੋ
ਕਜ਼ਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਸਾਮਰਥ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੋ ਜੋ
ਨਰਕਨ ਆਸੇ ਆਫ ਨਾਮ ਸਰਬਓਰਤੇ ਜੋ ਦਾਸੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ
ਨਰਕ ਸੇ ਖਜ਼ੇਪਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਨਿਕਾਸ ਦੇਤਾ ਹੈ ਗਜੇਂਦ੍ਰ
ਆਦਿਵਤ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭਕ੍ਤੋਂ ਕੇ ਨਰਕਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਖਜ਼ੇਪਣ
ਕਰਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇਕ ਰਾਵਨ ਦਿਗਬਿਜੈ ਮੇ ਸੁਤਲਨਾਮੇ ਪਤਾਲ
ਮੇ ਗਿਆਊਪਰਸੇਸੂਰਯਚੰਦ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਕੋਜੈਕਰਕੇਬਲੀਰਾਜਾਕੇ
ਜੈ ਕਰਨੇਕੋਤਬਵਾਮਪਾਦਕੇਅੰਗੁਸ਼ਟਸੇਖਜ਼ੇਪਣਕੀਆ ਅੰਤ
ਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੂਏਕੋ ਬਾਵਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਨੇਕਯੋਜਨੋ
ਪ੍ਰਯੰਤਜਾਇਪੜਾਤਦਵਤਪ੍ਰਮੇਸ੍ਵਰ ਨਰਕਨਾਸ ਹੈ ਅਰਥਾਤ
ਊਰਧਅਧਾਤਿਰਯਕ ਕਿਸੀਓਰਸੇਭਗਤਨਕੋਭਯ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋ
ਨੇ ਨਹੀ ਦੇਤੇਯਥਾ ਕਿ ਜਬਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮਹਾਰਾਜਦ੍ਵਾਰਕਾ ਕੋਚਲੇ

ਹਸਤਨਾਪੁਰਸੇ ਪ੍ਰੇਮਪੂਰਬਕ ਬੁਲਾਏ ਹੂਏ ਕਿੰਚਿਤਕਾਲ
ਕੁੰਤੀ ਸੁਭਦ੍ਰਾ ਆਦਿਕ ਸਰਬ ਪਰਿਵਾਰ ਕੀ ਭਗਤੀ ਕ
ਰਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੂਏਹੂਏ ਰੁਕਮਨੀਆਦਿ ਪਰਿਵਾਰ ਸਹਿਤ ਜਬ
ਨਿਕਰੇ ਹਸ੍ਤਨਾਪੁਰਸੇਸਭਬਿਦਾਕਰਨੇਕੋਸੰਗ ਚਲੇਜਬਬਹੁਤ
ਬਾਰੀ ਹਟੇ ਪੀਛੇ ਲੋਟੋ ਮੁੜੋਜੀ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਆਏਹੋ ਐਸੈ
ਬਾਰੰਬਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੂਕੇ ਕਹੇ ਹੂਏ ਮੁੜੇ ਤਬ ਅਸ੍ਵਤ੍ਥਾਮਾ
ਜੋ ਦ੍ਰੋਣਾਚਾਰਯ ਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ ਤਿਸਨੇ ਬਦਲਾ ਲੇਨੇ ਕੇ ਵਾਸਤੇ
ਨਿਸਚੈ ਕਿਆ ਨਿਰਬੀਜਕਰਦੇਂਉ ਪਾਂਡਵੋਂ ਕਾ ਤਬ ਪਾਂਚ
ਬਾਨਤੇ ਪਾਂਚੋ ਹੀ ਪਾਂਡਵੋਂ ਕੀ ਓਰ ਅਰੁ ਏਕ ਉਤਰਾਕੇ ਗਰ
ਭਕੀ ਓਰ ਚਲਾਯਾ ਤਬਭ੍ਰਾਹਿਤ੍ਰਾਹਿਹੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਹੇਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੀਨ
ਬੰਧੋ ਐਸੇ ਬਾਰੰਬਾਰ ਕਹਾ ਜਲਦੀ ਸੋਂ ਤਬਤਾਤਕਾਲ ਸਾਮ
ਰਥ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਉਤਰਾਕੇ ਸਹਿਤ ਤਿਨ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਰਤੇ
ਭਏ ਅਰੁ ਉਤਰਾਕੇ ਗਰਭ ਕੀ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਕਰ ਭਕਤਵਾਤ
ਸਲਯਤਾ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੂਏ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਚਕ੍ਰ ਕੋ ਗ੍ਰਹਨ ਕੀਏ
ਹੂਏ ਨੌ ਮਾਸ ਪ੍ਰਯੰਤ ਰਖਯਾ ਕਰਤੇ ਭਏ ਇਸਤੇ ਭੀ ਪਰਮੇ
ਸ਼੍ਵਰ ਨਰਕਨਾਸਹੈ॥ ੬ ॥ ਵਾ॥ ਆਸੁ ਉਪਵੇਸਨੇ ਧਾਤੂ ਹੈ
ਨਮੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਨਰ
ਕਨ ਆਸੇ ਕਯਾ ਫਲ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਰੂਪ ਹੋਇਕਰ ਦੰਡ ਧਰਮ
ਰਾਜ ਜਮਰਾਜ ਰੂਪ ਹੋਇਕਰ ਪਤਿਤ ਪੁਰਖੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤਿ
ਭਯ ਦਾਯਕ ਨਰਕੋਂ ਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਕਰਤਾਹੈ ॥ ੭॥ ਕਿੰਵਾ॥
ਅਸ ਭੁਵੀ ਧਾਤੂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਤਾਅਰਥਕਹੈ ਨਮੋ ਨਰਕ

ਨਾਸੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਭਗਵਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਨਰਕਨਾਸੇ ਕਜ਼ਾਨਰਕੌਂ ਮੇਂ ਭੀ ਪਤਿਤ ਪੁਰੁਖੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਃਖ ਦਾਤ੍ਰਿ ਰੂਪਾ ਵਾ ਦੁਃਖਾਨੁਭਵ ਰੂਪਾ ਨਾਰਕੀਯੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਤਾਜਿਸ ਕੀ ਹੈ ॥ ਨਹੀ ਤੋ ਅਤਜੰਤ ਜਵਰੂਪ ਅਧਰਮ ਜਨਜ਼ਜੋ ਨਰਕ ਹੈਂ ਤਿਨ ਮੇ ਕਜ਼ਾ ਸ਼ਕ੍ਤਿਹੈ ਪੀੜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀ ਇਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੇ ਪਾਉ ਕੇ ਬੱਟੇ ਵਤ ਤਥਾ ਸਧਨਾ ਜੂ ਕੇ ਸਾਲਿਗਰਾਮਵਤ ਜੈਸਾ ਜੈਸਾ ਕਰਮ ਹੋਇ ਤਿਸਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫਲਕੌਂ ਦੇਨਾ ਇਹੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਹੀ ਸਤਾਹੈ ਵਾਸ੍ਤਵ ਤੇ ਮੁਝਕੌਂ ਤੋ ਐਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਨਰਕ ਨਾਸਨਾਵਤਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮੂਰਤੀ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਤਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਕ ਸਤੋਤ੍ਰਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਜੋ ਨਾਰਕੀ ਜਾਤਨਾ ਸੇ ਭੀ ਭਾਰੀ ਭੀਰੂ ਭੂਤ ਹੈ ਤਿਨੌਂ ਨੇ ਅਤਜ਼ਵਸ਼ਜ਼ਕ ਯਾ ਕੌ ਪਾਠ ਨਿਤਜੰਪ੍ਰਤੀ ਕੀਆ ਚਾਹਿਐ ਪੁਰੁਖ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬਾਲ ਬ੍ਰਿਧਿ ਮੂਢ ਪੰਡਿਤ ਸਰਬ ਕੋ ॥ ਓਅੰ ਸ੍ਰੀ ਸਦ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੇ ਭੁਜੋ ਨਮ੍ਰਹ ॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕਾਸ੍ਰਕ ਪ੍ਰਾਰੰਭਹ ॥ ਸ਼ਾਂਤੇ ਸੁਭੇ ਸਤਿਗੁਰੰ ਸਤਜ਼ਸਿੰਧੰ ॥ ਸਦਾਸੱਜਨਾਨੰਦ ਕੰਦੰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ॥ ਪਰੇਸ਼ੰ ਪ੍ਰਭੂੰਪਾਪਮੱਤੇਭਸਿੰਹੰ ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੰ ਨਰਕ ਨਾਸੰ ਨਮਾਮਿ ॥ ੧ ॥ ਪ੍ਰਭੋਪਾਹਿ ਪਾਪੌਘ ਪਾਪਚਜ਼ਮਾਨੰ ॥ ਬਰੇਣਜ਼ੰ ਬ੍ਰਿਹ੍ਮੇਬੇਦਬੰਸ਼ਾਵਤੰਸੰ ॥ ਸਦਾ ਸੌਖਯ ਸੰਦੋਹਮੋਹਾਪਹਾਰਿੰ ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੰ ॥ ੪ ॥ ੨ ॥ ਨਿਰੀਹੰ ਨਿਰਾਕਾਰ ਮੋਂ ਕਾਰਮਾਦਿੰ ॥ਭੁਵੱਛੇਦਕੰ ਭੇਦ੍ਵਕੰਜਨਵਿਪਖਜੰ॥ਜਗਨ੍ਨਾਸ਼ਕੀਨਾਸ਼ਨਾਸ਼ੰ ਨ੍ਰਿ

ਕਾਯੰ ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੰ ॥ ੪ ॥ ੩ ॥ ਕਲਜ਼ਾਨ ਕਲਪ ਦਰੁਮੰ
ਵੈਭਜਾਮਿ ॥ ਜਗੱਧਾਰਕੰ ਧਾਰਨਾਧਜ਼ਾਨਗਾਮਜ਼ੰ ॥ ਜਗਲ੍ਲੀਲ
ਯਾ ਮਾਯਯਾ ਆਤਦੇਹੰ ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੰ ॥ ੪ ॥ ੪ ॥ ਨਯਾਵਤ੍ਰ
ਕਲੌਚੌਟਿਨਾਥੰਭਜੰਤਿ ॥ ਨਤਾਵਤ ਸੁਖੰ ਸ਼ਾਂਤਿਮੁਪਯਾਤਿਮਰ
ਤਜ਼ਾ ॥ ਮਹੀਮੰਡਨੰਖੰਡਨੰਕਿਲਕਲੇਸ਼ੰ ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੰ ॥੪॥
੫॥ਨਿਃਸਰਗਤੋਟਮਾਦਜ਼ੈਸ੍ਵਰਯਯੁਕ੍ਤੰ॥ ਯੋਗਾਸਨਸਵੰਸਵਵਿ
ਰਹੰਚਸਥਾਣੰ ॥ ਮਹਾਯੋਗਵਰਯੈਕਨਤੁਪਾਦਪਦਮੰ ॥ ਗੁਰੂ
ਨਾਨਕੰ ॥ ੬ ॥ ਨਾਮਾਵਤਾਰੰਚ ਹ੍ਰਿਤਿਭੂਮਿ ਭਾਰੰ ॥ ਨਨਾਮੰ
ਨਰੂਪੰਨਕਾਮੰ ਨਧਾਮੰ॥ਸਦਾਜਯ ਸਦਾਜਯਸਦਾਸੌਖਜ਼ਸਿੰਧੋ॥
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੰ ॥ ੭ ॥ ਪ੍ਰਪੰਨਾਰਤਿਹਾਰੀ ਸਦਾ ਸੌਖਜ਼ਕਾਰੀ ॥
ਸ੍ਵੈਛਾਬਿਹਾਰੀਸਦਾਗਮਨਾਹਾਰੀ ॥ ਪ੍ਰਪਾਤੁ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਜਗਾਨ
ਸੌਖਜ਼ਕਾਰੀ ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੰਃ ॥੮॥ ਨਿਪੂਰ ਬਸੇਸ ਸਸਤ੍ਰੇਣ
ਮ੍ਰਿਗਾਧੀਸ਼ਚਰਮੇਣਚ ॥ ਕ੍ਰਿਤੰਸਤਵਮਿਦੰਭਕ੍ਤਜ਼ਾਪਠਨਮੁਕ੍ਤੋ
ਭਵੇਨ੍ਨਰਹ ॥ ੯ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀਮਨਨਰਕ ਨਾਸਨ ਨਾਨਕਾ
ਸ੍ਟਕੰ ਸੰਪੂਰਣੰਸੁਭੰ ॥ ਇਤਿ ਨਰਕ ਨਾਸਨ ਪ੍ਰਕਰਣ ਸਮਾਪ
ਤੋਹ॥ ਸਦੈਵੰਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ ਸਦ ਨਾਮ ਅਵਾਜ਼ਕਾ ਹੈ ਪਾਰਸੀ ਮੇ
ਸੋਦਾਨਦਾ ਅਵਾਜ਼ ਕੇ ਬਾਚਕ ਹੈਂ ਕਿਆ ਧੁਨਿ ਅਰਥਕ ਹੈਂ
ਜੈਸੇ ਕਿਸੀ ਪੁਰਖ ਕੋ ਸੰਬੋਧਨ ਸੇ ਬੁਲਾਇਐ ਕਿ ਹੇ ਦੇਵ
ਦੇਤ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰਕਰ ਦੇਸਭਾਸਾ ਪਸ੍ਰਿਮ ਮੇ ਸਦ ਕਹਤੇ ਹੈਂ
ਸੰਬੋਧਨ ਪੂਰਬਕ ਬੁਲਾਨੇ ਕੋ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਪੁਰਖ ਬੁਲਾ
ਇਐ ਅਰੁ ਵੋ ਝਟਤੀ ਅਪਨੇਪਾਸ ਆਇਜਾਤਾ ਹੈ ਯਦਜ਼ਪਿ

ਵੋ ਪੁਰਖ ਨ ਹੋਇ ਪਰੰਤੁ ਨਾਮ ਮੇ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੈ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਕਿਆ ਈਸ੍ਵਰੇਛ ਬਿਸ਼ੇਸ ਜੈਸੇ ਏਕਹੀ ਨਾਮਵਾਲੇ ਦ੍ਵੈਚਾਰਪੁਰਖ ਹੋਹਿ ਤਬ ਏਕਕੇ ਬੁਲਾਏ ਹੂਏ ਸਭ ਉਸਨਾਮ ਵਾਲਿਓਂ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਸੀ ਓਰ ਹੋਇਜਾਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਾ ਨਾਮ ਕੋਊ ਕੈਸੇ ਕੈਪੁਕਾਰੈ ਤਬ ਝਟਤਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਧਰ ਹੋਇਜਾਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਮੁਝਕੋ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ ਜੈਸੇ ਦੋ: ॥ ਤੁਲਸੀ ਸੀਤਾਰਾਮ ਕੋ ਰੀਝ ਭਜਉ ਕੋਊ ਖੀਝ ॥ ਉਲਟਾ ਸੀਧਾ ਜਾਮਿਹੈ ਖੇਤ ਪਰੇ ਜਸੋ ਬੀਜ॥ ਪੈਜਪਰੇ ਪ੍ਰਲਾਦਹਿਕੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪਾਹਨਤੇ ਨਹਿਯੇਤੇ॥ ਪੂਰਬ ਸਮਗ੍ਰ ਲਿਖਾਹੈ ਅਜਾਮਿਲ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ॥ ਪੂਰਬ ਦਿਯੋਹੀ ਹੈ॥ਜੋ ਲਘੁਪੁਤ੍ਰ ਪ੍ਰਿਅ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਮਰਨਸਮੈ ਜਮਦੂਤ ਦੇਖਕਰ ਸਨੇਹ ਪੂਰਬਕ ਬੁਲਾਤਾ ਭਯਾਕਿਹੇ ਨਾਰਾਯਣਾਯ ਤਬ ਤਾਤਕਾਲਹੀ ਸ੍ਰੀ ਮਨ ਨਾਰਾਯਣ ਅਪਨਾਨਾਮ ਮਾਨਕਰ ਨਿਜਪਾਰਖਦ ਭੇਜਤੇਭਏ ਸੋ ਜਮਗਣੋ ਕੋ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕਰ ਅਜਾਮਿਲਕੋਪਾਸਿਓਂਸੇਮੁਕ੍ਤ ਕਰ ਬਿਮਾਨਾਰੂਢ ਕਰ ਬੈਕੁੰਠਕੋ ਲੇਜਾਤੇਭਏ ਅਤਿਮੰਗਲਪੂਰਬਕ ਸੰਖ ਅਰੁਭੇਰਿਓਂ ਕੀ ਧ੍ਵਨੀ ਸਹਿਤ ਗੰਧਰਬ ਗਾਇਨ ਔਰ ਅਪਛਰਾ ਕੀ ਨ੍ਰਿਤਕਾਰੀ ਛਤ੍ਰਚਾਮਰਾਦਿ ਅਨੰਤ ਮੰਗਲਸੋਂ ਦਿਬਯਰੂਪ ਚਤੁਰਭੁਜਕੋ ਲੇ ਜਾਤੇਭਏ ਤੋ ਦੇਖੋਖਾਲਸਾਜੀ ਐਸੇ ਨਾਮਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ ਬਾਲਮੀਕੀ॥ ਪ੍ਰਤਯਖਯ ਨਾਮਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸਕੋ ਸੋ ਸਿਧ ਅਵਸਥਾਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾਭਯਾ

॥ਜਾਨਿਆਦਿਕਵਿਨਾਮਪ੍ਰਤਾਪੂ॥ਭਯੇਸਿਧਕਰਉਲਟਾਜਾਪੂ॥ ਪੁਨਃ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ॥ਵਾਟੇ ਮਾਨਸਮਾਰਦਾ ਬੈਠਾਬਾਲ ਮੀਕ ਬਟਵਾਰਾ॥ ਪੂਰਾਸਤਿਗੁਰ ਭੇਟਿਆ ਮਨਵਿਚ ਹੋਆ ਖਿੰਜੋ ਤਾੜਾ॥ ਮਾਰਣ ਨੂ ਲੋੜੇਘਣਾ ਕਢਨਹੰਘੇਹਥ ਉਘਾੜਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਮਨੂਆਰਖਿਆ ਹੋਇਨਆਵੈ ਉਛੋਹਾੜਾ ॥ਅਉਗਨ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਸਿਓਨ ਰੋਜਗਾਰ ਹੈ ਏਹ ਅਸਾੜਾ॥ ਘਰਵਿਚ ਪੁਛਨਘਲਿਆ ਅੰਤਕਾਲ ਹੈ ਕੋਇ ਅਸਾੜਾ॥ ਕੋ ੜਮਤਾਚਉਕੰਨੀਐ ਕੋਇ ਨ ਬੇਲੀ ਕਰਦੇ ਝਾੜਾ॥ ਸਚਦ੍ਰਿੜਾ ਇਉਧਾਰਿਓਨ ਟੱਪਨਿਖਤਾਉਪਰਵਾੜਾ॥ ਗੁਰਮੁਖਲੰਘੇ ਪਾਪ ਪਹਾੜਾ॥ ਸੋ ਦੇਖੀਐ ਚਿਤਮੈ ਬਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕਿ ਜੋ ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਮਰਾਮਰਾ ਐਸੇ ਉਲਟਾ ਜਾਪਕਰ ਬਾਲਮੀ ਕ ਜੂ ਜੋਆਦਿਕਬਿਰਾਜਹੂਏ ਔਰ ਸਤਕੋਟ ਰਾਮਾਇਣ ਰਚਤੇਭਏ ਔਰ ਅਨੰਤ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਭਾਖਾਦਿਕ ਕਵਿ ਜਿਨਕੀ ਛਾਇਆ ਕੋ ਆਸ੍ਰਯਕਰ ਰਾਮਾਯਣ ਕੋ ਰਚਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਕ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਸੀਕ ਮਹਾਂਨਦੀਪੈ ਸੇਤਰਚੈ ਤਬ ਤਿਸਪਰ ਅਤਿ ਤੁਛ ਚੀਟੀਆਦਿਕ ਜੀਵਭੀ ਪਾਰ ਹੋਇਜਾਤੇ ਹੈਂ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈਬਾਲਾ ਜੂਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਕੇ ਕਹੇ ਜੋ ਜਨਮਸਾਖੀਰੂਪਜਹਾਜਰਚਾਤਿਸਕੇਆਸ੍ਰੇਅਬਅਨੰਤਗ੍ਰੰਥ ਬ ਨੇਹੈਂਔ ਬਨਤੇਜਾਤੇਹੈਂ ਪੁਨਾਗੁਸਾਂਈਜੂ॥ਭਾਇਕੁਭਾਇ ਅਨਖ ਆਲਸਹੂ। ਨਾਮਲੇਤ ਮੰਗਲਦਿਸਦਸਹੂ॥ ਪੁਨਾ॥ਹਰਿਹਰਤਿ

ਪਾਪਾਨਿ ਦੁਸ੍ਰਿਚਿਤੈਰਪਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤਹ ਅਨਿਛਯਾਪਿ ਸੰਸਪ੍ਰਿ-
ਸ਼ਟੋ ਦਹਤੁਜੇਵ ਹਿਪਾਵਕਹ । ਅਰਥਾਤ ਸਦੈਵੰਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ। ਸ੍ਰੀ
ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੂ ਬਰਨਨਕਰਤੇਹੈਂ ਕਿ ਏਵੰ ਕਹਾ
ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਅਜਾਮੇਲ ਬਾਲਮੀਕ ਆਦਿਕੋਂ ਕੀ
ਨਯਾਈਂ ਸਦਕਯਾ ਸੱਦਿਆ ਹੂਆ ਬੁਲਾਯਾ ਹੂਆ ਜੈਸੇ ਕੋਊ
ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋਇ ਤਦਵਤ ਪ੍ਰਾਕਾਸ਼ੇ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਦਾਹੀ ਜੈਸੇ ਸ
ਤਜੁਗਾਦਿ ਮੈ ਭਗਤੋਂ ਕਰ ਬੁਲਾਯਾ ਹੂਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਥਾ
ਤੈਸੇ ਅਬ ਭੀ ਅਰੁਆਗੇ ਭੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇਗਾਐਸੇਹੀ ਯਥਾ॥ਆਦਿ
ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿਸਚੁ ਹੈਭੀਸਚੁ। ਨਾਨਕ ਹੋਸੀਭੀਸਚੁ॥ ਯਥਾ
ਜੈਤਸਰੀ ਕੀ ਵਾਰਮੇ ਸਲੋਕ ॥ ਆਦਿਪੂਰਨ ਮਧਪੂਰਨ ਅੰ
ਤ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸੁਰਹ। ਸਿਮਰੰਤਿ ਸੰਤ ਸਰਬਤ੍ਰ ਰਮਣੰਨਾਨ
ਕ ਅਘਨਾਸਨ ਜਗਦੀਸਰਹ। ਅਰਥਾਤ ਏਕਾਗ੍ਰ ਚਿਤਕਰ
ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਬਕ ਜੈਸੇਕੈਸੇ ਨਾਮੋਚਾਰਨ ਕਰੈ ਤਬ ਨਿਕਟ ਹੀ
ਜਾਨੈ ਅਕਾਲਪੁਰੁਰਖ ਕੋ ॥ ਯਥਾ॥ ਦਰੋਗ ਪੜ੍ਹਪੜ੍ਹ ਖ਼ੁਸ਼ੀ
ਹੋਇ ਬੇਖਬਰ ਬਾਦ ਬਕਾਹਿ। ਹੁਕਦਮ ਕਰਾਹੀ ਜੋ ਕਰੈ
ਹਾਜ਼ਿਰ ਹਜ਼ੂਰ ਖ਼ੁਦਾਇ ॥ਪੁਨਾ॥ਰੇਚਿਤਚੇਤਚੇਤ ਅਚੇਤ। ਕਾ
ਹਿਨ ਬਾਲਮੀਕਹਿ ਦੇਖ। ਕਹਿਜਾਤ ਤੇ ਕਿਹਿਪਦਹਿ ਅਮਰਿ
ਉ ਰਾਮ ਭਗਤ ਬਿਸੇਖ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਨਾਮਧਰੀਕ ਉਧਾਰੇ ਭਗ
ਤਹਿ ਸੰਸਾ ਕਉਨ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਦੈਵੰਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ ਸਦ ਨਾਮ ਸੀ
ਘ੍ਰਕਾ ਜਬ ਗੁਰੋਂਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਗਯਾਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਯ
ਤਬ ਸਦਯਕਯਾਇਣਤਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾਹੈ ਜੈਸੇਸੂਰਜਕੇ ਉਦੇ ਹੂ

ਏਹੂਏ ਝਟਤਹੀ ਅੰਧਿਕਾਰ ਨਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਘਟਪਟਾ ਦਿ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤੇ ਹੈਂ ਕੁਛ ਦੇਰੀਨਹੀਂ ਲਗਤੀ ॥ ਵਾ ॥ ਅਰੁਨੋਦਯ ਕਰ ਜੈਸੇ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਅੰਧਕਾਰ ਨਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸੂਰਯਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਤਾਹੈ ਤਿਸਕਾ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕਾਕਜਾਸਰੂਪਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨੰਗੀਸਰੂਪੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅੰਗਅਵੈਵ ਹਸਤ ਚਰਨਾਦਿਕ ਤਿਨਸੇ ਰਹਿਤ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰਗੁਣਰੂਪ ਪਰਿਪੂਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਸਗੁਨ ਪਖਯ ਮੇ ਅੰਗ ਪਖਯਪਾਤ ਤਿਸਤੇ ਰਹਿਤ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਭਜਨ ਕਰੈ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜਾਤੀ ਬਰਨਾਦਿਕ ਕਾ ਕੁਛਨੇਮ ਨਹੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਆਪਨਨਾਹੀ ਕਿਸੀਕਉ ਬਾਪੈ ਭਾਵਨਕਉਹਰਿ ਰਾਜਾ ॥ ਮੋਹਪਟਲਸਭੁਜਗਤ ਬਿਆਪਿਆ ਭਗਤਨਹੀ ਸੰਤਾਪਾ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅੰਗਾਨਾਮ ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਨਾ ਹੋਵੈ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਨੰਗ ਅਰਥਾਤ ਦਿਗੰਬਰ ਅਕਾਸ਼ਵਤ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰਰੂਪ ਸੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਮੁਰਲੀ ਮੁਕਟਾਦਿ ਸਹਿਤ ਅਨੰਗ ਜੋਕਾਮ ਦੇਵ ਤਿਸਵਤ ਔਰ ਭਯਾਨਕ ਰੂਪਕਰ ਨਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥੩॥ ਨਿਰਗੁਨ ਪਖਯ ਮੇ ਗੀ ਨਾਮ ਬਾਣੀਕੋ ਹੈ ਅਨੰਗੀ ਕਿਆ ਬਾਣੀਸੇ ਰਹਿਤ ਅਵਾਕ ਮਨਸਗੋਚਰ ਜਿਸਕੋ ਕਹਿ ਤੇ ਹੈਂ ॥ਬੇਦਸੰਤ॥ਯਤੋਵਾ ਚੋਨਿਵਰਤੰਤੇ ਅਪ੍ਰਾਪ੍ਯਮਨਸਾਸਹੇ ਤਿ॥ਆਸਾਮੇ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਬੇਦਕਤੇਬ ਸੰਸਾਰਹਭਾਹੂੰਬਾਹਿਰਾ

॥ ਨਾਨਕਕਾਪਾਤਸਾਹ ਦਿਸੈ ਜਾਹਿਰ॥ਪੁਨਾ ਗੀਤਾਯਾਂ ਯਥ॥
॥ ਇੰਦ੍ਰਿਯਾਣਿਪਰਨਜਾਹੁਰਿੰਦ੍ਰਿਯੇਭਜਃਪਰੰਮਨਹ॥ ਮਨਸਸੁ
ਪਰਾਬੁਧਿਹਯੋਬੁਧੇਹ ਪਰਸੂਸੁਸਹ॥ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਨਿਰਵਾਹੌਂ
ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਐਸਾ ਅਨੰਗੀ ਮਨਬਾਨੀ ਕਾ
ਅਬਿਸ਼ਯ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨੰਗੀ ਜੋ ਨਗਾਇਨ
ਕਿਆਜਾਇ ਕਿਸੀਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਵਹੀ ਅਰਥ ਪਰੰਤੂ ਕਥਨ
ਕਾ ਭੇਦ ਹੈ॥ ਤਿਸੀਕੋ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਵਿਸਿਸ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੰਗੀ ਬਿਭੂਤੇ ॥ ੧੪੫ ॥ ਟੀਕਾ
ਅਭੰਗ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਬਿਭੂਤੀ ਅਪ੍ਰਤਰਕ ਐਸ੍ਵਰਯ ਜਿ
ਸਕਾ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਭਿਨਾਮ ਰਿਦੇਕਾ ਗੀ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਭਗਵਤੀ ਕੇ ਰਿਦੇਮੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਬਿਭੂਤੀ ਜਿਸ
ਕੀ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਮਗ੍ਰ ਭਗਵਤੀ ਜੀ ਕੇ ਓਰ ਲਗਾਉ
ਨਾ ਸੰਬੋਧਨ ਮੇ ਹੇ ਸਦੈਵੰਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ ਨਮੋਨਰਕਨਾਸੇ ਹੇ ਅਨੰਗੀ
ਸਰੂਪੇ ਹੇਅਭੰਗੀਬਿਭੂਤੇ ਮਹਾਮਾਯੇਨਮਹ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ
ਸਕਲਕਲਿਕਲਮਲਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰਸੂਵ
ਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਗਤਿ
ਵੈਰਾਗਜ ਵਿਗਜ ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਖੋੜਸਮੋਛੰਦ ਰਸਾਵਲ
ਵਜਾਖਜਾ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰਪਖਜੇ ਨਾਮ ਅਸ੍ਰਮੋ
ਅੰਸੂ ॥ ੮॥ ੪੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਪ੍ਰਮਾਥੰ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਪ੍ਰਮਾਥ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮਥ ਜੋ ਸ਼ਿਵਗਣਹੈਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾ
ਰ ਕੀ ਤਾਮਸੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰਮਥਨ ਸੀ
ਲ ਖਸ਼ੋਭ ਕਰਤਾ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਭੀ ਜੋ ਪ੍ਰਮਥਨਸ਼ੀਲ ਹੋਵੈ
ਕਾਲਕਾਲ ਸੋਕਹੀਐਪ੍ਰਮਾਥੀ ਪ੍ਰਮਾਥੇ॥ ਪ੍ਰ॥ਵਾ॥ਹੇਅਕਾਲਪੁਰ
ਖ ਜੋ ਬਡੇਬਡੇ ਬਲੀ ਥੇ ਇੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਥੀ
ਖਸ਼ੋਭਕ ਸੁੰਦੋਪਸੰਦ ਸੇਆਦਿਲੇਕਰ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਭੀ ਆਪ
ਨੇ ਪ੍ਰਮਥਨ ਕੀਆ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਕਰਖ
ਕਰ ਮਥਨ ਕਰਤਾ ਕਹਾ ਖਸ਼ੋਭਨ ਕਰਤਾ ਮਨਤਿਸਕੋ ਭੀ
ਖਸ਼ੋਭਨ ਕਰਤਾਹੈਂ॥ ਤਥਾਹਿਸ੍ਰੀਗੀਤਾਯਾਂ ਖਸ੍ਰਾ ਧਜਾਇ॥ਅਰ
ਜੁਨੋਬਾਚ॥ ਚੰਚਲੰਹਿਮਨਹਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਮਾਥੀਵਲਵਦਦ੍ਰਿਢੰ॥ਤ
ਸਜਾਹੋ ਨਿਗ੍ਰਹੰ ਮਨਜੇ ਵਾਯੁਰਿਵਸੁਦੁਃਕਰੰ॥ ਅਰਥਾਤ ਮਨ
ਕੇ ਭੀ ਸੱਤਾਸੰਪਾਦਕ ਹੋ ਸਰਬੇਂਦ੍ਰਿਯੋ ਕਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਜੋ ਮਨ
ਜਿਸਤੁਝਕੀ ਸੱਤਾਸੇ ਬਿਨਾ ਕੁਛ ਕਰ ਨਹੀ ਸਕਤਾ ਅਤਜੈਤ
ਜੜ ਹੋਨੇ ਤੇ ਇਸੀਤੇਹੇਭਗਵਨ ਤੁਮਪ੍ਰਮਾਥੇਪ੍ਰਮਾਥ ਹੋਂ॥੩॥

ਮੂਲ ॥ ਸਦਾਸਰਬਸਾਥੇ॥ ਅਗਾਧਿਸਰੂਪੇ॥

ਟੀਕਾ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਮ ਸਰਬਕੇ ਸਾਥ ਹੋ ਅਕਾਸ਼ਵਤ
ਪਰਿਪੂਰਨ ਅਕਾਸੋਪਲਖਜਤ ਪੰਚਮਹਾਭੂਤ ਵੋ ਜੈਸੇ ਸਰਬ
ਕਾਰਯ ਬਰਗ ਕੇ ਸਾਥਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਅੰਤਰ ਵਾਹਜ ਪੂਰਨ
ਹੈ ਅਰੁ ਭਿੰਨ ਭੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸਰਬ ਕੇ
ਸਾਥ ਹੋ ਅਰੁ ਸਰਬ ਸੇ ਅਸੰਗਹੋ॥ ਅਸੰਗੋਹਜਯੰਪੁਰਖਹ॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੁਤੇਃ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸ਼ਰਬਨਾਮ ਕਾਲਰੂਪ ਸਭਕੇ

ਸਾਥ ਹੇ ਏਕ ਸਰਬਕਾ ਅਧਯਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਇਸ ਅਰਥਮੇ
॥ ਅਗਾਧਿਸਰੂਪੇ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਗਾਧਿਹੈ ਸਰੂਪਤੁਝਕਾ
ਗਾਧਿ ਨਾਮ ਸਥਲ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਨਹੋਵੈ ਜਿਸਕਾ ਅਰਥਾਤ ਪਰ
ਮਗੰਭੀਰ ਅਖਯੋਭ ਅਪ੍ਰਤਰਕ ਰੂਪਸਰੂਪ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥
ਅਗਾਧਿਸਰੂਪੇ ਅਗਨਾਮਸਥਾਵਰਬ੍ਰਿਖਯ ਪਰਬਤਾਦਿਤਦੋਪ
ਲੱਖਿਤ ਸਰਬਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ (ਅਧਿ) ਨਾਮਆਸ੍ਰਯਕਾਹੈਅਰਥਾਤ
ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਸਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਗਾਧ ਸ-
ਰੂਪੇ ॥ ਕੇਵਲ ਅਗ ਪਰਬਤ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਆਸ੍ਰਯ
ਹੋਇ ਕਛਪਬਰਾਹਾਦਿ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਗਾਧਿਸਰੂਪੇ ॥ ੨ ॥ ਵਾ
ਅਗਸ਼ਬਦ ਕਰ ਅਗਨ ਤਦੋਪਲਖਿਯਤ ਸੂਰਜ ਬਿਜਲੀ
ਆਦਿ ਸਰਬ ਤੇਜ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਅਧਿਆਸ੍ਰਯ ਰੂਪ ਹੋਇ ਅ-
ਰਥਾਤ ਸਰਬ ਤੇਜੋਕਾ ਤੇਜ ਜੈਸੇ ਅਗਿਨੀ ਆਦਿ ਸਰਬਕੇ
ਦਾਹਕ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕ ਹੈਂ ਸੋ ਅਗਾਧਿ ਸਰੂਪਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ।
ਅਗਸ਼ਬਦ ਅਗ੍ਰ ਕਯਾਸੁਖ ਤੇ ਕੌਨ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਤਿਨਾਕਾ
ਅਧਿਆਸ੍ਰਯਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਗਾਧਸਰੂਪੇ ॥ ੪ ॥ਕਿੰਵਾ
ਅਧਿਕਰਕੇ ਆਧੀਨਾਮਪੀੜਾਅਰਥਾਤਅਗਿਨੀਆਦਿਕੋਂਕਾ
ਜੋ ਪੀੜਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਥਾ ॥ ਭੈਵਿਚਅਗਿਨ ਕਢੈਵੇਗਾਰ ਭੈ
ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਦੱਬੀਭਾਰ॥ਤਥਾਚ ॥ ਸ਼੍ਰੁਤੀ॥ਭੀਖਾਸਮਾਤਵਾਤਹ
ਪਵਤੇਭੀ ਖੋਦਯਤਿਸੂਰਯਹ ॥ ਭੀਖਾਸਮਾਦਗ੍ਨਿਸ਼੍ਚੇਂਦ੍ਰਸਚਮ੍ਰਿ
ਤਯੁਰਧਾਵਤਿ ਪੰਚਮਾ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨ੍ਰਿਬਾਧ ਬਿਭੂਤੇ ॥ ੧੪੯॥ ਟੀਕਾ

ਬਾਧਨਾਸ਼ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਬਿਭੂਤੀ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਬਿਭੂਤੀ ਅਣ
ਮਾਦਿ ਐਸ੍ਵਰਯ ਅਬਾਧ ਕਿਸਤੇ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਸਹਜ ਹੈ ਔਰਮੇ
ਯਤ੍ਨਸਾਧ੍ਯ ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਰੋਹਿਤ ਭੀਹੋਇਜਾਤੀਹੈ ਮਾਹਾਰਾਜ
ਮੇ ਏਕਰਸ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਬਾਧ ਬਿਭੂਤੀ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥
ਬਿਭੂਤੀ ਦਸਮਾਧ੍ਯਾਯ ਕਬਿਤ ਮੁਖਯਾਂਸ ਯਥਾ ਮਾਰੂਕੀ ਪ-
ਉੜੀ ਬਿਰਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸਰੋਂ ਸੇਵਕ ਬਿਰਹੋਸੀ॥ ੨ ॥
ਕਿੰਵਾ॥ ਨ੍ਰਿਬਾਧਬਿਭੂਤੇ॥ ਕਾਲਰੂਪਕਰਜੋਭਗਵਾਨਨ੍ਰਿਮਾਨੁ
ਖ੍ਯ ਰਾਜਾਦਿ ਤਿਨਕੀ ਬਿਭੂਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਬਾਧ ਨਾਸ ਕਰ
ਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨ੍ਰਿਬਾਧ ਬਿਭੂਤੇ॥ ਗਿਰੈਬਾਰੀਬਡਸਾਹਬੀ
ਸਭ ਨਾਨਕ ਸੁਪਨ ਥੀਆ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨ੍ਰਿਬਾਧ ਬਿਭੂਤੇ
ਨ੍ਰਿਮਾਨੁਖ੍ਯ ਰਾਜਾਦਿਕ ਤਿਨਮੈਵੈ ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਅਧਿਆਸ੍ਰਿਤ
ਹੋਇ ਬਿਭੂਤੀ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨ੍ਰਿਬਾਧ ਬਿਭੂਤੇ॥ ੪ ॥
ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਬਿਭੂਤੇ ਨ੍ਰਿ ਕਯਾ ਤੁਝਕੇ ਨਰ ਅਰਥਾਤ ਭਕਤ
ਜਨ ਪਾਰਖਧ ਬਾਧਕ੍ਯਾ ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਬਾਧਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ
ਔਬਾਧਾ ਨਾਮ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਔਰ ਨਾਸ਼ਕਾ ਭੀ ਨਾਮ ਹੈ ਸੋ
ਐਸੇ ਬਿਵਸਤਾਕਰਨੀ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਆਪਤੇ ਅਤਿਰਿਕ੍ਤ
ਜੋ ਕਾਮਾਦਿਕ ਹੈ ਇਸਤ੍ਰੀਪੁਤ੍ਰਾਦਿ ਬਿਖਯ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਨਾਸ
ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤੁਝਬਿਖਯ ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ
ਤੁਝਕੇ ਭਜਨ ਦਰਸਨ ਕਾ ਕਾਮ ਨਾਮ ਸੰਕਲਪ ਕਰਤੇ ਹੈਂ
ਜੋ ਤੁਝਕੇ ਭਜਨ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਹੈਂ ਤਿਨਪੈ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਲੋਭ
ਭੀ ਭਜਨ ਕਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੋਹ ਤੁਝਕੇ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਮੇ

ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਹੰਕਾਰ ਦਾਸਤ੍ਵ ਭਾਵਕਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵਾ ਸ਼ੁੱਧ ਅ ਹੰਕਾਰ ਨਿਸਚੈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਾਧਾ ਬ੍ਰਿਧੀ ਸੋ ਸ ਭ ਸੰਤੋਖਾਦਿਕੋ ਕੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੭ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨੰਗੀ ਅਨਾਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਨੰਗੀ ਅੰਗਸ਼ਰੀਰ ਤਿਸਤੇ ਰਹਿਤ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅੰਗਹਸ ਤ ਚਰਨਾਦਿਕ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਇਸੀਤੇ ਅਨਾਮੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਸੇ ਰਹਿਤ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਅਨੰਗੀ ਅੰਗਹੀਨ ਕਜ਼ਾ ਦੇਹ ਇਸੀ ਤੇ ਅਨਾਮੇ ਕਜ਼ਾ ਨਿਰੋਗ ਜੋ ਦੇਹਾਦਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਜ ਪਦਾਰਥ ਹੈਂ ਸੋਈ ਰੋਗੀ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ਜੋ ਜੋ ਦੀਸੈ ਸੋਸੋ ਰੋਗੀ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਮੇਰਾ ਸਤਗੁਰੁ ਜੋਗੀ। ਤ੍ਰੈਗੁਣਜ ਵਿਸ਼ਯਾਵੇਦਾ ਨਿਸਤ੍ਰੈਗੁਨਜੋਂ ਭਵਾਰਜੁਨ। ਜੋ ਜੋ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤਮਕ ਹੈ ਸੋ ਸੋ ਨਾਸੀ ਪ੍ਰਣਾਮੀ ਹੈ ਜੋ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤੀਤਹੈ ਸੋ ਅਜਰਾਮਰਹੈ ਅਰੁ ਅਕ੍ਰੈ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਸਰਬ ਕਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਸੋ ਐਸਾ ਵਾਹਿਗੁ ਰੂ ਅਨੰਗੀ ਅਨਾਮ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬਦਾ ਅਨੰਗੀ ਕਾਮਦੇਵ ਤਦਵਤ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਅਰਅਨਾਮ ਨਿਰੋਗ ਹੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨੰਗੀ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀ ਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਂਗਹੋਇ ਤਿਸਮੇ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਹੋਤਾ ਹੈ ਹਸ੍ਤਚਰਨਾਦਿ ॥ ਯਥਾ ॥ ਬ੍ਰਿਖਜਸਾਖਾ ਪਤ੍ਰਪੁ- ਸਪਾਦਿ। ਜਿਸਤੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨਿਰਾਵਯਵ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਸ੍ਵ ਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਸੂਨਜ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਨਾਮੇ ਨਾਮਰੂਪ ਰਹਿਤ॥ ਵਾ ॥ ਨਿਰੋਗਜ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨੰਗੀਅਨਾਮੇ ਕਜ਼ਾ ਤੁਝੈ

ਕੇ ਨਾਮ ਅਨਗੀਯ ਹੈ ਗਾਯਨ ਨਹੀਂ ਕਿਏ ਜਾਤੇ ਅਨੰਤ ਹੋ
ਨੇਤੇ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਅਨਾਮੇ ਭਗਵਤੀ ਤੂੰ ਅਨੰਗੀ ਹੈਂ
ਕਯਾ ਨਿਰਾਵਯਵ ਨਿਰਗੁਨ ਚੇਤਨਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੈ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥
ਪਖਯਪਾਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਵਾਸਤਵਤੇ ਦੇਵਾਦਿਕੋਂਕਾ ਪਖਯ
ਪਾਤ ਕਲਪਬ੍ਰਿਖਯਵਤ ਹੈ ॥ ੯ ॥

ਮੂਲ ॥ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਤ੍ਰਿਕਾਮੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰੂਪ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਕਯਾ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮੇ ਇਸ
ਤ੍ਰੀ ਪੁਰੁਖ ਜਿਸਕੀ ਇਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਯਾ ਸਤਚਿਤ ਆਨੰਦਰੂਪ ॥ ਯਥਾ ॥ ਨਿ
ਰੁਕ੍ਤਿ ॥ ਕ੍ਰਿਖੀਭੂਵਾਚਕੋਸ਼ਬਦੋਣਸ੍ਚ ਨਿਰਬ੍ਰਿਤ ਬਾਚਕਹ ॥ ਤ
ਯੋਰੈਕਯੰਪਰੰਬ੍ਰਹਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਇਤਯਭਿਧੀਯਤੇ। ਕ੍ਰਿਖੀਭੂਕਯਾ
ਸਤਾਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰੁਣਕਾਰ ਆਨੰਦ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਆ-
ਨੰਦ ਉਭਯਓਰ ਗ੍ਰਹੀਤਦੰਡ ਮਧਯਵਤ ਸਤਚਿਤ ਆਨੰਦ
ਰੂਪ ਹੈ ਤ੍ਰਿਕਾਮੇਜੋ ਸਤਚਿਤ ਆਨੰਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰੂਪਸਰਬਤ੍ਰਿਕੋਂ
ਮੇ ਹੈਂ ਅਸਤਿਭਾਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਰੂਪਤਾ ਕਰ ਤ੍ਰਿਕਕੌਨ ਗਯਾਤਾ
ਗਯਾਨ ਗਯੇਯ ਧਯਾਤਾ ਧਯਾਨ ਧੇਯ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਪ੍ਰਸਾਣ ਪ੍ਰਮੇ
ਯ ਦ੍ਰਿਸਟਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਯ ਦਰਸਨ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਵਪਨ ਸੁਖੋਪਤਿ ਸਤ
ਰਜ ਤਮ ਭੂਤਭਵਿਖਯ ਬਰਤਮਾਨ ਉਤਪਤ ਇਸਿਥਤੀ ਪ੍ਰ
ਲੈਯ ਇਤਯਾਦਿਕ ਜੋ ਅਨੰਤਤ੍ਰਿਕਹੈ ਤਿਨਮੈ ਅਨ੍ਵਯ ਬਯਤ
ਰੇਕਕਰ ਬਿਦਯਮਾਨ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਤ੍ਰਿਕਾਮੇ ॥
ਨੈਕੇ ਸੋਕਿਜੋਏਸਭੀਤ੍ਰਿਕ ਤ੍ਰਿਪੁਟੀ ਜਿਨਕੋ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ

ਇਨੋਕਾ ਆਤਮਾਸੈਬਜਤਰੇਕ ਹੈ ਅਰੁ ਆਤਮਾ ਕਾ ਇਨਕੋ ਸਾਥਅਨ੍ਵਯਹੈ॥ਯਤਸਤ੍ਵੇ ਯਤਸਤ੍ਵੰਤਦਨ੍ਵਯੰ॥ਜਿਸਕੇ ਹੂਏ ਹੂਏ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਅਨ੍ਵਯ। ਜੈਸੇ ਪਟਕਾਤੰਤੂਓਂਸੇ ਬਜਤਿਰੇਕ ਹੈ ਅਰੁਤੰਤੂਓਂਕਾਪਟਸਿਉ ਅਨ੍ਵਯ ਹੈ॥ ਤਥਾ ਘਟਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਸੇ ਬਜਤਰੇਕ ਹੈ ਅਰੁ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਕਾ ਘਟ ਸੌ ਅਨ੍ਵਯ ਹੈ ਰਜੂਸੇ ਸਰਪਾਦਿਕੋਂ ਕਾਬਜਤਿਰੇਕ ਹੈ ਅਰੁ ਸਰਪਾਦਿਕੋਂ ਮੇ ਰਜੂਕਾ ਅਨ੍ਵਯਹੈ ਤਥਾ ਰਜਤਕਾ ਸ਼ੁਕ੍ਤਿ ਮੇ ਬਜਤਰੇਕਹੈ ਸ਼ੁਕ੍ਤਿ ਕਾਰਜਤਮੇਅਨ੍ਵਯਹੈ ਐਸੇ ਅਨੰਤਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਮੂਰਤੀ ਤ੍ਰਿਕਾਮੇ ਕਜਾ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀਓਂ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀਤ੍ਰਿਕਾਮੇ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ਜੋ ਤ੍ਰਿਕੋਂ ਮੇ ਪੂਰਨ ਹੈ ਅਰੁਕਾਲਰੂਪ ਕਰ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਹੈ ਤੀਨੋ ਕਜ਼ਾ ਤ੍ਰਿਕੋਂ ਕੋ ਭੰਗ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਲਯ ਮੇ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀਤ੍ਰਿਕਾਮੇ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਤੀਨ ਲੋਕਕੇ ਨਾਸਿਕ ਮਹਾਕਾਲ ਰੂਪ ਇਸੀਤੇ ਤ੍ਰਿਕਾਮੇ ਕਜਾ (ਤ੍ਰਿ) ਤੀਨੋ ਦੇਵਮਾਨੁਖਜ ਦੈਤਜ਼ਾਦਿਕ ਜਿਸਸੇ ਭੀਤੀਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏਹੂਏ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮਰੂਪਤ੍ਰਿਬਰਗ ਕੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਹਮਾਰੇ ਤ੍ਰਿਬਰਗਕਾ ਯੋਗਖਜ਼ੇਮ ਰਹੈ ਸਰਬਦਾ॥ ੪ ॥ ਯਦਿਵਾ॥ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਤ੍ਰਿਪ੍ਰਾਤ ਮਧਜ਼ਾਨ ਸਾਯੰਕਾਲ ਤੀਨੋ ਮੇ ਜੋ ਭੰਗਭਖਜ਼ਨ ਕਰੈਸੋ ਕਹਿਐ(ਤ੍ਰਿ)ਭੰਗੀਪਰਤਖਜ਼ੇਕਿੰਪ੍ਰਮਾਣੰ। ਜਹਾਸ਼ਿਵਮਹਾਰਾਜਕੀਤਸਬੀਰ ਹੋਤੀ ਹੈ ਕਹਾਂਰਗਾਰਾ ਲਗ ਰਹਾ ਹੈ ਯਾਕਿ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਸਾਫਕਰਾਇਕੈ

ਹੋ ਹੈਂ ਯਾ ਛਕ ਰਹੇ ਹੈਂ ਸ਼ਿਵਜੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਛਕਾਇ ਰਹੇ ਹੈਂ
ਤਥਾਹਿ॥ਰਾਜਬੱਲਭੇ ॥ ਜਾਤਾ ਮੰਦਿਰਮੰਥਨਾਤੁਜਲ ਨਿਧੌਪੀ
ਯੂਖ ਰੂਪਾਪੁਰਾ। ਲੋਕਾਨਾਂਹਿਤ ਕਾਮਯਾ ਖਿਜਤ੍ਰਿਤਲੈ ਪ੍ਰਾਪਤਾ
ਸੁਰੈਃ ਸੇਵਿਤਾ। ਤ੍ਰੈਲੋਕਜੇ ਬਿਜਯ ਪਰਦੇਤਬਿਜਯਾ ਸ੍ਰੀ ਦੇ
ਵਰਾਜਪ੍ਰਿਆ। ਸਰਬਾਂਤਕਬਿਨਾਸਹਰਖ ਜਨਨੀਯੈਃ ਸੇਵਿ
ਤਾ ਸੰਤਤੰ॥ ੧॥ ਸ੍ਰੀ ਦੇਵਰਾਜ ਇਹਾ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕਾ
ਨਾਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨਕਉ ਮਹਾਦੇਉ ਨਾਮ ਕਰ ਪ੍ਰਸਿਧ
ਹੋਨੇਤੇ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਬਿਜਯਾ ਕਲਪ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾਣ॥ ਗਯਾ
ਨਧਯਾਨ ਬਿਬੋਧਨੀ ਬਿਕਲਤਾਂ ਸ਼ੋਕੈਕਪ੍ਰਧੰਸਨੀ॥ ਗੀਤੰਨਾ
ਦਬਿਨੋਦਮੰਗਲਕਰੀਕਲੋਲਧਾਰਿਜਨੀ॥ ਦੂਰਾਦੁਹਕ੍ਰਿਤਨਾ
ਸਨੀ ਬਿਜਯਤਾਂ ਚਾਗਯਾਨਬਿਧੰਸਨੀ ॥ ਤਾਂਦੇਵੀਂ ਬਿਜਯਾਂ
ਜਯਾਂਭਗਵਤੀਂ ਧਯਾਇਸ਼ਿਵਾਂਸੰਭੂਨਾ ॥ ਤਿਸੀਕੋ ਨਿਰਗੁਨ
ਸਰੂਪ ਕਰ ਸਪਸਟਕਰਤੇਹੈਂ ਵਸਤੁਗਤਯਾਨਿਰਭੰਗੀਹੈਕਯੋਂ
ਕਿ ਭੰਗਾਦਿ ਬਿਕਾਰ ਸਗੁਨ ਮੇਹੀ ਬਨ ਸਕਤੇ ਹੈ ਬਕ੍ਰਤਾ
ਦਿ ਬਿਕਾਰ ਭੀ ਬੰਸੀਮੁਕਟ ਬਨਮਾਲਾ ਸੰਖ ਚਕ੍ਰਾਦਿ ਧਨ
ਖ ਬਾਨਾਦਿ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਸਭਸਗੁਨਮੇ ਹੀ ਬਨਸਕਤੇ ਹੈ ਅਰੁ
ਭੰਗ ਭਖਯਨਾਦਿ ਭੀ ਸਗੁਨਮੇਹੀ ਹੈਂ ਇਸੀਤੇ ਸ੍ਰੀਕਲਗੀਧ
ਰਜੂਕਹੇਹੈਂ ਨਿ੍ਭੰਗੀ ਨਿ੍ਭੰਗੀਸਰੂਪੇ ਨਿ੍ਮਾਨੁਖਯਤਿਨਮੇ ਜੋ
ਭੰਗੀਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਿ੍ਭੰਗੀ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਮਨਨਾਨਕਾਵਤਾਰ
ਜੋਖਿਏ ਬਿਚਾਰਕਰਕੇ ਕਿ ਸਾਤਮੁਠੀ ਭਾਂਗਕੇਬਦਲੇ ਸਾਤ
ਪਾਤਿਸ਼ਾਹੀ ਬਖਸ਼ਤੇਭਏ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਸਰਬਖਾਲ

ਸਾ ਜੀ ਜਾਨਤੇ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮਹਾਰਾਜਭਾਂਗਪ੍ਰਿਯਥੇ ਤੋ ਸਿ
ਕਿਆ ਭਯਾ ਕਿ ਦੇਵਤੋਂ ਮੇਂ ਤੋ ਮਹਾਂਦੇਵਰੂਪਭੰਗੀਹੈ ਅਰੁ ਨ
ਰਾਵਤਾਰੋਂ ਮੇਂ ਨਾਨਕਾਦਿ ਅਵਤਾਰੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸੁਖੇਕੇ ਸਾ
ਬਹੁਤ ਰਹੀਹੈ ਸੋਜ਼ਫਰਨਾਮੇ ਮੇ ਆਪਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ
ਭਾਂਗਕਾ ਸ੍ਤਵਨ ਕੀਆਹੈ ਅਰੁਜੋਕੋਊਕਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ
ਜੀ ਮੇਂ ਤੋ ਭਾਂਗਕਾ ਨਿਸ਼ੇਧ ਲਿਖਾ ਹੈ ਤੁਮ ਸ੍ਤਵਨ ਕਰਤੇ ਹੋ
ਤੁਮ ਭਾਗ ਕਾਪਾਨਕਰਤੇ ਹੋਹੁਗੇਇਸੀਤੇਭਾਂਗਕਾ ਉਤਕਰਖ
ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੋ ਸਤਜਹੈ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਜੂ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੂ
ਕਾ ਸ਼ਲੋਕ ॥ ਭਾਗਮਾਛਰੀ ਸੁਰਾਪਾਨ ਜੋਜੋ ਪ੍ਰਾਨੀਖਾਹਿ ॥ ਤੀ
ਰਥਨੇਮ ਜਪਤਪ ਕੀਏਸਭੈਰਸਾਤਲਜਾਹਿ ॥ ਸੋ ਇਸਸ਼ਲੋ
ਕ ਕੇ ਅਰਥ ਤੋ ਬਹੁਤਸੇ ਕਰੀਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਭਾਗ ਮਾਛਰੀ
ਇਤਨਾ ਜੋਪਦਹੈ ਇਕਠਾ ਸੋਮਾਸਕਾਹੀਨਾਮਹੈਭਾਂਗਮਾਛਲੀ
ਕਿਆਮਛਲੀਕਾਮਾਸਅਰੁਸੁਰਾਮਦਰਾਕਾਪਾਨਇਨ ਦੋਨੋਕਾ
ਹੀਨਿਖੇਧਸ੍ਰੀਕਬੀਰਜੀਨੇਕੀਆਹੈ (ਨਨੂ) ਭਾਂਗਨਾਮਨਾਮ ਕਾ
ਕਹਾਂਲਿਖਾਹੈਤੁਮਜੁਭਾਂਗਕਾਮਾਸਾਰਥ ਕਰਤੇਹੋ॥ਤੋਇਸਮੇਸ੍ਰੀ
ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸਜੂਕਾਬਾਕਜਪ੍ਰਮਾਨਹੈਸੋਈਹਮਾਰੇਮਤਮੇਆਪ
ਤਬਕਤਾਭਏ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾਬੇਦਬਜਾਸਜੀ ਤਥਾ ਪਉੜੀ॥ਜੇਕਰ
ਉਧਰੀਪੂਤਨਾਵਿਹੁਪੀਆਵਣਕੰਮਨਚੰਗਾ॥ ਗਨਿਕਾਉਧਰੀ
ਆਖਿਐ ਪਰ ਘਰ ਜਾਇ ਨ ਲਇਐ ਪੰਗਾ ॥ ਬਧਿਕ ਉ
ਧਰਿਆਖਿਐਫਾਹੀਪਾਇਨਫੜਿਐਟੰਗਾ ॥ ਬਾਲਮੀਕਨਿਸ
ਤਾਰਿਆਮਾਰੈਬਾਟਨਹੋਇਨਿਸੰਗਾ ॥ ਜੇਕਸਾਈਉਧਰਿਆ

ਜੀਆਂਘਾਇਨਖਾਇਐਭੰਗਾ ॥ ਇਤਭਰਵਾਸੈਰਹਨਕੁਢੰਗਾ॥
ਅਰਥਾਤ ਭੰਗਨਾਮ ਮਾਸਕਾ ਹੈ ਸੋ ਮਾਛੀ ਕਾ ਮਾਸ ਸਭਸੇ
ਨਿਸ਼ਿਧਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮਛਰੀਮਾਸ ਖਾਇਆ ਤਿਸਨੇ ਸਭੀ ਮਾਸ
ਖਾਇਆ ਇਸਮੇ ਮਨੁਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਪ੍ਰਮਾਨਹੈ ॥ ਯੋਯਸਯਮਾਂਸਯ
ਮਸ਼੍ਰਾਤਿਸਤਨ ਮਾਸਾਂਦਯਉਚਯਤੇ॥ ਮਤਸਯਾਦਸਰਬਮਾਸਾਦ
ਹ ਤਸਮਾਨਮਤਸਯਾਨ ਬਿਬਰਜਯੇਤ ॥ ਅਰਥਜੋਜਿਸਕਾਮਾਂ
ਸ ਭਖਯਨ ਕਰੈ ਸੋ ਤਨਮਾਂਸਭਖਯੀ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਮਤਸਸ
ਰਬਨਾਂਮਭਖਯੀਹੈ ਇਸੀਤੇ ਜੋ ਮਤਸਭਖਯੀਹੈਂ ਸੋ ਸਰਬਮਾਂ
ਸ ਭਖਯੀ ਹੈ ਇਸੀਤੇਕਬੀਰਜੂਨੇਮਛਰੀਕਾਨਿਖੇਧ ਕੀਆਹੈ
ਅਰੁਸੁਰਾਪਾਨ ਕਾ ਭੀ ਬਹੁਤਹੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ੇਧ ਕਹਾਹੈ ॥ ਨਵੇਤਿ
ਮਦਯਪਾਨਤਹ ਸਮਰੇਣ ਬਿਭੂਲੀਕ੍ਰਿਤਹ ॥ ਸ੍ਵਮਾਤਰੰਸ੍ਵਜੋਖ
ਯਤੰਸਮਾਨਮੇਵਮਨਯਤੇ॥ ਪੁਨਾ ॥ਮਦਯਪਾਨਾਤ ਪਰੰਪਾਪੰਨਭੂ
ਤੋਨਭਵਤਿਖਯਤਿ॥ ਮਦਤਯਾਗਾਤਪਰੰਪੁਨਯੰਨਭੂਤੋਨਭਵਿਖਯ
ਤੀ॥ਔਸ੍ਰੀਕਿਲਗੀਧਰਜੂਕਾਕਥਨਹੈ॥ਮਦਯਪਾਨਕੀਸੰਗਤਜ
ਹਾਂ॥ ਮੇਰਾਬਾਸਾਹੋਇਨਤਹਾਂ ॥ਅਰੁ ਯੇਹਬਾਤਪ੍ਰਸਿਧਹੈਕਿ ਮੁ
ਖਯਸਥਾਨਤਖਤਹੈਤਹਾਂਸੁਖੇਕੀਦੇਗਹੋਤੀਹੈਅਰੁਭੋਗ ਲਗਤਾ
ਹੈ ਅਰੁ ਮਛਰੀਮਦਕਾਕਹੀਭੋਗਨਹੀਲਗਤਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪੂਰ
ਬ ਜੋ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀਤ੍ਰਿਕਾਮੇਹੈ ਅਰੁਨ੍ਰਿਭੰਗੀਸਰੂਪੇ ਇਨਪਦੋਂ ਕਾ
ਅਪਰ ਬਯਾਖਯਾਨਕਰਨਾ(ਤ੍ਰਿ) ਸ਼ਬਦਕਰਕੇਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤਮਕ
ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਾਤ੍ਵਿਕੀਦੇਵਤਾ ਰਾਜਸੀਮਾਨੁਖਯ ਤਾਮਸੀਦੈਤਯ
ਤ੍ਰਿਯਕਾਦਿ ਏਜੋ ਤ੍ਰਿਸ਼ਬਦਬਾਚਯਹੈਂਇਨਕੋ(ਭੰ) ਕਿਆਪ੍ਰਕਾ

ਸ਼ੇ ਸੱਤਾ ਸਫੁਰਤੀਦਾਨਕਰ ਤ੍ਰਿਕੇ ਸਾਥ ਗੀਕਾ ਸੰਬੰਧਕਰ ਨਾ ਤੀਨੋਕਰ ਜੋ ਗਾਇਨ ਕਰੀਤਾ ਹੋਇ ਅਰਥਾਤ ਤੀਨੋਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਰੁ ਤੀਨੋਂਕਰ ਗਾਇਕ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੋਕਹੀਐ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਅਰੁ ਇਸੀਤੇ ਤ੍ਰਿਕਾਮੇ ਤੀਨੋਜਿਸਕੀ ਕਾਮਨਾ ਪ੍ਰਾ ਪਤੀਕੀ ਇਛਾਕਰੈ ਸੋਕਹੀਐ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀਤ੍ਰਿਕਾਮੇ ਐਸੇਹੀ ਨ੍ਰਿ ਭੰਗੀ ਨ੍ਰਿਸ਼ਬਦਕਰਗ੍ਯਾਨਮਾਨਮਾਨੁਖ੍ਯਪ੍ਰਧਾਨਨ੍ਰਿਭੰਗ ਕਿ ਆਨ੍ਰਿਮਨੁਖ੍ਯੋਂਕਾਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਹੋਇ ਅਰੁਮਨੁਖ੍ਯੋਕਰਗੀਤਹੋਯ ਸਰੂਪਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹੀਐ ਨ੍ਰਿਭੰਗੀਸਰੂਪੇ ਵਾ ਭਗਵੰਤੀਜੀ ਕਾ ਸੰਬੋਧਨ ਵਾ ਨ੍ਰਿਸ਼ਬਦਕਰ ਮਾਨੁਖ੍ਯ ਅਰੁ ਭੰ ਸ਼ਬਦਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਰੁ ਗੀ ਸ਼ਬਦਕਰਬਾਣੀ ਅਰਥਾਤ ਨ੍ਰਿਮਾਨੁਖ੍ਯ ਆਦਿ ਜੋ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਭੰ ਕਿਆ ਤਿਸਕੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਜੋ ਬਾਣੀ ਅਰਥਾਤ ਬੇਦਬਾਨੀ ਇਹੀ ਹੈ ਸਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹੀਐ ਨ੍ਰਿਭੰਗੀਸਰੂਪੇ ਬੇਦਅਰੁਬੇਦਬਾਣੀ ਕਾ ਭੇਦਹੈ ਅਰ ਥ ਬਾਣੀਵਤ ਰਾਹੁਸਿਰਵਤ ਸੂਰਜਪ੍ਰਭਾਵਤ ਭਾਵਾਰਥ ਕ੍ਯਾ ਕਿ ਬਾਣੀਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅੰਬਾਹੀ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਜਾਨਲੀਜੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿਭੰਗੀ ਈਸਰੂਪੇ ਨ੍ਰਿ ਸ਼ਬਦਕਰ ਪੁਰਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੈਸਾ ਹੈ ਸੋ ਭੰ ਕਹੀਐ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਪੁਨਾ ਕੈਸਾਹੈ ਸੋ ਪੁਰਖਗੀ ਈਸਰੂਪੇਗੀਬਾਣੀਤਿਸਕਾਈਸਸ੍ਵਾਮੀ ਪ੍ਰੇਰਕ ਬਾਣੀਕੋ ਜਢਹੋਨੇ ਤੇ ਇਹੀਹੈ ਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਾਣੀਕਾ ਈਸ਼ ਬ੍ਰਹਮਾ ਤਿਸਕੋ ਰੂਪਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤੇ ਇਤਿ ਨ੍ਰਿਭੰਗੀਸਰੂਪੇ ਅਰਥਾਤ ਪਰਮਪੁਰਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਅਰੁ ਬੀ

ਦੀਪਤਿਜੋਬ੍ਰਹਮਾਤਿਨਕਾ ਭੀਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਗੀਅਨੂਪੇ॥ ੧੪੭ ॥ ਟੀਕਾ

ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਸਰਬੰਗੀ ਹੈ ਕਿਆ ਸਰਬਓਰ ਸਰਬ ਹੀ ਨੇਤ੍ਰ ਨਾਸਿਕਾ ਕਰਨ ਮੁਖ ਤੁਚਾ ਰਸਨਾ ਹਸਤ ਪਾਦਾਦਿਕ ਸਭ ਤਿਸਕੇਹੀ ਸਰੂਪਤੇ ਅੰਗ ਹੈਂ ਜੋ ਭ੍ਰਾਂਤਿਕ ਭਿੰਨਭਿੰਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇਹੈਂ ਤਥਾਚ ਸਹਸ੍ਰਸੀਰਖਾਮੰਤ੍ਰੰ ॥ ਸਹਸ੍ਰਸ਼ਿਰਸਾਪੁਰੁਖਹ ਸਹਸ੍ਰਾਖ੍ਯਹ ਸਹਸ੍ਰਪਾਦਇਤਿ ਪੁਨਾਮਹਾਭਾਰਤੇ ਸਾਂਤਿਪਰਬ ਹੀ॥ ਨਮੋਸਤ੍ਵਨੰਤਾਯਸਹਸ੍ਰ ਮੂਰਤਯੇਸਹਸ੍ਰਪਾਦਾਯ ਸਿਰੋਰੁ ਵਾਹਵੇ॥ ਸਹਸ੍ਰਨਾਮਨੇ ਪੁਰਖਾਯ ਸਾਸ੍ਵਤੇਸਹਸ੍ਰਕੋਟੰਜੁਗਧਾ ਰਨੇਨਮਹ॥ ਪੁਨਹ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਰੀਥੇ॥ ਸਹਸਤਵਨੈਨਨਨਨੈਨਹੈ ਤੋਹਿਕਉਸਹਸਮੂਰਤਿਨਨਾਏਕਤੋਹੀ॥ ਸਹਸਪਦਬਿਮਲਨ ਨਏਕਪਦਗੰਧਬਿਨਸਹਸਤਵਗੰਧਇਵਚਲਤਮੋਹੀ ॥ ਬਿ ਸ਼ੇਸ਼ਨਤਿਸਕਾ ਕੈਸਾਹੈ ਸਰਬੰਗੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ ਧਰਜੂਕਹਿਤੇਹੈਂ ॥ਅਨੂਪੇ॥ ਨਿਰੂਪਮਹੈਏਕਮੇਵਾਦ੍ਵਿਤੀਯੰਬ੍ਰਹਮ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਏਕਰੂਪਸਗਲੋਪਾਸਾਰਾ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬੰਗੀ ਅਨੂਪੇ ਗੀ ਨਾਮਬਾਂਨੀ ਸਰਬਕੀ ਗੀ ਬਾਨੀ ਰੂਪ ਆਪ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਾਣੀਕੋ ਭੀ ਅਨੰਤ ਹੋਨੇਤੇ ਸੋ ਕੈਸੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਅਨੂਪੇ ਅਨੁਪਮੇਯਰੂਪਾਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬੰਗੀ ਬਰਾਟ ਰੂਪ ਪਦਪਾਤਾਲ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਸ੍ਵਰਗ ਮਸਤਕ ਹੈ ਕਰਨਦਿ ਸਾਹੈਦਿਗਪਾਲ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਭੁਜਾਹੈ ਸਸੀ ਸੂਰ ਨੇਤ੍ਰ ਹੈ ਬਨ ਸਪਤੀ ਰੋਮਾਵਲੀਹੈ ਅਠਾਰਹਭਾਰ ਅਗਿਨਮੁਖ ਹੈ ਬਰਨ

ਰਸਨਾ ਹੈ ਪਰਜਾਪਤੀ ਉਪਸਤ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਗੁਦਾ ਹੈ ਕਾਲ
ਜਿਸਕੀ ਚੇਸ਼ਟਾ ਹੈ ਜਮਰਾਜ ਜਿਸਕੀ ਦਾੜ੍ਹ ਹੈ ਅਧਰਮ ਪ੍ਰਿ
ਸ੍ਟ ਹੈ ਧਰਮ ਜਿਸਕਾ ਦਖ੍ਯਣ ਅਸਤਨ ਹੈ ਮੇਘਮਾਲਾ ਛਾਨ
ਬੇਕੋਟੀਬਸਤ੍ਰਹੈਜਿਸਕੇਹਾਸਜਿਸਕੀ ਮਾਯਾ ਹੈ ਨੇਤ੍ਰੋਨਮੀਲ
ਨਅਨੁਮੀਲਨਉਤਪਤੀਪ੍ਰਲਯਹੈ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥ਅਗਨੀਜਿਸ
ਕੇਮੁਖਸੇ ਉਤਪੰਨ ਹੂਆ ਹੈ ਬਾਨੀਕੇ ਸਹਿਤ ਬਰੁਨ ਜਿਸਕੇ
ਰਸਨਾ ਸੇ ਉਤਪੰਨ ਹੂਆ ਹੈ ਰਸੌ ਕੇ ਸਹਿਤ ਦਿਗਪਾਲ
ਜਿਸਕੀ ਭੁਜਾ ਸੇ ਉਤਪੰਨ ਹੂਏ ਹੈਂ ਬਲਕੇ ਸਹਿਤਪਾਤਾਲ
ਚਰਨੋਂ ਸੇ ਚੰਦਸੂਰਯ ਨੇਤ੍ਰੋਸੇ ਰੂਪਕੇ ਸਹਿਤ ਪਵਨ ਤੁਚਾਸੇ
ਸਪਰਸ਼ ਕੇ ਸਹਿਤ ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਕਲਪ
ਨਾ ਜੋਗੀਜਨ ਮਹਾਤਮਾ ਕਰਤੇ ਹੈ ਧ੍ਯਾਨ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਸੋ ਯਹ
ਸਰਬੰਗੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੈਸਾ ਹੈ ਅਨੂਪੇ ਕਯਾ ਨਹੀ ਹੈ
ਊਪਰ ਜਿਸਕੇ ਔਰ ਕੋਊ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨ ਨਾਮਸਕਟੇ
ਕਾ ਹੈ ਗਾਡੀ ਜਿਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਉਪਨਾਮ ਉਪਮਾਕਾ
ਪ੍ਰਸਿਧਹੀ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸਕਟੇ ਕੀ ਉਪਮਾ ਜਿਸਕੋ ਦੀਜੀ
ਏ ਕਯਾ ਅਨ ਨਾਮ ਸਕਟਾ ਜਿਸਕਾ ਊਪੇ ਉਪਮਾਨ ਹੈ ਸੋ
ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਸਕਟਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ਕਾਲਚਕ੍ਰਜਿਸ
ਕਾ ਪਹਿਆ ਹੈ ਏਕ ਵਾ ਤੀਨ ਭੂਤਾਦਿ ਜਿਸਕੇ ਪਹਿਏ ਹੈਂ
ਖਟਰਿਤੁ ਜਿਸਕੀ ਨੇਮੀ ਹੈ ਏਕ ਅਖ੍ਯਰ ਹੈ ਅਖ੍ਯ ਜਿਸਕਾ
ਜਿਸਕੋ ਕੀਲ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਧੁਰਾ ਭੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਤੀਨ ਰੁ
ਤੁਰ ਮਾਸ ਸੀਤਾਦਿ ਜਿਸਕੀ ਨਾਭੀ ਹੈ ਤੀਨ ਗੁਨ ਜਿਨਕੇ

ਬਾਂਸ ਹੈ ਜੂਲੇਕੇ ਜੂਟਕੇ ਜੋਗਜ਼ਅਰੁ ਇੰਦ੍ਰਯ ਹੈ ਬੈਲ ਵਾ ਘੋੜੇ ਬਾਹਨ ਸੂਤ ਬੁਧੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾ ਅਰੁਮਨਹੈ ਬਾਗਾਂਜਿਸ ਕੀ ਸੰਕਲਪ ਬਿਕਲਪਰੂਪੀਸੋ ਸਮਸਟੀ ਵਜਸਟੀ ਰੂਪਕਰ ਜਾਨ ਲੀਜੀਐ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸੋ ਕੈਸਾ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪਸਕਟਾ ਵਾਸਤਵਤੇ ਅਨੰਗੀ ਹੈ ਗ੍ਰਾਮਨਗਰਾਦਿ ਵਤ ਜੈਸੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮੈ ਗ੍ਰਹਆਦਿ ਰਚਨਾ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਦੇਖਿਐ ਤੋ ਨਿਕਸਤਾ ਕੁਛ ਨਹੀ ਇਸਕਾ ਕਾਠ ਸੇ ਬਿਨਾ ਸਕਟੇ ਕਾ ਪਹਿਯਾ ਆਦਿ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਰਦੇਖਿਐ ਤੋ ਗਾਡੀਕਹੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਸਤੀ ਤਦ ਵਤ ਉਸੀ ਕੋ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਪੋਤ੍ਰੈਨਪੁਤ੍ਰੈ ॥ ਨਸਤ੍ਰੈਨਮਿਤ੍ਰੈ ॥ ਨ ਤਾਤੈ ਨ ਮਾਤੈ ॥ ਟੀਕਾ ॥

ਪੁਤ੍ਰ ਪੌਤ੍ਰਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਜਿਸਕੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਾਸਤਵਤੇ ਭੂਤ ਪੰਚ ਅਰੁ ਚੈਤਨਜ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਪੁਰੁਖ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੧ ॥ ॥ ਨਸਤ੍ਰੈਨਮਿਤ੍ਰੈ ॥ ਸਤਰੁ ਮਿਤ੍ਰਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਜਿਸਕੇਨਹੀ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਨਤਾਤੈ ਨ ਮਾਤੈ॥ ਮਾਤ ਪਿਤਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ॥

ਨਜਾਤੈਨਪਾਤੈ ॥ ੧੪੯॥ ਨ੍ਰਿਸਾਕੰਸਰੀਕ ਹੈ॥ ਅਮਿਤੋਅਮੀਕਹੈ ॥ ਟੀਕਾ॥

ਸਪਸ਼ਟ ਹੈਂ ॥ ਨ੍ਰਿਸਾਕੰਸਰੀਕ ਹੈ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਸਾਕ ਸਰੀਕਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁਖਜ਼ ਏਹੀ

ਹੈ ਸਾਕਸ਼ ਜਿਸ ਕਾ ਅਰੁ ਮਾਨੁਖਸ਼ਹੀਹੈ ਸਰੀਕ ਜਿਸ ਕੇ ਅਹੰਬ੍ਰਹਮਾਸਿਮ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੇ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਅਮਿਤੇ ਅਮੀਕ ਹੈ॥ ਅਮਿਤ ਮਰਜਾਦਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਇਸੀਤੇ ਅਮੀਕ ਹੈ ਅਮਿਤ ਅਤੇ ਅਮੀਕਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਮਿਤ ਮਰਜਾਦਾ ਰ ਹਿਤ ਤੁਝਕੋਂ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੇਦ ਸੰਤ ਅਮੀ ਅਦਸ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਅਰਥ ਅਮੀਕਸ਼ਾ ਏ ਬੇਦਬਸ਼ਾਸਾਦਿਕ ਬ੍ਰਹ ਮਾ ਬਾਲਮੀਕਾਦਿਕ ਹੇ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਤੁਝਕੋ ਅਮਿਤੇ ਕਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨੇਤ ਨੇਤ ਕਰ ਕਥਨਕਰਤੇਹੈਂ ਜੋਵਾਹਿਗੁਰੂਅਮਿਤ ਹੈ ਮਰਜਾਦਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਮਿਤਹੈ ਕਸ਼ਾ ਅਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕਾ ਮਿਤ੍ਰ ਨਹੀ ਹੈ ਤੋ ਭਾਵ ਕਸ਼ਾ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇਂ ਕਿ ਭੈ ਕਿਆ ਚਾਹੀਐ॥ ਯਥਾ ॥ ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਸਮ ਕਰ ਮਾਰੈ ਐਸੋ ਕਾਲ ਬਿਡਾਣੀਰੇ॥ਦੇਖੋ ਕਿ ਜਬ ਅਨੀ ਤੀ ਮੇ ਬਰਤਨੇ ਲਗੇ ਜਾਦਵ ਅਪਨਾਬੰਸਭੀਥੇ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਤਉਭੀ ਮਹਾਕਾਲ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੁਰਬਾਸਾਦਿਕ ਸੇ ਪ੍ਰੇਰ ਕਰ ਨਸਟਕਰ ਵਾਇਦਿਆ ਜਦਜਪਿ ਸਾਪ ਅਨਸ਼ਥਾ ਕਰ ਨੇ ਕੋ ਸਾਮਰਥਥੇ ਪਰੰਤੂ ਨਕੀਆ ॥ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਯਥਾ ॥ ਜਿਤਦਰਲਖ ਮਹੰਮਦਾ ਲਖ ਬ੍ਰਹਮੇ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼॥ ਲਖ ਲਖ ਰਾਮ ਬਡੀਰਿਐ ਲਖਰਾਈ ਲਖਵੇਸ ॥ ਇਤਸ਼ਾਦਿ ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੀ ਜਪਤਪਾਦਿਕਰਨੀ ਕਾ ਅਭਿਮਾਨ ਨ ਕੀ ਆ ਚਾਹਿਐ ॥ ਕਰਕਰਭੀ ਦੀਨਤਾ ਚਾਹਐ ਇਹੁ ਭਾਵ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਮੀਯੇ ਗੋਪਿਕਾ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਕਹੈ ਕਿ ਹੇ

ਸਖੀ ਗੋਪਿਕਾਹੋ ਯੇਕਾਰਾਕਰ ਕਾਰਾ ਅਮਿਤ ਕਿਸੀ ਕਾ ਮਿ ਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰੁ ਨ੍ਰਿਸਾਕੰ ਕਜ਼ਾ ਕਿਸੀਕਾ ਸਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਾ ਤਾਪਿਤਾ ਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਕਿਸੀਕੀ ਕਜ਼ਾ ਬਾਤ ਹੈ ਹਮਕਜ਼ਾ ਹੈਂ ਕਿ ਨਤੀਨਮੋ ਨਤੇਰਹਮੋ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸਰੀਕ ਹੈ ਸਰੀ ਕਜ਼ਾ ਦਗਧ ਹੂਈ ਹੂਈ ਬਿਰਹ ਅਗਨੀ ਕਰ ਕਥਨ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਆਪਸਮੋ ਦੇਖੋਕਿ ਪੂਰਬ ਸੀਤਾਕੇ ਸਾਥ ਇਸਨੇ ਕਜ਼ਾ ਧਰਮ ਕਿਆ ਹੈ ਨੀਚ ਪੁਰੁਖ ਕੇ ਕਹੇ ਤਜ਼ਾਗ ਦੀਆ ਦੀਵਾਰਪੈ ਚਿਤ੍ਰਾਵਨ ਲਿਖਨ ਕਰਨਤੇ ਔਰ ਬਾਲੀ ਕੇ ਸਾਥ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਇਨਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਮੂਲ ॥

ਸਦੈਵੰ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ । ਅਜੈਹੈਂ ਅਜਾ ਹੈਂ ॥ ੧੪੯ ॥

ਟੀਕਾ ॥ ਸਦਾਇਸਕਾਐਸਾਹੀਸੁਭਾਉਹੈ ਕੁਛਨਈਬਾਤਨਹੀ ਹੈ॥ਵਾ॥ਸਦੀਵਕਾਲਪ੍ਰਭਾਹੈਜਿਸਕੀ॥ਅਜੈਹੈਂ ਕਿਸੀਕੇਬਸਹੋਬੇ ਵਾਰਾਨਹੀਹੈਂਅਰਥਾਤਕੂਬਰੀਕੋਭੀਗੁਮਾਨਨਹੋਇਸ੍ਵਾਧੀਨਪ ਤਿਕਾਕਾਅਜਾਹੈਦੇਖੋਹੇਸਖੀਹੋਦੇਖਾਨਹੀਂਜਾਤਾਹੈ ਕਿਕਬੀਜਾ ਯਾਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੂਆ ਬ੍ਰਜ ਮੇਂ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰ ਸੰਗ ਮੇ ਅਗ੍ਰਮ ਬਾਕਜ ਭੀ ਲਗਾਲੇਨਾ॥ ਤਥਾ ਅਮੀ ਬ੍ਰਹ ਮਾਦਿਕ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਝਕੋ ਅਮਿਤਕਹੈ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕ ਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਦੈਵੰਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਏਵੰ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਤੁਝਕੀ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦਾਦਿ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਦੈਵੰ ਸਰਬ ਜੋ ਦੇਵ ਸਭਾ ਤਿਨਕੇ ਸਹਿਤ ਤੁਝਕੀ ਸੋਭਾ ਹੈ ਵਾਸਤਵਤੇ ਅਜੈਹੈਂ ਅਪਰਾਜੈਹੈ (ਅਜਾਹੈ) ਜਨਮਾਦਿ

ਸੂਨਜ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਵਿਸੇਸ ਕਲਿਪਤ ਜਾਗਾਂਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਪਰਿਪੂਰਨ ਅਪ੍ਰਛਿੰਨ ਹੋਨੇਤੇ। ਇਸ ਛੰਦਕਾ ਪਾਠ ਖ਼ਾਸਬੀੜ ਮੇ ਐਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸਦੈਵੱਪ੍ਰਕਾਸੇ। ਅਨੰਗੱਸਰੂਪੇ। ਅਭੰਗੱਪ ਬਿਭੂਤੇ॥ ੧੪੫॥ ਪ੍ਰਮਾਥੱਪਪ੍ਰਮਾਥੇ॥ ਅਗਾਧਸੱਰੂਪੇ ॥ ਨ੍ਰਿ ਬਾਧਿੱਪਬਿਭੂਤੇ॥ ੧੪੬॥ ਸ੍ਰਬਗੀਅਨੂਪੇ॥ ੧੪੭॥ ਨ੍ਰਿ ਸਾਕਸੱਰੀਕ ਹੈਂ ॥ ਸਦੇਵਪ੍ਰੱਭਾਹੈ॥ ਅਜੈਹੈਅਜਾਹੈਂ ॥ ੧੪੯ ॥ ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਪਾਠ ਯਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰਬ ਲਿਖਾ ਹੈ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪ- ਰਮ ਭਕ੍ਤੁਵੈਰਾਗਜ ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕਾਯਾਂ ਖੋੜਸਮੋ ਛੰਦ ਰਸਾਵਲ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰ ਪਖ੍ਯੇ ਨਵ ਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੯ ॥ ਇਤਿ ਖੋੜਸਛੰਦ ਰਸਾਵਲ ਸਮਾਪਤਃ॥ ੧੬ ॥ ਦੁਤਿਯੋ ਅੰਸੂ ॥ ੨ ॥ ਅਫਜੂ ॥ ੪੫ ॥

੧ ਓਸ੍ਰੀਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥ ਅਥ ਸਪ੍ਤਦਸਮੋ ਭ- ਗਉਤੀ ਛੰਦ ਲਿਖ੍ਯਤੇ॥ ਭਗਉਤੀਛੰਦ ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਭ ਗਉਤੀਛੰਦ ਕਯਾ ਭਗਵਤੀ ਕੇ ਛੰਦਨਾਮ ਪ੍ਰੇਰਾਹੂਆ ਹੇ ਭਗ ਵਨ ਅਰੁ ਤੁਝਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਤੁਝਕਾ ਸ੍ਤਵਨ ਕਰਤਾ ਹੌਂ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਜ਼ਾਹਰਜ਼ਹੂਰ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਯਾਪ੍ਰਗਟ ਹੈਂ ਜਹੂਰਾ ਜਿਸਕਾ ਜਹੂਰਾ ਕਯਾ ਪ੍ਰਪੰਚ ਰਚਾਨਾਰੂਪ ਐਸ੍ਵਰਯ ਸੋ ਜ਼ਾਹਰ ਫ਼ਾਰਸੀ ਮੇ ਉ ਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਜੋ ਕਸਬਹ ਖ਼ਾਸ ਰਹਨੇ ਸੇ ਬਾਹਰ ਹੋਯ

ਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਕੋਊ ਖਾਸ ਰਹਨੇ ਸੇ ਬਿਨਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਯੋਂਕਿ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੋਨੇਤੇ ਇਸੀਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਸਰਬ ਪ੍ਰਪੰਚ ਰੂਪ ਜ਼ਹੂਰੇ ਮੇ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜਹੂਰਾ ਨਾਮ ਬਿਰਦ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਬਿਰਦ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨਾਦਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ਜਹੂਰ ਹੈ। ਔਰ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਜਹੂਰ ਕਾ ਜ਼ਹੀਰ ਭੀ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ (ਯੀ) ਯੇਕਾ ਬਦਲਾ ਵਾਵਕੇ ਸਾਥ ਹੋਗਾ ਔਰਮਾਨੇ ਜ਼ਹੀਰਕੇ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹ ਮਦ ਦਗਾਰ ਕੇ ਹੈਂ ਵੁਹੀ ਜ਼ਹੂਰ ਕੇ ਭੀ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾ ਹੋਂ ਕਾ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹ ਮਦਦਗਾਰਰੋਂ ਕਾ ਮਦਦਗਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦਸਤਗੀਰ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਜਹੂਰਤ ਜਿਸਕੀਯਹਸਰਬਗ੍ਯਹਸ ਸਰਬਵਿਤਯਤ ਸਾ-ਖ੍ਯਾਤ ਪਰੋਖ੍ਯਾਦਿ ਤਿਸ੍ਟਤੇਃ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ ਅਕਾ ਲਪੁਰਖਸੋ ਸਨਮੁਖ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹੈ ਜੋ ਬੇਮੁਖਹੈ ਤਿ ਨਸੇਅਤਿਦੂਰਹੈਜੈਸੇਪਛਿਮਜਾਨੇਵਾਰੇਸੇਪੂਰਬਅਤਿਦੂਰਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜ਼ਾਹਿਰਹੈਜਹੂਰਾਮੇਜਹੂਰਾਨਾਮਸੰਸਾਰਕਾਅਰਥਾਤ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਵਾ ਜਹੂਰਾ ਜਿਸਮੇ ਜ਼ਾਹਿਰਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰ ਹਜ਼ੂਰ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕ

(ਕਿ) ਕਯਾ ਜੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਹਾਜ਼ਿਰ ਸੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ ਦੀਵਾਨ ਗੋਯਾ॥ ਯਥਾ॥ ਐਕਿਨਜ਼ੀਦਕਤਰਅਜ਼ਸ਼ਾਹਰਗ ਆਲਮ ਹੈਰਾਂ ਯਾਰਮਾਈ ਚਿਖਿਆਲਸੁਖਿਆਲਸੁਖਿਆਲੁ। ਕੁਰਾਨ ਆਇਤ॥ਨਹਨਅਕਰਬਰੋ ਅਲੈਮਿਨ ਹਵੁਲ ਬੁਰੀਦ॥ ਮਾਨੈ

ਨਹੀਂ ਮੈ ਦੂਰ ਬੰਦੇਕੇ ਤਾਗੇਸ਼ਹਰਗਕੇਸੇ । ਅਰਥਾਤ ਅਪ੍ਰਤਰਕਯ ਹੈ ਅਪਨਾਆਪ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ਜਪਜੀ ॥ ਗਾਵੈਕੋ ਜਾਪੈ ਦਿਸੈਦੂਰ। ਗਾਵੈਕੋਵੇਖੈ ਹਾਦਰਾਹਦੂਰ । ਦੂਰਤੇ ਛਤੀਸਹੈ ਬੇਮੁਖੋਂਸੇ ਸਨਮੁਖੋਂਸੇ ਤ੍ਰਿਸਾਠ ਹੈ॥ਖੁਦਾਯਰਾਸ੍ਰ ਮੁਸਲਮ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵਾਰੀ ਵਹਿਲਮ। ਕਿਜ਼ੁਰਮ ਬੀਂਨਦ ਵਾਨਰਕਰਾਰਮੇ ਦਾਰਦ ॥ ਵਾ ॥ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹਜ਼ੂਰ ਉਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋਵੈ ਹੈ ਜੋ ਸਾਮਨੇ ਹੋਯ ਗ਼ਾਯਬ ਨ ਹੋਇ ਔਰ ਹਜ਼ੂਰ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋਨੇਕੀ ਜਾਗਹਿ ਸੋਸਤ ਪੁਰੁਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਭਕੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ ਕਯਾ ਅਪਰੋਖਯ ਹੈ ਗਯਾਨੀਤਤ੍ਰ ਬੇਤਾਕੇ ਨਿਰਗੁਣ ਰੂਪਕਰ ਔਰ ਸਗੁਨ ਉਪਾਸਿਕ ਭਕ੍ਤਜਨੋਂ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਪ੍ਰੇਮਰੂਪਾਡੋਰੀਕਰਯੰਤ੍ਰਿਤਹੂਆਹੂਆਜਿਸਜਿਸਰੂਪਕਰਚਾਹੈਂ ਉਸੀਉਸੀਰੂਪਕਰ ਹਾਜ਼ਿਰਹੈ ਉਨਕੇ ਔਰਵੋਤਿਸਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹੈਂ ਭਕ੍ਤਜਨ ਔਰ ਹਜ਼ੂਰ ਬਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੋ ਭੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਉਨ ਬਜ਼ੁਰਗੋਂ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਰਹਿਨੇ ਵਾਲਾ ਹਾਜ਼ਿਰ ਜੈਸੇਕ ਖੁਦਾਵੰਦਮੈ ਹਜ਼ੂਰਮੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈਹਾਂ ਐਸੇਮਾਨੇ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰਜੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰੁਰਖ ਜੀ ਕੀ ਓਰ ਇ-ਸਾਰਾ ਰਾਖਕਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰੁਖ ਹਮ ਹਜ਼ੂਰ ਮੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਭਗਵਤੀ ਜੂਕੀ ਓਰ ਲਗਾ-ਉਨਾ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬਤ੍ਰ ਅਪਨੀ ਸੰਗਤ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪੂਰਬਕ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬਤ ਸੰਗਤ ਯਹਿ ਹਜ਼ੂਰ ਮੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ ॥

ਣੀਪਤਿਜੋਬ੍ਰਹਮਾਤਿਨਕਾ ਭੀਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਗੀਅਨੂਪੇ॥ ੧੪੭ ॥ ਟੀਕਾ

ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਸਰਬੰਗੀ ਹੈ ਕਿਆ ਸਰਬਓਰ ਸਰਬ ਹੀ ਨੇਤ੍ਰ ਨਾਸਿਕਾ ਕਰਨ ਮੁਖ ਤੁਚਾ ਰਸਨਾ ਹਸਤ ਪਾਦਾਦਿਕ ਸਭ ਤਿਸਕੇਹੀ ਸਰੂਪਤੇ ਅੰਗ ਹੈਂ ਜੋ ਭ੍ਰਾਂਤਿਕ ਭਿੰਨਭਿੰਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇਹੈਂ ਤਥਾਚ ਸਹਸ੍ਰਸੀਰਖਾਮੰਤ੍ਰ ॥ ਸਹਸ੍ਰਸ਼ਿਰਸਾਪੁਰੁਖਹ ਸਹਸ੍ਰਾਖਜ਼ਹ ਸਹਸ੍ਰਪਾਦਇਤਿ ਪੁਨਾਮਹਾਭਾਰਤੇ ਸਾਂਤਿਪਰਬ ਣੀ॥ ਨਮੋਸਤ੍ਵਨੰਤਾਯਸਹਸ੍ਰ ਮੂਰਤਯੇਸਹਸ੍ਰਪਾਦਾਯ ਸਿਰੋਰੁ ਵਾਹਵੇ॥ ਸਹਸ੍ਰਨਾਮਨੇ ਪੁਰਖਾਯ ਸਾਸ੍ਵਤੇਸਹਸ੍ਰਕੋਟਿਜੁਗਧਾ ਰਨੇਨਮਹ॥ ਪੁਨਹ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਸਹਸਤਵਨੈਨਨਨਨੈਨਹੈ ਤੋਹਿਕਉਸਹਸਮੂਰਤਨਨਾਏਕਤੋਹੀ॥ ਸਹਸਪਦਬਿਮਲਨ ਨਏਕਪਦਗੰਧਬਿਨਸਹਸਤਵਗੰਧਇਵਚਲਤਮੋਹੀ ॥ ਬਿ ਸ਼ੇਸ਼ਨਤਿਸਕਾ ਕੈਸਾਹੈ ਸਰਬੰਗੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ ਧਰਜੂਕਹੈਹੈਂ ॥ਅਨੂਪੇ॥ ਨਿਰੂਪਮਹੈਏਕਮੇਵਾਦ੍ਵਿਤੀਯੰਬ੍ਰਹਮ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਏਕਰੂਪਸਗਲੋਪਾਸਾਰਾ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬੰਗੀ ਅਨੂਪੇ ਗੀ ਨਾਮਬਾਨੀ ਸਰਬਕੀ ਗੀ ਬਾਨੀ ਰੂਪ ਆਪ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਾਣੀਕੋ ਭੀ ਅਨੰਤ ਹੋਨੇਤੇ ਸੋ ਕੈਸੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਅਨੂਪੇ ਅਨੁਪਮੇਯਰੂਪਾਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬੰਗੀ ਬਰਾਟ ਰੂਪ ਪਦਪਾਤਾਲ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਸ੍ਵਰਗ ਮਸਤਕ ਹੈ ਕਰਨਦਿ ਸਾਹੈਦਿਗਪਾਲ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਭੁਜਾਹੈ ਸਸੀ ਸੂਰ ਨੇਤ੍ਰ ਹੈ ਬਨ ਸਪਤੀ ਰੋਮਾਵਲੀਹੈ ਅਠਾਰਹਭਾਰ ਅਗਿਨਮੁਖ ਹੈ ਬਰਨ

ਰਸਨਾ ਹੈ ਪਰਜਾਪਤੀ ਉਪਸਤ ਹੈ ਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਦਾ ਹੈ ਕਾਲ
ਜਿਸਕੀ ਚੇਸ਼ਟਾ ਹੈ ਜਮਰਾਜ ਜਿਸਕੀ ਦਾੜ੍ਹ ਹੈ ਅਧਰਮ ਪ੍ਰਿ
ਸ੍ਟ ਹੈ ਧਰਮ ਜਿਸਕਾ ਦਖਯਣ ਅਸਤਨ ਹੈ ਮੇਘਮਾਲਾ ਛਾਨ
ਬੇਕੋ ਟੀਬਸਤ੍ਰ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਹਾਸ ਜਿਸਕੀ ਮਾਯਾ ਹੈ ਨੇਤ੍ਰੋਨਮੀਲ
ਨਅਨੁਮੀਲਨ ਉਤਪਤੀ ਪ੍ਰਲਯ ਹੈ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਗਨੀ ਜਿਸ
ਕੇ ਮੁਖ ਸੇ ਉਤਪੰਨ ਹੂਆ ਹੈ ਬਾਨੀ ਕੇ ਸਹਿਤ ਬਰੁਨ ਜਿਸਕੇ
ਰਸਨਾ ਸੇ ਉਤਪੰਨ ਹੂਆ ਹੈ ਰਸੋਂ ਕੇ ਸਹਿਤ ਦਿਗਪਾਲ
ਜਿਸਕੀ ਭੁਜਾ ਸੇ ਉਤਪੰਨ ਹੂਏ ਹੈਂ ਬਲ ਕੇ ਸਹਿਤ ਪਾਤਾਲ
ਚਰਨੋਂ ਸੇ ਚੰਦ ਸੂਰਯ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਰੂਪ ਕੇ ਸਹਿਤ ਪਵਨ ਤੁਚਾ ਸੇ
ਸਪਰਸ਼ ਕੇ ਸਹਿਤ ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਕਲਪ
ਨਾ ਜੋਗੀਜਨ ਮਹਾਤਮਾ ਕਰਤੇ ਹੈ ਧਯਾਨ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਸੋ ਯਹ
ਸਰਬੰਗੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੈਸਾ ਹੈ ਅਨੂਪੇ ਕਯਾ ਨਹੀ ਹੈ
ਊਪਰ ਜਿਸਕੇ ਔਰ ਕੋਊ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨ ਨਾਮ ਸਕਟੇ
ਕਾ ਹੈ ਗਾਡੀ ਜਿਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਉਪਨਾਮ ਉਪਮਾ ਕਾ
ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੀ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸਕਟੇ ਕੀ ਉਪਮਾ ਜਿਸਕੋ ਦੀਜੀ
ਏ ਕਯਾ ਅਨ ਨਾਮ ਸਕਟਾ ਜਿਸਕਾ ਊਪੇ ਉਪਮਾਨ ਹੈ ਸੋ
ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਸਕਟਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ ਕਾਲਚਕ੍ਰ ਜਿਸ
ਕਾ ਪਹਿਆ ਹੈ ਏਕ ਵਾ ਤੀਨ ਭੂਤਾਦਿ ਜਿਸਕੇ ਪਹਿਏ ਹੈ
ਖਟਰਿਤੁ ਜਿਸਕੀ ਨੇਮੀ ਹੈ ਏਕ ਅਖਯਰ ਹੈ ਅਖਯ ਜਿਸਕਾ
ਜਿਸਕੋ ਕੀਲ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਧੁਰਾ ਭੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਤੀਨ ਚ
ਤੁਰ ਮਾਸ ਸੀਤਾਦਿ ਜਿਸਕੀ ਨਾਭੀ ਹੈ ਤੀਨ ਗੁਨ ਜਿਨ ਕੇ

ਬਾਂਸ ਹੈ ਜੂਲੇਕੇ ਜੂਟਕੇ ਜੋਗਤ੍ਰ ਅਰੁ ਇੰਦ੍ਰਯ ਹੈ ਬੈਲ ਵਾ ਘੋੜੇ ਬਾਹਨ ਸੂਤ ਬੁਧੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾ ਅਰੁ ਮਨ ਹੈ ਬਾਗਾਂ ਜਿਸ ਕੀ ਸੰਕਲਪ ਬਿਕਲਪ ਰੂਪੀ ਸੋ ਸਮਸਟੀ ਵਾ ਬਜਸਟੀ ਰੂਪ ਕਰ ਜਾਨ ਲੀਜੀਐ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸੋ ਕੈਸਾ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਸਕਟਾ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਅਨੰਗੀ ਹੈ ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰਾਦਿ ਵਤ ਜੈਸੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮੈ ਗ੍ਰਹਆਦਿ ਰਚਨਾ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਦੇਖਿਐ ਤੋ ਨਿਕਸਤਾ ਕੁਛ ਨਹੀ ਇਸਕਾ ਕਾਠ ਸੇ ਬਿਨਾ ਸਕਟੇ ਕਾ ਪਹਿਯਾ ਆਦਿ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਰ ਦੇਖਿਐ ਤੋ ਗਾਡੀ ਕਹੂੰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਸਤੀ ਤਦ ਵਤ ਉਸੀ ਕੋ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਪੋਤ੍ਰੈਨਪੁਤ੍ਰੈ ॥ ਨਸਤ੍ਰੈਨਮਿਤ੍ਰੈ ॥ ਨ ਤਾਤੈ ਨ ਮਾਤੈ ॥ ਟੀਕਾ ॥

ਪੁਤ੍ਰ ਪੌਤ੍ਰਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਜਿਸਕੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਭੂਤ ਪੰਚ ਅਰੁ ਚੈਤਨਯ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਪੁਰੁਖ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੧ ॥ ॥ ਨਸਤ੍ਰੈਨਮਿਤ੍ਰੈ ॥ ਸਤਰੁ ਮਿਤ੍ਰਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਜਿਸਕੇ ਨਹੀ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਨਤਾਤੈ ਨ ਮਾਤੈ ॥ ਮਾਤ ਪਿਤਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ॥

ਨਜਾਤੈਨਪਾਤੈ ॥ ੧੪੮॥ ਨ੍ਰਿਸਾਕੰਸਰੀਕ ਹੈ॥ ਅਮਿਤੋਅਮੀਕਹੈ ॥ ਟੀਕਾ॥

ਸਪਸ਼ਟ ਹੈਂ ॥ ਨ੍ਰਿਸਾਕੰਸਰੀਕ ਹੈ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਸਾਕ ਸਰੀਕਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਾ ਨ੍ਰਿ ਮਨੁਖਯ ਦੇਹੀ

ਹੈ ਸਾਕਤ੍ਰ ਜਿਸ ਕਾ ਅਰੁ ਮਾਨੁਖਤ੍ਰਹੀਹੈ ਸਰੀਕ ਜਿਸ ਕੇ ਅਹੰਬ੍ਰਹਮਾਸਿਮ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੇ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਅਮਿਤੇ ਅਮੀਕ ਹੈ॥ ਅਮਿਤ ਮਰਜਾਦਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਇਸੀਤੇ ਅਮੀਕ ਹੈ ਅਮਿਤ ਅਤੇ ਅਮੀਕਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਅਮਿਤ ਮਰਜਾਦਾ ਰ ਹਿਤ ਤੁਝਕੋ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੇਦ ਸੰਤ ਅਮੀ ਅਦਸ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਅਰਥ ਅਮੀਕਤ੍ਰਾ ਏ ਬੇਦਬਤ੍ਰਾਸਾਦਿਕ ਬ੍ਰਹ ਮਾ ਬਾਲਮੀਕਾਦਿਕ ਹੇ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਤੁਝਕੋ ਅਮਿਤੇ ਕਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨੇਤ ਨੇਤ ਕਰਕਥਨਕਰਤੇਹੈਂ ਜੋਵਾਹਿਗੁਰੂਅਮਿਤ ਹੈ ਮਰਜਾਦਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਮਿਤਹੈ ਕਤ੍ਰਾ ਅਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ਕਿਸੀ ਕਾ ਮਿਤ੍ਰ ਨਹੀ ਹੈ ਤੋ ਭਾਵ ਕਤ੍ਰਾ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇਂ ਕਿ ਭੈ ਕਿਆ ਚਾਹੀਐ॥ ਯਥਾ ॥ ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਸਮ ਕਰ ਮਾਰੈ ਐਸੋ ਕਾਲ ਬਿਡਾਣੀਰੇ॥ਦੇਖੋ ਕਿ ਜਬ ਅਨੀ ਤੀ ਮੇ ਬਰਤਨੇ ਲਗੇ ਜਾਦਵ ਅਪਨਾਬੰਸਭੀਥੇ ਸਾਖਤ੍ਰਾਤ ਤਉਭੀ ਮਹਾਕਾਲ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੁਰਬਾਸਾਦਿਕ ਸੇ ਪ੍ਰੇਰ ਕਰ ਨੁਸਟਕਰ ਵਾਇਦਿਆ ਜਦਤ੍ਰਪਿ ਸਾਪ ਅਨਤ੍ਰਥਾ ਕਰ ਨੇ ਕੋ ਸਾਮਰਥਥੇ ਪਰੰਤੂ ਨਕੀਆ ॥ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਯਥਾ ॥ ਜਿਤੁਦਰਿਲਖ ਮਹੰਮਦਾ ਲਖ ਬ੍ਰਹਮੇ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ਼॥ ਲਖ ਲਖ ਰਾਮ ਬਡੀਰਿਐ ਲਖਰਾਈ ਲਖਵੇਸ ॥ ਇਤਤ੍ਰਾਦਿ ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੀ ਜਪਤਪਾਦਿਕਰਨੀ ਕਾ ਅਭਿਮਾਨ ਨ ਕੀ ਆ ਚਾਹਿਐ ॥ ਕਰਕਰਭੀ ਦੀਨਤਾ ਚਾਹਐ ਇਹੁ ਭਾਵ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਮੀਯੇ ਗੋਪਿਕਾ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਕਹੈ ਕਿ ਹੇ

ਸੁਖੀ ਗੋਪਿਕਾਹੋ ਏਕਾਰਾਕਰ ਕਾਰਾ ਅਮਿਤ ਕਿਸੀ ਕਾ ਮਿ
ਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰੁ ਨ੍ਰਿਸਾਕੰ ਕਤਾ ਕਿਸੀਕਾ ਸਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਾ
ਤਾਪਿਤਾ ਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਕਿਸੀਕੀ ਕਤਾ ਬਾਤ ਹੋ ਹਮਕਤਾ
ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਨਮੇ ਨਤੇਰਹਮੈ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਸਰੀਕ
ਹੈ ਸਰੀ ਕਤਾ ਦਗਧ ਹੂਈ ਹੂਈ ਬਿਰਹ ਅਗਨੀ ਕਰ
ਕਥਨ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਆਪਸਮੇ ਦੇਖੋਕਿ ਪੂਰਬ ਸੀਤਾਕੇ ਸਾਥ
ਇਸਨੇ ਕਤਾ ਧਰਮ ਕਿਆ ਹੈ ਨੀਚ ਪੁਰਖ ਕੇ ਕਹੇ ਤਤਾਗ
ਦੀਆ ਦੀਵਾਰਪੈ ਚਿਤ੍ਰਰਾਵਨ ਲਿਖਨ ਕਰਨਤੇ ਔਰ ਬਾਲੀ
ਕੇ ਸਾਥ ਐਸੇ ਅਨੰਤ ਇਨਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਮੂਲ ॥
ਸਦੈਵੰ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ । ਅਜੈਹੈਂ ਅਜਾ ਹੈਂ ॥ ੧੪੯ ॥
ਟੀਕਾ ॥ ਸਦਾਇਸਕਾਐਸਾਹੀਸੁਭਾਉਹੈ ਕੁਛਨਈ ਬਾਤਨਹੀ
ਹੈ॥ਵਾ॥ਸਦੀਵਕਾਲਪ੍ਰਭਾਹੈਜਿਸਕੀ॥ ਅਜੈਹੈਂ ਕਿਸੀਕੇਬਸਹੋਬੇ
ਵਾਰਾਨਹੀਹੈਂ ਅਰਥਾਤਕੁਬਰੀਕੋਭੀਗੁਮਾਨਨਹੋਇਸ੍ਵਾਧੀਨਪ
ਤਿਕਾਕਾਅਜਾਹੈਦੇਖੋਹੇਸਖੀਹੋਦੇਖਾਨਹੀਂਜਾਤਾਹੈ ਕਿਕਬੀਜਾ
ਯਾਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੂਆ ਬ੍ਰਜ ਮੇਂ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰ
ਸੰਗ ਮੇ ਅਗ੍ਰਮ ਬਾਕਤ ਭੀ ਲਗਾਲੇਨਾ ॥ ਤਥਾ ਅਮੀ ਬ੍ਰਹ
ਮਾਦਿਕ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਝਕੋ ਅਮਿਤਕਹੈ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕ
ਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਦੈਵੰਪ੍ਰਭਾ ਹੈਂ ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ
ਏਵੰ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਤੁਝਕੀ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦਾਦਿ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਦੈਵੰ ਸਰਬ ਜੋ ਦੇਵ ਸਭਾ ਤਿਨਕੇ ਸਹਿਤ ਤੁਝਕੀ
ਸੋਭਾ ਹੈ ਵਾਸਤਵਤੇ ਅਜੈਹੈਂ ਅਪਰਾਜੈਹੈ (ਅਜਾਹੈ) ਜਨਮਾਦਿ

ਸੂਨਜ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਵਿਸੇਸ ਕਲਿਪਤ ਜਾਗਾਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਪਰਿਪੂਰਨ ਅਪ੍ਛਿੰਨ ਹੋਨੇਤੇ। ਇਸ ਛੰਦਕਾ ਪਾਠ ਖ਼ਾਸਬੀੜ ਮੇ ਐਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਸਦੈਵੱਪ੍ਕਾਸੇ। ਅਨੰਗੱਸਰੂਪੇ। ਅਭਗੱਪ ਬਿਭੂਤੇ॥ ੧੪੫॥ ਪ੍ਮਾਥੱਪਪ੍ਮਾਥੇ॥ ਅਗਾਧਸੱਰੂਪੇ ॥ ਨ੍ਰਿਬਾਧੱਪਬਿਭੂਤੇ॥ ੧੪੬॥ ਸ੍ਰਬਗੀਅਨੂਪੇ॥ ੧੪੭॥ ਨ੍ਰਿਸਾਕਸੱਰੀਕ ਹੈਂ ॥ ਸਦੇਵਪ੍ਭਾਹੈ॥ ਅਜੈਹੈਅਜਾਹੈਂ ॥ ੧੪੯ ॥ ਪਰੰਤੁ ਪ੍ਸਿਧ ਪਾਠ ਯਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰਬ ਲਿਖਾ ਹੈ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲ ਮਲ ਪ੍ਧੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਕਾਸਿਕਾਯਾਂ ਖੋੜਸਮੋ ਛੰਦ ਰਸਾਵਲ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰ ਪਖਯੇ ਨਵਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੯॥ ਇਤਿ ਖੋੜਸਛੰਦ ਰਸਾਵਲ ਸਮਾਪਤਃ॥ ੧੬॥ ਦੁਤਿਯੋ ਅੰਸੂ॥ ੨॥ ਅਫਜੂੰ॥ ੪੫॥

੧ ੳਸ੍ਰੀਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਸਹਾਇ॥ ਅਥ ਸਪ੍ਤਦਸਮੋ ਭਗਉਤੀ ਛੰਦ ਲਿਖਯਤੇ॥ ਭਗਉਤੀਛੰਦ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਸਾਦਿ॥ ਭਗਉਤੀਛੰਦ ਕਯਾ ਭਗਵਤੀ ਕੇ ਛੰਦਨਾਮ ਪ੍ਰੇਰਾਹੂਆ ਹੈ ਭਗਵਨ ਅਰੁ ਤੁਝਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਤੁਝਕਾ ਸੁਵਨ ਕਰਤਾ ਹੌਂ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਜ਼ਾਹਰਜ਼ਹੂਰ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਯਾ ਪ੍ਗਟ ਹੈਂ ਜਹੂਰਾ ਜਿਸਕਾ ਜਹੂਰਾ ਕਯਾ ਪ੍ਪੰਚ ਰਚਨਾਰੂਪ ਐਸ੍ਵਰਯ ਸੋ ਜ਼ਾਹਰ ਫ਼ਾਰਸੀ ਮੇ ਉਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਜੋ ਕਸਬਹ ਖ਼ਾਸ ਰਹਨੇ ਸੇ ਬਾਹਰ ਹੋਯ

ਸੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਕੋਊ ਖਾਸ ਰਹਨੇ ਸੇ ਬਿਨਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਯੋਂਕਿ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੋਨੇਤੇ ਇਸੀਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਸਰਬ ਪ੍ਰਪੰਚ ਰੂਪ ਜ਼ਹੂਰੇ ਮੇ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਹੂਰਾ ਨਾਮ ਬਿਰਦ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਬਿਰਦ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨਾਦਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਜ਼ਾਹਰ ਜਹੂਰ ਹੈ। ਔਰ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਜਹੂਰ ਕਾ ਜ਼ਹੀਰ ਭੀ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ (ਯੀ) ਯੇਕਾ ਬਦਲਾ ਵਾਵਕੇ ਸਾਥ ਹੋਗਾ ਔਰਮਾਨੇ ਜ਼ਹੀਰਕੇ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹ ਮਦਦਗਾਰ ਕੇ ਹੈਂ ਵੁਹੀ ਜ਼ਹੂਰ ਕੇ ਭੀ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੋਂ ਕਾ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹ ਮਦਦਗਾਰਰੋਂ ਕਾ ਮਦਦਗਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦਸਤਗੀਰ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਜਹੂਰਤ ਜਿਸਕੀਯਹਸਰਬਗ੍ਯਹਸ ਸਰਬਵ੍ਰਿਤਯਤ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਪਰੋਖ੍ਯਾਦਿ ਤਿਸ੍ਰਤੇਃ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖਸੋ ਸਨਮੁਖ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹੈ ਜੋ ਬੇਮੁਖਹੈ ਤਿਨਸੇਅਤਿਦੂਰਹੈਜੈਸੇਪਛਿਮਜਾਨੇਵਾਰੇਸੇਪੂਰਬਅਤਿਦੂਰਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜ਼ਾਹਿਰਹੈਜਹੂਰਾਮੇਜਹੂਰਾਨਾਮਸੰਸਾਰਕਾਅਰਥਾਤ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਵਾ ਜਹੂਰਾ ਜਿਸਮੇ ਜ਼ਾਹਿਰਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿ ਹਾਜ਼ਰ ਹਜ਼ੂਰ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕ

(ਕਿ) ਕਯਾ ਜੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਹਾਜ਼ਿਰ ਸੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ ਦੀਵਾਨ ਗੋਯਾ॥ ਯਥਾ॥ ਐਕਿਨਜ਼ੀਦਕਤਰਅਜ਼ਸ਼ਾਹਰਗ ਆਲਮ ਹੈਰਾਂਯਾਰਮਾਈ ਚਿਖਿਆਲਸੁਖਿਆਲਸੁਖਿਆਲੁ। ਕੁਰਾਨ ਆਇਤ॥ਨਹਨਅਕਬਰੋ ਅਲੈਮਿਨ ਹਵੁਲ ਬੁਰੀਦ॥ ਮਾਨੇ

ਨਹੀਂ ਮੈ ਦੂਰ ਬੰਦੇਕੇ ਤਾਗੇਸ਼ਹਰਗਕੇਸੇ । ਅਰਥਾਤ ਅਪ੍
ਤਰਕਜ਼ ਹੈ ਅਪਨਾਆਪ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ਜਪਜੀ ॥ ਗਾਵੈਕੋ ਜਾਪੈ
ਦਿਸੈਦੂਰ। ਗਾਵੈਕੋਵੇਖੈ ਹਾਦਰਾਹਦੂਰ । ਦੂਰਤੇ ਛਤੀਸਹੈ ਛੇ
ਮੁਖੋਂਸੇ ਸਨਮੁਖੋਂ ਸੇ ਤ੍ਰਿਸਾਠ ਹੈ॥ਖੁਦਾਯਰਾਸੂ ਮੁਸਲਮ ਬਜ਼ੂ
ਰਗ ਵਾਰੀ ਵਹਿਲਮ। ਕਿਜੁਰਮ ਬੀਨਦ ਵਾਨਰਕਰਾਰਮੇ
ਦਾਰਦ ॥ ਵਾ ॥ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹਜ਼ੂਰ ਉਸਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹਾਜ਼ਿ
ਰ ਹੋਵੈ ਹੈ ਜੋ ਸਾਮਨੇ ਹੋਯ ਗ਼ਾਯਬ ਨ ਹੋਇ ਔਰ ਹਜ਼ੂਰ
ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋਨੇਕੀ ਜਾਗਹਿ ਸੋਸਤ ਪੁਰੁਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਭਕੇ
ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਅਪਰੋਖਜ ਹੈ ਗਜਾਨੀਤਤ੍ਵ ਬੇਤਾਕੇ ਨਿਰਗੁ
ਣ ਰੂਪਕਰ ਔਰ ਸਗੁਨ ਉਪਾਸਿਕ ਭਕ੍ਤਜਨੋਂ ਕੇ ਸਨਮੁਖ
ਪ੍ਰੇਮਰੂਪਾਡੋਰੀਕਰਖੈਂਤ੍ਰਿਤਹੂਆਹੂਆਜਿਸਜਿਸਰੂਪਕਰਚਾਹੈ
ਉਸੀਉਸੀਰੂਪਕਰ ਹਾਜ਼ਿਰਹੈ ਉਨਕੇ ਔਰਵੋਤਿਸਕੇ ਹਜ਼ੂਰ
ਹੈਂ ਭਕ੍ਤਜਨ ਔਰ ਹਜ਼ੂਰ ਬਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕੋ ਭੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ
ਔਰ ਉਨ ਬਜ਼ੁਰਗੋਂ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਰਹਿਨੇ ਵਾਲਾ ਹਾਜ਼ਿਰ ਜੈ
ਸੇਕ ਖੁਦਾਵੰਦਮੇ ਹਜ਼ੂਰਮੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈਹਾਂ ਐਸੇਮਾਨੇ ਕਰਨਾ
ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰਜੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰੁਖ ਜੀ ਕੀ ਓਰ ਇ-
ਸਾਰਾ ਰਾਖਕਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰੁਖ ਹਮ ਹਜ਼ੂ
ਰ ਮੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਭਗਵਤੀ ਜੂਕੀ ਓਰ ਲਗਾ-
ਉਨਾ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬਤ੍ਰ ਅਪਨੀ ਸੰਗਤ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪੂਰਬ
ਕ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬਤ ਸੰਗਤ ਯਹਿ ਹਜ਼ੂਰ
ਮੇ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੈ ॥

ਹਮੇਸੁਲਸਲਾਮ ਹੈ। ਸਮਸਤੁਲਕਲਾਮ ਹੈਂ

ਟੀਕਾ—ਹਮੇਸੁਲ ਸਰਬਦਾ ਸਲਾਮ ਹੈ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝਕੋ। ਡੰਡਉਤ ਬੰਦਨਾ ਅਨਕਬਾਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ। ਡੋਲਨਤੇਰਾਖੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਨਕ ਦੇਕਰਹਥ॥੧॥ ਵਾ॥ ਹਮੇਸੁਲ ਸਲਾਮ ਕਹ਼ਾ ਸਲਾਮਤਿ ਹੈ ਕਾਯਮ ਹੈਂ ਕਹ਼ਾ ਸਿਤਰ ਹੈਂ ਤੂੰ॥੨॥ (ਸਮਸਤੁਲ ਕਲਾਮ ਹੈਂ॥੧੫੦॥ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸਮਸਤੁਲ ਕਹ਼ਾ ਸਰਬ ਕੀ ਕਲਾਮ ਕਹ਼ਾ ਬਾਨੀ ਸੋ ਤੁਹੀਹੈਂ॥੨॥ ਅਰਥਾਤ ਤੁਹੀਂ ਬੋਲ ਰਹਾ ਹੈਂ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ ਕਲਾਮ ਪੂਰਨ ਹੈ॥੨॥ ਵਾ॥ ਵਾ॥ ਸਭਕੇ ਸਿਰਲੇਖਕ ਕਲਾਮ ਨਾਮ ਕਲਮ ਹੈ॥੨॥

ਮੂਲ॥ ਕਿ ਸਾਹਿਬਦਿਮਾਗ਼ ਹੈਂ॥ ਟੀਕਾ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਦਿਮਾਗ਼ ਹੈਂ ਕਹ਼ਾਦਿਮਾਗ਼ ਕਾ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤੁਝਸਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਕਿਸੀਕਾ ਨਹੀ ਹੈਂ ਦਿਮਾਗ਼ ਨਾਮ ਮਗ਼ਜ਼ ਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਕੀਮੋਨੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਮਹਲਰੂਹ ਨਫ਼ਸਾਨੀ ਕਾ ਹੈ ਔਰ ਸਾਹਿਬ ਦਿਮਾਗ਼ ਬਡੇ ਹੋਸ਼ ਵਾਲੇ ਕੋ ਕਹਤੇਹੈਂ ਸੋਵਾਹਿਗੁਰੂਹੀਸਾਹਿਬਦਿਮਾਗ਼ਹੈਸਪਸ੍ਟ॥

ਮੂਲ॥ ਕਿਹੁਸਨੁਲ ਚਿਰਾਗ਼ ਹੈਂ॥ ਟੀਕਾ ਹੁਸਨਮਾਨੇ ਖ਼ੂਬੀ ਔਰ ਚਿਰਾਗ਼ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੋਯ ਦੇਵ ਮਾਨੁਖ ਦੈਤ ਪਸੂ ਪੰਖਿਓਂ ਮੇਉ ਸਕੋਤਿਸ ਤਿਸ ਚਿਰਾਗ਼ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਜਿਸ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਮੇ ਲਾਯਕ ਹੋਯ

ਉਸਕੋ ਚਰਾਗ਼ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਸਬ ਖ਼ੂਬੀ ਕੋ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿੰਦ ਹੈਂ ॥ ਵਾ ॥ (ਕਿ ਕਹਿਐ ਜੋ ਚਰਾਗ਼ ਦੀਪਕਵਤ ਹੁਸਨ ਜੋਬਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਹੁਸਨੁਲਚਿਰਾਗ਼ ॥ ਵਾ ॥ ਜੋ ਹੁਸਨ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਾਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭਕਾ ਚਰਾਗ਼ ਤੂੰਹੈਂ ਜੈਸੇ ਚਰਾਗ਼ ਸਭਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਕਾ ਚਰਾਗ਼ ਹੈ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਤੁਝਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੇ ਪ੍ਰਕਾਸਿਤ ਹੈ॥ ਮੂਲ

ਕਿਕਾਮਲਕਰੀਮਹੈਂ। ਕਿਰਾਜਕਰਹੀਮ ਹੈਂ॥

ਟੀਕਾ—ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾਮਲ ਕਹੀਏ ਬੜਾ ਕਰੀਮ ਕਹਿਏ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹੈਂ ਕਮਾਲ ਕਰੀਮ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਬੜਾ ਦਾਤਾ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ (ਕਿਰਾਜ਼ਕ ਰਹੀਮ ਹੈਂ ॥ ੧੫੧ ॥) ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰੁਖ ਰਾਜ਼ਕ ਕਹਿਏ ਰਿਜਕ ਦਾਤਾ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸ੍ਵੰਭਰ ਹੈ ਰਹੀਮ ਕਹਾਕ੍ਰਿਪਾਲੂਹੈ ॥ ਸਃ ਤੋਸੋਨਨਾਥਅਨਾਥਨਮੋਸਰ ਤੋਸੋ ਨਦਾਤਾਨਮੋਸੋਭਿਖਾਰੀ ॥ ਮੋਸਰਦੀਨਦਯਾਲਨਤੋਸਰਮੋਸੋ ਅਬਿਚਾਰਨਤੋਸੋਬਿਚਾਰੀ ॥ ਮੋਸਰਪਤਿਤਨਪਾਵਨਤੋਸਰ ਮੋਸੋਅਪਕਾਰਨਤੋਸੋਉਪਕਾਰੀ॥ ਮੇਰੇਹੀਔਗੁਨਤੂੰਗੁਨਸਾਗਰਜਾਤਰਸਾਤਲਓਟਤਿਹਾਰੀ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਜੋਗਾਰਬੈਬਹੁਬੂੰਦਰਿਤੰਤਰਸਨਮੁਖਸਿੰਧਨਅੰਤਕੋਪਾਵੈ ॥ ਜਿਉਬਹੁਉਡੈਖਗਧਾਰਮਹਾਬਲਪੇਖਅਕਾਸਰਿਦੈਸਕੁਚਾਵੈ ॥ ਜਿਉਬ੍ਰਹਮੰਡ ਅਖੰਡ ਬਿਲੋਕਤ ਗੂਲਰਜੰਤ ਉਤੰਤ ਲਜਾਵੈ॥ ਤੂੰ ਕਰਤਾ ਹਮਕੀਏ ਤਿਹਾਰੇ ਤੋਪਹਿਬੋਲਨ ਕਿਉਬਨਆਵੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਰੋਜ਼ੀਦਿਹਿੰਦਹੈਂ ॥ ਕਿਰਾਜ਼ਕਰ ਹਿੰਦਹੈਂ ॥ ਕਰੀਮੁਲਕਮਾਲਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਰੋਜ਼ੀਦਿਹਿੰਦਹੈ ਕਹ਼ਾ ਜੀਵੋਂਕੋ ਅਨੰਤਪ੍ਰਕਾਰਕਰ ਅਜੀਵਕਾ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿਰਾਜ਼ਕਰਹਿੰਦਹੈਂ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਰਾਜ਼ਕ ਕਹੀਏ ਰਿਜ਼ਕਕਾਦਾਤਾਹੈ ਪੂਰਬਵਤ ਰਹਿੰਦ ਕਹ਼ਾ ਰਹਬਰ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਰਾਜਕਰਹਿੰਦਹੈਂ ॥ ਹਿੰਦ ਕਾ ਰਾਜਕਰਤਾ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਹੈ॥ ਹੇ ਅੰਬ ਹੇ ਭਗਵਨ ਹਿੰਦੂਕਾਰਾਜ ਕਰੀਏ ॥ ੩ ॥ ਕਰੀਮੁਲਕਮਾਲਹੈਂ ॥ ਕਰੀਮੁਲ ਕਹੀਏ ਬਖਸਿੰਦ ਕਮਾਲਬਡਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਡਾਦਾਤਾ ਹੈਂ ਤੇਰੇਦਾਂਨੇ ਕੀਮਤਿਨਾਪਵੈ ਤਿਸਦਾਤੇ ਕਵਨ ਸੁਮਾਰ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਰੀਮੁਲਕਮਾਲ ਹੈ ਹਸਤਿ ਰਾਜਚਿਹ੍ਨ ਹੈ ਇਸਤੇ ਕਰੀ ਹਸਤੀਸੇ ਆਦਿ ਸਭ ਤੁਝਕਾਹੀਂ ਮੁਲਕਮਾਲਹੈ॥੨॥ਅਥਵਾ॥ਕਰਨਾਮਹਾਲੇਕਾਹੈ ਮਾਮਿਲੇਕਾ ਜਿਸੇਪੋਤਾਕਹਤੇਹੈਂਜੋਕਰਲੇਨੇਵਾਲਾਹੋਇ ਸੋਕਰੀਹੇਭਗਵਨ ਕਰੀਮੁਲਕਮਾਲਹੈਂ ਸਭਤੁਝਕੀ ਆਗਜ਼ਾ ਪਾਲਨ ਰੂਪਪੋਤਾ ਭਰਤੇ ਹੈਂ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਵਾ ਪਤ੍ਰ ਪੁਸ਼ਪਾਦਿਕਰ ਭਕਤਜਨ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸੰਪੂਰਨ ਮੁਲਕ ਕਾਮਾਲ ਲੇਨੇਵਾਲਾ ਕਰੀਹਾਕਮਤੂਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਤੇਰਾਹੀ ਰਾਜ ਹੈ ਹੇਅਕਾਲਪੁਰਖਸਦਾ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਹੁਸਨੁਲਜਮਾਲਹੈਂ ॥ ੧੫੨ ॥ ਗਨੀਮੁਲਖਿਰਾਜਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਹੁਸਨ ਜੋਬਨਜਮਾਲਅਰਥਾਤ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਤੁਝ ਕੀ ਬੜੀ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੁਸਨਕਾਜਮਾ ਹੈਅਲਅਤਗੰਤ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ॥ ੨ ॥ ਗਨੀਮੁਲਖਿਰਾਜ ਹੈਂ ॥ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗ਼ਨੀਮਜੋ ਹੈਂ ਦੁਸ਼ਟਬਲੀ ਤਿਨਕੇ ਖਿਰਾਜਕਹਿਏ ਛੀਲਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਮੁਲਕਕੋ ਹਿੰਦੀ ਮੇ ਮੁਲਖਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਕਿਆਕਿ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗਨੀ ਕਹੀਏ ਬਡਾਧਨੀ ਮੁਲਖਰਾਜਹੈ ਮੁਲਕੋਂਕਾ ਰਾਜਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੁਹੀ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਗਨੀਜੋ ਹੈ ਮੁਲਕਮੇ ਸਭ ਤਿਨਕਾ ਰਾਜਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ਗਨੀਮਨਾਮ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕਾ ਤੋ ਪ੍ਰਸਿਧਹੈ ਔਰ ਡਾਕੂਕੋ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਖਿਰਾਜਨਾਮ ਮਾਸੂਲਕਾ ਜੋ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਰਇਅਤ ਸੇ ਲੇਤੇਹੈਂ ਔਰਾਜਾ ਰਾਜੋਂ ਸੇ ਲੇਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਗਨੀ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੇ ਕਾਮਾਦਿਕ ਵਾ ਯਮਾਦਿਕ ਸੋ ਭੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਰਇਯਤ ਹੈਂ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਵਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਮਹਤਤੂ ਅਹੰਕਾਰ ਮਹਾਭੂਤ ਸਭਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕਰ ਪੂਜਜ ਸੋ ਸਚੇਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੀ ਰਇਯਤ ਹੈਂ ਆਗ੍ਯਾਪਰਿਪਾਲਕ ਇਸਕਰਕੇ ਗਨੀਮੁਲਖਿਰਾਜਹੈ ॥ ਡਾਕੂ ਕਾਮਾਦਿ ॥ ਵਾ ॥ ਜਮ ਯਥਾ ਕਰਮ ਧਰਮ ਪਾਖੰਡ ਜੋ ਦੀਸੈ ਤਿਸਜਮ ਜਾਗਾਤੀ ਲੂਟੈ ॥ ੪ ॥ ਮੂਲ

ਗਰੀਬੁਲਨਿਵਾਜਹੈਂ ॥ ਹਰੀਫੁਲਸਿਕੰਨਹੈਂ ॥

ਟੀਕਾ ॥ ਗਰੀਬ ਜੋਹੈਂ ਦੀਨ ਤਿਨਕਾ ਪਾਲਕਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦੁਸ਼ਟਨਾਸ਼ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਪਾਲਨਾਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਹਰੀਫੁਲਸਿਕੰਨਹੈਂ ॥ ਹਰੀਫ ਨਾਮ ਹਰਪੇਸ਼ੇ ਚਾਲਾਕੋ

ਦੁਸ਼ਮਨ ਸੋ ਹਰੀਫ ਜੋ ਚਤੁਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੈ ਤਿਨਕੇ
ਸ਼ਿਕੰਨ ਕਿਆ ਤੋੜਨੇਵਾਲਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਰਾਵਨਾਦਿਕਾਕੋ ॥ ੧ ॥
ਮੂਲ ॥ ਹਿਰਾਸੁਲਫਿਕੰਨਹੈਂ ॥ ੧੫੩ ॥ ਟੀਕਾ
ਹਿਰਾਸਨਾਮ ਭਯਕਾ ਜੋਦਾਸਹੈ ਤਿਨਕਾ ਹਿਰਾਸ ਭਯ ਫਿਕੰ
ਨ ਕਿਆ ਫੈਕਨੇਵਾਲਾਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਦੂਰਕਰਤਾਹੈਂ॥ ਯਥਾਬਾ
ਲਮੀਕੀਯੇਰਾਮਾਯਣੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਬਿਭੀਖਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵਸੰਬਾਦੇ॥
ਸਕ੍ਰਦੇਵਪ੍ਰਪੰਨਸਜਤਵਾਸਮੀਤਿਯਾਚਨੇ ਅਭਜੰਸਰਬਭੂਤੇਭਜੋ
ਦਦਾਮਜੇਤਤਬ੍ਰਤੰਮਮੇਤਿ॥ ਪੁਨਾ ਸਵੈਯਾ ॥ਰੋਗਨਤੇ ਅਰੁਸੋਗ
ਨਤੇਜਲਜੋਗਨਤੇਬਹੁਭਾਤਬਚਾਵੈ ॥ ਸਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ
ਘਾਵਤਊਤਨਏਕਨ ਲਾਗਨਪਾਵੈ॥ ਰਾਖਤਹੈਅਪਨੋਕਰਦੈ
ਕਰਪਾਪਸੰਬੂਹਨਭੇਟਨਪਾਵੈ ॥ ਅਉਰਕੀਬਾਤਕਹਾਂਕਹੋਤੇ
ਸੋਸੁਪੇਟਹੀਂਕੇਪਟਬੀਚਬਚਾਵੈ॥ ਦੋਃ॥ ਜੇਜੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸਰਨੀਪ
ਰੇ ਤਿਨਕੇ ਕਉਨਬਿਚਾਰ ॥ ਦੰਤਜੀਭਜਿਮਰਾਖਿਹੈ ਦੁਸਟ
ਅਰਿਸਟ ਸੰਘਾਰ॥ ਵਾਸਤਵ ਤੋ ਹਿਰਾਸਡਿਰਾਨੇਕੋ ਕਹਿਤੇ
ਹੈਂ ਜੈਸੇਕ ਬਾਗਮੇ ਯਾਖੇਤਮੇ ਕਾਲੀਹਾਂਡੀ ਯਾਕਿ ਕੰਬਲ ਕਾ
ਲੇ ਕਾ ਟੁਕੜਾ ਲਕੜੀ ਊਪਰ ਟਾਂਗਤੇ ਹੈ ਜਿਮੀਦਾਰ ਲੋਗ
ਚਿੜੀ ਗੀਦੜੋਂ ਕੇ ਡਰਾਨੇ ਕੋ ਸੋ ਜੈਸੇ ਅੰਮਰੀਖਰਾਜਾ ਕੀ
ਰਖਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਦੁਰਬਾਸਾਦਿ ਚਿੜਿਆਂ ਉਡਾਨੇ ਕੋ ਰਖਾਥਾ
ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਚਕ੍ਰ ਮਹਾਰਾਜ ਭਕਤਖਯੇਤ੍ਰਰਖਯਕਨੇ॥ ਕਿੰਵਾ॥
ਸੰਸਾਰਰੂਪ ਬਾਗਮੇ ਨਰਕ ਰੂਪ ਕਾਲੀਹਾਂਡੀ ਹੈ ਪਾਪ ਪੰਖੀ
ਉਡਾਨੇਕੋ ਜਿਸਨੇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਹਿਰਾਸੁਲਫਿਕੰਨ ਹੈ॥

ਕਲੰਕੰਪ੍ਣਾਸਹੈਂ ॥ ਬਹਿਸਤੁਲਨਿਵਾਸਹੈਂ ॥
ਟੀਕਾ ॥ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕਲੰਕ ਕੇ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਯਥਾ ॥ ਕਾਠਹੁ ਸ੍ਰੀ ਖੰਡ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀਓ ਦੁਖਦਰਿਦ੍ਰ ਤਿਨਕੇ ਗਇਆ ॥ ਭਾਈਰੇਖਰਾਇਜੀ ਕਾ ਕਲੰਕਨਾਸ ਕੀਆ ਪੰਜਵੀਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀਨੇ ਪੈਸੇਪੰਚ ਉਧਰਉਧਰਧਰਕਰ ਕਾਬਲਮੇ ਬਟਾ ਪੂਰਨਕਰਨਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਥੈਲੀ ਰਖਨੇ ਕਰ ਮੁਗਲਸੇ ਸਿਖਕੀ ਤਪਤ ਤੇਲਮੇ ਤੇ ਰਖਜਾਕਰਨੀ ਭਾਈਭੀਮਚੰਦਤੇ ਰੂਪਚੰਦ ਕੀ ਫਤੇਗੜ੍ਹਮੇ ਪੁਨਾ ਸਤਮੰਤਕਮਣੀ ਜਾਮਵੰਤ ਸੇ ਲਿਆਇਕਰ ਅਪਨਾ ਕਲੰਕਨਾਸਕਰਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਅਰਜੁਨ ਕਾ ਸੁਭਦ੍ਰਾ ਨਮਿਤ ਕਲੰਕਸ਼ਮਨ ਕਰਾ ਵਾ ਕਲੰ ਸੁੰਦਰ ਸੁਸ਼੍ਰੂ ਕੰ ਸੁਖਨੂ ਪ੍ਣਾਸ ਕਿਆ ਭੋਗਰਹਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਨੰਦਭੋਗੌਤਾ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਕੰ ਬ੍ਰਹਮਾਤ੍ਰਿਣ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸਭਕਾ ਕਾਲਰੂਪ ਨਾਸਕ ਹੈ ਕਲੰ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ॥ ਖਾਸਬੀੜ ਮੇਕਲੱਕ ਪ੍ਣਾਸਹੈਂ ਪਾਠ ਹੈ ॥ ਬਹਿਸਤੁਲਨਿਵਾਸਹੈਂ ॥ ਸੰਪੂਰਨ ਮੇ ਤੁਲਜ ਨਿਵਾਸ ਕਰਰਹਾਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਮਤੁਲਜਸੁਤਲਾਦਿਕ ਪਾਤਾਲ ਮੇ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਤੁਝਕਾ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਗੰਜੁਲਗਨੀਮਹੈਂ ॥ ਰਜ਼ਾਇਕਰਹੀਮਹੈਂ ॥ ੧੫੪ ॥ ਸਮਸਤੁਲਜੁਬਾਹੈਂ ॥ਟੀਕਾ ਦੁਸ਼ਟਦੁਸ਼ਮਨ ਡਾਕੂ ਕਾਮਾਦਿ ਹਿਰਨਜਕਸਜਪੂ ਆਦਿ ਵਾ ਜੋ ਗਨੀਮਹੈ ਤਿਨਕਰ ਅਗੰਜ ਹੈ ॥ ਰਜਾਇਕ ਰਹੀਮ ਹੈਂ

॥ ਸ੍ਪਸ਼ਟ ਪੂਰਬਵਤ ॥ ਸਮਸਤੁਲਜੁਬਾਹੈਂ ॥ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁ
ਰਖ ਸੰਪੂਰਨਦੇਵ ਮਾਨੁਖਜ ਪਸੁਪੰਖੀ ਤਿਰਯਕਕੀ ਜਿਹਬਾ
ਹੈਂ ਤੂੰ ਅਰਥਾਤ ਤੂਹੀ ਸਰਬਘਟੋਂ ਮੇਬਸਰਹਾਹੈ ॥ਯਥਾ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥੇ ਮਾਲੀਗਉੜਾ ਨਾਮਦੇਉਜੀਉ ॥ ਸਭੈਘਟਰਾਮਬੋਲੈ
ਰਾਮਬੋਲੈ ਰਾਮਬੋਲੈ ਰਾਮਬਿਨਾ ਕੋ ਬੋਲੈਰੇ ॥ ਦੁਈਅਜ਼
ਖੁਦਬੇਰੂੰਕਰਦਮਯਕੇਦੀਦਮਦੁਆਲਮਰਾ ॥ ਵਾ ॥ ਤੇਰੀ ਹੀ
ਜ਼ੁਬਾਂਹੈਸਭਜਿਹਬਾਮੈਦ੍ਵੈਸਕ੍ਤਿਹੈਂ ਏਕਤੋ ਸ਼ਬਦੋਚਾਰਣ ਕਰ
ਣਾ ਏਕਰਸਾਵਲੰਬਨਕਰਨਾ ਦ੍ਵੈਕ੍ਰਿਆ ਔਰ ਕਿਸੀ ਇੰਦ੍ਰਯ
ਕੀ ਨਹੀਹੈ ਇਸੀਤੇ ਸਬਕਾ ਜ਼ਬਾਨਹੈ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਕਾਲਰੂਪ
ਸਭਚਰਾਚਰ ਪਸੁਪੰਖੀਓਂ ਕੋ ਜਬਾਕਜਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੁਬਾਨਾਮ ਬਾਨੀਕਾ ਜੈਸੇਕ ਅਰਬੀ ਜ਼ਬਾਂ ਫਾਰਸੀ
ਜ਼ਬਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਜ਼ਬਾਂ ਪਰਬਤੀਜ਼ਬਾਂ ਅਫਗ਼ਾਨੀਜ਼ਬਾਂ ਤੋਰ
ਕੀ ਜ਼ਬਾਂ ਪਹਿਲਵੀਜ਼ਬਾਂ ਪਸ਼ਤਵੀ ਜ਼ਬਾਂ ਨਾਗ ਬਾਨੀਂ ਪਸੂ
ਪੰਖੀ ਜੁਬਾਂ ਅਰਥਾਤ ਇਨ ਸਭ ਕੇ ਜੋ ਜਾਨਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋਯ
ਸੋ ਕਹਿਐ ਸਾਹਿਬ ਜੁਬਾਂ ॥ ਵਾਰ ਆਸਾ ਕੀ ਮੇ ॥ ਯਥਾ
ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਜਾਣੈ ਆਲਾਉ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਾਹਿਬ ਕਿਰਾਂਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿਰਾਂ ਨਾਮ ਬਿਲਾਇਤ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਬਿਲਾਇਤੋ
ਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹਫਤ ਕਲੀਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਯੇ ਮਾਨੇ ਕਰੈ
ਕਿਸਾਹਿਬਕਿਰਾਂਕਿਆ ਕਿਸਕਾਹੈ ਤੌ ਯੇਬਨ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ
ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਦਾ ਕੋ ਜਬਾਬ ਤੋ ਨਹੀਂ ਮਿਲਸਕਤਾ ॥ ੧ ॥

ਕਿੰਵਾ॥ ਸਾਹਿਬ ਕਿਰਾਂਹੈ ਕਿਕਹਿਏਜੋ ਸਾਹਿਬ ਰਾ ਹੈਂ ਐਸੇ ਅਰਥ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜੋਂ ਕੇ ਜੋ ਬੜਾ ਪੁਤ੍ਰਹੈ ਤਿਸਕੋ ਟਿਕਾ ਕਹੀਤਾ ਹੈਂ ਅਰੁ ਛੋਟੇ ਕੋ ਰਾਇ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪਰਬਤੀਓਂ ਮੇ ਮੀਆਂ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਬੰਗਾਲੇ ਮੇਂ ਬਾਬੂ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਭਗਵਨ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸਭ ਰਾਇ ਹੈਂ ਤੁਮਸਭਕੇ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਰਬਭੌਮਹੋ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਕਿਰਾਂ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਤੁਮ ਸਰਬ ਬਾਣਿਓਂ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਮਾਲਕ ਹੋ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਾਹਿਬ ਕਿਰਾਂ ਉਸੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਗਰਭਾਧਾਨ ਕਾਲਮੇਂ ਜੁਹਰੈ ਔਰ ਮੁਸ਼ਤਰੀ ਜੋ ਸਿਤਾਰੇ ਹੈਂ ਸਾਦੈਨ ਕਜ਼ਾਨੇਕ ਇਨਕੇ ਏਕ ਰਾਸੀ ਮੈ ਇਕਤ੍ਰ ਹੂਏ ਹੂਏ ਗਰਭ ਠਹਿਰੇ ਜਿਸਕਾ ਵਾ ਜਿਸਕੇ ਜਨਮ ਕਾਲਮੇਂ ਏਕ ਰਾਸੀ ਮੇਂ ਦੋਨੋ ਯੇ ਸਿਤਾਰੇ ਹੋਹਿ ਵੋ ਭੀ ਸਾਹਿਬ ਕਿਰਾਂ ਕਹਲਾਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮਹਾਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਚਕ੍ਰ ਬਰਤੀ ਹੈ ਸ੍ਵੈਭੂਮਨ੍ਵਾਦਿ ਰੂਪ॥ ੪ ॥

ਕਿਨਰਕੰਪ੍ਰਣਾਸਹੈਂ॥ਬਹਿਸਤੁਲਨਿਵਾਸਹੈਂ॥

੧੫੫ ॥ ਟੀਕਾ—ਹੇ ਭਗਵਨ ਨਰਕਨਾਸ ਹੈ ਭਗਤੌਂ ਕਾ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕਿ ਨਰਕੰਕਜ਼ਾਕਿਜੋ ਕਿੰਨਰਹੈ ਦੇਵ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਜੰਤ੍ਰੋ ਕੇ ਬਜੰਤ੍ਰੀ ਕਿੰਨਰ ਮ੍ਰਿਦੰਗਾਦਿਕੌਂ ਕੇ ਕਿੰਚਿਤਨਰਹ ਕਿੰਨਰਹ ਕਿੰਚਿਤ ਥੋੜੀ ਸੀ ਜਿਨਕੀ ਨਰਾਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਔਰ ਅਸ੍ਵਾਦਿ ਬਾਨਰਾਦਿਆਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਜਿਨਕੀ ਜੈਸੇ ਕਿੰਪੁਰਖ ਹੈ ਤਿਨ ਕਾ ਜੋ ਕੰ [illegible]

ਭਗਾਵਨ ਨਾਸ਼ਕਰਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਵਹ ਜੋ ਸੁਖ ਮੇ ਖਚਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਜਾਨਤੇ ਨਹੀ ਹੈ ਪਰਮ ਪ੍ਰਮਾਦੀ ਬਕ ਬਾਜਵਤ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਿੰਨਰਾਦਿ ਰੂਪ ਹੋਇਕਰ ਕੈ ਪ੍ਰ ਨਾਸ ਹੈ ਸ੍ਵਰਗ ਸੁਖ ਕੋ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਅਸਨ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ॥ ਇਸੀ ਤੇ ॥ ੩ ॥ ਬਹਿਸਤੁਲਨਿਵਾਸ ਹੈਂ ॥ ਸ੍ਵਰਗ ਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭਗਤੋਂ ਕੋ ਜਿਨ ਕੋ ਕੁਛ ਬਾਸ਼ਨਾ ਨਹੀ ਹੈ ਤਿਨਕਾ ਨਰਕ ਨਾਸ ਕਰ ਕਜ਼ਾ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਕਰ ਬਹਿਸਤੁਲ ਕਜ਼ਾ ਸ੍ਵਰਗਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਨਰਤੇ ਉਪਜਸੁਰਗ ਕਉ ਜੀਤੇ ਸੋ ਅਉਖਧਮੁਹਿ ਪਾਈ ॥ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇਂ ਕਿਨਰਕੋਂ ਪ੍ਰਨਾਸ ਹੈ ॥ ਬਹਿਸਤੁਲਨਿਵਾਸ ਹੈਂ

ਮੂਲ ॥ ਕਿਸਰਬੁਲਗਵੰਨ ਹੈਂ ॥ ਹਮੇਸੁਲ ਰਵੰਨ ਹੈਂ ॥ ਤਮਾਮੁਲ ਤਮੀਜ ਹੈ ॥ ਟੀਕਾ ॥

ਕਿ ਕਜ਼ਾ ਜੋ ਸਰਬੁਲ ਸਰਬ ਦੇਸਕਾਲ ਬਸਤੁ ਮੇਂ ਗਵੰਨ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਗਤੀ ਹੈ ਤੁਝ ਕੀ ਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰਤਗ੍ਯਕਰੂਪਕਰ ॥੧॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬਕਾ ਗਜ਼ਾਨਹੈ ਸਰਬਗਜ਼ ਹੋਨੇ ਤੇ ਯਹ ਸਰਬਗਜ਼ਹ ਸ ਸਰਬ ਵਿਤ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਸੇ ॥ ੨ ॥ਵਾ॥ ਸਰਬੁਲ ਗਵੰਨ ਹੈਂ ਵਕਾਰ ਕਾ ਅਨੁਸ੍ਵਾਰ ਅਤੁਗਕਾਰ ਕਾ ਅਕਾਰ ਦੋਨੋ ਕੇ ਨਿਕਾਲਕਰ ਵਕਾਰ ਕੋ ਵਿਸਰਜਾਰੀ ਬਨਾਕਰ ਸਰਬੁਲ ਰਾਵਿਨ ਹੈ ਐਸੇ ਭੀ ਪਾਠ ਬਨ ਸਕਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਮੇ ਰਵਿਰਹਿਆ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬਕੋ ਕ੍ਰੀੜਾਕਰਾ

ਪੂਰਣ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਹਮੇਸੁਲਰਵੰਨਹੈਂ ॥ ਸਰਬਦਾ ਰਹਿ
ਰਹਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਤਯ ਹੈ ॥੧॥ ਤਮਾਮੁਲਤਮੀਜਹੈ ॥ ਤਮਾਮ
ਸਭ ਕੀ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਝਕੋ ਤਮੀਜ ਹੈ ਕਯਾ ਗਯਾਤ ਹੈ ॥੧॥ ਵਾ
ਸਭ ਚਰਾਚਰ ਤੁਝ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਤੁਝਕੀ ਤਮੀਜ ਹੈ॥

ਸਮਸਤੁਲ ਅਜੀਜ ਹੈਂ ॥ ੧੫੬ ॥ ਪਰੰਪਰ ਮਈਸ ਹੈਂ ॥

॥ ਟੀਕਾ ॥

ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਰਬ ਕਾ ਪਯਾਰਾ ਹੈ ਸਭ ਤੁਝ ਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤੂੰ ਸਭ ਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਮਾਝ ਮੇ ਸਭੇ ਸਾਂਝੀ ਵਾਲ ਸਦਾਇਨ ਤੂੰ ਕਿਸੈ ਨ ਦਿਸੈ ਬਾਹਰਾ ਜੀਉ ॥ ਔਰ ਸਭ ਸੋਨੇ ਕਹੈ ਅਜੀਜ ਨਾਮ ਨੇਕ ਕਾ ਪਯਾਰੇ ਕਾ ਅਉਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਮਿਸਰ ਕੋ ਭੀ ਅਜੀਜ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ॥ ਪਰੰਪਰਮਈ ਸਹੈਂ ॥ ਪਰੰ ਕਯਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੋ ਭੀ ਔ ਪਰੰਮਈਸਹਿ ਕਯਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੋ ਸਿਖਯਾ ਕਰਤਾ ॥੧॥ ਵਾ ॥ ਪਰੰ ਕਹਿਏ ਕੇਵਲ ਅਦ੍ਵਤੀਯ ਪਰਮ ਕਹਿਏ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਈਸ ਕਹਿਏ ਸਾਮਰਥ ਹੈ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪਰੰ ਪਰਮ ਕਯਾ ਪਰੰ ਪਰਾ ਕਰਕੇ ਅਰਥਾਤ ਸਨਾਤਨ ਈਸ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਨਿਰੰਕੁਸ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਪਰਮਪਰ ਪਰਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਤਿਨਸੋਂ ਪਰ ਪਰੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਈਸ ਹੈਂ ਮ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਮਾਯਾ ਤਿਸਕਾ ਈਸ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸੱਤਾ ਸੰਪਾਦਕ ॥੪॥

ਸਮਸਤੁਲ ਅਦੀਸ ਹੈਂ ॥ ਅਦੇਸੁਲ ਅਲੇਖ ਹੈਂ ਹਮੇਸੁਲ ਅਭੇਖ ਹੈਂ ॥ ੧੫੭ ॥

ਟੀਕਾ ॥

ਸਮਸਤੁਲ ਕਜ਼ਾ ਸਰਬ ਅਦੀਸਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਅਦ੍ਰਿਸਜ਼ਹੈ ਸਰਬ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਮਨ ਬੁਧਿ ਇੰਦ੍ਰਯਾਦਿਕ ਤਿਨਕਰ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟਹੈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਹੋਨੇ ਤੇ ਤੁਝਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਰ ਕੇ ਅਭਾਵਸੇ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ਅਦੀਸ ਕਾ ਅਰਥ ਆਦੇਸ ਕਹਨਾ ਸਮਸਤੁਲ ਅਦੀਸ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਸਮਸਤੁਲ ਆਦੇਸ ਹੈਂ ॥ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸਰਬਦੇਵ ਦੈਤ ਪਸੁ ਪੰਖੀ ਮਾਨੁਖ ਆਪਕੋ ਆਦੇਸ ਕਜ਼ਾ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਅਦੇਸੁਲ ਅਲੇਖ ਹੈਂ ॥ ਪੂਰਬਵਤ ॥ ਹਮੇਸੁਲ ਅਭੇਖਹੈਂ ॥ ਹਮੇਸੁਲ ਸਦੀਵ ਅਭੇਖ ਭੇਖ ਨਾਮ ਮੁਦ੍ਰਾ ਕਾ ਮੁਦ੍ਰਾਸੰਖ ਚਕ੍ਰਾਦਿ ਮੁਰਲੀ ਮੋਰ ਮੁਕਟਾਦਿ ਧਨੁਖ ਬਾਨਾਦਿ ਇਨਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਭਿਨਾਮ ਰਿਦਾ ਤਿਨਮੇ ਏਖ ਹੈ ਰਿਖੀ ਬੇਦ ਬਜਾਸ ਨਾਰਦਾਦਿ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਐਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਰਿਦੈ ਮੈ ਸਦੀਵ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਤੁਮਭੀ ਤਿਸੀ ਮੇ ਲੀਨ ਹੋਨੇ ਕਾ ਜਤਨ ਕਰੋ ਜਤਨਕਜ਼ਾ ਹੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ਮਹਲਾ ੯ ॥ ਸੁਆਮੀਕੋ ਗ੍ਰਿਹਜਿਉ ਸਦਾ ਸੁਆਨਿਤ ਜਤਨਹਿਨਿਤ ॥ ਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਧਿ ਹਰਿ ਭਜੋਹੁ ਇਕ ਮਨਹੁਇ ਇਕ ਚਿਤ ॥ ੩ ॥

ਜਿਮੀਨੁਲਜਮਾਹੈਂ ॥ ਅਮੀਕੁਲਇਮਾਂਹੈਂ ॥

ਜਿਮੀਰੂਪਹੈ ਅਰੁ ਜਮਾਂ ਆਸਮਾਨ ਰੂਪਹੈਂ ਅਰੁ ਜ਼ਿਮੀਆਂਸਮਾਨ ਮੇ ਰਹਿਨੇਵਾਲੇ ਏਤਦਰੂਪਤੁਹੀ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਨ ॥ ੧॥ ਅਮੀਕੁਲਇਮਾਹੈਂ ॥ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਝਕਾ ਜੋ ਇਮਾਨਧਰਮ ਹੈ ਬਿਸੰਭਰ ਪਤਿਤਪਾਵਨ ਦੀਨਾਨਾਥ ਦੁਖਹਰਨ ਇਤਿ

ਯਾਦਿਕ ਸੋਅਮੀਕੁਲ ਕਿਆ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਮੀਕੁਲਇਮਾਂਹੈ ਤੁਝਕਾ ਜੋ ਅਮਾਨਧਰਮ ਹੈ ਸੋਕੁਲਅ ਮੀ ਕਜ਼ਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਰੂਪਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਅਮੀਕੁਲਇਮਾਹੈਂ ਮਾ ਕਜ਼ਾ ਮਾਯਾ ਤਿਸ ਅਘਟਘਟਨਾ ਪਟੀਯਸੀਮਾਯਾਕਰ ਅਮੀ ਕਜ਼ਾ ਏਜੋ ਦ੍ਰਿਸਜ਼ਮਾਨ ਘਟਪਟਾਦਿ ਨਾਮਰੂਪ ਆਤਮਕ ਸੋ ਸਭਕੁਲ ਯਹਿ ਸੰਪੂਰਨ ਕੂ ਭੂਮੀ ਤਿਸਮੇ ਲਯ ਤਿਸੀਮੇ ਲੀਨਹੋਇਗੇ ਕਾਰਨਰੂਪਹੋਨੋਤੇ ਭੂਮੀਕੋ ਯਥਾ ਸਿਰੀਰਾਗੇ ॥ ਹਮਜ਼ੇਰਜਿਮੀਦੁਨਿਆਂਪੀਰਾਮਸਾਇਕਾਰਾਇਆ ॥ ਮੇਰਵ ਦਬਾਦਸ਼ਾਹਾ ਅਫਜੂੰਖੁਦਾਇਆ ॥ ਬੈਤ ॥ ਬਸਨਾਮਵਰਬਜ਼ੇ ਰਜਮੀਦਫਨਕਰਦਅੰਦ ॥ ਕਜਹਸਤਿਅਸਬਰੂਇਜਮੀ ਯਕਨਿਸਾਨਮਾਂਦ ॥ ੧ ॥ ਜ਼ਮੀਉਪਲਖਜ਼ਤ ਪੰਚੋ ਮਹਾ ਭੂਤ ਜਾਨਲੀਜੈ ॥ ਤਥਾਚ ਮਹਲਾ ੯ ॥ ਪੰਚਤਤਕੋਤਨ ਰਚਯੋ ਜਾਨਹੁ ਚਤੁਰ ਸੁਜਾਨ । ਜਿਸਤੇ ਉਪਜਿਓ ਨਾਨਕਾ ਲੀਨ ਤਾਹਿ ਮੈ ਮਾਨ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਚਰਿਤ੍ਰੇ ਪਾਖਜ਼ਾਨੇਦੋਹਾ ॥ ਕੋਮਾਤਾ ਬਨਿਤਾ ਪਿਤਾ ਪੰਚਤਤ ਕੀ ਦੇਹ। ਦਿਵਸਚਾਰ ਕੋ ਪੇਖਨਾ ਅੰਤ ਖੇਹਕੀ ਖੇਹ। ਸੋ ਪੂਰਬ ਕਹਾ ਭੀ ਹੈ ਜਿਮੀਨੁ ਲਜਮਾ ਹੈਂ ਜਿਮੀ ਅਕਾਸ ਕਹਨੇ ਤੇ ਪੰਚਜਾਨ ਲੇਨੇ ਅਮੀ ਕਜ਼ਾ ਏਹੁ ਅਮੀਕ ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਗਹਰੇ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹੋਇ ਔਰ ਈਮਾਨ ਨਾਮ ਕਸਮ ਸੁਗੰਧ ਕੂ ਵਤ ਦਹਿਨਾਅੰਗ ਅਰਥ ਐਸੇ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅਮੀਕ ਨਾਮ ਅਤਿ ਗੰਭੀਰ ਔਰ ਈਮਾਨ ਸੁਗੰਦ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲਪੁਰ

ਖ ਸਤ ਪ੍ਰਤਜ਼ਗਜ਼ ਹੈ ਕੂਵਤ ਅਰਥ ਮੇ ਅਤਿ ਗੰਭੀਰ ਮਰ ਯਾਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਔਰ ਦਹਿਨੇ ਅੰਗਾਰਥ ਮੇ ਗੰ ਭੀਰ ਧਰਮਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਾਨਿਐ ਅਤਿ ਬਲਿਸ੍ਟ ॥ ਵਾ ॥ ਦਹਿਨੇ ਅੰਗਮੇ ਬਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਨੇਤੇ ਔਰ ਧਰਮ ਕਾ ਨਿਵਾ ਸ ਹੋਨੇਤੇ ਦਹਿਨੈ ਅੰਗਮੇਂ ਤਥਾ ਦਹਿਨੇ ਨੇਤ੍ਰ ਮੇ ਵਿਸ੍ਨੁਕਾ ਨਿਵਾਸ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ਮੂਲ ॥

ਕਰੀਮੁਲਕਮਾਲਹੈ। ਕਿਜੁਰਅਤਿਜਮਾਲਹੈਂ

ਕਰੀਮੁਲ ਬਖਸਿੰਦ ਕਮਾਲ ਬਡਾ ਹੈਂ ਪੂਰਬਵਤ ਕਰਲੇਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਬਲਿ ਜੈਸੇ ਬਲੀਬੈਲ ਆਦਿਕਾ ਨਾਸਕਰ ਬਿੱਧ ਹੂਏ ਹੂਏ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਤਿਸਕਾਸ੍ਵਾਮੀਧੂਪਛਾਹਮੇਂਇਸਿਤਕਰੈ ਤਹਾਂ ਤਹਾਂ ਰਹਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਸੂਆਗੀਲਾਜੈਸਾ ਭੁਸਕੋਈ ਪਾਏ ਖਾਤੇ ਹੈਂ ਤਥਾਹਿ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨੇ ਅਸਥਾਪਨਜਿਸਜਿਸਕੋ ਜਹਾਂਜਹਾਂ ਕੀਆ ਹੈ ਤਹਾਂਤਹਾਂਸੁਤੰਤ੍ਰਤਾ ਸੇ ਰਹਿਤਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਇਤਿਤ ਹੈਂ ਯਹੀ ਭੇਟਾ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰੁਖ ਕੋ ਦੇਤੇ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਰੀਮ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਕਰਤਾ ਜਾਨ ਲੇਨਾ ਅਰਥਾਤ ਮੂਲਕਮਾਲ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ੨ (ਕਿਜੁਰਅਤਿਜਮਾਲ ਹੈਂ ॥ ੫੯ ॥) ਜੁਰਅਤਿ ਦਬਦਬਾ ਜਿਸਕਾ ਅਤਿ ਰੋਸ਼ਨ ਹੈ ਜੁਰਅਤਿ ਨਾਮ ਦਿਲੇਰੀ ਔਜਮਾਲ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਸੋ ਸਗੁਨਰੂਪਸ੍ਰੀਰਾਂਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿਕਮੇ ਦਿਲੇਰੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧਹੈਇਸੀਕਰ ਅਕਾਲਪੁਰੁਖਕਾਨਾਮਜੁਰ ਅਤਿ ਜਮਾਲ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਖਾਸਬੀੜ ਮੇ ਜੁਰਿਅਤ ਜਮਾਲ ਹੈਂ

ਮੂਲ ॥ ਕਿਅਚਲੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ
(ਕਿ) ਕਜ਼ਾ ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਚਲ ਤੁਝਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ॥ ੧
॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਅਨੁਕੰਪਾਮੇ ਅਰੁ ਅਕਾਰ ਬਾਸੁਦੇਵ
ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਚਸਚੰਦ੍ਰ ਸਮਾਖਜ਼ਾਤੋ ਭਾਸ਼ਕਰੇ ਤਸਕਰੇ ਸਿ
ਮ੍ਰਿਤਹ। ਲੋਦੀਪ੍ਤੋ ਦਯਾਲਸ੍ਰ ਭੂਮਊ੍ਭਯੇ ਚਾਹਲਾਦਨੇਪਿਚ
। ਲੋਵਾਤੋ ਲਵਣੇ ਚਾਸਜ਼ਾਤ ਲੋਦਾਨੇਚ ਪ੍ਰਕੀਰਤਿਤਹ। ਲ-
ਹਸਲੇਖੇਚਾਸਯੇਚੈਵ ਪ੍ਰਲਯੇਸਾਧਨੇਪਿਲਹ। ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਅਨਕੰਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਅਰੁਸੂਰ ਜੋ ਤੁਝਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕੇ
ਅਗ੍ਰੇ ਅਤਿ ਤੁਛਤਾਰੋਂਵਤ ਤੁਝਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤੇ ਹੈਂ ਲਕਾਰ ਕੇ
ਏਕ ਖਜ਼ਰਕੋਸ਼ਮੇ ਏਤੇ ਅਰਥ ਏਕਤੋ ਦੀਪਤੀ॥ ੧ ॥ ਅਰੁ
ਸ੍ਵਰਗ ੨ ਭੂਮੀ ੩ ਅਰੁਭਯ ੪ ਅਹਲਾਦਨ ੫ ਪਵਨ ੬
ਲਵਣ ੭ ਦਾਨ ੮ ਮਿਲਾਪ ੯ ਆਸਯ ੧੦ ਸੋ ਆਸਯ
ਨਾਮ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯਕਾ ਹੈ ਵਾਸਤ੍ਰਾਨ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਕਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰਲਯਕਾ
ਬਾਚਕ ਅਰੁ ਸਾਧਨ ਕਾ ਬਾਚਕ ਭੀ ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਜੋ ਲਕਾਰਕ
ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰੁ ਚਕਾਰਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਅਨੁਕੰਪਾਕਰ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਚਲੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਚਲ
ਭੂਮੀ ਪਰਬਤਾਂਦਿ ਤਿਨਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕ ਹੈ ॥ ੩ ॥

ਕਿਅਮਿਤੋਸੁਬਾਸ ਹੈਂ। ਕਿਅਜਬਸਰੂਪ ਹੈਂ॥
(ਕਿ) ਕਜ਼ਾਜੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਮਿਤ ਮਰਜਾਦਾ ਸੇ ਰਹਿਤ
ਸੁਸ੍ਰੂ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਬੈਕੁੰਠਾਦਿ ਬਾਸ ਤੁਝਕੇ ਮੰਦਿਰ ਹੈਂ॥ ੧

॥ ਵਾ ॥ ਬਾਲਮੀਕੀ ਜੀਨੇ ਜੋ ਪੂਰਬ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋ ਤੁਝਕੇ ਸੁੰਦਰ ਨਿਵਾਸ ਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਮਿਤੋ ਸੁਬਾਸ ਹੈਂ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਮਿਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੁਝਕਾ ਬਾਸਸਥਾਨ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਮਿਤੋ ਸੁਬਾਸਹੈ ਕਜ਼ਾ ਹੇ [ਅ] ਅਕਾਲਪੁਰੁਖ ਕਰੀਹੈ ਮਿਤੋਮਿਤ੍ਰਤਾ ਤੁਝ ਸੇ ਜਿਨੋਨੇ ਵਹੀ ਭਕ੍ਤਜਨ ਤੁਝਕਾ ਸੁਬਾਸਹੈਂ ॥ ੪ ॥ (ਕਿਅਜਬ ਸਰੂਪ ਹੈਂ) ਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰੁਖ ਆਸਚਰਯ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਕਿ ਜੋ ਅਜ ਕਜ਼ਾ ਹੇ ਅਜਨਮ ਬਸ ਰੂਪ ਹੈਂ ਸਭ ਚਰਾਚਰ ਮੇ ਬਸ ਰਹਾ ਹੈ ਇਹੀ ਤੁਝਕਾ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਸਕਾ ਬਾਸ ਕਰਲੇਨਾ ਅਰਥ ਕਿਆ ਸਭਕਾ ਬਾਸਰੂਪ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਖਾਸਬੀੜ਼ਮੇ ਕਿ ਅਜ ਬੱਜ਼ ਰੂਪ ਹੈਂ ਪਾਠ ਹੈ ॥ ੧੫੯ ॥

ਕਿਅਮਿਤੋਬਿਭੂਤ ਹੈਂ ॥ ਕਿਅਮਿਤੋਪਸਾ ਹੈਂ ॥

ਟੀਕਾ—ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਮਿਤ ਮਰਜਾਦਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਤੁਝ ਕੀ ਬਿਭੂਤੀ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਐਸ੍ਵਰਯ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਮੁਖਜਬਿਭੂਤੀ ਜੋ ਦਸਮਾ ਧਜਾਇ ਗੀਤਾ ਮੇ ਕਹੇਹੈਂ ਸੋ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਮਿਤੋਬਿਭੂਤਿ ਹੈ ਕਿ ਕਿਆ ਹੈ ਮਿਤੋਮਿਤ੍ਰ ਜਿਨੋਨੇ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਿਨਕੀ ਬਿਭੂਤੀਰੂਪ ਤੂੰ ਹੈਂ (ਕਿਅਮਿਤੋਪਸਾ ਹੈਂ) ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਮਿਤ ਮਰਜਾਦਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਤੁਝਕੀਪਸਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ ਜੋ ਧ੍ਰੂ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬਿਭੀਖਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸੁਦਾਮਾ ਸਧਨਾ ਸੁਧਨ੍ਾਧੰਨਾ ਬੇਣੀ ਰਵਿਦਾਸ ਕਬੀਰ ਨਾਮਦੇਵ ਜਯਦੇਵ ਸੁਕਦੇਵ ਮੀਰਾਬਾਈ ਰਾਮਾਨੰਦ ਪਰਮਾਨੰਦ ਸੂਰਦਾਸ ਗੁਰਦਾ

ਸ ਬੁਢਾ ਮੰਝ ਮਥੋਮੁਰਾਰੀ ਹੰਦਾਲ ਲਾਲੋ ਔਰ ਅਨੰਤ ਪਰ
ਮੇਸ੍ਰ ਪਜਾਰੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਕਰੇ ਹੈਂ ਪੁਰਾਣ ਭਾਰਤਾਦਿ ਗ੍ਰ
ਮਾਯਣੋਂ ਮੇ ਭੀਲਨੀ ਕੂਬਰੀ ਜਿਨਕੇ ਊਪਰ ਅਨੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਕਰੀ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀਨੇ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਮਿਤ ਅਨੰਤ
ਹੈਂ ਪਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਰਚਨਾਰੂਪ ਜਿਸਕਾ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾਂ ॥ ਅ
ਮਿਤੋਪਸਾਹੈ ਅਮਿਤਓਪਸਾਹੈ ਅਮਿਤਅਨੰਤਹੈਉਪਮਾਜਿਸ
ਕੀਐਸਾਸਾਹਹੈ ਕਜਾ ਪਾਤਸ਼ਾਨ ਹੈ॥੩॥ਕਿੰਵ॥ ਕਿਜੋਅਮਿਤ
ਯਹ ਪਰਤਖਜ ਜੋ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਤੋਪਸਾ ਹੈ ਤੁਝਕਾ ਪਸਾਰਾ ਹੈ
॥ ੪ ॥ ਖ਼ਾਸਬੀੜਮੇ ਅਮਿਤੋਪਿਸਾ ਹੈ ਪਾਠਹੈ ॥

ਕਿਆਤਮਪ੍ਰਭਾ ਹੈ। ਕਿਅਰਲੰ ਅਨੰਗ ਹੈਂ॥

ਟੀਕਾ—ਕਿ ਕਜਾ ਜੋ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਤਮਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ਕਜਾ
ਸ੍ਵਯੰਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਤੁਝਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦਾ
ਤਮਕ ਸੋ ਆਤਮ ਕਜਾ ਅਪਨਾਹੀ ਤੁਝਕਾ ਹੈ ਕਜਾ ਪਰਕਾ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿੰਵਾ ਆਤਮ ਸ਼ਬਦ ਕੇ ਅਰਥ ਚਾਰ ਹੈਂ ਆਤਮਾ
ਆਤਮੀਯ ਧਨੰ ਗਜਾਤੀ (ਆ)ਤਮ ਕਰਕੇਆਪਆਤਮੀਯ
ਅਪਨਾ ਪੁਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਧਨਾਦਿ ਅਰੁ ਗਜ਼ਾਤਿ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਭ
ਗਵਨ ਜੋ ਆਤਮਾਰਥ ਕਾ ਬਾਚਜ ਹੈ ਸੋ ਤੁਝਕੀ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾ
ਸੋਭਾ ਹੈ ਕਿ ਕਜਾਜੋ ਆਸਰਬ ਓਰਸੇ ਤਮ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ਤਮ
ਅੰਧਕਾਰ ਅਗਜਾਨ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਰੂਪ ਗਜਾਨ ਕਰਤਾ
ਗੁਰੂਰੂਪ ਹੈਂ ਗੁਰੂਨਾਨਕ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਜਾ ਸ਼ਬਦ ਕਾ
ਇਕੱਠਾ ਆਸਚਰਯ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਤਮਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ

ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖਤਮਕਰਤਾ ਅਰੁਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰਤਾ ਸਰਬਰੂਪ ਤੂਹੀ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਅਥਵਾ ਜੋ ਆਤਮਾ ਕਿ ਕਰਤਾ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰੀ ਜੋ (ਮ) ਮਾਯਾ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਪ੍ਰਭਾ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਖਾ ਸਬੀੜ ਮੇ ਅਮਿਤ ਪ੍ਰਭਾ ਹੈ ਪਾਠ ਹੈ ॥ (ਕਿਅਚਲੈ ਅਨੰਗ ਹੈਂ ਕਿਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਚਲੈ ਕਰਤਾ ਅਚਰਜ ਰੂਪ ਹੈ ਕਿੰਤੂ ਹੇਤੂ ਗਰਭਿਤ ਬਿਸੇਖਣ ਹੈ ਕਿ ਅਨੰਗ ਹੈ ਅਨੰਗਤ੍ਵਾਤ ਜੋ ਕੋਊ ਅੰਗਮਾਨ ਹੋਇਗਾ ਸੋ ਚਲਾਇਮਾਨ ਹੋਇਗਾ ਜੋ ਨਿਰਾ ਵਯਵ ਹੋਗਾ ਸੋ ਅਚਰਜ ਹੋਗਾ ਯਹ ਨਿਯਮ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਚਲੈ ਅਨੰਗ ਹੈ ਅਨੰਗ ਜੋ ਕਾਮਦੇਵ ਤਿਸਤੇ ਅਚਲ ਹੈ ਸੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ ਮੇ ਰਾਸ ਪੰਚਾਧਯਾਈ ਮੇ ਕਾਮਕਾਜਯ ਬਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨੰਗ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਸਕਟਾਲੇਨਾ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰੀਰ ਰੂਪ ਰਥਾਰੂੜਹੋਇਕਰ ਭੀ ਅਚਲਰੂਪਹੋਇ ਰਹਾ ਹੈ ਤਾਕਾ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨਾ ਅਚਲੈਅਨੰਗ ਹੈ ਅਚਲ ਨਿਸ੍ਚਲ ਕੂਟਸਥ ਕੂਟਰੂਪ ਅਰਥਾਤ ਝੂਠਰੂਪ ਜੋ ਦੇਹ ਸੰਘਾਤ ਤਿਸ ਮੇ ਜੋ ਇਸਥਿਤ ਹੋਇ ਸੋਕਹੀਐ ਕੂਟਸਥ ਸੋ ਅਚਲਰੂਪ ਅਚਰਜ ਅਨੰਗਕਿਆ ਸਰੀਰਰਥਮੇ ਗ ਕਰਤਾਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਕਰ ਇਸਥਿਤ ਹੋਰਹਾਹੈ॥੩॥ਖਾਸਬੀੜਮੇਅਚਲਅਨਗਹੈਪਾਠ ਹੈ

ਮੂਲ ॥ ਕਿਅਮਿਤੋਅਭੰਗਹੈਂ ॥ ੧੯੦ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਮਿਤਹੈ ਅਰੁ ਅਭੰਗਹੈ ਨਾਸ਼ਰਹਿਤ ਹੈ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਮਿਤੋ ਕਿਆ ਅਨੰਤਹੈ ਅਰੁ ਅਭੰ ਕਿਆ ਰਿਦੇ ਮੋਗ ਕਹੀਏ

ਚਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਿ ਜੋਅਮਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੋਅ ਕਿਆ ਤੁਝਕੀਭੰਗਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਭੀ ਮਾਦਿਕ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥੨॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਲਮਲਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀਜਾਪਨਾਮਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰਸ੍ਵਰਾਜੇਸ੍ਰੀਚਕ੍ਰਧਰਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮਭੁਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਸਪਤਦਸਮੋਛੰਦਭਗਵਤੀਬ੍ਯਾਖ੍ਯਾਕਰਮਨਾਨਬਰਨਨੰਉਤਰਪਖ੍ਯੇਦਸਮੋਅੰਸੂ ॥ ੧੦॥ ਇਤਿਸਪਤਦਸਮੋਭਗਭਤੀਛੰਦਬ੍ਯਾਖ੍ਯਾਸਪਤਦਸਹ ੧੭ ਪ੍ਰਥਮੋਅੰਸੂ ॥ ੧ ॥ ਅਫਜੂੰ ॥ ੪੬ ॥

੧ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਅਥਅਸ਼ਟਾਦਸਮੋ ਛੰਦ ਮਧੁਭਾਰ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ॥ ਮਧੁਭਾਰਛੰਦ ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੁਝਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਮਧੁਭਾਰਛੰਦਮੇ ਤੁਝਕਾ ਸਤਵਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਮੁਨਿਮਨ ਪ੍ਰਣਾਮ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਮੁਨਿਜਨ ਮਨਨਸ਼ੀਲੀ ਮਨਮੈ ਹੀ ਤੁਝਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮੈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰੂਪ ਜਾਨਕਰ ਔਰ ਵਾਹ੍ਯਤੇ ਸਾਸ੍ਵਾਂਗ ਕੇਵਲ ਲੋਕ ਦਿਖਲਾਵੇ ਕੇ ਲੀਏ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਕ੍ਯੋਂਕਿ। ਲੋਕਪਤੀਨੇਕਛੁਨਹੋਈਹੈਨਾਹੀਰਾਮਇਆਨਾ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਮੁਨੀ ਜੋ ਮਨਨਸ਼ੀਲੀ ਅਰੁ ਬ੍ਰਿਥਾ ਅਲਾਪ ਸੇ ਜਿਨੋਂਨੇ ਮੌਨ ਗ੍ਰਹਨ ਕੀਆ ਹੈ ਤਿਨਕਾ ਮਨ ਤੁਝ ਮੇ ਹੀ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੌਂ ਕ੍ਯਾ ਪਰਿਣਾਮ ਕੋ ਸਜਾਤੀ ਪ੍ਰਤੈਪ੍ਰਵਾਹੀ ਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤਾਹੈ ਅਰੁ ਇਤਰ ਜੋਹੈਂ ਤਿਨ ਕਾਮਨ ਵਾਹ੍ਯ

ਵਿਸ਼ਯੋਂ ਕੀ ਓਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮੁਨਿ ਮਨ ਪ੍ਰਣਾਮ ਅਰਥਾਤ ਮੁਨਿਜਨ ਮਹਾਤਮਾ ਜੋ ਮਨਨਸੀਲੀ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾ॥ਨਪ੍ਰਨਾਮੇ ਮਾਯਾ ਕੀ ਓਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀ ਹੋਤੇ ਕਿੰਤੂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਓਰ ਤਿਨਕੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਪ੍ਰਵਾਹੀਕਾਰ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੰਸ ਹਸੇ ਏਮੁਖ ਹੋਇਕਰ ਯਥਾ॥ ਜਗਤੇ ਰਹਹਛਤੀ ਸਹ੍ਹੈ ਰਾਮਚਰਨ ਤ੍ਰੈ ਸਾਠ॥ ਯਹ ਪਦ ਕੋ ਸੋ ਜਾਨਿ ਹੈ ਪਛੈ ਕਿ ਜਾਨੈ ਪਾਠ ॥ ਤਥਾ ਖਿਹਾਗੜੇ ਮੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ॥ ਜੋ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਚਿਤ ਲਾਇਦੇ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਤੇ ਮਨਮੁਖ ਮੂੜ ਇਆਣੇ ਰਾਮ ॥ ਸੋ ਜੋ ਸਿਆਨੇ ਹੈਂ ਸੋ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਪਰਾਇਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਇਸੀ ਤੇ ॥

ਮੂਲ ॥ ਗੁਨ ਗਾਨ ਮੁਦਾਮ ॥ ਟੀਕਾ

ਮੁਦਾਮ ਕਿਆ ਹਮੇਸ਼ ਸਰਬਦਾ ਗੁਨ ਗਾਨ ਜੋ ਭਗਵਤ ਕੇ ਗੁਨ ਉਪਕਾਰ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਗਾਨ ਕਿਆ ਸਮਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਯਥਾ ਸੁਖਮਨੀ ਮੇ॥ ਰਮਈਆ ਕੇ ਗੁਣ ਚੇਤ ਪਰਾਨੀ॥ ਕਵਨ ਮੂਲ ਤੇ ਕਵਨ ਦ੍ਰਿਸਟਾਨੀ ॥ ਜਿਨ ਤੂ ਸਾਜ ਸਵਾਰ ਸਿਗਾਰਿਆ ॥ ਗਰਭ ਅਗਨ ਮੈ ਜਿਨੈ ਉਬਾਰਿਆ॥ ਬਾਰ ਬਿਵਸਥਾ ਤੁਝੈ ਪਿਆਰੈ ਦੂਧ॥ ਭਰ ਜੋਬਨ ਭੋਜਨ ਸੁਖ ਸੂਧ ॥ ਬਿਰਧ ਭਇਆ ਊਪਰ ਸਾਕ ਸੈਨ॥ ਮੁਖ ਅਪਿਆਉ ਬੈਠ ਕਉ ਦੈਨ ਇਹ ਨਿਰਗੁਨ ਗੁਨ ਕਛੂ ਨ ਬੂਝੈ ॥ ਬਖਸ ਲੇਹੁ ਤਉ ਨਾਨਕ ਸੀਝੈ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਮੁਹਿ ਕਵਨ ਅਨਾਥ ਬਿਚਾਰਾ ॥ ਕਵਨ ਮੂਲ ਤੇ ਮਾਨੁਖ ਕਰਿਆ ਇਹ ਪਰਤਾਪ ਤੁਹਾਰਾ

ਰਾ॥ ਪੁਨਾ॥ ਗੁਨ ਗੁਬਿੰਦ ਗਾਇਓ ਨਹੀ ਜਨਮ ਅਕਾਰ
ਥ ਕੀਨ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਭਜ ਮਨਾ ਜਿਹਿਬਿਧ ਜਲ
ਕਉ ਮੀਨ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਉਪਦੇਸ਼
ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਪੁਰਖ ਗੁਨਗਾਨ ਮੁਦਾਮ ਮੁਦਾਮ ਕਿਆ
ਸਰਬਦਾ ਤਿਸ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਗੁਨਗਾਨ ਕਿਆ ਸਮਰਨ
ਕਰ॥੨॥ਕਿੰਵਾ॥ ਗੁਨ ਤੀਨ ਸਤਰ੍ਯਾਦਿਕ ਤਿਨਮੇ ਗਨ ਕਜ਼ਾ
ਨਹੀ ਗਮਨ ਕਰਤਾ ਕਹਾਂ ਜਾਤਾ ਹੈ ਮੁਦਆਮ ਆਮਕਜ਼ਾ ਬਹੁ
ਤ ਮੁਦ ਕਜ਼ਾ ਅਨੰਦਰੂਪ ਪਰਿਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਮੇ ਗਮਨ
ਕਰਤਾ ਹੈ ਜਲਤਰੰਗਵਤ ਕੌਨ ਕਿ ਗੁਨਗਨਮੁਦਾਮ॥ ਜੋ
ਨਿਰੰਤਰ ਏਕਰਸ ਜਲਤਰੰਗਵਤ॥ ਜਲਮੀਨਵਤ॥ ਹਮੇ
ਸ਼ਹ ਭਗਵਤ ਗੁਨ ਗਨਹੈ ਨਾਮ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ਸੋ
ਪੁਨਾ ਕੈਸਾ ਹੈ ਵੋ ਕਿ ਗੁਨਗਨਮੁਦਾਮ ਪਰਮੇਸੂਰਓਰ ਸੇ ਕ
ਥਨ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਗੁਨਗਨ ਕਜ਼ਾ ਮੁਝਕੇ ਗੁਨੋਂ ਕਾ ਗਾਨ ਹੈ ਸੰ
ਬੂਹ ਵਾ ਉਚਾਰਨ ਸੋ ਮੁ॥ਦਾਮ ਕਿਆ ਮੁਝਕੇ ਬਾਂਧਨੇਕੀਦਾਮ
ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰੇਮਫਾਸੀ ਹੈ॥ ਇਸੀਤੇ ਭਗਵਤ ਕਾ ਨਾਮ ਗੁ
ਨਗਨਮੁਦਾਮਹੈ॥ ੯॥ ਮੂਲ

ਅਰਬਰਅਗੰਜ॥ ਹਰਿਨਰਪ੍ਰਭੰਜ॥ ਟੀਕਾ

ਸੋ ਕੈਸਾ ਹੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸਰ ਅਰਿਬਰ ਹੈ ਅਰਿ ਕਜ਼ਾ
ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਜੋ ਹੈਂ ਬਰਬਲੀ ਹਿਰੰਨਯਕਸਯਪੂ ਹਿਰੰਨਯਾਖਯ ਰਾਵ
ਨ ਕੰਸ ਸਿਸੁਪਾਲਾਦਿਕ ਤਿਨਕਰਅਗੰਜ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅ
ਜਰ ਅਮਰ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਆ ਕਿ ਨਾਮਹੀ ਹੈ ਅਮਰ ਜਿਨ

ਕਾ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਜੋ ਮਰਨ ਧਰਮਾ ਹੈ ਤੁਛ ਦੇਵਤਾ ਤਿਨਕਾ ਸਿਮਰਨ ਮਤ ਕਰ ਜੋ ਅਜਰ ਅਮਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈ ਤਿਸੀਕਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰ ਜੋ ਤੂੰ ਭੀ ਅਜਰ ਅਰੁ ਅਮਰਤ੍ਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੈ ਪਾਂਡਵਗੀਤਾ ਮੇ ਯਥਾ ॥ ਢ ਸੁਦੇਵੰਪਰਿਤਜਜਜਯੋਨਜਦੇਵਮੁ ਪਾਸਤੇ ॥ ਤ੍ਰਿਖਿਤੋਜਾਹ੍ਨਵੀਤੀਰੇਕੂਪੰਖਨਤੀਦੁਰਮਤਿਹ ॥ ੧॥ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਰਿਬਰ ਅਰੀਜ ਜੋ ਅਰੀਜ ਹੈ ਕਿਸੀ ਸੇ ਰੀਜੇ ਨਹੀਜਾਤੇ ਹਰਨਾਕਸ ਰਾਵਨਾਦਿਕ ਵਾ ਕਾਲਹੀ ਸਾਖਯਾਤ ਤਿਨਕਾ ਅਰਿਬਰ ਹੈ ਨਾਸਕ ਜੋ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਰਿਬਅਰੀ ਜ ॥ ਅਰਥਾਤ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਨਵਲਾਖ ਜਾਪ ਕਰੈ ਪਚੀਸ ਹਜ਼ਾਰ ਊਪਰ ਪੂਰਬ ਮੁਖਕਰ ਸਿਧ ਪੀਠਪੈ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਪੂਰਬਕ ਗੁਰੂ ਆਗਯਾਨੁਸਾਰ ਪੀਛੇਪੂਰਨ ਹੂਏ ਦਸਾਂਸਹਵ ਨ ਮਾਰਜਨ ਬ੍ਰਹਮਭੋਜ ਕਰੈ ਕੜਾਹਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪੂਰਬਕ ਔਰ ਨਵਕਨਯਕਾ ਬ੍ਰਾਹਮਨੀਯੋਂ ਕਾ ਭਗਵਤੀ ਰੂਪਕਰ ਭੋਜਨ ਭੂਖਨ ਬਸਤ੍ਰਾਦਿ ਕਰ ਪੂਜਨ ਕਰੈ ਤਬ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿੱਧ ਹੋਯ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਜੁਧਾਦਿਕਮੈਜੈ ਹੋਯ ਤਿਸਕੀ ਔਰ ਸ਼ਤ੍ਰ ਸਸਤ੍ਰਾਦਿਕ ਤਿਸਕੇ ਘਾਵ ਨ ਕਰੈ ਪਰੰਤੁ ਗੁਹਯ ਰਖੈ ਤਥਾ ਜਪੈ ਮੰਤ੍ਰਕੋ॥ ਹਰਿਨਰਪ੍ਰਭੰਜ ॥ ਹਰਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਕੋ ਹੈ ਨਰਨਾਮ ਮਾਨੁਖਯ ਕੋ ਹੈ ਹਰਿ ਕਯਾ ਸਿੰਘ ਜੋ ਹੋਇ ਅਰੁ ਮਾਨੁਖਯ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਹਰਿ ਨਰ ਅਰਥਾਤ ਨਰਸਿੰਘਰੂਪ ਹੋਇਕਰ ਭੰਜਨ ਕਿਆ ਮਾਰਾ ਤਿਸਕੋ ਪਰ ਕਿਆ ਸਪਟਕਰ ॥ ਵਾ ॥ ਜੋ ਅਰਿਬਰ ਅਰੀਜ ਥਾ ਹਿਰਿਨਾਖਯਸ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥

ਹਰਿ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨਰਪ੍ਰਭੰਜ ਹੈ ਨਰ ਉਪਲਖਿਤ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਚਰਾਚਰ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਕਾਲਰੂਪ ਪਰਮੇਸੁਰ ਪ੍ਰਭੰਜ ਹੈ ਨਾਸ ਕਰਤਾਹੈ॥੨॥ਕਿੰਵਾ॥ ਹਰਿਸਿੰਘ ਨਰ ਮਾਨੁਖਜ਼ ਸਿੰਘੋ ਨਾਮ ਸ੍ਰੇਸ੍ਰ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਪੁਰਖੋਂ ਮੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੋਇ ਮ ਹਾਤਮਾ ਸੋ ਪ੍ਰਭੰਜ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਭੂ ਕੌ ਜੈ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਸਵਰ ਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੩ ॥ ਵਾ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤਾ ਹੈ ਧ੍ਰੂਵ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਆਦਿਵਤ॥ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿੱਧ ਹੋਇਤੋ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਨਾਸਕ ਔਰ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੰਸੇ ਨਹੀਹੈ ਇਸਮੇ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨਗਨਪ੍ਰਨਾਮ॥ ਮੁਨਿਮਨਸਲਾਮ

ਟੀਕਾ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਨਗਨ ਅਸੰਖ ਹੀਂ ਤੁਝਕੋ ਪ੍ਰਨਾਮ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ਦੀਵਾਨ ਗੋਯਾ॥ ਹਜ਼ਦਹ ਹਜ਼ਾਰ ਆਲਮਸਿਜਦੈਤੁਮੇਕੁਨੰਦ॥ਹਰਦਮਤਵਾਫ਼ਕਾਬਹਕੁ ਏਤੁਮੇਕੁਨੰਦ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ਅਨਗਨਪ੍ਰਨਾਮ ਅਕਾਰਵਾਸੁਦੇਵ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸੋ ਹੇ ਅ ਕਿਆ ਹੇ ਵਾਸੁਦੇਵ ਨਗਨ ਪ੍ਰਨਾਮ ਨਹੀ ਗਨੇ ਜਾਤੇ ਜੋ ਆਪਕੋ ਨਮਸਕਾਰੈਂ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਗੁਪ ਤ ਪ੍ਰਗਟ॥ ਮੁਨਿਮਨਸੱਲਾਮ॥ ਮੁਨਿਜਨ ਮਨਮੇ ਹੀ ਸਲਾ ਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸਕੋ ਸੁ ਕਹੀਐ ਮੁਨਿਮਨਸਲਾਮ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਮੁਨਿਮਨਸਲਾਮ॥ ਮੁਨਿ ਕਪਲਾਦਿ ਰੂਪ ਜੋ ਆਪ ਹੋ ਸੋ ਆਪਕੋ ਮਨ ਸਲਾਮ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋ ਮਨਮੇ ਮਨ ਕਰਵਾ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮੁਨਿਮਨ ਸੱਲ ਆਮ ਆਮ ਕਿ ਆਕਿ ਅਨੇਕ ਮੁਨਿਓਂ ਕੇ ਮਨਮੇ ਕਰੇ ਹੋਹਿਸੱਲ ਜਿਸਨੇ

ਸੋ ਕਹਿਯੇ ॥ ਮੁਨਿਮਨ ਸਲਾਮ ॥ ਅਰਥਾਤ ਅਨੰਤ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪ ਬਾਨਕਰ ਬੇਧਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨੰਤ ਮੁਨਿਓਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਰੂਪ ਬਾਨਕਰ ਸੱਲਾ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਬੇਧਤ ਕੀਆ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਸੋ ਕਹਿਏ ॥ ਮੁਨਿ ਮਨਿਸਲਾਮ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਲਾਮ ਨਾਮ ਨਮਨਮਾਤ੍ਰ ਕਰਹੀ ਮਨ ਮੁਨਿ ਰੂਪ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਮੁਨਿ ਮਨ ਸੱਲਾਮ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਲਾਮ ਨਾਮ ਪੰਗਤਿ ਕਾ ਜੈਸੇ ਸਤਰ ਅਖਜਰੋਂ ਕੀ ਹੋਇ ਤੈਸੇ ਮੁਨਿਮਨਸ ਕਜ਼ਾ ਮੁਨੀਯੋਂ ਕੇ ਮਨ ਅਨੰਤ ਹੀ ਧਯਾਨ ਧਾਰਨਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ਲਾਮਲਗਾ ਕਰ ਤਥਾ ॥ ਜਿਤ ਦਰ ਲਖ ਮਹੰਮਦਾ ਲਖ ਬ੍ਰਹਮੇ ਬਿਸ਼ਨ ਮਹੇਸ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮੁਨਿਯੋ ਕੇ ਮਨ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਲਾਮ ਨਾਮ ਯੁਧ ਕਰਰਹੇ ਹੈ ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਸੋ ਕਹਿਏ ਮੁਨਿਮਨ ਸਲਾਮ ॥ ੭ ॥ ॥ ਮੂਲ ॥

ਹਰਿਨਰਅਖੰਡ ॥ ਬਰਨਰਅਮੰਡ ॥ ੧੯੧ ॥

ਟੀਕਾ ॥ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘ ਰੂਪ ਮਹਾਰਾਜ ਅਖੰਡ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਹਰਿ ਨਰੋਂਕਰ ਕਜ਼ਾ ਸਰਬ ਨਰ ਰਾਜਾਦਿ ਕਰ ਅਖੰਡ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਰ ਜੋ ਭਗਤ ਹੈਂ ਸੋ ਕਾਲ ਰੂਪ ਹਰਿ ਸੇ ਅਖੰਡ ਕਿਆ ਅਜਰ ਅਮਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਨਰ ਮਾਨੁਖਯ ਗਯਾਨਮਾਨ ਹਰਿਰੂਪ ਜੋ ਅਖੰਡਹੈ ਸਜਾਤੀਯ ਬਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਯਦਿਵਾ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਛੇਦ ਸ਼ੂਨਯ ਤਦਰੂਪ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਹਰਨਰੁ

ਅਖੰਡ ਅਖੰਡ ਕਰ ਇਕਰਸ ਹਰ ਕਰ ਸਰਬ ਨਰੋਂ ਮੇ
ਪੂਰਨ ਹੈਂ ॥ ਪ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਨਰੁ ਕਾਮਾਦਿ ਵਿਕਾਰੋਂ ਕਰ
ਅਖੰਡ ਹੈਂ ਤੇ ਹਰਿਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ॥ ਪਰ ਧਨ ਪਰ ਦਾਰਾ
ਪਰਿ ਹਰੀ॥ ਤਾਕੇ ਨਿਕਟ ਬਸੈ ਨਰਹਰੀ ॥੬॥ ਬਰਨਰਅ
ਅਮੰਡ॥ ਜੋ ਸਰਬ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ ਸੋ ਕਿਸੀ ਕਰ ਮੰਡਨ ਨਹੀ
ਹੋਤੇ ਕਿਆ ਭੂਖਿਤ ਕੀਆ ਚਾਹੈ ਕੋਊ ਭੂਖਨਾਦਿਕੋ ਕਰ
ਤੌ ਨਹੀ ਹੋਤੇ ਅਰਥਾਤ ਸ੍ਵਗੁਨੋ ਕਰਹੀ ਭੂਖਿਤ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ
॥ ਨਰਸਜ਼ਾਭਰਣੰਰੂਪੰਰੂਪਸਜ਼ਾਭਰਣੰਗੁਣੰ ॥ ਗੁਣਸਜ਼ਾਭਰ
ਣੰ ਗਜਾਨੰਗਜ਼ਾਨਸਜ਼ਾਭਰਣੰਖਜ਼ਮਾ॥ ਵੋ ਸਤਸੰਤੋਖ ਗਜ਼ਾਨ
ਖਜ਼ਮਾਦਿਕ ਗੁਣੋ ਕਰ ਭੂਖਿਤਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਬਸਤ੍ਰ ਭੂਖਨਾ
ਦਿਕੋਂ ਕਰ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਮੰਡਨ
ਸ਼ਬਦ ਮਰਦਨ ਕਾ ਬਾਚਕਹੈ ਜੋ ਬਰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਪੁਰਖ ਹੈਂ ਵੋ
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਮੰਡਿਤ ਕਰ ਮਰਦਿਤ ਨਹੀ ਹੋਤੇ
ਅਰਥਾਤ ਸੰਗ ਦੋਖ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ॥ ਜੈਸੇਕ ਚੰਦਨ ਸਰਪਾ
ਦਿਕਉਕਰ ਵੇਸ੍ਰਿਤ ਭੀ ਹੋਇ ਪਰੰਤੁ ਵਿਸ਼ਕਰ ਯੁਕਤਨਹੀ
ਹੋਤਾ ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਸਰਪਆਦਿਕੋਂ ਕੋ ਸੀਤਲ ਕਰਦੇਤਾ ਹੈ॥ ੨
॥ ੨॥ ਯਥਾ ਕਬੀਰ॥ ਸੰਤਨ ਛਾਡੈ ਸੰਤਈ ਜਉ ਕੋਟਿਕ
ਮਿਲੈ ਅਸੰਤ॥ ਮਲਿਆਗਰਭੁਜੰਗਮਵੇੜਿਆਸੀਤਲਤਾਨ
ਤਜੰਤ॥ ੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕਾਕੂ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਬਰਨ
ਰ ਅਮੰਡ ਜੋ ਬਰ ਸ੍ਰੇਸਟ ਪੁਰਖ ਹੈਂ ਕਿਆ ਅਮੰਡ ਹੈਂ ਨਰ
ਅਰਥਾਤ ਅਨੰਤਗੁਨੋਂ ਕਰ ਭੂਖਿਤ ਹੈਂ ॥ ੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਾਮ

ਰੂਪ ਕੰਠਮੇ ਜਿਨਕੇ ਕੰਠ ਰੂਪ ਭੂਖਨ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਅਰੁ ਚਿਦ੍ਰ ਯਹੀ ਤੇ ਦੋਨੋਓਰ ਮੁਕਤਾਫਲ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਧਜ ਮੇ ਰਾਮਰੂਪ ਮਹਾਮਣੀ ਅਰੁ ਏਕਰਸ ਬ੍ਰਿਤੀ ਰੂਪ ਸੂਤ੍ਰ ਕਰ ਐਸਾ ਅਜਰ ਅਮਰ ਰੂਪ ਜੋ ਭੂਖਨ ਤਿਸਕਰ ਭੂਖਿਤ ਕਜਾ ਮੰਡਿਤ ਹੈਂ॥ ਤਥਾ ਕਬੀਰਜੀਉ॥ ਪਰਭਾਤੇ ਤਾਰੇ ਖਿਸਹਿ ਤਿਉ ਇਹਖਿਸੈ ਸਰੀਰ॥ਏਦੁਇਅਖਰਨਾਖਿਸਹਿਸੋਗਹਿਰਹਿਓ ਕਬੀਰ॥ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਬਾਨੀਰੂਪ ਭੂਖਨੋਕਰਭੂਖਿਤਹੋਇਰਹੇਹੈਂ॥ ਯਥਾਸ੍ਰੀਮਾਤਾਗੀਗਾਜੂਕੋਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜੁਨ ਦੇਵਜੂ ਬਾਵਨਅਖਰੀ ਰੂਪ ਕੰਠ ਭੂਖਨ ਕਰ ਭੂਖਿਤ ਕਰਤੇਭਏ ॥ ੨ ॥ ਯਦਿ ਵਾ॥ ਬਰਨਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਰਥਾਤ ਨਰੋਤਮ ਸੋ ਅਮੰਡ ਹੈ ਕਿਸੀਕਰ ਮੰਡਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਨ ਹੂਆ ਹੈ ਨ ਹੋਗਾਕਿਉਕਿ ਤਿਸਕੋਮੰਡਿਨਕਰਨੇਕੀ ਕਿਸਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਮਹਾਮਾਯਾ ਪਤੀ ਹੋਨੇਤੇ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਮੰਡਨ ਨਾਮ ਮਰਦਨ ਸੋ ਤਿਸਕਾ ਕੋਊ ਕਾਲਾਦਿਕ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤਾ ਇਸਕਰ ਭੀ ਅਮੰਡ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਸਮੇ ਅਨੰਤ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਪੁਰਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈਂ॥ ਅਰੁ ਨਰਬਰ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕਾ ਨਾਮ ਹੀ ਪੁਰਖੋਤਮ ਹੈ ਸੋ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਕਾਲਕਰ ਅਮੰਡ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨਭਵਅਨਾਸ ॥ ਟੀਕਾ

ਤਿਸਵਾਹਿਗੁਰੂਕਾਜੋਅਨੁਭਵਹੈਅਨੁਭਵਕਿਆਨਿਤਜਗਜ਼ਾਨ ਸੋ ਅਨਾਸ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ਨਾਸ ਨਹੀ ਹੈ ਸ੍ਵਤਹ ਪਰਤਹ

ਕਾਲਵਤ॥ਸੂਤਃ ਕਰਕਟੀ ਫਲਵਤ॥ਪਰਤਹ ਮੁਗਦਰ ਘਟ
ਵਤ ਵਿਦ੍ਯੁਤ ਵਤ ਕਾਲ ਤੇ॥ ਯਹ ਸਰਬਗ੍ਯਃਸਸਰਬਵਿ
ਤ੍ਰਿ ਯਸ੍ਯਗ੍ਯਾਨਮਯੰਤਪਃ ਕੈਮੁਤਕਨ੍ਯਾਯਕਰ ਯਹ ਬਾਤ
ਸਪਸ਼ਟਹੈਕਿਜਿਨਪੁਰਖਨਕੋ ਤਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾਕਾ ਅਨੁਭਵ
ਹੂਆਹੈਸੋਨਾਸ਼ਕੋਨਹੀਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤਾਅਰੁ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਨੁਭਵਨਾ
ਸ ਨ ਹੋਇਇਤਿਸਮੇਪ੍ਰਮਾਨ ਕਿਆ ਕਹਿਨਾਹੈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਜੈਸੇ
ਕਿਸੀ ਪੁਰਖਨੇਵਾਇਸਤ੍ਰੀਨੇਗੁੜਖਾਯਾਹੈਅਨਿਤ੍ਯਵਿਸ਼ੈਰਸ
ਵਾ ਤਿਸਕੌ ਕੋਊ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤਾ ਚਾਹੇਮਾਰੈਕੂਟੈ
ਪੀਟੈ ਤਨਤਨੀਤਨੀ ਕਰ ਕਾਟ ਦੇਵੈ ਪਰੰਤੁ ਜੋ ਊਸਕਾ
ਸੁਆਦ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਦੂਰ ਨਹੀ ਕਰਸਕਤਾ ਜੈਸੇਕ ਬਸਿਸ਼ਟ
ਮੇ ਅਹਿਲ੍ਯਾ ਅਰੁ ਇੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਹਮਣ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ
ਜਿਸ ਮਹਾਤਮਾ ਕੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਅਨੁਭਵ ਹੂਆ ਹੈ ਸੋ
ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ॥ ਯਥਾ॥ ਪਰਵ੍ਯਸਨਨੀ
ਨਾਰੀ ਵਿਗ੍ਰਾਪਿਗ੍ਰਹ ਕਰਮਣੀ। ਅੰਤਹਸ੍ਵਾਦਯਤ੍ਯੇਵ ਪਰ-
ਸੰਗਰਸਾਯਨੰ॥ਯਥਾ ਮ੍ਰਿਚੀਅਤੀ ਤੀਖਨਕੋਊ ਖਾਇ ਤੌ ਵਾ
ਕੋ ਸ੍ਵਾਦ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਔਰ ਆਤਮਾਨੁਭਵ ਕੈਸੇ
ਨਬ੍ਰਿਤ ਹੋ ਅਨੰਤ ਕਲੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਹਿ ਪਰਬਤ ਪਰਸਪਰ
ਭਿੜੈਂ ਸਾਤੋ ਸਮੁਦ੍ਰ ਏਕਰੂਪ ਹੋਇਜਾਹਿ ਔਰ ਅਨੰਤ ਭੈਕੇ
ਹੇਤੁ ਹੋਹਿ ਤੌ ਭੀ ਅਨੁਭਵ ਮਹਾਤਮਾ ਕਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ
ਸੋ ਕੈਸਾ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਸੁੱਧ ਨਿਰੰਜਨ ਅਨੰਤ ਹੈ ਬੋਧ ਜਿਸਕਾ
ਅਰੁ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਪਰੇ ਹੈ ਇਸ ਸ਼ਰੀਰ ਕੇ ਚੇਸ੍ਟਮਾਨ ਹੂਏ ਹੂਏ

ਮਹਾਤਮਾ ਅਨਜ ਸ਼ਰੀਰਵਤ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਯਹ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ
ਮਨ ਬੁਧਿ ਇੰਦ੍ਰਿਯਾਦਿਕ ਹੈਂ ਸੋ ਚੈਤਨਜ ਕੇ ਬਿਨਾ ਸਭ ਅ
ਸਤਹੀਹੈਂ ਵਾਸਤਵਤੇ ਸਤ੍ਰੂਪ ਸਤ ਕੀਸਭਾਕਰਸਭ ਪ੍ਰਤੀਤਿ
ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਰਜੂ ਸਰਪਵਤ ਸੋ ਆਪਵਕਰ ਚਲ ਚਿਤ ਨਹੀਂ
ਹੋਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਅਰੁ ਸੰਪਤ ਕਾਲਮੇ ਜਗਤ ਕੋ ਮਿਤ੍ਰ ਦੇਖਤੇ
ਹੈਂ ਭਾਵਭਾਵ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਨੰਦਰੂਪ ਸਦੀਵ ਜੀਵਤੇ ਹੈਂ ਨਿ
ਰੀਹ ਹੈਂ ਨਿਰਾਸ ਹੈਂ ਅਕਾਸਵਤ ਨਿਰਛਿੱਤ ਇਸਿਥਤ ਹੈ
ਇਸੀਤੇ ਸ਼ਾਂਤਰੂਪ ਹੈਂ ਚਿਰਾਯੂ ਹੈਂ ਅਚਲ ਹੈਂ ਕੂਟਵਤ ਅਰੁ
ਜੋ ਪੰਚ ਭੂਤ ਹੈਂ ਏਭੀ ਚੈਤਨਜ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬਰਨਾਸ੍ਰਮਾਦਿ ਸਭ
ਚੈਤਨਜ ਰੂਪ ਵਿਗਜ਼ਾਨਮਯ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਸਰ
ਬਾਤੀਤ ਅਰੁ ਸਰਬਗਤ ਅਕਾਸਵਤ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਐਸਾ
ਨਿਸ੍ਹਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਮੈਹੌਂ ਸੋਮੈਹੀਹੌਂ ਮੁਝਕੇ ਨਿਸ੍ਹੈਕੋ
ਔਰ ਕੋਊ ਕਥਨ ਕੌਂ ਸਾਮਰਥ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਤਾ ਕਈ ਕ-
ਲਪ ਭਰ ਭੀ ਜੋ ਕਥਨ ਕਰੈ ਮੈਜੋ ਅਨੰਤ ਚਿਤ ਸਮੁਦ੍ਰ ਹੌਂ
ਮੁਝਮੈਂ ਆਸਚਰਜ ਰੂਪ ਜੀਵ ਬੀਚੀਆਂ ਵਿਲਾਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੋ ਰਹੀ ਹੈਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਤੀ ਹੈਂ ਖੇਲਤੀਹੈਂ ਬਿਲਾਸਤੇ ਲੀਨ
ਹੋਤੀ ਹੈਂ ਮੁਝ ਅਨੰਦਚਿਤ ਸਮੁਦ੍ਰ ਵਿਸ੍ਵਬੀਚਜਾਦਿ ਜੋ ਕਲਪ
ਨਾ ਹੈ ਸੋ ਉਦੈਹੋਵੈ ਭਾਵੈ ਲੀਨ ਹੋਵੈ ਸੋ ਤਿਸਕਰਨ ਮੁਝਕੀ
ਬ੍ਰਿਧੀ ਹੈ ਨ ਹਾਨੀ ਹੈ ਮੁਝਕੇ ਅਗਜ਼ਾਨ ਤੇ ਹੀ ਬਿਸ੍ਵ ਉਦੈ
ਹੂਆ ਥਾ ਅਬ ਮੁਝਮੈਹੀ ਗਜ਼ਾਨ ਕਰਲੈਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਆ
ਹੈ ਅਪਰੋਖਜ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਮਹਾਚਕ੍ਰਵਰਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਹੌਂ

ਸਰਬ ਭੂਤਾਂਤਰ ਸਿਤ੍ਰਤ ਨਿਤਜਯੁਕ੍ਤ ਚਿਦਾਤਮਾ ਜੋ ਮੈਹੌਂ ਪ੍ਰ
ਤਯੁਤ ਤਿਸ ਮੁਝਕੇ ਤਾਂਈਂ ਹੀਂ ਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਕਾ ਅਨੁਭਵ ਅਨਾਸ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਕੈ ਧੀਰ
ਜ ਏਕ। ਜਿਉਬਸੁਧਾ ਕੋਊ ਖੋਦੈ ਕੋਊ ਚੰਦਨ ਲੇਪ। ਪੁਨਾ
॥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਨੌਵੀ ਵਾਰਕੀ ਪਉੜੀ॥ ਜਿਉ
ਧਰਤੀ ਧੀਰਜ ਧਰਮ ਹੈ ਮਸਕੀਨੀ ਮੂੜੀ। ਸਭਤੇ ਨੀਵੀ
ਹੁਇਰਹੀਤਿਸੁਮਣੀ ਨ ਕੂੜੀ। ਕੋਈਹਰਿਮੰਦਿਰਕਰੈਕੋਕਰੈ
ਅਰੂੜੀ। ਜੈਸਾ ਬੀਜੈ ਸੋ ਲੁਣੈਫਲਅੰਬਲਸੂੜੀ। ਜੀਉਵਿਆ
ਮਰ ਜੀਵਣਾ ਜੁੜਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜੂੜੀ। ਲਤਾਂ ਹੇਠ ਲਤਾੜੀਐ
ਗਤਿ ਸਾਧਾ ਧੂੜੀ। ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਧਰਤੀ ਕੇ ਧੀਰਜ ਕੋ ਚ-
ਲਾਇ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ਕੋਊ ਅਰੁਪ੍ਰਿਥੀ ਮੇ ਜੋ ਗੁਨ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ
ਮਹਾਤਮਾ ਮੇ ਗੁਨ ਹੈ ਸ੍ਵਭਾਵਿਕ ਤਿਸ ਮਹਾਤਮਾ ਕਾ ਔਰ
ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਅਭੇਦ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਉਤੈ ਕਥਨ ਸਮਜਕ
ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਨਭਵ ਅਨਾਸ ਐਸੇ ਨਕਾਰ ਮੇ ਉਕਾਰ ਨ
ਹੋਇ ਤਬ ਅਨਭਵਕਿ ਜਨਮ ਸੇ ਸੰਸਾਰ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿ
ਤ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਿਉਂਕਿ ਭਵਨਾਮ ਜਨਮ ਕਾ ਹੈ ਨਭਵ ਅ
ਨਭਵ ਸੰਸਾਰ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਭਵ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਦੋਹਾ॥ ਸ਼ੰਕਰ
ਭਵ ਕਲਯਾਨ ਭਵ ਭਵਸੰਸਾਰ ਕਹੰਤ। ਭਵਜਨਮਾ ਜਗਮੈ
ਸਫਲ ਜਬ ਭਜਿਐ ਭਗਵੰਤ॥ ਕਿਆਅਕ੍ਰੈ ਹੈ ਪਰਿਣਾਮ
ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਸਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ ਅਰ ਅਨਾਸ ਹੈਂ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਹੈ
ਕਿੰਵਾ ਅਨਭਵ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜਨਮਜਰਾਦਿ ਭਾਵ ਸੇ ਸ਼ੂ

ਨਜ ਹੈ ਅਰੁ ਅਨਾਸ ਕਿਆ ਆਸਾਇਛਾ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਨਿਰੀ
ਹ ਹੈ ਦੁਤੀਯਕੇ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਸੇ ਇਛਾ ਦੂਸਰੇਮੇ ਹੀ ਹੋਤੀ ਹੈ
ਆਪਨੇ ਆਪਮੇਂ ਇਛਾ ਕਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਸਾਦਿ
ਸਾਪੂਰਬਾਦਿ ਭ੍ਰਿਮ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਕ
ਰ ਪਰਮੇਸੂਰ ਤਿਸਕੋ ਨਭਵ ਸੰਸਾਰ ਜਨਮ ਮਰਨਾਤਮਕ
ਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਨਾਸ ਕਹਾ ਨਾਸਾਦਿਕ ਕਲਪਨਾ
ਅਵੈਵ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਏਕਾਖਯਵਕੋ ਸ਼ੇ ॥ਨੇਤਾਨਸ੍ਯ
ਸਮਾਖਯਾਤਸ੍ਯ ਰਲੋਨਹਪ੍ਰਕੀਰਤਿਤਹ। ਨਕਾਰਹਸੰਗਤੇਬੁੱਧੌ
ਸ੍ਯਤੌਬੁੱਧੇ ਪ੍ਰਕੀਰਤਿਤਹ॥(ਅਨ) ਅਕਾਰਤੋ ਵਾਸੁਦੇਵ ਕਾ ਬਾ
ਚਕ ਹੈ ਅਰੁ ਨਕਾਰ ਕੇ ਜੇਤੇ ਅਰਥਹੈਂ ਸੋ ਬਿਸੇਖਨ ਰੂਪ ਜਾ
ਨਨੇ ਸੋ ਵਾਸੁਦੇਵਰੂਪਵਾਹਗੁਰੂਜੀਕੈਸਾਹੈਕਿਨਨੇਤਾਨੇਤਾਨਾਮ
ਪ੍ਰੇਰਕ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੈਸੇ ਮਦਾਰੀ ਪੁਤਲੀ ਕਾ ਤੰਤੂ
ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਥ ਦਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ॥ਕਾਠਕੀਪੁਤਰੀ
ਕਹਾਕਰੈਬਪੁਰੀਖਿਲਾਵਨਹਾਰੋਜਾਨੈ॥ਜੈਸਾਭੇਖਕਰਾਵੈਬਾਜ਼ੀ
ਗਰਉਹ ਤੈਸੋਹੀਸਾਜਆਨੈ॥ਪੁਨ॥ ਜਿਉਂ ਸੁਪਨਾ ਅਰੁ ਪੇਖ
ਨਾ ਤੈਸੇ ਜਗਕਉ ਜਾਨ॥ਸੁਪਨੇਮੇ ਭੀ ਸੁਪਨ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਅਰੁ
ਤਿਸ ਸੁਪਨ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕਾ ਦ੍ਰਸਟਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਯਕਰੂਪ ਸੁ
ਪਨ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਰਚ
ਕਰ ਹਸਤੀ ਘੋੜਾ ਨਦੀ ਪਰਬਤਾਦਿ ਤਿਨੋਕੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ
ਇੰਦ੍ਰਯੋਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਜਾਗ੍ਰਤ ਕਾ ਬਿਸ੍ਵ ਤੈਸੇ
ਸੁਪਨ ਮੇ ਵੋਹੀ ਤੈਜਸ ਸੰਗਯਾਵਾਲਾ ਹੂਆ ਹੂਆ ਅਰਥਾਤ

ਵਾਹਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੈ॥ਤਰਣੌਨਹਪ੍ਰਕੀਰਤਿਤਹ॥ ਪੁਨਾ॥ ਨ-
ਕਾਰ ਮੇ ਸੂਰਜ ਕੀ ਭੀ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿਆਕਿ ਕੈਸੇ ਪ੍ਰੇ
ਰਕ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿਨ ਸੂਰਜਵਤ ਜੈਸੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਬਿਵਹਾਰ
ਮੇ ਜੋੜਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਸੰਗਹੈ ਅਕ੍ਰੈਹੂਆਹੂਆ
ਹੀ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਨਕਾਰਹ ਸੌਗਤੇਬੁਧੌ॥ ਪੁਨਾ॥ ਵਾਹ
ਗੁਰੂ ਯਗਜ਼ਾਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਰਖਜ਼ਕ ਸੌਗਤ ਨਾਮਬੁਧ ਕਾਹੈ
ਅਰਥਾਤ ਬੁਧਾਦਿ ਅਵਤਾਰ ਧਰਕਰ ਧਰਮ ਰਖਜ਼ਕ ਹੈ॥
ਪੁਨਾ॥ ਬੁਧਿਰੂਪ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੈ ਬੁਧਿਕਜ਼ਾ ਨਿਸ੍ਚੈ ਆਤਮਕ
ਨਿਸਚੈ ਕਾ ਕਾਰਨ ਵਾ ਅਰਥਾਤ ਗਜ਼ਾਨਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਹੈ॥ ਪੁਨਾ॥ ਸ੍ਤੁਤੌਬ੍ਰਿਖਜ਼ੇ ਪ੍ਰਕੀਰਤਿਤਹ॥ ਸ੍ਤੁਤੀਰੂਪ ਅਰੁ ਬ੍ਰਿ
ਖਜ਼ਰੂਪ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੈ ਸਾਮਾਨਜ਼ਤੇ ਭੀ ਅਰੁ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਸ੍ਤੁ
ਤੀ ਸਤੋਤ੍ਰਰੂਪਬੇਦਮੰਤ੍ਰਰੂਪ ਬੇਦਸ੍ਤੁਤੀ ਆਦਿਕ ਮੰਤ੍ਰ ਸਹਸ੍ਰ
ਸੀਰਸਹ ਇਤਜ਼ਾਦਿਕ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮਨਾਮੀ ਸ੍ਤੁਤੀ ਸਤੋਤ
ਵਜ਼ ਏਕਹੀ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਬ੍ਰਿਖਜ਼ਰੂਪ ਅਸ੍ਵਥਸ੍ਵਾਜ਼ਸਿਬ੍ਰਿ-
ਖਜ਼ਾਨਾਂ ਇਸਭਗਵਤੋਕ੍ਤਿਤੇ ਵਾ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਖਜ਼ਰੂਪ ਸ੍ਵਾਗਤ
ਸਨਮਾਨ ਰੂਪ ਅਰੁਬੰਧੁਰੂਪ ਆਪਹੈ॥ਨਖਜ਼ਤ੍ਰੈਭ੍ਰਿਬੁਧਾਪ੍ਰਾਹੁਰ
ਭੁਵਨੇਭ੍ਰਃ ਪ੍ਰਕੀਰਤਿਤਹ॥ ਪੁਨਾ॥ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਵਾਸੁਦੇਵ ਰੂਪ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਭਕਿਆਨਖਜ਼ਤ੍ਰ ਰੂਪਹੈ ਨਖਜ਼ਤ੍ਰਜੋ ਸਤਾਈਸ
ਅਸ੍ਵਨੀਭਰਨੀ ਆਦਿਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜਗਤ ਕੀ ਮਰਜ਼ਾਦਾ ਜਿ
ਨਕਰ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸ਼ੁਭਾਸ਼ੁਭ ਰਾਜਰੰਕਾਦਿ ਫਲਪ੍ਰਦਾਤਾ ਰੂਪ

ਵਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾਂਸ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨੀ ਭ ਨਾਮ ਭੁਵਨਕਾ ਭੀ ਹੈ । ਸੋ ਭੁਵਨ ਕਿਆ ਆਧਾਰ ਮੈਂਪੂਰਨ ਚਰਾਚਰ ਕਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਚਤੁਰਦਸ ਭੁਵਨਾਤਮਕ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਵਕਾਰੋ ਬਰੁਲਹ ਪ੍ਰੋਕਤਹਕਲੁਸੇਵਃ ਫਲੋ ਪਿਚ॥ਵਖਜਸ੍ਥਲੋਚਵਹ ਪ੍ਰੋਕ੍ਤੋ ਗਦਾਯਾਂਸਮੁਦਾਰਹਤਹ ॥ਇਤਿ ਪੁਨਃ॥ ਵਾਸੁਦੇਵ ਕੈਸਾ ਹੈ ਵ ਕਿਆ ਵਰੁਣਰੂਪ ਹੈ ਲੋਕ ਪਾਲ ਸਰਬ ਜਲਪਤਿ ਤਥਾਚਸ੍ਰੀ ਗੀਤਾਯਾਂ॥ਅਨੰਤਸ੍ਚਾਸਿਮਨਾਗਾਨਾਂ ਵਰੁਣੋਯਾਦਸਾਮਹੰ । ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਨਾਗੋਂਕੇ ਮਧਜ ਮੈਤੇ ਸ਼ੇਸਨਾਗ ਮੈ ਹੌਂ ਵਰੁਣੋਯਾਦਸਾਮਹੰ ਯਾਦਾਂਸਿ ਜਲਜੰਤਵਹ॥ਯਾਦੋਨਾਮ ਜਲਜੰਤੂਓਂ ਕਾਹੈਅਰਥਾਤਜਲਜੰਤੂਓਂਕੈਮਧਜਮੈਤੇਬਰੁਨ ਮੈ ਹੌਂ । ਪੁਨਾ॥ ਕਲਸੇਵਹ ਪ੍ਰਕੀਰਤਿਤਹ॥ਵ ਸ਼ਬਦ ਕੁੰਭਕਾਬਾਚਕ ਹੈ ਸੋ ਕੁੰਭਨਾਮ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਕਾ ਸਹਸ੍ਰ ਨਾਮਮੇਹੈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੀ ਹੈ ਅਰਚਸ਼ਮਾਨਰਚਤਹਕੁੰਭੋਵਿਸੁਧਾਤਮਾਵਿਸ਼ੋਧਨਹ ॥ ਫਲੇਪਿਚਵ॥ ਪੁਨਃ ਫਲਾਰਥ ਮੇਭੀ ਵਕਾਰ ਕਥਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਫਲਰੂਪਤੇ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਨਾਰਾਯਣ ਹੈ ਹੀਂ ਸ੍ਵਰਗਾਦਿਰੂਪ ਵਖਜਸਥਲੇਚਵਃਪ੍ਰੋਕ੍ਤੋਗਦਾਯਾਂਸਮੁਦਾਹ੍ਰਿਤਹ॥ਵਖਜਸਥਲਦਖਜਨਭਾਗ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਜਹਾਂ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਧਰਮ ਕਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਵਾ ਧਰਮੋਤਪਤਿਸਥਾਨ ਹੈ ਵਾ ਵਾਮ ਵਖਜਸਥਲ ਜਹਾਂ ਲਖਜਮੀ ਕਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭ੍ਰਿਗੁਲਤਾ ਜਹਾਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਗਦਾਕਾਮੋਦਕੀ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਦੁਸ਼ਟਦੈਤ ਨਾਸਕਰਤਾ ਹੈ ਜਿਸਕੀ॥ ਪੁਨਃ ਕੈਸਾ ਹੈ॥ ਸੋ ਵਾਸੁਦੇਵ ਅਕਾਰਬਾਚ

ਕ੍ਰ ਅਨਾਸ ਅਕਰਕੇ ਵੋਹੀ ਵਿਸੇਸਣ ਅਰੁ ਸ ਕਰਤਾ ਐਸੇ ਬਿਸੇਖ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸ ਅ ਕਿੰਭੂਤਹ ਪੁਨਹ ਅਰਥਾਤ ਸੋ ਅਕਾਰ ਕਾ ਥਾਚਕ ਵਾਹਗੁਰੂ ਪੁਨਹ ਕੈਸਾਹੈਕਿ ਨਾ ਕਣਾ ਪੁਰਖ ਹੈ ਪਰਿਪੂਰਨ ਪਰਿਪੂਰਨ ਸਭਿਬਿਰਾਜਮਾਨ ਪੁ ਰਿਪੁਰਿਸ਼ੈਨਾਤ ਵਾ ਪੁਰਖਃਨਾ ਨ੍ਰਿ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਬਨਤਾਹੈ॥

ਮੂਲ॥ ਮੁਨਿਮਨਪ੍ਰਕਾਸ॥ ਗੁਨਗਨਪ੍ਰਨਾਮ॥

ਟੀਕਾ—ਪੁਨਾ ਤਿਸੀਕੋ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਬਸਿਸ਼੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਕਹਾਂ ਰਹਿਤਾਹੈ ਸੋਭਗਵਾਨ ਕਿ ਮੁਨਿਮਨਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੁਨਿਮਨ ਨ ਸ੍ਰਭਾਵਵਾਲੇ ਮਹਾਤਮਾ ਅਸ਼੍ਰਪ੍ਰਹਰ ਜੋ ਬੇਦਾਰਥ ਮਨਨ ਕਰਤੇਰਹਿਤੇਹੈਂ ਤਿਨਕੇਮਨਮੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾਹੈ ਸਰਬਦਾ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਮੁਨਿਯੋਂ ਕਾ ਜੋ ਮਨ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਸਰ ਬਦਾ॥ ੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਮੁਨਿਯੋਂ ਕਾ ਮਨ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਕਣਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਮੁ ਕਹੀਏ ਮੁਝਕਾ ਨਿਮਨ ਕਣਾ ਨਮਸਕਾਰ ਪ੍ਰਕਾ ਕਹਿਏ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕਣਾ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਿਏ॥ ੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਮੁ ਮੁਝਕੋ ਨਿਮਨ ਕਣਾ ਨਮ੍ਰ ਅਸਥਾਨ ਗੰਭੀਰ ਅਰਥਾਤ ਰਿਦਾ ਤਿਸ ਮੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨਾਮ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈਏ॥ ੫॥ ਗੁਨਗਨਪ੍ਰਨਾਮ॥ ਵੋ ਮੁਨਿਜਨ ਕੈਸੇਹੈਂ ਤਿਸਕੇ ਗੁਨੋਂਕੋ ਗਨ ਕਣਾ ਸਮਰਨ ਕਰਤੇਹੂਏ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

ਮੂਲ॥ ਜਲਥਲਮੁਦਾਮ॥ ੧੯੨॥ ਟੀਕਾ

ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੁਦਾਮ ਸਰਬਦਾ ਜਲੋਂ ਮੇ ਸਥੋਲੋਂ ਮੇ ਬਨੋਂ ਮੇਂ ਪਰਤੋਂ ਮੇਂ ਪੂਰਨ ਹੈ॥ ੧ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬਠੌਰ ਪਰਿਪੂਰਨਹੈ ਹਮੇਸ਼ ਜੈਸੇ ਜਲ ਸਰਬ ਸਥਲਮੇ ਹੈ ਕਹੀਦੂਰ ਕਹੀਂਨੇੜੇ ਇਸੀਪ੍ਰਕਾਰ ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਨਿਸ੍ਹਚਾਹੈ ਤੈਸੇ ਤੈਸੇ ਦੂਰਨੇੜੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾਹੈ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰਬਕ ॥ ਯਥਾ ਜਪੁਜੀ ॥ ਗਾਵੈਕੋਜਾਪੈ ਦਿਸੈਦੂਰ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਯਥਾ ਜਲ ਸਰਬਠੌਰਮੇ ਹੈ ਤਥਾ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰਬਠੌਰ ਮੇ ਹੈ ਮੁਦਾਮ ਕਜ਼ਾ ਮੂੰਦਾਹੂਆ ਅਛਾਦਾ ਹੂਆ ਨਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਲ ਥਲਮੁਦਆਮ ਅਰਥਾਤਕਹੀਂ ਜਲਰੂਪਹੈਂਕਹੀਂਸਥਲਰੂਪਹੈਂਕਹੀਮੁਦਨਾਮ ਆਨੰਦਰੂਪਹੈਂਸ੍ਵਰਗਵੈਕੁੰਠਾਦਿਕਮੇਔਰਕਹੀਂ ਆਮਨਾਮ ਰੋਗ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ੋਕਰੂਪਹੈ ਨਰਕਾਦਿਕੋਂਮੇ॥ ਐਸੇਹੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਖਾਦਿ ਅਨੰਤ ਵ੍ਰਿੰਦ ਕਲਪਨਾ ਜਾਨਲੀਜੈ ॥ ਕਹੂੰਜਤੀ ਕਹੂੰ ਕਾਮੀ ਕਹੂੰ ਦਾਸ ਕਹੂੰਸ੍ਵਾਮੀ ਕਹੂੰ ਏਕਠੌਰਬਾਸੀ ਕਹੂੰ ਸਰਬ ਠੌਰਗਾਮੀ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨਛਿੱਜਅੰਗ ॥ ਆਸਨਅਭੰਗ ॥

ਟੀਕਾ--ਨਹੀ ਛੀਨ ਹੋਤਾ ਸਚਿਦਾਨੰਦਰੂਪ ਅੰਗਵਪੂ ਜਿਸ ਕਾ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਨਛਿੱਜ ਅੰਗ ਨ ਜੋਹੋਇ ਅਛਿ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਨਛਿ ਤਿਸਸੇ ਜ ਕਹੀਏ ਜਾਨੇਵਾਰਾ ਵਾ ਜਨੀਪ੍ਰਾਦੁਰਭਾਵੇ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਕਟ ਹੋਨੇਵਾਰਾ ਸੋ ਯਥਾ ਸਧਨਾ ਕੇ ਬਧਨਾ ਮੇ ਸਾਲਗਰਾਮ ਰੂਪ ਹੈ ਅੰਗਦੇਹ ਜਿਸਕਾ ॥ ੨ ॥

ਵਾ ॥ ਅੰਗ ਸੰਬੋਧਨ ...

ਨਛਿੱਜਅੰਗ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭਗਵਤੀ ਰੂਪਕਰ ਨ ਅਛਿੱਜਾਗਾ ਰਕਤਬੀਜ ਕਾ ਰੁਧਰ ਤਿਸਮੇ ਜਾਨੇਵਾਰਾ ਹੋਇ ਅੰਗ ਜਿਹ ਬਾ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਨਛਿੱਜਅੰਗ ॥ ੨ ॥ ਖਾਸਬੀੜ ਮੇ ਅਨਛਿਜਅੰਗ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਆਸਨਅਭੰਗ ॥ ਆਸਨ ਅ ਸਥਾਨ ਜਿਸਕਾ ਅਭੰਗ ਹੈ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਆਸਨ ਬੈਕੁੰਠ ਵਾਸਾਧੁ ਸੰਗਤਿ ਖੀਰਸਾਗਰ ਗੋਲੋਕ ਸਾਕੇਤ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਲੋਕ ਵਾ ਸੰਤਰਿਦਾ ਤਥਾ ਭਗਤਜਨ ਸਮਾਜ ਯਥਾ ॥ ਕਹੁਕਬੀਰ ਅਬ ਕਹੀਏ ਕਾਹਿ ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਬੈਕੁੰਠੈ ਆਹਿ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਹਰਿਜਨ ਰਾਮਰਾਮਧਿਆਇ॥ਏਕਪਲਕ ਸੁਖ ਸਾਧਸਮਗ ਮਕੋਟਿਬੈਕੁੰਠੈਪਾਏ॥ਤਥਾ॥ਬੈਕੁੰਠੇ ਨਚਤਿਸ੍ਾਮਿਯੋਗਿਨਾਂਹ੍ਰਿਦ ਯੇਨਚ ॥ ਮਦਭਕ੍ਤਾਯਤ੍ਰਗਾਯੰਤੀਤਤ੍ਰਤਿਸਟਾਮਿਨਾਰਦ ॥ ਅਥਵਾ ਆਸੰਨ ਐਸੇ ਨਾਮ ਸਮੀਪ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਅਭੰਗ ਨਾਸ ਰਹਿਤ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੈ ਸੋ ਆਸੰਨਅਤੀਸਾਮੀਪ ਹੈ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੂਰਮਤਿ ਜਾਨਹੁ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਆ ਸਰੂਪ ਹੈ ਤਿ ਸਕਾ ॥ ਉਤਰ ॥ ॥ ਮੂਲ ॥

ਉਪਮਾਅਪਾਰ ॥ ਗਤਿਮਿਤਿਉਦਾਰ ॥ ੧੬੩

ਟੀਕਾ—ਅਪਾਰ ਪਾਰਾਵਾਰ ਸੇ ਰਹਤ ਹੈ ਇਹੀ ਉਸਕੀਉਪ ਮਾਹੈ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਉਪਮਾਅਪਾਰ ਅਕਾਰ ਭਿੰਨਕਰ ਲੇਨਾ ਸੋ ਜੋ ਅ ਕਿਆ ਅਕਾਰ ਬਾਚਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਸੋ ਉਪਮਾ ਪਾਰ ਉਪਮਾਨੋਪਮੇਯ ਬਾਚਕ ਧਰਮਾਦਿਕੋਂ ਸੇ ਪਾਰ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪੁਨਾ ॥ ਗਤਿਮਿਤਿਉਦਾਰ ॥ ਜਿਸਕੀ

ਗਤਿ ਕਿਆ ਗਜ਼ਾਨ ਕੀ ਮਿਤਿ ਮਰਯਾਦਾ ਅਪਾਰ ਹੈ ਇਸੀ
ਤੇ ਉਦਾਰਸ੍ਰੇਸ਼ਟਹੈਖਾਸ ਬੀੜਮੇਗਤਿਮਤਿਉਦਾਰਲਿਖਾਹੈ॥

ਮੂਲ॥ ਜਲਥਲਅਮੰਡ॥ ਦਿਸਵਿਸਅਭੰਡ॥
ਟੀਕਾ—ਜਲੋਂਮੇ ਅਰਸਥਲੋਂ ਮੇ ਅਮੰਡ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਅਜੈਹੈਜਲੋਂ
ਮੇ ਹਿਰੰਨਾਖਜਸੋ ਭੂਮੀਆਨੈਨਕਾਲ ਮੇ ਮੱਛਕੱਛਾਦਿ ਅਵਤਾ
ਰ ਮੇ ਮਧੁਕੈਟਭਾਦਿਸੋਂ ਕਿਸੀਕਰ ਮੰਡਿਤ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਕਜ਼ਾ
ਮਰਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਔਰ ਜੋ ਜਲਚਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕਾ
ਬਲ ਸਥਲ ਮੇ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਸਥਲਚਰਕਾਜਲਮੇ ਨਹੀਹੋਤਾ
ਵਾਹਿਗੁਰੂਸਰਬਠੌਰ ਸਰਬਕਾਲ ਮੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਮਰ
ਥਜ ਹੈ ਵਾ ਸ਼ੇਸ਼ਸੈਨ ਪੈ ਭੀ ਅਮੰਡਹੈਂ ਅਰੁਸਥਲਮੈ ਹਿਰੰਨਜ
ਕਸਜਪੂ ਰਾਵਨ ਕੁੰਭਕਰਨ ਕੰਸਾਦਿਕ ਕਿਸੀ ਸੌਂ ਨਹੀ ਮਰ
ਦਤ ਹੋਤਾ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤਗੀਤਾ ਸ੍ਰੂ॥ ਨੈਨੰਛਿੰਦੰਤਿਸ਼ਸ਼
ਤ੍ਰਾਣਿਨੈਨੰਦਹਤਿਪਾਵਕਃ॥ ਨਚੈਨੰਕ੍ਲੇਦਜੰਤਜ਼ਾਪੋਨਸ਼ੋਖਯਤਿ
ਮਾਰੁਤਃ॥੧॥ ਅਛੇਦਜ਼ੋਯ ਮਦਾਹਜ਼ੋਯ ਮਕ੍ਲੇਦਜ਼ੋਸ਼ੋਖਜ਼ਏਵਚ
॥ ਨਿਤਜ਼ਃ ਸਰਬਗਤੇ ਸ੍ਥਾਣੁਰਚਲੋਯੰਸਨਾਤਨਃ ਇਤਿ॥ ੧
॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜਲੋਂ ਮੇ ਬਰਨਾਦਿਕ ਸਥਲੋਂ ਮੇ ਕੁਬੇਰਾਦਿਕ
ਕੋਊਕਭੀ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੌ ਮੰਡਿਤ ਭੂਖਤਿ ਨਹੀ ਕਰਸਕਤਾ
ਅਨੰਦ ਵਪੁ ਹੋਨੇਤੇ॥ ॥ ਮੂਲ॥
ਦਿਸਵਿਸਅਭੰਡ॥ ਜਲਥਲਮਹੰਤ॥ ਟੀਕਾ
ਦਿਸਾ ਪੂਰਬ ਪਸਚਮ ਉਤਰ ਦਖਿਣ ਵਿਸਾ ਕੋਣ ਅਗਿਨ

ਨੈਰਿਤ ਵਾਯੁ ਈਸਾਨ ਊਰਧ ਅਧਃ ਸਰਬ ਸਥਾਨ ਮੇਅਭੰਡ ਹੈ ਕਿਸੀਕਰ ਭੰਡਾ ਨਹੀ ਜਾਤਾ ਜੈਸੇਕ ਰਾਜਾਦਿਕ ਕੋ ਯਾਚਕਲੋਕ ਨ ਕਾਂਮਨਾ ਪੂਰਨ ਹੋਨੇਕਰ ਭੰਡਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਥਾਤ ਨਿੰਦਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸਕਾਤੈਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂਕੋ ਨਹੀ ਕੋਊ ਕਰਸਕਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬੜਾਦਾਤਾ ਹੋਨੇਤੇ॥ ਅਰਥ ਕਈ ਕੋਟ ਕਾਮਧੇਨੁ ਬ੍ਰਿੰਦਪਤੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਮਹਾ ਮਾਯਾ ਪਤਿ ਕੋ ਜੋ ਜੀਵ ਹੋਇ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਪਨ ਕਠੋਰ ਕ੍ਰੂਰ ਹੋਇ ਵਾਂ ਕੋ ਯਾਚਕ ਆਦਿ ਭਾਂਡਤੇ ਹੈ ਵਾਂ ਕਾ ਭੜਊਆ ਬਨਾਤੇ ਹੈ ਅਰੁ ਮਹਾਰਾਜਕੋ॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਤੁਮ ਸਮਰਥ ਦਾਤੇ ਚਾਰਪਦਾਰਥਦੇਤ ਨਬਾਰ॥ ਪੁਨਾ ਜਪਜੀ॥ ਦੇਦਾਦੇਲੈਦੇਥਕਪਾਹਿ॥ ਸੁਦਾਮਾ ਜੂਕੋ॥ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਸਕੁਚ ਪਠਾਏ॥ ਇਸਕਰ ਅਭੰਡ ਹੈ ਵਾ ਭੰਡਨਾਮ ਭਾਂਡਾ ਅਰਥਾਤ ਪਾਤ੍ਰ ਕਾ ਨਾਮਹੈ ਸੋ ਜਲਥਲੋਂ ਮੇ ਦਿਸਾ ਮੇ ਕੋਨੋ ਮੇ ਕਿਸੀ ਮਕਾਨ ਮੇ ਕੋਊਪਾਤ੍ਰਨਹੀ ਹੈ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਕਰ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਜੈਸੇ ਰਾਜੋਂਕੇ ਰਸੋਈ ਅਸਥਾਨ ਮੇ ਭਾਂਡੇ ਹੋਤੇ ਹੈ ਵਿਭੂਵਪੁਹੋਨੇ ਤੇ ਤਥਾਚ ॥ ਨਾਮਦੇਵਜੂ ਸਾਤ ਸਮੁਦਜਾਂਕੀਹੈਕਿਰਨੀਧਰਨੀਜਾਕੋਬੇਟੋ॥ ਇਤਯਾਦਿ ਦੀਰਘ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਹੋਨੇਤੇ ਸੋ ਐਸਾ ਰਾਜਾ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਧਨੀ ਯੇ ਅਸ੍ਰਪਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਰੂਪ ਹੈ ਮਲਾਰ ਕੀ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਭੰਡਾ ਨਾਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ਅਭੰਡ ਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦਿਸਵਿਸ ਸ਼ਬਦਕਰ ਦੇਸਕਾਲ ਕਿਸੀਦੇਸ ਵਿਸੇਸ਼ ਯਾ ਕਾਲਮੇਂ ਭੰਡਾਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨਰੂਪ ਹੋਨੇ

ਤੇ ਅਮਾਯ ਨਿਰੰਜਨ ਹੋਨੇਤੇ ॥੨॥ ਜਲਥਲ ਮਹੀਤ ॥ ਸਗੁਨ ਰੂਪ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜਲੋਂ ਥਲੋਂ ਮੇ ਮਹੀਤ ਹੈ ਮਹਾਨ ਹੈ ਮੁਖਜ਼ਪੂ ਜਯ਼ਭਮ ਹੈ ਸੋ ਜਲੋਂਮੇ ਬਰਨਰੂਪ ਮੱਛਕੱਛ ਰੂਪ ਜਲਸਾਈ ਰੂਪ ਵਾ ਸਥਲੋਂ ਮੇ ਬਿਸ਼ਨੁ ਵੈਕੁੰਠਬਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੋਲੋਕ ਬਾਸੀ ਗੁਰੂਨਾਨਕ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰਬਾਸੀ ਵਾ ਮਾਰਤਲੋਕ ਮੇਂ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿ ਰੂਪ ਮਹੀਤ ਹੈਂ ਵਾ ਸਾਮਾਨਯ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਭੁਗਵਤ ਗੀਤੋਕ੍ਤ ਦਸਮਾਧਯਾਯ ਮੇ ਯਥਾ ॥ ਯਦਯਦਬਿਭੂਤਿਮਤਿਸਤ੍ਵੰ ਸ੍ਰੀਮਦਦੂਰਜਿਤਮੇਵਵਾ ॥ ਤਤਦੇਵਾਵਗਛਤ੍ਵੰਮ ਮਤੇਜੋਂਸ਼ਸੰਭਵੰ ॥੧॥ ਜੋਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਮਤਕ੍ਰਿਤੀਵਾਨਪੁਰਖ ਹੈਂ ਸੋ ਪਰਮੇਸੂਰ ਕਾ ਅੰਸ ਹੈਂ ਦੇਵਤਿਰਯਕ ਪਸੁ ਪੰਖੀਦੈਤ ਸਰਪਾਦਿਕੋਂ ਮੇਂ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਲਥਲ ਰੂਪਾ ਜੋ ਮ ਮਾਯਾ ਹੈ ਨਾਮਰੂਪਾਤਮਕ ਤਿਸਕਾ ਅੰਸਹੈ ਗਜ਼ਾਨ ਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਗਜ਼ਾਨਵਾਨੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇ ਇਸਥਿਤ ਹੂਆਹੂਆ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮ ਨਾਮ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੋ ਹੈ ਜਲਥਲ ਮੇ ਚੰਦ੍ਰਵਤ ਹੀਤ ਨਾਮ ਗਤੀਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਲਸਥਲ ਸਰਬਠੌਰ ਮੇ ਚੰਦ੍ਰਵਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਦਿਸਵਿਸਬਿਅੰਤ ॥ ੧੯੪ ॥ ਅਨਭਵਅਨਾਸ ॥ ਧ੍ਰਿਤਧਰਧੁਰਾਸ ॥ ਟੀਕਾ

ਪ੍ਰਾਚਯਾਦਿ ਦਿਸਾ ਈਸਾਨਾਦਿ ਕੋਨੋ ਮੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਬਿਅੰਤਹੈ ਭਗਵਤ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਦਿਸਾ ਅਰੁ ਕੋਨਾ ਤਿਸਕੀ

ਕਰੀਹੂਈ ਬਿਅੰਤ ਹੈਂ ॥੨॥ ਦਿਸਾ ਮੇ ਅਰੁ ਕੋਨਾ ਮੇ ਜੋ ਇ
ਸਿਤ ਹੈ ਇੰਦ੍ਰ ਅਗਨਿ ਜਮਰਾਜ ਨੈਰਿਤ ਪਵਨ ਬਰੁਨ
ਕੁਬੇਰ ਈਸੂਰ ਊਰਧ ਅਧਾ ਦੇਵ ਦੈਤ੍ਯਾਦਿਕ ਔਰ ਜੋ
ਅਨੰਤ ਜੀਵ ਹੈਂ ਦਿਸਾ ਕੋਨੋਂ ਮੇ ਰਹਿਨੇਵਾਰੇ ਸੋ ਸਭੀ ਬਿਅੰ
ਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਬਿਅੰਤ ਬਿਅੰਤ ਕਥਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ਨੇਤਿ
ਨੇਤਿ ਕਰ ਬਿਅੰਤ ਬਿਅੰਤ ਬਿਅੰਤ ਕੋ ਕਰੰਤ ਪਾਠਪੇਖਿਐ
॥੩॥ ਅਨਭਵਅਨਾਸ ॥ ਪੂਰਬਵਤ ॥ ਧ੍ਰਿਤਧਰਧੁਰਾਸ ॥ ਹੇ
ਧ੍ਰਿਤਧਰ ਕਿਆ ਧ੍ਰਿਤੀਧਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਨੰਤਭਗਵਾਨ
ਸੇਸਨਾਗਰੂਪ ਬਾਰਾਹਰੂਪ ਧਰਮ ਧਵਲਾਦਿ ਰੂਪ ਧੁਰਾਸ
ਧੁਰਸੇ ਆਦਿਸੇ ਹੀ ਤੁਝਕੀ ਆਸ ਹੈ ਯਥਾਹ ॥ ਸੈਨ ਗਨੇਸ
ਹਿਪ੍ਰਭ ਮਮਨਾਊਂ ॥ ਕਿਸ਼ਨਬਿਸ਼ਨਕਬਹੂੰਨਹਿਧਿਆਊਂ ॥
ਇਤ੍ਯਾਦਿ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਧ੍ਰਿਤਧਰਮਹਾਧੀਰਧਰਧੁਰ ਜੋ
ਮਹਾਧੀਰਧਰਹੈ ਪਰਮ ਧੀਰਯਵਾਨ ਅਨੰਤਾਦਿ ਭੂਮੀ ਆਦਿ
ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਧੁਰ ਕਯਾ ਮੁਖ੍ਯਰੂਪ ਇਸਮੇ ਭ੍ਰਿਗੁਲਤਾਦਿ ਪ੍ਰ
ਹਾਰ ਪ੍ਰੀਗ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਧੁਰਨਾਮ ਮਰਜਾਦਾ ਕੋ ਹੈ
ਹੇ ਧ੍ਰਿਤਧਰਧੁਰਾਸ ਧਰਾਕੇ ਧਾਰਕ ਜੋ ਸੇਸਾਦਿ ਤਿਨਕੋ ਭੀ
ਧੁਰਕੀ ਆਦਿ ਕੀ ਆਸਾ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਸ
ਉਪਵੇਸਨੇ ਹੈ ਸੇਸਨਾਦਿਕੋਂ ਮੇ ਜੋ ਸ਼ਕਤਿਰੂਪ ਕਰ ਪ੍ਰਵਿ
ਸ਼ਟ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਆਜਾਨਬਾਹੁ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਮ ਕੈਸੇ ਹੋ ਆਜਾਨਬਾਹੁ ਆਙ ਆ ਮਰਯਾਦਾ

ਰਥ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਾਨੁ ਪ੍ਰਯੰਤ ਹੈਂ ਲੰਬਾਯਮਾਨ ਭੁਜਾ
ਜਿਸਕੀ ਸਾਮੁਦ੍ਰਿਕੋਕ੍ਤਾਵਤਾਰਲਖਯ੍ਰਣ ਅਬ ਭੁਜਾ ਲਖਯ੍ਰਣ
॥ ਨਿਰਮਾਂਸੌਚੋਵ੍ਰਭ੍ਰਗਨਾਲਪੀਸ੍ਰਿਸ੍ਰੌਚਵ੍ਰਿਪ੍ਰਲੰਭੁਜੌ ॥ ਆਜਾਨੁ
ਲੰਬਿਨੌਵ੍ਰਾਹੂਬ੍ਰਿਤ੍ਰੈਪੀਨੌਨ੍ਰਿਪੇਸ੍ਵਰੇ ॥ ਅਰਥ ਜਿਸਕੀ ਭੁਜਾਕੇ
ਊਪਰ ਮੋਮਾਂਸ ਥੋੜਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੈ ਅਰੁ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੈ ਸੋ
ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਭੁਜਾ ਹੈਂ ਸੁਖਦਾਇਕ ਹੈ ਯਦਿ ਜਾਨੁ ਪ੍ਰਯੰਤ ਲੰਬਾ
ਯਮਾਨ ਦੀਰਘਬਾਹੁ ਹੋਵੈ ਤੋ ਅਤੀਵ ਉਤਮ ਰਾਜਾ ਹੋ ਕੇ
ਨਾਨਾਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਸੰਸਾਰਕੇ ਸੁਖਭੋਗਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਮਹਾਰਾਜਾ
ਹੋਵੈ ਵਾ ਸਾਖਯ੍ਰਾਤ ਈਸ੍ਵਰ ਹੋਇ ਰਾਜਾ ਭੀ ਸਾਖਯ੍ਰਾਤ ਈਸ੍ਵ
ਰਾਂਸ ਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰਸਿੰਗਸੇ ਦੁਸ਼ਟ ਭੁਜਾ ਕਾ ਭੀ ਲਖਯ੍ਰਨ ਲਿਖਤੇ
ਹੈਂ ॥ਨਿਃਸ੍ਵਾਨਾਰੋਮਸਦ੍ਰਿਸ਼ੌਭੁਜੌਦਾਰਿਦ੍ਰਕਾਰਕੌ ॥ ਅਰੋਮਸ਼ੌਤੁ
ਸੁਖਿਨੌ ਸ੍ਰੇਸ੍ਰੌਕਰਿਕਰਪ੍ਰਭੌ ॥ ਅਰਥ ਜਿਸਕੀ ਭੁਜਾ ਪੈ ਰੋਮ
ਅਧਿਕ ਹੋਵਹਿ ਅਰੁ ਅਲਪਮਧੁਹੀ ਭੁਜਾ ਹੋਹਿ ਸੋ ਛੋਟੀ
ਭੁਜਾ ਦਾਰਿਦ੍ਰ ਦੁਖਕਾ ਕਾਰਕ ਹੈਂ ਅਸੁਭ ਹੈਂ ਅਰੁ ਯਦਿ
ਹਸਤ ਕੇ ਸੁੰਡਕੇ ਸਮਾਨਲੰਬਾਯਮਾਨਹੋਹਿੰ ਔ ਰੋਮਥੋੜੇਹੋਹਿੰ
ਸੋਸੁਖੀਹੋਨੇਕਾਲਖਯ੍ਰਨਹੈ ਅਰਥਾਤਸ੍ਰੇਸ਼ਟਭੁਜਾਵਹੀਹੈਂ ਜਿਸ
ਮੈਰੋਮਥੋੜੇ ਹੋਹਿਮਾਸਥੋੜਾਹੋਇਅਰਲੰਬਾਯਮਾਨਹੋਇਸੋਸੁਖ
ਦਾਇਕਅਰੁਸ੍ਰੇਸਟਪ੍ਰਤਾਪਕਾਦਯ੍ਰੋਤਕਹੈਂ ਸੋਜਿਸਕੇਜਾਨੁਪ੍ਰਯੰ
ਤ ਲੰਬਾਯਮਾਨ ਹਸਤੀ ਸੁੰਡਾਕਾਰ ਅਰੁ ਅਲਪਰੋਮ ਅਲ
ਪ ਮਾਸਵਾਲੀ ਹੋਇ ਵੋ ਅਵਤਾਰਹੋਤਾਹੈ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਆ-
ਜਾਨਬਾਹੁ। ਅਰਥਾਤਜੋਪੁਰੁਖਆਜਾਨਹੈਕਜਾਸੰਸਾਰਕੀਹਾਤੁ

ਰਖਤਾ ਸੋ ਰਹਿਤ ਹੈ ਔਰ ਭਕ੍ਤ ਹੈ ਸ੍ਰਧਾਲੂ ਤਿਨ ਕੀ ਭੁਜਾ ਰੂਪ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿ ॥ ਰੇ ਮਨ ਮਾਧੋ ਸਿਉ ਲਾਈਐ ॥ ਚਤੁਰਾਈ ਨ ਚਤੁਰ ਭੁਜ ਪਾਇਐ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਭਗਤ ਕਰ ਪਾਇਆ ॥ ਭੋਲੇ ਭਾਇ ਮਿਲੇ ਰਘੁਰਾਇਆ । ਔਰ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਇਸ ਮੈ ਦੇਖੋ ਜੋ ਧ੍ਰੂ ਅਤ ਜੀਤ ਅਜਾਨ ਕੁਛ ਬਿਦਆਦਿਕ ਕਾ ਬਲ ਜਿਸ ਕੋ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਜੀ ॥ ਧ੍ਰੂ ਹਸਦਾ ਘਰੁ ਆਇਆ ਕਰ ਪਿਆਰ ਪਿਉ ਕੁਛੜ ਲੀਤਾ । ਬਾਹੋ ਪਕੜ ਉਠਾਲਿਆ ਮਨ ਵਿਚ ਰੋਸ ਮਤ੍ਰੇਈ ਕੀਤਾ । ਡੁਡੋਲਿਕਾ ਮਾ ਪੁਛੈ ਤੂ ਸਵਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੀਤਾ । ਸਾਵਾਣੀ ਹਾਂ ਜਨਮ ਦੀ ਨਾਮ ਨ ਭਗਤੀ ਕਰਮ ਦ੍ਰਿੜੀਤਾ । ਕਿਸ ਉਦਮ ਤੇ ਰਾਜ ਮਿਲੈ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਤੇ ਸਭ ਹੋਵਨ ਮੀਤਾ । ਪਰਮੇਸੁਰ ਅਰਾਧੀਐ ਜਿਦੂ ਹੋਈਐ ਪਤਿਤ ਪੁਨੀਤਾ । ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ ਕਰਨ ਤਪ ਮਨ ਬੈਰਾਗੀ ਹੋਇ ਅਤੀਤਾ । ਨਾਰਦ ਮੁਨਿ ਉਪਦੇਸਿਆ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨੁ ਅਮਿਓ ਰਸੁ ਪੀਤਾ । ਪਿਛੋ ਰਾਜੇ ਸੱਦਿਆ ਅਬਚਲ ਰਾਜ ਕਰਹੁ ਨਿਤ ਨੀਤਾ । ਹਾਰ ਚਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਗ ਜੀਤਾ ॥ ਪੁਨਃ ॥ ਮਾਰੂ ॥ ਪੰਚ ਬਰਖ ਕੋ ਅਨਾਥ ਧ੍ਰੂ ਬਾਲਕ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤਿ ਅਮਰ ਅਟਾਰੇ । ਸਮਗ੍ਰ ਸ਼ਬਦ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਜੂ ਕੀ ਭੀ ਐਸੇ ਹੀ ਬਾਤ ਹੈ ॥ ਤਥਾ ॥ ਘਰ ਹਰਨਾਖਸ਼ ਦੈਤ ਦੇ ਕਲਰ ਕਉਲ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਲਾਦਿ । ਪੜ੍ਹਨ ਪਠਾਇਆ ਚਾਟਸਾਲ ਪਾਧੇ ਚਿਤ ਹੋਇਆ ਅਹਿਲਾਦ । ਸਿਮਰੈ ਮਨ ਵਿਚ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗਾਵੈ ਸ਼ਬਦ ਅਨਾਹਦ ਨਾਦ । ਭਗਤ ਕਰਨ

ਸਭ ਚਾਟੜੇ ਪਾਧੇ ਹੋਇ ਰਹੇ ਬਿਸਮਾਦੁ। ਰਾਜੇ ਪਾਸ ਰੂਆ-
ਇਆ ਵੇਖੀ ਦੈਤ ਬਧਾਇਆਵਾਦ। ਜਲ ਅਗਨੀ ਬਿਚ ਘ
ਤਿਆ ਜਲੈ ਨ ਡੁਬੈ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ। ਕਾਢ ਖੜਗਸਦ ਪੁੱਛਿਆ
ਕਉਨ ਸੁਤੇਰਾ ਹੈ ਉਸਤਾਦ। ਥੰਭ ਪਾੜ ਪਰਗਟਿਆ ਨਰ
ਸਿੰਘਰੂਪ ਅਨੂਪ ਅਨਾਦਿ। ਬੇਮੁਖ ਪਕੜ ਪਛਾੜਿਅਨੁ ਸੰਤ
ਸਹਾਈ ਅਦਿਜੁਗਾਦਿ। ਜੈਜੈਕਾਰ ਕਰਨ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ। ਸੋ
ਈਹਾਂ ਗਜੇਂਦ੍ਰ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਚੰਦ੍ਰਹਾਸ ਸੁਧੰਨ੍ਵਾਦਿ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂ
ਤ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇ ਅਜਾਨ ਜੋ ਭਗਤ ਹੈਂ ਸੰਸਾਰਕ ਚਾਤੁ
ਰਯਤਾ ਤੇ ਰਹਿਤ ਤਿਨਕੀ ਭੁਜਾ ਅਕਾਲਪੁਰਖਹੈ॥ ਪੁਨਃ॥
ਨ੍ਰਿਪ ਕੰਨਯਾ ਕੇ ਕਾਰਨੇ ਇਕ ਭਇਆ ਭੇਖਧਾਰੀ। ਕਾਮਾਰ
ਥੀ ਸੁਆਰਥੀ ਵਾਕੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ। ਤਵਗੁਨ ਕਹਾ ਜਗਤ
ਗੁਰਾ ਜੋ ਕਰਮਨਨਾਸੈ। ਸਿੰਘ ਸਰਨ ਕਤਜਾਇਐ ਜਉ ਜੰ
ਬੁਕਗ੍ਰਾਸੈ। ਏਕ ਬੂੰਦ ਜਲ ਕਾਰਨੇ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਦੁਖ ਪਾਵੈ।
ਪ੍ਰਾਨ ਗਏ ਸਾਗਰ ਮਿਲੈ ਫੁਨਕਾਮ ਨ ਆਵੈ। ਪ੍ਰਾਨਜੁ ਥਾਕੇ
ਥਿਰ ਨਹੀਂ ਕੈਸੇ ਬਿਰਮਾਵਉ। ਬੂਡ ਮੂਏ ਨੌਕਾ ਮਿਲੈ ਫੁਨ
ਕਾਹਿ ਚਢਾਵਉ। ਮੈ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਹਉ ਨਹੀਂ ਕਿਛੁਆ ਆਹਿ
ਨਮੋਰਾ। ਅਉਸਰਲਜਾ ਰਾਖਲੇਹੁ ਸਧਨਾਜਨ ਤੋਰਾ॥ ਇਤ
॥ ਸੋ ਹੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੂ ਆਜਾਨਬਾਹੁਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਅਬਲੋਂਕਾ
ਬਲ ਹੈਂ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਆਜਾਨਬਾਹੁ। ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ ਅਜਾਨ ਹੈਂ
ਕਿਆ (ਆ) ਸਰਬ ਓਰਤੇ ਜੋ ਜਾਨ ਕਿਆ ਗਜ਼ਾਨਵਾਨ
ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬ ਦੇਸ਼ਕਾਲ ਵਸਤੂ ਮੇਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ

ਪਰਿਪੂਰਨ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਆਜਾਨਬਾਹੁ ਕਿਆ ਤਿਨਕਾ ਬਲ ਆਸਰਾ ਹੈ ਭੁਜਾਕੀ ਨਯਾਈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਾਹ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂਜੀਕੀਸਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੈ ਤੇ ਆਜਾਨ ਸਰਬ ਬਿਆਪਕ ਬ੍ਰਹਮ ਜਾਨਤੇਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਿਨਕੋ ਬਾਹਕਯਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਭਈ ਹੈ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ॥ ਕਿੰਵਾ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁਏ ਹੈਂ ਤਿਨੋਕਾ ਲਖਨ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਤੇਹੈਂ ਕਯ~~ਆਜਾਨ ਅਰਥਾਤ~~ ਆ॥ਜਾ॥ਨ॥ ਆਤੇ ਜਾਤੇ ਨਹੀਂ ਅਰਥਾਤ ਜਨਮ ਮਰਨ ਤੇ ਰਹਿਤਹੈਂ ॥ ਹਰਿਕੇਸੇਵਕ ਜੋਹਰਿਭਾਏਤਿਨਕੀਕਥਾਨਿਰਾਰੀਰੇ । ਆਵਾਹਿ ਨ ਜਾਹਿਨ ਕਬਹੂੰ ਮਰਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸੰਗਾਰੀਰੇ ॥ ਇਤਿ॥ਬਾਹਕਯਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪਜੋ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਸੋਕੈਸਾਹੈ ਕਿ॥ਆ॥ਜਾ॥ਨ ਅਨੇਜਾਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ਅਜਅਕ੍ਰੈ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਹੈ ਤਥਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਤੇ ਰਹਿਤ ਨਾਰਾਇਨ ॥ ਇਤਿ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੈਸਾ ਹੈ ਕਿ ਆਜਾਨ ਆਵਨ ਜਾਨਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕੈਸੇਕਿ ਬਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪ ਹੈ ਜਾਨਾ ਆਨਾ ਤਬ ਹੋਇ ਜੋ ਆਗੇ ਨ ਹੋਇ ਅਕਾਸਵਤ ਪੂਰਨ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਜਾਨਬਾਹੁ ਭਗਵਤ ਕੀ ਜੋ ਭਗਤ ਰਛਕ ਭੁਜਾਹੈਵਿਚਿਤ੍ਰਸ਼ਕ੍ਤਿਰੂਪਜੋ ਆ॥ਜਾ॥ਨ॥ਆਵਨ ਜਾਨੇ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜਹਾਂ ਕਹੀ ਭਗਤ ਜਨ ਕੋ ਦੁਖ ਹੋਇ ਉਹਾ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕਰ ਰਛਾ ਕਰਤੀ ਹੈ ਕਿਸੀ ਬੈਕੁੰਠਾਦਿ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਮੇ ਪਸਾਰ ਕਰ ਨਹੀਂ ਰਛਾ ਕਰਤੀ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਜਾਨਬਾਹੁ ਜਹਾਂਤਕ ਕਿਸੀਕਾ ਆਵਨ

ਜਾਨ ਹੋਇ ਤਹਾਂਤਕ ਪਹੁਚਤੀ ਹੈ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਾਕਭਸੁੰਡਜੂ ਕੇ ਪੀਛੇ ਬਾਲਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਰੂਪ ਕੀ ਭੁਜਾ ਕਈ ਅੰਡ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜਾਤੀ ਭਈ ਪੁਨਾ ਕੈਸਾ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ

ਮੂਲ ॥ ਏਕੈਸਦਾਹੁ ॥ ੧੬੫ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ਕਬੀ ਭੀ ਵਿਭਚਾਰ ਕੋ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਏਕਰਸ ਹੈਂ ਏਕਮੇਵਾਦੁਤੀਯੰਬ੍ਰਹਮ॥ਏਕ ਸਜਾਤੀਯ ਵਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਏਕੋਦੇਵਹ ਸਰਬਭੂਤੇਖੁ ਗੂਢਹ ਇਤਯਾਦਿਸ੍ਰੁਤੀਤੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਏਕੈਸਦਾਹੁ ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਤਿਸਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੌ ਏਕੈਆਹੁ ਆਹੁਕ੍ਰਿਯਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੌਨ ਬੇਦਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿਪੁਰਾਨ॥ਏ॥ਕੈਸ॥ਦਾਹੁ॥ਏਸੰਬੋਧਨੇਯਥਾ ਹੇ ਕੈਸਨਾਮਕੈਸਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਦਾਹੁ ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ ਦਗਧ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ। ਅਰਥ ਕਯਾਕਿ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਪਰਿਪੂਰਨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੰਬੋਧਨ ਕਾ ਅਧਯਾਹਾਰ ਕਰਲੇਨਾ ਅਰੁ ਏਕਾਰ ਕਾ ਅਰਥ ਏਹੁ ਕਰਨਾ ਅੰਗੁਲੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਰੂਪਾ ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਰਿਪੂਰਨ ਏਕੈਸਦਾਹੁ (ਏ) ਕਯਾ ਏਹੁ ਜੋ ਸਾਖਯਾਤ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਕੈਸ ਕਿਆ ਕੈਸਾਦਾਹੁ ਸਾੜਾ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਜੀਵੋਂਕੋ ਤੁਝਕੇ ਪੂਰਨਰੂਪ ਕੇ ਹੂਏਹੂਏਵਿਯੋਗ ਸੇ ਬਿਨਾ ਹੀ ਵਿਯੋਗ ਹੋਰਹਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੀਵ ਅਨੰਤ ਕਲੇਸ਼ਕੌਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਰਹੇ ਹੈਂ ॥ ਤਥਾ ਭਾਈਨੰਦਲਾਲ ਜੀ ॥ ਐਕਮਾਲੇ ਤੁਕ ਮਾਲਸਤ ਕਮਾਲ । ਐਜਮਾਲੇ ਤੁਜਮਾਲਸਤ ਜਮਾਲ ॥ ੧

॥ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂਚਿ ਬਾਸ਼ਦ ਕਾਰਯਾਰਮਾ। ਬਐ ਨੋ ਵਸਲਮੇਸੋਜ਼ਮ ਅਜਬਕਾਰੇ ਕਿ ਮਨਦਾਰਮ ॥ ੧ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿਕਲਮਲਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇਸ੍ਰੀਜਾਪਃਸ੍ਰੀਚਕ੍ਰਃ ਪਰਮਃ ਅਸ਼੍ਵਾਦਸੀ ਮਧੁਭਾਰਛੰਦ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਮਃਉਤਰਪ ਖਜ਼ੇ ਨਾਮ ਇਕ ਦਸਮੋਅੰਸੂ ॥ ੧੧ ॥ ਅਫਜੂੰ ॥ ੪੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ੴ ਆਦਿ ॥ ਟੀਕਾ

ੴ ਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹੈ ਕੈਸਾ ਹੈ ੴ ਆਦਿ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੇ ਆਦਿ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕੈਸਾ ਹੈ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ੴਆਦਿ ੴ ਸੇ ਆਦਿ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ੴਅਕਾਲਪੁਰਖਕੇਆਦਿਹੈਕਿਉਂਕਿੴਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਨੇ ਤੇ ਜੈਸੇ ਨਾਮ ਨਾਮੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਨਾਮ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਇ ਤਬ ਨਾਮੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਆਦਿ ਹੈ ॥ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ੴ ਹੋਵੈ ਸੋਈ ਆਦਿ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਹਿਏ ੴ ਆਦਿ ਐਸੇ ਅਭੇਦਾਅਰਥ ਕਰਨਾ ਪੂਰਬ ਅਰਥ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ੴ ਕਾ ਅਰੁ ਯਹ ਤੋ ਮੰਗਲਵਾਦ ਮੇ ਮੂਲਪਾਠ ਹੈ ਪਰਮ ਮੰਤ੍ਰਰੂਪ ੴ ਕਾ ਅਰੁ ਓਅੰਕਾ ਕੁਛ ਭੇਦ ਨਹੀ ਹੈ ਕੋਊਕ ਸਿੰਘ ਏਕ ਇਕ ਓਅੰ ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੋਊ ਏਕ ੴ ਐਸੇ ਪਾਠ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸਮੇ ਕੁਛ ਭੇਦ ਨਹੀ ਹੈ ਐਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਬ ਬਰਨ ਕਾ ਐਸੇ ਹੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ਜਕਾਰ ਕਕਾਰ ਹਕਾਰ ਉਕਾਰ ਸ ਕ ਹ ਜ ਝ ਫ ਮ

ਯ ਇਨਮੈ ਰੁਚੀ ਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀ ਹੈ
ਓਅੰਕਾਰ ਅਰੁ ਓਅੰਕੇ ਉਚਾਰਨ ਮੇ ਅਥ ਓਅੰਕਾਰਹ
ਸਰਬਬੇਦਾਂਨਾਸਾਰਸਤਤ੍ਵਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਹ ॥ ਤੇ ਨਾਦੌਮੁਮੁਖਸ਼ੂਣਾਂ
ਤਤ ਸ੍ਵਰੂਪੰਨਿਰੂਪਯਤੇ ॥ ਸੋ ਸੰਪੂਰਨ ਸਾਮ ਰਿਗ ਯਜੁਰ ਅਥ
ਰਬਨ ਸਰਬ ਕਾ ਸਾਰ ਹੈ ਅਰੁ ਤਤ੍ਵਜੋ ਸਾਰਬਸਤੂ ਹੈ ਬੇਦ
ਤ੍ਰਿਪਾਦਯ ਤਿਸਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂਓਂ ਕੇ
ਪ੍ਰਤਿ ਯਥਾਵਤ ਸਰੂਪ ਨਿਰੂਪਣ ਕੀਆ ਚਾਹੀਐ ਸੋ ਯਥਾਮ
ਤਿ ਨਿਰੂਪਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਜੋ ਪੂਰਬ ਨਿਰੂਪਨਕੀਆਹੈ ਮੰਗ
ਲਮੇ ਤਿਸਸੇ ਬਿਲਖ਼ਯਣ ॥ ਤਥਾ ॥ ਸੋ ਜੋ ਵਿਸ੍ਵ ਹੈ ਸੋ ਵਿਭੂ
ਹੈ ਅਰੁ ਵਹਿ ਪ੍ਰਗਯਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਤੈਜਸ ਹੈ ਸੋ ਅੰਤਹ ਪ੍ਰਗਯ
ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਪ੍ਰਾਗਯਹੈ ਸੋ ਘਨ ਪ੍ਰਗਯ ਹੈ ਏਕਹੀ ਐਸੇ ਉਪਾ
ਧਿ ਭੇਦਕਰ ਤ੍ਰਿਧਾ ਹੈ ਜੋ ਤੋ ਵਿਸ੍ਵ ਹੈ ਸੋ ਤੋ ਦਖਯਣਾਖਯ ਕੇ
ਮਧਯ ਕੀ ਧੀਵੀਮੇ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਤੈਜਸ ਹੈ ਸੋ ਮਨਕੇ ਅੰਤਰ
ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਪ੍ਰਾਗਯ ਹੈ ਸੋ ਅਕਾਸ਼ਰਿਦੇ ਮੇ ਐਸੇ ਤ੍ਰਿ
ਧਾ ਰੂਪਕਰ ਦੇਹਮੇ ਇਸਿਥ੍ਰਤਹੈ ਪੁਨਾ ਜੋ ਵਿਸ੍ਵ ਹੈ ਸੋ ਸਥੂਲ
ਭੁਕਹੈ ॥ ਨਿਤਯ ਹੀ ਅਰੁ ਤੈਜਸ ਵਿਵਿਕ੍ਤਭੁਕਹੈ ਅਰੁਜੋ ਪ੍ਰਾ
ਗਯ ਹੈ ਸੋ ਆਨੰਦਭੁਕਹੈ ॥ ਐਸੇ ਤ੍ਰਿਧਾ ਜਾਨਾ ਚਾਹੀਏ ਹੈ
ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸਥੂਲ ਭੋਗਤੇ ਵਿਸ੍ਵ ਕੋ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅ
ਰੁ ਵਿਵਕ੍ਤ ਭੋਗ ਤੈਜਸਕੋ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਆਨੰਦ
ਭੋਗ ਪ੍ਰਾਗਯ ਕੋ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰਤਾਹੈ ਤ੍ਰਿਧਾਭੋਗ ਐਸਾ ਜਾਨਿਐ
॥ ਤੀਨੋਧਾਮਮੇ ਤੋ ਜੋ ਭੋਗਯ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋਭੋਗਤਾਹੈ ਸੋ ਇਨ

ਦੋਨੋਕੋ ਜੋ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਸੋ ਭੋਗਤਾ ਹੂਆ ਭੀ ਲਿਪਿਤ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਸੋ ਸਰਬਭਾਵੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਭਵਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਸੰਤੋਂ ਕਾਂ ਨਿਸ੍ਚੈ ਹੈ ਸੰਪੂਰਨ ਕਾ ਉਤਪਨ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਾਣਹੈ ਪ੍ਰਾਣਨਾਮ ਸੂਰਜ ਕਾਂ ਭੀ ਹੈ ਸੋ ਚੈਤਨਤ੍ਯਕੇ ਕਿਰਨਕੋ ਉਤਪਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪੁਰਖਭਿੰਨਭਿੰਨ ਅਰੁ ਜੋ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੇ ਚਿੰਤਕ ਹੈ ਵਿਭੂਤੀਪ੍ਰਸਵਮਾਂਨਤੇ ਹੈ ਔਰਉਨੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸ੍ਵਪ੍ਨਮਾਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪਹੈ ਐਸੇ ਵਿਕਲਪਨਾਕਰੀਤੀਹੈ ਔਰ ਕੋਊਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਇੱਛਾਮਾਤ੍ਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀਹੈਐਸੇਨਿਸ੍ਚੈਕੀਆਹੈਔਰਸ੍ਰੀਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਲਿਖਤੇਹੈਂ॥ਕਾਲਸੇਹੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀਹੈ॥ ਯਥਾ ਬੇਨਤੀ ਚੌਪਈ॥ ਕਾਲਪਾਇਬ੍ਰਹਮਾਬਪੁਧਰਾ॥ਕਾਲਪਾਇਸ਼ਿਵਜੀਅਵਤਰਾ॥ ਕਾਲਪਾਇਕਰਬਿਸ਼ਨੁਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ਸਕਲਕਾਲਕਾਕੀਆਤਮਾਸਾ॥ ਜਵਨਕਾਲਜੋਗੀਸ਼ਿਵਕੀਓ॥ ਬੇਦਰਾਜਬ੍ਰਹਮਾਜੋਥੀਯੋ॥ ਜਵਨਕਾਲਸਭਲੋਕਸਵਾਰਾ॥ਨਮਸਕਾਰਹੈਤਾਹਿਹਮਾਰਾ॥ਜਵਨਕਾਲਸਭਜਗਤਬਨਾਯੋ॥ ਦੇਵਦੈਤਦਛਨਉਨਪਜਾਯੋ॥ਆਦਿਅੰਤਏਕੈਅਵਤਾਰਾ॥ ਸੋਈਗੁਰੂਸਮਝੀਓਹਮਾਰਾ॥ਨਮਸਕਾਰਤਿਸਹੀਕੋਹਮਾਰੀ॥ ਸਕਲਪ੍ਰਜਾ ਜਿਨਆਪਸਵਾਰੀ॥ ਐਸੇ ਔਰ ਕੋਊ ਕਹਿਤੇਹੈ ਕਿ ਜੀਵਕੇ ਭੋਗਾਰਥ ਯਹ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀਹੈ ਅਰੁ ਕੋਊਕ ਕ੍ਰੀੜਾਕੇ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਬਾਲਵਤ ਅਰੁ ਕੋਊਕ ਕਹਿਤੇਹੈਂ ਕਿ ਦੈਵਕਾ ਸ੍ਵਭਾਵਹੀ ਐਸੇਹੈ ਆਪਤਕਾਮਕੋ ਕਤ੍ਯਾਇਛਾ ਹੈ ਸੰਪੂਰਨਦੁਖੋਂ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਸਰਬਭਾਵੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਹੈ

ਅਰੁ ਅ੍ਦ੍ਵੈਤਹੈ ਵਿਭੂਹੈ ਤੁਰੀਯਹੈ ਕਾਰਯਕਾਰਨ ਭਾਵਕਰ ਵੱਧਹੈਂ ਵਿਸ੍ਵ ਅਰਤੈ ਜਸ ਦੇਖਤੇ ਹੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਾਗਜ਼ ਕਾਰਨਵਤ ਵਸਤੂ ਹੈ ਦੋਨੋ ਤੁਰੀਯਕਰਸਿੱਧ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਨਆਪਕੋ ਨਪਰਕੋ ਨਸਤਜ਼ਕੋ ਨਅਸਤਜ਼ਕੋਂ ਪ੍ਰਾਗ ਨਹੀ ਜਾਨਤਾ ਅਰੁ ਤੁਰੀਯ ਸਰਬਦਾ ਸਰਬਦ੍ਰਿਕ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਦ੍ਵੈਤਵਸਤੂਕਾ ਜੋਅਗ੍ਰਹਨ ਹੈ ਸੋ ਤੁਰੀਯ ਅਰ ਪ੍ਰਾਗਜ਼ ਦੋਨੋਕੋਂ ਤੁਲਜ਼ਹੈਪਰੰਤੂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਗਜ਼ ਹੈ ਬੀਜ ਨਿੰਦ੍ਰਾਕਰ ਯੁਕਤਹੈ ਅਰੁ ਤੁਰੀਯ ਮੇ ਨਿਦ੍ਰਾ ਕਾ ਅ ਅਭਾਵ ਹੈ ਜੋ ਆਦਜ਼ ਹੈ ਸੋ ਸ੍ਵਪਨ ਨਿੰਦ੍ਰਾਕਰ ਯੁਕਤ ਹੈ ਅਰ ਨ ਨਿਦ੍ਰਾ ਨਸ੍ਵਪਨ ਤੁਰੀਯ ਮੇ ਨਹੀ ਦੇਖਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਅਨਜ਼ ਥਾ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਤਾ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਸ੍ਵਪਨ ਨਿਦ੍ਰਾ ਕੋ ਨਹੀ ਜਾਨਤਾ ਸੋ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਵਿਪਰਯਾਸ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਖੀਣਹੂਏ ਤੁਰੀਯਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਨਾਦੀ ਜੋ ਮਾਯਾ ਹੈ ਤਿਸਕਰ ਸੂਤਾ ਹੂ ਆ ਜੋ ਜੀਵ ਹੈ ਜਬ ਸ਼ਦਗੁਰੂਈਸ੍ਵਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ ਰ ਜਾਗਤਾ ਹੈ ਤਬ ਤੁਰੀਯਤਤ੍ਵ ਕੋ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕੈਸਾ ਹੈ ਅਜਨਮ ਹੈ ਅਨਿਦ੍ਰ ਹੈ ਅਸ੍ਵਪਨਹੈ ਅਦ੍ਵੈਤਹੈ ਪ੍ਰਪੰਚ ਜੋ ਪੂਰ ਬ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇ ਰਹਾ ਥਾ ਸੋ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ਇਸਮੇ ਸੰਸੇ ਨਹੀ ਹੈ ਵੋ ਭੀ ਨਿਰਸੰਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ਤਥਾ ਮੰਤ੍ਰਹੈ ਸਾ ਖਜ਼ਾਤ ਬੇਦਕਾ ॥ ਭਿਦਜ਼ਤੇ ਰਿਦਯਗ੍ਰੰਥੀ ਛਿਦਜ਼ੰਤੇ ਸਰਬ ਸੰਸ਼ਯਃਖਜ਼ੀਯੰਤੇਚਾਸਜ਼ਕਰਮਾਣਿਤਸਮਿਨਦ੍ਰਿਸ੍ਟੇ ਪਰਾਵਰੇ ਇਤਿ ॥ ਮਾਯਾਮਾਤ੍ਰਜੋਯਹਦ੍ਵੈਤ ਹੈ ਸੋ ਪਰਮਾਰਥਤੇ ਅਦ੍ਵੈਤਹੈ ਜੋ ਵਿਕਲਪ ਕਿਸੀਨੇ ਯਦਿ ਕਲਪਾ ਹੋਯ ਸੋ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਯ

ਜਾਤਾ ਹੈ ਉਪਵਿਸਤੇ ਯਹਿ ਬਾਦਭੀ ਗ੍ਯਾਨ ਤੇ ਪੂਰਬ ਹੋਨੇ ਵਾਲਾ ਜੋ ਗੁਰਸਿਖ੍ਯਾਦਿ ਭੇਦਹੈ ਸੋ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਇਜਾਤਾ ਹੈ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਕ੍ਯੋਂਕਿ॥ਗ੍ਯਾਤੇਦ੍ਵੈਤੰਨਵਿਦ੍ਯਤੇ॥ਪਰੰਤੂ ਸਦਾ ਚਾਰਮਾਂਤ੍ਰ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ਯਾਵਦਾਯੁਸਤ੍ਰਯੋਨਤ੍ਯਾਵੇਦਾਂ ਤੋ ਗੁਰਰੀਸ੍ਵਰਹ ॥ਅ ਵੌਵਿਦ੍ਯਾਪ੍ਰਸਿਧ੍ਯਰਥੰਕ੍ਰਿਤਘ੍ਨਤ੍ਵਾਪਨੁਤਯੇ॥ ਅਰਥ॥ ਜਿਤਨਾਕਾਲ ਪ੍ਰਯੰਤ ਆਯੁ ਹੈ ਤਾਵਤਵੇਦਾਂਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਰ ਗੁਰ ਈਸ੍ਵਰ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨਾਯੋਗ੍ਯ ਹੈ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਤੌ ਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਸਤੇ ਕਿਆ ਨਮਸਕਾਰਾਦਿ ਅਨੰਤਰ ਕਰਨੇ ਕਾ ਕ੍ਯਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਜੈਸੇ ਮਸਾਲਾਦਿ ਪ੍ਰਜ੍ਵਾਲਨ ਕੀਆ ਵਸਤੁ ਕੇ ਦੇਖਨੇ ਕੌ ਜਬਦੇਖ ਲੀਆ ਤਬ ਉਲਕਾ ਸੋਂ ਕ੍ਯਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਤਥਾਸ੍ਤੁ ਪਰੰਤੁ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੇ ਅਨੰਤਰਯਦਿ ਨਕਰੇਗਾਤਬ ਕ੍ਰਿਤਘਨੰਤਾਹੋਗੀ ਔਰ ਕ੍ਰਿਤਘਨਤਾ ਸੇ ਊਪਰ ਕੋਊ ਪਾਪਨਹੀਹੈ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਕੁਛ ਬੂਰਾ ਨ ਭਯਾ ਐਸੇ ਲਖ੍ਯਣ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀਕਾਲ ਮੇ ਤੋ ਸਾਧਨ ਰੂਪ ਸੇ ਨਮਸਕਾਰਾਦਿ ਤਦਨੰਤਰ ਸਿੱਧ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਤੌ ਸ੍ਵਭਾਵ ਭੂਤ ਹੋਜਾਤੇ ਹੈਂ ਯਦ੍ਯਪਿ ਗਿਆਨਵਾਨਕੋ ਕਛੁ ਲੇਪ ਨਹੀ ਹੈ ਅਨੰਤ ਯਗ੍ਯਾਦਿ ਕਰੇ ਚ ਹੇਨਿਖਿਧ ਕਰਮਕਰੇ ਪਰੰਤੁ ਨਿਖਿਧਕਰਮ ਹੋਤਾਨਹੀਹੈ ਤਤ੍ਵਬੇਤਾਸੋਂ ਅਰ ਲੋਕਸੰਗ੍ਰਹ ਕੇ ਲੀਏਭੀ ਉਤਮਕਰਮ ਸਨਾਂਨ ਧ੍ਯਾਨ ਪੁੰਨ੍ਯਪਾਠਾਦਿ ਤਪਸਚਰਨ ਕਰਤਾਹੀਹੈ ॥ ਪੁਨਾ ਕ੍ਰਿਤਘਨ ਦੋਸ਼ ਬਾਲਮੀ

ਕੀਯ ਰਾਮਾਯਣਮੇ ਕਿਸਕਿੰਦਾ ਕਾਂਡਮੇ ਲਖਮਨ ਜੂਨੇ ਸੁ
ਗ੍ਰੀਵ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾਹੈ ਜਬ ਪ੍ਰਵਰਖਣ ਪਰਬਤ ਪੈ ਰਘੁਨਾ
ਥ ਜੂ ਚਤੁਰਮਾਸ ਰਹੇ ਹੈਂ ਅਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਰਾਜਮਦਕਰ ਵਿਖੈ
ਲੰਪਟ ਹੋਇਗਿਆ ਹੈ ਅਰੁ ਸੀਆ ਜੂ ਕਾ ਖੋਜਨ ਨਹੀ
ਕੀਆ ਸਰਦ ਰਿਤੁ ਆਇ ਗਿਆ ਤਬ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੂ ਨੇ ਲਛ
ਮਨ ਜੂ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾਕਿ ਹੇ ਲਛਮਨ ਦੇਖ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕੌ ਜਿਸ
ਬ੍ਰਾਨਕਰ ਬਾਲੀਕੋ ਮਾਰਾ ਹੈ ਉਸੀਬਾਨਕਰ ਮਾਰੇਗਾ ਰਾਜ
ਪਾਯਕਰ ਮੁਝਕਾ ਕਾਰਜ ਭੁਲਾਇਦੀਆ ਹੈ ਵਾਨੈ ਜਬਐਸੇ
ਸੁਨਾ ਤਬ ਧਨਖਬਾਨ ਲੇਕਰ ਪਰਮਸੇਵਕ ਲਛਮਨ ਜੂ
ਤਈਆਰ ਭਏ ਸੁਗ੍ਰੀਵਓਰ ਤਬ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਾ ਕਿ ਹੇ
ਲਛਮਨ ਮਾਰੀਓ ਮਤ ਭਯ ਦਿਖਾਇਕਰ ਲੇ ਆਈਓ
ਕਹੋ ਕਿ ਮੈਨੇ ਮਿਤ੍ਰ ਕਹਾਹੈ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪਰੰ
ਤੁ ਜਬ ਲਛਮਨ ਜੂ ਕੁਪਿਤ ਹੋਕਰਗਏ ਹੈਂ ਤਾਰਾ ਭੀਤਰ
ਲੇਗਈ ਹੈ ਹਨੂਮਾਨ ਕੇ ਸਹਿਤ ਤਬ ਲਛਮਨ ਜੂ ਕਾਵਾਕ
ਹੈ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ॥ ਗੋਘ੍ਨੇਚੈਵ ਸੁਰਾਪੇਚਘੋਰੇਭਗਨਬ੍ਰਤੇਤ
ਥਾ॥ਨਿਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸਦਭਿਰਵਿਹਿਤਾਕ੍ਰਿਤਘ੍ਨੇਨਾਸ੍ਤਿਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਤੀ
॥੧॥ ਅਰਥ॥ ਲਛਮਨ ਜੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਜੋ ਤੂੰ ਕ੍ਰਿਤ
ਘਨ ਹੈਂ ਕਿ ਦੇਖੋ ਬਾਲੀਕੋ ਤੁਝਕੇ ਲੀਏ ਮਾਰਾ ਜੋ ਮਹਾਬ
ਲੀ ਥਾ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜ ਚਾਹਤੇ ਕਾਰਜ ਔ ਕਹਿਤੇ ਸੋ ਸਾਮਰ
ਥਾ ਕਰਨੇਕੌ ਔ ਤੂੰ ਕ੍ਰਿਤਘਨਹੂਆਤੁਝਕੀਕੈਸੇਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਤੀ
ਗੀ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਨੇ ਗੋਹਿਤਾ ਕੀ ਔਰ ਮਦਰਾਪੇਯੀਕੀ ਤਥਾ ਘੋਰ

ਜੋ ਭਗਨਬ੍ਰਤ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਨਿਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਯਸ੍ਚਿਤ ਲਿਖਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਕ੍ਰਿਤਘਨ ਕਾ ਕੋਊ ਪ੍ਰਾਯਸ੍ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਲਿਖਾ ॥ ਤਥਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਕਾ ਕੇਸ਼ਵਕ੍ਰਿਤਮੇ॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਵਾਕਯਮਾਤਾ ਪ੍ਰਤੀ॥ਅਨਯਦੇਯਸੀਖਦੇਯਰਾਖਲੇਯਪ੍ਰਾਨਜਾਤ ॥ ਰਾਜਬਾਪ ਮੋਲਲੈਕਰੈਜੁਦੀਹਪੋਖਗਾਤ॥ ਪੁਤ੍ਰਹੋਯ ਸਿਖਹੋਯ ਦਾਸਹੋਯ ਕੋਯਮਾਇ॥ ਸਾਸਨਾਨਮਾਨਈਤੋਕੋਟਜਨਮ ਨਰਕਜਾਇ॥ ੧ ॥ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀਭਾਈਗੁਰਦਾਸਜੀਕੀ ਚੌਤੀਸਵੀ ਵਾਰਕੀ ਆਠਵੀ ਪਉੜੀ ॥ ਨਾਤਿਸਭਾਰੇਪਰਬਤਾਆਸ਼ਮਾਨਖਹੰਦੇ॥ ਨਾਤਿਸਭਾਰੇਕੋਟਗੜ੍ਹਘਰਬਾਰਦਿਸੰਦੇ॥ ਨਾਤਿਸਭਾਰੇਸਾਯਰਾਨਦਵਾਹਵਹੰਦੇ ॥ ਨਾਤਿਸਭਾਰੇਜੀਅਜੰਤੁਅਗਣਤਫਿਰੰਦੇ॥ ਨਾਤਿਸਭਾਰੇਤਰਵਰਾਫਲਸੁਫਲਫਲੰਦੇ ॥ ਭਾਰੇਭੁਇ ਅਕਿਰਤਘਨਮੰਦੀਹੂੰਮੰਦੇ॥ ੮ ॥ ਪੁਨਾ ਨਵਮੀਪਉੜੀ॥ ਨਦਰੀਪਵੈਅਕ੍ਰਿਤਘਨਮਤਹੋਇਵਿਨਾਸ॥ ੯॥ ਪੁਨਾ ਤੇਤੀਸਵੀਵਾਰ ਕੀ ਯਾਰਵੀ ਪਉੜੀ ਕੀ ਤੁਕ॥ ਮੂਲਨਉਤਰੈਹਤਿਆਬੇਮੁਖਗੁਰਦੁਆਰੇ॥ ਸੋ ਇਤਯਾਦਿਕ ਗੁਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਈਸ੍ਰ ਬੇਮੁਖਤਾ ਮਹਾ ਅਪਕਰਮ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤੀ ਜੀਵੋਂਕੋ ਭੀ ਅਨੁਚਿਤ ਹੈ ਤੌ ਗਯਾਨਵਾਨ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਿਰੋਮਣੀ ਭੂਤਤਿਸਤੇ ਅਨੁਚਿਤ ਕਰਮਹੋਨਾ ਅਤਿ ਅਯੋਗਯਹੈ ਬਚਿੱਤ੍ਰਨਾਟਕ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ॥ ਜੋ ਅਪੁਨੇਗੁਰਤੇਮੁਖਫਿਰਹੈਂ॥ ਇਹਾਂ ਊਹਾਂ ਤਿਨਕੇ ਘਰ ਗਿਰਹੈਂ ॥ ਈਹਾਂ ਉਪਹਾਸਿਨਪ੍ਰਭਪੁਰਬਾਸ॥ ਦੂਹੂੰਠੌਰਰਹੈਨਿਰਾਸ ॥ ਦੂਖਭੂਖਤਿਨਕੋਰਹੈਲਾਗੀ ॥

ਸੰਤ ਸੇਵਤੇ ਜੋ ਹੈਤ ਜ਼ਾਗੀ॥ ਸਮਗ੍ਰ ਧਜ਼ਾਯਹੀ ਪ੍ਰਮਾਂਣ ਭੂਤ ਹੈ ਸੋ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਭੇਦ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਜਾਤਾ ਹੈ ਸ੍ਵੇਛਾਚਾਰ ਭੂਤ ਰਹਿਤਾਹੈ॥ ਜੈਸੇ ਨਦੀਕਾ ਪ੍ਰਵਾਂਹ ਪ੍ਰਥਮਕਿਸੂ ਓਰ ਯਤਨ ਸੌ ਪਾਈਤਾ ਹੈ ਖੋਦਕਰ॥ ਪੁਨਹ॥ ਸ੍ਵਾਭਾਵਿਕ ਚਲਾਜਾਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ ਜੋ ਸਾਧਨਕਾਲ ਮੇ ਪ੍ਰਯਤਨ ਸਾਧਜ਼ਥੇ ਸੋ ਸ੍ਵਭਾਵਿਕ ਹੂਏਹੂਏ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਵਿਸ੍ਵਕੌ ਅਤ੍ਰ ਕੇ ਕਥਨ ਕੀ ਇਛਾਕੇ ਹੂਏਹੂਏ ਆਦਿ ਸਮਾਨ ਉਤਕਟਹੋਤਾਹੈ ਤਦਨੰਤਰ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕੀ ਸੰਪ੍ਰਤੀ ਪੱਤੀ ਗਜ਼ਾਨਕੇਹੂਏਹੂਏ ਅਪੱਤੀਸਾਮਾਨਜ਼ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੈਜਸਕੇ ਉਤ੍ਰ ਕੇ ਗਜ਼ਾਂਨ ਕੇ ਹੂਏਹੂਏ ਉਤਕ ਰਖ ਸਫੁਟਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਮਾਤ੍ਰਾ ਕੀ ਸੰਪ੍ਰਤੀ ਪੱਤੀ ਕੇ ਹੂਏਹੂਏ ਦੋਨੋ ਹੀ ਤਥਾਵਿਧਿ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਗਜ਼ ਕੇ ਮਕਾਰ ਭਾਵਕੇ ਹੂਏਹੂਏ ਮਾਨਸਾਮਾਨਜ਼ਉਤਕਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰ ਮਾ ਤ੍ਰਾ ਕੀ ਸੰਪ੍ਰਤੀਪੱਤੀਕੇ ਹੂਏਹੂਏ ਲੈਸਾਂਮਾਨਜ਼ ਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੀਨਜੋ ਧਾਂਮ ਹੈਂ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਵਪਨ ਸਖੋਪਤੀ ਤੀਨੋਮੇ ਜੋ ਤੁਲਜ਼ ਹੈ ਸੋ ਸਾਮਾਨਜ਼ ਹੈ ਯਹਿ ਨਿਸ੍ਚੈ ਹੈ ਸੋਈ ਸਰਬਭੂਤ ਪੂਜ ਹੈ ਅਰ ਸਰਬ ਭੂਤੋਂ ਕੋ ਬੰਦਜ਼ਹੈ ਜੋ ਐਸੇ ਨਿਸ੍ਚੈਵਾਨ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈ ਅਬਕ੍ਰਮ ਕਹਿਤੇਹੈਂ॥ ਅਕਾਰਤੇ ਬਿਸ੍ਵਕੌ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰ ਉਕਾਰ ਤੈਜਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰ ਮਕਾਰ ਪ੍ਰਾਗਜ਼ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਤਾਹੈ ਅਰ ਅਮਾਤ੍ਰਾ ਮੇ ਗਤੀ ਹੀਨਹੀ ਹੈ ਓਅੰਕਾਰਕੌ ਪਾਦੌਕਰ ਯੁਕਤ ਜਾਨਨਾ ਚਾਹਿਏ ਜੋਪਾਦ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਤ੍ਰਾ ਹੈ ਇਸਮੇ ਸੰਸੈ ਨਹੀ ਹੈ ਓਂਕਾਰ ਕੋ ਪਾਦ ਸੰਯੁ

ਕਤ ਜਾਨਕਰ ਕਿੰਚਿਤ ਭੀ ਨਚਿੰਤਨ ਕਰੈ ਪ੍ਰਣਵਮੇ ਚਿੱਤ ਕੌ ਜੋੜੇ ਅਰ ਪ੍ਰਣਵ ਜੋ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਰਭੈ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਣਵ ਮੈ ਨਿਤਜਹੀ ਯੁਕ੍ਤ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਕਭੀਭੀ ਕੁਛਭੀ ਭੈ ਨਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰਣ ਵਹੀ ਪਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਪ੍ਰਣਵਹੀ ਅਪਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਪੁਨਹ ਅਪੂ ਰਬ ਹੈ ਅਨੰਤਰ ਹੈ ਅਵਾਹਯਹੈ ਅਨਪਰ ਹੈ ਅਵਯ ਹੈ ਔਰ ਸਰਬਕਾ ਕੂਸ੍ਰਾ ਹੈ ਅਰ ਸਰਬ ਕੇ ਮਧ੍ਯ ਹੈ ਸਰਬਕੇ ਅੰਤ ਹੈ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਣਵ ਕੋ ਜਾਨਕਰ ਤਦਨੰਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਣਵਕੋਹੀ ਈਸ੍ਵਰ ਜਾਨਾਂਚਾਹਿਏ ਕੈਸਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਬ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇ ਇਸਿ੍ਥਤ ਹੈ ਔਰ ਸਰਬ ਬ੍ਯਾਪੀ ਜੋ ਓਂਕਾਰ ਹੈ ਤਿਸਨੂੰ ਜਾਨਕਰ ਜੋ ਧੀਰਜਵਾਨ ਹੈ ਸੋ ਸ਼ੋਕ ਨਹੀ ਕਰਤਾ ਕੈਸਾ ਹੈ ਓਂਕਾਰ ਅਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰੁ ਅਨੰਤਮਾ ਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰ ਦ੍ਵੈਤਕਾ ਉਪਸ਼ਮ ਹੈ ਸ਼ਿਵਹੈ ਐਸੇ ਓਂਕਾਰ ਕੋ ਜਿਸਨੇ ਜਾਨਾ ਹੈ ਸੋਈ ਮੁਨਿ ਹੈ ਇਤਰ ਮੁਨੀ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਪੁਨਹ ॥ ਤਿਸੀਕੌ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਸਦਗੁਰੁ ਸ੍ਵਾਂਮੀ ਬਿਸ਼ੇ ਸ਼ਨ ਬਸਿਸ਼ਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਥਨੀ ਅਨਾਦਿ ॥ ਟੀਕਾ

ਕੈਸਾ ਓਂਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸਕੀ ਕਪਨੀ ਅਨਾਦ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਦਿ ਅੰਤ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਥਨੀ ਅਨਾਦ ॥ ਤਿਸਕੀ ਕਥਨੀ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਅਨਾਦਿ ਹੈ ਨਾਦ ਸ਼ਬਦ ਤਿਸਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਮਨਬਾਨੀ ਕਾ ਵਿਸ਼ੇ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਥਨੀ ਅਨਾਦਿ ॥ ਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੀ

ਕਥਨੀ ਹੈ ਸੋ ਅਨਾਦਿ ਹੈ ਆਦਿ ਮਧ੍ਯ ਅਵਸਾਨ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਬੇਦਕੋ ਅਨੰਤ ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ ॥੩॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ ਜਿਹ ਬਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਥ ਨੀ ਅਨਾਦਿ ਐਸੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥਕਰਨਾ ਕਥ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਕਥਾ ਨੀ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਆਰੋਅਨਾਦਿ ਪੂਰਬਵਤ ਪੂਰਬੋਕਤ ਓਅੰਕਾਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦ੍ਯ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਕਥ ਕ੍ਯਾ ਕਥਾ ਕਰਨਕਰ ਨੀਕਿ ਯਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੋ ਅਨਾਦਿ ਹੈ ਪਰੰਪਰਾ ਕਰਨਵੀਨ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਸ੍ਰੀਸਹਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਕਥਅਨਾਦਿ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਥਸ਼ਬਦਕਰ ਕਥਨੀਬ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਔਰਨੀ ਸ਼ਬਦਕਰਕੇ ਨੀਵ ਅਰਥਾਤ ਓਅੰਕਾਰ ਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਜੋਕਥਨੀ ਹੈ ਕਥਨੋਪਲਖ੍ਯਤ ਸ੍ਰਵਨ ਮਨਨ ਨਿਦਿਧ੍ਯਾਸਨ ਜਾਨ ਲੀਜੈ ਸੋਅਨਾਦਿ ਕਿ੍ਯਾ ਆਦਿਅੰਤਸੇ ਸੂਨ੍ਯ ਪਰਮਾਤਮਪਦ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੀ ਕ੍ਯਾ ਨੀਵਹੈ ਜੈਸੇ ਮਹਲ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾ ਸਾਧਨ ਨੀਵਹੋਤੀ ਹੈ ਤਦਵਤ ॥

ਮੂਲ ॥ ਖਲਖੰਡ ਖਜਾਲ ॥ ਟੀਕਾ

ਯਦ੍ਯਪਿ ਐਸਾ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਪਰੰਤੁ ਖਲਖੰਡ ਖ੍ਯਾਲ ਖਲਦੁਸ੍ਰ ਭਗਵਤ ਆਗ੍ਯਾਵਲੰਘਤਿਤਥਾਚ ॥ਸ੍ਰਤੀਸਿੰਮ੍ਰਤੀ ਮਮੈਵਾਗ੍ਯਾਯਸ੍ਤੁਉਲੰਘ੍ਯਬਰਤਤੇ।ਆਗ੍ਯਾਛੇਦੀਮੰਮਦ੍ਵੈਖੀਤ੍ਰ ਕ੍ਤੋਪਿਨਸਵੈਸ਼ਨਵਹ ਇਤਿਬਿਸਨੁਪੁਰਾਣੇ। ਸੋਤਿਨਕੇ ਖੰਡਨ ਕ੍ਯਾ ਨਸ੍ਰਕਰਨੇਕਾ ਹੈ ਖਜਾਲ ਜਿਸਕੋ ਅਨੰਤਾਵਤਾਰਧਾਰ ਕਰ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਖਲਖੰਡ ਖ੍ਯਾਲ॥ ਗੀਤਾਮੇਯਥਾ ॥ ਯਦਾ

ਯਦਾਹਿਧਰਮਸਯ ਗਲਾਨਿਰਭਵਤਿਭਾਰਤ॥ਅਭਯੁਥਾ ਨਮਧ
ਰਮਸਯ ਤਦਾਤਮਾਨੰਸ੍ਰਿਜਾਮਯਹੰ॥ ੧ ॥ ਪਰਿਤ੍ਰਾਣਾਯਸਾਧੂ
ਨਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ਾਯਚਦੁਸ਼ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਧਰਮਸੰਸਥਾਪਨਾਰਥਾਯ ਸੰਭਵਾ
ਮਿਯੁਗੇਯੁਗੇ ॥੨॥ ਇਤਿ ਖਯਾਲਨਾਮ ਧਯ ਨ ਕਾ ਅਰਥ ਤ
ਏਕ ਏਹੀ ਚਿੰਤਨ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਔਰਕੋਊ ਨਹੀਂ ਇਸਮੇ ਭਕ੍ਤ
ਵਤਸਲਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਪਾਈ ਜਾਤੀ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖਲ
ਦੁਸਟ ਅਨੰਤ ਗੋਸਾਧਬ੍ਰਹਮਨ ਭੂਮੀ ਦੁਖਦਾਤਾ ਬੇਦ ਸੰਤਗੁ
ਰਨਿੰਦਕਰਾਜਾ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਖੰਡਨ ਤਿਸਕਾ ਜੋ ਖਯਾਲ ਹੋਇ
ਜਿਸਕੋ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਖਲਖੰਡਖਯਾਲ ਆਪਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ
ਜੂਨੇ ਮਲੇਛ ਰਾਜਪ੍ਰਤੀ ਜੈਸੇ ਕਹਾ ਹੈ ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮੇਮੇ ਕਿ॥
ਜ਼ਨਤੇਗ਼ਬਰ ਖ਼ੂਨਕਸਬੇਦਰੇਗ਼। ਤੁਰਾਨੀਜ਼ੁ ਖ਼ੂਨਸਤੁ ਬਾਚ
ਰਖ਼ਤੇਗ਼॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਖਯਾਲਨਾਮ ਖਿਲਾਨੇ ਕਾ ਜਾਨਿਯੇ
ਦੇਸਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਖਾ ਕਰ॥ ਅਰਥਕਯਾਕਿ ਭਗਵਤਕੀਕ੍ਰਿਪਾਲੁ
ਤਾ ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਜੋ ਖਲਅਤੀਨੀਚ ਪੁਰਖ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ
ਪ੍ਰਤੀ ਭੀ ਖੰਡਾਦਿਕ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਕੇ ਰਸਭੋਜਨ ਖਿਲਾਤਾ
ਹੈ ॥ ਯਥਾ॥ ਦੀਨਦਯਾਲ ਦਯਾਨਿਧਦੋਖਨ ਦੇਖਤ ਹੈ ਪਰਦੇ
ਤਨਹਾਰੈ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਬਾਰਾਨ ਰਹਮਤ ਬੇਹਸਾਬਸ਼ਹਮਹਜ਼ਾਰ
ਸੀਦਹ॥ ਵਖ੍ਵਾਨਹ ਨੇਮਤਬੇਦਰੇਗਸ਼ ਹਮਹਜ਼ਾਕਸ਼ੀਦਹ॥
ਪਰਦੇਹਨਾਮੂਸਬੰਦਗਾਨ ਬਗੁਨਾਹਿ ਫਾਹਿਸ਼ਨਦਰਰਦ । ਓ
ਵਜ਼ੀਫਹ ਰੋਜ਼ੀ ਬਖ਼ਤ ਯਮੁਨ ਕਿਰਨਬੁਰਰਦ । ਐਸਾ ਕ੍ਰਿ
ਪਾਲੁ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਇਮੀਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਖ

ਲਖੰਡ ਖਤਾਲ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖਲ ਜੋ ਅਤਜੀਤ ਕਾਮੀਪੁਰ
ਖ ਹੈ ਵੋਭੀ ਖੰਡਵਤ ਅਤੀਪ੍ਰੇਯਤਾ ਕਰ ਜਿਸਕਾ ਖਤਾਲਕਤਾ
ਚਿੰਤਨਕਰੈਂ ਦਸਮ ਚਾਰਿਤ੍ਰਰਾਸ ਕ੍ਰੀੜਾਦਿਕਰ ਗੀਤਾਦਿ
ਕਰ ਗੀਤਾਦਿਕ ਮੇ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਖਲਖੰਡ ਖਤਾਲ ਇਥੰਭੂਤ
ਗੁਨ ਵ ਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ॥ ਜੋ ਮੁਕ੍ਤ ਮੁਮੁਖਤ੍ਰਕਾਮੀਸਭਿਕੋਂ ਜਿਸਕਾ
ਜਸਪ੍ਰੇਯ ਹੈ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖਲਦੁਸ੍ਟ ਕੰਸਾਦਿਕ ਯੇਜਿਸ
ਕੇਨਿਦਕ ਨਾਮਕਾਲਰੂਪ ਖੰਡੇਕਾ ਖਤਾਲ ਕਰੇ ਸੋ ਕਹਿਯੇ
ਖਲਖੰਡ ਖਤਾਲ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕਾਲਰੂਪ ਖੰਡਾ ਜਿਸਕਾ
ਅਪਨਾ ਭਖਤਰੂਪ ਜਾਨਕਰ ਖਲਾਕੋਂ ਚਿੰਤਨ ਕਰੈ ਜੈਸੇ ਗ-
ਰੁੜ ਸਰਪੋਂ ਕਉ ਔਰ ਸਿੰਘਸਸਾਦਿਕਮ੍ਰਿਗੋਂਕਉ ਤਦਵਤ
ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਖਲਖੰਡ ਖਤਾਲ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਖਲਖੰਡ ਅ
ਕਾਲਪੁਰਖ ॥ ਵਾ ॥ ਭਗਵਤੀ ਆਪਕਾ ਖਤਾਲ ਨਾਮ ਧਤਾਨ
ਅਰਥਾਤ ਹਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੈਂ ॥ ੮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਗੁਰਬਰਅਕਾਲ ॥ ੧੯੭ ॥ ਟੀਕਾ

ਗੁਰੂਹੈ ਗੁਰੂਕਤਾ ਅਗਜ਼ਾਨਾਂਧਕਾਰ ਕੋ ਨਾਸਕਰ ਗਜ਼ਾਨ ਕੋ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ਗੁਰੂ ਬਡਾ ਹੈ ਆਕ੍ਰਿਤੀਕਰ
ਭੀ॥੨॥ਅਰਗੁਰੂ ਨਾਮਹੈ ਬੋਝਕਾ ਅਰਥਾਤ ਅਨੰਤ ਕਈਕੋ
ਟੀਸੁਮੇਰਤੁਲਜ ਭਾਰੀ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪੂਜਜਤਮਹੈ ਪੂਜ
ਜੈ ਯੋਗਜ ਕੋ ਗੁਰੂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ॥ ੪॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਗੁਕਾਰੋ ਅੰ
ਧਕਾਰਸਜਾਦ੍ਰੁਕਾਰਸੁਨ ਨਿਰੋਧਕਹ । ਤਜੋਰੈਕਤੇ ਪਰਿਬ੍ਰਹਮ
ਗੁਰਰਿਤਜਭਿਧੀਯਤੇ ॥ ਅਰਥਾਤਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪਹੈ ਇਸੀਤੇ

ਗੁਰੂਰੀ੍ਥੇ॥ ਸਤਸਤ ਸਤਸਤ ਸਤ ਗੁਰਦੇਵ । ਝੂਠਝੂਠਝੂਠਝੂਠ ਆਨ ਸਭਿਸੇਵ। ਸੋ ਗੁਰਤਾਮੇ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਹੈ ਸ੍ਰਿਤਿਸਿੰ ਮ੍ਰਿਤੀਰੂਪ ਬਰਨਾਮਸ੍ਰੇਸਟ ਹੈ ਸਰਬ ਸੇ ਸਰਬਕਾ ਸਾਖੀ ਅਧਿਸ੍ਥਾਨ ਹੋਨੇਤੇ ਸਰਬ ਮਾਯਾ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸੇ ਪਰੇ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਵਰਪਤੀ ਮਾਯਾਪਤੀ ਹੋਨੇਤੇ ਇਸੀਮੇ ਹੇਤੂ ਅਕਾਲ ਹੈ ਹੇਤੁਹੇਤੁਮਦਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਅਕਾਲ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਬਰ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਬਰ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਕਾਲ ਹੈ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਰਅਕਾਲ ਅ॥ਕਾ॥ਲ॥ ਬਿਸ਼ਨ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸ਼ਿਵ ਤੀਨੋਕਾਬਰਪਤੀ ਪਤਿਤੂ ਸੋਹੀ ਬਰਸ੍ਰੇਸ਼ਟਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅ॥ਕਾ॥ਲ ਤੀਨ ਬਿਸ਼ਨ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸ਼ਿਵ ਇਨਕਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਹਿਤੋਪਦੇਸ਼ਟਾ ਹੈ ਅਰਬਰ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਰਨਾਮਊਪਰਕਾ ਹੈ ਪਾਰਸੀਮੇ ਗੁਰੂਹੈਅਰਬਰਊਪਰ ਅ॥ਕਾ॥ਲ ਬਿਸ਼ਨਬ੍ਰਹਮਾਸ਼ਿਵੋਂ ਕੋ॥੮। ਕਿੰਵਾ ॥ ਗੁਰੂਬਰਅਕਾਲਗੁਰੂਕੈਸੇਹੈਂ ਏਕਾਖਯਰਕੋਸ਼ਾਨੁਸਾਰ ਬਰਸ਼ਬਦਕਾ ਅਰਥ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਦੋਹਾ॥ ਬਕਾਰਬਰਨਐ ਕਲਸ ਫਲ ਵਖਯਸਤਲ ਪੁਨਿਹੋਇ ॥ ਗਦਾਗੁਬਿੰਦ ਕਮੋਦ ਕੀ ਯਹ ਜਾਨਤਸਭਕੋਇ ॥ ੧ ॥ ਅਰਥ ਕਯ ਕਿ ਗੁਰੂ॥ਬ ਬਰਨਕੇਗੁਰੂ ਹੈਂ ਬਰਨੋਪਲਖਯਤਲੋਕਪਾਲਆਠੋ ਤਿਨਕਰ ਪੂਜਯ ਪੁਨਿਤਿਨਕੇ ਹਿਤੋਪਦੇਸ਼ਟਾਹੈ ॥ ਔਰ ਕਲਸਾਰਥ ਮੇ ਕਲਸਮੈਜੈਸੇ ਜਲ ਦੁਗਧਾਦਿ ਪਦਾਰਥ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀਸਹਿਤ ਅਨੰਤ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਜਿਸਕੇ ਉਦਰਮੇ ਹੋਇ ਕੁੰਭਵਤ ॥ ੯ ॥ ਔਰ ਫਲਾਰਥਮੇ ਫਲਸੁਭਾਸੁਭ ਮਿਸ੍ਰਿਤਜੋ

ਕਰਮ ਪੁੰਨਯ ਪਾਪ ਮਿਸ੍ਰਤਰੂਪ ਤਿਨਕਾ ਜੋਫਲ ਸ੍ਵਰਗਾਨਰ
ਕਾਦਿ ਤਦਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂਹੈ ਸ੍ਵਰਗਾਦਿ ਜੋ ਫਲ ਹੈ ਸੋ ਕੈਸਾ
ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਲੋਭਕਰ ਜੀਵ ਸੁਭਕਰਮ ਯਗ੍ਯ ਦਾਨਾਦਿ ਕਰ
ਤੇ ਹੈਂ ਅਰਪੁਨਾ ਨਰਕਰੂਪ ਜੋ ਫਲਹੈ ਸੋ ਕੈਸਾਹੈ ਜਿਸਕੇ
ਭੈਸੇ ਜੀਵਦੁਕ੍ਰਿਤ ਸੇ ਭੈਕਰਤੇਹੈਂ ਸੋ ਤਦਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂਹੈ
ਪੁਨਹ ਵਖ੍ਯਸਥਲਮੇ ਸੰਪੂਰਨਅਵੈਵੋਂਮੇ ਜੋਉਤਮਹੈ ਜਿਸਕ
ਰ ਸ਼ਰੀਰ ਕੀ ਸੋਭਾ ਹੈ ਅਰਜਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਜੀ ਅੰਗੁਸ਼ਟ
ਪ੍ਰਮਾਨ ਮਾਤ੍ਰ ਨਿਵਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸਰਬ ਸ਼ਰੀਰ ਵਖ੍ਯਸਥਲ
ਮੇਂ॥ਸਾਰਗੀਤਾਮੇਯੇਹਸਭਪ੍ਰਕਾਰਲਿਖਾ ਹੈ ॥੧੦॥ਕਿੰਵਾ ॥ ਧ
ਰਮਕਾਨਿਵਾਸਦਖ੍ਯਨਵਖ੍ਯਸਥਲਮੇ॥੧੧॥ਕਿੰਵਾ॥ਲਖ੍ਯਮੀ
ਕਾਨਿਵਾਸਹੋਨੇਤੇ ॥੧੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ਵਿਪ੍ਰਚਿਹਨਹੋਨੇਤੇਵਖ੍ਯਸਥ
ਲਰੂਪ ਹੈ ਤਹਾਂਨਿਵਾਸ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਜਹਦ ਲਖ੍ਯਨਾਕਰ
ਪੁਨਾ ਗਦਾਅਰਥਮੇ ਗੁਰੂਗਦਾਰੂਪਹੈਂ ਵਾਹਜਾਭਯੰਤਰਸੇ ਦੁਸ਼੍
ਦਮਨ ਕਰਤਾ॥੧੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਗਦਾਕੇ ਗੁਰੂਹੈਂਗਦਾਭਿਮਾਨੀ
ਜੋਦੇਵਤਾ ਤਿਸਪ੍ਰਤੀ ਦੁਸ੍ਟਨਾਸਨ ਪ੍ਰਕਾਰੋਪਦੇਸ਼ਟਾ ਹੈਂ॥
ਪੁਨਾਰਕਾਰਾਰਥ ਏਕਾਖ੍ਯਰਕੋਸ਼ਾਨੁਸਾਰ ॥ ਦੋਹਾ॥ ਰਕਾਰ
ਰਾਮ ਅਨਿਲੋਅਨਲ ਭੂਮੀਧਨ ਨਿਰਦੇਸ਼। ਚਾਰ ਰਕਾਰਸੁ
ਅਰਥਹੈਂ ਕਹਿਤ ਇਕਾਖਰਕੋਸ਼॥ ੧ ॥ ਰਾਮਾਰਥਮੇਤੋ ਰਾਮ
ਰੂਪਹੀਹੈਂਸਤਿਗੁਰੂਪ੍ਰਗਟ॥੧੪॥ਕਿੰਵਾ॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਜੀਕੇ ਗੁਰੂ
ਹਿਤੋਪਦੇਸ਼ਟਾ ਬਸਿਸਟਾਦਿਰੂਪ॥੧੬॥ਕਿੰਵਾ॥ਰਮਨਰੂਪਹੈਂ
ਗੁਰੂ॥੧੭॥ਕਿੰਵਾ ॥ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੇ ਰਮਾਯਰਹੇ ਹੈਂ ਅ

ਰਥਾਤ ਰਮਾਯ ਰਹੇ ਹੈਂ ਕਾਸਟ ਪੁਤਲੀਵਤ ਬਿਦੂਖਕ ਕੇ ॥ ੧੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨਿਲ ਪਵਨ ਰੂਪਹੈਂ ਸੀਤਲਮੰਦ ਸੁਗੰਧਤਸਰਬਸੁਖਦਾਤਾ॥੧੯॥ ਕਿੰਵਾ ॥ਅਸੰਗਾਹੈਂਪਵਨਵਤਜੈਸੇ ਪਵਨਸੁਭਾਸੁਭ ਸਰਬ ਸਪਰਸ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਅਸੰਗ ਹੈ ਤਦਵਤ॥੨੦॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪ੍ਰਾਨਰੂਪਸਰਬਕਾਜੀਵਨਰੂਪਹੈਂ ਸਤਿਗੁਰੂ॥ਤਥਾਚ ਜਪਜੀਮੇ॥ ਸ਼ਲੋਕ ॥ ਪਵਨ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਧਰਤਮਹਤ । ਦਿਵਸੁਰਾਤਿ ਦੁਇ ਦਾਈਦਾਇਆ ਖੇਲੈ ਸਗਲ ਜਗਤ । ਉਪਦੇਸ਼ਨਕਾਲਮੇ ਕਾਨਮੇਮੰਤ੍ਰ ਫੂਕਨ ਕੌ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਸੋ ਕ੍ਰਿਯਾ ਪਵਨ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਤੀ ਇਸ ਹੇਤੁਕਰ ਗੁਰੂ ਪਵਨਰੂਪ ਹੈਂ ਪੁਨਾ ਧਰਤੀ ਕੇ ਗੁਰੂਹੈਂ ਵਾ ਧਰਤੀ ਰੂਪ ਹੈਂ ਪਾਨੀਕੇ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਵਾ ਪਾਨੀਰੂਪ ਹੈਂ ਅਗਨੀਕੇ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਵਾ ਅਗਨੀਰੂਪ ਹੈਂ ਪਵਨ ਕੇ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਵਾ ਪਵਨਰੂਪ ਹੈਂ ਅਕਾਸ਼ ਕੇ ਗੁਰੂਹੈਂ ਵਾ ਅਕਾਸ਼ਰੂਪ ਹੈਂ ਅਹੰਕਾਰਕੇਗੁਰੂ ਹੈਂ ਵਾ ਅਹੰਕਾਰ ਰੂਪ ਹੈਂ ਵਾ ਸ਼ੁਧਅਹੰਕਾਰਰੂਪ ਹੈਂ ਮਹਤਤ੍ਵਕੇਗੁਰੂ ਹੈਂ ਵਾ ਮਹਤਤ੍ਵ ਰੂਪ ਹੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਵਾਪ੍ਰਧਾਨਰੂਪਹੈਂਪ੍ਰਥਮਪਵਨਹੀ ਹੂਆਹੈਪਵਨਤੇਸਰਬੋ ਤਪਤੀ ਭਈ ਹੈ ॥ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਸਾਚੇਤੇਪਵਨਾਭਇਆ ਪਵਨੈ ਤੇ ਜਲਹੋਇ। ਜਲਤੇਤ੍ਰਿਭਵਣ ਸਾਜਿਆਘਟਿਘਟਿ ਜੋਤਿਸਮੋਇ॥ ਅਥਸ੍ਰੀਗੁਰੂਅਗਨੀਰੂਪਹੈਂਅਗਨੀਧਰਮਕਿਆ ਕਿਜੈਸੇਅਗਨਿਸਰਬਕਾਦਾਹਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਹੈ ਸੀਤਭੈਕਾਨਾਸ਼ਕਹੈ ਤਥਾਸਤਿਗੁਰੂਅਤਿਤੇਜਸ੍ਵੀਹੋਨੇਕਰਦਾਹਕਹੈਂਅਰ

ਥਾਤ ਅਪ੍ਰਤਖ ਹੈਂ ਅਰਗਜ਼ਾਨ ਰੂਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਹੈਂ ਸੀਤ ਜੜਕੇਨਾਸ਼ਕਹੈਂ ਨਰਕਾਦਿਭੈਕੇ ਨਾਸ਼ਕਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ਅਸੰਗ ਹੈਂ ਅਗਨਿਵਤ॥ ਯਥਾ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸੇ॥ਸਮਰਥ ਕੌ ਨਹ ਦੋਸ਼ ਗੁਸਾਂਈ॥ ਰਵਿ ਪਾਵਕ ਸੁਰਿ ਸਰਿਕੀ ਨਜਾਈ ॥੩੬॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮੁਖਜ਼ਪੂਜਜ਼ਤਮ ਹੈਂ ਅਰ ਸਾਖਜ਼ੀ ਹੈਂ ਸਰਬ ਦੇਵ ਮੁਖਜ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੩੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਗਨਿਕੇ ਭੀ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਗੁਰੂ (ਰ) ਐਸੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਅਗਨਿਪ੍ਰਤੀ ਅਸੰਗਤਾਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਦਿ ਪ੍ਰਕਾਰੋਪਦੇਸ਼੍ਯ ਅਗਨਿ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਬ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਈ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਅਗਨੀ ਭੀ ਗੁਰੂ ਹੈ॥ਪੁਨਾ ਭੂਮੀ ਰੂਪ ਸਰਬ ਕੇ ਧਾਰਕਹੈਂਗੁਰੂ ਸਹਨ ਸੀਲਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭੂਮੀਕੇਗੁਰੂ ਹੈਂ ਸਰਬਧਾਰਨ ਅਰ ਸਹਿਸ਼ਨੁਤਾਦਿ ਧਰਮੋਪਦੇਸ਼੍ਯ ਹੈਂ ਭੂਮੀਕੇ ॥ਪੁਨਾ॥ ਧਨਰੂਪ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਕੈਸਾਹੈ ਧਨ ਜਿਸਕਰ ਸਰਬਕਾ ਬਿਵਹਾਰ ਚਲਤਾ ਹੈ ਯਥਾ ਗੁਰੂਃ ॥ਜੇਤੇਦੇਵੀਦੇਵਤਾਮਾਇਆਬਿਨਫੀਕੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ਧਨਕੇ ਭੀ ਗੁਰੂਹੈਂ ਸੰਪੂਰਨ ਕੇ ਬਿਵਹਾਰਕੌ ਚਲਾਵਤਾ ਹੂਆ ਆਪ ਅਸੰਗਰਹਿਤਾਹੈ ਸਰਬਦਾ ਸੋ ਯਹ ਸਤਿਗੁਰੂਸਿਖਜ਼ਾਹੈ ਧਨ ਕੌ ਸੋ ਗੁਰੂਬਰਏਤੇ ਅਖਜ਼ਰੋਂਕਾਬਜ਼ਾਖਜ਼ਾਨਹੂਆ॥ਅਕਾਲਹੈ॥ ਪੁਨਾ ਗੁਰੂ ਅਕਜ਼ਾ ਵਾਸਦੇਵਰੂਪ ਹੈਂ ਅਕਾਰੋਵਾਸੁਦੇਵਹਸਜ਼ਾ ਦਾਕਾਰਸੁਪਿਤਾਮਹਃ॥ਪੁਜਾਯਾਮ ਪਿਮਾਂਗਲਜੇ ਆਕਾਰਹਪਰ ਕੀਰਤਿਤੋਹ॥ ਸੋ ਵਾਸੁਦੇਵਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰੂਪਹੈਂਗੁਰੂ॥ਵਾ॥ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਕੇ ਭੀ ਦੁਰਬਾਸਾ ਸੰਦੀਪਨੀਨਾਮਕਰਗੁਰੂਹੈਂ॥ਅਗ੍ਰੇ ਗੁਰੂਕਾ ਐਸੇ

ਕ ਤਾਰਕੋ ਜੋੜਕਰ ਗੁਰਪਦਕੇ ਆਗੇ ਅਰਥਕਰਨਾ ਕਿ ਕਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ ਮਰੀਚੀ ਕਸ਼ਯਪ ਅਤ੍ਰਿ ਦਖ੍ਯ ਕਰਦਮਾਦਿ ਸਭਿ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟੀ ਕਰਤਾ ਤਿਨਕੇ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਉਤਪਤੀ ਪ੍ਰਕਾਰੋਪਦੇਸ਼੍ਟਾ ਸੰਸਾਰਰਚਨਾਕੇ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਗਯਾਨੋਪਦੇਸ਼ਟਾਹੈਂ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਤੇਹੂਏਭੀਅਸੰਗ ਤਾਰਹੈਤਿਸਰੀਤਿਕੇਉਪਦੇਸ਼ਟਾਹੈਂ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਤਦਰਗੇ(ਲ) ਹੈ (ਗੁਰੂਲ) ਐਸੇ ਲਕਾਰ ਜੋੜ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਦੋ:॥ਦਿਵ ਦੀਪਤਿ ਭੈਭੂਮਿਭਨ ਅਹਲਾਦਨਪੁਨਪਵ ਨ॥ ਦਾਨਮਿਲਾਪਾਸੈਯਪਲੈ ਯ ਸਾਧਨਲਾਪੁਨਲਵਨ॥ ੧॥ ਮਾਨਸਵਰਨਲਕਾਰ ਭਨ ਸ੍ਵਾਂਤਿਨ ਭੀ ਪੁਨ ਹੋਇ ॥ ਪੰਦ੍ਰਹ ਅਰਥਲਕਾਰਕੋ ਜਾਨਤਹੈਂ ਕਬਿਲੋਇ॥ ੨॥ ਪੁਨਾ॥ਲਕਾ ਰ ਕੇ ਸਾਥ ਗੁਰੂ ਪਦਕਾਸੰਬੰਧਕਰ ਅਰਥਕਰਨਾ(ਗੁਰੂਲ) ਅਰਥ ਗੁਰੂਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੈਸੇ ਹੈਂ (ਲ) ਕਹਿਯੇਦੀਪਤੀ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪਹੈਂ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕੇ ਭੀ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇ ਭੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਹੈਂ ਦਿਵ ਸ੍ਵਰਗ ਅਰਥਮੇਂ ਇੰਦ੍ਰ ਲੋਕ ਕਿੰਵਾ॥ ਮੋਖ੍ਯਤਦਰੂਪਹੈਂ ਪੁਨ ਭੈਰੂਪਹੈਂ ਦੁਸ਼ਟ ਅਰਧਮ ਕਰਤਾ ਅਸੁਰਭਾਵਨਕੇਪ੍ਰਤੀਯਮਰਾਜਾਦਿਰੂਪਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਭੈਕੋਹੀ ਧਰਮ ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ ਭੈ ਨ ਹੋਇ ਤੌ ਜੀਵੋਂਕੀ ਧਰਮਮੇਂ ਪ੍ਰਬਿਤੀ ਨ ਹੋਇ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਭੈਕੇਗੁਰੂਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਭੈਕੋਭੈਰੂਪ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਸਿਖ੍ਯਕੋ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਭੈ ਰੂਪ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਪੁਨਾ ਭੂਮਿਰੂਪਹੈਂ ਪੂਰਬਵਤ ਪੁਨਾ ਅਹਲਾਦਨ ਕਯਾ ਆਨੰਦਦ ਤਾਹੈਂ ਸਭ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਚੰਦ੍ਰਾਦਿਰੂਪਕਰ ॥ ਕਿੰਵਾ॥

ਆਨੰਦ ਕੌ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਹੈਂ ਪੁਨਾ ਪਵਨਰੂਪ ਹੈਂ ਪੂਰਬਵਤ
ਪੁਨਾਦਾਨਰੂਪਹੈਂ ਦਾਨ ਨਾਮ ਦੰਡ ਕੋ ਭੀਹੈ ਔਰ ਧਨਾਦਿ ਦਾ
ਤ੍ਰਿਤ੍ਵਮੇਭੀ ਹੈ ਸੋਉਭੈਬਨਸਕਤਾਹੈ ਦਾਨਰੂਪ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਦੇਖੋ
ਪ੍ਰਤਯਖਯ ਯੁਕ੍ਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੇਘਵਾਰਿਦ ਹੈ ਤਿਸੁਕੀਤੌਂ ਸਭਿਕੋਊ
ਰਾਵਰੰਕਇਛਾ ਕਰਤਾਹੈ ਅਰ ਸਮੁਦ੍ਰਵਾਰਿਧਹੈ ਤਿਸਕੀਕੋਊ
ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਇਸੀਤੇ ਸਰਬ ਕੌ ਪਰਮ
ਪ੍ਰਿਯਦਾਨਰੂਪਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਦਾਨਕੋਦਾਨਗੁਰੂਰੂਪਹੈਂ ਅਰਥਾ
ਤ ਜੈਸੇ ਦਾਨ ਕੌ ਸਭਿ ਕੋਊ ਚਾਹਿਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਦਾਨ ਮਹਾਰਾਜ
ਕੋ ਚਾਹਤਾ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਦਾਨ ਨਾਮ ਗਜਮਦਕਾਭੀ ਹੈ ਗਜ
ਰਾਜ ਭੂਖਨ ਰੂਪ ਸੋ ਅਈਰਾਵਤ ਵਾ ਗਨੇਸ਼ ਰੂਪ ਜਗਤ
ਮੰਗਲ ਕਰਨ ਸੋ ਇਨ ਕਾ ਦਾਨਰੂਪ ਹੈਂ ਵਾ ਯਹੀਰੂਪ ਹੈ
ਸਾਖਯਾਤ॥ ੪੬ ॥ਪੁਨਾ॥ ਮਿਲਾਪਰੂਪਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਨ੍ਵਿਤ
ਹੈਂ ਚਰਾਚਰ ਕੇ ਸਾਥ ਅਕਾਸ਼ਵਤ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਮਿਲਾਪਵਤਆਨੰ
ਦਦਾਤਾਹੈ ਜੈਸੇ ਮਿਤ੍ਰ ਪੁਤ੍ਰਾਦਿਮਿਲਾਪ ਸੇਂ ਆਨੰਦ ਉਤਪੰਨ
ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਿਲਾਪ ਸੇ ਆਨੰਦ
ਉਤਪੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਆਪ ਮਿਲਾਪਕੋ ਭੀ ਮਿਲਾਪ
ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦਾਤਾਹੈਂ॥ ਅਰ ਮਿਲਾਪਕਰ ਸੰਯੋ
ਗਾਭਿਮਾਨੀ ਜੋ ਦੇਵਤਾ ਹੈਂ ਤਿਸਕੇਪ੍ਰਤੀਆਨੰਦ ਜਨਕਾ ਸਿ
ਧਜਕਹੈਂ ਤਥਾ ਸੰਯੋਗ ਵਿਜੋਗ ਦੁਇਕਾਰਚਲਾਵੈਲੇਖੇ ਆਵ
ਹਿਭਾਗ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਲਖਯਨਾਕਰ ਤਤ੍ਵੰਪਦਕਾ ਬ੍ਰਹਮਸੌਪਰਿ
ਸੋਧਨਦੁਆਰਾ ਅਈਕਕਰਤਾਹੈਂ ਸੋਗੁਰੂਹੈਂ॥ ਪੁਨਾ॥ ਆਸ

ਯਨਾਮ ਗਤ੍ਰਾਨਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇਜਲਾਸ਼ਯ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾਸ਼ਯ ਅ
ਰਥਾਤ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨਰੂਪਹੈਂ ਚਰਾਚਰਕੇਗੁਰੂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਸ
ਯ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯਕੋਨਾਮ ਭੀ ਹੈ ਸੋਆਸਯਪਰਮ ਗੰਭੀਰ ਕਥਨ
ਸੇਬਿਨਾ ਕਿਸੀਸੌਂਜਾਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ ਹੈ॥ਅਰਥਾਤ ਦੁਸਤਰਹੈ
ਸੋਤਦਰੂਪਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ॥ਯਥਾਗੀਤਾਸੂ॥ਮੋਨੰਚੈਵਾਸਮਿਗੁਹਯਾ
ਨਾਂ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਪ੍ਰਲਯਰੂਪ ਹੈਂ ਪ੍ਰਲਯਕਰਲੈਕਰਤਾ ਹੈਂ ਕਾਲਾ
ਦਿਕੋਂਕੇਭੀ॥ਕਿੰਵਾ॥ਜੋਲੈਕਰਤਾਹੈ ਸ਼ਿਵਾਦਿਕ ਤਿਨਕੇਭੀਗੁਰੂ
ਹੈਂ ਗਯਾਨਾਦਿਉਪਦੇਸ਼੍ਟਾਰਾਮਾਦਿਰੂਪ॥ਕਿੰਵਾ॥ਪ੍ਰਲਯਕਾ ਪ੍ਰਕਾ
ਰਸਿਖਯਕਹੈਂ ਯਮਕਾਲਾਦਿਕਾਕੋਂ।ਪੁਨਾ।ਸਾਧਨਰੂਪਹੈਂ ਵਾ ਸਾ
ਧਨਤ੍ਰਾਵਛਿੰਨਸਾਧਨਕੇਗੁਰੂਹੈਂ ਮੋਖਯਪ੍ਰਯੰਤ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਲਵਨ
ਰੂਪਹੈਂ ਲਵਨਰਸਰੂਪ ਸਰਬਕੋਪਰਮਪ੍ਰਿਯ॥ਵਾ॥ਲਵਨ ਜਿ
ਸਕਾਖਾਯਾ ਜਾਇ ਤਿਸਕਾ ਬੁਰਾਨਹੀਂਹੋਯ ਸਕਤਾ ਕਿਸੀਸੌਂ
ਸਪਤਵਤ॥ ਪੁਨਾ॥ ਮਧੁਰਾਦਿ ਰਸੋਂਕਾ ਤਯਾਗ ਹੋਜਾਇ ਤੌ
ਹੋਇਜਾਯ ਪਰੰਤੁ ਯਹਰਸ ਤਯਾਗਨਾ ਕਠਨ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥
ਲਵਨਵਤ ਸਭਿਕੋ ਪ੍ਰਿਯਹੈਂ ਜੈਸੇ ਅਨੰਤਪ੍ਰਕਾਰਕੇ ਬਯੰਜਨਾ
ਦਿਕ ਕਿਸੀ ਕਾਂਮ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਲਵਨ ਬਿਨ ਤੈਸੇਗੁਰੂਬਿਨਾ
ਕੋਊ ਬਯਵਹਾਰ ਮੋਖਯਪ੍ਰਯੰਤਸਿੱਧਨਹੀਂਹੋਤਾ॥ ਯਥਾ॥ ਬਿਨ
ਗੁਰਘਾਲਨਪਵਈਬਾਇ॥ਯਹਤੋ ਸਰਬਵਾਦੀਪ੍ਰਤਿਵਾਦਿਯੋਂ
ਕਾਸਿਧਾਂਤ ਸਰਬਕਾਇਸ਼ਟਹੈ॥ਇਹਾਂਗੁਰੂਪਦਮੈਅਨੇਕ੍ਰਵਯਤਿ
ਰੇਕਕਰਬਹੁਤ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਅਪੇਖਯਤ ਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਗੁਰਬ
ਰਅਕਾਲ ਜੈਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀਫਤਹ ਤੈਸੇ ਯਹਭੀ ਖਾਲ

ਸਾਜੂਕਾ ਮਿਲਾਪਮੈਏਕ ਸਦਾਚਾਰ ਹੈ ਜੈਸੇਇਤਰਪੰਥੋਕੇ ਹੈਂ ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੀਤਾਰਾਮ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਰਹਰਾਸ ਗੁਰਪੁਰਬਾਦਿ ਸਮਾਜਮੇ ਜਬਾਬਸ੍ਵਲਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰਜੂਨੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਯਾ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥ ਗੁਰਬਰਅਕਾਲ ਯਹਿਤੋ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੈਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀਫਤਹ ਅਰਸਤਿਸ੍ਰੀਅਕਾਲ ਯਹ ਜਬਾਬਹੈ ਜੈਸੇ ਬੋਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀਕੀ ਫਤਹ ਇਸ ਜੁਵਾਬ ਸਵਾਲ ਵਤ ਯਹਭੀਬੋਲਾਹੈ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀਕਾਖ਼ਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀਫਤਹ॥ ਤਥਾ ਬੋਲ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀਕਾਖ਼ਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀਕੀਫ਼ਤਹ॥ ਯਹ ਜਵਾਬਹੈਸੋਇਹਤੋਸਾਮਾਨਜ਼ਤੇ ਸਰਬਤ ਖ਼ਾਲਸੇ ਜੀਕੇ ਲੀਏਹੈ॥ਅਰ ਗੁਰਬਰਅਕਾਲ ਯਹ ਸਵਾਲ ਔਰ ਸਤਸ੍ਰੀਅਕਾਲ ਇਹੁਜਵਾਬ ਜੋਦੁਮਾਲੀਏ ਸਿੰਘਹੈਂ ਦੁਮਾਲਾਧਾਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੂਰਬੀਰਰਸ ਮੇਲੀਨ ਜਲਮਛਲੀਵਤ ਤਿਨਕੇਵਾਸਤੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰ ਜੂ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਭਏਹੈਂ ਐਸੇ ਜਾਨ ਲੀਜੀਐ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਗੁਰਬਰਅਕਾਲ ਦਸਵੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਜੂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇਹੈਂ ਕਿ ਗੁਰਬਰ ਹੇਪੁਰਖ ਗੁਰੋਂਕੌਬਰ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੋਂਕੀ ਸਰਨਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ॥ਜੈਸੇਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬਰਕੀ ਸਰਨਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ॥ ਤਬ ਅਕਾਲਕਜ਼ਾਕਿ ਅਕਾਲਰੂਪ ਹੋਵਹਿਗਾ ਅਨਜ਼ਥਾ ਕਾਲਤੁਝਕੋ ਕਬੀ ਨ ਛੋੜੈਗਾ ਅਨੇਕ ਜਨਮੋਮੇ ਨਿਸ਼ਪੀੜਨ ਕਰੈਗਾ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਗੁਰਬਰਅਕਾਲ ਯਹ ਉਪਦੇਸ਼ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿਹੇਜੀਵ ਜੇਕਰ ਤੁਝਕੋ

ਕਿਸੀਬਰਕੀ ਇਛਾ ਹੈ ਤੋ ਇਤਰਦੇਵਤਾ ਕੌਂ ਛੋਡਕਰ ਬਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਕੇ ਅਰਥ ਗੁਰੂਕੀ ਸ਼ਰਨਕੋ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਕਯੋਂ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰ ਅਕਾਲ ਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ॥ ਨਾਨਕਦਾਸ ਕਹੁਗੁਰ ਵਾਹਿ । ਸਾਰਾਸ਼ਬਦ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ॥ਔਰ ਜੋ ਦੇਵਤਾ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਸਦੀਵਕਾਲ ਕਾ ਭੈ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਬਿਚਾਰਾਚਹਿਯੇ ਕਿ ਜਿਨਕੋ ਆਪਹੀ ਕਾਲਕਾ ਭੈ ਹੈ ਅਰੁਜੋ ਤਿਨਕੀ ਸਰਨਕੋ ਜਾਹਿਗਾ ਤਿਸਕੋ ਕੈਸੇ ਬਚਾਇਸਕੈਂਗੇ ਔਰ ਗੁਰੂਕੈਸੇਕਿ॥ ਜੋਜੋਦੀਸੈ ਸੋਸੋਰੋਗੀ । ਰੋਗਰਹਿਤ ਮੇਰਾਸਤਿਗੁਰ ਜੋਗੀ॥ ਜੋਗੀਸ਼ਬਦਕਰ ਕਾਲਕੇਭੀ ਜੇਤਾਹੈਂ ਸਤਿਗੁਰੂ॥ਔਰਸਭਕੋ ਕਾਲਚਿੰਤਾ ਰੂਪ ਰੋਗ ਲਗਾਹੂਆ ਹੈ ਕਾਸਟਕੋ ਘੁਨਵਤ । ਪਰੰਤੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਕਾਲਪੁਰਖਹੀ ਨੀਰੋਗ ਹੈਂ ਤੋ ਤਿਸਕੀ ਸਰਨ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰੀ ਚਹਿਯੇ ॥ ਤਥਾ ਕਬਿਤ॥ ਰਿਧਸਿਧਨਿਧਸੁਧਾਪਾਰਸਕਲਪਤਰੁਕਾਮਧੇਨਚਿੰਤਾਮਨਿਲੱਛਮੀ ਸ੍ਰਮੇਵ ਕੀ। ਚਤੁਰਪਦਾਰਥਸੁਭਾਵਸੀਲਰੂਪਗੁਨਭਕ੍ਤਿਜੁਗਤਿ ਮਤਿ ਅਲਖਅਭੇਵ ਕੀ ॥ ਜ੍ਵਾਲਾ ਜੋਤਿ ਜੈਜੈਕਾਰ ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਛਬਿ ਤੇਜਤਪ ਕਾਂਤਿਬਿਭੌ ਸੋਭਾਸਾਧੁਸੇਵਕੀ ॥ ਆਨੰਦਸਹਜਸੁਖ ਸਕਲਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੋਟਿਕਿੰਚਿਤ ਕਟਾਖਯ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਾਹਿ ਗੁਰਦੇਵ ਕੀ ॥ ੧ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਨਗੁਰੋਰਧਿਕੰ ਨਗੁਰੋਰਧਿਕੰ ਨਗੁਰੋਰਧਿਕੰ ਨਗੁਰੋਰਧਿਕੰ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ਾਸਨਤਹ੪ ਇਦਮੇਵ ਸ਼ਵੰ ੪ ਮਮਸ਼ਾਸਨਤਹ ੪ ਸੋਇਸਪ੍ਰਕਾਰਗੁਰਬਰਅਕਾਲ ਪਦਕਾ ਵਯਾਖਯਾਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸੰਖਯੇਪ ਤੇਯਥਾਮਤਿ ॥ ੧ ॥

ਘਰਘਰਪ੍ਰਣਾਮ॥ ਚਿਤਚਰਨਨਾਮ॥ ਟੀਕਾ
ਤਿਸ਼ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੌ ਘਰਘਰ ਪ੍ਰਤਿ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇ ਪ੍ਰਣਾਮਨਾਮ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਸਭਿਜੀਵ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਬਾਨੀ ਮੇ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਰੀਤੀਕਰ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਘਰਨਾਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕੋ ਹੈ ਸੋ ਸਭਿ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਮਧਯਾਂਤਮੇ ਨਮਸ ਕਾਰੈ ਕਰਿਰਹੇਹੈ॥ ਭਿੰਨਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਘਰਨਾਮ ਰਿਦੇ ਕਾ ਸੋ ਰਿਦੇ ਮੈ ਨਮਸਕਾਰੈ ਕਰਰਹੇਹੈਂ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਘਰਨਾਮ ਰਿਦਾ ਦੂਸਰਾ ਘਰਨਾਮ ਸ੍ਵਰੂਪ ਤਿਸ ਮੇ ਪ੍ਰਣਾਮ ਨਾਮ ਪਰਿਣਾਮ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਰਿਦੇਕੌ ਸ੍ਵਰੂਪ ਮੇ ਪ੍ਰਵਾਹੀਕਾਰ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਮੋਖਯਾਦਿ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੀ ਇੱਛਾ ਕਰ ਜਿਸਕੀਸੋ ਇਸੀਤੇਮਹਾਰਾਜ ਕਥਨਕਰਤੇਹੈਂ ਕਿ ਘਰ ਘਰਪ੍ਰਣਾਮ॥ ੪॥ ਚਿਤਚਰਨਨਾਮ॥ ਚਿਤ ਮੇ ਚਰਨੋਂ ਕਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੁਖਕਰ ਨਾਮੋਚਾਰਨ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਭਗਤਜਨ ਚਾਰਪ੍ਰਕਾਰਕੇ॥੧॥ਕਿੰਵਾ॥ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂਹਮਾਰੇ ਕਉ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਯਹ ਦਾਨ ਯਥਾ॥ਰਾਜਨਚਾਹੌਮੁਕਤਿਨ ਚਾਹੌ ਮਨਪ੍ਰੀਤਿਚਰਨਕਮਲਾਰੇ॥ ਚਰਨਕਮਲਕੀਮੌਜਕੋ ਕਹੁਕੈਸੇਅਨੁਮਾਨ॥ ਕਹਿਬੇਕਉ ਸੋਭਾਨਹੀਦੇਖਾਹੀਪਰਵਾਨ॥ ੧॥ ਪੁਨਾ ਕਲਯਾਨਮਹਲਾ ੫॥ ਚਰਨਕਮਲਸੰਗਲਾ ਗੀਤੇਰੀ॥ ਪੁਨਾ॥ ਮੇਰੇਮਾਥੇਲਾਗੀਲੇਧੂਰਗੋਬਿੰਦਚਰਨਨਕੀ॥ ਸੁਰਨਰਮੁਨਿਜਨਤਿਨਹੂੰਤੇਦੂਰਿ॥੨॥ਕਿੰਵਾ॥ ਰਕਾਰਕਾਲ਼ ਕਾਰਕਰਕੇਅਰਥਕਰਨਾ (ਚਲਨ) ਨਾਮਤੁਝਕੇਨਾਮਸੇ ਚਿਤ

ਚਲਾਇਮਾਨ ਨ ਹੋਇ॥ ਯਹਦਾਨ ਦੀਜੀਏ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਚਿਤਕਾ ਚਲਨਨਾਮਮੇ ਹੀ ਹੋਇ ਅਨਯਤਮਤ ਹੋਯ ਕਿਸੀ ਵਿਸ਼ੇਮੈ॥੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਉਪਦੇਸ਼ਖਾਲਸਾਜੂਕੇਪ੍ਰਤਿਹੈਜੋਹੇ ਖਾਲ ਸਾ ਜੀ ਸਰਬਕਾਲ ਮੈਂਏਹੀ ਯੇਹੀਕਾਮ ਚਹੀਏ ਕਿ ਚਿਤ ਚਰਨਨਾਮ ਚਿਤਤੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂਕੇ ਚਰਨੋਂਮੇਂ ਲਗਾਰਹੇ ਅਰੁ ਰਸਨਾਕਰ ਔਰਮਧੁਰਾਦਿ ਰਸਕੋ ਤਯਾਗਕਰਨਾਮਹੀਕੇ ਰ ਸਿਕਹੋਈਐ॥੫॥ਕਿੰਵਾ॥ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਆਪਕਾਜੋ ਨਾਮ ਹੈ ਔਰ ਚਰਨ ਆਪਕੇ ਜਗਤ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਉਧਾਰਕ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰਮੇ ਜਹਾਜ਼ ਰੂਪ ਸੋਚਿਤਕਿਆਕਿ ਚੈਤਨਯਰੂਪਹੈਂ ਨਾ ਸੀਪਰਿਣਾਮੀ ਨਹੀਹੈ॥੬॥ਕਿੰਵਾ॥ ਰ ਕਾਂ ੜ ਜਾਨਿਏ ਅਰਥ ਕਿਆਕਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਹੇ ਭਗਵਤ ਚਿਤਮੇ ਨਾਮਕਾ ਚੜਨ ਹੋਯ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬਕਾਲ ਨਾਮਆਪਕਾ ਚਿਤਰੂਪ ਸਿੰਘਾਸ ਨ ਪੈ ਆਰੂਢਰਹੇ॥੭॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਚੜੇਨਚਿਤਨਾਮਸੇ ਕਿਆ ਉਪਰਾਮ ਨ ਹੋਯ॥੮॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਨਾਂਵ ਔਨਾਵ ਕਰਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਜਾਨਿਏ ਅਰਥ ਕਿਆਕਿਹੇ ਭਗਵਾਨਆਪ ਕੇ ਚਰਨਰੂਪ ਜਹਾਜਪੈ ਚਿਤ ਆਰੂਢਰਹੈਘਰਘਰਪ੍ਰਣਾਮ॥

ਮੂਲ॥ ਅਛਿਜਗਾਤ॥ ਆਜਜਨਬਾਤ॥੧੬੮

ਟੀਕਾ— ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੈਸਾ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਰੂਪਗਾਤ ਅਨਛਿੱਜ ਹੈ ਵਾ ਤੁਮਅਨਛਿਜਗਾਤ ਹੋਵੋਗੇ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਤਿਸਕੀ ਸਰਨਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਵਹੁ॥ ॥ ਕਿੰਵਾਂ॥ ਜੋਗਾਤ ਕਯਾ ਗਾਯਕ ਹੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ ਤੇ ਅਨ

ਛਿਜ ਹੈ ਕਜਾ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤਹੈ॥ ਆਜਜਨਬਾਤ॥ ਅਕਾਲਪੁ
ਰਖਕੀ ਆਜਜ਼ੀ ਕਿਆਕਿ ਦੀਨਤਾਕੀ ਬਾਤਨਹੀ ਹੈ ਸੁਤੰਤ੍ਰ
ਹੋਨੇਤੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਜਜ਼ ਕਿਆਕਿ ਆਜਜ਼ੀ ਗਰੀਬੀ ਅਰ
(ਨਬਾਤ) ਨਾਮਮਿਸਰੀਕਾ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥ਫਰੀਦਾਸ਼ਕਰਖੰਡਨਿ
ਵਾਤਗੁੜਮਾਖਿਓਮਾਝਾਦੁਧ॥ ਅਰਥਾਤ ਗਰੀਬੀ ਨਿਬਾਤ
ਮਿਸ਼ਰੀਵਤ ਮਧੁਰ ਮਨੋਹਰਗਿਆਨੀ ੧ ਮੁਮੁਖਛੂ ੨ ਅਰ
ਵਿਖਈ ੩ ਸਰਬਕੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਮਨ ਮੋਹਿਤ ਕਰਤਾ ਹੈਂ
ਬਾਤਾਂ ਜਿਸਕੀਆਂ ਬਾਵਨਰੂਪ ਕੀ ਬਲਕੇਯਾਗਮੇ ਵਾ ਭ੍ਰਿਗੁ
ਪਾਦ ਮਰਦਨ ਸਮੇ ਵਾ ਸਨਕਾਦਿਕੋ ਕੇ ਅਜੈਵਿਜੈ ਕੇ ਸਾਪ
ਸਮੈ ਮੇ ਔਰ ਅਨੰਤਸਮੇਮੈਂ ਆਜਜ਼ੀਕੀ ਅਰੁ ਮਧੁਰਹੈਬਾਨੀ
ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹੀਯੇ ਆਜਿਜਨਿਬਾਤ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਯਜਦੇਵ
ਪੂਜਾਸੰਗਤਿਕਰਣਦਾਨੇਖੁ॥ਜਜਨਨਾਮ ਪੂਜਨਾਦਿ ਆ ਕਜਾ
ਸਰਬਓਰਤੇ ਜਜਨ ਕੀ ਬਾਤ ਹੋਰਹੀਹੋਹਿ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਮੇ ਜਿਸ
ਕੀ॥ਸੋ ਕਹੀਯੇ ਆਜਜਨਬਾਤ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜਿਸਕੇ ਆਜਜ਼ਜੋ
ਦੀਨਭਕ੍ਤ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਬਾਤਨਾਂਮ ਪਵਨ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਭੀ ਨਹੀਂ
ਸ੍ਪਰਸ਼ ਕਰਤਾ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਆਜਜ਼ਗਰੀਬ ਤਿਨਹੀਕੇਸਾਥ
ਹੈ ਬਾਤ ਜਿਸਕੀ ਗਰੀਬਨਿਵਾਜ ਹੋਨੇਤੇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਆਜਜ
ਨਬਾਤ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਆਜਜ਼ੋ ਕੋ ਨਿਬਾਤ ਮਿਸਰੀਰੂਪ ਜੋ
ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਆਜਜਨਬਾਤ॥ ੧੩॥

ਮੂਲ ॥ਅਨਝੰਝਗਾਤ॥ਅਨਰੰਜਬਾਤ॥ ਟੀਕਾ
ਭਗਵਤ ਕਾ ਜੋ ਗਾਤਸ਼ਰੀਰਹੈ ਸੋ ਅਨਝੰਝ ਹੈ ਕਜਾ ਅਧੂੰਕ

ਪ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਝੂਝਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਝਗੜੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਦ੍ਵੰਦ੍ਵਹੈ ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਬ੍ਰਿਸ਼ਟੀਪਵਨਕਾਨਾਮ ਝੰਝਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪਵਨਾਦਿ ਸੰਬੰਧਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥੪॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਭਗਵਤ ਕੇ ਗਾਤਾ ਹੈ ਕ੍ਯਾ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕਰਤਾਹੈਂ ਸੋ ਅਨਝੰਝਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਸੰਸਾਰਝਗੜਾ ਝਾਂਝਾਂ ਕੋਊ ਨਹੀ ਹੈ ॥੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਪ੍ਰਕੰਪਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਬ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪਵਨ ਕਾ ਨਾਮਝੰਝਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦੁਖਦਾਤਾਂ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਹੋਤਾਹੈ ਜੋ ਭਗਵਤਕੇ ਜਸਕਰ ਗਾਤਾ ਕਿਆ ਗਾਇਨ ਕਰਤੇ ਹੈ ਤੌ ਅਨਝੰਝਹੈ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਪਵਨ ਭੀ ਨਹੀ ਸਪਰਸ ਕਰਤਾ ਔਰ ਕਿਆਕਥਨ ਕਰਨਾਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਰੇਮਨਗਾਹੁ ਹਰਿਨਾਮਕਾਓਲਾ ॥ ਤੁਝੈਨਲਾਗੈਤਾਤਾਝੋਲਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਝੰਝ ਨਾਮ ਝਗੜਾ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸੰਸਾਰਕ ਝਗੜਿਓਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਤੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਗਾਯਨਕਰਤੇਹੈਂ ॥ਝਗੜੇ ਔਰ ਭਗਵਤ ਕੀਰਤਨ ਕਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਨੇਤੇ ਪੂਰਬ ਪਛਮ ਵਤ ਇਸੀਤੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕਾ ਨਾਮ ਅਨਝੰਝਗਾਤਹੈ॥ ਇਸੀਤੇ ਅਨਰੰਜਬਾਤ॥ ਰੰਜਰਾਗੇ ਧਾਤੂਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰੰਜ ਪ੍ਰੀਤੀਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਨਰੰਜ ਹੈ ਰਾਗਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿਸੀ ਸੋ ਰਾਗ ਪ੍ਰੀਤੀ ਨਹੀ ਹੈ ਅਪ੍ਰਾਪਤ ਵਸਤੂਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਰੰਜਨਾਮ ਖਫਕੀ ਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਅਮੁਕਾ ਅਮੁਕੇ ਪੈ ਰੰਜ ਹੈ ॥ ਅਰਥਾਤ ਗੁਸੇਹੈ ਸੋ ਭਗਵਤਅਨਰੰਜ ਹੈ ਸਦਾਸਚਦਾਨੰਦ ਰੂਪ ਹੋਨੇਤੇ॥ ਪੁਨਾ ਦ੍ਵੈਸ਼ਵਿਸ਼ੈਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ॥

੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਵਾਤਨਾਮ ਮੁਖਕਾ ਹੈ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਅਨਰੰਜਬਾ ਤ ਨਹੀ ਕਿੰਤੁ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਬਦਨ ਹੈ ਸਰਬਦਾ॥ਰੰਜ ਫਾਰਸੀ ਲਫਜ਼ ਹੈ ਅਰੁ ਬਾਤ ਹਿੰਦੀ ਹੈ ਸੋ ਜਹਾਂ ਏਕ ਸੌਦੇਵਿਖੈ ਦੋ ਖਰੀਦਾਰ ਹੋਵਹਿ ਤਹਾਂ ਰੰਜਗੀਕੀ ਬਾਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਮਹਾ ਰਾਜ ਪੂਰਨਕਾਮ ਹੈ ਇਸਕਰ ਰੰਜਗੀ ਕੀ ਬਾਤ ਨਹੀ ਹੈ ਪੁਨ ਸਾਮਰਥ ਹੈ ਕੌਤਕ ਮਾਤ੍ਰ॥ਜਿਸਕੀ ਇਛਾ ਕਰੈ ਤਿਸਕਾ ਕੋਊ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕ ਨਹੀਹੈ ਰੁਕਮਣੀਆਦਿ ਹਰਣਕਾਲ ਮੇ॥ਪੁਨਾ॥ ਕਿਸੀ ਦਾਸਪਰ ਕੋਊ ਖਫੇਹੋਇਤਬ ਰੰਜਗੀ ਕੀ ਬਾਤਹੋਤੀਹੈ ਸੋ ਯਹਐਸੀਸਰਕਾਰਹੈ ਕਿਦਾਸੋਂਪੈ ਕਬੀਖਫੈ ਹੋਤੀਨਹੀਚਾਹੇਕੇਤਾਅਪਰਾਧਕਰੈ॥ਤਥਾ॥ਮਿਠਬੋਲੜਾਜੀਹ ਰਿਸਜਣਸੁਆਮੀਮੋਰਾ ॥ ਹਉਸੰਮਲਥਕੀਜੀਓਹਕਦੇਨਬੋ ਲੈਕਉੜਾ॥ ਕਉੜਾਬੋਲਨਜਾਨੈ ਪੂਰਨਭਗਵਾਨੈ ਅਉਗਨ ਕੋਨਚਿਤਾਰੇ॥ਪਤਤਪਾਵਨਹਰਿਬਿਰਦਸਦਾਏ ਇਕਤਿਲਨ ਹੀਭੰਨੈਘਾਲੇ॥ਪੁਨਾ ਦੋਹਾ ਪ੍ਰਭੁਤਰੁਤਰੁਕਪਡਾਰਪਰਤੇਕੀਏ ਆਪਸਮਾਨ ॥ ਤੁਲਸੀਕਹੂੰਨਰਾਮਸੇ ਸਾਹਿਬ ਸੀਲਨਿਧਾਨ

ਅਨਟੂਟਭੰਡਾਰ॥ ਅਨਠਟਅਪਾਰ ॥੧੬੯॥

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕਾ ਜੋ ਭੰਡਾਰਹੈ ਸੋ ਅਨਟੂਟਹੈ॥ਤਥਾ ਜਪਜੀ ਮੇ॥ ਦੇਦਾਦੇਲੈਦੇਥਕਪਾਹਿ ॥ ਜੁਗਾਜੁਗੰਤਰਖਾਹੀਖਾਹਿ ॥ ਪੁਨਾ॥ ਕਹੁਕਬੀਰਤੁਮਸਮਰਥਦਾਤੇਚਾਰਪਦਾਰਥਦੇਤਨਾ ਬਾਰ॥ ਜੈਸੇ ਸਮੁੰਦਰਹੈਸਾਤ ਤਥਾਲਵਨ ਸੁਰਨਾਦਿ ਅਨੰਤ ਅਨੰਤਹੀ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡੋਂ ਕੀਖਾਨਿਆ ਹੈਂਸੋ ਜਬਕੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ

ਰਚੀਹੈ ਤਬ ਕੇ ਲੋਕਲਗੇਹੈਂ ਪਦਾਰਥ ਇਨਖਾਨਿਓਂ ਮੇਤੇ ਬਰਤਨ ਮਹਾਂਪ੍ਰਲੈ ਪ੍ਰਯੰਤ ਐਸੇਹੀ ਬਰਤਤੇ ਜਾਇ ਗੇ ਮੁਕਨਮੈ ਨਹੀਂ ਆਵੈਂਗੇ ॥ ਤਥਾ॥ ਅਮੋਲਕ ਪਦਾਰਥ ਰਚੇ ਹੈਂ ਅਕਾਲਪੁਰਖੇਨੇ ਜਿਨਮੇ ਆਪ ਮਹਾ ਕ੍ਰਿਪਨਭਾਵ ਕਤਾ ਮਮਤ੍ਵਕਰਕੇ ਤੁਛਰਾਜਾ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਜੀਵੋਂਸੇ ਦੰਡਲੇਕਰ ਬਰਤਨੇ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਸਮੁਦ੍ਰਚਾਹੈ ਅਨੰਤਰਤਨੋਂਕਾ ਭੰਡਾਰ ਤਥਾ ਬ੍ਰਿਸਟੀ ਕਾ ਭੰਡਾਰਾ ਔਰ ਅਨੰਤਪਦਾਰਥ ਰਚੇਹੈਂ ਜੀਵਕੇ ਲਿਯੇ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀਸੁਖਮਨੀ ਜੀਮੇ ॥ ਜਹਿਪ੍ਰਸਾਦਿਪੀਵਹਿਸੀ ਤਲਜਲਾ। ਸੁਖਦਾਈਪਵਨਪਾਵਕਅਮੁਲਾ। ਇਤਯਾਦਿ ॥ (ਅਨਠਟਅਪਾਰ) ਬਹੁੜੋ ਅਨਠਟਹੈ ਭਗਵਤ ਕਿਸੀਕਰ ਠਟਾਹੂਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਯਾਕੀਆ ਹੂਆ ਕਿਸੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਪਾਰ ਹੈ ਪਾਰਾਵਾਰਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਆਡੀਠ ਧਰਮ॥ ਅਤਿਢੀਠ ਕਰਮ॥

ਅਦ੍ਰਿਸਹੈ ਧਰਮਜਿਸਕਾ ਕਿਆ ਆਦ੍ਰਿਸ਼ਯਹੈ ਅਰਥਾਤ ਦ੍ਰਸਟਾਹੈ ਸਰਬ ਦ੍ਰਿਸਯਕਾ ਸਰਬਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਨਾ ਯਹੀ ਹੈ ਧਰਮ ਜਿਸਕਾ ਜੈਸੇ ਸੂਰਜ ਕਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਧਰਮਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤਿਸਕਾ ਧਰਮ ਅਡੀਠਹੈ ਡੀਠਚਾਖਕੋ ਕਹਤੇਹੈਂ ਕਯਾ ਕਿਸੀਕੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਲਗਤੀ ਤਿਸਕਉ ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਹੀ ਆਦ੍ਰਿਸਯਹੈ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਕਾ ਪ੍ਰਜਾਪਾਲਨਾਦਿ ਕੋਊ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ ਕਰਸਕਤਾਜੋਕੈਸਾਹੈਕਿੰਵਾ॥(ਆ) ਨਾਮ ਸਰਬ ਓਰਤੇਦੇਖੀਤਾਹੈਸਰਬਸ੍ਰਿਸਟੀਪਾਲਨਰੂਪਧਰਮਜਿਸਕਾਵਾ

ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਰਚਨਾ ਯਹੀ ਪ੍ਰਗਟਦੇਖੀਤਾਹੈ
ਧਰਮਜਿਸਕਾਸੋਕਹਿਯੇਆਂਡੀਠਧਰਮਖਾਸਬੀੜਮੇਅਤਢੀਠ
ਕਰਮ ਲਿਖਾ ਹੈ ਪਾਠ (ਅਤਿਢੀਠਕਰਮ) ਅਤਜੰਤ ਢੀਠਤਾ
ਈ ਕੇ ਕਰਮਹੈਂ ਜਿਸਕੇ ਜੈਸੇਕ ਗੋਪਿਕਾਸੇ ਦੁਗਧਦਧੀ ਕੀ
ਜਾਗਾਤੇਂ ਲੇਨੀ ਔਰ ਅਨੰਤ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਗਰਗਸੰਘਿ
ਤਾਮੇ ਲਿਖਾਹੈ॥ਕਿਕਾਹੂ ਗੋਪਿਕਾ ਕੀਦਧੀ ਮਾਖਨਾਦਿ ਚੁਰਾ-
ਇਕਰ ਖਾਤੇ ਰਹੇ ਬਹੁਕਾਲ ਜਬ ਏਕਦਿਨ ਵਾਨੈਪਕੜਾ
ਅਰ ਜਸੋਧਾਕੇਪਾਸ ਤਾੜਨਾਕੇ ਬਚਨ ਕਰਤਹੂਈ ਹਾਥਸੇਪ
ਕੜਕਰ ਲੇ ਜਾਤੀਭਈ ਜਬਜਸਮਤ ਕੇ ਪਾਸ ਗਈ ਅਰ
ਹਾਥਸੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਚੰਦ੍ਰਕੋ ਪਕੜੇਹੂਏ ਉਪਲੰਭ ਦੇਤੀਭਈ ਕਿ
ਤੁਝਕਾਪੁਤ੍ਰ ਰੋਜ਼ਹਮਾਰੇ ਮਾਖਨਕੋ ਚੋਰਚੋਰਾਇਖਾਤਾਹੈ ਕੇਤੇ
ਲਾਖ ਤੁਝਕੇ ਗੋਰੂ ਹੈਂ ਅਰਖਾਨੇਕੋ ਨਹੀਂਦੇਤੀ ਇਸਕੋ ਹਮਾ
ਰੇ ਘਰੋਂ ਮੇ ਡੋਲਤਾ ਫਿਰਤਾਹੈ ਮਾਖਨਚੋਰਚਪਲ ਤਥਾ ਤੂੰ ਜਿ
ਸੋਧਾ ਬਡੀ ਕ੍ਰਿਪਨਹੈ॥ਮਾਈ ਗਊ ਲਾਖਨੌ ਤੁਮਰੇ ਸੁਨੀਅਤ
ਮਾਖਨ ਦੇਤਨਰਾਈ। ਡੋਲਤ ਹੈ ਗੋਪਨਕੇਘਰਮੈ ਤੁਮਕੋਦਯਾ
ਨਆਈ। ਸੂਰਦਾਸ ਪ੍ਰਭਕੀ ਯਹਿ ਇਛਾ ਮਾਖਨਖਾਤ ਚੁਰਾ
ਈ॥ ੧॥ ਤਬ ਜਸਮਤ ਕਹਿਤੀ ਭਈ ਕਿ ਦੇਖੋਕੌਨਹੈ ਜਬ
ਉਲਟਕਰ ਦੇਖੈ ਤੌ ਵਾਹੀਕਾਪੁਤ੍ਰਹੈ ਤਬਅਪਨੇ ਪੁਤ੍ਰਕੋ ਦੇਖ
ਕਰ ਲਜਿਤ ਹੋਤੀਭਈ ਜਬਲਜਿਤ ਹੋਇਕਰ ਹਟੀ ਤਬ
ਪੀਛੇਹੀ ਵਾਕੇਜਾਇਕਰ ਕਹਿਤੇ ਭਏ ਮਾਰਗਮੇ ਆਜਤੌ ਤੇਰੇ
ਪੁਤ੍ਰਕਾ ਰੂਪ ਧਾਰਾਹੈ ਜੋ ਫਿਰ ਕਬੀ ਐਸੇ ਕਰੈਂਗੀ ਤੋ ਤੇਰੇ

ਖ਼ਸਮਕਾਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰੋਂਗਾ ਜਬ ਐਸੇ ਕਹਾ ਤਬ ਵੋਹਸੀ ਐਸੇਹੀ ਜਬ ਗੋਪਿਕਾ ਨੇ ਮਨੇਕਰਨਾ ਤਬਵਾਕੋਕਹਿਨਾ ਕਿ ਤੂੰ ਕੌਨਹੈਂ ਗ੍ਰਹਤੌਂ ਮੇਰਾ ਹੈ ਐਸੇ ਕਹਿਕਰ ਦਧਿਮਾਖਨ ਆਪ ਖਾਨਾ ਔਰ ਬਾਂਦਰੋਂ ਕੋ ਔਗੋਪਾਲੌਂਕੋ ਖਿਲਾਨਾ ਅਰ ਚਲਤੇ ਹੁਏ ਬਰਤਨ ਫੋੜਦੇਨੇ ਔਬਛੌਂਕੋ ਖੋਲਦੇਨਾ ਬੇਵਕਤ ਸੋਏ ਹੂਏ ਜੋ ਬਾਲਕ ਹੈ ਪ੍ਰਯੰਕਪੈ ਵਾਕੋ ਚੂੰਢੀ ਭਰਕਰ ਜਗਾ ਕਰ ਰੁਆਇ ਜਾਨਾ ਇਤਜ਼ਾਦਿਕ ਅਨੰਤ ਐਸੇ ਕਰਮ ਹੈਂ ਸੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰ ਦਸਮਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੂਕੇ ਤਥਾ ਗਰਗਸੰਹਿਤਾ ਸ੍ਰੀਮਦਭਾਗਵਤ ਸੂਰਸਾਗਰ ਮੈ ਕਹੇ ਹੈਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਣਬ੍ਰਣਅਨੰਤ। ਦਾਤਾਮਹੰਤ॥੧੭੦

ਅਣਬ੍ਰਣ ਕਿਜ਼ਾਕਿ ਅਨਬ੍ਰਣ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨੀਰੋਗ ਹੈ ਤਥਾ ਨਿਸਛਿਦ੍ਰ ਹੈ ਅਰ ਅਨੰਤ ਹੈ ਦੇਸਕਾਲ ਵਸਤੂ ਪਰਛੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਜੋ ਅਨਬ੍ਰਣ ਐਸੇਪਾਠ ਹੋਇ ਤਬ ਸ੍ਵਯੰਸਿੱਧ ਸ੍ਵ ਯੰਭਵ ਸ੍ਵਤਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਵਤੰਤ੍ਰ ਨਿਰੰਕੁਸ ਨਿਸਕੰਟਕਨਿਰੀਹ ਨਿਰਬਾਣ ਨਿਰਲੰਭ ਅਨੰਤ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਅਰ ਅਨੰ ਤਕਾਵੋਹੀ ਪੂਰਬਵਤ ਅਰਥ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇਂ ਅਣਬ੍ਰਿਣ ਅ ਨੰਤ ਪਾਠ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਦਾਤਾ ਮਹੰਤ ॥ ਮਹੰਤ ਕਜ਼ਾ ਬਡਾ ਦਾਤਾ ਹੈ॥ਤਥਾ ਜਪਜੀ॥ ਬਡਾਦਾਤਾਤਿਲਨਤਮਾਇ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਅਨੰਤ ਜੋ ਪੂਜਜ਼ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਤਿਨ ਕਾ ਭੀ ਦਾਤਾ ਹੈ ਦਾਤਾਰੋਂ ਕਾ ਮਹੰਤ ਵਾ ਮਹੰਤੋਂ ਕਾ ਭੀ ਦਾਤਾਰ ॥ ੩੮ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿ ਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ

ਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮਭਕਤਿ ਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਅਸ਼੍ਰਾਦਸਮੋ ਛੰਦ ਮਧੁਭਾਰ ਬਯਾਖਯਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰ ਪਖਯੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੨ ॥ ਅਸ਼ਟ ਦਸਮੋ ਛੰਦ ਮਧੁਭਾਰ ਬਯਾਖਯਾ ਸਮਾਪਤਃ॥੧੯॥ਦੁਤੀਓ ਅੰਸੂ॥੨॥ ਅਫਜੂੰ ॥੪੯॥

੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥ ਤਵ ਕ੍ਰਿਪਾ ॥ ਅਬ ਉਨੀਸਮੋ ਛੰਦ ਹਰਿ ਬੋਲਮਨਾ ਲਿਖਯਤੇ ॥ ਹਰਿ ਬੋਲਮਨਾ ਛੰਦ ॥ ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੋਂ ਹਰਿਬੋਲ ਮਨਾ ਛੰਦ ਮੈਂ ਤੁਝ ਕਾ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰਤਾ ਹੌਂ ਤਥਾਹਿ ॥

ਮੂਲ॥ ਕਰੁਣਾਲਯਹੈਂ ॥ ਅਰਿਘਾਲਯਹੈਂ ॥

ਟੀਕਾ—ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਰੁਣਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਾ ਗ੍ਰਹ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਰੁਣਾਲਯਹੈ ॥ ਦੈਤਦਾਨਵੋ ਕੀ ਦੇਹਰੂਪ ਉਪਾਧਿਆਂ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਆਪ ਮੇਲਯ ਕਰਲੇਵੇ ਹੈਂ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਕਰੁਣਾਲਯ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਿਸ ਕੀ ਲੀਨ ਹੂਈ ਹੋਇ ਕਰੁਣਾ ਸੁਭ ਮੇਂ ਕਾਸ਼੍ਰਾਗ ਨਿਵਤ ॥ਜਲ ਰਸਵਤ ਭੂਮੀ ਗੰਧਵਤ ॥ ਰੂਪਾਗਿਨਿਵਤ ਨਭ ਸ਼ਬਦਵਤ ਚੇਤਨਯ ਸ਼ਕ੍ਤਿਵਤ ਸੋ ਕਹਿਐ ਕਰੁਣਾਲਯ ਅਰਥਾਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈ॥ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਦੋਖਨ ਦੇਖਤ ਹੈ ਪਰ ਦੇਤ ਨਹਾਰੈ॥ ਰੋਜੀਹੀ ਰਾਜੀ ਬਿਲੋਕਤ ਰਾਜ਼ਿਕ ਰੋਖ ਰੁਹਾਨ ਕੀ ਰੋਜ਼ੀ ਨ ਟਾਰੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਰੁਣਾ ਨਾਮ ਦੀਨਤਾ ਕਾ ਹੈ ਇਸ਼ਟ ਬਸਤੂ ਕੇ ਬਿਯੋਗ ਕੇ ਹੂਏ ਬਿਲਾਪ ਪੂਰਬਕ ਜੋ ਪੁਕਾਰ ਹੈ ਸੋ ਕਰੁਣਾ ਹੈ

ਸੋ ਜੋ ਭਗਤੋਂ ਕੀਦੀਨਤਾਕੀਲੀਨਤਾਕਰੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਕਰੁਣਾ ਲਯਹੈਂ ॥ ਹੈ ਅਸ੍ਤਿਕਾ ਬਾਚਕਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭਗਤਜਨੋ ਕੀਜੋਕਰੁਣਾ ਕਯਾ ਦੀਨਤਾਸੋ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤਿਸ ਕਾ ਆਲਯ ਕਯਾ ਪਾਤ੍ਰਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਭਗਤ ਜਨ ਜਿਸਕੀ ਕਰੁਣਾ ਕਾ ਪਾਤ੍ਰ ਹੋਹਿੰ ਸੋ ਕਹਿਐ ਕਰੁਣਾਲਯ ॥ ੬ ॥ ਅਰਿਘਾਲਯਹੈਂ ॥ ਅਰਿਸ਼ਤ੍ਰਨਕਾ ਨਾਸਕਹੈਂ ਅਰੁ ਭਗਤ ਵਛਲਦੀਨਬੰਧੁ ਹੈਂ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਞਾ ॥ ਘਕਾਰਕੇਵਲ ਬਧਾਰਥ ਮੇਂ ਅਰੁਲਯ ਲੀਨਤਾਮਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਅਰਿ ਰਾਵਨਕੰਸਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਘਾ ਕਯਾ ਨਾਸ ਕਰ ਜੋ ਲੈ ਕਰਲੇ ਆਪਮੈਂ ਤੇ ਕਹਿਐ ਅਰਿ ਘਾਲਯ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਰਿਘਾ ਨਾਮ ਅਰਘ ਪ੍ਰਦਾਨ ਪਾਤ੍ਰਕਾ ਤਦਪੁਲਖਯਤ ਪ੍ਰੋਖਯਣੀ ਪਾਤ੍ਰ ਸਰੁਵਾਦਿਸੰਪੂਰਣ ਯਾਗਕੇ ਤਦੋਪ ਲਖਿਤ ਕ੍ਰਿਆ ਸਰਬ ਪਾਤ੍ਰੋਂ ਕਿਆਂ ਯਜਮਾਨ ਅਰੁ ਹੋਤਾ ਰਿਤ੍ਵਜ ਆਧੁਰਯੂਯਜਮਾਨ ਪੁਰੋਹਿਤ ਸਰਬਪਾਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਸਹਿਤ ਕ੍ਰਿਆਸਹਿਤ ਫਲੋਂਕੇ ਯੇ ਜਿਸ ਮੇਂ ਲੀਨ ਹੋਇ ਅਧਿਸ੍ਠਾਨ ਯਗਯਮੂਰਤੀ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਰਿ ਘਾਲਯ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਘਾ ਲੈ ਨਾਮ ਪਾਵਨਕਾ ਸੋ ਅਰਿ ਦੁਸ਼ਟ ਦੈਤਾਸੁਰ ਸੂਭਾਵ ਵੇਦਸੰਤ ਨਿੰਦਕ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਨਰਕ ਜਾਲ ਮੇਂ ਘਾਲਨ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਰਿਘਾਲਯ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਖਲਖੰਡਨਹੈਂ॥ਮਹਿਮੰਡਨਹੈਂ॥੧੭੧

ਟੀਕਾ—ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੇ ਖੰਡਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖਲ ਖੰਡ ਨਹੈਂ ਕਾਕੂਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਲੋਕ ਜਿਨਕੋ ਖਲ ਕਹ

ਤੇ ਹੈਂ ਸਿਸੁਪਾਲਕੰਸ ਰਾਵਨਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਤਿਨਕਉ ਕਜ਼ਾ ਖੰਡ
ਨਹੈ ਖੰਡ ਨਾਮ ਚੀਨੀਵਤ ਮਧੁਰ ਪ੍ਰਿਅ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ਨ ਕਜ਼ਾ
ਪ੍ਰਿਅਹੈਂ ਕਜ਼ੇਂਕਿਤਿਨਕੋ ਭੀ ਭਕੂਹੋਨੇਤੇਵੈਰਭਾਵਕਰਅਧਿਕ
ਭਜਨ ਹੋਨੇਤੇ ॥ ਵਾਸਤਵਤੇ ਬਿਚਾਰਿਐ ਤੌ ਖਲੋਂਕਾਭੀ ਕ
ਲਜਾਨ ਕਰਤਾਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾਕਿ ਖਲ ਖੰਡ ਨਹੈ
ਖੰਡ ਨਾਮ ਹੈ ਭਿੰਨ ਕਰਨੇ ਕਾ ਸੋ ਭਿੰਨ ਕੋਈਹੋਹੀਨਹੀਂ ਸਕ
ਤਾ ਏਕ ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਇਸੀ ਤੇ ਖਲ ਖੰਡਨਹੈ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥
ਖਲੋਹੀਂ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੋ ਖੰਡਨ ਕਰਤੇਹੈਂ ਭਾਗਨੇਨਹੀਂਦੇਤੇਇਸੀ
ਤੇ ਖਲਖੰਡਨ ਹੈ ॥੪॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖੰ ਨਾਮ ਅਕਾਸ਼ਕਾ ਹੈ ਅਰ
ਜਾਤ ਜੋ ਅਕਾਸਤੁਲਜ ਵਾ ਅਕਾਸ ਪ੍ਰਯੰਤ ਬਢਨੇ ਵਾਲੇ ਥੇ
ਤਿਨਕੇਪ੍ਰਤਿ (ਡਨਹੈ) ਕਜ਼ਾਦੰਡਦਾਤਾਹੈਂ॥ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇਯਥਾ॥ ਜੋ
ਅਸਮਾਨਨਮਾਵਨੀ ਤਿਨਨਕਨਥਾਂ ਪਾਇ॥ ਸੋ ਸੁੰਦੋਪਸੁੰਦ
ਮਧੁਕੈਟਭਾਦਿ ਅਨੰਤਜਾਨ ਲੀਜੀਏ॥ ੫॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖਲ
ਕਰਕੇ ਕਰੂਰ ਸੁਭਾਵ ਔਰ ਖੰਡਨ ਕਰਕੇ ਸੰਤਜਨ ਮ ਧੁਰ
ਸੀਤਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸੁਭਾਵ ਯੇ ਦੋਨੋ ਕੀ ਕਲਪਨਾ ਜਿਸ ਮੇ ਨ
ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਖਲ ਖੰਡਨ॥ ੬ ॥ ਵਾ॥ ਖ॥ਨਭਜਿਸ ਮੇਂ
(ਲ) ਕਜ਼ਾ ਲੀਨ ਹੋਇ ਆਕਾਸੋਪਲਖਜਤ ਪੰਚਮਹਾਭੂਤ
ਔਰ ਖੰ ਨਾਮ ਇੰਦ੍ਰਯਮਨਾਦਿਕ ਜਿਸਮੇਂ ਲਗਾਏ ਹੂਏ॥ਡ॥
ਨਾਮ ਰੁਦ੍ਰ ॥ਪੁਨਾ ॥ਡ॥ ਨਾਮ ਤ੍ਰਾਸ ਸੋ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿ ਕਾਲਰੂਪਕਾ
ਤਰਨ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹਿਏ ਖਲ ਖੰਡਨ (ਹੈ) ਸਤਾਕਾ ਬਾਚਕਹੈ
॥੭ ॥ ਮਹਿਮੰਡਨ ਹੈਂ॥ ਪ੍ਰਿਥੀ ਕਾ ਭੂਖਨ ਹੈ ਸਗੁਨਮੂਰਤੀ

ਕਰ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੁਖਮਸੱਤਾਰੂਪਕਰ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥
ਮਹੀਪੂਜਾਰਥ ਮੇ ਹੈ ਪੂਜਾਕਾ ਮੰਡਨ ਭੂਖਨਹੈਂ ਪੂਜਾਇਤਰੋਂ
ਕੋ ਭੂਖਿਤ ਕਰਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਪੂਜਾ ਕੋ ਭੀ ਭੂਖਿਤ
ਕਰਤਾਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀਗੀਤਾਸੂ ਸਪ੍ਤਦਸਾਧ੍ਯਾਏ ॥ ਓਂਤਤ ਸਦਿਤਿ
ਨਿਰਦੇਸ਼ੋ ਬ੍ਰਹੱਮਣਸਤ੍ਰਿਬਿਧਹ ਸਿਮ੍ਰਤਹ ॥ ਬ੍ਰਾਹਮਣਸਤੇਨ
ਵੇਦਾਸ੍ਚਯਗਯਾਸ੍ਚ ਵਿਹਿਤਾਪੁਰਾ ॥੨੩॥ਤਸਮਾਦੋਮਿਤਯੁਦਾਹ੍ਰਿ
ਤਯਯਗਯਦ ਨ ਤਪਹ ਕ੍ਰਿਯਾਹ ॥ ਪ੍ਰਵਰਤੰਤੇਵਿਧਾਨੋਕ੍ਤਾਸਤ
ਤੰਬ੍ਰਹਮਵਾਦਿਨਾਂ ॥੨੪॥ ਸਦਭਾਵੇਸਾਧੁਭਾਵੇਚ ਸਦਿਤਯੇਤਤ
ਪ੍ਰਯੁਜਯਤੇ॥ਪ੍ਰਸ਼ਸ੍ਤੇਕਰਮਣੀਤਥਾਸਛਬਦਃਪਾਰਥਯੁਜਯਤੇ॥
੨੫॥ਯਗਯੇਤਪਸਿਦਾਨੇਚਸਿਥਤੀ ਸਦਿਤਿਚੋਚਯਤੇ॥ ਕਰਮ
ਚੈਵਤਦਰਥੀਯਸਦਿਤਯੇਵਾਭਿਧੀਯਤੇ॥੨੬॥ਅਰਥ ਹੇ ਅਰ
ਜਨ ਓਂਤਤਸਤ ਯਹ ਤੀਨਪ੍ਰਕਾਰਬ੍ਰਹਮਕਾ ਨਾਮ ਕਹਾਹੈਸੋ
ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਔਰ ਬੇਦ ਔਰ ਯਾਗਯਹ ਰਚੇ ਹੈਂ
ਤੀਨੋਪੂਰਬ ॥੨੩॥ ਇਸੀਤੇ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਬਾਦੀ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈ
ਤਿਨੋਨੇ ਯਗਯਦਾਨ ਤਪਾਦਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਬਿਧਿਪੂਰਬਕ ਕਰੀਤੀ
ਹੈ ਓਂ ਤਤਸਤ ਐਸੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰਕੇ ॥ ੨੪ ॥ ਤਥਾ ਸਦ
ਭਾਵਮੇ ਸਾਧੁਭਾਵਮੈ ਸਤ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜੀਤਾਹੈ ਔਰ ਪ੍ਰਸ਼ਸ੍ਤ ਕ
ਰਮ ਮੇ ਭੀ ਸਤ ਜੋੜੀਤਾਹੈ ॥੨੫॥ ਹੇ ਪਾਰਥ ਯਗਯ ਮੇ ਤਪ
ਮੇ ਦਾਨਮੇ ਸਤਸ਼ਬਦਕਰ ਸਿਥਤੀ ਸਤ ਐਸੇਉਚਾਰਣਕਰੀ
ਤਾ ਹੈ ॥੨੬॥ ਅਰਥਾਤ ਸਰਬਯਗਯਾਦਿ ਪੂਜਨਕੇਪ੍ਰਤਿ ਓਂ
ਅੰਕਾਰਾਦਿ ਰੂਪਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭੂਖਤਕਰਤਾਹੈ ਚਾਹੇ ਅਨੰਤ ਹੀ

ਰਥਕ੍ਰਸਾਦਿ ਕੀਏਹੂਏਹੂਏ ਭੀ ਸਤਿਨਾਮਾਦਿਰੂਪ ਅਕਾਲ
ਪੁਰਖਤੇਬਿਨਾ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਕੁਛ ਹੋਤਾਹੀ ਨਹੀ ਰੰਚਕ ਭੀ
ਇਸੀਤੇ ਭਗਵਤਕਾਨਾਮ ਮਹੀਮੰਡਨਹੈ ॥੨॥ ਵਾ ॥ ਮਹੀ ਮੰ
ਡ ਨ ਹੈ ਕਿਆਜਿਸਕੀਮਹਿਮਾਂਕੋ ਕਿਸੀਕਾ (ਡ) ਨਾਮਡਰਨ
ਹੋਇ ਸੋਮਹੀਮੰਡਨਹੈ ॥੩॥ ਵਾ ॥ ਮ ॥ ਲਖਯ਼ਮੀ ਤਿਸਕੇ ਹੀ
ਕਹੀਏ ਰਿਦੇਕੋ ਮੰਡਨਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਰਾਧਾਰੁਕਮਣਿਆਦਿਕੇ
ਛਾਤੀਕਾਭੂਖਨਹੈਂ ਭੁਜਾਕਰ ਆਲਿੰਗਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥੪॥ ਵਾ ॥
ਮ ਕਰਕੇ ਮੁਝਕੇ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਨਾਮਰਿਦੇ ਮੇ ਰਿਦੇਕਾ
ਭੂਖਨਹੈਂ ॥੬॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮਹਿਮੰਡਨ ਹੈਂ ਮਹੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮੇ
ਕੋਊ ਤੁਝਕੋ ਮੰਡ ਨਹੈ ਮੰਡਨ ਨਹੀ ਕਰਸਕਤਾ ॥੭॥ ਕਿੰਵਾ
॥ ਭੂਖਿਤਨਹੀ ਕਰਸਕਤਾ ॥੮॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮੰਡਨ ਮਰਦਨ
ਕੋਊ ਕਰਨਹੀ ਸਕਤਾਹੈ ਮੰਡਨਭੂਖਨਾਰਥ ਮੇ ਸਰਬਦ੍ਰਬਯ਼
ਕਾ ਅਭਾਵਹੋਨੇਤੇਸਭਪਰਮੇਸ੍ਵਰਕਾਦਾਨਹੋਨੇਤੇਕੋਊਭੂਖਤਨ
ਹੀਕਰਸਕਤਾਰਾਜਾਕੋਊਬਿਸੇਸ਼॥ਦਾਸਵਤਅਰਮਰਦਨਅਰ
ਥ ਮੇ ਅਧਿਕਬਲਿਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ ਮਹੀਮੰਡਨ ਹੈਂ ॥੯॥

ਮੂਲ ॥ ਜਗਤੇਸ੍ਵਰਹੈਂ ॥ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ
ਹੇ ਭਗਵਨਜਗਤਕਾਸ੍ਵਾਮੀਤੂੰ ਹੈਂ ਔਰ ਬ੍ਰਹਮਾਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕੋਂ
ਮੇ ਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਵ ਅਰੋਪਿਤਹੈ ਚਕ੍ਰਵਰਤੀ ਕੀ ਅਪੇਖਯ਼ਾ ਕਰਕੇ
ਖੰਡਮੰਡਲੇਸ੍ਵਰਵਤ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਗਤੇ ਕਯ਼ਾ ਜਗਤ ਮੇ
ਸ੍ਵਰਹੈ ਕਯ਼ਾ ਆਪਸਾਖਯ਼ਾਤ ਜਗਤਮੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨਹੈਂ ॥ ਕਾ
ਰਨਕਾਰਯਰੂਪਕਰ ਨਿਰਗੁਣਰੂਪਕਰ ਵਾ ਸਾਖਯ਼ਾਤ ਔਤਾਰ

ਰਾਮਾਦਿਰੂਪ ਸੰਤ ਨਿਤਜ਼ਾਵਤਾਰ ਰੂਪਕਰ ਵਾ ॥੨॥ ਵਾ ॥ ਜ
ਗਤ ਸ੍ਰੂ ਕਹੀਏ ਆਪ ਤੁਝਮੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕੰਚਨ
ਮੇ ਭੂਖਨ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਗਤੇਸ੍ਰਰਹੈ ਜਗ
(ਤ) ਤੇ ਨਾਮ ਤੁਝਕੇ ਸ੍ਰੂਰਤੇ ਕਜ਼ਾ ਧੁਨੀਤੇਹੂਆ ਹੈ॥ਏਕੋਹੈ ਬਹੂ
ਸਜ਼ਾਮਇਸਤੇ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਏਕਕਵਾਵੈਤੇਸਭਹੋਆ
ਅਨਜ਼ਤ ॥ ਕੀਤਾਪਸਾਉਏਕੋਕਵਾਉ ॥ ਤਿਸਤੇਹੋਇਲਖਦ
ਰਿਆਉ ॥੪॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਗਤੇ ਸ੍ਰੂਰਹੈਂ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੇ ਕਜ਼ਾ
ਤੁਝਕੇ ਚਿਤ੍ਰ ਰਥਾਦਿਗੰਧਰਬ ਰੂਪਕੀ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਰੂਪ ਸ਼ਿਵ
ਰੂਪ ਨਾਰਦਾਦਿਰੂਪਕਰ ਪ੍ਰਤਖਜ਼ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਵਤਾਰ ਰੂਪਕੇ
ਵਾ ਸ੍ਰੂਰਜਗਤੇਹੈ ਕਜ਼ਾਜਾਗਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਭੈਰਵਮੇ ਧਈਵਤ
ਤਿਸਕਾ ਬਾਦੀ ਸੂਰ ਜਾਗਤਾ ਹੈ ਮਾਲਕੌਸਮੇ ਮਧਮਜਾਗਤਾ
ਹੈ ਤਿਸਕਾਬਾਦੀਸੂਰ ॥ ਪੁਨਾ ਕਾਨੜਾ ਔਰ ਟੋਡੀ ਮੇ ਗੰਧਾ
ਰ ਸ੍ਰੂਰਬਾਦੀ ਹੈ ਔਰ ਧੈਵਤਸਮਬਾਦੀ ਔਰ ਪੰਚਮਾਦਿ ਅ
ਨੁਬਾਦੀ ਸ੍ਰੂਰਜਾਗਤੇ ਹੈਂ ॥ ਜਾਗਨਾਕਜ਼ਾਕਿ ਨਿਖਾਲਸ ਕ
ਰਕੇ ਦ੍ਰਿੜਾਇਮਾਨ ਕਰਨਾ ਇਸੀਤੇ ॥ ਪਰਮੇਸ੍ਰੂਰਹੈਂ ॥ ਤਿਸ
ਜਗਤਕਾਸੁਆਮੀਹੈ ਵਾ ਹੇ ਭਗਵਨਤੁਝਕੇ ਸ੍ਰੂਰ ਪ੍ਰ(ਮੇ) ਕਜ਼ਾ
ਪਰਮੇਯਨਹੀਹੈ ਅਪ੍ਰਤਰਕਹੈ ਏਕਕਾਲਾਵਛਿੰਨ ਸਪਤਕੋ
ਉਚਾਰਯਮਾਨਹੋਨੇਤੇ ॥ ਤਥਾ ਸ੍ਵੈਯਾ ॥ ਸੁਰਬੰਸਰੀ ਕੀ ਕਬ
ਸਜ਼ਾਮਕਹੈਮੁਖਕਾਨਰਕੇ ਅਤਹੀ ਸੁਰਸੀ ਹੈ॥ ਸੋਰੱਠਦੇਵਗੰ
ਧਾਰਬਿਭਾਸਬਿਲਾਵਲਹੂੰਕੀਸੁਤਾਨਬਸੀਹੈ ॥ ਵਾ ਪਰਮ ਉ
ਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟਹੈ ਸੁਰਖਰਜਾਦਿਕ ਤੁਝਕੇ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੁਰਗ੍ਰ

ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਪਰ(ਮੇ) ਮੁਝਕੋ ਸ੍ਰਨਾਂਮ ਮੋਛਰੂ ਪਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇਹੋ ॥੪॥ ਵਾ ॥ ਪਰਬ੍ਰਹਮਾ ਮ ਲਛਮੀ ਤਿਨਕਾ ਈਸ੍ਵਰਹੋ ॥੫॥ ਵਾ ॥ ਭੂਮੀਜਲ ਅਨਲਅਨਿਲ ਅਕਾਸਾ ਦਿਰੂਪ ਅਪਰਪਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਸੁੰਦਰਹੈ ਅਰਆਪਪਰਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਚੇਤਨਰੂਪ ਕਾਰਨਹੈ ਜਿਸਕਰ ਜਗਤਧਾਰਨ ਕੀਆਹੈ ॥੬

ਕਲਿਕਾਰਨਹੈਂ ॥ ਸਰਬਉਬਾਰਨਹੈਂ॥੧੭੨

ਟੀਕਾ ॥ ਕਲ ਕਜ਼ਾ ਮੁੰਦਰ ਕਾਰਨਹੈ ਅਰਥਾਂਤ ਔਰ ਜੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਸੋ ਅਸੁੰਦਰ ਹੈ ਜੈਸੇਬੀਰਜਬਿੰਦ ਰਕਤਾਦਿ ਅਰ ਤੂ ਹੇ ਭਗਵਨ ਪ੍ਰਮ ਸੁੰਦਰ ਕਾਰਨ ਹੈ ॥੧॥ ਵਾ ॥ ਕਲਕਾ ਰਨਹੈਂ ਕਲਕੀ ਤੁਝਕੀ ਕਾਰਨਹੀਂਹੈ ਕਜ਼ਾਉਤਮਕਾਰ ਕਜ਼ਾ ਕਰਮਹੈਤੁਝਕਾ॥੨॥ਵਾ॥ਕਲਜੁਗਾਦਿਕੋਕਾਕਾਰਨਹੈ।੩॥ਵਾ ਕਲਕਾ ਰਨਹੈਕਲਸਾਖਜ਼ਾਤਕਲਹ ਤਿਸਕਰਜੋ ਜੀਵੋਂ ਕਾ ਜੁੱਧਹੋਨਾ ਪਰਸਪਰਸੋਤੂਹੈਜੁਧਪ੍ਰਿਅ॥੪॥ਕਿੰਵਾ॥ ਕਲਕਾਰ ਨਹੈ॥ ਕਸ਼ਬਦਕਰਕੈਪ੍ਰਜਾਪਤੀਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ(ਲ) ਸ਼ਬਦ ਕ ਰਕੇ ਲਛਮੀਇਨਕਾ ਜੁ ਕਾਰਨਹੋਇ ਸੁ ਕਹੀਐ ਕਲਕਾ ਰਨਹੈ॥੫॥ਕਿੰਵਾ॥ ਕ ਸ਼ਬਦਕਰਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਔ ਲ ਸ਼ਬਦ ਕਰਦਾਤਾ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਕੋਕਾ ਦਾਤਾ ਹੋਇ ਅਰ ਕਾ ਰਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਕਲਕਾਰਨ ॥੬॥ ਸਰਬਉਬਾਰਨ ਹੈ ॥ ਸਰਬਜੋ ਹੈ ਸਰਨਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੂਏਹੈ ਤਿਨਕਾ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁ ਦਰਸੇ ਉਧਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬ ਸੰਸਾਰ ਕਾ ਉਬਾਰਕ ਰਖਕ ਹੈ ਸੋ ਅਨੰਤ ਪਰਸੰਗ ਹੈ ਪੁਰਾਨਕ ਐਸੇ

ਬ੍ਰਿਕਾਸੁਰਭਸਮਾਂਤਰਤ੍ਰਿਪੁਰਾਦਿਨਿਮਿਤਮੇਉਬਾਰਾਹੈ ਸ਼ੰਕ੍ਰ ਕੋ
ਮੂਲ ॥ ਧ੍ਰਿਤਕੇਧਰਨਹੈਂ ॥ ਜਗਕੇਕਰਨਹੈਂ ॥
ਟੀਕਾ ॥ ਭੂਮੀਕਾ ਧਾਰਕਹੈਸੇਸਕਛਪਬਰਾਹਾਦਿਰੂਪਕਰ
॥੧॥ਕਿੰਵਾ॥ ਧ੍ਰਿਤਧੀਰਜ ਕੋਕਰਤਾਹੈਬਿਸ਼ਨਸਾਖਜਾਤਭ੍ਰਿਗ
ਪਾਦਪ੍ਰਹਾਰ ਸਹਾਰਨਵਤ॥੨॥ਕਿੰਵਾ॥ਸਿਸੁਪਾਲੁਵਾਕਜਪ੍ਰਤਿ
ਸਹਾਰੇਮੇ ਧ੍ਰਿਤਧਾਰਾਹੈ ਸੌਗਾਰੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸੋ ਸਮਗ੍ਰਮਾਘਕਾ
ਬਯਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥਮੇ ਜੋ ਸਰਬਕਾਬੋ ਮੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ ਸਿਸੁਪਾਲਬ
ਧਪ੍ਰਕਰਨ ਹੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਧੀਰਜ ਜੈਸੇ ਇਤਰ
ਨ ਕੌਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਧੀਰਜਕੋ ਆਪ ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ
ਹੈ ॥੪॥ ਜਗਕੇ ਕਰਨ ਹੈਂ ॥ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਜਗਕਾ ਇਸੀ ਤੇ
ਕਰਤਾਹੈ ਕਰਨੇਵਾਲਾ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਰਨਹੈ ਬਿਵਹਾਰਕੇ
ਅਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕੌ ਕਰਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਿਆ ਸਾਧਨ
ਭੂਤਹੈ ਅਨਨ੍ਯਹੋਨੇਤੇ ਅਰਥਾਤ ਅਭਿੰਨ ਨਮਿਤੋਪਾਦਾਨ ਹੈ
ਤੰਤਕਾਰਵਤ॥ ਚੈਤੰਨਜ ਪ੍ਰਧਾਨਕਰਨਮਿਤਹੈਅਰਮਾਯਾਪ੍ਰਧਾ
ਨਕਰ ਉਪਾਦਾਨਹੈ ॥੨॥ਕਿੰਵਾ॥ ਜਗਨਾਮ ਜੰਗਮਤਦੋਪ
ਲਖਿਤ ਅਗ ਕਜਾ ਅਗਜਗ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥
ਕੋਈਇਕ ਨਾਸਤਿਕ ਸ੍ਵਭਾਵਕੌ ਹੀਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ॥ਯਥਾ॥ਅੰਨ
ਅੰਨਤੇਹੋਤਹੈ ਘਾਸਘਾਸਤੇਹੋਇ ॥ ਤੈਸੇ ਮਾਨੁਖਮਾਨੁਖਤੇ ਔ
ਰਨਕਰਤਾਕੋਇ ॥ ਤਿਨਕੇ ਨਿਖੇਧ ਕਰਤਾਹੂਏ ਕਥਨਕਰ
ਤੇ ਹੈਂ ਕਲਗੀਧਰਜੂ ਕਿ ਜਗਕੇ ਕਰਨਹੈਂ ਈਸ੍ਵਰ ਇਸੀ
ਕੋ ਉਤਰਰੂਪਜਾਨਨਾ ਕਿ ਕਰਨਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

੪॥ ਵਾ ॥ ਰਾਮਾਦਿਰੂਪ ਹੋਕਰ ਜਗ ਨਾਮ ਜਗਯੋ ਕਾਕਰਤਾ ਹੈ ਅਸ੍ਵਮੇਧਾਦਿਕੋਂ ਕਾ॥੫॥ ਵਾ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਜਗ ਕਰਕੇ ਜਾਗ ਸੋਤੇਰੀਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕੋ ਕਰਨ(ਹੈ) ਕਿਆ ਕਰਸਕਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਤੁਝਕੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਰਨੇ ਕੋ ਸਾਮਰਥ ਨਹੀ ਹੈ ਜਾਗ ਭੀ॥ ੬ ॥ ਇਤਿ॥

ਮੂਲ ॥ ਮਨਮਾਨਿਯਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਇਸੀਤੇ ਜੋ ਮਨਮੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਾਨਿਏ ਹੈ ਕਿਆ ਜੋ ਮੁਮੁਖਜੂਜਨ ਹੈ ਤਿਨੋਨੇ ਗੁਰੂ ਸੁਖਾਰਬਿੰਦ ਸੇ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰ ਮਨਨ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਸ੍ਰਵਣ ਕਿਆ ਕਿ ਜੋ ਅਰਥ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਯੁਕਤੀਯੋ ਕਰ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨਾਸੋਸ੍ਰਵਨ ਕਹਾ ਕਿ ਉਪਕ੍ਰਮੋਪਸੰਘਾਰ ਅਭਯਾਸ ਅਪੂਰਬਤਾਫਲ ਅਰਥ ਬਾਦਉਪਪਤਿ ਇਨਖਟਲਿੰਗੋਂ ਕੇ ਸਹਿਤ ਗੁਰਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਸੇਸ੍ਰਵਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਮਨਨ ਅਰਥਾਤ ਮਨਮੇ ਮਨਨਾਦਿਕਰੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਹੀ ਜਗਕਾ ਨਮਿਤਕਾਰਨਹੈ ਜਿਸਕੋਬ੍ਰਹਮ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਵਹੀ ਜਗਤਕਾ ਉਪਾਦਾਨ ਕਾਰਨ॥ ਹੈ ਨਮਿਤ ਜੈਸੇ ਘਟਕਾਕੁਲਾਲ ਹੈ ਅਰੁਬਸਤ੍ਰਕਾ ਕੁਬਿੰਦ ਹੈ ਉਪਾਦਾਨਜੈਸੇਘਟਕਾ ਮ੍ਰਿਤਕਾਕਾਰਨਅਰੁ ਬਸਤ੍ਰਕਾਤੰਤੂ ਕਾਰਨ ਇਸੀਕੋ ਸਮਵਾਇ ਕਹਤੇਹੈਂ ਸੋ ਜੈਸੇਯੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਨਮਿਤ ਉਪਾਦਾਨਹੈ ਤੈਸੇ ਪਰਬ੍ਰਹਮ ਜਗਤਕਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਜਗਤਕਾ ਅਭਿੰਨ ਨਮਿਤ ਉਪਾਦਾਨ ਕਾਰਨਹੈ ਸੋਤੰਤੂ ਕਾਰਬਬ੍ਰੂਹਾਹੋਤਾ ਹੈ ਜੀਵਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਪਹੀਤੋਵੇਤੰਤੂ ਨਿਕਾਸ

ਕਰ ਮੁਖਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਤਾ ਹੈ ਜਾਲਾਰਚਨੇਕੋ ਸੋਆਪਹੀਤਿਸਕਾ । ਨਮਿਤਕਾਰਨਹੈ ਕੁਲਾਲਕੁਬਿੰਦਕੀ ਤਰੈ ਅਰ ਆਪਹੀ ਉਪਾਦਨ ਕਾਰਨਹੈ ਜਾਲੇਕਾ ਮ੍ਰਿਤਕਾਤੰਤੂਵਤ ॥ ਤੈਸੇਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਗਤਕਾ ਅਭਿੰਨਨਮਿਤੋਪਾਦਨ ਕਾਰਨਹੈ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਪ੍ਰਧਾਨਕਰ ਤੋ ਉਪਾਦਾਨਹੈ ਅਰਚੈਤਨਜ ਪ੍ਰਧਾਨਕਰ ਨਮਿਤਹੈ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰ ਜੋ ਗੁਰੂਕੇ ਸਿਖਜ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂਹੈਂ ਕਜਾ ਮੋਖਜਕੀ ਇਛਾਵਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕਬ ਹਮਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਜਨਮ ਮਰਨ ਸੇ ਮੋਖਜ ਹੋਗਾ ਤੋ ਐਸੇਗੁਰੋਂਕੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਸੇ ਸ਼੍ਰਵਨਕਰ ਮਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਨਿਦਧਜਾਸਨਕਰਕੇ ਸਾਖਜਾਤ ਦੁਆਰਾ ਮੋਖਜਕੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇਹੈਂ ॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀ ਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹੈਹੈਂ ਕਿ ਯੇ ਬਾਤ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਸਰਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂਮੇ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਪੁਰਾਨੋਮੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮਨਮਾਨੀਯਹੈ ਮਾਨੀਨਾ ਮਬਜਾਨ ਯਾਨੇ ਅਰਥ ਸੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਹਮਾਰੇ ਮਨਮੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਜੋ ਆਪਕੇ ਨਾਮਕੇ ਵਾ ਆਪਕੇ ਵਾ ਆਪਕੋ ਵਾ ਛਿਤਯੇ ਕਜਾ ਯਹ ਅਰਥ ਹੈ ਆਪਕੋਂਪ੍ਰਿਯ ॥

ਮੂਲ ॥ ਜਗਜਾਨਿਯਹੈ ॥ ੧੭੩ ॥ ਟੀਕਾ

ਇਸ ਬਾਤਕੋ ਜਗਤ ਅਛੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਕਜਾ ਅਨਭਵਗਾਮਯਹੈ ਅਰ ਅਨਭਵਹੀ ਇਸਮੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਜੋ ਪੂਰਬ ਕਥਨ ਕੀਆ ਹੈ ਅਰਥ ਕਿ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂ ਮਨਮੇ ਮਨਨਾਦਿ ਕਰ ਮੋਖਜਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾਹੈ ਯਹੀਬਾਤ ਜਗਤਕੋ ਜਾਨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮਨਮੇ ਮਨਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਯੋਗਜ ਯਹੀ ਬਾਤ ਹੈ ਐ

ਰਕੋਊ ਨਹੀਂਹੈ ਇਸੀਤੇ ਜਾਨਯਹੈ ਕਜ਼ਾ ਜਾਨਨੇ ਯੋਗਜ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਬਾਤਕੇ ਜਾਨਨੇ ਸੇ ਬਿਨਾਕਦਾਚਿਤ ਕਿਸੀ ਪ੍ਕਾਰ ਕਰਭੀ ਖਲਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਗੀ ਔਰਕੋਊ ਉਪਾਯ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਗਜਾਨਿਯਹੈ ਜਗਤਕਾ ਜਾਨਿਪਿਜ਼ਾਰਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂਹੀ ਹੈ ਔਰ ਕੋਊਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸਕਾ ਬਾਗ ਹੋਤਾਹੈ ਤਿਸੀਕੋਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰ ਤਿਸੀਕੋ ਏਕਏਕ ਪੇੜ ਕੀ ਜੁਦਾਜੁਦਾ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਰ ਸਭੀਕੀ ਪਾਲਨ ਪੋਖਨ ਵੋਹੀ ਕਰਤਾਹੈ ॥ਤਥਾਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ਸਿੰਚਨਹਾਰ ਏਕ ਹੈ ਮਾਲੀ। ਖਬਰ ਕਰਤ ਹੈ ਪਾਤਪਤ ਡਾਲੀ। ਸੋਈ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸਪਸ਼ਟ ਮਹਾਰਾਜ ॥ਵਾ॥ ਹੇ ਖ਼ਾਲਸਾਜੀਜਗਜਾਨੀਯ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹੀ ਜਗਤ ਕਾ ਜਾਨੀਯ ਹੈ ਔਰਪੁਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕ ਸਭ ਸ੍ਵਾਰਥੀਹੈਂ ਅਰਝੂਠੇ ਹੈਂ ਇਸਕੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇ ਵਿਘਨ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ੭ ॥ ਇਸੀਤੇ ਕੈਸਾ ਭਗਵਤ ਜਗਜਾਨੀਅਰਥਾਤ ਜਗਤ ਹੀ ਜਿਸਕਾ ਜਾਨੀਹੈ ਕਿਸੀਕਾਏਕ ਦੋ ਦਸ ਬੀਸ ਪਚਾਸ ਹੋਯਗੇ ਯਹ ਸਰਕਾਰ ਜਗਜਾਨੀ ਹੈ ਮਾਸ਼ੂਕ ਜਗਤ ਕਾ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਭਰਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੋ ਤੂਹੀਭਰਹੈਧਾਰ ਰਹਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸ੍ਵੰਭਰ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਖ਼ਾਲਸਾਜੀ ਸਰਬ ਕੋ ਵੋਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਭਰਰਹਾ ਹੈ ਤਿਸੀਤੇ ਤਿਸਕਾ ਮਨਨਾਚਿਕ ਚਹਿਐ॥ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਮੇਂ ॥ ਜਿਸਕਾ ਦਿਤਾ

ਖਾਵਨਾ ਤਿਸਕਹਿਐ ਸਾਬਾਸ॥ ਬਜ਼ਤਰੇਕ ਮੈ ॥ ਵਜਹੁ ਸਾ
ਹਿਬ ਕਾ ਸੇਵਬਿਰਾਨੀ। ਐਸੇ ਗੁਨਹਿਅਛਾ ਦਿਓਪ੍ਰਾਨੀ॥
ਪੁਨਾ॥ ਦੇਦੇਥਾਵਹੁਦਿਤਾਚੰਗਾ ਮਨਮੁਖ ਐਸਾ ਜਾਨਿਐ॥
ਸੁਰਤਿਮਤਿ ਚਤੁਰਾਈ ਤਾਕੀ ਕਿਆ ਕਰ ਆਖ ਬਖਾਨਿਐ
॥ ਇਤਿ ॥ ਜੋ ਇਸਤ੍ਰੀਕੇਭਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋਇ ਸੋ ਭਰਤਾ ਕਹੀ
ਤਾ ਹੈ॥ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂਸਰਬਕਾ ਭਰਤਾਹੈ ਇਸੀਤੇ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ
ਇਸਤ੍ਰੀਵਤ ਚਿੰਤਨਚਹਿਐ॥ ਹਨੂਨਾਟਕੇ ਸੋਰਠਾ ॥ ਯਥਾ॥
ਏਕ ਸਰਨ ਬ੍ਰਤ ਹੋਇ ਜਪਤਪ ਨੇਮ ਸਭੀ ਰਹੈ। ਨਾਰਿਪੁਰੁ
ਖਨਹਿ ਦੋਇ ਕਜੋਂ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਸਰਾਹਿਐ। ਰਾਮਚਰਿਤਮਾਨ
ਸੇ। ਬਿਧੁਬਦਨੀਸਭ ਭਾਂਤਿਸਵਾਰੀ। ਸੋਹਿਨਬਸਨ ਬਿਨਾਬ
ਰਨਾਰੀ॥ ਚੌਬੋਲਾ ਯਥਾ॥ ਸਖੀਕਾਜਰ ਹਾਰ ਤਬੋਲ ਸਭੀ
ਕਛੁ ਸਾਜਿਆ। ਸੋਲਹ ਕਿਏ ਸਿੰਗਾਰ ਕਿ ਅੰਜਨ ਪਾਜਿ-
ਆ॥ ਜੇਘਰ ਆਵੈ ਕੰਤ ਸਭੀ ਕੁਛਪਾਇਐ। ਹਰਿਹਾਂਕੰਤੈਬਾ
ਝ ਸਿੰਗਾਰ ਸਭ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇਐ। ਭਾਵ ਕਜਾਕਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ਵਾ
ਹਿਗੁਰੂਕੇ ਚਿੰਤਨ ਬਿਨ ਜੋ ਕੁਛ ਜਪਤਪਾਦਿਕ ਹੈਂ ਸਭ ਨਿ
ਸਫਲ ਹੈ ਜੇਕਰਤੌ ਭਗਵਤ ਭਜਨ ਸੰਜੁਕਤੁਹੈ ਜਪਤਪਾਦਿਕ
ਤਬਤੋ ਕਈ ਗੁਨੋਤਰਤਿਨਕੀ ਬ੍ਰਿਧੀ ਹੈ॥ ਦੋਹਾ ਯਥਾ॥ ਰਾ
ਮਨਾਮ ਹੈ ਅੰਕਨਿਧਿ ਸਾਧਨਤਾ ਸਭਸੁੰਨ। ਅੰਕਸਹਿਤ ਦ
ਸਗੁਨਅਹੈ ਅੰਕਰਹਿਤਸਭਸੁੰਨ। ਇਸਪ੍ਰਕਾਰਜਪਤਪਾਦਿ
ਕਰ ਪੁਨਾ ਸਾਥਹੀ ਐਸੇ ਦੀਨਤਾਪੂਰਬਕ ਪ੍ਰਰਥਨਾ ਕਰਨੀ
ਇਹੀਜੁਗਤਿ ਹੈ ਅਪਨੇ ਔਗੁਨ ਔਵਾਹਿਗੁਰੂਕੇ ਉਪਕਾਰ

ਨਿਰੂਪਣ ਕਰਨੇ ਅਰੁ ਗਦਗਦ ਹੋਕਰ ਭਜਨ ਸਾਧੁਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸਰਬਦਾ ॥ਤਥਾ॥ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ॥ ਭਗਤਵਛਲ ਸੁਨਹੌਤਹੌਂ ਨਿਰਾਸਰਿਦੈ ਪਤਿਤਪਾਵਨ ਸੁਨ ਆਸਾਉਰਧਾ ਰਿਹੌਂ। ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸੁਨ ਕੰਪਤ ਹੈਂ ਅੰਤਰਗਤਿ ਦੀਨਕੇ ਦਯਾਲ ਸੁਨ ਭ੍ਰਮ ਭੈ ਟਾਰਿਹੌਂ। ਜਲਧਰ ਸੰਗਮਕੈ ਅਫਲ ਸੇ ਮਲ ਦ੍ਰੁਮਚੰਦਨ ਸੁਗੰਧਸਨਬੰਧ ਮਲਗਾਰਹੌਂ। ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ ਕਰਨਰ ਕਹੂੰਨਪਾਵੌਂਠਉਰ ਤੁਮਰੇ ਬਿਰਦਕੋ ਸੁਆ ਸੁਰਸੌਭਾਰਹੌਂ ॥ ਤਥਾ ॥ ਸਿਮਰ ਮੁਰੀਦਾ ਢਾਢਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿੰਦਾ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੰਕਰਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰੁਖ ਤੁਮ ਕਰਤਾ ਹੋ ਸਰਬਕੇ ॥ ੧ ॥ ਅਥਵਾ। ਕਰਕੇ ਕਕਾਰਕੋ ਅੰਕੁਰਜੋ ਹੋਇ ਤੌ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਰਬੰਕੁਰਹੈਂ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਬੀਜਕਾ ਤੁਹੀ ਅੰਕੁਰ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਬ੍ਰਿਧੀ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਲਖਯਨਾਕਰ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਦੇਵਤਾ ਜਿਸਜਿਸ ਕਾਰਮੈ ਤੈਨੇ ਲਗਾਏ ਹੂਏ ਹੈਂ ਤੈਸੇਹੀ ਸਰਬੰਕਰਹੈਂ ਸਭ ਵੈਸੇਹੀ ਕਰਤੇਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬੰ॥ ਕਰਹੈਂ ਸਰਬੰਸੰਕਰ ਰੁਦ੍ਰ ਤਿਸਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਲਯ ਕਰਤਾਕਾ ਕਾਲਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬੰਨਾਮ ਸੰਕਰਾਦਿਕ ਭੀ ਆਪਕੀ ਆਗਯਾ ਕੋ ਪਾਇਕਰ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੌ ਕਰੇਹੈਂ ਕਯਾਕਰਤਾ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ ॥ਅੰਕ॥ਰਹੈ॥ਹੇਪਰਮਾਤਮਨਸਰਬਰੂਦ੍ਰ ਆਪ

ਕੇ ਗੋਦਮੈਂ ਰਹੈਂ ਰਹਤਾ ਹੈ॥ ੬॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ ਕਰਕੇ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਆਪਕੇ ਅੰਕ ਗੋਦਮੈ ਰਹਤੀਹੈ ਮਾਤਾ ਪੁਤ੍ਰਵਤ॥ ੭॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਬੰਕਨਾਮ ਤਿਰਯਕਟੇਢੇਹੇ ਭਗਵਨ ਆਪਕੇ ਜੋਸਰਹੈ ਬਾਨਤੇ ਬੰਕਰਹੈਂ ਸਰਬਦਾਤੀਖਨਰਹਤੇਹੈਂ ਕਿਸੀਸਮੇ ਭੀ ਕੁੰਠਿਤਨਹੀਂ ਹੋਤੇ॥ ੮॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬਅੰਕ ਤੁਝਮੇ ਰਹਤੇ ਹੈਂ॥ ੯॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ ਅੰਕੋਮੇ ਆਪ ਰਹਤੇ ਹੋ ਯਥਾ ੯ ਨੌਅੰਕਕੋਨੌਅੰਕਗੁਨਕਰ ਨਵਹੀ ਰਹਤਾਹੈ ਤਦਵਤ॥ ੧੦॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਕਰਕੇ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤੜਾਗ ਆਪਕਾ ਤਿਸਮੇਬਕ੍ਰਰਹੈ ਨਕ੍ਰ ਤਿਮੰਗਲਾਦਿ ਅਨੰਤ ਤਿਰਯਕ ਬਰਨਕੇ ਪਾਸੀਰੂਪ ਹੈਂ॥ ੧੧॥ ਪੂਰਬ ਜੋਗੋਦੀਗਤ ਅਰਬ ਕਿਆਹੈਤਿਸਕੋਸ੍ਰੀ ਸਹਿਤਅਵਤੰਸਧਰਪ੍ਰਗਟਕਰਤੇਹੈਂ॥

ਮੂਲ॥ ਸਰਬਪਾਸਿਯਹੈਂ॥ ਟੀਕਾ

ਸਰਬਕੇਪਾਸਹੀਹੈ ਅਤਿਸਮੀਪ ਨੇਤ੍ਰਵਤ ਇਸੀਤੇ ਦੇਖੀਤਾ ਨਹੀਹੈ ਜੋਵਸਤੂ ਸਮੀਪਹੋਇ ਵਹੁਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮੇ ਨਹੀਆਤੀ ਨੇਤ੍ਰ ਯਥਾ ਅਤਿ ਸਮੀਪਹੈ ਔਰ ਕੋ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਨੇਤ੍ਰੋਂਕਰ ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰ ਕਿਸੀਕਰ ਦੇਖੀਤੇ ਨਹੀ ਨੇਤ੍ਰਾਂਤਰਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਸੇ ਅਰਥਾਤ ਅਪਨਾਆਪ ਹੋਨੇਤੇ॥ ਤਥਾਚ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ॥ਕਹਿਰਵਿਦਾਸਹਾਥਪੈਨੇਰੇਸਹਜੇਹੋਇਸੁਹੋਈ॥ਪੁਨਾ॥ਸੋ ਪ੍ਰਭੁਨੇਰੇਹੂਤੇਨੇਰੈ॥੧॥ਕਿੰਵਾ॥ਪਾਸ ਕਿਨਾਰੇਕੋਕਹਤੇਹੈ ਸਰਬ ਪਾਸਿਯਹੈਕਜ਼ਾਸਰਬਸੇਭਿੰਨਹੈਪੰਚਭੂਤਕਾਰਨਰੂਪਸਰਬਕਾ ਰਯੋਂਸੇਭਿੰਨਹੈਂ॥ਜੈਸੇਘਟਿਮ੍ਰਿਤਕਾਮੈਹੈਅਰਮ੍ਰਿਤਕਾ ਘਟ ਮੇਂ

ਨਹੀ ਘੱਟਭੂਮੀਸੇ ਜੁਦਾਨਹੀਂ ਹੈਅਰੁਭੂਮੀਘਟਸੇਜੁਦਾ ਹੈਐਸੇ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀਹੈ ਅਰੁ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਸਰਬਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀਸੇ ਭਿੰਨ ਹੈ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬਪ੍ਰਲਯਕਰ ਤਾ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੂ ਸਰਬਦਾਤਿਸਕੇ ਪਾਸ ਹੈ ਜੈਸੇ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੂ ਸਰਬ ਦਾ ਤਿਸਕੇ ਪਾਸਹੈ ਤੈਸੇਜੋ ਪ੍ਰਾਨਾਪਾਨ ਕੀ ਗੰਠ ਹੈ ਨਾਭੀ ਕੇ ਨੀਚੇ ਤਹਾਂ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁਕਾਨਿਵਾਸਲਿਖਾਹੈ ਸੋਜਬਸਮੈਪੂਰਨਹੋਤਾ ਹੈਤਬ ਵਹੁ ਗੰਠਕੋ ਛੋੜਦੇਤਾਹੈ ਪੁਰਖ ਮਰਨਕੋਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤਾ ਹੈ ॥ਤੈਸੇਹੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸਦੀਵ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਕੇ ਅਸ੍ਰਿ ਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰੇਯਤਾਕਰ ਪਾਸਰਹਤਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਜੀਵਉਕੋ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਕਾ ਭਯਰਹਿਤਾਹੈ॥ਤੈਸੇ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਕੋ ਸ਼ਰਬਕਾਨਾਮ ਮਹਾਕਾਲ ਕਾ ਭਯ ਰਹਤਾ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹੈ ਹੈਂ ਕਿ॥ ਸਰਬ ਪਾਸਿਯ ਹੈਂ (ਪਾ) ਪਦਪ ਲਨਾਰਥਹੈਤਦੋਪਲਖਯਤ ਉਤਪ ਤਿ ਪ੍ਰਲਯ ਜਾਨਨੇ ਸੋ ਸਰਬਦਾ ਪਾ ਕਹੀਏ ਸਰਬਕਾਪਾਲ ਨਾਦਿ ਕਰਤਾ (ਸਿਯਹੈ) ਸੀਤਾਭਗਵਤੀ ਪਾਲਨਾਦਿਕਰਤੀ ਮਹਾਮਾਯਾਹੈ ॥ਅਰੁ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬਦਾ ਅਸੰਗਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾਂ ॥ ਪਾਦੋ ਅਸਯ ਵਿਸ਼੍ਵਾਭੂਤਾਨਿ ਤ੍ਰਿਪਾਦ ਮਮ੍ਰਿਤੰਦਿਵੀਤਿ॥ਜੈਸੇ ਸੇਰਸੇਪਾਹੋਤਾਹੈ ਚੌਥਾਭਾਗ ਸੋਤੀਨਭਾਗ ਸੁਧ ਹੈਂ ਏਕਪਾਦ ਪ੍ਰਪੰਚ ਰੂਪ ਸਿਆ ਹੈ ॥ਤਥਾਚ॥ਅਧਯਾਤ ਮਰਾਮਾਯਣੇ ਦੁਤੀ ਯਾਧਯਾਯ ਰਾਮਹ੍ਰਦਯੇ ਸੀਤਾ ਜੂ ਕੀ ਉਕਤ ਹਨੁਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ॥ ਸੁਰਾਮਸੰਨਿਧਾ ਸਤੀ ਸ੍ਰਿਜਾਮੀਮੈ ਨਿਰਾਲਸਾ ॥ ਅਰੋਪ੍ਯ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਮੈ ਕਥੈਂ ਸੁ ਜੀਵਬਾਲਸਾ ॥ ਪ੍ਰਨਾ ਜਗਉਤਪਤਿ

ਪਾਲਨ ਸੰਘਾਰਮਾਯ ਆਸ੍ਰਯਹੈ ਅਬਿਕਾਰ॥ ਉਪਾਇਪਾਲ
ਸੰਹਰੌਨਰਾਮਹੇਤਠਾਨਿਐ॥ ਜਗਤਮੂਲਕਾਰਨੰਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਮੋਹਿ
ਮਾਨਿਐ॥ ਸੋ ਇਸੀਤੇਜਗਤਉਤਪਤੀ ਪਾਲਨਸੰਹਾਰਸੀਆ
ਮਹਾਮਾਯਾ ਕਰਤੀ ਹੈ ਆਪ ਅਕ੍ਰੈਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਔਰ ਇਸੀਤੇ
ਤਿਨਕਾਨਾਮਪੀਛੇਆਗੇਭੀ ਅਰੁਅਬਭੀ ਸਰਬਪਾਸਿਯਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬਨਾਸਿਯਹੈ॥ ੧੭੪॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਸਰਬ ਕਾ ਨਾਸਕਹੈ॥੧॥ਕਿੰਵਾ॥ਸਰਬ (ਨਾ)
ਸਰਬ ਮਾਨੁਖਯ ਤਿਨਕਾ ਆਸਯ ਅੰਤਹਕਰਨ ਤਿਸਮੇ ਬਿ
ਰਾਜਮਾਨ ਹੈ॥ਵਾ॥ ਆਸਯਕ੍ਰਿਯਾਹੀ ਜਾਨੀਐ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ॥
(ਸਰ) ਬਨਆਸਯਹੈਂ॥ਸਰ ਤਲਾਬਬਨਬਨਸਪਤੀਆਸ਼ਯ
ਕਰਕੇ ਅੰਤਹਕਰਨ ਤਦੋਪਹਿਤ ਦੇਵਮਾਨੁਖਯ ਦੈਤਯ ਪਸ਼ੁ
ਪੰਖੀ ਸਭ ਗੁਬਿੰਦ ਹੈ ਸਭਘਟਰਾਮਬੋਲੈ॥ਸਰਬੰਖਲ੍ਵਿਦੰਬ੍ਰ
ਹਮ॥ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਸ਼੍ਰੁਤਿਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯਬਸਤੂ ਇਸਪਦਕਰ ਮਹਾ
ਰਾਜ ਦਿਖਾਇਦੀਨੇ ਹੈ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਾ ਕਰ ਨਰ ਨਰੋਪਲ
ਖਯਤ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ॥੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਪੁਰਖਮਾਤ੍ਰ ਤਿਨਕਾ ਜੋ
ਆਸਯ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਹੈ ਹੇਭਗਵਨ ਅਜਹਤ ਲਖਯਣਾਕਰ॥
੫॥ ਵਾ॥ ਯਹਜੋ ਸੰਸਾਰ ਸਰ ਬਨਾਹੈ ਸੋ ਸੀਆਜੀ ਨੇ ਰਚਾ
ਹੈ ਇਸੀਤੇਨਾਮ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਸਰਬਨਾਸਿਯ ਹੈਂ॥੬॥ਕਿੰਵਾ
॥ ਆਸੀਯਾ ਨਾਮ ਚੱਕੀ ਸੋ ਸਰਬ ਚਰਾਚਰਜੀਵ ਰੂਪਦਾਨਾ
ਕੋ ਪੀਸਬੇਕੋ ਚਕੀ ਹੈ ਕਾਲਰੂਪ॥੭॥ ਵਾ॥ ਦੁਵਿਧਾਰੂਪ
ਚਕੀਕਰਕਾਲਰੂਪ ਜੀਵ ਦਾਨੇਂ ਕੋ ਪੀਸ ਰਹਾ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥

ਦੋਪੁੜਚਕੀਜੋੜਕੈਪੀਸਨਆਇਬਹਿਠ ॥ ਜੋਦਰਰਹੇਸੁਉਬ
ਰੇਨਾਨਕਅਜਬਡਠਿ॥ ੮ ॥ ਖਾਸਬੀੜਮੇਂ ਸੁਬਪਾਸਿਯੇਂ ਹੈਂ
ਸੁਬਨਾਸਿਯਹੈਂ॥ਪਾਠਹੈਸਕਾਰਕੇਪੈਰਮੈਰਕਾਰਹੈਏਤਾਭੇਦ॥
ਮੂਲ॥ ਕਰੁਣਾਕਰਹੈਂ॥ ਬਿਸੰਭਰਹੈਂ॥ਟੀਕਾ
ਹੇਭਗਵਨ ਕਰੁਣਾ ਕਰਤਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕਰੁ
ਣਾਆਕਰਹੈਂ॥ਕਜਾ ਖਾਨੀ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀ ਅਰਥਾਤ ਯਤ ਕਿੰ
ਚਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜੋਕੁਛਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਈਹੈ ਹੋਤੀਹੈ ਹੋਇਗੀ॥ ੨॥
ਵਾ॥ਕਰੁਣਾਕਰਕੀਰਨਾਕਹੂ ਪਰਮਦੁਖੀ ਇਸ਼ਟ ਬਿਯੋਗ
ਕਰ ਪੁਰਖਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿਰੂਪਕਰ ਬਿਲਾਪ ਕਰਰਹਾ ਹੈ
ਕਹੂ ਆਨੰਦਤਿ ਹੋਇਰਹਾਹੈ॥੨॥ ਵਾ॥ ਪ੍ਰੇਮੀਰੂਪ ਬੈਰਾਗਜ
ਕਰ ਕਹੀਂ ਸਾਂਤਰਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਰਹਾ ਹੈ॥੩॥ ਬਿਸੰਭਰ
ਹੈਂ॥ ਸਰਬਕਾ ਭਰਤਾ ਹੈ ਕਜਾ ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਪੋਖਨ
ਕਰਤਾ ਹੈ॥੧॥ ਵਾ॥ ਸ੍ਵਾਮੀ ਵਾ ਪਤੀ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾਵਤ॥ ਐ
ਬਿਸੰਭਰਪਰ ਏਕਅਖਾਯਕਾ ਹੈ॥ ਚੌਃ॥ ਹੁਤੋਏਕਪੰਡਤਧਨ
ਹੀਨਾ॥ ਬਿਦਜਾਬਿਦਿਤਬਜਾਸਬਪੁਬੀਨਾ ॥ ਤਾਕੀਤਿਅਤਿ
ਹਤਰਕਤਰਹਈ॥ਤੂੰਧਨਧਾਮਨਲਜਾਵਤਅਹਈ॥੧॥ਪੂਜਾ
ਪਕਪੂਜਾਧਰਕਰਈ ॥ ਦੂਜਾਕਾਮਨਮਨਮਹਿਧਰਈ॥ ਨ
ਹਿਦਰਿਦ੍ਰਹਰਿਤੋਰਨਸਾਵਾ॥ ਜਾਪਜਾਪਜਿਹਜਨਮਬਿਤਾਵਾ
॥ ੨ ॥ ਸੁਨਿਸੁਨਿਸਸੁੰਦਰਿਕੇਬੈਨਾ॥ ਹ੍ਰੈਚੁਪਚਾਪਕਹੈਕਛੁਹੈ
ਨਾ॥ ਇਕਦਿਨਭੀਯਤਾਦੁਰਮਤਿਦਾਰੀ॥ ਤਾਕੋਨਿੰਦਨਨੀਕ
ਲਾਗੀ॥੩॥ ਤਬਹਿਤਮਕਦਿਜਤਹਭੇਜਾਈ॥ [illegible]

ਸਰਿਤਾਤਟਭਾਈ॥ ਬਿਸੁਨਸਹਸ੍ਨਾਮਜੋਬਾਨੀ॥ ਬਿਸੰਭਰ
ਤਹਨਾਮਬਖਾਨੀ॥੪॥ ਦੁਖਿਤਦਿਜਹਿਤਿਹਅਰਥਨਸੂਝਾ॥
ਮਿਥਜਾਨਾਮਬਜਾਸਕ੍ਰਿਤਬੂਝਾ॥ ਜੋਹਰਿਬਿਸੰਭਰਬਰਹੋਈ॥
ਤਉਮੋਸੇਕੀਅਭਰਰਹਿਗੋਈ॥੫॥ ਤਾਛਿਨਛਿਪ੍ਲਾਇਹ
ਰਤਾਲੂ॥ ਪੂਰਨਪਾਠਕੀਓਦ੍ਵਿਜਖਜਾਲੂ॥ ਤਬਹਰਿਪੀਤੰਬ
ਰਬਰਪਾਈ॥ ਸਮਝੀਪ੍ਰੀਤਬਿਰਦਬਡਿਆਈ॥੬॥ ਤਬਤਾ
ਕੇਬਨਬਿਦਜਾਅਰਥੀ॥ ਪਹੁਚੇਜਹਾਨਾਰਦਿਜਬਰਥੀ॥ ਰੀ
ਮਾਤਾ ਅਬਖੋਲਕਿਵਾਰਾ॥ ਧਨਗਨਭੇਜਜੋਪੰਡਤਭਾਰਾ॥੭
॥ ਸੁਨਸੁਨਸੋ ਸੁੰਦਰਿਸਕੁਚਾਈ॥ ਸਮਝਸਮਝਮਨਮਿਥਜਾ
ਪਾਈ॥ ਪੁਨਿਪੁਨਿਹਰਿਕਹਿਖੋਲਤਨਾਹੀ॥ ਮੈਬਿਦਜਾਰਥਿ
ਤਵਪਤਆਂਹੀ॥੮॥ ਤਬਤਿਨਦ੍ਵਾਰਕਿਵਾਰਉਘਾਰਾ॥ਲਖਜੋ
ਰੂਪਦਿਜਹਰਿਕੋਧਾਰਾ॥ ਤਵਕੋਨਾਮਬਾਮਸੁਖਧਾਮੂ॥ ਬੋਲੇ
ਬਿਹਸਿਬਿਰਦਧਰਰਾਮੂ॥੯॥ ਮੈਬਿਸੰਭਰਾਮਾਤਤਵਦਾਸਾ॥
ਪੰਡਤਕੋਬਿਦਜਾਰਥਿਖਾਸ॥ ਯਹਧਨਅਨਗਨਧਾਮਹਿਰਾਖੀ
॥ ਕਹਿਹੁਮਾਤਬਿਦਬਰਸਨਸਾਖੀ॥੧੦॥ ਤਵਭੇਜਜੋਧਨਹ
ਮਪਹੁਚਾਵਾ॥ ਪੀਤਾਂਬਰਅਬਲੇਹੁਸੁਹਾਵਾ॥ ਮਮਨਾਮਹਿਮਿ
ਥਜਾਕੋਕਰਈ॥ ਯਹਨਬਜਾਸਬਪੁਸ਼ਕ੍ਰਿਹਧਰਈ॥੧੧॥
ਦਿਜਦਯਿਤਾਦੁਖਦਗਜੋਜੁਆਯੋ॥ ਅਗ੍ਰਸੁਦਾਮਾਵਤਧਨਪਾ
ਯੋ॥ ਸਮਝਸਮਝਹਰਿਭਗਤਬਡਾਈ॥ ਉਰਦਿਜਕੇਉਰਭ
ਗਤਿਆਈ॥੧੨॥ ਦੋਹਾ॥ ਹਰਿਨਿਹਾਲਯਾਚਰਿਤ੍ਰਹਰਿ
ਜਾਨਤਕੁਉਮਤਿਮੰਤ॥ ਭਜਿਅਤਾਹਿਸ੍ਰੀਖਾਲਸਾਜੋਹਰਿਬਪੁ

ਧਰਸੰਤ॥ ੧੩ ॥ ਸੁਨੈਪਢੈ ਯਾਕਥਾਕੋਉਪਜੈਪ੍ਰੀਤਬਿਸਾਲ
॥ ਰਸਿਕਨਕੇਬਸਕਰਨਕੀਯਹਮੁਕਤਾਮਨਿਮਾਲ॥ ੧੪॥
ਇਤਿ॥ ਪੁਨ ਇਕਦਿਜਬਰਕੀਬਰਸਾਖੀ॥ ਸੁਨਹੁਜੁਬਾਲ
ਮੀਕਕਬਿਭਾਖੀ ॥ ਰਾਮਚੰਦਰਘੁਨਾਥਗੁਸਾਈ॥ ਦੇਸਦੇਸ
ਜਬਫਿਰੀਦੁਹਾਈ ॥ ਦੁਖਦਰਿਦ੍ਰਸਭਕੇਰਪਰਾਵਾ॥ ਦੰਡਏ
ਕਕਰਯਤਿਨਸੁਹਾਵਾ॥ ਬੰਧਨ ਤ੍ਰਿਨ ਪਸੁਬਾਂਧ ਸੁਨੀਜੈ ॥
ਜਿਤੀਬੈਸ ਸੁਖ ਸੋ ਸਭਜੀਜੈ ॥ ੨ ॥ ਰਘੁਬਰ ਜਸਕਰ
ਜੁਵਾ ਪੁਰਾਨੇ॥ ਸੁਨੈ ਸਾਧੁ ਸੰਤਤਸੁ ਪੁਰਾਨੇ॥ ਬਿਪ੍ਰ ਏਕ
ਬਰ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਨਾ। ਕਥਾ ਪੁਰਾਨ ਪੁਰਾਨ ਪੁਰਾਨਾ ॥
੩ ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਏਕਜੀਵਤਤਹਿਮੂਆ। ਸੁਨਸਭ ਲੋਕਨ ਅਚ
ਰਜਹੂਆ। ਆਨਧਰਯੋ ਤਿਨ ਰਾਮ ਦੁਆਰੇ। ਕਹਯੋ ਊਚਸ੍ਵਰ
ਕੂਕਪੁਕਾਰੇ॥ ੪॥ ਬਿਸ੍ੰਭਰ ਤੁਹਿ ਨਾਮ ਸੁਨੀਜੈ। ਸੋ ਅਬ
ਨਾਹਿ ਕਹਾਵਨ ਕੀਜੈ। ਭਰੋ ਮੋਹਿਕੈ ਅਨਤਨਿਕਾਸੋ। ਬਿਸ੍ੰ
ਭਰ ਤਬ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸੋ॥ ੫॥ ਮਰਯੋਸੁਪੁਤ੍ਰ ਪਾਪਮੋਹਿਨਾਹੀ
। ਕਰੋਹੁਬਾਤ ਜੁਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਹੀ। ਬਿਸ੍ਵਬਹਿਰ ਮੁਹਿ ਥਾਨ ਬ
ਤਾਵਹੁ। ਤਾਤਤਾਤ ਨਹਿ ਤਾਤਜਿਆਵਹੁ॥ ੬॥ ਦੋਹਾ॥ ਪੁ
ਖਕਰਮੇਪੁਖਕਰਹੁ ਤੋ ਪੁਖਕਰ ਮੁਖਚਿਤ ਚਾਹਿ। ਪੁਖਕਰ
ਖਿਤ੍ਰਪੁਖਕਰਚਲੇ ਪੁਖਕਰ ਆਸੇਆਹਿ॥ ੭॥ ਤਪਤਤਾਪ
ਤਰੁਤਰਹੁਤੋਤਾਰਸੀਸ ਤਰਵਾਰ। ਸੁਰਪੁਰਸੂਦ੍ਰ ਪਠਾਇਪੁਨ
ਦਿਅਦਿਜ ਪੁਤ੍ਰਜਿਵਾਰ॥ ੮॥ ਧਨਮਨਿਗਨਅਨਗਨਦਿਏ
ਲੋਕਉਤ੍ਰ ਗਤਿ ਸੋਕ। ਬਿਸ੍ੰਭਰਨਿਜਨਾਮਕੋ ਕਰਯੋਪ੍ਰਗਟ

ਸਭ ਲੋਕ ॥ ੯ ॥ ਚੌਃ ॥ ਬਿਸ੍ੰਭਰ ਜੀਅਨਕੋ ਦਾਤਾ। ਗਦ
ਤਰੰਗ੍ਰਥ ਗੁਰੁਅਤਿ ਅਵਦਾਤਾ। ਕਰਭਰੋਸਹਰਿ ਨਾਮਜਪੀਜੈ।
ਉਦਰਭਰਨ ਹਿਤ ਚਿੰਤਨ ਕੀਜੈ॥ ੧੦ ॥ ਦਸਮਗੁਰੂ ਕਰ
ਹਿਤ ਉਪਦੇਸਾ। ਸੁਨਹੁ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸੁਖਦਸੁਦੇਸਾ। ਨਿਸਦਿਨ
ਨਾਮ ਜਪੋ ਕਰਤਾਰਾ। ਬਿਸ੍ੰਭਰ ਹੈ ਬਿਰਦ ਅਪਾਰਾ॥ ੧੧

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬੇਸ੍ਵਰਹੈਂ। ਜਗਤੇਸ੍ਵਰਹੈਂ॥ ੧੭੫

ਕਰਤੁਮ ਕਰਤੁਮਨਯਥਾ ਕਰਤੁੰ ਸਮਰਥਹ ਈਸ੍ਵਰਹ। ਸਰ
ਬ ਕਾ ਈਸ੍ਵਰ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬੇਸ੍ਵਰ ਹੈ ਸਰਬਦੇਵ
ਰੂਪਤੁਹੀ ਹੈ॥ ੨ ॥ਯਦਿਵਾ॥ਸਰਬੇ(ਸ੍ਵਰ) ਖਰਜਰਿਖਭਗੰਧਾ
ਰ ਮਧਮ ਪੰਚਮਧੈਵਤ ਨਿਖਾਧ ਏਤਤ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥
॥ਕਿੰਵਾ॥ ਸ੍ਵਰਸ੍ਵਰਗ ਕਾ ਬਾਚਕਹੈ ਸਰਬੇਸ੍ਵਰਹੈਂ ਸਰਬ ਜੋ
ਭਿੰਨਭਿੰਨ ਸ੍ਵਰਗਹੈਂ ਊਰਧਅਧਭੇਦਕਰ ਪੁਨਯਤਾਰਤਮਯਤਾ
ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਦਰੂਪਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥
ਸਰਬੇਸ੍ਵਰਹੈਂ ਆਤਮਾ ਆਤਮੀਯ ਧਨੰ ਗਯਾਤੀ ਸ੍ਵਸ਼ਬਦਾਰ
ਥ ਚਤੁਸ੍ਵਯੰ ॥ਸਰਬੇ ਦੇਵਤਿਰਯਕ ਮਾਨੁਖਯ ਦੈਤਯ ਆਤਮਾ
ਰੂਪਕਰ ਤੁਝਮੇਹੀ ਰਹਤੇਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬੇ ਆਤਮੀ
ਯ ਤੁਝਕੇ ਹੈਂ ਅੰਸ ਦਾਸਵਾ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬ ਧਨਰੂਪ
ਹੈ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ ਜਾਤੀਰੂਪਹੈ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬੇ
ਸ੍ਵ ਅਰਥ ਬਾਚਕ ਸ੍ਵ ਤੁਝਮੇਹੀ ਰਹਤੇ ਹੈਂ। ਸਰਬਕਾ ਅਧਿ
ਸ੍ਵਾਨ ਹੋਨੇਤੇ॥ ੮ ॥ ਖ਼ਾਸਬੀੜਮੇਂ ਸਰਬਏਸ੍ਵਰਹੈਂ ਪਾਠਹੈ॥
(ਜਗਤੇਸ੍ਵਰਹੈਂ) ਪੂਰਬਵਤ॥

ਮੂਲ ॥ ਬ੍ਰਹਮੰਡਸਹੈਂ । ਖਲਖੰਡਸਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ
ਹੇ ਭਗਵਨ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਰੂਪ ਤੁਝਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬੈਰਾਟਰੂਪ ਹੈ ਸਭ ਚਰਾਚਰ ਤੁਝਕੇ ਉਦਰ ਮੇ ਹੈਂ ਗੂਲਰਫਲਵਤ॥ (ਖਲਖੰਡਸ ਹੈਂ) ਕਜ਼ਾ ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਹੈ ਤੇਰਾ ਨਾਉਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਖਲੁਨਿਸ੍ਰੈਕਰ ਖੰਡਰੂਪ ਹੈ ਖੰਡਇਖਰਸ ਸਾਰਰੂਪਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖੰਡਬਰਖਰੂਪ ਜੈਸੇ ਜੰਬੂਦੀਪ ਲਾਖਯੋਜਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕੇ ਭਾਰਤਾਦਿ ਨਵਖੰਡ ਹੈਂ ਏਤਤ ਖੰਡੋਂ ਕੇ ਭੀ ਤੂਰਜੋ ਅਵਤਾਰ ਹੈ ਨਰ ਨਾਰਾਯਣ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨ੍ਰਸਿੰਘਾਦਿਕ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖਲਖੰਡ ਸਹੈ ਖਲ ਦੈਤਜਹਿਰੰਨਜ ਕਸਜਪੂ ਹਿਰੰਨਜਾਖਜ ਰਾਵਨ ਕਾਲਨੇਮੀ ਸ੍ਰਾਸਬੀਰਜ ਪ੍ਰਭਿਤੀ ਤਿਨਕਾ ਜੋ (ਖੰਡ) ਕਜ਼ਾ ਖੰਡਾਹੈਸੋ ਤਿਸਕੋਸਹੈ ਸਹਾਰਨੇ ਕੀ ਤੁਝਕੀਸ਼ਕ੍ਤਿਹੈ ਤੂਹੀਸਹੈ ਸਹਾਰਤਾ ਹੈਂ ਕ੍ਰੀੜਾਕਰ ਗਰੁੜ ਲਘੁਸਰਪਵੱਤ॥ ਜੈਸੇ ਗਰੁੜਲਘੁਬਜ਼ਾਲ ਕੋ ਦੰਤਦਸਨਸਹੈ ਤਦਵੱਤ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ਖਲ॥(ਖੰ)ਡਸਹੈ॥ਖੰ ਨਾਮ ਇੰਦ੍ਰਯਕਾ ਹੈ ਬਾਨਸ਼ਬਦਕਾ ਅਧਜ਼ਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਹੇ ਭਗਵਨ ਖਲਖੰਡ ਸਹੈਂ ਖਲਦੁਸਟਦੈਤ (ਖੰ) ਤਿਨਕੇਜੋਇੰਦ੍ਰਯਹੈਂਨੇਤ੍ਰਕਰਣਾਦਿਕ ਕੋਮਲ ਕਮਲ ਮਰਮਸਥਾਨ ਤਿਨਕੋ ਤੁਝਕੇ ਬਾਨਰੂਪ ਸਰਪਡਸਹੈਂ॥੫॥ਵਾ॥(ਖ) ਨਾਮ ਅਕਾਸ ਕਾ ਅਕਾਸਮੇ ਭੀ ਖਲਡਸਹੈ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਅਕਾਸ ਨਾਮ ਸ੍ਵਰਗ ਕਾ ਤਹਾਂ ਭੀ ਜਿਵੈਤਾਕਾ ਤ੍ਰਿਸ਼ਕਾਰ ਕਰ ਜੋ ਪਦੇਸ਼ ਕਰੈ ਤਬ ਤਿਸੀਕੋ ਤੁਝਕੋ ਬਾਨ ਆਗੇ ਡਸਹੈ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ (ਖੰ) ਨਾਮ

ਆਕਾਸ ਕਾ ਹੈ ਔਰ ਖੰਨਾਮ ਬਾਨਕਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਭਗਵਨ ਆਪਕੇ ਜੇ ਬਾਨ ਹੈਂ ਤੇ ਖਲਡਸਹੈਂ ਡੰਸ ਸ਼ਬਦਕੀਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤੀ ਕਾਟਨੇ ਮੇਹੈ ਪਰੰਤੁ ਸਾਂਪਕੇ ਕਾਟਨੇ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਨਾਗੋਂਕੀ ਨਿਆਈਂ ਸ਼ੂੰਕਾਰਕਰਤੇ ਹੂਏ ਡੰਸਤੇਹੈਂ ਦੁਸ਼ਟਾਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬਾਨ ਜਿਸਕੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਖਲਖੰਡਸਹੈਂ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ (ਖ) ਕਰਕੇਬਾਨ ਸੋ ਹੇ ਭਗਵਨ ਆਪਕੇ ਜੋ ਬਾਨਹੈਂ ਲਖੰ ਡਸਹੈਂ ॥ਅਰਥਾਤ॥ ਲਾਖਨ ਸ਼ਤ੍ਰਕੋਂ ਡਸਤੇਹੈਂ ਨਾਗਰੂਪ॥ ੮ ॥ ਵਾ ॥ ਲਖੰ॥ਡਸਹੈਂ ਕਜਾ ਲਖੰ ਨਾਮ ਦੇਖਤੇਸਾਰਹੀ ਤਾਤਕਾ ਲਕਬਾਚੀਕਥਨ ਜਾਨਨਾ ॥ ੯ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਖਲ ਸਿਸੂਪਾ ਲਾਦਿਕਕੀਗਾਰੀਖੰਡਸਹੈਂ ਕਜਾ ਖੰਡਕੇਤੁਲਜਸਹੈਂ ਸਹਾਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐਖਲਖੰਡਸ ॥੧੦॥ਕਿੰਵ॥ ਖੰਡਨਾਮ ਸੰਬੂਹ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਖਲੋਕੇਖੰਡ ਸੰਬੂਹ ਜਬ ਚਢਕਰ ਆਵਹਿ ਤਬ ਤਿਨਕੇ ਬੇਗਕੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂਸਹੈਂ ਸਹਾਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧੧ ॥

ਮੂਲ ॥ ਪਰਤੇਪਰਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖਪਰਤੇਪਰ ਹੈਂਪਰਬ੍ਰਮਾਮਾਯਾ ਤਿਨਸੇਪਰੇਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇਪਰ ਹੇਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਤੇ ਪਰੇਹੈਂ ਤੇ ਨਾਮ ਤੁਝਕੇ ਜੋ ਹੈਂ ਦਾਸ ਤੇਭੀ ਪਰਹੈ ਤੁਝਕਾ ਰੂਪਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਭਗਗਵਨ ਪਰ ਸ਼ਬਦਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਔਮਾਯਾ ਵਾ ਮਾਯਾ ਅਵਿਦਜਾ ਧੇਤੁਝਪਰਮਾਤਮਾ ਪੰਖੀਕੇ ਪਰਨਾਮ ਪੰਖਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਵਾ ॥ ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਨ ਆਨੰਦ ਮਯਜੋ ਪੰਖੀਹੈ ਸੋ ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਰੂਪ ਦੋਨੋ ਤਿਸ ਤੁਝਕੇ ਪਰਨਾਮ ਪੰਖਹੈ ਬੇਦਮੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ

॥ ੪ ॥ ਵਾ ਹੇਪਰ ਪਰਮੇਸ੍ਰ ਹਮਤੇ ਤੇਪਰਹੈਂ ਤੇਰੇ ਪਰਾਇਨ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਤੁਝਕੀ ਸਰਣ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਹੇਪਰਤੇਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਯੇਤੁਝਕੀ ਅਪੇਖਯਾਕਰ ਅਪਰਹੈਂ ਐਸੇ ਅਕਾਰ ਵਿਸਲੇਸ ਕਰਕੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ॥ ੬ ॥ ਵਾ॥ ਹੇਪਰਤੇਈਪੁ ਰੁਖ ਅਪਰ ਹੈਂ ਤੇਕੇਕਿਜੇਤੇਪਰਹੈਂ ਜੋਤੇਰੀ ਸਰਨ ਹੈਂ ॥ ੭

ਕਰੁਣਾਕਰਹੈਂ ॥ ੧੭੬ ॥ ਅਜਪਾਜਪ ਹੈਂ ॥

ਪਰਤੇਪਰਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਹੈ ਤਿਸਕੋਕਰਨੇ ਵਾਲਾਹੈਐਸੇਦੋਨੋਬਾਕਯ ਮਿਲਾਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ (ਕ) ਕਹਿਏ ਕਹੂ ਰੁਣਾ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਰੋਨਾ ਜਾਨਿਐ ਸੇ ਕਹੀ ਬਿਧਵਾਪਨ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਕੇਰੋਇਰਹਾਹੈਰੋਨਾਕਰਰਹਾਹੈ॥੨॥ ਵਾ ॥ ਰੁਨਾਕਰਹੈ॥ਰੁਨਾਕਰ ਕਹਤੇਹੈਂ ਕਿਜਿਸਕਾਸੁਭਾਉਰੋਨੇਵਾਰਾ ਹੋਇਸੋਕਹੀਜੀਵਭਾਵਕੋ ਸ੍ਵੀਕਾਰ ਕਰਕੈਹਰਖਸੋਕਾਦਿਦਸਾ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈਂ ਹੇ ਭਗਵਨ ॥ ੩ ॥ (ਅਜਪਾ ਜਪਹੈਂ) ਅਜਪਾਜਪ ਪੂਲਵਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜ ਬ੍ਰਹਮਾ ਤਿਸਕੀ ਜੋ ਰਖਯਾ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਜਪ ਸੋਹੇ ਅ ਜਪ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਪਾਲਕ ਅਜਪ ਹੈ ਜਪਾਦਿਕੋਂ ਕਾਬਿਸਯਨਹੀਂਹੈਂ॥੨॥ਕਿੰਵਾ॥ਅਜ॥ਪਾ॥ਜਪ ਐਸੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਹੇਅਜਜਨਮਾਦਿਸੂਨਯ(ਪਾਜਪਹੈਂ)ਪਾਜ ਨਾਮ ਪਾਖੰਡ ਕਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਸੋ ਪਾਖੰਡੀ ਹੈਂ ਤੁਝਕਾ ਆਸ੍ਰਯ ਕਰ ਜਗਤ ਕੋ ਬੰਚਨ ਕਰਤੇਹੈਂ ਤਿਨਕਾਭੀਜੋਪਾਲਕਹੈ [illegible] ਜੋਪ੍ਰੇਮਪੂਰਬਕਤੁਝਕਾਭਜਨਕੀਰਤਨਕਰਤੇਹੈਂ [illegible]

ਬਾਤਹੈ॥ਜੈਸੇ ਸਧਨਾਜੀ। ਨ੍ਰਿਪਕੰਨਜਕੇਕਾਰਨੇਇਕਭਯਾ ਭੇਖ
ਧਾਰੀ। ਸਮਗ੍ਰਸ਼ਬਦਤਥਾਅਨੰਤਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਹੈਇਸਪ੍ਰਸੰਗਮੇ
ਜੋ ਪਾਜਕਰ ਪਾਖੰਡੀ ਹੈ ਤਿਨਕੋਭੀ (ਪਾ) ਕਹਿਏਪਾਲਕਹੈਂ
ਪੂਤਨਾਕੋ ਦੇਖੋ॥ ਕੀਤੀਮਾਉਤੁਲ ਸਹੇਲੀ॥ ਔਰ ਜੋਜੋਕੰਸ
ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਅਨੰਤਭੇਖਧਰਕੇ ਆਵਤੇਭਏਤਿਨ ਸਭੀ ਕੌਂ
ਅਪਨੇਆਪਮੇ ਲੈਕਰਤੇਭਏ॥ ਪੌਡ੍ਰਕ ਪ੍ਰਯੰਤ ਤੈਸੇਹੀ॥ ਰਘੁ
ਨਾਥਵਤਾਰਮੇ ਭੀ ਅਨੰਤਜਾਨਨੇ ਸੋ ਇਸੀਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅ
ਜਪਾਜਪਹੈ॥੩॥ ਵਾ॥ ਜਿਸਤੇ ਅਜਪਾ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਜਪ
ਹੈ॥੪॥ ਵਾ॥ ਜੋ ਅਜਪਹੈ ਕਿਆ ਬੇਮੁਖ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਅਜਪ
ਹੈਂ ਕਰ ਅਜਾਪਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗ਼ੈਬਹੈ ਛਪਾਹੂਆ ਹੈ॥੫॥
ਕਿੰਵਾ॥ ਅਜਪਹੇਤੁ ਹੈ ਅਜਪਾਹੈ ਜਿਸਤੇ ਇਸੀਤੇਅਜਪਹੈਂ
ਅਰਥਾਤ ਮਨਬਾਨੀਕਾ ਬਿਖਯ ਨਹੀਹੈਂ ਭਾਵਯਹਹੈ॥੬॥

ਮੂਲ॥ ਅਥਪਾਥਪਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਥਪਹੈਂ ਕਿਆ ਜੋ ਅਤੀਦੀਨਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਉ
ਥਪ ਹੈਂ ਕਰ ਉਚਸਥਾਨਪੈ ਸਥਾਪਨ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਧ੍ਰੂ ਬਿ
ਭੀਖਨਾਦਿਕਉ ਕੋਂ॥ ਯਥਾ ਰਵਿਦਾਸਜੀਉ॥ ਸੋਰਠ॥ ਐ
ਸੀਲਾਲਤੁਝਬਿਨਕਉਨਕਰੈ॥ਗਰੀਬਨਿਵਾਜਗੁਸਇਆਂ
ਮੇਰੇਮਾਥੈਛਤ੍ਰਧਰੈ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਜਾਕੀਛੋਤਜਗਤਕਉਲਾ
ਗੈਤਾਪਰਤੁਹੀਢਰੈ॥ ਨੀਚਹੁਊਚਕਰੈ ਮੇਰਾਗੋਬਿੰਦਕਾਹੂਤੇਨ
ਡਰੈ॥੧॥ ਨਾਮਦੇਵਜੈਦੇਵਤ੍ਰਿਲੋਚਨਸਧਨਾਸੈਨਤਰੈ॥ ਕ
ਹਿਰਵਿਦਾਸਸੁਨਹੁਰੇਸੰਤਹੁਹਰਿਜੀਤੇਸਭਹਿਸਰੈ॥੨॥੧॥

ਕਿੰਵਾ॥ ਪਥਨਾਮ ਸਮਾਨਤੇਮਾਰਗੋਂ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਮਾਰਗ ਕੌਉ
ਨ ਭੇਖ ਖਟਦਰਸਨਾਦਿ ਤਿਨਮੇਜੋ ਦ੍ਰਿਢਹੋਇ ਸੋਕਹਿਐ
ਪਾਥ ਅਰਥਾਤ ਭਗਤਪਰਮੇਸੂਰਕੇ ਬੰਦੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੂਪ ਭਗਵ
ਤ ਆਗਯਾਮੇ ਚਲਨੇਵਾਰੇ ਤਿਨਕੀ ਜੋ ਪਾਲਨਾਕਰੈ ਸੋ ਕਹੀ
ਐਪਾਥਪਸੋ ਭਗਵਾਨ ਪਾਥਪਹੈ॥ ਅਥ ਮੰਗਲਰੂਪਹੈ ਅਥ
ਮੰਗਲਾਰਥੰ ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਪਾਥਪਰੂਪ ਬਰਨ ਹੈ ਮੰਗਲ
ਰੂਪ ਕ੍ਯੋਂ ਕਰ ਹੈ ਕਿ ਜਲਹੀ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੈ ਜਬ ਬਰਖਾ
ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਬ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਮੰਗਲ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸੀ
ਤੇ ਸਰਬਮੰਗਲਰੂਪਬਰਨਹੈ ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਵੁਠੇਹੋਇਐ
ਹੋਇਬਿਲਾਵਲ॥੩॥ਕਿੰਵਾ॥ ਅਥਮੰਗਲਰੂਪਪਾਥਪਜਲਸਾ
ਈ ਮਹਾਰਾਜਪਰਮਮੰਗਲਰੂਪਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਅਥਮੰਗਲ
ਰੂਪ ਸੂਰ੍ਯਕੇ ਔਰਪ ਬ੍ਰਜਲ ਜਲਕਰਕੇ ਸਰਬਰਸਤਿਨ ਕਾ
ਜੋਪਾਨਕਰਤਾਹੋਇਸੋ ਕਹਿਐਪਾਥਪਸੋਕੌਨਸੂਰਜਰੂਪਵਾਹਿ
ਗੁਰੂ॥੫॥ਕਿੰਵਾ॥ਪਥਨਾਮਮਾਰਗਸੋਮਾਰਗ ਕਰਕੇ ਔਖਧਕੇ
ਅਨੁਕੂਲਸੰਜਮ ਤਿਸਕੇ ਜੋ ਨਿਰੂਪਕ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਾਥ ਸੋ
ਕੌਨ ਆਯੁਰਬੇਦ ਸੁਸ੍ਰੁਤ ਚਰਕਾਦਿ ਸਾਸਤ੍ਰ ਅਥ ਮੰਗਲਰੂਪ [illegible]
ਅਥਮੰਗਲਰੂਪ ਜਿਸਕੇ ਨਾਮਚਾਰਨਮਾਤ੍ਰ ਕਰ ਸਰਬਰੋਗ
ਨਾਸਕੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਹਿਂ ਸੋ ਕੌਨ ਧਨੰਤਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਾਸਤ੍ਰ
ਤੇ ਪਥ੍ਯਹੀ ਔਖਧਰੂਪਹੈ ਪਥ੍ਯਬਿਨਾ ਔਖਧੀ ਨਿਸਫਲ ਹੈ
ਯਥਾ॥ਪ੍ਰਥਜੇ ਸਤਿਗੁਰਦਾਰਤ ਸਜਕਿ ਔਖਧਨਿਖੀਵਟੈਃ॥ [illegible]
ਸਤਿਗਦਾਰਤ ਸਜਕਿ ਔਖਧਨਿਖੀਵਟੈਃ ॥ਪੁਨ [illegible]

ਲਾਮੇ॥ ਸੰਜਮਰਹੈਨਬਿਨਸੈਸੂਤ ॥ ਨਾਨਕਕਹੈਸੋਈਅਵਧੂ
ਤ॥ ਸੋ ਪਥ ਉਭਯਾਤਮਕਜਾਨਿਐ ਬਿਵਹਾਰਕ ਪਾਰਮਾਰ
ਥਿਕ॥ਵਾਰਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਜੁਕੀ ਯਥਾ॥ ਇਨੀਤੇੜੇਦੁਨਿਆਬੰਧ
ਨਾਅੰਨ ਪਾਨੀਥੋੜਾਖਾਇਆ ॥ ਤੂੰਬਖਸੀਸੀਅਗਲਾਨਿਤ ਦੇ
ਵਹਿਚੜਹਿਸਬਾਇਆ॥ ਤੋ ਭਾਵਇਸ ਬਜ਼ਾਖਜ਼ਾਨ ਮੇ ਯਹ
ਜਾਨਨਾ ਪਰਮ ਸੁਹ੍ਰਿਦ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਉਭਯਰੂਪ
ਹਿਤੋਪਦਿਸ੍ਰਾ ਪਰਮ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਅਥਪਾਥਪਹੈਂ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ
ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਅਮੰਗਲ ਕੋ ਨਾਸਕਰ ਨਿਰੋਗਤਾ ਕੇ
ਦੇਨੇਵਾਲ ਹੈ ਸਿੱਧ॥ ੬॥

ਅਕ੍ਰਿਤਾਕ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥ ਅਮ੍ਰਿਤਾਮ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥੧੭੭॥

ਟੀਕਾ ॥ ਹੇਭਗਵਨ ਅਕ੍ਰਿਤਕਾਰਨ ਕ੍ਰਿਤਕਾਰਯ ਅਰਥਾ
ਤ ਕਾਰਯ ਕਾਰਨ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕ੍ਰਿਤੀਛੇਦਨੇ ਸੇ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪਤੋ ਅਕ੍ਰਿਤੀ ਕਜਾ ਅਛੇਦਜ਼ਹੈ ਔਰ ਇਤਰ
ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਰਬਓਰਤੇ ਕਾਲਰੂਪ ਛੇਦਕਹੈ॥੨
॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਕ੍ਰਿਤਾਕ੍ਰਿਤਹੈਂ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝਕੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ
ਕਜਾ ਮੂਰਤੀ ਅਕ੍ਰਿਤਹੈਅਕਰਤ੍ਰਿਕਹੈਕਿਸੀਕਰਤਾਕਾਕਰਮ
ਰੂਪਨਹੀਹੈ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਛੇਦਜ਼ਹੈ ਪੂਰਬਵਤ॥੪॥ ਵਾ॥
ਹੇਭਗਵਨ ਕ੍ਰਿਤ ਜੋ ਪ੍ਰਪੰਚਹੈ ਸੋ ਅਕ੍ਰਿਤਹੈ ਕੁਲਾਲਾਦਿਵਤ
ਕਿਸੀ ਕਰਤਾਕਾ ਕੀਆਹੂਆ ਨਹੀਹੈ ਕਿੰਤੁ ਬਜ਼ਵਰੱਤ ਹੈ
ਜੈਸੇ ਰਜੂਮੇ ਜੇਸਰਪਹੈ ਸੋ ਕਿਸੀ ਮਾਤਾਪਿਤਾਦਿਕਾ ਕਰਮ
ਨਹੀਹੈ ਤੈਸੇਹੀ ਜਗਤਹੈ ਇਸੀਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਕ੍ਰਿਤਾਕ੍ਰਿਤ

ਹੈ ॥੫॥ ਵਾ ॥ ਅਕ੍ਰਿਤ ਅਕ੍ਰਿਤਹੈ ਕਾਰਨਹੀ ਕਾਰਨਹੈ ॥ ੬
॥ ਵਾ ॥ ਅਕਰਤਾਹੀਂ ਅਕਰਤਾਹੈ ਔਰਕਲਪਨਾ ਕੁਛਨਹੀ
ਚਹਿਐ ਕਰਨੀ ॥੭॥ ਅਮ੍ਰਿਤਾਮ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਮ੍ਰਿ
ਤਾਮ੍ਰਿਤਹੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਰੂਪਹੈਂ ਔ ਮ੍ਰਿਤਰੂਪਹੈਂ ਸੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਰੂਪ
ਦੇਵਤਾ ਅਰੁ ਮ੍ਰਿਤਰੂਪ ਮਾਨੁਖਜ਼ਾਦਿ ਏਤਦਰੂਪਹੈਂ ॥ ੧ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੁਕਤ ਮਹਾਤਮਾ ਅਰੁ ਮ੍ਰਿਤਬੱਧੇ ਕ੍ਰਿਪਨ
ਸੰਸਾਰੀ ਅਰਥਾਤ ਮੋਖਜ਼ਰੂਪ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਔ ਸੰਤਵਾ ਔਰਮ੍ਰਿ
ਤ ਸੰਸਾਰੀਰੂਪਭੀ ਤੂਹੀਹੈ ਸੋ ਬੱਧਕੌਨਹੈ ਬਿਸ਼ਯਾਨੁਰਾਗੀ
ਮੁਕਤਕੌਣ ਵਿਸੈਵਿਰਕਤ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਜੋ ਅੰ
ਮ੍ਰਿਤਰੂਪਹੂਏਹੈਂ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੌਂ ਕੇ ਬਰਕਰ ਤਿਨਕਾ ਮ੍ਰਿਤ੍ਰੂ
ਰੂਪ ਹੈਂ ॥੩॥ ਵਾ ॥ ਅਮ੍ਰਿਤਕੌਂ ਭੀ ਅਮ੍ਰਿਤਰੂਪ ਹੈਂ ਸੋ ਅਮ੍ਰਿ
ਤ ਦੇਵਤਾ ਸੁਰਯਾਦਿ ਤਿਨਕੌ ਭੀ ਦੇਵਰੂਪਹੈਂ ॥੪॥ ਵਾ ॥ ਅੰ
ਮ੍ਰਿਤ ਸਰਬਸਾਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮਥਨੋਦਭੂਤ ਰਸਾਇਨਰੂਪ ਤਿਸ
ਕੌ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਰੂਪਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਤਿਸਮੇ ਨਿਰੋਗਤਾਦਿ ਸ਼ਕ੍ਤਿ
ਰੂਪਹੈਂ ॥੫॥ ਤਥਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਮੋਖਜ ਗਜ਼ਾਨੋਦਭਵ ਵੇਦਾਂਤ ਸ਼ਾ
ਸਤ੍ਰਕਾ ਪ੍ਰਮੇਯਰੂਪ ਤਿਸਕੌ ਭੀ ਮੋਖਜ਼ਰੂਪਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਤ੍ਰਿ
ਸ਼ੁਕਾਅਧਿਸ੍ਥਾਨਰੂਪਤ੍ਰਿਪਾਦਾਂਮ੍ਰਿਤਦਿਬਜ਼ਰੂਪਅਮ੍ਰਿਤਾਮ੍ਰਿਤ ਹੈ

ਮੂਲ ॥ ਅਮ੍ਰਿਤਾਮ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥ ਕਰੁਣਾਕ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥ ਅਕ੍ਰਿਤਾਕ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥ ਧਰਣੀਧ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥੧੮॥

ਟੀਕਾ—ਤੀਨੋਂਤੁਕ ਪੂਰਬਤੁਲਜ ਔ ਖਾਸਬੀੜਮੇਂ ਅਕ੍ਰਿਤ

ਕ੍ਰਿਤਿਹੈਂ ॥ ਅਮ੍ਰਿਤਾਮ੍ਰਿਤਿਹੈ ਇਸਤਰਹ ਤਕਾਰਕੇ ਸਿਆ
ਰੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ॥ ਧਰਣੀਧ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥ ਸੇਸਨਾਗਾਦਿਰੂਪ ਕਰ
ਧਰਨੀਕਾ ਧਾਰਕਹੈਂ ਹੇਭਗਵਨ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਧਰਨੀ ਮੇ
ਧੀਰਜਰੂਪਹੈਂ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਧਰਨੀਤੁਲ ਧੀਰਜਧਰਹੈਂ
॥੩॥ ਕਿੰਵਾਂ ॥ ਧਰਨੀਧ੍ਰਿਤਹੈਂ ਕਹਾ ਧਰਨੀਕਰਧ੍ਰਿਤਿਹੈਂ ਧ
ਰਨੀ ਤੁਝਕੋ ਧਾਰਨਕੀਏ ਠਾਢੀਹੈ ॥੪॥ ਵਾ ॥ ਹੇਭਗਵਨ ਧ
ਰਣੀਧ੍ਰਿਤਹੈ ਕਯੋਂਕਿ ਧਰਣੀਧ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥੫॥ਵਾ॥ (ਣੀ) ਪ੍ਰਾਪ੍ਤੀ
ਅਰਥਕਹੈ ਔਰ (ਧਰ) ਧਰਨੀਕਾਬਾਚਕਹੈਅਰਥਾਤ ਹੇਭਗ
ਵਨ ਜੋ ਵਸਤੂ ਚਰਾਚਰ ਧਰਨਾਮ ਭੂਮੀਮੈ ਣੀ ਕਹਾ ਪ੍ਰਾਪ
ਤ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੇ ਧ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ਕਹਾ ਧਾਰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਸੀ
ਤੇ ਧਰਣੀਧ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥ ੬ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਮਿਤੇਸ੍ਵਰਹੈਂ ॥ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਹੈ ॥ਟੀਕਾ
ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਮਿਤਮਰਜਾਦਾ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈਂ ਅਰੁ ਈ
ਸ੍ਵਰਹੈਂ ॥੧॥ ਵਾ ॥ਅਮਿ॥ਤੇ॥ਸ੍ਵਰਹੈ॥ਐਸੇਛੇਦਕਰਅਰਥ ਕ
ਰਨਾ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ (ਅਮਿ) ਕਹਾਅੰਮ੍ਰਿਤਰੂਪ (ਤੇ) ਤੁਝਕੀ
ਸ੍ਵਰ॥ਬਾਨੀ ਹੈ ਜਿਸਕੀ ਸ੍ਵਰਕਰ ਗੋਪਿਕਾ ਅਨੰਤ ਮੋਹਿਤ
ਹੋਤੀਭਈਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਸ੍ਵਰਸੁਨਕਰ ਬੰਸੀਕੀ ਸਭ ਸੁਧ ਭੂਲ
ਜਾਤੀਭਈ ਅਰੁ ਸ੍ਵਨ ਕੀ ਇਛਾ ਗੋਪਿ ਕਾਦਿਕੋਕੀਨ ਨਿ
ਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋਤੀ ਭਈ ॥੨॥ ਵਾ ॥ ਮੋਹਨੀਵਤਾਰਮੇ ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ
॥ ਬੁਧਾਵਤਾਰਮੇ ॥ ਦੈਂਤਮੋਹਿਤ ਹੋਤੇ ਭਏ ਜਿਸ ਤੁਝਕੀ ਸ੍ਵਰ
ਸੇ ॥੪॥ ਵਾ ॥ ਅਮੀਯਹ ਸ੍ਵਰਤੁਝਕੇ ਹੈਂ ਖੜਜਾਦਿ ॥੫॥ ਵਾ

॥ ਸ੍ਵਰਗਾਤੁਝਕੇਕੀਏਹੂਏਹੈਂ॥ ੬॥ਵਾਦੇਵਤਾ॥੭॥ਪਰਮੇਸ੍ਵਰਹੈਂ

ਮੂਲ ॥ ਅਕ੍ਰਿਤਾਕ੍ਰਿਤਹੈਂ॥ ਅਮ੍ਰਿਤਾਮ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥੧੭੯॥ ਅਜਬਾਕ੍ਰਿਤਹੈਂ॥ ਟੀਕਾ

ਭੀਨੋਤੁਕ ਪੂਰਬਵਤ॥ਅਮ੍ਰਿਤਾਮ੍ਰਿਤਕੀਜਗਹਖਾਸਬੀੜਮੇ ਅ ਬ੍ਰਿਤਾਬ੍ਰਿਤਹੈਂ ਐਸੇ ਪਾਠਲਿਖਾਹੈ॥ਅਜਬਾਕ੍ਰਿਤਹੈਂ॥ਅਜਬਆ ਸਚਰਯਕਾਬਾਚਕਹੈ ਆਕ੍ਰਿਤਨਾਮ ਮੂਰਤੀ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਸ੍ਚਰਯਮੂਰਤੀ ਹੈ ਤੁਝਕੀ ਨਿਰਗੁਨ ਸਗੁਨਰੂਪ ਵਾ ਆ ਕ੍ਰਿਤੀ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਜਬ ਆਸ੍ਚਰਯਰੂਪ ਕ੍ਰਿਤੀਕਾਰਯ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਸੰਸਾਰਾਤਮਕ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਜਬਾਕ੍ਰਿਤ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਅਜ (ਬਾ) ਗਤੀਗੰਧਨਾਰਥਹੈ॥ਅਰਥਾਤਹੇ ਅਜ ਨਮਾਗੰਧਗ੍ਰਹਨਾਦਿ ਸਰਬਬ੍ਯਵਹਾਰਤੁਝਕੀ ਸਤਾਕਰਹੋਤਾ ਹੈ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਅ ਜ ਬਾ ਕ੍ਰਿਤਹੇ ਬਾ ਬਿਕਲਪਾਰਥੇ ਤਰਕਕੀਅਪ੍ਰਤਿਸ੍ਠਾਹੋਨੇਤੇਔਰਅਨੰਤਹੋਨੇਤੇਬਿਕਲਪਜਾਲ ਕੋ ਵਿਕਲਪ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਾਦੀਪ੍ਰਤੀ ਬਾਦੀਰੂਪ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਦਿਕ ਅਜਬਾਕ੍ਰਿਤਹੈ ਇਸੀਤੇ॥ ੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਜਬਾ ਕਾ ਲਾਦਿਕ ਤੁਝਕੋਜਬਾ ਕਰ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤੇ ਇਸਤੇ ਅਜਬਾਕ੍ਰਿਤਹੈਂ॥ ੫॥

ਮੂਲ ॥ ਅਮ੍ਰਿਤਾਮ੍ਰਿਤਹੈਂ। ਨਰਨਾਇਕ ਹੈਂ॥

ਪੂਰਬਵਤ॥ਮਹਾਰਾਜਹੇਪ੍ਰੇਰਕ ਸਰਬਕਾਨਰੋਮੇਨਾਯਕਵਾਨਰੋਂ ਕਾਨਾਯਕ॥੧॥ਕਿੰਵਾ॥ਨਰੋਮੇਂ ਜੋ ਨਰੂਨਾ ਅਰਥਾਤ ਪਰਖੋਤਮ॥

ਪਰਮਭਰੂਪਰਮੇਸ੍ਵਰਕੇਤਿਨਕਾਆਯਕਕਜਾਪ੍ਾਪਕਹੈਸ੍ਵਸ੍ਵ ਰੂ
ਪਕਾ੨ਕਿੰਵਾ।ਤਿਨਦ੍ਵਾਰਾਅਨੰਤੋਂਕਾਆਯਕਹੈ।ਯਥਾ।੩੯ਸ੍ਲੋਕ
ਜਿਨੀਨਾਮਧਿਆਇਆਗਏਮਸਕਤ ਘਾਲ। ਨਾਨਕਤੇ ਮੁਖ
ਉਜਲੇਕੇਤੀਛੁਟੀਨਾਲ ॥੩॥ਕਿੰਵਾ॥ਸਰਬ ਜੋ ਨਾਯਕਾ ਹੈਸ੍ਵ
ਕੀਆ ਪਰਕੀਆ ਸਾਮਾਨਜਾ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਇਨਕੇ ਆਠ ਭੇਦ
ਦ੍ਵਾਰਾ ਅਨੰਤ ਭੇਦ ਤਿਨਕਾ ਤਿਨਨਾਯਕਾਕਾ ਸਰਬ ਨਰੋਂਮੇ
ਨਾਯਕਹੈ ਸਰਬ ਨਾਯਕ ਕਾ ਨਾਯਕਹੋਨਾ ਯਹ ਸ਼ਕ੍ਤਿਕਿਸੀਮੇ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਨਰੁਨਾਯਕ ਹੈਂ ਹੇ ਭਗਵਨ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਖਲਘਾਇਕਹੈਂ ॥੧੯੦॥ ਬਿਸ੍ਵੰਭਰਹੈਂ ਕਰੁਣਾਲਯ ਹੈਂ। ਨ੍ਰਿਪਨਾਇਕ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ
ਦੁਸਟ ਨਾਸਕ ਹੈ ਧਰਮ ਬਿਰੁਧਾਚਾਰਿਕੋਂ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ
ਹੈਂ॥(ਬਿਸ੍ਵੰਭਰਹੈਂ। ਕਰੁਣਾਲਯਹੈਂ)ਪੂਰਬਵਤ (ਨ੍ਰਿਪਨਾਇ
ਕਹੈਂ) ਨ੍ਰਿਪਨਰੁਪਾਲਕ ਰਾਜਾ ਤਿਨਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈ ਅਰਥਾ
ਤ ਮਨੁਰੂਪਹੈਂਸ੍ਵਯੰਭੂਆਦਿਕ॥੧॥ਕਿੰਵਾ॥ਹੇਅਕਾਲਪੁਰੁਖ ਤੁ
ਝਕੋ ਨ੍ਰਿਪਨਾਕਿ ਕਹੈ ਰਿਖਿਔਰਬੇਦ ਤੁਝਕੋ ਨ੍ਰਿਪਨਾਇਕ
ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਨ੍ਰਿਪਨਾਇਕ ਕਜਾ ਮਹਾਰਾਜਾਧਿਰਾਜ ਮਨ੍ਵਾਦਿਕ
ਜਿਸਕੋ ਨਮਨ ਨਮਸਕਾਰਾਦਿ ਕਰਤੇਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿ
ਪ ਨਾ ਇਕਹੈ॥ਔਰਜੋਅਨੰਤ ਨ੍ਰਿਪਹੈਂ ਰਾਜਾ ਨਰਪਤਿ ਵੋਤੋ
ਇਸਤ੍ਰੀਤੁਲਜਹੈਅਰੁਤੁਮਹੇਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਇਕਹੋ (ਨਾ)ਨਾਮ
ਪੁਰਖਕੋਹੈ ਏਕਤੁਮ(ਨਾ) ਕਹਿਐ ਤਿਨਕੇਪੁਰੁਖਪਤੀਹੋ॥੩

॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿ(ਪਨਾ) ਇਕਹੈਂ ਐਸੇਛੇਦਕਰ ਅਰਥਕਰਨਾ ਨ੍ਰਿਪਦਮਨੁਖਜ ਸਭੀਅਰ (ਪੰਨਾ) ਨਾਮਮਣੀਕੋਹੈ ॥ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬ ਪੁਰਖੋਂ ਕੇ ਸਿਰੋਮਣੀ ਰਤਨ ਰੂਪ ਇਕਤੂੰਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਪਨਾਇਨਾਮ ਪਸਾਉਨੇ ਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਗਾਈਬਛੀ ਬਛਾਕੇਛਡੋਨੇ ਕਰ ਦੂਧਛੋੜਤੀ ਹੈ ਨੀਚੇਕੌ ਤਿਸਕੋ ਪਨਾਯ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ । ਧਾਵਤਧੇਨੁ ਪਨਾ ਯਲਵਾਇ ਜਜੋਂ ਬਾਲਕ ਬੋਲਨ ਕਾਨਕਿਏਤੇ । ਅਰਥਾਤ ਜੋ (ਨੀ) ਸ਼ਬਦਕਰ ਭਕ੍ਤਰੂਪਬੱਛਾਹੈਤਿਨਕੌਦੇਖਕਰ ਧਰਮ ਪਾਦਰੂਪਸਤਨੋਂਤੇ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਖਜ ਚਤੁਸ੍ਰਯਪਾਦ ਰੂਪਦੁਗਧ ਦੇਨੇ ਵਾਲੀ ਭਗਵਤਰੂਪਾਗੌ ਹੈਂ ॥ ਵਾ ॥ ਭਗਵਤੀ ਰੂਪਾ ਸੋ ਤਿਸ ਅਨੰਤ ਕਾ ਮਧੇਨੁਬਿੰਦ ਪਤਿ ਜੋਗੌਹੈਂ ਤਿਸਕੋ ਕਹੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਰਿਖੀਸੰਤਜਨ ਤਥਾ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਰੋਂਮੇ ਪੰਨਾਸਿਰੋਮਣੀਰੂਪ ਏਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਨਨਜਭਕ੍ਤ ਹੈ ਵਾ ਗਜਾਨੇ ਵਾਨਏਕ ਯਥਾ ਤੇਰਾਜਨਕੋਈਏਕਆਧ । ਇਸੀਤੇ ਕਹਾਹੈ ਕਿਏਕੈਅਧੀਨੈ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿਮਨੁਖਜ ਧਰਮਾਤਮਾਤੇ ਈ ਭਏਗਾਈਰੂਪ ਸੋ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤਿਥੀਅਭਜਾਗਤਾਦਿ ਵਤ ਸਰੂਪਕਰ ਧਰਮਾਦਿ ਦੁਗਧਕਾ ਪਨਾਯਕਹੈ ਜੈਸੇਬਛ ਰਾਗਾਈ ਕਾ ਪਨਾਇਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਪਨਕਰਕੇ ਪ੍ਰਨਜਾਨਿਐ ਸੋ ਜੋ ਨ੍ਰਿਮਨੁਖਜੋਂਮੇ ਪਨਆਯਕ ਰਜਾਧਾਪਕ ਹੋਇ ਸੋ ਰਾਮਾਦਿਅਵਤਾਰ ਕਰ ॥ ਵਾ ॥ ਸਾਮਨਤੇ ਨਰੋਂਕੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨ੍ਰਿਪਨਾਯਕ ਮਨੁਖਜੋਂਮੇ ॥ ੮ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿ

ਰਾਜਾ ਪੌਂਡ੍ਰਕਾਦਿ ਔਰ ਅਨੰਤ ਸਿਸੁਪਾਲਾਦਿਕੇ ਜਿਸਕੋ ਜੰ
ਗਾਮੇਂ ਨਪ੍ਰਾਪਤਿਹੈ ਸਕੈਂ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨ੍ਰਿਪ
ਨਾਯਕ ॥ ੯॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕਾਲਰੂਪ ਨ੍ਰਿਪਨਾਯਕ ਮਹਾਰਾਜ
ਅਨੰਤ ਤਿਨਕੇਪ੍ਰਤਿ (ਹੈ) ਕਜ਼ਾ ਨਾਸਕਰਨੇਵਾਰਾਹੈ॥ ੧੦॥
ਕਿੰਵਾ ਭਕ੍ਤ ਅੰਬਰੀਖ ਪ੍ਰਿਯਬ੍ਰਤਾਦਿ ਰਾਜਾਕੇ ਅਪਨੇ ਆਪ
ਮੇਂ ਆਯਕ ਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਵਾਰਾਹੋਯ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨ੍ਰਿਪ
ਨਾਯਕ॥ ੧੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜਿਸਕੇ ਤੁਲ੍ਯ ਨ੍ਰਿਪਰਾਜਾ ਏਕ ਭੀ ਕੋ
ਊ ਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨ੍ਰਿਪਨਾਇਕ ॥ ੧੨॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬਪਾਇਕਹੈਂ ॥ ੧੯੧॥ ਟੀਕਾ

ਇਮੀਤੇ ਹੇ ਭਗਵਨ ਸਰਬ ਤੁਝਕੇ ਪਾਇਕ ਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਦਾਸਹੈਂ
ਪਾਯਕ ਨਾਮ ਪਿਆਦੇਕੋਹੈ ਸੋ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸੈਨਾ ਹੋਤੀ
ਹੈ ਹਸਤੀ ਘੋੜਾ ਰਥ ਪੈਦਲ ਇਸਮੈ ਪੈਦਲ ਚੌਥਾ ਦਰਜਾਹੈ
ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਭਗਵਨ ਸਭ ਤੁਝਕੈ ਦਾਸਨੀਚਹੈਂ ਜਿਸਕੋ ਤੂੰ
ਚਾਹੈਂ ਤਿਸਕੋ ਤੂੰਬੜਾਈ ਦੇਇਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ਕਹਾਕਰੈ ਕੋਊ ਕ
ਛੁ ਹੋਤਨਾ ਕਾਹੂਕੇਕਿਏ ਜਾਕੀਪ੍ਰਭੁ ਮਾਨਲੇ ਇਸਭੈਸੁਖਤਾ
ਹਿਜੂ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ ਪਾਇਕਹੈਂ ਸਰਬਕਾ ਪਾਲਕ
ਇਕਤੂਹੀ ਹੈਂ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਲਯ ਕਰਤਾ ਜੋ ਰੁਦ੍ਰ
ਗਣਹੈਂ ਕਾਦਸਹੈ ਵੋਤੁਝਕੇ ਪਾਇਕ ਦਾਸਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥
ਸਰਬ ਪ ਇਕ ਹੈ ਸਰਬਸ੍ਰਿਸਟੀ ਤੁਝਕੇ ਪ ਦਮੇਹੈ ਇਸਮੇਂ
ਸ਼੍ਰੁਤਿਪ੍ਰਮਾਣਹੈ॥ਪਾਦੋਅਸਯ ਵਿਸ਼੍ਵਾਭੂਤਾਨਿ ਤ੍ਰਿਪਾਦਮ ਮ੍ਰਿਤੰ
ਦਿਵੀਤਿ॥ਏਕਪਾਦ ਵਾਹਿਗੁਰੂਕੇ ਸਰਬ ਭੂਤ ਹੈ ਅਰੁਤੀਨ

ਪਾਦਸੁਧ ਅੰਮ੍ਰਿਤਰੂਪਹੈਂ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ਸਰਬਪਾਇਕ ਹੈ ਸ
ਰਬ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿਕ ਯਹੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹੇ ਭਗਵਨ ਤੁਝਕੇ ਪਾ
ਇਕ ਆਸ੍ਰਾਹੈ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬ(ਪਾਇ) (ਕਹੈਂ) ਸਰਬ
ਸੰਤਭਗਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਪਾਇਕਰ ਗੁਰੂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੁਆਰਾ
ਕਹੈਂ ਆਗੇ ਸਿਖੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇਹੈਂ॥ਕਿਹੇ ਵਾਹਿ
ਗੁਰੂ ਅਕ੍ਰੈਹੈਂ ਅਚਯੁਤਹੈਂ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀਹੈਂ ਅਜਹੈਂ ਆਦਿਹੈਂ
ਅਨਾਦਿਹੈਂ ਪਰਿਪੂਰਨਹੈਂਨਭਵਤ ਅਛੇਦਯਹੈਂ ਅਦਾਹਯਹੈਂ ਅ
ਸੋਕਯਹੈਂ ਸਰਬਸੱਚਦਾਨੰਦ ਰੂਪਹੈਂ ਦੇਸ਼ਕਾਲ ਬਸਤੁਪ੍ਰਛੇਦ
ਰਹਿਤ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ਸਜਾਤੀਯ ਬਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤਭੇਦਸੂ
ਨਯਹੈਂ ਅਰੁਅਪਨਾਆਪਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਪ ਨਿਸ੍ਚੈਕਰੋ ਤੁਮਭੀ
ਅਜਰਅਮਰ ਹੋਵੋਂਗੇ ਐਸੇ ਆਪ ਪਾਇਕਰ ਅਨੁਭਵ ਅਪ
ਰੋਖਯਕਰ ਯੁਕ੍ਤ ਹੂਏਹੂਏ ਇਤਰ ਸਰਨਾਗਤੋਂਕੋ ਕਹਤੇਹੈਂ
ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਤੇਹੈਂ ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ਸਰਬਰਬਕੇ ਸਹਿਤ ਜੋਹੈ
ਜਮਨਾਦਿਕ ਵੋਹਭੀ ਐਸੇਹੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ॥ ੮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਭਵਭੰਜਨਹੈਂ ।ਅਰਿਗੰਜਨਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ
ਹੇ ਭਗਵਨ ਭਵਸੰਸਾਰ ਜਨਮ ਮਰਨਾਤਮਕ ਤਿਸਕੇ ਭੰਜਨ
ਕਰਤਾਹੈ ਆਪ ਭਗਤੋਂ ਕਾ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭਵਨਾਮ ਕਲਯਾ
ਨ ਮੰਗਲਕੋ ਸੋ ਭਗਤਨ ਕੇ ਭਵਕਲਯਾਨ ਰੂਪ ਮੰਗਲਕੋ
ਭੰਜ(ਨਹੈ) ਭੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾਕਿੰਤੁਤਿਨਕੇਯੋਗਖਯੇਮਕਾ
ਰਖਯਕਹੈ ਅੰਬਰੀਖਾਦਿਵਤ ॥ ੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭਵਕਲਯਾਨ
ਜੋ ਭੰਜਨ ਕਯਾ ਭਜਨ ਕਰਤਾਹੈ ਭਗਤਜਨ ਤਿਨਕਾ ਕਲਯਾ

ਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਰਬਕੇ (ਭੰ) ਕਜ਼ਾ ਸੂਰਜਾਦਿ
ਕ ਤਿਨਕੌ ਹੇ ਭਗਵਨ ਭਜਨਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾਹੈ ॥
੪ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ਸਰਬ(ਭੰਜ) ਨਹੈ॥ਸਰਬਕਾਭੰਜਕਨਾਸਕਨਹੀਂ
ਹੈਂ ਅਪਨਾ ਆਪਹੋਨਾਤੇ ਸਰਬਕੌ ॥ ੫ ॥ (ਅਰਿਗੰਜਨਹੈਂ)
ਅਰਿਦੁਸ਼ਟਦੈਤਜ਼ਾਦਿਕ ਤਿਨਕਾਨਾਸ ਔਰ ਕਲਜ਼ਾਨਕਰਤਾ
ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਰਿਕਾਮਾਦਿਕ ਭਗਤੌਂਕੇ ਤਿਨਕਾ ਗੰਜ
ਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਅਰਿ ਤੁਝਕਾ ਕੋਊ ਗੰਜਨ ਕ-
ਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਤੁਮ ਕਿਸੀਕਾ ਗੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ
ਪਰਿਪੂਰਨ ਰੂਪ ॥ ੪ ॥

ਮੂਲ ॥ ਰਿਪਤਾਪਨਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਵਾਹਜ਼ਾਭਯੰਤਰ ਸ਼ਤ੍ਰੂਓਂਕਾ ਤਾਪਕਸੰਤਾਪਕਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥
ਰਿਪੁਤਾ ਸ਼ਤ੍ਰੁਤਾ ਤਿਸਕਰ ਆਪਨਹੈ ਕਜ਼ਾ ਜੁਕ੍ਤ ॥ ੨ ॥ ਵਾ
ਰਿਪੁਤਾਇਕੋ ਪਨਕਜ਼ਾ ਪੰਨਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰਿਪਸਿਰੋਮਣੀ
ਰੂਪਹੈ॥੨॥ਕਿੰਵਾ ਰਿਪੁਤਾਪ(ਨਹੈ) ਸ਼ਤ੍ਰੂਓਂਕਾਤਾਪਨਾਮ ਸੰ-
ਤਾਪ ਭਯ ਜਿਸਕੋ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਰਿਪੁਤਾਪਨ॥ ੩ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਰਿਪੁਤਾਪਨਜੋਹੈ ਦੁਸ਼ਮਨਪਨਾਤਿਸਕੇ(ਹੈ) ਕਜ਼ਾਨਾ
ਸਕਰਨੇਵਾਰਾਹੈ ॥ ੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜੈਸੇਅਗਿਨੀਤਾਪੀਤੀਹੈ ਤੈਸੇ
ਰਿਪੁਰੂਪਅੰਗਾਰੋਂਕਾਤਾਪਨਹੈ ॥੫ ॥ ਕਿੰਵਾ ਜੋ ਦੁਸ਼ਟ ਦੁਮਨ
ਬ੍ਰਾਹਮਨਕੇ ਦੋਖੀਹੈਂ ਤਿਨਕਾਰਿਪੁਹੋਨਾਯਹੀਹੈਪਨ ਕਜ਼ਾਪ੍ਰਣ
ਜਿਸਕਾਅਰਥਾਤਭਕ੍ਤਦੋਖੀਕਾਸਰਕਾਰਮੁਦਈਹੈ॥ ੬॥ ਕਿੰਵਾ
॥ਰਿ॥ਨਾਮਲਜਾਵੋਪੁਤਾਕਜ਼ਾਪ੍ਰਤੀਤਿਸ ਕਰਕੇਆਪਨਕਜ਼ਾਜੁ

ਕੂਹੋਇਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਰਿਪੁ ਤਾਪਨ ॥੭॥ ਕਿੰਵਾਰਿਪੁਤਾ(ਪਨ ਹੈਂ) ॥ ਪਨ ਬਿਵਹਾਰੇਸੂਤੌ ਬਿਵਹਾਰ ਔਰ ਉਸਤੁਤੀ ਪਨ ਕਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਰਥ ਕੌਜ਼ਾਕਿ ਰਿਪੁਤਾਹੀ ਹੈ ਬਿਵਹਾਰ ਜਿਸ ਕਾ ਸੋ ਕਹੀਏ ਰਿਪੁਤਾਪਨ ਸੋ ਐਸੇ ਰਿਪੁਓਂ ਕੇ ਸਾਥਬਜ਼ਵਹਾਰ ਹੋਇ ਜਿਸਕਾ ਸੋਕਹੀਐ ਰਿਪੁਤਾਪਨ ਸੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ॥੮॥ ਵਾ॥ ਸਤੁਤੀਰੂਪ ਕਰੈ ਖੜਗਸਿੰਘਾਦਿ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹੀਐ ਰਿਪੁਤਾਪਨ ॥ਤਥਾ॥ ਧੰਨਭਾਗਮੇਰੇ ਤਿਹਿਹਰਿਸਿਉ ਅਤਹੀਂ ਜੁਧ ਮਚਾਯੋ ॥੯॥ ਵਾ ॥ ਸ਼ਤ੍ਰਤਾਪਨ ਅਰਥਮੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਨਵ ਸਿਸ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੌ ॥

ਮੂਲ ਜਪਜਾਪਨਹੈ॥੧੯੨॥ ॥ਟੀਕਾ॥

ਕੈਸੇਵੇ ਰਿਪੁਹੈ ਤਿਨਕੋ ਕਹੈਹੈਂ ਜਪਜਾਪ(ਨਹੈ) ਜੋਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੌ ਜਪ ਮੰਤ੍ਰਾਦਿਕਰ ਨਹੀਂ ਜਪਤੇ ਭਜਨ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਤਿ ਨਕਾ ਤਾਪ ਕਹੈ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ਰਿਪੁ(ਤਾਪਨਹੈਂ) ਤਪ ਨਾਮ ਅ ਲੋਚਨ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿਪੁਹੈਂ ਕੰਸਸਿਸੁਪਾਲਾਦਿਕ ਵਰਤਮਾਨ ਭਾਵੀਵਾ ਤਿਨਕੌ ਤਾਪਨਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾਹੈ ਤਿਨਕੌਭੀ ਭਗਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ਸ਼ਤ੍ਰੂਭਾਵਮੇ ਪ੍ਰਤੁਜ਼ਤ ਅਧਿਕ ਭਜਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸ਼ਤ੍ਰੂਕੌ ਸਿਮ੍ਰਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਮਿਤ੍ਰਕੌ ਨਹੀ ਹੋਤੀ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ਰਿਪੁਤਾਪਨਹੈਂਨਕਾਰਕਾਦ੍ਰਿਧਾਦੇਹਰੀਦੀਪਕਨਜ਼ਾਇ ਕਰ ਸੰਬੰਧਕਰਨੌ ਹੇ ਭਗਵਨ ਨ ਤੇ ਕੋਊ ਤੁਝਕਾ ਰਿਪੂ ਹੈ ਅਰੁਇਸੀਤੇਨਕੋਊਤੁਝਕੋਸੰਤਾਪਹੈਜਿਨਕੌ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਹੋਇਤਿਨਕੌ ਹੀ ਸੰਤਾਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਧਜ਼ਾਤਮਾਦਿ ਇਸੀ ਤੇ ਤੁਝਕੋ ਜੁਧੇ

ਜਾਪਨਹੈ ਅਸ੍ਰ ਪ੍ਰਹਰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਰੂਪ ਜਾਪਕਰ ਵੇ ਜਾਪਤ ਹੈ ਜਪਤੇ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਪਜਾਪਨਹੈ ਜਪਕਰ ਜਾਪਤਾ ਹੈ ਕਯਾਜਾਨੀਤਾਹੈ ਅਨ੍ਵੈਬਯਤੇਕਕਰ ਜਪਜਾਪਨ ਹੈਂ ਜਪ ਜਾਪਨ ਹੈਂ ਜੋਜਪਕਰਜਾਪਕਰਤੇਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਜਾਪਤਾਹੈਪ੍ਰਤੀ ਤਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀ ਜਪਤੇ ਤਿਨਕੋਨਹੀਂ ਜਾਪਤਾ॥੪॥ ਕਿੰਵਾ ਜਪਜਾਪਨ ਹੈਂ ਜਪਸੇਹੀ ਜਾਪ ਪ੍ਰਗਟਹੋਨਾ ਯਹੀਤੁਝਕਾਪਨ ਹੈਕਯਾਪ੍ਰਣਹੈ॥੫॥ਅਥਵਾ॥ਹੇਅਕਾਲਪੁਰਖ ਪੂਰਨਜਪ ਜਾਪ ਨਹੈਪੂਰਨ ਹੋਨੇਤੇਤੁਝਕਾਨਕੋਊਜਾਪਹੀਹੈਨਕੋਊਜਾਪਨੇਕੌਜਾ ਪਕਹੀਹੈਨਤੂੰ ਜਾਪਹੀਹੈਉਭੈਪ੍ਰਯੁਕ੍ਤਵਸਿਸ੍ਰਾਭਾਵਹੈਯਥਾਦੰਡੀ ਜੋਤਉ ਦੰਡਹੈ ਤਬ ਦੰਡੀ ਹੈ ਜਬ ਦੰਡਹੀ ਨਹੀਂਹੈਤਬਦੰਡੀ ਭੀ ਨਹੀ ਹੈ ਅਰੁ ਜਬ ਦੋਨੋ ਨਹੀ ਤਬ ਭੀ ਦੰਡੀ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਤਥਾਚ ॥ ਨਨਿਰੋਧੋ ਨਚੋਤਪਤਿਰ ਨਵਧੋਨਚਸਾਧਕਹ ॥ ਨ ਮੁਮੁਖਯੁਰ ਨਵੈਮੁਕ੍ਤਹ ਇਤਯੇਖਾਪਰਮਾਰਥਤਾ॥ ਨਪ੍ਰਲਯਹੈ ਨ ਉਤਪਤੀ ਹੈ ਨਬੰਧ ਹੈ ਨ ਮੋਖਯਹੈ ਨਮੁਮੁਖਯੁਹੈ ਨਮੁਕ੍ਤਹੈ ਇਹੀਪਰਮਾਰਥਤਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਪਹੀਆਪਹੈ ਜਪਜਾਪਯ ਜਾਪਕ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਸੂਨਯਹੈ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ ਪੂਰਬਵਤ ਪਨਕਾ ਅਰਥ ਬਯਵਹਾਰ ਔਰਸ੍ਤੁਤੀ ਅਰਥ ਕਰ ਲੇਨਾ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਦੋਨੁਤੁਕਮਿਲਾਕਰ ਅਰਥਕਰਨਾਕਿ ਜੋਜਪਜਾਪ (ਨਹੈ) ਜਪ ਜੀ ਜਾਪਜੀ ਨਹੀਹੈ ਕੰਠ ਜਿਸਕੇ ਵਾ ਜੋ ਨਹੀ ਪੜਤੇ ਅਰੁ ਹੰਕਾਰ ਪੂਰਬਕ ਗੁਰੂਕੇ ਸਿਖ ਸਿੰਘ ਕਹਲਾਤੇ ਹੈਂ ਪਾਠਕੋ ਪ੍ਰਿਤਰਕਤੇਹੂਏ ਮਾਯਕੀ ਤਿਨਕੋਂ ਰਿਪਵਤਤਾਪਨਹੈ ਅਰੁ

ਬ੍ਰਾਤ ਰਿਪਵਤ ਜਾਨ ਕਰਤਾਪਨ ਤਾਪ ਦਾਤਾ ਹੈ ਅਕਾਲਪੁ
ਰੁਖ॥ਯਥਾ॥ਬਿਨਜਪਜਾਪ ਜਪੇ ਬਿਨਾਜੋ ਜੇਵੈ ਪਰਸਾਦ॥
ਸੋਬਿਸ੍ਟਾਕਾਕਿਰਮ ਹੈ ਜਨਮ ਗਵਾਵੈ ਬਾਦ॥ ਤਾਤੇਅਤਃਵ
ਸ਼ਜਕ ਸਿਖ ਕੌ ਪਾਠ ਕਿਆ ਚਾਹੀਐ ਯਹ ਤਾਤ ਪਰਯ ਹੈ

ਮੂਲ ਅਕਲੰਕ੍ਰਿਤਹੈਂ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਕਲ ਹੈਂ ਕਲਾਮਾਯਾ ਸੇਰਹਿਤਹੈਂਅਕਰਤਾਹੈਂ
ਇਸਮੇ ਏਹੁ ਅਸੰਕਾਨਕਰੀਚਾਹਿਏ ਕਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਸਿਧਾਂਤ
ਕਹਕਰ ਪੁਨਾਅਧਯਾਰੋਪ ਪੁਨਾਅਪਬਾਦਕਰਨਾ ਕਯੋਂਕਿਸ੍ਤੁ
ਤ੍ਰੂਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਯਾ ਗ੍ਰੰਥਕੌਂ ਪੁਨਰੁਕ੍ਤੀਦੋਖਨ ਹੀ ਹੈ॥ ਪੂਰਬ
ਭੀ ਕਹਿਆਏਹੈਂ ਅਰੁ ਇਸ ਸ੍ਰੀਜਾਪਰੂਪਮਹਾਮੰਤ੍ਰਾਤਮਕਗ੍ਰੰ
ਥਕਾ ਜੋਏਕ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਸੋ ਕਲਯਾਨਕਲਪਦ੍ਰਮਹੈ ਚਾਰਪਦਾਰ
ਥ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਹੈ ਧਰਮਾਦਿ ਪ੍ਰਸਿਧ॥ਵਾ॥ ਸੋਚਾਰੋ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥਜੀਮੇ
ਜਨਸ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦਾਰਥਨਾਮਪਦਾਰਥ ਗਯਾਨਪਦਾ
ਰਥ ਅਰੁਬਾਰੰਬਾਰਸਤੂਨੀਖਨਨ ਨਯਾਯਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂਪਰ
ਮਪੁਰੁਖ ਸ੍ਰੀਕਲਗੀਧਰਜੂ ਜੀਵੋਂਕੇ ਕਲਯਾਨਾਰਥ ਤੁਛਬੁਧੀ
ਅਲਪਾਯੂਜੀਵਜਾਨਕਰ ਯਾ ਗ੍ਰੰਥਕੌਂ ਰਚਤੇਭਏਹੈਂ॥ ਯਥਾ
ਅਧਯਾਰੋਪਾਪਬਾਦਾਭਯਾਂਨਿਸਪ੍ਰਪੰਚੰਪ੍ਰਪੰਚਤੇ। ਸਿਖਯਾਨਾਂਬੋ
ਧਸਿਧਯਾਥੰਤਤ੍ਵਗੈਃਕਲਪਤਹਕ੍ਰਮਹ॥ਅਪ੍ਰਪੰਚਸਤਸਰੂਪਬ
ਸਤੁਕੌਅਧਯਾਰੋਪ ਅਰੁਅਪਬਾਦੋਕਰ ਪ੍ਰਪੰਚਨਕੀਆ ਹੈ ਮਹਾ
ਤਮਾਪਰੋਪਕਾਰੀਸੰਤੋਂਨੇਸਿਖੋਂਕੇਬੋਧਾਰਥਏਕਕ੍ਰਮਰਚਾਹੈ ਸੋ
ਅਕਲੰਕ੍ਰਿਤ ਹੈਜੋਤੇ(ਕ੍ਰਿ) ਸੈਰਨਹੋਇਤਬਤੋਸਪਸ਼ਟਹੀਹੈਕਿ

ਅਕਲੰਕ੍ਰਿਤਹੈ ਕਿਕਲੰਕਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅ
ਕਲਪਾਰਸੀਮੇਂ ਬੁਧਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋਹੇਭਗਵਨਅਕਲਬੁੱਧੀ
ਕਾਕਰਤਾਹੈ ਅਰਥਾਤਤਿਸਕਾਪ੍ਰਕਾਸਕਹੈਜੈਸੇਸੂਰਜਸੇ ਉਤ
ਪੰਨ ਹੂਏ ਮੇਘ ਸੂਰਜਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਦਵਤ ॥ ੨
ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਕਾਰ ਸੰਬੋਧਨੇ (ਹੇ ਅ) ਕਜ਼ਾ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਲੰ
ਕ੍ਰਿਤਕਹਿਏ ਕਲੰਸੁੰਦਰ ਕ੍ਰਿਤਕਜ਼ਾ ਕਾਰਯ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰ
ਥਾਤ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ਤੁਝਕੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਯਥਾ
ਪੂਰੇਕਾ ਕੀਆ ਸਭਕਿਛ ਪੂਰਾਘਟਬਧ ਕਿਛ ਨਾਹੀਂ ॥ ੩ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ (ਕ) ਨਾਮਸੁਖਕਾਹੈ (ਨਕ) ਅਕਨਜੋਹੋਇਸੋ ਕਹਿਐ
(ਅਕ) ਅਰੁਲਦੀਪ੍ਯੰ (ਲ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾਰਥਹੈਅਰਥਾਤਹੇਭਗਵ
ਨ ਅਕਦੁਖ ਤਿਸਕੋਲੰਕਹਿਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਰਨੇ ਵਾਲਾਹੈ ਅਰ
ਥ ਕਜ਼ਾਕਿ ਸਾਖੀਰੂਪ ਸਮਸੁਖਦੁਖ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਪ੍ਰਦੀਪ
ਵਤ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ਅਕਦੁਖ ਕਜ਼ਾ ਨਰਕ ਲਕਾਰਸ੍ਵਰਗਕਾ
ਭੀ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਕ ਨਰਕੰ ਲੰਸ੍ਵਰਗ ਸ੍ਵਰਗ ਨਰ
ਕ ਦੋਨੋਕਾ ਕ੍ਰਿਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾਹੈ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਕਿਆਸੁਰਗ
ਕਿਆ ਨਰਕ ਬਿਚਾਰਾ ਸੰਤਨ ਦੋਊਰਾਦੇ। ਹਮਕਾਹੂ ਕੀ ਕਾ
ਣਨਕਢਤੇਅਪਨੇਗੁਰੁਪਰਸਾਦੇ॥ਪ॥ਕਿੰਵਾ॥ਕ੍ਰਿਤੀਛੇਦਨੇਹੈਜੋ
ਦਾਸਹੈਂਭਗਤਜਨਤਿਨਕੇਅਕਨਰਕਅਰੁ(ਲੰ) ਕਹਿਏ ਸ੍ਵਰ
ਗਦੋਨੋਕੋਕ੍ਰਿਤਕਹਿਏਕਾਟਨੇਵਾਲਾਹੈਦੋਨੋਕੋਬੰਧਨ ਰੂਪ ਅਰ
ਦੁਖਰੂਪਹੋਨੇਤੇਸ੍ਵਰਨਲੋਹਸਿੰਖਲਾਵਤਅਰਥਤਤਿਨਕੋਮੋਖਯ
ਪ੍ਰਦਾਤਾਹੈ॥੬॥ਕਿੰਵ॥ਅਕਲੰ ਕ੍ਰਿਤਹੈ ਦਾਸੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਕਲ

ਕਜ਼ਾ ਕਲਹਰਹਿਤ ਕ੍ਰਿਤਕਰਤਾ ਹੈ॥੭॥

ਮੂਲ॥ਸਰਬਾਕ੍ਰਿਤਹੈਂ।ਕਰਤਾਕਰਹੈਂ॥ ਟੀਕਾ
ਸਰਬਆਕ੍ਰਿਤ ਰੂਪਹੈ ਮਭਿਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਤੁਝਕੀਆਕ੍ਰਿ
ਤੀਆਂਹੈਂ ਕਜ਼ਾ ਮੂਰਤੀਆਂ ਹੈਂ॥੧॥ ਵਾ॥ ਸਰਬਕਾ ਅਕਰਤਾ
ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਸਰਬਾਕ੍ਰਿਤ ਹੈ॥੨॥ (ਕਰਤਾਕਰਹੈਂ) ਕਰਤਾ
ਰੂਪਹੋਕਰ ਸਰਬਕੋਕਰਹੈ ਯਜਮਾਨ ਪਰੋਹਿਤਰੂਪਹੋਕਰ॥੧
ਕਿੰਵਾ॥ ਕਰਤਾਕਰਹੈਂ ਕਰਤਾਜੋਹੈਂ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸੰਸਾਰ ਕੇ
ਤਿਨਕਉਕਰਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਉਤਪਾਦਕਹੈ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ਯ-
ਗਜ਼ਾਦਿਕਰਤਾਜੋਹੈਂ ਤਿਨਮੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਕਰ
ਤ੍ਰਿਤੂਸ਼ਕ੍ਰੀ ਕੌ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਤਾ ਹੈ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕਰਤਾ ਬ੍ਰ
ਹਮਾਜੀਤਿਨਕਾ ਕਰਹੈ ਕਜ਼ਾਕਰਤਾਹੈ॥੪॥ਕਿੰਵਾ॥ ਕਰਤਾ
ਕਰਹੈਹੇਭਗਵਾਨਕਰਬਿਧੀਹੈਅਰਥਾਤਅਨੰਤਪ੍ਰਕਾਰਕੀਲੀ
ਲਾਤੁਮਕਰੋਅਰੁਹਮਤਿਸਕੋ(ਤਾਕਰਹੈ)ਕਜ਼ਾਦੇਖਰਹੇਹੈ ਔਰ
ਦੇਖਦੇਖਕਰਆਨੰਦਿਤਹੋਯਰਹੇਹੈ।੫।ਕਿੰਵਾ।ਕਰਤਾਕਰਹੈ। ਅ
ਰਥਾਤਖੇਲਖੇਲਅਖੇਲਖੇਲਨਅੰਤਕੋਫਿਰਕੋਏਕ॥ਇਸਕਬ੍ਰ
ਨਤੇ ਅਨੰਤਲੀਲਾ ਕਰਕੇ ਫਿਰਅੰਤਮੇਤਾਕਰਹੈ॥ਨਾਨਕਹਰ
ਮੇਅੰਦਰਵੇਖੈ ਵਰਤੈਤਾਕੋਤਾਕ। ਇਸਕਰਕੇ ਕਰਤਾਕਰਹੈ
॥੬॥ ਕਿੰਵਾ ਕਰਤਾਕਰਹੈ ਹੇਭਗਵਨ (ਕ) ਸੁਖ ਸੋਕੌਨ
ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਤਿਸਕੇਸਾਥਰੱਤਾਹੈਅਰੁ(ਕ)ਰਹੈਤਿਸੀਸੁਖਮੇ ਰ
ਹਤਾ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਕਰਤਾਕਰਹੈ॥੭॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜੋ ਮਹਾਤਮਾ
ਸੰਤਜਨ (ਕ) ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਤਿਸਕੇ ਸਾਥ ਜਿਨਕੀਪ੍ਰੀਤੀ

ਹੈ ਤੇ ਮਹਾਤਮਾ (ਕਰਹੈ) ਅਰਥਾਤਤਿਸੀ ਸੁਖਮੇਰਹੈਜੀਵਨਮੁ ਕ੍ਤਾਵਸਤਾਮੇਂ ਭੀ ਔਰਕੈਵਲਜ਼ਾਵਸਤਾਮੇ ਭੀ ਅਨਜਤ੍ਰ ਸ਼ਬਦਾ ਦਿਕਮੇ ਨਹੀਰਤ ਹੋਤੇ ਔਰਨਹੀ ਤਿਨਕੀਗਤਿ ਅਨਜਤ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤਗੀਤਾਮੇ ਯਥਾ ॥ ਯਸਤ੍ਵਾਤਮਰਤਿਰੇਵਸਜ਼ਾਦਾ ਤਮਤ੍ਰਿਪ੍ਤਸ੍ਚਮਾਨਵਹ॥ ਆਤਮਨਜ਼ੇਵਚਸੰਤੁਸ੍ਟਸਜ਼ਕਾਰਯੰਨ ਵਿਦਜ਼ਤੇ॥ ਮਹਲਾ ੯ ॥ ਆਤਮਰਸਜਿਨਜਾਨਿਆਹਰਿਰੰਗ ਸਹਜੇਮਾਣ ॥ ਕਹੁਨਾਨਕਵਹਮੁਕਤਨਰਯਹਮਨਸਾਚੀਜਾਨ ॥ ਅਰਥਾਤ ਵੋਹੀ ਕਰਤਾਰੂਪਹੋਕਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵੌਹੀ ਭਰਤਾ ਰੂਪਹੋਕਰ ਭਰਤਾਹੈ ਵੋਹੀ ਹਰਤਾਰੂਪ ਹੋਕਰਹਰਤਾ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀਆਪਪਰਮੇਸੁਰ ॥ ਇਸਗੁਰੂਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਤੇ॥ ੮॥ ਵਾ॥ ਕਰਤਾਕਰਹੈਂ ਹੇਭਗਵਨ ਜੋ ਕਰਤਾਹੈ ਕਰਮ ਕਾ ਅਧਜ਼ਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜੋ ਯਗਜ਼ਾਦਿ ਨਿਸਕਾਮਕਰਤੇ ਹੈਂ ਵਾ ਭਕਤਿ ਕੀਰਤਨਾਦਿ ਤਿਨਕੇ ਤੋ ਕਰਕਹੈ ਹਾਥਮੇਂਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਰਾਮਲ ਕਵਤ ਅਪਰੋਖਜ਼ਹੈ॥ ਕਹਰਵਿਦਾਸਹਾ ਥਪੈਨੇਰੇਸਹਜੇਹੋਇਸੁਹੋਈ॥ ਅਰਥ ਇਸ ਪੰਕ੍ਤੀਕਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ ਹੋਵੈ ਸੋ ਹੋਇ ॥ ਕਰਨੈਹਾਰ ਪਛਾਨੈਸੋਇ ॥ ਅਰਥਾਤ ਸਹਿਜੇਹੋਇਸੁਹੋਇ ਯਹ ਜਿਨਕੀ ਅਵਸਤਾ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਰਮੇ ਹੈ ਵੋ ਪੁਰਖ ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਜ਼ਹੈ ਹੈ ਬੇਦਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਪੁਰਾਨ ਤਿਸੀਕੋ ਗਾਇਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀਕਉਖੋਜਹਿਮਹੇਸੁਰ ॥ ਇਸੀਤੇ ਕਰਤਾ ਕਰਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥੯॥ ਕਿੰਵਾ॥

ਕਰਤਾ ਹੂਆਭੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਆਦਿਕਾ ਅਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ੧੦ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਰਤਾਆਕਰ ਹੈਂ ਕਰਤਾ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਹੈ ਅਨੰ
ਤ ਤਿਨਕੀ ਆਕਰ ਨਾਮ ਖਾਨੀ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਯਥਾ ॥
ਅਨਿਕ ਬ੍ਰਹਮੇ ਜਗ ਸਿਰਜਨ ਲਾਏ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਕੋਟਬਿਸ਼ਨ
ਅਵਤਾਰ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਦੋ ॥ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੀ ਦੇਹਮੇ ਕੋਟਿਕ
ਬਿਸ਼ਨਮਹੇਸ ॥ ਇਸਤੇਕਰਤਾਕਰਹੈ ਨਾਮ ਸਰਕਾਰਕਾ ॥
੧੧ ॥ ਵਾ ॥ ਕਰਤਾਸ਼ਬਦਕੂਰਬ੍ਰਹਮ ਚੀਟੀਪ੍ਰਯੰਤਸਭਸ਼ੁਭਾ
ਸ਼ੁਭਕੇ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇਕਰਹੈਂ ਕਜਾਹਸਤਰੂਪਹੈਂ ਅਰਥਾਤ
ਹਾਥੋਂ ਕੇ ਦੇਵਤਾ ਜੋ ਇੰਦ੍ਰ ਤਿਸਇੰਦ੍ਰਕਾ ਭੀ ਕਰਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਸ਼ਕ੍ਤਿ
ਕਾ ਪ੍ਰੇਰਕ ਤਥਾ ਅਧਿਸ੍ਠਾਨ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂਹੈ ਇਸੀਤੇਕਰ
ਤਾਕਰਹੈਂ ॥ ੧੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਰਤਾਕਰਹੈਂ ॥ ਵਾਸਤਵਤੇ ਤੋ
ਅਕਰਹੈਂ ਅਰੁਕਰਤਾ ਹੈਂ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤਿ ਹੋਨੇਤੇ ਬੇਦਮੰਤ੍ਰ
ਯਥਾ ॥ ਅਪਾਣਿਪਾਦੋਜਵਨੋਗ੍ਰਹੀਤਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸ੍ਰੀਮੁਤਿਸਿ
ਮ੍ਰਿਤੀ ॥ ਪੈਰਾਂਬਾਝਹੁ ਚਲਨਾ ਬਿਨ ਹਥਾਂਕਰਨਾ ॥ ਸਰਬ
ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ ਕੀ ਐਸੇ ਹੀ ਬਿਵਸਥਾ ਜਾਨਨੀ ॥ ਇਸਤੇ ਭੀ ਕਰ
ਤਾਕਰਹੈਂ ॥ ੧੩ ॥ ਵਾ ਕਰਨਾਮ ਰਸਮੀਕਾ ਸੋ ਸੂਰਜ ਸ਼ਸੀ
ਰੂਪ ਅੰਸਮਾਲੀਰੂਪਹੈਂ ॥ ੧੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਰਨਾਮ ਕਿਰਨ
ਸੋਕਰ ਜੋ ਭਾਵ ਸੋ ਕਰਤਾ ਅਰਥਾਤ ਰਸਮੀਪੁੰਜਰੂਪ ਸੂਰ
ਸਸੀ ਤਿਨਕੇ ਜੋ ਕਰਨੇਵਾਰਾ ਹੋਇ ਸੋਕਹੀਏ [illegible] ਕਰਹੈ
॥ ੧੫ ॥ ਵਾ ਜੋ ਪਾਪਪੁੰਨ ਮਿਸ੍ਰਤ ਕਰਮੋਂ [illegible]
ਕਰਤਾਹੈ ਤਿਨਕੋ (ਤਾਕਰਹੈ) ਸਾਖੀ ਹੋਕਰ [illegible]

ਜਲ ਅਗਨੀ ਪਵਨ ਸੂਰਸਸੀ ਧਰਮਰਾਈ ਕਾਲ ਯਹ
ਜੀਵਕੇਕਰਮਸਾਖੀਹੈਸੋਏਤਦਰੂਪਹੋਕਰ ਵਾ ਸਾਖਯਾਤ।੧੬।

ਮੂਲ॥ ਹਰਤਾਹਰਹੈਂ ॥੧੯੩॥ ਪਰਮਾਤਮਹੈਂ

ਹਰਤਾ ਨਾਸ਼ਕ ਕਾਲਰੂਪ ਹੋਕਰ ਹਰਹੈਂ ਨਾਸ਼ਕਰਹੈਂ ॥ ਅ
ਰਥਾਤ ਉਤਪਤਿ ਕਾਲਮੇ ਰਜੋਸ਼ਕਤਿ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰਕਰਕੇ
ਬ੍ਰਹਮਾਮਰੀਚੀਕਸ਼੍ਯਪ ਦਖ੍ਯਾਦਿ ਰੂਪ ਹੋਇਕਰ ਉਤਪੰਨ
ਕਰਤਾ ਹੈ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਏਕੋਹੰਬਹੁਸ੍ਯਾਮਪ੍ਰਜਾਯੇਯ ਏਤ
ਦ ਰੂਪ ਹੋਇਕਰ ਮਾਯਾ ਸਬਲਹੋਇਕਰ ਰਜੋਮਾਤ੍ਰਾਪ੍ਰਯੁਕ੍ਤ
ਹੋਇਕਰ ਉਤਪਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਇਸਥਿਤੀਕਾਲਮੇਸਤੋ
ਗੁਨ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰਕਰਕਰਬਿਸ਼ਨੁਇੰਦ੍ਰਾਦਿਰੂਪਕਰਪਾਲਨ
ਕਰਤਾਹੈਅਰੁ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲਮੇਤਮੋਮਾਤ੍ਰਕੋਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਕਰ
ਰੁਦ੍ਰਾਦਿ ਰੂਪਹੋਕਰ ਹਰਤਾ ਹੈ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹਰਤਾਹਰਹੈ
ਹਰਤਾਜੋ ਹੈ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿ ਤਿਨਕਾਭੀ ਹਰਤਾ ਹੈਂ ਮਹਾਕਾਲ ਰੂਪ
ਹੋਨੇਤੇ ॥੩॥ ਵਾ ਹੇ ਹਰਤਾਕਾਲਰੂਪਹੈਂ ਜਿਸਤੇ ਹਰਹੈ ਇਸੀ
ਤੇ ਹਰਤਾ ਹੈਂ ॥ ਜਿਸਤੇ ਹਰਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਹਰ ਹੈ ॥
॥ ੪ ॥ ਪਰਮਾਤਮ ਹੈਂ ॥ ਹੇ ਭਗਵਨ ਪਰਮਾਤਮ ਰੂਪ
ਹੋ ਆਤਮ ਅਨਾਤਮ ਪਰਮਾਤਮ ਭੇਦਕਰ ਪੂਰਬ ਨਿਰੂਪਨ
ਕੀਆਹੈਤਦਵਤਹੀਇਆਂਭੀਜਾਨਨਾ ਪਰਮਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟਜੋ ਹੋ
ਇਵੇਹੀਆਤ੍ਮਾਹੋਇਸੋ ਕਹੀਐਪਰਮਾਤਮਾ॥੧॥ ਵਾ ਪਰਾਉ
ਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਹੋਇ ਮਾਲਖ੍ਯਮੀਸੋਭਾ ਕਾਤੀਵਾ ਜਿਸਕੀ ਸੋ
ਕਹਿਐ ਪਰਮਾ ਪਰਮਾ ਹੋਇ ਸੋਈ ਆਤਮਾ ਹੋਇ ਸੋ

ਕਹੀਐ ਪਰਮਾਤਮਾ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ॥ ਪਰਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਰ ਬਸੰਸਾਰਸੇ ਯੋਗੀਜਨ ਸੋ ਜਿਸਕੋ ਧਜਾਨਾਦਿ ਕਰ ਮਾਨ ਕਜਾ ਪ੍ਰਮਾਣਕਰੈ ਸੋ ਕਹੀਐਪਰਮਾ ਸੋ ਯੋਗੀਓਂਕਰ ਗਮਯ ਜੋ ਆਤਮਾਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮਾਤਮਾ ॥੩॥ ਵਾ ਪਰ ਸ਼ਤ੍ਰ ਵੈਤ ਦੁਸ਼ਟ ਤਿਨਕੋ ਜੋ ਮਾਰੇ ਨਸ਼ਟਕਰੇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮਾਪਰੈ ਮਾ ਔਰ ਆਤਮਾ ਸੋ ਕਹੀਐ ਪਰਮਾਤਮਾ ॥੪॥ ਵਾ ॥ ਮਾਯਾ ਸੇ ਜੋ ਪਰੇ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਪਰਮਾ ਪਰਮਾ ਹੋਵੈ ਸੋਈ ਹੋਵੈ ਆਤਮਾ ਸੋ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ॥ ੫ ॥ ਅਨਾਤਮਾ ਚਿਦਾਭਾਸ ਆਤਮਾ ਬੁਧਜਾਵ ਛਿੰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਭੂ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਸਭੋ ਵਤ ਤਿਸੀ ਕੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕਰ ਦਯੋਤਨ ਕਰਤੇਹੈਂ ਖਾਸਬੀੜ ਮੇ ਪ੍ਰਮਆਤਮ ਐਸੇਪਾਠ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸਰਬਾਤਮਹੈਂ ॥ ਆਤਮਬਸਹੈਂ ॥

ਟੀਕਾ—ਸਰਬਕਾ ਜੋ ਆਤਮਾਹੋਇ ਅਪਨਾਆਪ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸਰਬਾਤਮ ਪਰਮਾਤਮ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬਹੋਇ ਵੋਹੀ ਆਤਮ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸਰਬਾਤਮ ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬਨਾਸ ਪ੍ਰਲਯ ਕਰਤਾ ਕਾਲਕਾ ਤਾਕੋ ਆਤਮਾ ॥੩॥ ਵਾ ॥ ਕਾਲ ਜਿਸਕਾ ਆਤਮਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸਰਬਾਤਮ ॥੪॥ ਖਾਸਬੀੜਮੇ ਸਰਬ ਆਤਮ ਪਾਠਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਆਤਮਬਸਹੈਂ ॥ ਆਤਮਾਅੰਤਾਕਰਣ ਤਾਮੇ ਬਸਹੈਂ ॥੧॥ ਵਾ ॥ ਬਸ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਅਸ਼ਟ ਅਮਰਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੋ ਆਠ ਜਿਸਕਾ ਆਤਮਾ ਹੋ ਸੋ ਕਹੀਐ ਆਤਮਬਸਹੈਂ ॥੨॥ ਵਾ ॥ ਆਤਮਾ [illegible]

ਬੁਧ ਚਿਤ ਅਹੰਕਾਰ ਸੁਭਾਵ ਦੇਹ ਏ ਸਭ ਆਤਮ ਸ਼ਬਦ ਬਾਚਕ ਜਿਸਕੇ ਬਸਮੇ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਆਤਮਬਸਹੈ ॥੩॥ ਵਾ ਬਸ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਬਹੁਤਕਾ ਬਾਂਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਤਮ ਸੇ ਹੀ ਬਸ ਬਹੁਤ ਹੂਆ ਹੈ ਜੋ ਸੋ ਕਹੀਐ ਆਤਮਬਸ ਹੈ ॥੪॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬਸਨਾਮ ਪੂਰਨਕਾ ਬਾਚਕਹੈ ਦੇਸਬਿਸੇਸ਼ ਭਾਖਾ ਅਰਬ ਕਜਾਕਿ ਆਤਮਪਦ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਹੀਂ ਬਸ ਹੈ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਆਤਮਬਸ ਨਾਮ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ਵਾ ॥ (ਆ) ਤਮ ਆਸਰਬਓਰਤੇ ਤਾਮਸੀਅਸੁਰ ਨਾਗਾਦਿਏਸਰਬ ਹੋਇ ਬਸਜਿਸਕੇ ਸੋਕਹੀਐ ਆਤਮਬਸਹੈਂ ਇਸੀਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਸਰਬਦਾਸੇਸ ਸਾਈ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਤਾਮਸੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤਜੰਤ ਪ੍ਰਬਲਹੈ ਇਸਕੋ ਸਰਬਦਾ ਨੇਤ੍ਰਾਗੋਰਖਾ ਚਾਹੀਐ ॥੭॥ ਵਾ ਸਿਹਜਾ ਅਭਿਮਾਨੀ ਦੇਵਤਾਸਾਥਾਹੀਂ ਰਹਤੇਹੈਂ ਸਰਬਦਾ ॥ ੮ ॥ ਵਾ ॥ ਅਤਿਭਕ੍ਤ ਹੈ ਅਨਨਜ ਸੋ ਸਰਬਸੁਸਾਰਸੇਸਜੀ ਹੈ ਤਿਸਤੇ ਸੰਗਹੀ ਰਾਖਤੇਹੈਂ ਲਖ਼ਨ ਬਲਦੇਵਾਦਿ ਰੂਪਕਰ ਭੀ ਬਿਸਾਸ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਆਸ਼ੇਯਹ ॥

ਮੂਲ ॥ ਜਸਕੇਜਸਹੈਂ ॥ ੧੯੪ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜਸਕੌਭੀ ਜਸਰੂਪਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇਜਸ ਜਗਤਕੌਂ ਪ੍ਰਿਯਹੈ ਤੈਸੇ ਜਸਕੌਂ ਆਪ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋ ਜਸ ਸੁਕਲ ਰੂਪਹੈ ਤਿਸਤੇਭੀ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੇਸ ਰੂਪਹੀ ਸਾਖਜਾਤ ਜੋ ਸਮੂਰਤੀ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜਕੀ ਗੌਰ ਬਰਨ ਹੋਨੇਤੇ ਇਸਤੇ ਭੀ ਸਾਥਹੀ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਔਰ ਸਰਕਾਰ ਜਸ

ਪ੍ਰਿਯ ਹੈਂ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਧਾਜੀ ਭੀ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਗੌਰ ਮੂਰਤੀ ਕੀਰਤੀਰੂਪ ਹੈ ਸਾਖਯ਼ਾਤ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵਜੂਕੀ ਔ ਰੁਕਮ ਣੀ ਜੂ ਲਖਯ਼ਮੀਰੂਪ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤੀ ਜੂ ਕੇ ਪਰਮ ਪਿਆਰੇ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਸਕੇ ਜਸਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕੇ ਜੈਸੇ ਹੈ ਅਰਥਾਤਜਯ਼ੋਂਕੇ ਤਯ਼ੋਂ ਹੈਕੁਛਘਟੇਬਢੇਨਹੀਂ ॥ ੩ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂਪਰਮਭਕ੍ਤਿਵੈਰਾਗਯ਼ਵਿਗਯ਼ਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਯਾਂ ਏਕੋਨਬਿੰਸਤਮੋਛੰਦਹਰਿਬੋਲਮਨਾਬਯ਼ਾਖਯ਼ਾਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰਪਖਯ਼ੇ ਤ੍ਰਯ਼ੋਦਸਮੋਅੰਸੂ੧੩ਅਫ਼ਜੂ੪੯

੧ ੴਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਅਥ ਅਪਰਬਯ਼ਾਖਯ਼ਾ ਹਰਿਬੋਲ ਮਨਾਛੰਦਕੇਨਵਤੁਕਕੀ ਰਸਨਿਰਣੈ ਲਿਖਯਤੇ ॥ ਸੋ: ॥ ਰਸਿਕਨਕੇ ਸੁਖਪਾਲ ਕਵਿਅਨਕੇ ਕਾਮਦਕਪਿਲ। ਕਲਿਕਲੰਕ ਕੇਕਾਲਕਲਗੀਧਰ ਕਲਯ਼ਾਨ ਕਰ॥ ੧ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਰਸਿਕਨਕੇ ਬਸਕਰਨਕੀ ਬਸੀਕਰਨਕੀ ਬਾਤ। ਕਵਿਤਾਸੁਵਿਤਾਸੀਸੂਦੀ ਸੋਢੀਸਾਹਿਬਖਯ਼ਾਤ ॥ ੨ ॥ ਤਿਹਪਗਪਰ ਪਰਨਾਮੁ ਕਰ ਜਾਪਜਾਪ ਜਪਜਾਪ। ਆਪਹਿਕੋ ਪ੍ਰੇਰਤਕਹੌਂ ਰਸਲਛਨਸੁਅਮਾਪ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਮਹਿਮੰਡਨ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਰਥਾਤ ਮਹਿਨਾਮ ਪ੍ਰਿਥਵੀਮੇਂ ਮੰਡਨਹੈਂ ਕਯ਼ਾਸਿੰਗਾਰਰੂਪਹੈ ਜੋ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸੋਇਹਾਂਸਾਰਬਕ ਕੱਲਯ਼ਕ੍ਰਹਿ

ਭਾਵ ਮੁਝੇ ਮਾਲੂਮ ਹੋਤਾਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਕਲਗੀਧਰਜੂਨੇ
ਨਵੌਰਸਇਸ ਹਰਿਬੋਲਮਨਾ ਛੰਦਮੇ ਕਹੇਹੈਂ ॥ ਯਥਾ ॥ ਕਰੂ
ਣਾਲਯਹੈਂ ਇਸਮੇ ਕਰੁਣਾਰਸ ਕਾ ਨਾਮਹੀ ਕਹਿਦਿਆ ਹੈ
ਸੋ ਕਹੀ ਤੋ ਸਾਖਯਾਤ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਲਿਖਾਹੈ ਔਰ ਕਹੀ ਉ
ਸ ਤੁਕਕੇ ਮਤਲਬਸੇ ਯਹਬਾਤ ਪਾਈਜਾਤੀਹੈ ਕਿ ਯਹ ਅਮ
ਕਾਰਸਹੈ ਸੋ ਰਸਕੇਕਹਨੇਕਾ ਤਾਤਪਰਜ ਯਹ ਹੈ ਕਿਰਸਕੋ
ਬ੍ਰਹਮ ਕਰਕੇ ਬੇਦਮੇਲਿਖਾਹੈ ॥ਰਸੋਵੈਰਸੰਬ੍ਰਹਮ ਰਸੋਵੈ ਸਹ
ਯਗ੍ਰੰ ਲਬਧ੍ਵਾਅਨੰਦੀਭਵਤ੍ਰਿਤਿਸ੍ਰੁਤੇ ॥ ਅਰਥਾਤ ਰਸਜੋਹੈ ਸੋ
ਅਨੰਦਮਯਹੈ ਅਰੁ ਇਸੀਤੇਬ੍ਰਹਮੰ ਹੈ ਅਬਹਮਾਰਾ ਇਰਾਦਾ
ਯਹਹੈ ਕਿਨਵੌਰਸੋਕੋ ਥੋੜੇ ਸੇਮੇਲਛਨਲਛਕਰ ਦਿਖਲਾਂਦੇਂ
ਕਯੋਂਕਿਰਸਹੀ ਸਰਬ ਕਾਬਯਸ਼ਾਸਤ੍ਰਕਾਰਸ ਹੈ ਰਸ ਬਿਨਾ
ਬਸਹੈ ਤਤ੍ਰ ਪ੍ਰਥਮ ਰਸਕੋ ਲਛਨ । ਜੋ ਸੁਖਸਰਬ ਇੰਦ੍ਰਿਓਂ
ਕੋ ਰੋਕਕਰਕਰਕੇ ਔਰਏਕਅਲੌਕਿਕ ਅਨੰਦਦਾਇਕਸੁਖਕੋ
ਉਤਪੰਨ ਕਰੈਔਰ ਕਿਸੀ ਓਰਖਯਾਲਨ ਜਾਇਕੇਵਲ ਤਿਸੀ
ਰਸਾਕਾਰ ਬ੍ਰਿਤੀ ਹੋਇ ਔਬਿਭਾਵ ੧ ਅਨੁਭਾਵ ੨ ਸੰਚਾਰੀ ੩
ਔਰਪੂਰਨਸਥਾਈ ੪ ਜਿਸਮੇ ਹੋਇ ਸੋਈਰਸਹੈ ॥ ਅਥਭਾਵ
ਕੇ ਪ੍ਰਥਮਕਹਿਬੇਕੋਹੇਤੁ ॥ ਅਰਥਾਤ ਭਾਵਹੀ ਸੇ ਰਸਹੋਤਾ ਹੈ
ਭਾਵਅਤਿਰਿਕਤੁਰਸ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾਂ ਇਤਿ ॥ ਅਥਭਾਵਲ: ॥ ਜੋ
ਰਸਕੇ ਅਨਕੂਲਬਿਕਾਰ ਔਰ ਬਿਨਾਬਸਤੇ ਬਦਲ ਜਾਇ
ਰਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸੋਭਾਵ ਸੋਤ੍ਰਿਧਾਕਾਰਨਭਾਵ ਬਾਹਰਭਾ
ਵ ਅੰਤਰੀਯਭਾਵ ਇਸੀਕੋਬਿਭਾਵਅਨੁਭਾਵ ਸਥਾਈਸੰਚਾਰੀ

ਕਹਤੇਹੈਂ ॥ ਬਿਭਾਵਲ੍ਯ॥ਜੋਭਾਵਰਸ ਕਾ ਮੁਖ੍ਯਕਾਰਨਹੈ ਅਰ ਥਾਤ ਜਿਸਕਰ ਸਥਾਈ ਉਪਜਤਾ ਹੈ ਜਿਸਬਿਨਾ ਰਸਕੀ ਉ ਤਪਤੀਨਹੀਂ ਹੋਸਕਤੀ ਸੋਦ੍ਵਧਾ॥ਆਲੰਬਨਉਦੀਪਨ॥ ਜੋਰਸ ਕੋ ਅਲੰਬਨਕਰ ਅਰਥਾਤ ਆਸ੍ਰਯਕਰ ਅਨਾਯਾਸਹੀ ਉਪ ਜੈ ਸੋਆਲੰਬਨ ਸੋਦ੍ਵਧਾ॥ਆਸ੍ਰਯਲੰਬਨਬਿਸਯਾਲੰਬਨ॥ਜਾ ਮੈ ਰਸਰਹੈ ਸੋ ਆਸ੍ਰਯਾਲੰਬਨ ਜੋ ਰਸਕੋ ਬਿਸਯਹੋਯਸੋ ਬਿ ਸਯਾਲੰਬਨ॥ਅਰਥਾਤ ਨਾਯਕਾ ਆਸ੍ਰਯ ਨਾਯੁਕਬਿਖਯ ਨਾ ਯਕ ਬਿਖੈਨਾਯਕਾ ਆਸ੍ਰਯ। ਸੋਨਾਯਕਾਤੀਨਤਿਨਕੇਲਛਨ ਯਥਾਭਖਾਭੂਖੇਨੇ ॥ ਦੋਹਾ॥ ਸੁਕਿਆਬਜਾਹੀ ਨਾਇਕਾ ਪਰ ਕੀਆਪਰਬਾਮ। ਸੋ ਸਾਮਾਨਜਾ ਜਾਨਿਐ ਜਾਕੋਧਨਸੋਂਕਾਮ॥ ੧॥ ਸ੍ਵਕਿਆਭੇਦ ॥ ਬਿਨਜਾਨੇ ਅਗਜਾਤ ਹੈ ਜੋਬਨਜਾਨੇ ਗਜਾਤ॥ਮੁਗਧਾਕੇਦ੍ਵੈਭੇਦਹੈਕਬਿਬਰਬਰਨਤਜਾਤ॥੨॥ਮਧਜਾ ਸੇਜਾਮੈ ਦੁਉਲਜਜਾ ਮਦਨਸਮਾਨ। ਅਤਿਪ੍ਰਬੀਨ ਪ੍ਰੌਢਾਵਹੈ ਜਾਕੇਪਤਿਮੈਪ੍ਰਾਨ॥ ੩॥ ਅਬ ਪਰਕਿਆਕੇਛਭੇਦ। ਕ੍ਰਿਆ ਬਚਨਮੈ ਚਾਤੁਰੀਯਹੈਬਿਦਗਧਾਰੀਤ। ਬਹੁਤ ਦੁਰਾਇਹੂਸਖੀ ਲਖੀਲਛਤਾਪ੍ਰੀਤ॥ ੪॥ ਗੁਪਤਾਰਤਿ ਗੋਪਿਤ ਕਹੈਤ੍ਰਿਪਤ ਲਕੁਲਿਟਾ ਮਾਹਿ। ਨਿਸ੍ਚੈਜਾਨਤ ਪਿਅਮਿਲਨ ਮੁਦਿਤਾਕਹਿ ਐ ਤਾਹਿ॥ ੫॥ ਬਿਨਸੈਠੌਰਸਹੇਟਕੀ ਆਗੇਹੋਇਨ ਹੋਇ। ਜਾਇਸਮੈਨਸਹੇਟਮੈ ਅਨੁਸੰਯਨਾਹੈ ਸੋਇ॥ ੬॥ ਅਬਨਵ ਨਾਯਕਾ॥ ਪ੍ਰੋਖਿਤਪਤਿਕਾ ਬਿਰਹਨੀਅਤਿ ਰਿਸਪਤਿਸੋਹੋਇ ਪੁਨਪਾਛੈ ਪਛਤਾਇਮਨ ਕਲਹੰਤਰਿਤਾ ਸੋਇ॥੭॥ਖੰਡਿ

ਆਵੈਕਹੂੰਰੈਨਵਸ ਪ੍ਰਾਤਖੰਡਿਤਾਖੇਹ। ਜਾਤਮਿਲਨ ਅਭਿਸਾ
ਰਿਕਾਕਰਸਿੰਗਾਰ ਸੁਠਦੇਹ ॥ ੮ ॥ ਪਿਅਸਹੇਟਆਯੋ ਨਹੀਂ
ਚਿੰਤਾਮਨ ਮੈ ਆਨ। ਸੋਚਕਰੈ ਸੰਤਾਪਸੋ ਉਤਕੰਠਿਤਾ ਬਖਾ
ਨ ॥ ੯ ॥ ਬਿਨਆਇ ਸੰਕੇਤਪਿਯ ਬਿਪ੍ਰਲਬਧ ਸੰਤਾਪ। ਬਾ
ਸਕਸੱਜਾਤਨ ਸਜੈ ਪਿਅਆਵਨ ਕੀ ਥਾਪ ॥ ੧੦ ॥ ਜਾਕੋ
ਪਤਿਆਧੀਨਕਹਿ ਸ੍ਵਾਧਿਨਪਤਿਕਾ ਤਾਹਿ ॥ ਭੋਰਸੁਨੈ ਪਿਯ
ਕੋ ਗਮਨ ਪ੍ਰੋਖਿਤ ਪਤਿਕਾਆਹਿ ॥ ੧੧ ॥ ਅਥਬਕ੍ਰੋਕ੍ਤਿਗ
ਰਬਿਤਾ ॥ ਰੂਪਭੇਦ ਅਭਿਮਾਨ ਸੋ ਦੁਬਿਧਗਰਬਿਤਾ ਜਾਨ।
ਅਨਸੰਭੋਗਦੁਖਿਤਾ ਕਹੀ ਅਨਤਗਮਨਪਿਯਮਾਨ ॥ ੧੨ ॥
ਅਥਧੀਰਾਦਿਭੇਦ ॥ ਗੋਪਕੋਪਧੀਰਾ ਕਰੈਪ੍ਰਗਟਅਧੀਰਾਕੋਪ
। ਲਛਨਧੀਰ ਅਧੀਰ ਕੇ ਕੋਪ ਪ੍ਰਗਟਅਰੁਗੋਪ ॥ ੧੩ ॥ ਤ੍ਰਿ
ਬਿਧਮਾਨ ॥ ਸਹਜੈ ਹਾਸੀ ਖੇਲਤੇ ਬਿਨਯ ਬਚਨ ਸੁਨਕਾਨ
। ਪਾਇਪਰੇਤਿਅਕੋਮਿਟੈ ਲਘੁਮਧਜ਼ਮ ਗੁਰੁਮਾਨ ॥ ੧੪ ॥
ਅਥਚਤੁਰਬਿਧਿਨਾਯਕ ॥ ਏਕਨਾਰਿ ਮੋਹਿਤ ਕਰੈ ਸੋ ਅਨ
ਕੂਲ ਬਖਾਨ। ਬਹੁਨਾਰਿਨ ਸੋਂ ਪ੍ਰੀਤਸਮ ਤਾਕੋ ਦਖਿਨਜਾ
ਨ ॥ ੧੫ ॥ ਮੀਠੀ ਬਾਤੈਂ ਸਠਕਰੈ ਕਰਕੇ ਮਹਾਂਬਿਗਾਰ।
ਆਵਤ ਲਾਜਨ ਧ੍ਰਿਸਟ ਕੋ ਕਿਏ ਕੋਟਿਧਿਕਾਰ ॥ ੧੬ ॥
ਪਤਿਉਪਪਤਿ ਬੈਸਕ ਤ੍ਰਿਬਿਧਨਾਯਕਜਾਨਮਹਾਨ। ਸ੍ਵਕਿਆ
ਪਤਿਪਰਕੀਯ ਪਤਿਬੇਸਜਾਪਤਿ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ੧੭ ॥ ਅਥਉ
ਦੀਪਨਬਿਭਾਵਲਃ ॥ ਜੋਰਸਕੀ ਦੀਪਤਿਕਰੈ ਰਸਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਕਰੈ ਸੋ ਉਦੀਪਨ ਯਥਾ ਸਿੰਗਾਰਮੈ ਫੂਲਸੁਗੰਧਸੇ ਸੁੰਦਰ

ਚੰਦ੍ਰਚਾਦਨਜ਼ਾਦਿਅਰਥਾਤਇਨਆਲੰਬਨੋਦੀਪਨਕਰਜੋਸਥਾ
ਈ ਉਪਜਾ ਹੈ ਸੋਈ ਰਸਹੋਗਾ ਬਾਹਜ਼ਭਾਵ ਅੰਤਰੀਯ ਭਾਵ
ਕੋਲੇਕੇ ਇਸਕਰ ਬਿਭਾਵ ਕਾ ਨਾਮ ਕਾਰਨਭਾਵਹੈਅਰਥਾਤ
ਯਹਕਾਰਨਹੈਰਸ ਕਾਅਥਵਾਵਾਹਜਭਵਅਨੁਭਾਵ ਕੇ ਲਖਯਣ
॥ ਜੋ ਰਸਕੇ ਉਦਯਭਏ ਉਪਜਤਾ ਹੈ ਬਹੁਰੋਰਸਹੀਕੋ ਪ੍ਰਸ਼
ਟਕਰਤਾ ਹੈ ਕਾਹੇਤੇਜੋ ਚਿਤਕਾ ਬਿਕਾਰ ਬਾਹਰ ਫੈਲਤਾ ਹੈ
ਸੋ ਅਨੁਭਾਵ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਬਿਕਾਰੋਮਾਨਸੋ ਭਾਵੋਅਨੁ
ਭਾਵੋਭਾਵਬੋਧਕਹ ਇਤਜ਼ਮਰਹ ॥ ਸੋ ਚਤੁਰਬਿਧ ਕਾਯਕ ੧
ਮਾਨਸਕ ੨ ਆਹਾਰਜ ੩ ਸਾਤ੍ਵਕ ੪ ॥ਕਾਯਕਮੇ ਭੁਜਪ੍ਰਖੇ
ਪਾਦਿ ਕਟਾਖਯਕਰਨਾਦਿ ਅਧਰਸੀਸਕੰਪਾਦਿਸੋਕਾਯਕ ੧॥
ਜੋਮਨਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾਕੋਬਾਹਰ ਦਿਖਲਾਵੈ ਸੋ ਮਾਨਸਕ॥੨॥ ਔ
ਜੋਬਲਾਤਕਾਰਸੋਂ ਚੇਸ੍ਟਾ ਕਰਨੀ ਨ੍ਰਿਤਜ਼ਾਦਿਮੈਂ ਸੰਗੀਤਕੀਗ
ਤਨ ਕੋਲੈਬੋਸੋ ਆਹਾਰਜਹੈ॥ ੩ ॥ ਆਨੰਦਾਦਿਤੈ ਉਪੰਜਤੇ ਜੋ
ਸ੍ਵੇਦਾਦਿ ਸੋ ਸਾਤ੍ਵਿਕ ਸੋ ਆਠ ਪ੍ਰਕਾਰਕੋਹੈ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਸ੍ਤੰਭ ੧
ਸ੍ਵੇਦ ੨ ਰੋਮਾਂਚ ੩ ਸੁਰਭੰਗ ੪ ਕੰਪ ੫ ਬੈਬਰਨ ੬ ਅਸ੍ਰੁ
੭ ਪ੍ਰਲਯ ੮ ਯਥਾ ਸਭਾਮੰਡਨੇਬਰਨਨ ॥ ਸਵੈਯਾ ॥ ਭਾ
ਵਲੀਓਤਸਬੀਰਕੋਭਾਵਤੀ੧॥ਆਨਨਸ੍ਵੇਦਕੇਸੀਕਰਭਾਰੇ॥੨
ਰੋਮਉਠੇ॥ ੩ ।ਬਤਰਾਤਨਨੀਕੇ ਕੈ ੪ ਕੰਪਤਹੈ ਕਬਹੂ ਕ-
ਕਰਾਰੇ ॥ ੫॥ ਪੀਰੀਪਰੀ ॥ ੬ ॥ ਅਖਿਆਂ ਭਰਿਆਈਂ
॥ ੭ ॥ ਭਯੋ ਮਨ ਲੀਨ ਸਯਾਨ ਸਿਧਾਰੇ ॥ ੮॥
ਬੀਰਬਿਚਾਰਯ ਹੈਚਿਤਆਵਤਆਜਕਹੂ ਬ੍ਰਜਰੰਦੁਲਿਹਾਰੇ॥

੧ ॥ ਅਥ ਆਂਤਰੀਯਭਾਵਸਰਾਈਸੰਚਾਰੀਲਃ ॥ ਜੋਭਾਵ ਅੰ:
ਰ ਹੋਕਰ ਰਸਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੈ ਬਹੁਰੋ ਰਸਰੂਪਹੀ ਹੋ ਰਹੈ ਸੋ
ਆਂਤਰੀਯਭਾਵ ॥ਸੋਦੁਧਾਸੰਚਾਰੀ ਸਰਾਈ॥ਜੋ ਅੰਤਰ ਉਪਜੈ
ਹੈ ਭਾਵ ਸੋ ਕਾਰਨ ਪਾਇਕਰ ਬਢੈ ਅਰੁਨਵੋਰਸਮੈਸੰਚਰਿਤ
ਹੋਇ ਸੋ ਸੰਚਾਰੀ ਤੇਤੀਸਪ੍ਰਕਾਰ ॥ਯਥਾ ਕਬਿੱਤ ਸਭਾਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ
॥ ਨਿਰਬੇਦਹੈ ਸੂਨਿੰਦਾ੧ ਰੂਪਕੋ ਬਿਕਾਰਗਲਾਨਿ੨ ਸੰਕਾਨਿ
ਦਰਾਸੰਕ ੩ ਮਦਰਾਦਿਮਦ ੪ ਜਾਨਿਐ ॥ ਆਸੂਯਾਦੋਖਦ੍ਰਿ
ਸ੍ਰਪ ਪਰਿਸ਼੍ਰਮਕੋਕਹੈਸ੍ਰਮ੬ ਸਕ੍ਰਿਛਤੋਆਲਸ੭ ਦੈਨਜ਼ਦੈ
ਨਰ੮ ਮਾਨਿਐ ॥ ਅਯੋਗਬੁਧਚਿੰਤਾ੯ ਕਹਾਹੈਹੈ ਜਹਾਂ ਐਸੇ
ਮੋਹ੧੦ ਸੋਅਚੇਤ ਪੂਰਬ ਚਿੰਤਾ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ੧੧ ਕੋਆਨਿਐ॥
ਧ੍ਰਿਤਿਧੀਰਤਾਈ੧੨ ਬ੍ਰੀੜਾਲਾਜ੧੩ ਚੰਚਲਾਈਤਾਹਿਚਪ
ਲਤਾ੧੪ ਹਰਖਚਿਤਾਵੈਭਵ ੧੫ ਬਖਾਂਨਿਐ॥ ੧ ॥ ਆਵੇਗ
ਮਦ੧੬ ਆਹੁਟਾਈਤੈਚਲਤਤਾਹਿਜੜਤਾ੧੭ ਚਲੈਨਕਛੁ
ਬਿਖਾਧ੧੮ ਦਸਾਦੇਖੀਐ ॥ ਔਤਸੁਕਜ਼ਲਾਲਸ੧੯ ਗਰਭ
ਹੰਕਾਰ੨੦ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਨੀਂਦ ੨੧ ਮੁਖਫੇਨਸੋਅਪਸਮਾਰ੨੨
ਲੇਖਿਐ ॥ ਨੀਂਦਬਿਨਾਜੋ ਬਿਚਾਰਸੋਬਿਮਰਖ੨੩ ਨੀਂਦਹੀ
ਨਸੁਪਤ੨੪ ਔਅਮਰਖਕੋਪਬੁਧਿ੨੫ ਤੈਂਪਰੇਖਿਐ ॥ ਅਵ
ਹਿਥਾਦੁਰਾਵੈਰੂਪ੨੬ ਉਗ੍ਰਤਾ ਪ੍ਰਚੰਡਤਾਈ੨੭ ਚਿਤਭ੍ਰਮ
ਉਨਮਾਦ੨੮ ਲਛਨਬਿਸੇਖਿਐ ॥ ੨ ॥ ਹਿਯੈ ਬਜ਼ਾਧਆਧ
ਬਜ਼ਾਧ੨੯ ਸਿਮਰਨ ਜਥਾਰਥਮਤਿ੩੦ ਬਿਤਰਕ ਕੋਸੰਸ
ਯ੩੧ ਕਥਿਨਹੈਉਚਾਰਜੋਹੈ॥ ਮਰਨਪ੍ਰਾਣ ਤਜਾਗ੩੨ਤ੍ਰਾਸ

ਭੁਯਕੋਨਿਵਾਸਝੜ ਯਹ ਬਿਭਚਾਰੀ ਤੈਂ ਤਿਸਕੋ ਕੌਸੁਭ ਬਿ
ਚਾਰਿਓਹੈ॥ ਭਾਵਰ॥ਤਿਚਾਲੈ ਸੋਈ ਰੂਪ ਅੰਗੀਕਰੈ ਪੁਨਥਾ
ਈਹੀਮੈ ਬ੍ਰਫਤ ਪ੍ਰਗਟ ਨਿਰਧਾਰਯੋ ਹੈ॥ ਨਿਰਬੇਦ ਅਪਸ
ਮਾਰ ਮਰਨਕਹਤਕੋਈ ਸਾਂਤਹੂ ਕੋ ਅੰਗ ਸੋ ਸਿੰਗਾਰ ਕੋ ਨਿ
ਵਾਰਯੋਹੈ॥ ੩॥ ਔਯਾਕੇ ਉਦਾਹਰਣ ਲਿਖਨੇ ਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਬਢ
ਤ ਹੈ ਯਾ ਤੇ ਨਹੀਲਿਖੇ॥ ਇਤਿ॥ ਔਰ ਜੋ ਸਥਾਈ ਨਵ ਹੈਂ
ਰਤਿ੧ ਹਾਸ੨ ਸੋਕ੩ ਕ੍ਰੋਧ੪ ਉਤਸਾਹ੫ ਭਯ੬ ਨਿੰਦਾ੭
ਬਿਸਮੈ੮ ਸਮ੯ ਸੋ ਇਨਕਾ ਲਖਯਨ ਲਖਯਨਾਮੇਹੀ ਤੇਪ੍ਰਤ
ਖਯ ਹੈ ਅਪੂਰਨਹੋਨੇਕਰਇਨਕੀਭਾਵਸੰਗਯਾਹੈ॥ ਅਰੁਪੂਰਨ
ਹੋਨੇਕਰ ਯਹੀ ਰਸਹੈ॥ਇਤਨੋ ਭੇਦਸੋ ਜੈਸੇ ਆਦਮੇ ਲਖਯਨ
ਕਰ ਆਏਹੈਂ॥ ਰਸਕਾ ਸੋ ਰਸਦ੍ਵਧਾ ਅਲੌਕਿਕ ਲੌਕਿਕ॥
ਯਥਾ ਰੂਪਬਿਲਾਸੇ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਅਖੰਡਜੋਹਿਅਹੁਲਸਤਲ
ਹਿਗਯਾਨ॥ ਸਾਤਅਲੌਕਿਕ ਰਸਕਹਯੋਜਾਨਤਸਾਧੁਸੁਜਾਨ॥
੧॥ ਲੌਕਿਕਬਿਖਯ ਸੁਨਿਰਖਜਹਿਹਿਏ ਅਨੰਦ ਜੁਹੋਯ॥
ਤੀਨਭਾਂਤਕੋ ਸੁਕਬਿ ਕਹਲੌਕਿਕਰਸਹੈ ਸੋਇ॥੨॥ਸ੍ਵਾਪਨਿ
ਕਸੁਮਾਨੋਰਥਿਕਔਪਨਾਯਕਹਿਜਾਨ॥ ਲੌਕਿਕਰਸਰਸਕ
ਰਹਰਸਕਬਿਜਨਕਹਤਸੁਜਾਨ॥੩॥ ਊਖਾਕੋ ਜੈਸੇ ਅਨੁਰੁਧ
ਸ੍ਵਪਨ ਮੈ ਮਿਲੇ ਔਰਮੇਤੌ ਪ੍ਰਾਤਸਖਿਨਤੈਲਜਿਤਨਯਨਹੋਯ
ਚਿੰਤਾਹਰਖ ਪ੍ਰਯੁਕ੍ਤਮਿਲੀਸੋਸ੍ਵਾਪ੍ਨਿਕਔਰ॥ ਲਲਿਤਲਤਾ
ਅਲਿ ਬਲਿਤਜਹਜਮੁਨਾਲਹਰਉਦਾਰ॥ ਸਖੀਮਨੋਰਥਬਸ
ਤਤਹਿਹਰਿਹਿਸਮਿਲੇਉਦਾਰ॥ ੪॥ ਕਹਯੋ ਔਪਨਾਇਕਵਿ

ਨਆਂਠਭਾਂਤਚਿਤਦੇਹੁ ॥ ਨਜ਼ਾਰੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਭੇਦ ਅਬ ਨ
ਮ ਸਹਿਤ ਸੁਨਲੇਹੁ ॥ ੫ ॥ ਅਬ ਨਵਰਸ ਤਤ੍ਵਾਦਿ ਸ੍ਰੀਂ
ਗਾਰ ਰਸਰਾਜਕੋਲਃ ॥ ਮਧੁਰਿਤ ਆਦਿ ਪੁਸਪਕੀ ਮਾਲ
ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਕੀ ਚਾਂਦਨੀ ਬਨਬਿਹਾਰਪ੍ਰਿਅਜਨਗੀਤਾਦਿਤੈਂ ਦੀ
ਤਿ ਮੈ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰੀਤਕੀ ਪੂਰਨਤਾ ਹੋਇ ਮਧੁਰਾਰਤਿਕੋ
ਲਿਏਹੂਏ ਔਰ ਤਿਸਮੈ ਨੇਤ੍ਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੰਦਮੁਸਕਾਨ ਮਧੁਰ
ਬਚਨ ਕਟਾਖਯ ਭੁਜ ਪ੍ਰਖ਼ੇਪਨਾਦਿਕੋ ਹੈ ਬੋ ਸੋ ਸ੍ਰਿੰਗਾਰ
ਯਾਕੋ ਸਜ਼ਾਮ ਬਰਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵਤਾ ਸੋ ਦੁਧਾ ਸੰਯੋਗ
ਬਿਯੋਗ ॥ ਜਹਾਂਪਤਿ ਸਮੀਪ ਹੋਇ ਸੋ ਸੰਜੋਗ ॥ ਜਹਾਂ ਦੂਰ
ਹੋਯ ਸੋ ਬਿਯੋਗ ॥ ਸੰਜੋਗ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਾਖਯਾਨ ਕੇ
ਏਕਸੈ ਆਠਮੇ ਚਰਿਤ੍ਰਮੇਂ ॥ਕਬਿੱਤ॥ਜੋਬਨਕੇ ਜੋਰਜੋਰਾਵਰੀ
ਜਾਗੀ ਜਾਲਮ ਸੋ ਜਗਤੇਅਨਿਆਰੀਯੌਬਿਸਾਰੀਸੁਧਚੀਤਕੀ
॥ ਨਿਸਦਿਨ ਲਾਗਿਐ ਰਹਿਤਤਾਸੋ ਛਪਕੀ ਜਯੋਏਕੈਹ੍ਵੈ
ਗਈਸੁਮਾਨੋਐਸੀ ਰਾਜਨੀਤਕੀ ॥ ਆਪਨੇਹੀ ਹਾਥਨ ਬਨਾ
ਵਤ ਸਿੰਗਾਰ ਤਾਕੇ ਪਾਸਕੀਸਖੀਨਕੀਨ ਨੈਕਪਰਤੀਤਕੀ
॥ ਅੰਗਲਿਪਟਾਇ ਮੁਖਚਾਪ ਬਲਜਾਇ ਤਾਕੋ ਐਸੀਹੀ ਪਿ
ਆਰੀਜਾਨੈ ਪ੍ਰੀਤਮਸੋ ਪ੍ਰੀਤਕੀ ॥ ੧ ॥ ਇਹਾਂ ਨਾਇਕਾ ਆ
ਸ੍ਰਯਨਾਯਕ॥ਬਿਖਯ ਬਿਭਾਵ ਚਿਤਕੀ ਸੁਧ ਬਿਸਰਾਇਬੇ
ਸੋ ਪ੍ਰਲਯ ਸਾਤ੍ਵਿਕ ਅਨੁਭਾਵ ॥ ਨਪਰਤੀਤ ਔਰ ਕੀਕਰਬੇ
ਸੋ ਐਤਸੁਕਯਸੰਚਾਰੀਰਤਿਸਥਾਈ ਪ੍ਰਗਟਹੀ ਹੈ ਸੋ ਇਸ
ਪਕਾਰ ਬਿਭ ਵ ਅਨੁਭਾਵ ਸੰਚਾਰੀ ਸਥਾਈ ਕੇ ਹੋਨੇ ਸੋ ਪੂਰ

ਨ ਸਿੰਗਾਰਰਸਭਜੇ ਔਰ ਜੋ ਭੇਦ ਇਸਕਬਿਤ ਮੇ ਨਿਕਾਲੈ ਤੌ ਬਹੁਤਹੈ ਪਰੰਤੂ ਅਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈਂ ਇਸਕਰਕੇ ਇਹਾਂ ਇਤਨਾ ਹੀ ਦਿਖਲਾਇ ਦੀਆ ਗਿਆ ਹੈ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰਿੰਗਾਰਰਸ ॥ ਅਥ ਹਾਸਜਰਸ ਲਖਜ਼ਣਃ ॥ ਤੁਕਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਜਬਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਅਜਬ ਆਕ੍ਰਿਤੀਵਾਲਾ ਹੈਂ ਜੈਸੇਭੰਡਲੋਕ ਅਨੇਕ ਤਰਹਕੇਰੂਪਰਚਰਚਕਰਧਨੀਲੋਗੋਂਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਥਾਹਿ ਆਪ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਨਮਿਤ ਅਨੰਤ ਰੂਪ ਧਰਤੇਹੈਂ ਕਿ ਜਿਸਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸੇ ਹਾਸਜਰਸ ਹੋਤਾਹੈ ਯਥਾ ਦੇਹੀਦੂਧ ਕਪੋਲਨਪੈ ਲਗਾਹੈ ਔਰ ਕਛੁਕਬਹਿ ਆਇਆ ਹੈ ਕਾਮਰੀ ਪੈ ਦਾਲਭਾਤ ਭੀ ਮੁਖਮੇ ਲਗਾਹੈ ਔਰ ਗਾਤੇ ਨਾਚਤੇ ਦੌੜਤੇ ਹੂਏ ਚਪਲਤਾ ਸੇ ਇਸ ਮੰਦਿਰਸੇ ਉਸਮੰਦਿਰ ਮੇ ਜਾਕਰ ਦਾਤ ਨਿਕਾਸਕਰ ਹਸਾਉਤੇ ਹੈਂ ਤਹਾਂ ਗੋਪੋਂ ਕੋ ਹਾਸਜਰਸ ਕੀ ਪੂਰਨਤਾ ਭਈ ਹੈ ਐਸੀ ਅਜਬਹਾਸਜਆਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਜਿ ਸਕੀ॥ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹਾਸਜਰਸ ਰੂਪਤੂਹੀਹੈਂ ॥ ਸੋ ਹਾਸਜ ਅਕਾਰਬਚਨ ਬੇਖਕੀ ਬਿਕ੍ਰਤਤਾ ਤੇ ਉਪਜੀ ਜੋ ਮੁਸਕਾਹਟਤਾ ਮੇ ਬਿਕ੍ਰਿਤਬਚਨ ਨਾਸਿਕਾ ਨੇਤ੍ਰਾਦਿਕ ਕੋਚ ਲਬੋ ਚਿਤਵਨ ਕੋ ਫੈਲਾਇਬੋ ਸੋ ਹਾਸਜ ਯਾਕੋ ਪਾਂਡੂ ਬਰਨ ਪ੍ਰਿਥੁਦੇਵਤਾ ॥ ਉਦਾਹਰਨ ਯਥਾ ਕਬਿੱਤ ॥ ਦਾਦੂਰੀ ਚ ਬਾਈਤਾਕੇਮੂਰਿਐਧਸਾਈਘਨੇਛੈਰਿਨਚੁਗਾਈ ਵਾਹਿਜੂਤਕ ਕੀਮਾਰਕੈ॥ ਰਾਖਸਿਰਧਾਈਤਾਕੀਮੋਛੈਭੀਮੂੰਡਾਈਦੋਊਐਸੀ

ਲੀਕੈਲਾਈਕੋਉਸਕੈਨਉਚਾਰਕੈ ॥ ਗੋਦਰੀਡਰਾਈਤਾਤੇ ਭੀਖਭੀਮੰਗਾਈਤਾਹੀਐਸੋਕੈਚਰਿਤ੍ਰ ਧਾਰਗ੍ਰਹਤੇ ਨਿਕਾਰਕੈ ॥ ਤ੍ਰਿਯਕੋਐਸੋ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਾਹਿਕੋਦਿਖਾਇਯਾਰ ਆਪਟਰਗਜੇ ਮਹਾਮੂਰਖਕੋ ਟਾਰਕੈ ॥ ਇਹਾਂਮੂਰੀਆਦਿਕ ਕੋ ਧਸਾਵੰਨੋ ਬਿਭਾਵ ॥ ਰਾਖਸਿਰਪਾਉਂਨੇਸੋਬੈਬਰਨ॥ਸਾਤ੍ਵਿਕ ਅਨੁਭਾਵ ਭੀਖਾਦਿਕ ਮਗਾਇਬੋਸੋਦੈਨਜਚਿੰਤਾਸੰਚਾਰੀਹਾਸਜਸਥਾਈ ਪੂਰਨੋਹੋਨੇਸੋ ਹਾਸਜਰਸਪੂਰਨ ਭਜੋ ॥ ਔਰ ਯਾ ਹਾਸਜਰਸਕੇ ਹਸਿਤ ਅਪਹਸਿਤਾਦਿ ਬਾਰਹਭੇਦਹੈਂ ॥ ਪਰੰਤੁ ਬਿਸਥਾਰ ਹੈ ਇਸਕਰ ਕੁਛ ਕਹਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਹੈ ਖਾਲਸਾਜੀ ਜਾਨ ਲੇਹਿਗੇ ਅਪਰ ਗ੍ਰੰਥੋਂਮੇ ॥ਇਤਿ ਹਾਸਜਰਸ ਸਮਾਪਤঃ ॥੨॥ ਅਥ ਕਰੁਣਾਰਸ ਲਖਯਣ ॥ ਤੁਕ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਕਰੁਣਾਲਯਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਰੁਣਾਰਸ ਕਾ ਆਲਯ ਘਰ ਹੈਂ ॥ ਅਰਥਾਤ ॥ ਕਰੁਣਾਰਸਰੂਪ ਤੁਹੀਂਹੈਂ ਹੇਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤਹਾਲঃ ॥ ਜਹਾ ਜੋਬਸ੍ਤੁ ਇਸਟਹੈ ਤਾਮੈਬੰਧਨਖੋਸਨਾਦਿ ਦੇਖਨੇਤਾਮੈ ਜੋਸ਼ੋਕ ਕੀ ਪੂਰਨਤਾ ਹੋਨੀ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮਨਕੋਨਿਰਾਸਹ੍ਵੈਬੋ ਤਾਮੈਉਕ੍ਤੇ ਸ੍ਵਾਸਬੈਬਰਨ ਤਾ ਹਾਹਾਕਾਰ ਸੰਤਾਪਰੋਦਨ ਸੋਕਰੁਣਾ ਯਾਕੋ ਕਪੋਤਬਰਨ ਬਰਨਦੇਵਤਾ ॥ ਯਥਾ ॥ ਰਾਮਗੀਤੇ ॥ ਸঃ ॥ ਏ ਬਨਬਾਸ ਚਲੇ ਦੁਊ ਸੁੰਦਰ ਕੌਤਕ ਕੋਸਿਅਸੰਗਜੁਟੀ ਹੈ ॥ ਪਾਇਨਪਾਇਨ ਕੋਸ ਚਲੀ ਅਜਹੂ ਨਹਿਗਾਂਉਕੀਸੀਉਛੁਟੀ ਹੈ । ਹਾਥਧਰੇ ਕਟਬੂਝਤ ਰਾਮਹਿਨਾਥ ਕਹੋਕਹਾਂ ਕੁੰਜਕੁਟੀ

ਹੈ। ਰੋਵਤ ਰਾਘਵਜੋਵਤਸੀਮੁਖ ਮਾਨਹੁ ਮੋਤਿਨ ਮਾਲਤੁਰੀ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਇਹਾਂਕੇਕਈ ਦਸਰਥ ਮਹਾਰਾਜ ਬਿਭਾਵ ਰੋਇਬੋ ਸੋਂਅਸ੍ਰਸਾਤ੍ਵਕ ਹਾਂਥਕਟਧਰੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਸੋਂ ਝੂਝਨੇਤੇਸ੍ਮਾਦਿ ਸੰਚਾਰੀ ਇਸ੍ਰਬਿਯੋਗਮੰਦਰਾਦਿਕ ਤਾਸੋਂ ਕਰੁਣਾਸਥਾਈਕੇ ਪੂਰਣਹੋਨੇਤੇ ਕਰੁਣਾਰਸ ਪੂਰਨ ਭਯੋ॥ ਇਤਿ ਕਰੁਣਾਰਸ ਸਮਾਪਤਃ ॥੩॥ ਅਥਰੌਦ੍ਰਰਸਲਖਸ਼ਣ॥ਤੁਕਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਰਿਘਾਲਯ ਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਰਿਦੁਸ਼ਟਤਿਨਕਾ ਘਾਲਯ ਕਜਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸ਼ਤ੍ਰਕੁਬ ਚਨ ਸੁਨਕ੍ਰੋਧਕਰਬੇਸੋਂ ਰੌਦ੍ਰਰਸਰੂਪਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੁਹੀ ਹੈਂ ॥ ਤਹਾਲਃ ॥ ਜਹਾਂ ਤਰਵਾਰਾਦਿਕੇ ਸੰਘਾਰਤੇ ਸ਼ਤ੍ਰਕੇ ਕੁਬ ਚਨ ਸੁਨਨੇ ਇਤਜਾਦਿਸੇ ਭਈਜੋ ਕ੍ਰੋਧਕੀ ਪੂਰਨਤਾ ਸੋਰੌਦ੍ਰ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਭ ਇੰਦ੍ਰਿਯੋਂਮੈ ਉਗ੍ਰਭਾਵਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਨੋ ਤਾਮੈ ਸ ਸ਼ਸਤ੍ਰਗ੍ਰਹਨਕਰਨੋਸਿਰਕੰਪਨੋਕਰਮੀਡਨੋ ਮੁਖਪੈ ਅਰੁਨਤਾ ਦਸਨਸੋਂਅਧਰ ਚਾਬਨੋਂ ਸ੍ਵੇਦਾਦਿਹ੍ਵੈਬੇਸੋ ਰੌਦ੍ਰਾਦਿਰਸ ਯਾਕੋ ਅਰੁਨਬਰਨ ਰੁਦ੍ਰਦੇਵਤਾ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰੇ ਖੜਗੇ ਸਪ੍ਰਬੰਧੇ ਕਃ॥ ਭਖਜੈਹੌਂਭੂਤਨ ਭਜਾਇਦੈਹੌਂ ਸੁਰਾਸੁਰ ਸਜਾ ਮ ਪਟਕੈਹੌਂ ਭੂਮਭੁਜਾਅਸਜੋਗਹੌਂ। ਭੈਰਵਨਚੈ ਹੌਂ ਭਾਰੀਜੁਧ ਹਿਮਚੈਹੌਂ ਪੁਨਭਾਜਿਹੂੰਨਜੈਹੌਂ ਸੁਨਸਾਚੀ ਹਰਿਹੌਂਕਹੌਂ। ਕਹਾਂ ਦ੍ਰੋਣਦਿਜਕੋ ਸੰਘਾਰਤਨਲਾਗੈ ਪਲਮਾਰੌਂਦਲਬਲੀ ਜਮ ਇੰਦ੍ਰ ਰੁਦ੍ਰ ਜੌਚਹੌਂ। ਰਾਧਿਕਾਰਮਣਤਊਤੇਰੇ ਰਣਜੂਰੇਆਜ ਛਤ੍ਰੀਖੜਗੇਸਹੋਇ ਐਸੇ ਬੋਲਹਊਸਹੌਂ। ਇਹਾਂਰਣਭੂਮਕਾ

ਮੈ ਸ੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੋ ਬਚਨ ਉਦੀਪਨ ਬਿਭਾਵ। ਨਭਾਜਿਬੇ ਸੋ ਸਰੰਭਸਾਤ੍ਵਿਕ ਅਨੁਭਾਵ। ਗਰਬਕਰਬੇਸੋਂ ਗਰਬ ਸੰਚਾਰੀ। ਔਪੂਰਨਕੋਪ ਹੋਨੇਸੋਂ ਰੌਦ੍ਰਰਸਭਯੋ॥ ਇਤਿਰੌਦ੍ਰਰਸਹ॥ ੪ ਅਥਬੀਰਰਸਲਖ੍ਯਣ ਹੈ॥ ਤਹਾਂਤੁਕ॥

ਮੂਲ ॥ ਖਲਖੰਡਨਹੈਂ। ਸਰਬਉਬਾਰਨਹੈਂ

ਖਲੋਂ ਕੇ ਖੰਡਨ ਕਰਨੇਕਾ ਸੁਭਾਵਹੈ ਜਿਸਕਾ ਅਰਥਾਤ ਉਤ-ਸਾਹ ਪੂਰਬਕ ਖਲੋਂਕਾਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਸੋ ਬੀਰਰਸ ਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੁਹੀਹੈਂ॥ ਤਹਾਲਃ॥ ਉਤਸਾਹ ਅਬਿਖਾਧ ਅਬਿਸਮਯ ਅਮੋਹਤਾਬਲਾਦਿਤੇ ਉਤਸਾਹਕੀ ਜੋ ਪਰਿਪੂਰ ਨਤਾ॥ ਕਿੰਵ॥ ਸਰਬਇੰਦ੍ਰਯ ਮੈ ਹਰਖਕੀਬਾਹੁਲ੍ਯਤਾ ਹੋਨੀ ਤਾਮੈ ਧੀਰਜ ਬਲ ਬਦਨਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਬਿਨਯਬਚਨਸੂਰਤ੍ਵਆ ਦਿਕੋ ਹ੍ਵੈਬੋ ਸੋਬੀਰ ਯਾਕੋ ਗੌਰਬਰਨ ਸ਼ੁਕ੍ਰਦੇਵਤਾ ਸੋਤ੍ਰਿਧਾ ਦਯਾ ਦਾਨਜੁਧ॥ਦਯਾ ਬੀਰਕੀਤੁਕ॥(ਸਰਬਉਬਾਰਨਹੈਂ) ਸੋ ਸਰਬਭਗਤੋਂ ਕਾਉਬਾਰਨਾਬਿਨਾਦਯਾਕੇਨਹੀਂਹੋਤਾ (ਦਾਨ)

ਮੂਲ॥ ਅਥਪਾਥਪ ਹੈਂ॥ ਧ੍ਰਿਤਕੇਧਰਨ ਹੈਂ॥

ਯਾਨੇਜੋ ਅਥਪ ਹੈਂਗ਼ਰੀਬਲੋਗ ਤਿਨਕੇਥਾਪਨੇਵਾਰਾਦਾਨਬੀ ਰਸੋਅਕਾਲਪੁਰਖਰੂਪ ਹੈ ਜੁਧਬੀਰ(ਧ੍ਰਿਤਕੇਧਰਨਹੈਂ) ਧ੍ਰਿਤ ਧੀਰਜ ਉਤਸਾਹ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇਹਾਰੇ ਹੈਂ ਜੁਧਮੈਂ ਹੇਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਆਪ (ਔਖਲਖੰਡਨ ਹੈਂ) ਯਾਕਰਬੀਰਰੂਪਹੈਂ॥ ਯਥਾ ਸਫੋਟਕਸਵੈਯੇਮੇ॥ਕਬਿਤ॥ ਪੂਰਣਬੀਰਰਸਕੀ॥ ਹਲਕਾਹ

ਜ਼ਾਰਹਾਲੇਹਯਨਹਵੇਲੈਹਾਲੀਹਾਕਗਿਰਹਾਲਜ਼ੇ ਹਕ ਮਾਰੈਗਿ ਰਹਹਲਜੋ ॥ ਹਲਾਹਲਧਰਹਾਲਜ਼ੇਹਾਲਜ਼ੇ ਭੁਅਲੋਕ ਸਭਹਰੀ ਹੂਸਮੇਤਹਰਿਜੀਹੂ ਆਪਦਹਿਲਿਜ਼ੇ ਮਹਾਹਾਲਚਾਲ ਮੈ ਹਿਰਾ ਸਭੈਨਸੰਗੋਆਨ ਐਸੇ ਮੈ ਹਿਰਉਲਨਕੋ ਹਾਕਹਾਕ ਤੈਦਲਿ ਉ । ਹਿੰਗੁਲਾਹਿਮਾਲੈ ਹਾਲ ਹਥਬਹਰੇਵਹਾਲਿਯੋਹੇਮਗਿਰ ਹਾਲਿਓਹਾਠੀਤੈਨਹਠਤੇਹਲਿਯੋ ॥ ੪੫ ॥ ਰਣਭੂਮਕਾਸ਼ਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਬਿਭਾਵ । ਗਿਰਕੇਹਹਲਬੇਸ਼ੋ ਕੰਪਅਨੁਭਾਵ ਹਠ ਤੈਨਹਲਿਯੋਯਾਸੇ ਧ੍ਰਿਤਸੰਚਾਰੀ ਔਉਤਸਾਹਸਥਾਈਕੀ ਪੂਰ ਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟਹੀਹੈਯਾਸੇ ਪੂਰਨ ਜੁਧਬੀਰ ਰਸਭਯੋ ॥ ਇਤਬੀ ਰਸਸਮਾਪਤਹ ॥ ੫ ॥ ਅਥ ਭਯਾਨਕ ਰਸਲਛ॥ ਤੁਕਹੈ (ਰਿ ਪੁਤਾਪਨਹੈ) ਹੇ ਪ੍ਰਾਣੀਓ ਵਾਹਿਗੁਰੂਰਿਪਤਾਪਨਹੈਂ ਅਰਥਾ ਤ ਉਸਤੇ ਭੈ ਕਿਆ ਚਹਿਐ ਕਿਯੋਂ ਕਿ ਉਸਕੇ ਅਪਰਾਧ ਤੇ ਫੇਰਕੋਈ ਬਚਾਨੇ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੋ ਅਪਰਾਧ ਕਿਆਹੈਕਿ ਭਗਵਤ ਆਗਿਜ਼ਾ ਭੰਗਨ ਕਰਨੀਵਿਸ਼ਨੁ ਪੁਰਾਨੇ ਯਥਾ॥ ਅਗਜ਼ਾਛੇਦੀਮਮਦ੍ਰੋਖੀਭਕ੍ਤੋਪਿਨਸਬੈਸ਼ਨਵਹ । ਵਾਸਤਵਤੇ ਸ਼ ਤ੍ਰੂਤੇ ਭਗਵਤ ਕਾ ਕੋਊਨਹੀਂ ਹੈ ਕਯੋਂ ਕਿ ਤੁਲਯਬਲ ਬਿਭੂਤ ਯਾਦਿਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇਤੇ॥ਸੋ ਵੈਰਯਹੀਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੁਤੀਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਰੂਪ ਆਗਿਜ਼ਾਨਮਾਨਨੀ ਸ੍ਵਧਰਮ ਨਿਸ੍ਰਭਕਤੀ ਭਜਨਾਦਿ ਰੂਪਇਸੀ ਤੇ ਭ ਯਾਵਾਨਕੁਪਤਹੋਤ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕਾ ਭਜਨ ਕੀ ਯਾਚਹੀਯੇ । ਨਹੀਂ ਤੋ ਯਦਪ ਅਪਨਾ ਆਪਹੈ ਪਰੰਤੁਸ਼ਤ੍ਰੂਵਤ ਤਪਾਵੇਗਾ ਨਰਕਾਗਨੀਮੈ ਸੋਇਸਕਰਭੀ ਭੈਦਾਤਾ ਹੈਯਾਹਿਗੁ

ਰੂ ॥ਵਾ॥ ਸੰਤਨਦੁਖਪਾਏਤੇਦੁਖੀ॥ਇਸ ਕਥਨਤੇ ਜੋ ਸ੍ਰਭਕ੍ਰੁਦੋ
ਖੀ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸ੍ਰਸਤ੍ਰਜਾਨਕਰ ਤਪਾਵੇ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਯੇ
ਰਿਪਤਾਪਨ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘਾਦਿਰੂਪ। ਸੋਹੇ ਭਗਵਨ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘਾਦਿ
ਰੂਪ ਕਰ ਭਯਾਨਕ ਰਸਮੂਰਤੀ ਹੈ ਵਾ ਸਾਖਯਾਤਰਸਾ ਭਿਮਾ
ਨੀ ਦੇਵਤਾਵਿਸੇਖਸੋ ਭਯਾਨਕ ਰਸਰੂਪਤੂਹੈਂ ਅਥਲਃ ਭਯਾ
ਨਕ ਜੀਵਕੇ ਦਰਸਨ ਤੇ ਭਯਾਨਕ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਰਨਮੇ ਬਨਮੇ
ਸੂਨੇਸਦਨਮੇ ਜਾਨੇਤੇ ਗੁਰੂਕੇ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੇ ਅਪਰਾਧਤੇ ਇਤਯਾ
ਦਤੇ ਜੋ ਪੂਰਨਭਯੋਹੈਭਯਃ॥ਕਿੰਵਾ॥ਇੰਦ੍ਰਯਮੈਬਿਸੇਸਕਰਖਯੋਭ
ਹੋ ਇਤਾਮੈਸਿਰਲੋਚਨ ਕਰਚਰਨਹ੍ਰਿਦਯਕੰਪਹੋਯਅੰਗ ਅਸ
ਥੰਭਹੋਇ ਤਾਲੂਔਕੰਠ ਸੂਕੈ ਸਭਅੰਗਾਨਮੈਧੜਕਾਹੋਇਸ੍ਰੇਦਬੈ
ਬਰਨਾਦਿਹੋਇਦਸੋਦਿਸਾਕੀਓਰਦੇਖੈਸੰਭ੍ਰਮਹੋਇਸੋਭਯਾਨਕ
ਰਸ ਯਾਕੋਕਜਲ ਬਰਨਜਮਦੇਵਤਾ॥ਯਥਾ ਸ੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਰੇ
ਮ੍ਰਿਯਾ ॥ਯੁਧਪ੍ਰਬੰਧੇ ॥ ਸੁਨਹਭੂਪਹਲਾਯੁਧਕੀ ਬਤਿਆਂਅਪਨੇ
ਮਨ ਮੇ ॥ ਅਤਹੀਡਰਮਾਨਯੋ । ਮਾਨਖਰੂਪਲਖਯੋਨਬਲੀ
ਨਿਹਚੈਬਲਕੋਜਮਰੂਪਪਛਾਨਯੋ॥ਸ੍ਰੀਜਦੁਬੀਰਕੀਓਰਚਿਤੈ ਤ
ਯਆਯੁਧ ਪਾਇਨਪੈਲਪਟ ਨਿਯੋ॥ਮੇਰੀਸਹਾਯਕਰੋਪ੍ਰਭੁਜੂ ਕ
ਬਿਸਿਯਾਮਕਹੈਕਹਿਯੋਧਿਧਿਯਾਨਯੋ॥੧੯੯੦॥ਇਹਾਹਲਾਯੁ
ਧ ਕੀਬਤੀਆਬਿਭਾਵਧਿਧਿਯਾਇਬੇਸੋਕੰਪਬੈਬਰਨਾਦਿਅਨੁ
ਭਾਵਡਰਮਾਨਬੇਸੋਤ੍ਰਾਸਾਦਿਸੰਚਾਰੀਤਾਸੋਭਯ ਪੂਰਨਭਯੋਯਾਤੇ
ਭਯਾਨਕ ਰਸਪੂਰਨਜਾਨਨੋ ॥ ਇਤਭਯਾਨਕਰਸਸਮਾਪਤਃ
॥ ੬ ॥ ਅਥ ਬਿਭਤਸਰਸਲਖਯਨ ॥ ਤੁਕਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਕਲੰਕ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥ ਟੀਕਾ

ਅਰਥਕਲਨਾਮਸੁੰਦਰ(ਨਕਲ) ਅਕਲਅਰਥਾਤ ਸੁੰਦਰਤਾ ਸੇਰਹਿਤਜੋ ਬਿਭਤਸਰਸਕਾਰੂਪਅਰਥਾਤਜਿਨਸੂਰਮਿਓ ਕੋ ਆਪਨੇਮਾਰਾਹੈਅਰਉਨਕੇਮੁਖਤੇ ਫੇਨਮਸਤਕਤੇਮਜਾ ਆਦਿ ਨਿਕਰੀਹੈ ਤਾਪਰਮਾਖਿਨ ਭੀਭਿਨਕਾਰਵਾਜੋਅਪਕੇਅਪ੍ਰਾਧੀ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਗਿਲਾਨਹੋਤਹੈਂ ॥ਅਪਨੇ ਔਗੁਨ ਸਮੁਝ ਅਪਨੇ ਊਪਰ ਅਰਥਾਤ ਐਸੇ ਜੋ ਅਕਲ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਰਹਿ ਤ ਤੇਕਹਿਏ ਅਕਲੰ ਤਿਨਕੋ ਕ੍ਰਿਤਅਨੇ ਬਨਾਨੇਵਾਲਾਐਸਾ ਬਾਭਤਸ ਰਸ ਰੂਪ ਤੂਹੀਹੈ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖ॥ਅੰਥਲਖਯਨ ਮਨਭਾਵਤੀਬਸਤੂ ਕੋਸਿਮਰਨਦਰਸਨਸਬਦਸਪਰਸਰੂਪਰ ਸ ਰੀਧ ਇਨ ਕੇ ਜੋ ਦ੍ਵੈਸ ਅਰੁ ਨਾਸਕਰਤਾ ਕੋਊ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਇ ਤਾ ਸੋ ਉਪਜੀ ਜੋ ਗਿਲਾਨ ਕੀ ਪੂਰਨਤਾ ॥ ਕਿੰਬਾ॥ ਇੰਦ੍ਰਯੋਂ ਕੇ ਸੰਬੂਹਨ ਕੋ ਸੰਕੋਚਬੋ ਤਾਮੈ ਬਦਨ ਨਾਸਾ ਕੋ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਕੋਚਬੋ ਚਾਲ ਅਟਖਟਕੋਹ੍ਵੈਬੋਸੋਬੀਭਤਸ ਰਸ ਅਕੋ ਨੀਲ ਬਰਨ ਮਹਾਕਾਲ ਦੇਵਤਾ ॥ ਉਦਾਹਰਨ ਯਥਾ

ਕਬਿੱਤ ॥ ਖੋਪਰੀ ਸੋਮਗਜ ਕੀ ਮੱਜਾ ਨਿਕਸਤ ਜਾਹੈ ਸਾਖਿਨ ਕੇ ਮਾਨਸ ਅਮਿਤ ਤਰਸਤ ਹੈ ॥ਸੂਕਰ ਔ ਸ੍ਰਿਗਾਲ ਕਾਲ ਕੂਕਤ ਕੁਬਾਕਨਕੈ ਕਾਟੈ ਖੈਚਆਂਤੈ ਤਾਤੈ ਲੋਹੂ ਪਰ ਸਤ ਹੈ ॥ ਨਿਖਲ ਨਿਹਾਲ ਹਰਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੂ ਰਾ ਵਰੇ ਸੋ ਦੇਖ ਕੇ ਦਰਦ ਦਰਸਤ ਹੈ॥ ਅਤਿ ਅਤਿ ਸੋਤ ਸੁਹੇ ਚੰਦ ਦੁਰਗੰਦ ਪੇਖਨਾ ਸਹੂੰ ਕੇ ਮੋਰਤ ਹਰਦਾ ਨਿਕਸਤ ਹੈ

॥ ੧ ॥ ਇਹਾਂਮਜਾ ਦਿ ਨਿਕਰਬੋ ਸੋ ਸ੍ਾਹੀ ਕੋ ਰੂਪ ਬਿਭਾਵ ॥ ਨਾਸਾ ਮੋਰਬੋ ਅਨੁਭਾਵ ਸ੍ਾਨ ਸ੍ਰਿਗਾਲਾਦਿ ਕਾਕਕੂਕ ਸੋ ਅਸੂਯਾਸੰਚਾਰੀ ਯਾਸੋ ਛਰਦਾਦਿਕਰ ਸੋਉਪਜੀਜੋ ਗਿਲਾਨ ਕੀ ਪੂਰਨਤਾ ਤਾਸੋ ਬੀਭਤਸ ਰਸਪੂਰਨਭਯੋ ॥ ਇਤੀਬੀਭਤ ਸਰਸਮਾਪਤঃ ॥ ੭ ॥ ਅਥ ਅਦਭੁਤ ਰਸਲঃ ॥ ਤੁਕਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਕ੍ਰਿਤਾਕ੍ਰਿਤਹੈਂ ॥ ਸਰਬਾਤਮਹੈਂ ॥

ਅਰਥਾਤ ਅਕ੍ਰਿਤਕੇ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਹੈ ਅਕ੍ਰਿਤ ਜੋ ਨ ਹੋ ਸਕੈ ਉਸ ਕਾ ਕਰਨਾ ਯਹੀ ਅਦਭੁਤ ਰਸਕਾ ਬੀਜ ਹੈ ਸੋ ਹੇ ਅਕਾਲਪੁਰਖਤੂੰਹੈ ॥ਤਾਕੋਲঃ॥ ਅਤਸੈ ਅਰਥ ਸਮੇਤ ਜੋ ਕਰਮ ਐ ਬਚਿਤ੍ਰ ਬਚਨ ਅਚੰਭੇ ਕੋ ਦੇਖਨੋ ਸੁਨਨੋ ਵਾ ਇੰਦ੍ਰਜਾਲਾ ਦਿ ਮਾਯਾ ਤੇ ਭਈ ਜੋ ਬਿਸਮਯ ਕੀ ਪਰਿਪੂਰਨਤਾ ਤਾਮੈ ਪਰੁਖ ਬਚਨ ਮਨਮੈ ਉਲਾਸ ਗਦ ਗਦ ਕੋਹ੍ਵੈਬੋ ਹਾਹਾਕਾਰ ਕਰਬੋ ਅਸ੍ਰ ਆਦਿ ਹ੍ਵੈਬੋ ਸੋ ਅਦਭੁਤਰਸ ਯਾਕੋ ਪੀਤ ਬਰਨ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵਤਾ ॥ ਯਥਾਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼੍ਨਾਵਤਾਰੇਖੜਗਸਿੰਘ ਯੁਧੇ ॥ ਕঃ ॥ ਭਾਰੇ ਭਾਰੇ ਸੂਰਮਾ ਸਿੰਘਾਰ ਡਾਰੇਮਹਾਰਾਜਜਮਕੀਜ ਮਨ ਕੀ ਘਨੀਹੀ ਸੈਨਾਛਈ ਹੈ ॥ ਸਸਿ ਕੀ ਸੁਰੇਸ ਕੀ ਦਿਨੇਸਕੀ ਧਿਨੇਸਕੀਲਕੇਸਹੂਕੀ ਸੈਨਾਮ੍ਰਿਤਲੋਕ ਕੋ ਪਠਈ ਹੈ ॥ ਭਾਜਗੇ ਜਲੇਸ ਸੇ ਗਨੇਸ ਸੇ ਗਨਤਕਉਨ ਅਉਰਹਉ ਕਹਾ ਕਹਉਪਸੇਸਪੀਠ ਦਈ ਹੈ ॥ ਜਾਦਵ ਸਭਨਤੇ ਨ ਡਰਯੋ ਰੀਝ ਲਰਯੋ ਹਾਹਾ ਦੇਖੋ ਨ੍ਰਿਪ ਹਮਤੇ ਬਜਾਈ ਲਈ ਹੈ ॥ ਇਹਾਂ ਖੜਗ ਸਿੰਘ ਕੇ ਜੁਧ ਕੀ ਲਾਘਵਤਾਤੇ ਬਿਭਾਵ

ਹੈ॥ ਔਰ ਹਾਹਾ ਪਦ ਸੋ ਕੰਪ ਅਨੁਭਾਵ ॥ ਔ ਸ੍ਰੁਨਿੰਦਾ ਕਰਬੇ ਸੋਂ ਨਿਰਬੇਦ ਸੰਚਾਰੀ ਯਾਮੈ ਬਿਸਮਯ ਸਥਾਈ ਕੀ ਪੂਰਨਤਾ ਸੋ ਅਦਭੁਤ ਰਸ ਪੂਰਨ ਭਯੋ ॥ ਇਤਿ ਅਦਭੁਤ ਰਸ ਸਮਾਪਤਃ ੮ ॥ ਅਥ ਸਾਂਤ ਰਸ ਅਲੌਕਿਕ ਲਿਃ ॥ ਸਰਬਾਤਮ ਹੈਂ । ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਰਬ ਕਾ ਆਤਮਾ ਤੂਹੀ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਆਤਮਾ ਜਾਨਨਾ ਇਹੀ ਸਾਂਤ ਰਸ ਹੈ ਸੋ ਆਪਹੀਂ ਹੋ ॥ ਤਥਾ ਲਃ॥ ਕਾਹੂ ਕਾਰਨ ਸੋ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਬਯਰਾਗ ਹੋਇ ਜੋ ਯਹ ਮਿਥ੍ਯਾ ਪਰਿਣਾਮੀ ਜਗਤ ਹੈ ਯਾਕੋ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰ ਗੁਰੁ ਸਰਣ ਜਾਇ ਅਰੁ ਗੁਰੁ ਬਚਨ ਸੋ ਮਾਯਾ ਪ੍ਰਪੰਚ ਤੇ ਉਪਰਾਮ ਹੋਇ ਭਗਵਤ ਭਜਨ ਮੇਂ ਰੁਚਿ ਹੋਇ ਕਾਮਾਦਿਕ ਮੇਂ ਗਿਲਾਨ ਹੋਇ ਬਨਾਦਿਕ ਮੇ ਹਰਖ ਅਪਨੇ ਉਧਾਰ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਹਰਿ ਚਰਣ ਮੇਂ ਮੋਹ ਦੀਨਤਾ ਆਨੰਦ ਸੰਤਨ ਸੋ ਰਤਿ ਉਤਸਾਹ ਤ੍ਰਾਸ ਤਾਮੇ ਏਕਾਂਤ ਦੇਸ ਮੇ ਰਹਨੋ ਔ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੋ ਚਿੰਤਨ ਕਰਨੋ ਤਾਮੈ ਰੋਮਹਰਖਨੋ ਰੁਦਨ ਕਰਨੋ ਕਬਹੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਦਨ ਨ੍ਰਿਤ੍ਯ ਕਰਨੋ ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਤੈਂ ਸਮਭਾਵ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਸੋ ਸਾਂਤ ਰਸ ਯਾਕੋ ਉਜਲ ਬਰਨ ਨਾਰਾਯਣ ਦੇਵਤਾ॥ ਯਥਾ ਸੋਰਠ ਮਹਲਾ ੯॥ ਮਾਈ ਮਨ ਮੇਰੋ ਬਸ ਨਾਹਿ ॥ ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਬਿਖਿਅਨ ਕੋ ਧਾਵਤ ਕਿਹ ਬਿਧਿ ਰੋਕਉ ਤਾਹਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਕੇ ਮਤ ਸੁਨ ਨਿਮਖ ਨ ਹੀਐ ਬਸਾਵੈ ॥ ਪਰਧਨ ਪਰਦਾਰਾ ਸਿਉ ਰਚਿਓ ਬਿਰਥਾ ਜਨਮ ਸਿਰਾਵੈ॥ ੧॥ ਮਦ ਮਾਇਆ ਕੈ ਭਯੋ ਬਾਵਰੋ ਸੂਝਤ ਨਹਿ ਕਛੁ ਗਿਆ

ਨਾ॥ ਘਟ ਹੀਂ ਭੀਤਰ ਬਸਤ ਨਿਰੰਜਨ ਤਾਕੋ ਮਰਮੁਨ ਜਾ
ਨਾ ॥ ੨ ॥ ਜਬਹੀ ਸਰਨ ਸਾਧਕੀ ਆਇਓਦੁਰਮਤਿਸਕਲ
ਬਿਨਾਸੀ ॥ ਤਬ ਨਾਨਕ ਚੇਤਿਓ ਚਿੰਤਾਮਨਕਾਟੀ ਜਮਕੀ
ਫਾਸੀ॥ ੩ ॥ ਇਹਾਂ ਸਾਧ ਕੀ ਸਰਨ ਬਿਭਾਵ॥ ਦੁਰਮਤਿ
ਸਕਲ ਬਿਨਾਸੀਧਾ ਪਦਸੇ ਮਨ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੈ ਸੋਈ ਮਾਨ
ਸਿਕ ਅਨੁਭਾਵ॥ ਔਮਨਕੋਨਬਸਹੈਬੋਧਾ ਸੋ ਚਿੰਤਾਸੰਚਾਰੀ
॥ ਔ ਚੇਤਬੇ ਸੋ ਗੁਰੂ ਬਚਨ ਸਰਬ ਚਰਾਚਰਮੈ ਸਮਸਤਾਈ
ਪੂਰਨ ਹੋਨੇ ਸੇ ਸਾਂਤਰਸ ਭਯੋ॥ ਸੋ ਸਮਗ੍ਰ ॥ਸ੍ਰੀਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ
ਹੀ ਰਸਨ ਸੋਂ ਭਰਯੋ ਹੈ॥ ਅਲਮ॥ ਇਤਸਾਂਤਰਸਸਮਾਪ੍ਤ
੯॥ ਸੋਰਠਾ॥ ਏਨਵਰਸਰਸਰਾਜਜਾਨਹਿਰਸਿਕਨਔਉਰ
ਕੋ॥ ਰਸਬਸਸ੍ਰੀਰਸਰਾਜ ਰਮਤਰੈਨ ਦਿਨਤਾਸ ਮੈ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਰ ਕਾਬਯ ਭੇਦ ਭੀ ਲਿਖਤੇ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਕਾਬਯ
ਕਾ ਕਾਰਨ ਸੁਨਿਐ ॥ ਦੋਹਰਾ ॥ ਸਭਾਮੰਡਨੇ ॥ ਸ਼ਕ੍ਤਿਕਹੂ
ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਔ ਸੰਸਕਾਰਬਯਤਪੱਤ ॥ ਕਹੂੰਕਵਿਨਕੇਸੰਗਤੇਹੋਤ
ਕਾ ਬਯਆਪੱਤ॥ ੧॥ ਔ ਕਾਬਯਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਯਥਾ ਕਾਬਯ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ ॥ ਕਾਬਯੰਯਸਸਾਰਥਕ੍ਰਿਤੇਬਯਵਹਾਰਬਿਦੇਸ਼ਿਵੇਤ੍ਰਿਰ
ਖ੍ਯਤਏ ॥ ਸਦ੍ਯਹਪਰਨਿਰਬ੍ਰਿਤਯੇ ਕਾਂਤਾ ਸਮਿਤਤਯੋਪ
ਦੇਸ਼ਯੁਜਯੇ॥ ਅਥ ਕਾਬਯਲਖ੍ਯਣ ਕਃ॥ ਬਾਨੀਸਾਨੀਸੁਰ
ਸਸੁਹ੍ਰਿਦਿਕਬਿਮੁਖ ਕਢੀ ਪਦ ਔ ਅਰਥ ਕੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸੋਇ
॥ ਭਾਵਕੋ ਪ੍ਰਭਾਵਨੀ ਕੇ ਭੂਖਨਤੈ ਭੂਖਿਤ ਸੋ ਨਿਖਲ ਨਿਹਾਲ
ਸਿੰਘ ਛੰਦ ਬੰਦਨੀਕੇ ਜੋਇ॥ ਦੂਖਨ ਤੈ ਦੂਖਿਤ ਨਹਰਖਹਿ

ਯੋ ਕੋ ਕਰੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਅੰਕਿਤ ਯੌ ਜਾਨਤ ਸਯਾਨੇ ਲੋਇ ॥ ਐਸੀ ਕਵਿਤਾਈ ਭਾਈ ਪਾਈ ਜਾਤ ਹ੍ਵਾਂਈ ਜਹਾਂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਇ ॥ ਸੋ ਕਾਬਜ ਤੀਨ ਤਰ ਹਿ ਕੋ ਹੈ ਉਤਮ ਮਧਜਮ ਅਧਮ ॥ ਜਹਾਂ ਸ਼ਬਦ ਔ ਅਰਥ ਸੇ ਕੁਛ ਔਰ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਮਤਕਾਰ ਅਨੰਦਦਾਯਕ ਨਿਕਲੈ ਸੋ ਉਤਮ ਕਾਬਜ ਹੈ ਔ ਅਰਥ ਬਰਾਬਰ ਹੋਇ ॥ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਨ ਹੋਇ ਸੋ ਮਧਮ ॥ ਅਧਮ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਹੈ ਸ਼ਬਦ ਅਰਥ ਕਰ ਕੇ ਜਹਾਂ ਅਨੁਪ੍ਰਾਸਾਦਿ ਰਚਨਾ ਕੀ ਪ੍ਰੌਢਤਾ ਹੋਇ ਕੁਛ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਰਥ ਚਮਤ ਕਾਰ ਕੀਨ ਹੋਇ ਸੋ ਸ਼ਬਦਾਧਮ ਚਿਤ੍ਰਾਦਿ ਯਥਾ ਔ ਜਹਾਂ ਅਰਥ ਰਚਨਾ ਹੀ ਹੋਇ ਧੁਨਿ ਨ ਹੋਇ ਸੋ ਅਰਥਾਧਮ ॥ ਔਰ ਉਤਮ ਕਾਬਜ ਕੀ ਜੋ ਧੁਨੀ ਹੈ ਔ ਤਿਸ ਧੁਨਿ ਕੀ ਲਖਾਯਕ ਜੋ ਲਖਯਨਾ ਬਿੰਜਨਾ ਅਭਿਧਾ ਬ੍ਰਿਤੀਆਂ ਸੋ ਬਿਸਤਾਰ ਤੇ ਸੇ ਨਹੀ ਲਿਖਤੇ ਸਾਹਿਤਯ ਗ੍ਰੰਥਨ ਮੈ ਦੇਖ ਲੇਨਿਆਂ ॥ ਦੋ: ॥ ਹਰਿ ਰਸਿਕਨ ਕੀ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਰਸ ਕੀ ਕਥਾ ਰਸਾਲ ॥ ਹਰਿ ਨਿਹਾਲ ਬਰਨਨ ਕਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਕੋ ਖਜ਼ਾਲ ॥੧॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਕ੍ਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਏਕੋਨਬਿੰਸਤ ਮੋਢਿਦ ਹਰ ਬੋਲ ਮਨਾ ਬਜ਼ਾਖਜ਼ਾ ਕਰਮ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰ ਪਖਜ਼ੇ ਚਤੁਰਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੪ ॥ ਇਤਿ ਹਰਿ ਬੋਲ ਮਨਾ ਏਕੋਨਬਿੰਸਤਮੋ ਸ਼ਮਾਪਤ: ॥੧੯॥ ਦੁਤੀਓ ਅੰਸੂ ਆਰੰਭਤੇ ॥

੧ ਓ ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥ ਅਥ ਬੀਸ ਮੋ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਯਾਤ ਲਿਖ੍ਯਤੇ ਤਵਬਲਸੋਂ ॥ ਪੂਰਬਹਰਿ ਬੋਲਮਨਾਛੰਦ ਮੇ ਅੰਤਮੇ ਜਸਕੇਜਸ ਹੈਂ ਇਸ ਵਾਕ੍ਯ ਕਰ ਜੋ ਬੀਪਸਾ ਹੈ ਸੋਈ ਭੁਜੰਗਪ੍ਯਾਤ ਮੇ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਸੂਰਜਸੂਰਜੇ ॥ ਨਮੋਚੰਦ੍ਰਚੰਦ੍ਰੇ ॥

ਨਮੋ ਇਤਿ ਸੂਰਜ ਸੂਰਜੇ ਅਰੁ ਚੰਦ੍ਰਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਨਮਹ ॥ ਜੋ ਸੂਰਜਰੂਪਹੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੋ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਥਾ ਸੂਰਜ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੂਰਜ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ਅਰਥਾਤ ਸੂਰਜ ਮੇ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਸੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਹੈ ॥ ਸ੍ਰੁਤਿ॥ਯੇਨੇਧਾ।ਸੂਰਯਸ੍ਤਪਤੀ॥ ਤਿਸ ਕਰ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੂਆਹੂਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ਕਿੰਵਾ॥ਨਮੋਸੂਰਜਸੂਰਜੇ(ਰਜ) ਨਾਮ ਧੂਲੀਕਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੀ ਹੈ ਸੋ ਅਰਥਕ੍ਯਾ ਕਿ (ਸੁ) ਸਸ਼ਟੂ ਅਰਥੇ ਸੁਸ਼ਟੂ ਕ੍ਯਾ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪਾਵਨ ਪਾਪਨਾਸਿਕਹੋਇ ਰਜ ਜਿਸਕੀ ਤੇ ਕਹੀਐ ਸੂਰਜ ਵੇ ਕੌਨਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕਸੰਤਸਮੂਹ ਸਨਕਾਦਿਕ ਤਿਨਕੋਭੀ ਪਰਮਪਾਵਨ ਮੰਗਲਰੂਪਹੋਯ ਰਜ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸੂਰਜਸੂਰਜੇ ਸੋ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੂਰਜ ਹੇ ਅੰਬੇ ਸੂਰਜ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਤਿਨਕੋ ਭੀ ਸੁਸੁਟੂ ਆਦ੍ਰਿਤ ਹੋਇ ਰਜਜਿਸਕੀ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੂਰਜੇਮਾਤਾਅੰਬਕੋ (ਨ) ਮੋਸੂਰਜ ਮੋ ਕ੍ਯਾ ਮੁਝਕੋ ਐਸੀ ਸੁਸਟੂਰਜ ਔਰ ਕਿਸੂ ਕੀ ਨਹੀ ਪ੍ਰਤੀ

ਛ ਹੋਤੀ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਇਸੀਤੇ ॥ ਪਾਇਗਹੇਜਬਤੇਤੁਮ
ਰੇਤਬਤੇਕੁਊਆਖਿਤਰੇਨਹੀਆਨਿਓ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋ ਅਸੂਰਜ
ਸੂਰਜੇ ॥ ਨਮਸਕਾਰਹੋਇਤਿਸਕੋਜਿਸਕੀ(ਰਜ) ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ
ਅਸੂਰਜੋਂ ਕੌ ਭੀ ਸੂਰਜ ਕਰਤੀਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਿਨੋਂਨੇ ਤੁਝ
ਕੀ ਰਜਕੋ ਤਿਲਕਕੀਆ ਹੈ ਹੇ ਪਟਬੀਜਨੇ ਅਨੰਤ ਸੂਰਜ
ਸਰਬਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕ ਹੂਏ ਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ
ਤਿਸਕੋ ਕਿ ਜਿਨੋਨੇ ਤਿਸਕੀ ਰਜਕੌ (ਸੁ) ਕਹਾ ਸੁਸਟੂਕਰ
ਜਾਨਾ ਹੈ ॥ ਆਦਰ ਕਰਕੇ ਤੇ ਸੂਰਜ ਅਰਥਾਤ ਸੰਤੋਖ ਕਰ
ਸੁਸੂਰਜੇਹੈ ਕਹਾ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕੌ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ ਹੈਂ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਨਮੋ
ਚੰਦ੍ਰਚੰਦ੍ਰੇ ॥ ਚੰਦ੍ਰਚੰਦ੍ਰੇਨਮਹ ਚਦਿਅਹਲਾਦੇ ਅਨੰਦਾਰਥ ਮੇ ਚ
ਦਿ ਧਾਤੁਹੈ ਜਿਸਕਾ ਚੰਦ੍ਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਨਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ
ਸਾਂਤਔਰਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਜਗਤਕੋਆਨੰਦਦਾਤਾਚੰਦ੍ਰਮਾਹੈ ਤਿਸਤਰ
ਹ ਚੰਦ੍ਰਮਾਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂਸਾਂਤਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਜਗਤਕੋਆਨੰਦ
ਦਾਤਾ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋਚੰਦ੍ਰਚੰਦ੍ਰੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ਤਿਸਕੋ
ਜੋ ਚੰਦ੍ਰਿਓਂ ਕੋ ਚੰਦ੍ਰ ਕਰਤਾਹੈ ॥ ਚੰਦ੍ਰਾ ਨਾਮ ਜਗਤਮੇ ਨਿਖਿ
ਧਕਾ ਹੈ ਅਤਿ ਦੁਸ਼ਟ ਦੁਖਦਾਤਾ ਪਰਮ ਦਰਿਦ੍ਰੀ ਦੁਖੀ ਹੋਯ
ਕੁਰੂਪਹੋਯ ਰੋਗੀਸੋਗੀ ਸੋ ਐਸਾ ਸਾਮਰਥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ਜੋ
ਤਿਨਕੋ ਚੰਦ੍ਰਪਦਵੀਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇਵਾਰਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਬਾਰੰ
ਬਾਰ ਨਮੋਨਮਹ ॥ ਵਾ ॥ ਨਮੋਸੂਰਜ ਸੂਰਜੇ ਕਹਾ ਅਸੂਰਜ
ਸੂਰਜੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਜੋ ਅਸੂਰਜ
ਹੈ ਸਮਾਨਦੇਵ ਵਾ ਮਾਨੁਖਜਾਦਿ ਤਿਨਕੋ ਸਰਜ ਸਰਜ ਰੂਪ

ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੯ ॥ ਹਰਿ ਕੀ ਗਤਿ ਨਹਿ ਕੋਊ ਜਾਨੈ ॥ ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਤਪੀ ਪਚਹਾਰੇ ਅਰੁ ਬਹੁ ਲੋਕ ਸਿਆਨੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਰਾਉ ਰੰਕ ਕਉ ਕਰਈ ਰਾਉ ਰੰਕ ਕਰ ਡਾਰੇ ॥ ਰੀਤੇ ਭਰੇ ਭਰੇ ਸਖਨਾਵੈ ਯਹ ਤਾ ਕੋ ਬਿਵਹਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਅਪਨੀ ਮਾਇਆ ਆਪ ਪਸਾਰੀ ਆਪੇ ਦੇਖਨਹਾਰਾ ॥ ਨਾਨਾ ਰੂਪ ਧਰੇ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਸਭ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਆਰਾ ॥ ੨ ॥ ਅਗਨਤ ਅਪਾਰ ਅਲਖ ਨਿਰੰਜਨ ਜਿਨ ਸਭ ਜਗੁ ਭਰਮਾਇਓ ॥ ਸਗਲ ਭਰਮ ਤਜਿ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਚਰਨਿ ਤਾਹਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇਓ ॥ ੩ ॥ ਜੈਸੇ ਬਿਸ੍ਵੇਦੇਵਾ ਜੋ ਥੇ ਪੂਰਬ ਕਲਪ ਮੇ ਸੋ ਅਬ ਸੂਰਜ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਮਾਨ ਤੇ ਜੋ ਅਤੀ ਨੀਚ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕੋ ਸੰਸਾਰ ਮੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇਂ ਯਹੀ ਅਸੂਰਜ ਤੇ ਸੂਰਜ ਭਾਵ ਹੈ ॥ ਤੈਸੇ ਜਿਸ ਨੀਚ ਕੋ ਕੋਊ ਨ ਜਾਨੈ ॥ ਨਾਮ ਜਪਤ ਉਹ ਚਹੁ ਕੂੰਟ ਮਾਨੈ ॥ ਜਾ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਕਛੁ ਨ ਆਵੈ ॥ ਤਿਸ ਤਤਕਾਲ ਦਹਦਿਸ ਪ੍ਰਗਟਾਵੈ ॥ ਜਾ ਕਉ ਅਪਨੀ ਕਰੈ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ॥ ਤਾ ਕਾ ਲੇਖਾ ਨ ਗਨੈ ਜਗਦੀਸ਼ ॥ ਇਤਿ ॥ ਐਸੇ ਨਮੋ ਅਚੰਦ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਸਾਮਰਥ ਭਗਵਤ ਕੋ ਜੋ ਅਚੰਦ੍ਰ ਹੈ ਪਟ ਬੀਜ ਨੇਵਤ ॥ ਅਤੀ ਤੁਛ ਤਿਨ ਕੋ ਜੋ ਚੰਦ੍ਰਾਦਿ ਪਦਵੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਨਿਰਗੁਨ ਕੋ ਸਰਬ ਗੁਨ ਸੰਪੰਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸਮਰਥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਰਾਜ ਰਾਜੇ ਨਮੋ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਰਾਜਾ ਨਰਾਜ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰੰਜਨਾਤ ਰਾਜਾ ਜੋ

ਸਭ ਪ੍ਰਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰਖਸ਼ਨਾਦਿ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੰਜਨਕ ਹੈ ਖ੍ਯਾ ਆਨੰਦਕਰੇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਰਾਜਾ ॥ ਸੋ ਕੌਨ ਸ੍ਵਧ ਦੇਵ ਮਨੁ ਤਿਨਕਾ ਜੋ ਰਾਜਾਹੋਇ ਰੰਜਨ ਕਰਤਾ ਜੈਸੇ ਸ੍ਵਯੰਭਵ ਕੀ ਤਪਸ੍ਯਾਰਨ ਕਾਲਮੇ ਹਯਗ੍ਰੀਵ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਰਖਸ਼ਾ ਕਰੀ ਆਨੰਦਦਾਤਾ ਭਏ ਨਾਨਾ ਜੂ ਕੌਂ ॥ ਤਿਨੋਂਨੇਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਰਾ ਜਾ ਕਹਾ ਅਰੁ ਇੰਦ੍ਰ ਭਏ॥ਸੋ ਜੈਸੇ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰਾਨ ਪੂਰਬ ਕ ਹਾ ਹੈ ਵਾ ਰਾਜ਼ੀ ਦੀਪਤੀ ਅਰਥਕ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਜੋ ਅਗਿ ਨਤਿਨਕਾ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਰਾਜਭਾਜਾ ਤਿਨ ਕੇ ਨਮਹ ਨਮੋ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੇ (ਇਦੀਪਰਮੇਸ੍ਵਰਯੇ)ਪਰਮੋਤਕ ਟ ਐਸ੍ਵਰਯਮਾਂਨ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਇੰਦ੍ਰ ਸੋ ਭੂਤਭਾਵੀ ਬਰਤਮਾਨ ਤੀਨੋਕਾਲਕੇਜੋ ਇੰਦ੍ਰਹੈਂ ਬ੍ਰਹਮਾਕੇਏਕਏਕਦਿਨ ਮੇਹੋਨੇਵਾਰੇ ਚਾਰਦਸ ਤਿਨਕਾ ਭੀ ਇੰਦ੍ਰ ਹੋਇ ਪਰਮਐਸ੍ਵਰ ਯਮਾਨ ਤਿਨਕੀਅਪੇਖਯਾ ਕਰ ਸੋ ਕਹਿਐ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰ ਤਿ ਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ਸੋ ਇਤਰ ਮਾਤ ਲੋਕ ਰਾਜਾ ਅਰੁ ਦੇਵਤਾ ਹੈ ਤਿਨਕੀ ਅਪੇਖਯਾਕਰ ਇੰਦ੍ਰ ਪਰਮ ਐਸ੍ਵਰਯਮਾਨ ਅਰੁ ਰਖਯਕ ਹੈ॥ ਤੈਸੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਿਨਕਾ ਰਖਯਕ ਅਰੁ ਤਿਨਕੀ ਆਪੇਖਯਾਕਰ ਪਰਮਐਸ੍ਵ ਰਯਮਾਨ ਹੈ ਮਹਾਮਾਯਾ ਪਤੀਹੋਨੇ ਤੇ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋ ਅੰਧਕਾਰੇਨਮੋਤੇਜਤੇਜੇ ॥ ਟੀਕਾ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ਤਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਜੋ ਸਰਬਰੂਪ ਅੰਧਿਕਾਰਰੂਪਹੈਕਿਆਰਾਤ੍ਰੀਰੂਪਹੈਜਿਨੀਬਾਲੀਰੂਪਰੁਦ੍ਰਰੂਪ

॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਵਿਦਜ਼ਾਰੂਪ ਹੈ ਪੁਨਾ ਨਮੋਤੇਜਤੇਜੇਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਪਰਮੇਸ੍ਰ ਕੌ ਜੋ ਤੇਜਕਾਭੀ ਤੇਜਰੂਪਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਅਤੇਜ ਸੇ ਤੇਜਸ੍ਵੀ ਕਰਤਾਹੈ ਸੋਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ॥ਆਵਿਦਜ਼ਾ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁੰਤੀਰਤ੍ਵਾ ਵਿਦਜ਼ਾਮ੍ਰਿਤਮਸ਼ਨੁਤੇ। ਅਵਿਦਜ਼ਾਕਰਮ੍ਰਿਤ੍ਯੂ ਕੌਤਰਕਰਕੇਵਿਦਜ਼ਾਕਰਐਮ੍ਰਿਤਨਾਮਮੋਖਜ਼ਕੋਪ੍ਰਾਪਤਹੋਤਾਹੈ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਤੇਜਤੇਜ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਧ੍ਰੂਵ ਬਿਭੀਖਨ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸੁ-ਦਾਮਾ ਉਗ੍ਰਸੇਨਾਦਿ ਤਿਨਕੋ ਜੋ ਪਰਮਤੇਜਸ੍ਵੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਰ ਤਾਭਯਾਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤੇਜਨਾਮਤੇਜਨਕਾ ਜਬਸਾਨਧੈ ਸ਼ਸੰਤ੍ਰ ਤੇਜ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਤਦਵਤ॥ ਜੋਅਤੇਜਨਕੋਤੇਜਕਰਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਤੇਜਤੇਜੇ ॥ ਯਥਾ ॥ ਧ੍ਰੂਵਕੇ ਕਪੋਲਸਾਥ ਸੰਖਸਪਰ ਸ ਕਰਨੇਕਰ ਬੇਦਬਕਤ੍ਰਿਤ੍ਵਸ਼ਕ੍ਤੀ ਤਥਾ ਅਨੰਤ ਸ਼ਕ੍ਤੀ ਪ੍ਰਾਪ ਤ ਹੋਤੀਭਈ ਤਥਾ ਸੁਗ੍ਰੀਵਕੋ ਬਾਲੀਕੇ ਸਾਥ ਜੰਗਕਰਾਯਾ ਵਾ ਬੁਧੀ ਪਰਮਕੁੰਠਿਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਤੇਜਨਾਮ ਤੀਖਨਕਰਤਾਹੈ ਦੇਵਤਾ ਅਨੰਤ ਕੰਠਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਪੁਨਾ ਦੈਂਤਉਕੋ ਜੀਤਤੇ ਭਏ ਅਨੰਤ ਐਸੇ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਹੈਂ ॥ ਸੋਭਗਾਵਤਕੀਓਰ ॥ਵਾ॥ ਭਗਵਤੀਕੀਓਰ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਲਗਾਵਨਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੁਗਲ ਸਰਕਾਰਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰੀਹੈ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀਸੁਲਤਾਨ ਜੂਨੇ ਤਥਾਨਮੋਤੇ(ਅਜ) ਤੇ(ਅਜੇ) ਹੇਅਜਜਨਮਸੂਨਜ਼ਅਕ੍ਰੈਤੁਝਕੋ ਨਮਹ ਅਥ ਹੇਅਜੇ ਭਗਵਤੀ ਜਨਮਸੂਨਜ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ ॥

ਨਮੋ ਬ੍ਰਿੰਦਬ੍ਰਿੰਦੇ ਨਮੋ ਬੀਜਬੀਜੇ ॥ ੧੯੫ ॥

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇਵਾਹਿਗੁਰੂਕੋਜੋਬ੍ਰਿੰਦੋਂ ਕਾਭੀਬ੍ਰਿੰਦਹੈਸੰਬੂਹੋਂਕਾ

ਸੰਬੂਹ ਕਜਾਅਤ ਜੰਤ ਬਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਹੁਤੋਂ ਕੀ
ਜਥਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਸੰਬੂਹ ਮੇ ਜਯਸ਼ਕ੍ਰੀ ਹੈਤਦਰੂਪ ਤੁਝਕੋ ਨਮੋ ਪੁਨਾ
ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਜੋ ਬੀਜਬੀਜ ਹੈ ਅ-
ਤਜੰਤ ਸੂਖਜਮ ਕਾਰਣ ਰੂਪ ਹੈ ਸਤੂਲ ਸੂਖਜਮ ਅਰੁ ਬੀਜ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿ
ਧੀ ਹੈ ਅਰੁ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਸੰਬੂਹ ਸੰਸਾਰਾਤਮਕ ਬੀਜ ਜੋ ਅਹੰਕਾਰ
ਤਿਸਕਾ ਭੀ ਜੋ ਬੀਜ ਮਹਤਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਮਹਤਤ੍ਰ ਕਾ ਬੀਜ
ਭੀ ਸੂਖਜਮ ਬ੍ਰਹਮ ਸ੍ਰਜਮਯਹ ਸਫੁਰਨ ਰੂਪ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮੋ ਬ੍ਰਿੰਦ
ਬ੍ਰਿੰਦੇ ਨਮੋ ਬੀਜਬੀਜੇ। ਜੋ ਬ੍ਰਿੰਦੋਂ ਕੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹੀ ਬੀਜੋਂ ਕੇ ਬੀਜ
ਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਦੇਖੋ ਸੋ ਅਨੰਤ ਖਾਨੀ ਕਨਕ ਰਜਤ ਲਵਨ ਗੋ
ਰੁਕਾਦਿਕੀ ਅਰੁ ਅਨੰਤ ਔਖਧੀ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਸਮਯ
ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਪ੍ਰਦੁਰਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਤਿਨਕਾ ਬੀ
ਜਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮੋ ਅਬ੍ਰਿੰਦ ਬ੍ਰਿੰਦੇ॥ ਜਹਾਂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨ
ਹੋਇ ਤਹਾਂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੰਬੂਹ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜਹਾਂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹੋਇ ਤਹਾਂ ਸੂ
ਨਜ਼ਕਰਤਾ ਹੈ (ਨਮੋ ਅਬੀਜਬੀਜੇ) ਜਿਸਕਾ ਬੀਜ ਭਿੰਨ ਹੋਇ
ਤਿਸਕੇ ਬੀਜ ਕਜਾ ਸੰਤਤੀ ਕੇ ਸਥਾਪਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥
ਨਮੋ (ਅਬੀ) ਜਬੀਜੇ॥ ਅਬੀ ਇਸ ਕਾਲ ਮੇ ਅਰੁ ਜ ਬੀ ਜਿਸਕਾ
ਲਮੇ (ਜ) ਕਜਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨੇਵਾਰਾ ਹੋਇ ਸੋ ਅਬੀਜਬੀ
ਜੇ ਹੈ ਤਿਸ ਅਬੀਜਬੀਜੇ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ਅਰਥਾਤ ਜੋ
ਆਦਿ ਅੰਤ ਮਧਜ ਸਰਬ ਕਾਲ ਮੇਂ ਕਾਰਨ ਕਾਰਯ ਰੂਪ ਕਰ
ਵਿਦਜਮਾਨ ਹੈ ਪਰਮਾਤਮਾ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਬੀਜ ਨਾਮ ਬੀਜਰੀ ਕਾ
ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੀਜਰੀ ਕੋ ਭੀ ਬੀਜਰੀ ਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਬੀਜਰੀ

ਕੀ ਚਾਪਲਜ਼ਤਾ ਸੀਘ੍ਰਤਾਦਿ ਜੋ ਅਨੰਤ ਸ਼ਕ੍ਰਿਆਂਹੈਂ ਤਿਸਕਾ ਜੋ ਅਧਿਸ੍ਟਾਤਾ ਦੇਵਤਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਚੰਡਕਾ ਜਗਨਮਾਤਾ॥ ਵਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖਜੀ ਤਿਨਕੇਪ੍ਰਤੀ ਨਮਹ॥ ਵਾ॥ ਬੀਜਕਰ ਕੇ ਬੀਰਜ ਤਿਸਮੇਜੋ ਅਨੰਤ ਅਤਯੰਤ ਸੁੰਦਰ ਅਵੈਵਾਦਿ ਰਚ ਨਾਸ਼ਕ੍ਰੀਯੇ ਜਿਸਕੀ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹਿਐ ਬੀਜਬੀਜੇ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ਖਾਸਬੀੜਮੇ ਨਮੋ ਬਿੰਜਬਿੰਜੇ ਪਾਠਹੈ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਰਾਜਸੰਤ੍ਰਾਮਸੰਸਾਤਰੂਪੇ ॥ **ਟੀਕਾ** ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤਮਕ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਰਜੋ ਰੂਪਬ੍ਰਹਮਾ ਮੂਰਤਿਚਤੁਰਮੁਖਸਰਬਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟੀਕਰਤਾਕੇਪ੍ਰਤੀ ਜੋਰ ਕੁਬਰਨ ਹੈ ਔਰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਮੋਰੂਪਸੰਕਰਜੂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋਤ੍ਰਿਨੇਤ੍ਰਪੰਚਾਨਨ ਅਸ਼ਟ ਮੂਰਤਿ ਵਾਸਤਵ ਸਯਾਮ ਮੂਰਤਿ ਹੈ ਔਰ ਨਮਿਤਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਸਾਰਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿ ਖਾਨੇਕੋ ਜਿਸਨੇ ਸਰਬ ਬਿਭੂਤੀ ਗੁਰੂਰੂਪ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਰਪਣ ਕਰਦੀਆ ਹੈ ਉਸੀਤੇ ਦਿਗੰਬਰ ਰਹਤੇਹੈਂ ਤ੍ਯਕ੍ਤ ਪਦਾਰਥ ਕਾ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੋ ਦਯੋਤਨ ਕਰਤਾ ਭਗਵਾ ਨ ਗੌਰਵਰਨ ਜਟਾਂਕਪਰਦ ਗੰਗਾਸਸਾਂਕ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਧਾਰਨ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਸਦਾ ਯੋਗੀਨਦਰਾਜਰਾਜ ਸਰਬ ਬਿਦ੍ਯਾਕਾ ਆਚਾਰਯਨੀਲਕੰਠ ਭਗਵਾਨ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਤਮੋਰੂਪਸੇਸ ਅਨੰਤਭਗਵਾਨ ਜੋਫਣੋਂਕੇਸਹਸ੍ਰ ਕੇ ਮਧ੍ਯਮੇਤੈਏਕਸਰਖਪ ਕੇਦਾਨੇਵਤ ਸਮੁਦ੍ਰਦ੍ਵੀਪ ਪਰਬਤੋਂਕੇ ਸਹਿਤ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕੇ ਪ੍ਰ ਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰਰਹਾਹੈ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਅਰਥ

ਅਹੀਰਾਜਕੰਨਜਾ ਕੁੰਕਮਾਦਿਕਰ ਜਿਸਕਾ ਪੂਜਨ ਕਰਰਹੀ ਹੈਂ ਸੋਹਲਮੂਸਲਕੋ ਧਾਰੇ ਸਪਤ ਪਾਤਾਲਕੇ ਨੀਚੇ ਅਦ੍ਭੁਤ ਰੂਪ ਬਿਰਾਜਮਾਨਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ।ਪੁਨਾ।ਨਮਸ ਕਾਰ ਹੋਵੈ ਜੋ ਸਾਂਤਰੂਪ ਚਤੁਰਭੁਜ ਵਾਸਤਵਤੇ ਅਨੰਤਨੇਤ੍ਰਮੁ ਖ ਨਾਸਿਕਾ ਕਰਨਪਾਦਿ ਹਸਤਾਦਿ ਹੈ ਅਰੁ ਕੌਤਕਕਰ ਜੋ ਚਤੁਰਭੁਜ ਸੇਸਸਾਈਅਰੁ ਬੈਕੁੰਠਬਾਸੀ ਹੈਂ ਵਾਸਤਵਤੇ ਸ੍ਵੇਤ ਉਜਲ ਮਹਾਬਰਨ ਕਰਪੂਰ ਬਿਲੌਰਵਤਹੈ ਅਰੁ ਨਮਿਤਕਰ ਉਪਾਸਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿਖਲਾਉਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਜੋ ਸਿਵਜੂਕਾ ਸ੍ਯਾਮਬਰਨ ਧਾਰਨ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਨਮਹ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਜੋ ਰਾਜਸੀਰੂਪ ਹੈਂ ਰਾਜਰਿਖੀ ਮਹਾਤਮਾ ਨਿਮੀ ਜਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਰਘੁਰਾਜ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਜੂਸੇਆਦਿ ਜੋ ਰਜੋਰੂਪ ਕੋ ਧਾਰਨ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਮਹਾਤਮਾ ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰਾਦਿਤਿਨਕੋ ਨ ਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਅਰੁ ਤਾਮਸੀ ਦੁਰਬਾਸਾਜੀਅਰੁ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬਲੀ ਬਿਭੀਖਨ ਬ੍ਰਿਰੋਚਨ ਮਯ ਮਹਾਮਾਯਾਵੀ ਤਿਨਤੇ ਆ ਦਿਲੇਕਰ ਔਰ ਜੋ ਅਨੰਤਰੂਪ ਭਕ੍ਤ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਨਮੋ ।ਪੁਨਾ ਸਾਂਤ੍ਰੂਪ ਨਵੌਪਾਤਸ਼ਾਹੀਓ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ॥ ਯਥਾ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਭਗ ਉਤੀ ਸਿਮਰਕੈ ਗੁਰੁਨਾਨਕ ਲਈ ਧਿਆਇ। ਤਥਾ ਦੱਤਸੰ ਕਰ ਕਬੀਰਾਦਿਪ੍ਰਤੀ ਬ੍ਰਿਹਸਪਤੀਚੰਦ੍ਰਸੂਰਯਇੰਦ੍ਰ ਵਾ ਧਵ ਨ ਅਨਲ ਵਸੂ ਵਿਸ੍ਵੇਦੇਵਾ ਗੰਧਰਬ ਅਰੁ ਪਿਤ੍ਰਗਣਅਰਯ ਮਾਦਿਕ ਤਿਨਪ੍ਰਤੀ ਸਨਕਾਦਿਕ ਅਰੁ ਨਾਰਦਾਦਿ ਉਕ੍ਤਰੂਪ ਹੈ ਤਿਨਮੈ ਦ੍ਵੈਤਭਾਵ ਅਰੁਮਾਨੁਖੁਤਭਾਵ ਭੀ ਪਾਯਾਜਾਤਾਹੈ

ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀਭੀਨਮਸਕਾਰਹੋਵੈਇਸਤ੍ਰੀਓਂਮੇਸ੍ਰੀਲਖਸ਼ਮੀਜੂ ਅਰੁ ਬਾਣੀ ਲਜਾਧ੍ਰਿਤੀਤੁਸਟੀਪੁਸਟੀਜਯਾਬਿਜਯਾਖਸ਼ਮਾ ਮੈਤ੍ਰੀ ਮੁਦਿਤਾ ਆਪੇਖਸ਼ਾ ਕਰੁਣਾ ਸ੍ਰੀਸੀਤਾਜੂ ਰੁਕਮਿਣੀਜੂ ਸੇ ਲੇਕਰ ਸੋਲਾਹਜ਼ਾਰਏਕਸੌ ਆਠਸਭੀ ਔਰਤੀਨੋ ਜੋਮਹਾ ਦੇਵਿਆਂ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਅਰੁ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਮੇਧਾਕੀਰਤੀ ਅਰਰਜੋਰੂਪ ਮਾਨੁਖਜੋਂ ਮੇਮੰਦੋਦਰੀ ਮੰਦਾਲਸਾ ਤਾਰਾ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਮੀਰਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾਜੀ ਚੋਣੀ ਮਾਤਾ ਮਾਤਾਖੀਵੀਜੀਮਾਤਾਭਾਨੀਜੀਸ੍ਰੀਗੰਗਾਜੂਸ੍ਰੀਨਾਨਕੀਜੀਮਰਵਾ-ਹੀਜੀ ਦਾਮੋਦਰੀਜੀਮਾਤਾਗੁਜਰੀਜੀ॥ਲੋਈਜੂਆਦਿਅਨੰਤਰਾਜਸੀਤਾਮਸੀਸਾਂਤਕੀਸੁਭਾਉਕੋਲਿਏਹੂਏਦੇਵਦੇਦੇਵੀਤਿਰਯਕਮਾਨੁਖੀਰੂਪਹੈਂਹੂਏਹੈਂਹੋਂਇਗੇਸਭਕੇਪ੍ਰਤੀਨਮਸਕਾਰਹੋਇ ਯਹਮਹਾਰਾਜਜੂਕਅਭਿਪ੍ਰਾਯਹੈ ਕਿ ਮਹਾਕਾਲ ਕਾਲੀਰੂਪਜਗਤਪ੍ਰਤੀਨਮਹ॥੧॥ਕਿੰਵਾ॥ਨਮੋਰਾਜਸੰਤਾਮਸੰ(ਸੰ)ਨਾਮਸੁਖਕਾ ਹੈ ਔਰ ਕਲਜਾਨ ਕਾ ਅਰਥ ਕਜ਼ਾਕਿ ਰਜੋ ਰੂਪ ਮੇਂ ਆਨਦ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੰਦ ਵਾ ਰਾਜਸੀ ਸੁਖ ਮੈ ਰਾਜਾ ਹੌਂ ਸੁਖੀ ਹੌਂ ਗਜਾਨੀ ਹੌ ਮੈਂ ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਰੂਪ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਹ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਜੋ ਰਾਜੋਂਕੋ (ਸੰ) ਸੁਖਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮੋ ਜੋ ਤਮੋ ਕੋ (ਸੰ)ਸੁਖ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮੋ ਵਾਸਵਤ ਤੇ ਜੋ ਸਾਂਤ ਰੂਪ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਸਾਂਤ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮੋ॥੨॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਪਰਮਤਤੰਅਤਤੰਸਰੂਪੇ॥ਟੀਕਾ

ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਪਰਮ ਤਤ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਮ ਤਤ੍ਵ

ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਪਰਮ ਸਾਰ ਬਸਤੂ ਜੋ ਬੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀ ਪੁਰਾਣ ਇਤਿਹਾਸ ਤੰਤ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਜ਼ਹੈਂ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜਿਸਕੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਪਾਤੰਜਲੀ ਜੋਗਰੂਪ ਈਸ਼੍ਵਰ ਨੈਯਾਯਕ ਸਾਂਖਜ਼ੀ ਕਪਿਲਾਦਿਕ ਪੁਰੁਖ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਕ ਕਾਲਦਿਕ ਨਾਸਿਤਕ ਸੂਨਜ਼ਹੀ ਜਿਸਕੋ ਕਹਤੇਹੈਂ ਵੋ ਪਰਮ ਤਤ੍ਵ ਰੂਪ ਹੈ ਤਤ੍ਵਮਸੀ ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਮਹਾਬਾਕਜ਼ ਦ੍ਵਾਰਾ ਚਤੁਸ੍ਰੈ ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨ ਪ੍ਰਮਾਤਾ ਕੌ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ॥ ਪੁਨਾ॥ ਅਤਤ੍ਵਰੂਪ ਕਜ਼ਾ ਕਿ ਤਿਸ ਕੀ ਸਤਾਕਰ ਜੋ ਨਾਮ ਰੂਪਾਤਮਕ ਪ੍ਰਪੰਚ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇ ਰਹਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸਿਕ੍ਤਾ ਕਰ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰਜੂ ਸਤਾਕਰ ਸਰਪ ਸੁਕਤ ਕੀ ਸਤਾਕਰ ਰਜਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇ ਰਹਾ ਹੈ॥ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਮੇ ਕਲਸਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਕਨਕਮੌਕਟਕ ਕੁੰਡਲਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ ਜੋ ਅਤਤ੍ਵ ਹੈ ਦੇਹ ਇੰਦ੍ਰੈ ਪ੍ਰਾਣ ਮਨ ਬੁਧ ਅਹੰਕਾਰ ਪ੍ਰਯੰਤ ਸੋ ਸਰਬ ਅਤਤ੍ਵਰੂਪ ਤਿਸ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਰੂਪ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜ਼ਿਸ ਕੀ ਆਪੇਖਜ਼ਾਕਰ ਯੇ ਸਭੀ ਅਤਤ੍ਵ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮੋ ਪਰਮ ਤਤੰ ਅਤਤੰ ਸਰੂਪੇ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਜੋ ਪਰਮ ਤਤ੍ਵਸ੍ਵਰੂਪੇਬਿਸ਼ੇਖਨ ਤਿਸਕਾਹੈ ਕੈਸਾ ਹੈ ਸੋ ਪਰਮ ਤਤ੍ਵ ਕਿਅਤਤੇ ਅਤਤ੍ਵਹੈ ਕਜ਼ਾ ਤਤ੍ਵ ਜੋ ਹੈ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਅਪਤੇਜਵਾਯੂ ਆਕਾਸ਼ ਇਸ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮੋ ਅਪਰਮਤਤੰ ਅਤਤੰ ਸਰੂਪੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੈ ਤਿਸਕੋਂ ਜੋ ਅਪਰਮਕਜ਼ਾ ਅਪਰ ਨਾਮ ਉਰੇ

ਹੈ ਮਾਯਾ ਜਿਸਤੇ ਇਸੀ ਤੇ ਮਾਯਕ ਜੋ ਤਤ੍ਵਾਦਿਕ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇਕਿ ਜੋ ਪਰਮ ਤਤ੍ਵ ਰੂਪ ਹੈ ਭੂਮੀ ਆਦਿਕੋ ਮੇਰੰਧਾਦਿ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਇਸੀ ਤੇ ਅਤਤ੍ਵੇ ਸਰੂਪੇ ਅਰਥਾਤ ਨਹੀ ਹੈ ਤਤ੍ਵ ਭੂਮੀ ਆਦਿਕ ਰੂਪ ਜਿਸਕਾ॥ ॥ਮੂਲ॥

ਨਮੋ ਜੋਗ ਜੋਗੇ ਨਮੋ ਗਯਾਨ ਗਯਾਨੇ॥ ਟੀਕਾ ਅਬ ਗਯਾਨ ਮਨੀ ਲਿਖਯਤੇ॥ ਦੋਃ॥ ਗਯਾਨ ਮਨੀ ਮਨਸੂ ਕਹਨੀ ਮਨੀ ਸੁਖ ਮਨੀ ਨਾਮ॥ ਰਾਜਤ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਤਜ ਸੰਤ ਅਨੰਤ ਅਕਾਮ॥ ੧॥ ਚੌਃ॥ ਪਰਬਤ ਬੇਦ ਬਿਦਿਤਿਸੰ ਸਾਰਾ॥ ਅਤਿ ਉਤੰਗਪਰਪਰਤਨ ਪਾਰਾ॥ ਚਾਰੁ ਚਾਰ ਬਰਸ੍ਰਿੰਗ ਸੁਭਾਏ॥ ਨਾਮ ਰੂਪ ਸੁਨ ਮੁਦਿ ਮਨ ਪਾਏ॥ ੨॥ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮ ਰਿਗ ਯਜੁਰ ਅਥਰਬਨ॥ ਸੇਤ ਰਕ੍ਤ ਪੁਨ ਪੀਤ ਨੀਲਭਨ॥ ਪੁਨਉਪਸ੍ਰਿੰਗਚਾਰ ਚਹੁ ਕੋਨੇ॥ ਨਾਮ ਬਰਨ ਬਰਨਤ ਬਰਲੋਨੇ॥ ੩॥ ਆਯੁਰ ਧਨੁਰ ਸਿਲਪਸੰਗੀਤਾ॥ ਪਰਮਪੁਨੀਤ ਜਗਤ ਜਗਨੀਤਾ॥ ਸਾਤ੍ਵਿਕ ਸਾਮ ਰਜੋ ਰਿਗ ਰਿਖਗਯਾਨ॥ ਸਤਰਜ ਮਿ ਸ੍ਰਿਤਜਜੁਰਬਾਨਬਨ॥ ੪॥ ਤਮ ਸੁਭਾਵਸੁਭ ਆਹਿ ਅਥਰਬਨ॥ ਇਮਉਪਸ੍ਰਿੰਗਸੁਭਾਉਸੁਭ ਗਗਨ॥ ਪੁਨਖਟ ਸ੍ਰਿੰਗਸਿੰਗਾਰ ਸੁਹਾਏ॥ ਨਾਮ ਸੁਨਤ ਅਘਓਘਉਘਾਏ॥ ੫॥ ਨਯਾਯ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਕ ਸਾਂਖ ਮਿਮਾਸਾ॥ ਬਿਦਿਤ ਬਿਦਾਂਤ ਪਤੰਜਲਖਾਸਾ॥ ਏਕ ਏਕ ਸੁਖਦਾਨਿ ਅਪਾਰਾ॥ ਜਾਨ ਸੁਜਾਨ ਸੁਜਾਹਿ ਨਿਹਾਰਾ॥ ੬॥ ਬਰਬੈ ਦਾਂਤ

ਪਤੰਜਲ ਸਾਤ੍ਰਕਾ॥ ਸਾਂਖ ਮਿਮਾਂਸਾਰਾਜ ਸ੍ਵਭਾਵਿਕ ॥ ਨਯਾ
ਯ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਕਤਾਮਸ ਗਾਏ ॥ ਕਹਤ ਰਿਖੀਸਰਿਖੀਕਜਿਤਾ
ਏ ॥ ੭ ॥ ਅਸ੍ਟਾਦਸ ਪੁਨ ਅਪਰ ਬਿਖਾਨਾ ॥ ਨਾਮ ਪੁਰਾਨ
ਪੁਰਾਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਸਾਤਕ ਰਾਜਸ ਤਾਮਸ ਗਾਏ ॥ ਜਿਮਉ
ਪਸ੍ਰਿੰਗ ਆਠਦਸ ਭਾਏ॥ ੮॥ ਸਾਤਬੀਸਪੁਨ ਪੁਨਜ਼ ਬਿਖਾ
ਨਾ॥ ਗੀਤਾਦਿਕ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁਭਜਾਨਾ॥ ਅਪਰ ਅਪਾਰ ਸ੍ਰਿੰਗ
ਰਿਖਿਗਾਏ॥ ਸੋ ਮੋਸਨਸੁਨਜਾਤ ਗਨਾਏ ॥ ੯ ॥ ਅਨਕਾ
ਕਰਕਰ ਜੁਗਤ ਗਰੀਸਾ॥ ਮਰਮੀ ਪਰਮਸੁਜਾਨ ਗਿਰੀਸਾ
॥ ਕਰਮ ਕਲਪਤਰੁ ਕੋਟਿ ਸੁਹਾਏ॥ ਸੁਰਗਾਦਿਕਫਲ ਦੇਤ
ਦਿਖਾਏ॥ ੧੦॥ ਕੀਰਤਿ ਕੁਸਮਕੁਸਮ ਸਮਮਾਹੀਂ॥ ਕਰਨ
ਕਰਨਕਰ ਅਤਿਸੁਖਦਾਹੀਂ ॥ ਸਾਤ ਪਤਾਲ ਅਕਾਸ
ਦਸੋਦਿਸ ॥ ਦੇਤ ਅਰਾਮਜੀਵ ਜਿਸਕਿਸਮਿਸ ॥ ੧੧॥
ਭੁਭ੍ਰਧਰਪਰਮ ਅਨੰਤਾ॥ ਤਹਿਅਧਾਰਪ੍ਰਭੁ ਕਮਲਾਕੰਤਾ॥
ਅਦਭੁਤ ਗਿਰਗਿਰ ਰੂਪ ਅਪਾਰਾ॥ ਸਬਦਬ੍ਰਹਮ ਬਰਪ੍ਰਗ
ਟ ਪਹਾਰਾ॥ ੧੨॥ ਅਮਿਤਖਾਨ ਪਾਇਤ ਨਹੀਪਾਰਾ॥ ਜ
ਹਿ ਜਸਰੁਚਿ ਰਚਿ ਖੋਜਖਿਆਰਾ॥ ਗਜਾਨ ਮਨੀ ਮਨਿਰਾਜ
ਮਹਾਨਾ॥ ਮਰਮੀ ਸੰਤ ਜਾਨਨਹਿਆਨਾ॥ ੧੩॥ ਦੋਹਾ॥
ਸੁਰਸੁਰਸਸਿਕਹਿ ਸਸੀ ਬਿਦਤ ਬਿਦਿਤਅਗਆਗ॥ ਗਜਾ
ਨਮਨੀਬਿਨ ਅੰਧਸਭ ਲਹਤ ਜਾਸ ਬਡਭਾਗ॥ ੧੪॥ ਮ
ਨਤਨਧਨ ਸਭਸੌ ਪਰੁਰ ਤ੍ਰਾਹਿਤ੍ਰਾਹਿ ਮੁਖਪਾਹਿ॥ ਗੁਰਦਯਾ
ਲ ਕ੍ਰਿਪਲਦੇਤਹੈਂ ਗਜਾਨਮਨੀ ਚਿਤਚਾਹਿ॥ ੧੫॥ ਸੰਕੇਰ

ਸੰਕਰ ਕੰਕਰਯਾਕੇ॥ ਸੰਕਰ ਸੰਕਰ ਸੰਕਰ ਵਾਂਕੇ॥ ਚਹਿਯ
ਕੁਦਾਰੀਕੁਬਤਿਵਾਰੀ॥ ਦਿਬਯ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦੇਖਨ ਦੁਖਹਾਰੀ॥
੧੬॥ ਪੁਨਵੈਰਾਗਯਸਾਨਸਨਸੋਧੀ॥ ਪਾਰੁਖ ਸੱਜਨ ਸੁਮਨ
ਪ੍ਰਬੋਧੀ॥ ਚਿਤਚਿਤ ਚਿੰਤਨ ਬਰਮੋ ਬਰਨੋ॥ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰਿ ਅਭੇਦ
ਸੁਭੇਦਨ ਕਰਨੋ॥ ੧੭॥ ਬ੍ਰਿਤਿਅਖੰਡ ਜੁਗਤਕਰ ਜਰਨੋ॥
ਪੇਮ ਸੂਤ੍ਰਸੋਂ ਪੋਵਨ ਕਰਨੋ॥ ਕੰਠਧਰਨ ਸਭਊਪਰਰਾਜਨ
॥ ਚਾਮੀਕਰਜਿਮ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਸੁਭਾਜਨ॥ ੧੮॥ ਸੋਕ ਮੋਹ ਮਦ
ਮੋਹਕਾਮਕਰ॥ ਅਨਕ ਉਪਦ੍ਰਵਦ੍ਰਵਤਨਾਮਰਰ॥ ਚਿੰਤਾ ਮ
ਨਿਕਰ ਚਿੰਤਾ ਹਰਨੀ॥ ਗਯਾਨ ਮਨੀ ਮਨ ਮੁੱਦਤ ਬਰਨੀ॥
੧੯॥ ਦੋਹਾ॥ ਜਹਿਮੁਨਿ ਮਨਮਨਰਾਜਹੀਂ ਰਾਜਕਰਤ ਰਜ
ਰਾਜ॥ ਅਜਰ ਅਮਰ ਬਰ ਅਪਰਪਰ ਸਿਵਰਾਜਕਰਜਰਾ
ਜ॥ ੨੦॥ ਚੌਃ॥ ਪੁਨਇਕਅਪਰਉਦੰਤਅਪਾਰੀ॥ ਸੁਨੋ ਸੰ
ਤ ਸੰਤਤਸੁਖਕਾਰੀ॥ ਗਯਾਨ ਸੁਮਾਨਪਲਿੰਗਨਨਾਰੀ॥ ਜਾ
ਨਤ ਸ਼ਬਦ ਲਿੰਗ ਬਡਧਾਰੀ॥ ੨੧॥ ਹਰਿ ਗਿਰਿ ਰਵਿਮੁ
ਨਿ ਅਗਿਨਿਸੁ ਜਾਨੋ॥ ਕਲਿਕਪਿ ਮਣਿਬਲਿ ਸੁਰਗ ਨਿਮਾ
ਨੋ॥ ਅਬਲਾਨਾਮ ਅਬਲ ਜਗਜਾਹੀਂ॥ ਨਰ ਸਨਮੁਖ ਕਬ
ਜਾਤਸੁਨਾਹੀ॥ ੨੨॥ ਅਤਿ ਅਗਯਾਨ ਤਿਮਰ ਰਤਿਭਾਰੀ॥
ਗਯਾਨ ਮਨਿਹਰਿਵਿਨਾਸਕਸਾਰੀ॥ ਗਯਾਨ ਮਨਿਹਮਨਕਰ
ਕਲਯਾਨਾ॥ ਗੁਰਅਰਜਨ ਕਲਯਾਨ ਬਖਾਨਾ॥ ੨੩॥ ਆ
ਨਨ ਸਾਧਨਕੋ ਭਵਹਾਨ॥ ਸਾਧੁ ਸੰਗਕਥ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨ॥
ਸਰਬ ਸਮਰਬ ਸੁਗੁਰਸਰਨਾਈ॥ ਅਪਰ ਉਪਾਵ ਨ ਮਨਿ

ਮਿਲਿਭਾਈ॥ ੨੪ ॥ ਦੋਹਾ ॥ ਰਾਜਾਨ ਮਨੀਕੋ ਰਾਜਾਨ ਪ੍ਰਦਸਦਗੁਰੁਰੂਪਅਪਾਰ॥ ਸਿੰਘਨਿਹਾਲਨਿਹਾਲਤਿਹਿ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਲਿਹਾਰ॥ ੨੫ ॥ ਮੂਲ

॥ ਨਮੋਮੰਤ੍ਰਮੰਤ੍ਰੇਨਮੋਧਜਾਨਧਜਾਨੇ ॥ ੧੯੬ ॥ ਨਮੋਜੁੱਧਜੁੱਧੇਨਮੋਗਜਾਨਗਜਾਨੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਪੂਰਬਵਤ॥ ਨਮੋ ਜੁੱਧ ਜੁੱਧੇ ਨਮੋ ਗਜਾਨਗਜਾਨੇ ॥ ਜੁਧ ਸ਼ਸਤ੍ਰਸੰਪ੍ਰਹਾਰੇ ਹੈ ਜੋ ਧਨੁਰਬੇਦ ਮੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਮੋਚਨ ਆਕਰਖਣ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਹਾ ਹੈ ਧਰਮ ਪੂਰਬਕ ਧ ਰਮ ਕਿਆਕਿ ਬਿਰਥੀ ਹੋਇ ਸਿਰਸੇਨਗਨ ਹੋਇ ਸਾਰਥੀ ਰਹਿਤ ਹੋਇ ਪ੍ਰਮਤਹੋਇਨਗਨ ਹੋਇ ॥ ਬ੍ਰਿਖਜਾਰੂਢਹੋਇ ਸ਼ਸਤ੍ਰਰਹਿਤਹੋਯ ਪਲਾਇਨਪਰ ਹੋਇ ਮ੍ਰਿਗੀਆਦਿ ਰੋਗਕ ਰਯੁਕ੍ਤਹੋਇ ਸਰਨਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਹੋਇ ਤਿਸਕੌਂ ਨ ਮਾਰਨਾ ਅਰੁ ਇਤਰਜੋਸ਼ਸਤ੍ਰਮੰਨਧਬੱਧ ਹੈ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਨੇ ਕੋ ਉਦਜਤ ਹੂਆ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਸੰਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੈ॥ ਬ੍ਰਹਮਣ ਹੋਇ ਖਜਤ੍ਰੀ ਹੋਇ ਬਾਲ ਬ੍ਰਿਧ ਜੁਵਾ ਬੰਧੁਹੋਇ ਸ਼ਸਤ੍ਰਪ੍ਰਹਾਰ ਕ ਰਤਾ ਤਿਸਕੋਆਤਤਾਈ ਹੋਨੇਤੇ ਦੋਸ਼ਨਹੀ ਹੈ ਸ਼ਸਤ੍ਰਸੰਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਨਾ॥ ਯਥਾ॥ ਆਤਤਾਈਮਾਯਾਂਤ ਮਪਿਵੇਦਾਂਤ ਪਾਰਗੀ॥ ਜਿਘਾਂਸੰਤੰ ਜਿਘਾਂ ਸੀਯਾਤਨਤੇਨ ਬ੍ਰਹਮਹਾਭਵੇਤ॥ ੧ ॥ ਅ ਗ੍ਰਿਦੋਗਰਦਸ੍ਵੈਵਸ਼ਸਤ੍ਰਪਾਣੀ ਧਨਾਪਹਾ॥ ਖਜੇਤ੍ਰਦਾਰਹਰਸ੍ਵੈ ਵਖਟ੍ਰੈਤੇਆਤਤਾਇਨਹ॥ ੨॥ ਆਤਤਾਈਨ ਮਾਂਯਾਂਤ੍ਰਿਹਨ੍ਜਾ

ਵੇਵਾ ਵਿਚਾਰਯਨ॥ ਜਿਘਾਸੰਤੈ ਜਿਘਾਸੀਯਾਤਨਤੇਨ ਬ੍ਰਹਮਹਾਭ
ਵੇਤ ॥ ੩ ॥ ਅਰਥਾਤ ਯੁੱਧਰੂਪ ਭੂਮਿਮੈਂ ਰਥਮੈਂ ਜੋ ਸ਼ਸਤ੍ਰਉ
ਠਾਇਕ ਰਮਾਰਨੇ ਕੋਉਦਜ਼ਤਹੋਇ ਅਰੁ ਆਵਾਹਨ ਕਰੈ ਤੋਤਾ
ਤਕਾਲ ਸਰਬਕਾਤਜ਼ਾਗਕਰ ਯੁਧਕਰੇ ਤਿਸਕੌ ਮਾਰੇਯਾ ਮਰੇ
॥ ਮਰੇਗਾ ਸਨਮੁਖਤੌ ਸ੍ਵਰਗਭੋਗੇਗਾ ॥ ਅਰੁ ਮਾਰੇਗਾ ਤਬ ਪ੍ਰਿਥ
ਵੀਕਾ ਰਾਜ ਭੋਗੇਗਾ ॥ ਅਰੁ ਜਸਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀਮੇ॥ ਲਿ
ਖਾਹੈ ਕਿ ॥ ਦ੍ਵਾਵਿਮੌ ਪੁਰਖੌ ਲੋਕੇ ਸੂਰਯ ਮੰਡਲ ਭੇਦਿਨੌ ॥ ਪਰਿ
ਬ੍ਰਾਟ ਯੋਗਯੁਕ੍ਤ ਸ਼ੂਰਣੇਸ਼ਾਭਿਮੁਖੇਹਤਹ॥ ਇਤਿ ਔਰ ਯਗ਼ਜਾਦਿ
ਕਰਤਾ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀਕੇ ਅੰਤਰਹੀ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਹਾਯੋਗੀ ਸ
ਨਜ਼ਾਸੀ ਮਹਾਤਮਾ ਅਰੁ ਜੁਧਮੇ ਜੋ ਸਨਮੁਖ ਪ੍ਰਾਣਤਜ਼ਾਗਕਰਤਾ
ਹੈ ਸੋ ਦੋਨੋ ਪੁਰਖ ਸੂਰਯ ਮੰਡਲਕੋ ਭੇਦਕਰ ਜਨਤਪ ਸਤ੍ਯਲੋਕ
ਕੌ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੁਧਭੂਮੀ ਰੂਪੀ ਖਜ਼ੇਤ੍ਰ ਮਹਾਖਜ਼ੇਤ੍ਰ ਹੈ ਕੁਰਖਜ਼ੇ
ਤ੍ਰਾਦਿਕੌ ਸੇ ਭੀ ਪਰਮ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼੍ਟ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਦੀਪਕਾਦਿ ਜੋ ਕ੍ਰਿਆ
ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਹੋਇ ਚੁਕੀ ਹੈ ਜੋ ਸਨਮੁਖ ਮੂਆ ਹੈ ਪੁਰਖ ॥ ਅਬ ਇ
ਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਰ ਧਨੁਖ ਚਲਾਵਨੇ ਕੀ ਗਤਿ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਜ਼ਾਹਿ
ਰ ਬਰਖੀ ॥ ੧ ॥ ਬਹਿਰਾਮਗੋਰ ॥ ੨ ॥ ਇਸਤਿਹਾਕ ॥ ਸੋ
ਇਨ ਤੀਨੋਂ ਕੀ ਤੀਨ ਕਵਾਇਦ ਖੜੇ ਹੋਨੇ ਕੀ ਹੈਂ ॥ ਕਾਸਨੇ ਜੋਰ
ਬਾ ॥ ਰਾਮਰੌ ॥ ਐ ॥ ਅਲਿਫਬੇ ॥ ਤਬਾ ਬਾਂਏ ਪੈਰ ਕੋ ਪੀਛੇ ਸੇ
ਫੇਰਕੇ ਦਾਹਿਨੇ ਪੈਰ ਮੇ ਮਿਲਾਇ ਦੇਨਾ ਸੋ ਯਹ ਕਾਸਨੇ ਜੋਰਬ ਹੈ
ਔਰ ਦੋਨੋ ਪੈਰੋਂ ਕੋ ਬਰਾਬਰ ਰਖਨਾ ਕੁਛ ਥੋੜਾ ਸਾ ਬੀਰ ਦੇਕੇ ਸੋ
ਰਾਮਰੌ॥ ਔਰ ਬਾਯਾਂ ਪੈਰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਕੇ ਤਰਫ ਰਹੈ ਦਹਿਨਾ ਸੂਦਾ ਰਹੈ

ਸੋਅਲਿਫਬੇਹੈ ॥ ਪੁਨਾਖੀਚਨੇਮੇ ਤੀਨ ਆਥਾਨਹੈਂ ਕਿਜਹਾਂਤਕ ਚਿੱਲਾਖੀਚਾਜਾਤਾਹੈਯਾਨੇਏਕਭੌਂਹਸੇਏਕਮੁਛਸੇਏਕਦਾੜ੍ਹੀਸੇ ਪੁਨਾ ਏਕਕਾਨਪ੍ਰਮਾਨਤਕ ਖੀਚਨਾ ਏਕ ਕਲੇਜੇ ਤਕਏਕ ਛਾਤੀਤਕ ਤੀਰਕੇਰਗਾਸੀਕਾਪ੍ਰਮਾਣਸਰੇਲਬਔਸਰੇਚੋਬਔ ਸਰੇਖਤ॥ਔਤੀਨਅੰਦਾਜੇ ਧਨੁਖਕੇ ਹਾਥਮੇ ਲੇਨੇਕੇਹੈਜੈਸੇ ਦੋ ਐਂਗੁਲੀ ਊਪਰ ਦੋ ਅੰਗੁਲੀ ਨੀਚੇ ਬੀਚਮੇਅੰਗੂਠਾ ਰਹੈ ਤੀ ਸਰੇਏਕਅੰਗੁਲੀ ਨੀਚੇਕੀ ਔਊਪਰਕੀ ਅਲਗਾਰਹੈ ਔਰਦੋ ਐਂਗਲੀ ਬੀਚਲੀਪਰ ਅੰਗੂਠਾ ਨੀਚੇ ਮੂਹ ਕਰਕੇਰਹੈ ਔਚੂ ਟਕੀਕੇਪਕੜਨੇ ਕੀਤੀਨਤਰਹ ਹੈ ॥ ਪਹਲੇਅਗੁਲੀਸੇਅੰਗੂ ਠੇ ਕੋ ਦਬਾਵੈ ਨਹੁਕੇਸਾਥ ਅੰਗੁਲੀਲਗੀ ਰਹੈ ਔਰ ਦੂਸਰੇ ਮੇ ਅੰਗੁਲੀਨਹੁਕੇ ਊਪਰਰਹੈ ਕੁਛਕ ਨਹੁ ਖਾਲੀ ਰਹੈ ਔਰ ਤੀਸਰੇਮੇਂ ਦੋ ਐਂਗੁਲੀ ਦਬਾਵੈ ਅੰਗੂਠੇ ਕੋ ਸਾਰਾ ਨਖੂਨ ਛਿ ਪਜਾਇ ॥ ਚੁਟਕੀ ਛੋੜਨੇ ਕੀ ਬਿਧਿ ॥ ਅੰਗੂਠਾ ਅੰਗੁਲੀ ਦੋਨੋ ਛੋੜ ਦੇਨਾ ਦੂਸਰੇ ਮੇ ਅੰਗੁਲੀ ਊਪਰ ਜਾਇ ਅੰਗੂਠਾ ਨੀਚੇ ਆਵੈ ਅੰਗੂਠੇ ਔ ਉਂਗਲੀ ਕੇ ਬੀਚ ਕਾ ਜੋ ਚਮੜਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਦਬਾ ਕਮਾਨ ਕੀ ਮੂਠ ਪਕੜਨੀ ਔ ਜੋ ਬੀ ਚਕਾ ਮੈਦਾਨਹੈਸੋ ਬਰੋਬਰ ਰਹੈ ਔਕੁਛੇਕ ਮੂਠੀਕੇਤਰਫ ਨੀਚਾ ਰਹੈ ਔਕੁਹਨੀ ਨੀਚੇ ਰਹੈ ਗਟਾਉਠਾਰਹੈ ਔਬੀਚਕਾ ਮੈਦਾਨ ਫਿਰਾਰ ਹੈ ਔਬਾਯਾ ਕੰਧਾ ਨੀਚਾਰਹੈ ਦਾਹਿਨਾ ਕੰਧਾ ਊਚਾ ਰਹੈ ਛਾਤੀ ਦਬੀ ਰਹੈ ਨੀਚੇਕੋ ਮੁਖਝੁਕੈਨਹੀ ਔਦਾ ਹਿਨਾ ਮੂਹੜਾ ਔਕਹੁਨੀ ਉਠੀ ਰਹੈ ਔਨਿਸਾਨੇ ਕੇ ਸਾਔਨੇ

ਨ ਹੋਇਬਦਨਕੋ ਬਗਲ ਕੀ ਤਰਫ ਸੇ ਔ ਨਿਸਾਨੇ ਮਾਰਨੇ
ਕੇ ਵੇਲੇ ਛਾਤੀ ਕੋ ਜਹਾਂ ਤਕ ਬਨੈ ਤਹਾਂਤਕ ਪੀਛੇ ਕੋ ਖੀਚ
ਲੇ ਔਰੇਲਦੇ ਔਤੀਰ ਛੋੜਨੇ ਕੇ ਵੇਲੇ ਜਹਾਂ ਤਕ ਬਨੈ ਤਹਾਂ
ਤਕ ਆਗੇਛਾਤੀਕੋਕਰਇਸਤਰਹਸੇਜੋ ਖੜਾਹੈ ਕਵਾਇਦ ਪ
ਰ ਉਸਕੋ ਚਹਿਐ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੈਰ ਸੇ ਰੇਲ ਕਰੈ ਯਾਨੇ ਆ
ਗੇ ਬਢਾਵੈ ਔਰ ਤੀਰਕੇ ਜੋੜਨੇ ਕੀ ਬਿਧਿ॥ਸਰਨ ਗੂੰਨ ਹੋਇ
ਸਰਬੁਲੰਦਨ ਹੋਇ॥ ਅਰਥਾਤ ਤੀਰ ਕੀ ਜੋ ਚੂੰਜ ਹੈ ਸੋ
ਨ ਨੀਚੀ ਰਹੈ ਨ ਊਂਚੀ ਰਹੈ ਚਿਲੇ ਕੇ ਸਾਥ ਜੋੜਨੇ ਮੇ ਮੂ
ਠੀ ਸੇ ਔਚਿਲੇ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਸੇ ਬਰੋਬਰ ਰਹੈ ਔਰ ਉਸਕੀ
ਚੂੰਜ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਚਿਲੇ ਸੇ ਕਸੀਰ ਹੈ ਢੀਲੀ ਨ ਰਹੈ ਢੀਲੀ
ਹੋਨੇਸੇ ਤੀਰ ਕੰਪਤਾ ਹੂਆ ਜਾਇਗਾ ਔਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਾਇ
ਗਾਔਰਤੀਰਜਬ ਕਮਾਨਸੇਨਿਕਲ ਜਾਇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੋਨੋ
ਹਾਥ ਕੋ ਪੀਠ ਕੇ ਪੀਛੇ ਲੇ ਆਉਨਾ ਅਗਰ ਜੋ ਬੈਠ ਕੇ ਤੀ
ਰ ਚਲਾਉਨਾ ਹੋਇ ਤੋ ਬੀਰਾਸਨ ਹੋ ਕਰ ਦੋਨੋ ਗੋਡੇ ਮਾਰ
ਕਰ ਚਲਾਵੈ॥ ਔਬੈਠਕ ਮੇਭੀ ਰੇਲਕਰ ਹੈ ਤੀਰ ਚਲਾਨੇ ਕੀ
ਕਯੋਕਿ ਰੇਲ ਸੇ ਬਿਨਾ ਤੀਰ ਕਮਜੋਰ ਜਾਇਗਾ ਔਰ ਦੂਰ
ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ ਹੈ ਔਰ ਕਾਟ ਭੀ ਕਮ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔ ਬਵਕਤ
ਕਮਾਨ ਚਲਾਨੇ ਕੇ ਝੁਕ ਕਰ ਤੀਰ ਚਲਾਨਾ ਯਹ ਉਸਤਾਦੋ
ਕੀ ਰਾਇ ਹੈ॥ ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਭੇਦ ਹੈ॥ ਅਲਿਬਿਸੂਰੋ
ਣ॥ ਇਸੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ ਧਰ ਜੂਲਿਖਤੇ ਹੈ ਕਿ
॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਧੰਨ ਜਿਓਤਿਹ ਕੋ ਜਗਮੈ ਮੁਖਤੇ ਹਰਿਚਿਤਮੈਂ

ਜੁਧੰਬਿਚਾਰੈ॥ਦੇਹ ਅਨਿਤਨਨਿਤਰਹੈ ਜਸਨਾਵਚਢੈ ਭਵਸਾ
ਗਰ ਤਾਰੈ॥ ਧੀਰਜ ਧਾਮ ਬਨਾਇ ਇਹੈ ਤਨ ਬੁਧਿ ਸੁਦੀ
ਪਕੁਜਿਉ ਉਜਿਆਰੈ॥ ਗਯਾਨਹਿ ਕੀ ਬਢਨੀ ਮਨ ਹਾਥ
ਲੈ ਕਾਤਰਤਾ ਕਤਵਾਰ ਬੁਹਾਰੈ॥ ਸੋ ਅਨੰਤ ਠੌਰ ਕਲਗੀ
ਧਰਜੂਨੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਮਹਾਤਮ ਜੁਧਕਾ॥ਤਥਾ॥ਪੁਰਾਨ ਸਿਮ੍ਰਤੀ
ਇਤਿਹਾਸੋਂ ਮੈਂ ਸੋ ਕੈਸਾ ਜੁਧ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਆਸ੍ਰਯ ਸਰਬ ਧ
ਰਮ ਹੈ ਅਰ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟੀ ਜਿਸਕੇ ਅਧੀਨਹੈ॥ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰ
ਕਾਰ ਕਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਹਾਰ ਰੂਪ ਜੋ ਜੁਧ ਹੈ ਤਿਸਮੇ ਬੀਰ ਰਸ
ਤਥਾ ਪ੍ਰਹਾਰ ਸ਼ਕ੍ਤੀ ਰੂਪ ਜੋ ਜੁੱਧ ਕਾ ਜੁੱਧ ਹੈ ਜੁਧ ਕ੍ਰੋਧ ਰੂਪ
ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਿਸਕੇ ਆਸਰੈ ਜੁਧਾਤਮਕਾ ਕ੍ਰਿਆ ਹੋਤੀ ਹੈ
ਵਾਕੋਂ ਨਮਹ॥ਕਿੰਵਾ॥ਨਮੋਅਜੁਧਜੁਧੇ ਔਨਮੋ ਅਗਯਾਨਗਯਾ
ਨੇ॥ ਜੋ ਅਜੁੱਧ ਮੇ ਜੁੱਧ ਮਚਾਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪ੍ਰੇਰਕਅਰੁ ਅਗਯਾ
ਨ ਮੇਂ ਗਯਾਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁਜਨਾਦਿ ਕਿ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਵਤ ਤਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ॥ ਨਮੋ ਜੁਧ ਜੁਧੇ॥ ਨਮਸ
ਕਾਰ ਹੋ ਇਤਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਜੋਜੁਧ ਕੇ ਪ੍ਰ
ਤੀ ਜੁਧ ਰੂਪ ਹੈ ਕਯਾ ਜੈਸੇਜੁਧੋਂ ਮੇ ਜੋਧਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹਰਖ
ਔਰ ਉਤਸਾਹ ਕੀ ਬ੍ਰਿਧੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਐਸੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਪ੍ਰਹਾਰ ਰੂਪ
ਜੁਧ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਯਾ ਜੁੱਧ ਅਧਿਸ੍ਟਾਤਾ ਦੇਵਤਾ ਮਹਾਕਾਲਤਿ
ਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹਰਖ ਔਰ ਉਤਸਵ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ
ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਨਮਹ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮੋ ਜੁਧ ਜੁਧੇ॥ਜੋ ਜੁੱਧ ਮੇ ਜੁੱਧ ਕ
ਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਨਯਥਾ ਪਰਮ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀ

ਨਮਹ ॥ ਕਿੰਵ॥ ਜੁਧਮੈ ਜੋਧਾਕੀਪ੍ਰੇਰਕਭਗਵਤੀਮਹਾ ਕਾਲੀ ਤੁਝਕੋ ਨਮਹ॥ਔਰ ਨਮੋਗਜ਼ਾਨਗਜ਼ਾਨੇਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪਜੋ ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ਕੈਸਾ ਹੈ ਸੋ ਗਜ਼ਾਨਗਜ਼ਾਨੇ ਕਜ਼ਾ ਗਜ਼ਾਨ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਗਜ਼ਾਨ ਪਦਾਰਥ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੀਪਕਹੈ ਸੋ ਦੀਪਕਜੈਸੇ ਅਨੇਕ ਅਪਰ ਕਰਣੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਤੈਸੇ ਗਜ਼ਾਨ ਸ਼ਬਦਕਰਕੇਗਜ਼ਾਨਕੇਸਾਧਨ ਜਾਨਨੇ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਕੇ ਤ੍ਰੋਦਸ ਅਧਜ਼ਾਯ ਮੇ ਗਜ਼ਾਨਕੇ ਸਾਧਨੋਂ ਕੋਗਜ਼ਾਨ ਸ਼ਬਦ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ॥ ਤਥਾ ਅਮਾਨਿਤ੍ਵ ਮਦੰਭਿਤ੍ਵਮਹਿੰਸਾਖਜ਼ਾਂਤਿ ਰਾਰਜਵੰ॥ ਅਚਾਰਯੋ ਪਾਸ ਨੰਸ਼ੌਚੰ ਸਥੈਰਯ ਮਾਤਮ ਵਿਨਿਗ੍ਰਹ॥ ਇੰਦ੍ਰੀਯਾਰਥੇਖ੍ਹ ਵੈਰਾਗਜ਼ ਇਤਜ਼ਾਦਿ ਯਹ ਗਜ਼ਾਨ ਹੈ ਇਸਤੇ ਅਤਰਿਕ੍ਤ ਅਗਜ਼ਾਨ ਹੈ ਮਾਨਦੰਭਾਦਿ ਕਤਥਾ ਆਤਮ ਗਜ਼ਾਨ ਜੋ ਹੈ ਚਰਮਾ ਬ੍ਰਿਤਜ਼ਾਤਮਕਸੋ ਇਤਰਗਜ਼ਾਨਜੋਹੈ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਜਨਜ਼ਗਜ਼ਾਨਤਥਾਅਪਰਚਰਮਾਬ੍ਰਿਤਿਕੇਸਾਧਕਗਜ਼ਾਨ ਸੋ ਸੰਪੂਰਨ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਹੈਇਸੀਤੇਗਜ਼ਾਨ ਗਜ਼ਾਨਹੈ ਸਾਮਾਨਜ਼ ਗਜ਼ਾਨ ਸਰਬ ਗਜ਼ਾਨ ਭੂਤ ਭਵਿਖਜ਼ਾਦਿਕ ਯੋਗੀਓਂ ਕਾ ਵਿਸ੍ਵੈ ਰੂਪ ਦਿਬ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟੀ ਕਰ ਦ੍ਰਸਟਬਜ਼ ਤਿਸ਼ਕਾ ਤਥਾ ਬ੍ਰਿਤੀ ਜਨਜ਼ ਗਜ਼ਾਨ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਗਜ਼ਾਨ ਦੀਪਕ ਹੈ ਸੋ ਗੁਸਾਈ ਜੀ ਨੇ ਉਤਰ ਕਾਂਡ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜਬ ਗਜ਼ਾਨ ਕੌ ਦੀਪਕ ਔਰ ਭਗਤੀ ਕੌਮਨੀ ਰੂਪ ਕਰ ਬਰਨਨ ਕਿਆ ਔ ਮਨੀ ਕੀ ਉਤਕ੍ਰਿਸ੍ਟਤਾ ਕਹੀ ਤਬ

ਚੌਪਈ ॥ ਸੁਨਭਸੁੰਡਕੇਬਚਨਭਵਾਨੀ ॥ ਬੋਲਜੋਗਰੁੜਹ
ਰਖਮ੍ਰਿਦੁਬਾਨੀ ॥ ਤਵਪ੍ਰਸਾਦਿਪ੍ਰਭਮਮਉਰਮਾਹੀ ॥ ਸੰਸੈਸੋ
ਕਮੋਹਭ੍ਰਮਨਾਹੀ ॥ ਸੁਨੀਉਪਨੀਤਰਾਮਗੁਨਗ੍ਰਾਮ ॥ ਤੁਮਰੀ
ਕ੍ਰਿਪਾਲਹਿਓ ਬਿਸਰਾਮਾ ॥ ਏਕਬਾਤ ਪ੍ਰਭ ਪੂਛੋ ਤੋਹੀ ॥ ਕ
ਹੋਬੁਝਾਇਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿਮੋਹੀ ॥ ਕਹਹਿਸੰਤਮੁਨਿਬੇਦਪੁਰਾਨਾ ॥
ਨਹਿਕੁਛਦੁਰਲਭਗਯਾਨਸਮਾਨਾ ॥ ਸੁਇਤੁਮਸਨਮੁਨਿਕਹਿਯੋ
ਗੁਸਾਈ ॥ ਨਹਿਆਦਰਿਯੋਭਗਤਕੀਨਜਾਈ ॥ ਗਯਾਨਹਿਭ
ਕ੍ਰਹਿਅੰਤਰਕੇਤਾ ॥ ਸਕਲਕਹਹੁਮੁਨਿਕ੍ਰਿਪਨਿਕੇਤਾ ॥ ਸੁਨਿ
ਉਰਗਰਿਬਚਨਸੁਖਮਾਨਾ ॥ ਸਾਦਰਬੋਲਜੋਕਾਗਸੁਜਾਨਾ ॥
ਗਯਾਨਨਹਿਭਕ੍ਰਿਹਨਹਿਕੁਛਭੇਦਾ ॥ ਉਭੈਹਰਹਿਭਵਸੰਭਵਖੇ
ਦਾ ॥ ਨਾਥਮੁਨਿਸਕਹਹਿਕਛੁਅੰਤਰ ॥ ਸਾਵਧਾਨਸੋਸੁਨਵਿਹੰ
ਗਬਰ ॥ ਗਯਾਨਵਿਰਾਗਯਜੋਗਵਿਗਯਾਨਾ ॥ ਏਸਭਪੁਰੁਖ
ਸੁਨਹੁਹਰਿਯਾਨਾ ॥ ਪੁਰੁਖਪ੍ਰਤਾਪਪ੍ਰਬਲਸਭਭਾਂਤੀ ॥ ਅਬਲਾ
ਅਵਲਸਹਜਜੜਜਾਤੀ ॥ ਦੋਃ ॥ ਪੁਰੁਖਤਯਾਗਸਕਨਾਰਿ
ਕਹਿਜੋ ਵਿਰਕ੍ਤ ਮਤਧੀਰ ॥ ਨਹਿਤੁਕਾਮੀਬਿਖਯਬਿਵਸਬਿਮੁ
ਖ ਜੁ ਪਦ ਰਘੁਬੀਰ ॥ ਸੋਃ ॥ ਸੁਇਮੁਨਿ ਗਯਾਨ ਨਿਧਾਨ
ਮ੍ਰਿਗਨੈਨੀਬਿਧ ਮੁਖ ਨਿਰਖ ॥ ਵਿਕਲ ਹੋਇ ਹਰਿਜਾਨ ਨਾ
ਰਿਵਿਸ਼੍ਨੁ ਮਾਯਾਪ੍ਰਗਟ ॥ ਚੌਃ ॥ ਇਹਾਂਨਪਖਯਪਾਤਕਛੁਰਾ
ਖੋ ॥ ਬੇਦਪੁਰਾਨਸੰਤਮਤਭਾਖੋ ॥ ਮੋਹਿਨਨਾਰਨਾਰੀਕੇਰੂਪਾ ॥
ਪਨਗਾਰਯਹਨੀਤਅਨੂਪਾ ॥ ਮਾਯਾਭਕ੍ਤਿਸੁਨਹੁਤੁਮਦੋਊ ॥ ਨਾ
ਰਿਵਰਗਜਾਨੈਸਭਕੋਊ ॥ ਪੁਨਿਰਘੁਬੀਰਹਿਭਕ੍ਤਿਪਿਆਰੀ

ਮਾਯਾਖਲਨ੍ਰਿਤਕਕੀਬਿਚਾਰੀ॥ ਭਕ੍ਤਿ ਹਿਸਾਨਕੂ ਲਰਘੁਰਾਯਾ॥
ਤਾਤੇਤਹਿਡਰਪਤਅਤਿਮਾਯਾ॥ ਰਾਮਭਕ੍ਤਨਿਰੁਪਮਨਿਰੁਪਾਧੀ
ਵਸੈਜਾਸਉਰਸਦਾ ਅਵਾਧੀ॥ ਤਿਹਿਵਿਲੋਕਮਾਯਾਸਕੁਚਾਈ
॥ ਕਰਨਸਕੈਕਛੁਨਿਜਪ੍ਰਭੁਤਾਈ ॥ ਅਸਵਿਚਾਰ ਜੋਮੁਨਵਿ
ਗਯਾਨੀ॥ ਜਾਚਹਿ ਭਗਤ ਸਕਲ ਗੁਨਖਾਨੀ॥ ਦੋਹਾ ॥
ਯਹ ਰਹਸਯ ਰਘੁਨਾਥਕਰ ਬੇਗਨਜਾਨੈਕੋਇ॥ ਜੋਜਾਨੈਰਘੁ
ਪਤਿਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁਪਨੇਮੋਹਿਨ ਹੋਈ॥ ਔਰਉ ਗਯਾਨ ਭਗਤਕਰ
ਸੁਨਹੁ ਭੇਦ ਪ੍ਰਬੀਨ॥ ਜੋ ਸੁਨ ਹੋਇਹਿਰਾਮ ਪਦ ਪ੍ਰੀਤਸਦਾ
ਅਵਖੀਨ ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਸੁਨਹੁ ਤਾਤ ਯਹ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ
॥ ਸਮਝਤ ਬਨੈਨ ਜਾਇ ਬਖਾਨੀ ॥ ਈਸ੍ਵਰਅੰਸ ਜੀਵ ਅਬ
ਨਾਸ਼ੀ॥ ਚੇਤਨ ਅਮਲ ਸਹਜ ਸੁਖਰਾਸੀ॥ ਸੋ ਮਾਯਾਵਸ
ਭਯੋ ਗੁਸਾਈ॥ ਬੰਧਯੋ ਕੀਰਮਰਕਟਕੀ ਨਯਾਈ॥ ਜੜਚੇਤ
ਨਹਿਗ੍ਰੰਥਪਰਿਗਈ॥ ਜਦਪ ਮ੍ਰਿਖਾ ਛੂਟਤ ਕਠਨਈ॥ ਤ
ਬ ਤੇ ਜੀਵ ਭਯੋ ਸੰਸਾਰੀ॥ ਗ੍ਰੰਥਨ ਛੁਟਨਹੋਇ ਸੁਖਾਰੀ॥
ਸ੍ਰੁਤੀ ਪੁਰਾਨ ਬਹੁਕਹੇ ਉਪਾਈ॥ ਛੂਟਨ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕ
ਔਰੁਝਾਈ॥ ਜੀਵਰਿਦੇਤਮਮੋਹਿ ਬਿਸੇਖੀ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਛੁਟੈ ਕਿਮਿ
ਪਰਹਿਨਦੇਖੀ॥ ਅਸਸੰਜੋਗਈਸ ਜਬ ਕਰਈ॥ ਤਬਹੁਕ
ਦਾਚਿਤ ਸੋ ਨਿਰਵਰਈ॥ ਸਾਤ੍ਵਿਕ ਸ੍ਰਧਾਧੇਨਸੁਹਾਈ॥ ਜੋ
ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾਰਿਦੇ ਬਸਆਈ॥ ਜਪਤਪਸਿੰਯਮਨਿਯਮ ਅਪਾ
ਰਾ॥ ਜੈ ਸ੍ਰੁਤਿ ਕਹਿ ਸੁਭਧਰਮ ਅਚਾਰਾ॥ ਯੇਤ੍ਰਿਣ ਹਰਿਤ
ਚਰੈਜਬਗਾਈ॥ ਭਾਵਿਬਤਸਸਿਸਪਾਇ ਪਨਾਈ॥ ਨੋਬਿਨ

ਬ੍ਰਿਤ ਪਾਤ੍ਰ ਬਿਸ੍ਵਾਸਾ॥ ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਅਹੀਰ ਨਿਜਦਾਸਾ॥ ਧਰਮ ਧਰਮ ਮਯਪਯ ਦੁਹਿਭਾਈ॥ ਅਵਟੈ ਅਨਲ ਅਕਾਮ ਬਨਾਈ॥ ਤੋਖਮਰੁਤਤਬਖਿਮਾਹਿ ਜੁੜਾਵੈ॥ਧ੍ਰਿਤਸਮਜਾਮਨ ਦੇਹਿ ਜਮਾਵੈ॥ ਮੁਦਿਤਾਮਥੈ ਵਿਚਾਰਮਥਾਨੀ॥ ਦਧਿਆ ਧਾਰ ਰਜੂਸਤਵਾਨੀ॥ ਤਬਮਥਕਾਢਲੇਇਨਵਨੀਤਾ॥ ਬਿਮਲ ਬਿਰਾਗ ਸੁਪਰਮ ਪੁਨੀਤਾ॥ ਦੋਃ ॥ ਯੋਗਅਗਿਨ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟਤਬ ਕਰਮਸੁਭਾਸੁਭਲਾਇ॥ਬੁਧਸਿਰਾਵੈਗਯਾਨਘ੍ਰਿਤ ਮਮਤਾਮਲਜਰਿ ਜਾਇ॥ ਤਬ ਵਿਗਯਾਨ ਨਿਰੂਪਨੀ ਬੁਧਿ ਬਿਸ਼ਦ ਘ੍ਰਿਤਪਾਇ॥ ਚਿਤ ਦਿਯਾਪਰ ਧਰੈ ਦ੍ਰਿਢਮਮਤਾਦਿ ਵਟਿਬਨਾਇ॥ ਸੋਰਠਾ॥ ਯਹਬਿਧਿਜਲੇਸੋਦੀਪਤੇਜਰਾਸਵਿਗਯਾਨ ਨਯ॥ ਜਾਤਹਿਤਾਂਸਿ ਸਮੀਪਜਰਹਿਮਦਾਦਿਕ ਸੁਲਭਸਭਿ॥ ਚੌਃ ॥ਸੋਹੰਮਸਿ ਯਹਬ੍ਰਿਤਿਅਖੰਡਾ॥ ਦੀਪ ਸਿਖਾਸੁਇ ਪਰਮ ਪ੍ਰਚੰਡਾ॥ ਆਤਮ ਅਨੁਭਵਸੁਖਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਤਬ ਭਵ ਮੂਲ ਭੇਦ ਭ੍ਰਮ ਨਾਸਾ॥ ਪ੍ਰਬਲਅਵਿਦ੍ਯਾ ਕਰਿ ਪਰਿਵਾਰਾ॥ ਮੋਹਆਦਿਤਮ ਮਿਟਜੋ ਅਪਾਰਾ॥ ਤਬਸੁਇ ਬੁਧ ਪਾਇ ਉਜਿਆਰਾ॥ ਉਰਗ੍ਰਹਬੈਠ ਗ੍ਰਿੰਥ ਨਿਰਵਾਰਾ॥ ਛੋਰਨ ਗ੍ਰੰਥ ਪਾਵ ਜੌ ਕੋਈ॥ ਤਬ ਯਹ ਜੀਵ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਹੋਈ॥ ਸੋ ਯਹ ਜੋ ਗਯਾਨ ਕਾ ਦੀਪਕ ਹੈ ਤਿਸਕਰ ਹੋਯ ਗਯਾਨ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹੀਏ ਗਯਾਨ ਗਯਾਨ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਇਸ ਗਯਾਨ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਜੋਚਿਛਕ੍ਤਿ ਰੂਪ ਗਯਾਨ ਦੀਪਕ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ਔਰ ਜੋ ਮਨਿ ਕਾ ਭੇਦਕਹਾ ਹੈ ਗੁਸਾਂਈ

ਜੀ ਨੇ ਸੋ ਵੌ ਭ੍ਰਾਂਤਿਕਰ ਕਹੈ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਵੋਹੀ ਗਯਾਨ ਹੈ ਜਿਸਕੋ ਭਗਤੀਮਨੀ ਕਰ ਕਥਨ ਕੀਆ ਹੈ ਕਯੋਂਕਿ ਗੀਤਾ ਮੇ॥ ਭਕ੍ਯਾਮਾਮਭਿਜਾਨਾਤਿ ॥ ਕਯਾ ਭਕਤਿ ਕਰਕੇ ਮੁਝਕੋ ਜਾਂਨਤਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਨਨਾ ਹੈ ਸੋ ਯਹੀ ਗਯਾਨ ਹੈ ਕਯੋਂਕਿ ਗਯਾ ਵ ਬੋਧਨੇ ਧਾਤੁ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਨਤਾ ਹੈ ਔਰ ਵੇਦਾਂਤਪਖਯ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰੈ ਤੋ ਭਕਤਿ ਕਰਨਕੋਟੀਮੇ ਹੀ ਪੜੈਗੀਪਰੰਤੁ ਪਰਾ ਅਪਰਾ ਕਾ ਭੇਦਹੈ॥ ਗਯਾਨ ਪਰਾਭਕਤਿ ਹੈ ਔਰ ਸ੍ਰਵ ਣਾਦਿ ਅਪਰਾ ਭਕਤਿ ਹੈ॥ ਇਸਤੇ ਹੀ ਆਰਤ ਜਿਗਯਾਸੀ ਅਰਥਾਰਥੀ ਗਯਾਨੀ ਯੇ ਚਾਰ ਭਕਤਲਿਖੇਹੈਂ ਗੀਤਾਮੇ॥ਔਰ ਕਹਾਹੈ ਕਿ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਗਯਾਨੀ ਮੁਝਕੋ ਅਤਯੰਤ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਔਰ ਯਹ ਜੋ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜੋ ਘੁਨਾਖਯਰ ਨਯਾਯ ਕਰਗਯਾ ਨ ਹੋਯ ਜਾਯ ਤਬ ਪੁਨਾ ਬਿਖੇਪਵਨ ਬੁਝਾਇਦੇਤਾਹੈ॥ਯਹ ਏਕ ਪਖਯ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ ਜੋ ਘੁਨਾਖਯਰ ਨਯਾਯਵਤ ਹੋਯਤਬ ਗੁਰਸਿਖ ਰੂਪ ਸੰਪ੍ਰਦਾਯ ਉਛੇਦਹੂਆ ਚਹੀਯੇ ਯਹ ਤੋ ਯਥਾ ਮਮਮੁਖੇ ਜਿਹਬਾ ਨਾਸਤੀਐਸੇ ਗੁਸਾਂਈਜੂਕਾਕਥਨਹੀ ਕਥ ਨ ਕਰਤਾਹੈ ਜੋ ਬਿਖੇ ਪਵਨ ਕਰ ਦੂਰ ਹੋਇ ਤਬ ਵੋ ਹੂਆ ਹੀ ਨਹੀਂ॥ ਦੀਪਕ ਗਯਾਨ ਰੂਪਕਰ ਪਰਜ੍ਵਲਿਤ ਹੀਨਹੀ ਹੂ ਆ ਜਬ ਹੋਇ ਤੋ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਕੀ ਅਗਨੀ ਉਸਕਰ ਸਾਂਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਯਹਬਾਤ ਹਾਸੀ ਕੀਹੈ ਔਰ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵਜੂ ਜੋ॥ ਕਈਕੋਟਿਤਤਕੇਬੇਤੇ॥ ਜਬ ਘੁਨਾਖਯਰ ਨਯਾਯਵਤ ਹੋਇ ਤਬ ਕੋਟਿ ਕਥਨ ਐਸੇ ਬਨ

ਸਕਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਏਕ ਔਰ ਬਡਾ ਭਾਰੀ ਬਜ੍ਰਰੂਪ ਦੋਸ਼ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕੌਨ ਛਠਵਾਂ ਵੇਦਾਂਤਰੂਪ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਔਰ ਕਰਤਾ ਤਿਸਕੇ ਸ੍ਰੀ ਵੇਦਬਜ਼ਾਸ ਜੀ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਭਗਵਤਾਵਤਾਰ ਤਿਨਦੋਨੋ ਕੀ ਨਿਸ਼ਫਲਤਾ ਹੋਗੀ ਔਰ ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਕਾਂਡ ਜੋ ਬੇਦਹੈ ਵੋ ਭੀ ਨਿਸ਼ਫਲ ਹੂਆ ਚਾਹੀਏ॥ਇਸੀਤੇ ਯਹ ਬਾਤ ਤੋ ਕਥਨ ਕਰਨੀ ਹੀ ਅਯੋਗਜ਼ ਹੈ ਪੁਨਾ ਗੁਸਾਂਈਂ ਜੀ ਕੇ ਹੀਕਥਨਦੁਆਰਾਭੀ ਯਹ ਗੁਸਾਂਈ ਜੂਕਾ ਕਥਨਅਪਨੇ ਆਪਕੋਨਿਸਾਰਤਾਦਜ਼ੋਤਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਯਥਾ ॥ਦੋਹ॥ ਤੁਲਸੀਪ੍ਰਤਮਾਪੂਜਬੋ, ਗੁੜੀਆ ਕੇਰੋ ਖੇਲ ॥ ਭਈਭੇਟਭਰਤਾਰਸੋ, ਧਰੀਪਿਟਾਰੀ ਮੇਲ ॥ ਪੁਨਹ ॥ ਹਨੂਮਾਨ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਗਜ਼ਾਨੀ ਨਾਮਗ੍ਰਗਨਜ਼॥ ਉਤਰ ॥ ਜੋ ਗਜ਼ਾਨ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੁਆਰਾ ਭਯਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਅਧਜ਼ਾਸਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਨਹੀਂ ਭਈ ਤਬਤਕ ਵੋ ਨਸ਼ਟਰੂਪ ਹੈ ਕਜ਼ੋਂ ਕਿ ਤਿਸਮੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧ ਹੈਂ ॥ ਔਰ ਜੋ ਗਜ਼ਾਨ ਅਧਜ਼ਾਸ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਹੈ ਸੋਈ ਮੋਖਜ਼ਹੈ ਅਤਾਏਵਯਹ ਗਜ਼ਾਨ ਸਾਧਨ ਰੂਪਹੈ ਔ ਅਧਜ਼ਾਸ ਸਹਿਤ ਹੈ ਯਾਤੇ ਨਾਸ ਕਹਜ਼ੋ ਹੈ॥ ਔ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਭਗਤਿ ਕੀ ਉਤਕਰਖਤਾ ਪਰ ਹੈ ਅਛਾ ਜੋ ਹੋਯ ਸੋ ਹੋਯ ਹਮਾਰੇ ਤੋ ਉਭੈਹਸਤ ਮੋਦਕ ਹੈ॥ਕਜ਼ੋਂ ਕਿ ਹਮਾਰੇ ਸ੍ਰੀਅਕਾਲਪੁਰਖਜੂ ਗਜ਼ਾਨ ਗਜ਼ਾਨ ਸ਼ਬਦਕਰਪ੍ਰਤਿਪਾਦਜ਼ਹੈ ਅਥਬੇਦਾਂਤਮਤਸੇ ਗਜ਼ਾਨ ਦੀਪਕ ਲਿਖਜ਼ਤੇ॥ ਚੌਂ ॥ ਬੇਦਬਿਹਿਤਬਰਕਰਮ ਬਿਧਾਨਾ। ਅਧੋਅਧਾਰ ਅਧਿਕਮਨ ਮਾਨਾ। ਭਕ੍ਰਦੰਡਗੁਨਮੰਡਰਿਜੀਨਾ। ਸਾਧਨਚਾਰ

ਅਧਾਰ ਉਧੀਨਾ॥ ੧॥ ਸ੍ਵਸ੍ਵਨਸੁਭਮਨਨ ਸੁਬਾਤੀ। ਨਿ
ਦਧਜ੍ਯਾਸਨਪ੍ਰਜ੍ਵਲਿਤਬਿਭਾਤੀ। ਸਾਖਜ੍ਯਾਤ ਦੀਧਤਦੀਧਤਹੈ।
ਪਾਪਪੁੰਜਪ੍ਰਸਟਨਭੀਦਿਤਹੈ। ਅਧਸਉਟੰਕਨਟੰਕਪ੍ਰਕਾਸਾ
। ਤੰਤੁਰਾਸਸੁਭ ਸਿਖਸਿਖਜ੍ਯਾਸਾ। ਮਇਤ੍ਰਜ੍ਯਾਦਿਤ੍ਰਿਨਬੀਨਝੀਨ
ਬਰ। ਬਿਜਨਬਿਜਨਬਲਬੀਜਨਕਰਕਰ। ਬਿਬਿਧਵਿਖਜ੍ਯੇ
ਪਵਿਹਾਰਬਜਾਰੀ। ਦੀਪਕ ਦਿਪਤਅਦੀਪਕ ਕਾਰੀ। ਬਰਬੈ
ਰਾਗਫਨੂਸਪ੍ਰਕਾਸਾ। ਤਨਿਕਤ੍ਰਾਸਨਹਿਤਾਸ ਬਿਤਾਸਾ॥ ੪॥
ਮੂਖਕ ਲੈਲੈ ਜਾਤਜੁਬਾਤੀ। ਤਾਸ ਅਭਜ੍ਯਾਸਮਜਾਰਸੁਘਾਤੀ।
ਮਾਨੁਖਦੇਹਗੇਹਗੁਨਐਨਾ। ਤਮਅਗ੍ਯਾਂਨਭਾਨੁ ਸਸਿਭੈਨਾ॥
੫॥ ਤਾਹਿਸਨੇਹਸਨੇਹਬਿਚਾਰਨ। ਬੇਦਮੌਲਬਿਨ ਮੋਲਬਿ-
ਚਾਰਨ। ਸੁਪਤਮਰਨ ਤਕਬੀਚਨਬੀਚਾ। ਪਰੈਪੂਰਤਹਿਪੂਰ
ਨਕੀਚਾ॥ ੬॥ ਦੋਹਾ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਸਤ੍ਯ ਮਿਥ੍ਯਾਜਗਤ ਭੁਕਭੁਕ
ਧ੍ਰਨਯਹਿ ਹੋਯ। ਲਟਲਟਲਟ ਦੀਪਕ ਦਿਪੈ ਬਿਘਨਨ ਤਾ
ਮੈਕੋਯ॥ ੭॥ ਚੌਂ॥ ਮੋਹਸਲਭਕਰਕਛੁਨ ਬਸਾਈ। ਭੁਏ
ਨਾਸਤਹਿ ਸੰਤਤਭਾਈ। ਦੇਹਬਿਹਾਰਅਧੋਤਮਜਾਨੋ। ਮਮਮਾ
ਮਕਕੌਜਲਪਹਿਚਾਨੋ॥ ੮॥ ਸੰਜਨੋਕ੍ਰਿਤ੍ਰਿਨਤ੍ਰਿਤਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ
ਮੰਦੀਭੂਤਬੋਧਹਿਤਤਾਸਾ। ਨਿਸਾਅਵਿਦ੍ਯਾਨਾਸਹਿਪਾਵਾ। ਦੀ
ਪਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਖਰਾਵਾ॥ ੯॥ ਅਲਖਮਿਲੋਕ ਬਾਸਨਾ
ਨਾਸੀ। ਈਖਨਤੀਖਨਭੀਖਨਪਾਸੀ। ਸ੍ਵਰਗਰਾਗਤਸਕਰਤ
ਬਨਾਸੇ। ਕਰਮਕਾਮਨਾਨਖਤਪ੍ਰਕਾਸੇ। ਸਿਖ੍ਯਬੋਧਬੋਧਨਬਿ
ਧਿਹੀਕੀ। ਦੀਪਦੀਪਜਾਗਨ ਬਿਧਨੀਕੀ। ਗ੍ਯਾਨਦੀਪਯਹ

ਅਦਭੁਤਜਾਨੋ। ਬਿਹਤਬਿਦਾਂਤਨਹਿ ਨ ਕਿਛੁਛਾਨੋ॥ ੧੧॥
ਦੋਹਾ॥ ਗਜ਼ਾਨੀ ਸੰਤ ਸਭਾਸੁਭਾਦੀਪਾਵਲ ਸੁਭਦਾਯ। ਦਰ
ਸਪਰਸਪਰਿਭਵਪਰਸੁ ਪਾਪਨ ਪੁੰਜਪਰਾਯ॥ ੧੨॥ ਚੌਃ॥
ਕਟੇਂਕਿਵਾਰ ਬਿਕਾਰ ਬਖਾਨਾ। ਸੰਸਯ ਭੁਗਨਭੁਗਨਤਹਿ
ਜਾਨਾ। ਗਜ਼ਾਨ ਦੀਪਦੁਖਦੁਕ੍ਰਿਤ ਦਾਵਨ। ਸੰਤਪੁਰਾਨ ਬੇਦ
ਬਿਦਗਾਵਨ॥ ੧੩॥ ਦੋਹਾ॥ ਕਰਤਕ ਜਰ ਮਚਰਮ ਚਿਤੇ
ਗਜ਼ਾਨਦੀਪਚਿਤ ਚਾਹਿ। ਡਿੰਡਮਬਜਤ ਬਿਦਾਂਤਕੋ ਸ਼ੋਕਸਿੰ
ਧਤਰਤਾਹਿ॥ ੧੪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਗਜ਼ਾਨਦੀਪਕਰ ਜੋ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹਿਏ ਗਜ਼ਾਨਗਜ਼ਾਨੇ॥ਅਰਥਾਤੁ॥ਬ੍ਰਿਤਿ
ਬਜ਼ਾਪਜ਼ ਹੈ॥ਜੋ ਚਰਮਾਬ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਸੋ ਇਤਾਵਨ ਮਾਤ੍ਰ ਕਰ ਚ
ਰਤਾਰਤ ਹੈ ਗਜ਼ਾਨੇਕਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਾਨਿਏ ਇਸਕਰਕੇ
ਸੋ ਕਹਿਏ ਗਜ਼ਾਨ ਅਰਥਾਤ ਗਜ਼ਾਨਕਰਕੇ ਸਾਧਨਭੂਤਗਜ਼ਾ
ਨ ਤਿਸਕਰਹੋਯ ਗਯਾਨ ਜਿਸਕਾ ਸੋਕਹਿਏ ਗਜ਼ਾਨਗਜ਼ਾਨੇ
॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਗਜ਼ਾਨਕਰਕੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਜਨਜ਼ ਗਜ਼ਾਨ ਸਤਜ਼ੰਗਜ਼ਾਨ
ਮਨੰਤੰਬ੍ਰਹਮ।ਪ੍ਰਗਜ਼ਾਨਮਾਨੰਦੰ ਬ੍ਰਹਮ।ਯਹੀਭਯਾਂਗਯਾਨਇਸ
ਗਯਾਨਕਰ ਜੋ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹਿਏ ਗਜ਼ਾਨੇ ਅਹੰ
ਬ੍ਰਹਮਾਸਿਮਏਤਦ ਬ੍ਰਿਤੀਰੂਪ ਤੁਰੀਯਤਤ੍ਵ ਤਿਸਕਾ ਜੋ ਹੋਯ
ਅਧਿਸਠਾਨਕਯਾਤੁਰੀਯਾਤੀਤਰੂਪ। ਜਿਸਪਦਕੋਪ੍ਰਤੀ ਮਹਾ
ਰਾਜਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਕਿ॥ਕਾਹੇਰੇਬਕਬਾਦਲਾਯੋ॥ ਪੁਨਾ॥ ਦਾਦੀ
ਦਾਦਨ ਪਹਚਨਹਾਰਾ ਰੂਪੀਨਿਰਨਉ ਪਾਇਆਰੇ। ਮਾਲ ਦੁ
ਲੀਚੇਬੈਠੀਲੋ ਮਿਰਤਕ ਨੈਨਦਿਖਾਲਨਧਾਇਆਰੇ।ਐਸੋਜੋ

ਪਰਮਨਿਰਬਾਨ ਪਦਹੈ ਤਿਸਕੋ ਸ੍ਰੀਸ੍ਵਾਮੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰਜੂ ਗ
ਯਾਨਗ੍ਯਾਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰਕਰ ਦੋਯਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ਦੋਹਾ॥
ਗਯਾਨਗ੍ਯਾਨ ਦੀਪਕ ਦਿਪਤ ਗੁਰਗੁਬਿੰਦ ਹਰਿਆਪ। ਤੀ
ਨਬਿਚਾਰਨ ਤੀਨਗੁਨ ਮਿਟਤ ਪਾਪ ਸੰਤਾਪ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥
ਨਮੋ ਅਗ੍ਯਾਨਗਯਾਨੇ ਐਸੇ ਛੇਦਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ ਨ-
ਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤੁਝਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹੇ ਅਗ੍ਯਾਨਗਿਯਾਨੇ ਭਗੌਤੀ
ਅਗਿਯਾਨ ਜੋ ਹੈ ਤਮੋਰੂਪਾ ਅੰਤਹਕਰਨ ਕੀਬ੍ਰਿਤੀ ਨਹਿਜਾ
ਨਾਮੀਤਿ॥ਸੋਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਤੀਗੁਰਮਖਾਰਬਿੰਦਮੇ ਇਸਥਿਤਹੂਈ
ਹੂਈ ਸ੍ਰਸੂਤੀਰੂਪਾ ਵਾ ਉਪਨਖਿਦਰੂਪਾਚਿਛਕ੍ਰਿ ਮਹਾਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਰੂਪਾ ਜੋ ਨਾਸਕਰੇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅਗ੍ਯਾਨਗਿਯਾਨੇ ਸੋ ਤਿਸਕੇ
ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਿਸਕੇ ਗ੍ਯਾਨਮਾਤ੍ਰ
ਕਰ ਸਰਬ ਗ੍ਯਾਨ ਕਰ ਯੁਕਤਹੋਯ ਜੀਵ ਸੋ ਕਹਿਯੇਗ੍ਯਾਨ
ਗਯਾਨੇ ਸੋ ਤਿਸਕੇਪ੍ਰਤੀਨਮਹ ॥ਜੈਸੇ ਏਕ ਸੂਚੀਕੇ ਗਯਾਨ
ਕਰ ਸਰਬਲੋਹਮਯ ਕਾ ਗਯਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਦ੍ਵਤਸ੍ਰਿਦੇ
ਨਿਸ੍ਰਚਿਛਕਤੀ ਕੇ ਗਿਯਾਨ ਹੋਤਾਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਿਰੀਰਾਗ
ਮਹਲਾ॥ ੧ ॥ ਤੁਕਰਹਾਉ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਰੂਪਹੈ॥ਕਿ ਬਿਨ ਤੇਲਦੀ
ਵਾ ਕਿਉਂਜਲੈ ॥ ਗਯਾਨਰੂਪਜੋ ਦੀਪਕ ਹੈ ਸੋ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਕਰਬਲੈ ਵਿਸੇਖਨ ਤਿਸਕਾ ਕੈਸਾ ਹੋਵੈ ਵੋਦੀਪਕ ਬਿਨਤੇਲ
ਸੰਸਾਰਕਤੇਲਸੇਰਹਿਤ(ਉਤਰ) ਤਿਸਕਾ ਪੋਥੀਪੁਰਾਨ ਕਮਾ
ਈਐ ॥ਭਉਵਟੀ ਇਤੁਤਨਪਾਈਐ॥ ਸਚਬੂਝਣਆਣਜਲਾ
ਈਐ॥ਇਹਤੇਲਦੀਵਾਇਉਜਲੈ । ਕਰਚਾਨਣ ਸਾਹਿ ਟੈਬ

ਮਿਲੈ। ਅਰਥ ਜੋ ਪਰਾਨਰੂਪ ਪੋਥੀਕਿਯਾ ਪੁਸਤਕੋਂ ਮੇ ਸਾ-
ਧਨ ਸ੍ਰਵਨਾਦਿਕ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਕਮਾਵਨਾ ਯਹੀ ਸ੍ਰਵਾ ਹੈ
ਜੋ ਜਨੱਮ ਮਰਨ ਔਰ ਨਰਕਾਦਿਕ ਕਾ ਭੈ ਹੈ ਯਹੀ ਬਤੀ ਪੜੈ
ਔਰ ਸਚਰੂਪ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਬੂਝਨਾ ਕਯਾ ਪਰੋਖਜ਼ਾਕਾਰ
ਬ੍ਰਤੀ ਹੋਨੀ ਯਹੀ ਜਜੋਤੀ ਹੈ ਇਸ ਕਾ ਚਿੰਤਨ ਰੂਪ ਤੇਲ
ਪੜੈ॥ ਜਬ ਐਸੇ ਪਰੋਖਜ਼ ਭਯਾ ਤਬ ਨਿਰੰਤਰ ਇਸਕੇ ਨਿਦਿ
ਧਜ਼ਾਸਨ ਕਰ ਅਪਰੋਖਜ਼ ਨਾਮ ਸਾਖਜ਼ਾਤ ਕਾਰ ਹੋਨਾ ਯਹ
ਸਾਹਿਬ ਸੋ ਮੇਲ ਹੈ ਇਸ ਕਥਨਕਰ ਭੀ ਐਸੇ ਸਾਧਨਰੂਪ
ਪਰੋਖਜ਼ ਗਜ਼ਾਨ ਹੋਇ ਅਪਰੋਖਯ ਗਯਾਨ ਜਿਸ ਕਾ
ਸੋ ਕਹਿਏ ਗਯਾਨ ਗਯਾਨ ਤਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਹੋਯ
ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਵਿਗਯਾਨ ਦੀਪਕ ਪ੍ਰਕਰਣੀ ਸੰਖਜ਼ ਪਤੰ ਸਮਾਪਤੰ

ਮੂਲ॥ ਨਮੋ ਭੋਜ ਭੋਜੇ ਨਮੋ ਪਾਨ ਪਾਨੇ ॥
ਨਮੋ ਕਲਹ ਕਰਤਾ ਨਮੋ ਸਾਂਤਿ ਰੂਪੇ ॥ ਟੀਕਾ
ਪੂਰਬਵਤ ਸਪਸ਼ਟ॥ ਨਮੋ ਗਯਾਨ ਗਯਾਨੰ ॥ ਨਮੋ ਪਾਨ
ਪਾਨੰ ॥ ਖਾਸ ਬੀੜ ਕਾ ਪਾਠ ਹੈ ॥ ਨਮੋ ਕਲਹ ਕਰਤਾ ਨਮੋ
ਸਾਂਤਿ ਰੂਪੇ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਕਲਹ ਕਰਤਾ ਭਗਵਤ ਕੇ
ਪ੍ਰਤਿ ਸੋ ਕਲਹ ਕਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿਧ
ਹੈ॥ਜੈਸੇ ਊਪਰ ਸੇ ਕੌਰਵ ਪਾਂਡਵੋਂ ਕੇ ਸਾਂਤਿ ਕਰਤਾ ਭਏ
ਅਰ ਅੰਤਰ ਸੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਭਏ। ਜੁਧ ਕਰਾਵਤੇ ਹੀ ਭਏ ਪੁਨਾ
ਅਰਜਨ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰੇਰਕੇ ਕਰਾਵਤੇ ਭਏ ਔਰ ਦੇਵ ਦੈਤਨ

ਪਰਸ ਪਰ ਪ੍ਰੇਰਕਰ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਹੀ ਪ੍ਰੇਰਕਰ ਆਪ ਹੀ ਸਹਾਇਕ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਾਰਦ ਰੂਪ ਕਲਹ ਪ੍ਰਿਯ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ਸੋ ਨਾਰਦ ਜੂਕਾ ਅਨੰਤ ਠੌਰ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ॥ ਅਥ ਨਮੋ ਸਾਂਤ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀਨਰਨਾਰਾਯਨ ਜੂ ਜੋ ਬਦ੍ਰਿਕਾਸ੍ਰਮ ਮੇਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈਂ ਜੋਗ ਰੂਪ ਕੋ ਧਾਰ ਕਰ ਪਰਮ ਯੋਗੀ ਮਹਾ ਸਾਂਤ ਰੂਪ ਜਿਨਕਾ ਤਪ ਹੈ ਭਾਰਤ ਖੰਡ ਕੀ ਪ੍ਰਜਾਕੇ ਕਲਿਯਾਨਾਰਥ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਾਮਾਨਤੇ ਸ੍ਰਬ ਭੂਤ ਭਵਖਿਯਤ ਵਰਤਮਾਨਕਾਲਮੇਂ ਜੋਸਾਂਤਾਤ ਮਾਮਹਾਤ ਮਾਰੂਪ ਤਿਨਕੋ ਨਮਃ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਲਹਕਰਤਾਪਿਤਾਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੂ ਅਰਸਾਂਤਿਕ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਮਨ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੂ ਮਹਾ ਯੋਗੀ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਜੂ ਤਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮੋ ਕਲਹ ਕਰਤਾ॥ (ਹ) ਸ਼ਬਦ ਹਿੰਸਾਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਕਲ਼ਨਾਮ ਕਲਹ ਲੜ੍ਹਾਈ ਵਾ ਕਲ਼ ਸ਼ਬਦ ਕਰਕੇ ਕਲਾ ਸੋ ਕਾਲਾ ਚਉਸਠ ਖੋੜਸ਼ ਵਾ ॥ ਅਨੰਦ ਯਥਾ ॥ ਅਨਿਕਕਲਾਖੇਲੈਗੋਪਾਲ॥ਸੋਕ੍ਰੀੜਾਕਰਕੇ ਅੰਤ ਕੋ ਜੋ ਸਰਬ ਕਲਾ ਕਾ ਨਾਸਕ ਹੋਇਸੋਕਹਿਐ ਕਲਹ ਕਰਤਾ ॥ ਔਰ ਇਸੀ ਤੇ ਸਾਂਤ ਰੂਪਹੈਤਿਸਕੇਪ੍ਰਤੀਨਮਹ॥੩॥

ਨਮੋਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੇ ਅਨਾਦੰ ਬਿਭੂਤੇ ॥ ੧੯੭ ॥

ਨਮੋ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੇ ਪੂਰਬਵਤ ॥ ਅਰਅਨਾਦੰ ਬਿਭੂਤੇ ॥ ਆਦਿ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਬਿਭੂਤੀ ਜਿਸਕੀ ਖਟ ਭਗਰੂਪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਨੰਦੰ ਕਿਆ ਆਨੰਦਿਕ ਸਰਬ ਕਾ ਪ੍ਰਾਨ ਰੂਪ ਯਹੀ ਹੈ

ਬਿਭੂਤੀ ਜਿਸ ਕੀ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਨਾਦਿ ਨਾਦਿ ਸ਼ਬਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਰਥਾਤ ਮਨ ਬਾਨੀਕਾ ਅਬਿਖਜ ਹੈਬਿਭੂਤੀਜਿਸਕੀ ॥ਕਿ ਅਨੰਤ ਹੈ॥ਅਪ੍ਰਤਰਕਜ਼ਹੈ ਵਾ ਕਾ ਲਕਰਭੀ ਨਹੀਂ ਆਦ ਨਭਖਯਨਕਰੀਤੀਬਿਭੂਤੀਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹਿਐਅਨਾਦੰਬਿਭੂਤੇ

ਮੂਲ ॥ ਕਲੰਕਾਰਰੂਪੇਅਲੰਕਾਰਅਲੰਕੇ ॥

ਟੀਕਾ—ਨਮੋ ਸ਼ਬਦ ਕੀ ਅਨੁਬ੍ਰਿਤੀ ਕਰਲੇਨੀ ਨਮੋਕਲੰ ਕਾ ਅਰਿਰੂਪੇ॥ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਜੋ ਕਲੰਕਕਾ ਅਰਿਨਾਸਕ ਹੈ ਦਾਸੋ ਕੇ ਅਨਰਥ ਨਾਸਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਲੰ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁਕਾਲਰੂਪਕੋਨਮਹ॥ਰਾਲ॥ਕੀਸੁਬਰਨਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਅਲੰਕਾਰ ਅਲੰਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਜੋ ਭਗਵਾਨ ਅਲੰਕਾਰ ਭੂਖਨ ਸਮੁਦਾਇ ਦੇਵ ਦੈਤ ਮਾਨੁਖਜੋਂ ਕੋ ਤਿਨਾ ਕਾ ਜੋ(ਅਲੰ) ਕਿਆਭੂਖਿਤਕਰਤਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਭੂਖਨੋ ਮੇਜੋ ਲਾਵੰਨਜ਼ਤਾਹੈ ਸੋ ਜਿਸ ਤੁਝਕੀ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਲੰਕਾ ਰ ਸਾਹਿਤਜ ਬਿਸ਼ੈ ਮੇ ਊਪਮਾਦਿਕ ਤਿਨਮੇ ਜੋ ਚਮਤਕ੍ਰਿਤੀ ਹੈ॥ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥਕਰਨਾ ਅਲੰਕਾਰਅਲੰਕੇਕਲੰਕਾਰਰੂਪੇ॥ਜੋਅਨੇ ਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਭੂਖਨੋਕਰ ਭੂਖਿਤ ਹੂਏ ਹੂਏ ਕਲਸੁੰਦਰ ਹੈ ਤ੍ਰਿਨ ਪ੍ਰਤਿਕਾਰ ਕਿਆ ਕਾਲਰੂਪਹੈ ਤਾਕੋ ਨਮਹ ॥ ਖਾਸਬੀ ੜ ਮੇ॥ਅਲੰਕਾਰਰੂਪੇ ਅਲੰਕਾਰ ਅਲੰਕੇ ਪਾਠ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਮੋਆਸਆਸੇਨਮੋਬਾਕਬੰਕੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਮੋ ਆਸਆਸੇ ਆਸਨਾਮ ਆਸਾਕਾਹੈਸੋ ਆਸਾਕੋ ਭੀ ਜੋ ਵਾ ਹਿਗੁਰੂ ਆਸਾਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਆਸਾ ਸਰਬ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਜੀਵਨਰੂਪ ਹੈ ਜੋ॥ ਤਿਸ ਆਸਾਕੇਪ੍ਰਤਿ ਭੀ ਆਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੀ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥ ਵਾ॥ ਆਸਾ ਨਾਮ ਆਸਾ ਕਿਆ ਦਿਸਾ ਕਾ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਪ੍ਰਾਚਯਾਦਿਕ ਦਿਸਾਂ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਦਿਸਾਰੂ ਪ ਹੈ॥ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇਕ ਪੂਰਬਾਦਿਦਿਸਾਦੇਸੋਂਕੋ ਤਥਾ ਦੇਸਾ ਸ੍ਥ ਜੀਵ ਨਦੀ ਪਰਬਤਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਯਥਾਵਾਂਛਿਤ ਅਵਕਾਸ਼ ਦੇਰਹੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਕੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਵਕਾਸ਼ ਦੇਰਹੇ ਹੈਂ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨਰੂਪ ਤਿਨਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਆਸਯ ਨਾਮਯਕਾਰ ਵਸਿਸ੍ਟ ਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਬ ਮੁਖਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਤਬ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇ ਭੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਸਯ ਮੁਖਕਾ ਭੀ ਮੁਖ ਹੈ॥ ਅਰਥਾਤਮੁਖਮੇ ਜੋ ਖਾਦਨ ਸ਼ਕਤਿ ਅਰ ਵਕਤ੍ਰਿਤ੍ਵ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਰਸ ਗ੍ਰਾਹਿਤ੍ਵ ਸ਼ਕਤਿ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮੋਆਸਆਸੇ॥ ਆਸਾ ਨਾਮ ਦੰਡਕਾ ਹੈ ਸੋ ਦੰਡਧ ਤੀਯੋਂ ਕਾ ਚਿਨਰੂਪ ਤਿਸਕਾਭੀ ਜੋ ਦੰਡਰੂਪਹੈ॥ ਭੀਤਰ ਕਾ ਕਾਯਮਾਨਸਾਦਿ ਦੰਡ ॥ਵਾ॥ ਰਾਜਾਦਿਕਕਾ ਦੰਡ ਸ੍ਵਰਨ ਚਾਂਦੀ ਆਦਿ ਕਰ ਯੁਕਤ ਜਿਸਕੋ ਦੇਖਕਰ ਸਰਬ ਲੋਕ ਭੈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਐਸਾ ਜੋ ਦੰਡ ਹੈ ਸਰਬ ਸੰਸਾਰ ਕਾ ਭਯ ਦਾਇਕ ਪਸ਼ੂ ਪ੍ਰਯੰਤ॥ ਤਿਸਕਾ ਭੀ ਜੋ ਭਯਦਾਯਕ ਹੈ ਮਹਾਦੰਡ ਰੂਪ ਤਿਸਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ॥ ਵਾ॥ ਬ੍ਰਿਧ ਪੁਰਖਕੋ ਜੈਸੇ ਦੰਡ ਆਸਰਾ ਹੈ॥ ਤਦਵਤ ਅਕਾਲਪੁਰਖ

ਸਰਬਕਾ ਆਸ੍ਰਯ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਲਖਯਤ ਲਖਯਨਕਰ ਦੰਡ
ਜੋ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਜਾ ਸੋ ਲੇਤੇ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਭੀ ਜੋ ਦੰਡਰੂਪ ਹੈ ਪ੍ਰਜਾ
ਵਤ ਰਾਜਾ ਜਿਸਕੋ ਦੰਡ ਦੇਤੇਹੈਂ ਮਨੁਅ ਦਿਕ ਤਿਸਕੌ ਨਮਹ
॥ ਨਮੋਬਾਕਬੰਕੇ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਜਿਸ ਭਗਵਾ
ਨ ਕੇ ਬਾਕ ਬਚਨ ਬੰਕੇ ਨਾਮ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਦੇਵ ਦੈਤ ਮਾ
ਨੁਖਯੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਮੋਹਿਤ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ਜੈਸੇਭਸਮੰਤਰ ਨੇ ਸ਼ਿਵ
ਜੀ ਸੇ ਕੰਕਨ ਲਿਆ ਬਰਕਰ॥ ਸ਼ਕਤਿ ਤਿਸਮੇਕਿਆ ਥੀ
ਕਿ ਜਿਸਕੇ ਸਿਰਪਰ ਧਰੇ ਸੋ ਭਸਮ ਹੁਇਜਾਇ ਕਹੂੰ ਕੰਕ
ਨ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅਰ ਕਹੂੰ ਹਸਤ ਹੀ ਧਰਨਾ ਸੀਸਪਰ ਵਰ
ਮਾਂਗਾ ਹੈ ਐਸੇ ਲਿਖਾ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਿਆ ਕਿਸੇ ਦੁਸ਼ਟ
ਬੁਧਿਪਾਰਬਤੀਜੂ ਪੈ ਮੋਹਿਤ ਹੂਆਹੂਆ ਪ੍ਰਸੰਨਕਰਤਾ ਭਯਾ
ਔਰ ਜਬ ਸ਼ਿਵਜੀਨੇ ਦੀਆ ਵਰ ਤਬਕਹਨੇਲਗਾ॥ ਮੈ ਪਰੀ
ਖ੍ਯਾ ਕਰਲੇਵੋਂ ਸੋ ਸ਼ਿਵਜੀਕੇਸਿਰਪਰਧਰਨੇਕੋਉਦਿਤਹੂਆ
ਤਬ ਸ਼ਿਵਜੀ ਭਾਗੇ ਸਰਬਲੋਕਮੇ ਗਏ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਜਾਇ
ਤਹਾਂ ਤਹਾਂ ਪੀਛੇ ਜਾਇ। ਜਬ ਬੈਕੁੰਠ ਕੋ ਗਏ ਤਬ ਅੰਤਰ
ਜਾਮੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕੇ ਰਖ੍ਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਮਾਰਗ ਮੇ
ਮਿਲਕਰ ਬਟੂਰੂਪ ਕਹਤੇ ਭਏ ਕਿ ਸੁਨਭਾਈ ਕ੍ਯੋਂ ਤੂ
ਐਸਾ ਬਯਾਕੁਲ ਹੂਆਹੈ॥ ਤਨੀ ਬੈਠਤੋ ਸਹੀ ਆਤਮਾ ਸਰ
ਬ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਪਯਾਰਾ ਹੈ ਕ੍ਯੋਂ ਤੂ ਦੁਖੀ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਅਪਨਾ
ਅਹਵਾਲ ਤੋ ਕਹੁ॥ ਤਬ ਤਿਸਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਵਰਰੂਪ ਹੈ
ਕੰਕਨ ਦੀਆ ਥਾ ਸੋ ਪਰੀਖ੍ਯਾ ਕੇ ਲੀਏ ਜਾਕੇ ਸਿਰਪਰ

ਧਰਬੇਕੋ ਉਦਿਜਤ ਹੂਆ ਹੂ ਸੋ ਭਾਗਪੜਾ ਹੈ ॥ ਹਉਭੀ ਪੀਛੇ
ਹੀ ਭਾਗਾ ਹੌਂ ॥ ਤਬਮੋਹਨ ਕਹਤੇ ਭਏ ਕਿ ਅਹੋ ਭੋਲੇ ਭੰਗੀ
ਵਿਖ ਧਤੂਰਾ ਖਾਨੇ ਵਾਲਾ ਤਾਮਸੀ ਕਪਾਲੀ ਤਿਸਕੀਬਾਣੀ
ਪਰ ਤੈਨੇਕ ਯਾਇਤਬਾਰਕੀਆਹੈਤੂੰ ਬਡਾਅਜਾਨਹੈਂ ਤੂੰ ਅਪ
ਨੇ ਸਿਰਪਰ ਧਰ ਤੋ ਸਹੀ ॥ ਤਬ ਵੋ ਮੋਹਿਤ ਹੂਆ ਹੂਆ
ਕੰਕਨਵਾਰੇ ਹਸਤ ਕੌ ਸਿਰਪਰ ਧਰਤਾ ਭਯਾ ਸੋ ਧਰਤੇ
ਸਾਰ ਹੀ ਭਸਮ ਹੂਆ ॥ ਤਬ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏ
ਨਹੀ ਤੋ ਬਹੁਤ ਬਜਾਕੁਲਹੋਰਹੇ ਥੇ ॥ ਪੁਨਾ ਕਹਾ ਮਹਾਰਾਜ
ਨੇ॥ਕਿ ਬਿਚਾਰਕਰ ਬਰ ਦੇਈਤਾਹੈ ॥ ਐਸੇਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੋਐਸਾ
ਬਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਸਰਪ ਕੌਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਵਤ ਹੈ ॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਨਮੋ ਬਾਕਬਾਕੰ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਬੰਕੇਟੇਢੇ
ਜਿਸਕੇ ਬਾਕ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪਰਸਰਾਮ ਜੂ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗਮੇਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ
ਜੂ ਕੀ ਗੰਭੀਰ ਮੋਹਨਬਾਨੀ ॥ ਔਰ ਲਖਮਨ ਜੂ ਕੀ ਟੇਢੀ
ਸ੍ਰੀਰਾਮਜੂ ਯਥਾ ॥ਨਾਥਸ਼ੰਭੁਧਨ ਭੰਜਨਹਾਰਾ ॥ ਹੋਯਹੈ ਕੋਇ
ਕ ਦਾਸ ਤੁਮਾਰਾ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਦੇਵਏਕ ਗੁਨ ਧਨੁਖ ਹਮਾਰੇ ॥
ਨਵਗੁਨ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਤੁਮਾਰੇ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਲਖਮਨ ਜੂ ॥ ਮੂ
ਦਹੁ ਆਖਕਤਹੁਕੁਊਨਾਹੀਂ ॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ॥ ਵਾ ॥ ਜਾਨੇਨ
ਹੀਂ ਜਾਤੇ ਕਿ ਕਜਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਐਸਾਗੂਢਬਕ੍ਰਤ੍ਰਿਹੈ॥ਯਥਾ॥
ਸ੍ਰੀ ਭਾਗਵਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਸੂੰਧੇ ਪ੍ਰਥਮਾਧਯ ਏ ॥ ਤੇਨੇਬ੍ਰਹਮਹ੍ਰਿਦਾ
ਯਆਦਿਕਬਯੇਮੁਹਜੰਤਿਯਤਸੂਰਯਹ ॥ ਤਿਸ ਪਰਮ ਸਤ
ਸਰੂਪ ਕਾ ਹਮ ਚਿੰਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਦਿਕ

ਬਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀਕੋ ਰਿਦੇ ਕਰ ਬੇਦਬਿਸਤਾਰ ਕਰਤਾ ਭਯਾ ਹੈ ਸੋ ਕੈਸਾ ਬੇਦ ਹੈ ਜਿਸਮੇ ਸੂਰੀ ਕਿਆ ਪੰਡਿਤ ਮੋਹਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੁ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਕਿਆ ਅਰਥ ਹੈ ਅਖਰ ਔ ਅਰਥ ਔਰ ਹੀ ਜਿਸਕਾ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਐਸੀ ਜਿਸ ਕੀ ਬਾਨੀ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੀ ਹੋਯ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੰਗੀਸਰੂਪੇਅਨੰਗੀਅਨਾਮੇ ॥

ਟੀਕਾ—ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਅਭੰਗੀ ਸਰੂਪਕੋ ਜੋ ਨਾਸ ਰਹਿਤ ਅਵਯ ਹੈ ਅਰੁ ਅਨੰਗੀ ਕਿਆ ਅੰਗ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿਆ ਨਿਰਗੁਨ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਾਮਰੂਪ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਹੈ॥ ਅਰੁਅਨਾਮੈ ਕਿਆ ਆਮਨਾਮ ਰੋਗ ਤਿਸਤੇ ਰਹਤ ਹੈ ਅਨਯਥ ਜੋਜੋ ਬਜਕਤਿਮਾਨਹੈ ਸੋਸੋਰੋਗੀਹੋਤਾ ਹੈ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਨਿਰਾਵਯਵ ਹੈ ਅਰੁ ਨਾਮਰੂਪਤੇਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਹ॥

ਤ੍ਰਿਭੰਗੀਤ੍ਰਿਕਾਲੇਅਨੰਗੀਅਕਾਮੇ॥ ੧੯੯॥

॥ ਟੀਕਾ—ਤ੍ਰਿਭੰ ਕਿਆ ਤੀਨਭਕਾਰਰੂਪਭੋਗਯਭੋਗਯ ਭ੍ਰਾਲ ॥ ਵਾ ॥ ਭਗਵਤ ਭਕਤਿ ਭਕਤ ॥ਵਾ॥ ਭੋਗਯਤਾਭੋਗਜ਼ ਭੋਗ ॥ ਵਾ ॥ ਭਾਰਤੀ ਭਾਗੀਰਥੀ ਭੂਮੀ॥ ਵਾ ॥ ਭੂਸੁਰ ਭੂਸੀ ਭੂਪ॥ਇਤਿਯਾਦਿ (ਗੀ) ਕਿਆ ਗਾਯਨਕਰੀਤੇਜੋ ਤ੍ਰਿਕ ਹੈਂ ਯੇ ਜਿਸਮੇ (ਲੇ) ਕਿਆ ਲੀਨਹੋਇ ॥ਵਾ॥ ਇਨਕਾਆਲਯ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹਿਐ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਤ੍ਰਿਕਾਲੇ ਸੋ ਕੈਸਾ ਹੈ ਅਨੰਗੀ ਹੈ ਅਰੁ ਅਕਾਮ ਹੈ॥ ਵਾ ॥ ਕਾਮਕੀਤੀ ਜਿਸਕੋ ਕਾਮਨਾ ਨਹੀ

ਹੈ॥ ਵਾ॥ ਅਕਾਮ ਨਾਮ ਮਕਸਦਕਾ ਹੈ ਪਾਰਸੀ ਮੇ ਅਰਥਾ ਤ ਕਾਮਕਾਮਕਸਦਰੂਪ ਹੈ॥ ਵਾ॥ ਅਨੰਗੀ ਸੰਤਪਖਰਹਿਤ ਤਿਨਕਾ ਮਕਸਦ ਯਹੀ ਹੈ ਅਪਰਪੂਰਬਵਤਸਪਸ੍ਟ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰਸਤਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕਤਿ ਵੈਰਾਗ੍ਯ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਬਿੰ ਸਤਮੋ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤ ਬ੍ਯਾਖ੍ਯਾ-ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰਪਖ੍ਯੇ ਪੰਚਦਸਮੋ ਅੰਸੂ॥ ੧੫॥ ਇਤਿ ਬੀਸਮੋਛੰਦ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਸਮਾਪਤਹ॥੨੦॥ਪ੍ਰਥਮੋਅੰਸੂ॥੧॥ਅਫਜੂ॥ਪ੧॥

੧ ਓ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ॥ ਅਥ ਇਕੀਸਮੋ ਛੰਦ ਏਕਾਛਰੀ ਲਿਖ੍ਯਤੇ॥ਤਵਬਲਤੇਏਕਾਛਰੀਛੰਦ॥ਹੇ ਭਗਵਨ ਅਬ ਏਕਾਛਰੀ ਛੰਦ ਮੈ ਦਾਸ ਆਪ ਕਾਸਤਵਨਕਰਤਾ ਹੋ॥

ਮੂਲ॥ ਅਜੈ॥ ਅਲੈ॥ ॥ਟੀਕਾ

ਸ ਕੈਸੇ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ ਤਿਸ ਕੋ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਬਿ ਸਿਸ਼ਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਅਜੈ ਅਜਯ ਕ੍ਯਾ ਜਯਸੇ ਭਿੰਨ ਹੈ ੧ ਜਨਮਸ਼ੂਨ੍ਯ ਹੈ ੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਿਰਜੈਹੈ ੩॥ ਵਾ॥ ਨ ਜਾਯ॥ ਅ ਜਯ॥ ਕਯਾ ਜਯ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇਂ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਅਜਯ॥ ਨਞਸਮਾਸ ਹੈ ਯਹ॥ ਸੋ ਤਦ ਭਿੰਨ ਤਦਵ ਰੁਧ ਤਦਭਾਵੇ ਖੁਨਞਵਰਤਤੇ॥ ਸੋ ਸ਼ਕ੍ਤੀ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਸੇ ਭਿੰਨਾ ਭਿੰਨ ਰੂਪਹੋਤੀਹੈ॥ ਸੂਰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਸੋ ਤੋ ਵਾਹਗੁਰੂਜੀ ਜਯ ਪਰਾਜਯਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ਸੋ ਨਾਤੇ ਨਿਰ

ਗੁਨ ਮੇਂ ਜਯ ਸ਼ਬਦ ਸੰਭਵ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥ ਜਯ ਹੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ
ਤੁਝ ਕੀ॥ ਔਰ ਸਗੁਨ ਮੇਂ ਕੁਛ ਕਿਸੀ ਕੋ ਕਹਿਨੇ ਸੇ ਵਰਾਟ
ਵਤ ਜਯ ਪਰਾਜਯ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ ਇਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਅਜਯ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਵਾ ਸ਼ਤ੍ਰ ਆਦਿ ਅਭਾਵ
ਤੇ ॥ ਜਯਾਦਿਕ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੈ ॥੨॥ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਧੀ ਪੂਰਬਕ
ਅਨੁਸ੍ਠਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਜਯ ਪਦਵੀ ਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ॥੩॥ ਸੋ
ਅਜਯਤ ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਸੇ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂਓਂ ਕੋ ਪ੍ਰਭੀ ਔਰ ਰਾਜਸ਼ਾਦਿ
ਕਾਮੂਕੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸ਼ਤ੍ਰੂਵੋਂ ਸੇ ਜਯ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਤਾ ਹੈ
ਔਰ ਅਜਯਤਾ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ॥ਅਲੈ॥ ਅਲੇ ਕਹ੍ਯਾ ਕਿ ਜਿਸ ਕੇ
ਸਪਰਸ਼ ਕਰਨੇ ਕਰ ਸ਼ਰੀਰ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਕਾਲ
ਤਿਸ ਲਯਤਾ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਲਯਤਾ ਕਯਾ ਨਿੰਦ੍ਰ ਆਲਸ
ਤਮੋ ਬਿਕਾਰ ਰੂਪ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਲਯਤਾ ਅਵਿਦਯਾ ਤਿਸ
ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਸਰਬਗਯ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਲਯ
ਲੀਨਤਾਂ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇ ਅਤਿ ਰਿਕਤ
ਅਪਰ ਲੈਕੇ ਆਧਾਰ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ ॥ ਅਪਰ ਤੇ ਲਯਤਾ
ਤਿਸ ਮੇਂ ਹੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਪ੍ਰਲੈ ਕਾਲ ਕਾਲ ਮੇ ਯਥਾ ਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀ ਜਲ
ਮੇਂ ਜਲ ਅਗਿਨ ਮੇਂ ਅਗਨਿ ਪਵਨ ਮੇਂ ਪਵਨ ਨਭ ਮੇਂ ਨਭ ਅਹੰ
ਕਾਰ ਮੇਂ ਅਹੰਕਾਰ ਮਹਤਤ੍ਵ ਮੇਂ ਮਹਤਤ੍ਵ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਮੇਂ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ
ਪੁਰਖ ਮੇਂ ਪੁਰਖ ਸ੍ਵਆਸ੍ਰਯ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਮੰਤ੍ਰ॥ ਪੁਰਖਾਨ ਪਰੰ ਕਿੰਚਿ
ਤ ਸਾ ਕਾਸ੍ਟਾ ਸਾ ਪਰਾ ਗਤੀ ਇਤਿ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਲਯ ਨ
ਲੀਨ ਹੋਇ ਜਿਸ ਮੇਂ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਲਯ॥ ਕਿਉਂ ਕਿ ਕੁਛ

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇ ਅਤਿ ਰਿਕ੍ਤ ਬਸਤ ਹੋਯ ਤਬ ਲੀਨ ਹੋਇ ਏਕ ਮੇਵਾ ਦੁਤਿਯੰ ਬ੍ਰਹਮ॥ ਅਰੁ ਜੋ ਲੀਨ ਹੋਯਸੋਪੂਰਬੋਕਤ ਤੇ ਐਸੇ ਹੈਂ॥ ਕਿਕਨਕਕੁੰਡਲਾਙਿਕੋ ਕਾ ਕਨਕਮੇਂ ਲਯ ਹੈ ਅਰੁ ਰਜੁਕਾ ਕਲਪਿਤ ਸਰਪ ਤਿਸ ਕਾ ਰਜੁ ਮੇਂ ਲਯ ਹੈ ਸਿਪੀ ਕੇ ਕਲਪਿਤ ਰਜਤਕਾ ਸਿਪੀ ਮੈਂ ਲਯ ਹੈ॥ ਐਸੇਹੀਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਾ ਲਯਹੈ॥ ਐਸੇ ਹੀਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਾ ਲਯ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਸੁਪਨ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀਵਤ ਐਸੇਹੀ ਅਲਯ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਤੁਲੈ ਅਲੈ ਤਕਾਰਕਾਲਕਾਰਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਕਿ॥ ਅਦਨ ਨਾਮ ਭਖਯਨ ਕਰਤਾ ਜੋ ਹੋਇ ਕਾਲ ਰੂਪ ਅਰੁ ਤਿਸੀ ਮੇਂ ਲੀਨ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਲੈ ਜੈਸੇ ਜੁ ਵਸਤੁ ਪੁਰੁਖ ਭਖਯਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਉਸੀ ਮੇਂ ਲੀਨ ਹੋਤੀ ਹੈ॥ ੫॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਲੈ ਨਾਮ ਲੇਨੇ ਕਾ ਹੈ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਲੈ ਅਲੈ ਜੋ ਕਿਸੀ ਸੇਂ ਕੁਛ ਲੇਵੇ ਨਹੀਂ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਾ ਦਾਤਾ ਹੈ ਤਿਸਤੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਦਾਤਾ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਨੇ ਤੇ॥ਇਸੀ ਤੇ ਅਲੈ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਇਕ ਦਾਤਾਮਾਂਗ ਨ ਕਉ ਸਗਲੀ ਦਾਨ ਦੇਇ ਪ੍ਰਭੁ ਭਾਨੈ॥ ਇਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਕਤਿਤੇ ਅਲੈ ਹੈ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਮਾਨਾਦਿਕਰ ਜੋਨਲੀਆ ਜਾਇ ਕਿਸੀ ਸੇ॥ਘਟਪਟਾਦਿਵਤ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਲੈ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ ਯਥਾ॥ ਸਹਸ ਸਿਆਨਪ ਲਹਿਆ ਨ ਜਾਇਐ॥ ਇਸਕਰ ਅਲੈ ਹੈ॥ ੬॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜੀਵ ਰੂਪ ਕਰ ਜੋ ਭਗਵਤ ਕੀ ਚਾਹ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਲੋਭਾਹੂ ਆਭੀ ਅਲੈਹੈ ਹੈ ਅਤੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ

ਕਰ ਯੁਕਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਝਕੋ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਦਿਆ ਭਗਵਤ ਨੇ ॥ ਜੋ ਅਤਿ ਲੋਭੀ ਹੋਯ ਸੋ ਦਾਤਾਕੋ ਕਮ ਉਦਾਰ ਕਹਤਾ ਹੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਮੇ ਯਥਾ ॥ ਕੇਤੇਲੈਲੈਮੁਕਰਪਾਹਿ॥ ਇਤਿ ॥੭॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਲੈ ਨਾਮ ਲਗਨੇਕਾ ਹੈ ਜੈਸੇਕਿਸੀਕੋਮਾਸ ਮਦਰਾਪਰਇਸਤ੍ਰੀ ਭਜਨਾਦਿ ਲੈਲਗਤੀ ਹੈਇਸਤੇਰਹਿਤਹੈਪੂਰਨਕਾਮ ਹੋਨੇ ਤੇ ਇਸੀ ਤੇ ਅਲੈਹੈਂ॥੮

ਮੂਲ ॥ ਅਭੈ॥ ਅਬੈ॥ ੧੯੯ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਿਅਾਭੈ ਸੇ ਰਹਿਤਹੈ॥ਦੁਤੀਯਾਤਵੈਭਯੰਭਵਤੀਤਿਸ੍ਰੁਤੇਃ॥ ਅਦੁਤੀਯ ਹੋਨੇਤੇ ਨਿਰਭੈ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਕਾ ਆਦਿ ਮੰਤ੍ਰ ਯਥਾ॥ ਸਤਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀਸੈ ਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਇਤਿ॥ ਅਬੈ॥ ਬਯ ਨਾਮ ਭੀ ਕਾਲਕਾ ਹੈ ਸੋ ਅਕਾਲ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਬਿਦਜਤੇਬਯੰਨਾਸੋਯਸਜਸੋਅਬ੍ਰਯਹ॥ ਜਿਸਕਾ ਨਾਸ ਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਬੈ ॥ ੨ ॥ ਵਾ॥ ਬੈ ਨਾਮ ਮੋਲ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕਾ ਮੋਲ ਨ ਲੀਆ ਹੋਇਸੋ ਕਹਿਐ ਅਬੈ॥ ਆਪਨਨਾਹੀ ਕਿਸੀਕਉ ਬਾਪੈ ਭਾਵਨਕੋ ਹਰਿਰਾਜਾ॥੩॥ ਵਾ॥ ਜਿਸਕਾ ਮੋਲਨ ਹੋਇ ਅਮੋਲ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐਅਬੈ ॥੪॥ ਵਾ॥ ਅਬੈ ਬਾਪਸਰਬਕਾਜਨਕ ਹੈ ਅਬਨਾਮ ਪਿਤਾ ਕਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗੇ ਯਥਾ॥ ਅਮਾਅਬੈਥਵਹੁਮਿਠੜਾ ॥ ਰੁਸਾਂਈਸਿਵੀਸਹੜਾ॥ ਸੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਰਬਕਾ ਜਨਕ ਤੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਸਿਧ ਮਾਤਾਪਿਤਾ ਹੀਸਹੈ॥੫॥ ਕਿੰਵਾ [illegible]

ਪਿਤਾ ਹੀ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਰੂਪ ਹੈ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰ ਜਿਸਕੇ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਨ ਹੋਇ॥ ਔਰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੀ ਸੇਵਾਮੇਂ ਦ੍ਰਿੜਤਰ ਪ੍ਰਤੀਤੀਵਾਲਾ ਹੋਇ ਸੋ ਸ੍ਵਰਗਗਾਮੀ ਹੋਤਾਹੈ॥ ਸਰਵਨਵਤ ਸੋ ਇਸਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅਬੈ॥ ੬॥ ਕਿੰਵਾ॥ (ਅ) ਬਿਸ਼ਨੁ ਹੈ (ਬ) ਬਰਨਰੂਪਹੈ ਕਲਸਰੂਪਹੈਫਲਰੂਪਹੈ ਵਖਯਸਤ੍ਰਲਰੂਪ ਹੈ ਗਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਏਤਤ ਅੰਗੋਪਾਂਗ ਰੂਪ ਸੂਬ੍ਰਿਕੂਤਕਰ ਬਰਤਮਾਨ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਬੈ ॥੭॥

ਮੂਲ ॥ ਅਭੂ ॥ ਅਜੂ ॥ ਟੀਕਾ

ਨਭਵਤਿਤਿ(ਅਭੂ) ਨ ਜੋ ਹੋਵੈ ਉਤਪੰਨ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਭੂ ਅਜੋਨਿਤਯਹਸ਼ਾਸ਼ਤੋਯੰ॥ ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਤੇ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਭੂਮਿਵਿਸੇਸ਼ ਪ੍ਰਛਿਨ ਕਲਪਿਤ ਅਭਿਮਾਨ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਭੂ ਨਾਮ ਸਤਾ ਸਾਨਹੋ ਸਤਚਿਤ ਆਨੰਦਰੂਪ ਅਨਜ ਜਿਸਤੇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਭੂ॥ ੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਔਰ ਕਿਸੀ ਕੀ ਜਿਸਤੇ ਅਤਿ ਰਿਕਤ ਸਤਾ ਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਭੂ ॥ ੪॥ ਭੂਵਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਭੂ ॥੫॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਭੂਤਕਹੈ ਬਜਕਤਿ ਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਭੂ॥ ੬ ॥ ਅਜੂ॥ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਮੇ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਿਨਯ ਰੂਪ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ॥ ੧ ॥ਕਿੰਵਾ॥(ਅ) ਬਿਸ਼ਨੁ(ਊ) ਦੀਪਤਿ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਜਿਸਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਜੂ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਜਬ੍ਰਹਮਾ (ਊ) ਦੀ ਪਤੀ ਅਰਥਾਤ ਅਜ ਦਿਕੋਂ ਕਾ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐ

ਅਜੂ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ਉ॥ ਮਧਸੂਦਨ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾ
ਤ ਬ੍ਰਹਮਾ ਔਰ ਮਧੁਸੂਦਨ ਜੋ ਹੋਹਿ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਜੂ ॥ ੪ ॥
ਕਿੰਵਾ ॥ ਊ ਨਾਮ ਇੰਦ੍ਰ ਧਨੁਖਅਰਥਾਤ ਅਜ ਜਨਮਰਹਿਤ
ਜੋਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈਸੋ ਇੰਦ੍ਰਧਨਖ ਰੂਪਹੈ॥ਸੋ ਇੰਦ੍ਰਧਨੁਖ ਸ਼ਸਤ੍ਰ
ਸਰੂਪ ਵਾ ਮੇਘ ਮੰਡਲਸਭ ਵੋ ਭੀਅਕਾਲਪੁਰਖ ਰੂਪਹੈ ॥੫॥

ਮੂਲ ॥ ਅਨਾਸ। ਅਕਾਸ॥ ੧੯੦ ॥ ਟੀਕਾ
ਨਾਸਰਹਿਤ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ (ਨ) ਆਸਹੋਵੈ ਅਨਜਕਿਸੀਕੀ
ਜਿਸਕੋ ਸੋਕਹਿਐ ਅਨਾਸ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਮੁਖ ਕਲਪਨਾ
ਰਹਿਤ॥੩॥ਵਾਦਿਸਕਲਪਨਾਰਹਿਤ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਅੰਨਆਸਾਰੂਪ
ਜੋਸਰਬਕੇਪ੍ਰਤੀਬਯਾਪਰਹੀਹੈਸਰਬਪ੍ਰਾਣੀਕੀਜੀਵਨਰੂਪ।੫
ਅਨਾਸਔਅਨਾਮਕੇਏਕਹੀਮਾਨੀਹੈਂਕਯਾਕਿਬਿਲਕੁਲਖੁਦਾ
ਇ ਜਿਸਕੇਪ੍ਰਤੀ॥ ਏਕਮੇਵਾਦੁਤੀਯੰਬ੍ਰਹਮਕਰਕੇਲਿਖਾਹੈਬੇਦ
ਮੇ॥ ਸੋ ਕਹਿਐਅਨਾਸ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਾਸਿਕਾਦਿ ਅਵੈਵ
ਕਲਪਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ ੭ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਆਸਉਪਵੇਸ਼ਨਾਰ
ਥਬ ਹੈ॥ ਅਰਥਾਤ ਆਪਤੋ ਸਰਬਬਯਾਪਤਹੈਂ ਅਰੁ ਔਰਬਯਾ
ਪਤੀ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਕੋਊ ਬਯਾਪਤਹੋਯ ਤਬ ਅਕਾਲ
ਨਰਹੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਛਿੰਨਹੋ ਜਾਇ ਇਸੀਤੇ ਆਤਮਸ੍ਰੂਯਾਦਿਗੌ
ਰਵ ਨਿਬ੍ਰਿਤੀਕ ਲਿਏ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਨਾਸ ਹੈ ਕਯਾ ਵਿਭੂਹੈ
॥ ੮ ॥ (ਅਕਾਸ) ਬ੍ਰਹਮਾਕਾਸ ਰੂਪ ਸਰਬਪਰਿਪੂਰਨਅ
ਸੰਗ ਅਛਦਯਾਦਿਵਿਸ਼ੇਸ਼ਨਬਸਿਸ਼ਟ॥ ਯਦਿਹਯੇਸ਼ਾਕਾਸਹਆਂ
ਨੰਦੀਨਸਯਾਤਤ ਰਹੀਕੋਂਧਿਅਮਨੋਂ ਵੀਨਸਯਾਤ ॥ਯਹ ਪ੍ਰਮਾਣਹਿ

ਸਮੋ ਬੇਦਮੰਤ੍ਰ ਹੈ॥ਅਰਥ ਮੰਤ੍ਰਕਾ ਜੇਕਰ ਯੇਹ ਅਕਾਸ ਅਨੰ ਦਰੂਪਨਹੋਇ ਤੌ ਕੋਈਭੀ ਅਨੰਦਵਾਨਨ ਹੋਇ ਅਰਥਾਤ ਚਿ ਦਾ'ਕਾਸਰੂਪ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ॥੧॥ਵਾ॥ (ਕਾਸ੍ਰੀ) (ਦੀਪਤੀ) ਅ ਰਥ ਮੇ ਧਾਤੂਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸਰਬ ਓਰਤੇ ਸਰਬਦੇਸ਼ ਕਾ ਲਬਸਤੂਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ ਅੰਤਰ ਬਾਹਰ ਭਾਵਕਰ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅ ਕਾਸ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ (ਅ) ਸ਼ਬਦਕਰਕੇ ਨਾਰਾਯਣ (ਕ) ਸਬਦਕਰ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ (ਸ਼) ਨਾਮ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਕਾ ਹੈ ਮਾਤ੍ਰਿਕਾ ਕੋਸਮੇਂ ਅਰਥ ਕਯਾਭਯਾ ਕਿ ਨਾਰਾਯਣ ਬ੍ਰਹ ਮਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁਰੂਪ ਹੈ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਬਾਧਿਸ੍ਥਾਨ ਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਰਾਯਨ ਔਰ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁਆਦਿਕ ਤਿਨਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਇਸੀਤੇ ਅਕਾਸ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ਸੋ॥ ਤਨੂ ਕਰਨੇ ਅਰਥਾਤ ਨਾਰਾਯਣ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀਆਦਿਕੋਂ ਮੇ ਜੋ ਸੂਖਸਮਰੂਪ ਕਰ ਬਿਦਯਮਾਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਕਾਸ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਗੰਜ। ਅਭੰਜ ॥ ਟੀਕਾ

ਗੰਜਨਸੇ ਨਾਸਨਾਸ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਗੰਜ ਨ ਜੋ ਗਮਨ ਕਰੈ ਸੋ ਅਗੰ ਪਰਬਤ ਤਿਸਤੇ ਉਤਪਤਿ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅਗੰਜਾਮਣੀਰੂਪ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਰਤਨਰੂਪ ਹੈ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਗ ਪਰਬਤ ਹਿਮਾਲਯ ਤਿਸਤੇ ਜੋ ਉਤ ਪੰਨ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਗੰਜ ਕਯਾ ਪਾਰਬਤੀ ਭਗਵਤੀ ਸ਼ਾਖਯਾਤ॥ ੩ ॥ ਵਾ॥ ਸ੍ਵਰਨ ਧਾਤੂ ਪਰਬਤ ਸੇ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਨੇ ਵਾਲੀਹੈ ਧਾਤੂਨਾਮ ਸਿਮਕਾਂਚਨਹ ॥ ਐਸੇ ਭਗਵਤਗੀਤਾ

ਵਾਕਯਤੇ ਕੰਚਨਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੈ ॥ ੪ ॥ (ਅਭੰਜ) ਭਗਨ ਕ੍ਰਿਆ ਰਹਿਤ ਏਕਰਸ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭੰਨਖਜਤ੍ਰਅਸ੍ਵਨੀਆ ਦਿਕ ਤਦੇਪਲਖਜਤਯੋਗਲਗਨਾਦਿਕਤਿਨਸੇ ਨ ਉਤਪਤੀ ਹੋਇ ਜਿਸਕੀ ਸੋਕਹਿਐ ਅਭੰਜ ਅਰਥਾਤ ਜਨਮਾਦਿ ਸੂਨਜ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅ॥ਬਿਸਨ (ਭੰ) ਨਖਜਤ੍ਰ (ਜ) ਉਤਪਤੀ ਅਰਥਾਤ ਬਿਸ਼ਨ ਹੋਯ ਅਰੁ ਨਖਜਤ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਉਤਪੰਨ ਕਰਤਾ ਹੋਇਸੋ ਕਹਿਏਅਭੰਜ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ॥ਅਭਿਜਿਤਰੂਪ॥੪॥

ਮੂਲ ॥ ਅਲੱਖ । ਅਭੱਖ ॥ ੧੯੧ ॥ ਅਕਾਲ

ਟੀਕਾ ॥ ਕਿਸੀਕੇ ਨਿਸਾਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਦ੍ਰਿਸਜ॥ਵਾ॥ਸਰਬ ਦ੍ਰਿਸਟਾਰੂਪਤੁਰੀਆ ਸ੍ਵਰੂਪ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ਅ॥ ਬਿਸ਼ਨ (ਲ ਪ੍ਰਕਾਸਰੂਪ (ਖ) ਅਕਾਸ਼ਵਤ ਅਸੰਗ ॥ ੩ ॥ (ਅਭੱਖ) ਭ-ਖਜਨ ਕ੍ਰਿਆ ਰਹਿਤ ਕਿਸੀਕੀ ਭਖਯਨ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਰਬ ਭਖਜਕ ਮਹਾਕਾਲਰੂਪ ਹੋਨੈਤੇ ਨਿਰਾਹਾਰ ਦੇਹਾਦਿਉਪਾਧਸੇ ਰਹਿਤ ॥ ੧ ॥ ਵਾ ॥ ਸਰਬਕਾਲ ਹੋਨੈਤੇ ਆਪਹੀ ਸਰਬ ਭਖੀਹੋਨੈਤੇਅਗਿਨਆਦਿਰੂਪ॥੨॥ਵਾ॥ਮਹਾ ਕਾਲਕਾਲ ॥੩॥ ਕਿੰਵਾ ॥ (ਅ) ਬਿਸ਼ਨ (ਭ) ਨਖਜਤ੍ਰਰੂਪ ਅ ਸ੍ਵਨਜਾਦਿ (ਖ) ਅਕਾਸ਼ਰੂਪ ਨਖਜਤ੍ਰਾਦਿ ਜਯੋਤੀਗਣੋਂਕੋ ਅ ਧਿਸ੍ਠਾਨ ॥ ੪ ॥ ਅਕਾਲ ਪੂਰਬਵਤ ਸੁਗਮੇ ॥

ਮੂਲ ॥ ਦਿਆਲ । ਅਲੇਖ । ਅਭੇਖ ॥ ੧੯੨ ॥ ਅਨਾਮ । ਅਕਾਮ । ਅਗਾਹ । ਅਢਾਹ ॥੧੯੩॥

ਅਨਾਥੇ ॥ ਪ੍ਰਮਾਥੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਸਾਤੇ ਤੁਕ ਸੁਰ ਮਪੂਰਬਵਤ ਬਜਾਖਜਾ ॥ (ਅਨਾਥੇ) ਨਆਥ ਅਨਾਥ ਅਰਥਾਤ ਮਾਯਾ ਰਹਿਤ ਨਿਰਮਾਯਾ ਨਿਰੰਜਨ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸ੍ਵਸ੍ਵਾਮੀ ਰਹਿਤ ਨਿਰੰਕੁਸ ਸ੍ਵਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ੨ ॥ ਵਾ ਯਾਚਨਾਰਹਿਤ ਸੰਤਾਪਰਹਿਤ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਨਾਥ (ਪ੍ਰਮਾਥੇ) ਪ੍ਰਮਥਨਸ਼ੀਲਸਰਬਪ੍ਰਾਣੀਓਂਕਾਮਨਰੂਪ॥ ਮਨਸ੍ਚਾਸ੍ਮਿਇੰਦ੍ਰਿਯਾਣਾਂ॥ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਇੰਦ੍ਰਿਯੇਮੇਮੈਮਨਹੌਂ ॥੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕਾਮਰੂਪਸਰਬਕਾਖਯੇਭਕ ਪ੍ਰਜਨਸ੍ਚਾਸ੍ਮਿਕੰਦਰ ਪਹ ॥ਸਰਪਾਣਾਂ ਮਸ੍ਮਿਬਾਸੁਕੀ॥ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਜੋਪ੍ਰਜਨਹੈ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਜਨਨਸ਼ਕਤਿਹੈ ਜਿਨਮੇਂ ਐਸੇਜੋ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀਹੈ ਤਿਨਮੇ ਕੰਦਰਪਕਾਮ ਮੈਹੌ ਸਰਪੋਂ ਮੇਵਾਸੁਕੀਮੈ ਹੌਂ ॥ ੨ ॥ ਅ-ਜਿਤ ਭਗਵਾਨ ਸਮੁਦ੍ਰ ਮਥਨ ਕਰਤਾਕਾਲ ਐਖਾਸਬੀੜਮੈ ਅਨਾਥੈ। ਪ੍ਰਮਾਥੈ॥ ਲਿਖਾਹੈ ॥ ੩ ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਜੋਨੀ। ਅਮੋਨੀ॥ ੧੯੪ ॥ ਟੀਕਾ

ਜਨਮ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੧ ॥ ਵਾ॥ ਕਾਰਨ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜਬ੍ਰਹਮਾਦਿਵੋਊਨਹੋਇਜਿਸਤੇਸੋਕਹਿਐਅਜੋਨੀ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ਭਗਤੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਜਨਮਾਦਿ ਰਹਿਤ ਕਰੇ ਕਿਆ ਜਿਸਕੇ ਭਜਨ ਤੇ ਅਜੋਨੀ ਹੋਯ ਪੁਰਖ ਸੋ ਅਜੋਨੀ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜ ਜਨਮ ਰਹਿਤ(ਨੀ) ਪ੍ਰਾਪਤੀਅਰਥਕਹੈਅਰਥ ਜੋ ਅਜਅਕ੍ਰੂ ਅਕਾਲਪੁਰਖ (ਨੀ) ਕਿਆਪ੍ਰਾਪਤਰੂਪਹੋਇਸੋ

ਅਜੋਨੀ॥ ੫ ॥ ਵਾ ॥ ਅਜਭਾਵ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੈ ਸੋ ਕ-
ਹਿਐ ਅਜੋਨੀ॥ (ਅਮੋਨੀ) ਮੋਨਰਹਿਤ ਪਰਮਬਕ੍ਤਾ ਸਰਸ੍ਵ
ਤੀਰੂਪ ਸਰਬਦਾ ਜਿਸਕੀ ਅਨੰਤ ਪਸੁਪੰਖੀਰੂਪ ਜੀਵੋਂਕੀ
ਜਿਹਬਾ ਸਫੁਰਨ ਕੌਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਰਹੀਹੈ ਕੋਊ ਜੀਵਦਿਨਕੋ
ਬੋਲਤੇਹੈਂ ਕੋਊਜੀਵਤਮਚਰਰਾਤ੍ਰੀ ਕੋ ਬੋਲਤੇਹੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾ
ਰ ਕਰ ਅਮੋਨੀਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੂਰਜਕੇ ਉਦਯ ਅਸਤ
ਭਾਵਕਰ ਜਬ ਭਾਰਥ ਹਰਬਰਖ ਕਿੰਪੁਰਖਮੇਦਿਨ ਹੋਤਾ ਹੈ
ਤਬਉਤਰਕੇਜੋਕੁਰੁਖੰਡਹੈ ਤਿਨਮੇ ਰਾਤ੍ਰਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਐਸੇਹੀਔ
ਰ ਦ੍ਵੀਪੋਂ ਮੇਭੀ ਜਾਨਲੇਨ॥ ਪੁਨਾਲੋਕਾਲੋਕਕੇਪਾਰਜੋ ਜੀਵ ਹੈ
ਜੋਗੀਜਨਾਦਿਕ ਤਿਨਕਾ ਸ਼ਬਦ ਹੋਤਾ ਹੈ ॥ ਤਥਾ॥ ਊਰਧ
ਕੇਲੋਕ ਭੂਰ ਭੁਵ ਸ੍ਵਾ ਮਹਾ ਜਨ ਤਪ ਸਤ ॥ ਅਤਲਬਿਤਲ
ਸੁਤਲ ਤਲਾਤਲ ਮਹਾਤਲ ਰਸਾਤਲ ਪਤਾਲ ਤਿਸਮੇ ਸ
ਰਸ੍ਵਤੀ ਭਗਵਤਿ ਜਿਹਬਾਰੂਪਾ ਸਰਬਦਾ ਸਫੁਰਨਰੂਪਾ ਹੋਨੇ
ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂਜੀ ਅਮੋਨੀ ਹੈਂ ॥ ੨ ॥

ਮੂਲ ॥ ਨਰਾਗੇ ॥ ਟੀਕਾ

ਕਜ਼ਾਨਰ ਜਿਸਕੋ ਗਾਇਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਰਾ
ਗੇ ਨਰੋਂ ਕਰ ਜੋਗੇਯਹੈ ਗਯਾਨ ਬਿਸੇਖ ਹੋਨੇਤੇ ਨਰ ਮੇਂ ਜੋ ਕ
ਹਿਐ ਨਰਾਗੇ॥ ੨ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਏਕਾਖਰਕੋਸ਼॥ ਦੋਹਾ॥ ਗੋ
ਗਨੇਸ਼ ਗੰਧਰਬ ਪੁਨ, ਗਾਥਾ ਗੀਤ ਬਖਾਨ। ਧੇਨੂ ਬਰ ਰਸਰ
ਸ੍ਵਤੀ ਛਹਤ ਗਕਾਰ ਸੁਜਾਨ॥ ੧॥ ਅਰਥ ਨਰਾਗੇ ਨਰਜਿ
ਸਕੀ ਗਾਥਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰਾਗੇ॥ ੩॥

ਕਿੰਵਾ॥ ਨਰ ਜਿਸਕੇਗੀਤ ਕੋ ਗਾਇਨ ਕਰਤੇ ਹੋਇ ਸੋ ਕ-
ਹਿਐ ਨਰਾਗੋ॥ ੪॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਰਔਰੰਧਰਬ ਜਿਸਕੋ ਗਾ
ਨਕਰੈਂ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰਾਗੋ॥ ੫॥ ਵਾ॥ ਜੋਨਰ ਔਗੰਧਰਬ
ਰੂਪ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰਾਗੋ॥ ੬॥ ਨਰਜਿਸਕੋ ਗਨੇਸ਼
ਬਿਘਨ ਨਾਸਨਰੂਪ ਕਰਉਪਾਸਤੇਹੈਂ ਸੋਕਹਿਐ ਨਰਾਗੋ॥ ੭
ਕਿੰਵਾ॥ ਕਾਮਧੇਨੁ ਕਰਨਰ ਜਿਸਕੋ ਉਪਾਸਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਿ
ਨਰਾਗੋ॥ ੮॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਰੂਪਕਰਜਿਸਕੋ ਉਪਾਸਤੇ
ਹੋਹਿ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰਾਗੋ॥ ੯॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਰਆਗੇ ਨਰਾਗੋ
ਅਰਥਾਤ ਨਰੋਂਮੇ ਆਗੇ ਹੋਯ ਕਜ਼ਾ ਮੁਖਜ ਪੂਜਜ ਹੋਇ ਸੋ
ਕਹਿਐ ਨਰਾਗੋ॥ ੧੦॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਰਜਿਸਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ
ਆਗੇ ਹੋਹਿ ਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਤਿਸਠਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਹਿ ਸੋ ਕਹਿਐ
ਨਰਾਗੋ॥ ੧੧॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਰ ਨਾਮ ਮਾਨੁਖਾ ਦੇਹੀ
ਮੇਹੀ ਹੋਇਰਾਗ ਜਿਸਮੇਂ ਜਿਸਕਾਵਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰਾਗੋ॥
॥੧੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਰੋਕਾ ਜੋਗਜਾਤਾਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰਾ
ਗੋ॥ ੧੩॥ ਕਿੰਵਾ ਨਰੋਪ ਲਖਜਤ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟੀ ਤਿਨਮੇ
ਜੋ ਆਗ ਕਜ਼ਾ ਅਗਿਨਿ ਰੂਪ ਹੋਇਵਾ ਜਾਠਰ ਰੂਪ ਹੋਯਸੋਕ
ਹਿਐ ਨਰਾਗੋ॥ ੧੪॥

ਮੂਲ॥ ਨਰੰਗੇ॥ ਨਰੂਪੇ॥ ਨ ਰੇਖੇ॥੧੯੫॥

ਯਹ ਪਾਠ ਭੀ ਨਰਾਗਵਤਹੀਜਾਨਨਾ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਰੰਗਾਦਿਕੋਂ ਕਾ
ਅਭਾਵ ਹੈ ਜਿਸਕੇ ਪੂਰਬਵਤ॥ ਨਰੂਪੇ॥ ਕਜ਼ਾਨਰੂ ਜਿਸਕੋ
ਪਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਕਥਾਦਿ ਰੂਪ ਕਰ॥ ੧॥

॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਰੂਪਹੀ ਜਿਸਕਾ ਸਜ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ ਪੁਰਖ ਪਾਨ ਕਰ ਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰੂਪੇ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਰੋਪ ਲਖਜ਼ਤ ਸ ਰਬ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀ ਜਿਸਕੋ ਪਾਨ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹਿਐਨਰੂਪੇ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰ ਵਾ ॥ ਭਗਵਤੀ ਮੇ ਸਭੀ ਪਖਜ਼ ਲਗਾਇਲੇਨੇ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਕਾਰ ਨੈਤਾਕਾਬਾਚਕਹੈ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰੇਰਕ ਕਾ(ਰੂ)ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਸੋਨੇ ਤਾ ਕੌਨ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਤਿਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ (ਰੂ) ਸ੍ਵਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਪਾਨ ਕਰੈ ਜੈਸੇ ਸੂਰਜ ਸ੍ਵਕਿਰਨੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਸਰਬ ਰਸੋ ਕੋ ਪਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਗ੍ਰੀਖਮਾਦਿ ਰਿਤੁ ਮੈ ਤੈਸੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰੂਪੇ ॥ ੫ ॥ ਕਿੰਵਾ(ਨ)ਨਾਮ ਸੂਰਜਕੋ ਹੈ (ਰੂ)ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕੋਬਾਚਕਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸੂਰਜਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਰੂਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੋ ਪਾਨ ਕਰ ਜਾਵੈ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨ ਰੂਪੇ ॥ ੬ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨੁਭੀ ਅਰੁ ਨਭੀ ਸਤੁਤੀ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰੁ (ਰੂ) ਸ਼ਬਦਭੈਕਾ ਬਾਚਕਹੈ ਅਰੁ(ਪਾ)ਪਾ ਨਾਰਥ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸ੍ਵਭਗਤ ਜਨ ਸ੍ਵਸ੍ਤੁ ਤੀ ਕੇ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਨਰਕਾਦਿ ਭੈ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜੋ ਪਾਨ ਕ ਰੈ ਸੋ ਕਹਿਏ ਨ ਰੂਪੇ ੭ ॥ ਪੁਨਾਰੂ ਸ਼ਬ੍ਰੂ ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ ਮੇ ਅਰ ਧਨ ਰੋਧਨ ਮੇ ਹੈ ਜੋ ਰਣ ਭੂਮੀ ਮੇ ਹੈ ਸਤ੍ਰੂਓਂ ਕੇ ਧਨ ਰੋ ਧਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ॥ ਤਥਾ ॥ ਸ਼ਤ੍ਰੂਓਂ ਕੀ ਇੰਦ੍ਰੀਓ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਪਾਨ ਕਰੇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰੂਪੇ ॥ ੮ ॥ ਨਰੇਖੇ ॥ ਰੇ ਖਾਦਿ ਰਹਤਾਰਥ ਤੇ ਪੂਰਬਵਤ ਜਾਨਨਾ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਿ ਸਕੋ ਗਜ਼ਾਨ ਕਰਨਰ ਏਖਨ ਕਰੈ ਕਜਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੈ

ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰੇਖੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਰੋਕੋ ਜੋ ਕੋਈ ਖਨ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹੀਐ ਨਰੇਖੈ ॥ ੩ ॥ਨਰੇਖੇ ਨਰੋਮੇ (ਖੇ) ਅਕਾਸਵਤ ਜੋ ਪੂਰਨ ਅਸੰਗ ਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰੇਖੇ ਨ ਰੋ ਪਲਖਯਤ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ੍ਰੀਸੋ ਜਿਸਕੇ (ਖੇ) ਅਕਾਸਵਤ ਆ ਧਾਰਾ ਧੇਯ ਭਾਵਕਰ ਇਸਥਿਤ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰੇਖੇ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਰੇ ਅਖੇ ਐਸੇ ਛੇਦ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਨਰੇ ਜਾਤਮੇ ਏਕ ਬਚਨ ॥ ਕਿੰਵਾ ਦੁਰਲਭਤਾ ਕਰ ਏਕ ਬਚਨ ਯਥਾਗੁਰੂਃ॥ ਤੇਰਾਜ ਨ ਕੋਈ ਏਕ ਆਧ॥ ਤੇਰਾ ਜਨਕਯਾ ਤੇਰਾ ਜਾਨਨੇ ਵਾਲਾ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋਈ ਏਕ ਆਧ ਹੈ ਗਯਾ ਨ ਵਾਨਸਾਰਾ ਜਿਗਯਾਸੂਆਧ॥ਯਥਾਗੀਤਾ॥ਪੁਰਖਾਨਾਂਸਹਸ੍ਰ੍ਰੂ ਕਸਚਿਤ ਯਤਤਿ ਸਿੱਧਯੇ॥ ਯਤਿਤਾਮਪਿ ਸਿੱਧਾਨਾਂ ਕ ਸ੍ਚਿਨ ਮਾਂਬੇਤਿਤਤ੍ਵਤਹ॥ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਅਰਜੁਨ ਪੁਰਖੋਂ ਕੇ ਜੋ ਅਨੰਤ ਹਜਾਰ ਹੈ ਤਿਸਮੇ ਕੋਊ ਏਕ ਪੁੰਨੀ ਜੀਵ ਸਿਧੀਕਯਾ ਮੁਕ੍ਤ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਯਤਨਕਰਤਾਹੈ॥ਅਰਜੋ ਯਤਨ ਕਰਤੇਹੈ ਤਿਨ ਮੈ ਕੋਊ ਮੁਕ੍ਤਕੋਯਥਾਵਤਜਾਨਤਾਹੈ ਤਿਨਮੈਭੀ ਕੋਈਤਤ੍ਵਤੇ ਕੋਈਯਥਾਰਥਤੇਕੋਊਏਕਨਿਸ੍ਚੈ ਕਰਤਾਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦੁਰਲਭਤਾ ਮੇ ਏਕ ਬਚਨ ਜਾਨਨਾ ॥ ਅਰੁ ਅਖਯ ਨਾਮ ਦਲਕਾ ਹੈ ਸੋ ਪਾਸਾ ਜੈਸੇ ਹਾਥ ਮੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਪਰੋਖਯ ਤਾ ਮੇ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਹੈ ਤਦਵਤ ਜੋ ਮਨੁਖਯੋ ਕੇ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਰੇਅਖੇ ॥ ੫ ॥

—

॥੧੯੬॥ਅਕਰਮੰ॥ ਅਭਰਮੰ॥ਅਗੰਜੇਅਲੇਖੇ ॥ ਕਿਸੀ ਕਰਤਾ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾ ਕਰਮਨਹੀ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐਅਕਰਮੰ॥੧॥ਕਿੰਵਾ॥ ਅਕਨਾਮ ਦੁਖਕਾ ਹੈਤਿਸਮੇ ਭੀ ਜੋ ਅਸ੍ਰੁਭਾਤਿ ਪ੍ਰੇਰਤਾ ਰੂਪਕਰ ਰਮਨ ਕਰਰਹਾ ਹੋਇਸੋ ਕਹਿਐ ਅਕਰਮੰ॥੨॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਕਰਮੰ ਕਰਮ ਲੇਖ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਤਿਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੋਯ ਸ੍ਵਤੰਤ੍ਰ ਸੋ ਕਹਿਏ ਅਕਰਮੰ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਅਬਿਸਨੁ (ਕ) ਸੁਖ ਤਿਸਮੇ ਜੋ ਰਮਨ ਸੀ, ਲਹੋਇ ਅਰਥਾਤ ਅਨੰਦਭੁਕ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਕਰਮੰ॥੪। (ਅਭਰਮੰ) ਅਭਰਿਦੇ ਤਿਸਮੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਰੂਪਕਰ ਬਿਦਯ ਮਾਨ ਜੋ ਹੋਇਸੋ ਕਹਿਐ ਅਭਰਮੰ॥ਕਿੰਵਾ॥ਭ੍ਰਮਰਹਿਤਹੋਯਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਅਭਰਮੰ॥ (ਅਗੰਜੇ ਅਲੇਖੇ॥) ਸਪਸ੍ਰ ਪੂਰਬਵਤ॥ ਇਤਿਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿ ਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰਮ ਭਕ੍ਤਿਵੈਰਾਗਯ ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸਕ੍ਯਾਂ ਏਕਬੀਸਮੋਏਕਾਖਯਰੀ ਛੰਦਵ੍ਯਾਖਯਾ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰ ਪਖਯੋ ਨਾਮ ਖੋਡਸਮੋ ਅੰਸੂ॥੧੬॥ਇਤਿ ਏਕਬੀ ਸਮੋ ਛੰਦ ਏਕਾਖਯਰੀ ਸਮਾਪਤਃ॥ ੨੧ ॥ਪ੍ਰਥਮੋਅੰਸੂ॥ ॥੧॥ਅਫਜੂ॥ ੫੨॥

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਅਥ ਬਾਈਸਮੋਛੰਦਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤ ਲਿਖਯਤੇ॥ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਛੰਦ॥ ਹੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਬ ਮ ਪ੍ਰ... ਸ੍ਰਵਨ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਛੰਦ ਮੈ ਕਰਤਾ ਹੌਂ॥

ਮੂਲ। ਨਮਸਤੁਲਪ੍ਰਣਾਮੇਸਮਸਤੁਲਪ੍ਰਣਾਸੇ

ਟੀਕਾ—ਹੇਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨਮਸਤੁਲ ਕਹਾਕਿ ਨਮਸਤਬਜ ਹੈ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੇਕੇ ਯੋਗਜਹੈ ਸੋ ਤੂੰ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਜਿਸ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਤੂੰਸਰਬਕੇਪ੍ਰਣਾਸ ਕੋ ਤੁਲਜਕਰ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੇਪ੍ਰਤਿ ਨਮਹ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਪ੍ਰਣਾਮਸਭਕੇਕੌਂ ਤੁਲਜਕਜਾ ਤੋਲਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤੋਲਨਾ ਕਯਾਹੈ ਕਿ ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਜਿਸਜਿਸ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਤੈਸੇਤੈਸੇ ਤਿਸਤਿਸਕੀ ਪਰੀਖਜਾ ਕਰਨੀਸੋ ਭੀਤਰ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਨਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕੇਵਲ ਵਾਹਜਕੇ ਨਮਨ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ॥ ਯਥਾਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਲੋਕਪਤੀਨੇਕਛੂ ਨਹੋਇਐਨਾਹੀਂ ਰਾਮਇਆਨਾ ॥ ਤਥਾ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀਜੀਮੇ। ਬਾਹਰਭੇਖਅੰਤਰਮਲਮਾਇਆ। ਛਪਸਨਾਹਿਕਛੁਕਰੇਛਪਾ ਇਆ। ਜਾਨਨਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਬੀਨ। ਬਾਹਰਭੇਖ ਨ ਕਾਹੂ ਭੀਨ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਨਮਸਤੁਲਪ੍ਰਣਾਮੇਕੀ ਜਗਹ ਪ੍ਰਣਾਸੇ ਅੰਤਕਾ ਪਦਮਿਲਾਕਰ ਐਸੇ ਅਰਥਕਰਨਾ ਕਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਤੁਲਪ੍ਰਣਾਸੇ ਕਜਾ ਤੁਲਨਾਮ ਤੁਲਾਕਾ ਹੈ ਕਜਾ ਤਰਾਜ਼ੂਕਾ ਹੈ ਪ੍ਰਣਾਸੇ ਕਯਾ ਪਰਨਆਸੇ ਪਰਨਕਰਕੇ ਪਤ੍ਰ ਅਰਥਾਤ ਪਲਾਕਜਾ ਤਰਾਜ਼ੂ ਕਾਛਾਬਾ ਸੋਕੌਨ ਆਸੇ ਆ ਸੇਕਿਆਸੁਭਾਸੁਭਅੰਤਹਕਰਨਕਾਅਭਿਪ੍ਰਾਯਅਰਥਾਤਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਸਰੀਰਰੂਪ ਬਾਜਾਰ ਮੇ ਅੰਤਹਕਰਨ ਰੂਪ ਦੁਕਾਨ ਮੇ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਰੂਪ ਬਨਿਆ ਹੂਆ ਹੂਆ ਅਰੁ ਮਨਰੂਪ

ਤਰਾਜੂ ਸੁਭਾਸੁਭ ਸੇਰੂਪ ਛਾਬੇ ਮੇ ਅਨੇਕ ਤਰਹਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾ ਸੌਦਾਗਰ ਭੀ ਆਪਹੀ ਹੂਆਹੂਆ ਬਿਬੇਕ ਰੂਪ ਤੋਲ ਤੁਲਾ ਇਰਹਾ ਹੈ ॥ ਸੂਹੀ ਮਹਲਾ੧॥ ਆਪੇਕੰਡਾਤੋਲ ਤਰਾਜੀਆਪੇ ਤੋਲਨਹਾਰਾ ॥ ਆਪੇਦੇਖੈਆਪੇਬੂਝੈ ਆਪੇਹੈਬਣਜਾਰਾਂ ॥ ਅਰਥਾਂਤ ਐਸੇ ਸਰਬ ਰੂਪ ਬਪਾਰੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ਕਿੰਵਾ ॥ਨਮਕਰਕੇ ਨੌਅਰੁ ਸਤਕਰਕੇ ਸਾਤ ਸੋ ਕਿਆ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਕਲਾਂ ਤਿਨਕਾ(ਲ) ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਔਰ ਪ੍ਰਣਾਸੇ ਨਾਸਕ ਹੋਯ ਸੋ ਕਹੀਏ ਨਮਸਤੁਲ ਪ੍ਰਣਾਸੇ ॥ ਵਾ ॥ ਨੌਤਬਕ ਮਲੇਛ ਮਤਾਨੁਸਾਰ ਔ ਸਾਤਲੋਕ ਅਪਨੇ ਮਤਾਨੁਸਾਰ ਤਿਨਕਾ ਸੋ ਦੀਪਕ ਹੋਇ ਅਰੁ ਨਾਸਕ ਪਾਲਕ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹਿਐ ਨਮਸਤੁਲ ਪ੍ਰਣਾਸੇ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਯ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਸੁਤਲਨਾਮ ਤੀਸਰੇ ਪਤਾਲ ਮੇ ਬਾਮਨ ਬਿਸ਼ਨ ਆਦਿ ਰੂਪਕਰ ਭਗਤ ਬਲ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਅੰਤਰ ਬਾਹਰ ਕੇ ਸ਼ਤ੍ਰੂਓਂ ਕਾ ਨਾਸ਼ਕ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੀਐਨਮਸਤੁਲਪ੍ਰਣਾਸੇ। ॥ ਔ ਸੰਮਸਤੁਲਨਿਵਾਸੇ ਕਾ ਐਸੇ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ॥ਕਿ ਸ਼ਮਸ ਨਾਮ ਸੂਰਜ ਕਾ ਹੈ ਤੁਲਕਰਕੇ ਕਾਂਰਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਸੇਕਿਆ ਪ੍ਰਣਆਸੇ ॥ਅਰਥਾਤ ਕਾਤਕ ਮੇ ਜੋ ਗੋਪਕਨਜਾਨੇ ਯਮੁਨਾ ਪੈ ਸਨਾਨ ਪੂਰਬਕ ਕਾਤਯਾਯਨੀ ਭਗਵਤੀ ਕਾ ਪੂਜਨ ਕੀਆ ਹੈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰੂਪ ਪਤਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥ॥ਅਰੁਅਬ ਭੀ ਕਾਤਿਕਾਦੀ ਮਾਸੋ ਮੇ ਸਨਾਨ ਦਾਨਭਜਨਕਰਤੀ ਹੈ ਤਿਨਕੇਪ੍ਰੇਮਕੇਪਰੀਖਕਕੋਨਮਹ ॥ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਮਸਤੁਲਪ੍ਰਣਾਸੇ॥

ਤਿਸਮੇ ਹੇਤੁ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋ ਸਮਾਨ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਿਆ ਬਿ
ਸ਼ੇਸ਼ਕਰ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ ਵਾ ॥ ਪ੍ਰੇਮਾਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ
ਮੇ ਸਮਾਨ ਸਭੀਕੇ ਸਾਥ ਤੁਲਜ ਹੈ ਪ੍ਰਣਅਰੁ ਆਸੇ ਅੰਤਹ
ਕਰਣ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਜਿਸਕਾ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ॥ ਵਾ
॥ ਪ੍ਰਣ ਕਰਕੇ ਪਰਣ ਜਾਨਨਾ ਸਮਾਨ ਹੀਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇਤੁਲ
ਊਂਚਨੀਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੇ ਚਾਂਡਾਲ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜੈਸੇਸੁਦਾਮਾਸ੍ਰੁਤਿ
ਦੇਵ ਜਨਕ ਬਿਦਰ ਜਸੋਧਾ ਦੇਵਕੀਕੁਸ਼ਲਜਾਭੀਲਣੀ ਜਾ
ਨਕੀ ਰੁਕਮਣੀ ਕਰਮਾਬਾਈ ਰਾਮਾਨੰਦ ਪਰਮਾਨੰਦ
ਜਯਦੇਵ ਰੈਦਾਸ ਸਧਨਾਦਿਕੋਂਕਾ ਜੋ ਪਤ੍ਰ ਪੁਸਪਾਦਿਕੋ ਕੋ
ਆਸੇ ਕਿਆ ਅਸਨਾਤਿ ਆਨੰਦ ਪੂਰਬਕ ਭੋਜਨ ਕੀਆ ਹੈ
ਕਰਤਾ ਹੈ ॥ਕਰੇਗਾ ਜੋ ॥ ਤਿਸਕੋ ਨਮੋ ਕਾ ਪੂਰਬ ਸੇ ਸੰਬੰਧ
ਕਰਨਾ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਤਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੇ
ਪ੍ਰਤਿ ॥ ਜੋ ਤੁਲਜ ਕਹੀਏ ਏਕਰਸ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਕਿਆ ਪਰਨ
ਸੂਕੇਪਤੇ ਖਾਇਕਰ ਤਪ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਬਦ੍ਰਿਕਾਸ਼੍ਰਮ ਮੇ ॥ ਸੋ
ਨਰਨਾਰਾਇਣ ਰੂਪ ॥ ਵਾ ॥ ਸਮਾਨ ਤੇ ਅਨੰਤ ਤਪਸ੍ਵੀ ਰੂਪ
॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਤੀ ਸ੍ਰੀ ਪਾਰਬਤੀ ਜੂ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪ੍ਰ
ਸਿਧ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਚੌਪਈ ॥ ਉਰਧਰ ਉਮਾ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤਿਚਰ
ਨਾ ॥ ਜਾਇ ਵਿਪਨਲਾਗੀਤਪਕਰਨਾ ॥ ਅਤਿਸੁਕਮਾਰਨਤ
ਨਤਪਜੋਗੂ ॥ ਪਤਿਪਦ ਸਿਮਰ ਤਜੇ ਸਭ ਭੋਗੂ ॥ ਨਿਤ ਨਵ
ਚਰਨੁ ਉਪਜ ਅਨੁਰਾਗਾ ॥ ਬਿਸਰੀ ਦੇਹ ਤਪਹਿ ਮਨ ਲਾ
ਗਾ ॥ ਸੰਮਤ ਸਹਸ ਮੂਲ ਫਲਖਾਏ ॥ ਸਾਕ ਖਾਇ ਸਤ ਬਰ

ਖ ਗਵਾਇ॥ ਕਛੁ ਦਿਨ ਭੋਜਨ ਵਾਰਬਿਤਾਸਾ॥ ਕੀਏ ਕਠ
ਨ ਕਛੁ ਦਿਨ ਉਪਵਾਸਾ॥ ਵੇਲਿਪਾਤ ਮਹਿ ਪਰੇ ਸੁਖਾਈ॥
ਤੀਨ ਸਹਸ ਸੰਮਤ ਸੁਇਖਾਈ॥ ਪੁਨਪਰਹਰੇ ਸੁਖਾਨੇ ਪਰ
ਨਾ॥ ਉਮਹਿਨਾਮ ਤਬ ਭਯੋ ਅਪਰਨਾ॥ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਯਾਕਿ
ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਇ ਮਹਾਤਪੋ ਮੂਰਤੀ ਭਗਵਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਔ
ਖਾਸਬੀੜ ਮੇ ਸਮਸਤੁਲ ਪ੍ਰਨਾਮੇਸਮਸਤੁਲਪ੍ਰਨਾਸੇਪਾਠਹੈ॥

ਮੂਲ॥ ਅਗੰਜੁਲਅਨਾਮੇਸਮਸਤੁਲਨਿਵਾਸੇ।

ਟੀਕਾ—ਅਗੰਜੁਲ ਨਾਸ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਰੁ ਅਨਾਮ ਹੈ ਕਯਾ
ਨਾਮ ਰੂਪ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਅਥਵਾ ਰੋਗ ਰਹਿਤ ਹੈ॥ਆਪ ਪ੍ਰਤੀ
ਤ ਕੈਸੇ ਹੋਇ॥ ਤਬ ਕਹੈਕਿ ਸਮਸਤੁਲ ਨਿਵਾਸੇ ਸੰਪੂਰਨ
ਮੇ ਤੁਲਯ ਏਕਰਸ ਨਿਵਾਸ ਕਰਰਹਾ ਹੈ ਜੋ ਅਕਾਸ਼ਵਤ
ਅਪਨਾਆਪ ਹੋਨੇਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ॥ਅਤੀ ਸਮੀਪਤਾ ਤੇ
ਸੂਨੇਤ੍ਰਵਤ॥ ਪਰੰਤੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਦਰਸਿਕਹੈ॥ਤਿਨਕੀਸਰਨ
ਗ੍ਰਹਨ ਕਰੀ ਚਹੀਐ ਤਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੇ ਅਰਥ॥ ਵਾ॥
ਅਗੰ ਕਰਕੇ ਸਥਾਵਰ ਜੜ ਔਰ ਜੁਲ ਕਰਕੇ ਜੰਗ
ਮਚੇਤਨ ਜੁਲ ਚਲਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਪੋਠੋ ਹਾਰ ਕੀ ਬੋਲੀ ਅਰਥਾ
ਤ ਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮਮੇ(ਅ) ਕਿਆਬਿਸ਼ਨੁ(ਨਾਮੇ) ਕਿਆ ਨਾਮ
ਹੈ ਜਿਸਕਾ ਸੋ ਸਮ ਏਕਰਸ ਤੁਲ ਕਯਾ ਬਸਤੁ ਮੇ ਤੁਲਵਤ
ਨਿਵਾਸ ਕਰਰਹਾ ਹੋਇ ਜੋ ਸੋ ਕਹੀਐ ਅਗੰਜੁਲਅਨਾਮੇ
॥ ਸਮਸਤੁਲਨਿਵਾਸੇ॥

ਮੂਲ ॥ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀਬਿਭੂਤੇਸਮਸਤੁਲਸਰੂਪੇ ॥
ਕਾਮਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਬਿਭੂਤੀ ਸੰਪਤਿ ਜਿਸਕੀ ਪਰਿਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੋਨੇ ਤੇ ਜਿਸ ਕਿਸੀ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਕੇ ਪਾਸ ਜੋ ਵਸਤੂ ਨ ਹੋਇ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਹੋਤੀਹੈ ॥ ਔਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋ ਪਰਿਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੈ ਕਈਕੋਟ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਾਮਧੇਨੁ ਕਾ ਪਤੀ ਇਸੀ ਤੇ ਨ੍ਰਿਕਾਮ ਬਿਭੂਤੀਹੈ ਔਰ ਸਭ ਤਿਸੀਕੇ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀ ਬਿਭੂਤੇ ਨ੍ਰਿ ਮਾਨੁਖਜ ਤਦੋਪਲਖਜ ਤ ਦੇਵਦੈਤ ਤਿਨ ਸਭਕੋ ਕਾਮਨਾ ਹੋਇ ਬਿਭੂਤੀ ਜਿਸਕੀ ਕੀ ਸੋ ਕਹੀਏ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀ ਬਿਭੂਤੇ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤਿਸਕੀ ਜੋ ਵਿਭੂਤੀਹੈ ਸੋ ਨ੍ਰਿਕਾਮਹੈ ॥ਵਿਭੂਤੀ ਕਿਆ ਭਕ੍ਤਜਨ ਧ੍ਰੂਹ ਪ੍ਰਹ ਲਾਦਾਦਿਕ ਸਨਕਾਦਿਕ ਸਮਸਤੁਲ ਸਰੂਪੇ॥ਜੋ ਸਮਾਨ ਹੈ ਨੀਚਜਾਤਿ ਸਨਾਤਿ ਅਜਾਤਿ ਤਿਨਮੇ ਭੀ ਤੁਲਜ ਪਰਿਪੂਰ ਨ ਹੈ ਰੂਪ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਜਿਸਕਾ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਵਿਭੂ ਹੇ ਬਜ਼ਾਪਕ ਪਰਿਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀ ਸਮਸਤੁਲ ਸਰੂਪੇ ਕਿਆ ਨਰ ਮਾਨੁਖਜ਼ਾਦਿ ਕਾਮਨਾ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਐਸਾ ਏਕਰਸ ਪਰਿਪੂਰਨ ਸਜਾਤੀਯ ਬਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਵਿਭੂਤੇਸ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀ ਸਮਸਤੁਲ ਸਰੂਪੇ ॥ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀ ਕਿਆ ਪੁਰਖੋਂ ਕਰ ਕਾਮਨੀਯ ਹੈ ਮਸਤੁਲਸਰੂਪੇ ਮਸਨਾਮ ਸਜ਼ਾਹੀ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਸਰਬ ਅਖਜ਼ਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਭਾਖਾਦਿ ਰੂਪ ਅਨੰਤ ਤਰਹ ਕੇ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਤਿਨ ਸਭਮੇ ਮਸ ਸਜ਼ਾਹੀ

ਤੁਲਜ ਏਕਰਸ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸਮਸਤੁਲ ਸਰੂ ਪੇ ॥ ੫ ॥ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਨ੍ਰਿਕਾਮੱਬਿਭੂਤੇ ਪਾਠ ਹੈ ॥ ਮੂਲ

ਕੁਕਰਮੰਪ੍ਰਣਾਸੀਸੁਧਰਮੰਬਿਭੂਤੇ ॥ ੧੯੭ ॥

ਕੁ ਕਰਮ ਕਿਆ ਕੁਤਸਿਤ ਕਰਮ ਤਿਨਕੇ ਕਰਤਾ ਜੋ ਨਾਸ ਤਿਕ ਆਦਿ ਧਰਮ ਬਿਰੁਧ ਤਿਨਕੋ ਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰ ਨਾਸ ਕ ਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਇਸੀ ਤੇ ਹੇ ਭਗਵਨ ਸੁਧਰਮੰ॥ ਬਿਭੂਤੇ ਸੁਸ੍ਰ ਧਰਮ ਰੂਪਾ ਹੈ ਬਿਭੂਤੀ ਤੇਰੀ॥ ਸੁਧਰਮ ਬਿਭੂਤੀ ਕਿਆ ਸੁਸ੍ਰ ਧਰਮ ਸੁੰਦਰ ਸਰਬਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਸੌਮਯ ਮੂਰਤਿ ਧਰਮ ਕੇ ਕਰੱਤਾ ਸੰਤ ਧ੍ਰਹ ਪ੍ਰਹਲਾਦਾਦਿਕ ਅਰ ਇਨਕਰ ਕੀਆ ਜੋ ਸੁਸ੍ਰ ਧਰਮ ਹੈ ਬੇਦ ਬਿਹਿਤ ਜਨਜ਼ ਯਹ ਸਰਬ ਬਿਭੂਤੀ ਹੈ ਤੇਰੀ॥ ਨਿਯਮ ਕੁਛ ਨਹੀ ਹੈ ਇਸਮੇ ਜਿਸਜਿਸ ਕਾਲ ਮੇ ਧਰਮ ਜੋ ਸੰਤੋਕਰ ਸੇਵਿਤ ਆਚਾਰਜੁਨਿਤ ਤਿਸਕੀ ਹਾਨੀ ਹੂਈ॥ ਤਿਸੀਤਿਸੀਕਾਲਮੇ ਤਾਤਕਾਲ ਮੈਅਪਨੇਆਪ ਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਮੂਰਤਧਾਰਕਰ ਤਿਸਕੇ ਅਨੁਕੂਲ ਜੈਸੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਜਿਸਕਾਲ ਮੇ ਕਲੇਸ਼ ਹੋਇ ਉਸੀ ਵਕਤ ਸਰਬ ਕਾਰਜ ਤਯਾਗ ਕਰ ਧਾਵਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਗਊ ਬਾਲਬਤਸ ਕੀ ਬਾਨੀ ਕੋ ਕਾਨਕਰ ਸੁਨ ਪਸਮੁੰਹਿ ਕਰ ਹੁੰਕਾਰ ਕਰਤੀ ਹੂਈ ਦੌੜਤੀਹੈ ॥ਤਦਵਤ॥ ਯਥਾਗੁਸਾਂ ਈ ਜੂ॥ ਧਾਵਤਧੇਨੁ ਲਵਾਇਪਨਾਇ ਜਜੋਂ ਬਾਲਕ ਬੋਲਨ ਕਾਨਕਿਏਤੇ ॥ ਤੈਸੇ ਤਾਤਕਾਲ ਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂਬਿੰਦ ਬਿਭੂਤੀ ਕਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਧਾਇਕਰ ਧਰਮ ਬਿਰੁਧ ਸੰਤ

ਮੂਲ ॥ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀਬਿਭੂਤੇਸਮਸਤੁਲਸਰੂਪੇ ॥
ਕਾਮਨਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਬਿਭੂਤੀ ਸੰਪਤਿ ਜਿਸਕੀ ਪਰਿਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੋਨੇ ਤੇ ਜਿਸ ਕਿਸੀ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿ ਕੇ ਪਾਸ ਜੋ ਵਸਤੂ ਨ ਹੋਇ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਹੋਤੀਹੈ ॥ ਔਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋ ਪਰਿਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੈ ਕਈਕੋਟ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਾਮਧੇਨੁ ਕਾ ਪਤੀ ਇਸੀ ਤੇ ਨ੍ਰਿਕਾਮ ਬਿਭੂਤੀਹੈ ਔਰ ਸਭ ਤਿਸੀਕੇ ਰੂਪ ਹੈਂ ॥ ੧ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀ ਬਿਭੂਤੇ ਨਿ੍ਮਾਨੁਖਜ ਤਦੋਪਲਖਜ ਤ ਦੇਵਦੈਤ ਤਿਨ ਸਭਕੋ ਕਾਮਨਾ ਹੋਇ ਬਿਭੂਤੀ ਜਿਸਕੀ ਕੀ ਸੋ ਕਹੀਏ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀਬਿਭੂਤੇ ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਤਿਸਕੀ ਜੋ ਵਿਭੂਤੀਹੈ ਸੋ ਨ੍ਰਿਕਾਮਹੈ ॥ਵਿਭੂਤੀ ਕਿਆ ਭਕ੍ਤਜਨ ਧ੍ਰੂਹ ਪ੍ਰਹਲਾਦਾਦਿਕ ਸਨਕਾਦਿਕ ਸਮਸਤੁਲ ਸਰੂਪੇ॥ਜੋ ਸਮਾਨ ਹੈ ਨੀਚਜਾਤਿ ਸਨਾਤਿ ਅਜਾਤਿ ਤਿਨਮੇ ਭੀ ਤੁਲਜ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਰੂਪ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਜਿਸਕਾ ॥ ੩ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਵਿਭੂ ਹੇ ਬਜ੍ਾਪਕ ਪਰਿਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀ ਸਮਸਤੁਲ ਸਰੂਪੇ ਕਿਆ ਨਰ ਮਾਨੁਖਜ੍ਾਦਿ ਕਾਮਨਾ ਕਰਰਹੇ ਹੈਂ ਜਿਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀ ਐਸਾ ਏਕਰਸ ਪਰਿਪੂਰਨ ਸਜਾਤੀਯ ਬਿਜਾਤੀਯ ਸ੍ਵਗਤ ਭੇਦ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ॥ ੪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਹੇ ਵਿਭੂਤੇਸ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀ ਸਮਸਤੁਲ ਸਰੂਪੇ ॥ ਨ੍ਰਿਕਾਮੀ ਕਿਆ ਪੁਰਖੋਂ ਕਰ ਕਾਮਨੀਯ ਹੈ ਮਸਤੁਲਸਰੂਪੇ ਮਸਨਾਮ ਸਜ੍ਾਹੀ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇ ਸਰਬ ਅਖਜ੍ਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਭਾਖਾਦਿ ਰੂਪ ਅਨੰਤ ਤਰਹ ਕੇ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਤਿਨ ਸਭਮੇ ਮਸ ਸਜ੍ਾਹੀ

ਤੁਲਜ਼ ਏਕਰਸ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀਐ ਸਮਸਤੁਲ ਸਰੂ ਪੇ ॥ ੫ ॥ ਖਾਸ ਬੀੜ ਮੇ ਨ੍ਰਿਕਾਮੱਬਿਭੂਤੇ ਪਾਠ ਹੈ ॥ ਮੂਲ

ਕੁਕਰਮੰਪ੍ਰਣਾਸੀਸੁਧਰਮੰਬਿਭੂਤੇ ॥ ੧੯੭ ॥

ਕੁ ਕਰਮ ਕਿਆ ਕੁਤਸਿਤ ਕਰਮ ਤਿਨਕੇ ਕਰਤਾ ਜੋ ਨਾਸ ਤਿਕ ਆਦਿ ਧਰਮ ਬਿਰੁਧ ਤਿਨਕੋ ਪ੍ਰਕਰਖ ਕਰ ਨਾਸ ਕ ਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਇਸੀ ਤੇ ਹੇ ਭਗਵਨ ਸੁਧਰਮੰ॥ ਬਿਭੂਤੇ ਸੁਸ੍ਰ ਧਰਮ ਰੂਪਾ ਹੈ ਬਿਭੂਤੀ ਤੇਰੀ॥ ਸੁਧਰਮ ਬਿਭੂਤੀ ਕਿਐਂ ਸੁਸ੍ਰ ਧਰਮ ਸੁੰਦਰ ਸਰਬਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਸੌਮਯ ਮੂਰਤਿ ਧਰਮ ਕੇ ਕਰੱਤਾ ਸੰਤ ਧ੍ਰੂ ਪ੍ਰਹਲਾਦਾਦਿਕ ਅਰ ਇਨਕਰ ਕੀਆ ਜੋ ਸੁਸ੍ਰ ਧਰਮ ਹੈ ਬੇਦ ਬਿਹਿਤ ਜਨਤ ਯਹ ਸਰਬ ਬਿਭੂਤੀ ਹੈ ਤੇਰੀ॥ ਨਿਯਮ ਕੁਛ ਨਹੀ ਹੈ ਇਸਮੇ ਜਿਸਜਿਸ ਕਾਲ ਮੇ ਧਰਮ ਜੋ ਸੰਤੋਕਰ ਸੇਵਿਤ ਆਚਾਰਜੁਨਿਤ ਤਿਸਕੀ ਹਾਨੀ ਹੂਈ॥ ਤਿਸੀਤਿਸੀਕਾਲਮੇ ਤਾਤਕਾਲ ਮੈਅਪਨੇਆਪ ਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਮੂਰਤਧਾਰਕਰ ਤਿਸਕੇ ਅਨੁਕੂਲ ਜੈਸੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਜਿਸਕਾਲ ਮੇ ਕਲੇਸ਼ ਹੋਇ ਉਸੀ ਵਕਤ ਸਰਬ ਕਾਰਜ ਤਯਾਗ ਕਰ ਧਾਵਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਗਊ ਬਾਲਬਤਸ ਕੀ ਬਾਨੀ ਕੋ ਕਾਨਕਰ ਸੁਨ ਪ੍ਰਸਮੂਹਿ ਕਰ ਹੁੰਕਾਰ ਕਰਤੀ ਹੂਈ ਦੌੜਤੀਹੈ ॥ਤਦਵਤ॥ ਯਥਾਗੁਸਾ ਈ ਜੂ॥ ਧਾਵਤਧੇਨੁ ਲਵਾਇਪਨਾਇ ਜਬੋਂਬਾਲਕਬੋਲਨ ਕਾਨਕਿਏਤੇ ॥ ਤੈਸੇ ਤਾਤਕਾਲ ਹੀਂ ਮਹਾਰਾਜ [illegible] ਬਿਭੂਤੀ ਕਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਧਾਇਕਰ ਧਰਮ [illegible]

ਭਗਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪੱਛ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰ ਤਿਸਕੀ ਰਛਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਇਸੀ ਤੇ ਸੁਧਰਮੰ ਬਿਭੂਤੇ॥ਮਹਾਰਾਜਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸਪਖਜ ਮੇ ਅਨੰਤ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰਾਂਤ ਅਪੇਖਜਤ ਹੈਂ ਐਸੇ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕੁ ਭੂਮੀ ਮੇ ਕਰਮੰਪ੍ਰਨਾਸੀ ਕਿਆ ਕਰਮੰਪ੍ਰਆਸੀ ਕਿਆ ਕਰਮੋਂ ਕੇ ਕਰਨੇ ਕਾ ਪ੍ਰਲ ਹੈ ਤੁਝ ਕਾ॥ਔਰ ਇਸੀ ਤੇ ਸੁਧ ਰਮੰ ਬਿਭੂਤੇ॥ ਸੁੱਧਕਿਆਨਿਸਕਲੰਕ (ਰਮੰ) ਕਿਆ ਰਮਣੀਕ ਪਰਮਸੁੰਦਰਹੈਬਿਭੂਤੀਜਿਸਕੀ ਸੋਕਹੀਐਕੁਕਰਮੰਪ੍ਰਨਾਸੀਸੁਧਰਮੰ ਬਿਭੂਤੇ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਕੁਪ੍ਰਿਥਵੀਮੇਕਰਮੰਪ੍ਰਨਅਸੀਅਸੀਕਜਾਪਰਬ੍ਰਹਮਕੀਪ੍ਰਾਪਤੀਵਾਸਤੇ ਮਾਤਲੋਕਭੂਮੀਮੇਂਮੁਮੁਖਜ਼ੂਰੂਪ ਨਿਸਕਾਮਕਰਮ ਯਗਜ਼ਾਦਿਸਤਗੁਰੂਸੇਵਨਾਦਿਕ ਪ੍ਰਨਕੌਂਜੋਕਰਰਹਾਹੋਇ ਸੀਤੇ ਸੁਧਰਮਕਲੰਕਸੇਰਹਿਤ(ਰਮੰ)ਕਜ਼ਾਰਮਣੀਕਹੈਦੈਵੀਸੰਪਦਰੂਪਾਬਿਭੂਤੀਜਿਸਕੀ ਸੋ ਕਹਿਐ ਕੁਕਰਮੰਪ੍ਰਨਾਸੀ ਸੁਧਰਮੰ ਬਿਭੂਤੇ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਹੇ ਸੁਧਰਮੰ ਭਗਵਤੀ ਕੁਕਰਮੰ ਕਜ਼ਾ ਦੁਕ੍ਰਿਤੀਦੁਸਟ ਦੈਤੋਂ ਕੇ ਨਾਸਕਾਹੈ ਕਰਮ ਜਿਸਕਾ। ਕੁਕਰਮੱਪ੍ਰਨਾਸੀ ਸੁਧਰਮੱਬਿਭੂਤੇ ਖਾਸਬੀੜਕਾ ਪਾਠਹੈ॥

ਮੂਲ॥ਸਦਾਸੱਚਿਦਾਨੰਦਸਤ੍ਰੂਪ੍ਰਨਾਸੀ॥ਟੀਕਾ

ਸਦਾਸਕਜ਼ਾ ਸਹਿਤ ਦਾਸਕੇ ਚਿਦਾਨੰਦਸੋਪਰਮਾਤਮਾਹੈ ਸ਼ਤ੍ਰੁਨਾਸਕ॥੧॥ ਵਾ॥ ਸਦਾਕਜ਼ਾ ਸਰਬਦਾ ਭੂਤ ਭਵਿਖਜ਼ਤ ਬੈਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਮੇ ਆਦਿਮੱਧ ਅੰਤਮੇ ਸਚਿਦਾਨੰਦਸਤਚਿਤ

ਅਨੰਦਰੂਪਹੈ ਜਿਸਕਾ ਸਤ ਕਯਾਤ੍ਰੈਕਾਲਬਾਧਰਹਿਤਸਫੁਰਨ ਸ੍ਵਭਾਵ॥ਚਿਤ ਚੈਤਨਯ ਰੂਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾਤਮਕ ਜਵਤਾਰਹਿਤ ਅਨੰਦਸੁਖ ਸਰੂਪ ਅਸਤੀਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰਿਅਰੂਪ ਬ੍ਰਹਮਾਚੀਟੀ ਪ੍ਯੰਤ॥ਪੈਂਤੀਸਾਖਯਰੀ ਮੇ ਯਥਾ॥ ਹਸਤੀਚੀਟੀ ਤ੍ਰਿਣਲੌਆਦਿ। ਏਕਅਖੰਡਿਤ ਬਸੈਅਨਾਦਿ। ਸੁਖਮਨੀਜੀਕੇਅੰਤਮੇ। ਬਨ ਤ੍ਰਿਣ ਪਰਬਤ ਹੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ। ਇਤਯਾਦਿ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈਂ ਸੋ ਸ੍ਵਤ੍ਯਾਦਿ ਬਿਸੇਖਨ ਬਿਸੇਖਯਰੂਪਹੀ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਚੰਦਨ ਸੀਤਸੁਗੰਧੀਕਟੁ ਰੂਪ ਹੈ ਤਦਵਤ ਸ਼ਤ੍ਰੂਪ੍ਰਣਾਸੀ ਯਦਯਪਿ ਐਸੇ ਪੂਰਬੋਕਤ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਬਿਸਸ਼ਟ ਹੈ ਤਥਾਪਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਭਕਤਵਤਸਲ ਸ਼ਤ੍ਰੂਪ੍ਰਣਾਸੀਸ਼ਤ੍ਰਨਾਸਕਰਤਾਹੈ ਬਿਸੇਸ਼ ਕਰ ਸੋ ਨਿਜਸ਼ਤ੍ਰੁਤਿਸਕਾ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲਾਚਰਿਤਾਤੇ ਕੋਊਹੈਨਹੀਂ ਸੰਤਜਨਦੁਖਦਾਤਾ ਸੋ ਦੁਸਟਦੂਰਬੁਧੀਤੇਬਿਨ॥ਧਿਸਵਬੁਧੀ ਚੰਦ੍ਰਹਾਸਵਤ॥ ਯਥਾ॥ ਬੇਨਤੀ॥ ਚੌ:॥ ਸੰਤਨਦੁਖਪਾਏਤੇ ਦੁਖੀ॥ ਸੁਖਪਾਏ ਸਾਧਨਕੇ ਸੁਖੀ। ਏਕਏਕਕੀ ਪੀਰਪਛਾਨੈ। ਘਟਘਟ ਕੇ ਪਟਪਟਕੀ ਜਾਨੈ। ਸੋਅਰਥ ਘਟਘਟਕੇ ਕਯਾ ਏਕਘਟ ਦੁਸਟਰਿਦਾ ਦੂਜਾਭਕ੍ਤ ਰਿਦਾ ਪਟਨਾਸੀਘ੍ਰ ਅਰਥਾਤ ਤਾਤਕਾਲ ਹੀਜਾਨਕਰ ਰਖ੍ਯਾ ਕਰਤਾਹੈ [illegible] ਹੀਬਿਦਯਮਾਨ ਹੋਨੇਤੇ॥

ਮੂਲ॥ ਕਰੀਮੂਲਕੁਨਿੰਦਾਸਮਸਤੁਲਨਿਵਾਸੀ

ਜਿਨੌਨੇ ਮੂਲਕਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰੀ ਹੈ॥ ਅਰਥਾਤਜੋ ਸਰਬ ਨਿੰਦਕ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂਕੇ ਪ੍ਰਤੀਸਮਸ੍ਤੁਲ ਨਿਵਾਸੀਕੇ ਹੈ [illegible]

ਬਨਤ੍ਰਿਨ ਪਰਬਤਮੇ ਪੂਰਨ ਹੈਂ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਤੌਭੀਨਿੰਦਕ ਪੁਰਖ ਸੇ ਅਤੀਦੂਰ ਹੈ ਕ੍ਯੋਂਕਿ॥ ਖਲਕਤ ਖ਼ਾਲਕ ਸੇ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਖਲਕਖ਼ਾਲਕਰੂਪ ਹੈ॥ ਯਥਾ ਫ਼ਰੀਦ॥ਖਾਲਕਖਲਕ ਮੈ ਖਲਕ ਬਸੈ ਰਬਮਾਹਿ। ਮੰਦਾ ਕਿਸਨੂ ਆਖਿਐ ਜਾਂਤਿ ਸਭਿਨਕੋਈ ਨਾਹਿ। ਔਰ ਖਾਲਕ ਖਲਕ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਸਰਬ ਖਿਲਕਤਕੀ ਨਿੰਦਾਤਿਰਸਕਾਰ ਕਿਆ ਤਿਸਨੇ ਖਾਲਕ ਕਾਹੀ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਆ॥ਸੋ ਇਸੀਤੇ ਅਤੀਦੂਰਹੈ ਜੋ ਖੁਦਪਸੰਦਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜਿਨੌਨੇ ਬੈਰਾਗਪੂਰਬਕ ਮੁਲਕਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰੀਹੈ॥ ਮੁਲਕਕਰਕੇ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇ ਮੁਲਕ ਕੇ ਪਦਾਰਥ ਜਾਨਨੇ ਚਾਰਦਸਭੁਵਨ ਕੇ ਤਿਨੌਕੀ ਤੁਛਨਾਸੀ ਪ੍ਰਣਾਮੀ ਜਾਨਕਰ ਜਿਨ ਮੰਹਾਤਮੋ ਨੇ ਨਿੰਦਾ ਕਰੀ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਪਦਾਰਥੋਂਕਾ ਤ੍ਯਾਗ ਕੀਆ ਹੈ ਤਿਨਉਦਾਰਾਤਮਾ ਪੁਰਖ ਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕ੍ਰਿਤਗ੍ਯ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਮਸਤੁਲਨਿਵਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਜ਼ਾ ਸੁਤਲਨਿਵਾਸੀ ਕੇ ਤੁਲਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਲ ਮਹਾਰਾਜਕੇ ਤੁਲ੍ਯਤੇ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂਕੇ ਭਗਤ ਪਿਆਰੇਹੈਂ ਐਸੇ ਭੀ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿਸਖੀਕਾ ਮਰਾਤਬਾ ਬੁਲੰਦਹੈ॥ਔਰਯਹਮੰਤ੍ਰਬਿਧਿਸੋ ਸੇਵਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਸਰਬ ਰਾਜਪਦਵੀ ਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਕਰੀ(ਮੁਲ) ਕੁਨਿੰਦਾ ਕਜ਼ਾਕਿਜੋ ਕਰੀ ਨਾਮ ਹਸਤੀ ਤਿਸਕਾਮੁਲ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਰੀਕਾ ਮੋਲ ਕਜ਼ਾਕਿ ਕਰੀਕੀ ਭਕ੍ਰੀ ਕੀਮਤਿ ਵਾ ਕਰੀਕੇ ਮੋਖ੍ਯ ਕਰਤਾ ਦੀਨ ਬੰਧੂ ਕੀਮਤਿ ਕਜ਼ਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁਤਾ ਜੋ ਜਾਨਤਾ

ਹੈ॥ ਵੋਹ ਸੁਤਲ ਨਿਵਾਸੀ ਬਲੀਕੇ ਤੁਲਹੋਤਾ ਹੈ ਭਕਤ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ॥ ਵਾ॥ ਸੁਤਲ ਨਿਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਬਾਵਨ-ਰੂਪ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਰੀਮੁਲਕਕਜ਼ਾ ਮੁਲਕਕੇਕਰੀ ਤੇ ਕੌਨ ਪ੍ਰਜਾਸੇ ਕਰਲੇਨੇ ਵਾਲੇਕਰ ਕਯਾ ਹਾਲਾਦੰਡ ਮਾ ਮਿਲਾ ਦੁਖ ਪੂਰਬਕ ਰਇਅਤਕੇ ਛੀਲਨੇਵਾਰੇ ਤਿਨਕੀ ਜਿ ਸਰਾਜਾਨੇ ਨਿੰਦਾਕਰੀ ਹੈ ਯੁਧਿਸ੍ਟਰਵਤ॥ ਯੁਧਿਸ੍ਟਰ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਜਾਕੇਕਰਸੇ ਯਗਨਹੀਂ ਕਿਆਥਾ ਅਰਥਾਤ ਐਸੇ ਰਾਜ:ਦਿਕਾ ਤਯਾਗ ਕਰ ਜੋ ਤਿਸਕੀ ਸ਼ਰਨਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੂਏਹੈਂ ਤੇਸੁਤਲਨਿਵਾਸੀ ਬਲੀ ॥ ਵਾ ॥ਬਾਵਨਕੇਤੁਲਜਹੈਂ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਜੋ ਦਾਸਹੈਂ ਤਿਨਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂਹੈਂ ਕਦਾਚਿਤ ਅਨਜਥਾ ਭੀ ਕਰੈ ਤਉਭੀ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹੈਂ॥ ਯਥਾ ਰਾਮਾਯਣੇ॥ ਰਹਿਤਨਪ੍ਰਭੁਚਿਤਚੂਕਕਿਏਕੀ। ਕਰਤ ਸੁਰਤ ਸੌਬਾਰਹਿ ਏਕੀ। ਜਿਹਅਘ ਹਤਜੇਬਯਾਧਇਵਬਾਲੀ। ਸੁਇਸੁਕੰਠਫਿਰਕੀਨ ਕੁਚਾਲੀ। ਸੁਇਕਰਤੂਤ ਬਿਭੀਖਨਕੇਰੀ। ਸਪਨੇਹੁਰਾਮ ਰਿਦੈਨਹੀਹੇਰੀ। ਇਹਾਂਭੀਅਨੰਤ ਅਪੇਖਯਤਹੈਂ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ॥ਪ੍ਰਤ੍ਯੁਤਜੋ ਦਾਸਨਕੇਦਰਸਨਕਰਤਾਹੈਤਿਨਕੇਭੀਪਾਪਖਿਮਾਪਨਕਰਤੇਹੈਂ॥ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇਤਿਲੰਗਰਾਗੇ ॥ਗੁਨਹਉਸੁਕੇਸਕਲਖੁਦਾਇਤੇਰੇ ਜਨਦੇਖਹਿ ਦੀਦਾਰ॥ ਪੁਨਾ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਜੀਊ ਕਹੈ ਊਨਾਕੇ ਜਮਕੀ ਤਲਬਨ ਹੋਈ। ਜੋ ਭਗਤੋਂ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਪਾਪ ਬਖਸ਼ੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥ਅਰੁ ਮਿਤੋਂ ਕੇ ਪਾਪ ਕੀ ਕਜ਼ਾ ਬਾਤ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕੈਮੁਤਕਨਜਾਯਤੇ ਵਾ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਸਮਝਲੀਜਿ

ਵਾਸੀਹੈ॥ਕਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾਤ੍ਰਿਣਪ੍ਰਯੰਤ ਸਰਬਮੇ ਪੂਰਨਹੈਂ ਜੈਸੇ ਸਉਰੀ ਪ੍ਰਭਾਸ੍ਰੀਗੰਗਾਜਲਮੇ ਅਰੁਚਮਾਰਕੁੰਡਮੇਤੁਲਯ ਪ੍ਰਤੀ ਬਿੰਬਿਤ ਹੈ॥ ਯਥਾ॥ ਹਰਿਰਾਇਕਹੈਂ ਹਰਿਹੀ ਹਰਹੈਂ ਹਮਹੋ ਹਿਤਹੋਹਿ ਉਪਾਸਕਰੇ। ਹਰਿਅੰਤਰਹੈ ਹਰਿਬਾਹਰਹੈ ਹਰਿ ਠੌਰਹਿ ਠੌਰਪ੍ਰਕਾਸਿਤਰੇ॥ ਪੁਨਾ॥ ਅਕਾਸ ਜੈਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕੁੰਭਮੇਂ ਤੈਸੇ ਕੰਚਨ ਕੁੰਭਮੇ ਸਮਾਨ ਪਰਿਪੂਰਨ ਹੈ ਤੈਸੇਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਪਰਿਪੂਰਣ ਹੈਂ॥ ਯਥਾ॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਅਲਵੋਜੋਇਮਧੂਕੜੋਸਾਰੰਗਪਾਣ ਸਬਾਇ॥ ਪੁਨਾ॥ਆਪੇ ਆਪ ਆਪ ਪ੍ਰਭਸੋਇ। ਤਿਸਬਿਨ ਦੂਸਰ ਹੋਆਨ ਹੋਇ। ਸਤਸਤ ਸਤ ਪ੍ਰਭੁਸੋਇ॥ ਪੁਨਾ॥ ਹਭਸਮਾਣੀਜੋਤਜਿਉਜਲ ਘਟਾਂਉਚੰਦ੍ਰਮਾ। ਐਸੇ ਭੇਦਰਹਿਤ ਪਰਿਪੂਰਨਹੈ ਸਰਬਔਖਧੀਮੇ ਏਕਰ ਸਵਤ ਸਰਬ ਬਨਸਪਤੀਪੁਸ਼ਪੋਂ ਮੇ ਅਨਸੂਤ ਗੰਧਵਤ ਦੁਗਧਘ੍ਰਿਤਵਤਕਾਸ੍ਰਾਗਨਿਵਤ॥

ਮੂਲ ॥ ਅਜਾਇਬਬਿਭੂਤੇਗਜਾਇਬਗਨੀਮੇ

ਆਸਚਰਯਰੂਪ ਹੈ ਬਿਭੂਤੀ ਜਿਸਕੀ ਸਮੁਦ੍ਰ ਹਿਮਾਲਯ ਕੰਚਨ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬਿਰੋਚਨ ਬਲੀ ਨਾਰਦਾਦਿ॥੧ ਕਿਵਾ॥ਐਸ੍ਵਰਯ ਖਟਰੂਪ ਔਰ ਗਜਾਇਬਗਨੀਮੇ ਗਜਬਕਾ ਜਮਾਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਬਹੁਤ ਗੁਸਾਗੁਜਰਤਾ ਹੈ ਗ਼ਨੀਮੋਪੈ। ਜੋ ਗਨੀਮਹੈਂ ਤਿਨਪਰ ਗਜਬ ਗੁਜ਼ਾਰਤਾ ਹੈ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗ਼ਰੀਬਪਰਸਤਸ਼ਹੈ ਸੁਖਮਨੀਯਥਾ॥ ਸੁਖੀਬਸੈ ਮਸਕੀਨਿਆ ਆਪਨਿਵਾਰਤ

ਲੇ । ਬਡੇਬਡੇ ਹੰਕਾਰੀਆਨਾਨਕ ਗਰਬਗਲੇ॥ ੨ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅਜਾਇਬਬਿਭੂਤੇ ਗਜਾਇਬਗਨੀਮੇ ਸ੍ਰੀਸਤਗੁਰੂ ਕਲਗੀ ਧਰਜੀ ਬਚਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਿ (ਮੇ) ਕਜ਼ਾ ਮੁਝਕਾ ਗਨੀ ਸ਼ਾਹਨਸ਼ਾਹ ਸਚਾਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੈ ਪ੍ਰਤਿਲੋਮਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਗਜਾਇਬ ਕਜ਼ਾ ਗਜਆਇਬ੍ਰਅਰਥਾਤ ਜੈਸੇਗਜੇਂ ਦੁਕੌਂ ਆਯ ਬਕਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਯਾ ਰਖਜ਼ਕਰੂਪ ॥ ਵਾ ॥ ਜੈਸੇ ਜਰਾਸਿੰਧ ਸੇ ਰਾਜੋਂ ਕੇ ਮੋਖਜਨਮਿਤ ਨ੍ਰਿਸਿੰਘਪ੍ਰਹਲਾਦ ਵਤਬਿਭੂ(ਤੇ) ਕੁਜ਼ਾ ਕਿਹੈਤੋਯਦਜ਼ਪਿਵਿਭੂ ਪਰਿਪੂਰਨਨਿਰਗੁਨਰੂਪ ਈਸ੍ਵਰ ॥ ਵਾ ॥ ਪਰਿਪੂਰਣ ਭੀ ਹੈਂ ਤੌਭੀਭਕ੍ਤਵਛਲ ਨਿਰਗੁਨ ਤੇ ਸਗੁਨ ਰੂਪਹੋਕਰ ਆਜ ਅਜਹੀਆਯਬ ਕਜ਼ਾ ਆਜਹੀ ਆਤਾਹੈ ਜੋ ਕੋਊ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋਇ ਤਬ॥ ਫ਼ਰੀਦਜੀ ਯਥਾ ॥ ਆਜ ਮਿਲਾਵਾ ਸ਼ੇਖਫਰੀਦਾਟਾਕਮ ਕੂੰਜੜਿਆਂ ॥ ਮਨੋਮਚਿੰਦੜਿਆ ॥ ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੂ ਯਥਾ ॥ ਬੇਢੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਜੂਰੀਮਾਂਗੈ ਜੇਕੋ ਛਾਨਿ ਛਵਾਵੈਹੋ ॥ਲੋਕ ਕੁਟੰਬ ਸਭ ਹੀ ਤੇ ਤੋਰੈਤਉ ਆਪਨ ਬੇਢੀ ਆਵੈ ਹੋ ॥

॥ ਹਰੀਯੰਕਰੀਯੰਕਰੀਮੁਲ ਰਹੀਮੇ॥੧੯੮ ॥

ਹਰੀ ਹੈ ਸਰਬ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਕਰੀਯੰ ਕੁਰਤਾਪੁਰਖ ਹੈ ਕਿੰਵਾ॥ ਹਰੀਅੰ ਕਰੀਅੰ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੂਕੇ ਹਰੇ ਕਰਤਾ ਹੈ ਯਥਾ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥੇ॥ ਸੂਕੇ ਹਰੇ ਕਿਏ ਖਿਨ ਮਾਹਿ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸੰਚਿ ਜੀਵਾਇ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦਰਪਨਗ੍ਰੰਥੇ ਗੁਰੂ ਖੰਡ ਪ੍ਰਥਮ ਸ੍ਵਰੂਪ॥ ਜਿਸੇ ਅਸੀਸ ਸੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰ [illegible]

ਰਿਆਈ ਦੀ ਗਈ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਜੀ ਗੋਂਦਵਾਲ ਜੀ
ਮੇਰਹੇ ਔਰ ਬਾਸਰ ਕੀ ਸੇ ਘਰ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭ ਆਏ ਤੌ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਜੀ ਖਡੂਰ ਜੀਦਰਸਨ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ॥ ਤਹਾਂ
॥ ਚੌਃ ॥ ਬੰਦੇ ਗੁਰੁ ਕੇ ਗੁਰੁ ਪਦ ਆਨਾ ॥ ਬੋਲੇ ਸਤਸੰਧ ਭਗਵਾ
ਨਾ॥ ਪੁਰਖਾ ਪੁਤ੍ਰ ਕਿਤੇਕ ਤੁਮਾਰੇ॥ ਦ੍ਵੈ ਹੀ ਸੁਤਾ ਬਿਬਾਹੀ ਬਾਰੇ॥੧॥
॥ ਦ੍ਵੈ ਸੁਤ ਹ੍ਵੈ ਤੁਹਿ ਮਮ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਸੁਨ ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰ ਅਮਾ
ਨਾ ॥ ਸੂਕੀ ਲਕਰੀ ਸਮ ਤਨ ਮੇਰਾ॥ ਸੁਤਸੰਜੋਗ ਨ ਸੁਖ ਦ
ਸੁਹੇਰਾ ॥੨॥ ਹਰੇ ਕਰੀਰ ਹੋਇ ਯਹ ਨੀਕੇ ॥ ਹੂਰੇ ਹੋਹੁ ਤੁਮ ਤਾਤ
ਅਲੀਕੇ ॥ ਮੁਹਿ ਗੁਰਿਆਈ ਜਬ ਗੁਰ ਦੀਨੀ ॥ ਪੂਛੀ ਤਾਤ
ਕਿਤੇ ਹਿਤ ਭੀਨੀ ॥੩॥ ਮੈ ਤਬ ਅਪਨ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਬਤਾਵਾ॥ ਤਾਤ
ਤਾਤ ਕਾਲ ਹਿਦ੍ਵੈ ਪਾਵਾ ॥ ਤੈ ਸਿਅਤਵ ਦ੍ਵੈ ਸੁਤ ਸੁਖਦਾਈ ॥
ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਹਮ ਦੇਖਤ ਗੁਨ ਗਾਈ ॥ ੪ ॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਰੀ ਮੋਹਨ
ਜੀ ਜਨਮ ਲੇਤੇ ਭਏ ਏਕ ਦਿਨ ਮੇ ਬਡੇ ਮੋਹਰੀ ਜੀ ਪਹਿਲੇ
ਜਨਮੇ ਮੋਹਨ ਜੀ ਪੀਛੇ ਜਨਮੇ॥ ਅਰੁ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਸੇ ਬ
ਰਦਾਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ ॥ ਇਤਿ ਪੁਨਾ॥ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਮਹ ॥ ਸਬ
ਜ਼ਮੇਂ ਸਾਜੰਦ ਚੋ ਬੇਖੁਸੂਰ॥ ਬੋ ਇਮੇ ਬਖਸਿੰਦ ਹਰ ਬੇ ਮੁਸਕਰਾ ॥
੩ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਸਮਾਪ੍ਤਿ ਮੇ ਲੱਜਾ ਔਕ੍ਰਿਸ੍ਰ ਯਹ ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ ਮ
ਹਾਰਾਜ ਨੇ ਰਖਾ ਹੈ ਯਹ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਜੀ ਕਾ ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ॥ ਕਰੀ
ਮੁਲ (ਕੁ ਨਿੰਦਾ) ਕਰੀਮੁਲ ਬਖਸਿਸ ਕੁਨਿੰਦਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ
ਹੈ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਹਮ ਕੁਨਿੰਦਾ ਰਹੀਮ ਦਾਤਾ ਹੈ ਪਤਿਤ ਪਾਵ
ਨ ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਪਾਰਥਨਾ ਗੰਥ ਕੇ ਅੰਤ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਕੀ

ਕਰੀਮੁਲ ਰਹੀ (ਮੇ) ਅਰਥਾਤ ਹੇਕਰੀਮੁਲ (ਮੇ) ਕਜਾ ਮੁਝਕੀ ਰਹੀ ਕਜਾ ਲੱਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੁਝਸੇ ਤੈਨੇ ਰਾਖੀ ਹੈ ॥ ਪ੍ਰੀਤਵਾ ੪ ॥ ਵਾ ॥ ਰਹੀ ਕਜਾ ਨਿਭੀ ਪੂਰਨ ਭਈ ਯਥਾ ਮਾਰੂ ਮੇ ਸੇਵਕ ਕੀਓ ਓੜਕ ਨਿਬਹੀ ਪ੍ਰੀਤ ॥ ੫ ॥

ਮੂਲ॥ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤੀ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਭੁਗਤੇ॥ ਟੀ: ਚਤ੍ਰ ਕਜਾ ਚਾਰ ਕੂੰਟ ਮੇਂ ਜਿਸ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਾ ਚੱਕ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰਵਰਤੀ ਕਜਾ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤਿ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਸੋ ਚਕ੍ਰ ਆਗਯਾ ਰੂਪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਚਕ੍ਰ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਕਾਲ ਰੂਪ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਕਾਮਾਦਿ ਚਕ੍ਰ ਸੰਤੋਖਾਦਿਵਾ ਚਕ੍ਰ ਨਾਮ ਸਮੂਹ ਕਾ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਰੂਪ ਚਕ੍ਰ ਬਰਤ ਰਹਾ ਹੈ ਯਥਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਚਾਰ ਕੁੰਟ ਚਉ ਦਹ ਭਵਨ ਸਗਲ ਬਿਆਪਤਿ ਰਾਮ ਨਾਨਕ ਊਨ ਨ ਦੇਖਿਐ ਪੂਰਨ ਤਾਕੇ ਕਾਮ॥ ਇਤਿ ਕਿੰਵਾ ਚੱਤ ਕਜਾ ਚਤੁਰ ਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤੀ ਮਹਾਰਾਜ ਹੈ ਇਸੀ ਤੇ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਭੁਗਤੇ ਚਾਰ ਕੂੰਟ ਰੂਪ ਕਾ ਭੋਗਯ ਭੋਗਤਾ ਹੈ ॥

ਮੂਲ ॥ ਸੁਯੰਭਵ ਸੁਭੰ ਸਰਬਦਾ ਸਰਬ ਜੁਗਤੇ ॥ ਸੁਯੰਭਵ ਸੁਭੰ ਸੁਯੰ ਭਵ ਕਜਾ ਕਿ ਸੁਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ ਸੂਰਜ ਅਗਨੀ ਆਦਿਕੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਜਾਕੈ ਚਾਂਦਨੈ ਸਰਬ ਮੈ ਚਾਂਦਨਾ ਹੋਇ ॥ ਇਤਿ ॥ ਸੁਭੰ ਮੋਖਯ ਰੂਪ ਸਰਬਦਾ ਸਰਬ ਜੁਗਤੇ ਜਿਸਤੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ॥ ਇਸੀ ਤੇ ਸਰਬਦਾ ਸਰਬ ਜੁਗਤਿ [illegible]

ਸਰਬ ਕਾਲ ਭੂਤ ਵਿਖਯਤ ਬਰਤਮਾਨ ਮੇ ਆਦਿਮਧਯ ਅਵਸਾਨ ਮੇ ਸਰਬ ਜੁਗਤੇ ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮਾ ਚੀਟੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਜੁਗਤ ਕਯਾ ਜੁੜ ਰਹਾਹੈ ਜੋ ਪਰੰਤੂ ਜੁਗਤਕਾ ਸ੍ਵਤ ਨਹੀਂ ਜੁੜ ਰਹਾ ਹੈਕਿੰਤੂ ਰਜੂਸਰਪਵਤ ਕੰਚਨਭੂਖਨ ਵਤ ਸੁਕ੍ਰਿ ਰਜਤ ਵਤ ਕਿੰਵਾ ਪੁਸਪ ਗੰਧਵਤ ਤੰਤੂ ਪਟਵਤ ਜੁਗਤ ਹੈ ਕਯਾ ਜੁਗਤਿ ਹੈ ਜੁ ਕਹਿਏ ਜੋ ਗਤ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸ੍ਵਯੰਭਵ ਇਸ ਮਹਾ ਬਾਕਯ ਕਰ ਬਿਸ਼ੇਖ ਸਿਖਯੋ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਤਤ੍ਵਮਸਿ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਤੂੰ ਸ੍ਵਯੰਭਵ ਸ੍ਵਯੰ ਕਯਾ ਆਪਭਵ ਕਯਾਹੈ ਭਵ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ ਲੋਟ ਲਕਾਰ ਕੇ ਮਧਯਮ ਪੁਰਖ ਕਾ ਏਕ ਬਚਨ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਹੈ॥ ਸੁਭੰ ਜੈਸੇ ਹੋਇ ਤੈਸੇ ਹੇ ਪੁਰਖ ਤੂੰ ਸ੍ਵਯੰ ਸ੍ਵਤੈ ਸਿਧ ਰੂਪ ਭਵ ਕਯਾ ਹੋ ਅਰਥਾਤ ਅਪਨੇ ਆਪਕੋ ਜਾਨ ਕਰ॥ ਕਿੰਵ॥ ਆਸੀਰਬਾਦ ਹੈ ਸਿਖ ਭਗਤਕੇ ਪ੍ਰਤੀ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਭਵ ਨਾਮ ਕਲਯਾਨ ਕਾ ਹੈ ਯਥਾ ॥ ਦੋਹਾ॥ ਸ਼ੰਕਰ ਭਵ ਕਲਯਾਨ ਭਵ ਭਵ ਸੰਸਾਰ ਕਹੰਤ॥ ਭਵ ਸੁ ਜਨਮ ਜਗਮੈ ਸਫਲ ਜਬ ਭਜਿਐ ਭਗਵੰਤ॥ ਅਰਥਾਤ ਹੇ ਪੁਰਖ ਤੂ ਕਲਯਾਨ ਰੂਪਹੈ॥ ਸ੍ਵਯੰਆਪ ਅਰ ਇਤਰ ਸ੍ਵਨਾਗਤੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਭਵ ਸ਼ੰਕਰਰੂਪ ਹੈਂ ਆਸੀਰਬਾਦ (ਸੰ)ਸੁਖ ਤਿਸਕਾਜੋ ਕਰਤਾ ਹੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਸੰਕਰ ਅਰਥਾਤ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਸ਼ਿਵਰੂਪਯਥਾ॥ਸਿਵਕਨਕੋਸ਼ਿਵਗੁਨਸੁਖ ਦੀਓ॥ ਸ਼ਤ੍ਰਨਕੋ ਪਲ ਮੈ ਬਧਕੀਓ॥ਕਿੰਵਾ॥ਸੁਭੰਪਦਕਾਭਿੰਨਾਰਥਕ

ਕਰਨਾ ਹੇ ਪੁਰਖ ਤੂੰ ਸਦਾ ਸੁਭ ਰੂਪ ਹੈ ਅਸੁਭਕਾਕਭੀਭ੍ਰਛਕੋ
ਲੇਪ ਭੀ ਨਹੀ ਹੈ ਕਿੰਵਾ (ਸੁ) ਨਾਮੰ ਸੁਚੀ ਕਾਪਵਿਤ੍ਰ ਕਾ ਬਾਚ
ਕ (ਭੰ) ਦੀ ਪਤੀ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾ ਬਾਚਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤਪਵਨ
ਪਾਵਕ ਪਾਨੀ ਭੂਮੀ ਏ ਸਭਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਕਹਤੇ ਹੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਕ ਹੈ॥ਹੇ ਪੁਰਖ ਤੂੰ ਇਨਕਾ ਭੀ ਪਵਿਤ੍ਰਕਰਤਾਅਰੁ (ਭੰ) ਪ੍ਰਕਾ
ਸ਼ਕ ਹੈ॥ ਕਿੰਵਾ ਸੁਭ॥ ਐਸੇ ਛੇਦ ਕਰ ਭਿੰਨ ਪਦ ਕਰ ਕਰ
ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਸੋ ਕਹਿਏ ਸੁੱਧ (ਭ) ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ
(ਮ) ਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਕਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਸ਼ਿਵਹੈ
ਤੂੰ ਸ੍ਵੰਯੰ ਕਹਿਐ ਆਪ ਸਰਬਦਾ ਸਦਾ ਕਜਾ ਭੂਤ ਭਵਿਖਜਤ
ਬਰਤਮਾਨ ਮੇ ਉਤਪਤੀ ਇਸਥਤੀ ਪ੍ਰਲਯ ਮੇ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸ੍ਵਪ
ਨ ਸੁਖੁਪਤੀ ਮੇ ਆਦਿ ਮਧਜ ਅੰਤ ਮੇ ਪ੍ਰਾਤਸਾਯੰ ਮਧਜਾਨ
ਮ ਔਰ ਸੂਖਜਮ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰਯੰਤ ਕਾਲ ਮੇ ਸੁੱਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂ
ਪ ਆਪ ਤੂ ਹੈ ਜੁਗਤੇ ਕਯਾ ਜੁਗਤ ਹੋਨੇ ਤੇ ਪੰਚਮੀ ਹੇਤੂ
ਮੇ ਜਾਨਨੀ॥ਯਥਾ॥ਹੇ ਤੋ ਪੰਚਮੀ ਤ੍ਰਿਤਿਆਚ ਬਕਤਬਜ਼ਾ ਸੋਜੁ
ਗਤੀ ਕੌਨ ਹੈ ਆਕਾਸ ਗਤਿ ਮੇਘਰਜਾਦਿ ਰਜੂ ਸਰਪ ਸ਼ੁ
ਕ੍ਤੀ ਰਜਤ ਆਕਾਸ ਜੈਸੇ ਸੁੱਧ ਅਸੰਗ ਅਛੇਦਜ ਵਜਾਪਕ
ਸਰਬ ਕਾ ਆਧਾਰ ਅਤੀ ਸੂਖਜਮਅਤਿਸਥੂਲ ਹੈ ਅਰੁਖਾਵ
ਕ ਜੈਸ਼ੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਅਸੰਗਭਯ ਸੀਤਾਦਿਕਾ ਨਾਸ਼ਕ ਅਰੁ ਪੂ
ਰਨ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੇ ਪੁਰਖ ਤੂ ਹੈ ਜੈਸ਼ੇ ਰੱਜੂ ਸਰਪਮਾਲਾ ਬ੍ਰਿਖਜ
ਜਲਾਦਿ ਕਲਪਨਾ ਕਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਸ਼ੁਕਤੀ ਰਜਿਤਾਦਿ ਕ
ਲਪਨਾ ਕਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਹੈ ਤੈਸੇ ਹੇ ਪੁਰਖ

ਤੂੰ ਸਰਬ ਕਾ ਅਧਾਰ ਅਰੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਅਰੁ ਅਸੰਗ ਹੈ ਸੋਅਕਾਲ ਪੁਰੁਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂਦੀਨਾਨਾਥਪੂਰਨਕੈਸਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇ ਜਾਨਨੇ ਕਰ ਤਿਸੀ ਕਾ ਰੂਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪੁਰੁਖ॥

ਮੂਲ॥ ਦੁਕਾਲੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀ ਦਯਾਲੰ ਸਰੂਪੇ॥

ਦਾਸੋ ਕਾ ਦੁਕਾਲ ਕਯਾਕਿ ਜੋ ਦੋਕਾਲ ਹੈਂ ਜਨਮ ਮਰਣਾਤ ਮਕ ਤਿਨਕੇ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੋ ਕਹਿਐ ਦੁਕਾਲੰ ਪ੍ਰਣਾ ਸੀ ਇਸੀ ਤੇ ਦਯਾਲੁ ਹੈ ਸਰੂਪ ਜਿਸਕਾ॥ਕਿੰਵਾ॥ਦੁਹ ਕਾਲ ਦੁਹ ਕਹਿਏ ਦੁਸਤਰ ਜੋ ਕਾਲਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਣਾਸ ਕਯਾਪ੍ਰਕ ਰਖ ਕਰਨਾ ਸਕਰਤਾ ਹੈ॥ਜੈਸੇਪੁਨਾਪ੍ਰਾਪਤੀਨਹੋਇ ਅਰਥਾਤ ਆਪ ਮੇਂ ਲੀਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ਅਪਨਾ ਆਪ ਹੋਨੇ ਤੇ ਜੈਸੇ॥ ਹਰਿਹਰਿ ਜਨ ਦੋਊ ਏਕ ਹੈਂ ਬਿਬਬਿਚਾਰ ਕਛੁਨਾ ਹਿ॥ ਜਲਤੇ ਉਪਜ ਤਰੰਗਜਯੋਂ ਜਲਹੀਬਿਖੈ ਸਮਾਹਿ॥ ਪੁਨਾ॥ ਹਰਿਜਨ ਹਰਿਸੰਗ ਮਿਲਤ ਹੈ ਸੁਨਤਪ੍ਰੇਮ ਕੀਗਾਥ॥ ਜਯੋਂਡਾਰਯੋ ਮਿਲਜਾਤ ਹੈ ਨੀਰ ਨੀਰ ਕੇ ਸਾਥ॥ ਇਸੀਤੇ ਦਯਾਲੰਸਰੂਪੇ ਕਿਆ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈ॥ ॥ਮੂਲ॥

॥ਸਦਾਅੰਗਸੰਗੇ ਅਭੰਗੰ ਬਿਭੂਤੇ॥ ੧੯੯॥

ਸ੍ਰੀ ਕਲਿਕਲੰਕ ਨਾਸ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਅਪਨਾ ਅਨੁਭਵ ਨਿ ਰੂਪਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਸੰਪੂਰਨ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪਨਾ ਰੂਪਜਾਨਕਰ ਨਿਰੂਪਨ ਕਰਤੇਹੈਂ। ਕਿ ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਜੋ ਤੁਮਾਰੇ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਰੂਪਨ ਕੀਆ ਹੈ

ਬਾਰੰਬਾਰ ਤੁਮਾਰੀ ਦ੍ਰਿੜ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਅਧਯਾਰੋਪ ਅਪਵਾਦੋਕਰ ਨਿਰਗੁਨ ਸਰਗੁਨ ਰੂਪਕਰਕੇ॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਹਮਾਰੇ ਔਰ ਤੁਮਾਰੇ ਤਥਾ ਸਰਬ ਚਰਾਚਰ ਕੇ ਸਦਾ ਅੰਗਸੰਗੀ ਸਰਬਦਾ ਸਰਬ ਕਾਲ ਸਰਬਦੇਸ ਮੇ ਸਰਬ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੈ ॥ ਅੰਗ ਦੇਹ ਤਿਸਕੇ ਸੰਗਹੀ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਅੰਗਸੰਗ ਜੈਸੇ ਅੰਗ ਅਵੈਵ ਅੰਗੀ ਸਰੀਰ ਕੇ ਸੰਗ ਹੈਂ ਦੂਰ ਨਹੀ ਹੈ ਤਦਵਤ ॥ ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ ॥ ਜਲਤਰੰਗਅਰੁਫੇਨਬੁਦਬੁਦਾਜਲਤੇਭਿੰਨਨਹੋਈ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਸਦਾ ਸਰਬਦਾ ਅੰਗ ਕਿਆ ਹੈ ਸੌਮਯ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਗੀ ਕਯਾ ਸੰਗੋਯ ਹੈ॥ਯਕਾਰ ਕਾ ਅਭਾਵ ਅਰਥ ਪ੍ਰਯੋਗਕਰ ਹੈ॥ ਸੋ ਗਯਾਤਬਯ ਹੈ ਔਰ ਸਰਬ ਕਾਰਯ ਬਿਹਾਯਕਰ ਜੈਸੇ॥ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਭਈ ਪਰਾਪਤ ਮਾਖਨੁ ਦੇਹੁਰਿਆ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਨ ਕੀ ਯਹ ਤੇਰੀ ਬਰਿਆ ॥ ਅਉਰਕਾਜ ਤੇਰੇ ਕਿਤੈ ਨ ਕਾਮ॥ ਮਿਲ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਭਜ ਕੇਵਲਨਾਮ॥ ੧ ॥ ਸਰੰਜਾਮ ਲਾਗ ਭਉਜਲ ਤਰਨਕੈ ॥ ਜਨਮ ਬਿਰਥਾ ਜਾਤ ਰੰਗਮਾਇਆ ਕੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ ਧਰਮ ਨ ਕਮਾਇਆ॥ ਸੇਵਾ ਸਾਧ ਨ ਜਾਨਿਆ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥ ੨॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਮ ਨੀਚ ਕਰੰਮਾ ॥ ਸਰਨਪਰੇ ਕੀ ਰਾਖਹੁ ਸਰਮਾ ॥ ੩ ॥ ਜਪ ਤਯਾਦਿ ਸੰਜਮ ਨਿਯਮ ਪੂਰਬਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀ ਚਾਹੀਏ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਰਥ [illegible]

ਸੰਗ ਪੂਰਬਕ ॥ ਸੋ ਸਤਿਸੰਗ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਸੇ ਦੂਰ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਅਭੰਗੀ ਬਿਭੂਤੇ ਅਭੰਗ ਨਾਸਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਬਿਭੂਤੀ ਜਿਸਕੀ ਜੋ ਤਿਸਕਾ ਗਯਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਤਿਸੀ ਕਾ ਰੂਪ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ॥ ਜਿਨ ਜਾਤਾ ਸੋ ਤਿਸੀ ਜੇਹਾ ॥ ਅਤਿਨਿਰਮਾਇਲਸੀਝਸਦੇਹਾ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਕਲਿ ਕਲਮਲ ਪ੍ਰਧੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਮਹਾਮੰਤ੍ਰਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰਧਰਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ ਪਰ ਮ ਭਗਤਿ ਵੈਰਾਂਗਯ ਵਿਗਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾਯਾਂ ਦ੍ਵਾਬਿੰਸਤਮੋ ਛੰਦ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰਮਨਾਮ ਬਰਨਨੰ ਉਤਰ ਪਖਜੇ ਸਪਤਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੭ ॥ ਇਤਿ ਦ੍ਵਾਬਿੰਸਤਮੋਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਸਮਾਪਤਹ ॥ ੨੨ ॥ ਪ੍ਰਥਮੋਅੰਸੂ ॥ ੧ ॥ ਅਫਜੂੰ ॥ ੫੩ ॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥

ਅਥ ਪਿੰਗਲ ਜਾਪਜੀ ਕੋਲਿਖਯਤੇ ॥ ਦੋਹਾ ॥

ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਕ੍ਰਿਪਾਬਿਨ ਕੋਊ ਕਾਂਜ ਨਹਿਹੋਯ ॥ ਜਿਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਕਟਾਖਯਕਰ ਰਹਯੋ ਕਲਖ ਕੁਲਖੋਯ ॥ ੧ ॥

ਅੰਕ	ਨਾਮ	ਬਰਨ	ਲਘੁ	ਗੁਰੁ
੧	ਹਰਿਧਰ	੮੪	੧੬	੬੮
੨	ਗਿਰਧਰ	੮੫	੧੮	੬੭
੩	ਬਰਧਰ	੮੬	੨੦	੬੬
੪	ਨਰਧਰ	੮੭	੨੨	੬੫
੫	ਕਰਧਰ	੮੮	੨੪	੬੪
੬	ਸਰਧਰ	੮੯	੨੬	੬੩
੭	ਸੁਰਧਰ	੯੦	੨੮	੬੨
੮	ਸਮਧਰ	੯੧	੩੦	੬੧
੯	ਸੁਰਿਧਰ	੯੨	੩੨	੬੦
੧੦	ਸਰਧਰ	੯੩	੩੪	੫੯
੧੧	ਸੁਖਧਰ	੯੪	੩੬	੫੮
੧੨	ਸਖਿਧਰ	੯੫	੩੮	੫੭
੧੩	ਸਖਧਰ	੯੬	੪੦	੫੬
੧੪	ਸਮਧਰ	੯੭	੪੨	੫੫
੧੫	ਸਿਨਧਰ	੯੮	੪੪	੫੪
੧੬	ਸਿਲਧਰ	੯੯	੪੬	੫੩
੧੭	ਸਿਧੁਧਰ	੧੦੦	੪੮	੫੨

ਅਥ ਪਿੰਗਲ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਕੋ ਜਾਪਜਾਪ ਕੋ ਜਾਨ ॥ ਚਰਿਤ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਾਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਖ ਦਾਨ ॥੨॥ ਬਿਨ ਲਘੁ ਗੁਰਕੇ ਗਜਾਨਕੋ ਪਿੰਗਲ ਮਾਹਿ ਅਜਾਨ ॥ ਯਾਤੇਆਨ ਬਖਾਨਤਜ ਪ੍ਰਥਮ ਬਖਾਨਹੁ ਗਜਾਨ ॥੩॥ ਸੂਧੀ ਰੇਖਾ ਲਘੁ ਲਖਹੁ ਬੰਕ ਗੁਰਹ ਕੀ ਜਾਨ ॥ ਜਿਤੇ ਛੰਦ ਯਾ ਜਗਤ ਮੈਂ ਦ੍ਵੈ ਅਖਰ ਮੈਆਨ ॥ ੪ ॥ ਆਇਉ ਸੰਜੋਗੀ ਬਰਨ ਏਚਾਰ ਲਘੁਕੇਰੂਪ ॥ ਮਾਤ੍ਰਾ ਅਪਰ ਗੁਰੂ ਸਕਲ ਆਦਿਸੰਜੋਗ ਸਰੂਪ ॥ ੫ ॥ ਗੁਰੁਲਘੁਲ ਘੁਗੁਰਹੋਤ ਹੈਕਹੁੰਛੰਦਕੇਬੰਦ ॥ ਕਰੈ ਪ੍ਰਸੰਦ ਜਤਾਹਿ ਕਬਤੌਨ ਹੋਸਤਿਹਿਮੰਦ[illegible] ॥ਸੰ

੧੮	ਸੁਧਧਰ	੧੦੧	੫੦	੫੧
੧੯	ਸੜਧਰ	੧੦੨	੫੨	੫੦
੨੦	ਚੜ੍ਹਧਰ	੧੦੩	੫੪	੪੯
੨੧	ਚਲਧਰ	੧੦੪	੫੬	੪੮
੨੨	ਪਰਧਰ	੧੦੫	੫੮	੪੭
੨੩	ਪਨਧਰ	੧੦੬	੬੦	੪੬
੨੪	ਪ੍ਰਭੁਧਰ	੧੦੭	੬੨	੪੫
੨੫	ਪੜਧਰ	੧੦੮	੬੪	੪੪
੨੬	ਤਨੁਧਰ	੧੦੯	੬੬	੪੩
੨੭	ਤ੍ਰਨਧਰ	੧੧੦	੬੮	੪੨
੨੮	ਤਿਨਧਰ	੧੧੧	੭੦	੪੧
੨੯	ਝਿਨਧਰ	੧੧੨	੭੨	੪੦
੩੦	ਕ੍ਰਿਤਧਰ	੧੧੩	੭੪	੩੯
੩੧	ਰਿਤੁਧਰ	੧੧੪	੭੬	੩੮
੩੨	ਰਤਿਧਰ	੧੧੫	੭੮	੩੭
੩੩	ਰਵਧਰ	੧੧੬	੮੦	੩੬
੩੪	ਰਠਧਰ	੧੧੭	੮੨	੩੫
੩੫	ਰਸ ਧਰ	੧੧੮	੮੪	੩੪
੩੬	ਰਮ ਧਰ	੧੧੯	੮੬	੩੩
੩੭	ਰਨੁਧਰ	੧੨੦	੮੮	੩੨
੩੮	ਰੁਚਿਧਰ	੧੨੧	੯੦	੩੧
੩੯	ਰਿਨਧਰ	੧੨੨	੯੨	੩੦
੪੦	ਚਕ੍ਰਧਰ	੧੨੩	੯੪	੨੯
੪੧	ਸਕ੍ਰਧਰ	੧੨੪	੯੬	੨੮
੪੨	ਸਕ੍ਰ ਧਰ	੧੨੫	੯੮	੨੭
੪੩	ਸੈਤਧਰ	੧੨੬	੧੦੦	੨੬
੪੪	ਮੈਤਧਰ	੧੨੭	੧੦੨	੨੫
੪੫	ਮਿਤਧਰ	੧੨੮	੧੦੪	੨੪
੪੬	ਮਨਧਰ	੧੨੯	੧੦੬	੨੩
੪੭	ਮੁਨਿਧਰ	੧੩੦	੧੦੮	੨੨
੪੮	ਮੌਨਧਰ	੧੩੧	੧੧੦	੨੧
੪੯	ਮਾਨਧਰ	੧੩੨	੧੧੨	੨੦
੫੦	ਮਾਖਧਰ	੧੩੩	੧੧੪	੧੯

ਖਜ਼ਾਸੂਚੀ ਨਸਟ ਪੁਨਹੈ
ਉਦਿਸ਼ਟਸੁਜਾਨ ॥ ਮੇਰੁ
ਪਤਾਕਾ ਮਰਕਟੀ ਅਸ਼
ਟ ਕਰਮਪਹਿਚਾਨ ॥੭
॥ ਯਾਕੇ ਬਰਨਨ ਕਰਨ
ਤੇ ਬਰਨ ਬਹੁਤ ਬਢਜਾ
ਤ ॥ ਯਾਤੇ ਸੂਖਮਸੇ ਕਹੇ
ਛੰਦਭੇਦਦ੍ਵੈਸਾਤ ॥ ੮ ॥
ਹ ਝ ਘ ਨ ਖ ਭ ਧ
ਰ ॥ ਆਠਏਦਗਧਬਰ
ਨਕੁਉਭਾਖ ॥ ਪੁਨ ਸਤ੍ਰ
ਹਕੋਊ ਕਹਤ ਮੁਨਿਮਤ
ਕੋਮਤਿਰਾਖ ॥ ੯ ॥ ਮ
ਨ ਭ ਯ ਸ ਤ ਜ ਰ
ਆਠਗਨਨੀਕੇ ਫੀਕੇਜਾ
ਨ ॥ ਮਨਭਯ ਸੁਭ ਫਲ
ਦੇਤਹੈਂ ਸਤਜਰ ਅਤਿ ਦੁ
ਖਦਾਨ ॥੧੦॥ ਤ੍ਰਿਗੁਰ
ਤ੍ਰਿਲਘੁਗੁਰਆਦਿਲਘੁ
ਆਦਸੁਮਨ ਭਯਮਾਨ ॥
ਅੰਤਗੁਰੂਲਘੁ ਅੰਤਗੁਰੁ

੫੧	ਮਤਿ ਧਰ	੧੩੪	੧੧੬	੧੮
੫੨	ਮਤਧਰ	੧੩੫	੧੧੮	੧੭
੫੩	ਮਖਧਰ	੧੩੬	੧੨੦	੧੬
੫੪	ਮੁਖਧਰ	੧੩੭	੧੨੨	੧੫
੫੫	ਪਖਧਰ	੧੩੮	੧੨੪	੧੪
੫੬	ਪਾਖਧਰ	੧੩੯	੧੨੬	੧੩
੫੭	ਸਾਖਧਰ	੧੪੦	੧੨੮	੧੨
੫੮	ਤਾਖਧਰ	੧੪੧	੧੩੦	੧੧
੫੯	ਤੋਖਧਰ	੧੪੨	੧੩੨	੧੦
੬੦	ਸੋਖਧਰ	੧੪੩	੧੩੪	੯
੬੧	ਮੋਖਧਰ	੧੪੪	੧੩੬	੮
੬੨	ਕੋਖਧਰ	੧੪੫	੧੩੮	੭
੬੩	ਨੋਖਧਰ	੧੪੬	੧੪੦	੬
੬੪	ਪੋਖਧਰ	੧੪੭	੧੪੨	੫
੬੫	ਰੋਖਧਰ	੧੪੮	੧੪੪	੪
੬੬	ਰੋਖਧਰ	੧੪੯	੧੪੬	੩
੬੭	ਰਾਖਧਰ	੧੫੦	੧੪੮	੨
੬੮	ਰੇਕਧਰ	੧੫੧	੧੫੦	੧
੬੯	ਬੇਕਧਰ	੧੫੨	੧੫੨	੦

ਮਧ ਲਘੁ ਸਤ ਜਰ ਜਾਨ ॥ ੧੧ ॥ ਟਾ ਠਾ ਡਾ ਢਾ ਣਾ ਬਹੁਰਮਤਾਂ ਕੇਗਣਪਾਂਚ ॥ ਇਹਾਂਨ ਸੁਭਦ ਅਸੁਭਦਕੁਉਛੈ ਦਰਚਨਹਿਤਬਾਚ ॥ ੧੨ ॥ ਖਟਮਤਾਕੇਟਗਣਨਗ ਣਤੁਜੋ ਦਸਰੂਪਬਿਚਾਰ ॥ ਸਰਮਤਾਕੇ ਠ ਗਣ ਤਿਹ ਆਠ ਰੂਪ ਨਿਰ ਧਾਰ ॥ ੧੩ ॥ ਡਗ ਣਚਾਰ ਕਲਰੂਪ ਸਰ ਢਗਣਤੀਨ ਕਲਤੀਨ ॥ ਨਗਣ ਦੋ ਇਕਲਭੇਦਦ੍ਵੈਪ੍ਰਸਤਾਰ ਹੁਤੇਚੀਨ ॥ ੧੪ ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਛਪੈ ਸੋ ਗੁਰੁ ਕਹਯੋ ਤਾ ਕੋ ਸੁਨਹੁ ਬਿਚਾਰ ॥ ਬਿਨਬਬ੍ਰੂਨਹਿਹੈਸਕ ਤਛਪੈਛੰਦ ਜੁ ਅਪਾਰ ॥ ੧੫ ॥ ਬਬ੍ਰੂਪਾਂਚ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਰੋਲਾ ਆਨੰਦ ਰਾਜ ॥ ਮੋਹਨ ਮੰਗਲ ਭੇਦਏ ਮੰਗਲਕੇਸੁਸਮਾਜ ॥ ੧੬ ॥ ਆਗੇਕੀਦ੍ਵੈਤੁਕਰਹੀਤਾਹੂਕੇਸਰਭੇਦ ॥ ਹੰਸਸੁਰਸਪੁਨ ਰੰਗਹੈਕਾਮਸਨਾਮਬਿਨਖੇਦ ॥ ੧੭ ॥ ਯਾਬਿਧਿ ਪਙਿਸਤੁਰ ਹਕੇ ਛਪੈਛੰਦ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਏਕਏਕਕੇਭੇਦ ਜੇਤੇ ਅਲਕ[illegible] ਮਾਨ ॥ ੧੮ ॥ ਛਪੈਛੰਦ[illegible] ਲਿਖੇ ਰੋਲ[illegible]

॥ ਇਕਕਮਸਤਰ ਯਾਹਿਕੇ ਜਾਨਿਯ ਭੇਦਲਲਾਮ ॥ ੧੯ ॥
ਪ੍ਰਥਮਰੂਪ ਮੈ ਯਾਹਿਕੇ ਅਠਸਠ ਗੁਰੁ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਲਘੁਖੋ
ਝਸ਼ ਪੁਨਬਰਨ ਸਮ ਚੌਰਾਸੀ ਮਤਿਮਾਨ ॥ ੨੦ ॥ ਇਕਸਤ
ਬਾਵਨਬਰਨਹੈ ਬਰਨੇਅੰਤਮਰੂਪ॥ਸਰਬਲਘੁਗੁਰਤਹਿਨਹੀ
ਜਾਨਲੇਹੁ ਰਸਕੂਪ॥ ੨੧॥ ਇਮਉਨਹਤਰਨਾਮਕੋ ਛਪੈਛੰ
ਦ ਪਹਿਚਾਨ॥ ਰਚਤਛੰਦਪ੍ਰਸਤਾਰ ਕੋ ਇਨਗਤ ਭੇਦਅਮਾ
ਨ॥ ੨੨ ॥ ਚਾਲੀਸਮੇਸੁਚਕ੍ਰਧਰਨਾਮ ਛਪੈ ਯਹ ਆਹਿ॥
ਉਨਤਿਸਗੁਰੁ ਚੌਰਾਨਬੇ ਲਘੁਲਖਹੁ ਅਵਗਾਹ ॥ ੨੩ ॥
ਸਰਬ ਬਰਨ ਯਾਕੇ ਬਨੇ ਇਕਸਤਤੇਇਸ ਮੀਤ ॥ ਯਾਬਿ
ਧਿ ਸੋਯਾ ਛਪੈਕੋਛਪੈਛਜਤ ਛਿਤਜੀਤ॥ ੨੪ ॥ ਅਥਲਛਨ
॥ ਛੱਕਲ ਦ੍ਵੈਕਲਤੀਨਕਲ ਤ੍ਰੈਕਲ ਦ੍ਵੈ ਖਟ ਦ੍ਵੋਯ ॥ ਯਾਬਿ
ਧਿ ਕੀਜੈ ਚਾਰਤੁਕ ਰੋਲਾਬਬੂਸੋਇ॥ ੨੫ ॥ ਪੁਨਦ੍ਵੈਤੁਕਜੋ
ਅੰਤਕੀ ਤਾ ਮੈ ਅਪਰ ਬਿਬੇਕ ॥ ਦ੍ਵੈ ਖਟ ਦ੍ਵੈ ਤ੍ਰੈ ਦ੍ਵੋਯ ਤ੍ਰੈ ਪੰਚ
ਤੀਨ ਦ੍ਵੈ ਟੇਕ ॥ ੨੬॥ ਅਬ ਸੰਖ੍ਯਾ ਯਾ ਛਪੈ ਕੀ ਸੁਨਹੁਛ
ਬੀਲੀਰੀਤ॥ਜਾਤੇਬਾਢੈਛੰਦਕੋਲਖਬੋਕੀਮਨਪ੍ਰੀਤ॥ ਕੋਟਚਾਰ
ਬਜ਼ਾਸੀਸੁਲਖਇਕਤਾਲੀਸਹਜ਼ਾਰ । ਚਾਰਸਤਕਠਾਸੀ ਭਏ
ਪੁਨਪਰਾਰਧਨਿਰਧਾਰ॥੨੮॥ ਚਾਰਸੰਖਨਬੇਪਦਮਨਬੇਨੀਲ
ਸੁਧਾਰ। ਪੈਂਤੀਸਖਰਬਸੁਅਰਬਹੈ ਉਨਤਾਲੀਸ ਅਪਾਰ ॥
੨੯ ॥ ਤਿਰਸਠਕੋਟ ਸੁਜਾਨਿਐ ਬਾਸਠਲਾਖ ਸੁਜਾਨ । ਚਾ
ਲੀਸਹਸਸੁਤੀਨਸਤ ਚੌਰਾਸੀਸੰਖ੍ਯਾਨ॥ ੩੦॥ ੪੯੨੪੧
੪੯੯।੪੯੦੯੦੩੫੩੯।੬੩੬੨੪੦੩੮੪॥ ਅਬ ਉ

ਦਿਸਟ ਯਾਕੋ ਕਹੌਂ ਯਹਕੌਬੋ ਹੈ ਭੇਦ। ਜਾਕੇਜਾਨੇ ਜਾਨਿਐ
ਜਾਪਜਾਪ ਕੋ ਬੇਦ ॥੩੧॥ ਇੇਕਹਜ਼ਾਰ ਤਿਰਾਨਬੇ ਹੈ ਪਰਾਰ
ਧ ਮਤਿਮਾਨ ॥ ਤੀਨਸੈਖਤੇਈਸਹੈ ਪਦਮਜਾਨ ਗੁਨ ਗਜ਼ਾਨ
॥ ੩੨ ॥ ਖਸ੍ਰਨੀਲਤਜੋਅਸ੍ਰ ਹੈ ਖਰਬਅਰਬ ਖਟਆਠ ॥
ਕੋਟਸਤਾਵਨ ਜਾਨਿਐ ਬੱਤਿਸਲਾਖਸੁਠਾਠ ॥ ੩੩ ॥ ਸਹਸ
ਤ੍ਰਾਸੀਏਕਸਤ ਇਕਜਾਸਿਧ ਮੋਭੇਦ । ਚਕ੍ਰਚਿਹ੍ਨ ਕੀਛਪੇ
ਮੈਲਖਹੁਮੀਤ ਬਿਨਖੇਦ ॥ ੩੪ ॥ ੧੯੩॥੩੨੩੬੦੮੬੮
੫੭੩੨੮੩੧੮੧ ॥ ਔਰ ਭੇਦਮੇਰੁਹਿਕੇਤਜੋ ਸੁਪਤਾ ਕਾ
ਮਾਨ। ਪਰਕਟਿਲਿਖਤ ਸੁਗ੍ਰੰਥਬਢ ਯਾਤੇ ਲਿਖੇਨਜਾਨ ॥
੩੫॥ ਅਥ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਲਖਜ਼ਨ॥ਭੁਃ ॥ ਜਹਾਚਾਰਯਾਰੀਨ
ਕੋਨੇਮਹੋਈ॥ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਾਲਖੋਮੀਤ ਸੋਈ। ਇਹਾਅਰਧ
ਹੀਜਾਨਲੀਜੈ ਭੁਜੰਗਾ। ਕਹਜੋਆਪ ਜਾਕੋ ਸੁਈਬਾਪਅੰਗਾ ॥
੩੬॥ ਦੋਹਾ ॥ ਕਹਤ ਰਸਾਵਲਯਾਹਿਕੋ ਸਖਨਾਰਕੋਇਕ।
ਮੱਤਾਦਸਕੇਭੇਦਸੋਂ ਸੋਮਰਾਜਸੁਬਿਬੇਕ ॥੩੭ ॥ ਅੰਕਹਦਕੇਨੇ
ਮਬਿਨਦ੍ਵੈਤੁਕ ਮਾਨਹਿਜੋਇ। ਚਾਰਯਗਨਕੋ ਹੋਇਤਬਛੰਦ
ਭੁਜੰਗ ਸਲੋਇ ॥ ੩੮॥ ਕਜੋਂ ਕਿ ਚਤੁਰਥਸੁਛੰਦਮੈ ਐਸੇਹੁ
ਪ੍ਰਗਟ ਲਖਾਤ। ਬਿੰਸਤਮੋਬਾਈਸਮੋ ਸੋਤੋ ਪ੍ਰਗਟ ਬਿਖਜ਼ਾਤ
॥ ੩੯ ॥ ਕਰਿਯਨ ਕਛੁ ਸੰਦੇਹਜ਼ਾ ਲਖ ਅਨੰਤ ਗਤਛੰਦ ॥
ਨਾਮ ਨੇਮਕੋ ਨੇਮਨਹਿਕੇਵਲ ਕਬਿਹੂੰਪਸੰਦ ॥ ੪੦ ॥ ਅਥ
ਚਾਚਰੀਛੰਦ ਲਖਜ਼ਨ ॥ ਚਤੁਰਬਰਨ ਕੋ ਜਾਨਿਐ ਯਹਜੁ ਪ-
ਤਿਸਟਾ ਛੰਦ। ਤਾਕੇ ਪੰਚਮੇਭੇਦਕੋ ਨਾਮਚਾਰਗੀਛੰਦ ॥੪੧

॥ ਇਕਕਮਸਤਰ ਯਾਹਿਕੇ ਜਾਨਿਯ ਭੇਦਲਲਾਮ ॥ ੧੯ ॥
ਪ੍ਰਥਮਰੂਪ ਮੈ ਯਾਹਿਕੇ ਅਠਸਠ ਗੁਰੁ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਲਘੁਖੋ
ਡਸ਼ ਪੁਨਬਰਨ ਸਮ ਚੌਰਾਸੀ ਮਤਿਮਾਨ ॥ ੨੦ ॥ ਇਕਸਤ
ਬਾਵਨਬਰਨਹੈ ਬਰਨੇਅੰਤਮਰੂਪ॥ ਸਰਬਲਘੁਗੁਰਤਹਿਨਹੀ
ਜਾਨਲੇਹੁ ਰਸਕੂਪ॥ ੨੧ ॥ ਇਮਉਨਹਤਰਨਾਮਕੋ ਛਪੈਛੰ
ਦ ਪਹਿਚਾਨ ॥ ਰਚਤਛੰਦਪ੍ਰਸਤਾਰ ਕੋ ਇਨਗਤ ਭੇਦਅਮਾ
ਨ ॥ ੨੨ ॥ ਚਾਲੀਸਮੋਸੁਚਕ੍ਰਧਰਨਾਮ ਛਪੈ ਯਹ ਆਹਿ ॥
ਉਨਤਿਸਗੁਰੁ ਚੌਰਾਨਬੇ ਲਘੁਲਖਹੁ ਅਵਗਾਹ ॥ ੨੩ ॥
ਸਰਬ ਬਰਨ ਯਾਕੇ ਬਨੇ ਇਕਸਤਤੇਇਸ ਮੀਤ ॥ ਯਾਬਿ
ਧਿ ਸੋਯਾ ਛਪੈਕੋਛਪੈਛਜਤ ਛਿਤਜੀਤ ॥ ੨੪ ॥ ਅਥਲਛਨ
॥ ਛੱਕਲ ਦ੍ਵੈਕਲਤੀਨਕਲ ਤ੍ਰੈਕਲ ਦ੍ਵੈ ਖਟ ਦ੍ਵੋਯ ॥ ਯਾਬਿ
ਧਿ ਕੀਜੈ ਚਾਰਤੁਕ ਰੋਲਾਬਬੁਸੋਇ ॥ ੨੫ ॥ ਪੁਨਦ੍ਵੈਤੁਕਜੋ
ਅੰਤਕੀ ਤਾ ਮੈ ਅਪਰ ਬਿਬੇਕ ॥ ਦ੍ਵੈ ਖਟ ਦ੍ਵੈ ਤ੍ਰੈ ਦੋਯ ਤ੍ਰੈ ਪੰਚ
ਤੀਨ ਦ੍ਵੈ ਟੇਕ ॥ ੨੬ ॥ ਅਥ ਸੰਖਜਾ ਯਾ ਛਪੈ ਕੀ ਸੁਨਹੁਛ
ਬੀਲੀਰੀਤ॥ ਜਾਤੇਬਾਢੈਛੰਦਕੋਲਖਬੋਕੀਮਨਪ੍ਰੀਤ॥ ਕੋਟਚਾਰ
ਬਯਾਸੀਸੁਲਖਇਕਤਾਲੀਸਹਜ਼ਾਰ। ਚਾਰਸਤਕਠਾਸੀ ਭਏ
ਪੁਨਪਰਾਰਧਨਿਰਧਾਰ॥੨੮॥ ਚਾਰਸੰਖਨਬੇਪਦਮਨਬੇਨੀਲ
ਸੁਧਾਰ। ਪੈਂਤੀਸਖਰਬਸੁਅਰਬਹੈ ਉਨਤਾਲੀਸ ਅਪਾਰ ॥
੨੯ ॥ ਤਿਰਸਠਕੋਟ ਸੁਜਾਨਿਐ ਬਾਸਠਲਾਖ ਸੁਜਾਨ । ਚਾ
ਲੀਸਹਸਸੁਤੀਨਸਤ ਚੌਰਾਸੀਸੰਖਜਾਨ ॥ ੩੦ ॥ ੪੮੨੪੧
੪੮੮।੪੯੦੯੦੩੫੩੯।੬੩੬੨੪੦੩੮੪ ॥ ਅਬ ਉ

ਦਿਸਟ ਯਾਕੋ ਕਹੌਂ ਯਹਕੌਥੋ ਹੈ ਭੇਦ। ਜਾਕੇਜਾਨੇ ਜਾਨਿਐ ਜਾਪਜਾਪ ਕੋ ਬੇਦ॥੩੧॥ ਏਕਹਜ਼ਾਰ ਤਿਰਾਨਬੇ ਹੈ ਪਰਾਰ ਧ ਮਤਿਮਾਨ॥ ਤੀਨਸੈਖਤੇਈਸਹੈ ਪਦਮਜਾਨ ਗੁਨ ਗਜਾਨ ॥੩੨॥ ਖਸ੍ਰਨੀਲਤਜੋਅਸ੍ਰ ਹੈ ਖਰਬਅਰਬ ਖਟਆਠ॥ ਕੋਟਸਤਾਵਨ ਜਾਨਿਐ ਬੱਤਿਸਲਾਖਸੁਠਾਠ॥੩੩॥ ਸਹਸ ਤ੍ਰਾਸੀਏਕਸਤ ਇਕਜਾਸਿਯ ਮੋਭੇਦ। ਚਕ੍ਰਚਿਹ੍ਰ ਕੀਛਪੈ ਮੈਲਖਹੁਮੀਤ ਬਿਨਖੇਦ॥੩੪॥ ੧੯੩।੩੨੩੬੦੮੬੮ ੫੭੩੨੮੩੧੮੧॥ ਔਰ ਭੇਦਮ੍ਰੈਰੂਹਿਕੇਤਜੋ ਸੁਪਤਾ ਕਾ ਮਾਨ। ਪਰਕਟਿਲਿਖਤ ਸੁਗ੍ਰੰਥਬਢ ਯਾਤੇ ਲਿਖੇਨਜਾਨ॥ ੩੫॥ ਅਥ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਲਖਜਨ॥ਭੂਃ॥ ਜਹਾਚਾਰਯਾਰੀਨ ਕੋਨੇਮਹੋਈ॥ ਭੁਜੰਗਪ੍ਰਯਾਤਾਲਖੋਮੀਤ ਸੋਈ। ਇਹਾਅਰਧ ਹੀਜਾਨਲੀਜੈ ਭੁਜੰਗਾ। ਕਹਯੋਆਪ ਜਾਕੋ ਸੁ ਈਥਾਪਅੰਗਾ॥ ੩੬॥ ਦੋਹਾ॥ ਕਹਤ ਰਸਾਵਲਯਾਹਿਕੌ ਸਖਨਾਰਕੌਏਕ। ਮੱਤਾਦਸਕੇਭੇਦਸੋਂ ਸੋਮਰਾਜਸੁਬਿਬੇਕ॥੩੭॥ ਅੰਕਹਦਕੇਨੇ ਮਬਿਨਦ੍ਵੈਤੁਕ ਮਾਨਹਿਜੋਇ। ਚਾਰਯਗਨਕੋ ਹੋਇਤਬਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਸਲੋਇ॥੩੮॥ ਕਯੋਂਕਿ ਚਤੁਰਥਸੁਛੰਦਮੈ ਐਸੇਹੁ ਪ੍ਰਗਟ ਲਖਾਤ। ਬਿੰਸਤਮੋਬਾਈਸਮੋ ਸੋਤੋ ਪ੍ਰਗਟ ਬਿਖਜਾਤ ॥੩੯॥ ਕਰਿਯਨ ਕਛੁ ਸੰਦੇਹਜਾ ਲਖ ਅਨੰਤ ਗਤਛੰਦ॥ ਨਾਮ ਨੇਮਕੋ ਨੇਮਨਹਿਕੇਵਲ ਕਬਿਹੂੰਪਸੰਦ॥੪੦॥ ਅਥ ਚਾਚਰੀਛੰਦ ਲਖਜਨ॥ ਚਤੁਰਬਰਨ ਕੋ ਜਾਨਿਐ ਯਹਜੁ ਪ੍ਰ- ਤਿਸਟਾ ਛੰਦ। ਤਾਕੇ ਪੰਚਮਭੇਦਕੋ ਨਾਮਚਾਚਰੀਛੰਦ॥੪੧

॥ ਤਾਕੋ ਲਖਨ ਲਘੁਗੁਰੂਪੁਨਲਘੁ ਗੁਰੁਧਰਦੇਊ। ਨਾਮ ਚਾ
ਚਰੀਹੋਇ ਸੋਲਖਸੁਜਾਨਸੁਖਲੇਊ ॥ ੪੨ ॥ ਕਹੂਬਰਨਤ੍ਰੈਕੋ
ਕਹਜੇ ਛੰਦ ਚਾਚਰੀਦਜਾਲ। ਤਹਾਯਗਨ ਕੋ ਨੇਮ ਹੈ ਅਪਰ
ਨਹਿਨ ਕੋਊ ਚਾਲ॥ ੪੩ ॥ ਅਥ ਚਰਪਟਛੰਦ ਲਖ੍ਯਨ ॥
ਆਦਿਭਗਨਕੈਸਗਨਹ੍ਵੈ ਦ੍ਵੈਗੁਰੁ ਅੰਤਪ੍ਰਮਾਨ। ਕੈਸੁਸਗਨਹ੍ਵੈ
ਅੰਤਇਮ ਚਰਪਟ ਛੰਦ ਬਖਾਨ॥ ੪੪॥ ਅਸ੍ਰਮਤਕੋ ਛੰਦ
ਯਹ ਹੈ ਪ੍ਰਸਿਧ ਮਤਿਸਿਧ॥ ਗਣਪ੍ਰਸਤਾਰਹੁਕੇ ਕਿਏ ਭੇਦ
ਬਹੁਤਦੁਭਬ੍ਰਿਧ॥ ੪੫ ॥ ਅਥ ਰੁਆਲਛੰਦ ਲਖ੍ਯਨ॥ ਚੌਦ
ਹਪਰਬਿਸ੍ਰਾਮਕਰਦੁਤਿਅਦਸਹੁਪਰਰਾਖ। ਯਾਬਿਧਿ ਰਚਕੈ
ਚਾਰਤੁਕ, ਛੰਦਰੁਆਲਹਿ ਭਾਖ॥ ੪੬॥ ਇਕਤੁਕ ਚੌਬਿਸ
ਮਤਲਖਚੌਤੁਕ ਖਟਨੌਧਾਰ। ਤਾਲਅੰਤਕੋ ਨੇਮਕੈ ਰਚਹੁ ਸੁ
ਗਣਪ੍ਰਸਤਾਰ॥ ੪੭ ॥ ਅਥ ਮਧੁਭਾਰਛੰਦਕੋ ਲਖ੍ਯਣ। ਅ
ਸਟਮਤਕੋਕਸਟ ਹਤ ਹੈਪ੍ਰਸਿਧ ਮਧੁਭਾਰ। ਤਾਮੈ ਏਕਬਿ
ਚਾਰ ਹੈ ਸਮੁਝ ਨ ਤਾਹਿ ਗਵਾਰ ॥ ੪੮ ॥ ਅੰਤਜਗਨਕੋ ਨੇ
ਮਹੈ ਅਪਰਨਹਿਨ ਕੁਛਬੰਦ। ਯਾਬਿਧਿਛੰਦ ਪ੍ਰਬੰਦਮੇ ਰਚਹੁ
ਰੁਚਿਰਰੁਚਿਛੰਦ॥ ੪੯ ॥ ਅਥ ਭਗਵਤੀ ਛੰਦ ਲਖ੍ਯਣ ॥
ਦਸਮੱਤਾਕੋਛੰਦ ਯਹ ਸੋਮਰਾਜ ਬਰਨਾਮ। ਕਹਿਓ ਭਗਵ
ਤੀ ਛੰਦ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਤਧਾਮ ॥ ੫੦ ॥ ਦਸਮੱਤਾਕੀ
ਏਕਤੁਕ ਅੰਤਯਗਨ ਧਰਦੇਇ। ਕੈਰਗਨਹੁਕੇ ਅੰਤ ਧਰ
ਛੰਦ ਭਗਵਤੀਭੇਯ॥ ੫੧ ॥ ਅਥ ਹਰਿਬੋਲਮਨਾ ਛੰਦ ਲ
ਖ੍ਯਣ ॥ ਦ੍ਵੈਸਗਨਨ ਕੋ ਨੇਮਜਹਿ ਅਪਰ ਨਹਿਨ ਕਛੁਬੰਦ

॥ ਤਿਲਕਾਹੂੰਹੈ ਨਾਮ ਯਹ ਹਰੀ ਬੋਲਮਨਛੰਦ ॥ ੫੨ ॥ ਅਥ ਏਕਾਛਰੀਛੰਦ ਲਛਯਨ ॥ ਇਕਲਘੁ ਇਕਗੁਰੁਹੋਇਤਹਏ ਕਅੱਛਰੀ ਛੰਦ॥ ਜਗਨ ਯਗਨਕੋਰੂਪਹੂਹੈਯਾਮੈ ਮਤਿਚੰਦ ॥ ੫੩ ॥ ਯਾਬਿਧਸੋ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਕੇ ਏਨਵਛੰਦ ਅਨੂਪ॥ ਯਾਕੇ ਜਾਨੇ ਜਾਨਿਐ ਭੇਦਸਰੇਖ ਨਿਰੂਪ ॥ ੬੪ ॥ ਹਰਿਨਿਹਾਲਸ ਤਿਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਾਪੇ ਹੋਇ ਬਿਸੇਖ। ਸੋਇਨ ਭੇਦਨ ਕੋਲਖੇ ਰੇਖਅਰੇਖਹਿਰੇਖ ॥ ੫੫ ॥ ਬਾਰਬਾਰਕਰ ਜੋਰਕਰ ਯਹਮਾਂ ਗਿਯਬਰਦਾਨ। ਸ੍ਰੀਸੋਢੀਸੁਲਤਾਨਕੋਧਯਾਨ ਹੋਇਅਵਸਾਨ ॥ ੫੬ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਸੁਵਰਾਜ ਗਤਪਿੰਗਲ ਸੂਚੀਸਮਾ-ਪਤਃ॥ ੧ ॥ ਅਥ ਬੇਨਤੀ ਕਬਿਤ ॥ ਗੋਦਰੀਫ਼ਰੇਸ਼ ਸੋ ਦੁ ਸ਼ਾਲਾਕੀ ਕੀਮਤਿਕਹਾਂ ਹੀਂਗਬੇਚ ਵਾਸੋਂ ਕਸਤੂਰੀ ਕੀ ਨ ਸਾਰ ਹੈ। ਕੁਟਕਨ ਜਾਨੈ ਕਛੁ ਹੰਸਗਤੀ ਪਾਰਾਵਾਰ ਖੂੰਡੀਕੋ ਸਵਾਰਨਾ ਅਰਾਕੀਪੈ ਸਵਾਰਹੈ। ਸਾਗਕੋ ਬਿਚੈਯਾਭੈਯਾ ਮਾ ਨਕ ਨਜਾਨੈਕਛੂ ਹੀਰਨਕੀ ਸਾਰਸੋ ਅਹੀਰਨੀ ਲਚਾਰਹੈ। ਤੈਸੇ ਜਾਪਜੀ ਕੋ ਹੀਕੋਨੀਕੇ ਨਰਤੀਕੋਜਾਨੋ ਤਓਰਸਹਾਂਸ ਸੰਤ ਖ਼ਾਲਸਾ ਬਿਚਾਰ ਹੈ॥ ੧ ॥ ਜੋ ਜਾਪਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀਨੇ (ਨਾ) ਅਨਕਰੂਪ ਸ੍ਰੀਨਾਨਕਜੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਗਤ ਉਧਾ ਰਨਬੇਕੋ ਦੀਆ ਸੋਈ ਜਪਜਾਪਰੂਪ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਨਾਨਕਦੇਵਜੂ ਨਿਜਸ੍ਵਰੂਪ ਸ੍ਰੀਅੰਗਦਰੂਪਜੂ ਕੋ ਦੇਤੇਭਏ ਸੋਈਸ੍ਰੀਗੁਰੂਅੰਗ ਦਜੂਨੇ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਅਮਰਜੀਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਗਤ ਉਧਾਰਕ ਜਹਾਜ ਦੀਆ ਸੋਈਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਅਰਜੂਨੇ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਰਾਮਦਾਸ ਜੀ

ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਦੀਆ ਪੁਨਾ ਸੋਈ ਸ੍ਰੀਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਰਾਮਦਾਸ
ਰੂਪ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਜੀਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਦੇਸ਼ਕਿਆ ਸੋਈਸ੍ਰੀ
ਅਕਾਲਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨਜੂਨੇ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਹਰਿਗੁਬਿੰਦਜੂ
ਕੋ ਦੀਆ ਸੋਹਰੀਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੁਬਿੰਦਜੂ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਹਰੀਰਾਯ
ਜੂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੀਆ ਸੋਈ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਯ ਜੂਨੇ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਹਰੀ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਜੂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਹਰੀ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਰੂਪ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਤੇਗ਼ਬਹਾਦਰ ਜੂਕੇ ਪ੍ਰਤੀਦਿ
ਆ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸੋਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖਜੀ ਸ੍ਰੀਗੁਰੁਤੇਗ਼ਬਹਾ
ਦਰਰੂਪ ਹੋਇਕਰ ਸ੍ਰੀਕਲਗ਼ੀਧਰ ਨਿਜਰੂਪ ਕੋ ਦੀਆ ਸੋ
ਈਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜਗਤਉਧਾਰਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਕਲਗ਼ੀਧਰ
ਰੂਪ ਕਰ ਸੋਈ ਜਪ ਮੰਤ੍ਰ ਪਰਮ ਗੰਭੀਰਾਰਥ ਜਾਨਕਰ ਅ
ਤਿਸੁਗਮਰੂਪਸੋਂ ਸਰਬਤ੍ਰ ਸਾਧੁਸੰਗਤ ਸ੍ਰੀ ਖ਼ਾਲਸਾਜੂਕੋ ਪ
ਰਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਮ ਕਰ ਪਾਨ ਕਰਾਯਾ ॥ ਪੁਨਾ
ਬਿਸ਼ੇਸ਼ਕਰ ਸੋਈ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗ਼ੀਧਰਰੂਪਕਰ
ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਮਨੀਸਿੰਘਜੂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਗਤ ਉਧਾਰਕ ਜਹਾਜ
ਦੀਆ ॥ ਪੁਨਾ ॥ ਸੋਈ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਮਨੀਸਿੰਘ
ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰੁਬਖ਼ਸ਼ਸਿੰਘ ਜੂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸ੍ਰਵਣ
ਕਰਾਇਆ ਸੋਈਸ੍ਰੀਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀਨੇ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਬ
ਕਸ਼ਸਿੰਘਰੂਪ ਹੋਕਰ ਜਗਤ ਜਹਾਜ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਅਮਰਸਿੰ
ਘਜੂਕੇ ਪ੍ਰਤੀਦੀਆ ਸੋਈ ਅਮਰਸਿੰਘ ਜੀ ਪਰਬ੍ਰਹਮਰੂਪ
ਰਾਮਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਰਾਮਸਿੰਘ ਜੂਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦੀਆ ਸੋਈ ਅ-

ਕਾਲਪੁਰਖ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਸਿੰਘਸ੍ਵਰੂਪ ਹੋਕਰ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ੍ਰਰੂਪ ਪਰਮ ਸੀਤਲ ਅਨੰਤ ਗੁਣੋਂਕਰ ਯੁਕ੍ਤ ਦਿਬਯ ਚ-ਖ੍ਯੂ ਅਬ ਇਸਕਾਲ ਮੇ ਜਗਤ ਜਹਾਜ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ਸੋ ਤਿਨਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਮੈ ਜੋ ਦਾਸ ਹੂੰ ਅਤਯੰਤ ਤਿਨਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਾ ਪਾਤ੍ਰ ਮੁਝ ਕੌ ਜੈਸੇ ਕੁਛ ਕਲਗੀ ਧਰ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰੇ ਹੂਏ ਸਫੁਰਨ ਹੂਆਹੈ ਸੋ ਮੈਨੇ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਥਾ ਤਦ੍ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੂ ਔਰ ਭਾਈ ਗਜਾਨ ਸਿੰਘ ਜੂ ਦਿਬੱਯਚਖ੍ਯੂ ਤਿਨ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰੇ ਹੂਏ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤੀ॥ਤਥਾ ॥ਔਰ ਸਰਬਤ੍ਰ ਸਾਧੁਸੰਗਤ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰਾਯਾਹੈਸੋ ਸਰਬਤ੍ਰਸੰਗਤਕ੍ਰਿਪਾਕਰਯਹ ਬਰਦੀਜੈਜੋ ਆਪ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਪ੍ਰੀਤੀ ਹੋਇ ਸਰਬਦਾ ਔਰ ਧਨ ਧਾਨਯ ਰਾਜ ਸੰਪਦਾ ਸ੍ਵਰਗਾਦਿ ਮੋਖਯ ਪ੍ਰਯੰਤ ਕਿਸੀ ਪਦਾਰਥ ਕੀ ਇਛਾ ਮੁਝਕੋ ਨਹੀ ਹੈ ਜਨਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਬਾਰੰਬਾਰ ਜਨਮੋ ਕਾ ਤਥਾ ਮਰਨ ਕਾ ਕੁਛ ਖੇਦ ਨਹੀ ਹੈ॥ਪਰੰਤੂ ਯਹ ਅਸੀਰ ਬਾਦ ਦੀਜੀਏ ਜੋ ਆਪਕੇ ਚਰਨੋ ਕੇ ਸਾਥ ਅਨਨਯ ਪ੍ਰੀਤੀ ਰਹੇ। ਇਹੀ ਭਜਨ ਹੈ ਇਹੀ ਸਮਾਧੀ ਹੈ ਜਪ ਤਪਾਦਿ ਇਹੀ ਸਰਬਸ੍ਵ ਹੈ ਮੁਝਕਾ ਅਉਰ ਮੋਖਯ ਕੋ ਅਧਿਕ ਪਦਾਰਥ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਸੋ ਮਾਨੈ ਪਰੰਤੂ ਹਮਾਰਾ ਤੋ ਯਹੀ ਮੋਖਯ ਰੂਪ ਹੈ॥ ਚੌਪਈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰ ਚਰਨਾ ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੰਦੋ ਜਿਹ ਸਰਨਾ ॥ ਜਿਨਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖ

ਹਿ ਪਾਈ ॥ ਰੁਚਿਰ ਸੁਰੁਚਿਰਚਕਥਾਸੁਨਾਈ ॥ ੧ ॥ ਦੋਹਾ ॥
ਸਰਬਸੰਤ ਗੁਰੂਖਾਲਸਾ ਬਾਰਬਾਰ ਕਰਬੰਦ ॥ ਬੰਦ ਬਿਨਾਸ
ਨ ਬੰਦ ਤੈ ਬੰਦੋ ਬੰਦਜ਼ ਮੁਕੰਦ ॥ ੨ ॥ ਕੀਟ ਕੁਸੁਮ ਸੰਗਤ
ਸੁਭਤ ਦੇਵ ਸੀਸ ਜਿਮ ਜਾਯ ॥ ਤਿਮ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੇਙ
ਯੋ ਉਚ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਯ ॥ ੩ ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ ਪੁਨ
ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਏਕ ਓਂਕਾਰ ਉਚਾਰਦ੍ਵੈ ਮੰਤ੍ਰ ਅਨੂਪ
ਅਨਾਦਿ ॥ ੪ ॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਕਲ ਕਲਿ ਕਲ ਮਲਪ੍ਰਧ੍ਵੰਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪ ਨਾਮ
ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਵਰਾਜੇ ਸ੍ਰੀ ਚੱਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਯਾਂ
ਪਰਮ ਭਕ੍ਤ ਵੈਰਾਗਜ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਯਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਕਲਿ
ਕਲੰਕਪ੍ਰਧ੍ਵੰ ਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ ਧਰ ਦਸਮ ਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਤੇ ਸ੍ਰੀ
ਮਤ ਠਾਕੁਰ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਚਰਣ ਸਿਖਜਤ ਨਿਹਾਲ
ਸਿੰਘੇਨ ਬਿਰ ਚਿਤਾਯਾਂ ਦ੍ਵਾਬਿੰਸਤਮੋਛੰਦ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ
ਬ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਉਤ੍ਰ ਪਖ੍ਯੇ ਕਰਮ ਨਾਮ ਯਥਾਮਤਿ ਬਰਨਨ ਗ੍ਰੰ
ਥ ਸਮਾਪਤਿ ਨਾਮ ਅਸ੍ਟਾਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥ ੧੯ ॥ ਅਫਜੂ ਪ੪॥
ਉਤਰ ਪਖਜ ਸਮਾਪਤਃ ॥ ੨ ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਚੱਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਿਤ੍ਰ
ਚਾਰੁ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਸਮਾਪਤਹ ॥ ੧ ॥

ਸੰਃ ੧੯੨੯ ਸ੍ਰੀ ਮਨ ਨਾਨਕੀਯ ਸੰਮਤ ॥ ੪੦੩ ॥ ਸ
ਨ ਫਸਲੀ ॥ ੧੨੮੦ ॥ ਸਾਕਾ ਸਨ ॥ ੧੮੭੨ ॥ ਕਾਰਤਿ
ਕ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ॥ ੩੦ ॥ ਵੀਰਵਾਰ ॥ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ

ਅਥ ਨਿਵੇਦਨ ਸਮਾਪਤ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਯਤੇ

ਦੋਹ ॥ ਆਲੂਵਾਲੀਆ ਜ਼ਾਤਬਰ ਸੰਤਸਿੰਘ ਸੁਭ ਨਾਮ ॥ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਕਿਰਤ ਕਰ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਧਾਮ ॥ ੧ ॥ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬਰਤਾਤ ਲਖ ਅਮਰ ਸੁਤਹਿਅਸਪਾਇ ॥ ਪਰਉਪ ਕਾਰ ਸੁਧਾਤੁਤ੍ਰਿਟੀਕਾ ਜਾਪ ਛਪਾਇ ॥ ੨ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਸੁਰੀਸੁਸਿਚਾਨੀਸੀ ਆਸੁਰੀਸੁਕਾਨੀਸੀ ਸੇਵਸਰਸਾਨੀਸੀ ਸਾਰਨਸਲਾਕੀ ਸੀ ॥ ਸੂਰਨ ਸਹਾਨੀਸੀ ਸੰਤਸਨਮਾਨੀ ਸੀ ਸ਼ਕ੍ਰ ਸੁਦਾਨੀਸੀ ਸੁਰਸਾਰਥ ਸਿਜਾਨੀ ਅਚ੍ਰਾਕੀ ਸੀ ॥ ਸਸੀ ਕਰਸਾਨੀ ਸੀ ਸਤਿਸਰਸਾਨੀ ਸੀ ਸਗੁਨ ਸਨਮਾਨੀ ਸੀ ਅ ਗੁਨ ਸਹਿਜਾਕੀ ਸੀ ॥ ਸੁਨੋ ਸੁਭਸਾਕੀ ਸੀ ਸਾਗਰ ਸੁਸਾਕੀ ਸੀ ਸਾਹਿਬ ਸਲੋਕ ਸੇਰ ਸੂਰਸੇ ਰਸਾਕੀ ਸੀ ॥ ੩ ॥ ਦੋਹ ॥ ਸਰਲ ਸਹਿਲ ਸੁੰਦਰ ਸੁਰਸ ਸਰਨ ਸਰਨ ਸਰਨਾਇ ॥ ਸੋਕ ਸਗਰ ਸਾਗਰ ਸੁਹੇ ਸਹੀਸੀਕ ਸਰਸਾਇ ॥ ੪ ॥ ਕਬਿਤ ॥ ਦੀਨੋ ਹੈ ਅਪਾਰ ਵਿਤ ਛਾਪਨੇ ਨਮਿਤ ਜਾਂ ਕੋ ਪਰਉਪਕਾਰ ਚਿਤ ਚਿਤਹਿਤ ਮਾਨਕੋ ॥ ਸੁਤਬਾਮ ਸੰਪ ਦਾ ਕੀ ਊਨਤਾਨ ਕੋਊ ਤਾਕੋ ਸਦਾ ਸਤਿਸੰਗ ਕਰੇ ਉਤਮ ਸੁਦਾਨ ਕੋ ॥ ਧੀਰਜ ਧਰਮ ਔਰ ਖਿਮਾਕੋ ਗ੍ਰਹਿਨ ਕੀਨੋ ਤਾਮਸ ਕੋ ਨਾਮ ਕਬੀ ਸੁਨਤਨ ਕਾਨਕੋ ॥ ਸੰਤ ਮਿਰਗੇਸ ਸਦਾ ਆਠੋ ਜਾਮ ਸੇਵ ਆਸਨਕਰ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਕਰਨਾ ਨਿਧਾਨਕੋ ॥ ੫ ॥ ਟੀਕੋ ਹੈ ਅਜਬ ਸਭ ਜਾਨ ਹੈ ਸੁਬੁਧ ਕਵਿ ਛਬ ਰਸ ਭਾਵਕਰ ਭੁਰਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੋ ॥ ਸ੍ਰਿਤਿ ਔ ਪੁਰਾ

ਨ ਖਟ ਭਾਗਵਤ ਭਾਰਤਕੇ ਸੂਤ੍ਐ ਯਾਮਨ ਕੀ ਗਿਰਾ ਬੁਧਿ ਮਾਨ ਸੋ॥ ਤੁਲਸੀਐ ਸੂਰਗਿਰਾ ਗੁਰੂਗਿਰਾਕਹੂੰਧਰੀਛੰਦਨਕੀ ਰੀਤ ਕਰ ਪਿੰਗਲ ਨਿਸਾਨ ਸੋ ॥ ਸੂਰਜ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਔਰ ਹਰੀ ਕਰਤਾਰ ਜੁਗ ਕੀਨ ਹੈ ਸੁਧਾਈ ਨਿਜ ਬੁਧ ਅਨਮਾਨ ਸੋ ॥ ੬ ॥ ਵਿਦ੍ਯਾ ਕੋ ਬੋਧ ਮੰਦ ਛੰਦ ਬੰਦਫੰਦ ਨਾਹਿ ਗੂਢ ਆਸਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋ ਕੈਸੇ ਸਕੈ ਜਾਨਕੋ॥ ਪੰਡਤ ਕਵੀਸੁਬਰ ਸੰਤ ਐ ਮਹੰਤ ਜੇਤੇ ਖਿਮਾ ਕਰੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਬਾਰਨ ਅਜਾਨ ਕੋ ॥ ਪਰੀ ਚੂਕ ਦ੍ਰ..ਨ ਤੇ ਪਠੇਂ ਸਭ ਸੋਧਕਰ ਉਤਮ ਸੁਲਛ ਏਹੀ ਬੇਦ ਐ ..ਰਾਂਨ ਕੋ॥ ਦਾਸ ਅਰਦਾਸ ਕਰੇਂ ਚਰਨ ਤਿ ਹਾਰੇ ਪਾਸ ਆ.. ਪੂਰ ਕਰੋ ਚਿਤ ਧਰੋ ਨ ਗਿਲਾਨ ਕੋ ॥ ੭ ॥ ਥੋਹੇ ਕੇ ਨਿਵਾਸੀ ਜੇ ਖਲਾਸੀ ਜਮਪਾਸੀ ਹੂੰ ਤੇ ਦੇਵਲੋਕ ਆਸੀ ਸੁਤਾਪਤੀ ਨ ਨਾਸੀ ਹੈ॥ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਦ੍ਵੈਨਾਸੀ ਚਿਤ ਮੇ ਹੁਲਾਸੀ ਜਾਹਿ ਦੂਤਨ ਕੋ ਹਾਸੀ ਹੀ ਕਰਤ ਸੁਖ ਰਾਸੀ ਹੈ ॥ ਗਿਆਨ ਕੀ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਜਾਤ ਸਿਵਪੁਰੀ ਕਾਸੀ ਜੀ ਕੋ ਐਸੀ ਦਿਸਾ ਤਾਹੀ ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਜੋ ਆਸੀ ਹੈ ॥ ਆਨੰਦ ਸੁਘਨ ਰਾ ਸੀ ਅਸੂ ਸਿਧ ਦਾਸੀ ਰਹੇਂ ਸੂਰਜ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕਰ ਅਬ ਨਾਸੀ ਹੈ॥ ੮ ॥

ਦੋ: ॥ ਭੂਤ ਇੰਦ੍ਰੇ ਸਿਧਿਸਸਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਪਖ ਗ੍ਰਿਹ ਯੋਮ ॥
ਮਾਸ ਵਿਸਾਖ ਸੁਬੁਧ ਦਿਵ ਭਜੇ ਅਲੰਛਪਸੋਮ ॥੯॥
ਮਾਲਕਟਾਹਲਾ ਰਾਮਚੰਦ ਨਿਜ ਛਾਪੇ ਕੇ ਮਾਹਿ ॥
ਚੂਨੀਲਾਲ ਸੁ ਨੇਕਖੂ ਕੀਜੇ ਸੋਧ ਚਿਤ ਚਾਹਿ॥ ੧੦ ॥